XXX. évf. 1106 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 január 1

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések díja mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

Temessük el a multat.

Szomorú dolog, hogy ujév küszöbén temetkeznünk kell, de a szebb jövőbe az út attól a sírhalomtól indul, amelybe a multat minden bűnével, hibájával, elhibázott bizakodásával és eltévesztett célirányaival bele kell temetnünk.

A vasnál is erősebb kényszerűség kell, hogy ezt a nemzetet új célok, új irányok szolgálatába állítsa, amelyek mentén uj élet, új jövő nyílhat, ha öntudatosan, megfeszített erővel és e nemzet nagy multján alapuló erős, nagy hittel kezdünk a munkához.

Sokan most is fantáziának vélik azt a tervet, hogy Magyarország *térjen el az eddig folytatott országos arányú gabonatermeléstől* — azt fokozatosan építse le és amily arányokban apasztjuk a gabonatermelést, olyan arányokban *fokozzuk a kertgazdaságot*, a vetemények termelését és ha a multban Magyarország volt Európa gabonatermő földje, — legyen a jövőben Európa veteményes kertje. Ha eddig *egyszer* vittünk ki évenkint ezer vaggon búzát, vigyünk ki ezentúl évenkint *tizenkétszer* ezer vaggon veteményt. Termelhetjük fele áron, mert amig külföldön *szénnel* fűtik a melegházakat, mi a legolcsóbb fűtőanyaggal az alattunk **dübörgő** tengernyi - *forróvizzel* -mondhatnánk — ingyen fűthetjük a mi melegházainkat.

Át kell térnünk a drága *szénnl termelt* energiáról, az ingynes *forróviz* és földgáz adta energiatermelésre. A szenünk fogy és drágul, — a forróvizünk kiapadhatatlan, a földgáz mennyisége mérhetetlen és állami monopóliummá tehető.

Magyarország jövője úgy alakul ki, amily mértékben *mélyfurások* révén tudjuk föltárni az anyaföld méhében rejlő kincseket, amiket fölszinre vet a forró viz, a feltóduló gáz és fölkínálja így azokat a rejtett erőket és kincseket, amelyek révén ma Alaskában, az örök jég honában virágzó gyárvárosok keletkeztek és a kelet pusztáin olyan telepek, amelyekből az angol nemzet nagyrésze él.

Mórhetetlen pénzt küldönk külföldre — *sóért*, amit vaggonszámra ont magából a föld egy-egy mélyfúrás nyomán, — *virágért*, amit Itália küld nekünk, holott itthon a melegvíz fűtötte üvegházakban szebben, jobban, olcsóbban termelhetnénk, — *gyümölcsért*, amelynél ízesebbet nem termel a világ semmi országa, — *gombáért* amelynek 37 kiváló, ízletes fajtáját termelik az erdőink és amiből ma a megszállt felvidék nyomorgó népe a maga kis eszközeivel tőkét kovácsol, — *ércekért* sok mindenféle *ásványért, gyógyszerért*, amit ma drágán fizetünk és ami ott terem a Dunántúl földjébe, csak bányászni kellene, kenyeret adva mérnöknek, hivatalnoknak, munkásnak, — ha mindazt a nagybirtokosok, városok, megyék és az állam támogatásával, *megfelelő kereskedelmi szervezkedéssel*, alátámasztott tudományos kutatásokkal, rendszerré tudnánk fejleszteni.

A sors kegye úgy hozta mgaával, hogy világvárossá fejlődött székhelyünk Budapest úgy oszlik két részre a Duna két partján, hogy a pesti rész a kereskedelmet és ipart, — Buda pedig az embert szolgálja, a tudásban és — ami az élet legfőbb kincse, — egészségében.

Buda gyógyforrásai már magában is elegendők volnának, hogy *óriási idegenforgalmat* teremtsenek, de a beláthatatlanságig fokozza ezt az a lehetőség, hogy minden mélyfúrás nyomán gyógyvíz fakad s így a Buda fürdőváros fogalma önkéntelenül fürdőország fogalommá nő, ami módot ád arra, hogy felhívjuk azoknak a nemzeteknek a figyelmét arra a hatalmas gyógyerőre, mely itt Magyarországon tör a mélységekből fel, az *emberiség felét gyötrő köszvény*, csuz, és más a hideg égalj okozta betegségek gyógyítására, akkor ebben az országban e források mellé ezek az idegen, megkinzott, betegséggyötört népek fölállítanák saját kórházaikat, szanatoriumokat és ez az ország táplálná azokat a maga izes gyümölcsével, kerti veteményeivel, — orvosaink gyógyítanák és — föllendűlne kézműiparunk, kereskedelmünk, hogy kiielégítse azoknak szükségletét. Utókurának külön meleg tengert, a Balatont teremtette a Jóisten ebben az országban, ahol a forróviz használta gyógykezelés után felüdülne, megerősödne, egésséges emeberré válna az idegenből jött beteg és áldaná ezt a nemzetet, mert neki erre módot adott.

Igaz ,hogy nehéz dolog ezeresztendős bendezéseket, szokásokat, átöröklött hajlamokat máról holnapra megváltoztatni, de mindez oly közel áll hozzánk, lelkünkhöz, vérünkhöz, hajlamaikhoz, rátermettségünkhöz, hogy az uj generáció már teljes fölkészültséggel rendezkedhetik be ezeken az uj alapokon. A magyar nemzetben mindenhez meg vannak a megfelelő előfeltételek. Nincs a tudománynak, vagy az élet más kivánalmainak olyan szakmája, amelyben a legkiválóbbá nem tudna felfejlődni. Amikor a mult század ötvenes éveiben ennek a nemzetnek nem volt egyebe, mint gabonája és hizott sertése, akkor mind a kettőt oly fokra tudta fejleszteni, hogy a világ első lisztje a „pesti liszt" és a világ első zsirja a „pesti zsir" volt. Mint külön márka szerepelt és drágábban kellett megfizetni. Amikor a festészet ismét polgári foglalkozássá vált és kenyérkereső pályát adott, akkor Párisban a világ első festője *Munkácsy*, Szentpétervároon *Zichy* volt, — a *müncheni* akadémián, a mely a világ első müintézete, három magyar festő volt egymás után az igazgató. Ha Páris valamely cipőüzletének kirakatában kiválóformájú szép cipőt lát valaki, biztosan magyar cipész munkája, ha Londonban szépmintájú butor áll a kirakatban, azt magyar asztalos tervezte, mintázta. Az operett terén nemcsak operettel láttuk el a világot, de operett primadonnákkal is és a világ szállodáinak mi adjuk a legkiválóbb pincéreket. A losangelesi olimpiász bizonyítja, hogy kevés felkészültséggel 200 nemzet között a hatodik helyre tudtuk magunkat felküzdeni, — és a mélyfurások terén ma mi látjuk el a világot a mélyfurás olyan tekintélyével, akiket miniszteri ranggal tisztelnek meg az idegen nemtek és amit még Anglia is kénytelen elismeri

Azt a nemzetet, amely mindezekre képes volt, nem szabad féltni akkor sem, ha a multját temetve, az egész ország rendjét, a jövő megélhetését uj alapokra fekteti és elindul egy olyan uton, amelyen eddig nem járt ugyan, de amely biztosan célhoz vezet s ismét — boldog lesz a magyar.

Dubonai Pál.

Buda szégyene

A Budai Napló „Uj irányok — régi bűnök" című vezércikke, melyben *Adalics* Omár dr. szakavatott tollal mutatott rá *Bethlen* István gróf könyvének megjelenésével kapcsolatban az ellenforradalmi időszak súlyos hibáira és mulasztásaira, mindenütt méltó feltünést és megdöbbenést keltett. A *„Magyarság"*-ban két izben is rámutattak az általunk is felsorolt adatok helyességére és *Kuruc* tábornok, a görög-keleti magyar egyház világi gondnoka egyenesen *a kormány azonnali beavatkozását követeli* a görög-keleti szerb egyház és a budai szerb püspök ellen. Amig azonban a görög-keleti ügyeket szerb nemzetiségű politikusok tanácsadásai alapján kezelik illetékes helyen, a kultuszminisztériumban pedig a görög-keleti egyházak ügyeiben nem eléggé tájékozott referensek intézkednek, változást várni nem lehet. Nincs görög-keleti magyar vallású miniszteri tisztviselő az összes miniszteriumokban? Van ugyan, de inkább kimondott szerb vagy protestáns, esetleg katholikus referesekre bizzák az ügyeket. Nincs görög-keleti theológiánk, nincs görög-keleti magyar papnöveldénk, keleti magyar papok utánpótlására nincs lehetőség. A magyar *Tököli* Imre milliós alapítványaiból jugoszláv érzelmü szerb papokat nevelnek és állítanak a magyarul imádkozni és hittant tanulni vágyó görög-keleti magyar hivek élére. Ez volt *Tököli* intenciója? Hiszen *Mária Terézia* előtt nem volt szerb és román görög-keleti egyház Magyarországon, a *decretum illyricum* rendelkezései az ős magyar-nyelvü görög-keleti egyházra vonatkoztak nemcsak teológiai, szervezeti, nyelvi, hanem egyházvagyoni viszonylatban is. Hol van ma püspöke, érseke a magyar görög-keleti egyháznak? A régi kormányok támogatásával elszerbesitették és elromániositották a magyar görög-keleti hivőket. Budán magyar *görög-keleti püspökség volt hajdanta*, ma a szentendrei görög-keleti szerb püspök a budai püspök, aki magyar főrend létére iurisdictiót arrogál magának a magyar görög-keleti hivők felett. A görög-keleti egyházak *autokefálok* s így minden nemzetnél meg van a maga patriarkája, aki végső fokon a konstantinápolyi egyetemes nagy patriárka alá van egyházjogilag rendelve. Tehát a budai szerb püspök mint magyar állampolgár, magyar főpap, magyar felsőház tagja, *nem tartózhatik a belgrádi szerb* patriárka joghatósága alá és *nem tehet hüségesküt egy idegen ország jejedelmének*, a szerb királynak. Ilyen egyházi és államjogi absurditás csak nálunk történhetett meg, mert a referensek felületesen kezelték a görög-keleti egyház ügyeit. A budai szerb püspököt rá kell szorítani az állam és a konstantinápolyi egyetemes pátriárka iránti loyalitásra és *át kell helyezni Szentendrére*. Ezzel szemben a kormánynak sürgősen fel kell állitani Budán a régi *görög-keleti magyar érsekséget* áldozatok árán is és a nem magyar állampolgárságú szerb papokat el kell a paróchiájuk éléről távolítani, mert tételes törvénybe ütközik a *nem-magyar honosságú papok alkalmazása* bármely felekezetnél Magyarországon. Vagy a törvényt kell megváltoztatni, vagy a törvénynek érvényt kell szerezni, de semmiesetre sem szabad türni, hogy hetvenezer görög-keleti magyar hivő elnemzetlenüttessék.

Jankovics Trifon.

Uj övezet beosztás, a budai hegyvidéken

Rövid hir szól arról, hogy a Közmunkák tanácsa „övezet" kérdéssel foglalkozván, ugy határozott, hogy a II. ker. Pasaréti-ut és Vöröstorony-utca közötti részen 300 négyszögöles telkek alakítását megengedi, míg viszont a Törökvész- és Csatárka-dülőben csak 600 négyszögöles telkek alakítását engedélyezi. Miután a tervbe vett beosztás az ottani telektulajdonosok érdekeit érzékenyen sérti, a belügyminiszterhez fordultak sérelmeik orvoslása céljából, aki az uj övezetbeosztást *nem hagyta jóvá*, hanem visszaküldötte a közmunkák tanácsának az érdekelt telektulajdonosok panaszainak figyelembe vétele és uj határozathozatal céljából.

Buda evvel az érdeklődés központjába került. Fejlődése állandó és fokozódó. A fentemlített esettel kapcsolatban azonban — ugy vélem — az érdekelt telektulajdonosok mellé kell állnunk. Jogosan elvárható, hogy a Fővárosi Közmunkák Tanácsa ne nehezítse meg mesterségesen a szépen megindult fejlődést. Lehet, hogy a Közmunkák Tanácsának vannak teoretikus elgondolásai és ebből folyóan okai is, hogy egyik utcának előnyt nyujt és a közvetlen szomszédos utcáktól megtagadja azt. Talán meg is tudná okolni, hogy miért lehet ugyancsak a domboldalnak feléig 300 négyszögöles telkeket létesíteni, azontúl pedig csak 600 négyszögöleseket. A gyakorlati életet közelről szemlélő és benne élő polgárok azonban ezt nem értik meg és csak anyagi érdekeinkbe ütköző ötletszerü, hatalmi beavatkozást lát az ilyen intézkedésekben.

A Közmunkák Tanácsának átfogó nagy tervet, a fejlődést irányító tevékenységet kell kifejtenie, mert nincs számbajöhető szempont, mely a Törökvész-ut mentén, a Guggerhegy lejtőjén a 300 négyszögöles telkek alakításának utját állhatná.

Dr. Pénzes Mihály.

A Tabán problémája sehogyan sem akar megoldódni. Már régebben, *Gallina* Frigyes tanácsnok nagyon érdekes tervet dolgozott ki, amely sorsjáték útján oldotta volna meg a Tabán felépítését. Ez olyan tökéletes munka volt, hogy abban kifogásolható részeket találni nem lehetett. A kormány azonban elvetette a tervet és ezzel még a lehetőségét is megakadályozta a Tabán felépítésének. Most az első lépést ebben az ügyben a Közmunka Tanács tette meg, amikor megkezdte az uj transzverzális út építését. A legujabb terv, amelyet most felvetettek — a betegbiztosító intézmények tőkéit akarja felhasználni a Tabán felépítésére. Azonban ennek a szindikátusnak a kigondolói a fővárostól és a Közmunka Tanácstól potom áron szeretnék megszerezni a telkeket örökbérlet formájában. Elsősorban el kell döntenj azt a kérdést, hogy villanegyed, vagy fürdőváros legyen-e Tabán. A régi és az uj főpolgármesterek tervét kell megvalósitani, hogy itt épitsék meg az igazi fürdővárost.

Változások lesznek a diplomáciai karban az uj év elején és — értesülésünk szerint budai diplomaták kerülnek előtérbe. — *Kánya* Kálmán berlini követünk váltja fel az esetben a külügyminisztert, *Puky* Endrét, ha az a közigazgatási bíróság elnöki székétfoglalja el, — *Khuen-Héderváry* Sándor gróf vagy *Masirevich* Szilárd Berlinbe, — míg *Bárdossy* László Prágába megy esetleg követnek. Az ország nagy érdeke volna, hogy Albánia, Szíria, Egyptom, Hedzsász, Irak-Mezopoámia szintén kapjon mielőbb magyar diplomáciai képviselőt. Csupa rokon-nép, velünk együttérző mohamedánok, akiket diplomáciailag és keresedelmileg is erősebben kellene Magyarországhoz kapcsolni.

A déli-pályaudvar kérdése Budafürdőváros szempontjából

— SÓGOR JÓZSEF épitőmester előadása a Magyar Épitömesterek Egyesületében —

Régen vajudik a déli pályaudvar kérdése. Kihelyezni — vagy nem kihelyezni? megszünetetni — vagy nem? utban van — vagy pedig szükség van rá a mai helyén? A megszüntetés gondolatát azóta sikerült levétetni a napirendről, sőt az illetékesek is belátták, hogy inkább fejleszteni kell.

Azóta ujabb ötletek merültek fel. Van már a mai állomás helyére szánt nagyszabású pályaudvar-tervezet, van már bérházterv is a pályaudvar Alkotás-utcai frontjára. A szorgalmas tervezők szivesen gyártják a tekintélyek fantasztikus ötleteihez igazodó terveket. Vannak tervek a kihelyezésre is, sőt történtek a kihelyezés valószinü bekövetkezésére spekulációs telekvásárlások is.

Nálunk ugyan sok tekintetben furcsa logika uralkodik. Azokat az intézményeket szokták kihelyezni, amelyekre a város belterületén volna szükség. Szerintem ennyire fontos kérdésben a városi polgárság igényeinek, illetőleg az országos közérdeknek kell diadalmaskodni. Ezeket figyelembe véve

a pályaudvart kihelyezni nem szabad.

Nemis olyan régen a Keleti pályaudvart akarták óriási áldozatokkal a Belváros alá helyezni. Ezt csak a technikai nehézségek, illetve a technikai nehézségek leküzdésével arányban nem álló költségek akadályozták meg. Miért helyezzünk ki olyan központi fekvésü pályaudvart, mint a budai, amely aránylag csekély áldozattal a legideálisabb megoldási lehetőséget adja. A környezettel összhangba kerül, utjában senkinek sem lesz, szükség van rá oly nagy mértékben, hogy

ha egyáltalán nem volna, akkor is ide kellene megépiteni.

Nem ugyan pont a mai helyére, mert igy tényleg ék Buda testében, amitől a budaiak szeretnének megszabadulni. Azonban ezt az éket átcsoportosítással meg lehetne szüntetni s jelentős területeket tehetünk más célokra szabaddá.

A kihelyezéssel a pályaudvar a Gellérthegynek délnyugati oldalára kerülne a Kelenföldi pu. közelébe, a mi vasut technikai szempontból lehet ugyan megoldás, de a közönség érdekében semmiestre sem az. Onnan a városba jutni csak egy-két utvonalon lehetne, nagy kerülővel, sürü forgalmas utakon, esetleg a Gellérthegyen keresztül. Az időveszteség az utasok részére jelentékeny volna. Két pályaudvar egymás mellett felesleges is. A Gellérthegy alatti alagut pedig közut céljaira nem használható fel, amit figyelmen kivül hagyni nem szabad.

Ha tehát kihelyezni nem szabad s a mai helyén nem maradhat, akkor milye megoldást keressünk?

A Déli pályaudvar legszerencsésebb elhelyezése szerintem a Gellérthegyi alagut végződése és a mai igazgatósági épület közötti völgykatlan.

Ez a hely olyan völgytorkolat, a melyet semmi más célra előnyösebben jobbanh kihasználni nem lehet, mint mint pályaudvar céljaira. A véletlen ajándéka folytán annyira alkalmas, hogy

ideálisabb hely ily célra el sem képzelhető.

Talán már a pályaudvar megépítésekor a geniális tervezők látták, hogy ez a hely annak való. Ezt a területet

csak be kell fedni s akkor megkapjuk a világ legnagyszerübb földalatti és mégis földszintes pályaudvarát,

ahol az alsó földszinten a mai nivóban közlekednének a villamos erőhajtásra berendezett vonatok és a fölötte levő földszinten a mai házsorok nivójában lebonyolítható volna minden adminisztráció. Az emeletekre helyezhető minden olyan intézmény, mely egy világfürdő és főváros együttes céljait kell, hogy szolgálja. Hely bőségesen van még posta-, csomag- és teherforgalom lebonyolítására is. Sőt a tetőn még kilátó terrasz is épülhet.

Az ide elhelyezett pályaudvar területe csaknem ugyan olyan széles, mint a Keleti pályaudvar területe a lakóházak között. A mi területünk nagysága pedig a földalatti elgondolással kétszeres pálya-területnek felel meg. A pályaudvar ilyen értelmü elrendezése vasúttechnikai szempontból is nagyon előnyös, ezt mutatják a külföldi példák.

Az áthelyezéssel kapcsolatban a pályaudvar mai végpontján

a legértékesebb területen kb. 27.000 négyzetöl terület szabadulna fel,

ami a város által tervezett formában 12.500 négyzetöl telekre mintegy kilencszáz öl hosszu utcai fronttal és 14.500 négyzetöl közterületre osztódna. Azonban ezt a térrajzi elendezést jól dotált pályázattal kellene megváltoztatni s akkor a telek, illetőleg a beépithetés jelentős mértékben emelkedne. Igy is tekintettel a nagy közterületre

a nyert érték 5—6 millió pengő körül mozog,

s ebből az uj modern pályaudvar meg is épülhetne.

A kivitel gyorsan megkezdhető. Az építés tartamára nem kellene a forgalmat megszüntetni, mert a munkálatok minden nehézség nélkül a forgalom alatt is lebonyolithatók. A munka kivitele a mai inséges időkben ugy a mérnök és építész társadalom-

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

nak, mint az ipari munkások részére jelentős munkaalkalom. Nem veszteséges befektetés, mert

kiküszöböl városfejlesztési akadályokat, kielégít szépészeti követelményeket s amellett a vasut részéről csupán érték áthelyeződés.

Ez az elhelyezés semminemü jövőbeni városrendezést ezen területre nem akadályoz meg, mer táltalában a környező utcák nivója alá kerül, tehát kiegyenlíti egy minden másra alkalmatlan völgy hepe-hupás területeit jól kihasználható felületekre.

A Gellért-hegybenfurt vasuti alagutjárat senkinek sem lehet útjában. A Gellérthegy mögött a Budaörsi-út mellett töltésen halad a pálya villa övezetben, magasvasut alakjában, alatta akár minden harmadik lépésben átjáró létesíthető és a töltés oldala zöld beültetésekkel még előnyösen díszíthető is. A Szent Imre herceg-utja felett is a hid kibővíthető és diszíthető, hogy azt hatásrontónak ne tekintsék. Kelenföld sik területén nem okozhat nagyobb városrendezési akadályt a vasutvonal, hiszen itt akarták a nagy területen körülhatárolt pályaudvart elhelyezni.

Feltéve, de meg nem engedve, hogy ha mindezek dacára a pályaudvart mégis kihelyeznék

a Buda szivében vissza maradó árok mire volna felhasználható?

Lakóháznak nem, mert annak a földszintje sőt még az emelete is pince lenne. Vagy park talán, esetleg fürdőpark? Kitéve egyenesen az északi szélnek, amely onnan ki sem tudna jutni? Szerencsétlen gondolat lenne. Általában ennek az ároknak felhasználás megoldását nehéz és hálátlan feladatnak tartom.

De megvannak e terv nagy közlekedési előnyei. A „Keleti"-nek *csak egy utvonala* van a Belváros illetve a főváros centruma irányában, a „Déli" pályaudvarnak pedig a tervezett elhelyezéséből máris *három fővonala* van a főváros sürün lakott részei felé. A Mészáros-utcán át az alagut irányában mint a legfőbb utvonal, a második a Margithid felé a pu. felhagyandó területén keresztül, a harmadik az Erzsébethidon át a most épülő transzverzális ut nagyszerü kilátóvonalán s a megépítendő Tabánon keresztül. Ugyancsak fővonalnak tekinthetők a Kelenföld, a Sashegy, Németvölgy és Svábhegy sürün lakott területei felé haladó utak. A pesti dunaparti szállóktól pedig ez a pályaudvar nem esik messzebb, mint a nagy körut.

„Buda világfürdő" érdekeit pedig nagy arányokban szolgálná, mert a külföld által is elismert gyógyvizeink forgalmát az ilyen elhelyezés csak növelné. A gyógyulást keresőknek egyszerü és kényelmes összeköttetése a pályaudvar és a fürdők között nem jelentéktelen tényező ugyanigy idegenforgalmi szempontból is. Indokolni ezt talán felesleges, ennek fontosságát mindeki átérzi, aki idegen városok kényelmét már élvezte.

Csaknem félórával korábban érheti el célját a dunántuli utas, ha nem kell előzőleg Budapestet a raktárak és hasonló külterület intézmények tömegén keresztül körülutazni.

Erre a pályaudvarra kell irányítani a Dunántúl és nyugat személyforgalmát.

Az ut minimálisan 15 kilométerrel és a Rákóczi-út több akadályos hosszával rövidül. Közlekedés szempontból a Rákczi-út tulzsúfolt forgalma lényegesen tehermentesülne, míg Budán a többirányú fővonalakon semminemü bonyodalmat a forgalomtöbblet nem okozna.

Az építés után a felszabadult területeken és azoknak környékén természetesen a belforgalom is emelkedne, sőt egy ujabb ipari és kereskedelmi gócpont alakulna ki, tehát az elszegényedett Buda polgársága uj keresethez jutna.

A pu. megtervezésénél nemcsak a mai forgalmi szükségleteket kell figyelembe venni, hanem számítani kell a jövő fejlődésének kilátásait is. A forgalom a jelenlegi gazdasági depressió elmultával fokozottabb mértékben fog jelentkezni, amire annál inkább lehet számítani, mert Buda fürdőváros értéke, jelentősége ki fog domborodni, ehhez már is vannak jelenségek. A kelenföldi forgalom emelkedik s ha a Kelet tarkasága Budapesten eröteljesebben mutatkozik, az ide fogja vonzani a Nyugatot is.

Az uj pályaudvar felépítményeit nyilvános tervpályázatok útján kell beszerzni, de sürgősen, mert rengeteg munkáskéznek adna dolgot, s elodázhatatlan fontos szükségleteket valósítana meg. A szükséges tőke is visszatérülne a felszabadult telkek értékében, tehát ugyszólván pénzbe sem kerülne, csak átmeneti költségekről kellene gondoskodni.

A jövendő Budapest

— Harrer Ferenc dr. előadása a Budai Klubban —

Ritka alkalommal gyült a Budai Klub helyiségében ily nagyszámú és előkelő közönség, mint december hó 20-án, amikor

HARRER FERENC dr.
ny. alpolgármester

a klub elnöke ismerette előadás keretében Budapest városfejlsztő programmját. Jelen voltak: Bárczy Isván dr. ny. miniszter, Ripka Ftrenc dr. ny. főpolgármester, Liber Endre alpolgármester, Berczel Jenő dr. ny. alpolgármester, Wildner Ödön dr., ny. tanácsnok, Pihler Gyula dr. ny. főstatisztikai hivatali igazgató, Vezér Károly dr. h. elöljáró, Exner Kornél dr. ny. államtitkár, Éber Antal dr. és Scheuer Róbert orsz. képviselők. Beke Manó dr. ny. egyetemi tanár, Hoór Tempis Moritz dr. műegyetemi tanár, Schack Béla udv. tan., ny. keresk. isk. főigazgató, Aggházy Kamil tzredes, a Hadimúzeum igazgatója, Vadász Mihály dr. és Lugmayer József dr. kormányfőtanácsosok, Sós Ármin vezérigazgató, Spanyol Sándor igazgató, Nádas Béla dr. és sokan, érdeklődők.

Éber Antal dr. a klub társelnöke üdvözölte a vendégeket és méltatta egy új városfejlesztési programm rendkívüli jelentőségét.

Harrer Ferenc dr. előadását avval a megállapítással kezdte, hogy céltudatos városépítési és lakásügyi politikánk eddig nem volt és emiatt a város fejlődését egyedül irányító spekuláció, Budapest nagy kiterjedése és a maj beépítési lehetőségek mellett szükségképen a rendszertelen városfejlődéshez a túlmagas telekárakhoz és a közmüépítési problémának megoldhatatlanságához kellett, hogy vezessen.

Átfogó, szerves városfejlesztési programmra van szükség, amelynek alapkérdése: miféle települési politikát folytassunk; intenzivet, a város belső részei kiépítését és ujjáépítését kezdeményezőt, vagy extensivet, a külsőrészek beépítését támogatót — mindkettőt azonban összhangba kell hozni a települési szükséglettel. Előadó nézete szerint az előbbi előnyösebb, mert csak az elavult házak lebontásával lérhető el, hogy így az építési tevékenység folyamatossá, állandóvá válhassék.

A települési kérdésbe kapcsolódik bele Nagy-Budapest problémája, amely megoldható oly módon, hogy a fővárosnak a Nagy-Budapesttel szemben táplált pénzügyi aggályai elesnek.

A viziutak kérdésének érintése után Harrer áttért a nagyvasuti problémára, amelynek megoldása a közlekedési érdekeknek a városépítés követeléseivel való összhangbahozatalában áll. A különleges budai pályaudvari kérdések, a délivasuti és a Császárfürdő állomás sorsa, valamint a HÉV Pálffy-téri és Gellért-téri állomásainak eltávolítása, csak nagy koncepció keretében találhatnak kielégítő megoldást.

A város elrendezésének, valamint a szabályozási és építési kérdéseknek rövid érintése után előadó részletesebben a *fürdőváros* problémáiról beszélt, kiemelvén különösen a *budai források és fürdők* jelentőségét. Kimutatta, hogy a fürdővárost illetőleg még a legalapvetőbb kérdések sincsenek kizárva és kijelentette, hogy erre a munkára most az elnökete alatt működő városépítési bizottság vállalkozott. Budapest fürdőit vissza kell vezetni arra az útra, amelyen eredetileg elindultak, t. i., hogy gyógyfürdőkké váljanak. Mint fontos budai városfejlesztési problémákat Harrer még a Várnak és a Várhegy lejtőinek rendezését, valamint a hegyvidéki kilátásos úthálózat kifejlesztését jelölte meg. Ezután még ismertette a városfejlesztés jogi és pénzügyi előfeltételeit és hosszasan tartó taps kiséretében fejezte be ezzel érdekes előadását, amelyért Éber Antal dr. mondott köszönetet.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Az I. ker. Iparoskör e hó 19-én *Korányi* Márton elnöklete alatt igen látogatott *választmányi* ülést tartott, amelyen a vezetőség beszámolt az *elszegényedett iparosok* segélyezése érdekében tett intézkedéseiről. A választmány elhatározta, hogy január havában felállítja az *ipari szakosztályokat*, hogy az egyes szakmák gazdasági kérdéseit és sérelmeit letárgyalhassák. Elhatározták, hogy *szilveszter estét* rendeznek. Egyben tagokat delegált a Délkerületi Egységes Polgári Pártban egyidőben tartott *ipari értekezleten* való képviseltetésre *Havas* József díszelnök, *Sógor* József társelnök, *Adametz* Ignác és *Moravcsik* Sándor háznagy személyében.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET! Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél I. Gellért-rakpart 1. Telefon: 530-03.

SVÁBHEGYI SZANATÓRIUM
gyönyörü téli havas környezetében legtökéletesebb a üdülés. — Vízkereszti weekend: 3½ nap, csütörtök délutántól — hétfő délelőttig már 70.— pengőtől.

Huszonötéves jubileumát ünnepelte nemrég *Rozsondai* Albert székesfővárosi nyomdai főtiszt, lapunk egyik régi volt munkatársa. A jubileumon közel háromszázan vettek részt s a székesfőváros tanácsa is képviseltette magát. Az ünnepelt nemcsak mint nyomdász-szakember kiváló, irodalmi téren is élénk tevékenységet fejtett ki. Számos vidéki lapban jelentek meg politikai és közgazdasági cikkein kivül novellái is. Társadalmi téren is kiváló egyéniség, a *Budapesti Népfőiskolai Széchenyi Szövetség* ügyvezető elnöki székében közel 10 éve fejt ki elismerésre méltó munkát.

A romantika, amennyiben még megmaradt ebben a reális világban, Budára menekült s ma már csak a régi budai cukrászdák képviselik. Ezt a romantikát, párosulva modern, izléses környezettel, képviseli a 25 éves *Tomai* cukrászda, melyet nemrég alakitottak át és nagyobbitottak meg.

FOTÓCIKKEK Zibrinyinél, Attila-u. 8.

Erősen készülödik Szilveszterre a „Szatyor", ahogyan a *Hadik-Tavernát* szellemesen elnevezték. Ez az elnevezés egyszerre népszerüvé vált Budán, mint maga az az izléses szórakozóhely, amelyet estéről-estére a legjobb közönség tölt meg. A *Hadik-Taverna* nagy népszerüségét nemcsak hangulatos interieurje, hanem szigorúan kávéházi árai is megmagyarázzák.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS ELEKTROMOS MÜVEI
A fogyasztóközönség szives figyelmébe ajánljuk állandó kiállításunk
megtekintését, ahol
a szabályszerü szerelések módjait,
a különböző helyiségek helyes megvilágítását,
a villamos háztartási eszközöket és gépeket üzemben is tanulmányozhatja.
A kiállítás az
V. Honvéd-utca 22. (Markó-utca sarok)
szám alatt van és **dijtalanul megtekinthető** minden hétköznapon délelőtt 8—12 és délután 4—7 óra között.
A közlekedés 15. számú autóbusszal és a 2, 16, 22 és 48 számú villamossal.

ERDŐS JÓZSEF
hirdetési irodája
BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 35.
ÜZLETFELEINEK
BOLDOG UJ ÉVET KIVÁN.

A betegségek egész sora
így: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb esetében a
HUNYADI JÁNOS
keserüvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tízezrei irtak róla elismerő nyilatkozatot.

Legszebb ajándék a Bőrdiszmüárú
Böröndök, retikülök, pénz- és névjegytárcák, nagy választékban, olcsó áron, izléses, szép kivitelben
Krisztina-körut 61 szám
Postapalotával szemben

33 éves cég!
Kelmefestést, vegytisztitást csak szakemberrel végeztessen
REICHER II., TÉGLA-U 9
BU DÜKENDE TURCSA KONOSIURLAR

Saját készitményü CIPŐK
Elsőrendü minőségben olcsó árakon
NÉMETH BÉLA
régi budai cipészmester
uj üzletében
II. Zsigmond-utca 1 (Pálffy-tér sarok)

A közismert 40 éves
SCHMIEDL DÁNIEL
HENTESÁRUGYÁR
Fiókja
I. Horthy Miklós-út 33. alatt
MEGNYILT

Hangulatos esték a Császárfürdő éttermében
ahol minden este
KRAFT PEPI és
FETTERMANN JÁNOS
schrammelegyüttese
énekel és muzsikál
Kellemesen fütött terem, jó bácskai konyha, pompás hárslevelü bor
Tiszteletttel
Csirszka Konrád

Utazás Budán

Irta Gegus Dániel

Néhány hete a budai szobrok száma egy nagyon szép és magasztos emlékművel szaporodott. A Margit-hid budai oldalán a jobboldali park közepén állították fel a prsemysli hősök emlékét: hatalmas talapzaton méltóságos küzdő oroszlán, amelynek első lábai egy várfokon összetört ágyukon s tépett zászlókon nyugszanak. *Sződi* szobrászmüvész alkotta, akiről a leleplezési beszédet tartó *Tamásy* altábornagy úgy emlékezett meg: százados. A derék alkotó müvész tehát ott harcolt a hősök között, talán prsemyslibe, szobrára tehát beleöntötte nemcsak müvészi tudását, lelkének röptét, de a helyzet ismerete, átélése, a tragédia és hősi küzdelem teljes megértése által adott igaz átgondolását, otthonvalóságát. A nemes és megbecsülő ellenfél nevezte el a vár védőit „oroszlánoknak", a psemisli emlék ábrázolására tehát magától kinálkozott az erő legpompásabb szimboluma, az állatok fejedelme: az oroszlán.

Prsemisl! Ennek a névnek akiejtésekor lelkünkben felmerül a világháborunak ránk nézve talán legszomorúbb emléke, (a trianoni béke ma is *jelen*, nem sorolhatom mellé, pedig ez még szomorúbb), amely akkor, 1915-ben, a dicsőséges előmenetelben, majdnem kibirhatatlan tragédiaként zúdult mi árva magyarok lelkére. Hogyisne, remek katonáink mindenütt győznek, mennek előre feltartózhatatlanúl, a megvívhatatlannak tartott erőd dicsőségesen állja az oroszok ostromát, képtelen álomnak tartottuk, hogy elessen valaha is. Az a hivatása, hogy a felénk hömpölygő orosz áradatot feltartóztassa, ha elesik, nyitva a határaink az ellenségnek. A háború sorsának eldöltét sejtettük az erődítmény sorsában s az volt a hitünk, ha falai ledőlnek, Magyarország nem kerülheti el, hogy hadszintér legyen, a mi pedig egyenlő az ország teljes elpusztulásával. A borzalmas hirt tehát, hogy Prsemisl elesett, csak suttogva, félve mertük tovább adni, mindig abban a reszkető gondolatban, hogy a másik percben megjön rá a reménykedés szülte örvendetes cáfolat.

Hát nem jött meg. A vár, hősi küzdelem után, orosz kézre került, mert a hős védők, ha azt akarták, hogy őket az éhhalál egytől-egyig le ne kaszálja, kénytelenek voltak kapitulálni. Az emlékbeszédet tartó hős *Tamásy* generálistól, — aki a Kuzmanek parancsnoksága alatt a fényes haditetteknek beláthatatlan sorát követte el, — megtudtuk, hogy milyen szenvedéseken mentek ott keresztül a várat védő katonák, de megtudtuk azt is, hogy a *felszerelés és berendezkedés hiánya is* siettette az elbukást. A primitiv hadi eszközök, a rongyos bakkancsok, a hiányos ruházat, az élelemről való rosszul gondolkodás összeadása hozta ki a szomoru eredményt. Amit, sajnos, más harctéren is konstatálhattunk, nemcsak Prsemisl-ben.

A prsemisli magyar hősök megtették a kötelességüket, minden tisztelet az övéké. Hogy mennyire megtették, bizonyítja az ellenfél elbánása: az orosz minden psemisli katonának meghagyta a fegyverét. És ezt a kivételes bánásmódot velük még a fogságban is megtartotta.

Az ostromlott várban azonban más is történik. *Piacsek Kamil* hadnagy egy pionir sátorban rátalál egy csomó versre s felfedezi, a magyar irodalom igaz dicsőségére, a háboru nagy és igazi poétáját, akin szürke, gyürött, rongyos és sáros közkatona ruha van, — elveszi tőle a verseket s kiszórja a küzdő katonák közé. És a fakó, kopott pionir káplár neve egyszerre felrepül a halhatatlanságba. Gépmadár száll fel e versekkel, a levegőn keresztül haza hozza hozzánk:

„Reménykedő magyaroknak
Küldöm át a légen,
Reménykedő magyarokkal
A jó Isten légyen."

És Gyóni Géza, a háboru egyetlen nagy poétája, mint a görög Tyrteus, mint költő testvére, a szabadságharc Petőfije, — oda áll a küzdő hősök közé és mint azok, „lanttal kezében buzdítja a csatát". És e csoda verseken keresztül látjuk a csoda küzdelmet s lelkünk egész odaadásával, remegésével és reménykedésével kisérjük a tragédia fejleményeit, mi: „reménykedő Magyarok."

Mikor a rongy sátor nyöszörög a
Hogy élek még, óh, hihetetlen épség.
Hogy hall e fül, hogy látnak e szemek
S az arcom érzi jeges szél csipését."
„Mikor a pokolnak égő torka tárul
S vér csorog a földön, vér csorog a fárul,
Mikor a nagy sátor nyöszörög a szélben
S haló honvéd sóhajt: fiam.. feleségem."

A vár elesett, a fogoly oroszlánok ott lépkednek már Szibéria felé. Ott halad a költő is, a lelke összetörve, de a dalt azért adja még. Adja, amíg végkép el nem borul. Távol, mérhetetlen messziségben, rabok temetőjében, kis fejfán egy név: *Gyóni Géza* Ám a költő hamvai haza vágynak, ide a hazai földbe. Mikor fogja meghallani az ország a halott költőnek ezt a hazavágyó, bús sóhajtását?!...

Jól esett, hogy az emlékleleplezés hivatalos szónoka (József főherceg kimentette magát) *Tamásy* tábornok beleszőtte beszédébe *„Gyóni bajtárs"* emlékét: érezte és megértette, hogy a két név: *Prsemysl* és *Gyóni Géza* szorosan egymáshoz tartoznak.

A hősök emlékének leleplezésénél nemcsak, mint budai polgár, jelentem meg, de egy küldöttségnek is tagja voltam: a *Gyóni Géza irodalmi kör* küldöttségének. Ez az irodalmi kör feladatául tűzte Gyóni hamvainak a hazaszállítását. Egyebekben ápolja Gyóni emlékét és költészetét. E körül az ártatlan irodalmi kör körül keletkezett különben egy furcsa affér: alapszabályainak megerősítésekor Berzeviczy Albert tiltakozott az ellen, hogy az irodalmi társaság Budapest székhellyel dolgozzék. Maradjon csak Gyónon, mert itt sok az irodalmi kör. Hogy Berzeviczy az Akadémát, vagy a Kisfaludy Társaságot félti-e az ifjú Gyóni Körtől, igazán nem tudom. A Gyóni Kör különben koszorút helyezett az „oroszlánok emlékoszlopára." Dr. Kiss Menyhért, a Hollós Mátyás Társaság illusztris tagja — a Gyóni Kör tagja is, — poetikus, szép beszéd kiséretében tette le a koszorunkat. Méltó volt ez a rövid beszéd Gyóni és a prsemysli hősök emlékéhez. Megkapó volt egy gyászruhás hölgy, aki családja nevében Prsemyslben hősi halált halt édesapja emlékének áldozott a koszorújával. Éppen ilyen megkapó volt a Prsemysliből és a fogságból hazakerült, életben maradt bajtársaknak a defelirungja, akik 17 esztendőt vénültek már azóta, itt-ott vedlettek, kopaszok, amig az ott maradt hősi társak megnyerték az örök fiatalságot.

Mi budaiak büszkék vagyunk erre a szép emlékműre s én örömmel állapitom meg, hogy a közeljövőben megint két szoborral fog szaporodni, a budai oldal. Az egyik *Istók* János *Bem apója*, a másik *Horvay Gárdonyi Géza*. *Istókkal* és szép elgondolású szobrával csak a multkor foglalkoztam, hiszem, hogy a *Horvay* munkája is kiváló alkotás lesz.

Csak hadd fejlődjék, szépüljön ez a mi kedves Budánk, nagy multjával, rászolgált, hogy ne feledkezzenek meg róla. Mi magunk ezt a fejlődést, szépülést igaz lelki gyönyörűséggel nézzük.

FŐVÁROSI KÖNYVTÁR BUDAPEST

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot
tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1.
nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Iyókúra

Személyi hirek

KOZMA JENŐ orszgy. képviselő január hó 6-án tér vissza Budapestre.

POMPÉRY ELEMÉRT melegen ünnepelték abból az alkalomból, hogy az Országos Iparegyesületnek negyven év óta tagja.

LENDL ADOLF dr. ujra munkakört talált magának és résztvesz a keszthelyi madárvárta felállításán, amely a Kisbalaton csodás madárvilágának megfigyelésére hivatott.

RAINPRECHT ANTAL dr. ny. főispán, volt nemzetgyülési képviselő ügyvédi irodáját Budán, II., Lánchid-utca 4 szám alatt nyitotta meg.

PETERFALVI MOLNÁR DEZSŐ altábornagyot ünnepli magas kitüntetése alkalmából a Barthos-asztaltársaság január hó 2-án, hétfőn este 8 órakor rendezi szokásos havi összejövetelét a Carlton-szálloda külön helyiségében (IV. Mária Valéria-utca 2.).

SUMEGHY LÁSZLÓ kir. közjegyző és családja a Svábhegyi Szanatóriumban töltötte a karácsonyi hetet.

vitéz GALANTHAY GLOCK TIVADAR tábornok a Frontharcos Szövetség Lágymányos-kelenföldi csoportja felolvasó ülésén, jan. hó 8-án: — A magyar olasz vérrokonság az Etruszkok révén — címen előadást tart a Szent Gellért szálló II. em. nagytermében.

GEGUS DÁNIEL ny. főkapitány helyettest, lapunk munkatársát s a **Hollós Mátyás** társaság tagját az Esztergom megyei *Pilismarót* és *Dömös* református egyházak főgondnokának választották meg.

KRESZ KÁROLY dr. a Tébe igazgatója, a Hétfői Társaságban igen érdekes és magasszinvonalú előadást tartott a kapitalizmus problémáiról. Előadásában főleg a túlzott adóvédelem veszedelmeit fejtegette és rámutatott a tőkeképződés elősegítésének fontosságára nagy helyeslés mellett.

ILLYEFALVI I. LAJOS dr.-nak, a székesfőváros statisztikai hivatal igazgatójának a magyar statisztika és a statisztikai tudomány továbbfejlesztése terén szerzett érdemei elismeréseül a kormányfőtanácsosi címet adományozta a kormányzó.

IKLÓDY-SZABÓ NEP. JÁNOS dr. kincstári főtanácsos, volt országgyülési képviselő, alsóörsi földbirtokost megválasztották a Veszprémmegyei és Városi Takarékpénztár igazgatójává.

KAYSERNÉ dr. HASPEL LUJZA bőrgyógyász szakorvos új telefonszáma: 521-19. Krisztina-körut 81.

NEMES JENŐ GYÖRGY dr. v. szanatóriumi főorvos érdekesnek igérkező előadást tart január 8-án d. e. 11 órakor a Gellért-szálló II. em. nagytermében.

PALÓCZY EDGÁR a Budai Napló munkatársa nagy tetszést aratott „Letünt pesti nemzedékek" című rádióelőadásával a legjobb magyar rádióelőadók sorába emelkedett.

KONTRA ALADÁR református lelkésznek egyházi és közéleti téren szerzett érdemei elismeréseül a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet adományozta a kormányzó.

Pilisi FARKAS ELEK a Beszkártnál viselt állásának megtartása mellett a Hévhez került át igazgatónak.

ELEKES BOLDIZSÁR szerkesztő „A Krisztus! Kenyeret!" nagysikerű könyv írója beszélt a karitászról a kalazantinus Atyák Szent József Otthonában.

József Ferenc dr. főherceg is *megjelent az Országos Magyar Idegenforgalmi Tanács* és a *Francia-Magyar Irodalmi Társaság* Budapesten időző francia ujságirók tiszteletére vasárnap este a Külügyi Társaságban rendezett előadó estén. Az estén *Pekár* Gyula, *Miklós* Elemér és *Souchon*, a Figaro munkatársa szólaltak fel. Az Astoriába nrendezett társasvacsorán *Tormay* Géza államtitkár üdvözölte a vendégeket.

A vár karácsonya. Lélekemelő ünnepség közepette gyujtott karácsonyfát az I. ker. előljáróság épületében *Spannberger* Alajos dr. tanácsnok, elüljárója rendezésében december 22-én d. u. előkelő vendégek jelenlétében. A megjelentek között ott volt gróf *Apponyi* Albertné, a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségének képviselői, *Nemes* Antal püspök és sok más előkelőség. A mikor a főváros minden részében felállítják a szent fát, ugy az elmaradhatatlan volt abból az épületből, a honnan a jótékonykodás számtalan vállfaja indul ki. Nem maradt szem szárazon, amikor *Takács* István dr. kelenföldi plébános beszéde után 18 türelmetlenül zsibongó gyermek és 25 levente vette át szüleinek jelenlétében a számukra készült ajándékokat, melyeket a kerület nemesszivü polgárainak, élükön *Spannberger* Alajosné adományából gyüjtöttek össze. Az ünnepséget rendező hölgygárda *Spannberger* Alajosné, *Gyürky* Tiborné, dr. *Wladárczik* Józsefné, vitéz *Lászlóffy* Lászlóné, *Balassa* Imréné, *Garancsy* László dr., *Weinszeisz* Károlyné és *Hribál* Kálmánné ruházták fel az arra rászoruló gyermekeket.

Száztíz árva

sorsa van letéve dr. *Ripka* Ferenc jóságos kezébe, aki valóságos művészettel szerzi meg azt a rengeteg költséget, amellyel fenntartják a *Klotild Szeretetházat*, ahol kellő tanszemélyzet oktatja, apácák ápolják, gondozzák, megfelelő szolgaszemélyzet segíti, ahol reggel, délben és este ízletes étellel ellátják és télen meleg szobát adnak ennek a száztíz árva fiunak. Gondját viselik, hogy az elemi iskolán túl, a különféle középiskolákban és szakiskolákban képezzék tovább az árvákat. Mindez kicsúcsosodik a korácsonyi ünnepekkor, amikor a Klotild szeretetház a nagyközönség által adományozott sok-sok ajándékkal meglepi a 110 árvát és nem feledkezik meg ilyenkor, hogy meleg szeretettel és hódoló tisztelettel ne ünnepelje legtöbb gondozóját dr. *Ripka* Ferenc elnököt. Hosszú évek óta az udvar is képviselteti magát ezeken az ünepeken és ez évben *Auguszta* főhercegasszony hallgatta végig könnyes szemmel az ifjúság szerepléset és az elnök szózatát az ifjúsághoz. Karácsony ünnepe most december hó 22-én volt Liptnay János igazgató rendezésében és a fenséges vendégeken kívül résztvett az ünnepen: Szendy Károly tanácsnok, Sebő Béla főszámvevő, Hennyey Vilmos ny. államtitkár, Ziegler Géza kormányfőtanácsos, Baranszky Gyula kormányfőtanácsos, Kresz Károly igazgató, Pakányi Ferenc, Schön Győző h. vezérigazgató, Wéber Sándor igazgató, Oszoly Kálmán városi biz. tag, Badál Ede v. elöljáró, Faller Mihály, Szabó Árpád igazgató, Dragonits Rezső igazgató, számosan Buda előkelő polgárai közül és nagyszámú hölgyközönség töltötte meg a termet. *Ripka* Ferenc dr. üdvözlő beszéde után növendékek szavaltak és énekeltek és „A kis Jézus üzen" címen irredenta jelenetet adtak elő, amely rendkívül hatással volt a jelenlevőkre. Befejezte az ünnepélyt ismét az ottani tanulók előadása, amikor *Harangi* László és *Wurm* Károly költeményét szavalták és végül a Himnusz. Azután betódult az árvák nagy serege abba a terembe, ahol az adományok álltak felhalmozva és könnyes szemmel nézte Ripka azt a boldogságot mikor az a sok apró ember ragyogó szemmel vitte el a maga ajándékát. Megilletődve távozott el az ünnepségről mindenki, aki tanuja volt a szívhez szóló jeleneteknek.

Értékes adatok gazdag tárházát nyitotta meg dr. *Nemes* Antal c. püspök ujabb historikus munkájában, amelyet a Budavári főtemplom történetéhez gyüjtött fáradhatatlan szorgalommal „Adalékok . . ." szerény cím alatt. Régi oklevelek, hétszázéves koronázási hitlevelek, a templommal kapcsolato százados pápai brévék sorakoznak egymásután a hézagpótló munkában, — amelyre még visszatérünk és a mely az ős Budát buvárkodók kedves olvasmánya lesz.

Karácsonyi ünnepet rendezett a Kelenföldi Társaskör dec 22-én *Becsey* Antalné a női választmány elnökének és dr. *Sümegi* László ügyv. elnök buzgólkodásával. A Kelenföld—Lágymányosi szegény gyermekeket gazdagon megvendégelték, nekik szép és sok ruhanemüt és egyéb ajándékokat osztottak szét.

Kizárólag pedagógiai munkásságának él *Aquila Adler* Adelina, a hirneves operaénekesnő, aki teljesen visszavonult a szinpadtól. Budán, Gellérthegy-utca 1. szám alatti otthonában fogadta munkatársunkat, akinek kijelentette, hogy élete csendben, megelégedetten folyik. Egyetlen örömét az énekoktatásban találja s boldoggá teszi a tudat, hogy növendékei a legnagyobb igyekezettel iparkodnak meghálálni a velük való fáradozását. A müvésznő nem sajnálja a fényt, csillogást, a sikereket s csak az a vágya, hogy tanitványai sikerrel álljak meg helyüket a nyilvánosság előtt.

A kertészek sérelme. Az új vásárcsarnokok egyik rendelkezése a kertészeknek megtiltja, hogy a főváros területén levő vásárcsarnokokba — mint eddig — előre megrendelt árut szállítsanak. A „Magyar Kertészek Országos Gazdasági Szövetsége" indokolt előterjesztésben kérte *Sipőcz* Jenő dr. polgármestert, hogy ez az intézkedés hatályon kivül helyeztessék és tisztelgett *Huszár* Aladár főpolgármesternél is, aki kilátásba helyezte, hogy a kertésztk sérelmeit velük letárgyalja.

Az arabok rólunk. Amikor ujból megszólalt Gül-Baba budai sírjánál a muezzin imára hivó hangja, minden muzulmán imáiba foglalta a magyar testvérnépet. Ennek tanusága *Adalics* Omár dr. munkatársunk által megküldött előkelő képes arab magazin november 19-iki száma, melyben eza z ismert mohamedán lap, a Kairói „Kol-Shei", illusztrált ismertetést közöl a magyar népről, Magyarországról, a magyar-izlamita vonatkozásokról, a magyar tudósokról, a jeles archeologus honfitársunk: tudós Montagnac—Vörös János professor (Páris), aki nagy dicsőséget szerzett keleti kutatásaival hazánknak, kitünő arcképét reprodukálja. Az arab lap közli továbbá az egri pécsi és veszprémi mecsetek, valamint a Pécs mellett eltemetett arab muzulmán szent: *Idrisz-Baba* türbéjének igen sikerült fényképeit.

Uj hirlap indult meg karácsonykor Budán, amelynek *Csillér*y András dr. a főszerkesztője, *Papp* Jenő, az ismertnevű hirlapiró pedig a felelős szerkesztője. Az első lapszám inkább csak bemutatkozás volt.

Claridge
kávéház, étterem, bridge- és táncszalon, *Tachler* Lajos Jánosnak, a régi budai polgárnak és kiváló szakembernek eme nagyszerü vállalkozása a jövő héten nyilik meg a *Böszörményi-út* és *Gaál-utca* sarkán. Az eredetileg Szilveszterre tervezett megnyitást technikai okokból el kellett halasztani, de a késedelem csak arra volt jó, hogy a megnyitáson minden a legtökéletesebben menjen. *Tachler* Lajos János súlyt helyez arra, hogy az első kedvező hatás állandóan megmaradjon a „Claridge" vendégeiben s azt második otthonának tekintse minden vendége.

A 72-es villamos az uj menetrend szerint a Pálffy-tértől a Bécsi- és Vörösvári-úton át a Szentlélek-térig fog közlekedni és vissza, 3 perces sürüséggel. Ugyanekkor megszünik a 7-es és 73-as villamos jelenlegi járata. A 7-es csak a Flóriántérig fog járni.

A Szent István gyógyszertár a Margitkörut 38. számú ház lebontása folytán régi helyiségével szemben **Margit-körut 27.** alá költözött.

A budai zsidó főiskolai ifjúság január 28-án rendezi meg az eddiginél is fényesebb külsőségek között hagyományos bálját a Budai Vigadó összes ermeiben. Ez a bál az idők folyamán a budapesti zsidó ársadalom kiemelkedő eseményévé fejlődött. A bál fővédnökségét *Stern* Samu udvari tanácsos vállalta. A bálbizottság Budapest, II. Fő-uca 12. szám alatt van.

MENYASSZONYKÉPEK Blahosnál, Fő-

A ragyogó karácsonyfa alá gyüjtötte a *Tanuló*-utcai elemi iskola növendékeit az óbudai *Korona-vigadó*-ba, hogy számukra a nemes emberbarátok által adományozott nagyértékü ajándékokat kiossza. *Martin* Gyula lelkes, szép beszéddel nyitotta meg a kedves ünnepélyt, köszöntve *Szente* Miklós előljárót, *Andréka* Károly és dr. *Orova* Zsigmond főv. biz. tagokat és a sok vendéget. A gyermekek hatásos müsorszámai közben *Mohr* Henrik ev. lelkész mondott szép beszédet a szeretetről.

A Sycambria hirei. E hó 28-án tartotta a Sycambria szokásos *karácsonyestjét*, amelynek müsorán Márton Lajos megnyitó szavai után az „Egyetemi Énekkarok" Szóló Quartettje szerepelt három művészi számmal, majd *Jandik* József dr. hittanár mondott magasszárnyalású karácsonyi beszédet. Utána *Imre* Vince dr. operaénekes, a Sycambria dominusa adta elő Bánk-bán áriáját, ezt követőleg pedig *Bede* Frigyes karácsonyi gondolatai, *Kurbel* Henrik hegedüszáma *Rossa* Ernő zongorakiséretével és *Tichy* György szavalata következett. A müsor után, amely *Tholt* Gábor dr. cancellar zárószavaival végződött, *Zartler* Edit hamupipőke és *Wagner* Vilmos senior kiosztották a nagy számban érkezett ajándékokat. Az ajándékok kiosztását *Thür* István füszerezte jóizü tréfáival. Ezután nagy evés-ivás és a késő éjjeli órákig tartó tánc következett. — E hó 31-én 9 órakor *Szilveszter-estet* rendezett a Sycambria,amelynél jobb hangulatú est nemigen volt ezen a napon. — Szokásos *Jelmezestjét* febr. 11-én a Budai Vigadóban rendezi a Corporatio (Báliroda: Sycambria Otthon, I. Pauler-utca 18. telefon 54-5-23).

GYERMEKKÉPEK Blahosnál, Fő-u. 18.

A Szent Gellért-szálló január első felében a következő társadalmi események szinhelye lesz: 5-én a *Piaristák* rendezik szokásos összejövetelüket, 8-án az *U. L. L. R. J. sportklub* rendez uzsonnát a fürdőcsarnokban, 14-én *Vitézi Bál*, 15-én a *Zsidógimnázium* teája, 18.-án a *Metaphisikai Tudományos Társaság* előadása és vacsorája a márványteremben.

Női otthonná szervezte át szeretetházát a *Budai Jótékony Nőegylet*, mely 1817-ben József kir. herceg, nádor kezdeményezésére és nejének védnöksége alatt Attila-utca 93. alatt épitette fel ma is eredeti alakjában fennálló házát. Az egyesület elnöknője 1890 óta *Pallavicini* Edéné őrgrófnő. A hölgy bizottság áldozatkészsége, valamint az egyesület titkárának, *Kummer* Rezső dr.-nak és nejének céltudatos munkája tette lehetővé az otthon megteremtését, amelyben igen szerény dijazás ellenében teljes uri ellátást nyujt nyugdijas női közalkalmazottaknak és közalkalmazottak nyugdijas özvegyeinek.

Az „Uj Budapest" című városházi ujság most érkezett el tiz éves jubileumához. A keresztény világnézet alapján álló, frissen szeresztett lapnak ma is dr. *Doby* Andor a szerkesztője, akinek ez alkalomból az öreg Budai Napló is melegtn gratulál.

Törökországban betiltották véglegesen a *Korán* aranybetüs példányainak használatát, terjesztését, és az arabnyelvü imádkozást a mecsetekben. A müezzin többé nem hallathatja a minaretekről énekét a török nyelv foglalta el helyét a vallásban és Allah arabnyelvü fogalma a multé lesz. Az iszlám vallásban az új reformot vegyes érzelmekkel fogadták.

A Rapszodia Művészegyüttes a Zeneakadémián rendezi *Techlár* Ernő: „Credo" című irredenta szinmüvét. Az előadást *Szécsy* Ferenc rendezi, mely iránt nagy az érdeklődés.

HARMINCADIK ÉVFOLYAMÁBA
lép e számmal a Budai Napló. Egy emberöltő. Ez alkalommal szivesen üdvözöljük előfizetőinket és olvasóinkat és kívánunk nekik
BOLDOG UJ ESZTENDŐT!

Ujlak karácsonyfája

Andréka Károlyné jótékonysági akciója

A csendes Ürömi-utca polgárait meglepte hogy a Karácsonyt megelőző vasárnapon, december 18-án délután hirtelen megélénkült az utca, diszbe öltözött rendőrök vonultak fel és az autók egész sora állt meg az ujlaki egyházközség *kulturháza* előtt. Ünnepi öltözetben, a társadalom minden rétegéből vonultak fel vegyesen a közélet előkelőségei és szegény asszonyok gyermekükkel a karjukon, hogy áhitatos hangulatban lépjenek be a kulturház előcsarnokába. A rendezők gárdája fogadta ott az érkezőket és lassan megtelt a nagy terem, ahol hatalmas karácsonyfa állott, körülötte felhalmozva a nagymennyiségü és nagyértékü ajándék. Szövetek, ruhák, cipők, élelmiszer, cukor és sok minden, ami szegénynek, gyermeknek értékes és öröm.

A teremben maga Andréka Károlyné, a Budán oly népszerü főkapitány helyettes áldottszivü felesége fogadta a vendégeket, köztük gróf Batthyány Lujzát, Ferenczy Tibor főkapitányt, Pálffy Lajos plébánost, Vajna Ede tanácsnokot, Scheuer Róbert orszgy. képviselőt, aki dr. Kozma Jenő képviseletében jelent meg, Zeöke Antal országy. képv., Szente Miklós tanácsnok-előljárót, és a vendégek egész sorát, akik között ott voltak: báró Lukachich Géza altábornagy neje és leánya, Szederjey Elemér altábornagy és neje, Orova Zsigmond dr. és neje, Farkas Elemér r. főtan., Reisinger Gyula főigazgató, dr. Raisz Aladár egészségügyi főtanácsos, Móra István igazgató, Szamek Zsigmond, Somló Sándor, Sandor Mátyás ezredes, Blum Frigyes, Martin Gyula igazgató, dr. Kleburszky János, dr. Sándor Jenő, dr. Rózsa Zsigmond, dr. Olgyay István, Brunekker Lajos, dr. Tóth Jenő dr., Wilhelm Jenő, Ember Péter, Haffner Béla, Knotz Ágoston, dr. Gergely Ernő, Gádor Vilmos és Ujlak számottevő polgárainak egész sora.

Az ünnep kedves előadással kezdődött, amelyen résztvettek: Stáry Irén, Varga Teréz és Sméla Mária növendékek, akik szavaltak, hegedültek, ahogy azt Göndör Ferencné és Göndör Albina ügyesen betanulták velük és kisérte mindezt a Törekvő Dalkör Hutira Lajos karnagy vezetése alatt. Az ünnepi beszédet Pálffy Lajos dr. ujlaki plébános mondotta, bevezetve szavait a párisi orosz emigránsok egy keves karácsonyi jelenetével. Azután ecsetelte a mi helyzetünket, mert szerinte mi magyarok mindnyájan menekültek vagyunk. Végül melegen megemlékezett az Andréka házaspárról és köszönetet mondott nekik azért a jótékony tevékenységéért, amellyel Ujlak szegényeit segítik. Utána Andréka Károly üdvözölte a vendégeket és rámutatott arra, hogy egyedül a szeretet segíthet ezen a nemzeten. Örömmel látja, hogy most nagyobb szeretettel gondol mindenki a szegényekre, mint ezelőtt. Azután hálás köszönetet mondott mindazoknak a cégeknek és magánosoknak, akik adományaikkal hozzájárultak az ünnep karitativ kimélyítéséhez, elsősorban a Leipziger Vilmos Rt.-nek, azután az elöljáróságnak, és felsorolta az adakozók között a Magyar Textilfestő gyárat, Magyar Kender- Len- és Jutaipart, Cukorgyárosok Egyesületét, Óbudai fehérítő- festő és impregnálógyárat, Budai Goldberger Leót, Kemény testvéreket, Columbia textilipar Rt. Soroksári textilipar Rt.-ot, Központi Tejcsarnokot, Gutmann és Fekete céget, a Hóser-családot, amely 200 pengőt juttatott a karácsonyfa alá, és ujlaki Müller Pál, Kúti Lajos és a többieknek a munkában résztvetteknek: a Kovácsházy-család, a Göndör-család Otta Ferencné, Bandmayer Vilmos és Horváth Lajosnak, a Társaskör titkárának a legmelegebb szavakkal emlékezve mindenkiről és tolmácsolva a megajándékozott szegények háláját. A Törekvő Dalkör befejezésül elénekelte a Himnuszt, Andréka Károlyné pedig megtisztelte vendégeit apró cserepekbe ültetet, sokszínű kis virágokkal.

CSARNOK
ILLATSZERTÁRBAN
(MARKOVITS IVÁN U. 2)
VÁSÁROLJON
UJÉVI
AJÁNDÉKOT!

Az ujév öröme

hajdanta az ünnepélyesen fogadott kalendárium volt, amelynek a jövendőmondással bővített naptári részén kívül szépirodalomból és adomákból volt összeválogatva a tartalma. De volt benne dióhéjban világtörténelmi krónika, rövid ismertetés államokról, uralkodókról, udvari ünnepekről, póstajáratokról és vásárokról is. A kalendárium nem egyszerre jutott el erre a magas fokra. Ehhez már a nyomdaipar fejlettsége kellett. A kezdetleges kalendárium szülőhelye az emberi müveltség két ősi fészke: a Nilus mente és a Tigris—Eufrát köze volt. Mindkét helyen a folyók időszakos áradása tette szükségessé a pontos időszámitást. Megfigyelték az égitestek járását, az esztendő hosszát nagy pontossággal állapitották meg és a hold változásai szerint hónapokra és hetekre osztották be. Az ég változásai szerint minden időszaknak meg volt a maga uralkodó csillagzata, minthogy pedig a csillagokat istenek gyanánt tisztelték, feltünésük szerint következtettek az emberi sors jó vagy rossz fordulatára. Igy bővült ki a szigorúan vett naptári rész csillagjóslási magyarázatokkal, amelyek előre jövndölték a bekövetkező országos csapásokat, politikai eseményeket. A legrégibb kalendáriumokat az ásatások hozták napfényre, de a kőbe vésett, agyagtáblákra irott naptárakon kívül reánk maradtak az Egyiptomiak papirusra jegyzett naptárai is. Ezenkivül ismerjük a rómaiak márványba vésett és viasztáblára irott naptárait. A mai kalendárium közvetlen őse a római naptár, amelytől nevét is nyerte. A latin *calendae* névvel a hónap első napját jelölték meg a rómaiak, később azután ezt a nevet adták az egész évről szóló naptárnak. A latin versekbe foglalt kalendáriumokat a kezdő szavakról Cisio Janus névvel jelölték. A Janus szó annak a római istenségnek volt a neve, akinek a január első napját szentelték. Cisio Janus tehát január elseje volt. A kezdő Cisio szó alatt később magát a kalendáriumot értették és csizió alakban ez a szó nálunk is átment a köztudatba. Az első magyar csizió a XVI. századból maradt reánk kéziratban. A legrégibb nyomtatott magyar csizió 1592-ben Debrecenben jelent meg s ezt kivülről is megtanulták. A XVIII. században születik meg az igazi kalendárium, de az elnevezése továbbra is csizió maradt és jövendőmondások voltak benne, később aztán az álmos könyveket is csizióknak nevezték. A francia forradalom után általános a tudomány és irodalom népszerüsítése, ennek leghatásosabb eszköze a kalendárium volt. Nálunk legnagyobb híre a *lőcsei* kalendáriumnak volt, amelyet Frölich Dávid neves késmárki számtantudós állitott össze és a lőcsei Brennert-féle nyomdában készitették. Jövendölései közül egyik-másik közmondássá vált. A kalendárium irodalom előkelőbb termékei az almanachok, amely szó az arab „almanjah" szóból ered, ami mértéket, időt jelent. A középkortól kezdve kalendáriumszerü táblákat értettek almanach alatt s a legrégibb nyomtatott példányt 1460 tájáról ismerjük. A XVII. századtól kezdve évenkint megjelent almanachot adtak ki, amelyeket később mindennemü hírek kibővítettek. Voltak hivatalos almanachok, amelyek a maguk olvasóközönségét érdeklő adatokat tartalmaztak. Már szélesebb olvasótáborra számító almanachok a hivatalos adatok helyett rövid elbeszéléseket, költeményeket, adomákat csatoltak a naptári részhez. Ilyenformán maga a naptár mellékessé lett és az irodalmi rész jutott túlsúlyra. Ekként keletkeztek aztán irodalmi, női, történeti és más különféle almanachok. Különleges helyet foglalt el az almanachok sorában az évekkel ezelőtt megjelent „Buda; Almanach", amelynek második kötete most készül a Budai Napló nyomdájában.

KÖZGAZDASAG

Szurdai Szurday Róbertet, a Magyar Textilgyárosok Egyesületének elnökét választotta meg egyhangulag elnöknek a Magyar Hitelezői Védegylet közgyülése.

A font-sterling problémát tárgyalta előadásában nagy elismerés mellett *Weber* Tibor a Magyar Közgazdasági Társaság december hó 29-én a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara előadótermében Éber Antal elnöklete alatt tartott ülésén, ahol számos vendég jelent meg.

Wertheimer Adolf a Kereskedelmi Bank ügyvezető igazgatója, a neves műgyüjtő nyugalomba vonult.

A Szent Margitsziget Gyógyfürdő Rt. mult hóban tartotta évi közgyülését, amelyen a zárszámadás aránylag csekély veszteségről és az üzletmenet lényeges javulásáról tett tanúságot. *Buzáth* János ny. székesfővárosi alpolgármester meleg szavakkal emelte ki a kétségtelenül szép eredményt és a közgyülés köszönetét tolmácsolta ezért az igazgatóság elnökének: dr. *Rakovszky* Iványnak és az ügyvezetőségnek, amely nagy kötelességtudással és buzgalommal látta el feladatát. A közgyülés bizalmát nyilvánitotta *Rakovszky* Iván elnöknek és *Klebovszky* Lajos ügyvezető igazgatónak.

Az Országos Magyar Tejszövetkezeti Központ igazgatósága f. évi december hó 28-án megtartott ülésen tudomásul véve azt a körülményt, hogy *Löcherer* Bélának, a Tejtermékek M. Kir. Ellenőrző Állomása igazgatójának szabadságolása az állomás részéről lejárt, neki az Országos Magyar Tejszövetkezeti Központ ideiglenes vezetésében tanusitott érdemeiért elismerését nyilvánította. Az üresedésben lévő vezérigazgatói állásra az igazgatóság egyhangulag ujból *Düsing* Miksa m. kir. gazdasági főtanácsost, a Tejszövetkezeti Központ régi vezérigazgatóját választotta meg.

A Dorogi és Társa Gumigyár, amely már régebben a magyar Ruggyantaáru-gyár érdekkörébe tartozik, teljesen beleolvadt az anyavállalatba. A fuziót oly módon hajtják végre, hogy minden 10 darab dorogi részvényért 1 gummirészvényt adnak. A rendkívüli közgyülést, amely a fuzió végrehajtását elhatározta, december 27-én tartották.

A Nikotex most publikálta mérlegét, amelynek adatai szerint az üzletév 43.570 P veszteséggel zárult, míg tavaly még 21.582 P nyereség mutatkozott.

A Külforgalmi Intézet *Winckler* István vezetése alatt január hó közepén kezdi meg működését.

A Magyar Keleti Tengerhajózási Rt.-nak a mai napon *Scitovszky* Tibor elnöklete alatt tartott igazgatósági ülésén megállapította az 1931. üzletévre vonatkozó mérleget és elhatározta, hogy a december 30-án tartandó közgyülésnek az 1930. évről áthozott 90.273.30 pengő veszteségegyenleg, valamint a 100.427.35 pengőt kitevő 5 százalékos értékcsökkenési leírás betudásával mutatkozó 348.881.51 pengő veszteségnek az 1932. évi üzleteredmény-számlára való átvitelét fogja javasolni.

B. N. V. A karácsonyi vásár befejezése után ismét erőteljes lendülettel indulnak meg a *Budapesti Nemzetközi Vásárra* a jelentkezések, annál is inkább, mert a január 15-ig jelentkező cégek 10 százalék helydijkedvezményben részesülnek. A január 15. után jelentkező cégek már a szabályzat szerinti teljes helydijat kötelesek megtéríteni.

Hazai Fésüsfonó és Szövőgyár Rt. Budapest, e hó 31-ére hirdette meg közgyülését, amelyen a jelenleg P 802.560-at kitevő részvénytőkének felemelését P 2,942.720-ra fogják elhatározni. Az igazgatóság egyuttal felhatalmazást nyer arra, hogy egy későbbi időpontban az *alaptőkét 1,070.080 pengővel 4,012.800 pengőre* (az alaptőke *régi összegére) emelje fel.*

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Első dijakkal, arany érmekkel kitüntetett „Ludvig" hölgyfodrász szalonja megnyilt
I. Horthy Miklós-út 15.
Hennafestő- és tartós hullámspecialista

Mikulásra, karácsonyra a közismert
STÜHMER-CUKORKA
Legközelebb
I. KRISZTINA KÖRÚT 61 sz.

II. Margit-kőrút 40 alatti
Csemege és füszerüzletet
átvette
LUKÁCS ÁGOSTON
Elsőrendü áruk, olcsó árak, likörök borok, rumok, csemegék, konzervek, sajtkülönlegességek, Herz-szalámi, gyulai felvágottak és hentesárúk, zöld- és szárazfőzelékek, hazai- és déligyümölcsök - A legkisebb megrendelést is házhoz szállitja

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószám ára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

KI KELL Köszörülni a csorbát!
Speciális beretva, tyukszem vágó kés, manikür és fodrászolló, vágó, szúró szerszámok stb. szakszerű köszörülése
SURÁNYI ÉS TARSA
VILLANYERŐRE BERENDEZETT MŰKÖSZÖRÜLŐ-ÜZEMÉBEN
II. MARGIT KÖRÚT 30.
Ferencesek templomával szemben

A SZÉP NŐI KÉZ SZEBB LESSZ, HA
ENGELTHALLER ÉS NÁD
KEZTYÜT
VISEL
Mérték utáni készités, átalakitások, javitások, tisztitások
Árai a legolcsóbbak
II. Margit krt. 15.
Zárda-u. sarok.

JÓL JÁR MAJOR CIPŐBEN!
Elsőrangu minőség
Méltányos árak
I. Krisztina-körut 61
Postapalotával szemben

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Budai Altalános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Lakjunk Budán!

Telek

Sashegyi-út 26. sz. alatti cca 5000 négyszögöles telek parcellákban, vagy egészben eladó. Utak és közművek épités alatt. Felvilágositás Pathó István, hentes, I. Roham-u. 6. Tel. 535—28.

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közműves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

Lakás

SZÉNATÉRNÉL
Ujonnan épülő házban modern 1, 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban
1933. május 1-re
KIADÓK.
Felvilágositás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező épitésznél Mehn Antal épitőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon; 506-24.

Hálófülkés garzonlakás fürdőszobával, főzőfülkével, *budai kertes villában, villamos- és autóbuszmegállónál kiadó.* Budakeszi-út 1/d. Vagy telefonon 4—5-ig 298—92.

Kis souterrain ÜZLETHELYISÉG minden elfogadható áron azonnalra bérbeadó. Lógodi-u. 63. vagy d. u. 4—5-ig telefonon 298—92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

ÖRÖKLAKÁS egy- és kettőszoba hallos, Budán, Avar utcában, magaslati helyen ,autóbusz-, villamosközlekedés. Bővebbet Székely Marcell épitőmesternél, Visegrádi-u. 9. Telefon: 214-97.

Kiadó azonnal egy utcai világos helyiség 15 és ½ méter hosszú 5 és ½ méter széles bármely iparos részére olcsó áron. I. Logodi-utca 35.

RÓZSADOMBON gyalog 5 percnyire a Margithidtól, autóbuszon 9 percnyire a Vörösmarty tértől, modern bérházban **3 szobás** szép lakás **1500-ért kiadó.** Ugyanott **4 és 5 szobás lakás. Telefon: 314—76.**

HORTHY KÖRTÉRNÉL Beresényi utca 7., Vak Bottyán utca 4., Fadrusz utca 6., háromeves házakban *kildtdsos,* erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal,* központi fütéssel, melegvizzel, vagy anélkül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

Uzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Ház

Rózsadombi villák (P 50—80.000) kaphatók. Cim a kiadóhivatalban.

Rózsadombon, egyedülálló négyszobás úri villa, két üvegezett verandával, összes mellékhelyiségekkel, 600 négyszögöles parkban, nagy gyümölcsössel, évi lakásnak bérbeadó. Cím: II. Mész-utca 20b. (9-es autóbusz megállóhelye a kapu előtt.).

Előnyös áron megvehetők belvárosi II. emeletes sarokbérházak Váci-u. és Dunapart között P 250—300.000 közötti árban. Bővebbet a szerkesztőség. Telefon: 50—2—96.

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál **egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.**

Budai oldalon 4 és kétharmad magyar holdas gazdasági terület eladó. 2 mhold szőlő és sok épületből álló tanya is van rajta. Minden belterjes üzemre alkalmas. Autóbuszmegállótól pár lépésnyire. Telefon: 5-59-69.

Tisztességes öreg házaspár kertes lak felügyeletét és gondozását vállalná. Szükség esetén főzést, magányos úr, vagy úrnőnél, akár az egész háztartásbeli teendők végzését is. Cim: Otáczky Mihály, III. Folyondár-út 10.

BARACSKA-PETTEND TELEPEN
Budapesttől 28 km.-nyire vasutvonal két oldalán, balatoni műút mellett, talajvízmentes **házhelyek négyszögölenként P 1.20-tól, havi 10.— pengő részletfizetéssel.** — Jó ivóviz. — Kitünő termőföld, gyümölcstermelésre kiváló.
Ingyen autóbusz
indul a városi irodától (I., Horthy Miklós körtér 3—b. I. 6. telefon: 694—33.) minden vasár- és ünnepnap, délelőtt háromnegyed 9 és délután 3 órakor, minden kedden, csütörtökön és szombaton 3 órakor
Kérjen prospektust!

Ujévi hét
rendkivül mérsékelt árakkal
FÁBIÁN JÓZSEF
divtáruházában
I. Krisztina-körút 8-10 sz.
Anna-udvar
Az ármérséklést közlő KÖRLEVELET a posta kézbesitette.
Az abban foglalt árak január 8-ig érvényesek.

Alkalmi nyomtatványok
a Budai Napló nyomdájában
I., Bors-utca 24.

A BELLEVUE-BEN
SANTA NELLY
JAZZÈNEKESNŐ
JÁVOR-VARSÁNYI
ZENEKARA
Kitünő konyha
Olcsó árak

A PÉCSI SZŐLÉSZETI ÉS BORÁSZATI KIÁLLITÁSON
ÁLLAMI ARANYÉREMMEL
EZENKIVÜL KÜL, ÉS BELFÖLDÖN SOKSZOROSAN KITÜNTETETT
Dr JANTSITS SÁNDOR
VILLÁNYVIDÉKI
FAJBORAINAK TERMELŐI
KIMÉRÉSE
I. GREGUS-UTCA 12,
BORÁRAK 60-90 FILLÉRIG
DIJTALAN BORKOSTOLÁS
LEVELEZŐLAP MEGRENDELÉST HÁZHOZ SZÁLLITUNK

Eredeti zöld szinü, zárt csőrrel éneklő
Kanári
10 pengőtől
„Tabáni" gyürüjelzéssel márkázott Kun Tabáni János tenyésztőnél II. Fillér u 17

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda—Akvinkum
Késő őszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

VELENCE, GÁRDONY-füred
Magyar
a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmenti **villatelkek** □-ölenként P 8.-tól. **Havi lefizetés P 10.—től.** Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóviz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már P 500-tól. **Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők.
INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **Indul a Városi irodától** (Horthy Miklós-körtér 3|b. Telefon: 694-33) **Kérjen Propektust!**

Modern füzőszalón
füzők, haskötők, melltartók, gyógyhaskötők elsőrendü kivitelben.. Harisnyák, fehérnemüek legjobb minőségben. Füzők alakitása. javitása, tisztitása.
II. Margit-krt. 51-53.

Budapest Rivieráján,
a Gellértfürdőnél, a **hatholdas Batthyány-Őspark** tőszomszédságában, a főváros legelőkelőbb villanegyedében, a Ménesi-út 3 alatt már épülő **tizenegyedik** társasvillánkban májusra, a Mányoki-út 7 (Kelenhegyi-út 24) sz. alatt épitendő társasvillánkban augusztusra, a **Pasaréti-út 1** számu, közfeltünést keltő társasvillánkban azonnali beköltözésre jutányos fixáru, saját tulajdonjogu, remekszép kétszoba-halloa, továbbá 3—5 szoba-hallos, saját kertes lakrészek kaphatók. Páratlan otthon. A legbiztosabb tőkebefektetés; **bérbeadás esetén kamatjövedelmét megkétszerezheti!** Prospektus. Helyszini bemutatás minden vasárnap 11-kor Nagyboldogasszony-utja 3 alatt.
„CENTRUM"
HÁZÉPITŐ VÁLLALAT
Horthy Miklós-út 9 Tel. 69-3-01
Óvakodjunk az északi fekvésü öröklakásoktól!
Vállalatunk kizárólag napsütéses fekvésü, higiénikus öröklakásokat épit!

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron HUBERT
Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvezo fizetési feltételek.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

SZALFETER EDE
Üveg- és porcellánkereskedés, üvegezési- és képkeretezési vállalat fiókuzlete egyidejü megszüntetésével I, KRISZTINA KÖRUT 83 alól I, KRISZTINA KÖRUT 77 SZÁM alá költözött TELEFON: 50-2-36

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TARSA
Kiadásért felelős: Virág Béla.
Főmunkatárs: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—90
Felelős nyomdavezető: Resch Nándor

XXX. évf. 1107 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 január 7

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmén

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

Buda legnagyobb kérdése
a mélyfurások révén termelt
gáz, gyógy- és forróviz
Bizonyitja a debreceni gázkitörés

A Rudasfürdő mellett három új forrás tör a magasba. Mindegyik fölszálló víz és 40 foknál melegebb. De a jelek szerint 70 fokos víz is található itt. A három mélyfúrás költsége húszezer pengőn alul van. A tervezett negyedik fúrás hideg vagy langyos forrást keres és néhány ezer pengő költséggel százezer pengőt takarít meg a főváros csak vízvezetéki díjakban.

A forróvíz és a gáz központja Budapest, itt százával törnek ki a Duna partján a hőforrások, — Pest környékén minden fúrásnál gáz jelentkezik.

Pávai Vajna Ferenc dr. kutatásai nyomán tárták fel azokat a földgázterületeket, amelyek például Hajduszoboszlón és Karcagon szinte kimeríthetetlenek és pótolhatják szénkészletünket. A földgázkutaknál 1 köbméter majdnem 8000 kaloriás földgáz ára 1 fillér, akkor, amikor ennyi kaloriát reprezentáló kétkilogram magyar szén ára ott körülbelül 6 fillér. Az árkülönbséget még mélyebbé teszi az a körülmény, hogy a földgáz köbméterjéből 30 **százalék** energia hozható ki, holott a szénből csupán 15—20 százalék. A hajduszoboszlói földgázforrás napota körülbelül 6000 köbméter gázt szolgáltat, egész járást ellátó villamosközpontot táplál és a legkisebb ilynemű források közé tartozik, mert például Karcagon megindítható fúrásokból csaknem bizonyosan napi 180 ezer köbméter gáz tárható fel. A már működő kisebb gázkutakból termelhető energia Kisujszállás és Püspökladány villamos központjait láthatná el olcsó energiával és ezzel évi 200 ezer pengő értékű külföldi olaj lenne megtakarítható, amelyet eddig e közművek táplálására szolgáltak. A kutatások szerint az Alföldön minden 20—25 kilométerre található feltárható medencéket.

Pesterzsébeten, tehát a főváros közvetlen közelében a most eszközölt 361 méter mélységű mélyfúrás alkalmával 100 és 170 méter közötti mélységben fakadó forrás literenkint 13 gram sót tartalmaz. Mélyebbre fúrva nagymennyiségű gáz várható. A főváros környékén önként jelentkezik a gáz és fűtésre alkalmas forróvíz található.

A debreceni fúrásról Pávai Vajna úgy nyilatkozott, hogy ott a gáz önmaga keresett utat és tört ki újból, eliszaposítva a csöveket.

Valami különös hóbort, lelki betegség, érthetetlen irtózat tart vissza minket ezt a csodát váró, de a csodát látó nemzetet attól, hogy egész nemzeti vagyonunkat a föld mélyén rejlő, önként kinálkozó, mérhetetlen értékű kincseket kitermeljük, felhasználjuk.

Az elért eredményeket egyelőre dr. *József Ferenc* főherceg köszönte meg *Pávai Vajna* Ferencnek a „Fürdőváros Egyesület" közgyűlésén, de ebben a néhány meleg elismerő szóban benne volt az egész nemzet hálája.

*

Hatvan év előtt egy nagyszerü mérnök, a magyar furótechnika úttörője, sokszor a hivatalos tudományos felfogással szemben megteremtette a harkányi, margitszigeti és városligeti stb. forró gyógyvizü kutakat és sok más alföldi ártézi kutat. Jellemző, hogy *hat héttel* a tiz esztendeig vajudott

városligeti kut 74 fokos gyógyviz feltörése előtt

még a Földtani Társulat akkori elnöke, aki egyben a pesti egyetem hirneves geológiai professzora volt, nyomtatásban szögezte le, hogy

a pesti oldalon mélyfúrással még hideg vizet sem találhatnak,

nemhogy felszökő forró vizet. Hat hét mulva már magasra szökött fel a felszin fölé *Zsigmondy* Vilmos kutjából a 74 fokos forró gyógyvíz. Ez a kút táplálja ma is a Széchenyi fürdőt.

Ötven év kellett hozzá, hogy *Hajduszoboszlón*, ahol eddig nyoma sem volt a forró viznek, egy másik ezer méter mély furásból még egyszer feltörjön a 74 fokos víz, ráadásul, mint roppant értékes *sós-jódos viz*, amelyet napi majdnem

négyezer köbméter földgáz dobott a felszinre.

Hajduszoboszlón egy második kincstári furás 78—80 fokos sósvizet és *ujabb földgázt* eruptált. Ezeknek a sikeres furásoknak a helyét is *Pávai Vajna* Ferenc bányafőtan., főgeologus jelölte ki, s utána megint csak az ő reámutatása alapján született meg a *szegedi* fürdő uj *forróvizü kutja*

a karcagi két földgázos forróvizü kut

s két éve a *debreceni* máris hires földgázas forró gyógyvizü kut. Amikor Szolnokon majdnem ezer méter mélyén is eredménytelen volt a furás megint csak Pávai Vajna tanácsolta vissza a furást egy magasabb nivóra, ahol tényleg meg is találták *a furás közben átfurt forró vizet.* Ez táplálja azóta a fürdőt s még fűtenek is vele a fürdővel kapcsolatos szállodában.

Ezekről a sikerekről informáltuk annak idején olvasóinkat s arról is hogy az ugyancsak *Pávai Vajna* által kezdeményezett *lillafüredi* furást 730 m. mélyen félben hagyták, s máig ugy áll, bár olyan 30 fokos gyógyvizet találtak benne,

mint sehol másfelé a világon.

Ezt a lillafüredi furást nagyon a főgeologus terhére irták. Nem is hallottunk azóta sikeres furásokról.

Már ugy látszott, hogy megint ötven évig kell majd várni, míg lesz ezen a téren miről irjunk s ime a Magyarhoni Földtani Társulat Hydrologiai Szakosztályának szakülésén *Pávai Vajna* Ferenc főgeologus egyszerre *négy sikeres furásról* számolt be. Háromról a budai Rudas-fürdőnél s egyről Pesterzsébeten. *Emszt* Kálmán dr. kisérletügyi főigazgató a vegyi összetételek alapján mutatott rá, hogy a Rudas-fürdőnél fakasztott

három uj kut vize forróbb és jobb összetételü,

mint a régi természetes hőforrások s erősen *kénes. Weszelszky* Gyula dr. a szakosztály elnöke viszont azt mutatta ki, hogy ezeknek az uj kutaknak a vize úgy a *rádium emanációt,* mint a *rádium vegyület* tartalmat illetőleg nemcsak hatékonyabbak, mint a Rudas eddigi forrásainak legtöbbje, de még a hires külföldi rádiumos fürdőkkel is méltán veszik fel a versenyt és

többet felül is mulnak.

Mazalán Pál furótechnikus szamszerüen igazolta, hogy ezek a furások olyan *kevésbe kerültek,* hogy azok költsége alig jöhet tekintetbe amellett a balneologiai és

ivókura haszon

mellett, amelyet az uj felszökő hőforrásoknak a Rudas-fürdő üzemébe való bekapcsolódásával kell elérjenek.

Ezeknek a kutaknak a helyét Pávai Vajna jelölte ki annak ellenére, hogy a forrásokat védő területeken belül törvény tiltja a további furásokat, sőt még a mélyebb földmunkát is. Azonban éppen

a Rudas-fürdő uj kutjainak különböző vegyi összetétele, kéngáz tartalma, rádióaktivitása, különböző hőfoka és felszin feletti viznivója

bizonyítja, hogy sem egymással, sem a régi furásokkal nincsenek olyan szoros kapcsolatban hogy egymást akár vizmennyiség, akár annak összetétele tekintetében károsan befolyásolnák. Pávai Vajna rámutatott, hogy különben is — a közlekedő edények fizikai törvénye szerint — legfeljebb az uj forrásoknál mélyebb nivón fakadó Rudas- és Szent Imre fürdő forrásai apaszthatnák meg az uj kutak vizbőségét és nem azokat *a több méterrel magasabbra felszökő uj gyógyforrások.* Különben is majdnem egy évig tartó hivatalos forrásmérések igazolták, hogy az uj források nem befolyásolták a szomszédos Hungária forrás és Szent Imre fürdő forrásainak sem vizhozamát, sem összetételét. Megkapó volt, amikor rámutatott, hogy amikor volt is vizapadás a Szent Imre-Fürdő egyik forrásánál,

az a rádiumos iszap felhalmozódásának

forrás eltömő hatására volt visszavezethető és nem a szomszédos furásokra, s amikor a forrást kitisztították, az uj kutak ellenére az azelőtt rosszul működő forrás vizmennyisége a *kétszeresére szaporodott.*

A konkrét adatok alapján az előadó felkérte az előadáson képviselve volt bányakapitányságot, hogy jövőre — megfelelő óvintézkedések szemelőtt tartásával — engedélyezzen a forrás védőterületeken belül ujabb forrás kutatásokat, mert a hőforrások *más és más kőzetrepedés* rendszereken törve fölfelé, mint azt különböző hőfokuk és összetételük és fakadási nívójuk bizonyítja, egymással közvetlen összeköttetésben nincsenek s igy csak igen ritka esetben befolyásolhatják egymást. Viszont az

ujabb forrás feltárásak nemcsak uj és sokkal hatékonyabb gyógyforrásokkal

gazdagítják Budapest fürdőváros gyógyvizszükségletét, hanem már

fütésre is használható forrásvizek

fakasztására is vezethetnek. A legmeglepőbb volt, amikor reámutatott, hogy a budai hőforrások közelében olyan *langyosvizü kutakat* is lehetne furni, amelyek majdnem 100.000 pengő vizdij fizetésétől mentesitenék a főváros budai fürdőit. Javasolt is ilyen furásokat a Gellért-hegy tövében.

A mult év második nagy furási eredménye az a pesteszenterzsébeti 331 m mély kut, amelyet a kicstár furóberendezésével vitéz *Földváry* János költségén furtak ugyancsak a főgeologus reámutatása alapján. Ennek a kutnak 100- és 170 m. mélység közötti szakaszában

literenkint kereken 13 gr. sót tartalmazó viz fakad

s ebből a sóból 12 gr. literenkint *jódos* konyhasó. Már épül is egy csinos egyemeletes fürdő a csepeli hid mellett, mert ez a legtöbb konyhasót tartalmazó viz csonka Magyarországon s igy a főváros tőszomszédságában

egy uj hézagpótló, konyasós fürdő létesül,

pótolja Vizaknát, Parajdot, Marosujvárt, nemhiába fekszik a kút éppen a Marosujvár-utcával szemben. Nomen est omen — mondja a latin közmondás. *Kéngázok* is emelik az ottani sósvizü fürdő és ivókura értékét s

földgáz is fejlődik belőle.

Ha mélyebbre furva a földgázból több is lesz, meg lehet oldani *a sótlózést is.* Nem csoda, ha enny¡ jóra husz-harminc szakember mellett zsufolásig megtelt az előadó terem Pest-Buda és Pestszenterzébet hivatalos vezetőségével és érdeklődő közönségével. Közönségünk kapva-kap a természet kincseinek ismertetésén s itt nem is csalatkozott. Az előadók épen olyan bőven osztogatták munkájuk eredményeit, mint a hallgatóság az elismerést.

Dubonai Pál.

A turáni népek térképe, amelyet egyik legutóbbi számában vetett fel a *Budai Napló,* többet és jobban foglalkoztatja Ázsia nagy népeit, mint ahogy hittük volna, de föltétlenül többet, mint a magyar külpolitika tervezőit. Legutóbb a kinai köztársaság európai sajtófőnöke —*Asia—Ho—Dziu—Ja* a „Magyarág"-ban közölt hosszabb tanulmányt a kinai, — illetve ősmagyar nyelven a *„Csin"* — nyelv és a magyar nyelv hasonlatosságáról. A magyarok ma is cs-nek ejtik a ch-t, mint a franciák és csak a német kultura elterjedésével ejtettük a német China szerint mi is Kínának? A nagykövet e cikke végén a *turáni népek szövetségéről* irja, hogy ez volna *a világhatalom,* mert ezzel az 500 milliónyi néptömeggel nem merne kikötni a maroknyi Nyugat. Ez mentheti meg egyedül a szláv gyürübe, jobban mondva nyitott szájú szláv harapófogóba jutott magyar nemzetet, mert az egyedül még szabad résen át — Kőszegtől Bécsig — a németség tolakodik az országba, szarvakat nevelve az itt élő svábóknak, akik ma már kihivó módon szervezkednek hálából, hogy eddig dédelgettük őkeet. Csak az oroszok háta mögött megszervezett turáni szövetség tarthatná sakkban a szlávokat, akik igy a *magyar-lengyel-eszt-fin* szövetség és a turáni közé kerülve, kötve volnának. Ez a *turáni térkép* megmutatná már az elemi iskolában a magyar gyermeknek, hogy merre élnek ős-testvérei, honan várhat segitséget nagy elszigeteltségében. Ezt a turáni térképet hivatalból kell megtervezni, még pedig sürgősen Akár a Földtani Társaság, akár más tudományos intézet tervezze meg, vagy bizzák meg a világhirü térképészeti műitézetünket, a Kogutowitz-félét. De mielőbb akasszuk ki ezt minden iskolának minden osztályában, hogy az uj nemzedék már ebben a világtudatban nevelkedjék.

A Tabán inségbe jutott polgárain kiván segiteni *Ripka* Ferenc dr. és az alábbi felirással fordul az I. kerület polgárságához:

„.... Nemrég még kereső józan, családfenntartók vannak betévő falat nélkül, s lerongyolódva küzdenek a nyomorral. *Különösen a Tabán* inségesei nélkülöznek és szenvednek. Ezek felsegitésére a *Budai Társaskör* választmánya akciót indit s azzal a kéréssel fordul a kerület polgáraihoz, hogy *nélkülözhető, általuk már nem viselt (ruha, cipő, harisnya, fehérnemü, kalap stb.) ruházati cikkeket* sziveskedjenek az akció céljára a *Budai Társaskörbe* beszolgáltatni. A legkisebb adománnyal egy inségesnek didergő testét takarjuk be. Adjon mindenki szive szerint..."

Érdekes jelenség, hogy az a csekély megmozdulás Kelet felé, amit lapunk révén sikerült megindítani, a hirvivő áramhullámok révén milyen erős viszhangot keltett még a legtávolabbi keleten is. *Jáva* szigetéről érkezett levelek bizonyítják, hogy az egyik ős maharadzsa család fia külön Európai körutra készül, hogy meglátogathassa Gül Baba sirját. Ősz elején itt járt szigoru inkognitóban *Mu-Te-Quei* Kina oroszországi követe, — nemrégen két hetet töltött Budapesten *Shao-Peh-Chang* kinai őrnagy, továbbá *Ou-Itai* Párisban élő kinai tanár és legutóbb két kinai rendőrtiszt volt itt, akik minadannyian nagy elragadtatással voltak Budapest iránt. Két kinai egyetemi diák, annyira megszerette a magyar konyhát, hogy már kora reggel töltött káposztát és paprikás csirkét kértek. Sajnos, hogy ezt a keleti propagandát az állam nem folytatja nagy arányokban, mert kellőképpen kihasználva ezt, beláthatatlan méretekig volna fokozható a keleti idegenforgalom.

A Boráros-téri hid épitkezési munkálatairól *Fabinyi* Tihamér kereskedelemügyi miniszter legutóbb a következőket mondotta: A kormány, illetve az államkincstár adja a vasanyagot, a főváros pedig havi 100 ezer pengős hozzájárulással a munkabérekre nyujt fedezetet. Az államkincstár a Diósgyőri Vasgyárban, a Rimamurány-Salgótarjáni Vasműnél, a Magyar Államvasuti Acél és Gépgyárnál folyó munkálatokhoz 180 vagon nyersanyagot adott, aminek értéke 640 ezer pengőre tehető. A jövő év folyamán megindulhatnak az alapépitményi munkálatok is. Az összes munkálatok 1935. nyarán fejeződhetnek be legkorábban. Akkor kezdődik a mázolás munkája, ami szintén eltart a téli kényszerü megszakitással egy évig, ugyhogy a Boráros-téri hidat 1936. juliusában vagy augusztusában lehet csak átadni a forgalomnak. — Januárban a miniszter kiirja a versenytárgyalást a *mederpillér* munkálatokra s ezzel nagy lendülettel jut előbbre a hidépités ügye.

Itt emlitjük meg, hogy az uj híd megépitésével kapcsolatban a Budafoki-út irányát kissé meghajlitják, ami feleslegessé teszi a méregdrága kisajátitásokat. A boráostéri híd budai hídfőjének környékét most e változtatások figyelembe vételével fogják szabályozni. Tavasszal kerül sor a Boráros-tér feltöltésére, miután az uj híd miatt a tér nivóját emelni kell.

Szent Gellérthegy
multjáról
Érdekes adatok a hegy ezeréves történetéből Részletek v. **Pauer** János épitész tanulmányából — Előadta a Szt. Gellérthegy Barátai Egyesület közgyülésén.

A Szent Gellérthegy multját nem a történelem előtti idők throglodytáival kezdi, akik itt tanyázhattak a mai hegyünk barlangjaiban és bizonyára felkülditték figyelőiket a szirtek tetejére, hogy onnét jelentsék, mikor tünik fel a mamuth a lágymányosi ingoványokban, — hanem a Krisztus utáni első évszázaddal, amidőn egy kelta törzs, az eraviskusok vagy *araviskusok* lakták e helyet. Váruk valószinüleg a Gellérthegyen volt, lakóházaik pedig a hegy lejtőjén. A rómaiak szerint az ugynevezett *Gellérthegyi Oltárkő* tanusága szerint a „Civitas Eraviscorum" a 3-ik században még fennállott. Ezt bizonyítja több lelet. Tavaszi faültetés alkalmával Tóth József telkén, a Szirtes-út 30. ástak ki egyet 1888-ban, 1847-ben a kelenföldi Hausner telkén eravistikus sirkövet találtak. 1901-ben pedig a Horthy Miklós-utnál 500 darab pénzt, melyek az „Eravistikus Éremlelet" cimen ismeretesek.

A második században kezdődött és a harmadikban érte el a tetőfokot, a mikor az *aqua quinquae,* az ötforrás városa már tekintélyes, állitólag *százezer* lelket számláló székhely volt. A római telepesek a Gellérthegy alatti melegforrások közelében is épitettek fürdőket és villákat. A Gellérthegy aljában volt a rómaiak hajókikötője.

Krisztus után 377-ben Keve vezérlete alatt a hunok itt verték le a rómaiakat és Matrinus római vezér a Gellérthegy alatt kelt át a Dunán, azért *Kelenföld.*

Igy szerepel a honfoglalás idejében is, amikor Taksony vezér Pest várát Béla és Bocsu testvéreknek adományozta.

A *Pest* szó régi szláv vagy avar nyelven vizbe nyuló szirtet, sziklát jelent. Ezért nevezték a tatárjárás után a felette levő Uj-Pesti hegyen — a mai várhegyen — épült várat pedig *Pestujvárnak* 1541-ig. A mai *Kelenföld* azaz Lágymányos helyét Bana- vagy Banyaföldnek, később Kürtnek nevezték.

A *Buda* megjelölés századokon át kizáróan a mai *Ó-Budára* vonatkozott. Buda lehet kelta gyökér, de ősszittya nyelven „öreg"-et jelent. A Krisztus utáni negyedik század végén a gótok, akik kiszorították a rómaiakat, épitettek itt várat, melyet később az ötödik században a hunok foglaltak el és Etelvárának neveztek. Az Etzelburgban laktak sokáig a magyar királyok, még 1425-ben is említés tétetik róla.

A *Tabán* szó törökül talpat jelent, a hegy talpát, vagy alját. A *Blocksberg* név a németeknél többnyire misztikus *boszorkánymesék* központját képezi és valószinü, hogy a mágus táltosok a Gellérthegy tetején áldoztak, hogy a messzi sikságból is láthatók és követhetők legyenek ősi szertartásaik. Lehet azért is századokon át a tokiói Yoshivara szerepét töltötte be, ahol *szépszemü boszorkák* tanyáztak, akik az embereket megbüvölték.

Széchenyi István a Gellérthegyen Pantheont akart emelni.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot **tartalmazó hévviz**
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

Szent István halála után a Péter király alatt bevándorolt idegenek nagy befolyásra tettek szert, ami a magyaroknál elégedetlenséget keltett, mely később nyilt lázadássá fokozódott *Vata* vezérlete alatt és visszatértek az ősi pogány valláshoz és szokásokhoz. Vezérük Vata és társai lenyiratták hajukat, csak három üstököt hagyván abból lelógni a fejről; ősi szokás szerint lovakat áldoztak az Istennek, az áldozat után pedig varázslóiktól körülvéve régi módu lakmározásokban fogyasztották el azt, a mi az áldozatból megmaradt. Ezekután nekidühödve rárohantak az idegenből jött papokra, leölék, a templomukat feldulák. Gellért, csanádi püspök, Székesfehérvárott tartózkodott és a riasztó hirekre Besztrid, Buld és Beneta püspöktársaival Pestfelé indult. Pest határában lázongó csapat kövekkel támadta meg őket. Besztrid és Buld halálos sebeikben nemsokára kimultak. Szent Gellértet egy taligára kötözték és alá botsáták a meredek hegyen. A hagyomány szerint a szent vérét arról a kőről a Duna vize hét évig nem tudta lemosni. E vértanuság óta viseli a hegy Szent Gellért nevét, kit 1083-ban István királlyal és Imre herceggel egyidejüleg avattak *szentté*. A püspök holttestét előbb a *közeli Mária* kápolnába, később 1400-ban a veneziai San Donato székesegyházban helyezték el. A Mária kápolna helyét ma már nem lehet megállapitani. 1732-ben még említés tétetik egy *Szent Gellért kápolnáról* gróf Batthyány Zsigmond esztergomi érsek kánoni látogatása alkalmával, de ennek fekvését sem ismerjük. Az Erzsébet-hid épitésekor a budai hidfőnél XI-ik századbeli pillérdiszitéseket és igen jól faragott dekorativ részeket ástak ki. A régi czéhszabályok szerint Szent Gellért oltárát a *borbélyok és szabók* tartották rendben, őt tekintették védszentüknek.

Ezután már csak a mohácsi vész idejében találtam adatot Szent Gellértre vonatkozólag, midőn a pápai nuncius a pénzverdébe küldte azt az *ezüst koporsót*, amelyet I. Ferdinánd neje, Anna királyné Szent Gellért ereklyéi számára készittetett, de e célra még nem használtatott fel. Sulya 219 márka azaz 80 usque 100 kilogramm volt.

A Gellérthegy lábánál az Árpádok alatt az „Erzsébet" királyi falu és kórház terült el, továbbá a betegápoló Szent János vitézek zárdája. Magyarország első kórháza lehetett ez és az 1780-as térképen is rajta van

A 16-ik századtól kezdve minden képen vár vagy erődítmény van a hegyen feltüntetve, igy lehetett az addig is.

Csak Korvin Mátyás korából van érdekes adat, mely szerint ő a hegy déli lejtőjén titokban nagyszabásu épitkezésekbe kezdett. Egyesek szerint egyetemi várost akart itt alapitani 40.000 diák számára, de sokkal valószinübb, hogy katonai telepet tervezett nagyobb állandó hadsereg befogadására.

Megemlitésre méltó, hogy Mátyás király kertjei lenyúltak a Gellérthegy északi lejtőjéig és magukba foglalták a Ráczfürdőt, amelyhez boltozott folyosó vezetett le a palotából. Királyi fürdőnek nevezték, medencéjében úszni is lehetett. A budai meleg forrásokat különben már egy XIII. századbeli zsidó iró, Izsák, Mózes fia emliti. Több helyen olvastam, hogy a forrónak nevezhető vízben tenyérnyi fehér halak úsztak, melyek a hideg Dunába dobva ott mindjárt megdöglöttek.

Korvin Mátyás 1490-ben halt meg. Ekkor a török veszély már igen imminens volt, de a belviszályokkal küzdő országban senki sem törődött vele.

A közismert 40 éves
SCHMIEDL DÁNIEL
HENTESÁRUGYÁR
Fiókja
I. Horthy Miklós-út 33. alatt
MEGNYILT

1518-ban a híres német asztrológus Stöffler megjósolta, hogy 1524. február havában özönvíz fogja elpusztitani a világot. Ezen prófécia mély hatást keltett Európa összes népeiben és a nemtörődömséget óriási mértékben fokozta.

A mohácsi csata után Szulejmán Szeptember 12-én bevonult ugyan Buda várába. 1541-ben Roggendorf tábornok akarta a várat Zápolya János özvegyétől Izabellától, I. Ferdinánd számára elhódítani. Áprilisban elfoglalta a Gellérthegyet és onnét lövette az erődöt. Augusztus elején, amidőn Török Bálint meghozta a török segédhadakat, Roggendorf a Gellérthegyről a császáriak kezén levő Pestre akart átvonulni és ezért hidat veretett a Dunán. Fráter György ezt megtudta, nagy szénaboglyákat rakatott a Duna partján és éjjel, midőn Roggendorf az átkelést megkezdette, azokat meggyújtatta és azok fényénél a török hadakkal támadásba indult. Állitólag 16.000 osztrák katona veszett a Dunába. Roggendorf sebesülten menekült és pár nap múlva Somorján vagy Komáromban meghalt.

A Szent Gellérthegy tetején mindig állott kereszt, de emellett erődítménynek is kellett ott lennie melyet a törökök ostrommal vettek be.

Ettől az időtől kezdve számtalan metszet készült és maradt reánk, melyek nagyobb része katonai célt szolgált és az ostromok előkészitését és tanulmányozását volt hivatva megkönnyiteni.

Ezekből bemutatott az előadó sok érdekes képet.

1686-ban kezdődött Budavár ostroma és 1686 szeptember 2-án visszavették a töröktől, amit az egész müvelt világ örömünnepekkel ülte meg. Számtalan rajz, metszet, kép, leirás és és pamphlet örökiti meg ezt az eseményt, melyekből többet szintén bemutatott az előadó.

Nagyszámú emlékérmet is vertek ez alkalommal és Goll Ödön a nemzeti múzeumi igazgató őre 138 fajtát 267 alfajjal sorol fel. Az érmek egyrészén jól látható a Gellérthegy is.

A török uralom alatt itt épült meg a szépségéről és pompájáról híres *Aga fürdő*, körülötte a dervisek kolostorai és mellette a szüzek fürdője, melyben a rege szerint az elrabolt lányokat őrizték, mielőtt a budai pasák háremeibe szállitották őket. A *Sáros fürdő* lebontásakor, 30 év előtt sajnos nem lehetett megmenteni a régi, hatszögletü 12 méter átmérőjü kupolacsarnokot, melyet még a törökök épitettek.

1687-ben a porosz származású Fink Konrád 2000 aranyért a székesfehérvári pasa kezére akarta játszani Budavárát. Levelét a Fehérvárra küldött paraszt csizmájában megtalálták, miért is Finknk feje vétetett, a parasztot pedig a Nyárshegyen, később nevén Csúcshegyen Spiessbergen, karóba húzták. Itt végezték az ilyen executiókat.

A kamarai igazgatóság 1689-ben egy üres mecsetet engedett át a Gellérthegy alján levő Tabánban a templom épitésére, amely talán éppen az a Mária kápolna volt, ahová Szent Gellértet temették. A tabáni egyházat régebben Kelenföldi egyháznak nevezték. A szerb templomot 1742-ben kezdték épiteni a bevándorolt rácok. A Sáros fürdőt 1687-ben warthenbergi *Illmer* Frigyes Ferdinánd nyerte el adományul, aki 1718-ban a városnak adta el. A fürdő óránkint 40 akó vizet szolgáltatott és 1809-ben ismét magánkézen volt a *Sagits*, később — még 1868-ban is — a *Kaiser*-család birtokában. A Rudas-fürdőnél volt a városi sörház és még egy városi fogadó. A mostani *Szent Imre* vagyis *Rácz*-fürdőt 1696-ban babiloni *Bergasi* Károly nyerte el jutalmul. Örökösei 1774-ben Zagler Márknak adták el.

Megjegyzem, hogy a jobbmódú polgárság mindig beszervezkedett katonai szolgálatra. Fegyverük lándzsa volt és innen ered a Spiessbürger elnevezés, amivel a rendesen megtelepedett, vagyonát és övéit védelmezni kész kispolgárt illették.

A Tabán mindig sürü lakosságú volt. 1851-ben 9945 lelket irtak össze.

A várból erre nyillott a *Zsidó kapú* a Tabán felé és ez előtt feküdt a zsidó temető.

Minden második tabáni házban a Gellérthegy és a Sashegy nedüjét mérték ki. Nagyszerű fekvése volt ezeknek: fennt a hegyen szőllők, lent a völgyben a viz és szépen közepett a bormérés. A kilencvenes évek elején a szőllők végleg kipusztultak. De végleg eltüntek a tabáni hárfás nők, akik pedig még 30—40 év előtt a pesti udvarokba jártak át énekelni.

A Hadnagy-utca 14 számú házban tartózkodott rövid ideig Casanova, a hirhedt szerencselovag, amit részletesen leirt évek előtt a Budai Napló.

Az 1740 évből való Werner-féle rajzokon a Gellérthegyi erőd romokban hever, de megette feltünik a kálvária keresztje, s a kálvária hét állomásból állott. Ezekből négy a tündérlaki mélyútnál, a Búsuló Juhásznál azután a Szirtes-úttól jobbra még megvan és a végállomás is

1777-ben Mária Terézia alatt elhatározták egy új obsservatórium épitését a Szent Gellérthegyen. Alapkövét 1812. augusztus 8-án József nádor tette le.

1814. október 26-án, a bécsi kongresszus után I. Sándor orosz cár, III. Frigyes Vilmos porosz király és I. Ferenc király meglátogatták az obsservatóriumot. Több mint 80.000 forintot költöttek az épitésére. Véglegesen felavatták 1815. október 19-én és 1820-ban Ferenc császár és neje Karolina innét figyelték meg a napfogyatkozást.

1830-tól innen jelezték harangszóval a delet. 1849. után árbócot tettek a harangláb helyére, melyen zászló, később kosár felvonásával hajók közeledését adták tudtul.

1833-ban a Gellérthegyen *Andrean* Károly másfél ölnyi magasságú próba telegráfot állitott, amely nappal lécekkel, éjjel pedig hét ingó lámpával adott jelt a Szép Juhászhoz innen pedig 18 állomással 3 perc alatt Bécsben lehetett a hir.

1849. májusában hegyünk fontos szerepet töltött be Budavár ostrománál. A magyar tüzérek fényes nappal az osztrák ágyuk tüzében vonultak fel a csillagvizsgálótól nyugatra. Az osztrák védősereg összelőtte az obsservatóriumot és ezzel a csillagda megszünt létezni.

1872-ben kezdték meg a Duna felé eső meredek lejtő befásitását, amikor erre 12.000 forintot költöttek. A Szent Gellérthegy dunaparti szikláinak szépségét nem ismerték fel. 1875-ben az összekötő vasúti híd épitői ajánlatot tettek a városnak azok elhordására, de a Közmunkák Tanácsa az ajánlatot elutasitotta.

Csak az erkölcs mentheti meg Magyarországot!

— A limanovai világcsata emléke —

A világháboru első évében 1924. decemberben Limanovánál oly haditény ment végbe, amely jelentőségében és következményeiben a legjelentősebbek közé tartozik. Az oroszok óriási hadsereggel Magyarországot készültek elárasztani és ezen az uton, Ausztrián át, a német haderőnek hátába kerülni.

Ha ez sikerül, nemcsak Magyarország, de Középeurópa civilizációja került volna a legnagyobb veszedelembe.

Ezt akadályozták meg azok a magyar csapatok, amelyek magyar vezérek irányitása mellett, harci készségükkel, rendithetetlen bátorsággal és kitartással megverték a hatszoros tulerőben levő orosz haderőt és nemcsak visszavonulásra, de ennek a tervnek a végleges feladására kényszerítették. A külföldi szakirodalom ezt a haditettet *a világháboru legnevezetesebb* tényei közé sorolja. Mégis nálunk e győzelem jelentősége még most sem eléggé ismeretes és ha egy társadalmi alakulat, a *Barthos asztaltársaság* e haditényt ki nem emeli a feledés homályából, ez a világháboru sok más kevésbbé fontos eseményének tömegében, *talán soha nem kerül a kellő megvilágitásba* és megörökitésbe. Az asztaltársaság tagjaiból alakult országos bizottság hazafias tevékenysége révén Limanovát évfordulója napjaiban most már évről-évre megünneplik és nemcsak Budapesten, hanem a vidéken is mind szélesebb körben megérdemelt megemlékezés központjává teszik.

Tavaly a budapesti emlékünnepélyt a Palatinus család feje, *József* kir. herceg és fenséges neje tisztelte meg jelenlétével ezidén pedig *József Ferenc* kir. herceg mondotta volna az emlékbeszédet, ha abban váratlan megbetegedése meg nem akadályozza. Ezért ezt a beszédet helyette szárnysegéde olvasta fel az ünnepélyen.

Ugy, mint az előző években is, az ünnepélyt diszvacsora követte s ezen Limanova magyarvér áztatta földjéből *egy rögöt* magában foglaló vasserleggel kezében *Hennyey* Vilmos dr. kitünő munkatársunk mondotta a serlegbeszédet. A diszszónok szavainak tengelyébe *József Ferenc* kir. herceg magas személyét állitotta, mint *a családi és a közerkölcs nemes képviselőjét és a közéleti tisztaság ragyogó példáját*. Azt fejtegette, hogy őfensége e jellem tulajdonságai egy mesgyén s egy irányban haladnak és ugyanazt a célt szolgálják, mint a Limanovát megörökitő országos emlékünnepélyek. Mindkettő a régi erkölcsök és *a veszendőbe menő nemes erények* fennmaradását, dicsőitését és ujra való érvényesülését jelentik. *Hennyey* Vilmos rámutatott arra, hogy az európai társadalom a világháboru után az *önzés, a kapzsiság és anyagias gondolkodás* fertőjébe került és ebből csak ugy lát megmenekülést, *ha a világ visszatér a régi jó erkölcsökhöz*.

Ebben látja a limanovai megemlékezés magasabb nagy jelentőségét, amikor hirdeti az önzetlenséget és dicsőiti azt az áldozatkészséget, mely a legnagyobb kincstől, az élettől is kész megválni a közösség szolgálatában, a haza nagy eszméjéért való küzdelemben. Limanovát ahhoz a haditényhez hasonlitja, melylyel 1454-ben Nándorfehérvár alatt a magyarság győzedelmesen visszaverte II. Mohamed hadait. Az akkori magyar dicsőséget az Egyház *a déli harangszó elrendelésével* örökitette meg minden időkre, most pedig Trianonnal hálálták meg, hogy a *magyar ismét megóvta Európát* a barbárok áradatától. Azzal a gondolattal végzi, hogy az örök Igazság eszméje is megkivánja ennek jóvátételét. Ez volt dr. Hennyey Vilmo sünnepi beszédjének eszmemenete, amely méltóan zárta be az ezidei Limanova megemlékezést.

Ez ünnepélyen részt vett nagyszámu diszes közönségről és tábornoki karáról, valamint egyéb müvészi számairól a napi sajtó beszámolt.

Zoltán.

Ujév Budán

A régi hagyományokhoz hiven most is megjelentek

RIPKA FERENC dr.

udvari tanácsos, v. főpolgármester lakásán mindazok az egyesületek és társaskörök, amelyeknek vezetésében részt vesz és megjelentek talán nagyobb számban, mint máskor tisztelői, hivei és barátai, hogy ujév alkalmából üdvözöljék, mint a polgári gondolat és társadalmi béke vezéregyéniségét, mint Buda egyik első polgárát és mint jóbarátot. A szorongásig megtelt hallban nem fért el a látogatók tömege, megteltek a szomszédos szobák is, amikor az ebédlőből felhangzott a Budai Dalárda éneke, a magyar ima, a Hymnusz, előlépett dr. *Knébel* Miklsó plebános és a nagy prédikátorok ihletével üdvözölte Ripka Ferencet, mint a Krisztinavárosi egyházközség világi elnökét. Utána *Hoor Tempis* Móric dr., aki a Budai Társaskör, — majd *Gaár* Vilmos dr., aki a Polgári Egység pártja nevében, — ezt követőleg pedig *Szombathy* Kálmán, aki a Budai Nemzeti Egységes Párt részéről — köszöntötték lelkes szóval a ház urát, boldog uj évet kivánva neki.

Azután sorjában jött a *Budai Dalárda* részéről *Dunai* Jenő, akinek üdvözlése után a Dalárda *Szeghő* Sándor karnagy vezetése alatt elénekelte Ripka Ferenc kedvenc népdalát: — Mi füstölög ott a síkon, távolban... a *Klotild Szeretetház*, amelynek üdvözletét *Baránszky* Gyula dr és két növendék tolmácsolta, — a *„33 football Klubja"* nevében *Koch* Nándor, — a *„Budai Iparosok és Kereshkedők Köre"* részéről *Fábián* József kereskedő, — a *„Budai Iparos és Kereskedő Ifjak Kulturegyesülete"* nevében pedig *Barall* Mihály köszöntötték az uj év alkalmából Ripkát, aki minden üdvözlésre hivatkozva és rátérve köszönte meg az üdvözléseket és a jobb jövőbe vetett hittel, lelkes szóval buzditotta kitartásra a csüggedőket. Az ünneplést a dalárda fejezte be a magyar Hiszekeggyel.

*

Kozma Jenő dr. orszgy. képviselő, az Egységes Nemzeti Polgári Párt vezére, a Polgári Egység Klubjának elnöke és az egyesületek, társaságok egész sorának élén álló vezéregyéniség — az uj évet távol töltötte s igy a tervezett nagyarányú üdvözlés elmaradt.

*

Becsey Analt, a kelenföld vezérét és gazdasági életünk kimagasló alakját, aki minden jó ügy készséges támogatója, mintegy százan keresték fel a lakásán, nagyrészt küldöttségek és melegen üdvözölték az uj év küszöbén. Küldöttségileg tisztelegtek: A Kelenföldi Társaskör, — a Fővárosi iparosdalárda, — a Bádogosok és Kereskedők Szövetkezete, — a Kézmüiparosok és Kereskedők Orsz. Szövetsége. Az ünnepi beszédeket hálás szóval köszönte meg az iparosság e köztiszteltebben álló vezére és viszonozta barátainak, hiveinek egyéni üdvözlését.

*

Petrácsek Lajos orszgy. képviselőt barátai és tisztelői keresték fel nagy számban. Az uj évet azokban a társaságokban töltötte, ahol vezető szerepe van, elsősorban a Budai Torna Egyletben, amelynek elnöke és ahol szintén számosan várták, hogy jókivánságukkal elhalmozzák.

*

Óbuda társadalma, mely a III. ker. *Polgári Egyesült Társaskörben* fejt ki munkát a kerület érdekében, január hó 3-án ünnepelte vezérét *Andréka* Károly helyettes főkapitányt. A választmányi ülésen *Martin* Gyula és *Orova* Zsigmond dr. üdvözölték lelkes köszöntőkben az elnököt, aki a társashvacsora után köszönte meg ezt a szeretetről szóló beszédében. Azután *Petracsek* Lajos dr. országgyülési képviselő mondott gazdaságpolitikai beszédben üdvözölte Andrékát, — utána *Kemény* Lajos, majd *Tatai* Boldizsár, *Braun* Jenő, *Piazza* György biz. tag, *Halaman* János. *Kemény* József pedig a betegeskedő Andréka Károlynét köszöntötte. Mindezt megköszönte zárószavával Andréka Károly.

*

Wolff Károlyt, a keresztény községi párt elnökét uj év napján az áldozatos és csendben működő szeretet nevében hatásosan köszöntötte *Toperczer* Ákosné, a Ker. magyar asszonyok pártszövetségének elnöke, amire *Wolff* Károly hosszabb beszéddel felelt. Ezután *Csillér*y András üdvözölte a keresztény párt vezérét.

*

Toperczer Ákosnét a „Keresztény Magyar Asszonyok Pártszövetségének" önzetlen és fáradhatatlan elnökét a rendkivül nagyszámú hölgygárda nevében melegen köszöntötte az évfordulón *Spur* Istvánné, egységes szeretetről téve tanubizonyságot. *Toperczer* Ákosné költői lendületü köszönetében az ideális., nő 1933. évi programmját fejtette ki nagy hatás mellett.

*

Az I. ker. Iparoskörben meleg köszöntéssel nyitották meg az uj évet. *Kollár* Gábor diszelnököt és *Korányi* Márton elnököt *Gubicza* Lázár üdvözölte a kör nevében szép beszéddel, míg a Bikike nevében *Lettner* Vilmos mondott hatásos boldog uj év kivánást. Az elnökök meleg köszönete után *Ocsenás* Jánosné asztalosmester neje beszélt keményen, majd *Tóth* István ügyv. elnök mondott tartalmas beszédet.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Uj hatósági orvosok Budán az I. kerületben *Poidermann* József, a II. kerületben *Dóczi* Lajos, a III. kerületben *Pap* Sándor.

Jótékonycélú előadást rendezett a Rómaifürdő-telepi elemi iskola a mult hónapban a III. kerületi i Keve-utcai iskola tornatermében. Az előadáson nagyon ügyesen szerepeltek: Gászner Éva, Gondos Mária, Jaronics Károly, Róth Margit, Kovácsy Etelka, Neubrandt Rózsi, Godzics Etelka, Bencsics Lajos, Hőgye Mihály, Godzics Károly, Ballagó Zsiga, Buzás Jolán, Stefanik Mária, Szabó Rózsi, Tomán Erzsi, Szaniszló Júlia, Watzinger Erzsi, Dóry Magda, Stefanik Ida, Jäger Vali, Gombai Mariska, Oszlánszky Magda Gierczynszky Gizi, Procs István, Fröhlich Rezső, Szaniszló Péter, Watzinger Emil, Berkó Antal, Szaniszló János, Federmayer Ferenc, Fabritius Anna, Gavelda Ilona, Hepner Klára, Peisch Anna, Jelinkton Ilona, Mikó Mária, Godzics Etus, Kohus Margit, Kubán Irma, Lenc Etus és az iskola énekkara.

URI PIZSAMA
minőségü már **10** pengőtől
Kapható: II., Margit-krt 51 **LINKE**

33 éves cég!
Kelmefestést, vegytisztitást csak szakemberrel végeztessen
REICHER II., TÉGLA-U 9
BU DÜKENDE TURCSA KONOSIURLAR

Legszebb a Bőrdiszmüárú
Böröndök, retikülök, pénz- és névjegytárcák, nagy választékban, olcsó áron, izléses, szép kivitelben
Krisztina-körut 61 szám
Postapalotával szemben

Hangulatos esték a Császárfürdő éttermében
ahol minden este
schrammelegyüttes ének és muzsik
Kellemesen fütött terem, jó bácskai konyha, pompás hárslevelü bor
Tisztelettel
Csirszka Konrád

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

Személyi hirek

BENEDEK SÁNDOR, a közigazgatóság másodelnöke követte elnökét dr. *Wlassics* Gyulát és szintén nyugalomba vonult több mint 40 évi szolgálat és értékes munka után és magas kitüntetésben részesül.

KOZMA JENŐ dr. orszgy. képv. nevét áldja Allah nevében az a négy nyomorban sínylődött izlám-vallásu magyar állampolgár, akiket az izlam-hitfelekezet kérelmére sikerült elhelyezni és kenyérhez juttatni.

WOLFF KÁROLYNÉ, akinek betegsége aggodalomra adott okot, — a felgyógyulás útján van.

DURICS HUSSZEIN HILMI budai nagymufti és felesége Bécsből autobusszal Budára érkeztek. A nagymufti átvette Izmail imámtól ujból a Gül Baba hitközség vezetését.

ANDRÉKA KÁROLY h. főkapitány újévkor nyugalombavonult s most teljesen a közéletnek szenteli magát.

DOBÁKNÉ TROZONYI KATÓ nagyszerű magyar nótaestét rendezett saját szép szerzeményeiből Lorenczy Nagy Gizette énekművésznő, *Dobák* Baby zongoraművésznő és Koncz Dezső dr. író közreműködésével.

BÁNLAKY GÉZA dr., a központi igazgatója a főváros összes fürdői és gyógyüzemeinek január 1-től. Benne a legkiválóbb aktív, nagy gyakorlattal bíró szakember került az egységes vezetés élére, aki a fürdőváros programmját is valóra váltja.

KNÉBEL MIKLÓS dr. krisztinavárosi plebános mondotta az ünnepi **beszédet** a „Szivgárdisták" hitoktatónőinek karácsonyi jótékony ünnepén.

AGGHÁZY KAMILL ny. ezredes, a Hadtörténelmi Muzeum igazgatója, a Hollós Mátyás Társaság alelnöke, *Görgey Arthurról* mond el adatokat előadásán e hó 17-én este 8 órakor a Budai Klubban.

WIESINGER FRIGYES dr. főorvos aratott rendkívüli elismerést e hó 5-én a Budai Társaskörben, ahol nagyszámú közönség előtt sok érdekes adatot adott elő úgy Aquinkumról, mint pedig a Római-fürdőről. Hoor Tempis Moritz elnök köszönte meg az érdekes előadást, amelyet a jövő számunkban részletesen ismertetünk.

BERCZEL JENŐ dr. ny. alpolgármesternek érdemei elismeréséül teljes fizetését szavazta meg nyugdíjul a székesfőváros tanácsa.

PAULINI ALFRÉD műszaki főtanácsost küldötte ki a Beszkárt a Hév. igazgatóságába.

FARKAS ELEK jeles építőmester, a „Munkaadó" című műszaki lap szerkesztője most ünnepli 40 éves írói és 30 éves szerkesztői jubileumát, amely alkalomból melegen üdvözlik őt nagyszámú tisztelői és barátai.

KÁLNAY GYULA rendőrfőtanácsos, a III. ker. kapitányság, *Szakály* K. Kálmán rendőrtanácsos a II. ker. kapitányság vezetője lett.

BARTÓK PÁL dr. főállatorvost bízta meg a polgármester a Battyányi-téri Vásárcsarnoknál is a húsvizsgálattal.

DOBROSZLAV PÉTER dr. v. orszgy. képviselő vezeti a vitát a Magyar-Bolgár Bizottság folytatólagos vitaestjén, e hó 10-én, amelynek nagyfontosságú tárgya: A bolgár kertészet a magyar gazdaságban. Magy. Nemzeti Szövetség: V. Géza-utca 4.

POLGÁR GY. ÖDÖN dr. tanár január hó 20-án és 21-én tart rendkívül érdekesnek igérkező előadást a III. ker. kulturházban „A magyar szinpad története" címen a legszebb szinpadi jelenetek bemutatásával.

MASSÁNY ERNŐ főmeteorológus és családja Sátoraljaujhelyen töltötte a karácsonyt és ujévet.

SÓS ENDRE lapszerkesztő e hó 10-én este 8 órakor tart előadást a Budai Klubban „Mussolini érdekes útja" címen.

BENESCHOFSZKY IMRE dr. rabbi a Budai Izraelita Hitközség kulturestjén a hitközségi tanácsteremben napjaink égető problémáiról mondott érdekes beszédet.

ULM LÁSZLÓ ny. tanár, az I. ker. Iparoskör volt ügyv. elnöke, a „Szent István" söröző tulajdonosa hosszas betegségéből szerencsésen felgyógyult.

Saját készitményü
CIPŐK
Elsőrendü minőségben olcsó árakon
NÉMETH BÉLA
régi budai cipészmester
uj üzletében
II. Zsigmond-utca 1 (Pálffy-tér sarok)

Diszkardot vitt az albán királynak a budai nagymufti

A magyar izlámvallású állampolgárok részéről szerencsés gondolat volt, hogy az egyetlen európai mohamedán vallásu uralkodónak, Zogunak, Albánia királyának díszkardot vigyenek.

Ez a tény Budára irányította az egész mohamedán világ figyelmét és erősíti a rokonérzést a turáni népek között. A genfi izlám-központ tudatta ezt sajtója utján a kelet mohamedán népeivel, ahol ez az udvariassági tény rendkivüli hatást váltott ki, a mi visszatükröződik a szláv sajtó idegességében.

Husszein Hilmi effendi, budai nagymuftinak olaszországi és albániai utazása túlmegy az egyszerü udvariassági tény jelentőségén. A nagymufti még karácsony előtt Rómába utazott, ahol igen fontos tanácskozásokat folytatott az Afrikában elterjedt és nagy tiszteletben álló *szenusszi dervis-rend* főperjeljével, a kommunizmus legnagyobb ellenfelével és a jeruzsálemi pániszlamita kongresszus alelnökével és számos nagytekintélyü delegátusával a kalifa-választást illetőleg. Főtárgya volt Magyarország, különösen *Budának*, mint főbúcsújáró helynek megbeszélése, ami idegenforgalmi szempontból beláthatatlan érték. Rómából a nagymufti olasz repülőgépen Tiránába utazott, ahol az albán hatóságok képviselői fogadták. Ösztönszerüen támadta ezt a szerb sajtó és az aznapi szerb hivatalos sajtóorganum a „Jugoslovensky List" vezércikkben igyekezett az eseményt, a maga módja szerint lekicsinyelni és becsmérelni, Magyarországot is korholva, illetlen kitételekkel, megfenyegetvén az *albán* kormányt is, holott csak egyszerű vallási udvariassági tényről volt szó. Igaz, hogy ezt az utazást a Balkán négymillió mohamedánja lelkesedéssel fogadta.

Karácsony napján, az albán szabadságharc ünnepén a minden albánok királya *Zogu*, ünnepélyes kihallgatáson fogadta a budai nagymuftit, aki átnyujtotta a királynak azt a színezüstből készült, drágakövekkel kirakott (Bárczy István ny. miniszter, a budai mohamedán vallásközség fővédnöke tulajdonában volt s általa felajánlott) Rákóczi korabeli díszkardot, a melyet a magyar iszlámfelekezet budai hivei küldöttek tiszteletük jeléül a rokon albán nép lovagias királyának. A díszkardon magyar és arab nyelvn arany betükkel van beégetve az ajánlás. Mint egyetlen mohamedán európai uralkodó, könynyekig meghatva mondott köszönetet a kitüntető ajándékért az albán király és biztosította a nagymuftit, hogy a rokonfaju magyar nemzetet végtelenül nagyrabecsüli, királyi üdvözletét küldi és biztosítja a maga mindenkori jóindulatáról a magyar mohamedánokat.

A nagymufti még néhány napig maradt Albániában, ahol az iszlám előkelőségeivel folytatott megbeszéléseket é a szent Ramazán alkalmából látogatást tett Gül Baba derviseinél, tiszteletét téve a *bektási dervis-rend* egyetemes főnökénél. A nagymuftit a nagytekintélyü dervis-rend tagjává avatták nagy ünnepségek között s az ezt követő diszvacsorán, amelyen mintegy ezer meghivott vendég vett részt, köztük az albán parlament számos tagja, miniszterek, a hadsereg és kereskedelmi élet kiválóságai, átnyujtotta neki a rendfőnök a felvételi díszokmányokat és a Gül Baba sirjára szánt ajándékokat. A bektasi-rend egyetemes főnöke kinevezte ezuttal Husszein Hilmit *Gül Baba sirjának gondozójává* és a rend *európai képviselőjévé*.

De igéretet is tett a rend, hogy a melegebb tavaszi idők beálltával egyetemes főnökének vezetése alatt 100 tagu küldöttség indul dervisek és albán előkelőségek részvételével Gül Baba sirjához.

Az albán kormány tervbe vette az albán-magyar kereskedelmi lehetőségek kimélyítése céljából Budán egy diplomáciai *kereskedelmi szervezet* felállítását, amely a kölcsönös *idegenforgalmat* is hivatva lesz előmozdítani. Egyben az összel 40 albán diák jön Budapestre, hogy tanulmányit itt folytassa.

A budai nagymufti utazásáról nemcsak az albán, hanem az egész mohamedán világ lapjai a legnagyobb rokonszenvvel emlékeztek meg. A nagymuftit visszatérése közben Bécsben átutazásakor az albán kir. diplomáciai ügyvivő hivatalosan üdvözölte.

Érdekes eset és jellemzően megvilágitja a mi fürdőügyi viszonyainkat, hogy Festetich Tasziló herceg neje szül. Hamilton hercegné angol orvoshoz fordult tanácsért reomás bántalmai ügyében, aki egy keleteurópai országban levő forrás-kurát ajánlott neki s ez az ország Magyarország volt, amiről meglepetve értesült a hercegnő, már annál inkább is, mert épen a Keszthely mellett fekvő s a hercegi család tulajdonát képező *Héviz* fürdőt ajánlotta első sorban az angol orvos.

A Budapesti Si-Egylet tagjai részére a kis Svábhegyen si-tanfolyamot rendez.

Uj szeretetotthont avatott fel a budavári koronázó főtemplom egyházközsége dec. hó 18-án délelőtt a Várban I., Országház-utca 19. sz. a., amikor az avató beszédet *Mészáros* János dr. érseki helynök mondotta. Az uj otthonban 12 szegényasszony részesül ingyen teljes ellátásban. És létesítése körül érdemeket szereztek: *Korinek* József dr., a szervező, Pekár Gyuláné, Brones Gézáné a Vörös Kereszt Egylet megbizottja. Az avató ünnepen *Horváth* László dr. tanácsjegyző a főváros nevében mondott köszönetet és a záró beszédet *Lampel* Vilmos mondotta. Jelen voltak Spannberger Alajos dr., gróf Zichy Rafaelné, gr. Zichy Gabriella, Nemes Antal c. püspök, Zombory Ambrus, Kummer Rezsőné, Radnay Árpádné, Herzog Mária és a Vörös Kereszt Egylet elnöknője Lukács Sarolta.

Országos kardvivó versenyt rendezett az Elektromosmüvek Tornaegylete, amelyen az Elektromosmüvek vivói a második, nyolcadik és tizedik helyen végeztek.

Sokat panaszolják Buda fürdőváros érdekében a dunaparti homok stb. építőanyag lerakóhelyek okozta porfelhőket és a dunapart elcsúfitását. Az építőipart közelről érinti a lerakóhelyek eltávolítása, a baj azonban az, hogy innen származtatják a belső utcák portengerét. Ez a következtetés téves, mert az építőanyagok pora durva és szemcsés tömegénél fogva, még szél esetén sem juthat a belső utcákba. A belső utcák porát a dolomitos, palás és hasonló könnyen máló anyagokból készült *magasabban fekvő makadám utak* porképződése okozza, amit a legkisebb szellő is könnyen hord le az alacsonyabban fekvő városrészekbe. Ha azonban feltétlenül kifogásolják az építőanyag lerakó helyeit — amelyek ellen esztétikai szempontból lehet is kifogást emelni — van annak egyszerübb megoldása, anélkül, hogy ezeket megszüntetnék. Mert a megszüntetés az építkezések fuvarköltségeit lényegesen emelné, amit lehetőleg el kell kerülni. El is kerülhetők — ajánlja *Sógor* József építőmester —, ha a lerakó helyek fölé *terrasse szerü járdakiszélesitéseket épitenek*, amelyek a viz fölé is benyúlhatnak. Ezek a járdakiszélesítések az egyes hidaknál a hidra való gyalogjelzőjárót is képezhetik.

A Háztulajdonosok Országos Szövetsége rendkivüli közgyülésén elhatározta, hogy eredeti nevéhez még hozzáfüzi: ... mint Országos Lakásgazdasági Testület. A közgyülésen dr. *Németh* Béla elnök a háztulajdonosok viharos helyeslése között vázolta a házbirtok válságos helyzetét, amit különösen a jövedelmet teljesen elvonó túladóztatás, a magas jelzálogkamat, a függőkölcsönök felmondása és a bért nemfizető lakók részére hónapokon át való ingyenlakások adása idézett elő. — Szegény háztulajdonosok! És még szegényebb lakók!

FOTÓCIKKEK Zibrinyinél, Attila-u. 8.

Tévedés. *A török* ritust követő muzulmánok a nagy iszlám szokásától eltérően, a török konzulátus papjának, *Abdul Latif*nak vezetésével az idei Ramazán-böjtöt nem 28-án, hanem december 29-én kezdték meg, ami a Kalifátus-hü mozlimekből csodálkozást váltott ki.

Értékes gyümölcsöt termel ezentul a budai hegyvidék

Végre öntudatra ébredtek a budai hegyvidék gyümölcstermelői és belátták, hogy csak egyesülten, közös erővel képesek a budai hegyvidék gyümölcstermelését, mely méltán tarthat igényt európai hirre, oly irányban fejleszteni, amely lehetővé teszi a gyümölcsös kertek ellenségei ellen való védekezést s a megfelelő trágyázást. A Gyümölcstermelők Országos Egyesületet ujonnan kiépített szervezetével azon fárad, hogy elsősorban Budapest környékén, de egyuttal az egész országban megalkossa a fiókintézeteit, ami *Sternád* István főtanácsos, az egyesület agilis ügyvezető alelnöke fáradozása révén már nagyban sikerült. Bennünket itt elsősorban a budai hegyvidék ilyirányu mozgalma érdekel, amelyet Szluha Dénes gazdasági főtanácsos, Péter Erich százados indítottak meg legutóbb is értekezletre hivva a buda hegyvidéki gyümölcstermelőit, akik szivesen csatlakoztak a mozgalomhoz és szorgalmasan látogatják minden vasárnap délelőtt 11 órakor a Pasaréti uton lévő Bruckbauer vendéglőben összehivott értekezleteket, amelyeken már kialakult a budai hegyvidék fiókjának általános képe. Felölelné ez a fiók Kelenföldtől a Csillaghegyig az egész hegyvidéket, együttműködésre szólítva fel a már meglévő egyesületeket. Ugy tervezik, hogy az uj fiókegyesület igazgatósága élére megnyerik elnöknek, küldöttségileg kérve fel őt erre, Huszár Aladár főpolgármestert és az igazgatóság tagjai közé való belépésre kérik föl Ugron Gábort, Ripka Ferencet, Kozma Jenőt, Mahács Mátyás igazgatót, Korponai főintézőt, Kern Hermannt, belevonnak abba számos szakembert és az országos egyesület támogatásával megalkotják ezt az uj gazdasági egyesületet, mely uj életet, uj jövedelmet hozna a budai hegyvidékre. A mostani értekezletnek főcélja, hogy uj kedvet váltsanak ki a gyümölcstermelőkből, akik a szervezetlenség révén ezer bajjal kénytelenek megküzdeni. Minden értekezleten szóba kerül egy-egy ilyen sérelem és ma már a budai hegyvidék gyümölcstermelői tudják, hogy az eddig szemétre került, lehullott gyümölcs is értékesíthető, olcsóbbá tehető a védekezés különböző rovarok ellen és ami nagyon fontos kérdés, célravezetőbbé tehető és amellett olcsóbbá a trágyázás. Megalakulás után minden hétre egy-egy előadást terveznek, ahol kiváló szakemberek igyekeznének kioktatni a tagokat és igyekeznek bevonni ebbe a fiókba igy a Budára gravitáló falvakat is. A budai hegyvidék gazdasági érdekeit nagy lépéssel viszi előbbre ez a mozgalom.

A fejlődő Balatonpart. Végre villanyvilágításhoz jutnak a zalai Balatonparton fekvő vadregényes községek és fürdőtelepek: *Csopak, Balatonkövesd, Paloznak, Lovas* (ismert szénsavdús vasrádiumos forrásáról) és *Alsóörs*. A tavaszra megtörténik a világitás bekapcsolása.

Gyász. *id. Streda* Károly díszitő festő-m. e hó 2-án, életének 62-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. E hó 4-én d. u. temették a farkasréti temető halottasházából a budai polgárok nagy részvéte mellett.

GYERMEKKÉPEK Blahosnál, Fő-u. 18.

A városbirói állásokat a kerületekben az uj fővárosi törvény rendelkezései szerint ezentúl pályázat útján töltik be. Csak itélőbirói, vagy ügyvédi képesítéssel lehet pályázni. A helyeket a polgármester tölti be már a legközelebbi jövő hat esztendőre.

A volt medveutcai, jelenleg II., pontyutcai felső kereskedelmi iskolában végzett összes évfolyambeli volt növendékek sziveskedjenek lakáscimüket — az iskola fennállásának félszázados évfordulója alkalmából készülő emlékalbumba való felvétel céljából — az iskola igazgatóságával közölni.

Uj weekend-telep. *Szentendre* városa nagyobb mennyiségü ingyentelket bocsátott a *Melhosz* rendelkezésére, hogy a csodás szépségü Bucsina völgyében, a *Sztara voda* forrás mellett és a Dunaparton nyaraló és weekendező telepeket létesitsen.

Az embersportban totalizatört szeretne bevezetni egy pénzcsoport, amely az ingyen fővárosi telken a totalizatőr koncesszió ellenében sportpalotát akar felépiteni, de amelyek élén azok a bukmékerek állanak, akik legutóbb milliós adócsalás miatt a biróság elé kerültek.

A Sycambria hirei. A corporatio programmjaa közeli jövőre: jauár 10-én kiskáptalani ülés, 14-én tea, 16-án tiszti gyülés. — Hagyományos *Jelmezestjét* február 11-én rendezi a Sycambria a Budai Vigadóban. A báliroda a Corporatio otthonában II., Pauler-utca 18. telefon 545-23.) működik.

Háni Istók régi meséjét foglalta szép muzsikaszóba, hatásos szimfónikus költemény formájában dr. *Margittai* Rikárd. A kedves kis füzet címlapját *Éhr* Blanka rajzolta nagy művészettel.

Szilveszter estét csaknem minden budai egyesületben, társaskörben, de ezeken kivül minden budai kávéházban és vendéglőben vidám hangulat melletht ültek meg a budaiak, de pesti vendég is nagyszámban jött át Budára, ahol a vendéglősök és kávések különféle meglepetéskkel, tréfákkal, komikus jelvényekkel fokozták a jókedvet. Minden asztaltársaság megrendezte a *stam*-vendéglőjében a maga estjét, mint ahogy azt teszi évek óta, felejtetve ezen az estén a mult gyötrelmeit, a jelen bajait és a jövendő aggodalmait.

A *III. ker. Kath. Kör* műsoros táncesttel fogadta az uj évet a III. ker. Kulturházban. A műsor ügyes összeállításáért *Várnay* Vilmos főrendezőt illeti az elismerés. A szépségversenyen győztesek voltak: I. Pintér Gréte, II. Pap Marika, III. Millen Bözsike.

A *Trombitás* vendéglő szintén megtelt zsufolásig, ahol a *Geguss-asztal* járt elől jó példával és segitett Guttenberger vendéglősnek a tréfás tombola lebonyolításában. A nyereményeket sorsolta és osztotta szét a szőke kis budai baba, *László* Judit, *László* Zoltán dr. író és hirlapiró leánya. A társaság reggelig táncolt és abban az öregebbek is részt vettek. Közben pihenőül meghallgathták *Sándor* István dalait, aki a Magyar Színház ismert tagja.

Aquila Adler Adelina
a m. kir. Operaház és a Városi Színház volt énekművésznője
TANIT: lirai operaszerepeket, dalt, bel-cantot, coloraturát
VÁLLAL: tehetséges kezdőket
I. Gellérthegy-utca 1. II. 12. sz.
Tel. 509-83. d. u. 2—4-ig

Buda csillaga, a bülbülszavu énekművésznő, *Kreszné Stojanovich* Lilly, a mult héten aratott mélységesen meleg, őszinte nagy sikert, amikor a Zeneművészeti Főiskola nagytermében rendeztek számára dalestét, amelyen Schubert, Bartók, Hubay, Tarnay, Kósa és Lányi legszebb szerzeményeit, azok minden finomságával, üdeségével és zenei poézisével telt meg a terem a kiváló művésznő éneke révén. Müértő, előkelő, nagyrészben budai közönség hallgatta élvezettel és tapsolt, éljenzett lelkesen.

Uj tervet dolgozott ki a Kelenföldi Polgári Kör elnöksége, mely a közkórház nélkül sínylődő Kelenföld délnyugati részén, a *Ringer-féle*, most — a tulajdonos elhalálozása révén — zártan álló kórházat kivánnja közkórházzá átalakitani. A főváros vegye át, váltsha magához és tegye közkincscsé. Kapcsolható ez női betegségeknél a közelfekvő *Erzsébet sósfürdőhöz* is, a mi rendkivül szolgálná az uj közkórház céljait.

Szent István-út. Kelenföldön mozgalom indult meg, hogy az általunk már régóta ajánlott *Sugár-utat*, mely a Boráros-téri híd tengelyében futna fel a Dobogó-dombra, — megépitsék és *Szent István-útnak* nevezzék el. Ez a Sugárut érintené és fejlesztené az *Erzsébet sósfürdőt* és a Kelenföldi pályaudvart is, amelyet azonban célszerű volna másfél kilométerrel délre helyezni át, Albertfalva közelébe és megszüntetni azt a rettenetesh kinai falat, amit a vasuti töltés alkot, mely az Alsóváros fejlődését rettenetesen gátolja. A vasúti összekötő hídról a töltést már a fehérvári-ut előtt a Duna felé kell kanyarítani, oogy az ott felépülő gyárváros teheráruit helyben fölvegye és továbbitsa. A Sashegy alján épült villaváros ezzel megmenekülne az állandóan nehezedő *füstködtől*. A Sugárut gyönyörü befejezést nyerne — ahogy azt már több izben megirtuk — a Dobogó-dombon és lehetővé tenné a keserüviz forrásokat rejtő Örsödi völgyben az uj Karlsbad (Buda-Bath) kialakulását.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET! Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél I. Gellért-rakpart 1. Telefon: 530-03.

Agrár tudnivalók cimmel a gazdarendeletet, zárlati rendeletet és megváltott területekre vonatkozó rendeletet tartalmazó s a hitelügyi rendeletet, teherrendezési eljárást, valamint a törvénykezés egyszerüsitéséről szóló egyes rendelkezéseket szintén érintő, magyarázatokkal ellátott alapos ismertetést 90 fillér összegü postabélyeg előzetes beküldése mellett rendelje meg dr. Kovács Bélánál, Budapest, I., Marosutca 23. sz.

A honvédség költője. székelykereszturi *Molnár* Sándor, aki a zeneakadémián tartott és a rádión is leadott szerzői „Székely estjeiről", megzenésitet dalairól és eddigi verses könyveiről közismert, most adja ki kilencedik és tizedik verseskönyvét Lélekvirágok és Székely Sziv cimmel. A két kötet, amelynek bolti ára 10 P, uj évtől féláron megrendelhető nála: Budapest, VII., Rákóczi-ut 80.

A népek országutja az angol autóklub szorgalmazására Londontól Konstantinápolyig, majd Ázsiába és Afrikába is fog vezetni. A csehek minden mesterkedése dacára a Bécsi-út lesz a nagy kontinentális utnak egy része, de ha a nagy terv megvalósul, a Bécsi-utnak óbudai és ujlaki szakaszát sürgősen európai állapotba kell hozni.

A betegségek egész sora
így: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb esetében a
HUNYADI JÁNOS
keserüvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tízezrei irtak róla elismerő nyilatkozatot.

SZENT ISTVÁN
GYÓGYSZERTÁR
II. MARGIT-KÖRÚT 38. SZ. ALÓL
Margit-körút 27
alá költözik

A „Würtenbergi király" és több más kiváló gyümölcskülönlegességet és virágujdonságot ismertet a „Kertészeti Lapok" legutóbbi száma, amely a szokottnál is gazdagabb tartalommal jelent meg. Minden kertkedvelő — a 12.— pengő évi tagsági díj ellenében a gazdag és változatos lapot *ditalanul* kapja, melyet kiválóan szerkeszt *Darvas* Ferenc m. kir gazd. főtanácsos.

Érdekes hasznos tervet valósított meg a székesfőváros IX. ügyosztálya. Az iskolánkívüli Népművelő Bizottság és a Stefánia Szövetség az anyák és csecsemők védelmére legutóbb egy délután a Lenke-úti elemi iskolában megtartotta az Anyák Iskoláját és amig a pompás műsor Adorján Gézáné és Pesthy főorvos irányításával az anyákat oktatta és szórakoztatta, kicsinyeik meleg uzsonnát kaptak a Stefánia konyháján. Az orvosi előadást Pesthy Endre főorvos tartotta. A Szent Imre kollégium zenekara és Janek mester bűvészkedése után Mirkovszky Mária tanárnő orkesztikai növendékei előadták a munka pantomimját. Majd egy bájos egyéniségű kellemes hangú énekesnő, dr. Schumy Józsefné zajos tetszés mellett elénekelt néhány dalt. Szombathelyi Blanka szépen szavalt. A jólsikerült munka után a közönség még sokáig együtt maradt.

FÉNYKÉPEK Blahosnál, Fő-u. 18.

Reuma betegek központja lesz most már ténylegesen a Szent Gellért gyógyfürdő. Egyes kiváló orvostanárok távoli városokból is küldenek ide csúz, isiász, izületi gyuladás és más hasonló bajokban szenvedőket. *Schnitzer* egészségügyi főtanácsos, saját nejét ismételten Budapestre küldötte és most többheti reuma-gyógykúrát is végeztet vele a Gellértfürdőben. Szaporodna a vendégek száma, ha a reumakórház mielőbb felépülne. Kopenhágában dr. *Borberg* professzor és Chemnitzből *Runge* professzor ajánlják Budapestet. Dr. Rajka és dr. Radnay budapesti orvosok nemzetközi kongresszusi előadásai nyomán már tavaly amerikai, német, egyiptomi, most pedig dán és német betegek érkeztek ide a külföldi tanárok javaslatára.

Óbudáról—Óbudára utazni sokkal drágább, mint Óbudáról Rákoskereszturra, vagy Hüvösvölgybe menni, mert az utóbbi helyekre 24 fillérrel elmehet az ember, de a Hajógyártól a Római fürdőig 32 fillért kell fizetni a helyiérdekü vasúton. A Hévet most a főváros átveszi s ezért *Kuncze* Lajos dr. bizottsági tag indítványozta a főváros közgyülésén, hogy a Polgármester olyan rendeletet adjon ki, amely a székesfőváros területén a Hév vonalain is a Beszkárt viteldíjszabását tegye kötelezővé és ennél fogva a Beszkárt átszállójegyeit a székesfőváros területén a Hév. vonalaira is érvényessé tegye.

LÁTCSÖVEK Zibrinyinél, Attila-u. 8.

Uj naptárak A *Ludmányi* János szerkesztésében mejelenő VADÁSZNAPTÁR az 1933. közönséges évre dús és praktikus tartalommal megjelent. Nélkülözhetetlen hasznos útmutatója a magyar nimródoknak a vadászat minden terén. A vadászati tilalmi időre, a lőpor és sörétadagolásra, valamint a vadásztöltények sebesség és gáznyomására vonatkozó táblázatai igen érdekesek és pontosak. — Ugyancsak megrendelhető már a *Molnár és Fia* naptárkiadó cégnél (V. Wekerle Sándor utca 24.) a Vasuti MENETREND-naptár is, mely minden irodában és üzletben nélkülözhetetlen.

Szerenád

Ablakod leomló
függönyén
lágyan surran át az
esti fény.
Halkan lopja, csendben
át magát,
s vissza-vissza néz a
fákon át.
Mintha visszaszólna:

— „Csendesen,
míg a sóhajtását
meglesem.
Míg a sóhajtását
hallgatom,
míg a remegését
altatom."

Fönn az égen foszlott
fellegek.
Mint a megtépázott
emberek.
És a mellém hulló
rőt levél,
mintha félne, hogy már
földre ér,
oly remegve hintáz
lefelé.
Szárnya, mint a fáradt
emberé,
oly szegett. A bús szél
lengeti,
sírjába így lassan
engedi.

Ablakod leomló
függönyén
halkan surran át az
esti fény.
És utána lágyan,
remegőn
csendes szerenád száll
epedőn.
Körülfoly csobogva,
felzokog,
s körülfogja halvány
homlokod.
Ajkadon megül, mint
virágon —
„... Csak egy kislány van a
világon!"

Bak Béla.

Buda és Óbuda kávéházai 1867-ben

Kedves régi jó Budánknak a koronázás évében 14 kávéháza volt, már tudniillik *Óbuda* 9 kávéházát nem számítva ide.

A kávéházak eloszlása igen tanulságos dolog, mert ezek az 1867-beli helyiségek ugyszólván kivétel nélkül még az 1700-as évek közepe óta állanak régi helyeiken, így tehát jól mutatják, hogyan alkalmazkodott a kávések üzletalapító vállalkozó kedve a régi város adottságaihoz: hidhoz, vásárhelyekhez, vagy hivatalokhoz.

A *Várban*, a mai Honvédszobor mögött szép, római háromszögü orompárkányos, egy emeletes házban volt a *Kaszinó Kávéház*, a „Parádés-tér No. 81" alatt. Ez volt a Disz-tér régi neve. Tulajdonosa *Fischle* Vilmos úr volt. A kávéház 1907-ben még állott. Fiának és unokájának kedves, régi vendéglője ma is ott van az Országház-utcában. A Fortuna-utcában volt a máig álló Fortunaházban Buda Királyi Szabad Város Vendégfogadója a *Fortuna*. Ennek kávéházát 1867-ben *Fischle* Ferenc ur, az előbb említett *Fischle* ur rokona bérelte a Tekintetes Tanácstól. A kávéház még 1915-ben is megvolt, régi butorait szétszórták az idők szelei. Özvegy *Nyúl* Józsefné volt utolsó tulajdonosa.

A vizivárosi Fő-uton, a mai Fő-utcán négy kávéház volt. Az első a mai Kereskedelmi Minisztériummal szemben *Keiner* József uré volt. Ez a mai Lánchid-kávéház, ott volt a mai helyén. Később *Bengyel* József uré lett, az 1900-as években bank nyilott meg a helyén. Gyermekkorunkban ez a kávéház látta el az Alagut bejárója laposán volt kedves nyári kioszkot, ahol minden délután a Három nyul kaszárnyában elhelyezett „közös" zászlóalj katonabandája muzsikált. E sorok irója mint öt esztendős pöttöm budai polgár 1890-ben „idejárt". (Tudniillik néhai atyja néha elhozta ide.)

A másik kávéház a *Fehér Kereszt* vendégfogadóban volt, a mai Batthyány-téren levő bájos barok házban. A harmadik a *Három Szerecseny* vagyis a mai Batthiány-utca sarkán, a mai Római Császár gyógyszertár helyén állott. A negyedik a Három Nyúl kaszárnyával szemben levő házban volt.

A krisztinavárosban, a színházzal szemben volt az *Ország Nádorához* cimzett kávéház, *Wastl* Lambert uré. Ez adta meg a mai *Philadelphia* helyét. A kávéház a Krisztina-körut és a nemrégen megnyilt Alagut forgalmára alapozódott.

A Tabánban volt a *Hajek*-féle a budai *Hét választó fejedelemhez*, a *Debreczen Városához*, a régi hajóhid hidfejével szemben a mai Kioszkkal átellenben. A hires régi Szarvasházban — a mai gyógyszertár helyén — volt *Moisztalvi* János ur kávéháza: a *Szarvashoz*. A Döbrentei-uton — egykor Fő--utca neve — több apró kávéház volt. A mai Görgey-utcában volt a *Három Almához* cégérezett kávéház.

Látható, hogy 1867-ben a csendes Várban csak két kis kávéház van, a Fő-utca nagy forgalma hozza a többit. Az Alagutnak egy uj kávéház köszöni a létét. Ujlakon, a Bécsi-uton a szekeres utasok járnak *Beliczky* uram kávéházába.

Óbudán a *Mókus*-utcában, a főtéren, a kaszárnya mellett, a Korona-téren volt több kávéház. Ezek közül a *Madár*-hoz és a *Mókus*-hoz cégéres még 18. századi volt. Összesen 9 kávéház volt Óbudán, mert az ottani Zsidó község nagy kereskedői életet folytatott, a kávéházak börzékül szolgáltak.

Mai budai kávéházaink a régi nyomokat követték, csak a Vár maradt kávéház nélkül.

Bevilaqua Borsody Béla.

BARACSKA-PETTEND TELEPEN

Budapesttől 28 km.-nyire vasutvonal két oldalán, balatoni műut mellett, talajvizmentes **házhelyek négyszögölenként P 1.20-tól, havi 10.— pengő részletfizetessel.** — Jó ivóvíz. — Kitünő termőföld, gyümölcstermelésre kiváló.

Ingyen autóbusz

indul a városi irodától (I., Horthy Miklós körtér 3—b. I. 6. telefon: 694—33.) minden vasár- és ünnepnap, délelőtt háromnegyed 9 és délután 3 órakor, minden kedden, csütörtökön és szombaton 3 órakor

Kérjen prospektust!

KI KELL Köszörülni a csorbát!

Speciális beretva, tyukszem vágó kés, manikür és fodrászolló, vágó, szúró szerszámok stb. szakszerű köszörülése

SURÁNYI ÉS TARSA

VILLANYERŐRE BERENDEZETT MŰKÖSZÖRÜLŐ ÜZEMÉBEN

II., MARGIT KÖRÚT 30.

Ferencesek templomával szemben

ÉHGYOMORRA

NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR

Kristály vizet

Mikulásra, karácsonyra a közismert

STÜHMER-CUKORKA

Legközelebb

I. KRISZTINA KÖRÚT 61 sz.

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron **HUBERT**

Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

A SZÉP NŐI KÉZ SZEBB LESZ, HA ENGELTHALLER ÉS NÁD KEZTYŰT VISEL

Méték utáni készités, átalakitások, javitások, tisztitások

Árai a legolcsóbbak

II. Margit krt. 15.

Zárda-u. sarok.

Modern fűzőszalón

fűzők, haskötők, melltartók, gyógyhaskötők elsőrendü kivitelben.. Harisnyák, fehérnemüek legjobb minőségben. Füzők alakitása, javitása, tisztitása.

II. Margit-krt. 51-53.

Alkalmi nyomtatványok

a Budai Napló nyomdájában

I., Bors-utca 24.

VELENCE, GÁRDONY-füred

Magyar

a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmenti **villatelkek** □-ölenként **P 3-tól. Havi lefizetés P 10.—től.** Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóvíz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már **P 500**-tól. **Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők.

INGYEN AUTÓBUSZ

telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **indul a Városi Irodától** (Horthy Miklós-körter 3|b. Telefon: 694-33) **Kérjen Propektust!**

RÓMAI FÜRDŐ

Óbuda — Akvinkum

Késő őszig

Pompás Strand

Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**

A szentendrei HÉV vasutnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

A PÉCSI SZŐLÉSZETI ÉS BORÁSZATI KIÁLLITÁSON

ÁLLAMI ARANYÉREMMEL

EZENKIVÜL KÜL, ÉS BELFÖLDÖN SOKSZOROSAN KITÜNTETETT

Dr JANTSITS SÁNDOR

VILLÁNYVIDÉKI

FAJBORAINAK TERMELŐI

KIMÉRÉSE

I. GREGUS-UTCA 12.

BORÁRAK 60-90 FILLÉRIG

DIJTALAN BORKOSTOLÁS

LEVELEZŐLAP MEGRENDELÉST HÁZHOZ SZÁLLITUNK

Budai Általános Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budán, II., Fő-utca 9. szám

Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket

Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk

AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ

Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére

SAFE DEPOSIT

JÓL JÁR MAJOR CIPŐBEN!

Elsőrangu minőség

Méltányos árak

I. Krisztina-körut 61

Postapalotával szemben

A BELLEVUE-BEN

SANTA NELLY

JAZZÈNEKESNŐ

JÁVOR-VARSÁNYI ZENEKARA

Kitünő konyha

Olcsó árak

Budapest Rivieráján,

a Gellértfürdőnél, a **hatholdas Batthyány-Őspark** tőszomszédságában, a főváros legelőkelőbb villanegyedében, a Ménesi-út 3 alatt már épülő **tizenegyedik** társasvillánkban májusra, a Mányoki-út 7 (Kelenhegyi-út 24) sz. alatt épitendő társasvillánkban augusztusra, a **Pasaréti-út 1** számu, közfeltünést keltő társasvillánkban azonnali beköltözésre jutányos fixáru, saját tulajdonjogu, remekszép kétszoba-hallos, továbbá 3—5 szoba-hallos, saját kertes lakrészek kaphatók. Páratlan otthon. A legbiztosabb tőkebefektetés; **bérbeadás esetén kamatjövedelmét megkétszerezheti!** Prospektus. Helyszini bemutatás minden vasárnap 11-kor Nagyboldogasszony-utja 3 alatt.

„CENTRUM"

HÁZÉPITŐ VÁLLALAT

Horthy Miklós-út 9 Tel. 69-3-01

Óvakodjunk az északi fekvésü örök-lakásoktol!

Vállalatunk kizárólag napsütéses fekvésü, higiénikus öröklakásokat épit!

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22

Első budai, legrégibb cimtáblafestészet

VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Eredeti zöld szinü, zárt csőrrel éneklő

Kanári 10 pengőtől

„Tabáni" gyürüjelzéssel márkázott Kun Tabáni János tenyésztőnel II. Fillér u 17

Lakjunk Budán!

Telek

Sashegyi-út 26. sz. alatti cca 5000 négyszögöles telek parcellákban, vagy egészben eladó. Utak és közmüvek épités alatt. Felvilágositás Pathó István, hentes, I. Roham-u. 6. Tel. 535—28.

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

Lakás

SZÉNATÉRNÉL

Ujonnan épülő házban modern 1, 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban

1933. május 1-re KIADÓK.

Felvilágositás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező épitésznél Méhn Antal épitőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon: 506-24.

Hálófülkés garzonlakás fürdőszobával, főzőfülkével, *budai kertes villában, villamos- és autóbuszmegállónál kiadó.* Budakeszi-út 1/d. Vagy telefonon 4—5-ig 298—92.

Kis souterrain ÜZLETHELYISÉG minden elfogadható áron azonnalra bérbeadó. Lógodi-u. 63. vagy d. u. 4—5-ig telefonon 298—92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnai kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

ÖRÖKLAKÁS egy- és kettőszoba hallos, Budán, Avar utcában, magaslati helyen ,autóbusz-, villamosközlekedés. Bővebbet Székely Marcell épitőmesternél, Visegrádi-u. 9. Telefon: 214-97.

Kiadó azonnal egy utcai világos helyiség 15 és ½ méter hosszú 5 és ½ méter széles bármely iparos részére olcsó áron. I. Logodi-utca 35.

RÓZSADOMBON gyalog 5 percnyire a Margithidtól, autóbuszon 9 percnyire a Vörösmarty tértől, modern bérházban **3 szobás** szép lakás **1500-ért kiadó.** Ugyanott **4 és 5 szobás lakás. Telefon: 314—76.**

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Au. 527—80. (2)

Ház

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa **eladó.**

Tisztességes öreg házaspár kertes lak felügyeletét és gondozását vállalná. Szükség esetén főzést, magányos úr, vagy úrnőnél, akár az egész háztartásbeli teendők végzését is. Cim: Otáczky Mihály, III. Folyondár-út 10.

Krisch Fekete János

tetőfedőmester

BUDÁN, I., Karolina-út 16

Telefon: 695-59

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltételek.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez **Béres Márton** I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33

SZALFÉTER EDE

Üveg- és porcellánkereskedés, üvegezési- és képkeretezési vállalat fióküzlete egyidejü megszüntetésével I, KRISZTINA KÖRUT 83 alól I, KRISZTINA KÖRUT 77 SZÁM alá költözött TELEFON: 50-2-36

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Virág Béla.
Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN szerkesztő.

Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96. Felelős nyomdavezető: Resch Nándor

XXX. évf. 1108 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 január 18

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

A forditott város

A régi rossz rendet kell visszafordítani ebben a városban.

Várospolitikusok nyilatkozatait hallgatva, mindegyik a saját dédelgetett kerülete bajait látja. Szinte megtévesztő. Azt a hitet kelti, hogy csak ott, csakis ott van baj, — pedig ilyen vitás helyzet áll, él és uralkodik egész Budán. Mert Pesten mégis inkább javul a helyzet.

A külső Lipótvárosban fogynak a gyárkémények, amelyek kormot szóró, fullasztó, levegőt rontó füstjét csak nehezen tudja a Duna áramlása elvonszolni délre. Ott megszünt nehány nagy malom és csak a Váci-út mentén dolgoznak még a gyárak. Azok is lassan tönkremennek, mert a régi nagy országhoz, illetve monarchiához voltak dimenzionálva. Helyettük kisebb üzemü gyárak épülnek délen a Soroksári-ut mentén. Épen ellenkezőleg történik Budán, a fürdővárosban. A háboru alatt Ujlaktól a Római fürdőig 17 gyárkémény okádta füstjét, mely fekete szalagként huzódott délre Buda fölé, betakarva lassan a Rózsadombot, a Várat és minden fürdőt, parkot, domboldalt.

Azóta megszünt füstölni a cementgyár 6 kéménye s így tulajdonképen csak 11 kémény maradt volna és a Margithidról ma mégis 23 füstölgő kéményt számolhat össze Harrer Ferenc, a városrendező. Bizonyára fáj neki is.

Minden folyóment város épen azért, mert a folyón nyugvó légoszlop tovább áramlik a vizzel, — észak felé fejlődik, csak épen Budapest nem, holott itt törvényt vagy rendeletet is hoztak arra, hogy északon gyár ne épüljön. Mégis a Szentendrei-uton épülnek uj gyárak, a Kelenföldön pedig, ahol még a várost átszelő vasuti töltésen járó vonatok is szaporítják a füstöt, — uj villaváros épül, a forditott rend bizonyitására.

Ilyen visszás helyzet van elég Budán.

A bécsi autóbusz Budán át megy Pestre. Állitólag az Ibusz szerint fürdővendégeket is hoz. De világért sem állana meg Budán a felső hévvizeknél, a Császár- és Lukács-fürdőnél, nem áll meg az ország közepét jelző, patrónás kilométerkőnél, ahonnan minden kilométer számitódik, nem megy az alsó hévvizekhez, a Rudas és Rácfürdőhöz és igy aztán az Erzsébet hidon át Pestre, hanem száguld tovább a Lánchidon át. Kényszeriteni kellene pedig, hogy a zérust jelző patronás kilométerkőnél tisztelegjen, de előbb álljon meg a felső két fürdőnél, ahol szállodák is vannak és utána álljon meg a Gellérthegy alatt, ahol szállodák lesznek, (?) a Gellért-szálló depándánszjai. Aztán menjen Pestre. Miért büntetik a budai utast, hogy kénytelen Pestre menni a bécsi autóbuszhoz, mely visszahozza Budára és visszajövet Pesten kell kocsira ülnie, hogy hazakerüljön, holott már itthon volt?

És hol marad a fürdőváros?

A bécsi autóbusz befutása is forditva történik. A Hüvösvölgy, vagy a Rózsadomb folytatásában épült kilátó ut a leggyönyörübb panorámát adja a magyar fővárosról. Párját ritkitó kilátás. A legelhanyagoltabb, legcsufabb képet nyujtja az óbudai Bécsi-út. Nem nehéz e forditott városban kitalálni, hogy ez a bécsi autóbusz melyik uton fut be Budapestre.

Életszükséglet a viz. Budán ezer forrásból fakasztható kristálytiszta, gyógyerejü forrás és — mégis a szürésre szoruló pesti vizet hozzák át, hogy maga a föld is tiltakozik ellene és beomlik az alagut, amelyen át fertőztetni akarják a mi vizünket. Pedig világreklámnak is pompásan beválna, ha azt hirdethetnénk külföldön, hogy Buda-bath világfürdőben még a vizvezetéki csapokból is gyógyerejü forrásviz csurog.

Forditott rend van a gyógyforrások körül is. Minden geologiai gyülésen a világhirü geologusok egész sora vesz részt, de a főváros a gyógyforrásokat a csatornákkal együtt kezeli és szakértője — állitólag — egy opálbányász. Tisztelet minden mesterségnek és foglalkozásnak, de nem bizonyos, hogy a falusi tanitóból — jó kultuszminiszter lesz. Nálunk ugyan erre is volt már példa. De nem is kell ide talán szakember, mert ha fúrnak is valahol forrást, rögtön akad hatóság, aki betiltja, valami elavult bányatörvény alapján, amiben egy kicsikét a szénbánya vállalatok is segitik.

Pedig végre mégis választani kell: — szén, vagy forróviz és gáz. Esetleg petróleum. A szén fogy és drágul, a forróvizet ingyen kapjuk a gázzal, talán petróleummal. Debrecenben lehetett eldugaszolni a kikitörő földgázt, de a fővárosban egy kissé nehezebben megy majd.

Ingyen füthetnénk ezt a várost, főleg Budát, de hát ez is a szénvállalatok érdekét sértené és igy részükről ez a szegényedő polgárság kegyelemre nem számithat. Minden áldozat kicsiny nekik, hogy meggátolják, nehogy meleg vizet fakasszunk Budán és fűtsünk vele. Mi lenne a szénnel és a százezres dividendákkal, vezérigazgatói fizetésekkel? Pedig van rá példa, hogy ez menne. Egy kis lyukat fúrtak a Lukácsfürdőben a háború alatt és azzal fütik a fürdőt és a szállodát. Száz vagon szenet takarítanak meg évenként s a fürdővendégek télen is ablakot nyitnak. Yo-Yo! Azt egy részvénytársaság csinálta, de hogy kivánhatja azt a szegény budai polgár, hogy ez a város megtegye neki is. No de a saját fürdőit mégis csak fűthetné, s talán azért nem teszi, nehogy ez divattá váljon?

Nézzük csak a városfejlesztés forditott rendjét.

Óbuda 40 éve várja a dunai hidat, amely ezt a fejlődésben megakadt várost uj vérkeringéssel látná el és uj várost teremtene a felső Lipótvárosban, a Hungária-körut dunai torkolatánál. A hid révén fejlődésnek indulna Ujpest is, de kihatna ez az egész Hungária-körutra és rendbe jönne a Margitszigettel szemben olyan dzsungel, ami sehogysem válik a város diszére. Mégis előbb épül a Boráros-tér—kelenföldi híd amely nem fejleszti már a pesti oldalt és Budán frissen feltöltött mocsárba fut. Ez a hid *is kell*, de az elsőség mégis csak Óbudáé. Sürgősebb, városfejlesztési szempontból, viszont a kelenföldit befolyásos telekspekulációk tették sürgőssé. Jó volna megnézni, hogy ki vásárolt ujabban telket a lágymányosi mocsár mentén? Szegény kis embernek ott már alig van telke, holott Óbudán csak kis emberek kis házai állanak és értékük ma alig van.

Ebben a forditott városban minden lehetetlen dolog lehetővé válik és ahol a negyven éve tervezett gellérthegyi lift — Átlós-uttá változik át — és Budapest fürdővárosba csalogatjuk a sanfranciskói ritka milliomosokat, de nem invitáljuk ide azt a nagy, sok száz milliós néptömeget, amelynek egyenesen parancsolja a fürdést a vallása, ide is köti világhirü szentje, — nem teszünk egyetlen lépést sem a Keleten élő mohamedán országok és népek felé.

Pedig csak meg kellene fordulnunk.

Dubonai Pál.

A Lágymányos uj képe

— A tudományok városrésze —

Irta: **FISCHER JÓZSEF**
kir. tanácsos, müépitész.

A „Lágymányosi hidfőnél" cimü cikkekre én is óhajtanék válaszolni:

Korán elhunyt kultuszminiszterünk, *Klebelsberg Kunó* gróf, nem csak a *Természettudományi Kongresszuson*, de még azután is a napilapokban közzé adott értékes cikkeiben foglalkozott a létesitendő nagyarányú

MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI MUZEUM

elhelyezésének fontos kérdésével. E muzeum helyéül a *„Lágymányosi pocsolya"* területét és ennek mellékét jelölte meg, mert meggyőződése szerint a tudományos intézetek városrésze — a *„magyar Dahlem"* — fog ott kifejlődni. Ennek során helyesen állapitotta meg:: :

> „... Budapest karakterét a Duna adja; Budapest dunai város és így legnagyobb épitészeti alkotásainak a jövőben is keresni kell a kapcsolatot a széles folyammal, ahogyan ez a *Parlament*, az *Akadémia*, a királyi *Várpalota*, a *Vámház*, a *Műegyetem* beállításával történt. Nem hiába akarta *Széchenyi István* gróf a *Nemzeti Szinházat* is kivinni a Duna partjára."...

Az ujonnan épitendő *Magyar Természettudományi Muzeum* monumentális palotáját tehát ugy kellene elhelyezni a *„Tudományos Kertek"* övében, ahogyan ezt *Lendl Adolf* terjedelmes tervezetében mondja — hogy ez kiemelkedő módon diszitse azt a most még teljesen elhanyagolt dunaparti vonalat, amely az épülő *Boráros-téri híd* és az összekötő *Vasúti híd* között a budai oldalon hosszant disztelenül elhuzódik.

Az e feltöltendő területre tervezett nagyszabásu múzeum természetesen körröskörül széles kertekkel volna övezendő; ezért felmerült a gondolat, hogy *Botanikuskert*-nek rendezzék be egész szabad mezejét, miként ezt *Lendl* régebben a Vérmezőre tervezte. Csakhogy a most adott helyen sokkal terjedelmesebb tervezésbe lehet bocsátkozni, mivelhogy a Lágymányos, ez a *Pálóczy* Antal óta *„Állandó Kiállitási Terület"* néven ismert sik felület majdnem négyszer akkora, mint a Vérmező.

És *Lendl* újabban eredeti elgondolással olyformán óhajtaná ezt a kérdést megoldani, hogy különböző *„Tudományos Kertek"* létesitését ajánlja: :

A nagyközönség mindenütt rendkivüli módon érdeklődik az ugynevezett *„Néprajzi Kertek"* iránt, melyek közül első helyen áll a svédországi „Skansen" Stockholm mellett. Angliából, sőt Észak-Amerikából külön járatok hozzák oda nyaranta a kiváncsiak ezreit, akik ebben a céltudatosan összeválogatott *„néprajzi faluban"* a különböző népviseleteket, a népmüvészet sokféle szép megnyilvánulását, a falusiak dologtevését, mulatozását, táncát, énekét, zenéjét a maga eredetiségében megismerni óhajtják. — És mi talán még sokkal érdekesebb, változatosabb *magyar néprajzi falut* és kertet tudnánk a Duna partján bemutatni, mint a svédek, akiknek egyébként e tekintetben már több helyütt utánzójuk akadt.

Egy másik éppen olyan érdekes, vonzó és sürün látogatott kert volna a szintén tudományos tartalommal bár, de a nagyközönségnek szánt látványossággokkal berendezett *„Őslénykert"*. A régen kihalt állatóriások és szörnyü, meg furcsa állatfajok természetes nagyságban felállitott cementbeton-szobrai a terjedelmes kert fái, bokrai között! Az első ilyen kertet — azonban szükebb mértékben — *Hagenbeck* rendezte be nagy sikerrel stellingeni állatkertje tőszomszédságában. *Lendl* szintén tervezett már egy ilyent, amikor a mi mostani állatkertünket a Városligetben újjáépitették; kár, hogy nem valósitották meg. Az ugynevezett Mutatványos-telep (vurstli) területére szánta ezt az *Állatkert* mellé. Tervezése azonban abban maradt, mert a mutatványos bódékat akkor még nem akarták a Népligetbe áthelyezni. Akkori tervezése kellően átdolgozva, a lágymányosi széles területen a *Magyar Természettudom. Muzeum* hátterében most bizonyára nagyszerüen hatna. De fölállithatnák ezt a budai hegyvidék valamely romantikus pontján, a Hüvösvölgyben, vagy a Zugligetben is.

A harmadik tudományos kert, melyet *Lendl* ujabban ide tervezett, a *Botanikuskert*. Zágráb, Bukarest, Szófia rendelkezik ilyen intézményekkel. A nyugati egyetemi városok hosszú sorát itt nem akarom idézni, csak megemlitem, mindenütt van botanikus kert, csak nálunk nincs' A közönség szivesen látogatja e szép kerteket. Mi sem nélkülözhetjük már ezt a tudományos értékü, mindamellett mutatósan berendezett, szabadégi intézményt, egyrészt a magasabb oktatás érdekéből, másrészt kétségtelennek tartom, hogy ennek nyilvános része tömegesen vonzaná a nagyközönséget. És itt megemlitem, hogy az összekötő vasúti töltés mellett tehát közvetlenül a szomszéd területen fekszik a *„Nádorkert"*, melyet a székesfőváros néhány évvel ezelőtt kimondottan erre a célra vett meg s igy szinte magától adódik a gondolat, hogy ezt is idekapcsoljuk a muzeumi kerthez.

A negyedik tudományos kert pedig az *Állatkert volna*. Hiszen előreláthatóan a mi városligeti állatkertünk már nem maradhat évtizedekén át mostani helyén, a pesti háztenger közepén. A fejlődő nagyváros annyira körülnőtte már, hogy előbb-utóbb át kell majd helyezni s ekkor itt, a Lágymányoson volna a legmegfelelőbb környezete, mint a nagy muzeumhoz illő rész. (A tradició ezt a Hüvösvölgyben óhajtja látni, ahol régi időktől fogva volt „Állatkert". A Szerk.)

Az összes biologiai tudományok népszerüsitését szolgáló s ezért látványosan berendezendő *„Tudományos Kertek"* övezete tágas területen körül fogná tehát *Lendl* elgondolása szerint a középen kiemelkedő nagyszerü múzeumot. Az adott terület széles méretei megengedik ezt a gondosan kidolgozandó, útirányú tervehelyesen állapitotta meg:...

*

Ha szép fővárosunkat és különösen ennek budai oldalát igazán világfürdővárossá akarjuk fejleszteni s a messzevilágból ide áramló nagy idegenforgalom központjává emelni, akkor nem érhetjük be azzal, hogy mindig csak hajtogatjuk ezt az óhajtásunkat; igazán nagyszabású, eredeti és értékes alkotásokkal kell az idegeneket ide vonzani. Ez a *Lendl*-féle tervezés volna egy ilyen világraszóló alkotás, melynek hire terjedne a müvelt országokban és Kelet felé hivogatóan intene, mert hasonló tudományos látványosságok ott még nincsenek.

Nekünk budaiaknak ennek érdekében az volna tehát a kötelességünk, hogy a *Magy. Természettud. Muzeum* terveinek részletes kidolgozását sürgessük és állandóan napirenden tartsuk, a mig ez a fenségesnek igérkező intézmény csakugyan valóra válhat. Ez okból azt *indítványozom:*

> a budai *Irók, Művészek és Tudósok „Hollós Mátyás Társasága"* hivja meg a *József Ferenc* kir. herceg Ő Fensége elnöklésével serényen működő *„Budapest Fürdőváros Egyesület"* tagjait egy közösen alakitandó állandó bizottságba, mely feladatául vállalná e szép és érdemes budai probléma további kifejtését.

Mi, akik Lendl-t közelről ismerjük, feltétlenül hisszük, hogy ő bizonyára szivesen engedi át e célra *„Alapvető Gondolatok a Természettudományi Muzeum megtervezéséhez"* cimü munkáját, mely most — egyelőre még kéziratban — a muzeumi igazgatók és más szakemberek kezén forog és mindenki részéről elismerő kritikában részesült.

Elhanyagolt út, károsodó polgárok

Régi hibát, régi bünt tesz jóvá lapunk utján a hegyvidék egyik lelkes harcosa, *Földes* Mór igazgató, az alábbi levélben!

A mult évben szóvátette a *Somlói*-utnak a Tabánnal való összeköttetésének szükségességét a Budai Napló, mely lap egyedül és komolyan szolgálja Buda érdekeit. — Felszólalásának azonban sajnos nem volt eredménye, amiáltal a gellérthegyi villa- és telektulajdonosok óriási károkat szenvednek, mert lakásaik hozzáférhetetlenek, telkeiken pedig az épitési költségnek mintegy 30%-os drágább volta miatt nem épitkezhetnek. És mindennek egyedüli oka az, hogy *a Somlói-utnak nincsen közvetlen összeköttetése a Tabánnal*, helyesebben egy mintegy 50 méteres ut nincsen kiépitve. Most, hogy a Közmunka Tanácsa kiépitteti az uj budai tranverzális utat, a Somlói-ut összeköttetésének kérdése *ismét aktuálissá vált* és pedig azért, mert a tranverzális ut közvetlen a *Somlói*-ut mellett halad el, és az összeköttetés létesitése most igazán ugyszólván *fillérekért létesithető*. A gellérthegyi telektulajdonosok lesujtva látják, hogy a többször említett rövid utszakasz kiépitése még *tervbe sincs véve* és továbbra is abban az elszigeteltségben akar bennünket a közmunkák tanácsa tartani, amelyben Buda szégyenére már évek óta leledzünk. A tarthatatlan állapot csak ugy szüntethető meg, ha a Budai Napló rámutat erre az anomáliára és megérteti a mértékadó körökkel, hogy egy városrész fejlődését meggátolni csak azért, mert abban nem találkozunk fővárosi potentáttokkal mint telektulajdonosokkal, nem csak nem illő, nem emberséges, de nem is igazságos.

Akvinkum és Római-fürdő

Wiesinger Frigyes dr. korházi főorvos előadása

Rendkivül tanulságos előadásban volt része a Budai Társaskör nagyszámú tagjainak és a vendégeknek, akik előtt vonzó modorban tartott előadásban ismertette *Wiesinger* Frigyes dr. főorvos a *Római-fürdőt* és annak környékén talált régiségeket az immár világhirü *Aquinkumot*.

Kimutatta, hogy mennyire nem becsüljük meg, mennyire nem használjuk ki azt a mi értékes és a mienk. Sok budapesti ember ma sem tudja, hogy a főváros szivétől 8 km.-nyire, vonaton 20 percnyire van a gyönyörü *Római-fürdő* kedves erdejével, langyos vizü patakjaival, pompás villasoraival. Az ittlevő kristálytiszta, rendkivül bővizü tavakat csak nyári uszodának használják fel, bár ez a rádióaktiv, télen-nyáron 23 foku melegviz, csodás gyógyhatásával ezer és ezer embernek visszaadhatná egészségét.

A *Stadion* felépitésére e környéknél alkalmasabb helyet, tiszta levegője, bő vize és a hatalmas Duna közelsége miatt keresve sem lehetne találni! A nálunk megfordult külföldiek az utleirásokból ugyis tudják, hogy *Aquinkum kiásott romjai elsőrendü látványosságok*. A majdan itt ékeskedő Stadion miatt idejövőknek pedig Olaszországot kivéve másutt sehol sem látható érdekességet nyujthatunk. Milyen óriási hatásu volna, ha *az elég jó karban levő Amphiteatrumban* szabad ég alatt mutatnánk be Reinhardt-féle rendezésben *görög drámát!*

Az *aquinkumi* ásatásokat csak 1880-ban kezdték meg és az eredmény minden várakozást felülmult. Hátul a telepen az antik templom stilusában épitett, fedett kolonádokkal kiegészitett *muzeum-épület* tünik szembe. A háttérben bántó anachronismusként az Óbudai Gázgyár hatalmas tartányai rontják az összhangot. A bejárat rácsos kapujának oldalán két római oszlop áll. A telepre vezető ut mellett ó-kori kövezetrészlet látszik, heyenkint kocsikerekek nyomaival. A csatornát nagyobb négyszögletü kövek takarják. Szobrokkal diszitett épületek között tarka összevisszaságban szoboralapzatok, malomkövek és egyéb maradványok. Az egyik keskeny régi utcán a

PALAESTRA

maradványában gyönyörködünk. E helyen gyülekezett össze az arany ifjuság testgyakorlataihoz, melyet a tágas udvaron végzett. Birkózásra, tornázásra szolgáló helyiségből többet is látunk.

Igen érdekesek a Krisztus utáni II. századból ránk maradt

NAGY NYILVÁNOS FÜRDŐ

romjai, hideg, langyos és forró vizmedencékkel. A viz és a helyiségek melegitése alulról történt, azért volt a padló apró oszlopocskákra helyezve. Az itt keresztül áramló meleg levegő a falakba épitett lapos tégla csatornák utján a helyiségeket még jobban megmelegitette. Hővezető csövek, valamint gőzkamra nyomát is megtaláljuk. Találunk egy nyilvános kutat is, melyből a viz a kanálisba folyt tovább. Említésre méltó a bronzöntőmühely, tégla és edényégető kemencék.

VÁSÁRCSARNOKA

is volt a telepnek. Öt árusító bódé helye egészen jól felismerhető. A lakóházakat és azok berendezését, kályháját, praktikus

KÖZPONTI FÜTÉSÉT

őszintén megcsodáljuk. Nemkülönben több helyen a padlókon egész szép állapotban megmaradt szines *mozaikat* is.

Az egyik előkelő nagy lakóházban természetesen a *privát fürdő* sem hiányzik,

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot
tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

apró szobrocskái is figyelemre méltók. A falakat itt-ott virágmotivumokat ábrázoló freskók díszítik, a falak alsó részén helyenkin megmaradtak a márványlapok.

A második és harmadik *nyilvános fürdőben* több kisebb fürdőmedence között lépcsőkön a nagy fürdőmedencébe jutunk. Ez nem volt fűthető, uszásra használták.

MITRA ISTENSÉG

temploma elég jó karban került napfényre. Az egyik szentélyen öt oltárkő van. Baloldalt a perzsa eredetü Mitra Istenség kőből faragott emléke maradt ránk. Alsó részén szikladarab körül kigyó tekergődzik. Magát az Istenséget meztelen ifju alakjában ábrázolták, aki balkezében fáklyát, jobb kezében tőrt tart.

Az ásatási leletek között a legtanulságosabbak a

FELIRÁSOS KŐEMLÉKEK

E feliratokból betüzték ki a tudósok Aquinkum és részben a római birodalom történetét.

Igen érdekesek történelmi szempontból az oltárköveken és sirköveken levő feliratokon kivül az ábrázolt alakok is. Az egyiken például *szögmérő* jelzi, hogy építőmester sirjára készült. A másikon látható ló lovaskatona sirjára vall. A körző ácsmester jelvénye volt. Valamelyik kőemlék sisakkal és páncéllal vértezett katonát örökít meg, egy másik polgári ruhában levő trombitás katonát, akiről csak az öv mutatja, hogy a katonasághoz tartozik.

A szabadban négy

MÉRTFÖLDKŐ

áll. Ilyenek annakidején minden római mérföld után (másfél kilométernyire) voltak. Érdekes, hogy a mérföldkövekről a császárok nevét levésték, mihelyt uj császár vette át a birodalom kormányzását.

Igen jó állapotban maradtak ránk a

KŐKOPORSÓK

— szarkofágok — amelyek a muzeum előtt a szabadban két sorban sorakoznak, belevésett feliratokkal. A rómaiak idejében is a városból kivezető ut szélén állottak, ugyhogy az utasok elolvashatták a rajtalevő felirásokat. A barbárok, a hunok, avarok, akik a római birodalom pusztulása után Krisztus után a IV. század végén idekerültek, valószinüleg feltörték és kirabolták ezeket a szarkofágokat.

A muzeum belsejében a Pompéjiban kiásott lakóházak falfestményeire ismerünk. A szekrények tetején elhelyezett urnák és fazekak, amelyeket Budapest környékén találtak, még a rómaiak előtti időkből erednek. Egyébként csakis római régiségekkel találkozunk itt. A sirokban nagyszámban talált tárgy maradt reánk: mig az urnákban csak hamu van, addig a szarkofágokban pénzeket, agyagedényeket, lámpákat, aranyból és csontból készült disztárgyakat leltünk. A szarkofágok többnyire a Krisztus utáni III. és IV. évszázadból származnak.

A muzeumban felhalmozott sirleletek közül a legértékesebb egy ülő *Merkurius szobrocska,* kezében pénzes erszénnyel és egy nubiai néger alak, amelyik két kezében tálcát tartott. Művészettörténeti szempontból becses az az *elefántcsont* relief, amelyen a férfi alak Herkules oroszlánbőrébe van öltöztetve. *Arany gyürü,* nyaklánc, üvegedények mindenféle alakja. Több sirban sértetlen csontvázon ruhafoszlányokat találtak. A szandálcipők talpában levő parafinlapok még megmaradtak. Arany fülbevalók, medaillonok, hajtük kerültek elő az egyik koporsóból. A másikból hajháló, csontból készült fésü és fonó orsó, parfümös üvegek, toilett szekrénykék, továbbá *gagatból* (finom kőszénanyagból, amely fekete borostyán néven ismeretes) készült gyöngysor.

Igen sok ivóedények, csecsemő sirokból szopóüvegek stb. kerültek napvilágra. Nemkülönben aranyláncot tartalmazó üvegedény s egyéb ékszerek.

A gyüjteményben előkelő helyet foglal el egy *bronz tálca,* beépitett ezüst szemekkel, ezüst korsó, egy kis Minerva márványszobrocska, nagy férfi szobor letört aranyozott bronz lába, mészkőből faragott fejek, terrakotta szobrok és még sok minden. Nagyértékűek a kronologikus sorrendben elhelyezett

PÉNZNEMEK

Agyagmécsekből nemcsak az egy lánggal égők, hanem elég tökéletes körégő függőlámpák is láthatók. Figyelemreméltók a *csontból* készült tárgyak: tű, kés, kanál, játékkocka, cirkusz belépőjegyek stb., ablaküvegtábla töredékek, melyek itt *bronz* tárgyakkal váltakoznak. Bronzból előállított sebészeti műszerek, tük, karikák, kazetták stb. különböző formában találhatók.

Egyik hátrábblevő szekrényben *vasból* készült szerszámokat, lándzsákat, karikákat, abroncsokat, láncokat halmoztak fel a szorgalmas kutatók. *Ólomtárgyak:* vizvezetékcsövek, ólomüst, ólomból való mérősúlyok sem hiányoznak. Igen eredetik a vörös, sárga, vagy fekete mázzal bevont, az előállító bélyegzőjével ellátott *agyagedények* is, (korsók, kannák, fazekak, melyek arról tanuskodnak, hogy itt már ezzel az iparággal is eredményesen foglalkoztak. Ugyancsak agyagból készültek a mézeskalácsos mintázásához szolgáló mindenféle alakokkal diszített tálcák is. Az egyiken két császár látható annak emlékéül, hogy egyidőben két császára is volt a hatalmas római birodalomnak.

Érdekesek a

KUTLELETEK

is. A Gázgyár építése alkalmával ugyanis *egész és sértetlen felirásos fahordókat* huztak ki a föld alól, melyek eredetileg *kutfalként* szolgáltak és csodálatos módon még kétezer év mulva is épen megmaradtak.

Az akvinkumi múzeumból kimenve a vasuti töltés tulsó oldalán van az eliptikus alaku

AMPHITEATRUM,

amely gladiátor játékokra és vadállatokkal való küzdelemre volt szánva. A középen nagy szabad térre kétoldalt bejárat van, a szereplő bajvívók (hadifoglyok, gonosztevők, rabszolgák) és az állatok részére. Az Aréna körül lépcsőzetesen emelkedő ülőhelyek a nagyközönségnek voltak szánva, helyenként még az állandó bérlők bevésett neve is olvasható.

Az aquinkumi telep tőszomszédságában az uj villanyáram elosztótelep fundamentumának kiásatása közben napvilágra került a világ egyetlen római

VIZI ORGONÁJA

csaknem teljes épségben. *Eddig csak Karthagó romjai közt találtak ehhez hasonló agyagból készült mintát.* Ez a mi Hidraulisnak nevezett orgonánk egy méter széles, két méter magas volt, bronz billentyüzete és sip szerkezete bámulatos jó állapotban maradt meg, csupán fából készült alsó része és a bőrtömlő porladt el. Krisztus után 228-ban készítették ezt az értékes hangszert, melyet a prefektus a posztókészítő cégnek ajándékozott, valószinüleg azért, hogy a legközelebbi választáskor polgármester lehessen.

Az esztergomi vasuti töltés mentén pár percnyire északra, körülbelül 200 sirt ástak ki, helyenként mauzoleumokat, a sirokban felbecsülhetetlen értékü serlegek, üvegedények, bronz, fémtárgyak, tükrök stb. Ez volt a legnagyobb római temető Pannóniában. Sajnos az uj vasútitöltés építésekor betemették.

— Folytatjuk. —

Amikor a szén beszél a földgázról

A „Magyar Kémikusok Egyesületé"-ben e hó 10-én este előadás volt „A magyar földgázkutatások különös tekintettel Budapestre" cmen. Az előadó *Vadász* Elemér dr. a Magyar Általános Kőszénbánya geologusa volt. M. Á. K. és földgáz. Mindjárt gondoltuk, hogy nem fog mindenben egyetérteni a szénbánya geologusa és a földgázkutató. A szavak között volt dicséret is, de még több szó esett az akadályokról. Kevés a furás, még több száz furás kellene.. Ezt aláirjuk de miért nincsen több?) Még baj van a redőkkel, nem bizonyos, hogy hol vannak és mi az anyaközet, nagyon mélyen leeet és még sok más mindenféle aggálya volt az előadónak. *Vida* Jenő s a M. Á. K. többi urai figyelemmel hallgatták éppen úgy, mint *Böhm* Ferenc és *Pávai Vajna* Ferenc, a kiknek gázkutató munkássága feküdt a boncoló asztalon. Hozzászólott egy alaposan tájékoztatott mérnök, — majd *Böhm* Ferenc min. tanácsos, a kutatások vezetője, aki sejtetni engedte, hogy a földgáz iránt a külföldi tőke is érdeklődik. Ezekből a felszólalásokból azt láthatta a hallgatóság, hogy a földgázkutatás már is nagy értékekkel gazdagította az országot s minden eredmény uj nagyobb eredményekkel kecsegtetett. A közóhajnak engedve felszólalt *Pávai Vajna* Ferenc dr. is és beszélt igaz meggyőződéssel, igazi ügyszeretettel. Nyilatkozott a fővároskörnyéki nyári kutatásaikról, amelyeket *Maros* Imre kollégájával végeztek. Ezt *Schön* Győző hallgatta szivesen. Meghivta a pesszimistákat, hogy bemutassa nekik a főváros környékén levő szép redőzéseket sósvíz és földgáz nyomokat. Ime ezzel megtalálta a redőzéseket. Az anyakőzetet is elintézte egy találó hasonlattal. Mindenki örült és tapsolt a jó reményeknek és meglevő eredményeknek Hajduszoboszlón, Karcagon, Debrecenben és *Pest Erzsébeten.* Látszott, hogy mindenkit megnyugtatott, a mikor azzal fejezte be a felszólalását, hogy amilyen pesszimista az ő előadó barátja, olyan optimista viszont ő, mert a világot mindig az optimisták vitték előre. Az elnök köszönetéből, a jó hangulatból, a meleg kézszorításból azt láttam, — irja tudósítónk — hogy az optimisták, mégis többen voltak. Csak aki olyan nagyon otthon van, olyan nagy hittel csüng a szakmáján, lehet olyan kedélyes és meggyőző, mint az uj energiák harcosa a mi lelkes budai barátunk: *Pávai Vajna* Ferenc. Áldás is van a munkáján, láttuk a multkor is a Rudasfürdő fúrásainál.

D. P.

A Budai Társaskör nagysikerü *Magyar Dalestet* rendezett e hó 12-én este. A bevezető konferanszot *Hoór Tempis* Móritz elnök, müegyetemi tanár tartotta, aki után *Nemes* Jenő György dr. v. főorvos olvasta fel értekezését: *„A magyar nép ének hygiéniája"* cimmel. A magyar muzsika és népzene dicshymnusza mellett részletesen taglalta a népies ének esztétikai és egészségellenes kinövéseit, a gyakori mértéktelen s káros éneklés következményeit. Az előadáshoz *Dobákné Trozonyi* Kató énekművésznő adta elő kitünő énekkultúrával saját szerzeményü magyar dalait, két édesbus magyar müdallal megtoldva. Utána igen nagy sikert keltve szerepelt az *Egyetemi Énekkar* közismert *vokálquartettje* néhány régi magyar nótákat férfi négyesre való átiratával és Erkel Bánk bánjának Bordalával aratván szünni nem akaró tapsvihart. A nivós estély után társasvacsora következett, melyen *Oszoly* Kálmán törv. hat. biz. tag köszönte meg a szereplők fáradozását és felköszöntötte a magyar énekkultuszt olyannyira szivén viselő jelenlevő *Ripka* Ferenc ny. főpolgármestert.

Kiépül a Kutvölgyi-ut alsó szakasza, ahogy azt általános elveslés közt bejelentette *Oszoly* Kálmán ny. igazgató, a törvh. tagja a *Zugligeti Egyesület* január 7-én tartott értekezletén, ahol *Manninger* Vilmos dr. egyet. taánr elnökölt. Oszoly ismertette az uj építési szabályrendeletet, az uj villamosjegyrendszert és bejelentette azt is, hogy a kiépült kútvölgyi-úton megindult autóbuszjárat, ami rendkivül fejlesztő hatással lesz az ut környékére. Az egyesület agilitása sok ilyen eredményt ért el már és megérdemelné, hogy a tespedő Zugliget minden villatulajdonosa támogassa, emelve igy az egyesület tekintélyét. Utána *Rados* Gusztáv dr. müegyetemi tanár mondott szigoru birálatot a Beszkárt hibás rendszeréről, a zugligeti katasztrófa alkalmából. *Wladárcsyk* József dr. főorvos az autótaxi dijszabás reformját sürgette. *Entele* Ferenc dr. kifogásolta a remiz előtti közlekedést, *Kruck* Elemér dr. a kuvölgyi-ut sürgős kiépítését, az autóbusznak nyáron a Fácánig való közlekedését és az olcsóbb csatornázást követelte, amihez *Kozma* Jenő dr. segitségét vélte, hogy keressék, akinek köszönhető a kutvölgyi-ut kiépítése. A budai hegyvidék egyáltalán sokat köszönhet *Kozma* Jenőnek, aki életcélul tüzte maga elé a hegyvidék fejlesztését. Az ülés Oszoly Kálmán és Manninger Vilmos ünneplésével ért véget.

Sir a piac! Uj vezérei vannak a *Széna-téri*-piacnak s azok gyülésre hivták a piaci árusokat. Ott aztán letárgyalták a sérelmeket. Mert hogy minden uj piaci rendezésnél sérelmek vannak. Most kifogásolták, hogy a helyek kiosztásánál protekció érvényesült s a régi árusok helyett fiatal árusok kapták a jobb és nagyobb helyeket, sőt külföldiiek, akik adás-vétel utján jutottak helyhez. De baj van a jégszekrényekkel, mert a régieket nem tudják elhelyezni. A bér is nagyobb, mert azelőtt a négyzetméter bére 8 fillér volt, most pedig 18. Baj, hogy nyersen kapták az árusító helyet és a bódé belsejét önköltségen kellett szépiteni, ami pénzbe került. A legnagyobb baj, hogy a régi beszerzési forrásoktól eltiltották őket és most drágábban vásárolnak. Ám még ennél is nagyobb baj, hogy eddig reggel 7-től este 8-ig volt megengedve az árusítás, most pedig csak este 7-ig, s mindezt tetézi az, hogy nincs mindenütt esőfogó csatorna, a tető szegélyén és — ami igazán fontos — nincsen illemhely az egész piacon. A sérelmeket az uj vezetőség Fekete-Horváth —Sólyom memorandumba foglalták és felterjesztették a polgármester elé!

A Tabáni Sport Club f. hó 22-én, vasárnap d. e. 11 órakor a Budai Iparoskörben tartja *Szombathy* Kálmán elnökletével 11. évi rendes közgyülését.

MEGNYILT!
VIGADÓ UJ VENDÉGLŐJE
a budai Vigadóban közvetlenül a KÁVÉHÁZ mellett
II. SZILÁGYI TÉREN
Jól bevált 3 fogásos MENÜRENDSZER
Az étlapról, a kész ételek közül választva
DÉLBEN: 1.50 ESTE: 1.80
Részvény udvari SÖR és PARACELSUS állandó friss csapolás reggeltől éjfélig KITÜNŐ INACSI BOR
A budaiak szives látogatását kéri kiváló tisztelettel
KASS BÉLA
vendéglős-kávés

A népmüvelés munkásságát és a tanítóság anyagi érdekeit tárgyalta komoly vita mellett a Keresztény Községi Párt tanügyi bizottságának I. kerületi szervezete *Ekamp* Nándor szakfelügyelő elnöklésével. Az est értékes előadói *Szigethy* János felsőházi tag és *Cselényi* Pál főv. biz. tag voltak. Utána kedélyes társasvacsorára gyültek a nagyszámban megjelentek a Szabad Polgári Kör-ben, ahol a tanítóság vezérei is teljes számban részt vettek.

Értékes munkát folytat a *III. ker. Iparosok és Kereskedők Köre* a keresztény gazdasági érdekek megvédésében, de e mellett a szociális téren is erősen kiveszi a részét a kötelességteljesítésből. Igy legutóbb *Theisz* Dániel szabómester, a kör elnökének agilis vezetése alatt az óbudai Haszmann-féle vendéglőben több gyermeket ruházott fel.

A Keresztényszociálista szakszervezetek Óbudán a korona Vigadóban jan. 12-én ötszáz terítékü társasvacsorát rendeztek *Seidl* József titkár vezetésével, amelyen a keresztény községi párt vezetői is teljes számban résztvettek. A pohárköszöntők a munkásság és polgárság harmoniáját bizonyitották.

A hitvalló férfiak óbudai Credo egyesülete, mely nyolcszáz öntudatos katolikus férfit egyesit magában *Leiner* Mihály egyházi és *Szörényi* Rezső világi elnök fáradhatatlan vezetése alatt január 10-i ülésén nagy érdeklődéssel hallgatta *Schuster* János postafőfelügyelő, az óbudai postahivatal lelkes vezetőjének nagyhatásu beszédét a katolikus férfi kötelességéről. A megjelentek sorában *Sagmüller* József prelátus, *Szepesy* Ágoston v. postaigazgató, *Gezsgi* Sándor főigazgató, *Fritz* István tanácsos, *Bedő* Károly felügyelő és sokan mások voltak.

LORGNONOK Zibrinyinél, Attila-u. 8.

Strandfürdőt szeretne épiteni a Kamaraerdőben szállodával és modern sportpályával — v. doberdói *Bánlaky* József altábornagy, *Strek* Ödön ügyvéd, *Göbölös* Károly és *Sebestyén* Jenő. Ehhez az érdekes tervhez a vállalkozók a főváros segitségét kérik.

GYERMEKKÉPEK Blahosnál, Fő-u. 18.

Farsang

Első nagy báliát ez idén rendezi a *„Budapesti II. kerületi Általános Közjótékonysági Egyesület". Guth* Ferenc dr. tanácsnok, II. ker. előljáró elnöklete alatt már évek óta fáradhatatlanul igyekszik felkutatni ez a jótékony egyesület minden pénzforrást és lehetőséget a kerület szegényeinek támogatására, főleg az intelligens középosztály nehéz helyzetbe került érdemes tagjainak fölsegélyezésére, *január 21-én,* szombaton este rendezi a *Budai Vigadó* összes termeiben az első *közjótékonysági bált,* az egyesület védnökeinek: *József Ferenc* kir. herceg és *Anna* kir. hercegasszony Őfenségeiknek fővédnöksége és a budai társadalmi élet vezető előkelőségeinek diszelnöksége alatt. A szociális és karitativ célokat szolgáló budai elite-bál megszervezésének munkáját *Privitzky* Endre dr. ügyvéd, az egyesület alelnöke vállalta s az agilis rendezőbizottság tagjainak, elsősorban *Chambre* Lajos dr. tan. fogalmazó és *Cserhát* Géza, a bizottság jegyzőjének közreműködésével, nagy körültekintéssel fogott hozzá a bál előkészitéséhez. A háziasszonyi tisztségekre felkérték a II. kerület minden társadalmi alakulatának reprezentáns hölgyeit és a kerület határán tul is azokat a várospolitikai budai előkelőségeket, akik eddig is megértéssel támogatták az adminisztrációs költség nélkül, önzetlenül dolgozó egyesület jótékony munkáját. Az a megértő támogatás, és lelkes fogadtatás, amelyben a felkért háziasszonyok a rendezőbizottság törekvéseit részesitik és az az élénk érdeklődés, amely a meghivóigénylésekben eddig is mutatkozik, máris biztositékot nyujt arra, hogy az idei báli naptárban *első izben* szereplő budai jótékonysági bál teljes sikerrel fog belekapcsolódni a karitativ müködés apparátusába és méltó premierjét fogja képezni a budai bálok történetében hamarosan fogalommá emelkedő II. kerületi közjótékonysági báloknak. A báliroda a II. ker. előljáróság épületében, II., Fő-utca 3, I. 24. sz. a. minden délután 4—6-ig tart hivatalos órákat, ahol figyelmesen intézik el a beérkező meghivóigényléseket.

Budai Kath. Bál. A *„Budai Kath. Kör"* február 4-én, szombaton este rendezi Pálffy-téri disztermében és összes helyiségeiben, székházalapja javára, a budai társaság egyik vezető elite-báljét, a *Budai Katholikus Bált József Ferenc* kir. herceg és *Anna* kir. hercegasszony fővédnöksége alatt. A bál háziasszonyi tisztségeire már felkérték a budai politikai és városi élet és a katholikus társaság csaknem összes vezető hölgytagjait, akiknél a felkérő levelek lelkes fogadtatásra, a bál rendezősége pedig megértő támogatásra talált, hogy már az eddigiek alapján is biztosra vehető, hogy az idei bál erkölcsi és anyagi sikere az előző évieket is tul szárnyalja. A báliroda minden este 6-tól 8-ig tart hivatalos órákat a Budai Katholikus Körben (II., Pálffy-tér 4., Fő-u. 83.), ahová a meghivóigénylések telefonon is 54—3—36) bejelenthetők.

Az elitbált Óbudán február 11-én rendezi *v. József Ferenc* kir. herceg fővédnökségével a „Szent Alajos kör" a Korona Vigadóban, a hagyományos fényes külsőségek mellett.

Árpád táncestélyét az idén is fényes keretek között rendezi meg a 15. sz. *Árpád cserkészcsapat* tisztikara február 4-én a III. kerületi Korona Vigadó termeiben herceg *Eszterházy* László fővédnöksége alatt. Az estélyt magyar nótaest vezeti be, melyen dr. *Molnár* Imre, zeneművészeti főiskolai tanár sárközi dalokat énekel, *Kováts* Antónia mozdulatművésznő és dr. *Vida* Vilmos magyar szólótáncos cigányzenekari kisérettel magyar népi táncokat mutatnak be. *Delkin* Guido operaénekes, *Földes* László zeneszerző zongorakiséretével Németh Béla dalaiból, az egyetemi énekkarok szóló quartettje pedig Molnár, Kodály, Bartók gyüjtésekből énekelnek. Vitéz *Faragó* Ede a M. Cs. Sz. országos vezetőtisztje bevezető szavai után ifj. *Szaitz* Elemér cs. tiszt számol be a csapat nyári sárközi regősmunkájáról. Meghivó igénylések és asztalfoglalások III. Hunor-utca 16. telefon 55—5—12.

GYERMEKKÉPEK Blahosnál, Fő-u. 18.

Bik táncestély. A 4/ö BIK öregcserkészcsapat febr. hó 4-én rendezi a szokásos évi „BIK táncestélyét" a *Budapesti Polgári Lövész Egyesület* (II. Marcibányi-tér 6.) összes termeiben, kilenc órai kezdettel. A táncestély sikerét már maga az a tény is biztositja, hogy a megszokott és régi bálbizottságon kivül, majdnem 150 tagu rendező gárda áll rendelkezésére az érdeklődő közönségnek s igy táncos gárdáról gondoskodtak. A meghivó igénylések cimzendők: 4/ö Bik öregcserkészcsapat táncbizottsága, II., Görgey Arthur-u. 44.

Élvezetes
a **RUZICSKA PÁL**
kenyér és péksüteménye
Gyár: **I., Horvát-utca 29.**
Uj fiók: **II., Margit körút 103.**

NEM GOND!
TÖBBÉ AZ
ÉTKEZÉS
90 FILLÉRÉRT
TELJES MENÜT KAP
A **PALOTA ÉTKEZŐBEN**
I., KRISZTINA KÖRUT 61.
NAGY KÁVÉ HABBAL SÜTEMÉNNYEL **40** fillér.
TELEFONRENDELÉSRE HÁZHOZ SZÁLLITUNK: 502—21.

KIS REZSI — KIS HASZON!
TEHÁT A LEGOLCSÓBB A
SZÉNA-TÉRI ÁRUHÁZ
VÉRMEZŐ-ÚT 4.
E HÉTEN KEDVEZMÉNYES HARISNYAVÁSÁR!

40 éve vezető márka
a
SCHMIEDL-féle hentesáru
Uj budai fiókja
I. Horthy Miklós-út 33. alatt

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

Személyi hirek

JÓZSEF FERENC dr. főherceg mint az iparpártolás fővédnöke és *Huszár* Aladár dr. főpolgármester vezetésével utaztak Szegedre a Baross-Szövetség 500 tagu csoportja élén a Szövetség délvidéki zászlóbontásához.

BENEDEK SÁNDORT, a magyar királyi közigazgatási bíróság másodelnökét az *I. osztályú Magyar Érdemkereszttel* tüntette ki a kormányzó. A magyar királyi közigazgatási bíróság egész személyzete, *Majzik* Viktor tanácselnök vezetésével testületileg tisztelgett a kitüntetett másodelnöknél.

RIPKA FERENC dr. udv. tan. v. főpolgármester e hó 8-án részt vett a Diana vadásztársaság Laczházán rendezett vadászatán és egy rendkivül fejlett nagyságú rókát ejtett zsákmányul.

KOZMA JENŐ dr. orszgy. képviselő e hó 17-én hirtelen megbetegedett és orvosai aggódva látják a folyton emelkedő lázat, amely már elérte a 39 fokot. A betegség nemét még nem állapitották meg.

LIBER ENDRE dr. alpolgármester Balatonfüredre utazott néhány heti pihenésre.

BÁRCZY BOLDIZSÁR dr. ügyvéd vendégei voltak a tárnoki vadászterületen e héban rendezett vadászaton: Kozma Jenő dr. orszgy. képv., Gallina Frigyes és Kovácsházy Vilmos tanácsnokok, Rosta János tanácsjegyző és Kurfürst István, a házinyomda vezérigazgatója.

OROVA ZSIGMOND tvhat. biz. tag, a III. ker. Polgári Társaskör társelnöke mondott nagy hatást keltő beszédet az emberszeretetről, az Óbuda-Ujlaki Jótékony Asztaltársaság felruházó ünnepén, ahol 30 szegény gyermeket láttak el meleg ruhával.

HUBERT VILMOS fémnagykereskedő, a Budai Iparosok és Kereskedők Köre ügyv. elnöke e hó 16-án érkezett vissza Olaszországból, ahol üzleti ügyeit intézte és egyuttal gyógyulást is keresett.

SZABÓ JÁNOS min. tanácsost 60 éves születésnapja alkalmából meleg ünneplésben részesíti a „Három turisták" társasága, amelynek „vezetője" és értékes stilszerü emléktárggyal lepik meg.

GUTH FERENC dr. tanácsnok-előljáró hülés következtében egy hét óta betegen fekszik, hogy még multheti borestjén sem vett részt.

FORSTER GYULA államtitkár, a nagy utépítőprogramm lelkes vezetője nyugalomba vonul.

P. SZABÓ PIUS dr. tábori esperes mondott magasszárnyalású beszédet az óbudai egyházközség. január 8-i kulturestéjén, amelyen az egyházi ének- és zenekar is közreműködött nagy sikerrel *Pataky Dezső* karnagy vezetésével.

ÉBNER JÓZSEF, az ásványvizüzem igazgatója tölti be a fővárosi gyógyfürdők és források központi igazgatóságában a helyettes igazgatói tisztet. *Zombory* István, a Széchenyi-fürdő igazgatója pedig átveszi az egységes propaganda irányitását.

MEZŐ Ferenc dr., a szellemi olimpiász győztese, az Óbudai Magyar Zsidó Ifjak baráti körében érdekes és lebilincselő előadást tartott „Egyet-mást a sportról" cimen.

FLIGL JÓZSEF zongoraművész január hó 18-an esti 6 óraj kezdettel tartja V. kulturestjét, melynek műsorát *Heigl* László dr. tanár nyitja meg „Amerikai furcsaságok" cimü humoros előadásával.

KULCSÁR RICHÁRD nyomdaigazgató e hó 15-én tért vissza egészségesen Abbáziából.

POGÁNY ZSIGMOND aligazgató lett a székfőv. Hirdető vállalat igazgatója, akit e hó 14-én a Gellért-szállóban rendezett társasvacsorán ünnepeltek háromévtizedes munkássága alkalmából. Az nap délelőtt kollégái lepték meg értékes ajándékkal.

KAMPIS JÁNOS festőművésznek, a Hollós Mátyás Társaság tagjának mondott meleg köszönetet a *Kéve* művészegyesület a mostoha sorsra jutott művészek érekében kifejtett eredményes működéséért.

MÖDLINGER GUSZTÁV dr. müegyetemi adjunktust, az óbudai társadalom értékes tagját egyetemi magántanárnak nevezték ki.

Saját készitményü
CIPŐK
Elsőrendü minőségben olcsó árakon
NÉMETH BÉLA
régi budai cipészmester
uj üzletében
II. Zsigmond-utca 1 (Pálffy-tér sarok)

GÁRDONYI EMIL polgár iskolai igazgatót, aki az óbudai Lajos-utcai polgári iskolának volt vezetője, nyugdíjazták s helyére ifj. *Gaár* Vilmos került.

SIMICSKA GÁBOR és KUNST JÁNOS orvosok nyerték el a fővárosi gyógyforrások ismertetésére kiirt pályázatot.

József nádor, az uralkodó ház Palatinus ágának megalapítója Budapest fejlesztését tüzte ki kormányzása egyik főcéljának, az ő fiával, József főherceggel, aki 100 éve, 1833 március 2-án született Pozsonyban. Mint gyermeket a magyar nép rendkivüli észjárása *„Palatinus Jóskának"* nevezte, mintegy igazolva, hogy benne új ágat hajtott a régi törzs, mely egészen magyar. József főherceg volt az édesatyja a világháboru legnépszerübb vezérének *József* főhercegnek és igy nagyapja a Budapest Fürdőváros Egyesület élén ismét Budapest nagyságáért küzdő vezér *József Ferenc* dr. főhercegnek. A száz év előtt született József főherceg 37 éven át volt a magyar honvédség főparancsnoka és ugy a katonaság, mint a polgári társadalom nagy arányokban készül megülni ezt az évszázados fordulót.

A Hollós Mátyás Társaság két tagja szerepelt felolvasással a Gyóni Géza irodalmi kör legutóbbi két jólsikerült irodalmi estélyén. Az elsőn *Gegus* Dániel olvasta fel lapunkban megjelent tárcáját, amelyet a przemisli emlékmü leleplezéséről irt. *Kiss* Menyhért kedves, humoros elbeszélését adta elő nagy hatással. Ez a Gyóni Géza irodalmi kör *Balogh* István elnökkel az élén nagy tevékenységet fejt ki s a nagy magyar háborus költő emlékének ébrentartása mellett a költő hamvainak Szibériából való hazahozataláért is küzd.

A diplomás ifjuság csoportja, mely a budai Nemzeti Egység Pártjában alakult, legutóbbi értekezletén *Zboray* Gyula dr. szakosztályi elnök indítványára az ez évi programmot egyhangu lelkesedéssel fogadta el. Ennek keretében egy nagyobbszabásu ünnepséget is rendeznek a Budai Polgári Kör helyiségeiben.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ
CUKRÁSZ SZALON

Botrányos cigánysorrá vált egyik szép része Óbudának, a Filatoridülőn épülő kertváros azzal, hogy oda *kóborcigányok* telepedtek és a meztelen cigánypurdék rettenetesen zaklatják az autón itt elhaladó utasokat, trágár szavakkal, botrányos magaviseletükkel, nem kimélve a *bécsi autóbuszt* sem. Legutóbb ez az autó elakadt és a cigánykölykök valami erkölcstelen „rókatáncot" jártak körüle és — ahogy tudósítónk irja — olyan szöveget énekelve hozzá, amelyet nem tür el a nyomdafesték. Még falun sem türnék ezt. Egészségügyileg is kifogásolható ez a cigánytelep a Bécsi-ut és Zay-utca sarkán, ahol vályogházat is építettek már, mert beteg lovakat gyüjtenek itt össze. A *bécsi autóbuszon* érkezők is rossz véleménnyel lehetnek emiatt rólunk, de sok embernek elment a kedve az épitkezéstől és igyekszik telkét eladni, mert senki sem lakik szivesen a — cigánysoron.

Átköltözik a kereskedelemügyi minisztérium néhány osztálya a Hunyadi János-úti bérházból a Déli vasut Mészáros-utcai épületébe, amely a vasut államosítása révén a Máv. tulajdonába ment át, de a miniszterium foglalja el. Elsőnek a hídépitőosztály költözik oda.

A Sashegy bekapcsolása a főváros forgalmába a legrövidebb úttal megvalósul, mert a főváros az inségmunkák folyamán megépiti a Gellérthegy alatt huzódó tranzverzális utat és a Zólyomi utat.

A Szent István gyógyszertár a Margitkörut 38. számú ház lebontása folytán régi helyiségével szemben **Margit-körut 27.** alá költözött.

Gyász. *Platthy* György dr. ügyvéd, főv. törvh. bizottsági tagja, v. orszgy. képviselő, aki különös előszeretettel harcolt pesti lakos létére Budáért, ahová az utóbbi években át is költözött, — három havi betegeskedés után a margitszigeti szanatóriumban január hó 12-én elhunyt. Már mint egyetemi hallgató, az ifjuság vezére volt és 1903 óta tagja a törvh. bizottságnak. A függetlenségi eszmének volt rendithetetlen hive és egyik megalapitója, utóbb ügyv. elnöke volt az Orsz. Függetlenségi és 48-as pártnak, a régi kettévált függetlenségi párt egyik részének, mely utóbb mint Orsz. Nemzeti Párt szerepelt és Platthy volt az elnöke. Dunavecsén kétszer választották meg, de már 1931-ben, betegsége miatt nem lépett fel és csak a főváros ügyeinek élt haláláig. Budán a Szabad Polgári Pártnak volt az elnöke. Nagy gyászoló közönség és fényes szertartások közt temették e hó 15-én Budán, a farkasréti temetőbe.

A Ker. Magyar Asszonyok Pártszövetsége óbudai ifjusági szervezete a katholikus székházban (III. Tanuló-u. 1.) müsoros előadást rendezett jan. 15-én, *Czingel Gyula* és *Várnai* Vilmos főrendezésével, a tehetséges leánygárda teljes közreműködésével, *Kovács* Gyula tanár konferálása mellett.

A Budai Dalárda január 18-án este fél 8 órakor rendezi hangversenyét a Zeneakadémián.

GYERMEKKÉPEK Blahosnál, Fő-u. 18.

A Kelenföldi Polgári Kör legutóbbi választmányi ülésén több helyiérdekü ügyet tárgyalt. Dr. *Fejér* János ügy. elnök meleg szavakkal üdvözölte *Szombathy* Kálmán pártelnököt, aki hosszabb beszédben ismertette a választmány tagjainak az általános helyzetet és a közeljövő feladatait, a nagyszámu hallgatóság osztatlan tetszése mellett. A kör tagjai hüségükről és ragaszkodásukról biztositották a pártvezetőséget.

A magyar színpad történetéről rendez előadást a III. ker. kulturházban (Ürömi-u. 60. a Zsigmond-tér mellett) *Polgár* Gy. Ödön dr. reálgimnáziumi tanár jan. 20-án és 21-én este 8 órakor. Az előadás keretében szinre kerülnek a magyar drámairodalom legjobb alkotásainak legszebb jelenetei a Nemzeti Szinház eredeti jelmezeivel. Belépő-dij nincs, kötelező szinlapmegváltás 50 fillér.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET! Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél I. Gellért-rakpart 1. Telefon: 530-03.

„Claridge"

A világ nagy városaiban már a háboru előtti időkben is megszokott volt, hogy nemcsak a város centrumában, hanem kiki a maga kerületében megtalálja azt a kulturhelyet, hol a mindennapi robot után saját igényeinek megfelelően pihenhet és szórakozhat. A rohamosan fejlődő budai részek, különösen a *Németvölgy, Mártonhegy, Farkasvölgy, Orbánhegy és Naphegy* vidéke mindezideig hijával voltak ilynemü szórakozóhelynek. Ezt a hiányt van hivatva pótolni a vidék gócpontjában megnyiló *„Claridge"*, a korszerü igényeknek megfelelően berendezett és mégis családias jellegü vendéglői és kávéházi üzem a *Böszörményi-ut* és *Gaál-utca* sarkán. Az építészetileg pompásan megoldott, berendezésében pedig a legmodernebb és legmagasabb izlést elárulo épület szerencsés fekvésénél fogva az egész főváros számára könnyen megközelithető. Az 59. és 75-ös villamos csaknem előtte áll meg, a 2-es autóbuszmegállótól 50 lépés és a 3. és 4-es autóbusztól is csak 5 percnyire fekszik. A *„Claridge"*, *„Narancs"* és *„Kékterme"* fogalommá lesz Budán.

Régi panasza a központi adminisztráció által nagyon elhanyagolt Óbudának, hogy végleges szabályozási terve nincsen s igy az épitkezés itt teljesen lehetetlen. A rég felhagyott temetők a Kórház-utcában, Majláth-utcában és a kiscelli hegy oldalán kegyelet nélkül elanyagoltak s parkirozásuk, gyermekjátszótérré való átépitésük régi kivánság, amelyre azonban eddig nem is hederitettek. A villamos közlekedés rendezése, a 12-es autóbusz minden második kocsijának Óbudára való irányitása A. jelzéssel, szintén várva-várt óhaja a gyorsabban közlekedni vágyó polgárságnak. Mindezeket a nehéz kérdéseket komoly vita keretében tárgyalta az óbudai keresztény községi párt dr. *Zboray* Sándor elnöklete mellett dr. *Botzenhardt* János, *Kocsán* Károly, dr. *Kuncze* Lajos főv. biz. tagok, dr. *Fáy* Adolf és többek hozzászólásával.

A Szent Gellért-szálló januári társadalmi eseményeire a farsang nyomta rá bélyegét. A következő két héten három bál és táncestély lesz a ragyogó termekben. 14-én, szombaton a — *Cipészek*, 21-én, szombaton a — *Füszeresek* rendezik báljukat, 28-án szombaton pedig a — *Müegyetemi Atlétikai és Futball Klub* reggelig tartó táncmulatságát. 14-én d. u. az *„Apa"* teára, — este az 52. *gyalogezred* találkozójára várnak nagy és előkelő közönséget. — 18-án, szerdán pedig a — *Metafizikusok* rendeznek vacsorát *Chengery Papp* Elemér elnöklete alatt.

Pyber Ignácz elnököt, ny. vasuti főfelügyelőt és városi biz. tagot ünnepelték a „Farkasvölgy, Mátronhegy, Németvölgy és Vidéke Egyesület" XXIII. évi rendes közgyülésén és az azt követő családias társasvacsorán. 15 éves elnöki müködésének évfordulója alkalmából, amikor leleplezték jólsikerült, müvészies kivitelü arcképét. Az ünnepi beszédet *Vándor* Mihály dr. ügyvéd, az egyesület titkára mondotta, aki méltatta Pyber Ignác érdemeit és zöld babérkoszorút nyujtott át az ünnepeltnek, majd *Szombathy* Kálmán a budai választókerület Nemzeti Egység Pártjának agilis ügyv. elnöke szónoki készséggel, 46 budai egyesület nevében köszöntötte Pyber Ignác elnököt és szavait szünni nem akaró éljenzés és taps követte, a jelenlevők pedig felállva, hosszasan ünnepelték a meghatottan könnyező elnököt. Ezután felszólaltak még *Daday* József, a Perceltábor nevében, *Sándor* Károly igazgató a Svábhegyi polgárok üdvözletét tolmácsolta, *Miskovits* Ferenc a régi barátok nevében, *Füredi* Jenő a gazdálkodók üdvözletét hozta, *Urbányi* Jenő dr. a hegyvidéki fiatalság ragaszkodását és szeretetét juttatta kifejezésre, *Wallendumsz* János a hadastyánok üdvözletét tolmácsolta, *Lipóczy* Bálint a hegyvidéki munkásság nevében üdvözölte az ünnepeltet. Kedves hatást váltott ki *Szőke* Ilona gimn. tanárnőnek közvetlen szavakban kifejezett jókivánságai. Pyber Ignác köszönetet mondott a váratlan ünnepeltetésért a babérkoszorut felajánlotta dr. *Kozma* Jenőnek, a párt vezérének, akinek rendithetelten hűséget fogadott mert az ő támogatásával és barátai segitségével, munkásságával varázsolta az egykori petróleumlámpás hegyvidéket gyönyörüen kulturált kertvárossá. Ezután felolvasták az üdvözlő táviratokat, közük a vidéken tartózkodó *Kozma* Jenő dr bensőségteljes baráti szavakkal tolmácsolt jókivánságát.

NAPONTA
FRISS VÁGOTT BAROMFI!
II., RETEK-U. 1. (SZÉNATÉRNÉL)

Legszebb,
a
Bőrdiszmüárú
Bőröndök, retikülök, pénz- és névjegytárcák, nagy választékban, olcsó áron, izléses, szép kivitelben
Krisztina-körut 61 szám
Postapalotával szemben

A budai munkásmozgalom. A budai választókerület Nemzeti Egység Pártjának munkásszakosztálya mult héten tartotta ez évben első választmányi ülésén. Kovács Károly ügyv. elnök Palotás Ferenc és Sipos István felszólalásai után a választmány az év kezdete alkalmából melegen ünnepelte dr. *Kozma* Jenő és *Szombathy* Kálmánt. A választmány folyó ügyeket intézett, amelynek során nagy örömet keltett a munkásmozgalom rendkivüli fejlődéséről szóló főtitkári beszámoló.

LÁTCSÓVEK Zibrinyinél, Attila-u. 8.

Mélységes gyászba döntött két családot a sors kifürkészhetetlen szeszélye, mint amilyen volt a zugligeti villamos-katasztrófa. Minden részvétünk a két lesujtott családé és kivánjuk, hogy tudjanak megnyugodni Isten akaratában. Későn gondolnak a halálkanyarodó átépitésére, a mikor már ily szörnyü áldozatokat követelt és két családot hozott gyászba. Hány ilyen halálveszélyes hely van még nálunk, amelyeket sürgősen át kell épiteni. Részvéttel vagyunk mindkét család iránt, de különösen *Gundel* Károly, a Gellértszálló bérlője iránt, akit egész Budán szeretnek és becsülnek s akit a részvét megható jeleivel keresnek fel ismerősök, ismeretlenek egyaránt.

GUNDEL KÁROLY

és családja a feléje áradó vigasztaló és részvétteljes megnyilatkozásokat köszönik meg ezuton is:

A szülő és testvére szivéből-szeméből szivárgó meleg könycseppet szeretnénk erre a papirra ejteni, hogy az beszéljen helyettünk és azzal köszönhessük meg azt a megható részvétet, együttérzést és szeretetet, amely életünk e legnehezebb napjaiban felénk áradt. Szent áhitattal, imádságos lélekkel vesszük a jó Isten Rendelését és meghatott, hálatelt szivvel küldünk köszönetet a nagy jóságáért, meleg szeretetért és bensőséges részvétért, mely körülölel bennünket és nem hiába igyekezett simogatásával nagy bánatunkat enyhiteni.

Budapesten, 1933. január 13-án, kis *Máriánk* temetése napján.

Ragyogó napfényben fürdik a *Svábhegyi Szanatórium* a hóborította hegyoldalon. Amig a fővárost még mindig szürke, fojtó köd üli meg, addig a hegytetőn rivierai napfényben sütkéreznek a Svábhegy lakói.

Aquila Adler Adelina
a m. kir. Operaház és a Városi Szinház volt énekművésznője
TANIT: lirai operaszerepeket, dalt, belcantot, coloraturát
VÁLLAL: tehetséges kezdőket
I. Gellérthegy-utca 1. II. 12. sz.
Tel. 509-83. d. u. 2—4-ig

Az Etruszk magyar vér- és nyelvrokonságról tartott igen értékes előadást vitéz *Galánthay* Glock Tivadar tábornok a Gellértszálló nagytermében folyó hó 8-án délelőtt 11 órakor. Az előadáson megjelentek vitéz dombovári *Révy* Kálmán és tótváradi *Asbóth* István altábornagyok, dr. *Szviezsény* Zoltán min. tan. igazgató, a Szőv. Fürdőüzemek közp. vezérigazgatója: *Bánlaky* Géza, *Medgyaszay* István korm. főtanácsos épitőmüvész, *Hoór Tempis* Móritz müegyetemi tanár, *Nagy* Albert dr. kormányfőtanácsos, *Benedicty* Imre ezredes, továbbá számos magasrangu katonatiszt és frontharcos, vendégeikkel. Majd *Nemes* Jenő György dr. ismertette a gyógyforrásokat azzal, hogy a frontharcosok is részt kivánnak venni minden Fürdővárost előkészitő munkában.

Jólsikerült müsoros teadélutánt rendezett a *Magyar Olasz Egyesület* január 14-én, szombaton a *Westend-Grillben* (VI. Teréz-körut 44.) A magyar-olasz barátság ápolására és az olasz nyelv gyakorlására alakult egyesület minden szombaton megismétli ezeket a teadélutánokat s azokon szivesen és örömmel lát vendégeket.

Bizalmas
Tánc esték
számára egészen
külön terem
ruhatárral
kiváló polgári konyha
fajborok friss sör
Császár fürdő
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

A garszon ember, sőt a kisebb háztartások legnagyobb gondja az étkezés. A drága tüzelőszerek mellett egyáltalán nem rentábilis otthon főzni. Viszont a közönség alig tudja megfizetni a vendéglői árakat, a kávémérésekkel ,étkezőkkel szemben pedig idegenkedést érez. A Krisztina-körut 61. alatt most megnyilt *Palota-étkező* ezt az idegenkedést akarja legyőzni. Tiszta, izléses helyiségében 90 fillérért ad teljes menüt és 40 fillérért reggelit.

Piacot kapott ideiglenes jelleggel a *Németvölgy* a Csörsz-utca mentén. A németvölgyi árok beboltozása után és a terület rendezése után modern vásártelep fog itt is létesülni, — ha meg lesz rá a pénzügyi fedezet.

A betegségek egész sora
így: az epeköbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb esetében a
HUNYADI JÁNOS
keserüvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tízezrei irtak róla elismerő nyilatkozatot.

Közgazdasági Napló

Szerkeszti: Szászhalmy S József

A kelet piac a mienk lehet

Irta: Maderspach Viktor

Midőn a fenti cim által jelzett tárgyról irok, kivitelünk nyugot felé való irányitása annyi akadályba és nehézségbe ütközik, hogy kárbavész minden fáradság és költség ilynemü kapcsolatok megteremtésére. Ezen szempontokat volt szerencsém a Magyarság cimü napilapban 1932. február 28-án „Kelet felé" cimü cikkemben kifejteni.

A mi igazi és kilátásteljes terjeszkedési irányunk, a hol kedvező földrajzi fekvésünk révén sikerrel dolgozhatunk: — a közeli *Kelet*, amit kereskedelmi nyelven „Le proche Orient"-nak neveznek, hozzáértve a Földközi tengernek egész keleti partvidékét Alexandriával.

A háboru előtti időkben az Ázsia belseje és Oroszországba irányuló tranzito-kereskedelem legnagyobb részét Konstantinápolyon át bonyolitották le. A nagy tengeri hajók ott lerakták az árut és onnan a török kisebb helyijáratu gőzösök a Fekete tenger kikötőibe szállitották, ahonnan a karavánutak kiindultak.

Az Oroszország felé irányuló forgalom a vágánykülönbség miatt szintén erre hajózott, mert az átrakodás folytán komplikálódott és drágult a szállitás.

Most a forgalom nagy része az angolok által kiépitett autóutakon Bagdádon és Baszrán át irányul Teherán felé. Másik részét a gazdasági élet minden megnyilvánulását guzsba kötő szovjetgazdálkodás zsugorította erősen össze.

A Konstantinápolyon át lebonyolitott árucsere még mai megcsonkitott állapotában is oly tekintélyes, hogy az abba való bekapcsolódás eszméjével minden esetre érdemes foglalkozni.

Mint exportunkat felvevő terület bennünket mindenekelőtt a Feketetenger medencéje érdekel. A török bi-

rodalomnak ez a része gazdasági szempontból a legerősebb és legfelvevőképesebb, mivel ott egyik bányaváros áll a másik mellé, melyeknek mindegyikéből igen értékes, kalóriadús szén kerül a piacra. Ezek a bányák az összes műszaki cikkeiket és élelmiszereik legnagyobb részét Konstantinápolyon át Nyugateurópából szerzik be. A konstantinápolyi négyszeres átrakodás és tárolás, a méregdrága török parti hajózás, közvetítő díjak stb. megdrágítanak mindent, a míg az áruk, (sinek, bányászati gépek, csillék, egyébb műszaki cikkek) p. o. Songuldaghba vagy Bender-Ereghlibe jutnak. De a kenyér is méregdrága, melyet az anatóliai bányavárosokba Konstantinápolyon át ausztráliai buzából sütnek. Mint szállításra érdemes mezőgazdasági cikket mindenekelőtt a burgonyát említem, mely *egész Keleten sehol sem terem*, nehezen beszerezhető és méregdrága csemege. Az ausztráliai buzával is fel lehet venni a versenyt. Elsőrendü szükségleti cikk az igavonó és tejelő szarvasmarha. Nincs elég igavonó állat a gazdasági gépek szállítására, tehát előbb ide igavonó állatot kellene szállítani, hogy a gazdasági gépek felvevésére alkalmas piacot teremtsünk.

A mai viszonyok között csak ugy lehet Törökországba szállítani, ha megfelelő árumennyiségeket veszünk cserébe mi onnan s azért felsorolom azon árukat, amelyek nekünk kellenek: gyapju, kecskeszőr, vadbőrök, nyersbőrök, viaszk, dió, mogyoró, tojás, vaj, borostyánkő — mely árut ma nagy tömegekben a Konstantinápolyi drága kerülőuton szállítanak Európa felé, holott a szállítási eszközök és lehetőségek kellő megszervezésével Budapesten át sokkal olcsóbban, gyorsabban és biztosabban szállíthatók. Előfeltétele azonban az olyan hajók építése és a kereskedelem szolgálatába állítása, amelyek átrakodás nélkül Budapestről az illető tengeri kikötőig mehetnének. Ez a mai hajóépitési tudomány fejlettsége mellett nem utópia. Igy az egész Fekete-tengeri medencének tranzitókereskedelmét versenytárs nélkül magunkhoz ragadhatjuk. A sekély járatú hajók minden más tengerjáróval szemben megbecsülhetetlen előnyt biztosítanak számunkra, mert az igen sekélyvizű kikötőknek rakpartjait sokkal jobban megközelíthetik. Az átrakodás közvetlenül, csónakok nélkül eszközölhető, ami időbeli és pénzbeli megtakarítást jelent.

A Feketetengeren kinálkozó Oroszországi lehetőségeket is számba kell venni. Függetleníteni kell nehéz-iparunkat az ellenséges külföldi (főleg Szerbia) szeszélyétől. Anatóliának partvidéke ugyanis nemcsak elsőrendü, kohóüzemre alkalmas szénben, hanem igen jó vas- és mangánércekben bővelkedik. Ezek segítségével Budapest tőszomszédságába, a *Csepelszigetre* kell nehéziparunk sulypontját áthelyezni és hogy a kohók melléktermékét képező Thomas-salakból nyert értékes műtrágyával javítsunk mezőgazdaságunk helyzetén. Ez ösztönözte Németországot annak idején Lotharingia elfoglalására. A sok szén és vasérc ellenértékeként azután igazán tekintélyes mennyiségű gazdasági terményt és iparcikket, sőt bort is exportálhatunk Törökországba.

A *sekélyjáratu hajók* az Aegei és a Földközi tengeren is nevezetes előnyöket biztosíthatnának kereskedelmünknek. Görögország összes kikötőit, Rhodos szigetét, Syriát, Palesztinát, és végül Egyptomot is sok cikkünk részére megszerezhetnőnk.

E programm végrehajtását igen csekély kezdőköltséggel kellene megindítani és szükséges, hogy az egész keleti piac alaposan tanulmányoztassék, amit olcsón és jól ugy érhetünk el, ha a Keleti követségeinknél gazdasági tudósító állásokat szervezünk.

Fordulat előtt áll a magyar Tejkérdés

Kevés olyan közfogyasztási probléma van, amely annyira ébrentartaná a termelők, iparvállalatok és fogyasztók érdeklődését, mint a *tejellátás* ügye. A nagyvárosi fogyasztók egészsége és a termelők anyagi egyensúlya egyaránt függőviszonyban vannak azzal a megoldással, amelynek tervezetéről *Düsing* Miksa, az OMTK vezérigazgatója a Földmivelésügyi miniszteriummal tárgyal. Jóllehet Düsing Miksának, a magyar tejipar egyik legkiválóbb szakemberének az elgondolása nem minden tekintetben egyezik mások irányelvével, az ő sorompóba állása, szervezőképessége a termelés, értékesítés és a hozzáfüződő érdekek szempontjából örvendetes tényt és teljes megoldást jelent. Az Országos Magyar Tejszövetkezeti Központ december 28-i ülése a lehető legszerencsésebb kézzel reaktiválta *Düsing* Miksát, aki mint szervezőerő rendkivüli értéket képvisel. Joggal reméli működésétől a magyar közvélemény a magyar tejipar reorganizálását.

Fabinyi Tihamér kereskedelemügyi miniszter a Mavag vezetésével megbizta *Odescalchi* herceget, a Magyar Fém- és Lámpaárugyár igazgatóját és *Wells* Jenő igazgatót.

Greiner Béla, a Magyar-Olasz Bank igazgatóját, érdemes kitüntetés érte. Közhasznu és értékes tevékenységének elismeréséül az államfő a miniszterelnök előterjesztésére a *kormányfőtanácsosi cimet* adományozta neki.

A Pénzintézeti Központ igazgatósága december 7-én tartott ülésén *Deschán* Achill dr. miniszteri tanácsos, ügyvezető-igazgatót vezérigazgató-helyettesé, *Nyári* Jenő dr. kincstári főtanácsos, igazgatót pedig ügyvezető-igazgatóvá nevezte ki.

A Magyar Nemzeti Bank főtanácsa szerdán délután tartott ülésében *Schober* Béla dr. vezérigazgató előterjesztése alapján jóváhagyta a bank mérlegét, valamint a nyereség és veszteség számláját, amely szerint az *1932. év tiszta jövedelme 4,452.000 pengő*. A főtanács elhatározta, hogy az elért üzleti eredményből *kilenc százalék osztalék* kifizetését fogja a február 6-án tartandó közgyülésnek javaslatba hozni.

A Budapesti Nemzetközi Vásár szabályai szerint a 10 százalékos helydijkedvezmény melyet a korán jelentkező kiállítók részére biztositottak, mint minden évben, ezuttal is január 15-ig volt meghirdetve. Tekintettel, hogy ez a határnap ezuttal vasárnapra esik, a vásár rendezősége kivételesen még a január 16-án, hétfőn délig jelentkezőknek is megadta a helydijkedvezményt. A kiállítók különösen az utóbbi napokban olyan tömegesen jelentkeztek a helydijkedvezmény igénybevételére, hogy a már előjegyzett standok száma meghaladja a hatszázat. Ez az eredmény, mely felülmulja az elmult évek hasonló időszakának jelentkezési számát, azt mutatja, hogy a vállalatok méltányolják és sietve igénybeveszik azt a propagandát, amelyet a *Budapesti Nemzetközi Vásár* az üzleti depresszió idejében fokozott mértékben nyujt a kiállítóknak.

STÜHMER-CUKORKÁT
vegyen
I., KRISZTINA KÖRÚT 61.
Postával szemben.

Versenytárgyalási hirdetmények

A Budapest Székesfőváros Községi Temetkezési Intézet (Budapest, IV., Kigyó-utca 5.) a Fővárosi Közlönyben a „Hivatalos Hirdetések rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre való utalással nyilvános versenytárgyalást hirdet

250 drb. keményfa, 300 drb. III. osztályú, 400 drb. IV. osztályú, 400 drb. V. osztályú, 450 drb. VI. osztályú, 450 drb. VII. osztályú különféle méretü fenyőfa-**koporsóra.**

A munkafeltételek teljes szövege a koporsók müszaki leirása, valamint az ajánlat benyujtásához szükséges nyomtatványok intézetünk főpénztáránál (IV. Kigyó-u. 5.) kaphatók s a bánatpénz is az általános ajánlati feltételektől eltérően ott teendő le.

A cégnélküli borítékba zárt és lepecsételt borítékban elhelyezett ajánlatokat **folyó évi január hó 18-án déli háromnegyed 12 óráig** IV., Kigyó-utca 5. szám alatt, intézetünk főpénztáránál kell benyujtani. Az ajánlatok ugyanazon napon ugyanott déli 12 órakor fognak hivatalosan felbontatni.

Budapest, 1933. évi január hó 2-án.

Budapest székesfővárosi Községi Temetkezési Intézet.

A Budapest Székesfővárosi Községi Temetkezési Intézet (Budapest, IV., Kigyó-utca 5.) a Fővárosi Közlönyben a „Hivatalos Hirdetések rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre való utalással nyilvános versenytárgyalást hirdet

25 darb. III. osztályu egyszerü, csak gyöngystab disszel, fogantyu nélkül, u. n. A. 55., 45. drb. I. osztályu magasállásu, babérlevéldisszel, 6 fogantyuval u. n. V. 36., 15 drb. I. osztályu zsidókoszorus, „Mogendoveddal" 6 fogantyuval, u. n. C. 7-es, 15 oroszlánfejes, ives u. n. O. B. 60. különféle méretü **érckoporsó,** valamint 50 drb hozzávaló **fejüveges érchetétre.**

A munkafelvételek teljes szövege, a koporsók müszaki leirása, valamint az ajánlat benyujtásához szükséges nyomtatványok intézetünk főpénztáránál (IV., Kigyó-utca 5.) kaphatók s a bánatpénz is, az általános ajánlati feltételektől eltérően ott teendő le.

A cégnélküli borítékba zárt és lepecsételt borítékban elhelyezett ajánlatokat **folyó évi január hó 18án déli háromnegyed 12 óráig** IV., Kigyó-utca 5. szám alatt, intézetünk főpénztáránál kell benyujtani. Az ajánlatok ugyanazon napon ugyanott déli 12 órakor fognak hivatalosan felbontatni.

Budapest, 1933. évi január hó 2-án.

Budapest székesfővárosi Községi Temetkezési Intézet.

A Budapest Székesfővárosi Községi Temetkezési Intézet (Budapest, IV., Kigyó-utca 5.) a Fővárosi Közlönyben a „Hivatalos Hirdetések rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre való utalással nyilvános versenytárgyalást hirdet

400 drb V. osztályu kivert organtin, egyszerü nyomással, 400 drb IV. osztályu sima lustrin arany v. ezüsttel nyomott, 300 drb III. osztályu kétfodros lustrin arany v. ezüst nyomással, 150 drb I. osztályu kétfodros Ia selyembrocát, 150 drb I. osztályu brocát Ia selyemmouslin különféle méretü **szemfedelekre.**

A munkafeltételek teljes szövege, a szemfedelek méreti és minőségbeli leirása, valamint az ajánlat benyujtásához szükséges nyomtatványok intézetünk főpénztáránál (IV., Kigyó-utca 5.) kaphatók s a bánatpénz is, az általános ajánlati feltételektől eltérően ott teendő le.

A cégnélküli borítékba zárt és lepecsételt borítékban elhelyezett ajánlatokat **folyó évi január hó 18-án déli háromnegyed 12 óráig** IV., Kigyó-utca 5. szám alatt, intézetünk főpénztáránál kell benyujtani. Az ajánlatok ugyanazon napon ugyanott déli 12 órakor fognak hivatalosan felbontatni.

Budapest, 1933. évi január hó 2-án.

Budapest székesfővárosi Községi Temetkezési Intézet.

BARACSKA-PETTEND TELEPEN
Budapesttől 28 km.-nyire vasutvonal két oldalán, balatoni müut mellett, talajvizmentes **házhelyek négyszögölenként P 1.20-tól, havi 10.— pengő részletfizetessel.** — Jó ivóviz. — Kitünő termőföld, gyümölcstermelésre kiváló.
Ingyen autóbusz
indul a városi irodától (I., Horthy Miklós körtér 3—b. I. 6. telefon: 694—33.) minden vasár- és ünnepnap, délelőtt háromnegyed 9 és délután 3 órakor, minden kedden, csütörtökön és szombaton 3 órakor
Kérjen prospektust!

A SZÉP NŐI KÉZ SZEBB LESSZ, HA ENGELTHALLER ÉS NÁD KEZTYÜT VISEL
Méték utáni készités, átalakitások, javitások, tisztitások
Árai a legolcsóbbak
II. Margit krt. 15. Zárda-u. sarok.
Új üzlet: I., KRISZTINA-KRT. 32.

KI KELL Köszörülni a csorbát!
Speciális beretva, tyukszem vágó kés, manikür és fodrászolló, vágó, szúró szerszámok stb. szakszerü köszörülése
SURÁNYI ÉS TARSA
VILLANYERŐRE BERENDEZETT MŰKÖSZÖRÜLŐ-ÜZEMÉBEN
II., MARGIT KÖRÚT 30.
Ferencesek templomával szemben

VELENCE GÁRDONY-füred
Magyar
a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmenti **villatelkek** □-ölenként **P 3-tól. Havi iefizetés P 10.—től.** Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóvíz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már **P 500**-tól. **Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők.
INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **indul a Városi Irodától** (Horthy Miklós-körtér 3|b. Telefon: 694-33) **Kérjen Propektust!**

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda—Akvinkum
Későőszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

A PÉCSI SZŐLÉSZETI ÉS BORÁSZATI KIÁLLITÁSON
ÁLLAMI ARANYÉREMMEL
EZENKIVÜL KÜL, ÉS BELFÖLDÖN SOKSZOROSAN KITÜNTETETT
Dr JANTSITS SÁNDOR
VILLÁNYVIDÉKI
FAJBORAINAK TERMELŐI
KIMÉRÉSE
I. GREGUS-UTCA 12.
BORÁRAK 60-90 FILLÉRIG
DIJTALAN BORKOSTOLÁS
LEVELEZŐLAP MEGRENDELÉST HÁZHOZ SZÁLLITUNK

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

A BELLEVUE BEN
SANTA NELLY
JAZZÈNEKESNŐ
JÁVOR-VARSÁNYI ZENEKARA
Kitünő konyha
Olcsó árak

Budapest Rivieráján,
a Gellértfürdőnél, a **hatholdas Batthyány-Őspark** tőszomszédságában, a főváros legelőkelőbb villanegyedében, a Ménesi-út 3 alatt már épülő **tizenegyedik** társasvillánkban májusra, a Mányoki-út 7 (Kelenhegyi-út 24) sz. alatt épitendő társasvillánkban augusztusra, a **Pasaréti-út 1** számu, közfeltünést keltő társasvillánkban azonnali beköltözésre jutányos fixáru, saját tulajdonjogu, remekszép kétszoba-halloa, továbbá 3—5 szoba-hallos, saját kertes lakrészek kaphatók. Páratlan otthon. A legbiztosabb tőkebefektetés; **bérbeadás esetén kamatjövedelmét megkétszerezheti!** Prospektus. Helyszini bemutatás minden vasárnap 11-kor Nagyboldogasszony-utja 3 alatt.
„CENTRUM"
HÁZÉPITŐ VÁLLALAT
Horthy Miklós-út 9 Tel. 69-3-01
Óvakodjunk az északi fekvésü örök-lakásoktól!
Vállalatunk kizárólag napsütéses fekvésü, higiénikus öröklakásokat épit!

Telek
Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

Lakás
SZÉNATÉRNÉL
Ujonnan épülő házban modern 1, 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban
1933. május 1-re
KIADÓK.
Felvilágositás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező épitésznél Méhn Antal épitőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon: 506-24.
Hálófülkés garzonlakás fürdőszobával, főzőfülkével, *budai kertes villában, villamos- és autóbuszmegállónál kiadó.* Budakeszi-út 1/d. Vagy telefonon 4—5-ig 298—92.
Kis souterrain ÜZLETHELYISÉG minden elfogadható áron azonnalra bérbeadó. Lógodi-u. 63. vagy d. u. 4—5-ig telefonon 298—92.
Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Au. 527—80. (2)

Ház
Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron HUBERT
Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Szénа-tér 7, VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltételek.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

SZALFÉTER EDE
Üveg- és porcellánkereskedés, üvegezési- és képkeretezési vállalat fióküzlete egyidejü megszüntetésével I, KRISZTINA KÖRUT 83 alól I, KRISZTINA KÖRUT 77 SZÁM alá költözött TELEFON: 50-2-36

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

JÓL JÁR MAJOR CIPŐBEN!
Elsőrangu minőség
Méltányos árak
I. Krisztina-körut 61
Postapalotával szemben

Alkalmi nyomtatványok
a Budai Napló nyomdájában
I., Bors-utca 24.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96.
Felelős nyomdavezető: Resch Nándor

XXX. évf. 1109 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 január 25

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

A magyar jövő útja

Kelet felé vezet

A miniszterelnök uj iránykitüzése

Uj világtávlat — uj élet — uj gazdasági rend

A Nyugat csődje végre fölnyitotta a világ szemét és mi magyarok is kezdjük belátni, hogy onnan, ahonnét a béke idején sem jutott nekünk más, mint vállveregetés és üres biztatás, — onnan ma, a nehéz időkben nem várhatunk semmit. Az egykori Burgund sorsára jutottunk. Egyik szomszédjának sem fájt amiatt a feje, hogy Burgund miképen tud a saját erejéből élni, boldogulni, hanem csak azt lesték a szomszédok, hogy mikor tudják igájuk alá vonni. Ugy jártunk, mint Lengyelország a mult században, amely országot folyton körülnyirbálták az oroszok, a németek és az osztrákok, hogy végül nem is maradt Lengyelország. Csak olyan légies fogalom volt és csak azon mult, hogy a leigázott lengyelek mégis csak lengyelek maradtak minden orosz, német és osztrák befolyás dacára, ilyik mindhárom hódító államban nagy szerepet vittek, mentették a nemzet nyelvét és végül harminc millióra szaporodtak. Az első világrengés lerázta róluk a hódítókat és most hatalmas állammá alakultak, mely ha őszintén kezet fogna velünk délfelé, az esztekkel, finnekkel észak felé, — gátat vetne a pánszláv áramlásnak. Az egyetlen nemzet Európában, amelylyel barátságos viszonyban együtt járhatnánk. Diplomáciánk pedig ezt a lehetőséget hanyagolja el.

Dél felől a szlávok ellen az a gyürü védhetne meg, amely mögöttük Albániától Macedónián, Bolgárországon át Törökországig vezet. Ez volna a kapcsolódás utja kelet felé.

Gömbös Gyula miniszterelnök, akit gondos körültekintésre szorít a mai kényszerhelyzet, most nyitogatja azt a keleti kaput, amely uj világok képét mutatja, uj lehetőségeket, uj kapcsolatokat tár elénk, uj utat nyit a szebb magyar jövő felé.

Két izben is a Kelet felé mutatott programmot adó beszédeiben Gömbös Gyula miniszterelnök. Ugyanezt vallotta a mellette álló, nagykoncepciójú kereskedelemügyi miniszter: Fabinyi Tihamér. De érzi ezt mindenki, aki komolyan foglalkozik a magyar jövővel.

Angliát keleti birtokai tették világhatalommá, a hollandusok cseppnyi országát egyetlen egy keleti sziget tette naggyá. Pedig ezek háborúval, fegyverrel, erőszakkal ragadták magukhoz ott a hatalmat. Mi felénk könnyes szemmel nyujtja testvéri kezét a kelet. A turáni vér, a közös nagy mult, Attila, a török hódítók másfélszázéves uralma Budán, a mi számunkra dicsőség emléke, de a vallásos kegyelet is, amely Budához, Gülbaba sirjához füzi őket és az egész mohamedán világot, amely vallást ma a világnépesség egy negyede vallja, — egymásra utal bennünket.

A turáni népek világszövetsége ketté szeli az orosz birodalmat és féken tartja mindkét részét. Az orosz föld déli részét turáni népek lakják. Tibetből az Aral-tó, Kaspi-tenger, a Kaukázus, a Fekete-tenger északi partján ezer esztendőnél öregebb hunmagyar fejfák bizonyítják, hogy ott mindenhol turáni nagy őseink laktak. A lovas kozákok, a kazár magyarok utódai a gyalogszerrel járó szláv népek között. Béla király idején még virágzottak a régi magyar államok a Kaspi-tó partján a Kaukázus alján és a tatár nép söpörte el őket. Összevegyültek, most is ott élnek, — elszlávosodott a nyelvük. A Káspi-tó mellett élő teke-turkománok, az erdélyi dákák, tekék, Dece-bál népének utódai. A Kaukázus cserkésző népeit ma is igy nevezik. A Kaukázus forró gyógyvizet termő barlangjaiban ősmagyar fejedelmek emléktáblái bizonyítják akkori és ottani létüket.

Nagy világigazságra mutat rá a Miniszterelnök ur, amikor a mai magyar éjszaka pirkadó hajnalát a Keleten látja, miut ahogy az Árpádházi királyok az Adriai tenger birtokát keresve, utat egyengettek az Anjouk számára, ahonnan Nagy Lajos király származott, akinek országát három tenger mosta és utána még 150 évig Kiewben is magyar volt a müvelt osztály nyelve.

A maga bandita rendszerével Amerika önmagában pusztul el, a penészedő erkölcs rothadásba viszi a Nyugatot, — számunkra ott nincsen hely!

Mi keleti nép vagyunk!

Dubonai Pál.

Ritka és furcsa jubileumot

ünnepelhetett mult hónapban Óbuda, a főváros legmostohábban kezelt ősvárosrésze — ahogy ezt a kitünően szerkesztett Egyházközségi Tudósítóban olvassuk. Huszonöt évvel ezelőtt 1907-ben a magyar országgyülés mint 28. törvénycikket alkotta meg és elrendelte *Alba Ecclesia*-nak, a Szent István király által az óbudai határban *Árpád fejedelem* emlékére emelt, de azóta elpusztult templomnak *ujra való felépitését* és a templom építésére, az emelendő obeliszk költségére, a telek megszerzési árán felül 600.000 aranykorona hitelt engedélyezett. A megalakított Árpád-emlékbizottságnak ma már csak két élő tagja van: báró *Forster* Gyula elnök és *Csánky* Dezső bizottsági tag és a kincstár kisajátítás útján megszerezte a szükséges területeket a hegyi temető melletti dombon. 1914 tavaszán meg is indultak a munkálatok, de a világháború megakasztott mindent. 1907-ben szükségesnek tartotta a nemzet a nagy honalapító emlékének méltó módon való megörökítését. Mennyivel nagyobb szükség van e templomra és emlékműre ma, hogy igy elszakadt testvéreink arra, *mint szimbólumra* tekinthessenek, amely szabaddá, müveltté és naggyá teszi őket. Bármilyen nehezek is a viszonyok, Óbuda erről nem mondhat le. — De nem mondhat le a *másik* furcsa jubilálásról sem, aminek 1933-ban lesz 25. évfordulója. Ugyanis a magyar országgyülés 1908-ban ujra egy valóra vált törvényt alkotott, amely az *Óbuda—Hungária-úti hid épitését* rendelte el. Ez is a vizbe esett, annyi sok más életbevágóan fontos tervvel együtt. S azóta Óbudán egy szál gyertya mellett, fekete drapériák között, gyászdalok éneklésével jubilálnak — elveszítve a hitet a törvények erejében.

Buda — és nem Budapest!

Ez — ősi magyar szó, az — kevert, szláv, germán: — kemenze, — pestis

— Összetévesztik Budapestet Bukaresttel —

Irta: **Széll Sándor**

A magyar nyelv tisztasága érdekében megindult dicséretreméltó mozgalom időszerüvé teszi annak a kérdésnek a feltevését: helyes-e, hogy fővárosunk nevét egy idegen szó egészíti ki és csúfítja el.

Külföldön igen sokat jártam és igy alkalmam volt sok idegennel hazánkról és annak fővárosáról beszélgetni. Ezek között voltak olyanok, akik csak annyit tudtak rólunk, hogy fővárosunk neve — Buda-Pest (a legtöbben még azt sem tudják), voltak olyanok, akik ennél többet is tudtak rólunk, sőt olyanok is akadtak elvétve, akiknek rólunk való pontos ismeretei igazán megleptek. Valamennyien azonban ugy tudják, hogy székesfővárosunk két részből áll: *Buda székváros* és *Pest főváros*. S valahogy ugy képzelték, hogy mi csak könnyebbség kedvéért mondjuk egy szóban: Budapest. Ha valamire az iskolából emékeznek, akkor ennyire és igy emlékeznek.

Pedig itt olyan városról van szó, amelynek alkotórészei gyakorlatilag már régen, 1873 óta pedig törvényesen is egybeolvadtak. Mintahogy a budapestkörnyéki helységek gyakorlatilag már rég egybeforrottak a fővárossal, ha törvényes csatolásuk csak ezután következik is.

Bizonyára az téveszt meg egyeseket, hogy a lakosság a város dunajobbparti részét még ma is Budának nevezi, ahogy nevezték az ország fővárosát hosszú évszázadokon keresztül Attila fivére: Buda után. A másik oldalt a nép még ma is röviden Pestnek nevezi, sőt elég helytelenül *a Budapest nevet is Pestre rövidítik* a közbeszédben. Erről a névről pedig tudjuk, hogy *nem magyar eredetü*. Idegen szó (Pecz), amely magyarul kemencét jelent és német fordítása: Ofen. Feltevésem szerint a város egyik részének német neve: Ofen, ennek a szláv „pest" szónak a fordítása, (lehet, hogy az avar nyelvből maradt ránk, ahol ez — állítólag — vizbenyuló sziklát jelentett, de ez nem egészen bizonyítható) és azt a hivatalos osztrák használat helytelenül alkalmazta Buda neveként. Ugyanigy zavarták az osztrák hivatalos körök annak idején össze a szlovéneket a horvátokkal.

Bármint legyen is, sajnáattal látjuk, hogy amig az osztrák az idők folyamán miden nevet igyekeztt az osztrák tartománynak tartott Magyarországon németre fordítani — helytelenül még a lefordíthatatlan Buda nevet is — addig mi magyarok minden idegen nevet megtartottunk, igy Pest nevét is. Sőt például a felvidéken igen sok magyar helységnév eltótosodott.

A főváros nevével a legnagyobb hiba ott történt a városok egyesítésénél, amikor Buda neve mellé felvették az idegen Pest nevet is. Pedig az ősmagyar Buda név kiegészítésére, megváltoztatására semmi ok sem volt. Nem indok az, hogy a székváros törvényhatósággal bővült, még ha az olyan nagy és jelentős is, mint Pest volt. Ha egyszer egyesítenék Bdapesttel, pld. Pestszentlőrinc nevét nem kellene szükségszerüleg a főváros nevébe felvenni, furcsán is hangzanék: Budapestszentlőrinc. Számtalan példa van arra, hogy más törvényhatóságokat kebeleztek be vagy egyesítettek valamely várossal, anélkül, hogy annak nevét megvátoztatták volna. Példa, Manchester, Antwerpen, Rotterdam esete. Rotterdamot az idők folyamán: Kralingen, Katendrecht, Delfshaven, Charlois és Fijenoord helyiségekkel egyesítették, de nevét mindvégig megtartotta változatlanul.

Azt ajánlom tehát, hogy az 1873-as törvény ugy módosíttassék, hogy a székesfőváros nevébe ne vétessék fel Pest neve, hanem változatlanul tartsük meg azt a nevet, amelyik évszázadokon keresztül nagyszerüen megfelelt nekünk. Rövid és könnyen megjegyezhető, akár csak Róma, Párizs, London vagy Berlin.

Még egy körümény va, ami erősen amellett szól, hogy a város régi nevét használjuk ujra. *Budapest ugyanis nagyon hasonlit Bukarest nevéhez.* Külföldiek állandóan össze is tévesztik a kettőt. Nagyszámban láttam amerikai és angol leveleket, amelyeken a cimzés igy szólt: Budapest (Romanie). Egyik amerikai irodának szemrehányó levelet is irtam ebben az ügyben. A levél aláirója irodaszemélyzetét okolta a hibáért. Pedig azt hiszem ő maga is csak azokból a könyvekből és nyomtatványokból értesült a való helyzetről, melyeket az eset után neki megküldöttem.

Azóta is többször hallottam, hogy a két nevet: Bukarest és Budapest állandóan összetévesztik egymással. Ezt valószinüleg az a körülmény is elősegíti, hogy külföldön sokan még ma is összetévesztik Magyarországot Ausztriával a minthogy ennek fővárosa Bécs, a másik város Budapest (vagy Bukarest nem nagy különbség, kicsire nem néznek) nem lehet más, mint Románia fővárosa.

Ebből az összetevésből azután komoly hátrányok is származhatnak. Példa erre az az eset: Nemrégiben arról értesültem, hogy az erdélyi eseményekkel kapcsolatban többek között egyik angol nyelvü lap is megemlékezett és pedig igy: ....Budapestről külön vonatokkal jöttek a tüntető diákok az erdélyi lakosság megfélemlítésére.

Ha visszatérünk a régi nevéhez és elhagyjuk Budapest nevéből azt a csunya, néhány nyugati nyelven *nyavalyát jelentő* szót: Pest, nem leszünk többé ennek az összetévesztésnek sem kitéve.

De ettől eltekintve is, Buda nevéhez több mint ezer esztendő dicsőséges hagyománya füződik. Olyan szép, patinás és ősmagyar név ez, melynek hallatára megjelennek az ember lelki szemei előtt Nagy Lajos, Hunyadi Mátyás dicsőséges korszakának emlékei.

Gondoskodni lehet arról, hogy ez a régi név ismét köztudattá váljék a világ közvéleményében, ami nem nagy feladat. Minden külföldi, akivel eddig erről beszéltem, annak a BUDA név jobban tetszett, mint Pest vagy Budapest. Nagyszerü alkalom volna a régi név visszaállítása abból a szempontból is, hogy az idegenek által annyira kedvelt fővárosunk szépségeiről és nevezetességeiről is egyben felvilágosíthatnánk a világ közvéleményét. Ez már tisztára a távirati tudósító-irodák külföldi közleményeinek helyes megszövegezésén mulik. Akadály vagy ellenvetés tehát nincs. Hatalmas erő van a mi régi történeti hagyományainkban, ragaszkodjunk tehát hozzájuk. És nevezzük székesfővárosunkat, mint hosszu évszázadokon keresztül ma is Budának.

Külföldre menő leveleinkre pedig irjuk rá a küldő cime mellett azt is, hogy Buda(pest) Csonkamagyarországon van (Rumpfungarn, Hongrie Mutilés, Trianon Hungary stb.), emlékeztetve az egész világot arra, hogy van egy egész Magyarország is, melynek kétharmad részét idegenek bitorolják.

De mind a két országnak, Magyarország és csonkájának szellemi fővárosa: Buda.

Mert a költő is igy énekelte: *Él Magyar, áll Buda még!*

A keleten sehol sincs szó Budapestről, ott csak Budát, Budunt ismerték. (A névváltoztatás nem volna egyedülálló a világon, hiszen csak nemrég változtatták a norvég főváros: Krisztiánia nevét „*Oslo*"-ra. Szerk.)

Rossz utak drága élelmezés

Érdekes kérdésre világit rá egy levél. A kérdés, bár vicinális jellegü, nagy horderejü Buda szempontjából. A nagyvárosokat a környező községek termelői látják el a fontos élelmiszerrel, elsőrendü fontosságu tehát, hogy ezeket a községeket úgy kapcsoljuk be a forgalomba, hogy lakóik gyorsan és olcsón jussanak a városba. Pest sikságon fekszik s a falvak villamos, helyiérdekü, vagy vasút igénybevételével könnyen elérhetik a fővárost. Más a helyzet Budán. A környező falvak nagyrésze, mint *Bajna, Tarján, Perbál, Héreg* stb. vagy nagyon távol fekszenek a vasútállomástól, vagy csak nagy kerülővel, komplikált átszállásokkal juttathatják el terményeiket a fővárosba. Ez természetesen időveszteséget jelent s a tetemes utiköltség az élelmiszerek árát is megdrágitja. Perbál község például országúton 24 kilométerre van Budától, lakóinak mégis 70 kilométert kell megtenniök, mert 10 kilométer autón utazás után jutnak Esztergomba és 60 kilométer onnan a vasut Budapestre. Ezen az állapoton segiteni kell és pedig a legkönnyebben megvalósitható módon, autóbuszvonalak létesitésével. Ehhez azonban jó utak kellenek s bizony Buda környékén sok helyen balkáni útviszonyok uralkodnak, a mit az is bizonyit, hogy az autók rugópróbáit is itt tartják. A nagy munkanélküliség enyhitéséhez is hozzájárulna, ha tavasszal ujraépitenék Budáról a hegyvidékre futó utak távolabbi szakaszait, melyek a már kiépitett utszakaszok folytatásában még ősállapotukban vannak. Biztosan akadna vállalkozó, aki rentábilis üzletnek tartaná autóbuszvonalak létesitését, amivel nemcsak a falvak lakóinak tenne szolgálatot, hanem egyrészt a piacnak, másrészt a budai kereskedőknek is, akik igy az élelmiszereket olcsóbban szerezhetnék be s olcsóbban is árusithatnák azokat. Különösen aktuális ez most, az Élelmiszernagyvásár kihelyezése kapcsán, mert igy Buda szeparálhatná magát a távoleső pesti csarnoktól.

Római-fürdő és Akvinkum

II. **Wiesinger Frigyes dr.** korházi főorvos előadása

Az aquinkumi vasuti állomástól, innen a vasúti töltés alatt az előző századokból hires vadregényes *Krempel-malomhoz* jutunk, ahol a Római-fürdőből idevezetett patak kelet felé kanyarodik, majd a Dunába ömlik. Az egykori Krempel-malom helyén jelenleg korcsma van. Nem csoda, ha ennyi régiség látára a költőt (Tóth Árpád) a mult borongós hangulata ihleti „Az aquinkumi korcsmában" cimü vers megirására:

„Koccints, igyunk! — kire? —
Kocints a régi, holt Leányra,
Akit, itt a langyos régi fürdőn,
Szelid hullám ölelt s a fénylő sárga fürtön
Hanyatló Róma bus napfénye haldokolt."

Menjünk a kibetonozott ágyu patak mellett készült pompás müuton a vizfolyásával szemben tovább északra. Az utszélén az ókori vizvezetéknek, az Aqueductnak kőoszlopait láthatjuk helyenként. Ezek ezt a köből faragott vizmedencét hordozták, mely a Római-fürdő forrásainak kristálytiszta meleg vizét elvezette ugy a katonák lakta Aquinkum fürdőibe, valamint tovább a polgári lakosság (mintegy 60 ezren lehettek), lakta városba, a mai Óbudára.

A szép befásitott uton kb. félóra mulva

RÓMAI-FÜRDŐ

telepre jutunk. Az ut egyenesen az uszoda céljára szolgáló Római-fürdő tavaihoz vezet. A lombos erdőben levő tavat tizenhárom, a földből bugyogó forrás állandóan 23 fok C. meleg vizzel táplálja, oly bőven, hogy naponta kb. 160.000 hektoliter viz folyik innen el felhasználatlanul a Dunába. Valaki kiszámította, hogy egy nap alatt elfolyt viz kalória értéke 6 waggon prima magyar szén kalória értékének felel meg. Az uszoda ugyan egyszerü kabinokkal van felszerelve, de ez nem riasztja vissza a rádióaktiv viz felfrissitő gyógyhatását ismerő fürdőző közönség ezreit attól, hogy elfáradt tagjaik részére uj életerőt szerezzenek itt.

Római-fürdő vadregényes részletei igen sok hirneves festőt inspiráltak müvészi alkotásokra. (Kézdi Kovács László, Váradi Gyula, Sárdy Bruttus, Ringer Erzsébet stb.)

Bizonyára kevesen tudják, hogy az

AZ ELSŐ KÓRHÁZAK

egyike Magyarországon a Római-fürdő tava mellett volt. 1330 körül a János lovagok építették a felső melegforrások mellett a Szentlélek kórházat, amely valószinüleg csak a mohácsi vész után szünt meg.

A török hódoltság idejében *Beruthkane Ilidzének* hivták a Római-fürdőt, ahol a tó mellett vár alaku lőpormalom volt üzemben. Csak munkaszünet idején gyönyörködhetett a városi lakosság a malomban és a környéken levő szőllőben, rózsaligetben, tulipánkertben, a fürdőket is használhatták. A lőpormalom kerekei és a hengerek alól folyó vizben, főleg a nők szerettek fürödni. Csak azt nem tudom, hogy

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1558-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot
tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1.
nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

a lefátyolozottan járó török nő hogyan mosta itt meg az arcát a szabad ég alatt? Az a babonás hit volt e vidéken elterjedve, hogy az a lány, aki negyvenszer fürdik itt, még az évben férjhez megy, az az asszony pedig, akinek otthonából a békesség hiányzik, okvetlenül megtalálja, ha negyvenszer megfürdik a tó kristálytiszta azurkék vizében. Kár, hogy ma már nem tartja magát ez a babona. Azt hiszem, ha még ma is hinne benne a közönség, a Római-fürdő lenne a világ leglátogatottabb helye.

Ha az uszodát elnagyjuk, Római-fürdő nyilegyenes, gesztenye allékkal szegélyezett utcáin bámuljuk a virágos kertekben felépült szebbnél-szebb villákat. Az egyikben dr. Szemlér Lőrinc rendezett be családi muzeumot az európai hírű Szemlér Mihály, Frecskay László és Tordai Schilling Oszkár műremekeiből.

Jóllehet Római-fürdő telep Budapest III. kerületéhez tartozik, itt fővárosi bérpalotákat, vagy kicsiny Óbudai házacskákat hiába keresnénk. Ems nyaralótelep még nagyon fiatal, 35 év előtt épültek az első villák. Ugy az említett gyógyvizes uszoda, mint a dunaparti strand-fürdők predesztinálják ezt a telepet arra, hogy nemcsak a székesfővárosi közönségnek, nemcsak Csonkahazánk nyaralni vágyó magyarjainak, hanem idővel a külföldieknek is erősen látogatott

NYARALÓHELYE

legyen. Sajátságos, hogy a steierországi Római-fürdőnek (Römerbad) ezidőszerint több a magyar vendége, mint a magyar Római-fürdőnek. Pedig a vize és a természetnyujtotta szépségek semmivel sem különbek, mint a mi Római-fürdőnkké. De különbek fürdőépületei és szállodái. Reméljük azonban, hogy ugy a hazai, mint a külföldi tőke ezt a mi természeti kincsünket is mint befektetésre érdemes terrenumot hamarosan fel fogja fedezni.

(Folytatjuk.)

Az uj hid látképe

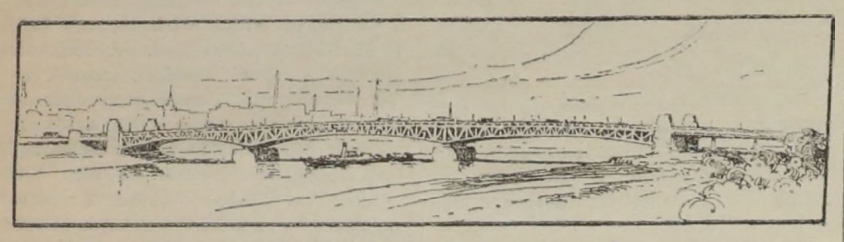

Tervezte Kossalka János. — Blahos felvétele után rajzolta: — Palóczy Viktor

A kelenföldi uj hid látképét mutatjuk be, mely arra hivatott, hogy azt a városrészt fejlessze, amire kitünő példa a Ferenc József hid, mely egy évtized alatt a főváros egyik legszebb részét fejlesztette ki a legelhagyatottabb vidéken. Az uj hid is sivár, de nagyrahivatott területre torkol és Budapest nagy körutjának kiépülését teszi lehetővé, uj vérkeringést hozva Budára.

Épülő Buda

Az épitkezés megindításáért

küzdenek a budai ingatlantulajdonsok és az épitőipari érdekeltségek

— Bárdos György dr. megállapitása a főváros tulzsufolt lakásairól —

A Budai Ingatlantulajdonosok Egyesülete az épitőipari érdekeltségek bevonásával népes értekezletet tartott dr. *Bárdos* György, a Budai Ingatlantulajdonosok Egyesülete elnöke vezetésével. Az értekezleten részt vettek az *I. és II. kerületi iparos körök*, az *Épitőmesterek Ipartestülete*, a *Kőművesmesterek Ipartestülete és Egyesülete*, a *Magánmérnökök Országos Szövetsége*, a *Villamosszerelők Ipartestülete*, a *Magyarországi Épitőanyagkereskedők Szövetsége*, a *Gazdaságvédelmi Társaság*, ezenkivül a mérnöki és épitészi kar tagjai nagy számban és sokan a budai ingatlantulajdonosok és ingatlantulajdonosnők közül. Dr. *Bárdos* György elnök részletesen foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy *lehet-e tulépitkezésről addig szó, a mig a fővároban a mai lakásviszonyok vannak*. Hivatkozott a statisztikai adatokra, melyek szerint egy szobában 3-ad és 4-ed magával közel 300 ezer ember lakik és ugyanennyi a 4×8-ad magával lakók száma is. Elrettentően sok. 80 ezer és 15 ezer ember lakik tizedmagával. Ebből a számból 9000 olyan ember van, aki *ember befogadására nem alkalmas pincelaksában lakik*. Közel 450 ezer ember szük udvari lakásbanh huzódik meg és majdnem *5000 a száma azoknak a lakásoknak, amelyeknek ablaka nem is udvarra, hanem világitóudvarra, zárt folyosóra vagy lépcsőházra néz*. Rámutatott arra, hogy mig a környék lakosságának száma 1920-ban 288329 volt, addig ez a szám 1930-ban 415854 volt. Ez a rengeteg ember a fővárosból azért vonult a perifériára, mert a városban nem talált megfelelő lakást. Ezzel szemben az üres lakások száma alig 5000, ami a 270 ezer lakásnak elenyésző százaléka. Megállapított tény, hogy 5%-ának kellene üresen állani ahhoz, hogy egészséges fluktuáció megindulhasson. Az ujonnan épült házak kamatterhén minden esetre enyhíteni kell, de itt az érdekeltek száma elenyésző, mert 1926—1931 közt 550 kétemeletes és ennél magasabb épület épült és ezek *legnagyobb része tőkeerős intézmény, vagy magánosé*. Alig 100—120 azok száma, akit a jelzálog teher nyom. Megállapította, hogy az épitkezésekben nem szabad stagnációnak bekövetkezni, mert ez a munkanélküliek számát növeli, ami a társadalom szempontjából veszedelmet jelent. Indítványozta, hogy törvényjavaslattervezetét az értekezlet tegye a magáévá és gondoskodjék arról, hogy az a hivatalos körök elé kerüljön. Ebben szükségesnek tartja, hogy

kötelezően kimondassék, hogy — egyesületek, testületek, ha vagyonukat ingatlanba akarják fektetni, ugy kész épületeket ne vehessenek, hanem épitkezzenek. Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok ugyanazon összeget legyenek kötelesek épitkezésbe fordítani, mint amely összeget tantiém cimén kifizetnek. Erős adó- és illetménykedvezményeket kell adni azon telekvevőknek, akik telkükön záros határidő alatt épitkeznek. Meg kell kell könnyíteni azon telektulajdonos parcellázását, aki fenmaradó telkére épit. Az egy éven belül épitkező az uj házából eredő jövedelem után bizonyos ideig adót nem fizet. Adóamnesztiában kell részesíteni aokat a tőkéket, amelyeket eddig elrejtettek vagy jogosulatlanul külföldre vittek. Mindezen eszközzel elősegítendő, hogy a polgárság saját családi házát felépithesse és ezzel a nemzeti vagyont emelje, egyben az ipar és kereskedelem egyre gyengülő vérkeringésébe friss és éltető erőt vigyen.

Az előterjesztéshez *Stulcz* Ferenc és *Grezsó* Bertalan, a Kőművesmesteri érdekeltségek, *Abos* Brunó az Épitőmesteri Ipartestület, *Breiner* Márton az Épitőanyagkereskdők Szövetsége, *Stein* Rudolf a Magánmérnökök Országos Szövetsége, dr. *Pénzes* Mihály a II. ker., *Tóth* István az I. ker. iparoskörök és a Villanyszerelők Ipartestülete, dr. *Lugmayer* József a Gazdaságvédelmi Társaság, *Pásztély* Vilmos, dr. *Berényi* Sándor, *Bozó* Gyula, dr. *Beregi* Endre és *Mészáros* Mihály az ingatlantulaidonosok részéről szóltak, hangoztatták az épitkezések megindításának szükségét és dr. *Bárdos* javaslatát magukévá átették. Az értekezlet elhatározta, hogy a törvényjavaslattervezetet a legsürgősebben a kormányhoz juttatja, hogy az abban foglaltak gyors megvalósításával, már a tavaszi munkálatok szélesebbkörü lendülete biztositható legyen.

Farsang

Jótékonyság bálja Budán. Első bálját rendezte e hó 21-én a II. ker. *Általános Közjótékonysági Egyesület*, amely a hasonló kerületi társegyesületeket megelőzve, elsőnek állította humánus akciójának szolgálatában a napi gondokat felejtő báli közönség nemes áldozatkészségének jelentékeny segitő eszközeit. Talán meg is van ehhez a Buda belvárosát képező II. kerületnek minden adottsága: *Guth* Ferenc dr. tanacsnok, előljáró, az egyesület elnökének személyében lelkes vezető és irányító, rendelkezésére állt *Privitzky* Endre dr. ügyvéd, egyesületi alelnökkel az élén egy agilis társadalmi és vigalmi-bizottság és a női gárda. Az első budai jótékonysági bál hatalmas sikert aratott. A bál fővédnökei *József Ferenc* főherceg és *Anna* főhercegnő, a védnökök: Almássy Lászlóné, Benedek Sándorné, Haller Károlyné, Kozma Jenőné, herceg Odescalchi Károlyné, Puky Endréné, Sipőcz Jenőné, Zawadowszky Alfrédné voltak. Fényárban uszott a Budai Vigadó, ahol az érkező előkelőségeket a hallban *Chambre* Lajos dr.tan. fogalmazó, egyesületi titkár vezetésével a rendezők sorfala, a széles lépcsőkön Privitzky Endre dr. elnök, Juhász István dr., Pénzes Mihály dr. társelnökök, a háziasszonyok emelvénye előtt *Guth* Ferenc dr., az egyesület elnöke, *Neuschloss-Knüsli* Kornél dr. társelnök és *Vezér* Károly dr. tan. főjegyző, alelnökök fogadták, majd dr. *Sipőcz* Jenőné, a bál védnökének és díszelnöknőjének fogadtatása után rázendített a zenekar a megnyitó csárdásra: — „Nincsen pénzem, de majd lesz..." A megnyitócsárdást a következő párok táncolták:Dr. Privitzky Endre és dr. Guth Ferencné, Pacsuta Lajos és dr. Privitzky Endréné, Vezér Pál és dr. Chambre Lajosné, id. Vogl Imre és dr. Vezér Károlyné, ifj. lovag Kriegs-Au Ottó és Tamás Ilonka, Kühn László és Girzs Zsazsa, dr. Czobor István és Vezér Magdi, dr. Chambre Lajos és dr. Pénzes Mihályné, Cserhát Géza és Hirsch Éva, ifj. Vogl Imre és Kozma Lili, Hermann István és Annye Gertsch. Urhölgyek: dr. Sipőcz Jenőné, dr Guth Ferencné, kisjászi Szeles Jánosné, dr. Priviczky Endréné, dr. Vezér Károlyné, dr. Chambre Lajosné, Bukhardt Gézáné, Biber Elekné, dr. Helman Emilné, dr. Kuti Gyuláné, Juszt Gyuláné, özv. dr. Guth Sándorné, Kozma Dezsőné, Cserhát Miklósné, Makray Teofilné, dr. Petrovics Tiborné, özv. Bauer Dezsőné, Baracs Károlyné, Lubheim Károlyné, Méhn Antalné, Kis Kovács Rezsőné, Hirkovics Antalné, Hirschel Sománé, Madarász Lajosné, Kudor Istvánné, Haltstock Pálné, Horváth Józsefné, Tamás Ferencné, Gerstein Samuné, Bácsi Péterné, Kirscht Zoltánné, Vadász Ferencné, Simonyi Miklósné, László Ferencné, Fored Gyuláné, Kiss Jánosné, Soukup Ferencné, özv. Sárkány Béláné, Borovits Lajosné, Dinka Istvánné, Maritsek Károlyné, dr. Pénzes Mihályné Vogl Imréné, Misák Gáborné, Cserhát Gézáné, Wagner Gyögyné. Urleányok: dr. Grimm Gabriella, Rózsa Dalma, Gulyás Erzsébet, Izsák Erzsébet, Grünig Anni, Baracs Éva, Sipos Manci, Fock Magda, Foreth Róza, László Böske, Bács Annus, Herczogh Vera, Herczogh Pönci, Khüner Rózsi, Gerster Anci, Tamás Ilonka, Horváth Gizike és Eta, Tomai Margit, Vinacsek Mária, Havas Magda, Biró Bözsi és Klára, Révész Ilus és Gabi, Kozma Llli, Guth Margit, Csillag Juci, Betta Irén, Kiss Vali, Blau Emmi, Pálfiy Magdus, Hirsch Éva, Vezér Magga, Kiss Kovács Rózsi, Nikolini Sarolta, Turnmayer Magda, Borovits Emilia, Borovits Dusi, Szabó Baba.

Kulturestet rendez a „Budapest-Kelenföldi evangélikus Leánykör" február hó 2-án este 8 órakor a Gellért-szálló Márványtermében. A tiezta bevétel a Leánykör jótékony céljait szolgálja, felülfizetéseket hálás köszönettel fogadják. A müsoros esten közremködnek: Szántó Róbert, K. Goda Gizi, Weltler Jenő, Karinthy Frigyes, Dullien Klára, Rieger Tibor, Bartos Gyula, az Egyetemi Énekkarok tagjai: Imre Vince dr., Fixl János, Arany Sándor, Balla Károly.

A nyomorgó főiskolai hallgatók javára rendezi ezidén bálját a budai zsidó főiskolai ifjuság a Budai Vigadó összes termeiben január hó 28-án. A bál fővédnökei: *Kiss* Arnold dr. főrabbi, *Kriszhaber* Adolf dr., *Peitler* Ignác tanár, *Stern* Samu és *Szántó* Jenő. Báliroda: II., Fő-utca 12. — Telefon: 52-7-33.

Házihangversenyt rendezett *Fligl* József zongoraművész, művészeti iró budai otthonában, amelynek gazdag és változatos műsorát *Heigl* László dr. tanár nyitotta meg Amerikai furcsaságok cimü előadásával, amellyel nagy sikert aratott. Nagy sikerrel szerepeltek még: Beke Gáborné klasszikus füttyszámokkal, R. Janauschek Anna és Vági Weiner Ödön operaáriákkal, Berend István pompás, átérzett szavalattal, Fligl József kitünő zongora, Posszert Lajos ének, N. Krauss Ervin, majd Fehér Jenő bécsi nótákkal és Robitsek Gyula zongorakisérettel. — A hatodik kulturest február 15-én szerdán lesz Fligl József, II., Keleti Károly-utca 9. sz. a. levő lakásán.

Sycambria felmezestje

Buda farsangjának kimagasló eseménye lesz ebben az esztendőben is. Az Emericanának ez a budai előkelő Corporatiója, a melynek sikerült az egész főváros, de főként Buda társadalmának krémjét állandó vendégei közé sorozni, elkövet mindent, hogy társaságának nivós és jókedélyü bállal kedveskedjék. Akik az elmult esztendőkben végignézték a *Budai Vigadó* gyönyörü termeiben hullámzó álarcos, jelmezes sokaságot, azok már bionyosak abban, hogy *február 11-én* lesz a farsang legszebb budai estje, amelynek fővédnökei gróf *Wenckheim* Józsefné és herceg *Esterházy* László lesznek, akik egyébként is nemeslelkü támaszai a Sycambriának. A rendezés nagy munkáját *Andor* János vállalta magára és *Márton* Lajos prior intenciói alapján *Wagner* Vilmos seniorral és a Corporatio tisztikarával karöltve igyekszik a legnagyobb sikert bitositani. A báliroda a Corporatio Otthonában, (I., Pauler-utca 18. telefon 54-5-23.) müködik. Ugyanitt rendezi szokott szombati teaestjeit a Sycambria, amelyek egyuttal ismerkedő esték is. — Legközelebbi Curialis ülés január 26-án.

A Péntek Borgazda Táraság estjén e hó 20-án *Melczner* Jenő volt a borgazda, akinek most jelent meg költeménykötete. Rendkivül érdekes, ötletes tanulmányát a *borról* Pásztélyi Vilmos olvasta fel. A társaság felolvasás közben többször megéljenezte a szerzőt és Zboray Gyula dr. örökös jegyző köszönte azt meg, üdvözölve egyuttal *Benedek* Sándort rendkivüli kitüntetése alkalmából, amit a kegyelmes ur mélységes baráti szóval köszönt meg. Lugmayer József dr. inditványát, hogy Melczner előadását sokszorositva minden borgazdának küldjék meg, elfogadták és megbizták ezzel a Budai Naplót. A *bor* után *Pávai Vajna* Ferencet kivánta hallani a társaság, aki a — *vizről*, még pedig a legutóbbi mélyfurások nyomán a Rudas-fürdőnél fakadó vizről mondott megszivlelésre méltó dolgokat, kedves szóval emlékezve meg a *Budai Napló* ról mely ezt a kérdést állanóan a felszinen tartja. *Zboray* köszönte meg Pávai Vajna Ferencnek és Viraág Bélának és külön üdvözölt két ritka vendéget: *Gogolák* Károly államtitkárt és *Krivoss* Árpád biz. tagot, akit felkért, hogy a városnál támogassa és segítse elő a fürdő és forrás-ügyek fontos kérdését. *Gogolák* Károly kedves köszönete után *Krivoss* Árpád tett fogadalmat a budai fürdő-ügy mellett.

Luther-szövetség alakult az óbudai evangélikus egyházközségben a tagok nagy számának részvételével.

Babits Sándort ünnepelte a *Budapesti Lövészegyesület*, mely a most elmult verseny évadban is nagy fölénnyel elsőnek került ki a bajnoki küzdelemből, az összes Lövészegyesületek és versenyzők ünneplésére január hó 12-én *ünnepélyes nyúlvacsorát* rendezett, amelyen 200-nál többen vettek részt. Az Egyesület elnöke *Kozma* Jenő dr. hivatali elfoglaltsága miatt nem vehetett részt. Az Egyesület ügyvezető elnöke *Babits* Sándor dr. ünnepi beszédében a hagyományokhoz hiven Ferenc József ajándékával, az ünnepi aranyserleggel őszinte és meleg szavakkal üdvözölte a legmagasabb vezérkart, a jelenlevő Magyar Országos Céllövő Szövetség illusztris elnökségét, az olympikonokat, kik Hazánk részére az előkelő helyezések mellett a III. díjat is biztositották, továbbá az összes céllövő egyesületeket, akikkel vállvetve sikerült a szép eredmények elérése. Ez alkalommal ünnepelte az egyesület országos bajnokait és bajnokcsapatait, kik részére a bajnokságokban elsőbbséget biztositották. A nagyhatásu beszéd után *Schreiner* János tábornok a MOCSz társelnöke az egyesület nevében meleg szavakkal fejtegette *Babits* Sándor ügyv. elnök el nem muló érdemeit, aki a legutóbbi versenyévadban megrendezte az ország *első ijjászversenyét* és ezzel azt a nemes sportot elismert versenyággá avatta.. Érdemei elismeréséül átnyujtotta részére az Egyesület plakettjét, az országos céllövészet fejlesztéséért a MOCSz legnagyobb kitüntetését — az arany diszjelvényt, mint csapatkapitánynak, aki a bajnoki küzdelemben oly szép győzelemre vitte versenyzőit és csapatait, az ezüst plakettet pedig azért nyujtotta át, mert megteremtette Európának a már készenálló legnagyobb és legmodernebb miniatür lőterét. Azután vitéz *Hadnagy* Domokos tábornok, a MOCSz társelnöke emelte ki a több évszázados egyesület érdemeit és azt a szellemet, amelyen haladva lehetett csak eddig emelkedni és a Haza egyik kemény védőbástyájává tudott lenni. A házibajnokságok dijainak és a lövészmesterek jelvényeinek kiosztása után két zenekar mellett szünni nem akaró tánc következett. A jó hangulat csak reggel 6 órakor vetett végett a vigságnak. A vacsorához a nyulat az Egyesület Vadásztársasága, a bort pedig, mint borgazdák, az egyesület tarokkjátékosai ajánlották fel.

Saját készitményü
CIPŐK
Elsőrendü minőségben olcsó árakon
NÉMETH BÉLA
régi budai cipészmester
uj üzletében
II. Zsigmond-utca 1 (Pálffy-tér sarok)

A **35** ÈVES
(ÓBUDAI)
RAAB ISTVÁN
UJ **BORHÁZA**
I., HORTHY MIKLÓS-ÚT 14
ALATT
MEGNYILT
BORAINAK MINŐSÉGE KÖZISMERT.
SAJÁT KÉSZITÉSÜ HENTESÁRUK

A SZÉP NŐI KÉZ SZEBB LESZ, HA ENGELTHALLER ÉS NÁD
KEZTYÜT
VISEL
Mérték utáni készités, átalakitások, javitások, tisztitások
Árai a legolcsóbbak
II. Margit krt. 15.
Zárda-u. sarok.
Uj üzlet: I., KRISZTINA-KRT. 32.

Legszebb
a
Bőrdiszműárú
Böröndök, retikülök, pénz- és névjegytárcák, nagy választékban, olcsó áron, izléses, szép kivitelben
Krisztina-körut 61 szám
Postapalotával szemben

Bizalmas
Tánc esték
számára egészen
külön terem
ruhatárral
kiváló polgári konyha
fajborok friss sör
Császárfürdő
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

A betegségek egész sora
így: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb esetében a
HUNYADI JÁNOS
keserűvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tízezrei irtak róla elismerő nyilatkozatot.

SZENT ISTVÁN
GYOGYSZERTÁR
II. MARGIT-KÖRÚT 38. SZ. ALÓL
Margit-körút 27
alá költözött

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

Személyi hirek

vitéz JÓZSEF FERENC dr. főherceg nyitotta meg e hó 21-én este az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat érdekes lakásművészeti kiállítását, amelyet *„Hogyan rendezzük be lakásunkat"* cimmel *Szablya Frischauf* Ferenc a Társulat alelnök-szerkesztője rendez VIII., József-krt 6. sz. alatt a Technologia iparmuzeumban.

FABINYI TIHAMÉR dr. kereskedelemügyi miniszter a kereskedelmi Akadémia *keleti* tanfolyamának megnyitásán mondott beszédében utalt a keleti kapcsolatokra és a magyarság ottani hivatására.

KOZMA JENŐ dr. országgy. képviselő betegsége általános érdeklődést és részvétet váltott ki, melyre megnyugtatásul közöljük, hogy állapota bár lassan, de állandó javult és e napokban már elhagyhatta lakását is.

BÁRCZY ISTVÁN ny. miniszter, v. főpolgármestert emlegetik mint leghivatottabb jelöltet a Beszkárt elnöki székébe.

SIPŐCZ JENŐ polgáremester állapota örvendetesen javul.

SZIGETI JÁNOS felsőházi tag indítványára a tabáni templom falán megörökítik a háborúban elhalt hősök emlékét.

KOOS JENŐ ny. államtitkárt és rátonyi *Rausz* Andor ny. h. államtitkárt választotta meg a Melocco Péter cementgyár rt. igazgatósági tagjának.

PETRACSEK LAJOS dr. országgyülési képviselő egy hetet töltött magas lázban, de már túl van a veszélyen.

TOPERCZER ÁKOS h. államtitkár vezeti a kereskedelemügyi minisztériumban az országos utépítési ügyeket államtitkári hatáskörrel.

GLÜCKSTHAL SAMU dr. ügyvéd rövid tartózkodásra a Tátrába utazott.

FÁBIÁN GÁSPÁR dr., a kiváló műépítész tervezi a budai Ferencesek kulturházát a Zárda-utcai nagy kertben.

BENCZUR GYULA dr., a Szt. Gellért-fürdő orvosa súlyos operáción ment át, mely kitünően sikerült s a közszeretetben álló főorvos már ismét ellátja ügykörét.

MOTESICZKY Hugó kath. lelkész szervezi a németvölgyi új egyházközséget.

KOVÁCSY DÉNES, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank cégvezetőjén súlyos műtétet hajtottak végre, de állapota előnyösen javul.

VEZÉR KÁROLY, a II. kerület helyettes előjárója helyettesíti hetek óta *Güth* Ferenc tanácsnok előljárót, akinek régebbi betegsége ujult ki az őt a mult hónap ban ért autóbaleset révén.

VIGYÁZÓ GÉZA dr. tanácsi főjegyző most töltötte be közigazgatási hivatali szolgálatának 25 éves fordulóját. A jubileum alkalmából az ügyosztály személyzete nevében dr. *Laczó* Viktor tanácsjegyző köszöntötte, majd átnyujtotta a kartársak ajándékát.

SCHULER DEZSŐ dr. mgevette a Tárogató-uton a Szent Ferencrend leányainak telkét kilencezer pengőért.

STUDINKA BÉLA dr. III. ker. biz. tag, a hadirokkantak országos ügyésze hétfőn szerdán és pénteken fél egy órakor ad jogi tanácsot a hadirokkantak hivatalos helyiségében, Benczur-u. 2. sz. alatt.

SÁSDINÉ SCHACK MANKA zeneszerző művészi vezetésével rendezi a Budai Klub minden hó első szerdáján a zenei teadélutánokat.

FÁY ADOLF dr. közgazdasági iró ad elő a Ker. Magyar Asszonyok Pártszövetségében (II., Tölgyfa-utca 11.) az ifjuság elhelyezkedésének nagy problémájáról — a mezőgazdaság átszervezését a kérdés tengelyébe állitva.

MÓD LAJOS épitész megvette a Normafa-út 10 számú telket negyvenezer pengőért.

MADARÁSZ ISTVÁN dr apát, min. tan. mondotta boldog Margit magyar szűz királyleány névnapünnepén a szentmisét emelkedett szent beszéddel az óbudai Szent Margit kórházban.

MARHA
BORJU
BÁRÁNY
SERTÉS
HÚSKÜLÖNLEGESSÉGEK
A
40 ÉVES
SCHMIEDL-GYÁR
BUDAI FIÓKJAIBAN:
I., Horthy Miklós-út 33.
II., Margit-körőt 5/a.

A budapesti török követség a következő sorok közlésére kérte fel lapunkat:

A „Budai Napló" január 7-iki számának „Hirek" rovatában megjelent *„Tévedés"* c. közleménnyel kapcsolatban a követség megállapítja, hogy *Abdul Latif imam soha sem volt és jelenleg sem „papja a török konzulátusnak"*.

A Budai Társaskör választmánya e hó 26-án, csütörtökön este fél 7 órakor tartja ülését, amelynek főtárgya a nagyszámban jelentkezett uj tagok fölvétele. A társaskör iránt oly nagy arányú érdeklődés nyilvánult meg és főleg a diplomás ifjuság, de az iparosok és a kereskedők, valamint a telek- és háztulajdonosok tanusítanak rendkivül nagy érdeklődést. A *Budai Társasörben* a budaiakat közelről érdeklő előadások egész sora kerül napirendre, hogy esetleg hetenkint két estét is betöltenek.

FÉNYKÉPEZŐGÉPEK Zibrinyinél, Attila-u. 8.

A Hegyvidéki Egyesület (Sashegy) megkérte a polgármestert, hogy a Sashegyet és északkeleti lejtőjét a XI. közigazgatási kerületből csatolja át a XII. kerülethez.

Fordított város cimü cikkünk a mi olvasóközönségünk figyelmét is ráirányította sok olyan fordított dologra, ami Budán szemet szur az embereknek és találóan, ha kicsiben is, bizonyítja a város fordított rendjét. Igy például:

A Szénatéri piacot drága pénzzel átépítették, holott a nagy és szép Batthyány-téri vásárcsarnok csaknem egészen üresen áll. Lehetetlen elképzelni, hogy kellő városi intézkedéssel, sőt talán állami segitséggel is ne lenetne ide irányitani megfelelő piaci árut.i

Panaszolják a *hüvösvölgyiek*, hogy számukra lehetetlenné tették a 12-es autóbusz használatát, mert az ő villamosjegyük csak a *Széll Kálmán-térig* szól, onnan gyalogolniok kell a Széna-térig az eléggé sáros piacon végig, hogy a 12-es autobuszra átszállhassanak, holott a végállomáson néha *három kocsi is ácsorog*, amelynek felhasználása lehetővé tenné, hogy ezt a vonalat a Széll Kálmán-térig hosszabbitsák meg, ahol a BSzKRt-nak fő átszállóhelye van.

RAVASZ CUKRÁSZ
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ
CUKRÁSZ SZALON

A Budahegyvidéki Ref. Egyházközség január 10-én szeretetvendégség keretében zárta le életének gazdagon megáldott első esztendejét. Száz szervezett gyülekezeti férfi és női munkása indult az új év uj munkáinak elvégzésére. Előadást tartott *Bernát* István főgondnok, a Nemzeti Bank elnöke a szeretet és jóság válságeltörlő hatalmáról, Igét magyarázott *Széles* László gyülekezeti s. lelkész. A gazdag müsor minden számát presbiterek és gyülekezeti munkások szolgáltatták.

Megindulnak napkeletről a mohamedán testvérnépek uralkodói, királyai, sejkjei, khánjai és fejedelmei Buda felé, hogy a nagyurak lerójják kegyeletük adóját a szent Budun-nal és Gül Babával szemben. Visszaemlékeznek és alázatos hittel hajtják meg fejüket Budán, ahol egykor az izlám központja és a Kalifa-nagyszultánok székhelye volt. Az Idegenforgalmi Tudósító jelenti, hogy: három világrész: Ázsia, Afrika és Ausztrália mohamedán fejedelmei, számszerint négyszázan május havában tanácskozásra gyülnek össze Londonban s ezzel kapcsolatban a tavaszszal európai körutat tesznek. Mind nagy kisérettel utazik, úgy, hogy a családtagokon kívül több száz főnyi személyzet jön át velük Londonból az európai kontinensre és Budapestre, hogy tanuságot tegyenek arról a nagy és mélységes rokonszenvről, amellyel a budai Gül Baba egyházközség ügyét kisérik.

Eltünt Óbuda — azokról az utcatáblákról, amelyeket nemrég szögeztek ki s a melyeken a nagy multat megtagadja egy balkezes intézkedés — III. kerületnek degradálva a kétezer éves várost. Hiszn igaz, hogy most Óbuda — III. kerület, de mégis csak előbb volt Óbuda, mint III. kerület s a multat tisztelni kell még a bádogtáblákon is.

ESKÜVŐI KÉPEK Blahosnál, Fő-u. 18.

KOPFMANN JÁNOS
EGYETLEN BUDAI
CUKORKAGYÁRA
I., Krisztina-körút 91.
II., Largit-körút 36.

Éles harcok középpontjába került a Rózsadombon létesítendő gyógyszertár kérdése. A Rózsadomb felső részének lakói kivánják ezt, de a mai gazdasági helyzet a terv ellen szól, mert a közelmult azt bizonyítja, hogy a Rózsadombnak ez a része nem képes fenntartani egy gyógyszertári üzemet. Bizonyság erre, hogy a Zárda és Ziivatar-utcák sarkán évtizedekig fennállott gyógyszertárat is áthelyezték a Margit-körutra. A rósadombi lakók nagyrésze gyógyszerszükségletét akkor szerzi be, amikor más ügyekben is kénytelen lejönni a városba, amit tetemesen elősegít most az autobuszközlekedés. Az alsó részek lakossága egyáltalán nem járt fel a hegyre, hanem lejött a városba gyógyszerért és az új gyógyszertár kiszemelt helyétől 300 lépésre a Margit-körúton a ferencrendiek temploma mellett már talál gyógyszertárt, mely egyébként telefonon is felhivható. A kérdés, még sok vitára fog alkalmat szolgáltatni.

Ünnepe volt Budának minden alkalommal, amikor a

BUDAI DALÁRDA

akár itthon, akár külföldön szerepelt. Izig-vérig budai intézmény, amely több, mint egy félszáz éve aratja diadalait, igazolva azt, hogy a magyar nép, amelynek az a hire, hogy nem énekes náció, még a világversenyeken is elviszi az első díjat. Amióta *Ripka* Ferenc dr. áll a dalárda élén és *Szeghő* Sándor karigazgató nagy tudással és erellyel szoktatta fegyelemre ismét a dalárdát, sikerült oly magas fokra emelni az, hogy valóságos európai diadalut volt körutjuk, amelynek elsőbbségi pálmáját is hazahozták. E hó 18-án ismételték meg az ő nagysikerü dalestjeiket a pesti Vigadóban és a közönség valósággal ünnepelte a dalárdát. Asikerről beszámolt a napisajtó és mi csak azt a dicséretreméltó vonást emeljük még. ki hogy a világhire dacára ez a dalárda sohasem majmolta azt a rossz szokást, hogy, mint *budai* alkotás, mint a *budai* föld gyümölcse, hivalkodva „budapestinek" nevezze magát. A budai jelzővel is világhirüvé tudott válni. És ezt igazolta a legutóbbi est is.

Sir Mohamed Iqubal, a londoni Kerekasztal-Konferencia alelnöke és India müzülmánjainak képviselője, január végén Budára érkezik, hogy a magyar izlám kérdését tanulmányozza és Gül Baba sirjánál imádkozzon. Sir *Iqubal* büszke a magyar-hun-indus rokonságra, Petőfihez ódát irt, legjobb költeményeit lefordította, ép úgy Madáchot, akinek Ember Tragédiáját most akarja lefordítani anyanyelvére. A nagy mohamedán-indus, de perzsa származásu müzülmán főur, aki ma keletnek legnagyobb élő költője s India alkirályának van kiszemelve, a főváros vendége lesz, akit a város nevében *Liber* Endre polgármester üdvözöl. A magyar mohamedánok nagyban készülnek, hogy megfelelő ünnepségek között üdvözölhessék nagynevü hitrokonukat.

Tudakozó iroda működik a városházán, hogy az ügyes-bajos dolgaiban eljáró közönség könnyebben eligazodhasson.

Seker-Bajrám ünnepét, mely a szent *Ramazán* hónapot befejezi, január 27-én (pénteken) ülik meg hagyományos külsőségek között a magyar mohamedánok. A hideg időjárásra való tekintettel az ünnepi istentiszteletet *Husszein Hilmi Baba,* budai nagymufti délelőtt 11 órakor celebrálja az Esplanade-szálló dísztermében, melyet erre a célra imahellyé alakitanak át. Ezt követőleg délben fogadás a nagymuftinál és este 8 órakor mohamedán-magyar *diszvacsorát* rendez a magyar—mohamedán kulturbizottság.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET! Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél I. Gellért-rakpart 1. Telefedezet.

A közlekedési alkalmazottak szervezkedése. A Nemzeti Egység Pártjához tartozó budai közlekedési alkalmazottak szervezkedése befejezéshez közeledik. A legutóbb megtartott értekezleten az uj év alkalmából üdvözölték Szombathy Kálmán elnököt. Lehotay Dezső mérnök beszámolt a szervezkedés hatalmas lendületéről, a melyben Hajagos István és Fodor László nagy érdemeket szereztek.

Élvezetes
a RUZICSKA PÁL
kenyér és péksüteménye
Gyár: I., Horvát utca 29.
Uj fiók: II., Margit körút 103.

A **többszázéves nagymultu** Budapesti Polgári Lövészegyesület február hó 1-én rendezi nagyszabásu zártkörü *„Lövésztáncestélyét"* a III. Marcibányi-tér 6. szám alatti székházának összes helyiségeiben. A rendezőség ugy, mint eddig is, mindent elkövetett a nagy siker érdekében, amely minden eddiginél nagyobbnak igérkezik. A meghivókat megkeresésre a rendezőbizottság bocsátja rendelkezésre. (d. u. 6—8-ig, telefon 53-8-78.)

GYERMEKKÉPEK Blahosnál, Fő-u. 18.

Budapesti Nemzetközi Vásár. *Éber* Antal, a vásártanács elnöke, valamint *Magyar* Pál alelnök felkérést intéztek *Chorin* Ferenchez, hogy a vásár tanácsának társelnöki tisztségét vállalja el, *Chorin* válaszában köszönetet mondott e meghivásért és hangoztatta, hogy örömmel foglalja el Éber Antal mellett a társelnöki széket. Egyidejüleg bejelentette, hogy a Magyar Gyáriparosok Szövetsége minden törekvésével azon lesz, hogy az 1933. május 6—15 között megtartandó vásár siker tekintetében ne maradjon el az előző évi vásárok mögött. Az elnöki tanácsba uj tagokként Aschner Lipót, dr. Buday-Goldberger Leo, Haggenmacher Henrik, Senn Ottó, Szegő Béla, báró Weiss Alfons és dr. Wünscher Frigyes igazgatókat hivták meg.

Előadás a pályaválasztásról. *Orel* Géza dr. a Márvány-utcai felsőkereskedelmi iskola főigazgatója megkezdi előadásait a Szabadegyetemen e hó 27-én, este fél 8 órakor (VIII., Muzeum-körut 4.) *Az előadás tárgya: pályaválasztás.* Ki legyen kereskedő, ki legyen iparos. Ajánljuk kereskedők, iparosok és szülők figyelmébe.

Az uj választói névjegyzék jogerőssé vált az 1933. évre, amely szerint az I. kerületben 42.354, II. kerületben 19.624, III. kerületben 18.128 választó van.

Huskülönlegességeket vásárol mindenki, aki szereti a tápláló, izletes ételeket. Marha-, borju-, sertés- és bárányhus különlegességek kaphatók a 40 éve közismert *Schmiedl* Dániel hentesárugyár budai fiókjaiban, I., Horthy Miklós-út 33. és II., Margit-körut 5a alatt. Felhivjuk a figyelmet a gyár uj készitményü téliszalámijára is.

Világraszóló találmányával keltett feltünést *Jendrassik* György főmérnök, aki feltalálta a módját, hogy a *benzinmotor olajmotorrá* alakítja és ezzel az *egyharmadára* szállítja le az autó üzemköltségét. Nekünk annál kedvesebb, mert budai és magyar találmány, mely ismét bizonyítja a magyarság szellemi fölényét.

A Kalazantinus Kulturszinpad előadásai: (II., Toldy Ferenc-u. 30.) — e hó 23-án hétfőn este 7 órakor *Nánássy* László dr.: A biblia és a modern tudomány, — 26-án csütörtökön pedig *Gáspár* Jenő: Az ifjuság és a napi szépirodalom cimmel előadást tartanak. Belépő díj nincs. — Vasárnap e hó 22-én este ½7 órakor Erdőssy: Győzedelmes szeretet szinmü 3 felvonásban kerül szinre.

Aquila Adler Adelina
a m. kir. Operaház és a Városi Szinház volt énekművésznője
TANIT: lírai operaszerepeket, dalt, belcantot, coloraturát
VÁLLAL: tehetséges kezdőket
I. Gellérthegy-utca 1. II. 12. sz.
Tel. 509-83. d. u. 2—4-ig

Nász. Ternajgó Irénkét eljegyezte *Krisch Fekete* József dr., az ismert nevü budai belgyógyász.

Páratlan a maga nemében az a régi óbudai szokás, amelyet az évtizedek óta közismert óbuai *Raab*-vendéglő vezetett be. A legjobb közönség megszokta már Raabéknál, hogy hideg- vagy meleg-vacsoráját a zsebében hozza magával és csak a bort rendelje hozzá. Ezt a patriarchális szokást most átültették a lágymányosi borházukba, amely Horthy Miklós-ut 14. alatt a fiatal *Raab* István vezetése alatt nyilt meg.

Uj városrész a Svábhegy alján

— A Németvölgy uj központja

Uj transparens világit bele a budai éjszakába.

Egy franciásan elegáns, modern, de emellett decens architekturáju, halvány pompeji-vörös tónusu finom palota ad uj szinfoltot a Böszörményi-utnak, időszerüen belekapcsolódva abba a nagyvárosi fejlődésbe, amellyel a *Németvölgy* s a vele összefüggő hegyvidék a főváros egyik legjelentősebb pontja lett. Pompás termek ragyogó fényözöne csillog ki az előkelő ivelésü ablakokon át, feloldva azt a magábazárkózottságot, melyben ez a városrész eddig szunnyadt.

A Németvölgy társadalmi életének uj központja, vigadója, szórakoztatója: *„Claridge"* (ejtsd: Klarits).

Az épitmény meglepő kedves hangulattal fogadja vendégeit. Finom tónusok, meleg ivelésü épitészeti vonalak, egészen franciás rajzu fontenuluminöz-ök keltenek kellemes impressziókat. Jobbról az ivekkel áttört lépcsőház, fraise tónusban csikosan festve, összevont nagy katedrális ablakokkal máris felhivja a figyelmet az épület célját tovább hangsulyozó emeletre. A lépcsőházon át feljáró vezet a hallsé a terem szerepét. Az emeleten 250 négyzetméter területü, remek terrasz biztositja a nyári, üditő kinttartózkodás kényelmes és elragadó lehetőségeit, pompás kilátással a hegyvidékre. Itt van egyébként még a társasági szalon is, mely a legszebb kilátópontja az épületnek. A souterrainben *uri kedves söröző* az egyik hatásos meglepetése a palotának, mely minden bizonnyal hangulatos órák eltöltését biztositja vendégeinek. A lépcsőházból nyilik a *bridge szalon,* centrálisan elhelyezve, honnan néhány lépéssel akár az étterembe, akár a kávéházba jutnak a vendégek.

Az épület minden helyisége a legmodernebbül, körültekintő izléssel s kifogástalan kényelemmel van berendezve, melegvizfütéssel s hideg-meleg vizzel ellátva. Az óriási centrális konyha, a kávéfőző, az emeleti nyári konyha a modern konyhatechnika s konyhahigyénia legtökéletesebb vivmányaival felszerelve.

Itt találunk rá a tulajdonosra, *Tachler* Lajos Jánosra, aki fáradhatatlanul jár-kel és gondja van mindenre, ami vendégeink kényelmét szolgálja. Egyetlen vágya, hogy Buda e gyönyörü, páratan lendületü, fejlődésben lévő városrészének minden kényelmet, tisztán polgári és családias otthont nyujtson.

Tachler Lajos János ma 53 éves, tanulmányait Budapesten végezte s itt sajátította el a vendéglősipar alapelemeit is a hires Marschall-féle étteremben, továbbképzést a legelőkelőbb külföldi házakban szerezte meg, igy a bécsi *Grand Hotel,* párizsi *Westminster* és *St. Ermins* és a *Gordon Hotel Co.* angliai szállóiban. Később önálló igazgatója lett a genfi *Bellevue,* párizsi *Westminster,* berlini *Savoy* szállónak s 1912-ben vezetése alatt nyilt meg a pöstyéni *Thermia-Palace. Tachler* Lajos János végigküzdötte a búr háborút az angol hadseregben s itthoni katonai éveit a 32. gyalogezrednél szolgálta le. Gyakorlati vendéglői és szállodai ismereteinek gyarapitása céljából az egész világot bejárta. Rio de Janerio, Newyork, Sidney és Melbourne voltak nevezetesebb állomásai. Itthon 6 évig a Hungária-szálló szobafőnöke és évek óta a Hungária Klub vezetője. Tulajdonosa a *Viktoria Medaille* angol kitüntetésnek, tagja a szállodások genfi világszövetségének s annak országos elnöke. Kellemes, megnyerő modoru, szeretetreméltóan közvetlen ember *Tachler* Lajos János, aki biztos itélőképességgel, bő szakértelemmel, friss lelkesültséggel teregeti ki törekvése céljait: *fel-*

TACHLER LAJOS JÁNOS
a „Claridge" vigadó tulajdonosa.

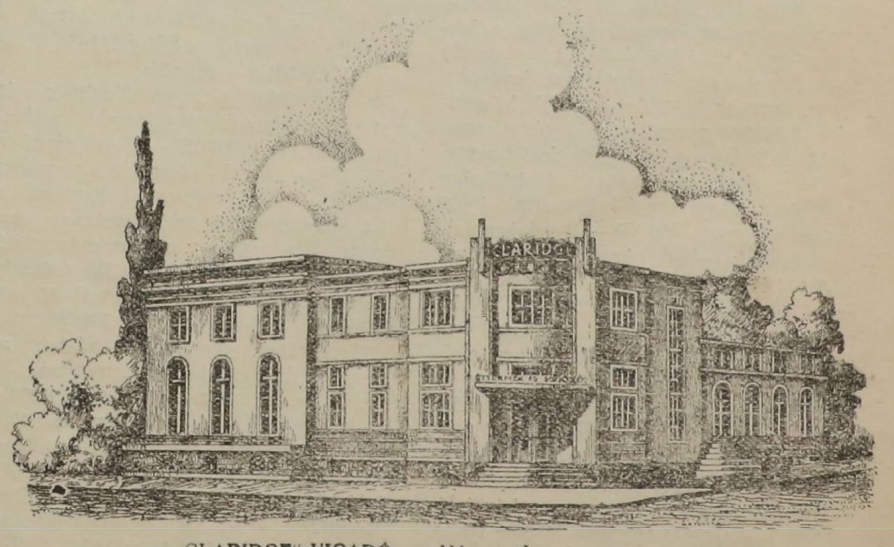

„CLARIDGE"-VIGADÓ, a Németvölgy társadalmi központja.

tűnően olcsó, abszolut kifogástalan ellátást, meleg, családias otthont nyujtani a lehető legesztétikusabb miljőben, a Németvölgy polgárainak, általában mindenkinek, aki vendégül megtiszteli.

A nyár külön meglepetései lesznek az emeleti nagy *Tánc-Terrassz* s az addigra előkészített előkerti *utcai terrasszok,* a kerthelyiséggel. *Tachler* Lajos János oly biztos meggyőződéssel vázolja törekvéseit, hogy célkitüzésének sikere máris biztosítottnak tekinthető.

Az artisztikus palota tervező és művezető építésze *Wandra* Lajos építész, okl. építészmérnök, világlátott művészember, Angliát, Franciaországot, Spanyolországot, Belgiumot, Hollandiát, Svájcot, Német-, és Olaszországot többször is beutazta és tehette ezt annál könnyebben, mert öt nyelven beszél. Bérházakat, sok családi lakóházat, hősök emlékművét tervezte s ezek mindegyike kivitelre is került. 1982-ban elnyerte a tehetségpályázatnak külföldi ösztöndíját. A háborút végigküzdötte mint Ludovika Akadémiát végzett aktiv főhadnagy, amely minősége meglátszott azon a katonás fegyelmen, amely ezt a munkát mindvégig jellemezte.

A „Claridge" porcellánkészletét a *Hüttl* Tivadar cég (V. Dorottya-u. 14.) óbudai gyára szállította. A Hüttl porcelángyár az ország egyetlen ilynemü gyára, mely nemcsak kiváló étkező, stb. szerviszeket gyárt, hanem hanem elsőrangu szállodai, vendéglői és intézeti edényeket is. A cég ez alkalommal is izléses kivitelü porcellánokkal tüntette ki magát.

Mint értesülünk, a „Claridge" január 25-én szerdán délután 5 órakor nyilik meg.

G. S.

Andare a Buda

Közmondásossá vált Buda az olaszok között

„Andare a Buda" a régi olasz nyelvben annyit tett, mint *ugy elmenni,* hogy többé az embernek senki a hirét sem hallja, másodszor pedig annyit is, hogy *meghalni. Radó* Antal irt erről 40 év előtt a Budapesti Hirlapba tárcát és most dr. *Berényi* Sándor ügyvéd azzal küldte be hozzánk, hogy a Budai Napló megőrzi ezeket az emlékeket. leszögezi azokat és ismét hozzáférhetővé teszi.

A Budára menni — „andare a Buda" — kétségkivül a török háboruk idejében fejlődött ki. Régebben. kivált Mátyás alatt távolról sem volt e kifejezésnek olyan gyászos jelentése. Szerencsevadászokra mondták, akik egyszer csak eltüntek hazulról, hogy fölkeressék a dunaparti rezidenciát, amely nem egy olasz embernek juttatott rangot és gazdagságot. Hogy Mátyás alatt mennyire tömve volt Buda olaszokkal, azt kiki megláthatja Fraknói Vilmos monográfiájában.

Jönnek először mint *követek.* Igy fordult meg *1501—2*-ben Budán Dainerius Tamás, a ferrarai herceg kiküldöttje, kire nézve az andare a Buda bizonyára nem jelentett szomoruságot. Mert II. Ulászló párjukat ritkító, remek ajándékokkal kedveskedett neki: egy astrolabiummal, egy ezüst órával, melyen a nap és hold járása is fel volt tüntetve, végre egy krakói homokórával. Ilyenek voltak azok a toszkánai nemes urak, akik e század végén Báthori Zsigmondhoz mentek követségbe. Százan voltak és érdekes uti élményeik felirását ma is őrzi a velencei könyvtár.

Hires kalandor volt *Gritti* Alajos, a világ legnagyobb drágakőkereskedője és leánykereskedője, aki szintén Budára tartott s ahol a jó Isten ugyancsak felvitte a dolgát s Szapolyay idejében nagy vagyona révén Magyarország és Erdély kormányzója is lett.

Jöttek másodszor *professzoroknak.* Igy került hozzánk Ulicinus Péter olasz jogtudós, pécsi és később nagyszombati tanár, Carillió Alfonz, aki 1590. táján Selylyén tanított; igy jutott Magyarországba két jeles humanista, Balbo és Calcagnini is és még sok más, akiket Fraknói idevágó munkái felsorolnak. Mások mint orvosok telepedtek hozzánk, mint pl. Marcello Squarcialuo, Báthori Zsigmond udvari orvosa, aki egyuttal jeles filologus is volt. Egy Cicero-kiadása Kolozsvárott jelent meg, 1584-ben.

Jöttek ezután mint *muzsikusok, építészek, ötvösök.* Pietro Busto pl. Bátori Zsigmond udvari zenésze volt. Értett a tollforgatáshoz is és kár, hogy egyik Erdély leirását tartalmazó munkája csak kéziratban maradt. Az ő könyvéből szerzünk tudomást Simone Gengoról, egy hozzánk települt toscanai építészről is.

Akinek sorsa alkalmat adott az andare, a Buda gyászos értelmének keletkezésére, megemlítem, hogy az egész XVII. században keresztül oly sok olasz vett részt a magyarországi török háborukban, hogy néha az olasz fegyveresek száma még a magyarokét is felülmulta, a magyarok olaszországi utazásaival. Bár, mint már említettem, ez időben igen sok magyar ifju már német, holland és svájci, sőt angol egyetemekre is ment: azért az olasz egyetemek XVI. századbeli névsoraiban is még igen sok magyarra akadunk. Zondi Pál esztergomi és zágrábi nagyprépost 1556-ban jelentékeny alapitványokat tett a bolognai egyetemen, és nem egy hires emberünk innen került ki. Váradi Péter kalocsai érsek itt tanult, Istvánffy Miklós, a történetiró, itt és Páduában hallgatta az előadásokat; az utóbbi egyetem növendéke volt Bátori István, a későbbi lengyel király is, Dudics Endre, utóbb csanádi püspök, Draskovich György, a későbbi biboros, Forgách Ferenc, a későbbi váradi püspök, Vitus János, utóbb IV. Pál pápai udvari orvosa. Sőt az egyetemnek még magyar tanára is volt: Zsámboki János 1555—1559-ig. Páduában nagy becsületet szerzett a magyar névnek Gyulai Torda Zsigmond is, ki mint Révai Ferenc nádori helytartó fiainak nevelője időzött ott és Grangia jogtanár temetésén gyönyörü beszédet mondott. Rómában is jártak magyarok; a század utolsó éveiben ott tanult Pázmány Péter, aki később alapitványt is tett Rómában tanuló magyar klérikusok számára.

Egy magyar *alhimistáról* is van tudomásunk; ez a XVI. század közepe táján a toszkánai nagyherceg udvaránál tartózkodott, aki az aranycsinálás mesterségét akarta tőle megtanulni. Dániel uram — igy hitták őkelmét — csinált is neki aranyat, de aranyból. Aztán még mielőtt kiderült a turpisság, szépen kereket oldott. (L. Ignaz Schwarz, Ungarische Alchimisten, Ung. Revue, 1889. évf. 523.)

Irodalmunkban is számos és fontos nyomokat hagyott az olaszokkal való érintkezés.

Községi Takarékpénztár a napokban tartja mérlegmegállapító igazgatósági ülését. A Községi Takarék mérlege a közismerten kritikus üzletévben is kedvező volt. Ezt bizonyítja az is, hogy a Községi Takarék a kiszivárgott hirek szerint a multévi osztaléknál alig valamivel kisebb dividendát juttat részvényeseinek.

A Melocco Péter cementárugyár rt.-nak érdekes elképzelései vannak az építkezési tevékenység fokozásával kapcsolatban. A gyár uj építkezési anyagokat is akar piacra hozni és ezekre rövidesen pályázatot is hirdet, hogy igy a fiatal építészgenerációt is bevonja ebbe a munkába.

Gross és Weiss rt. igazgatósága elhatározta, hogy óbudai gyártelepén nagyobbszabásu beruházásokat hajt végre. A bővítésre szükséges építkezési munkálatokat máris megkezdték, a gépi berendezést kiegészítik, azonkivül a termelést is lényegesen emelik.

Egyiptomi küldöttség jön Magyarországra, ahogy azt az *Egyptian Gazette* cimü alexandriai lap irja. Az ottani kormány tanulmányi bizottságot küld Magyarországba, amelynek tagjai: Farid el Far effendi, Hussein Enan effendi, Mohamed Mohamed el Dib effendi, dr. Mohamed Fahmy Salem, és dr. Mohamed Ibrahim Wahba.

NAPONTA FRISS VÁGOTT BAROMFI! II., RETEK-U. 1. (SZÉNATÉRNÉL)

URI PIZSAMA minőségü már 10 pengőtől Kapható: II., Margit-krt 51 LINKE

33 éves cég! Kelmefestést, vegytisztitást csak szakemberrel végeztesson REICHER II., TÉGLA-U 9 BU DÖKENDE TURCSA KONOSIURLAR

KI KELL köszörülni a csorbát! Speciális beretva, tyukszem vágó kés, manikür és fodrászolló, vágó, szúró szerszámok stb. szakszerű köszörülése SURÁNYI ÉS TÁRSA VILLANYERŐRE BERENDEZETT MŰKÖSZÖRÜLŐ-ÜZEMÉBEN II., MARGIT KÖRÚT 30. Ferencesek templomával szemben

KIS REZSI — KIS HASZON! TEHÁT A LEGOLCSÓBBAN SZÉNA-TÉRI ÁRUHÁZ VÉRMEZŐ-ÚT 4. E HÉTEN KEDVEZMÉNYES HARISNYAVÁSÁR!

BARACSKA-PETTEND TELEPEN Budapesttől 28 km.-nyire vasutvonal két oldalán, balatoni műút mellett, talajvízmentes **házhelyek négyszögölenként P 1.20-tól, havi 10.— pengő részletfizetéssel.** — Jó ivóvíz. — Kitünő termőföld, gyümölcstermelésre kiváló. **Ingyen autóbusz** indul a városi irodától (I., Horthy Miklós körtér 3—b. I. 6. telefon: 694—33.) minden vasár- és ünnepnap, délelőtt háromnegyed 9 és délután 3 órakor, minden kedden, csütörtökön és szombaton 3 órakor Kérjen prospektust!

VELENCE, GÁRDONY-füred Magyar a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmenti **villatelkek □-ölenként P 3-tól. Havi lefizetés P 10.—től.** Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóvíz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már **P 500**-tól. **Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők. **INGYEN AUTÓBUSZ** telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **indul a Városi Irodától** (Horthy Miklós-körtér 3|b. Telefon: 694-33) **Kérjen Propektust!**

RÓMAI FÜRDŐ Óbuda — Akvinkum Késő őszig **Pompás Strand** Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**

A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

A PÉCSI SZŐLÉSZETI ÉS BORÁSZATI KIÁLLITÁSON ÁLLAMI ARANYÉREMMEL EZENKIVÜL KÜL, ÉS BELFÖLDÖN SOKSZOROSAN KITÜNTETETT Dr JANTSITS SÁNDOR VILLÁNYVIDÉKI FAJBORAINAK TERMELŐI KIMÉRÉSE I. GREGUS-UTCA 12, BORÁRAK 60-90 FILLÉRIG DIJTALAN BORKOSTOLÁS LEVELEZŐLAP MEGRENDELÉST HÁZHOZ SZÁLLITUNK

Budai Általános Takarékpénztár RÉSZVÉNYTÁRSASÁG Budán, II., Fő-utca 9. szám Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére SAFE DEPOSIT

ÉHGYOMORRA NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR Kristály vizet

A BELLEVUE BEN SANTA NELLY JAZZÉNEKESNŐ JÁVOR-VARSÁNYI ZENEKARA Kitünő konyha Olcsó árak

Budapest Rivierájáu, a Gellértfürdőnél, a **hatholdas Batthyány-Öspark** tőszomszédságában, a főváros legelőkelőbb villanegyedében, a Ménesi-út 3 alatt már épülő **tizenegyedik** társasvillánkban májusra, a Mányoki-út 7 (Kelenhegyi-út 24) sz. alatt épitendő társasvillánkban augusztusra, a **Pasaréti-út 1** számu, közfeltünést keltő társasvillánkban azonnali beköltözésre jutányos fixáru, saját tulajdonjogu, remekszép kétszoba-halloa, továbbá 3—5 szoba-hallos, saját kertes lakrészek kaphatók. Páratlan otthon. A legbiztosabb tőkebefektetés: **bérbeadás esetén kamatjövedelmét megkétszerezheti!** Prospektus. Helyszini bemutatás minden vasárnap 11-kor Nagyboldogasszony-utja 3 alatt. „CENTRUM" HÁZÉPITŐ VALLALAT Horthy Miklós-út 9 Tel. 69-3-01 Óvakodjunk az északi fekvésü öröklakásoktól! Vállalatunk kizárólag napsütéses fekvésü, higiénikus öröklakásokat épit!

Közgazdasági Napló

Rovatvezető: **Szászhalmy S József**

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatósága január 18-án *Weiss* Fülöp elnöklete alatt ülést tartott, amelyben megállapította, hogy az 1932. üzletév 4.546.817.71 P tiszta nyereséggel zárult az előző évi 5.133.753.32 pengő tiszta nyereséggel szemben. A nyereségáthozattal együtt a nyereség az 1931. évben 5.597.350.27 pengőt tett, szemben az 1932. évre kimutatott 5.544.188.52 P-vel. Elhatározta egyben az igazgatóság, hogy a február 7-én d. u. fél 5 órakor megtartandó 91-ik rendes évi közgyülésnek javasolni fogja, hogy az 1932. évi osztalék kifizetésére 2.000.000 pengő, vagyis részvényenkinht 4 P (tavaly 5.— P) fordittassék, továbbá, hogy a rendes tartalékalap 1.000.000.— P-vel, az alkalmazottak jóléti intézményei pedig 60.000.— P-vel javadalmaztassanak, végül, hogy az üzletévre 1.329.584.45 P nyereség vitessék elő, szemben a tavalyi 997.370.81 P-vel. A kimutatott tiszta nyereség a tavalyival szemben kb. 11%-kal csökkent, ami elsősorban abban leli magyarázatát, hogy a kamat és szelvényjövedelem kb. 390.000 P-vel, az ingatlanok hozama kb. 85.000 P-vel, valamint az értékpapir- és devizaüzletnél elért nyereség kb. 470.000.— P-vel esett vissza; továbbá, hogy a követelésekből eszközölt 1.240.000.— P-nyi leirás, az előző esztendőben e cimen beállitott tételt kb. 200.000.— P-vel meghaladja. Az 1932. évi zárszámadások szembeállitva az 1931. évekkel, a következő jelentősebb változásokat mutatják. A takarékbetétek összege 7.375.953.— P-vel csökkent, a folyószámlabetétek pedig 6.502.311.— P-vel emelkedtek, úgyhogy a két tétel egybevetett 302.326.658.— P-s végeredménye mind össze 873.643.— P-vel szemben. Az aktiváik között a pénztárkészletek, valamint a pénzintézeteknél és bankcégeknél elhelyezett tőkék állománya 70.622.811.— P-ről 51.5966.970.— P-re csökkent. A váltótárca is emelkedést mutat és pedig 143.156.298.— P-ről 144.455.563.— pengőre.

Az államadósságok, közkölcsönök és egyéb értékpapirok állománya a mérlegben a multévi 10.237.157.— P-vel szemben 17.277.998.— P-vel szerepelnek, vagyis 7.040.841.— P-vel magasabb összeggel, a mi a kincstárjegyek átvételével van összefüggésben; viszont a pénzintézeteknél és egyéb vállalatoknál fennálló érdekeltségek összege 38.811.759.— P-ről 35 millió 241.466.— P-re, vagyis 3.570.293.000.— P-vel csökkent. A forgalmi adatok az egész vonalon csökkentést mutatnak, a amennyiben az 1931. évi 13.604.678.000.— P-s összforgalommal szemben az 1932. évben 8.695 007.000.— P volt az összforgalom a főkönyv egyik oldalán s ebből a péntárforgalom 3.830.547.000.— P-ről 3.316.307.000.— P-re, a betétüzlet forgalma 3.131.154.000.— P-ről 2.506.040.000.— P-re, a devizaüzlet forgalma pedig 4.856.395.000 P-ről 1.381.298.000 P-re csökkent.

Telek

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

Lakás

SZÉNATÉRNÉL Ujonnan épülő házban modern 1, 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban **1933. május 1-re KIADÓK.** Felvilágositás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező építésznél Mehn Antal építőmester: II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon: 506-24.

Hálófülkés garzonlakás fürdőszobával, főzőfülkével, *budai kertes villában, villamos- és autóbuszmegállónál kiadó.* Budakeszi-út 1/d. Vagy telefonon 4—5-ig 298—92.

Kis souterrain ÜZLETHELYISÉG minden elfogadható áron azonnalra bérbeadó. Lógodi-u. 63. vagy d. u. 4—5-ig telefonon 298—92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Au. 527—80. (2)

Ház

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron HUBERT Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

Krisch Fekete János tetőfedőmester BUDÁN, I., Karolina-út 16. Telefon: 695-59

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7. VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltételek.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirű céghez Béres Márton I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33

SZALFÉTER EDE Üveg- és porcellánkereskedés, üvegezési- és képkeretezési vállalat fióküzlete egyidejü megszüntetésével I, KRISZTINA KÖRUT 83 alól I, KRISZTINA KÖRUT 77 SZÁM alá költözött TELEFON: 50-2-36

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22 Első budai, legrégibb cimtáblafestészet VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

JÓL JÁR MAJOR CIPŐBEN! Elsőrangu minőség Méltányos árak I. Krisztina-körut 61 Postapalotával szemben

Alkalmi nyomtatványok a Budai Napló nyomdájában I., Bors-utca 24.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA Kiadásért felelős: Virág Béla. Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.

Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96. Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

XXX. évf. 1110 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 február 4

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor **előre fizetendő**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmén

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

Furcsa volna,

ha a szabó, akinél a ruhámat rendelem, az áron kivül még azt kivánná, hogy tüt, cérnát és varrógépet vásároljak, — furcsa volna, ha a cipész mester azt kivánná, hogy én vegyek sámfát és tüzőgépet, — furcsa volna, ha a gyümölcstermelő azt kivánná a vásárlóktól, hogy létrát vegyenek neki, — vagy ha a vendéglőben étkezőnek szalvétát kellene vásárolnia, hogy étkezés után megtörülhesse a száját.

Minden helyzetben furcsa ez, csak a szénbányák világurai tartják természetesnek, hogy a szállított szenük révén támadt füst megemésztéséhez én vegyem a füstemésztő készüléket.

Körülbelül ez volt a lényege annak a bevezető előadásnak, amit a Budapest Fürdőváros Egyesület által a füstmentes Buda érdekében tervezett ankéten adott elő *Dénes* Miklós dr. gépészmérnök, aki nagyon természetesnek találta, hogy a hajózó vállalatok, amelyek szénfütésre rendezkedtek be akkor, — a mikor még kevés hajó járt és a füst még nem volt egyegy világváros halálos veszedelme, idegenforgalmának akadálya, természeti kincsei kihasználásának megölője, — tehát nem védekezett ellene senki.

Most azonban, amikor a Dunát tizezer hajó járja, — a Duna felett állandóan 800 méter magas füstfelhő vonul délre, átcsap a szomszédos területekre és eltakar dombokra épített kertvárosokat, fürdőtelepeket, parkokat és kilátókat, — most, amikor megöli a fürdőváros grandiózus elgondolását, mely szinte egyetlen megoldása e lerongyolt Budának, — most más a helyzet.

Ma már a széntermelők kötelesek annak gondját viselni, hogy a szénfütés ne okozzon károkat a városnak és annak lakóinak és nem kényszeritheti azt a szegény polgárt, akinek 30—40 métermázsa szénre, illetve fütőanyagra van szüksége, hogy e mellé beszerezzen drága füstemésztő készüléket. Ha jó a széntermelőknek, hogy a hajók szénnel fütik a kazánjaikat és az igy termelt gőzzel hajtják a gépeket, akkor kötelesek ezek a széntermelő, milliókat jövedelmező vállalatok gondját viselni annak, hogy a hajót ne birságolja állam és város, mert füstöl, utálatosan füstöl, embert ölő módon füstöl, minden állami és városi rendelet dacára és tökremegy minden dunamenti szállodás, ahogy a Hungária-szállóban ablakot nem nyithat nyáron sem az idegen a hajók füstje miatt, — nem szellőztetheti lakását a dunaparti házak lakója.

Megkövetelem a vendéglőstől, hogy az általa nekem feltálalt ebéd után adjon díjtalanul szalvétát, hogy az ebéd nem kivánatos nyomait eltüntethessem és megkövetelhetem a szénszállítótól, hogy adjon füsttörlő szalvétát, hogy a fütés, illetve az ő szénszállíthatásának tiltott nyomait eltüntethessem.

A Fürdőváros Egyesület törekvése a legnemesebb, legemberibb, ahogy azt másként annak vezére, a nagy Palatinus család méltó utóda, Ferenc József főhercegről senki nem is tételezi fel és csak elcsuszamlás, hogy éppen a megnyitó előadás vált egy kiváló cég, a Ganz-gyár reklámülésévé, ahol a szenvedő polgárságnak ajánlották fel a különböző füstemésztő készülékeket, amit épen ellenkezőleg a szénbánya-vállalatok vezéreinek gyülésén kellett volna bemutatni, mint akiket ez azért érdekel, mert igy meghosszabbithatják a szén uralmát.

Bennünket nem lehet sokáig ijesztgetni.

Nekünk, szegény szenvedő polgároknak ilyen készülékek azért nem kellenek, mert ha a füstemésztő készülékek árát befizetnénk az állam, vagy a város pénztárába, az ellátna bennünket a mélyfúrások révén kifakasztott *forró vizzel* és minden háztulajdonos még jó üzletet is csinálna a forróvizfütés bevezetésével, azonkivül pedig egy-két éven belül, az összeomlott szénbánya-vállalatok romjain kialakulna a — *füsttelen Budapest.*

Dubonai Pál.

Üzenet Jáva szigetéről

Levelet hozott a posta lapunk szerkesztője cimére a távol keletről, — Jáva szigetéről, ahol egy ott élő magyar hazánkfia ifj. *Szervey* György él, akit kereskedelmi küldetésben szivesen támogat ott, az egyik szultán kormánya. A levél *Soerabaia* jávai városban kelt a mult év december 1-én és a Budai Napló *keleti* propagandáját üdvözli a következőkben:

> Méltóztassék megengedni, hogy az ujesztendő alkalmával, mint a magyarság keleti orientációjának örök ifju öreg harcosát üdvözölhessem. N. b. lapjának, a Budai Naplónak egyik számából örömmel értesültem a keleti orientáció érdekében kifejtett értékes munkásságáról, melynek érdekében a magam munkásságát is készséggel állitom sorompóba. Legyen szabad remélnem, hogy szeretett hazánk érdekében kifejtett megbecsülhetetlen, mindig friss erőtől duzzadó, lankadhatatlan tevékenységére az évfordulás meghozza a kiérdemelt gyümölcsöt, melyhez a legjobb kivánságait tolmácsolja
>
> *Szervey György.*

Az egyszerü szónak mily más visszhangja ez, mint a *Nyugaton* kifejtett drága propagandának, amely oly kevés eredményt tud felmutatni.

Tündérrózsás budai tavak

A hévizi tündérrózsa lehetne a „Budapest fürdőváros" szenzációs propagandája és jelvénye

Irta: **Rüblein Henrik dr.**

A városfejlesztési bizottság a fürdőváros problémáját is megvitatta, amikor egy nagy gyógypark létesitésének terve is kialakult, amely szerint a Gellért-fürdőtől a Várkertrakpartig huzódó Dunapartot *megfelelő kertészeti rendezéssel* gyógysétánnyá alakitanák át és az egész Döbrentei teret parkiroznák. Ezt az egészséges eszmét minden budai ember csak örömmel üdvözölheti és a fővárosnak kertészeti munkáit intéző közegek elismert kitünő hozzáértése, jó izlése a legteljesebb mértékben garantálja.

Budán vannak olyan természeti kincsek, amelyek eddig nagyrészt kiaknázatlanul maradtak,

holott elsőrendüen alkalmasak volnának arra, hogy azoknak felhasználásával *Buda-Bath* nagyszabású és hatásos propagandához jut.

Még Budapest régi lakóinak nagy része sem tud arról, hogy a Zsigmond-utca 48. számú épületétől az 50. számig elhuzódó 2 m. magas kőfal milyen csodálatos természeti szépséget zár el irigyen az arra elhaladók szeme elől. Itt rejtőzik ugyanis az u. n. *„Józsefhegyi forrástó"*, vagy a hogy a Budai Napló nevezi: — *őstó*, a mely mostanában a Lukácsfürdő-uszodának a természetes langyos vizet szolgáltatja.

- Ez a 21 R fokos vizü tó arról nevezetes, hogy immár 132 éve terem és pompázik benne a

HÉVVIZI TÜNDÉRRÓZSA

(Nymphaea thermalis D. C.), melyet 1800-ban *Kitaibel* Pál ültetett át ide a Nagyvárad melletti püspökfürdő vizéből, a mely ennek a csodaszép növénynek eredeti termőhelye.

Erről a növényről a *Természettudományi Közlöny* 1889. évi augusztus havi számában *Schilberszky* Károlynak egy igen érdekes cikke jelent meg, amely e növénynek *nem csekélyfokú alkalmazkodó képességét* bizonyitja. A nagyváradi hévfolyóban a viz hőfoka 27—33 fok R közt váltakozik a különböző helyek szerint, mig a Józsefhegyi őstó hőmérséke 20.8 fok R. Fontos körülmény, hogy a nagyváradi hévforrás vizében a hévvizeket jellemző *kénvegyület nincs* és többi alkotórészeire nézve — a hőfoktól eltekintve — közel áll a *közönséges ivóvizhez*, mig a józsefhegyi forrástó vize *határozottan kénes* és egyéb ásványu alkotórészeinek minőleges és mennyileges összetételeire nézve is *lényegesen eltér* a nagyváradi hévforrásétól.

Ha tehát Kitaibel Pálnak olyan jól sikerült a Nymphaea Thermalist a 33 fok R hőfoku közönséges vizből a 21 fok R. hőfokú kénes vizbe átplántálnia, hogy ez a növény minden kertészeti gondozás és kezelés nélkül még

ma, 132 év után is pompásan tenyészik, virágzik és szaporodik,

akkor e növény további átplántálása miért ne sikerülne Morbitzer Dezső bevált kezében?

Nagyszámú melegvizü forrásaink fölösleges vizének felhasználásával fővárosunk parkjaiban könnyü szerrel

legalább egy tucatnyi ilyen langyosvizü tavat

lehetne létesiteni, melyekben a Nymphaea Thermalis sikerrel mghonosítható. Igy a Gellért-téren, Döbrentei-téren, Pálffy-téren, a Császár- és Lukács-fürdői parkokban, a Vérmezőn, a Városmajorban, de a körut mentén kialakult kis parkrészletekben is és Buda alsó részén, a Lágymányoson is lehetne ilyen tavakat létesiteni s az ezekben tenyésző növény aztán a tavasztól késő őszig virágzó s különösen julius és augusztus hónapokban pompázó, bűbájos virágaival nemcsak szemét-lelkét gyönyörködtetné a sétáló közönségnek, hanem rendkivül

nagy **vonzerőt gyakorolna az itt megforduló idegenre,**

mert nincs még egy metropolis Európában, mely ezt felmutatni tudná.

A hévvizi tündérrózsával ékeskedő tavak tehát kétségtelenül még szebbé és vonzóbbá tennék szép fővárosunkat, maradandó benyomást és emléket hagynának a rálunk megi.duló kulföldiek lelkében és mint élő reklámok állandóan hirdetnék

a főváros thermálfürdőváros jellegét,

aminek az idegenforgalmat szolgáló rendkivül előnyös voltát fölösleges volna bizonyitani.

Ilyen mesterséges tavat elsősorban a Döbrentei-téri parkban, a Hungária-forrás közelében kellene létesiteni esetleg az itt már meglevő bassin-t lehetne megfelelően kimélyiteni és a most feltárt közeli hőforrás fölösleges vizével megtölteni. Ha a vizet rossz hővezetővel burkolt vascsőben vezetik a bassin fenekére, ugy az még télen sem hülne le annyira, hogy a tündérrózsa áttelelése veszélyeztetve volna.

A Döbrentei-téri kisérletet siker esetén és a szerzett tapasztalatok felhasználásával folytatni lehetne a most létesitendő uj gyógyparkokban is, ami igaz gyönyörüséget okozna mindenkinek és az itt járó külföldieknek állandóan hirdetnék azt, hogy Budapest mint fürdőváros **elsőrangban** áll a világon.

A csillagos ég tükre lesz Kelenföldön a Planetarium

— Lendl Adolf dr. terve —

Ismerteti: **Massány Ernő dr.**

Kétségtelenül mind sürgősebben kell a meglevő gazdag természettudományi gyüjteményeink végleges és célszerű elhelyezéséről gondoskodnunk, hiszen a *Magyar Nemzeti Muzeum* keretében és ennek mostani zsúfoltságában nem maradhatnak meg, ahogyan ezt már *Klebelsberg Kunó* gróf, volt közoktatási miniszterünk megállapitotta és *Hóman Bálint* mostani kultuszminiszterünk még múzeumi főigazgató korában szintén kifejtette: előre láthatóan bele kell fognunk az ujszerű berendezendő múzeum tervezésébe.

Hogy az ezzel megbizandó szaktudósok működését megkönnyitse és irányitsa, meg hogy magát az érdemes ügyet előbbre vigye, azért irta meg *Lendl* Adolf — mindenre kiterjedő figyelemmel és sok gyakorlati útmutatással — kindulási alapúl szolgáló vaskos kötetnyi munkáját a Természettudományok Muzeumáról, a melyen — miként ő maga mondja — hosszu éveken át szeretettel dolgozott.

Nekem alkalmam volt *Lendl* Adolf ilyen cimen irt, terjedelmes munkáját látni, melyet mostanában — még kéziratban és szép rajzokkal gazdagon illusztrálva — a muzeumi igazgatóknak és neves szaktudósoknak bemutatott. Eredeti felfogás, ujszerű beosztás, mély elgondolás és meglepő sokoldaluság jellemzi az ő tervezését, mely remélhetőleg némsokára nyomtatásban is fog megjelenni, hogy közkinccsé váljék és hathatósan szolgálhassa kitüzött céljját: *e muzeum létesitését a lágymányosi területen.* Nem sokára aktuálissá válik amúgy is e területnek célszerű beosztása, hiszen vizzel boritott részeinek feltöltése serényen folyik már.

Az nem helyes, ha a nagyközönséget végig vezetik a szorosan vett tudományos gyüjteményeknek termein. Nézni-látni vágyó laikusoknak külön gyüjteménytermeket kell az előbbiek értelmében céltudatosan berendezni. Ezért is *Lendl* tervezetében különválasztja a mutatósan készitendő, vonzó gyüjteményeket és az emeleten helyezi el ezeket.

Példának okáért leirom most a *csillagászati osztály* bejáróját:

Az első fogadóteren., mely már az emeleten fekszik, egyszerü és sima falazatán kevés a disz, nehogy a közönség figyelmét lekösse. Ebből a teremből, mely szinte hidegen hat az érkezőkre, átjutunk a nagy oszlopcsarnokba. Félhomályos ez utóbbinak a belseje; kétoldalt az oszlopközökben nagy ablakok, de kivül sötét van. Az első ablak előtt egy régi magyarszármazású *csillagvizsgáló* tudósnak bronzszobra áll, mintha kint a csillagos eget nézné: páter *Hell* Miksa, a ki a korának legnagyobb asztronomusa volt és elsőként helyesen számitotta ki a Nap átmérőjét: Temesváron élt az atyja mint mérnök; *Mária Terézia* Bécsbe nevezte ki az akkor leghiresebb obszervatórium igazgatójává és mi — alig tudunk róla! — A másik ablakközben kifelé irányuló, nagyméretü *messzelátó* áll, melyben a nézők (igazitás nélkül) az *Andromeda*-ködfoltot látják, a hogyan ez méretlen távolságban keringve a sötét ürben, forogva mint egy keletkező *naprendszer* mutatkozik. A tejút, néhány csillagkép látszik még kint az égen, ha tovább megyünk. A terem másik oldalán pedig ha az oszlopok között levő ablakokon kitekintünk, szemlélhetjük a csodaszép riodejaneiroi kikötőt esti kivilágításban, az egyik ház erkélyén *Alexander* v. *Humboldt* alakja áll, mert ő a mult évszázadban a csillagos ég és a nagy *Kozmosz* egyik legjelesebb ismerője volt s az akkori rendkivüli csillaghullást e trópusi nagyvárosban figyelte meg. A gyönyörü panoráma hátterében a végtelen tengert látjuk holdfényben pihenni. Megnyugvás, áhitat száll a lelkünkbe és úgy érezzük magunkat e bevezető nagyszerüségek láttán, mintha templomban járnánk.

Tovább megyünk a következő terembe, ahol még csodálatosabb látványosságban lesz részünk. Ez a terem még homályosabb, mint az előbbi és fönt a nagyátmérőjü sötét kupolán látjuk a csillagos eget mozgásban! A *„jenai csoda"* nyilvánul meg előttünk: a *Zeiss*-féle *Planetárium*-ba jutottunk. — Ilyen mozgó csillagos eget már vagy harminc nagyvárosban rendeztek be az egész földkerekségen, külön e célra épitett magaskupolájú palotákban. Mindenütt a városok nevezetességei közé számitják e nagysikerü intézményeket és *Lendl* egy ilyent bevezetésül a létesitendő *Magyar Természettudom. Muzeum*-ba illeszt be. Látjuk benne különösen a Föld testvérbolygóit, mintha nagyitó messzelátón át néznők, hogyan keringenek ezek a térben.

Képvetítésnek mondhatjuk a *Naprendszer*-nek ezt a meglepő bemutatását. A terem egyik sarkában felállitott szószékről hozzátartozó magyarázó beszédet hallunk, mely a csillagok járását kiséri. Áhitatos hangulatban merülünk el, vagy inkább emelkedünk fel s a Világegyetem nagy Teremtőjét dicsérjük gondolatban.

Pedig tovább haladva még meglepőbb tulományos bemutatást élvezhetünk a következő teremben. Ezt az értékes látványosságot maga *Lendl* gondolta ki; ilyen még nincsen sehol a világon. Ő ezt a Föld latin nevéről *„Gearium"*-nak nevezte el és azért helyezte ide a muzeum keretébe, hogy a nagy Kozmosz ismertetéséből indulva, áttérve a Naprendszerre, folytatásképen most már ennek egy részét, magát a Földet mutathassa be:

A magas és tágas terem közepén, szabadon a térben, láthatatlan tengelyén forog a Föld 12 és háromnegyed méter átmérőjü hatalmas gömbje, belső mechanizmussal mozgásban tartva! Földünk valóságos átmérője körülbelül 12.750 kilométer; ez a mintaképe tehát egymilliomodrésze méretében készülne és *Lendl* mindjárt el is mondja tervezetében, tüzetes leirásban, hogyan lehet ezt a természetes valóságnak megfelelően, gondosan kidolgozott, hü részletezésben elkésziteni.

Ez az óriás glóbusz a teremnek egyik oldaláról meg volna világitva, mint a hogyan a Nap a világürben is a Földnek mindig csak az egyik oldalára süt. Meglátjuk rajta a tengerek és szárazföldek elosztását, a sarki hómezőket, a hegységeket dombormüvü kivitelben, a sötét őserdőket, a sivatagok sárga területeit; a nagyvárosokat pontok nagyságában, a népek elterjedését, az országok körülhatárolását, természetes kialakulását stb. mindent természetes, bár kicsinyitett méreteiben és formáiban.

Igy megismerjük a Földet, látjuk valóságos arculatát, követjük részleit s mindezt szemlélve, észrevesszük forgását is; megértjük szinte magyarázat nélkül az éjjel és nappal váltakozását; megleljük, hiszen magunk előtt látjuk az égövi zónákat, a hideg, mérsékelt és forró vidékek elosztását; az évszakok, a tavasz, nyár, ősz és tél bekövetkezése szintén természetszerüen megnyilvánul előttünk, ha a fényforrás a nagy glóbusz tengelyéhez képest irányt változtat. *Lendl* mindezt igy tervezi és kiszámitja, megmagyarázza, lerajzolja, hogyan lehet mindent a gyakorlati valóságban felszerelni.

Mint oktató és pedagógus helyesen jár el a tudós tervező: először, az oszlopcsarnokban, a Világegyetem végtelenségébe enged bennünket betekinteni és lelkes kiváncsiságot ébreszt bennünk, hogy azután a Planetáriumban a fenséges Eget és különösen a Naprendszert mutassa be nekünk nagyszerü módon; végül kiemeli belőle azt az égitestet, mely minket közvetlenül érdekel, hiszen rajta élünk: a Földet állitja elénk oly vonzó és tökéletes módon, pontos részletezésben, hogy ezért magában véve is minden külföldi megirigyelhet majd bennünket.

Óbuda ókori emlékei

— *Aquinkum és a Rómaifürdő* —

Wiesinger Frigyes dr.
III. kórházi főorvos előadása

A vicinális vonatról Óbudán a hajógyári állomásnál szállunk le.

A hajógyár mostani területén szintén melegviz források voltak a rómaiak idejében, de a Krisztus utáni V. században erősen romboló földrengés következtében eltüntek. Óbudán a Királyhegy tövében elipszis alaku háztömb alatt hozták napfényre a *második Amphiteatrumnak* északi külső falát. Azért volt két Amphiteatrum, mert a katonák nem járhattak a civil lakossággal együtt szinházba. Nemcsak külön telepük volt a katonáknak, de külön szinházban is pihenték ki a gyakorlatozás fáradalmait.

Óbudán még sok helyen ástak ki és ma is ásnak ki nagyértékü régiségeket.

Mielőtt elhagynók ezt a rómaiak lakta területet, meg kell még néznünk a *Flórián-téren talált*

ÓKORI FÜRDŐT

Ezt a XIII. században *Schönwiesner* nevü kutató fedezte fel. Mária Terézia idejében vasból készült csigalépcső vezetett le a borospincének felhasznált ókori fürdőhöz, később az egészet beboltozták, csak a boltozat felbontása alkalmával fedezték fel nemrégen ezt az eredeti régiséget, melyet most ujból beboltoztattak, de ugy, hogy a közönség részéről hozzáférhető maradjon.

Rég letünt kort ismertettem. Az ember természetében rejlik a misztikus mult

FŐVÁROSI NYILVÁNOS KÖNYVTÁR

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot
tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, hügyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Iyókúra

iránti érdeklődés: ha már a jövőt nem birjuk kikutatni, kutassuk ki a multat! Nekünk is vannak tudósaink, kik a mai szegényes körülményeink között feltárták nekünk azon népeknek lakóhelyét, életükhöz szükséges eszközeiket és sok egyebet, kik itt a mi földünkön jártak-keltek. Örök hála legyen érte *Hampel* Józsefnek, *Torma* Károlynak, *Kuzsinszky* Bálintnak, *Nagy* Lajosnak és többi archeologusunknak.

A felületes észlelőt is meglepi az, hogy bármennyit változott a világ két ezredév alatt, lényegében véve sok minden már ekkor is megvolt. Láttuk, hogy a régi rómaiaknak meg voltak várszerűen kiépített erődítményeik, mint Aquinkum, volt felfegyverzett, vértezett gyalogos és lovas katonaságuk. Volt szinházuk, voltak strandfürdőik, fürdőmedencéik és központi fütésük. Voltak mesterembereik: az ácsok, kőművesek, fazekasok szerszámjait megtaláltuk. Voltak kétkerekü lovas kocsijaik, formájuk kevéssé eltért ugyan a mienktől.

Kedves olvasóim megtanulhatták — ha eddig nem tudták volna — hogy a parfümöt, pudert, ruzst, manikürkészletet, hajsütőpálcikákat és egyéb kozmetikai eszközt az ókori római asszonyok nemcsak használták, hanem annyira szerették, hogy még a sirba is magukkal vitték. Pénzt is vittek magukkal a másvilágba, sőt még *hamisitott arany pénzt is.* A pénzhamisitás sem volt eszerint ismeretlen fogalom, szóval semmi sem uj a nap alatt.

Végtelenül örvendenék, ha rövid leirásommal sikerülne kedves olvasóim figyelmét ez érdekes vidékre irányitani, amelynek kövei évezredes multról beszélnek.

Az élet halál-harc uj vára

— A Tölgyfa-utcai uj tüdőbeteggondozó —

A tuberkulózis leküzdésére leghatásosabb eszköznek a dispanser-ok bizonyultak, ezért a székesfőváros is, hogy e szomoru és nagy emberáldozatot követelő betegség ellen komolyan harcba szálljon, megfelelő dispanser-hálózat kiépitésére törekedett. Már 1917-ben a VI. ker. Dévai-utcában felépitette az első tüdőbeteggondozó intézetét. Ezt a mintaszerü központi intézetet követte a III. ker. Szentendrei-uti és a X. ker. Mázsatéri tüdőgondozó létesitése. 1921-ben a főváros átvette az államtól a VIII. ker. Kistemplom-utcai tüdőbteggondozó-intézetet, majd 1928-ban két uj tüdőgondozó is megnyilt, az I. ker. Pauler-utcai és a IX. ker. Mester-utcai, 1929-ben pedig a VII. Ujvidék-utcai intézetet adták át rendeltetésének. Az 1931. évben is két uj tüdőgondozó épült, egyik az I. ker. Kökörcsin-utcában, a másik pedig a VII. kerületben, a Rózsák terén.

A székesfőváros védekező programmjának befejezéséül most elkészült a Tölgyfa-utcai tizedik uj tüdőbeteggondozó-intézet is.

Az uj épületet Almási Balogh Loránd okl. építész tervezte s az általános terveket a polgármester X. (közegészségi) és XIII. (magasépitési) ügyosztályok, — a tisztifőorvos és a tüdőbeteggondozó-intézetek igazgató-főorvosának bevonásával és meghallgatásával ugyancsak ő készitette el végleges kivitelezés céljaira.

Az építkezés 1931. év tavaszán indult meg s ugyanezen év végén befejezést is nyert, mig az intézet teljes müszaki berendezése és orvosi felszerelése csak egy évvel később készült el, nehogy a sok költséget jelentő berendezést és felszerelést az épület esetleges nedvessége hátrányosan érintse.

Az eredeti elgondolás szerint — de az évek hosszu során át szerzett tapasztalatok alapján is — átlag minden százezer lakosra kell számitani egy gondozó-intézetet, a most megnyiló tizedik intézettel a tüdőbeteggondozás hálózata a székesfőváros mostani lakottságának megfelelően teljesen kiépült.

A dispanserek forgalmának állandó emelekedése igazolja azt a hatalmas, nagy munkát, amelyet a gondozó-intéze-

Az uj tüdőgondozó Budán.

tek évek óta kifejtenek és egyuttal bizonyitja azt is, hogy az intézetek modern berendezésükkel és kiváló orvosi felkészültségükkel a tüdővész elleni küzdelmek leghatalmasabb tényezőivé lettek.

*

Az intézet épitését *Zilahy Balogh* Gyula épitőmester végezte azzal a precizitással, amely minden munkáját jellemzi s amely egy ilyen speciális rendeltetésü épületnél különösen fontos volt.

Csépay Jenő mérnök (IV. ker. Kossuth Lajos-utca 8. szám.) készitette az épület teljes csatornázási-, vizvezetéki- és egészségügyi berendezését. *Csépay* Jenőnek nem az az első ilynemü munkája, az Alkotás-utcai IX. honvédkórház berendezését is ő tervezte és készitette, amellett nagyon sok magán- és bérház csatornázásának és vizvezetékének berendezését ő végezte. e *(G. S.)*

Buda, 1933. febr. 3.

Helyes uton. *Kruck* Elemér dr. ügyvédtől kaptuk az alábbi levelet: — Becses lapod legutóbbi számában — téves értesülésed folytán — azt irtad, hogy én a „Budapesti Zugligeti Egyesület" januári értekezletén a *Kutvölgyi-ut* csatornázásának *olcsóvá tételét* sürgettem. Ellenkezőleg éppen azt jelentettem örömmel, hogy a székesfővárosi mérnöki hivatalban azt az *örvendetes értesülést* nyertem, miszerint a Kutvölgyi-ut középső szakaszán nem kell csatornát végigfektetni, hanem a Zalai-ut csatornája ki fog épülni egészen a Kutvölgyi-ut széléig, és nekünk elég lesz, ha innen a Kutvölgyi-uton át egy 30 cm. széles magáncsatornát készittetünk, ami alig kerül valamibe, — és ebbe belekapcsolhatók mindazon telkek, amelyek magasabban feküsznek, mint a keresztcsatorna. Igy most már a Kutvölgyi-ut az összes közmüvekkel el van látva, csak az alsó szerpentin ut kiépitését várjuk szorongva, de *bizva a Kozma Jenő dr. áldott kezében,* az autóbusz megindulását is nagyon várjuk. Mindenesetere nagyon kérjük a *D.r Krivoss Árpád szives, hathatós támogatását is,* mint az első kerület vezető egyéniségének jóindulatát. Mindenki meg lehet győződve arról, hogy ezen az utvonalon az autóbusz nyári forgalma ugyancsak kifizeti magát, mert hiszen a Béla király-uti villák, a Fácán, a Disznófő és ezek környéke nagy forgalmat biztositana. Légy szives helyesbiteni a korábbi cikket.

Nagy férfi ing és harisnya vásárt rendez e héten a
SZÉNATÉRI ÁRUHÁZ
II. Vérmező-ut 4. sz. alatt
Győződjön meg jóságáról és olcsóságáról.

Olcsóbbá tette a fürdőt az egyesitett fővárosi fürdőüzemek vezetősége, a fürdők forgalmának emelése érdekében. Január 15-én már életbe léptették az olcsó jegytarifát. A Gellért és Széchenyi gyógyfürdőknél olyan olcsó jegytipust hoztak forgalomba, amely a gőz- vagy kőfürdő kétszeri igénybevételére jogosit és e kettős jegy ára 3 pengő. A fürdővendég ezzel a jegygyel úgy a Gellért-, mint a Széchnyi fürdőt igénybeveheti. A *Rudas*-fürőnél is nagyarányú árleszállitás lépett életbe. Az eddig 2 pengős fürdőárakat 1.40 pengőre szállitották le. A jelentős árredukcióra való tekintettel a Rudas-fürdőbe egyéb kedvezményes jegyeket többé nem adnak ki, a már megváltott kedvezményes jegyek január 31-ig voltak felhasználhatók.

A III. ker. Katolikus Kör az ujlaki kulturházban február 1-én kitünően sikerült táncestét rendezett.

ESKÜVŐI KÉPEK Blahosnál, Fő-u. 18.

Épitőművészeti kiállitást rendez a *Budai Szépművészeti Társulat* a *Budai Klub* Pálffy-tér 5. alatti helyiségeiben. A kiállitást ünnépélyes keretek között február 19-én délelőtt 11 órakor nyitják meg.

Az Országos Magyar Iparmüvészeti Társulat „Hogyan rendezzük be lakásunkat" kiállitása megtekinthető naponta 9—7-ig, vasárnap és ünnepnapokon d. e. 10—2-ig. Belépődij 40 fillér. Technologia, VIII., József-krt 6. sz.

FÉNYKÉPEZŐGÉPEK Zibrinyinél, Attila-utca 8.

A reumakórház létesitésének régen vajúdó problémája most végre megoldást nyer, mert az idén megkezdik a kórház épitkezését. Ebben a kérdésben február 1-én megbeszélést tartottak az illetékes hatóságok. Az ankéton résztvettek a MABI, az OTI, a Fővárosi Segitőalap, a Posta Betegsegélyző és az Államvasutak delegáltjai. *Scholtz* Kornél dr. államtitkár elnökölt az értekezleten és dr. *Dalmady* Zoltán professzor tartott előadást a kérdésről.

Jelmezes álarcos táncestélyt rendez február hó 11-én szombaton este 9 órai kezdettel a Budai Társaskör helyiségében a Budai Iparosok és Kereskedők Kulturegyesülete, amelynek védnökei dr. Ripka Ferenc és dr. Kozma Jenő. A nagyszabásunak igérkező cestélyhez meghivóra igényt tartók forduljanak I., Városmajor-utca 59. szám alatt a BIKIKE rendezőségéhez, este 8—10 óra között.

Elhanyagolt ut károsodó polgárok

Előtérbe került most a Gellérthegy, mint a fürdőváros oly tényezője, amelyet a természet fölkinált ennek a városnak közvetlenül legjelentősebb gyógyforrásai mellett, mint *magaslati gyógyhelyet,* mely kedvesen illeszkedik bele a hétköznapi életbe. A székesfőváros is fölismerte ennek a hegynek a nagy fontosságát, mint gyógytényezőjét és ma már belekerült a város gondviselésének tengelyébe. Uj utak épülnek, uj parkok, amelyek ezt a hegyet bekapcsolják az *alvizi fürdők* körzetébe és maga a hegyet lakó polgárság is tudatára ébredt annak, hogy változott helyzettel áll szemben és igyekszik annak előnyeit kihasználni. *Földes* Mór igazgató tette szóvá fenti cimen lapunk utján a *Somlói-utnak* teljes egészében való kiépitését, melyre nézve

LIBER ENDRE
h. polgármester

az alábbi helyreigazító sorok közlésére kérte fel lapunkat:

„....A cikk azt panaszolja, hogy a Somlói-utnak utolsó szakasza, mely a Mihály-utcától a Hegyaljautig terjed s melynek hossza csupán 50 m., nincs kiépitve és igy a Somlói-ut a székesfőváros által a közelmultban megépitett Transverzális uttal nincs közvetlen összeköttetésben. A cikkiró szerint ez az utszakasz fillérekért volna megépithető. Ezzel szemben a következők állapithatók meeg: Az utszakasz hossza nem 50 m., hanem 200 m. Mivel az altalaj sziklá, — megépitése folyóméterenként előreláthatóan 400 pengőbe, összesen pedig 80.000 pengőbe kerülne, amely összegre fedezet nem áll rendelkezésre. Ehhez járul még, hogy az utterület ma még nem is közterület, az *ingatlantulajdonosok nem hajlandók* azt a fővárosnak ingyen átengedni, tehát még *költséges kisajátitásra* is volna szükség.

Liber Endre,
h. polgármester.

Megkerestük ez ügyben *Liber* Endre h. polgármestert, aki nagy szeretettel nyilatkozott a Gellérthegyről, annak nagy szerepéről a fürdőváros ügyében, aki maga is érzi, hogy sok mindenfélét kell még a Gellérthegyen kiépiteni, és őszintén sajnálja, hogy erre fedezete a fővárosnak ezidőszerint nincsen. A Gellérthegy kérdését állandóan napirenden tartja és ha küzdelemmel is, de igyekszik az ottlakó polgárság érdekeit kielégiteni, szolgálva ezzel a Gellérthegy fejlődését.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Kényelmet a fürdőkben

Néhány szó a Rudasfürdőről

A budai fürdők uj központi igazgatót kaptak *Bánlaky* Géza személyében, aki eddig mintaszerüen vezette a Szent Gellértfürdőt s igy szolgálatot vélünk neki tehetni, ha a Rudas-fürdő egynémely hiányaira a szives figyelmét felhivjuk.

A Rudas-fürdő egyik értékes tényezője Budapest fürdővárosnak és az idegenforgalomnak. Radioaktiv vize, a törökök által épitett, más történelmi beccsel biró medencéje, célszerü berendezései révén kedvelt fürdője volt ez már a multban is nemcsak a főváros közönségének, hanem az itt megforduló idegeneknek is. Hiba lenne tehát, ha az itt található és könnyüszerrel pótolható hiányok fölött csak ugy egyszerüen eltekintenénk. Megvagyunk győződve arról, hogy az uj igazgatóság szeretettel fog azon munkálkodni, hogy ezek a hiányok rövidesen megszünjenek.

Kezdjük a gőzfürdő legbelsőbb részében a közkedvelt száraz hőkamrákon. Hát kérem, ott szinte kiállhatatlan a bűz. Ez abból adódik, hogy az ott tartózkodók a testükről lefolyó izzadtságot fakésekkel csapkodják a gyékényre, sokszor nem kimélve a mellettük izzadókat sem. Ennek elpárolgása okozza azután a büzt. Ezen könnyen ugy lehetne segiteni, hogy a hőkamrák bejáratánál törlő kendők állanának a fürdőzők rendelkezésére, amelyekkel testüket letörölhetik s a kendőt az e célra szolgáló s az előkamrában levő kosárba bedobhatják. Igy az izzadtság nem marad a hőkamrában.

Azután meg minek a 70%-os kamra bejáratán az a felirás, hogy „a benttartózkodás életveszélyes"? Ha ilyen veszélyes, akkor ne engedjenek be senkit, ha pedig nem, akkor minek a fölirás? Talán úgy lenne helyesebb, hogy a „hosszabb benttartózkodás életveszélyes.

Menjünk a nagymedencéhez. Látjuk, hogy míg itt csak néhány fürdőző fürdik, addig a kisebb 29 és 24 fokos medencékben zsufolva ülnek az emberek. Nem lehetne-e a forrásvizet két kisebb medencébe ereszteni, a nagy medencébe pedig a 28 fokosat, amelyet a közönség legjobban szerot és amelyben leghosszabb ideig szokott tartózkodni? A nagy medence oszlopai alján levő köpőcsészék ugy tünnek föl, mintha igen célszerüen lennének elhelyezve. A tény pedig az, — magam láttam, hogy sokan nem találnak bele a magasból a csészébe, a köpet amellé mellé hull, amit azután a kilocsesanó viz a medencébe sodor. Cészerű lenne ezeket a csészéket 120—150 centiméter magasságban az oszlopokra helyezni. Persze egy kissé stilszerűen.

A melegfürdői kurához feltétlenül hozzátartozik a fürdőzés utáni pihenés. Csakhogy az erre szolgáló fekvőhely kevés. Ezen ugy lehetne segiteni, hogy a tuskamrát és a mellette levő hidegviz medence helyiségét, amelyeket amugy sem használ senki — kellene szárító és tyukszemvágó helyiséggé átalakitani és az igy felszabadult helyiségekben a fekvőhelyek számát szaporitani.

A pihenőben nincsen asztal, nincsen ujság (egy-két kimustrált ócska külföldi lapon kivül) nincsen levélpapir, levelezőlap. Holott a pihenők szivesen olvasnának, levelet irnának vagy emlékül egy-egy levelezőlapot küldenének ismerőseiknek.

A telefon fönt van az emeleten. Ha valakit hivnak, bizony nagyon kellemetlen neki a vizből oda fölszaladni. Azt, vagy mellékállomását le kellene helyezni a pihenőbe, hogy a fürdőzők pihenés közben kényelmesen telefonálhassanak.

Ha Budapestből fürdővárost akarnak csinálni, ha azt akarjuk, hogy az idegenek itt magukat jól érezzék, akkor nem lenne szabad ilyen és ehhez hasonló hiányokat türni, mert a külföldi bizony hozzá van szokva otthon a legteljesebb kényelemhez.

Udvarhelyi K. Imre.

Utcán át olcsóbban méri közismert minőségü borait az *óbudai Raab*-István borház uj budai fiókja I., Horthy Miklós-ut 14. alatt, ahová *Raabék* átültették azt a különleges, patriárkális szokást, hogy az ételfogyasztást vendégeik számára nem teszi kötelezővé, hanem mindenki zsebében hozhatja magával az ennivalót és csak a bort rendeli hozzá.

GYERMEKKÉPEK Blahosnál, Fő-u. 18.

Boldog budai békebeli hangulatot varázsol elénk e két szó: „Budai Kispipa". Valamikor a hires vendéglősök között is egyike volt a legfelkapottabbaknak. A bekövetkezett súlyos időkben tulajdonosai gyakran váltakoztak, ugylátszik, csak kisérleteztek vele, mert a helyiség nem tudott zöldágra vergődni. Pedig helytelen az a felfogás, hogy ma a közönségnek nincsen pénze szórakozásra, ellenkezőleg éppen ma akar mindenki felejteni és a közönség ama rétegének, amely a Kispipát látogatta valamikor, még ma is van pénze. A helytelen vezetés azonban elszoktatta törzsközönségét. Most *Trethahn* Frici, a Budai Vigadónak és a Csillaghegyi Strandfürdő vendéglőjének hosszú időn át volt főpincére és a „Haen" aranyszoba volt mixere vette át és 30 éves szakmai tapasztalatai felhasználásával iparkodik visszaállitani a „Budai Kispipa" régi hirnevét. Reméljük, hogy ez sikerülni is fog neki.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET!
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél I., Gellért-rakpart 1. Telefon: 53—0—03.

A lerombolt Tabánon csak százhatvan ház áll, de amint egy kiürül, azt is azonnal lebontják. A legutóbbi lebontások folytán két tabáni utca teljesen el is tünt a színéről. A régi házakból a lakókat részben más városi házakba telepitették át, részben pedig 50—200 pengős költözködési segélyt, illetve végkielégitést utaltak ki számukra, hogy másutt kereshessenek lakást. A házak lebontása után nyomban hozzáfognak a uj utcák kiszabásához, a közmüvek elkészitéséhez. Ennek előfeltétele azonban az, hogy akkorra a városrendezési ügyosztály teljesen készen legyen az idejétmult tabáni városrendezési tervek korszerü és praktikus módositásával.

Aquila Adler Adelina
a m. kir. Operaház és a Városi Szinház volt énekmüvésznője
TANIT: lirai operaszerepeket, dalt, belcantot, coloraturát
VÁLLAL: tehetséges kezdőket
I. Gellérthegy-utca 1. II. 12. sz.
Tel. 509-83. d. u. 2—4-ig

SZÉCSI SZÜCS UJ SZALONJA BELVÁROS, PILVAX-KÖZ 6.

Százalékos kedvezményt ad mindenkinek az *Engenthaller és Nád* keztyüüzem, aki vásárlásánál a *Budai Naplóra* hivatkozik. A két törekvő fiatalember Budapest legelőkelőbb keztyüüzemeiben tanulta ki a szakmát és keztyüinek minősége és szabása minden igényt kielégit, áraik pedig feltétlenül versenyképesek. Üzleteik II., Margit-krt 15. és Krisztina-krt 32. sz. alatt vannak. Saját érdekében hivatkozzék tehát a *Budai Naplóra.*

„Claridge"
kávéház, étterem, bridge és táncszalon január 25-én, szerdán délután megnyilt s a régóta várt megnyitás sikere bebizonyitotta, hogy a „Claridge" valóban hézagpótló szórakozó helye a Németvölgy és környéke uri közönségének. A holtonusu, ragyogó termekben a legügyelmesebb kiszolgálás mellett a legkitünőbb ételeket és italokat nyujtják a vendégeknek valóban szolid árakon. Az olvasni óhajtók a kávézóban, a kártyakedvelők az intim bridgeteremben, a táncoskedvüek a nagyszerü zenekar jazzmuzsikájára a „kékteremben" találják meg szórakozásukat.

Az öttagú zenekart külön kell kiemelnünk. *Laky* Dezső zenekarvezető külföldön a legelőkelőbb helyeken müködött, a zenekar tagjai: *Bartkó* Rudi, a amburgi Trocadero zenekarának közismert első szakszofonistája, *Négyesi* Gyula, az elsőrangu hegedüs, *Müller* Tibor zongoramüvész és *Fonó* Frigyes dobos, harmonikás. Mindnyájan bejárták egész Európát és mindenütt dicsőséget szereztek a magyar névnek.

*

A *„Claridge"* központi melegvizfütési berendezését *Tóth Imre és társa* cég (V., Katona József-utca 3.) készitette a multjához méltó tökéletes megoldással. Az 1895. óta fennálló vállalat e munkája csak növeli annak eddig is jó hirnevét, amelyet e téren évtizedeken át kivivott. A mult év folyamán nagyon sok magánvilla és bérpalota fürdőberendezésének tervezése és kivitelezése mellett a cég épittette a Szent Imre herceg-uti *Szent Margit leányliceum* központi fütését, a Bertalan-utca és Horthy Miklós-út sarkán épült hatalmas társasház etagefütését és a Beac lágymányosi sporttelepének központi fütését.

A régi budai *Ceisel és Ellscher* festő és tapétázóvállalat végezte a festési munkákat. A cégről felesleges dicséretet mondani, iszen az egész fővárosban ismerik izléses, tartós munkái révén.

KOPFMANN JÁNOS
EGYETLEN BUDAI
CUKORKAGYÁRA
I., Krisztina-körút 91.
II., Margit-körút 36.

Élvezetes
RUZCSKA PÁL
kenyér és péksütemények
Gyár: **I., Horvát-utca 29.**
Uj fiók: **II., Margit körút 103.**

TÉLI SZALÁMI
SIELŐK, TURISTÁK
számára
a LEGTÁPLALOBB
élelmiszer a **40 ÉVES**
SCHMIEDL-GYÁR
BUDAI FIÓKJAIBAN:
I., Horthy Miklós-út 33.
II., Margit-körút 5/a.

VELENCE, GÁRDONY-füred
Magyar
a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmenti **villatelkek** □-ölenként P 3-tól. **Havi lefizetés P 10.—től.** Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóvíz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már P 500-tól. **Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők.
INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **Indul a Városi Irodától** (Horthy Miklós-körút 3/b. Telefon: 694-33) **Kérjen Propektust!**

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

Személyi hirek.

MACDONALD LEÁNYA és férje dr. MacKinnon február 4-én Budára érkeznek, hogy a budai gyógyvizeket és fürdőket tanulmányozzák.

RIPKA FERENC dr. udvari tanácsos, ny. főpolgármester szerdán, e hó 2-án este nagyszabású előadást tartott a Fővárosi Kereskedők Egyesületében: „Budapest, mint a közép Duna medence idegenforgalmának központja" cimen. Az illusztris előadót *Vértess* Emil elnök és *Fábián* József alelnök fogadták és a főváros kereskedőinek szine-java jelent meg az őket érdeklő előadáson, amelyben Ripka Ferenc rámutatott a kelet fontosságára és mélyreható nagy sikereket aratott.

PESTHY PÁL dr. ny. miniszter bányakerületi felügyelő mondotta a szép beszédet február 1-én a III. ker. evang. Nőegyesület jól sikerült műsoros estjén.

HEGEDÜS LORÁNT ny. pénzügyminiszter és HELLER FARKAS müegyetemi tanár világították meg a mai válságot előadásukban a *Budai Klubban*, kedden, január 31-én, nagy, előkelő hallgatóság előtt.

BÚD GYÖRGY dr., a budai Margit-kórház főorvosának állapota, amint a Bethesda kórház vezetőségee közli, örvendetesen javul.

PÁVAI VAJNA FERENC dr. főbányatanácsos, főgeologus február 13-án hétfőn este 7 órakor előadást tart a *Hollós Mátyás Társaság* előadóestjén a Gellért-szálló dohányzótermében, — *Buda gazdagabb lett!* — cimen.

SZOMBATHY KÁLMÁN, a Községi Takarékpt. igazgatója és a Budai Egységes Községi Párt ügyv. elnöke szerencsésen felgyógyult egy hetes betegségéből.

MORITZ PÁLT, a kiváló irót bronzéremmel tüntette ki elismerése jeléül a kormányzó.

REMÉNYI-SCHNELLER LAJOS, a Községi Takarék vezérigazgatója magas lázzal fekszik betegen a lakásán.

GALÁNTHAY GLOCK TIVADAR tábornok, a kelenföldi frontharcosok elnöke nyitotta meg a frontharcosok új otthonát a Gellért-kávéház különtermében, amelynek avató beszédét Martsekényi Imre tv. bizottsági tag mondotta.

LAMPEL VILMOS dr. min. tan. a várbeli egyházközség elnökét fogja a főváros közgyülése örökös tagnak megválasztani Platthy György örökébe.

TEMESSY GYÖZŐ póttag kerül Lampel Vilmos helyére az I. ker. bizottsági rendes tagok sorába.

ILLYEFALVY LAJOS dr. fővárosi statisztikai hivatal igazgatója az influenza járvánnyal járó súlyos lázzal küzdve fekszik betegen a lakásán.

LENGYEL ZOLTÁN dr. v. országgy. képviselő tiszteletére vacsorát rendezett február 1-én a *Lágymányos-Kelenföldi Polgári Kör*.

SZUHY LÁSZLÓ dr. ügyvéd betegen fekszik várbeli lakásán.

RUPP ISTVÁN főv. pénztáros, a III. ker. Keresztény Nemzeti Liga legutóbbi ülésén érdekes előadást tartott az adózásról.

FOLLY JÓZSEF dr. ügyvéd, a MABI ügyésze tüdőgyulladásban fekszik betegen Attila-köruti lakásán.

PALÁGYI RÓBERT dr. igen érdekes előadást tartott a Budai Ügyvédek Egyesülete ülésén, január 25-én a Budai Klubban.

HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG

közgyülést előkészítő választmányi ülését hétfőn, e hó 6-án este rendezi a Császárfürdő Hollós Mátyás terméber, amelyhez a választmány tagjait ezuton hivja meg.

Az ezévi előadások sorozatát *Pávai Vajna* Ferenc dr. főbányatanácsos, főgeologus nyitja meg, amelyben ismerteti a Rudasfürdő tájékán eszközölt furások eredményét és az abból levont tanulságokból következtet a közeljövőben szükséges mélyfurásokra és az ott elérhető eredményekre. Az előadáshoz *külön meghivót* bocsát ki a Hollós Mátyás Társaság.

BUDAI TÁRSASKÖR

január hó 26-án rendezte ezévi első választmányi ülését, amelyen a tagok rendkivüli ovációban részesitették dr. *Ripka* Ferencet, aki az ülésen elnökölt. Dr. *Krivoss* Árpád felolvasta a főtitkári jelentéseket és beszámolt az uj tagok felvételéről, a kör által indított felsegélyező akció, — meley főleg ruhaneművel látott el szegényeket, — eredményéről, arra kérve a választmányt, hogy *használt nőiruhák* gyüjtése érdekében indítson ujabb akciót. Beszámolt a tervezett előadásokról és borestékről és a választmányi tagságok körül történt változásokról. A fokozódó körbeli társadalmi élet még élénkebbé való tétele ügyében *Oszoly* Kálmán, *Fábián* József és *Feller* Mihály vetettek fel életrevaló ötleteket. Ezután *Csohay* Géza terjesztette be pénztári jelentését, amely a társaskör előnyös anyagi helyzetét világította meg és amelyet igazolt *Fuchs* István a számvizsgálóbizottság elnökee, aki a kör számadásait pontosan átvizsgálta és jegyzőkönyvi köszönetet indítványozott Csohay Gézának, pontos, lelkiismeretes munkájáért, amit a választmány elefogadott, Ripka Ferenc elnöknek elismerő és Csohay Géza személyét rendkivül kiemelő felszólalása után a népszerü pénztárost több izben megéljenezték.

Az előadások sorozatát e hó 9-én este fél 7 órakor *Viraág* Béla, lapunk szerkeszt-je nyitja meg, ismertetve a *mohamedán mozgalmat Buda idegentorgalma érdekében*. Az előadáshoz külön meghivót bocsát ki a társaskör.

BUDAPEST FÜRDŐVÁROS EGYESÜLET

dr. *József Ferenc* főherceg elnöklete alatt előadó ülést rendezett, mely bevezetője lett volna annak az ankétnak, mely Budapest levegőjét szeretné megtisztítani a *füsttől és a portól*, ami nem fér össze a fürdőváros fogalmával. Az első előadó *Dénes* Miklós gépészmérnök volt, aki előadásában ismertette a Ganz-gyár különböző füstemésztő készülékeit, abban a téves hitben, hogy ezeket a szénfütés érdekében a szénfogyasztó közönségnek kell megszereznie, ami nagyon költséges mulatság és szerintünk a szénbányavállalatoknak a saját érdekükben kellene ellátni a szénfogyasztásra berendezett vállalatok, hajók és házak kéményeit, hogy ezzel biztosítsa a további szénfogyasztást, mely helyettesíthető. Budapestnek módjában áll, hogy mélyfúrások révén feltárt *melegvizzel fütthessen*, amire rákényszeríti majd az elbiratatlan füstréteg, a melyről *Massányi* Ernő dr. főmeteorológus elmondotta a maga véleményét és praktikus tanácsokkal szolgált dr. *Baranszky* Gyula. *Arnold* Alfréd az Ajkai kőszénbánya Rt. igazgatója a szénbányák érdekében szólalt föl és *Erős* Vilmos mérnök hozzászólása után *Scheit Dabis* László egyetemi tanársegéd, a főváros közegészségügyi intézetének igazgatója ismertette az intézet müködését a levegőjavitás terén.

A Vitézi Rend Budán élő tagjai között már régebb idő óta szokásos, hogy évenkint egyszer felekezeti különbség nélkül látogatnak el egy-egy katholikus és protestáns istentiszteletre. Az idén már a főváros egész területéről gyültek össze a vitézi rend tagjai egyszer a budai Ferencesek templomában, ahol *Zadraveecz* István mondott szentbeszédet, a rákövetkező vasárnap pedig a Szilágyi Dezsőtéri református templomban hallgatták a vitézek valláskülönbség nélkül *Haypál* Béla tanításait. — Igy van ez rendjén! Ha a különböző felekezetbeliek egymás templomába ellátogatnak, meggyőződhetnek arról, hogy mindenik templomban egyformán dicsérik az Istent. És az ilyenek nem lesznek kaphatók a felekezetközi béke megbontására. — Igy irja ezt nagyon helyesen a „Magyarok Lapja".

Kibővitette székházát a Marcibányi-téren a *Budapesti Polgári Lövészegyesület*, amely az utóbbi nagy fellendüléssel szemben kicsinynek bizonyult és azt társadalmi életének rendelkezésére bocsátotta. Igy most már a báltermen kivül is elég hely áll rendelkezésére, hogy tagjainak és hozzátartozóinak *minden szombat este* jazz-band mellett kellemes *tánc-összejövetelekről* gondoskodjék. Meghivó az Egyesülettől igényelhető. (Telefon: 538—78.)

Hősök kápolnája. Budapest Székesfőváros Tanácsa mint Kegyur, nagylelküen támogatta, az egyházközség hiveinek áldozatkész adakozása lehetővé tette, hogy a Felsővizivárosi r. k. egyházközség régi tervét, a világháborúban hősi halált halt testvéreinek dicső emlékét megörökitse. E célból a Szt. Anna-templom egyik kápolnáját átépítve és méltóképen restaurálva *hősök kápolnájává* alakitották át, melyben egyúttal *hősi emlékművet* helyeznek el, márványban megörökítve az egyházközség hősi halottait, örök emlékezetül az utókor számára. A hősök kápolnáját, amelyet *Ramold* Lajos tanár festette ki müvészettel és a *müvészi oltárt*, melyet *Scitovszky* Tibor dr. volt m. kir. külügyminiszter — az 1914 augusztus havában, az orosz harctéren hősi halált halt fivére — nagykéri *Scitovszky János* honvéd huszárszázados emlékére adományozott, mely oltár 1760-ból való, diszes faragású tiroli munka és Ferenc Ferdinánd tulajdona volt, — valamint a Hősök emlékművét, amely *Győry* Dezső szobrászmüvész alkotása, február hó 5-én délelőtt 10 órakor — a Szent Anna plébánia templomban II., Batthyány-tér 7. — áldják meg ünnepélyesen. Az ünnepi zenésszentmisét *Mészáros* János dr. prelátus, érseki helynök pontifikálja és mond szentbeszédet. A magyar Hiszekegy és a Hősök Kápolnájának és az Oltárnak, valamint a Hősök emlékművének megáldása után megkoszoruzzák az emlékművet. A közreműködő szimfonikus zenekart *Krén* Géza karnagy vezényli. A meghivót *Molnár* László plébános, dr. *Kubányi* Béla v. elnök és lovag *Kriegs-Au* Ottó gondnok irták alá. A meghivó belépőjegyül szolgál.

A Seker-Bajram, a mohamedán ünnepről szóló tudósítást legközelebbi számban közöljük.

Szél Jenő, a Kisipari Hitelintézet vezérigazgatója, a Szabadegyetem előadásainak keretébe beillesztett igen érdekesnek igérkező előadássorozatát március hó 27-én kezdi meg a Banküzem racionalizálásáról a Muzeum-köruti Egyetemi Kémiai Intézet előadótermében este 7 órai kezdettel.

Sváb szekerek lepik el Óbudát a reggeli órákban. A pilishegyvidéki bányák szenét 10—25 kilogrammos tételekben adják el a háztartásoknak és jogtalan konkurrenciát támasztanak az adófizető legális kereskedőknek, akik természetesen alulmaradnak az egyenlőtlen versenyben.

Gyász. Lapzártakor értesülünk, hogy *Péter* János ny. isk. igazgató 81 éves korában influenzától származó szivgyöngeség következtében e hó 2-án éjjel rövid szenvedés után elhunyt.

A Budapesti Polgári Lövészegyesület január első hetében kezdte meg jeles *vivómesterek* vezetése mellett *vivószak-osztályának* működését. — Ugyanekkor vette kezdetét a *lövészmesterek* vezetése mellett a *céllövészetben* való kiképzés is és a most épitett 25 méteres téli lőcsarnokban.

Emlékünnepet rendezett a *Magyar Képzőművészek Egyesületének* építési csoportja január 31-én kedden *Jakab* Dezső, a nemrég elhunyt neves építőművész emlékezetére. *Lechner* Jenő dr. tanulmánya keretében méltatta *Jakab* Dezső érdemeit.

Barátságos halászlére invitálja tagjait és vendégeket a *Zuglideti Egyesület* február hó 11-én este 8 órára a *„Szarvas"* vedéglőbe, ahol a hölgyeket is szivesen látják.

Elégtelenek a közmunkák, amit az a szomoru adat bizonyit, hogy a főváros hetvenezer ingyenebéd, 2500 liter ingyen tejet oszt ki és ezerszám dideregnek a munkanélküliek a melegedőkben. Nem ingyen eltartás kell, hanem munka! Az ingyenélés a forradalom melegágya.

Februári kiskáptalani ülését 8-án, szerdán este fél 9 rakor rendezi a Sycambria, amelyen *Pávai Vajna* Ferenc főgeologus a mélyfurásokról tart előadást. Ezuton is kéri a corporatio tagjait, hogy ezen az érdekesnek igérkező ülésen feltétlenül jelenjenek meg.

Megszünnek májusban a réglhirü *Albecker, Avar* és *Kakuk* vendéglők, mert a város fölmondta nekik a bérleteket és megindul a Tabán épitése.

Az egér cimü pompás vigjátékot adja elő az *„Óbudai Kath. Leánykör"* kiváló gárdája az Óbudai Oltáregylet január 22-i teáján, amely évek óta egyik legkedvesebb eseménye Óbudának, s melyet sok ötletességgel, lelkesedéssel *Krebsz* Ferenc lelkigazgató, dr. *Hartl* Alajosné elnök és *Pohl* Mária leányköri elnök rendez nagy körültekintéssel.

Kétezer éves emlékre bukkantak a Rudasfürdőnél a legutóbbi forráskutatások alkalmával. A föld mélyén római kori régi falmaradványt találtak, amely hasonló a piarista telken nemrég talált római őrtorony maradványaihoz.

Óbudai kertváros a cigánysoron.

Bokáig érő sárban botorkálunk, a Bécsi-ut és Vörösvári-ut találkozásánál leszállva a villamosról, a körülbelül 500 lépésnyi távolságban levező Zay-utig, a honnan panaszos levelek hivták fel figyelmünket az ott uralkodó állapotokra. A *Zay-ut és Bécsi-ut* által közrefogott négyszögben egy uj kertváros van kialakulóban, ahol kedves családi házak épültek már eddig is és ahol kisemberek vettek telket, hogy épitkezzenek. A helyzet azonban olyan a környéken, hogy nemcsak az épitkezéstől ment el a telektulajdonosok kedve, hanem még telkeiktől is igyekeznének megszabadulni, ha volna, aki megvenné. Mert, nem tekintve azt, hogy az uj kertvárosnak sem gyalogjárója, sem vizvezetéke, de még csatornázása nincs, világitása is inkább illik egy falusi utcához, megakadályozza a további fejlődést az a körülmény, hogy pontosan a *Bécsi-ut és Zay-ut* sarkán egy cigánycsaládot engedtek letelepedni, ahogy azt már egyszer szóvátettük. Tisztelet és becsület a civilizált cigányoknak, akik semmiben sem különböznek más rendes polgároktól, de mégis lehetetlenség és Budapest fürdőváros szégyene, hogy a Budapest-bécsi autóbusz utvonalában, ott, ahol rengeteg külföldi autó fut be a fővárosba, az idegenek első impresszióját egy ütött-kopott, füstös vályogkalyiba és füstölgő trágyadomb képezze, ahonnan mocskos rongyokba öltözött cigánypurdék rohannak elő, trágár dalokat énekelve és nyomdafestéket nem türő kifejezéssel kiáltozva az elhaladó autók utasai és a gyalogjárók felé. Erre vezet el az ut az óbudai temető felé is és szép időben a temetésre gyalog igyekvő közönség sincs megkimélve a molesztálásuktól. Most, télen a fehér hótakaró még némileg enyhíti a képet, de tavasszal és nyáron, — mint ahogy a környék lakói panaszolják — teljesen tarthatatlan a helyzet, a nyitott trágyadomb kigőzölgése és a legyek miriádjai miatt ablakot egyáltalán nem tudnak nyitva tartani és ilyenkor a purdékról lekerülnek ugyan a mocskos rongyok, de egyetlen öltözékük a saját bőrük. A legkisebb faluban is a vályogvető gödrökbe, a falu legszélére telepitik az ilyen cigányokat, távol minden forgalomtól, ahol nincsenek szem előtt, mennyivel inkább kötelessége a székesfővárosnak, hogy ezt az utálatos foltot eltakarja, különösen akkor, ha ezek a cigányok önkényesen olyan nemzetközi utvonal mellett telepedtek le, a hol feltétlenül és kellemetlenül szemet szurnak. Minden szónál szebben beszél a kép és azért következő számunkban be fogjuk mutatni az *„Óbuda Kertváros"* világvárosi fényképét. *(G. S.)*

Télen is ki a szabadba! ez korunk jelszava. Követi is, aki csak teheti. Kedvező időben ezrével lepik el a főváros környékét a sielők. Természetesen a sielés is erős testmozgással jár s igy nagyfontosságú a helyes táplálék megválasztása. Könnyü, olcsó és nagy kalóriaértékü legyen. A téliszalámi mindeme követelményeknek megfelel, azért turái előtt vásárolja a 40 éve közismert *Schmiedl* hentesárugyár kitünő téliszalámiját. Budai fiókok: Horthy Miklós-ut 33. és II. Margit-körut 5a.

Gyász. *Barthos* Béla dr. ügyvédjelölt, volt tartalékos hadnagy, a kis ezüst vitézségi érem tulajdonosa, életének 35-ik évében, a világháborúban szerzett betegség következtében, január hó 30-án, hosszas szenvedés után elhunyt. Nagy részvét mellett temették február 2-án a kerepesi temetőbe.

Az ujlaki Dunapart fejlődését a csatornázás hiánya is akadályozza. A kitünően szerkesztett „Budai Ingatlan Ujság" legutóbbi száma közli most, hogy *Zaitz* László müszaki főtanácsos már megbizást adott a Rupp Imre-utca csatornázási munkáinak végrehajtására.

Fajnyulat, tenyésztojást ingyen kaphat — minden részjegyzés és visszatérítés nélkül bárki, aki a tenyésztéssel foglalkozni kiván. A nyúlból 2 darabot, 1 bak, 1 nőstényt, a tenyésztojából 15 drb, leghorn, rhode island, nemesitett magyar kendermagos, vagy fehér parlagit, 6—8 pengő értékben. Az érdeklődőknek válaszbélyeg ellenében készséggel adunk felvilágositást. Kistenyésztők Lapja, Budapest, IX., Csarnok-tér 5.

FÉNYKÉPEZŐGÉPEK Zibrinyinél, Attila-utca 8.

Kétszobás, összkomfortos utcai lakást keresek május 1-ére Kriszina-köruti postapalota környékén. Cim a kiadóban.

Az európai idegenforgalmi intézmények nizzai kongresszusán a legnagyobb sikert az IBUSz agilis vezérigazgatója: *Bársony* Oszkár érte el, akit a népszerü vonatokért, nekünk is anyira kedves *filléres vonatok* eszméjéért lelkesen ünnepeltek. Indítványát, hogy filléres vonatok ezentul *egész Európán* szaladjanak végig, a legnagyobb lelkesedéssel fogadták. Igy lett Magyarország az utazás demokráciájának úttörője és bebizonyitjaujból a magyar életrevlóságot, bebeizonyitva azt, hogy az utazás nem a politika. Németország máris honorálta a kongresszusnak elhatározását, amennyiben a tavaly leszállitott turista és egyéb jegyeket ujból leszállitotta március 1-i érvénnyel.

RECONVALESCENSEK MEKKÁJA!
SVÁBHEGYI SZANATÓRIUM
Olcsó pausálárak!

ÉTTEREM, KÁVÉZÓ
SÖRÖZŐ, TÁNC,
BRIDZSE
„Claridge"
I. BÖSZÖRMÉNYI-UT 28.
GAÁL U. SAROK
Tel 510-64.
570-36
Igazgató: Tachler Lajos János.

Közgazdasági Napló

Rovatvezető: **Szászhalmy S József**

Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár

Budapest történetének utolsó évtizedében alig van maradandóbb alkotása, mint a *Községi Takarékpénztár*, amelynek hivatása és fejlődésképessége együtt nő a város fejlődésével. Budai szemmel tekintve ezt a jól megalapozott pénzintézetet, mint városi intézményt, kibontakozik a közel jövő képe, mely a fürdő üggyel összefüggő idegenforgalom ügyét kapcsolja a Községi Takarékpénztárhoz, mert csakis igy oldható meg számos kérdés, amelyeket a mostani gazdasági helyzet következtében a város a maga erejéből nem intézhet el. A fürdők egyesítése megindult és a székesfőváros nagy érdeke, hogy a budai fürdők az ő tulajdonába kerüljenek, amire külön pénzintézetet kellene alapitani, ha nem alkotta volna meg a Községi Takarékpénztárt. A törvényhatósági bizottság már kimondotta, hogy megvásárolja a Szent Imre (Rácz) fürdőt, de ezt megelőzően, már évtizedek előtt tárgyalta a belső városban fekvő Királyfürdő és a felső medencében álló régi római fürdőtelepet, a Római fürdőt, ősforrásaival és történelmi hagyományaival. De meg kell váltani a Sósfürdőt és a keserüviz forrásokat. Mindez sürgős, mert az orvosi tudomány ma inkább az ivókurára fekteti a súlyt, de a Római-fürdő forrásvizére a budai vizvezetéknek is szüksége van, hogy itt még a vizvezetéki csapokból is gyógyitóerejü forrásviz csurogjon. Mindezt csak egy tőkeerős pénzintézet utján tudja a város most elintézni és ebben látjuk mi budaiak a Községi Takarékpénztár nagy hivatását.

A pénzintézet kiváló vezetését és pénzügyi megalapozottságát bizonyitja a közgyülés elé terjesztett eredmény, amelyet alább közlünk:

A Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár r. t. igazgatósága megállapította a takarékpénztár 1932-iki üzletévre vonatkozó mérlegét, mely az óvatos és a viszonyok gondos mérlegelésével irányitott üzletpolitikájának eredményeképen az intézet nemcsak mobilitását őrizte meg teljes mértékben, de erőit is fenntartotta, sőt fokozta. A takarékpénztár irányában egyre szélesebb körben megnyilvánuló bizalomnak legkifejezőbb bizonyitéka az, hogy amikor az ország betétállománya általában csökkent, a takarékpénztár betétállománya csaknem 10 százalékos növekedéssel a mult évi 52.4 millióról 57.3 millióra emelkedett. A váltótárcának 42 millióról 42.6 millióra történt emelkedése arra mutat, hogy a takarékpénztár nemcsak a hitelek lehető fenntartásával, de uj hitelek nyujtásával is igyekezeit a gazdasági életnek segitségére lenni. Budapest székesfővárosnak jelentkező rövidlejáratu átmeneti hiteligényeit a takarékpénztár rendeltetésének megfelelően mindenkor kielégitette és a kimutatott hitelek összege a tavalyi 10.7 millióval szemben 10.5 millió. A hosszulejáratu kölcsönök nyujtása a mult évi 23.9 millióról 23.1 millióra csökkent. Az intézet igazgatósága ugy határozott, hogy a kimutatott 285.693.43 pengő tiszta nyereségből az alapszabályszerü levonások után a mult évi 2.5 pengős osztalék helyett ezidén 2.— pengő osztalék kifizetését fogja a közgyülésnek javasolni.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület igazgatósága január 28-án tartott ülésében megállapitotta az 1932. üzletévi mérleget és üzleteredményt és elhatározta, hogy a február 11-én tartandó 93. évi rendes közgyülésnek javasolni fogja az *1,760.516.40 pengőt tevő tiszta nyereségnek* a következő módon leendő felosztását: *osztalékra* fordittassék *minden részvény után 5 P*, vagyis 200.000 db részvény után 1,000.000 P, adassék a rendes tartalékalapnak az alapszabályszerü 79.261.44 P helyett 150.000 P, az ingatlanértékcsökkenési tartalékalapnak 100.000 P a nyugdij-tartalékalapnak 100.000 P,

A betegségek egész sora
így: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb esetében a
HUNYADI JÁNOS
keserüvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tízezrei irtak róla elismerő nyilatkozatot.

köz- és jótékonysági célokra 15.000 P, a felügyelőbizottság és a választmány tagjainak tiszteletdijára 26.260 P, a tisztviselők külön jutalmazására 90.000 P, az alapszabályszerü jutalékok levonása után fennmaradó 181. 994.96 P pedig az 1933. évi nyereség- és veszteségszámlára vitessék át.

Az egyesület az eddig bevált szokásnak megfelelően mindennemü betétigényt továbbra is a felmondáshoz való jogának igénybevétele nélkül elégített ki.

Az intézet ezenfelül a különböző adósvédelmi intézkedések határain tulmenőleg, a kötelezettségeinek pontosan megfelelő váltóadósoknak engedményeket nyujtott. Az egész ország vidéki pénzintézeteire kiterjedő visszleszámitolási üzletágban az egyesület türelmi álláspontra helyezkedett és többször kezdeményezőleg lépett fel, amikor a vidéki pénzintézetek visszleszámitolási kötelezettségeinek változatlan összegben való meghosszabitásáról kellett a fővárosi intézeteknek határozniok. *A folyószámladadósok és az értékpapirokra adott előlegek* álladékában, *a jelzálogkölcsönök álladékában* és ennek megfelelően az egyesület által kibocsátott záloglevelek álladékában történt csökkenés, az uj jelzálogkölcsönök folyósításának teljes szünetelésére mind a bel-, mind a külföldi záloglevélpiacok felvevőképességének abszolut hiányára vezethető vissza. Az egyesület tulajdonát képező saját értékpapirok mérlegelése a legnagyobb óvatossággal történt.

Az a körülmény, hogy az intézet a Magyar Nemzeti Bak folytatólagos, összesen 3 és fél százalékkal történt négyszeri kamatleszállitását meghaladóan magánadósainak és a vidéki pénzintézeteknek is nagyobb kamatengedményt koncedált, a kamat marge-ok csökkenését eredményezte, mig az egyes üzletágakban, nevezetesen a valuta-, deviza- és tőzsdeüzletben uralkodó, ugyszólván teljes pangás, még az előbb emlitett álladékapadások is szükségszerűen a jövedelmek bizonyos foku apadását eredményezték, ami az osztaléknak redukcióját kellett, hogy maga után vonja.

Az egyesület fő üzletágainak 1932. december 31-i álladékát a következő számadatok tüntetik föl: betéti könyvecskékre 72.334.808 P, folyó és csekk számlán elhelyezett betétek 42,117.720 P 65 fillér, egyéb hitelezők 8,247.627 P 85 fillér, az egyesületnél elhelyezet összes tőkék 122,700.157.43 P, a váltótárca 74,722.875.93 P, az értékpapirokra adott előlegek 2.887.509.02 P, az adósok egyéb fedezetek alapján, valamint nyilt hitelek és különféle adósok 26,082.565,16 P, jelzálogkölcsönök 20 millió 552.401.42 P, forgalomban levő egyesületi záloglevelek 33,018.300.70 P, az értékpapirtárca 8,768.046.42 P.

A vegyészeti ipar a Nemzetközi Vásáron. A májusi vásár keretében, melynek szervezési munkálatai már nagyban folynak, egy rendkivüli érdekes és uj csoport rendezésén fáradozik most a Budapesti Nemzetközi Vásár vezetősége. A magyar vegyészeti ipar ismert és uj márkáit, az utóbbi években rohamosan fejlődő magyar vegyi gyárak termékeit fogja felölelni a vásárnak ez az uj csoportja, mindazokkal a magyar iparcikkekkel egyetemben, melyek a kozmetikának és az egészségnek szolgálatában állanak. *Szépség és egészség* lesz ennek az uj csoportnak a cime. Anyaga pedig, a cimnek megfelelően, magában fogja foglalni mindazt, ami *az emberi, elsősorban a női szépség és egészség kultuszához tartozik.*

Az Országos Szeszértékesitő rt. 1931—32 üzletévi mérlege *2875 pengő tiszta nyereséggel zárul* az előző üzletévi mérleg 163.015 pengő nyereségével szemben. Az alaptőke most már csak 1.200.000 pengő (visszavásárlás folytán 2.400.000 pengőről leszállitva 1932. junius havában.)

A Magyar Tisztviselők Takarékpénztárának 1932. üzletévi mérlege rendkivül kedvező. A köztisztviselő társadalom népszerü intézete nemcsak megőrizte mobilitását, hanem altruista célkitüzései mellett jelentős haszonról számol be. Az osztatlan bizalom jele a takarékossági propaganda sikerét igazolta abban a tényben, hogy a *Magyar Tisztviselők Takarékpénztárá*-nak ma oly sok kisbetétes ügyfele van, amennyit egyetlen harmadik kuriális intézet sem mondhat magáénak. A jól megszervezett telekparcellázási propaganda is hozzájárult ahoz, hogy az 1932. üzletév mérlege *5.369 pengő tiszta nyereséget* mutathat fel. Ennek a takarékpénztárnak, — amely igazán a tisztviselő társadalomé, — a rentabilitását *Faragó* Sándor dr. ügyvezető igazgató hivatott szakértelme és gondos, óvatos vezetése a jövő üzletévben nemcsak biztositja, hanem minden bizonnyal fokozni fogja.

A Hangya Szövetkezet csendes, bensőséges ünnep keretében ülte **meg fennállásának 35 esztendős** jubilumát. Ebből az alkalomból tartott rendkivüli igazgatósági ülés a *Károlyi* Sándor grófról való kegyeletes megemlékezés jegyében folyt le *Zichy* Aladár gróf v. b. t. t. elnök lendületes szavakkal méltatta az elhunyt szövetkezeti apostol hervadhatatlan érdemeit. Majd az intézet 35 éves küzdelmes multjára visszapillantva, benső elégtétellel állapitotta meg, hogy a Hangya a legsúlyosabb gazdasági megrázkódtatások közepette is, szilárdan megállotta a helyét. Kifejezést adott annak a reményének, hogy a mai válság enyhültével és az országos mezőgazdaságnak megerősödésével a Hangya számára is újabb virágzó korszak fog megindulni. A Hangya alapitásával csaknem egyidejüleg indult meg *Zichy* Aladár grófi vezetése ealatt az ugynevezett keresztény fogyasztási szövetkezetek alapitására irányuló mozgalom is. A két mozgalom kezdettől fogva párhuzamosan haladt és 1916-ban a keresztény szövetkezetek tábora beolvadt a Hangyába. Az ülésen néhai Károlyi Sándor egykori munkatársai közül, akik a Hangya megalapitásában résztvettek, jelen volt *Berináth* István, a Magyar Nemzeti Bank alelnöke, aki kezdettől fogva alelnöke az intézetnek és *Balogh* Elemér, aki 35 év óta, mint vezérigazgató, intézi a Hangya vezetését.

gólkodott a siker érdekében, ami erkölcsileg is, anyagilag is felülmúlta a várakozást. A bálon résztvett a fűszerkereskedő társadalom szine-java, sokan a budaiak közül is, többek között *Deák* József, *Bunzlauer* Ödön Jenő, *Fleischer* József, *Büchler* Ármin, *Beck* Imre családjaikkal. A bál tiszta jövedelmét a F. O. E. aggok otthonának javára fordítják.

Hagyományos álarcos jelmezbálját az eddiginél is fényesebb keretek között február 18-án, szombaton rendezi a *Budapesti (Budai) Tornaegylet.*

Árpád-táncestély. A 158. sz. Árpád cserkészcsapat tisztikara 1933. február hó 4-én este fél 9 órai kezdettel rendezi meg a III. kerületei Korona Vigadó termeiben jótékonycélu és zártkörü táncestélyét magyar nótaesttel és Öcsény-i regös beszámolóval egybekötve herceg *Esterházy* László fővédnöksége alatt. A müsoron közreműködnek Kováts Antónia, Dr. Molnár Imre, vitéz Faragó Ede, Delkin Guido, Földes László, Németh Béla, Dr. Vida Vilmos, ifi. Szaitz Elemér, az egyetemi énekkarok szólóquartettje és Gyallay Aladár cigányzenekara. A rendezőség a megjelent hölgyeket csinos és izléses táncrendekkel lepi meg. Meghivó igénylések: III., Hunor-utca 16. Telefon: 55-5-12.

Jelmezestét rendez február hó 18-án este a Budai Egységes Polgári Párt munkás szakosztálya, mely iránt nagy az érdeklődés.

A kalazantinus kulturszinpad február 5-én, vasárnap este félhétkor vidám farsangi estét rendez a Szent József fiuinternátus növendékeinek részvételével II., Toldy Ferenc-u. 30. alatt. Február 6-án, hétfőn dr. *Nánássy*, 9-én csütörtökön pedig dr. *Orell* Géza főigazgató tart érdekes előadást.

NAPONTA FRISS VÁGOTT BAROMFI!
II., RETEK-U. 1. (SZÉNATÉRNÉL)

KI KELL köszörülni a csorbát!
Speciális beretva, tyukszem vágó kés, manikür és fodrászolló, vágó, szúró szerszámok stb. szakszerű köszörülése
SURÁNYI ÉS TÁRSA
VILLANYERŐRE BERENDEZETT MŰKÖSZÖRÜLŐ-ÜZEMÉBEN
II. MARGIT KÖRÚT 30.
Ferencesek templomával szemben

Saját készitményü CIPŐK
Elsőrendü minőségben olcsó árakon
NÉMETH BÉLA
régi budai cipészmester
uj üzletében
II. Zsigmond-utca 1 (Pálffy-tér sarok)

A SZÉP NŐI KÉZ SZEBB LESZ, HA ENGELTHALLER ÉS NÁD KEZTYÜT VISEL
Mérték utáni készités, átalakitások, javitások, tisztitások
Árai a legolcsóbbak
II. Margit krt. 15. Zárda-u. sarok.
Uj üzlet: I., KRISZTINA-KRT. 32.

Bizalmas
Tánc esték
számára egészen
külön terem
ruhatárral
kiváló polgári konyha
fajborok friss sör
Császárfürdö
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

BARACSKA-PETTEND TELEPEN
Budapesttől 28 km.-nyire vasutvonal két oldalán, balatoni műút mellett, talajvizmentes házhelyek négyszögölenként P 1.20-tól, havi 10.— pengő részletfizetéssel. — Jó ivóvíz. — Kitünő termőföld, gyümölcstermelésre kiváló.
Ingyen autóbusz
indul a városi irodától (I., Horthy Miklós körtér 3—b. I. 6. telefon: 694—33.) minden vasár- és ünnepnap, délelőtt háromnegyed 9 és délután 3 órakor, minden kedden, csütörtökön és szombaton 3 órakor
Kérjen prospektust!

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda—Akvinkum
Későőszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

A 35 ÉVES (ÓBUDAI) RAAB ISTVÁN UJ BORHÁZA
I., HORTHY MIKLÓS-ÚT 14 ALATT
BORAINAK MINŐSÉGE KÖZISMERT. SAJÁT KÉSZITÉSŰ HENTESÁRUK

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

A BELLEVUE BEN
SANTA NELLY
JAZZÈNEKESNŐ
JÁVOR-VARSÁNYI
ZENEKARA
Kitünő konyha
Olcsó árak

Budapest Rivierájáan,
a Gellértfürdőnél, a **hatholdas Batthyány-Őspark** tőszomszédságában, a főváros legelőkelőbb villanegyedében, a Ménesi-út 3 alatt már épülő **tizenegyedik** társasvillánkban májusra, a Mányoki-út 7 (Kelenhegyi-út 24) sz. alatt épitendő társasvillánkban augusztusra, a **Pasaréti-út 1** számu, közfeltünést keltő társasvillánkban azonnali beköltözésre jutányos fixáru, saját tulajdonjogu, remekszép kétszoba-halloa, továbbá 3—5 szoba-hallos, saját kertes lakrészek kaphatók. Páratlan otthon. A legbiztosabb tőkebefektetés; **bérbeadás esetén kamatjövedelmét megkétszerezheti!** Prospektus. Helyszini bemutatás minden vasárnap 11-kor Nagyboldogasszony-utja 3 alatt.
„CENTRUM"
HÁZÉPITŐ VALLALAT
Horthy Miklós-út 9 Tel. 69-3-01
Óvakodjunk az északi fekvésü örök-lakásoktól!
Vállalatunk kizárólag napsütéses fekvésü, higiénikus öröklakásokat épit!

FARSANG

Sycambria jelmezest

Nagy örömmel fogadták Buda- és városszerte azt a több ezernyi meghivót, amely a *Sycambria dlarcos jelmezestjére* invitálja a budai társadalom szine-javát. Nagy diszbe és fénybe öltözik *február 11-én a Budai Vigadó*, hogy befogadja azt a fényes társaságot, melyet állandó vendégeinek mondhat a Sycambria, amely corporatio *Márton* Lajos priorsága alatt az Emericana egyik legelőkelőbb corporatioja lett. Az estélyen megjelenik *gróf Wenckheim Józsefné patróna, herceg Esterházy László protektor és neje* is, akik az estély fővédnökségét vállalták. — A hölgyeknek igen kellemes meglepetést fog szerezni a táncrend, melyhez hasonlót nem igen kaptak a ma bálozó leányok. — A rendezés nagy munkáját Andor János vállalta magára, akivel vállvetve dolgozik a corporatio egész ifjusága *Wagner* Vilmos seniorral az élén. — A báliroda a Sycambria Otthonában (I., Pauler-utca 18. telefon 54—5—23.) működik.

Diplomás tea. A Diplomás Ifjusági csoport, mely hatalmas erővel és széles körben szervezkedik, hogy a diplomás fiatalság problémáit megoldja, *Fabinyi* Tihamér dr. m. kir. kereskedelmi miniszter *Kozma* Jenő dr. és dr. *Ripka* Ferenc védnöksége alatt március hó 4-én rendezi teaestjét a Budai Polgári Kör összes termeiben. A teavezetőség minden hétfőn és szerdán d. u. 6- óráig a Budai Polgári Kör-ben Szilágyi Dezső-tér 5. Telefon 524—21) áll az érdeklődők rendelkezésére.

A Magyar Asszonyok Pártszövetesége Óbudán február 27-én kedves műsor keretében farsangi estét rendez az óbudai kath. székházban.

A III. ker. kath. kör irodalmi estjén *Polgár* Gy. Ödön dr. reálgimnáziumi tanár „A magyar szinpad története" cimmel olyan nagysikerü előadást tartott, hogy azt négyszer is meg kellett ismételni zsúfolt nézőtér előtt. A magas szinvonalu előadás keretében szinre került Katona József Bánk bánjának két nagy jelenete, Kisfaludy Károly „A kérők' c. vigjátékának III. felvonása, Szigligeti Ede „Fenn az ernyő, nincsen kas" c. vigjátékének egyik legmulattatósabb részlete, Herczeg Ferenc „A dolovai nábob leánya" c. szinművének legszebb jelenete s Molnár Ferenc „A gitt-egylet" c. vigjátéka. Az előadók közül különösen kitünt Deutsch Magda, Süki Manci, Uhrin Magda és Mária, Várnay Vilmos és Czingel Gyula s jó volt a többi szereplő is. A kath. kör 20 tagu zenekara Halmos Gusztáv vezetésével nagy hatással járult hozzá az est sikeréhez.

Nagysikerü bált rendezett a *Füszerkereskedők Országos Egyesülete* a Gellértfürdő márványtermében január 21-én, szombaton. A bál elnökee *Tóth* Gábor, a F. O. E. társelnöke nagy szeretettel buz-

Legszebb a Bőrdiszmüárú
Bőröndök, retikülök, pénz- és névjegytárcák, nagy választékban, olcsó áron, izléses, szép kivitelben
Krisztina-körut 61 szám
Postapalotával szemben

Telek
Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közműves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

Lakás
SZÉNATÉRNÉL
Ujonnan épülő házban modern 1, 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban
1933. május 1-re KIADÓK.
Felvilágositás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező épitésznél Méhn Antal épitőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon; 506-24.
Hálófülkés garzonlakás fürdőszobával, főzőfülkével, *budai kertes villában, villamos- és autóbuszmegállónál kiadó.* Budakeszi-út 1/d. Vagy telefonon 4—5-ig 298—92.
Kis souterrain ÜZLETHELYISÉG minden elfogadható áron azonnalra **bérbeadó.** Lógodi-u. 63. vagy d. u. 4—5-ig telefonon 298—92.
Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Ház
Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa **eladó.**

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron HUBERT Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltételek.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirű céghez I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

SZALFÉTER EDE
Üveg- és porcellánkereskedés, üvegezési- és képkeretezési vállalat fióküzlete egyidejü megszüntetésével I, KRISZTINA KÖRUT 83 alól I, KRISZTINA KÖRUT 77 SZÁM alá költözött TELEFON: 50-2-36

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

JÓL JÁR MAJOR CIPŐBEN!
Elsőrangu minőség
Méltányos árak
I. Krisztina-körut 61
Postapalotával szemben

Alkalmi nyomtatványok
a Budai Napló nyomdájában
I., Bors-utca 24.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Virág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.

Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96. Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

XXX. évf. 1111 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 február 11

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

Sötétedik!

Pirkadó fény után vágyakozunk és — most hullott le a nagy magyar éj egyik legragyogóbb csillaga.

Fölfelé törekszünk és — egy sirgödör ujból a mélybe ránt.

Törnénk előre és — egy ravatalnál ismét megtorpanunk.

Az uj jövendőt nézzük és — mégis vissza kell tekintenünk könnytől fátyolozott szemmel a multba.

Eltörpült népnek az óriások egész sorát kellene nemzenie és mégis a meglevő kevésből ütött ki egyet a létünket fojtogató sors.

Az őrtállót!

Lábainál megáll a Nyugatnak az a szennyes áradata, mely elsodorta a magyar föld kétharmadát.

Odaállt sziklának! — amely elnéz a kalózhajók fölött és megállítja a tenger partelmosó hullámát. Azon a sziklán megtört a hullámverés és azon túl már derengett a pirkadás.

Még a partjaink ellen törő, idegen hajók is félárbócra eresztett zászlóval fordították el vitorláikat, amikor megrendült a sziklaóriás. Még a kalózhajók is lámpát oltva suhantak tova, nehogy az összeomló szikla még dőltében is megtorolja az ellenünk elkövetett büneiket.

És most ismét sötétben maradtunk.

Ki látja a hajnalhasadást, ha a hegytetőn álló őr is örökre lehunyja a szemét?

Rázd meg a világot teremtő nagy Isten, hogy uj fényesebb csillagok kerüljenek ismét a sötét magyar égre, uj fényt árasztó, uj reményt fakasztó, uj bizalmat keltő sugárözön világítsa meg utunkat, ahol ma ravatalba botolva, sirgödörbe lépve botorkál a magyar.

Mi már csak satnyán sziporkázó fáklyát tudunk gyújtani, hogy azt a nehéz koporsót elkisérjük utolsó utján.

Fekete szárnyával ismét Budán csapott végig az ország felett lebegő sötét végzetünk. Az árván maradt ország árvasága kétszeresen nehezedik reánk. Mélyebbre vájt szivünkbe a fájdalom, égetőbb a seb, sulyosabb a gyászunk, — mert a *mienk* volt, Budáé.

És szomorodott szivvel tekint ismét Budára a magyar nép, ahol fekete zászlókat lenget a szél, ahol lábujhegyen járnak az emberek, ahol még a Mátyástemplom galambjainak búgása is elhalkult, csak a férfiak zokogása sir bele a sötét éjszakába, amikor ismét temetkezik ez a nemzet, — temeti nagy fiát a magyar:

APPONYIT!

Idegenforgalmunk uj célkitüzései
— A keleti kapcsolatok kimélyitése —
Medriczky Andor dr. előadásából

Érdemes volna külön előadás keretében részletesen megtárgyalni hazánk földrajzi helyzetének adottságából következő új szerepét: Magyarország *Kelet felé való orientálódásának* szükségességét és gyakorlati jelentőségét. Nyugat felől tekintve: Magyarország a Balkán és a Kelet kapuja. Kelet felől tekintve: az első nyugati civilizációjú ország Budapest peedig az első, nyugati értelemben vett metropolis. Voltaképpen itt, nálunk kellene lebonyolódnia Kelet és Nyugat találkozásának, a különböző kultúrák és gazdasági összeköttetések kicserélődésének. Akik Kelettel foglalkozunk, megállapithatjuk, hogy igen könnyen tudnánk idegenforgalmi eredményeket elérni a keleti államokban, ha ott is kellő propagandát fejtenénk ki.

Ugyanis Kelet népei a nyugati civilizációt eddig úgyszólván kizárólag a *leigázó, gyarmatositó* nagyhatalmak útján ismerhették meg, már pedig különösen a mai feszült időben és egyre feszültebbnek igérkező jövőben sokkal szivesebben vennék, ha a gyarmatositó politikától mentes nemzetek közvetitenék feléjük a nyugati civilizációt. Példapéppen említem, hogy még a tőlünk oly messze fekvő és az angol érdekszférához tartozó India is 12 millió pengő értékü vasúti anyagot rendelt a magyar államvasútak gépgyárában az utolsó időkben, holott bizonyára megkaphatta volna ezt az angol vasipartól is.

A nyugati civilizáció közvetitésének kérdésénél számbajövő egyéb nemzetek, amelyek Keleten már eddig is megelőztek bennünket: Csehszlovákia, Ausztria és Lengyelország. Ezek közül kettő a szláv, egy pedig a germán nyelvközösséghez tartozik, amelytől csak nehezen tudja őket a keleti ember megkülönböztetni. Ebben az Európában *testvértelenül álló* magyar nemzet, éppen ázsiai származásánál fogva, sokkal több bizalmat és rokonszenvet találhat ott, mint bárhol másutt Nyugaton, vagy bármely más európai nemzet az ébredő Keleten.

A keleti népek is tudják, hogy fejlődésük iránya a nyugati civilizáció felé mutat, mert az emberiség történetében ez a nyugati civilizáció még akkor sem mulhat el nyomtalanul, ha netalán ténylegesen bekövetkezik a pesszimista szociologusok által bejósolt nyugati csőd.

Shediac Fülöp dr. keresztény arab orvosnak Magyarországról irott cikkei teljes terjedelemükben jelentek meg az egyptomi *Miszr* és egy beyrouthi nagy arab napilapban. Ez a cikk Rudyard Kipling angol irónak azzal a mondásával kezdődik: „Kelet Kelet marad, Nyugat Nyugat marad és a kettő sohasem fog találkozni", de Sheidac dr. rögtön megemlíti, hogy Bipling mindig csak Anglia és India között utazgatott, nem csoda tehát, ha igy irt Kelet és Nyugat viszonyáról. Ha azonban ő is megismerkedett volna a magyar nemzettel, amely ázsiai származása révén keleti nemzet, de ea történelem folyamán teljesen átitatódott a nyugati civilizációval, akkor bizonyára megváltoztatta volna véleményét és azt irta volna, amit ő most leir: Kelet Kelet marad, Nyugat Nyugat marad ugyan, de a kettő mégis csak *találkozni fog egymással a testvér magyar nemzet* közvetitése útján.

Ennek az elgondolásnak meg kellene mutatkoznia Kelet felé irányuló idegenforgalmi propagandánknál is. Nem szabad elfelejtenünk, hogy Nyugattal szemben sok vonatkozásban hátrányban vagyunk, mig Kelettel szemben határozott fölényben. Nem kell szégyelnünk ebben a propagandában ázsiai származásunkat sem. A Kelet pedig Magyarország keleti és déli határánál kezdődik, tehát beleértendő már a Balkán s főleg az egyre modernebb államéletet élő török testvérnemzet is. Az sem igaz, hogy a keleti népek nem utaznak, vagy, hogy a keleti népeknek nincs pénzük utazni. A keleti emberek utazásának mindig valami kimondott célja van, a keleti idegen qualitativ idegenforgalmi anyag, amelyet ennek a jellegnek megfelelően kell is kezelni. Azt pedig, hogy a keleti nemzetek szegények, nem szabad mondanunk, mert ott sokszázmilliós tömegek élnek, akik között, ha talán percentuálisan kevés is a gazdag, de ezek a gazdagok részint mérhetetlen vagyonok urai, részint pedig abszolut számokban kifejezve, jelentős idegenforgalmi tömeget jelentenek számunkra.

Idegenforgalmi propagandánknak annyira céltudatosnak kell lennie, hogy ne csak a mával és a holnappal törődjék, hanem a holnaputánnal is. A holnaputánt pedig minden kétséget kizáróan Kelet nemzeteinek ébredése és erős fellendülése fogja jellemezni. Erre a holnaputánra kell nekünk készülnünk akkor, amikor minden olyan kapcsolatot, amely bennünket közelebb hoz a Kelethez, már idegenforgalmi érdekből is támogatunk.

Budáról indult az az idegenforgalmi nagyjelentőségü mozgalom, amely a 350 milliós Iszlám világ figyelmét akarja ráterelni Magyarországra és *különösen Budára*, amely ennek a vallásnak másfél évszázadon át egyik kulturális központja volt és ahol Gül Baba sirja van. Még ha nem is vesszük figyelembe a távoli Keletről kecsegtető kilátásokat, akkor is tudnunk kell, hogy Európában több, mint hárommillió mohamedán él (Párisban 100.000, Londonban 80.000) és ezeknek egyetlen szent helyük lehetne a budai Gül Baba sirem'ék. Hivatkozom az Iszlám világhirü tudósának, Goldzieher Ignácnak megállapitására: „A szent sirok látogatásának a mohamedán nép oly nagy jelentőséget tanusit, hogy hite szerint a Mekkába való köteles zarándoklást is helyettesiti." Ebbe az idegenforgalmi kérdésbe politikát belemagyarázni tájékozatlanság.

De ezt is céltudatosan kell előkészíteni, mert hiszen a mohamedán vallásúaknak egyenesen vallási kötelességük az utazás. A Korán előirja a hadzs-t, a *mekkai* zarándoklatot s mi más volt mindig Mekka, mint egy nagy nemzetközi idegenforgalom központja. Egy arab ujság (El Dzsamija el Arabija) nemrég cikket közölt a már emlitett Chekib Arslan emir magyarországi látogatásáról és közölte az emirnek azt a nyilatkozatát, a melyben felhivta az arabokat a magyar és balkáni mohamedán testvéreik meglátogatására. Az utazást és hittestvéreik felkeresését egyenesen vallásos kötelességüknek jelölte meg. Hivatkozott arra, hogy voltaképen a mekkai zarándoklatok is arra szolgáltattak alkalmat, hogy ott a Kaaba körül a legkülönbözőbb moszlim nemzetek egymást megismerjék, megszeressék és egymással üzleti összeköttetésbe is kerüljenek.

Ha Kelet felől intenziv idegenforgalom indul meg, akkor már magától fog elkövetkezni a nyugati idegenforgalom javulása is.

Nem azt kivánom mondani ezzel, hogy szüntessük meg a nyugati idegenforgalmi propagandát, hanem azt, hogy ennek a propagandaköltségnek legalább egy részét fordítsuk Kelet felé is, mert meg vagyok győződve arról, hogy ez még hamarább fogja meghozni az ellenértéket, mint a nyugati propaganda.

Buda, 1933 febr. 10.

Két nagy csatát nyert meg most *Kozma Jenő dr.* amiket a budai polgárság, főleg a *kis emberek* érdekében vivott meg a törvényhozó testületekben. Az egyik diadalt a *,köztisztviselők* érdekében verekedte ki, amikor megvédte eredményesen a kisfizetésü tisztviselőket a fizetés leszállitás réme ellen, — a másikat a *családi kisházak* tulajdonosai érdekében vívta ki, amennyiben azok házadójának emelését gátolta meg. A kormány szivesen hajlott *Kozma* Jenő érvelése felé és csak bizonyos érdekcsoportok képviselőivel kellett keményebb harcot vivnia. De azt keményen is állotta és előkelő gesztussal a győztesen befejezett küzdelmet nem vitte a nagy nyilvánosság elé, nem dicsekedett vele, csak a jól betöltött hivatás, a közérdek megvédése, a kötelesség lelkiismeretes teljesitésében kereste a lelki megnyugvást. Mi budaiak nem mehetünk el e mellett anélkül, hogy Buda vezérével szemben ne rójjuk le önkéntes hálánkat. A *Hollós Mátyás Társaság*, mely távol áll minden politikától és csak a Buda érdekében kifejtett köztevékenységet látja, már is a tőletelhető legnagyobb elismeréssel igyekezett elismerni *Kozma Jenő* érdemeit. A polgárság megtalálja maga hálája megnyilvánitásának kellő módját a választások idején. A budai polgárokra feltétlenül számithat Kozma Jenő.

Elmélkedés a borról

A Pénteki Borgazda Társaság borestjén előadta:

Melczner Jenő.

A bor! a bor! a bor! Hatalmas fogalom, amelynek a régi népeknél külön istene is volt. Ilyen isten volt a szanszkrit Soma, Arméniában Spandoramat, Thráciában Sabarios, Sziriában Moloh, Palesztinában Noé, Egyiptomban Ozirisz, Libiában Ammon, Arábiában Orotal, Görögországban Dionizosz s a rómaiaknál Bacchus. A magyar, amióta elhagyta a pogány vallást, már csak a hasa istenit! emlegeti annak, aki ugy iszik mint egy pogány.

Az is érdekes, hogy csak a magyarnak van eredeti, az ugur és a régi kunéval azonos szava a borra, mig a többi népségek legtöbbje azt a szanszkrit „véna" szóból formálta át a maga nyelvére. Igy lett az arméniai ghini, a georgiai gvino, a kelta gwimen, az ethiopiai wain, a görög günosz, a héber gwian (szőlőtő), a latin winum, a francia vin, az olasz vino, a német Wein s az angol wine (vein).

Szerette Spandora istennő a perzsát, mert közel egy méter hosszu szőlőfürtöt termesztett néki, de ivott is az, mint három hordó. — Viszont a bort a régi zsidók is nagyon szerethették, mert csak akkor nem itták, ha mély gyászba kerültek. Érdekes a régi zsidó felfogása a borról. A Birák Könyvében a héber Jothám szerint a „must Istent és embert fölvidit, mig a Bibliai példabeszédek könyve szerint „Nem való királyoknak bort inni, mert ha iszik, meg talál felejtkezni a törvényről és elvéti a szegény ember igazát. De adjatok bort az elkeseredetteknek, az hadd igyék és hadd feledje nyomoruságát! — Spártában az ujszülött csecsemőt borban fürösztötték s ezért mondta Csokonai, „hejh, be szeretnék spártai csecsemő lenni!" —

Találóan mondja a brémai tanácsház borospincekapujának felirata, hogy „Mivel a nemes tanács a bölcsességet odafent gyakorolja, a bölcsesség forrását itt lent tartogatja".

Bor az élet serkentője, bor nélkül gép az ember. A régi rómaiak ars medicijére, művészetére is beismerten sok esetben csak a bor adta meg az ihletet, az impulzust.

Ezért nagyon sok mondás — miként az ősidőkben, ugy ma is, dicshimnusza a bornak. — Álljon itt nehány a javából.

A főti dallal kezdem:

„Bort megissza magyar ember, jól teszi! és

„Egy pohár bor a hazáért meg nem árt!"

„Bort a billikomba! Részegitő, lánghullámu bort!" (Kivánta Petőfi is).

„Borban a bu, mint a gyermek aluszik" (mondá Vörösmarthy)

„Ha szihatok borocskát, a gondjaim csücsülnek" (irta Csokonai „Bukergetőjében") Csikóbőrös kulacsához pedig ekként fohászkodott: „Drága kincsem, galambocskám, csikóbőrös kulacsocskám! Érted halok, érted élek, száz leányért nem cserélnélek. — Óh ha szivünk szerelmének kis zálogi születnének. S ott ülnének hosszu sorral, a kuckóban, tele borral!" (Nem volna utolsó!) Ezt a kulacsocskát nevezte el később Jókai klipiklapatoriumnak, mert szép kluk-kluk énekszóval vándorolt át a borocska a kulacsból a torokba.

Jó Petőfiről mondták, hogy olvasatlanul ivott, mert maga kérdezte „Hányadik már a pohár?, pedig szegény már a harmadik pohárnál becsipett.

A régi telhetetlen borisszák világában mondták, hogy „Többen halnak borban, mint az tengerben." Ma már csak azt halljuk, hogy „Vén embernek és betegnek bor a patikája."

A bor mindenkor nagy vigasztaló is volt. Mikor János nádor poharát emelve szólt II. István királyunknak, hogy „Igyunk királyom! nem boldog a magyar!" István igy felelt: „Igyunk nagy Ur! voltunk mi már kutyábbul is!"

A csángó Moldvában a bort „bar"-nak mondja. Ugy mondják azért, mert olyan savanyu, mint anémetnek a „drei Männer Weinje" (egyik fogja, másik tölti, a harmadik nyeli), amelyet ha lenyel, a borzongás barr szava tör elő torkából. Ezért hát a csángó a bart hideglelés ellen használja, hogy rázza ki testéből a hideget. — Lám! miből lesz a cserebogár!

Egy régi orvosi könyv mondja szentenciaképen, hogy „Dógos embernek ivós bort való innya, a szinbor mulatságból való!" (Ivós bor alatt az óbort, szinbor alatt a mustot értették.)

A régi „Magyar oskolá"-ban 1792-ben azt tanitotta Szenthe Pál, hogy „A barmok vizzel, de borral éljen az ember. Légyen aki emes vizitaltól üres."

Goethe szerint a bor a németet szerényné teszi, mert azt mondja, hogy „Nur die Lumpen sind beschieden!" (Nem ugy a magyart!)

Ismeretes Luther Márton mondása, hogy „Ki nem szeret bort, asszonyt és danát, Futóbolond ez az egész élten át." Magáról meg azt mondta, hogy „Ich fresse wie ein Böhme und saufe, wie ein Deutscher; das sey Gott gedankt!"

Bizonyára a mi lutheránusaink is követik az egészséges prófétát, csakhogy a sors kissé megcsúfolta őket, mert nyiri vinkós helyre tette az ő Rómájukat, Nyiregyházát.

Ha a magyar azt mondja, hogy „szereti a borkát", bizonyos lehetsz felőle, hogy a borókát, de meg a Boriskát is érti alatta.

Göre Gábor nótája is azt mondja, hogy:

„Ez a világ mi vóna,
Ha egy kis bor nem vóna!
A szép asszony, meg a bor, sej!
Megvigasztal mindenkor."

Ismerjük e nótát:

„Jaj de magas ez a vendégfogadó,
Van-e benne jóbor, széplány eladó?"

Lám azért változtatta át Krisztus Urunk is az ivóvizet borrá, mert tudta, hogy arra szüksége van az embernek. A bort saját vérének helyettesitőjéül rendelte. Kell-e ennél nagyobb megbecsülés? — Az Aetna oldalán termett világhirü tüzes bort régente Lacrima Christi-nek, Krisztus könynyének keresztelte el az olasz.

Az a mondás, hogy jó bor mellett sirva busul, sirva vigad a magyar, csak annyiból nem helytálló, mert a magyar sohse sir, legfeljebb könyvezik, csak a nótája sir. Ha meg panaszkodhatnékja van, inkább összeveri a bokáját, de akkor sem sir.

A régi székelynek mindennapi kenyere volt a bor, innen még a mai mondása is, mikor borral kinálja vendégét: „Faljon már egy kicsit!", vagyis: igyék!

Nem jól ismerte Rabelais a magyart, mert különben nem mondta volna, hogy „Az étvágy evés közben támad, de a szomjuság ivás közben elmulik" (Mulik a majd mit mondok!) — Az ördög is szomjusággal emésztette el a fiát.

Most azonban bocsánatot kérek, mert betolakodom kissé az orvosi tudomány berkeibe és szakembereket idézek tanukul, hogy igaz mesgyén haladok. — De előbb igyunk egyet!

Duclaux, a párisi Pasteur-intézet tudós igazgatója saját fiziologiai kisérletei alapján állitja egyrészt, hogy az alkohol sokkal értékesebb táplálék a cukonál, mert egy sulyegység alkohol tápértéke kétszer annyi, mint a cukoré, másrést, hogy minden egészséges férfi testsúlyának minden kg-ja után 1 g alkoholt fogyaszthat naponta. Ez egy 75 kg sulyu egyénnél körülbelül háromnegyed liter jobbfajta magyar asztali bornak felel meg, amit az egészséges ember minden aggodalom nélkül bátran elfogyaszthat.

Ugyanezért a párisi „vin compris" = a „bor beleértve" menüt kiszolgáló vendéglőkben, — ami a rokon német Weinzwang-gal, vagyis a köteles borfogyasztással — minden teritékhez fél liter vörös bort adnak, ami napi egy litert jelent.

Vámossy és Mansfeld orvosprofesszoraink a 60 kg testsúlyú egyén táplálékát javitandó, napi 6 deci 10 százalékos tokaji bort irnak elő s ez a szervezetben egyáltaljában nem okoz kárt.

Király Albert dr.-nak, a magyar orvosi archivum 1908. évi folyamában közreadott „az alkohol mint energiaforrás" cimü tanulmányna szerint bebizonyosult, hogy az alkoholtartalmu italok legnemesebbike, a bor, egyéb előnyös hatása mellett, a megengedett határokon belül is értékes energiaforrásként áll az emberi szervezet rendelkezésére.

Váltóláz és tifusz eseteiben a bor kitünő előzetes védekező szer s azt is tudjuk, hogy a spanyolnáthánál az izzasztó forralt fehér bor n lkülözhetetlen.

Maurice Loeper párisi orvosprofesszor bebizonyította, hogy a bor hatására a peptonos emésztés 15—20 százalékkal, a hasnyálemésztés 10 százalékkal e melkedi és amellett diuretikus hatásu is, bőségesebb vizelet elválasztást idéz elő.

Az orosz Merjanian szinreakciós vizsgálatai beigazolták, hogy az uj bor, főként a must, jelentékeny mennyiségü vitamint tartalmaz (a kiforrott bor már nem), mig a francia S. Cuvier és Nodon azt bizonyitják, hogy a bor radiokativ kisugárzásokat bocsát ki magából, ami az élőszervek működését igen előnyösen befolyásolja.

Mint utolsóra hivatkozom még a párisi orvosi akadémia elnökére, a száz éves Dr. A. Guemiot-ra, aki 1931-ben közreadott „Hogyan érjük el a 100 éves élet-

ÉTTEREM, KÁVÉZÓ
SÖRÖZŐ, TÁNC,
BRIDZSE
„Claridge"
I. BŐSZÖRMÉNYI-UT 28.
2-es autóbusz, 75 és 59villamos-megálló
GAÁL-U. SAROK
Tel 510-64.
570-36
Igazgató: Tachler Lajos János.

kori budai céh 1541-ben Érsekujvárra mentett céhládáját. E céhláda 20 középkori buai oklevelet tartalmazott: egy 1242 tájáról való töredéket és 1404-től 1538-ig menő középkori okleveleket, továbbá a céh számadómesterének 1498—1538-ig tartó négyujnyi vastag *sátármester könyvét* tartalmazva. Ezeket az okmányokat tekinthetjük a *pesti és budai céhek egyetlen megmaradt középkori emlékének,* amelyeket magyar tudományosságunk 1695—1930-ig figyelemre nem méltatott, ezért tehát e sorok irójának jutott a szerencse, hogy a Budapesti Mészárosipartestület megbizásából tavaly két kötetben kiadhatta ezeket a páratlan érdekességü budai céhokleveleket. A Sáfárkönyvben 1505 Oculi vasárnapjáról azt a bejegyzést olvashatjuk, hogy *Gyurkó* mester budai gyertyamártó mester bizonyos összeget vett kölcsön a budai mészáros céhtől és ezért annak elzálogosította a budai *Kelenhegyen* levő (Kallenperig) levő szőlőjét.

Ez a szó adja meg a kulcsát a *Kelenhegye,* a *Kelenvölgye* és a *Kelenföldje* elnevezésnek. Ugy a finn-ugor, mint a török-tatár nyelvekben a *Kilin, kelen, kilen, kilim, kale, kalea, kolea* szók kopasz, tar jelentőségüek. A Gellérthegy középkori magyar neve tehát csupasz sziklairól *Kelenhegy,* vagyis *Tar Hegy,* azaz *Kopasz Hegy* volt, a tőle északra levő völgy neve pedig *Kelenvégye,* vagyis *Kelenvölgye.* A Kelen Hegyétől délre elterülő nagy mező, a *Lágymányos Kelenföldje,* vagyis *Kelen Földje* volt. A budai Alhévizek melletti legrégibb lakott helyet 1250 tájáról való okleveleink *Pestparvum-nak Kispestnek,* nevezik. Ugyanez a hely *Klainfeld, Kronfeld, Krenfeld* néven is előfordul. A budai tajcs polgárok, tájcsolva *Kleinfeldnek* irták azt, amit magyarul *Kelentöldnek* hallottak. Nem a n met Krenfeldből lett tehát a Kelenvölgye szó, hanem fordítva a Kelenvölgyéből lett a Krenfeld szó.

A behivott szegény német vendégtelepesek ajkán ferdül németessé a szó, amelyet azonban a tatárjárás idején már a magyar emberek sem értettek, igy az itáliai egyetemeket járt tudós iródiák, *Dunakeszii* Simeon mester sem, akit közönségesen *Kézay* Simonnak neveznek. Már ő sem értette a régi magyar nyelvből kikopott, ázsiai *Kelen* szót, tehát ő csinálta meg először az *Ecsöl* kán, vagyis *Attila* „átkeléséről" szóló mende-mondát. *Csáthy* Dömötör, az ugyancsak tudálékos derék Ferences barát a mohácsi csata idejében az akkor még élő *Kelen* szóból, ujra megirja az átkelésről szóló monát. A *Kelen* szó még élt ősi török-tatár és finn-ugor *Kelem* formájában, amit az 1500-as években élő *Kelemföldi* Pál pesti szenátor uram élő neve is bizonyít. A Tabán régi neve tehát *Kelenvölgye.* A Kelenföldét, vagyis a mai Lágymányost Hévliáh *Cselebi* a tudós török utazó is még 1640-ben is *Kelenovaszinak* nevezi, ami nem „mérőmezőt" jelent, mint ezt azok mondják, akik nem tudván törökül, mégis törökül tudónak akarnak látszani, (mint amaz arabus, akiről megmonatott, hogy „aki pedig nem tud arabusul, ne beszéljen arabusul,") hanem azt teszi, hogy a *Kelenmezeje,* vagyis a *Kelenföldje,* vagyis a mai *Lágymányos.* A Kelen szó Torontál megyében máig is él. mert az ugynevezett torontáli szőnyegnek, mely tudvalevőleg, varrott, azaz sima, csupasz, kopasz szőnyeg: máig is *Kilim, kelim,* vagy rácosan *cselin* a neve.

A Kelenvölgyét a török *Tabán* néven nevezte. Miért? Mert a *Taban* szó talpnyomot jelent. Nem a város végét, nem a város „lábát" nem a város „alvégét", mint ezt sokan hiszik, hanem azt a *talpnyomszerű horpadást,* ami olyan városok végén van, ahol két vagy három domb között van valami *völgyszerű* lakott hely. Ilyen *Tabán-ja* van a mozlim keleten minden rendes városnak, *Tabán*-ja van a montenegrói Onogoszt-nak, vagyis Podgoviczának, mert az a hegy *aljában* van. Dunaföldvárott máig Tabánnak hivják az ottani két domb közti cigányfertájt, Budán is Tabán lett a *Kelenvölgy* neve. Igaz, hogy Budán, illetőleg a Tabánban éltek „fehér vargák", vagyis a gidabőrt marokkói módon cserző tabakosok, de szó sem lehet arról, hogy a *tabakosok* nevéből lett volna a *Tabachán,* mert a tabakos fehércserző vargák fertályának nevee törökül *tabakdzsi,* ezeknek fertálya *tabagdzsi haneszi* lett volna, aminek pedig semmi köze egy soha nem létezett *tabachán* török szóhoz. Igaz, hogy a budai rácok később *Tabakhanénak* nevezték a régi magyar Kelenvölgyét, de a Tabán szó, sem a *tabagdzsi haneszi-ből,* sem a *Tabachaneből* nem származott.

Kelenvölgye a Tabán magyar középkori neve, Kelenhegye, a Tarhegy neve, amiből csak később lesz a Gellérthegye név. Magyar város volt a *Kelenvégye,* ha 1242. után Friuli olasz, Flándor francia és tájcs (Theutonicus) nép ülte is meg. E vendégek nyelvén sikkadt el az ősi magyar név: a *Kelen völgye neve.* E helyett jelentkezett a török *Tabán* név.

Bevilaqua Borsody Béla

Korlát: Sinkedd; Ila, Kas, Ludán, Bag, Mád, Bod, Jásó, Bán, Bori, Nek-Bagta; Rád; Barana, Vasad, Vég, Bánvas, Kuria, Dubas; Balaj, Tolna, Varga, Sár, Edelén, Pósa; Pete, Horti, Rika, Sárkán, Ajnás, Várked; Badin, Dudva, Káta, Sávoli, Kóka, Mohi; Tiba, Árvalász, Tsók. Különös eseményként tálalom fel az északindiai Sabaria város nevét, amelynek Kr. e. időkben már megvolt a hasonló nevü város-társa a maj Szombathely helyén.

Nyilvánvaló, hogy ennyi szóegyeztetés nem lehet véletlenség. Én ebből más következtetést képtelen vagyok levonni, mint a hun-magyar népazonosságot és azt, hogy

Árpád honfoglaló népe is hun-magyar volt.

Vagyis a IX. században nem történt más, mint hogy a mai Magyarország, Moldva, Havasalföld és talán még Beszszarábiára kiterjedő és nyugaton a mai Ausztrián is átnyuló avar birodalom a Nagy Károly alatti történt szétveretés után ujra egységes állammá alakult s az eddig különféle nemezetiségi nevek alatt szereplő magyarok egységes nemzetté forrottak össze.

Legszebb a Bőrdiszműárú
Bőröndök, retikülök, pénz- és névjegytárcák, nagy választékban, olcsó áron, ízléses, szép kivitelben
Krisztina-körut 61 szám
Postapalotával szemben

Bizalmas
Tánc esték
számára egészen
külön terem
ruhatárral
kiváló polgári konyha
fajborok friss sör
Császárfürdő
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

NAPONTA FRISS VÁGOTT BAROMFI!
II., RETEK-U. 1. (SZÉNATÉRNÉL)

KI KELL köszörülni a csorbát!
Speciális beretva, tyukszem vágó kés, manikür és fodrászolló, vágó, szúró szerszámok stb. szakszerű köszörülése
SURÁNYI ÉS TÁRSA
VILLANYERŐRE BERENDEZETT MŰKÖSZÖRÜLŐ-ÜZEMÉBEN
II., MARGIT KÖRÚT 30.
Ferencesek templomával szemben

Saját készitményü
CIPŐK
Elsőrendü minőségben olcsó árakon
NÉMETH BÉLA
régi budai cipészmester
uj üzletében
II. Zsigmond-utca 1 (Pálffy-tér sarok)

A SZÉP NŐI KÉZ SZEBB LESZ, HA ENGELTHALLER ÉS NÁD KEZTYÜT VISEL
Mérték utáni készités, átalakitások, javitások, tisztitások
Árai a legolcsóbbak
II. Margit krt. 15.
Zárda-u. sarok.
Új üzlet: I., KRISZTINA-KRT. 32.

2000 éves hun-magyar összavak
a mai Indiában

Az elhunyt *Tóth Jenő dr.* éveket töltött *Keletindiában* és ott nemcsak a könyv- és oklevéltárakban kutatott sikeresen, hanem bejárta

Északindiának azt a részét is, amely Kr. e. sok évszázadon keresztül hun uralom alatt volt s ahol a lakosság magát még ma is hun ivadéknak nevezi.

Hat évi fáradságos kutatás eredményeként több, mint 2000 szavukat tudta a keletindiai népek szavaival egyeztetni és több mint 2000 olyan törzs-, család-, egyéni, helyiség-, hegy-, folyónevet szedett össze Felsőindiából, amelynek mása Magyarországon ma is föltalálható. Káprázatos látóhatárt nyit meg ez a szógyüjtemény nemcsak a hun-magyar azonosság kétségtelenné tételére, de arra is, hogy Árpád honfoglaló hun-magyarjai milyen nyelven kellett, hogy beszéljenek.

Tóth Jenő kutatásai kimutatják, hogy ott a messze keleten ma is használatosak AROD ODO

a honfoglaló vezérek törzseinek nevei.

Ott találjuk a kimutatásban Attila és testvére, Buda neve melleett a Baján, Kund, Ond, Tas, Borsu, Ete, Tarcal; Zoárd, Leh, Botond, Árpád fia Taks neveit, de a későbbi Koppány és Vata hőseink neveit is.

Megtaláljuk a Hun, Kun, Jász, Avar nemzetségneveket, utóbbit minden magyarországi változatával, mint Abar, Kabar, Sabar, Sabir. Ott van a Magyar-Meger, de ott van a Bulgár és Kabar név is. ARA ARR

Az Anonymus szerinti 108 honfoglaló nemzetség közül ott találjuk a gyüjteményben a Kürt, Meger, Csák, Nyék, Tarján, Jenő, Donti neveket. Aztán

ma is élő magyar családnevek másait,

mint Bánó, Kazi, Zics, Csicsó, Szecsuán, Csáki, Maróti, Tordi, Karoli, Berend, Bátori, Gara, Bodi, Boda, Mádi, Barta; Náva; Tali, Szalai, Sós, Ciráki, Gál, Galsi; Tótvalkó, Dobó, Sidó, Vai. A nyelvre, melyet valamikor Felsőindiában beszéltek, még jellemzőbbek a következő *családnevek:* Kádár, Kánya, Balog, Réti, Halmai, Molna, Bundás, Bodor, Bakó, Ludas; Vas, Vágó. N

A *férfinevek* közül megemlítem a Tar, Lassu, Darvas neveket, a nőnevek közül Rozália, Tóni, Bibi, Szuka, Biri, Resi; Kalli; Tóti és Sárballa neveket.

Bámulatos egyezést találunk a *hegységneveknél* is. Megtaláljuk a Tátrát, ott van a Mátra, Hargitacsúr, Kerencs, aztán a Bihar, még egy Bihari családnévben is. Egyébb magyar vonatkozásu hegynevek: Mike, Bakfal, Lapas; megtaláljuk ott a Garam, Szamos és Maros, Sajók, Csáva, Nadrág, Sil, Rima, Csiki folyókat is. RAR

Végtelenül tanulságosak

a városok és községek nevei,

mint Hunvár, Kunvár, Sárvár, Fülesvár, aztán Ugra, Zám, Csata, Vadashadi, Várad, Kula, Telek, Roñó, Lőcs, Mór; Radakund; Jákó, Budaless, Pentek, Ábrán,

BARACSKA-PETTEND TELEPEN
Budapesttől 28 km.-nyire vasutvonal két oldalán, balatoni műút mellett, talajvizmentes házhelyek négyszögölenként P 1.20-tól, havi 10.— pengő részletfizetessel. — Jó ivóvíz. — Kitünő termőföld, gyümölcstermelésre kiváló.
Ingyen autóbusz
indul a városi irodától (I., Horthy Miklós körtér 3—b. I. 6. telefon: 694—33.) minden vasár- és ünnepnap, délelőtt háromnegyed 9 és délután 3 órakor, minden kedden, csütörtökön és szombaton 3 órakor
Kérjen prospektust!

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda—Akvinkum
Későszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

A 35 ÉVES (ÓBUDAI) RAAB ISTVÁN UJ BORHÁZA
I., HORTHY MIKLÓS-ÚT 14 ALATT
BORAINAK MINŐSÉGE KÖZISMERT. SAJÁT KÉSZITÉSŰ HENTESÁRUK

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

A BELLEVUE BEN
SANTA NELLY
JAZZÈNEKESNŐ
JÁVOR-VARSÁNYI ZENEKARA
Kitünő konyha
Olcsó árak

Budapest Rivieráján,
a Gellértfürdőnél, a hatholdas Batthyány-Őspark tőszomszédságában, a főváros legelőkelőbb villanegyedében, a Ménesi-út 3 alatt már épülő tizenegyedik társasvillánkban májusra, a Mányoki-út 7 (Kelenhegyi-út 24) sz. alatt épitendő társasvillánkban augusztusra, a Pasaréti-út 1 számu, közfeltünést keltő társasvillánkban azonnali beköltözésre jutányos fixáru, saját tulajdonjogu, remekszép kétszoba-hallos, továbbá 3—5 szoba-hallos, saját kertes lakrészek kaphatók. Páratlan otthon. A legbiztosabb tőkebefektetés; bérbeadás esetén kamatjövedelmét megkétszerezheti! Prospektus. Helyszini bemutatás minden vasárnap 11-kor Nagyboldogasszony-utja 3 alatt.
„CENTRUM"
HÁZÉPITŐ VALLALAT
Horthy Miklós-út 9 Tel. 69-3-01
Óvakodjunk az északi fekvésü örök-lakásoktól!
Vállalatunk kizárólag napsütéses fekvésü, higiénikus öröklakásokat épit!

VELENCE, GÁRDONY-füred
Magyar
a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 óránvira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmneti villatelkek □-ölenként P 3-tól. Havi lefizetés P 10.—től. Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sportholy! Villanyvilágitás! Jó ivóvíz! Jó utak! Olcsó házak égett téglából már P 500-tól. Mintaházak a telepeinken megtekinthetők.
INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden vasár és ünnepnap délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor indul a Városi Irodától (Horthy Miklós-körtér 3|b. Telefon: 694-33) Kérjen Prospektust!

Telek

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

Lakás

SZÉNATÉRNÉL
Ujonnan épülő házban modern 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban
1933. május 1-re
KIADÓK.
Felvilágositás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező épitésznél Mélin Antal épitőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon; 506-24.

Hálófülkés garzonlakás fürdőszobával, főzőfülkével, *budai kertes villában, villamos- és autóbuszmegállónál kiadó.* Budakeszi-út 1/d. Vagy telefonon 4—5-ig 298—92.

Kis souterrain ÜZLETHELYISÉG minden elfogadható áron azonnalra bérbeadó. Lógodi-u. 63. vagy d. u. 4—5-ig telefonon 298—92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnai kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Au. 527—80. (2)

Ház

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron HUBERT Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET
TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltételek.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

SZALFÉTER EDE
Üveg- és porcellánkereskedés, üvegezési- és képkeretezési vállalat fiókuzlete egyideju megszüntetésével I, KRISZTINA KÖRUT 83 alól I, KRISZTINA KÖRUT 77 SZÁM alá költözött TELEFON: 50-2-36

CÍMFESTŐ TELEFON 523—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Elvezetes
RUZICSKA PÁL
kenyér és péksüteménye
Gyár: I., Horvát utca 29.
Uj fiók: II., Margit körút 103.

Alkalmi nyomtatványok
a Budai Napló nyomdájában
I., Bors-utca 24.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.

Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96. Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

XXX. évf. 1112 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 február 18

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések díja mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák délután 4-6 ig

Korteskedésre

legkevésbbé alkalmas a nehéz helyzetekkel küzdő polgárság állapotának kihasználása. A mai zavaros viszonyok között minden érvényesülni akaró politikus azt a szerencsétlen helyzetet igyekszik kiaknázni a maga javára, hogy az adóterhek alatt görnyedő polgárság terheinek könnyítését sürgeti és újabb áldozatokat követel másirányban az államtól és várostól... Frivol játék ez a jelszavakkal, a mindenáron való egyéni érvényesülés érdekében. Ezzel forradalomba lehet vinni a megélhetés rettenetes gondjai közt vergődő társadalmat, föl lehet borítani a polgári rendet, csak éppen az égető kérdéseket nem lehet közmegelégedésre elintézni.

Egy évtizede látjuk azt a veszedelmes kuliszatologatást amely a közélet színpadán ellenzéki színezetben mutatkozik a Városház közgyülésén és a kormánypárti meghunyászkodásban az országgyülésen. Legutóbb is hangzott néhány kijelentés jelentős szerepet vivő politikusok részéről, amelyek lényege az volt, hogy ők eddig a kormányt támogatták, tulajdonképpen ellenzékiek.

Igazán nem fontos, hogy az urak micsoda politikai színváltozáson mennek át, mert a lényeg az volna, hogy a polgárság helyzetén segítve módot találjunk az állam és város számára, hogy kötelezettségeinek eleget tehessen.

Önzetlenül és pártatlanul ezt a kérdést csak egyeten budai politikus kezelte: — Kozma Jenő, aki a maga egyéniségét teljesen háttérbe szorítva, keményen lándzsát tört a kisexisztenciák, a nagy nyomorban sinylődők érdekében, de a népszerűségét tette kockára azzal, hogy a nagyobb dotációban, nagyobb falat kenyérrel élők karéjából letört egy falatot, hogy ezzel is pótolja a kis karéjhoz jutottak kenyerét, de lehetővé tegye az államnak, hogy mindenkinek juttathasson kenyeret.

Egyedül álló példa ma, amikor azok a látszatok élnek még rutinirozott politikusok lelkében is, hogy az érvényesülés ideje érkezett el és beteges mohósággal hajszolják a népszerűséget, hogy az esetleges változások idején ők kerüljenek felül, abban a biztos tudatban, hogy mást ők sem tudnak, mint lassankint kiegyensúlyozni azokat az ételporciókat, amelyekből, ha tul nagy jut egyeseknek, tul kevés másoknak. Bárki jöjjön kormányra, ha nem hozza magával a maharadzsák kincsét és teszi le azt a nemzet gazdasági életének oltárára, nem tehet egyebet, mint azt, hogy a meglévő vagyont és jövedelmet igyekeznie kell úgy elosztania, hogy annak is jusson, akinek nincs, — és nem veheti máshonnan, mint attól, akinek van.

Kozma Jenő dr. egy negyedszázadnál régebb idő óta él a közpályán és talán nem is volt rossz elgondolás, amikor, mint fiatal ügyvéd erős munkával arra törekedett, hogy vagyonilag függetlenítse magát, ami lehetővé tette, hogy ma, mint politikus ne legyen kénytelen anyagi érdekből keresni az érvényesülést, ne legyen döntő súlyú politikai meggyőződésében a jobb kenyér kérdése, — ne irányítsa elhatározásait — a nemzet jobb sorsát keresve — a saját jobb sorsának kérdése. Köztudomású dolog, hogy Kozma Jenő, mint ügyvéd nagy és előkelő klienturára tett szert, ami elősegítette anyagi függetlenségét, de lehetővé tette azt is, hogy a hatalommal való kacérkodás nélkül szolgálhassa polgártársainak és pedig elsősorban ennek az elhanyagolt budai résznek és az itt sinylődő és folyton hanyatló polgárságnak az érdekeit.

Láttuk a házadőnál, ahol mellőzte a saját érdekeit, vállalta személyesen a nagyobb terheket, de törhetetlenül ragaszkodott hozzá, hogy a kétszobás kisházak terheit ne emeljék és ne rakjanak terhet azokra, akik egy életen át lemondással, garast garashoz téve építettek maguknak vénkorukra apró családi házakat.

A tisztviselők fizetésének apasztásánál, barátainak egész sorát érte a fizetéscsökkentés terhe, de Kozma Jenő dr. minden befolyásolás dacára, ott is csak a minimális fizetésü tisztviselők mentesítése érdekében vívta a harcokat, akiknél minden fizetéscsökkentés már katasztrófális lett volna és meg tudta nyerni a kormányt is a maga elgondolásának minden ellenzéki kacérkodás nélkül, keresve azt a társadalmi egyensúlyt, amely átsegítheti ezt a nemzetet a mai kétségbeejtő helyzeten.

Ezt az álláspontot képviselte férfiasan az adóemelések tárgyalásakor, nem eregetve fel a pártkérdés tetszetős, színes lámpiónjait.

És tette azt Kozma Jenő minden harangkongatás nélkül, nem várva ettől új babérleveleket, kerülve még a látszatát is az ily címen való érvényesülés lehetőségének, mint ahogy megkövetelte pártja részéről is, hogy a közélet tisztaságát ne azzal szolgálja, hogy a mult szennyesét a sajtó, sőt a világsajtó előtt teregesse ki, ahogy ezt az olajszállítások botránya bizonyítja, holott azt a botrányt is kihasználhatta volna a maga és pártja tagjai részére, növelhette volna népszerűségét, ártva az országnak. Lemondott erről, hogy elkerülje a botrányt, de amellett szigorúan követelte ő is, a pártja is, hogy aki a bűnös bűnhődjék.

Kozma Jenő kezében a Polgári Egység Pártja sohasem vált színét változtató kuliszává, amely más hatásokat vált ki a Városházán és azok ellenkezőjét az Országgyülésen. Nem tüzött maga elé más célt, mint a polgári gazdasági rend biztosítását és nem látott mást, mint egy szerencsétlen ország rettenetes leromlásában vergődő polgárságot, amelynek fölsegítéséhez odanyújtotta őszintén, igazán mind a két kezét, és Budán alig van ház, ahol ne élne olyan család, amely nem tartozuék köszönettel Kozma Jenőnek, hogy a családiő homlokáról elsimította a gondszülte redőket.

Dubonai Pál.

Buda gazdagabb lett!

— Pávai Vajna Ferenc előadása —

Megbukott a védőterület elve: — uj furrások, uj ivó- és gyógykurák

Buda érdekeinek éber őre, a Hollós Mátyás Társaság, amely egy évtizeddel ezelőtt rendezett fürdőügyi ankétjén a budai fürdőkérdést tisztázta és útnak indította, azóta is állandóan ébren tartotta, — most újabb előadássorozaton számol be az eddig elért eredményekről, a budai új furásokról és arról a kedvező képről, mely az ezek révén szerzett tanulságokból kialakult. A Gellért-szálloda vezérigazgatója Bánlaky Géza, a társaságnak szívesen felajánlotta ennek az ankétnek céljaira a szállodának úgynevezett dohányzótermét, mely rendkívül alkalmas szükebbkörü társaságok üléseinek megtartására és e hó 13-án

PÁVAI VAJNA FERENC DR.
főgeológus, főbányatanácsos

vezette be az előadások sorozatát, előkelő és az ügy iránt érdeklődő nagy társaság előtt.

Az ülést hennyei *Hennyey* Vilmos dr. államtitkár nyitotta meg, kegyeletes szavakkal méltatva *Apponyi* Albert halálával ért nagy nemzetközi veszteséget, amit állva hallgatott végig, meghatottan a közönség. Azután felkérte *Pávai Vajna* Ferencet, hogy előadását kezdje meg.

PÁVAI VAJNA FERENC DR.

panasszal kezdte előadását.

Sokan nem értik meg, hogy miért töri magát a hőforrások és új energiák után, amikor *Karcagon* kárbavész a földgáz s ott, de másfelé is a sok értékes gyógyvíz. Igazuk van — mondotta — s ő mégis tovább dolgozik és propagálja ezt az országos ügyet, mert

nem abban van a gazdasági jelentősége az új hőenergiáknak és gyógyforrásoknak, hogy momentán kihasználják-e azokat, hanem abban, hogy megtalálták őket.

A tudat, hogy vannak és jók, — jobbak mint az azelőttiek — lassan dolgozik, de mégis leküzdi majd az ellenvéleményeket és ellenérdekeket. Az ország gazdagabb lett, amikor az Alföldön megfúrták és köztudatba ment

az első iparilag felhasználható földgáz,

s *Buda gazdagabb lett*, amikor az 1932-ik évben bebizonyosodott, hogy a híres budai gyógyforrások mellett, *azok veszélyeztetése nélkül*, lehet új, jobb, hatékonyabb kútakat furni. Ezek a fúrások beigazolták, hogy a régi törvény, mely a gyógyforrások védelmére *védterülettel* vette azokat körül, — *elavult* és csak akadályul szolgál.

Ezt a törvényt érvényteleniteni kell.

A Rudasfürdő új kútjainak vize nem befolyásolja a régi forrásokat, de

vizük forróbb, gázaik erősebbek, rádiumtartalmuk sokkal nagyobb.

Ez a három kút megmutatta az útat az igazi „Buda fürdőváros" felé, mert most már lehet új az ivókúra és balneológia szempontjából sok más új kútat fúrni, lesznek új fürdő- és ivókúrák, új fürdők, speciális kórházak: — Budapest fürdővárossá fejlődik, mert gazdagabb lett egy úttörő tapasztalattal, leküzdötte azt a mesebeli boszorkányt, amely csak riasztott, de valójában itt sem volt soha.

Az új kútak között lesznek fűtésre használható forróak is s ezek s a távfűtések, a mesterséges és földgáz fűtések eloszlatják a reánk nehezedő londoni ködöt, füstöt. Buda fürdőváros lesz, azzá kell, hogy váljon, mert gazdagabb lett egy alapvető tényező megismerésével s ez az ismeret, annak tudata, versengést, üzletet visz be a fürdőügybe: — ez pedig a fejlődés útja!

Sürü taps honorálta a népszerű tudós fejtegetéseit. Utána hozzászólt a kérdéshez

BECSEY ANTAL.

Szerinte az előadó helyesen mutatott rá arra, hogy nálunk a gyógyvizek rendszeres feltárása érdekében *vajmi kevés történt*. Amióta *Zsigmondy* Vilmos a hetvenes években a margitszigeti és városligeti artézi kútakat megfurta, alig volt számottevő megmozdulás e téren. Kétségtelen, hogy fékezően hatottak minden ily irányú kutatásra a fennálló ósdi bürokratikus vízjogi rendelkezések, amelyek

a budai gyógyforrások védőterületén furásokkal járó tanulmányokat rendkivül megnehezitették.

Tudvalevő, hogy a védőterületen 8 méternél mélyebb ásást, vagy furást nem engedélyeznek, pedig a furótechnika a vízjogi törvény meghozatala óta sokat haladt. A kutató furások szakszerű vezetés mellett a meglévő furásokat egyáltalán nem veszélyeztetik, amint azt a Lukács-fürdői és utóbb Rudas-fürdő mellett végzett tanulmányi furások is bizonyítják, holott ily céltudatos furási tanulmányok nélkül a föld mélyén levő kincseket soha meg nem ismerhetjük és az élet szolgálatába nem állíthatjuk. Szükségesnek tartja, hogy ezek az ósdi idejét mult törvények és rendeletek haladéktalanul revizió alá vétessenek; e kívánság jogosultságát nagynevű geologusunk: néhai dr. *Schafarzik* Ferenc is ismerte és csak halála gátolta meg abban, hogy a revizió végrehajtassék.

1885-ben még nem ismerték annyira thermális vizeink hydrologiai viszonyait a gyógyforrások érdekeit védő tényezők és a furótechnika sem állott még azon a niv6n, amelyen ma áll, pedig kutató furások nélkül a gyakorlati élet számára hasznos tudományos vizsgálatokat végezni nem lehet, az új forrás-kincseket viszont okvetlenül föl kell tárni.

Oly szempontok ezek, amelyek előtt meg kell hajolnunk ha Budapest-fürdőváros gondolatát gyakorlati irányban óhajtjuk fejleszteni és a felsorolt indokok alapján a következő indítványt terjesztette elő:

Indítson a *Hollós Mátyás Társaság* erőteljes mozgalmat abban az irányban, hogy az 1885. évi XXIII. t.-c.-nek az ásvány- és gyógyforrásokra és azok védőterületeire megállapított szigorú bürokratikus és a kutatásokat bántó rendelkezései sürgősen revizió alá vétessenek és olyan irányú új rendelkezésekkel pótoltassanak, amelyek leegyszerüsített és gyors eljárások révén teszik lehetővé a furásokkal kapcsolatos hydrologiai tanulmányokat és azok eredményeinek gyakorlati kihasználását.

A közönség meleg óvációban részesítette a fürdőügynek ezt a rendületlen harcosát, aki évtizedek óta foglalkozik a fürdőüggyel és földgázkutatásokkal, — és már a származási földgáz feltörése alkalmával rendkívüli tevékenységet fejtett ki, hogy azt a nemzet számára megmentse.

Az elnök felkérésére dr. *Tausz* Béla fejtette ki idevonatkozó nézeteit a következőkben.

TAUSZ BÉLA DR.

örömmel konstatálja, hogy azok a furások, amelyeket *Pávai Vajna* Ferenc legújabban eszközölt, balneologiai tekintetből is rendkívül fontosak. Egyrészt *megdöntik a védőöv területéről szóló*, ma már helyt nem álló ósdi felfogásokat, másrészt ezek az új források fizikai, kémiai és radiológiai tulajdonságai *annyira elütnek a többi mellettük fekvő gyógyforrásoktól*, hogy hatásuknak új tanulmányozása válik szükségessé. Remélhetőleg az erre vonatkozó kísérletek alapján kimondhatjuk, hogy

Budapest gyógyforrásai valódi áldást jelentenek az emberiségre

és a hiba eddig csak ott történt, hogy *nem forditottunk kellő propagandát* e források megismertetésére. Amíg ugyanis a lefolyt 10 évben legalább 50—60 új prospektus jelent meg Budapestről, annak természeti szépségeiről és kulturális kinceiről, addig

olyan prospektus, amely a gyógyforrásokat balneotherápiás szempontból tárgyalja, csak egyetlenegy jelent meg.

Ennek a következménye, hogy amíg idegenforgalmunk a székesfővárosi idegenforgalmi hivatal megállapitásai alapján majdnem ugrásszerüen emelkedett s az utolsó év nehéz gazdasági körülményei ellenére is alig 2% a visszaesés, addig

gyógyfürdőinknél bizony nagy a visszaesés

az előző évekhez viszonyítva. Feladatunk tehát a jövőben olyan propagandát megindítani, amely úgy az *orvosok*, mint a *betegek előtt feltárja forrásaink* csodás gyógyhatását, főleg az *új források ismertetése* alapján.

A tapsoló közönség örömmel vette tudomásul, hogy a legközelebbi eladóülésen e hó 27-én *Tausz* Béla dr. előadása következik.

A következő felszólaló

MASSÁNY ERNŐ DR.

kifejtette, hogy Budapest folytonos fejlődése iparának jelentékeny növekvése következtében, a levegőt fertőző égési termékek (füst és korom) természetszerüen évről-évre jobban éreztetik *romboló hatásukat*. Különösen az utóbbi években vált ez igen szembetünővé, mert úgy a magán háztartásokban, mint a gyártelepeken használatban lévő régi rendszerű tüzelő szerkezetek, *hazai szenünket tökéletlenül égetik el*.

A levegőbe kerülő rengeteg por, füst a főváros éghajlatát renkívül kedvezőtlenül módosítja, amennyiben

a főváros felett terjengő füsttenger először is elnyeli a Nap hő, fény és ibolyántuli sugarainak egy jelentékeny részét.

Másodszor pedig a levegőbe kerülő roppant mennyiségü szilárd alkatrész, főként a téli évszakban

a sürü, sötét ködök kialakulását mozditja elő.

Por, füst, köd a fürdőváros fogalmával nem egyeztethető össze. A gyógyulást, üdülést kereső emberek nemcsak a szállodai és fürdői berendezésekben követelik meg a hygienikus szempontok figyelembe vételét, hanem egészen jogosan

megkivánják a levegő tisztaságát, üdeségét is.

Hiába gyógyítják meg rádiumos forrásaink a betegeket, ha azok egészségtelen levegőben *ujabb bajokat szerezhetnek*.

Buda *hegyi levegője* ma még szintén gyógyhatású, de

ha nem indítunk éles harcot a füst, por és piszok ellen,

illuzorikussá válik minden törekvésünk s *Buda soha nem lesz igazi fürdőváros*.

Mivel a hőforrások feltárása és azoknak fütőeszközül való felhasználásában látja a levegő füsttelenitésének egyik szintén igazán hatható módját, *Pávai-Vajna* törekvéseit és kitartó fáradozását a legnagyobb elismeréssel fogadja és azok pártolását, illetve valóraváltását minden tényezőnek kötelességévé teszi.

A népszerű főmeteorológust szintén kedvesen ünnepelte a közönség. A kérdéshez még röviden hozzászólottak: *Felber* Lipót, aki egy életet töltött a gyógyforrások és ásványvizek tanulmányozásában, továbbá *Ujj* Gyula tanár és Viraág Béla, lapunk szerkesztője.

Hennyey Vilmos elnök köszönte meg úgy az előadó értékes tanulmányát, mint a többi felszólaló szakavatott hozzászólásait.

Uj diszt a Kelenföldnek

Magyar Dahlem.

— Régi tervek — uj elgondolások. —

Dahlem, Berlinnek egyik külvárosa, melynek széles, nagy területén még a világháború előtti években világhíres szép botanikus-kertet létesítettek s azután számos tudományos intézetet helyeztek el benne jól megválasztott környezetben. Azóta más nagyvárosok követték ezt a példát s a kiszemelt városrészeket, ahova tudományos intézeteket csoportosan összevontak, szintén Dahlem-nek nevezték el.

A *„Magyar Dahlem"* jelszót már több kultuszminiszter kiadta, mert a kir. József Müegyetemmel kapcsolatban több tudományos intéztet akartak a lágymányosi pocsolya területén elhelyezni s ezek között az egész vidék és a Dunapart díszéül az ujonnan létesítendő *Magyar Természettudom. Múzeumot*, mint legkiemelkedőbb épületet.

Ennek elgondolásában készítette *Lendl* Adolf nagyszabású tervezetét melyen több éven át dolgozott és melyet első sorban a múzeumi igazgatóknak, mint közvetlenül érdekelt tudósoknak bemutatott. E tudósok hónapokon át tanulmányozták a sok ujítással és gyakorlati útmutatásokkal gazdag tervezést s — amint hirlik — most nem régen a Magy. Nemzeti Múzeum főigazgatósága útján felterjesztés alakjában jelentést és kérést intéztek *Hóman* Bálint kultuszminiszterhez, hogy vegye figyelembe a *Lendl*-féle tervet, most, amikor a Magy. Nemzeti Múzeum természettudományi osztályainak különválasztását *Entz* Géza dr. ujonnan kinevezett főigazgató megbízásával megkezdi.

Lendl Adolf terjedelmes munkáját az összes hozzátarozó rajzokkal együtt — ahogyan ő maga bejelentette — a *székesfőváros közönségének ajándékul akarja adni*. Teljesen díjtalanul ajánlja ezt fel azért is, mert a lágymányosi vizes terület feltöltése serényen folyik és ezt követni fogja nemsokára a területrendező mérnökök munkája: hogy meríthessenek belőle és a „Magyar Dahlem" elgondolásában olyan eredeti területbeosztást vezessenek be, mely nem akadályozza majd az új múzeum elhelyezését a „Tudományos kertek" környezetében.

Budapestnek van néhány szépnek mondható nagy parkja. Említjük első sorban a „Duna gyöngyét", a Margitszigetet; továbbá a Városligetet, a Népligetet és ujababn a Szt. Gellérthegy gondosan elrendezett oldalait. Ha Lágymányosra is ilyent terveznének, volna a fővárosnak még egy szép parkja, amilyen akárhány más nagyvárosban is van. De ha igazán *idegenvonzó* intézményeket akarunk létesíteni, akkor el kell térnünk a megszokottságtól; újszerűt, eredetit, meglepőt kell az idejövőknek nyujtani s erre kiválóan alkalmas volna az ismertetett terv.

László Zoltán dr.

Farsang

Sycambria jelmezest

Karnevál hercege egyszer megint nagyon rámosolygott Budára. Az elmult szombaton kigyúlt a Budai Vigadó minden lámpása, mert a *Sycambria* álarcos jelmezestélyt rendezett ott. A Sycambria, az Emericának legnagyobb corporatiója, amely *Márton* Lajos priorsága alatt lett ilyen naggyá, Budán ma már fogalom; ami Budán előkelő és nagyszabású dolog, ott a *Sycambria* tagjai szerepelnek abban a lovagias szellemben, amit az Emericana alkotmánya előír számukra. Ebben a jegyben zajlott le a Sycambria *nyolcadik* jelmez estje is, melyet ennek a farsangnak legjobban sikerült báljai közé sorolhatunk.

Már kilenc órakor megindult az előkelő közönség bevonulása, amelyet *Andor* János az agilis bálelnök és *Wagner* Vilmos senior vezetése alatt nagy rendezői gárda fogadott. Ugyanekkor nyújtották át a táncrendet, amely egy kis sycambriás sapka volt és nagy örömöt szerzett eredetiségével a leányoknak. Majd később katonás induló dallamára megkezdődött a jelmezesek fevonulása, ami a szebbnélszebb és ötletes jelmezeknek seregszemléje volt. A felvonulás után Veres Károly cigánybandája rágyújtott a „Az eke a földet nem magának szántja . . . " Kezdetü emericánás csárdásra, mire táncraperdült vagy százhúsz pár, akik reggel hatkor is csak nehezen akartak ebből a kedves farsangi álomból felébredni. A megjelent hölgyek névsorát nagyrészben így tudtuk összeállítani: *Asszonyok:* Dereáno Istvánné; Grund Pálné; Sey Ödönné; Tóth Józsefné; Tininszky Jánosné; Zartler Hermanné, Haumann Györgyné, Gazsi Benőné; Jakopek Lajosné; b. Szabó Istvánné; Eisenmayer Jenőné; vitéz Papp Béláné; Kiss Ödönné; Viraág Béláné; Wagner Vilmosné; Cicutti Lajosné; Schopp Jánosné Stepankó Albertné; Dubrova Károlyné; Szöllössy Jánosné; Sólyom Viktorné; Frank Emilné; dr. Sántha Károlyné dr. Máthé Lajosné; Ujfalussy Ferencné; Zechmeister Dezsőné; Raffay Gusztávné; Bagyik Árpádné; Bárány Béláné; Kümmel Károlyné; Szöllössy Istvánné; dr. Ancsin Pálné; Kun Károlyné; Engelbach Alajosné; dr. Kemény Dezsőné; Orbán Kálmánné; Kocsis Józsefné; Szacsvay Károlyné; Csoma Jánosné; Hubay Józsefné; Szedmik Lajosné; Végh Gézáné; Kartner Tivamérné; Bakk Imréné; May Vilmosné; Wárlám Árpádné; Beck Gézáné; Palóczy Viktorné; Bohák Károlyné; dr. Benisch Arthurné; Schöffmann Károlyné; Moizer Imréné; Bodnár Lajosné; Arnold Jánosné; Papp Istvánné; v. Székely Károlyné; Vass Attiláné; dr. Laczkovich Elemérné; Laczkovich Gyuláné; Erődy Jánosné; özv. Fischer Emilné; Novák Józsefné; Derka Rudolfné; Leiner Hugóné; Moizer Ferencné; Muth Mátyásné; Arnold Nándorné; Székely Károlyné; Zachradniczky Nándorné; Kendoff Antalné; Barabás Istvánné.

A leányok közül néhánynak a jelmezét is sikerült feljegyezni: Rigó Ili (empire); Czettler Baby (szív); Derenáno Valéria (rokkokó); Petykó Ilona (Besztercebányáról); Grundböck Mária (biedermeyer); Szemeri Magda; Szigeti Éva (kalózfiú); Tóth Klementin; Tininszky Margit (csillag); Kittner Klára; Barta Gabi (porcellánbaba); Szabó Bucu (szív); Haumann Lea (biedermeyer); Peyer Lili (pierette); Jakubek Aliz; Gazsi Ditta és Dudus (középkori); Eisenmayer Edit; Papp Ildikó (bácskai); Rákóczi Ibolya és Ilonka (tündér); Dvorák Mária; Kiss Piroska; Higyák Mária (cigányleány); Szőke Ilona; Kállay Nusi (szívkirálynő); Schopp Mária; Stepanko Margit; Dubrova Guszti; Szöllössy Éva; Sólyom Ilus; Frank Klári és Évi; Bogos Edit; Máthé Ilona; Husz Katalin; Zechmeister Éva (balerina); Raffay Vica; Bagyik Ditta; Rössler Ilona és Vilma (gigerli); Kümmel Magda (biedermeyer); Szöllössy Kata; Kemény Ilona; Molnár Ica; Ancsi és Elvira; Kun Nusi; Roemer Marianna és Ilona; Orbán Klára; Kocsis Magdi; Szacsvay Kaláris; Bagaméry Jolán (banán); Csoma Edit (rokokkó) és Klári (japán); Tormai Kató; Hubai Lii; Szedmik Edit; Frey Rózsi (kéményseprő); Mezey Mimi (spanyol); Végh Márta; Sipos Ili; Bakk Éva; Spirk Edmée Warlam Ici; May Ella; Bech Kató; Pohl Lili; Medgyes Aranka és Erzsi; Milinkovich Gemma; Zartler Edit (sváb); Frey Edit; May Margit; Tichy Márta; Bohák Aniko; Benisch Lili és Silvia (kérdőjel); Moizer Ili (Syc boy); Muth Erzsébet; Halmai Piri; Dénes Zsuzsanna; Arnold Erzsébet és Nóra; Stauss Vilma; Schöpfmann Gabriella; Székely Juci (holland); Francia Mária; Puntigán Médi; Laczkovich Andi; Szücs Márta; Szegedy Irén; Zachradniczky Adrienne; Szövényi Irén; Fischer Lidi; szentkirályi Frey Magda; Dankó Gabriella; Krisztiáni Irén; Novák Ili; Kendoff Eglatine; Németh Magda; Kurbel Mädy; Derka Clarissa (spanyol fiú); Kisfaludy Gaby (kártya); Miss Eileen Hermann (New-Yorkból); Garai Erzsébet és Gizi; Rajos Sári (biedermeyer).

Az elit-bál Óbudán a Szent Alajos árvaház javára február 11-én volt a korona Vigadóban a legfényesebb siker jegyében. A katolikus világ előkelőségei vettek részt a pompás hangulatban megrendezett estén, amelyet művészi műsor előzött meg a zsúfolt terem hálás tapsai mellett.

Jelmezes farsangi éjszakát rendez a *III. Kerületi Keresztény Társaskör 1933. évi február hó 25.* napján, farsang utolsó szombatján a Korona Vigadó (III. Korona-tér 2.) összes helyiségeiben. Belépődíj 2.— pengő.

A „Jog, Igazság, Szeretet" Dal- és Kulturegyesület február hó 22-én, szerdán este ½8 órakor az óbudai „Korona Vigadó"-ban rendezi első hangversenyét.

A BELLEVUE BEN
SANTA NELLY
JAZZÈNEKESNŐ
JAVOR-VARSÁNYI
ZENEKARA
Kitünő konyha
Olcsó árak

Buda, február 17.

Kitüntetés. Bindo De *Vecchi* professzor, a *firenzei* egyetem rektora és a „Comitato fragli Enti di Alta Cultura di Firenze" ügyvezető elnöke, a hó elején igen meleghangú levélben értesítette az O. M. Idegenforgalmi Tanács római delegátusát, *Hoór Tempis* Istvánt, hogy őt a a Comitato legutóbbi ülésén tagjává és magyarországi tiszteletbeli delegátusává választották. E választás elismerése azoknak a fáradozásoknak, melyeket Hoór Tempis István dr. hivatalos missziója folyamán már eddig a magyar olasz idegenforgalmi és kultúrális kapcsolatok érdekében tett.

Ahol komolyan veszik a gyógyvizekben rejlő értéket. Erről írja az „Egészség" című rendkívül gonddal szerkesztett folyóirat: „... Az olasz kormány Viareggióban központi intézetet létesített a tenger gyógyító hatásainak tanulmányozására. Az intézet foglalkozni fog a tengeri klíma, a tengervíz, sőt a tengerparti homok biológiai hatásaival. A thalassotherapia, mely az orvosi gyakorlatnak már ősidők óta értékes fegyvere, ily módon tudományos megalapozottsághoz jut." — A Balatonról tudott dolog, hogy számtalan gyógyforrásból táplálkozik és hővizek is fakadnak benne, — a partján épült is egy biológiai intézet, mely sok szatirikus megjegyzésre adott alkalmat és egyelőre csak a halakkal foglalkozik. Nem lehetne ezt az intézetet valamiképpen a magyar tenger, a Balaton homokjának biológiájával is foglalkoztatni azt, ami föltétlenül szolgálna a Balatonnak, mint gyógytényezőnek az érdekeit.

A Keletről várható forgalom előkészítéséről és várható hatásáról Buda életében, beszélt e hó 9-én este a *Budai Társaskör* estjén *Viraág* Béla, lapunk szerkesztője nagy, előkelő közönség előtt. A szívesen hallgatott előadás után társasvacsora volt, amelyen a fölvetett kérdéshez hozzászóltak Szombathy Kálmán, Kapcza Imre, Okolicsányi Kuthy Dezső, Nemes Jenő, Hoór Tempis Móritz, Geguss Dániel, Medriczky Andor, Krivoss Árpád és gróf Berényi János, újabb és újabb terveket, ötleteket, eszméket vetve föl, kedvesen megemlékezve az előadónak e téren kifejtett munkájáról.

Érdekes gondolatot vetett fel a főváros közgyűlésén *Takács* István biz. tag., amelyben a Vigadó épületében nemzetközi klub berendezését sürgeti, ahol a fürdőket látogató idegenek magyarokkal találkoznának s nem a pincérekre és portásokra lennének bízva. Az ötlet megvalósítása pénzbe sem kerülne, mert van tőke, amely azt végrehajtja. — Mi helyesebbnek tartjuk a pesti Vigadó helyett a Szent Gellért fürdő épületét, ahol ilyen klubot be lehet rendezni, mert ez a hely jobban felel meg a nemzetközi élet megteremtésének.

A Zugligeti Egyesület február 18-án este 7 órai kezdettel tartja rendes havi értekezletét a Klósz féle vendéglőben. Friss halászlé. Az elnökség kéri az egyesület tagjait és vendégeit hogy azon minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Enyedi ucca 3. alatti Dervasits-féle vendéglőt **Biró** Jakab, a „Pozsony" kávéház volt nappali főpincére vette át és teljesen családi alapokra fektetve, vezeti tovább. Jó és olcsó ételek és kitünő borok állanak vendégei rendelkezésére.

APPONYI

És visszatért hozzánk Budára.
Ott pihen a Mátyás királyról is elnevezett budavári Nagy Boldogasszony templom sírboltjában, ős magyar királyok mellett, — és utolsó útján az egész magyar nemzet kisérte. Nem ez a töredék, hanem az ez egységes nép, amelynek egységéért folytatott harcmezején, harcban hullott el.

—

A **Hollós Mátyás Társaság** előadó estjén, e hó 13-án *Hennyey* Vilmos dr. államtitkár áldozott Apponyi emlékének, amit az egybegyültek állva hallgattak meg.

A Budai Iparosok és Kereskedők Köre e hó 8-án este tartott *választmányi* ülésén *Hubert* Vilmos ügyv. elnök mélységes részvéttel emlékezett meg gr. *Apponyi* Albert elhunytáról, amit a választmány állva vett tudomásul, néhány percnyi szünettel áldozva a nagy magyar államférfi emlékének.

A **Kalazantinusoknál** a Pápa koronázó emlékünnepén P. *Ditrich* Imre igazgató emlékezett meg Apponyi Albertről, akit mint olyan egyéniséget és hazafit, aki haláláig szolgálta a magyar nemzet ügyét.

Az óbudai cigányok ügyében *Andréka* Károly nyug. főkapitányhelyettes ur is lépéseket tett már, hogy az uj kertváros e kellemetlen szomszédsága megszünjék. A III. kerületi kapitányságon elfekvő akták, valamint a Zay ut közelében szolgálatot teljesitő rendőrök sokat tudnak mesélni a cigányok verekedéseiről. Az egyik telektulajdonost — akiről azt gyanitják, hogy az ő eltávolitásukon dolgozik, — azzal fenyegették meg, hogy *megbicskázzák*. Az ott lakó nem mer este hazamenni lakására, mivel attól retteg, hogy a rosszul világitott utcában valamelyik *garázda cigánylegény leszurja*. E hó 6-án ujabb 4 beteg lovat hoztak istállóikba, melyeket ott gyógyitanak, amiről aligha van tudomása a tisztiorvosnak és az elöljáróságnak. Pedig ha itt rendet tudnak teremteni, az esetben 2 éven belül az összes telektulajdonosok felépitenék kis családi házaikat.

Kiváló tisztelettel

Aláirás.

A Krisztinavárosi Oltáregyesület febr. 6-án tartotta meg évi rendes közgyülését az Irgalmas Nővérek zárdájában. „Veni Sancte"-val nyitotta meg a közgyülést *Knébel* Miklós dr. pápai kamarás plébános az oltáregyesület helyi igazgatója. *Haspelné* Balázsy Lujza titkári jelentése, messze kiemelkedett a sablonos titkári jelentések sorából. A pénztári jelentés és tisztujitás után *Kerner* István dr. pápai kamarás a Budapesti Köz. Papnevelő lelki-igazgatója magas szárnyalású ünnepi beszédében nagy szent Albert életét ismertette. Knébel Miklós dr. plébános zárószavaiban a szentév jelentőségét méltatta. A pápai himnusz zárta be a díszes, népes közgyülést.

Duna-kiállítás. A Duna a főváros egyik legszebb ékessége, állandóan érdekli a piktorokat. Gyönyörü panorámát nyujt s a váltakozó hangulat révén soha meg nem unható szép festői motivum. Ennek tudatában rendezte a Nemzeti Szalon vezetősége a Duna-kiállitást. A tárlat nívós s a kiállitók többsége a tehetséges és már beérkezett fiatalokból áll. Nagyon finom hatásúak *Szőnyi* István művei, kitünően van képviselve *Istokovits* Kálmán, *Porter* Paula festménye, mely a Margithidat ábrázolja, a tárlat egyik legművészibb alkotása, *Hevesi* Margit Dunarészlete levegős és hangulatos, *Cserepes* is feltünik. Jól érzékeltetik a Dunát *Radnay* Miklós, *Nádler* Róbert, *Clauder* Margit, *Guzsik*, *Karczag*, *Bokor* Vilmos, *Istvánffy* Gabriella, *Reissmann* Gizella és *Kató* Kálmán.

Adóügyi Kiskáté 1933. évre. dr. *Szepesy* Mihály, „Az adózók Lapja" szerkesztőjének összeállításában megjelent. A szerző az összes közszolgáltatásokat (adók, pótadók, járulékos adók; kamarai illetékek, adótörlési-; felmondási-; végrehajtási eljárások, vámok stb.) betürendben igen áttekinthetően állitotta össze. Ára 1 P 50 fillér és megrendelhető szerzőnél, Budapest, V., Báthory u. 24.

Általános érdeklődést váltott ki a *Gellérthegy* iránt *Pauer* János épitész előadása, amelyet lapunkban is közöltünk és mind erősebbé válik az a tudat, hogy a Gellérthegy *a budai fürdők kiegészitő része*, mert bizonyos *magaslati* gyógymódok használatát teszi lehetővé a város központjában. Katonai jellegét különben is elvesztette már és ezt föl fogja váltani a fürdőügyi szempont, amely előbb-utóbb nagy szerepet biztosit e téren az eddig kellő méltatásban nem részesült hegynek. Déli lejtője Buda *Rivierája*, de északi lejtője is olyan zárt és enyhe, hogy már a török uralom idején ideépitették kéjlakjaikat a török főurak és ezen a réven került ide sokfajta *keleti virág*, amely itt meg is honosodott. Déli lejtője tavaszkor, a *barackfa virágzása* idején szinpompás képet nyujt, amiben nagy gyönyörüséget lelnek a Gellért-szálloda vendégei. Ezt fejleszteni kellene különbözőfajtáju barackfák ültetésével, ami fokozná a hatást. Természetes, hogy a gyors közlekedést lehetővé tevő *liftközlekedés* első és elengedhetetlen föltétele ennek, amely kérdés szintén 40 év óta vajúdik. Ugy tudjuk, hogy a Gellért-hegy kérdését külön tárgyalja a városrendezési bizottság is és erre vonatkozólag is vannak tervei *Harrer* Ferenc r. elnöknek.

A **legrégibb budai családok** ma azok, amelyek 1696 óta élnek Budán a török uralom alól való felszabadulás időpontjától. Lapunk mai száma közli a *Vár háztulajdonosai névsorát* egy régi följegyzés alapján, amely *„Zaiger über die Vöstung anno 1696"* hivatalosan eszközöltetett. Nagyon kérjük mindazokat, akik az ott fölsorolt háztulajdonos családokról vagy azok utódairól tudnak adatokat, hogy azokat a lap szerkesztőségével közölni szíveskedjenek.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai bana.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1.
nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

Elmélkedés a borról

A Pénteki Borgazda Társaság borestjén előadta:

Melczner Jenő.

II.

Igaz! de hát miért indolens nálunk az orvos?

A rossz nyelvek sok rosszat habarékolnak egybe. Nem tudom igaz-e, de úgy mondják, hogy sok orvos irigyli a kezeltjeinek egészségét és — horrendum dictu! — még azzal is gyanusitják a szegény orvosokat, hogy az önzetlenek nagy része attól tart, hogy a bornak hathatós propagálása esetén nekik jut kevesebb. (Ugye, nemcsak a német huncut?!).

Ezek után azonban meg kell emlitenem, hogy nemcsak a hazának, hanem a jó bor méltó nagyrabecsülésének méla akkordjait is vélem fülembe csengeni a mi nagyrabecsült Szlávik barátunk tavalyi borestélyén elmondott nagyon tanulságos értekezésének utolsó kedves soraiból, miszerint. „Ha elmúlik rólunk a trianoni iszony, Magamat biz' Isten a sárga földig iszom!"

Vagyis Őt ne sorozzuk az álszentek közé és kívánjuk neki is, magunknak is, hogy a magyarok Istene minél előbb adja meg az alkalmat fogadalmának beváltására.

Még csak egy kis rövid türelmet kérek!

Csonka hazánknak 16, jó bort termő vidéke van, mely sok fejedelmi itallal látja el a magyart. Ezeket bizonyára nem szükséges ismertetnem, s azért ezúttal — annak felemlítése mellett, hogy országunkban eddigelé csak két, világraszóló bő és jó bortermés volt, az első 1480-ban, a második 1834-ben — csak a két legjava borról, a tokajiról és a somlóiról közlök még nehány méltatást.

A tokaji bor. A hegyaljai nóta szerint „Ettől lesz az úrfi szerelmes, a kisasszony engedelmes."

Gvadányi szerint „Magyar szívet ébresztő orvosság." Gvadányi „hazánk édes tejének" is mondja, míg Vörösmarthy szerint „Hígarany, mely nyakba önthető."

Mátyási szerint: „A halhatatlanság mennyei nektárja, Ez volt, vagy ez annak a valóságos párja." — Tompa szerint a tokaji „vért és lelket pezsgő kedvre forral"; míg Lengyelben csinált régi latin mondás ez:

Nullum vinum, nisi Hungaricum,
Hungariae natum, Crakoviae edicatum."

A francia a tokaji aszut nevezte a borok királyának, a királyok borának a „Roi du vin, vin du roi"-nak.

Az egyszeri hegyaljai 3 gazda versengésének ez lett az eredménye: „Vinum de Tarcal, attól borulsz földre arccal. Vinum de Mád, attól nyalod a szád, Vinum de Verebes (Vereb), igya meg (Kerekes!"

(vagyis, kell a fenének!).

A somlói bor, másként somlai, somlyai, somlyói, a Balaton zalai oldalán fekvő vulkanikus eredetü, cukorsüveg alakú hegynek király bora.

Wartha Vince világhirű vegyészprofesszorunk a legjellegzetesebb és a legnehezebben hamisitható bornak tartotta. Orvosságként is használják vérszegénységnél; vesét tisztít, étvágyat gerjeszt.

A legjellegzetesebb somlói szőlő- és borfajták: a hólyagos furmint, a szigeti — a budai zöld vagyis Bálint; a juhfark, somlói sárfehér, valamint a tramin — a somlói rizling.

Szőlőiről ezt mondja a nóta:

„Ha felmegyek a Somlóra bort innya,
de bort innya,
Nincsen arra senkinek semmi gondja,
de mi gondja,
Ha megiszom egy-két-három lópóval,
de lopóval,
Nem cserélek a főszolgabíróval,
de bíróval!"

Búcsúztatóul kívánok mindnyájunknak egy-egy átalaggal belőlük! Hej! Ha ide repülne, akkor gyakrabban követhetnők a 2500 év előtt élt görög Alkaiosz bordalának refrénjét, amely igy szól:

Ide hát a bőrtömlővel,
Jöjj el öröm, fuss el bánat!
Bort az árva bús pohárba,
Igyunk és legyünk vidámak.

No de itt is van borunk! Engedjétek meg, hogy befejezésül még felolvashassam a bor Őfelségéhez régebben irt rövid dicshimnuszomat:

Dal a borról.

Nagy a bornak birodalma
Incselkedés a hatalma,
Barátja ifjúnak, vénnek,
Nem hagy békét szivnek s észnek.

Hangjaira a zenének
Követik őt tánc és ének:
Rabszolgái magyar vérnek.
Mert ész s vér is megkívánja.
Erő és jókedv jár nyomába.

Hőst csinál a szerelmesből,
Duhajt a szerény legényből,
A vénasszony imádkozik,
Legény után kívánkozik.

Aki mértékkel él véle,
Lámpást ad annak kezébe.
De ki téved számításban,
Sillert fordit az kínjában.

Ehj!

Ne törődjünk a világgal,
Hörpintsünk egy-két pohárral!

Rekonvalescensek
MEKKÁJA
a
Svábhegyi Szanatórium

TÉLI SZALÁMI
SIELŐK, TURISTÁK
számára
a LEGTÁPLÁLÓBB
élelmiszer a 40 ÉVES
SCHMIEDL-GYÁR
BUDAI FIÓKJAIBAN:
I., Horthy Miklós-út 33.
II., Margit-körút 5/a.

Nagy férfi ing és harisnya vásárt rendez e héten a
SZÉNATÉRI ÁRUHÁZ
II. Vérmező-ut 4. sz. alatt
Győződjön meg jóságáról és olcsóságáról.

Buda legszebb helyein
bérháztelkek eladók:
1. a Fő-utca, Pálffy-tér és Ganz-utca által határolt parcellázott telkekből 100 □-öltől kezdve. - Hatemeletes bérházak összenéző udvarokkal engedélyezve.
2. Fillér-utca és Ezredes-utca sarok
3. Donáti-utca 3. szám
Ötemeletes épithető.
Őröklakásoknak is kitünő helyek.
Bővebbet dr. SZÉKELY MÁRTON ügyvéd irodájában, Személynök-utca 9—11. sz.
Telefon: 155-85.

GYERMEKKÉPEK Blahosnál, Fő-u. 18.
FÉNYKÉPEZŐGÉPEK Zibrinyinél, At-

Átvettem és
CSALÁDI ALAPON
vezetem tovább
a volt Dervarits-vendéglőt
I., Enyedi-utca 3.
Jó és olcsó ételek!
Kitünő fajborok!
Biró Jakab
a Pozsony kávéház volt nappali főpincére.

Békebeli
budai hangulat
a budai Kispipában
II. ker. Margit-körut 16.
Uj tulajdonos: TRETHAN FRICI

Bizalmas
Tánc esték
számára egészen
külön terem
ruhatárral
kiváló polgári konyha
fajborok friss sör
Császárfürdő
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

Személyi hirek.

RIPKA FERENC dr. udv. tanácsos, v. főpolgármester visszatért nejével Párizsból, ahol kitüntető módon fogadták.

LENDL ADOLF dr., akit annyira szeretnek Budán, e hó 16-án Budára érkezett és néhány napot tölt itt.

SCHÖN GYŐZŐ a gázgyár helyettes vezérgazgatója, kétszer egymásután szenvedte végig az influenzát, de már ismét ellátja hivatalát jó egészségben.

GEGUS DÁNIEL ny. főkapitányhelyettes ü. v. elnök nyítja meg a nemibetegségek leküzdésére alakult „Teleia" egyesület 40-ik előadásának ez idei előadó sorozatát e hó 19-én d. e. 11 órakor Eötvös u. 3. szám alatt.

ÉBER ANTAL dr. orszgy. képviselő, az Iparkamara elnöke 21-én este 8 órakor előadás keretében fejtegeti az aktuális gazdasági kérdéseket.

URBANOVICH G. ZOLTÁN a fuvarhitelintézet vezérigazgatója lesz a Beszkárt igazgatósági tagja, mint *Platthy* György utóda.

OSZOLY KÁLMÁN ny. igazgató a Budai Társaskör szeretetben álló háznagya influenzában megbetegedett.

KORODI KATONA JÁNOS orsz. gy. képviselő mondott nagyhatású beszédet az Óbudai Hitvalló Férfiak Egyesülete febr. 14-i ülésén.

NÉMETH IMRE a Magyar Országos Tudósító felelős szerkesztője a budapesti városháza izgalmas belső életét rádióriportban fogja a jövő héten ismertetni.

KULCSÁR RICHÁRD nyomdatulajdonost e hó 10-én, pénteken súlyos betegen a Korányi klinikára szállították, eszméletlen állapotban, ahol erős vérvétel után állapota javult, de húzamosabb kezelésre bent kell maradnia.

NÁNÁSY L. DEZSŐ dr., orvos az ószövetség erkölcsi tanáról tart előadást február 20-án este 7 órakor a Kalazantinus kulturszinpadon (II. Toldy F. u. 30.), ahol február 9-én tartott előadást Orel Géza dr. c. főigazgató az iparos ifjúról.

TÉRI MIKLÓS dr. közkórházi adjunktus, sebész, rendelőjét III., Bécsi út 109. sz. alatt nyitotta meg. Az I. ker. kereskedők és iparosok köre tb. orvosává nevezték ki.

KALPASZKY GYULA főv. erdőőrt, aki a kommun alatt élete kockáztatásával védte meg a főváros vagyonát — a földmüvelésügyi miniszter díszoklevéllel tüntette ki, amelyet *Huszár* Aladár főpolgármester adott át ünnepies külsőségek között.

KRISZHABER ADOLF dr. ügyvéd, az budai izr. hitközség elnökének nevét tévesen közöltük mult heti tudósításunkban, amennyiben József-nek szedték, Adolf helyett.

HOÓR TEMPIS MÓRITZ DR. egyetemi tanár a *Budai Társaskör* társelnöke tette értékessé előadásával a kör legutóbbi társasestjét, amikor az ő érdekes témáinak egyikét, a *gépek szerepét a gazdasági életben,* világította meg. Az előadást társasvacsora keretében rendezte a Társaskör és a nagyszámban megjelent közönséget *Ripka* Ferenc dr. elnök üdvözölte, méltatva *Hoór Tempis* Móritz szerepét a kör életében, amit kedves óvációval fogadott a közönség. *Hoór Tempis* Móritz azzal kezdte az előadását és ez vonult rajta vörös fonalként, hogy helytelen a gépet vádolni a mai nehéz gazdasági helyzetért. Százötven év óta folyton gyarapodott a gépek száma és folyton javult a gazdasági helyzet is, de a hirtelen beállott változásnak nem a gép az oka. Ennek a romlásnak az okát a nemzetközi ostobaságok egész sorozatában kell keresnünk. Rendkívül érdekes adatokat sorolt föl, amelynek alapjául szolgál a gépek által kifejtett lóerőnek az átszámítása az ország lakosságára, illetve a munkásság keresetére, ahol érdekes hullámzások láthatók, de mindegyik hullámzás azt bizonyítja, hogy a gép sohasem vált ártalmára az emberiségnek. A nagy tetszés közt befejezett beszéd után *Ripka* Ferenc mondott meleg köszönetet az előadónak, értékes megjegyzéseket fűzve az előadáshoz, amelyhez érdekesen szóltak hozzá *Massány* Ernő dr., az ismertnevű meteorológus, *Szilágyi* Károly vezérigazgató v. országy. képv., és *Okolicsányi Kuthy* Dezső dr., főorvos, aki Ripka Ferencet és Hoór Tempis Móritzot köszöntötte fel.

Mennyi adót fizetnek a ház után az új pótlékolások után? Erre a kérdésre felel a „Háztulajdonosok Lapja" a következőkben: — a házadó alapjául mindig a nyers házbérjövedelem szolgál. Ennek 17 százaléka az állam házadó. 3 százaléka a házbérfillér, egy és fél százaléka a szemétfuvarozási illték, nyolc és fél százaléka a községi pótadó, 2.72 százaléka a betegápolási pótadó, 1.7 százaléka a rokkantadó, 0.255 százaléka az útadó, öt százaléka rendkívüli pótlék. A háztulajdonosnak tehát összesen a nyers házbérjövedelem 43.075 százalékát kell adó címén fizetnie. Ha a ház adómentes akkor is 9.175 százalékát kell a nyers házbérjövedelemnek fizetni, mert csak az állam házadó és a községi pótadó alól van mentesítés.

A Budahegyvidéki Polgári Lövész Egyesület e hó 4-én tartotta ezévi rendes közgyülését, melyen a nagyszámban megjelent tagok *Perczel* Béla halálával megüresedett elnöki tisztségre *Oszoly* Kálmán törvényhatósági bizottsági tagot választották meg. Az új elnököt dr. *Lejthényi* Aladár dr. kir. törvényszéki biró és *Pyber* Ignác ny. délivasúti főfelügyelő üdvözölték meleg szavakkal. Oszoly Kálmán meghatva mondott köszönetet az iránta megnyilvánult bizalomért.

Gyász. *Borszéky* Károly dr. egy. nyilv. rk. tanár, főtanácsos, szkfvi közkórházak központi igazgatója, a Rókuskórház igazgató-főorvosa, honvéd főtörzsorvos, a Ferenc József rend lovagja és számos más kitüntetés birtokosa e hó 15-én 57 éves korában hirtelen elhunyt. Február hó 18-án délután 4 órakor temetik a kerepesi úti temetőben lévő családi sírboltban. Elhunyta rendkívül nagy és őszinte részvétet váltott ki föl a legmagasabb körökig, de főleg Budán, ahol nyaralója van és mélységesen siratja őt *Palóczy* Antal építész családja, akinek leányát *Mártát* birta feleségül. Az özvegyen és két leányán kívül nagy rokonság gyászolja.

KOPFMANN JÁNOS
EGYETLEN BUDAI
CUKORKAGYÁRA
Üzletei: I., Krisztina-körút 91. II., Margit-körút 36.

Az evezősport autóbusza lesz majd az a járat, amit a Beszkárt helyezett kilátásba a budapesti csónakházak és evezősök egyesülete küldöttségének, amely arra kérte a vasut igazgatóságát, hogy a Berlini térről rendszeres autóbuszjáratokat indítson a Rómaiparton épült csónakházakhoz.

A városmajori egyházközség tanács- és képviselőtestülete ülését elhalasztotta és azt nem február 15-én, hanem *március 4-én este 6 órakor* tartja az Attila-utcai elemiiskola tantermeiben. Kérjük szives megjelenését! Budapest, 1933 február 11. Elnökség.

Az új fürdőkórház az eddigi tervek szerint a Rózsadomb oldalán, a Szent Lukács-fürdővel szemben lesz.

GYERMEKKÉPEK Blahosnál, Fő-u. 18.

Arckép leleplezés. Havas József építőmester, v. főv. törv. hat. biz. tag, Kollár Gábor, a Mészáros Ipartestület elnöke, Kéry Lajos kovácsmester r. társelnök, Pathó István hentes és mészáros mester, Hollenzer Béla fényképész mester és Zimmerer Pál üveges mester, mint érdemes iparos vezérek arcképeit leplezte le február elején díszvacsora keretében az I. ker. Iparoskör.

Keresek 4—5 szobás villát, verandás, kertes családi házat *bérbe* a közlekedési vonalak mentén. Értesítések az ár és hely megjelölésével a *„Budai Napló"* kiadóhivatalához intézendők. Tel: 502—96.

A III. ker. Keresztély Társaskör február 19-én rendezi tisztújító közgyülését.

Kereskedő-dinasztiák. *Orell* Géza dr. kir. tank. főigazgató a Kalazantinusoknál febr. 9-én a „Kereskedőifjú"-ról beszélt. A *kereskedő dinasztiáknak* megalapítása csak úgy lehetséges, ha a vagyonosabb emberek nem akarják mindenáron tovább taníttatni fiaikat, hanem beveszik üzletükbe. A jeles előadó azt üzeni a budai kereskedőknek, hogy *kirakataikat* és üzleteiket rendezzék be ízlésesen és pedig saját kézügyességük révén.

Magyar VELENCE, GÁRDONY füred
a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmenti **villatelkek □-ölenként P 3-tól. Havi lefizetés P 10.—től.** Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóviz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már **P 500**-tól. **Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők.
INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **Indul a Városi Irodától** (Horthy Miklós-körút 3|b. Telefon: 694-33) **Kérjen Prospektust!**

600 szobakonyhás lakást akar bérbe venni a főváros szükséglakások céljaira. A város felszólította a háztulajdonosokat, hogy jelentsék be az üresen álló egyszobakonyhás lakásokat. A főváros havonkint 25—30 pengőt fizetne egy-egy ilyen lakásért, amelybe azután beutalná azokat, akik teljesen fedél nélkül állanak. A bérleti összeget a főváros az inségenyhítő akcióra szánt összegből fizetné. Egyidejüleg felmondta lakását 91 szükséglakásban lakó bérlőjének, mert kiderült, hogy az illetők jövedelme olyan, amely elbírja a bérfizetés teljesítését. — Vajjon Budán is bérelt a főváros szükséglakást?

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75 Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Távfütő központot terveznek a Kelenföldre, amely a fürdőket és a közelben lévő középületeket látná el melegszükséglettel, a természetes hőforrások felhasználásával, füstmentes tüzelést biztositana, — mint ahogy azt a *Budai Napló* már husz év óta hirdeti és sürgeti.

Kalazantinus Kulturszinpad. Sok vidámság és móka volt a vasárnapi előadáson. A budai közönség szívesen keresi fel a tanoncok otthonát, mivel a hallgatóság a fiúkkal mintegy nagy családot képezhetnek. A házigazda közvetlensége és humora mindnyájukra átragadt. A fiúk mind elevenek és ügyesek voltak. Mürschberger Antal és Ferenc, ifj. Bucher János, Kelecsényi Béla vendégek pompás játékukkal, valamint Behringer Istvánné zongora számaival nagy tetszést arattak. Jelenvolt többek között dr. Szakály tanácsos, a II. ker. kapitányság vezetője valamint a közszeretetben álló Kabakovics városbiró is. Farsangvasárnap és kedden kerül először színre, Farkas Imre szerzőnek jelenlétében, híres operettje: az „Iglói diákok".

Tévedés. Apponyi Albert gróf temetésén a magyar mohamedánokat hivatalosan képviselték *Husszein* Hilmi budai nagymufti és *Mehmedagics* Izmail budai imám, ulema. A diplomaták páholyából ők is elkísérték a koporsót a Mátyástemplom kriptájába és a requiemen is részt vettek. Mint rendesen a rádió s nyomán a sajtó egy része ismét tévesen Abdul Latif nevét közölte Husszein Hilmi helyett.

ESKÜVŐI KÉPEK Blahosnál, Fő-u. 18.

A mohamedánok ünnepén megjelent mohamedánok közül többen vettek részt a társasvacsorán is, hogy közszeretetben álló főpapjukat, a budai nagymuftit Husszein Hilmit, vagy ahogy ők nevezik, Hilmi babát ünnepeljék. És most arra kérték lapunkat, hogy a vacsorán résztvettek névsorát is közöljük annak bizonyságául, hogy a magyar mohamedánok kizárlag csak a megválasztott főpapjukat ismerik el lelkészüknek. A társasvacsorán ott voltak: Rezulovics Mehmed bég, Hadzsi Muszics Hasszán bég, Mehmedagics Ismail, Ikanovics Omer, Onnanbasic Abdullah, Rigvanovics Nuhan, Csatics Abid, Szalko Muhics, Réfal Kasin, Zsuko Sulejman, Hadzsalics Kadro, Hadzsi Hajdics Hajdu és neje, Hadzsi Hajdics Omer, Topcsagics Mujaga és neje, Topcsagics Asir, Gromov Ismail, Tuzslak Mohamed, Vreto Ibrahim, Turtuna Musan, Miradjuddin Khan Saduddin, Hodjics Avdó, Szlatinovics Mohareni, Muldaehmetovics Hasszan, Jamakovics Hasszan, Gyulovics Omer.

Gyász. *Wladárczyk* Károlyné született Kusztra Rózália e hó 7-én éjjel, életének 69-ik, boldog házasságának 37-ik évében, rövid szenvedés után elhunyt és e hó 9-én délután temették az új köztemető halottasházából. Az elhunytban Wladárczyk József dr. főorvos, a Zugligeti Egyesület lelkes főtitkára az édesanyját siratja.

özv. Herboly Alajosné szül. Bálványossy Vlasits Theodóra életének 63-ik évében február 8-án hosszas és kínos szenvedés után elhunyt Nagykanizsán. Benne édesanyját vesztette el lapunk munkatársa, *Herboly* László.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET! Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél I. Gellért-rakpart 1. Telefon: 53—0—03.

A Budai Református Nőegylet nagyszámú előkelő közönség részvételével rendezett szeretetvendégséget február 16-án, csütörtökön. *Haypál* Béla lelkész imája és bibliamagyarázata vezette be az estet, majd *Gregersen* Lujza az *Országos Protestáns Nőszövetség* főtitkára tartott előadást.

Országos műkedvelő versenyt rendez a *Magyar Műkedvelő Egyesületek Orsz. Szövetsége* február 19-én délután 6 órakor a Városmajor-u. 59. alatti iskolában, ahol a Budapest-jobbparti I. osztályú egyesületi bajnokság sorsa dől el. A versenyt a *Budai Iparos és Kereskedő Ifjak Kulturegyesülete* rendezi.

FÉNYKÉPEZŐGÉPEK FOTOCIKKEK LÁTCSÖVEK Zibrinyinél, Attila u. 8.

Művészestét rendez a Frontharcos Szövetség I. Ker. Főcsoportja február 19-én, vasárnap este 6 órai kezdettel a Fehérsas-téri iskola termében, amelyen Eyssen Tiborné és Maróthy Magda operaénekesnők, Simonyiné Gróth Klára hegedűművésznő, Mikus Csák István zeneszerző, Csóka Béla az Orsz. Kamaraopera társ. tagja, Fölsinger Gyula operaénekesek és vitéz Doktay Gyula szerepelnek. A hangverseny után bemutatásra kerül: „A színigazgató" víg dalmű egy felvonásban.

ÉTTEREM, KÁVÉZÓ
SÖRÖZŐ, TÁNC,
BRIDZSE
„Claridge"
I. BŐSZŐRMÉNYI-UT 28.
2-es autóbusz, 75 és 59villamos megálló
GAÁL-U. SAROK
Tel 510-64.
570-36
Igazgató: Tachler Lajos János.

Közgazdasági Napló

Rovatvezető: **Szászhalmy József**

A kisemberek hitelellátása

Irta: **Friedlender Andor,**
a Budai Ált. T.-pénztár vezérigazgatója.

Hazánk gazdasági életének megbénulását a gabonaárak katasztrófális zuhanásán, az export lehetőségek megszünésén kívül a hitelélet vérkeringésének természetes és mesterséges zavarai okozzák.

A hitelszervezetek működése a lehetőséghez képest egészen az 1931 júliusában bekövetkezet bankzárlatig Magyarországon kifogástalan volt.

Hitelszervezeteinknél a *Pénzintézeti Központ* kuriális beosztása szerint három kategriát különböztetnek meg, mely kategóriákból a kisembereket a 3-ik kategória illetve a 3-ik kúriabeli intézetek működése érdekli. A 3-ik kúriabeli pénzintézetek közönsége összegszerüleg kevesebb hitelt élvez, de a lakosság számarányához viszonyítva aránytalanul nagyobb tömegekben tartozik a 3-ik kúriabeli pénzintézetek táborába.

Ha figyelmet szentelünk az európai és amerikai pénzpiaci eseményeknek, látjuk azt, hogy nálunk mennyivel egészségesebb ezen a téren a helyzet. Különösen a 3-ik kúriabeli kis intézetek állották meg kiválóan a helyüket, mert ezeknek a hitelszerveknek apró kis exisztenciáju adósai a legnehezebb viszonyok mellett is a lehetőséghez képest megfeleltek kötelezettségeiknek. Másrészről pedig lévén a kihelyezési anyaguk nagyszámú és jól megosztott, vagyis nem akasztottak egy szegre aránytalanul sokat, ennek következében egyes adósok fizetésképtelensége sem okozott különösebb bajokat.

A bankzárlat óta azonban minden vonatkozásban romlott a helyzet. A különböző moratóriumszerü rendelkezések megbénították a forgalmat és a hitelszervenek az a csoportja, amely a kisemberek szolgálatában állott, kénytelen volt jóformán *teljesen leállani.*

Mi lesz tehát azzal a kenyerét vesztett kis emberrel, aki hitel hiányában nem tud magának valamelyes exisztenciát teremteni? Elzüllik és a szélsőségek karjaiba kerül, vagyis abból a józan kispolgárból, kinek hazaszeretetére és hűségére az ország minden vonatkozásban építhetett — nincstelen elkeseredett proletár lesz; — ezt kell elkerülni legelsősorban, miután *a nagy tömegek elproletárosodása sokkal nagyobb veszélyt rejthet magában, mint a nagybirtokosok, nagyiparosok és nagyvállalkozók „elégedetlensége".*

Mindezek dacára mégis olyan álláspont alakult ki, amely a hitelszervek nagy számának tulajdonítja a hitelélet stagnálását, holott ez a kedvezőtlen állapot kizárólag a nagy kapitalizmus rovására írható. Az ország érdeke azt kívánja, hogy a 100 és 100.000-et kitevő kisemberek részére mennél több szerv álljon rendelkezésre!

Meg kell oldani tehát legelsősorban a 3-ik kúriabeli pénzintézetek pénzellátásának problémáját. Meg kell nyitni előttük a *Nemzeti Bank* hitelforrásait, hogy ne legyenek kénytelenek másodkézből szerezni drágábban a *Nemzeti Bank* pénzét és ami a legfontosabb biztosságot kell teremteni a takaréküzlet, a takarékbetét illetve a tőkeképződés kérdésében is.

Azok a törekvések, amelyek bizonyos természetü adósságoknak nemcsak a kamatban, hanem a tőkében való elengedését is célozzák, rendkivül rossz szolgálatot tesznek a hiteléletnek.

A háború és a forradalom után 1924-ben a valorizáció gondolatát elvetették és amíg az ingatlantulajdon 100 százalékig átmentette vagyonát, ez az átmentés teljesen a takarékos tőkés terére ment, miután a takarékos ember, akár bankban volt a pénze, akár hadikölcsönt vásárolt értékeit teljesen elvesztette. *És mégis megindult egy újabb tőkeképződési folyamat,* amit nem szabad kitenni annak, hogy az eladósodott ingatlantulajdonosok ismételten nemzeti ajándékképen kapják meg a kisember szorgalmának és takarékosságának gyümölcsét! Igaz ugyan, hogy mezőgazdaságunk is súlyos válsággal küzd, de ugyanakkor minden más foglalkozási ág hivatkozhatna arra, hogy a vállalkozásra kölcsönvett tőke nem áll arányban a kölcsön felvételének időpontjában fennállott áraknak a különböző cikkek mai áralakulásával szemben.

A kamatkérdés, mely ma már majdnem a béke nívóra van szabályozva a kisemberek hitelellátásánál majdnem másodrangú fontosságú, mert a néhány száz pengő, vagy egy-két ezer pengő kölcsönnél az évi egy vagy két százalékot kitevő kamatkülönbözet annyira kicsiny, hogy exisztenciájában a kölcsönvevőt egyáltalán nem érinti. Már pedig a tőkeképződésnek lehetősége csak akkor állhat fenn, ha a takarékoskodó kisember a betét formájában a hitelt kereső kisközönség rendelezésére bocsátott tőkéi után megfelelő hozadékot kap. Ezt a kérdést igen nagy hozzáértéssel és körültekintéssel kell kezelni, mert a rendeletek és az erőszakos beavatkozások többet ártanatnak, mint használnak. Mi haszna abból a kisembernek, ha üzlet vagy vállalkozás létesítéséhez 500 pengőre van szüksége és nem juthat ehez a hitelhez azért, mert a rendeletek által megszabott kamatmaximum miatt nem fizetődik ki a hitelszerveknek az ilyen hitelek szolgáltatása. És mennyivel súlyosabb áldozat a hitelkereső kisember részére az, ha a fentebb említett példaképen 500 pengő nem áll rendelkezésére,

mert a rendeletekben megszabott kamatok mellett nem juthat pénzhez,

míg ha évente 10 pengővel több kamatot fizethetne ez összeg után, tudna magának megfelelő existenciát teremteni.

Rendkívül fontos volna ha ebben az irányban a kisemberek hiteleit ellátó 3-ik kúriabeli hitelintézetek vezetőinek véleménye alapján létesülnének a döntések, mivel csak ezek tudják, hogy mi felel meg az ő lehetőségeiken keresztül a kisember érdekeinek.

Sürgősen meg kell oldani tehát a kisember hitelellátását az arra hivatott és bevált hitelszerveken keresztül és olyan térre terelni, hogy elérhessük azt a gazdasági ideált, amelyben Magyarországon is mindenki polgár lesz és nem lesz proletár!

—

A Gyümölcstermelők Országos Egyesületének budavidéki fiókegyesülete február 11-én tartotta alakuló ülését, amelyen *Huszár* Aladár főpolgármester is résztvett. *Luspay* Mihály előadása után *Halász* Elemér ny. tanácsnok indítványára az alakuló ülés egyhangú lelkesedéssel Huszár Aladár főpolgármestert választotta meg elnöknek, aki köszönetet mondott lovag *Sternád* István kormányfőtanácsos vezérigazgatónak értékes szervező munkásságáért, majd táviratilag üdvözölték Kállay Miklós földmüvelésügyi minisztert és Gyömörey György zalavármegyei főispánt.

A Budai Általános Takarékpénztár közgyülése. A hitelszervek működését bénító kormányintézkedések igen kényes helyzetbe hozták a pénzintézeteket. A különböző rendeletek korántsem könnyítettek a megszorult adózók helyzetén, a behajtási lehetőségek bizonytalansága, a fedezetül szolgáló ingatlanok értékcsökkenése máris igen hátrányos helyzetet teremtettek. Ilyen körülmények között valósággal meglepetés a *Budai Általános Takarékpénztár* üzleteredménye. Ez az intézet a mai nehéz időkben is mindent elkövetett, hogy teljes mértékben betölthesse hivatását, súlyt helyezve arra, hogy a postbudai és környéki kisexisztenciák hitelszükségleteit tökéletesen kielégítse. A február 15-i közgyülés, amelyen *Kozma* Jenő elnököl, örömmel vette tudomásul, hogy az intézet az elmult évben 131 tételben összesen 375.214 pengőnyi új hitelt folyósított; ezzel szemben érdemes megemlíteni, hogy a régi adósok külön felszólítás nékül kb. félmillió pengőt törlesztettek. Az intézet váltótárcája *1,849.540.04 pengővel,* t.-betétei 572.64.27 pengővel, folyószámlabetétei 697.337.05 pengővel, *összesen több, mint 1,260.000 pengővel* szerepelnek az 1932. év mérlegében. A közgyülés elfogadta az igazgatóság javaslatait, mely szerint a kimutatott *26,627 83 P tiszta nyereségből részvényenként 0.50 pengő kerül kifizetésre,* ezenkivül 2.424.73 P-t a tartalékalap dotálására, 1000 P-t a tisztviselői nyugdíjalapra, 3.300 P-t az igazgatóság javadalmazására, 3.700 P-t a tisztviselők remunerációjára fordítanak, valamint 1.203.10 P-t a következő évre viszne két. *Az osztalékszelvények február 16-tól kerülnek az intézet pénztránál beváltásra.* A közgyülés új igazgatósági tagul beválasztotta ifj. gróf *Bethlen* Istvánt. A nagyon kielégítő üzleteredmény *Friedlender* Andor vezérigazgató nevéhez füződik, aki óvatos, gondos üzletpolitikájával elérte

azt, hogy a *Budai Általános Takarékpénztárnak* egyetlen kétes követelése sincsen. *Friedlender* Andor vezérigazgató azonban nem állott meg a saját intézeténél messzemenő propagandával igyekezett meggyőzni az illetékes köröket arról, hogy a hiteligénylő kisexisztenciák az arra hivatott kisintézeteknél találják meg hitelszükségleteik kielégítését. És ha erre vonatkozólag rövidesen megjelenik a könnyítéseket tartalmazó kormányrendelet, úgy az nem csekély mértékben az ő érdeme.

Nemzetközi Vásár. Az eddigi jelentkezéseknek száma felülmúl minden várakozást: *közel 800 jelentkezés futott be már eddig a B. N. V. irodájába.* Máris megállapítható, hogy nincs a magyar termelésnek egy fontos ága sem, mely méltóképen nem lesz képviselve a május 6—15. között megrendezendő Budapesti Nemzetközi Vásáron. A B. N. V. az eddigieknél is nagyobb és gazdagabb építőipari csoportban fogja demonstrálni az aktuális építkezési problémák célszerű és modern megolásait. Külön textil- és divatipari kiállítás demonstrálja majd a magyar textilipar és vele kapcsolatos iparágak rohamos fejlődését. A vas- és gépipari csoport a magyar nehézipar teljesítményeit a racionális termelés fontos eszközeit fogja bemutatni.

„Haj, buda Haj"

„Andare a Buda"

Egy régi olasz és török eredetü budai vonatkozásu szállóige

A *Budai Napló* egyik legutóbbi száma foglalkozott az *Andare Buda* régi itáliai szállóigéjével. E közléssel kapcsolatban erről és egy másik török eredetű, irodalmunkban ismeretlen szállóigéről mondunk el alábbiakban egyet és mást.

Az *„Andare a Buda"* szállóigét néhai apánknak, *Bevilaqua* Rudolfnak könyvtárában levő, 1867-ből való olasz-magyar nyelvtanában láttuk először. E nyelvtan szerzője *Okruczky* János, szabadságharckori lengyel légionárius, aki az olaszországi magyar emigrációval került Itáliába. Egy régebbi kiadású olasz nyelvtanát nyilván az itáliai Magyar Légió tagjai számára írhatta. Ő csak közli az „andare a Buda"-t, de megjegyzést nem tesz hozzá.

A világháború előtti olaszföldi utazgatásaink alatt többször kérdezősködtünk e szállóige felől és több literátus embertől azt a választ kaptuk, hogy az főleg a régi *Provincia Lombarda-Veneta* vidékén, különösen pedig a Gorizia — a régi Görz — vidékén van elterjedve. Ez a vidék a *„Friul"* — németesen *„Friaul"* vidéke. Lakossága magát „furlasz"-nak nevezi, a többi olaszok nyelvén e nemzetnek „friulazzo" a neve.

Ez a hegylakó, szegény, de szegénysége révén vállalkozó szellemű nép Északitália legértékesebb iparűző eleme. A mai „furlasz"-ságra vonatkozó gazdag históriai és néprajzi kutatások szerint a „furlasz"-ok a régi hegyvidéki római határőrvidék telepes katonaságának utódai. Nyelvük elemei tiszta rómaiak, közelállanak Svájc „ladin" népeinek nyelvéhez.

Budai várostörténeti szempontból elsősorban ezek a *furlasz*-ok azok, akik a középkorban is, de 1686 után Budán telepedtek meg. Eljöttek Budára, itt új hazát találtak, soha többet vissza nem mentek. Ezt jelenti az *andar a Buda*, mert északolasz módon ez nem *andare*, hanem *andar* módon szól. A budai mészároscéh okleveleiben előforduló budai olasz mesterek furlasz nevűek. Legközelebb a 17—18. századi furlasz származású budai polgárok neveit közöljük. Akad közöttük burnótreszelő, húsfüstölő, kávéfőző, csokoládégyártó, szalámifőző, cukrossütő, kéményseprő, kőfaragó, köműves, kályharakó, rosoliofőző. Neveket az jellemzi, hogy az olaszos *i o* végzet hiányzik róluk. Ilyenek *Rangon, Stravlin, Rombold,* — ahelyett, hogy: Rangoni, Stravlino, Romboldi. Nem nagy hadvezérek, követek és nemesemberek szállóigéje volt az *andar a Buda* — melynek jelentését *Tóth* Béla is sejti már, — hanem egyszerű vándorköműveseké, akik számára *El Dorado* volt Buda. Messer *Zuanbattista* a 15. század végi lóbőrkereskedő, II. Lajos király budai istállójának lovásza is ilyen furlasz, de Messer *Ciaonbellan* is, aki 1505-ben élt Budán, mint azt a budai mészárosiratokról megírtak. Ilyen volt *Cinquant* mester is, aki a 18. század végén volt budai mészáros. Neveik elferdültek, de most is élnek.

A *„Háj, Buda Háj"* szólást *Szirmay* Antal említi meg pompás furcsaság-gyűjteményében. Nem tudja mit jelent, de megemlíti. A szólás magyarázata egyszerű: törökül annyit tesz mint *„Félj, Buda félj!"* Sok szép török várnak volt ilyen neve, például az Antivari öble melletti Golfo di Spizza szélén levő hatalmas régi velencés várnak *Háj ne Háj!* a neve máig. Ez annyit tesz: *Ne félj, ne félj!* Ez a név ment át az Alduna melletti magyar várak *Ne félj!* tornyaira. A *Nye bojsza!* tornyok a *Háj ne Háj!* fordításai rácra.

A nép az urak tornyait, bástyáit, kapúit mindig csúfos szóval illette. Ilyeneket Budán és Pesten is találunk. Gúnynév volt a pesti *Káposztavágó Bástya* neve (Krautschneider Bastei). Ez ott volt a Káposztás piacon (Kohlmarkt), a mai Deák-téri luteránus templom helyén. Káposztavágó volt a neve a káposztataposást vállaló legényeknek, akik káposztavágást vállaltak. A piac neve nem *Szénatér* volt, a Kohle után, mint azok hiszik, akik a régi városok Kohlmarktjait nem ismerik, hanem káposztás piac volt a Kohl-Kraut után. Ilyen gúnynév a pesti *Bikás Bástya*, a *Tyukjáró kapú* és a budai *Böjtösételtevők* bástyája. *Háj Buda Háj!* török gúnyszó. Budavárára: Remegj Buda, remegj!

Ilyen a *Buda Bécse, Pest Bécse* helynév is, meg a *Közel van Budához Bécs* szólás is, melyekről legközelebb írunk.

Hárombék.

„Izsák rabbi" okkult csodatételei

— Egy budai muzeum rejtelmei —

Irta: **Margittay Rikárd dr.**

Mindjárt előrebocsátjuk, hogy Izsák rabbi már nincs az élők sorában, 600 év előtt halt meg, 106 éves korában, Lengyelországban. Most azonban azzal foglalkozik, hogy esetenkint manifesztálódik fiával, Joachimmal együtt, egy Déli-vasút melletti bérház második emeletén berendezett kísérleti helyiségben s egy médium földi erejét igénybevéve a teljesen zárt ajtókon és ablakokon keresztül a legkülönbözőbb tárgyakat „apportálja", hol komoly, hol tréfás megjegyzések kíséretében. E tárgyak között van falevél, rózsa, bogár, tücsök, szitakötő, eleven egér és teknősbéka, holt madár, aztán vasüllő, láncok, apró pénzdarabok, rajz- és bakancsszegek orosz és Manlicher patrónok, papirlapok feliratal stb.

Mind e tárgyak a kísérleti terem mellett berendezett ú. n. „metapsychikai múzeum" helyiségében — melynek megnyitásáról a Budai Napló már hirt adott — szabályos, üveglappal borított asztalokban pontosan katalogizálva s a tünemény helyének, idejének megjelölésével, a jelenvolt tanuk neveinek megemlítésével sorakoznak a bámuló szemlélő előtt, aki ott még sírkőről letört keresztet, öreg ágyúgolyórepesz-darabokat, egész téglákat, lakatokat stb. láthat. E tárgyakat különböző „intelligenciák", vagy mint tudományosan nevezik „kontroll"-ok szállították, hogy s miként, az a vonatkozó ülési jegyzőkönyvekben pontosan elolvasható, a leghűbb exakt leírásban.

Tudnunk kell, hogy külföldön majd minden tudományos székhelyen vannak a metapsychikus jelenségekkel foglalkozó szakkörök. E jelenségek ugyanis oly gyakran fordulnak elő, nemcsak elzárt és homályos világítású helyiségekben, hanem világos nappal is, hogy nem lehetett elzárkózni annak kutatásától, hogy tulajdonképpen mi megy itt végbe, honnan származnak ezek az erők, mi hozza őket létre s működésüknek vannak-e törvényszerű szabályai?

E neves külföldi szakemberek, kikből elegendő csupán egy *Crawford*, Sir *Oliver Lodge*, Prof. *Schrenck Notznig* neveit megemlíteni, se nem iskolásgyerekek, se nem babonás, műveletlen vénasszonyok, teljsen tisztában vannak azzal, hogy sem „csodák", sem „tulvilági varázslatok" nem léteznek, hanem csakis intraunaturális erőkről lehet szó, melyek azért rejtelmesek, mivel egyelőre működésük törvényeit nem ismerjük. Ha nagyapánk ma feltámadna sírjából s látna minket, amint egy síma fadoboz előtt ülve egy csavarintással New-Yorkot, egy másikkal pedig Rómát „vesszük", akkor sem hinn el e „boszorkányságot", ha a rádióhallgatót füleire helyeznők, hanem valami huncutságot tételezne fel, akár midőn az angol akadémia tudós társasága Edison első fonográfját *rejtett hasbeszélésnek* tartotta, vagy mint János gazda, ki először látva az állatkertben zsiráfot, így kiáltott fel: *Idtom, de nem hiszem.* Az afrkai bennszülött sem hiszi el a hó és jég létezését...

Megalakult tehát Budapesten is a *„Metapsychikai Tudományos Társaság*, melynek elnöke *Chengery Pap* Elemér dr., régi református püspöki család sarja, egyébként m. kir. állami fővegyész, tehát természettudományilag exakt képzettségű, komoly férfi. De ugyanúgy a társulat többi tagjai is majdnem mind egyetemi képzettséggel birnak, orvosok, sebészek, vegyészek, ügyvédek, birák, mérnökök, akiket tehát sem elfogultságukkal, sem félrevezettetés lehetőségével vádolni nem lehet. E társaság tagjai bizonyos időközökben összegyűlnek, ülést tartanak s a közben tapasztalt jelenségeket egyelőre magyarázat hijján, pontosan regisztrálják.

Chengery Pap Elemér dr., elnök egy ily ülés lefolyását következőképpen volt szíves vázolni: A kör 4—5 tagjából álló társaság a médiummal bejön a fehérre festett falú terembe. Az ajtókat kulccsal bezárják, az ablakokat vaslemezekkel befedik, tehát senki és semmi sem ki, sem be nem jöhet. A terem üres, közepén egy kis asztal s a kellőszámú szék. A helyiséget a jelenlévők gondosan átvizsgálják, zsebeiket valamennyien kiforgatják s tartalmukat kiteszik. A médium középkorú férfi, mezítelenre vetkőztetik s azután egy hátulgombolós, egybeszabott sofförruhát kap vászonból, melynek zsebei nincsenek. Hját, száját, füleit is megvizsgálják. Kezeit jobbról-balról állandóan fogják, rendszerint egy orvos s maga az elnök, aki vegyész. A kísérletek gyenge, kék villanyfény mellett folynak, mert a médiumra a tulerős fény gyakran zavarólag hat, mikor is a résztvevők *egymást elég jól látják*, azonkívül a falakon, az asztalon, a lámpaernyőn s a médium köntösén igen sok világító szalag van felerősítve, mely földes festéssel igen élénken foszforeszkál a félhomályban, tehát rajta minden átvonuló árnyékot is lehetne látni. Ezen előkészületek megtörténte után pár perc mulva a „kontroll" hangos szavakkal jelentkezik *s bemondja, mit tog „behozni"*. A médium erre kéri szomszédait, hogy erősen szorítsák lefogott kezeit, *s pár pillanat mulva a magasból hangos koppanással hull le a jelzett tárgy*, vagy eleven állat, melyet gyorsan üveg alá is kell helyezni, nehogy elmásszon. A súlyosabb tárgyak sohasem zuhannak úgy, hogy valakit megüssenek. A kísérletezők többször megkérdezték már a „kontroll"-t, *honnan hozza a tárgyakat?* Erre gyakran pontos választ is ad, s a dolgok a jelzett helyekről távoli lakások iróasztalaiból, lezárt szekrényekből stb. tényleg hiányoznak is. *„Izsák rabbi"* legutóbb egész viccesen *néhány pár kolbászt hozott, tormával*, majd utána, felszólításra *fél liter sört*, sőt — *barackpálinkát*, ott a résztvevők szemeláttára hullatván le azokat az előre odakészített üres edényekbe... — Most spiritusz alatt, szintén a múzeumi szekrényben állanak.

A Társulatnak egy másik neves vegyész tagja szerint, ki e *kísérletnél jelen volt*, a jelenség csak akként magyarázható, hogy mint ahogy az anyagatomokat tudjuk már *erőkké* szétrobbantani, úgy tudja — úgylátszik — a még egyelőre ismeretlen intelligencia az erőket atomokká, testekké kumulálni, de hogy miként, az egyelőre rejtély...

Ugyancsak egy ily ülésen egy régi könyv repült a magasból az asztalra, 1568-ból (most az is a múzeumban látható), tulajdonosának neve is rajta van: *Astori Josettin* apáca, első oldalán a következő mély értelmű, régi irással: „Emeld fel szemeidet a sárból, Ember s látni fogod virágozni az égi kertekben a csillagokat! Te, aki harmóniába hoztad az egész Természetet, te, aki testvérként üdvözlöd magát a Halált is, tárd fel az édes könyörületességnek ajtaját az összes szíveknek..."

Hát valóban — „sok dolog van még ég és föld között, Horatio..."

SZALONTAI ELEK
régi budai
GŐZMOSÓDÁJA
március 1-én átköltözik
II. ker. Margit-körut 48. alá
II. ker. Szász Károly-utca sarok

Legszebb
a
Bőrdiszműárú
Bőröndök, retikülök, pénz- és névjegytárcák, nagy választékban, olcsó áron, izléses, szép kivitelben
Krisztina-körut 61 szám
Postapalotával szemben

EUGEN STEPAT zeneszerző
a rádióból közismert
OROSZ SZALONJAZZ
zenekara
hangversenyez minden este
a
SZEIFFERT KÁVÉHÁZBAN

KI KELL köszörülni a csorbát!
Speciális beretva, tyukszem vágó kés, manikűr és fodrászolló, vágó, szúró szerszámok stb. szakszerű köszörülése
SURÁNYI ÉS TÁRSA
VILLANYERŐRE BERENDEZETT MŰKÖSZÖRÜLŐ-ÜZEMÉBEN
II., MARGIT KÖRÚT 30.
Ferencesek templomával szemben

A SZÉP NŐI KÉZ SZEBB LESZ, HA ENGELTHALLER ÉS NÁD KEZTYÜT VISEL
Mérték utáni készítés, átalakítások, javitások, tisztitások
Árai a legolcsóbbak
II. Margit krt. 15.
Zárda-u. sarok.
Új üzlet: I., KRISZTINA-KRT. 32.

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda — Akvinkum
Késő őszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

A 35 ÉVES (ÓBUDAI) RAAB ISTVÁN UJ BORHÁZA
I., HORTHY MIKLÓS-ÚT 14 ALATT
BORAINAK MINŐSÉGE KÖZISMERT. SAJÁT KÉSZITÉSŰ HENTESÁRUK

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Budapest
RIVIERÁJÁN
a Gellért-fürdőnél, a **hatholdas Battyhány-ősparkban** tőszomszédságában, a főváros legelőkelőbb villanegyedében, a Nagyboldogasszony-utja 9. alatt már épülő **tizenegyedik** társas villánkban májusra, a Mányoki-ut 7. (Kelenhegyi-ut 24.) alatt épitendő társasvillánkban augusztusra, a **Pasaréti-ut 1.** számu, közfeltünést keltő társasvillánkban azonnali beköltözésre jutányos fixáru, saját tulajdonjogu, remekszép kétszoba-hallos, továbbá 3—5 szoba-hallos, saját-kertes lakrészek kaphatók. Páratlan otthon. A legbiztosabb tőkebefektetés; **bérbeadás esetén kamatjövedelmét megkétszerezheti!** Díjtalan prospektus tervekkel.
CENTRUM
Házépitő Vállalat
Horthy Miklós-ut 9. Tel.: 693-01.
Értékálló tőkebefektetés!
Bérbeadás esetén cca. 7 százalék jövedelem!

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Telek
Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közműves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

Lakás
SZÉNATÉRNÉL
Ujonnan épülő házban modern 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban
1933. május 1-re
KIADÓK.
Felvilágosítás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező építésznél Mehn Antal építőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon; 506-24.

2 SZOBÁS HALLOS, modern, erkélyes lakás garageval, etage fütéssel, kertes villában, villamos-autobusz megállónál, májusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garcon lakás. Érdeklődés házfelügyelőnél bármikor, I., Budakeszi-út 1/d, vagy telefonon 4—5-ig 298—92.

3 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt garcon lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél bármikor. I. Logodi utca 63. vagy 4—5-ig telefonon 298—92.

Krisztinaországban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Au. 527—80. (2)

Ház
Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa **eladó.**

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron **HUBERT** Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

Krisch Fekete János tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltételek.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

SZALFÉTER EDE
Üveg- és porcellánkereskedés, üvegezési- és képkeretezési vállalat fióküzlete egyidejü megszüntetésével I, KRISZTINA KÖRUT 83 alól I, KRISZTINA KÖRUT 77 SZÁM alá költözött TELEFON: 50-2-36

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Élvezetes
RUZICSKA PÁL
kenyér és péksütemenye
Gyár: **I., Horvát-utca 29.**
Uj fiók: **II., Margit körút 109.**

Alkalmi nyomtatványok
a Budai Napló nyomdájában
I., Bors-utca 24.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Virág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.

Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96. Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

XXX. évf. 1113 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 február 25

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmén

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

A politikától ma már távol álló, régebben magas állami tisztségeket betöltő, a diplomáciában is emlékezetes sikerrel müködő közéleti egyéniség mondja nekünk:

...és mégis megmozdítható

ez a tetszhalott helyzet, ez a befagyott gazdasági állapot, ez a zátonyra került magyar hajó.

Külföldről nem várhat segítséget ez az ország és kénytelen a maga értékei révén, azok okos felhasználásával új életfolyamatot indítani, új vérkeringést, amely mozgásra késztet, mert a mozgás az élet, a tespedés a halál.

Nemzeti kölcsön

A nemzeti vagyont képezik a birtokok, a házak és az ipari vállalatok. A magyar állam törvényhozás útján jogot szerez arra, hogy

minden házra és birtokra

— az ipari és kereskedelmi vállalatokat egyelőre nem véve számításba —

nemzeti kölcsönt vehet fel

de nem pengőben, hanem **állami utalványokban,** tehát önmagától. Első sorban a *félmilliónál* értékesebb házakra és *ötezer holdat* meghaladó birtokokra, —

ötven százalék erejéig.

Ennek a kölcsönnek a *fele* az állam pénztárába folynék, a *másik fele* a háztulajdonost, illetve földbirtokost illeti. Az állam 2, esetleg 3 százalék kamatot fizet a kölcsön után.

A kölcsön lebonyolítására kibocsátott 10, 50, 100, 500, 1000 és esetleg nagyobb összegekre szóló, a szokásos papirpénztől eltérő külsejű állami vagy kincstári utalványok szolgálnának, amelyeket

köteles elfogadni pengő helyett minden adóhivatal, minden állami, megyei vagy községi pénztár,

ha illeték befizetésről van szó, továbbá minden *hivatalos jellegű pénzintézet,* de elfogadhatja minden magánfél is, minden bank, minden kereskedő és iparos, hogy *bizonyos közterheit* ezzel fizethesse.

A háztulajdonos és földbirtokos fizetheti vele adóját, illetékeit és fel kell használnia azoknak a munkáknak a díjazására, amelyek e tervvel kapcsolatosan terhelik, ahogy arról alább szó lesz.

Az állam *húsz év* alatt törleszti ezt a tartozást, illetve von be évenkint 5%-ot ezekből a kincstári utalványokból, de a törlesztést csak öt év mulva kezdi el, ami tehát 75 évet venne igénybe, amikor alábbi munkatervét befejezte.

A föld kincsei

A magyar föld *mérhetetlen hőenergiákkal* rendelkezik, amit valószínüleg *nagymennyiségü földgáz* kísér. Minden kölcsönnel megterhelt földbirtokos, az átvett félkölcsönnel

azonnal megkezdi a mély furásokat, hogy kellő forróvíz álljon rendelkezésre.

A termelt víz *fele a földbirtokost illeti,* a másik fele a *közbirtokosságot.* Ugyan így a földgáz is. Mindezt az állam kezeli.

Ujfajta termelés

Minden iskolában, az elemitől kezdve az egyetemekig, minden diák megtanulja egy éven belül

a főzelékfélék termelését,

— de megtanulja *minden 200 pengő havi nyugdijat élvező* nyugdíjas és a családja. Az állam néhányezer *kertésztanitót* képez ki, hogy senki útmutatás, kioktatás nélkül az új termelési mód terén ne maradjon.

Országos parcellázás

Az állam rögtön megindítja

az országos parcellázást,

és 2—3 holdas telkekre osztja a maparlagon heverő, vagy terméketlen földeket. A telkeken 2—3 szobás lakóházakat épít és üvegházakat, ahol a főzelék, zöldség, gyümölcs és virágtermelés folyna szakadatlanul az egész éven át.

Az ingyenes fütőanyagot a melegházakhoz és a lakáshoz szolgáltatnák a mélyfurások révén feltárt hőforrások,

amelyek útján *villamosság is termelhető* és

látná el világítással az új modern farmtelepeket.

A nyugdij-kérdés

Tehát fütené és világítaná csaknem ingyen. Minden nyugdíjas az átvételtől számítva

egy évig még huzná a nyugdíját

azontúl *tulajdonába menne át a telep,* amely biztositaná jobb megélhetését.

óriási tehertételtől szabadulna meg igy az ország, a kis nyugdíjasok ellátásával.

Ma 13—15 hold jó termőföld kell ahhoz, hogy a földmüves családjával megéljen, adóját fizethesse és tartozását törleszthesse. Igy megélhetne 2—3 holdból, mintahogy a német, francia és angol primörtermelők *egy holdból megélnek és autón járnak.* Csakhogy

külföldön drága szénnel fütik a melegházakat,

viszont

mi ingyen, melegvízzel fütenénk,

ami 50 százalékkal olcsóbbá tenné a termelés költségeit. Ezzel

a világversenyben első helyre kerülne a magyar főzelékféle,

a primör, a virág és az igy termelt gyümölcs, főleg az eper és a gomba. Magyarországon 37 féle ehető és kitünő izü gomba terem. Gyümölcsünk

a világ legizesebb gyümölcse.

Az új farmokon baromfit, selyemhernyót, méheket, házinyulat tenyésztenének, sertést hizlalnának s igy a házi szükségleten kivül, ebből is jutna exportra.

Uj gyógyforrások

A föld mélyéből feltörő forróvíz

sokféle gyógyforrást is szolgáltatna.

amivel minden betegséget lehetne gyógyítani, elsősorban az emberiség legkínzóbb nyavalyáját,

a reumát.

Az északi népek e rémét gyógyítanánk, az *általuk e gyógyforrások mellé épitett kórházakban és szanatóriumokban,* amihez ingyen, vagy nagyon olcsón adnánk telket és — olcsón adnánk a főzelékeket, finom primöröket, gyümölcsöt és könnyü húst. Meg a bort.

Külföldiek özönlése

Néhány év alatt itt

százával épülne kórház és szanatórium és óriási volna az ott elhelyezett száz- és százezer beteg fogyasztása.

Az északi népek ma úgyis a főzelékfélékre fektetik a fősúlyt és csökkentik a húsevést.

Az új farmok csak a hőforrások közelében alakulhatnának, vagy nagyobb városok mellett.

Olcsóbb élet

A nagyvárosok, elsősorban Budapest, de a többi megyei székhely is

a hőforrásokat fütésre és villanyvá átalakitva világításra és közlekedésre használnák,

nagy hasznára a lakosságnak. A háztulajdonosok pedig a kapott kölcsönből fölszerelnék a házakat a melegvízfütés berendezésével,

ami számunkra új jövedelmet jelentene,

mert a költségek törlesztése után, a lakó által e címen fizetett bér már nagyrészt tiszta jövedelem volna.

Az otthoni fütés költsége ezzel 75 százalékkal olcsóbbá válna.

A háztulajdonosok éppen úgy, mint a földbirtokosok, a kapott kölcsönből fizetnék a hozzájárulást a mély furások és a vezetékek elkészítésének költségeihez, amely kölcsönt igénybe vehetné a kisebb házak tulajdonosa is, jelentkezve ily kölcsönért, hogy a maga házában is felállithassa a melegvízfütés berendezését.

A jelentkező földgázt világitás és ipari célokra használnák fel

a városok, megyék, állam és nagybirtokosok, — de a hőforrások vizével olcsón állitanák elő a villamos energiát, ami

nagyon olcsóvá tenné a világitást, közlekedést és az ipari termelést.

Munkaalkalmak

Olcsóbb volna az élet az egész vonalon és lehetővé tenné a más ipari és kereskedelmi cikkekben a fogyasztást.

Rendkivül sok munkaalkalmat nyujtana minden iparág számára,

ami fokozná a kereskedelmi forgalom nyagyarányú emelkedését.

Módot adna sok új szükséges állás, alkalmaztatás, napszám és más jövedelmi források létesítésére.

Uj monopólium

A gabonatermelés, mint állami monopólium volna kezelendő,

akárcsak a dohánytermelés. Nem produkálna az ország több gabonát, mint amennyi itthon elfogy megállapított árak mellett. Ez biztositaná a gabonatermelő jövedelmet. De bevitel e téren nem volna és a legszükségesebb élelmicikk,

a kenyér tőzsdei spekuláció tárgyát nem képezhetné.

Az állami, illetve az új kincstári utalványokról *külön könyvet tartozik vezetni* a kölcsönt élvező, nehogy az a külföldre szivárogjon és spekulációkra nyujtson alkalmat.

A mindennapi forgalmat továbbra is a meglévő pengő-pénzzel bonyolitanák le és csak az azontúl folyó állami, megyei és községi belső forgalom: adó, illeték, az állam által kijelölt és e célra alkamas fizetések lebonyolítására szolgálna 25 évig a kincstári utalvány, mely öt év mulva napról-napra fogyna és húsz év alatt végképpen kikerülne a forgalomból, mert akkor már nem is lesz arra szükség és ezzel a kölcsön is véget érne, anélkül, hogy bárki kárát vallaná.

*

Lejegyeztem úgy, ahogy jóakaró, bölcs barátom elmondotta.

Ezen a kereten változtatni nem volna szabad, mert igy komoly és teljesen egész.

A részletekben, a kivitelben, a technikájában meg kell hallgatni a szakértőket. A komoly és nem a kinevezett szakértőket.

Szükség lesz bizonyos állami szállitásokra, mert az első időben e kincstári utalványokkal bizonyos, államilag e célra kiválasztott vagy kijelölt helyeken lehessen a létfenntartáshoz szükséges cikkeket vásárolni. Erre alkalmasak az állami támogtásban részesülő iparvállalatok szövetkezetek és kerskedelmi intézmények, amelyeket e címen terhelne egy negyedszázadon át ez a nemzeti belső kölcsön.

Az igazság ez életrevaló tervben az, hogy a magunk erejére utalva, a magunk értékei alapján kell magunkon segiteni. Az egész kölcsönt az állam törlesztené, pedig csak a felét kapta, de a másik fele is közmunkákba volna fektetve, vagy vállalkozások révén fejlesztené, élénkitené a forgalmat.

Minden illetékes tényezőnek foglalkoznia kell ezzel, mert e terv révén ez a zátonyra jutott magyar hajó talán... mégis elindítható.

Viraág Béla.

Az Élet minisztere

A mai gazdasági helyzet elsősorban a gazdasági problémák megoldását követeli.

A gazdasági regenerálódás nem maradhat a nemzetközi gazdasági helyzet tehetetlen függvénye. Tudatos munkával, az erők helyes csoportosításával, a termelő lehetőségek kihasználásával még a mai nehéz időkben is útját állithatnók a leromlásnak, sőt sok területen útat nyithatnánk a javulásnak.

A cél csak úgy érhető el, ha minden elkövetünk termelésünk zavartalan menete érdekében és minden akadályt elhárítunk az útból, amely az országban rejlő gazdasági erők szabad kibontakozását gátolják.

A gazdasági világválság mellett azonban sokkal mélyebb és fontosabb a lelki és erkölcsi válság! Átmenetileg első sorban ez a kérdés megoldása a legsürgősebb, mivel az angol *Burke* szerint: „a gyökeres változáshoz *több ember kell,* mint amennyi *egy emberöltőtől kitelik. Több ember és több szellem.*"

A gazdasági politika elsősorban a gazdasági megfontolások és csak másodsorban a fiskális szempontok figyelembevételével irányitandók. Az államok és osztályok élete a gazdasági és szociális szerkezet egészséges, egyenletes üzemképességén nyugszik.

Ez az elgondolás nyilvánult meg *Fabinyi* Tihamér dr. kereskedelemügyi miniszter legutóbbi parlamenti beszédében, amikor a közüzemek leépitésével kapcsolatban kijelentette, „hogy *az élet minisztere akar lenni,* éppen ezért *száz és száz munkás kezet nem dobhat ki* az utcára."

A gyakorlati élet alapos ismerője a miniszter, aki tudatában van annak, hogy az állam gazdasági fellendülésének nem a javak felhalmozása, hanem a *termelő munka és kereskedelmi forgalom* volt mindenkori kútforrása.

Leroy-Beaulieu kitünően fejtegeti egy helyen, hogy a nagy pénzzavarok sohasem a háború alatt éreztetik hatásukat, hanem mindig a békekötés után, — likvidálás és a rendes polgári élethez való visszatérés pillanatában Ezért elengedhetetlen fontosságú, hogy politikus, vagy államférfi irányitja a gazdasági tárcákat.

Andrássy Gyula grófi szerint *„más a politikus, más az államférfiú!* Aki tudja a hatalmat megszerezni, aki tudja a hatalmat megvédeni, aki tudja a hatalmat jól és jóra felhasználni: — *az államférfi.* Akiben pedig a három kvalitás közül nincsen meg az egyik, vagy másik: az — *csak politikus!*"

Fabinyiban erélye, a gyakorlati élet alapos ismerete, célkitűzése a három kvalitás egyesitését remélteti.

Steinberg Albert.

A városi polgárságot védi a Polgári Egység Pártja

Kozma Jenő dr.

küzdelme a városházán és az országgyülésen

Döntő beigazolást nyert az az elgondolás, hogy az évek hosszú sora óta különös előnyben részesülő vidékkel szemben a nagyobb terhet viselő városi polgárság érdekei csak úgy védhetők meg, ha ezt a polgárságot egységes táborba lehet összefogni és ezt valósította meg

KOZMA JENŐ DR.

Buda országgyülési képviselője, amikor megalkotta a „Polgári Egység Pártját" és annak központot is létesített az Akadémia uccai Polgári Egység Klubjában.

Az egyetlen képviselő volt, aki a képviselőház e hó 23-án tartott ülésén tiltakozott az ellen a beállitás ellen, mintha a főváros és az államhatalom szembenállana egymással és

a főváros nem teljesitené kötelességét.

Vannak akik ki akarják élesiteni a főváros és a falu között felmerülő differenciákat, holott ő és minden városi képviselő tisztában van azzal, hogy a főváros is megsinyli, ha bajba kerül a falu. Budapest főváros a maga részéről

páratlanul nagy áldozatok árán

igyekszik ezt a jóviszonyt ápolni és tavaly 27 millió pengő inségadót fizetet be, amiből csak 7 milliót kapott vissza. Nagy részt vidékről beözönlöttek részére

naponkint 70 ezer ingyenebédet osztat ki a város, 25 millió pengő értékben tart fenn felsőbb iskolákat, kórházakat,

ahol nemcsak budapestiek tanulnak és ápoltatnak, hanem nagyrészben vidékiek is.

Leszállitotta a borfogyasztás adóját, ami segitette a vidéket, de csökkentette a város jövedelmét. Olyan megterhelések ezek, amelyek ujabb nagyobb terheket rónak ismét a városi polgárságra és ő, aki városi képviselő, kénytelen tiltakozni az ellen, hogy a főváros emiatt emelje *a városi polgárságot sujtó terheket.* Az állam nem tudja fizetni a főváros követeléseit, amelyek jogosak és megállapitottak s igy a fővárost nem szabad megvádolni azzal, hogy kitér a vidék és a mezőgazdaság felsegitése elől.

Kozma Jenő e beszédét a Házban nem tapsolták meg, de annál lelkesebben tapsol neki az egész város polgársága és bizonyára a vidéki városok lakossága is.

Beszéde alkalmából lapunk munkatársa bővebb magyarázatokat kért dr. *Kozma* Jenőtől a *vidéki és városi lakosság* viszonyáról.

Kozma Jenő dr. kifejtette, hogy már alig viselhető el az *a másodrangú szerep,* amely a városi lakosságnak jut a vidékkel szemben. Az 1876-ban hozott törvény alapján kibocsátott *zálogleveleknek* között is különbség van, mert a mezőgazdasági hiteleknél a kamat és annuitás lecsökkent 5%-ra, viszont *a városi lakosság nagyobb annuitást fizet.* A *lakások felszabaditása* is súlyos helyzetet teremtett, mert a háztulajdonos igyekszik ezt a lakójára áthárítani, mert az annak idején épült 1000 pengős szoba alapon tudta fizetni az amortizációt és kamatát, de ma ez a szoba csak 400—500 pengőt fizet. Ügyvédeknél, orvosoknál ezek a házak képezték az özvegy nyugdíját és ilymódon ezt nem védjük meg. A házbér jövedelem lefelé megy, de az *adókivetés a régi jövedelem alapján történik,* azért szükséges volna, hogy a házbér összeirás havonkint, vagy negyedévenkint történne.

A *hitelviszonyokról* pedig kérdésünkre kijelentette, hogy elsőrangú kérdés a *hitelbizonytalanság megszüntetése.* A kincstári jegyek kibocsátása *burkolt infláció,* de szükség van rá, mert a pénzhiány miatt minden *elértéktelenedik.* Mindennek az értéke csökken, *csak a tartozás nem csökken.* A tartozás ki van szögezve a falra, mint egy denevér. Ezt kell kiegyensúlyozni, mert mindenütt *fizetésképtelenség áll be.* A kereskedőknek egymással szemben levő tartozása okozza a fizetésképtelenséget és 100 esztendős cégeknek egymásután való bukását.

Még az *ifjúság kérdésére* tettünk fel kérdést, mely szerinte aggodalomra ad okot, mert tul lassan intézik. Ilyen a száz gyakornoki állás kérdése a Városházán, amit még szeptemberben elhatároztak és most február végén sincs megoldva, pedig fontos, hogy az ifjúság mielőbb irósztalhoz kerüljön, bármily csekély fizetéssel, hogy megmutathassa mit tud és ki lehessen válogatni közülük a közigazgatási szolgálatra alkalmasokat.

Bent a Házban uj viharok törtek ki és az érdekes interjú megszakadt.

Dubonai Pál.

A sivatag postája

A Balaton és a Kelet

— Lendl Adolf borestje —

A *Pénteki Borgazda Társaság* utolsó összejövetelén már a kora esti órákban szokatlanul nagy élénkség uralkodott, hisz *Lendl* Adolf, a budaiak szerefett *„Dolfi bácsija"* volt február 17-ikén a borgazda, akinek minden legkisebb szereplését is rendkívüli érdeklődés kíséri. A Kör nagytermében terítettek és nyolc órára már az utolsó helynek is gazdája akadt. Voltunk vagy százan.

Zboray Gyula dr. üdvözölte a borgazdát és a megjelent vendégsereget, élükön a budaiak nagy népszerűségű képviselőjével: *Kozma* Jenővel,, aki egyetlen alkalmat sem mulaszt el, hogy megmutassa, mennyire össze van forrva kerületének választópolgáraival.

Zboray után *Lendl* Adolf emelkedett szólásra és egy igen érdekes, újszerű és az ő mindig bájos csevegő modorában tartott előadása keretében

a pósta 100 éves multjáról

mondott el sok érdekeset, fűszerezve előadását amerikai és ázsiai élményeivel, a hallgató közönség elismerő tapsa sokszor szakította félbe a kedves és tartalmas előadást, amelyet lapunk más helyén közlünk.

Lendl egykori választókerülete, *Temesrékás* és a *bánátiak* nevében *Kleitsch* Imre dr. ügyvéd köszöntötte a *Bánát* nagy fiát azzal a fohásszal, hogy minél előbb jöjjön el az idő, amelyben szabad Nagy-Magyarország Temesrékás kerülete újból a parlamentbe küldhesse *Lendl* Adolfot, nemcsak a Bánát és Magyarország, hanem az egész művelt világ egyik jelentős természettudósát.

Hubert Vilmos, a budai kereskedők és iparosok nevében mondott köszönetet Lendlnek az élvezetes előadásért.

Majd *Krivoss* Árpád dr., a törvényhatósági bizottságnak, ez az agilis tagja kötötte le érdekes felszólalásával a hallgatóság figyelmét, ismertetve és méltatva *Lendl* Adolf nagyszabású terveit *Buda*- és a Kelenföld számára, a Természetrajzi Múzeum, abban a planetárium, a magyar Dahlemet illetőleg.

Majd *Váli* Gábor, a II. ker. Iparoskör ü. v. elnöke köszöntötte *Lendl* Adolfot, mint az Iparoskör közszeretetben álló elnökét és a Budai Dalárda volt alelnökét, aki ernyedetlen tevékenységet fejt ki *Buda* és az ország érdekében.

A vendégsereg kívánatára felállott még egyszer *Lendl* Adolf, hogy most már *Keszthelyről,* a *Balatonról* és az ottani népről és a mai nehéz pénztelen helyzetéről mondott el sok érdekeset. A *Balatonvidék* gyümölcstermelését ismertette a szakember tudásával.

A kérdéshez *Pávai Vajna* Ferenc szólott hozzá, kérve Lendlt, hogy értékesítse nagy tudását a *Balaton* érdekében is, ahol sokféle földi kincs, többek között a *pirit* 5—6 méteres rétegekben fekszik, amelyekből nagy vagyont lehetne a csonka-haza szegény népének szerezni.

A hévizi tó forrása most védett terület, de az újabb fúrások bizonyítják, hogy több és melegebb forrás is fakasztható. A tihanyi ős gejzirek most a mélyben szunnyadnak, de ébreszthetők és felszínre hozhatók.

A lelkes taps és helyeslés után, *Viraág* Béla a keleti kapcsolatainkat ismertette politikai, gazdasági és idegenforgalmi szempontból, ami *Lendl* Adolfot újbóli felszólalásra kényszerítette, hogy egyetmást felemlítsen képviselő korából. Elmondotta, hogy mindig és mindenütt hirdette Kálmán király és Kossuth jelszava: *„Tengerre magyar!"* helyett, a *„Keletre magyar!"*-t, de nem hallgattak rá, pedig talán akkor meg volna még ma is Nagy-Magyarország s a horvátok sem hidegültek volna el a területükön átfutó Máv vonal és az „olasz" Fiume miatt. Végzetes hiba volt a Kelet helyett a Tengerre menni, holott itt a Duna, mely hazánkat természetes úton és közvetlenül köti össze az egész Kelettel és a tengerrel is. Köszöntötte Viraág Bélát és sikert kívánt törekvéseihez.

Lendl-t sokáig ünnepelték még és a kedves társaság csak az éjféli órákban oszlott szét, magával vivén egy szép, tanulságos, kedves baráti est minden szép emlékét.

L. Z. dr.

Régi budai müves mesterek

száz esztendővel ezelőtt

Száz esztendeje még állottak a régi céhek és szorgalmasan dolgoztak a céhenkívüli kontárok, vagyis himpilliérek, azaz himpellérek is a régi jó Budán is. Közöttük igen sok volt már a magyar mívesmester, bár mesterségneveik sokban elnémetesedtek, miért is Nemes *Kassics* Ignác uram, a bécsi udvari magyar kancellária hütös udvari ágense, vagyis hivatalbeli sürgetője, azaz kijárója, hites táblai ügyvédő, Nemes Veszprém, Simeg és Békés vármegyék táblabírája könyvben adván ki a *„Magyarországi mesteremberek, ezeknek legényeit és tanitványait, nemkülönben a mesterségeket illető kegyelmes királyi rendeleteket":* eme érdemes munkácskájához derék lajstromot függeszt vala

Ebben a kézmívesek ágazatait deák német és magyar nyelven közli, amint ez illik eme magyarosító korszakhoz, az 1830-as évekhez. A mesterség-nevek között gyönyörű régi magyar dolgok vannak, a régi magyar mesternyelv szavai, melyekből kicsiny budai csokrot kötöttünk. E budai csokorban együtt vannak ama kézmívek, melyek Buda Királyi Szabad Fővárosában is tétettek, üzettek és míveltettek száz esztendeje, 1833-ban.

Ennivaló holmiegymásságok körül mesterkedett a céhbeli ecetfőző, a teafőző, a kávéfőző, a bábsütő vagyis a mézeskalácsos, a pálinkafőző, a rozsolisfőző, a cukormíves és nyalánkságcsináló, mészáros, hentes, halász, „fehérsütő" vagyis zsemlesütő, „feketesütő" azaz kenyérsütő mesterek.

Részben örökre eltünt régi míves volt a céhenkívüli *himvarró* vagyis hímző; az irhász vagyis a kecskegida bőrét ősi keleti magyar török, arabs mívességgel tévő *tobakos;* a keményítőfőző; az aranyfonyó; a rézpitykét, ezüstpitykegombokat öntő *gomböntő;* az aranyfüstöt csináló aranylapító; a pokrócos vagyis a condrapokrócszövő; a spanyolviaszöntő; a bátaöntő vagyis plajbászcsináló; a húrcsavaró; a kosárfonó vagyis kasornyacsináló; a minaáső vagyis tőáső, azaz árok-, csatorna- és pöcegödörásó; a pipafaragó,pipametsző vagyis pipacsináló; a fazékas vagyis gerencsér azaz gölöncsér; a virágcsináló; a kallós vagyis hámoros, azaz pörölyös sulykoló; a padmalrakó, padozó vagyis estukatéros; a fejérmázfőző vagyis gyánta, azaz gipszfőző, továbbá a *lantornász* vagyis pargamentom azaz pergamentcsináló hártyamíves; a sarucsináló azaz *szekernyész* vagyis *szekernyecsináló* ma: gamásnicsináló; a *füstszermives* azaz illatszercsináló; a papiroscsináló vagyis papírmalmos; a bocskoros vagyis sarutalphasító; a festéktörő; a béles és rétessütő *placsintéros;* esernyőmíves és a portörő vagyis puskapormalmos; a káposztavágó és a vándorköszörűs, a *pillangómíves* vagyis a csillogócsináló, azaz flitteres; a salitromfőző; székfonyó; tükörcsináló; serétöntő; a tésztamíves; a *szivornyás* vagyis tűzojtó vizipuskamíves; a burnótmíves vagyis *tobákcsináló;* a szőnyegmíves; a tokmíves vagyis tékacsináló, azaz döbözös vagyis dobozos; a betüöntő; a szőrkapcacsináló vagyis szőrharisnyás.

Régi eltűnt céhbeliek voltak a tűkovács; a fördős; borbély vagyis flastromfőző, azaz tilógussebész vagyis fogtörő; a csatlár vagyis csattkovács, azaz csattos; a kordoványos varga azaz korkoványos; a puskaálgyagyártó vagyis puskatusfaragó esztergálos; a fátyol és patyolatszövő krepényes; a dróthúzó; a cafrangkötő vagyis rojtfonyó; a perémszövő; a céhbeli hajóács vagyis faragómolnár és a posztónyiró.

Nem céhes vagyis céhenkívüli azaz „kontár avagy himpilliér" volt a szakács, a diós- és mákospatkósütő, a kulacsos vagyis a csutorás és sok más apró míves.

Bevilaqua Borsody Béla.

Épitési kiállitás Budán

Halk melódia csendül a fiatal magyar építészek lantján, melynek méla tiszta akkordjaiban a jelen prímje, a mult secundja teljes összhangban gyönyörködtet.

A Budai Szépművészeti Társulat által rendezett építész kiállítás ilyen impressziókkal gazdagítja mindazokat, akik a szigorú kritika mellett, lelkünkben fogékonyak és megértők. A kifejezés mód szemléletén kivül, megtalálják munkáikban az egyént; a ma építészét.

Tagadhatalan, hogy a ma építészének formanyelve az emberek nagy többsége számára szokatlan, sokszor érthetetlen és művészi elmélyüléseinek eredményei nem hangolódnak annyira össze az általános izléssel, mint régen. Azonban ez nem csökkenti — sőt növeli — teljesítményének értékét.

Az úgynevezett modern építészet, mint a képzőművészetek általában részben belső kényszerből, részben a megváltozott idők külső kényszerétől hajtva új utakon indul, a tradicióktól függetlenül és szabadon.

Mint a fiatalság általában, a fiatal építészek a maguk energia készletükkel elől járnak ez úton, hol biztos léptekkel, hol tapogatózva, néha bátortalanul, sokszor vakmerően, lelkükben a multnak tiszteletével, a jelen meggyőződésével és a jövőbe vetett erős hittel.

Ennek a hitnek, a meggyőződésnek és tiszteletnek tanubizonysága ez az építész kiállítás, mely első a maga nemében, ugyanis megnyilvánulásában függetleníti magát az elvont műszaki részletektől és tisztán az artisztikumra helyezi a hangsúlyt. E kiállítás — mint első a sorban, — egyszerű, de méltó keretekben itt Budán rendeztetett meg, azonban tartalmánál fogva, jelentősége egész fővárosunkra kiterjed. A főszempont figyelembevételével, a feldolgozott anyag heterogén — családi házak, kislakások, középületek, uti rajzok stb. — s így mindenirányú érdeklődés kielégítést nyerhet.

A sok közül figyelemre méltók: *Brestyánszky* Tibor finom kezelésü, *Halászy* Jenő bravúros lendülettel megrajzolt szénkréta rajzai, *Bardon* Alfréd markáns vonalú uti rajzai. *Balla* Margit, *Lehóczky* György légiesen könnyű aquareljei, *Janáky* I., *„Virágh* J., *Bálint* és *Sándori, Winkler* O. építészmérnökök munkái, valamint a *„Cirpac"* tanulságos és megszívlelendő kollekció propaganda táblái, *Molnár* Farkas és *Fischer* József a nagynevű építőművész munkáinak filmfotóival.

A *Budai Szépművészeti Társulat,* csendben alaposan végzett kiállítás sorozatában egy újabb sikerrel gazdagodott. Az elnökségnek élén vitéz *Marisekényi* Imre és *Mészáros* József festőművész agilis tevékenykedése annál is inkább figyelemre méltó, mert tettekkel támogatja az anyagi gondokkal küzködő fiatal magyar építész nemzedéket, mely minden felkarolásra élénken reagál, mint azt *Halászy* Jenő és *Sziklay* Dezső rendezésében a kiállítás erkölcsi nívója is fényesen igazol.

Dobl Géza
okl. építész-mérnök.

A legujabb párizsi model szerint crepe'd chine ruhák minden szinben és nagyságban már 16 pengőért kaphatók a
SZÉNATÉRI ÁRUHÁZ
II. Vérmező-ut 4. sz. alatt
ahol olcsón és jól vásárolsat.
A megtekintés még nem kötelező vásárlásra.

Posta a vadonban és itthon

Lendl Adolf dr. előadása a pénteki Borgazda Társaság estjén

I.

Kulturális haladottságunknak egyik legfejlettebb, leghelyesebben megszervezett és legérdemesebben működő intézménye a *pósta!* Bárhol jártam távoli országokban és dolgom volt vele, mindenütt csak dicséretet mondhattam róla.

Millió embernek kenyeret ad; feltétlen megbízhatósága, példás pontossága páratlanul áll; titoktartó, szolgálatkész és hajlik válogatás nélkül mindenki felé, aki hozzáfordul; sőt beleilleszkedik a mai bonyolult életbe; mégis teljesen bizalmat érdemlő ittt éppen úgy, mint a végeken; ott, ahol már a kultúra határszéleihez jutott.

Egyszer a szíriai tengeröböl partvidékein jártam, ahol a Magyar Nemzeti Múzeum részére bogarakat, pókokat, meg másféle apró állatokat gyüjtöttem. Adana és Mersina városkák közelében bandukoltam parlagon heverő mezőkön, dudva és kövek között és gyüjtögettem az apró életet skatulyákba, üvegekbe, ahogyan ez magától adódott. A dragománom velem volt. — A dragomán olyan egyszerűbb ember, aki a török nyelven fölül legalább még egy világnyelvet tud és mint tolmács és szolga kíséri a gazdáját. Dragomán nélkül a török világban alig lehet boldogulni. Ő viszi az utazó kézitáskáját, ő vezeti az idegent a városban; arra ügyel, hogy baj ne érje az európai embert; hogy ez valami hibát el ne kövessen az utcán, templomban, vagy más helyen; mert ha hiba esik, a dragománt büntetik meg, nem az idegent, azzal a megokolással, hogy miért nem vigyázott jobban a gazdájára. — Hát, én a dragomámat kivittem magammal a hegyekbe, az elhagyott völgyekbe és betanítottam bogarászni, hadd segítsen nekem gyüjteni. S ahogyan a fenségesen szép, de néptelen vidéken járkáltunk, a messzeségben láttunk egy lovas embert — a dragománom mondta, hogy ez a zsandár, aki bejárja a kerületét. Ő is észrevett bennünketa nyilt területen, ezért most felénk vette az útját. Amikor közelünkbe jutott,, a dragomán elölépett és jelentette neki, hogy mi kik vagyunk és mit csinálunk itt. Bemutatott neki egypár skatulyát és üveget, tücsköt, bogarat, gyíkot, békát . . . a zsandár csóválta bár a fejét, de elhitt mindent, hiszen a mohamedánok nem hazudnak. S mert látta, hogy nincs rossz szándékunk, már el is akart köszönni . . . most azonban én intettem neki törökösen, felemelt kézzel, ami azt jelentette, hogy várjon még egy kicsit . . . Kihúztam kabátom zsebéből kis vázlatkönyvemet, kitéptem belőle egy lapot; ennek egyik oldalára ráírtam a feleségem címét, odatéve, hogy: via Stambul (Constantinople); a másik oldalára néhány sor üdvözletet jegyeztem és rövid jelentést magamról; átadtam a papirost (körülbelül akkora volt, mint egy szokásos levelezőlap) a zsandárnak s a dragománom tolmácsolta kérésemet hogy adja le ezt a lapot valamelyik póstahivatalban; bélyeget nem ragaszthatok rá, mert nincsen; de nem is kell; majd beszedi a pósta a díjat a címzetten. Még azt is megmondtuk neki, hogy én ott vagyok otthon, ahol *Gül-Baba* sírja van, Budin-ban, Budapesten. Mindent meghallgatott figyelmesen és aztán felelt, hogy ő maga nem adhatja a lapot a póstára, mert bár igen nagy területen felügyel s ezt bejárja időnkint lóháton, de az egész óriási határon póstahivatal nincsen. Azonban ő találkozik emberekkel, aki a városba mennek; majd azoknak adja át a lapot s így ez biztosan a póstára kerül . . . És csakugyan, amikor két hónap mulva hazaérkeztem, feleségem megmutatta nekem a vázlatkönyvemből kitépett lapott, melyet a szíriai tengerpartról ki tudja milyen kerülő úton, némi késéssel és csekély büntetésportóval terhelten megkapott.

Egyszer Brémából indultam Dél-Amerika felé. Régi, nagy kereskedelmi hajón utaztam, mert az ilyen sokkal olcsóbb, mint a modern óceánjáró személyszállító hajó és kényelmesebb is; igaz, fölötte lassúbb; de hát nekem úgyse volt sietős a dolgom. Ötödik, vagy hatodik napon azután, reggelizés közben mondta az asztalfőn ülő hajóskapitány, hogy talán egy óra mulva érjük el *Maderia* szigetét, de nem kötünk ki, mert ez időbe és költségbe kerül; ha azonban akarjuk, leveleket küldhetünk a nyilt tengerről a funchali póstára. Mindjárt el is rendelte, hogy a hajón dolgozó ács készítsen egy kis ládát, vízmentesen lesrófolhatót s a tetejébe ilesszen gy métrnyi árbócot, tűzzön rá egy kis zászlót német tengerészeti színekkel, fehér-vörös-feketét. Nekünk pedg megmondta, hogy egy órán belül összeszedik majd a leveleket, amiket írunk.

Hamarosan befejeztük a reggelit; mindenki írt . . . majd jöttek a kis ládikával, beledobtuk a leveleket és aprópénzt is szórtunk melléje bélyegekre, meg hogy maradjon is belőle borravalónak annak, aki majd tovább viszi a póstánkat. — Lesrófolták a ládika fedelét s amire a sziget közelébe jutottunk, meglassult a hajó járása; leeresztették a kötéllétrát a hajó egyik oldalán, leszállt egy matróz a vízszinig és lebocsájtotta a ládikát a hullámokra s amikor azután ismét felkapaszkodott a fedélzetre, újból teljes gőzzel tovább iramodtunk. A ládika ott maradt a vizen a kis zászló lengett rajta messzeláthatóan. Ekkor a kapitány rendeletére megeresztették a nagy gőzsípot. Isszonyúan búgott; talán 10—20 kilométernyire is elhallatszott. Akkoriban még nem volt rádióberendezés a hajókon és az S O S vészjelzést se ismerték; ezért használták a hajókon ilyen messzehangzó gőzsípokat.

Amint elhangzott a síp jelzése, azonnal élénk mozgalom támadt a parton, a kikötő mólóján. Mi messziről láttuk . . . egyik vitorlás csónak a másik után indult a nyílt vízre, szinte versenyeztek egymással . . . már láthatták a lengő kis zászlót a hullámok fölött, mindannyian arrafelé siettek . . . nemsokára az egyik elérte a zsákmányt, elkapta a ládikát a többiek elől . . . a mi hajónk pedig tovább száguldott.

Néhány hónap múlva Buenos-Airesben kaptam hírt hazulról; a feleségem írta, hogy az a levél, amit Maderia közelében a tengerre bíztam, bérmentesen

Egyszer gyalog mentem át Délamerika derekán; az argentinai pampákon 42 napig tartott ez a gyüjtőutam. A déli Kordillerákon azután még két hétig vergődtem át a chilei oldalra, s amíg a Csendes Óceán partjáig jutottam, újabb egy hét telt el. Sok-sok apró állatot szedtem össze ezen a felderítő utamon, amelyet a délamerikai múzeumok megbízásából tettem meg.

Amikor a pampák innenső széléről indultam a Kordillerák felé, egy méretlenül elhúzódó, szinte teljesen néptelen, lakatlan tartományba jutottam. Csupa fű, bokor, nádas; úttalan mezőkön, végtelen síkságon haladtam át, napról-napra, hétről-hétre teljes egyformaságban. Néha napokon át nem láttam más embert, csak utitársamat, egy brüsszeli tanárt, aki turistaként csatlakozott hozzám és a lovas katonámat, akit az argentinai kormány rendelt ki szolgálattételre, főként a málhás állataim hajtására. Volt ugyanis 4 lovam és egy öszvérem; mindegyik a hátán négy-négy kis ládát vitt, felerészben élelmiszerekkel és felerészben gyüjtőeszközökkel, skatulyákkal, üvegekkel és apró szerszámokkal tele.

Lakott helyeket, kisebb-nagyobb telepeket a végeláthatatlan pusztaságban csak lóháton járnak; hiszn különben nem irányt mentünk — torony nélkül! mindig csak Keletről Nyugat felé.

Itt-ott kereszteztünk egy-egy kitaposott ösvényt; mert ott az emberek mindig csak lóháton járnak; hiszn különben nem győznék a távolságokat a legközelebbi lakott helyig, esetleg 50, sőt 100 kilométernyire. A nehezebb málhájukat pedig ökörháton szállítják. Igy tapossák ki az ösvényeket a méretlen országban.

(Folytatjuk.)

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1.
nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

Hári János
egykori szekszárdi fazekas mester kedves borát méri ki a
„Szekszárdi Borpince"
az ottani borvidék állami ellenőrzés alatt álló Pinceszövetkezetében részes bortermelők kimérése:
VIII. József-utca 19
Budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést díjtalanul házhoz szállit
Legjobban ajánlja:
Világhírü szekszárdi bikavér literje 80 fill.
Sötét kadarka . . . „ 60 „
Asztali fehér . . . „ 60 „
Okvetlenül kóstolja meg
Szekszárd világhírü boralt!
Fekete Sándor
üzletvezető.
Telefon: 32-0-63.

MÁRKA
a gyöngyös visontai
BOR
Elárusrtóhely saját kezelésben
I. ALKOTÁS-UTCA 7 a) sz. (Délivasutnál)
megnyilt
Kimért- és palackborokat házhoz szállit!

Meggyőzi
egy kisérlet,
hogy a
Szántó-cipők
tartósak, szépek, olcsók
II. FŐ-UTCA 44.

A TYUKKETREC
VENDÉGLŐ
III. ker. Bécsi-ut 52. szám
IGAZI ÓBUDAI SPECIALITÁS !
Tulajdonos: TORY IMRE

A BELLEVUE BEN
SANTA NELLY
JAZZÈNEKESNŐ
JÁVOR-VARSÁNYI ZENEKARA
Kitünő konyha
Olcsó árak

Rekonvalescensek
MEKKÁJA
a
Svábhegyi Szanatórium

TÉLI SZALÁMI
SIELŐK, TURISTÁK
számára
a LEGTÁPLÁLÓBB
élelmiszer a 40 ÉVES
SCHMIEDL-GYÁR
BUDAI FIÓKJAIBAN:
I., Horthy Miklós-út 33.
II., Margit-körőt 5/a.

Békebeli budai hangulat
a budai Kispipában
II. ker. Margit-körut 16.
Uj tulajdonos: TRETHAN FRICI

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

Téli szivárvány

A tél, ime, tavaszba szökkent,
Fölöttem napsugár ragyog
Amint a zúgligeti úton
Lassan előre ballagok.

Lágy szél suhan, a felhő játszik,
Meleg esőcsepp permetez,
A vén Horácz azt mondaná rá:
Az istenek játéka ez.

S hogy igaza vón: im az égen
A budai hegyek felett
Felszökkenő színes szivárvány
Ejt ámulatba engemet.

Szép égi híd, hétszínbe fürdő,
Csodádon függ két szemem
S amíg felszívlak nagy gyönyörrel
Gondolkodom rejtélyeden.

Talán az ég követe vagy te
S Isten kegyét hozod le ránk,
A szenvedés véget jelented,
Amellyel eddig áldozánk? ! . . .

Tavaszba szökkent téli napnak
Csodája: színes égi híd,
Oh! áldalak, ha felszárítod
Az emberiség könnyeit.

Gegus Dániel.

Személyi hirek.

HENNYEY VILMOS DR.-nak a Zsófia gyermekszanatóriumok egyesületében megindított reformakcióját az egyesület most megjelent évkönyve tendenciózusan helyezi ferde világításba, ami arra késztette illusztris munkatársunkat, hogy a sajtóban nyilatkozzék és más irányban is megtegye a megtorló lépéseket. A Magyarság e hó 22-én megjelent száma már közli ezt a nyilatkozatot és legközelebb mi is meritorikusan foglalakozunk az üggyel.

MEDGYASZAY ISTVÁN műépítész, műegyetemi tanár India népies építkezéséről vetítettképes előadást tartott nagy sikerrel a Magyar Földrajzi Társaságban.

FARKAS IMRE, a kiváló író ismert műve, az „Iglói Diákok" kerül színre a Kalazantinus Kultúrszinpadon, Budán, II. Toldy Ferenc-u. 30. Farsangvasárnap és kedden este ½7 órakor.

TAUSZ BÉLA dr. a Magyar Fürdők és Üdülőhelyek Központi irodájának igazgatója e hó 27-én este 7 órakor előadást tart „Buda fürdőinek kapcsolata Kelettel" címen, a Hollós Mátyás Társaság estjén a Szent Gellért Szálló dohányzó termében.

MELCZNER JENŐ költeményeit szavalta nagy sikerrel *Báán* Jolán előadó művésznő a Nemzeti Kultur Egyesület társasestjén, február 17-én.

VITÉZ GALÁNTHAY GLOCK TIVADAR tábornok február 14-én este, a Magyar Nemzeti Szövetség üléstermében rendkívül érdekes előadást tartott Attila szerepéről a magyar és bolgár nemzetek történelmében.

MORBITZER DEZSŐ szkíőv kertészeti igazgató, a fürdőváros parkozása körül szerzett érdemei elismeréseül Budapest Fürdőváros Egyesület örökös tagjának választotta meg.

NÁDAI PÁL DR. művészeti író, „A testhez álló lakás" címmel ad elő az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat ülésén febr. hó 25-én, szombaton este 6 órakor a Technológián: VIII. József körút 6 szám.

Köszönetet mond fájdalommal eltelt szívvel ez úton is mindazoknak *Wladárczyk* József dr., akik az őt ért gyász alkalmából vigasztnyujtó szavakkal fölkeresték.

Egyetlen vasúti állomás van a fővárosban, amelyhez semmiféle közlekedés nem áll az utazóközönség rendelkezésére. Az óbudai állomás ez, Aquincum mellett. Naponta 9 vonat indul innen Esztergomba és ugyanannyi vonat érkezik onnan. A közönség, ha ezt a vonalat igénybe veszi, kénytelen a Nyugati pályaudvarról indulni és oda megérkezni, ami időben háromnegyed órai veszteséget, viteldíjban a személyvonat III. osztályát számítva pedig 90 fillér többlet kiadást jelent, mert a Nyugati pályaudvartól Óbuda állomás 17 km-re van. A környékbeli őstermelő lakosság, amelyik ezt a vonalat leginkább használja, terményeivel Ujpesten száll le a vonatról, mert nem hajlandó Óbuda állomástól a Vörösvári-úti villamos végállomásig terjedő utat gyalog, vagy a drága autóbuszon megtenni s így a III. kerület lakossága elesik attól a forgalomtól, amelyet az őstermelők jelentenének részére. Ezenkivül a környékbeli diákság, amelyik a főváros budai iskoláit látogatja, csak nagy időveszteséggel tudja iskoláit elérni. A főváros lakosságának, illetve elsősorban Budának az az érdeke, hogy ennél az állomásnál valamilyen közlekedési eszköz álljon rendelkezésre. Ezért dr. *Kuncze* Lajos főv. biz. tag komoly indítványában kérte a főváros közgyülésén e lehetetlen helyzet megjavítását s az olcsó közlekedés mielőbbi bevezetését.

Budai kérdések. Hová tegyük a *Liszt Ferenc* szobrát? — tervezték az Andrássy-út mellé a Jókai szoborral szemben, de oda most a *Lechner* Ödön szobra kerül, mert ott a sarki kávéházak volt a törzsvendége. Igy aztán Lisztnek szobra a Gellérthegy hátamögött kapna helyet. Budán oly sok a parkos részlet, mért nem azok egyikét diszítik vele. Ujabb kérdés a *Bem* szobor elhelyezése, mely már szintén el volt helyezve egyszer és most a Pálffy téren tervezik felállítani. Aztán hol?

Gyász. Súlyos csapás érte *Gegus* Dániel ny. főkapitányhelyettest, a neves poétát, a Hollós Mátyás Társaság főtitkárát, kinek bátyja gerséni és kis-géseni *Gegus* Gusztáv dr. v. b. t. t., igazságügyi m. kir. nyug. miniszter február hó 19-én 78-ik évében, rövid szenvedés után elhunyt. E hó 22-én délután temették el a kerepesi temető halottasházából nagyszámú közönség részvéte mellett.

Attila trónralépése a 434—36. évre esik s igy most 1500 éves évfordulójához közeledünk, melynek megünneplésére úgy a magyarok, mint a bolgárok és törökök is egyaránt készülnek. Vitéz *Galáthay Glock* Tivadar tábornok előadása szerint, a hunokat már az Avesta is említi akik már az ókorban Ázsiában hatalmas birodalmat alapitanak, amely Észak-Kinára is kiterjed és nyugaton az Ural közepéig ér. A kínai nyomás nyugatra szorítja őket, ami végeredményben az oka európai megjelenésüknek. A hunok, mint nagystílü katonai hatalom, egyúttal a keletázsiai és nyugati kultura közvetítői voltak. Attila birodalmának széthullása után a Volgához visszamenő hunok az Ogur-bolgár törzsekkel hozzájárulnak a magyar és bolgár nemzet kialakulásához, amely úton e két nemzet közösvérüsége megállapítható. Ivnik és Knorát (Kurt) alatt a két nemzet egy uralkodó alatt él, amíg keletről szorongató népek mindkettőjüket nyugatra nem szorítják. *Legendre* francia antropologus szerint a hunok a fehér fajhoz tartoztak, akik a törököket és a keleteurópai népeket uralmuk alatt megszervezték. Legendre e célból északnyugati Kinában húsz évig tartó kutatást végzett és a „La race jaune" című művében ezt számos fényképpel is igazolja. Legendre bizonyitékai szerint a hunok vezeteő eleme külső megjelenésében is *egy kimagasló faj tipusához* tartozott, amit nagy történelmi szereplésükkel is igazoltak. Igy tehát az ellenségeink leírása a hunokról esetleg egyes Ázsiából magukkal hozott vad törzsekre vonatkozhatott, de semmiképp magukra a vezető elemekre.

SZEMÜVEGEK Zibrinyinél, Attila-utca 8.

NYILATKOZAT. A Budán megalakult és Gül-Babá-ról elnevezett mohamedán vallásközség lelkésze fölkért bennünket az alábbi nyilatkozat közlésére, melynek közlését a *Pesti Napló* megtagadta.

A PESTI NAPLÓ tek. Szerkesztőségének Budapesten.

B. lapjuk január hó 28-i számában „Ki az igazi főimám?" cím alatt megjelent cikk csak most jutott tudomásomra. Amidőn egyúttal megköszönöm, hogy a mohamedánok nagy ünnepéről szívesek voltak megemlékezni, tisztelettel kérem, méltóztassék a rám vonatkozó téves adatokat b. lapjukban helyreigazítani.

A mohamedán vallású magyar állampolgárok, akik túlnyomó többségben boszniai, hercegovinai származásuak, de vannak köztük más nemzetből származók is, az iszlám vallás elismeréséről szóló 1916: XVII. t.-c.-ben biztositott joguk alapján *1931. év augusztus hó 2-án* megalakitották az autonóm magyar mohamedán egyházközséget. A megalakuláskor engem választottak a vallásközség egyházi fejévé, arra való tekintettel, hogy *magyar állampolgár* vagyok és még néhai IV. Károly király Őfelsége századosi rangban a cs. és kir. hadsereg aktiv tábori imámjává nevezett ki, tehát nem voltam „bosnyák katona" a háború alatt, hanem aktiv cs. és kir. tiszt. Semmiféle „nagy mohamedán mozgalmat" nem folytatok, sem pedig híveket nem toborzok, mert erre nincsen szükségem. A valóság az, hogy az egyházközség megalakulásával felkeltettük a 400 milliós iszlám világ érdeklődését hazánk és *különösen Buda iránt,* mert vallásunk történetében Buda mint az Iszlámnak másfélszázadon át legnyugatibb kultúr központja szerepel. Magyarországra nézve pedig ennek a 400 milliós különböző fajú népességnek a barátsága nem lehet közömbös. Híveket sem toborzok, hiszen a magyar honpolgári esküt letett, a magyar haza iránt hűséget fogadott mohamedánok nem szakadtak két táborra. A nem magyar állampolgárságú, többnyire török állampolgár magyarországi mohamedánoknak lehet külön török állampolgár lelkészük, mert a szabad vallásgyakorlatról szóló 1895: XLIII. t.-c. 31. §-a jogot adott a hazánkba utazó, vagy tartózkodó idegeneknek, hogy a saját hiveik szerint nyilvános istentiszteletet tarthassanak. A lelkészt a törvényhatóság első tisztviselőjénél kell bejelenteni.

Ez a helyzet valódi képe és ezért látszik a felületes szemlélők előtt úgy, mint ha a magyar mohamedánság kettészakadt volna.

Előre is megköszönve a tekintetes Szerkesztőség szíves jóindulatát, vagyok mindenkor kiváló tisztelettel

Budapesten, 1933. évi ebruár hó 1-én

Husszein Hilmi
az autonóm magyar mohamedán vallásközség által megválasztott budai nagymufti.

FÉNYKÉPEZŐGÉPEK FOTOCIKKEK LÁTCSÖVEK Zibrinyinél, Attila u. 8.

Násznagyi. *Kass* Béla dr. e hó 19-én vezette oltárhoz *Lutyhén* Erzsébetet a Margit körúti Ferencrendiek Plébánia templomában.

Kedvezményes propaganda a Budapesti Nemzetközi Vásáron. A vásár kiállítói az egyéni reklám terén kedvezményes lehetőségeket vehetnek igénybe, mert a vásár megállapodott a nagy hirdető vállalatokkal, a közlekedési intézményekkel és a *Filmirodával,* hogy kedvezményes tarifa mellett hatásos propagandaeszközöket bocsássanak rendelkezésre a kiállítóknak. Tárgyalásokat folytatnak a székesfővárosi *Elektromos Művekkel* is, hogy a kirakatvilágítás tarifáját a kiállítók számára mérsékelje.

Násznagyi. *Lugmayer* József dr. ügyvéd kormányfőtanácsos, a Hollós Mátyás Társaság tagja és felesége *Nyári* Berta leányát, *Gizit,* e hó 28-án este ½7 órakor vezeti oltárhoz a várkápolnában *Reháh* Rudolf dr. tanársegéd. Cím: II., Margit-körút 1. sz.

GYERMEKKÉPEK Blahosnál, Fő-u. 18.

Farsang

A Sycambria hírei. Az idei farsangot a Sycambria méltóképpen fejezte be február 28-án, húshagyókedden, amikor utolsó *farsangi teáját* rendezi meg Pauler utcai otthonában. Este 9 órától reggelig lesz alkalma a közönségnek elbúcsúzni ettől a hosszú sokvigasságú farsangtól. — A Corporatio márciusi kiskáptalanja 2-án fél 9 órakor ülésezik, ahol előreláthatólag nagy fontosságú kérdések kerülnek majd tárgyalásra, amiért is kéri a Sycambria minden tagját, hogy azon feltétlenül jelenjen meg.

Jótékonycélú teaestélyt rendezett a *Budai Katolikus Nőszövetség* a Kalazantinus Kulturszinpadon. A fiatal leányok víg ötletes darabjai *Jakab* Juliska betanításában lelkes visszhangra találtak a szépszámú közönségnél. Külön kiemelendő *Pilinyi* Erzsébet énekművésznő mezzoszopránja és *Bozóky* Magda operaénekesnő drámaiszopránja. Mindkettő kiforrt technikáról és meleg átérzésről tett tanuságot. *Badár* Béla fiatal hegedűművész meglepő biztonsággal kezelte a vonót. Az ügyes rendezés érdemeiben *Lackovics* Elemérné dr. és *Plattner* Istvánné úrnők osztoznak a többi hölgyekkel egyetemben. A Szövetség, amint értesültünk, szivesen lát újabb tagokat Donáti-u. 38. sz. székházában.

KOPFMANN JÁNOS
EGYETLEN BUDAI
CUKORKAGYÁRA
Üzletei: I., Krisztina-körút 91. II., Margit-körút 36.

A budai diplomás ifjúság első társadalmi megmozdulása a legnagyobb siker jegyében indul. A Budai Vigadó fehérermében rendezendő mulatságra március 4-én *Fabinyi* Tihamér dr., *Kállay* Miklós dr. és dr. *Kozma* Jenő is megigérték megjelenésüket. A rendezőség a közönségnek a legjobbat kívánja nyujtani: bárt állit be, a zenét Pajzs György és zenekara szolgáltatja s a megjelenő hölgyek számára kedves meglepetésekkel szolgál. Felvilágositások és asztalfoglalások minden nap d. u. 6—8 óra közt (II., Szilágyi Dezső-tér 5. I. em.). Telefon: 524—21 és 541—05.

Munkás-bál. A „Budai Nemzeti Egység Pártja Munkásszakosztálya" február hó 18-án szombaton rendezte sikerült jelmezes táncestélyét a Budai Társaskör helyiségeiben, nagy sikerrel. Megjelent vezérük, *Szombathy* Kálmán elnökkel az élén a párt vezetőségéből Nagyőszi Ferenc pártigazgató, Pataky Ferenc főtitkár, Csohay Géza, dr. Széchy László ügyész és még számosan, akiket Palotás Ferenc, Chucher Gusztáv és Bereczky Sándor főrendezők fogadtak. Amikor felcsendült a *„Kérges a tenyerem"* csárdás a következő párok nyitották meg a táncot: Palotás Ferencné Chucher Gusztávval, Bereczky Sándorné Berényi Józseffel, Chucher Gusztávné Palotás Ferenccel, Langermann Mária Szendrei Jenővel, Langermann Lujza Hollósy Jánossal, Gazdag Jolán Jakab Józseffel, majd megkezdődött az általános tánc, mely a legjobb hangulatban reggelig tartott.

RAVASZ cukrász ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15 Telefon: 502-34.

Farsangzáró táncestélyt rendez a Budai Katolikus Legényegyesület február hó 26-án este 7 órai kezdettel II. ker., Fő-utca 68. sz. alatti saját helyiségeiben. Belépődij nincs. A tánc vége 1 órakor.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET! Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél I. Gellért-rakpart 1. Telefon: 53—0—03.

A híres obsitos Háry János borát mérik ki most Pesten, amely bor mellett lódított oly nagyokat a vitéz őrmester, aki békeidőben becsületes fazakasmester volt Szekszárdon. A borpincében, amely a József utca és József körút sarkán van nagy kép örökíti meg Háry Jánost, aki mellé valami szekszárdi poeta a következő rigmust írta:

A szekszárdi
bikavér
orvosságnál
többet ér,
aki issza
holtig él.

Ami megdönthetetlen igazság is, mert hogy minden ember holtig él. A szekszárdi borvidék termelőinek államilag ellenőrzött pinceszövetkezetének részesei nyitották ezt a borpincét a *József-utca 19. szám alatt* és csakhamar nagy híre ment, oly annyira, hogy *százával tolong benne a borkóstoló,* mert szék sincs benne amire rá üljön. Ezt a világhírű szekszárdi bort a termelők megbízásából *Fekete Sándor* üzletvezető méreti, aki 30 évig volt a „Késmárky és Illés" cég üzletvezetője és úgy látszik a borüzlethez is jól ért, mert *naponkint 15—20 hektoliter bor tad el.* A világhirű szekszárdi bikavért literenkint 80 fillér, a sötét kadarka 60 fillér és az asztali fehér is 60 fillér. A budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést *dijtalanul* szállit házhoz. Telefonja: 32—0—63.

Keresek 4—5 szobás villát, verandás, kertes családi házat *bérbe* a közlekedési vonalak mentén. Értesítések az ár és hely megjelölésével a *„Budai Napló"* kiadóhivatalához intézendők. Tel.: 502—96.

ÉTTEREM, KÁVÉZÓ
SÖRÖZŐ, TÁNC,
BRIDZSE
„Claridge"
I. BŐSZÖRMÉNYI-UT 28.
2-es autóbusz, 75 és 59villamos megálló
GAÁL-U. SAROK
Tel. 510-64.
570-36
Igazgató: Tachler Lajos János.

Bizalmas
Tánc esték
számára egészen
külön terem
ruhatárral
kiváló polgári konyha
fajborok friss sör
Császárfürdő
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

Átvettem és
CSALÁDI ALAPON
vezetem tovább
a volt **Dervarits**-vendéglőt
I., Enyedi-utca 3.
Jó és olcsó ételek!
Kitünő fajborok!
Biró Jakab
a Pozsony kávéház
volt nappali főpincére.

Közgazdasági Napló

Rovatvezető: **Szászhalmi József**

A munkanélküliség csak okozat

Éber Antal előadása

A gazdasági nyomorúság jele az, hogy aki dolgozni akar, nem kap munkát. A munkanélküliség azonban csak szimptomája a rossz gazdasági helyzetnek s így a munkanélküliség megszüntetése korántsem jelenti a gazdasági bajok orvoslását. Elhibázott dolog tehát, hogy felelős tényezők azt hiszik, hogy a munkanélküliség megszüntetésével már a gazdasági bajokat is orvosolták. A munkanélküliség is csak okozata a helytelen gazdasági elgondolásoknak, melyek közül nálunk az egyik legveszedelmesebb jelszó: a vámprotekcionizmus, mert ez teszi lehetetlenné az egyenletes és arányos termelés megindítását, nem szünteti meg a munkanélküliséget, hanem fokozza. A modern gazdasági élet nem tür korlátozásokat s a nemzetközi munkamegosztás előnyeinek kihasználása nélkül végzett termelés csak ideig-óráig jelent munkaalkalmakat, végeredményben azonban fokozza azt a pusztulást, amit a nemzetek elzárkózottsága okoz. Önállóan és egyedül végezhet minden ország több munkát, de ez a munka nem produktiv, nem szolgálja az emberi haladást, ebből csak bajok és szenvedések származnak, ha a nemzetközi munkamegosztás nyújtotta előnyök nem érvényesülnek. Ez a megállapítás valamikor fikciónak látszott, ma azonban már konkrét számadatokkal bizonyítható tény.

Az északamerikai Egyesült Államok a világ legprotekciósabb vámrendszerét honosította meg, s mégis itt a legnagyobb a munkanélküliség. Anglia importja, mióta az ottawai egyezmény alapján a protekciós vámrendszert meghonosította, csaknem felére csökkent, a munkanélkülieknek száma 157.000 fővel emelkedett.

Nálunk is protekciós rendszer van, s a munkanélküliek száma egyre szaporodik. Exportunk, importunk állandóan csökkent s ezáltal egész gazdasági vérkeringésünk megbénul, ami azt bizonyítja, hogy az elszigetelt nemzeti termelés semmiképen sem alkalmas a munkanélküliség megszüntetésére, ezt csak a nemzetközi munkamegosztás akadálytalansága orvosolhatja.

Illetékes tényezők nálunk abban a téves illuzióban ringatják magukat, hogy az állami, közületi és általában hatósági közmunkák megindítása segithet a bajokon, ez a legnagyobb tévedés. Ez még azokban az országokban sem vezethet eredményre, ahol a belföldi tőkék nagymennyiségben állanak rendelkezésre, még kevésbbé olyan országban, ahol belföldi tőkéről már beszélni sem lehet. Angliában hatósági munkákra 700 millió fontot invesztáltak és ez a horribilis invesztició a 7 millió munkanélküliből mindössze 90.000 munkás foglalkoztatására nyújtott fedezetet. Az északamerikai Egyesült Államokban 3600 millió dollár értékü közmunka a 13 milliós munkanélküli tömegből mindössze 800.000 munkásnak juttatott kenyeret bizonyitékául annak, hogy az egész munkanélküliségnek hatósági munkákkal való megszüntetése olyan tőkéket igényelne, amelyeknek a leírása csak csillagászati számokkal volna lehetséges.

A munkanélküliség erőszakolt megszüntetése tehát éppen az ellenkező hatást éri el, mert a tőkék, melyeket a közületek beruháznak, a tőkepiacról vonódnak el, s így nem állanak rendelkezésére a magánvállalkozásnak, s nem tudják betölteni közgazdasági hivatásukat.

Ezek a beruházások rendszerint nem kamatoznak, hiányzanak a gazdasági életből, a tőkeképződés megakad, ezáltal a fogyasztás csökken s a fogyasztással elmaradó állami bevételeket, súlyos adókkal és közterhekkel kell pótolni, ami viszont a magángazdaságot sorvasztja.

Nálunk különösen súlyos a tőkének ilyen elvonása, mert külföldi tőkére nem számíthatunk, belföldi tőkénk pedig nincs. S mégis illetékesek abban az illuzióban ringatják magukat, hogy burkolt infláció alapján meg lehet indítani aközmunkákat. Akkor, amikor még alig múltak el a 10 év előtti infláció bajai, újra burkolt inflációval, pinceváltókra fölvett kölcsönökkel akarják fölépíteni a Tabánt csak azért, hogy a munkanélküliséget pillanatnyilag enyhítsék, holott ez nem vezethet a krizis megoldásához, mert mint említettük, a munkanélküliség csak szimptomája a gazdasági krizisnek, de korántsem maga a gazdasági kérdés.

A gazdasági kérdést csak a protekcionizmus és intervencionizmus teljes lebontása orvosolhatja, csak ez fogja eredményezhetni, hogy az egyéni és vállalkozási kedv újra feléled, új jövedelemforrások nyilnak az állam és közületek számára s megszünik az a lehetetlen állapot,

A betegségek egész sora
így: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserűvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kíváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tízezrei irnak róla elismerő nyilatkozatot.

hogy magánosok jövedelmének 40%-a vétessék el adók és állami bevételek címén. Ennek a célnak érdekében a legradikálisabban le kell építeni a túldimenzionált közületi háztartásokat s visszatérni az egyszerűbb gazdálkodás rendszerére, arra az alapra, amit a józan, becsületes, de nem fukar polgári takarékosság parancsol.

A mai helyzet sivár és vigasztalan volna, ha a történelem nem szolgálna hasonló példákkal.

A száz év előtti Európa nagy gazdasági hullámverését egy nagy föllendülés váltotta föl s ez most is bizonyára be fog következni, ha a nemzetek közötti gyülölködés megszűnik, a nemzetközi munkamegosztás akadálytalanul érvényesülhet.

Székesfővárosi Községi Takarékpénztár február 23-án megtartott évi rendes közgyülése a már korábban ismertetett igazgatósági jelentés elfogadása után egyhangulag elfogadta az igazgatóság összes javaslatait és elhatározta, hogy a kimutatott tiszta nyereségből folyó hó 24-étől kezdődőleg részvényenkint 2 aarnypengő osztalékot fizet. A közgyülés azután a választásokat ejtette meg. Az igazgatóságba új tagként *Szentgály* Antalt, a felügyelőbizottságba pedig *Erdős-Zaja* Lászlót, *Erősdy* Sándort, *Freund* Jenőt, dabasi *Halász* Lajos dr.-t, *Markó* Eleket, *Neuschloss-Knüsli* Kornél dr.-t, *Sebő* Bélát és *Terstyánszky* Kálmánt választotta meg.

A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó Bank folyó hó 23án *Madarassy-Beck* Marcel dr. báró elnöklete alatt megtartott 63. rendes közgyülése elfogadta az 1932. üzletévre vonatkozó mérleget és zárszámadásokat és egyhangulag hozzájárult az igazgatóság által előterjesztett azon javaslatokhoz, amelyek alapján az 1,420.159.29 pengőt kitevő tiszta nyereségből a tartalékalap növelésére 200.006 pengő, a nyugdíjtartalékra 400.000 pengő, a báró Madarassy-Beck Miksa-alap javára pedig 50.000 pengő, azaz a tavalyival azonos összegek fordíttassanak és a 63. részvényszelvény osztalék fejében 2.50 pengővel (5 százalék) kerüljön folyó hó 24-étől beváltásra. A részvényesek sorából felsőeőri *Nagy* Gyula nagybirtokos szólalat fel a közgyülésen és az igazgatóságnak elismerését és köszönetét fejezte ki, különösen kiemelve, hogy az intézetnek a válságos viszonyok közepette sikerült betétállományát nemcsak az előző év nivóján tartania, hanem még szaporitani is, ami kétségtelen jele annak a nagy bizalomnak, amellyel a közönség a bank iránt viseltetik.

A Budai Általános Takarékpénztár évi jelentésében közli az intézet igazgatósága tagjainak névsorát, ami ezt a sajátos budai pénzintézetet rendkívül előnyös világításba helyezi és föltétlenül fokozza iránta a budaiak bizalmát. Elnöke: nagyajtai dr. *Kozma Jenő* kormány főtanácsos, orsz. gy. képviselő, örökös főv. biz. tag; alelnökök: dr. *Szalay* Sándor kormányfőtanácsos, dr. *Petzrik* Jenő ügyvéd, korm. főtanácsos, örökös főv. biz. tag, *Friedlender* Andor vezérigazgató; tagjai: ifj. vitéz nagybányai *Horthy* Miklós földbirtokos, dr. *Mezei* Sándor ügyvéd, dr. *Országh* Sándor, a M. Magtenyésztési Rt. igazgatója, báró *Pap* Géza, az Altruista Bank vezérigazgatója, *Szinyei Merse* Jenő cs. és kir. kamarás, orsz. gy. képviselő, *Szmrecsányi* Ödön földbirtokos, *Thein* Zoltán, a Vasmegyei Cukorgyár Rt. cégvezetője. — A *Felügyelőbizottság* elnöke *Argay* János kormányfőtanácsos; tagjai: *Brückner* József a Magyar Magtenyésztési Rt. h. igazgatója, *Fülöp* Lajos, a Hatvani uradalmak cégvezetője, dr. *Gutman* Lajos ügyvéd, *Kertész* Arthur, a Concordia malom igazgatója. Az igazgatóság új tagja ifj. gróf *Bethlen* István.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár február 21-én tartotta 61. rendes közgyülését *Metzler* Jenő dr. elnöklete alatt, ki kegyeletes szavakkal emlékezett meg a mult hónapban elhunyt apátikéri *Bottlik* József igazgatósági tagról. Ezután a közgyülés változatlanul elfogadta az igazgatóság összes javaslatait és elhatározta, hogy a mérleg szerint kimutatott 715.804.43 pengő nyereségből az osztalék-szelvényeknek folyó hó 22-étől történő beváltására darabonként 1 P, vagyis 200.000 pengő fordítassék, a külön tartalékba 100 ezer P helyeztessék és 402.835.22 pengő nyereségmaradványul az 1933. év számlájára átvezettessék. A megejtett egyhangú választások folyamán az igazgatóságba *Delmár* Emil dr., *Gilliand* Pál (új), *Haggenmacher* Henrik, *Metzler* Jenő dr. és *Schimanek* Emil; a felügyelő-bizottságba *Beck* Lajos, *Gregersen* Béla, *Lovrich* István dr. és *Stefanits* István dr. és a választmányba 44 tag beválasztatott. *Eszenyi* Jenő indítványára a közgyülés az igazgatóságnak elért eredményért elismerését és köszönetét fejezte ki.

A Nitrokémia Ipartelepek Rt. tiszta nyeresége *7834 pengő, ami több mint 13.6%-os jövedelmezőségnek felel meg.* A vállalat kitünő vezetéséért és igazán kedvező helyzetéért feltétlen elismerés illeti *Zsilinszky* Gábor vezérigazgatót, aki kvalitásait és hozzáértését kiváló eredménnyel értékesíti a Nitrokemia vezetésében.

BRIDGE

A hozzánk ismételten befutó sok érdeklődésre és kérésre, továbbá a bridgenek mind nagyobb térhóditására elhatároztuk, hogy lapunk bridge rovatot nyit. Amidőn ezt szeretettel jelentjük, kérjük olvasóinkat, hogy a rovatot kibővíteni, mélyiteni és tartalmassá tenni segítsenek, mert ismerve a játéknak nagy változatait és lehetőségeit, így gondoljuk leghelyesebben a jó tanító és a lelkiismeretes bíró szerepét megfelelően betölteni.

Kérjük az érdekesebb és az esetleg vitás partieknak leírását mindnyájunk okulására.

E rovatunk vezetője a jövő számban folytatólagosan *elméleti tanitást* ad először a kezdők, majd a haladók részére s egyben minden számban **bridgerejtvényeket** vagy az olvasóink által beküldött vitás, esetleg az érdekesebb partiekat közli. Természetesen nem igérjük azt, hogy minden gyakorlat nélkül mesterjátékosoknak képezünk bárkit is ki, mert valahogyan a bridge is olyan, mint az úszás, könyvből nem lehet megtanulni, de ha már olvasóinknál vállalkozunk az „uszómester" szerepére, úgy gondoskodunk arról is, hogy a gyakorlatra is megfelelő alkalmat adjunk.

A tanításunk megkezdése előtt közlünk egy rejtvényt, amely *szokatlan elosztásával*, szabálytalan licitjével egy indokolatlan eredményt produkál s azért találjuk helyesnek most — az elméleti tanítás megkezdése előtt — ennek közlését, nehogy később alkalmat adjon a „bridgetörvények", szabályok, a gyakorlat és a tudás megdöntésére. A rejtvény a következő:

Káró: Á K D
Kőr: Á K D B
Pikk: K B 8
Treff: Á K D

Utolsó licit: Észak 7 pikk és a bemondott nagy slemmet minden ellenjáték dacára teljesíti. Kérdésünk: milyen a lapelosztás?

Megfejtés: március 7. Megfejtőink között *Culbertson* Kék Könyvének egy példányát sorsoljuk ki. Megfejtések beküldésénél és minden egyéb idevágó levelezésnél kérjük a boritékon *bridge-rovat* megjelölését használni.

Maradjunk magyarok!

— Őrizzük meg a régi magyar neveket —

Irta: **Széll Sándor**

Magyar hagyományainhoz mindig és minden tekintetben ragaszkodnnnk kell. mert abban igen nagy erő rejlik. A magyar nyelv tisztasága érdekében most megindult mozgalomnak is tengelyévé kell tenni azt a törekvést, hogy mindenki a magyar elnevezéseket használja azokra a földrajzi fogalmakra, amelyek számára magyar neveink vannak.

A magyarság szinte csodálatos következetességgel őrizte meg földjén az idegen eredetü neveket. Földrajzi elnevezéseink között igy még ma is igen sok tót név van. A tót* atyafiakat tudvalévőleg az avarok telepitették hazánk területére mint rokon népet és olyan tömegben, hogy azoknak helységneveikre feltétlenül hatással kellett lenni. Ilyen tót eredetü neveket azután a magyarság átvett és mindvégig megtartott: — Pest, Visegrád. stb.

A magyar nevek megőrzése tekintetében pedig ugyanekkor nagy nemtörődömséget tanusitott a magyarság. Az idegen neveket megtartottuk, de a magyar nevek elszlávosodása ellen egy lépést sem tettünk. Példa erre: Benefalva (Benice, ebből a Beniczky családnév), Tomkaháza (Tomcsin, ebből Tomcsányi), Gyulafalva (Dulice), Kevefalva (Kevice), stb. És így a legősibb nemzetségeinkből származó családaink maguk is használni kezdik a szláv lakósság által rájuk tukmált neveket. Ilyenek Tersztyánszky (azelőtt Fekete), Podmaniczky, Thuránszky, Rudnyánszky, Prileszky, Rakovszky, Csernavoday, stb. Hihetetlen az a nemtörődömség, amivel a magyarság ezen a téren idegen befolyásnak engedett és nem ragaszkodott ősi magyar neveihez.

Ugyanezt látjuk a külföldön megforduló magyaroknál, akik keresztneveiket minduntalan idegen nevekkel helyetesítik. Sőt a lefordíthatatlan ősmagyar neveket is, mint Sándor, Jenő, Béla, Gyula stb. Pedig ezeknek a neveknek az idegen eredetü Alexander, Eugenius, Adalbertus, Julius stb. nevekhez semmi közük.

Nádorfehérvár nevénél is ugyanezt látjuk, pedig egyik legjelentősebb végvárunk volt a Balkán felé. Magyarok alapították és magyarok védelmezték benne évszázadokon keresztül az ezeréves magyar kultúrát. Hunyadi János legdicsőségesebb haditettei fűződnek ennek a várnak a nevéhez. Sőt *Nádorfehérvár* neve az egyetlen magyar földrajzi név, amelyet mintegy ötszáz év óta az egész világon ismernek és amelynek nevére *az egész művelt világot minden áldott nap figyelmezteti a déli harangszó*, hirdetve Hunyadi János dicsőséges győzelmét a török felett. És a magyar közvéleményből ez a patinás magyar név lassanként mégis teljesen kivész. Ebbe semmi körülmények között sem nyughatunk bele. Nem fogadhatjuk el azt, hogy — mert a szlávság a török hódoltság óta Belgrádnak nevezi ezt a helyet — a magyar lapok és közvélemény a magyar név helyett majdnem mindig Belgrádot használ.

A világháború óta Pozsonyt is — amelyet a tótok Presporek-nek neveztek — Bratislavának, Tátrafüredet is Smokovecnek, stb. hivják a csehek. Ez mégsem lehet ok arra, hogy mi magyarok, ezeknek az ősrégi magyar helyeknek magyar neveit szintén lassan elhagyjuk és szláv neveket használjunk helyettük.

A miniszterelnökség sajtóosztályának, valamint a Magyar Távirati Iroda könyomatosa szerkesztőségének szíves figyelmébe ajánlom megjegyzéseimet. És egyben kérem őket segitsék elő azt és hassanak oda közleményeik megszerkesztése révén, hogy az idegen nevek helyett a napi sajtó *állandóan* a régi magyar neveket használja, mint Jászvásár (Jassy), Gácsország (Galicia), Ilyvó (Lemberg), Temesköz (Banat) stb.

A történelmi Magyarország egyes területeire azon a címen tartott a tótság, illetve annak utódai, az új államok: Csehszlovákia és Délszlávia igényt, mert azokon a területeken szlávok laktak, akik — úgymondják ők — elmagyarosodotak. Egyetlen bizonyítékuk egyelőre egyes eredetü földrajzi nevek. Ime milyen nagy veszélyeket rejt az magában, ha nem ragaszkodunk hagyományainkhoz és könnyen engedünk idegen befolyásnak.

Állítom, hogy ez az ország naggyá ismét csak önerejéből lesz. Ezt az erőt pedig főleg dicsőséges multjából és hagyományaiból merítheti. Ragaszkodjunk tehát ezekhez!

*) A neve *tót*, mutatja, hogy valami köze volt a *gót*-hoz, ahogy rokon *Rusz* és *Prusz*, az orosz és a *porosz*, csak nyelve más. *a szerk.)*

Buda legszebb helyein
bérháztelkek eladók:
1. a Fő-utca, Pálffy-tér és Ganz-utca által határolt parcellázott telkekből 100 □-öltől kezdve. - Hatemeletes bérházak összenéző udvarokkal engedélyezve.
2. Fillér-utca és Ezredes-utca sarok
3. Donáti-utca 3. szám
Ötemeiet építhető.
Öröklakásoknak is kitünő helyek.
Bővebbet dr. SZÉKELY MÁRTON ügyvéd irodájában, Személynök-utca 9—11. sz.
Telefon: 155-85.

VELENCE GÁRDONY füred
Magyar
a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmneti villatelkek □-ölenként P 3-tól. Havi iefizetés P 10.—től. Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóviz! Jó utak! Olcsó házak égett téglából már P 500-tól. Mintaházak a telepeinken megtekinthetők.
INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden vasár és ünnepnap délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor Indul a Városi Irodától (Horthy Miklós-körtér 3|b. Telefon: 694-33) Kérjen Propektust!

KI KELL köszörülni a csorbát!
Speciális beretva, tyukszem vágó kés, manikür és fodrászolló, vágó, szúró szerszámok stb. szakszerű köszörülése
SURÁNYI ÉS TÁRSA
VILLANYERŐRE BERENDEZETT MŰKÖSZÖRÜLŐ-ÜZEMÉBEN
II., MARGIT KÖRÚT 30.
Ferencesek templomával szemben

A SZÉP NŐI KÉZ SZEBB LESZ, HA ENGELTHALLER ÉS NÁD KEZTYÜT VISEL
Mérték utáni készités, átalakitások, javitások, tisztitások
Árai a legolcsóbbak
II. Margit krt. 15.
Zárda-u. sarok.
Új üzlet: I., KRISZTINA-KRT. 32.

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda — Akvinkum
Későőszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Budapest
RIVIERÁJÁN
a Gellért-fürdőnél, a hatholdas Batthány-őspark tőszomszédságában, a főváros legelőkelőbb villanegyedében, a Nagyboldogasszony-utja 9. alatt már épülő tizenegyedik társas villánkban májusra, a Mányoki-ut 7. (Kelenhegyi-ut 24.) alatt épitendő társasvillánkban augusztusra, a Pasaréti-ut 1. számu, közfeltünést keltő társasvillánkban azonnali beköltözésre jutányos fixáru, saját tulajdonjogu, remekszép kétszoba-hallos, továbbá 3—5 szoba-hallos, sajátkertes lakrészek kaphatók. Páratlan otthon. A legbiztosabb tőkebefektetés; bérbeadás esetén kamatjövedelmét megkétszerezheti! Dijtalan prospektus tervekkel.
CENTRUM
Házépitő Vállalat
Horthy Miklós-ut 9. Tel.: 693-01.
Értékálló tőkebefektetés!
Bérbeadás esetén cca. 7 százalék jövedelem!

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron HUBERT Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16
Telefon: 695-59

Telek
Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak Farkas József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

Lakás
SZÉNATÉRNÉL
Ujonnan épülő házban modern 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban
1933. május 1-re
KIADÓK.
Felvilágositás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező épitésznél Méhn Antal épitőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon; 506-24.

2 SZOBÁS HALLOS, modern, erkélyes lakás garageval, etage fütéssel, kertes villában, villamos-autobusz megállónál, májusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garcon lakás. Érdeklődés házfelügyelőnél bármikor, I., Budakeszi-út 1/d, vagy telefonon 4—5-ig 298—92.

3 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre nézö modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt garcon lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél bármikor. I. Logodi utca 63. vagy 4—5-ig telefonon 298—92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-ucca 7, Vak Bottyán ucca 4., Fadrusz ucca 6., háromeves házakban kilátásos, erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től teljes komforttal, központi fütéssel, melegvizzel, vagy anékül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FŐLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Ház
Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltételek.

Kályhás! Minden szakmaboli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

SZALFÉTER EDE
Üveg- és porcellánkereskedés, üvegezési- és képkeretezési vállalat fióküzlete egyidejü megszüntetésével I, KRISZTINA KÖRÚT 83 alól I, KRISZTINA KÖRUT 77 SZÁM alá költözött TELEFON: 50-2-36

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Élvezetes
RUZICSKA PÁL
kenyér és péksüteménye
Gyár: I., Horvát-utca 29.
Uj fiók: II., Margit körút 103.

Alkalmi nyomtatványok
a Budai Napló nyomdájában
I., Bors-utca 24.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Virág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.

Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96. Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

XXX. évf. 1114 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 március 5

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenko előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

Az utolsó petróleumlámpát

e napokban oltották el Budán, hogy helyet adjon a villamoskörtének. Kimagasló határkő ez Budapest fejlődésének történetében és jelentős eseménye a budai krónikának.

Vagyunk sokan, akik még emlékezünk arra az időre, amikor a kis *Kigyó-tér* volt Budapest központja. Ott állott a Rózsa-térrel és Sebestyén térrel együtt, ahol ma az Apponyi tér épült ki, a szűk sikátorokkal szelt Belvárosban. A kilencvenes évek elején már a régi Nemzeti Szinház környéke volt a város központja. A világháború előtt ez tovább vonult a régi Népszinházig és a Rókus-kórház várható lebontásával föltétlenül a körút és Rákóczi út keresztezése válik Budapest központjává.

A nálunknál is öregebbek még tudják azt is, hogy valamikor a Rókus-kórház a város szélére épült és ott, ahol a Kertész utca keresztezte a Kerespesi utat, egy nagy kereszt állott, — a város végén.

A Szent Gellért-fürdő és környéke ma Budapestnek egyik legszebb része. Mélyen lent, jóval beljebb, a tér közepén volt a régi *Sárosfürdő,* amely fürdőt lebontatta a város a nyolcvanas évek végén .Akkor kezdték tervezni ennek a nagyhírű gyógyforrásnak és modern fürdőháznak felépítését és — a régi Városházán afelett folytak elkeseredett viták, hogy egy-egy tanácsnoknak hetenkint 11 vagy 13 gyertya jár-e? Mire a Gellért-fürdő felépült a város is felépítette új, nagy gázgyárát Budán, északon és nagy elektromosműveit, délen.

Akkor kezdtek fogyni Budán a petróleumlámpák, de még 1926-ban is 342 petróleumlámpa égett Pest és Buda utcáin.

Az 1885-ben rendezett országos kiállítás alkalmával omnibusz járt a Múzeum körútról a Városligetbe, a még akkor kövezetlen Kerepesi úton. Ma már Rákóczi út, és a várost 130 autóbusz és másfélezer villamoskocsi járja. Ezek már nem férnek össze a petróleumlámpával. A csilingelő lóvasút csak a budai hegyek aljáig vitte a közönséget és a Budakeszi úton a Szarvasnál volt a végállomás. A Hüvösvölgyben nem járt lóvasút. A nagy közekedési vonal, amely Budát és Pestet szelte, a Ludoviceumtól indult és az óbudai Szentlélek téren végződött. Éppen másfél órát kocogtak a csilingelő lovacskák és kirándulás számba ment ez az utazás úgy a pestiek, mint a budaiak számára. Sőt éltek emberek Óbudán, akik meghaltak anélkül, hogy Pesten jártak volna.

A Szentendrei utca végén eloltott utolsó petróleumlámpa olyan korszakot zárt le Budapest életében, amelyet ez a rohamosan fejlődő világváros egy fél évszázad alatt élt le, amihez pedig a többi előttünk járó, tíz nagyobb európai világváros talán másfél évszázadot igényelt. Ez a félszázad csaknem nyomtalanul suhant el Buda fölött és legjelentősebb eseménye a királyi palotának építése volt, ami azonban csak Buda látképét emelte, de belső fejlődését alig szolgálta. Itt csak a világháború előtt indult meg valami kisebb fejlődési áramlás, amely szinte magában álló, mert kívülről jött befelé. Buda fejlődésének útját állták a temetők és a ma fejlődésnek indult *Hüvösvölgy* torkát szorította a temetővel szemben álló téglavető. Ide villaszerű várost terveztek, meg is indult a villák építése, de a terjeszkedő város követeli jogát és ott is háromemeletes bérvillák épülnek már. A Krisztinaváros fejlődését két-három temető akadályozta és nagy gátat, jobban mondva mély árkot vont a város és a hegyvidék közé a Délivasút. A Gellérten túl délfelé rendezetlen, kietlen síkság terült el, amely egyáltalában nem látszott alkalmasnak a beépítésre. A Ferenc József-híd volt az az országút, amelyen át Pest a maga fölöslegét áttolta erre a síkságra, amely ma már rendkívüli fejlődésnek is indult és a város egyik legjelentősebb útja lesz a *Lenke-út,* amely a hegyek aljától az új Borásos-téri hídfőhöz vezet. Szolgálja ezt a fejlődést a HÉV megváltása is, mert rendszeres közlekedéshez jut Budapestnek egyik leghatalmasabb útja a *Fehérvári-út,* amely átszeli ezt a déli medencét, ahol egy új gyárváros épül majd és a *téli kikötő* révén, amelyet el kell látni a budai gyógyforrások melegvizével, fölépülhet Európa legpitoreszkebb kikötővárosa.

Az az utolsó petróleumlámpa, mely belevilágított a régi boldog időbe, abba a falusi világba, amely Óbudán tartotta magát legtovább, már sehogy sem illett volna abba az új városba, amely az *Óbudai híd* felépítése után ott okvetlenül ki fog fejlődni, mert történelmi hagyományai, kétezer évnél nagyobb multja és ennek a nagy multnak az emlékei predesztinálják erre. De északi fekvése is, amely vidéknek már ma füsttelennek kellene lennie, az ott fakadó források révén, mintegy kiegészítője lesz Buda világfürdőnek és elővárosa annak az üdülőtelepnek, amely a pilisi hegyvidéken várja majd a világváros polgárságát nyáron át, ha elmúlik felőlünk a külföldet kereső láz és megbecsüljük a magunk természeti szépségeit.

A városházán is változott a szellem és az évtizedeken át elhanyagolt Buda ma már számottevő tényező ott, mert belátták, hogy annak fejlesztése Pest érdekeit szolgálja. Talán ez a belátás hozta magával, hogy elfújták, eloltották az utolsó petróleumlámpát itt Budán és, ha most, hetvenéves koromban kénytelen leszek letenni a tollat, azzal a nyugodt lelkiismerettel teszem azt, hogy ennek az utolsó petroleumlámpa eloltásának a lehetőségét tőlem telhetőleg én is szolgáltam.

Viraág Béla.

Beszámolás a bolgárokról

Marik Klára előadása a Keletről

Nagy és előkelő közönség jelenlétében tartotta meg kedden este Marik Klára „Bolgár Mozaik" című előadását a Nemzeti Szövetség Tanácstermében. A tapssal gyakran megszakított, mindvégig lebilincselő előadásban egy impressziókról tarka utazás emlékei elevenedtek meg a hallgatóság előtt. A Lom-i vámhivataltól a szófiai túlkölő fiakkereken keresztül, a várnai pompás panorámáig s humoros szállodai feliratokig („A személyzetet tettleg bántalmazni szigorúan tilos!") egész a macedon kérdés szomorú drámaiasságáig, mintegy színes keresztmetszetét adta a Balkán legszimpatikusabb országának. Az előadó kiemelte a bolgár nép demokráciájának őszinte öntudatos voltát, szorgalmas, szerény, igénytelenségét. Kiemelte, hogy annak ellenére, hogy Bugáriában mindenki tanul, nem igyekeznek az iskolázottságuk által nyert előnyökkel egy másik társadalmi osztályba bejutni, hanem mindenki azért tanul, hogy azon a helyen tudja tökéletesebben teljesíteni feladatát, ahová született. Ennek egyszerű magyarázata az, hogy Bulgáriában nem szégyen parasztnak, vagy iparosnak lenni és generációkon át annak is maradni, mert ebben az országban minden dolgos ember egyformán értékeltetik. Maguk az iskolák is legnagyobbrészt úgy vannak megszervezve, hogy nemcsak elméleti ismereteket közölnek, miáltal könnyen elszoktatnák a tanulóifjúságot a gyakorlati munkától, hanem rendszeres és alapos gyakorlati kiképzést is adnak.

Igen szemléltetően érzékeltette ennek a népnek a becsületességét, elmondván, hogy két izben is elvesztette a kézitáskáját minden pénzével és mind a kétszer hiánytalanul visszakapta. „Néha jó" úgy mond „ha az ember feledékeny, mert ezáltal jobban megismeri egy-egy nép jellemét."

Az iskoláztatással kapcsolatban rámutatott, hogy miként végzik a franciák és amerikaiak a vértelen hódítást ebben az országban, azáltal, hogy angol és francia rendszerű iskolákat létesítenek, melyeknek növendékeit a legegyszerűbb módon nyerik meg ezzel országuk, érdekeik és kulturájuk számára. Egyben rámutatott arra is, hogy nekünk magyaroknak is elsőrendű érdekünk lenne ilyen iskolák létesítése, hogy ezt az igazán értékes nagyszerű tulajdonságokkal megáldott testvérnépet kiragadjuk a káros oroszimádatból és közelebb hozzuk magunkhoz. A feladat nem ütközne nehézségekbe, mert hiszen a bolgár nép maga az, aki a legnagyobb szeretettel hangoztatja a rokonságot s mindenkor vágyai Mekkájaként emlegeti Budapestet. Nekünk magyaroknak, — az előadó szerint — le kell szoknunk a bennünk oly erősen kifejlődött nyugatimádatról és kelet felé kell tekintenünk, mert míg a Nyugat számára minden tehetségünk és kulturánk ellenére is mindenkor Kelet maradunk, a mi hivatásunk a keleteurópai országok számára a Nyugat szerepét betölteni.

Az élvezetes beszámolót hosszantartó taps köszönte meg.

A Tabán beépitése

Veszélyben „Buda fürdőváros"

Részlet **Pavlovits Károly** müépitész előadásából

A munkanélküliségen való segítés egyik programpontja lett a főváros által már régen kisajátított Tabán házainak lebontása és a terület közművekkel, utakkal, csatornákkal való ellátása. Amint helyes ma minden munka- és keresetnyújtás lehetősége és ezért hálával tartozunk a kormánynak, a főváros vezetőségének és a kölcsönt nyujtani hajlandó új alakulatnak, a Munkatermelő Intézetnek, — oly *elhibázott* Budapest jövő fejlődésébe mélyen bele vágó városrendezésnek a régi szabályozási terv alapján való előkészítése a megvalósítás felé.

Ez a terv a Tabánból egy budai Belvárost óhajt létesíteni új utcákkal, 5—6 emeletes bérházsorokkal a terület mélyebben fekvő részein és villákkal a hegyoldalban. Ez önmagában szép terv volna, ha függetlenül tekintjük Budapest természeti szépségeitől és a fürdőváros gondolatától.

A Tabánból ne csináljunk régi sablonok szerinti új városrészt, hanem

ez legyen Buda fürdőváros centruma.

Nagyvonalú elgondolás és áldozatok nélkül a „fürdőváros" dacára természeti kincseinek, csak puszta szó marad és nem valóság.

Már 1927. évben megjelent ujságcikkemben, mint első vetettem fel a gondolatot, hogy a lebontott Tabán területét meg kell még nagyobbitani a Dunapartig — az Erzsébet hídtól az Ybl Miklós térig. Tehát ki kell sajátitani és lebontani a dunapartot segélyező összes épületeket, a Döbrentei tér és Döbrentei-utca összes épületeit, hogy

a pesti oldalról szabad kilátást nyerjünk a Svábhegyig.

Az igy nyert hatalmas területet

mint nagy parkot képezzük ki,

ezen nyerjenek elhelyezést a fürdőváros céljaira szolgáló új éptmények: a Kursaal, az új fürdők, gyógyszállók, zenecsarnok stb. Az Ybl Miklós téren lévő

Várbazár jelenleg redőnyös, rút műtermeiből könnyen alakitható egy árkádos sétány,

amint az valószínűleg a kitűnő mester eredeti elképzelése is lehetett. A király palota gyönyörű várkertje már a Tabán parkjából volna elérhető és kiegészítőrészét képezné Budapest fürdőváros centrumának.

A magasabban fekvő hegyoldali telkeken villák, penziók,

a külföldi követségek palotái

külföldi államok által épitendő szanatóriumok találnának elhelyezést. Ez utóbbi célokra még

ingyen is kellene telkeket felajánlani,

A mai pénztelenségben ez a terv mint valami Fata Morgana tünik fel, azonban sokkal több reális alapja van, mint annak az elgondolásnak, hogy újabb bérháztelkeket produkáljunk. Ha bérházakat óhajtunk létesiteni, éppen elég nagy lehetőséget találunk a belterületek elavult, egészségtelen házainak lebontása és logikus rendszer szerint való új épitése által.

A fővárosnak a Tabán telkeinek megszerzése igen sok milliójába került és érthető, hogy kiadásai egy részét vissza óhatjja kapni az eladott telkek értékéből. Azonban nagyon meggondolandó, hogy

egy tál lencséért eladja-e örökidőkre Budapest fürdőváros eszméjét.

Tudatában vagyok annak, hogy az általam javasolt kisajátításokra ma nincs fedezet, de már most feljegyezhető volna az összes érintett ingatlanokra a főváros kisajátitási joga.

A munkanélküliségen való segítésnek sem kell abbamaradnia, mert a bontás, planirozás máris megkezdhető, csak a közművek lefektetésével kell várni, míg az új Tabán tervei végleg kialakulnak. Helyesnek találnám, ha a főváros haladéktalanul tervpályázatot irna ki fenti elgondolásom szerint a Tabán ideális beépitésére és csak azután létesitené a közműveket az elfogadott terv beépitési módja alapján. Ez a tervpályázat által okozott késedelem csak hasznára lesz Budapest világhírének. Ne felejtsük el, hogy egy elhamarkodott lépés, mely talán pillanatnyilag pénzügyileg előnyösebbnek látszik, egy ragyogó perspektivát és Budapest jövő fejlődését bénitja meg emberöltőkre.

•

Szakértők nélkül ne tervezzenek!

Időszerűvé vált a Tabán felépitése. A székesfőváros nagy közmunkákkal akarja ezt megoldani. Amennyire örvendetes, hogy ezzel az általános munkanélküliségen óhajt segíteni, annyira aggodalmas ez Budapest Fürdőváros megteremtésének szempontjából. E nagy horderejű kérdés szorosan összefügg a Tabán felépítésével, mert hisz' Tabán lábánál fekszik Budapest két legértékesebb gyógyfürdője, hogy ne is említsük az ujonnan feltárt forrásokat, amelyek a szakértők véleménye szerint még hatalmasabb gyógytényezők az eddigieknél.

Budapest Fürdőváros szempontjából azonban — azt hisszük — nem mindegy az, hogy mit épitünk a lebontandó Tabán helyére, mert egy elhibázott épitkezéssel hosszú időre — esetleg örökre — tönkre tennők azt a lehetőséget, hogy Budapest Fürdővárost végre megteremtsük. Előre nem látással a multban már sok oly dolgot rontottunk el, amelyekkel évtizedekre lehetetlenné tettük azt, hogy a város helyes irányban, a célszerűség, és az eszétika szempontjai szerint fejlődhessék. Hogy egyebeket ne említsek: a Bethlen-udvar, a Vár nyugati aljának magas házakkal történt beépitése, a Krisztina-körúti disztelen vásárcsarnok, az Erzsébet-hidnak a Gellérthegynek való vitele, stb. mind hatalmasan prejudikálnak annak, hogy Buda természeti-szépségeihez illő stílusban fejlődhessék.

Nem a mi feladatunk, hogy megjelöljük azt, hogy a lebontandó Tabán helyére mit épitsen a főváros. Eszmékben gondolaokban és tervezetben, azt hisszük, hogy nem lesz hiány.

Egyet azonban mindenesetre javasolunk:

Mielőtt a főváros a Tabán felépítéséhez fogna semmi esetre se feledkezzék meg azoknak a testületeknek, szerveknek és egyéneknek a meghallgatásáról, amelyek és akik ma Budapest Fürdőváros megteremtésével foglalkoznak.

Annyi önzetlen munka után, amennyit ezek a szervek és egyének évtizedek óta Budapest Fürdőváros megteremtése érdekében *önzetlenül* kifejtettek, annyit legalább is megérdemelnek.

Ezzel a főváros se fog rosszul járni, mert ha meghallgatja azokat, akik a Tabán felépítését „Budapest Fürdőváros" szempontjából nézik, semmi esetre sem fog elkövetni olyan hibát, amellyel esetleg hosszú időre teljesen agyon üti Budapest Fürdőváros megteremtésének a lehetőségét.

Udvarhelyi K. Imre.

Buda fürdőinek kapcsolata Kelettel

Tausz Béla dr. előadása

a Hollós Mátyás Társaság II. előadóestjén

Lassan mégis átmegy a köztudatba, hogy Budapest idegenforgalmát tulajdonképpen a keleten kell megalapozni, azt minden eszközzel itthon megsegítenünk még épitkezésben is, megteremtve egyes keleti színezetű városrészeket, — mert akkor szívesen fog idejönni a nyugat is minden különösebb hivogatás nélkül.

Ezt a gondolatot szolgálta nagy arányokban az a rendkívül érdekes előadás, amit Tausz Béla dr. tartott a Hollós Mátyás Társaság II. előadóestjén a Szent Gellért-szállóban, ahol rendkívül előkelő közönség jelent meg, amelynek sorában ott volt dr. Ripka Ferenc udv. tanácsos, mint az Idegenforgalmi Tanács elnöke, Liber Endre alpolgármester, Pfeiffer Gyula min. tan. és sokan az idegenforgalom harcosai és hívei. Az előadás értékesvitát is váltott ki, amiről az alábbiakban számolunk be.

Tausz Béla dr.

az idegenforgalmi szövetség igazgatója

Jellemzi a keleti elgondolást az egyik keletről érkezett, mohamedán orvos nyilatkozata, akinek megmutatta szent Gellért- és Rudas-fürdőt, ahol téves az emléktábla, mivel nem Musztafa pasa épitette, csak javította, mert biztos tudomásunk van róla, hogy Zsigmond király alatt már fennállott; — majd a Császárfürdőt, ahol szintén megmutatta neki a még elég jó állapotban lévő eredeti török fürdőt az arabs felirattal, majd Gül Baba sírját, Abdurraman, az utolsó budai basa, emlékét és az Országos Levéltár helyiségét, ahol száz és száz török, arab stb. okmány és levél fekszik, — a keleti orvos kijelentette, hogy olyan ország, amelyben annyi keleti motivum van megörökítve és jókarban tartva,

az az ország az ő testvérországa és lakói az ő testvérei.

Hazájába visszatérve tényleg kb. 15 cikket irt Budapestről és fürdőiről és küldött is azóta ide Budapestre igen előkelő egyéneket.

Buda fürdőinek és forrásainak kapcsolata a távoli Kelettel nagyon régi keletű. Történelmileg csak a római birodalom fennállása óta tudjuk biztosan kimutatni, hogy milyen élénk volt a kapcsolat a mai Pannonia és annak fővárosa, Buda, valamint a Kelet között. Eltekintve attól, hogy az Aquincumban kiásott romok közt igen sok a keleti motivum, fel kell említeni azt, hogy Aquincumban igen értékes leleteket találtunk az ókori keleti istenségek imádására vonatkozólag s egyik legszebb mozaikunk, amelyet Aquincumban kiástak, éppen

a napisten imádsára vonatkozik.

Hiteles adataink vannak arra, hogy úgy mint nyugatról Aquincumon keresztül Keletre, úgy megfordítva Keletről Aquincumon át, vagy Aquincumba, igen sűrű volt az érintkezés, amelyet kőbe vésett feliratok hitelesen bizonyítanak. Egyik legértékesebb feliratunk az a tábla, amely Aesculap és Hygiea nevével kezdődik és amely mutatja, hogy a bythiniai születésű nagy görög orvosnak: *Asklepiosnak,* milyen sok hívője és tisztelője volt itt Budán. Ugyanezt tanusítja

a görög eredetü nimfáknak nagy tisztelete,

amelyre vonatkozólag szintén kőbe vésett mardaványaink vannak, melyek mind azt bizonyítják, hogy mily nagy gyógyerőt tulajdonítottak az itt lakók és itt átvonulók a budai gyógyvizeknek, illetve a bennük

vélt szellemeknek és isteneknek, amelyek keleti eredetűek. De a nap istenségnek nagy kultusza, melyet

a kiásott mithreum mutat be legszebben

és amelynek számos kőbe vésett maradványai közül egynéhány teljes épségben maradt reánk, is mutatja azt, mint a Fonti peremi kezdetű oltárkő, hogy mily sok keleti lakott itt vagy vonult át, akik itt a keleti istenségek templomaiban a fürdő isteneinek áldoztak.

További érintkezésünk a Kelettel a mondák világába vész el, amelynek egyik legfontosabb alakja Csaba vezér, aki a monda szerint Attila halála után visszament Keletre. A IX. évszázadban Álmos vezér alatt, a körülötte lévő nagy néptömegek nyomása következtében a magyarok elhatározták, hogy Attilának a mondákban még élő birodalmát felkeresik és így történt Árpád alatt a honszerzés.

Hogy mennyire élt Buda az ős hun és magyar nép emlékében, bizonyítja Anonymusnak az az állítása, hogy

Árpád a honszerzés fáradalmait legelőször Buda meleg forrásainál pihente ki,

amelyek akkor még tele voltak Aquincum és fürdőinek romjaival.

Budának Kelettel való szorosabb kapcsolata ismét akkor kezdődik, amikor II. István uralkodása alatt 1187-ben a Jeruzsálemi Szent Sír Lovagrendje Budán letelepedett és kórházat, valamint fürdőt építtetett. Ennek a lovagrendnek a Keleten küzdő keresztes hadakkal igen élénk kapcsolata volt s ennek révén az itteni gyógyfürdők híre igen messze terjedt el. Hogy mily ismeretesek voltak már akkor a budai fürdők, bizonyítja az a rituális zsidó hitvita, amely 1250 körül a budai fürdők miatt folyt a nyugati és keleti bölcsek között. Természetesen legélénkebb lett a kapcsolat Kelettel akkor, amikor Mátyás király és az utána következő korszakban a törökök mindinkább sűrűbben látogatták meg Budavárát, ahol mindenesetre meg is fürödtek, amit bizonyít a Pécsett 1497-ben tartozkodó török követség sorsa, amelyről felemlítik, hogy a követségnek Pécsre érkezése után a vendéglátó magyar urak vendégeiket elsősorban a fürdőbe vitték.

Buda nagy fürdőkultusza a Kelettel tulajdonkép a török hódoltsággal kezdődik. Eltekintve az átvonuló török katonaságtól, meg hogy Gül-Baba csodálatos halála a hithű mohamedánok sokezreit vonzotta ide sírja meglátogatására, maguk a fürdők is igen sok beteget birtak arra, hogy az úgy nyugaton, mint keleten csodás hírben álló budai fürdőket meglátogassák. A török vallásban rejlő szertartások késztették Buda basáit arra, hogy Buda bevétele után a romokban fekvő régi fürdőket rövid időn belül ismét felépíthessék, sőt

egészen új fürdőket is építtettek város különböző helyein,

különböző szempontokat tekintetbe véve. Más fürdője volt a török kolostorokban élő derviseknek, más fürdője volt a tisztasági és vallási szempontból gyakran fürdőző magánembereknek, más fürdője volt a betegeknek és külön fürdője volt az úgynevezett rituális fürdőket használó zsidóknak, kik ebben az időben nagyszámban éltek Budán.

Felhívta a hallgatóság figyelmét a *Balneologiai Kiállítás* történelmi részére, amelyben igen érdekes képek lesznek kiállítva Buda régi fürdőiről a török hódoltság alatt. Megjegyzi, hogy eddig 16 fürdő nevét és helyét sikerült felkutatnia.

Buda fürdőinek kapcsolata kelettel megszakadt 1686-ban Budavár visszavételével. Szomorú következménye volt ennek a visszavételnek az, hogy

a gyönyörű fürdőépületek az ostrom alatt kivétel nélkül mind elpusztultak.

Évtizedek kellettek ahhoz, hogy vagy a város, vagy magánosok, akik a fürdőket megvették vagy akiknek az akkori uralkodó a fürdőket adományozta, ezeket a fürdőket ismét felépítsék s főleg szerbek és bolgárok, valamint görögök voltak azok, akik Budát látogatták illetve itt a fürdő körül le is telepedtek az akkori Tabán vidékén.

A *Rác*, illetve ma *Szent Imre*-fürdő és a Rudas-fürdő ezért fejlődött gyorsabban és örvendett nagyobb látogatottságnak, mint a Császárfürdő. Lassankint egy hármas megoszlás fejlődött ki: Buda lakói, a nyugati külföldi betegek és a szegényebb sorsú betegek a *Császárfürdőt* látogatták, Pest polgárai a *Rudasfürdőt* s a görögök, bolgárok, szerbek és a többi keleti népek a *Rácfürdőt*.

Nagyobb érdeklődés Buda és gyógyfürdői iránt Keletről akkor indult meg, amikor 1828-ban Keletindiából *Mechmet Hadsi* jött Buda látogatására. Ő visszatérve hazájába ismertette honfitársai közt Gül Baba sírját és a mellette fekvő akkori pompás *Császárfürdőt* s ennek következménye volt az hogy a távol keletről, ha szórványosan is, évente jöttek hívők és betegek. Az 1848.-i szabadságharc ezt ismét megakasztotta, mígnem a 70-es években megindult a Margitszigeti és az Artézifürdő furása alapján, fürdőinknek egy új fellendülési korszaka. Lassankint előtérbe nyomult a mai *Szent Lukács fürdő*, amely építkezésének befejezése után, mint

elsőnek vette fel programpontul újra Kelet meghódítását.

Erre vonatkozó nagyszerű propagandája eredményeként újból megindult Keletről a betegeknek nagyobbszámban való idejövetele, amelynek fénypontja az 1910-es év volt, amikor a perzsa sah, az egyiptomi alkirály és több keleti neves férfiú látogatta meg nem is egyszer, hanem ismételten Buda fürdőit.

A világháború sajnos ismét megakasztotta ezt a fellendülést.

A trianoni béke alatt itt járt 1927-ben Rabindranath Tagore India nagy poétája, aki a Szent Gellért gyógyfürdőt használta kitünő erdeménnyel és ennek emlékére otthon magyar tanszéket állított az általa alapított egyetemen, ahol Germanus Gyula dr. tanárkodott huzamosabb ideig. Hasonló szolgálatokat tett a budai fürdőknek a paciandi maharadzsával itt járt dr. Mahalánobis tanár is.

Mint legfontosabb budai kérdést a fürdőváros kérdését a Hollós Mátyás Társaság vetette bele a budai köztudatba és szolgálja három évtized óta ezt az eszmét a Budai Napló és annak szerkesztője, Viraág Béla, aki egy életet szentelt ennek az ügynek. Nagy lendületet hozott a kérdésbe a Fürdőváros Egyesület, továbbá az Idegenforgalmi Szövetség, ujabban az Idegenforgalmi Tanács és a Városházán is nagyobb gonddal kezelik ezt a kérdést, amióta Kovácsházy Vilmos tanácsnok áll az illetékes ügyosztály élén. Sajnos, hogy a kellő propaganda kifejtéséhez szükséges nyomtatványok százezreit nincs módunkban előállíthatni a különféle nemzetek nyelvén. Az előadó elmondotta még a nézeteit a propaganda különféle módjairól és azzal fejezte be szavait, hogy: ha az idők javultával ez a szerves propaganda kifejti hatását, akkor meg van róla győződve, hogy azt a feliratot, amely most a Császárfürdőt ékesíti, felírhatjuk Buda kapujára is, amely felirat így szól: „Boldog hon a neve".

Hosszantartó, elismerő óvációban részesítette a hallgatóság a nagytudású előadót.

*

Helyszűke miatt az értékes hozzászólásokról, indítványokról és vitáról, melyben résztvettek: *Tábori* Kornél szerkesztő, *Nemes* Jenő György dr., v. fürdőorvos, *Pávai Vajna* Ferenc dr. főgeológus és *Bánlaky* Géza a székesfővárosi Központi Fürdőüzem vezérigazgatója, — a legközelebbi lapszámban közljük a tudósítást.

A titokzatos palota

A fő-utcai Fehér Kereszt vendégfogadó története

— Némely laptársunk okulására —

A sajtóban néha jelennek meg Budáról olyan közlemények, amelyek lehetnek kedvesek, néha szenzációsak, de mindig úgy tüntetik fel Budát, mint valami *indus* falut, amely oly távol esik Pesttől, hogy mindent rá lehet fogni, ahogy az alábbi közlemény is bizonyítja.

Egyik fiatal laptársunk, mely most keres érvényesülést a budai oldalon, helyet adott egy szenzációsnak igérkező közleménynek, amelyben a budai kérdésekben járatlan tudósító olyan történelmi adatokat sorol fel Mária Terézia királynéről, amelyek egyátalán nem felelnek meg a valóságnak és csak a tévhiteket szaporítják Buda felől.

Nem kenyerünk mások hibáinak a keresése és feltalálása, de több oldalról jött felhívásra közöljük az alábbiakat:

„Mária Terézia pompás palotájában nyomortanya van" címen jelent meg oly értelmű tudósítás, hogy az a kiugró, barokstilü épület a Batthyány-téren egykor Mária Terézia tulajdona volt, pedig:

A Batthyányitér 4. szám alatti régi budai barokk palota történetét már régen megírta *Garády* Sándor, *Thallóczy* Lajos, *Peisner* Ignác és *Kováts* József dr. székesfővárosi levéltári tiszt, továbbá *Bevilaqua-Borsódy* Béla dr. is bőven foglalkozott a régi ház történetével a budai serfőzés történetéről szóló munkájában, más irásaiban pedig bőven foglalkozott Mária Terézia személyével kapcsolatos budai mende-mondákkal.

A régi ház 1758 előtt már a „Fejér kereszthez" cégérezett vendégfogadó volt. Ezt *Falk* Ferenc József dúsgazdag budai tőkepénzes és vállalkozó 1758-ban vette meg és felépítette a máig ott álló gyönyörű barokkos házat éspedig vendégfogadóul rendezve azt be a régi Fejér kereszt cégéres vendégfogadói jogát folytatva. Volt itt vendégfogadó, nagy istállók, kereskedők számára való árúraktárak, ebédelő vendégszoba, külön sermérő és bormérő söntés, bálak számára *Bálos ház* és kávéház a *Fejér keresztben*.

Falk úr maga nagy vállalkozó volt, ő bérelte 1767-től kezdve a régi tabáni Repülőhíd helyett a mai Ybl Miklós térre vezető új *hajóhíd* hídpénz-bevételét. Ebből számtalan pereskedése támadt. Ő bérelte ki a budai báltartás jogát is. A Fejér kereszt máig meglévő emeleti szálójában folytak le a híres, régi 18. századi maskarás és egyéb bálak. Falk úr rengeteg vagyont szerzett budai telekspekulációval. Ő építtette a máig meglévő, a „Teremtő Uristenhez" („Zum Schöpfer") cégérezett házat, melyen — a Kék Golyó-ucca és a Krisztina-körút sarkán — máig is ott van a felhők között trónoló Uristen domborműve a rómaiaskodó barokos ház oromháromszögében. (A „Zum Schöpfer" idétlen lefordítása adta a mai „Alkotás" utca nevét.)

Budai mende-monda szerint Mária Terézia résztvett a budai bálokon. Budai pletykáló öreg nénikék „szavahihető" előadásai szerint családjukban él az emléke annak, hogy Mária Terézia „táncolt" a mai Verbőczi-uccai Hatvany palotában, az egykori Erdődy-Pejácsevics palotában. Mások ugyanezt tudják a mai Toldy Ferenc és Dónáti utcák sarkán levő régi házról, melyen a „Három Korona" az ily cégérű vendégfogadó cégére máig látható Más budai pletykák szerint azonban egyéb is történt. Nevezetesen az, hogy a „kikapós Mária Terézia" szobalány ruhában lopódzott ki a budai Várból „a daliás főúrhoz" Grassalkovits „herceghez." Sőt azt is tudják, hogy a szóban levő palota „Grassalkovics hercegé" lévén e címen — lakott ott Mária Terézia.

Mindebből persze egy szó sem igaz. Mária Terézia soha sehol Budán nem lakott. A 19 gyermeket szülő és szoptató, kispolgári erényű, egyszerű életű és rettentő komoly státusgondokkal küzködő király — ő Magyarország királya és nem királynője volt — korántsem volt az a fejedelmi szépség, aminek az anekdóták és lojális festők hírdették. Kicsi és korán elhízott termetű volt és a sokgyerekes családanyák ismert érbántalmaiban szenvedve, nehézjárású volt. A róla szóló sok idétlen és trágár anekdótát — mint *Marczali* Henrik és *Tóth* Béla kimutatták — a porosz udvar propagandairodája pénzért iratta meg és régi olasz, francia és német vándoranekdotákból.

Grassalkovics Antal grófnak csak a fia lett herceg. Vén ember volt az egykori jómódú felvidéki kurucból lett gazdag úr, aki soha „koldusdiák" nem volt, már akkor, mikor Mária Terézia férjhez ment. Mivel pedig Budán mindent „török"-nek nevez a naiv képzelet, ami rég és a gödöllői Grassalkovics kastély meg a pesti — 1898-ban lebontott — Grassakovics palota stilusa révén mindent „Grassalkovics stilusnak" neveznek fogadatlan műtörténészek: természetes, hogy a Fejér kereszt háza is „Grassalkovics"-é, a „hercegé" volt, persze, hogy ott táncolt a fájós lábú „királyné", sőt ott is „lakott", vagyis a palota „Mária Teréziáé" volt.

Igy állván a dolog, azt hisszük, hogy a régi Buda története mégsem a „Csáky szalmája", melyben avatatlan kezek beleturkálhatnak.

Dubonai Pál.

Posta a vadonban és itthon

Lendl Adolf dr. előadása a péntéki Borgazda Társaság estjén

II.

Mi, ahogyan haladtunk, úgy fogyasztottuk ládáinkból az elemózsiánkat és a ládák lassanként kiürültek. Ugyanilyen mértékben azonban gyarapodtak a gyűjteséim és azokkal megtöltöttem az üres ládákat, leszögeltem a tetejét és ráirtam nagybetükel a címet: *Museo nacionale Buenos-Aires*. Majd a legközelebbi ösvényen letettem a földre — lehetőleg feltűnő módon — a tudományos kincsekkel megtöltött ládát . . .

Összesen 11 kis ládát helyeztem el ilymódon a pusztaságban vándorló emberek útjába! Ismeretlen, becsületes megtalálókra bíztam ezeket. És ezek az ismeretlenek tovább vitték magukkal az oda helyezett ládákat; elvitték a legközelebbi vasútig, ahol a póstán adták fel. Körülbelül félév mulva visszaérkeztem Buenos-Aires-be s ekkor megtudtam a múzeumban, hogy 9 láda sértetlenül beérkezett. Lehet, hogy később a még hiányzó kettőt is elhozta a kultúra széléről jövő pósta — én már nem vártam be; hiszen lejárt az időm, elvégeztem a feladatomat, hazajöttem . . .

Igy segítik ki a végeken a pósták, mindenütt az egész világon.

Elmondom még, hogyan kézbesítettek nekem levelket a *koniai sivatagban*.

Az *anatoliai* nagy pusztaság közepén fekszik egy elég népes török város, *Kónia* a neve; régen — a Keleti Birodalom idején — Iconium-nak nevezték.

Hajdan ez a mai kiszáradt, szikes róna közel félakkora területen, mint a mi Alföldünk, a rómaiak *virágzó kertje* volt, de most sivár pusztaság veszi körül lerombolott Kónia városát. Három fiatal asszisztensem, a dragománom és egy örmény fuvaros kísért engem ezen a két hétig tartó sós sivatagon átvezető útamon. Podgyászunkat, sátrunkat a fuvaros ember szállította utánunk, járatlan mezőkön át, kétkerekü taligán, melyet egy fehér ló árkon-bokron keresztül vonszolt.

Végre elérkeztünk hát Kóniába, ahol a bagdadi vasut állomásához tartozó szállodába bevonultunk. Teljesen kimerültünk a hosszú, fárasztó úton, melyet tikkasztó hőségben tettünk meg; ezért elhatároztam, hogy itt három napig pihenni fogunk, annál inkább, mert ide póstát vártunk hazulról.

Mindjárt másnap reggel felkerestem a póstahivatalt, hogy megtudjam, érkezett-e részünkre levél Budapestről? — Nem érkezett! — Másnap újból tudakoltam, harmadik nap ismét kérdeztem, jött-e levél? — Nem jött! — Még egy nappal megtoldottam pihenő időnket — hiába, részünkre pósta nem érkezett! — Ötödik napon reggel indultunk hát és neki vágtunk megint a sivatagnak Bulgurlu felé, ismét vagy két-, háromheti szenvedés és nélkülözésbe készültünk.

Lassan haladtunk, hiszen gyűjtöttünk útközben; 10—15 kilométernyi utat tettünk meg aznap és mert már délutánra járt az idő, körülnéztünk a dombhátról, melyen voltunk, merre látunk egy kis zöld foltot a boldogtalan széles tájon? — mert ott vízre számíthatunk, hogy éjszakára sátrat állítsunk. S ahogyan kémleltük a vidéket minden irányban, láttunk messziről egy embert felénk jönni; szinte szaladt utánunk és hadonászva integetett, majd kiabált is hogy álljunk meg — persze bevártuk: — a kónai levélhordó volt! Alig hogy kivonultunk a városból, pósta érkezett részünkre! Két levelet adtak át a fürgelábú kihordónak azzal az utasítással, hogy addig szaladjon ideoda a pusztában, amíg megtalál bennünket valahol a buckákon. Sokat futhatott szegény erre is, arra is, amíg utolért bennünket. Megjutalmaztam aprópénzzel, meg egy tábla csokoládéval. Nagyon megköszönte és máris sietett visszafelé, hogy a sötétség beállta előtt hazaérjen. — Ilyen dicséretes módon működik a pósta a kultura határain túl, a távoli sivatagokban is.

Elmondok még három budapesti apróságot is.

Egyszer, régen volt, talán 30 éve már, — még megvolt a tanszerkészítő intézetem és kitömő laboratóriumom a Donáti-utcában, — Bécsből kaptam egy kis csomagot, arasznyi skatulyát, „minta érték nélkül" s ez úgy volt címezve: *„Herrn Dr. Adolf in Budapest"*. — A pósta nem tudta kinek kézbesítse, ezért felbontotta a skatulyát: holt kanári madár volt benne! Mit lehet ezzel mást csinálni, mint kitömni; tehát elhozták nekem éspedig helyesen, mert ugyanekkor levelezőlap is érkezett, szintén hiányosan címezve, melyben az osztrák sógor kért, hogy kedvenc madárkáját szépen tömjük ki.

Még különösebb eset a következő, mely szintén a póstát dicséri. Odesszából küldtek nekem egy utalványt boritékban, melynek ez volt a címe: *„Herrn József Főherceg in Budapest."* Érthető, hogy ezt a levelet a főhercegi palotába vitték; ott felbontották és látva, hogy ebben valami tévedés rejlik, visszaadták a levelet a póstának. a levélben ugyanis egy odesszai bank azt írja, hogy a bemutatott számla kiegyenlítéséül 280 rubelt fel lehet venni a Pesti Kereskedelmi Bank-ban. — A pósta kutató irodája kérdést intézett a Pesti Kereskedelmi Bankhoz és onnét azt a választ kapta, hogy igenis, érkezett 280 rubel *Lendl Adolf* számlájával együtt Odesszából. Másnap nekem kézbesítették a hibásan címzett levelet, melyben az utalvány volt, azonban igazolnom kellett, hogy jogosan veszem át. Ez pedig egyszerűen sikerült. Én ugyanis akkoriban sok iskolaszert, különböző preparátumokat szállítottam az oroszországi iskoláknak. Az egyik odesszai iskola egy ottani bank útján akarta számlámat kifizetni. A számlalapon rajta voltak az összes címeim és kiállítási kitüntetéseim. Legfölül vastagbetüvel az volt nyomtatva: *„József Főherceg ő cs. és kir. Fensége udvari szállítója."* Az orosz banktisztviselő azt hitte, hogy ez az első két szó a nevem s ezért címezte ily fenséges módon a nekem szánt levelet ... melyhez hasonló jókat kívánok mindnyájatoknak és emelem, meg üritem poharamat minden megjelent jóbarátom egészségére!

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétkörnap d. u. 2—7.
Ivókúra

Hári János
egykori szekszárdi fazekas mester kedves borát méri ki a
„Szekszárdi Borpince"
az ottani borvidék állami ellenőrzés alatt álló Pinceszövetkezetében részes bortermelők kiméréso:
VIII. József-utca 19
Budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést díjtalanul házhoz szállit
Legjobban ajánlja:
Világhirü szekszárdi bikavér literje 80 fill.
Sötét kadarka . . . . „ 60 „
Asztali fehér . . . . „ 60 „
Okvetlenül kóstolja meg Szekszárd világhirü boralt!
Fekete Sándor üzletvezető.
Telefon: 32-0-63.

MÁRKA
a gyöngyös visontai BOR
Elárusrtóhely saját kezelésben
I. ALKOTÁS-UTCA 7 a) sz. (Délivasutnál) megnyilt
Kimért- és palackborokat házhoz szállit!

A BELLEVUE-BEN
SANTA NELLY
JAZZÈNEKESNŐ
JÁVOR-VARSÁNYI
ZENEKARA
Kitünő konyha
Olcsó árak

Rekonvalescensek
~ MEKKÁJA ~
a
Svábhegyi Szanatórium

Békebeli budai hangulat
a budai Kispipában
II. ker. Margit-körut 16.
Uj tulajdonos: TRETHAN FRICI

TÉLI SZALÁMI
SIELŐK, TURISTÁK számára
a LEGTÁPLÁLÓBB élelmiszer a 40 ÉVES
SCHMIEDL-GYÁR
BUDAI FIÓKJAIBAN:
I., Horthy Miklós-út 33.
II., Margit-körut 5/a.

A
KIS ROYAL
I., MÁRVÁNY-UTCA 19.
UJONNAN ÁTALAKITOTT
SÖRÖZŐJE
MEGNYILT.
EBÉDEKET HÁZHOZ SZÁLLITUNK

Tavaszi ruhaszükséglete beszerzése előtt feltétlenül tekintse meg a

FILTEX CREPE MAROCAIN

és

CSEREBOGÁR

műselyemanyagok legujabb párisi mintáit.

FILTEX R.T.

Személyi hirek.

JÓZSEF főhercegnél tisztelegtek Sipőcz Jenő dr. polgármester, Liber Endre és Borvendég Ferenc alpolgármesterek, hogy édes atyja, boldog emlékezetű József főherceg születésének századik évfordulóján a székesfőváros közönsége kegyeletének adjanak kifejezést ünnepies formában, amit meghatva köszönt meg a világháború dicső vezére.

JÓZSEF főherceg az új zsidó múzeumnak ajándékozta a várbeli palotája kertjében őrzött, fekete gránitból való három zsidó sírkövet, amelyek a XVII-ik századból valók.

JÓZSEF FERENC főherceg gyógyulása állandó és már elhagyhatta ágyát is. *Anna* főhercegnő szintén túl van minden veszélyen és a legjobb egészségnek örvend az újszülött főherceg is, akit *Serédi* Jusztinián hercegprímás keresztel meg a szülők teljes felgyógyulását követő napokban.

HUSZÁR ALADÁR DR. főpolgármestert súlyos csapás érte azzal, hogy édes anyja 73 éves korában elhunyt. Nemcsak mélységes fájdalomtól lesujtott családja, hanem nagy rokonsága és tisztelőinek nagy táborának őszinte részvéte és gyászára.

HUSZKA JENŐ min. tanácsost, a kíváló zeneszerzőt, a II. oszt. magyar érdemkereszttel tüntette ki a kormányzó.

KRIEGS-AU EMIL lovag, a városmajori egyházközség plébánosa e hó 5-én, vasárnap mondja ezüstmiséjét a városmajori templomban.

ERŐSDY SÁNDOR ny. főispán, a Liget Club elnöke lett az új Zuglói Polgári Lövészegylet elnöke.

SZITÁR ENDRE DR., ügyvéd a „Budai Társaskörben" március hó 9-én, csütörtökön este 7 órakor „A jó házasság művészete" címen előadást tart.

PUSKÁS ISTVÁN DR. „A testvérnépek történelmi rendeltetése" címmel tartott érdekes előadást, a Magyar Nemzeti Szövetség helyiségében, február 28-án.

NEMES JENŐ GYÖRGY dr., v. fürdőorvos legközelebb tart előadást Budapest Fürdőváros Egyesületben „Ivókura Budapesten" címmel, amit valószínűleg a Hollós Mátyás társaságban is megismétel.

POGÁNY ZSIGMOND lett a főváros Hirdetővállalatának igazgatója.

ROGÁTSY KÁLMÁN gyógyszerész kapta meg a jogot a Rózsadombon újból felállítandó gyógyszertár nyitására.

KIRÁLY KÁLMÁNT, a székesfőváros most megválasztott műszaki tanácsnokát szives-örömest üdvözölték Budán, mint olyan egyéniséget, aki Budát kellően méltányolja és e városrész függő kérdéseit szeretettel igyekszik megoldani.

A legujabb párizsi model szerint crepe'd chine ruhák minden szinben és nagyságban már 16 pengőért kaphatók a

SZÉNATÉRI ÁRUHÁZ

II. Vérmező-ut 4. sz. alatt ahol olcsón és jól vásároltat. A megtekintés még nem kötelező vásárlásra

Idegenek Budán. Lovag GRABIANSKI GYÖRGY, a lengyelországi idegenforgalmi szervezetek vezetője Kairóból, ahol a nemzetközi turistakongresszuson képviselte Lengyelországot, február 28-án több napi tartozkodásra Budára érkezett. Vele jött felesége is: *Grabianska* Herma írónő, aki magyarországi származású. A neves vendégek tavaly is itt jártak Budán. Az illusztris lengyel házaspárt szerdán este *László* Zoltán dr. és felesége, pénteken *Zilahy* Dezső a Fővárosi Idegenorgalmi Iroda igazgatója és neje látták vendégül vacsorára. — MAC KINON dr. és felesége *MacDonald* Joan egy heti tartozkodás után elutaztak. *József Ferenc* dr. főherceg is vendégül látta őket és Szviezsényi Zoltán min. tan. díszes albumot adott át a távozóknak.

MANACH EL BARSA Küstendili nagybirtokos, volt ottomán császári müteszarif, a török emigránsok egyik vezére néhány napig Budán tartózkodott. Meglátogatta a mohamedán-magyar kulturbizottság főtitkárát és résztvett a magyar mohamedánok gazdasági szervezetének tanácskozásain. Gül Baba sírjánál is imádkozott és továbbutazott Londonba.

Hubay Jenő, a nagynevű hegedűművész, Margit-rakparti palotájában e hó 26-án d. u., a mester vezetésével rendezte ama világhírre szert tett házihangversenyeinek egyikét, amelyen közreműködtek: Ladányi Ilona, Fischer Annie, Zatureczky Ede, Zsolt Nándor, Kerpely Jenő és Schwalm Ferenc. — A rádió éveken át közvetítette ezeket a hangversenyeket, a művelt világ nagy örömére, de ezt az utolsót nem.

Hogy előzzük meg a betegséget? címen rendkívül érdekes előadást tartott a *Budai Társaskörben* e hó 2-án este nagyszámú vendégek jelenlétében

BUCSÁNYI GYULA DR.

a közismert budai orvos, aki a természetes életmód és gyógymód régi propagálója, amivel tulajdonképpen a saját zsebe ellen vét, mert ingyen konzultál ily előadások révén és fokozza az emberek egészségét. Az előadást dr. *Ripka* Ferenc elnök konferálta be rendkívül melegen, ami annál könnyebben ment a közvetlen tapasztalatok alapján, amennyiben Bucsányi Gyula dr. évtizedek óta háziorvosa a Ripka családnak. Az előadást méltatta dr. *Dillinger* Emil egyetemi tanár, aki hűséges társa az új gyógymód propagálásában Bucsányi Gyulának. Az előadást követő társasvacsoránál elsőnek *Okolicsányi Kuthy* Dezső dr. köszöntötte az előadót, majd *Nemes* Jenő György v. fürdőorvos. *Hoór Tempis* Móritz dr. a nőket éltette és *Kailingerről,* a Vízművek elhunyt igazgatójáról mondott el egy humoros esetet, amihez Ripka Ferenc dr. is fűzött kedves jeleneteket a multból, megemlékezvén, mint Buda régi orvosáról a nagy kort elért *Hegedüs* Jánosról és a korán elhunyt *Andreanszky* Jenő dr.-ról. Még *Kapcza* Imre és *Viraág* Béla köszöntötték Buda e népszerű orvosát.

RAVASZ cukrász ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

I., KRISZTINA-KÖRÚT 75 Telefon: 502-34.

A zugligeti róm. kath. lelkészi hivatal felhívja hiveinek figyelmét arra, hogy a templomukban nagyböjt minden *pénteken* d. u. 6 órakor szentbeszédet és keresztuti ájtatosságot tart, amelyre szíves megjelenésüket kéri.

Az Óbudai hegyvidéki Szövetség választmányának március hó 6-án, hétfőn este 7 órakor a III. Kiskorona-u. 10 sz. a. ülést tart.

Az óbudai izr. jótékony Nőegylet márc. 10-én tartja szokásos műsoros táncestjét.

A III. ker. Egyesült Polgári Társaskör választmánya március hó 7-én 7 órakor ülést tart, amelyet társasvacsora követ.

Budai Klub estjén, március 7-én Eisler Mihály József főorvos tart előadást: Éva logikája címen.

Nász. A Várkápolnában eskette e hó 28-án *Mészáros* János érseki helytartó nagy és előkelő közönség jelenlétében *Lugmayer* József dr. kormányfőtanácsos és neje *Nyáry* Berta leányát *Gizit,* akit *Rehák* Rudolf dr. tanársegéd vezetett oltárhoz. Mint tanuk szerepeltek a menyasszony részéről *Nyári* Jenő gyárgazgató és *Neuschloss-Knüsli* Kornél építésztanár, a vőlegény részéről *Simon* Béla egy. m. tanár és dr. *Maitrock* László főorvos. Az érseki helynök meleghangú beszéd kíséretében áldotta meg az ifjú párt. Este a Hungária-szálló külön termében volt a nászlakoma szűkebb családi körben, mely után a fiatalok Olaszországba utaztak nászútra.

A Magyar Mezőgazdasági Társaság e hó 3-án este *Nagy* Ferenc dr. ny. miniszter elnöklete alatt tartott ülésén *Sternád* István ü. v. elnök beszámolt a vidéki szervezetek működéséről és a tagok nagyszámban való jelentkezéséről. Határozott az ülés a külföldi valutára szóló zálogleveleknek pengőre szóló kötvények kicserélésére és az amortizációs kölcsönnek ügyében teendő lépésekről.

„Szent Vince Szeretetegyesület", mint a krisztinavárosi r .k. egyházközség karitatív szakosztálya, február 24-én rendezte közgyülését az Irgalmas Nővérek zárdájában. Veni Sancte-val nyitotta meg a közgyűlést *Knébel* Miklós dr., pápai kamarás, plébános. *Mihálovics* Zsigmond érseki biztos, ünnepi beszédében örömének adott kifejezést a kerület katolikusainak megértő áldozatkészsége felett — azt hangoztatva, hogy ez a kerület az első helyen áll a jótékonyság terén a fővárosban. *Áronffy* Ferenc tartományi főnök a lelki adományok felmérhetetlen hasznára hívta fel a figyelmet, amit alamizsnálkodás közben nyujtani kell a szegényeket látogató hölgyeknek. Felszólaltak: *Köhler* Ferenc dr. lazarista házfőnök, *Andor* Endre dr., *Kadnár* Károly, *Masson* Izabella, az Egyesület elnöknője. *Knébel* Miklós dr., plébános záró szavai után a pápai himnuszt énekelte el a nagy számú közönség.

LÁTCSÖVEK Zibrinyinél, Attila u. 8.

A Budai Birák és Ügyvédek társaságában e hó 23-án dr. *Katona* Gábor ügyvéd, az egységes birói és ügyvédvizsgáló-bizottság tagja, tartott tudományos előadást „A fizetőképtelenségi eljárás reformja" címen. A tekintélyes számú hallgatóság sorai között a budai jogásztársadalom reprezentánsai közül megjelentek: dr. Pazár Zoltán kuriai biró, dr. Berinkey Dénes v. miniszterelnök, dr. Pajor Dezső udvari tanácsos, dr. Lugmayer József kormányfőtanácsos, dr. Vadász Manó Mihály korm. főtanácsos. dr. Rónay Tibor közjegyző, dr. Zboray Gyula a mérnök- és jogászsegélyegylet elnöke, dr. Bárdos György a budai ingatlantulajdonosok egyesületének elnöke, a bpesti ügyvédi Kamara részéről, dr. Blauner Mór főtitkár, dr. Szegő Ferenc és dr. Vekerdy Géza titkárok, dr. Gyulai Noé Hugó választmányi tag, dr. Laufer József az Ügyvédotthon h. elnöke, dr. Nyulászi Alajos az OHE ügyésze, dr. Szmetán László, dr. Vörösváry Miklós, dr. Orova Zsigmond fővárosi bizottsági tagok stb. stb. Előadása során az előadó azt fejtegette, hogy az insolvenciális jog mai szabályozottságainak hibáit és fogyatékosságait, egyedül az egységes, — úgy a csődeljárást mint a kényszeregyezségi eljárást magában foglaló — eljárás alkalmas megoldani. Az egységes eljárásban a súlypont a csődeljáráson kell, hogy nyugodjék, azonban a csődeljárás mai gyakorlati alkalmazását át kell reformálni. A csődeljárás, gyorsabb és olcsóbb kell hogy legyen s ha a csőd a hitelezőkre gyakorlati értékkel biró eljárássá változik megszünik az a nem törödömség, amelyet a hitelezők a csődeljárással szemben tanusítanak. Az osztatlan tetszéssel fogadott előadás után társasvacsora volt, amelyen dr. Bárdos György, dr. Pajor Rezső, dr. Katona Gábor, dr. Pazár Zoltán, dr. Vadász Mihály, dr. Zboray Gyula, dr. Balla Béla, dr. Sziár Nándor és dr. Szegő Ferenc szólaltak fel.

Évi rendes közgyülését rendezi a *Budai Dalárda* egyesületi helyiségében, március hó 14-én este 7 órakor, amelynek tárgysorozatán szerepel a szokásos pontokon kívül a dicsérő oklevelek kiosztása is. A meghívókat dr. *Ripka* Ferenc elnök és *Szathmáry* Károly főtitkár irták alá.

A Tabáni Sport Club és a Tabáni Daloskör műsoros estje nagy siker jegyében folyt le a Budai Társaskör összes helyiségeiben, amelyek szűknek bizonyultak a nagy számban megjelent közönség befogadására. A műsort a Tabáni Daloskör éneke nyitotta meg, amely után *Szombathy* Kálmán elnök mondott nagy tetszéssel fogadott megnyitó beszédet. Majd *Türk* Aranka hegedűművésznő aratott nagy sikert, akit zongorán *Türk* Anka művésznő kísért. *Popovics* Pál nagy hatástkeltő szavalata után a Tabáni Daloskör, *Zöld* Károly egyesületi karnagy kitünő vezetése mellett énekelt nagy sikerrel. A műsor után hajnalig tartó tánc következett. A kitünő rendezés Malmer József és társai érdeme.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET! Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél I. Gellért-rakpart 1. Telefon: 53—0—03.

Nagy izgalmat váltott ki a Lágymányos-uccában az ott folyó csatornázással kapcsolatos szerencsétlenség. A frissen ásott csatorna mintegy 3—4 méter mélyen, a laza átázott földben, minden biztonsági támasz nélkül beomlott és maga alá temette a lent dolgozó munkásokat. Mire a segítség megérkezett már két munkás meghalt. Kit terhel itt a felelősség?

Feltünő szép rajzok állitják meg az elmenőt a Margit körúti Szent Antal kegytárgyüzlet kirakatában. Fekete József igazságügym. főigazgató kaligrafikus rajzai ezek, amelyek diszítik majd az evangéliumi szeretet címen kiadott munkát. Pompás művészettel Szent Pál leveleiből vett idézéseket rajzol papírra csodálatos ügyességgel és művészettel.

SZEMÜVEGEK Zibrinyinél Attila ucca 8.

Öreg budai diákok. A „Mátyás Király" Reálgimnázium *Öregdiákegyesülete* március hó 12-én, vasárnap délelőtt 10 órakor az intézetben (II., Ilona-utca 4.) rendezi *alakuló közgyülését,* amelyen tárgyalja az alapszabályokat, megválasztja a tisztikart, a választmányt és a számvizsgáló bizottságot. Az elnökséget vállalta *Makoldy* tanár, aki közszeretetben áll volt diákjai körében.

Nász. *Bergsmann* Béla csónaképitő vállalkozó eljegyezte febr. 24-én *Kozma* Lilit, *Kozma* Dezső, az Angol-Magyar Bank igazgatója és neje leányát Budán, szűk családi körben.

Három évi haladékot kapott a Budai Ambolatorium Egyesület, a nyomasztó gazdasági helyzetre való tekintetel, hogy kórházát a főváros ingyentelkén felépithesse a Magyarádi és Zsombolya uccák sarkán.

Nagyon sokan ismerték a Fő-utcában 40 évig fennállott GLAUBER-féle cipőüzletet, amely 1917-ben szünt meg. E régi budai kereskedő unokái, a *Szántó*-testvérek nyitották most meg új cipőüzletüket *II., Fő-utca 44.* alatt, saját házukban a régi *Glauber*-féle elvek szemelőtt tartásával, vagyis jó, tartós és csinos cipőket olcsó árban adni.

EUGEN STEPAT zeneszerző a rádióból közismert **OROSZ SZALONJAZZ** zenekara hangversenyez minden este a SZEIFFERT KAVÉHÁZBAN

Buda legszebb helyein **bérháztelkek eladók:**

1. a Fő-utca, Pálffy-tér és Ganz-utca által határolt parcellázotttelkekből 100 □-öltől kezdve. - Hatemeletes bérházak összenéző udvarokkal engedélyezve.
2. Fillér-utca és Ezredes-utca sarok
3. Donáti-utca 3. szám

Ötemelet épithető. Öröklakásoknak is kitünő helyek.

Bővebbet dr. SZÉKELY MÁRTON ügyvéd irodájában, Személynök-utca 9—11. sz. Telefon 155-85.

GYÁSZHIR. Súlyos csapás érte *Vörös* István nyugállományú huszárezredest, a városmajori róm. kath. egyházközség tagját. Egyetlen gyermeke, fia: István, műegyetemi vegyészmérnök-szigorló hosszas szenvedés után meghalt. A szülők iránt nagy részvét nyilatkozott meg Budán.

Óbuda Kertváros ügyét többször szóvátettük a hozzánk beérkezett számos panaszos levél és saját tapasztalatainak alapján is. A Bécsi-út és Zay-út által közrefogott négyszögben 40—50 kisember vett telket, hogy ott épitkezzék és nem spekulációs célból, amely esetben talán könnyeben tudnának megszabadulni kellemetlen szomszédaiktól, a cigányoktól, akik megkeserítik az ott lakók és arrajárók életét. Valószínű, hogy a Budai Naplónak ezek a tudósításai nem kerülték el az illetékes hatóságok figyelmét, ennek dacára, bár az érdekeltek hónapok óta járnak Ponciustól Pilátusig, semmi sem történt. Még ha valóban csak 40—50 ember érdeke kivánná, akkor is el kellene távolítani a szépészet, egészségügy és közrendészet szempontjából ezeket a cigánycsaládokat, holott ez már nem is néhány ember magánérdeke, hanem az egész fővárosé.

A megbukott Budai Bank, amely 1924 július 10-én nyilt meg a Fő-uccában és 1925 március 14-én kért maga ellen kényszeregyezséget, már megindulásakor fizetésképtelen volt. Csak néhány félrevezetett, jóhiszemű ember, mint Tóth István vendéglős tőkéjével spekulált és megtévesztően vezette könyveit. A megindult bűnügy végtárgyalásán *Kocsis* Lajos és *Juhász* György igazgatókat 11 hónapi börtönre itélték.

Kedves régi vendéglő elnevezést keltett új életre *Tory* Imre, az óbudai *„Tyúkketrec"*-ben. Évtizedekkel ezelőtt híres volt Pesten a hasonlónevű vendéglő az Andrássy-út környékén. Ez a patriarchális, igazi budai izű étterem, melyet tulajdonosa teljesen családi alapon vezet, máris erősen vonzza a szórakozni vágyó közönséget. Tory Imre a margitszigeti Márkus étteremnek volt 8 évig üzletvezetője s fia a Budai Zöldhordó vendéglő tulajdonosának, képzett szakember, aki mindent megtesz kedves vendégei igényeinek kielégítésére. Az épület különben, ahol a Tyúkketrec van, arról is nevezetes, hogy egyideig itt volt elrejtve a magyar szentkorona.

Álarcos Jelmezbálját a hagyományhoz hiven rendezi a *„Budapesti Polgári Lövészegyesület* március 4-én. Báliroda ugyanott: 6—8-ig. Telefon: 53—8—78.

Farmtelepités. A Nyugdijas Közalkalmazottak farmtelepitési szövetkezetének közgyülése uj igazgatóságot választott, ügyvezető igazgatóvá pedig *Szentpéteri* Szilárdot, a Mefhosz és Centrum szövetkezett vezérigazgatóját nevezték ki. *Tóbiás* Mihály elnökigazgató, megrongált egészségi állapotára való hivatkozással lemondott állásáról. Érdemeit a Nyugdijasok Szent István-telepi szép farmjai fogják hirdetni. A szövetkezet a Balaton és Szent Endre körül is újabb nyugdijas farmtelepeket létesit.

A betegségek egész sora

igy: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a

HUNYADI JÁNOS

keserüvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tízezrei írnak róla elismerő nyilatkozatot.

Szent GELLÉRT GYÓGYFÜRDŐ

Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő

Külön férfi és női osztály. A legmodernebb berendezés.

Szakképzett személyzet.

Bizalmas **Tánc esték** számára egészen **külön terem** ruhatárral kiváló polgári konyha fajborok friss sör **Császárfürdő Éttermei** Csirszka Konrád vendéglős

Élvezetes **RUZICSKA PÁL** kenyér és péksütemenye Gyár: I., Horvát-utca 29. Uj fiók: II., Margit körút 103.

KOPFMANN JÁNOS EGYETLEN BUDAI **CUKORKAGYÁRA** Üzletei: I., Krisztina-körút 91. II., Margit-körút 36.

A KRISZTINAVÁROSI HÖLGYEK ELŐNYÖSEN ISMERT HÖLGYFODRÁSZAI **GÁBOR és NAGY** SZALONJUKAT I., PAULER-UTCA 5. SZ. A, MEGNYITOTTÁK SZOLID ÁRAK! BORRAVALÓ NINCS!

Adamitz és Nagy bádogos és szerelőmesterek egészségügyi berendezők II., Halász-utca 2. sz. Telefonhivó: 50-5-04.

Friss húst kap mindennap **Orbán Ferenc** mészáros és hentes üzletében **II. Margit-körut 46** Telefon: 54-8-38.

Jól bevált 3 fogásos **Menürendszer** étlapról kész ételekből délben: 1·50 este 1·80 P **a budai vigadó étteremben** II. Szilágyi Dező-tér Részvény Udvari és Paracelsus sörök, kitünő inárcsi borok!

Közgazdasági Napló

Rovatvezető: **Szászhalmi József**

A Magyar-Olasz Bank igazgatósága február hó 25-én megtartott ülésében megállapította az 1932. üzletévi mérlegét, amely az elmult évi áthozattal együtt 1,452.237.47 P nyereséget mutat fel az előző évi 1,963.922.61 pengő nyereséggel szemben. E nyereség megállapitása úgy történt, hogy előzetesen leirásokra 1.054.318.20 P fordíttatott, valamint a vállalati nyugdíjpénztár 362.000 P-vel dotáltatott, aminthogy az egyes vagyontárgyak értékelésénél egyéb tartalékolásokról is történt gondoskodás. Az intézet vezetősége a nagy nemzetközi pénzpiacokhoz változatlan fennálló kapcsolatának megfelelően az elmult év folyamán is következetesen megmaradt üzleti elgondolásai szerint, kizárólag folyó bankszerű üzletekkel foglalkozik és nagyobb hitel-engagement-okat nem vállal. A könyvecskékre elhelyezett betétek 34 millió 512.002.79 P), a folyószámlán és csekkszámlán elhelyezett betétek összege (35,104.805.86 P), összesen 60,616.808.65 P. az elmult évivel szemben csak lényegte-

VELENCE, GÁRDONY-füred

Magyar

a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmneti **villatelkek** □-ölenként P 3.tól. Havi iefizetés P 10.—től. Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóviz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már P 500-tól. **Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők.

INGYEN AUTÓBUSZ telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **Indul a Városi Irodától** (Horthy Miklós-körter 3|b. Telefon: 694-33) **Kérjen Propektust!**

ÉTTEREM, KÁVÉZÓ
SÖRÖZŐ, TÁNC,
BRIDZSE
„Claridge"
I. BÖSZÖRMÉNYI-UT 28.
2-es autóbusz, 75 és 59villamos megálló
GAÁL-U. SAROK
Tel. 510-64.
570-36
Igazgató: Tachler Lajos János.

len eltérést mutat. A hitelezők tétele 13,268.626.26 P (1931-ben: 12,995.639.44 P) az elmult évi kimutatásoknak megfelelően a nem betétjellegű kötelezettségeken kívül a bank összes, rövidlejáratú külföldi tartozásait is feltűnteti. A váltótárca 51.022.750.20 P. Az adósok tétele 37,495.617 P-re emelkedett, az elmúlt évi 32,638.656.89 P-vel szemben, ami részben közérdekü hitelrészesedések vállalásának részben pedig újabb rövidlejáratú hitelek engedélyezésének eredménye. A záloglevelek kibocsátásának alapjául szolgáló kölcsönök összege 33,130.634.90 P, míg a bank által kibocsátott záloglevelek összege 21,639.800 P-re, a bank által engedményezett kölcsönök összegt 2.946.708 P 31 fillér, a forgalomban levő 5 éves kötvények összege 1.124.870 P-re csökkent. Az értékpapírok és érdekeltségek a bank mérlegében 4.232.434.30 P-vel szerepelnek, az előző évi 6,216.283.62 P-vel szemben.

Az elért üzleti eredmény alapján az igazgatóság a folyó évi március 14-ére egybehivandó közgyűlésnek javasolni fogja osztalék fejében részvényenkint 2.50 pengő (= a névérték 5%-a) kifizetését, előző évi 3.— pengővel (= 6%) szemben, míg a nyereségtöbbletnek a tartalékalap a nyugdijasok tartalékának megfelelő dotálása és az alapszabályszerű levonások után, az 1933. üzletév számlájára való átvitelezését hozza javaslatba.

A Hazai Bank Részvénytársaság igazgatósága e hó 23-án tartott ülésén megállapította 1932. üzletévi mérlegét és zárószámadásait. Az igazgatóság a folyó évi március 9-én tartandó közgyűlés elé oly javaslatot fog terjeszteni, mely szerint a 422.772.68 pengőben kimutatott tiszta nyereségből részvényenkint 1.— pengő osztalék fizettessék, a tartalékok javadalmazására pedig 75.000 pengő fordittassék, miáltal a nyilt tartalékok 7,950.000 pengőre emelkednek.

Az 1932. év végén a bank 24,045.541.27 pengő idegen tőkét kezelt, mely tételnél az előző évvel szemben csupán jelentéktelen visszaesés mutatkozik. Az intézet külföldi kötelezettségeit, melyek tulnyomóan az érdeköréhez tartozó vállalatoknak nyujtott elfogadványhitelekért vállalt kezességekből adódnak, az „Egyéb hitelezők" címén kimutatott 3,227.873.38 pengő foglalja magában. A váltótárca 17,062.303.93 pengő állományt tüntet fel. Az intézettel évtizedek óta összeköttetésben álló vidéki pénzintézetek leszámitolási hitelei — ezek különleges helyzetére való tekintettel — csorbitatlanul fenntartattak, az ezzel járó nem jelentéktelen kamatáldozat ellenére. Az adósok tétele — fedezetlenek — értékpapirokra, egyéb fedezettel biró adósok, valamint nyilt hitelek) 16,029.812.35 pengőt tesz ki. A 260/933. számú miniszteri rendelet határozmányainak figyelembevétele mellett az értékpapirtárca 2,533.904.76 pengővel, a vállalatoknál fennálló részesedések pedig 4,729.712.97 pengővel szerepelnek. *Szécsi* Pál alelnök-vezérigazgató bejelentette az igazgatóságnak, hogy korára és több mint félévszázados banktevékenységére való tekintettel nyugalomba kíván vonulni. Az igazgatóság Szécsi Pál ezen megmásithatatlan elhatározását a legőszintébb sajnálattal vette tudomásul. *Erney* Károly, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület alelnök-vezérigazgatója meleg szavakkal méltatta Szécsi Pál kiváló érdemeit és javaslatára az igazgatóság ezek elismeréseképpen és attól az óhajtól vezéreltetve, hogy a bank irányításában való közreműködését a jövőben se nélkülözze, *Szécsi* Pált elnökévé választotta. Vezérigazgatóvá az igazgatóság dr. *Rapoch* Jenő m. kir. kincstári főtanácsos, ügyvezető-igazgatót nevezte ki

A Nemzeti Hitelintézet megállapitotta mérlegét, amely 2 millió pengő alaptőke mellett *30.946 pengő tiszta nyereséggel zárul.* Az intézet 13-ik évi közgyűlését március 10-én tartja meg.

A **Gschwindt-féle szesz-, élesztő-, likör és rumgyár** 1932. évi zárószámadásaiban 2.7 millió P alaptőke mellett az előző évről áthozott 48.563 P nyereségmaradványon kívül *1,245.735 P tiszta nyereséget mutat ki 350.000 pengőnek az értékcsökkenési tartalékba való utalása után.* A vállalatnak a részvénytőkén kívül 2 millió 600.000 P tőketartaléka, 1,400.000 P tartalékalapja és 4.400.000 P értékcsökkenési alapja van. Az 1,245.735 P tiszta nyereség tehát oly eredmény, amire alig van példa az 1932-i üzleteredmények történetében. Az elismert vállalati nyugdijpénztár vagyona 1,554.241 P, a külön nyugdijalapé 856.085 P, míg a *Gschwindt* György Rokkantalap 129.725 pengővel rendelkezik.

Az utolsó budai „nyenyerés"

Találkozás egy 1000 éves hangszerrel

Minap gyalogosan ballagtam át a Margit-hídon, hogy az óbudai hegyek hófedte panorámájában gyönyörködhessek s amint átérek a Margit-körútra, egy érdekes alak ragadta meg figyelmemet. Toprongyos öregember haladt előttem, kezében vastag kampósbottal, hátán pedig bőrszíjon valami furcsa alkotmány lógott. Első pillantásra nyaknélküli nagy és vastag hegedűnek látszott, barnapiros nemes faanyaga patinás volt a rárakódott piszoktól, de amint jobban megszemléltem, kétségtelenné vált, hogy amit az öreg a hátán visz, nem egyéb, mint egy ősi *„nyenyere"* éspedig alighanem az utolsó, mely Budapesten a Néprajzi Múzeum szekrényein kívül látható.

E hangszert *„nyenyere"* vagy *„tekerő"* néven ugyanebben a formában kb. 1000 éve ismeri a zenetörténet. A középkorban egész Európában el volt terjedve s éppoly népszerű volt, mint a zongora, melynek előfutára is, de éppen úgy egyesíti magában a gitár és a hegedű alapelveit, ahogy mindjárt látni fogjuk, csakhogy itt a vonót egy forgatható fakorong helyettesíti. A nyenyerét már a X. században ismerték *organistrum* néven, a XIV. században neve *symphónia* (mert egyszerre több hangot adott), a XVI. században francia neve *vielle*, németül pedig *Dreh-*, vagy *Bauerleier*. Érdekes, hogy a XVIII. században, a pásztorjátékok divatjakor, *kedvenc hangszere volt a francia arisztokratáknak*, az azóta szintén divatját multa dudával együtt. Külön komponistái és virtuózai voltak s például *Schubertnek: Leiermann* c. híres dala is e hangszerre vonatkozott. Ezután azonban teljesen háttérbe szorult, kiment a divatból, koldushangszerré vált, mert más, jobb hangszerek terjedtek el. Ma már Európában csak egyes „szigeteken" található, ott is csak csekély számban éspedig a Pyreneusokban, Déloroszországban és nálunk Magyarországon, de csakis Szentes és Kiskúnlakháza vidékén. E helyeken a háború előtt még több ilyen *nyenyerés* vagy *tekerős* élt, mint ahogy nálunk e régi nyugati „forgó-lant" játszóit elnevezték, most azonban már ott is csak 2—3 van, azok is távoli tanyákon laknak s nehezen hozzáférhetők.

Maga a hangszer vékony deszkákból összeállított, testes hegedűhöz, vagy gitárhoz hasonló rezonátor-szekrényből áll, nyaka nincs. Ennek helyén, balkéz felől van a 4 fa hangolókulcs, melyről 4 bélhur húzódik a hangszer jobbkéz felöli oldalára erősített fakorongra. A kerek, gyantázott fakorong tengelye forgattyúban végződik s ennek csavarása által a 4 húr egy állandóan búgó kvint akkordot ad: ez a kíséret. A melódiát a balkéz játssza éspedig akként, hogy a hangszer mellső oldalán apró lyukakba beillesztett 2 sor fapálcikát nyomogat a melodiához mért sorrendben az *egyik húrra*. A keletkező zene nem kellemetlen, sőt, — fúvóhangszerrel kísért harmoniumhoz hasonlit.

Néhány év előtt a Városligetben és a Népligetben nyári vasárnapdélutánokon még lehetett látni egy vak öregembert, akit kis fiú vezetett egy-egy terebélyesebb fa alá, ahol leült, térdére fektette a nyenyerét, játszott rajta s énekelt is hozzá, de ez már nem él „egy albérlője ütötte agyon civakodás közben.

Most úgy látszik már csak a Margit-körúton látott öreg az egyedüli, ki e hangszeren itt játszani tud. Neve: *Szabó* István, szintén kiskúnlacházai származású és született 1857-ben, tehát most *76 éves*. De azért frissen kocog a budai aszfalton a kopott télikabátban, csak a szemei pislognak hályogosan a vastagüvegü okuláré mögött. Hangszerét egy már kihalt alföldi család hagyatékából vette meg s *ő maga 3—400 évesnek tartja*. A III. kerület egy kis kocsmájában van az állandó tanyája ennek az utolsó budai „nyenyerésnek", akinek halála után alighanem örökre el fog hallgatni nálunk ez az érdekes, kiveszőben lévő, 1000 éves ősi hangszer.

Margittay Richárd dr.

BRIDGE

Rovatvezető: **Csemiczky László.**

Üdvözlöm kedves Olvasóimat!

Mielőtt első beszélgetésünket megkezdeném bemutatkozom. Nem vagyok öreg és nem vagyok fiatal, olyan kissé öreg fiatal vagyok. A bridge nem szenvedélyem és nem azért játszom mert sport, mert divat, hanem azért, mert szellemes, szép és szórakoztató játék és mert gondjaimat — ha percekre is, de, — elűzi. A bridge nekem és oly sok bridgebarátnak narcoticum és inkább hódolok mértékkel a bridge-nek, mint mértéktelenül az alkoholnak, a nicotinnak vagy a coconak. Ennyit magamról és engedjék remélnem, hogy gyakori hozzászólásokkal Önöket megismerni nekem is alkalmam lesz.

A bridge-et 4—5 esetleg 6 személy játsza két csomag Wist (bridge) kártyával, minden csomagban különböző színben 13—13, összesen 52 lappal, a két kártyacsomag csak abban különbözik egymástól, hogy az egyik piros, a másik kék hátlappal van. A négy szín közül a legértékesebb a pikk (fekete falevél alak), utána a kör (piros szív), majd káro (négyszögletes piros) és végül a treff (fekete lóhere alakkal), a legmagasabb érték az ász Á (a középen egy a fenti jelzésből), majd a király K (férfi koronával), — a koronát hej, sokszor nem érdemli meg —, dám D (nőalak), bub vagy bubi B (férfi alak), ezeket követi 10, 9; 8; 7; 6; 5; 4; 3; 2, tehát összesen 13 lap. A játékosokat a következőleg jelöljük:

Nyugat Ny, Észak É, Kelet K, Dél D, vagy Y A B X

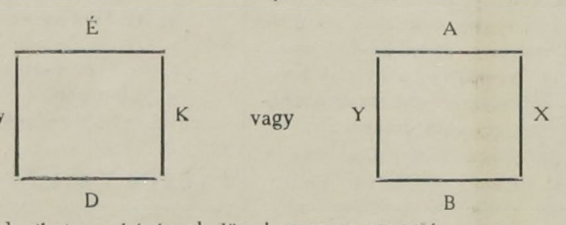

A játékosok helyeiket sorshúzással döntik el, aki a legnagyobb (régebben a legkisebb s a legkisebb a treff ász volt) értékü lapot huzza, az választ helyet és játszik az utána következő legnagyobb értékű lappal, a két alacsonyabb szintén együtt játszik.

Az osztást a helyválasztó kezdi a tőle balkézre ülő játékos által összekevert lapokkal olyképpen, hogy a kártyacsomagot a jobbkézre ülő játékossal megemelteti és az emelés után egyenként balra haladva teljesen leosztja az első lapot a balkéz, az utolsót az osztó kapja. A húzás a piroscsomaggal, míg az osztás megkezdése a kék csomaggal történik. Az osztás ideje alatt a partner a másik csomagot megkeveri és jobbra elhelyezi. A játszma lejátszása után kitől az összekevert kártya balra fekszik, jobra átemeli, megemelteti és hasonlóan oszt. Ebből következik, hogy ugyanazon pár mindig ugyanazzal a színü csomaggal fog osztani.

A leosztás után kezdődik a játék, mely két részből áll: a licitálás- és a lejátszásból, a játékos ellen játszó pár játéka az ellenjáték Ezek mindegyike úgy a licitálás, mint a lejátszás és az ellenjáték egyformán fontos s jó játékos csak akkor lesz, ha a licitet és az ellenjáték megtanulását különösen ambicionálja, a lejátszás maga a legkönnyebb, bár igen gyakran ez is nagyon szép probléma *

Az első egy-két beszélgetésünk után szeretném, ha kedves Olvasóimmal összeülhetnék egy budai vendéglő vagy kávéház külön-termében, hogy gyakorlatilag is bemutathassam a játékot és megmondhassam ,hogy mi volt jó és mi miért nem volt helyes. Ugy hiszem, hogy a BUDAI NAPLÓ részére e célra ingyen termet is fognak rendelkezésre bocsátani. A *Budai Napló* előfizetőinek és hozzátartozóinak a mi közszeretetben álló Főszerkesztőnk a gyakorlati tanitást is ingyen, ajándékképpen adja, míg a nem előfizetőknek azért lesz szintén ingyenes a tanítás, hogy alkalma legyen lapunknak újabb barátokat és jóakarókat szerezni. A helyre vonatkozó indítványokat kérem a szerkesztőségbe küldeni „bridge-rovat" jelzéssel.

Február 26-án nívós bridge-verseny volt Budán a *„Claridge"-vigadóban* osztott lapokkal. Az egyik érdekes játszma a következő volt:

Osztott: Kelet. Pikk: 10, 7, 4; Kör: Á, 8, 5, 4; Káró: B, 5; Treff: 9, 8, 5, 3.
Dél: Pikk: 9, 8, 6, 5, 2; Kör: D, B, 10, 9; Káro: nincs; Treff: Á, 7, 6, 4.
Nyugat: Pikk: Á, K, D; Kör: K, 6, 3; Káró: Á, K, 9, 7, 6, 4, 2; Treff: nincs.
Észak: Pikk: B, 3; Kör: 7, 2; Káró: D, 10, 8, 3; Treff: K, D, B, 10, 2.

A *másik* játszma:
Osztott Kelet: Pikk: 8; 7; 5; 3 Kör: 7 Káró: D; 6; 2 Treff: B; 6; 4; 3; 2.
Dél: Pikk: Á; B; 4 Kör: Á; D; B; 8; 3 Káró: B; 7 Treff: K; B; 5.
Nyugat: K; D; 2 Kör: 10; 5; 2 Káró: Á ;K; 9; 5; 3 Treff: 10; 9.
Észak: Pikk: 10; 9; 6 Kör: K; 9; 6; 4 Káró: 10; 8; 4 Treff: Á; D; 7.

Kérdésünk, hogy mi a leghelyesebb licit és mi a helyes játék. A legjobb megfejtők között *Culbertson* **„Kék Könyvé"-***nek egy példányát* sorsoljuk ki. Megfejtési határidő: 1933. március 14, megfejtés március 19.

Levélbeli kérdezéseknél válaszbélyeget kérek.

KI KELL köszörülni a csorbát!
Speciális beretva, tyukszem vágó kés, manikűr és fodrászolló, vágó, szúró szerszámok stb. szakszerű köszörülése
SURÁNYI ÉS TÁRSA
VILLANYERŐRE BERENDEZETT MŰKÖSZÖRÜLŐ-ÜZEMÉBEN
II., MARGIT KÖRÚT 30.
Ferencesek templomával szemben

A SZÉP NŐI KÉZ SZEBB LESZ, HA ENGELTHALLER ÉS NÁD KEZTYÜT VISEL
Mérték utáni készités, átalakitások, javitások, tisztitások
Árai a legolcsóbbak
II. Margit krt. 15.
Zárda-u. sarok.
Új üzlet: I., KRISZTINA-KRT. 32.

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda—Akvinkum
Későőszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Budapest
RIVIERÁJÁN
a Gellért-fürdőnél, a hatholdas Batthány-őspark tőszomszédságában, a főváros legelőkelőbb villanegyedében, a Nagyboldogasszony-utja 9. alatt már épülő tizenegyedik társas villánkban májusra, a Mányoki-ut 7. (Kelenhegyi-ut 24.) alatt épitendő társasvillánkban augusztusra, a Pasaréti-ut 1. számu, közfeltünést keltő társasvillánkban azonnali beköltözésre jutányos fixáru, saját tulajdonjogu, remekszép kétszoba-hallos, továbbá 3—5 szoba-hallos, saját-kertes lakrészek kaphatók. Páratlan otthon. A legbiztosabb tőkebefektetés; bérbeadás esetén kamatjövedelmét megkétszerezheti! Dijtalan prospektus tervekkel.
CENTRUM
Házépitő Vállalat
Horthy Miklós-ut 9. Tel.; 693-01.
Értékálló tőkebefektetés!
Bérbeadás esetén cca. 7 százalék jövedelem!

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron HUBERT
Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

Telek

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

Lakás

SZÉNATÉRNÉL
Ujonnan épülő házban modern 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban
1933. május 1-re
KIADÓK.
Felvilágositás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező építésznél Mélin Antal építőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon; 506-24.

Erkélyes garconlakás, kertes villában, villamos-autobusz megállónál, májusra kiadó. Ugyanitt garage azonnalra, fűmikor, I. Budakeszi-út 1/D vagy telefotéssel. Érdeklődés házfelügyelőnél bárnon: 4—5-ig 298—92.

3 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt garcon lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél bármikor. I. Logodi utca 63. vagy 4—5-ig telefonon 298—92.

Krisztinaországban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

VÁROSMAJOR-PARK társasvilla Maros-utca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P, semmi mellékköltség. Leköthető vitéz Darvas Lajos mérnöknél, Királyi Pál-u. 20., telefon: 86—2—96.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-ucca 7, Vak Bottyán ucca 4., Fadrusz ucca 6., háromeves házakban *kilátásos*, erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal*, központi fűtéssel, melegvízzel, vagy anékül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FŐLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Au. 527—80. (2)

Ház

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7. VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltételek.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

SZALFÉTER EDE
Üveg- és porcellánkereskedés, üvegezési- és képkeretezési vállalat fióküzlete egyidejü megszüntetésével I, KRISZTINA KÖRUT 83 alól I, KRISZTINA KÖRUT 77 SZÁM alá költözött TELEFON: 50-2-36

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Alkalmi nyomtatványok
a Budai Napló nyomdájában
I., Bors-utca 24.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.

Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96. Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

XXX. évf. 1115 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 március 12

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

A legnagyobb kérdés

Buda életében az, hogy miképpen tudjuk értékesíteni, elsősorban a budai polgárok érdekében, de azontúl az egész város és az egész ország érdekében azokat a kétezer éven túl is világszerte közismert gyógyerőket, amelyek a budai földből mérhetlen mennyiségben buzognak föl. Ennek a szerencsétlen városnak semmi egyebe sincsen, mint az a sok száz gyógyforrás amely itt buzog — részben föltárva, kisrészben használva, de — semmi esetre sem oly mértékben kihasználva, ahogy megérdemelné és szolgálná egyúttal a polgárság jólétét.

Buda fürdőváros központjába került most a Tabán. Fekvése, adottsága még azokat is komoly gondolkodásra készteti, akik ezt a megoldást nem tartják a legszerencsésebbnek. A Belvárossal szemközt fekve, talán legközelebb érhető el a pesti parton épült és a világ idegenforgalmában elismert szállodákból, sőt kellő monumentális építkezés mellett látképes hatásokat is kiváltó városrész ez és föltétlenül emeli értékét a Gellérthegy közelsége, amelyet elvégre mégis csak be kell vonni e világváros életébe és kihasználni mindazt, amit gyógyfürdők nélkül is kínál ez a hegy.

A legegyszerűbb dolog volt kiadni a jelszót, hogy „. . . a Tabánt tegyük a fürdőváros központjává." Teret nyújtana erre eleget, mert lebontásra ítélt városrész, köztulajdonban van minden talpalatnyi földje és azt tehetik vele állam és város, amit jónak látnak. Más kérdés, hogy a fürdőváros központja számára alkalmas-e ez a terület, ez a domboldal, amely ma sivárságával dísztelenìti a várost.

Két évtized előtt a Budai Napló sokszor vitatta azt a kérdést, hogy a *történelmi hagyományok alapján* intézve a Tabán kérdését„ a királyi palota környezetébe, annak mintegy hátteréül föl kellene építeni az „ország városát" oly értelemben, hogy minden törvényhatóság ide építené a maga palotáját, ahol helyet adna a Budapestre érkező és a törvényhatóságot képviselő diginitáriusoknak és helyet adna egyúttal a megyében élő szegénysorsú családok fiainak, akik itt képeznék ki magukat az élet számára, hogy azután otthon értékesítsék tudásukat. E törvényhatósági paloták földszintjén megtalálná úgy az ország, mint az ittjáró idegen nép izléses boltokban mindazt, amit a megye, vagy város különlegességben, vagy eredetiségben termel. Valóságos országos kiállítás volna itt állandóan és a paloták felsorakoztatnák egész Magyarországot, pompás címerekkel díszítve, az illető vidék stílusában építve, úgy, hogy néprajzi tekintetben is valóságos különlegesség volna ez az új városrész. Ezt a tervet, mely annakidején városnál és kormánynál kedves fogadtatásra talált, megzavarta és elsöpörte a világháború az iránta érdeklődő államférfiak és politikusok leléptek régen a szereplés színteréről s köztük talán *Bárczy* István az egyetlen, aki ma is szeretettel foglalkozik ezzel a gondolattal.

A fürdőkérdés komoly elintézése érdekében oly sok nézet, terv, elgondolás merült fel, hogy szinte zavarják ma már a kérdést, ahelyett, hogy tisztáznák. Valamely hatalmon lévő egyéniség ötletszerűen felvetett eszméjét fölkarolják, továbbadják, propagálják, kicsinyes udvariasságból alantasai, vagy párthívei, — érdekelt építészek tervezgetnek ily irányú építkezéseket, — vállalkozók sürgetik ezeket a megoldásokat, hogy munkához jussanak és meddő vita folyik e tervek felett, amelyek elégnek, a saját tüzükben, tarthatatlanságuk miatt.

Nem akarjuk azt mondani, hogy a tabáni megoldás is ilyen terv, de mindenesetre óvatosan kell foglalkozni vele. Bizonysága annak, hogy állandóan a Tabán „őslakosságáról" van szó, holott az az őslakosság már húsz év előtt kivándorolt innen eladván házát, telkét a városnak, vagy a Közmunka Tanácsnak. Akkor is elkövettük azt a hibát, hogy ezt a nagyrészt hajósemberekből álló őslakosságot kitelepítettük, szélnek eresztettük, ahelyett, hogy áttelepítettük volna a téli kikötő mellé és pénz helyett kész, új, festői szépségű városrészt építettünk volna számukra, megalkotva Európa központjában a nagyarányú melegvizű téli kikötőt.

A második hibát ott kezdjük elkövetni, hogy reumás betegek számára az eléggé meredek tabáni hegyoldalban igyekszünk fürdővárost létesíteni. A reumás beteg nem keresi a hegyet, tehát csak a Tabán alja kerülhet szóba, mint a budai világfürdő központja. Ez pedig kevés. Ezt a területet föltétlenül ki kell terjeszteni folytatólag észak felé és abba belevonni a Horváth kertet is és a Vérmezőt is. Ki kell helyezni a Déli vasút pályaudvarát a Gellérthegy oldalába az Alagút szájához, amely originális megoldást *Sógor* József építész vetette fel a közelmultban e lap hasábjain, amivel rendkívül gyarapodna a fürdővárosnak szánt terület és talán megfelelő mélyfúrások révén számos új forrás is tárható fel itt.

A világfürdő központja nem képzelhető el *hatalmas fürdőpark nélkül*, ahol délutánjait és estjeit töltené el a legkellemesebben a fürdőző vendég, aki délelőttjeit a kúrának áldozná. Erre a célra a legalkalmasabb a Vérmező és némi bontások után a vele kapcsolatba hozott Horváth-kert.

Az építészek tervező munkája tulajdonképen akkor kezdődik, amikor a fürdőközpont számára a területet kijelöltük, mert csak akkor képes elgondolni a maga alkotását az építőművész, ha tisztában van annak környezetével, céljával és hivatásával. A fürdőváros építése minden tényező meghallgatása után nem olyan egyszerű néhány épületre szorítkozó tervet kíván, mert nagyon sok kérdést kell megoldani ezen a területen és azok mindegyikének összhangban kell állania egymással. A kórházak, szanatóriumok, penziók, a szórakoztató helyek, a szállodák, orvosi rendelők, központi irodák, a világkaszinó és sok más olyan intézménynek az építéséről van szó, ami mindent nem lehet egyszerű utcasorokba felépíteni. Ezekre *világpályázatot* kell hirdetni, még pedig „eszmei" pályázatot, hogy minden ép gondolat és eredeti elgondolás köztudomásra jusson és rendelkezésre álljon, amikor a „kiviteli" tervek elkészítésére sor kerül.

A kérdés nem megoldhatatlan, de nem olyan egyszerű, ahogy azt sokan hiszik, akik felületes lelkesedéssel vélik elintézhetni ezzel a budai világfürdő jövőjét.

Segitsünk a tisztviselőn!

— Miképpen kártalanitsuk a fizetés csökkentését —

Petracsek Lajos orszgy. képviselő inditványa

Sok keserűséget vált ki a tisztviselői karban a fizetések csökkentése, ami magyarázható ugyan az állami költségvetés kiegyensúlyozásával és nemzetgazdasági szempontból lehet nagy igazság, de az egyes embert igaztalanul és nehezen sújtja. Németország vaskézzel megtette azt, *letörte a megélhetést befolyásoló árakat* az egész vonalon, ami lehetővé tette a leszállított fizetésű tisztviselők megélhetését. Magyarországon eddig nem mertünk hozzányulni az életstandard alapját képező bevásárlási árakhoz, de okvetlenül *le kell törni itt is az árakat*, hogy megteremtsük a belső békét és megnyugtassuk a tisztviselőket. A kormány elindult már ezen az úton és első lépése a *lisztforgalmi adó eltörlése volt*. Ez lehetővé teszi, hogy a 44 filléres kenyér helyett 24 filléres kenyér kerüljön a piacra, sőt a rozskenyér még olcsóbban is. Ez kihatna minden iparcikk olcsóbbodására. Az így elért olcsóbbodás és ezzel kapcsolatosan az olcsóbb megélhetés föltétlenül fokozódni fog még e nyáron. A hús ára azzal szállítható le, hogy a termelőtől a fogyasztóig felmerült költségeket csökkentjük. Az árnak csak a harmadát keresi a gazda és a közvetítő kereskedelem drágítja a hús árát, mely így *lecsökkenthető 40 %-kal*. Ezzel kiegyensúlyozható Budapesten a tisztviselők 35%-os levonása, mert arányba jutna az elért olcsóbbodással, ami viszont az *általános forgalmat növelné*, mert a tisztviselő ismét abba a helyzetbe jutna, hogy másirányú szükségleteit fedezhesse.

Ezt az irányzatot szolgálja az *Egységes Polgári Párt* az egész vonalon és azt magáévá tette dr. *Kozma* Jenő is, aki elsőrangú társadalmi kérdésnek tekinti a tisztviselők helyzetének olyan kiegyensúlyozását, amely a bevételeket összhangba hozná a piaci és a termelési árakkal. *Petracsek* Lajos dr. rendkívül tartalmas beszédben és gyakorlati alapon fejtegette ezt a Zugligeti Egyesület legutóbbi ülésén és az ott jelenvolt tisztviselők meleg óvációban részesítették úgy őt, mint *Oszoly* Kálmánt, aki a Városházán ért el rendkívül sikert beszédével és a maga álláspontját fogadtatta el a székesfőváros közgyülésén.

Tudtunkkal a kormány is keresi itt a megoldásokat és igyekszik annak lehetőségét megteremteni.

Buda fürdőinek kapcsolata Kelettel

Hozzászólások Tausz Béla dr. előadásához

a Hollós Mátyás Társaság előadóestjén

II.

Az értékes anyag, amelyet *Tausz* Béla dr. terjesztett előadásában hallgatósága elé, amint azt a mult számunkban részletesen ismertettük, az ott megjelent szakembereket arra késztette, hogy a maguk észrevételét fűzzék az előadáshoz, ami értékes felszólalásokra adott alkalmat.

Ezeket ismertetjük az alábbiakban.

NEMES JENŐ GYÖRGY DR.
v. fürdőorvos.

Tausz Béla dr. munkásságát minden magyar orvos példájául állította. Példátlan az a nemtörődöm politika, amellyel a magyar orvosok nagyszerű — 2000 éves gyógyvizeinkkel szemben állást foglalnak. Tausz Béla előadásához hozzáfűzi, hogy éppen

a török hódoltság alatt élték a budai fürdők első virágzási korukat és egy új reneszánsz a keleti népek nélkül el sem képzelhető.

Egyenesen balneologiai slágernak tartja azt, ha a török és mohamedán népeket azzal csábítjuk ide, hogy ugyanabban a bazenben fürödhetnek, ahol Sokoli Musztafa pasa gyógyult.

TÁBORI KORNÉL

szerint lépten-nyomon érezhető hiány hogy

nincs megszervezve az orvosok informálása,

ami a magyar fürdői gyógytényezőket illeti. Kifogásolta ezt egy kiváló egyetemi tanár is, reumakórház és a tudományos vizsgálat dokumentálása nélkül nem is várhatjuk az orvosoktól, a nagyarányú propagandát. Balatonfüreden az orvoshetek alkalmával készült statisztika igazolta, hogy *az egyik évben 44, a másikban 51%-a az orvosoknak nem ismerte előbb a Balaton gyógytényezőit.* Maga Budapest sem nyujt az orvosoknak áldosan méltatni és megszervezni a keleti propagandája körül, amelyet *ez a Hollós Mátyás Társaság a maga körében oly szivósan igyekszik érvényesiteni.* Kimutatta, hogy menynyire nem ismerik még nálunk a keleti rezervoár jelentőségét. Egyiptomból nyár elején áramlik a jómódú emberek egész hosszú sora a Levante felé és ott szétoszlik, *de éppen Budapestre alig jön belőle.* Éppilyen a helyzet a távolkeletről félévi, egyévi szabadsággal és könnyű pénzzel érkező tisztviselőknél és más jómódúaknál. Megvilágította az előadó, hogy az ilyen

Európa felé áramlások helyeit,

úgynevezett csómópontjait kell gondunkra méltatni és megszervezni a kiválasztott helyekre irányuló propaganda rendszerét.

Török nyelvű kitünő propagandafüzetet csináltak már, de sajnos még nem nyomtatták ki. Ujabban a MÁV kitünő propagandaakciókat érlel meg és nagyon komoly áldozatokat hoz. Legalább azokat hagynák dolgozni, akik valóban rátermettek. Aki közelről figyelte dr. Tausz Béla munkáját az Idegenforgalmi Szövetségnél, az átérzi a mai előadás jelentőségét és megokoltnak tartja a neki átadott köszönetet, de azt is, hogy az összehordott igen értékes adatok logikussá teszik a propaganda munka folytatását fürdőink érdekében.

PÁVAI VAJNA FERENC DR.
bányafőtanácsos, főgeológus

Valamikor messze földön csak Budán voltak fürdők, most a vidék s a külföld fürdőivel kell konkurrálni. *Tausz* Béla szerint valamikor tizenhat termális fürdője volt Budának. Ma összesen csak nyolc van. Beigazolódott, hogy a régi források veszélyeztetése nélkül lehet új kútakat furni. Csináljunk annyi fürdőt legalább Budán, mint amennyi régen volt s akkor többen jönnek a többféle fürdőbe és többen keresnek. És csináljunk keleti szokásoknak megfelelő fürdőket. Addig pedig, amig elegendő pénzünk lesz a fürdők propagandájára, becsüljük meg s ezzel serkentsük az olyan ügyünkért lelkesedő embereket, mint *Tausz* Béla és Viraág Béla, akik évekig önzetlenül, szóval, írásban, privát levelezésben és személyes kalauzolással propagálják Budának fürdőügyét. Ez a szájbólszájba, kézről-kézre adott propaganda érleli ki a nagy keleti propagandát is.

BÁNLAKY GÉZA

A budai gyógyfürdők ezidőszerint, mint

rheuma fürdők ismertek

és azok prpagandája is ebben az irányban történik. A reumás megbetegedések azonban a legföképpen az északi államokban gyakoriak. Ha gyógyfürdőink betegforgalmának fokozását a Kelet felől várjuk, úgy ki kell fejlesztenünk azokat a gyógytényezőinket, amelyek a keleti népek által frekventált fürdőhelyek — Karlsbad, Marienbad, Gastein stb. — gyógyhatásait pótolhatják. A budai *keserűvizek*, a *Hungária* gyógyforrás és a *Becsey* Antal és *Pávai Vajna* Ferenc kezdeményezésére

a Rudasfürdő mellett feltárt újabb források ivókurái és rádiumos fürdői adják meg ennek lehetőségét.

A Rudas-fürdő környékének rendezése, ivócsarnokának és gyógyszállójának kiépítése a főváros fürdőfejlesztési programjának legsürgősebb és legtöbb eredményt igérő feladata.

Drótkötélpálya a Zugligetben

Kiépül a Kutvölgyi-ut

— A Zugligeti Egyesület értekezlete —

A budai hegyvidék fejlődésének útjából előbb el kellett takarítani azokat az akadályokat, amelyek ezt a fejlődést gátolták. Tudjuk azt, hogy a *Hüvösvölgy* fejlődésének egy évszázad óta útját állta a *vizivárosi temető* és vele szemközt a *Drasche féle téglavető*. A *Zugliget* fejlődése azon a kis darabka lóvasuton mult, amely a Budakeszi úttól a Szarvas-ig vitt. Ennek a vidéknek a főútvonala a Kútvölgyi-út nem futott be a városba, hanem elakadt a vizivárosi temető felett. Csakis *Kozma* Jenő dr. szívós, kitartó munkájának köszönhető, hogy a Pasarét felé megnyilt az út a téglavető és az agyagbányák beszüntetésével és a Kútvölgyi út is kiépül a felhagyott vizivárosi temetőn át. Ma már hisznek, ma már bíznak benne a Zugliget polgárai, hogy ez a hosszú időn át elzárt terület végre megnyilik és belekapcsolódik Budapest életébe. Néhány lelkes ember, mint *Manninger* Vilmos dr. professzor, *Oszoly* Kálmán iskolaigazgató és városi biz. tag, *Wladárczyk* József dr. főorvos és újabban *Petracsek* Lajos dr. orszgy. képviselő, a szabaddá tett útakon viszik erővel és lelkesen előbre ennek a városrésznek az ügyét, ahol talán a közeljövőben *Pávai Vajna* Ferenc tud majd olyan csodavizet kifurni a földből, amely ezt a körülzárt csendes völgyet a *világfürdő egyik fontos részévé* tudja avatni.

Ezek a kérdések foglalkoztatták azt az értekezletet, mely e hó 4-én folyt le — alkalmasabb középület hiányában — a Kloze-féle „Szarvas"-hoz címzett vendéglőben. Talán azért itt, hogy mint egy intőjelül szolgáljon a jövő számára, mert ezen a helyen száz évvel ezelőtt még egy nagyhirű, mintegy 70 fürdőszobával rendelkező, hévizi kénes fürdő állott, amelynek nemcsak az épülete pusztult el, de még dús forrása is elkódorgott és csak itt-ott találni nyomát valamely új épület alapozási munkálatainál. Geológus számára nem lehet oly nehéz ez a feladat, hogy ezt a forrást újból megtalálja.

Az értekezletnek különös súlyt adott az, hogy megjelent azon *Ripka* Ferenc dr. udvari tanácsos, ny. főpolgármester is, akinek előre bejelentett megjelenése rendkívül sok érdeklődőt vonzott az értekezletre, köztük *Petracsek* Lajos orszgy. képviselőt és *Hubert* Vilmos, a Budai Iparosok és Kereskedők Körének ü. v. elnökét, azonkívül a Budai Társaskör számos tagját és természetesen a Zugligeti Egyesület színe-javát.

A vendéglős kitünő halászlét tálalt föl és vacsora után

MANNINGER VILMOS DR.

elnök üdvözölte a vendégeket és megnyitotta az értekezletet.

WLADÁRCZYK JÓZSEF DR.

főtitkár tett ezután jelentést elsősorban az ujonnan belépett tagokról, — a Kútvölgyi-út meghosszabbításáról és más folyó ügyekről, amely ügyekben ügybúzgón járt el *Oszoly* Kálmán társelnök, amit neki Manninger elnök külön is megköszönt. Általános érdeklődés között szólalt föl ezután

OSZOLY KÁLMÁN,

aki szintén köszöntötte a vendégeket és hölgyeket, külön is kiemelve *Ripka* Ferenc és *Petracsek* Lajos jelenlétének súlyát, üdvözölve egyúttal *Hubert* Vilmost, a Budai Iparosok és Kereskedők Körének elnökét. Azután rátért a Zugliget legaktuálisabb kérdésére:

a Jánoshegyre vivő drótkötélpályára

amely csaknem egy kilométer hosszú és 489 méter magasságba visz föl. Az alsó állomása a Kácser-féle vendéglőnél volna, mely szintén 261 méter magasságban fekszik a tenger színe felett. Ennek az új drótkötélpályának a vállalkozója Hantos István és felépítése egy félmilliárd pengőbe kerül. Két kocsi járna állandóan fel-le és a viteldíjat 1 pengőben állapítanák meg. Hasonló tervvel foglalkozik a BSZKRT is.

Évek óta vajudó kérdés nyerne végre befejezést azzal, hogy a *Kútvölgyi-út als szakaszát tavasszal megépitik.* A tervek már készek, csak néhány régi sírhelynek a kérdése tartóztatja a munka megkezdését, amelyet *Kozma* Jenő dr. is már megsürgetett. Rátért azután a hétköznapi kérdésekre, amilyen többek között az elektromos művek által számított 12%-os kamat leszállítása 6%-ra, — az

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot
tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, ólommérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Iyókúra

Árnyas-út egyik oldalának gyalog úttal való ellátása és végül részvétét fejezte ki *Wladárczyk* József dr. főtitkárnak, aki az édesanyját temette el. Oszoly fáradozásait Manninger Vilmos köszönte meg és utána még megvitatták az útszabályozás és útburkolás költségeinek várható eredményét, mert az nem lehet egyforma a belvárosával.

A vita befejeztével *Aigner* Ottó szólalt föl és ismertette a Zugligeti Egyesület multját, méltatva *Zerkovitz* Imre dr. munkáját, köszöntötte *Manninger* Vilmost és *Oszoly* Kálmánt, akiknek vezetése alatt a fejlődés gyorsabb tempóban halad és az egyesület tekintélye megnövekedett. Majd rátért *Oszoly* Kálmán működésére, aki vezérszerepre hivatott a budai hegyvidék e részén, mert, ahogy az események mutatják, ő veszi át *Perczel Béla* örökét. Megköszönte neki a tisztviselők fizetéscsökkentése ügyében mondott hatásos beszédét, melynek következtében a közgyűlés is az Oszoly által képviselt álláspontot fogadta el. Az egyesület további sikereire emelte poharát.

Általános figyelem között szólalt föl ezután

RIPKA FERENC DR.

és megköszönte a kedves üdvözléseket. Szívesen veszi fel a kapcsolatot újból e vidék polgárságával, ahova Szebeny, Hegedüs és Perczel társaságában járt. Méltatta az elnökség érdemeit és azt a haladást, amely a Zugligetben tapasztalható. Összehasonlította Budapest helyzetét Páris helyzetével, ahol most járt és ahol a látható fénynél nagyobb és sötétebb az árnyék. Páris idegenforgalma 20%-ra apadt le, holott Budapesté alig változott. Különösen kiemelte *Kozma* Jenő dr. érdemeit, aki az önfeláldozóan dolgozó polgárnak ideálja. Elismeréssel adózott *Petracsek* Lajos és *Oszoly* Kálmán működésének és kijelentette, hogy többet mint amit az Egységes Polgári Párt biztosított e vidéknek, senkisem tudott volna biztosítani. Végül éltette *Manninger* Vilmost, aki az orvosi kar büszkesége, jószívű, páratlan ember. Örömének adott kifejezést az ezen az estén is tapasztalt polgári összetartás felett és készséggel áll be ide munkatársnak.

A volt főpolgármester szavait lelkes óváció követte. A jelenvoltak azután

PETRACSEK LAJOS DR.
országy. képviselőt

kívánták hallani, aki hivatkozott arra, hogy már programbeszédében rámutatott annakidején, miszerint a budai hegyvidék fejlődésének leghatásosabb módja az, hogy a 600 négyszögöles telkeket 300-ra alakítsák át. Ez tette lehetővé a sűrűbb építkezést, apasztotta a terheket és felépültek az értékes kis otthonok. A bölcs telekpolitika az alapja a hegyvidék fejlődésének. A Zugliget főleg nyaralásra és sportra alkalmas terület és célszerűnek vélné, ha a *főváros megszerezne minden olyan telket, mely biztosítaná a kilátást* és teret adna a sportnak. A drótkötélpálya tervét is már akkor vetette fel és mint egyszerű tagja a közgyűlésnek minden befolyását az irányban érvényesíti, hogy ne a pesti homokra építkezzenek, hanem a hegyvidéket népesítsék be. A gazdasági helyzetről mondott értékes szavait lapunk más helyén közöljük. Őt is kedves óvációban részesítette a hallgatóság és Manninger megköszönte a két beszédet.

Utána még többen szólaltak föl és igyekeztek átvinni a komoly tárgyalások teréről a kedélyes társalgásra a kiválóan sikerült est hangulatát.

A ki nem cserélt lámpák

Az Óbudai Hegyvidéki Szövetség választmányi ülése

Sok keserűség nyilatkozik meg minden érdekeltség ülésén, ahol a telektulajdonosok mondják el azokat a gyakorlati észrevételeiket, amelyek mindegyike magában véve nem látszik nagyhorderejűnek, nem döntő a létkérdésben, de együttvéve mégis egy-egy városrész nyomorúságos helyzetének a tükre.

Az óbudai hegyvidék erős fejlődésnek indult és talán már magas fokon állana, ha nem folytatott volna élet-halál harcot a téglagyárakkal — és nem küzdött volna a bürokrácia olyan botlásaival, amelyek növelik az elkeseredést.

Van ennek a hegyvidéknek olyan útja is, ahol régebben 10 petróleumlámpa adta a világítást. Ezeket mintegy tíz év előtt leszerelték, hogy villanyvilágítással pótolják, de a jó Isten tudja miért, — *mai napig sem cserélték ki.*

Ennek a hegyvidéknek az érdekeit lelkiismeretes gonddal őrzi az Óbudai Hegyvidéki Szövetség, amelynek elnöksége állandóan dolgozik és sok eredményt ért már el. Ülésein komoly polgári tárgyalások folynak, minden fölösleges kellemetlen kérdések nélkül. Mindig csak lehetőségekről van szó, amelyek könnyítenék a lét terheit, ahogy azt az alábbi tudósítás is igazolja.

Az Óbudai Hegyvidéki Szövetség 6-án este tartotta választmányi ülését, melyen

SZILÁGYI KÁROLY

elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg a vasárnap elhunyt Komjády Béláról, a szövetségnek, a nemzeti Stadion ügyben, tanácsáról, erős harcosáról. Meleg szavakkal, örömmel üdvözölte dr. Lugmayer József kormányfőtanácsos, társelnökét, Gizi leányának esküvője alkalmából. Előterjesztései kapcsán jelentette be, hogy a Fővárosi Közmunkatanács is jóváhagyta a szabálytalan bányászás miatt a téglagyárakra kirótt 2000 P-ős büntetést s kötelezte azokat az elbányászott utak helyreállítására. Bejelentette, hogy *Pávai Vajna* Ferenc dr. főgeológus tervezetet nyujtott be a székesfővároshoz, az óbudai hegyvidéknek, az Árpád-forrás felhasználásával való vízellátására. *Szervei* György főtitkár ismertette a gyümölcsfák védelméről szóló hatósági rendelkezést. Ezzel kapcsolatban *Nemesszeghy* Jenő nyug. őrnagy a tagtársak figyelmébe ajánlotta 35 éve használt gyümölcsfakenőcseit, amit a diónak zöldhéjából főz. Főtitkár előterjesztette az elnökségnek azt a javaslatát, hogy az idei közgyűlést márc. 20-án tartsa a szövetség, ha akkor nem lenne határozatképes, úgy április 3-án. *Habermann* Oszkár indítványozta, hogy a szövetség lépjen be a Gyümölcstermelők Orsz. Egyesületébe. *Brezovszky* Emil dr. a vízvezetéki hálózat kiterjesztése ügyében referált. *Hanzel* Mihály ennek érdekében nagy deputációt indítványozott. Hollós István az útépítés ügyében interveniált. *Körösfényi* Gyula a taxiügyben s az utak elnevezése ügyében. *Szmatana* József és *Baradlay* János dr. útmegnyitás ügyben, Kalocsa Ferenc pedig a villanyvilágítási hálózat kibővítése érdekében szólalt fel. Végül Szilágyi Károly elnök bensőséges szavakkal üdvözölte a gyűlésen megjelent főszerkesztőjét a Budai Naplónak. A gyűlésen jelen voltak a felszólalókon kívül: Gaál Ferenc, Kulcsár Sándor, dr. Lugmayer József, Szepessy Jenő és Wellisz János választmányi tagok és Viraág Béla mint vendégek.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Segitsetek, mert elvesznek!

Lieber Endre h. polgármester szózata a nemzethez a gyermeknyaraltatás érdekében

Budapest székesfőváros évenkint sokezer szegénysorsú gyermeket részesít a nyaralás áldásaiban. A mult nyáron a főváros közönségének és a *vidék lakosságának áldozatkész támogatásával* csaknem *tizezer* gyengeszervezetű, fejletlen iskolásgyermek üdülhetett. Ez a szám azonban csak kis hányada annak a megdöbbentően hatalmas fővárosi gyermektömegnek, amely egészségi állapota miatt feltétlenül üdültetésre szorul.

Az inség a tüdővésznek a sokféle testi és lelki kórnak legkedvezőbb talaja. Ebből a talajból nem fog soha kivirágozni a magyar boldogság igérete, az erőteljes új nemzedék! Ne nézzük tétlenül a *nemzet virágoskertjének pusztulását!* Siessünk a gyermek megmentésére! Elsősorban megrongált egészségét állítsuk helyre. Juttassuk őket napfényhez, jó levegőhöz, egészséges környezethez és jó táplálékhoz. Tizenegy éve folytatja sikerrel a székesfőváros ezt a gyermekmentést és hogy nemzetmentő harcát a legmostohább viszonyok között sem kényszerült feladni, azt elsősorban a *haza- és gyermekszerető magyar társadalom* áldozatkészségének köszönheti. Most a gazdasági válság tetőfokán a főváros már nem képes többé erején felüli áldozatokat hozni és azért fordul *Liber* Endre h. polgármester a nemzethez. A magyar társadalomnak kell meghallania a pusztulásra ítélt gyermeksereg segélykiáltását: „Segítsetek, mert elveszünk!" Szükséges a gyermekek *vidéken való* elhelyezése. Támogassák tehát a vidék tehetősei a főváros gyermekmentő munkásságát azzal, hogy akár egyedül, akár közösen összefogva, tegyék lehetővé a testileg leromlott szegénysorsú fővárosi gyermekek csoportos nyaraltatását. A főváros a vidék áldozatkészségét egyenlő mértékben és áldozatkészséggel viszonozza. Igy az 1932 év nyarán több vidéki város és község gyermekeit látta vendégül és látja most is majd Budapesten, ahol őket a kies fekvésű budai hegyek között ingyenesen üdülteti. Kérik, hogy értesítsék az érdeklődők a Budapest Székesfőváros Gyermeknyaraltatási Akcióját, Budapest, IV. Cukor-u. 6. sz. és áldozzon a szent célra, aki áldozni tud.

A betegségek egész sora

így: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a

HUNYADI JÁNOS

keserűvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kíváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei írják elő betegeiknek és a betegek tízezrei írnak róla elismerő nyilatkozatot.

Március 15. A budai ref. templomban a Szilágyi Dezső-téren, reggel 9 órakor *gyermek* és 10 órakor *ifjúsági* Istentisztelet lesz. D. u. 6 órakor *műsoros hazafias* ünnepélyt rendeznek, amelyen ünnepi beszédet mond *Haypál* Béla lelkész, közreműködnek: vitéz *Paál* Dénes tábori esperes, *Venczell* Béla az opera örökös tagja, *Ákom* Lajos orgonaművész, *Vályi Nagy* Géza százados, a katona-poéta, *Szathmáry* Margit hegedűművész.

Gyász. A „Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete" elnöksége, igazgatósága, választmánya és tagegyeteme mély szomorúsággal jelenti, hogy az egyesületnek évek hosszú során át odaadó, ügybuzgó és lelkes választmányi tagja GÖZONY BÉLA v. bank főtisztviselő, márc. 5-én hosszú szenvedés után az Urban elhunyt. Egész életében a megtestesült jóság, önzetlen jóbarát és szívember volt. Egyesületünk ügyeinek intézésében mindenkor szorgalommal, eredménnyel és odaadással tevékenykedett. Kegyelettel őrizzük mindanyian emlékét. E hó 8-án délután temették a kerepesi temető halottasházából nagy részvét mellett.

SZEMÜVEGEK Zibriny inél Attila ucca 8.

A Hegyvidéki Társaskör közgyülése, amelyet elnökválasztás céljából hívtak össze, március 23-án, csütörtökön este 7 órakor lesz a Baranyai-féle *Veronika* vendéglőben.

GYERMEKKÉPEK Blahosnál Fő-u. 18

Tévhit. A főváros különböző hivatalaihoz és üzemeihez tömegesen érkeznek kérvények felvétel iránt, holott alig van olyan hely, melyet be lehetne tölteni. A kérvényezők száma mintegy 50—60.000, amiből pusztán a szellemi szükségmunkára 20.000 jutott. A kérvényezők azt hiszik, hogy a bizottsági tagoknak csak egy szavába kerül és akkor mindjárt teljesül régi kívánságuk, s ezt a tévhitet nem lehet belőlük kiölni. Hétezernél több ilyen kérelmet tart számon dr. *Kozma* Jenő orsz. gy. képv., városi biz. tag irodája, aki állandóan foglalkozik a jelentkezők elhelyezésével és jószívű türelemmel állja az állástkeresők ostromát. Egész sorát helyezte el már eddig is a mindenrendű és rangú budai munkanélkülieknek és talán ő sajnálja legjobban, hogy nem mindenkinek tud kenyeret juttatni.

Rekonvalescensek
MEKKÁJA
a
Svábhegyi Szanatórium

Jövedelmező irodámba különösen Óbudán ismerettséggel biró, élelmes, szorgalmas, képzett úr személyes közreműködéssel beléphet. Kevés tőke *szükséges.* Ajánlatokat „Megértés" jeligén a kiadóba.

LÁTCSÖVEK Zibriny inél, Attila-utca 8.

KOPFMANN JÁNOS
EGYETLEN BUDAI
CUKORKAGYÁRA
Üzletei: I., Krisztina-körút 91. II., Margit-körút 36.

Élvezetes
RUZICSKA PÁL
kenyér és péksüteményo
Gyár: **I., Horvát utca 29.**
Uj fiók: **II., Margit körút 103.**

Hári János
egykori szekszárdi fazekas mester kedves borát méri ki a
„Szekszárdi Borpince"
az ottani borvidék állami ellenőrzés alatt álló Pinceszövetkezetében részes bortermelők kimérése:
VIII. József-utca 19
Budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést díjtalanul házhoz szállít
Legjobban ajánlja:
Világhírü szekszárdi **bikavér** literje 80 fill.
Sötét kadarka . . . „ 60 „
Asztali fehér . . . „ 60 „
Okvetlenül kóstolja meg
Szekszárd világhírü borait!
Fekete Sándor
üzletvezető.
Telefon: 32-0-63.

Buda legszebb helyein
bérháztelkek eladók:
1. **a Fő-utca, Pálffy-tér és Ganz-utca** által határolt parcellázott telkekből 100 □-öltől kezdve. - Hatemeletes bérházak összenéző udvarokkal engedélyezve.
2. **Fillér-utca és Ezredes-utca sarok**
3. **Donáti-utca 3. szám**
Ötemeiet építhető.
Örőklakásoknak is kitünő helyek.
Bővebbet dr. SZÉKELY MÁRTON ügyvéd irodájában, Személynök-utca 9—11. sz.
Telefon 155-85.

Ének a csúf germanizmusokról

Valamivel birni nem szoktak minálunk
Mert hát nekünk csak *van* bajuszunk szakállunk,
Ki merné dalolni azzal a nótával:
Birtam én egy darúszőrű paripával.

Abban a helyzetben vagyunk, magyar ládd-e
Ez is sült németség: *wir sind in der Lage*
Módunkban van, így szól, akinek a nyelve
Bécsi szalonnával még nincs megspékelve.

Létezni sem szokott ám mifelénk semmi
Éppen elég itten az egyszerű *lenni.*
Ha nem létezik, nincs ily dal de hogy
járja:
Kerekes Andrásnak *nem létezik* párja.

Búsúl Rákóczi és vitéz Vak Bottyán
Ez szégény országnak gyászos *állapotján*
Fölötte búsulni *annak* avagy *ennek*
Az *über,* mit hozzánk a dajcsok becsennek.

Ne írd azt, hogy *annak* vagy *ennek* dacára,
Mert ez csak a *trotzdem* s a magyarság kára.
A *jóllehet, noha, bár* s a vén *ámbátor*
Megóvhat ettől a nyavalyás hibától.

És ha jóra buzdul magyar szived vére
A *dacára* helyett ne írd: *ellenére*
Mert hibát kerülvén útad ismét görbe
És német vödörből jutsz német csöbörbe.

Nélkülözni szintén a német szokása,
Entbehren-nek fattyú és nyomorék mása.
A magyarnak nincsen s ha hidegtől kékül
Szűkölködik szegény meleg gúnya nélkül.

Képezni piktornak lehet csupán jussal,
Amikor leképez festékkel vagy tussal,
A más *képez:* bilden és nincs szükség rája,
Hibáját képezi, annyi mint: *hibája.*

Súlyt tekletni erre, arra, svábnak dolga
Gewicht darauf legen-ről másolja a szolga
A magyar cifrátlan csak *fontosnak* írja,
Amitől függ pénze, becsülete, zsirja.

Gefahrvoll: *vészteljes,* freudvol: *örömteljes.*
Vészes, örvendetes elég ez s ez helyes
Aki a kettő közt érez különbséget
Bécsben járt magyarság tanulása végett.

Ettekintve attól — vesszünk bátor ehen —
Le ne irjuk, mert *davon abgesehen.*
A jó magyar érzék azt így mondja tollba:
Azt nem is említve, arról nem is szólva.

Voltam a Liinél, sváb dicsekszik igyen,
Mikor a szinházban volt pénzért vagy ingyen.
Lilit és Elektrát a magyar csak *látott*
És nem hiresztel el ily bizalmasságot.

Látod szittya testvér, beszédünk így *néz ki*
(Ez is rút germán szó: aussehn s nem vész ki)
Ezért ily csúf szókat ép nyelvérzék elvet
És tisztán megőrzi a szép magyar nyelvet.

Jankó deák.

*

(Ez a vers Vértesy Jenő hagyatékából való. Irója csak szűkebb baráti kör számára írta, de talán ma, mikor léptennyomon rengeteg magyartalanságot hallunk, hathatósan fog figyelmeztetni egyké nyelvérzékünket rontó és mindjobban elharapódzó germanizmusra.)

Budai nóta

Farkas Imre „Nóta-emlékek" ciklusából

Frater Lóránt.

Jöttünk egyszer haza, a Vérmező mellett, zimankós fehér-felhős téli éjszakában. Jöttünk egy báli mulatságról. Ő fehér-prémes mentében, és pedig — egészségügyi elveimhez híven frakkban, de felső kabát nélkül dideregtem mellette. Rám nézett.

— Hún a téli kabátod?

— Nem hordok.

Csuklott egyet, azután azt mondta:

— Azt szeretem benned, hogy olyan teljesen bolond ember vagy.

Visszanézett a Városmajor felé, ahol még erősen világítottak egy szép kis kastélynak az ablakai. Azt mondta:

— Olyan verset fabrikálj nekem, testvér, amelyikben benne legyen, hogy mindent szeretek én, ami ennek a drága kislánynak a közelében vagyon, ha nem jön is, — hívom, ha nem jön is, — várom, mert hiszen szeretem én körülötte ezt az egész megveszekedett, cudar furcsa, bolond, gyönyörű világot.

És másnap megírtam a szöveget, amelyből egyik leghíresebb nótája lett:

Hívlak akkor is, ha nem jössz,
Ha nem jössz is várlak.
Kereslek, ha bizonyos, hogy
Meg sem is talállak.
Szeretem a szép szemedet,
Orcád mosolygását,
Amikor én rádgondolok,
Már az is imádság.
Szeretem a ruhácskádat,
Hisz' te magad vartad,
Szeretem a pici-piros
Nótás-csókos ajkad.
Szeretem a széles utcát,
Merre hozzád járok:
Szeretem én körületed
Az egész világot.

A legujabb párizsi model szerint crepe'de chine ruhák minden szinben és nagyságban már 16 pengőért kaphatók a
SZÉNATÉRI ÁRUHÁZ
II. Vérmező-ut 4. sz. alatt
ahol olcsón és jól vásárolsat.
A megtekintés még nem kötelező vásárlásra

SZALFÉTER EDE
Üveg- és porcellánkereskedés, üvegezési- és képkeretezési vállalat fióküzlete egyidejü megszüntetésével I. KRISZTINA KÖRUT 83 alól I, KRISZTINA KÖRUT 77 SZÁM alá költözött TELEFON: 50-2-36

Jól bevált 3 fogásos
Menürendszer
étlapról kész ételekből
délben: 1·50 este 1·80 P
a budai vigadó étteremben
II. Szilágyi Dezső-tér
Részvény Udvari és Paracelsus sörök, kitünő inárcsi borok!

A **Gschwindt-féle szesz-, élesztő-, likör- és rumgyár rt. igazgatósága és felügyelőbizottsága** mélységes megrendüléssel jelenti, hogy a vállalat h. vezérigazgatója és igazgatósági tagja

Rein Sándor
úr
kereskedelmi tanácsos, az Országos Szeszértékesítő rt. igazgatósági tagja

életének 66. évében elhúnyt. Az elköltözött 50 éven át szentelte nagyvonalú munkás életét a vállalat felvirágoztatásának és azzal teljesen egybeforrva, szive minden dobbanásával, tündöklő elméjének teremtő erejével, páratlan önzetlenséggel és fáradhatatlan buzgósággal szolgálta érdekeit. Elhunytával egy emberi erényekben és eredményekben gazdag élet ért véget.

A megboldogultat e hónap 10-én d. u. 4 órakor a kerepesiúti temető halottasházából kísérjük utolsó útjára.

Emlékét soha el nem múló tisztelettel kegyelettel fogjuk megőrizni

A **Gschwindt-féle szesz-, élesztő-, likör- és rumgyár rt. tisztviselői kara, alkalmazottai és munkásai** fájdalomtól megtörten jelentik, hogy a vállalat h. vezérigazgatója és igazgatósági tagja

Rein Sándor úr
kereskedelmi tanácsos, az Országos Szeszértékesítő rt. igazgatósági tagja

itthagyott bennünket. Szeretett vezérigazgatónkban bölcs irányítónkat, bánatunkban és örömünkben velünk mindenkor együttérző, nemes, nagylelkű, atyai jóakarónkat vesztettük el, akinek elhunytával fájdalmas seb maradt vissza szivünkben.

Az elköltözöttet e hó 10-én délután 4 órakor a kerepesiúti temető halottasházából kísérjük utolsó útjára.

Emlékét soha el nem halványuló kegyelettel fogjuk megőrizni.

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

Személyi hirek.

JÓZSEF FERENC főherceg újszülött kis fiát Serédy Jusztinián hercegprimás megkeresztelte: *József — Árpád — Benedek* neveket kapta. Családi hagyomány alapján József, — az Árpádházzal való rokonság révén Árpád — és a Bencés renddel való hagyományos barátság jeléül Benedek.

BÁRCZY ISTVÁN volt minisztert és főpolgármestert választották meg közéleti nagy érdemei elismeréséül a Beszkárt elnökévé, aki évek óta foglalkozik a székesfőváros közlekedésének fontos kérdésével, mint a Beszkárt R. T. alelnöke. Rendkívül sokan üdvözölték ez alkalomból.

PETRACSEK LAJOS dr. országy. képviselő, aki ma jelentős szerepet visz a budai társadalomban és földbirtokos Somogymegyében, vezette az igali választást, ahol 24 napot töltött. Külön meg kell említenünk, hogy a választáson még az ellenzék sem talált kifogásolni valót, dacára annak, hogy az Egységes Párt jelöltje 2400 szavazattöbbséggel került be.

KRIEGS-AU EMIL pápai kamarás plébános tart előadást április hó 6-án (csütörtökön) este fél 7 órai kezdettel a Budai Kath. Körben.

MOLNÁR LÁSZLÓ esperesplébános mond bőjti beszédet március hó 25-én (szombaton) este 6 órai kezdettel a Budai Katholikus Körben.

MEDGYASZAY ISTVÁN építő-művész előadása a Hollós Mátyás Társaság folytatólagos előadóestjein *nem* e hó 13-án, hanem *március hó 20-án*, hétfőn, este 7 órakor lesz a Szt. Gellért-fürdő I. emeleti termében. Vetített-képekben mutatja be, hogy miképpen építkezik a nép Indiában.

SZÉKELY VLADIMIR ny. főkapitányhelyettes szemelvényeket ad elő a nőkről írott, most megjelenő könyvéből e hó 16-án este 7 órakor a Budai Társaskörben.

VÖRÖSVÁRY MIKLÓS dr. szkf. törvh. biz. tag érdekes előadás keretében ismertette az egyes művészi irányokat e hó 9-én, a Lágygymányos-Kelenföldi Polgári Körben.

PETERDY SÁNDOR a Hollós Mátyás Társaság alelnöke e hó 6-án d. u. „Katica férjhez megy" című novelláját olvasta fel a Rádióban.

TAUSZ BÉLA dr. előadását a Balneológiai kiállításon április hó 7-én d. u. 6 órakor tartja a kiállítás helyiségében: — „Buda fürdői a török hódoltság alatt" — címen.

SENN OTTÓ dr. min. tanácsost, a MÁV elnök-helyettesét alelnöknek választotta meg a Budapesti Nemzetközi Vásár.

MÁTÉ-TÖRÉK GYULA őrnagyot, a darabont testőrség parancsnokát a Magyar Bolgár bizottság e hó 21-én tartott rendes ülésén *tiszteletbeli* tagjául megválasztotta.

SUPKA GÉZA dr. a Nemzeti Múzeum igazgatóőre „A regényes Habsburgok" címen tart előadást e hó 14-én a Budai Klub estjén.

KEMÉNY X. FERENC ny. főreáliskolai tanár 80-ik születésnapját ülték meg e hó 9-én intim családi körben, amelyet fiai: Kemény *Zoltán* min. műszaki tanácsos és neje, az ismertnevű zongoraművésznő, *Bellovics* Margit, Kemény *Dezső* az Ipar és Ker. Kamara titkára és Kemény *Ferenc* mérnök és azok családtagjai alkottak.

HAVAS ISTVÁN kir. tanfelügyelőt, a Batthyány-utcai polg. iskola volt igazgatóját választotta főtitkárává a *Petőfi Társaság*.

FRANCOSO RICHÁRD a III. ker. Raktár-uccai elemi iskola tanitójának munkássága 25 éves jubileumát ünnepelték a napokban.

BÁRCZY LÁSZLÓ tan. fogalmazót a II. ker. elöljáróságon első fokon eljáró rendőri büntetőbíróhelyettesnek jelölte ki a szfőv. közgyűlése.

ZRINSZKY JÓZSEF építő-iparművész tartja március hó 11-én d. u. 6 órakor „Hogyan rendezzük be lakásunkat" címen rendkívül érdekesnek igérkező előadását a Technológia előadó termében, VIII., József-körút 6.

KISS GYULA sporthirlapíró 30 éves jubileumát üli e héten, ami bennünket Budán azért érdekelt, mert itt kezdte sportolását a Budai 33-oknál, mint alapító.

Feleségemnek

Irta: Benedek Sándor

Öreg feleségem most lett nyolcvan éves,
Visszatér ma a mult s ami abban édes,
Mikor eljegyeztem, annak a szép napnak
Tavaszi rügyei újból fakadoznak.

Reggeli verőfény űzi a sötétet.
Öreg feleségem galambokat étet,
Ablakán zörögnek minden áldott reggel,
Izes ocsut étet a galambsereggel.

Hajdan gyermekeink voltak a galambok,
S az ő osztályrésze, öröme a gondok.
Napestig dolgozott, kötött, varrt és horgolt,
Léha örömökre bizony sohse gondolt.

Jöttek az unokák, új családi bimbók,
Nyíló rózsafákon enyelegve ringók.
Tizenöt unoka, biz egy kisé lármás,
De minden kis lárma egy nagy istenáldás.

S a kis dédunoka, apró „mókus Matyi",
Ki már próbálgatja nevünk kimondani,
Mint egy galambfiók az ölünkbe rebben
S a ketyegő órát keresi a zsebben.

Galambokat étet öreg feleségem
És én a lakomát elmerengve nézem,
Vajon a jövendő, ez a rejtelmes ut
Kis unokáinknak juttat-e majd ocsut?

E röpke gondolat nem sepri el hitem,
Hogy igazságot oszt az én jó Istenem.
A munkát megáldja, lelkünk megszenteli
s a mennyekbe száll fel mind, ami isteni.

Családi ünnepet ül e hó 12-én *Benedek* Sándor, a közigazgatási bíróságnak most — nagykorára való tekintettel — nyugalombavonult másodelnöke, mert e napon ünneplik felesége, született *Monó* Lujza 80.-ik születésnapát. A nagyasszony életét sok szegény ember hálája kíséri, mert évtizedeken át Óbudán a Vöröskereszt fiókjának és ottani Bölcsődé-nek volt elnöke és 14 év óta a II.-ik kerületben vesz élénken részt a jótékonysági mozgalmakban. Számos kitüntetésben részesült, többek közt megkapta a Vör. Kereszt II. oszt. díszjelvényét, a II. oszt. polg. hadi érdemkeresztet és a Pro Deo et Patria emlékérmet. 1928-ban volt az illusztris házaspár aranylakodalma. Születésnapja ünnepén ott lesz az egész család, három fia: — *Zsolt* korm. főtanácsos, a ref. konvent tanácsosa, — *Szabolcs* szkfőv. főjegyző, — *Sándor* a legfőbb számszék oszt tanácsosa, — továbbá három leánya: — *Margit*, Benedek Endre kir. tan. özvegye, — *Gizella*, Szacsvay Károly MÁV főfelügyelő neje és — *Gabriella*, Serley Gusztáv gyáros és földbirtokos neje. Azonivül *tizenöt* unoka és a dédszülők szemefénye: *Matyi* a dédunoka. — Mindezekről kedves költeményben ir e számunkban maga az illusztris dédapa.

Budapest szerelmese, jó *Gallina* Frigyes tanácsnok elköltözött végleg Hajósra, a családi birtokán lévő sirboltba. Nagy veszteség érte ezzel a főváros adminisztrációját, Budapest irodalmát és őrszemet vesztett e város felett örködő jóízlés. Fájdalommal nélkülözzük, nehezen feledjük, őszintén gyászoljuk mindnyájan, akik szerettük.

A Budai Társaskör a Kör nagytermében 1933 március 23-án d. u. 6 órakor tartja IX. évi rendes közgyűlését, melyre a tagokat ezuton is meghivjuk, hazafias üdvözlettel dr. *Ripka* Ferenc elnök, dr. Krivoss Árpád főtitkár. A tárgysorozat főbb pontjai: a választmány jelentése az 1932. évről, az 1933 évi költségelőirányzat megállapítása, a tisztikar megválasztása, a lejárt választmányi tagsági helyek betöltése és az esetleges indítványok tárgyalása. — Közgyűlés után a megválasztandó elnökség borgazda estje. Teriték ára P 1.60.

A városszéli építkezés és más életbevágó kérdés képezte az I. kerületi Kereskedők és Iparosok Köre e hó 8-án este a kör helyiségében tartott népes választmányi ülés tárgyát, amely ülésen *Hubert* Vilmos elnökölt. A választmányi ülés után a kör alelnöke *Jány* Árpád friss foghagymás lángossal vendégelte meg a megjelentekete, akik zsufolásig megtöltötték a termet, hogy aztán meghallgassák a népszerű budai egységespárti képviselő: *Petracsek* Lajosnak előadását, aki a maga közvetlen és kedves modorában beszélt a politikai helyzetről s a végén vette csak észre a közönség, hogy egy nagy, tartalmas előadást kapott az általános gazdasági világhelyzetről, amelynek történetét a mult század nyolcvanas évektől Hitlerig képzett közgazdász okfejtésével magyarázta el, biztos gazdasági és politikai fellendülést jósolva hazánknak. — *Grenyó* Bertalan építész a városszéli építkezésekről beszélt szakszerűen és érdekesen. Az előadó 150 kisiparost szervezett be az ő szövetkezetébe, mely ezeket a városi munkákat megpályázta. A közönség a késő éjjeli órákig maradt együtt kedves hangulatban és szívesen hallgatta a többi szellemes felköszöntőt.

Öregek és fiatalok címen dr. *Steiner* Károly Albert tartott előadást március hó 6-án a Budai Nők Kulturális Körében. A mélyenjáró előadás a mai problémákban ugyancsak bővelkedő kor egyik legégetőbb kérdésével foglalkozott és éles megfigyelések alapján, a kitünő orvost jellemző helyes diagnózissal mutatott rá a bajok gyökerére. Az érdeklődést, mindvégig lekötő előadásból folyó hő tanulságokat a jelenlévő nagyszámú hölgyközönség szívesen vonta le és lelkesen tapsolt az előadónak.

Lizsébáljáť rendezi március 11-én (II., Pálffy-tér 5.) a Budai Klub. Frankl-Jazz. Belépődíj a vendégeknek 3.—, tagoknak 2.— és táncosoknak 1.— pengő. Ügyes rigmusos meghívót küldött szét ez estjére a Budai Klub.

A Budapesti Polgári Lövészegyesület március hó 4-én rendezte hagyományos karneválját. Nagyszámban megjelent hölgyek és urak szebbnél-szebb és ötletesebbnél ötletesebb jelmezekben vettek részt a felvonulásban. Az estély kora reggeli órákban ért véget. A nagy siker *Babits* Sándor dr. ügyvezető fölövészmester, ifj. Tóth István és Schallagger Antal főrendezők agilis munkájának eredménye.

Budai művésznőt kért fel a rendezésre a székesfehérvári Kat. Kongregánista Egyesület, mely *Metzgár* főtisztelendő vezetésével nagyszabású művészestét rendez: — *Sik Sándor* neves pap költeményeit adják elő 50 tagú szavaló- és mozdulatkorussal. Az est művészi rendezését és a szavaló-, valamint mozdulatkorus betanítására *Viraág* Ilus művésznőt kérték fel, aki nagy ambicióval dolgozik az est sikere érdekében, lévén ez az első ilyen irányú művészi előadás Székesfehérváron.

A Sycambria a bőjtben szombati táncos-teái helyett bridge-teákat rendez, amelyeken ép oly szívesen látja vendégeit, mint a táncos teákon, amiket majd húsvét után folytat. Március 15-én az ifjúság résztvesz a márciusi kivonuláson, 16-án pedig *curiális* ülést tart.

A Szent Gellért-szállóban április 1-étől kezdődően *Pataky* Vili jazz-zenekara, április 29-től pedig a jazz-zenekaron kívül *Debreceni Kiss* Lajos cigányzenekara muzsikál. A Gellért ötórai teái eddigi nagy népszerűsége csak növekedni fog az új, kitünő zenekar beállításával. — A farsang elmult ugyan, a bálok és táncestélyek sora azonban folytatódik. 11-én, szombaton *a „Sirály" regatta klub rendezi* jelmezestjét a márványteremben, — 14-én, kedden pedig a *Budai Izr. Nőegylet* szokásos táncestélyét.

Ezen kalap azon fején, — mégis csak furcsán hangzik és rámutat az „ezen" és „azon" téves, idegenszerű, magyartalan használatára. Amíg házmesterek vagy kisműveltségű szatócsok azt irják ki, hogy: — *„Ezen* bolt kiadó"... ahelyett, hogy magyarul irnák ki egyszerűen igy: — „Ez a bolt kiadó", — eddig csak lenyelte a magyar, de amióta hivatalosan is azt irják, mint ahogy a Rothemere lord által ajándékozott „Fájdalom" szobrán hivatalosan, köbevésve olvassuk: — *Ezen* emlékművet stb. — fölírást; mégis csak meg kell állanunk eky szóra. Ezen, azon ott használható csak, ahol *rajta* szóval helyettesíthető, tehát: „— *Ezen a* fejen *az a* kalap... *Ezt az* emlékművet kaptuk" és nem *ezent*. Lehet, hogy ezzel a felirással is csak fokozni akarták a gyötrődő magyar szivek fájdalmát. Ez alkalomból közöljük az elhunyt *Vértesy* Jenő költeményét „Ének a csúf germanizmusokról", mely a *Sycambria* című lapban jelent meg.

Budai Diplomás Tea. A Nemzeti Egység Pártjának budai Diplomás Csoportja f. hó 4-én fényes sikerű teaestélyt rendezett a Budai Vigadóban. Az estélyen dr. *Kozma* Jenővel az élén a budai uri közönség színe-java megjelent. A rendező bizottságban agilitásukkal kitüntek Zboray Jenő dr., Steinberger Károly dr., Dósa István dr., Gruber József dr., Siegler Sándor dr., Nagy Béla, Morelli László, Kendi Finály Péter dr. és László Vladimir dr. A jelenlévő lányok közül a következők neveit sikerült feljegyezni:

Alföldy Zólk, Asztalos Olga, Ballassa Edith, Batta Márta, Böckh Sári, Burits Cica, Czebulár Mády, Czukor Éva, Debreczeny Gyöngyi, Dobroszláv Zsezse, Doby Klári, Durand Nanette, Durand Szika, Fekete Edina, Frenreisz Zsóli, Germarsz Duci, Germarsz Lily, Germarsz Magda, Glaser Bözsi, Guoth Gy. Iluci, Hábory Manci, Hallósy Klári, Heckler Litta, Hegedüs Edith, Hochrein Hajnalka, Hüttl Matyi, Jármay Ila, Jekelfalussy Belly, Jobbágy Ily Katona Erzsébet, Kisfaludy Ida, Kneppó Edith, Kondor Zsusskó, K. Kormoss Judith, Kovács Manci, Kozma Elma, Költö Ágnes, Krayer Adi, Krayer Hilda, Kriegs-Au Magda, László Judith, Lázár Erzsi, Lázár Valy, Lengyel Baba, Lengyel Joly, Liedloff Magda, Lugmayer Sári, Magassy Ica, Magassy Margit, Makoldy Éva, Mács Irma, Mányoky Baby, Menczer Lily, Mezey Mimi, Michnay Bözsi, Michnay Rózsi, Mosdóssy Zita, Nagy Éva, Oppel Edith, Pallay Babus, Pásztory Zsuzsi, Petry Éva, Pogány Pötyi, Popini Clarisse, Révész Dudi, Riesz Edith, Schömmer Éva, Szász Lenke, Székely Sári, Sziráky Cica, Szlávik Baby, Tompich Gizella, Török Eszter, Török Éva, Török Sady, Urbán Évi, Urbán Márta, Wojtha Éva, Zahradnitzky Adrienne, Zboray Baba.

Az itt felsorolt házi-kisasszonyokon kívül résztvettek még: Angyal Zsóka, Mészáros Piri, Rácz Blanka és Ilona, Schwertasek Dory, Ujhelyi Magda.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET! Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél I. Gellért-rakpart 1. Telefon: 53—0—03.

Gyász. *Palágyi* Lajos, az ismertnevű öreg póéta, aki itt élt Budán, súlyos vesebajban elhunyt. Sokan ismerték, mert különös előszeretettel rendkívül széles karimájú kalapokat viselt. Sok keserűség és csapás rontotta meg életét.

LÁTCSÖVEK Zibrinyinél, Attila-utca 8.

Virányos és Kútvölgyi gazdasági és kulturegyesület március 18-án este 7 órakor a Wendl *Pacsirtához* címzett vendéglőben rendezi elnökválasztó közgyűlését.

dr. Fábián Béla
és
dr. Fábián Sándor
sajáttermelésü
TOKAJI BORAI
Bihari Bélánál
I., Attila-körut 16. sz.
Régi háromkapás
vendéglő
66 fillérért
literenkint

Különféle butorok, egy Wertheim szekrény szabad kézből eladó. Aréna-út 19. sz. III. 2. alatt.

EUGEN STEPAT zeneszerző
a rádióból közismert
OROSZ SZALONJAZZ
zenekara
hangversenyez minden este
a
SZEIFFERT KAVÉHÁZBAN

Bizalmas
Tánc esték
számára egészen
külön terem
ruhatárral
kiváló polgári konyha
fajborok friss sör
Császárfürdő
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

Közgazdasági Napló

Rovatvezető: **Szászhalmi József**

Magyar Általános Hitelbank. Ezen intézet zárszámadása a javasolt leirások keresztülvitele előtt 4.9 millió pengő üzleteredményt tüntett fel. Ebből az összegből az egyes vagyontételek értékelésénél 2.5 millió pengő rendkívüli leírás foganatosittatik, 1.4 millió pengő a tartalékalapok javadalmazására és az új üzletév számlájára történő átvitelére, végül 1 millió pengő az alkalmazottak nyugdíjalapjainak céljaira fordittatik. Osztalék fizetésére irányuló javaslattól az igazgatóság már tavaly eltekintett, mely elhatározást az azóta bekövetkezett események teljesen igazolták. Az igazgatóság célszerűnek tartja, hogy — tekintve a gazdasági helyzet jövő alakulásának további bizonytalanságát — a tiszta nyereség ezúttal is *az intézet erősitésére* fordittassék. Igazgatósági tantieme fizetésére, mint tavaly, az idén sem kerül sor. Az adósok tétele a tavalyi 139.7 millióról 144.3 millióra, a váltótárca 78.9 millióról 82 millióra emelkedett. Az értékpapirok és a különféle érdekeltségek a tavalyi 53.7 millióval szemben 49.9 millióval szerepelnek. A 147 millió pengőt kitevő betétállomány 8.6 millió pengős emelkedést tüntet fel. Az intézet a nemzetközi árucsereforgalomban, jelesül a mezőgazdasági termények kivitele és az ipari nyersanyagszükséglete ellátása terén kompenzációs üzletek révén élénk tevékenységet fejtett ki. Az intézet érdekköréhez tartozó vállalatokról megemlithető, hogy a gazdasági viszonyok egyes iparágakra — vas- és gépipar, továbbá az építkezési ipar — természetszerűleg hátrányos befolyást gyakoroltak, viszont az egyéb iparágakhoz tartozó vállalatok általánosságban kielégitő, sőt *részben kedvező eredményeket értek el.* Azon jelentőségénél fogva, amellyel az intézet koncernvállalatai nemcsak az intézet, hanem az egész ország közgazdasága számára birnak, a bank továbbra is gondosan őrködik azoknak az érdekeknek védelme felett, amelyek e vállalatokhoz fűződnek.

A Magyar Általános Takarékpénztár március 4-én tartott mérlegülésén megállapította az 1932. üzletév eredményét, amely *614.763|78 pengő tiszta nyereséggel zárult.* Az igazgatóság a március 18-ra egybehivandó 51. rendes közgyűlésnek javasolja, hogy osztalék fejében részvényenkint *1.— pengő* kerüljön kifizetésre, a tartalékalap növelésére, úgy mint tavaly, 100.000 pengő fordittassék, ami által az 13,650.000 pengőre emelkedik.

A mérleg adatai az intézet jelentékeny mobilitását tüntetik fel. A betétállomány 42.413.839 P 14 fillér, amely betétösszegből 60.5% betétkönyvecskékre elhelyezett betétekre esik. A takarékpénzár a betéteket mindenkor felmondás megkívánása nélkül kifizette és súlyt helyezett arra, hogy mobilitásának és likviditásának erejét nemcsak a mérlegben, hanem a gyakorlati életben is megmutassa, A takarékpénztár az 1932. évben *336 millió pengő* összegű *váltót számitolt le.* Az intézet mobilitását igazolja, hogy a betétállománnyal szemben a készpénzállomány és a mindenkor készpénzzé tehető bankári követelések összege a váltótárcával együtt egymagában is a betétállomány 86%-át teszi ki. A mérleg egyéb mobilizálható tételeivel együtt pedig a mobilitás több mint 100%-os. A takarékpénztárnak 10 budapesti és 22 vidéki fiókja az elmult évben is megfelelő eredménnyel zárta mérlegét. Az intézetnek Budapesten 5, vidéken 18, összesen tehát 23, túlnyomórészt bérház-ingatlana van, amelyekben központja és fiókjai vannak elhelyezve és amelyek együttesen 3,731.000 pengővel szerepelnek a mérlegben. Ezen ingatlanok bérjövedelme címén 403,264.09 P van feltüntetve, amely jövedelem a mai viszonyok nyomása következtében történt erős bérleszállitások mellett is 10.81 százalékos bruttó bérhozamnak felel meg.

A Hazai Bank *Szécsi* Pál m. kir. kincstári főtanácsos elnöklete alatt megtartott rendes közgyűlése az igazgatóság jelentését egyhangulag tudomásul vette, az 1932. üzletévre vonatkozó mérleget, valamint az igazgatóság összes javaslatait elfogadta és elhatározta, hogy a kimutatott 422.772.68 pengő tiszta nyereségből osztalékra részvényenkint 1.— pengő, vagyis 250.000 pengő, a tartalékalap javadalmazására 50.000 pengő, az ingatlanok értékcsökkenési tartalékának növelésére pedig 25.000 pengő fordittassék, míg 74.326.53 pengő az 1923. üzletév számlájára vitessék át. Az osztalék a XXXVIII. számú osztalékszelvény beszolgáltatása ellenében a társaság pénztáránál folyó hó 10-től kezdődőleg kerül kifizetésre. *Jalsoviczky* Sándor ny. államtitkár a felügyelőbizottságba új tagként beválasztatott. A részvényesek nevében *Sárkány* Béla részvényes üdvözölte az elnököt és a vezérigazgatót.

A Magyar Tisztviselők Takarékpénztára f. évi március 9-én tartotta XXVI. évi rendes közgyűlését báró *Perényi* Zsigmond elnöklete alatt. A közgyűlés egyhangulag tudomásul vette az igazgatóság jelentését és elogadta a mult üzletévre szóló mérleget, amely szerint a *tiszta nyereség* — gondos tartalékolások után — *50.369 pengő.* A közgyűlés elhatározta, hogy osztalék címén részvényenkint 0.40 pengőt fizet f. hó 10-től kezdődőleg.

Revizió alá veszi a kormány — értesülésünk szerint — azokat a protekciós vállalatokat, amelyek rengeteg szubvenciókat élveznek az agyonterhelt államkincstártól anélkül, hogy talán saját erejükből is produkálnának valamit az ország javára. Arra igazán nem való az adózók pénze, hogy vezérigazgatókat, néha kettőt is egyszerre, fizessenek belőle. Ugy értesülünk, hogy a kormány elsősorban a *Magyar Külkereskedelmi Intézet* részvénytársaság ügyét veszi revizió alá, majd rövidesen az IBUSZ is sorra kerül, amelyet a kormány meg akar szüntetni s beleolvaszt a Mávba.

A Talbot Centrale március 14-re hivta össze közgyűlését A mérlegszámlán az 1931. évről kimutatott 52.000 pengő nye-

A
KIS ROYAL
I., MÁRVÁNY-UTCA 19.
UJONNAN ÁTALAKITOTT
SÖRÖZŐJE
MEGNYILT.
EBÉDEKET HÁZHOZ SZÁLLITUNK

ÉTTEREM, KÁVÉZÓ
SÖRÖZŐ, TÁNC,
BRIDZSE
„Claridge"
I. BŐSZÖRMÉNYI-UT 28.
2-es autóbusz, 75 és 59villamos megálló
GAÁL-U. SAROK
Tel 510-64.
570-36
Igazgató: Tachler Lajos János.

reséggel szemben az elmult évről is még 50.000 pengő nyereségről számol be. Érdekes tétele a mérlegeknek, hogy vonalvillamosítási beruházásra, ezalatt a budapest—bécsi vasút villamosítása értendő, amelyből a budapest—komáromi szakasz már meg is épült, 8,882.149 pengőt irányoztak elő.

A Gschwindt-féle szesz, élesztő, likör és rumgyár március 4-én megtartott rendes évi közgyülése az 1932. évre részvényenkint *6.50 pengő osztalék* kifizetését határozta el. A szelvények e hónap 6-ikától kezdve kerülnek beváltásra a részvénytársaság központi irodájában (IX. Ipar-ucca 17.) és a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál.

Adóügyekben előfizetőinknek díjmentesen szolgál felvilágosítással az „Adó és Könyvitel" szerkesztősége. VIII. Rákóczi-út 11. Tel.: 322—60, ahol most jelent meg és ott kapható: — *Hogyan kell az adóbevallást elkésziteni?* című könyvecske, *Varga* László dr. összeállításában. Ára 1.50 pengő.

Casanova tabáni háza,

a tabáni pellengér és Mátyás király tabáni vadászkastélya

A mende-mondák keletkezésének gyökereit sokszor nehéz megtalálni. Alábbiakban a kegyes Utókor számára megörökítjük ama kuriózusan furcsa útat, módot, melyeken a fönti három címlet alatti mende-monda szemünk láttára alakult ki — éspedig furcsa módon úgy, hogy e kétes eredetű holmikért részben e sorok írójának kellene — ha nem is az apaságot — de legalább is körösztmamaságot vállalni, ha tudnillik vállalná azt.

A dolog úgy esett, hogy a háború előtt néhány évvel *Elek* Artur egy tanulmánysorozatot irt Giacomo *Casanova* di Steingalt nemes emberről, aki jelentékeny szerepet játszott a bécsi politika XIII. századvégi fondorlataiban, majd különböző kellemetlenségekbe keveredve egy csehországi német főember ottani kastélyában halt meg, mint a hitbizományi könyvtár könyvtárosa. Nagystilusú és sokban törött életéről minden lexikon ir, a köztudat mégis hitvány és silány ponyvakiadásokból ismeri a kalandos Gentiluomo életét, aki egyébként gáláns úr és valójában a kedves nők nagy barátja volt, ámde sem jobb, sem roszabb nem volt, mint bárki más e barok-módra törött vonalu időkben.

Budán, illetőleg a Tabánban soha nem járt, ellenben egy szellemesen megirott novella 1912 táján — ha jól emlékezünk rá, ugyancsak *Elek* Arthúr — a költő szabadságával megirta, hogy a Cavalliere szerelmi csatákon Vénustól szerzett nyavalyás állapotát a Ráczok Feredőjében óhajtva kúráltatni, de meg holmi kis hamis fáraójáték-féle miatt Velencéből kényteleniletvén, itt Tabánban nyert menedéket. A tabáni Ámor incselkedéseinek ellent nem állhatván, egy derék rác szőlősgazda — házigazdája — feketeszemü és tüzről pattantott leánykája fejét csavarta el. Ezért egy langyos nyári este — midőn is Pestre valamely kávéházba kártyázni indult át a hajóhídon —, a lyányka nemes testvérbátyja és a bús vőlegény által rettentően ellazsmakoltatott, miért is sietve Pestre, onnan pedig X. vármegyébe. távozott. Itt újabb fejérnépek fejét csavargatván el a bús férjek — nemesurak — által deresre vonatták és hajdúk által pogány móddal és mogyorófapálcákkal megcsapatták, majd a Nemes X. vármegyéből ebrudon kivetették.

Eddig a novella. Viszont e sorok iróját egy ízben — előadást tartván valahol a Tabán ódonságairól — valaki megkérdezte a novella felől, mire az illetőnek azt a választ adta, hogy csakugyan novella az, nem pedig valóság.

Legnagyobb megrökönyösödésükre egy hét múlva egyik napilapban színes novella, majd egy előkelő szépirodalmi lapban még színesebb csemege és tollrajz, még később egy előkelő lapunkban szép fénykép jelent meg egy hadnagy-utcai házról, melyben „Casanova lakott". Röviddel rá újabb cikkek jelentek meg, melyek irgalmat esdettek a Tabán lebontása esetén e „müemlék" számára. Mások emléktáblát óhajtottak a házra, akadt, ki „Casanova utcát" óhajtott a Tabánba.

Kiderült, hogy egy szemfüles ifjú indította meg e lavinát, ki az első cikket megírta. Ma már mindenki tud Casanova házáról, a mende-monda pedig izmos gyermekké cseperedett.

Ugyanakkor — ezen az előadáson — elmondottuk, hogy nem pellengér a Fehér Sas-tér közepén álló oszlop, hanem a rajta látható 1857-es évszám tanusága szerint akkor állitott piaci hirdetőoszlop és lámpaoszlop. Valaki azt kérdezte: mi volt a pellengér a jó régi időben s erre megmondottuk — hölgy lévén a kérdező — hogy kedves őseink a nyelves, pletyka, civakodó fejérnépeket, ilyen pellengérek alá kalodába zárták és a többi. Ennek ellenére ismét egy „. . . szemfüles ifjú s a többi, előkelő lap cikke, rajza, fényképe satöbbi . . ." Aminek a vége az lett, hogy ma már mindenki tudja, hogy „e pellengér Mátyás király koráből való s hogy középkori s hogy vétek lenne eltávolitani és senki nem akarja elhinni, hogy nem igy van.

Viszont 1920 őszén történt egy mustillatú langyos estén, hogy több vén és ifjú litterátusok gyültek össze a Hadnagy-utcában, néhai való jó Marada bácsi kedves és a Vén Eperfához cégérezett borimérésében. Itt a literáturok tetemes italokat kebelezvén be, a méla tabáni hold fényénél a Philadelphiába vonultak el s közben megállottak a Szebenyi Antal téren. És megpillantották az egykori Szarvashoz cégérezett „Szarvasház" Szarvascégérét. Ezen az alapon — azt emléktáblának tartva — az egyik ifjú egy előkelő lap vasárnapi számában megírta, hogy ez az „emléktábla" Mátyás király itteni vadászatait örökíti meg, „középkori, sőt a házból földalatti alagút megy egyrészt a Várba, másrészt Budaörsre." Mire egy hét múlva újabb cikk s a többi: ebben azonban ravaszul már az is benne volt, hogy igen, hát tudjuk,. no nincsen abban semmi, igy-úgy, hát Mátyás király és a tabáni szép asszonyok, no igen, hát ezen a földalatti alagúton jártak föl s alá a menyecskék a Várba .

Azóta nincs hónap, hogy Casanova, Mátyás király és a tabáni kaloda valamely formában fel ne bukkanjon. Ha lebontják a Tabánt: akkor mindörökre budai regényességgé emelődik a három mende-monda s az utókorból kiirthatatlan lesz.

Igy szép a világ. Hiszen a kedves mende-mondák mindig bizonyos szükségletet elégitenek ki. A szutykos, ámde bűbájos Tabán eltűnik. Vén sikátorai helyén fertelmes berlini németségű Zweckbau idétlen Fachlichkeitja fogja német Vorstadt-tá undokítani a budai Montmartre-t. E sachlich környezetben egy neo- neo- neoromantika virágocskáiként lesz hallhatatlan a kiirthatatlan budai regényesség: a Pellengér, a Casanova Háza és Mátyás Vadászkastélya.

A pesti ember Óbuda kiskorcsmáiba fog járni romantikáért és rántott csirkéért, ami nem is rossz dolog, főleg ha duplaporció.

Hárombék.

BRIDGE

Rovatvezető: **Csemiczky László.**

Helyet foglaltunk az asztalnál s a lapok le vannak osztva, — a lapokat előbb kézbe venni vagy megnézni nem szabad. — Most elveszi mindegyik játékos saját lapjait s kezében értékek szerint elrendezi olyképpen, hogy a fekete és piros szín váltakozzon, igy a sorrend a következő lesz: pikk, kör, treff, káro; ha valamelyik szín hiányozna, a színváltozást ekkor is megtartjuk s ezután következik a játék. A játékot két részre osztom; az első rész, amikor a játékos előre a partner és az ellenfelek lapjainak megtekintése nélkül elgondolásban lejátsza a játszmát (a licitálás), a második rész az ezen elgondolásnak tényleges lejátszása (a megjátszás).

A licit bizonyos számú ütések megjátszásának igérete, a megjátszás pedig az igéret beváltása, ha valaki nem volt könnyelmű az igéretben, úgy jutalmat kap, míg a könnyelmű és a be nem váltott igéretért büntetés jár, azonban az esetleg elérhető nagyobb jutalmak nyerése csábit (leginkább a férfiakat) néha arra, hogy erőnkön felül is licitáljunk, azonban ilyenkor is erősen fontoljuk meg, hogy az elérhető nyereség arányban áll-e az esetleges büntető pontokkal.

A játéknak külön figurái, mint pl. az alsósnál vagy tarokknál — nincsen s a bridge egyedül egy bizonyos számú ütéseknek a meg, — vagy a meg nem játszása. A licitálás a négy játékosnak közös megegyezés arra, hogy ki mit fog játszani, amelyik vonal a legnagyobb értékű játék megjátszására kötelezte magát az a játékos pár, egyik a játszó kéz vagy játékos, a másik a segitő kéz, illetőleg az asztal, a másik két játékos pedig az ellenfelek. A licitálásnál a legkisebb értékű szín a treff, következik a káró, kör, pikk s a legnagyobb értékű az adú nélkül, szanzadu (sans atout). Az osztó É kezdi a licitet s ha például mond egy treffet ez annyit jelent, hogy treff lesz adu s hat (az alapütés) plus egy ütést fog hazavinni, ezt követi K bemondása s ha K-nek nincs legalább átlag elosztású lapja nem köteles szint mondani passzolhat, D mond egy pikket ez annyit jelent ,hogy az egy treffet ronthatta ugyanannyi pikkel, mert értékesebb szín, Ny két kört mond, É két szanzadu, K passz, D három szanzadu, ezt követi végül három passz. Ezen végső bemondás annyit jelent, hogy az alapütéseken kívül (6) még 3 ütést fog É és D vonala megjátszani, a játszó kéz É lesz, mert É licitálta először a szanzadut, K játszik ki s a kijátszás után D lapjait az asztalra mind három játékosnak felteríti s ha É-nak 9 ütést sikerült a saját és az asztal lapjaival megcsinálni, úgy a bemondott kontraktot teljesitette, ha nem, akkor annyit bukott, ahány ütéssel kevesebbje van. Az alapütéseken felüli ütéseket trikk-nek nevezzük s a jelen esetben a játék 3 trikk volt. A be nem mondott, de megcsinált további ütéseket szürtrikk-nek nevezzük. A lejátszásban mindig — ha van természetesen — színre-szint kell adni, ha nincs, szabadon lehet dobni felesleges lapokat, vagy aduval üthetem a kijátszott lapot, ezeket az ütéseket nevezzük lopásnak.

Mielőtt a licitálást, a játék a legnehezebb és legszebb részét tárgyalnám a lapok értékelését kell nagyon jól megtanulnunk s tudnunk kell azt, hogy mi az átlag, az erős és a gyenge kéz? Ha átgondoljuk, hogy minden értékből négy darab van különböző színekben pl. 4 ász, 4 király stb., úgy természetes lesz, hogy akkor átlag értékű a lapunk, ha minden értékből egy, vagy a hiányzó értéknek megfelelő más érték van, ha minden kéznek átlag az elosztása, úgy egy-egy vonal 6, esetleg 7 ütést tud megjátszani normális elosztás mellett s igy természetes s a legfontosabb bridgetörvény, hogy csak az esetben nyithatjuk meg a licitet, ha az átlagnál erősebb a kezünk, mert a játékosnak soha a jó, hanem mindig a pecches elosztással kell számolnia.

*

Február 26-án közölt rejtvényünk megfejtése a következő: É Pikk Á, D, 10 és 8 darab káró, D. Pikk, Kör, Treff Kelet: megmaradt lapok. Megfejtést kaptunk 23-an, helyesen fejtették meg 19-en. A jutalmat Keller Sándor póstatakarékpénztári tisztviselő nyerte, kinek Culbertson Kék Könyvét megküldöttük.

Az e heti rejtvényünk: É Káró Á, 10, 9, 6, Treff 4, Kör Á. Kelet Kör D, Káró K, D, Treff 10, Pikk D, 10. Dél Kör K, 10, Káró B. Pikk K, 4 Treff B, Nyugat Kör 9, 8, Káró 7, 8, Pikk 8, Treff 8. Adu treff, indul Dél s csupán egy ütést ad ki. Megfejtési határidő III. 22., megfejtés III. 26., jutalom: Culbertson Kék Könyve, egy példány.

*

Üzenetek: P. R. udvari tanácsos: Köszönjük szíves figyelmeztetését. Az illető lapnak a bridge ellen történt kirohanását mi is olvastuk, azonban lapunk szük terjedelme, a cikkíró abszolut informálatlansága és a cikk komolytalansága feltétlenül mentesitenek, hogy azzal komolyan foglalkozzunk.

Többeknek: a gyakorlati játékra vonatkozó kérdezősködésekre már nagy részben levélben válaszoltunk, ugyancsak több más irányú kérdésekre is. Itt csak általános érdekü témákat tárgyalunk. (Válaszbélyegeket kérünk!)

MÁRKA
a gyöngyös visontai
BOR
Elárusitóhely saját kezelésben
I. ALKOTÁS-UTCA 7 a) sz. (Délivasutnál)
megnyilt
Kimért- és palackborokat házhoz szállit!

A BELLEVUE BEN
SANTA NELLY
JAZZÉNEKESNŐ
JÁVOR-VARSÁNYI
ZENEKARA
Kitünő konyha
Olcsó árak

TÉLI SZALÁMI
SIELŐK, TURISTÁK
számára
a LEGTÁPLÁLÓBB
élelmiszer a 40 ÉVES
SCHMIEDL-GYÁR
BUDAI FIÓKJAIBAN:
I., Horthy Miklós-út 33.
II., Margit-körút 5/a.

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda—Akvinkum
Későőszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

WC FÜRDÓ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT
Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

Budapest
RIVIERÁJÁN
a Gellért-fürdőnél, a hatholdas Battyhány-őspark tőszomszédságában, a főváros legelőkelőbb villanegyedében, a Nagyboldogasszony-utja 9. alatt már épülő tizenegyedik társas villánkban májusra, a Mányoki-ut 7. (Kelenhegyi-ut 24.) alatt épitendő társasvillánkban augusztusra, a Pasaréti-ut 1. számu, közfeltünést keltő társasvillánkban azonnali beköltözésre jutányos fixáru, saját tulajdonjogu, remekszép kétszoba-hallos, továbbá 3—5 szoba-hallos, sajátkertes lakrészek kaphatók. Páratlan otthon. A legbiztosabb tőkebefektetés; bérbeadás esetén kamatjövedelmét megkétszerezheti! Dijtalan prospektus tervekkel.
CENTRUM
Házépitő Vállalat
Horthy Miklós-ut 9. Tel.; 693-01.
Értékálló tőkebefektetés!
Bérbeadás esetén cca. 7 százalék jövedelem!

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

Telek

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

Lakás

SZÉNATÉRNÉL
Ujonnan épülő házban modern 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban
1933. május 1-re
KIADÓK.
Felvilágosítás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező épitésznél Méhn Antal épitőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon; 506-24.

Erkélyes garconlakás, kertes villában, villamos-autobusz megállónál, májusra kiadó. Ugyanitt garage azonnalra, fűmikor, I. Budakeszi-út 1/D vagy telefotéssel. Érdeklődés házfelügyelőnél bárnon: 4—5-ig 298—92.

3 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt garcon lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél bármikor. I. Logodi utca 63. vagy 4—5-ig telefonon 298—92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

VÁROSMAJOR-PARK társasvilla Maros-utca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P, semmi mellékköltség. Leköthető vitéz Darvas Lajos mérnöknél, Királyi Pál-u. 20., telefon: 86—2—96.

ÖRÖKLAKÁSOK Káplár utcában, 2 szoba hallosak és egyszobásak, modern épülő házban, elsőrangú kivitelben eladók. Érdeklődés délutánonkint, Preisich Gábor tervező épitésznél, József körút 30. Telefon: 32—0—54.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-ucca 7, Vak Bottyán ucca 4., Fadrusz ucca 6., háromeves házakban *kilátásos*, erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal*, központi fütéssel, melegvízzel, vagy anékül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FŐLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Au. 527—80. (2)

Ház

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET
TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltételek.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Alkalmi nyomtatványok
a Budai Napló nyomdájában
I., Bors-utca 24.

VELENCE, GÁRDONY-füred
Magyar
a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmneti villatelkek □-ölenként P 3-tól. Havi iefizetés P 10.—től. Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóvíz! Jó utak! Olcsó házak égett téglából már P 500-tól. Mintaházak a telepeinken megtekinthetők.
INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden vasár és ünnepnap délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor Indul a Városi Irodától (Horthy Miklós-körtér 3|b. Telefon: 694-33) Kérjen Propektust!

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96.
Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

XXX. évf. 1116 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 március 22

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

Az örök Március

Irta: **Juhász Jenő dr,** gazd. főtan.

Minden nepnek és minden kornak meg volt a maga tavaszünnepe, egy nap, a melyen megünnepeltek a természet erőinek ujraébredését s a saját ifjuságukat és életvágyaikat.

Nekünk is van egy ilyen tavaszünnepünk. De mig a régi pogányok tavaszünnepeiken csak a természet erőinek ujraébredését s a saját vérüknek tavaszi pezsdülését, életvágyaikat ünnepeltek, a mi nemzeti tavaszünnepünk nem a természetnek és a testnek, hanem

a nemzeti élet feltámadásának és mindig visszatérő szent megujulásának az örömünnepe.

És csodálatos, az időnek mindent megőrlő mulása, az azóta elmult 84 esztendő, nem változtatott a mi tavaszünnepünk elevenségén és hatóerején.

Mi is történt hát voltaképen akkor, a mikor 1848 március 15-én Petőfi Sándor, Jókai Mór és a márciusi ifjak keresztülvitték a cenzura szabályait, a tuláradó hazafiui lélek elszántságával és tettrekészségével megjelentek Landerer és Heckenast nyomdájában s kinyomtatták a 12 pontot és a Nemzeti Dalt.

A történetiró tárgyilagos szürkeséggel igy mondja el a nap eseményeit:

A 48-iki forradalmi hullám egész Európában a városi lakósságot öntötte el.

A pesti diákság, jurátusok és a fiatal irók, akiket mint a »Fiatal Magyarságot ismertünk meg, már eleg politikai érettségük birtokában, hogy Pest számára követeljék a szerepet. — Petőfi nem bécsi tárgyalásokat és azok nyomán jóváhagyott átalakulást akart, hanem az emberi méltóságnak emberi szempontoktól szabadult megbecsülésével vigasztalan forradalmat várt a márciusi levegőtől.

A bécsi forradalom hirére március 15-én délelőtt Petőfi és Jókai tuntető körmenetet vezettek, ennek során kinyomtatták a »Mit kiván a magyar nemzet?« cimen 12 pontba szedett kivánságaikat, melyek lényegükben megegyeztek az országgyülés javaslataival, továbbá Petőfi »Nemzeti dalát«. Délután a városi tanács jelenlétében népgyülésen aláirták a 12 pontot, a közcsend fenntartására Rottenbiller Lipót alpolgármester elnöklete alatt a hallgatókból bizottmányt alakitottak s Táncsics Mihályt, a népirót, mint a sajtószabadság mártirját kiszabadittatták fogságából. De kerdezem: Jókai Mor, Petőfi, Degre, Vasváry, Irinyi és társaiknak a császári hatalommal szembeszáló fiatalos vakmerősége, vagy a liberális világforradalom eredményeinek Magyarországon való siettetése elég lett volna-e arra, hogy március idusát a magyar nemzet egy el nem muló örökös ünnepévé avassa?

A lelkem azt feleli, hogy nem. Ezt a napot a magyar nemzet számára nem a márciusi hatalság mártiromságot is vállalni kész merész lendülete és nem a nap liberális forradalmi eredményei tették elmulhatatlanná.

Hisz nemcsak Magyarországnak, de minden európai országnak megvolt a maga liberális forradalma, és hol vagyunk már azoktól az időktől a mikor a liberális életszemlélet alaptételei képezték a népek politikai ideálját?

Az élet robog előre a maga utjain s a márciusi események, mint a liberális gazdasági és társadalmi berendezkedés alapkövei, elvesztették jelentőségüket. A liberálizmus eszméit tulhaladta, elkoptatta az élet, és a szabadság, egyenlőség és testvériség jegyében elerőtlenedett.

A dezorganizált világ itt is, ott is a szigoru szervezettség ujabb korlátai után kiált. Egyre többen vallják hogy az egyéni szabadság gondolatának a tegyelem fölé helyezése megszüntette a közérdek tiszteletét, ur á tette az önzést a közösség magasabb céljai felett és sok helyen végzetesen alaásta a politikai erkölcsöket.

Nezzünk körül a világon, — nézzünk Olaszország, Németország, vagy az Egyesült Államok felé.

Miképen lehetséges tehát, hogy mi árva magyarok ezen a napon mégis ünnepelni tudunk, hogy a mi ünneplésünk, dacára Bécs és a liberális életelvek teljes lehanyatlásának, mégis élő ünnep, az élet, az elindulás, a munkára és áldozatra készség, a jövőre való szent fogadalomtétel ünnepe tudott maradni.

Ime a népek, — itt is, amott is megtagadják a 48-as idők eszményeit, uj intézményt keresnek a népképviselet helyébe, egyetlen erős és bátor vezető után kiáltanak aki az egyéni szabadság helyébe a fegyelmet, az egyéni celok helyébe a nemzet kollektiv célját és akaratát helyezi, — aki vezet és parancsol, — mint Mózes a zsidók felett.

És ha körülnézünk a magunk házatáján, éreznünk kell, hogy mi is tuljutottunk azon, hogy az egyéni szabadság minden vonalon való korlátlan érvényesülésében lássuk a nemzeti szabadság ideálját.

Be kell vallanunk, hogy az elforgácsolt egyéni életek szabadsága helyett mi is a közös célokért való önkéntes alárendelődés áldozatát, a nemzeti akaratot, szétforgácsoló pártharcok helyett pedig az egy erős akaratban megtestesülő nemzeti célkitüzés felé való közös fegyelmezett menetelést ámitozzuk.

1848 március 15-e, nem 1848 III. 14-ének ejjele után kezdődött és nem is 1848 III. 15-ének ejjelével fejezodott be.

1848 március idusa a magyar nemzet számára akkor kezdődött, amikor a török háboruk és a Rákóczi fejedelem szabadságharcának utána megbénult, elvérzett, a császári hatalom járma alá szoritott, latinul beszelő és latinul törvénykező Hungária földjén Berzsenyi és a testőrirók ujra megszólaltatták a magyar nyelv szivekbe markoló tárogato szavát.

A rendi tagozatba töredezett soknyelvü Hungárgia alvó magyarja. Dugonics, a testőrirók, majd Kazinczy és kortársai nyelvén keresztul ráeszmeltek ujra nemzeti jelenvalóságuknak nemzeti elhivatottságuknak világos tudatára és a magyarság nyelvén keresztül felfedezték azt a mindnyájunkat egy testbe kapcsoló kulturális, nyelvbeli és verbeli egységet, mely minden magyart, urat és parasztot egyformán és kivételek nélkül a közös magyar nemzeti celok rendületlen szolgálatára kötelez.

És a nyelvi és irodalmi kulturának nagyszeru harcosai által uj hajnalra ébresztett nemzet, felismerve önerejét, nem állt meg immár a kulturális élet ragyogo továbbfejlesztésénél.

Széchenyi és kortársai hatalmas agitációjukkal, tüneményes munkabirásukkal és tehetségükkel néhány év alatt évtizedekkel visszik előre a nemzeti életet minden téren. Napok alatt életre hivják és öncéluvá teszik az ipart, a kereskedelmet, a hiteléletet — már csak az összes magyar erőknek a nagy nemzeti munkában való szent egységének megvalósitása marad hátra.

Ez volt a helyzet március 14 éjjelén és, ha a magyarság nem keszült volna fel évtizedeken át az elkövetkezőkre, a márciusi ifjak cselekedetei nem nyertek volna nagyobb jelentőséget, mint egy talán elhamarkodott és vakmero tüntetés, március idusa nem válhatott volna a magyar nemzet életének legjelentősebb fordulópontjává.

Magyarország akkor, amikor a párisi forradalom egész Európában kiérlelte a liberális átalakulást, — hála a Dugonicsok, Berzsenyiek, Kazinczyak és Széchenyiek előkészitő, nemzetnevelő munkájának, — mint kész és kialakult nemzeti társadalom állott az események zür-zavarában. Magyarországon a rendiség eltörlése, a liberális forradalom nem öncél volt, nem a külföld szolgai lemásolása, hanem az öncéluságát felismert nemzet jogokban való összetogása, történelmi szükség. Itt a rendiség megszüntetése nem a rendiség tulkapasai miatt volt elkerülhetetlen, hanem azért, hogy a céljait felismert, céljaiban egységes magyarság, mint rendileg meg nem bontott egységes társadalom torhessen tovább a saját történelmi elhivatottságának megvalósitása felé.

A márciusi ifjuság 48-ban nem Bécs ellen tüntetett és nem liberális forradalmat csinált.

A márciusi ifjuság ezen a napon az elődei által ujra megteremtett öncélu magyar nemzeti államm megszületését és élni akarását jelentette ki.

Széchenyi a reálpolitikus józanságával és óvatosságával néhány év előtt még csak azt állapitotta meg; Magyarország nem volt, hanem lesz! Magyarország van! Számit! Elni és cselekedni akar! Ezt jelentette a márciusi ifjuság utolérhetetlenül bátor, szép és a nemzet életösztönéből fakadó cselekedete, — ezt jelenti nekünk, és ezért nem szünik meg soha ennek a napnak ragyogó aktualitása.

És soha nem volt nagyobb szükségünk ennek a megujulo magyar nemzeti születesnapnak a megünnepl.sére, mint ma, amikor a Trianoni béke által szétszaggatott, megcsonkitott magyarság nemzeti életének legnehezebb napjait éli. Soha nem volt szükségünk annyi bátorságra, annyi elszántságra és onfeláldozasra, mint ma, mert 48-ban a forrongó Európában foskadozó Ausztriával szemben a márciusi ifjuság, ma egy egész világ minden fegyverevel, hitvanyságával és önzésével találja magát szemben a trianoni magyar.

Es ezzel az uj rablánccal szemben mindaddig csak tüntetés marad minden március, amig a Berzsenyiek Kazinczyak, Szechenyiek lelkével nem végezzük el azt a hatalmas előkészitést, a melynek talapzatáról uj értelmében is ellenállhatatlanná válik a márciusi Szózat.

Rabok tovább nem leszünk!

Stadion — Óbudán

Mikor szerényebb sportéletü városok, mint külföldön Bécs vagy Bukarest, hazánkban meg Debrecen meg tudták épiteni a maguk Stadionjat, szinte a sporteleti elelmesség hianyában volt, hogy a budapesti Stadionnak még csak a helyére sem tudunk rámutatni.

Egyik jó érzékü volt alpolgármesterünknek, Folkusházy Lajosnak utolso bucsu-rendelkezese volt a Stadion helyének kijelölése a rákosi erdőtelki dulőn levő hepe-hupás igazi kültelki jellegü göbrök területen.

Mintha csak sebtében, igazi valósitás nélkül igyekezett volna a Stadion szukségességet dokumentalni azzal, hogy azt helyhez kötötte.

Am mert a Stadion nem ott van jó helyen ahol epen ingyenes telek áll rendelkezesre, hanem ott kovetel helyet, ahol a Stadion legjobb helyre kerül, a fejloktrojált hely iránt semmi hajlandóság sem mutatkozott.

Az ekként lefujt Stadion elhelyezés nyomában megindult a kutatás az igazi, a teljesen megfelelo hely után.

A Budai Napló oly sokszor bevált történeti érzékével több cikkben rámutatott arra, hogy a Stadion helyet Obudán kell keresni, a fővaros e nemes, tortenettel szaturált talaján, a mi fóliseges Dunánk menten.

Józsel Ferencz dr. őrensége a Budapest-fürdőváros egyik ülésén a Stadionról szólva monootta: »A Stadion századokra épül. A legmegfelelobb helyen a legjobbat és legmagasztosabbat kell teremtenünk, mert ha alkotásunk hibás helyen áll és kiviteiben nem a legtökéleteseob, ugy az a mai gyöngeségünket örökiti és akkor az utokor joggal fogja mondani, hogy a Stadion a mi korunk kőbe rakott hibája.«

A Stadion nem szükségépület, hanem parádés hely, vele az idegenek sportrajongó és világjáró tömegeit akarjuk ide vonzani; a Stadionon lefutó versenyek gála napok, ahol már a megjelenteknek fel- és elvonulása is emlekezetes ünnepség, akár csak egy operai diszelőadás alkalma.

Tessék elképzelni az operaházat a Szvetenay-utcában, a Szent-Jobb körmenet Kőbányán, a Stadiont a rákosi gödrök között!

A Budai Napló cikkei meg is jelölték a Stadion méltó helyét: a Duna mentén a Római-part és a Szent-Endrei ut közötti hatalmas beépitetlen sik területen két viz közé ékelve, mert a sportok között legnobilisabb evezős- és uszósportnak viz és ujra csak viz kell.

Ezt nyujtja a Duna és ezt ontja a Római-fürdő forrástava, az ő napi 160.000 H L. gyógyitó langyos thermál vizével.

A Dunát belekapcsolni a Stadionba hatalmas elgondolás. A Dunát mellőzve kihagyni belőle, le nem vezekelhető örök bün.

Fekvésénél fogva Budapest van hivatva arra, hogy a Duna fővárosa maradjon.

Hadd fogadja a hajók és idegen hajók sorát Budapest eszaki belépésénél, a Római-partnál a nemzeti erőnk és sport virtusunk magyar éggel boritott palotája: a magyar Nemzeti Stadion.

Ez a lelkesitő gondolat vezette a Római-fürdőtelep Egyesület kivalo müvesz-elnökét kézdi Kovacs Lászlót és Kricstalussy Mihály ny. államtitkárt, akik a Stadion helyének végleges megállapitására hatalmas mozgalmat kezdtek, rámutatva arra, hogy mit kap a Stadion, ha a Duna menten épitnet és mit kap képzelt eroben a mi Dunánk és a mi fővárosunk, ha az unnepi versenyek felvonulásait egy méltó dunamenti Stadion fogadja, 30.000 dunai evezős hurrái kozott.

Örömmel regisztráljuk, hogy a Stadionnak óbudai dunamenti elhelyezését a legnagyobb rokonszenvvel fogadták a dontő tényezők is Homonnay Tivadar, Kelemen Aurél és a többiek személyében.

A Stadion helyének megállapitásánál az első és az utolsó szó a kultuszminiszteré.

A történelmi multtal átitatott óbudai földet a jövendő megnyilvánulásának szinhelyévé avathatja a történelem tudós tudója: Homan Bálint Magyarország kultuszminisztere.

A Stadion helyének megválasztása a történelem jegyében indul.

A jel biztató!

RINGER LAJOS dr.

— TITOKZATOS FORRÁS az óbudai Árpádforrás, amely valami különös helyen eredhet, valahol a felszinen járhat, hogy aztán ismét eltünjön a föld alá és feibukkannjon a Bécsi-ut mellett ott, ahol a Vörösvári-ut torkol beléje. Azt vették észre ugyanis sokan, akik megfigyelték, hogy tavasszal zöld héjba burkolt gesztenyék bukkannak elő a vizzel együtt, holott tavasszal ilyen gesztenye nem létezik. Eleinte azt hitték, hogy pajkos gyerekek dobálják a vizbe ezt a gesztenyét, de az elöljáróság körülkeritette a forrást és be is fedette, ám minden tavasszal ujból jelentkezett az uj gesztenye. Ez a körülmény arra enged következtetni, hogy a forrás valahol a hegyen tul, olyan helyen kerül a fölszinre, ahol belehullhat őszkor a zöld gesztenye és a patak elraktározza valahol a hegyek mélyén, valamely barlangban, vagy vizmosta helyen, ahonnan tavaszi áradások ismét belesodorják a forrás medrébe és igy kerülhet napfényre az ismert forráshelyen. A tudomány feladata volna ezt a titkot feltárni, mert lehetséges, hogy a hegy belsejében fakadó melegforrást hüti a beleszivárgó patak vize, aminek helyét ha meg tudnák állapitani és ezt a keveredést megakadályozni, melegvizü forrás fakadna estleg Obudán, ami ennek a forrásviznek az értékét rendkivül emelné.

— KÖZVETLEN összeköttetést keres a Böszörményi-ut környékének polgársága a nyugati pályaudvar felé és ezt az ügyet magáévá tette az a »Hegyvidéki Asztaltársaság«, mely, mint a hegyvidéki »kerek asztal« találkozik rendszeresen minden pénteken este 6 és 8 óra között a »Claridge« vigadóban és célja a hegyvidék fejlődésének társadalmi uton való ápolása. Ennek az asztaltársaságnak ma már számos tagja van, általában olyan kiváló egyéniségei a hegyvidék polgárságának, akik távol állanak a pártpolitikától és társadalmi uton szolgálják ezt az ugyet, mint baráti társaság, amelynek élén, mint szervezők vitéz JURÁSZ Jenő dr. gazdasági főtanácsos és Porcs István dr. állanak. Legutóbbi találkozásuk alkalmával a lovasegyesü et ugyével foglalkoztak, hogy annak Budán is állitsák fel valamely depandanszát, amely egyesület most a Tattersallba költözik át. Ez ügyben meghallgatták Zacher Béla véleményét és megteszik a további lépéseket.

— SOK A BAJ az uj szénatéri piacon, ahol a vidéki árusok számara szük helyet mért ki a város s igy ott mindig nagy a tolakodás, ami nagyon elősegiti a zsebtolvajok munkáját. Általános a panasz az árusok között, hogy a közönség szivesebben vásárolja a vidéki árusok kellően nem ellenőrizett, gondatlanul kezelt, legtöbbször a tisztaságnak sehogy meg nem felelő áruját a földről, mint a piaci árusok tisztán kezelt áruját a polcról. A forgalom is nagyon megcsappant és azok az árusok, akiket eddig még a tisztviselők is irigyeltek, mert módjuk volt a teherautón kivül, még magánautót is tartani, ma már ezt sehogysem birják, az autóikon nagy részben tul adtak és alig képesek a megcsappant forgalom revén kötelezettségeiknek eleget tenni.

Tabáni szak-ankét

A fürdőváros és a Tabán rendezésének épitészeti jelentősége

A Tabán rendezése főleg a szakegyesületekben keltett visszhangot. De csodálatos, hogy épen a technikus társadalmunk ezideig a nagy nyilvánosság előtt tartózkodott attól, hogy hozzászóljon ezen aktuális problémához a nagy nyilvánosság előtt. Az épitészeti szakegyesületekben temérdek szó esett már erről, felvetődött sok eszme — és vált magtalanná, csak azért, mert nem vállalkozott senki arra, hogy kiemelje a négy fal közül, a hol elhangzott.

Pedig az eszmenek megvalósulása elsősorban a mi érdekünk, hiszen mi, épitészek fogjuk azt megvalósitani, másrészt ez a gondolat az, amely végre igazán a jövőért és miértünk, a fiatal épitésznemzedékért van s mely egyszer kenyeret is ad nekünk s igy fontos, hogy ez a kerdés ne érjen bennünket készületenül.

Magyarországon a modern fürdőépitésnek története nincsen, müegyetemi tanulmányaink során pedig csak a legminimálisabbat hallottuk a gyógyfürdők tervezésének rejtelmeiről. Igy rá vagyunk utalva külföldi példák tanulmányozására, amelyeket a mi viszonyainknak megfelelően kell majd alkalmaznunk. Nagy feladat ez, amire már most kellene gondolnunk, amikor még nincs végleges városrendezési tervünk mely kötne bennünket nehogy uj »Eskü-tér« problémává legyen a későbbi nemzedékek számára.

Ezért mielőtt megszületik a Tabán végső rendezése:

SZÉLESKÖRU ANKÉT KERETÉBEN

meg kellene minden problémát tárgyalni, ugy hogy az orvostudomány balneologia idegenforgalom, a közlekedési ügy stb. szakférfiai a mérnök és épitészegyesületekkel karöltve egyetemesen szögezhessék le a zokat az irányelveket, amelyek szerint ez a széleskörü programm megvalósitandó.

Lépjünk ki javaslatainkkal, eszméinkkel a nagy nyilvánosság elé, és legyünk teljes erőnkkel azon, hogy e terv a legmegfelelőbb formában és a lehető legrövidebb idő alatt megvalósuljon s kezdődjék meg — akármilyen szerény keretek között is — a kenyeret jelentő épitő munka.

Ifj. CSEMEGI JÓZSEF
okl. épitész.

Török A.
és Társa
bankház r.-t.
Budapest, IV., Szervita-tér 3.
a m. kir. osztálysorsjáték főárusitói.
Kísérelje meg szerencséjét és vásároljon osztálysorsjegyet **Töröknél.**
Elérhető legnagyobb nyeremény
500.000
Pengő.
Nyereményhuzás
Április hó 7-én és 10-én.
Az I. oszt. sorsjegy árak:

Egész sorsjegy	Fél sorsjegy	Negyed sorsjegy
P 24.—	P 12.—	P 6,—

Buda-Alsóváros ünnepe

A Kelenföld e részének létküzdelme

Ismét tanubizonyságát adta a Buda-Alsóvárosi Egyesület, hogy mozkékonyság és szervezés terén méltó helyet foglal el a budai oldalon. Ezt abból az alkalomból mondjuk, hogy a Buda-Alsóvárosi Egyesület csütörtökön este a tagok és vendégek által erősen látogatott választmányi ülésén az ü. v. elnök, Gömöri Győző elnökölt s a napirend kiemelkedő pontja a nemzet nagy napjának: március 15-ének megünneplése. E nap jelentőségét Mocsy László igazgató, az ismert kiváló tanerő, méltatta, történelmi tanulmánynak is illő, nagyszabású szabad előadásban. Utána dr. Mikola Géza posta- és távirda igazgató, egyesületi alelnök, saját szerzeményu ünnepi alkalmi költeményét, ugyszintén Bukacs Kálmán választmányi tag hasonló irányu, lelkes versét olvasta fel, zajos tapsoktól kisérve. Több, szivekbe markoló, hazafiságtól áthatott, beszéd után Virágh Béla szerkesztő a 6.00 éves magyar multat és kulturális nagyság adatait ismertette. Gömöri Győző ramutatott arra, hogy a mai magas szinvonalu est is élénken igazolja Buda Alsóvárosi Egyesület nagy hivatottságát. Az ünnepet követte a Lukács Gyula vendéglős által feltálalt kitünő társas vacsora. A március 15-i nemzeti ünnep méltatását megelőzően folyt le a választmányi ülés, amelynek napirendje előtt Gömöri Győző bejelentette, hogy a tagság díjait leszállították 6 pengőről 4-re, a pártoló tagság díja évi 1 pengő. Elnök méltatta a nemrég elhunyt Platthy György dr. érdemeit a Buda-Alsóváros és környéke felvirágoztatása körül. Megemlékezett Schonaug Hermik elhunyt igazgató érdemeiről ugyszinten a nemrég eltemetett Nagy Géza mérn. joakaró támogatásáról. Ismertette a városnak a gyümölcsfák kezelésére vonatkozó figyelmeztetését. Majd Mikola Géza dr. alelnök beszámolt a belügyminiszteriumhoz nemrég beadott módositott alapszabályok ügyéről. Ezután Takács Mihály pénztárnok és Haringáts Károly számvizsgáló bizottsági tag tettek jelentést az egyesület vagyoni helyzetéről. A választmány és tisztikar választása ügyében Sinko Pál tanár, elnöklete alatt jelölő bizottságot küldtek ki, amelynek tagjai: Bukács Kálmán, Haringáts Károly székesfővárosi tisztviselő, Lukács Gyula Szigethy Aljos és Tribuszer Béla. Azután sor került e városrész létküzdelmére. Elnök utalt az elért sikerre, hogy a HÉV helyett most már a BSZKRT kocsijai közlekednek majd a Fehérhatósan támogatott. Kimentette elmaradását Becsey Antal elnök, és szicsey Antal elmaradását. Elnök szives üdvözletét kuldötte Ripka Ferenc, a mit lelkesen vettek tudomásul. Köszönetet mondott e téren kifejtett jóakaró tevékenységükön. Barla-Szabó József dr. Dorner Béla, Folkusházy Lajos Payr Hugó dr Usetty Béla Borvendég Ferenc alpolgármester, valamint dr. Bródy László tanácsnoknak az ez ügyben tanusitott jóakaró támogatásáról. Gömöri elnök még bejelentette, hogy Király Kálmánt az egyesület átiratilag üdvözölte tanácsnokká történt megválasztása alkalmából. Részt vett a Buda-Alsóvárosi Egyesület összejövetelen Fejér János dr. ügyvéd, a Kelenföldi Polgári Kör ügyvezető-elnöke és társai, akiket az elnök üdvözölt. E kitartó nagy munkáért lelkes ovációban részesitették Gömöry Győző elnököt.

GYUJTEMENYES kiállitást rendez ELEKES Mária festőművésznő a BUDAI Szépmüvészeti Társulatban (II., Pálffy-tér 5.) amely március 25-én nyilik meg.

Óbuda és Ujlak nagy kérdéseit

tette ismét szóvá a székesfőváros közgyülésén OROVA ZSIGMOND dr.,

nehogy azok lekerüljenek a napirendről. Egetően sürgős kérdések ezek, amelyek rendezésétől függ Óbuda jövendő fejlődése, Ujlakkal kapcsolatosan. Most, hogy a főváros megszerezte a HÉV-et, lehetővé vált, hogy a Pálffy teret fölmentsük az ott rendszertelenül lebonyolitott vasuti forgalom alól. Orova azt inditványozta, hogy ezt a pályaudvart, amely ma nyilt utcán és téren bonyolitja le a forgalmat, helyezzék át a Császárfürdőn tul fekvő MAV pályaudvarra, amelynek amugy is csekély a forgalma, de megvan a váróterme és a hozzávaló többi kelléke. Tudtunkkal a BSZKRT ugy tervezi, hogy ezt a rendezőpályaudvart Békásmegyerre helyezi át és ide csak a személyvonatok futnának be napközben, amelyek a közuti vasut sinjein Szentendrétől Nagytétényig megszakitás nélkül közlekednének, amivel megszünne egyuttal a Gellért téri végállomás és az azzal járó sok kellemetlenség. A pályaudvar áthelyezése lehetővé tenné a Lukács és Császárfürdők környékének rendezését, felszabadulna előttük az egész Dunapart, ha egyuttal áthelyeznék onnan a kőteret és kavics-lerakodó helyet. A Margit-rakpart itt nyerne folytatást és megkezdődnék az ujlaki Dunapart rendezése, ami egészen más képet adna e városrésznek és a Margitsziget felől is európai módon rendezett rakodópartot látna a szigeten nyaraló és fürdőző közönség. Rendkivül előnye származnék ebből a két fürdőnek, mert a ragyogóan kivilágitott dunaparti korzó nagy közönséget vonzana oda és Buda ezzel uj attrakcióval gyarapodnék. Sürgette egyuttal Orova Zsigmond az »Östónak« mely a Lukácsfürdővel szemben fekvő domboldal alatt ma elhagyottan és ápolatlanul áll és talán azért épitett az ut mentén magas falat a város, hogy ezt a rendezetlen, piszkos, mocsárszerü zugot ne lássa a közönség, hogy ezt is tegye szabaddá a város, tisztittassa ki, tegye környezetét széppé, hogy abban minden gyalogjáró gyönyörködhessen. Azt ott tenyészo hévizi rózsa, szaporitani kell, mint európai ritkaságot, mely emeli nemcsak ennek a tónak a szépségét, hanem átplántálva azt Buda többi tószerü vizmedencéire, különleges szint ad Buda fürdővárosnak.

Lakomák és felköszöntők

Mint minden esztendőben, most is kimagasló estje volt a Pénteki Borgazdatársaságnak mult héten Benedek Sándor, a Közigazgatási Biróság másodelnökének boresteje, amelyen érdekes tanulmányt olvasott fel »Lakomák és pohárköszöntők« cimen, amelyet legkozelebbi számunkban közlünk az illusztris szerző engedelmével. Az estén megjelent Kozma Jenő dr. is, aki most érkezett haza külföldről. Zboray Gyula dr. a társaság örökös jegyzője a mostani Sándornap alkalmából üdvözölte Benedek Sándor és Szalay Sándort a volt Borgazdát, Batthyány Józsefet, Lugmayer Józsefet és Tóth Józsefet a józsefnap alkalmából és a megjelent Polch Felixet is, mint volt borgazdát, amit Szalay Sándor köszönt meg. Wenness Marian jozsi adománya után Lugmayer József szólalt fel és köszöntötte Kozma Jenőt mint örömapát leánya eljegyzése alkalmából, amit Kozma Jenő köszönt meg és köszöntötte Borsos Endre közgazgatási birót, aki, mint vendég vett részt és viszonozva Kozma köszöntését kijelentette, hogy Benedek Sándor volt másodelnök iránt való határtlan tisztelete vonzotta őt a mai estén e társaságba. Zboray Gyula, mint viziváros lakost üdvözölte Borsos Endrét. Még Kozma Jenő mondott el érdekes reszleteket Romániában és külföldön tett utjairól, amit nagy figyelemmel hallgatott a lelkes hangulatban levő társaság, amely számtalanszor meleg ovációban részesitette Benedek Sándort.

SULYOS CSAPAS érte lapunk szerkesztőjét, LASZLO Zoltán dr.-t. Edesanyja: özvegy csiszentimrei LASZLO Mihályne, született Donna Corzan Y Avendano Wanda e hó 13.-án, hétfőn éjjel az Uj Szent János kórház sebészeti osztályán 69 éves korában tragikus körülmények között elhunyt. A nagyasszony az egy év előtt patriarkai korban meghalt ismert politikusnak, irónak és pedagógusnak, csiksz entmre. László Mihály dr. udvari tanácsosnak volt az özvegye és néhai Corzan Y Avendano Gábornak, a spanyol főnemesi indigenának, a magyar tudományos világ egykori büszkeségének, a nagynevü tudós mathematikusnak, a tudományos Akadémia tagjának a leánya. A régi főuri család gyermekei budai születésüek és nagyrészt körünkben éltek. A mélyen sujtott család iránt nagy részvét nyilvánul meg, amelyben a szeleskörü, előkelő rokonságon kivül az ismerősök és tisztelők nagy száma is résztvesz. A temetés március 16.-án volt a Farkasréti temetőben, ahol a nagyasszonyt a férje mellé temették nagy és előkelő közönség **részvétele mellett.**

A temetési szertartást a család régi barátja: vitéz Mándoky Sándor ezredes, tábori főesperes végezte és hó 18-án gyászmise volt a városmajori plébánia templomban d. e. 10 órakor pedig KISS Andor dr. tanár mondott magyar nyelvü gyászmisét a fő-utcai szent Flórián gör. katholikus magyar templomban.

— A NEPOMUKI SZT. JANOS-ól és XVI. Lajos királyról szóló stilusos megkapó elbeszélés egyik gyöngye Hargitay Tihamér legutóbb megjelent novellás kötetének. Hargitay Tihamért jellemezni nagyon nehéz. El kell olvasni minden sorát. A sziv, a melegség embere, a tolla maga a megtestesült élmény. Csodá atos egyszerüséggel füzi egybe mondanivalóit, megl pő asszm lál k pességgel dji meg a rokoo h lódását és ebben épen olyan stilusos, mint mikor bouleward történetet beszél el. Az iró tragédiájában a hős az ő könnyén keresztül zokog és azok a láncok amelyek bilincsbe verik a szabadságot, a költők gondolatait, keseritik őt is, amelyektől minden hivatott tehetség szeretne is — meg nem is — megszabadulni. Hargitay Tihamérnak minden könyve müvészi élmény és egyuttal könyvsiker, mert nagyszámu olvasótábora van.

Buda világszerepe

Olaszország legregibb és legolvasottabb napilapja terjedelmes cikkben foglalkozik a magyar iszlám kérdésével, a Gül Baba mecset epitésével, a magyar monamedánok és a nagynyilti helyzetével és felhivja a világiszlám figyelmét Budára, ahol a prófeta után legnagyobb szentje van a Rózsadombon eltemetve és ahol másfél évszazadon át az iszlám politikai, vallási és kulturális központja volt. Olasz laptársunk jól látja a magyar iszlám kulturális fejlődésének nemzetközi politikai és gazdasági kihatásait s azok fontosságát a revizió szempontjából is. A magyar idegenforgalomnak külföldi lap még ilyen szolgálatot nem tett önzetlenül, mint az illusztris olasz kormánylap, amelynek érdekes és sulyos cikket az egész világ iszlamita sajtója átvette.

A Corriera della Sera nagy sikert gálatott tett a magyarságnak, a magyar iszlámnak és Budának, amelyet »nuova Mecca del' Islamismo«-nak (uj Mekka) nevez és kiemeli, hogy tözarándok-helynek ismeri el az egész iszlámvilág. És ez azt bizonyitja, hogy ezt a világvárost a magyar székesfővárost ősi jogon Buda-néven kell szerepeltetnünk. Látjuk, hogy a magyar iszlám fontos kérdésével az egész Kelet és a nagy nyugati hatalmak is tisztában vannak s ehez füzzük azt a szerény megjegyzésünket, hogy itt valami nagy tévesbe esett a mi diplomáciánk, ferde világitásban látja ezt a kialakulófélben levő uj irányu idegenforgalmi helyzetet, mely a modern átalakuláson már átment török nemzetet kevésbbe érdekli, de négyszáz millió muzulmán érdeklődését irányitja felénk az egész Keleten, a hol turáni testvéreinnk élnek. A magyar mohamedánok ügye nem helyi, már nem is országos, de világkérdés.

A „Magyar Élet- és Járadékbiztositó Intézet mint sz." fájdalommal tudatja, hogy nagyértékü alapitója és igazgatója

dezseri báró

Rudnyánszky József

örökös főrend, Nagy-Magyarország főrendiházának utolsó háznagya

f. hó 18-án elhunyt.

A megboldogult 32 éven át nagy tudásával és éleslátásával értékes támasza volt Intézetünknek.

Emlékét kegyelettel őrizzük;

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot
tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Iyókúra

— A III. KER. KATH. KOR a 48-as nagy eszmék emlékére márc. 14-én este a Kulturház dísztermében rendezett hazafias ünnepélyt. Andreka Károly megnyitó beszéde után Hindy György szavalta a Nemzeti Dalt, majd Brunecker Lajos mondott nagyhatású ünnep beszédet. Egy 10 éves leányka, Lang Mária saját szerzeményu irredenta verseit nagy sikerrel szavalta.

— A TURISTÁK SZAMARA nyilik meg most a hét végén uj vendéglő, jobbanmondva sörözo, ahol kora reggeltől éjfélig találnak majd jozu turistareggelit ebédet, vacsorát, otthont teremtve ezzel a Szén Kálmán-téren át közlekedő kirándulók és turisták számára. TURISTA SÖRÖZŐ cimen nyitja ezt a vendéglőt március hó 25.-én szombaton PÁVDY Ferenc ismertnevü vendéglős, akinek 20 éven át volt kedves polgári vendéglője a Zsigmond utca 1. szám alatt. Most kibérelte a Margit krt 95 szám alatti uri palotának a földszintjét és uj vendéglőt nyit, ahol a »Polgári Sertőzdének« kiváló söreit fogja mérni. Nagy gondot fordit arra, hogy »jászberényi és vadkerti« terméstü fajborait merje ki, amelyeknek előbb is nagy közönsége volt nála. Előrelátással van arra, hogy az uj szénatéri piaccal szemben nyitja ezt a vendéglőjét Pávdy Ferenc, ami biztositja a vendélő forgalmát és bizonyára szivesen keresik fel uj helyén is régi vendégei. A szombati megnyitáskor az étlap ritka meglepetést hoz a vendégek számára.

— KÖZGYULÉSET tartja e hó 23.-án csütörtökön este 6 órakor a Budai Társaskör a Délivasut épület I. emeleti körhelyiségében.

— JÖVEDELMEZŐ IRODÁMBA különösen Óbudán ismerettséggel biró, élelmes, szorgalmas, képzett ur, személyes közreműködésre beléphet. Kevés tőke szükséges. Ajánlatokat »Megértés« jelgén a kiadóba.

— SAJNÁLATOS SAJTÓHIBA folytán rosszul szedtek a mult számunk »Drótkötélpálya a Zugligetben« cimü cikkben szereplő vendéglős nevét, ami helyesen KAISER. Készséggel helyesbitjük annál is inkább, mert a Kaiser-vendéglőt 28 éve ismerik élőnyösen ugy a budaiak, mint a kirándulók.

— A TABÁN romantikáját kellene megmenteni — irja nekünk HOLLÓS Oszkár kir. tan., ny. vasuti igazgató és meg kell hagyni ebből a romantikából azt amit lehet, itt egy kis korcsmát üzemben, — szomszédban kis lakóházat teljes berendezésével és ezeket körül kell ültetni kis akácossal. Ezek a kis házcsoportok a modern kertes házak között, a régi világ kedves emlékei volnának és kulturtörténeti emlékei a jövőnek. Még pénzbe sem kerül az egész, mert ezek a házak már a főváros tulajdonát képezik, a korcsma bérlője fizetne bért is, amiből bőven lehetne fedezni a fenntartás költségeit, sőt amortizálná is ez a telek értékét. Nem kell hozzá más, csak némi kis szeretet a multak iránt. — Érdekes, hogy a Budát szerető egyéniségek legtöbbje szeretné megmenteni a Tabán egyes apró érdekes részletét,

A betegségek egész sora
így: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserűvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kíváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tízezrei irnak róla elismerő nyilatkozatot.

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

A magyar **királyi**
OSZTÁLYSORSJÁTÉKON
résztvevők nagy része soha sem volt olyan helyzetben, mint amilyenbe az utóbbi időben jutottak. A kereseti lehetőségek mindentársadalmi osztályban csökkentek, napról napra több a munka és keresetnélküli ember. De ilyen nehéz időkben is 10 vagy 20 fillér terhet elbir naponta, aki előrelátó, céltudatos, okos és hoz egy kis áldozatot, vesz egy osztálysorsjegyet, miáltal megszerzi a reménységet, mely buzdit, serkent egy jobb jövő és boldogulás felé. Hinni, bizni, remélni, az a fő! Mindenkinek és minden egyes sorsjegynek egyenlő a nyerési esélye. Nincs különbség a sorsjegyek között, egyik olyan, mint a másik. Ne legyen tehát ingadozó és kételkedő, hanem bizakodó és reményteljes. Bizzék a jövőben, a szerencse forgandóságában és vegyen saját érdekében egy osztálysorsjegyet. Mindenkit érhet szerencse! Miért ne Önt is! Nem csak nálunk, hannm egész Európában alig van ember, akinek ne volna sorsjegye! A sorsjegyek ára: nyolcad 3 P, negyed 6 P, fél 12 P, egész 24 P, az összes főelárusitóknál: A huzások már április 7-én kezdődnek. Rendeljen még ma, fizetni van ideje legkésőbben a huzás előtt

Fordító irodát állitott a Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Szövetsége huzamosabb ideig külföldön járt tagjai közreműködésével. Felvilágositást nyujt a MEFHOSz Fordító Irodája. Budapest, IX., Ráday ucca 33. Telefon: 86—5—16.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET!
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél I., Gellért-rakpart 1.
Telefon: 53-0-03.

Buda és Óbuda kávéházai 1867-ben cimü közleményünkben a ma is létező „Lánchidkávéház" első tulajdonosaként *Keiner* József szerepel. Erre nézve kapjuk *Gallauner* Károly urtól az alábbi helyreigazító sorokat:

„Nagyatyám negyvenöt évig mindennapos „Stammgast"-ja volt ennek a kávéháznak, hat éves koromban engem is elvitt néha magával és egy-két „Zuckerkipferl" a legboldogabb gyermekké tett. Akkor a „Lánchid-kávéház" tulajdonosa, akire még ma is jól emlékszem, *Zailner* József volt, akit nagyatyám még abból az időből ismert, amikor Zailner ur valamelyik bécsi hajó vendéglőse volt. Később lett a fentnevezett kávéház tulajonosa, halála után *Bengyel* József vette át.

Rekonvalescensek
~ MEKKÁJA ~
a
Svábhegyi Szanatórium

KOPFMANN JÁNOS
EGYETLEN BUDA
CUKORKAGYÁRA
Üzletei: I., Krisztina-körút 91. II., Margit-körút 36.

Élvezetes
RUZICSKA PÁL
kenyér és péksüteménye
Gyár: **I., Horvát utca 29.**
Uj fiók: **II., Margit körút 103.**

Bizalmas
Tánc esték
számára egészen
külön terem
ruhatárral
kiváló polgári konyha
fajborok friss sör
Császárfürdő
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

EUGEN STEPAT zeneszerző
a rádióból közismert
OROSZ SZALONJAZZ
zenekara
hangversenyez minden este
a
SZEIFFERT KAVÉHÁZBAN

dr. Fábián Béla
és
dr. Fábián Sándor
sajáttermelésü
TOKAJI BORAI
Bihari Bélánál
I., Attila-körut 16. sz.
Régi háromkapás
vendéglő
66 fillérért
literenkint
Telefon: 528-81.

TURISTA SÖRÖZŐ
nyilik meg
március 25-én (szombaton)
II. Margit-körut 95. szám
a piaccal szemben
A tájképeket
Halasi Horváth István budai festőművész festette
PÁVDY
FERENC a vendéglős

Személyi hirek.

JÓZSEF FŐHERCEG tábornagy háborus naplójának: — »Doberdó, a nagy magyar temető« cimü részletét olvasta fel a Petőfi Társaság legutóbbi nagygyülésén, ahol a társaság tagjai közé is belépett.

APPONYI Albert grófné a mult héten tért vissza Budapestre tejes egészségben Svájcból, ahol leánya, gróf PALFFY Ferencné gondozta.

BECSEY Antalt választotta a Budagós és Szerelő iparestület ujból ügyvezető elnökének.

gróf MAJLÁTH Erzsébet eladta Keleti Károly utcai három bérpalotáját a Magyar Általános Hitelbank nyugdijpénztárának 1,500.000 pengőért.

TOPERCZER ÁKOSNÉ, a szfőv. törvényhatóság örökös tagja mondotta a nagyhatásu ünnepi beszédet a III. kerületi Keresztény Társaskor szabadságünnepén.

UJJ Gyuláné a kézimunkáról ad elő a radióban március 24.-én délután 4 órakor azzal a célzattal, hogy nemzeti alapon nyugvó, müvészi ceszerü, divatos, de nem utánzó eredeti ötleteket terjesszen a magyar ujmódasztalára.

KOZMA Jenő dr. e hó 18.-án tért vissza Zürichből, ahova Németországon át utazott volt.

PETRACSEK Lajos dr. országgyülési képviselő e hó 19-én tért vissza a Dunántulról, ahol sulyos beteg, közeláló rokonait látogatta.

LECHNER Jenő ur müépitész, müegyetemi tanár április hó 3.-án a »Hollós Mátyás Társaság« előadóestjén vetitett képek kiséretében bemutatja Budát és Pestet Hollós Mátyás király idejében.

Vitéz JURIASZ Jenő dr. gazdasági főtanácsos mondotta az ünnepi beszédet e hó 12.-én a Hegyvidéki Református Egyházközség márciusi ünnepén a délutáni istentisztelet keretében a Márvány utcai iskolában.

LUGMAYER József dr. kor. főtanácsos, mint soros borgazda rendezte e hó 10.-én borgazda estjét a Rotaryakok Társaságában, amelyen számosan üdvözölték és elismerték a vidéki társadalom kiváló tagját, aki előadása során ismertette a lélekvilág hatását a szokásra, erkölcsre, jogra, és gazdaságra s a külvilági jelenségek hatását a lélekvilágra, amit a történelem korszakalkotó eseményeivel igazolt, mig az azokat előforgató események a nagy valságok okozói, melyekből viszont uj kulturális és gazdasági rend fejlődött ki.

GEGUS DANIEL ny. főkapitány helyettes, a HOLLÓS MÁTYÁS társaság tagja e hó 14.-én a Csurgói ref. Diákszövetség összejövetelén nagysikerü előadást tartott »Utazás gyermek őfelsége körül« cimen.

PINTER Jenő dr. tankerületi főigazgatót rendkivüli érdemei elismeréseül választotta meg az Irodalomtörténeti Társaság elnökének.

SZOMBATHY Kálmán az »Egységes Polgári Párt« ügyvezető elnöke mondott nagyszabásu ünnepi beszédet a »Kelenföldi Polgári Kör« átal a Zenta utcai helyiségében rendezett márciusi ünnepen, ahol a párt képviseletében megjelent Wéber Sándor dr. igazgató is.

MARKUS Jenő dr. min. tanácsost, a BSZKART vezérigazgatóhelyettesét bizták meg a Helyiérdekü Vasutak átvételi és átszervezési ügyeinek közvetlen vezetésével.

KRIVOSS Árpád dr. nagyon közérdekü témáról: — A budapesti kereskedők és iparosok mai adói cimen — értekezett a Vas utcai iskolában e hó 13.-án.

a „Tyukketrec"
vendéglő
III. ker. Bécsi-ut 52. szám
! Igazi óbudai specialitás !
Tulajdonos: TORY IMRE

GORONDI István épitészt sulyos tüdőbajjal szanatóriumban kezelik.

báró BABARCZY István főjegyző lett a Tabán átépitésének polgármesteri biztosa.

PALOCZY Edgar tanár e hó 18.-án hosszabb tanulmányt szentelt a megszállt területen élt Dombay Hugó költő és iró emlékezetének, a Gárdonyi Géza Társaság felolvasó ülésén.

KOHALMY József dr. a BSzKRT vezértitkára vette át az elnöki osztály vezetését, de megtartja régi ügykörét is. Nekünk Budán ez azért kedves, mert a vezértitkár budai lakós mindig szivén viselte Buda közlekedésének régebben oly elhanyagolt ügyét.

LOSKAY István a Honsz alelnöke mondja az ünnepi beszédet a Kalazantinus kultursziget halálának ünnepén.

LIPTHAI Béla alelnök március hó 21-én a Nemzeti Szövetség magyar-bolgár bizottsága ülésén ismertette a törekvéseket Magyarország és Bulgária bekeritésére a világháborut követő években.

SCHUSZTER János az óbudai postahivatal igazgatója mondott március 14.-én a Szent József egyházközség Credo egyesületében erdekes beszédet.

BUD György dr. a Szent-Margit kórház főorvosa sulyosabb betegségéből felépülve, udules céljából a szőlővárosi kenesei nyaraló telepen tölt néhány hetet.

SCHLEMMER Oszkár kerületi alpolgármester a Hollós Mátyás Társaság előadóestjén rendkivül sikert aratott Medgyaszay István müépitész, egyetemi magántanár, aki Ázsiában szerzett és főleg Indiára és Kinára vonatkozó fényképfelvételeit mutatta be, vetitett képeken. Az előadáson nagy számmal jelentek meg kiváló építészek és érdeklődők, köztük megjelent a turáni eszme egyik vezetője, dr. Pekár Gyula nyug. miniszter is. Az előadásról legközelebb részletes tudósitást közlünk.

Elkésve jelent meg lapunk e száma, mert a Budai Napló nyomdájának szedőgépét csaknem végzetessé válható defektus érte, mely azonban szerencsére emberben nem tett kárt, késleltette lapunk megjelenését, mert — sajnos — a Budai Napló nyomdájának még csak egy szedőgépe van és annak javitása, a tonkrement alkatrészek kicserélése és ujboli munkábaállitása napokat vett igénybe. Kérjük előfizetőink szives elnézését.

Hollós Mátyás Társaság

ERDEKES ESKUVO foglalkoztatja most főleg a budai társaságot amelynek egyik kimagasló alakja dr. Kozma Jenő országgyülési képviselő aki csaknem három évtized óta visz itt vezetőszerepet, és neje Asboth Elma, akinek családjában megkepetésszerüen menyasszony lett egyetlen leánya Elma. A vőlegény Goreczky Gyula az elektromosmüvek főmérnöke. Ez alkalomból melegen ünnepelték a közszeretetben álló képviselőt és pártvezért a »Budai Polgári Körben« és utóbb a Polgári Egység klubjában de azonkivül is, minden oldalról gratulációkkal halmozták el a családot. Az esküvő időpontja még nincs megállapitva.

IDEGENEK BUDAN. Khan Sahib Ali Londonnak indiai származásu főmuftija márc. 17.-én meglátogatta Husszein Hilmi budai nagymuftit, akivel megnézte Budapestet, néhány fürdőjét, végighallgatta a parlament ülését és még aznap visszautazott Londonba, hogy ott szószólója legyen a magyar-mohamedán vallásközség ügyének.

— A BUDAI TÁRSASKÖR legutóbbi előadóestjén e hó 16.-án este SZEKELY Vladimir az ismertnevü bünügyi iró és humorista olvasott fel néhány részletet: — Eva bünös leanyai cimen, most készülő könyvéből. A felolvasott részletek között legjobban tetszett a csunyák és szépek versenye cimü részlet és a közszeretetben álló szerzőt meleg ovációban részesitette a társaskör közönsége. Az előadást követő társasvacsorán RIPKA Ferenc ny. főpolgármester köszöntötte a szerzőt meleg elismerő beszédben.

Budai Dalárda
68-ik közgyülése

RIPKA Ferenc dr. elnöklete alatt március hó 14.-én volt. Az elnöki megnyitó beszéde után üdvözölte Frühwirth Máyást és Gerlóczy Belát az O. M. D. SZ. mostani és volt ügyvezető elnökét, Knébel Miklos papai kamarást, dr. Krivoss Arpadot és Szombathy Kalmánt. Evi jelentes, zárszamadás és a költségvetés elfogadása után Frühwirt Matyas az O. M. D. SZ. részéről lendületes szavak kiséretében adta át Wichmann Edenek 52 évi, Kovács Sándornak 45 évi dalos működés után járó diszoklevelet, viaszák is vannak aranyérmet, Wiesenberger Antal és Szederkényi Nándornak ezüstérmet, Belohorszky Géza és Szollossy Lajosnak bronzérmet. A közgyülés a karigazgatói működésről lemondott Szeghő Sándornak az egyesület érdekében a multban tett tevékenysége és érdemei elismeréséül nevére dalos-serleget alapitott, amelyet az országos dalversenyek első dijként tuz ki. A tisztujitás során a hivatalos listán szereplőket dr. Baránszky Gyula felolvasása után egyhangulag megválasztották Elnök lett: dr. Ripka Ferenc, alelnökök: dr. Vessey Ede, Dunay Jenő és Schuller Alajos, ügyv. igazgató: vitéz Láncos Károly, főtitkár: Szathmáry Károly, titkár Németh Gyula, pénztáros Eibel Antal, ellenőr Csepreghy Ferenc, gazda Ligeti Béla, kottatárosok Erdei Ede és Schweiger Kezső, ügyész dr. Szuchy László és karigazgató Adám Jenő. Knebel Miklós papai kamarás pedánsi örökös tszelőtagi tagnak választották meg. Ez alkalommal adta át az elnök Gerlóczy Béla tisztb. tagnak továbbá 1930. évi alapitó tagoknak Krivoss Árpád és Szombathy Kálmánnak a diszoklevelet és elismerő szavakkal üdvözölte Adám Jenő uj karigazgatót, akit nagy ovációban részesitettek. A közgyülés a Himnusz eléneklésével véget ért.

AZ ÓBUDAI ZSIDÓSÁG 1800-ban József nádort aranyserleggel lepte meg amelyben a Jordán szentelt vize volt, azzal a feliratal: — »Die treue Judenschaft in Altofen« Ezzel a kehellyel végezte a keresztelő szertartást József Ferenc főherceg házánál legutóbb Serédi Jusztinian hercegprimás és az értékes emléket József főherceg palotájában őrzik.

GYERMEKKÉPEK Blahosnál, Fő-u. 18.

A BETEG ELÖLJÁRÓ dr. Guth Ferenc helyettese Vezér Károly dr. vezeti most az elöljáróság ügyeit ugyancsak a kerületi polgárság közmegelégedésére és azt az ujitást vezette be, hogy hetenkint bejárja kerületét, hogy az elöljáróság sokoldalu, nagy ügyei mellett, az élet mindennapi bajával küzdő polgárság ügyeit intézze és azokról személyes meggyőződést szerezzen. Guth Ferenc elöljáró egy idegmegkinzó betegség erősen megrongálta egészségét ápolni, de már a javulás utján van. Gyógyulását erősen hátráltatta valami rosszakaratu rágalom alattomos terjesztése, ami rendkivül elkeseritette a közbecsülésben álló elöljárót.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

— TÖBBEMELETES tribünt akarnak a Pasaréti-ut mentén fekvő Dasche-féle téglagyár telkén épitendő sportpálya Hidegkuti oldalán emelni. Ez teljesen elcsufitná e szépenfejlődő vidék látképét s remélhetőleg jó Gallina Frigyes elhunyta után is lesz a Városházán esztétikus aki ellentmond e nem egészen esztétikus tervnek.

LÁTCSÖVEK Zibrinyinél, Attila-utca 8.

— A MEREV TÁRSADALMI formák teljes kikapcsolásával, tehát a legnagyobb kedélyesség jegyében óriási sikerrel zajlott le a Budai Klub »Lizsébálja« március 11.-én este. Mint a bál nevéből is kitünik, a résztvevő hölgyek között a legtöbben a Marcsák, Julcsák s más hasonló háztartási alkalmazottaknak jelmezében jöttek el, közülük is kitünt a jelmezverseny első dijjal miután kitüntettje Biró Magda és a második helyezett Bródy Etus, aki igazán tüzről pattant szobalány volt. A diszitésül szolgáló stilusos rajzok Porter Paula müvészi kezére valók. A zenét elismerésreméltó buzgalommal és verejtékkel Frankl Tibor zeneszerző jazz zenekara szolgáltatta, az alkalomhoz illően jassz-zenekarnak öltözve.

— NASZ. Előkelő közönség gyult össze március 19.-én a kelenföldi egyházközség kápolnájában, hogy jelen legyen Fernajgo József dr. leányának Frenkének és Krisch Fekete József dr.-nak esküvőjén. Az esketési szertartást a kalocsai Páter Mahács S. J végezte, magas szárnyalásu beszédet intézve az uj párhoz. Sugár Viktor karnagy orgonált. Tanuk voltak: Rethelyi József és Feigl József. A násznép soraiban ott voltak noszvalli Konek Emil altengernagy és neje, Mináry Vilmos ny. államtitkár, Ujváry Géza tábornok, Ury Lajos táblai tanácselnök, Wessala Sándor tanácsnok, Boronkay János a D.S.A. vasut igazgatója, dr. Kristóffy József min. tanácsos és neje, dr. Bajer Kracsay Dezső svéd főkonzul, Pompéry Elemér a szabadalmi biróság elnöke, dr. Szilárd Bertalan az Erzsébet Sósfürdő főorvosa Benczur Gyula egyetemi tanár, Balás József min. tanácsos, Nessel Vilmos tábornok, Gogolák Károly államtitkár, Steuer György államtitkár, dr. Gál Endre államtitkár, dr. Ternovszky Béla kuriai tanácselnök, dinnyeberki Bozó Géza a budapesti gyógyszerész testület alelnöke és neje és még sokan mások, akik a köztiszteletben álló örömszülőket és a boldog ifju párt elhalmozták jókivánságaikkal.

FILM MATINÉT rendez április hó 2.-án a Budai Apollóban saját jótékonycélja javára a »II. ker. Alt. Jótékonysági Egyesület.«

SZEMÜVEGEK Zibrinyinél Attila utca 8.

— TEA-DELUTÁNT rendez a Kelenföldi Társaskor Női Választmánya március hó 23.-án csütörtökön délután 5 órakor a Kor helyiségében (I., Horthy Miklos-ut 50. II. em. 1.) és a jótékonycélra fizetendő 1 pengőért üzsonnát szolgáltatnak felek a meghivottak s vendégeik bridge és rumy kártyajátékkal is szórakoztatnak. Házasszonyok: Bessey Antalné elnökne: Bajcsy Lajosné, Goldberger Sándorne, Simonyi Miklosné, dr. Sümegni Lászlóne, Schwartz Samuné.

MINDEN FELREERTÉS elkerülése végett hozzuk a budai közönség tudomására, hogy SZASZ Odön nem munkatársa a Budai Naplónak.

Félmegoldás

A BSZKRT legujabb intézkedése, melyet a Bécsi-uti közlekedés akarta rendszeresebbé tenni. A 73-as viszonylatot március 20-ától megszüntették s a 72-est járatják sürüben, mintegy 4-4 percenkint. Nem is volna ez ellen kifogás, ha a reláció mai Pálffy-téri végállomását áthelyeznék a Solyom-utcába, mert igy megszünne az utazóközönség nagy tortodása a Zsigmond-utca és Margit-körut sarkán. A végállomás ilyetén áthelyezése mellett szól azonban meg más körülmény is. A Bécsi-uti városi házak lakói régebben kinarcolták, hogy a Nagyszombat-utcától a Margithid pesti hidfőéig terjedjen a szakasz, most azonban, a 73-as reláció megszüntével ettől az előnytől elestek, mert a Bécsi-utról nincs közvetlen kocsi pestre.

Megoldás volna, ha a Bécsi-uton, a Zsigmond-tértől a Bécsi-ut és Vörösvári-ut találkozásáig beszüntetnék a villamosközlekedést s helyette a mai alig rentábilis 7-es autóbuszt járatnák egyfelől a Margithidig, masfelől az óbudai Máv. állomásig. Ezzel közlekedéshez jutna ez az egyetlen közlekedés nélküli fővárosi negyedtvar, de az elhanyagolt Obuda is sokat nyerne, mert gyors és közvetlen összeköttetetést kapna mindenfelé.

GERO SANDOR

Filléres talpalás
tiszta szintaipból
Talp női 1·38 férfi 1·78 Sarok női -·48 férfi -·88
Cipőfestés minden szinben 1·08
ÜZEMEINK:
VII., Király-utca 19.
I., Horthy Miklós-út 30.
VIII., Muzeum-körut 2.
IV., Fővám-tér 6.

— A »KRISZTINA-TÉRI KATH. LEANYKOR« a Krisztina-téri elemi iskola tornatermében Haspel Ferencné leányköri vezető rendezésében vasárnap ünnepelte meg március idusát. Az ünnepi beszédet Fehér Mátyás székesfővárosi hitoktató mondta. A leányok szavalatokkal, énekekkel és saját maguk által irott hazafias szindarabbl szentelték meg a napot.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

HANGVERSENYT rendez márc. 25-én a »Budai Ambulatorium Egyesület Poliklinikája« amelyen közreműködnek Báthy Anna, Elek Szigi, Rökk Marika, Szabó Lujza, Tóth Erzsi, Dénes György, Pethes Sándor, Polgár Tibor, Rátay Imre, Svéd Sándor és Szedő Miklos.

— A BUDAI ERDŐKET a főváros teljesen egészükben óhajtja megszerezni s ezért a közelmultban számos kisebb erdővásárlást bonyolitott le meg pedig nagyon olcsó áron. Most a Magas uton és a Farkasvölgyben levő Geittner és Rausch-féle erdőbirtokot akarja a főváros megvásárolni, tekintve, hogy ez is beletartozik a véderdő területbe..

— ELADÓ KEZALATT márkás ebédlő és mahagoni női iróasztal. Cim I., Nyul-utca 5. földszint 3, d. u. 2-3 közt.

PASARETEN por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágositás: Adamitz és Nagy, bádogosok, II., Halász-utca 2.

— TÖBB MINT 100 ÉVES hirnevét a »Régi Három Kapás« borozó kitünő borainak köszönheti. Az Attila krt. 16 számu földszintes házból uj, modern bérpalotába költözött évekkel ezelőtt, de elveit megtartotta s a borkedvelők és szakértők ma is elismeréssel nyilatkoznak csopaki mód i és tokaji-hegyaljai, különösen tállyai borairól.

— SZERENCSE, váratlan gazdagság elem képzelhető, kiérlelt próba nélkül. Hogy érheti Ont egy nagyobb nyeremény, szerencse, ha nincs sorsjegye? Me ha csalódott is eddig, — nem szabad reményét, optimizmusát elveszitenie, KITARTÁS A FŐ! Most itt az alkalom, próbálja ki szerencséjét és vegyen, vagy rendeljen egy sorsjegyet akármelyik fő áru itónál, Mindenkinek és mindenegyes sorsjegynek egyforma a nyerés esélye (A húzás április 7.-én kezdődik.

Mindennemü
háztartási és épület-vasáru
BIEBER VASÜZLET
I., Böszörményi-ut 13/15.

Közgazdasági Napló

Rovatvezető: SZASZHALMI JÓZSEF

— A MAGYAR ÁLTALÁNOS Takarékpénztár HORVÁTH Lipót dr. elnök-vezérigazgató elnöklete alatt március 18-án tartotta meg 51. rendes közgyülését. A közgyülés megállapitotta, hogy az 1932. üzletév tiszta nyeresége 614.763.78 pengő, miután már mérlegen belül a nyugdijalapba cca. 150.000.— pengőt utaltak és 368.095.81 pengőt leirásokra forditottak és végül ugyancsak mérlegen belül az értékpapirtárcából a 260.1933. M. E. számu rendeletnek megfelelő leirásokat — számos esetben a rendelkezéseken tulmenő mértékben — eszközöltek. A közgyülés elhatározta, hogy a tiszta nyereségből, ugy mint tavaly, 100.000.— pengő a tartalékalap növelésére forditassék, miáltal az 13.650.000.— pengőre, az intézet összes saját tőkéi pedig 33.650.000.— pengőre emelkednek továbbá 50.000 pengő, ugy mint tavaly, a nyugdijalap dotálására használtassék fel, és végül, hogy osztalék cimén részvényenkint 1.— pengő fizettessék március 20-tól kezdve. A közgyülés az igazgatóság uj tagjává megválasztotta SCHMITZ Ottaviót, a Gebrüder S. et M. Reitzes, Bécs, cég önálló cégjegyzőjét.

— A MAGYAR ÁLTALÁNOS Hitelbank HARKÁNYI János báró v. b. t. t. elnöklete alatt tartott LXV. rendes közgyülése jóváhagyta az elmult üzletév mérlegét, tudomásul vette, hogy az igazgatóság a 4,871.245 pengő 17 fillér összegü nyereségből az egyes vagyontételek értékelésénél 2.481.499 pengő 64 filler összegü rendkivüli leirásokat foganatositott. Az ezután fennmaradó 2.389.745 pengő 53 fillérre nézve a közgyülés maévá tette az igazgatóságnak amaz á-

Vörössalakot
rostálva kertek. utak stb. célokra P 4·— árban m³-ként ab telep szállit
Székely Sándor
műszaki vállalat
VI., Vilmos császár-ut 59. sz.
Telefon: 157-75

Magyar VELENCE, GÁRDONY-füred

a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmneti **villatelkek** □-ölenként P **3-tól. Havi iefizetés P 10.—től.** Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóvíz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már **P 500**-tól. **Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők.

INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **Indul a Városi Irodától** (Horthy Miklós-körtér 3/b. Telefon: 694-33) **Kérjen Propektust!**

láspontját, mely szerint a gazdasági helyzet jövő alakulásának bizonytalanságára való tekintettel az elért nyereség ezuttal is a belső erősités céljaira fordittassék és ennek megfelelően elhatározta, hogy 700.000 pengővel az alkalmazottak nyugdijalapjai javadalmaztassank, a fennmaradó 689. 746 pengő 53 fillér pedig az 1933. üzletévre vitessék elő.

— AZ ANGOL-MAGYAR Bank igazgatósága március 10.-én tartott ülésében megállapitotta az 1932. üzletév mérlegét, mely az előző évről áthozott 200.117.16 P. betudásával, a folyó üzletben eszközölt 476.000 P. leirás és az értékpapiroknál eszközölt jelentékeny leirasok után 1,525.017.69 P tiszta nyereséget tüntet föl (az előző évi 1,750.117.16 P-vel szemben.).

Az igazgatoság azt az inditványt fogja a marcius 27-re egybehivandó 42-ik évi rendes közgyülés elé terjeszteni, hogy a rendelkezesre álló összegből 1,000.000 P a tartalekok és 300.000 P a nyug- és kegydijalapok dotálására fordittassek, mig a fennmaradó 225.017.69 P az 1933. üzletev számlájára vitessék át. A mérleg tetelei közül kiemelendő, hogy a betétállomány az év végével 63.1 millió pengőt tett, ami az előző évi 65.5 millióval szemben csak csekely eltérést mutat. Ez a tény bizonyitéka annak, hogy a betetet elhelyező közönség bizalma az intézet iránt csodálatosan áll fenn. A hitelezők tetele 33.5 millió P (az előző évi 33.2 millió P-vel szemben). E hitelek tulnyomo resze a bank angol és egyéb külföldi szoros baráti összekottetései által az intézet ügyfelei részére a bank garanciájával nyujtott hitelekből áll. A pénztári készletek és bankari követelések összege 7.7 millió P (tavaly 8.2 millió.) A váltótárca 39.2 millió P (az 1931. év végén 40.4 millió.). A bank vidéki pénzintézeti es egyéb ügyfeleinek váltóleszámitolási forgalma az 1932. évben 324 millió P-tett ki (az előző évi 331 millióval szemben), mely tekintélyes forgalom ellenére fizetésképtelenségekből eredő számottevő veszteség nem érte az intézetet. Az adósok tetele az előző év szinvonalán mozog: 61.6 millió P, a tavalyi 60.8 millioval szemben. Az értékpapirtárca és az érdekeltségük tételeinél a jelen mérlegen belül eszközölt árfolyamleértékelesek betudásával 2.7 millió pengőnyi csökkenés mutatkozik. A jelzálogkölcsönök állománya visszafizetések folytán további 1.8 millió P-vel apadt. Az eredményszámla tanusága szerint a bruttó nyereség 5.2 millió P (az 1931. évi 6.3 millióval szemben.) Az elmult évi jelentésben megemlitett hatályos intézkedések folytán a személyzeti és dologi költségeknél igen lényeges, az előző évvel szemben mintegy 20 százalékot kitevő megtakaritás éretett el.

— A MAGYAR-OLASZ Bank március 14-én dr. BERZEVICZY Albert v. b. t. t., tiszteletbeli elnök elnöklete alatt tartott XIII. évi rendes közgyülése az igazgatóság valamennyi javaslatát elfogadta és ennek alapján elhatározta, hogy osztalék fejében folyó hó 16-tól kezdődőleg részvényenkint 2.50 pengő fizettessék ki. A közgyülés Comm. Ernesto Krausz urat az igazgatóság tagjává választotta.

— A HANGYA IPAR március 18-án tartotta 17-ik évi rendes közgyülését. A vállalatt igazgatósága megállapitja, hogy egyrészt a közönség vásárlóképességének csökkenese, másrészt pedig a kereskedelmi életben kifejlődött szertelen verseny mintegy 20 százalékkal csökkentette a Hagya-ipar aruforgalmát az előző évhez képest. Az üzemek ennek ellenére megfelelően el voltak átva munkával és különösen ki kell emelni a tavaly létesitett festék gyárat, amely a hozzáfüzött várakozást meghaladó eredménnyel müködött. A tiszta nyereség az értékcsökkenési tartalékra forditott 60.000 pengő után 63.477 pengő, melyből részvényenkint 50 fillér fizetését javasolja az igazgatóság.

— A BELVÁROSI Takarékpénztár igazgatósága 1933. évi márc. hó 17-én SZEKELY Ferenc m. kir. udvari tanácsos elnöklésével tartot. ülésben megállapitotta a takarékpénz ának az 1932. év december 31-ével lezárt negyvenedik üzletévére vonatkozó mérlegét, melynek adatai szerint az elmult évben a takarékpénztár üzleti forgalma a gazdasági viszonyoknak megfelelően szükebb keretekben mozgott; ehhez képest a takarékpénztár keresete — a költségek levonása és belső leirások után — 404.575.73 P-t tesz ki. Az igazgatóság ebből az összegből 229.023.56 pengőt az eredményszámlán való nyilt leirás a hanált fel, a fennmaradó 175.552.17 pengőre nézve pedig azt a javaslatot terjeszti a folyó évi március hó 27-ére egybehivott közgyülés elé, hogy 25.000 pengő az Elismert Vállalati Nyugdijpénztár javára fordittassék, a maradvány pedig — osztalékfizetés mellőzésével — a jövő üzletév számlájára vitessék át. Amidőn az igazgatóság, figyelemmel a gazdasági helyzet jövő alakulásának bizonytalanságára, ezt az előterjesztést teszi a közgyülésnek, óvatos üzletpolitikájá ó kiván tanuságot tenni és jóvalával a takarékpérztár belső tartalékainak megerősitését óhajtja előmozditani.

BRIDGE

Rovatvezető: **Csemiczky László.**

Ma kizárólag a lapok értékének megállapitásáról fogunk diskuralni. Fogadjuk el értékmérőnek azt a pasztalati tényt, hogy a honörök a megjátszásban nyolcat ütnek meg pedig egyet az Asz, egyet a Király és adám a (mariage) együttesen s az ezután fenmaradó öt ütés a felmagasitott kis szinek és az adu lopások ütései lesznek. Ebből következik, hogy a lapok értékelésénél: a honöröseket és a hosszu szinek ütéseit kell méregelnünk. Ha ezen értékmérést elfogadjuk, ugy állapitsuk meg, hogy minden szin honör értéke kettő, még pedig egy az ász és egy a mariage, mely honöröket még egy bub, mint plusz érték egészit ki. Természetesen a honöröket leginkább megosztva kapjuk kézbe, igy a kezünk értékének megállapitásánál fél értékekkel is számitanunk kell, mely esetben két fél honörértéket egy honörértékkel egyenértékünek tekintsünk. Szolgáljon az alábbi táblázat arra, hogy a kéz honörértékét meg tudjuk állapitani.

fél ütés
Akármelyik K x, vagy D B x
Akármelyik D x és B x különböző szinekben
1 ütés
Akármelyik Ász, K B 10 vagy K D
Akármelyik K x és D x különböző szinekben
1 és fél ütés
Akármelyik A D, A B 10 vagy K D 10
2 ütés
Akármelyik A K, négynél nem hosszabb szinekben;
pluszérték: egy blank Király, egy D x, vagy B x.

A lapunk értéke azonban csupán a licit folyamán alakul ki s például ha kezünkben a pikk Király és egy kicsi és tőlünk balra mondanak pikket, ugy nem valószinü, hogy a pikk királyt ütésbe tudjuk hozni, ellenben ha jobbra mondották ugy majdnem bizonyos, hogy a király ütni fog, mig ha a partnerünk licitálta, ugy a Királyt feltétlen ütésnek számithatjuk.

A hosszu szinek ütéseinek megállapitásánál az alábbi táblázatot vegyük figyelembe:

Az inditó adu-szinben	melék
Egy négyes szinhosszuság értéke	1 ütés — fél ütés
Egy ötös „ „	2 ütés — 1 ütés
Egy hatos „ „	3 ütés — 1 és fél ütés

A szin teljes értékét tehát ugy kapjuk meg, hogy szinhosszuság értékéhez a szin honörértékeinek számát hozzáadjuk. Az értékek és az ütések számszerü megállapitására szolgáló példákkal jövő számunkban fogunk bővebben foglalkozni.

Február 26-i rejtvényünk megfejtését nyomdahiba miatt ujra közöljük: Észak: Pikk A D 10 x x, és nyolc káró, Dél öt pikk, négy kör és négy treff, Kelet: megmaradt lapok.

Március 5.-i rejtvénnyünkre nagyon sok jó és kevésbbe jó megfejtés érkezett, a dijat dr. Halász Tibor miniszteri osztálytanácsos ur (Hidász-utca 5) nyerte, kinek Coulbertson Kék Könyvét postán küldöttük meg. A helyes megfejtés a következő: első partie: K passz, D passz, Ny két káró, E pasz, K két szanzadu passz, Ny három káró, passz, K 3 szanzadu, passz, Ny négy káró, passz, K 5 káró. A káró bub expasszsal a kontrakt teljesithető. Második partie: K. passz, D. egy kör, Ny 2 káró, E két kör, K passz, D 4 kör. A négy kör bemondása helyes annak dacára, hogy az egy bukás kikerülhetetlen.

*

Szerkesztői üzenetek: Dr. J. B. A beküldött partiet legközelebb olvasóközönségünk biráata alá bocsátjuk, addig is szives türelmet kérünk. Bridge team. Az elméleti oktatás befejezésével mi is fogunk, ugy tudományos, mint szerencseversenyt rendezni kevés dobszóval és sok megértéssel. Köszönjük a jó tippet.

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Budapest
RIVIERÁJÁN
a Gellért-fürdőnél, a **hatholdas Battyhány-őspark** tőszomszédságában, a főváros legelőkelőbb villanegyedében, a Nagyboldogasszony-utja 9. alatt már épülő **tizenegyedik** társas villánkban májusra, a Mányoki-ut 7. (Kelenhegyi-ut 24.) alatt épitendő társasvillánkban augusztusra, a **Pasaréti-ut 1.** számu, közfeltünést keltő társasvillánkban azonnali beköltözésre jutányos fixáru, saját tulajdonjogu, remekszép kétszoba-hallos, továbbá 3—5 szoba-hallos, saját-kertes lakrészek kaphatók. Páratlan otthon. A legbiztosabb tőkebefektetés; **bérbeadás esetén kamatjövedelmét megkétszerezheti!** Dijtalan prospektus tervekkel.
CENTRUM
Házépitő Vállalat
Horthy Miklós-ut 9. Tel.; 693-01.
Értékálló tőkebefektetés!
Bérbeadás esetén cca. 7 százalék jövedelem!

BRIDGE CLUB
I., Böszörményi-ut 28.
Telefon: 510-64. és 570-36.
Villamos és autóbuszmegállóhely
ZENE = hangulat
TÁNC = szórakozás
KONYHA = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Krisch Fekete János'
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Hári János
egykori szekszárdi fazekas mester kedves borát méri ki a
„Szekszárdi Borpince"
az ottani borvidék állami ellenőrzés alatt álló Pinceszövetkezetében részes bortermelők kiméréso:
VIII. József-utca 19
Budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést dijtalanul házhoz szállit
Legjobban ajánlja:
Világhirü szekszárdi **bikavér** literje 80 fill.
Sötét kadarka . . . „ 60 „
Asztali fehér . . . „ 60 „
Okvetlenül kóstolja meg **Szekszárd világhirü borait!**
Fekete Sándor
üzletvezető,
Telefon: 32-0-93.

A legujabb párizsi model szerint crepe de chine ruhák minden szinben és nagyságban már 16 pengőért kaphatók a
SZÉNATÉRI ÁRUHÁZ
II. Vérmező-ut 4. sz. alatt ahol olcsón és jól vásárolhat.
A megtekintés még nem kötelező vásárlásra

SZALFÉTER EDE
Üveg- és porcellánkereskedés, üvegezési- és képkeretezési vállalat fióküzlete egyidejü megszüntetésével I. KRISZTINA KÖRUT 83 alól I. KRISZTINA KÖRUT 77 SZÁM alá költözött TELEFON: 50-2-36

Jól bevált 3 fogásos
Menürendszer
étlapról kész ételekből délben: 1·50 este 1·80 P
a budai vigadó étteremben
II. Szilágyi Dezső-tér
Részvény Udvari és Paracelsus sörök, kitünő inárcsi borok!

MÁRKA
a gyöngyös visontai
BOR
Elárusitóhely saját kezelésben
I. ALKOTÁS-UTCA 7 a) sz. (Délivasutnál)
megnyilt
Kimért- és palackborokat házhoz szállit!

A BELLEVUE BEN SANTA NELLY
JAZZÈNEKESNŐ
JÁVOR-VARSÁNYI ZENEKARA
Kitünő konyha
Olcsó árak

TÉLI SZALÁMI
SIELŐK, TURISTÁK
számára
a LEGTÁPLÁLÓBB
élelmiszer a **40 ÉVES**
SCHMIEDL-GYÁR
BUDAI FIÓKJAIBAN:
I., Horthy Miklós-út 33.
II., Margit-körút 5/a.

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda — Akvinkum
Késő őszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasutnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron **HUBERT**
Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

Telek

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

59-es VILLAMOS Süveg-utcai megállónál levő Sasadi uj iskolatól induló 25 méter széles Brassó-uton, gyönyörü kilátásu, subalpin levegőju kis és nagyobb parcellák igen olcsón eladók. Tulajdonos Sey, V., Akadémia-utca 13. II. 24.

Lakás

SZÉNATÉRNÉL
Ujonnan épülő házban modern 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban
1933. május 1-re
KIADÓK.
Felvilágositás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező épitésznél Méhn Antal épitőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon; 506-24.

GARAGE FŰTÉSSEL, villamos és autóbusz megállónál, május elsejére kiadó. Erdeklődés házfelügyelőnél bármikor, I., Budakeszi-ut 1 d., vagy 4-5-ig telefonon: 298-92.

3 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt garcon lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél bármikor. I. Logodi utca 63. vagy 4—5-ig telefonon 298—92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőju 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

VÁROSMAJOR-PARK társasvilla Maros-utca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P, semmi mellékköltség. Leköthető vitéz Darvas Lajos mérnöknél, Királyi Pál-u. 20., telefon: 86—2—96.

ÖRÖKLAKÁSOK Káplár utcában, 2 szoba hallosak és egyszobásak, modern épülő házban, elsőrangú kivitelben eladók. Érdeklődés délutánonkint, Preisich Gábor tervező épitésznél, József körút 30. Telefon: 32—0—54.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-ucca 7, Vak Bottyán ucca 4., Fadrusz ucca 6., háromeves házakban *kilátásos,* erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal,* központi fűtéssel, melegvizzel, vagy anékül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FŐLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Ház

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

Háromszobás villa kettőezer négyzetöles gyümölcsössel, Zöldmáli-uton és nyolcszáz öles telek jutányosan eladó. 3—5-ig Garay utca 33. első emelet 7.

Alkalmi nyomtatványok
a Budai Napló nyomdájában
I., Bors-utca 24.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Virág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.

Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96.
Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

XXX. évf. 1117. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 március 31

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor **előre fizetendő**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

Ostoba nemzet

amely nem ápolja a maga őstörténelmi hagyományait, hogy azokból meritsen erőt, — amely elhanyagolja évezredekre visszanyuló kultúráját és mesterkélt idegen kultúrák majmolásában éli ki világát akkor, amikor örök élete titkán tornyosul előtte a mult dicsősége, világsorsot intéző szerepe, megadva a biztos alapot a nemzetre váró nagy jövőhöz.

A magyar nemzet jövője van most kockára téve. Vakot vetünk, vagy hatot. A mai közkézen forgó kockán csak egy hatos van, ot oldala vak. Valószinü hogy ezzel a kockával vakot vetünk.

Nyugati diplomaták elejtett nyilatkozataiban vannak közvetett mondások a magyar revizorol, amikor más diplomaták viszont megcafolnak azokkal. Ezt csinálják az angolok, olaszok, németek és a franciak, azok nyomán pedig a kisantant, vagy ahogy nálunk nevezik a »bocskoros antant«, mint a legujabb ötödik nagyhatalom.

Vannak nyugaton »joakaro barataink«, akik ugy mellékesen — mondjuk sportszerüen uzik a magyar kerülessel való futbalozást. Bosszankodnak vele ellenfeleink és mi — tul komolyan vesszük ezt.

Ha mindent komolyan vennénk, akkor azt is komolyan kellene fogadni, amit egy Budán lakó penzkapcsolatos, aki most jött vissza Londonból, mondott el bizalmas körben.:

»... London estéli egyikén olyan társaságban voltam, ahol azért rokonszenveznek a magyarokkal, mert utálják a cseheket. Angolokkal találkozó és érintkező egyének mondották, hogy egyes, Prágában megforduló diplomaták különös velemenyt vannak e maroknyi szláv népcsaládról, amelynek történelme nincs, hacsak rablókalandjai révén, államférfiai sohasem voltak, mert a bécsi Burgban csak az inasok, a lakájok szerepeltek jutottak. Ilyen ma is diplomáciai mentalitásuk, a hálószobában, hálóingváltás közben kikopött megjegyzések, amiket elejtenek az udvar tagjai és hivatott államférfiai a napközben tapasztalt politikai hullamverések és torlódások intézői felől, megutálva azokat. Ez volt a csehek diplomáciai iskolája s ezt utánozzák most frakkban és smoking-ban a nagy nyilvánosság előtt. Hol tanulták volna a világsors intézését? az előszobákban vagy a hálószobákban? Nagy államférfi egyáltalán nem került ki soraikból. Maga a nép nem mutatta ki soha semmiféle téren a kiválóbb tulajdonságait, legfeljebb, hogy trombitáltak, muzsikáltak, de még a cigányokkal sem birták a versenyt. Se nősök, se bátor katonák nem voltak soha. Csak engedelmes inasok. Azelőtt a nagyuri házaknál, a bécsi udvarnál, most a gyárakban és muhelyekben.

A bécsi udvar iránti hütlenségük juttatta most szerephez. Csakhogy ez a szereplés a balkáni tüzfészket fölvitte a Balkánról — Prágába. A világháboruban az árulást és a hóhérságot gyakorolták. Védtelen embereket mészároltak. Előre tólt őrsége ez az orosz szovjetnek, ahol vigan burjánzik a bolsevizmus és egyik szemével állandóan Oroszországot nézi. Európa veszedelme...«

Ez volt a bevezető kép és ehhez füződik az angol diplomaták egyrészének az a következtetése, hogy:

»... Addig Európában nem lesz békesség, amig a tüzcsóva a csehek kezében lesz. Ezt kell lehetetlenné tenni. Elvégre erőszak az egész »cseh birodalom«. Negyven százalék cseh uralkodik 60 százaléknyi idegen nép felett, amelyek kulturálisan és emberileg is magasan felettük állanak. Ez az erőszakkal összetákolt állam utjában van mindenkinek, legfőképen a világbékének. Ennek más orvosága nincs, minthogy ezt az uralkodásra, egyáltalában nem termett, kis szláv népcsaládot hozzácsatolják a szovjettől távol álló, nagy szláv népcsaládhoz, a lengyelhez (Ez kárpótlás is volna egyuttal a danzigi koridorért) Bohémia német részét csatolni kell Németországhoz, hogy viszont turáni testvérünk él és sürgetni szeretne azokat a magyar diplomácia lépéseket, amelyek közelebb hoznák hozzánk a keletet.

Meg ma, elkésve is, ott kell kezdenünk, hogy minden iskolában, annak minden osztályában tanitani kell a magyar, a hun, a turáni őstörténetet, mely sokezer évre nyulik vissza. Velünk megtanultatták a Wikingek tengeri kalandjait, az egyiptomi fáraók viselt dolgait, Vercingetorix gall vezér csatáit, az izrael nép történetét, a germán és görög mitológiát, — csak épen a magyarok őstörténetét, amelyről ezer és ezer adatot őriznek a kinai krónikák, a tibeti kolostorok, az indus pagodák, az afghán szentvölgy királysirjai, a tauruszi hatalék ősi dombormüve, az egyiptomi őslakók, a fellah nép hagyományai, melyek szerint a sphinx neve náluk az ősidőktől fogva hun — csak épen ezt nem tanitatta velünk soha senki, pedig ebben rejlik a mi erőnk, a mi hivatottságunk és a mi jövőnk.

A magyar tudomány tanulmányozta az irlandi zuzmó örök életét, a kolumbácsi légy átalakulásait, csak éppen a magyar nemzet sok ezer esztendős átalakulását, örök életének titkait, nyelvének bizonyitható őseredetét nem akarja tanulmányozni.

Pedig a magyar tudomány itt kezdődik.

Dubonai Pál.

A keleti idegenforgalomba vonjuk be az Észak-keletet

LÁSZLÓ BERTHOLD dr. Finnország legnagyobb lapjának munkatársa, aki már száz finn földbirtokost hozott ide látogatóba, irja nekünk az alábbi cikket. Azért nekünk, mert lapunk foglalkozik legintenzivebben a keletről való utazások és egyéb kapcsolatok elősegitésével. Itt pedig a területek ujabb bővüléséről lehetne szó magyar nézőpontból. Most ugyanis legjobban össze lehetne kapcsolni a finnek Magyarországra való utazását a *lengyelek* csoportos idejövetelével, tekintve, hogy a Báthory-emlékünnepség alkalmából — amelyet a Magyar Idegenforgalmi Szövetség iniciált — nagyobbszámú lengyel vendég ideérkezése várható ebben az évben. Finnek számára legközelebb esik és a legolcsóbb a lengyel földön való utazás. *László* dr. egyébként már egész csomó cikket irt a magyar kulturáról és speciálisan a *budai gyógyforrásokról* is, valamint hasonló témájú előadásokat is rendezett, a Tábori Kornél szerkesztő által küldött filmsorozat alapján

HELSINKI, március.

Légvonalban 3000. km. a távol ág Budapest és Helsinki között. A pósta kerülő utakat végez, megis eljutott a finnek fővárosába a »Budai Napló«, amely hasábjain igen helyesen rámutat azokra a területekre, amelyekről megfelelő propagandával ügyesen alátámaszthatjuk idegenforgalmunkat. Minden felhozott érv helyes és ezért teljes erővel összesitett, átgondolt tervszerüséggel kell a felvetett gondolatot megvalósitani.

Ha a keleti bekapcsolás megoldható, akkor — végigtekintve a háboru utáni uj térképet — Európa egy nagy földrajzi területe, a szovjet állam kiesik minden kombinációból. de ha figyelmünket

AZ UJ ESZAKKELETI ALLAMOK

határaira irányitjuk, két igen érdekes területre akadunk, amelyek egész különleges figyelmet igényelnek.

Az uj államalakulatoknál nem anynyira a litván és lett vonatkozásokra kell gondolnunk, mint inkább arra a két nemzetre, amely a tudományos és gyakorlati megállapitások szerint rokoni viszonylatban áll velünk, magyarokkal. A kis létszámu

ESZT NEMZET

és a mesterséges orosz határral feldarabolt

FINN NEMZET

olyan uj látogatókat nyujthat fővárosunknak, tudományos és gazdasági vidéki központjainknak, amelyekkel érdemes foglalkozni.

Atutazó magyarok Esztországban, Finnországban a személyes érintkezés folyamán nyomban észrevehetik azt az önzetlen szimpátiát, amelyet ez a két nemzet irántunk táplál. Ugy az eszt, mint a finn kulturközpontok minden adódó alkalommal nyomatékosan rámutatnak a magyarsággal való összetartozandóságra és az a kevés, Finnországban vagy Esztországban állandóan ottlakó magyar szeretettel gondol arra a vendégbarátságra, amellyel finn testvéreink őket övezik.

A hosszu tél, a klimatikus viszonyok és a két nemzet nagy kulturigénye alkalmas források ahoz, hogy vándorutra inditsák tavasz és ősz idején az eszteket és finneket egyaránt. Ez a vándorsereg eljut Angliába, Franciaországba, a Rivierára, és a Rajna vidékére és szórványosan hozzánk, Magyarországra.

Rosszmájusággal ugy lehetne beállitani az esztek és finnek utirányválasztását, hogy — hiszen rajta vagyunk a térképen, ismernek bennünket az iskolából, tehát vasuti jegyüket erretele is megválthatnák. Ez a beállitás nagyon helytelen volna, mert bárminő nagy is a szimpátia, hivatlanul egy országból sem jön hozzánk a vendég, mert amig az angolok, franciák, olaszok és németek utazási irodáik utján eláraszják ismeretterjesztő füzetekkel az eszt és finn érdeklődést, addig mi magyarok csak az elméleti szimpátiánkra támaszkodva lessük erről a területről az idegeneket.

A keleti bekapcsolódás mellett joggal tarthat az északkeleti rokonnemzet igényt arra, hogy az idegenforgalmi propaganda kereten belül ők is megfelelő elbánásban részesüljenek, ami ránk, magyarokra nézve, a mai viszonyok különös figyelembevétele mellett nemcsak gazdasági, hanem politikai jelentőséggel is bir.

Dr. László Berthold.

— A POLGÁRI EGYESÜLET Klubja legutóbbi közgyülésén egyhangu nagy lelkesedéssel megválasztotta elnöknek: KOZMA JENOT, társelnöknek Bárczy Istvánt, Tolnai Kornélt és Ugron Gábort. Alelnökké Becsey Antalt, Bódy Tivadart, Chorin Ferencet, Eber Antalt, Ereky Károlyt, Désy Gézát, Gaár Vilmost, Glücksthal Samut, Payr Hugót, Papp Józsefet, Petracsek Lajost, Pompéry Elemért, Scheuer Róbertet, Szabó Sándort és Usetty Bélát, igazgatókká Andréka Károlyt, Dárday Edét, Dóra Ottót, Erősdy Sándort, és Morvay Zsigmondot választották meg.

— A HÁROM KORMÁNYZÓ. A parlament elnöki szobájában most már meg van freskószerüen örökítve Magyarországnak mind a három nagynevü kormányzója: Hunyadi János, Kossuth Lajos és Horthy Miklós. Hende Ince festőművész nem régen fejezte be a Horthy Miklóst ábrázoló freskót a mellette álló államférfiak társaságában. Ennek a képnek a sikerült fényképfelvételét mutatta be a festőművész a Pénteki Borgazdatársaság legutóbbi estjén.

— SZEKELY-muzeumot kap Buda, amelyet a főváros a Szentháromság-utca 3 számu házban rendez be. Az értékes székely-gyüjteményt, amelyben a székely épitési stilus s házkultura sok érdekes terve es emléke s magyaros butorok vannak, Thoroczkay-Wigand Ede ajándékozta a fővárosnak, Gül-baba utcai házával egyetemben.

Európai autóutat

terveznek a Calais-i szorostól, tehát csaknem Londontól, Franciaországon, Németországon, Bécsen, Budapesten át Belgrádba és onnan tovább Konstantinápolyig. Az ut lehetőleg nyilegyenes lesz, más közlekedési eszköz nem közlekedhetik rajta, csak autó. Egyelőre fölhasználják a már kész autóutakat, de ugy tervezik, hogy egészen külön utat épitenek e célra, hogy a legnagyobb sebességgel lehessen haladni rajta és még a városokat és községeket is elkerüli, ahova levezető utak visznek majd. A német sajtó nagy örömmel üdvözli ezt és kiemeli, hogy főleg Magyarországon és Törökországban nagy az érdeklődés e vállalkozás iránt és az érdekelt államok minden segitséget felajánlottak. Törökországban ugy tervezik, hogy ezt az utat meghosszabitják Ankaráig. Budapestnek nagy előnye, hogy csaknem a központján fekszik ennek a nagy autóutnak, amelynek épitését minden valószinüség szerint már tavasszal megkezdik.

Az uj gazdasági minisztérium

terve már hetek óta kisért. A jelenlegi gazdasági helyzet óráról-órára azonnali intézkedést igényel. Ennek a felismerése vezette bizonynyal a kormányelnököt abban az elgondolásában, hogy a gazdasági ügyek fölötte zésével és a két gazdasági tárca egyesitése révén az uj gazdasági minisztériumot bizta meg. Ez azonyitja, hogy a kormányelnök tudatában van az egyes minisztériumok hatáskörí összeütközéséből a multban származott sulyos bajoknak. Disznarmónia tünetei jelentkeztek az egész vonalon, amelynek nem egyszer vallotta kárát ugy a mezőgazdasági, mint az ipari termelés és vállalkozás.

A különböző érdekek eddigi szétágoltsága a közös cél érdekében azoknak közös nevezőre való juttatását parancsolólag követeli, aminek a harmónia jegyében kell megtörténnie. Zenei hasonlattal élve a »gazdasági kvartett« főkomponensei a kereskedelem, az ipar, a közlekedés és a mezőgazdaság. A fősuly, az irányitás az előbbi három komponensen nyugszik. Logikusan következtetve az uj gazdaság minisztérium főirányitása elsősorban az eddigi kereskedelemügyi tárca feladata kell hogy legyen, mely uj értékesitő piacok teremtésével biztositsa a mezőgazdasági termelés zavartalan menetet, mert hiába termelünk, ha egyben nem gondoskodunk az értékesités lehetőségeiről.

A fogyasztás emelésének első feltétele az olcsóság! Amint olcsóbb lesz a megélhetés, akkor a lefaragott tisztviselői fizetések ujra teljes értéküvé és vásárlóképessé válnak.

El kell itélnünk a nagytőke ellen megindított offenzivát. Nem a nagytőkét védjük, amelyhez egyébként nincsünk közünk, de igenis közünk van a sok milliónyi szegény emberhez, akik csak akkor tudnak megélni, ha a tőke zavartalanul dolgozik. Éppen ezért a nagytőkét bátoritani kell és nem megfélemliteni. A vállalkozás szabadságát, ezt az egyik legnagyobb közgazdasági szabadságot minden eszközzel biztositani kell.

Hathatósan támogatni kell az ipar és kereskedelem érdekében a mezőgazdasági termelést, mivel Bismarck szerint: »ha a parasztnak pénze van — mindenkinek van pénze«.

A mezőgazdasági ágak érdeke az árletörés, az olcsóság, melynek bevételi többlete csak a több fogyasztásból, a nagyobb forgalomból telik ki. A hasznot nem a magasabb ár jelenti, hanem a fokozottabb fogyasztás. Az európai helyzetet tekintve, nálunk megvan a társadalmi nyugalom, csak gazdaságilag kell biztositanunk, napról-napra több embernek kell kenyeret adni, növelni azok számát, akiknek van felteni és veszteni valójuk.

Politika nélkül, valóban politikamentesen, tisztán gazdasági alapon kell intézni ezt az ügyet. A gazdasági termelés erőkifejtéseit napról-napra mindjobban lekötötték a rendeletek, a paragrafusok béklyói — sok esetben hiányzott a lüktető élettel való kapcsolat. Ezzel szakitani kell az egész vonalon, mintahogy szakitott vele tárcája átvételekor az »Élet minisztere« Fabinyi Tihamér dr.

Vezető szakembereket, nem politikusokat kiván az ország, melynek polgárai dolgozni akarnak és a küszöbön álló tavaszon meg kell munkálni a talajt. Termelésre kell előkésziteni a gazdasági élet talaját — de paragrafus mentesen és hozzáértéssel.

Elmulik a válság. Isten segedelmével jobb napokra virradunk. Erre a versenyre fel kell készülnünk — tehetséggel és tudással.

Steinberg Albert.

Buda rohamos fejlődése

Ripka Ferenc ünnepi szózata a Budai Társaskör közgyülésén Kozma Jenő dr. érdemeit méltatta

Hatalmas tömegben gyült össze e hó 23.-án a Budai Társaskörnek a polgári társadalomnak minden osztályába tartozó tagjainak tábora, hogy jelenlétével tüntessen a polgári gondolat mellett, és igazolja az Egységes Községi Polgári Párt jogosultságát Budapest világváros vezetésére.

A mai nehéz időket és a magyar nemzet jövőjét fenyegető sötét felhőket tükröztette vissza az a komolyság, amely megülte az összegyült társaság lelkét, amelyet azonban lassan eloszlatott jóslatszerü kijelentéseivel megnyito beszédében az elnök.

Általános figyelem fogadta a közgyülést megnyitó elnök:

RIPKA FERENC dr.
udv. tanácsos, v. főpolgármester

üdvözlő szavait, amelyekkel a közgyülést köszöntötte és figyelmébe ajánlotta azt a régi hagyományt, hogy a társaskör közgyülésén a kör belső ügyein kivül a főváros életének és fejlődésének egyes mozzanatai is szóba kerülnek. Gyümölcsoltó boldogasszony ünnepével kapcsolatosan poetikus szavakkal mutatott rá e nap jelentőségére, mely a természet megujhodását hozza magával és rámutatott azokra a jóslásokra, amelyek szerint az 1933. évet mondják a nagy változás évének, amit oly epedve várunk. Kivánja, hogy Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepe indítsa el a magyar fának rügyfakadását.

Azután megemlékezett a Társaskör három és félévtizedes multjáról, a változásokról, amelyben 35 év alatt neki is része volt, aki vezetőszerepben vett részt a kaszinó életében. Megemlékezett a tiz év előtti fuzióról, amely nem sikerült és világnézeti okok követelték, hogy a két kaszinó ismét szétváljon. Szebeny Antal elveit vallja és egyén szerint értékeli az embereket, kerülve a gyülölködést és a felekezeti szempontokat. Ezt a szép alapgondolatot ő sohase hagyja el, még ha maga marad is. Ez ellen ismét erős mozgalmat inditottak, de ő köteles leszögezni azt az örvendetes tényt és igazságot, hogy a most lefolyt tiz év alatt azok végezték az áldásos közmunkát, akik annak idején vele együtt alkották az uj tábort. Melegen emlékezett meg arról a heroikus küzdelemről, amit Buda érdekében

KOZMA JENO dr.
országgyülési képviselő
az Egységes Községi Polgári párt

BRIDGE CLA
I., Böszörményi-ut 28.
Telefon: 510-64. és 570-36.
Villamos és autóbusz megállóhely
ZENE = hangulat
TÁNC = szórakozás
KONYHA = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

elnöke folytat a párt vezérkarával együtt. Rendkivül nehéz a helyzete Kozma Jenőnek, mert becsületes, jószándékait csak nehéz küzdelemmel tudja valóra váltani. De azért rendületlenül vállalja ezt a küzdelmet, ő is, a párt vezető tagjai is és azóta óriási a haladás a budai részen. Uj utak épülnek, sőt uj városrészek, hogy szinte irigyli tőlünk ezt Pest, pedig csak a régi bünöket, mulasztásokat és hibákat teszik jóvá, abból az időből, amikor minden Pestnek jutott és Buda mostoha sorsban élt. Pedig az éltető hegyilevegőt Pestnek Buda adja, a föld melyén takadó kincseivel gyógyitja és a jövendő gazdasági élet biztos alapja is itt alakul ki, a fürdőváros és ezzel kapcsolatos idegenforgalom révén. Ezt biztositja Budapest pompás látképe. Vannak tökéletesebben épült városok, de ilyen megkapó városképet sehol sem talál az idegen és ez teszi a világ első városává. Az igy várható idegenforgalmat élhetetlenségünk nem fejlesztette olyan nagyarányu iparra, mint ahogy az sikerült kevesebb jogosultsággal a külföldi városoknak. Mi magunk sem méltányoltuk eléggé e város szépségeit és ha nem fejlesztjük idegenforgalmunkat, akkor megérdemeljük sorsunkat. Kell, hogy város és állam meghozzák azt az áldozatot, amely végleg biztositja ez alapon a város jövendő jobb sorsát. Mert megjön ez a jobb jövő, ha bizalommal támasztjuk alá azoknak a vezető egyéniségeknek a munkáját, akiket a budai polgárság állitott e polgári párt és ezzel a főváros élére.

Mind lelkesebben hallgatta a közönség az elnök jóslásszerü szavait és azok befejeztével hosszantartó lelkes ovációban részesitette.

A Társaskör évi jelentését olvasta fel ezután Krivoss Arpád dr. főtitkár, felsorolva az év összes eseményeit és meleg méltatásban részesitette a társasesték előadóit. Ekkor lépett a terembe Knébel Miklós plébános, akit éljenzéssel fogadott a társaság.

Az elnök ezután köszönetet mondott a tisztikarnak a társaskör érdekében kifejtett lelkes tevékenységért és külön köszönetet elnöktársának Hoór Tempis Móritz elnöknek, Szombathy Kálmán ügyv. elnöknek és Krivoss Arpád dr. főtitkárnak és a választmánynak, amihez a közgyülés szivesen hozzájárult.

Az elnöki elismerést Szombathy Kálmán köszönte meg és azt inditványozta, hogy a kör szavazzon köszönetet Ripka Ferencnek a bölcs vezetésért és hervadhatlan érdemeit jegyzőkönyvileg örökitsék meg. Taps és éljenzés kisérte az inditványt, amire Csohay Géza felolvasta pénztári jelentését és a számvizsgáló bizottság nevében Fuchs István javasolta annak jóváhagyását és tudomásulvételét, azt kérve, hogy Csohay Gézának köszönetet és elismerést szavazzon a közgyülés, mely ezt az inditványt is elfogadta és a felmentvényt megadta. Ezután az 1933 évi költségirányzatot terjesztette elő Csohay főpénztáros, amit a közgyülés szintén elfogadott.

A tárgysorozat szerint az elnökség választása következett volna, ezt megelőzőleg azonban felszólalt Kádár Gusztáv és azt inditványozta, hogy dr. Ripka Ferencet, ugy mint eddig közfelkiáltással egyhangulag válasszák meg elnöknek, amit felállással és éljenzéssel fogadott el a közgyülés, továbbá azt is inditványozta, hogy Szombathy Kálmán elnököt szintén közfelkiáltással válasszák meg, amit a közgyülés éljenzéssel helyeselt és egyhangulag választotta meg a társelnököket is.

Ripka Ferenc dr. még arra kérte a jelenlevőket, hogy a kör társaséletét bensőségesebben kultiválják, mert ez türhetőbbé teszi a sorsunkat és lelkes ovácio közepette zárta le a közgyülést.

A közgyülést rövid választmányi ülés követte, amelyen megválasztották a háznagynak ismét Oszoly Kálmánt, akinek érdemeit Ripka méltatta, főtitkárnak Krivoss Arpádot, aknek érdemleges nagy munkájáért Szombathy mondott köszönetet, pénztárosnak Csohay Gézát, akinek Ripka Ferenc ujból kifejezte elismerését, továbbá a régi gazdákat, akiket külön-külön megéljeneztek, müködésükért pedig Hoór Tempis Móritz inditványozta a jegyzőkönyvi köszönetet. Ugyész lett: Szuchy László dr., könyvtáros: Major István, és orvos Dobák Ferenc dr., akinek a multért mondott köszönetet Ripka Ferenc elnök, kérve a választmány tagjait, hogy a régi lelkesedéssel és kitartással dolgozzanak tovább, hogy igy átvergődjünk a nehéz időkön. Társasvacsor követte a választmányi ülést, amelyen Aigner Ottó helyettesitette a háznagyot, aki a Hegyvidéki Társaskör közgyülésére volt kénytelen elmenni és az ő nevében üdvözölte a vendégeket és éltette Ripka Ferenc elnököt, üdvözölve Hoór Tempis Móritzot és Knébel Miklós plébánost.

A társasvacsora befejeztével Ripka Ferenc dr. elnök üdvözölte a megjelent hölgyeket és méltatta azt a nagy nemzeti szolgálatot, amit Knébel Miklós plébános az összeomlás után tett az országnak, amikor megmentette a magyar jövőt, a nyomorgó gyermekeket és elhelyezte azokat Hollandiában és Belgiumban, amire Knébel Miklós plébános vállaszolt rendkivül kedvesen, majd Hoór Tempis Móritz köszöntötte Geszti Andort az uj társelnököt, amihez hozzájárult Ripka Ferenc is és amit Geszti Andor egyszerü szóval köszönt meg. A társasest folyamán még felszólaltak: Bakonyi János, aki Ripkát éltette, Vecseklói Ferenc Sztar Endre dr. és Szombathy Kálmán.

Öreg diákok uj budai egyesülete

A budapesti Mátyás király reálgimnazium volt tanitványai március hó 12-én délelőtt alakuló közgyülésre jöttek össze és megalakitották az »Oreg Diák Egyesületet«. Makoldy Viktor tanár, korelnök üdvözölte a megjelenteket köztük Tevely Mihályt az intézet első igazgatóját és Nagy Pál dr.-t a mostanit, a tanári kart és a megjelent volt növendékeket, akik száznál többen vettek részt az alakuláson. Az egyesülés céljait Nagy Pál dr. és Makoldy Viktor ismertették, amelyek az összetartás érzésének, a hazaszeretetnek ápolása a nemzeti kultura mélyitése és a tanitványok erkölcsi és anyagi támogatása. Mindezek érdekében a gyüléseken felolvasásokat, előadásokat, kirándulásokat terveznek, az ifjusági egyesületekben pályatételeket irnak ki, könyv és pénzjutalmakat osztanak ki, alapitványokat, ösztöndijakat és más jóléti diákintézményeket létesitenek. Az egyesület nyilvántartja az intézet volt tanárait és tanitványait, fölállitja a hősi halottak emlékét, ugyszintén a volt tanárok emlékét és ápolja sirjaikat. Pályaválasztási ügyekben tanácsot ad az ifjuságnak.

Az alakuló közgyülés egyhangulag a következő tisztikart választotta meg: Tiszteletbeli elnökök: Nagy Pál dr. és Tevely Mihály igazgatók. Elnök: Makoldy Viktor, ügyvezető elnök: Terplán Sándor, alelnökök: Szigethy István dr. és Ugron Imre. Főtitkár: Gesse Ottó, titkár: Kovács Géza dr. pénztárnok: Fábián János ellenőr: Albrecht Géza, ügyész: Gárdonyi István dr. főjegyző: Wawák Sándor, jegyző: Wawák Béla, számvizsgálók: Buttkai Péter dr., Lukácsy Sándor és Szentirmay Ottó. Számvizsg. pótlagok: Goldstein Miklós és ifj. Kakk Sándor dr. Az alakuló közgyülés a Himnus elénekelése után lelkes hangulatban ért véget, miután az elnök megköszönte a megjelenteknek, hogy az alakuló közgyülésen részt vettek. Az uj alakulás munkásságától sokat várnak Budán.

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

— A KERESZTÉNY NEMZETI LIGA III. ker. osztályának legutóbbi ülésén Topercer Akos államtitkár elnöklete alatt elhatározták dr. Gergelyi Ernő főv. tanácsjegyző előadása alapján, hogy a kerület szegényeinek 360 pengő értékü ingyen kenyeret osztanak. E nagy szociális tettével a kiválóan müködő egyesülés példátadóan jár elől a többi egyesületek előtt. Majd Reischl Rém Sándor isk. igazgató a kétezer éves multu Obudáról adott érdekes történelmi képet, rámutatva a jövő fejlődés hiányaira is városrendezési, helytörténeti, gazdasági és idegenforgalmi szempontból.

— BEM APÓ szobra nem a Döbrentei-térre kerül, ahogy azt eredetileg tervezték, hanem a Pálffy-térre, ahol a Beszkárt augusztusig lebontatja a kis parkban levő átemelőtelepet s igy a szobrot ott szeptemberben felállithatják.

— IFJUSÁGI ELŐADÁST rendezett nagy sikerrel a III., Raktár-utcai iskola. Beszédet mondott Cicuti Lajos igazgató és dr. Fay Adolfné tanitónő nagy tetszés mellett. Sánger Margit, Gamauf Jenőné, Kemény Ilona, Francsó Richard tanitók lelkes betanitása mellett a tanulók kedves, hazafias érzéssel tanitott nagyhatásu szindarabokat adtak elő sok tapsot aratva.

— A BUDAI TÉGLAGYÁRAK közül csak a Nagybatony-Ujlaki van üzemben, a többi az épitkezési kedvtalanyhullásával nem helyezi üzembe a gyárat. Ezzel üzemen kivül munkás vánik munkanélkülivé.

— A HADIROKKANTAK I. ker. csoportjának legutóbbi ülésen Rebenyák István elnöklete alatt hatszáz tag volt jelen és kielégitő rokkanttörvény megalkotását kivánta. A III. ker. csoport pedig közgyülésen Zboray Sándor dr. elnöklete alatt, a rendes tárgysorozat után a rendes tisztujitás során egyhangulag megválasztotta diszelnöknek a szövetség országos elnökét, dr. vitéz Árvátfalvi Nagy Istvánt, tiszteletbeli társelnökké vitéz Szombathy László és vitéz Lendvary György, társelnökké dr. Kálmán Sándor, alelnökké Komlos László, özv. Sukoly Ferdinándné, Borsitzky József és vitéz Tompa Béla, titkárrá dr. Simka György.öt.

— TAVASZ BEKÖSZÖNTÉVEL megindul az épitkezések egész sora Budán. Ez alkalommal felhivjuk az épittetők és épitészek figyelmét Obermeyer Tamás (II., Filler-u 4.) fuvarozási épitési és kertépitési anyagok beszerzési vállalatára, amelynek a Zugligetben saját kőbányája van s igy árak tekintetében is versenyképes.

— Az ÓBUDAI ÁRPÁD gimnázium pompás formában levő diákjai nyertek el a vizipoló kupát a pesti Eötvös reál tanulóival szemben.

Nyeremények
az uj m. kir. osztálysorsjátékban
Az elérhető legnagyobb nyeremény:
Aranypengő 500.000 Aranypengő
300.000
200.000
100.000
50.000
40.000
30.000
25.000
20.000
stb., stb., összesen közel
8 millió pengő készpénzben.
84,000 sorsjegy közül 42.000 biztosan nyer
tehát a sorsjegyek fele nyer!
Első huzás április 7-én kezdődik!
Sorsjegyek hivatalos áron:
Egész 24 P | Fél 12 P | Negyed 6 P | Nyolcad 3 P
az összes főelárusitóknál kaphatók.

A betegségek egész sora
igy: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserüvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélmüködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tizezrei irnak róla elismerő nyilatkozatot.

RÁNDULJON KI ZUGLIGETBE!
A budai hegyvidék legszebb része.
A villamosvégállomásnál.
A 28 ÉVES
KAISER VENDÉGLŐBEN JÓL EHET, IHAT.

Lakomák és pohárköszöntők

Irta s a Budai Polgári Kör borgazda estjén előadta: **Benedek Sándor**

I.

Lakomát rendezni és pohárköszöntőket mondani régi társadalmi szokás. Már a pogány mythologia megemlékszik az istenek és istennők lakomáiról s a kereszténység elterjedésében kétségkivül tényezőt képeznek szeretetvendégségek. Adatok vannak arra, hogy a régi görögöknél és a rómaiaknál gyakoriak voltak a lakomák és hogy a résztvevők egymást magvas pohárköszöntőkkel ünnepelték. Ezt a szokást hatalmasan kifejlesztették a germánok, különösen ókori daliás énekeseik és középkori szerelmi dalnokaik, akik verses üdvözletek mellett öntötték az ingen belül a méhsört, a sokféle sörgyártmányt és a rajnai bort. A germán lakomákon szünet nélkül hangzott, hogy »Ich steige Dir Eins«. Valószinü, hogy mi is tőlük tanultuk el ezt a szokást, mert régen, de még az én gyermekkoromban is, a szónok mindig »szállott« valakihez ilyen formán: »Uram, uram, méltóságos Finánczy Béla miniszteri tanácsos uram, szállok az urhoz«. Ez bizony felhivás volt keringőre s a felhivott fél rendszerint kötélnek állott és ő is megeresztett egy toastot.

Az angol szokás ettől eltérőleg fejlődött. Angliában még 150 év előtt is csak evés után és akkor kezdtek pohárköszöntőket mondani, mikor az asztalt elszedték és már az abroszt is elvitték. Manapság azonban evés közben szólitja fel egy erre kiszemelt egyén a vendégeket, hogy töltsék meg poharaikat, aztán a jelentkező szónokot, hogy toastját mondja el. A felhivó közeget az én német forrásom szerint, »Toastmaster«-nek nevezik. Ezt a szót én nem tudom jól leforditani, azért rábizom az én t. barátomra, dr. Zboray Gyulára, aki már nehány népesebb estély alkalmával a Toastmaster szerepére előzékenyen vállalkozott.

A történelem az ókor nagyjai közül Sardanapál, Vitelius és Lukullus lakomáinak emlékezetét tartotta fenn, a mi őseink, a hunnok világverő fejedelméről, Attiláról pedig azt jegyezte fel a história, hogy mig vendégei aranytálakból ettek, ő maga megelegedett a fatállal. Abban az időben a méhsör volt az előkelő urak itala, az árpasört csak a szolgák fogyasztották. Ebből megállapithatjuk, hogy Attila lakomáin is a méhsör foglalta el a főital rangját.

A lakomáknak két nevezetes kapcsolata, vagy ha ugy tetszik, alkatéleme van: a toast és az alkohol. Egyik sem női tulajdonság. Már a bibliában meg van irva, hogy »mulier tacet in ecclesia«. Az alkohol pedig a női lélek bübáját teszi kockára s eszményiségét lefokozza. Ezért igen érdekesek azok a históriai jelenségek, melyek a nőknek a lakomákhoz való viszonyában jelentkeznek.

A mithológiából tudjuk, hogy Bachusnak és Gambrinusnak már voltak bachansnői. Egyiptom bübájos királynője, Kleopatra pedig, Horatius szerint, nagy lakomákat adott Antonius tiszteletére, ahol együtt fogyasztották a mareotisi nektárt. A Pharaók hazájában a nőknek részt kellett venni az ivási lakomákban is, amit Thebe romjainak egy falfestménye bizonyit. A régi Görögország hölgyei tudták becsülni a bort s e tekintetben csak a spártai nők képeztek kivételt. Ezért mondja a hires komikus Antiphanes, hogy olyan vidékről kell házasodni, ahol bor nem terem. Rómában a királyok idejében a borivás a nőknek általában, a férfiaknak 35 éven alul tiltva volt. A köztársaság korában a nők csak édesitett italokat ihattak. Amely nő bort ivott, attól a férjnek joga volt elválni s a legszigorubb büntetést kellett kiállnia. Plinius szerint, Romulus egy férjet, ki részeges feleségét agyonverte, a büntetés alul felmentett. A szigoru Cató pedig megengedte a férfiaknak, hogy nőrokonaikat megcsókolják s ily módon ellenőrizhessék, hogy vajjon nem isznak-e alkoholt. A császárság alatt azután minden rendszabály felborult s a nők együtt dorbézoltak a férfiakkal.

Ha Montosquieunek hinni lehet, az ivás egyenes viszonyban van a hideggel és a klima nedvességével. Ha valaki az egyenlitőtől észak felé utnak indul, tapasztalhatja, hogy az ivás szenvedélye mindig nagyobb lesz s ha az egyenlitőtől délfelé indul, az eset ugyanaz. Nyilvánvaló tehát, mert geográfiai igazság, hogy az ivókra Németország igen kedvező fekvéssel bir s ebből lehet megérteni a német nyelvnek azt a gazdagságát is, hogy az ittasság állapotára circa háromszáz kifejezés van. Persze nem hiányoznak itt a nagy ivók sem, akik között talán a legnagyobb rekordot érte el lovag Schweinchen, ki egy lengyel nemessel vivott ivóversenykor 20 üveg magyar bort s erre egy veder rajnait ivott meg. Igen jellemző, hogy ez az esemény egy fametszetben meg van örökitve s ezt ma is féltékenyen őrzik a motschelvitzi kastélyban, ezzel csak azt az ivási bravurt tudom összehasonlitani, mely a mult század elején Tolnában történt, mikor Bezerédi Istvánt követnek választották. Ekkor a többek között 600 választó két nap alatt 288 akó nemes bort ivott meg s az összes követválasztási költségek meghaladták az 50.000 forintot. Igy van ez megirva Bezerédi Istvánnak a történelmi társulat által kiadott életrajzában.

A viszonyokból folyt és fejlett ki az a germán szokás, hogy az asszonyok is résztvettek a lakomákon s a kedves vendég serlegét a háziasszony töltötte meg és abból először maga ivott. Nem csupán a piros nyelvét mártotta be a serlegbe, de tényleg ivott s minél mélyebben nézett a pohár fenekére, annál nagyobb volt a megtiszteltetés. Midőn a longobárd király Anthári, a bajor herceg leányát nőülvette, a fiatal menyecskét nevezte ki főpohárnokává, hogy mindig az ő kezéből vehesse át a boros serleget.

A középkor századaiban a germán nők alkoholfogyasztásáról megdöbbentő képet nyujtanak a következő adatok: Ausztria törvényt hozott, hogy a korcsmárosok férjes asszonyoknak csak 12 liter erejéig hitelezhetnek s ennél többet a férj nem volt köteles megteriteni. Az apácák is vidáman élhettek, mert napi fogyasztásuk fejenkint 1 pint borban és 3 pint sörben volt megállapitva. Innét magyarázható meg, hogy bordalokat is irtak, amire XII. Benedek pápa maga adta meg a jó példát, ki költőileg is értékes bordalokat hagyott maga után. A nemesi nevelő intézetekben és a fejedelmi udvaroknál hasonló bőkezüséggel volt megszabva a fejenkénti fogyasztás. Igy a szászgothai italfogyasztási udvari rendelet (Hoftrinkordnung) szerint, minden udvari dáma naponként 7 pint sört fogyaszthatott.

Keleten a mohamedánoknál természetesen nem lehetett szó arról, hogy a lakomákon nők is résztvehessenek vagy bort igyanak, ami eléggé megronthatta a lakomák hangulatát. Ehhez járult az is, hogy a keleti népek igen gyorsan esznek. En olvastam egy arab lakoma leirását, ahol 15 fogást tálaltak fel s a lakoma fél óráig tartott. A korán a bort az ördög müvének nevezi és szigoruan tiltja. Persze minden tilalom alól ki lehet bujni. A korán tiltja a bort, de nem tiltja a rakit és azokat az alkohol-termékeket, melyek a próféta idejében még ismeretlenek voltak. Az effendik bosporusi villáiban tehát ezeket itták. A konstantinápolyi diplomáciai lakomákon pedig a francia pezsgőt elnevezték pezsgőlimonádénak. — Körülbelül ez történt Amerikában is, ahol szeszтilalom van, mely körül most áldáz küzdelem folyik. Igen érdekes jelenségek, hogy a szesztilalom alatt Kaliforniában a már majdnem egészen tönkrement bortermelés fellendült és hogy az alkoholcsempészet a legelső kereseti források közé emelkedett.

Az antialkoholizmus olyan régi, mint az alkoholfogyasztás, de eddig nem ért el nagy eredményeket. Statisztikai adatok szerint a korcsmárosok s a szeszgyári és sörgyári alkalmazottak halandósága 74 százalékkal mulja felül a rendes halálozási átlagot. A magyar munkás pedig jövedelmének 18 százalékát adja ki szeszes italokra. Ennek dacára, mindig akad ember, aki kimér és aki iszik. A korcsmárosság a régi századokban is keresett foglalkozás volt s a jó öreg budai korcsmárosoknak sejtelmük sincs arról, hogy őseik között papok is voltak. Pedig ezt nyilván bizonyitja az 1279. évi budai zsinat, mely a papokra nézve két tilalomfát állitott fel. Egyik az, hogy ne öltözködjenek világi ember módjára, a másik pedig az, hogy ne legyenek korcsmárosok. Reánk nézve érdekes az a történelmi feljegyzés, hogy Budapesten a török uralom bukása után Apczy István volt az első magyar tanitó, aki öreg korában szintén korcsmáros lett s még 102 éves korában egy perben tanuskodott. Apczy uram tehát megcsufolta az általam felhozott statisztikai adatokat.

Folyt. köv.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot
tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Iyókúra

Személyi hirek.

— JOZSEF FERENC dr. kir. herceget választotta meg fővédnökének az okleveles kertészek orsz. egyesületének március hó 25.-én lefolyt közgyülése.

— RIPKA FERENC dr. udvari tanácsost, v. főpolgármestert, választotta meg nagy lelkesedéssel tiszteletbeli elnöknek a »Polgári Egység Klubjá«-nak közgyülése.

— KOZMA JENO dr. feltünést keltő kijelentést tett arranézve, hogy a nattineres villamosjegy az általános tarifamérséklés kezdetét jelenti.

— HUSZAR ALADAR dr. egyik nyilatkozatában kijelentette, hogy gondoskodás történt arról, miszerint az ügyeues étkezésnek ne legyen demoralizáló, alamizsna jellege.

— EREKY KAROLY v. miniszter az Otthon Irók és Hirlapirók Körében e hó 28.-án előadást tartott az ipari és gazdasági válság nagy problémáiról és azt fejtegette, hogy Magyarországra a válság megoldásában nagy szerep vár.

— DEMENY KAROLY ny. államtitkárt választotta meg diszelnökének a Virányos-Kutvölgyi Egyesület.

SAGMULLER József budai prelátus-plebánost melegen ünnepelte az egyházkozseg tanácsa harminc éves plebánosi jubileuma alkalmából.

— OSZOLY KALMAN ny. isk. igazgatót, vár. biz. tagot a Budai Társaskor naznagyát, a Hollós Mátyás Társaság tagjat választotta meg lelkesen egyhangulag elnöknek márc. hó 18.-án a »Virányos Kutvölgyi Gazd. és Kult. Egyesület«, márc. 23.-án pedig a »Budanegyvideki Társaskör.«

— SPANNBERGER ALAJOS dr. tanácsnok-elöljárónak szavazott köszönetet a Zugligeti Egyesület azért a buzgalmáért, amellyel a Zugliget számos panaszát elintézte.

MOLNAR László esperes-plébános mondotta a Budai Kath. Kör marc. 25.-i böjti estjén a nagyhatásu beszédet.

— SZOMBATHY KALMAN igazgató, a budai közélet egyik szereplője lesz a borgazda március 31.-én este a Péntéki Borgazda Társaság borestjén

— LECHNER JENO dr. épitőmüvész-tanárnak a »Hollos Mátyás Társaság« előadóestjén, április hó 3.-án a Gellért szállóban bemutatásra kerülő korkép iránt: »Buda és Pest Mátyás király korában«, — rendkivül nagy az érdeklődés. Házhagyi iroda telefonja: 502—96.

— GERMANUS GYULA feltünést keltő előadás keretében ismertette az izlam helyzetét Indiában a La Fontaine Társaság keleti matinéján az Akadémiában.

— OKOLICSANYI KUTHY DEZSO dr. egyetemi magántanár, közkórházi főorvos az Országos Közegészségügyi Egyesületben érdekes előadás keretében ismertette több évtizedes tapasztalata alapján a tuberkulózis jelentkezését, ami lehetővé teszi annak sikeres gyógyitását. A vetített képekkel illusztrált előadást nagy közönség hallgatta.

— BAKTAY ERVIN, az ismertnevü indiai kutató, méltatta Perzsia és India nagy költőjének, Sir Muhamed Ikbal Riskán költészetét a Magyar Tudományos Akadémiában tartott előadásán.

— LASZLO BERTHOLD dr. a Finnországi sajtóegyesület elnöke, akinek cikkét az észak-keleti népekről lapunk első oldalán közöljük, rendkivül érdekes előadást tartott »Uj keresetí források, nők számára« cimen az önálló hivatásban dolgozo nők klubjainak szövetségében e hó 29-én este, nagy hallgatóság előtt.

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

AJTAI József dr. a jeles közgazdasági iró a III. ker. Keresztény Társaskörben értékes előadást tartott Magyarország gazdasági jövőjéről.

— KEZDI KOVACS ELEMER festményeit sorsolta ki a Római Fürdőtelep Egyesület elnöksége a tagok között március hó 23.-án rendezett közgyülésen.

— TAUSZ BELA dr. az Idegenforgalmi Szövetség igazgatója április hó 7.-én d. u. 6 órakor, a Balneológiai kiállításon (VI., Eötvös utca 3.) előadás keretében ismerteti Buda fürdői a török hódoltság idejében.

— KADIC OTTOKAR dr. egyetemi tanár a barlangkutató társulat elnöke ismertette előadás keretében a várbeli pincebarlangokat, amelyek az idegenforgalom kiváló attrakciói lehetnek és légi támadás esetén menedékül szolgálhatnak.

— ELEKES MARIA festőmüvésznő e hó 25.-én megnyilt kiállitását a Budai Klub Pálffy-téri termeiben sokan látogatják és főleg római képei aratnak nagy sikert.

— FOLDES BELA v. miniszter e hó 28.-án délután tanulságos előadás keretében tárgyalta a társadalmi jelenségek vizsgálatának nehézségeit, különös tekintettel a statisztika módszerére.

KAMPIS János dr. a Hollós Mátyás Társaság tagja »Az eleven lakás« cimen ad elő márc. 31.-én a Technológia előadótermében VII., József-krt. 6. sz. vetített képekkel.

— WEITNER BELA választmányi tag mondott nagy tanulmányra való ünnepi beszédet a »Farkasrét, Mártonhegy, Nemetvölgy Egyesület« márciusi ünnepén a Királyne vendéglőben.

KOCSAN József tanitót, a Római-fürdőtelepi iskola tanitóegyesületének lelkes, fáradhatatlan tagját, a gyermekek melegszivü nevelőjét sulyos villamos szerencsetlenség érte. Nagy gonddal ápolják a Szent-Margit kórházban.

— DECSI VIKTORNAK, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatójának közhasznu érdemes tevékenysége elismeréseül a magyar királyi kormánytanácsosi cimet adományozta a kormányzó.

— TOTH JOZSEF gyógyszerész borgazdaestje a »Péntekiek« során sok trefával telt el és Barczy Boldizsár az uj rendszerü éljenzést próbálta ki.

Fürdőügyi kiállitás

Világszerte az első fürdőügyi kiállitás lesz az, amelyet az »Országos Balneologiai Egyesület« rendez Dalmady Zoltán dr. egyetemi tanár avatott vezetése alatt a Népegészségügyi Muzeumban: (VI., Eötvös-utca 3. szám.) A propaganda kiállitásoktól eltérően, tudományos megvilágitásban mutatják be a fürdőtan vizsgáló eljárásait és eredményeit, azonkivül a gyakorlati balneologia kérdéseit, Magyarország fürdő- és üdülőhelyeit, valamint ásványvizeit is, amit szemléltetően emelnek Palóczy Viktor épitész müveszi grafikonjai. A kiállitással kapcsolatban, amely április 3.-án nyilik meg, több mint 50 tudományos és népszerü ismeretterjesztő előadás is lesz a m. kir. Népegészségügyi Muzeumban.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-84.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Szervezkedik a Kelenföld

Petracsek Lajos dr, orsz. képviselő beszéde

A budai választókerület »Nemzeti Egység Párt«-jának kelenföldi XIII. sz. körzete az Albert-utcai »Avar« vendéglő nagytermében nagygyülést rendezett. A nagytermet zsufolásig megtöltő résztvevők lelkesen tüntettek a gyülésen megjelent budai vezető férfiak mellett. A gyülést a XIII. körzet elnöke Mikola Géza dr. pósta igazgató nyitotta meg. Meleg szavakkal üdvözölte a megjelenteket s örömét fejezte ki afelett, hogy Kelenföld polgársága ily nagy tömegü megjelenésével mutatja ki rokonszenvét a párt vezetőségével szemben. Utána Devecis Mihály Beszkárt főtisztviselő mondott nagyhatásu beszédet a nemzeti egység megteremtése érdekében és megköszönte, hogy Kelenföld zárt sorokban vonul fel Kozma Jenő zászlaja alá. Dorner Gyula miniszteri tanácsos, törvh. biz. tag nagyszabásu és gondolatokban gazdag felszólalása után a jelenlevők éljenzése közben emelkedett szólásra Szombathy Kálmán a budai párt ü. v. elnöke. Beszédében visszapillantást vetett a budai párt megalakulására, fejlődésére s ezzel kapcsolatosan Kelenföld nagy jelentőségére, ahol néhány lelkes ember állott a mozgalom élére, akik közül különösen nagy érdeme van Devecis Mihálynak, dr. Fejér Jánosnak és dr. Weber Sándor igazgatónak. Méltatta és üdvözölte

PETRACSEK LAJOS
országgyülési képviselőt

aki legteljesebb egyetértéssel és barátsággal segitett a pártszervezetet kiépiteni. A lelkes beszédet a hallgatóság éljenzéssel és tapssal honorálta. Utána dr. Petracsek Lajos országgyülési képviselő mondott nagyvonalu, hatalmas beszédet, ismertette a belpolitikai helyzetet, amely a külpolitikai helyzet kialakulásától függ. A hallgatóságot teljesen lebilincselte a világgazdasági helyzetet méltató beszéde, amelynek végén a hallgatóság lelkesen ünnepelte szeretett képviselőjét. Majd dr. Fehér János, a Kelenföldi Polgári Kör ügyvezető elnöke mondott lelkes beszédet, amelyben Szombathy Kálmánt és dr. Weber Sándort üdvözölte. Felszólaltak még: vitéz Mészáros István és Halmek Gyula a Házfelügyelők Nemzeti Szövetsége nevében, Florkievicz József az ifjuság nevében, majd végül Gömöri Győző igazgató a Buda Alsővárosi Egyesület elnöke szellemes idézetekkel gazdagitott beszédével emelte a kitünően sikerült gyülés hangulatát, amely Mikola Géza dr. postaigazgató zárószavaival végződött.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

— A III. KER. KERESZTENY TARSASKOR, mely a Korona vigadót a fővárostól berli, most kérte a rövidesen lejáró bérlet meghosszabbitását, amit bizonyára kedvezően intéznek el a városházán.

— OBUDAI HEGYVIDEKI SZOVETSEG április hó 3.-án este 8 órakor rendezi XX.-ik közgyülését III., Kiskorona-utca 10. sz. alatt a felsőmezőgazdasági iskola tanácstermében, Szilágyi Károly elnöklésével.

A Baár-Madas ref. leánynevelő intézet

lélekemelően szép ünnepet rendezett az intézet nagyhirü tudós tanári karának vezetése mellett és lelkes növendékeinek egy jelentős csoportja tette azt értékes szereplésével elvezetessé. Zsoltári énekkel nyitották meg, majd Novák Olga valástanárnő megható imája vezette be, egy szebb jövőnek, összefogásunk nyomán remélhető kiküzdhetése iránt. A nagy számban egybegyült vendégsereg a »Magyar Tiszakegy« szivhezszóló akkordjait hallgatta ezután áhitattal, melyet az ifjusági énekkar adott elő Szekeres Ida énektanárnő vezenyletére. Ezután következett a növendék-müsor: Kovács Mária VI. oszt. tan. zongoraszáma, — Ivácson Ilonka VII. o. t. felolvasása, majd Liszka Edith VIII. o. t. zongorajátékában gyönyörködött a közönség, aki Erkel Ferenc; Hunyadi László nyitányának szebb részleteit adta elő kitünő rutinnal és melegséggel. Kucsera Viola VIII. o. t. szavalt, — az ifj. énekkar elenekelte a »Nemzeti Dalt«, — Macsata Piroska VIII. o. t. adta elő »Március idusán« cimü saját szerzeményét. Majd Tomcsányi Erzsébet VIII. o. t. zongorázott nagy gyakorlottsággal, — Kemenes Éva VIII. o. t. szavalata csalt könnyeket a hallgatóság szemébe. A kitünő programot, amelynek minden szereplője pompásan megállta helyét és nyiratott megérdemelt tapsokat, az ifjusági énekar szereplese rekesztette be a »Szózat«-tal. Befejezésül dr. Patayné Darvas Anna, az intézet kiváló igazgatónője köszönte meg a megjelent szülőknek, hogy érdeklődésükkel emelték a szép ünnep fényét.

— NEZETELTERES van a főváros és a Közmunkák Tanácsa között a Városmajor északnyugati oldalán már felállitott »Beethoven« szobor miatt. A Közmunkák Tanácsa ehhez a megoldáshoz nem járult hozzá, s azt kivánja, hogy a nagy zeneköltő szobrát a Fő-utcai kapucinus rendház előtti téren a budai Zeneakadémia elé állitsák fel s igy zenei vonatkozásban is megfelelőbb az elhelyezés.

dr. Fábián Béla
és
dr. Fábián Sándor
sajáttermelésü
TOKAJI BORAI
Bihari Bélánál
I., Attila-körut 16. sz.
Régi háromkapás
vendéglő
66 fillérért
literenkint
Telefon: 528-81.

»WERBOCZY« OREGDIAKJAI. Ritka élvezetben volt része annak a nagyszámu és előkelő közönségnek, mely március 14.-én délután 5 órakor a Katholikus Kör Molnár-utcai helyiségét zsufolásig megtöltötte. Az I. ker. állami Werbőczy István reálgimnázium, e kiváló budai iskolának volt növendékei magas szinvonalu és változatos müsorral müvészestélyt rendeztek. Trombitás Gyula dr. tanár bevezető szavai után Flesch Imre, a m. kir. Operaház tagja énekelte müvészettel Händel egy áriáját. Majd Hámos György dr. ragadta meg hallgatóságának lelkét mély érzésü lirai költeményeivel. Dr. Sebestyén Sándor és dr. Trombitás Gyula gordonkán, és zongorán szólaltattak meg Grieg a-moll szonátáját a legmüvészibb interpretációval. Cserépy László Köpeczy-Boócz Lajos humoros verseinek elszavalásával falrengető sikert aratott. Weigand Tibor a Rádióból is jól ismert kiváló müvész, meleg közvetlenséggel gyönyörködtette füttyszavával és zongorakiséret mellett előadott énekével hálás hallgatóságát. Körösi György Gyula diáknak »Haragszik rám az édes« c. kitünő verset szavalta el müvészettel. Csadó Pál, a v. Városi Szinház tagja komikus táncszámot adott elő. Pintárics József kitünő magyar nótáit kellemes hanggal énekelte Jámbor János. A gyönyörü megjelenésü Pethes Margit, a Nemzeti Szinház tagja, Aprilynek, Szabolcskának és Varady Antalnak költemenyeiből szavalt igazi nagy müvészettel. Pethő István bravuros zongoraszámai után Pelle István, a kétszeres olimpiai bajnok, a bajnokságot megnyert müszabadgyakorlatait mutatta be, viharos tapsokat aratva. Valamennyi müvész szivvel-lélekkel a legjavát adta tudásának és a hálás, nagyszámu és müvelt közönség elragadtatással köszönte meg azt.

— HALAADO Istentiszteletet. Az aranyszáju Szentjánosról elnevezett budapesti gör. keleti magyar egyházkozseg e hó 19.-én vasárnap d. e. 11 órakor a IX. Rádayutca 33. sz. a. levő kápolnájában József főherceg névnapja alkalmából érte és családjáért hálaadó istentiszteletet tartott. Az ünnepi szentmisét és szentbeszédet dr. Ruszkó János gör. kel. magyar plébános az ürömi kegytemplom lelkésze végezte papi segédletével és Cseh György egyháznagy vezetése alatt álló énekkar közremüködésével.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél I., Gellért-rakpart 1.
Telefon: 53-0-03.

— JOTEKONYCZELU MOZIEST JET a II. ker. Közjótékonysági Egyesület április hó 23.-án d. e. fél 11 órakor rendezi a Budai Apollóban. Szinre kerülnek: »Két szív egy dobbanás« — kulturfilm, — burleszk és egy hangos híradó.

GYERMEKKÉPEK Blahosnál Fő-u. 18

— ERTEKES müködést fejt ki negyven év óta Obudán, a jótékonyság és a polgári szolidaritás szolgálatában az »Első Magyar Nemzeti Asztaltársaság«, amelynek márc. 12.-iki jubeliumi diszközgyülésén RABL József elnök, SZENTE Miklós kerületi előljáró, KUNCZE Lajos dr. főv. biz. tag, Brunekker Lajos postatakarékpénztári tanácsos, Hrivnyák János isk. igazgató, Gergelyi Ernő dr. főv. tanácsjegyző méltatták az ünnep nagy jelentőségét.

— A BUDAI REF. NOEGYLET csütörtökön este igen szépen sikerült és látogatott szeretetvendégséget rendezett a Szilágyi Dezső-téri egyház tanácstermében. Ott voltak: dr. Neuschloss-Knüsli Kornélné, Szemere Antalné, Harsányi Jenőné, dr Borbély Kálmán dr. Karsa László dr. Németh Béla özv. Papp Dezsőné, Nevelits Antalné, dr. Borbély Kálmánné, dr. Fülöp György ügyvéd és más sok. HAYPAL BELA ref. lelkész imával nyitotta meg. Ezután dr. Tóth Pál szigetszentmiklósi ref. lelkész igen nagy érdeklődéssel kisérti értékes előadásában hangsulyozta, hogy a segitő tevékenységben a szeretetnek nagyobb részt kell juttatnunk. A sikerült estélyt Haypál Béla lelkész buzgó imája fejezte be.

— JOBB KESOBB MINT SOHA. Kedvező sorsfordulat nem maradhat el annak életében, aki megérti az idők szavát, fokozott munka mellett kiküszöböli az előitéletet, a bizalmatlanságot és hoz egy kis áldozatot, VESZ MEG MA EGY OSZTALYSORSJEGYET, miáltal MEGSZERZI A REMENYSEGET, mely buzdit, serkent egy jobb jövő és boldogság iránt. Köztudomásu, milyen sokan

TURISTA SÖRÖZŐ

nyilt meg
II. Margit-körut 95. szám
apiaccalszemben
A tájképeket
Halasi Horváth István budai festőmüv. festette
PÁVDY FERENC a vendéglős

lettek gazdagok az utóbbi hetekben, mert nyertek az osztálysorsjátékon. Most ismét itt van az a lehetőség. Április 7.-én kezdődik az uj sorsjáték, tehát ne szalassza el az alkalmat.

— TANCCAL egybekötött szinelőadást rendez saját szertára javára a Bszkrt Sportegyesület szepilonai alosztálya április 1.-én este fél 9 órai kezdettel a »Budagyöngye« vendéglőben.

— A BUDAI LEANYLICEUMOT rövidesen felépitik a Koronaőr-utca sarkán 280 ezer pengő költséggel. A belügyminiszter jóváhagyása a fővároshoz már megérkezett.

— DISZELOADAS keretében adta elő az óbudai »Kisfaludy« szinház a »Rang es mód« cimü szinmüvet Széli József a Nemzeti Szinház volt tagjával a cimszerepben. Káldor Gyuláné az előadás előtt nagyhatásu beszédet mondott.

— A HOSI HALOTTI tüzérek emlékmüvét a Gellérthegyre tervezi az emlékmü-bizottság. A pályázatot rövidesen kiirják.

— ERDEKES, hogy különböző gázolások miatt kártérités cimén a Beszkárt évente háromszázezer pengőt fizet ki.

VILLLA- ÉS TELEKTULAJDONOSOK SZÁMÁRA
DRÓTKERITÉST
KARTELENKIVÜLI, KISIPARI ÁRON
Vas- és faredőny, autogén hegesztés és vágás, sodronyszövet és ágybetét készités
Vállal Ifj. HOLL GYÖRGY PESTHIDEGKUT REMETE ÚT.

Rekonvalescensek
~ MEKKÁJA ~
a
Svábhegyi Szanatórium

Élvezetes
RUZICSKA PÁL
kenyér és péksüteménye
Gyár: I., Horvát-utca 29.
Uj fiók: II., Margit körút 103.

Bizalmas
Tánc esték
számára egészen
külön terem
ruhatárral
kiváló polgári konyha
fajborok friss sör
Császárfürdő
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

EUGEN STEPAT zeneszerző
a rádióból közismert
OROSZ SZALONJAZZ
zenekara
hangversenyez minden este
a
SZEIFFERT KAVÉHÁZBAN

Mindennemü
háztartási és épület-vasáru
BIEBER VASÜZLET
I., Böszörményi-ut 13/15.

Vörössalakot
rostálva kertek. utak stb. célokra **P 4·—** árban m³-ként ab telep szállit
Székely Sándor
müszaki vállalat
VI., Vilmos császár-ut 59. sz.
Telefon: 157-75

Magyar VELENCE, GÁRDONY-füred

a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmneti **villatelkek** □-ölenként P 3-tól. **Havi lefizetés P 10.—től.** Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóvíz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már **P 500**-tól. **Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők.

INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **Indul a Városi Irodától** (Horthy Miklós-körter 3|b. Telefon; 694-33) **Kérjen Propektust!**

Közgazdasági Napló

Rovatvezető: SZASZHALMI JÓZSEF

A MAJUSI NEMZETKÖZI Vásár méreteiben impozánsnak igérkezik. Az iparcsarnokban ebben az évben a textil, divat, ruhazati, cipő és kozmetikai cikkek fognak dominálni, de ugyanitt nyer elhelyezést a butoripar és a lakberendezéssel kapcsolatos egyéb iparok is. Az Iparcsarnok előtti területen egy-egy nagy pavillont kap a magyar fürdőügy és turisztika, valamint a magyar autókiállitás. Hatalmas külön pavillonja lesz az élelmiszeriparnak, a kézimunkának és a magyar repülőgép-iparnak A magyar házipar cikkeit egy magyar parasztudvar, a kisipar remekeit pedig a kisiparosok galériája fogja bemutatni. A borkiállitás az élelmiszercsoporttal lesz kapcsolatos és külön udvara lesz a baromfitenyésztésnek is. Festői csoportositásban lesznek elhelyezve a telepitéssel kapcsolatos pályamüvek modelljei és tervei, de itt lesz egy természetes nagyságban felépitendő mintatanya a Duna—Tisza csatorna propagandájának demonstrációja, az Alföld fásitása és öntözésével kapcsolatos kiállitás, valamint a családi ház belsejének és kertjének mintaszerü kiállitása is.

AZ ANGOL-MAGYAR Bank részvényeseinek március 27. én KAROLYI Imre gróf elnöklésével tartott 42. évi rendes közgyülése jóváhagyta az 1932. üzletév merlegét, mely a már közölt leirások után 1,525.017.69 P. tiszta nyereséggel zárult. E nyereségre nézve a közgyülés helyeslően magáévá tette az igazgatóság ama javaslatát, mely szerint — figyelemmel a még mindig tartó világgazdasági válságra, valamint országunk kedvezőtlen gazdasági helyzetére — a fenti nyereség teljes összege ezuttal az intézet saját erejének növelése céljaira fordittassék. Ennek megfelelően a közgyülés elhatározta, hogy a fenti összegből a rendes tartalékalap gyarapitására 100.000 P, különféle tartalékolásokra 900.000 P & a nyugdijalapok dotálására 300.000 P fordittassék, a fennmaradó 225.017.69 P pedig az 1933. üzletév számlájára vitessék át.

A BELVÁROSI Takarékpénztár Részvénytársaság március 27.-én tartotta közgyülését SZEKELY Ferenc udvari tanácsos elnöklete alatt. A közgyülés egyhangulag hozzájárult az igazgatóság előterjesztéséhez és azzal egybehangzóan elhatározta, hogy az intézet belső erőinek gyarapitása érdekében az elmult 1932. évben elért tiszta nyereséget — a tartalékolásokra 900.000 P és a nyugbályokban előirt mértéken tul menő javadalmazása után — a jövő üzletév számlájára viszi át. Az igazgatóság a közgyülés elé terjesztett jelentésében rövid visszapillantást vet az elmult év eseményeire és vázolja azokat a nehézségeket, amelyek a kedvezőtlen gazdasági viszonyok és azzal kapcsolatos adósv.del. rendelkezések folytán mutatkoznak a pénzintézetek üzleti életében. A napirend letárgyalása után vitéz PETERY Aladár dr. kormányfőtanácsos mondott köszönetet a takarékpenztár igazgatóságának és tisztikarának az elmult évben kifejtett müködéséért.

A SALGÓTARJÁNI Kőszénbánya igazgatósága március 29.-iki ülésében megállapitotta az 1932. évi zárószámadásokat és elhatározta, hogy a f. évi április 7-ik napjára egybehivandó rendes évi közgyülésnek részvényenkint — az előző évi 2.25 pengővel szemben — 1.25 pengő osztalék kifizetését fogja inditványozni. Javasolni fogja továbbá az Egyesült Téglа- és Cementgyár Rt.-nek — melynek részvényeiből több mint 90 százalék a társulat tárcájában fekszik — a társulatba való beolvasztását. A beolvasztás a Salgó alaptőkéjének felemelés nélküli olymódon hajtatnék végre, hogy a még forgalomban levő Egyesült részvényekért 1:3 arányban Salgórészvények ajánlattatnak fel csereképpen, mely célból a szükséges részvénymennyiség a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál már rendelkezésre áll.

A MAGYAR ALTALANOS Ingatlanbank igazgatósága megállapitotta az 1932. évi zárszámadásokat. A nyereség 375.440. P 08 f., amelyből leirásokra fordittatott 158.829 P 26 f. A fennmaradó 216.610 P 79 f. nyereségre nézve az igazgatóság az április 4.-ére egybehivandó közgyülésnek javasolni fogja, hogy 5 százalékos osztalék fejében részvényenkint 2 P 50 filler kerüljön kifizetésre.

A MAGYAR KÖZTISZTVISELŐK Fogyasztási, Termelő és Értékesitő Szövetkezete április 12.-én délután 4 órakor tartja közgyülését az OMGE nagytermében.

A BRASSÓI CELLULOSE-GYÁR igazgatósága március 20. án tartott ülésén megállapitotta a társaság 1931. és 1932. évekre szóló mérlegeit. A társaság holdingja a zernesti és turócszentmártoni cellulosegyárnak, amely gyárak — és különösen az utóbbi, — főleg exportra dolgoznak. A cellulose árának a világpiacon bekövetkezett rendkivüli visszaesése folytán a cellulose külön piaca valósággal megszünt, minek következtében a zernesti gyár csupán a belföldi piac felvevőképességére van utalva, a turócszentmártoni gyár pedig kénytelen volt üzemét a mult évben leállitani. A megváltozott helyzet folytán a Brassói Cellulosegyár hasonlóképpen más, nagy külföldi cellulosekonszernekhez, ujra értékelte néhány vállalati érdekeltségét, amelynek keresztülvitele után az 1931 évi mérleg 3,645.775.60 és az 1932. évi mérleg 6,373.043.20 P veszteséggel zárult. Az igazgatóság 1933. március 31-re összehivott közgyülésnek javasolni fogja, hogy a veszteség kiküszöbölésére a 3,265.367.50 P összegü tartalék felhasználása után az alaptőke 750.000 P-re bélyegeztessék le és az eképpen 30 P-ről 3 P-re leszállitott n. e. részvények 1:10 arányban való összevonása után az alaptőke emeltessék fel 25 ezer darab a 30 P névértékü uj részvény kibocsátása által 1,500.000 P-re. Az uj részvények teljes egészükben a régi tulajdonosoknak tartatnak fenn.

AZ IPARI MUNKASZERVEZŐ INTÉZET elnökének egyhangulag Biró Pált választották meg. Az igazgatóság tagjai a következők lettek: Bessenyei Ferenc, Buday-Goldberger Leó, Chorin Ferenc, Fellner Pál, Fenyő Miksa, Hollós Odön, Kende Tódor, Knob Sándor, Lamotte Károly, Láng Gusztávv, Lendvay Sándor, Práger Pál, Reményi Schneller Lajos, Schiller Ottó, Ullmann György báró, Vida Jenő, Waldmann Béla és Weiss Alfonz báró. A felügyelőbizottság tagjaivá a következőket választották meg: Alapy Victor, Halmi Gyula, Kolfler Károly és ujlaki Müller Pál.

Budapest
RIVIERÁJÁN
a Gellért-fürdőnél, a **hatholdas Battyhány-őspark** tőszomszédságában, a főváros legelőkelőbb villanegyedében, a Nagyboldogasszony-utja 9. alatt már épülő **tizenegyedik** társas villánkban májusra, a Mányoki-ut 7. (Kelenhegyi-ut 24.) alatt épitendő társasvillánkban augusztusra, a **Pasaréti-ut 1.** számu, közfeltünést keltő társasvillánkban azonnali beköltözésre jutányos fixáru, saját tulajdonjogu, remekszép kétszoba-hallos, továbbá 3—5 szoba-hallos, sajátkertes lakrészek kaphatók. Páratlan otthon. A legbiztosabb tőkebefektetés; **bérbeadás esetén kamatjövedelmét megkétszerezheti!** Dijtalan prospektus tervekkel.
CENTRUM
Házépitő Vállalat
Horthy Miklós-ut 9. Tel.; 693-01.
Értékálló tőkebefektetés!
Bérbeadás esetén cca. 7 százalék jövedelem!

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron **HUBERT**
Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

BRIDGE

Rovatvezető: **Csemiczky László.**

A lapunk értékének helyes megitéléséhez szükséges még, hogy az impassz és az expassz lényegét megismerjük. Az impassz a lejátszásnak az a módja, midőn egy az ellenfélnél levő magasabb értékü lapnak fekvését részünkre kedvezően feltételezzük és azt nem engedjük ütésbe hozni, pl. kezünkben van a pikk A és D (nagy gabel), tőlünk jobbra fekszik a K és B (kis gabel), ha én most lejátszom kézből az Asszt, ugy a K magas marad és feltétlenül üt, ellenben ha az asztalról egy kis pikket hivok, akkor a jobb oldalon ülő játékosnak B-t D-vel kell ütöm, az A kézben marad s az ellenfél királya nem ütött. Az expassz a lejátszásnak az e módja midőn az ellenfél egy nagyobb értékü lapjának fekvését olyképpen tételezem fel, hogy az én kisebb értékü lapomat ütésbe tudom hozni, pl. az A és D tőlem jobbra fekszik, mig a K és B nálam van, ha az asztalról az ellenfélnek a szint alájátszom, ugy akár a D-mal, akár pedig az A-szal üt, ugy a K-t minden feléképpen ütésbe tudtam hozni.

Ha a nyitó kézben van: pikk A, K, D, (o betüt értsd x-nek) o, o, o, kör o, o, Treff K o, o, káró D, B, az adu pikk, ugy a legutóbbi beszélgetésünk szerint a nyitó kéz összértéke a következő lesz: pikk 7, treff fel, pluszérték káró D, B, ha tőlünk balra licitálnak treffet, ugy a treff K valószinüleg az impassz folytán ütésbe nem hozható, mig ha jobbra mondták a treffet, ugy az impasszra kedvezőtlenül fekvő K minden valószinüség szerint ütni fog. További példák: az összérték kiszámitására:

Pikk:	2
Kör: A, D, 8, 7, 6 (adu)	3 fel
Káró: A, D, 8, 4	2
Treff: D, B, 3	fel
összesen:	8
Treff: A, K, D, B, 8, 7 adu	6
Kör: A, K, 10, 8	2 fel
Pikk: K, 10, 7	fel
Káró: nincs	
összesen:	9
Pikk: 3	
Kör: A, D	1 fel
Káró: K, 10, 9, 7, 6, 4 adu	3 fel
Treff: D, B, 9, 8	1
összesen:	6

A blank vagy sikén szineket, bár tagadhatatlanul értéket, nem lehet ütéseknek számitani, mert ezen ütéseket már az aduhosszuságába beszámitottuk. A kezünk valódi értéke azonban csak a licit folyamán alakul ki s ugy a partnernek, mint az ellenfelek bemondásaiból lehet csak azt nagy valószinüséggel megállapitani. Kérem kedves olvasómat, hogy osszák le szabályosan a lapokat s az igy leosztott lapok alapján próbálják az egyes kezekben levő lapok licit és helyzeti értékét megállapitani s megpróbálni azt, hogy mely szint lehet belicitálni s a licit alapjan a bemondott kontraktot teljesiteni. Dacára annak, hogy a licitálásról még igen sokat lehet mondani, s bár ez egy kimeritehetetlen téma, mégis állitom, hogy ezen értékszámitáson alapul minden egyes bemondás s a további bemondások inkább informativ és kombinativ jellegüek.

Egyik szorgalmas bridgeolvasónk küldötte be az alábbi vitás partiet: Eszak: Pikk: A, K, B, Kör: nincs, Treff: A, D, B, 10, 7, 8, 6, Káró A, B, 10, Dél: Pikk: 7, 6, 5, 4, 3 Kör: K, B, 10, Treff nincs, Káró: 9, 8, 5, 4, 3, Eszak kezdi a licitet, két treffet bemond, dél két kört, eszak három szanzadu, dél passzol s a 3 trikket kétszer bukják. Mi volt a helyes licit és milyen volt az elosztás? A legjobb megfejtők között Culbertson Kék Könyvét sorsoljuk ki.

*

SZERKESZTŐI UZENETEK.

Hozzám érkezett ismételt kérésre közlöm kedves olvasóimmal, hogy minden hétfő, szerda és péntek este a Claridge Ettermek bridgetermében vagyok s ezen a napokon a legnagyobb készséggel állok rendelkezésre.

DR. K. I. Sajnálom, hogy a szerencse már másodizben nem kedvezett s hogy Culbertson Kék Könyvet nem On nyerte el, azonban mint jó játékos tudja, hogy a bridgehez nem elég sokszor a tudás, hanem kell egy kis szerencse is, Tehát: Szerencse fel!

Hári János
egykori szekszárdi fazekas mester kedves borát méri ki a
„Szekszárdi Borpince"
az ottani borvidék állami ellenőrzés alatt álló Pinceszövetkezetében részes bortermelők kimérése:
VIII. József-utca 19
Budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést dijtalanul házhoz szállit
Legjobban ajánlja:
Világhirü szekszárdi **bikavér** literje 80 fill.
Sötét kadarka . . . „ 60 „
Asztali fehér . . . „ 60 „
Okvetlenül kóstolja meg Szekszárd világhirü borait!
Fekete Sándor
üzletvezető,
Telefon: 32-0-93.

A legujabb párizsi model szerint crepe de chine ruhák minden szinben és nagyságban már 16 pengőért kaphatók a
SZÉNATÉRI ÁRUHÁZ
II. Vérmező-ut 4. sz. alatt ahol olcsón és jól vásárolhat.
A megtekintés még nem kötelező vásárlásra

SZALFÉTER EDE
Üveg- és porcellánkereskedés, üvegezési- és képkeretezési vállalat fióküzlete egyidejü megszüntetésével I. KRISZTINA KÖRUT 83 alól I. KRISZTINA KÖRUT 77 SZÁM alá költözött TELEFON: 50-2-36

Jól bevált 3 fogásos
Menürendszer
étlapról kész ételekből
délben: 1·50 este 1·80 P
a budai vigadó étteremben
II. Szilágyi Dezső-tér
Részvény Udvari és Paracelsus sörök, kitünő inárcsi borok!

A BELLEVUE BEN
SANTA NELLY
JAZZÈNEKESNŐ
JÁVOR-VARSÁNYI ZENEKARA
Kitünő konyha
Olcsó árak

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda—Akvinkum
Későőszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Telek

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

59-es VILLAMOS Süveg-ut a megállónál levő Sasadi uj iskolától kinduló 25 méter széles Bassó-uton, gyönyörü kilátásu, subalpin levegőjü kis és nagyobb parcellák igen olcsón eladók. Tulajdonos Sey, V., Akadémia-utca 13. II. 24.

Lakás

SZÉNATÉRNÉL
Ujonnan épülő házban modern 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban
1933. május 1-re
KIADÓK.
Felvilágositás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező épitésznél Mehn Antal épitőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon; 506-24.

GARAGE FŰTÉSSEL, villamos és autóbusz megállónál, május elsejére kiadó. Érdeklődés házfelügyelőnél bármikor, I., Budakeszi-ut 1 d., vagy 4-5-ig telefonon: 298-92.

3 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt garcon lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél bármikor. I. Logodi utca 63. vagy 4—5-ig telefonon 298—92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

VÁROSMAJOR-PARK társasvilla Marosutca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P, semmi mellékköltség. Leköthető vitéz Darvas Lajos mérnöknél, Királyi Pál-u. 20., telefon: 86—2—96.

ÖRÖKLAKÁSOK Káplár utcában, 2 szoba hallosak és egyszobásak, modern épülő házban, elsőrangú kivitelben eladók. Érdeklődés délutánonkint, Preisich Gábor tervező épitésznél, József körút 30. Telefon: 32—0—54.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-utca 7, Vak Bottyán utca 4., Fadrusz utca 6., hároméves házakban *kilátásos,* erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal,* központi fütéssel, melegvízzel, vagy anélkül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FŐLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Au. 527—80. (2)

Ház

HERVILLA
felérsze 210 négyszögöles telekkel Pasaréti-uton méltányos áron eladó. Felvilágositás: Kerekes Barnabás, épitészmérnöknél, IX., Ráday-utca. 22. telefon: 85—3—54

PASARÉTEN por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágositás: Adamitz és Nagy, bádogosok, II., Halász utca 2.

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

Háromszobás villa kett ezer négyzetöles gyümölcsössel, Zöldmáli-uton és nyolcszáz öles telek jutányosan eladó. 3—5 ig Guray utca 33. első emelet 7.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.

Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96.
Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

XXX. évf. 1118 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 április 8

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél **30** F. Szövegsor ára **2** P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint A hirdetések dija mindenkor **előre fizetendő**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

Közlekedést a Hegyvidéknek!

— A Beszkárt uj elnökének figyelmébe —

Irta: **Hennyey Vilmos dr.** államtitkár

Külön is köszönti BARCZY ISTVAN dr. volt minisztér urat a Budai Napló abból az alkalomból, hogy a Beszkárt elnökévé választották meg. Nemcsak azért üdvözöljük őt mert budai lakós s a budai külön érdekeknek mindenkor készséges és lelkes szószólója, hanem az egész főváros érdeke szempontjából azért is, mert ismert szervező képességénél es erejénél fogva bizunk abban, hogy Budapest közlekedésének utóbbi időkben kátyuba került szekerét ujbol utnak fogja inditani és helyesebb, biztosabb irányba terelni.

A gazdasági válság a Beszkártot sem kiméite meg. Megcsappant az utasok száma s ezzel a vallalat bevetele. De azok a takarékossági intezkedések, amelyeket a Beszkárt e jelenségek ellensulyozására tett, nem tették meg a kellő hatást. Sem a terkepes menetjegy, amely az átszállást neheziti és a közönség hihetetlen zaklatásával jár, sem a közlekedo kocsik számának nagymérvü redukciója,nem volt alkalmas eszköz arra, hogy az elmaradt utasokat visszacsábitsa és eredményként csak a forgalom ujabb visszaesése mutatkozik. Ezek a tapasztalatok vezettek azután ujabban arra, hogy a helyes irányban, a forgalom ujabb fellenditése s az igénybevétel könnyitése irányában keressék a megoldást. Ebben a tekintetben kisérletnek számit a 6 filléres kisszakasz-jegyek bevezetése. A főváros azonban többet vár az uj irányzattól, azt várja, hogy a főváros egész közlekedeset egységes magasabb szempontból vegyék revizió alá.

E célra szükséges, hogy beható tanulmány alapján az egész közlekedés ujjá szervezésére, a jövő fejlődést is felölelő, nagy terv dolgoztassék ki, amely azután fokozatosan meg is valósulna. Nem gondolunk olyan megoldásra, amely kizáróan a közönség érdekét tartja szem előtt s igy megvalósításában pénzügyi nehezségekbe ütközik. Ellenkezően ezt a két érdeket össze kell egyeztetni, mert rövidebb időn belül csak igy várhatunk eredményeket.

Ilyen reális tervet dolgozott ki nagy szorgalommal és a főváros helyi és környéki viszonyainak alapos ismeretére támaszkodva, régi munkatársunk

LISZKA KAROLY
tanácsos,

aki ezt »Egységes autóbusz közlekedés« cimen a mult tavasszal tartott előadásában ismertette. Ezt a tervezetet alapos gyakorlati ismeretre valló hét db. magyarázó grafikon egészíti ki, amelyek nemcsak a csatlakozásokat, elágazásokat, a területbehálózást, hanem a tervezett egyes vonalakon az utak állapotát, a járathato autobuszok kivánatos többfele tipusát és a várható jövedelmezoséget is feltüntetik. Hogy Liszka tervezete mennyire áttogo és mily alaposan ismeri a viszonyokat e téren, mutatja az a körülmeny, hogy felolvasása óta és ettol függetlenül, elgondolásának egyes részleteit, mintegy ötletszerüen megvalositották, másokat pedig, mint kivánalmakat, a sajtó felkarolta és letargyalta. Igy benne van a tervezetben a villamos és az autóbusz azóta megvalósitott üzem egyesitése és a megvitatás alá vont gyorsvasuti közlekedes, ugy szintén szerepel benne a később létesitett, mai 12-es szamu autóbusz vonal, valamint a 9-nek keresztül vitt megnosszabbitása. Benne vannak a BUDAI NAPLO több számában a mult evben folytatólag javasolt járatok, ugy mint az Istennegyi vagy Orbánhegyi vona., melyet az Istennegyi egyesület sürgetett, a Kutvölgyi es Manrezai, amelyet a Zugligeti Egyesület hozott szóba, a Budai ingatlantulajdonosok Egyesülete részéről kivánatosnak jelzett ujlaki vonal, a Margit-, Krisztina- és Attila körutak panaszolt rossz közlekedésének megoldasa, a Berlini tértol a Római partig létesitendő járat ügye, melyet a Liszka féle tervezett sokkal megfelelőbben old meg, mint ahogy azt az evezős egyesületek kérik. Benne van továbbá a BUDAI NAPLO-ban tárgyalt Kaszás- és Mocsáros dülők közlekedése, mely az óbudai mai állomást és környékét, de talán a Római fürdőt is bekapcsolná a városi autóbusz hálózatba.

A tervezet figyelemmel van továbbá a Budapesti Hirlapban tárgyalt városszéli telepitésekre, a »Nyolc Orai Ujság« szerint már engedélyezett Budakeszi és Budavörösvári járatokra, az »Uj Nemzedékben« sürgetett Kőbányai, Kispesti és Pestszentlőrinc-Vecsési közlekedés megoldására és a Magyarságban helyszinrajzilag is tárgyalt zuglói villamosnak meghosszabbitására is amelynek elgondolása mindenben egyezik Liszka tervezetével. Ez a tervezet és az e téren nagy tapasztalattal rendelkező szerzője készségesen szolgáltatta ezeket az adatokat, amelyek nagy segitségére lehetnek BARCZY ISTVANNAK az egységes uj közlekedési terv kidolgozásában.

Mi az egységesség szempontjából csak azt hangoztatjuk, hogy a villamos- és az autóbusz közlekedés átszállójegy utján kölcsönösen egymásba fonódjék és hogy ugyanerre azok a magánautóbusz vállalatok is köteleztessenek, amelyek a környékbeli hálózat kiegészitésére engedélyeket kapnak, ott ahol a Beszkárt ily vonalak berendezését egyelőre nem tartja indokoltnak.

A nagyközönségnek igen kellemes emlékezetében él még a pósta néhai autóbusz járata, amelynek utvonalán most — csekély eltéréssel — a 4. sz. kocsi közlekedik. Ez volt Budapesten a legelső autóbusz járat, amely emelkedő utvonalon vezetett be autóközlekedést, megfelelő kisebb kocsikkal s olcsó administrációval és oly jól végezte feladatát, hogy minden jogos igényt kielégitett, amellett pedig oly mérsékelt viteldijat szedett, hogy az ma is mintául szolgálhat.

Ilyen alapon

a LISZKA-féle tervezetet tartva szem előtt,

egyelőre a következő jövedelmezőknek igérkező járatok szervezésére gondolunk:

A GELLÉRTHEGY — NAPHEGYI VONAL. Ez a Kálvin-térről kiinduiva, a Kelenhegyi és Somlói utakon keresztül a Gellérthegy felső részeit, majd a Tigris-utcán atvezetve a Naphegy gerincét tenné hozzáferhetővé folytatasában esetleg a Mészáros utcán és a Gellért rakparton átha adva a Királyi József müegyetemnél végződnék.

AZ OBUDAI VISZONYLAT. Ezt a járatot a mai 7-es kocsikkal kellene egyesiteni, s a külső temető érintése után, az Obudai vasuti állomás, a Római fürdő és Szentendrei uti szakaszra kellene kiterjeszteni oly módon, hogy minden második kocsi a mai külső végállomásig futna a közbeesők pedig a most emlitett körforgalmat irnák le.

A RÓKUSHEGYI JÁRAT. A Filléruteca es Lovolde felott elterülő kertvárosi részlet az utóbbi időben szinten nagy fejlodesnek indult és megerett a városi közlekedés eszközeinek bevezetésére. A járatot legcélszerubben ugy lehetne létesiteni, ha a 16-os relációnak kocsijai a Dékán utcai régi végállomástól indulnának és innen minden második kocsi a Filér utcán végig — egy rövid utszakasz kiépitése után — a Bimbó utcába futna be és a Sapor valamint Felvinczi utcán át a Marcibányi térre, innen pedig a Lövőház utcán keresztül a Széna térre közlekednének..

A KUTVOLGYI RELACIO. Az 5-ös vagy 14-es járat kocsijai közül egynéhány A. jelzéssel ellátva az Olasz-fasor végétől a Kutvölgyi utba irányittatnék, amelyen keresztül meglehetősen lakott területeket erintenének. Folytatólag a kocsi vagy a Virányos uton végig a Zugligeti utig járna, vagy a Virányos ut elején a Szarvas ut felé térne el, sőt a Szarvas utról a Dániel-utat is bekapcsolhatná forgalmába.

A 12-ES JARAT folytatása a Déli p. udvarig, hogy igy bekapcsolja a 3. es 14-es járatokat. Mindezek a járatok nem igényelnek költséges utépitést. A fentebb emlitett Filér és Bimbó utcák közötti szakaszon kivul, csak a Tigris utca szakaszának megépitésére és a Mihály utca és Somlói ut találkozásánál kialakult hegyes saroktelek átvágására lenne szükség. Az uthálózat többi része jelen állapotában is jól használható.

Ezekkel kivántuk a várható közlekedési reform ügyét a magunk részéről is szolgálni és a Liszka-féle alapos és komoly tanulmányon alapuló tervezetet a feledés homályából kiemelni.

A BUDAI NAPLO és munkatársai régi ragaszkodásukat és bizakodásukat kivánják kifejezésre juttatni, amikor hivatalba lépésekor a Beszkárt uj elnökének a fenti sorokat szives figyelmébe ajánlják.

A sziklatemplomok városa lesz Budapest

Pfeifer Gyula földmivelési minisztérumi főtanácsos szerencsés elgondolásából immár három éve Budának újabb nevezetessége

a gellérthegyi sziklatemplom,

ahol a természetes sziklaüregek misztikus kibővitésében a magyar szentek párját ritkító hajlékot találtak. Kétségtelenül nemcsak a miszticizmus felé hajló hivő lelkeknek, hanem Budapest idegen látogatóinak is olyan helye ez a sziklatemplom, ahova mindenki visszavágyik, aki a Gellérthegy sziklainak ezekbe, a hőforrások természetes melegével fütött templomába ellátogat. Emellett a sziklatemplom mellett már ott látjuk a külföldről visszatelepitendő egyetlen magyar szerzetesrend, a Pálosok rendházanak vázát is, amely festőien fog beleilleszkedni a Gellérthegy sziklái közé. Hogy mennyire szerencsés gondolat volt a Gellérthegyi sziklatemplom megteremtése és mennyire hatással van a hivő lelkekre, fényes bizonyitéka, hogy másfelé is tervbevették hasonló sziklatemplomok kiépitését. Igy legújabban *Huszár* Elemér dr. a zugligeti katholikus plébánia plébánosa akciót inditott

a Zugliget dolomit sziklái között egy hasonló sziklatemplom épitkezésére.

Amint értesültünk, e hó legelején már bizottságilag is megvizgálták ezeket a zugligeti sziklákat, amely vizsgálatokhoz a budai hegyek és források szakértőjét,

PÁVAI VAJNA FERENC
főgeológust

is bevonták és az épitendő templom helyére vonatkozólag máris megállapodásra jutottak, úgy, hogy rövidesen

Buda második sziklatemplomának

épitkezése is megkezdődik.

Ennek a helyszini szemlének megbeszélése közben érlelődött meg a jelenvolt papi és világi emberekben, éppen a gellérthegyi Sziklatemplom épitkezésénél is közreműködött főgeológus ötletéből, hogy a budai hegyek más barlangjaiban, igy a Várhegyen,

a Szemlőhegyi és Pálvölgyi barlangokban is

be kellene egyes impozáns barlangüregeket templomokká rendezni, sőt rámutatott arra, hogy

Kőbánya és Budafok régi hatalmas sziklaüregei

Lakomák és pohárköszöntők

Irta s a Budai Polgári Kör borgazda estjén előadta: **Benedek Sándor**

II.

A pohárköszöntő rendszerint valamely személy vagy eszme éltetésével végződik s erre minden nemzetnek megvan a saját szava. A franciáknál Vive, az olasznál Evviva, a spanyolnál Viva, a délszlávoknál Zivio, a lengyeleknél Ad zije, mely szavak a mi Eljen kiáltásunknak felelnek meg. A cseh toast végszava Na zdar (gyarapodjék, boldoguljon), a török Tschok jascha (élj sokáig) a németek pedig a Hochleben szot használják fel, vagyis egyszerüen azzal a szóval lelkesednek, hogy Hoch. Nincs bebizonyitva, de már olvastam valahol, hogy a Hochleben szót legelőször Mária Terézia királynk használta, midőn férjét 1745-ben Frankfurtban császárrá koronázták. Hogy a mi magyar szivünkben milyen gyökeret vert az Eljen, erre nézve elmondok egy esetet, mely a Bach-korszakban történt volna.

Albrecht főherceg Magyarországban utazgatott s a hivatalos apparatus nagy lakomákat és fogadtatásokat rendezett a tiszteletére. Volt nagy lelkesedés is, de sehol sem azt kiáltották, hogy éljen, hanem azt, hogy vivat, ami a főhercegnek is feltünt. Debrecenben meg is kérdezte a polgármestertől, hogy mi ennek az oka. Ez azután megmagyarázta.

— Fenséges uram, kegyeskedjék tudomásul venni, hogy ez hatósági intézkedés. Nagyon rossz nép ez, fenséges uram. Ha azt kiáltja, hogy éljen, mindig hozzáteszi azt is, hogy Kossuth Lajos.

A régi magyarok lakomáit, melyek a hódito győzelmek örömét hirdették, nem lakomának, hanem áldomásnak hivták. Anonymus irja, hogy honfoglaló őseink Tarczalnál pihenőt tartottak s »fecerunt magnum áldomás«. Egy frankfurti professzor, Schneider Fedor ezelőtt 4 évvel történeti tankönyvet irt a középiskolák használatára s ebben az foglaltatik, hogy a honfoglaló magyarok nyers husttettek és vért ittak. Ezt a Schneider tanár urat joggal tarthatjuk Aufschneidernek, aki hallott valamit a vérszerződésről, ami egészen más. Ambár a legmüveltebb nemzetek történetében is fordultak elő brutalitások. Igy Franciaországban 1792-ben Sombreuil grófnő csak az által menthette meg nagyatyja életét, hogy egy pohár embervért ürített ki a köztársaság jóvoltára. Azt hiszem, hogy ez volt a világtörténetnek legborzalmasabb toastja, ha ugyan igaz. Franciaországban szokássá vált az is, hogy élettelen tárgyakat és állatokat is felköszöntenek. Marsch Richárd német iró olyan lakomákról tesz említést, ahol a Boulanger tábornok kardját s Orsininek azt a bombáját köszöntötték fel, mellyel ez 1858-ban III. Napóleon ellen merényletet követett el. A futó lovak felköszöntése pedig ott ma is divat.

Az áldomás a magyar közéletben széleskörü polgárjogot nyert s a magánjoggal is kapcsolatba jutott. Emlékszem rá, hogy ügyvédjelölt koromban egy adás-vétel joghatályát azzal bizonyitottuk, hogy az eladó és a vevő az áldomást is megitták. De régebben az áldomásnak büntetőjogi jelentősége is volt. Werbőczy Hármas Könyve szerint (III., 34), a lókötőt fel kell akasztani, ha a lopott lovat eladja és arra már áldomást is ivott.

Mátyás király lakomái hiresek voltak, amit nagyszerü ebédlő csarnoka is bizonyit. Jeles történészünk Csánky Dezső igen érdekesen irja le Mátyás palotáját s ebben az ebédlő csarnokot. Ennek a csarnoknak bolthajtása hatalmas hordót tartott, melynek belül külön rekeszei voltak s minden rekesz más-más hires borral volt megtöltve.

Az erdélyi nemzeti fejedelmek hivek maradtak az ősi szokáshoz s lakomáik nemcsak társadalmi jelentőséggel birtak, de sokszor (elég sajnos) a politikai kérdéseket is itt intézték el inter opucula. Az erdélyi hires borok sok komorságot deritettek fel, de okozói lettek nagy bánatoknak is. Báthory Gáborról azt irja Makkai Sándor »Ördög szekere« cimü regényében, hogy csak uj bort ivott, (de sokat). Apafi Mihály uram pedig csak régi bort fogyasztott (de szintén sokat). Az ő lakomáikat egy határ erkölcsi dudva s a Bánffy Dénes feje siratja.

Ide nem lehet sorozni a székely társadalmi lakomáit, melyek távol állottak minden politikától. A háboru előtt az erdők eladása megduplázta a lakomák számát s a nép a »pukkanó borral« is megismerkedett. Tagadhatatlan, hogy ebben sajnálatos tulzás nyilatkoztt meg, de ez a tulzás is az egymáshoz való ragaszkodás tiszta forrásából fakadt. Különben a magyar nép más rétegeiben is megvolt és ma is megvan a tulzott vendégszeretetre való hajlam. Csak a napokban olvastam, hogy Ocsenyben (Tolnamegye) egy polgári lakodalomra 600 vendég volt hivatalos s két marhát, több sertést, négyszáz darab szárnyast s temérdek sütemenyt és italt fogyasztottak.

A székely lakomák hire a német irodalomba is eljutott. Chamisso Adalbert, aki Franciaországban a Boncourt kastélyban született s a forradalom viharai elől menekült Berlinbe, ahol aztán a németek egyik nagy költője lett, »Der Székler Landtag« cimü költeményében humorosan szedte versbe azt az esetet, midőn a székely földön hónapokon át tartó eső volt s a »Landtag« folytonos lakomák között tanácskozott a felett, hogy miként lehetne megállitani az esőt. Végre aztán azt határozta, hogy addig essék az eső, ameddig tud és akar s befejezte a tanácskozást és a lakomákat. Erre aztán elállott az eső és az ég kiderült.

A politikai lakomák nélkülözik a társadalmi lakomák (keresztelő, kézfogó, lakodalom, névnap, születésnap, disznótor) bensőségét és őszinteségét. A politika és a diplomácia céljai hozzák mozgásba, tehát az érdek képezi a hajtó erőt. Például csak két toast emlékezetét idézem fel. Egyiket Nagy Péter orosz cár mondta 1. Lipót római császárra és magyar királyra azzal, hogy ő a római császárért akkor is kiüritené poharát, ha méreggel volna megtöltve. A másik toast pedig Wallenstein egészségére hangzott el azok ajkáról, akik másnap meggyilkolták. Persze a diplomácia is termel olyan toastot, ahol a szív igaz hurjai pendulnek meg, de ritkan. Gróf Stadion, a müncheni osztrák követ 1808-ban, Napoleon fénykorában egy ebédet adott, melyen Napoleont éltették. Ekkor felállott Lajos koronaherceg, a későbbi bajor király s egy contra pohárköszöntőt vágott ki, melynek az volt a vége, hogy le a korsikaival s a pohárát a földhöz vágta.

A világháboru óta Csonka—Magyarország és a magyar nép az anyagi romlás keserveit éli s ennek daczára a lakomák és ünneplések száma megszaporodott. A politikai érvényesülés keresi a melegfülü banketteket. Pár év előtt még különben kiváló és érdemes férfiak névnapjan az ezret megközelitő számban éltettük székesfővárosi vezéreinket. A centennariumok és más évfordulók ünneplése napi renden van. Ezek között volt eset, hogy már 10 esztendő évfordulóját is megünnepelték a történők. Sőt az ujságban olvastam valahol egy 6 éves évfordulóról is.

Ezek közül a lakomák közül a jog és kötelesség fényességével emelkednek ki a Nemzeti Kaszinó Széchenyi-lakomái. Széchenyinek, ki annyit dolgozott a nemzet anyagi és kulturális jólétének elömozditására, erre joga van. A nemzetre nézve pedig kötelesség hogy ne felejtse el a nagy Szechenyi történeti alakját, aki végrendeletében arra kérte barátait, hogy halála után évenként üritsenek emlékére egy pohár tokajit. Nem tokaji borral, de a Szechenyire való emlékezés kegyeletével zárom be előadásomat.

VALÓDI TOKAJHEGYALJA-MÁDI
BOROK KIMÉRVE ÉS PALACKOKBAN
KALMÁR JÁNOS ny. uradalmi főintéző
SZŐLŐGAZDASÁGÁBÓL
Saját kezelésben.
I., KRISZTINA TÉR 8. Gellérthegy-u. sarok.
Vezető: KALMÁR JÓZSEF
TÁJÉKOZTATÓ ÁRAK:
Édeskés szemorodni - - - 80 till.
Édes szemorodni - - - - 90-110 „
2-3-4-5 puttonyos mádi aszúk 110-300 „

között akadna olyan is, amely ugy szerencsés fekvésnél, mint óriási méreteinél fogva nagy tömegeket befogadó misztikus istentiszteleti helyül szolgálhatna. A természetes és mesterséges földalatti sziklaüregek már magukban véve is alkalmasak különleges helyzetüknél és sokszor óriási méreteiknél fogva, hogy a miszticizmusra hajlamos emberi lelket megfogják, hogy visszavigyék a vallásos embert a kereszténységnek abba az őskorába, amikor az első keresztények a a barlangok és katakombák misztikus világában kerestek lelki megnyugvást a sokban maihoz hasonló kulturválság idején.

Ha az itteni elgondolások alapján tényleg megvalósul Budapesten ezeknek a sziklatemplomoknak gondolata, olyan nevezetességhez jut a főváros, amely természeti adottságainál fogva ujból és méltán világhirüvé fogja tenni. Budapest nemcsak fürdőváros, hanem

a sziklatemplomok városa lesz, amilyen eddig sehol sincsen Európában.

Különös véletlen, hogy a keleti népeknek, a régi őskulturának ez a messze nyugatra kitolt magyar előőrse, természetes örökölt ösztöneiből kifolyólag

visszatér vallásos kultuszában is azokhoz az india és tibeti ősi kulturákhoz,

hol már évezredekkel ezelőtt egész hegyeket alakitottak át, vagy azokba vésték be az istentiszteletek remek templomait.

Turáni mentálitás, turáni elgondolás!

Meg kell csinálni sürgősen, mert a város számithat a budai polgárság csodálatos áldozatkészségére.

A titokzatos Indiáról

népies építkezéséről, a 2000 év előtti gémeskútról mutatott be képeket: MEDGYASZAY István

Indiai tanulmányútjáról visszatérve, MEDGYASZAY ISTVÁN építőművész a népies épitészet fejlődésén át India titokzatosan komplikált, négyezeréves művelődését mélyreható, biztos áttekintéssel világitotta meg a Hollós Mátyás Társaság március hó 20-án rendezett előadóestjén, a Szt. Gellért-szálló hangversenytermében. Még a legkomolyabb európai műtörténetirók is az indo-árja dharma-ból, (életfelfogásból) indulnak ki és az indo-árja művelődéstörténetet tekintik India egész művelődéstörténetének. Ezért látszik India megfejthetetlennek és titokzatosnak. A nyugati ember — képzelt fölényével — pár szóval átsiklik a nem-árja népek alapvető, teremtő kulturkorszakain, noha azoknak a Kr. előtti második évezredből való pompás fejedelmi várait, a széles utakkal és szökőkútas parkokkal diszitett nagy városait a későbbi árja honfoglalás hősi nemzeti époszai, a Mahabharata, a Ramayana és egyebek dicsérettel emlitik. Később a Kr. előtti első évezredben szkytha, (száka) a Kr. utáni századokban hüechi és yeta-bun bevándorlók telepednek le, akikkel megbékülnek az előbbi árja honfoglalók is és teljesen beolvadnak.

A nem árja, hanem turáni eredetü bevándorlók újabb, tisztultabb bölcselettel termékenyitik meg a brahmán vallást, fejlesztik a vallásos szobrászatot és fényes fejedelmi kastélyok és templomok épitésével gazdagitják India építőművészetét. Végül a XVI. századtól fogva a turk nagymogulok remekművei tünnek fel. Az ő indiai műveik — a világ legtekintélyesebb esztétikusai szerint — a fegyelmezetten előkelő izlés és fejedelmi pompa legnemesebb alkotásai. Ha ezen történeti tényeket megvilágitva India népies épitését tárgyszerűen szemléljük, felismerjük benne az egymást átható kulturrétegeknek és folklore-oknak páratlanul változatos hatását. Medgyaszay magasabb történeti szempontból nyujtott áttekintését és tételeit számos festői fényképén szemléltette. A népies épitéssel összefüggésben igen érdekes kutatással követte a kapuzatnak és a kelet-ázsiai pusztákról származó gémeskútnak az elterjedését Indiában is. A gémeskút első nyomát egy Kr. korabeli kinai domborművén mutatta be. Eszerint egy hun-kinai vérszerződés áldomásán a Han-dinasztia korában, a gémeskút már szerepelt. Indiát bejárva, Medgyaszay északkeleten, Tibet alatti kisebb falvakban nem árja népek között rátalált a kinai-hun gémeskutak utódaira. Fényképei azonosak a mi alföldi gémeskútjainkkal. Az új műtörténeti távlatot nyujtó mélyenjáró előadását Medgyaszay azzal fejezte be, hogy Indiában két, hadakozó, honfoglaló és később kibékült népcsalád: az árja és a középázsiai nem árja turáni eredetü népek egymás művészetét váltakozva fejlesztették és magasabb tökéletességre emelték.

Udvardy Géza
épitész.

A budai polgárság

ünnepelte Szombathy Kálmánt

A jövő emberét ünnepelte az a nagy társaság, amely március hó 31-én este a „Budai Polgári Körben" gyült össze ahol a „Pénteki Borgazdatársaság" rendezte borgazda estjét, amely estéket tulajdonképpen *áldomásnak* kellene elnevezni, mert olyan szinezetük van, mintha ezeken az estéken a fősúly a borra esne, holott a bor alárendelt szerepet visz és rendszeresen valamely kedves eszme, szép gondolat, új ötlet, vagy Budának valamely nagy kérdése kerül szóba és ennek keretében tölti el az estjét Budának az az előkelő társasága, amelynek tagjai között sokan vannak, akik a bort nem is poharankint, hanem cseppenkint isszák.

A jövő emberének rendezték ezt az áldomást, amelyre kétszáznál többen jöttek össze, hogy a mult érdemei mellett, kedvesen ünnepeljék

SZOMBATHY KÁLMÁNT

a „Budai Egységes Polgári Párt" ügyvezető elnökét, aki egy évtizedes közéleti szereplése alatt bebizonyította, hogy rendkivüli szervezőképességgel bir, amit csakhamar felfedeztek a part vezetői, mintegy tiz évvel ezelőtt dr. *Ripka* Ferenc és a pártvezetés átvételekor dr. *Kozma* Jenő. Az első nagy feladat a Budai Társaskör megszervezése volt, amely munkának oroszlánrészét intézte *Szombathy* Kálmán, eléggé nem méltányolható sikerrel. Azután jöttek a választások, ahol ismét tanúságát adta annak, hogy e téren különös képességei vannak, amelyek révén őt ültették az egész Budát átfogó központi pártiroda elnöki székebe.

Természetes, hogy nem volt elegendő a Budai Polgári Kör nagyterme, hanem a szomszéd teremben is teríteni kellett, hogy helyhez jussanak mindazok, akik a multat méltányolva eljöttek a jövőt ünnepelni: barátai, hivei, lekötelezettjei és mindazok, akiknek érdekében a pártvezetőség megbizásából sikerrel eljárt. A Pénteki Borgazdatársaság örökös jegyzője és ügyvezetője *Zboray* Gyula dr. szólalt föl elsőnek és üdvözölte a vendégek között megjelent

RIPKA FERENC dr.

udv. tan., v. főpolgármestert,

aki megköszönte a szíveslátást és a legnagyobb elismeréssel méltatta Szombathy Kálmán müködését és rajzolta meg különleges képességeit és ezek révén hivatottságát a közélet terén, amit sokszor helyeselt éljenzéssel és tapssal az egész társaság. Ezután

KOZMA JENŐ dr.

országgyülési képviselőt,

a párt vezérét mentette ki Zboray, aki lázasan és hülés következtében rekedten nem tudott felszólalni, amit jóvátett

SZOMBATHY KÁLMÁN,

aki sorban üdvözölte a megjelent vendégeket, akiknek mindegyike valamely budai társaság, egyesület, kör, vagy pártszervezet képviseletében jelent meg és mindenki számára volt kedves, hálás szava. Beszéde befejezéséül elmondotta sok humorral füszerezve az az ő celdömölki választásának történetét, amivel sok tévhitet oszlatott el és kiváltotta a társaság helyeslését a a legmelegebb ováció kiséretében.

A felszolalok sorát *Devecis* Mihály BSZKRT. főfelügyelő nyitotta meg, aki a kelenföldiek nevében szólalt föl, akik megalkották ott az erős Egységes Polgári Pártot és éltette a vezért *Kozma* Jenő d.-t. — *Martin* Gyula igazgató a III. kerület üdvözletét hozta el, — *Pyber* Ignác a hegyvidéki borivók nevében szólalt föl, — *Kovács* József tábornok pedig a Kelenföldi Társaskör üdvözletét tolmácsolta. *Szibinkits* György a hegyvidéken működő „Gazdálkodók Egyesületének" nevében, mint az ifjúság mecenását üdvözölte. *Gömöri* Győző annak az örömének adott kifejezést, hogy sikerült neki közös nevezőre hozni a Buda Alsóvárosi három egységespárti egyesületet. *Zboray* Jenő dr. és *Steinberg* Károly dr., a diplomás ifjúság nevében üdvözölték Szombathyt, — *Vitaág* Béla pedig arra kérte, hogy ha majd a közeljövőben a Városház közgyülésén, vagy a képviselőházban szekhez juttatja őt a polgárság bizalma, mind a két helyen követelje, hogy a magyar iskolákban ne az *ezeréves* Magyarország, hanem a magyar nemzet *hatezeresztendős* történetét tanitsák, Végul *Haypál* Béla ref. lelkész szólalt föl és az ő kiváló szónoki képességével méltatva Szombathy Kálmán szerepét, Isten áldását kérte további működésére.

—o—

— AZ ÓBUDAI FÖLD- és Szőlősgazdák Egyesülete folyó évi március hó 19-én rendezte nagy számú közönség jelenlétében a XXXVII-ik rendes évi közgyülését. *Kuncze* Géza az egylet agilis elnöke nyitotta meg az ülést és megnyitójában meleg szavakkal üdvözölte a megjelenteket, hangsúlyozva az egyesület nagy jelentőségét és arra kérte a tagokat, hogy továbbra is odaadással támogassák munkájában az egyesület vezetőségét. Majd *Putz* Nándor titkár felolvasta az évi jelentést, amit a számvizsgálók jelentése követett, amikor a közgyülés a felmentvényt megadta az új tisztikart egyhangulag megválasztották mire az elnök a záró beszédében üdvözölte az új tisztikart és kérte, hogy a legmesszebb menő odaadással támogassák munkájában. A választás eredménye ; diszelnök : *Botzenhardt* János dr., tb. elnök: id. *Gigler* György, elnök : *Kuncze* Géza, alelnökök : *Krén* György, *Lugmayer* József dr., titkár : ifj. *Wimmer* Károly, pénztáros : *Meszner* József, ügyész : *Kuncze* Lajos dr., gazda : *Haszmann* Márton (Miklós-utca), számvizsgálók : *Ziegler* György (Szőlő-u.), ifj. *Gigler* István, legifj. Gigler István.

— IBOLYA-ESTÉT rendezett ápr. 4-én, kedden este a *Magyar Szállodai-Éttermi- és Kávéházi Alkalmazottak Nemzetközi Genfi Szövetsége* a CLARIDGE vigadó összes helyiségeiben. A megjelent szépszámú közönség soraiban sok szép lánnyal és asszonnyal, virradatig a legjobb hangulatban táncolt a „Claridge" *Charles Lax* jazz-zenekarának kitünő muzsikájára. *Tachler* Lajos János mint a szövetség magyarországi elnöke és mint a „Claridge" igazgatója fáradhatatlanul mindenütt ott volt és mindent elkövetett, hogy a vendégek jól érezzék magukat, ami teljes mértékben sikerült is. Megjelent hölgyek; *Asszonyok*: Kovács Imréné, Dr. Domokos Leóné, Moskovich Hugóné, Zsolter Gyuláné, Rozovics Audrásné, Molnár Gyuláné, Molnár Pálné, Kendovics Józsefné, Schveltzer Józsefné, Zaharescu Sándorné, Varga Jánosné, Szabó Béláné, Jovics Jenőné, Tachler Lajosné, Markó Józsefné. Csiszár Józsefné. — *Leányok*: Bedő Adriella, Rudvics Teréz, Kratochwill Gizella, Weigl Izabella, Virer Vilma, Pisiák Magda, Milrovszky Cica, Toth Ilona, Németh Erzsike, Jakutovics Erzsébet, Poller Mária, (Genf), Kovács Ottilia, Varga Irénke, Jeney Klári (Pécel), Krasznai Borbély Margit, Krasznai Borbély Elli, Krasznai Borbély Magda, Brandovszky Ilona, Bácsváry Margit, Lersch Erzsi, Simon Margitka, Tachler Gizella, Tachler Mária, Simon Margit.

— A BUDAI KLUB április hó 7-én sikerült Zenei *teadélutánt* rendezett *Sásdyné Schack Manka* vezetésével. — Április hó 11-én este 8 órakor ifj. *Balázs* Dezső dr. előadása van soron : „A titok és a bün" cimen, de csak felnőtteknek.

— A TABÁN ÚJJÁÉPÍTÉSE helyett csak a különféle nyilatkozatokon, igéreteken s pénzbe nem kerülő intézkedéseken épülhetünk. Tény az, hogy semmi sem történt, mert az igazi alkotó munkának a kezdete, a szabályozási terv és aligha készül el előbb mint az év végén.

— II. KERÜLETI IPAROSKÖR április 9-én, d. u. 4 órakor, saját helyiségében (II. ker. Batthyány-tér 4.) rendezi a XXVII. évi rendes közgyülését, utána társasvacsora, melyre április 8-ig lehet jelentkezni.

— RÉGI KEGYHELYE ÓBUDÁNAK a Mária-kőkápolna, amelynek csodatevő Szűz Mária képe a külső Szentendrei úton álló s jelenleg utolsó római vizvezeték pillérén van. A kápolna szépitése és bővitése érdekében lelkesen buzgolkodik a Kisegitő Kápolna Egyesület *Peis* Lajos helyi lelkész, *Dankó* Lajosné, *Kuncze* Rezsőné, *Leukó* Dezső, *Cicutti* Lajos, *Kazányi* Tivadar vezetésével. A farsangban több izben rendezett az agilis egyesület kulturestét a Miklós-téri elemi iskolában, legutóbb pedig hatásos márciusi ünnepet és márc. 19-én kitünően sikerült irredenta előadást. A gazdag müsor sokat megtapsolt szereplői voltak: H. *Blaha* Ilonka, zongoraművésznő, *Wieckhardt* Erzsi, *Kuncze* Lajos, *Frindt* Ede, ifj. *Kazényi* Tivadar, *Wilhelm* Emilia és *Erzsi*, *Fülöp* Ilonka, *Widovits* Mariska és az est pompás rendezője *Olasz* János.

Érdemes régi cég *Gebhard* József füszer-, gyarmatáru és csemegekereskedő, akinek családja közel száz év óta elismert kereskedő Óbudán és a Fő-tér 2. szám alatt van a főüzlete, most azt az örvendetes hirt közli velünk, és körlevélben a budai polgársággal, hogy fióküzletet nyitott Ujlakon a Zsigmond-utca 43. sz. alatt. A régi nagynevü céget bizonyára szivesen látják Ujlakon is.

— MÁTYÁS KIRÁLY vadászkastélya romjainál a Hidegkuti-út 48. számu telken tovább folytatták az ásatásokat. Kétségtelenül beigazolódott, hogy a romok Mátyás királynak Ulászló által épitett vadászkastélyából maradtak fenn. Az igen sok felszinre került kőtöredék a legváltozatosabb gazdagsággal bizonyitja, hogy a reneszánsz milyen korán terjedt el hazánkban.

— ROMAI FURDOTELEP EGYESÜLET sportszakosztálya tenniszpályáját az időjárás szerint vagy április 9.-én, vagy április 16.-án nyitja meg. Tagságra lehet jelentkezni. Winter Ernő dr. kir. törv. biró címen Nimród u. 4, tel: 62—1—17. Dijak törzstagoknak 20. p, — rendes tagnak 25. p, — pártoló tagnak 30. p — evenkint. Pénztáros ifj. Zsolnai Frigyes, Drugeth u. 24. sz. telef: 62—6—40.

A kutyatenyésztés sportjának minden ágazatával, a kutya ápolásának és gondozásának kérdéseivel foglalkozó, igen tartalmas és diszes kiállitású havi folyóirat, a *„Magyar Kutyatenyésztő"* első száma, mely *Raitsits* Emil dr. szerkesztésében jelent meg. Kiadóhivatala (VII. István-út 2.) mutatványszámot szivesen küld.

— A JERUZSALEM-TELEP lakóit a messzi Lágymányosról a kormányzóné segélyezésével felépült I. ker. Andor utcai 40 szükséglakásban helyezték el — ahogy azt most a polgármesteri jelentés közli.

A magyar huszárság eredetéről adott elő a M. Tudományos Akadémián *Tóth* Zoltán, kimutatva, hogy a középkorban a huszárt lenézték? A királyság első századaiban nem magyarok, hanem főleg a besenyők és hunok, s a török támadások megindulása óta pedig a lakóhelyikről elűzött, félig rablóknak minősített rácok képviselték ezt a lenézett fegyvernemet. Az átértékelés Mátyás királytól származik, mert ő nevezi először önálló seregordónak a huszárt. A szó nem magyar eredetü. Hozzánk a XV. század rác könnyülovasai hozták. A rácság után a délvidéki magyarság tömegei váltak földönfutókká, s a huszárság ujabb rétegét már ők szolgáltatták. Ez a XVI. századbeli huszárság azonban már nagyon különbözik a XV. századitól, míg az utóbbi gyakran volt kész a törökkel egyezkedni, esetleg cimborálni, a magyarrá vált huszárság két évszázadon át rendületlenül és hüséggel áll őrt a végeken.

Jövők! cimen lelkesitő verses füzetet adott ki *Szabolcsi Pásztor* Mihály, amelyben közli 18 költeményét. A pusztulással küzdő nemzet gyötrődő poétájának lelki vergődése csengő rimekben.

A nagymultu Óbudának

egyik legfényesebb épülete a hatszáz év előtt épitett Klarissza-kolostor volt, mely Róbert Károly neje, Erzsébet buzgóságából, a pápa engedélyével 1334-ben alakult. VI. Kelemen pápa 1348-ban bucsut engedélyez a kolostor Szüz Máriáról elnevezett templomának, amelyet később a pápák a kiváltságok egész sorával halmoztak el. A kolostor Magyarország legnagyobb és legművészibb zárdája volt s ott állott az óbudai Szent Péter székesegyház mellett. Erzsébet anyakirályné 1358-ban maga irja a pápának, hogy „száznál több apácát, mind megannyi főnemesi és nemes leányt helyeztem el benne." A világ legelőkelőbb nevelőintézete volt e zárda, amelyre legtöbbet Erzsébet királyné áldoz, Az apácák szentnek is tisztelték a királynét, aki maga is a leggyünyörűbb miseruhákat himezte. Végrendelete értelmében e kolostor templomának Krisztus szent teste oltára alá temették, amely oltárnak Nagy Lajos még 1351-ben bucsut eszközölt ki. — Több mint valószinű, hogy e diszes kolostor a mai református templom és környékének helyén volt, ahonnan a felszinre került diszes oszlop és faltöredékeket nem régen szállitották a Halászbástya muzeumba, — ahelyett hogy Óbudán hagyták volna, volna, történelmi helyén — megfelelő idegenforgalmi attrakciónak.

BCLARIDGE
I., Böszörményi-ut 28.
Telefon: 510-64. és 570-36.
Villamos és autóbusz megállóhely
ZENE = hangulat
TÁNC = szórakozás
KONYHA = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Pozsonyi étterem
I., Krisztina-körút 10. sz.
POMPÁS TERRASZA
megnyilt.
Elsőrendü konyha. Kitünő borok.
Frissen csapolt Szent István sörök.
Tulajdonos: **Pados József**

Fábián rendkivül olcsó husvéti árajánlata

HARISNYÁK
Viskosa kis hibával 1.28
Ia Viskosa 1.95
Ia „GE-VI" sima és bokaazsuros 2.30
Ia „LION" 2.90
„GFB"-jelzésü Bemberg-harisnyák 4.50 3.90 3.50 2.75
legujabb netz-harisnyák 3.90 1.95
tisztaselyem Bahner-harisnya 5.80
jóminőségü macco és flórzokni 1.35, 1.—, —.78, -.58
jóminőségü macco és flór férfiharisnya 2.50, 1-70, 1.40, 1.10
Nagy választék gyermekzokni és harisnyában, rendkivül olcsón
Többezer darab női nadrág kis hibával
Habselyem-gyár gyártmányai 1.95, 1.60, 1.25
Divatos női zsemperek 5.—, 3.90, 2.50 1.50
Divatos női bluz rayé-müselyemből 2.90
Divatos habselyem-blúzok 7.70, 7.--
Zefirpuplin és selyemblúzokat rendkivül olcsón kiárusitok.

PONGYOLÁK
Rendkivüli alkalmi vétel többszáz darab trikóselyemből, mintás és himzett 11.50 10.50

MÉTERÁRUK
Többszáz méter Ia foulardselyem sima és mintás 2.35
Többezer méter Bemberg „Parisette" tavalyi minták 2.10, 1.50
Tiszta gyapjuszövet összes divatszinekben 2.90
Legujabb gyapjuribouldin összes divatszinekben 6.50
Meház magyar CREPE de CHINE 3.50, 2.98
Jóminőségü nansouk fehérnemüre 1.15
Divatos szintartó mosó-voile --.78
Jóminőségü sifón és gyolcs fehérnemüre v. ágynemüre 1.30, 1.05
Reklámsifón --.56
Jóminőségü lepedőgyolcs 2.70, 2.30 2.10
Tisztaselyem Chapé rayé 3.90 3.45
Óriási választék puplin-, zefiranyagokból férfiing és pizsamákra rendkivül olcsón.

FÉRFI FEHÉRNEMÜEK
Ing jóminőségü zefirből 1 gallérral 5.40
Ing jóminőségü puplinból bélelt mellel, 2 gallérral 8.25 7.50
Ing jóminőségü oxfordból, 2 gallérral 5.90
Ing Ia rayéból puplin mellel, fehér 2 gallérral 6.50
Ia minőségü hálóing 8.50, 6.80 5.50
Apacsing Ia panamából 7.50 5.80
Rövid nadrág jóminőségü rayéből 3.-- 2.70
Sporting „Fabjó" férfi és női 3.20
Sporting „Fabjó" rövid újjal 2.90
Férfi- női és gyermekfehérnemüek mértéky szerinti készitését vállalom.
Teniszcipők Ia Hungária gyártmány, női 5.20 férfi 6.50, 6.--
Tenisz- és sportingek nagy választékban.

NYAKKENDŐK
minőségben elsőrendü, árban szenzációs, legutolsó divat. darabonként P 1.15, 3 drb. P 5.--

Vidéki rendeléseket bérmentve küldök
FÁBIÁN JÓZSEF URI- ÉS NŐI DIVATÁRUHÁZ
I., KRISZTINA KRT. 10
POSTAPALOTA MELLETT.

Svábhegyi nyaraló
SZÉCHENYI EMLÉK-UT 1. SZ.
alatt bérbeadó, mely áll 6 szobából, 2 manzard szobából, 2 konyha, 2 cselédszoba, 2 fürdőszoba, 2 csukott és 2 nyitott veranda, teljesen bebutorozva, értékes butorokkal.
Érdeklődni lehet telefonon **817—21.** sz., délelőtt **11—1** óra között.

KÖLTÖZKÖDŐK FIGYELMÉBE
Amennyiben költözését és a költözéssel együtt járó munkálatokat (átalakitás, festés, szerelés, butorjavitás, stb.) megbizható pontossággal akarja lebonyolitani tekintettel a nagy torlódásra forduljon már most az I. kerületi Iparoskör **(I., ATTILA-KÖRÚT 9.** sz. I. em. Tel.: 542-94. d.u. 3—8-ig.) illetékes szervéhez.

NE SAJNÁLJA
A LÁBAIT!
PÁR PERCES SÉTA
A Margithidtól
A RÓZSADOMBI NARDAI
VENDÉGLŐ, II. ker. KÚT-UTCA 13. sz.
Halászléje
KÁRPÓTOLJA
A RÖVID GYALOGÚTÉRT.

Személyi hirek.

— SERÉDI JUSZTINIÁN bíboros hercegprímásnál tisztelgett az I. ker. Iparoskör Knébel Miklós dr. krisztinavárosi plébános vezetésével, amikor Korányi Márton elnök félmillió iparos hódoló díszfeliratát nyújtotta át és Tóth István ügyv. elnök beszélt.

— HUSZÁR ALADÁR főpolgármestert a kormány fürdőügyi kormánybiztossá nevezi ki. A főpolgármestert most számosan üdvözölték abból az alkalomból, hogy *Vera* leánya jegyet váltott dr. Puky Pál orvossal.

SZIBINKITS GYÖRGY alezredest választotta meg központi elnöknek a „Budapesti Gazdálkodók és Kertészkedők Egyesülete" április hó 2-án a Városház tanácstermében a X. jubiláris tisztujitó közgyülésen.

LECHNER JENŐ dr. épitőmüvész tanár aratott nagy sikert vetitett képekkel kisért előadásával a H. M. Társaság előadó estjén, ahol Budát és Pestet mutatta be Mátyás király korában, illusztris közönség jelenlétében. Az ezt követő társasvacsorán melegen ünnepelték az előadót.

SCHON GYÖZŐT, a gázmüvek h. vezérigazgatóját nagy csapás érte azzal, hogy édesanyja, szül. Andorfer Alojzia elhunyt.

VOINOVICH GÉZA, a Hollós Mátyás Társaság illusztris tagja aratott nagy sikert a Nemzeti Szinházban „Lidérc" cimü darabjával.

NEMES GYÖRGY JENŐ dr. előadása a budai ivókurárol a fürdőváros Egyesületben nagy tetszést aratott és előadásának ismétlesére számos meghivást kapott. Igy előadást tart illusztrációk kiséretében e hó 24-én *a Hollós Mátyás társaság előadó estjén*, amely esti 7 órakor a Szt. Gellért szálló dohányzó termében lesz. „*A budapesti ivókúrák multja és jelene*" cimen. A Hollós Mátyás Társaság *háznagyi irodája* szivesen küld meghivót az érdeklődőknek, cime: I., Borsutca 24. Telefon: 502—96.

PORTER PAULA festőművésznő reprezentábilis alkotásaival, egyéni felfogásával tunt fel a *Magyar Képzőművésznők Egyesülete* kiállitásán a Nemzeti Szalonban.

— LAMOTTE KÁROLY dr. tanácselnököt választotta újból elnökének a Budapesti Sportegyesület.

— P. FENYO ISTVÁN lazarista atya vezette a mélyhatású lelki gyakorlatokat az óbudai plébaniatemplom férfiai részére.

— KOSSALKA JÁNOS müegy. tanárt választotta meg a Mérnöki Kamara elnokének.

SZELL JENŐ a Kisipari Hitelintézet vezérigazgatoja a „Bankuzem racionális szervezése" cimen tartott április 3-án a Szabadegyetemen rendkivül értékes előadást. amelyet nagy és előkelő közönség mindvégig figyelemmel hallgatott végig.

— RITOOK ZSIGMOND dr. egy. tanárt választották meg központi kórházigazgatónak.

— PALYI SÁNDOR tanár mondotta az óbudai Gárdonyi cserkészcsapat húsz éves jubileumi ünnepén a hatásos beszédet.

— KOLUMBAN ISTVÁN igazgató adott elo az „integritas gondolata a nevelésben" cimmel nagy érdeklődés mellett a „Budai Tanitoegyesület"-ben lefolyt közgyülésen.

— MIKLER SAMUEL evangelikus lelkészt iktatták be ünnepies keretek közott a Csillaghegy-Szentendre nyomán alakult missiói kor első lelkészének.

VIRÁG BÉLA lapunk felelős szerkesztője sulyos orvosi mütétnek volt kénytelen magát alávetni e hó 4-én. A mütétet *Lénárd* Zoltán dr. egyetemi ny. r. tanár az ő Európaszerte ismert nagy tudásával és abszolut biztos kezével végezte, *Campian* Aladár dr. magántanár s. orvos segédletével, aki szintén kitünő névnek örvend orvosi körökben. A mütét rendkivül jól sikerült, de egy hétig mégis kénytelen a beteg a szobát őrizni s ez szolgáljon mentségül arra, hogy e hét folyamán érkezett meghivásoknak eleget tenni nem tudott.

A betegségek egész sora
így: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserüvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tízezrei írnak róla elismerő nyilatkozatot.

A fürdőügyi kiállitás

rendkivül érdeklődés és az intéző körök erős megnyilatkozása mellett, ünnepélyes keretek közt nyilt meg, a Népegészségügyi muzeumban VI., Eötvös-utca 3. sz. alatt. A nagyközönség valósággal ellepte az épület minden emeletét, ahol szinte zsufoltan áll egymás mellett a magyar fürdőügy minden kincse, ki rajzban, ki miniatür dombormüben oly busásan kinálva szépségeit, hogy egyszeri látásra be sem telhet vele a közönség. Büszkén vallhatjuk, hogy ilyen kiállitást aligha rendeztek Európában és kár, hogy egy hónapig marad együtt, igy elrendezve ez az értékes anyag, mely hivatva volna, hogy állandóan megfelelően nagy helyiségekben, talán áttekinthetőbb rendezésben tárja az ország és a nagyvilág elé Magyarország kincseit a fürdőügy és gyógyforrások terén.

— ZASZLÓSZENTELÓ ünnepet rendezett április hó 6-án csütörtökön délelőtt a *városmajori* Oltáregyesület, ahol *Mészáros* János érseki helynök végezte a zászlószentelést.

RAVASZ cukrász — ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75 — Telefon: 502-34.

A Kurban Bayram, az izlám három napig tartó hagyományos husvéti ünnepe e hó 5-én kezdődött Budán is, amikor szelidlelkü bárányt áldoznak. Az izlám Magyarországon képviselt három felekezete külön-külön ünnepelte meg a mohammedánok e nagy ünnepét. Reggel a reformált török ritusu mohamedánok részére volt rövid Istentisztelet Gülbaba sirjánál. 10 órakor a magyar autonom izlám felekezet nagy ünnepélyes Istentisztelete kezdődött az Esplanade szálló külön imatermében, ahol nagyszámu mohamedán hivő és nagy érdeklődő közönség jelenlétében *Husszein Hilmi Baba*, a budai nagymuti mondott először megható imát a Kormányzóért és hazáért, majd az ősi ritusok szerint folyt le az arab nyelvü Istentisztelet, mely után elvonultak Gül-Baba rózsadombi türbéjéhez, ahol *Nemes* Jenő György dr. főorvos mondott nagyon szép megemlékező beszédet a rózsák atyjáról. Az áldozat bemutatása is itt történt. A hivők Kelet felé néző arccal s napnak forditott tenyérrel elénekelték a nagy imát. Délután 4 órakor nagy mohamedán közönség jelenlétében a nagymufti megkoszoruzta a hősök siremlékét. Este 8 órakor a Császár-fürdő külön termében kétszáz terítékü bankett volt, amelyen lovag *Umlauff* Szigfrid dr. hitfelekezeti főjegyző bejelentette, hogy Bárczy István dr. a felekezet fővédnöke és Kozma Jenő dr., a Gül-Baba hitközség védnöke, valamint Viraág Béla a felekezeti konvent tb. elnöke és László Zoltán dr. szerkesztő részben betegség, részben más elfoglaltság miatt kimentették elmaradásukat. A kedélyes hangulatu vacsorán felszólaltak: lovag Umlauff Szigfrid dr., Husszein Hilmi nagymufti, Mehmedagics Izmail ulema, budai lelkész, Medriczky Andor, Szilágyi Károly, Kapcza Imre, Gy. Molnár Ferenc, Medgyaszay István, Csátics Ábid imám, Hadzsi Muszics efendi és Pávay-Vajna Ferenc. Majd egy macedón mohamedán kislány szavalta el óriási hatással a Himnuszt, amelyet az ünneplő közönség állva hallgatott végig.

Kulturelőadás

a kereskedelmi és ipari nevelésről

Orel Géza dr. szföv. felső ker. isk. főigazgató a győri ipartestület meghivására nagyszabásu előadást tartott a városháza dísztermében március hó 25-én. Bemutatta 24 pontban mit tesz Bécs, Páris, Berlin a kvalitásos iparos nevelése érdekében. Beszélt többek között a párisi tájékoztató mühelyek szerepéről, Bécs világhirü, mühelyekkel felszerelt tanonciskoláiról a céhrendszerbeli mesterek remekeléséről, — a tanoncfelszabadulás és az iskolának összhangbahozásáról, — a tanoncotthonok és diákotthonok együttmüködéséről, — a tanonciskolai oktatók gyakorlati kiképzéséről és egy ujdonságról t. i. arról, hogy a helyi rádiót nyugaton hogyan próbálják beállitani a távollévő kis helyiségek iparos és mezőgazdasági tanoncainak az oktatására. Kiemelte a pécsi, győri tanonciskolák mühelyeit és oktatóinak gyakorlati szakképzettségét és a szfőv. ily irányú törekvéseit.

26-án a győri Lloyd meghivására a Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében előadást tartott a kereskedők modernizálásáról, — reklám abc-ről, — a kirakatrendezés fontosságáról. Javasolta egyúttal, hogy kérjék a kereskedőtanonciskolákban a teljes ujjászervezést, vegyék fel a tantárgyak sorába azt, amit már külföldön felvettek: a kereskedői szakrajzot, az árú bemutatása érdekében; a legkülönbözőbb fajtájú kirakatirást; a kirakatrendezői kézügyesség tanitását; továbbá az árusitás technikáját, lélektanát és a kezdő reklámot. A tanitást pedig lássák el részben gyakorlatot szerzett pedagógusok, részben, miként a kölni egyetem szervezetéről látjuk „Diplomierte Kaufmann"-ok, valamint a bécsi, vevey, vagy a berlini Reimann müvészeti-iskolát végzett kirakatrendezők.

Mindkét előadáson, mint a győri lapok jelentik, a közönség a termeket zsúfolásig megtöltötte. **Marschall Béla** ipartestületi elnök és **Ádler Károly** a Lloyd elnöke a legmesszebbmenő szavakban elismerték Orel Géza dr. úttörő munkásságát és praktikus nézeteit, a modern iparos és kereskedő érdekében. Hangsúlyozták az elhangzott eszmék megvalósulásának szükségességét.

— A KELENFÖLD szervezkedése az Egységes Kozma párt zászlaja alatt nagy erővel folyik. F. évi ápr. hó 5-én este a kelenföldi pályaudvarnál lévő Véder-vendéglőben mintegy 150 főnyi közönség ünnepelte melegen a párt megjelent vezetőférfiait. *Petracsek* Lajos orsz. gy. képviselőt, *Szombathy* Kálmánt a párt ugyv. igazgatóját. *Dorner* Gyula min. tanácsost. *Devecis* Mihály Bszkrt. főfelügyelő üdvözölte a megjelenteket s bejelentette a XIV. választókörzet kiépitésének nagyarányú folytatását. Háromtagú jelölőbizottságot küldtek ki s a jelölések alapján az összegyültek egyhanguan megválasztották a körzet tisztikarát. Az elnok felkérésére *Petracsek* Lajos mondotta el beszédét s a széleslátókörü, képzett politikus meggyőző ereje az egység gondolatának megvalósitására a legjobb propagandának bizonyult. Az est során felszólalt *Szombathy* Kálmán, *Dorner* Gyula, *Weber* Sándor dr. *Gömöri* Győző, Gyász. CZÖLDER DEZSŐ festőművész a „Hollós Mátyás Társaság" közszeretetben élt tagja, április hó 2-án életének 58. évben hosszas szenvedés után elhunyt. Különös természetü és lelkü ember volt, aki éveket töltött vitorlás csónakon az Adriai tenger zord partján és festette a maga különleges megvilágitású sziklás tájképeit. De megtette azt is, hogy Északamerika keleti partján szintén évekig élt egy kis vitorláshajón és ott is a legbizarrabb tájképeket igyekezett lefesteni, amelyeknek nagy kelendőségük volt Amerikában. Pedig utálta a modern reklámot és müvészetét csak meghitt baráti kör értékelte. Szerelmese volt a Tátrának és a budai hegyvidéknek. Budapest látképének miniatürjei között valóságos kis remekművet talál a mügyüjtő. E hó 6-án temették a farkasréti temetőbe, ahol a Hollós Mátyás Társaság nevében Hennyey Vilmos dr. ny. államtitkár tette le sirjára a koszorút és meleg szavakkal, őszinte fájdalommal búcsúztatta őt Peterdy Sándor.

GYERMEKKÉPEK Blahosnál Fő-u. 18

— EGY DERÉK fővárosi tisztviselő *Goreczky* Zsigmond elhunyt belvárosi elöljáró emléket örökitette meg most e hó 4-én az a baráti kör, mely életében is rendes társaságát képezte. Emlékserleget készittetek s azt Mészáros Győző Központi Kávéházában, társasvacsora keretében Kovács Dénes volt képviselő és lapszerkesztő emlékbeszédével avatták fel, amelyben méltatta az elhunytat, mint polgárt, mint tisztviselőt, mint embert és mint jóbarátot. A társasvacsorán felszólaltak Unger Béla dr. a mostani előljáró, Gegus Dániel, Székely Vladimir ny. főkapitány helyettesek és Mészáros Győző a házigazda.

— SÚLYOS CSAPÁS érte gróf *Hunyadi* Ferenc országgyülési képviselőt, a független kisgazdapart tagját. Atyja, Hunyadi *Károly* gróf, nagybirtokos, volt főrendiházi tag, soborsini kastélyában 68 éves korában meghalt. Az elhunytat az elszakitott területen levő családi sirboltba temették.

— BONTJÁK a cigányputrit a Bécsi út, Zay út sarkánál, ahogy azt örömmel tudatják velünk az óbudai kertváros lakói a Budai Napló felszólalásának tulajdonitván ezt az eredményt, holott az az erélyes előljáróság érdeme, amit az óbudai polgárság nevében itt köszönettel elismerünk. A kóbor cigányok ugylátszik nagyon megszerették a helyet, mert most kőépületet akarnak ott emelni, amit a közbiztonság érdekében aligha engedélyez majd a főváros, mert semmiesetre sem fogja javasolni azt az elüljáróság.

LÁTCSÓVEK Zibrinyinél I. Attila-ucca 8. sz.

— UJ GYÓGYSZERTAR felállitására Budán tesz javaslatot a Közegészségügyi Bizottság, mégpedig az I. kerületben, a *Sárbogárdi* uton, a Horthy Miklós út, Szabolcska Mihály utca és a Budafoki út által határolt körzetben.

— LEGFELSŐBB elismerésben részesitette a Kormányzó *Huszár* Béla államvasuti főfelügyelőt, a Máv. Vasuti és Autófuvarozási Iroda főnökét, hosszu és érdemekben gazdag szolgálatáért, akinek a Signumlaudis-t adományozta. Huszár Béla annak idején a szegedi, miskolci, majd a szombathelyi üzletvezetőségnél volt osztályfőnök, mignem felsőbbsége a köztiszteletnek örvendő, puritán jellemü férfiút kiváló szaktudása miatt Budapestre helyezte és itt a mindinkább elharapódzó autóverseny leküzdésére szervezett iroda vezetésével bizta meg. A legfelsőbb elismerés ismét egy olyan vezető egyénnek jutott, aki arra nagyon érdemes.

XXXX-ik közgyülését rendezte március 19-én a Budai Iparos és Kereskedőifjak Kultúregyesülete, amely állandó mükedvelő előadásaival leköti az ifjuságot és fokozza kultúrigényeit. A közgyülést

KRIVOSS ÁRPÁD DR.
törvényhatósági biz. tag, elnök

vezette és elismeréssel adózott Kopper Gyula ügyv. elnöknek, továbbá Zeidler János pénztárosnak a ma már mintaszerü ügyvezetésért és pénztárkezelésért. Sajnálattal állapitotta meg, hogy a főváros nem méltányolja eléggé az egyesület kulturális jelentőségét. Az évi jelentést Bara Mihály titkár adta elő és a negyvenéves jubileum alkalmával tiszteletbeli tagságra ajánlotta a régi gárda tagjait akik között ott van: Koczian Gyula, Endrody Lajos, Magyar János és Mohácsy Sándor. Az évi jelentés megemlékezett a második országos mükedvelői versenyről, amelyből az egyesület került ki győztesként, elnyerve Ripka Ferenc dr. hatalmas ezüst serlegét. Köszönetet szavaztak a Budai Társaskörnek az anyagi és erkölcsi támogatásért és elismerését nyilvanitotta a közgyülés Tandary István társelnöknek a sakkosztály lelkes vezetőjének. Ezután Krivoss Árpád dr. elnök a mükedvelő versenyen részt vetteknek kiosztotta az egyesület ezüst plakettjét, buzdító beszéd kiséretében. Azután következett a választás, mely után az elnök zárószava és a himnusszal véget ért a közgyülés. A választás eredménye: ügyv. elnök: Kopper Gyula, ifjusági elnök: Salamon Béla, ifjusági alelnök: Schmiderer Jenő, titkár: Baral Mihály, jegyző: Horváth András, pénztáros: Zeidler János, ellenőrök: Pintér Ferenc és Endrődy Lajos, gazda: Pesznecker Károly, förendező: Pávics Béla, könyvtáros: Mitterpacher Ferenc. — A választmány tagjai lettek: Wassermann Árpád, Zuber Béla, Mitterpacher Tivadar, Tóth László, Mózes Lajos, Országh Károly, Gazdagh László, Herczegh Lajos, Gebhardt János és Lettner Vilmos. — Póttagok: Friedmann Lajos, Szabó Béla, Batizi László és Laczkó István. Számvizsgáló bizottság: Berta Béla, Vigh Ferenc.

LORGNONOK Zibrinyinél I. Attila-u. 8

— ARANYLAKODALOM *Blockner Izidor*, a *Blockner J.* hirdetőiroda megalapitója és szeniorfőnöke és neje, szul. *Eisler* Regina meghitt hangulatú családi körben ünnepelték házasságuk ötvenedik évfordulóját amelyen az egész magyar sajtó, az egész gazdasági világ elhalmozta őszinte szerencsekivánataival.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél I., Gellért-rakpart 1.
Telefon: 53-0-03.

— AZ IDEI „ANYÁK NAPJA" az „Önálló Hivatásban Dolgozó Nők Egyesületeinek és Clubjainak Szövetsége" megalakitotta a „Családvédelmi Kör"-t és ez csatlakozik az „Anyák Napját Rendező Bizottsághoz, hogy ott tevekeny részt vegyen. Az „Anyák Napja" az idén május 14-re esik. A bizottság VIII., Horánszky-u. 16. II. em. Telefon: 44-1-41.

Az óbudai Stadion céljára a jótékonyságáról elismert *Schäffer*-család tizenkétezer négyszögölnyi területet ajánlott fel a fővárosnak a Római fürdőben.

Huszesztendős fennállását *külön jubi.* leumi számmal örökitette meg „A Budai Izraelita Hitközség Értesitője", amelyben a hitközség előkelőségei irtak és amelyet dr. Edelstein Bertalan rabbi szerkeszt.

— JUBILARIS KÖZGYÜLÉS. Az Első Budai Polgári Betegsegélyző és Temetkezési Egylet március 19-én tartotta meg fennállásának 50 éves jubileumi közgyülését. Ezen a közgyülésen *Kozma* Jenő dr. orsz. gy. képviselőt közfelkiáltással védnökévé választotta meg. Az erre vonatkozó diszoklevelet Schwarz Elemér elnök vezetése mellett egy küldöttség még húsvét előtt át fogja nyujtani.

A budai vizmü kútjai részére Vác körül keresnek területet s ezzel jó néhány kilométerrel hosszabb vizvezetéket is kell épiteni. A Romaifürdőben pedig 16 millió liter viz folyik el haszontalanul.

A legszebb kirakatok Budán tagadhatatlanul az Annaudvarban két évtized óta fennálló *Fábián József* divatáru cég üzletét diszitik. Nyolc hatalmas kirakó ablak a legnagyobb gonddal és izléssel összeállitva tárja a nők és férfiak elé azt, amit fehérneműben, divatcikkekben megkivánhat. Talan éppen ezek a pompas kirakatok emelték a Fábian József céget az elsők sorába és különösen most tavasz küszöbén, husvét ünnepén szinte káprázatosan hatnak, mert a lehetőségig leszállitott árak fokozták a hatást. Egyik hirdetésünk hivja fel erre az érdeklődők figyelmét.

Összeirják a tatarozásra szoruló budai házakat a kerületi előljáróságok s kotelezik a háztulajdonosokat a halaszthatatlan munkák végrehajtására.

— ÉRDEKES FALFESTMÉNYT tártak fel nemrégiben az Apród-utca 6. számú házban. A városra és a XVIII. század korára jellegzetes falfestmények ugyan a helyfestészet egyszerű emlékei csupán, mégis értékesek s ezentúl a fővárosi muzeum gondozza.

Az óbudai gyárak kitelepitését és a városrendezési tervek elkészitését kérte a főpolgármestertől az *Andréka* Károly és dr. *Orova* Zsigmond vezetésével megjelent küldöttség.

Panasz érkezett a Hüvösvölgyből a Beszkárt ellen, mely eddig a saját áramával világitotta a Völgy utcát, de most ismeretlen okból leszerelte a háromszáz méteres útvonalról az összes villanylámpákat s azóta egyiptomi sötétség borul erre a nagyforgalmu vidékre. Kinos meglepetés ez az ott lakóknak, de idegromboló hatásu a villamoson utazóknak is, akik állandó izgalomban közlekednek ott, mert a villamos vezetők csak a legnagyobb kinnal tudnak átvergődni e sötét pályaszakaszon, ami tényleg villamos katasztrófához vezethet.

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

— HALAL-TÉR lesz előbb-utóbb a neve az óbudai „Szentlélek"-térnek, amely a Halálköznek már is elnevezett „Serfőző"-utca közvetlen közelében van, a Lajos-utca végén. Veszedelmes kanyarulattal ott megy át a villamos a Tavaszutcában s most egy ujabb sinpár lefektetésével. a Szentháromság-szobor másik oldalán, állandó életveszedelmet teremtettek. Ez a valamikor csendes és kedves kis tér volt egyetlen játszóhelye belső Óbudának s ennek most teljesen áldozatul kellett esnie, mert nem akartak más megoldást találni a 72-es villamos reláció Vörösvári-úti bekapcsolására. Pedig lehetett volna másképen is a nagyon is szükséges Vörösvári-úti forgalmat sűrűsiteni. Két sinpár közé szoritották a Szentháromság-szobrot és megfojtják, elcsufitják ezt a szép barokk müemléket. S megfojtják a gyalogló ember biztonság érzetét, az odaszokott gyermekek játékos jókedvét oda varázsolva igy a halál közelségét. S ha már végérvényes ez a villamosvonal vezetés, akkor a közérdek feltétlenül követeli, hogy valami különleges életvédelmi jelzéssel, berendezéssel útját állják a tömeges gázolásoknak.

— A „KESZTHELYI" Lendl Adolfról hasábos cikket ir a szeretet és az elismerés teljes melegével. A „Zalai Napló," idézve a „Budai Napló" cikkeit a nagy tudósról. Az ismertetést laptársunk azzal végzi, hogy *Lendl* Adolfot tekintse Keszthely főnyereménynek s ha a város megtalálja módját, biztos, hogy Lendl Adolf a keszthelyiek elől sem zárkózik el tanácsaival s ha a nagy tudós élettapasztalatából és tudásából egy kicsit is átenged a köznek, ez Keszthely fejlődésén feltétlen erősen és áldásosan éreztetné hatását.

— AZ ÓBUDAI CREDO, hitvalló férfiak egyesülete április 2-án tartotta ujjáalakuló közgyülését, *Mészáros* János érseki helytartó elnöklete alatt, amelyen nagy lelkesedéssel választották meg *Szörényi* Rezső iskolaigazgatót elnöknek, *Fritz* István és *Schuszter* János póstafőtisztviselőket alelnöknek, *Pataky* Dezső karnagyot főtitkárnak.

RÉGI
SZÉP VERONIKA
VENDÉGLŐ
I., HIDEGKUTI-ÚT 20.
Naponta halászlé baranyai módra.
POMPÁS KERT
Tulajdonos: VITÉZ BARANYAI JÓZSEF
TELEFON 577-96.

— A FŐVÁROS ISKOLÁINAK számadatai érdekes képet adnak Budapest kulturális fokáról. Az elemi iskolák száma 121, ahol 1544 osztályba 46.754 tanuló jár. 53 polgári iskolába 24.748 tanuló iratkozott be, mig 88 óvodában 9940 kisgyermeket gondoznak. Az iparos tanoncok létszáma 9396 fiu és 3127 leány.

— A CÉHEK ÉLETE elevenedik meg azzal, hogy az I. ker. Iparoskör *Máthé* István diszelnök inditványára a krisztinavárosi templomban iparosokból oltári diszőrséget fog állitani céhjelvényekkel és a körmeneteken céhfelvonulást rendez. Itt említjük meg, hogy a hercegprimás köszönetét fejezte ki dr. *Bevilaqua Borsodi Béla* hirlapirónak, Magyarország kiváló céh történészének, lapunk munkatársának, a Szent Imre évben rendezett céhfelvonulásért, amelyet filmen a pápa is látott s nagy örömének adott kifejezést.

— JÓTÉKONYCÉLÚ moziestjét a II. ker. Közjótékonysági Egyesület ápr. hó. 23-án d. e. fél 11 órakor rendezi a Budai Apollóban. Szinre kerülnek: „Két szív egy dobbanás", — kulturfilm, — burleszk és egy hangos hiradó.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épittette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1.
nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Iyókúra

Budai ódonságok rovópálcája

Kedves öreg Budánk históriájáról annyi mindenféle bolondságot írnak össze ujabb időkben a históriáskodó irásmüvek kedvelői, hogy a Budai Naplóban Rovó-pálcát nyitunk eme mende-mondáknak. E rovatos rovópálcára rovátoljuk rá a budai ódonságkedvelés mükedvelői által elkövetendő szarvas öreghibákat. Rovást karcoló szögedi csillagos bicskánk hegye azonban nem harcos dákos, senkit érzékenyen megbökni azzal nem kivánunk, csak szelid tilógusi mivtevéssel nyesegetjük a vadóchajtásokat, ámde mindama jeles dolgokat is, melyeket vén Budánkon tapasztalunk.

Gellérthegy kerje

Szivünk örvend, hogy tudós professzor Rapaics Rajmondus uram sok és hosszu éveken át tett irásainak eredményét Morbitzer Dezső ur — a város kertecskéinek nagymestere — mifele gyönyörüséggel gazdagította. A Gellérthegy déli oldalán — nevezzük ezt a Kelenhegy déli máljának — sok szép vén tujafák és bukszusok voltak. Ezeket lépcső és ut olyan bájos és keleti dologgá alakitották át, Rapaics Rajmund régi ötleteit olyan szépen megvalósitották mindenféle hegyi palánták ideteregetésével, hogy az ember szive örvendez azon. Mintha csak Sorrento, avagy a Korfu melletti Halottak Szigete ciprusaiban gyönyörködhetnenk. E tujják mellett van itt gyalogfenyő, bonyákafenyő, luctenyő és mindenféle holmi. Jó lenne ide sok sekermest is ültetni, sok törökszekfüt, tulipánt és egyéb török-magyar virágholmit. Egykori budai Agáné lasszonyok néhai itteni Kjöszkjeinek módjára kellene keleties török—magyar móddal rakott Butikákat vagyis Botlegákat emelni, ugymint dohányos, sertbetes vagyis fagylaltos bódikákat és néhány talán még a török idejéből való »lapos«-nak azaz terrazzonok falát — (»gyöpü« az ilyennek a neve a Somlóhegyen), meg kellene hagyni.

A Cittadella

Az egyik budai hirlap azt irja, hogy Kaszelik épitőmester épitette a Cittadellát. A cikk egyéb tevedéseire nézve megjegyezzük, hogy annak eredeti elgondolója Libasinszky Vince penziónátus császári királyi Inzsinérkapitány volt. Ő volt a Pilvax kávéház gyökös jogainak birtokosa. Különc és nagy mügyüjtő volt. Az ő elgondolásait tervrajzban Emánuel Zita lombardiai származási cs. és kir. inzsinérkari hadimérnöktiszt rajzolta meg. Az épitési vállalkozó Kaszelik volt. — A Cittadellának egyetlen „Casa Matta" nevezetü földalatti üteghelye sem volt. Casa Fermata, röviditve »Casa matta« olyan üteghely, mely az épitési alapvonal alatt van. Mivel a budai Cittadellá-nak nem voltak árkai sem sáncai, az ütegek az alapvonal fölötti szobákban voltak elhelyezve vagy magukban a Bastionekban. A Cittadella tipusos Körbastione, amilyet elsőnek Ajtósi nemes Ajthóssy (alias Dürer) Albert tervezett. Ezt az epitési formát Daniel Speekle és Tscherte 16. századi épitőmesterek vették át, a hollandus Menno Van Coehoorn báró fejlesztette tovább. A Cittadella ötletének lényege az, hogy mivel a sziklába árkot vonni nem lehetett, egy nagy körbástya épült. Ennek volt egy délkeleti nyulványa — a dunai rész — és egy északkeleti. Ez nem Glacis, hanem ugynevezett »Fattyucska«, vagyis Batardeau. Ezt a lejtős „Fattyusáncot" két — ma már lebontott »Láda«, vagyis »Coffre« kötötte össze a kerek Körbástyával. — A rudakon levő kosárgömbök később csakugyan a hajók érkezését jelezték. Eredetileg a Cittadella udvarán levő romokban máig látható, hires Csillagvizsgáló falairól 1830 táján delet jeleztek a rudról lezuhanó kosárral, mint a világ minden kikötőjében. Ennek az első pestbudai időjelzésnek módját Tittel Bernát budai csillagász csinálta meg. A pénzt 1825 körül Stáhly Ignác pesti orvosprofesszor adta hozzá. Tittel ezt egy kisztuzetben megirta. — A Cittadella kapuja előtti kis árok csapóhidját minden este felvonták. Mint apró gyerek, igen jól emlékszem rá, hogy 1890 táján, mikor néhai atyám nagybátyjával gyulai báró Gaál Nándor honvedalezredessel megnéztük a Cittadellát, akkor az udvarias német várkommendáns az apró fickót azzal mulattatta, hogy a hidat fel és levonatta. A kapu »Kutyaszorítójában« (Zwinger) máig ott van egy hatalmas daru: ezen huzták fel hasuk alá tett hevederen a lovakat és az ágyucsöveket.

A Gellérthegyi csillagvizsgáló romjai

Az udvaron máig megvannak a romok. Egy mészkőlapon, melyen máig látszik a csillagvizsgáló egyik műszerének beleszerelésére való két kör, a Városi Muzeumba kellene helyezni. Ennyi maradt meg az 1849. májusában rommálott épületből. A romokat illene jobb karban tartani.

Reneszánszkori párkányok a Disznófő mellett

A Disznófő csunya és idétlen reklámtáblákkal borított falát meg kellene szabaditani e lomtól és akkor láthatóva válna a Forrásfő szép kis naiv, 1820 tájáról való romantikus házacskája. A Forrásfő mellett vagy tiz darab remek renaissance párkány pusztul. Alighanem a Szép Juhaszne melletti Pálos Kalastromból kerultek ide.

A Lukácsfürdő neve

Régi fürdő ez, a régi római Castellum alapfalai fölé rakott ama tisztára lombardiai modoru negyszögtornyos, 15. századi kastély, vagyis Castello vászonfeheritője (die Bleiche, Langer Platz vagyis fugozó hely) fördője utóda ez, amely még a 19. század elején is Lauger Bad, vagy Luger Bad nevet viselt, számtalan egykoru irás szerint Lauger Bad: Lugos Fördo. Ebből lett a Lugas Fördo, budai tájcsok nyelvén Lugasz Pad, azaz Lukács Fördo. Mivel pedig Szent Lukács a budai Fördősök, Barbélyok és sebesztilógusok cehi Pátronusa volt: ertheto, hogy az ujkori Szent Lukács fürdő név hagyományhoz alkalmazkodott. A budai takacsok itt feheritettek a vásznat. Ide jártak mosni a budai mosónők. A török a régi Felhévizi Kastély-ból Barut Hane-, vagyis Poros Házat, Portörö Házat, azaz Puskapormalmot csinált. A mai Császár Feredőtől független délibb fördő létezése a 16. századig igazolható.

HAROMBEK.

Közgazdaság

— A MEZŐGAZDASÁGI Ipar Rt. elmult üzletévét 357.157 pengő tiszta nyereséggel zárta, melyből részvényenkint 50 fillér osztalék kerül kifizetésre. A vállalat 35 ezer drb. részvény visszavásárlása és megsemmisitése útján alaptőkéjét 10·5 millióról 9.975 millió pengőre szállitja le és ennek megfelelően módositják az alapszabályokat is.

— A MAGYAR Rokkantsegélyző és Nyugdijegylet közgyülését ebben az esztendőben ünnepiessé tette az intézmény negyvenesztendős fennállásának jubileuma, *Bárdos* Ferenc igazgató előterjesztése után az évi jelentést elfogadták és egyhangúan megadták a központi választmánynak a felmentést. Az alapszabálymódositással kapcsolatban bevezetendő aggkori járadékrendszert a közgyülés szintén lelkesedéssel tette magáévé. Az új vezetőség megválasztása után az inditványokra került a sor s ezek megtárgyalásával a küldöttközgyülést berekesztették.

Hári János
egykori szekszárdi fazekas mester kedves borát méri ki a
„Szekszárdi Borpince"
az ottani borvidék állami ellenőrzés alatt álló Pinceszövetkezetében részes bortermelők kimérése:
VIII. József-utca 19
Budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést dijtalanul házhoz szállit
Legjobban ajánlja:
Világhirü szekszárdi bikavér literje 80 fill.
Sötét kadarka . . . „ 60 „
Asztali fehér . . . „ 60 „
Okvetlenül kóstolja meg Szekszárd világhirü borait!
Fekete Sándor üzletvezető.
Telefon: 32-0-93.

A legujabb párizsi model szerint crepe'de chine ruhák minden szinben és nagyságban már 16 pengőért kaphatók a
SZÉNATÉRI ÁRUHÁZ
II. Vérmező-ut 4. sz. alatt ahol olcsón és jól vásárolhat.
A megtekintés még nem kötelező vásárlásra

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron **HUBERT** Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

EUGEN STEPAT zeneszerző a rádióból közismert
OROSZ SZALONJAZZ
zenekara hangversenyez minden este a
SZEIFFERT KAVÉHÁZBAN

A BELLEVUE BEN
SANTA NELLY
JAZZÈNEKESNŐ
JÁVOR-VARSÁNYI ZENEKARA
Kitünő konyha Olcsó árak

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda—Akvinkum
Késő őszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasutnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

Telek

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

59-es VILLAMOS Süveg-utcai megállónál levő Sasadi uj iskolatól induló 25 méter széles Bassó-uton, gyönyörü kilátásu, subalpin levegőjü kis és nagyobb parcellák igen olcsón eladók. Tulajdonos Sey, V., Akadémia-utca 13. II. 24.

Lakás

SZÉNATÉRNÉL
Ujonnan épülő házban modern 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban
1933. május 1-re
KIADÓK.
Felvilágosítás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező épitésznél Méhn Antal épitőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon; 506-24.

GARAGE FUTÉSSEL, villamos és autóbusz megállónál, május elsejére kiadó. Erdeklődés házfelügyelőnél bármikor, I., Budakeszi-ut 1 a., vagy 4-5-ig telefonon: 298-92.

3 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt garcon lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél bármikor. I. Logodi utca 63. vagy 4—5-ig telefonon 298—92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

VÁROSMAJOR-PARK társasvilla Marosutca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P, semmi mellékköltség. Lekötheto vitéz Darvas Lajos mérnöknél, Királyi Pál-u. 20., telefon: 86—2—96.

ÖRÖKLAKÁSOK Káplár utcában, 2 szoba hallosak és egyszobásak, modern épülő házban, elsőrangú kivitelben eladók. Érdeklődés délutánonkint, Preisich Gábor tervező épitésznél, József körút 30. Telefon: 32—0—54.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-utca 7, Vak Bottyán utca 4., Fadrusz utca 6., háromeves házakban *kilátásos,* erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal,* központi fütéssel, melegvizzel, vagy anékül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FŐLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Au. 527—80. (2)

Ház

IKERVILLA
felerésze 240 négyszögöles telekkel Pasaréti-uton méltányos áron eladó. Felvilágositás: Kerekes Barnabás, épitészmérnöknél, IX., Ráday-utca. 22. telefon: 85—3—54

PASARÉTEN por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágositás: Adamitz és Nagy, bádogosok, II., Halász utca 2.

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

VELENCE, GÁRDONY-füred
Magyar
a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmneti **villatelkek** □-ölenként P 3-tól. **Havi lefizetés P 10.—től.** Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóvíz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már **P 500**-tól. **Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők.
INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **Indul a Városi Irodától** (Horthy Miklós-körtér 3|b. Telefon: 694-33) **Kérjen Propektust!**

SZALFÉTER EDE
Üveg- és porcellánkereskedés, üvegezési- és képkeretezési vállalat fióküzlete egyidejü megszüntetésével I, KRISZTINA KÖRUT 83 alól I, KRISZTINA KÖRUT 77 SZÁM alá költözött TELEFON: 50-2-36

RÁNDULJON KI ZUGLIGETBE! A budai hegyvidék legszebb része. A villamosvégállomásnál. A 28 ÉVES **KAISER** VENDÉGLŐBEN JÓL EHET, IHAT.

Ne utazzék külföldre! Töltse a husvéti ünnepeket a **Svábhegyi Szanatóriumban** Olcsó 3--7-napos pausál árak!

Élvezetes **RUZICSKA PÁL** kenyér és péksütemenye Gyár: **I., Horvát-utca 29.** Uj fiók: **II., Margit körút 103.**

VILLLA- ÉS TELEKTULAJDONOSOK SZÁMÁRA **DRÓTKERITÉST** KARTELENKIVÜLI, KISIPARI ÁRON Vas- és faredőny, autogén hegesztés és vágás, sodronyszövet és ágybetét készités. Vállal Ifj. HOLL GYÖRGY PESTHIDEGKUT REMETE ÚT.

Bizalmas **Táncesték** számára egészen **külön terem** ruhatárral kiváló polgári konyha fajborok friss sör **Császárfürdö Éttermei** Csirszka Konrád vendéglős

Mindennemü háztartási és épület-vasáru BIEBER VASÜZLET I., Böszörményi-ut 13/15.

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22 Első budai, legrégibb cimtáblafestészet **VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16**

dr. Fábián Béla és dr. Fábián Sándor sajáttermelésü **TOKAJI BORAI** **Bihari Bélánál** I., Attila-körut 16. sz. Régi háromkapás vendéglő **66 fillérért** literenkint Telefon: 528-81.

KOPFMANN JÁNOS EGYETLEN BUDAI **CUKORKAGYÁRA** Üzletei: I., Krisztina-körút 91. II., Margit-körút 36.

Olcsó öröklakás-akciót inditottunk! Budapest legelőkelőbb kertvárosában, a Lenke-út és Fadrusz-utca sarkán 1 szobás, 1, 2, 3 szoba-hallos összkomfortos, délifekvésü, névre telekkönyvezett öröklakásokat épitünk. **Biztos tőkebefektetés! Bérbeadásnál kamatjövedelmét megkétszerezheti! Külön 5000 pengös jutalom!** Budapest **RIVIERÁJÁN** a Gellért-fürdőnél, a Mányoki-út 7. alatt újabb társasvillát épitünk, a Batthyány-ősparkra nézö, délifekvésü, olcsó fixárú 2, 3, 4, 5 szobás, páratlanul értékes öröklakásokkal. **CENTRUM** Házépitő Vállalat Horthy Miklós-ut 9. Tel.; 693-01.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.

Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96. **Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF.**

XXX. évf. 1119 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 április 15

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

A szenvedő Isten

aki ember képében megváltotta a világot, 30 évig bolyongott a földön, hogy megmérje ezt az emberiséget, érdemes-e arra, hogy a nagy Isten, az Ős-Ten ujból kegyeibe fogadja, — tud-e visszatérni azokhoz az erkölcsökhöz, amelyekkel elindult, hogy a föld urává legyen.

Ez a 30 esztendő az Ő küldetésében annyi, mint az a 3000 esztendő, a mit a magyar nemzet töltött bolyongás közben, elindulva »Ur« városából az altájat uraló, a nemzet bölcsőjét ringató medencéből, hogy megkeresse azt a földet, ahol a maga nagy, kiváltságos, államalkotó, népcsaládokat összefogó hivatá ának élhet. A keleti csendes nagy tenger partjától a nyugati tenger partjáig sok helyen megállt, és mindenütt ura volt az ott talált népeknek, amelyek szivesen behódoltak az ő kimagasló erkölcsi és lelki erejének. A magyar mindenhol tisztelte és megbecsülte az uralma alá került népet, hagyományait és nemzeti szentségeit, nyelvét és szokásait, — sohasem volt zsarnok és éppen ezért nehezen viselte balsorsában mások zsarnokságát.

Évezredes multu népek csodálattal szólnak krónikáikban e mádjabeli származa u turáni nép nagy müveltségéről, fejlett családi életéről és fegyelmezett hadikészültségéről. Kulturális müveltsége csökkenhetett e világot járó honkeresés örökös harcai idején, de erkölcse nagy maradt, mint a hogy azt bizonyitják a hunok, az avarok és más előrebocsátott turáni néprajok, akiknek világhóditó utját nem a pusztulás kisérte, és csak lelki felsőbbségük váltotta ki azt az irigységet, amely ezt a daliás, férfiasan szép, nőiben gyönyörü népfajt különféle állatokhoz hasonlitotta, ahogy azt a svájci kolostorok krónikás barátai feljegyezték.

Tudós papjaik, a mágusok jobban ismerték a világot, mint Európa bölcsei és világlátó nagy tudását bizonyitja Attila apánknak, amikor másfélezer év előtt a világuralomért küzdő népek európai hadszinteréül, az egymással szembe kerülő milliós hadseregek csatája helyéül ugyanazt a területet jelölte meg, amelynél különbet, jobbat, alkalmasabbat a mai nagytudományu hadvezérek sem tudtak megállapitani a most lefolyt világháboruban.

Idegenből származott, magyarrá vált egyéniségei a magyarságnak a nyugati kulturához kötötték megtelepedése után ezt a magyar népet, amely megtalálta a Duna és Tisza közt azt az egyetlen területet Európában, ahol egy nomádságból, vándorlásából ismét állandó lakhelyre kivánkozó nép ezen a változáson belső rázkodtatások nélkül át tud menni, — és ezer év óta ezeknek a nyugati idegen népeknek kulturáját, történetét, hadiényeit ojtogatják a magyar lelkekbe, amelyek mellett elhalványodott az a nagy, világtörténelmi jelentőségü multja e népnek, amelyen felépült az egész világ civilizációja. Ötezer esztendősnél még idősebb, hatalmas, a mai fogalmakat messze tulhaladó szobrászati müvek hirdetik ennek az őskulturának a létét és terjesztését, amihez a történelmi tények, világrészeket meghóditó hadjáratok, számottevő nagy államok alkotása füződik. Mindezt elnyomta bennünk a külön szinezetben elénktartott, lelkünkbe ojtott nyugati kultura képe. Hatezer esztendőre visszamenőleg bizonyitható, dicsőséggel telt történetünkből ötezer esztendő elveszett és mi, ma élő törpe magyarok csak az utolsó ezer esztendő történetét ismerjük és azt sem ugy, ahogy történt, hanem olyan alakban, ahogy azt ellenségeink, ahogy azt a mesterkélt nyugati kultura saját vigasztalására följegyezte.

A mi háromezeresztendős kálváriánk a jó Isten kegyelméből talán most ért véget, amikor ezt a nemzetet keresztre feszitették és megosztoztak a latrok e nemzet országán ugy, ahogy a pribékek osztották föl egymás között a Megváltó köpenyét.

Mögöttünk a keleten ébred a turáni világ, amelytől elszakadtunk és idegen mestereink gondosan igyekeztek elvagdalni azokat a rokoni szálakat, azokat a testvéri kötelékeket, azokat a vérbeli kapcsolásokat és egy törzsből fakadt lelki ágazatokat, amelyek bennünket a turáni népek nagy lelki életéhez füznek. Mintha röstelték volna a multat. Csakhogy ezek az ős érzések, ezek a tudatalatti ösztönök, megértések föltétlenül kilobbannak minden alkalommal, amikor a lét kérdése, a fennmaradás kétsége a jövő reménye tartja a nemzetben az életet.

Mi nem tagadhatjuk meg a multat! Nekünk a mult a jövő. A mi jövőnk nagy fája a multba eresztette gyökerét és azt a multat ápolva terem meg rajta a jövő gyümölcse. Most, a keresztrefeszités idején, mint ahogy a Megváltó föltekintett az égre, tekintsünk mi is vissza a nagy multba, mert ahogy ő meritett erőt a mennyei hatalomból, mely őt feltámadásra segitette és feltámasztotta vele a bünbe sülyedt világ nemes erkölcseit, ugy mi is uj erőt, uj erkölcsöt meritsünk a multból, hogy biztosan alapozzuk meg a jövőt.

Ma sorsot vetnek idegen országok vezérei a mi jövőnk felett, abban a gőgös hitben, hogy övék a hatalom, övék a jog, de nem látnak mást, mint ezt a maroknyi magyarságot, nem látják azt a turáni világot, amely a maga másfélszázmillió néptömegével nem engedi elveszni testvérét itt a nyugaton. Ma még nem él senki bennünk, sem a turáni népekben teljes kifejlődésében az a tudat, hogy egymásra vagyunk utalva, hogy egymásért kell élnünk és csak a mult kimagasló nagyságai, a hit terén Mitrasz, Zoroaszter, Buddha, — a világuralomban pedig Feridun és Attila, azok a kimagasló csúcsok, amiket minden turáni szem lát és ezek révén érzi a nagy vérkapcsolatokat és testvériséget. Ha majd ott is, itt is az uj kultura, az ázsiai őstörténelmet állitja az európai történelem helyébe, és a két világnézet kulturharca megindul, akkor derül majd fény a magyarság hivatottságára, a turáni népek testvériségére, mert lehetetlen, hogy csak a sors szeszélye követelte volna ettől a néptől hogy ezer évet megelőző időktől kezdve vérét csorgassa haszontalan áldozatul más népek boldogulásáért.

Ahogy a mádja földjén, az elsülyedt Atlantis helyén oly magasra tudtuk emelni az embert és kulturáját, hogy még a római tudomány is csodálattal emlékezik meg róla, ugy bizonyára más szerepet szánt nekünk a sorsot intéző Isten, mint azt, hogy a földönjáró kisistenek hatalmuk tobzódásai közben martalékul dobjanak minket a pribékeknek, akik ugy nem tudják ma, mint ahogy nem tudták kétezer évvel ezelőtt, hogy nem a galilei ács fiát, hanem az Istent kisérik utolsó földi utján a keresztfáig.

A népek nagy keresztfájára szegezve élünk tiz esztendeje és végre jönnie kell a feltámadásnak.

Viraág Béla

Buda uj disze

— Látvány lesz az elfalazott tó —

Irta: **Orova Zsigmond dr.**

Néhány héttel ezelőtt a székesfőváros törvényhatósági bizottságának közgyülésén inditvány hangzott el, mely azt célozta, hogy a Lukács- és Császárfürdők környékét rendezzék. Szóba került ez alkalommal a Margithid budai hidfője mellett elterülő homok- és kavicslerakodótelep és közraktár, a melyeknek eltávolitása kivánatos, a Császárfürdő mellett létező baraképület, melynek lebontása időszerü és végül a Hévvonal végállomásának a Pálffy-térről a Császárfürdő állomásra való helyezése, hogy a Pálffy-tér az ott felállitandó Bem-szobor részére alkalmassá, a nevezett fürdők előtti rakpart pedig az elmi követelményeknek megfelelővé tehető legyen.

A Lukács- és Császárfürdő környékének rendezése nem ujkeletü probléma, de a megoldás irányában a mértékadó tényezők eddig semmit sem tettek. Pedig a legszélesebb körök részéről nyilvánul meg ismételten érdeklődés oly célból, hogy ezeknek az egész világon gyógyhatásukról előnyösen ismert fürdőknek a környezete mikor fog már oly állapotba kerülni, a minőt attól el lehet méltán várni. A Zsigmond-utcai sarok és az ott dübörgő lármás kocsik zaja semmiképen sem türhető, ha azt kivánjuk, hogy külföldi fürdők kényelméhez szokott idegenek itt magukat jól érezzék.

E rendezési, vagy helyesebben szólva tisztogatási munkálatokon felül van ennek a vidéknek még egy igen fontos és felette érdekes problémája, nevezetesen az ugynevezett Józsefhegyi tó, vagy anogyan a »Budai Napló« elnevezte.

az őstó ügyének rendezése.

A Zsigmond-utca 48 sz. a. területen, szemben a Lukács- és Császárfürdőkkel van ez a tó épen a hegy lábánál. Tele van melegvizi virággal amelyeknek idetelepitése oly növénytani eredmény, a miről külföldi szaklapokban találunk ismertetést.

A Budai Naplóra hivatkozva szinte irigyen ir a mi tavi rózsáinkról a bécsi »Gärtner Zeitung« és a messze jövő képének mondja a fürdőváros elgondolását.

Egy magas kőfal zárja el a tavat a közönség szeme elől a helyett, hogy propagandát csinálnánk és felhivnánk az érdeklődők figyelmét erre az idegenforgalmi attrakcióra. Igaz, hogy jelenlegi állapotában szégyenünk eltakarása végett helyes, ha a kőfal elzárja az idegent az őstó látásától, de ha megfelelő szépérzékkel Morbitzer Dezső a Józsefhegyi hegyoldalt és a tó partját rendbe fogja hozni és a tavat kitisztitják, akkor le lehet bontani a tó elzáró falait, hogy gyönyörüségét találja annak szépségében Budapest népe, az ország lakossága és a külföldiek.

Erre a munkára fogom husvét után felhivni az illetékesek figyelmét.

„Fürdőváros" és idegenforgalom

Irta: **Szviezsényi Zoltán dr.**

A Budapest Fürdőváros Egyesület nemrégiben töltötte be 10 éves müködését. Ez az időszak szorosan összeesik a háboruutáni Budapest célkitüzéseivel és fejlődésének uj irányával. A huszmilliós ország gazdag fővárosa egy megcsonkitott, életerejében megfogyatkozott, gondokkal, nehézségekkel küzdő főváros lett. A békebeli Budapest ipari és kereskedelmi centrummá épült és teljesen figyelmen kivül hagyta a Budapest természeti fekvésében, földalatti kincseiben és gyógytényezőiben rejlő nemzetgazdasági értékeket.. Ezekben a nehéz időkben termelődött ki a

FÜRDŐVÁROS

gondolat mint gazdasági probléma, hogy pótóljuk az anyagi veszteségeket azoknak a gazdasági erőknek a kihasználásával, melyeket a gondviselés a válságos időkben a mi Székesfővárosunknak megmentett. A fürdőváros gondolat előharcosainak szánalmas mosoly és fölényes kézlegyintés jutott osztályrészül az első időkben, de ma már jóleső elégtétellel állapitjuk meg, hogy az elvetett mag terebélyes fává lombosodott. Ma a közvélemény teljes mértékben átérzi a változott viszonyok között Budapest Fürdőváros nagy jelentőségét. A fürdőváros mozgalom magvetőinek megvan az az elégtétele, hogy aránylag rövid idő alatt alapigazsággá vált, hogy a mai viszonyok között Budapest jövőjének egyetlen szilárd támasza az idegenforgalom és Budapest Fürdővárosnak racionális kiépitése.

Az idegenforgalom, mint nemzetgazdasági ágazat csak a legutóbbi időben lett kormányképessé. Más, természeti kincsekben bővelkedő országok már igen régen felismerték az idegenforgalom nagy nemzetgazdasági jelentőségét, mi sajnos csak a háborus katasztrófa után eszméltünk rá, hogy természeti kincseinkkel gazdaságosabban kell sáfárkodnunk. Az osztrák-magyar monarchia idejében Magyarország teljesen elhanyagolt idegenforgalmi érték volt. hiszen az osztrák diplomáciának nem volt érdekében Magyarország feltárása és megismertetése. Az önálló külpolitika eredményezte az idegenforgalom iránti intenzivebb érdeklődést; megszünt a Bécstől való függő helyzet és a háboru utáni első évtizedben nehéz körülmények között kellett lerakni az idegenforgalmi propaganda alapjait.

Ahhoz, hogy egy városban nagyszabásu idegenforgalom induljon meg, sok egyéb előfeltételt kell megelőzően megteremteni. Hála a Székesfőváros nagyvonalu és körültekintő előrelátásának, a mai Budapest teljes felkészültséggel várja az idegent falai közé és itt valóban mindent megkaphat, ami kényelmére szórakozására és üdülésére szolgál. Szinte csodálatos, hogy ez a város a nagy katasztrófából megifjodva, megszépülve került ki.

Budapest fürdői valóban alkalmas tényezők arra, hogy az idegent minél tovább itt-tartsák és itthagyott pénzéért cserébe visszakapja az egészségét. A három-négy napra jövő turistával szemben, sokkal nagyobb nemzetgazdasági értéket képvisel a hetekig itt-tartózkodó fürdővendég és a kereskedelem, ipar vérkeringésébe uj lendületet visz a »Fürdőváros« mozgalom gazdasági megerősödése.

Volna itt még számos kivánnivaló, de ezekre ehelyütt kitérni nem alkalomszerü; az alapkellékek megvannak ahhoz, hogy intenziv fürdőpropagandába kezdjünk és ha gazdasági köreink látni fogják, hogy a meglévő fürdők és szállodák tele vannak fürdővendégekkel, akkor majd meg fog indulni az uj vállalkozásoknak egész sora.

Budapest idegenforgalmának egyik leglényegesebb akotóeleme gyógyértékeinek a változatosságában és fürdőinek kiváló gyógyhatásában rejlik. A háboru utáni uj Budapestnek ezeket az értékeket kell gazdaságilag kihasználni, mert ezek fogják jelenteni Budapest polgárainak a munkát, a jólétet, országunknak pedig a külföldön a megbecsülést.

*

A Fürdőváros Egyesület legutóbbi választmányi ülésén érdekes inditványt tett

BÁRSONY OSZKÁR

az IBUSZ vezérigazgatója, amelynek lényege az, hogy a transzfer pénzek felszabaditása ügyében forduljon a Fürdőváros Egyesület a pénzügyminiszterhez és a Nemzeti Bankhoz és kérje, hogy az idegenforgalom érdekében, de a magyar és a budai fürdők érdekében is kössék e pénzek kiadását a legliberálisabb feltételekhez, a mi szolgálná az ország érdekeit.

Ugyanezen a választmányi ülésen

NEMES GYÖRGY JENŐ dr.
volt fürdőorvos

előadó ismertette a

budapesti ivókurák

hygiénás, gazdasági és szociális problémáinak nagy jelentőségét. A budapesti gyógyvizek energiáit nemcsak kimondottan a reumás megbetegedések gyógyitására lehet felhasználni, de mint történeti, hydrogeológiai és biopharmakológiai adatokkal és illusztrációkkal bizonyitotta: a belső megbetegedések egész sorában, sőt számos külföldi gyógyhely gyógyhatását is sokszorosan felülmulják. Kell, hogy a budapesti ivókurák klinikai fundamentuma megtörténjék, egy fővárosi balneológiai orvosi kar kialakuljon, idegen nyelveket beszélő, idegenforgalmi propagandához értő és a gyógyvizek értékével tisztában levő orvosok köréből, akik nemcsak betegeiknek használnak e gyógymódok előirása által, de fővárosunk és az ország gazdasági támaszává lesznek. Javasolja a leendő uj ivócsarnok mellé egy orvosi irányitószerv létesitését, hogy a nyakra-főre való ivásnak viszont gátat szabjanak. Szegény betegek ingyen ihassák a fővárosi gyógyvizeket.

A külföldi gyógyvizeket

is fölülmulja az Erzsébethidnál talált két uj forrás, amelyeknek gyógyhatása a mész, a rádiumemanáció és a kén együtthatásából tevődik össze. Mindkét forrás oly értékes, hogy a Salvátor, a Sultán és a Borszéki viz kiszoritásához fog vezetni, sőt, ami még nagyobb jelentőségü, teljesen pótolni fogja a wildungeni forrásokat, vagy a marienbadi Rudolf Quellét. A források vize nagy sikerrel használható a légutak, de különösen a vesemedence és a hólyag gyulladásos megbetegedéseknél, idült bélhurutnál, köszvénynél, asztmánál, szénaláznál, és a csalánkiütésnél. Ugyancsak kiváló hatásu a szervezetnek azoknál a megbetegedéseinél, amelyeknél fokozott mész-szükségletet kell kielégiteni, például áldott állapotban levő nőknél, serdülőknél, de nemkülönben a magas vérnyomásu betegek érgörcsének a megszüntetésénél. A források rádiumja a reumás bántalmak kezelését teszi lehetővé, mert csillapitja a fájdalmakat.

Harc a por, füst, köd ellen

Tiszta levegőt Buda-fürdővárosnak

Irta: Massány Ernő dr.
m. kir. főmeteorologus

Ha valamikor, ugy az elmult télen tapasztalhattuk a legjobban a reánk nehezedő és füstöt, port piszkot tartalmazó ködnek egészséget rontó, a munkakedvet és készséget csökkentő, kedvetlenséget keltő, idegesitő hatását. A ködnek eme kisérő jelenségei cseppet sem válhatnak előnyére olyan városnak, a melyet páratlan gyógyforrásai révén a földkerekség legirigylésre méltóbb fürdőmetropolisává fejleszthetünk. A gyógyuló betegnek, az üdülésre szorulónak elsősorban is friss, tiszta levegőre van szüksége. E nélkül a legcsodálatosabb erejü források sem érnek semmit, mert szervezetünkre gyakorolt balzsamos hatásukat a légzés utján tüdőnkbe kerülő fertőző parányok teljesen lerontják.

Amikor tehát »Budapest Fürdőváros Egyesület« a tél folyamán megrendezte a főváros füstje elleni védekezés céljából első vitaestélyét, ezzel rendkivül fontos mozgalmat inditott meg. Nyomban azután a Magyar »Mérnök- és Épitész Egylet« gépészeti- gyáripari és elektrótechnikai szakosztályán is elhangzott egy szintén értékes füst elleni előadás, a melynek következménye három vitaest is volt. Ezeken aztán kiderült, hogy a székesfőváros már évtizedekkel ezelőtt gondolt a védekezésre s e célból bizonyos rendeleteket is hozott, sajnos azonban nem bizonyultak elég hatásosaknak, egyrészt mert időközben elavultak, másrészt mert talán nem voltak eléggé energikusak.

Foglalkozott a füst- és köd kérdésével a »Hollós Mátyás Társaság«, de a »Magyar Meteorologiai Társaság« választmánya is, még pedig olyan értelemben, hogy a közel jövőre szakelőadást vett tervbe, a melyen a ködképződés okai és hatásainak kutatása terén eddig végzett megfigyeléseket, felállitott elméleteket összefoglalva, egyrészt megállapitsa a további teendőket, másrészt hogy eldöntse minő álláspontra helyezkedjék ebben a nagyfontosságu ügyben.

Igen komoly és biztató lépést jelent a végre megindult mozgalomban a Magyar Mérnök és Épitész Egylet gépészeti- gyáripari és elektrótechnikai szakosztálya által a mult héten alakitott bizottság, amely-

NE SAJNÁLJA
A LÁBAIT!
PÁR PERCES SÉTA
A Margithidtól
A RÓZSADOMBI NARDAI
VENDÉGLŐ, II. ker. KÚT-UTCA 13. sz.
Halászléje
KÁRPÓTOLJA
A RÖVID GYALOGÚTÉRT.

nek az lesz a feladata, hogy meteorológiai, bakteriológiai és más hivatalos tényezőkkel karöltve a hazai szenek felhasználásával kapcsolatban törekedjék a füst-kérdés megoldásának előmozditására. Ehez járul még, hogy már két év előtt ugy az »Országos Balneológiai Egyesület« mint a »Budai Társas Kör« szintén lándzsát törtek a füst, köd elleni küzdelem erőteljesebb megindítása érdekében.

Ha az itt felsorakoztatott egyesületek célkitüzéseiket egybeforrasztják, lehet végre némi reményünk, hogy a Budapestet évről-évre mind jobban fojtogató köd- és füsttenger áradata, ha el nem is apad, de talán elviselhetőbbé és az egészségre kevésbbé károssá s a Budapestre jövő gyógyulást és pihenést keresők számára kevésbbé ijesztővé válik. Ez első sorban is Buda érdeke. Ezért foglaltam össze néhány mondatban a több oldalról megindult s egy mederbe terelendő mozgalom utóbbi hónapjainak eseményeit. Budának látnia kell, hogy mi történik, látnia pedig azért, hogy a további eseményeket ezentul figyelemmel kisérhesse, ellenőrizhesse s többé ne engedje meg a köd és füst kérdés elapositását, vagy ujabb évtizedeken át való szundikálását.

Jobb közlekedést Budának!

Vettük a következő sorokat:

Hennyey Vilmos dr. nyug. államtitkár úr őméltósága tollából a „Budai Napló" április 8. számában megjelent cikkel kapcsolatban a következő sorok szives közlését kell kérnem:

Elsősorban is hálás köszönetem fejezem ki úgy az államtitkár úrnak lelkes ügypártolásáért, mint a hegyvidék ügyeinek is állandó lelkes támogatója, a Budai Napló-nak is ezen közérdekü téma számára való térengedés alkalmából.

Remélem, hogy közös erővel sikerülni fog a különböző gondolatok egybevetése által úgy a Székesfőváros, mint a minél praktikusabb közlekedési megoldásokra nagyon is rászoruló fővárosi polgárság érdekeit célravezető módon összeegyeztetni.

Az egyöntetű üzemkezelés elve a székesfővárosi közlekedési vállalatoknál azóta már megoldást nyert és a legjobb mederbe terelődött a dolog azzal, hogy a legavatottabb kezekbe, *Bárczi* Isván dr. volt min. úr kezébe került a vezetés. Most már csak pekuniáris kérdéseken fog mulni, hogy mily mértékben fejleszthető a közlekedés és mily mértékben engedhető meg az egyik tipusú közlekedési eszköz fejlesztése a másik rovására. Én bizom azonban abban, hogy földfeletti viszonylatban mégis csak az autóbusz-forgalom győz végül, igy tehát érdemesnek látszanék a kérdéssel minél behatóbban foglalkozni.

Ezen közérdekü kérdést karolja fel az államtitkár úr az alaptermészetét képező mélyrehatolással, mely kitüntető véleményezést a köz érdekében megköszönve, kötelességemnek tartom magamat némely jóakaratból eredő megjegyzéssel szemben is igazolni. Nevezetesen a 12.-es vonalat nem vindikálhatom a magam eszméjének, bár egyes javaslataimban a közérdek szempontjából bennfoglaltatott az is, miután a Rózsadombi Egyesület választmányi ülésein több izben hangoztatták e vonal szükségességét. Ez a vonal felolvasásom idején már üzemben volt, a többi általam javasolt és azóta részben már megvalósitott, részben állandóan sürgetett vonalkijelölés szükségszerüsége azóta megjelent újságközleményekkel igazolható. *Igy maga az élet igazolta* a tervezet praktikus voltát s feltételezhető ez alapon, hogy ha úgy a nagy nyilvánosság, mint az üzemi nagyvezérkar szakértői véleménye szelektálná és fejlesztené a dolgozat további javaslatait, úgy ez a minden oldalról általános érdeklődéssel kisért fontos közérdekü kérdés közmegnyugvásra volna rendezhető. Nekem részletesen kidolgozott grafikus terveim vannak úgy a leközölt belterületi, mint a főváros perifériáinak közlekedésére nézve is, amelyeket kivánság esetén részletes tárgyalás alá lehetne venni. Hogy pedig az összes érdekek méltányos összehangolása képezte javaslati előterjesztésem vezéreszméjét, annak legjobb bizonysága az a hármas jelmondat, mely a főgrafikonon szembetünően feltüntetve, markánsan jelzi célkitüzéseimet. Ezek a következők:

„Uj jövedelmeket a Székesfővárosnak!"

„Uj munkaalkalmakat a népnek!"

„Uj kényelmi berendezéseket a székesfőváros és környéke lakosainak!"

VILLLA- ÉS TELEKTULAJDONOSOK SZÁMÁRA
DRÓTKERITÉST
KARTELENKIVÜLI, KISIPARI ÁRON
Vas- és faredőny, autogén hegesztés és vágás, sodronyszövet és ágybetét készités
Vállal
Ifj. HOLL GYÖRGY
PESTHIDEGKÚT
REMETE ÚT.

Mindennemü
háztartási és épület-vasáru
BIEBER VASÜZLET
I., Böszörményi-ut 13/15.

Krónika

A játékkaszinó tervét „lepasszolták", pedig idegenforgalmi szempontból *Exner* Kornel dr. államtitkár nagyhorderejü elgondolása alapján csak előnyöket jelentett volna.

Téli hullámfürdőt terveznek a Szent Gellért-fürdő télikertjében.

Az öt budai kerület nagysága hektárokban a következő: I. ker. 234.51, a II. ker. 907.23, a III. ker. 3645.47, a XI. ker. 3018.24, a XII. ker. 2611.46, tehát a budai rész területe összesen 10416.91 hektár.

A legujabb ivókurát nyujtja a Gellérthegyi sziklatemplom alatt furt új gyógykút, melyet most foglalattal látnak el és tetőt emelnek föléje, mely munkálatokat a Gellért-tér rendezésével kapcsolatban intézik el.

A Zárda-utcai kath. székház építési munkáit május elején megkezdik.

A Kútvölgyi út kiépítése megindult *Osszoly* Kálmán biz. tag. sürgetésére. Ugyancsak átépitik a Hidegkúti útat, amely június végéig el lesz zárva a forgalom elől.

Kelenföldi küldöttség Csilléry András dr. vezetésével tisztelgett a polgármesternél e hó 1-én és a Kelenföld régóta hangoztatott kérelmét sürgette meg, elöljáróságot és szülészeti kórházat kérve.

A Kartonnyomó Ipar óbudai gyárát rövidesen üzembe helyezik. Az új ügyvezető *Dános* Imre igazgató lesz.

A „Zene" című szoborművet, Margó Ede alkotását a Gellérthegy északi oldalán helyezik el.

Az anyakönyvi kivonatok után a főváros mérsékelt díjat akart szedni, de az elöljárók értekezlete a rossz szociális viszonyok miatt elállt ettől a tervtől.

Az öreg síkló utolsó öreg kocsija április 8-án döcögött fel utoljára a Várba. Másnap már a „nagy idők tanuja" helyet cserélt a technika mai színvonalán álló utódjával.

Meg akarják menteni a Tabán egyes házait a lebontástól a háztulajdonosok, muzeális értékünek fémjelezve azokat. Búcsújárás van érdekükben a városházán.

Nyolcszázhetvenhét budai utca közül az I. ker. 130, a II. ker. 186, a III. ker. 173, a XI. ker. 190, a XII. ker. 108 utca van.

A negyvenhat budai tér közül 17 van az I. kerületben, 12 a II. ker.-ben, 10 a III.-ban, 6 a XI.-ben, 1 a XII.-ben.

Uj gyógyszertárat kap a Krisztina körút és a Sárbogárdi út.

A budai r. k. egyházközségek május második felében választják meg tanács- és képviselőtestületüket.

Utépités miatt elzárták az óbudai Szentendrei út römaifürdői részét néhány hétre.

A városfejlesztő bizottság Buda fürdőivel foglalkozva — a *Budai Napló* 25 év óta megirt cikkeit használta fel — a forrás megnevezése nélkül.

Nagyasszonyunk sziklatemplom bizottsága, amely a Szent Gellérthegyi barlangtemplomot alapította és a Pálos-kolostor létesitését elő. készítette, önálló egyesületté alakult ünnepies keretek között.

A Vár — Tabán — Krisztinavárosi Ifjú Demokrata Szervezet előadóestjén e hó 4-én este a „Claridge" vigadóban *Gárdos* Dezső igazgató elismerést aratva azt fejtegette, hogy: — „Lehet-e az embert boldoggá tenni?"

Lezárták a Budaörsi-út egyrészét, mert betonburkolatot kap és április közepéig vagy a Törökbálinti-út — Németvölgyi úton, vagy pedig a Poprádi-út — Horthy Miklós úton történik a közlekedés.

Budavár háziurainak és lakóinak névjegyzékét 1714. évből érdekes füzetben állitotta össze dr. Völlick Brunó.

Az „Érdekes baka" c. operettet mutatja be ápr. 22-én a Kisfaludy Szinház Galetta Ferenc rendezésében.

Az I. ker. Iparoskör Budavár 1849 május 21.-i megünneplésére nagyszabású propagandát indit.

Az első női asztalostanonc Budán szabadult fel. Ocsenás Jánosné a neve. Dicsérettel avatták segéddé a Győri úti műhelyből.

A budai közmunkáknál csak három budai cég kapott megbizást. A tizenkét pesti vállalat ujra lefölözött mindent!

Buda a középkorban címmel öt nyelvű értékes müv.-szi emlékkönyv jelent meg *Horváth* Henrik dr. egy. m. tanár szerkesztésében.

A hetvenéves Budapest fejlődését érdekesen mutatja Illyefalvy I. Lajos, Budapest statisztikai hivatala jeles igazgatójának most kiadott zsebkönyve.

Élvezetes
RUZICSKA PÁL
kenyér és péksüténeye
Gyár: **I., Horvát-utca 29.**
Uj fiók: **II., Margit körút 103.**

Olcsó öröklakás-akciót
inditottunk! Budapest legelőkelőbb kertvárosában, a Lenke-út és Fadrusz-utca sarkán 1 szobás, 1, 2, 3 szoba-hallos összkomfortos, délifekvésü, névre telekkönyvezett öröklakásokat épitünk.
Biztos tőkebefektetés! Bérbeadásnál kamatjövedelmét megkétszerezheti! Külön 5000 pengös jutalom!
Budapest
RIVIERÁJÁN
a Gellért-fürdőnél, a Mányoki-út 7. alatt ujabb társasvillát épitünk, a Batthyány-ősparkra nézö, délifekvésü, olcsó fixárú 2, 3, 4, 5 szobás, páratlanul értékes öröklakásokkal.
CENTRUM
Házépitő Vállalat
Horthy Miklós-ut 9. Tel.; 693-01.

Dreher-Mauls
husvéti csokoládé tojások

— **Budapest Székesfőváros Elektromos Müvei**

figyelmezteti a lakást változtató fogyasztóit, hogy a költözések nagy tömegére való tekintettel a folytatólagos áramszolgáltatást csak az esetben tudja biztositani, ha a fogyasztók a költözködést

legalább két héttel előbb

személyesen jelentik be az Elektromos Müvek Bejelentési osztályánál:

A NEMZETKÖZI VÁSÁR vezetősége most tette közzé teljes listáját azoknak a kedvezményeknek, amelyek a vásár kiállítóit megilletik. Az érdekes összeállitás kiterjeszkedik a gazdasági élet minden részére, a devizakedvezményektől a kedvezményes reklámozási lehetőségekig, igy például bizonyos árukat deviza-beszolgáltatási kötelezettség nélkül lehet exportálni. A szállitási és fuvardijkedvezmények 10-15%-ig olcsóbbitják meg a rendelések leszállitását. A vásár területén rendszeres póstaszolgálat lesz és 40 pengőért minden kiállító standjára külön telefont szerelnek. Táviratokat 20% kedvezménnyel továbbitanak. Április 1-től május 15-ig a hirdetővállalatok 20—30%-os kedvezményt adnak a vásár kiállítóinak. Naponta 3 órán keresztül rádió-üzeneteket közvetitenek a vásár területéről. A vásári cimiroda a kiállitás propagandájának kimélyitése céljából 100.000 belföldi és külföldi kereskedő cimét tartja nyilván. Lesz a vásáron vezető- és tolmácsiroda, ruhatár, vendéglő, fodrász és állásközvetitő, ezenkivül lakáskiutaló hivatal.

Saját szőlőbirtokának termését árusitja Kalmár János, a gróf Csáky uradalom ny. főintézője, I., Krisztina-tér 8. szám alatt s az üzletet fia, Kalmár József, szintén volt uradalmi intéző vezeti. Ez a körülmény is bizalommal töltheti el azokat, akik valódi tokajhegyalja-mádi borokat vásárolnak náluk. Különösen kitünőek 2—3—4 és 5 puttonyos palackozott aszú-boraik, továbbá elsőrangú száraz és édes szamorodnik.

VALÓDI TOKAJHEGYALJA-MÁDI
BOROK KIMÉRVE ÉS PALACKOKBAN
KALMÁR JÁNOS ny. uradalmi főintéző
SZŐLŐGAZDASÁGÁBÓL
Saját kezelésben.
I., KRISZTINA TÉR 8. Gellérthegy-u. sarok.
Vezető: KALMÁR JOZSEF
TÁJÉKOZTATÓ ÁRAK:
Édeskés szemorodni - - - 80 fill.
Édes szemorodni - - - - 90-110 „
2-3-4-5 puttonyos mádi aszúk 110-300 „

Fityfirity

Irta: Kiss Menyhért

Kérem, ne gondolják, hogy egy ló, kutya, macska viseli e különös nevet. Nem ló, kutyus vagy cica, hanem Muth Gréte kisasszony, kinek olyan előkelő neve ez, mint V. Lusta Lajos francia királynak, az utolsó Karolingnek, vagy IV. Együgyü Károly francia királynak, vagy Dadogó Mihály bizánci császárnak, vagy a falumban Pipás Korpa Magdolnának. Hogy e történelmi nagyságok e diszes előneveket miért kapták, az benne van magában az előnévben. V. Lusta Lajos bizonyára nem volt oly fürge, mint Márta a bibliában, vagy az egér a szalonna körül. IV. Együgyü Károly elméje valószinüen nem versenyzett I. Napoleonéval. Dadogó Mihály bizánci császár nem beszélt oly simán, mint a Nemzeti Szinház hősszerelmese. És Pipás Korpa Magdalénára diszneve azért ragadt rá, mert egész nap lógott a makrapipa az agyarán. Mikor Muth Gréte kisasszony, mint uj nevelőnő Hohenburg Ernesztin grófnő társaságában megérkezett Késmárkra és egy negyedóráig társalkodott a ház urával és urnőjével, az a negyedóra volt ama történelmi pillanat, mikor az öreg Késmárky dühösen, ingerülten igy támadt rá Ernesztin nagynénjére:

Na, tantikám, egy acélba öltöztetett Brünhildát, vagy egy sziszegő Ortrudot vártam s te hoztál egy mitugrász inci-finci fityfenét a.. azaz, bocsánat, egy Fityfirityet.

Az öreg Késmárky ugyanis néhány kérdést intézett Gréte kisasszonyhoz, megkérdezte: hogy hogy is utazott az én unalmas nagynénémmel, a délibáb, és a csikósok hazájába? Gréte szeliden felelte, hogy jól. A grófnő az I. osztályu fülkében fölváltva szivarozott és horkolt, ő meg egy török katonatiszttel beszélgetett az Islamról, a többnejüségről s a nők választói jogáról.

— Ejha, kisasszony ily korán kezdi a politizálást?

— Nem kérem, én nem a politikai választójogról beszéltem a fess török kapitánnyal, hanem arról, hogy önálló férjválasztó joga tulajdonképen csak a szabad pályán müködő nőknek van. Ezek a nők valakit megszeretnek, azt kiválasztják és férjül veszik, akkor is, ha nincs állása, akkor is, ha van. De rendesen olyat választanak, akinek nincs. A választó nőnek azonban van és ha pénze is van, ami nem mindig van, akkor kifizetheti a férje legénykori adósságait, ami mindig szokott lenni. Régebben a férfiak megvették a lányokat és gondoskodtak az ellátásukról, még a szülők gyerektartási költségeit is busásan kifizették. Most azonban a nők politikai és gazdasági felszabadulásának korszakában ez forditva történik. A nők veszik meg a férfiakat, de zsákban macskát vesznek és rossz vásárt csinálnak. Az öreg Késmárky gunyosan mosolygott s hogy Gréte szociálpolitikai fejtegetésének elébe vágjon, föltette a mindennapi kérdést, na, kislányom, ugy-e fájt elhagyni a szülői házat?

Gréte szemlesütve, halk eltünődéssel adta meg a választ: a leányliceumban a német nyelvből és irodalomból meg szoktam bukni, mivel hajlamaim a természettudományhoz vonzottak. Erre a papa azt mondta, hogy jó lesz ha egy kis német nyelvgyakorlatra elmegyek Magyarországra, Késmárkra, Ernesztin grófnő kérésére annál szivesebben küldtek el hazulról, mivel ez évben négy nővéremet házasitják odahaza s attól tartottak, hogy a balsors engemet is utolér és én is pártába kerülök. Az öt leány kiházasitásának örömei és terhei alatt a papa összeroskadt volna. Hát hogy szegény papa össze ne roskadjon, ezért boldogan egyeztem bele, hogy eljövök Magyarországra nevelőnőnek.

Ez mind nagyon szép és megnyugtató, hogy a tanti egy olyan német kisasszonyt hozott el, ki éppen a nyelv és irodalomból szokott megbukni s itt készül el a javitóvizsgára, csakhogy idehaza ugy beszélték meg, hogy azért küldtek ki Ernesztin grófnőt Bajorországba, mivel a német birodalomnak e déli részében a legmegbizhatóbbak a német kisasszonyok, igaz, hogy nagy a lábuk, szivesebben hordanak szeges cipőt és turistazsákot a hátukon és vastag Baedeckert a zsebükben, mint ruzst az ajkukon, ékszereket az ujjaikon, mint teszem föl a francia kisasszonyok. Még azt is kikötötték a családban, hogy az uj nevelőnőnek nem lehet a legalacsonyabb népi rétegekből származnia, nem azért, mintha imádnák a demokráciát, mint a század legnagyobb politikai vivmányát, hanem elveik teljes fenntartásával azért, mert jobb családból való kisasszony tud bánni az evőkanállal, nem kotnyeles, nem dugja bele mindenbe az orrát, nem akar mindenáron férjhez menni, nem kezd ki a család valamelyik férfi tagjával, hanem minden asszonyi fifikájával abban munkálkodik, hogy Évikét összeboronálja Sebessy Sándorral, s közben Évikét megismerteti Goethe és Schiller nyelvével, hogy amikor felmennek Bécsbe nászutra, a 9-es közös huszár felesége, Ernesztin grófnő osztrák rokonainál ne viselkedjék ugy, mint a portici néma három felvonáson át, ne kompromittálja a német nyelvet, mely Bécsben nemcsak a társasági érintkezésnek, hanem a közös huszártiszt hivatali boldogulásának is kulcsa.

Az öreg Késmárky bosszankodott, amikor a feleségének megjegyezte, hát lehet, hogy én rossz ismerője vagyok a női léleknek, ti asszonyok jobban ismeritek egymást, de amint erre a torzonborz haju, lesütött szemü, selypitő alamuszira nézek, az az érzésem, hogy az Ernesztin nagynéni nem ütötte meg a főnyereményt, mikor ezt a kisleányt idehozta. Attól tartok, hogy zsebrevágja a lányom vőlegényjelöltjét. Késmárkyné föllángolt arccal, dühösen tiltakozott, ti férfiak mindig gyanusitotok, az angyalban is ördögöt kerestek s azt hiszitek, hogy a nők egyebet sem tudnak, mint intrikálni s mások vőlegényjelöltjét elkonfiskálni. Hát meglátod, hogy tévedsz, hiszen ez a Gréte olyan szelid, hogy nyugodt lélekkel fölölthetné magára a karmelita apácarend fátyolát. No te dörmögő vén medvém, vonulj vissza barlangodba és várd meg türelmesen a történendőket. Csalódni fogsz...

Hogy a nők mily kitünő lélekelemzők, s hogy a férfiak milyen ostobák abban, hogy belelássanak a fiatal lányok titokzatos lelkébe, ennek bizonyitására bemutatom Muth Gréte kisasszony naplóját, melyet egyévi késmárki tartózkodása után irt, azon az estén, amikor a ház urnője tudomására hozta, hogy huszonnégy óra alatt ki kell hurcolkodni a kastélyból minden szivmegindító bucsuzás, köszönés nélkül. Ez az érdekes naplórészlet igy szól:

Kedves kis naplóm, ma utoljára irok beléd, a Késmárky-család kastélyában. Mert Őméltósága tudomásomra hozta, hogy tovább nem reflektálnak szolgálataimra s ha nem akarom, hogy egy skatulyába becsomagolva mint érték nélküli mintát továbbitsanak Németországba, akkor legyek szives saját jószántamból szedelőzködjek, pakkoljak és szijazzam össze kofferemet, mert a Pista hajnalban kivisz a vasuti állomásra. Tulajdonképpen nem értem a Késmárkyné haragját, ez a harag teljesen megokolatlan és érthetetlen, csak annyi igaz, hogy ő arra kért, hogy Évike leányát segitsem összeboronálni Sebessy Sándor főhadnaggyal. Másnap Évike azonban az ellenkezőre kért föl, arra tudnillik, hogy boronáljam össze Perjéssy Palival, aki gyönyörü fiu, diszkoszdobó és galamblövő és adótiszt a helyi magyar királyi adóhivatalnál. A méltóságos asszony a hivatala miatt utálta, de az Évike a fekete szeme és a turbékoló hangja miatt imádja a Palit. A család oldalági tagjai azt is tudomásomra hozták, hogy Évikét azért kellett volna Sebessy Sanyival összeboronálni, mert a fess Sanyinak egy kastélya és akörül pár ezer hold földbirtoka van. Bevallom, hogy elméletben mindig szegény emberhez akartam feleségül menni s megvetettem az anyagiasan gondolkozó nőket, akik számitásba vették, a férjjelölt állását és vagyoni viszonyait. És különösen bün azt tekintetbe venni Sanyival kapcsolatban, aki ha nőnek született volna, a milói Vénusz szobrát róla faragták volna ki, de sokkal jobb nekem, hogy férfinak született és nem szobornak és hogy kackiás, pörge bajuszt, göndör hajat, vörös nadrágot, hosszu kardot s ötezer női imádónak szivét vonszolja magával, mikor Késmárk terén végig muzsikál sarkantyujával és köszön jobbra és köszön balra és akire rátekint, annak hangosat dobban föl a szive. Mit tesz az ilyen esetben egy jólnevelt uri nevelőnő? A szerelem mellé áll, én is az Évi szerelme mellé álltam s közben bevallom neked naplóm, hogy nem a kastélyért és a háromezer holdért, mert ez aljas dolog lett volna, hanem tisztára azért, mert szebb férfit még nem láttam, én megostromoltam a Sanyi szivét. Igaz hogy nekem nincs kastélyom, csak a papának egy kétemeletes háza Karlsruhében, a város legvégén és ezen két emeleten öt lánynak és öt vőnek kell majd farkasszemet nézve megosztozkodni. Igaz, hogy kislány koromban gyakran álmodoztam egy tó partján fekvő kastélyról, toronyról, fehér lovakról s a szökőkut melletti rikoltozó és fehérkeztyüs inasokról.

De bevallom, hogy ha Sanyinak semmije sem lenne, csak az egyetlen szál kardja, akkor is hozzámennék, mert belelőni a tükörbe hajnalfelé a kávéházban, ahogy ő tud, s a pofarakat ugy vágni a padlóra mulatás közben, hogy abból többé emmerfia ne ihasson, ahogy ő tud, igy

Husvét
egykor és most

Ezerkilencszáz év misztikus távolából ragyog felénk a Kereszt a szeretet parázsló biborával, a hit vakító fehérségével, a remény örök zöldjével. Hirdeti nekünk, a trianoni keresztrefeszitetteknek, a holnapra kétségbeesetten meredőknek, hogy az igazság él s ha nagypénteken keresztre is feszitik, harmadnapon feltámad. Nem vész el a mi nemzetünk sem. A nemzet él. S él a nemzet igazsága. Csak ne legyünk hitetlenek, ne legyünk gyávák, ne legyünk Krisztustalanok. Engedjük bezuhogni lelkünkbe a husvéti fényt, szivünk pedig gyüjtse össze a megváltó energiák izzását, a kezünk simogasson, a szemünk megbocsásson s akkor az Isten lehajol fölénk, a boldogság utjára vezérelve bennünket. Ezt az allelujás boldogságot őszintén kivánjuk minden kedves budai családnak — a magyar feltámadás husvéti tényözönének hajnalán.

*

Egy angol utazó, ki 1814-ben járt nálunk, ezt az ünnepet szóról-szóra igy irja le: »A jelenet főleg az erősség felé néző lejtőn szép. Az egész hegyet néptömegek lepték el, csak a szélén látszik itt-ott földjének egy-egy darabja. Szakadatlan sokaság kapaszkodik fel a kigyózó ösvényen s a hegy, melyet egyfelől a Dunára néző meredekségek, másfelől a szőlők határolnak, alig képes a feltóduló tömegeknek helyet nyujtani. Alig álltunk egy pillanatig, máris ezreknek sokasága tolt tovább bennünket akaratunk ellenére. Jó messze voltunk a helytől, amelyet jobban meg akartunk figyelni. Itt szekerek álltak, megrakva bor és serhordókkal, körülöttük száz fürge kéz és száz szomjas torok foglalatoskodék: ott sátrak, melyek alatt mézes kalácsért civódtak; emitt sátrak, hol pipákat, olvasókat, játékszert, képet, fésüt és gombot árultak; amott bódék, hol sorsjátékra tettek, másutt asztalok, hol kövér ürüsültetket találtak s nem egy üveg budai óbort ürítének. Mindezekhez járultak a sihederek, kik világos nappal tüzmüveket szórtak a légbe; öreg emberek, kik görnyedezve éveik sulya alatt s elmámorosodva a bortól alig birtak hazavánszorogni; anyák, akik ünnepiesen öltözött leányaikat pirongatták, mivel ruhájuk és szoknyájuk össze volt taposva és szennyezve; koldusok, akik alamizsnáért kiáltoztak, s keményszivüek, akik nem hallgattak a kiabálásokra„ mindez a legtarkább változatossággal keverve és összeszorulva, olyan látvány, melyet alig lehet leirni«.

Buda és Pest
Mátyás király idejében
Lechner Jenő dr. előadása

A budai írók és művészek Hollós Mátyás társaságának legutóbbi előadó ülésén a Gellért szálló hangversenytermében nagyszámú és előkelő közönség előtt mutatta be Lechner Jenő dr. építőművésztanár, lapunk régi lelkes munkatársa és krónikása azt az érdekes világot, melynek ő *Buda és Pest Hollós Mátyás korában* címet adta. Vetitettképek gazdag sorozatával rekonstruálta Óbuda, Buda és Pest középkori képét Mátyás király idejében, egykorú leirások, régi metszetek és a múzeumainkban őrzött faragványok, valamint a még ma is fennálló müemlékek és töredékek bemutatásával. Ismertette a nagy király egyéniségét, politikai és kulturhistóriai jelentőségét, mely akkoriban egész Keleteurópa közművelődési centrumává tette Magyarországot annyira, hogy még Moszkva is az ő udvarából kapott építőmestereket és képzőművészeket. Fényes rezidenciája a budavári világhirü várkastély volt, amely a IV. Béla által épitett váracskából Róbert Károly, Nagy Lajos és különösen Zsigmond király áldozatkészségével épült ki, majd Mátyás király nagy művészetszeretete egészitette ki az egész világon irigyelt fejedelmi palotájává.

Lechner Jenő ismertette a palotának még ma is látható falmaradványait, felvonóhidas kapuinak ma is még felismerhető részleteit és az új királyi palota építésekor előkerült faragványokat, az akkori ásatások eredményeit. Bemutatta dr. *Lux* Kálmán rekonstrukciós rajzait, amelyek a rendelkezésre álló adatok alapján készültek és hü képét nyujtják a várkastély középkori állapotának.

Bemutatta Lechner Mátyás király most feltárt vadászkastélyának romjait a Hidegkúti úton, majd körsétára vezetett a Várban, ahol még nagyon sok láható nyoma van a Mátyás korabeli építőművészetnek. A budavári koronázó templom déli tornyát Mátyás király építette. A templomot a török hódoltság idejében főmecsetül használták, azért pusztult el középkori berendezése. Az iskolatéri öreg torony az egykori domokosrend csúcsíves templomához tartozott, melynek szentélyzáradéka és csonka diadalive még ma is felismerhető a Halászbástyán. A törökök teveistállóul használták, amint azt a nem régen itt feltárt tevecsontok is igazolták. Díszes csúcsíves templom állott Mátyás idejében a helyőrségi templom helyén is, zömök toronytömbje az előcsarnok szép csillagboltozatával még ennek a régi templomnak maradványa. A többi ép úgy áldozatává vált az 1686-iki ostromnak, mint a királyi várkastély. Az Uri utcában egy csonka faltömb jelöli az egykori Mindszent templom helyét, a Dísz téren állott Szt. György templomból és a várszínház helyén állott ferencrendi templomból hírmondónak sem maradtak kőrészletek, ha csak nem ezekből való töredékek azok, amelyek a Halászbástya muzeumában láthatók és hovatartozásuk meg nem állapitható. Végül a vár polgári épitkezéseinek maradványait mutatta be az Uri utca és Országház utca kapualjaiban és régi udvaraiban.

Ismertette azután a középkori *Óbudát*, ahol Mátyás király idejében még állott a királynői vár, a mai királyhalom helyén, melyet Nagy Lajos épitett és utóljára Mátyás király anyja, Szilágyi Erzsébet lakott benne. Az óbudai prépostság híres szép templomának romjait egykoru metszetek ábrázolák, portikuszának díszes kőlábazata a református lelkészlak pincéjében ma is látható. Bemutatott néhány középkori templom alaprajzot, melyeket épitkezések alkalmával fedeztek fel. Óbudán és Mátyás király korában még feltétlenül fennállottak.

A *Margitszigeten* ismertette a most rekonstruált premontrei kápolnát, szt. Margit domokosrendi zárdatemplomának és a ferenciek szt. Klára templomának romjait és történetét.

Lechner azután átkalauzolta hallgatóságát Pestre, melynek körbástyái Mátyás király idejében épültek s amelyek utolsó városkapuját egy nádor korabeli festmény őrizte meg számunkra. Pest középkori épületeiből már csak a belvárosi templom áll, melynek déli tornyában még felismerhető egy románkori falmaradvány a 800 év előtti templom hajóból, csúcsíves szentélye Zsigmond idejében épült. Csúcsíves templom állott a ferencrendiek templomának helyén is, szomszédságában palotája volt a királynak, amint azt az itt fenn maradt reneszansz kőtöredék is igazolták. Középkori templomok állottak még az angolkisasszonyok, a mai városháza és a mai egyetem helyén, utóbbiak a hódoltság alatt török mecsetekké épültek át, melyeknek képeit régi metszetek őrizék meg.

Lechner Jenő dr. előadásának befejezéséül bemutatta a fővárosi múzeum elhelyezésére vonatkozó elgondolásait is, a várbeli mai előljárósági épületben, amely maga is XVIII. századbeli müemlékjellegü épület és kevés átalakitással alkalmas és hangulatos keretül szolgálna a főváros értékes gyüjteményeinek. Bemutatta *Ferenczi* István *Mátyás-szobor tervezetét*, melynek megvalósitása mintegy 100 évvel ezelőtt meghiúsult és mindmáig megvalósitatlan maradt. Hangsulyozta történelmi emlékeink és nagy férfiaink kultuszának nemzetnevelő jelentőségét és reklamálta a hivatalos köröknek ebben az irányban való tervszerü kezdeményező munkáját. A nagyszámú előkelő közönség az előadást nagy tetszéssel fogadta.

RÉGI
SZÉP VERONIKA
VENDÉGLŐ
I., HIDEGKUTI-ÚT 20.
Naponta halászlé baranyai módra.
POMPÁS KERT
Tulajdonos: vitéz BARANYAI JÓZSEF
TELEFON 577-96.

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Az elhanyagolt Rómaifürdő
A Nemzeti Stadion igazi helye
Kézdi Kovács László cikke

Értékes és nagyon figyelemreméltó *Kézdi-Kovács* László, a nagyszerű festőművész, a Római-fürdőtelep Egyesület elnökének kitünő cikke az „Egészség“ cimü folyóiratban, amelyben értékes érveléssel lándzsát tör a Stadion egyetlen helyes megoldása, a minden tekintetben megfelelő *rómaifürdőtelepi* elhelyezés mellett. Kiemeli, hogy Budapest legszebben fekvő legfestőibb, istenáldotta része az óbudai Rómaifürdő. Az Isten megáldotta, — irja — de az emberek s különösen a főváros vezetősége vajmi keveset törődnek vele . . .

Most néhány éve újra éledt Budán

a Stadion-mozgalom,

melyet *Buday* Gyula testnevelési tanár az Orsz. Közegészségi Egylet ülésén ismertetett. Örömmel olvastam ezt az ő okos és szépen indokolt elgondolását, melyben elsősorban agyonüti a pesti Zuglóban fölmerült Stadionhelyet, ezt a szüklátkörü rémszülöttet. Ezt iteli el *Gerlóczy* Zsigmond dr. is egyik felszólalásában e szavakkal: „Azért, mert a székesfővárosnak van egy telke Zuglóban, általában poros helyen, mely a szél következtében a lehető legkedvezőtlenebb, a szél odaviszi a port, a füstöt, azért nem szabad már most hangulatot kelteni a Nemzeti Stadionnak ezen a zuglói területen való felállitása mellett. Egyedül és kizárólag Buda jöhet itt tekintetbe“ . . .

Buday tanár emliti Budán a Vérmezőt, Kelenföldet, hogy végül az óbudai Kaszás-rétet találja legideálisabbnak a Nemzeti Stadion helyéül. Csak éppen a Rómafürdő nem jutott eszébe, pedig az ősi római Stadion erre figyelmeztethette volna. Buday tanár szerint a Kaszás-rét óriási előnye az ott takadó Árpád-forrás, állandóan 21 Celsius fokos vizével, mely naponta 3880 köbméter vizet termel. Ha a Stadion itt épülne fel, — úgymond — a Stadion önálló vizvezetékkel való ellátásával évenkint 300,000 pengő megtakaritást érne el. Buday számitásba veszi még az evezőssport részére a közeli Dunát, a környékező hegyeket a sielés és ródlizás számára. Külön hangsúlyozza, hogy a Táborhegy lábánál elterülő Kaszás-rét a főváros legüdébb, legtisztább levegőjét kapja.

Buday tanár javaslatát a népjóléti miniszter is magáévá tette, megjegyezve, hogy: „A Stadionnak igényelt területet övező vidék természeti szépségénél és sik voltánál fogva épitkezésre kiválóan alkalmas és kétségtelen, hogy különösen az óbudai Hungária-híd megépitésével, a könnyű megközelithetőség révén, csakhamar értékes villateleppé fejlődnék és a város egy szép részlettel gazdagabbá válnék . . .“

Mit szóljon ehhez a Római-fürdőtelep?

Ott már 30 év óta szép villatelep van, meg ott van az összekötő Ujpesti-híd is, megvannak az összes közlekedési eszközök, a Stadion közvetlen a Dunapart közelében épithető fel (nem félórányira a Dunától, mint a Kaszás-réten), megvan a sokkal dúsabb melegforrás, itt vannak a szomszédos hegyek, erdők, bányák. És

ÉPITKEZÉSI és KERTÉPITÉSI ANYAGOKAT
OLCSÓN SZÁLLIT
OBERMEYER TAMÁS
FUVAROZÓ VÁLLALATA
II., FILLÉR-UTCA 4.
Saját kő-, söder- és homokbánya

Németvölgyi-út és Mártonhegyi-út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség. Lefoglalható: Katona-Székely és Molnár épitészmérnökök irodájában. V., Személynök-utca 9—11. Telefon Automata 298—29 és 225—59.

énekelni, ahogy a cigányra ráborulva rekedt hangján ő tudja suttogni, hogy csak egy kislány van a világon, ezt senki nem tudja utána csinálni az öreg német-római összbirodalomban. Az is tetszik nekem, hogy szemben az otthoni férfiakkal, a Sanyi bajuszos. Nem igaz, hogy a bajusz a csóknál akadály, sőt. Elismerem, hogy üldöztem a szerelmemmel a Sanyit, mert ha nem üldöztem volna győzni sem tudtam volna. Megmutattam egész lelkemet, hogy lássa, hogy mit veszitene el, ha eldobna. Más egy fürtöt ád a hajából az imádott férfinak, én levágtam derékig érő hajamat és divánpárnába foglaltam egy félkiló lószőrrel feltöltve s aranyszálakkal himeztem a kék selyemre: Álmodj aranyhajam zuhatagán . . . !

Mikor éjjel zenét adtak a cigányok, a setétben Évi ablaka alá sorakoztak; erre kiszóltam az ablakon, hogy ideide az ablakom alá, zenész urak, itt van az én hálószobám . . . A Sanyi nevetett a sötétben, Évi, mikor Perjéssy neki hozta fel a bandát, egy gyufát gyujtott, hirtelen eloltotta és a paplan alá bujt. Én azonban gyertyát gyujtottam és kinyitottam az ablakot és kihajoltam rajta és véletlenül az arcom találkozott a Sanyi arcával. Hogy két arc ilyen találkozása mit vált ki cigánykiséret mellett, azt naplócskám neked sem sugom meg. De ennél az éjjeli zenénél jöttem rá, hogy a magyar nyelv sokkal kifejezőbb, mint a német, mert én három szóvval fejeztem ki érzelmeimet: Ich liebe Dich, a Sanyi azonban csak egyetlen felséges szóval: Szeretlek . . . És ezzel az egy szóval ugyanannyit mondott, ha nem többet, mint én a hárommal.

Azonban egy kis incidens zavarta meg ezt az ártatlan idillt; Sanyi hátrakiálltott a nevető cigányoknak: Azt a fekete hét ördögét a Fáraótól elfajzott csokoládépofátoknak mars hátra a tuják közé, mikor én a menyország angyalát ölelem . . . Erre nagy dérrel-durral felpattantak az ebédlő ablakai és Késmárkyné hangja sivitott ki: Kantin, vagy zenészlokál ez itt? Takarodjon azonnal ez a részeg dorbézoló banda különben a cselédeimmel dobatom ki . . . Reggel ugyanezt a felhivást intézte hozzám is, csak diplomatikusabb fogalmazásban. Ha Sanyi Évivel csókolódzik, Késmárkyné nem botránkozott volna meg. Sőt, azt is elfeledte, hogy száz évvel ezelőtt ő is igy főzte meg az urát. Sőt. Én a kocsival nem az állomásra, de Sanyihoz hajtattam. Ott éles és hosszu sikollyal a padlóra vetettem magamat és elájultam, miközben ezt kiáltoztam: Sanyi miattad kidobtak Késmárkyék a városcába, itt fekszik vérző tetemem . . .

Egy hordó vizet öntöttek rám Sanyi meg a puccere, de elhatároztam, hogy addig nem ébredek fel, mig Sanyi meg nem kéri a kezemet. Egy óráig kibirta, de akkor mennie kellett a kirukkoláshoz, a huszártrombita lázasan trá-rá-zott, beszüremlett az ezredes pattogása s én a padlón hevertem zilált hajjal néha nyávogó sirást hallattam és hörögtem. Ekkor vad és szörnyü káromkodás után Sanyi megrázta a vállamat: »Térj magadhoz Fityi, elveszlek feleségül«! Most már kinyitottam szememet, felültem és azt rebegtem: az más . . .

A tisztek köréből értesültem, hogy Fityfirity roppant szigoru erkölcsü fedhetetlen eráris dáma lett, kinek jelenlétében egy kétes szót nem lehetett kiejteni s a serdülő leányai mellé Angliából hozatott nevelőnőt. De később mégis megszerette a fuzsitus, szeleburdi, gézenguz, régi Grétét és elvállata az: »Önhibájukon kivül szerencsétlen sorsra jutott fiatal leányok karitativ egyesületének« védnökségét. Mikor az Egyesület vezetői megválasztását tudomására hozták, zsongó emlékek illatával telt meg Őméltósága lelke s miközben bodor füstkarikákat eregetett, halkan maga elé dudolta: »Amit az ember egyszer elfelejtett, az mintha nem is történt volna meg . . .«

Tóth Géza:

Ne szomorkodj . . .

Ne szomorkodj édesanyám,
hogyha korhely lettem,
hisz' terem az ibolyák közt
csalán is a kertben.

Drága könnyed a szivemnek
most már mit sem érne,
hisz' egy feslő fehér rózsa
régen összetépte.

El-elmentem . . .

El-elmentem olykor-olykor
kis kaputok mellett;
tőlem ezt a boldogságot
mért is irigyelted?
Akor is csak este jártam,
senki meg se lásson,
s csak a nyiló orgonákat
csókoltam meg százszor.

Rég nem voltam, régen jártam
kis kaputok mellett,
s hittem, hogy már mindent-mindent
könnyen elfelejtek.
De ha látok ujra-nyiló
orgonafaágat:
úgy csókolom mégis, mintha
téged csókolnálak.

Számadó Ernő:

Kőrőspartján

Köröspartján muskátlifa,
Virágos az ága,
Minden este egy bús madár
Ereszkedik rája,

Minden este minden ágát
Bánatosan rázza,
Minden este szélbe pereg
Álomszín virága.

Száll a szirom, száll az éjben,
Mesebeli tájra,
Az a szegény muskátlifa
Sírva néz utána.

Tizenhárom krajcár
Irta: Harsitai Tihamér

A különös férfiú sápadt volt, mint a kisértet, csak a két arccsontján izzott némi rózsaszinü pir. A szeme homályosan égett, mint a kialudni készülő zsarátnok. Vállait a nyaka közé húzta s egész nap igy tartotta őket, mintha kinozni akarta volna önmagát.

Ruházata rongyos és sokszinü volt. Nadrágja pepita vala s csak úgy lötyögött a lábszárain, melléye szürkéskék színben tündökölt, mint az elhervadt buzavirág, a kabátja meg fekete lehetett valamikor, de most már zöld volt, akár a kukorica szára s úgy lógott csontos vállain, mint egy ruhafogason.

A különös férfiút időnként erős köhögési roham rázta meg s tépte, szaggatta a mellét, mint az őszi szél a falevelet. Ilyenkor kinyitotta oduja ajtaját, hogy friss levegőt kapjon, de mivel kivülről még penetránsabb szag áradt befelé, mint aminő a szobájában volt, csakhamar betette az ajtót.

A sovány férfi reggeltől-estig egy rozoga asztal mellett ült és lázasan irt. Nem lehetett tudni, hogy exekutor-e, ki áldozatai nevét firkálja folytonosan, vagy prédikátor, ki egész héten a vasárnap elmondandó igékre készül, vagy professzor, aki ördöngős matematikai tételeken töri a fejét, vagy talán aktor, ki Shakespeare és Moliére szindarabjaiból másolja a szerpeket, vagy netalántán garabonciás diák, aki ördögökkel cimborál s mint Hekáte legátusa tartózkodik a faluban.

A legszivesebben az utóbbinak gondolta őt mindenki, művelhogy feledmetes külseje volt s mert enni még senki sem látta őt sohasem. Maga Mézes Gáspár, a szállásadója is megesküdött, hogy kvártélyosa a levegőből él. Ezt ugyan ő nem bánta, de abba nem tudott beletörődni, hogy az idegen már hetek óta mitse fizetett a szállásért.

Egy hideg téli reggelen be is állított hozzá haragosan:

— Amice, nem várok tovább a pénzemre! Fizet, vagy búcsút mond a kapufélfának!

A sovány férfiú meghökkent:

— Csak két hétig várjon még, domine spektábilis, megfizetek akkor mindent becsülettel.

— Ne tegyen tovább is lóvá az úr! Fizessen, vagy le is út, fel is út!

A hó éppen megrekedt odakint és az országúton ijesztő melódiákat orgonált a téli szél.

A kvártélyos könyörgésre fogta a dolgot:

— Gazduram, ilyenkor a kutyáját sem kergeti ki a vallásos lélek, mint tenné ezt velem az úr? Hiszen az úr magyar honvéd volt és Isaszegnél harcolt Kossuth zászlója alatt.

Mézes Gáspár pálinkától eltorzított arca lángba borult:

— De most már igazán takarodjék innen az úr! Nézze meg az ember a hálátlan fráterét! Még gúnyolódni is mer velem?

— Én gúnyolódom?

— Azt teszi, mert én sohasem voltam honvéd és Isaszegen sose jártam.

— Dehiszen az úr mondotta mindig.

— Mondani mondtam, de már kisütötték, hogy nem igaz. Az egész falu cégtáblája vagyok, mindenki rajtam nevet. Nem látja az úr, hogy már a piros sapkát sem hordom? A falubeli sihederek leverték a fejemről. És most jön az úr s a szemembe vágja azt, amiért úgyis annyit pirulok?!

— Bocsásson, meg domine spektábilis, én nem akartam megbántani.

— Ha akart, ha nem, ingyen nem tarthatom itt az urat! Különben is folytatom a régi mesterségemet s ez a szoba holnaptól kezdve csizmadia-műhely lesz. Punktum!

A vén ember ezzel kilépett az oduból s úgy bevágta maga után az ajtót, hogy még a megmaradt vakolat is lehullott a falról.

A különös férfiú belátta, hogy itt semmi keresnivalója nincs többé. Aztán meg, dacára rongyos mivoltának, önérzetes, dacos ember volt. Összeszedte hát az irásait, berakta a tarisznyájába, mellékülik tette a kalamárist meg a pennáját, vette a vándorbotját s kilépett a hóviharba. Szerencséje volt, hogy távozását senkisem látta a faluból, mert talán még görönggyel is megdobálták volna.

A havas faágakon a tél csalogánya: a vörösbegy szundikált. A földön fagytól dermedt verebek és ökörszemek hevertek. Szakadt a hó kegyetlenül, komor sötétség ült

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot
tartalmazó hévvíz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

óriási módon fejlődött, évente százezernyi tömeget mozgató sportélet, a csónakok ezreit őrző garázsok. Évek óta itt rendezett szabadevezős versenyek. A Kaszás-rét nomád területével emberben itt a bevezetett villanyvilágitás, gázhasználat, vizvezeték, csatornázás. Pompásan kiépített utak. Szóval itt minden készen van! Csak éppen a remek gyógyvizből fejleszthető világhirű fürdőépitkezés és a Stadion épitkezése hiányzik.

Még egy gyönyörű terv is megvalósítható lenne itt: a Stadiont körülvevő botanikus kert, melegvizzel fűtött üvegházaival, vizi nimfával benépesitett romantikus tavacskáival, ápolt sétaútjaival. Egy csodaszép üdülőkert, mint a London fölötti Themseparton létesült pompás növénykert, a Kew-garden.

Egy nagy baja van mindenesetre a Rómaifürdőtelep vezetőinek:

Nem értenek eléggé a reklám-dob veréséhez. Pedig a régi jó magyar közmondás is azt tartja: „Néma gyereknek az anyja sem érti a szavát."

templomot épitette és pedig az egykoru metszet szerint oly fénnyel, hogy József nádor minden külföldi vendégnek, még Metternichnek is megmutatta. Ez időből fennmaradt egy XIV. századbeli remekmivü ezüstkancsó és tál, melyet a zsidók hódolatuk jeléül József nádornak ajánlottak fel s az még ma is az ujszülött fenségek keresztelésére szolgál... A régi óbudai hitközség ezüst kegyszereiből igen sok látható a muzeumban. A »kalapos király« 1783-ban szabad letelepedési jogot adott a zsidóknak az egész országban s igy a budai első, második és harmadik kerület után már a pesti kerületekben is lakhattak. Ez időből már számos, igen érdekes okmány van a muzeumban: II. József felhivása a zsidókhoz, hogy vegyenek fel lehetőleg német hangzásu családnevet, a budai udvari kamara nyugtái és könyvkivonatai, fizetési felszólitásai a zsidók által fizetendő türelmi adókról, zsidók folyamodványai Budán való letelepedési engedély iránt és sok más.

Igen érdekes a szabadságharc idejéből Windischgratz Alfréd császári hadvezér 1849. febr. 11-én kiadott felhivása, melyben óva inti a budai zsidókat, hogy »a felségsértő és honvédelmi bizottmánnyal való egyetértéstől tartózkodjon«, mert tudomására jutott, hogy a »pártütők« által többnyire épen ők használtatják magukat kémekül és hadiszállitókul! Ugylátszik azonban e felhivásnak nem volt sok foganatja, mert a szabadságharc leveretése után bosszuból Haynau szintén ott látható hirdetményében, Obuda zsidó lakóira külön, természetben szolgáltatandó hadisarcot vetett ki.

Érdekesek még a Várbeli kir. egyetemi nyomdának az 1820-as évekből származó zsidóbetüs nyomdatermékei is, amelyek között zsidóbiblia, kalendárium és sok más hébernyelvü nyomtatvány akad.

Ugyancsak e, még akkor Budán székelő egyetem avatta 1782-ben orvosdoktorrá az első zsidót, Österreicher Józsefet, ki a budai hőforrásokról szóló németnyelvű művében elsőnek vetette fel *„Buda fürdőváros"* eszméjét s később Balatonfüred megalapitója is lett. E művének egy példánya a múzeum egyik üvegszekrényében szintén látható.

Érdekes budai vonatkozások a pesti uj Zsidó-muzeumban

Irta: *Margittay Richard dr.*

A pesti izr. hitközség az uj Hősök temploma melletti helyiségben ez év elején muzeumot rendezett be, amelyben összegyüjtötte a zsidók magyarországi szereplésére vonatkozó emlékeket. Természetesen igen sok közöttük a budai származásu relikvia, melyek Buda kulturtörténetére nézve is fontossággal birnak s megtekintésre igen érdemesek: a történelem levegőjét érezzük e termekben...

Igy a Budán talált legrégibb, 1278-ból származó zsidó sirkő azt mutatja, hogy a zsidók első letelepülése a Várban a tatárjárás után történt, bár vannak még a római időkből származó zsidó fogadalmi kövek is. Ezidőben a zsidónegyed a gyéren lakott Várhegy, akkoriban Ujnegy árkos, szakadékos közepén, a mai Disztér és Szentgyörgy-tér helyen, valamint József főherceg palotája tájan állott. Itt volt a legrégibb Zsidó-utca s a Krisztina-városi felé vezető kaput is Zsidókapunak hivták, a Disztér neve pedig Vicus Sabbati, Szombathely volt. E zsidónegyed temetője a mai Nyári Színházzal szemben, a Pauler-utca tájékán volt; innen és a főhercegi palota kertjéből kerültek elő a legrégibb sirkövek, melyek most a muzeumban láthatók. A hitközségnek zsinagógája is volt, melyet Zsigmond király a zsidóknak Nagy Lajos által való eluzetése után — az Egynaz gyözelmének jeleül — kápolnává alakított át, mely Szt. István kápolna néven meg ma is meg van.

A IV. század végén a zsidók ismét visszaköltözhettek a Várba, de most már más helyen épült fel a ghetto és pedig a Budai Krónika szerint a Bécsi (akkor »Szombati«) kapu táján; a mai Werbőczy-utca volt a zsidó utca, ugyszintén a mai Iskola-térnél kezdődő Fortuna-utca az Uj zsidó-utca. Ebből az időből származó sirkövek az Erzsébet leányliceum kertjéből kerültek elő. Itt a zsidók egeszen a török időkig háborítatlanul éltek, sőt van egy érdekes pecsétlenyomat Mendel Jakab nevü, Mátyás király korabeli zsidó prefektustól (1496), aki mint zsidóbiró külön palotában lakott. Ez időben a zsinagóga a Bécsikapu tér közelében, valószinüleg a mai ag. ev. templom helyén állott.

A törökök a Vár bevételekor a zsidókat hajóra rakva, Szalonikiba és Widdinbe deportálták s később az uj zsidó telepesek már a mai Vizivárosba, a Duna partjára huzódtak le. A mai Markovits Iván-utca neve még 1714-ben Zsidó-utca volt, temetőjuk a Városmajor tájáu feküdt, mig a zsinagóga helye ma már ismeretlen. A Vár visszafoglalása után a zsidó temető sirköveit falujavitásra, házépitésre használták s a Halászbástyában levő kis muzeum 10 darabot őriz belőluk.

Mária Terézia 1746-ban ismét kitiltotta Budáról a zsidókat, mire azok gróf Zichy Péterné óbudai földesasszonynak a muzeumban levő »védlevele« alapján Óbudán, a mai Lajos-utcában telepedtek meg. Itt népes hitközség alakult, mely az 1820-as években a még ma is fennálló templomot épitette és pedig az egykoru metszet szerint oly fénnyel, hogy József nádor minden külföldi vendégnek, még Metternichnek is megmutatta. Ez időből fennmaradt egy XIV. századbeli remekmivü ezüstkancsó és tál, melyet a zsidók hódolatuk jeléül József nádornak ajánlottak fel s az még ma is az ujszülött fenségek keresztelésére szolgál... A régi óbudai hitközség ezüst kegyszereiből igen sok látható a muzeumban. A »kalapos király« 1783-ban szabad letelepedési jogot adott a zsidóknak az egész országban s igy a budai első, második és harmadik kerület után már a pesti kerületekben is lakhattak. Ez időből már számos, igen érdekes okmány van a muzeumban: II. József felhivása a zsidókhoz, hogy vegyenek fel lehetőleg német hangzásu családnevet, a budai udvari kamara nyugtái és könyvkivonatai, fizetési felszólitásai a zsidók által fizetendő türelmi adókról, zsidók folyamodványai Budán való letelepedési engedély iránt és sok más.

Igen érdekes a szabadságharc idejéből Windischgratz Alfréd császári hadvezér 1849. febr. 11-én kiadott felhivása, melyben óva inti a budai zsidókat, hogy »a felségsértő és honvédelmi bizottmánnyal való egyetértéstől tartózkodjon«, mert tudomására jutott, hogy a »pártütők« által többnyire épen ők használtatják magukat kémekül és hadiszállitókul! Ugylátszik azonban e felhivásnak nem volt sok foganatja, mert a szabadságharc leveretése után bosszuból Haynau szintén ott látható hirdetményében, Obuda zsidó lakóira külön, természetben szolgáltatandó hadisarcot vetett ki.

Érdekesek még a Várbeli kir. egyetemi nyomdának az 1820-as évekből származó zsidóbetüs nyomdatermékei is, amelyek között zsidóbiblia, kalendárium és sok más hébernyelvü nyomtatvány akad.

Ugyancsak e, még akkor Budán székelő egyetem avatta 1782-ben orvosdoktorrá az első zsidót, Österreicher Józsefet, ki a budai hőforrásokról szóló németnyelvű művében elsőnek vetette fel *„Buda fürdőváros"* eszméjét s később Balatonfüred megalapitója is lett. E művének egy példánya a múzeum egyik üvegszekrényében szintén látható.

A Müemlékek Orsz. Bizottsága most számolt be ötéves működéséről, amelyben kiemeli, hogy restaurálta a várbeli Szentháromság-szobrot, ellenőrizte az óbudai Szentháromság-szobor helyreállitását, irányitóan résztvett a krisztinavárosi és a budai gör. kath. templomok vízvezetési munkáinál, az óbudai flóriántéri római nagyfűtő feltárásánál és az óbudai Zichy kastély helyreállitásánál, a régi országos levéltár nagytermének visszaállitásánál.

BRIDGE CLUB
I., Böszörményi-ut 28.
Telefon: 510-64. és 570-36.
Villamos és autóbuszmegállóhely
ZENE = hangulat
TÁNC = szórakozás
KONYHA = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Budapesti Nemzetközi Vásár
Május 6—15.
Több mint ezergyáros és iparos kiállító ⁘ Tömegáruk ⁘ Minőségi cikkek ⁘ Magyar mezőgazdasági exportáruk bemutatója
Exportüzlet pengő ellenében.
Nagyszabásu divatfelvonulások ⁘ Kozmetikai kiállitás ⁘ Repülőgép kiállitás ⁘ Bélyegkiállitás és bélyegtőzsde ⁘ Telepitési és épitkezési kiállitás ⁘ Mintatanya ⁘ Öntözés, fásitás Baromfi és apróállat kiállitás ⁘ Borcsoport ⁘ Kisiparl galéria ⁘ Háziipari csoport
Nagyszabásu utazási-, vizum-, szórakozási- és gyógyászati **kedvezmények a vásárigazolványok alapján** május 1-től 20-ig
Vásárigazolvány és felvilágositás kapható: Budapesten a vásárirodánál, Alkotmány. u. 8, vidéken és külföldön a vásár ib képviseleteinél és a menetjegyirodákban

Zuhanásra kész hegyek

Akiknek háza alól kibányászták a földet

Az Óbudai Hegyvidéki Szövetség közgyülése

A jó reménység jegyében folyt le az Óbudai Hegyvidéki Szövetség huszadik évi rendes közgyülése e hó 5-án, amikor Szilágyi Károly elnök meleg szavakkal üdvözölte a közgyülés tagjait, röviden összefoglalva az elmult esztendőben teljesitett munkát. Szervey György főtitkár terjesztette be ezután évi jelentését, melyben foglalkozott a szövetség két évtizedes munkaprogramjával és méltatta a jubilaris közgyülés jelentőségét, amelyben nem külsőségekben, hanem bensőséges érzéssel ünnepli a szövetség az elért eredményeket, további fokozott munkára hivva föl a tagokat, mely áldozatkészséget kivan, de meghozza a jobb jövőt, amelynek jöttét várja minden magyar. Jelentéseben kegyelettel emlékezett meg a szövetség elhunyt tagjairól, akik között első helyen állanak Platthy György és Jakab Dezső, továbbá id. Jankovics Sándor, aki a szövetségnek egyik legrégibb és bátor harcosa volt. Felsorolta a két évtized alatt elért eredményeket a városrendezés, szabályozás, útépités, világitás és vizellátás terén, amiket most a gazdasági helyzet némileg bénit.

A jelentést követő vitában szóba került, hogy a Közmunkák Tanácsa a Nagybátony Ujlaki Rt-ot eltiltotta a további bányászástól ott, ahol ez a közérdeket és a magánérdeket veszélyezteti. Egyúttal kötelezte a részvénytársaságot, hogy a mélységbe szakadt közútakat épitse fel és a hegyi területek csúszása elé emeljen gátakat. Az e téren elkövetett mulasztásokért a III. ker. előljáró kétezer pengő birsággal sulytotta a Nagybátony Ujlaki téglagyárat.

A közgyülés további folyamán beterjesztették a zárszámadást és a költségvetést, amit elfogadtak és a felmentvényt megadták. Betöltötték a tisztikar hiányzó tisztségeit is.

Az indítványok során szólásra emelkedett Lugmayer József dr. kormányfőtanácsos és a tagok nevében köszöntötte a húszesztendős szövetség elnökét

SZILÁGYI KÁROLYT,

aki erős célkitüzéssel, bölcs előrelátással és nagy eréllyel vezette a szövetséget. Vele együtt köszöntötte hűséges fegyvertársát, a szövetség tevékeny főtitkárát Szervey Györgyöt. Mindkettőjüket hosszasan éljenezték és ezzel a közgyülés véget ért.

A közgyülésen jelen voltak: Altmann Andor, Buday Gyula, Bartos Dezső, Brezovszky Emil dr., Bartal János, Brand Izsó, Baradlay János dr., Gécs János, özv. Grusz Józsefné, Hanzel Mihály, Habermann Oszkár, Kemény Lajos, Köröskényi Gyula, Laubál Károly dr., Lugmayer József dr., Löwenrosen Károly, Lóránd Elemér, Miklós Géza, Nemesszeghy Jenő, özv. Pálmay Károlyné, Perlmutter Samu, Rupp István, Reiner Hugó, Scheuer József, Schäffer István dr., Szervei György, Szilágyi Károly, Tellér Gyula és Wellin János szövetségi tagok. — Távolmaradásukat kimentették Andréka Károly és Karczag Vilmos.

Termelő kertvárosokat a budai hegyvidéken

Budapesti Gazdálkodók és Kerteszkedők Egyesülete nagy érdeklődés mellett rendezte meg április hó 2-án d. e. a városháza tanácstermében a X.-ik jubilaris tisztujitó közgyülését. *Purébl* Győző dr. elnök beszámolójából nagyszerüen bontakozott ki az a rendkivül értékes tevékenység, mit a tagok érdekében tiz éven át kifejtett. *Szőke* Gyula dr. főrendiházi tag, az egyesület ügyésze, mint vérbeli gazda, élénken ecsetelte a budapesti gazdálkodók sulyos helyzetét. *Lugmayer* József dr. Purébl Győző érdemeit méltatta s köszönte meg az egyesület érdekében kifejtett munkásságát. *März* Károly az egyesület társelnöke adott értékes eszméket utravalóul az ujonnan megválasztandó elnökségnek. Tölgyesy Arpád dr. a Duna—Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara kiküldöttje beszélt a gazdaságelmekről. A tisztujitás során az egyesület központi elnökévé egyhangú lelkesedéssel *Szibinkits* György alezredest, budai gazdát, a farkasréti körzet eddigi elnökét választották meg. Társelnök dr. *Nagy* Ferenc földmiv. osztálytanácsos. Ügyészi tisztséget újból dr. *Szőke* Gyula ügyvéd, főrendházi tag tölti be.

A rákosfalvai, kőbányai, józsefvárosi, ferencvárosi, kelenföldi, örmezei, óbudai, farkasréti körzetek és a virágkedvelők csoportjából 2—2 választmányi tagot választottak a központi választmányba. Purébl Győzőt örökös díszelnökké, März Károly társelnököt és Lugmayer József eddigi ügyvezető elnököt tiszteletbeli elnökké választották meg. *Huszár* Aladár dr. főpolgármestert pedig Szibinkits György elnök általános tetszéssel fogadott előterjesztésére, közfelkiáltással az egyesület tiszteletbeli elnökévé választották meg. Befejezésül az ujonnan megválasztott elnök közvetlen szavakkal köszönte meg a bizalmat, s rövid programbeszédében értékes munkatervét ismertette.

Minket budaiakat különösen érdekel, hogy a farkasréti körzetében már évek óta megindított és jól bevált növényvédelmi tevékenységet, egységes minőségi gyümölcstermesztés gyakorlati megvalósitását és a legszebb kertek közötti versengést egész Budára ki akarja terjeszteni s ezzel termelő kertvárosokat, farmelepeket visz a budai hegyvidékre.

(Sz. J.)

OLCSÓBB MINT PESTEN
SZABÓKELLÉKÜZLET
II., ZSIGMOND-UTCA 3.
Tulajdonos: ROSNER LÁSZLÓ

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirű céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

Pozsonyi étterem
I., Krisztina-körút 10. sz.
POMPÁS TERRASZA
megnyilt.
Elsörendü konyha. Kitünő borok.
Frissen csapolt Szent István sörök.
Tulajdonos: **Pados József**

az egész tájon. Semmisem fájt a különös férfiunak, csak az, hogy számüzték iroasztala mellől. Hogy éppen akkor kellett letennie a tollat, mikor gondolatainak virágesője rózsaszinüvé varázsolta a papirost, amikor fájó szivének legpirosabb és legforróbb vérseppjeit akarta ráhullatni a szürke árkusokra...

A szegény vándorlegénynek gonosz cimborája a tél. Előbb ráfagyasztja mellére az inget, aztán kimelegíti a testét s a jeges ruha úgy csapkodja lázas bőrét, mint a hideg rézkolomp a juhocska meleg gyapját. A sovány férfi vézna, behorpadt mellébe is befurakodott a hideg szél és sziszegve kúszott rajta végig, mint a kigyó. A vándor azt hitte, hogy mihamar falut ér, de keserüen csalódott. A falu tornya, mit messziről látni vélt, gémeskút rúdja volt, melyen didergő varjak gubbaszkodtak. Sötét volt már egészen s a szél úgy kacagott a tarlón, mint egykor Lear királyban, mely színjátékot e férfiú még Dombóváron látta vándorkomédiásoktól előadva.

Színház... Színház... E gyönyörű szó melegséget árasztott hidegtől reszkető testébe. Mintha bűvös muzsikaszó csendült volna a hóviharban... A sok millió hópehely, mintha meggyüladt volna és görögtűzzel égő apró lámpák lobogtak volna a lábai előtt... Színház, színház... E tündéri szó felesilingelte fejében a már megdermedt gondolatokat... A közelben tapsot hallott feldübörögni s valaki mintha babérkoszorút dobott volna feléje...

Összerezzent.

A gyilkos szél egy csomó havat vágott az arcába. Aztán elsötétült körülötte minden. Mire magához tért, úgy találta, hogy melegebb zónába került, mert alig érzett hideget. Ahogyan tekintete a magasba tévedt, boldogan látta, hogy a hófelhők már eltüntek az égről, mert felülről két hatalmas csillag ragyogott feléje. Aztán rettenetes üvöltést hallott felzengeni az éjszakában. Mikor rémületéből magához tért, forró, büzös lehelet csapott az arcába s a két zöld csillag odafenn vérbeborult és forogni kezdett.

A különös férfiú most már tudta, hová került ő vendégségbe. Farkasverembe zuhant s az a két csillag nem a mennyboltról ragyogott reá, hanem egy éhes ordas pofájáról. Egy pillanatra mégis azt hitte, hogy álmodik, de hamarosan megbizonyosodott afelől, hogy nem Morpheus isten ineselkedik vele, mert a hömezők csöndjét másodszor is megtörte az ordas borzasztó üvöltése. Mintha valaki az ég kárpitját szakitotta volna végig: jajgatott, sikoltott a förtelmes hang, aztán bogve, vonitva, ájultan hullott szeglyel a téli éjszakában...

A vándornak úgy tetszett, hogy évtizedek múltak el, míg végre pitymallani kezdett. A hófelhők alá tüzet rakott a hajnal s ez a tűz az ordast is előzte a farkasverem széléről. A két véres csillag kilobbant az egyre növekvő világosságban és morogva, fogcsattogtatva, vonitva takarodott el a gyáva fenevad. Mert gyávának kellett lennie, gondolta a különös férfiú, ha ép bőrrel menekülhetett előle. Vagy talán nem is gyáva volt az a farkas csak becsületből nem ette meg őt, mert tudta, hogy ő még a farkasnál is éhesebb...

Botja segitségével kimászott a veremből s tovább vánszorgott. Minden porcikája égett, fájt, remegett. Ködben úszott előtte minden, mintha valaki tejjel öntötte volna le az egész világot.

Hirtelen megállt és fülelni kezdett. Harangszót vél hallani. Vizióktól lázas agya úgy zúgott, mint a megriasztott méhraj. Azt hitte megint, hogy álmodik. Ám a harangszó tisztán búgott a levegőben. Tehát falunak kellett a közelben lenni most már mégis.

Kékre dermedt kezei már alig birták meg markolni a botot. Ajkain a világ legirtózatosabb tüzvésze tombolt: az éhség. A torkába is leszaladt e láng s a gyomrában már mágylyaként lobogott. Meggyorsította lépteit, de lábai már oly nehezek voltak, mint a vastuskók. Megbotlott valamiben. Fáradtan lehajolt, hogy megnézze, mi hever lábai előtt? Egy nagy rongyos erszényt vett fel a földről. A batyus zsidók szoktak ilyent hordani. A különös férfiú sohasem volt bolondja a pénznek, de most lélekzetét visszafojtva tapogatta meg a zsiros erszényt. Reszkető újjakkal nyitotta széjjel s tartalmát mohón vizsgálgatta.

Tizenhárom krajcár volt a piszkos erszényben. Háromszor is megolvasta a pénzt és vigyorogva csörgette meg az erszényt. Aztán mégegyszer megfeszitette minden erejét s megindult a falu felé.

Ez a tizenhárom krajcár mentette meg az éhhaláltól a különös férfiút. Ez a tizenhárom krajcár tette lehetővé, hogy Pestre juthatott a Nemzeti Szinházig, hogy bekopoghatott Szigligeti szinigazgató úr ajtaján s hogy halkan, de büszkén megszólalhatott előtte:

— Tóth Ede vagyok s elhoztam a „Falu rosszá"-t.

Te vagy a Végzet

Az utam nová visz? Eléd!
Az álmom elküldöm Néked!
Könnyes a szemem? Miattad,
Az első fájdalmat Te adtad.

Mosolygok? Almodom Véled,
A léptem kit követ? Téged!
A dalom kinek szól? Néked!
A sóhajom merre száll? Feléd!

Minden Tőled, Általad vagy Érted,
Te vagy a Kezdet és Te vagy a Végzet...

Lángos (Langsch) Éva.

Tavasszal, ősszel...

Hajdan, mikor még pelyhedzett szárnyam,
Jövőmet néztem, figyeltem, láttam.
Száz színben fürdött álmodó lelkem,
Száz dallal csengett, zengett köröttem
S remélőn mentem egyre előbbre,
Mind beljebb, beljebb távol jövőbe.

De ma, mikor már hull-hull a tollam,
Ugy visszasírnám a multat, multam,
Ugy ujra szőném eloszló álmom,
Ujra színezném fakó világom,
S úgy visszamennék álmodni ujra
Csalódott szívvel, vissza, vissza a — multba...

Röck Gyula.

Katicabogár

Nézd a betyár Pityuját,
Hogy teteti a mulyát.
Bár, akiért lobog már
Csak egy „katica-bogár?!"

Mert pirulva ezt mondta
Mikor látták, hogy lopva
„Katicákat" firkál már:
Csak elmaradt a „bogár".

Mátyás Diák.

Szekszárdi Borpince
a szekszárdi borvidék termelőinek borkimérése: VII., JÓZSEF-UTCA 19.
a világhirű szekszárdi bikavér literje —.80
sötét kadarka . . . . . „ —.60
asztali fehér . . . . . „ —.60
Budalaknak öt literes rendelését dijtalanul házhoz szállitja Telefon: 92-0-63:
FEKETE SÁNDOR üzletvezető.
Ezt a bort itta Vitéz Háry János, mert A szekszárdi Bikavér Orvosságnál Többet ér, Aki issza Holtig él.

Ne utazzék külföldre!
Töltse a husvéti ünnepeket
a Svábhegyi Szanatóriumban
Olcsó 3--7-napos pausál árak!

Személyi hirek

SERÉDI JUSZTINIÁN dr. biboros hercegprimás junius hó folyamán osztja ki a bérmálás szentségét Budán.

FABINYI TIHAMÉR dr. kereskedelemügyi miniszter e hó 9-én Abbáziába utazott egy heti pihenésre és csak a husvéti ünnepek után tér vissza.

KOZMA JENŐ dr. orszgy. képviselő a husvéti ünnepekre elutazott Budapestről.

BENEDEK SÁNDOR a közigazgatási bíróságnak most nyugalombavonult másodelnöke két heti tartózkodásra Debrecenbe utazott.

RIPKA FERENC dr. udv. tanácsos, v. főpolgármester Fiuméba utazott.

HUSZÁR ALADÁR dr. főpolgármester még e hónapban megszemléli Óbudán a téglagyárak okozta veszedelmeket, hogy a panaszokat és sérelmeket rövidesen orvosolhassa.

SIPŐCZ JENŐ dr. polgármester szombaton délután többnapos tartózkodásra Lovranába utazott. A polgármester olaszországi üdülése valószínűen április 19-ig, szerdáig tart.

PETRACSEK LAJOS orszgy. képviselő a husvéti ünnepeket rokonai meghívására vidéken tölti.

lánci és székácsi dr. RÁKÓCZI IMRE miniszteri osztálytanácsosnak a miniszterelnökségi sajtóosztály helyettes vezetőjének a miniszterelnök előterjesztésére a miniszteri tanácsosi címet adományozta a kormányzó.

BÓDY TIVADAR dr. v. polgármester, főrendiházi tag, hetek óta Olaszországban van és a husvét idejét a Lidón tölti.

SZIGETI JÁNOS felsőházi tagot az akció Katolika központi tanácsosának választották meg.

ZICHY RAFAELNÉ grófnő Werbőczy-utcai palotájában érdekes előadások voltak a mai ember problémáiról.

MÉSZÁROS JÁNOS dr. érseki helytartó áldotta meg virágvasárnap a Ciszterci-rendi egyházközség Budafoki szeretet-otthonát.

HEGEDÜS LÓRÁNT dr. v. miniszter, mint presbiter a Szilágyi Dezső téri ref. templomban érdekes előadásban elmélkedett Jézus szenvedéseiről. Haypál Béla lelkész üdvözölte az előadót.

VEZÉR KÁROLY a II. ker. helyettes elöljárója, aki a Viziváros társadalmának egyik értékes és közkedvelt tagja, e hó 7-én hivta meg barátait az ő Pénteki Borgazdaestjére és értékes előadásban ismertette a magyar önkormányzatok kialakulását.

SÓS ÁRMIN vezérigazgató helyettes e hó 11-én külföldre utazott rövid pihenésre.

SÜMEGHY LÁSZLÓ dr. kormányfőtanácsos, kir. közjegyző, aki a mult hetekben súlyos betegségen ment át, már a teljes felgyógyulás útján van.

PÁVAI VAJNA FERENC dr. főgeológus előadása az ásványvizkutatásról és a mélyfurásról az Országos Fürdőügyi kiállítással kapcsolatosan április hó 21-én pénteken este 7 órakor lesz a Népegészségügyi Muzeumban VI. Eötvös-utca 3.

DULIN ELEK dr. miniszteri elnökségi titkárnak, a sajtóosztály jogügyi előadójának értékes tevékenységének elismeréseül a miniszteri osztálytanácsosi címet adományozta a kormányzó.

PÁSINT ÖDÖN miniszteri titkárt, aki a nehéz és sok tapasztalatot igénylő személyi titkári munkakört tölti be a miniszterelnök mellett, a kormányzó miniszteri osztálytanácsosi címmel tüntette ki.

KRIVOSS ÁRPÁD dr. törv. biz tag. Fonyódon tölti a husvéti ünnepeket.

KUBINYI GÉZA dr. rendőrtanácsos kéri az érdeklődő német juhászkutya, farkaskutya és airedale-terrier ebfélék tulajdonosait, arra kéri, hogy lakáscímeiket I., Krisztina körut 19., Orsz. Magy. Rendőrkutya Egyesületbe, telefon 15—6—05, adják le.

DECSI VIKTORT, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatóját közgazdasági érdemeinek elismeréséül kormányfőtanácsossá nevezte ki a kormányzó.

MARTSEKÉNYI IMRE lett megválasztva, Komjády Béla helyett, a fővárosi sportbizottság elnökének, akit e téren kifejtett munkássága predesztinál e tisztségre.

FRIEDLÄNDER ANDOR vezérigazgatót a Pénzintézeti Központ közgyűlésén beiktatták választmányi tagságába.

ERDELYI MÓRITZ kormányfőtanácsos, az ismertnevű fotoműterem tulajdonosa, huzamosabb idő óta betegeskedik.

SZÜCS JENŐ főmérnök érdekes előadást tartott a Kertészeti Egyesületben arról, hogy az Alföld hőforrásainak vizét felhasználva üvegházak és melegágyak fűtésére a magyar primőrök és virágok termelése 40—50%-kal olcsóbb volna, mint a külföldieké és el láthatnánk az itthoni és európai piacokat is.

MARKOS BÉLA a szkív. Idegenforgalmi Hivatal h. igazgatója nagy érdeklődés mellett tartott előadást Bécsben, a Magyar Szövetségben „Budapesti tavaszi hirek" címen vetített képekkel bemutatva a cserkésztábor és a Nemzetközi Vásár előkészületeit.

HALAMAN JÁNOS óbudai asztalosmester értékes előadást tartott németországi tanulmányútjáról az asztalos ipartestületben.

— A feltámadás körmeneteinek órarendje
a budai plébániatemplomokban nagyszombaton a következő:

Szent Jobb várkápolnában fél 5 ó.
A helyőrségi templomban 5 órakor.
Ciszterciendi plébániatemp. 5. ó.
Koronázó főtemplomban 6 órakor.
Krisztinavárosi templomban 6 óra.
Városmajori plébániatemp. 6 óra.
Tabáni plébánia templom. 6 óra.
Gellérthegyi sziklakáp. 6 órakor.
Kelenföldi Egyházközség. fél 7 ó.
Régi Szt. János kórház káp. 3 ó.
Kapucinusrendi temp. 5 órakor.
Szent Anna templomban 6 órakor.
Országuti ferencrendi temp. 6 ó.
Ujlaki pléb. temp. háromnegyed 6
Óbudai plébániatemplom. 6 óra.

Az egyházközségek kérik hiveiket hogy a körmenet idején diszitsék fel és világitsák ki ablakaikat.

Megindult a perlekedés

az állam és a főváros között itt is, ott is fennálló adósságok miatt. A kereskedelmi kormány most a hidak használatáért közuti közlekedés címen 280 ezer pengőt követel a fővárostól. Ezzel szemben a főváros az államtól az állami utak fenntartásáért 60 ezer arany korona valorizálását kéri a bíróságtól.

Idegenek Budán. *Ahmed Szaid Szemiko* bey, a kurdisztáni emigráció egyik érdekes tagja, a Kurban Bajrám ünnepen itt járt Budán, Gül Baba sírjánál. Innen Pécsre utazott, hogy meglátogassa a Mecsek alján lévő türbében nyugvó *Sahzade Idrisz Baba*, siita-muzulmán szent sírját, ahonnan visszatér Londonba.

— ROZSADOMBI EGYESÜLET választmányának ülése e hó 19.-én, szerdán este fél 7 órakor lesz az Áldás-utcai elemi iskola tanácstermében.

Lezuhant a ködisz egy része, mintegy mázsás darab, az Alagut keleti kapujának homlokzatáról, azonban oly szerencsésen, hogy emberben kárt nem okozott. A hatóság rögtön elrendelte a vizsgálatot és egyúttal elrendelte az oszlopos kapuzat megvizsgálását és tatarozását, mert 80 év alatt tényleg meglazulhatott egy-egy kőrészlet. A tatarozásnál nem szabad elkövetni oly hibákat, mint aminők megtörténtek a nyugati kapu tatarozásánál, ahol a berakott új színes keramit-téglák nincsenek semmiféle összhangban a megmaradt résszel és így megzavarták annak szép elrendezését. Jobb időkben ezt újból meg kell csináltatni.

Megreformálták a csarnoki, piaci és vásári kereskedők országos ipartársulatát és megválasztották a legutóbbi közgyülésen elnöknek Moyzes Emil min. tan., társelnöknek Oszoly Kálmánt és Kiss Józsefet, ügyv. elnöknek pedig Sólyom Fekete Vilmos dr.-t az egyesület főügyészét.

Gyász. Horonyi *Pálffy* György a régi Nemzeti Színház nagynevü művésze 71 éves korában meghalt. A klasszikus színjátszás mestere volt, aki a háború előtti stílusváltozások idején visszavonult a színpadtól. Horonyi *Pálffy* Aurél fővárosi tanácsjegyző édesatyját gyászolja az elhunytban.

NYILATKOZAT. Felkérettünk az alábbi nyilatkozat közlésére:

„A Nemzeti Ujság április 6-án kelt számában foglalkozott a magyar állampolgár mohamedánokkal, a Kurban Bayram ünnep alkalmából. Akik a nyugatmagyarországi harcokban is becsülettel résztvettek a hazáért, törvény alapján alkották meg az autonom magyar mohamedán hitfelekezetet, amelynek budai Gül Baba vallásközsége engem, mint volt tényleges cs. és kir. tábori imámot választott meg vezetőlelkésznek. A cikkben hivatkozott Abdul Latif efendi a nem magyar állampolgár mohamedánaknak a lelkésze. A cikk egy törvényesen elismert vallás szent cselekményeit humoros hangon tárgyalja, ami bántó különösen ily időkben, amikor az egy Isten hívőknek össze kellene fogni a vallástalan destrukció és a bolsevizmus ellen. De tiltakozunk a cikk oly beállítása ellen is, minthogyha híveim az érdeklődő közönséget felszólították volna a mohamedán hithez való csatlakozásra. Semmiféle vallásos térítés nem célunk.

Hazafias tisztelettel:

Durics Hüsszein Hilmi, a budai magyar autonóm mohamedán vallásközség lelkésze, budai nagymufti.

GYERMEKKÉPEK Blahosnál Fő-u. 18

Gyász. Széles körben kelt részvétet a hir, hogy *Mokry* Imre okl. mérnök, ny. államvasúti igazgató, a kelenföldi ev. egyház presbitere elhúnyt hatvan éves korában. A tevékeny és minden kulturális ügy iránt érdeklődő és sok jótékonyságot gyakorló embert gyászol benne a kiterjedt rokonság, közte a Sarkány, Horváth, Bezzegh és Pech családok.

Steindl Céh hazai művészetet pártoló egyesület vasárnap, *Hültl* Dezső dr. felsőházi tag, müegyetemi prorektor elnöklete alatt ünnepi közgyűlést rendezett, amelyen *Seenger* Béla szobrász, alelnök — kezében a Steindl-serleggel — magasszárnyalású beszédben adózott *Steindl* Imre, az Országház nagynevű építőművésze emlékének. Az egyesület multévi müködéséről *Hauswirth* Ödön főtitkár és *Fellner* M. Mihály pénztáros tett beszámoló jelentést, amelyet a közgyűlés tudomásul vett. Az új tisztikar tagjai: elnök *Róth* Miksa, *Seenger* Béla és *Waldner* Gyula ügyész: *Koch* Lajos, főtitkár: *Hauswirth* Ödön.

A **slita** felekezethez tartozó mohamedánok — értesülésünk szerint — ezidén először ünnepelték a Kurban Bayrama ünnepet.

A Kelenföldi Társaskörben, amelynek *Becsey* Antal az elnöke, Horthy Miklós-úti helyiségeiben április 8-án, szombaton esete, erősen látogatott barátságos tavaszi társasvacsorára jöttek össze a tagok és vendégek. Több értékes beszéd hangzott el. Az első felszólaló *Dorner Gyula* miniszteri tanácsos, törvényhatósági bizottsági tag, a társaskör társelnöke volt, aki az összetartozás szükségességét hangoztatta. Utána *Becsey* Antal a szkfv. törv. bizottság örökös tagja, az egyesület elnöke, szólalt fel. Becsey ezúttal is érvényrejuttatta ismert közgazdasági nagy tudását. Kiemelte beszédében a munkaalkalom teremtésének szükségességét. Ha az ügyeket bölcsen és helyesen irányítják, úgy a mai sulyos helyzetben is lehetővé válhatnék a munkaalkalom megteremtése. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után *Petracsek* Lajos dr. orsz. képviselő, törvényhatósági bizottsági tag szeretettel köszöntötte Kelenföld polgárságát és ismertette a gazdasági helyzetet, megállapítva azt rendkívüi közgazdasági tudásával. *Vámos* Jenő igazgató után a megjelentek *Gömöri* Győző igazgatót, a társaskör társelnökét kivánták hallani. *Gömöri* Győző felszólalásában, nemcsak a külső nagy politikában megnyilvánuló, hanem itt a társaskör belső életében is nélkülözhetetlen *egységre* hivatkozott, mely minden ellentétet el fog tüntetni. Méltatta *Kovács* József tábornok érdemeit, aki karöltve *Becsey* Antallal, buzgalommal tevékenykedik a társaskör javára. *Kovács* József tábornok költői lendületü beszédben válaszolt. *Szántó* Jenő igazgató minden erő és siker alapjául a szeretetet hirdeti. Közkivánatra *Barla Szabó* József dr. egészségügyi főtanácsos, igazgató-főorvos, törvényhatósági bizottsági tag szólalt még fel aki a nagy cél-kitűzések, de egyben a demokratikus alapokon nyugvó eszmék híve. Később érkeztek *Weber* Sándor és *Szombathy* Kálmán igazgató, a Budai Választókerület Nemzeti Egységpártjának ügyvezetője, aki felszólalásában kifejtette, hogy az egységet csak úgy tekinti teljesnek, ha a polgárok a munkásságot is megbecsülve és velük együtt nőködve küzdenek a jólétért és a haza feltámadásáért. Az est mindvégig emelkedett hangulatban telt el.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Budai tájképek. Reuter Ágost és Vagács Géza festőművész-tanárok Budán, II. Fő-utca 30. sz. alatt gyűjteményes kiállítást rendeztek. E budai kiállításon, budai levegő fogadja a belépőt. Reuter Ágost hangulatos tabáni képei és Vagács Géza két Corvin-teret ábrázoló festményei ragadják meg elsősorban a figyelmet. Vagács Géza Zugliget szerelmese, annak fáit, dombjait, hegyeit, erdei utait veti vászonra átérzéssel, szeretettel. Meg kell említenünk Reuter Ágost speciális eljárással rajzolt megkapó élethü, művészi finomságú arcképeit. A kiállítás április hó 17-én d. u. 5 órakor zárul.

LATCSÓVEK Zibrinyinél I. Attila-uca 8. sz.

II. ker. Iparoskör közgyűlése. Nagy látogatottság mellett folyt le április hó 9-én a Budai II. ker. Iparoskör XXVII. rendes közgyülése *Váli* Gábor elnöklése mellett. *Lendl* Adolf dr. körelnök meleghangú levélben mondott le Keszthelyre való elköltözése miatt a kör elnöki tisztségéről, amit a kör tagjai sajnálattal vettek tudomásul és érdemei elismeréseül a közgyülés egyhangúlag a kör *diszelnökének* választotta meg. *Bisi* Gyula titkár jelentésében ismertette azokat a nagyobb eseményeket, melyek a körben a mult esztendőben lezajlottak: — Fabinyi Tihamér dr. kereskedelmi miniszter a kör egyik értekezletén tett látogatásakor a háztatarozások ügyében tett igéretét beváltotta. Az iparoskör hálás volt a miniszterrel szemben és Grenyó Bertalan indítványára nagy lelkesedéssel díszelnökének választotta és ezt küldöttség útján hozza a miniszter tudomására. Pénzárnoki, könyvárosi jelentés után, melyek a legnagyobb rendben találtattak, a régi vezetőségnek a közgyülés a felmentvényt megadta. Ezután részleges tisztújítás következett. A kör elnökévé *Váli* Gábort, a kör volt ügyvezető elnökét — aki a kör alapitása óta vezető szerepet tölt be, — ügyvezető elnöknek, *Grenyo* Bertalant társelnöknek *Adrigan* Aladárt választotta meg *Pénzes* Mihály dr., a körnek agilis ügyésze kitartásra és összefogásra buzdította a kör tagjait, mert útban van a szebb jövő. A közgyülés lelkes hangulatban a Hymnusz elének lésével ért véget. Közgyülés után társasvacsora volt, melyen a borgazdai tisztet *Grenyó* Bertalan ü. v. elnök töltötte be. A vacsorán *Lendl* Adolf dr. díszelnök is megjelent.

Gyász. *Vigh* Sándorné szül. *Szeszlér* Malvin április hó 12-én este hosszas és kinos szenvedés után, 62 éves korában, 41 évi legboldogabb házasság után elhunyt. Április hó 14-én, nagypénteken délután a farkasréti temető halottas házából temették. Nagyszámú rokonság, a Fischer és a Bendik család gyászolja.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél I., Gellért-rakpart 1.
Telefon: 53-0-03.

A III. ker. Kath Kör közgyülése. A tagok élénk érdeklődése mellett rendezte a III. ker. hath. kör tisztújító közgyülését. *Andréka* Károly világi elnök megnyitó szavai után *Pálffy* Lajos dr. egyházi elnök, a III. kerületi kath. egyesületek együttmüködéséről. *Brunecker* Lajos ügyv. alelnök pedig az összetartásról szólott. A megválasztott tisztikar a következő: díszelnök somorjai báró Lukachich Géza és dr. Szokolay Antal. Egyházi elnök dr. Pálffy Lajos, világi elnök dr. Andréka Károly. Társelnökök: dr. Morvay Győző, Gajda Béla, Reisinger Gyula, id Georgi Sándor és Lopos Gyula. Ügyv. alelnök Brunecker Lajos. Világi alelnökök: Knotz Ágoston, Odemky Ferenc, dr. Csillag Benő. Egyházi alelnök: Borbás Sándor. Igazgató dr. Polgár Gy. Ödön. Titkárok: Bernáth Lajos és Hanser László. Jegyzők: Rankó Jenő és Deutsch László. Pénztáros Reszler Antal. Ellenörök: Starker Károly és Borbély Béla. Háznagy: ifj. Szaitz Elemér. Könyvtáros: Reisz Mihály. Ügyész: dr. Kuncze Lajos.

Elekes Mária festőművész kiállitása a *Budai Szépművészeti Társulat* Pálffy-tér 5. alatti helyiségeiben március 25-én nyilt meg és április 9-én zárult nagy sikerrel. Elekes Mária grafikusnak indult s a grafikai téren szerzett tudásával egyszerre és szerencsésen lendült át a festészet világába. Előbbi drámai hatású fekete szénrajzait most bájos élénk színü temperái és pasztelljei váltották fel s amint előbb a grafikában, úgy most a festés terén egyszeriben tekintélyes poziciót vívott ki magának. *Római öreg híd* cimü temperája teli van finomságokkal, viszont *Kilátás az ablakból* cimü szénnel kombinált pasztellje egyenesen bravuros megoldású. Rómában festett temperái általában gyönyörűen élénk színezésüek s a grafikából áthozott mélyebb, feketéskék tónusai szerencsés ellentéteket varázsolnak az élénk színfoltokba. *Sz. D. dr.*

Jótékonycélu gyermekelőadást rendez a Budai Iparos és Kereskedő Ifjak Kultur Egyesületének gyermek színháza I., Városmajor-u. 59. szám, április hó 17-én (Husvét hétfőn) délután ½5 órai kezdettel. Húsz szebbnél-szebb magánszám, móka, színdarab kerül színre és Kenderessy Lajos konferál.

„A kutya". Ez a cime annak az újságnak, a melyet a magyar ebtenyésztők országos egyesülete kiadásában *Ilosvai Lajos Károly* gazdasági tanácsos, egyesületi igazgató nagy körültekintéssel és szakértelemmel szerkeszt. Az élénk tartalmú lap legutóbbi száma, amely most jelent meg, adott alkalmat rá,, hogy itt foglalkozzunk vele. Ugyanis a mult hetekben egyes napilapok veszettségi rémhirekről irtak, még pedig Budával kapcsolatosan. Egy orbánhegyi villában veszett, sárga szőrű daxli kutya garázdálkodott s ez ott néhány embert megmart. A közleményeket cáfolja most a lapban „Vészkiáltás veszett kutya után" cimmel irt cikkében *Gegus Dániel* — ny. fők. helyettes, az egyesület elnöke s megvédi, amiként mondja: — „az én kedves Budámat" — minden befeketitési kisérlettől. Az a bizonyos daxli nem is volt veszett, mert akit megtámadott, annak kutya baja, az elparentált, veszettségben kimúlt két ember pedig természetes halállal hala meg.

Az első hajó Budapestről (Petőfi-tér *Mohácsra* kedden, április 11-én déli 12 órakor indult, Mohácsról Budapestre pedig *április 12-én*, délelőtt 11 órakor tért vissza.

Megindult *április 12-én* a Budapestről 8 óra 30 perckor Esztergomba, Esztergomból pedig 17 óra 30 perckor Budapestre esedékes kisdunai személyhajójárat. Lupasziget—Budakalász állomást a gőzösök egyelőre nem érintik.

Irók- és művészekhez! Felkérjük az összes katholikus szellemü irókat és művészeket, hogy a Katholikus Irók és Művészek szervezés alatt álló Szövetségébe leendő meghívás, bemutatás stb. céljából, saját érdekükben közöljék pontos és teljes címüket. K. I. M. Sz. Budán Horthy Miklós ut harmincöt, ötödik emelet, négy ajtó. Röck Gyula címén.

TURISTA SÖRÖZŐ
PÁVDI, II., MARGIT-KÖRUT 95.

A Budapesti Munkásdalkör 56 esztendős fennállásának évfordulóján április hó 23-án d. u. 4 órakor a II. Medve-utcai polgári iskola énektermében müsoros délutánt rendez, amelynek müsorán a dalkörön kívül szerepelnek: Deling László, Noszta József, Wéber Álmos, Baumgartner Mici, Székely Sári, Tollasy István, Éliás Ferenc és Jancsó Erzsike. A karokat Rezik Béla énektanár karnagy vezényli.

Képkiállitást rendeztek a „Bolyai" reáliskola V., Markó u. 18. festőművész tanárai *Holló* Alajos és *Herritz* Oszkár, az intézet rajztermében meglepően szép, legújabb festői alkotásaikból. Díjtalanul, nyitva április 12—21-ig.

A betegségek egész sora
igy: az epekőbetegség és épéhólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserüviz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélmüködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tizezrei irnak róla elismerő nyilatkozatot.

Közgazdasági Napló

Rovatvezető: SZASZNALMI JÓZSEF

A PÉNZINTÉZETI KÖZPONT szombaton tartotta *Korányi* Frigyes báró elnöklete alatt a XVI. rendes évi közgyülését. Az igazgatóság jelentését a közgyülés tudomásul vette és megállapította az 1932 december 31-i mérleget, amely 1.500.617.98 pengő tiszta nyereséget eredményezett. A közgyülés a pénzintézeti üzletrészek után az alapszabályszerü maximális hatszázalékos osztalékot, a kincstári üzletrészek után pedig négyszázalékos osztalékot állapított meg. A közgyülés a megüresedett igazgatósági tagsági helyekre Matolcsy Sándor dr.-t, Versényi Tibort, a megüresedett választmányi tagsági helyre pedig *Friedländer* Andort választotta meg. A felügyelőbizottságba uj tagokként *Molnár* Árpádot, Válkay Kálmánt és *Etter* Ödönt választotta meg. A közgyülés után a Pénzintézeti Központ választmánya is ülést tartott, amelyben a revizionak az 1932. év folyamán kifejtett tevékenységéről és a vidéki piacok gazdasági helyzetének alakulásáról számoltak be. Ezen az ülésen a választmány a Jászvidéki Takarékpénztár Részvénytársaságot, Jászapáti amelynek működése a pénzintézeti üzletelvek szempontjából súlyos kifogás alá esett, a Pénzintézeti Központ tagjai sorából kizárta.

A SALGÓ-TARJÁNI KŐSZÉNBÁNYA Rt. dr. Chorin Ferenc felsőházi tag elnöklete alatt pénteken tartott 65-ik rendes évi közgyülése megállapította az 1932. évi zárszámadásokat és a lefolyt üzletévre részvényenkint 1.25 pengő osztalék fizetését határozta el. A szelvény f. évi április 19-től kezdve kerül beváltásra. Elhatározta továbbá a közgyülés az Egyesült Tégla- és Cementgyár Részvénytársasággal való egyesülést anélkül, hogy e célból a társulat alaptőkéjét felemelte volna. E határozat alapján a társulat tárcájában lévő 58.785 darab Egyesült Tégla-részvény megsemmisíttetik, a még forgalomban levő 2215 drb. részvény pedig 1:3 arányban Salgó-részvényre cseréltetik be úgy, hogy minden egyes Egyesült Tégla-részvényre három Salgó-részvény esik. A beolvadó társaság azon részvényesei, akik részvényeik ellenében készpénzt óhajtanak, egy Egyesült Tégla-részvény ellenében 65.— pengőt kaphatnak. Végül a közgyülés az igazgatóságba Fellner Alfréd és Wertheimer Adolf urakat és a felügyelőbizottságba Erdőhegyi Lajos urat választotta meg.

A MAGYAR ÁLT. KŐSZÉNBÁNYA Rt. igazgatósága megállapította az 1932-iki üzletév mérlegét, amely a szokásos leirások után 4,672.508.85 (1931-ben 8,289.728.87) pengő nyereséggel zárul. Az igazgatóság április 29-ére hivja egybe a rendes évi közgyülést, amelynek inditványozni fogja, hogy az 1932. üzletévre az osztalék — a tartalékok és alapok dotálása után —részvényenkint tizennégy (tavaly 24) pengőben állapittassék meg.

A NEMZETI TAKARÉKPENZTAR és Bank Rt. igazgatósága legutóbb tartott ülésében megállapította a folyó évi április hó 11-én megtartandó közgyülés elé terjesztendő 1932. üzletévi mérleget, amely 41.253.94 pengő nyereséggel zárult s egyúttal elhatározta, hogy a közgyülésen a tartalék- és nyugdijalap megfelelő javadalmazása után részvényenkint —.50 pengő osztalék kifizetését fogja inditványozni.

A BRASSÓI CELLULOSE-GYÁR Rt. március 31-én tartott közgyülésének határozata értelmében a részvényesek április 29-éig a Magyar Alt. Hitelbanknál elővételi jogot gyakorolhatnak, 10 darab (3 P.-re lebélyegzendő) régi részvény alapján 1 darab, 1932. évi szelvennyel ellátott 30 P. névértékü uj részvényre, 31 P. árfolyamon.

A MAGYAR PAMUTIPAR Rt. igazgatósága április 5-én tartott ülésén állapította meg az elmult üzletév mérlegét. A Pamutipar mérlegének számadatai hiven tükröztetik vissza azt a kitünő konjunktúrát, amit a textilipar nagyrésze a már huzamosabb ideje tartó behozatali korlátozások folytán élvez. Az igazgatósági ülésen elhatározták, hogy a közgyülés elé azt a javaslatot terjesztik, hogy a leirások után kimutatott 305.724 pengő nyereségből, amely összeg párezer pengő hijján teljesen egyezik az 1931. esztendőben elért nyereséggel, az elmult évre is, úgy mint 1931-re részvényenkint 3 pengő osztalékot fizet.

A Magyar Köztisztviselők Fogyasztási Termelő és Értékesitési Szövetkezete megtartotta XXXIX. és XL. évi közgyülését báró *Perényi* Zsigmond elnöklése alatt. Az évi jelentést és a zárszámadásokat dr. gróf *Teleki* István ügyvezető igazgató terjesztette elő, aki vázolta azokat a súlyos nehézségeket, amelyekkel a szövetkezetnek az elmult két esztendő alatt megküzdenie kellett. Egyben rámutatott arra az örvendetes tényre, hogy ma már a szövetkezet a köztisztviselő társadalom érdekeit szolgáló gazdaságos, takarékos és valóban altruista szellemü üzletpolitikája következtében ismét a megerősödés és fejlődés útján van. A közgyülés úgy az igazgatóság jelentését, mint a zárszámadásokat egyhangúan elfogadta, majd megválasztotta az igazgatóság és felügyelőbizottság tagjait.

Az épülő Buda

— Esztétika és az uj épitkezések —

Irta: **Berényi János gróf**

Békebeli idők mértéke szerint is gombamódra szaporodtak mostanában Budán az épületek és a szemlélő valóságos esztétikai tanulmányokat végezhet a különböző városrészekben. Hogy az esztétikának mennyiben van köze ezekhez az új lakó- és társasházakhoz, nemkülönben a még inkább kirívó, mert magányosan álló nyaralókhoz (villaszerű lakóházakhoz), azt szeretném épen ebben a cikkemben kifejteni.

Tagadhatatlan, hogy a gazdasági helyzet mindenképen arra kényszeríti a ma építtetőjét, hogy olcsón, de célszerűen emeltesse fel a beton-tégla anyagot és valószínű, hogy ugyanez a szándék vezette Gropius mestert, a német Bauhaus-stílus kiagyalóját is.

Amióta az ember megalkotta első otthonát, mindég arra törekedett, hogy az szép legyen. A mindinkább fejlődő és sokasodó egysejtek és a természet állandó figyelése fejlesztette az emberben a *szépérzéket*, amelyvel együtt haladva érkezett a *stilusnak* nevezett lelkifolyamathoz, amely soha nem szűnő tevékenységgel igyekszik a belső világot *külsőségek rögzítésével* kifejezni.

A háború után felbukkanó „izmusok" alapja a geometria, amely a lélek *értelmi* központjából fakad, tehát nem lehet forrása a művészetnek. Építőművészetben ilyesmi vagy ijesztő hatást vált ki, vagy technikai alkotásokra emlékeztet. Például a „Németvölgyben magyar lak" melletti villa a régi Custozza hadihajóhoz hasonlít, amint árbóc és kémény nélkül áll bizonytalan vizeken.

Kétszeresen meg kell becsülnünk azt, aki a nagy háború után is a művészetet szolgálja, mások okulására és gyönyörködtetésére.

Ezért tartanám helyesnek és időszerűnek, ha a Budai Napló *Az épülő Buda* rovatában, sorozatosan és némi kritikai méltatással kapcsolatban közölné fényképmásolatait azoknak a háború utáni épületeknek, amelyek a célszerűség mellett a szép mezét is viselik. Mert: Buda szép és maradjon az is!

Mit lehetne megmenteni a régi Tabánból?

Többször történt meg Európa nagyobb városaiban, hogy egy-egy városrész egyszerre került bontócsákány alá. Így tűntek el a régi Páris zeg-zugos utcái, amikor III. Napoleon császár Professeur Haussmann tervei szerint nagy, egyenes, széles utakat, avenue-ket vágatott bele Páris óudon sikátoraiba. Egységes nagy bontás volt, amikor 1900-ban Prága fantasztikusan érdekes és hamisítatlan középkori Ghettó-ját lebontották. Nagy bontások folytak az 1870-es évek elején Pesten is, amikor a Sugár-ut, a mai Andrássy-ut teste számára elbontották a hírhedt Könyök-utca környékét. 1898-ban egyszerre tűnt el a régi pesti belváros legérdekesebb része, és most a Tabanra került a sor.

Igen ám, de amikor a vieux Páris eltűnt, III. Napoleonban volt stílus, érzék, tudás és szív, hogy megőrizzen egy csomó finom 17-18. századbeli palotát és polgárházat. Amikor Prágának zsidónegyedét bontották le, megőrizték a régen önálló törvényhatóságnak szerepelő úgy nevezett Zsidóváros tornyos barokk Városházát, az Alt-Neuschule-t. Ugyanakkor megőrizték a középkori prágai zsidótemető egy sarkát. Sajnos a régi Belvárost nem III. Napoleon bontotta le, mert ha ezt ő tette volna, bizony a nyaka közé csörditett volna az akkori pesti telekspekulánsoknak, akik miatt ugy kellett megtorni a régi Hatvan-utca környékét, hogy le kellett bontani a régi pesti Városházát, gödörbe kellett juttatni Pest egyetlen-egy gótikus müemlékét, a középkori szentélyü belvárosi Plébániát, ugyanekkor nyomtalanul tönkre tették és fel nem dolgozták az akkor előkerült római melegvizes fürdő romjait. Hogy pedig mindezen balkezüség teljesebb legyen, először is neki vitték az Erzsébet hídat a Gellérthegynek, másodszor is eltömték egy budai hévizforrást, mely aztán mindeme tehetségtelen városfejlesztési balkezüségért ugy állott bosszut, hogy olyan alaposan elmosta az Erzsébet-híd budai láncakmráját, hogy a híd vasszerkezete középen elvált, és azt szégyen szemre majdnem le kellett bontani.

Lássuk mi volna megmenthető a Tabánból, hogy nyomtalanul el ne tünjön Buda legősibb magva: a Kelenvölgye, vagyis Kis Pest, a török hódoltsági Tabán, a később. Rácváros. Tudjuk, hogy a romantika szép dolog, a patkány és a szutykosság azonban kevésbbe szép dolog. Jól tudjuk, hogy a Tabán bájos és regényesen szép, ámde az egész város közegészségügyét veszélyeztető, rettentően maszatos sikátorai már 1921-ben tarthatatlanok voltak, amikor a székesfőváros először sajátította ki azokat. Tudjuk, hogy építészettörténetileg érdekes épület egyetlen egy sem akadt ott. A regényes és festői szépség nem mentség, mert a rogygyant tabáni házak valóban nem müemlékek. Azt is tudjuk, hogy micsoda érték képviselője fürdőügyi szempontból is a Tabán telekterülete. A Tabánt le kell bontani. Ez bizonyos. De valamit: egy pici darabkajat talán mégis meg lehetne őrizni.

Ez a kis darabka a Görögök utcája. Ha a Krisztina-körutnak a Rácok Templomától a mai Szebeny Antal térig eső házhomlokzatsorát lebontjuk és helyette olyan házsort építhetnénk, melynek házai homlokzata nem megy el a Görög-utca vonaláig, hanem csak a Görög-utca keleti házsora házainak tuzfalaláig, akkor e palotasor tövén és árnyékában megőrizhetjük a Görög-utca apró házait, de a vele párhuzamos Virág Benedek utca házait is. Ugyanigy megmentheto lenne a régi tabáni Városháza is. Ez egy zárt kis házszigetet alkotna. Magukat a házakat rendbe lehetne hozatni. Nem vagyunk barátjai a panorámás, hamisított regényességu stiluskópiáknak, de e kis házak játszva visszaalakithatók lennének egykori kedves naiv, furcsa kispolgári barokkjukba, empirejukba. Megőrizhetők lennének vénneut kapuik, kopogtatóik, megőrizhetők lennének a régi budai görög kalmárok boltives helyeinek vagyis boltos helyeinek, azaz boltjainak kovácsolt vas pinceajtói. Mindezekben a házakban egy kevéske ötlettel, némi szellemel egy lat kegyelettel és egy uncia stiluserzékkel a következőket lehetne csinálni.: Az egyik házba bele lehetne tenni egy kis tabáni helytörténeti muzeumot. A másik egy pesti budai fürdőpropaganda-történeti muzeum lenne, A harmadikat a pesti és budai iparlestületeknél még mindig igen nagy számal meglevő, eddig soha semmiféle hivatalos tudományos fórum által, soha semmi módon tudomásul nem vett céhtörteneti emlékeket lehetne elhelyezni. A negyedikben a régi Tabán diorámái foglalhatnának helyet, az ötödik lehetne budai görög muzeum, a hatodik, hetedik nyolcadik tizedik, tizenötödik, avagy huszonegyedik lehetne kedves, drága öreg tabáni kurtakocsma. Felpingálhatnánk és kidughatnánk rájuk az ősi tabáni cégéreket. Ha Bécs városa városa megtette azt, már pedig ez igen előkelő, komoly és régi város, hogy hallatlan idegenforgalmi érdekében Grientzingben megőriztette az ottani száznyi kurtakocsmákat egymás mellett, ha tudott épiteni az egyetlen utcából álló városka számára boltives toronykaput, ha el tudta érni, hogy Grientzingnek oly idegenforgalma van a hires »Heuriger« bor révén, mint egész Budapestnek; akkor miért ne lehetne konzerválni a Pest-Budán forgó idegenek számára egy kis budai kocsma-romantikát? Nem kell ehez pénz, ama bizonyos milliók, azok az adózók verejtékéből préselt közpénzmilliók, amelyek a magyar borpropaganda idétlen tehetségtelensége miatt sikkadtak el, gyalázatba és szégyenbe fult külföldi borházak panamaügyében. A Tabánban megmaradna egy kis regényes folt, megmaradna egy jellegzetes kép, a holdas éjszakákon a Ráctemplom vén tornyának körvonala, egy darab a Tabán néhai keletiségéből, ha utánoznánk III. Napoleont, vagy Prágát. Természetesen ebből semmi sem fog megtörténni, ugyan kinek fontos mindez?

Bevilaqua Borsodi Béla

A Viziváros értéke

mint történelmi emlék a *Kapucinusok* temploma, amelynek helyén török kórház és mecset volt. Buda visszafoglalásában *Avianói Márk* kapucinus atyának és rendtársainak dicséretes szerepük volt s ezért a király a török mecsetet 1688. jan. 9-én a kapucinusoknak adta, akik templommá építve át azt, 1716 szept. 20-án szentelik fel Árpádházi szent Erzsébet tiszteletére. Rövid idő mulva a templom már nagyon szük s ezért 1777-ben, majd 1854-ben átalakítják s azóta áll a mai alakjában. Sok érdekes emléke van a 245 éves templomnak. amelyek közül emlitésreméltó a Mária Terézia által sajátkezüleg készített szép kék miseruha. Azután a szentély jobboldali oratoriumában függő szent Flórián-kép. 1810 szeptember 5-én rettenetes tűzvész dühöngött, az egész Rácvárost és a Vár jó részét felégette. A tüz már-már a kapucinus-templomot és a zárdát is kikezdte, mikor a jámbor nép a kapucinus-atyákkal együtt szent Flóriánhoz fordult. A szél megfordult. A hivek oltárt igértek Szent Flóriánnak hálájuk lerovásaként. Mivel megfeledkeztek róla, Iretzer Mihály és neje megfesttették a mai szent Flórián képet, melyet azonban 1814-ben a helyőrségi templomba vittek. E helyett festtették aztán meg a hivek a mostani ittlevő szent Flórián-képet. A templom jobboldali bejáratánál levő oltárnak is érdekes a története. Nagy dögvész dühöng 1831-ben. A közelgő Pünkösd napján a szokásos 40 órás szentségimádást nem engedi megtartani a templomban az elöljáróság, azért a hivek oltárt emelnek Szent Mihály tiszteletére, mely előtt Pünkösd vigiliáján egész éjjel imádkoznak. A pestis másnap megszünt, az oltár még ma is áll és kedves szokása a hiveknek, hogy még ma is imádkozva virrasztanak az oltár előtt Pünkösd vigiliáján. Ez a templom volt az, ahol elsőnek tartották meg Budapesten 1886-ban az oly nagyon elterjedt és kedves májusi ájtatosságot. 1702 január 3-án iktatják be az első kapucinus plébánost és P. *Veremundus*, a mostani buzgó plébános már a 72-ik plébános a kapucinus-templomban.

Az akvinkumi leletek

és építészeti maradványok gondozását és számontartását már régen elhatározta a székesfőváros és e célból „Budapesti régiségek" cimü évkönyvét adja ki, amelyet most Kuzsinszky Bálint szerkeszt s amelynek legújabb kötete Némethy Károly tanácsnoknak hozzájárulása és patronátusa alatt jelent meg. Az óbudai gázgyár építési munkái közben történt, hogy Aquincum polgároktól lakott városrészének határától keletre egész sor kemencét találtak a föld alatt, melyekben római fazekasok finom agyagedényeket és téglákat égettek. Harminc kemencét tártak föl az ásatások folyamán. A kemencékben, vagy szomszédságukban nagymennyiségű agyagedénytörmelék került fölszinre, különböző edények, agyagmécsesek stb. töredékei. Közöttük szép számmal akadtak domború diszü darabok, ornamentumos, vagy alakos dísszel borítottak. Kuzsinszky még a készitőjüket is kimutatta Pacatus díszitő szobrász vagy fazekas személyében. A római birodalom nyugateurópai tartományainak majd mindenikében találtak az újabb kutatók fazekastelepeket. Kelet felé a legutolsó ilyen nagyobb fazekastelep az aquincumi. A kemencékben előkerült lepénysütő mintákon látható történelmi ábrázolásokból arra a következtetésre jut Kuzsinszky, hogy az óbudai telep Krisztus után 160—180 között működött. S olyan nagy kiterjedésü és annyi kemencét működtető nyilván azért volt, mert termékeivel távolabbi környéket is elláttak — az egész Balkánt. A törékeny holmi számára a Duna kitünő szállító útnak kínálkozott.

dr. Fábián Béla
és
dr. Fábián Sándor
sajáttermelésü
TOKAJI BORAI
Bihari Bélánál
I., Attila-körut 16. sz.
Régi háromkapás
vendéglő
66 fillérért
literenkint
Telefon: 528-81.

Bizalmas
Táncesték
számára egészen
külön terem
ruhatárral
kiváló polgári konyha
fajborok friss sör
Császárfürdő
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

KOPFMANN JÁNOS
EGYETLEN BUDAI
CUKORKAGYÁRA
Üzletei: I., Krisztina-körút 91. II., Margit-körút 36.

SZALFÉTER EDE
Üveg- és porcellánkereskedés, üvegezési- és képkeretezési vállalat fióküzlete egyidejü megszüntetésével I, KRISZTINA KÖRUT 83 alól I, KRISZTINA KÖRUT 77 SZÁM alá költözött TELEFON: 50-2-36

A legujabb párizsi model szerint crepe de chine ruhák minden szinben és nagyságban már 16 pengőért kaphatók a
SZÉNATÉRI ÁRUHÁZ
II. Vérmező-ut 4. sz. alatt
ahol olcsón és jól vásárolhat.
A megtekintés még nem kötelező vásárlásra

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT
Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

EUGEN STEPAT zeneszerző
a rádióból közismert
OROSZ SZALONJAZZ
zenekara
hangversenyez minden este
a
SZEIFFERT KAVÉHÁZBAN

A BELLEVUE BEN
SANTA NELLY
JAZZÈNEKESNŐ
JÁVOR-VARSÁNYI
ZENEKARA
Kitünő konyha
Olcsó árak

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda—Akvinkum
Késő őszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

VELENCE, GÁRDONY-füred
Magyar
a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmenti **villatelkek** □-ölenként P **3-tól. Havi lefizetés P 10.—től.** Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóvíz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már **P 500-tól. Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők.
INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **Indul a Városi Irodától** (Horthy Miklós-körtér 3|b. Telefon: 694-33) **Kérjen Propektust!**

Telek

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közműves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

59-es VILLAMOS Süveg-utcai megállónál levő Sasadi uj iskolatól induló 25 méter széles Brassó-uton, gyönyörü kilátásu, subalpin levegőjü kis és nagyobb parcellák igen olcsón eladók. Tulajdonos Sey, V., Akadémia-utca 13. II. 24.

Lakás

SZÉNATÉRNÉL

Ujonnan épülő házban modern 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban

1933. május 1-re
KIADÓK.
Felvilágositás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező építésznél Méhn Antal építőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon; 506-24.

GARAGE FŰTÉSSEL, villamos és autóbusz megállónál, május elsejére kiadó. Érdeklődés házfelügyelőnél bármikor, I., Budakeszi-ut 1 d., vagy 4-5-ig telefonon: 298-92.

3 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt garcon lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél bármikor. I. Logodi utca 63. vagy 4—5-ig telefonon 298—92.

MÁJUSRA KIADÓ I. Mészöly-utca 4 .sz. alatt gyönyörü világos, Gellérthegyre néző 5 szobás komfortos lakás.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

VÁROSMAJOR-PARK társasvilla Marosutca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P, semmi mellékköltség. Leköthető vitéz Darvas Lajos mérnöknél, Királyi Pál-u. 20., telefon: 86—2—96.

ÖRÖKLAKÁSOK Káplár utcában, 2 szoba hallosak és egyszobásak, modern épülő házban, elsőrangú kivitelben eladók. Érdeklődés délutánonkint, Preisich Gábor tervező építésznél, József körút 30. Telefon: 32—0—54.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-ucca 7, Vak Bottyán ucca 4., Fadrusz ucca 6., háromeves házakban *kilátásos,* erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal,* központi fütéssel, melegvízzel, vagy anékül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FŐLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Ház

IKERVILLA
felerésze 240 négyszögöles telekkel Pasaréti-uton méltányos áron eladó. Felvilágositás: Kerekes Barnabás, épitészmérnöknél, IX., Ráday-utca. 22. telefon: 85—3—54

PASARETEN por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágositás: Adamitz és Nagy, bádogosok, II., Halász utca 2.

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Virág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.

Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96. **Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF**

XXX. évf. 1120 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 április 22.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

A megváltó — kard

A megváltás nagy ünnepén sokan kerestük a magyar nemzet megváltásának módját, kerestük az utat amelyen közelebb jutnánk a megváltáshoz, amely nemcsak a nemzetet mentené meg, de fölmentene minden igaz magyar lelket a sorvasztó kétségek, az örjitő vergődések alól és valami reménysugárt engedne áttörni a nyugati népek közömbösségének ködén át, amelyben több erőt látnánk, mint a diplomaták elröppenő szavában.

Az ünnep csendjében nézegetem a halomra gyült különféle irásokat, röpiratokat, alkalmi füzeteket és találom köztük Némethy Béla dr. röpiratát, amelynek az a cime: Az egyetlen ut! Cimlapján Bethlen István egyik hat év előtti beszédének rövid idézete van jelmondatul odanyomtatva, amelyben azt mondja a volt miniszterelnök:

> »Csak az a nemzet tarthatja meg függetlenségét, amely még a tulerővel szemben is, ha kell és elkerülhetetlen, kardot ránt és kockáztatja életét.«

A lelkemet megfogta ez a gondolat és elolvastam a nem eléggé szerencsésen kezdődő röpiratot, amely azonban a második oldalon már lángoló betükkel örök igazságokat éget a magyar lélekbe, vért forral és ökölbe szoritja a magyar ember markát, kezét, mintha kardot rántana.

A szerző szives engedelmével itt adom kivonatban a röpirat első részét, hogy én is segitsek utat törni a magyar igazságnak.

A szerkesztő.

Az egyetlen út

(Röpirat — 1933)

Irta: **Némethy Béla dr.**

A keresztény hivők százezrei a magyar honfoglalás idején, amikor az ezredik évben a várva-vart nagy esemény, Krisztus második eljovetele, nem következett el, felhagytak a passziv reménykedéssel, a terméketlen pietizmust hatalmas szellemü mozgalom, reális törekvés és aktivitás váltotta fel, amelynek célja az egyetemes keresztény egyház kiépitése, a világi kormányzatoknak egyházi befolyás alá juttatása és a pogány népek megtéritése lett. A jajveszékelő »pacifista« kereszténységet a páncélba öltözött csáklyás szentek váltják fel, akik fegyverrel védik meg és diadalmasan terjesztik a krisztusi hitet.

A csodavárás

Nálunk egy évtizedes hiábavaló siránkozás, egy évtizedes nyomor és szenvedés után sem jött meg a lelkeknek ez az átalakulása, a reális valóság felismerése, nálunk még mindig magától jövő békés revizióról beszélnek, amelyet az a bizonyos népszövetség, vagy egy ismeretlen erő, egy misztikus hatalom, talán az a bizonyos »nagy nyugati nemzetek szimpátiája« fog végrehajtani anélkül, hogy ezért nekünk munkát, pénzt és vért kellene áldoznunk. Nálunk meg mindig nem jött el az a valaki, akinek elmiszi végre ez a siránkozó, revizíót váró magyar közvélemény, hogy csak mi magunk szüntethetjük meg a trianoni határokat s a tőlünk elszakitott, mindinkább pusztuló véreinkkel csak ugy egyesülhetünk, csak ugy menthetjük meg őket s velük együtt önmagunkat is a biztos haláltól, ha elkergetjük azokat, akik az ország kétharmadrészét birtokukba vették s magyar testvéreinket leigázták és »kisebbségi« népelemmé tették.

A középkori »pacifista« jajveszékeléshez hasonlit a trianoni »átkos« békének szakadatlan, az unalomig való emlegetése. Nem mi voltunk okai az ország szétjelesésének, — nem a cseh, oláh és szerb hóditás, hanem — Trianon!

Csodálatos valami a magyar közvéleménynek ez az egyhangu és elég kényelmes megállapitása!

De hát hol volt még Trianon, amikor a cseh legionisták a Felvidéket, a bocskoros oláh hadosztályok Erdélyt, sőt a Duna-Tisza közt, a szerb szuronyok pedig a Délvidéket birtokukba vették? Miért mondjuk, miért hirdetjük tehát, hogy Trianon volt minden bajnak és szerencsétlenségnek az okozója?

Az akkori idők hitvány magyar kormányzata, eltekintve a vörösök felvidéki offenzivájától, — nem védte meg fegyveresen az ország területét, hanem jóformán behivta, betessékelte ezeket a hóditókat. Miért nem kergettük el ezt az áruló kormányzatot ugy, ahogy a török nép Kemál pasa élén elkergette a konstantinápolyi kormányt és széjjeltépte a török nemzetgyülés által már el is fogadott békeszerződést?

Fegyveres hóditás

Miért beszélünk mindig a tegnapról, amikor ennek a szerencsétlen ügynek volt egy tegnapelőttje, amelyből a tegnap: a trianoni békediktátum természetesen és logikusan következett? Miért nem ismeri el férfiasan a magyar közvélemény, hogy itt igenis fegyveres hóditással állunk szemben?

És mit vártunk mi tulajdonképpen az ellenséges nagyhatalmak trianoni tanácsától? Azt, hogy kiparancsolja a magyar területekről az utódállamok fegyveres erejét? És ha netalántán nem elég gyorsan teljesitik ezt a parancsot ezek, ide küldik az angol, francia és amerikai hadosztályokat, a jól bevált tankokkal együtt, hogy helyettünk kiverjék a betolakodókat, az ő — szövetségeseiket?! Minket pedig mindezek után felkérnek, hogy kegyeskedjünk visszasétálni Pozsonyba, Kassára, Kolozsvárra, Nagyváradra és Szabadkára? Hát ez bizony elég kényelmes és szép lett volna!

Több mint tiz esztendő hiegetései után szabad-e nekünk a pacifista bölcsességekkel elkábitott és felrevezetett, az ideges rémitgetésekkel megfélemlitett magyar társadalomnak tudomására hozni, hogy

> nem a trianoni békeszerződés vette el tőlünk az ország háromnegyedrészét, hanem az a tény, hogy nem védtük meg az ezeréves magyar földet.?

„Fait accompli"

Trianonban csak irásba foglalták azt, amit a valóságban már végrehajtottak rajtunk. Ha nem engedtünk volna be ide senkit, akkor ezt foglalták volna irásba. Lehet, hogy egy kis diplomáciai jegyzékváltás, egy kis huzavona, egy kis komolytalan fegyvercsörtetés után, de végül mégis csak a tények elott hajoltak volna meg abban az esetben is.

Békés revizió?

A Népszövetség utján békés tárgyalások eredményeként soha sem erheti el a magyar nép a trianoni béke revizióját.

Az Egyezségokmány 19 §-a ugyanis, amely a békeszerződések revizíójáról szól, semmiféle egyenes intézkedést sem tartalmaz a revizió végrehajtására. Magyarország — amint ezt Gesztessy Gyula világosan kimutatta, — eszerint az Egyezségokmány szerint csak ugy és akkor remélheti a békeszerződés revizióját a népszövetségtől, ha erre vonatkozólag már előbb megegyezett Szerbiával, Romániával, Csehországgal, Franciaországgal, Ujzélanddal, Nikaraguával, Sziámmal és a trianoni békeszerződést aláirt mind a negyven hatalommal.

A Népszövetség csak egyet tart érvényesnek, neki csak egy imponálhat: a befejezett tény! Mint ahogy befejezett tényt teremtett Csehország, Románia és Szerbia a mi ősi földünkön, amilyet a békeszerződést ratifikáló török nemzetgyülés által halálra itélt »lázadó« Kemál pasa teremtett Kisázsiában, vagy amelyet Sopronban pedig mi hajtottunk végre!

A magyar integritási politika, ha eredményt akar elérni, csak erre a »fait accomplira« készülhet, csak ebben bizhat, csak erre épithet!

A „háborus veszély"

Amikor a proletárdiktatura utáni időkben még itt voltak és működtek a külföldi missziók, az idegen hatalmaknak ezek a képviselői bizalmas körben többször reámutattak a legnagyobb nehézségre, hogy az utódállamok mindegyike már az igényelt magyar területek birtokában van, s meg ha kedvező döntés is lenne részünkre, onnan ki nem vonulnának.

— Nekem, — mondotta egy alkalommal Romanelli ezredes — csak ez a telefonkagyló áll a rendelkezésemre, nekem nincs itt katonaságom, hogy érvényt szerezzek az igazságnak és a nemzetközi jognak.

Arra a kérdésünkre, hogy mi lenne, ha mi fegyveres erővel szoritanánk ki innen a megszállókat, ezek a külföldi katonatisztek egyértelmüleg azt feleltek egész nyiltan, hogy a nyugati államok tettlegesen, fegyveres erővel, ebbe a harcba nem avatkoznának, mert nekik ez a kérdés nem olyan fontos, hogy veráldozatot hozzanak érte.

Az igazi és önérzetes propaganda első feltétele annak nyilt és terhes hangsulyozása, hogy a trianoni börtönbe zart, kiéheztetett magyar nép, régi területeinek visszaszerzése érdekében, a fegyveres döntéstől sem riad vissza, nem hódol a pacifista eszméknek s a kétségbeeses potolja átmeneti készületlenségét. Az elrablott területekhez való ragaszkodása és a kétségbeesés erőt ad neki a legnehezebb feladatok elvégzésére s igenis készülődik arra a nagy leszámolásra, amelyből nem vonhatja itt ki magát senki sem.

A nagy titok

Csak ez a hang és csak ez az elszántság imponálhat a külföldön, mert csak egy vezethet eredményre és csak egy vezethet revizióra: a »háborus veszély«, amelyet annak a bizonyos »Egyezségokmánynak« 19. §-a is megállapit.

Három évvel ezelőtt pattant ki a nagy titok, hogy a Lengyelország ellen irányuló bolsevista veszedelem idején Franciaország hivatalos ajánlatot tett a magyar kormánynak Nyitra, Léva, Rozsnyó, Kassa, Ungvár, Munkács, Beregszász, Szatmár, Nagyvárad, Arad, Szabadka és Zombor visszaadására s Franciaország kész volt százezer főnyi magyar hadsereget felszerelni az orosz szovjet ellen. Ez volt a Paleologue-akta, amely világosan kimutatta, hogy

> a háborus veszély az az egyetlen ok, amellyel a békeszerződések revíziója szóba jöhet.

Lendvay Istvánnak az az önérzetes és kétségbeesett fenyegetése, hogy az integer Magyarország érdekében, ha más nem segit, parolát adunk minden ördögnek, az azóta elmult tizenkét év alatt csak egyszer, egyetlenegyszer következett be. Windischgraetz herceg és Nádosy Imre leadták ezt a parolát az ördögnek. Reménytelen és kétségbeesett kisérletük nem sikerült, mint ahogy nem is sikerülhetett.

De nem igaz, hogy ártottak vele a nagy gondolatnak. Az egész világ tudomást szerzett ebből a tényből, hogy vannak még itt a Kárpátoktól övezett kis területen mindenre elszánt, kétségbeesett férfiak, akik hivéket és követőket is találhatnak s minden pacifista siránkozás és minden, a békés szándékot bizonyító esküdözés dacára lehet itt beszélni »háborus veszélyről«.

(Folytatjuk.)

A turán világünnep

Attila, a világ ura 434-ben vagy 437-ben lépett trónra

Emlékének méltó megünneplésére turán világkongresszust rendezünk Budán

Pekár Gyula ny. miniszter, mint a Turáni Társaság elnöke, annak legutóbbi ülésén elökelő közönség előtt érdekes előadás keretében ismertette Attila 434-ben történt trónraléptének 1500 éves évfordulójával kapcsolatban tervezett ünnepségeket. Bejelentette, hogy Magyarország Kormányzójával és Musztafa Kemál pasával folytatott tárgyalásai alapján az 1936. évben, amikor előreláthatólag kedvezőbb lesz a világpolitikai és gazdasági helyzet Budapesten, a török, bolgár, finn, észt, tatár, japán és indószittya nemzetek bevonásával Turáni Kultur Világkongresszust rendezünk a tudomány s a rokoni szeretet és tisztelet jegyében, minden politikai és vallási szempont kizárásával. Ugyanez időben lesz az óbudai uj Dunahid alapkőletétele is és a Margitsziget északi csucsára egy hatalmas Attila szobor kerül, amelynek szikiatalapzatát a turáni népek kormányai — mintegy jelképül — adományozzák.

PEKÁR GYULA

méltatta ezután Attila világtörténelmi jelentőségét, melyet egyébként legközelebb megjelenő, erről szóló regényében is feldolgozott. Az őskezdetre visszatérve elmondotta, hogy a kinai legenda szerint az Egnek 2 fia volt: Kien-fu, a sárga és Tan-hu a fehér. »Fényözike« (aranyszarvas) kinai hercegnőt a Gobi sivatagban elrabolta az »Aranyfarkas« (hun zászlók jele) s igy került a két nép közeli rokonságba. Három hun birodalom keletkezett: a keleti, a kaukázusi, és a nyugati, mely Akvinkumtól a Dobrudsáig terjedt. Balambér hun fejedelem Csin-től (Kina), Te-csin-ig (Róma) akarta kiterjeszteni a hun birodalom határait. Attilát (a név jelentése; atyuska, nem pedig Volga-menti) nagybátyja Roff, akinek székhelye a mai Tiszaroffon volt, tuszul adta Rómába, ahol az ifju megismerte a korhadó Nyugat- és Kelet-római birodalmak gyenge alapjait, s elhatározta, hogy annak helyén Ravenna és Bizancz teljes elpusztitásával uj hazát fog adni a népvándorlás friss erejü népeinek. Atyjának, Musidzsuknak (jelentése: kaláris) halála után, bátyját, Budát félretólva, magához ragadta a hatalmat (Jornandes történetiró ezt a Kr. u. 434—437 évekre teszi) s mindjárt hozzáfogott e hatalmas terv kiviteléhez, melyhez képest Nagy Sándor, Caesar vagy Napoleon elgondolásai is eltörpülnek. Diplomáciai levelezése Kinától egész Svédországig terjedt. Összeszedve a föként germánoknak mondott népvándorláskori törzseket, megkezdte győzelmes előnyomulását Nyugat felé. Eközben Theodorich (Detre, aki a Keszthely melletti Fenékpusztán levő castrumban született) keleti gótjai és longobardjai lettek a későbbi lombardiai italok ősei, a germán frankokat Galliába szoritotta s igy lettek a franciák ősei. (!), sőt Angliába is ő kergette az angolszász törzseket, tehát a mai Európa kialakulásának alapjait ő vetette meg. Ezt különben kiváló francia és angol történetirók, mint Thierry, Brion es Lamb is elismerik. A catalauni csatát Attila nem vesztette el, mert ő zsákmánnyal vonult el, mig Aetius (egyébként legjobb gyermekkori pajtása) a császárral együtt menekülésszerüen hagyta el a csatateret, amely a mostani világháboruban is döntő jelentőségre emelkedett. Rómát pedig alvezéreinek unszolása dacára azért nem dulta fel, mert ugy mint Napoleon, ő is kedvenc fiának, Irnáknak szánta a »Koi de Rome« méltóságát s azonkivül e város, mint egykori szerelmének Honoriának, a császár leányának szülőhelye is, kedves volt neki. Halála után 50 fia 150.000 emberrel Erd—Százhalombatta között egymásra tört, a nem hun anyától származó fiuk legyőzték a hun fiakat, Ellák a (»világ ura«), elesett, Irnák (a »kisfejedelem«) és Csaba (jelentése: »alkirály«) elmenekültek Dobrudsába. Attila székhelye, mely a Jászberény melletti Kerekhalmon (helyesen Kerkahalmon, felesége Kerka, Réka neve után) lehetett, elpusztult, gigászi terve összeomlott és sirját sem ismerjük... Kétségtelen azonban, hogy Árpád is Attilának leszármazottja volt s Anonymusnak errevonatkozó állitása nem »fecsegés«.

Végezetül az előadó még utalt arra az erős nacionalista áramlatra, mely ma az európai népeknél nemcsak horizontális, de vertikális irányban is észlelhető s egyes helyeken még nem létező ősök tiszteletéhez is vezet, tehát mennyivel több joggal kell nekünk kiépitenünk azt a nagy nemzeti erőt, mely a mult hagyományain alapuló öntudatból ered. Ennek kapcsán a megróvás hangján emlékezett meg egy napilapról, amely lap a hun rokonság mai tulhangos emlegetését aggályosnak tartja politikai szempontokból. A hun rokonságot elitélő ujság közleményei szerint az a gondolatmenet, hogy a hun névnek Európában még mindig igen rossz hangzása van, s a franciák a világháboruban a »boche« mellett, a «hun» elnevezéssel tisztelték a németeket. A magyarság ezeréves kulturmunkájával nagynehezen tudta csak kivivni a nyugateurópai polgárjogot s igy nem kellene nagyon emlegetni e rokonságot, mint ahogy pl. a németek sem nagyon dicsekszenek »vandál« őseikkel. Ugyanez egyébként Hegedüs Lóránt nézete is.

A választási rendszer

uj irányu reformjára mutatott rá a képviselőház pénzügyi bizottságának e hó 19-én tartott ülésén

KOZMA JENŐ dr.

Buda országgyülési képviselője, a Polgári egység pártjának elnöke, amikor kijelentette, hogy a titkos választás alapján áll. Kozma Jenőről tudott dolog, hogy nagyon meggondolt, az életet ismerő, gyakorlati észjárásu politikus, aki soha könnyelmüen nem dobott jelszót a közélet porondjára és feltétlenül áll az a föltevése, hogy a képviselőnek szeretettel és ügybuzgalommal kell foglalkoznia választóinak ügyeivel, mert ily esetben a titkos választás nemzeti szempontból nem veszélyes. A kérdést feltétlenül behatóan tanulmányozta e nagy horderejü kijelentése előtt és bizonyára meg van a tervezete a választói jogosultság szükséges reformjához, amely ezti a választási rendszert megelőzné, mindenesetre nagy szerepet szánva a hazafias fiatalságnak, amelynek elhelyezkedését nyomatékosan megsürgette. Beszédében elismerte az ősi törzsrendszerből származott és kifejlődött magyar közigazgatás nemzeti erejét és hazafias megbizhatóságát, amelyet most utólag elismer az elszakitott országrészek nemzetiségi lakossága is — és alkalmasnak véli arra, hogy az uj választási rendszert előkészitse a nemzeti felsőbbség csorbitása nélkül.

Furcsa elgondolás

mindaz, amit a nagyközönség most kénytelen bevenni előadásokban, cikkekben és röpiratokban a —

tabáni fürdőváros központról.

Mindenek előtt tisztában kell lennünk azzal, hogy a világfürdőnek mondott nagy üzemnek csak egyik kirakó ablaka a Tabán. Szerencsés a fekvése, mert egy darab Dunapart a kiindulási pontja, amely a fürdőváros cimü idegenforgalmi üzem szépen kiépitett saroktornyához vezet. Ez a saroktorony a Gellérthegy és a vele kapcsolatos Naphegy. De nagy tévedés, ha valaki abban a hitben él és álmodik a fürdőváros remekbe alkotott képéről, hogy mindaz, amit fürdővárosnak, fürdőközpontnak s más ilyen fürdő néven elképzelt alkotásnak neveznek, — elfér a Tabánon. Buda bath a jövő nagy fürdővárosa, legalább is akkora területet igényel, aminő a Tabán, a Gellérthegy északi oldala, a Naphegy, a Krisztinaváros, benne a Horváthkert, a Vérmező és a Németvölgyi-ut két oldalán elterülő, a Svábhegytől a Mártonhegyig terjedő városrész. Ezt a területet kell alkalmassá tenni arra, hogy abban a különböző szállodák, kórházak, gyógyhelyek, fürdők, üdülőtelepek egy világhirüen szép park a Vérmezőn, egy festőileg kiképezett lejtő a Mártonhegy és Svábhegy között elférjen, aminek első feltétele az, hogy a Délivasutnak a mai helyén való, mindenek felett alkalmatlan elhelyezésén segitsünk. Sógor József épitész pompás elgondolása, hogy ezt a pályaudvart tóljuk vissza a Gellérthegyig, odáig, ahol az alagutból jön ki és ott épitsük fel a nagy, a modern a világfürdőnek megfelelő pályaudvart. Ezzel csaknem zárt medencét kapnánk, amely kedvesen lejtene a Várhegy nyugati oldalától az Istenhegy, Orbánhegy, Mártonhegy aljáig. Szükség volna itt egy zseniális elgondolásu szabályozási tervre, amely előreláthatólag keresztül vihető és nagy ligetek és parkok révén

NE SAJNÁLJA
A LÁBAIT!
PÁR PERCES SÉTA
A Margithidtól
A RÓZSADOMBI NARDAI
VENDÉGLŐ, II. ker. KÚT-UTCA 13. sz.
Halászléje
KÁRPOTOLJA
A RÖVID GYALOGÚTÉRT.

kellő levegő-rezervoirokat biztositana a fürdőváros számára. A kérdéshez legutóbb hozzászólott Exner Kornél is a Hollós Mátyás Társaság társelnöke, aki óva inti a várost attól — teljes jogosan és okosan, — hogy a Tabánt a magánspekulációnak dobja oda, mert az a reumás beteg, aki a Tabán lejtőjét kinnal megmássza, nem szivesen jár emeleteket s igy a Tabánon legfeljebb földszintes házakat szabad épiteni s azokat is ugy, hogy minden öt kiadó szobára egy fürdőszoba essék, ami lehetővé tenné a lakók számára a rendszeres thermal fürdő használatát. A »Hollós Mátyás Társaság« már ezelőtt 8 esztendővel körlevelet küldött szét a törvényhatósági bizottság tagjainak, amelyben azt kérte, hogy

Budán változtassák meg az épitési rendeletet

és ezentul csak k e l e t i stilusban épült olyan tervezetü házakra adjanak épitési engedélyt, ahol még a

kétszobás lakásokban is az egyik szoba külön bejárattal kiadó,

mert minden világfürdőben a fürdővendégek kétharmad része magánlakásban lakik. Amig ez a szabályrendelet nem adja meg Budának azt a turáni külső képét amely elüt a többi fürdővárostól és nem rendezkedünk be a nagytömegü fürdővendégek ellátására, addig fürdővárosról kár ilyen szép képeket álmodni és elhitetni itthon a polgárság zömével, hogy ezen a cimen megalapozhatja a várt jólétet.

Torlódás

jellemezte azt a váratlanul nagy idegenforgalmat, amely a husvéti ünnepek idején volt Budapesten. Minden látnivaló, de főleg minden jellegzetesen magyar látnivaló körül szivesen csoportosult az idegenek áradata és a Nemzeti Szinház táján varrottasait kirakó matyók körül is valóságos vásári tolongás volt. De valljuk be őszintén, hogy a mi nagy költséggel és nagy keretek között felállitott idegenforgalmi szervezeteinket készületlenül találta ez a hirtelen jött idegen-járás és mindenütt, ahol praktikus, gyors intézkedésre volt szükség, torlódás volt. Látszik, hogy ujoncok vagyunk az idegenforgalom terén, amelyről sokat beszélünk, amelyre elég sokat költünk, de érdekében nagyon keveset teszünk. A mi ólomlábon járó szervezeteink nagyon hasonlitanak a vizfejü emberhez, akinek rettenetesen nagy a feje, de nagyon kicsi és rövid a lába. Igy aztán sokra gondol, de mindenhova későn jut el. Főleg a csoportos kirándulásoknál derült ki, hogy ilyesmire egyáltalában nem készültünk el. Az idegenforgalmi vállalat néhány autócarja egyáltalában nem bizonyult elegendőnek, pedig az idegen csak ugy tudja kellőképpen kiélvezni az először látott város szépségeit és nevezetességeit, ha kellően képzett idegenvezető magyarázza a látottakat és gondosan megállapitott terv szerint vezeti az idegeneket. Igy aztán 40—50 taxira pakolódott fel egy-egy csoport és ment céltalanul, öntudatlanul a vezérürü, illetve elsőnek haladó soffőr után. Pedig hány képzett, nyelveket beszélő, jómodoru uriember akadna Budapesten, aki szivesen vállalná az idegenvezetést a mai nagy nyomoruság idején. Csakhogy ezeket számon kellene tartani, néhány órán át kioktatni, szállodák szerint beosztani, hogy adott jelre behivhatók legyenek. Állami koncessziók utján szervezni kellene néhány vállalatot, mely megfelelő »kilátó-autóbuszok« birokában ellátná a város rendszeres bemutatását valamint az ország egy-egy részének a beutazhatá át. Természetesen módot kellene adni ezeknek a vállalatoknak, hogy autócarjaikat más irányban is foglalkoztathassák, hogy igy a vállalatot fenntarthassák. Aki egy két napra jön Budapestre az nem szeret ácsorogni és unja a torlódásokat.

Nemzeti müvészet — turáni szellem

Horthy Miklós Kormányzó ur Őfőméltósága kezdeményezésére a közoktatásügyi miniszter megrendeztette a Mü-csarnokban azt az első nemzeti irányu müvészeti kiállitást, amely utmutatója akar lenni annak, hogy mily utakon kell haladnia a nemzeti müvészetnek, hogy önállóan fejlődhessék.

Egy fél évszázad előtt a magyar nemzet már megmutatta, hogy erre megvan a hivatottsága. Amikor a festőmüvészet polgári foglalkozássá vált és kenyérkereső pályává vált, akkor Párisban a világ első festője Munkácsi Mihály volt, Szentpétervárott Zichy Mihály és Münchenben a világ első festőmüvészeti akadémiáján három magyar festőmüvés volt egymásután az igazgató. Festeni tehát tudunk, mint ahogy mindent tud a magyar őszsenialitás, amit tudni akar, vagy tudnia kell.

Hiányzik azonban a nemzeti müvelődés alapja, amelyet el sem lehet képzelni a turáni népek története, müvelődésének históriája és kulturájának alapelvei nélkül. Hiányzik a mi iskoláinkban a turáni térkép, amit nem enged oda kiakasztani a magyar kulturát fojtogató nyugati kéz. A nemzeti öntudatot rendkivül szolgálná, ha az iskola küszöbét átlépő gyermek férfivá való fejlődése napjáig maga előtt látná a maga nagy nemzetségének térképét. Hiányzik nálunk a hun-magyar őstörténelem tudása, mely öt-hatezer évre nyul vissza és — rossz tréfának ne lássék — még a mai kabátot is a hun-magyarok hozták Európába és hozták divatba a római tóga helyett, amiért egy alkalommal még a pápa is megátkozott minket. Soha semmiféle magyar tankönyvben nem tanult a magyar diák továbbra/viszszamenő magyar történelmet ezer évnél, holott háromezer év előtt már egy világbirodalom állott fenn a tibeti hegyektől az Alpokig. Négyezer évvel ezelőtt világcsatákat vivtak az ősmagyarok az asszirokkal és a bibliában is megnevezett »Ur« városa olyan nagy világváros volt, mint a mai London. Pedig mindez hun-magyar alkotás volt, itt mindenütt hun-magyar kultura élt és a Taurus-i nagy dombormü bizonyitja, hogy ötezer évvel ezelőtt már kiváló képzőmüvészek voltak a hun-magyar szobrászok.

Ha a közoktatásügyi miniszter ur a kormányzó ur Őfőméltóságának elgondolását valóra kivánja váltani, akkor ott kell kezdeni az elemi iskolában a turáni térképpel folytatni azt a középiskolában a hun-magyar őstörténelemmel a hun-magyar mithológiával és az egyetemen a a hun-magyar ősjog, a hun-magyar épitészet tudományának tanitásával, akkor kisarjad majd a magyar lelkekből önkéntelenül az ösztönösen is átérzett magyar nemzeti müvészet.

Mentsük meg a törzsrendszert

Ősi alkotmány-biztositék a magyar közigazgatás

Évezredek óta él a magyar alföldön magyar parasztság, mert már 3500 év előtt óriási hun-magyar világbirodalom állott a turáni fensiktól, Déloroszországon Etelközön át az alpesekig. Azóta itt száz és száz turáni nemzetség fordult meg, és a tekék vagy dákák 2000 év előtt nagy birodalmat alkottak a Királyhágótól a Volgáig. Minden elvonuló, vagy Ázsiába visszatérő nemzet még hagyott itt családokat, sőt törzsrészeket s ezek a maguk módja szerint alkották meg közigazgatási egységeiket: székeket, megyéket járásokat, amelyek szerkezete nagyrészt egyezett, de biztositotta az ilyen egységhez tartozó családok uralmát és jólétét — együtt a magyar alkotmányt. Ezért megszivlelendő az alábbi irás.

*

Minden nemzetnek és népnek nagyságát és létjogosultságát az a tény adja meg, hogy mennyire ragaszkodik az ősök hagyományaihoz és a történelmi multhoz összeegyeztetve azt a modern kor realizmusával. A római birodalom akkor bukott el, amikor a római tógát afrikai bastardok is felvehették és amikor a nagy Augustus örökébe a cézári trónra, egy rabszolga idegen léphetett. A történelmi multról való letérés minden nép és nemzet bukását jelenti, amelyből többé feltámadás nincsen. A japán nemzet nagyságát, Anglia világhatalmát a több évezredes történelem hagyományokhoz és külsőségekhez való görcsös ragaszkodás adja meg és a köztársasági Franciaország még ma is a nagy császár közigazgatási és politikai rendszeréhez tartja magát, a nagy amerikai demokrácia pedig minden modernség és fejlődés mellett is a maga közigazgatásában megtartotta az első települő puritánok által meghonosított angol grófsági rendszert, nehogy a mult tradicióin csorba essék. Hitlerék megcsinálják ugyan a nagy német egységet, amelynek alapjait még Bismarck rakta le, anélkül azonban, hogy a német törzsi hagyományokban gyökeredző szeparatisztikus közigazgatási rendhez hozzá mernének nyulni. Egy nemzet életében a legfontosabb állami tényked és a nemzet lelkivilágának szellemi beidegzettségének és történelmi hagyományainak megfelelő közigazgatás.

A természetben nincsen megállás, de nincs ugrás sem. Mindkettő megboszulja magát, ha a tapasztalat törvényeit figyelmen kívül hagyjuk.

Felelőtlen helyekről már hetek óta állandóan közigazgatási reformokkal és azok fantasztikus terveivel izgatják a közvéleményt és a legutóbb már pozitiv formában azt is közölték, hogy az országot olasz mintára hét régióra (kerületre) osztják, hogy ezzel olcsóbbá tegyék a közigazgatást, centralizáljanak és egyszerüsitsenek. Csakhogy — a mexikói falu feje csak az *alkade* lehete épp úgy, mint a legkisebb *német* faluban Bürgermeister vezeti az életet, addig a magyar falut, községi biró, jegyző és kisbiró nélkül elképzelni sem lehet, mert ilyen volt már a magyarság berendezése, amikor az ázsiai pusztákon éltünk és onnét indultunk Európa leigázására, 102 törzsre oszolva. Sem olasz, sem német, sem angol, vagy francia közigazgatási kisérletezéseket a magyar fajta nem bir el.

Lényegileg mindegy az: nádornak nevezem a kormány fejét, vagy miniszterelnöknek és hogy a főszolgabiró átvedlik e járási főnökké, de az ilyen kicsinyes külsőségek okozták a világtörténelem folyamán nagy nemzetek bukását, mert az ilyen külsőségekben mélységes erkölcsi kihatások rejtőznek, amelyek a népmilliók lelkében egészen más hatásokat váltanak ki. Nem mosolyogni való tény az, hogy a japán kormány tagjai modern frakköltözetükben és cilinderrel fejükön csak mezitláb jelenhetnek meg a császár előtt, pedig Japán parlamentáris és demokrata állam. Mélységes jelentősége van annak, hogy az angol miniszterelnök, ha a királyához megy, kezetcsókolni köteles a királyának és az angol parlament elnöke gyapjúzsákon ülve elnököl. De minden cselekménynek mélységes erkölcsi értelme van és hozzájárultak ahhoz, hogy minden idők viharai nem tudták sem Japánt, sem Angliát alapjaiban megingatni. A magyar népben a *törzsi rendszer,* amely ázsiai őshazánkból került át a Duna Tisza közére és itt mint dikaszteriális, vagyis megyei rendszer fejlődött a legnagyobb politikai tökélyre, annyira benne él, minden hibáival a nemzeti tudatban, hogy ezzel az érzésével a trianoni határokon tul is számolni kell és azt semmiféle modern közigazgatási kísérletezésekkel pótolni nem lehet. Mint utolsó erkölcsi hagyatékot *Lebedi*-

ból hoztuk át a törzsrendszert, ahová a turáni altájról hoztuk, és ezzel a közigazgatási rendszerrel áll és bukik Magyarország. Tessék a vármegyéket összevonni, tessék több vármegye élére egy főispánt és egy alispánt állitani, ha már a kartelek miatt takarékoskodni kell, de semmi esetre sem szabad a történelmi vármegyéket és azok autonomiáját megszüntetni, mert akkor ne várjuk többé a feltámadást. Amint, hogy a kanton rendszer képezi Svájc szabadságának és államelméletének megingathatatlan alapjait, úgy Magyarország is a vármegyei rendszerben élhet csak tovább. A megyei rendszer éppen olyan fontos a magyar közéletben, mint a szent korona tana, mely a magyar ősi demokráciának az alapja és a nemzet összetartója ezer éve.

László Zoltán dr.

A Városmajori uj templom

Különálló Campanille-szerü toronnyal — A felszentelés nagy ünnepe

Az uj városmajori templomot pünkösd vasárnapján reggel 8 órakor szenteli fel nagy ünnepségek keretében Serédi Jusztinián hercegprimás. Ezt megelőzőleg szombaton este fél 8 órakor a hercegprimás az ereklyék elhelyezésével kapcsolatban, a mártirokról szóló officiumot mond. A teljesen modern stilusban épült templom néhai Árkay Aladár müépitész, majd fia Árkay Bertalan müépitész tervei alapján készült tiszta mükőből. A belső berendezést Árkay Bertalan és neje Sztehló Lili iparmüvésznő tervezte, aki két évvel ezelőtt az olaszországi nemzetközi egyházmüvészeti kiállitáson a győri templom üvegablakaival elnyerte a Grand Prix-t. A magas levegős templomban 440 ülőhely van összesen 1800 hivő részére férőhely. A modern stilusnak megfelelően az óriási templom fütése elektromos árammal történik és a melegitő testek a padok között a térdeplő alatt vannak elhelyezve.

Lovag Kriegs-Au Emil plébános, aki nemrég ülte papságának 25. évfordulóját, és a városmajori egyházközség megalakulása óta annak plébánosa, egy alágsori helyiségben kezdte el lelkipásztorkodását a Maros utca sarkán. Azóta már a második templomot építi, mégpedi az ugynevezett városmajori szép erdei kápolnát és most a nagy uj templomot, amelynek már csak a tornya hiányzik, mely a templom mellett különállóan épül. Az egyházközség hivei 100.000 pengőnél többet adakoztak az uj templom céljaira, melyhez csak éppen a főváros nem járult hozzá semmivel.

Ez alkalomból közöljük, azt a levelet, amelyet

ezüst miséje

alkalmából intézett városmajori hiveihez **Kriegs-Au Emil** plébános, és többek között a következőket irja:

— „Midőn a fölséges Isten végtelen irgalmából ime megadatott a kegyelem nekem legkisebbnek, hogy *ezüstmisémet* bemutathattam az Urnak, belső sugallatot s indítást érzek arra, hogy szeretett híveimet köszöntsem s lélekben felkeressem.

... Kifürkészhetetlenek az okok, melyeknek alapján én legkisebb s legméltatlanabb is részese lehettem e szent hivatásnak! És ime *huszonöt éve* élhetek ebben a szent hivatásban és küldetésben. *Tizennégy év* óta pedig itt munkálkodhatok szeretett paptársaimmal együtt az *Ur városmajori szőllőjében,* itt közöttetek szeretett híveim. Milyen minden földi kötelénél erősebb kapcsolatok füzik lelkemet a Ti lelketekhez!

... Jöttem e levél formájában, hogy alázattal bocsánatot kérjek Tőletek minden hibámért és hogy ezüstmisémre s a nagybőjtben rendezendő missziókra szeretettel meghivjalak Titeket buzgó híveim. *Március 2-án volt első szentmisém huszonötödik évfordulója.* Ezen napon reggel 8 órakor csendes, népénekes szentmisét mondtam a Szentháromság Isten dicsőségére és Értetek jó híveim. Minthogy *hétköznapra* esett ez az évforduló, azért az Egyházközség Elnökségének kívánsága szerint a most mult *vasárnapon, március 5-én délelőtt 10 órakor mutattam be ezüstmisémet az Urnak,* melyen *Mészáros János dr.* prelátus, érseki helytartó úr is megjelent és szentbeszédet mondott a papi hivatásról.

— Az őskeresztények nagy ereje győzte le a pogányságot s vivta ki az erények, a tiszta keresztény kultúra diadalát. Nekünk is erre az őszinte, hamisitatlan, erőteljes keresztény életre van szükségünk. A világ és *nemzetünk helyzete* is sürgeti ezt az erőt, a pokoli erőkkel s hullámokkal szemben. Csak az első keresztények szelleme mentheti meg társadalmunkat és hazánkat a végpusztulástól.

... A templomépités után nem állhatunk meg az alkotó munka terén. További feladataink: a kultúrház berendezése, szeretetház, gyermeknyaraló létesitése és a katholikus akció gyönyörü programjának minél teljesebb kiépitése..."

És hivei szivesen hallgatják szavát.

Ne utazzék külföldre!
Töltse a tavaszt és a nyarat
a **Svábhegyi Szanatóriumban**
Olcsó 3--7-napos pausál árak!

TURISTA SÖRÖZŐ
PÁVDI, II., MARGIT-KÖRUT 95.

VILLLA- ÉS TELEKTULAJDONOSOK SZÁMÁRA
DRÓTKERITÉST
KARTELENKIVÜLI, KISIPARI ÁRON
Vas- és faredőny, autogén hegesztés és vágás, sodronyszövet és ágybetét készités
Vállal Ifj. HOLL GYÖRGY PESTHIDEGKÚT REMETE ÚT.

Április hó lepte el a budai hegyeket a husvéti verőfény derüje után, és csütörtök reggel Budán havazott.

Stadion céljára Schöffer István 32 ezer négyszögöl területet ajándékozott a Római fürdőben, ami valószinüleg eldönti a Stadion helyének vitás kérdését.

A Jánoshegyi sodronykötélvasut épitését, amelyről elsőnek adtunk hirt,, a Beszkárt előmunkálati engedélyének feladásával — szivesen átadja magánvállalkozónak.

Ábrányi Emilről is elneveztek végre utcát a Rózsadombon, amely a Bimbó-utcától az Endrődi Sándor-utcáig terjed.

A Boráros-téri hid vasszerkezete elkészült és junius elején másfélmillió pengő költséggel megkezdődnek a földmunkák, 1936. végére pedig egészen elkészül a Horthy Miklós hid.

A nagyhivatású kerületi választmányok összel megkezdik müködésüket.

A szellemi szükségmunka ápr i is végén megszünik. Az 1400 inségmunkás közül senkit sem tartanak vissza.

Budai Krónika

Részvétlenségbe fulladt a fürdőügyi kiállitás odaát Pesten — a Nemzeti Ujság hiradása szerint.

Zavart okoz hogy most nincs közvetlen kocsi a Szépvölgy utcáig, mert a 72. es a Szentlélek-térnél visszafordul a Vörösvári-ut felé s igy két szakaszjegyre van annak szüksége, aki a Solymár-utcától a Timár-utcáig öt megállót akar villamoson megtenni.

Hölgy-estét rendezett pompás sikerrel husvéthétfőn a III. ker. Keresztény Társaskör ifjusága.

Galambóc váráról nevezték el az I. ker. Fehérvári-utból kiinduló és a Soproni-utig terjedő névtelen utcát.

Divatba jött a Tabán problémát ideoda hánytorgatni. A városházi ujságok tele vannak fantasztikus ötletekkel — csak a pénz hiányzik a kivitelhez. Bár »beavatottak« azt rebesgetik, hogy a német tőke szivesen épitené fel a Tabánt.

Brunhuber Béla udvari és kamarai fényképész megvásárolta a Mátrai-utca 3. sz. bérpalotát 265 ezer pengőért. A Csörsz-utca 23 sz. házat a »Detektivek nyugdijintézete vásárolta meg 235 ezer p-ért.

»Nándorfejérvár« ut lett a neve az I. ker. Dombóvári utból a székesfőváros határáig terjedő névtelen utvonalnak. Ugyanitt a Prielle Kornélia utcát keresztező másik névtelen utcát »Kaposvár« utcának nevezték el.

Megtiltják a családtagoknak, hogy kiszolgáljon a Széna-téri piac hentes bódéiban, hogy ugy kényszerüljenek segédeket alkalmazni. Az ipartörvény nem ismer ilyen kikötést.

Lánckordont huznak a Lánc-hid budai hidfőjének oroszlánjai és a hidházak között, a gyalogjáró szélen mert ott már két halálos baleset történt.

A Talbot-centrálénál negyedmillió angolfontos ujabb beruházások lesznek. Egyelőre arra terv, hogy a főváros megveszi a villamos centrálét.

Az «Ibusz sportcélokra megkapta az óbudai dunaparton, a Timár-utcától, a főváros egyik nagyobb telkét.

A várbeli Nagyboldogasszony koronázó főtemplom restaurálási munkaihoz negyedmillió pengőt ad a főváros.

A Gellérthegy Barátai Egyesület vezetősége nagy megelégedéssel tekintette meg a Tabán beépitésének kitünő tervét a városházán.

A nemzetközi ujságiró kongresszus május végén lesz Budapesten, amikor ujra Buda fogja elbüvölni az európai sajtó képviselőit. Mi lenne, ha a főváros multjához mérten törődne Budával?

A külföldi autósok a királyi vár, a Halászbástya, az Erzsébethid képével diszitett Szent Kristóf felirásu plakettet kapnak, ha Budapestre jönnek.

Pozsonyi étterem
I., Krisztina-körút 10. sz.
POMPÁS TERRASZA
megnyilt.
Elsőrendü konyha. Kitünő borok.
Frissen csapolt Szent István sörök.
Tulajdonos: **Pados József**

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Olcsó öröklakás-akciót
inditottunk! Budapest legelőkelőbb kertvárosában, a Lenke-út és Fadrusz-utca sarkán 1 szobás, 1, 2, 3 szoba-hallos összkomfortos, délifekvésü, névre telekkönyvezett öröklakásokat épitünk.
Biztos tőkebefektetés! Bérbeadásnál kamatjövedelmét megkétszerezheti! Külön 5000 pengös jutalom!
Budapest
RIVIERÁJÁN
a Gellért-fürdőnél, a Mányoki-út 7. alatt újabb társasvillát épitünk, a Batthyány-ősparkra néző, délifekvésü, olcsó fixárú 2, 3, 4, 5 szobás, páratlanul értékes öröklakásokkal.
CENTRUM
Házépitő Vállalat
Horthy Miklós-ut 9. Tel.: 693-01.

Budai Polgárok! Okvetlenül tekintsétek meg a SZEKSZÁRDI BORPINCE kiállitását a
TAVASZI VÁSÁR élelmiszer-pavillonjában!
Szekszárdi bikavér . . literje —.80
Sötét kadarka . . . . . „ —.60
Asztali fehér . . . . . „ —.60
Ürmös. magyar „Vermouth“ „ 1.20
Budára ötliteres rendelést haza szállitunk!
Magyar üdvözlettel **Fekete Sándor** üzletvezető
Hagyományos pompájú magyar vincellérdiszitmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok, Tolnai menyecskék, nemes és olcsó szekszárdi borok!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!
BUDAPEST, VII., József-ucca 19, szám. ⁘⁘⁘ Telefon: 32—0—63

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Személyi hirek

ANNA főhercegnő a védőasszonya a Magyar Nők Honi Ipar- és Mezőgazdaság pártolási mozgalomnak.

ANDRÉKA KÁROLYNÉ nagyasszony huzamosabb ideig tartó betegségéből felgyógyult mely alkalomból sokan keresték fel és üdvözölték.

FABINYI TIHAMÉR dr. kereskedelemügyi miniszter Abbáziában töltött 4 napot most husvétkor.

HUSZÁR ALADÁR főpolgármester az idei nemzeti gyermekhét elnöke.

RIPKA FERENCZ dr. udv. tan. v. főpolgármester vasárnap térrt vissza Abbáziából.

KOZMA JENŐ dr. országgyülési képviselő került a politikai élet központjába a titkos választásról tett nyilatkozata révén.

ZEÖKE ANTAL dr. országgyülési képviselő e hó 21-én Gyomára utazott választói közé, ahova minden hónapban rendszeresen ellátogat.

vitéz BENÁRD ÁGOSTON dr. v. miniszter két esztendős tisztafaju kuvasz kutyája: — Ejnye nyerte meg az 1933. évi első diat a kuvaszok szépségversenyén.

ANTAL ISTVÁN dr. min. tan. a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetője e hó 20-án visszatért Rómából, ahová bizalmas kiküldetésben tartózkodott, amiről rögtön jelentést tett a miniszterelnöknek.

LIBER ENDRE alpolgármester a főváros népmüvelési ezüst diszérmet kapta a népkultura terjesztéséért.

LIBER ENDRE dr. polgármester helyettes fogadta a főváros nevében Hóman Bálint minisztert a nemzeti irányt kereső müvészeti kiállitás megnyitásán.

RAINPRECHT ANTAL dr. ny. veszprémi főispán, v. nemzetgyülési képviselő, budai ügyvéd, a husvéti ünnepeket vadregészes bakonyi birtokán: Antalházán töltötte.

BÁNLAKY GÉZA a székesfőv. fürdőüzem vezérigazgatója előadás keretében ismerteti »Budapest fürdőváros problémáit« az Országos fürdőkiállitás termében e hó 25-én este 6 órakor.

MOLNÁR LÁSZLÓ a Vizváros népszerü plébánosa betegen töltötte a husvéti ünnepeket, de állapotában már erős javulás állott be.

FINÁCZY BÉLA dr. ny. min. tan. a Budai Polgári Kör közszeretetben álló elnökének borgazdaestje e hó 21-én volt a Pénteki Borgazdatársaságban.

LÉNÁRD ZOLTÁN dr. egyetemi tanár a nagynevü gégeorvos a Balaton mellett töltötte a husvétot, de már e hó 25-én ismét rendel.

MIKLÓS ELEMÉR dr. az Idegenforgalmi Orsz. Tanács főtitkára »La simfonia di Budapest« cimen olasz nyelvü előadásban ismertette Budapestet az olasz orvosok tiszteletére a Lukácsfürdőben rendezett diszgyülésen e hó 19-én este.

PALÓCZI EDGÁR tanár »Lengyel Királyok Magyarországon« cimen tartott érdekes előadást e hó 21-én este a Nemzeti Szövetség ülésén Szobiesky János emlékünnepén.

FARKAS ÁKOS főjegyző, a polgármester titkára lesz az elnöki ügyosztály tanácsnoka.

SZOMBATHY KÁLMÁNT a több mint 30 éve fennálló Tabáni Daloskör a Platthy György dr. elhalálozásával megüresedett elnöki székbe egyhangu lelkesedéssel megválasztotta.

OREL GÉZA dr. főigazgató tiz utótörő előadást tartott a »Szabad Egyetemen« az árusitás technikájáról és lélektanáról, ugyszintén a kezdő reklámról. Előadásait nagy közönség mintegy másfélezer ember hallgatta.

HUBERT VILMOS fémárunagykereskedő, a Budai Iparosok és Kereskedők Köre ü. v. elnöke néhány hétre külföldre utazik üdülés céljából.

MORBITZER DEZSŐ a szfőváros kertészeti igazgatója saját szép tervei szerint épitette ki a Horváth kert Krisztina krt-i részét, amely ezentul nyitva áll, és már át is adta a parkot az illetékes hatóságnak.

WEBER SÁNDOR dr. takarékpénztári igazgató Balatonalmádin töltötte az ünnepeket.

PATAKY LÁSZLÓ a Bathyányi utcai polgári leányiskola igazgatója részt vett a szegedi tanulmányi kiránduláson és szombaton tér vissza.

BENCZUR GYULA dr. a Szt. Gellért fürdő főorvosa a Gyógyfürdők hatásmódjairól értekezik e hó 21-én este fél 7 órakor a fürdőkiállitáson.

BUCSÁNYI GYULA dr. főorvos, egészségügyi tanácsos, a kitünő természetgyógyászati iró, a husvéti ünnepek alatt birtokára, Balatonalmádiba utazott.

BÁNÓ DEZSŐ a fürdőügyi kiállitáson értékes előadást tartott a magyar fürdők adóiról.

SZAKÁLY KÁROLY KALMAN dr. m. kir. rendőrtanácsos vette át a II. ker. m. kir. rendőrkapitányság vezetését.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

— IDEGENEK BUDÁN. Sahib Moulai Farsan Ali londoni főimám, néhány napi itt-tartózkodás után tovább utazot India-ba. Kaid Izmail Abdurrahman marokkói ujságiró és szerkesztő, továbbá Osman ben Szadek, tripoliszi nagykereskedő jártak Budán a szent napokban. A budai nagymufti kalauzolta az előkelő vendégeket Buda nevezetességei körül és együtt imádkoztak Gül-Baba sirjánál.

— FŐGONDNOKI BEIKTATÁS. A Hollós Mátyás Társaság jeles tagját, lapunk kedves munkatársát Gegus Dániel ny. főkapitanyhelyettest szülőfalujában Pilismaróton és a hozzátartozó Dömösön a református egyházközségek husvét vasárnapján megválasztották főgondnoknak. Ezeknek az egyházaknak volt 37 éven át lelkipásztora az uj főgondnok édesapja. Az egyházak lelkésze Nyiró Károly vette ki a főgondnoki esküt s utána meleg szavakkal üdvözölte Gegust, aki meghatottan megköszönte. Vallásos est követte az ünnepet amelyen Betlen Gábor a »vallásszabadság hőse« cimü történeti tanulmányát olvasta fel. Gegus és felesége énekelvén néhány klasszikus dalt s irredenta éneket az iskolai gyerekek pedig Gegus Dániel költeményeit szavalták.

LÁTCSÓVEK Zibrinyinél I. Attila-utca 8. sz.

— A TABÁNI DALOSKÖR a »Budai Társaskör« disztermében most rendezte XXX. évi rendes közgyülését. A közgyülés fényes külsőségek között folyt le. Elhozták az egyesület kibontott zászlaját, valamint a Daloskör dicsőséges multját bizonyitó győzelmi jelvényeket. Egyhangu lelkesedéssel Szombathy Kálmánt ültették az elnöki székbe, és ovációval fogadták, amikor az érte ment küldöttség élén a terembe lépett. Knipf Károly alelnök meleg szavakkal üdvözölte az uj elnököt, aki beszédében szép szavakkal emlékezett meg elődjéről dr. Platthy Györgyről és bejelentette, hogy a régi nagymultu Tabáni Daloskör reneszánsza mihamarabb be fog következni. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után megválasztották a tisztikart. Alelnökök: Knipf Károly, Schmidt József. Ügyész: dr. Szuchy László. Titkár: Grósz Károly. Jegyző: Popovics Pál. Pénztáros: Schmitz Nandor. Ellenőr: Ziegler János. Számvizsgálók: Ujvári János, Kampfmann Béla, Karnagy: ifj. Zöld Károly. Karvezetők: Trotzinger Lajos, Krammer Nándor. Leltárosok: Horina Imre, Szabó Mihály. Kürtös: Szabó Pál. Zászlóvivők: Müller József, Szabó József. A közgyülést társasvacsora követte, amelynek keretében az uj elnök, Szombathy Kálmán, a Tabáni Daloskör serlegével kezében mondott magas szárnyalásu avató beszédet.

— SZENTENDRE TÓL — BUDAFOKIG. A polgármester nyilatkozata szerint a HÉV üzemének tényleges átvételét különböző formaságok elintézése késleltette. Ma már a szerződések alá vannak irva, ugyhogy az üzemnek birtokbavétele napok kérdése. Ha a HÉV-et a gyakorlatban is átvettük, a következő lépés egységes közlekedési program kidolgozása lesz Szentendrétől Budafokig, és ugyanakkor napirendre tüzzük a tarifák revizióját.

— BIZALMAS BUDAI KIÁLLITÁS. Reuter Ágost és Vagács Géza festőművész tanárok II., Fő utca 30. szám alatt rendezett gyüjteménye kiállitásukat hétfőn zárták. Sok százan nézték meg a kiállitást és maradandó kedves emlékkel távoztak onnan. A két müvész csendesen dolgozik, de müvészetük annál gazdagabb. Mindkét müvész kiforrott, de különálló egyéniség, a kiállitás keretében nagyszerüen kiegészitették egymást. Vagács Géza a természet nagy szerelmese. Témaválasztása gazdag, változatos. »Korvin tér«, »Pomázi táj«, »Selmeczi kalvária«, »Ballaton«, »Kiscelli kalvária«, »Interieur«, »Tél« stb. mind oly alkotás, mely minden müizlést kielégit. Vagács Géza tárlati kiállitásokon nem vesz részt szükebb baráti körön kivül alig ismerik, de az első sorokban áll. Reuter Ágost a fényt, a napot keresi képein. A nyári nap forróságát, a fény tiszta ragyogását élvezzük vásznain. Különösen elragadók a müvész teljesen ujszerü portréi. »Járnay Károly« egyet. professor, »Khoór Jenő« főorvos, »Klemm Árpád« és »Klemm Árpádné«, »özv. Schiffer M.-né«, »vitéz Fónay István«, »Fennesz Lászlóné« és Odor fer Károly arcképei tökéletesek. Müvészi artisztikumban és finomságban ezek a portrék szinte utolérhetetlenek. A tárlatokról ismerős ez a müvész, de müvészete itt az intim körben még egységesebben hatott. Közéleti nagyságaink közül többen is megtekintették. Fabinyi Tihamér dr. kereskedelmi miniszter és Némethy Károly dr. főv. tanácsnok levélben mentették ki távolmaradásukat.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél I., Gellért-rakpart 1.
Telefon: 53-0-03.

— ELNYOMJÁK a magánfürdőket, amelyeknek gyógyértéke azonos a fővárosi fürdőivel — ugy a városfejlesztő bizottságban, mint a fürdőügyi kiállitáson, ahol — lapok hiradása szerint is — Buda elsőrangu szerepe nincs kellően kidomborítva.

Gyermekképek BLAHOSNÁL Fő-tca 18.

— A GÁRDONYI GÉZA Irodalmi Társaság ápr. 22.-én (szombaton) d. u. fél 6 órakor a Tanitók Ferenc József Házának disztermében (VIII., Szentkirályi-utca 47. III. em.) felolvasó ülést rendez, ahól Simon Lajos elnök és Móra László főtitkár költeményeiket olvassák fel. Közreműködnek: Baloghné Hajós Terézia, a Társaság titkára, Thirring Gusztávné, Jeszenszkiné T. Irén, Jagolonczay Pethes Béla, és Szacsvay József dr. Este 8 órakor vacsorra a Spolarich vendéglő külön éttermében.

GYÁSZ. Nagy és előkelő közönség jelenlétében temették el szerdán délelőtt fél 12 órakor, a rákoskereszturi izr. halottasházából, Blockner Izidor, a Blockner-hirdetőiroda szenior főnökét, a magyarországi hirdető szakma uttörőjét. A ravatalnál Fischer Gyula dr. főrabbi mondott magasszárnyalásu beszédet, majd utána a Pesti Izraelita Hitközség nevében Dési Géza országgyülési képviselő bucsuztatta az elhunytat. A sirnál a Kiadóhivatali Tisztviselők Országos Nyugdijegyesülete nevében Berkes Róbert dr., az Uj Nemzedék felelős szerkesztője méltatta az elhunyt érdemeit. Ezután a Hirdető Iroda Tulajdonosok Országos Egyesülete nevében Leopold Gyula, a Diana Rt. nevében Fehér Gyula igazgató s végül a Blockner-hirdetőiroda számos alkalmazottja nevében Schwarz Manó mondott bucsubeszédet.

DARVAS KÁROLY a Phönix Biztositó Rt. igazgatója meghalt.

ENYEDI BARNA hirlapiró, aki a budai lapokba is sokat dolgozott, ápr. hó 14-én hosszas szenvedés után elhunyt és a farkasréti temetőbe temették.

— GÁRDONYI SZOBRÁT a Horthy Miklós-uti Hadik kávéház előtti téren május 13-án d. e. fél 11 órakor leplezik le. Az ünnepi szónok Móra László isk. igazgató, a hires költő.

— BUDAI POLGÁRI KASZINÓ uj tisztikart választott. Igazgató: Semdner Emil Főtitkár: Polnik Zoltán dr. Pénztáros: Gál Győző. Ellenőr: Holló Ferenc. Titkárok: Varga Imre és Magyar László. Tb. könyvtáros: Várady Lajos. Gazda: Stein György dr. Ügyészek; Papp Vilmos dr. Orvos: Lutter Károly dr.

— ÉVI KÖZGYÜLÉSET rendezi a Budai Iparosok és Kereskedők Körének ápr. hó 26-án, szerdán este fél 9 órakor a Pozsony vendéglőben levő Kör helyiségeiben. Határozatképtelensége esetében a közgyülés, május hó 3-án este fél 9 órakor lesz.

A SVÁBHEGYI SZANATÓRIUMBAN amely gyönyörü és pompás környezetével, modern világvárosi szinvonalu higieniai és kényelmi felkészültségével a fővárosnak, sőt Magyarországnak is egyik legszebb és legértékesebb üdülőhelye, a husvéti ünnepek alatt a következő vendégek tartózkodtak:

báró Harkányi György és neje, Sorg Antal és neje, dr. Kende Artur a Magyar-Francia Biztositó vezérigazgatója és neje, Fischl Ignác a Wiener Bankverein budapesti ügyvezető igazgatója, Mahrer Eta, dr. Nagy Endre, Gaál Bertalan, Práger Sándor, Gellért Henrikné, Herzfeld Samu, báró Andrényi Károlyné, Reiner Mihály az Adria Biztositó ügyvezető igazgatója és neje, Sonnenfeld Adolfné, Havas Dezsőné, Löwenheim Lajosné, Györky László és Kató, Büchler Béla, Pálinkás Lajosné, dr. Hanausz Gyula, Schnell Dezsőné, Lohrber János, Prof. Plesch és családja (Berlin) Rényi Oszkár, dr. Medgyes Károly, Korda Zoltán filmrendező, Nemes László főszerkesztő és családja, Gonda Hugó és neje, Balázs Jenőné, Braun Pálné, Spitzer Márta, Rainer Edwin, Beck Lajos államtitkár, Brázay Zoltánné, dr. Baracs Marcel és neje, Juhász Istvánné; Havas Ica; dr. Kovács István; Faragó Klári; és Boriss Faragó Rezső a Nagyváradi Bank vezérigazgatója; Praxa Margit; Brüll Samu; Borsányi Marietta; dr. Lénárd Hugó, Beck Róbert; Steuer György dr. Pongrácz Jenő; Sugár István; dr; Grün Bertalan; Szepessy Ienő; Drucker Géza a Győri Textilmüvek elnöke; Molnár Béla; dr. Sebeők Dezső ügyvéd és lapszerkesztő, NÁSZ. Berczik István, min. tan. leányát Margitot e hó 18-án eskette össze Lehotay Árpáddal, a Nemzeti Szinház tagjával Kontra Aladár óbudai ref. lelkész.

Egész Buda elismeri Krizsánovits Istvánnak, a régi, jóhirü vendéglősnek alsóörsi, csopaki és lovas-paloznaki borait. Most Pestről visszatért Budára és modern vendéglőjét a Böszörményi-út 44. szám alatt izlésesen berendezve megnyitotta.

— BELGA egyetemi folyóirat a »La parole universataire« hosszabb méltatásban részesiti vitéz Juhász Jenő dr.-nak a »Nouvelle Revue de Hongrie«-ban a magyar varmegyeről megjelent tanulmányát.

A Ház- és Telektulajdonosok Országos Egyesülete az érdekeltek bevonásával akciót indított a báró Eötvös-úti halálkanyar átépitése ügyében. Az egyesület tegnap *Szende* Péter Pál elnöklésével ankétet tartott ez ügyben, amelyen dr. *Uzonyi* Géza, báró *Szterényi* József, *Bercsényi* Antal, a Svábhegyi Egyesület igazgatója felszólalásukban rámutattak arra, hogy a báró Eötvös-úti halálkanyarodó átépitésének *haladéktalanul* meg kell történnie. A HÁTOE akciójához csatlakozott a *Svábhegyi Egyesület*, továbbá dr. *Kenés* Béla, dr. *Halom* Dezső, dr. *Pólya* Jenő, *Szurday* Róbert s ügyszólván az összes báró Eötvös-úti körzeti ingatlantulajdonosok

Az óbudai közélet

egyik erőteljes reprezentánsa, a lüktető polgári élet zászlóvivője a III. ker. Egyesült Polgári Társaskör mely Andréka Károly elnöklésével április 4.-én tartotta meg a tagok nagy részvételével tartotta meg a tagok impozáns részvétele VII. évi rendes közgyülését. Móra István főtitkári jelentése és Martin Gyula ügyvezető-elnök évi jelentése kiterjedt a társaskör egyévi müködésének ismertetésén kivül a kerület minden fontosabb problémájának megvilágitására. A közgyülés ugy a főtitkári, mint az ügyvezetői jelentésért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Ezután a lelépő tisztikar megválasztására került a sor. Elnöknek közfelkiáltással

ANDRÉKA KÁROLY
ny. főkapitányhelyettest.

szföv. biz. tagot választották meg, aki a tagok óvációjától kisérve székfoglalójában ismertette azokat a teendőket, amelyekből a körnek a kerület érdekében részét ki kell vennie. Társelnökök lettek: ujlaki Müller Pál. dr. Orova Zsigmond. dr. Szalay Sándor és Szepesi Ágoston. A közgyülést társasvacsora követte, amelynek keretében felszólaltak: Andréka Károly, dr. Orova Zsigmond, Plaiza Győző, dr. Philipp Kálmán, Magasházy Mihály, és sokan mások.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1550-ben KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot
tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Iyókúra

Megszépül a Rudas-fürdő környéke rövidesen. Az otromba, öreg kazánház eltünik és rendezik a területet. Ezzel kedves, nemzetközi viszonylatban is elismert gyógyhellyé alakul a Rudas-fürdő. Most kezdik meg a Szent Gellért-fürdő előtti térnek a rendezését is és igy a „Buda világfürdő" jelszó végis megfelelő keretet kap.

Gyermekképek BLAHOSNÁL Fő-utca 18.

— SZÜLŐI ERTEKEZLETET rendezett nagy sikerrel és hatással legutóbb a Római fürdőtelepi iskola, amelynek müsorán Hermann Ágoston hitoktató, Flory Győző, Mály Ferenc és Mály József tanitók, a gázgyári és römaifürdői egyházi énekkar szerepelt sikerrel.

— OLASZORSZÁGI 12 napos tanulmányutját a MEFHOSz Utazási és Idegenforgalmi Irodája május 1-én rendezi kedvezményes áron: Velence—Firenze—Róma 215 pengő. Érdeklődést kér irodájában: IX., Ferenc-körut 38. f. 2 Telefon: 872—71 esetleg levél utján.

Látcsövek ZIBRINYINÉL Attila-utca 8.

— »VÁLÓ-OKOK« cimen, tájékoztató könyv jelent meg Gyarmati Lajos dr. ügyvéd tollából. A könyvből házasulandó és házas minden irányban okulást nyerhet. Válófélben levőknek pedig minden kérdésben tájékozódást ad. Ára: P 2.80. Kiadta: Erdős József hirdetőirodája VI., Teréz-körut 35.

— JUTÁNYOSAN TANIT okl. tanár zongorát, zeneelméletet, korrepetál, akadémiai vizsgákra előkészit. Rossa Ernő I., Gellérthegy utca 14. III. em.

VALÓDI TOKAJHEGYALJA-MÁDI
BOROK KIMÉRVE ÉS PALACKOKBAN
KALMÁR JÁNOS ny. uradalmi főintéző
SZŐLŐGAZDASÁGÁBÓL
Saját kezelésben.
I., KRISZTINA TÉR 8. Gellérthegy-u. sarok.
Vezető: KALMÁR JÓZSEF
TÁJÉKOZTATÓ ÁRAK:
Édeskés szomorodni - - - - 80 fill.
Édes szomorodni - - - - 90-110 "
2-3-4-5 puttonyos mádi aszúk 110-300 "

Közgazdasági Napló

Rovatvezető: Szászhalmi József

Agrár állam — utak nélkül

— Létkérdés a sürgős útépités —

Termékenyitő munka megindulására következtet az a tizenötmilliós beruházási kölcsön, amelyet részben az államháztartás, részben pedig a törvényhatóságok keretében teljesitendő közmunkákra szavazott meg a képviselőház amely összegből az államháztartás keretében eszközlendő közmunkákra hat millió és hatszázezer pengőt, a lokális értékü beruházásokra pedig nyolc millió négyszázezer pengőt forditanak.

A beruházási program részletei az ipari és mezőgazdasági termelés közötti arányos megosztás helyes elvét követik. Ezuttal nem tévesztették szem elől, hogy minél kisebb rész esik a munkabérekre, tehát a fogyasztóképességre és a vásárlásra a termelési költségekből, annál hamarabb omlik össze a termelő tőke, mert megfojtja saját piacát.

A lokális értékü beruházásokra szánt 8.400.000 pengő értékü befektetésből keveseljük a bekötő utakra előirányzott másfélmillió pengőt, mivel a multban tapasztaltak ugyancsak szomoruan igazolták, hogy az ország belterjes gazdálkodását nagyban hátráltatták az év első felében majdnem járhatatlan utak, melyek felette megnehezitik a termelt mezőgazdasági javak gyors és előnyös értékesitését

Az ország kulturális fejlettségét és annak gazdasági megalapozottságát ma nem a szappanfogyasztás, hanem az utháló-zat sürüségéből következtetik.

Az u'épités lendülete ebb megindulá a, már idegenforgalmi szempontból is parancsoló szükségesség — annális inkább, mivel a kölcsönös áruforgalom nélkül nincsen személyforgalom és ha az áruforgalom mérve valóban oda fog sülyedni, ahova az erre irányuló agitáció és intézkedés világszerte szoritja — ugyakkor megszünik az idegenforgalom is.

Többek között felöleli a beruházási program a másodrendü vasutvonalakon a motoros közlekedés létesitését. Áttérni óhajtanak a nyersolaj tüzelésü motorokra és az eddigi drága benzin helyettesitése révén elérendőnek vélt megtakarításokat véve alapul — három év alatt akarják a befektetést amortizálni.

Félő, hogy ez a számitás nem állja meg a helyét, mivel nem tételezhető fel, hogy a fiskus jelenlegi szorult helyzetében egyszerüen lemondjon a benzin fogyasztás után élvezett jelentős kincstári részesedéséről aenélkül hogy azt pótolni ne igyekeznék, amit kétségkivül követni fog a nyersolaj megfelelő kincstári részesedéssel elosztó terhelése és

OLCSÓBB MINT PESTEN
SZABÓKELLÉKÜZLET
II., ZSIGMOND-UTCA 3.
Tulajdonos: ROSNER LÁSZLÓ

RÉGI
SZÉP VERONIKA
VENDÉGLŐ
I., HIDEGKUTI-ÚT 20.
Naponta halászlé baranyai módra.
POMPÁS KERT
Tulajdonos: vitéz BARANYAI JÓZSEF
TELEFON 577-96.

ÉPITKEZÉSI és KERTÉPITÉSI ANYAGOKAT
OLCSÓN SZÁLLIT
OBERMEYER TAMÁS
FUVAROZÓ VÁLLALATA
II., FILLÉR-UTCA 4.
Saját kő-, söder- és homokbánya

Németvölgyi-út és Mártonhegyi-út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség. Lefoglalható: Katona-Székely és Molnár épitészmérnökök irodájában. V., Személynök-utca 9—11. Telefon Automata 298—29. és 225—59.

BRIDGE
CLA
I., Böszörményi-ut 28.
Telefon: 510-64. és 570-36.
Villamos és autóbusz megállóhely
ZENE = hangulat
TÁNC = szórakozás
KONYHA = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

akkor a labilis alapra felépitett kalkuláció megdől.

A helyzet helyes felismerésében szaktudással, bürokráciamentesen megindult beruházási program biztató.

Biztató, hogy a termelés, az értékesités irányitása oly kézben van, lefektetve, melynek megvolt és megvan a gyakorlati élettel való kapcsolata. Ennek tudható be, hogy a jelenlegi befektetés tulnyomó része a munkabérekre fordittatik, ami viszont nagyban hozzájárul a fogyasztóképesség fokozásához, aminek egyaránt vallja hasznát a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem.

Megtörtént az első lépés. Megállásnak nincs helye. Ezt követnie kell egy nagyobb beruházási programnak, amely kell hogy felölelje mint produktiv befektetés mindazokat a munkálatokat, amelyek a gazdasági boldogulásunk előfeltételei.

A mozdony be van fütve! A vezető tudatában van feladata fontosságának, ismeri a végállomást — Magyarország gazdasági boldogulását.

Steinberg Albert.

Budapesti Nemzetközi Vásár

Május 6—15.

Több mint ezergyáros és iparos kiállító ⁘ Tömegáruk ⁘ Minőségi cikkek ⁘ Magyar mezőgazdasági exportáruk bemutatója

Exportüzlet pengő ellenében.

Nagyszabásu divatfelvonulások ⁘ Kozmetikai kiállitás ⁘ Repülőgép kiállitás ⁘ Bélyegkiállitás és bélyegtozsde ⁘ Telepitési és épitkezési kiállitás ⁘ Mintatanya ⁘ Öntözés, fásitás Baromfi és apróállat kiállitás ⁘ Borcsoport ⁘ Kisipari galeria ⁘ Háziipari csoport

Nagyszabásu utazási-, vizum-, szórakozási- és gyógyászati kedvezmények a vásárigazolványok alapján május 1-től 20-ig

Vásárigazolvány és felvilágositás kapható: Budapesten a vasarirodanal, Alkotmany. u. 8, videken es külföldön a vasar tb képviseleteinel és a menetjegyirodakban

Fényben uszó város

A Budapesti Nemzetközi Vásár vezetősége, hogy a vásár kiállitói számára megkönnyitse a vásár által nyujtott általános propagandának az egyéni üzleti reklám céljaira való hasznositását, az ország nagy reklámvállalatainál 20—50 százalékos hirdetési kedvezményeket biztositott a kiállitók számára. A Budapesti Kereskedelmi Iparkamara, valamint a vásár vezetőségének kérelmére Borvendég Ferenc székesfővárosi alpolgármester lehetővé tette, hogy a május 6—15. között megrendezendő Budapesti Nemzetközi Vásár tartama alatt nemcsak a vásár kiállitóinak, üzletei, hanem valamennyi budapesti kereskedő és iparos boltja teljes fényárban fogadhassa a májusi vásár alkalmával Budapestre özönlő idegeneket. Ezt a célt nagyarányu áramdijkedvezménnyel biztositják. A Székesfővárosi Elektromos Müvek május havában azért az árammennyiségért, amely az áprilisi fogyasztás 80 százalékát meghaladja, mint többletáramért a rendes tarifának csak a felét számlázza. A kedvezmény érvényes minden reklám-, kirakat- és üzletvilágitás céljából fogyasztott áramra. A kedvezmény igénybevételének egyetlen feltétele az, hogy azok a kereskedők és iparosok, akik a vásár alkalmával áramfogyasztásukat fokozni kivánják, szándékukat legkésőbb április 30-ig a Kereskedelmi és Iparkamaránál bejelentsék.

TRÖST. A Részvénytársaság Villamos és Közlekedési Vállalatok számára ápr 10. délben tartotta mérlegmegállapitó igazgatósági ülését, a vállalat külföldi igazgatósági tagjainak részvételével. A Tröst az elmult üzletévben az ismert sulyos viszonyok ellenére, igen szép eredményt produkált ugy, hogy 1932. évi nyeresége majdnem megközelitő a 2 millió pengőt, ami az 1931-re kimutatott nyereséggel szemben mindössze 12 százalékos visszaesést jelent, amivel nagyon kevés iparvállalat dicsekedhet. A Tröst idei osztaléka részvényenként 5 pengő.

EGISZ Egyesitett Gyógyfürdők és Szállók Rt. rendes évi közgyülése volt ápr. hó 20-án. Alaptőke 1 millió pengő. Veszteség az 1931. éves veszteség áthozattal együtt 134.755 pengő.

dr. Fáblán Béla és dr. Fáblán Sándor sajáttermelésü TOKAJI BORAI

Bihari Bélánál

I., Attila-kőrut 16. sz.

Régi háromkapás vendéglő

66 fillérért

literenkint

Telefon: 528-81.

Ki hát a Braunhaxler?

Az óbudai „Braunhaxler" elnevezés eredete

Adatok az óbudai svájci telepesek történetéhez

Mindenki ismeri a »Braunhaxler« elnevezést, ami »Barnalábikráju« jelentésü és Óbuda régi német benszülött polgárai tréfás csufneveként szerepel a pest-budai köztudatban. Valójában azonban senki nem tudja, honnan ered ez a kifejezés, mi az értelme és jelentősége. Irodalmunkban nyomát sem találjuk a kifejezésre vonatkozó magyarázatnak.

Alábbiakban — azt hisszük — megtaláltuk a kifejezés keletkezésének történetét, mert minden valószinüség arra mutat, hogy ez a svájci, ugynevezett »Hármas Szövetség«-ből, a »Dreibund«-ból, vagyis a vegyes francias, olaszos, németes keveréknyelvü Canton Graubündenből való kálvinista vándorkismüvesek gunyneve. Ez az eredetileg nemzetiséget, viseletet és vallást csufoló gunynév átment egész Obuda lakosságára, pedig eleinte annak csak egy kis részét jelentette: a Graubündner-eket.

A svájci Graubünden Canton ősi magva az u. n. »Szürke Szövetség«, a der Graue Bund. Nevét ködös, sziklás, szürke völgyeiről vette. Lakói neve les Grisons, a Szürkék. Nyelvük az ugynevezett Grison nyelv: kevert olasz- francia- németnyelv. Lakói a 15. században Zürich városa védelme alá helyezték magukat. Szegény népe szorgalmas kézmüves volt. A 15. század óta ők az európai hadseregek zsoldos svájcerjei. Ők terjesztik a »Helvét Kártyát« de a kálvinizmust is. Európa vándorló kőfaragó, kőmüves, kéményseprő, husfüstölő, terrazzórakó mivesei is ők. A 17. század végén ők vetik rá magukat a cukorfőzésre — nevük Raffasieder — a cukros sütésre is. Ők a hires »svájci cukrászok« még a 19. században Budapestre bevándorló Gerbeaud család is svájci cukrász. 1680-ban egész Velencét ellepik, 1766-ban a Velencei köztársaság kiutasitja az ezerszámra ott élő mindenféle kézmüvest. A Velence államterületéről kitiltott kálvinista Graubündner-ek ekkor lepik el Ausztriát, Magyarországot, Lengyelországot. Neveik olaszosak, franciásak, németesek. Mivel az ausztriai monarkia területén a kálvinisták ekkor nem voltak szivelt elemek, sorban katolikus hitre térnek, illetőleg katolikusoknak vallják magukat. Viseletük szürke posztóruha, gombos barna vagy szürke lábszárvédő, illetőleg a hegylakók jellegzetes csavart pólyája, a Gamaches vagyis a Wickelbündel.

Pesten, Budán és Óbudán 1760. után sok Graubündner jelenik meg. Mivel sehol sem látták őket szivesen, Budán vagy Pesten polgárrá való felvételük alkalmával mindig legutolsó tartózkodási helyüket vallották be. Igy a többek között Dominique Francois graubündeni kávés Paduából valónak mondta magát és Domenico Franza-nak irta nevét, hogy olasznak tartsák. Francia származása csak 1815 után derült ki. A Graubündeniek összekeveredtek az olaszos keveréknyelvet beszélő friuli Furlan-okkal is. Ilyen óbudai Grison vagyis Graubündner Lorenzo Stravlin és Guiseppe Viriot svájci rozsólisfőző is.

Nos: Óbudán Leskó Béla székesfővárosi könyvtári tisztviselő ur, a régi budai dolgok jeles ismerője közlése szerint az a hagyomány járja, hogy a »Braunhaxler« elnevezés szürke vagy barna lábszárvédős »spanyolok«-ra vonatkozik. Erre nézve megjegyezzük, hogy a barna szó a régi nyelvben szürkét, a szürke barnát is jelent. Jellemző, hogy franciául a brune, a barna, a sur la brune és az a la brune kifejezésben alkonyati szürkületet jelent, grison pedig a polgári szürke ruhát, a molnárszürke ruhát jelenti. Arany János is azt irja Toldi Miklósról: Mint komor bikáé, olyan a járása, mint a barna éjtél szeme pillantása. A barna és a szürke név itt is keveredik.

A lábszárvédő kamásnis keverék olasz-franciát a nép spanyol-nak nézte, származási helye: Graubindner az óbudai német nyelvén »szürke, pólyást« jelentett, a graubraun elkeveredett a francia, a német és magyar nyelvben is. A lenézett vándorló gunyneve lett a Graubindner-ből is átalakult Braunhaxler, hiszen minden nemzetség gunyneve nemzeti viseletnév vagy nemzeti ételnév. Graubindner, Braunbindner, Braunhaxler egyet jelent: Graubündeni kálvinista bevándorolt szalámifüstölő, kávéfőző, cukrász, cukorsütő cukortozó, kőfaragó, kőmüves, kéményseprő, selyemtakács, »spanyolt« vagyis francia-olaszt. Ilyen volt Zuanballista Managetta óbudai serfőzőmester 1686-ban, Giovanni Pestaluz vagyis Pestalozzi kéményseprő, Francesco Bellieno csokoládés és sok százan.

A gunynév megmaradt akkor is, amikor már a graubündeniek vagy eltávoztak Óbudáról, vagy ugy felszivódtak, hogy szép francia neveik elnémetesedtek. (Dupois—Dupoisch, Grandjean, Dipol, Lorenz, Florian) neveik a friuliak és a délvidéki lotharingiai franciák neveivel is elkeveredtek.

Bevilaqua Borsody Béla

Két nagy Herkules-szobor

és Pallas szobra, mind a három bronzból állott Mátyás király palotája előtt a XV. században. A szobrokat állitólag a törökök 1526-ban Konstantinápolyba hurcolták. Ibrahim nagyvezér mindhármat közös talapzaton palotája előtt a konstantinápolyi hippodromban állittatta volna fel ahol a XVI. századbeli utazók egész sora látta. A három szobor 1536-ig a Hippodromban állott, amelynek terén a törökök egyéb meghóditott országokból odahurcolt diadalmi jelvényeiket is felállitották. Ez utóbbiak közül a Delphiből származó kigyós oszlop s Nagy Teodosius egyiptomi obeliszkje Kostantinápolyban ma is a régi helyén látható, Ibrahim nagyvezér erőszakos kéz által 1536-ban halt meg s valószinü, hogy a három szobrot, amely miatt a nép már régebben zugolódott, röviddel azután a lázongó janicsárok pusztitották el. 1550-ben egy keleten utazó lyoni tudós azt irja a konstantinápolyi hippodrom oszlopairól, hogy az egyik ezek között márványból készült, kerülete 17 láb és 8 hüvelyknyi s hogy Ibramim pasa Herakles szobrot állittatott itt fel, amelyet a magyaroktól zsákmányolt s amelyet a törökök elpusztitottak. Hogy három szobor állt itt, erről egy egykoru metszet tanuskodik, amely 1536 előtt készült. A konstantinápolyi Sophia-templom két nagy bronz-kandellábere szinten Budáról való. A két kandellábert alakja, rozetta és akantus diszitése a korai renaissancera vall, zömök volta pedig arra hogy valahol a szabadban, lépcsőn lehetett felállitva s igy nincs kizárva, hogy Bonfini bronz-kandellábereji ezek, amelyeket a Friss palota kettős lépcsője kapcsán emlit. Edvi Illés Aladár, az ércmüvesség e kiváló ismerője, a két kandellábert szintén korai renaissance stilünek tartja s szerinte is valószinü, hogy a bronzöntés ez emlékei Budáról valók. A konstantinápolyi Herakles formáju szobrokról, ugy azok, akik ezeket még Budán látták, valamint a keleti utazók is csaknem mind hangsulyozzák, hogy igen nagyok. A többi Mátyás-korabeli három szoborról, mely a királyt, apját és bátyját ábrázolta, Bonfini nem jegyzi meg, hogy bronzból készült. Minthogy azonban a szobrok a szabadban állottak s Mátyás ezek sorában lándzsára, pajzsra támaszkodva volt ábrázolva, alighanem bronzból készültek. Lehet, hogy itt tévedés van, mert a várbeli palota kertjének délnyugati részén közvetlen a palota előtt, kerti munkások, az ottani olasz lugas alapzatának ásásakor óriás kőfejet ástak ki, mely törzsön állott, de Ferenc József király kivánságára ismét elföldelték, mert Vilmos császárt várta. Az volt a terv, hogy később kiássák. Ez azonban elmaradt.

VELENCE, GÁRDONY-füred

Magyar

a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmneti **villatelkek** □-ölenként P 3-tól. **Havi lefizetés P 10.—től.** Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóvíz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már **P 500**-tól. **Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők.

INGYEN AUTÓBUSZ

telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **Indul a Városi Irodától** (Horthy Miklós-körút 3|b. Telefon: 694-33) **Kérjen Propektust!**

Bizalmas
Táncesték számára egészen külön terem
ruhatárral
kiváló polgári konyha
fajborok friss sör
Császárfürdő Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

KOPFMANN JÁNOS
EGYETLEN BUDAI
CUKORKAGYÁRA
Üzletei: I., Krisztina-körút 91. II., Margit-körút 36.

Élvezetes
RUZICSKA PÁL
kenyér és péksütemenye
Gyár: **I., Horvát-utca 29.**
Uj fiók: **II., Margit körút 103.**

A legujabb párizsi model szerint crepe de chine ruhák minden szinben és nagyságban már 16 pengőért kaphatók a
SZÉNATÉRI ÁRUHÁZ
II. Vérmező-ut 4. sz. alatt ahol olcsón és jól vásárolhat.
A megtekintés még nem kötelező vásárlásra

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron **HUBERT** Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

EUGEN STEPAT zeneszerző
a rádióból közismert
OROSZ SZALONJAZZ
zenekara
hangversenyez minden este
a
SZEIFFERT KAVÉHÁZBAN

A BELLEVUE BEN SANTA NELLY JAZZÈNEKESNŐ JÁVOR-VARSÁNYI ZENEKARA
Kitünő konyha Olcsó árak

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJÓNNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda—Akvinkum
Késő őszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellornek állomása

Telek

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

59-es VILLAMOS Süveg-utcai megállónál levő Sasadi uj iskolatól kinduló 25 méter széles Brassó-uton, gyönyörü kilátásu, subalpin levegőjü kis és nagyobb parcellák igen olcsón eladók. Tulajdonos Sey, V., Akadémia-utca 13. II. 24.

Lakás

SZÉNATÉRNÉL

Ujonnan épülő házban modern 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban

1933. május 1-re

KIADÓK.

Felvilágositás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező épitésznél Ménn Antal épitőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon; 506-24.

GARAGE FŰTÉSSEL, villamos és autóbusz megállónál, május elsejére kiadó. Erdeklődés házfelügyelőnél bármikor, I., Budakeszi-ut 1 u., vagy 4-5-ig telefonon: 298-92.

3 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt garcon lakás. Erdeklödés a házfelügyelőnél bármikor. I. Logodi utca 63. vagy 4—5-ig telefonon 298—92.

MÁJUSRA KIADÓ I. Mészöly-utca 4 .sz. alatt gyönyörü világos, Gellérthegyre nézö 5 szobás komfortos lakás.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

VÁROSMAJOR-PARK társasvilla Maros-utca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P, semmi mellékköltség. Leköthető vitéz Darvas Lajos mérnöknél, Királyi Pál-u. 20., telefon: 86—2—96.

ÖRÖKLAKÁSOK Káplár utcában, 2 szoba hallosak és egyszobásak, modern épülő házban, elsőrangú kivitelben eladók. Érdeklődés délutánonkint, Preisich Gábor tervező épitésznél, József körút 30. Telefon: 32—0—54.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-ucca 7, Vak Bottyán ucca 4., Fadrusz ucca 6., háromeves házakban *kilátásos,* erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal,* központi fütéssel, melegvizzel, vagy anélkül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FŐLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Ház

IKERVILLA

felerésze 240 négyszögöles telekkel Pasaréti-uton méltányos áron eladó. Felvilágositás: Kerekes Barnabás, épitészmérnöknél, IX., Ráday-utca. 22. telefon: 85—3—54

PASARETEN por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágositás: Adamitz és Nagy, bádogosok, II., Halász utca 2.

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Virág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.

Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96. **Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF**

XXX. évf. 112I sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 április 30

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

Fürdőügyi vezérprogramm

Ujabb részletek — Sziklakert lesz a Gellérthegy, telve magyar virágokkal — Kell a játékkaszinó!

— Bánlaky Géza előadása —

Sokat beszéltek már eddig is a fürdőváros ügyéről, alig mult el hónap, hét vagy nap, hogy különféle fórumokon ne került volna szóba a fürdőügy. A lelkiismeret minket is furdal, mert mintegy 30 éve mi is sokat és sokszor irtunk erről és valamikor az volt a célunk, és kívánságunk, hogy erről a témáról sokat beszéljenek.

A sok szó rostára hullott s az alja, az üresen áthullott a rostán. Az eszmék tisztultak és most, hogy a páratlanul sikerült fürdőügyi kiállitás grandiózusan elénk állitotta balneológiai kincseinket ebben a világszép keretben már pozitiv formákat ölt az elgondolás.

Most, e hó 25-én végre olyan fürdőváros programmot kaptunk, amely Vámossy Zoltán dr. elnök kijelentése szerint is, mentes minden fantáziától, reális és meg kell valósitani:

Az előadó asztalhoz ült

BÁNLAKY GÉZA

a szkfővárosi fürdőüzem központi vezérigazgatója és szellemesen utalt arra a plakátszerü képre, mely a kiállitást látogató közönséget fogadja, amelyen az egyik hordár egy kis koffert, a másik pedig hatalmas, nagy utazó ládát cipel. A kis koffer, a mi lunk megforduló idegenek révén nekünk juttott haszon, — a nagy koffer pedig az a 35 milliót kitevő kár, amit a magyar közönség visz ki külföldre.

Ezen kell segiteni.

Budapest forgalma döntő a magyar idegenforgalomban és ennek az arányszámát kell feljavitani, a mi nem oly nehéz, mert Budapest idegenforgalma a két rosz gazdasági év dacára sem csökkent. Csak a beutazást nehezitő intézkedéseket kell megszüntetni, vizum és más, — és módot kell keresni, hogy az idejövő idegen minél tovább itt maradjon. A bizonyos időszakokra korlátolt, de páratlan természeti szépségek mellett a balneológiai értékeket kell jól kihasználni, hogy itthon maradjon a magyar. Igy hamar megszünik a 35 milliós passiva.

Rámutatott a fürdőváros gondolatának fejlődésére Bárczy Istvántól József Ferenc főhercegig és Harrer Ferencig és ismertette a városrendező bizottság javaslatait. Alkalmas hely, hogy a rheumások télen-nyáron itt gyógyulhassanak. Az egész főváros nem lehet fürdőváros de egyes részei, mint fürdőváros részek kialakithatók. E javaslatok 3 féle gyógyforrást ismernek; a keserüvizeket, amelyek kivitele ma is két millió értéket képvisel, — a thermalis vizek és a langyos források. A »Romaifürdő« a vizisport nagyarányu fejlesztésére hivatott.

Elitélte a jelszavakat, hogy itt Karlsbad, Gastein stb. létesüljön, a mi felesleges, nem kell, hanem épüljön ki Budapest fürdőváros. (Helyesebben: Buda Bath)

A fürdőkórház sürgős épitése a kiindulópont, hogy a gyógyvizek hatása tudományosan megállapitassék, Szivesen járulnak a különféle társadalmi és betegbiztositó intézetek e tervhez, hogy egy 250 ágyas fürdőkórház mielőbb felépüljön. A fürdők hivatása szerint a következő:

a Szent Gellért fürdő az előkelő világé,
a Rudas a polgároké,
a Szent Imre (Rácz) a járóbetegeké.

Ezek mellé épülne a kisebb klinikai jellegü kórház.

A Lukács- és Császárfürdő maradna régi rendszer mellett és mellékük épülne a nagy fürdőkórház.

Azután felsorolta a különféle hibákat, a miken sürgősen segiteni kell. A különféle vásárokat áttenni, a dunapartot rendezni, az ásványvizüzemet áthelyezni, a Rudas kazánházat sürgősen lebontani, helyébe parkot épiteni és megalkotni a távfütést.

A Gellérthegygyel hosszabban foglalkozott, szerepe:

— sziklakert, telve magyar virággal.

Meg kell épiteni a liftet a hegyre, mégpedig az északi oldalon a Rácz-fürdő felől és a Citadellát grandiózus kurzállá átalakitani. A hegy lábánál meg kell teremteni a Gellértől a Lánchidig a fürdősétányt és a kocsiforgalmat levinni a kiszélesitett alsó rakpartra.

A pesti Vigadó, mely nagyrészt kihasználatlan, volna a fürdőközpont, ahol azért hangversenyeket lehetne rendezni, de engedélyezni kell szigoru ellenőrzéssel a játékkaszinót is az épületben.

A törökök által épitett jellegzetes kupolákat mint a Rudas- és Királyfürdőét, okvetlenül meg kell menteni és minden gyógyforrást ivókurára alkalmassá kell tenni.

Betetézné az egészet a Széchenyi fürdő szállodájának épitése a városligetben, a honnan a primitiv bódékat a vurstliból máshová kell áthelyezni, környékét rendezni, és a vizhiány pótlására, elsősorban a strandfürdő részére, ujabb mélyfurással uj forró furást nyitni.

Akkor nem kell majd a budapesti rheumásokat szalicillal etetni a kórházakban és hévizre vagy külföldre küldeni őket fürdőkurára.

Rövid tudósitás keretében nem fér meg az egész programm s igy csak kiragadott részeket adhatunk, amelyek mégis megvilágitják az egységes nagy fürdőprogrammot. (v. 6.)

Az előadást alátámasztja

PÁVAI VAJNA FERENC

előadása ugyancsak a »Fürdőügyi kiállitás«-sal kapcsolatosan, amelyet a »Népegészségügyi Muzeum« előadó termében mondott el április hó 21-én azt bizonyitva, hogy ujabb furások révén rendkivül emelhetjük a budai gyógyforrások értékét ami feltétlenül szolgálja Buda-fürdőváros ügyét.

Uj gyógyforrások

Az előadó reámutatott éppen az általa telepitett mélyfurásokban és a hetvennyolcvanas években Zsigmondy Vilmos által végzett furásokban hazánkban felszinre hozott forró ásványos vizek tanulsága alapján, hogy gondosan telepitett és mélyesztett furásokkal a régi gyógyforrások veszélyeztetése nélkül azok közelében is lehet uj, forróbb, sőt jobb összetételü és hatékonyabb gyógyvizü kutakat csinálni. Ez által a régi fürdők balneologiai és ivókura értéke fokozható, mint legutóbb a Rudasfürdő esetében is, a hol három uj kutat furva uj forróbb, kénesebb és minden eddigi hazai forrásnál rádiumosabb gyógyvizeket tártak fel. De nemcsak a régenismert ásványvizforrások mellett, hanem az Alföld és Dunántul belsejében is szunnyadnak előbb nem is gondolt gyógyvizek igy éppen az előadó geologiai reámutatásai alapján furták meg a hajduszoboszlói szegedi, karczagi és debreceni stb. legforróbb (56, 74, 78 fokos) sós-jódos brom tartalmu hatalmas gyógyerejü hévvizeket. Az előadó kifejtette, hogy az Alföldön, de a Dunántul sok helyén is átlag egymástól husz kilométer távolságban meg van a lehetősége ilyen hőforrások felkutatásának, mert azok a magyar harmadkori medence helyén elsüllyedt hegység mélyben felhevülő vizes kőzeteinek ásványos izzadmányai. Ezekkel a mélyben 100 fokot is meghaladó forróvizekkel együtt iparilag felhasználható földgáz jön föl a furásokból s azt már felhasználják Hajduszoboszlón és Debrecenben s másfelé is. De maga az 55—78 fokos viz is fütőanyag, aminek az üveghazi növénytermesztésnél fogjuk nagy hasznát látni. Nincs kizárva, hogy egyes nagyon kedvező helyeken éppen gőz alakjában foghatják meg ezeket a forróvizeket mint Toszkanában, Kaliforniában és Alaskán ahol már van természetes gőzbányászat. A magyar föld eddig elrejtett kincseivel és uj energiájával fogja uj életre a régi gazdagságot, régi dicsőséget — fejezte be fejtegetéseit az előadó.

Ivókúra Budán

— Nemes J. György előadása —

A budai gyógyforrások kétezer éve ismert gyógyitó energiájukat nemcsak külső, fürdőhasználat utján fejtik ki, de történelmi tények és emlékek egész sora bizonyitja, hogy elődeink, különösen a nagy fürdőkultuszt üző törökök idejében már ivókúráztak is Budán. A nagy angol globetrotter, Edward Browne könyvében utal arra, amidőn a budai »Tactelli« a mai Király fürdőben járt 1668-ban, ott gyógyvizet ivó törököt is látott. A Hungária viz foglalata is török eredetü lehet, erre már Hegyei Gyula is hivatkozik 1880-ban megjelent könyvében, de állitja még régebben Linzbauer, a pesthi löbliche Universität neves orvostanára 1837-ben megjelent és még ma is kitünő kutforrásul alkalmazható könyvében, »Die warmen Heilquellen der Hauptstadt Ofen«. Istvánfi Miklósra (1662) és Millerre (1760) hivatkozik, akik a jelenlegi Rudas fürdő felett már leirtak egy »nevezetes« kisebb forrás-t, amely mellé Sokoli pasa derviskolostort is emelt — s amely minden valószinüség szerint a mai ungária forrás ősi alakja lehetett. Ez a török-kéz után letemetődött, de uj a hirt hallunk róla Hegyei prospektusából.

A Bruckbad (Brückenbad) néven szereplő mai Rudasfürdő épülete mellett a minap lebontott Igazgatósági épület helyén állhatott még az Erzsébet-hid felnállása előtt egy ódon szálló, amelynek az első dunai hajócskák tiszteletére »Propeller-szálló« volt a zengzetes neve. Ennek udvarán egész a hegyhez épitett kőkockafal előtt emelt »Hungária« szobor alatt, folyott a Hungária forrás vize, ugyis szólt a fali felirat: Hungária forrás. Hiába magasztalta azonban a jeles prospektus a vizet, melynek lithiumtartalmát még az omsi forrásénál is különbnek tartotta: tudjuk, mily sokat jelent egy gyógyforrás miliője a kurázók szempontjából, igy ennek a beálló »Wein u. Bier« feliratokkal ékes szállócskának udvarán sem igen boldogult a gyógyviz fellendülése.

Elragadta a pálmát a budai Császárfürdő hegemmoniája előle. Még a szabadságharc előtt és azóta is ő tartotta a rekordot ivócsarnokával, diétás étkezőjével, sétányaival és zenéjével, amelyek, ne tagadjuk, psychikus uton is elősegitik a gyógymód jó és tartós hatását. Mikor Zsigmondy az Artézi kutat a zseni kitartásával megfurta, az első kut még a mai Dálibáb-utca végén állott, ahol gyermekkorunkban játszadozván be sok bácsit — nénit láttunk korsóval, vizes puttonnyal kijárni »Ilonavizet« inni. Akkor aztán ott is megkezdődött a »kultura«, a purifikálás, elvitték a vasbögrét, aztán magát a kutat is a Weingruber mögé és ma dacára a pompás ivócsarnoknak, sem birja 50 év előtti frekvencióját elérni. Hol van a Széchenyi fürdő ivógyógymódjának mérete a Hungária forrás évi másfélmilliós pohárszámához!!!

A budai gyógyvizek multja 20000 éves. Jelene azonban csak 11! A »fürdőváros« eszmekör zászlajának kibontása, a Hungária ivócsarnok megépitése, a Gellért-hegyaljai Árpád- és Rákóczi forrásosoport müvészi kiképzése, a Harmatviz háromnegyedmilió pengős évi hozama, az Ásványvizüzem 20 gépkocsiparkja és a többi, ennek a roppant rövid időnek sokszinü derüs alkotása.

De a budai ivógyógymód jövője még nagyobb projekcióban veti előre gigantikus képét. Csak a Rudas-fürdő előtt az elmult hónapokban fúrt három uj kut nagy kén- és még gazdagabb rádium emanációs, sőt szinrádium emenésének frappáns leletére hivjuk fel a figyelmet! A belső betegségek egész rajában lehet majd sikerrel alkalmazni — orvosi előirásra — ezeket a gyógyvizeket, amelyeknek bősége kimeritthetetlen, gyógyereje ujabb — és ujabb meglepetéseket tartogat. Nem elég azonban néhány buzgó embernek lelkes apostolsága minden budai polgár ismerje és hirdesse, hogy a rheumás betegségeken is tul gyógyitnak vizeink a bél- gyomor- vese- tüdő- torok- bőr- és szembajokat is. De ami a legfőbb és amitől a legjobban nélkülöztünk eddig: az éppen saját orvosainknak agitációja, propagandája. Vágy nem, — vagy félreismerték a vizekben rejlő gyógyerőt és az annak kihasználásában rejtőző városgazdasági kincset hurlott már századok óta »orvos- és javasvizek«-nek hivták elődeik e kénes, meszes gyógyvizeket, melyek ha nem is pótolhatnak **ként**, vagy minden gyógyszert, de olyan biokémiai ingerek és gyógyeszközöknek bizonyulnak, melyek még kozmikus és radiologikus (»vitaminizált«) előnyeinél fogva is számos gyógyszeren tul tesznek és sok betegség esetében mindörökre nélkülözhetetlenek maradnak!!

Rövid kivonatokban ezeket mondotta el

NEMES J. GYÖRGY
v. fürdőorvos

a Hollós Mátyás Társaság e hó 24-én rendezett előadóestjén a Szent Gellért szállodában, nagy és előkelő közönség előtt. Hennyey Vilmos dr. államtitkár elnök melegen megköszönte neki ezt az uttörő, értékes tanulmányt, mely uj távlatokat nyit a budai világfürdő számára és biztositaná annak világhirét.

A hallgatóság lelkesen ünnepelte az előadót.

Némethy Béla dr.:

Az egyetlen út

II.

Csodálatos jelensége a mai időknek az is, hogy a magyar társadalom állandóan összetéveszti magát a hivatalos kormányhatalommal. Minden józan gondolkozásu ember tudja, hogy a kormányhatalom nem hirdetheti nyiltan az irredentát, mert hiszen neki figyelemmel kell lennie a nemzetközi helyzetre, arra a hivatalos kapcsolatra, amellyel a külföldi államokkal van. Ez azonban nem áll a közvéleményre.

A közvéleménynek mindig többet kell kérnie és követelnie mint a hivatalos hatalomnak, mert a társadalomnak kell ébren tartania a nagy nemzeti ideálokat. Hiszen ez nemcsak hogy nem neheziti a kormány helyzetét, hanem még megkönnyiti, mert hivatkazni tud mérsékelt követeléseinél egy önérzetes és forrongó nemzeti közvéleményre, amelyet ő fékezni és mérsékelni akar. A hivatalos kormányhatalom alkudozhat, de a társadalom nem. A társadalom nem lehet a »reviziós«, hanem csak az integer Magyarország álláspontján.

És a megdöbbentő jelenség, hogy a mai társadalom csodaváró kényelmes felfogását még a nemzeti irodalom is segiti. Zilahy Lajos szerint ugy érhetjük el az integer Magyarországot, ha a vezérkari tiszt asztalossá lesz, a mérnök pedig villamoskalauz. Jól mondta Milotay István, hogy ha egy osztály leszáll hivatása szinvonaláról, ha kénytelen deklaszifikálni magát, ez nem jelenthet egy nemzetre ujjászületést.!

Amikor mi a férfias propagandát hirdetjük, elsősorban a magyar intelligenciára gondolunk, amely a legtöbbet veszitette az ország feldarabolásával.

A munkanélküliség lehet általános világjelenség, de a magyar középosztály retenetes nyomora és munkanélkülisége a legszorosabb összefüggésben áll a felvidék, Erdély és a Bánát elvesztésével.

Az állami és a magántisztviselők tizezrei kapnának munkát, kenyeret és hivatást ezeken a magyar területeken. Ennek az intelligenciának tehát nem lehet hivatása a »józannak« nevezett pacifista álbölcselkedés és a »kalandor«-politikától való irtózás. Ennek az intelligenciának kell élére állania az irredentának és meggyőzni az egész magyar népet, hogy

a véráldozat rizikóját felajánló elszántság nélkül nincs és soha sem lesz egész Magyarország s igy sohasem következhetik el a jólét és megelégedés.

A kisgazda osztályban nincs meg az az erős nemzeti öntudat, amely az értelmiségi rétegekre nézve oly elviselhetetlenné teszi a régi Magyarország összeomlását. De ettől eltekintve, hogy mit jelent az ország háromnegyedrészének elvesztése az intelligenciára nézve, azt szemléltetően dokumentálja a székesfővárosi statisztikai hivatalnak egyik nem régen megjelent munkája, amely szerint

több mint nyolcezer diplomás ember él csak itt Budapesten állás és minden kereset nélkül a legnagyobb nyomorban.

Az uccaseprők között négy doktori diplomával és ötvenhárom érettségi bizonyitvánnyal tisztitja az uccákat. A pénzügyőri karban hatvanhárom pénzügyőrnek van doktori diplomája.

Ennek az intelligenciának kell tehát meggyőzni az egész ország népét arról az egyszerü igazságról, hogy

Csonkamagyarországot konszolidálni nem lehet

s amiképpen a süllyedő hajóról a mentőcsónakba ugrani nem »kalandos« vállalkozás, hanem az egyetlen logikus cselekedet az élet megmentésére, ugyanugy nem »kalandor«-politika készülődni arra a nagy leszámolásra, amely egyedül vezet a magyar államiság és a magyarság megmentésére.

Az az érzésünk, hogy a konszolidáció nagyhangu hirdetése sem szolgálja az integritást.

Ezzel csak megerősitjük azt a téves hitet, amelyet a kisántánt hirdet urbi et orbi, hogy Keleteurópa jelenlegi rendje sokkal jobb és sokkal igazságosabb, mint a háboru előtti állapot s a jelenlegi Magyarország is rendelkezik az életképességnek és fejlődésnek életfeltételeivel.

A történelem eseményei azt igazolják, hogy nehéz időkben elszánt és cselekvő emberek nélkül nincsenek nagy eredmények.

Nincs Kossuth!

Szégyentől szabaditotta meg a nemzetet Kossuth Lajos 1848. augusztusában, amikor arról volt szó. hogy negyvenezer rosszul felfegyverzett horvát szerezsán masirozzon be Buda várába. Jól mondja Pethő Sándor, maga mellett Károlyi Gábor gróf megálapitására is hivatkozva, hogy ha Kossuth Lajos 1848 nyarán nem megy bele a fegyveres ellenállás »kalandos« vállalkozásába s Görgey Artur vissza nem veri az ő nemzetőr ujoncaival, ezt a hadsereget, Európa gunykacajával intéződött volna el az egész függetlenségi mozgalom.

Sajnos, 1919 augusztusában nekünk nem volt Kossuth Lajosunk, aki a fegyveres ellenállás »kalandos« eszközével megakadályozta volna az oláh hadak bevonulását s az ország teljes kirablását. És nem volt 1918 októberében sem, amikor egy század magyar bakával lehetett volna elintézni a »lógós«-ok őszirózsás forradalmát. És ezt a gunykacajt megkaptuk Belgrádban a francia tábornok ajkairól:

»Ilyen mélyre süllyedtek önök?«...

Az ifjúság kérdése

Mi lesz azzal a nemzettel, amelynek fiatalsága még diplomájának megszerzése után is, annak dacára, hogy nem tud itt álláshoz és foglalkozáshoz jutni, nem az ország elrablott területeinek minden áron való felszabaditására gondol, ahol, minden nemzeti ideáltól eltekintve, az érvényesülés, a felemelkedés és az alkotás lehetősége vár reá, hanem az u. n. »belső konszolidáció«-nak, ennek az országcsonknak alapjára helyezkedik? Mi történik itt, amikor politikusaink közül is nagyon sokan az egyenes ut megmutatása, az egyetemes nagy nemzeti ideálok hangsulyozása helyett szociális és gazdasági reformok követelésére biztatják ezt a fiatalságot s a nagy összefogás és egység megteremtése helyett az egyik társadalmi osztályt a másik ellen izgatják?

Ez a fiatalság s ezzel együtt az elhelyezkedetlenek százai és ezrei nem szégyenlik kijelenteni, hogy gyengék vagyunk, nincs fegyverünk!

(Vége a jövő számban.)

Javitsunk a Székesfőváros és környéke közlekedésén!

Irta: **Liszka Károly** tanácsos

Általános szempontok

A nehéz közgazdasági viszonyok, amelyek mind az egyén, mind a közületek és közintézmények létesitését és prosperitását most szerfelett megnehezitik — indokolják, sőt szinte kényszeritőleg megkövetelik, hogy olyan ujabb vállalkozások, vagy üzemi megoldások létesittessenek, amelyek jövedelme az eddigi üzemeket ujabb erőhöz juttatni, illetve ujabb bevételek révén a közület terheit csökkenteni segitsenek. Azért most, a racionalizáló törekvések hatása alatt minden oly tervezet, mely a főváros és a nagyközönség érdekeit egyenlően figyelembevéve, kényelmes közlekedés és jövedelmező üzemmód bevezetésére alkalmasnak látszik, érdemleges elbirálásra tarthasson számot.

Magam is szivesen szolgálom ezt az elsőrendü közcélt, annak lehető lukrativ kimunkálását és igyekszem, hogy elgondolásom a város és a nagyközönség javára egyaránt hasznothajtó legyen, mert élénk kereskedelem és erősebb mérvü városfejlesztés csak jó közlekedési lehetőségek mellett képzelhető el. Szép székesfővárosunkra pedig nagyon ráférne, ha vállalatait ugy kezeltethetné, hogy azok hatalmas effektiv jövedelemmel járulhatnának évenkint a köztevhek apasztásához.

Jelen fejtegetésemben
az autóbusz előnyeit
kivánom kiemelni a villamos hálózattal szemben és kiindulási pontul azt az általánosan elfogadott tapasztalati tényt kivánom leszögezni, miszerint sürü forgalom mellett a nagyvárosok többékevésbé szük utcáiban
a sineken futó közuti járművek csak forgalmi akadály jellegével birnak, amit a vonatszerü közlekedési testek, még csak fokoznak főleg pedig azok lassu járása a közlekedésben a mai sietős korszakban, már alig elviselhetők, folytonos torlódást okoz. Erősen figyelembe veendő az ily beszervezéseknél az is, hogy minél nagyobb közuti forgalommal dicsekedhetik valamely világváros és minél többféle járművel bonyolitja azt le, annál nagyobb nehézségbe ütközik az egész forgalom akadálytalan lebonyolitása, tehát annál nagyobb gond fordítandó a különböző járművek összehangoltan egyöntetü müködésére.

Igy a nyugati nagy metropolisokban
az autóbusz már kezdi teljesen kiszoritani a villamost
és pl. London belterületén más közuti jármü — mint autóbusz már egyáltalán nem is közlekedhetik. A háboru óta Páris is nagyon apasztja a villmos járatok számát és inkább a gyors mozgásu fürge autóbuszokat rendszeresiti vonalain, néhol olcsóbb üzemköltsége miatt még a sinekhez nem kötött »Trolleybuss« közlekedésre tértek át, ahogy azzal most a Bécsi-uton készülnek kisérletezni, de ez is rövid életü forgalmi eszköz lesz. Az autóbusz előnyeit legjobban bizonyitja az, ha a nagy városok közlekedési térképeit megfigyeljük, hogy a nagyszámu és minden elképzelhető vonalkombinációban vezetett, tehát az összes személyforgalmat szolgáltató városrészeket sürün behálózó autóbuszvonalak mellett mennyire eltörpül és mily rohamos visszafejlődést mutat a villamos járatok száma és kilométerhossza. Ezekhez a külföldi tapasztalatokhoz tehertételként csatolva a fix alépitmények létesitésének költséges voltát, — a villamosnak az utvonalak szükségszerinti felcserélésének lehetetlenségében megnyilvánuló nehézkes alkalmazkodó képességét — fentemlitett laspuságát, — valamint a forgalmat gyakran akadályozó s kötött utvonala folytán kitérésekre képtelen nagy tömegét, — földfeletti viszonylatban nyilván nálunk is.

az autóbuszt illetné meg a közlekedési eszközök között az első hely
és uj villamos vonalakat nem épitve, ezt a közlekedési eszközt csak addig kellene a belterületi forgalom lebonyolitására felhasználni, a mig a már lefektetett régi vonalak használhatók, illetve akár forgalmi, akár városrendezési szempontból mai állapotukban megtürhetők. Mi a vékony pénztárcánkat megkiméljük a kétszeres befektetés költségeitől s ezután a villamost csak földalatti, vagy magasvasut formájában alkalmaznánk, ahol egész szerelvények is akadálytalanul futhatnának s ezt a hálózatot is főleg távolabbi fekvésü lakóhelyek érdekében, gyorsvasut céljainak megfelelő kivitelben létesitenénk.

Mindenesetre örvendetes jelenség e téren, hogy a hirlapok jelentései szerint

a belső Lipótváros villamos sineit rövidesen végleg eltávolitják,

tehát a közlekedési üzemek vezetősége is érzi, miszerint a döcögős villamosközlekedésnek meg vannak számlálva a napjai és igy van némi remény arra, hogy az autóbusz mindnagyobb térhóditása folytán Budapest közlekedése minden irányban kielégitő lesz és a kivánt mederbe terelődik.

Svábhegyi Szanatórium
(Subalpin 450 m.) Klimatikus. diétás gyógyintézet
Nyilvános étterem
Legelsőrangú francia és diétás konyha
(cukor, vese stb. diéták)

Törökországból fedezi a gázgyár gázszén-szükségletét

Dr. VÉSSEI EDE vezérigazgató nyilatkozata törökországi útjáról

A fővárosi Gázmüvek gázszénellátásának biztositása végett a főváros négy tagból álló bizottságot küldött Törökországba, hogy a helyszinen tanulmányozza az ottani szénbányák termelési viszonyait és szállitóképességét. A bizottság a napokban tért vissza utjáról, amelynek eredményéről Véssei Ede dr. a Gázmüvek vezérigazgatója a következőképen nyilatkozott:

— A Polgármester ur megbizásából Miklós Ferenc dr. bizottsági taggal a Gázmüvek igazgatóságának alelnökével Esztó Péter bányamérnökkel, a soproni Bányászati akadémia tanárával és Gloetzer József müszaki főtanácsossal, az óbudai gázgyár vezetőjével április 3-án keltünk utra. Megtekintettük

a zonguldaki, kozlui és kandili-i szénbányákat

és megállapitottuk, hogy azok berendezéseik alkalmasak arr, hogy gázszén-szükségletünket részben vagy egészben erről a bányavidékről fedezzük. A szállitás Brailáig vagy Galatzig tengeri hajón és onnan átrakás után dunai uszályokon történik. Ezekkel a szenekkel már összel kisérleteket folytattunk,

amelyek eredménye minden tekintetben kielégitő volt,

mert ezeket a szeneket az eddig használt cseh gázszenekkel egyenértékünek találtuk. Egyelőre 25.000 tonna török gázszenet kötöttünk le, amit a bánya május—október hónapokban szállit. A szén ellenértékét hazai mezőgazdasági és ipari termékek exportjával egyenlitjük ki. A török bányákkal történt megállapodást igen nagy jelentőségünek kell tekinteni, egyrészt azért, mert sikerült gázszénszükségletünk beszerzése tekintetében más bányavidékkel is kedvező összeköttetést létesiteni, ami gázszénellátásunk biztonsága szempontjából fontos, másrészt mert a Törökországgal eddig is fennállott, de

még eléggé ki nem használt gazdasági kapcsolatokat is kimélyitjük,

aminek a magyar export szempontjából is nagy jelentősége van.

Hozzáfüzhetjük e nyilatkozathoz, hogy Véssei Ede dr. vezérigazgatónak sikerült az első érdemleges összeköttetést megteremteni a szénmunkra oly nagy jelentőségü kelettel, ahonnan nagy idegenforgalmat is vár Buda.

A Római Fürdőtelep Egyesület

mely 37 év óta intézi gondosan a Romaifürdő-telep ügyét, rendezte e hó 2?-án évi rendes közgyülését, amelyen a népszerü elnök

KÉZDI KOVÁCS LÁSZLÓ

festőmüvész az általa adott évi jelentésben beszámolt az egyesület termékeny müködéséről. E szerint ez évben épül ki véglegesen a telephez vezető szentendrei országut s a hozzá csatlakozó Petur-utca. Elkészült a Dunához és a hajóállomáshoz vezető Drugeth-utca kiépül Dunapartunk és vele párhuzamosan a 30 méteres szélességben tervezett Nánási-ut. Itt nyer elhelyezést a telepünket közvetlenül érintő uj villamos vasut, mellyel szervesen bekapcsolódunk a Beszkárt hálózatába. Jövő év nyarára várhatjuk ennek megnyitását és ezzel a telep óriási jelentőségü uj életerőt nyer. Még nagyobb perspektivát jelent fejlődésében az a terv, hogy a Nemzeti Stadion a Romaifürdő területén nyerjen elhelyezést. 1928-ban vetette fel ezt az eszmét Kézdi Kovács László a Pesti Hirlap-ban és most a hivatalos körök is a legnagyobb rokonszenvvel felkarolták. Ennek hatása alatt ajánlott fel a Schäffer család itteni birtokából 32 ezer négyszögöles területet a Stadion helyéül.

A romaifürdői hősi halottainak emlékmüvét is előteremtik gyüjtéssel és nyári ünnepéllyel, mint ahogy sikerült az egyesület a sportszakosztályának a tenniszpálya felépitése is. A választás eredményét a legközelebbi számban közöljük.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Budai iparosok és kereskedők

jöttek össze e hó 26-án a Budai Iparosok és Kereskedők Körében közgyülésre,, amelyen Ravasz László az ismert nevü cukrászterem tulajdonosa elnököl és szivesen üdvözölte a tagokat, köztük Viraág Béla szerkesztőt, mint disztagot és Husszein Hilmi főmuftit. Kimentette Hubert Vilmos távollétét, aki egészsége helyreállitása érdekében Abbaziába utazott. A jegyzőkönyv hitelesitésére Ring Béla t, a Hitelbank széna-téri fiókjának igazgatóját és Pasztélyi Vilmos ny. igazgatót kérte fel. Gerő Endre jegyző olvasta fel ezután évi jelentését, amelyben megemlékezett a körnek mult évi jelentős eredményeiről Petracsek Lajos dr. orszgy. képviselő disztagságáról és kegyelettel adózott az elhunyt tagok emlékének. Szántó Sándor pénztáros bemutatta a pénztári jelentést és a jövő évi költségvetést, amit a közgyülés elfogadott, a felmentvényt megadta és köszönetet szavazott a lelkiismeretes pénztárosnak. A választás a jelölőbizottság jelentése alapján egyhangulag történt. Pásztélyi Vilmosnak a Budai Naplóra vonatkozó inditványát helyeselték, — Szirmai László felszólása, hogy a budaiak nem pártolják eléggé a budai iparosokat és kereskedőket, — felszólalásra késztette Fábián József alelnököt, aki ezért az érdekelt kereskedőket és iparosokat okolta, akik tartózkodnak minden áldozattól s igy a pestiek nagy reklámja elvonja tőlük a budai közönséget, és azt inditványozta, hogy a betegeskedő Hubert Vilmos ü. v. elnököt levélben üdvözöljék. Gál Lajos bejelentette, hogy a főpolgármester visszaadta a kerületi iparosságnak a kerületi középületeit, amely jóhir kedves fogadtatásra talált és éltették Huszár főpolgármestert. Ravasz elnök még üdvözölte Raskay Alfonz dr. volt köri ügyészt és Kemény Dezső kamarai titkárt, a kör főtitkárát, aki bejelentette, hogy a Nemzetközi Vásár kedvezményesáru belépő jegyeket bocsátott a kör rendelkezésére. Ravasz László buzditó szóval zárta le ezután a közgyülést, de a tagok tovább maradtak együtt a kedves, bizalmas társaságban.

ÉPITKEZÉSI és KERTÉPITÉSI ANYAGOKAT
OLCSÓN SZÁLLIT
OBERMEYER TAMÁS
FUVAROZÓ VÁLLALATA
II., FILLÉR-UTCA 4.
Saját kő-, söder- és homokbánya

SZÉP IDŐ ESETÉN
ÁPRILIS HÓ 30-ÁN
VASÁRNAP MEGNYILIK
A
VÁRKERT-KIOSZK
KERTHELYISÉGE
Naponta délután katonazene

Németvölgyi-út és Mártonhegyi-út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség. Lefoglalható: Katona-Székely és Molnár épitészmérnökök irodájában. V., Személynök-utca 9—11. Telefon Automata 298—29. és 225—59.

Budai Polgárok! Okvetlenül tekintsétek meg a SZEKSZÁRDI BORPINCE kiállitását a
TAVASZI VÁSÁR élelmiszer-pavillonjában!
Szekszárdi bikavér . . literje —.80
Sötét kadarka . . . . . „ —.60
Asztali fehér . . . . . „ —.60
Ürmös. magyar „Vermouth“ „ 1.20
Budára ötliteres rendelést haza szállitunk!
Magyar üdvözlettel **Fekete Sándor** üzletvezető
Hagyományos pompájú magyar vincellérdiszitmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok, Tolnai menyecskák, nemes és olcsó szekszárdi borok!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!
BUDAPEST, VII., József-ucca 19, szám. ⁘ ⁘ ⁘ Telefon: 32—0—63

BUDA Krónika

Platthy György emlékünnepet rendezett ápr. 24-én a kelenföldi kaszinó amikor Csilléry András, K. Császár Ferenc Liber Endre és Saly Árpád mondottak beszédeket. A jól sikerült Platthy arcképet Kukán Géza festette.

Az ujpesti hidnál egy második hajókikötőt épitenek, hogy a Rómaifürdő óriási forgalmát könnyebben lebonyolithassák.

Állandóan lopják a budai gyümölcsös kerteket, mert a felügyelet nagyon hiányos. Az óbudai Föld- és Szőllőmüvesek Egyesülete Kuncze Géza elnök vezetésével mozgalmat inditott a mezőőrök szaporitása érdekében.

A Keresztény Nemzeti Liga II. ker. osztálya ápr. 2-án tartotta kö gyülését.

A horogkeresztesek egyedül Óbudán tudtak számottevőbb sereget gyüjteni az egyszerübb emberekből. A Sztendrei utca 1 sz. alatti vendéglőben gyüléseznek.

Hatvanötezer pengő behajthatatlan adót törölt most véglegesen a polgármester. E nagy összeg főkép idegenforgalmi, kövezési, vigalmi, csatornázási járulékokból tevődik össze.

A béke királynőjének kegyhelyére, a budaiak kedvelt Mária Remetéjére müvészi kivitelü kálváriát állitanak közadakozásból.

Egyetlen villatelket ad el a főváros Budán a Pasaréten árverés utján.

A főváros lakosságának nagy száma kizárólag kivándorlás utján gyarapodik, mig a törzslakósság tragikusan pusztul.

A főváros üres kasszáit meg akarják óvni a kiürüléstől és ezért uj szükségmunkákat nem irnak ki, a meglevő közmunkákat azonban folytatják.

A III. ker. Keresztény Társaskör társadalompolitikai előadássorozatot rendez, amelynek legutóbbi előadója dr. Petrits Ferenc a keresztényszociálizmusról beszélt nagy sikerrel.

A fővárosi alkalmazottak uj társasházai a Széchenyi- és Rákóczi udvar társasházak a Müegyetem, illetve a Lenke térnél épülnek és julius 25-re elkészülnek. A társasházakban lakást jegyezhet városi tisztviselőkön kivül állami és magános is.

Uj politikai szervezkedésről rebesgetnek, amelyet állitólag a vezető helyen kezdeményeznek, ami azonban a fővárosi egységes polgári pártot nem érinti.

Az idegenforgalmi pengő neve annak a zárolt pengőtőkének, amelyet külföldi állampolgárok Magyarországon nyalásra, üdülésre elkölthetnek.

Az Országos Magyar Iparmüvészti Társulat XLVIII. rendes közgyülése május hó 2-án délután háromnegyed 6 órakor lesz az Iparmüvészeti Muzeum (IX. ker. Üllői-ut 33—37) I. em. 50. sz. termében.

Nedecvár-utca lett a Budaörsi-utból kiinduló és a Zólyomi-utcáig terjedő névtelen utca.

Rákó-utca lett az I. ker. Dayka Gábor utcával párhuzamosan haladó és a Brassó-utnál végződő névtelen utca.

Az óbudai dunahid (Attila vagy Hungária-hid) öt vasbetőn és három vasszerkezeti tervét most dolgozza át dr. Kossalka János müegyetemi tanár. Ezután kerül sor a részletes tervezésre.

Egynapra érvényes egységes közlekedési jegyet fog a főváros kiadni, amely az autóbusz-, sikló-, villamos- és földalatti villamos kivétel nélküli használatára jogosit.

Detrekő-utca lesz a neve annak a névtelen utcának, amelyik a Bimbó-utcától a Darányi Ignác-utcáig terjed a Rózsadombon.

Megszünik a Horgony- és Abroncs-utca egy szakasza a budai tranzverzális ut megépitésével és a Hegyalja-ut elnevezést kapta.

Olcsó öröklakás-akciót
inditottunk! Budapest legelőkelőbb kertvárosában, a Lenke-út és Fadrusz-utca sarkán 1 szobás, 1, 2, 3 szoba-hallos összkomfortos, délifekvésü, névre telekkönyvezett öröklakásokat épitünk.
Biztos tőkebefektetés! Bérbeadásnál kamatjövedelmét megkétszerezheti! Külön 5000 pengös jutalom!
Budapest
RIVIERÁJÁN
a Gellért-fürdőnél, a Mányoki-út 7. alatt újabb társasvillát épitünk, a Batthyány-ősparkra nézö, délifekvésü, olcsó fixárú 2, 3, 4, 5 szobás, páratlanul értékes öröklakásokkal.
CENTRUM
Házépitő Vállalat
Horthy Miklós-ut 9. Tel.; 693-01.

Kastély-vendéglő
A Budai Lövölde
pompás parkjában
teljesen átalakitva
április hó 29-én megnyilik
II., Marcibányi-tér 6. sz.
MENÜ: Leves, sült, köret, tészta 1·40 P
Csak házhoz szállitva. — Panziorendszer.
Délután és este Cutor jazz
Tulajdonos: Figyelmessy József

Hölgyolvasóink figyelmébe

— Nagy kedvezmény előfizetőinknek —

A régi unott és megszokott ételeket, amelyek még ma is nagyrészt 100 éves receptek alapján készülnek, egy *olcsóbb és könnyebb etrend* váltott fel, nem oly nehéz, mint a régi ételsor, mely derüs emésztés mellett egy duzzadt pénztárcát is kiván. Ma mindent az *egészség*, a *takarékosság* és a változatosság jegyében készitünk konyhánkon, hogy a mai kornak meg tudjon felelni, és a legkifinomultabb izlést is olcsón kielégitse. A most nyiló uj *főzőtanfolyamon* a rendes uriasszony-csoportok vesznek részt a délelőtti és délutáni, valamint esti csoportokban. Fővédnökei: *Auguszta* és *Anna* Királyi hercegnő őfenségeik. Védnökök: *herceg Odescalchi Károlyné, gróf Pálffy Daun Józsefné, dr. Huszár Aladárné*, főpolgármester neje, *dr. Soltész Elemérné*, ref. püspökné, *dr. Benedek Zsoltné, dr. Szemere Béláné, Reiner Irma* uriasszonyok. A főzőtanfolyam vezetői: *Ujváry Sándor* és *Ripkó Kálmán*, v. hercegi udvartartási konyhafőnökök.

A legujabb szakácsmüvészet és házicukrászat a legtakarékosabb háztartásban is feltétlenül szükséges! Szakácskönyvből nem lehet megtanulni főzni és tálalni! A tanfolyamon v. udvartartási és főuri főszakácsok főznek és tanitanak, akiknek sok-sok évi gyakorlata a garancia arra, hogy az összes konyhatechnikai tudásukat a növendékekkel elsajátittatják. A *„Budai Napló“* előfizetőinek vagy hozzátartozóinak 50 százalék *kedvezményt* nyújt a főzőtanfolyam, melyet havi 15 pengő tandij ellenében végezhetnek. A 10 napos *házicukrászati* tanfolyam pedig előfizetőink teljesen ingyenes, — nem előfizetők pedig 5 pengő tandijat és 1 pengő beiratkozási dijat fizetnek.

Mindennemü felvilágositással készséggel szolgál a főzőtanfolyam vezetősége, amelynek uj címe: IX., Üllői út 25. szám I. emelet, vagy telefon: 86—2—98.

Született olasz nyelvmester olcsón vállal órákat, társalgást és forditásokat Giuseppe A. III. Lukács-utca 6. I. 8.

VILLAMOST KAP autóbusz helyett a Római fürdőtelep Duna felöli oldala. Akvinkumnál egy leágazással Nánási-uton és az Emőd-utcán vezetik majd az uj villamos vonalat. A Keresztény Községi Párt III. kerületi szervezete ezzel kapcsolatban azt követeli, hogy e munkálatoknál elsősorban a Római fürdőtelepen lakó munkanélküliek kapjanak alkalmazást.

KIVILÁGITJÁK A BALATONT. Villanyvilágitást kapnak a Balatonpártján eddig ki nem világitott községek. Május 15-re Csopak villanyvilágitását helyezik üzembe, mig Balatonkövesd, Paloznak, Lovas, Alsóörs, és Felsőörs községek világitása csak a nyáron készül el. A telefon is be van már vezetve Lovas és Paloznak kivételével.

TURISTA SÖRÖZŐ
PÁVDI, II., MARGIT-KÖRUT 95.

Kályhás! Minden szakmaboli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

RÉGI
SZÉP VERONIKA
VENDÉGLŐ
I., HIDEGKUTI-ÚT 20.
Naponta halászlé baranyai módra.
POMPÁS KERT
Tulajdonos: vitéz BARANYAI JÓZSEF
TELEFON 577-96.

BRIDGE CLA
I., Böszörményi-ut 28.
Telefon: 510-64. és 570-36.
Villamos és autóbuszmegállóhely
ZENE = hangulat
TÁNC = szórakozás
KONYHA = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli.
Nyitott és csukott teraszok. — Naponta cigányzene!

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Személyi hirek

BENEDEK SÁNDOR a közigazgatási bíróság nyugalomba vonult másodelnöke régi lakásáról, a Batthyány utcából átköltözött II., Széna-tér 13 sz. alá.

JOANOVICH PÁL dr. ny. államtitkárt a főrendiház örökös tagjának nevezte ki a kormányzó. Joanovich Pál mindig szívesen foglalkozott Buda történetével és régebben számos alkalommal közöltünk tőle erre vonatkozó érdekes adatokat és tanulmányokat.

SZOMBATHY KÁLMÁNT a Társadalmi Egyesületek Szövetsége (Tesz) ápr. 22-én folyt közgyülésén alelnöknek választották meg.

BÁRDOS GYÖRGY dr. ügyvéd, a Budai Ingatlantulajdonosok Egyesületének elnöke III., Rupp Imre-utca 20. szalá költözött és uj telefonszáma 628—37.

SALY LÁSZLÓ apát, a Szent Gellérthegyi sziklatemplom eddigi lelkészét a győri szeminárium rektorává nevezte ki a püspök. Budai hivei megható módon búcsuztak tőle.

VÖRÖSVÁRY MIKLÓS dr. biz. tag megsürgette interpellálva Óbuda szabályozási terveinek bemutatását.

MARIK KLÁRA testnevelési tanárnőt az Orsz. Testnevelési Tanács iskolai szakbizottságába meghivta.

SZACSVAY JÓZSEF dr., aki a Kelenföldi Polgári Körnek is ügyésze »A zászló« cimü szép novelláját olvasta fel a Gárdonyi Géza társaságban e hó 23-án.

OLÁH ISTVÁN dr. borgazdaestje volt e hó 28-án a Pénteki borgazda társaságban, ahol kedvesen ünnepelték a társaság e rokonszenves tagját.

GERGELY TÓDORT, az Első Magyar Általános Biztositó Társaság vezérigazgatóját, érdemes szolgálatai elismeréséül, a II. osztályu magyar érdemkereszttel tüntette ki a kormányzó. Gergely Tódor széleskörü tudásával és sokévtizedes gyakorlati tapasztalatával a magyar biztositásügy európai nivóra való fejlesztése terén elévülhetetlen érdemeket szerzett.

MOLNÁR OSZKÁRNAK és RALABÁN IMRÉNEK, az Első Magyar Általános Biztositó Társaság ügyvezető igazgatóinak a kormányfőtanácsosi cimet adományozta a kormányzó.

TEMESSY GYÖZŐ érdekes előadásban ismertette a németvölgyi Polyai körben a cserkész világtáborozást.

— FABINYI TIHAMÉR dr. kereskedelemügyi miniszternél tisztelgett e hó 25-án a II. ker. Iparos Kör tiz tagu küldöttsége, amelynek nevében Vári Gábor elnök ünneplő szavak kiséretében adta át neki a diszelnöknek történt megválasztásáról szóló okiratot, amit a miniszter szeretettel megköszönt. Majd Grenyó Bertalan ü. v. elnök köszönte meg, hogy a kisiparosok érdekeit oly melegen felkarolta, mint legutóbb a tatarozási rendelettel és megköszönte ezt a gondoskodást az »élet« miniszterének.

HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG zárt választmányi ülésre hivja ezuton annak tagjait a Császárfürdő vendéglő Hollós Mátyás termébe május hó 1-re este 8 ó.

A halálkanyar. Örvendetes tény, hogy az ingatlantulajdonosokat mind több és több sikerrel képviselő *Ház- és Telektulajdonosok Országos Egyesülete* az érdekeltek bevonásával akciót indított a báró Eötvös-úti halálkanyar megszüntetése, illetve átépítése ügyében. Ennek az akciónak keretében az egyesület *Szende* Péter Pál elnöklésével ankétot tartott, melyen foglalkoztak a br. Eötvös útnak, mint a *Svábhegy—Jánoshegyi* forgalom főütőerének jelentőségével, s részletesen ismertették azokat a hátrányokat, amelyek a *Svábhegyi Szanatórium* és a *Neumann*-féle telek között teknős forduló, u. n. halálkanyar miatt úgy a környéken lakókat, mint az ottani ház- és telektulajdonosokat, de a kirándulókat, sportolókat és az idegenforgalmat is érik, amelyet épen ezért haladéktalanul át kell épiteni. Az ankéten *Uzonyi* Géza dr. m. kir. közigazgatási bíró, *Bercséni* Antal, a *Svábfel* az átépítés érdekében. Ennek az útnak *hegyi Egyesület* igazgatója és mások szólaltak a rendezését a főváros már réges-régen programjába vette, s csupán a közigazgatási gépezet s részben a telektulajdonosok mivel sem indokolható ellenkezésén múlt, hogy az átépítés még meg nem történt. Az ankéten elhatározták, hogy husvét után monstre-küldöttség adja át a HATOE-nek ebben a tárgyban készült memorandumát *Sipőcz* Jenő polgármesternek. E mozgalomhoz csatlakozott a *Svábhegyi Egyesület* is, *Kenéz* Béla dr. egyetemi tanár, ny. m. kir. kereskedelemügyi miniszter, *Halom* Dezső dr., *Kövesi* Géza dr., *Pólya* Jenő dr., *Szurday* Róbert dr., s úgyszólván az összes báró Eötvös-úti körzeti ingatlantulajdonosok. Az új egyesület működését nagy érdeklődés kiséri, különösen *Szende* Péter Pál dr. ténykedéseitől várnak döntő eredményeket.

— SIK SÁNDOR ESTÉT rendezett Székesfehérvárott e hó 2-án az ottani Boldog Margit Kongregáció, a buda mozdulatművésznő, Viraág Ilus rendezésében amely estén a művésznő Sik Sándor több költeményét szavalt az ő páratlanul álló mozdulat-müvészetével, — Sik Sándor előadása vezette be az estét, aki aztán néhány költeményét olvasta fel és a kitünően betanitott és a székesfehérvári urileányokból alakult szavaló kórus is Sik Sándor költeményeit adta elő. Viraág Ilus kitünő partnere volt egyes számoknál Dienes Gedeon mozdulatművész. A megjelent nagyszámu és előkelő közönség, amelynek sorában ott volt Svoy Lajos megyéspüspök Széchenyi gróf főispán és neje, Havranek József dr. alispán, Csitáry G. Emil polgármester, Módly Zoltán altábornagy és a városnak csaknem egész intelligenciája — sürün és lelkesen ünnepelte a szereplőket.

— REFORMÁTUS NAPOK BUDÁN. A Szilágyi Dezső-téri református templomban április 29-én és 30-án, szombaton délután 5 órakor »Az igazi református nő« cimen nők számára, 6 órakor »Mit vár az egyház férfiainktól« cimen férfiak számára előadás, 7 órakor együttes áhitat lesz. Vasárnap délelőtt 10 órakor kezdődő istentiszteleten Haypál Béla lelkész mond bevezető imát és Baltazár Dezső dr. a tiszántuli egyházkerület püspöke prédikál. 11 órakor Halasy Nagy József dr. egyetemi tanár »Világnézetek válsága és a kálvinizmus« cimen tart előadást. Vasárnap délután 6 órakor müsorcs vallásos estélyt tartanak, amelyen közreműködnek: Kováts J. István dr. egyházkerületi főjegyző, Haypál Béla budai lelkész, Ákom Lajos orgonamüvész, Basilides Mária az Operaház tagja, Venczell Béla az Operaház örökös tagja, Szentgyörgyi László hegedümüvész, Gyökössy Endre dr. iró.

Az érdi minaret

Margitsziget, 1933. ápr. 17.

247 éve, hogy a törökök mint ellenségünk elvesztették Budát,— mostanában mint jóbarátokat várjuk és testvérileg várjuk őket. A baráti kapcsolat külső jeléül gondozzuk Budán Gül-Baba sirját, Egerben és Pécsett egy-egy minaretet. Sajnos, Budapesten egyetlen minaret sem maradt a török hódoltság idejéből, pedig Buda visszafoglalása előtt 13 minaret volt Budán, 4 Pesten. Van még egy teljesen elhagyatott minaret közel Budához, Érd község határában, de messze annak, aki látni szeretné, — az idegennek szinte hozzáférhetetlen —helyi jelentőség nélkül.

Mily pompás látvány volna — mily jelentősége lenne magyarnak, töröknek, idegennek egyaránt, ha ez az alig ismert minaret ott ékeskedne Gül-Baba sirjánál vagy a budavári Primás bástyán, ahol Budavára utolsó pasája vitézeivel hősi halált halt — és ez volna az első minaret amelyet a Nyugat felől hozzánk érkező idegen meglátna.

Könnyen és kevés költséggel lehetne ezt a minaretet a »Müemlékek Országos Bizottságának« támogatásával lebontatni és Budán az eredeti anyagból ujra felépittetni. Nagyobb dolog volt a luxori obeliszket Egyptomból Párisba szállitani.

HOLLÓS OSZKÁR
kir. tanácsos.

— BUDAI FESTŐMÜVÉSZ, Holló Alajos tanár, a Markó-utcai reálban, de emellett ismert nevü festő is, aki régi lakós, tehát Budának értéke. Festményeiből kiállitást rendezett az iskola rajztermében körülbelül 300 képet állitott ki. Holló Alajos akvarellista, még pedig kitünő, képei derüsek, levegősek, müvésziesek. Főleg tájfestészet az elemeamelyben azután igazán kiváló. Abbaziai képei, falusi tájrészletezés mellett a mi Tabánunk romantikáját örökiti meg szeretettel müvészi ecsete, ezzel tehát Budának festő krónikása. Csupa levegő, csupa szin, csupa könnyedség minden alkotása. Kiállitásának nagy sikere volt, a kritika is elismeréssel emlékezett meg kivételes tehetségéről. Holló Alajos nem uj müvész, évente megszokott jelenni a kiállitásnál ezelőtt vidéken. Ujabbban Budapesten.

— ÉVZÁRÓ KULTUREST. Az »Országos Katholikus Népszövetség«-nek Lampel Vilmos nyugalmazott miniszteri tanácsos vezetése alatt álló budavári szervezete, vasárnap f. hó 23-án a budavári leánygimnáziumban zsufolásig megtelt termében évadzáró kulturestélyt rendezett. Báró Czikann — Zichy Móric, az országos katholikus népszövetség nevében, a közönség feszült érdeklődése mellett, a Hitlerizmusról tartott, annak minden fázisára és jövőjére kiterjedő nagykoncepcióju előadást. Közreműködtek még: Örv. Tartuy Józsefné, továbbá Sárosi Söberl Ferenc mükedvelői szinigazgató vezetése mellett, Kapy Kornél, Fonyó János, Tolnai Béla, Korányi Vilmos Fekete Ági és Szántó Klári. Rendezett: Vörös István nyugalmazott miniszteri segédhivatali igazgató.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél I., Gellért-rakpart 1.
Telefon :53-0-03.

— »FRÜHLINGSBERICHT aus BUDAPEST« cimen dr. MARKOS Béla, Budapest Székesfőváros Idegenforgalmi Hivatalának h. igazgatója vetitettképes előadást tartott Bécsben a Bécsi Magyar Szövetség kulturestélyén. Előadásában hosszasabban kitért az idegenforgalmi évad fontosabb eseményeire s több képet mutatott be a Nemzetközi Vásárról, a cserkészjamboree előkészületeiről és a »Gyöngyös bokrétáról«.

— ÓRMEZŐ POLGÁRSÁGA, mely városrész Buda egyik legelhanyagoltabb része a kelenföldi pályaudvaron tul, nagygyülést rendezett e hó 28-án és Kozma Jenő dr. országy. képviselőnek ajánlották fel a választókörzetet, hogy e vidék lényérdekeit védje meg, mert még iható vize nincs.

— A KELENFÖLDI TÁRSASKÖR május hó 2-án, kedden este fél 7 órakor saját helyiségében (Horthy Miklós-ut 50) rendes évi közgyülését rendezi.

— VIRÁGOS BUDA. A leromlott gazdasági viszonyok az éveken át oly szép eredménnyel müködött »ViBuMa« életfeltételeit is veszélyeztették, mert elapasztották azokat az anyagi erőforrásokat, amelyekhez a »ViBuMa« Bizottságát a kormány és a főváros áldozatkészsége juttatta. Jelenleg a szövárosok segélyezi nagyon szük keretekben a mozgalmat és a bizottság mindent elkövet azért, hogy e szép és hasznos mozgalmat átmentse a jobb időkre. Éppen ezért elhatározta, hogy a szokásos, erkély-, ablak- és kertversenyét ebben az esztendőben is megrendezi. A verseny feltételeit f. évi május hó 7.-én fogja megállapitani a »ViBuMa« nagygyülésen, amely alkalommal a mult esztendei dijakat is kiosztja.

Gyermekképek BLAHOSNÁL II. Fő-u. 18.

— BUCSU AZ ALSÓVÁROSBAN. A »Budai Hengermalom-uti Rom. Kath. Egyházközség« bucsuja e hó 23-án vasárnap volt és az ünnepélyes szent misét Haasz István tábori püspök celebrálta nagy segédlettel, akit Horváth József dr. lelkész egyházi- és Mátray Antal világi enökök fogadták. Mise után ebéd volt Horváth János dr. lelkésznél, amelyen részt vett: Huszár Aladár dr. fopolgármester, továbbá Csilléry András Huszár Tibor főispán, Spannberger Alajos előljáró tanácsnok, vitéz Ökrös János örnagy esperes, dr. Mikola Géza tanácstag postaigazgató, és Mikola Zoltán. A vendégeket elobb Horváth József dr. lelkész, majd Mikola Géza dr. tanácstag köszöntötték kérve az uj templom mielőbbi felépitéséhez támogatásukat, amit a püspök ur is kedvesen megigért.

A III. ker. Föld- és Szőlőszgazdák Egyesülete mult hóban tartott közgyülésén rendes tagokul beválasztotta a választmányba: Beringer István, Breitner Rezső, legifj. Thaller István, Goldinger Márton, Graf Rezső, Graf József, Halmschlager Mihály, Haszmann Márton (Laktanya-u.), id. Haszmann Pál, Szeif Ferenc, Hollós István, Krén István, Lindmayer Keresztély, Montskó György, Polacsek Károly, Flesser István, dr. Schäffer István, Kéhli József, ifj. Hechtl György, Schütz József (Szőlő-u.), Szeif Pál, Wimmer Károly, Ziegler Nándor. — Póttagok lettek: Rechenstein Mihály, Flesser Márton, Gittinger György (Majláth-u.), Horváth József, Schlosser József, Gittinger György (Flórián-tér).

LÁTCSÓVEK Zibrinyinél I. Attila-u. 8.

— BUDÁRÓL VOLT SZÓ — PESTEN. A Gárdonyi Géza irodalmi társaság ápr. 22-iki felolvasó ülésén, amikor is Simon János elnök tudatta, hogy Gárdonyi Gézának a szobrát május 13-án leplezik le a Horthy Miklós-uton, aki Budáról müveiben annyiszor megemlékezett.

— NYÁRI HELYISÉGÉT a Budai Klub május második felében nyitja meg a Florida kerthelyiségében. Április 29-én este fél 9 órakor II., Pálffy-tér 5. alatti téli helyiségében tánccal egybekötött hangversenyt — május 2-án este 7 órakor pedig rendes évi közgyülését rendezi.

— MEGHIVÓ a III. Kerületi Egyesült Polgári Társaskör választmánya f. évi május hó 2-án 7 órakor ülésre. Utána társasvacsora.

— ZÁSZLÓALJ EMLÉKÜNNEPÉT rendezi május hó 6-án a 28-ik vadászzászlóalj bajtársi szövetsége. Reggel 9— fél 10 óráig gyülekezés a Várban, a Primásbástyán. fél 10 órakor gyászistentisztelet a Kapisztráni Szt. Jánosról el nevezett (helyőrségi) templomban, ahol emlékbeszédet mond Hász István dr. tábori püspök, utána, gyülekezése a Szt. István szobornál, ahol Ehrenthal Zoltán filmtechnikus mozgófényképfelvételt készit. Este fél 9 órakor bajtársi vacsora a Virágcsokor étteremben (V., József-tér 1) ahol emlékbeszédet mond Saiben József tanár, és Ehrenthal Zoltán vetiti a felvett mozgóképeket.

— A SZT. GELLÉRT SZÁLLÓBAN május 2-án kedden a Budai Izr. Nőegylet rendez teadélutánt, — 4-én csütörtökön a Piaristák rendezik a Márványteremben szokásos havi összejövetelüket, — 6-án szombaton este pedig az iglói diákok estje lesz a Dunateremben. — Páratlanul szép és népszerü terraszát az első szép napon megnyitja a fürdő. Délután és este Pataky Vili jazz-zenekara játszik.

— SZÜLETETT OLASZ nyelvmester olcsón vállal órákat, társalgást és forditásokat. Giuseppe A. III., Lukács-u. 6. I. em. 8.

— BORZALMAS LÁTVÁNY az óbudai Mária kőkápolna kegyhelyének környéke, amelyet ugy töltenek fel, hogy a szemetes kocsik ott rakják ki a hetek óta a bacillustenyésztő házi szemetet. Hol van a tisztiorvos?

GYÁSZ. A Szt. Adalbert egyházközség lelkészének dr. Horváth Józsefnek édesanyja, özv. Horváth Józsefné e hó 23-án 75 éves korában elhunyt. Temetése e hó 25-én délután volt a Farkasréti temető halottas házából, ahol óriási közönség jelenlétében dr. Haasz István tábori püspök végezte a gyászszertartást és a sirnál megható bucsuztatót mondott, példának állitva az elhunytat. Ugy a halottas háznál, mint a sirnál, az egyházi énekkar megható gyászénekei hagzottak el.

— AZ ANGOLKISASSZONYOK budapesti Sancta Maria intézete zugligeti leánygimnáziumának I—III. osztálya az 1933—34. isk. évtől kezdődőleg nyilvánossági jogu nyert és bejáró növendékek számára is megnyilik. Jelentkezni lehet május 1-től kezdve az intézet vezetőségénél (IV., Váci-utca 47. és Budán I., Szarvas Gábor-ut 50.) Bővebb felvilágositással, illetve prospektussal kivánatra készséggel szolgál az igazgatóság.

— A LEGDRÁGÁBB INGATLAN ápr. első napjaiban az I., Mártonhegyi-ut 8549—5 számu volt, amelynek felét Wery orn Limont Sándor vette meg 36 ezer pengőért, de ugylátszik gyorsan tovább is adta kétezer pengő nyereséggel Rudnyánszky Ferencnek és nejének. A II ker. Héja-utca 12364—3 sz. ingatlan 45 ezer pengőért cserélt gazdát.

— KASTÉLY-vendéglő néven nyitja meg ápr. 29-én szombaton a budai lövölde éttermeit Figyelmessy József, a Tisztikaszinó v. üzletvezetője, a Haugli és a régi Ipszilon kávéház v. üzletvezető főpincére, aki nagy költséggel teljesen átalakitotta és a legmodernebbül rendezte be ugy az éttermet, mint a parkot. 30 éves tapasztalataival garantálja Figyelmessy József, hogy az urlközönség minden kellemeset és jót megtalál a Kastély vendéglőben. A főváros egyik legjobb zenekarát, a Cutor-jazzt szerződtette.

— ÜNNEPELTE a »Budai Iparos és Kereskedő Ifjak Kultur Egyesülete« vasárnap e hó 23-án Várady Árpád mükedvelőt, aki 10 éves egyesületi s mükedvelői jubileumát ülte és számos sikert ért el. Az egyesület nevében Krivoss Árpád dr. elnök biz. tag. köszöntötte átnyujtva az egyesület diszes babérkoszorúját s emléklapját. A szereplők s mükedvelők nevében Kopper Gyula, Barát Mihály, Pávics Béla főrendező, majd Édes Baba a bájos kis gyermekprimadonna köszöntötték a lelkes közönsége pedig megtapsolta.

Idegenjárás Budán

Mozgalmas élet hullámzott Budán a husvéti ünnepek idején és ebben a hullámverésben pompással megállta helyét a »Claridge« vigadó. A Budapesten megforduló idegenek közül nagyon sok angol francia, német, olasz vendége volt és mindnyájan a legnagyobb elismerés hangján nyilatkoztak annak szépségéről, kitünő konyhájáról és az európai nivón álló kiszolgálásról. Ez a tény is bizonyitja, hogy a »Claridge« rövid fennállása alatt is beváltotta a hozzáfüzött reményeket. Igazgatójának, Tachler Lajos Jánosnak elismert szakértelme még a budaiak köreiben is konzervativizmusát is legyőzte és a Dunajobbpart uri közönsége egyre gyakrabban keresi fel ezt a szórakozóhelyet. Bankettek és társasvacsorák alkalmával is mind gyakrabban veszik igénybe és nem mulik el hét valamelyes nagyobb ott lezajló társadalmi esemény nélkül. A mult hetekben százhusz személyes bankett színhelye volt, nemrégiben ifj. Horthy Miklós és ifj. Bethlen István gróf baráti társasága gyült össze vacsorára az »Union Federation de Ski« keretén belül, Déván István vezetésével, Bródy Ernő dr. országgyülési képviselő aki ujabban Buda lakóssa lett, hetenként kétszer jön össze barátaival társasvacsorára, április 23-án, vasárnap pedig Zelliger Ágoston és neje, a nemrég elhunyt Zelliger Vilmos krisztinavárosi apátplébános rokonai adtak ebédet leányuknak Magdának Veress Mihállyal történt egybekelése alkalmával. A »Claridge« különtermében a müvészies en feldiszitett esküvői asztal körül a fiatal páron és az örömszülőkön kivül megjelentek: Váczi Lajos r. kath. lelkész, Horváth Géza és neje, Zelliger Ferenc és neje, Zelliger Béla és neje, Zelliger József, Zelliger Endre, Kürcz Edit, Müller Helén, dr. Pelinszky Istvánné és Albrecht Imre.

A betegségek egész sora
igy: az epekőbetegség és épéhólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserüviz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélmüködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tizezrei irnak róla elismerő emelkedett hangulatban telt el.

— TÁNCCAL EGYBEKÖTÖTT zártkörü, müsoros estét rendez a Budapesti m. kir. állami »Mátyás Király« reálgimnázium öregdiákjai az iskola jótékony intézményei javára május 6-án este 8 órai kezdettel a »Lövészegylet« helyiségeiben II., Margitzibányi-tér 6.

— KUGLIZÓVERSENYT rendez a Budai iparos és kereskedő ifjak kultur egyesülete május hó 7-én a Budai Társaskörben tánccal egybekötve.

Pompás müvészi kivitelben jelent meg az Iparművészeti Társulat kiadásában és Szablya Ferenc szerkesztésében a „Magyar Iparművészet első és második összevont száma. Tanulmányokat irtak bele Gerő Ödön és Wälder Gyula, az illusztrált része pedig bemutatja a lakásművészeti kiállitást sikerült illusztrációkban.

— KÉTLAKÁSOS (két-két szobás) családi ház megvételre kerestetik. Budán villamossal elérhető. Cim a kiadóhivatalban.

ÜZENETEK

— MINDAZOKNAK; akik kedves barátsággal érdeklődtek lapunk felelős szerkesztőjének egészsége felől, ezuton mond hálás köszönetet.

TÓTH GÉZA pápai kedves poétatársamnak hálásan köszönöm a névnapi rigmusos köszöntőt.

TÖBBEKNEK: L. L. Éva költeményére vonatkozó megjegyzések teljesen jogosultak és abban lelik magyarázatukat, hogy a szedő-személyzet távozása után, a lap nyomását intéző gépszemélyzet a nyomás tisztasága érdekében kénytelen volt a szedés egy részét a gépből kiemelni közte ezt a pompás költeményt is. A szedés visszarakásánál történt, hogy a verssorokat összekeverték. Az aláirás is más. A szerkesztőség a Langsch névnek megfelelő magyar nevet keresett a hölgypoéta számára és a »Lángos« nevet vélte alkalmasnak, holott a poéta már talált rokonsága körében megfelelő nevet és az »Lévay« nevet kivánja használni. Eredeti szövegében és szerkezetében adjuk itt ujból a költeményt:

Te vagy a Végzet

A sóhajom merre száll? Feléd!
Az utam hová visz? Eléd!
A dalom kinek szól? Néked!
A léptem kit követ? Téged!

Mosolygok? Álmodom Véled,
Az álmom elküldöm Néked!
Könnyes a szemem? Miattad.
Az első fájdalmat Te adtad.

Minden Töled, Általad vagy Érted,
Te vagy a Kezdet és Te vagy a Végzet...
Lévai (Langsch) Éva.

— BRIDZSELŐKNEK. A rovatvezető más lapnál is dolgozik s ott kifogásolták, hogy nálunk is vállalt munkát, — kénytelen volt erről lemondani. Alkalomadtán ismét folytatjuk.

Közgazdaság

NEMZETKÖZI VÁSÁR 1933-iki nagyszerü kilátásai a nehéz gazdasági viszonyok ellenére ez évben hatalmas fejlődést mutat. A kiállitók száma 1.300 cégnél is több. A kiállitók által lefoglalt terület meghaladja a 16.000 négyzetm-. A május 6-án megnyiló Budapesti Nemzetközi Vásár fenti eredményei meghaladják a jubiláris vásár adatait is. A vásárt egyébként ez évben a városligeti Iparcsarnokban és a körülötte elterülő árnyas parkban egységes területen tartják meg. A vásár területe ez évben az u. n. játszótérrel bővült. A vásár külsejét illetően ez évben ismét teljesen uj képet nyujt. Az Iparcsarnok előterében egységes stilusban emelt nagy csarnokok és megfelelő árkádokkal és kolonádokkal egységes udvarokba foglalt pavillon-sorok állnak már. A pavillonok sora már közvetlenül a főkapunál kezdődik és oly sürü hogy majd Vajdahunyad váráig, illetve a Hermina-utig már szinte talpalattnyi férőhelyet sem lehet találni.

A vásáron felvonul a magyar gyáripar. a kis- és kézmüipar, az idegenforgalmi iparágak és a mezőgazdaság exportáruival. Az ipari csoportok közül a leghatalmasabban a textil és ruházáti iparok valamint a butoripar kiállitása fejlődött. Igen nagy keretekben vesz részt az élelmiszeripar a vas-, gép- és apróvasipár, az épitőiparok, valamint a bőr- és cipőipar. Jelentékeny fejlődést mutat a papir- és irodszer, a kézimunka- és ékszercsoport. A vásáron összesen közel 300 szakma vonul fel.

A magyar termelésnek ezt a gazdag felvonulását az idén a vásár számos külön csoportja egésziti ki. A textilipar ruhabemutatót rendez magyar textiláruból készült több mint 200 kreáció bemutatására. A vegyészeti szakma külön »szépség és egés ség« kiállitást rendez a magyar kozmetikai ipar fejlett égének demonstrálására. A magyar kézmüipar remekeit az aranykoszorus mesterek »kisipari galériája« mutatja be. A háziipári és népmüvészeti munkák népszerüsitéséről a »magyar udvar« gondoskodik. Külön pavillonokban foglalnak helyet a hasznos közüzemek. A belföldi idegenforgalom fejlesztése érdekében több mint 10 vidéki város is részt vesz a vásáron. A vásár balneologiai csoportja a közérdekü »Nyaraljunk Magyarországon« akció

MÁR 80 FILLÉRÉRT
kap literenkint
VALÓDI TOKAJHEGYALJA-MÁDI
ÉDESKÉS SZOMORODNIT
KALMÁR JÁNOS ny. uradalmi főintéző szőlőbirtokának
saját kezelésben lévő kimérésében.
I., KRISZTINA TÉR 8. Gellérthegy-u. sarok.

otthona. Meglepően nagy a vásár autó- és motorkerékpár kiállítása. A játszótér majdnem egész területét az Aeró szövetség által rendezett külön repülőgép-kiállítás foglalja el. Körülötte csoportosul a vásár sport-csoportja, több mint 600 tenyészállatot mutat be a vásár baromfi és apróállat kiállítása. És az export szempontjából is nagy jelentősége van a hatalmas kiterjedésü borkiállitásnak, amellyel kapcsolatban ezuttl külön bornapot és borkóstoló-versenyeket is rendez a vásár.

A NEMZETI BANK főtanácsa 1933. április 26.-án tartott ülésében elhatározta, hogy a 43000—1933. M. E. sz. rendelet értelmében a pénzintézeteknél fennálló egyes gazdatartozások után nyujtandó rendkivüli kamatsegélyhez 3 millió pengővel járul és ezt az összeget a rendelet 4. §-a értelmében létesülő alap javára a pénzügyminisztérium rendelkezésére bocsátja.

A MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETI igazgatósága április 20-án tartott ülésében — mint értesülünk — ugy határozott, hogy a Pénzintézeti Központ közbenjöttével hitelezőivel magán egyezségi tárgyalásokat kezd, amelyeknek befejezéséig a szövetkezet kötelezettségei tekintetében fizetési halasztás illeti meg.

TRUST, Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára. Az ápr. 22-én tartott közgyülés jóváhagyta az 1392. évi mérleget és elhatározta, hogy a részvények 4. sz. osztalékszelvénye május 1-től kezdve 5 pengővel váltassék be a Magyar Általános Hitelbanknál. Az igazgatóságba uj tagul Straessle Józef ur a Schweizerische Kreditanstalt, Zürich, vezérigazgatóságának tagja választatott.

AZ ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSITÓ április 22-én tartotta 1932. üzletévi rendes közgyülését, amely az 1932. üzleti év nyereségét 209,575.25 pengőben, az osztalékot pedig 8.— pengőben állapitotta meg.

A HANGYA e hó 6-án tartott igazgatósági ülésén megállapitotta az 1932. üzletévről szóló mérleget és elhatározta, hogy a közgyülést az Országos Központi Hitelszövetkezet közgyülését és kongresszusát megelőző napon, ez évi junius hó első napjaiban fogja megtartani.

Budapesti Nemzetközi Vásár
Május 6—15.
Több mint ezergyáros elsőrangu kiállító ✣ Tömegáruk ✣ Minőségi cikkek ✣ Magyar mezőgazdasági exportáruk bemutatója
Exportüzlet pengő ellenében.
Nagyszabásu divatfelvonulások ✣ Kozmetikai kiállitás ✣ Repülőgép kiállitás ✣ Bélyegkiállitás és bélyegtőzsde ✣ Telepitési és épitkezési kiállitás ✣ Mintatanya ✣ Öntözés, fásitás Baromfi és apróállat kiállitás ✣ Borcsoport ✣ Kisipari galéria ✣ Háziipari csoport
Nagyszabásu utazási-, vizum-, szórakozási- és gyógyászati kedvezmények a vásárigazolványok alapján május 1-től 20-ig
Vásárigazolvány és felvilágositás kapható: Budapesten a vásárirodánál, Alkotmány. u. 8, vidéken és külföldön a vásár tb. képviseleteinél és a menetjegyirodákban

NE SAJNÁLJA
A LÁBAIT!
PÁR PERCES SÉTA
A Margithidtól
A RÓZSADOMBI NARDAI
VENDÉGLŐ, II. ker. KÚT-UTCA 13. sz.
Halászléje
KÁRPÓTOLJA
A RÖVID GYALOGÚTÉRT.

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Érdekes korkép

A képzőmüvészet géniusza Mátyás király halálával, 1490-ben nem tünt el Budáról. Bármily szegények voltak is a Jagellók, ami a fényüzést illeti, Mátyás király után, akit fény és pompa környékezett, erről ők sem mondhattak le, anélkül, hogy végkép tarthatatlanná ne tegyék helyzetüket. S bármennyit küzdött is II. Ulászló és II. Lajos anyagi zavarokkal, a fényüzésre mindig telt, talán több is, mint amennyire szükség lett volna, ami nem kevésbé járult hozzá a Jagelló-ház tragikus végének a siettetéséhez. Bretagnei Anna francia királyné egyik követe II. Ulászló feleségének a hazánkban való fogadtatása kapcsán igen érdekes dolgokat ir a Jagellók fényüzéséről. A fehérvári koronázás pompájának a magasztalása kapcsán többek közt igy beszél: »A misét az esztergomi érsek nyolc püspök segédletével mondta. A püspöksüvegek és pásztorbotok csak ugy ragyogtak a sok drágakőtől és gyöngytől. Az oltárt mintegy hatvan ezüstkép diszitette, ezek szent királyok, vértanuk és püspökök fejeit ábrázolták. Hétfőn 1502 október 3.-án — mondja tovább — az egész udvar Budára érkezett... A nemesek, polgárok a királynénak remek palástot ajánlottak föl... ebéd után a várnak egyik udvarán levő szökőkut hat csövéből egész nap folyt a bor.«... Ez a borpazarlás különben, a mint Danieró velencei követ egyik 1501. évi s az urnapi körmenetről szóló jelentéséből is kitünik, nagyobb ünnepeken a polgári város szökőkutján rendszeresen megismétlődött. Bretagnei Anna követe a királyi vár gyönyörü üvegfestményeiről és selyemszőnyegeiről is megemlékezik; ez utóbbiak sorában szerinte remekmü »a trójai háborut ábrázoló szőnyeg, mely a picardiaihoz hasonló módon készült.« Ezek a müvészi alkotások ugyan még Mátyás király korából valók lehettek. Hogy azonban egykoru s többnyire külföldi tudósitások épp olyan elragadtatással nyilatkoznak a királyi udvar fényéről és ünnepélyeiről, mint Mátyás korában, ez arra vall, hogy bármily szegények voltak is a Jagellók, szintén értettek a reprezentáláshoz, fényüzéshez, s ami akkoriban e nélkül el sem képzelhető, a müvészetet is pártolták a maguk módja szerint. A korukból ránk maradt királyi számadáskönyvek egyike, mely a királynak 1525 évi január 12-től julius 16-ig teljesitett s jóformán csak személyi kiadásairól számol be, 169, 180 forint és 35 dénár kiadásáról értesit. Ez akkoriban nagy summa volt s ellent mond annak a közmondásossá vált pőre szegénységnek, amelyről a Jagellókról szóló anekdóták regélnek. E kiadások sorában egy Márton nevü szobrásszal és két festővel: János és Jakab mesterrel találkozunk. Az előbbi festő a temesi grófoknak ajándékozott zászlóra festett képért 36 forintot kapott s egy lándzsa diszitéséért 1 frt. 45 dénárt. Az utóbbi a király komerciós festője lehetett, az egyszerüen Magister Joannesnek nevezett festővel szemben, mert mint Jacobus pictor Regie Majestatis szerepel. 1525 február havában Hyld János »faktor« 20 forintot vesz föl a királyi felségnek a budai vár előtt levő háza megujitásához. Ugyanez év május 4-én és 11-én a vár előtti és ezuttal a királynőinek nevezett házban foglalatoskodó »különböző müvészeknek« 40 forintot fizetnek ki. Egyéb pozitiv adatunk azonban arról, hogy udvarukban a müvészet nem csak pártolásra talált, hanem a Mátyáskorabeli szinvonalon is megmaradt, nincsen, nagy fényüzéssel kiállitott cimeradományozó okleveleiken kivül, amelyek az uralkodó család arcképeivel, pazar virágékitményeikkel vannak diszitve s a kalligraphiának is rendszerint remekei.

Pozsonyi étterem
I., Krisztina-körút 10. sz.
POMPÁS TERRASZA
megnyilt.
Elsőrendü konyha. Kitünő borok.
Frissen csapolt Szent István sörök.
Tulajdonos: **Pados József**

A budai Elipsz
meg más ilyesmi

Igazán érdekes volna tudni, hogy vajjon hányan tudják még a mai Buda lakói közül, hogy mi az Elipsz, illetőleg hogy mit is neveztek e néven? Csodálatos dolog derülne ki, nevezetesen az, hogy a harminc éve bevándorolt sem tudják már, de a harmincötesztendős benszülött budaiak sem igen. A fiatalok még kevésbbé. Bezzeg a bölcs megállapodott öregek tudják!

Most hogy az Alagut gyönyörü iveit megcsutakolják, ódon patináját aprószöges kalapáccsal leverik, ugy hogy friss ifjuságban fog ragyogni a rómaias oszlopsor, most hogy a vén Sikló is uj életre élemedett: illő, hogy az Ellipsz-ről is elmondjuk, ami az Elipsz-ről elmondandó, Adjuk meg az Ellipsznek, ami az Ellipszé.

»Elipszis, görögül Ekleipsisz az a görbe, mely elipszis alaku«. Ha ezt igy határozza meg valamely budai nebuló ezelőtt harminc évvel, bizony sokundába pónáltatik néhai való drága jó budai Professzsor Urunk, Baumgartner Lojzi bácsi által. Elég az hozzá, hogy a budai Várnak az Alagut feletti falai és bástyái alatti hegyoldal erődítése félelipszis alaku laposokból állott. Háromféle elipszis alaku Terrazo vagyis »Terrrace« volt egymás alatt. Ilyeneket rakatott Sébastien Prétre de Vauban herceg, franciaország Grand Maréchal-ja, XIV. Lajos francia király főfőhadiinzsinérje régi, hegyen álló modernizált középkori várak hegyoldalainak védelmére. Budát is ilyennel erősitették meg valamikor a 18. században. 1849 tavaszán, Arthur von Hentzi császári vezérőrnagy még messzehordó gát puskákkal rakatta meg a »die ellyptische Terrace«-t.

Mikor az Alagut megépült, promenádévá vagyis sétánnyá alakult át az Ellypse. Akkor rakták rá a zöldre festett fából rótt pergolákat, ezeket befuttatták vadszőlővel. Gyönyörü volt a kilátás innen, sok régi idegen utazó irja le a kilátás szépségeit.

A mai Kereskedelmi Minisztérium helyén 1867-ben még semmi nyoma volt egy nagy középkori utvédő bástyának. Mellette volt a Budai Népszinház nagy hodálya. A mai Lánchid-kávéház is ott volt mai helyén. Ez a kávéház látta el az Ellipsz kávéházat, mely az Alagut teteje laposán foglalt helyet. A Három Nyul kaszárnya zászlóaljának katonabandája játszott az Elipsz kávéházban. Mint apró ötéves kis fiu Ilg degarde nővérkémmel együtt hallgattuk a muzsikát. Messze visszhangzott a dob pattanása és öreg-öreg penzionátus budai őrnagy és ezredes bácsik sétálgattak a sétányon és turnüros nénik szopogatták a fagylaltot az Ellipsz kávéházban. Az őrnagy bácsiknak mind harmonikás furulya nadrágjuk volt, fehér cászárs akáluk, boju k és elhizott öreg mopsli kutyájuk volt. Igen kedvesen viszonozták egészen fiatal kis hadnagyocskák tiszteletteljes salutálását. Öreg budai polgárok ugyancsak Ferencjózsef sakálat, ámde szürke kürtőkalapot, fehér kamásnit és kockás angol posztóból szabott zsakettet viseltek az Ellips-sen. A Sikló kis skatulyái zörögve gurultak fel- és le. A drótkötél csigái tébolyodottan pörögtek. A »Fecske, Sólyom és Hattyu« nevezetü szép fehér lapátos gőzösök siklottak a Margitszigetfelé. Azokon is katonabanda szólt. A Lánchidon udvari fogat fehér paripái dobogtak át. Poffoncsapott süvegü lakáj ült a bakon. A batárban »Rezső koronaherceg ült és mindig szalutált. Az omnibusz — ponyvatakarós rozoga zörgő fakó szekér — ott kocogott a hid felé. Az Alaguthoz egy mélabus és vak harmadik vezetékló vonszolta fel. Neve: Frigyes volt. A Lánchid mellett balra volt a Lóvasut állomása. Kék-fehér csikos nyári zubbony, magyar csizma, kis kerek kocsissüveg és valódi tülök volt felszerelésük. Kis nyeregszerü bakon ültek, ostorukkal patjantottak és oly igen jó lett volna egyszer belefujni a tülökbe.

Ilyeneket látott a kisfiu az Ellipszről. Ma is igen gyönyörü az elipsz. Az egykori kis hadnagyocskák már ezredes bácsik. Nem hordanak furulyanadrágot, de bottal járnak. (Szürke kürtőkalapot csak egy kedves, finom, szürke pofaszakállas ur hord Budán, bizonyos Dubonai Pál nevezetü.). Bottal jár az egykori budai kisfiu is, ő is szürke már. A világ is szürkül, ámde a mai ifju hadnagyocskáknak még rózsaszinü. Sőt mindazok szemében is az, akik olyan boldogok és olyan fiatalok, hogy nem tudják már mi volt az Ellipsz. A szürkülők és szürkék tudják.

Hárombék

Bizalmas
Táncesték
számára egészen
külön terem
ruhatárral
kiváló polgári konyha
fajborok friss sör
Császárfürdő
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

KOPFMANN JÁNOS
EGYETLEN **BUDAI**
CUKORKAGYÁRA
Üzletei: I., Krisztina-körút 91. II., Margit-körút 36.

Élvezetes
RUZICSKA PÁL
konyér és péksüteménye
Gyár: **I., Horvát-utca 29.**
Uj fiók: **II., Margit körút 103.**

VILLLA- ÉS TELEKTULAJDONOSOK SZÁMÁRA
DRÓTKERITÉST
KARTELENKIVÜLI, KISIPARI ÁRON
Vas- és faredőny, autogén hegesztés és vágás, sodronyszövet és ágybetét készités
Vállal Ifj. HOLL GYÖRGY PESTHIDEGKÚT REMETE ÚT.

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron **HUBERT** Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

EUGEN STEPAT zeneszerző
a rádióból közismert
OROSZ SZALONJAZZ
zenekara
hangversenyez minden este
a
SZEIFFERT KAVÉHÁZBAN

A BELLEVUE BEN SANTA NELLY
JAZZÈNEKESNŐ
JÁVOR-VARSÁNYI ZENEKARA
Kitünő konyha
Olcsó árak

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda—Akvinkum
Késő őszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Magyar VELENCE, GÁRDONY-füred
a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmneti **villatelkek □-ölenként P 3-tól. Havi lefizetés P 10.—től.** Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóviz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már **P 500.-tól. Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők.
INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **Indul a Városi Irodától** (Horthy Miklós-körút 3|b. Telefon: 694-33) **Kérjen Propektust!**

Telek
Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

59-es VILLAMOS Süveg-utcai megállónál levő Sasadi uj iskolától kinduló 25 méter széles Bassó-uton, gyönyörü kilátásu, subalpin levegőjü kis és nagyobb parcellák igen olcsón eladók. Tulajdonos Sey, V., Akadémia-utca 13. II. 24.

Lakás
SZÉNATÉRNÉL
Ujonnan épülő házban modern **2 és 3** szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban
1933. május 1-re
KIADÓK.
Felvilágositás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) **38/a** vagy a tervező épitésznél Méhn Antal épitőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon; 506-24.

GARAGE FUTÉSSEL, villamos és autóbusz megállónál, május elsejére kiadó. Érdeklődés házfelügyelőnél bármikor, I., Budakeszi-ut 1 d., vagy 4-5-ig telefonon: 298-92.

3 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt garcon lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél bármikor. I. Logodi utca 63. vagy 4—5-ig telefonon 298—92.

MÁJUSRA KIADÓ I. Mészöly-utca 4 .sz. alatt gyönyörü világos, Gellérthegyre néző 5 szobás komfortos lakás.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

VÁROSMAJOR-PARK társasvilla Marosutca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P, semmi mellékköltség. Leköthető vitéz Darvas Lajos mérnöknél, Királyi Pál-u. 20., telefon: 86—2—96.

ÖRÖKLAKÁSOK Káplár utcában, 2 szoba hallosak és egyszobásak, modern épülő házban, elsőrangú kivitelben eladók. Érdeklődés délutánonkint, Preisich Gábor tervező épitésznél, József körút 30. Telefon: 32—0—54.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-utca 7, Vak Bottyán utca 4., Fadrusz utca 6., háromeves házakban *kilátásos,* erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal,* központi fűtéssel, melegvízzel, vagy anékül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FÖLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Au. 527—80. (2)

Ház
IKERVILLA
felerésze 240 négyszögöles telekkel Pasaréti-uton méltányos áron eladó. Felvilágositás: Kerekes Barnabás, épitészmérnöknél, IX., Ráday-utca. 22. telefon: 85—3—54

PASARETEN por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágositás: Adamitz és Nagy, bádogosok, II., Halász utca 2.

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Virág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.

Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96. Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF.

XXX. évf. 1122 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 május 7

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák délután 4-6 ig

Kozma Jenő beszámolója
a Kelenföldi Társaskörben

Megragadja az alkalmat, hogy Budán választói között megjelenve, lerögzitse álláspontját azokkal a hirekkel szemben, amelyeket az Egységes Községi Polgári Pártnak a Nemzeti Egység pártjához való viszonyáról, továbbá saját személyéről terjesztettek.

Büszkén és öntudatosan viseli gomlyukában a Nemzeti Egység Párt jelvényét, amelyet maga Gömbös Gyula miniszterelnök tüzött oda. Megnyugtathatja hiveit, hogy a fővárosi politika területén semmi változás nem történt és nem is fog történni, mert a fővárosi politika vonalvezetésével, a pártnak megszervezésével a vezető illetékes körök teljesen meg vannak elégedve.

Az országos és a községi választást eldöntő választóközönség Budapesten mondhatni azonos, igy nem lenne értelme, hogy a fővárosi Egységes Községi Pártot támogató választókat más irányban kivánják orientálni, annál kevésbbé, mert ennek a pártnak programmja fővárosi vonatkozásban azonos a Nemzeti Egység Pártjának programmjával..

A fővárosi polgárság lelkét a rémuralom után elragadta a megtorlás szelleme és évekig ebben a szellemben folyt a főváros kormányzása. Már majdnem 10 éve, hogy kifejtette Bethlen István gróf, akkori miniszterelnök előtt azt a programmot, mely revizió alá vette az eddigi kormányzó politikát és Bethlen István gróf a párt alapitásának alapjául elfogadta azt az elgondolást, hogy azok az érdemes polgárok, akik hazafias nemzeti alapon állnak, egy pártba tömörülve, felekezeti és társadalmi különbségek nélkül vegyék ki részüket a közélet intézésében.

A pártnak jelszava nem volt, de kizárólag a komoly munkát tekintette a kormányzás alapjának és az egyént értéke szerint kivánta elbirálni.

A pártra szükség volt azért, mert igen sok n voltak a fővárosban olyan szavazópolgárok, akik a jobb és baloldali szélsőségek között elhelyezkedni nem tudtak, de értékes és nagy számuknál fogva igen komoly csoportját képezték a munkás polgári társadalomnak.

A párt az első zászlóbontásnál Budán a szavazatoknak alig 8 százalékát, a 926-os választásoknál már 20 százalékát, a 931-es választásoknál már cca. 30 százalékát képviselte a választóknak és már volt olyan körzet is, ahol a választók az ő vezetése alatt álló pártra adták a legtöbb szavazatot.

A választó polgárságnak ez a bizalma a párthatalomnak növekedése jótékony befolyással volt a főváros kormányzására és a gazdasági helyzetnek fenntartására.

Tiz esztendő alatt igy megerősödött és fejlődő képes pártot mesterségesen támasztott félreértésekkel, alaptalan hirekkel megbontani nem lehet, de a pártnak nem is megbontását, hanem további erősödését kivánják az illetékes tényezők és igy elsősorban a miniszterelnök, akit Kozma városi vonatkozásban is vezérének ismer el és követ.

A nyilvánvaló félreértés abból származott, hogy a Nemzeti Egység Pártjának központja saját hatáskörében is igyekezett, igen helyesen — olyan elemeket is a nemzeti egység gondolata alá vonni, akik az Egységes Községi Polgári Pártba és igy a Nemzeti Egység Pártjába mindezideig bevonva nem voltak és a központnak ezt a törekvését csak támogatni lehet. Távol áll azonban a miniszterelnöktől, és a Nemzeti Egység Központjától az, hogy a már jól megszervezett és müködő pártot bármely vonatkozásban is tangálja sőt nála a Nemzeti Egység gondolatának magjaként éppen ezt az általa vezetett pártot tekinti.

A maga részéről biztositja a polgárságot, hogy sem a vezér nem ejtette el őt mint pártvezetőt, mint azt tendenciózus ellenőrizhetlen forrásból származó hirek beállitani szeretnék, sem pedig ő nem hagyja el a pártot, és hüséges választóit azok után az eredmények után, amelyeket eddig elért.

Őt a politikában nem vezérli hiuság és reflektálni sem szokott azokra az ugratásokra, amelyek az egyes törtető egyének részéről csempésztetnek a köztudatba. Szivesen állja a támadásokat, mert tudja, hogy azok megtörnek a pártba tömörült hüséges választópolgárok falanxán.

Nem engedi át a pártot senki olyannak, aki a párt alapitásában, létrehozásában, megszervezésében és megerősitésében részt nem vett senki sem foglalhatja el azt a helyet, amelyet a párt a székesfőváros irányitásában hosszu évek erős küzdelme utján megszerzett. Csak reálpolitikát üz, a népszerüségnek gyorsan hervadó babérjaira nem pályázik.

Kormányzópárt nem irhat zászlajára elérhetetlen kivánságokat, ezt csak olyanok tehetik, akik sem választóiknak, sem az országnak felelősséggel nem tartoznak.

Elsőrendü fontosságunak tartja a főváros autonomiájának megvédését, de ugy látja, hogy a kormányzás sem tör az autonomia ellen, mert ha vannak is az első fogalmazásban olyan rendelkezések, amelyek a szövegezés gyorsasága miatt talán az autonomiára sérelmesnek tünnek fel kellő felvilágositás után, — a rendelkezések eddig mindig ugy léptek hatályba, hogy az autonomia végül sérelmet sohasem szenvedett.

Igy volt ez a legutóbbi 33-as bizottsági tárgyalások során is, amidőn a kormányzat elfogadta és magáévá tette azokat az aggályokat amelyeket ő a 33-as bizottságban az autonomia sértetlensége érdekében előterjesztett és ez alkalommal is sikerült olyan áthidalást találni amely az intézkedés jogát az autonomiára bizza és csak az esetben következhetik be kormánybeavatkozás, ha az autonomia az egész ország érdekében előirt kötelezettséget nem teljesitené.

Rámutat arra, hogy a párt munkássága eredményeként indult meg a fővárosban az épitkezéseknek egész sora, hogy a párt müködése a törvényhatóságban olyan légkört teremtett, amely lehetővé tette a közgyülés termében a polgárság együttmüködését.

Ez a párt volt az, amely a városházán a tuldimenzionált adminisztrációnak lecsökkentését kivánta és e téren már igen nagy eredményeket ért el, — ez a párt volt az, amely a városi közüzemek dijainak emelése ellen állást foglalt és a dijak a hivatalos javaslattal szemben emeltettek és a dijemeléssel eltüntetni kivánt deficit takarékossággal fedeztetett, — ez a párt volt az, amely a városi közüzemek tultengése ellen egymaga vette fel a harcot és bár a közgyülésen 100 százalékos eredményt elérni nem tudott, meg van az igérete arra, nézve, hogy a kormányzat teljesen a párt álláspontjára helyezkedve fogja a közüzemek kérdését megoldani, — ez a párt volt az, amely a főváros gazdasági helyzetére a legjótékonyabb hatást gyakorló Községi Takarékpénztár megalapitását szorgalmazta és keresztül is vitte, — ez a párt segitette elő a népjóléti intézkedések erőteljes támogatásával, hogy a télen napi 70.000 ingyen ebéd nyujtásával elértük azt a nyugalmi állapotot, amely a főváros polgárságát immár két nehéz télen segitette át és a pártnak szélsőségektől mentes politikája okozta, hogy Budapesten az egész világ által megbámult nyugalom honol, amely nyugalom nem a rendőrség karhatalmán, hanem a népjóléti és gazdasági intézkedések helyességén alapszik.

Nem egyeztethető össze a kormány bölcsességével, de a józan polgárság itélőképességével sem az, hogy ezen elvitathatatlan érdemek honorálásaként akár a kormányzat, akár a szavazó polgárok fordulnának el a párttól akkor, amikor az egysége gesen és teljesen intaktul,, teljes erőben és nagy küzdelem árán elért hatalommal intézi és gyakorol befolyást a polgárság sorsára.

Ez a párt volt az, amely elsősorban foglalkozott az ifjuság e helyzkedésének kérdésével és éppen ő ajánlotta a Faluszövetség ankétjén elsőnek a gyakornoki intézmény létesitését, amely a szellemi intelligencia fiainak nyujthat elhelyezést és ez ma már minden párt által támogatott programmpont.

A párt sikereit sohasem igyekezett egyéni érvényesülésre felhasználni.

A párt vezetői mindig áldozatok és nincsenek benne semmiféle olyan közületi alakulatokban, amelyek anyagi eredménnyel is járnának.

Hüségesen kivánja követni a Vezért: Gömbös Gyulát, aki feleszthetős kormányzása alatt, a legnehezebb időkben igen sokat tett az ország egységes közhangulatának és megnyugvásának kimunkálására és miután meggyőződött arról, hogy a párt ugy a vezérnek, valamint a központi országos pártnak bizalmát a legteljesebben birja, további összetartásra, kitartásra és eredményes társadalmi munkálkodásra hivja fel Buda polgárságát és abban az értelemben élteti a Nemzeti Egység Pártja, valamint az Egységes Községi Polgári Párt budai, illetve kelenföldi hiveit.

Némethy Béla dr.:

Az ifjuság problémája
— Az egyetlen ut —
III.

Julier Ferenc ezredes, aki a vörös hadsereg főparancsnoka volt, s akinek nemes szándékait a hivatalos vizsgálat és a nacionalista közvélemény is megállapitotta, azt irja egyik cikkében, hogy az ő legszilárdabb meggyőződése az, hogy

> Magyarország integritását csak fegyveres ököllell fogjuk visszaszerezni.

Van hadseregünk!

Ebből ered, hogy a felszabaditó háborura készülnünk kell, mégpedig oly erős akarattal és oly erőfeszitéssel, aminőre még Magyarország történetében nem volt példa. A nyerhető tét oly nagy, hogy megérdemli az ország teljesitőképességének legmesszebbmenő igénybevételét.

Julier egyetlenegy módot és eszközt, egyetlenegy utat lát az integritás felé:

> az ifjuság katonai és a megalkuvást nem ismerő nacionalista szellemben való nevelését.

Mert nem a hadseregnek, hanem a nemzetnek kell felkészülnie a felszabaditás nagy munkájára, ugyanugy, ahogy a honfoglalást sem egyedül a hadsereg, hanem az egész magyar nép hajtotta végre. Ezen az alapon kimutatja Julier, hogy Csonkamagyarország lakosságának 25 százalékát, vagyis 2,000.000 katonát tud fegyverbe állitani. A hadianyag beszerzése a hadügyi kormányzat feladata, a fegyveres szövetséges megszerzése pedig azé a diplomáciáé, és azé a kormányzaté, amelynek a nagy felszabaditó háborut végre kell hajtania.

Nem szabad a magyar közvéleménybe olyan hitet belevinni, hogy megvalósithatatlan és végrehajthatatlan lehetetlenségek ezek. Ez csak a lelkek destruálására, a szivek megfélemlitésére s a megszállott területeken élő magyarság kitartásának megszüntetésére vezet. Igenis Kemál pasa példáját kell mindenki elé tárni, aki a hivatalos török nemzetgyülléssel szemben is hihetetlen nehézségek ellenére megoldotta az önvédelem nagy problémáját. Vagy ott van a székely hadosztálynak a csucsai szorosban való hősies helytállása, azok a tündöklő haditények, amelyeket ez a kis csapat végrehajtott az akkori magyar kormányzatnak akarata ellenére.

És ott van Szerbia példája. Mikor 1917-ben az egyesült német-osztrák-magyar és bolgár seregek, sulyos harcok között, kiszoritották az egész szerb hadsereget saját hazájából, s ennek a hadseregnek roncsai, a szerb országgyüléssel együtt Korfu szigetére menekültek, ez a tönkretett kiéheztetett, lerongyolt társaság nem vesztette el a nemzeti erejében való hitét, nem mondta azt, hogy ő most már megelégszik egy »revizió« Szerbiával is, hanem proklamációban hozta a világ tudomására, hogy fegyverrel fogják visszaszerezni elvesztett hazájukat, sőt elfoglalják Délmagyarországot is egész a Tiszáig!

Ennek az elszántságnak, ennek a törhetetlen hitnek lett az eredménye a mai Jugoszlávia!

Bár a magyar közvéleménynek nagyobb része inkább akarja a szellemi és fizikai munkanélküliekkel tulzsufolt de »konszolidált« csonkaországot, mint a vérrel és vassal megszerzendő egész Magyarországot. Az értelmiség jelentékeny része tisztán látja már a helyzetet.

Perlekedő koldusok

Ennek a csoportnak egyik kimagasló vezetője a Haynau által megbotozott nagy magyar asszonynak Maderspach Károlynénak, a negyvennyolcas honvédőrnagy nejének unokája: Maderspach Viktor. Nagy müveltségü, hét nyelvet beszélő mérnök-ember, aki fanatikusan hirdeti a fegyveres leszámolás elkerülhetetlenségét:

> Az általános lezüllés és leromlás — mondja egyik cikkében — napról-napra több magyart győz meg arról, hogy
>
> a fegyveres elintézés szükségessége előbbutóbb kényszeritő parancs gyanánt jelentkezik.

Hogy ez a csonk nem ország és hogy a régi országhatárok visszaállitása a megélhetésnek elengedhetetlen előfeltétele, ma már olyan axiómák, melyekről rövid időn belül nézeteltérés sem lehetséges. De minden józaneszü embernek azt is be kell látnia, hogy e célnak vérontás nélkül valóelérése nem lehetséges, de nem is kivánatos. Én mint petrozsényi földbirtokos és velem együtt sok ezer honfitársaim nem kivánunk erdélyi szükebb hazánkba mint igazságért esdeklő és elrablott birtokaiért perlekedő koldus visszatérni, hogy oláh, cseh és szerb ügyvédeknek zsiros peranyagot szolgáltassunk. Jó magam és velem együtt ezren és ezren csak ugy kivánjuk meggyalázott szükebb hazánkat viszontlátni, ha az igazság mérlegébe a győztesek Brennus kardját, nem pedig piszkos kezekkel megirt periratokat dobhatunk!

Mit szól ezekhez a férfias szavakhoz az a fiatalság, amelyik a nemzetközi alku alapján áll, amelyik már nem is az integer, hanem csak a »reviziós« Magyarországért koldul s itt is előre igéri a »nemzeti autonomiákat«, azt remélve, hogy igy békésen, véráldozat nélkül elébe tálalják a megszállott magyar területek egy kis részét.?!

Nem háborus izgatásokról van ezekben az igénytelen sorokban szó, hanem arról, hogy változzon meg végre az a közgondolkozás, amely Nagymagyarország jövendőjét mások kegyeiből reméli, a amely pirulás és szégyenkezés nélkül hirdeti befelé ugy, mint kifelé azt, hogy *gyengék vagyunk.*

Ezt a két szót nem szabad kiejtenie magyar embernek, mert ez a legnagyobb defetizmus, ez a mai idők legnagyobb nemzeti ideáljának halotti beszéde.

Készületlenek lehetünk, de gyengék soha.

Budapest multja — Buda!
Budapest a Közép-Duna idegenforgalmának központja

Ripka Ferenc dr. udvari tanácsos, nyug. főpolgármester tanulmánya

Nyugodt meggyőződéssel vallom, hogy ha Budapest jövőjébe nézünk, nem kell kétségbeeséssel arra gondolnunk, hogy mi lesz? Mert a reménytelenség csak ott jogosult, ahol nincsenek meg az élet lehetőségei. Csak a halálos ágynál szabad lemondani az életről és belenyugodni a változatlan megsemmisülésbe, mikor a kimerült szervezet nem birja már a küzdelmet a pusztulással. De ez a fiatal, erős élet, mely itt forrong ebben a milliós fővárosban, nem fekszik halálos ágyon. Az élet gazdag teljessége van itt. Bármilyen komor ez a ma, van ennek mégis olyan élet- és fejlődésképes magja, melyből kinevelhető a holnapnak virágos és gazdagon gyümölcsöző fája. Budapest is sokszor és sokáig volt ilyen földben szunnyadó mag!

Nyugat és kelet között erre vitt el a népek utja. Sőt itt keresztezték egymást a világforgalom vonalai. Közép-Európa legnagyobb viziutja, a Duna, itt fordul délnek, innen kellett elindulnia, aki kelet felé akarta folytatni utját. Ide hordták árujukat az északi vidékek, ha tovább akarták szállitani a Dunán. Ide kellett elérnie a római világbirodalomnak, mikor északkelet felé terjeszkedett. A Duna vetett neki határt és itt megtelepedve, a nagy kulturnép felismerte ennek a vidéknek természeti kincseit. Ide épitettek gyönyörü nagy várost, melybe császárok jártak pihenni, gyógyulni és gyönyörködni.

Ez volt Budapest első virágzása, első szép nyara. Ekkor ragyogott rá először az élet mosolya. De aztán, ami szin volt és melegség, eltünt a nyárral, csak az avarja maradt meg, szürke avar, szürke kövek. Csak a váza annak, mi egykor élet volt. Csontváza az egykor itt élt nagyvárosnak, amelyben ennek a területnek lehetőségei életre keltek és kifejtették teremtő hatalmukat egész pompájukban.

A nyár elmult, a mag a föld alá kerültés várta az uj tavaszt.

A téli álomban talán a sisakos, páncélos vitézekről álmodott és várta visszatérésüket. Pedig nem onnan jött a tavasz.

Keletről érkezett lovas nép szállt meg a Duna partján. Akkor már nem városépitő nép amilyen évezredek előtt volt. Szellős sátrakban élt a könnyen tovaszálló tábor. Senki se várta, hogy ez hozza meg a vidéknek uj tavaszát s a fényes nyarat, szebbet, hosszabbat — örökkévalót!

Ennek a népnek őskulturán nevelt lelke csodálatosan jó termő talaj volt. Megtermett benne a nyugati kultura minden nemes növénye. Nem az iskolák gyermek öntudatlanságával, hanem az érett férfi okos eszével tanulta el, őskulturájával fejlesztette, a gondolatokat és formákat, amik előrevitték az emberiséget. És amig lelke mélyén ősi álmodó, magábazárkozott, magán kivül urat el nem ismerő kemény természete megmaradt, a népek szellemi versenyében nem maradt el, sőt, ha szerencsétlen körülmények nem bántották, mindig az elsők közé került.

A templomok és kolostorok kőházai után a városok is elkezdenek épülni. Magyar városok magyar polgárokkal. Az, hogy később városaink nagy részébe idegeneket kellett behivni, a harcokban pusztuló magyarság szomoru sorsa volt.

A tizenkettedik században a Buda nevet még a mai Óbuda viseli. Itt van prépostság és a királynak is kastélyszerü háza. Pestnek inkább kereskedelmi jellege van és akkor nagyrészt mohamedán hitü bolgárok laknak benne.

Ám a tatárjárás elpusztitott mindent. A mai Váci-utcában, az Angolkisasszonyok temploma helyén akkor dominikánustemplom állt. Ide menekült a lakosság és itt ölték le valamennyit.

A tatárjárás után Buda is, Pest is kiépül. A mai Budapest azonban akkor sok részre van még tagolva. A várdombon levő város Buda, a felsőváros Óbuda, a Rácváros Kispest, Felhéviz külváros van a Császárfürdő tájékán, Alhéviz a Rudasfürdő táján, Szentpéterfalva a

STAROK ZENEKARA
A BELLEVUEBEN
MALCSINER
DARVAS ZSUZSA
JONNY FLEMMING
néger dobos
MEGYERY BUTTULA
CHONKA ULLMANN

Pálffy-tér vidékén, Szentjakabfalva Ujlak helyén. A balparti város Nagypest, külvárosai Ujbécs és Jenő a Lipótváros helyén, Szenterzsébetfalva a Vámház körül.

Nagy Lajos király emeli városi rangra Budát, mely az akkori világkereskedelemnek egyik erős gócpontja lesz.

Európa középkori kereskedelmének két pólusa volt a nyugat-keleti irányban. Az egyik pólus Flandria és szomszédja, vagyis a mai Belgium és Hollandia, melynek virágzó ipara a mai angol iparnak felelt meg abban az időben. A másik pólus Kosntantinápoly volt, amely kelet terményeit és fényüzési cikkeit szolgáltatta Európának.

Az ut a Rajnától a Dunához és azon le Bécsig és Budáig, majd tovább a Fekete-tengerhez vitt.

Konstantinápoly kereskedelmének utja Budán vitt keresztül a XIII. és XIV. században. A Konstantinápolyban megtelepedett genovaraik ugyanis tengeren hozták áruikat a Duna torkolatáig. Onnan szárazon jöttek Brassóba, amelytől vagy Szeged vagy Szolnok felé haladtak és igy érték el Pestnél a Dunát, hogy itt rakodjanak hajóra és igy folytassák utjukat a Dunán felfelé. Ezért jelölte ki Nagy Lajos a brassói és szebeni kereskedelem középpontjául Budát.

A keresztes háboruk befejezése után nagyobb változás állt be. A Magyarországtól északra fekvő területrész, főképpen Lengyelország a rajnamelléki bevándorlások következtében vállalkozó kereskedőket nyert és a Hanza kereskedelmi szövetség ezekre a tájakra is kiterjedt. Ezek Bécsnek vagy Budának vették utjukat.

Bécs kereskedelmének védelmére VI. Lipót osztrák herceg 1221-ben rendeletet adott ki, hogy ha kereskedő Ausztria területére lép, csak Bécsben adhatja el áruját. Posthumus László, aki nálunk V. László néven uralkodott, elrendeli, hogy Ausztriából Magyarországra még üres kézzel sem szabad jönnie. Még vásárolni vagy adósságot behajtani sem szabad. Ez a jus emporii vagy Stapelrecht.

Az ilyen rendeletek alapján nagyon fontos lett az a kereskedelmi utvonal, mely Ausztriát kikerülte. Ezek az utvonalak Csehországon és Dalmácián vittek keresztül.

Ez a magyarázata annak, hogy az Árpád-ház kihalta után a magyar politika először Csehország felé orientálódott és cseh királyt választott meg. Majd pedig az olasz kapcsolatok megerősitésére és a déli ut biztositására az Anjoukat. Utóbb Zsigmond is mint cseh király lett magyar király és a Jagellók a lengyel kereskedelmi kapcsolatokon keresztül jöttek Magyarországra.

Magyarországon először Győr kapta meg az árumegállitás jogát V. Istvántól 1271-ben. Ez volt az oka, hogy Buda sokáig nem jutott ehhez a szabadalomhoz. Mégis az 1288-iki budai kisasszonynapi vásáron már külföldi kereskedők is jelentek meg, még pedig nemcsak bécsiek, hanem regensburgiak is. Nagy Lajos alatt már Köln városaival is élénk összeköttetésben állott Buda.

Nagy Lajos tudatosan emeli a budai kereskedelmet, hogy a genovaiakat támogassa a velenceiekkel szemben, akik Bécsen át szállitották áruikat észak felé. Ezért Nagy Lajos a velencei háboru alatt, egy nápolyi hadjárat küszöbén ád Budának teljes városi szabadalmat. Ezzel kapcsolatban kapja meg Buda áz árumegállitás jogát is.

Ez a nagy privilégium alapoztá meg Budának kereskedelmi fejlődését. Amikor Konstaninápoly vezető szerepe megszünt a keleteurópai kereskedelemben, helyére Buda lépett.

Ekkor éledt föl ujra a budai gyógyvizek kultusza s ez az elindulása a magyar idegenforgalomnak is.

A nyugatról és keletről idejövő kereskedők a kicserélésre szánt árukkal köszvényes betegeket is szállitottak, hogy Budának hévizeiben gyógyulást találjanak. A kereskedők voltak tehát első pionérjai Budapest idegenforgalmának.

Buda legszebb virágkorát Nagy Lajos után Zsigmond és Mátyás királyok alatt Zéli. A nyugat kulturájának teljességét befogadta a magyar, sőt Mátyás idejében, Olaszországot kivéve, sehol sem pompázott annyira a reneszansz, mint nálunk.

Ezt a virágzást pusztulás és hosszu tengődés követi a török hódoltság alatt. Buda elfoglalásával romhalmazzá lett minden, a magyar kultura márványköveiből bástyát épitettek NyugatEurópa védelmére. Buda elfoglaltsága a nyugat veszedelmét jelentette és csak mikor visszahódiották a töröktől, akkor nyugodhatott meg Európa. Hogy minket uj rabság várt, amely gazdaságilag gyarmattá alacsonyitott le, arról tovább nem tudott senki.

Többszázados pangás után a XIX. század inditja meg ujra a fejlődést, s ez összeesik a magyarság öncéluságának felismerésével, amit Széchenyi világitott meg először. A magyarság öncéluságának elvével áll vagy esik a nemzet, de vele emelkedik vagy süllyed a magyar főváros is. A rendszeres városfejlesztés kezdője 1808-ban a Kir. Szépészeti Bizottmány, amelynek lelke József nádor volt.

Ennek az alapvető munkának nyomán kezd kialakulni a világ egyik legszebb városának, Budapestnek képe.

A szabadságharc szerencsétlen vége Budapest fejlődését is megakasztotta, de amint széttörte bilincseit a magyar erő, ujra megindult az élet és megvalósitották azt a törekvést, amit Házmán Ferenc budai polgármester még a szabadságharc alatt akart megvalósitani: 1872-ben egyesitették a mai Budapestet.

Az egyesitéstől kezdve a világháboruig Budapest európai méreteket felülmuló, szinte amerikai módon fejlődött.

Amidőn végigvezettem Önöket fővárosunk multjának legjelentősebb fázisain, levonom ezekből a következtetéseket a jövőre nézve.

Viz nélkül!

Őrmező — a rejtelmes városrész Budán

Népes nagygyülés tárgyalta e városrész borzalmait

Kevés ember tudja Budapesten, hogy merre van az Örsödi völgy, valahol a Dobogódomb háta mögött, pedig ott vannak a világhirü keserüforrások, amelyek révén ma nagyobb hirre tehetett volna szert Buda, mint Karlsbad. A Boldizsár-ut, a Neszmélyi-ut, Mikes Kelemen-utca, Őrmezei-ut és a Dobogó-ut környékét oly kevéssé tudja a főváros közönsége, mint a Poprádi-utat, vagy Kőérbereki-utat. Csupa keresztrejtvény ez amiket még a térkép felhasználásával is nehéz megoldani.

Szerencsétlen része ez a városnak, mert ahogy az egyik felszólaló mondotta: — a mező megvolna ugyan, de őre nincs.

Utja sincs, vize sincs, csatornája sincs, de még rendőrsége sincs.

El sem képzelhető tulajdonképpen, hogy ez az elhagyott, tanyai rendszer szerint benépesülő vidék Budapest székesfővároshoz tartozik és itt van közvetlenül a kelenföldi pályaudvar mellett, az egyik hatalmas közlekedési utvonal, a Budaörsi-ut mentén.

Vizvezetéke nincsen, vagy ahogy azt Brath Benedek ideváló öreg gazda mondotta, minden választásnál megépül belőle néhány méter. Kutjai volnának e vidéknek, csakhogy a vizük kesernyés és tisztátalan. Ezek használatát szigoruan eltiltotta a tiszti főorvos. Már most mit igyon a szomjas ember Őrmezőn? Mert abba csak beletörődtek valahogy az ottani lakók, hogy az utjáik hitvány, sáros, kátyus, mezei utak — abba is, hogy csatornájuk nincs, de mint gazdálkodó emberek fel tudják használni az igy felgyülemlett trágyát, — azt is elviselik, hogy rendőrállomásuk nincsen, hisz becsületes emberek lakják a környéket, — de

a vizhiányt sehogy sem birják.

Rettenetes elképzelni az olyan emberek helyzetét, akik ugy élnek, mint a szaharai utasok, hogy minden csep friss vizért ölni képesek. Lajton hordják a vizet távoli vidékről, ami nyáron türhetetlen, elviselhetetlen helyzetet teremt.

Ez a bün nem a mai városháza büne, ahol már igyekeznek rendes uttá kiépiteni a Budaörsi-utat és bizonyára a vizvezeték folytatólagos, gyorsabb tempóju kiépitését is tervezik, de megbocsáthatatlan büne, foltja marad e vidék elhagyatottsága a multbeli rezsimnek.

Április hó 28-án este mintegy százötven szenvedő polgára e vidéknek, nagyrészt Őrmező régi telepesei gyültek össze a Winkler féle vendéglőben ahova félórai gyalogolás után jut el a Szentimre hercegiutjáról a városi ember olyan utakon, ahol nagyrészt még gyalogjáró sincsen.

A gyülést e városrész érdekében a

KELENFÖLDI POLGÁRI KÖR

hivta össze, amelynek elnöke Devecis Mihály müszaki főtanácsos gondos tanulmány tárgyává tette ennek az elmaradt vidéknek a legsürgősebb életfeltételeit és kereste azt a városi vezérférfiut, hogy pátronust állitson, — őrt állitson a mező élére.

A polgári kör ügyvezető elnöke Fejér János dr. ismert nagy agilitásával szervezte meg ezt a gyülést, amelyet Devecis Mihály nyitott meg, ismertetve az összejövetel célját. A vendégek között ott volt Dorner Gyula miniszteri tanácsos is, aki mint a törvényhatóság tagja, egyuttal tagja az ut és csatornaépitő bizottságnak és nagy része van abban, hogy a Budaörsi-utat már épitik és csatornázzák.

A kelenföldi és lágymányosi rész szabályozási tervét tudtunk szerint már véglegesen megállapitotta Wargha László müszaki főtanácsos, de meghagyta benne a Kelenföldet két részre osztó vasuti töltést, amely, a vidék fejlődésének örökös gátja. Át kell helyezni a kelenföldi pályaudvart Albertfalvá mellé és az összekötő vasuti hidról közlekedő vonatokat már a Fehérvári-ut előtt le kell vezetni a Budafoki-ut mentén a Dunapartra, mert á vasutra áz ott épülő gyártelepeknek van szükségük és nem a Sasad alján épülő villáknk. A csepeli kikötővel szemben levő Dunapart, az ott kiépithető nagyarányu melegvizü télikikötővel, Buda északi részéről oda áttelepitett gyárakkal — nagy jövő elé néz és okvetlen szüksége van a vasuti közlekedésre. Ellenben a Sasad alján fakadó gyógyforrások és fürdőtelepek halálos ellenségüktől szabadulnak meg, ha lebontják a vasuti töltést és áthelyezik a kelenföldi pályaudvart. Devecis Mihály elnök bevezető szavaiban utalt mindezekre és bejelentette, hogy ez a viznélküli nagy körzete Budának csak ugy tud életfeltételeihez jutni, ugy képes fejlődni, ha az itt élő polgárság csatlakozik a

POLGÁRI EGYSÉG PÁRT-

jához, amely párt mint »Községi Polgári Párt« birja a kormány támogatását és olyan vezéregyéniség áll az élén, mint

KOZMA JENŐ dr.
országgyülési képviselő

aki minden vállalt ügyet a polgárság közmegelégedésére intézett el eddig és bizonyára szivesen felkarolja ennek a vidéknek az érdekeit is.

Az ő képviseletében jelent meg a gyülésen Szombathy Kálmán, a budai pártszervezet ügyvezető elnöke, aki felszólalásában értékesnek mondotta az őrmezei polgárság áldozatkészségét, a közügyek iránt való érdeklődését és tolmácsolta Kozma Jenő dr. üdvözletét. Dorner Gyula min. tan. is hangoztatta a szervezkedés szükségét, ami erőt ad a polgárságnak is és a vezérnek is és foglalkozott e városrész hiányaival, amelyek kiküszöbölése után nagy fejlődést várhat a környék.

A szervezést meg is kezdték azzal, hogy megalakitották a Nemzeti Egység Pártjának őrmezei körzetének községi pártszervezetét és megválasztották egyhangulag elnöknek Fleger Dezsőt aki a vidék érdekeinek régi harcosa. Ő köszönte meg az elhangzott felszólalásokat és ünnepélyesen kérte fel a Budai Napló jelenvolt szerkesztőjét, hogy ugy mint Buda többi elhanyagolt részeinek érdekeit felkarolta, tartsa napirenden áz Őrmező elhanyagolt ügyét is.

Nagy figyelemmel hallgatta a nagygyülés Kozma Imre iskolaigazgató felszólalását, aki a kerület boldogulását a nemzeti eszmével kapcsolta össze, bemutatva az egyszerü munkás Paratinus Ferenc érdekes allegorikus festményét, a »Trianoni átkot«. Valamint Gömöri Győző igazgató, a Buda Alsóváros Egyesület elnökének szavait is, aki üdvözölte az aranyozott tükrök nélkül, szmoking és zsaket nélkül élő, itt megjelent jó magyarokat és hü budaiakat. Szerinte a pályaudvaron innen nics viz, tulnan rajta nincs közlekedés s igy össze kell fogniok, hogy ezeket kivivják. Felszólat még Rebenyák István is a budai rokkantak testületének elnöke, aki lehetetlennek tartja addigis válámely más kérdés elintézését, amig Őrmező vizem kap. A helybeli polgárság kivánságait, panaszait, sérelmeit Rozovics Mihály és Barth Benedek terjesztették a nagygyülés elé, pompás magyar humorral és három évtizedes elkeseredéssel füszerezve felszólalásukat, amit lelkesen megtapsolt a hallgatóság.

Fléger elnök köszönő és buzditó szavai után ért véget reménykedő hangulatban a nagygyülés.

Jó és olcsó közlekedés kell!

—Javitsunk a főváros és környéke közlekedésén—

Irta: **Liszka Károly** tanácsos

II.

Mint legfontosabb kivánalmat és az egész üzem prosperitását, tehát létjogosultságát megállapitó, biztositó és szabályozó faktort, első sorban is a beruházás és a jövedelmezőség kérdését kell elbirálás tárgyává tennünk. Fontos kellék, hogy a kettő megfelelő arányban álljon egymással, mely célból megkeresendő az a kiviteli módozat, melynél az üzemi kiszolgálás kivánalmainak kielégitő teljesitése mellett, a legkisebb költséginvesztálással, a lehető legnagyobb jövedelem érhető el.

E célból én az autóbuszközlekedés járatait, kocsitipusait és vonalkategóriáit három külön csoportra osztályozom, amely felosztás szerinti kezelés kivánalmait figyelembe véve, a vonatkozó ismertetéseket is e csoportok szerint kivánom tárgyalni. Ennek a beosztásnak okadatolásául szolgáljnak a következők:

Nézetem szerint vannak: a. fontos kereskedelmi-, b. kevésbbé frekventált közlekedési- és c. csupán időszaki használatra szánt, esetleg talán kizárólag sportcélokat szolgáló alkalmi- és luxusjáratok létesitésére predesztinált fővárosi területeink. Az első csoportba tartoznak a városnak sürün lakott belterülete, a másodikba a távolabbi kertváros részletek és a környékbeli falvak autóbuszjáratok céljára kijelölendő alkalmas utvonalai a harmadik lehetőség körébe azok á székesfővárosi külterületek lennének sorozhatók, melyek jó levegőjük, üde-, erdős fekvésüek, sporttelepeik, forrásaik, vallási-, vagy történelmi vonatkozásaik, vagy talán csupán esetleges tereptani érdekességüknél fogva, de mindenekfölött és elsősorban is szép kilátóhelyeik folytán érdemeseknek és alkalmasaknak nyilvánithatók arra, hogy némi csekély invesztálás által hozzáférhetőkké, vagyis jövedelmező vállalatokká legyenek fejleszthatók.

Spontán felvetődött gondolatok, ötletszerüen kiragadott részintézkedések, vagy magánjellegü- és csoportérdekeltségek külön kivánságainak előzékenyen részrehajló elintézése által ily korszakalkotó nagy kérdések nem oldhatók meg eredményesen, miután az igy létesitett külön érdekeltséggel biró járatok talán csak nehezen, vagy egyáltalában nem volnának beilleszthetők a létező közlekedési hálózatba. Ez is indokolttá tenné egy egységes autóbuszközlekedési tervezet kidolgozását és a megfelelő hálózat létesitését, mely alapos helyismeretek alapján, figyelembe véve a közönség szükségletét, — a csatlakozások, elágazások, területbehálózások és a székesfőváros részére nagyon kivánatos jövedelmezőség célzatának szemmeltartása mellett, egy oly kerekded egészet adna, amelynek keresztülvitele, ugy a székesfőváros részére mint a nagyközönség szempontjából is csak előnyöket nyujtana.

Mindezen létesithető járatok és az összes elképzelhető közlekedési rayonok azonban forgalmi kilátásaik még nem érdemlik meg, hogy változó értékénél fogva első osztályu kocsikkal szereltessék fel, s ilyen kocsik igényeinek megfelelően azok első osztályu utakkal is láttassanak el. Ezért fenti kategorizálásnak megfelelően kell a kocsitipusokat is megválasztani.

Igy a ma használatbn levő 23—45 és 52 ülőhellyel biró, vagyis a 2—3—4 tetőszellőztetős kék kocsikat kizárólag a belterület és egyes előkelőbb és forgalmasabb villaráyonok érdemlik meg, mert ezek csupán nagyobb forgalom lehetőségei mellett járathatók haszonnal, lévén ugy a beszerzési- mint üzemi költségük is igen tetemes.

A másodrendü vonalakra teljesen megfelelnének a vidéki vonalakon mindenütt használatban álló egyszerübb kiállitásu és könnyebb kocsik, melyek hasonlóak a Székesfőváros határának perifériális vonalain futó »Rába«-tipusu kocsikhoz, mely utóbbiak a dombos Pesthidegkut—Máriaremete-i viszonylatban is jól kielégitik a kivánalmakat. Ezek t. i. olcsóbbak és üzemköltségük is lényegesen alacsonyabb.

A jövedelmezőség és fenti beosztás tekintetében a harmadrangu vonalák forgalmát én egyelőre csak egészen egyszerü átalakitott teherkocsikkal, — illetőleg egyes luxusvonalakon nagyobb méretü személykocsikkal (autókkal) vélném lebonyolitandónak, teljesen mellőzvén a járatoknál a költséges nagy autóbusztipust. Az ilyen megoldás lehetőségére nagyon jó példát szolgáltattak a Budakeszi-i magánfuvarozási vállalatok néhái tulajdonosai, kik kevés rezsivel vezetve vállalataikat, áutóikkal á forgalmát autóbuszdijak mellett is eredményesen voltak képesek lebonyolitani. Sportcélokra pedig szintén jobban megfelel a sporteszközök felvételére is alkalmas egyszerübb jármü, semmint a luxusautóbusz. A perifériális viszonylatban ily megoldásnak (az az alig felbecsülhető nagy előnye is meg volna, hogy igy nem kell várnia, mig a szükséges utak makadam vagy egyéb rendszerü alkalmas burkolattal kiépülhetnek, mert igy azonnal bekapcsolhatnók á forgálombá a legszebb vidékeinket, ahol — ha kellő mértékü idegenforgalom fejlődhetnék ki, — az utvonalak szakaszonkénti átépitése is könnyebben megoldható, mert ha jól keres az autóbuszvállalat, jut pénz az utakra is.

Nagy áldozatokról ugy sincsen szó. Most a megoldás módozatait csakis a jelenlegi szükös anyagi helyzetünkhöz viszonyitva kivánom javaslatbá hozni. Elvégre akinek nem tellik hintóra, járjon egyszerübb fogaton — és akinél ennek beszerzése is nehézségekbe ütközik, az használjon szekeret közlekedési eszköz gyanánt. Még mindig jobb az egyszerü jármü, mint a gyaloglás nagyobb távolságoknál, pedig az egyszerübb járműveknél nem megvetendő előnyül számitandó be az is, hogy már felületesen megjavitott utakon is tudnak közlekedni!

Mégis a kérdés érdemi elbirálásánál lényeges kelléknek kell tekinteni, hogy minden üzembehelyezett forgalmi eszköz tipusonként a maga helyén ugy a közösnég igényeinek, mint az ut, a terepviszonyok és a használat követelményeinek is teljesen megfeleljen, mi által a kelleténél több fölös kiadás megtakaritható és a legkisebb anyagi eszközök igénybevétele mellett is az utazóközönség teljes megelégedése, valamint a vállalatot fenntartó közüzem renltabilitása is elérhető. Elgondolásom alátámasztását és a mai kisméretü autóbuszüzem lukrativ átszervezésének célját szolgáló, de egyben vezérfonalnak is felhasználható megállapitásaimat a kivánatos célkitüzések szerint csoportositva a következőkben adom:

I. A racionalizilás ismérvei:
»Helyesen alkalmazott befektetés — biztos haszon!«
»A fogyasztók szükséglete irányitja a jó üzletvezetés módját!«
»Jó vonalvezetésben rejlik az üzem jövedelmezőségének titka!«

II. A közérdek kivánalmai:
»Egyenlő adófizetés — egyenlő közlekedési lehetőségek!«
»Pénzeért a közönség jó kiszolgálást is vár!«
»Jövedelemfokozás céljából az uzemeket rendszerint kibőviteni, nem pedig visszafejleszteni szokás!«

III. A logikus üzemvezetés eredményei:
»Közérdekü befektetések általában több oldalu jövedelmeket biztositanak!«
»Ésszerü városfejlesztés az adójövedelmek legbiztosabb alapja!«

Minden üzem sorsa a helyes beszervezéstől függ s ha ma a veszteséges üzemek feloszlatásának célzata kisért, ugy kettőzött mértékben kötelesség azok logikus átszervezésével jövedelmezőség elérésére törekedni, merrt közlekedési üzemnél, amely elsőrendü közszükségleti célt szolgál, beszüntetésről, vagy üzemredukcióról szó sem lehet, — tehát minden mellékérdek a közérdek követelményeinek rendelendő alá!

(Folytatjuk)

Biztositsa már most zavartalan nyaralását
a Svábhegyi Szanatóriumban
Szobafoglalás telefonon is: 654-47

Budai Polgárok! Okvetlenül tekintsétek meg a SZEKSZÁRDI BORPINCE kiállitását a
TAVASZI VÁSÁR élelmiszer-pavillonjában!
Szekszárdi bikavér . . literje —.80
Sötét kadarka . . . . . „ —.60
Asztali fehér . . . . . „ —.60
Ürmös. magyar „Vermouth“ „ 1.20
Budára ötliteres rendelést haza szállitunk!
Magyarüdvözlettel Fekete Sándor üzletvezető
Hagyományos pompájú magyar vincellérdiszitmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok, Tolnai menyecskék, nemes és olcsó szekszárdi borok!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!
BUDAPEST, VII., József-ucca 19, szám. ⁘ ⁘ ⁘ Telefon: 32—0—63

Németvölgyi-út és Mártonhegyi-út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön korttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség. Lefoglalható: Katona-Székely és Molnár épitészmérnökök irodájában. V., Személynök-utca 9—11. Telefon Automata 298—29. és 225—59.

BRIDGE CLA
I., Böszörményi-ut 28.
Telefon: 510-64. és 570-36.
Villamos és autóbusZmegállóhely
ZENE = hangulat
TÁNC = szórakozás
KONYHA = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

Kastély-vendéglő
A Budai Lövölde
pompás parkjában
teljesen átalakitva
április hó 29-én megnyilik
II., Marcibányi-tér 6. sz.
MENÜ: Leves, sült, köret, tészta 1·40 P
Csak házhoz szállitva. — Panziorendszer.
Délután és este Cutor jazz
Tulajdonos: Figyelmessy József

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Személyi hirek

— PÁVAI VAJNA FERENC dr. főgeologus, bányafőtanácsos május 4-én Debrecenbe utazik, ahol az első eredményes mélyfurás helyét is ő jelölte ki, hogy ott most a második mélyfurás helyét állapitsa meg.

MÓRICZ PÁL a Magyarság kitünő munkatársa május hó 14-én délelőtt fél 11 órakor a Tudományos Akadémia disztermében megemlékezik Abonyi Lajosról, a kiváló magyar iróról, születésének 100-ik évfordulója alkalmából.

SZELL SÁNDOR dr. lapunk kitünő munkatársa, aki most tért vissza európai tanulmányutjáról 5-én este a Tesz disztermében »Mussolini külpolitikája« cimen magas szinvonalu előadást tartott.

HOOR TEMPIS ISTVÁN dr.-t, az Országos Idegenforgalmi Tanács romai delegátusát az olasz kormány a Királyi Koronarend lovagkeresztjével tüntette ki.

FELKAY FERENC dr. főjegyző látja el ujabban a fővárosi rácionalizálási biztosi teendőket hogy befejezze azt a fontos munkát, amit néhai Gallina Frigyes megkezdett.

SZENDE PETER PÁL dr. az Ingatlanbank ügyésze nagysikerü előadást tartott Debrecenben a Kereskedők Társulatában »Az állam beavátkozasa á gazdasági életbe« cimen.

RUDOLF LORÁNT dr. a munkanélküliség problémájáról beszélt ápr. 28-án a III. Ker. Társaskörben.

SZAUTNER LAJOS festőművész, az óbudai polgári iskola jeles rajztanára festette a Kossuth Lajos utcai Holub étterem 21 képből álló régi Budapest képsorozatát.

CSANÁDY GUSZTÁV dr. tanácsjegyző lett a polgármesteri hivatal vezetője.

GOSZTONYI LÁSZLÓ dr.-t, a MÁK. elnöki osztályának köztiszteletben álló, magas müveltségü főnökét a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. igazgatójának nevezte ki az igazgatóság.

GONDOS JAKAB dr. ügyvéd irodáját május hó 3-án V., Honvéd-utca 29. sz. (Lipót-krt. 13. sz.) alá helyezte át. Telefon: 280—20.

MIKOLA GEZA dr. postaigazgató a Manrézában töltött néhány napot lelkigyakorlaton.

SNESSEL FERENC dr. vegyészmérnök, egyetemi tanársegéd »Mezőgazdasági problémák Magyarországon« cimen adott elő a »Hegyvidéki Asztaltársaság« május hó 5.-én pénteken tartott összejövetelén.

TÉVESEN KÖZÖLTÜK BENEDEK SÁNDOR, a közigazgatási biróság volt másodelnökének uj lakás cimét mult számunkban, mert nem Széna-tér 16, hanem Széna-tér 1. b. a helyes cim.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

— MÁJUS 21. Buda polgársága május 21-én, Budavárának 1849. május 21-én történt visszafoglalása emlékezetére nagyarányu hazafias ünnepet rendez, melyre a kerület minden társadalmi szervezetét és hazafias polgárát ezuton hivja meg az ünnep rendezősége.

— ÉRETTSÉGI BIZTOSOK a budai kereskedelmi iskolákban a következők: az I. ker. fiuiskolában: Szakál Zsigmond főigazgató, társelnök: Dencz Ákos min. tan. a II. ker. fiuiskolában: Damjanovich Lajos min. osztálytan., társelnök: Stromszky Sándor udv. tan. Az I. ker. nőiiskolában Kósa Kálmán min. o. tan., társelnök: Gyulai Tibor keresk. és iparkamarai főtitkár; a II. ker. nőiiskolában Najdinger Gyula min. tan. és Eysen Tibor min. titkár, társelnök: Nagy Imre min. s. titkár.

— A BUDAI POLGÁRI KÖR e hó 5-én rendezte közgyülését, amelyről legközelebbi számunkban közlünk tudósitást, az azt követő társasvacsoráról is, amelynek Zilahi Kiss Jenő volt a borgazdája.

— A BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR is felkarolta most már Budapestnek Európa egyetlen igazi nagy és szép fürdővárosának érdekeit. Hatalmas pavillont állitanak fel a fürdőügy, az idegenforgalom érdekében és Budapesten kivül Magyarország fürdő és üdülő, valamint különlegesen érdekes városainak ismertetésére is és evégből külön propagandát is inditanak a külföldön!

RÓMAI FÜRDŐTELEP EGYESULET legutóbbi közgyülésén, ápr. 23-án a választási eredmény a következő: Tiszteletbeli tagok: Berczik István, Kricsfalussy Mihály. Tisztikar: Elnök: Kézdi Kovács László. Ügyvezető alelnök: Szilvássy Károly. Társ alelnökök: Tukacs Sándor, Ringer Lajos dr. Igazgatók: Hedinger Miksa, Teőke Andor, Zsolnai Frigyes. Titkár: dr. Winter Ernő. Jegyző könyvtáros: Sárdy Brutus. Háznagy: Fehér Dezső. Pénztáros: Paduchi József. Sárkány Ferenc. Számvizsgáló bizottság: Mály Ferenc, dr. Kovácsy Mihály, Tihanyi Károly. Ügyész: dr. Kiss Károly. Választmány: Altorjay Szaniszló, dr. Apáthy László, Bodnár László, dr. Csáktornyai Lajos, dr. Csobádi Samu, Dax János, Dus Jenő, Fischer Antal Herpy Gyula, Kertész Béla, ifj. Kézdi Kovács László, Krén Ferenc, Lehotkay István, Légrády János, Lukász Lajos Mahlhart Ferenc, Pohlenz Alajos dr. Schäffer István, Sirsich Béla, Szabó Vilmos, dr. Szemlér Lőrinc, dr. Szlovák Lajos, Tobias Ottó, dr. Wiesinger Frigyes — A sportszakosztály elnöke: Szilvássy Károly ügyv. alelnök, társelnöke: Dax János választm. tag az 1933 évre.

— A SZENT GELLERT SZÁLLÓ-ban rendez k május 7-én, vasárnap a volti 52. gyalogezred ezrednapját, — 8-án hétfőn a M. I. S. E. estélyének szinhelye lesz a Gellért, — 9-én kedden a Budai Izr. Nőegylet rendezi szokásos teadélutánját a márványteremben, — 10-én a Metafizikai Társulat ülését és vacsoráját. — 13-án vasárnap délután 2 órakor pedig Gárdonyi-szobor leleplezésének ünnepi bankettjét rendezik.

A HEGYVIDÉKI ASZTALTÁRSASÁG elnöksége közli, hogy julius, augusztus és szeptember hónapok kivételével minden hó első péntekén este 8 órakor a Claridge étterem külön helyiségében rövid előadással egybekötött társasvacsorát rendez. A rendes heti összejöveteleiket továbbra is minden pénteken 6-tól 8 óra között tartják ugyanott.

— A TABÁNI RÉGI TEMETŐ mielőbbi rendezését sürgették a székesfőváros tanácsülésén és Liber Endre alpolgármester kijelentette, hogy a tanács már elhatározta miszerint a régi temető helyén parkszerü emlékkertet létesit a főváros, de meghagyja a nevezetesebb emberek sirhantjait. Az uj emlékkertet kellően kivilágitják és őröket rendelnek oda.

— A CSENDŐRTISZTI TÁRSALGÓ a csendőrlaktanyában levő TENNISZPÁLYÁT szakemberrel rendbehozatja s a pálya május hó 2.-ával a játékosok rendelkezésére áll. Tagként beléphetnek a tisztek és 12 éven felüli családtagjaik. Tagsági dij előreláthatólag személyenként kb. 10—15 pengő, ami 4 havi részletben is törleszthető. Az elnökség most felhivta a belépni szándékozókat, hogy megbeszélése végett május hó 2.-án d. u. 5 órakor a Tiszti Társalgó helyiségeiben jelenjenek meg és a csatolt iratokat mielőbb Camerle Raymond szds. cimére (Csendőrlaktanya,) juttassák el.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél I., Gellért-rakpart 1.
Telefon: 53-0-03.

— VIRÁGOS BUDA. Vasárnap e hó 7.-én rendezi évi szokásos nagygyülését a »ViBuMa«, a Női Club Horánszky-u. 16. szám alatti helyiségében. A nagygyülés alkalmával osztják ki a tavalyi erkély- és diszkert versenydijakat is. A rendezőbizottság ugy a nagybizottság tagjait, mint vendégeket szivesen lát.

— A HŐFORRÁSOK VIZET bevezették az összes háztartásokba ingyen s igy az egész város meleg gyógyvizhez jutott. Télen a havas utcákon meleg vizzel oldják majd a havat és jeget s tisztitják olcsón az utcákat. Mindez nem Budapesten, hanem Salt Lake Cityben, az Eszakamerikai Egyesült államokban történt.

Látcsövek ZIBRINYINEL I., Attila-u 8.

— A SZENT OLAJ ÁTVÉTELE Karavangelis Germanosz, szárdeszi görög keleti érsek, Középeurópa exarhája, egy napot Budapesten töltött és elhozta magával a szent Myront (bérmálási olaj) az ökuméni (egyetemes) pátriárka megbizásából a magyar görög keleti egyház hivei számára. Az érseket Tialios Fülöp dr. a görög-magyar kereskedelmi kamara igazgatója, görög tolmács fogadta. Hivatalosan megérkezett a görög-keleti egyház magyar főesperese is: Németh István gör. kel. magyar plébános Szentesen, aki a szent olajat átvette és magával vitte Szentesre.

— KELETIEK BUDÁN, HUSAM Wafa Dijami bey dr. arab orvos a mohamedán kulturszövetségben tartott nagy érdeklődéssel kisért előadást »Iszlám és Kereszténység« cimen s ázakra rugó hallgatóság előtt, mellyel a két egy-Istent hivő vallást azonos lelki céljait fejtegette.

— A volt m. kir. 70. TÜZERDANDÁR szokásos évi összejövetelét május 20-án tartja meg déli 12 órakor csendes ima a helyőrségi templomban (Vár. Kapisztrán-tér). Ezután a dandár hősi halottainak emlékére elhelyezett emléktábla megkoszoruzása a Hadtörténelmi muzeumban. Ugyanaznap este 8 órakor bajtársi vacsora a Spolarich étteremben (Ferenciek-tere). Jelentkezések dr. Weldy Béla ügyvéd cimén IV., Deák Ferenc-utca 1. telefon 819—20.

Gyermekképek BLAHOSNÁL II., fő-u.18.

A RÓMAI EMLÉKEK mindenhol felbukkannak — kétezer éves mult után — Óbuda mélyebb földrétegeiből. Legutóbb a Szent Alajos árvaházban végzett munkák alkalmával találtak római sirokra, márványtáblákra és érmekre, majd a Föld-utcai csatornázásnál és a Miklós-téren gázcső fektetésnél kerültek felszinre kőkoporsók, római padozatok.

A pártvezér szózata

A Kelenföldi Társaskör közgyülése

A Kelenföld előkelő társasága gyült össze május hó 2-án a Kelenföldi Társaskör uj helyiségében I., Horthy Miklós-ut 50 sz. alatt, ahol megjelentek Kozma Jenő dr. Petracsek Lajos dr. és Klein Antal országgyülési képviselők is. A közgyülést

BECSEY ANTAL

elnök nyitotta meg, lelkes buzditó szavakkal üdvözölve a megjelenteket, köztuk az illusztris vendégeket. Azután Széchen Ferenc főtitkár olvasta fel a kör évi jelentését, rátérve a kör minden jelentősebb mozzanatára, bemutatta a zárszámadásokat és előterjesztette az ez évi költségvetést. A közgyülés mindezeket tudomásul vette és a fölmentvényt is megadta. A tárgysorozat egyik fontos pontja volt az alapszabályok módositása, ami főleg a belső kezelésre vonatkozott. A közgyülés ezt is elfogadta. Már a módositott alapszabályok szerint történt az uj választás, illetve a tisztikar pótlása, amit szintén egyhangulag vett tudomásul a közgyülés. Befejezésül a beérkezett két inditványt fogadták el, amelyek szerint a kör szorgalmazni fogja iparostanulók részére a felsőbb iskoláztatást és — lépéseket tesz a fürdőjelleggel biró kerület levegőjének tisztasága, korom és füstmentesitése érdekében. A közgyülés megéljenezte az ujonnan választott tisztikart és lelkes ovációban részesitette Becsey Antal elnököt.

A közgyülést társasvacsora követte és a borgazda tisztségét Schwarz Samu társelnök látta el, kitünő bort kinálva az egybegyülteknek. Az első fogás után Ulmer Ágoston az ujonnan megválasztott körigazgató megköszönte a tisztséget, amelyet szeretettel és erős akarattl eltelve, a kör szebb jövője érdekében szivesen vállalt. Főcélja, hogy bensőségesebbé tegye a kör társaséletét, amihez a vezérek és a tagok támogatását kérte. és amely szózatot éljenzéssel fogadott a társaság. Majd szólásra emelkedett Sümeghy László dr. akit betegsége tartott vissza hosszabb idő óta a kör ügyeinek vezetésétől s akit mint gyógyultat lelkes tapsal fogadtak. Bár orvosai tiltják, de nem mulaszthatta el, hogy üdvözölje a pártvezért Kozma Jenőt és a később érkezett Klein Antal országgyülési képviselőt. A vacsora befejeztével felszólalt Becsey Antal, aki lelkesen üdvözölte azt a fordulatot, mely arra készteti Európa nemzeteit, hogy látogassák Budapestet és megcsodálják ezt a várost s az itt talált rendet és fegyelmet. Ez nagyrészben a kormány érdeme, de feltétlenül érdeme a magyar nemzetnek, mely a mostani nehéz időkben mutatta meg történelmi érettségét. Utalt beszédében azokra a pártunkat ért mozgalmakra a főváros életében és kifejezte aggodalmát, hogy ezzel megzavarják a polgárságot, mely ragaszkodik Kozma Jenőhöz, akit arra kért, hogy térjen mindig vissza Budára, mert itt merit erőt a további küzdelemhez. Megéljenezték. Ennek csillapultával mondotta el

KOZMA JENŐ dr.

azt a hittvallásszerü beszédét, amelyet lapunk élén közlünk. Szavait szünni nem akaró taps és éljenzés követte. Mint vendég felszólalt még Klein Antal országgyülési képviselő fia is, aki agrárpolitikus, de nem a politika hozta ide, hanem a barátság. Szavaira válaszolt Kozma Jenő és rátért az ide is átcsapott hitlerizmusra, amely rendkivül hátráltatná a mindnyájunk által óhajtott revizót. Közkivánatra felszólalt még Kovács József tábornok, aki — saját szavai szerint — képviseli a kör multját és jelenét és költői lendületü beszéde végén üdvözölte Petracsek Lajos képviselőt, mint a kör uj társelnökét. A társaság késő éjfélig maradt együtt a legjobb hangulatban.

— NEMZETKÖZI KUTYAKIÁLLITÁS. A Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete május hó 7-én vasárnap a Tattersall ujonnan épült lovardájában lesz a nemzetközi kutyakiállitás, amely iránt nagy érdeklődés mutatkozik, ugy a hazai, mint a külföldi ebtulajdonosok körében és Buda nagy arányokban lesz képviselve. Miután az Egyesület a közel multban vétetett fel a Fédération Cynologique Internationale-ba, vagyis a kutya egyesületek világszövetségébe, igy ez a kiállitás nemzetközi vonatkozásban nagy jelentőségü, ami a külföldi nevezésekben nyilvánul meg. Az egyesület vezetősége közli, hogy ezen a kiállitáson az összes ebfajtákhoz tartozó ebek részt vehetnek. Nevezéseket még május hó 5-ig lehet beküldeni az egyesület igazgatójához, ILOSVAI Lajos Károly m. kir. gazd. tanácsoshoz, VIII., Conti-utca 21 sz. alá. A kiállitás csak egynapos, vasárnap reggel 9 órakor nyilik és este 6 órakor zárul.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
Köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Iyókúra

Krónika

A Tabán uj szabályozási terve megtekinthető hétköznapokon 11—12 óra között a központi városházán, a városrendezési ügyosztályban.

A müegyetem épitészeti osztálya állandó kiállitást rendez, amely hétköznap 8—2-ig megtekinthető dijtalanul.

Három troleybusz (sin nélk. villamos) készült a Ganz-gyárban, amelyek junius hóban az óbudai Bécsi-uti villamos végállomás és a temető között fognak közlekedni.

Az 5-ös autóbusz végállomásának kihelyezését kéri a Csévi-ut és Csalán-utig a nagyszerüen fellendült Pasarét vidékének lakossága.

Negyven éves jubileumát ünnepelte a katholikus tanoncokat védő egyesület a II., Toldy Ferenc-utcai Szent József internátusban, ahol 130 növendéket gondoznak a kalazántinus átyák P. Ditrich Imre vezetésével.

A Rudasfürdő vendéglő megszünik, mert a főváros felmondott a bérlőnek és a bérletet már meg sem hirdeti.

Kétszázötvenezer pengőt szavazott meg a tanács a Boldogasszonyról elnevezett Mátyástemplom restaurálására.

Egyetlen uj gyógyszertárt sem engedélyezett ezidén a főváros tanácsa.

A III. ker. Move lövészegyesület sikerült müsoros délutánt rendezett a Szentendrei-uti iskolában Debreczeny Miklós ig. vezetése alatt, Koch Margit és Meres Ágoston lelkes munkájával.

Különleges szinvonaluak a várbeli Szilágyi Erzsébet leányliceum hangversenyei, amelyeknek nagy sikerét B. Sztojanovich Adrien tanárnő biztositja.

A taxihatárokat a főváros politikai határáig helyezik mindenhol s ezzel megszünik a budai hegyvidék hátrányos helyzete, ahol sok helyen a taxi utját visszafelé is megkellett fizetni.

Az óbudai i. r. hitközség Lajos-utca 103 sz. alatt földs intes házat épit.

A Hegyalja-utnak baloldálá rettenetesen kopár, — a főv. erdészet és kertészet feladata lenne ennek rendezése.

A képviselői névjegyzéket hivatalból állitja össze a főváros ujjáalakult központi választmánya.

Bacillusközpont a Lenke-téri, félig lecsapolt kis tó, amelynek poshadó vizében állandóan döglött macskák, s egyéb nyers rongyok, hulladékok uszkálnak, holott tisztán kellene tartani.

Az idegenforgalomban a hatodik helyen állunk 120 ezer idegennel. Párisban egy millió, Bécsben 380 ezer, Rómában 160 ezer idegen járt. Prága, Nápoly utánunk következnek.

Filléres vacsorára gyült a budai Szentimrések szenátusa április 21-én. Ezt megelőzőleg Rusznyák Rezső egy tanársegéd adott elő a pápai bulláról.

Az autóbusz állomásokon a menetirányt nyilllal fogják ezentul jelezni.

A temetői kertészet a sirokat október 15 helyett nov. 3-ig gondozza.

Két magas bérház épül egymás mellett a Kékgolyó-utcában. Péter Sándorné 10 sz. alatt, a Schvarcer Szntóriumé 12 szám alatt.

Közgazdaság

AZ ÓBUDA UJLAKI TAKARÉKPENZTÁR, amely nem rég esett tul az igazgatóválságon ápr. 29-én tartott közgyülésén elhatározta hogy 90.000 pengő alaptőkéjét 120.000 pengőre emeli fel. Az uj kérvények 3 : 1 arányban kerülnek 50 pengős áron a régi részvénytulajdonosok kezébe. Ez a régi jónevü pénzintézet 1932-i üzleteredményével ismét tanuságot tett arról, hogy tökéletesen meg tud felelni hivatásának és ha az igázgatóság több gondot fordit a propagandára, valószinü hogy még több eredményt fog felmutatni.

A MAGYAR ÁLTALÁNOS KŐSZENbánya Részvénytársulat április 29-én tartotta negyvenegyedik rendes évi közgyülését Berzeviczy Albert dr. v. b. t. t. elnöklésével, ahol kegyelettel emlékeztek meg Ranzinger Vincze bányaigazgató elhunytáról. Az igazgatóságnak a közgyülés elé terjesztett évi jelentése szerint a gazdasági válság kimélyülése hátrányosan hatott vissza a vállalat üzletmenetére, ami a zárószámadás adatáiban is visszatükröződik. A villamos energiaszolgáltatással foglalkozó vállalatokat ie letően biztató jelenségként emeli ki azt az érdeklődést, amely a falu népénél, különösen a villamosságnak mezőgazdasági téren való felhasználása tekintetében megnyilvánul. A zárószámadás az előző évi nyereségáthozattal együtt 4,753.751.16 pengő tiszta jövedelmet mutat ki (1931-ben 8,375.004.34 pengő). A közgyülés által elfogadott nyereségfelosztási javaslat értelmében az általános tartalékra 500.000 (900.000), a tisztviselői nyugdijintézet dotálására 350.000 350.0000), munkásüdültetési célokra 100.000 (100.00), kulturális célokra és ily célt szolgáló alapok dotálására 90.000 (90.000) fordittatik, az 1932. évi osztalékszelvény pedig darabonként 144 pengővel (tavaly 24 pengő) kerül beváltásra május 1-től kezdődően, a szokásos szelvénybeváltó helyeken. A közgyülés az igazgatóság tagjaivá Berzeviczy Albert dr.-t, Bisteghy Rudolfot, Fuchs Richardot, és az igazgatósági tagságáról 1831-ben leköszönt Korányi Frigyes bárót felügyelőbizottsági tagokká pedig Davidsohn Horace-t, Kürthy Istvánt, Pfeifer Ignácot és Tolnay Kornélt ujból megválasztott.

A betegségek egész sora
igy: az epekőbetegség és épéhólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserüviz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélmüködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tizezrei irnak róla elismerő emelkedett hangulatban telt el.

A mai sportolás hibái

Mező Ferenc dr. előadása

a Mátyás Király reálgimnázium szülői értekezletén

Szépen sikerült szülői értekezletet tartott a minap a budai II. ker. áll. Mátyás Király reálgimnázium.

Nagy Pál dr. reálgimn. igazgató bevezetőjében örömmel állapitotta meg, hogy a közel harmadfélszáz szülő jelenléte igazolja, hogy az iskola és a családi kör, a gyermek otthona közt levő kapcsolat elmélyitése a nevelő munka szempontjából is hasznos és kivánatos. Ezt követte

Mező Ferenc dr,
tanár

előadása az ifjuság testi neveléséről.

Azt a kérdést fejtegette, hogy miképen sportoljon a középiskolás ifjuság. Miután az 1777-ben kiadott Ratio Educationis-tól kezdve röviden vázolta az ifjuság testi kulturájának fejlődését, megállapitotta, hogy a multban a tanulók sportolása kapcsán sok oly visszásság történt, ami pedagogiai szempontból komoly aggodalmakat keltett. A felnőttekkel közösen végzett tréning, az ott szokásos társalgási hang, a vidéki, sőt a hosszabb időt igénylő külföldi turák, az esténként való kimaradozás igen sok bajnak lett forrása. Részben segitett ezen a Budapesti Középiskolai Áll. Clubnak (BKAC), majd a Középfoku Iskolák Sportköre Orsz. Szövets. (K.I.S.O.Sz), ill. Központjának a létesitése, de ezeknek az intézményeknek az életrehivása csak akkor mutatja majd jótékony hatását, ha tökéletesen össze lehet egyeztetni a társadalmi egyesületeknek, sőt ezetul a magyar sportnak magasabb értelemben vett érdekeit a pedagógiai szempontokkal. Ennek lehetőségét az előadó abban látja, hogy

országszerte középiskolai sporttelepeket (uszodákat) létesitsenek

és ott az ifjuság helyes irányba való sportolását (lehetőleg kevés bajnoki cimmel és rekordokra való törekvés nélkül) szakavatott testnevelő tanárok is a magyar sporttársadalomnak, az igazi nemzetmentő munkára önként jelentkező rátermett vezető, irányitják.

A pályák megteremtésére szükséges költségeket az előadó szerint önkéntes adományokból lehetne összeállitani. Ha Csonkamagyarország 550 középfoku iskolájában évről évre akadna 10-10 olyan szülő, aki erre a nemes, nemzetnevelő munkára a tandijat duplán megfizetné, tehát 50 pengőt adományozna, ebből a forrásból évenként 275.000 P-t lehetne pályaépitésre forditani. Egy másik forrás az volna, hogy magántanulókat kb. (évenként 5000) megadóztatnák, akik most sok olyan kiadástól (tan- és irószerek, füzetek, naponként villamosköltség

BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli.
Nyitott és csukott teraszok. — Naponta cigényzene!

stb.) mentesülnek, amelyek alól a rendes tanulók nem vonhatják ki magukat. Ha mostantól kezdve a magántanulók pályaépitési célokra pl. a szegényebbje 10, a jobb módúja 20 P-t adna évente, akkor ilyenformán ujabb 75.000 P-hez jutna a

PÁLYAÉPITŐ ALAPRA.

Ebből a kettős forrásból minden tanévben fel lehetne épiteni az országban 10-10 sporttelepet. Fölösleges hangsulyozni, hogy ez mit jelentene az egyetemes magyar sport szempontjából is.

Az értekezlet egyhangu helyeslással fogadta az előadó gondolatait.

Az uj eszméket felvető előadás után B. Boér Géza róm. kath. hittanár, cserkészparancsnok tájékoztatta az értekezletet a nyári gödöllői világ-jamboree előkészületeiről és reámutatott a táborozásnak világjelentőségére. Az eddig beérkezett jelentések alapján mintegy 10.000 külföldi cserkészre lehet számitani, de majdnem ugyanennyi felnőtt lesz kiséretükben. Cserkészvezetőségünknek lesz reá gondja, hogy vendégeink megismerjék hazánk természeti szépségeit, müemlékeit s egyéb nevezetességeit.

A kigunyolt magyarok
Az őskultura bizonyitékai
Gálócsy Árpád tanulmánya

Közöljük e cikkben Gálócsy Árpád tanulmányának egy részét az ősmagyarságról, amelyben megvédi nemzetét az ellen, hogy ide kóbor, nomád horda tört be, a mely alacsony kulturáju pásztor nép volt.

Ugyan ki látott már fényes öltözetü, ékszerekkel megrakott pásztort? Mert Árpád apánk és vezérei ilyen pásztorok lettek volna, ha pásztorok lettek volna. Ugy a bizánci mint az arabs irók elődeinket pompakedvelő, fényes ruházatu, büszke népnek jellemzik. Hogy a jellemzés helyes lehetett, azt bizonyitja az, hogy ha a világon bármely »müvelt« nemzet szépen akar öltözködni, magyar ruhát ölt magára. A józan ész tehát azt mondja, hogy a honfoglaló magyarságnak kellett tekintélyes szánru előkelőségének is lennie, tehát nem volt már akkor sem minden magyar csikós vagy kanász.

De menjünk tovább. A kutfők Árpád hadseregét 80.000 emberre becsülik. Ez jelent nyolcvanezer lószerszámot, kantárt, zablát, nyerget, nyeregtelszerelést, 160.000 kengyelt és ugyanannyi sarkantyut. Aztán megfelelő számu kardot, fokost, buzogányt, kelevézt, pajzsot, páncélt, sisakot, ijat, tegzet és sok-sok nyilvesszőt. Ezeket valakinek meg is kellett csinálni, és állandóan pótolni. És feltétlenül otthon, mert harci felszerelést idegenből vásárolni még a mai fejlett kereskedelmi és közlekedési állapotban sem tartják észszerünek. Feltétlenül kellett tehát elődeink között mesterembernek is lennie. — Bizonyságul szolgál erre egyrészt az, hogy a timsóval cserzett szatytyánt ma is magyar bőrnek nevezi a külföld; de az is, hogy csizmát, kengyelt nem is vehetett volna a »müvelt nyugati« iparvállalatoktól, mert hiszen ezeket azok akkor még nem is ismerték. Hiszen akkor még az összes európai császárok is bocskorban jártak. De nemcsak a csizmát, kengyelt kaptak tőlünk a müvelt nemzetek, de a mainapság az egész világon használt előlgombolós kabátot is. Tehát azt is csak a pásztorok varrhatták a cifra szürrel egyetemben, mert ez is őseredeti ruhadarabunk, melynek szinéről nevezték az idegenek elődeinket fehér- és fekete hunoknak. A kutfők azonban azt is mondják, hogy a magyar emberek és asszonyok vászonruhát is viseltek, bizonyos tehát, hogy szövő és fonóiparunk, természetesen házi iparunk is volt, de ez magával hozta a kender- és lentermelést is, ami pedig már mezőgazdasági termék. Azt sem mondja senki, hogy a buza, rozs, árpa szavainkat a némettől, vagy a csehtől vettük volna át, tehát kellett mezőgazdasággal foglalkozó magyaroknak is lenni. Ha reánk is fogták, hogy a nyereg alatt puhitott nyers lóhust ettük, azt még senki sem mondta, hogy a halat is nyersen ettük volna, pedig az bizonyos, hogy eleink halászkodtak is. Arról sem került elő még feljegyzés, hogy a magyarok a buzát, gabonát nyersen ették volna. Igy tehát mégsem tulnagy szerénytelenség az, ha feltesszem, hogy őseink ezer évvel ezelőtt már ismerték a tüzet és azt sütésre és főzésre is felhasználták. Ha pedig ez igy van, akkor valószinüleg főzőedényeket is használtak részben cserecdényt, részben vas és rézből valót. Valószinüleg voltak tehát a magyarok között fazekasok és kolompárok is.

Egyik kutfő sem tagadja, hogy őseinknek vallása is volt, vallás pap nélkül el sem képzelhető.

Mindezeket egybevetve, csak azt kell hinnünk, hogy a honfoglaló magyarságnak kifejlett és eléggé tagozott társadalma volt, s állott a müveltségnek legalább is azon a fokán, amilyenen az őt környékező népek állottak. De nem is képzelhető ez el másképen. A magyarság nem lakott soha a világtól elzárt valami távoli tengeri szigeten, de a közepén állott mindig a világ kelet-nyugati és észak-déli országutjának. Mint harcias nép messze országokat bekalandozott. Vak nem volt, lehetetlen tehát, hogy ha saját országában ki nem fejlődött volna is; más népektől el ne tanulta volna a müveltséget. De maga az a terület is, amelyre a hun-magyar nép őshazáját teszik, óriási ősmüveltségnek a temetője. Évezredekkel ezelőtt épült nagy városok romjait fedi ott sok helyen a sivatag homokja. Ősrégi öntözőberendezéseink maradványai mutatják, hogy ott mi pusztult el. Azt mondják, hogy a magyarok ide való bejövetelük előtt nem ismerték a hízat. De akkor miért nevezték a romjaikban már ismert városokat a krimi félszigeten és kisázsiában Magyarnak.

Külső rosszakarat és a belső kishitüség romboló hatása azonban nemcsak történelmünknél és nyelvünknél érvényesült, de igyekezett az őseinknek müveltségét és minden nemesebb tulajdonságait is elhomályositani.

(Folytatjuk)

NE SAJNÁLJA
A LÁBAIT!
PÁR PERCES SÉTA
A Margithidtól
A RÓZSADOMBI NARDAI
VENDÉGLŐ, II. ker. KÚT-UTCA 13. sz.
Halászléje
KÁRPÓTOLJA
A RÖVID GYALOGÚTÉRT.

Mátyás király emlékei között a király két trónkárpitja és az esztergomi kincstárban őrzött világhirű kálváriája a legnevezetesebb. Az előbbiek egyikét Galgócon a grófi Erdődy család őrzi. A másikból szabták a fojniczei miseruhát, mely Ferenc József királyunk gondoskodása folytán a budavári Nagyboldogasszony-templomba került. Az aranyszövésnek ez egymáshoz igen hasonló két remeke keleti izléssel sajátosan vegyülő renaissance stilust mutat s vagy készen került hozzánk Itáliából, vagy pedig olasz terv szerint Budán készült, ahol már Zsigmond korában is voltak szőnyegszövők.

Kórházat kellene épitenie a „Budai Ambulatórium Egyesület"-nek a Magyarádi és Zsombolya út sarkán, a fővárostól ingyen kapott telken. Azonban a viszonyok rosszabbodása miatt az egyesület kötelezettségének nem tud megfelelni s igy a főváros halasztást adott 1935. év végéig. Ha addig sem tudja a nagyhivatású Egyesület a kórházat felállitani, a főváros a telket visszaveszi.

Üldözik a mohamedánokat Szerbiában. A jugoszláv királyság területén 48% katolikus és 20% mohamedán vallású honpolgár él. A szerb diktatúra először a katholikusok ellen fordult, most azonban — értesülésünk szerint — azért, mert a jugoszláviai mohamedánok tiltakoztak a vallástipró katholikus-ellenes törvények ellen és államszövetséget kivántak, letartóztatta *Mehmed Spaho* volt miniszter, dr. *Hrasnica* béget, a boszniai muzulmánok vezérét és még számos mohamedán politikust és papot.

Az importálás állandó rossz szokása a magyaroknak. Sok minden jött országunkba már 447 évvel ezelőtt is, amint az Beatrix nővéréhez Eleonora ferrarai hercegnéhez intézett leveleiből kitünik, aki ezekben 1486-ban, selyem munkást kér. 1489-ben Simonelló aranyfonómester telepedik le hazánkban. 1480-tól kezdve ugyancsak Beatrix levelei szerint a következő dolgokat importálják a király udvarában: vászon-selyem és aranyszöveteket, fegyvereket, régi érmeket, élelmiszereket, még pedig olajat, parmezánt gesztenyét, halakat, továbbá labdákat, sólymokat. Építészeken, szobrászokon, festőkön, intarzia-müveseken és ezek különféle alkotásain kivül, konyhakertészek, sajtkészitéshez értő majorosok, énekesek, valamint komédiások kerülnek hozzánk Itáliából. Csak ércöntők és ötvösök bevándorlásáról nincsen tudomásunk.

A legrégibb kálváriája a fővárosnak az óbudai, amely a Margit kórháznál fut fel a Schmidt kastélyhoz, s onnan tovább már egyenes úton a régi újlaki temetőig. A stációkat renováltatta az óbudai r. k. egyházközség a hívek adományából. A Golgotha három keresztje legalább kétszázéves. A kezdetleges kiképzésü, XVIII. századbeli barokk kápolna ajtaja tárva-nyitva van állandóan a nagyhét alatt s az oltár alatt rózsák füzérével koszorúzva a sirba tett Krisztus teste fekszik. A nagyhét ünnepélyes csendje borul a festői vidékre, ahol ájtatos zarándokok járnak imára kulcsolt kézzel. Nagycsütörtökön és nagypénteken éjjel gyertyás processiók vonulnak szakadatlanul ide fel a hegyre hangos imaszóval. A kálvária útját a főváros szélesiteni fogja, autóúttá kiépitve azt. Nem szabad azonban e cimen Krisztus kinszenvedéseinek állomásait onnan eltüntetni. Ez ellen — ahogy a gondosan szerkesztett *Egyházközségi Tudósító*, a szent Péter és Pál óbudai egyházközség hivatalos közlönye irja — állást foglal v. *József* Ferenc dr. királyi herceg is, aki a kálvária közvetlen szomszédságába május havában költözik, s aki a vallásos érzés ápolása érdekében feltétlenül megtartandónak itéli a stációkat.

— AZ ÓBUDAI RÉGI TEMETŐ katholikus tulajdonjogát ujra tárgyalta az egyházközség tanácsa legutóbbi ülésén Sagmüller József prelátus-plébános és Sterz István iskolaigazgató, világi elnök vezetése alatt. Botzenhardt János dr. ügyész és többek hozzászólása után a tanács az ügy ujabb napirendre tüzését határozta el. A jogászi szakvélemény a következő: a Kórház-utcai temető nyolc holdas területe tulajdonképpen négy parcellából áll, amelyek között a legnagyobb a temető alapja — az egész terület hatkilenced része. Ezt a nagy területet a Szent-Endre — Visegrádi Korona uradalom adományozta a róm. kath. egyháznak. Helyszinleléskor csak helyrajzi számot kapott, de a telektulajdonos nem lett feltüntetve. Ezt a hibát 1892-ben vették észre, mire póthelyszinlelést rendeltek el s e parcellát a székesfővárosra átirták. Miután azonban ez a telek birtokviszonyának csak alaki rendezése, — az óbudai róm. kath. egyházközség kisajátitási kérelemmel szorgalmazza az átirást. A többi háromkilencedet Óbuda mezőváros különböző időkben ajándékozta a róm. kath. egyháznak és az azokat el is fogadta hiteles adatok szerint. Ezek a telkek tévesen ama telektulajdonosok nevére lettek bekebelezve, akik a telkeket még Óbuda mezőváros tulajdonjoga előtt birtokolták s ezek most ugy határoztak, hogy a telkek egyelőre a főváros nevére kebeleztessenek be tulajdonul, hogy a után a főváros, mint Óbuda mezőváros utóda, ezeket az egyház nevére átirassa. Ugyanezen a tanácsülésen elhatározták, hogy a régi Kórház-utcai temető emlékét egy emlékoszloppal óhajtják megörökiteni, amínek felállitását a fővárostól kérik.

ÉPITKEZÉSI és KERTÉPITÉSI ANYAGOKAT
OLCSÓN SZÁLLIT
OBERMEYER TAMÁS
FUVAROZÓ VÁLLALATA
II., FILLÉR-UTCA 4.
Saját kő-, sóder- és homokbánya

VELENCE, GÁRDONY-füred
Magyar
a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati a partmenti **villatelkek** □-ölenként P **3-tól. Havi lefizetés P 10.—től.** Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóvíz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már **P 500**-tól. **Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők.
INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **Indul a Városi Irodától** (Horthy Miklós-körtér 3|b. Telefon: 694-33) **Kérjen Propektust!**

Olcsó öröklakás-akciót
inditottunk! Budapest legelőkelőbb kertvárosában, a Lenke-út és Fadrusz-utca sarkán 1 szobás, 1, 2, 3 szoba-hallos összkomfortos, délifekvésü, névre telekkönyvezett öröklakásokat épitünk.
Biztos tőkebefektetés! Bérbeadásnál kamatjövedelmét megkétszerezheti! Külön 5000 pengös jutalom!
Budapest
RIVIERÁJÁN
a Gellért-fürdőnél, a Mányoki-út 7. alatt újabb társasvillát épitünk, a Batthyány-ősparkra nézö, délifekvésü, olcsó fixárú 2, 3, 4, 5 szobás, páratlanul értékes öröklakásokkal.
CENTRUM
Házépitő Vállalat
Horthy Miklós-ut 9. Tel.; 693-01.

Budapesti Nemzetközi Vásár
Május 6—15.
Több mint ezergyáros ésiparos kiállitó ✣ Tömegáruk ✣ Minőségi cikkek ✣ Magyar mezőgazdasági exportáruk bemutatója
Exportüzlet
pengő ellenében.
Nagyszabásu divatfelvonulások ✣ Kozmetikai kiállitás ✣ Repülőgép kiállitás ✣ Bélyegkiállitás és bélyegtőzsde ✣ Telepitési és épitkezési kiállitás ✣ Mintatanya ✣ Öntözés, fásitás Baromfi és apróállat kiállitás ✣ Borcsoport ✣ Kisipari galéria ✣ Háziipari csoport
Nagyszabásu utazási-, vizum-, szórakozási- és gyógyászati kedvezmények a vásárigazolványok alapján május 1-től 20-ig
Vásárigazolvány és felvilágositás kapható: Budapesten a vásárirodánál, Alkotmány u. 8, vidéken és külföldön a vásár tb képviseleteinél és a menetjegyirodákban

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Bizalmas
Táncesték
számára egészen
külön terem
ruhatárral
kiváló polgári konyha
fajborok friss sör
Császárfürdő
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

Élvezetes
RUZICSKA PÁL
kenyér és péksütemenye
Gyár: I., Horvát-utca 29.
Uj fiók: II., Margit körút 103.

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron HUBERT
Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

EUGEN STEPAT zeneszerző
a rádióból közismert
OROSZ SZALONJAZZ
zenekara
hangversenyez minden este
a
SZEIFFERT KAVÉHÁZBAN

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda—Akvinkum
Késő őszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasutnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Telek
Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

59-es VILLAMOS Süveg-utcai megállónál levő Sasadi uj iskolatól kinduló 25 méter széles Brassó-uton, gyönyörü kilátásu, subalpin levegőjü kis és nagyobb parcellák igen olcsón eladók. Tulajdonos Sey, V., Akadémia-utca 13. II. 24.

Lakás
SZÉNATÉRNÉL
Ujonnan épülő házban modern 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban
1933. május 1-re
KIADÓK.
Felvilágositás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező épitésznél Méhn Antal épitőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon; 506-24.

GARAGE FŰTÉSSEL, villamos és autóbusz megállónál, május elsejére kiadó. Érdeklődés házfelügyelőnél bármikor, I., Budakeszi-ut 1 a., vagy 4-5-ig telefonon: 298-92.

3 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt garcon lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél bármikor. I. Logodi utca 63. vagy 4—5-ig telefonon 298—92.

MÁJUSRA KIADÓ I. Mészöly-utca 4 .sz. alatt gyönyörü világos, Gellérthegyre néző 5 szobás komfortos lakás.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

VÁROSMAJOR-PARK társasvilla Marosutca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P, semmi mellékköltség. Leköthető vitéz Darvas Lajos mérnöknél, Királyi Pál-u. 20., telefon: 86—2—96.

ÖRÖKLAKÁSOK Káplár utcában, 2 szoba hallosak és egyszobásak, modern épülő házban, elsőrangú kivitelben eladók. Érdeklődés délutánonkint, Preisich Gábor tervező épitésznél, József körút 30. Telefon: 32—0—54.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-ucca 7, Vak Bottyán ucca 4., Fadrusz utca 6., háromeves házakban *kilátásos*, erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal*, központi fütéssel, melegvízzel, vagy anékül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FŐLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Ház
IKERVILLA
felerésze 240 négyszögöles telekkel Pasaréti-uton méltányos áron eladó. Felvilágositás: Kerekes Barnabás, épitészmérnöknél, IX., Ráday-utca. 22. telefon: 85—3—54

PASARETEN por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágositás: Adamitz és Nagy, bádogosok, II., Halász utca 2.

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96.
Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

XXX. évf. 1123 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 május 14

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

Budai kérdés

elsősorban a Bleyer Jakab által oly visszataszitó módon felvetett svábkérdés, mert Budán Zsigmond király uralkodása óta élnek német telepesek, kiket a keleti népek »svábák«-nak neveztek és igy maradt rajtuk az a magyar elnevezés is hogy „sváb". A tulajdonképpeni svábokat a XVIII. században telepitették Budára és környékére az elnéptelenedett régi magyar falvakba. Solymárnak, Budakeszinek, Budaörsnek és a többi környékbeli falvaknak régi magyar nevük van, ami azt bizonyitja, hogy magyar lakossága kipusztult és elhullott a különböző harcmezőkön és ezek helyét foglalták el a svábok. Az uralkodóháznak is titkos céljai voltak ezekkel a sváb telepitésekkel és titokban dédelgette is őket, hogy ellensulyozza a magyar föld átalakitó hatását. A nacionalizmus ébredésével a germán faj gondját viselte, hogy különféle Schulverein-ok utján kapcsolatokat létesitsen a német nemzet és keletre szakadt véreik között, akik különben is meg tudták tartani nemzetiségüket a lojális magyar türelem révén. Itt soha senkit sem kényszeritettek arra, hogy magyarrá váljék, sőt ellenkezőleg a magyarság testéről tördeltek le részeket az oláhok, a szászok és a tótok. Németország nagy jelszava: — »Der Drang nach Osten!« — késztette a német államférfiakat is arra, hogy a keleti német telepeseket állandóan segitsék. A magyar eltévelyedés, a nyugati kultura tulhajtott imádása, a német egyetemeken végzett ifjuság ott felvett mentalitása tultette magát ezeken a germán izgatásokon, ami most készül magát rettenetesen megboszszulni.

Elképzelhető, hogy belülről látva az izgatás eredményét és annak nagyságát, milyen magas lóra mer ülni egy Bleyer és a rokonsága ha ő, mint volt miniszter, mint egyetemi tanár ilyen hazaárulás számba menő beszédet mer mondani a magyar képviselőházban. Ez nem teoretikus elképzelés, ez a belső valóság halvány tükre csak. Mindenki elgondolhatja, hogy micsoda fokozott hangon beszélnek egymás között erről ezek a mindenről megfeledkezett emberek, ha a szordinós képviselőházi beszédjük is ilyen kihivó és lázitó. Azt a lappangó tüzet már nagyon vékony kereg takargatja, ha akkor is kicsap belőle a láng, amikor takargatni szeretnék. A veszedelem tehát eminens. Akik szitják, elárulták, hogy a magyarságuk csak külső máz, amelyet az első nemzetközi eső lemos, ami annál veszedelmesebb, mert nem nyilt ellenséggel állunk szemközt, hanem álbaráttal, aki csak az alkalmat várja, hogy hátulról leöljön.

Különben meg kell köszönnünk Bleyernek és társainak, hogy benső leki világuk tükrét felénk forditották, amely feltárta előttünk a veszedelmet, rámutatott a hatalmas ellenségre. De rámutatott egyuttal arra a félszeg helyzetre is, amibe a magyarság jutott a nyugati kulturákkal szemben való udvarlásával. Ez a kultura tiltotta, hogy az ezer esztendőn tulmenő, világrészeket felölelő ősmagyar világtörténelmet is tanitsák iskoláinkban; ahol még az utólagosan naggyá felfujt germán mithológiát is meg kellett tanulnunk, és ahol kitiltották ezekből az iskolákból a nemes magyarlelkü püspök Ipolyi Arnold könyvét a Boldogasszony kultuszt feltáró, gyönyörü ősmagyar mithológiát.

A sváb parasztot nem vádoljuk semmivel. Olyan az, mint a többi paraszt, akinél a hazaszeretet átváltozott rögszeretetté és akinek a haza — az ő gazdasága. A sváb paraszt még müvelődni sem akar, neki elég a falusi iskola, nincsenek lelki vágyai, könyvet nem olvas és a zenéből is csak a trombitaszót szereti. A legmaradibb nép nemcsak az életben, nemcsak lelkileg, de mint földmivelő paraszt is. Önző, kapzsi és rideg. A soraiból mégis kivált vezéreket vakon követi, amig áldozatot nem kérnek tőle. Lenézi a városi népet és gyülöli az uriosztályt.

Más a városok sváb népe és egészen más a budai németajku polgárság. Ezek talán nem is svábok. Lehet, hogy bécsi befolyás révén, ragaszkodtak a nyelvükhöz és távol tartották magukat a magyar mozgalmaktól, de ezer és ezer eset bizonyitja, hogy beleolvadva a magyar társadalomba, ivadékaikban elmagyarosodtak. Ha 150 év előtt még megeshetett, hogy a Bécsben járó és Mária Terézianál tisztelgő óbudai városi küldöttség vezetője azt válaszolta: — »nein, Majestät, mir san Altofner« — sughatta ezt a választ az önzés is, hogy megtagadva a magyarságot, könnyebben érik el a keresett előnyöket, de sughatta az önérzet is, mert hisz Altofen a magyar főváros része volt már akkor s igy többet mondott, mint ha azt mondták volna, hogy magyarok. Tagadhatatlan tény, hogy a városi németség szivesen hajlott a magyar szóra és amikor 67 után ismét magyar tannyelvü iskolákat állitott a város, a budai svábok elmagyarosodtak és kevés kivétellel jó magyarok.

Van előttünk más példa is. A tót atyafiak, akik kizárólag a magyarságból éltek azzal, hogy a katonáskodó magyarság helyett elvégezték a földmüves munkát az Alföldön, akik tótságuk mellett mindig hü polgárai voltak a magyar hazának, a fizetett tót agitátorok izgatása révén itt ott behódoltak a pánszláv eszmének. Ilyen fizetett agitátorok ébresztgetik a svábokban régen elszunnyadt germán öntudatot, ezek igyekeznek lazitani a kapcsot a magyar haza és századok óta kimagasló jólétben ittélő németség között és ezeket a nemzetgyalázókat föltétlenül ártalmatlanná kell tenni. Ki kell vágni ezeket a gennyedő keléseket a magyar állam testéből. A legszigorubban törvény elé kell állitani azokat akik ilyen államellenes izgatást végeznek és rövid uton be kell hozni az egységes magyar állami iskolát, amely majd módot talál rá, hogy a népszövetség rendeletének is eleget tegyen.

A sváb kérdést Massány Ernő dr. vetette fel a Budai Társaskör választmányi ülésén, amely társaskörnek, mint Buda vezérkaszinójának egyenesen feladata, hogy ezt a kérdést elsősorban itt Budán s igy közvetve egész Budapesten elintézze. A kaszinó föltétlenül számithat a budai polgárság támogatására, mely ma már egyáltalán nem vallja magát németnek, legkevésbbé svábnak és bizonyára szivesen ragadja meg az alkalmat, hogy hitvallást tegyen a magyarság mellett. Ezt az égető kérdést mélyrehatóan és véglegesen el kell intézni, hogy példaképpen álljon az ország németajku telepei előtt és döntő bizonyitékul szolgáljon Európa számára, hogy itt csak évszázados hazugságokkal rágalmazzák a magyart és ha valahol békében éltek a nemzet ségek, akkor az Magyarország volt, ahol a szászok hétszáz évig szászok tudtak maradni és még csak nem is igyekeztek elsajátitani az uralkodó nemzet nyelvét. De figyelmeztetnünk kell jóelőre a fenyegetően közeledő németséget, hogy Magyarország sohasem lehet hidja a kelet felé törekvő germánságnak, mert Magyarország a turáni ős néptörzs előretolt bástyája — a nyugati özönlés ellen.

DUBONAI PÁL.

A halál tornyában

A Dobogódombon, — az örsödi völgyben

Indiában bizonyára a halál tornyába vonulna annak a falunak a népe, amelyet arra itélnének, hogy viz nélkül éljen. Még hozzá olyan helyen, ahol a föld mélyéből, a kutak aljában olyan viz is tör elő, amit dollárjával fizetnének Amerikában, mint amilyen viz az »Örsöki« völgyben fakadó világhirü keserüviz. Ezt az ize tiltja, a hatása parancsolja hogy ne igyák. Mégis jó időben ezer meg ezer ember élt ott, aki e keserüvizek révén kereste eléggé bőséges kenyerét, jutott még csirkére is, de viz az nem volt. Ott ahol a drága keserüviz terem, ott az üvöviz is — drága.

A mult századbeli Budapestnek öreg büne, hogy »Örsödi« völgyét nem tette a világ gyógyparkjává, megalkotva ezzel a keserüvizforrások védőterületét. Csak kutat kellett ásni 8—10 méter mélységre és az alját megtölti az értékes gyógyviz, amit ma mint budai keserüvizet, Hunyady János és Apenta keserüvizek néven világszerte ismernek. Ugylátszik akkor a kelenföldi pályaudvarnál végződött a világ és azontul nem volt egyéb, mint marhalegelő, pedig még annak is rossz volt, mert a tehén kevés tejet adott a keserüvizzel táplálkozó fü miatt. Csakhogy sajnos az Örsödi völgynek, az Örmezőnek még ma sincs végleges városszabályozó terve.

A keserüvizekkel foglalkozó emberek, ott a dülőutak mentén apró családi házakat épitettek és lassan lassan benépesült ez a tájék, csak ugy falu módjára, mindenki oda épitkezett, ahova jól esett. Budapest határába itt belenyul a budafoki határ egy éles csücske. A budafoki térképeen ugy is jelzik: Am scharfen Eck. Budafok kellemesebb települési lehetőségeket nyujtott, olcsóbbak voltak a telkek és ez a budapesti területbe vágó hamarább benépesült, mint a budapesti határon belüli rész. Postások kalauzok megtakaritott kis pénzükön itt vásároltak telket és jómagyarul két veszőt tettek a »scharfen Eck« fölé és elnevezték »Sárfenék«-nek, csak később lett belőle »Kelenvölgye«. Érdekes, hogy a Péterhegyi-ut egyik oldala teljesen kiépült már és ez még budafoki föld. A ház előtt elfutó uttest és gyalogjárda már Budapest. Az odaköltözött telepesek Budafokon laknak, de az utcára lépve, Budapesten vannak.

És ezeknek vizük is van.

Az őrmezeiek ugy járnak hozzájuk kölcsönbe vizért. Budafok kiépitette odáig a vizvezetékét, — Budapest nem.

Az egész környéken nincs telefonállomás, dacára annak, hogy a telefonhálózat kiépült a Péterhegyi-ut élén álló őrházig, sőt tovább is. Rendőrőrjáratot a Budaörsi-utról küldenek ki, de az ott lakók tanusága szerint hetenként csak egyszer fordulhat meg rendőr minden helyen. Közlekedésük nincs, csak ujabban jár magánautóbusz, de annak az utvonala is célszerütlenül van meghatározva.

Ugy tudjuk, hogy a Budaörsi-ut épitésével kapcsolatban épül a környék főcsatornája és állitólag itt vezetik ki a vizvezetéki főcsövet. Megoldás és áldás volna a vidék számára.

*

Mindezek dacára az itt lakó szorgalmas emberek megalakitották a »Budapesti Gazdálkodók és Kertészkedők Egyesület«-ének »Őrmező-Péterhegyi« körzetét és e hó 10-én gyülésre jöttek össze a Péterhegyi-uton levő Pelcz féle vendéglőben, ahol megjelent a központi elnök

SZIBINKITS GYÖRGY

is Füredi Jenővel. Megnyitó beszédében Záborszky Nándor budafoki polgármester elmaradását és üdvözölte Fléger Dezső körzeti elnököt és a Budai Napló szerkesztőjét. Kijelentette, hogy szivesen jött és meleg szeretettel üdvözölte azokat, akik egy kertövezte házban találják meg boldogságukat. Ősmagyar ösztön ez és szorosan kapcsolatos a városfejlesztés nagy elgondolásával, Budán pedig a fürdőváros eszméjével, mert az ilyen kertvárosok teszik majd széppé és kedvessé Buda vidékét.

A Gazdálkodók és Kertészkedők Egyesülete terjeszti azt az alaptudást, amely szolgálja az ilyen telepek kertészeti szépségét és jövedelmezőségét. De rendszert is visz a termelésbe, mert még a hullott gyümölcs is értékesithető, czefre alakjában, — viszont elásva, káros gombákat terjeszt a kertben. Fölhivta a körzetet, hogy a tervezett nagyarányu gyümölcskiállításhoz bizottságot alakitson és azt is ajánlotta, hogy mindenki fényképekben örökitse meg kertjét, hogy évek mulva láthassa annak fejlődését. Fléger Dezső elnök érdemeit, tevékenységét méltatva bejelentette, hogy minden pénteken délután 4—6. a Városházán a polgármesteri XV. ügyosztályban, Füredi Jenővel együtt rendelkezésére áll a tagoknak telefonon is: Városháza 287. mellékállomás.

A megéljenzett, megtapsolt elnöki megnyitó után Fléger Dezső elnök köszönte meg a kapott utasitásokat, tanácsokat és megfogadta, hogy ezeket hüségesen követni fogják. Azután áttért a Kelenvölgy helyzetére és kijelentette, hogy a közmüveket ki kell harcolni. Ez nem politikai ügy, de életkérdés. Enélkül ez a vidék halálra van itélve, mert el sem képzelhető, hogy viz nélkül kertgazdaságot lehessen folytatni. Az utakat ki kell épiteni, és igy kell elkezdeni a hiányok pótlását. Most ez a vidék viz-, rendőr-, telefon-, csatorna-, ut- és világitás-hiányban szenved. A sashegyi vizmedence kicsinek bizonyult, de mert azt tapasztalta, hogy a Városházán jóakarattal kezelik Örmező kérdését, reménység van rá, hogy a vidéket életképessé teszik. Az Örmező bajaival részletesen foglalkozó beszéd után, amelyet helyeslésssel kisért a hallgatóság Füredi Jenő szolgált gyakorlati utasitásokkal s végül Kovács József postafőtiszt, a »Kelenvölgyi Kaszinó« elnöke tett megnyugtató kijelentéseket a telefonfülke ügyében. És az elhangzott sok panasz dacára, lelkes, bizakodó hangulatban ért véget a gyülés.

Budapest jövője — Buda!

Budapest a Közép-Duna idegenforgalmának központja

Ripka Ferenc dr. udvari tanácsos, nyug. főpolgármester tanulmánya

Ha Budapest jövőjébe nézünk, nem szabad megfeledkezni arról, hogy bár a magyar politika tudatosan nyugat felé kereste a kapcsolatokat kilencszáz esztendő óta, sohasem kerülhette ki, hogy számot vessen a kelet felől nyomuló erőkkel, melyek nyugat felé terjeszkedve természetesen utjukban találták Magyarországot és vagy fegyvertársunak akarták megnyerni, vagy meg akarták semmisiteni.

Magyarországnak tehát az a hivatása hogy kiegyenlitő erőt adjon kelet és nyugat érintkezésénél. Nem kötheti le magát teljesen nyugat föltétlen szolgálatára, mert akkor áldozattá lesz és áldozatát semmire sem becsülik. Amint ez történt eddig és meg is kaptuk érte a jutalmat Európától a békeszerződésekben. Ha azt akarjuk, hogy a jövőben ez ne ismétlődjék meg, akkor kelet és nyugat kiegyenlitésénél meg kell itt tartanunk vezető szerepünket és

kelet jogos érdekeit éppen ugy meg kell értenünk és meg kell becsülnünk mint nyugat kivánságait.

Sohasem szabad arról megfeledkezni, hogy Budapest délkeleti Európának, a Közép-Dunának természetes gazdasági középpontja. Hiába törekszenek a körülöttünk fekvő államok ezt akár uj középpontok teremtésével, akár a kereskedelmi utvonalak más irányba vezetésével letagadni, mihelyt a mesterséges kisérletek elvesztik az erőszak támogatását, a világkereskedelem megint visszatérül Budapestre.

Budapest Európának ezen a részén nemcsak gazdaságilag szerezhet magának fontos szerepet, hanem kulturális téren is. Mert egyetlen nép sem versenyezhet itt a magyarnak kulturális multjával, intellektuális fejlettségével és még számban is csak egy nép mulja felül itt a magyart, a román. De ennek a népnek legmüveltebb elemei is a magyar kultura neveltjei Erdélyben.

Ám csak egységes középpontokban egyesitett kulturák birtak kiható erővel. Ami pedig véleményem szerint Budapest gazdasági életének nagyszerü föllendüléséhez s polgárságának biztosan megalapozott jólétéhez vezet:

ez az idegenforgalom hatékonyabb fejlesztése és a mi nagy kincsünknek — gyógyvizeinknek hasznositása.

Ennek a nagyszerü nemzetnek fiatal fővárosa főleg budai része, tele van mindenféle gazdagsággal, amiket ki kell bányásznunk és jómód fakad belőle. Csodálatos, hogy nem értik meg, mi van itt és mit lehet belőle csinálni? A humor nyugodt mosolyával néznénk ezt a nemtörődömséget, amivel az itt fekvő kincseket heverni hagyják, amig százezren éheznek és ugyanannyian nyomorognak. Ki kellene nevetni azt a hallatlan vakságot, amivel kitermelés nélkül hagyják Budapestet, mikor határtalan lehetőségek nyilnának meg előttünk. Igen, nevetni tudnánk, ha nem kellene sirni azon, hogy ugaron hagyják a nyilvánvaló termelési lehetőségeket, amelyekből jólét fakadna.

A csekély eszközökkel, amik eddig rendelkezésre álltak, Budapest eddig is csodálatos népszerüségre tett szert. Azok a szegényes összegek, amiket eddig a magyar idegenforgalomra forditottak és amik nagy külföldi idegenforgalmi helyek hasonló kiadásai mellett csak borravalóknak tünnek fel, már is látható hatással voltak. De ezzel a semmivel enynyire tudtunk menni, milyen lehetőségek tárulnak fel előttünk, ha komoly munkával, cselekvő szeretettel fogunk hozzá és ha igazán bele tudjuk fektetni Budapest idegenforgalmának fejlesztésébe azt az összeget, ami józanul megfelel az itt fekvő értékeknek. A főváros idegenforgalmi hivatalának 1931. évi jelentése szerint 202.891 idegen 540.791 éjszakát töltött Budapesten. Magánlakásokban a rendőrség megállapitása szerint 86.319 külföldi 431.000 éjszakán szállt meg.

A külföldi gyakorlat elveinek alapján kialakult számitás, hogy a szállodai vendég napi ellátásra s minden egyéb kiadására átlag negyven pengőt költ. Ezt a számot bizvást elfogadhatjuk, mert Olaszország napi 180 lirát, Svájc 40 frankot, Németország 45 márkát, Ausztria pedig 50 schillinget számit. A magánlakások vendégei napi 9 pengős költekezéssel szerepelnek a számitásban. Ennek a számitásnak alapján 30 millió pengő az az összeg, amit az 1931. évben az idegenek Budapestre hoztak. Ebből mindenekelőtt azt a tényt állapitom meg, hogy a 30 millió pengőnek a közvetlen és közvetett adók cimén a főváros pénztárába befolyó része bőségesen fedezi azt a költséget, amit a főváros az idegenforgalmi hivatal fenntartására fordit. (500.000 pengő.) Az ország fizetési mérlege szempontjából tekintve a kérdést, számitásba kell vennünk a belföldi érkezőket és a külföldiek utazási költségét és ennek eredményeként 27.5 millió pengő mutatkozik aktiv tételként az 1931-ik évre.

Azt a jelentőséget, melyet a legrégibb kor tulajdonitott Budapestünknek, ennek a nemzedéknek nem lekicsinyelni, nem megtartani, hanem fokozottabb méretekben fejleszteni kötelessége.

Idegen emberek és idegen áruk hoznak ide uj szint és uj életet. A kultura fejlődésével mindig jobban és jobban élni fog az emberekben a vágy, hogy más embereket, más országokat, más kulturát és más gazdasági életet lássanak. Az idegenforgalom nem fikció, nem délibáb, nem lidérc, az idegenforgalom az élet csucsán élő valóság. A legmagasabb rendü élvezetet jelenti annak, aki abban aktiv részt vesz és a legszinesebb jelentőségeket nyujtja annak a helynek, melyet felkeres.

A kereskedelemnek eminens érdeke, hogy az idegenforgalom érdekében a maga tekintélyes és hathatós támogatását érvényesitse és minden kereskedőnek felvilágositó munkát kell végeznie. El kell hessegetnie azt a téves hitet, mintha az idegenforgalom a kereskedelemnek csak bizonyos réteget szolgálná. Vajjon az a rezgés, amelyet a kutba dobott kő a viz szinén okoz, nem jut-e el a kut fenekéig és nem érzi-e meg a kutban levő viz minden cseppje? Az a fillér, amelyik az idegen zsebeiből Budapest bármely kereskedőjének, sofőrjének, szolgájának,, postájának vagy trafikjának, vendéglőjének és pincérjének jutott, nem kerül-e az egész organizmus táplálására? Az idegenforgalom áldásaiban válogatás nélkül részesülhet mindenki.

Kereskedelmi mérlegünknek előbb jelzett 27.5 milliós, tehát igen számottevő tételét, alig 1 millió pengő propagandaköltség terheli, mert az összes magyar idegenforgalmi alakulatok nem költenek többet évente ennél az összegnél. Ebben a társaságban nem kell bővebben magyaráznom a két összegnek egymáshoz való viszonyát. Rá kell mutatnom azonban arra, hogy ott, ahol az idegenforgalomnak gazdasági jelentőségét helyesen értékelik és föllendités ét megfelelő áldozatokkal támogatják, milyen eredményeket tudtak ezen a téren elérni.

Minden egyes országból nem kaphattunk ebben a tekintetben pontos számadatokat, sőt bizonyos helyeken szigoruan mint üzleti titkot kezelik a propagandára szánt összegek mértékét és megoszlási módszereit. De különböző helyekről összeszedett adatok egybevetése egyes költségvetési részletek ellenpróbái és elég jól informált szervezeteink bizalmas értesülései révén a legtöbb reánk nézve fontos országból mégis csak sikerült jellemző és hiteles anyagot kapni.

Ausztriában Bécs városa, azonkivül az egyes szövetségi országok, valamint a jelentősebb idegenforgalmi városok és fürdőhelyek (Salzburg, Zell am See, Pörtschach, Innsbruck) stb. kereken 10 millió schillinget költenek propagandára. Csehszlovákia fürdővidékeivel együtt (Mari-

enbad, Karlsbad, Podiebrad, Jachimov, Magas Tátra, Pőstyén) valamivel többet. Olaszországban maga az ENIT (Ente Nazionale Industrie Turistiche) 1,500.000 lirát kap a Ministero dell'Economia Nazionale-től 600.000 lirát az Államvasut bilanszából, 2.500.000 lirát a közlekedési vállalatoktól, szálló-szervektől és 100.0000 lirát a fürdő- és turisztikai helyektől; de ezek külön hat-hétszeresét is elköltik az egész összegnek saját prospektusaik és egyéb nyomtatványaik, valamint ujságpropagandájuk érdekében. Még a messzi kis Finnországban is kétszer annyit ad az állam, mint nálunk, de a Finn Idegenforgalmi Szövetség tagjai egymaguk 100.000 finn márkát adtak össze 1932-ben. Svájcból a legujabb adatok ezek: a svájci »Verkehrszentrale« 512.000 frank, a szállóegyesület 130.000, a szövetségi vasutak 1,652.000, a közlekedési magánvállalatok 700.0000, az idegenforgalmi szövetségek és egyesületek 2, 500.000, egyes szállók 8,600.000 frankot adtak ki. Ezek feltétlenül hiteles adatok, amelyeket Junod volt miniszter a Schweizerische Verkehrszentrale vezetője, a Nemzetközi Idegenforgalmi Kongresszus elnöke irásban is személyesen átadott a Magyar Idegenforgalmi Szövetség sajtófőnökének. Hogy Német-, de különösen Franciaország és Anglia mekkora összegeket szán az idegenforgalmi propagandára, azt legtömörebben a következő információ világitja meg: a német vasutak egymagukban alimentálják a Reichsbahnzentrale hatalmas propagandászervezetét, a francia vasutak forgalmuknak félszázalékát költik propagandára azonkivül, hogy a fürdői játékbankok 200 milliója is rámegy, az angol vasutak közül egyedül a North Eastern Railway kb. 500.000 angol fontot, tehát 10 millió pengőt költ évente a publicityre.

Jó és olcsó közlekedés kell!

Javitsunk a főváros és környéke közlekedésén

Irta: **Liszka Károly** tanácsos

Az eddig elrészletezett vezérelvek szerint az első osztályba soroztam a székesfővárosi autóbuszüzem jelenlegi kocsijait, — a másodikba ama kisebb méretü, egyszerübb kiállitásu, tehát olcsóbb tipusu autóbuszokat, amilyenek pl. a M. kir. Postaigazgatóságnak annak idején oly jól bevált Mészáros-utcai első autóbuszai voltak, — mig a harmadik csoport kocsiféleségei a közlekedés minéműsége szerint volnának külön altipusokra felosztandók. Ezeknél figyelembe kellene venni az utazás, illetve fuvarozás célját, az utazóközönség zömének társadalmi hovátartozandóságát, a szállitható kézipodgyász mennyiségét és terjedelmét, valamint egyelőre még az utviszonyokat is.

Eme harmadik csoportban volnának járathatók a kisméretü, egészen egyszerü és deszkaülésekkel felszerelt, de mindenesetre podgyásztartó felső keretráccsal ellátott kocsik, melyek a környékbeli falvakba közlekednének, — azután az egyszerü fedett teherautók, beállitott padokkal és felső poggyásztartóval siek és rodlik számára, a sporttelepek irányában való közlekedés lebonyolitására — és végül használt állapotban vásárolt 7 üléses személykocsik, a kisebb forgalmu külterületek, vagy a gyengébb alépitmény nyel biró távoli és hegyiutakon lebonyolitandó közlekedés számára.

Ez egyszerübb kocsitipusoknak a székesfővárosi közlekedési üzem szempontjából rendkivüli előnyük az, hogy a legköltségesebb fajta utépités nem képezi közlekedési lehetőségük előfeltételét, továbbá, hogy az ily méretü kocsiknak nem kell oly óriási terjedelmü és költséges garage-okat épiteni, mint a ma használatos autóbuszoknak és végül, hogy az ily kocsik karbantartása lényegesen olcsóbb, mint a nagy kocsiké. Szóval addig, amig szegények vagyunk, elégedjünk meg egyszerübb berendezésekkel, —

> de ne vágjuk el a kültelkek lakói, vagy kereskedelmünk és fejlődésünk utját a forgalom elhanyagolásával, vagy tulkorai beszüntetésével.

Kocsitipus megválasztása tekintetében még az utvonalak lejtszini változatos alakulata is figyelembe veendő, mely tekintetben az egész terjedelmes pesti oldal kiesheti a kombinációból. Budán pedig többnyire csak a dombvidék enyhe lejtőinek megfelelő kivánalmakkal kell számolnunk és csak néhány relátióban fordulnának elő hosszabban tartó utemelkedések, vagy meredekebb hegyvidéki terepre emlékeztető utszakaszok. Ezen körülmény lényegesen megkönnyiti a kocsitipusok megválasztását motorerősség szempontjából is. A nehezebb részletek fuvarozó-szolgálata ritkábban közlekedő ingajáratokkal bonyolitható le.

A mi az utak használhatóságának kérdését illeti, ez annyira lényeges pont, hogy szinte alapvető kellék egy autóbuszjárat megindításánál, ugy hogy az utépitési osztállyal való cooperativ együttmüködés nélkül a beszervezés elhatározása véglegesen el sem képzelhető. De módjában állana a közlekedési üzem vezetőségének ezen sok időt, munkát és pénzt igénylő előfeltétel megoldásánál némi könnyitéssel segiteni, ha ezen külső vonalaknál eltekintve a nehezebb kocsitipusok használatától sinkább csak ideiglenes formában, de a mielőbbi üzembehelyezést lehetővé tevő szükségjáratok utján oldja meg a kérdést oly egyszerübb és könnyebb kocsikkal, melyek kevésbbé tökéletes alépitményü utakon is képesek közlekedni. Leszögezni kivánom azonban, azon megállapitásomat, hogy

> az edidőszerint szükségeseknek mondható fővárosi és környékbeli relációk utvonal-kijelöléseiben aránylag igen kevés átépitendő utszakasz volna található, mely körülmény a megoldást lényegesen megkönnyitené.

Le kell ezen akadályt a hasznothajtó cél érdekében annál inkább is győzni, mivel ezen utjavitásoknak ily könyebb typusu kocsik alkalmazása mellett nem kell oly gyökereseknek és költségeseknek lenniök, mint az a város belterületén a nagy kocsik sulyának és forgalmi kivánalmainak figyelembe vétele mellett szükséges. (Folytatjuk.)

Budai Képtárlat

— Budai Szépmüvészeti Társulat A Budai Klubban —

A Budai Szépmüvészeti Társulat ápr. 30.-án tartotta meg ezidei tavaszi kiállitását, Pálffy tér 5 sz. alatti helyiségében.

Helyi jellegénél jóval tulemelkedő jelentősége van ennek a tárlatnak. Nem a budaiak csinálnak budai lemérsékelt igényü, nivóju kiállitást budaiak részére, de igenis a Társulat állást foglalt azon elv mellett, hogy legyen meg végre Budának is a maga állandó jellegü képtárlata, akár budai, akár bármely pesti müvész részvételével. A kiállitás összbenyomása a lehető legjobb. Jeles, már beérkezett, neves és uj, figyelemre méltó tehetségek alkotásai váltakoznak a jól rendezett kiállitáson.

Karczag Zoltán halk, finom szürke tónusu pasztelje, a korán elhunyt Gy. Nagy Zsiga virtuóz erejü, spanyolos temperamentumu, tüzelő szinü képeivel jól férnek meg. Különösen jellegzetes Nagy Zsigának »Itatónál« c. képe.

Lovas Lajos finoman manszionozott képei mellett feltünik Balási Horváth István »Erdő részlet«-e és Porter Paula pommondanivalókkal.

Egészen nagyszabásu Udvary Dezső bájos vonalu női aktja, akinek nyugodt vonalu piktürájával élénk ellentétben áll a másik — Udvary Pál, akinek virágcsendélete és két zsánerképe, müvészük brilliáns olajtechnikáját árulja el.

Belányi Viktor jeles aktja és »Jo«-ja, Réti Zsuzsa »Plen air«-je, B. Barabás Anna figurális képei Rippl Rónaira emlékeztető finomságokkal erősségei a kiállitásnak. Turmayer Sándor viszont gyengébb a szokottnál.

Odébb a második teremben először is uj nevek tünnek fel kellemesen és figyelemre méltóan. Elsősorban Országh I. Ferencz, aki talán a kiállitás legmeglepőbb darabját küldte: »Emlékek gondolatok« cimmel. De jelesek »Firenzei utca« »Salome« cimü képei is. A másik fiatáltól érdeklődéssel várunk a mostaninál nagyobb alkotásokat. Igen sok poézis, finom hang van Bozsay László kis pasztelljeiben, mint hangsulyoztuk azonban, érdeklődéssel várjuk, nagyobb alkotásait. Gyenes Gitta biztosan halad az igaz festőiség felé, százszázalékos festőiség tükröződik Kántor Andor, szép napos »Tájkép«-én. Jancsó Béla Borsos István, Cziffer József küldték ismert kvalitásu dokumentumát,, Radnay Miklós két apró szines rajzzal szerepel (alaposan elakasztva) viszont kellemesen tünik fel bravuros, dekorativ »Virágcsendélete«-vel és nagy »Balatonkenesei paraszt udvará«-val. —

Fehérváry Mária tehetségét, fekvő aktja bizonyitja. H. Perlusz Gyula »Mátra részlet«-e és »Pomázi táj«-a érdekes pasztell technikájukkal és poézisükkel hatnak. —

Tovább Heya Zoltán jeles, bár kissé szintelen képmásai gyönyörködtetnek, Dongó György és Joachim Ferencz keltenek figyelmet, viszont Gergely Imre figyelmeztetést érdemel, hogy máskor jobb munkáját küldje. Jelesek még E. Hevesi Margit képei és Dr. Sziklay Dezső üde »Narancs«-ai drágább áron is elkelnének. —

Összegezve a látottakat, örömmel tölt el bennünket az a friss bátor hang, amely a kiállitást jellemzi, örülünk azon, hogy mindig ujabb-ujabb komoly nevek becsülik meg komoly munkákkal a Budai Szépmüvészeti Társulat kiállitását, melynek nivója igy állandóan emelkedő.

Sajnálatos azonban, hogy több jeles budai müvészünk nem küldött képet a kiállitásra, amivel azonban, reméljük legközelebb nem fognak adósok maradni.

Ne feledjék a müvészek, a kiállitások nem a társulatért, hanem a müvészekért vannak.

Rózsay Miklós

A zugligeti Manrézában

A budaiak többségben vannak a lelkigyakorlatokon

Irta. **Exner Kornél dr.** nyug. államtitkár, egyetemi tanár

A közönség körében nincs elterjedve annak tudata, hogy a lelki gyakorlatok végzésére a Zugligetben emelt Manréza házban milyen üdvös müködés folyik. A budai Manréza ugy a katholikus egyház, mint a magyar haza érdekeinek szolgalatában egyedüli és egészen különleges nagy munkát végez. Csoportonként hivja be a lelkigyakorlatra jelentkezőket valláskülönbség nélkül, és az élet nehéz küzdelmében elfáradt lelkeket föl-frissiti és megerősiti. Egy-egy csoportban 20-50 férfi vesz részt, három és fél napig tartó visszavonultságban a külvilágtól.

A magyar Manréza hatodik évi fennállása alatt 9500 férfinak nyujtott kiképzést a lelkigyakorlatok sorozatában és megnyugvást sulyos gondjaiban.

A lelki megujhodásra vágyakozók egészen modern hotelszerü szobákban egyenkint vannak elszállásolva. Az érkezés estéjét és a negyedik napon bekövetkező távozás hajnalát kivéve érvényben van a silecium, ami abban áll, hogy bár együtt hallgatják az előadásokat és nagy asztalok mellett naponként háromszor együttesen étkeznek is, egymással nem beszélgethetnek. A clausura megtiltja egyes helyiségekbe a belépést, nő pedig egyáltalán nem jöhet be a palotába. Ujságokat sem szabad járatni és azok olvasásával foglalkozni. Ezekkel a rendelkezésekkel igyekszik az intézmény igazgatósága a lelkek megujhodásának nagy munkájában feladatát elérni.

Az orvosom egyidőre minden szellemi munkától eltiltott és átmeneti pihenésre a nagy parkban magányosan emelkedő, a külső élettől elzárt Manrézát ajánlotta. En szót fogadtam, de mit találtam a Manrézában? Pihenés helyett lázas munkát, melynek vezetője — a Manréza igazgatása mellett, naponta öt nagy szónoklatot teremt és mond el. Ezt az emberfölötti apostoli munkát Révay Tibor jezsuita páter, igazgató, lelkesedéssel és csodálatosan könnyen végzi.

A május 5.-én tartott első beszéde — a Megváltás titokzatos nagy müvének értelmét és kihatásait is érintve — magaszárnyalásu vallási, egyháztörténeti és közgazdasági alkotás, amelyet világszerte terjeszteni kellene. Méltó párja ennek az eszmefuttatásnak május 7-iki beszéde, melyben megható szavakkal szól az ember lelkéről és ennek teremtőjéhez való vonzódásáról.

Az eddig lefolyt lelkigyakorlatok közül tartalmánál és résztvevőinél fogva jelentőségében kiemelkedett a május 4-től 8-áig tartott sorozat. Részt vettek ezen 22-en. Érdekes és jellemző, hogy a többséget budaiak alkották, mert annyian voltak mint a pestiek és vidékiek együtt. Budáról jöttek: Ambrus Endre csendőrszázados, Dalmady Géza dr. ny. ezredes-hadbiró, Exner Kornél dr. ny. államtitkár, egy. tan. Franczl Hugó ny. ezredes, Gabányi János tábornok, Mina Alajos ny. tábornok, vitéz Rubinthy Dezső ny. altábornagy, Schtichther János ezredes-hadbiró és végül Zadravecz István felszentelt püspök. Fölemlitjük még a többiek közül: báró Skerlecz Iván volt horvát bánt és Gerbert Károly ny. altábornagyot Balatonfüredről.

Május 8.-án a szentmisét Zadravecz István mondotta, Révay Tibor igazgató segédlete mellett, majd mindketten megáldották a lelkigyakorlatok résztvevőit, a püspök pedig az oltári szentséget osztotta ki áldásként közöttük. Végül a volt tábori püspök az ő felülmulhatalan ékesszólásával ragadta el hallgatóit. Beszédének visszatérő mondata ez volt: »Menynyit köszönhet néked, Manréza, a magyar társadalom!«

Ezzel véget ért a megható ceremónia. Manrezában annyira leimádkoztam magamat a jó Isten kegyébe, hogy Budapesten az ördögök kényteleneknek lesznek békében hagyni. Ezt a legujabb fényes páncélvédelmet hozom magammal. Szeressétek meg ti is az igaz hit védelmét, kedves olvasók. A nagy földi bajok és gondok eltörpülnek a hithü lelkiélet magasztos világában.

A Frontharcos Szövetség társasestje a budai Vigadóban

A védnökök egész táborának patronátusa mellett rendezte meg május hó 6-án a frontharcos szövetség XII. budapesti főcsoportja rendkivül szépen sikerült társasestjét a Budai Vigadó nagytermében. Közel 500 főnyi hallgatóság lelkesen ünnepelte a frontharcos gondolat megjelent képviselőit, akik között ott volt vitéz József főherceg altábornagy, gróf Tolvay-Takách József altábornagy, vitéz Horváth Gyula ny. tábornok, és vitéz Bárczy Barczen Gábor thv. biz. tagot. Megnyitó beszédében Horváth Gyula tábornok fölidézte annak az emlékét, amikor a magyar katona virágosan és dálolva vonult be a haza hivó szavára és hazatérve sok keserü csalódásban volt részük. Várta őket az összeomlás és itthon nem akartak katonát látni, ez volt a jutalmuk. Itthon a frontharcosok szövetségbe tömörültek, hogy a világháboru hagyományait, eleven élményeit és bajtársi szellemét ápolják, egymást támogassák. Gróf Tolvay-Takách József altábornagy is hangoztatta, hogy a magyár társadalom nem eléggé becsüli meg a frontharcosokat.

Az est fénypontja vitéz József főherceg tábornagy ur, ő kir. Fensége: »Véres kárpáti virágok« cimü müvének felolvasása volt. József főherceg a kárpáti harcok drámai pillanatait apró epizódok formájában irta meg. Mindegyik egy-egy ragyogó gyöngyszeme a háborus irodalomnak. Vitéz Horváth Gyula tábornok nagyszerü előadásaiban ez a kis remekmü tökéletes hatást ért el. vitéz Bárczy Barczen Gábor a frontharcost nemzeti értéknek tekinti, mert ideálja a kötelességteljesités, a tekintélynek és a rendnek a tisztelete, és mindenek előtt a haza érdekeit tartja szentnek. Külföldön a frontharcos gondolat minden nemzeti és hazafias megmozdulás gerince.

A müsoros rész folyamán Müller Károly zene gazgató dirigálta az aranyérmes Elektromos Müvek Dalárdáját amelynek fejlesztésében nagy érdeme van Szirmai Ödön osztályvezetőnek. Nemezti imádságunkkal; a Himnus-szal kezdték. Majd később Stojanovich Jenő: »A magyar nóta« cimü darabját adták elő. A hegyvidéki frontharcos főcsoport tagjai közül Demeter Sándor bajtárs, a Budai Napló munkatársa vitéz Rózsás József ny. százados: »Honvédroham« cimü a valóságból meritett és átélt költeményét szavalta el és hatásos előadása á kátonábajtárs háborus élményeinek müvészi megjelenitése volt. Az előadó müvészek között aratott nagy sikert Kerpely Jenő, a Zeneművészeti Főiskola gordonka tanára az ő keresetlen, közvetlen müvészetével a közönség szünni nemm akaró lelkes tapsai mellett. Népessy Lucia operaénekesnő, Gárdos Kornélia szavalóművésznő, Vági Panni szavalóművésznő, Komlóssy Emma énekművésznő, Puskás Zoltán bajtárs, Erőss Béla zeneszerzők, Surányi Andor, Tapolczay Gyula a Nemzeti Szinház müvészei. A frontharcos müsoros estét vitéz Zsiray József előadása fejezte be, arra kérte hogy gyermekeiknek adják tovább a deresedő fejü frontharcosok háborus epizodjait, mert ezekben a magyar faj két gyönyörü jellemvonása: a vitézség és a lovagiasság jut kifejezésre.

Vitéz Horky Ferenc vezetőtiszt, vitéz Jénay Vilmos titkár és Szabados Ferenc pénztáros, azután Nahlik Károly, Prokesch Elemér dr. Blank Ferenc dr. Derzsi Tihamér főrendezők és Szekeres Ödön István szinmüvész nem hiába fáradoztak heteken keresztül. Önzetlen munkájuk gyümölcse: az anyagi és erkölcsi siker.

dr. Demeter János, Puskás Zoltán, dr. Orentzák Aladár, Rákolyi Károly, rendezők és Ferenczy István szinmüvész nem hiába fáradoztak heteken keresztül. Önzetlen munkájuk gyümölcse: az angai és erkölcsi siker.

A Budai Polgári Kör

rendezte e hó 5-én rendkivül látogatott közgyülését, amelyen a társelnök Finászy Béla dr. elnökölt. Az elnöki megnyitó után Makoldy Viktor főtitkár olvasta fel a kör minden érdekes eseményét felölelő évi jelentését. A zárszámadások és évi költségvetések egyhangu elfogadása után megválasztották a rálasztmány lelépő tagjainak egyharmadát póltó uj választmányi tagokat a következőkben: Andrassavich Géza, dr. Baittrok József, dr. Beck Károly, Csáky Adolf, Eperjessy Béla, Fekete Ödön, Fekete Jenő, Gorka Gyula, Hirschberg Vilmos, dr. Huszka János, Ilkovics Antal, dr. Lendl Adolf, Marczinkó Ferencz, Melczner Jenő, Mihályffy Győző, Mód Lajos, eörsi Nagy Géza, Párniczky Elemér, dr. Patáky Ferencz, Pottornyay Vilmos, Schäffer Jenő, dr. Szalay Sándor, dr. Szlávik Ferencz, Szombathy Kálmán, dr. Vass Tamás, dr. Zboray Gyula. — Számvizsgáló bizottság: Fekete Győző, Radl Imre, Madarassy Béla.

A közgyülést társasvacsora követte, amelynek borgazdai tisztét Zilahy Kiss Jenő v. alpolgármester töltötte be, akit Finászy Béla üdvözölt, egyuttal üdvözölte a vendégeket és a kört szivesen látogató tagokat. Az üdvözlést megköszönő borgazda hivatkozott rekedtségére és Viraág Béla szerkesztőt kérte fel, hogy helyette vezesse be a szokásos és rendesen közérdekü téma körül forgó vitát. Lapunk szerkesztője markáns vonalakkal megvázolta a mái városházi helyzetet, amely minden tekintetben igazolja Kozma Jenő dr. nyolc esztendő óta folytatott politikáját és azt inditványozta, hogy a társaság üdvözölje átiratban Kozma Jenőt és biztositsa őt a budaiak rendithetlen bizalma felől amihez a társaság lelkesen hozzájárult. Több jókedvü felszólalás hangzott még el, ami a Budai Polgári Körnek ezt a társasestjét is kedvessé és emlékezetessé tette.

HIRDETMÉNY

Füárverés

Az I. kerületi elöljáróság közhirré teszi, hogy az alább felsorolt fővárosi telkek, utak, árkok fütermését nyilvános árverésen eladja és pedig:

MÁJUS HÓ 16-án

az I. ker., Major-utca 7. sz. a. levő »Szabadságharang« vendéglőben 9 órakor eladásra kerül a Fehérvári-ut, a Kelenföldi utak és árkok, Horthy Miklós-ut egyrésze, a Fadrusz-utca meghosszabbitása a Szent Imre herceg-utja ingatlanaiból kisajátitott utterület, az Andor-utca, Naphegy, a Sasadi-, a Budaörsi-ut, az Ormező, a Gazdagrét, a Hosszurét, a Mádárhegy, a Spanyotrét és a Kőérbereki dülőut mentén levő fütermés.

MÁJUS HÓ 17-én

a Zugligetben levő »Szarvas«-vendéglőben d. e. fél 11 óra. eladásra kerül az Orbánhegyi- és Mártonhegyi-utak, a Városmajor, Zugliget, a Virányos, a Lipótmező, a Nagykovácsi-ut mellett fekvő Ormayféle ingatlan, az Ördögárok egy része, a Petneházi-rét, a Béla király-ut, az Istenhegyi-uti és Tóth svábhegyi rét fütermése.

Az árverésre kerülő fütermés területe a kerületi elöljáróságon 12—2 óráig megtekinthető.

1. A fütermés árát az árverésen azonnal készpénzben kell fizetni.

2. Az árverésre kerülő fütermés területén a legeltetés tilos.

3. A vevő köteles a megvett területről a gazt a virágzás előtt lekaszáltatni és elszállittatni, büntetés terhe mellett.

44. A fütermelő területet felszántani vagy müvelési ágra használni tilos és kártérittéssel is jár.

Dr. SPANNBERGER ALAJOS s. k.,
I. ker., elöljáró, tanácsnok.

Ketter éttermek
kellemes és szép kerthelyiségében
I. Horthy Miklós-út 48.
esténkint, valamint vasár- és ünnepnap a déli órákban is
BURA KÁROLY
és cigányzenekara muzsikál
Kitünő konyha
Mérsékelt árak
Dreher sörök

BUDAPEST RIVIERÁJÁN,
a Gellértfürdőnél, a hatholdas ősparkkal szemben, a Mányoki-út 7. sz. alatt 3 darab 4—6 szobás
olcsó önálló villát
a Mészöly-u. 7. sz. remek, fásitott telken
ujabb társasvillát
épitünk 3—4 szobás, jutányos fixáru öröklakásokkal. Végül olcsó öröklakás-akciónk keretében a Lenke-út és Fadrusz-u. sarkán társasházat 1—4 szobás délifekvésü öröklakásokkal, 5000 P-ős jutalommal! Dijtalan prospektus!
„CENTRUM" Házépitő Vállalat
Horthy Miklós-út 15. (Tel. 693-01)

Hol az igazi jó budai nyár?
a Hüvösvölgyi **VADASKERTBEN**
mindent megtalál!
Elsőrendü konyha - Kitünő borok
Naponta délután és este
JAZZ ÉS TÁNC
Minden időben friss halászlé!

Budai Polgárok! Okvetlenül tekintsétek meg a **SZEKSZÁRDI BORPINCE** kiállitását a
TAVASZI VÁSÁR élelmiszer-pavillonjában!

Szekszárdi bikavér	literje	—.80
Sötét kadarka	„	—.60
Asztali fehér	„	—.60
Ürmös. magyar „Vermouth"	„	1.20

Budára ötlitéres rendelést haza szállitunk!
Magyarüdvözlettel **Fekete Sándor** üzletvezető
Hagyományos pompájú magyar vincellérdiszitmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok, Tolnai menyecskék, nemes és olcsó szekszárdi borok!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!
BUDAPEST, VII., József-ucca 19, szám. ⁘ ⁘ ⁘ Telefon: 32—0—63

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Személyi hirek

HUSZÁR ALADÁR dr. főpolgármester nyitotta meg mint elnöke az »Gyermekhét» ünnepét.

PETRACSEK LAJOS országy. képviselő e hó 18-án este 8 órakor a »Budai Társaskörben« borgazdaest keretében beszámol a mai politikai helyzetről.

ZIEGLER GÉZA kormányfőtanácsost választotta meg a Városmajori egyházközség egyhangulag másodelnökuek.

KRIVOSS ÁRPÁD dr. megrágalmazásáért a Társadalom cimü lapban, alaptalan vádaskodásért 500 pengő pénzbirságra ítélték Klár Zoltán szerkesztőt, aki a valóság bizonyitását meg sem kisérelte.

FARKAS ÁKOS dr. tanácsjegyző mondott nagyhatásu beszédet a gyermekhét megnyitó napján »A Gyermekhét a nemzetvédelem szolgálatában.«

SZELL JENŐ a »Kisipari Hitelintézet« vezérigazgatója ért el nagy sikert a Cobden szövetségben május 9-én nagyértékü előadásával a »Racionalizálás szociális hatásairól«, amelyhez Móricz Miklós füzött szakszerü magyarázatot.

STEIN SÁNDOR dr. a szállodák központi irodájának igazgatója előadásában kifejti a »Munkaközösség kultur- és idegenforgalmi propaganda céljából« cimen errevonatkozó nézeteit május hó 24-én szerdán délután 6 órakor a Magyar Külügyi Társaság előadóestjén ., Országház XI. kapu.

MONTAGNAC VEÖREÖS JÁNOS báró vállalta a Budai Napló tudósitói tisztjét Párisban, ahová most a keleti, főleg mohamedán világmozgalomra vonatkozó hirek központilag befutnak.

KORNAI ISTVÁN, a jeles poéta máj. 6-án este előadás keretében ismertette a Magyar Nemzeti Irodalmi Társaságban az ősturáni népek eredetét.

BALÁS FARKAS építésznek mondott köszönetet a Budai Társaskör választmánya azért az áldozatkészségért, amelylyel a nyári esték szórakozását szolgálja.

Lidértejedi KISS ÁRPÁD dr. ügyvéd, irodáját Budáról áthelyezte Pestre; VI., Hunyady-tér 1 szám alá.

KRUDY GYULA

haláláról lapunk zártakor értesültünk, bucsuztatónkat jövő számunk közli.

— VÉGET JÁRJA már ilyenkor tavasszal a borgazdaesték sorá s igy a »Pénteki Borgazda Társaságnak« is már csak két estje lesz. E héten pénteken Bárczy Boldizsár dr. volt a borgazda és az ő kedves egyénisége nagy társaságot vonzott, alkalmat adva élénk és szellemes vitára, ami oly kedvessé teszi ezeket az estéket.. Maga a borgazda rendesen kitér az előadás alól és most is csak üdvözölte a szives vendégszeretettel a megjelenteket, néhány szót vetve oda még, ami a vita megindulására adott alkalmat. A társaság örökös jegyzője, rendezője és szellemi intézője Zboray Gyula dr. jelentette be ezután, hogy a »Budai Polgári Kör« közgyülése a választmány tagjai közé választotta Szombathy Kálmánt, akit ez alkalomból üdvözölt, a társaság pedig ovációban részesitett. Köszönő szavaiban Szombathy Kálmán felemlitette, hogy a hasonló megtiszteltetésben részesült a TESZ részéről is, ahol alelnöknek megválasztották, és ezzel kapcsolatosan méltatta á Tesz. hivatását. Erre reflektált Benedek Szabolcs és rámutatott a nemzeti egység akadályát képező kaszt-szerü elzárkozottságra, amelyben most a magyar társadalom él. Ezt igyekezett megcáfolni Pataky Ferenc iskolaigazgató, aki szintén megköszönte hogy a kör választmányába beválasztották és rámutatott arra á demokratikus társadalmi szervezkedésre, amely a Bathyányi-utcai leányiskolában fennálló »Iskolatársnők Szövetségében« megnyilvánul, ahol méltóságos asszonyok élnek kedves viszonyban iparos sorsban levő volt iskolatársnőikkel. Benedek Sándor, Krivoss Árpád dr., Zilahy Kiss László és Gorka Gyula szellemes felszólalásai után, aki a leendő képviselőt éltette Szombathy Kálmánban és arra kérte, hogy megválasztatása esetén jöjjön olyan gyakran a társaságba mint most és ne kövesse elődei példáját, akik ma már itt ritka vendégek, — Bárczy Boldizsár borgazda lezárta az érdekes vitát, egy pohár eperbóléra látva vendégül a társaságot.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél I., Gellért-rakpart 1.
Telefon: 53-0-03.

Nász a Kozma-családban

— Goreczky Gyula és Kozma Elma esküvője —

Melegen világitotta meg azt a bensőseges viszonyt, amely Buda polgárságát

KOZMA JENŐ Dr.
országgyülési kédviselő

személyéhez füzi, az a társadalmi eseményszámba menő esküvő, mely a deáktéri evangélikus templomban volt e hó 11-én délben, ahova felvonult Budának színe java, rang, párt és felekezeti különbség nélkül, Szivesen jöttek el még az ellenfelek is. A Deáktéren nagyszámú közönség gyülekezett össze, pedig nem kedvezett az idő, mert sirt az ég egyik szemével, de — a másikkal nevetett.

Már egy órával az eskü időpontja előtt megtelt a templom nagyrészben hölgyközönséggel, a megjelentek között ott láttuk a következőket:

Fabinyi Tihamér dr. kereskedelemügyi miniszter, Lázár Andor dr. igazságügyminiszter, Kárpáthy Kamilló a Honvédség főparancsnoka nejével, Ugron Gábor v. miniszter, Bárczy István ny. miniszter, Ripka Ferenc dr. udv. tan., Csilléry András v. miniszter, Pekár Gyula, Grieger Miklós, Czabalay Kálmán a Közmunka Tanács alelnöke, Petracsek Lajos dr. országy. képv., Payr Hugó, Dinich Ödön, Borvendégh Ferenc alpolgármester, Lamotte Károly dr. Ágoston Géza dr. árvaszéki elnök, Corna Kálmán, Bódy László dr., Józan Miklós unitárius püspök, Stein Emil, Scheuer Róbert országy. képv., Gaár Vilmos, országy. képv., Szörtsey József, Lázár Ferenc, Harrer Ferenc dr. Dorner Gyula, Riedl Lajos altábornagy a gorlicei áttörés hőse, Zichy Rafael gróf, Liber Endre h. polgármester, Becsey Antal, Hoór Tempis Móric dr. műegy. tanár, Morvai Zsigmond v. főispán, HaypálBéla ref. lelkész, Szalay Sándor v. elöljáró, Havas István szakfőfelügyelő, Szombathy Kálmán, Krivoss Árpád dr. Fináczy Béla, Fáber Fülöp, Báné Dezső, Schwartz Sámuel, Pomperi Elemér, Szemethy Károly, Oszoly Kálmán, Lugmayer József dr., Dinich Vidor, Andréka Károly v. főkapitány h., Hainiss Leó, Frenreisz Frigyes, Fejér József h. államtitkár, Marik Ernő krmft., Fekete Géza, Fekete Győző, Fekete Jenő, Fekete Ödön, Nádler Ferenc, Nádler Herbert, Király Kálmán, tanácsnok, Papp József az Ügyvédi Kamara elnöke, Pásztélyi Vilmos, Pénzes Mihály, dr. Dencz Ákos, Csáki Adolf, Erdei Henrik Günther Tivadar dr. Szepessy Ágoston, Diményi József postafőigagató, Gallery László dr. ügyvéd, Schuller Dezső ta tanácsnok, Kulcsár Richárd, Zilahy Kiss László, Nagyőszi Ferenc, Erődy Kálmán főigazgató Orova Zsigmond dr. ügyvéd, Kovácshegyi Kálmán malomigazgató Neu schloss Knüszli Kornél épitész vitéz. Tóth faludy Aladár közjegyző Benedek Szabolcs Párniczky Elemér, Steinberg Albert, Finály Péter dr. Wéber Sándor dr. Tóth József gyógyszerész, Haltenberger Tibor, Groffics Dezső, Pyber Ignác.

A bevonuló mátkapárt és az őket kisérő családtagokat fölállva fogadta a közönség. Egy kissé elkésve érkeztek, mert elhuzódott a polgári esketes a Városházán, ahol *Sipőcz* Jenő adta össze a fiatal párt magasröptü beszéd kiséretében. Ott csak a család legszükebb köre jelent meg és indult onnan a templomba. ahol az ifjú párt *Raffay* Sándor püspök adta össze emelkedett szellemü, nagy szónoki kézséggel előadott beszéd keretében, amelyben fölemlitette azt is, hogy ugyanabban a templomban vezette oltárhoz Kozma Jenő dr. a menyasszony édesanyját, *Asbóth* Elmát és esküvőjüket ugyanaz a dal kisérte, amely itt most is elhangzott, A templom tele volt viraggal, mert az érkező mátkapárt a Bathyányi utcai leányiskola növendékeinek leánycserkész csapata fogadta az egész templomot befutó virágfüzérrel. Közbül cserkész pálcáslányok állottak, magasra emelve fehérorgonacsokorral diszitett pálcáikat.

Pataky Ferenc a Batyhányi utcai leányiskola igazgatója rendkivül kedvesen intézte cserkészleány csapatával azt a virágos felvonulást, mint ahogy előzékenyenen rendezte az elhelyezkedést *Nagyőszi* Ferenc.

Esketés után a sokszáz főre tehető társaság üdvözölte a szülőket és a boldog ifjú párt: *Kozma* Elmát, immár *Goreczky* Gyulánét és férjét. A násznép innen a *Szentgellértfürdőbe* autózott, amelynek egyik különtermében. mintegy negyvenen, a szükebb családi kör és legbizalmasabb barátai gyültek nászlakomára és felköszöntőket mondottak Kozma tábornok, Goreczky Vilmos ezredes, Sipőcz Jenő polgármester és Raffay Sándor püspök. A nászlakoma után a társaság Kozma Jenő pasaréti úti villájába vonult, ahol az a kedves meglepetés várta, hogy a cserkészleányok a templomban felhasznált egész virágdiszt magukkal hozva, felvirágozták a házat.

A fiatal pár egy óra mulva már a pályaudvarra robogott, hogy előbb Bécsbe s azután tovább, Európa nagyvárosaiba menjen nászútra.

Otthon a családi villába kedvesen szórakozott ezalatt a fiatalság, a szülők pedig örömmel, boldogan nézték azt a táviratözönt, amely elárasztotta őket. Estig 448 üdvözlőtávirat érkezett a házhoz. élén a *Gömbös* Gyula miniszterelnök üdvözlésével Az érdekes névsort legközelebb közöljük.

AUGUSZT-PAVILLON
CUKRASZDA ÉS ÉTTEREM
ujáalakitva és a legkényesebb igényeknek megfelelően berendezve megnyilt. Délben és este kitünő francia-magyar konyha. - Naponta délután és este jazz és cigány-zenekar. - Elismerten kifogástalan kiszolgálás, társas összejövetelekre, bankettekre, estélyekre, esküvőkre és iskolai évzáró ünnepélyekre külön termek, fedett terrasz - Bridge.

A „sváb"-kérdés
a Budai Társaskörben

Ripka Ferenc dr. elnöklete alatt választmányi ülését rendezte a »Budai Társaskör« e hó 11.-én, ahol az elnök kedvesen megemlékezett Kozma Jenő dr. leányának esküvőjéről, kiemelve, hogy mily nagy tisztelettel és szeretettel viseltetik egyénisége iránt a budai polgárság. Inditványozta, hogy a társaskör fejezze ki örömét e családi esemény alkalmával és ezt tudassák Kozma Jenővel. Krivoss Árpád dr. főtitkár tette meg ezután jelentését, szóvá téve a Városháza körül folyó mozgalmakat, azzal, hogy á párt birja a kormány teljes bizalmát. Fábián József felemlitette ezután, hogy ezzel a mozgalommal kapcsolatosan gyüjtőiveken aláirásokat gyüjtenek, mire Ripka Ferenc dr. megnyugtatta, hogy a párt a 8 év előtt kijelölt uton halad tovább, amely irány bevált és a várospolitika homlokterébe került. Massány Ernő dr. Geszti Andor, Hoór Tempis Móritz dr. felszólalása és Ripka Ferenc elnök megnyugtató kijelentései után folytatták a választmányi ülést és tudomásul vették a »Budai Iparos és Kereskedő Ifjak Kultur Egyesülete« köszönetét, a társaskör részéről élvezett támogatásért, amit Ravasz László is ajánlott melegen. Balázs Farkas jelentette be ezután, hogy Petracsek Lajos képviselő az Istenhegy és környékén szervezett egy uj társaskört, mely szintén a pártot támogatja és azt már erősen látogatják. Csohay Géza pénztáros számolt be ezután a kör anyagi helyzetéről.

A napirend ezzel kimerült ugyan, de szólásra jelentkezett Massány Ernő dr. és szóvá tette Bleyer Jakab képviselő lázitó támadását a magyarság ellen, a magyarországi sváb polgárok között szitott mozgalommal kapcsolatosan. Azt ajánlotta, hogy a társaskör inditson ellenagitációt a vidéki svábok kioktatása céljából, mert ez a kérdés elsősorban Budát érinti és Budán kellene megnyilatkozniok a magyarsághoz hü sváb ivadékoknak, már azért is, mert Bleyer kirohanása nehezíti reviziós küzdelmünket. A felszólalást követő vitában részt vettek: Hoór Tempis Móritz dr., Major István, Krivoss Árpáddr., aki Bleyer vejének, Kuszbach Ernőnek lázitásait tette szóvá, továbbá Geszti Andor és Szitár Endre dr., aki kifejtette, hogy Genfben a népszövetségnél csak azt tekintik nemzeti kisebbségnek, amely a háboru után került idegen uralom alá. A megcsonkitott Magyarországon pedig ilyen nemzeti kisebbség nincs. A vitát befejezte Ripka Ferenc elnök, aki szintén elitélte Bleyer felszólalását és kijelentette, hogy a felháborodásnak Budán hangot kell adni, amire legalkalmasabbnak vélte a város közgyülését. Tiltakoznunk kell ellene, hogy németajku polgárokkal — a multban is igazolt — harmonikus együttélést, alantjáró célok érdekében megzavarják. A választmányi ülést népes társasvacsora követte.

A betegségek egész sora
igy: az epekőbetegség és épéhólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserüviz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélmüködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tizezrei irnak róla elismerő emelkedett hangulatban telt el.

BRIDGE CLA
I., Böszörményi-ut 28.
Telefon: 510-64. és 570-36.
Villamos és autóbusZmegállóhely
ZENE = hangulat
TÁNC = szórakozás
KONYHA = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

— ROTTER BABY ÜNNEPLÉSE. Rotter Baby, a páros mükorcsolyázás világbajnoknője ünneplésére ötven személyes diszvacsorát rendezett e hó 10-én a SYCAMBRIA, ahol a meleg bensőséggel ünnepelték a nagy sikereket aratott világbajnoknőt azért a ragaszkodásért, melyet a Corporatio iránt táplál akkor is amikor világszerte ünnepelik. Rotter Baby, aki régi tagja ennek az előkelő budai corporationak nem veszitett semmit a kedves közvetlenségből, amelyért már bajnoki sikerei előtt körülrajongták. A vacsorán számos felköszöntő hangzott el amelyeket Kendoff Antalné, Zartler Edit, Márton Lajos és Tholt Gábor dr. mondottak, ünnepelve Rotter Babyt. A társaság a vacsora után még sokáig maradt együtt kedélyes hangulatban és még két órakor is a legjobb kedvben táncolt a jelenlevő fiatalság. A vacsorán megjelentek: Rotter Baby, Rotter Károly és neje, dr. Laczkovich Elemérné, dr. Rédly Sándorné, dr. Tholt Józsefné, dr. Makucz Arturné, Höchtl Ferencné, Kendoff Antalné, Papp Béláné, Kovalik Józsefné, dr. Zboray Bertalanné, dr. Stengl Marianne, Zartler Edit, Tholt Judit, Kovalik Kató, Makucz Aranka, Kendoff Eglatiné, Höchtl Gréti, dr. Andor László, Andor György, Tholt Gábor dr., Márton Lajos, Klemm Árpád, Zboray Bertalan dr., Fusz Ferenc, Gróf József, Wagner Vilmos, Andor János, Stengl Antal dr., Malárcsik József, Rotter Jenő, Cserna Árpád, Korzenszky Antal, Pettenkoffer Dezső Rossa Ernő, Farkas L. György, Thür István, Smetana Frigyes dr., ifj. Ruzicska Pál, ifj. Vitál Ödön, Dongó Pál, Laczkovich Endre dr., Horváth Lajos, Lacza Lajos, Schlotter Mátyás, Oesterreicher János, Ujfalussy Tibor, Alliquanden Endre, Ujlaky Tamás, Fischer Gedeon, Täubel László.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Óbuda panasza

Felzugott a pansz Óbudán, amikor a napokban arra ébredt reggel a lakósság, hogy a csatornákból valami szokatlan büz árasztja el a várost. Telefon ostromolta szerkesztőségünket, de a kérdés készületlenül talált minket és csak később találtük meg a megoldást, mely szerint a gázgyár szennyviz csatornája eddig a Dunába öntötte a szennyvizet, csakhogy ez ellen a környékbeliek kifogást tettek s az valami felsőbb helyen intézkedésre a mult héten ezt a csatornát bekötötték az óbudai főgyüjtőcsatornába és ez terjeszti a büzt a főcsatorna mentén. A fölzudult közönség minden fórumot megkeresett és megostromolt, hirtelen megkereste az óbudai városi bizottsági tagokat is és értesülésünk szerint Orova Zsigmond dr. ügyvéd és városi biz. tag ez ügyben már bejegyezte interpellációját a polgármesternél.

Látcsövek ZIBRINYINÉL I., Attila-u 8.

A VISZONTLÁTÁSRA. Chambre Lajos dr. fogalmazót a II. ker. elöljáróság népjóléti osztályának közszeretetben álló vezetőjét a VIII. ker. elöljáróságra helyezték át. A vizivárosiak sajnálattal vették tudomásul távozását, mert időt, fáradságot nem kimélve, szeretettel, megértéssel intézte az élet ama hajótörötteinek a sorsát, akiket a vihar a hatóság szociális gondozása körébe sodort. Ismerve a kerület minden karitativ és társadalmi mozgalmát, azok szereplőit és időt talált mindez intézmények szolgálatára. Valószinü, hogy áthelyezése csak ideiglenes és nemsokára ismét itt látjuk viszont a Viziváros elöljáróságán.

HULLÁM A GELLÉRTBEN

— GEGUS DÁNIELT lapunk munkatársát a Gyóni Géza irodalmi kör legutóbbi ülésén alelnökévé választotta. A kör a mult héten az ev. gymnázium disztermében irodalmi délutánt rendezett amelynek programjában szerepelt Gegus Dániel is aki »háborus költészet« cimmel nagysikerü előadásban szórakoztatta a közönséget. Előadásá főleg a kurucz költészettel és Gyóni Géza költészetével foglalkozott. Az értékes müsorban szerepelt még Sziklay János, Czikle Valéria és Murgács Kálmán dalköltő.

— A HEGYVIDÉKI KERÉKASZTAL, mely mint asztaltársaság hetenként pénteken este találkozik a »Claridge« étteremben legutóbb meghallgatta Snessel Ferenc dr. vegyészmérnök egyetanársegéd előadását, amelyben foglalkozott a magyarországi mezőgazdasági problémákkal, fölsorolva sok igazságot, uj eszmét és rámutatva számos hibára. A nagy tetszéssel fogadott előadáshoz Juhász Jenő dr. kormányfőtanácsos szólt hozzá szakszerüen és mindkettőjüknek a felszólalását megköszönte Ports István elnök.

HULLÁM A GELLÉRTBEN

— A RÉGI BUDAI »Pozsony« kávéházat v. Bertha Gyula, a kiváló szakember a Belvárosi-, Parlament-, Bodó- és Spolarich kávéházak volt főpincére vette át s teljesen ujonnan berendezve e hó 20-ika körül nyitja meg. V. Bertha Gyula, évtizedes szaktudását a budai közönség speciális igényeihez alkalmazva, a legjobbat fogja nyujtani.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

— NAGYARÁNYU gyümölcskiállitást rendez aug. hó 19-, 20-, 21-én a Budapesti Gazdálkodók és Kertészkedők Egyesülete, amely ezen sikerült kiállitással bizonyitani kivánja, hogy a pesti piac sokkal több gyümölcsöt venne fel a helyi termelőktől, mert az eddigi statisztika szerint Budapesten fejenként két és fél kilót nyujt a helyitermelők gyümölcstermése, holott a piac fejenként 25-30 kilót forgalmaz fejenkint és évente. Igy a helyitermelésnek még nagy terrénuma és biztos piaca van Budapesten.

(GYÁSZ) E hó 3-án hunyt el itt Budán GUNSZT MIKLÓS, aki hosszu éveken keresztül jobbkeze volt Heltai Ferenc elhunyt főpolgármesternek, aki fiatal korában a zsurnalisztikának élt és Gunszt Miklósban birta egyik hüséges munkatársát. Ő adta ki évtizedeken át az annak idején oly népszerü volt menetrendet, Vasuti Utmutató cimen és több lapvállalat kiadásával is ért el sikereket. Az utóbbi években sorscsapások érték, betegeskedett és ez vitte a halálba. Május hó 9.-én temették a farkasréti temetőben nagyszámu közönség jelenlétében.

Gyermekképek BLAHOSNÁL II., Fő-u 18.

— KUGLIZÓNAPJAIT minden héten kedden este a Budai Iparosok és kereskedők köre a Délivasut vend. kuglizójában tartja.

— KÖZISMERTEN KELLEMES a Ketter-éttermek kerthelyisége, ahol minden este, vasár- és ünnepnap délben is Bura Kitünő konyha és friss Dreher sörök Kitünő konyha és friss Dreher sörök teszik élvezetessé a tavaszi estéket a Ketter kerthelyiségében.

VIRÁGVERSENY. Nagy és előkelő közönség jelenlétében tartotta meg idei nagygyülését a »VIBUMA« Manninger Vilmos dr. elnöklete alatt. Darvas Ferenc dr. előadó jelentésének kiemelkedő pontja az ablak és kiskertverseny volt. A bizottság 23 drb. müvészi kiállitásu érmet és 78 db. diszoklevelet osztott ki a versenyben nyertesek között. A nagygyülés elhatározta, hogy a virágversenyt az idén is megrendezi és a virágszeretet propagandáját tovább fogja fejleszteni.

— AZ ÖRÖKLAKÁS ÉPITKEZÉSEK terén legelőnyösebben ismert »Centrum« Házépitő- és Ingatlanvállalat m. sz. irodahelyiségeit I., HORTHY MIKLÓS-UT 15. szám alá helyezte. Telefon: 693—01.

— KUTYAKIÁLLITÁS. A »Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete«, amelynek elnöke Pekár Gyula, ügyvezető elnöke Gegus Dániel és igazgatója Illosvai Lajos Károly, védnöke József főherceg, vasárnap, e hó 7-én rendezte meg egy napi tavaszi kiállitását a Tattersall uj szépen fedett lovardájában. Ez az idei kiállitás egyike volt az egyesület legszebb és legsikeresebb teljesitményeinek. Mintegy 170 kutya vonult fel a biráló bizottság és közönség elé, ezek között kb. 30 külföldi kutyaelőkelőség. A gyönyörü teremben előkelő és nagy közönség hullámzott egész nap, gyönyörködvén a pompás kutyaanyagban. A mostani nagy sikert az egyesület egyrészt annak is köszönheti, hogy az idén, belépvén a Zürichben székelő internacionális kynologiai világszövetségbe, kiadhatta az erre kvalifikált kutyáknak a nemzetközi champion bizonyitványt. A kiállitók között sok budai is szerepelt, köztük Czájlik László remek magyar kondorjaival. A pompás rendezés Illosvai igazgató nagy szorgalmát és szakértelmét dicsérte.

Németvölgyi-út és Mártonhegyi-út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség. Lefoglalható: Katona-Székely és Molnár épitészmérnökök irodájában. V., Személynök-utca 9—11. Telefon Automata 298—29. és 225—59.

STAROK ZENEKARA
A BELLEVUEBEN
MALCSINER
DARVAS ZSUZSA
JONNY FLEMMING
néger dobos
MEGYERY BUTTULA
CHONKA ULLMANN

BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli.
Nyitott és csukott teraszok. — Naponta cigényzene!

Közgazdasági napló

Rovatvezető: Szászhalmi József

A Nemzetközi Vásár sikere

Nagy érdeklődéssel kisérte a közvélemény a B. N. V. idei előkészületeit és tőle várva a magyar kereskedelem és ipar propagandáját és támogatását. Az idei vásár felülmult minden várakozást, 16.000 négyzet területen 1300 kiállító kül- és belföldi gyártmányainak káprázatosan színes pompája valósággal lenyügözte a szemlélődő közönséget. A megnyitón résztvett Gömbös Gyula miniszterelnök Fabinyi Tihamér miniszterrel, akiket Magyar Pál fogadott a kereskedelem és ipar kitünőségeivel együtt.

A dohányjövedék a Nemzetközi Vásáron

A Dohányjövedék a nemzetközi árumintavásáron a tőle mindig megszokott gondossággal egy hatalmas méretü pavillonban mutatja be az idei tavszi árumintavásáron ennek a nagy állami üzemnek müködését. A gyönyörüen felépitett pavillon belső falait a Dohányjövedék által gyártott kockákban ötletesen elrendezett elnevezései diszitik. A kiállitást látogatók részére valóságos élmény ennek a pavilonnak a megtekintése, mert a kiállitott nyersanyagokból, fotografiákból a müködésben levő cigarettagyártásból szemléltető képet nyernek arról az óriási munkáról, amely a Dohányjövedék gyáraiban folyik. A nagyon népszerüszerü »Extra« szivarkák gyártásának állandó nagy a nézóközönsége, amely egymás között állandóan tárgyalja a dohányzó közönség óhajait és kivánságait. Ezek többek között azok, hogy mikor engedik meg már végre Magyarországon is a villamoson a dohányzást, mikor lehet szinházban dohányozni, sőt az egyik néző azt jegyezte meg, hogy a napokban olvasta, hogy Jugoszláviában már a mozikban is megengedték a dohányzást. A kiállitást megnyitó Gömbös miniszterelnök, Fabinyi miniszter és kiséretük, huzamos időt töltöttek a Dohányjövedék valóban impozáns és tanulságos kiállitásánál, ahol dr. Fattinger Sándor min. tanácsos a Dohányjövedék igazgatója szolgált magyarázatokkal.

—

A sok látnivaló közül ki kell még emelni a következőket:

Az Első Magyar Gyapjumosó és Finomposztogyár kiállitása a magyar ipar fejlődésének hatalmas bizonyitéka. Kiállitott szövetei puhaság, finomság, rugalmasság és tartósság tekintetében felülmulnak minden eddigi belföldi gyártmányt és feledtetik velünk a hires angol készitményeket is, melyeknek teljesen egyenértékü vetélytársai.

A Péti só pavillon is a propaganda szolgálatába van állitva, mint eddigi sok sikeres más propaganda, melyet dr. Kálmán Dezső nagy hozzáértéssel lát el, amit igazol is a Péti só nagy népszerüsége. A pavillonnál Gömbös miniszterelnököt dr. Zsilinszky Gábor, a vállalat elnöke fogadta. A miniszterelnök sok időt szentelt a kiállitásnak, amelyről elragadtatással nyilatkozott.

Szekszárdi bortermelők pinceszövetkezetének termelő kimérése pharazsal (Budapest, József-utca 19.) a vásáron nagy szám ban képviselt borosok között is hatalmas méretü és izlésesen elrendezett kiállitásával tünt ki. Ki ne ismerné a kitünő szekszárdi borokat, jegyzi meg a jókedvü és nagyszámu közönség, mely távozik innen, miután végigkostolta a kitünőnél kitünőbb szekszárdi bikavért és egyébb borokat. A szekszárdi borkiállitásnak nagy sikere volt a megnyitón.

Közgazdasági krónika

— A magyar vaj szép karriert fut meg. Belgiumba 80, Angliába 150 vagonnal szállitunk.

— A Hazai Általános Biztositó tiszta nyeresége 11.628 pengő.

— Az Ofa közgyülését május második felében rendezi.

— Mérsékelt arányszámu valorizációval a hadikölcsön kérdésének rendezésére készül a Gömbös-kormány.

— A gödöllői világ-jamboree élelmezését 70.000 pengő költséghozzájárulással a Hazai Bank vállalta.

— A magyar sószükségletet Németország szállitja ez év végéig, pedig van elég magyar só.

— A bécsi nagybankok elhatározták, hogy 1932-re nem fizetnek osztalékot.

— A technokrácia uj szó, amit meg kell tanulnunk. Uj tudományt jelent amely a technika uralmát követeli az emberi élet minden megnyilatkozásában.

—

A PÉNZINTÉZETI KÖZPONT legutóbbi jelentése szerint tagjainak száma 474-ről 450-re apadt. A kivált 24 pénzintézet közül 6 fuzió, 1 fiókositás, 14 felszámolás folytán, 2 önként lépett ki és egyet kizártak. Az összesitett mérlegek szerint a dolgozó tőkék együtt 4020 millió pengőre emelkedtek. A tagintézetek saját tőkéi 614 millió pengőt tettek ki.

A BESZKÁRT ALVÁLLALATAI a Szentlőrinci Helyiérdekü Vasutak a Beszkárt által átengedett 10 százalékos részesedésből 555.468 pengő üzleti felesleget mutatnak ki, ebből a bevételek és kiadások egybevetése után 38 pengő felesleget vittek ák az 1933. esztendőre. A Földalatti Vasut saját bevételei 91.150 P-t tettek ki, az év végén fennmaradó felesleg 145 P volt. A Budapest—Ujpest—Rákospalotai vasut saját bevétele 276.893 P-t tett ki, az 1933. évre álvitt felesleg 60 pengő.

— A »HUNGÁRIA« MŰTRÁGYA, KÉNSAV és VEGYI IPAR május hó 18-án tartja rendes évi közgyülését. A mult évi mérleg, melyet az igazgatóság a közgyülés elé terjeszt, a kedvezótlen gazdadasági viszonyok folytán 66,733.85 P. veszteséggel zárul.

— A TÖRÖKÖK KIÜZESE UTÁN Óbuda ujjátelepitését megkezdték s akkor a városrésznek 58 utcája és hét tere volt, amelyek közül magyar névvel a következő érdekesebbeket soroljuk fel. A Bécs-postaut előbb Temető-ut volt, 1874 óta Bécsi-ut. Az Óbudai Rakpart 1875 volt. A Majláth-utcának előbb kereszt, óta viseli ezt a nevet, előbb Dunasor később Erzsébet-utca volt a neve, és 1879 óta viseli mai nevét. A Vöröskereszt-utcát 1875 óta hivják igy, azelőtt Fecske-utca volt. A Lajos-utcát a 18. században Zsidó-utcának, azután Fő-utcának, és Malom-utcának, 1879 óta nevezik Lajos-utcnak. A Hajó-utcát 1875-ben keresztelték Zichy-utcára. A Laktanya-utca előbb Temlitz-Tömlő-utca, majd Kaszárnya-utca és 1875-óta Laktanya-utca. A tanuló-utca Iskola-utca volt, mig a Viador- és Határ-utca Királyhegy-utca volt. A Kiscelli-utca előbb két szakasz ból állott. Az egyik rész volt a Máriacell-utca, a másik a Köteles, vgy Kötélgyártó-utca. 1875-óta mindkét rész Kiscelli-utca. A Kiskorona-utca előbb Kissor-utca volt, mig a Kórház-utca szintén két szakaszból állott, az egyik volt a Kórház-utca, a másik a Nyár-utca, mig 1879-ben a két szakasz együttes neve Kórház-utca lett. A Körte-utca 1879-ben kapta csak ezt a nevet, azelőtt Am Anger, majd Kő-utca volt. A Miklós-tér Magazin-tér volt, mig a Magazin-utca volt a Raktár-utca. A Földiutca 1879-óta viseli ezt a nevét, előbb Sánc-, Nagy-Kismező-utcának, majd csak Mező-utca volt. A Miklós-utca 1828-ban Magyar-utca volt, mig a Serfőző-utcát csak 1875-óta nevezzik igy.

— TÖRTÉNELMI NEVEK a háztartási alkalmazottaknál gyakoriak — jelenti a kenyérkereső nők orsz. szövetsége és mint érdekes esetet felemliti, hogy előfordult, pl. Zrinyi Ilona, Hunyadi Lászlóné, Szilágyi Erzsébet, Rákóczi Ferencné, Frangeppán Katalin nevü szákácsnő és Dobó Katicza, Bátori Zsófia, Széchy Mária, Széchenyi Margit, Wesselényi Mária, Czobor Erzsébet, stb. nevü szobaleány tagunk.

— GYEPEZNI kell a Németvölgyiret, de a rózsadombi szép Vérhalom-teret is rendezni kellene. Az óbudai Kórház-utcai felhagyott temető nagy területének fümaggal való bevetésére is gondot fordithatna a főváros.

A romantikus Tabán nem tünik el nyomtalanul, mert a főváros elhatározta, hogy a lebontott házak értékes maradványait a fővárosi múzeumban helyezi el s az érdekesebb házakról fényképfelvételeket készittet. A Tabán ujjáépitése negyvenmillió pengőbe kerül a fővárosnak, amiből azonban huszonkét milliót már kifizetettek a telkekért. Az itteni közmüvek megépitésére pedig az uj Munkaszervező Intézet hatmillió pengős keretet biztosit a fővárosnak.

Kastély-vendéglő
A Budai Lövölde
pompás parkjában
teljesen átalakitva megnyilt
II., Marcibányi-tér 6. sz.
MENÜ: Leves, sült, köret, tészta 1·40 P
Csak házhoz szállitva. — Penziorendszer.
Délután és este Cutor jazz
Tulajdonos: Figyelmessy József

Budapesti Nemzetközi Vásár
Május 6—15.
Több mint ezergyáros ésiparos kiállitó ⁘ Tömegáruk ⁘ Minőségi cikkek ⁘ Magyar mezőgazdasági exportáruk bemutatója
Exportüzlet pengö ellenében.
Nagyszabásu divatfelvonulások ⁘ Kozmetikai kiállitás ⁘ Repülőgép kiállitás ⁘ Bélyegkiállitás és bélyegtőzsde ⁘ Telepitési és épitkezési kiállitás ⁘ Mintatanya ⁘ Öntözés, fásitás Baromfi és apróállat kiállitás ⁘ Borcsoport ⁘ Kisiparl galéria ⁘ Háziipari csoport
Nagyszabásu utazási-, vizum-, szórakozási- és gyógyászati kedvezmények a vásárigazolványok alapján május 1-től 20-ig
Vásárigazolvány és felvilágositás kapható: Budapesten a vásárirodánál, Alkotmány. u. 8, vidéken és külföldön a vásár tb képviseleteinél és a menetjegyirodákban

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Bizalmas
Táncesték
számára egészen
külön terem
ruhatárral
kiváló polgári konyha
fajborok friss sör
Császárfürdő
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

Élvezetes
RUZICSKA PÁL
kenyér és péksüteménye
Gyár: **I., Horvát-utca 29.**
Uj fiók: **II., Margit körút 103.**

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron **HUBERT** Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

EUGEN STEPAT zeneszerző
a rádióból közismert
OROSZ SZALONJAZZ
zenekara
hangversenyez minden este
a
SZEIFFERT KAVÉHÁZBAN

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda—Akvinkum
Késő őszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Telek
Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

59-es VILLAMOS Süveg-utcai megállónál levő Sasadi uj iskolatól kinduló 25 méter széles Brassó-uton, gyönyörü kilátásu, subalpin levegőjü kis és nagyobb parcellák igen olcsón eladók. Tulajdonos Sey, V., Akadémia-utca 13. II. 24.

Lakás
SZÉNATÉRNÉL
Ujonnan épülő házban modern 2 és 3 szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban
1933. május 1-re
KIADÓK.
Felvilágositás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) 38/a vagy a tervező épitésznél Méhn Antal épitőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon; 506-24.

GYÖNYÖRŰ 4 SZOBÁS VILLALAKÁS loggiával, erkéllyel, etage-fütéssel, villamos és autóbusz-megállónál november elsejére, garage azonnalra kiadó. Erdeklődés a házmesternél. II., Budakeszi-ut 1-d, vagy telefonon: 298—92.

EGYSZOBÁS hálófülkés erkélyes luxuslakás, központi melegvizfütéssel, konyhával, fürdőszobával. Erdeklődés a házmesternél. I., Logodi-utca 60, vagy telefonon: 298—92.

3 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre nézó modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garcon lakás. Erdeklődés a házfelügyelőnél. I., Logodi-utca 63, vagy telefonon: 298—92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győrüt 24. Telefon: 534—20.

VÁROSMAJOR-PARK társasvilla Marosutca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P, semmi mellékköltség. Leköthető vitéz Darvas Lajos mérnöknél, Királyi Pál-u. 20., telefon: 86—2—96.

ÖRÖKLAKÁSOK Káplár utcában, 2 szoba hallosak és egyszobásak, modern épülő házban, elsőrangú kivitelben eladók. Érdeklődés délutánonkint, Preisich Gábor tervező épitésznél, József körút 30. Telefon: 32—0—54.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-ucca 7, Vak Bottyán ucca 4., Fadrusz ucca 6., háromeves házakban *kilátásos*, erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal*, központi fütéssel, melegvizzel, vagy anékül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FŐLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Ház
IKERVILLA
felerésze 240 negyszögöles telekkel Pasaréti-uton méltányos áron eladó. Felvilágositás: Kerekes Barnabás, épitészmérnöknél, IX., Ráday-utca. 22. telefon: 85—3—54

PASARETEN por, ködmentes helyen 220 negyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágositás: Adamitz és Nagy, bádogosok, II., Halász utca 2.

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

A kigunyolt magyarok

Az őskultura bizonyitékai

Gálocsy Árpád tanulmánya

II.

Én még olyan könyvből tanultam a magyarok történetet, amelyben a világ legnagyobb ostobaságát, a nyereg alatt puhitott lóhust etették őseinkkel. Nem akadt az akkori tudós tanárok közt egy is, aki kimutatta volna, hogy nyereg alatt lóhust nem lehet puhitani. Először azért, mert a lóhust nem lehet olyan csontnélküli darabokra felszabdalni, amit a nyereg alá lehetne tenni. Ha pedig csont marad benne, annak a nyomását semmiféle ló ki nem állja. Ha még oda is lehetne rakni a lóhust a nyereg alá, nem lehetne a hevedert oly erősen megszoritani, hogy a sikos nyers huson a nyereg le ne forduljon. Továbbá elég lenne egy óra ahhoz, hogy a nyeregel a ló hátához szoritott nyers hus alatt a ló bőre teljesen kipálljon, végra a nyereggel a ló testéhez szoritott nyers hus oly átható ló izzadság-szagot vett volna fel, hogy már ez maga undoritóan ehetetlenné tette volna azt

Ezzel az ostobasággal szemben megirta biborban született Konstantin, hogy a magyarok bámulatos harci eredményeiket, fegyelmezett és gyakorlott hadseregükön kivül annak köszönhették, hogy már ezer évvel ezelőtt konzervet használtak. Minden harcos nyeregkápáján ott függött a zacskóban két heti száritott husliszt-készlet. Nem kellett őseinknek más, mint patakviz, hogy a szintén magukkal hordott bográcsban a táborbaszállás után egy órával készen legyen a kitünő, tápláló főtt étel.

Az ezer évvel ezelőtt élt őseink barbárságát kivánta a müvelt nyugat a nyereg alatt puhitott hussal bizonyitani. Hol maradtak azok a XIX. századbeli franciák barbárság és tudatlanság tekintetében a IX. századbeli magyarok mögött azzal a tényükkel, hogy a mult század végén a párisi orvosok az előkelő vérszegény nőkkel a vágóhidon friss, melegségében még párolgó nyers marhavért itattak. Hasonló tudományos alapon a kopasz emberekkel kefét etethették volna!

A nyereg alatt puhitott lóhustól iskolakönyveink megszabadultak, de még ma is nomád pásztornépnek rajzolják honfoglaló őseinket, akik ha egy vidéken a jó füvet barmaikkal lelegeltették, másik esztendőben tovább mentek és uj hazát foglaltak. Ez a megállapitás mutatja, hogy a történetirónak a mezőgazdasági tudományokhoz is kellene valamit érteni. Legalább is annyit, hogy ha a jószág az idén lelegeli a mezőt, jövő évre ugyanott ismét dus legelőt talál. Ezért tehát egyetlen nép sem fog tovább vándorolni!

És most hagyjuk a történetirókat és csak a józan észt vegyük elő. A pásztornép feladata a jószágnak a legeltetése, az állatok állandó őrzése. A pásztor nem hagyhatja ott a ménesét, gulyáját, vagy nyáját, az ő harca sohasem lehet támadó, csak védekező. Pásztor és kalandozó — két ellentétes fogalom. Ha tehát Árpád és népe hadakozott éspedig a kutfők szerint nemcsak a honfoglaláskor, de azelőtt és azután is és pedig jóformán állandóan, ugy honfoglaló őseink már csak azért sem lehettek pásztornép. Ami azért nem zárja azt ki, hogy állattenyésztésük ne lett volna. Nemcsak ezer évvel ezelőtt, de sok ezer évvel régebben is meg volt minden népnél az erős társadalmi tagzódás. Semmiféle társadalom, még az állati sem lehet el anélkül. Minden idők minden népénél meg volt az előkelők és a közönép osztálya, mint ez az ugynevezett szabadnépeknél még a mai korban is tapasztalhatjuk. Gyér népességü országban, aszerint, amint az tengerpart, erdős, vagy sikföld, a lakósság foglalkozása a halászat, vadászat vagy állattenyésztés. Mindezek mellett azonban már mindig ott van a földmivelés és ipar a szükséghez képesti mértékben. Helyhez le nem kötött nép nemzeti életet nem élhet. Példa erre a napjainkban ismert két nomád nép, a zsidó és cigány. Őseink szervezett nemzeti életet éltek azt kétségbe nem vonja senki sem,, tehát országunk határán belül állandó helyhez kötött életet éltek. Ezt bizonyitja az ázsiai ugynevezett nomád nemzetek élete is, ezt mutatja a magyarság mai napig is megmaradt kétlaki élete. Az alföldi magyar ember falvakban lakik — télen, mig a nagyhatáru községeknek, az alföldi naggy földmivelő városoknak gazdái tavasszal kiköltöznek a tanyára, és ott maradnak, mig mindent be nem takaritottak. Ugyanezt a kettős lakást látjuk az ugynevezett nomád népeknél

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96.
Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

Biztositsa már most zavartalan nyaralását a Svábhegyi Szanatóriumban
Szobafoglalás telefonon is: 654-47

XXX. évf. 1124 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 május 22

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

Az örökös megalkuvás

politikája megszünt a Városházán és ezzel véget ért olyan korszak, amely már kivülről is magán viselte azt a bélyeget, elárulta azt a kényszerhelyzetet, hogy a Városházán nem a dolgok érdeme, hanem a pártok érdeke dönt. El sem képzelhető valami egészséges helyzet és viszony ott, ahol két érdek összeütközésén fordul a kérdések megoldása, ami csak az igazság és a közérdek rovására történhet.

Tizenhárom év előtt, mint mentőövet dobták a keresztény gondolatot a Városháza zürzavarába és ennek révén sikerült ott az első rendet megteremteni, azonban vallási tételek nem alkalmasak a mindennapi élet intézésére, amit a vallás szabad gyakorlatával élő különböző felekezetek érzékenysége nem bir el sokáig. A kommunizmust követő kétségbeesésben a kereszt megtette a köteleségét, az emberekben helyreállt az önbizalom, jövőbe vetett hit és fölébredt a munkakedv, de a mindennapi élet lehetetlenné tette a templomi hangulatot, melyet nagyrészt a jó Istentől várt, holott a közmondás is azt mondja, hogy segits magadon és megsegit az Isten.

A városházán becsületes, de avatatlan kezek fogták a gyeplőt és a jóhiszemü naivitás jelentkezett már a város terheinek rendezésekor. A nem gyakorlati politikusok tisztán a pártérdek és a vallási elfogultság által sugalt intézkedéseinek következményeit 9 évvel ezelőtt a miniszterelnök *Bethlen* István gróf maga sem látta összeegyeztethetőnek a gyakorlati élettel, amelynek fejlődnie kellett az akkor kibontakozó állami és városi élettel párhuzamosan. Szakitani akart azzal a rendszerrel, amely nem ismert mást, mint egyetlen párt jogosultságát az élet irányitásában és szakitani kellett azzal a felfogással, hogy az, akinek az irányitás a kezében van — tévedésmentes. Mert éppen a tévedések sorozatának kényszeritő hatása alatt bontotta ki az uj zászlót Bethlen István gróf kivánságára *Ripka* Ferenc dr. udv. tanácsos a székesfővárosi gázmüvek akkori vezérigazgatójas átvette mint kormánybiztos a főváros vezetését. A városi politikát pedig átvette *Kozma Jenő* dr., aki a leggyakorlottabb községi politikusok egyike legapróbb részletekig ismerve a városi és városházi életet a szükségleteket, amelyek meglátása nélkül feltétlenül megállt volna ennek a világvárosnak az élete.

A Keresztény Községi Párt, amely a saját hiveivel kormányoztatta a várost nem szivesen engedett a kormány intencióinak és Kozma Jenőnek lépésről-lépésre kellett tért foglalnia, hogy felmentse a várost az egyoldalu kormányzás alól. Uj eszmék, uj tervek, egészséges uj áramlások számára nyitogatta az ajtókat, amelyek lassan összetörték az előbbi kereteket és lehetővé tették a Városházán a kor igényeinek megfelelő gazdálkodást. Szigoru ellenörzés alá került a város költségvetése, ahol a folyton növekvő kiadások már messze meghaladták a bevételeket. A Községi Polgári Párt a lereálisabb gazdaságpolitikát vitte bele a város gazdálkodásába és sikerült is megóvni az egyensulyt, ami megerősitette a külföldi hitelezők bizalmát a magyar székesfőváros iránt.

A Községi Polgári Pártnak ez a térhóditása azonban állandó megalkuvással járt és az előbbi kormányok hiába keresték itt a megoldást. Jönnie kellett olyan kormányelnöknek, akiről mindenki tudta, hogy a magyarság a magyar faj érdekében kész volt a legelszántabb harcokra — akiről köztudomásu volt, hogy keresztes vitéze a kereszténységnek, mint aminőnek Gömbös Gyula miniszterelnököt ismerték, akiben párosult a két tulajdonságon kivül az államférfiui bölcsesség és biztos itélő képesség, a helyzet tiszta meglátása és munkatársainak gondos megválasztása, ami nélkül eredményes kormányzás el sem képzelhető — s igy bátran merhetett hozzányulni azokhoz a kényes körülményekhez, amelyek nemcsak az országban, de főleg Budapesten gátolták az észszerü közéletet.

Nem lehetett kétséges, hogy a miniszterelnök gondos információk beszerzése után, mindennap érintkezve a főváros polgárságának valamely osztályával, vagy rétegével másirányban dönthetett volna, mint ahogy most döntött, amikor a Városházán egy párt kezébe tette le a kormányzást, még pedig olyan párt kezébe, amely kimondottan polgári s amely párt egy évtized óta küzd becsületes és a főváros érdekeit szolgáló programmjáért, amely előfutára volt a kormányelnök országos programmjának. A könyörtelen élet ennek a pártnak adott igazat, mely a nehéz gazdasági viszonyok között kereste azokat a lehetőségeket, amelyek szolgálják a hétköznapi életet, valamiképpen elviselhetővé teszik az általános leromlást és nem kergetik a szélsőségek karjaiba az élettel megküzdeni is alig tudó alsóbb rétegeket. Talán elenyészően csekély pont, de feltétlenül jellemző az a jelentés, amit a kelenföldi munkáscsoport elnöke tett e napokban a munkásgyülésen, amikor kijelentette, hogy Kozma Jenő és pártja három héten belül tizenhat munkanélküli családapának szerzett biztos kenyeret. Minden frázis sablonnál többet ér ez a földszinten járó, hétköznapi, de kenyeretadó eredmény, amilyennek egész sorára tud rámutatni az a városi vezérpolitikus és pártja.

A miniszterelnök megfontolt elhatározása lehetővé teszi a különféle polgári pártok barátságos együttmüködését a Városházán és betöltheti igy ez a guvernamentális párt a hivatását, ami nyugvópontot jelent a jobb és baloldali szélsőség között. De igazság is egyuttal! Igazolja azt, hogy Budapest lakóssága harcrakészen ragaszkodik a polgári gondolathoz, ma is szentnek tartja a magánvagyont, de teret enged a ma még tagolt fővárosi társadalom minden rétegének a város kormányzásában.

A magyarság erőpróbája Budapesten dől el, ahol csaknem kétmillió ember él egymásra utalva a Budapestel érintkező községekben és magában a városban, akinek itt van a kenyérkereső helye, ha meg tudjuk teremteni számára a kereseti lehetőségeket, amelyek azonban csak egységes alapon, összhangban álló müködéssel teremthetők meg. Ha az ország azt látja, hogy a kormányelnök Budapesten meg tudja teremteni a Nemzeti Egység Pártját, tehát a *nemzeti egységet*, akkor föltétlenül behódol a vidék is ennek az országmentő, nemzetfenntartó eszmének és példát szolgáltat Európának arról, miképpen lehet a nemzeti nagy gondolat mellett meghódolni a nyugati civilizációt jelentő kereszt előtt anélkül, hogy a nyugati civilizációból kisarjadt brutalitással gázoljon végig az uralkodó faj a polgárok egész során.

Itt Európában mi turáni magyarok oly kevesen vagyunk, hogy még az apagyilkosoknak is meg kell kegyelmezni.

Dubonai Pál

Uj utakon...

Fabinyi Tihamér dr. kereskedelemügyi miniszter nyilatkozik a „Budai Napló" olvasóinak

A nemzetek kormányzatában a legfontosabb gazdasági szerv, mindenkor a kereskedelemügyi tárca volt, amelynek tevékenysége megtermékenyiti a talajt az állam polgárainak, s azok megélhetésének érdekében s a termelés fontosságát biztositva, szolgálja azok jólétét is. Ez érdekli elsősorban a polgárságot.

A mult tapasztalatai ugyan igazolják, hogy a gazdasági életben a válságokat szabályszerüen váltja fel a megujhodás, azonban a közgazdasági elméletek egymásután megbuknak, uj világnézetek alakulnak ki s igy revizió alá kell venni a régi gazdasági törvényeket.

A belső gazdasági elszigeteltség elsorvadást jelent a csak kölcsönös együttmüködés képes a gazdasági életet feltámasztani.

Áruforgalom nélkül nincs személyforgalom és nincs idegenforgalom.

A gazdasági világválság idején még sohasem járt oly sulyos felelősséggel az egyetemes termelést átfogó **kereskedelemügyi tárca** irányitása, mint napjainkban. Általános megnyugvást kelt azonban, hogy a tárca jelenlegi irányitója, reálpolitikus, a gyakorlati élet alapos ismerője, akinek előbbi tevékenysége révén alkalma volt felismerni mindazon gátló bürokratikus intézkedéseket, amelyek hátráltatták a gazdasági élet fejlődését. A jelenlegi miniszter tárcáját ugy tekinti, mint egy nagy kereskedelmi üzemet, mely napról-napra, óráról-órára, az adott helyzetnek megfelelő azonnali intézkedést igényel.

FABINYI TIHAMÉR DR.
kereskedelemügyi miniszter

aki miniszterségének rövid pár honapos tevékenysége alatt tanujelét adta, hogy kizárólag egyetemes nemzeti szempontok irányitják cselekedeteit — célkitüzéseiről a következőkben tájékoztatta a Budai Naplót összefoglalva, roviden eddig több helyen, több alkalommal részletekben elmondott programmját:

A KÜLKERESKEDELEMRE

helyezi gazdasági politikájának sulypontját. Eddig sikerült már az olasz, osztrák, román szerződéseket perfektuálnia és néhány technikai rendelkezés elintézése után a cseh megállapodás is elkészül. A jugoszláv szerződés most van tárgyalás alatt.

AZ EGYETEMES TERMELÉS

értékesitése szempontjából fejleszti az utépités programmját és ennek biztositására uj törvény készül.

A VASUTI TARIFÁKAT

az adott gazdasági helyzetnek megfelelően óhajtja arányositani. Nagy sulyt helyez a vasut motorizálására. A vasut és a gépjármü versenyét megfelelő együttmüködés utján szabályozza, szem előtt tartva, hogy a vasutakba nagy nemzeti vagyont fektetünk.

IDEGENFORGALMI,

de valutáris szempontból is programmjába vette a Balaton fejlesztését. Az idegenforgalom fejlesztése érdekében uj törvény készül, amely szerint egy központból irányitanák az eddigi szervezetek müködését és növelnék igy a láthatatlan exportot.

A KISIPAR FELSEGITÉSÉRE

nagy sulyt helyez és négy albizottságot szervezett, amelynek feladata, hogy a kisipar, a közmunkák és közszállitásokból fokozottan részesitse. Sajnálja, hogy egyelőre csak egymillió pengőt nyujthat a kisiparnak, amely segély egyenlő részben oszlik meg a főváros és a vidék között. Elsősorban oly közmunkákat tervez, amelyeknek zömét a munkabérek teszik ki éppen ezért a Boráros téri híd földmunkálatait inditotta meg.

AZ IPARFEJLESZTÉS

törvényének végrehajtására vonatkozó utasitást adta ki, de munkában van már.

AZ ENERGIATÖRVÉNY,

mely elősegiti a mélyfurásokat és a gázkutatást. A közüzemek ügyeit a belügyminiszterrel együtt igyekszik junius 30-ig elintézni.

A KORMÁNYELNÖK NYILATKOZATÁRA

utalt, amelyet az OMKE gyülésén mondott, feltárva a gazdasági helyzetet és rámutatva a fejlődést gátló körülményekre, kijelentette: ha valahol káros a bürokratikus rendszer, akkor a gazdasági életben az . . . " és egyben részletes programmot is adott, mellyel teljesen azonositja magát a kereskedelmi miniszter és ezt a programmot szigoruan végrehajtja. A közölt programm az uj magyar életnek szól egy egész életre.

Kijelentette **Fabinyi Tihamér** miniszter, hogy a közeljövőben lesz még sok mondanivalója és külön Buda számára is.

Steinberg Albert

A hámba fogott Ichtiosaurus

Érdekes tervek

Érdekes tervek kerültek szőnyegre legutóbb a Zugligetben, ahol a városnak társadalmi vezetői városi tisztséget viselő illusztris vendégek bevonásával afelett tanácskoztak, hogy a szép Zugliget vonzó erejét mivel lehetne fokozni, mi keltené fel fokozottabb mértékben a főváros lakóinak érdeklődését a csodásan szép vidék iránt.

Az itt fölvetet kérdés viszhangra számithat egész Budán, mert kétségtelenül fontos, hogy Budának minden része megtalálja a maga karakterének megfelelő belső berendezkedés módját, megalkossa jellegzetes külső képét. Bizalmasabb, maradandóbb emlékeket hagy ez az idegen lelkében is, de arra készti a főváros lakóságát is, hogy a maga lelkületének megfelelő környezetben rendezze be lakását és magánéletét.

A Zugliget egyelőre üdülőhely, nyaralótelep, de földje elárulja, hogy nem is tulmélyen gyógyerejü források várják a feltárást, amelyek fölfakadnak az utépitések, csatornázások alkalmával. Csak valamelyes külső hatást keltő, dekorativ, de értékes alkotás kell ide, hogy határozottabb, mélyebb hatásokat váltson

Lendl Adolf, a Budáról Keszthelyre költözött természettudós a „Hollós Mátyás Társaságban", baráti körben sokszor kifejtette, hogy a Zugligetet vélné a legalkalmasabbnak az **„ősállatok kertje"** számára, mert itt még vannak nagyobb területek, ahol ezt a nagyvilág és az ország okulására a legpompásabb keretben meg lehetne alkotni.

A fővárosnak is vannak itt nagy telkei. Maga az elgondolás nagy hatásokat igér és nem kiván tulnagy befektetést. A tudomány már rekonstruálta az eddig fölfedezett maradványok és lenyomatok alapján ezeket az óriási ősállatokat, ismeri életmódjukat, harcaikat és természetes nagyságban, harcközben, vagy életük más megnyilatkozásában, vasbetonból megalkotva, szinezve kellően elkészitett tájrészletbe állitva, csodás hatással volnának a Zugliget látogató közönségére. Kenyeret adna ez a tervezőknek, épitőknek, sok munkásnak, de azontul fokozná e tájék vonzóerejét. Az előzetes tervek alapján évtizedekre osztható fel a megvalósitás munkája és költsége, ami nem okoz zavart a város költségvetésében.

Igy foghatnánk hámba az Ichtiosaurust és társait, Buda érdekében.

Ha valamikor feltárják majd a Zugliget gyógyforásait, akkor ez a védett, zárt völgy — ilyen érdekes külsőségek mellett, feltétlenül és hamarosan világhirre tenne szert.

A szomszédos Hüvösvölgyben csak fel kellene éleszteni az ottan volt **„Vadaskertet"**, ahol szelid őzikék és világszerte ismert testvérei, azok különféle növényevő társaiban fácánok, tuzokok, pávák és más ismert, aklimatizálható társaikban gyönyörködne a gyermeksereg. A Hüvösvölgy a nagy hidig kertváros jellegü része lesz Budának s ahogy a Pasaréten már megindult a több emeletes bérvillák épitése, feltartóztathatlanul tódul ki ide a város, mert a talaj emelkedés alig észlelhető, de alpesi levegője vonzani fogja mindjobban a levegőre vágyó közönséget.

A **Svábhegy**, mint magaslati hely a maga pompás kilátásával, föl a Jánoshegy kilátójáig a nagy nyaraló és sportoló hotelek helye. Ezt a jövő spekulációja teremti és alakitja át azzá, aminek lennie kell.

A **Svábhegyalja** — kis svábhegytől, a Martin hegy alatt, a Farkas rétig és Sashegyig — a déli vasut állomásának a Gellérthegyig való hátratolásával kielégitő területe a „Buda világfürdő"-nek, a Gellérthegy, a Tabán, Vérmező, Horváth kert bevonásával a Dunáig. Lent központja a **Karácsonyi palota, amelynek két** szárnya kiépülne a Krisztina körutig. Ezt a kérdést világpályázatok utján — amelyek egyuttal **világreklámok —** kell megtervezni és felépiteni.

A Sashegyen tul, az **örmező, az Örsödi völgy** már világhirü a keserüviz forrása révén. Teremtett ivókura terület. Csak sürgösen ki kell jelölni e források **védő területét** és azt grandiózusan kell parkirozni. Minden kutvállalat megalkotja ott a maga [illegible] szállodáit is.

A [illegible]földi medencét két részre osztja a [illegible]rvári sugárut. A Dunáig terjedő rész, a csepeli kikötővel szemben gyári város és melegvizü télikikötő — a [illegible] egyig terjedő rész egyelőre kertes.

A Viziváros [illegible] nyugdijasoké, a Krisztina az ipar és kereskedeleme. A vár az udvaré, a főuraké és a miniszterek. A Rózsadombnak jelleget ad majd a mecset és a mohamedán kollégium a Wagner villában. De ez képezi a felsőhévizi fürdők hinterlandját, ahová hatalmas 2-3 emelet magas, hidak vezetnek át a Lukács- és a Császárfürdőkből. Ezek közönsége lent a völgyben gyógyul, fent a hegyen üdül és lakik. Óbuda marad a felső medence kereskedelmi gócpontja, mely magához kapcsolja az északra és nyugatra fekvő falvakat.

Akvinkumnak meg van a történelmi karaktere, mely 2000 évnél meszszebb nyul vissza a multba, és csak fejleszteni kell ezt. A felső medence a **Római fürdővel** és a mögötte elterülő hegyvidékkel Budapest fürdő és nyaraló helye.

A városrendezés bölcsei talán másképen határoztak, más módokat találtak a budai rész jellegzetes fejlesztésére, de ezeknek a karaktereknek a kidomboritása épen olyan szükséges kelléke a városfejlesztésnek, mint a jó közlekedés, az utak, a tiszta levegő, a vizellátás és világitás.

Tegyük ezeket a kérdéseket vita tárgyává, használunk vele a város fejlesztésének, a fürdővárosnak és az idegenforgalomnak.

Budapest jelene—Buda!

Budapest a Közép-Duna idegenforgalmának központja

Ripka Ferenc dr. udvari tanácsos, nyug. főpolgármester tanulmánya

III.

Érdekesnek tartom megemliteni, hogy a mi jelentéktelen anyagi áldozatainkmellett mégis milyen jelentős eredményekre tudunk rámutatni. Amig az összidegenforgalom tekintetében 15-ik helyen állunk az európai nagyobb városok sorában, melyet Páris 2.5 millió idegennel nyit meg s utána Berlin 1.6 millióval, München 0.8 millióval, Praga 0.6 millióval, Bécs 0.5, Róma 0.4, Nápoly 0.3 millióval követ, — Budapesten kétszázhetvenezer idegen látogató fordult meg 1928-ban — a külföldiek forgalma tekintetében Budapest már a 6-ik helyen szerepelt 110.000 külföldivel.

Nagyon érdekes annak megállapitása is, hogy az utolsó két esztendőnek különféle utazási korlátozása által megbénitott idegenforgalmában milyen viszszaeséseket tapasztalhatunk.

Amig Berlin 1932-ben a külföldi vendégek számában 36 százalékos, Bécs közel 30 százalékos veszteséget szenvedett, Budapestnek ez a veszteséglistája 5 százalékot mutat, s csupán München tartotta meg az előző év idegenforgalmát. Ellenben Csehország 60 százalékos, Franciaország majdnem 80 százalék, Svájc pedig 50 százalékos csökkenést szenvedett. Ugyanakkor áruexportunk havi 75 millió pengőről 26.5 millióra, tehát 70 százalékkal csökkent.

Az idegenforgalom előbb jelzett örvendetes eredményének magyarázataként rá kell mutatnunk Budapestnek csodálatos vonzóerejére, melyet egy külföldi vendég tavaly nyáron olyképp jellemzett előttem, hogy a magyar fővárosnak az európai városok között ellenállhatatlan sex appeal-je van. De jelentős része van ebben az eredményben idegenforgalmi szervezeteinknek is, amelyek hivatásuk magasla-

tán állva, a legnagyobb találékonysággal és szakszerüséggel végzik föladataikat, noha állandóan

a legnagyobb nehézségekkel kell megküzdeniök az anyagi eszközök hiányában.

Az Idegenforgalmi Tanács, a Székesfővárosi Idenforgalmi Hivatal, az Ibusz, az Idegenforgalmi Szövetség s a Kereskedelmi Kamara idegenforgalmi osztálya nagy hozzáértéssel és lelkes agilitással teljesiti feladatkat, a magyarok világkongresszusi szervezete pedig a külföldi magyar egyesületekkel fenntartott összeköttetései révén szolgálja propagandánkat. Különös elismeréssel kell itt kiemelnem a M. kir. Államvasutak vezetőségének az idegenforgalom érdekében kifejtett müködését. A mi MÁV-unk bölcs előrelátással ismerte föl ennek a kérdésnek nagy közgazdasági jelentőségét, teljes mértékben tudott alkalmazkodni az idegenforgalmi tényezők célkitüzéseihez s ez a tevékenysége nagy eredménnyel szolgálja idegenforgalmunkat. Itt emlitem meg a filléres- és cserevonatok rendszerének bevezetését. A MÁV-nak ez a sok szemben merésznek látszó, de az eredmények által ma már teljesen igazolt kezdeményezése a mult évben 203 filléres gyorsvonatot inditott 221.773 utassal. Ebből Budapestnek 50 vonat jutott 55.000 utassal. Ugyancsak tavály december 18-ig 31 cserevonat érkezett Budapestre különféle országokból 17.332 utassal.

Meg kell emlitenem azt a nagyjelentőségü akciót, melyet a MÁV a IBUSz utján végez egyes napilapokkal egyetértőn, immár öt-hat országban a csere-, illetve különvonatok szervezésével. Olyan területeket hóditanak meg Budapest idegenforgalma szempontjából, amelyek eddig részben vagy egészben kiaknázatlanok voltak. Nagy elismerés illeti meg ezért Az Estlapok és a Pesti Hirlap szerkesztőségeit. Az előbbi kelet felől, az utóbbi pedig nyugat felől vágott uj csapásokat idegenforgalmunknak.

A cserevonatok gazdasági jelentősége szempontjából csak egy mozzanatot kivánok megemliteni: amikor az első román területre vitt cserevonat 960 utasa Erdélybe érkezett, közülök csak 16 utas kért szállodai lakást, a többi mind rokonoknál és ismerősöknél helyezkedett el. Ezzel szemben a Romániából (Regát-ból) érkezett kétszer annyi utas kivétel nélkül szállodában helyezkedett el Budapesten s összevásárolták egyes divatáruüzletek java készletét.

Világos, hogy az idegenforgalom érdekében a legnagyobb propaganda is kifizetődik, mert eltekintve ettől az anyagi eredménytől, amire az előbb rámutattam, megbecsülhetetlen az az érték, melyet hazánknak és fővárosunknak az idegenek által való megismerése jelent.

Gondoljuk el, milyen másként alakulhatott volna sorsunk, ha idegenforgalmunk rendszeres kiépitése már a háboru előtt megkezdődik és a Trianon szerzői ismerték volna a magyar viszonyokat, a magyar népet. Mert hiszen ennek a tragikus szerződésnek szerkesztői számtalanszor hangoztatták, hogy nem ismerték Magyarország kulturáját és helyrajzi viszonyait. És mégis elkedvetlenedéssel kell még ma is az idegenforgalom exponenseinek látni a megértésnek azt a hiányát, mely idegenforgalmunk fejlesztésének tempóját lefékezi.

Az imént jelzett anyagi nehézségeken kivül még mindig

küzdenünk kell a vizumdijak fenntartása ellen.

Valóban érthetetlen az a merev álláspont, mellyel e tekintetben a kormány részéről találkozunk, ámbár valamennyi érdekképviselet állandóan kérelmezi ennek a kinai falnak a lebontását. Semmiképen sem tudja a külföldi utas megérteni, hogy miért kell neki külön belépődijat fizetni, ha Magyarország határát át akarja lépni.

Az pedig komikumszámba megy, hogy minél hosszabb időt akar itt tölteni, annál többet kell fizetnie. Az amerikai utas pl. beutazási vizumért 12 pengőt, átutazás esetén 6 pengőt, tartós vizumért 60 pengőt köteles lefizetni. De nincs ez alól se a francia, se a lengyel, se az angol, se a román vagy jugoszláv stb. utas mentesitve. Ezek valamivel kevesebbet fizetnek ugyan, de mégis fizetniök kell.

Én magam tavaly nyáron láttam a főváros bécsi idegenforgalmi irodájában, amikor egy Budapest után érdeklődő amerikai a vizumdij hallattára kijelentette, hogy lemond budapesti utjáról, noha az őt tájékoztató tisztviselő és utbaigazitó minden tekintetben kezére akart járni és megkimélni őt attól, hogy a vizumkiállitásra 1 vagy 1 és fél óráig várakozzék a magyar követségen.

Amikor megkérdeztem a tisztviselőtől, hogy gyakori-e az ilyen eset, azt mondotta, hogy aznap már az ötödik érdeklődő mondott le emiatt Budapest megtekintéséről.

A Gömbös kormány, mely a Nemzeti Munkaterv 63-ik pontjában nagy sulyt helyez az idegenforgalom fejlesztésére is, föltétlenül leszedi majd róla ezeket a béklyókat.

60. M. kir. Államisorsjáték!

17.000 nyeremény
250.000 ar. P értékben

FŐNYEREMÉNY:
40·000 arany pengő

Nyeremények:

	20.000	ar. pengő
	10.000	„ „
2-szer	5.000	„ „
4-szer	2.500	„ „
6-szor	2.000	„ „
10-szer	1.000	„ „

és még több nyeremény, **melyek mind készpénzben fizettetnek ki.**

Húzás junius hó 8-án

Egész 3.- ar. P Fél 1.50 ar. P

Kapható minden főárusitónál, bankban, sorsjegyárusitónál és dohánytőzsdében. Postai rendelésnket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesiti a m. kir. Pénzügyigazgatóság Bpest V. Szalay-u. 10

Hanyatló telekárak

A Zugligeti Egyesület ülése.

A felületes ember az ő vasárnapi hangulataiban átrándul néha a budai hegyek közé, de ott is csak a megszokott utakon jár a közismert helyeket keresi és nem tud elmélyedni a Zugliget mélységes szépségeinek gyönyörködésébe, amelynél változatosabb szépségekkel rendelkező hegyvidéki részlete alig van Budának.

A kellő méltánylás hiányát érzik a Zugligetiek, akik már szerelmesei e tájnak és azt óhajtánák, hogy minden budapesti ember olyan szeretettel viseltessék a Zugliget iránt, mint ők. Ezt a kivánságot tükrözteti vissza minden alkalommal a Zugligeti Egyesület ülése, ahol a legaprólékosabb részletekig foglalkoznak e nagyrahivatott városrész jelenével és jövőjével.

Legutóbb e hó 13-án rendezte ilyen társas összejövetelét a Zugligeti Egyesület a Szarvas vendéglőben, amely történelmi emlékü fürdő helyén épült, ahol még a mult század elején kénes hőforrásból táplálkozó gyógyfürdő állott, állitólag 70 szobából álló szállodával. Nyomtalanul tünt el, mint ahogy elkódorgott a vize is, amelyre most néha rábukkannak házalapozó munkások,

Az ülést *Manninger* Vilmos dr. a nagynevü professzor nyitotta meg, mint az egyesület elnöke és melegen üdvözölte a körben megjelent tanácsnok-elöljárót Spannberger Alajost, mint aki a kerület minden mozzanata iránt őszinte szeretettel érdeklődik. Bejelentette egyuttal, hogy az egyesület junius hónapra tervezi ezévi közgyülését, Oszoly Kálmán ny. igazgató, városi biz. tag, az egyesületnek ügyvezető elnöke szólalt föl ezután és beszámolt az útépitési szabályrendelet módositásáról, — a Kútvölgyi-út középső részének már folyamatban lévő épitéséről és arról, hogy az út alsó részének épitésére már kiirták a versenytárgyalást. Bejelentette, hogy az Ányos-úti gyalogjárót már épitik, úgy szintén a Dániel-út lépcsős lejáratát. Természetes, hogy az ügybuzgó elnököt megéljenezték.

Általános figyelem között szólalt föl

SPANNBERGER ALAJOS dr.

akinek egyéni szeretetreméltósága is közkedveltté tenné a személyét, de az a meleg érdeklődés, amellyel a kerület minden ügye iránt viseltetik fokozza ezt a hatást. Ki is jelentette, hogy szivesen meghallgatja az óhajokat, örömmel segit, mert eleget akar tenni az előljáró tisztségéhez füződő kötelezettségnek. A mai nehéz életet türhetőbbé teszi a barátságos társasélet és megkönnyiti a kitüzött célok megközelitését. Lelkes óváció között jelentette ki, hogy mindig szivesen áll a polgárság rendelkezésére.

Wladarczyk József dr. az egyesület nagy agilitásu titkára a kisszakasz ügyéről és annak ügyéről és annak beosztásáról referált, melegen üdvözölve vitéz Kozma Jenőt, aki most töltötte be házasságának 15. évét. Radoss Gusztáv dr. müegyetemi tanár panaszolta el ezután a közlekedési kálviriáját a Zugligettől a Müegyetemig, amely utat azelőtt egy rövid félora alatt tett meg, most azonban egy óra is kevés, ami naponkint számitva a négyszeri utazást négy órát jelent naponkint.

Az ülés egyik legkomolyabb panaszát *Berkovics* Árpád tette szóvá a 22-es autóbusszal kapcsolatosan, mert ez dekralálta Zugligetet külső területté.

> Ez még a telkek árában is kifejezésre jutott, amelyek értéke azelőtt *egyenlő* volt a pasaréti tekekkel. A Pasarétnek azonban meg volt a pátrónusa Kozma Jenőben és ma az 5-ös autóbusz révén ott a telkek *mégegyszer* olyán értékesek.

(Megéljenezték Kozma Jenőt) És Oszoly sietve bejelentette, hogy a BART hátrányos szerződését föltétlenül revizió alá veszik. Dr. Entele Ferenc postatanácsos az egyesület pénztárosa és Radoss Gusztáv dr. felszólalása után Ambrus Manó szkli mérnök világitotta meg szakszerüen a zugligeti közlekedés kérdését és azt ajánlotta, hogy a székesfővároshoz készülő beadványát ez ügyben szakértők véleményével támassza alá az egyesület, Az ülés befejeztével a társaság még hosszabb ideig együtt maradt és megvitatta a módokat, hogy mi uton lehetne fokozni a Zugliget vonzóerejét a főváros közönségével szemben.

Egységre törekszik a Kelenföld is.

Vasutasok, munkások nagyülésén kimondották a csatlakozást.

Budának minden részén nehezen viselik a gazdasági élet leromlását, minden részen sinylik a város bevételeinek csökkenése révén a fejlődésben bekövetkezett lassu tempót és ugy az üzemeknél bekövetkezett fizetésredukciók és a megélhetést nehezitő többi körülmény hozta össze azt a nagygyülést, amely Horthy Miklós-út 152. sz. alatt lévő Járányi vendéglőben volt e hó 15.-én, ahol megjelentek a BESZKRT főmühelyének alkalmazottai és munkásai, de megjelentek a környék lakósai, a kelenföld-lágymányosi munkáscsoport és e vidék házfelügyelőinek szakcsoportja is, mint a Házfelügyelők Országos Szövetségének tagja, de részt vettek a gyülésen ugy a Buda Alsóvárosi Egyesület, mint a Kelenföldi Polgári Kör vezető tagjai s az érdeklődők sorában ott voltak egyes iskolák tanitói és a társadalom minden régtegének képviselői.

A gyülést

DEVECICS MIHÁLY
műszaki főtanácsos

nyitotta meg és megrajzolta a mai nyomoruságos korkép keretén belül a közuti vasut kedves multját, annak demokratikus berendezését és mai nehéz helyzetét, mely sok embert megfosztott kenyerétől, leszállitotta a fizetéseket és még uj adókat is róttak ki ezen felül, ahogy azt az állam mai sulyos helyzete megköveteli. Sok érdekes hasonlat, beállitás és megszivlelésre méltó tanács utbaigazitás után arra kérte a megjelenteket, hogy segitséget ne a szélsőségekhez való csatlakozásban keressenek, mert ez veszedelembe visz, forradalmakra vezet, hanem kövessék Kozma Jenő dr., Petracsek Lajos képviselőket, akik beigazolták azt, hogy mindig kész harcosai a szegény ember érdekeinek. A népszerű főtanácsost lelkesen megéljenezték.

Dorner Gyula min. tan. városi biz. tag szólalt fel ezután kijelentve, hogy ő nemcsak a választások előtt jön el a választók közzé, hanem rendszeresen keresi őket, hogy megismerje polgártársai óhajait. Meggyőződése, hogy a helyzet javulását csakis a polgári egység, az összefogás biztosithatja. Épen ezért álljunk tömegesen a vezérek mögé, mert az adja meg nekik a hatalmat. Devecics elnök megköszönte a lelkes beszédét és üdvözölte az akkor érkező *Szombathy* Kálmánt a Polgári Egység pártjának budai ügyvezető elnökét. Egyuttal felkérte *Virág* Bélát lapunk szerkesztőjét, hogy fejtse ki a maga nézeteit, aki az ősmagyar multat kapcsolta a jelenhez és abból merit hitet, bizalmat a nemzet jövője számára, amit sokan hálásan megköszöntek.

SZOMBATHY KÁLMÁN

szólalt fel ezután és tolmácsolta Kozma Jenő és Petracsek Lajos üdvözletét, kimentve elmaradásukat. Üdvözölte a lelkes polgárokat, akik, fáradtan munka után eljöttek, hogy előbbre vigyék a közügyet. Az összejövetel céljait ismertetve, rámutatot Kozma Jenő dr. érdemeire, aki Budáról sarjadt ki. Rámutatott arra, hogy ez a szó polgár osztálykülönbséget jelent, holott mindnyájan ennek a nemzetnek és ennek a hazának vagyunk egyforma munkásai. Egyformán szavazunk a választásnál és egyformán adózunk. A munkás és a polgár közötti különbséget kiélesitik a lázitók. (Taps.) Üdvözölte a megjelenteket és kérte, hogy a vezetők iránt bizalommal viseltessenek, mert csak igy szerezhetnek jobb jövőt utódaik számára. Szombathy Kálmán ügyvezető elnököt lelkes ünneplésben részesitették a jelenlévők. Felszólalt még *Halnek* Gyula munkavezető, aki azt hangoztatta, hogy a nagy nemzeti egység megteremtéséből ki kell vennie a részét a munkásságnak is. *Gömöri* Győző a Buda Alsóváros Egyesület elnöke nagy elismeréssel adózott Szombathy Kálmának, *Mikola* Géza felhozta, Trianont, amely ezt a gazdasági válságot hozta ránk s amelynek évfordulójától néhány hét választ el, azt kivánja, hogy ez legyen az utolsó évforduló. Utána *Florkievicz* József a Kelenföld-Lágymányosi munkáscsoport vezetője örömmel jelentette be, hogy a Kozmapárt *Fejér* János közbenjárására három hét alatt 16 ember számára szerzett munkát. *Ulmer* Ágoston a Kelenföldi Társaskör ügyvezető elnöke mutatott rá a különbségre, mely szerint a Polgári Egységes Párt emelni kivánja a munkást, nem ugy mint a kommunizmus, amely mindenkit lerántott a legalacsonyabb sorba. Befejezésül *Szigethy* Lajos hivta föl a megjelent magyar testvéreket, hogy a sötét magyar éjszakában fogjuk meg egymás kezét és kövessük *Gömbőst*, *Kozma* Jenőt és mint a budai pártszervezet vezetőjét *Szombathy* Kálmánt, hogy igy megérjük a magyar hajnalhasadást, az uj Nagymagyarországot!

Zajos taps és Devecics elnök záró szavai után a gyülés lelkes hangulatban ért véget.

KRUDY GYULA

»A Vörös Postakocsi« megállott a szürkülő budai hajnalban egy tabáni kiskocsma előtt. Bánatváriné (egykori ünnepelt szinmüvésznő) hirtelen felriadt álmiból. Kitekintett ablakán: ott lépdelt el a szük utcán a négy fekete ló s mögötte a Postakocsi. Kocsis nem ült a bakján s a ló körme nem csattogott a Holdvilág ucca macskafejes kövezetén és nyikorgott a kerék. »Jesszusom!« — mondá Bánatváriné — mert őt is, a tabáni kiskocsmát is, a »Vörös Postakocsit is Krudy Gyula irta. »Jesszusom!«— ugymond Bánatváriné (egykori szinmüvésznő) mert néma és halálos sejtelem fogta meg. »Valaki meghalt e percben!« mondá és vacogó foggal bujt vissza dunyhája alá e reggelen, melynek védőszentje Pongrácz, a Fagyos. Valóban egy csendes, vén óbudai házban utolsót lobbant egy hitelbe vett gyertya s Flórián a vén kandur settenkedve bujt el a pincegádorban, a vén kocsmalegégények ijedten remegtek meg. Valahol a Nyirségen elkésett vadludak hosszut, panaszosat rikoltottak, a podolini Városház tornyán egy idős varju rá szólt »Kár!« A késmárki posztós céh tornyáról egy másik varju visszafelelt: »Kár!« Kár!« A rég eltünt budai Szarvaskávéházban egy rég eltünt függöny szárnya meglendült. Szinbád az Álomhajós e percben beleült a Vörös Postakocsiba, mely elindult az égi tabán felé.

Krudy Gyula meghalt és minden a régi, uri, magyar, a félmult időkből való és álombeli, a romantika és a halálbá révülő életentuli, amit irt, e pillanatban valóban csodaálommá vált, irodalomtörténetivé vált. Életté vált. Mert Krudy Gyula, mig élt, nem élt, hiszen önönmagát is ő irta. Nem ő irta Szinbádot, az Álomhajó Tegnapi Kódlovagját, hanem Szinbád irta őt. Mig élt nem élt s most, hogy —mint mondják — meghalt, örökké fog élni.

Addig fog élni, mig élni fognak magyarok, akik azt fogják érezni, hogy ő volt a régi magyar élet legcsodálatosabb hangon énekelő Lantosa, akik érezni fogják, hogy számukra több, mint Turgenyeff az orosz számára. Akik érezni fogják, hogy a Nyirség csodálatosabb világ, mint a Gascogne és a Provence és hogy Krudy Gyulát csak önnönmagával lehet mérni, mert még Guy de Maupassantnal sem lehet összemérni.

Élni fog, amig lesznek magyarok, akik a jól könyöklő, csörtető tehetségtelen, nagy életben sikert aratóktól az ő határtalan magyar tehetségét nem fogják elválasztani, mint értő szemü szitás parasztot a silány pelyvát választja el az acélos buzától. Élni fog, amig örök müvészet marad a magyar toll nyomán kelő bárázdából nőtt betük kalásza.

Élni fog, amig Buda állni fog, amig lesznek budai alkonyatok,, ifju lányok, szerelmek, mig egy vén tégla megmarad a vén budai házakból, mig Budán nyilni fog a halványka és az oleander virágá. Mig budai harangok kongani fognak s mig Hold fog járni a budai mennyég sötétkék bakacsóku firmamentumán.

Nem álmok lovagja volt, hanem abszolut iró, aki élete irásában élte ki. Férfias volt, szép, gyönyörü szál magyar ur volt szegénységében, életében és halálában. Életét betüvé irta. A Nyirségből jött és a vén Budán találta meg a elmultakt a régi módit, az elmenőt.

Budai lelkü volt, Budáé volt és Budáé marad. Egy tabáni utcát róla kell elnevezni azoknak, akiknek számára e város költője volt. Nagyobb költő volt Buda számára, mint Villon és Gringoire vagy Anatole France Páris számára.

1897-ben a Fővárosi Lapokban-ban jelent meg legelső, fiatalkori regénye. Rossz kis regény volt még, de hallatlanul tehetséges irót mutatott.. Viraág Béla bátyánk, a Fővárosi Lapok akkori főszerkesztője felismerte az alig 19 éves ifju oroszlánkörmeit és leközölte a regényt. Ma — az egykori ifju Nekrologosza jelenik meg az ő szerkesztő mai lapjában a Budai Naplóban.

Drága Gyula bátyánk! Buda számára nem haltál meg. A tavaszba borulo Buda köszönt és feléd küldi majd oleandervirágai illatát. Minden budai pohár szellemedre köszönt toros poharat és nevedet emlegeti, mint ez az ázsiai mezőkön máig szokás a török-tatár atyafiságnál: Atyádfiainál.

Bevilaqua Borsody Béla

AUGUSZT-PAVILLON
CUKRASZDA ÉS ÉTTEREM
ujáalakitva és a legkényesebb igényeknek megfelelően berendezve megnyilt. Délben és este kitünő francia-magyar konyha. - Naponta délután és este jazz és cigány-zenekar. - Elismerten kifogástalan kiszolgálás, társas összejövetelekre, bankettekre, estélyekre, esküvőkre és iskolai évzáró ünnepélyekre külön termek, fedett terrasz - Bridge.

STAROK ZENEKARA A BELLEVUEBEN
MALCSINER
DARVAS ZSUZSA
JONNY FLEMMING
néger dobos
MEGYERY BUTTULA
CHONKA ULLMANN

— MÜKEDVELŐI SZINIELŐADÁST rendez május hó 27-én a II. ker. Ált. Közjótékonysági Egyesület javára a »Budai Katholikus Legényegyesület« II., Főutca 68. és szinre kerül »Erik a buzakalász« cimü énekes vigjáték, amelyet Garami István rendez és zenével kiséri Szörény Józsefné.

— SÖFFÖR TANFOLYAM nyilik meg leszállitott tandijakkal a Technológiai és Anyagvizsgáló Intézetben május hó 22-én este fél 7 órakor. VIII., Józsefkörut 6 szám. Beirás naponta d. e. 9—1 óra között.

Hol az igazi jó budai nyár?
a Hüvösvölgyi **VADASKERTBEN**
mindent megtalál!
Elsőrendü konyha - Kitünő borok
Naponta délután és este
JAZZ ÉS TÁNC
Minden időben friss halászlé!

NE SAJNÁLJA
A LÁBAIT!
PÁR PERCES SÉTA
A Margithidtól
A RÓZSADOMBI NARDAI
VENDÉGLŐ, II. ker. KÚT-UTCA 13. sz.
Halászléje
KÁRPÓTOLJA
A RÖVID GYALOGÚTÉRT.

ÉPITKEZÉSI és KERTÉPITÉSI ANYAGOKAT
OLCSÓN SZÁLLIT
OBERMEYER TAMÁS
FUVAROZÓ VÁLLALATA
II., FILLÉR-UTCA 4.
Saját kő-, söder- és homokbánya

BUDAPEST RIVIERÁJÁN,
a Gellértfürdőnél, a hatholdas ősparkkal szemben, a Mányoki-út 7. sz. alatt 3 darab 4—6 szobás
olcsó önálló villát
a Mészöly-u. 7. sz. remek, fásitott telken
ujabb társasvillát
épitünk 3—4 szobás, jutányos fixáru öröklakásokkal. Végül olcsó öröklakás-akciónk keretében a Lenke-út és Fadrusz-u. sarkán társasházat 1—4 szobás délifekvésü öröklakásokkal, 5000 P-ös jutalommal! Dijtalan prospektus!
„CENTRUM“ Házépitő Vállalat
Horthy Miklós-út 15. (Tel. 693-01)

BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli.
Nyitott és csukott teraszok. — Naponta cigényzene!

Budai Polgárok! Okvetlenül tekintsétek meg a SZEKSZÁRDI BORPINCE kiállitását a
TAVASZI VÁSÁR élelmiszer-pavillonjában!

Szekszárdi bikavér . .	literje	—.80
Sötét kadarka	„	—.60
Asztali fehér	„	—.60
Ürmös. magyar „Vermouth“	„	1.20

Budára ötliteres rendelést haza szállitunk!
Magyarüdvözlettel **Fekete Sándor** üzletvezető

Hagyományos pompájú magyar vincellérdiszitmények, Cimerek, magyar köszöntő-rigmusok, Tolnai menyecskék, nemes és olcsó szekszárdi borok!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!
BUDAPEST, VII., József-ucca 19. szám. ⁘ ⁘ ⁘ Telefon: 32—0—63

BRIDGE CLASS
I., Bösörményi-ut 28.
Telefon: 510-64. és 570-36.
Villamos és autóbuszmegállóhely
ZENE = hangulat
TÁNC = szórakozás
KONYHA = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Kánikulai csókos est

Megveszem a Körös partját
Végestelen végig,
Beültetem rózsafával
A Tiszamentéig.
Gyöngycsónakon megyek érted,
Csókos május éjen,
Gyöngycsónakon lesz a nászunk
Rózsák erdejében.
Derékaljunk szagos szirom,
Paplanunk, madárdal,
Vigan élünk, nem cserélünk
Senki ur-fiával.

Szamadó Ernő

Mutatvány a szerző most megjelent verseskötetéből.

Személyi hirek

RIPKA FERENC dr. udvari tanácsos, v. főpolgármester mult rosszullétről panaszkodott Petracsek borestjén és kénytelen volt korábban elhagyni a társaságot. Másnap láz is jelentkezett nála, mely azonban harmadnapra szerencsésen elmult.

BECSEY ANTAL névnapját a közgyülés keretén belül junius hó 12-én ünnepli a »Buda Alsóvárosi Egyesület«.

JOANOVICH PÁL v. b. t. t. ny. államtitkár, felsőházi tag, hosszu betegeskedésu tán felgyógyult, amely alkalomból számosan üdvözölték.

LAMPEL VILMOST jelölte a Ker. községe az örökös törvényhatósági tagságra.

SZUNYOGH SZABOLCS dr.-t, a Pénzintézeti Központ igazgatóját bizta meg a P. K. végrehajtó bizottsága Leszl Jakab elhalálozása miatt áz ügyvezető igazgatósági teendők ellátásával.

OSZOLY KÁLMÁN ny. igazgató, szkfőv. biz. tag egy hétre Kenesére utazott.

ILOSVAY LAJOS KÁROLY gazdasági tanácsosnak, a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete ügyvezető igazgatójának, a házi állattenyésztés fejleszlesztése körül szerzett érdemei elismeréséül a gazdasági főtanácsosi cimet adományozta a kormányzó.

KEMENY DEZSŐ dr. kamarai titkárt harminc év óta tartó szolgálatának külön elismeréséül ügyvezető titkári cimmel tüntette ki.

MUSZNIJ ZIA bey ismert török ujságiró, aki a legnagyobb törökországi lapok munkatársa szintén részt vesz a nemzetközi ujságirók budapesti összejövetelén s alaklma lesz tükörképet mutatni kelet felé Budáról, egyuttal a mohamedánvallásu magyar állampolgárok vallási és kulturális szervezkedéséről, amelynek — minden rosszakaratu beállitás dacára — politikai éle nincs, legkevésbé Törökország ellen.

— A MEGVALÓSULÁS FELÉ közeledik a budai hévvizek felhasználásával tervezett távfütés eszméje, amelyért a »Budai Napló« egy évtizednél régebben küzd. Pávay-Vajna Ferenc dr. főgeológus-főbányatanácsos amerikai stilusu, hatalmas terve uj, szinte beláthatlan gazdasági kilátások megvalósulását jelenti nemcsak Buda s igy főváros, hanem az egész ország számára, ahogy azt a miniszterelnök is programjába vette. Trianon után nem maradt egyebünk mint a kiapadhatlan meleg források végtelen sora, amelyekkel uj termelési ágakat teremthetünk, amelyek között első helyen állana a primőrtermelés. De fogytán lévő szénkészleteinket is tartalékolhatjuk, ha csak az ujitásoktól való félelem nem értékteleniti el a természet ingyen adta áldását.

— GÁRDONYI GÉZA szobrát leplezték le a Horthy Miklós-uton halálának tizedik évfordulóján. Simon Lajos, a Gárdonyi társaság elnöke mondotta az ünnepi beszédet, Kiss Menyhért ünnepi ódáját szavalta és a különböző hatóságok és testületek nevében bszedét mondottak: Márjay Ödön, Herczeg Ferenc, Pekár Gyula, Rákos István, Trank Géza, és Lieber Endre h. polgármester. A diszebédnél Mora Ferenc mondotta a Gárdonyi serleget felavató beszédet.

(NÁSZ.) VÖRÖSVÁRI MIKLÓS dr. ügyvéd, főv. biz. tag május 14-én lépett házasságra Fehér Erzsébettel az óbudai izr. templomban.

— JUBILÁL a »Békésmegyei Egyetemi Ifjak Köre« és a »Márta Mater Diákotthon« s együtt rendezik május 21-én vasárnap d. e. 11 órakor V., Falk Miksa-utca 1. 40 éves köri és 10 éves diákotthoni jubileumi ünnepséget.

A Rudasfürdőt

helyezi előtérbe a városfejlesztő bizottság, megállapitva, hogy a fürdő érdekében a Tabán közelfekvő területét fenn kell tartani. Már bontják a Rudasfürdő tűzfalas igazgatósági épületét a Hungária forrás mellett és felszabadul ott a kilátás.

De? — okvetlenül le kell bontani a Döbrentei-téren álló három nagy bérpalotát, amelyek a Tabánt a tértől elzárják. A Tabánt nem kell teljes egészében a fürdőváros céljaira igénybevenni és époly kevéssé kell fürdőparkot létesiteni, mert ezt az igényt a Gellérthegy teljesen kielégiti. A bizottság állást foglal az ellen is, hogy a Tabán területén olyan magánvillák és penziók létesüljenek, melyek a gyógyvizet igénybe vennék. A főváros szempontjából ez nem lenne előnyös, egyrészt, mert saját intézményeinek lesz szüksége a gyógyvizekre, másrészt, mert nem volna biztositható a gyógyvizeknek magánházakban orvosi ellenőrzés mellett való felhasználása.

Elhatározták, hogy a Tabánt villaváros módjára kell beépiteni és a fürdőváros céljaira csak a Rácz-fürdő közelében tartanak fenn egy kisebb telekrészt.

Megállapitják, hogy egész éven át tartó fürdőszezónt csak az a fürdőhely várhat, ahol komoly orvosi berendezés mellett a fürdővendég a szórakozási lehetőségeket is megtalálja. Ebből a szempontból Budapest igen előnyös helyzetben van. Fürdőink hivatása szempontjából az a felfogása, hogy a déli csoportot kell fürdőhellyé kiképezni. A Margithidtól északra eső fürdőcsoportot komoly kórházi jelleggel kellene kialakitani. Itt épitenék fel a fürdőkórházat, mely klinikai beteganyagával, a gyógyeredmények orvosi megfigyelésére nyújtana módot, lehetővé tenné a fürdőorvosi kvalifikáció megszerzését, laboratóriuma az ásványvizek állandó vizsgálatát látná el.

A nagy beszámoló

Petracsek Lajos dr. orszgy. képviselő borgazda estjén jelentette be

Kozma Jenő dr.

a pártvezér:

„... csak egy lista van a városházán és ez a — Gömbös lista!"

Ilyen közönséget talán csak Bethlen István gróf zászlóbontása estéjén 9 év előtt látott falai között a

BUDAI TÁRSASKÖR

mint e hét csütörtökén, ahová azzal az egyszerü meghivással invitálta tagjait és a választókat az elnökség, hogy Petracsek Lajos dr. országgyülési képviselő, mint borgazda beszámol az aktuális politikai kérdésekről.

Mindenki tudta, érezte, hogy e szerény lobogó alatt más is rejlik és a válság hirekkel fölviharzott napok után

döntő kijelentések várhatók a városháza körül lezajlott viharok után.

Sürü rajokban érkeztek a meghivottak és mindenki igyekezett magának jó helyet biztositani, hogy közvetlen részese legyen az eseményeknek. Amikor Ripka Ferenc dr. a terembe lépett már minden hely el volt foglalva és mindenki fölállott hogy a pártalapitó vezért lelkesen üdvözölje, aki rosszulléte dacára is eljött. Mellette az asztalfőn üresen maradt egy szék, amelyet a képviselőházban elfoglalt Kozma Jenő dr. számára ltartott fenn a rendezőség. Az asztalfőn és közvetlen közelében foglaltak helyet Ripka Ferenc dr., Hoor Tempis Móritz dr., Okolicsányi Kuthy László dr., Temple Rezső orszgy. képviselő, Fejér József, Orova Zsigmond dr., Kovács József tábornok, Wéber Sándor, Szibinkits György Krivoss Árpád dr., Kapcza Imre, Pénzes Mihály, Gömöri Győző, Pataky Ferenc, Ulmer Ágoston, Baránszky Gyula, Ronai Károly dr., Oszoly Kálmán, Havas István, Szánthó p. ü. tanácsos, Nagyőszi Ferenc, Aigner Ottó és ott voltak Buda más kerületeiből még: Szigethy Lajos, Mikola Géza, Fejér János dr., Harengáts Károly, Széchenyi Ferenc, Kiss Ferenc, Prodam Guidó, Kozma Gyula, Kiss Dezső, Korányi Márton, Kozma Toth Gábor, Zboray János, Steinberg Albert, Prinner Ede, Balázs Farkas, Grenyó Bertalan, Timár József dr., Háringáts Károly, Phillip Károly és sokan, mintegy kétszázan, képviselve a társaskörőket testületeket és köröket.

OSZOLY Kálmán háznagy üdvözölte az elnökség nevében a megjelenteket, utána pedig

RIPKA FERENC dr.

udv. tanácsos, v. főpolgármester

állott fel szólásra a rokonszenv lelkes megnyilatkozása közben és méltatta Petracsek Lajos dr. közszeretetben álló egyéniségét, bejelentve, Kozma Jenő későbbi megjelenését, akit távollétében is melegen üdvözölt.

PETRACSEK LAJOS dr.

országgyülési képviselő

vette át a szót, megköszönve azokat a kedves szavakat, amelyekkel őt Ripka Ferenc kitüntette, üdvözölte mindazokat, akik borgazdaestjét megtisztelték.

Az uj fővárosi törvény nem ad neki kellő módot, hogy mint városatya fejtsen ki hathatósabb müködést, aminőt tőle a polgárság megkövetel, — ellenben a képviselőházban, országos politikában tágabb tér jut neki. Ismertette ahelyzetet a bankzárlattól a Károlyi kormányig, amikor három társával mozgalmat inditott, hogy uj kormány jöjjön és egy lelkes magyar katona vetett fénycsóvákat a sötét magyar éjszakába. Azt hitték lejáratja önmagát, de hét hónapi uralma az ellenkezőjét bizonyitotta be. A magyarság ma nyugodt pont Európában, még pedig annak a programnak alapján, amit 9 év előtt Ripka Ferenc kezdeményezett. A történelem igazolta a vezéreket és minden válsághir dacára a párt él és programmját magáévá tette országos vonatkozásban a miniszterelnök, mert százezrek bizalmi kötelékeit egyszerüen eltépni nem lehet. Gömbös Gyula miniszterelnök. (hosszantartó éljenzés).

erre a pártra bizta a fővárosi politiká. (Lelkes éljenzés) Az uj szervező munkával ezt a pártot bizta meg és nem azokat, akik kétszinü politikát folytattak. Ez a párt sohasem volt hütelen, de azért őrizte a főváros autonomiáját, amelyhez avatatlan kézzel nem nyulhat senki.

(Ekkorl épett a terembe Kozma Jenő dr., akit állva éljenzett a társaság. A csend helyreálltával folytatta Petracsek Lajos.)

A miniszterelnök őszintén, becsületesen informálta a polgárságot és ez vezetett ahhoz a történelmi tényhez, hogy a Polgári Egység Pártja veszi át a főváros vezetését. Élteti a megjelent diadalmas pártvezért: — Kozma Jenőt! — biztositva őt arról, hogy mindnyájan becsülettel támogatják és követik, hogy kivivják Trianon revizióját.

A sikerült beszédet harsogó éljen kisérte, mire HOOR TEMPIS MÓRITZ dr., a Kör társelnöke üdvözölte Kozmát és Petracsek Lajost. Utána

TEMPLE REZSŐ

országgyülési képviselő gratulált Kozmának és Petracseknek az elért sikerhez, Mint Buda képviselőit üdvözölte őket, különös gondjukba ajánlva Buda elhagyott polgárainak ügyét, akiket most kell segiteni közmunkával és más kereseti életlehetőségekkel amig Gömbös Gyula áll a párt élén.

A budaiak hálás örömmel hallgatták és éljenezték ezt, mire Oszoly háznagy szólásra kérte fel

KOZMA JENŐ dr.

pártvezért,

akit a szeretet minden jelével halmozott el a hallgatóság.

Beszédét azzal kezdte, hogy a csatából jött ide pihenni, de itt is harcolnia kell egy hamis látszat ellen, mely hetek óta téveszti a polgárságot. Ebben a nyelvöltögetésben abszolute nem hajlandó részt venni mert

hüsége és politikája révén megnyerte a miniszterelnököt a párt vezérének

s most már nincs két lista, hanem csak egy: — a Gömbös Gyula listája. Egy párt, amelynek megalakulása

Ripka Ferenc nevéhez füződik. A miniszterelnök elhatározása befejezett tény, ő adta ki tanuk jelenlétében az erre vonatkozó komüniké. A siker babérkoszoruját leteszi Ripka Ferenc elé, akinél becsületesebben senki sem viselte a főpolgármester tisztét. (Hosszas éljenzés és taps). Kettőjük közé hiába igyekeztek éket verni, mert minden erre célzó hirt a hüség szürőjén szürték át, amely hüség hozta őt most ide, választói és barátai körébe.

Nyugodalmat igér négy évig, mert nem lesz választás de még ha lenne is, a pártot baj nem érheti.

Nélkülük nem történhet semmi, ha a polgárság bizalomal kiséri vezetőit. A Nemzeti Egység hatamas hullámverése mellett tartsuk fenn a budai egységet, mert ez a párt magja s ennek érdekében, ezért kiván dolgozni, élni és halni. Erre üriti poharát.

Frenetikus taps kisérte a nagy figyelemmel hallgatott politikai megnyilatkozást, amelynek hatása alátt Oszoly Kálmán háznagy inditványozta, hogy

táviratban üdvözöljék Gömbös Gyula miniszterelnököt.

Még KOVÁCS József tábornok szólalt fel poétikus szóval emlékzve meg régi katona bajtársa, Gömbös Gyula miniszterelnökről, méltatva országébresztő munkáját, éltetve Kozma Jenőt és Petracsek Lajost akik meritsenek uj erőt a budaiak szeretetéből.

Igy alakult át ez a borgazdaest Budá ünnepévé.

— FOGADÓNAPOKAT rendez saját helyiségében a »Kelenföldi Társaskör«, amelyeken Kozma Jenő dr., Petracsek Lajos dr. orszgy. képviselők és Becsey Antal a társaskör elnöke fogadják mindazokat, akik kivánságaikkal hozzájuk fordulnak. A fogadónapokat legközelebb megállapitják és közöljük.

Látcsövek ZIBRINYINÉL I., Attila-u 8.

— AZ IDEGENFORGALMI PROPAGANDÁRÓL mondott el érdekes dolgokat e hó 18-án este Stein Sándor dr. a szállodák központi irodájának igazgatója a Külügyi Társaság előadóestjén, ahol Lobmayer Jenő dr. elnökölt. Az egész világ érdeklődését felkelthetjük és ébren tarthatjuk Buda fürdői és Budapest szépségei iránt megfelelő nyomtatványpropagandával. A postán szétküldött propaganda irások toborzó ereje az ötletes tervezése és kivitelen kivül a szervezés ügyességétől és hozzáértő munkától függ, mert a címanyag szakszerü megválasztása ezekért minden nyomtatvány, levél, levelező-lap célba talál. A postai nemzetközi viszonyosság révén nyomtatványainkat dijtalanul hordják ki a külföldön, ha esgitségére jön ennek a postahatóság. Az érdekes előadást legközelebb részletesen ismertetjük.

Gyermekképek BLAHOSNÁL II., Fő u 18.

— MUNKÁSOTTHONT rendez be a »Budai Egységes Polgári Párt«, annak a munkásságnak a részére, amely a párt keretében tömörült és azzal a kérelemmel fordul a párt tagjaihoz, hogy egy-egy otthon nélkülözhető székkel járuljanak hozzá e munkásotthon berendezéséhez, amivel ezt a szép tervet elősegitik.

— RÉGI SÉRELMET panaszolt föl a II. ker. Iparoskör választmánya, mely a Viziváros dunaparti közlekedésnek a hiányait sorolta föl és azt kéri, hogy az 53-as reláció járatait süritsék, mert ez a Margit-rkp. egyetlen közvetlen összeköttetése a pesti oldallal és az esti órákban már tulzsufolt. Ez ügyben megkeresik Kozma Jenő dr. képviselőt, hogy ez ügyben legyen a kerület érdekeinek szószólója.

— ERDELYI GARDEN-PARTY-t rendezett nagy sikerrel a »Szilágyi Erzsébet Erdélyi Nőegylet« a »Székely Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Egyesületével« karöltve, e hó 18-án a budai Claridge-Vigadó-ban. Az estély sikerének érdeme Bocskor Antalné, Székelyné Solymos Bea és Reviczkyné Nagy Camilla vezetőháziasszonyoké, valamint Witting Gusztáv dr. főrendezőé, akik több száz vendéget toboroztak. Az egész épületet betöltő közönség jó hangulatát emelte a Claridge otthonos melege és a Tachler család kedves házigazdasága.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
Köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétkőznap d. u. 2—7.
Ivókúra

— AZ ÁLLAMSORSJÁTÉK jótékonycélu. Mindenki, aki államsorsjegyet vásárol, nem csak szerencsét próbál, s esetleg 40.000.- pengőt nyer, hanem jót tesz. Segit a szegényeken és a nyomorgókon. Egész P. 3.-, fél sorsjegy P. 1.50.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

— A 2-ES AUTÓBUSZ. Régi vágya teljesült a budai jogászközönségnek, amikor az Autóbusz Üzem a 2-es autóbuszvonalat közvetlenül a Lipótváros szivében lévő igazságügyi intézményekhez irányitotta. Krivoss Árpád dr. fővárosi bizottsági tag már megtette a lépéseket, hogy a Báthory-utcai végállomás egészen a kir. Törvényszék közelébe helyeztessék át, ami által Buda közvetlen összeköttetést nyer az Igazságügyi minisztérium, Pénzügyigazgatóság, a Központi Járásbiróság, az V. ker. Elüljáróság s más intézményekkel.

— A III. KER. KATHOLIKUS KÖR e havi programja szerint május 21-én Mária-Remetei zarándoklat. Gyülekezés reggel fél 7 órakor a templom előtt. — 31-én este 8 órakor tisztigyülés lesz.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél I., Gellért-rakpart 1.
Telefon: 53-0-03.

— HŐSÖK EMLÉKÜNNEPÉT rendezi az I. ker. I. sz. Levente Egyesülete és Önképzőköre a világháboru hősi halottai iránti kegyelete jeléül május hó 26-án este fél 8 órakor az I. ker. Váli-uccai iskola tornacsarnokaban, ámelynek müsorán szerepelnek: Popladek Evike, Nemes Lajos, Schubert József, Oláh János, Rontschek Péter, Jacsovics Imre, Téglás László, Finta Juliska. A hegedü szólókat Tatay Sándor adja elő. Az ünnepi beszédet Horváth Jenő önképzőköri elnök mondja.

A betegségek egész sora
igy: az epeköbetegség és épéhólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserüviz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélmüködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tizezrei irnak róla elismerő
emelkedett hangulatban telt el.

Az épülő Buda

Esztétika és az uj épitkezések

Irta: BERÉNYI JÁNOS gróf

Az örök változás soha meg nem szünő mozgásában, a háboru mélységes hullámvölgybe került emberiség izlése is ferde utakon jár, amikor az épitészet külsőségeit, a vonal és alakhatásokat, a geometria értelmi forrásaiból meriti. bevezető cikkemben kifejtettem hogy mi a stilus, hogyan keletkezik az és miként meriti valódi tartalmát: a szépet az ember lelkivilágának érzelmi központjából.

Hogy meddig tartózkodik még értelmiségünk tömege a mélységes hullámvölgy fenekén, azt nem lehessen tudni, de, hogy már vannak fölfelé törtetők, azt abból láthatjuk, hogy épitőmüvészek és épittetők között immár vannak olyanok is, akik a régi kiforrott stilusformákból meritik a részleteket, hogy ezáltal az egésznek hatása a szép, a kellemes, vagy legalább is a csinos jellegében érvényesüljön. Amely hasonló fokozathatás például a női-nem megjelenésén gyakran tapasztalható.

Epitészet terén a tiszta stilus csupán egyes középületeknél található, ahol az épület mellékrendeltetése, beosztása, azt nem akadályozza, továbbá a szabad térség és a környezet azt elősegiti. Legnehezebb az az egymásmellé épitett bérházakon alkalmazni. Ne keressük a klaszszikus stilust, melyet csak az ókor termelt. De ne is elemezzük stilus szempontjából az egyes lakóházakat, hiszen miként egyes stilus a másikra hat, vagy abból keletkezik, ugy ügyes kezek többféle stilus elemeit alkalmazhatják az épületen ugy a fentemlitett három hatásfokozat egyikét kiváltsák lelkünk mélyéből. Ebből a szempontból biráljuk a leközölt épületeket. Ismerjük meg azokat akik a mi Budánk szépségét emelik, — közmüvelődési küldetést teljesitünk amikor ezt tesszük.

Bérházak: I., Bösörményi-ut 34. a-b. A »Magyar Általános Hitelbank« tisztviselőinek lakóháza. Ferde telken, nagyhatásu izléssel és nagyszerü beosztással épült bérpalota, két müvészi udvarral.

I., Kléh István-utca 2-b. Vöröses termésköből és homlokzattéglából épült legmodernebb bérház.

I., Fery Oszkár-utca 47. Pompeji-i stilusban tartott és pompeji-i figurákkal (táncos, faun) diszitett bérház, pompás homlokzati és belső beosztással.

Kastélyszerü villák, házak: I., Törpeutca 6. Rendkivül nemes izléssel és hatásos, kastélyszerü, zsalugáteres ház müvészi rácsozattal. Tulajdonos: dr. Siklóssy Józsefné.

I., Lavendula-utca 8. Régi földszintes épületből átépitett emeletes családi lakóház, hatásos szinházszerü homlokzattal. Tulajdonos: Bajor Gizi.

Családi villák: I., Lavendula-utca 3. Rendkivül izléses villaszerü családi ház

hatásos külsővel.

I., Levendula-utca 7. Izléses és célszerű családi lakóház, épitették: Kovács testvérek épitészek.

I., Levendula-utca 12. Csinos, célszerű külsejü és beosztásu családi ház.

— VOLT DIÁKLÁNYOK. Batthyány-utcai polgári leányiskola »Volt Iskolatársnők Szövetsége« amelyet még az elhunyt Kozma Gyula alapitott, rendezte e hó 7-én délelőtt XXX. jubiláris közgyülését az intézet tornatermében, amelyet zsufolásig megtöltöttek az iskola régi növendékei, régi és jelenlegi tanárai. Csizmadia Pálné szárnyaló elnöki megnyitója után az öt- és tizéves találkozóra összegyültek üdvözölték Patáky Ferenc dr. igazgatót és az iskola tanári karát, majd Németh Ilona olvasta fel szines titkári jelentését, megemlékezve az iskola fennállásának hatvan éves jubileumáról, a Szövetség tagjainak havonkénti rendes összejöveteléről, mely immár nagy látogatottságnak örvend. A közgyülésen megjelentek állva hallgatták végig a jelentésnek azt a részét, melyben a titkár elparentálta a tragikus körülmények közt elhunyt Bexheft Ármin dr. iskolaorvos-szakfelügyelőt, aki az intézetnek 28 éven keresztül orvosa volt. Utána Sauersitz Margit pénztáros és Balajthy Kálmánné ellenőr terjesztették be jelentésüket. Ezután megválasztották az alábbi tisztikart és választmányt, amit az uj elnök dr. Jármay Károlyné köszönt meg. Befejezésül az iskola 160 tagu énekkara elénekelte a magyar »Hiszekegy«-et. A szövetség délután rendezte e tanév utolsó müsoros délutánját amely alkalommal a tagok ismét megtöltötték az intézet tornatermét. A választás eredménye a következő: védnök: Kozma Jenő dr. Elnök: dr. Jármay Károlyné, Alelnökök: Csizmadia Pálné, dr. Szent-Iványi Kálmánné, Kurzenreiter Károly. Ügyvezető igazgató: dr. Pataky Ferenc. Titkár: Németh Ilona Másodtitkár: Radnai Paula. Jegyzők: Gosek Karola, Pintér Jolán, Pénztáros: Sauersitz Margit. Segédpénztáros: Róna Rózsi. Ellenőr: Balajthy Kálmánné. Számvizsgálók: B. Braun Viktorné, Bodonyi Ferencné, Schmitt Hedvig, Zachariás Endréné. Jogtanácsos: dr. Pénzes Mihály. Szertáros és könyvtáros: Rubiczay Mária. — Választmány: Antos Erzséget, Antos Ilona, Csernussy Anna, Dimény Mózesné, Edelény Alisz, Fasching Gizella, Fritz Ida, Gábory Margit, dr. Guth Ferencné, Havas Istvánné, Haypál Béla, endrich Antalné, Hiesz Jónásné, Hőnich Ilona, dr. Jancsó Kálmánné, Kertész K. Róbertné, Kéthelyiné Wakots M. Kneifel Mária, Markovátz Gézáné, Márkus Laura, Mayer Veronika, Miklós Mária, Molnár László, Némethné Mersich P. Oberhuber Jenőné, Opprecht Piroska, dr. Pataky Ferencné, vitéz Pacor József, Pethő Kornélia, Ramor Alfrédné, Schlotter Mária, özv. Szende Jánosné, Szuly Angela, Tischler Anna, Végh Erzsébet, Waltérné Szücs L. — Póttagok: Anesini Edit, Gergely Margit, Gyüszü Irén, Hajdu Erzsébet, Kapusi Teréz, Lőbl Rózsa, Meszlényi Vilma, Paudler Hilda, Ribiczey Mária, Pacor Flóra, Steiger Vilma, Steinhilber Elfrida.

GYÜMÖLCSTERMELŐK ORSZ. Egyesülete egy táborba tömörítette az ország gyümölcstermelő gazdáit. A célkitüzés gyakorlati megvalósítására kezdeményezte az Egyesület a „Magyar Gyümölcstermelők Országos Szövetkezete" életrehivását. A szövetkezet legfontosabb feladatának a termés értékesítését tüzte ki. A szövetkezet boldogulását a tagok anyagi megterhelése nélkül fogja megtalálni és ezért minden megkezdett 10 hold gyümölcstermelő terület után egy 10 aranypengős részjegy jegyzését kivánja csak meg. Távol áll azonban a szövetkezettől, hogy a termelőket termékeiknek értékesítése tekintetében korlátozza, mert a termelő még ha tagja is a szövetkezetnek, *nem köteles* termékét a szövetkezet utján értékesiteni, azonban joga van az értékesitést kivánni és amennyiben az érékesítésre kerülő terméke az üzletszabályzatnak megfelel, a szövetkezet az értékesitéssel foglalkozni köteles. A földmivelésügyi kormány terve az, hogy a vámkülföldre való gyümölcsértékesités terén a szükséghez mérten és a lehetőségek határáig segitséget nyujtson. Az uj szövetkezet megkönnyitheti a kormány munkáját, ha a saját, komolyan számbavehető értékesitési szervben rendelkezésre áll, amelyben azok az erők, valamint azok az előfeltételek megvannak, amelyek az eredményes bel- és külföldi értékesítéshez el. engedhetetlenül szükségesek.

— A SZÁMUZOTT VIRÁGOK érdekében fordultak panasszal hozzánk a budai virágkertészek, akiket erősen érint, vagy ahogy ők mondják teljes pusztulásra és tönkremenésre itél az a hatósági rendelet, amely eltiltja azt a száz és néhány virágkertészt attól, hogy virágjait Buda ama piacain árusitsa, ahol Buda virágkedvelő uriközönsége nagy számban megfordul. Nem tartható ennek a hatósági rendeletnek a megokolása sem, mely szerint a hatóság azért tiltja meg a virágárusitást, mert ez elcsufitja az utca képét. Talán a virág az egyetlen, amely azt az utcaképet kedvessé teszi. Mért nem esik kifogás alá az edényesek,, rőfösök, agyagiparosok és sok mindenféle más árusok kirakott áruja a Lövőház utcában és mért éppen a virágot tiltják ki onnan? Valami félreértés lehet itt, mert lehetetlennek tartjuk, hogy most a nehéz gazdasági helyzetben száznál több virágtermelő családot tegyenek tönkre, fosszanak meg jogos és törvényes kenyérkereseti lehetőségtől, amivel kárositjuk az államot és a várost is, mely adóban szenved itt veszteséget. Az illetékes hatóság bizonyára ujabb rendelettel oldja meg ezt a kérdést.

— ÉRDEKES HIRT közöl a kiváló fajszeretettel s mindig érdekesen szerkesztett »Magyarok Lapja«, a nagy magyar utazóról: Kőrösi Csoma Sándorról. Mi magyarok alig becsüljük, de Anglia összes munkáit kiadta és azok ma is elsőrangu források a Kelet kutatói számára. most pedig a messze Japán Kőrösi Csoma Sándort szentté avatta. Besorozta a Buddhiszattwáják sorába. Ez az első eset, hogy buddhisták másvallásut avattak szentté és első eset, hogy Japán európai embert tüntetett volna ki ilymódon.

Közgazdasági napló

Rovatvezető **Szászhalmi József**

Hadirokkantak a gazdasági életben

Irta: **Friedlender Andor,**
a Budai Általános Takarékpénztár vezérigazgatója

Az uj rokkantörvény tárgyalásakor sok kritika hangzott el arról, hogy a nemzet szükmarkuan rója le hálaját a világháboruban a haza védelmében megrokkant katonákkal szemben. Ha a legénységi és különösen a tiszti állományuak békebeli aranykoronás rokkantsági nyugdijait összehasonlitjuk az uj rokkanttörvényben megállapitott dijakkal, tényleg szembeötlően nagy különbséget találunk, mert a legtöbb esetben a rokkant nem kap az államtól mást, mint jelentéktelen adományt. Az állam kötelezettsége volna gondoskodni teljes mértékben a rokkantakról akiknek magával tehetetlen része a törvényben ugy ahogy el van látva, azonban a 25, 50 és 75 százalékos rokkantak ellátása körül — be kell ismernünk — nagy hiányok vannak s azokat az államháztartás a maga erejéből pótolni nem tudja.

Az állam azzal igyekezett a rokkantak megélhetési lehetőségét biztositani, hogy bizonyos engedélyhez kötött kiskereskedő és kisipari ágaknál a rokkantak részére elsőbbséget biztosit és tényleg számos rokkant találhat kenyérkereseti forrásra, azonban a kereseti forrás megteremtéséhez a rokkantak 90 százalékának bizonyos kezdő alapra, vagyis néhányszáz pengő tőkére van szüksége

Lévén magam is hadirokkant, különös előszeretettel foglalkozom mindig a hadirokkantak gazdasági elhelyezkedésének problémájával. A kérdés gyakorlati megoldása számos esetben foglalkoztatta intézetemet, miután maga a Hadigondozási ügyosztály is több esetben hozzám utasitott olyan hadirokkantakat, akiknek ipari vagy kereskedelmi exisztenciájuk megteremtéséhez forgótőkére volt szükségük. Sok esetben elintéztem az ilyen kérést, azonban intézetem nem altruista alakulás és igy intézményesen segitő kezet nyujtani a rokkantak exisztenciájának létesitéséhez nem áll módomban. Megvan azonban a lehetőség erre.

A rokkantaknak forgótőkével való ellátását olyan formában kellene megszervezni, hogy azt a néhány százezer pengőt, amelyet az igazolt igények kielégitésére teljesen elegendőnek tartok, külön keretként egy pénzintézet rendelkezésére kellene bocsátani, mely intézet 100 százalékos girót tartozik vállalni ezen összegért. A lebonyolitása a dolognak igen egyszerü, miután a hadigondozási ügyosztálynak módjában áll törlesztés és kamatfizetés céljaira a rokkantdijat erre az intézetre engedményezni és az intézet ennek ellenében altruista kulcscsal kalkulált rezsimegtérités mellett a »HONSz« közbenjöttével kiadja a szükséges tőkét olyan hadirokkantaknak, akik sebesülésük dacára is alkalmasak a kölcsönösszegnek megfelelő életbiztositásra.

Ezzel a megoldással a rokkantak részére igy rendelkezésre bocsátott tőke el nem veszhet, a rokkantdijakból befolyó törlesztések állandó alapot nyujtanak a jelentkező ujabb hiteligények kielégitésére és viszont lehetővé tettük azt, hogy a keresetképes és keresni akaró rokkantak az államháztartás és a magángazdaság megterhelése nélkül exisztenciát alapitsanak.

A segitésnek ez a módja sokat jelentene a rokkantaknál és csupán kis akarás kell hozzá az illetékesek részéről, mert anyagi erők hiányára ennél az elgondolásnál hivatkozni nem lehet és sok gondot, keserüséget lehet mosolyra, bizakodó munkakedvre átváltoztatni.

A KERESKEDELMI és IPARKAMARA megtartotta májushavi teljes ülését. Éber Antal alnöklattal állapitott meg, hogy a gazdasági javulás még mindig nem kezdődött meg. Szerinte pénzünk felhigitása vétkes könnyelmüség lenne, a gazdasági bajokon csakis a szabadkereskedelem révén lehetne segiteni. A kamarai reform szerint a mostani 96-os létszámot felemelik 120-ra és 12 uj tagot kap a kereskedelmi külön kuria. Az elnök javaslatára egyhangulag megválasztották uj levelező tagokul: dr. György Ernőt, Ilovszky Jánost, Keszey Vincét, Markovits Kálmánt, Purébl Győzőt, dr. Varga Istvánt és Wirth Zsigmondot.

Az OFA május 22-én tartja közgyülését Genfben, melyen nemcsak az 1932 évi üzletév mérlege kerül sorra, hanem az alaptőke leszállitása és ujból felemelése is.

Az URIKÁNY ZSILVÖLGYI KŐSZÉNbánya rt. a közeljövőben tartja közgyülését. Az osztalék előreláthatólag 4 pengő részvényenkint.

A BUDAPESTI LÓSZŐRFONÓDA Rt. május 26-i közgyülésén leszállitja alaptőkéjét.

A NEMZETKÖZI VÁSÁRT több mint 560.000 ember nézte meg, az üzletiszempontok kitünően érvényesültek. Az exportkönnyitések folytán sikerült 10 millió pengő értékü árut elhelyezni. A siker a kitünő vezetőség érdeme.

A BERLINI INGATLANHOSSZ hullámai Bécsen át Budapestre is elértek a mult héten. A nagyhét kezdetén a budai telkek árai különösen a Lágymányos vidékén 30—35 százalékos árugrást értek el, növekedő tendenciát mutatnak a Hüvösvölgy, Rózsadomb és Óbuda hegyvidékének telkei is. Az épületek árai, a jelenlegi jövedelmezési viszonyok figyelmenkivül hagyásával: a Krisztinában, Margit-körúton és Rózsadomban 40—50 százalékos emelkedést értek el, ami a legutóbbi napok adásvételeinél bizonyitást nyert. A Balaton vidékéről is az ingatlanok nagy áremelkedéséről számolnak be a jelentések.

Biztositsa már most zavartalan nyaralását a Svábhegyi Szanatóriumban
Szobafoglalás telefonon is: 654-47

Kastély-vendéglő
A Budai Lövőldo
pompás parkjában
teljesen átalakitva megnyilt
II., Marcibányi-tér 6. sz.
MENÜ: Leves, sült, köret, tészta 1·40 P
Csak házhoz szállitva. — Penziorendszer.
Délután és este Ctor jazz
Tulajdonos: **Figyelmessy József**

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

Németvölgyi-út és Mártonhegyi-út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség. Lefoglalható: Katona-Székely és Molnár épitészmérnökök irodájában. V., Személynök-utca 9—11. Telefon Automata 298—29. és 225—59.

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Bizalmas
Táncesték
számára egészen
külön terem
ruhatárral
kiváló polgári konyha
fajborok friss sör
Császárfürdő
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

Élvezetes
RUZICSKA PÁL
kenyér és péksüteménye
Gyár: **I., Horvát-utca 29.**
Uj fiók: **II., Margit körút 103.**

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron **HUBERT** Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda—Akvinkum
Késő őszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Magyar VELENCE, GÁRDONY-füred
a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmneti **villatelkek** □-ölenként **P 3-tól. Havi iefizetés P 10.—től.** Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóvíz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már **P 500**-tól. **Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők.
INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **Indul a Városi Irodától** (Horthy Miklós-körtér 3|b. Telefon: 694-33) **Kérjen Propektust!**

A Gschwindt-féle Szesz-, Élesztő-, Likör- és Rumgyár R.-t. igazgatósága, felügyelőbizottsága, tisztviselői kara és összes alkalmazottai
mélységes megrendüléssel jelentik, hogy a vállalat igazgatósági tagja
méltóságos
WAMBERA HENRIK úr
nyug. tüzérezredes
életének 58-ik évében, rövid szenvedés után váratlanul elhunyt.

Az elköltözött több mint egy évtizeden át volt vállalatunk igazgatósági tagja, amelynek egész munkásságát szentelte és annak irányitásába fáradhatatlan ügybuzgósággal folyt be.

Nemes, férfias, puritán lénye mindig emlékünkben lesz és nevét soha el nem muló, tisztelettel kegyelettel fogjuk megőrizni.

†

A Pénzintézeti Központ igazgatósága
mélyen megrendülve jelenti, hogy
LESZL JAKAB
m. kir. kincstári főtanácsos, a Pénzintézeti Központ ügyvezető igazgatója
folyó hó 17-én rövid szenvedés után elhúnyt.

A megboldogult hosszú, nehéz éveken keresztül kifejtett odaadó, kiváló munkásságával közgazdasági életünk terén el nem muló érdemeket vivott ki és szeretetreméltó, jóságos egyéniségével mindenütt barátokat szerzett magának és intézetének.

A megboldogultat f. hó 18-án d. u. 5 órakor temettük a farkasréti temető halottasházából a római katolikus egyház szertartása szerint.

Budapest, 1933 május 17-én

Emléket igaz kegyelettel őrizzük meg!

Telek

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, **Csillaghegyen** és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

59-es VILLAMOS Süveg-utcai megállónál levő Sasadi uj iskolatól induló 25 méter széles Brassó-uton, gyönyörü kilátásu, subalpin levegőjü kis és nagyobb parcellák igen olcsón eladók. Tulajdonos Sey, V., Akadémia-utca 13. II. 24.

Lakás

SZÉNATÉRNÉL
Ujonnan épülő házban modern **2 és 3** szobás hallos utcai és kerti lakások, külön szobának beillő nagy cselédszobával, olcsó árban
1933. május 1-re
KIADÓK.
Felvilágositás a helyszinen II. ker. Görgey Arthur-u. (volt Szegényház-utca) **38/a** vagy a tervező épitésznél **Méhn Antal** épitőmester; II. ker. Hattyú-u. 7. II. em. 2. Telefon; 506-24.

GYÖNYÖRÜ 4 SZOBÁS VILLALAKÁS loggiával, erkéllyel, etage-fütéssel, villamos és autóbusz-megállónál november elsejére, garage azonnalra kiadó. Erdeklődés a házmesternél. II., Budakeszi-ut 1-d, vagy telefonon: 298—92.

EGYSZOBÁS hálófülkés erkélyes luxuslakás, központi melegvizfütéssel, konyhával, fürdőszobával. Érdeklődés a házmesternél. I., Logodi-utca 60, vagy telefonon: 298—92.

3 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garcon lakás. Erdeklődés a házfelügyelőnél. I., Logodi-utca 63, vagy telefonon: 298—92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü **2** szobás **és 3—4** szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnai kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győrlút 24. Telefon: 534—20.

VÁROSMAJOR-PARK társasvilla Marosutca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P, semmi mellékköltség. Leköthető vitéz Darvas Lajos mérnöknél, Királyi Pál-u. 20., telefon: 86—2—96.

ÖRÖKLAKÁSOK Káplár utcában, 2 szoba hallosak és egyszobásak, modern épülő házban, elsőrangu kivitelben eladók. Érdeklődés délutánonkint, Preisich Gábor tervező épitésznél, József körút 30. Telefon: 32—0—54.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-utca 7, Vak Bottyán utca 4., Fadrusz utca 6., háromeves házakban *kilátásos,* erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal,* központi fütéssel, melegvizzel, vagy anékül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FŐLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Au. 527—80. (2)

Ház

IKERVILLA
felerésze 240 négyszögöles telekkel Pasaréti-uton méltányos áron eladó. Felvilágositás: Kerekes Barnabás, épitészmérnöknél, IX., Ráday-utca. 22. telefon: 85—3—54

PASARETEN por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágositás: Adamitz és Nagy, bádogosok, II., Halász utca 2.

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Virág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.

Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96.
Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

XXX. évf. 1125 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 május 28

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

A Japán szivárvány

A német bölcsesség ismét levizsgázott.

Egy sváb futóbolond éretlen kijelentései miatt képes összetüzni volt szövetségeseivel, aki a nagy német hóbort miatt indult világháboruban áldozta fel érette százezrével fiatal hőseit.

Sehol a világon olyan jó dolguk a sváboknak nem volt és nincsen, mint Magyarországon. Darányi miniszterségе idején valami német bizottság járt itt, hogy meggyőződjék a folyton hangoztatott panaszok miatt a svábok siralmas állapotáról. A miniszter megkérdezte őket, hogy hova akarnak menni? — Nach Hatzfeld! — Zsombolyára. Előttük telefonált a miniszter a főszolgabirónak, hogy a svábok mutassanak meg mindent a bizottságnak, ami meg is történt. A zsombolyai állomáson száz és száz sváb fogat várta őket, közte 42 négyesfogat. Sváb négyesfogatok. És megmutattak nekik mindent a sváb malomtól, szeszfőzőtől, sörgyártól kezdve a magángazdaságok istálójáig, ahol ökrök, tehenek, lovak, sertések és minden minden meg volt, ami földmüvesnépet boldoggá tehet. A szemle után pezsgős bankettet rendeztek a svábok a bizottság tiszteletére, amely másnap visszatért Budapestre és ujból jelentkezett Darányi miniszternél.

— Mit akarnak most megnézni az urak?

— Semmit. Mert ahol ilyen jómódban él a nép, mint ahogy sehol Németországban, ott nem lehet panasz a kenyéradó, vendéglátó nemzet ellen.

Hamar elfeledték ezt a németek és kitiltották a magyar ifjuságot az osztrák és német sportpályákról, mert az egyik — tudós-maszkba öltözött — sváb politikai bohóc alkalmasnak vélte az időt arra, hogy magyar nagy stallummal dijjazva szemen szedett rágalmakkal vádolja meg azt a nemzetet, amely évszázadokon át nem nyult a nemzetiségek nyelvéhez, szokásaihoz, azok iskoláit magyar pénzzel támogatta és mindig csak kenyeret adott nekik, kivételesen nagy kenyeret, éppen a sváboknak.

A Budán most folyó épitkezéseknél a svábok dolgoznak és nem türik meg maguk között a magyar munkást.

Revizió alá kell venni az egész sváb kérdést. Át kell őket telepiteni szétosztani a magyar falvak között, hogy ne létezzenek ezentul Magyarországon sváb községek s akinek nem tetszik, vándoroljon vissza oda — ahonnan jött.

És azután hátat kell forditanunk az egész Nyugatnak, ahonnan semmi jót nem várhatunk. Trianon után, amikor Magyarországot darabolták föl a »nagy« nyugati nemzetek, most a németek uj felosztást követelnek. A sváb területek külörválasztását. Önálló szigeteket, apró államokat az államban. Ezt kapjuk tőlük revizió helyett.

Terményeink bevitelét lehetetlenné tették, de egy jó szavuk sincs, ami világraszóló sérelmeink számára. Önzők, mint mindig és sohasem lesznek mások. Még az oláh kezet is meg kellene szorongatnunk azért, hogy az erdélyi, nagylábu szászok gőgtyukszemére hágtak.

Nekünk magyaroknak pedig engedtessék meg a mélyen tisztelt, nagytudományu, rettenetes müveltségü Nyugat részéről, hogy szép csendesen hátat forditsunk ennek a nyugati textilkulturának mert a magyar jövő napja, nem ott kel fel, hanem — Keleten.

Ázsia legkeletibb részén, melynek partját a Csendes-óceán mossa, a Csin népek között most csinál rendet Japán. Csin népek? A franciák ugy irják, hogy: — chinois és ugy ejtik, hogy: — sinoa. A nagyfejü német a ch-t nem ejti csé-nek s igy lett belőle: — kinézer. A mi Jénában és Heidelbergben nevelt tudósaink az ősmagyar Tsin szó helyett belénk plántálták azt, hogy az tulajdonképpen — kinai.

Ezt a négyszázmilliós csin népet most hozzák rendbe a japánok, az óvilág tulsó végén uralkodó szigetország lakói. Mert ahogy az — Európát és Ázsiát felölelő óvilági térkép is mutatja, két pöttyön szigetország uralja ma a világot; nyugaton az angol keleten a japán. Az angol világbirodalmat, amely angol gyarmattá tette a Keletet, már csak laza kötelékek füzik össze, talán éppen azért, mert vérbelileg, lelkileg, tőle távol álló népeket hajtott igájaalá. A japánok uj rendet teremtenek a hatszázmilliónyi csinnépek, saját véreik között, hogy lerázzák Ázsiáról a nyugat nehéz igáját.

A világrend évezredes változataiban ujabbat jelent a Kelet ébredése. A kelet hanyatlásakor az utolsó diadalmas kirajzás, amely végigtaposott Európán a magyar volt. A népvándorlást mi fejeztük be. Ha van isteni gondviselés, ha van igazságos sors, akkor nem azért jöttünk, hogy halálra tiporjon a pisze orru cseh, vagy a festett pofáju oláh bocskora.

Nekünk itt hivatásunk van.

Az ébredő, talpra álló Kelet játszi könnyüséggel szivta fel a nyugati gépkultura fortélyait és naggyá fejlesztette a maga rendkivüli lelki kulturájával. A japánok játszva verték meg az orosz birodalmat, flottáját ott süllyesztették el, amely helyet egy héttel előbb megjósolták, — Koreát egy rövid hadjáratban foglalták el és — a nagy Kinai birodalom kénytelen lesz előbb-utóbb behódolni, hogy átalakitsa belső rendjét és Japánnal együtt megalkossa a Csin népek nagy világbirodalmát. Ez majd lehetetlenné teszi hátsó Indiában a franciák uralmát, Indiában az angolokét és Ázsia ismét a benszülött őslakók uralma alá kerül. Fölszabadul Szibéria is, amelynek kevert turáni és csin népei szivesen veszik majd a nyugat rabszolgasága helyett a keleti bölcsesség uralmát. Az Uralban élő és annak »altáján« lakó turáni népek, köztük az ősteke törzs és a többi turáni nép egyesülve a Kaukázus cserkéző népével, továbbá a Déloroszországban élő tatárokkal, az egyetlen orosz lovasnéppel a kozákokkal, amely még viseletében is elárulja turáni származását, a szomszédos ukránokkal, akik a tekék, a dákák, a hunok, avarok és magyarok Etelközi államának maradékai, megalkotják a nagy turáni világbirodalmat és Európa szivében Magyarország lesz a vegső pontja. Az Indiában élő, mintegy 80 milliónyi szittya nép, amelynek törzsei között ma is a magyarhoz teljesen hasonló nyelvüek élnek, ahol Attilát tartják a világ legnagyobb fejedelmének, nem fogják megtagadni közösségüket ezzel a turáni hun-magyar birodalommal és ezzel megváltozik a világ térképe, mert Anglia kénytelen lesz a maga világuralmát teljesen Amerikára központositani, ahol testvérjei élnek. Ma gyorsan élünk és amikor az ókorban századokra volt szükség azt ma évtizedek alatt végzi el a néppel életét intéző sors.

És megindul a nagy gazdasági áramlás Keletről Nyugat felé, tranzverzális vasutak hozzák Manzsuriából Kinából, Indiából az árut Európába, amelynek akkor legnagyobb belföldi kikötője a nagy csepeli kikötő lesz, ahol ma is már a keleti export nagy tárházai állanak. A frankok, a germánok könyörögni fognak akkor a ma megtagadott Magyarországnál, hogy ebből a gazdasági áramlásból nekik is juttassunk. Mérhetlen gazdagság és jólét lesz majd urrá itt a sokat szenvedett Magyarországon, ahol a nyugat jóvoltából egy városban Budapesten naponkint 150.000 ingyenebédet kell kiszolgáltatni az éhező magyaroknak.

A magyar sajtó, amely magas fokon áll, még mindig nem érzi ennek a nagy világfordulatnak a jöttét és három négy oldalt szentel naponkint, annak az egymásnak ellentmondó, göring-böring nyilatkozatoknak, amiket másnap mindig megcáfolnak s amelyek magyar szempontból nem érdemelnek többet mint egy-két hasábot. Egy eldugott kis hirben emlékezett meg arról a magyar sajtó, hogy a csin népek eleje — Japán, szentjei közé avatta az idegenvallásu, de turáni vérü Kőrösi Csoma Sándort és szobrot állitott neki a Japán akadémián. Nagyobb jelentősége van ennek a jelentéktelennek feltüntetett aktusnak mint a nyugat nagy államférfia által felénk dobott sok biztatásnak, amely szétfoszlik mint a buborék.

Lázadozó magyar szivem a nagy keleti jövőben bizik és a sokvihar után látom ott távol keleten a szivárványt, amelynek egyik lábát a Csendes tenger mossa Nippon szigetén, amint kezd végig ivelni a keleti égboltozaton és feltartóztathatatlanul hajlik felénk a másik vége: — a világbékét jelentő Japán szivárványt.

v. b.

Kelet-Európa központja — Budapest!

Budapest a Közép-Duna idegenforgalmának központja

Ripka Ferenc dr. udvari tanácsos, nyug főpolgármester tanulmánya

IV.

Vannak Budapesten akadékoskodások, amelyek az idegent bosszantják. Igy az autósoknak az a kivánsága, hogy a külföldi gyakorlat szerint léptessék életbe nálunk is a tiznapi tartózkodásra jogositó és olcsón megváltható ugynevezett »Vormerkschein«-t nem tud kedvező elintézésre jutni. A pompás autóutakat megépitettük s ilyen kicsinyes okok akadályozzák idegenforgalmunk céljainak szolgálatát. Nem jobb a helyzet dunai közlekedésünk terén, a csónakon vagy hajókon közlekedő külföldiek partszállása tekintetében is. Ezek ugyanis kis dolgoknak látszanak, de mégis bosszantják az idegent és hatóságaink előzékenységének hiányára vallanak.

A mi gazdasági életünk vezetőinek mindent el kell követni atekintetben, hogy az ország idegenforgalmi érdekei megfelelő és az eddiginél sokkal erélyesebb támogatásban részesüljenek, mert Budapest nem tudta eddig azt a pozicióját elérni, amely földrajzi helyzeténél és történelmi multjánál fogva Kelet-Európa kereskedelmének gócpontjává predesztinálja. Budapestnek ez adottságánál fogva Kelet-Európa hatalmas értékesitési központjának kellene lennie.

Budapest idegenforgalmának hatalmas arányokban való kibontakozását s a gazdasági élet várva-várt uj korszakának felvirradását a fürdőváros — vagy miként azt Exner Kornél helyesen kifejtette:

A VILÁGFÜRDŐ

tervének megvalósitása fogja meghozni. ismételten kifejtett véleményem szerint nincs és nem lehet ennél fontosabb kérdése fővárosunknak. Semmivel sem menthető az az indolencia, hogy továbbra is földalatti trezorokban hevertessük, vagy a Dunában haszontalanul elfolyássuk azt a kincset, melyet a Gondviselés adott nekünk, hogy azzal és abból éljünk! Budapest utcáiról el fognak tünni a didergő nyomorgók, Budapest kereskedői ismét elfoglalhatják a sok-sok üres kiadó üzlethelyiséget és Budapest jó iparoskezei szorgalmas munkával kereshetik meg ujra mindennapi kenyerüket, ha a megvilágitott koncepció érvényesül. Minden beruházásnál gazdaságosabb a fürdőváros gondolatának valóra váltása. Mert változhatnak izlések és változhat a divat, országhatárok tolódhatnak balra vágy jobbra, gazdasági rendszerek tünhetnek fel, államformák lehetnek mások, minden, minden megváltozhat, csak egy állandó és

Uj világitásban a Nemzeti Stadion ügye

— Mit mond Mező Ferenc dr. —

Elsősorban budai kérdés és éppen ezért kötelességszerüen is a magyar Olimpia, a Nemzeti Stadion ügyét és az »audiatur et altera pars« elve alapján hónapok, évek óta teret adunk mindenki idevonatkozó véleményének, javaslatának. A kérdést továbbra is napirenden kell tartanunk, s éppen ez adta meg a gondolatot, hogy felkeressük

MEZŐ FERENCET,

— aki még hozzá budai ember is, 14 év óta a Mátyás reálgimnázium tanára, — hogy megismerjük az ő hivatott véleményét, de meg hogy a vele való beszélgetés nyomán tájékoztassuk olvasóinkat az Olimpia multjáról, jelenéről és az ő pályanyertes müvéről.

Becsengetünk Margit-körúti lakásába. Ahogy elmondjuk mijáratban vagyunk, barátságosan beljebb tessékel, dolgozószobájába. Az első, ami szembeötlik, az óriási könyvszekrény, kétsorosan sorakozik benne a közel négyezer sportkönyv, katonásan, de hát ez természetes is, hiszen gazdájuk hatodféléven át szolgálta hazáját fegyveresen is, mint ahogy erről a könyvekkel átellenben a falon, a müvészi tartóban levő Vaskoronarend, Katonai érdemkereszt stb. ékesen beszélnek . . .

Leülünk, cigarettára gyujtunk, (azaz hogy csak én, mert a professzor ur nem dohányzik) aztán máris pereg a kérdés, a válasz . . .

— Az olimpiai játékok, vagy rövidebben olimpia — a pápaság mellet — a világtörténelem legrégibb s talán legnagyszerübb intézménye. A napsugaras görög földön keletkezett, eredete visszanyulik a ködös, mythikus időkbe. Az egyik rege szerint Zeus isten, a másik szerint a kisázsiai daliás Pelops alapitotta, de általánosabb volt az a felfogás, hogy Heraklesnek köszöni létét. Ez a hatalmas erejü félisten az Eurystheustől reáerőszakolt tizenkét munkája során vállalkozott Augeias istállójának a kitisztitására is; rendben el is végezte, de a király megtagadta a megállapitott jutalom kiszolgáltatását. Erre Herakles haddal támadt reá, legyőzte, házanépestől kiirtotta, majd ahol a döntő győzelmet aratta, ősgörög szokás szerint versenyjátékokat rendezett. A verseny csak egyetlen számból, a rövidtávu stadionfutásból állt. A pálya hosszát — igen érdekesen — maga Herakles jelölte meg: nekiiramodott s ameddig egy szuszra el tudott futni, azt tette meg a verseny távjának. Ez a távolság — az u. n. stadiontáv — 192.27 m. volt és évezreken át, ezen mérkőztek a görög rövidtávfutók, sőt hosszu ideig csak ebből az egyetlen számból állt az olimpia, amelyet Herakles parancsára, győzelmének emlékére négyévenkint rendeztek meg. Ám az idők folytán a sovány müsor nem elégitette ki a szélrózsa minden irányából Olimpiába (Dél-Görögország) zarándokló görögséget és lassankint felvették a közép-, s a hosszutávfutást, a fegyveresfutást, aztán a birkózást, ökölvivást, majd a kettő egyesitéséből keletkezett szörnyü és nem egyszer halállal végződő tusakodást, a pankrationt, továbbá a kocsi- és lóversenyt is. Idők folytán rájöttek, hogy az egyes versenyágak a testnek csak bizonyos izomcsoportját edzik meg, márpedig ők a test minden részének harmónikus fejlesztését tartották a testnevelés céljának, ekkor egy ujabb versenyszámot rendszeresitettek; a rövidtávfutásból, távolugrásból, gerelyvetésből és diszkoszvetésből, valamint birkózásból álló összetett versenyt: a pentatlont.

Az olimpián eredetileg csak a Dél-Görögországban lakó dór törzs jelent meg. idők folytán az egész görögség szent ünnepe lett. Itt adott egymásnak találkozót az anyaország, a szigetek, a gyarmatok görögje, elhozták ide árucikkeiket is, ugyhogy a versenyek alkalmával valóságos vásárokat rendeztek, de eljöttek ide a könnyüvérü nők is . . .

Herakles a négy testvére részére rendezett versenyfutás alkalmával a győztest olajfakoszoruval jutalmaztá, ez maradt mindvégig az olimpiai győztes versenydija, de ez a halhatatlan istenekével főlérő tiszteletet és boldogságot jelentett E mellett polgártársai részéről — különféle megtiszteltetésben részesült. Athénben a prytaneion-ban, a derék polgárok közös étkező helyiségében élte végéig ingyen ellátást kapott, Spártában pedig azt a jogot nyerte, hogy háboruban a király mellett harcolhatott (nem szabad elfeledni, hogy akkoriban a királyok vezényszava ez volt: utánam . . .), sok helyen vezérnek választották, a szinházban diszhelyet kapott, győzelme emlékére önmaga vagy hozzátartozói fölállithatták szobrát az olimpiai ligetben s végül a legnagyobb költők (Pindaros, Simonides) lantjukon tették nevét halhatatlanná!

Az olimpia a görögség ez állandó összejövetele kitünő alkalom volt arra is, hogy költők, irók, szónokok müveiket és önmagukat bemutassák. Legelőször Herodotos olvasott fel egy részletet történeti munkájából és az egykoruak szerint a közönség jobban ünnepelte, mint az olimpiai győzteseket. Utána a görög szellemi világ nagyjai is egyre-másra elzarándokoltak Olimpiába. Egyszer Lysias a hires szónok büvölte el ragyogó beszédével hallgatóságát, máskor Gorgias, tyanai Apollonios (sokáig Krisztussal azonositották) gyönyörködtette szüntelenül a »szép«-et szomjazó testvéreit, megjelent ott Simonides, Demosthenes, sőt még a világgyülölő bölcselő, a sinopei Diogenes is, de neves müvészek is gyakran kiállitották kiváló alkotásaikat. Igy keletkeztek a szellemi (müvészeti) versenyek és idővel ezeknek a győzteseit is megkoszoruzták.

> Ahol a győztes atlétát ünnepelték, ott fontak koszorut a költő, az iró, a müvész homlokára is. Ebben látom én — müvelődéstörténelmi szempontból — az olimpia legnagyobb jelentőségét.

— A görög világ pusztulásával el kellett mulnia a görögök büszkeségének, az olimpiának is, de korunk uj életre keltette. Milleniumunk esztendejében, 1896-ban rendezték meg Athénben az első ujkori olimpiát és azóta a multnyáron, Los Angelesben immár tizedszer gyültek össze a földkerekség minden tájáról a sport szerelmesei. A stockholmi olimpián (1912) az ógörögök szellemi versenyeket is rendeztek és azóta ezek is egyre nyernek jelentőségükben.

Kevesen tudják azért megemlitem, hogy a szellemi versenyeknek három fő ágazata van: irodalmi, müvészeti, zenei. Mindegyik ág alcsoportokra oszlik. Igy pl. az irodalmi három részre tagozódik: drámai, lyrai, epikai (ide tartoznak a prózai müvek is). — Az is ujság lesz sok olvasójuk előtt, hogy a szellemi versenyeken csak az u. n. abszolut értékü munkákat méltányolják. Az 1928. évi amsterdami olimpián megtörtént, hogy a drámai csoportban csak egy második dijat adtak ki, a zeneiben meg a kilenc dij közül csupán csak egyetlen harmadikat. Nem akarok hazafelé beszélni, de igy bizonyára mindenki igazat ad nekem, hogy ezeken a versenyeken nehezebb győzni, mint az olimpia többi versenyszámában, mert azokban nem kivánnak abszolut jó teljesitményt s aki a legjobb, az eredményére való tekintet nélkül mindenkor megkapja a bajnoki cimet. Éppen ezért ma sem értem, mi lehetett az oka, hogy a Los Angelesben dicsőséggel szereplő versenyzőink közül Mannó Miltiadesnek a müvészeti versenyben elért pompás második helyezését idehaza majdnem kivétel nélkül agyonhallgatták! . . . — Meg kell cáfolnom — mert, eléggé elterjedt — azt a hiresztelést, hogy olimpiai bajnokságommal együtt 2000 hollandi forintot is kaptam versenydijul. Ebből egy forint sem igaz . . . Az olimpiai versenyeken az ókorban sem volt pénzdij, mostan sincsen. — Amit itt vázlatosan elmondtam, megtalálják részletesen 302 oldal terjedelmü könyvemben. Ez a müvem Németországban is megjelent s ha szabad őszintének lennem, a mintegy másfélszáz német és külföldi lapban megjelent kritika, elismerése épp olyan boldoggá tett, mint amsterdami sikerem. Amellett, hogy olyan is volt, amely »korszakalkotó«-nak, vagy az egyetemes sportirodalom »drágakövé«-nek nevezte munkámat, különösen jól esett, hogy ugyszolván kivétel nélkül megemlitették, hogy a szerző: »Magyar reálgimnáziumi tanár, Budapesten«. — E pillanatban nem adhatok határozott választ arra a kérdésére, hol kellene felépiteni a Nemzeti Stadiont. Ismerem a miniszterelnök ur régebbi idevonatkozó gondolatát, de talán a többi — eleddig felmerült — terveket is. Ám érdemben addig nem mondhatok véleményt, amig nem láttam mindazt a közel félszáz területet, amelyet eleddig a stadion céljaira — több-kevesebb hozzáértéssel — alkalmasnak nyilvánitottak. Annyit meg merek mondani, hogy igen sok érv szól amellett, hogy a döntés Budára essék. — Hogy mikorra remélhetjük a magyar olimpiát? Ez szintén annyira érdekes kérdés, hogy amint érkezésem lesz reá, külön cikket szándékszom róla kanyaritani.

örök, hogy az ember a maga testi egészségéért mindig és minden körülmények között áldozni fog.

Budapest fürdőváros a világ minden tájából idehozná azokat, akik gyógyulást keresnek. A beteg embernek nincs nacionális aggálya. Csak a gyógyulásra való vágya van. Ezzel magyarázható, hogy akinek Karlsbadra szüksége van, nem skrupulizál cseh szimpátiák iránt, hanem egészségessé válni odamegy.

> Budapest példátlanul előnyös helyzetben van gyógytényezőinek különfélesége és bősége tekintetében.

A világhirü Mache tanár megállapitása szerint a mi egyik budai forrásunk vize kétszerannyi rádiumot tartalmaz, mint a legdusabb badgasteini forrásnak á vize. És tartalmaz thoriumot is. Folytatni kell tehát azt a munkát, melyet a főváros 20 év előtt megindított s mindezt nyereménykötvények kibocsátásával biztosan és eredményesen lehetne pénzügyileg alátámasztani. A nyereménykötvények kibocsátása aligha befolyásolja az osztálysorsjegyek játékmenetét, tervezeteit és bevételeit. A pszichológiai helyzet az, hogy minél szegényebb valamely társadalom, annál hajlamosabb a nyereményeket biztositó értékjegyek felvásárlására. Ezt igazolja az osztálysorsjáték is. A mai helyzet lélektanában benne fekszik a nyereménykötvények kibocsátásának sikere. De felhivták egy hatalmas amerikai szállodatröszt vezetőjének figyelmét Budapest-Fürdőváros elgondolására, ami hogy ha a fürdőváros gondolatának megvan a magá nagy vonzóereje a külföldi tőkére is és ha idejekorán fölkészülünk rá, alkalmas időpontban idegen pénzzel is meg lehet azt valósitani. Ha Budapest társádalmá, főleg pedig a kereskedő- és iparososztály azzal az energiával fog munkába állni, amit létfenntartásának s jobb jövőjének biztositása érdekében kötelessége kifejteni, akkor ennek a kooperációnak csak siker járhat a nyomában. Ez a társadalom a maga céltudatos és kitártó áldozatkészségével teremtette meg Budapesten a tavaszi vásárt, amelynek propagándájával rendkivül nagy szolgálatokat tesz gazdasági életünknek s egyben Budapest idegenforgalmának is. Ezzel a nagyszerü intézménnyel restituálta Budapestnek mint Kelet-Európa kereskedelmi gócpontjának jellegét.

> Ha ezt az erőkifejtést a fürdőváros gondolatának megvalósitásában is érvényesiteni tudjuk, akkor idegenforgalmi vonatkozásban is a közép-Duna és egész Kelet-Európa idegenforgalmi központjává fejlődhetünk ki. —

geologiai fekvés, erdős tájak közelsége, az ózondus félmagaslati levegő. Kihasználhatásának elmulasztása talán még á »Budapest fürdőváros« kérdésében tapasztalható huza-vonánál is nagyobb bün, mert olcsó lehetőségeinek hasznositása által: egészséget, munkabirást és fajunk további fennmaradásának biztositékául szolgáló általános népegészségügyi bázist jelent, — vagyis életet adó berendezkedés volna.

De még üzletnek is jó lehetne, kenyérkeresetí lehetőséget pedig több száz embernek biztosithatna. Kereshetne ezen az épitőszakma minden ágazata, de kereshetnének a gépgyárak, szerelők, épületberendezési vállalatok, vendéglősök, sportüzletek stb. De ha logikusan továbbfejlesztenék ezen környéket, ugy még klimatikus gyógyhelyek, üdülők és pihenő intézmények, sőt akár iskolák is létesithetők, ami által sok képzett, de elhelyezkedni nem tudó orvos, tanár, ápoló és egyéb foglalkozási ágakon müködő egyén is nyerhetne elhelyezést.

Az uj autóbuszvonalak utján megközelithetővé váló határrészek pedig lakottság és fejlődés tekintetében idővel szintén lényeges javulást mutathatnának fel és erősen megszivlelendő körülmény volna, hogy ily esetben az összes vonalak mentén, az épitőiparban itt is sokféle, nagyobb tömegü munka adódnék, hogy az uj létesitmények és eredményes fáradozással kecsegtető munkaalkalmak, áz államnak, valamint a Székesfővárosnak adóban jelentős tételeket szolgáltatnának be, hogy már csak ennek elérése céljából is érdemes ezen ügy kifejlesztése érdekében minden lehetőt megtenni.

Az idegenforgalom nagyobbmérvü fejlesztését ott kell megkezdeni, ahol a legolcsóbb eszközökkel is célt érhetünk. Ennélfogva nem eshetnék kifogás alá az sem, ha a Szfőváros olcsó megoldási lehetőségek mellett lebonyolitható, de egyelőre biztos jövedelmezőségi kilátásokat nem nyujtó kocsijáratok rendszeresitésével pillanatnyilag kissé tul is terhelné a közlekedési vállalatait, ha azok egyébként városfejlesztő hatást is gyakorolhatnának. Szóval ily esetben egyes vonalak deficites üzemének vállalása közérdek, csupán ezek tulságos elszaporitását kell elkerülni.

(Folytatjuk.)

Az autóbusz, mint városrendező, turisztikai és kultúr tényező

Irta: Liszka Károly tanácsos

IV.

Az általános nagy cél: vagyis a városfejlesztés, idegenforgalom, fürdőügyi propaganda, városgazdasági jövedelmezőség és ugy a Székesfőváros, mint a környék lakóssága, de az utazó közönség ezirányu kivánalmai teljesithetésének érdekében is, egy a főváros területének minden értékesebb és érdekesebb részét behálózó egységes nagy autóbuszvállalatra és ennek keretén belül egy teljes fővárosi autóbuszhálózat beszervezésére van szükség, mely a nagyközönség minden ezirányu szükségletét kiszolgálva, a Szfővárosnak is lényeges előnyt jelentene, vagyis állandó és biztos jövedelmi forrásává válnék.

Lényeges volna ugyanis, hogy autóbusszal a város belső- és külső területének minden egyes zege-zuga elérhető, vagy legalább is nem tulsok gyaloglással megközelithető legyen. Hogy azonban egy ily kiterjedt hálózat beszervezését a Szfv. közönsége az autóbuszüzemtől joggal elvárhassa, de az üzemek vezetősége is befektetésének jövedelmezőségét már előre biztositva láthassa, szükségesnek látszanék, hogy a közönség a vállalkozási kedvet a Szfővárosnál serkentse, részint pedig, hogy a közönség érdekszervezeteit csak olyan kivánalmak bejelentésére ösztökélje, amelyek jövedelmezősége az érdekelt környék fejlődési lehetőségeivel egyenes arányban áll.

E cél megközelithetése okából kivánatos, hogy a főváros egész határa, de még a környékével közvetlen kapcsolatos perifériális vonalcsatlakozások is a várható jövedelmezőség szempontjából felértékeltessenek, illetve kategórizált értékcsoportokba osztályoztassanak. Ily értékosztályozást tüntet fel a következő fejezet csoportja, melyekben az egyes relációk érték szerinti beosztása akként értelmezendő, miszerint ugy a belterületi főforgalmi vonalak, — mint a periferiák távolsági forgalmának, illetve a fővárossal határos községek kisgazdakereskedelmének lebonyolitására rendszeresitendő, csatlakozó járatok,, de a turisztika és sport céljait szolgáló hegyvidéki vonalak csoportja is, külön-külön értékbázis alapján biráltatott el.

Városrendezési célokat ott szolgálnak e vonalak, hol a lakósság süritésének előmozditását, vagy egyes határszéli telepek létesitését teszik lehetővé, mig turisztikai és sportszempontból rendkivül fejlesztőleg hatna a szebb fekvésü hegyvidéki kirándulóhelyek felkarolása, a mai modern ember igényeinek megfelelő kulturfokra való fejlesztése és nálunk általában a felfedezése, vagy legalább is divatba hozatala á turisztikának, ment ne felejtsük el, hogy a magyar ember, — dacára az ily kirándulások testet-lelket nemesitő voltának, és elsőrendü nevelő hatásának, mégis igen nehezen szánja rá magát a hegymászásra, hacsak ázok á szép kirándulóhelyek kényelmesen, olcsón és fáradságmentesen meg nem közelithetők. Az állam és főváros versengve, áldozhatnának bizonyos összegeket oly fontos közlekedésügyi célok érdekében is, ahol a szórakozni vágyó: olcsó kielégülést, — a munkában és nélkülözésekben agyongyötört test: fél gyógyulást — az erdő mélységesen hallgatag nyugalmában: ujbóli megerősödést nyerhetne. A gümőkór elleni védekezésnek is kedvez ez a

60. M. kir. Államisorsjáték!
17.000 nyeremény
250.000 ar. P értékben
FŐNYEREMÉNY:
40·000 arany pengő
Nyeremények:
20.000 ar. pengő
10.000 „ „
2-szer 5.000 „ „
4-szer 2.500 „ „
6-szor 2.000 „ „
10-szer 1.000 „ „
és még több nyeremény, melyek mind készpénzben fizettetnek ki.
Húzás junius hó 8-án
Egész 3.- ar. P Fél 1.50 ar. P
Kapható minden főárusitónál, bankban, sorsjegyárusitónál és dohányfőzsdében. Postai rendeléseket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesiti a m. kir. Pénzügyigazgatóság Bpest V. Szalay-u. 10

Meg kell szüntetni a ma is érvényes kommunista rendeletet

— Házfelügyelők sérelmei —

Érdekes tünete a magyar közéletnek, hogy ma is, a polgári világrend idején érvényben van a „magyar tanácsköztársaság“ egyik rendelete, mely a 18—20 ezer budapesti házfelügyelő rovására és sérelmére viseli gondját a „vicék“-nek, akik ma is szakszervezetet alkotnak, de összesen alig haladják meg a kétezret.

A „vice“ tudvalevőleg szerződött tisztasági munkása, segédje a házfelügyelőnek, aki azonban csak addig alárendeltje az őt szerződtető, kenyérhez juttató házfelügyelőnek, amig szerződteti. Amint szerződött, már ő az ur, ő húzza a nagyobb jövedelmet. Naponkint 3—4 óra alatt elvégzi a neje a reá bizott munkát s a vice szabadul, más kereset után láthat.

A házfelügyelő olyan házban, ahol a negyedpénz eléri a 300 pengőt, tartozik ebből leadni a „vicének“ 100 pengőt. Marad neki tehát 200 pengője. Ebből mintegy 100 pengőt legalább elkölt a ház tisztitására és ezzel kapcsolatos kiadásokra: szemétkosár, seprők, súrolokefék, szidol, zsákok, szóda, vödrök és törlőruhákra és fizeti a 60 pengő vizdijat. Marad neki tehát jó esetben összesen 100 pengője és a kapupénz. Tartozik a legtöbb helyen ingyenmunkát végezni a háztulajdonosnál, olyant, amiért a „vicét“ már megfizetik.

Ellenben a vice a kapott 100 pengő mellé kapja a szemétpénzt, ami ilyen házban 200—240 pengőt tesz ki negyedévenkint, — tehát a házfelügyelő 100 pengőjével szemben 320—340 pengő biztos jövedelme van.

Ha nem végzi jól a munkáját, nehéz őt elmozditani, mert perre megy, mely rendesen elhúzódik 9 hónapig. Ezalatt ott lakik, nem dolgozik és a kommunista rendelet alapján mégis megitéli neki a háromnegyedévre a járandóságát a bíróság, pedig csak a szemétkihordást végzi. A házfelügyelő pedig fizetheti a külön szerződtetett bejárónőt, aki a tisztogatást elvégzi.

A mult esztendőben 2000 ilyen per folyt a bíróságok előtt.

Ezt a kommunista maradvány rendeletet valami titkos erő tartja és nem tudják beszüntetni. Most a házfelügyelők memorandumban fordultak az illetékes hátóságokhoz, amelyben a következőket kérik:

> a segédházfelügyelő jogviszonyai a Szabályrendeletből kapcsoltassék ki, ha ez mégsem volna lehetséges, ügy a szabad megegyezés és 14 napi felmondás tessék lehetővé tenni.
> a 2% házfelügyelői járandóság osztatlanul a házfelügyelőt illesse meg.
> a házfelügyelők betegség, baleset és haláleseténe való kötelező biztositása a Magánalkalmazottak Biztositó Intézeténél.
> a házfelügyelői állásokkal való üzérkedések teljes megszüntetése, továbbá büntető szankciók alkalmazásával a kontármunkák megszüntetése.

Megvárják, hogy ezt a sérelmes rendeletet ily értelemben megváltoztatják-e, mert ellenkező esetben felmondanak minden vicének, ami 2500 családfőt tesz munkanélkülivé, — és azontúl szerződtetett cselédséggel végeztetik a tisztogatás munkáját, de nem türik tovább a segédházfelügyelők zsarnokságát.

Jogos érdekeik támogatására megnyerték a budai képviselők közül *Kozma* Jenő dr. és *Petracsek* Lajos dr. képviselőket, akik a 20.000 házfelügyelő életkérdését tanulmány tárgyává téve — a kérdés méltányos és sürgős elintézése érdekében megteszik a szükséges lépéseket.

Öreg Diákok ballagása

Müsoros deákestély a Lövőldében

A budapesti »Mátyás Király Reálgimnázium« öregdiákjai tánccal egybekötött müsoros estélyüket a Budai Polgári Lövész Egylet helyiségeiben május 6.-án nagy sikerrel rendezték meg. A jelenlévő nagyszámu és előkelő közönség lelkesen tapsolta a müsort. Az esteélypontja a VIII. osztályos tanulók ballagása mindenki szivében meleg visszhangra talált. A meghatódott, kezükben lampionnal bevonuló fiukat, könnyes szemü osztályfőnökük Makoldy Viktor vezette. A diákok éneke szinte könnyeket csalt a nézők szemébe is. A meghatottságot fokozta a VIII. osztály egyik tanulójának Fürst Istvánnak szép költeménye, melyben fájó szivvel bucsuzik az Alma Mátertől és társaitól, kikkel nyolc éven át a diákélet minden örömében és bánatában osztozott. Az öregdiákok részéről Terplán Sándor meleghangon szeretettel fogadja az életbe kilépő, most már öregdiákokat és kérte őket, hogy ne legyenek hütlenek a Mátyás gimnázium szelleméhez. A ballagók érzéseit őszintén tolmácsolta Köves István amidőn megigérte, hogy Terplán Sándor szavait a szivükbe vésve továbbra is az öregdiákokkal karöltve fognak dolgozni egy szebb, boldogabb, napsugarabb Nagy-Magyarországért. A müsör után reggelig tánc volt, melynek keretében szépségversenyt rendeztek. Győztesei: Ascher Sárika, Fónagy Ági és Havas Évi. A müsor a következő volt: Haydn: Ochsenmenuette. Előadta az intézet zenekara. Frecska István vezényletével. Szántó István szavalta Ábrányi Emil »Keresem az Istent« c. versét. A »zsugori«, diákcsiny. Előadták a VI. osztály tanulói. Szerzője Kóródy Pál VI. o. t. Pados Pál három költeményét adta elő. Erkel: Szép örömkönny. Előadta az ifjusági énekkar. Ezt a lampionos ballagás követte. Az est főrendezői Makoldy Viktor, Mező Fenec dr. Horváth László és Geisse Ottó voltak.

Részt vettek a többek között az esti ünnepen: — Asszonyok: Adamcsik Jánosné, Baán Lajosné, dr. Babits Béláné, dr. Báron Sándorné, Beiherr Béláné, Bekény Arturné, Beregi Sándorné, Bolyár Imréné, Cicutti Lajosné, Dencsiák Imréné, Durst Dezsőné, Egri Sándorné, Erdélyi Árpádné, Ernyei Tiborné, Fekete Béláné, Fekete Pálné, Fischer Béláné, Fiedler Lajosné, Fodor Lajosné, dr. Fónagy Lajosné, Franz Józsefné, Freund Arturné, Garai Jenőné, Gazdag Lajosné, Gombos Imréné, Győry Károlyné, dr. Gyulai Ernőné, Havas Györgyné, Hábersák Jánosné, Herceg Gyuláné, Horn Sándorné, Horváth L. Lászlóné, Horváth Vilmosné, Kapitány Sándorné, Károly Ervinné, Kelemen Sándorné, Kelen Józsefné, Kézer Ernőné, Konstantin Tivadarné, Kóródy Sándorné, Köves Lászlóné, Kun Lászlóné, Laukon Gézáné, dr. Lányi Zsigmondné, Lindner Arnoldné, Makoldy Viktorné, Mansfeld Jánosné, dr. Mező Ferencné, dr. Mérei Oszkárné, Mihályffy Ernőné, Molnár Károlyné, Moser Sándorné, Munk Móricné, Nagy Dezsőné, dr. Nagy Pálné, Nándor Pálné, dr. Nemes Imréné, Pármiczky Jenőne, dr. Pásztor Józsefné, Pogány Béláné, Pokornyi Józsefné, Ponger Mórné, Pongrácz Jánosné, dr. Radó Andorné, Rejtő Árminné, Roth Frigyesné, Schvarz Mihályné, Somló Józsefné, Steinitz Hugóné, Stéger Józsefné, dr. Szabados Józsefné, Szántó Józsefné, Szentirmay Ottóné, Takács Sándorné, Teszák Imréné, Thier Antalné, Tilly Lajosné, Tódor Lajosné, Vajda Lászlóné, Varga Andrásné, Vicenik Jenőné, dr. Virányi Dezsőné, Vörös Józsefné, Weissenbacher Károlyné, Zámory Ferencné. — Leányok: Ascher Sári, Baán Gabriella, Baumgartner Emma, Beiherr Rózsika, Beregi Éva, Bródy Zsuzsi, Cicutti Márta, Dencsiák Irénke, Ebinger Luló és Mia, Fortner Ilus, Fónagy Ági, Franz Erzsi, Gazdag Jolán, Gáty Margit, Gombos Éva, Győry Eszter, Gyulai Kató, Havas Éva, Hábersák Irén, Hock Ilona, Horváth Kató Hugay Margit, Hübner Sárika, Kowalter Márta, Köves Kató, Kun Ilona, Lányi Vilma, Lederer Éva, Liber Böske, Makoldy Éva és Piroska, Mansfeld Erzsébet, Mezei Lili, Mérei Vilma, Molnár Judit, Nagy Edit, Neugeboren Cili, Német Borinka, Papp Dudi, Egsi, és Gizi, Pattantyus Klára, Pásztor Lilla, Pollák Franciska, Pokornyi Magda, Ponger Ilus és Zsuzsi, Róna Erzsi, Sally Lujza, Schnürmacher Magda, Schönfeld Ági Stéger Irén, Szabó Kamilla, Szentirmay Márta, Takács Márta, Teszák Ilona és Mária, Thier Matild, Varga Mária, Várady Irén, és Manci, Vicenik Piri, Virányi Julia, Zsalle Magda.

Szemétégető telep Budán

A nagy városok nagy kérdése

Milliós városokban fontos kérdés a házi szemét kérdése. Minden gyáros igyekszik ezt a kérdést ugy megoldani, hogy a szemétokozta fertőzés a legcsekélyebbre apasztassék s a szemét elégetése révén energia termeltessék, ami olcsóbbá tenné a villamoserő előállitását. Még a csatornák iszapos trágyáját is felhasználják a városok a szomszédságukban létező terméketlen, futóhomokos területek hasznositására. A kispest határában lévő szeméthegyek fertőző ágát ismeri az olvasó közönség sokféle veszedelmet sejt ahogy azt a tisztifőorvos évről-évre elpanaszolja jelentéseiben.

Egyik pesti laptársunk most közli, hogy Budán megalakult »Magyar Fekalia R.T.« cimen az a társaság, mely a háziszemetet nem felhalmozni, hanem elégetni akarja, uj energiát termelve az Elektromos müvek számára. Ez ügyben kérvénnyel fordult Budapest polgármesteréhez az ismert nevü budai ügyvéd, dr. Zboray Gyula, mint az alakulóban levő részvénytársaság ügyésze, amely társaságban szerepelnek: Meléghy Gyula mérnök, Horváth Ferenc mérnök, továbbá: Szegő Lajos, Pásztélyi Vilmos, Zilahy Imre, Nagyőszi Ferenc és mások.

Megtakaritaná a székesfőváros á nagy szállitási költségeket mintegy 15 kilométer távolságra feekvő szemétlerakó helyre, ami eellen a szomszédos községek évek óta tiltakoznak. Megszünnének a telep körül keletkezett nyomortanyák, de megszünne a főváros veszélye is.

A létesitendő szemétégető telep füst— és büzmentesen égetné el, mert a kelenföldi Elektromos müvekhez szállitott szemét ott légmentesen elzárt tartályokba kerülne a szemetet osztályozó készülékbe és a tüzelésre alkalmas szemetet elégetve az ugy nyert gőzmennyiséget olcsón bocsátaná az Elektromos üzem rendelkezésére.

Kelet-Európában ez unikum, sőt látványosság számba mennee, de fokozná a fürdőváros értékét is. Ilyen szemétégető telep Londonban 20, Párisban 10 van. Mintegy 100 munkanélküli család nak pedig megélhetést nyujtana.

Az uj vállalkozás mintegy 3 millió tőkebefektetést igényel és csak ugy rentábilis, ha a város összes szemétét biztositanák számára 50 évre, amikor az egészt elep ellenérték nélkül a főváros tuladonába menne át.

A tervek készek, tőke rendelkezésre áll.

Krónika

Érdekes beadványt intézett az ujlaki római katholikus egyházközség a fővároshoz, amelyben a történelmi adatokra hivatkozva arra kéri á várostt, hogy Ujlak nevét változtassa vissza áz ősi Uj-Buda névre, ahogy azonban csak rövid ideig nevezték.

Nincs olyan jellegzetes, érdemes tabáni részlet, vagy épület, amely méltó volna az utókor számára való megőrzésre, — állapitotta meg a helyszinen járt, a város által kiküldött vegyesbizottság.

Pénzügyminiszteriumból kelt hirek szerint az adó husz százalékát a jövőbeen hadikölcsönnel lehet fizetn.

1937 májusára elkészül a Horthy Miklós hid és épitési költségeit az utolsó fillérig folyósitották is. Epitkezése négy éven át 1000 embernek ad kenyeret.

A BSZKRT igazgatósága legutóbb ugy intézkedett, hogy hosszabb idő óta szoalgálatot teljesitő főiskolai végzettségü és érettségzett munkásokat és altiszteket előlépteti, tisztviselőkké.

A főváros összegyüjtötte a fürdővárosra vonatkozó terveket s azokat a kormány elé terjesztette, hogy a fürdőtörvény végrehajtásában e terveknek megfelelően intézkedjék.

A napfürdők fenntartása állandó deficittel jár s főváros ezért megszünteti a Rudasfürdőt, amelynek csak uszodáját akarja üzemben tartani.

A Budai Kath. Nőszövetség Eckermann Mária elnöklete alatt legutóbb közgyülést tartott, amelyen Szily Róza, Burkó Ilona, Sehr Gusztávné és Prechlik Mária jelentése után a választmány uj tagjaivá megválasztották Jakab Juliát és Burkó Ilonát. —

Még nem döntöttek az óbudai hid helyéről és a hid tengelyének megszabásáról. Ezért nem tudják, hogy ez ahid megtörik-e, mint a Margithid, vagy merőlegesen s egyvonaluan iveli-e át a Dunát. Amig a végleges hely kijelölve nincs, addig a főváros nem tudja a hidfők s szabályozási tervét elkésziteni.

Idegenvezető térképet adott ki Budapestről az Állami Térképészeti Intézet, amely gyors és könnyü tájékozódást nyujt. nyujt.

AUGUSZT-PAVILLON
CUKRASZDA ÉS ÉTTEREM
ujáalakitva és a legkényesebb igényeknek megfelelően berendezve megnyilt. Délben és este kitünő francia-magyar konyha. - Naponta délután és este jazz és cigány-zenekar. - Elismerten kifogástalan kiszolgálás, társas összejövetelekre, bankettekre, estélyekre, esküvőkre és iskolai évzáró ünnepélyekre külön termek, fedett terrasz - Bridge.

NE SAJNÁLJA
A LÁBAIT!
PÁR PERCES SÉTA
A Margithidtól
A RÓZSADOMBI NARDAI
VENDÉGLŐ, II. ker. KÚT-UTCA 13. sz.
Halászléje
KÁRPÓTOLJA
A RÖVID GYALOGÚTÉRT.

ÉPITKEZÉSI és KERTÉPITÉSI ANYAGOKAT
OLCSÓN SZÁLLIT
OBERMEYER TAMÁS
FUVAROZÓ VÁLLALATA
II., FILLÉR-UTCA 4.
Saját kő-, söder- és homokbánya

Hol az igazi jó budai nyár?
a Hüvösvölgyi VADASKERTBEN
mindent megtalál!
Elsőrendü konyha - Kitünő borok
Naponta délután és este
JAZZ ÉS TÁNC
Minden időben friss halászlé!

BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli.
Nyitott és csukott teraszok. — Naponta cigányzene!

Budai Polgárok! Óriási sikere volt a SZEKSZÁRDI BORNAK A TAVASZI VÁSÁRON
Szekszárdi bikavér . . literje —.80
Sötét kadarka . . . . . „ —.60
Asztali fehér . . . . . „ —.60
Ürmös. magyar „Vermouth“ „ 1.20
Budára ötliteres rendelést haza szállitunk!
Magyarüdvözlettel Fekete Sándor üzletvezető
Hagyományos pompájú magyar vincellérdiszitmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok, Tolnai menyecskék, nemes és olcsó szekszárdi borok!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!
BUDAPEST, VII., József-ucca 19, szám. ⁘ ⁘ ⁘ Telefon: 32—0—63

BRIDGE CLA
I., Böszörményi-ut 28.
Telefon: 510-64. és 570-36.
Villamos és autóbusZmegállóhely
ZENE — hangulat
TÁNC — szórakozás
KONYHA — élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Templomban.

Szent kutak halk csobogású vizénél,
vagy templomban, áhítatos misénél,
ha a pap lehajtotta fejét...
ilyenkor szoktam meghallani,
a lelkem fájó, halkuló neszét.
Oltáron rezzennek arany szeráfok,
s lopódznak vissza az elfeledt álmok,
a fáradt vagyok, elhalt remények,
s a padban lassan a térdükrehullnak,
fáradt szegények,
ilyenkor Krisztus kinzott arca szomorún
mosolyog a fakult arany keretben;
„Óh igaz boldogság
csak fenn van, az egekben..."
Ezt mondja, még egyszer aiztatón a pap,
s míg fenn az ablakon, még visszanéz ő nap,
festett szentjei közt a színes üvegnek,
könnyein csöndesem a padra peregnek.

Kemény Lydia.

Személyi hirek

— JÓZSEF FERENC dr. főherceg e hó 26.-án érkezett vissza Rómából a zarándokokkal együtt.

FABINYI TIHAMÉR dr. kereskedelemügyi miniszter nyitotta meg nagy ünnepségek keretében a szegedi ipari vásárt. A kiváló képességü és nagytudásu minisztert nagy ünneepségben részesiteették. —

KOZMA JENŐ dr. országgyülési képviselő áldozó csütörtök ünnepét a feelcsuti birtokán töltötte.

PETRACSEK LAJOS dr. országgyülési képviselő e hó 27.-én este a most alakult Hegyvidéki Társaskör ülésén mondott nagy hatást keltő beszédet a kormány programmjáról és a Nemzeti Egység Pártjának szervezéséről, hozzáfüzve a maga értékes gazdasági nézeteit.

— TORMAY GÉZA államtitkár számolt be e hó 26.-án a balatoni intézőbizottság ülésén a Balatonvidék fejlesztéséről, ismertetve azokat az intézkedéseket, amiket ennek érdekében tettek. A bizottság nagy elismeréssel adózott a államtitkárnak és Fabinyi miniszternek.

HOOR TEMPIS MORITZ dr. müegyetemi tanár »Az energiagazdaságtan legujabb tanulságai, különös tekintettel a fonó és szövőiparra« cimen tartott előadást Magyar Textiltechnológusok közgyülésén a Magyar Mérnök és Epitészegylet Reáltanoda utcai székházában május hó 30.-án este fél 7 órakor.

— ROTTENBILLER FÜLÖP dr. ny. államtitkár, a Felügyelő hatóságának elnöke mondott nagyjelentőségü beszédet a főv. Pedagógiai Szemináriumban máius hó 19.-én. —

— KUBINYI LÁSZLÓ, a Ker. Községi Párt elnökének személyi titkára belépett az Egységes Pártba.

SZELL SÁNDOR dr. lapunk illusztris munkatársa képviselte a magyarságot Cambridge-ben a britt egyetemek kongresszusán, ahol szóvá teette a trianoni heltyzetet, sürgette a reviziót, amely Magyarországon életet, vagy halált jelent.

AJTAY JÓZSEF dr. a Hollós Mályás Társaság kiváló taga rendkivül érdekes beszédeet mondott a Magyar Nemzeti Szövetség kőbányai körében a revizios világpolitikai helyzetről, amit Lenhardt József ny. müszaki főtanácsos, elnök köszönt meg neeki.

MARTIN GYULA elemiiskolai igazgatót, a III. kerületi Egyesült Polgári Társaskör ügyvezető elnökét a polgármester elemiiskolai főigazgatóvá kinevezte.

ZILAHY BALOGH GYULA épitészt e hó 17.-én avatták vitézzé, amihez számosan gratuláltak az Alsóvárosban.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Iuókúra

Pártszervezés

A Nemzeti Egységes Párt Kelenföldön

A miniszterelnök kivánságára Budán megindította a szervezkedés munkáját a *Kozma* Jenő dr. pártelnök vezetése alatt álló „Községi Polgári Párt" a szervezkedést, amely megindult mult héten a Budai Társaskör-ben, ahol Kozma Jenő dr. és Petracsek Lajos dr. képviselők szólaltak fel — s most e hó 24-én este folytattak a „*Kelenföldi Társaskör*"-ben, ahol *Petracsek* Lajos számolt be a politikai alakulásról és mint társelnök indította meg a szervezkedést.

Beszéde elején beszámolt a külpolitikai eseményekről, az ellentmondó hirekről és hozzáfüzte a maga bölcsen leszürt véleményét, általános helyeslés közt, — ismételve Gömbös miniszterelnök kijelentését, hogy Magyarország nem áll egyik állam mellé és semleges marad egy uj világháború esetén. Azután ismertette az elmult hét mozgalmait, azok hátterét, amiket megcafolt a miniszterelnök elhatározása, amellyel a községi *Kozma-pártot* bizta meg az Országos Párt szervezésével Budapesten. Erdekes volt az a gazdasági feitegetése, hogy a főváros bizonyos üzemek eladásával, miként törleszthetné 460 milliót kitevő adósságait.

Azután részletesen ismertette a budai öt kerület szervezetét. A XI. (kelenföldi) kerület szervezését ő vállalta és a kelenföldi Társaskör lesz a kerület politikai központja, ahol 100-tagú választmány és 10-tagú intézőbizottság intézi az ügyeket, A budai központ a budai Polgári Körben lesz és *Szombathy* Kálmán vezeti.

A jelenvoltak lelkes ovációban részesitették *Petracsek* Lajost, aki után *Barla Szabó* József dr. szólalt fel, aki *Becsey* Antalt üdvözölte és méltatta a miniszterelnök munkáját s e réven növekvő népszerűségét.

A szervezkedés fontosságát lelkes szavakkal fejtegette *Szombathy* Kálmán, a budai párt ügyvezető elnöke, kiforrott szociális érzéssel karolva fel a munkásság ügyét és éltette *Becsey* Antalt, aki ezután az autonómia mellett tört lándzsát, amit a multban még a koronás fejekkel szemben is megvédtek. Szerinte a tömeget kell munkához juttatni, mert ő a munka erkölcsének a hive.

A kelenföldiek sokat köszönhetnek Becseynek, érdemeit hálásan elismerik, személyét szeretik és tisztelik s ezt bizonyították a beszéde befejezését követő lelkes ünneplással.

Az est borgazdái voltak: *Sümeghy* László dr. kir. közjegyző és *Kalmár* Sándor, a sajtgazda, pedig *Schwarz* Samu. Az estét *Ulmer* Ágoston dirigálta és konferálta.

— NAGY BORESTÉRE készül a Pénteki Borgazda Társaság karöltvee a Budai Polgári Körrel junius 2.-án pénteken amikor dr. Kozma Jenő lesz a borgazda. A Budai Polgári Kör elnökségee sziveseen láta az érdeklődő vendégeket.

— BUDAI SZINKÖR. A régi Horváthkertbe visszatért az élet. Fodor Oszkár a pécsi Nemzeti Szinház érdemes igazgatója május 24-én kezdte meg vendégjátékát a Budai Szinkörben a régi törzsközönség élénk érdeklődése mellett za »Asszonykisasszony« eredeti operett bemutatásával. A hangulatos kedves operettnek határozottan nagy sikere volt. Bethlen B. László karmester muzsikája, vezetése elsőrangu. A szinészeket kedvesen fogadták. Bánky Baba, Kósza Irma szép megjelenésü tehetséges primadonnák mellett feltünt a király szinházból is jólismert Békássy István, a meleghangu bonvivant és Daniss Jenő a Hegedüs Gyulára emlékeztető jeles karakterszinész.

Gyermekképek BLAHOSNÁL II, Fő-u 18.

— A RÓMAIFÜRDŐ-TELEP EGYESÜLET szezonnyitó összejövetelét junius hó 7.-én este 8 órakor rendezi a Bodnár féle »Dunastrand« veendéglőben, ahol vendégeket is szivesen látnak. Az egyesület minden hó eelső keddén igazgatósági ülést rendez dr. Winter Ernő titkárlakásán III. Nimród utca 4. telefon: 627—17, ahol a telepet érdeklő javaslatokát tárgyalják, amiket irásban kér benyujtani az elnökség. Legközeleebbi igazgatósági ülés junius 6.-án este 8 órakor.

— FÉNYKÉPPÁLYÁZATOT hirdet Liber Endre alpolgármester Budapest idegenforgalma érdekében, amely propaganda céljaira alkálmás fényképányágot szolgáltatna a székesfővárosnak. A pályázaton bárki részt vehet budapesti panoráma felvételekkel, köz és magánépületek fényképeivel, budapesti hidak, utcák, terek, táak képeeivel, fürdő és sportfelvételekkeel és a kirándulóhelyek felvételeivel, ahol sulyt keell helyezni a népviseletre. Legalább három felvétellel kell pályázni s azok amelyeek 9 x 12 cm-nél kisebbek és 30 x 40 cm-nél nagyobbak nem lehetnek, azokat kartonra ragásztani nem szabad és a felvételek negativát is be kell küldeni. Csak olyan képek számithatnak pályadijra, melyek mozgalmásább életteel teltek és Budapest szépségén kivül világvárosi életét is megörökitik. A pályázat jeligés. A pályamüvek az »Idegenforgalmi Hivatal« ciméree V. Deák Ferenc ucca 2. Vigadó, küldeendőkszeptember hó 30.-ig. A pályadiak 400—150 peengőig terednek készpénzben, értéktárgyak különböző éves szabadjegyek a főváros gyógyfürdőibe és az állatkeertbe és értékes disztárgyakból állanak. A kiválogatott pályamüvekből kiállitást reendez őszkor a főváros.

— ÓBUDAI EGY. POLGÁRI TÁRSASKÖR választmánya 1933. junius 6-án 7 órakor rendes ülést tart. Utána társasvacsora.

— DIPLOMÁSOK KÖZGYÜLÉSE. A Budai Nemzeti Egység Pártjának »Diplomás Csoportja« május hó 29-én, hétfőn 6 órakor tartja rendes közgyülését a párt helyiségében: II., Szilágyi Dezső-tér 5. Felhivjuk ezuton is a Csoport tagjait, hogy gyülésünkön minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek. Egyben itt is felhivjuk a budai diplomás ifjuság figyelmét a Diplomás Csoportra, melynek célja, az, hogy a főiskolát végzett ifjuság elhelyezkedési problémáit politikai uton oldja meg. Hazafias üdvözlettel Nagy Béla főtitkár, dr. Zboray Jenő elnök.

— HÁROM PENGŐÉRT 40.000 arany pengőt nyerhet, ha részt vesz a 60. jótékonycélu m. kir. Államsorsjátékon. Kapható minden dohánytőzsdében, vagy közvetlenül a Székesfővárosi Pénzügyigazgatóságnál Budapest, V., Szalay-utca 10.

— A VIZIVÁROSI FÜSZERKERESKEDŐK, mint a Füszerkeereskedők Országos Egyesületének II. ker. szervezete társasvacsorával egybekötött népes gyülést rendezett, amelyen megjelentek Kozma Jenő dr. és Petracsek Lajos dr. országgyülési képviselők, akiket Jancsó Lajos és Barabás József elnökök üdvözöltek. Mintegy háromszázan jöttek össze és a vezetőség előteresztette mindama sérelmeket, amelyek ma rontják a füszerkereskedők anyagi helyzetét, amit érdeklődve hallgatott végig a két képviselő és beszédeikben megigérték, hogy a füszerkereskedők ügyében mindent elkövetnek, hogy sérelmeik orvosoltassanak. A jelenvoltak e kielentéseket hálás lelkesedéssel fogadták, ismerve Kozma Jenő egyéniségét, aki tett igéretetit minden alkalommal beváltotta és az általa vállalt ügyet dülőre vitte.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

(NÁSZ) Foerk Ernő az ismertnevü épitésztanár leányát Emiliát eljegyezte Gebhard József tart. tüzérfőhadnagy, füszerkereskedő Óbudán.

— A SYCAMBRIA e hó 18-án csütörtökön rendezte curiája tisztujitó ülését, amelyen megválasztották az 1933—34-es akadémiai év tisztikarát. Az ujonan megválasztott tisztviselők a következők: Senior: Schlotter Mátyás, consenior: Alliquander Endre, magister: Oesterreicher János, a familiáris, vigalmi és sportügyek conseniora: Andor János, titkár: Dongó Pál, háznagyok: Alliquander Endre és Ujlaky Tamás, cernemonarius: Krasznay Tibor, krónikás: Treybál Alfréd, pénztáros: Vitál Ödön, jegyző: Alliquander Ödön. Az uj tisztikar sok lelkesedéssel és munkakedvvel fogadta megbizatását. — Juniálisát junius hó 24.-én rendezi a Sycambria a Budai Polgári Lövészegyesület kertjében és belső helységeiben..

NEMZETKÖZI KUTYAKIÁLLITÁS. A Magyar Kutyatenyésztők Szövetsége junius 4.-én, pünkösd vasárnapján rendezi Nemzetközi Kutyakiállitását vizsla-és rendőrkutya-bemutatóval, valamint kotorék- és patkányfogó versennyel kapcsolatban a pongrácuti Tenyészállatvásártelepen. Ugyanekkor lesz a magyarfajtáju pásztor- és juhászkutyák nagy seregszemléje. A kiállitáson egyébként az összes fajtiszta kutyák szerepelnek. A »magyar győztes« cim mellett államdijak és számos tiszteletdij kerül kiosztásra. Nevezési zárlat május 18. Felvilágositással készséggel szolgál a: Magyarországi Telivér Kutyafajtákat Tenyésztők Egyesületeinek Szövetsége. Budapest, VII., István-ut 2. Távbeszélő 30—8—30.

— A III. KER. KATHOLIKUSKÖR junius havi programmja szerint — junius 7.-én este 8 órakor választmányi ülése — 18.-án d.e. 8 órakor Urnapi körmeneet, — 25.-én két kirándulán: egész napos a Csucshegyre, — félnapos a Hármas határhegyree.

(GYÁSZ) Telkes Aurél m. kir. statisztikai felügyelő, hosszas szenvedés után az Uj Szent János kórházban ehó 25-én áldozó csütörtökön meghalt. A hires budai Truttman családból származott. Özvegye és leánya, budai ismerősei gyászolják a közkedvelt tisztviselőt s jókedélyü barátot. Temetése 27-én lesz a farakasréti családi sirboltban.

(GYÁSZ) Sulyos csapás érte vitéz Martschényi Imre tvh. biz. tagot, a frontharcosok politikai vezérét édesanyja Martsekfalvi Martschényi Ottmárné sz. Toller Gizella halalával. A köztiszteletben álló nagyasszonyt május 24-én temették a farkasréti temetőben félezernyi előkelő közönség osztatlan résvéte mellett.

— OLASZ VENDÉGEIT ünnepelte a „Budai Torna Egylet" e hó 25-én áldozó csütörtökön a Labriola szinházban, melyet ez alkalomra vett igénybe tekintettel a várható rendkivül nagy közönségre, mely az ünnepen meg is jelent. A vendégek között elsőnek *Rómei Neri* olasz olimpiai világbajnokot ünnepelték és a „Páduyi Árdor Tornaegyesület" csapatát, A szinültig megtelt szinházban megjelentek József főherceg, Fabinai Tihamér miniszter, Kelemen Kornél az OTT elnöke, az az olasz követség és az olasz fasció teljes számban. A vendégeket üdvözlő nagyhatású ünnepi beszédet

PETRACSEK LAJOS dr.
országgyülési képviselő

mondotta, méltatva az olasz-magyar barátság nagy horderejét és ránknézve oly fontos kimélyitését. Ugy a vendég olasz, mint a magyar atléták rendkivüli megkapó merész gyakorlatokkal gyönyörködtették a közönséget. A magyar tornászatnak évtizedek óta nem volt olyan fényes, nagysikerü ünnepe, mint amilyen pompásan sikerült az a vendéglátó ünnepség.

— A SZENT GELLÉRT SZÁLLÓ TERRASZA egyike ama budai helyeknek, amelyet kivételesen a főváros közönsége is fölfedezett. Mert a pesti ember közönyösen megy el városának szécpségei, ü-k lönlegességei mellett, amelyeket pedig az idegenek elragadtatással karolnk fel A Gellért terrasz, kapcsolatban a hullámürdővel, naggyszerü kilátással a Gellérthegyre, egyik legkedveltebb szórakozóhelye Budapestnek és az itt megforduló külföldieknek. Ötórai teáin, táncos vacsoráin zsufolásig megtelik s valóságos törzspublkuma alakult ki, amelyet még a hüvösebb idő sem riaszt el. Áldozó csütörtökön délután pompás divatrevü szinhelye volt a terrasz; Somogyi Olga, a kiváló operaénekesnő és Gergely József Aladár szakszerü rendezbéséen a legobbnevü cégek kreációit vonultatták fel a manekinok. A divatrevüt a nyár folyamán ugy a Gellértben, mint a többi budai szórakozóhelyeken megismétlik. N

— EMLÉKMŰ LELEPLEZÉS. Az egykori cs. és kir. 32. tábori vadászzászlóal bajtársai e hó 14.-jén ünnepélyes keretek közt leplezték le a Hadimuzeumban a világháboruban elesett hőseik tiszteletére állitott emléktáblát, ahol Sztudinka Béla dr. szds. krmt. mondotta az emlékbeszédet és ünnepi beszéd kiséretében Retteghy György őrnagy koszoruzta meg az emlékművet és adta át a muzeum igazgatóságának, amelynek nevében azt Turányi Géza őrnagy vette át. Az ünnepet társas ebéd követte a Vadászkürt szállóban, ahonnan üdvözölték táviratban a Kormányzót és *Hidad Géza* dr. tart. szds. mondott emlékbeszédet.

— BUDAI DIPLOMÁS GARDEN party A Budai Diplomás Csoport vezetőségét a télen rendezett Diplomás Tea nagy sikere arra inditotta, hogy junius 10-én Garden partyt rendezzen. A kerti ünnepély legfőbb védnökségét dr. Fabóinyi Tihamér és dr. Kozma Jenő vállalták el. A házikisasszonyi felkérések már megtörténtek és az előjelek szerint az ünnepély a legszebb sikereket igéri. A csoport vezetősége Zboray Jenő dr. elnökkel és Lórencz Jenő Garden Party elnökkel az élén mindent elkövet a mulatság sikere érdekében. Az Eden parkot, melyet erre az estére sikerült az elnökségnek kizárólagosan megszerezni, lampionokkal és diszitésekkel valóságos tündérkertté varázsolják és igy a mulatság külsőségeeiben is maradandó emléküvé válik. Meghivó igénylések ügyében az elnökséghez, (II., Szilágyi Dezső-tér 5. I. em. Tel. 524—21 és 511—05.) minden szerdán és pénteken 7—8 óráig lehet fordulni.

— A GÖRÖG-KELETI MAGYAR egyház főesperes, Németh István plébános, Szentesről Budára érkezett, ahol a gör. kel. magyar egyház ügyében fontos tanácskozásokat folytatott az egyházi és világi testületekkel. A görög-keleti egyház feje: Photius ökuméniai pátriárka, áldását küldte a magyar hiveikre, sé biztositotta Németh István főesperest jóindulatáról. Karavangelis Germanosz érsek, a görög-keleti egyház Keleteurópai exarhája, felhivta az egymástól különálló magyar görög-keleti egyházakat tömörülésre és megbizta Németh főesperest a tárgyalások megindításával.

— A NAPSÜTÉSES DUNÁN kényelmesen berendezett személyhajóval különféle kiránduló, turista és sétahajózást rendez a Magyar Folyam és Tengerhajózási Rt. Ezek a kirándulóhajók többször közlekednek naponkint, Szentendre, Leányfalu, Visegrád, Nagymaros, Dömös, és Esztergom felé. A turistahajók vasár- és ünnepnapokon indulnak Esztergomba reggel 6 órakor és a menetdij oda-vissza P. 1.80. A sétahajók a budapesti Dunán közlekednek a Vigadó- és Pálffy-téri kikötőkből indulva. Az uzsonnahajó 5 órakor délután indul. Uzsonnával együtt 2.— pengő. Gyermekek féljeggyel. A vacsorahajó este 8 órakor kitünő vacsorával együtt 4 pengő. Éjjeli sétahajó este 10 órakor 1.50 pengő. Délelőtti hajó vasár- és ünnepnapokon 11 órakor indul 1.—pengő. Gyermekek féljeggyel. E hajjóáratok népszerűsége folyton emelkedik, mert órákat töltve a napsütéses Dunán, pihenést jelent, üdit és szórakoztat,

1000 PENGŐ
értékben 50 díj.
Kirakatpályázat a nagyközönség részére.
Egyetlen feltétel:
Nézze meg 15 új kirakatunkat május 31-ig.
CHMURA
szemüveg-foto-rádió
IV., Ferenciek tere 2.

— AZ OLVASÓ BUDAIAKAT érdekli, hogy a Fővárosi Könyvtár 6. számu fiókkönyvtára, melyet a *Budai Vigadó* II. emeletéről a *földszintre* helyeztek át e hó 29-én a közönség számára újra megnyilik.

—ELSŐ ELŐADÓ-ESTJÉT rendezte e hó 20-án este a Sósfürdő előadó termében a nagy fellendülésben lévő „KELENFÖLDI POLGÖRI KÖR". Ugy *Devics* Mihály, mint dr. *Fejér* János az elnökség nevében mindent elkövettek az est sikere érdekében, ahol megjelentek a szomszédos egyesülések, a Kelenföldi Társaskör és a Buda Alsóvárosi Egyesület vezető tagjai és gyönyörködtek *Mohila* Andorné szavalatában, aki Endrődy Sándor ismert költeményét: „Visszavárlak" és Farkas Olgának „Anyám" cimü szép versét szavalta. Azután lapunk szerkesztője mondott el sok olyan apróságot és különlegességet Budapestről, ami jellemzi a mai viszonyokat és rámutat a mult apró mulasztásaira és büneire.

A kör elnöksége elhatározta, hogy junius 1-én este 8 órakor a Sósfürdőben a Gárdonyi Géza társasággal *üunepet* rendez *Gárdonyi* Géza *emlékére* akinak szobrát most leplezték le a Kelenföldön. A megnyitó beszédet *Decibs* Mihály elnök mondja. Az ünnepi beszédet pedig *Szombathy* Kálmán és a müsoron szerepel *Nóra* László, az újabb poétanemzedék egyik legkiválóbbja és *Szabovay* József.

— A GYÖMRŐI TAVON 10 holdas területen természetes langyos strandfürdőt rendezett be Okolicsányi-Kuthy Dezső dr. orvostanár, alig egy órányira a keleti pályaudvartól. Gyermekes családoknak a legalkalmasabb és legegészségesebb nyaraló hely, mely egyuttal olcsó is. Százméteres uszó-, verseny- és treningpálya.

Látcsövek ZIBRINYINÉL I., Attila-u 8.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél I., Gellért-rakpart 1.
Telefon: 53-0-03.

— TANINTÉZETEK—Internátusok Tájékoztató Cimtára 1933—34. tanévre. nélkülözhetetlen és hasznos szolgálatot tesz as szülőknek. A rendkivül és ügyesen áttekintehetően összeállitott cimtár-tájékoztatót 20 filléres bélyeg portómegtérités ellenében bárkinek ingyen és bérmentve küldi meg a kiadó: Erdős József hirdetési irodája, Budapest, VI., Teréz körut 35.

HULLÁM A GELLÉRTBEN

— Hires vendéglő volt a béke éveiben a *Budai Nagypipa* a Margit-körúton a háború után azonban sok mindennel együtt hanyatlásnak indult. Folytonosan változtak tulajdonosai s „Bagolyvár", „Szépasszonyvára" elnevezések alatt próbálták uj életre kelteni; sikertelenül. Most *Pozsgay* Endre vendéglős vette át a jobbsorsra érdemes helyiséget s polgári bor-, és sörcsarnokot rendez be, amely rövidesen megnyilik. *Pozsgay* Endre 40 éves szakmai multra tekinthet vissza, 14 éve van közismert étterme a Práter- és Futó-ucca sarkán.

A betegségek egész sora
igy: az epekőbetegség és épéhólyaggyulladás, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserüviz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélmüködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tizezrei irnak róla elismerő emelkedett hangulatban telt el.

Közgazdasági napló

Rovatvezető Szászhalmi József

Magyar rizstermelés

A magyar Alföld területein a karolina és japán rizzsel való kisérletek szenzációs eredményeket produkáltak. Sajnos csak magánkezdeményezés, amelynek nagyobbszabásuvá való kifejlesztését egyrészt a nemtörödömség és hozzánemértés, másrészt a kartelérdekek megakadályozták, akárcsak a hőforrások vizével való, Európa ellátására szolgáló primőrtermelést.

Deszk-en, Hevesmegyében báró Gerliczy birtokán Schmidt Rezső okleveles gazda 112 holdat bérelt és a mult évben 20 holdon rizst vetett. Japán-rizst, melyhez maga hozta a vetőmagot Keletről, amikor hosszas szibériai fogságából visszatért. Az aratás, bár későn vetett s igy csak szeptemberben arathatott, a szakértőket is meglepő eredményeket mutatott. Holdankint 22 és fél métermázsa lett a rizstermés. Hasznavehetetlen szikes területen. Ha május elején veti a rizst, még nagyobb eredményt ért volna el. A rizs minőségileg az összes, a kereskedelemben mesterségesen szintelenitett vagy fehéritett olasz, japán és karolina árut felülmulja, ami ugylátszik a magyar föld hatóerejének tulajdonitható. Hisz ott a példa a magyar gyümölcs és acélos buzánk minőségében. Ezer és ezer holdakat kell bevetni rizzsel, paradicsommá lehet varázsolni az Alföldet, hogy megszünjék az agrárnyomor. Exportban is versenyképesek leszünk a tengerentuli rizzsel szemben. A rizs nemcsak mint nélkülözhetetlen étel szerepel majd asztalunkon, hanem lisztjéből finom kenyér készül, pálinkája gyógyszer, szalmája kitünő takarmány. S ami fő, nagyon olcsó. Külkereskedelmi mérleget javitó. Peppel Gyula képviselő tószegi birtokán (Szolnok m.) szintén 200 holdat vetett be az idén.

A földmüvelésügyi minisztériumban ugy tudjuk, nagyobb összegek vannak félretéve a rizstermelést bevezető gazdák segitésére, hogy az Alföld szikes területei a mezőgazdaság részére értékesitessenek és egyelőre még a sikert felmutató gazdák rászorulnak az állam támogatására.

A NEMZETKÖZI VÁSÁR tartama alatt a Külkereskedelmi Hivatal összeállitása szerint összesen 6,055 994 P értékü export nyert lebonyolitást, melyből a kliringelő államokba irányuló exportnak föl nem szabaditható része, mely tehát a kliringkasszába folyt be, 542.897 P-t tesz. Marad tehát mint árupengő, illetve devizaengedély-törlés elleni kivitel bruttó összértéke: 5,513.097.19 P. Ebből ipari cikkek 3,142.256.69 P (57 százalék), mezőgazdasági ipari cikkek 411.676.74 P (7.5 százalék) összesen 5,513.097.19 P. Meg kell jegyeznünk hogy a Vásárral kapcsolatos kedvezmény fennálló kliringszerződéseink értelmében nem terjedt ki Németországra, Svájcra, Olaszországra, Belgiumra, Franciaországra és Ausztriára.

AZ OFA FAIPARI RT. május 22-én tartotta meg Genfben X. rendes közgyülését és utána rendkivüli közgyülést is tartott. Tekintettel a világgazdasági válság hosszu tartamára és intenzitására, az igazgatóság helyesnek tartotta, hogy a társaság aktiváit a változott viszonyokkal összhangba hozza és vagyontárgyainál a mai válságáraknak megfelelő leértékelést vigyen az egész vonalon keresztül. E célból tette a rendkivüli közgyülésnek azt a javaslatot, hogy a társaság alaptőkéje 12,000.000 frankról 2,400.000 frankra szállittassék le, egyszersmind azonban uj részvények kibocsátásával ismét 8.000.000 frankra emeltessék fel. Az alaptőke leszállitása 5 drb. részvény összevonása révén történik egy darab 50 frank névértékü részvényre, vagy ha a részvényes ugy kivánja, a régi részvények 10 frank névértékü uj részvényekre fogn k bec erőltetni. A részvények becserélésének időpontját az igazgatóság még közölni fogja. Végül javasolta a közgyülésnek, hogy az 1931—32. üzleti év terhére a leirások keresztülvitele után jelentkező 3,474.479.80 frank egyenleg a tartalékalapok terhére számoltassék el. Az igazgatóság összes előterjesztéseit a közgyülés egyhangulag elfogadta. A fenti tranzakció által az Ofa konszernjéhez tartozó vállalatok abba a helyzetbe jutnak, hogy üzemüket előreláthatólag eredménnyel folytassák és jobb konjunktura beálltával annak előnyeit kihasználhassák.

»NAGYBÁTONY-UJLAKI« Egyesült Iparmüvek Rt. igazgatósága tegnap tartott ülésében megállapitotta az 1932. évre vonatkozó zárszámadásokat, melyek az értékcsökkentési tartalékalap megfelelő dotálása után 314.571.06 pengő tiszta nyereséget eredményeztek és a junius 2-ára összehivandó közgyülés elé azt a javaslatot terjeszti, hogy a mult esztendőre osztalék cimén részvényenként 6.67 százalék, vagyis 1 pengő. (a mult évben 1.50 P.) fizette sék ki.

»SZIKRA« M. GYUJTÓGYÁRAK RT. igazgatósága a társaság ezévi rendes közgyülését junius 2-ára hivta egybe. A mérleg 386.852.99 P tiszta nyereséggel zárult, mely összegből az »A« sorozatu részvények után, mint az előző évben, 12 P osztalék kerül kifizetésre. Ugyanaznap tartja rendes közgyülését a Magyar Általános Gyufaipari Rt. is. E társaság tiszta nyeresége 115.858.62 P, melyből részvényenként — az előző évihez hasonlóan — 10 P osztalékot fizettek.

MAGYAR VASUTI FORGALMI Rt. Beöthy László v. b. t. t., a felsőház alelnökének elnöklete alatt igazgatósági ülést tartott, amelyen az idei mérleget megállapitották, 1,076.302.84 P tiszta nyereséggel zárul, amiből az értékcsökkenési alapon való leirásra 588.691.37 P-t forditottak. Az igazgatóság elhatározta, hogy a közgyülésnek részvényenként 1.25 P osztalék fizetését javasolja.

GAZDÁK BIZTOSITÓ SZÖVETKEZETE a mult évben az elemi osztálynál 120.020 P, az életosztálynál pedig 1877 P tiszta nyereséget ért el, levonva ebből a jégüzlet 79.484 P tavalyi veszteségét, marad mint tiszta nyereség 40.536 P. A kedvező üzleteredmény, mely ugyszólván egyedülálló a szövetkezeti biztositóintézetek sorában, Láng József gazdasági főtanácsos, vezérigazgató, a Biosz alelnöke üzleti politikájának nagy sikerét juttattja kifejezésre, melynek elérésében nagy része van Gebhardt Domonkos ügyvezető-igazgatónak is.

»TURUL« Magyar Országos Biztositó Rt 500.000 pengő részvénytőke mellett 68.898 pengő, tehát csaknem 14 százalékos nyereséget ért el. Mérlegében az értékpapirok 6,601.107 pengővel a kötvénykölcsönök 789.367, a kinnlevőségek 335.298 pengővel szerepelnek. A dijtartalék összege 3,751.246 pengő, amelyhez 102.400 pengő kártartalék és 131.561 pengő dijátvitel járul. Kárfizetésre 508.000 pengőt forditottak. Az intézetet a mult évben sulyos csapás érte Gonda Illés dr. vezérigazgató halálával, aki az alapitás munkáját végezte. Utóda azonban az általa kijelölt uton vezeti tovább az intézetet ujabb sikerek felé.

A RÓZSADOMB
EGYETLEN CSEMEGE- FÜSZERÜZLETE
II., BIMBÓ-UTCA 45. TELEFON: 53-7-09
„BIMBÓ" CSEMEGEHÁZ

Buda vagy Mucsaliget?

— A nagy parcellák megölik a Hegyvidéket —

Alig hogy az első tavaszi napsugár megsimogatta a téli álmából ébredő földet, máris kivirágzottak az összes lapok hasábjain — tisztelet a kivételnek — az ismert hangzatos hirdetések a különböző Liget- és Kertvárosok előnyös parcellázásairól. Feldicsérik ebben a legeldugottabb, istenhátamögötti, névről sem ismert falvak nemlétező gyógyörüségeit, erdőséget, Dunát, ingyen autóbuszt, életbiztositást igérnek, sőt a kereskedők a bevásárlásoknál telekrészletre cserélhető szelvényeket is elfogadnak. De ne gondoljuk, hogy talán a szépséges Csipkerózsikát, Budát akarják e reklámok évszázados álmából feltámasztani. Nem. Nyakigsárpéteritől Porfészekfalváig minden eladhatatlan s ráfizetéssel gazdálkodó nagybirtokot akarnak igy parcellánkint — a hiszékeny s hozzánemértő kisemberek saját tüzhely utáni vágyakozását kihasználva, — elsőzni. S ne tagadjuk, hogy a kitartó reklám a mai világban meg is hozza gyümölcsét és sikerül is a kisexistenciákat kicsődziteni Budapest falai közül. Hiába erőlteti meg akkor magát a főváros dicséretes buzgalommal, hogy évtizedek mulasztásait most pótolva, uj utakat épit, közmüveket, villanyt huz a hegyvidékre, a sok kisember már lefoglalta kis parcelláját 20—30 kilométerre Budapesttől, ahol csatorna, vizvezeték soha nem lesz, nyáron a por, télen a sár térdig ér, az igért erdő 4—5 mértföldnyire van, a Duna pedig oly messze, hogy nem is látszik, akár a dunamenti villaügynök és a vevőről szóló anekdótában. Ez ugyanis a vevőnek azt jelezte, hogy a villa a tóparton van s mire az aggódva érdeklődött, hogy áradás esetén nem fenyegeti-e veszély, azzal nyugtatta meg: »Ugyan kérem, hol van onnan a Duna... ?!«

A reklám lélektani hatásán kivül azonban van egy igen fontos gazdasági, reális oka annak, hogy az a sok kisember, aki pedig ma a legjobb fogyasztóképességü réteget alkotja, vállalja még a hosszu vasuti uttal járó fáradságot is és inkább a klima tekintetében is kedvezőtlenebb környéken vesz telket. Nem az a baj, hogy Budán drága a telek, mert ugy az I., mint a III. kerület külsőbb részein, amelyek azonban még mindig tizednyire közelebb esnek amazoknál, szintén lehet 1—2 pengős ölenkénti árban, még gyümölcsös telkeket is kapni, hanem az, hogy az illetékes hatóság valami 1870-es mentalitásból, megakadályozza a nagyobb budai telkeknek 100—150 öles darabokra való parcellázását, ahogy Megyeren igy adta el telkeit a Károlyi uradalom. Ez a kerékkötője annak, hogy Buda óriás, beépitetlen, vadregényes, jólevegőjü, egészséges területei benépesedjenek s ehelyett a Várost környékező kis falvak az utolsó 1—2 évtizedben 60-70.000 főnyi helyekké nőtték ki magukat, örökre elvonva ezzel népességüket a fővárosi közterhekhez való hozzájárulástól.

Azért emlitjük e 60 év előtti mentalitást, mert akkor az uj Budapest csakugyan óriás fellendülésnek nézett elébe, kereskedő és lateiner osztálya erősen vagyonosodott s igy várható volt a budai oldalon előkelő kertes villák épitése, melyek létesitéséhez 3—600 öl telek csakugyan szükséges, lehetett. Ma azonban a boltosnak adóssága van, nem pedig villaépitésre felesleges pénze, orvos és ügyvéd numerus clausust sürget, mert alig van keresete, a tisztviselő nem épit fel semmit, mert őt építik le, tehát a nagyzolásra szánt 600 öles telkek eladhatatlanok. Az a kisember ugyanis, aki 5 évi részletre tud telket venni, s azon épiteni, 1—2 szobás házat, legfeljebb 100—150 öles telket tud ehhez megszerezni. Hiába épiti tehát a főváros az utakat, hiába huz vizvezetéket, ha a telektulajdonosoknak nem engedik meg a telkek felosztását kis parcellákra, a fenti következményeken kivül még az is megtörténik, hogy az utburkolási-, csatorna- s más járulékokat fizetni nem tudják s igy telkük is árverezés alá kerül. Minthogy egyhamar nincs is kilátás arra, hogy e szegénység megszünjék, sürgősen meg kell változnia az ilyen elavult optimista felfogásnak. Az sem indokolja ez eljárást, hogy a Város a kültelki terjeszkedést hátráltatni akarja a belső kerületek javára. Mert aki a korszelleni hivására a szabad levegőt és napot keresi, az mégsem fog a Práter vagy Klauzál utcai földszintes házakban lakni, hanem ha Budán nem engedik, elmegy sokkal messzebbre a ma még fátlan sivatagba is. Ezt mutatja pl. a Zugló óriási fejlődése, ahol a 80—100 öles telek parcellákon 10 év alatt uj város nőtt ki a földből, lényegesen előnytelenebb helyen, mint Buda.

Erősen hibáztatandó ama körülmény is, hogy például az óbudai gyönyörü hegyvidéknek végleges szabályozási terve még máig sincsen meg s erre való hivatkozással is elutasitja a Közmunkatanács a parcellázási kérvényeket. Hát 1872 óta még nem értek rá ezzel foglalkozni? Emiatt kell beleszoritani Budáról a kisemberek ezreit a hangzatos reklámok ámitásaiba, hogy azután kiábrándulva sirassák inkább ott veszni hagyott kis pénzeiket, ahogy ez már számtalan esetben megtörtént? A budai elhagyatott, néptelen, bár legszebb, legközelebbi és legegészségesebb kulturzónába eső hegyvidék érdekében sürgős orvoslást követel a közönség.

Dr. Margittay Rikárd

Biztositsa már most zavartalan nyaralását
a Svábhegyi Szanatóriumban
Szobafoglalás telefonon is: 654-47

Kastély-vendéglő
A Budai Lövölde
pompás parkjában
teljesen átalakitva
megnyilt
II., Marcibányi-tér 6. sz.
MENÜ: Leves, sült, köret, tészta 1·40 P
Csak házhoz szállitva. — Penziorendszer.
Délután és este Ctor jazz
Tulajdonos: Figyelmessy József

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

Németvölgyi-út és Mártonhegyi-út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség. Lefoglalható: Katona-Székely és Molnár épitészmérnökök irodájában. V., Személynök-utca 9—11. Telefon Automata 298—29. és 225—59.

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Császár-kertben
(Császárfürdő étterem)
Szabó Guy László
jazz-zenekara hangversenyez jóidőben naponkint d. u. 5 órától
Császárfürdő
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

Élvezetes
RUZICSKA PÁL
kenyér és péksüteménye
Gyár: I., Horvát utca 29.
Uj fiók: II., Margit körút 103.

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron HUBERT Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda — Akvinkum
Késő őszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

STAROK ZENEKARA
A BELLEVUEBEN
MALCSINER
DARVAS ZSUZSA
JONNY FLEMMING
néger dobos
MEGYERY BUTTULA
CHONKA ULLMANN

Telek

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

59-es VILLAMOS Süveg-utcai megállónál levő Sasadi uj iskolatól kinduló 25 méter széles Brassó-uton, gyönyörü kilátásu, subalpin levegőjü kis és nagyobb parcellák igen olcsón eladók. Tulajdonos Sey, V., Akadémia-utca 13. II. 24.

Lakás

GYÖNYÖRÜ 4 SZOBÁS VILLALAKÁS loggiával, erkéllyel, etage-fütéssel, villamos és autóbusz-megállónál november elsejére kiadó. Érdeklődés a házmesternél. II., Budakeszi-ut 1-d, vagy telefonon: 298—92.

EGYSZOBÁS hálófülkés erkélyes luxuslakás, központi melegvizfütéssel, konyhával, fürdőszobával. Érdeklődés a házmesternél. I., Logodi-utca 60, vagy telefonon: 298—92.

3 és 2 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garcon lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I., Logodi-utca 63, vagy telefonon: 298—92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győrüt 24. Telefon: 534—20.

VÁROSMAJOR-PARK társasvilla Marosutca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P, semmi mellékköltség. Leköthető vitéz Darvas Lajos mérnöknél, Királyi Pál-u. 20., telefon: 86—2—96.

ÖRÖKLAKÁSOK Káplár utcában, 2 szoba hallosak és egyszobásak, modern épülő házban, elsőrangú kivitelben eladók. Érdeklődés délutánonkint, Preisich Gábor tervező épitésznél, József körút 30. Telefon: 32—0—54.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-utca 7, Vak Bottyán utca 4., Fadrusz utca 6., háromeves házakban *kilátásos*, erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal*, központi fütéssel, melegvizzel, vagy anélkül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FÖLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Au. 527—80. (2)

Ház

IKERVILLA
felerésze 240 negyszögöles telekkel Pasaréti uton mélányos áron eladó. Felvilágositás: Kerekes Barnabás, épitészmérnöknél, IX., Ráday-utca. 22. telefon: 85—3—54

PASARETEN por, ködmentes helyen 220 negyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágositás: Adamitz és Nagy, bádogosok, II., Halász utca 2.

Pasaréti uton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Virág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 503—96.
Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

BUDAPEST RIVIERÁJÁN,
a Gellértfürdőnél, a hatholdas ősparkkal szemben, a Mányoki-út 7. sz. alatt 3 darab 4—6 szobás
olcsó önálló villát
a Mészöly-u. 7. sz. remek, fásitott telken
ujabb társasvillát
épitünk 3—4 szobás, jutányos fixáru öröklakásokkal. Végül olcsó öröklakás-akciónk keretében a Lenke-út és Fadrusz-u. sarkán társasházat 1—4 szobás délifekvésü öröklakásokkal, 5000 P-ös jutalommal! Dijtalan prospektus!
„CENTRUM" Házépitő Vállalat
Horthy Milós-út 15. (Tel. 693-01)

Magyar VELENCE, GÁRDONY-füred
a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmenti villatelkek □-ölenként P 3-tól. Havi lefizetés P 10.—től. Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóviz! Jó utak! Olcsó házak égett téglából már P 500-tól. Mintaházak a telepeinken megtekinthetők.
INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden vasár és ünnepnap délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor Indul a Városi Irodától (Horthy Miklós-körút 3|b. Telefon: 694-33) Kérjen Propektust!

XXX. évf. 1126 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 junius 5

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

Ismeretlen városrészek

Örsödi völgy — Örmező

Kilátás a Dobogódombról

A világszép Kelenföldi sugárut

Ha majd egyszer külön képesitéshez kötik a városi szolgálatot, akkor a vizsgánál az egyik főkérdés az legyen, hogy az uj, távoleső városrészek felől mit tud a leendő városi tisztviselő? Fogadást mernék ajánlani, hogy száz tisztviselő közül kilencven nem tudja, hogy hol van a »Mikes Kelemen«-utca. De ha megsugnák neki, hogy a Boldizsár- és Neszmélyi-utcán tul, akkor sem tudna többet, de még nagyobb zavarba jönne, ha megmondanák neki, hogy az örsödi völgyben, de most mondja meg, hogy ez merre van. Pedig különleges szép vidék, uralja a Dobogódombot.

Nehogy azonban zavarba hozzuk a kedves olvasót is, megfejtjük ezeket a budapesti keresztrejtvényeket is, és megmondjuk, hogy ezek a misztikus nevek ott vannak a kelenföldi pályaudvaron tul, a Sashegy alján, abban a nagy völgyben, ahol Győr felé szalad a nagyvasut. Dél felől határolja a budafoki hegyek északi lejtője és ott nyulik Buda határába a kiugró budafoki határ, amit régen »Am Scharfen Eck« néven ismertek s az oda települt magyarok két ékezettel »sárfenék-nek neveztek el.

Elhagyott polgárai e mesebeli vidéknek, ahol viz nélkül tudnak megélni az emberek, akiknek nagyrésze mégis vizből él, még pedig keserüvizből, — meghivtak, hogy most nézzek ott szét, amikor kizöldült a határ.

Mi, a belső részen lakó budaiak, el sem tudjuk képzelni, hogy ilyen tájék is van itt, a Duna jobbartján. Mi szokva vagyunk a Hüvösvölgy, Zugliget, Szépvölgy, Farkasrét tájképeihez, amelyek hasonlitanak az Alpesek lejtőihez. Zordabbak, romantikusabbak, mint a Dobogódomb környéke. A keserüvizeket termelő mezők, amelyek körülfogják a 60—70 méter magas Dobogódombot, mint valami zöld bársonyszőnyeg, lágyan simulnak a domb lábához. Ez a Domb magában áll. A Pestre néző keleti oldala elég meredek, hogy a nyugat felé néző oldal annál kedvesebben lejtsen. A vidék nagy patronusai a Saxlehner család, évtizedek előtt a nyugati lejtőn néhány holdat befásitottak parknak és—engedték vadon nőni. Egy hónap alatt a legszebb, sürü árnyékot adó, pompás parkká alakitható át. A domb tetejére épült szálloda egyik szemével keleten Pestet nézné, a másikkal pedig nyugaton a Budaörs fölé hajló »Törökugratót«, azt a legendás sziklát, mely maga is ritka természeti látvány. Ide, a szálló nyugati terraszára futna fel az a »Kelenföldi Sugár ut«, amely a Boráros-térről, az uj hidon át egyenes sugár-vonalban vezetne oda. Az Andrássy-ut ehhez képest rövid belvárosi utca, mert másfélszer hosszabb volna ez, kellően befejezve. És micsoda világitási effektusokat lehetne kihozni a kelenföldi Sugárut végén, ott ahol a Dobogódombra kapaszkodna. Amikor 6—8 év előtt szóvá tettem ezt az akkori városrendező diktátor, Wargha László főtanácsos előtt, csak az volt az ellenvetése, hogy kész a Kelenföld szabályozási terve, nehezen illeszthető bele az uj Sugár ut terve.

Pedig egyszer, — ámbár tiz éven belül — mégis fölépül itt a világ legnagyobb keserüviz-ivókurás gyógyhelye, itt a most ismeretlen Örsödi-völgyben és az Örmezőn, de akkor már rengeteg pénzbe kerül majd az uj Sugár uthoz szükséges utterület kisajátitása. Ma potom pénz volna. Ez az ivókurás gyógyhely még nincs meg, de a vizének félszázados világhire van már, a Hunyadi János nevén mindenütt közismert keserüviz révén. A legnagyobb gyámoltalanság, hogy ezt eddig Buda-fürdőváros érdekében jól kihasználni nem tudtuk.

De talán jobb is, hogy most elmarad, amikor a város pénzügyi helyzete, csak olyan alkotásokra képes, mint a Krisztina-köruti vásártér. Ennek a vézna tornya bizonyitja a sovány időket. Igy nem lehet, igy nem szabad világfürdőt épiteni. Inkább semmit, mint valami hitványságot.

A »fürdőváros« gondolatának mai divatja mellett, annak egyik legjelentékenyebb, már is világhirü része, ez az ivókurás gyógyhely lesz. Ez biztositja a világhirt, ötvenesztendős eredményes reklámja megteremti a világfürdőt. De csak az ivókura, mert fürödni mesterségesen javitott gyógy vizekben lehet máshol is. Budai keserüviz csak itt iható Budán, — a forrásnál.

No de hagyjuk ezt. Az örsödi völgy és Örmező, a Dobogódomb és környéke ismeretlen városrészek, amiket ma nem ismer sem a város, sem a népe és éppen ezért nem kivánhatjuk, hogy tudomása legyen róla a nagy világnak.

A fürdőváros magyar disze

A Józsefhegyi forrástó rózsái

Irta: **Rüblein Richárd dr.** nyug. min. tanácsos

Buda rejtett kincseinek megmentése érdekében emeltem szót a Budai Napló febr 4-i számában amikor is feltártam azokat a természeti szépségeket melyeket a Zsigmond-utca 48 számu háztól az 50 számuig elhuzódó magas kőfal zár el irigyen az arra haladók szeme elől. Itt — Gül-Baba sirjának tövében — a közönségtől elzártan rejtőzik mint Hamupipőke a »Józsefhegyi forrástó.«

Pedig ez a tó, a benne termő csodaszép tündérrózsákkal Budapest-Fürdőváros szimbóluma.

Szép fővárosunknak »thermál-város jellegét semmi sem fejezi ki jobban mint éppen ez a tündérrózsákkal ékeskedő tó. Kitaibel Pál érdeme, hogy ezek a tündérrózsák (Nymphaea thermalis D. C.) itt tenyésznek és pompáznak, ő hozta ide őket a Nagyvárad melletti püspökfürdő vizéből, ahova még a törökök ültették a félhold idején.

Joggal képzeljük tehát, hogy amiképpen Budapest mint »metropolis«, legelőször is a Gellért-hegyre viszi látogatóit, hogy onnan nekik a várost bemutassa, ugyanigy »Budapest-Fürdővárosnak« elsősorban ehhez a tóhoz kellene hoznia vendégeit hogy velük fővárosunk thermálfürdő jellegét megismertesse.

A közelmultban nálunk megtartott nemzetközi balneológiai kongresszus tagjait kellett volna elhozni, hogy saját szemükkel lássák fürdővárosunk nemes értékét. Mert ne felejtsük ám el, hogy fürdőváros propagandánkkal szemben kedves szomszédaink részéről jámbor ellenpropaganda folyik, meg ha nincs is tudományos adatokkal alátámasztva, mégis csak alkalmas arra, hogy nekünk kárt okozzon.

Ausztriában jártamkor egy előkelő állásu osztrák ur, akinek fürdővárosunkról magyaráztam egyet-mást, a legnagyobb meggyőződésel mondta szemembe hogy

> városligeti artézikutunk nem 1000 m, hanem csak 100 m. mély, mert hogy 1000 m. mély volna azt nem hiszi el senki, ez csak téves adat lehet. Azt állitotta továbbá, hogy többi fürdőink vizei is egyszerü fütéssel lesznek a kivánt hőfokra felhevitve.

Mennyire nem céltalan tehát hogy természeti kincseinket a köztudatba hozzuk, magyaran mondva «a kirakatba helyezzük« miként az ékszeréz is kirakatba teszi legszebb gyémántjait.

A Józsefhegyi forrástónál tudós s nem tudós egyaránt láthatná hogy a föld mélyéből itt felbugyogó nagymennyiségü viz valóban »thermal« s ezért nő itt a »Nimphaea thermalis«.

Csakhogy egy kis baj van ám! Se külföldi se belföldi vendéget és semmiféle balneológust nem hozhatunk a forrástóhoz. Ide most nem lehet belépni, mert — »nincs takaritva«.

A kristályviz járműveinek garázsa, törött kristályvizesüvegek szemétlerakodója, a szomszédos népfürdőből átdobált kimustrált szalmapapucsok s egyéb lim-lom nem épületes látványa az, ami itt látható.

Igaz, hogy ott vannak a tóban a hires bübájos hévvizi tündérrózsák, — tudományos körök rézéről magasra értékelt botanikai ritkaság, — de ezek a vizben levő sok hinár, tisztátalanság s bekinyál miatt alig láthatók.

Pedig egy kis szépérzékkel és igyekezettel aránylag csekély költséggel páratlanul szép török, vagy japán kertet lehetne ide varázsolni, hiszen a tónak romantikus fekvése elsőrendüen alkalmas arra.

De ami késik, nem mulik!

Most, hogy a főváros kertészete megcsinálja első tündérrózsás tavát, a Döbrentei-tér parkjában, melynek vizmedencéjébe a napokban eresztik be a közeli hőforrás melegvizét, hisszük, hogy e példán felbuzdulva a Lukács-fürdő igazgatósága még emennél is szebbé fogja varázsolni a saját tavát, hogy amire imét fürdőkongreszus lesz nálunk, annak résztvevői már csinos partisétányokról, egy darab valódi kelet keretében gyönyörködhessenek tündérrózsáinkban

Egy ilyen keleti kert nemcsak nagy attrakció volna s nemcsak idegenforgalmunknak tenne szolgálatot, hanem annak elsőorban a Lukács-fürdő látná hasznát.

A budai szerb püspök bűnei!

Köti-e a trianoni békeszerződés Szerbiát, ha aláirta?

Megdöbbenve olvasta minden becsületes ember a jugoszláv Kormánynak Gavrancsics képviselő által benyujtott azt az uj törvénytervezetét, mely a vallásszabadságot és a trianoni békeszerződést arcul csapja.

A szerb törvénytervezet szerint az állam elkobozza a római katholikus egyház és a Szerzetesrendek vagyonát minden ellenszolgáltatás nélkül, elveszi iskoláikat és az idegen állampolgárságu római katholikus lelkészeket, tanárokat, szerzeteseket és betegápoló apácákat 48 óra alatt a jugoszláv állam területének elhagyására kényszeriti.. De még tovább megy a törvénytervezet, azokat a szerzeteseket és apácákat, akik jugoszláv állampolgárok, életfogytiglan egy lakatlan dalmát tengeri szigetre internálja.

A huszadik században ilyen barbar-ismust ?

Egy államban, amelynek fele lakossága római katholikus..

Mit szól ehhez a magyar nemzet, mely türi, hogy a magyarországi görögkeleti szerb egyházak lelkészei tulnyomólag szerb állampolgárságu lelkészek az egyházi legfőbb fejük a belgrádi patriárka? Hátha retorzióval élnénk és elvennénk a magyarországi szerb egyház vagyonát a görögkeleti magyar egyház javára, amelynek papjait a budai szerb püspök — magyar voltuk miatt — üldözi, az a szerb püspök, aki a magyar felsőház tagja, a keleti egyház dus vagyonának élvezője és annak ellenére aláirta (lehet, hogy olvasatlanul) 1919-ben a szerb egyház püspökeinek közös pásztorlevelét, melynél magyar szempontból hazaárulóbb irást nem olvastunk. A magyar görögkeleti egyház vegetál, még a létéről is alig veszünk tudomást, tétlenül nézzük tizezernyi magyar keleti vallásu honpolgárunk elszerbesitését és a magyar egyházi vagyonnak a magyar faj és haza elleni felhasználását.

A közvéleményt nagyon is érdekelné a szerb vallástipró törvény alkalmából a budai szerb püspök állásfoglalása, aki — állitólag — negyedéven tul szabadjeggyel utazgat Belgrádba referálgatni a szerb királynak, akinek hüség-eskü tett és a szerb patriárkának.

Nem szabad várnunk amig vallásilag is széjjelzülleszti a kisantánt ezt a szerencsétlen országot és tizezernyi magyarokat a pravszláv szerb egyház igája alá kényszerit. Épen ezért sürgősen kell csinálni, illetve ujrakell életre kelteni a a szent István korában már virágzó életet élt görögkeleti magyar egyházat, magyar érsekkel és később nemzeti pátriárkával az élén.

dr. TABAKOVICS

Kezeink között van a budai szerb püspökök által 1920. julius 1-én kiadott pásztorlevél, amely a »Glasnik« cimü szerb egyházi hivatalos lapban jelent meg.

E pásztorlevélben legnagyobb örömüket fejezik ki a szerb püspökök, — köztük Zubkovics György dr. brezdai szerb püspök is, - hogy szerbiának sikerült uj területeket hóditania. Más szóval, hogy sikerült Magyarország megcsonkitása.

Koldus-járvány

Soha annyi koldus nem lepte el Budapest utcáit, mint most. A nagyközönség, különösen a nők, szivesen adnak alamizsnát, de teljesen tájékozatlanok abban a tekintetben, hogy kik az alamizsnára rászorult koldusok és kik azok, akik az általános nyomort kihasználják arra, hogy ők, a rá nem szorultak könnyüszerrel pénzhez jussanak Ennek az állapotnak kivánt véget vetni Hann Arnold a törvényhatósági bizottság tagja amikor ezt a közigazgatási bizottság ülésen felvetette. Megvédendő a közönség a rá nem szorultak zaklatásától és meg kell jelölni a zokat, akik támogatásra igazán rászorultak. Ugy véli, hogy célravezető lenne, ha a hatóság alapos vizsgálat és nyomozás után kolduskatasztert fektetne fel és aki ott fel van véve, azt jelvénnyel lássák el, amely őt koldulásra feljogositja. Fejleszteni lehetne ezt az akciót azzal is, hogy a közönség ne készpénzt adna a koldusnak, hanem az elöljáróság által kibocsátandó és a közönség által készpénzzel megváltandó tantuszt, vagy mondjuk alamizsnajegyet. Ennek az volna az előnye, hogy visszaélés nem történhetnék mert az elöljáróság csakis annak váltaná be a kolduspénzt, aki a kataszterben fel van véve és a kolduskataszterben tényleg benne van. Ennek a módszernek az az előnye is lenne még, hogy az alamizsnagyüjtést korlátozni lehetne, amennyiben az elöljáróság csak heti 20 pengőig terjedő jegyeket váltana be ugy, hogy a koldusnak limitált maximális heti bevétele után az illető nem zaklathatja azon a héten többé a közönséget. Ha eladja, akkor csak koldusnak adhatja el, aki a kataszterben fel van véve.

Pártszervezés

A budai polgárság egységes frontja

Azok a félreértések, amelyek az országos párt szervezésével kapcsolatosan, a budapesti párt megszervezése körül mutatkoztak, ma már elintézést nyertek azzal, hogy a miniszterelnök teljesen

KOZMA JENŐ dr.

szakavatott kezébe tette le a fővárosi polgárság egységes megszervezésének ügyét. Most már zavartalanul folyik a munka, mert ez a természetes rendje és folytatása annak az évtizedes munkának, amit Kozma Jenő eddig is kifejtett, megalkotva azt a vezérkart, amely nemcsak hivatva van intézni ezt a szervezést, de meg van hozzá a gyakorlati tudása, a budai helyzet ismerete, régebben meglévő számos szervezete. Egyesületek, társaskörök, asztaltársaságok, ezeken kivül pedig egyes társadalmi osztályok és szakmák lelkesen és szivesen szolgálják azt a pártot, amely Kozma Jenő vezetése alatt a legkomolyabb támasza a kormánynak. Ez a párt eddig is kerülte a politikai kacerkodást, még népszerüsége rovására is, mert komolyan veszi azokat a törekvéseket, amelyek ma Magyarország megmentését szolgálják.

Az alsóvárost a tulajdonképpeni Kelenföldtől elválasztó vasuti gáton tul van az Albert-utca és abban — pártolásra érdemes barátságos vendéglőt tart nyitva évek óta egy derék magyar vendéglősné özvegy Avar Lászlóné és az üzlet lelke az ő diplomás fia, aki szintén hive az Egységes pártnak. Itt jött össze e hó 30.-án a kelenföldi

XVIII. KÖRZET

választó közönsége, amelynek élén

MIKOLA GÉZA dr.

postaigazgató, akit puritán hazafisága késztetett rá, hogy ezt a tisztséget vállalja és a nemzet egységét megteremteni igyekvő törekvéseket szolgálja. Kedves poéta lelkü ember, akit mindenki szeret, mindenki becsül és hivó szavára két nagy terme telt meg a vendéglőnek érdeklődő választó polgársággal, amelynek tekintélyes része hölgyekből állott. Nagy része van ebben Devecis Mihály és dr. Fejér Jánosnak, mint a »Kelenföldi Polgári Kör vezetőinek, akik a Sósfürdőtől nyugatra fekvő városrész polgárainak érdekeit szolgálják intenziv munkával és sikerült is őket tömöriteniök ebbe. az uj agilis körbe. Segiti őket »Buda Alsóvárosi Egyesület« ügybuzgó elnöke Gömöri Győző azzal, hogy a maga egyesületének közönségét szivesen hozza el a Kelenföldi Polgári Kör estjeire és testvéries együttmüködésre törekszik.

Az asztalfőn helyet foglaltak Petracsek Lajos dr. országgyülési képviselő, Dorner Gyula min. tan., tvh. biz. tag, Barla Szabó József dr., Kovács József tábornok, Devecis Mihaly, Wéber Sándor dr, igazgató, Gömöri Győző igazgató, Schwarz Samu, és Ulmer Ágoston. Mikola Géza üdvözölte a megjelenteket, a társaskörök és egyesületek képviselőit és külön a »Budai Naplót«, mely most oly nagy szolgálatot tesz ennek a vidéknek, sok száz elhagyott polgár ügyét karolva föl. Utána Devecis Mihály szólalt föl, mint a Kelenföldi Polgári Kör elnöke és szintén üdvözölte a körzet értekezletén résztvevő vendégeket.

Általános csendben felszólalt ezután Dorner Gyula, aki sulyt fektetett rá, hogy ne a szovjetelmélet alapján degradáljuk a polgárságot pária sorba, hanem forditva a munkásságot emeljük polgári sorsba. Ezt meg kell tennünk a nemzeti egység megteremtése érdekében, amely ma nem frázis, hanem szükség. nemzeti létünk nagy követelése. Buda déli részén csak a Községi Polgári Párt szervezetnek van jogosultsága, mert érdemeket szerzett azzal, hogy a HÉV megváltását megszavazta. Ez közvetlenül Kozma Jenő érdeme, amit azonban csak a kormány támogatásával tudott elérni s éppen ezért éltette Gömbös Gyula miniszterelnököt.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után

PETRACSEK LAJOS dr.
országgyülési képviselő

kivánta hallani a közönség, aki beszédében utalt arra, hogy a Kelenföldnek, mint erősen fejlődő városrésznek szüksége gyakorlati politikára és ezzel áttért arra a nagy problémára, amit régebben »Nagybudapest« cimen kezelt a főváros. Az eszmét nem valósitották meg eddig, és ennek most szomoru következménye az, hogy 100.000 embernél több Budapesten keresi kenyerét, de a vidéken költi el. A »Nagybudapest« megteremtésére szolgáló gondolat rendületlen hivének és harcosának vallotta magát és rossz viccnek mondotta az «érdi» parcellázást, ahova ezrével tókul ki a budapesti nép, pedig ott nehezen teremthetők meg a városi ember által megkivánt élet és lakásviszonyok. Beszéde végén a világpolitika kérdéseivel foglalkozott, amelyek megkövetelik tőlünk az egységes akaratot az egységes munkát, mert csak igy menthetjük meg Magyarországot. Lelkes taps és éljen kisérte szavait.

Majd szólásra emelkedett Barla Szabó József dr., aki Gömbös Gyula miniszterelnök egyéniségét méltatta, aki a magyar sorsközösség egységes gondolatával az egész magyar nemzetet maga mellé állitotta. Utána — Kovács József tábornok mondatta el poézistól lüktető beszédét, amellyel keltegette a polgárság hazafias, nemzeti érzését. Az elhangzott tapsok után — Ulmer Ágoston dr. Mikola Géza egyéniségét ismertette és önzetlen munkásságát méltatta, amihez lelkesen csatlakozott az összegyült közönség. — Gömöri Győző pedig Dorner Gyulának mondott köszönetet, aki a HÉV megváltása ügyében volt nagy segitségükre és köszönetet mondott Petracseknek is, Barlának is az ez ügyben kifejtett támogatásukért. A három kelenföldi társaskört a »budai kisantantnak« nevezte, amelyek tömörülve nagy erőt képviselnek. — Viraág Béla megköszönte Petracseknek, hogy ujból felvetette a »Nagy-Budapest« kérdését, amelyet eddig kicsinyes, adminisztrativ okokból ejtettek volt el, de kieflé mindenesetre nagy bizonyitéka volna a magyar erőkifejtésnek, mire — Petracsek Lajos rövid felszólalásban arra kérte a hölgyeket, hogy alakitsák meg a körzetben is a hölgybizottságot!

Nagy figyelemmel hallgatták meg ezután Halnek Gyula építőmester felszólalását, aki örömmel látja, hogy Petracsek Lajos szivesen jön a nép közé, hogy a szegény emberek sorsával foglalkozzék. Ezt látja Gömbös Gyula miniszterelnöknél, ezt tapasztalta Kozma Jenő dr. részéről s ezért jelenti ki, hogy ezeket a vezéreket sohasem hagyja el követi őket tüzön, vizen át, mert azt látja, hogy egy nagy társadalmi osztályt, a »budapesti házfelügyelők osztályát«, amely nemzeti alapon álló szövetségbe tömörült, az ő kezükben jó helyen látja, ami biztositja osztálysorsainak jobb jövőjét. Nagy tetszéssel fogadták Halnek Gyula szavait, aki mint a »Házfeelügyelők Országos Nemzeti és Gazdasági Szövetségének« társ elnöke szólalt föl, amire azonnal válaszolt — Petracsek Lajos dr. Bejelentette, hogy az idevonatkozó uj szabályrendeletet, amely a régi tanácsköztársasági rendelet maradéka revizió alá véteti, ami most azért jár nehézséggel, mert a Községi Keresztény Párt a »szocialista szakszervezetbe tömörült viceházmesterek pártjára állott, ami megtévesztette a felsőbb hatóságokat is. A kormány segitségével a

KÖZSÉGI POLGÁRI PÁRT

igazságot szerez a házfelügyelők ügyének, akik a polgári vagyon hivatott őrei és minden tekintetben megbizhatók. A Községi Polgári Párt a Házfelügyelők Nemzeti Szövetségének memorandumát már egyszer letárgyalta és mindent el fog követni, hogy a házfelügyelőket felszabaditsa a segédházmesterek terrorja alól. Budapest törvényhatóságának közgyülésén tárgyalják legközelebb ezt a szabályrendeletet, amikor a párt már fölemeli ellene a szavát, de valószinüleg csak a nyár folyamán tudja megváltóztatni ezt a sérelmes rendeletet.

Lelkesen vették tudomásul a Házfelügyelők Szövetségének megjelent tagjai és örömmel járultak — Wéber Sándor inditványához, hogy az értekezlet üdvözölje táviratban Gömbös miniszterelnököt, Mikola Géza rögtön megszövegezett és felolvasott.

Még Gömöri Győző hivta meg a társaságot a Buda Alsóvárosi Egyesület e hó 14.-ére összehivott közgyülésére, ahol Becsey Antalt készülnek ünnepelni és Bróth Sándor dr. felszólalásával véget ért az értekezlet.

60. M. kir. Államisorsjáték!

17.000 nyeremény

250.000 ar. P értékben

FŐNYEREMÉNY:

40·000 arany pengő

Nyeremények:

20.000 ar. pengő
10.000 „ „
2-szer 5.000 „ „
4-szer 2.500 „ „
6-szor 2.000 „ „
10-szer 1.000 „ „

és még több nyeremény, melyek mind készpénzben fizettetnek ki.

Húzás junius hó 8-án

Egész 3.- ar. P Fél 1.50 ar. P

Kapható minden főárusitónál, bankban, sorsjegyárusitónál és dohánytőzsdében. Postai rendeléseket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesiti a m. kir. Pénzügyigazgatóság Bpest V. Szalay-u. 10

Templomszentelés a Városmajorban

Pünkösd vasárnapján szentelte fel Serédi Jusztinián dr. biboros hercegprimás a városmajori római katholikus egyházközség uj templomát. A felszentelést megelőző szombaton este Őeminenciája jelenlétében helyezték el az uj templom oltárában az ereklyéket. Az ünnepi reggelen már fél nyolc óra előtt hangos volt a templom környéke a hivek százaitól, akik régi vágyuk, egy nagy és szép templom, megvalósulásánál megjelentek. Ott láttuk az egyházközség vezetőségét élén lovag Kriegs-Au Emil pápai kamarás, plébánost, Reimann Özséb káplánt, Hohenburger Antal al ábornagy városi bizottsági tag, elnökőt, Bogsch Géza államtitkárt és Ziegler Géza müépitész, kormányfőtanácsost. Pontosan nyolc órakor, amikor a Hercegprimás a cserkészek és kongreganisták sorfala között elhaladva megérkezett, a ritka szertartásra összegyült hivektől feketéllett a környék. Megérkezése után

SERÉDI JUSZTINIÁN dr.

néhány szóval rámutatott az egyházközségnek a Szentlélek szellemében vezetett munkásságra, majd pedig átvonult a régi templomba, ahol Isten segitségét kérte a felszentelés előtt. Visszatérve, a templom kapujában térdelve, nagy papi segédlettel elmondotta a Mindenszentek litániáját, majd áldást osztott és háromszor körüljárva a templomot, meghintette a falakat szentelt vizzel. Minden körüljárás után pásztorbotjával megkopogtatta a kaput, amely aztán a harmadik kopogtatásra megnyilt a biboros főpap előtt. A hercegprimás kiséretével bevonult a templomba, amelynek kapui mögötte ismét bezárultak és kezdetét vette a felszentelés szertartása, amelyet a templomon kivül álló hivek nagy megafonok utján hallgattak. Mintegy fél tizenegy óráig tartott a magasztos szertartás, amikor az immár felszentelt egyház kapui a közönség számára is megnyiltak. Tizenegy órakor megérkezett Auguszta főhercegasszony udvarhölgyével, majd a főváros mint kegyur nevében Huszár Aladár főpolgármester Liber Endre és Borvendég Ferenc alpolgármesterek és megjelent Ripka Ferenc dr. ny. főpolgármester is, mint a szomszédos egyházközség elnöke. Az előkelőségek megérkezése után megkezdődött az első szentmise, melyet Serédi Jusztinián dr. biboros hercegprimás nagy papi segédlettel celebrált. A szent mise alatt mondott beszédében kifejtette, hogy Isten áldása kell legyen ezen a templomon, amelyet a hivek nehezen nélkülözhető filléreikből, minden segitség nélkül épitettek lelkes lelkipásztoruk vezetése alatt, akinek törhetetlen fáradozása eredményeként tiz esztendő alatt a szükös pincehelyiségből immár a második templomba költöztek, hogy az Urat dicsérjék.

A teljesen modern templom, amelynek leirását a Budai Napló már ismertette, Magyarországon az első ebben a stilusban, amely a közönségből azt a véleményt váltotta ki, hogy »végre megszabadultunk a 19. század sok vakolat-hazugságától!« Hálás az egyházközség Kriegs-Au Emil plébánosnak és mindazoknak, akik fáradoztak rajta, áz uj otthonért, melyet az áhitat számára épitett és hivei biznak abban, hogy Isten segitségével a legapróbb részletekig is teljessé teszi a Városmajor uj, nagy templomát.

Wagner Vilmos.

Kozma Jenő borgazdaestje

Kedves baráti hangulatban folyt le mult pénteken a Pénteki Borgazdatársaság évadzáró borgazda estje a Budai Polgári Kör helyiségében, amelynek borgazdája Kozma Jenő dr. országgyülési képviselő volt, amelyen mintegy százhuszan vettek részt, nagyrészt barátai, régi párthivei, nemcsak a Viziárosból, hanem egész Budáról.

Már Zboray Gyula a borgazdatársaság örökös jegyzője által előadott évzáró jelentés is a kedélyesség jegyében indult, mert állandóan tréfás kérdésekkel és közbeszólásokkal zavarták, amire tréfás volt a válasz is. A jelentésnek csak a vége vált komollyá, amikor befejezésül méltatta a borgazda: — Kozma Jenő munkáját, jóságát, érdemeit és biztositotta mindannyiok hüségéről és bizalmáról. A közérdeket szolgálja és ezért éltette a Pénteki Borgazdatársaság nevében.

A felköszöntők sorát Steinberg Albert szerkesztő nyitotta meg, aki a heteken át szálló mendemondákra utalva, kijelentette, hogy politikus méltóbb elégtételt nem nyerhetett, mint Kozma Jenő dr. akkor, amikor az általa kezdeményezett csaknem 10 éves politika, mint változatlan, helytállónak bizonyult és a kormányelnök is elfogadta azt. Ezzel a Polgári Egység Pártja vette át Budapest kormányzását, amelyet Kozma Jenő hivott életre

Sürü és lelkes éljenzés közben állott szólásra

KOZMA JENŐ dr.,
országy. képviselő

aki sietett kijelenteni, hogy a kedélyesség jegyében szólal fel, mert a borban van az igazság minden kételkedő véleményekkel szemben. Ugylátja, hogy fontos kérdéssé vált e körben a rokkantság kérdése, mert sokan már a »vizről« beszélnek, ami viszont jellemzi a városrészt, amelynek Viziváros a neve. Más volt a hangulat e borgazdatársaság alakulásakor, más volt akkor a jelszó is, melyszerint csak a hüllőket kell spirituszba tenni, ezt az társaságot, azonban borba. Akkor kezdte magához kapcsolni a budai polgárságot, azzal a sokat emlegetett ezer szállal, amely szálak azonban nem kötik guzsba az embereket, sőt ellenkezőleg, ez készteti őket az egymás segitésére. Neki is voltak aspirációi, de tisztelte a tekintélyt és az előtte állókat nem igyekezett kiturni helyükből, mint ahogy ez most divattá vált. (Éljenzés) E társaság bizalmából küzdötte fel magát a mai helyzetébe és polgártársai érdekében meg is tartja a helyét. (Helyeslés, éljenzés.)

Áttért azután a politikai helyzet ismertetésére és kifejtette, hogy a fővárosi polgár egész élete és minden érdeke elsősorban a Városházához köti, mert minden élet megnyilvánulásában végre is a fővároshoz kerül a kereskedelem, és a szociális törekvés minden kérdése. A városi polgárság — csekély különbséggel — azonos az országos választást intéző polgársággal, és azért nézte nyugodtan, amikor a »Községi Polgári Pártot« szembe akarták állitani a »Nemzeti Egység Pártjával«. Ez a kérdés ma már tisztázódott és négy és fél évig Budapesten nem lesz választás, amire — a belügyminiszter kijelentése szerint — nincsen semmi ok, mert az autonomia mintaszerü. Megnyugtatja polgártársait, hogy a miniszternek nem is állott szándékában az autonomia felfüggesztése. Maga a miniszterelnök is ezt a pártot tekinti Budapesten az országos szervezkedés magjának és ezen az alapon folyik most az uj szervezkedés, mely azonban nem ezt a pártot akarja beszervezni az országos pártba, hanem azokat kivánja oda bevonni, akik helyeslik a miniszterelnök törekvéseit, de más párton állottak eddig a városi politikában. A Polgári Egység pártját, mint a Nemzeti Egység pártjában most folyó kristályosodás magját meg kell óvni, amely cél érdekében áldozatra készen áll a párt minden tagja. Tiz esztendeje vezeti a pártot, mely állandóan felfelé ivelő pályán haladt és ehhez a munkájához kéri továbbra is polgártársai bizalmát. Szivesen félre áll, ha a polgárság talál olyanokat, akik szivéhez közelebb állanak, de most nem szabad félreállania és magát rokkantnak vallani, mert példát kell mutatni az ifjuságnak és vezetni a pártot addig, amig kitüzött céljait eléri. Büszkén vallja, hogy a tiz év előtt megindult politikai irányzata, ma országos jelszóvá lett. Barátait éltetve emelte poharát, és fogadta feléje özönlő párthiveinek, gyermekkori pajtásainak és barátainak meleg üdvözletét.

A lelkes hangulat csillapultával Petracsek Lajost kivánta hallani a közönség, aki szintén tréfásan kezdte beszédét, két pompás, de némileg csiklandós adomával jellemezte a mai politikai helyzetet. Örömmel állapitja meg, hogy Kozma Jenőt nem hagyták cserben barátai és párthivei és azok hüségére mindenkor számithat. Őt a régi barátság késztette felszólalásra.

De adomával kezdte felszólalását Szombathy Kálmán is és folytatta Krivossá Árpád azzal a kijelentéssel, hogy Kozma Jenő ma a helyzet ura, amit nehéz munkával érdemelt ki, de ma már fogalommá vált. Neuschloss Knüssli Kornél, Kozma helyett üdvözölte a vendégeket és szeretetteljes szemrehányásokat tett Petracsek Lajosnak, hogy olyan ritkán jön a borgazdatársaságba, azzal fejezte be beszédét, hogy teljesedjék Kozma Jenő minden kivánsága.

Befejezésül Zboray Gyula üdvözölte az estén megjelent Szendy Károly tanácsnokot és báró Babarczy István dr tanácsi főjegyzőt, mint vendégeket, amit Szendy Károly köszönt meg szintén tréfás hangon vezetve be felszólalását. Őt a barátság hozta ide, mert politikát nem üz és itthon érzi magát, mert 24 év óta a Viziváros lakója. Éltette Kozmát, akinek érdemeit mindenki elismeri.

BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás

Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli.

Nyitott és csukott teraszok. — Naponta cigényzene!

A sajtóhibákról

Irta: Hargitai Tihamér dr.

A mult század hatvanas éveiben Erdélyország Széchenyije: gróf Mikó Imre háromszáz forint pályadijat tüzött ki oly könyvre, mely egyetlenegy sajtóhiba nélkül jelennék meg. Erre a háromszáz forintra akadt egy pályázó nyomdász, aki megirta, kiszedte, ki is nyomtatta pályamüvét, melynek az első oldalán ez állt: »Ez az a könyv, amelyben a j t ó l i b á k nem fordulnak elő.«

Igaz-e, nem-e, ez a történet, mellékes. A tény az, hogy sajtóhiba nélkül sajtótermék alig képzelhető el.

Különösen áll ez a régi világ sajtótermékeire. A kiegyezés utáni évek ujságjai, könyvei csakugy hemzsegnek a sajtóhibáktól. Hiába volt egy—egy szerkesztőség oly kiváló ujságirók, tudósok és irók tábora, hogy egy kis akadémia kitelt volna akármelyikből, a lapok ontották a sajtóhibákat. A kapkodva, rend szer nélkül a kéziszedéssel készülő lapok e nemben sokszor oly mulatságos dolgokat produkáltak, hogy a legkomolyabb olvasónak is nevetésre szélesedett tőlük a szája.

Komoly botrány csak egyetlenegyszer származott egy sajtóhibás anthológia miatt, amikor a zseniális, de gorombaságáról közismert költő: Vajda János állitólag tettleg inzultált egy kiadót, mert néhány versét teljesen tönkretették a sajtóhibák.

A nyolcvanas években kiadott Vörösmarty — diszkiadásának egyetlen kötetében, Gelléri Mihály, az akkori idők sajtóhibáinak szorgalmas gyüjtője 109 sajtóhibát böngészett össze. Vörösmarty egyik szép hexameterét: tettük és vittünk és a haza »fényre derült« igy szedték ki: z e t t ü n k é s i t t u n k és a haza fényre derült.«

Egy régebbi versgyüjteményben a lengyelek csatadalának a: »Jeszce Polszkának« első sora: »Nincs még veszve Lengyelország« helyett: »Nincs m e g v e s z v e Lengyelország« van nyomtatva.

A sajtóhibákról Ágai Adolf, a Borszem Jankó egykori szerkesztője »Csodabogarak« cimen állandó rovatot vezetett.

Hogy a mulattató és sokszor boszantó sajtóhibák hogyan jöttek létre? Huncut és gonoszkodó szedők s a humorhoz értő korrektorok kétségkivül készakarva is rontottak a helyes szövegen, de a legtöbb sajtóhiba a szedők és a korrektorok felületes munkájának volt az eredménye.

Ha forgatjuk a nyolcvanas évek Pesti Hirlapját, Budapesti Hirlapját, Pesti Naplóját, tenger sajtóhibára bukkanunk. De a »Nemzet,« a »Hon,« a »Fővárosi Lapok,« az »Egyetértés« a »Függetlenség« sem kivételek.

A »Nemzet« leghiresebb sajtóhibája az volt, mikor Szathmáry György egyik vezércikkében, agyba-főbe magasztalta Tisza Kálmán politikáját s aztán igy folytatta: »Ilyen volt ez az e s z e v e s z e t t politika.« Természetesen, a korrektor jóvoltából jelent meg igy e helyett, hogy: »Ilyen volt ez a fent nevezett politika.«

Nagy konsternációt idézett elő az, »Egyetértés«-nek az a sajtóhibája, melyben Eötvös Károly egy vezércikkében igy kiáltott fel: »Ilyen tatárjáró, vandál pusztitásra csakis az e l l e n z é k képes!« Világos, hogy a kéziratban ez állt: »Ilyen tatárjáró, vandál pusztitásra csakis az ellenség képes.«

A »Hon,« amelyet a nagy mesemondó: Jókai Mór szerkesztett, egy alkalommal óriási baklövést követett el. Jókai hosszas betegségéből felépülvén, nevezető lap a jó hirt igy adta tudtára olvásóközönségének: »Örömmel tudatjuk mindenkivel, hogy illusztris szerkesztőnknek: Jókai Mórnak már nincsen semmi h a j a »Ehelyett, hogy:« »nincsen semmi baja.« E sajtóhiba azért volt módfelett kellemetlen, mert tudvalévő, hogy Jókainak már férfikora idején nem volt haja és parókát hordott. Hogy a költőfejedelem megharagudott-e, a sajtóhibáért, arról hallgat a krónika.

Jókai Mór és Vadnai Károly sohasem voltak jóban egymással. Jókai heti képeslapja az »Életképek« és Vadnai lapja a »Fővárosi Lapok« kutya-macska barátságban éltek. Különösen a »Fővárosi Lapok« állandóan csipkedte Jókait. Hol ebbe a regényébe kötött bele, hol amabba. Egyizben, mikor Jókainak egyszerre három regénye volt készülőben elhagyni a sajtót, Vadnaiék erről igy adták hirt: »Jókai Mór l e p é n y e i m á r f o n á s alatt vannak.« E helyett: »Jókai Mór regényei már nyomás alatt vannak.« Valószinü, hogy ez a sajtóhiba nem a véletlen müve volt.

Nem volt utolsó sajtóhiba az sem, melyet szintén a »Hon« követett el. Egy elhunyt hazafi érdemeit méltatva, a nekrológot igy fejezte be: »E derék férfiu mindennél jobban szerette a h a s á t« E helyett: »mindennél jobban szerette a hazát.«

Milyen nagyot nézhetett Pulszky Ferenc a nagy polihisztor, mikor egy reggel ezt olvasta magáról a Budapesti Hirlapban: »Pulszky mindent a g a z s á g érdekében tesz.« Persze »igazság«-ot akart irni a lap.

Kinos affér támadt ama sajtóhiba miatt, mely a »Magyar Áliam« a klerikális-párt hivatalos orgánumának hasábjain látott napvilágot. Csiky Gergelynek a paptanárból lett nagyszerü drámairónak »Mukányi« cimü vigjátékát mutatta be a Nemzeti Szinház. A bemutatóról szóbanlevő ujság másnap igy irt: »Csiky vigjátékáról meg kell állapitanunk, hogy csupa svihákság és esztelenség«. A kritikus persze ezt irta: »Csupa vidámság és szellemesség«. De hát — iró tervez és korrektor végez.

Nem rossz az sem, hogy az »Egyetértés« szinházi rovatában egyszer ez volt olvasható: »A kitünő komikáné komolyan megbetegedett. Igy hát e tehén nem fog föllépni«. Ami ugy értendő: »ehéten nem fog föllépni.« Nem tudjuk, hogy mélyen sértett Thália papnője nem-e esernyőnyéllel igazitotta helyre a goromba sajtóhibát...?

Volt egy népszinmüve a régi Népszinháznak: »Két dudás egy csárdában«« A »Függetlenség« ezt igy hozta: Két Judás egy zárdában.«

Majdnem felségsértést követett el egyizben a «Fővárosi Lapok egy sajtóhibával. Ugyanis ezt irja: »Nevetséges, hogy a király Gödöllőn tölti a karácsonyt.« Ehelyett, hogy »lehetséges.«

Hát mikor a Budapesti Ujság egy nem zetiszinházbeli bukásról beszámolva, a tudósitást igy fejezte be: »A darab végelgyengülésben kimult. Paulay, a szinház igazgatója mindenért a rendezőt pofozta.« Ehelyett: »okozta«. Máskor meg, birálva egy hangversenyt a Redoutban, ezt irta: «Aranyvári Emilia kisasszony nangja olyan mint a zsiráfoké.« A kritikus valószinüleg azt irta: »olyan a hangja, mint a szeráfoké«. De, ha a szedő és a korrektor a zsiráfot választották, ki tehet róla?

A Képes Budapestben egyszer ilyen sorok jelentek meg: »Rettenetes, hogy a honvédelmi miniszter ur nem tud választ adni a magyar vezényleti nyelv miként-iállásáról. Akkor nincs más hátra, meg kell mérgezni a közös hadügyminisztert.« »Kérdezni akart ez lenni, de »mérgezni« lett belőle.

Már sokkal ártatlanabb sajtóhiba volt az, mely a Pesti Hirlap egy 1887. évi bálitudósitásában jelent meg s igy szólt: »A terem fényesen volt diszitve s a plafondról négy suszter hintette a világosságot. Sajtóhiba csinált a luszterből susztert.

A régi idők népszerü irónőjének Wohl Stefániának egy novellájában ez olvasható: »Kálozdy Tibor az ő szeretett Izabellájának hálából négyszázezer frakkot hagyományozott.« Istenem, mit csinált volna ennyi frakkal a jó Izabella?

Az »Ország Világ« egy régi novelljában ez áll: »Az ősz grótnő meztelenül lépett be a szalónba«. Ó, hogy tételezhető fel ilyesmi egy urnőről?! Nesztelenül lépett be a szalónba.

Hermann Ottót, a hires tudóst is megsebezte egy sajtóhiba. Mikor a »Pókok«-ról cimü hatalmas müve megjelent az »Egyetértés« igy irt róla: »Kevés ember van a világon, aki annyira ismeri a csókokat, mint ez az ősz tudós«. Csak egy betücsere s mily komikus értelemzavar! Pókok helyett csókok.

De igy járt Baross Gábor a vasminiszter is, akinek egy tanárból lett országgyülési képviselő interpellációjára adott válaszát a »Nemzet« igy hozta: »A tisztelt képviselő ur azelőtt szamár volt«. Baross azt mondta: »tanár« volt, de a nyomdafesték türelmes.

A színészek és színésznők sem voltak kivételek, ők is sokat bosszankodhattak a sajtóhibák miatt.

A kilencvenes évek nagy primadonnájáról, Küry Kláráról irta egy szinházi lap a »Baba« cimü operett premierje után: »Küry tegnap a Babában kimondhatatlan éhes volt«. Nem is kell mondanom, hogy »édest« akartak irni.

A nagy Náday Ferencről egyszer ezt irták: »A müvész az »Aranyember« István sógor szerepében remekelt. Krisztyán Tódort kellett volna szedni.

Bakó Lászlóról, a nemrég elhunyt jeles színészről irták valahol: »Amikor Bakó játszik, a siker lehetetlen. Ehelyett: elengedhetetlen«.

Petrass Sáriról, a közelmultban tragikus körülmények között elhunyt primadonnáról irták: Petrass ama színésznők közül való, akik mindig ujjat huznak« »Ujat hoznak« volt a szöveg, de a Sátán beleszólt a szedésbe.

Hegedüs Gyuláról, a legszebben beszélő magyar színészek egyikéről irták egy alkalommal az »Ördög«-gel kapcsolatban: »Csupa tüz, csupa láng, valóságos fakir. »Szatir« akart ez lenni.

Se szeri se száma a mulatságos sajtóhibáknak. Néha csipnek, fojtogatnak, mint a füst, de majdnem mindig szellemesek. Mintha a szedőgyerekek k zét olykor-olykor pajkos, gonosz dzsinnek irányitották volna s mintha a szedést felülvizsgáló korrektorok s emére néha néha rózsaszinü fátyolt borittak volna láthatatlan koboldok...

Egy-egy sikerült sajtóhibán napokig kacagott a város, ez a drága gyönyörü város, mely akkor még nem ismerte a bánatot, a gondot. A régi Szikszay-vendéglőben, a Fiume-kávéházban, mely helyek akkor ujságirók és müvészek tanyái voltak szájról-szájra jártak ezek a humoros elszólások, az akkori kedélyes ujságirásnak csodabogarai, bolondgombái.

Hogyne kacagtak volna a Muzeum-kert s a Városmajor orgonabokrai közt üldögélő urak és asszonyságok, mikor ilyet olvashattak a kedvenc lapjukban: »Az olasz Commerciale di Milano bank helyiségeit a mult éjjel feltörték és elraboltak onnan egymillió libát«. Persze »irát« loptak és nem libát.

Miért ne mulattak volna szivből, igazán az emberek, mikor ilyen hirt olvashattak az »Egyetértés«-ben: »A Thaly Kálmán és Kemény-párt között a pácolt hangulat csak a legnagyobb hullámokat érte el.« Világos, hogy »a pártok harca« lett volna a helyes szedés.

A rikordot a sajtóhibák terén a »Függetlenség« cmü napilap érte el. Egy-egy számában néha 500 sajtóhiba volt ugy, hogy gyakran az olvasás teljességgel lehetetlenné vált. Végül is a sok sajtóhiba megölte a lapot. A kegyelemdöfést akkor kapta meg, mikor a következő hirt jelentette hasábjain: »Kalmár Endrét a piaristák rendőrfőnökét elevenen megsütötték«. A cikknek azt kellett volna hirül adni, hogy »Kalmár Endrét, a piaristák rendfőnökét melegen ünnepelték«. Ez már a sajtóhibák Csimborasszója volt.

Ó, hol vagytok, ti régi, sajtóhibás, boldog, szép idők! Milyen jó volna most is sajtóhibáktól hemzsegő ujságokat olvasni a reggeli kávé mellett csak olyan vidám és gondtalan lenne megint az életünk, mint akkor. Milyen jó volna, ha máson nem kellene bosszankodnunk csak a szedőgyerekek huncutságain s korrektorok felületességén, ha a szemeinkből ma is csak a kacaj nyomán csordulna ki a könny. —

Intelligens, tanult szedők és korrektorok s a csodálatos rotációs-Leviathánok tökéletesen előálli ott, sajtóhibáktól mentes lapokat és könyveket adnak ma már a kezünkbe, de mit ér mindez, ha olvasásuk közben kicsordult könnyeinket már nem a k a r a k s z t j a többé?

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Személyi hirek

JÓZSEF FERENC dr. főherceg junius 8.-án éjjel, negyed 12 órakor, nagyarányu előadásban ismerteti francia nyelven Budapest fürdővárost a külfölddel, a magyar rádió utján.

SEREDI JUSZTINIÁN dr. biboros hercegprimás Urnapjáig marad Budán s ezalatt az idő alatt számos egyházi funkciót végez.

RIPKA FERENC dr. udvari tanácsost ny. főpolgármesterit az olasz koronarend parancsnoki keresztjével tüntette ki az olasz király. Ezt a kitüntetést kapták egyuttal: Sipőcz Jenő dr., Lieber Endre és Lobmayer Jenő dr., is.

TORMAY GÉZA államtitkár vezetésével az Idegenforgalmi Tanács tanulmányozta a Mátrát és fejlődéséről nagy elismeréssel nyilatkozott.

ROTTENBILLER FÜLÖP államtitkár, a gyermekvédelem apostola mondotta a nagyhatásu ünnepi beszédet a rómaifürdői iskola szülői értekezletén.

ANDRÉKA KÁROLY ny. főkapitány helyette Grácba utazott, hogy részt vegyen váratlanul elhunyt sógornője temetésén.

HULTL DEZSŐ dr. müegyetemi tanárt nevezte ki a kormányzó az Országos Középitési Tanács elnökének, Fabinyi Tihamér keresk. miniszter előterjesztésére.

UJJ GYULÁNÉ, Mikola Ilona előadást tart junius 8.-án d. u. 4 órakor a rádióban »Fél óra a leányszobában« cimen.

SAGMÜLLER JÓZSEF prelátus plébános mondotta a könnyekig megható ünnepi beszédet az irgalmas nővérek kiválóan vezetett óbudai intézetének kedvesen sikerült »Anyák napja« ünnepélyén.

VESSEI EDE a Bpesti gázmüvek vezérigazgatója vesz részt a főváros képviseletében az európai gázmüigazgatók kongresszusán Weimárban.

— CSORNA KÁLMÁN dr. árvaszéki elnök helyettest választotta meg a szkfv. közgyülése árvaszéki elnöknek, aki 1881-ben született. Jogtudor és ügyvéd, mint egyetemi magántanár lépett 1908-ban a főváros szolgálatába és 25 év óta nagyrátermettséggel tölti be hivatalát. A világháborut is végig küzdötte.

MOLNÁR LÁSZLÓ pápai k. marás, es peres elnökletével a budai esperesi kerület papsága legutóbbi ülésén a lelkipásztorkodás uj problémáit tárgyalta.

AIGNER TIVADAR miniszteri tanácsos, a m. kir. Dohányjövedék elnöki osztályának vezetője vakbélmütéten ment át szerencsésen és rövidesen elfoglalja hivatalát.

ZAJTI FERENC a Magyar Nemzeti Irodalmi Társaságban előadást tartott a legnagyobb turáni lejedelem Attila trónralépésének másfélezer éves emlékének magyar megünnepléséről.

JÓNÁS GÉZA dr. vasut igazgatót a kormányfőtanácsosi cimmel tüntette ki a kormányzó.

ÖTTÖMÖSI JENŐ dr. ügyvéd ur szerint, mint évadzáró volt az utolsó boresti borgazdája a »Pénteki« társaságban.

KULCSÁR RICHÁRD nyomdaigazgató orvosai tanácsára a Kékestetőre ment üdülni.

KISS ALADÁR dr. ügyvéd előadás keretében foglalkozott a budai hegyvidék multjával és aktualitásaival a Hegyvidéki Asztaltársaság szervező vacsoráján e hó 2.án este a »Claridge« külső termében.

TREBICZ JÁNOS OTTÓ a Budapester Montagszeitung főmunkatársa a dunai forgalom fejlődési lehetőségeiről értekezett e hó 2.-án a Dunatervezés előadó estjén a Szent Gellért-fürdő hangverseny termében.

MÁDER MARCEL a III. kerületi ifjuság vezére mondott nagyhatásu beszédet a ker. Nemzeti Liga óbudai ülésén az oláh-, cseh-, német tankönyvek magyargyalázásairól.

LLEWELLYN JONES angol képviselő, a revizió nagy barátja meglátogatta a III. ker. Árpád reálgimnáziumot, a Lajos-utcai polgári leányiskolát és a római fürdő-telepi elemi iskolát, ahol elragadtatással nyilatkozott az ott tapasztaltakról.

GLATTFELDER GYULA dr. csanádi püspök mondotta junius 2.-án a Budai Kath. Kör magasszinvonalu Apponyi Albert emlékünnepélyén a mélyhatásu emlékbeszédet.

VIZDOS GÉZA dr.-t választották meg a Margit-körut elemi iskola Baráti Egyesülete elnökének.

SCHWARZ SAMU tejnagykereskedő, a Kelenföldi Polgári Társaskör alelnöke betegségéből felgyógyult.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

— ZILAHY GYULA a nagymultu szinművész, a »Nemzeti« közismert »Zsül«-je aki évek során át volt Debrecenben szinigazgató, ahonnan ismét visszatért a Nemzeti Szinházhoz, nagy ünneplésben részesitette Debrecen városa 55 éves jubileuma alkalmából. Ezt használta fel a Buda Alsóvárosi Egyesület, amelyhez fia, vitéz Zilahy Balogh Gyula épitész, az alsóváros egyik jelentős polgára révén erős kapcsolatok füzik Zilahy Gyulát, amely egyesület sietett átiratban üdvözölni a nagy müvészt s ezt az üdvözlést az egész társaság aláirta.

— AZ ÓBUDAI EGYES. POLG. TÁRSASKÖR választmánya junius hó 6.-án este 7 órakor ülést tart, amelyet társasvacsora követ.

— ÓBUDAI HEGYVIDÉKI SZÖVETS. junius hó 14.-én kirándulást rendez a Schaffer féle vendéglőbe: Külső Bécsi-ut 459b.

— BLEYER JAKAB gyalázkodásait utasitotta vissza a sok helyen ma is németül beszélő, de érzésében magyar Óbuda összlakossága a kultuszminiszterhez fordulva, hogy fossza meg tanári katedrájától a pangermán Bleyert.

— BARÁTSÁGOS ESTÉLYRE jöttek össze a székesfőváros főmérnökei május hó 27.-én, szombaton este a »Claridge« narancstermében. A hangulatos, kedves estén körülbelül 70-en vettek részt s azon megjelentek többek között: Kempelen Ágoston, Szécsi Jenő, Meszik Géza, Medgyesy István, Czéh István müsz. főtanácsosok, Teasdale Ottó és Rozsavölgyi István tüzoltó főparancsnokok. Az estélyt ifj. Danczkay Béla rendezte s a résztvevők legteljesebb megelégedésüket fejezték ki a »Claridge« világlátott igazgatójának Tachler Lajos Jánosnak.

— KLOTILD SZERETETHÁZ Egyesület junius hó 8.-án, (csütörtök) délután fél 5 órakor tartja az I. ker., Budakeszi-ut 8. sz. a. szeretetház helyiségében évi rendes közgyülését.

— A RÓMAIFÜRDŐ és környékének társadalma junius 14.-én vacsorával egybekötött ünnepséget rendez, s ezért a Rómaifürdő Telep-Egyesület junius 7.-ére jelezte szezónnyitó összejövetelét nem tartja meg, hanem azt csak julius hónapban rendezi, mire külön meghivót küld szét az elnökség.

— ANYÁK NAPJÁT ülte meg az I. Városmajor-utcai elemi iskola, ahol vitéz Szánthó László igazgató vezetésével Morbitzer Dezsőné, Szécsi Erzsébet, Zeőke Gergely és Szőllősi András rendezésével bensőséges, mély érzelmekkel áthatott ünnepet rendezett. Ez alkalommal a gyermekekben az anyai szeretet és az anyai gondosságot elevenitette meg, az által, hogy az egyes müsorszámokat az anyák és gyermekek ételéből meritett vetitett képekkel tette hatásosabbá. A szülők nagy örömére az ünnep végén a gyermekek fogadalmat tettek és kedves ajándékukat átadták az édesanyáknak.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél I., Gellért-rakpart 1.
Telefon: 53-0-03.

— SZÜLŐK NAPJÁT RENDEZTE fényes siker mellett a Római fürdőtelepi elemi iskola május 28.-án, amikor a nagyhatásu ünnepi beszédet dr. Kósa Ferencné az Iskolanővéri Központ kiváló vezetője mondotta. Ezután kedves énekszámok, szavalatok, szindarabok pompás előadásával ünnepelték a tanulók a teljes számban jelenlévő édesanyákat és édesapákat és Reichl-Rév Sándor iskola-igazgató lelkes beszéde után fogadalmat tettek a közös édesanya: a drága magyar föld visszaszerzésére is. A kitünően sikerült ünnepség Porszász Nándorné, Kuncze Ilonka, Dubrovay László és Flóry Győző tanitók buzgó munkásságainak volt szép eredménye, amelyért a szülők könnyes szemekkel mondtak köszönetet.

— Ahol legnagyobb a veszély, ott van legközelebb a segély, mondja a példabeszéd. Vegyen Államsorsjegyet és szerencsés esetben minden gondjától szabadul. Ha nem nyer jótékonyságot gyakorol, mert az Államsorsjegy bevételét jótékony célra fordiják.

— NAGYSZABÁSU GARDONYI ÜNNEPET rendezett a »Kelenföldi Polgári Kör« karöltve az »Orsz. Gárdonyi Géza Társaság«-gal e hó 1.-én a »Sósfürdő« nagytermében, amelyet megtöltött az érdeklődő közönség és ahol megjelent Kozma Jenő dr. orszgy. képviselő és Payr Hugó és Scheuer Róbert képviselők, Orova Zsigmond és Gerlóczy Endre dr. biz. tagok kiséretében, akiket lelkesen ünnepeltek. A sikerült előadó-estről legközelebb közlünk tudósitást.

— A SYCAMBRIA JUNIÁLISA e hó 21.-én, szombaton este rendezi meg a Sycambria ezévi junialisát a Budai Lövölde Marczibányi-téri helyiségeiben, amely iránt máris nagy érdeklődés nyilvánul meg. A rendezőség irodája a Sycambria I., Pauler-utca 18. sz. alatti otthonában van. Telefon: 51—5—23.

— A RÓZSADOMBI EGYESÜLET választmánya almási Balogh Lóránd alelnök elnöklete alatt a választmányi tagok nagy érdeklődése mellett gyült össze e hó 1-én az Áldás-utcai elemi iskola tanácstermében, hogy Nádas Béla dr. főtitkár előadása alapján megvitassa a Rózsadomb közérdekü, aktuális problémáit és pedig elsősorban a rózsadombi 9-es autóbuszjárat régóta szorgalmazott meghoszabbitását a Vérhalom-térig, — a rózsadombi gyógyszertár küszöbön lévő felállitását, — a Rózsadombon szükséges csatorna- és utépitéseket, parkozásokat, fásitásokat, portalanitásokat (olajozás, locsolás), valamint a környék épitése és fejlesztése körül felmerült számos egyébb közóhajt is. A választmány ugy határozott, hogy az ősz folyamán az egyesület negyven éves fennállását nagyszabásu jubiláris közáltalános tisztujitás kapcsán betöltésre kerül — Bárczy István volt miniszter diszelnökké történt választása révén, jelenleg üresedésben lévő — elnöki szék. A felszólalók és megjelentek közül megemlitjük még a következőket: Vály Ernő dr., Márkus Lajos, Domokos Ferenc, Medek Béla, Tholt József dr., Liszka Károly, Bartha Antal dr., Hoffmann Károly, Kellner József, Bánlaky Adorján, Jónás Géza dr., Mód Lajos, Policzer Sándor dr., Hörcher Ödön, Luspay Mihály, Auer Róbert, Boczkó János, Abos Brunó, Gerenday Tivadar és mások. Kimentették elmaradásukor: Frank Richárd, vitéz Marton András Lajos dr., Weszely Ferenc dr., hámosfalvi Hámos Róbert. Gyermekképek BLAHOSNÁL II., Fő-u 18.

— A TABÁN BEÉPITÉSE révén, a megindulandó parcellázásából hét milliós bevételre számitanak, ha 24053 négyszögöl értékesitenek. A tabáni körut mentén 600 pengő egy négyszögöl ára. Az Attila-körut mentén 520—590 Gellérthegy-utca meghoszabbitásában 300—380 a Naphegy-utca mentén levő telkek ára 250—290 pengő lesz négyszögölenként. Legolcsóbbak a hegyoldali villatelkek. Itt már 180 pengőért lehet ölenként vásárolni.

— SZENT ERZSÉBETET a Szent István által 1012-ben alapitott Szent Péter és Pál székesegyházban Óbudán keresztelték meg. Az egyházközség szorgalmazására ezt a történelmi tényt és az ősi székesegyház nagymultu emlékét márványtáblán fogják megörökiteni a jelenlegi kétszázéves r. k. templomon.

HULLÁM A GELLÉRTBEN

— A LEGVADABB FÜSTTERMELÉS megy végbe a Dunán mondotta legutóbb Rakovszky Iván a Közmunkák Tanácsának elnöke. Szomoruan állapitotta meg, hogy a füst-kérdés orvoslása elmaradt, mert más morális tényezők nem csatlakoznak a füst elleni harchoz.

— DIÁK TALÁLKOZÁS. A Ponty-utcai fiuiskole e kedvelmi iskolában 1923.-ban végzett növendékek junius 11.-én d. e. 11 órakor találkoznak az iskolában.

— INGYEN CSAPOT követeltek a »Hungária« gyógyforrásnál a szegények részére, aminek felállitására az engedélyokiratban a főváros kötelezettséget is vállalt. Az ingyen-csap megnyitása a bevételek katasztrófális csökkenését eredményezné s ezért a főváros nem is fogja azt felszerelni.

Látcsövek ZIBRINYINÉL I., Attila-u 8.

NÁSZ Sándor Jenő a Magy. Ált. Hitelbank ny. főtisztviselője és demárkai Kuzmán Magdolna házasságot kötöttek. Cim: Csillaghegy, gróf Tisza István-ucca 15.

Czeglédy Évát eljegyezte Liebhardt Gyula okl. gépészmérnök.

— A MŰKEDVELŐK BAJNOKSÁGÁÉRT május hó 14.-én volt a verseny a különböző, mükedvelő előadásokat rendező egyesületek között, amelyen a budaiakat képviselő »Budai Iparos és Kereskedők Kulturegyesülete«, amely Krivoss Árpád dr. elnöklete alatt már sok eredményt tud felmutatni, a második helyet vivta ki. A szép és értékes dijakat bemutató és felavató ünnepet társasvacsorával kapcsolatosan legközelebb rendezi meg a BIKIKE.

ILLATSZERTÁR
MEGNYILT
I., CSABA-U. 3.

— ÉVADZÁRÓ előadó estjén május hó 28.-án este a Szent József tanoncinternátusban a Toldy Ferenc-utcai intézetben a Kalazantinus kulturszinpadon nagy sikerrel és gondos betanulással szinre hozták az izgalmas mükedvelők Zágon István vigjátékát: A darázsfészek. A közönség sürün tapsolt.

A FEJLŐDŐ MARGIT-KÖRÚT legjelentékenyebb házcsoportja az, amely az Országut és Szegényház-utca közötti nagy fatelep helyén épitett régebben a csilingelő közuti vasut. Azóta már az »Ország-ut«-ból Margit-körut lett, a »Szegényház«-utcából »Görgey Artur«-utca, a régi lóvasutból villamos, a közuti vasutból NOVA. Ennek a részvénytársaságnak volt a vagyona, amely a Szász Károly- és Erőd-utcákat beépitette hatalmas bérpalotákkal, amelyek aránylag még ujjak, de mégis nagyszabásu restaurálást végeztetett rajtuk most a NOVA Rt. s ma olyanok, mintha most épültek volna. Minden lakást ujjá festettek, mindent ujra mázoltak s igy kiváló beosztásu és amellett olcsó lakások állanak a nagyközönség rendelkezésére. Annak bizonyságára, hogy ez a tatarozás milyen alapos munka volt, szolgálnak azok a neves cégek, amelyek azt végezték. Az épületek nagyobb részét Mann József és fia épitészek és épitőmesterek VI., Podmaniczky-utca 39 tatarozzák, a többit részben a »Stilus« épitő rt. I., Attila-utca 95—99 részben a »Renaissance« házépitő- és értékesitő szövetkezet VI., Szegfü-utca 6. Mindhárom vállalat közismert az épitőszakmában s kitünő munkájuk nagyban hozzájárul a »NOVA« bérházak modernizálásához. Az összes épületek festő- és mázolómunkáit Fleischer László alagi cég végzi. A Nova házak bizonyitják, hogy mily kormos és füstös Buda levegője, mert alig néhány éve, hogy a Margit-körut ez impozáns házcsoportját tatarozták és festették, szinte komorrá tett ekeőt a falakra rakódott por és korom és ujjá szletett a körut e része azzal, hogy ezek a bérpaloták uj diszbe öltöztek.

Gyermekképek BLAHOSNÁL II., Fő-u. 18.

— VIRÁGOS ABLAKOK. A »Virágos Budapest — Virágos Magyarország« Bizottsága a minden esztendőben szokásos ablak, erkély és kiskertversenyét az idén is megrendezi. — Ez uton hivja fel a versenyben résztvenni óhajtók figyelmét, hogy jelentkezéseiket legkésőbb junius 15.-ig küldjék be a Bizottság elnökségéhez. A jelentkezésben olvasható név és cim, és az kell, hogy ablak, erkélydiszités, vagy pedig kiskerttel vesz részt a pályázó.

— A BUDAI SZINKÖRBEN vendégszereplő pécsi szintársulat 7.-én, szerdán este Földes Imre »Terike« cimü darabját tüzte müsorra a cimszerepben Szász Edithel.

— EMLÉKKIÁLLITÁST rendez ek Szemler Mihály, 100 év előtt elhunyt rajzoló müvész és festő müvéből a Római fürdőben Druget-u. 7. sz. a. Nyitva junius 4.-től egész nyáron.

POZSONY-
KÁVÉHÁZ
I., KRISZTINA-KRT. 81
TELJESEN UJJÁALAKITVA
MEGNYILT
ESTÉNKINT
HEVESI HORVÁTH GUSZTI
CIGÁNYZENEKARA MUZSIKÁL
TULAJDONOS
v. BERTHA GYULA

NE SAJNÁLJA
A LÁBAIT!
PÁR PERCES SÉTA
A Margithidtól
A RÓZSADOMBI NARDAI
VENDÉGLŐ, II. ker. KÚT-UTCA 13. sz.
Halászléje
KÁRPÓTOLJA
A RÖVID GYALOGÚTÉRT.

Hol az igazi jó budai nyár?
a Hüvösvölgyi VADASKERTBEN
mindent megtalál!
Elsőrendü konyha - Kitünő borok
Naponta délután és este
JAZZ ÉS TÁNC
Minden időben friss halászlé!

BRIDGE
CLARIDGE
I., Böszörményi-ut 28.
Telefon: 510-64. és 570-36.
Villamos és autóbusZmegállóhely
ZENE = hangulat
TÁNC = szórakozás
KONYHA = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csüz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak .... reggel 5—1.
nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Iyókúra

1000 PENGŐ
értékben 50 díj.
Kirakatpályázat a nagyközönség részére.
Egyetlen feltétel:
Nézze meg
15 új kirakatunkat
május 31-ig.
CHMURA
szemüveg-foto-rádió
Ferenciek tere 2.

— AZ ÁRKÁDOS gyógysétány és összekötő fedett ut a Szent Gellért és Rudasfürdő között nem valósul meg, sem pedig a villamos vonalnak a föld alá süllyesztése. Ellenben a Rudasfürdő előtt a Dunára néző uttestet parkirozzák és a Dunapart mentén vezetik azt a sétányt is, amely összeköti a Rudas-fürdő gyógyforrásait a Gellért-fürdővel. Egyébként a Rudasfürdő gyógysétánya a Döbrentei-téri park, amit rövidesen megnagyobbitanak és közvetlenül összekötik a budai Dunakorzóval.

A RÓZSADOMB
EGYETLEN CSEMEGE- FÜSZERÜZLETE
II., BIMBÓ-UTCA 45. TELEFON: 53-7-09
„BIMBÓ" CSEMEGEHÁZ

Arosa — Budán

Istenáldotta föld ez az ország s különösen fővárosa, Budapest. A természet pazar bőkezüséggel szórta tele kincseivel s talán nincs a földkerekségnek még egy városa, amelynek annyi vonzóereje volna, mint a mi szépséges Budánknak. Világhirü fürdőink a Duna az erdőkoszoruzta hegyvidék pompás levegőjével — villamostávolságra a város szivétől, — mindmind arra predesztináltak, hogy necsak a saját közönségünk töltse itt szabad idejét, hanem oly idegenforgalom születését szolgálja, amely méltán versenyezhet bármely más ország idegenforgalmával. Mindezt százszor és százszor elmondották, megirták, megvitatták, de... történni — csak nagyon kevés történik. Hiszen még a pesti ember sem tudja, mi minden szemet és lelket gyönyörködtető természeti szépségben lehet része, ha csak a Hüvösvölgybe, vagy Zugligetbe rándul is ki. Jellemző, hogy ma, amikor a test kultusza soha nem képzelt mértékben fejlődik, éppen a müveltnek nevezett középosztály — tisztelet a kivételnek — tölti szabadidejét a mégis csak zárt levegőju füstös kávéházakban, s az alsóbb osztályok azok, ikik egy-egy ünnepnapon egész családjukat felpakolva a zöldbe mennek. Szép időben tizezrével valóságos áradat indul meg, különösen a Hüvösvölgy és Zugliget, mint a legkönnyebben megközelithető kirándulo helyek felé. Az alsóbb osztályoknak kevés a pénzük és igényeik is kisebbek, mig a középosztály több kulturára vágyik, ez irányu kivánságai kielégitésére pedig a budai hegyekben aránylag kevés az alkalom. Ez az elgondolás szülte bizonyára azt a nagykoncepcióju uj vállalkozást a Zugligetben, mely

AROSA

Zugligeti Gazdasági üdülőtelepe néven a Szilasy-ut 10 sz. alatti 16 holdas területen, ideálisan elégit ki minden nyaralási igényt, aminél szerencsésebben meg sem lehetett volna oldani ezt az égető nagyváro i kérdést. Egy telep, fekvésére a főváros zajos, poros szivétől, erdős hegyoldalon, ózondus levegővel, felejthetetlen panorámával a sikon elterülő városra és a környező hegyekre, a megtépett idegzetü városi ember számára valódi megváltás. A telepnek saját tehenészete, konyhakertje, gyümölcsöse, weeck-end házai, pompás konyhája és saját gazdasági berendezkedése révén olyan olcsó árai vannak, amivel konkurrálni a városi üzemek nem tudnak. Épülőfélben van a fürdője is, amely a csonkaország legmagasabban fekvő strandja lesz 380 m. tengerszin feletti magasságban. A telepet meg kell néznie mindenkinek, aki a szép iránt érzékkel bir és különösen mindazoknak, akik ennek a városnak s főkép a fürdőügynek és idegenforgalomnak ügyét intézik!

STAROK ZENEKARA
A BELLEVUEBEN
MALCSINER
DARVAS ZSUZSA
JONNY FLEMMING
néger dobos
MEGYERY BUTTULA
CHONKA ULLMANN

Budai Polgárok! Óriási sikere volt a SZEKSZÁRDI BORNAK A TAVASZI VÁSÁRON
Szekszárdi bikavér . . literje —.80
Sötét kadarka . . . . . „ —.60
Asztali fehér . . . . . „ —.60
Ürmös. magyar „Vermouth" „ 1.20
Budára ötliteres rendelést haza szállitunk!
Magyarüdvözlettel Fekete Sándor üzletvezető
BUDAPEST, VII., József-ucca 19, szám. ⁘⁘⁘ Telefon: 32—0—63
Hagyományos pompájú magyar vincellérdiszitmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok, Tolnai menyecskék, nemes és olcsó szekszárdi borok!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!

Krónika

A budavári Zichy-palotában május 28-án szezonzáró házihangverseny volt előkelő közönség jelenlétében, kitünő müsorral.

Az óbudai r. k. egyházközség kilencszázéves ősi területét felosztják s mint önálló egyházközséget megalapitják — helytelen elhatározással — a Mária kőkápolna egyházközséget. Az egyhá. községi választások ezért csak ősszel lesznek.

A dunai rakodópartok bérletét a főváros husz százalékkal csökkenti.

Szentlélek Szövetség alakult a városmajori templomban dr. Mészáros János érseki helytartó elnöklete alatt.

A Rudasfürdő területén feltárt nagy gyógyértékü források ivócsarnokai junius végén megnyilnak.

A református leányegyesületek központi házat óhajtanak a Tabánban felépiteni.

A fővárosi fürdők egyesitett igazgatóságának hét tagja lesz csak.

Az üres lakások száma az I. kerületben 557, a II.-ben 489, a III.-ban 220. Emellett az épitkezés is rendkivüli mértékben csökkent.

A veszélyes kanyarodók átépitését elhatározta a Beszkárt a zugligeti katasztrófa hatása alatt. A báró Eötvös-uti halálkanyar megszüntetését pedig a Ház- és Telektulajdonosok Orsz. Egyesülete most kérte a polgármestertől.

2827 lovat evett meg a főváros közönsége az 1933. év első negyedében, a tavalyi 3496 drb. ló elfogyasztásával szemben, ami 170.000 kg. csökkenést jelent.

A budai fürdők közül a Rudas-fürdő 5400, a Gellért-fürdő 5600, a Császárfürdő 10.000, a Lukács-fürdő 6000, a Szt. Imre-fürdő 11.000, látogatót vesztett, emelkedett, ellenben a Nemzeti Sportuszoda és az Erzsébet sósfürdő látogatottsága.

A külső Bécsi-uti iskola épitését a főváros elhatározta s póthitel utján 63 ezer pengővel felépitik rövidesen, hogy tehermentesitse a Vörösvári- és Hunor-utcai iskolák tulzsufoltságát.

A szabad ég alatt tanyázik a Lenke-ut környékén számos kilakoltatott, sokgyermekes család, mert a szükséglakások kiutalását bürökratikusan kezelik.

Óbuda jelentéktelen utca neveinek ősi történelmi nevekre keresztelését kéri a Fővárosi Közmunkák Tanácsától a Ker. Nemzeti Liga III. ker. osztálya.

Középfoku közigazgatási bíróságokat létesit a kormány, amelyeknek főképpen a pénzügyigazgatásban lesz döntő szavuk.

Reviziós gyülést rendezett forró sikerrel a Magánalkalmazottak Nemzeti Szövetsége május 29-én Fő-utca 73 sz. alatt.

Kuruclesen rendezte kitünően sikerült majálisát a Katholikus Leányok Országos Szövetsége május 28-án.

Az utcák olajozását a legolcsóbb ajánlattevőre bizta a főváros, aki most másik két céget társitott maga mellé s ezt — a főváros is jóváhagyta. Állitólag juniusban már portalanitani fognak.

A hadikölcsön adófizetési eszköz lesz és a bankok hadikölcsön-állományát nyeremény-kötvénnyé alakitják át.

Az Árpád reálgimnázium csapata nyerte meg a középiskolai vizipoló bajnokságot.

Ötvennégy millió utast szállitott a Beszkárt az év első negyedében, öt és fél millióval kevesebbet mint tavaly ugyanebben az időben. A gázmüvek pedig 24 millió köbméter gázt értékesitettek az első negyedévben, ami egy millió és háromszázezer köbméterrel kevesebb mint a mult évben.

Kivételes lakásügyi rendeletek hatálya ez év november hó 1-én megszünik és bekövetkezik az általános lakáskiszabaditás. A főváros ezért életbe lépteti az uj fővárosi lakásbérleti szabályrendeletet.

Pillvax Károly pesti kávés ur budai sirja

Kevesen tudják, hogy 1848 »Martius Idusa« hires és örökemlékezetü kávéháza 1848 március tizenötödikén már nem Pillvax Károly ur kezén volt, hanem Fillinger János József urén. Azt meg éppen talán alig tudja másvalaki, hogy a legnagyobb és legismertebb nevü pesti kávés élete utolsó éveit Budán, a Krisztina-Elővárosban élte le s hogy itt halt meg 1849 junius 19-én és hogy itt Budán temették el. Minderről a pesti budai és óbudai kávéscéhek históriájáról szóló, az őszel megjelenő kötetünk fog bőségesen beszámolni. Itt csak annyit, amit a Budai Napló nyájas olvasóit bizonyára érdekelni fogja. Azokat, akik a régen elmullott budai históriák lelkes barátjai és szivesen hallják, milyen volt egy derék, bécsi németből magyarrá lett, pesti polgárból budai lakóssá lett kávés halála.

Pilvax ur 1846-ban adta el kávéházát, miután a pesti két Szerecseny-uteában takaros kis kávéházat vett. Ennek jövedelméből élt Budán. Itt született leánykája a kis Marika, amikor 1849. junius 19.-én hirtelen meghalt a kávés ur. Özvegye Giergl Terézia asszonyság Salacz József pesti telekbiró urral felbecsülte a házat, mely mintegy 12.000 forintot ért. A temetés a korszak pompázó polgári temetéseinél sokkal szerényebb volt, amit a szabadságharc háborus idői okolnak meg. Szuhay Ignác krisztinavárosi plébános ur két káplán urakkal, Dalmatikában vonult ki a temetésre. Hat minisztráns gyerek és két keresztvivő a templom Regens Chori-ja és hat harsonás vonult ki. A fiatal özvegy asszonyság szép magyar zsiróros gyászruhát és zsinóros, bojtos mántikát csináltatott magának, mint ez Pest város uj levéltárában a testámentomokban pontosan fel vagyon irva. Ugyanitt látható a hat viaszlárlyáról és a szomorujelentések széthordó halottbemondó, a koporsósasztalos és a gyászlepelvarró szabónő számlája is.

A sir a vizivárosi temetőben volt, elpusztult és nyoma veszett. Az özvegy asszonyság 1857.-ben Budán a Guárnizon templomában nőül ment Adlerskloni Büchler Ferenc császári királyi kapitányhoz, aki később, az 1867-es kiegyezés után nagy kuruc emberré lett az egykori pesti polgárleány oldalán. Magyar bajuszt és zsinóros dolmányt viselt.

Pilvax ur még ott látta viharzani a pesti jurátus és diák urak mozgalmát a kávéházban. Az igazi vihart is megérte, halála előtt egy hónappal zugták el a »Krisztina« fölött Görgey honvédágyuinak golyóbisai. Világost már nem érte meg a derék kávés. Nem olvashatta a kétfejü sas-os lapban, hogy egykori vendégeit hogyan kötötte fel a bécsi bakó, mint Jubál pesti müegyetemi professzort, akit Pilvax ur egykori főpincére — 4.500 ezüst forintért hivatalos policáj besugó — juttatott Prottmann cs. kir. tanácsos pesti policájfőnök kezére.

Közgazdaság

LEIPZIGER VILMOS SZESZ- és CUkorgyára rt. az 1932. évi december 31-én lezárt mérlegét a vállalat multjához méltó eredménnyel zárta. 6975.000 pengő részvénytőkével szemben 479.392 pengő a tiszta nyereség, amihezmég 12.754 pengő nyereségáthozat járul.

A tiszta nyereség 492.146 pengő, ami 7 százalékos kamatozásnak felel meg. A mérlegben a gépek, telkek, épületek és felszerelések 13,526.657 pengővel szerepelnek. Az áruk, anyagok egyesitett tétele 3,344.955 pengő. A vállalat papirjait 2,582.510 pengőre értékeli, a látható tartalékokat pedig az előbb emlitett értékcsökkenési tartalékon kivül a következő tételek alkotják: tőketartalék 4,500.000 tartalékalap 690.000 pengő. A tartalékok összege: 18,070.954 pengő, amelynél magasabb tartalékkal kevés magyar vállalat rendelkezik.

MAGYAR ASPHALT R. T. megállapitotta mérlegét, mely szerint a vállalat jövedelmezősége 690.908 pengő bruttó bevétel mellett 166.296 pengő tiszta nyereséget mutatott fel, amely a tavalyinak megfelelő osztalék kifizetését teszi lehetővé. A vállalat elsőrendü kintlevőségei az államnál és a városoknál több mint 7 millió pengőre rugnak, ami igazolja, hogy az országos beruházási programm megvalósitásában belsőerejével és felkészültségével teljes mértékben vesz részt.

MAGYAR ÁLTALÁNOS KŐSZÉNBANYA Rt. legutolsó igazgatósági ülésén dr.. Gosztonyi László helyettes igazgatót igazgatóvá, Vida Pált, a társaság tisztviselőjét cégvezetővé nevezték ki.

A MAGYAR CSEH IPARBANK Rt. a mult esztendőben kamatokból 260.723 pengőt, jutalékokból 61.084 pengőt vett be, amig a mult esztendőről áthoztak 24.705 pengőt. Az intézet nyeresége 43456 pengő.

Az intézet váltótárcája 4,121.616 pengő, az értékpapirokra adott előleg 1,116.637 pengő, az árukra adott előleg 773.776 pengő, az egyéb fedezetek alapján nyujtott kölcsön 5,597.575 peengő, a különféle adósok tartozása 376.736 pengő. A tartalékok összege 1,368.000 pengő, de még jelentékeny egyébb tartalékokat felfedezhetünk a mérlegben. az elmult esztendőben is igazolta, hogy mélto nagyszámu ügyfeleinek bizalmára.

MAGYAR FRANCIA BIZTOSITÓ közgyülése junius 14-én lesz.

MAGYAR ÉLET- és JÁRADÉK BIZTOSITÓ gróf Széchenyi Viktor elnöklete alatt megtartotta közgyülését, amely melegen emlékezett meg az intézet nagynevü alapitójáról, a nemrég elhunyt báró Rudnyánszky Józsefről. Az 1932. évi mérleg szerint jelentős vagyona van az intézetnek külföldi papirokban. Az óvatos üzletvitel és a biztos követelések, az altruista szellemü mérleg Wesnád István vezérigazgató szakavatott vezetését dicsérik.

A FABANK 1932. évi december 31-én lezárt mérlege 29.461 pengő tiszta nyereséggel záródott. Az intézet váltótárcája 2,558.492 pengő, amig a készpénz 114.330 pengő, a bankári követelés 279.269 pengő., A betétállomány ezzel szemben 1,383.456 pengő, amig a hitelezők 1,265.206 pengős követelésével szemben az adósok 1,677.255 pengős tartozása nyujt teljes fedezetet, tanulságot téve teljes nobilitásáról.

— A RÁKBETEGSÉG növényi kivonatokkal és természetes vasas ásványvizzel való gyógyitásával — irja nekünk K. A. dr. meglepő eredményeket ért el egy ismert, nagynevü német orvos, aki Rademacher és Kneipp nyomán kezelte nyelv-, méh-, mell-, gyomor- és bélrákban szenvedő pácienseit. Az eredmények s főleg a gyógyulások a viz, gyógynövények és diéta (vitamin táplálás, koplaltatás, a hus megvonása, sónélküli ételek, nyersgyümölcs és tejdiéta, szőlőkura), nap- és légfürdők, besugárzások (rádium, Zeileis) nyomán szinte csodálatosnak mondhatók, mert a problematikus chirurgiai beavatkozásokat nélkülözhetővé tette, a kétségbeesett betegeket nem állitotta a kés vagy halálkérdés s a morfium fecskendő elé, hanem meggyógyitotta. Képzelhető a megrökönyödés a Rockefeller-féle rákkutató intézetekben. Csak az öreg Bier professor, a világ legelső sebészkapacitása mosolygott bajusza alatt, mert régen hirdeti, legutóbb Bécsben, hogy a kés nem gyógyit s amig Kamilla-thea van, addig ne vagdáljuk á beteget. Ez a felfogás mutatkozott Frigyesi József dr. egyetemi tanár előadásában is a balatonfüredi orvoskongresszuson is. —

A német orvosok nem várt hatásokat értek el a rákkezelésnél gyógynövényekből készült teákkal és kivonatokkal. A máj és lép rákosodásánál elért gyógyulásokat a wien-i klinika szabályosan felülvizsgálta és helybenhagyta. A fürdők használatára a szliácsi vizhez hasonló összetételü ásványfürdőket ajánlják, sajnos trianoni hazánkban csak egy ilyen forrás-ásványvizet ismerünk a Lóczy professor által is ismertetett balatonparti Lovas községben (Balatonfüred közelében) levő malomréti forrást, mely erősen vas, rádium, tórium és szénsav tartalmu. A rákos megbetegedéseknél használt gyógynövények is főleg Magyarországon, a budai hegyvidéken, a Bakonyban és a Balaton vidékén teremnek meg. Ebből is nagy exportot lehetne teremteni.

— TÖKÉLETESEN berendezett füszer és csemegeüzlete van már a Rózsadombnak, a Bimbó-utca 45 alatti «Bimbó» csemegeház, amelyet két szakember nyitott meg Tóth János és Reichardt József a D.S.A. vasut fogyasztási szövetkezetének volt üzletvezetője, Reichardt pedig a Vánca és Sthümer gyárak képviselője. A ragyogóan tiszta és minden csemege és füszeráruval felszerelt üzlet a Rózsadomb villatulajdonosainak kényelmét szolgálja. Az üzlet már eddig is bizonyságot tett fejlődés képességéről s elismert szolid árairól.

— PIROSFEDELŰ uj menetrend átdolgozott és kibővitett nyári kiadása most jelent meg és közli a »M. A. V. A. R. T.« összes autóbuszjáratainak legujabb részletes menetrendjét. Ára 60 fillér.

BUDAPEST RIVIERÁJÁN,
a legelőkelőbb, centrális villanegyedben, a hatholdas Batthyány-őserdővel szemben, a Mányoki-ut 7. sz. fásitott telkünkön 2 drb 5—6 szobás, hallos, elsőrendű kivitelü, déli fekvésü, kitünő beosztásu, rendkivül
olcsó villát
ugyancsak a Gellért-fürdőnél, a Mészöly-utca 7. sz. remek, parkirozott telken
ujabb társasvillát
épitünk, déli fekvésü, igen jutányos fixáru, pazar öröklakásokkal. Októberi beköltözés. Már csak pár 3-4-5 szobás lakrész kapható.
Dijtalan prospektus!
„CENTRUM“
Házépitő Vállalat
Horthy Milós-út 15. (Tel. 693-01)

Biztositsa már most zavartalan nyaralását
a Svábhegyi Szanatóriumban
Szobafoglalás telefonon is: 654-47

Kastély-vendéglő
A Budai Lövölde
pompás parkjában
teljesen átalakitva
megnyilt
II., Marcibányi-tér 6. sz.
MENÜ: Leves, sült, köret, tészta 1·40 P
Csak házhoz szállitva. — Penziorendszer.
Délután és este Cutor jazz
Tulajdonos: Figyelmessy József

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

Németvölgyi-út és Mártonhegyi-út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kiviteiben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség. Lefoglalható: Katona-Székely és Molnár épitészmérnökök irodájában. V., Személynök-utca 9—11. Telefon Automata 298—29. és 225—59.

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Császár-kertben
(Császárfürdő étterem)
Szabó Guy László
jazz-zenekara hangversenyez
jóidőben naponkint d. u. 5 órától
Császárfürdő
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

Élvezetes
RUZICSKA PÁL
kenyér és péksütéménye
Gyár: I., Horvát-utca 29.
Uj fiók: II., Margit körút 103.

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT
Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot tériünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda — Akvinkum
Késő őszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasutnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

ÉPITKEZÉSI és KERTÉPITÉSI ANYAGOKAT
OLCSÓN SZÁLLIT
OBERMEYER TAMÁS
FUVAROZÓ VÁLLALATA
II., FILLÉR-UTCA 4.
Saját kő-, söder- és homokbánya

Magyar VELENCE, GÁRDONY-füred
a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmenti villatelkek □-ölenként P 3-tól. Havi lefizetés P 10.—től. Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóviz! Jó utak! Olcsó házak égett téglából már P 500-tól. Mintaházak a telepeinken megtekinthetők.
INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden vasár és ünnepnap délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor indul a Városi Irodától (Horthy Miklós-körtér 3|b. Telefon: 694-33) Kérjen Propektust!

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16
Telefon: 695-59

Telek

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak Farkas József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

59-es VILLAMOS Süveg-utcai megállónál levő Sasadi uj iskolatól kinduló 25 méter széles Brassó-uton, gyönyörü kilátásu, subalpin levegőjü kis és nagyobb parcellák igen olcsón eladók. Tulajdonos Sey, V., Akadémia-utca 13. II. 24.

Lakás

GYÖNYÖRU 4 SZOBÁS VILLALAKÁS loggiával, erkéllyel, etage-fütéssel, villamos és autobusz-megállónál november elsejére kiadó. Erdeklodés a házmesternél. II., Budakeszi-ut 1-d, vagy telefonon: 298—92.

2—3—4—5 szobás hallos ÖRÖKLAKÁSOK luxus kivitelben, központi fütés, meleg vizellátással az Attila-utca 95—99 szamu bérsásházban olcsón eladók esetleg berbe adok. Közelebbit, Stilus épitő rt., irodájában I., Attila-u. 95. Telefonszám: 55—8—36.

1 GYSZOBÁS háromfelé erkélyes luxuslakás, központi melegvizfütéssel, konyhával, fürdőszobával. Erdeklodés a házmesternél. I., Logodi-utca 60, vagy telefonon: 298—92.

3 és 2 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre nézó modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garcon lakás. Erdeklodés a házfelügyelőnel. I., Logodi-utca 63, vagy telefonon: 298—92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-ut 24. Telefon: 534—20.

VÁROSMAJOR-PARK társasvilla Marosutca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P, semmi mellékköltség. Lekötheto vitéz Darvas Lajos mérnöknél, Királyi Pál-u. 20., telefon: 86—2—96.

ÖRÖKLAKÁSOK Káplár utcában, 2 szoba hallosak és egyszobásak, modern épülő házban, elsőrangú kivitelben eladók. Érdeklődés délutánonkint, Preisich Gábor tervező épitésznél, József körút 30. Telefon: 32—0—54.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-utca 7, Vak Bottyán utca 4., Fadrusz utca 6., háromeves házakban *kilátásos*, erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal*, központi fütéssel, melegvízzel, vagy anélkül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FŐLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Au. 527—80. (2)

Ház

IKERVILLA
felerésze 240 négyszögöles telekkel Pasareti-uton méltányos áron eladó. Felvilágositás: Kerekes Barnabás, épitészmérnöknél, IX., Ráday-utca. 22. telefon: 85—3—54

PASARETEN por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágositás: Adamitz és Nagy, bádogosok, II., Halász utca 2.

Pasaréti uton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Virág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Nyomatott a „Budai Napló“ nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 503—86.
Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

XXX. évf. 1127 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — agjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 junius 13

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

A forditott város

Eddig abban a hitben éltem és velem együtt egész Budapest, hogy nálunk az idegenforgalom már annyira fejlődött, miszerint az ideérkező idegen föltétlenül a legjobb kezekbe kerül. Hozza a »MÁV«-val kapcsolatosan az »IBUSZ«, átveszi a »Székesfőváros Idegenforgalmi Hivatal« foglalkozik vele az »Idegenforgalmi Szövetség« és vigyáz rá az »Idegenforgalmi Tanács«. Az természetes, hogy a szállodák tárt karokkal és a legnagyobb előzékenységgel fogadják az idegeneket, hisz ebből élnek. És az egész dolog olyan egyszerü.

Most azonban kiderül, hogy a Budapestre érkező idegent átveszik az: — idegenvezetők. Átveszik abban a pillanatban, amikor a vasuti kocsiból kilépett és azon tul semmi köze nincs hozzá sem az IBUSZ-nak, sem a Szövetségnek, sem a Hivatalnak, sem az Idegenforgalmi Tanácsnak, de még a szállodáknak sem.

Ugyebár ez igy érthetetlen?

Pedig ez is egészen egyszerü. Az idegenvezető nem a szálloda alkalmazottja és a hivatalos forumok egyikéhez sem tartozik, hanem önálló egyén, mondjuk ugy, hogy idegenforgalmi vállalkozó, aki az idegent odavezeti ahova ő akarja és annyi hasznot igyekszik kivezetni az idegenből, amennyit csak lehet. Mit neki a szálloda? Voltak szemfüles ujságirók, akik az érkező idegeneket napokon át kisérték, hogy megértsék azt a furcsa, ferde, forditott helyzetet, mely szerint olyan időben, amikor nagy idegenjárás van Budapesten, a szállodák, a jónevü vendéglők és a tisztes kávéházak — üresek. Rájöttek arra, hogy ezek az idegenvezetők a kezükbe került ideegeneket rosszulmenő szanatoriumokban és üres maglánklinikákon szállásolják el és leszerződtetik őket különféle tejivókhoz, nemcsak reggelire és uzsonnára, hanem ebédre és vacsorára is. Ezért üresek a szállodák, a vendéglők és a kávéházak akkor, amikor itt ezrével forog az idegen.

Önkénytelenül felvetődik a kérdés, hogy mi a csodának való akkor a sokféle idegenforgalmi forum, hivatal, szövetség és Tanács?

Ez a forditott sorrend onnan van, hogy nálunk »kinevezik« az idegenforgalmi szakértőket és nem azok tanácsát kérik ki, akik ezt a szakmát, ezt az uj forgalmi ipart már évtizedek óta tanulmányozzák, meg is tanulták, sőt tudják is. Ebben a forditott városban az idegenforgalom rovására és kárára képezik ki az idegenforgalmi szakértőket és nem megforditva.

Ilyen forditott kérdésnek látja a hozzáértő azt a nagy kérdést is, amely évtizedek óta kisért ennek a városnak minden forumán, a —

»NAGY-BUDAPEST«

kérdését. Innen elüldöztek mindenkit a nagy adókkal, mesés házbérekkel és a megélhetés mesterséges drágitásával. Itt mindent elkövettek, amivel elvehették az emberek kedvét, hogy Budapesten éljenek, — ide csak dolgozni járnak az emberek, hogy aztán a közeli vidékre meneküljenek és ott éljenek. Ennek a városnak a lakósság-szaporodása csaknem teljesen megállott, de hatalmas községekké duzzadtak föl egykét évtized alatt a szomszédos kis telepek. Ott olcsón kapott mindenki akkora telket, aminőt akart, viszont Budapesten csak 300 és 600 öles telkeket kapott a város szélén és tönkre ment a kisember, ha a telke mentén utat épitettek, csatornát ástak, vizvezetéket huztak, villanyt és gázt szereltek amikre azonban szüksége volt. Ezek után olyan illetéket fizetett, hogy rá ment a telke, háza és irigyelte azt, aki a közeli vidéken épitkezett és nyugodtan megélt. Budapest adóban is sokat veszitett, ipara és kereskedelme pang, a villamos üresen szaladgál, a kávéházak, vendéglők konganak, mert a vidékre vándorolt régi pesti lakó itt csak a kenyéradó munkáját végzi, csak a fizetését veszi fel, de semmire sem költ, mert ott a vidéken olcsóbban él, alig fizet adót, jutányosabban öltözködik és nincs annyi kisértésnek kitéve, mint Budapesten, tehát pénze van.

Akik a világvárosokat tanulmányozták, azt tapasztalták, hogy ezeket a szomszédos telepeket minden világváros igyekezett az ott elfogadható módon magához kapcsolni, hogy igy elkerülje azt a forditott, ferde helyzetet, amely nálunk vidékre kergette a régi budapesti polgárt.

Nagy-Budapest terve ellen azzal érveltek mindig, hogy ezek a bekapcsolt részek követelik a közmüveket: — ut, csatorna, viz, villany, gáz, telefon, közuti vasut, templom, iskola és más intézmény létesitését, amelyek költségével a város nem tudna megbirkózni.

Nem igaz.

Az a szomszédos község vagy meg tudta szerezni önmaga erejéből ezeket a felsorolt közmüveket és intézményeket, vagy nem. Ha megszerezte, megalkotta, akkor nincs baj, csak be kell kapcsolni és az ottani közmüveket összhangba hozni a budapestiekkel. Ha nem szerezte meg, akkor nincs joga követelni, hogy a székesfőváros azonnal tejbe-vajba fürössze. Mérnökök dolga, hogy tizhusz zónára osszák be Budapest határain tul a területet és a főváros minden évben csak egy ilyen zónát tartoznék közmüvekkel folytatólag ellátni, ott ahol okvetlenül kell. Minden bekapcsolt szomszédos telep és község előre tudná azt, hogy mikor kerül rá a sor.

De ez sem olyan ijesztő. Budapestnek ma is vannak olyan területei, bátran mondhatjuk: — egész városrészei, ahol abszolute semmiféle közmü nincs és mégis ezrével él ott a lakósság. Ellenben a szomszédos községnek vannak közmüvei, van vizvezetéke és a budapesti polgár szégyenszemre kénytelen vizet bérelni a lenézett szomszédos, vidéki polgártól. Ilyen a helyzet Budafok és Buda-Alsóváros egyes részei között, amilyen az Ormező és Örsöd.

Szóval itt is forditott a helyzet.

Az élelmezés is mutat ilyen forditott, délibábos képet. Budapesten a zöldség-félék, a gyökérszerü főzelékfélék, a gyümölcs, a tej, és sok más szükségleti cikk háromszor olyan drága mint a szomszédos községekben, vagy azelőtt itt bent. Igy vagyunk a hussal is. Ami igen természetes. Amióta megépült a csepeli kikötő, bent a városban ezek az emlitett cikkek rohamosan emelkedtek áraikban. Nem került sem időbe, sem költségbe, hogy a régi Központi Vásárcsarnokban megszerezze az élelmiszerüzlet, a füszeres, a hentes és mészáros mindazt, amire szüksége volt. Most pedig nagy költséggel, időveszteséggel szerzi be mindezt és természetes, hogy annak árát a közönségnek kell megfizetni. Hát még a budaiak ahol pedig üresen áll a Batthyányi-téri vásárcsarnok. Tul nagy lépést tettünk a központi piac Csepelre való kihelyezésével, amely nagy lépést ennek a városnak a fejlődése még nem bir el, aminek bizonysága az is, hogy a központi vásárcsarnok ezer árusa közül csak más félszáz ment ki a csepeli uj vásárcsarnokba, a többiek pedig bent maradtak a városba és itt igyekeznek megélni, talán nem a legtörvényesebb formák között.

Az élelmiszerek általános olcsóbbodását vonná maga után, ha itt valami okos megoldást találna a város, vagy valamely vállalkozó, esetleg pénzintézet.

Most, alkalmi kereskedők látják el a Csepeltől fázó füszereseket és a többi kereskedőt és azok néhányan gazdagodnak is a polgárság rovására, mert olcsóbbá nem lett ezzel az áru. Az ellenőrzés is kicsuszik ezzel a város kezéből.

A Csepeli kikötő pompás elgondolás, csak éppen kivül esik a gyakorlati életen — ma. Megelőztük a kort 15—20 évvel és most nehéz lesz visszaforditani az egészet — mához.

Valahogy a helyzet mégis mindig forditva áll. Mint ahogy a fürdőváros hatalmas épületének az épitését is mindig a tetőzettel akarjuk kezdeni, — és mint ahogy itt Budán az egészségadó gyógyforrások száz és száz milliónyi liter elpocsékolt gyógyvizeinek rettenetes bősége mellett, állitólag szürt, piszkos vizet hozunk át Pestről, külön épitett dunaalatti drága alagutakon — ugy igyekszünk minden dolgunkat a rendes mederből — kiforditani.

Viraág Béla

Buda szégyene

A budai gör. kel. szerb egyház köztudomásulag az állam és a fővárostól mint bevett felekezet, jelentékeny támogatásban részesül nagy vagyona dacára. Pap-hiány miatt több jó javadalmázásu pestkörnyéki plébániát adminisztrál, köztük olyanokat is, ahol egy lélek sem tud szerbül. Ennek dacára a budai szerb püspök ur magyar embert semmi körülmények között pappá szentelni nem akar s mint magyar nemes és főrend még annak a gondolatától is irtózik, hogy templomaiban legalább a szentbeszédek magyar nyelven tartassanak. Üldözi a gör. kel. magyar papokat s azokat egymásután függeszteti fel.

Hogy csak magyar papot ne lásson, inkább Budán a főeseperes helyetteséül egy minden magasabb kvalifikáció néküli Danyecki nevü orosz gyári munkást szenteltetett pappá s vele együtt hajlékot adott egyházában — bizonyára hivők hiányában — azoknak a tulzott pánszláv eszme szolgálatában álló orosz emigránsoknak, akik itt a magyarok jóvoltából sok ezer éhező magyartól veszik el a kenyeret.

Pünkösdhétfőn a püspök ur Danyeckivel együtt nagymisét tartott s ekkor erősitette meg egyházi állásában.

Kiváncsiak vagyunk, hogy az egyébként Budán tiszteletben álló, ősz Nedelkovics Velimir főeseperes bármely akadályoztatása esetén, ugy a Verbőczy-reálgimnáziumban, mint a többi budai közép- és alsóbbfoku iskolákban Danyecki fogja-e tanitani a hittant, aki még magyarul sem tud?

Egy erélyes, a saját árnyékától sem meg nem ijedő, izzó magyar lelkületü kormánybiztost követelünk, aki végre valahára tető alá hozza a számtalan ezer gör. kel. vallásu magyar hő vágyát: — a szt. István korabeli, önálló független gör. kel. magyar egyházat.

Erősen hisszük, hogy ez rövidesen meg is valósul.

Ádám János
gör. kat. magyar

Valahol a város végén

két telket sajátitott ki a város, — egyet azért, mert ott utcát nyit, — a másikat azért, mert oda régóta parkot tervez. Összesen 240.500 pengőért, amit 10 év alatt törleszt a város. A telekvásárlást sokan kifogásolták, mert az idő nem alkalmas ilyen — állitólag — luxusvásárlásokra. A hétköznapi felfogás szerint ezek a kifogások jogosultak, de magyar székesfőváros ügyét nem szabad hétköznapi szempontokból elbirálni. Ezt a várost nagy és szép világvárossá kell tenni — minden áron. Kelet-Európának ez a jövendő fővárosa, — Egész-Európának leghatalmasabb fürdővárosa. A Kelet felől idenyuló turáni világ mutatóujján a drágaköves gyürü. Ez a város holmi kalmárfelfogások miatt nem állhat meg a fejlődésében és áldozatokat kell hoznia a nagy magyar jövőnek még szük időkben is. Ezt kierezték a város urai, amikor az utszéli támadásokkal szemben elhatározták ezt a telekvásárlást, amit üdvözléssel fogad minden e városért rajongó magyar és — mi budaiak csak azt sajnáljuk, hogy ilyen telekvásárlások miért nem történnek Budán is, ahol nem is a város végén, hanem a diszes körúton kellene néhány házat kisajátitani — városrendezés és szépités céljából, hova disztelen vásárcsarnokokat épit, lehetetlen póstai raktárakat engedélyez a város. A pesti dunakorzoval szemben pedig homok- és kavicslerakodó telepeket engedélyez világszerte ismert fürdők elé. Ha van kifogásolnivaló a várospolitikában, akkor az csak a pesti elfogultság lehet Budával szemben, ahol nem áldoz a város fejlesztése érdekében és nem az a tény, hogy a szépités és rendezés terén áldozatokat hoz.

Még egyszer a suábok

Valahogyan hamar napirendre tértünk afelett a sértés felett, amivel Bleyer Jakab ur, a magyar országgyülés tagja, volt magyar miniszter és a magyar tudományos egyetem tanára arculvágta ezt a nemzetet, amely ezer év óta türelemmel nézte az idegen lézengő ritterek térfoglalását ebben az országban. De jöttek a germán földről az éhenhalás elől menekülő sváb falvak, mint az éhes sáskák a tatár és a török harcokban kipusztult magyar falvakba kenyérért könyörögve, a magyar nagylelküségre hivatkozva, hogy évszázadok multán meghizva arcul köpjenek a mostani pusztulásunkban. De nideg a nyár, johet még dér..... Mi magyarok, majd viszonozzuk ezt és rámutatunk arra, hogy miként csinálják ők a pán-germánok otthon. Ime a bizonyság: — Nagyörömmel olvastam a Naplóban a »Budai Kérdés« cimü vezércikket amely bátran és igazságosan rámutatott erre a gonosz és veszélyes demagógiára, amelyet orrunk előtt büdösit mint a görény a tyukólban. Ezt a mételyt ki kell vágni a nemzet testéből erélyel és oly bátorsággal, mint azt más nemzetek nagyjai csinálják ma. Mikor én, megboldogult bátyámmal Elsass-Lotharingiában, Mülhausenben jártam iskolába mindennap véresre vertek bennünket, tiz éves kis fiukat is az után menekülve kellett haza szaladnunk, mert kővel dobáltak. — »Da kommen die Ungarn« jelszó alatt. Ugy, hogy valósággal kiüldöztek bennünket a bitorolt országrészükből. Ez a tény és ez a nép, mert itt, saját portánkon bennünket megszégyeniteni.

Fábián Gáspár dr.

Európa gyarmatok nélkül

Mintha express akart volna választ adni a mi kis budai ujságunk cikkére, mely a »A japán szivárvány« cimen jelent meg legutóbb nálunk, oly hirtelen jött az angol-japán gyapot-háboru hire és bevilágit a sötét jövőbe, mint valami felszálló rakéta.

Ma már ott vagyunk, hogy a Kelet lelki mühelyében feldolgozva a nyugati textiles gépkultúrát, verni kezdi Európát. A japán gyapot ma megállja a világversenyt az angol gyapotterme.éssel. Boykottálja az angol gyapotot és magas védvámokkal zárkózik el előle.

Japán tudja, hogy képes megalkotni a csin népek világbirodalmát, — mert tudja azt, hogy ezzel a világhatalommal senki ujjat nem huzhat és — tudja azt, hogy kiszoritja Európát ázsiai gyarmataiból. Talán még Ausztráliából is. Megtörténhet, hogy az európai államok 50 éven belül elvesztik ugy az ázsiai, mint afrikai gyarmataikat.

Hátborzongató, rémes kép, amely e föltevés alapján kialakul a nem is oly távoli jövőben. Anglia számára nem marad más megoldás, mint az, hogy az elvesztett gyarmatokból visszaözönlő népet áttelepiti Északamerikába. De föltétlenül megindult a Britt szigetekről a kivándorlás a közelfekvő francia, partmenti országrészekbe, ahol az angolok történelmi jusson telepednek majd le, ha kell békés megegyezés alapján, ha kell véres háboruval kényszeritik erre Franciaországot. De Amerika is tiltakozni fog a milliós bevándorlások ellen, és elzárja határait, nemcsak az Egyesült államok, hanem Kanada is. Megindulnak majd a nagy világharcok Délamerika lakatlan nagy síkságaiért, amiket csak véres harcok árán engednek át a spanyolok és ezek a harcok áttejednek Európára is, ahol egymást pusztitja a müvelt nyugat.

Micsoda világégés lesz ez Nyugaton. A most lefolyt világháboru csak filmpróba. A »müveltek« megmutatták egymásnak a foguk fehérét. Csak a magyar maradt meg urnak. Mi tudtuk, hogy a francia és angol internáló táborokban mi történik, de itt nálunk azért vigan tovább uraskodtak az idegenek.

A francia nők felszakgatott ruházatban dobták oda magukat hisztérikusan a hadba vonuló katonáknak, — nálunk fokozott becsülettel és szorgalommal dolgoztak gyermekeikért.

Ez a különbség a müvelt Nyugat és a »barbár« Kelet között.

A növekvő keleti hatalom és kultura játszva kerül fölénybe az egymást pusztitó müvelt nyugattal szemben.

Es megfordul a világrend.

Ennek a világégésnek az égboltozaton visszaverődő fénye, nekünk talán az a sokat emlegetett hajnali derengés a mai sötét éjszakán. Csak keresnünk kell sürgősen az erősebb, a melegebb kapcsolatokat a Kelettel, most föltétlenül Japánnal, mely azzal nyitott nekünk ajtót, hogy kőrösi Csoma Sándort, a magyart — szentjei közé avatta, és szobrot állitott neki az akadémiában és a templomba.

Ez a nyitott ajtó vezet a biztos, uj, nagy, magyar jövőhöz.

Egy lépést már megtett Homan Bálint közoktatásügyi miniszter a Kelet felé, amikor a keleti nyelvek számára tanszéket állit az egyetemen. Kár, hogy minden jónak akad gáncsvetője és a nagytudásu és népszerü Pázmándy Dénes, az ő elfogult francia-imádásában ellenzi ezt a tervet, mert szerinte a franciát kell tanitani. Dekadens nyelv, olyan mint a spanyol ma még divatos, de ötven év mulva már csak nemzeti nyelv lesz, akár csak a dán vagy norvég. A világ japánul fog megtanulni!

Az odavezető utat kell kiépitenünk, a japán népet kell megnyernünk számunkra pártfogónak. A világ legnagyobb hatalmasságát. Ha mind a négy európai nagy hatalom biztatásában volna is részünk, az, tiz év óta meddő biztatás. Szavak. Buborékok. Miattunk egymás között nem fognak összeveszni. Európai diplomaták. A Népszövetségben egymásnak bókolnak. Egyedül csak Japán üzeni meg rendeleteit a Népszövetségnek és ha vitáznak felette, otthagyja őket. A vita nem érdekli. Szavak, buborékok!...

... ha mi Japánhoz csatlakozhatnánk.

Dubonai Pál

Harc a Keletért

– A mohamedán világ teszi világfürdővé Budát –

Irta: Tausz Béla dr.

Ennek az elgondolásnak mindig voltak harcos hivei, de talán nem ütötték meg a visszhangot keltő hangot, vagy nem tudták gyakorlatilag alátámasztani.

Szórványos jelenségek voltak.

Az első öntudatos, jól megszervezett propagandát a »Hollós Mátyás Társaság« és Viraág Béla szerkesztő a Budai Naplóban, kezdeményezték.

A második szerves akció Budapest székesfőváros, amelynek XI.-ik ügyosztálya, ahova a fürdők és idegenforgalom tartozik és amelynek élén Kovácsházy tanácsnok áll, aki Bécsben már berendezett egy propaganda irodát. Ő komolyan foglalkozik azzal a gondolattal, hogy a bécsi irodához hasonlóan nagy áldozattal a Keleten ugyanily propaganda irodát állitson fel, amelyhez az előkészületek már megtörténtek s csak a politikai viszonyok akadályozták meg mindeddig annak felállitását.

Hasznos akció az »Idegenforgalmi Tanács« akciója, amely két évvel ez előtt megalapitotta a török-magyar idegenforgalmi tanácsot, s amelynek élén Törökország részéről, Kemál pasa sógora: Resid Hafed bey áll s a tanács egy török nyelvü prospektust is iratott meg szakemberekkel, amelynek nyomtatását a székesfőváros nyomdája most végzi.

Egy ujabb akció az »Idegenforgalmi Szövetség« propagandája, amely a Budapestre és fürdőire vonatkozó prospektusokat Keleten elhelyezi és gondoskodik arról, hogy ha kifogynak, ismét ujakkal pótoltassanak.

Ötödször az Ibusz, amely a vele összeköttetésben álló keleti szervek utján szintén felhivja az ott élő lakosság figyelmét Magyarország és Budapest nevezetességeire s igy igen jó szolgálatot tesz Buda fürdőinek.

Azonban ezen propaganda-akciónak akadályai is vannak.

Először is hogy kellő propagandát fejthessünk ki oly sok százezer példányban kellene kinyomtatni prospektusainkat, amihez elegendő pénzünk-sajnos nincsen.

Másodszor nyelvbeli nehézségeink vannak. pl. ha Európában akarunk Magyarországnak propagandát csinálni, ugy elég propagandairatainknak német-, olasz-, francia és angol nyelven való kiadása. Ha azonban a Keleten akarunk átfogó politikát kifejteni, ugy nem négy, de legalább negyven nyelven kellene megirni és kiadni ezt a propagandafüzetet. Történhetne ezen propagandaakció oly módon is, mint azt a régi görögök tették, akik emisszáriusaikat a világ minden tájékára kiküldték, akik az idegen országokban elmondták, hogy mily szép Görögország, mi-

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot
tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

lyen nagy ott a kultura és hogy milyen hatásu kitünő gyógyforrások vannak stb. Ezek az u. n. periegetesek igen jó eszközei voltak Görögország propagandájának, de sajnos mi, egyrészt nem rendelkezünk oly férfiakkal, akik annyi különféle keleti nyelven beszélnek és ha igen, akkor ezeknek költségeit nem tudjuk megfizetni, mert a mi tudósaink, akik régebben a Keletet bejárták, sajnos áruhában kellett ott tartózkodniok: körösi Csoma Sándor, Xantus, Vámbéry stb. nem árulhatták el magyar származásukat, ugy hogy e tekintetben a legjobb metódus az, amelyet a Hollós Mátyás Társaság végez, t. i. ellátja prospektusokkal azokat, akik külföldre utaznak, és nagy szeretettel fogadja azokat, akik Keletről hozzánk jönnek.

Sokat gondolkodtam azon, hogy amikor a Keletet idehivjuk Budapest meglátogatására, melyek azok a momentumok, amelyeket fel kell tüntetnünk és amellyel a Keletre hathatunk. Kétségtelenül, propagandánkban elsősorban azt kell kiaomboritanunk, hogy mi is Kelet szülöttei vagyunk s akár finn-ugor, akár a török nyelvrokonság révén, de meg történetileg is bebizonyitott tény, hogy Keletről jöttünk mai hazánkba. Hisz a szittyák történetéből ismeretes, eleink egész Indiáig hatottak és ujabban a japánok fedeztek fel bizonyos közös vonásokat velünk.

Egy másik dolog, amivel a Keletre hatni tudunk, azok a hazai emlékek, amelyekről már e lapban is volt szó és amelyek semmiféle más nyugati országban fel nem találhatók. Elősegiti ezt ideológiánk közössége: elsősorban a keleti vendégszeretet, amelyet nem felejtettünk él s amelyért Nyugat eléggé megró bennünket, de gondolkodási módunkban is sok keleti kapcsolatot tartottunk meg. A legfőbb momentum azonban az, hogy élő mohamedán hitközség van Budapesten, élén főpapjával, ahol a Keletről jövők minden tekintetben tanácsot és támogatást nyerhetnek sőt rituális étkezésükről is történik gondoskodás.

Végül, amit legelőször kellett volna emlitenem, — kitünő gyógyhatásu fürdőink, melyek az uj forrásokkal bővülve, igen sok oly megbetegedéseknél, amelyek a Keleten otthonosak: bőrbántalmak, bélmegbetegedések stb. igen jó hatásuak. Az utóbbi időben egyik legértékesebb Keletről jövő betegünk Rabindranath Tagore volt, aki 1927-ben orvosainak tanácsára jött hozzánk és a Szt. Gellért-gyógyfürdőt oly kitünő eredménnyel használta, hogy valóságos propaganda-akciót inditott Budapest és a magyarországi fürdők érdekében. Balatonfüreden utókurán lévén, indiai szokás szerint egy fát ültetett el, ahová a keletiek most is zarándokolnak. És nemcsak fiát és családját küldte el ide Budapestre, hanem hazájában azon az egyetemen, amelyet ő alapitott a magyar nyelv számára tanszéket állitott fel, amelyet a legutóbbi időkig Germanusz dr. egyetemi tanár töltött be, valóban sokat téve Buda fürdőinek érdekében. Van három fürdőnk ép állapotban, amelyeket törökök épitettek s az egyiknek, a Császárfürdőnek felirata még ma is ép és tavaly az Esplanade-szállóban a budai muftit kértem meg annak elolvasására, aki azt rögtön magyarra is forditotta. Az Idegenforgalmi Szövetség levéltárában annyi ezerre menő török levél és okmány van, amelyek bizonyára szintén érdeklik a törököket és arabokat. De érdekelnék a keletieket azok a keleti motivumok is, amelyeket Aquincumban találtak s melyek a keleti istenek imádására vonatkoznak.

Ha az idők javultával ezen szerves propaganda kifejti hatását, akkor meg vagyok róla győződve, hogy azt a feliratot, amely most a Császár-fürdőt ékesiti elvihetjük Buda kapujára s amely felirat igy szól: »Boldog hon a neve«.

PACSIRTA VENDÉGLŐ
I., KÚTVÖLGYI-ÚT 18.
ÚJ SZT. JÁNOS KÓRHÁZ FELSŐ VÉGÉNÉL
POMPÁS KERT
NAGYSZERŰ KONYHA
NAPONTA CIGÁNYZENE
TULAJDONOS: WENDL ISTVÁN

Gárdonyi Géza emlékünnep a Kelenföldi Polgári Körben

Gárdonyi Géza emlékünnepet rendezett a »Kelenföldi Polgári Kör« és az Országos Gárdonyi Géza Irodalmi Társaság junius hó 1.-én, csütörtökön este az Erzsébet Sósfürdőben. Nagy és diszes közönség hallgatta végig a müsort, melyet a kelenvölgyi regős dalkör Nemzeti Hiszekegy-e vezetett be. Devecis Mihálynak, a Kelenföldi Polgári Kör elnökének rokonszenves megnyitó beszéde után Simon Lajos, a Társaság elnöke Gárdonyi gyermekkorából ovasott fel érdekes részleteket, Szombathy Kálmán, az Egységes Polgári Párt ü. v. elnöke mondotta az ünnepi beszédet Gárdonyi magyarságát állitva az előtérbe majd Vági Panni szinmüvésznő szavalt, Devecis Mihályné zongoramüvésznő pedig Liszt XIV. rapszódiájának előadásával aratott rendkivüli sikert. Mária László, a Társaság főtitkára olvasta fel ezután néhány hangulatos költeményét, Szacsvay József dr. pedig irredenta tartalmu novelláját. Az ünnepség Fejér János dr.-nak, a Kelenföldi Polgári Kör ü. v. elnökének záróbeszédével ért véget, amelyben üdvözölte a megjelenteket, köztük különösen Kozma Jenő dr. pártvezért, aki előadás közben érkezett, Payr Hugó és Scheuer Róbert országy. képviselők, Orova Zsigmond dr. és Gerlóczy Endre dr. városi biz. tagok kiséretében. Az ünnepségen megjelent még Krivoss Árpád dr. városi biz. tag. Gömöri Győző ig. a Buda-Alsóvárosi Egyesület elnöke családjával, Szacsvay András rendőrfőtan. az I. ker. kapitányság vezetője, Mikola Géza póstaigazgató és neje, Székely Jenő földm. min. tan., Bánfalvy Ede főfelügy. özv. dr. Csepely Albertné, özv. Tausch Béláné, bankig., özv. Szabó Lajosné főszbiró., Liedemann Hugó ny. rendőrtan. és neje, Kiss alezr. Szacsvay Sándor dr. és neje, Váradi Antal dr. Gömöri Győző ig. és családja, dr. Haraus Gyuláné táblabiró, Devecis Mihály és neje, Székely Bernát és leánya, Müller Ilus (Kolozsvárról) Szacsvay Józsefné Vági Panni és sokan mások. Müsor után késő hajnalig együtt maradt a társaság.

Miként fejleszthető a székesfőváros autóbuszközlekedése?

Szerves egésszé hogy tehető a forgalmi hálózat?

Irta: **Liszka Károly** tanácsos

V.

Az előbbi fejezetekben ismertett vezérelvek alapján most már rátérhetünk az egész üzem egységes egész-ként való elbirálására, mely célból fel kell sorolnom az összes közbe beiktatandó uj járatok vonal irányait és egyben ezeknek üzleti bonitás szempontjából való elbirálása is fontos. E tekintetben azokat a várható forgalom, tehát feltételezhető hozadékképessé gük szerint kell classificatio tárgyává tennem.

Mikénta z előzőkben emlitettem, a javaslatom tárgyát képező uj vonalak: bel: területi közlekedő, — perifériális kisgazdakereskedelmi és kiránduló sportvonalakra (időszaki járatok) oszthatók, mely osztályozás nagyjából hozadéki szempontból is megállja a helyét. Ezek alapján belértékük szerint az egyes relációk a következő bonitált osztályokba sorozhatók:

a). Első osztályu, tehát biztos hozadékképességü vonalaknak minősithetők a következők:

Döbrentei-tér, Attila-körut,, Krisztina-körut, Markit-körut, Török-utca, Bécsi-ut, Bokor-utca, Határ-utca, Pacsirtamező-utca, Pacsirta-utca, Flórián-tér, Miklós-u., Szentendre-u., Filatorigáti vonal.
Alkotás-utca, Budaőrsi-ut, Budaőrs.
Ferry Oszkár-ut, Németvölgyi-ut, Farkasrét, Budaőrs.
Pasarét, Máriaremete-i vonalszakasz.
Szemlőhegy-utca, Zárda-utca, Margithid, Falk Miksa-utca, Alkotmány-utca, Vilmos császár-ut, Hajós-utca, Akácfa-utca, Sándor-tér, és vissza a Gyulai Pál-utca, Nagydiófa-utca, és Vaskapu-utcán át.
Calvin-tér, Ferenc József hid, Kelenhegyi-ut, Somlói-ut, Mihály-utca, Tigris-utca, Róka-utca, Mészáros-utca, Alagut, Lánc hid-utca, Gellért-rakpart, Gellért-tér.
Budafoki-ut, Andor-ut, József fhg.-ut, (Kelenvölgyön) Szilágyi-utca, Hunyadi-ut, Budafok, (mint csatlakozó vonal az eddigi 10-es járathoz.).
A Hungária-körut-i vonal északi szakasza a Kerepesi-utig.
Állatkert, Hajtsár-ut, Rákosfalva, Fehér-ut- Kőbánya, Liget-utca, Korponai-utca, Liget-tér.
Egressy-ut, Csernyus-utca, Kalocsai-utca, Szentmihályi-ut, Füredi-utca, azután Rákosszentmihályon Rákosi-ut, Farkas-utca, Határ-ut, majd Sashalom határában Dietrich-utca, Margit-utca, innen Mátyásföldi területen Corvin-utca, Kossuth Lajos-utca, Kereszturi-ut, Fokker-ut, ismét a Sashalmi Horthy Miklóson és a Dietrich-utcán át az eredeti vonalon vissza.
A Ferenc József laktanyától a tenyészállatvásár telepéig közlekedő időszaki ingajárat.
A 9-es reláció meghosszabbitása a keleti pályaudvarig. (érkezési oldal).
A Gyömröi-ut-i vonaltól a rákoskereszturi köztemetőig meginditandó ingajárat.

b). Másodosztályu középhozadékképességü vonalak volnának a következők:

Filatorigát-i állomás, Hévizi-ut, külső Bécsi-ut, Pomázi-ut, Óbuda MÁV. állomás, Keled-ut, Aquincum, Szentendrei-uti körjárat.
Aquincum, Szentendrei-ut, Római-ut, Drugeth-utca, Zaránd-ut, Emőd-utca, Nánási-ut, és a vasutvonalmenti Névtelen-uti körjárat, mely a vizisport idény tartama alatt bizvást akár a) osztályba is volna sorozható.
Zsigmond-tér, Pusztaszeri-ut, Gábor Áron-utca, Pasaréti-ut-i vonalszakasz, mely szükség esetén a meredekebb Gábor Áron-utca kihagyásával a Saru-utcán át a Fillér-utca-i — alább részletezendő — vonallal is összekapcsolható volna.
Zsigmond-tér, Szépvölgy, Hármashatárhegy-i vonal.
Hüvösvölgy, Nagykovácsi-i vonal.
Zsigmond-tér, Mátyás-, Remete-, Tábor-, Testvér- Csucshegy, Solymári vonal, mely a Kiscelli királynévár tervezett parkját is szelné és végig gyönyörü kilátást nyujtana.
Szemlőhegy-utca, (esetleg a Vérhalom-tér bekapcsolásával) Törökvészi-ut, Kappy-ut, Csévi-ut, Pasaréti-ut.
Széna-tér, Fillér-utca, Bimbó-utca, Felvinci-ut-i vonal, (mint a várbeli 16-os reláció meghosszabitása,). Jó forgalom esetén azonban ez a járat egyes kocsijai a Bimbó-utca felső szakaszának érintése után s azon továbbhaladva, a Rózsadomb, Margit-hid, Sándor-tér-i relációba volnának bekapcsolhatók.
Olaszfasor, Kutvölgyi-ut, Béla király-ut, Svábhegy, Istenhegyi-ut, Kékgolyó-utca, Városmajor-utca, Olaszfasor-i körjárat.
Alkotás-utca, Karolina-ut, Lenke-utca, Vincellér-utca, Hamzsabégi-ut, Kelenföldi-ut, Kelenföldi pályaudvar, Kelenföldi-ut, Andor-utca, Kelenföldi-ut, Budafok.
Ferenc József laktanya, Kerepesi-ut, Pilisi ut, Kereszturi-ut, Külső Jászberényi-ut, Kereszturi-ut, Rákoskeresztur, Rákoshegy, Rákosliget, Rákoscsaba.
Ludoviceum-utca, Örömvölgy-utca, Sárkány-utca, Orczy-ut, Szabóky-utca, Hungária-körut, Üllői-ut, Kispest, Pestszentlőrinc, Vecsés.
Boráros-tér, Fenec-körut, Mester-utca, Ferencvárosi pályaudvar, (mely reláció esetleg a 15-ös vonalnak képezhetné meghosszabbitását,).
A Hungária-körüti vonal déli szakasza, a Kerepesi-uttól a Soroksári-utig, a Ferencvárosi pályaudvar mellett és a Máriássy-utcán át.
Liget-tér, Kápolna-utca, Gergely-utca, Szlávi-utca, Gyömrői-ut, Pestszentlőrinc, Alsó Erzsébet-utca, Üllői-ut és vissza a Gyöngyvárág-utcán, Liget-utcán keresztül. (Ez a vonal képezné az üzemben levő 23-as vonal bekapcsolását a városi forgalomba és meghosszabitását Szentlőrincig.).
Liget-tér, Mázsa-tér, Bihari-utca, Ecseri-utca, Pestszenterzsébet.
Gyömrői-ut, Vasgyár-utca, Kispest.

c). Gyengébb hozadékot igérő vonalak, melyek rendszeresitését azonban egyéb mellékkörülmények indokolhatják:

Szépvölgy-utca, Cseppkőbarlang, Guggerhegyi-ut, Szalonka-ut, Páfrány-ut, Pasaréti-ut.
Ferry Oszkár-ut, Németvölgyi-ut, Mártonhegyi-ut, Svábhegy, Normafa-ut, Jánoshegyi-ut, Szépjuhászné, és vissza a Tündérhegy-i uton és Mátyás király-uton át.

Mint kimondott sportvonalak emlitendők ennél a fejezetnél:

Jánoshegyi-ut, Mária makk, Menedékház, Csillebérci-ut Csillagvizsgáló, Normafa-ut-i körjárat és a
Szépilona, Hidegkuti-ut, Tárogató-ut, Bognár-utca, Széher-ut, Nagyhárshegyi-körut, Budakeszi-ut, Szépjuhászné, Mária-ut, Kishárshegyi-ut, Budakeszi-ut, Kuruclesi-ut, Labancz-ut, Szépilonai körjárat. Természetesen mindkettő csak a legkönnyebb tipusu kocsik számára.

A mint fenti feláilitás vonalvezetési tervezetéből látható, fősuly helyeztetett oly megoldás lehetőségére, miszerint lehetőleg minden egyes vonalnak bekötése legyen egy oly vonalba, mely csatlakozást biztosit a város belterületei felé, hogy igy a közönség kihasználhassa az átszállás lehetőségeit.

Ez a tervezet azonban nem öleli föl azokat a járatokat mind, amelyek a főváros területén létesithetők volnának, hanem csak azokat a relációkat tárgyalja, amelyek a villamos üzem érdekeinek sérelme nélkül megindithatók volnának.

(Folytatjuk)

A betegségek egész sora
igy: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserüviz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélmüködést, azt denki kiváló eredménnyel használhatja. nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tizezrei irnak róla elismerő nyilatkozatot.

Á tervezett gyorsvasut

részben földalatti, részben magasvasuti öt vonala a következő.: Óbudától—Lágymányosig, a Széna-tértől a dunai alaguton át Országház-tér—Nagykörut—Boráros-térig, Óbudától az uj hidon keresztül Hungária-körúton át Csepelig és a déli vasuttól a dunai alaguton át Rákóczi-uton ki Hungária-körutig. Nyolcvannégy km. hosszura tervezik a gyorsvasutat, de hogy megépitésére mikor kerül a sor, az a jövő titka, mert az épitési költségek a számitások szerint 350 millió pengőt rugnának. — Budán azért mégis szükség van néhány villamosvonal kiépitésére. Ilyenek a terv szerint: Svábhegy—Budakeszi között a Döbrentei-térről kiindulólag. A svábhegyi fogaskerekü meghosszabbitása a jánoshegyi kilátóhoz. A hüvösvölgyi végállomástól kiindulólag a Remete-kertváros, Pesthidegkut. A Margit-körúttól kiindulólag Bimbó-uti szerpentinen, Eszter-utcán, Törökvész-uton, Görgényi-uton át a Kondor-utig. Óbuda Fő-tértől a Filatorigát Hév.állomásig és a HÉV. szentendrei vonalából kiágazólag a Római-fürdőnél a dunaparti csónakházakhoz. Az ujlaki Örömi-uton, Napi-uton át a Törökvész-utig. A vonalak közül a hegyvidék vonalait, továbbá a pálvölgyi vonalat a Beszkárt egyelőre trolleybusszal épitené meg.

Rehabilitáltaa Rudasfürdőt

a polgármesteri vizsgálat, amely nem találta beigazoltnak Csilléry András dr. felsorolt panaszait Az öreg fürdő teljes egészében fennmarad, de korszerüen átalakitják az elavult berendezéseket. A Rudas-gyógyfürdő gőzfürdője öreg épület s ez meglátszik a párától és víztől kimosott oszlopokon és kőlapokón. A gőzfürdő azonban tiszta. A medence vizét mindennap cserélik. A vizleeresztő berendezés olyan, mint a modern fürdőkben. A medencéket minden vizleeresztés után sikálják és fertőtlenitik. A tiszti főorvosi hivatal utolsó vizsgálata alkalmával semmi kifogást nem talált. A fürdőt ma is a legjobb közönség használja. A kádfürdőket is a legnagyobb tisztaság követelményei szerint kezelik, de ezek a fürdők kevésbbé modernek. Sőt 8 oloső kőfürdő teljesen magán viseli a régi, kevésbbé kényes kornak bélyegét. Méreteik tulzottak. Az igazgatóság az egész fürdő átalakitási tervével kapcsolatban ennek a 8 elavult fürdőnek a megszüntetésére már javaslatot tett. Ha azonnal beszüntetnék ezeket a kőfürdőket, a fürdő bevételeit csökkentenek és a szegényebb lakósságot megfosztanák az olcsó egyéni gyógyfürdők használatától. Az uszócsarnok épületében van még két régi népfürdő illetve medence, melyek szintén nem felelnek meg a korszerü követelményeknek, mert sem előfürdőjük, sem pihenőjük nincsen. A szegényebb közönség fokozottabb mértékben látogatja ezeket de az egész fürdő átalakitási tervével kapcsolatban ezek a fürdők is átalakulnak

POZSONY-KÁVÉHÁZ
I., KRISZTINA-KRT. 81
TELJESEN UJJÁALAKITVA
MEGNYILT
ESTÉNKINT
HEVESI HORVÁTH GUSZTI
CIGÁNYZENEKARA MUZSIKÁL
TULAJDONOS
v. BERTHA GYULA

Budai Polgárok! Óriási sikere volt a SZEKSZÁRDI BORNAK A TAVASZI VÁSÁRON
Szekszárdi bikavér . . literje —.80
Sötét kadarka . . . . . „ —.60
Asztali fehér . . . . . „ —.60
Ürmös. magyar „Vermouth“ „ 1.20
Budára ötliteres rendelést haza szállitunk!
Magyarüdvözlettel **Fekete Sándor** üzletvezető
Hagyományos pompájú magyar vincellérdiszitmények, címerek, magyar köszöntő-rigmusok, Tolnai menyecskék, nemes és olcsó szekszárdi borok!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!
BUDAPEST, VII., József-ucca 19, szám. ✣✣✣ **Telefon: 32—0—63**

BRIDGE CLUB
I., Bösörményi-ut 28.
Telefon: 510-64. és 570-36.
Villamos és autóbusZmegállóhely
ZENE = hangulat
TÁNC = szórakozás
KONYHA = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

A budai bor sorsára jut a budai tej

A sokat vitatott tejrendelet nem érintette eddig a Budapest területén fennálló tehenészeteket. Most azonban az 5.000—1933. számu végrehajtása tárgyában kiadott ujabb rendelet arra kötelezi Budapest területén levő tehenészetek tulajdonosait, hogy teheneiket 1933. évi május hó 31.-ig Budapest székesfőváros polgármesterének cimére szóló kérvényblankette kitöltésével jelentsék be, mert a budapesti tehéntartók tehenenkint, vagy talán a tejhozam után, literenkint bizonyos összeget kötelesek befizetni az államkincstári vagy a városi pénztárba. Tudomásunk szerint pedig olyan törvény nem létezik, mely ezt a különösen méltánytalan adót elrendelné.

A budai hegyvidék képezte ősidők óta Budapest székesfőváros éléskamráját és a budai hegyvidék gyümölcs- és tejtermelése biztositotta mindenha — kiváltkép — a budai oldal egészséges élelmezését. Nem nézhetjük tehát nyugodtan, hogy évszázados berendezésünket valamely hozzá nem értő kéz egyetlen tollvonásával megváltoztassa és beálljon az a képtelen helyzet, hogy a budai hegyvidék területén fennálló nagyhirü gyümölcs- és tejtermelés kövesse a régi jó budai borok utját a multak országába.

A budai hegyvidék gyümölcsi és tejtermelői körében forrongó elkeseredést kivánja kifejezni és a lehetőségig törvényes uton orvoslást szerezni az a nagygyülés, amelynek legsürgősebb összehivására kérték fel a Zugligeti Egyesületet az érdekeltek éspedig nemcsak a zugligeti, hanem az egész hegyvidéki érkeltség — esetleg a budai hegyvidéki társegyesületek vezetőségeinek bevonásával, amely hivatva volna a pánászokát megvizsgálni és minden rendelkezésre álló eszközzel e nagy ügy törvényes, jogos és méltányos elintézését kimunkálni. Ez nemcsak egyes tehenészetek ügye, hanem a budai hegyvidéken régóta megtelepült szerény viszonyok között élő számos kis ember létfentartásának ügye is.

ILLATSZERTÁR
MEGNYILT
I., CSABA-U. 3.

Most jelent meg!
Ikarus szárnyain
Tichy György versei
Emőd Tamás előszavával
Ára: **1·50 P**
Kapható a szerkesztőségben

A RÓZSADOMB
EGYETLEN CSEMEGE- FÜSZERÜZLETE
II., BIMBÓ-UTCA 45. TELEFON: 53-7-09
„BIMBÓ“ CSEMEGEHÁZ

BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli.
Nyilott és csukott teraszok. — Naponta cigányzene!

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Személyi hirek

FABINYI TIHAMER dr. keresk. miniszter Pünkösd ünnepén a Kékestetőn pihent a Mátrában, amivel kedves propagandát csinált a pompás uj magaslati üdülőhelynek.

HUNYADY FERENC gróf orszgy. képv. nagyszabásu reviziós beszéde, amit Esztergomban mondott külön füzetben is megjelent, »A revizió utja« cimen.

PETRACSEK LAJOS orszgy. képviselő a szkfv.-i törvh. bizottság tagja, lépett a betegeskedő Bódy Tivadar helyébe a főváros tanácsába.

SCHARA BELA főjegyzőt a vizvezetéki és világitási ügyosztály vezetőjét egyhangulag megválasztották tanácsnoknak.

BETHLEN ANDRÁS GRÓF megvásárolta Budán, a Hunyadi János-ut 19. sz. hatalmas telken épült sarokházat.

SZALÓKY-NAVRATIL DEZSŐ országgyülési képviselő és felesége Budakeszi-uti villájukban vasárnap fényesen sikerült garden party-t rendeztek.

BEVILAQUA-BORSODY Béla gramofonrevüt rendez a Rádió-ban »Csak egy kis lány van a világon« cimen, amely ismerteti a szerenádok zenéjét és szokásait.

SÓS ENDRE az ismert iró és hirlapirót, Sós Ármin a HÉV. vezérigazgató helyettesének fia vette át a Reggeli Ujság szerkesztését.

— A KLOTILD-SZERETETHÁZ ezévi közgyülése az elmult hét csütörtökén folyt le Ripka Ferenc v. főpolgármester elnöklésével. A mult évi zárszámadás az egyesület példásan önzetlen vezetését igazolja, mely minden jótékony intézetnek követendő ragyogó mintául szolgál. Az egyesület mintegy száz árva gyermek eltartásáról és neveléséről gondoskodik. Az adminisztrativ, személyzeti költségek az összes kiadásoknak alig 10 százalékát teszik. A háztartás vezetése minden dicséretet érdemel. Krivoss Árpádné látja el teljesen önzetlenül és ritka odaadó buzgalommal. A rossz gazdasági viszonyok mellett a jövő évi előirányzat csak 26.000 pengő bevételt vár gyüjtésekből és adományokból, amit nemesszivü polgártársainknak melegen figyelmébe ajánlunk. A fővárost Schuler Dezső dr. társelnök képviselte,

— UJ FŐJEGYZŐKET választott a Városház tanácsa s ezek között vannak: — Doroghi Farkas Ákos dr., az elnöki osztály vezetője, valamint — Günther Tivadar, a főpolgármesteri hivatal vezetője és — Zielinszky Tibor, a pénzügyi osztály referense. Mindhárman érdemes tisztviselői a fővárosnak, akik már eddig is vezető poziciót töltöttek be.

— A KÖZLEKEDÉSI VÁLLALATOK vezetősége a főváros törvényhatósági tanácsa legutóbb megválasztotta a következő budaiakat: — a Beszkárt igazgatósági tagjainak Urbanovits G. Zoltán felügyelőbizottsági tag, Joanovits Pál, Hohenburger Antal, Szigeti Jánost és Zboray Gyulát. A BUR vasut igazgatósági tagjai: Sztrókay István, Dvihall Géza, Hohenburger Antal, Okolicsányi László, Vizdos Géza. Felügyelőbizottsági tagok: Brunecker Lajos, Pénzes Mihály, Piber Ignác. A földalatti villamoshoz felügyelőbizottsági tagok: Szigeti János, Dullien Ferenc, Galauner Károly, Pető Béla és Somody István. A szentlőrinci HÉV vasuthoz felügyelőbizottsági tagok: Szilvássy Károly, Groffits Dezső Lukatelló Nándor Rerrich Elemér és Szakáll Antal.

— A MEGVILÁGITOTT ORSZÁGCIMER. Kedvessé, széppé vált az Alagut keleti kapuja és a fölötte álló hegyoldal azzal, hogy rendbehozták a pázsitos lejtőket és tatarozták magát az impozáns kapuzatot, csak éppen belül sötét és kellemetlen még mindig az Alagut, holott 10—12 ivlámpa kellően megvilágitaná. Igaz, hogy már ismét olyan a fala és boltozata, hogy jobb, ha nem világitják meg, nehogy az errejáró idegen meglássa azt a régi hibánkat, hogy csak a kirakóablakba tett holmi szép, de amint az már Budán fekszik, elhanyagoljuk. — A közönség körében még egy kivánság alakult ki, ami egyetlenegy villanykörtét venne igénybe. Azt az országcimert, amely az Alagut-tól balra, a bástya kiszögelő részén elhelyezett és Magyarországon talán a legnagyobb országcimer kellene esténkint és éjszakákon át megvilágitani. Különben is szép berakott mozaikmunka és megérdemli a világitást. Az idegenek föltétlenül megnéznék. Nagyobb hatást érnénk el vele, mint talán a kivilágitott Citadellával.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Asványvizüzemnél I., Gellért-rakpart 1.
Telefon: 53-0-03.

Közgyülés és névnap

A Buda-Alsóvárosi Egyesületnek és a Kelenföldi Társaskörnek szerdán, junius hó 14.-én este 8 és fél órakor I., Bártfai-utca 25. szám alatt, Lukács Gyula vendéglőjében, hogy együtt ünnepeljék közös elnökük Becsey Antal trvh. örökös tag névünnepét, a közgyülést követő társasvacsorán. Ez alkalommal rendezi a

BUDA-ALSÓVÁROSI EGYESÜLET

6.-ik közgyülését amelynek rendes tárgysorozata közt Szigethy Lajos főtitkár arról is tesz jelentést, hogy a belügyminiszterium a módositott alapszabályokat jóváhagyta. Egyik fontos tárgya a közlekedés ügyével kapcsolatosan a HÉV. ügyének ismertetése és a választmányi tisztikar és a számv. bizottság megválasztása.

— SZERDÁN TALÁLKOZNAK hetenként a Buda-Alsóvárosi Egyesület tagjai Lukács Gyulánál I., Bártfai-utca 25. sz. és nem csütörtökön.

— ZUGLIGETI EGYESÜLET junius hó 24.-én, szombaton 8 órakor rendezi ezévi rendes közgyülését a Klóze-féle Szarvas-vendéglő nagytermében (I., Zugligeti-ut 10.). A közgyülésen részt vesznek többen a város vezetőférfiai közül.

— AZ ORSZ. MOLNÁRSZÖVETSÉG junius hó 16.-án d. e. 11 órakor (IX. Köztelek-utca 8.) diszközgyülést rendez, este 8 órakor pedig a Gellért-szálló Duna-termében Jutassy Ödön-nek a »Molnárok Lapja« megalapitójának és a 40 év előtti szövetség ü. v. elnökének tiszteletére diszvacsorát rendez.

GYÁSZ. Sulyos csapás érte Orova Zsigmond ügyvéd, városi biz. tagot és nejét Bodó Klárit, az ismertnevü hangversenyénekesnőt, akinek édesanyja Blumenschein Vilmosné szül. Kohn Hedvig 69 éves korában elhunyt. Nagykanizsáról egy éve költözött ide férjével aki augusztusban elhalálozott. Siratja leánya, két fia és nagyszámu rokonság. E hó 8.-án délután temették az óbudai izr. temetőbe nagy részvét mellett.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

— KÖZGYÜLÉSET a »Budapesti II. Ker. Általános Közjótékonysági Egyesület« junius hó 14.-én d. u. 7 órakor II., Fő-utca 3. I. 24. II. ker. Előljáróság, tanácsteremben rendezi. Ez alkalommal betöltik az üresen levő és megüresedő elnökségi és tisztikari tisztségeket, megválasztják a számvizsgáló bizottság elnökét és tagjait továbbá a választmányi tagokat. Amennyiben a közgyülés határozatképes nem volna, ugy azt junius 21.-én délután 7 órakor tartja meg az Egyesület.

Gyermekképek BLAHOSNÁL II., Fő-u. 18.

— A GERVAY-VILLA ÜNNEPE. Az alsólágymányosi dunasori »Jeruzsálem« nevü nyomortelepen épitendő kápolna javára az épitőbizottság jun. 15.-én, Urnapján, fél 5 órai kezdettel jótékonycélu »müsoros kerti ünnepélyt« rendez a Kelenhegyi-ut 17. sz. Gervay-villa kertjében. Megnyitó beszédet mond: Szabó Pius dr. tábori esperes. Közreműködnek: Kreszné Sztojanovits Lily énekművésznő, Finászy Béla dr. Vajda Lujza az Operaház tagja, továbbá Viraág Ilus és pantomim csoportja, Pap Ildikó, Eibel Antal és a Szervanszky zenekar. Táncolnak: Kresz Lórika és Lilike, br. Bredfeld Adrienne, Heller Klári és Tomy, Gervay Csóki és Evi, Molnár Horti és Rózsi Saáry Evi és Marcsa. A villakertben büffé is lesz.

Látcsövek ZIBRINYINÉL I., Attila-u 8.

— A CLARIDGE-VIGADÓ — a közönség megállapitása szerint is — egyik legnivósabb szórakozóhelye a fővárosnak. Rövid négyhónapos fennállása alatt elérte azt a közkedveltséget, amelynek eléréséhez más hasonló helynek évekre van szüksége. Tachler Lajos János igazgató, páratlan szaktudása és megnyerő egyénisége egyik tényezője a sikernek s ebből következik a másik is, a kifogástalan európai szinvonalon álló konyha, az előzékeny kiszolgálás s főként a Claridge egész berendezése. Kertje kellemes vacsoráló, uzsonnázó, terrasza pedig délutáni és esti táncaival utolérhetetlen, különösen olyan zene mellett, mint a Charles Lax (Laky Dezső) dsessze. Az öttagu zenekar minden tagja: Balázs László (zongora) Bartkó Rudolf (saxofon, klarinét, cello,), Négyessy Gyula (saxofon, hegedü,) Fonó Frigyes (dob, harmonika) ismert müvész és tudása legjavát adja. Mindnyájan játszottak Európa, sőt idegen világrészek legelőkelőbb helyein és a külföldön megfordult magyarok régi ismerőseiket üdvözölhetik bennük.

— TANONCOK OKTATÁSA. A felsőiparis kolai tanárok vasárnap, folyó hó 11.-én Szolnokon tartották meg ezévi rendes közgyülésüket. A közgyülésre meghivták ezévben is Orel Géza dr. főigazgatót, aki a tanoncoktatás kérdésében felhivta a figyelmet arra, hogy a felső ipariskolát végzettek mint mühelyoktatók, mikép kapcsolódhatnak a tanonciskolai oktatók sorába. Állitsanak fel 6 hónapos tanfolyamokat azok számára, akik 5 évi mühelygyakorlattal birnak. Képezzék ki cserkésztisztekké is azokat, akik hivatásos tanoncoktatók óhajtanak lenni.

— REVÁNS-BOREST. Buda egyik legelőkelőbb zártkörü társaságának, a »Pénteki Borgazdatársaság«-nak tiszteletére, a társaság vendégeinek egyik csoportja borestélyt rendez a »Kastély« vendéglőben (Marcibányi-tér 6. Lövölde) junius hó 23.-án este. A vendég borgazdai tisztet Bajkay Tibor dr., Böngérffy Géza, Major Árpád dr., Móczár Elemér dr., Nagyőszi Ferenc, Pataky Ferenc dr., Pénzes Mihály dr., és Wéber Sándor dr, töltik be. Az értesülésünk szerint a boresten megjelennek Fabinyi Tihamér dr. ker. miniszter, Kozma Jenő dr. kormányfőtanácsos, orszgy. képviselő, párte nök és Buda vezérpolitikusai közül többen. A borest iránt nagy az érdeklődés.

A vén Tabán

tabu talán,
— keresztrejtvény
vagy képtalány?

— MÜVÉSZ-PARK lesz a Horváthkertből, ahol csak müvészek szobrait helyezik el. Ligeti Miklós szobrász alkotta meg Déry-né, az első magyar operaprimadonnának szobrát s azt állitják fel elsőnek a Horváthkertben.

— IKARUS SZÁRNYAIN. Tichy György versei. Emőd Tamás előszavával jelent meg Tichy György verseinek első kötete. Kis hangulatképek, apró miniatürök, egy huszéves lélek élniakarása a halál misztériumán átszürve. Hitvallás az élet mellett és valami nagy, nagy elkeseredés minden ellen, ami azt elvehetné tőle, ami megfoszthatná attól, amit huszéves lelkével a legtöbbnek érez, az Élettől. Sok helyen játszik, kacérkodik a halállal, talán azért, mert érzi, hogy messze van tőle, mert a »huszévét« elég erősnek érzi arra, hogy kacagva nézzen szembe avval, amitől élethimnuszaiban ugy retteg. Kis szerelmes versek egészitik ki a kötetet, sok dallamossággal, sok szivvel és idealizmussal. A kötet ára 1.50 P. Megrendelhető a szerkesztőség utján is.

HULLÁM A GELLÉRTBEN

— A BUDAI 33 FUTBALKLÜB elnöksége és tisztikara a legutóbbi ülésen lemondott, mert egy felszólaló alaptalanul és méltatlanul támadta az elnököt.

— HÁROM KISLÁNY: Édes Baba, Vas Ica és Eirand Lenke a Hunor-utcai iskola három növendéke szórakoztatta az Erzsébet szeretetotthon ápoltjait, mintegy 1100 öreg bácsit és nénit, akik nem győztek eléggé gyönyörködni az általok előadott dalokban, szavalatokban és táncokban.

— NYÁRI TANFOLYAMOT nyit a miniszterileg engedélyezett, nyilvános jogu aranyéremmel kitüntetett »Kozma« iskola II., Iskola-utca 27, amelyen a tanitás az iskola védett udvarán, tehát szabadban történik. Van: — gyorsiró, — gépiró, — helyesirás, — szépirás és — gépgyorsiras tanfolyam, amelyek havi tandija 4 pengő. A könyvviteli tanfolyam (kettős könyvvitel) havi 5 pengő. Beiratások naponta. Telefon: 52—0—94.

— AVATÓ-VACSORÁT rendez a »Budai iparos- és Kereskedő Ifjak Kultur Egyesülete« a Szent István vendéglő étteremében (I., Alagut-utca 5.) junius hó 14.-én este 8 órakor amelyen a III.-ik Országos Mükedvelő Versenyen nyert serleget avatja fel ünnepi beszéddel, Krivoss Árpád dr. törv. hat. biz. tag, az Egyesület elnöke. Ugyanekkor kerülnek kiosztásra az Egyesület házi versenyzőinek (mükedvelők, sakkozók, asztali-tennis stb. dijai. Vacsorajegy ára: 1.20 P.

— POSTÁS-JUNIÁLIST rendez a Postás Sportegyesület Turista Szakosztálya junius 15.-én urnapján a velencetavi »Agárd« fürdő-, sport- és week-end-telepen a tóparti bérelt üdülőház birtokbavétele alkalmából. Indulás: reggel 6.20, vagy 9-kor induló vonatokkal, a Déli p. u.-ról, külön III. osztályu kocsikban. Beszállás Kelenföldön is. Retourjegy 3 pengő 40 fillér, ingyenes stranfürdőzés, csónakázás, vitorlázás, sportpályahasználat. Az agárdi vendéglőben háromfogásos ebéd 1.20 P. Kedvezőtlen idő esetén a kirándulás junius 18.-án lesz.

— KIÁLLITÁST rendez a »M. K. Állami Nőipariskola« növendékeinek kézimunkáiból és rajzaiból az iskola helyiségeiben, VIII., Rákóczi-tér 4. mely junius hó 17.-től 21.-ig bezárólág reggel 9 órától délután 6 óráig dijtalanul tekinthető meg. Hétköznap d. e. 12—1-ig ruhabemutatók.

HULLÁM A GELLÉRTBEN

— ÖSZIBARACK-NAPOKAT rend z Budaörs életrevaló lakossága, hogy odacsábitsa a fővárosi és külföldi közönséget. A menetjegyirodákban adják ki majd a kombinált jegyeket amelyeknek ö.ö ára ért egy tányér kiváló pörköltet, egy liter kitünő bort és másfél kiló budaörsi őszibarackot adnak majd.

— A VERMEZŐRE NÉZŐ kellemes terrasz-szal, teljessen ujjáalakitva nyilt meg a Pozsony-kávéház a Krisztina-körut és Bors-utca sarkán. Uj tulajdonosa, vitéz Bertha Gyula, hosszu éveken át a Belvárosi-, Parlament-, Bodó- és Spolarich-kávéházak főpincére volt s itt szerzett szaktudásával és tapasztalatával vezeti a Pozsony-kávéházat, mely rövidesen a budai uri közönség kedvelt szórakozó helye lesz. Már a megnyitáskor megtelt a kávéház és a régi vendégek megelégedetten nézték a kedves változást.

— KÉT NAGY ESTJE volt e hó 13.-án este a »Községi Polgári Pártnak,« a nemzeti és polgári egység jegyében. Sajnos lapzárta után s igy csak annyit közlünk röviden most, hogy a III. ker. »Egységes Polgári Társaskör« estjén, a Római-fürdőben rendezett társasvacsorán mintegy háromszázan vettek részt és megjelentek ott: Kozma Jenő dr. a pártvezér, Petracsek Lajos dr. orszgy. képviselők. — Éjjel 11 óra után mindketten megjelentek a »II. ker. Iparoskör« nagyszabásu ismerkedő estjén is, ahol szintén nagy ünnepléssel fogadták Kozma Jenőt, a népszerü vezért és Petracsek Lajost, aki minden alkalommal fokozza maga iránt a polgárság szeretetét. Részletes tudósitást a jövő számban közlünk.

Látcsövek ZIBRINYINÉL I., Attila-u 8.

— A KELENFÖLDI TÁRSASKÖR választmányi ülésén e hó 9.-én, amelyen Sümeghy László dr. kir. közjegyző, korm. főtan. elnököt megvitatták a lehetőségeket, hogy a Községi Polgári Párt harmonikus összhangban járjon el a szervezkedés terén és e városrész három társadalmi egyesülése — a Kelenföldi Társaskör, — a Buda Alsóvárosi Egyesület és a — Kelenföldi Polgári Kör megszervezetten müködjék. Közvetlen hozzászóltak ehez Gömöri Győző, Dorner Gyula, Mikola Géza, Schanczer József, Kovács József tábornok és dr. Ulmer Ágost. A napirend folyamán következett Széchenyi Ferenc főtitkár jelentése, amelynek egyik kiemelkedő pontja volt az a küzdelem, amelyet a társaskör a korom és füst ellen folytat. A pénztári jelentést Markovits Lajos főpénztáros terjesztette elő, amit helyesléssel vett tudomásul a választmány. Az igazgatói jelentés kapcsán, amelyet dr. Ulmer Ágost tett, megvitatták a fogadónapokat éspedig — Kozma Jenő dr. fogadja a körben a feleket havonkint egyszer, — Petracsek Lajos minden második szerdán, — Becsey Antal pedig minden héten, a körest napján. Köszönetet mondottak Becsey Antalnénak és Sümeghy Lászlónénak a nagy népszerüségnek örvendő teadélutánok rendezéséért, és felolvasta Sümeghy László dr. elnök Gömbös Gyula miniszterelnök köszönetét a társaskör táviratí üdvözlésére. Ezután Szentgyörgyi Ignác terjesztette elő a háznagyi jelentést, és beszámolt a tagfelvételről amely alkalommal Kalmár Sándor uj alapitótagot és Vámos Jenő igazgatót meleg ovációban részesitették.

— URINŐK OTTHONA. A »Budai Jótékony Nőegylet« mely 44 év óta özv. őrgróf Pallavicini Edéné elnöklete alatt müködik, most töltötte be fennállásának 116. életévét, tehát székesfővárosunknak, sőt az egész országnak is egyik legrégibb egyesülete. Alapitói közt ott találjuk az uralkodó-házat, főuri társadalmunkat, felejthetetlen emlékü Erzsébet királynét, aki haláláig egyszersmind védnöknője is volt az egyesületnek. Szegénysorsu, elhagyatott, agg nők számára évtizedeken át szeretet-otthont tartott fenn, házi szegényeket rendszeresen részesitett adományokban, és amellett évtizedeken át fenntartott nagy anyagi áldozatokkal két-majd később egy óvodát. A mult év őszén, a középosztálybeli urinők számára Attila-utca 93. sz. házában otthont nyitott meg, ahol a bentlakók ingyen lakást és önköltségi áron ellátást nyernek. Ez az otthon hézagpótló intézménynek bizonyult. Ujabban igen sokan lépnek be az egyesületbe tagul és kivánatos is, hogy az egyesület áldozatos munkájában továbbra is támogassaa a társadalom.

— SAKKOZÓK KÖZGYÜLÉSE. Junius hó 17.-én este 7 órakor rendezi a Horthy Miklós-uti »Hadik« kávéházban tisztujitó közgyülését a »Szávay Zoltán sakk-kör«

— BUDAI TÁRSASKÖR választmányi ülésén e hó 8.-án Ripka Ferenc dr. udv. tan. ny. főpolgármester, elnököltés a TESZ átiratának elintézése után tiz uj tagot vettek föl, köszönetet mondva Benczur Valdemárnak a taggyüjtés körül kifejtett buzgalmáért. Oszoly Kálmán háznagy az uj tekepályát ajánlotta a tagok figyelmébe, ami kedves összejövetelekre ad alkalmat. Csohay Géza pénztári jelentése után Ripka Ferenc dr. meleg elismeréssel méltatta Petracsek Lajos dr. orszgy. képviselő érdemeit és örömének adott kifejezést, hogy tagja lett a székesfőváros tanácsának.

— A WERBŐCZY REÁLGIMNÁZIUM az idei középiskolai országos tanulmányversenyen a negyedik helyet hivta ki magának.

— A BUDAI IPAROSSÁG ünnepe az Urnapja, mert megülik ebben Franczin Péter Pál kéményseprőmester emlékét, aki a krisztinavárosi templom alapját lerakta az 1692.-ben Budán dult kolerajárvány megszüntével. Fogadalmához hiven elhozta az olaszországi Dire-ből a vérehullató Mária képének megszentelt másolatát, kápolnát épitett és ez országos bucsujáró hellyé lett. A budai iparos Céhek két évszázadon át e templom előtt rótták le kegyeletüket Urnapján. — Ezt az emléket ujitja meg az I. ker. Iparoskör agilis elnöke, Korányi Márton, aki körlevélben hivta fel a főváros, de az ország iparosköreit, hogy impozáns körmenetben, kérjék az Ur segitségét a »trinoni járvány« ellen — Urnapján.

BELVEDERE MEGNYILT

— CSODÁSAN BÁJOS garden-party-t rendezett e héten a Viziváros áldott-lelkü esperese Molnár László esperes, pápai kamarás, saját plébániája kertjében. Előkelő vendégsereg gyögyörködött az előadásokban és élvezte a magyar vendéglátást, szivesen áldozva azokra az emberbaráti célokra, amelyek az esperes gondozása alatt állanak, az ő krisztusi szive sugallatára épültek és a jótékonyság áldását viszik a szegények és nyomorultak közé.

— NEHÉZ AUTÓBUSZ állomások zavarják azt az örömet, hogy Budán is jár autóbusz. Nagyon gyakori az átszállás a köruton Pestről jövő 12-es autóbuszról a Széna-téri végállomáson, a Pasarétre menő 5-ösre. Csakhogy — és itt van a nehézség — a 12-es ugyáll meg, hogy onnan sehogysem látni az 5-ös megállóhelyére s igy nagy rohanás indul a Szénatéri élelmezési bolttól a Csalogány-utcába, ahol vasból rakott alapon áll meg az »ötös«. Ezt a nehéz helyzetet éppen ez a vas nehezíti, mert különben igen egyszerüen lehetne áthelyezni az 5-ös megállóhelyére s igy nagy rohanás indul a Szénatérre, közvetlenül a 12-es mellé. Vagy pedig a 12-est kellene tovább járatni a Retek-utcán át az Olasz-sor (igy mondanánk helyesen és nem ugy hogy fasor) elejéig, ahol tud megfordulni, vagy hurokképpen visszajön a Margitkörutra.

BELVEDERE TELEFON; 640-75

Áll. eng. CSALÁDI GYERMEKOTTHON, Budapest, VII., Thököly-ut 61. (Tel: 969—61) magaslati gyermeknyaraltatása a Sopron feletti subalpin Löverekben. Strandfürdő. Sportok. Speciális hizókurák. Orvosi felügyelet. Társalgási nyelv: német. Kérjen prospektust.

— SZEBENY ANTAL emlékének hódolt kegyelettel e hó 13.-án az az emlékbizottság, mely e derék budai politikus emlékét örzi. A Farkasréten levő sirjához zarándokoltak el a bizottságban résztvevő budai egyesületek, ahol a Budai Dalárda éneke mellett emlékbeszéd és imával fejezték ki gyászukat.

Az ősmagyar rovásirás

Sajátságosan vagyunk a magyar irás kérdésével. Azt mondják hogy eleink ezer évvel ezelőtt még nem ismerték a betüt. Csudálatos! A betüt nem ismerték, de a rovást igen! Mert ez utóbbit nem tagadja senki sem. Történetirók abból állapitják meg, hogy a magyarság meddig kalandozott el Nyugatra, hogy hol találtak rovásvesszőket, mert azt bizonyára a magyarok hagyták ott. Az a rovás pedig nem olyan egyszerü fafaragási mükedvelői termék volt. Okmány volt az a szó valódi értelmében, annak rendje és módja szerint kiállitott nyugta a meghamisitás lehetőségét is kizáró igazi kettős könyvvitel. Ha valamely portyázó csapat, valamely nyugati »müvelt« várost, községet megsarcolt, a kézhez vett zsákmányról becsületes nyugtát állitott ki, amelyen szépen fel volt róva, hogy miből mennyit és mit vettünk át. Az összedolgozott két rövidpálcára ugy rótták fel a szöveget, hogy minden jel egyik fele az egyik, másik fele a másik pálcára került. Ha a megsarcolt községgel évenként ismétlődő adóban egyeztek meg, akkor a rovás a két példányban kiállitott szerződést helyettesitette, de egyuttal adókönyvvül is szolgált, melyre a teljesitményeket évről-évre felrótták.

A rovást ily célra természetesen csak ugy lehetett használni, hogy ha ugy a számoknak, mint a felsorolt tárgyaknak megfelelő irásjelei voltak. De nemcsak ez volt meg, hanem még minden nemzetségnek is meg volt a maga külön rovásjele. A rovás a pásztoroknál hazánkban még ma is divik, mert ennél tökéletesebb nyilvántartást még fel nem találtak. A nagy ménesekbe, gulyákba, nyájakba, vagy kondákba legeltetésre beadott jószágról minden gazdának külön rovása van. Egy pásztor néha 50—60 rovást tart számon. Ha már most nincs magyar ember, amelyik a rovás 30—40 jelét ne ismerné, ha a honfoglalás előtt nem volt csapatvezető, de valószinüleg egyetlen harcos sem, aki legalább annyi rovásjelet ne ismert volna, — vajon el lehet-e képzelni, hogy a magyar fejedelmek, a törzs- és nemzetségfők udvarában, ahol más mindenfajta feljegyzésre naponkint szükség volt, — ne lettek volna irástudók? Különösen, ha tekintetbe vesszük, hogy ezek oly országokban elég gyakran jártak, olyan idegennel elég gyakran érintkeztek, a kiről tudott dolog, hogy az irást használták?

A hitetlenek azt kérdezték erre, hogy hát akkor hova lettek ezek a magyar irásfeljegyzések? A válasz erre igazán nem nehéz! Ahogy nem a IX. de a XVIII. században képes volt a Habsburg uralom háborut viselni a tárogató ellen, hogy muzeumokban ugyan láthatunk még eredeti tárogatót, de az olyan

HOTEL PENSIO CAFÉ
BELVEDERE
volt CARLTON ÜDÜLŐ **megnyilt**
Menü rendszer **Uzsonnazene** Gyönyörű park
Bridge helyiségek **T.640-65** **Weekend** arrangement
Budakeszi-ut 10. 44, 81, 83 villamos megálló

emberek, akik ezeket a tárogatókat megtudják szólaltatni, teljesen kihaltak, — ugy elképzelhető, hogy a magyar multra vonatkozó minden emlékeinket tüzzel-vassal kipusztító hittéritők és a velük bejött lézengő rittereknek is sikerült magyar irott emlékeinket elpusztitani. Ahogy a »nyenyerét« is kipusztitották.

Azért valamink mégis maradt.. Ott van az enlaki felirás a XVI. századból. Tudósaink azt mondták reá, hogy közönséges hamisitvány, valami székely ácsnak a kitalálmánya. Aztán egyszerre a mult század közepén a földből előkerült 23 aranyedény Kunszentmiklóson. Az általánosan Attila kincsei néven ösmert edényeken a felirás majdnem mind ilyen enlaki betüből áll. Azt már igazán lehetetlen lett volna állitani, hogy ezeket a betüket is hamisitották volna vagy másfélezer esztendővel ezelőtt. Arra azonban a történettudósainknak még sem volt elég lelkük, hogy ezzel elismerjék eddig oly ádázul tagadott magyar irás létezését, tehát ráfogták, hogy azok nem magyar, de gót betük. Az igaz, hogy az enlaki betük szerint olvasva, a felirásoknak magyar értelme van, a gót betükkel való olvasással azonban csak értelmetlen és lehetetlen betücsoportok és nem értelmes szavak hozhatók ki.

Gálócsy Árpád

RÉGI BUDAI ROMANTIKA . . .
VADASKERT VENDÉGLŐ
HŰVÖSVÖLGY VÉGÁLLOMÁS (az uj vám mellett)
Naponta halászlé
Dégel jazzband. Tánc
Pénteken Schrammel-zene
Majálisok, juniáltsok céljaira nyitott és zárt helyiségek. Pension szoba P 2.—, menü P 1.20. Telefon: 640-78.
Tulajdonos: **Balázs Ferenc.**

STAROK ZENEKARA
A BELLEVUEBEN
MALCSINER
DARVAS ZSUZSA
JONNY FLEMMING
néger dobos
MEGYERY BUTTULA
CHONKA ULLMANN

Irógépen mindent leir és sokszorosit
Olcsó-gyors-szép munka
Irógépszalag
minden irógéphez
Karbonpapiros
Csak elsörendü magyar és külföldi gyártmány
KOZMA IRODA
Budapest, II., Iskola-u. 27
Telefonhivó: 52-0-94

AUGUSZT-PAVILLON
CUKRASZDA ÉS ÉTTEREM
ujáalakitva és a legkényesebb igényeknek megfelelően berendezve megnyilt. Délben és este kitünő francia-magyar konyha. - Naponta délután és este jazz és cigány-zenekar. - Elismerten kifogástalan kiszolgálás, társas összejövetelekre, bankettekre, estélyekre, esküvőkre és iskolai évzáró ünnepélyekre külön termek, fedett terrasz - Bridge.

BUDAPEST RIVIERÁJÁN,
a legelőkelőbb, centrális villanegyedben, a hatholdas Batthyány-ősparkkal szemben, a **Mányoki-ut 7. sz.** fásitott telkünkön 2 drb 5—6 szobás, hallos, elsőrendü kivitelü, déli fekvésü, kitünő beosztásu, rendkivül
olcsó villát
ugyancsak a Gellért-fürdőnél, a **Mészöly-utca 7. sz.** remek, parkirozott telken
ujabb társasvillát
épitünk, déli fekvésü, igen jutányos fixáru, pazar öröklakásokkal. Októberi beköltözés. Már csak pár 3-4-5 szobás lakrész kapható.
Dijtalan prospektus!
„CENTRUM"
Házépitő Vállalat
Horthy Miklós-út 15. (Tel. 693-01)

A várhegy barlangjai

— Uj látványosság Budán —

A várbeli sziklaüregek és barlangok szakszerü vizsgálatával Kadic Ottokár főgeologust bizta meg a főváros két év előtt, — ki hónapokon keresztül kereste, kutatta az üregekhez való lejárást, azok terjedelmét, azoknak egymáshoz való fekvését.

SPANNBERGER ALAJOS tanácsnok elöljáró által egybehivott bemutató bizottsági eljárás során — amelyen Liber Endre alpolgármester és több a főváros tisztviselőin kivül a főváros szakbizottságainak tagjai, jelentős társadalmi egyének és a sajtó is résztvettek megállapitást nyert, hogy különösen a Szentháromság- és az Uri-utca alatti sziklaüregek azok, amelyek idegenforgalmi szempontból, a megtekintés korábban egy láncszemet biztositanak.

A földalatti vizsgálatok nyomán, hivatalos szakközegekkel sikerült az elüljáróság pincéjéből kiinduló lejáratot találni, mely lejárat és a közvetlen kapcsolatos sziklabarlangok azonban törmelékkel és földdel voltak eltöltve. A szerény eszközök, amelyek a hivatalnak rendelkezésére állottak, lehetővé tették mégis, hogy az elüljáróság pincéjéből ma már lépcsős lejárat vezet öt egybekapcsolt sziklabarlangba 11.0 méternyire, tehát III emelet mélységbe a Szent Háromság-utca alá. A munkát tehát megkezdte az elüljáróság, de a folytatáshoz pénz kell. A cél megérdemli, hogy a főváros évenként a feltárásra 2—3.000 pengőt forditson. Az egri kamaták feltárásának költsége belépődijak révén néhány év alatt megtérült.

A feltárás eddigi munkája és a látnivaló érdekessége már annyira kezd köztudásuvá válni, hogy a helybeli iskolák magasabb osztályai és számos olasz, francia, német, angol idegen tekintette meg ezeket a barlangokat, amelyek keletkezése — a helyszinen kutatást végzett geologusok véleménye szerint — a régen itt e magasságban hullámzó tenger mosástól erednek. A közönség felkeltett érdeklődését fenn kell tartani, sőt fokozni kell, különösen idegenforgalmi szempontból.

Az elüljáróság most azt kérte a polgármestertől, hogy a nehezebb gazdasági viszonyok dacára is e tudományos látványosság fejlesztésére még ez évben kétezer pengőt szavaztasson meg, a jövőre pedig évenkint 2—3.000 P. évi hitelt állitsanak az elüljáróság költségvetésébe ily cim alatt. Felhatalmazást kér addig is, hogy az eddig végzett munkák biztositására és fenntartására a látogatóktól belépődijat 50 fillért, az iskoláknál csoportokban személyenként tiz fillért vehessen.

NE SAJNÁLJA A LÁBAIT!
PÁR PERCES SÉTA A Margithidtól
A RÓZSADOMBI NARDAI VENDÉGLŐ, II. ker. KÚT-UTCA 13. sz.
Halászléje
KÁRPÓTOLJA A RÖVID GYALOGÚTÉRT.

— »AZ ÉLET ÖRVÉNYEI« cimmel Zsirkay János verses regényt irt. Egy nagy álmokkal neki induló ifju mai küzdelmét, vergődéseit, csalódásait festi meg szinesen, lüktetéssel, egy vérbeli iró meglátásával s a megelevenitő készség nagy erejével. A szinesen kiállitott és müvészi cimlappal ékesitett müvet, a Budai Napló olvasói kedvezményes áron kaphatják meg Szecsődy István nyug. postaigazgatónál a Kelenföldi Társaskör helyiségében.

— A FÜRDŐÜGYI bibliográfia. A »Fővárosi könyvtár« az Országos Fürdőügyi Kongresszus alkalmával Buda és Pest fürdőinek és gyógyforrásainak irodalmát külön kiadványban foglalta össze. A bibliografia szemléletes képet nyujt Buda és Pest nagy multra visszatekintő fürdőügyi irodalmáról. A kiadvány első részében a fürdők irodalmát általában foglalja össze a XVI. századtól a XX. századig. A leggondosabban a második rész az egyes fürdők irodalmát közli tipografikus sorrendben. A harmadik rész a források és kutak, a negyedik Budapest fürdőváros, az ötödik a fürdőügyi szabályrendeletek irodalmát nyujtja. A bibliografiához, amely a könyvtár Budapesti Gyüjteményének második kiadványa, magyar és német nyelvü tartalmas előszó is készült.

— PEST-BUDAI KALAUZ. Munkatársunk Bevilaqua-Borsody Béla szerkesztésében a nyár folyamán egy kis pestbudai ódon turista kalauz fog megjelenni, mely a két város különösségeit, rejtett és kevesek által ismert kuriózus furcsaságait, mende-mondás, legendás helyeit fogja bemutatni az ilyesmiket szeretőknek.

— BECSBŐL BUDÁN át a BALATONig utazott saját kis motoroshajóján Andrássy Mihály gróf. Az első sportemebr, aki ezt a romantikus utat megtette a Dunán, és a Sárviz-Sió csatornán át — a Balatonig. Az ut leirása kitünően sikerült fényképekkel a »Der Wassersportfreund« cimü hivatalos német sportlapban jelent meg. A lap felhivja a németeket és osztrákokat, hogy kövessék a magyar gróf példáját és minél számosabban keressék fel a Dunán Budát és onnan a Sión át a Balatont, a földkerekség egyik legszebb tavát. —

Filléres Budapesti Kalauz

Amit mindenkinek a fővárosról tudnia kell

»Filléres Budapesti Kalauz« cimmel Mátéka Béla dr. a székesfővárosi Idegenforgalmi Hivatal titkára, uj kis budapesti vezetőt adott ki, amely történelmi s müvészettörténeti körséta keretében népszerüsiteni törekszik Budapest nevezetességeit. Ezek még a budapesti lakósok részéről, akik azt hiszik, hogy ismerik fővárosunkat, is megérdemlik azt a fáradságot, hogy behatóbb megfigyelés tárgyává tétessenek.

A mü folyékony leirásban, csinos kiállitásban, praktikus beosztásban a lényeget adja, hogy a legszebbet, a legfontosabbat a lehető legkevesebb fáradsággal ismerhessük meg. Ezért igazi jóbarátja minden vidéki felándulónak, hasznos segédeszköze tanároknak, szülőknek, akik az ifjuságban az elmult idők nagy alkotásai iránt való tiszteletet óhajtják felkelteni. Aki ezt az igazán olcsó, portóval 90 filléres árban megjelent könyvecskére bizza magát, az biztos lehet, hogy mindazt látta, amit elsőrbon kellett Budapestről behatóbban megismerni.

A hal mint gyógyszer

Most a hal-evés évadján talán nem lesz érdektelen, ha elmondjuk itt is, amit értekezésében irt meg Friedrich László dr., hogy a halhus majdnem azonos összetételü más állat husával, mégis a halból többet kell ennünk, hogy ugyanannyi kalóriát vegyünk magunkhoz. Vannak kövér halfajták, mint az angolna, lazac, hering, melyeknek zsirtartalma jóval magasabb s ezeknél a különbség is kisebb lesz. A halak egy részének nagy a viztartalma, viszont helyes elkészitési móddal sokkal kevesebb vizet veszitenek a főzésnél, mint más husok. A halhus sajátossága még, hogy extraktiv anyagokat nem tartalmaz, de éppen diétás felhasználhatóságának egyik főelőnye is. A halhus ize, a fajtájától eltekintve, attól függ, hogy milyen a kora s hogy párzási időben van e vagy sem. Legjobbak a közepes életkorban levő halak. Az ivarzás ideje alatt, mely rendesen nyáron van, a halhus fehérje és zsirtartalma megfogyatkozik. Legélvezhetőbb a hal a téli és tavaszi hónapokban. Friss voltán kivül befolyásolja a halak értékét azok hus- zsirtartalma, mert minél kevesebb a szálka a halban s minél zsirosabb, kalóriatartalmánál fogva annál értékesebb az egészséges ember táplálkozásában. Az édesvizi halak, ha frissek, sohasem kárositják a fogyasztó egészségét. Teljesen téves felfogás, hogy a halhus tápértéke nem azonos a rendes huséval, csak valamivel többet kell enni belőle, mint azonos mennyiségü husból, hogy ugyanolyan tápértéket vegyünk magunkhoz. A halhus könnyen emészthető, főleg a nem zsiros, nem szálkás halak husa. Idetartoznak elsősorban a pisztráng, fogas, kecsege, ponyt, süllő. Diétás szempontból fontos, hogy a halat gőzben preparált zárt papirzacskókban is kifőzhetjük, ami által igen izletes marad s igy könnyen emészthető is. Fontos továbbá, hogy vajat csak utólag adjunk hozzá folyékony állapotban s ne ebben főzzük ki, mert különben igen nehéz étel lesz a halhusból. Adjunk halat vesebajosoknak, köszvényeseknek, de főleg gyomor- és bélbajosoknak, ott, ahol kimélni akarjuk a gyomrot és a belet, ugy gyomorrák előrehaladott eseteiben is. A hal előkelő helyet érdemel nemcsak az egészséges, hanem a beteg ember diétájában is.

VELENCE, GÁRDONY-füred
Magyar
a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmenti **villatelkek** □-ölenként P **3-tól. Havi lefizetés P 10.—től.** Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóvíz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már **P 500-tól. Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők.
INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **Indul a Városi Irodától** (Horthy Miklós-körtér 3|b. Telefon: 694-33) **Kérjen Propektust!**

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Biztositsa már most zavartalan nyaralását
a Svábhegyi Szanatóriumban
Szobafoglalás telefonon is: 654-47

Kastély-vendéglő
A Budai Lövölde
pompás parkjában
teljesen átalakitva megnyilt
II., Marcibányi-tér 6. sz.
MENÜ: Leves, sült, köret, tészta 1·40 P
Csak házhoz szállitva. — Penziorendszer.
Délután és este Cutor jazz
Tulajdonos: **Figyelmessy József**

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

Németvölgyi-út és Mártonhegyi-út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség. Lefoglalható: Katona-Székely és Molnár épitészmérnökök irodájában. V., Személynök-utca 9—11. Telefon Automata 298—29. és 225—59.

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Császár-kertben
(Császárfürdő étterem)
Szabó Guy László
jazz-zenekara hangversenyez jóidőben naponkint d. u. 5 órától
Császárfürdő Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

Élvezetes
RUZICSKA PÁL
kenyér és péksüteménye
Gyár: **I., Horvát utca 29.**
Uj fiók: **II., Margit körút 103.**

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron **HUBERT**
Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda — Akvinkum
Késő őszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasutnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

ÉPITKEZÉSI és KERTÉPITÉSI ANYAGOKAT OLCSÓN SZÁLLIT
OBERMEYER TAMÁS FUVAROZÓ VÁLLALATA
II., FILLÉR-UTCA 4.
Saját kő-, söder- és homokbánya

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

Telek

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* **József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.**

59-es VILLAMOS Süveg-utcai megállónál levő Sasadi uj iskolától induló 25 méter széles Brassó-uton, gyönyörü kilátásu, subalpin levegőjü kis és nagyobb parcellák igen olcsón eladók. Tulajdonos Sey, V., Akadémia-utca 13. II. 24.

Lakás

GYÖNYÖRÜ 4 SZOBÁS VILLALAKÁS loggiával, erkéllyel, etage-fütéssel, villamos és autóbusz-megállónál november elsejére kiadó. Erdeklődés a házmesternél. II., Budakeszi-ut 1-d, vagy telefonon: 298—92.

2—3—4—5 szobás hallos ÖRÖKLAKÁSOK luxus kivitelben, központi fütés, meleg vizellátással az Attila-utca 95—99 számu társasházban olcsón eladók esetleg bérbe adok. Közelebbit, Stilus épitő rt., irodájában I., Attila-u. 95. Telefonszám: 55—8—36.

EGYSZOBÁS hálófülkés erkélyes luxuslakás, központi melegvizfütéssel, konyhával, fürdőszobával. Erdeklődés a házmesternél. I., Logodi-utca 60, vagy telefonon: 298—92.

3 és 2 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garcon lakás. Erdeklődés a házfelügyelőnél. I., Logodi-utca 63, vagy telefonon: 298—92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

VÁROSMAJOR-PARK társasvilla Marosutca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P, semmi mellékköltség. Leköthető vitéz Darvas Lajos mérnöknél, Királyi Pál-u. 20., telefon: 86—2—96.

ÖRÖKLAKÁSOK Káplár utcában, 2 szoba hallosak és egyszobásak, modern épülő házban, elsőrangú kivitelben eladók. Érdeklődés délutánonkint, Preisich Gábor tervező épitésznél, József körút 30. Telefon: 32—0—54.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-utca 7, Vak Bottyán utca 4., Fadrusz utca 6., háromeves házakban *kilátásos*, erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal*, központi fütéssel, melegvízzel, vagy anélkül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FŐLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Uzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Au. 527—80. (2)

Ház

IKERVILLA
felépitve 240 négyszögöles telekkel Pasaréti-uton méltányos áron eladó. Felvilágositás: Kerekes Barnabás, épitészmérnöknél, IX., Ráday-utca. 22. telefon: 85—3—54

PASARÉTEN por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágositás: Adamitz és Nagy, bádogosok, II., Halász utca 2.

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 508—84.
Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

XXX. évf. 1128 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 junius 20

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

Fehér gyász

Erdélyben ma is vannak még — az ősrégi dákák törzséből fennmaradt — falvak, ahol a gyász szine nem a fekete, hanem — fehér. A Kelet gyásza. Lelki gyász. A Nyugat-é fekete. Posztógyász. A Nyugat-é feben komor, nincs benne semmi vigasztaló, megnyugtató, a hajnalon tuló, az örökkelétben reménykedő. A fehér gyász ezt adja.

És nekünk, magyaroknak gyászt kell viselnünk, mert vigasztalan a helyzetünk.

Szóból font pórázon vezetnek bennünket a nyugati nagyhatalmak. Csupa rokonszenv minden szavuk. Ugy járhatunk mint mastelszáz év előtt Lengyelország, amely iránt mindenki a legnagyobb szimpátiával viseltetett és — Lengyelországot mégis felosztották. Ki tudja, hogy hasonló feltámadás vár-e reánk is, mint aminőben most volt része a lengyel nemzetnek, az orosz földön aratott magyar győzelmek révén.

Az első felosztáson már átestünk, — a második most fenyeget. Mindenkinek utjában vagyunk. A szomszédaink még éhesek s egyedül ez az ország kinálkozik még pecsenyének. A csehek Szentesig kivánkoznak, az oláhok Debrecenig, a rácok Kecskemétig. A Dunántulra éhesek a németek, hogy fölmentsék zsarnokságunk alól a svábokat. Még a budai svábok is fájnak nekik.

A német tudomány emlőin nevelkedett magyarok ezt a veszedelmet nem látják. Hol az osztrákkal barátkozunk, hol a némettel. Mint egyetlen megváltást csillogtatják elénk az osztrák szövetséget. Ez az Ostmark, amely régen is Németország volt és a jövőben is német lesz, akit a magyar népjellemzés »ságor«-nak mond, barátságosan veregeti a vállunkat.

És komoly dolog ez?

Ha komoly volna, akkor becsületes gesztussal rövid uton föl kellene ajánlania a Burgenland vissza csatolását. Vagy elképzelhető valami belső viszony az osztrákkal, aki, mint valami halottrabló, elfogadta a letiport nemzet testéből ezt a koncot. Akad becsületes magyar ember, aki addig szóba áll Ausztriával, amig a Burgenlandot vissza nem kapjuk?

Nem, nem, — soha.

Ausztria ezzel megindithatná a békerevizió folyamatát, bebizonyitva, hogy a trianoni béke nem örök béke, a trianoni igaztalan, gyilkos béke jóvátehető. És ha áll ez az egyik oldalon, akkor valószinü, hogy a megtehető a három másik oldalon is — északon, keleten és délen.

Ha Ausztria olyan nagy barátunk, miért nem teszi meg?

Megérdemeltük volna. Négy évszázadon át éltettük étellel, itallal és vérünkkel. Minden kincsünket Bécsbe hordták, még az Attila kincsét is. Várainkat, földjeinket idegennek osztogatták, rendesen olyanoknak és annak jutalmául, hogy megrugdostak, megkinoztak, vérünket vették. Hosszu névsor ez Haynauig, Windischgrätzig. Sok, nehéz bünét jóvá tehetné Ausztria!

De esett-e már erről szó valahol?

Éppen ugy nem, mint ahogy jóakaró olasz barátaink sem kinálják vissza Fiumét. Amióta olasz város, olasz kikötő lett, elvesztette jelentőségét és egyszerü Adria-menti várossá zsugorodott. Ha már Ausztria nem szándékozik lemondani javunkra az elcsatolt nyugati részekről, — megtehetné a nagylelkü Itália és onnan indulna el a revizió. Az előrelátható balkáni harcokban számit az olasz a magyar vérre, a magyar vitézségre, a magyar segitségre, de Fiumét, — azt nem adja!

Ki inditsa meg a reviziót? Talán Franciaország? A kisántánt barátja, aki könyörtelenül levágta testünkről a lábunkat, a kezünket, hogy erősitse az ő kétes értékü barátait. A csehek, a rácok, a nagy pánszláv eszme hivei, ápolói, akik jóllakottan első szóra cserben hagyják a franciát is.

Talán az angolok? Akik keleti exotikus országnak tudták és kezelték mindig Magyarországot. Lehetett volna hatni rájuk, ha mi az utolsó ötven év alatt előkészitettük volna a turáni népek szövetségét, — ha megszereztük volna az Indiában élő szittya törzsek testvéri szeretetét és ez a nyolcvan milliónyi szittya nép

len, — vagy most követelné annak revizióját, Anglia meghátrált volna és cselekvésre szánná el magát. De igy...?

Nem került volna valami tulságos diplomáciai munkába, hogy a turáni mezőkön legeltető ősturáni népeket közelebb hozzuk egymáshoz és hozzánk. Az »Ural« hegységeiben és az alatta elterülő »Altájon«, a velünk csaknem egy nyelvet beszélő baskirok és jakutok, akiket végleg leigázni még a szovjet sem volt képes, — évezredek óta őrzik ott az ős hun-magyar hagyományokat, — az Aral-tó vidékén élő teke-turkománok az utódai az Erdélyben élt Teke-törzsnek a dákáknak, akiknek fejedelme Teke-bál (a latin Dece-bál) a teke király volt, ahol legendákban él az egykori Dácia, az Erdélyi birodalom emléke. Sohasem tettünk egyetlen lépést sem ezeknek az ősmagyaroknak hozzánk való melegebb csatlakozása érdekében. De most sirva emlegetjük, hogy egyedül álló, árva, elhagyott nemzet vagyunk.

A népszövetségnél Genfben csak a magyar sajtó tükörképében szerepel mint kérdés a megcsonkitott Magyarország rekonstruálása, — de a valóságban nem napirenden levő kérdés. Ki tegye azzá?

Egyetlenegy nagyhatalom tehetné: — Japán! Ezt a finomérzésü, udvarias népet igyekeztünk hamar megsérteni — nyugati mintára. Olyan kitüntetésben részesitette a magyar nemzetet azzal, hogy Kőrösi Csoma Sándort szentjei közé avatta és szobrot állitott neki a templomban s az Akadémián, aminő kitüntetésben megtisztelésben még kevés részünk volt. És mi? Sehol egy udvarias gesztus, a köszönetnek valami csekély jele sem mutatta hálánkat. A magyar tudományos akadémiát értjük, ez a szén-nagykereskedők luxusirodája és vajmi kevés köze van a turáni magyarokhoz. Ott Vida Jenő Őméltósága rendelkezik és Japán nem fogyasztója, nem adózója a magyar széntrösztnek.

De ott volna a magyar országgyülés, — a képviselőház, ahol mégis csak ülnek magyarok, — még ha német is a nevük. Elnöki bejelentés, miniszteri kijelentés, valamely képviselő felszólalása? Semmi! Még a Turáni Társaság, a Külügyi Társaság sem mozdult meg eddig. Nincs egyetlen szavuk a japánok elismerő tényére. A budai »Hollós Mátyás Társaság most hivja össze nagygyülését, hogy meghódoljon Japán nagysága előtt és a maga halk szavával mondjon köszönetet.

Hát megérdemeljük, hogy Japán tegye tüzbe érettünk a kezét?

Mibe reménykedünk hát? Az idők fordulatában? Ellenségeink valamely előkelő gesztusában? Miben?

Modern, nyugati mesékkel áltatjuk egymást.

Fehér gyászt kell öltenünk és lehajtott fővel biznunk kell a japán nép bölcsességében, mely a csin-népek világszövetsége mellett, a saját biztositására megteremti a turáni népek világszövetségét is pórias viselkedésünk dacára és sulyt helyez arra, hogy a hanyatló Európa keleti részén fentartsa ezt a szélső turáni országot és a Keletről induló világfordulatban, kereskedelme és ipara számára biztos alapot létesitsen ezen a földrészen, amely — mióta világ a világ — turáni nép birtoka volt. Az ezeréves nyugati mesét el kell végre temetnünk.

Mert nem jön az a nagyszerü halál, ahol a temetkezés felett egy ország vérben áll, — de jönnie kell és jönni fog olyan jobb kor, amely után buzgó imádság epedez százezrek ajkán. Csakhogy az imádkozás egyedül nem használ. Megmondotta az Ur, a nagy Ten, az Ős-Ten, hogy: — segits magadon és én is megsegitelek!

Ha a magyar tudományos akadémia nem is tud róla, semmiféle kiadványában nem is szerepel Firudun hun-magyar király, a történelem legnagyobb világbirodalmának királya, — a japánok tudnak róla, az ő krónikáik megőrizték nevét, a hirét és ezen a négyezer esztendős alapon épitik tovább világuralmukat.

Ha birtuk Ausztria négyszáz esztendős uralmát, kibirjuk még ezt a néhány évtizedet is, — megalázkodó képmutatással Nyugat felé, — de a Keleti gyász fehér szinében.

Nyilt levél

Nagyméltóságu Rakovszky Iván urhoz a Fővárosi Közmunkatanács elnökéhez

Kegyelmes Uram!

Öt év előtt vettünk részt az »Óbudai Hegyvidéki Szövetség« képviseletében abban a bizottságban, amely Nagyméltóságod vezetése mellett szállt ki az óbudai hegyvidékre, főleg az Attila-park ügyének célszerü megoldása végett, de ezzel kapcsolatban az itt garázdálkodó téglagyárak ügyének megvizsgálására is.

Részint akkor szerzett tapasztalataink, részint az ezt követő lépések eredményeképpen megszületett nemrégen a Közmunkák Tanácsának ama legutóbbi idevágó határozata, mely az évtizedeken át elkövetett sorozatos szabálytalanságokért birsággal sujtotta az egyik vállalatot — a Nagybátony—Ujlakit — s ezen kivül több munkálatnak záros határidőn belül való teljesitésére is kötelezte.

Az elrendelésnek nyomán folyamatba is tétettek egyes utépitési munkálatok és jelen levelem arról szól, hogy ezek miképpen végeztetnek.

A hozzám — mint a Hegyvidéki Szövetség elnökéhez — juttatott panaszok a következőképpen szólnak:

1.) Dacára annak, hogy ennek a gyárnak a munkássága csak korlátozott munkaidőre jut munkához, ezekre a hatóság által elrendelt munkálatokra csupán négy—öt munkást vezényelnek ki.

2.) Akkor amidőn a bizottság a hatóságok részéről ellenőrzés végett kiszáll a jövetelről értesült gyári vezetőség a munkálatokhoz rendszerint 60 munkást vezényel ki, akiknek lázas munkája addig tart, mig a bizottság le nem ül a lunchhöz.

3.) Még el sem távozott a bizottság, amikor a munkásság már abbahagyni kénytelen a munkát. Potemkini-szereplésükért három órai dijazást kapnak.

— Egyelőre ez a gyenge három pontba foglalt panasz késztet levelem megirására.

A levélirás előtt azt gondoltam, hogy szóval adom elő panaszomat és kérek u. n. »váratlan« szemlét.

Meggondoltam a dolgot és miután a panaszokban a vállalat régi és eddig bevált taktikáját látom tovább üzni, fordultam a továbbitásnak ehez a módjához, de meg azért is, mert közügyről van szó.

Megállapitom, hogy ha a »Nagybátony—Ujlak« továbbra is ebben a tempóban »dolgozik«, akkor az általa jogtalanul eltulajdonitott utak helyett csupán évek mulva jutnak az érintett részek megfelelő uthoz.

A téglagyárnak mai helyén való további működése legjobb meggyőződésünk szerint a főváros érdekei ellen való. Hirdetjük, hogy eddig is zabolátlanul kárositották a fölöttünk elhuzódó gyönyörü hegyvidéket, nem ismervén törvényeket szabályrendeletet, határt és napról-napra visszaéltek a hatósági ellenőrzés nehézkességével.

Kérem Nagyméltóságodat, hogy megkezdett tisztitó és megtorló munkáját ne engedje kifigurázni. Kérem: rendeljen el komoly vizsgálatot, hiszen vannak ujabban egész szolid utakon szerzett utépitési tapasztalatok.

Állittassék bár a Nagybátony—Ujlaki munkája a részére legkedvezőbb norma alá bizonyos, hogy a panaszok jogossága beigazolást fog nyerni.

A hegyen épült város lakósai most már neem türhetik szó nélkül, hogy ez a vállalat egy közkórház közvetlen szomszédságában robbant, hogy utakat és egyéb városi területeket sajátjaként kiaknáz és az osztó igazságelve alapján azt várják, hogy ha a legcsekélyebb kihágás miatt is megbüntetik azt a nincstelen »kecske polgárt«, akkor sujtson le a büntető és irányitó kéz oda is, ahol eddig kacagtak a hatóság rendeletein, mint a krimi tatárok a szultán fermánjain.

Budapest, 1933. junius 21.

Hazafias üdvözlettel

Szilágyi Károly
a budai ker. v. nemzetgy. képv.

*

A fenti nyilt levélben szóvá tett ügyet érintőleg lapunk zártakor két fontos esemény történt.

Az első

HUSZÁR ALADÁR dr.
főpolgármester

kiszállása az óbudai hegyvidékre amely a legjobbkor jött, főleg azért, mert az óbudai városszabályozás terve most van folyamatban és az Óbuda—Hungária-uti hid terveinek végleges rögzitése egyenlő sullyal érintik ezt a kérdést. A főpolgármester kiszállását legközelebb tüzetesen ismertetjük.

A második fontos ügy az, hogy a Nagybátony—Ujlaki téglagyár munkásai a mai napon beszüntették a munkát.

Nem kételkedünk, hogy a fentebb csupán érintett felhasználása a munkásságnak szintén egyik csepp volt ahoz, hogy a keserü pohár csordultig teljen. A munkásságnak ez a kétségtelenül sulyos lépése azonban megerőtleniti a vállalatnak mindeddig hangoztatott azt az állitását, hogy a vályogvető telepeknek itt való fentartása elsősorban a munkásság érdeke és kétségtelenné teszi az óbudai társadalmi egyesületeknek azt az egyöntetü megitélését, hogy éppen az üzemeknek eddigi helyéről történő kitelepitése nemcsak uj munkaalkalmakat jelent a munkásság részére, hanem egyben lehetővé teszi ezeknek az agyagipari telepeknek olyan irányu kifejlesztését is, amilyenre mostani helyükön gondolni sem lehet.

Tótágast áll Bleyer logikája

Mikor megy Jacob Bleyer Keletelbiába?

A mult év julius havában a Széll Kálmán-téren hirtelen két motorbiciklista torpant elém. Vastag porréteg lepte őket. Látszott rajtuk, hogy messziről jöttek.

Az egyik kis térképet ráncigált elő a zsebéből és a legrikitóbb sváb kiejtéssel azt kérdezte tőlem: — »Wo ist Százáti-utt?« — Hamarjában nem igen tudtam válaszolni, de néhány lépésnyire tőlünk kiváncsian felénk pislongatva, öregebb kékkötényü, tipikus környékbeli sváb ember állott. Azt kértem meg magyarul, hogy a turista uraknak mutassa meg, merre van a Sasadi-ut.

Válasza nekem végtelen bosszuságot, a motorbiciklistáknak pedig kedves megtepetést szerzett. — »I versteh ka ungerisch« — mondotta együgyü vigyorgással. — »Nem szégyeli magát ilyet mondani?« — ripakodtám rá németül. — hát hova való maga tulajdonképpen?« — »I pin halt von Puttakesz« — válaszolt a kékkötényü a világ legtermészetesebb hangján.

A német beszéd hallatára a turisták is megszólaltak. Német egyetemi hallgatók voltak. A Saale melletti Halleből jöttek motorbicikin Magyarországba, a német nemzetiségi kérdés helyszini tanulmányozására.

Felvilágositásképpen elmondottam nekik, hogy Budakesz alig puskalövésnyire van ide, ugy hogy azt bizvást a magyar főváros külvárosának lehet tekinteni. — Ide s tova két száz esztendeje annak, hogy ennek a fickónak a nemzetsége itt lakik Budapest falai alatt, de ez a kétszáz esztendő nem volt elegendő arra, hogy akár egy szót is megtanult volna magyarul beszélni. Az önök tanulmányutjuk jól kezdődik. Ilyen eklatáns bizonyiték után akár be is fejezhetik már.

A két német fiatalember összenézett. A térképes csak ennyit mondott: — »Bei uns in Deutschland wäre so etwass gewiss nicht möglich«. (Nálunk Németországban ilyesmi bizony nem volna lehetséges). — Gondolattársuásképp a poroszoknak a lengyel nemzetiségi kisebbségen régebben elkövetett szörnyüségei, az egész kulturvilágot felháboritó rémséges atrocitásai jutottak hirtelen eszembe. Elkedv-

Magyar Miatyánk

Irta: *Kiss Menyhért*

Ki kergeted az üstököst az űrben
S kantárt dobsz napra, holdra, csillagokra,
Hogy a végtelen mindenségen által
Dicőségedet hirdessék lobogva:
Isten, kinek ezer év egy lehellet
És gonddal állsz a csepp árvácska mellett!
Kit szégyen, gyalázat és jaj takar,
Hozzád sóhajt a haldokló magyar,
Hozzád, aki akarod, hogy szenvedjen,
De irgalmad, kegyelmed véghetetlen,

»... Mi atyánk, ki vagy a mennyekben...«

Mindig tiszteltünk. Meotiszi sásban,
Reggel ha fehér lovat áldoztunk,
Hadurnak, Tűznek, Előnek szólitottunk,
Mikor Turán volt őshazánk.
Aztán Krisztusnak hivtunk és keresztet
Vérünk tengere mosta szüntelen,
Mi Istenünkhöz, hitünkhöz, templomunkhoz
Soha nem voltunk hütelen.
Oh, mekkorát zuhantunk, jajjainkra
A poklok ezer ördöge nevet:
Megmentett Nyugat ásta meg sirunk,

»... Mégis ... szenteltessék a Te neved...«

Te fészket raksz a fürjnek és a sasnak
Egy-egy gally selyemes, rejtett végén.
És három millió magyarnak
Nincs fejét hova hajtsa békén,
Sátánok által ránk szőtt hálót,
Uram, ugy-e, hogy ketté vágod,
Hogy jöjjön el a mi országunk

»... És jöjjön el a te országod...«

Te vagy az igazságos Isten,
Bűnöst ki büntet, jót jutalmaz,
Te tudod, hogy ártatlan magyaroknak
Földjükbe a pokol konkolyt vetett
S ott csak a gonosz aratott,
Égedd fel a Hazugság fellegvárát,

»... S légyen meg a szent akaratod...«

Ki becsületes, harcos és erős volt,
Zászlót nem árult, esküt nem szegett,
Tűzz cserfalombos koszorut fejére,
Üzz el egéről vihart, felleget,
Úgy békül meg, ha saját barázdáján
Nő aranykalász, vadrózsa, tövis,
Ugy lesz való a béke édes álma,

»... Miként a mennyben, ugy a földön is...«

Lázárokként, nyomorban tespedünk,
Fölér-e Hozzád ajkunk jajszava?
Idegenek habzsolják javainkat,
Miénk a rablánc, övék a haza,
E sáskarajt hessegesd el földünkről,
Haragod tennünk' oly borzalma an bünt tet
A magyar föld a magyarnak teremjen,

»... S add meg minden nap a kenyerünket...«

Óh, szánjuk-bánjuk vétkeink sorát,
Könnyen hittünk és vak volt a szemünk,
Választottunk futóbolondot vezért,
Most könnyü hivésünkért szenvedünk,
Hiéna-népek vad karma husunkban,
A halál szele hűsen meglegyintett,
Jobbulásunkat igérjük, Uram,

»... Óh bocsásd meg a vétkeinket...«

S ha Pozsonyban magyarul énekelnek,
S Kassán magyarul zeng a nagyharang,
S a Cenktetőn, a segesvári sikon
Mozdul a kar és pendül a lant;
Ha Bácska, Bánát gyönyörü ronaságán
A gunyhatárfák szégyenülve dőlnek
Akkor szivünkre vonjuk a világot,

»... Megbocsátunk az ellenünk vétkeknek...«

Uram, a szégyenpadról vonj le minket,
S a szenvedés kapuját tedd be;
Ábrándok, álmok ldércfényét oltsd ki,

»... S ne vigy minket a kisértetbe...«

Szánd meg jó népünk, véres hátán
Ne csattogjon a kemény ostor,
A husvéti halelujára vágyunk,

»... És szabadits meg a gonosztól...«

Atyám, ki bolygók utját kiméred,
Harmatcseppedtől virul a ciklámen,
Add vissza régi szép magyar hazánkat,

»... Most és mindörökké...« Ámen

*

Most jelent meg

KISS MENYHÉRT

királó poétánknak ez a gyönyörü magyar imádsága külön kötetben és közli 19 forditását ennek a hatalmas költeménynek, amely nagyobb szolgálatot tesz a magyar ügynek, mint a szégyenlős diplomáciának suttogó szava.

Hatalmas kultúrtett ez!

A forditók diszes névsora: Franco Vellani Dionisi (Milano), Schmidt Miklós (Budacest), Karl Muth (München), Hilda Faults (London), Marie Louise Vigon (Paris), Léon Léonard (Vence-France), P. Albin Körösi (Budacest), Susumu Aibara (Tókio), Adam Koslowsky (Warso), A. A. M. Horsting Boerma (Amsterdam), Pierre Backmann (Stockholm), Toivo Lyy (Helsinki), Ants Murakin (Reval), France Szilágyi (Budapest), Tous y Maroto (Barcelona), Spassoff Pavel (Szófia), Enis Behic (Ankara), dr. Liebermann Manó (Budapest), Avigdor Hamieri (Jerusalem), dr. Eugenio Fray (Budapest), Victor Dvorcak (Paris).

Magyar harangkongás ez, mely viszhangot ver az egész világon.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1558-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot
tartalmazó hévvíz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

telenedve és bosszusan a faképnél hagytam őket.

Aki hazánk német nemzetiségi kérdését csak némileg is ismeri, tudja azt, hogy a svábság zöme a magyar délvidék sik, végtelenül termékeny és kedvező éghajlatu területein helyezkedtek el.

Bácsmegye zsiros földjeire 130 évvel ezelőtt telepitette őket az akkori császári kormányzat. Würtemberg és a Pfalz csak ugy ontotta nincstelen és éhező tömegeit az áldott Bácskába. Harminc esztendővel a telepités után a sváb földmives már módosabb volt, mint az átlagos bácskai magyar gazda. A Bácskában született első sváb generációt pedig éppenséggel már felvetette a gazdagság és jómód. Tizezerszámra akadt köztük 100 és 200 holdas gazda. Tucatszámra a forintmilliomos. A mult század kiemelkedő éveiben a cservenkai Lelbach család feje volt a Kereskedelmi Bank legjelentősebb betévője. Tizenegy millió forintját őrizte és kamatoztatta a bank. Ez az öreg Lelbach még Magyarországon született első generációhoz tartozott.

A tárgyilagosság kedvéért el kell azonban ismerni, hogy a bácskai svábság végtelenül szorgalmas, takarékos, józanelkü és tisztaságszerető nép volt.

> Minden ország nemzetiségi kisebbség történetében páratlanul áll a torontálmegyei bevándorlás, illetőleg telepesek groteszk és egyben tanulságos esete.

A XVIII. század vége felé az osztrák császári kormány a török háboruk után még mindig lakatlan délvidéki területeket igyekezett benépesiteni. Németországból, de Franciaországból is jöttek a katholikus vallásu telepesek sürü csoportjai Torontálba. Egymás mellett, de külön épülő falvakban helyezkedtek el. Nagyon hamar nyilvánult meg azonban a sváb telepesek fölényes helyzete a francia telepesekkel szemben. A németek, ugyanis már némi egmegszervezve jöttek ide. Mesterembereiket, papjaikat és tanitóikat is elhozták magukkal. A francia zsellérek mindezek nélkül érkeztek. A francia gyerekek tehát kényszerüségből a szomszédos sváb falvak iskoláiba templomaiba jártak.

Nem telett bele 20—30 esztendő sem és a fiatalabb francia generáció egymás között már svábul beszélt. Csupán az öregekkel beszéltek még franciául. A Torontálban született első francia generáció már csak törte a franciát. A második generáció pedig már francia családneveiket is svábosan ejtette ki. Grandjean-(ejtsd: Granzian), Kránschán, a Creppon ból pedig a »weiches és hartes P« kómikus elmélete ellenére jó sváb Grebon lett.

> Eképp született meg az a nemzeti kisebbségi csodaeset, hogy az országunkba bevándorolt francia telepesek nem a telepesitő ország magyar lakosságába, hanem a német nemzeti kisebbségbe, a svábságba olvadtak be. Nem csupán nyelvileg, de szokásilag is.

Az akkori magyar vezetőosztály, de, sajnos, még az utána következő generációk sem voltak tisztában a nemzetiségi kérdésben rejlő nagy veszélyekkel.

A mult század utolsó évtizedeit a különböző nemzetiségi kérdések tartották izgalomban. A véreskezü Abdul Hamid török szultánnak macedon- és örménymészárlásai és II. Lipót belga királynak a kongó-négereken elkövetett kegyetlenségei évtizedekig foglalkoztatták a világsajtót.

> Ezek a lelketlenségek teljesen eltörpültek az akkori porosz kormányok vérlázitó eljárása mellett, amely a lengyel nemzetiségi kisebbség letiprását célozta. Elképzelhetetlen önkénnyel és kegyetlenséggel vetette magát a porosz közigazgatás a védtelen és ártalmatlan lengyel kisebbségre. Nem csupán nyelvüket, hanem évezredes szokásaikat, szellemi és lelki életüket taposta és gázolta le a brutális, lelketlen, könyörtelen és komisz porosz csizma.

Ime mutatóba ennek a gyakorlatos rendszernek egy száma. Amikor azt látták, hogy a lengyel »csürhe« (Gesindel) — csak eként beszéltek szegényekről — ragaszkodik nyelvéhez és szokásaihoz, a hirhedté vált kényszertelepitéseket léptették életbe. A szörnyü égek szörnyüsége. E rémséges rendelet alapján számtalan lengyel község lakosságát emelték ki erőszakkal ezeréves lakóhelyeiről és a nekik teljesen idegen, ádáz ellenséges érzelmü német lakosság távoleső községeibe telepitették életbe. A szörnyetegek szörnyüsége. sebb sorsot? Akarat ellenére elhagyni a megszokott rögöt és környezetet. Otthagyni prédára az ősi házat, az ősök templomait és temetkezési helyeit. De a poroszok egyáltalán nem törődtek az önkényüknek kiszolgáltatott lengyelek lelki fájdalmával. De nem törődtek a kulturvilág felháborodásával sem. Ha pedig akadt volna egy lengyel nemzetiségi tényező, aki tiltakozni mert volna a porosz brutalitás ellen, annak a belét taposta volna ki a porosz türelmetlenség.

Ha Jacob Bleyer annyira szivén viseli német fajtestvéreinek sorsát, miért nem törődik és foglalkozik az Elbavidéki német zsellérek helyzetével? Mert ennék az ősgermán szánalomra méltó zsellérivadéknak alig van jobb sora, mint a volt szerencsétlen lengyel kisebbségnek. Földesuraik, az elbavidéki Krautjunkerek, elképzelhetetlen szivtelenséggel és kegyetlenséggel bánnak velük.

A középkori magyar jobbágyságnak, még a Werbőczy-féle jobbágyellenes törvények életbeépése után is összehasonlithatatlanul jobb sora volt emberséges és gondolkodó földesuraik alatt, mert a mai elbavidéki elnyomott német zselléreknek. Elesettségüket aljas módon zsákmányolja ki az arrogáns, korlátolt és lelketlen poroz Krautjunker. Ugyszólván büntetenül rendelkeznek még éltük felett is. Ez nem tulzás. Pár hónappal ezelőtt aktuális esetek halmazának felsorolásával, ekkép irt a német sajtó egy része az Elbavidéki német zsellérek szomoru sorsával kapcsolatosan.

Ezzel szemben bátran lehet állitani azt, hogy a magyarországi német nemzetiségi kisebbség ugy élt Nagymagyarországon és ugy él ma a trianoni Csonkaországban is, mint a mesebeli boldogok szigetén. Anyagi, erkölcsi és pozicióbeli javakban korlátlanul dusálkodik ebben a nagylelkü szép országban. Igazuk van azoknak, akik azt állitják, hogy jobb dolguk van itt, mint a törzsökös magyar lakosságnak. Ez a német nemzetiség teljesen tisztában is van a vázolt helyzettel. Nem akadt senkisem közülök, aki Jacob Bleyernek felhatalmazást adott volna az állitólagos sérelmek elmondására.

A magyar törvénykezés nem ismeri az osztracizmust, a számkivetés törvényét. A magyar vezetőosztály a szentelt hazai rögnek kényszerelhagyását mindenkinél százhalálnál is nagyobb büntetésnek látta. A rosszhiszemü nemzetiségi agitátorok üzelmei azonban szolgáljanak intelmül a magyar népnek, arra nézve hogy ezt a törvényhozási hiányt mielőbb pótolni kell.

Törvényes alapot kell teremteni arra, hogy a rosszhiszemü nemzetiségi agitátorokat ebből az országból számüzni lehessen.

Coki innen!!

TATARDY GERGELY

Az Opera uj generációja és annak jövője

Utravalóul egy jó tanács

Irta: **gróf Mailáth József**

Többek kivánságára a mult héten meghallgattam az operanövendékek vizsgáját az Operában és mondhatom, el voltam ragadtatva, hogy mily szép hangokat és kiváló megejlenéseket termel a Zeneakadémia operaosztálya. Az előadásokat végighallgattam, az ujságokat végig olvastam és különösen örültem, hogy a komoly napisajtó vezérlapjai az én fölfogásomat megközelitették. Én ugyanis nagyon jónak találtam a következőket:

Huszka Rózsit, Dobay Liviát, Riedler Ibolyát, Rigó Magdát és Szabó Ilonkát.

Beszéltem is az előadás után Radnai igazgatóval és örömömnek adtam kifejezést, hogy a Magyar Királyi Operának milyen szép hang- és játszóanyag áll majd rendelkezésére a jövő évadban, ha az általános viszonyok kissé megjavulnak.

Ebből az alkalomból elmondom röviden még a következő esetemet:

A szünet után gratulálni akartam, mint a Koronázó Mátyás templom tiszteletbeli orgonistája, az énekkar egyik énekesnőjének, a kis Szabó Ilonkának, hogy olyan szépen énekelte a vizsgatételül szánt áriát. Az öltözőben beszéltem vele s akkor egy zeneakadémiai növendék, teljes diszben elém állott és azt kérdezte: — »Nem ismer engem a kegyelmes ur?« — mire én azt feleltem, hogy annyi sok szép hölgyet ismerek Budapesten, különösen az operában és arra kértem, támassza alá emlékező tehetségemet. Előérzetem volt, hogy ezt a növendéket a Zeneakadémián bizonyára többször láttam már. Igy is volt. Az illető tudniillik hasonlit Némethy Ellához és ezt meg is mondtam neki, amikor egyszer a büffében autogrammot kért tőlem és egy Ave Máriát, amelyet ő is énekelni szeretne. Ezt az én Ave Máriámat, amelyet 40 éves házasságom jubileuma emlékére komponáltam, akkor énekelte Némethy Ella a hegedüszómot pedig Melles Béla játszotta és én orgonáztam. Az autogrammot kérő fiatal énekesnő Huszka Rózsi volt akit nemsokára az öltözőben történt beszélgetésünk után a szinpadra hivtak, mert a Sába királynője szerepét kellett énekelnie. Én is elfoglaltam helyemet a földszint egyik sorában, a sarokülésen, ahol a szomszédom olyan ur volt, aki engem ismerkedett a hangverseny előtt és aki nagy figyelemmel kisérte az énekesnő előadását. Amikor Huszka Rózsi kilépett a szinpadra önkénytelenül azt mondtam szomszédomnak, hogy mennyire hasonlit nemcsak megjelenésben, hanem hangban is Némethy Eliára, hogy szinte zavarba hozza az embert, — mire szomszédom kijelentette, hogy a müvésznő az ő menyasszonya. Meghallgattam Huszka Rózsi szép énekét és amikor az ének végeztével a vőlegénnyel együtt nagyon tapsoltam, azt mondtam neki, aki ugylátszik menyasszonyát sietett felkeresni; — »Mondja meg kérem a müvésznőnek, hogy el vagyok ragadtatva nemcsak a hangjától, de a megjelenésétől és a játékától is. Gratuláljon neki a nevemben, mert ő ismer engem és csak arra kérem, ne énekeljen sok Wagnert, mert azt régi tapasztalatból tudom, hogy a Wagner énekek az érces hangokat nagyon elöveszik. Akinek azonban nagyon jó iskolája van az Wagnert énekelhet, példa rá Schor, Larzen Todzen, Mayr és mások.

Nagyon szeretném, ha ezt a tapasztalatomat ez a kiváló, fiatal müvész-nemzedék megszivlelné, nehogy később kárát vallja.

Ezt a tanácsot adom utravalóul.

Trianoni könyörgés

Céhek körmenete a Krisztinában

Felejthetetlen látványban volt részük a budaiaknak és annak a mintegy másfélszáz külföldinek, akik a krisztinavárosi Plébánia Urnapi körmenetét nézték végig. A hagyományos körmenet a budai céhi élet kutatója, apunk munkatársa, Bevilaqua Borsody Béla kezdésére bővült ki a céhek részvételével, mert az I. ker. Iparoskör elnöke Korányi Márton mint a budapesti iparosság Trianoni könyörgő körmenetét alakította meg. Mint már közöltük, a mai Plébánia-templom elődje, a Giovanni Francina hegyvidéki olasz kéményseprőmester által alapitott »Kéményseprő kápolna« budai kézmüvestörténeti vonatkozásai miatt valósult meg Korányi Márton köri elnök fentemlitett elgondolása. A körmenet előtt Knebel Miklós pápai kamarás, plébános megáldotta a Hermann János budai lakatosmester által vasból kovácsolt, dusan ezüstözött Madonna dombormüvet, a »budai céhi Boldogasszony« képét. A könyörgő céhi menet élén a kör cimerhordozója Skribek Ferenc mester haladt, utána egy magyarruhás leányka a gyászfátyollal letakart magyar cimert vitte, majd Szeőke Németh Ferenc kovácsmester következett, vállán hatalmas ácsszekercével Szent Józsefet, az ácsmestert jelképezve. Előtte haladt két kis fia, saruban, keleties daróckönyöskében, vállukon kis ácsfürésszel, nagyoló ácsbárddal és szögmérővel, a kis Jézuska ácsinast és barátját, a kis Keresztelő Szent Jánoskát jelképezve. Ezután nyakán cimeres atyamesteri lánccal Korányi Márton és Tóth István mester következett, a Kazinó cimeres zászlóját Dvorzák Vince festőmester vitte.

A budapesti mészáros céh, az ország legrégebbi, 1270-ből való céhe élén Birkus Sándor öreglegény öles alakja vitte a céh ősi taglóját, mellette két kis »mesterfia« apródlegény, ezek után atyjuk, Tandary István mester, a céhi ezüstbokállyal, a Testvérpohárral. A céh ökörfejes bárányos, szentjánosos és taglós cimeres kopjáit a mészáros-zászló követte. Négy vágólegény vitte az 1693-ból való céhláda színestakarós sarogyáját, a mesterek Kollár Gábor főcéhmester-elnök és Pathó Pál alcéhmester-elnök vezetésével következtek. A lakatos, puskamives, kardcsiszár, lánckovács, késes, kösmöves, szegkovács, sarkantyus, tükovács, és szerlakatos céhet Haverland Antal mester vezette. A régi Legénytestvérség remekmüvü Testvérpoharát, mely Georgi Alajos pesti ötvösmester 1836-ban készült remeke, Hermann János lakatosmester vitte. Börköténves legények és inasok vitték az évszázados céhládát, egy óriási ezüstözött kalapácsot, fogót, négy inas emelte a céhüllőt, egy öreglegény a méteres aranyozott cégérkulcsot. Kéery Lajos kocsibognár és kovácsmester vezetésével a kovácsok céhe legényei hordozták a félmázas kétkézi céhkalapácsot és az aranyozott patkókat. Zagler Béla fuvarosgazda egy hatméteres ősi zászlót emelt, börköténves csizmadialegény a csizmadiacéh cimerét vitte. A »céhi Boldogasszony« képét Leszter Ferenc mester vitte. Fehérkabátos kis borbélyinasok után a kéményseprőcéh huszonnégy legénye következett létrákkal, körseprőkkel és aranyozott gombos és övös fekete bársonyruhában, fejükön a középkori baretta. Szőcz, Szily és Barcs mesterek élén a kápolna-alapító Giovanni Francina mester egykori hazájából, a svájci Locarnoból származó és dédunokája, Devecis del Vechio Ferenc főcéhmester-elnök zárta be a menetet, melyet ezernyi nép, közöttük mintegy másfélszáz külföldi vendég nézett végig. A felhők közül kikibukkanó nap csodálatos szineket vetett a festői viseletek, cimerek és mesterjelvények középkorias pompájára, melynek Bevilaqua-Borsódy Béla a Szentimrei körmenetet céhi részének kidolgozója volt a tervezője.

— A BUDAI IVÓKURA. Nemes J. György dr. v. fürdőorvos, akinek több értékes cikke a Budai Naplóban látott napvilágot, az ezévi Orvosi Nagyhét keretében megtartott M. Orvosok és Természetvizsgálók Vándorgyülésén adott elő »A budapesti ivógyógymód balneographiája« cimén. Az értékes előadást, amelyhez Gorka Sándor egyet. tan. és Ujj Gyula müépitész szólottak elismerőleg hozzá, mint az egyetlen előadáshoz, mely az Orvosi Nagyhét 600 értekezése között a magyar főváros balneologiai értékeiről elhangzott — a kiváló képzettségü előadó az összel ugy a Közegészségi Egyesületben, mint a Budai Társaskörben meghivásra — megismétli az előadást.

— AZ ISMERKEDŐ EST a II. ker. Iparoskörben amely snapszli-versennyel volt egybekötve, kitünően sikerült és legközelebb részletesen beszámolunk róla. Az estén megjelentek Kozma Jenő dr. és Petracsek Lajos orszgy. képviselők.

— SERLEGAVATÓ-ESTJÉT e hó 14-én rendezte a Szt. István vendéglőben a Budai Iparos és Kereskedő Ifjak Kultur Egyesület a III. országos Mükedvelő Versenyei győzelme alkalmából. A zsufolásig megtelt helységben megjelent Krivoss Árpád dr. t. h. b. t. a BIKIKE. elnöke mondotta a serlegavató beszédet, amelyben utalt az Egyesület 40 éves kulturális munkásságára. Utána Morvay Jenő dr. a Magyar Mükedvelő Egyesületek Orsz. Szöv.-nek ügyv. elnöke méltatta a Bikike szép szereplését és kiosztotta a Szövetség tiszteletdijj it ugy az Egyesületnek, (Ujpest város serlege, az Országzászló kicsinyitett mása Pfeiffer Nándor tiszteletdijja, oklevél plaquette stb.) mint a szereplőknek és rendezőknek. Dicsérő oklevelet nyertek a szereplők közül: László Mária, Schmiederer Jenő és Tóth László valamint Zeidler Micike a rendezésért. Kollár Gábor az I. ker. Ip. Kör diszelnöke, a Bikike társelnöke üdvözölte az egyesületet. Tóth István az I. ker. Ip. Kör ügyv. elnöke utalt a két egyesület egymáshoz tartozandóságáról. Végül Bevilaqua Borsódy Béla mondott tanulságos beszédet arról, hogy Budán már a középkorban az iparos céhek fiatalsága szolgáltatta a magyar kulturát. A sikerült est rendezése Kopper Gyula és Zeidler János érdeme.

Nagyszabásu és pompás házcsoport a Horthy-Miklós-körtéren

A Horthy Miklós-körtéren, a Szent Imre szobor mellett, nyolc épületből álló társasház-csoport épitkezését kezdi meg a kitünő hirnevü Dávid János és Fiai cég. A társasházak középső részén fog kiemelkedni a XI. ker. előljáróságnak szánt épület. Az épületek értékét a hely rendkivül előnyös fekvésén kivül nagy mértékben fokozzák, hogy az előttük lévő teret a főváros parkiroztatja és ide fog torkolni a Boráros-téri hid főforgalmi utja.

A társasházak egy, kettő, három, négy szoba hallos lakásainak (öröklakások) megvétele iránt VI. kerület, **Székely Bertalan-utca 23.** Telefon: 172—15. sz. alatt lehet érdeklődni. Ugyanitt ad felvilágositást az intéző bizottság a vételár **60%-ára terjedő törlesztéses kölcsönre is.**

Németvölgyi-út és Mártonhegyi-út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön korttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség. Lefoglalható: Katona-Székely és Molnár épitészmérnökök irodájában. V., Személynök-utca 9—11. Telefon Automata 298—29. és 225—59.

A RÓZSADOMB
EGYETLEN CSEMEGE- FÜSZERÜZLETE
II., BIMBÓ-UTCA 45. TELEFON: 53-7-09
„BIMBÓ" CSEMEGEHÁZ

POZSONY-KÁVÉHÁZ
I., KRISZTINA-KRT. 81
TELJESEN UJJÁALAKITVA
MEGNYILT
ESTÉNKINT
HEVESI HORVÁTH GUSZTI
CIGÁNYZENEKARA MUZSIKÁL
TULAJDONOS
v. BERTHA GYULA

ILLATSZERTÁR
MEGNYILT
I., CSABA-U. 3.

Café-Restaurant BELVEDERE
(CARLTON ÜDÜLŐ)
Látványosság - zene - gyönyörű park
Budakeszi-út 10
Telefon: 64-0-75 sz.
5-ös autobusz és vill. megálló Budagyöngyénél

Szepezd
Kovács penzió Annalak
a Balaton zalai oldalán, erdőkoszorúzta magaslaton, csendes, pormentes helyen gyönyörű kilátással a Balatonra
Tiszta és jól berendezett szobák, A strandhoz és állomáshoz közel. Dijtalan kabinhasználat. Elő- és utóidényben 4·50 P, főidényben 5·50 P a napi kitünő ellátás

Szentképek
szenzációs olcsó árban
képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban
Perge Mátyás
Budán, II., Mária-tér 3.
Telefon: 54-7-96.

BRIDGE CLA
I., Böszörményi-ut 28.
Telefon: 510-64. és 570-36.
Villamos és autóbusz megállóhely
ZENE = hangulat
TÁNC = szórakozás
KONYHA = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Irógépen mindent leír és sokszorosit
Olcsó-gyors-szép munka
Irógépszalag
minden irógéphez
Karbonpapiros
Csak elsőrendü magyar és külföldi gyártmány
KOZMA IRODA
Budapest, II., Iskola-u. 27
Telefonhivó: 52-0-94

Budai Polgárok! Óriási sikere volt a **SZEKSZÁRDI BORNAK** A TAVASZI VÁSÁRON

Szekszárdi bikavér	liter	—.80
Sötét kadarka	„	—.60
Asztali fehér	„	—.60
Ürmös. magyar „Vermouth"	„	1.20

Hagyományos pompájú magyar vincellérdiszitmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok, Tolnai menyecskék, nemes és olcsó szekszárdi borok!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!
Budára ötlíteres rendelést haza szállitunk!
Magyarüdvözlettel **Fekete Sándor** üzletvezető
BUDAPEST, VII., József-ucca 19, szám. Telefon: 32—0—63

BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli.
Nyitott és csukott teraszok. — Naponta cigányzene!

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Személyi hirek

JÓZSEF főherceg és családja júliusban néhány hetet Tihanyban tölt.

SEREDI JUSZTINIÁN biboros hercegprimás vezette ezidén az urnapi körmenetet a várban.

FABINYI TIHAMER kereskedelemügyi minisztert a Ganz-gyári dal- és zene-egyesület egyhangulag megválasztotta diszelnöknek. Az elnök ujra Szablya János igazgató, a karnagy pedig Koncz Ferenc tanár lett.

KOZMA JENŐ dr. családja e nyáron talán meglátogatja Amerikát és megtekinti a Chikágoi világkiállitást.

SZIBINKITS GYÖRGYÖT választották meg a Budapesti Gazdálkodók Egyesülete központi elnökké s ezt társasvacsora keretében ünnepelték a hegyvidéken, ahol megjelentek Kozma Jenő dr. és Petracsek Lajos dr. orszgy. képviselők is. A kedves estről részletes tudósitást a jövő számban.

MÁTÉFFY VIKTOR v. esztergomi plébánost kinevezték a Gellérthegyi szikla-templom lelkészének.

BÁRSONY OSZKÁRT a nemzetközi Utazási és Idegenforgalmi Vállalatok Szövetsége elnökének választotta meg, amely 18 államban 886 utazási irodájával rendelkezik.

LAMOTTE KÁROLYT a főváros pénzügyi tanácsnokát — állitólag — pénzügyi államtitkárnak hivják meg.

WEICHART KÁLMÁN főszámtanácsost, a III. kor. elöljáróság adóhivatali vezetőjét teljes szolgálattal és elismeréssel a polgármester nyugdijazta.

WEISZ LIPÓT gyárost ünnepi vacsora keretében ünnepelték, mint az óbudai Chevra Kadisa uj elnökét.

PÁSZTORY ZOLTÁN müszaki tanácsost helyezte át a polgármester a müszaki ügyek vezetőjének.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Hollós Mátyás Társaság

julius hó 3.-án, hétfőn este 8 orakor rendezi a Császár-fürdő »Hollós Mátyás« termében

NAGYGYÜLÉSET

amelyen köszönetet mond a Japán császárságnak azért a testvéri kitüntetésért, hogy

KŐRÖSI CSOMA SÁNDOR

magyar tudóst, a tibeti kutatót szentjei sorába emelte és neki szobrot állitott a japán Akadémián és a templomban.

A hegyvidéki Asztaltársaság

junius 2.-án rendezett összejövetelén Kiss Aladár dr. ügyvéd előadás keretében ismertette »A Hegyvidék multja és aktualitásai«-t és végighaladt a történelmén is, rámutatott arra, hogy a hegyvidék rendkivüli gazdasági és kulturális jelentőségének egyik ékultáns példája, hogy a XIX. század első felében kétizben dulo kolerajárvány alkalmával a hegyvidéken a kolera a pesti oldalhoz képest egytized arányban szedte csak áldozatait. De rámutatott arra a sok történelmi vonatkozásra, amely a szekesfőváros és a hegyvidék között fennáll. Néhány anekdótát mesélt el a hegyvidékkel kapcsolatosan és különös szeretettel tárgyalta a hegyvidéknek müvészi vonatkozásait. Megemlitette a Róna József által Jókai Mórról készitett szobrot, amelyet már teljesen elfelejtve, Fleissig Sándor jóvoltából a jelenlegi Fleissig-villa kertjében talált mélló elhelyezésre. Mint egyik nagyérdekét a hegyvidéknek szóvátette a Farkasréti temetőt, követelve hogy azt tovább ne terjesszék és utalt számos kinálkozó előnyre, kedvező alkalomra, amiket a hegyvidék érdekében kellene kihasználni. A tetszéssel kisért előadást vita követte, melyhez hozzászóltak: v. Székely Károly szobrászmüvész Konkoly Thege Pál tanár, Snessel Ferenc dr. Poros Istán dr. pedig javaslatot tett, hogy bizzák meg az előadót a hegyvidék fejlesztésére vonatkozó memorandum megszerkesztésével. Többen szóvátették még a Farkasréti temető halottas-házának nem esztétikus elhelyezését. Az előadás az előadó zárószavaival ért véget.

Most a Hegyvidéki Asztaltársaság azt tervezi, hogy a hegyvidék fejlesztésére tegye meg mindenki a maga javaslatát netáni közérdekü dologra nézve és azt e hó végéig irásban közölje a titkári irodával (I., Németvölgyi-ut 17) s az igy összegyült anyagot Kiss Aladár dr. ügyvéd, (I., Fery Oszkár-utca 70. Telefon: 159—63) memorandumban foglalja majd össze, hogy illetékes helyen beterjesszék.

Kozma Jenő a Római-partért

— A »RÓMAI-PARTOT« látogatták meg a »III. ker Egyesült Polgári Társaskör« tagjai e hó 13.-án este. A Magasházy-féle csónakház nagytermében rendezett társasvacsorán nagyszámban gyültek össze a tagok köztük a Rómaifürdő-telep lakói és a week-end házak nyaralói. A társasvacsorán Martin Gyula a Társaskör ügyv. elnöke üdvözölte Kozma Jenő pártelnököt, akit a megjelentek lelkes ünneplésben részesitettek.

Utána Orova Zsigmond dr. törv. hat. biz. tag sorolta fel a Római-part érdekeltségének kivánságait ezek közül mint legfontosabbat a közlekedés rendezését. A Római-part — mondotta — a magyar vizisport legfontosabb helye, melynek megközelitése ma a legnagyobb nehézségekkel jár. Addig is, amig a villamosvasut ide jár, aminek egy éven belül meg kell történnie, meg kell szüntetni azt az igazságtalanságot, hogy a főváros politikai határain belül kettős tarifát kell fizetnie a Római-part lakójának, mig a szomszédos városok és falvak lakói rendes villamos viteldijjal közelithetik meg lakóhelyüket.

Vitéz árvátfalvi Nagy István dr. törv. hat. biz. tag Kozma Jenőt üdvözölte felszólalásában, akinek utmutatása mellett meg kell találnunk az ország elvesztett határainak visszaszerzéséhez szükséges nemzeti és polgári egységet. Kézdi Kovács László festőmüvész a Római-fürdő telepesek kivánságait tolmácsolta.

Petracsek Lajos orszgy. képviselő ismertette a Római-part szabályozási terveit. Studinka Béla dr. törvh. biz. tag Kozma Jenőt éltette, aki felismerte a frontharcosok városi képviseletének szükségességét és ezt lehetővé is tette. Takách Gyuláné a tanárok és tanitók, Braun Jenő az iparosok és kereskedők Magasházy Mihály az evezőház-tulajdonosok nevében ünnepelték Kozma Jenőt és kérték, hogy pártjával a mai sulyos viszonyok között legyen a polgárság érdekeinek védelmezője.

Lelkes éljenzés között szólalt fel ezután

KOZMA JENŐ

aki megköszönte az ünneplést és a Római-part lelkes hüségét. Igéretet tett arra nézve, hogy a jogos panaszok orvoslása iránt minden tőle telhetőt el fog követni. Azután kitért az általános politikai helyzet ismertetésére és hangoztatta hallgatóinak élénk helyeslése közben, hogy Budapest a Budapestieké. Avatatlan kéz könnyen ronthat és bajt okozhat. Nagy a különbség a vidéki és a fővárosi pártélet között. A főváros — talán egyedül — deficitmentes. Minden külföldi város irigyelheti. Ezt nehéz munkával lehetett csak elérni. Ebben a munkában részt vett a párt. Ezt a munkát tovább akarja folytatni, ettől vissza nem lép, ebből engedni nem hajlandó. A kávéházi konrádok azt hiszik, hogy az a kormányzat, melynek hüséges és becsületes támogatói vagyunk, tőlünk elfordul. Tévednek, mert a konzervativ tekintélyt tisztelő blokk együtt volt, együtt van és együtt marad. Ő — ugymond — 1923-ban revidiálta az álláspontját és büszkén látja, hogy ez a revidiált álláspont ma kormányzati programm. Ettől a programtól nem vonul vissza, és a part városi pozicióját megvédi. A budapesti polgár érdekei legnagyobb részben a városházához füződnek. S ezért sokan ambicionálják a vezetést a budapesti városházán, ez azonban csak azt illetheti meg, aki a hatalmat nem felülről, hanem legálisan, a polgárság bizalmából szerezte. A polgárságot a városházához és az ő személyéhez füző szálakat elvágni nem lehet, mert ezeket a szálakat a hüség füzte erőssé. Azt mondják róla, hogy taktikázik sokat, amikor azt hirdeti, hogy minden becsületesen gondolkozó mabernek egy táborban van a helye. Emlékezzünk a háboru elején vitéz huszárezredeinkre, akik piros nadrágban mentek a frontra és hamar találkoztak a hálállal. Ezek nem ismerték a taktikát. Az ő taktikája a polgárság érdekét és javát szolgálja és végső eredményében nagy Magyarország boldog révébe fogja visszavezetni a polgárságot. Ebben az értelemben taktikus ő Nagymagyarország eszméje érdekében. Örömmel látja pártjában a hüséges ragaszkodást és szeretettel üdvözli árvátfalvi Nagy Istvánt és Studinka Bélát, akiknek törvh. müködését mindig nagyrabecsülte és akikkel szivesen dolgozik együtt a főváros polgársága érdekében.

A lelkes társaság nagy ovációban részesitette Kozma Jenőt.

— PÓTBORGAZDA-ESTÉT rendeztek e hó 23.-án a remekbe átalakitott Lövölde kerthelyiségében azok, akik rendes vendégei a »Pénteki Borgazda Társaságnak.« A fedett terraszon mintegy 150 vendég jelent meg és a pótborgazdák nevében Böngérffy Géza igazgató köszönte meg a Pénteki Borgazda Társaság estjein élvezett kedves vendéglátást és kéri, hogy ezentul is szivesen lássák őket. Pénzes Mihály dr. elárulta azt a kulissza titkot, hogy nem mind a nyolc borgazda szólal fel, hanem csak egy. (Zajos tetszés). Ezzel alkalmat adnak a politizálásra. A közönséget most a várospolitika érdekli, amely téren az elismert vezér Kozma Jenő dr. a távozók jogán szólalt fel, de nem beszélt politikáról. A borvirág jegyében köszöntötte a pót-borgazdákat, amely gárdát szaporitani kell. A borban van az igazság és a kinek ő a borát issza, ahhoz hü marad. Élteti az uj borgazda generációt. Szombathy Kálmán az összetartásról és a Kozma Jenő iránt való hüségről mondott emlekedett hangu beszédet. A társasvacsora után a társaság a Stambul kávéházba vonult, ahol éjfélutánig szórakozott a kitünő zene mellett.

— A III. ker. EVANG. EGYHÁZKÖZSÉG szeretetteljes és bensőséges ünneplésben részesitette

SZALAY SÁNDOR dr.

kormányfőtanácsos, szfőv. ny. ker. előljárót, aki 25 éve tölti be az egyházközség felügyelői tisztségét. A zsufolásig megtelt templomban — az istentisztelet keretében — méltatta Mohr Henrik ev. lelkész a hitvalló munkát, amit a felügyelő egy negyed századon át hüséggel és lelkesedéssel végzett. Majd az egyházközség közgyülésében dr. Raffay Sándor püspök az egyházkerület, dr. Demel Aladár egyházközségi felügyelő pedig a budapesti ev. egyházmegye nevében üdvözölte a fővárosszerte közbecsülésben álló puritán lelkü, nemes férfiut. Martin Gyula az ev. Luther szövetség részéről valamint a nőegyesület és több társadalmi egyesület róttak le tiszteletadását. Az üdvözlésekre dr. Szalay Sándor felügyelő magas szárnyalásu beszéddel válaszolt. Az egyházközség közgyülése dr. Szalay Sándort, érdemei elismeréséül: »örökös tiszteletbeli egyházközségi felügyelővé« választotta meg. Az istentisztelet alatt Sz. Szalay Ilonka a m. kir. operaház v. tagja, régi magyar egyházi dalok énekelésével emelte az ünnepély fenséges hangulatát.

Gyermekképek BLAHOSNÁL II., Fő-u. 18.

— A BUDAI SAKKOZÓ TÁRSASÁG tisztujitó közgyülése Kozma Jenő dr.-t diszelnökké, Petracsek Lajos dr.-t elnökké választotta.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Asványvizüzemnél I., Gellért-rakpart 1.
Telefon: 53-0-03.

— A JÓTÉKONYSÁG GARDEN-Partyját rendezi julius hó 1.-én szombaton délután 6 órai kezdettel az Olasz-fasorban közismerten álló »Rajna-park«-ban a II. ker. Ált. Közjóték. Egyesület, amelynek élén Guth Ferenc dr. áll, mint elnök és Privitzky Endre dr. alelnök aki egyuttal a vigalmi bizottság elnöke is. A rendezőség élén előkelő hölgy társaság áll, igy az est nagyarányunak igérkezik, amire annál is inkább nagy szüksége van azoknak a szegényeknek, akiknek sürgős segitségét kérő leveleik és kérvények nagy tömegei várja az elintézést, amire az egyesületnek csak egy ilyen sikerült est révén lesz módja. Az estén részt vesznek a budai társadalom előkelőségei Kozma Jenővel az élükön, aki az egyesületnek tiszteletbeli elnöke. A belépő- és uzsonnajegy P. 2, táncosjegy P. 1. Esős időben is meegtartják a Rajna-park termeiben és fedett táncterületén. Jegyek és meghivók kaphatók: II. ker. Elő járósága Fő-utca 3.. f. 2. sz. alatti irodában, tel: 560—40.

Látcsövek ZIBRINYINÉL I., Attila-u 8.

— A II. ker. KÖZJÓT. EGYESÜLET jun. 21.-én tartott közgyülésén a régi tisztikar kiegészitésére megválasztotta társelnöknek dr. Sipőcz Jenőnét és dr. Vezér Károlyt. Alelnöknő lett Hirschel Sománé, alelnök Pénzes Mihály. Azonkivül betöltötték a lejárt számvizsgálóbizottsági helyeket és a választmány tagjait.

— BUDAI DIÁKOK arattak nagy sikert az országos gyorsiró-versenyen, amelyen a harmadik helyet nyerte el a III. ker. Árpád reálgimnázium, ahol az intézet de az előadó tanár Polgár Gy. Ödön is elismerő oklevelet kaptak.

— A »BUDAI KATH. LEGÉNYEGY. jun. 28.-án este 8 órakor rendezi évi rendes közgyülését, amelyen megválasztják a dékánokat és rendezőket.

— PÁRISI és OLASZORSZÁGI tanulmányutat rendez a »MEFHOSz« Utazási és Idegenforgalmi Irodája (IX., Ferenckörut 38.). julius 2-án, mint ezévi második 15 napos párisi rendkivüli tanulmányutját. Részvételi dij: diákoknak 260 pengő, kisérőknek 300 pengő. Julius 1.-én induló 12 napos Velence—Firenze — Róma-i tanulmányut részvételi dija: 215 pengő. (Telefon: 872—74.).

A betegségek egész sora
igy: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserüviz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélmüködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tizezrei irnak róla elismerő nyilatkozatot.

— A BUDAI POLGÁRI KÖR legutóbbi közgyülésén a kör tisztikara a következőképpen alakult ki: Alelnökök: Benedek Sándor, dr. Fabinyi Tihamér, dr. Guth Ferenc, dr. Neuschlosz Knüssli Kornél, dr. Szávik Ferenc, dr. Zboray Gyula, —Igazgató: Fekete Géza, — gazda Gorka Gyula, — Titkár Makoldy Viktor, jegyzők dr. Huszka János, dr. Bárczy Boldizsár, dr. Vass Tibor — pénztáros Fekete Jenő, — ellenőr Nagy József, Ügyész dr. Ötömössy Zenó, — könyvtáros Szabó Kálmán.

— ÉRETTSÉGI. A budapesti II. ker. m. kir. áll. »Mátyás király« reálgimnazium VIII. B.) osztálya junius 14.-én fejezte be az érettségi vizsgálatot amelyen 47 tanuló vett részt. A május 16, 17, és 18.-án lefolyt irásbeli vizsgálatokon a magyar nyelvi tételeket jelesen dolgozta fel 25 jelölt. A latin tételt az osztály egyharmada jelesen oldotta meg a német dolgozatot pedig 25-en. A szóbeli vizsgálaton Barthos Judár tanker. c. főigazgató elnökölt. A bizottság tagjai Kovács Miklós, a magyar és német nyelv és irodalom tanára, Nagy Pál dr. intézeti igazgató, a latin nyelv és irod. tanára, Makoldy Viktor, a mennyiségtan tanára és Zámory Ferenc, a természettan tanára voltak. Az osztály főnöke nyolc éven át Makoldy Viktor volt. Az érettségi vizsgálat eredménye feltünő, mert talán nincs még tanintézet az országban, ahol a tanulók ilyen kiváló eredményt értek volna el. Kitüntetéssel érett 11, jelesen 8, jól 10, érett 14, egy tárgyból javit 4 tanuló. Kitüntetéssel érettek: Belény György, Fekete Gábor, Fónagy Miklós, Gyulai Ernő, Kálmán Endre, Keresztes György, Nagy Pál, Ozorai Zoltán, Sáponyai Győző, Szentirmay Ödön és Varga Péter. Jelesen érettek: Biró Miklós, Bleier Pál, Kovács Pál, Lóránt János, Moussong Tibor, Munk Endre, Pongrácz János és Reich Imre. Az osztály, az igazgató és a tanárok, valamint sok szülő jelenlétében a Marcibányi-téri Kastély vendéglőben bankettet rendezett, amelyen pompás tokaji szamorodni mellett (amelyet Bekény Artur szőlőbirtokos ajánlott fel) lelkes hangulatban ünnepelték az igazgatót és a tanárokat, de különösen Makoldy Viktort, aki 8 éven át valóságos atyjuk volt.

— GOLFVERSENYEKET rendez a Magyar Golf Club a svábhegyi golfpályán e hó 17—30-ig. Döntésre kerülnek többek között Magyarország nemzetközi férfi-, női-, és páros golfbajnokságai. Rendesen sok nézője akad a versenyeknek, ami emeli a hegyvidék forgalmát.

HULLÁM A GELLÉRTBEN

— A SCHÄFFER ÖRÖKSÉG. Külön szenzációja Óbudának az a hatalmás családi vacsora, amely az elmult napokban volt 197 résztvevővel az Óbudai Korona-Vigadóban. Elegáns autókon, fogatokon egyszerü szekerekn jött össze az ország minden részéből a Schäffer család. A három hijján kétszáz résztvevő még 1200 családtag szivbeli kapcsolatát jelentette. A ritka családi összetartás és messze kimagasló kedves harmonia megindítója egy nagy amerikai örökség. Ez hozta össze az összes leszármazókat. Az örökség ugyan még nincs meg, de egy ügyvédi máris huszezer pengős számlát prezentált. Megjelentek a Schaffer-ék is, akik hatalmas érvekkel bizonyitják, hogy a két vesszőt az a-ról véletlenül hagyta el egyik-másik elődj. A pompás vacsorán a hangulat kitünő volt s a méltóságos urak vigan ropták a táncot a kikeményitett, ráncos szoknyáju solymári menyecskékkel.

Az alsóvégek nagyestje

Tisztujitó közgyülését rendezte junius hóban a Becsey Antal törvh. örökös tanácstag elnöklete alatt álló Buda-Alsóvárosi Egyesület I., Bártfai-utca 25. sz. alatti helyiségében és váratlanul nagyarányu estté vált Becsey Antal névünnepe révén.

Ez az egyesület hét évvel ezelőtt, a politika kizárásával, a közérdekü ügyek felkarolására alakult. Az egyesület évek óta küzd azért, hogy a Fehérvári-uton ne a HÉV., hanem a BSZKRT. közlekedjék. Szigethy Lajos vásárpénztári igazgató, főtitkári jelentésében beszámolt arról, hogy a Buda-Alsóvárosi Egyesület az elmult évben is a városnál, a HÉV.-nél, a BSZKRT-nál és minden más illetékes tényezőnél állandóan napirenden tartotta ezt a kérdést, mely független a HÉV. megváltásától, mert csak a főváros belterületét, nem pedig a környéket illető közlekedési ügyről van szó. A legegyszerübb megoldás melyet a HÉV. saját hatáskörében elintézhetne, az volna, hogy a HÉV.-nek, a Fehérvári-uton most is közlekedő, csak egy kocsiból álló járatai, amelyek kizárólag a főváros területén, a Fehérvári-uton haladnak, ruházassanak fel Beszkárt. jeleggel. Igy azonnal orvosolható a Fehérvári-ut menti nagyszámu lakósság évtizedes sérelme, amely abból áll, hogy egyrészt kénytelen még ma is 36 filléres átszállójegyet váltani a legrövidebb utra is, holott máshol a szakasz ma már 6 fillér, illetőleg 16 fillér, másrészt pedig türni kénytelen a nappal csak 20 perces, este pedig félórás, sőt egész órás várakozással járó közlekedést. Ha a HÉV.-nek csak egy kocsiból álló járatai Beszkárt. jellegüekké válnának, akkor az átszállójegy a Fehérvári-uton is csak 24 fillérbe kerülne, a közlekedés pedig éjfélig 10 perces lehetne. A főtitkári jelentés még egyéb helyi jelentőségü kérdésekkel foglalkozott. A közgyülés egyéb tárgysorozatát Gömöri Győző igazgató, egyesületi ügyv. elnök ismertetve, üdvözölte Becsey Antalt névünnepe alkalmából. Ugyancsak Becsey Antalt köszöntötte Dorner Gyula miniszteri tanácsos. Felszólaltak még Kovács József tábornok, dr. Petracsek Lajos orszgy. képviselő, Mócsy László igazgató, dr. Barla-Szabó József egészségügyi főtanácsos, Viraág Béla szerkesztő, Spannberger Alajos dr. szfőv. tanácsnok-elöljáró, ugyszintén a később érkezett

KOZMA JENŐ

országgyülési képviselő

akit Gömöri Győző ügyv. elnök üdvözölt. Nagy érdeklődés kisérte

KOZMA JENŐ

felszólalását, aki örömmel jött ebbe a politikamentes társaságba, hogy névnapja alkalmából üdvözölje barátját és vele kapcsolatosan a polgári gondolatot. A most folyó politikai hullámzások idején nincs ellentét a polgári pártok között, mert a nemzeti gondolatban megegyeznek, és csak a kivitelben érvényesülnek különféle nézetek. Kitart amellett a felfogása mellett, hogy Budapest a budapestieké és becsülettel megvédi az autonomiát. A főváros polgárságát minden életszála a Városházához köti és érdekeit itt kell megvédenie. Ezt a felfogást értékeli a polgárság, habár vannak akik ezt igyekeznek félremagyarázni. Az autonomia védelmében hajtandó más polgári pártokkal is együtt harcolni, mert csak igy teremthető meg az egység Budapesten, amelynek megteremtésén dolgozik a miniszterelnök országszerte. (Elkes éljenzés és taps).

Saly Árpád hálás szivvel vette tudomásul Kozma Jenő kijelentéseit és szivesen hirdeti ő is ezt a felfogást. Örömmel látja, hogy nincs nemzet, amely letöröttségében oly nagy volna, mint a magyar.

A közgyülésen megjelentek még: dr. Bányász László pénzügyi főtanácsos, Czvik Ferenc, Eberhardt Gyula, Hárinqáts Károly, Rochel Móricz ezredes, Sámy Sándor min. tan. Schwarcz Samu vezérigazgató, Szécsen Ferenc, dr. Tóth István tisztiorvos, Valkó Gyula ügyv. igazgató, Virnhardt Ágoston szfőv. tanácsi főjegyző, dr. Wéber Sándor igazgató.

A közgyülésen testületileg résztvett a Kelenföldi Társaskör, melyet Ulmer Ágost dr. igazgató és a Kelenföldi Polgári Kör, melyet Fejér János dr. képviselt. Becsey Antal meghatottan mondott köszönetet a különböző párti lásu felszólalók üdvözletéért, majd Gömöri Győző ügyv. elnök kegyeletel emlékezett meg az elhunyt Rumbach Dezső tanácsnokról, akinek Buda-Alsóváros közönsége sokat köszönhet.

A közgyülés ezekután megválasztotta az uj tisztikart. Elnök lett: Becsey Antal, ügyv. elnök: Gömöri Győző, igazgató, Alelnökök: Sinkó Pál tanár, dr. Mikola Géza postaigazgató. Főtitkár Szigethy Lajos igazgató. Titkár: Teész Frigyes postafogalmazó. Jegyző: dr. Tóbiás Kornél postafogalmazó. Pénztárnok: Takács Mihály államvasuti tiszt. Ellenőr: Richter Ferenc posta főellenőr. Háznagy:-gazda: Lukács Gyula vendéglős: Ügyész: dr. Walter Károly ügyvéd. Megválasztották még a választmányt és a számvizsgáló bizottságot is. A választmány tagjainak és az uj tagoknak névsorát a jövő számunkban közöljük.

Közgazdaság

— O. K. H. mérlege ismét a hatalmas intézmény eredményes és altruista célkitüzéseit igazolja. A Központi Hitelszövetkezet kötelékében a mult esztendő végén összesen 1016 hitelszövetkezet müködött s ezeknek a szövetkezeteknek müködése 2650 községre terjed ki. Ennek az eredménynek nagyságát megvilágitja az a körülmény, hogy Csonka-Magyarország területén 3433 község van. A szövetkezet tagjainak száma a mult esztendő végén 386.540 volt, a hitelszövetkezeteknél jegyzett üzletrészek értéke 30,517.905 pengő. A 32,288.484 pengős takarékbetétállománnyal szemben a kihelyezett kölcsönök összege 214.771 P-nek felel meg.

BPEST SzKFV. KÖZLEKEDÉSI RT. közgyülése Bárczy István elnöklete alatt elfogadta az igazgatóságnak az 1932.-re vonatkozó jelentését és megadta a felmentést. A közgyülésen a főváros közönségének képviseletében Borvendég Ferenc alpolgármester jelent meg, aki a szőváros nevében teljes elismeréssel emlékezett meg arról a tevékenységről, amelyet az igazgatóság és az ügyvezetés az 1932. évben kifejtett. Megállapitotta hogy a BSzKRt. igazgatósága, ügyvezetése, tisztikara és egész személyzete minden tekintetben megfelelt a müködéshez füzött várakozásoknak és őszinte köszönetét nyilvánitotta az igazgatóságnak és az ügyvezetésnek elsősorban Folkusházy Lajos vezérigazgatónak és dr. Márkus Jenő vezérigazgató-helyettesnek, továbbá a főosztályvezetőknek igazgatóknak, a tisztikarnak és az egész személyzetnek. A közgyülés az igazgatóság tagjai sorába megválasztotta Urbanovich G. Zoltán főtanácsost, a Fuvarhitelintézet Rt. vezérigazgatóját.

Az ösmagyar rovásirás

A magyar zene teljesen elütő valaságról fogja még az 1-64-es hangot is.

mennyi, az összes szomszédainknak, de Európa, sőt mondhatni a világ minden zenéjétől. Hangtani fejlettségét semmi más nép zenéje el nem érte eddig. Ez a magyarázata annak, hogy a zenéinket csak kiváló zenetehetségü idegen képes megérteni.

A nálunk még mindig idegenek keze alatt, vagy idegen zeneemlőn felnőtt hazai zenetanáraink egyenesen eltiltják a növendékeket a magyar zenétől a legkülönfélébb okadatolással, melyek között a legnevezetesebb az, hogy a világ legritmikusabb zenéje elrontja a tanuló ütemérzékét. Hogyne! Mikor a »művelt« nyugat klasszikus zenéje megemlékszik az 1-16-odos felsőhatárral és csak kivételesen használt 1-32-es hangot, mig a legegyszerübb magyar naturalista teljes biztonsággal fogja még az 1-64-es hangot is.

Egyik német zeneileg képzett ismerősöm azt mondotta, hogy ő jobban élvezi a saját rezes bandájuk által elrecsegtetett magyar nótákat, mintha azokat a cigány játsza. Nem akartam vele gorombáskodni, nem akartam neki a meztelen igazságot megmondani, hogy a gyermek is jobban élvezi az árnyékolás nélküli nagy szinfoltos képet, mint a bevégzett, tökéletes festményt. Igy csak annyit mondtam, hogy az csak természetes, mert hiszen az ő rezes bandájuk a mi zenénket a nekik érthető német zenei nyelvre fordítja le.

Ha e hasonlat mellett maradok, akkor Liszt Ferenc és Wagner Richard igazán kiváló müfordítók voltak, akik átérezték a magyar zene fenségét és annak nyugati zenei nyelvre való átültetésével a »művelt« nemzetek zenekincseit értékes anyaggal gazdagitották. Az olyan idegen azonban, aki a magyar zene felsőbbrendüségét elismerte volna, igen kevés volt; olyan pedig mint Wagner Richárd, aki annyira megértett bennünket, hogy a magyar zenét egyenesen a jövő zenéjének nevezte és nem szégyelte nyiltan hangoztatni, hogy legszebb alkotásaira a magyar zene lelkesitette, — eddig egy külföldi sem akadt.

És mindezek után mit látunk? Amint mondám, a hazai zenetudósok, mert nem »nyugati klasszikusa«, lekicsinylik, a külföldiek pedig ettől a zenétől még a magyarságot is megtagadják és azt mondják, az a cigányok zenéje. Ezzel aztán elértünk egy ujabb csodához! Az első, amint láttuk, az volt hogy miként lett két, vagy több nem magyar nyelvből magyar nyelv. A második pedig az, hogy cigány van az egész világon, van a »müvelt« nyugat minden országában is, — azt a »cigány«-zenét azonban, melyet a magyar cigányok játszanak, a világon egyetlen más országban lakó cigány sem ismeri!

Van aztán nekünk még más kincsünk is, mely szintén páratlan az egész világon.

A NÉPMÜVÉSZETÜNK.

Ez a harmadik csoda. Ide jön a történelem színpadára nyiltan valami süly, esz[illegible]ön keresztül, egy müveletlen, barbár [illegible] nomád nép, amely a k.d.es »müvelt« nyugat beállitása szerint nyers hussal táplálkozott és igy természetesen földmüveléshez sem értett, annál kevésbbé az ipari müveltséghez. És ez a teljesen »müveletlen« nép idekrülve a »magas« müveltségü népek közé, dacára annak, hogy nyilván azoknak müveltségét vette át, — igy tanitják ezt, az iskolában nálunk is, meg a határainkon tul is, — egyszerre kitermel magukból olyan müvészi alakzatokat, amelyek a tanitómester nemzeteknél ma sem hasonlatosak. A csodálatos jelenség megfejtéséhez a kulcsot ismét csak a hun-magyar azonosság adjá meg. Északindiában nemcsak a magyar család- és földrajzi neveket hagyták a hunok a késő unokákra, de megmaradt ott a mai napig a fokos, a magyar szablya, a csikóbőrös kulacs, az ifrászür, a varrottasok, — alakban és diszitésben, ugyanolyannak, mint amilyeneket még ma is használunk. Az indógermán ködfátyollal szemben, itt az indómagyar valóság.

A magyar diszitő müvészet és hun eredetére még egy igen jellemző bizonyitékunk van Svájcban. A Wallis kanton egyik elrejtett völgyében Eifischthal község lakossága teljesen elüt a környező népességtől. A köztudat szerint hunmaradékok. Legendában is meg van irva, hogy egy Franciaországba elkalandozó hun-csapat a tulerőtől nyomva idemenekült be itt eltorlaszolta magát és végleg itt telepedett le. Ha a legenda nem mondaná is, megállapitanánk a nép hun eredetét azokról a tiszta magyar mintákról, amelyekkel az ottani nép ruháját kivarrja és házát disziti ma is és melyeket a szomszéd francia eredetü lakosság nem alkalmaz.

Gálocsy Árpád

Hogyan főzzünk be gyümölcsöt és főzeléket?

Budapest Székesfőváros Gázüzemei a Katholikus Háziasszonyok Országos Szövetségével karöltve az **idénygyümölcsök és főzelékek befőzésére és konzerválására dijtalan gyakorlati bemutatókat rendez.** Egy-egy előadás keretén belül bemutatásra kerül az egyes idénygyümölcsök és főzelékek télire való eleltevésének a legegyszerübb és leggazdaságosabb eljárása.

A gyakorlati bemutatók időpontja: **junius 27-től minden kedden és pénteken délután 5 órakor a Gázművek VI., Vilmos császár-ut 3. sz. I. emeleti bemutató termében. Belépés dijtalan.**

Minden háziasszonyt szivesen lát a BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS GÁZMŰVEI.

PACSIRTA VENDÉGLŐ
I., KÚTVÖLGYI-ÚT 18.
ÚJ SZT. JÁNOS KÓRHÁZ FELSŐ VÉGÉNÉL
POMPÁS KERT
NAGYSZERŰ KONYHA
NAPONTA CIGÁNYZENE
TULAJDONOS: WENDL ISTVÁN

GUNDA F. ZOLTÁN
CUKRÁSZDA
I., UGOCSA-U. 6/b. Kellemes kerthelyiség

BUDAPEST RIVIERÁJÁN,
a legelőkelőbb, centrális villanegyedben, a hatholdas Batthyány-ősparkkal szemben, a Mányoki-ut 7. sz. fásitott telkünkön 2 drb 5—6 szobás, hallos, elsőrendü kivitelü, déli fekvésü, kitünő beosztásu, rendkivül
olcsó villát
ugyancsak a Gellért-fürdőnél, a Mészöly-utca 7. sz, romek, parkirozott telken
ujabb társasvillát
épitünk, déli fekvésü, igen jutányos fixáru, pazar öröklakásokkal. Októberi beköltözés. Már csak pár 3-4-5 szobás lakrész kapható
Dijtalan prospektus!
„CENTRUM" Házépitő Vállalat
Horthy Milós-út 15. (Tel. 693-01)

AZ **ISTENSZEM-** VENDÉGLŐ GYÖNYÖRÜ KERTHELYISÉGÉBEN
I., TÓTH LŐRINC-UTCA 10.
MINDEN ESTE MŰVÉSZTRIÓ HANGVERSENYEZ
KARDOS GÉZA énekel
Rossz idő esetén fedett helység.

Ahol a krinolin még most is divatos

Ötkilométeres virágszőnyeg

A főváros közvetlen közelében fekvő, tulnyomóan németajku lakossággal biró Budaőrs nagyközségben Urnapján olyan látványosság fogadja az oda kiránduló közönséget, amelynek mását hazánkban de talán Európában sem igen lehet megtalálni. S elég sajnos, hogy azok, kik hosszu utazást képesek megtenni pl. a nizzai virágcsata megtekintésére, bizonyára tudomással sem birnak arról, hogy Budapesttől fél órányi villamos utazás után olyan virágpompát láthatnak, mely csak a bámuló csodálkozás érzését válthatja ki a szemlélőből. Pedig Délfranciaország messze földön hires virágünnepélyei sem voltak bizonyára mindig oly nagyszerüek, hanem a résztvevő nemzetközi közönség állandóan növekvő száma, tette azokat mindig nagyobbszabásuakká. — Éppen ezért megérdemelné a budaőrsi Urnapi körmenet is, hogy legalábbis a szomszédos fővárosi lakosság ne mulassza el annak, — a csekély fáradságot bőven megtérítő megtekintését s — azt iktassa be ünnepi programmjába.

A mintegy 5000 lelket számláló Budaőrs ugyszólván egyetlen széles főutcája körülbelül 2 és fél km. hosszuságban huzódik végig a községen. Felső harmadában áll az 1805-ben épitett róm.-kath. templom. A község lakossága Urnapja előtt már hetekkel kezdi gyüjteni a kertek különböző szinü virágainak szirmait, ugymint fehér margarétát és akácvirágot, sárga gólyahirt és sárga akácot, kék buzavirágot, piros pünkösdirózsát stb. s ezeket hüvös helyen, pincékbe rakva őrzik meg. Közben elkészitik a virágszironsszőnyeg tervrajzát, mely e főutca mindkét oldalán fog végighuzódni a földön, kb. 4 méter szélességben. Végül Urnapja előtti éjjelen a megállapitott rajz szerint mindenki a maga háza előtt elkészíti ezt a gyönyörü tarka virágszőnyeget a puszta földön, melyen azután a körmenet fog végigvonulni. A szőnyeg két szélén zöld falevél hever, azután pedig csodálatos szinharmóniában, vastagon felszórva a különböző fajta virágszirmok fehér, kék, piros, sárga, lila csikja; közben-közben többméteres átmérővel Nagymagyarország térképe, müvésziesen kirakva virágszirmokból: »Igy volt, igy lesz« felirattal, az Oltáriszentség monstranciája: »Das ist der Tag des Herrn« gótbetüs felirattal stb. Közel 5 kilométerre tehető oda-vissza ez a virágokkal kirakott ellipszis alaku utvonal, melyet több helyen tenyérnyi kék buzavirág és fehér margaréta koszorucskákból müvészien felépitett oltárságrak vesznek körül, az egész feledhetetlen látványt nyujtva.

Ha pedig megindul a körmenet, elől az öreges viseletü kisfiuk, a varkocsba font lenhaju kisleányokkal, követve a krinolinszerü szélesre kikeményitett sokráncu hófehér szoknyáju hajadonoktól, ősi viseletüket máig hüen megőrző férfiaktól, a Van Dyck ecsetjére méltó ezerráncu öreg sváb parasztasszony tipusok lengő zászlók alatt menetelő s áhitatos hangon régi zsoltárokat éneklő csoportjától, mely azután be is fejezi a közel 3 órán át tartó felvonulást, — ugy csodálkozó szemeink előtt oly látványosság játszódott le, mely a budaőrsi Urnapja körmenetet egyik legérdekesebb emlékünkké avatja.

Dr. Margittay Rikárd.

NE SAJNÁLJA A LÁBAIT!
PÁR PERCES SÉTA A Margithidtól
A RÓZSADOMBI NARDAI VENDÉGLŐ, II. ker. KÚT-UTCA 13. sz. Halászléje
KÁRPÓTOLJA A RÖVID GYALOGÚTÉRT.

RÉGI BUDAI ROMANTIKA...
VADASKERT VENDÉGLŐ
HÜVÖSVÖLGY VÉGÁLLOMÁS (az uj vám mellett)
Naponta halászlé
Dégel Jazzband. Tánc
Pénteken Schrammel-zene
Majálisok, juniáltsok céljaira nyitott és zárt helyiségek. Pension szoba P 2.—, menü P 1.20. Telefon: 640-78. Tulajdonos: Balázs Ferenc.

VELENCE, GÁRDONY-füred
Magyar
a Velencei tónál, vasutállomás mellett, Budapesttől 1 órányira. Egészséges fekvésü, magaslati s partmenti **villatelkek** □-ölenként P **3-tól. Havi lefizetés P 10.—től.** Nagy homokos strand! Fürdőjog! Nyári és téli sporthely! Villanyvilágitás! Jó ivóvíz! Jó utak! **Olcsó házak** égett téglából már **P 500**-tól. **Mintaházak** a telepeinken megtekinthetők.
INGYEN AUTÓBUSZ
telekvevők részére a velencei tóhoz és vissza minden **vasár és ünnepnap** délelőtt 9, délután 3 minden kedd, csütörtök, szombaton délután 3 órakor **Indul a Városi Irodától** (Horthy Miklós-körút 3/b. Telefon: 694-33) **Kérjen Propektust!**

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Biztositsa már most zavartalan nyaralását a Svábhegyi Szanatóriumban
Szobafoglalás telefonon is: 654-47

Kastély-vendéglő
A Budai Lövölde
pompás parkjában
teljesen átalakitva megnyilt
II., Marcibányi-tér 6. sz.
MENÜ: Leves, sült, köret, tészta 1·40 P
Csak házhoz szállitva. — Penziorendszer.
Délután és este Cutor jazz
Tulajdonos: Figyelmessy József

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

STAROK ZENEKARA A BELLEVUEBEN
MALCSINER
DARVAS ZSUZSA
JONNY FLEMMING
néger dobos
MEGYERY BUTTULA
CHONKA ULLMANN

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Császár-kertben
(Császárfürdő étterem)
Szabó Guy László
jazz-zenekara hangversenyez jóidőben naponkint d. u. 5 órától
Császárfürdő Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

Élvezetes
RUZICSKA PÁL
kenyér és péksüteménye
Gyár: **I., Horvát-utca 29.**
Uj fiók: **II., Margit körút 103.**

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT
Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda—Akvinkum
Késő őszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

ÉPITKEZÉSI és KERTÉPITÉSI ANYAGOKAT OLCSÓN SZÁLLIT
OBERMEYER TAMÁS FUVAROZÓ VÁLLALATA
II., FILLÉR-UTCA 4.
Saját kő-, söder- és homokbánya

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16
Telefon: 695-59

Telek

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

59-es VILLAMOS Süveg-utcai megállónál levő Sasadi uj iskolatól induló 25 méter széles Brassó-uton, gyönyörü kilátásu, subalpin levegőju kis és nagyobb parcellák igen olcsón eladók. Tulajdonos Sey, V., Akadémia-utca 13. II. 24.

Lakás

GYÖNYÖRÜ 4 SZOBÁS VILLALAKÁS loggiával, erkéllyel, etage-fütéssel, villamos és autóbusz-megállónál november elsejére kiadó. Érdeklődés a házmesternál. II., Budakeszi-út 1-d, vagy telefonon: 298—92.

2—3—4—5 szobás hallos ÖRÖKLAKÁSOK luxus kivitelben, központi fütés, meleg vizellátással az Attila-utca 95—99 számu társasházban olcsón eladók esetleg bérbe adok. Közelebbit, Stilus épitő rt., irodájában I., Attila-u. 95. Telefonszám: 55—8—36.

EGYSZOBÁS hálófülkés erkélyes luxuslakás, központi melegvizfütéssel, konyhával, fürdőszobával. Érdeklődés a házmesternél. I., Logodi-utca 60, vagy telefonon: 298—92.

3 és 2 SZOBÁS HALLOS, Vármezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garcon lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I., Logodi-utca 63, vagy telefonon: 298—92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőju 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4 autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

VÁROSMAJOR-PARK társasvilla Marosutca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P, semmi mellékköltség. Leköthető vitéz Darvas Lajos mérnöknél, Királyi Pál-u. 20., telefon: 86—2—96.

ÖRÖKLAKÁSOK Káplár utcában, 2 szoba hallosak és egyszobásak, modern épülő házban, elsőrangú kivitelben eladók. Érdeklődés délutánonkint, Preisich Gábor tervező épitésznél, József körút 30. Telefon: 32—0—54.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-ucca 7, Vak Bottyán ucca 4., Fadrusz ucca 6., háromeves házakban *kilátásos*, erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal*, központi fütéssel, melegvízzel, vagy anélkül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FŐLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Ház

IKERVILLA
felerésze 240 négyszögöles telekkel Pasaréti-uton méltányos áron eladó. Felvilágositás: Kerekes Barnabás, épitészmérnöknél, IX., Ráday-utca. 22. telefon: 85—3—54

PASARETEN por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágositás: Adamitz és Nagy, bádogosok, II., Halász utca 2.

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Virág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.

Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—95.
Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

XXX. évf. 1129 sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.—P
Negyed évre . 6.—P
Egyes szám 40 fillér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 julius 5

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, közgazdaság, társadalom, müvészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I. Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502-96. Hivatalos órák: délután 4-6 ig

Pestről nézve Budát

egészen más, mint ahogy mi látjuk — Budáról. Pestről látva — panoráma, de Budáról, — csak ráma, csak keret, amit meg kellene tölteni azzal az értékes tartalommal, ami meg van itt, a föld alatt, vagy fenn a hegyeken, az emberek becsületes lelkében, de, még a politikusok zsebében is.

Ne olvassa, — kérem, — azokat a tudósitásokat, amelyek ezt a cikket követik, mert megesik a szive Budán. Azok minden sora panasz, minden szava sirám. Nem irigykedünk Pestre, ahol mégis csak fejlődik a város, de siratjuk Budát, ahol visszafejlődik, még a megindult fejlődés is. Mi még azokkal a Potemkin fő-utakkal sem dicsekedhetünk, mint Pest. Ott a körut — nagyvárosi körut. Nálunk falusi fő-utca, ahol ott a piactér, mutatjuk a Krisztina-körúton, a maga kis sprő bódéival, aminőket a pesti körúton elképzelni sem lehet. Ott vannak ezek a bódék a Margit-körúton is, a Széna-tér sarkán, csakhogy ott, nem oly feltünőek, mert a Margit-körut északi oldala csupa falusi viskó. De ott van a posta nagy raktártelepe. Lehetséges volna ez Pesten a körúton?

Azzal vigasztalnak minket, hogy belső Buda majd kiépül előbb-utóbb. Inkább utóbb, mint előbb. Ám jó, de ott van a hegyvidék. Még ott sincs rend, ahol a gazdagabb polgárság nyaral, például a Svábhegyen, — hát még ott,, ahol a szerényebb viszonyok közt élő ember igyekezett magának hajlékot emelni, például a Zugligetben. Nem látható sehol a városrendező kéz nyoma. Pesten tovább épitik az Andrássy-utat a Milleniumi emléktől — Fóthig. Budán közöhaj Kelenföldön a »Kelenföldi sugár-ut« kiépitése a Dunától, a Boráros-téri híd tengelyében a Dobogó-dombig, amely ott áll a világszerte ismert keserüvizforrások, jobban mondva kutak területén, az Ormező és az Orsódi-völgy között. Ez a sugár-ut összekötné ezt az Isten háta mögött levő vidéket a fővárossal, — nem — az egész világgal! Keserüviz kivitelünket a gazdasági krizis nagyrészt tönkre tette, de a gyomrok is tönkre mentek. Ha nem viszünk ki vizet, hozzuk be a rossz gyomrokat. Karlsbaddal szemben nagy előnyeink vannak. A sprudel hivei tudják, hogy karlsbadi kura segit ugyan ideig-óráig, de aki ott járt az idén, az a jövő évben föltétlenül kimegy, mert még rosszabb a gyomra, még nagyobb a potroha. A budai keserüvizek csak gyógyitanak, minden káros utóhatás nélkül. Ezt Karlsbadban titkolják, de ha megtudja a világ, akkor idefordul a betegek sora. Van erre terv a Városházán? vagy az Idegenforgalmi Hivatalban? Az Ibusz-nál bizonyára nincs, mert az abból él, hogy kivigye a magyart és nem abból, hogy behozza az idegent.

Rettenetesen drága alagutakat épitünk a Duna alatt, hogy áthozzuk ide, a gyógyforrások igéret-földjére a — pesti vizet. Minek? Száz és százmillió liter gyógyviz folyik itt felhasználatlanul a Dunába, miért nem isszuk azt? Idegenforgalmunk föllendítésének egyik titka, hogy világgá kürtöljük, miszerint Buda-bath világfürdőben még a vizvezetéki csapokból is gyógyitó erejü forrásviz csurog. Fordítva kellene hogy történjék. Nekünk kellene pompás gyógyerejü sziklákból fakadó ivóvízzel ellátni Pestet.

Uj forrásokat furni félünk, de téglának elhordjuk a hegyoldalakból a hegyet, ahogy azt az óbudai téglagyárak csinálják, amig csak gyászos hire nem jön meg egyik reggelen valami szörnyü katasztrófának, amikor egy uj városrészt temet maga alá a lezuhanó hegy. Bevárjuke ezt?

Nem lesz kinek bevárni. Az óbudai hegyvidék lassan elnéptelenedik. Uj lak felett egy kakastaréj gátolja, hogy az óbudai hegyek simán lejtve érjék a síkságot. A kakastaréj földje elegendő volna a téglavetők aknáinak, kibányászott hegyoldalainak feltöltésére, ha ezt komolyan tervezné és akarná a város. A hegyek alján most cigányputrik épülnek és mezteleu cigánypurdék töltik el undorral a bécsi autóbuszon érkező idegeneket, ak két hozhatnánk a Rózsadombon át jövő uj, nagy kilátó uton is. Meglátás kellene ehhez is, mint annyi máshoz, amit mi budaiak látunk, de Pestről nem látható.

Még ami közel esik, azt sem látni Pestről. Azokat a nagy kavics- és homokhalmokat amiket — pont — a fürdők elé tornyoznak a dunaparton egy merész vállalkozó, — pont — olyan helyen, ahol a világ minden városában ragyogó parti korzó volna. Vigyék el ezeket csak nyáron át Pestre, a Hungária-szálló elé, a Vigadó elé és — fogadást ajánlunk — a pesti ek megostromolják a Városházát.

Még ezeket a homokhegyeket sem látják meg Pestről, — mit akarhat hát a Zugliget? — hogy látnák meg a gödröket a budai hegyekben?

Pedig olyan szép Pestről — Buda látképe.

Dubonai Pál

Ave Japán!

A fölkelő nap országát, Nippont köszöntötte hálás szeretettel a magyarság nevében a Hollós Mátyás Társaság e hó 3-án rendezett nagygyülésén és megköszönte ennek a nagy hatalomnak azt a megtiszteltetést, amiben a magyar nemzetet részesitette akkor, amikor Kőrösi Csoma Sándort a nagyenyedi kollégium szegény diákjából világtudóssá vált magyar nagyságot a Japán szentek csarnokában szobor állitással tüntette ki. Ez a megtiszteltetés csak abszolut nagy értékü, a világkulturát előbbre vivő munkának lehet jutalma. A turáni testvért tisztelte meg ezzel Japán mintegy figyelmeztetve ezzel a nagyvilágot, hogy mint világhatalom sulyt helyezett a magyar nemzet barátságára, amelyről azt mondja, hogy a turáni népek kardjának hegye Európa szivében Magyarország.

Erről elmélkedett elnöki megnyitó beszédében *Hennyey* Vilmos dr. ny. államtitkár — ezt jelölte meg a gyülés egyetlen programmpontjaként *Viraág* Béla alelnök-háznagy, — és ezt a gondolatot emelte magasra lelkes ünnepi beszédében

SZILÁGYI KÁROLY

aki felhivta a magyar társadalmat, emelkedő arányokban inditson mozgalmat a Japánok nagylelkü megmozdulása viszonzásául: azt inditványozta, hogy Kőrösi Csoma Sándornak végre Budapesten is emeljenek szobrot.

A kánikula dacára is szinültig töltötte meg a közönség a termet és annak sorában ott volak: *Hollós* Ödön japán konzul, gróf *Berényi* János és neje, *Török* Irma, *Moricz* Pál, dr. *Ringer* Lajos, *Durics* Huszein Hilmi nagymufti, dr. *Pávai* Vajna Ferenc, dr. *Lugmayer* József, dr. *Baranszky* Gyula, *Antalffyné Fémes* Mária szobrászmüvész, *Peterdy* Sándor és neje, *Kapcza* Imre, *Palóczy* Viktor épitész, dr. *Nádas* Béla, *Szervey* György igazgató, *Folly* József dr. ügyvéd, *Leyer* Árpád és neje, *Zacher* Béla és neje, *Szilágyi* Károlyné, *Viraág* Béláné, vitéz *Sebők* Géza, *Krompholcz* István, és sokan, akiket meleg érdeklődés füz, akiket idevonzott a nagy japán nemzet iránti tisztelet és a japán-magyar barátság kimélyitése. *Liber* Endre polgármester és *Kozma* Jenő dr. orszgy. képv. kimentették elmaradásukat.

Az elnök zárószavaiban bejelentette, hogy a társaság szorgalmazza majd, hogy Budapest egyik terét, vagy főutvonalát a „Japán" névnek és „Tokió"-nak szentelje.

Kérdést intézett az ülést megtiszteltő japán konzulhoz, hogy az elhangzottakra vonatkozólag kiván e nyilatkozni, mire

HOLLÓS ÖDÖN

japán konzul kifejezte a japán nemzet köszönetét az üdvözlésért. Sok érdekes és Európában csak kevéssé ismert adatot mondott el e nagy nép életéről, szokásairól és csodálatraméltó jelleméről, — megcáfolva számos balhitet, téves itéletet és rosszakaratu hiresztelést. Kiemelte azt a megkülönböztető rokonszenvet amelylyel Nippon népe a turáni testvér magyar nemzet iránt viseltetik és amelynek lélekemelő tanuságát adta a világháboru idején.

A jelenlévők állva tapsolták meg a konzul lelkes szavait és köszönettel vette tudomásul a Hollós Mátyás Társaság, hogy a most ujjászervezett „Japán Magyar Társaság" szivesen karolja fel ezt az itt elhangzott eszmét és fejleszti tovább az e célt szolgáló társaságokkal együtt.

Az ünnepet társasvacsora követte a Császárkertben, ahol mintegy hatvanan jötek össze és az ünneplés hatása alatt szólaltak föl: — *Lugmayer* József dr., aki a társaság további kitartó munkájára, — *Peterdy* Sándor, aki Szilágyi Károly köszöntötte fel nagy sikert artot beszéde alkalmából és *Pávai Vajna* Ferenc, aki mint volt nagy enyedi diák, akiben erősebben él a Kőrösi Csoma Sándor iránti hagyományos tisztelet a turáni testvériségre — emelték poharukat.

Barokk Óvárost
követelnek az óbudaiak

Óbuda történelmi jellegének kidomboritását kéri a fővárosi Közmunkák Tanácsától a Keresztény Nemzeti Liga III. ker. Osztálya Reischl Rém Sándor inditványára Az ősi tradiciókhoz ragaszkodva a kétezer éves multu Óbuda elesettségéből való felemelését kivánja s elsősorban Óbuda általános szabályozása alkalmával e városrész belső területén, ahol a barokk emlékek (kat. templom, Szt. Flórián szobor, Szt. háromsá gszobor, Zichy kastély) még ma is állanak a Templom utcától a Kórház utca Fő tér Hajógyár utcáig s e hosszuságon a Flórián térig

Barok stilusu Ó várossá való kiképzését.

A III. ker. többi dunaparti részére pedig mondassék ki

... a turáni stilusban

való épitkezés, mint a Halászbástyához hangolt dunaparti északi rész folytatása. Kivánja, hogy végrehajtsák az 1907. évi törvényt, amely a Bécsi uton, Óbuda kapujánál, a Fejéregyházi-uttal szemben lévő domboldalon elrendelte a honszerző

Árpád fejedelem emlékmüvének és emléktemplomának felállitását.

Kéri egyuttal azt is, hogy Óbuda jelenlegi jelentéktelen utcaneveit kereszteljék át a magyar történelem ittjárt nagyjairól. A Vörösvári-utat Árpád fejedelem utjának, Tavasz utcát, amely az épitendő Óbuda Hungária uti Attila hidhoz torkollik, nevezze el a Közmunkák Tanácsa Attila fejedelem utjának. A mai Templom-utca kapja a Szent Péter és Szent Pál összekesegyház-utca nevet. Hogy fennmaradjon az emléke a Szent István király által itt 1012-ben alapitott gyönyörü bazilikának, amelynek nem volt párja a világon s hol magyarországi Szent Erzsébetet is megkeresztelték. Óbuda palotájából IV. Béla király a mai Cserepes-utcán át kelt át leányához Boldog Margithoz a Nyulak szigetére s igy a Cserepes utca s annak folytatása a Perc- és Selmeci-utca kapja a IV. Béla király nevet.. Az ujlaki Zátony-utcát kereszteljék el Boldog Margit-utcának, mert

itt történt a szent királyleánynak egyik csodatette.

Az óbudai Fő-tér legyen a **Királynői város tere**, a mai Lajos utcát nevezzék el **Nagy Lajos királyról**, aki ezen járt és a Szentendrei utcát hivják a **Királyok utjának**, akik az óbudai királyi palota és Visegrád között ezen az uton közlekedtek. Az óbudai Flórián térnek az a része, ahol az ősi római fürdő most nyilik majd meg restaurálva, legyen **Római emlék tér** és álljon itt az Óbuda-Aquincumból császári rangra emelkedett Hadrián és Septimus Severus szobra. A jelenlegi Pacsirta-, Föld-, Solymár-, és Zápor-utcákat kereszteljék el az óbudai királynői város lakóiról: Anjou Erzsébet, Mária királynő, Szilágyi Erzsébet és Beatrix királynőről. **Királyhegy utca volt** 1879-ig a Viador és Szllő-utca, ezt a nevet kell visszaadni ezeknek az utcáknak, mert ehhez a névhez a Pálffy tér melletti mai Királyhegy utcának semmi köze, mert Óbuda ezen a részén állt a Királyhegy. A Határ-utca nevét is vissza kell állitani, mert ez történelmi határt jelentett tényleg régen is és a mai Nagyszombat-utca nevet más utcának, pl. a mellette lévő Bokor utcának lehetne adni. Kérjük egyuttal, hogy Óbuda és Ujlak u jutcanév tábláin ne csak az legyen feltüntetve: III. kerület, hanem mint ahogy az a Viziváros és Országut utcatábláin is látható, a kerület jelzése mellett legyen ott az Óbuda, vagy Ujlak történelmi neve is.

40 éves jubilleumát üli most Budapest székesfőváros számos kérdése, ahogy azt a város egyik vezető tisztviselője egyik beszédében felemlitette, még pedig a főkérdések közül: — az óbudai hid, a lift a Gellérthegyre, és a kerületi választmányi törvény. Érdekes, hogy ez a három kérdés rendszeresen előtérbe kerül, ami azok fontosságát bizonyitja, de mindannyiszor ismét lekerülnek a napirendről ezek a kérdések és mi is csak emlékeztetésül ragadjuk ki, annak a beszédnek ezt a részét, amely világot vet arra a jellegzetes felfogásra, ami a politikamentes nagy kérdések körül kialakul és amit találóan jellemez az a közismert mondás — „eh ráérünk arra még".

A dudva. Valahányszor kertgazdálkodók kerülnek össze a budai oldal bármely részén, mindannyiszor kialakul az a vélemény, hogy a legnagyobb dudvatermelő, maga a székesfőváros. Az egész hegyidéken a kevésbé használt utak mentén, vizlevezető árkok partjain, utszélesbitésre megszerzett területeken, beépitetlen városi telkeken csodálatos módon burjánzik nálunk a dudva és csuffá teszi a kertgazdálkodók minden törekvését, hogy kertjeiket a különböző ártalmas férgektől mentesitsék, mert ez a kertek mentén, városi területen termelt dudva milliószámra termeli a kártékony férget és rovart, amely ellepi a kerteket. Lehet, hogy ennek a dudvának nincsen gazdája, nem tartozik sem a kertészeti, sem az erdészeti hivatal hatáskörébe, a Köztisztasági Hivatal pedig nem rendelkezik olyan munkásokkal, akik értenék a dudva irtását. Sürgös kérdés pedig, hogy ezen a bajon segitsen a város, mert kárba vész a hivatalos körök törekvése, hogy egységes fajtáju, féregmentes gyümölcsöt termeljünk, mert a dudva szomszédságában ezt a célt sohasem fogjuk elérni. Minden esetre módot kell találni arra, hogy a dudva kiirtassék, amihez bizonyára szivesen nyujtanak segédkezet ugy a kertgazdasággal foglalkozók, mint a villatulajdonosok is.

Csáki szalmája volt évtizedeken át az idegenforgalom, amelyet nagyrészt kicsinyes haszonlesésből igyekeztek sokan kihasználni, amig aztán a komolyabb vállalatok testületek és hivatalok vettek kezükbe, de hiányzott az egészből az egyöntetüség. Ezt helyezte most kilátásba a Lipótvárosi Társaskörben elmondot beszédében Fabinyi Tihamér dr. kereskedelemügyi miniszter és örömmel fogadta ezt a kijelentését minden komoly érdeklődő és az idegenforgalomnak minden komoly munkása. Modern nagy horderejü kérdés ez és ha az uj törvény révén ide tudjuk kapcsolni a keletet is, akkor Magyarország hamar tulszárnyalja e téren azokat az államokat és népeket, amelyek jólétét tulnyomó részben az idegenforgalom biztositja.

Ünneprontás
Véget kell vetni a magyar állampolgárok Gül Baba vallásközsége elleni merényleteknek
Nyilt felhivás ABDUL LATIF urhoz

E század első tizedében került Budapestre Kis-Ázsiából egy világotjáró török alattvaló, aki magát **Abdul Latif**-nak mondotta és akit a magyarok, mint török testvért szivesen fogadtak. Senkisem kérdezte ki ő, mi ő, hová való. Szivesen látták és az évek folymaán különböző apró jövedelmekhez juttatták, hogy megélhetését biztositsák. Török testvér, megérdemli. Senki sem kutatta képesitéseit, hanem elfogadták utóbb az a kijelentését, hogy mohamedán lelkész.

Igy érte őt a magyar honosságot szerzett mohamedánok törekvése, hogy vallásközséget alakitanak, amely gyermekeik vallási neveltetését is intézné és az itt nyugvó mohamedán hősök sirjait gondozná. Ez 1931-ben történt, amikor ez a vallásközség megalakult, Gül-Baba nevével és megválasztotta lelkészének, muftinak **Durics Huszein Hilmit**, aki honosságát képesitéseit hivatalos helyen be is mutatta és azt ott tudomásul is vették.

Keleti idegenforgalmunk érdekében fontos dolog lett volna az uj mohamedán vallásközség megalakulásának jóváhagyása és elismerése, de valami kulisza mögött müködő érdekek ezt folyton halasztották, meggátolták, holott az uj vallásközség az idevágó törvény alapján áll.

Abdul Latif ur, aki eddig semmiféle ily irányu mozgalmat nem inditott az itt eltöltött két évtized alatt, most egyszeriben igyekezett hiveket toborozni, uj vallásközséget létesiteni, Gödöllőről Budára költözött, Gül-Baba sirja körül jogokat igyekezet szerezni, lelkészi teendőket végzett bizonyos mohamedán ünnepnapokon és mindezzel zavart tudott teremteni, anélkül, hogy bármi eredményt ért volna el..

A magyar honosságu mohamedán vallásu hivek között mindez rendkivüli elkeseredést keltett s hogy a béke helyre álljon, felhivjuk itt a nyilvánosság előtt Abdul Latif urat, hogy

két héten belül igazolja illetékes hatóság előtt honosságát (mert mint idegen honos, magyar állampolgárok lelkésze nem lehet) és igazolja lelkészi képesitéseit is, mert anélkül lelkészi tisztséget nem tölthet be.

Amennyiben ez idő alatt mindezt nem igazolná, kénytelenek volnánk szereplését a megfelelő jelzővel kisérni és az illetékes hatóságot felhivni, hogy mint békerontó ünneprontó, alkalmatlan idegennel bánjon el vele.

Ezzel a kérdéssel kapcsolatosan elterjedt hazugságokra két hét mulva visszatérünk e lap hasábjain és közöljük a kezeink között levő okmányokat is.

Kelt, Budán, 1933. julius hó 2-án.

Tisztelettel
A Medzlisz nevében
CSATICS ABID

Szomoru kilátások
Megakadt a Hegyvidék fejlődése
A Zugligeti Egyesület közgyülése

Nem nagyon vigasztaló a hegyvidéki egyesületek évi jelentésének olvasása, mert azokban alig van más mint panasz, és megint csak panasz. A város mai nehéz gazdasági helyzete valami különösebb haladást nem tud előkésziteni, az apróbb közmüvek létesitése pedig nagyarányu fejlődést nem szolgálhat, mert csakhogy éppen kedvesebbé teszi az életet. A különböző hegyvidéki egyesületeknek mégis készülniök kell a várva-várt jobb időkre, hogy akkor kész tervekkel, programmal, megvitatott elgondolásokkal állhassanak elő. Ezt a célt tüzte ki maga elé a

ZUGLIGETI EGYESÜLET

amikor a budai hegyvidék e gyöngyének, nagyarányu fejlesztési programmját igyekszik fölállitani. A Zugliget közeli fekvése pompás nyaralótelepnek, — a nyugati viharok és szelek ellen védettsége kiváló üdülőhelynek bizonyitja, — és ha a multban már ismert gyógyforrásait sikerül ujból feltárni kész fürdőhelye volna e világvárosnak. Most hogy

az egyesület élére városi potentatok kerültek, megnyerték patronusnak Kozma Jenő dr. orszgy. képviselőt, városfejlesztő programmjába felvette ezt a legközelebb fekvő hegyvidéket Harrer Ferenc dr. tanácstag és a bizottság elnöke, akkor ennek a vidéknek megvan mindén jussa, hogy bizalommal tekintsen a jövő elé.

Az évi jelentés szerint, amelyet az uj ügyvezető elnök Oszoly Kálmán terjesztett a közgyülés elé, már megállapitott célkitüzésekkel él az egyesület. A városfejlesztő bizottságtól kéri, hogy a fürdőváros szempontjából állapitsa meg a Zugliget és környéke határait és jelölje meg szerepét, — de tanulmányozni kell a Zugliget légköri viszonyait (ami fontos a hegyvidék minden részén), és a viznyerés lehetőségeit, — továbbá meg kell állapitani az övezeti beosztást, vagy kisebb területekben vagy nagyobb beépitési lehetőséggel. Keresik a Tabán példájára a 30 évi adókedvezmény fentartását és óhajtják, hogy a Hunyad-oromra kilátót és odavivő utakat épitsen a főváros, — de sulyt helyeznek a téli sport lehetőségekre is. Nagyon fontos a vidék gyorsabb megközelithetése, ami most egy órát igényel, és — a gyógyforrások kutatására. Eddig három helyen furtak viz után kielégitő eredménnyel, ami biztató jel és most készülnek fölkérni Pávai Vajna Ferenc dr. bánya-főtanácsost, hogy tanulmányozza a vidéket, ami gyógy- és strandfürdőt biztositana esetleg nagyhatásu ivókurát.

A közgyülést Manninger Vilmos dr. elnök nyitotta meg a kedvezőtlen idő miatt a zárt teremben és nem a »Szarvas« vendéglő szép kerthelyiségében, amely alig volt képes befogadni a megjelentek nagy számát. Utalt arra, hogy a trianoni lidércnyomás alatt is folytatja munkáját az egyesület, amiről ugy az ügyvezető elnök, mint pedig a titkár számolnak be, akiknek előre is köszönetet mondott. A köszönetet Oszoly Kálmán, mint ügyvezető elnök visszaháritotta az elnökre, aki fáradhatlan munkásságot fejt ki az egyesület céljai érdekében. Oszoly Kálmán jelentéséből vettük a bevezető sorokban foglaltakat, amiért a jelenvoltak lelkes ovációban részesitették őt.

Wladárczyk József dr főtitkár olvasta fel ezután évi jelentését, aki rátért a tagok nagy- és kis sérelmeinek orvoslása ügyében tett lépésekre és az őket érdeklő törekvésekre a gyümölcstermelés és a tehenészet terén. Köszönetet mondott a jelenlévő Spannberger Alajos dr. tanácsnok-elöljárónak azért a lelkes támogatásért, amelyben az egyesületet részesiti és dr. Kozma Jenőnek, hogy a nehezebb kérdésekben mindig szivesen vállalta a városnál a közbenjárást. Felsorolva az egyesület történetében előfordult nevezetesebb eseteket és az itt megjelent közéleti nagyságokat, köszönetet mondva Manningernek és Oszoly Kálmánnak közreműködésükért fejezte be tartalmas és minden mozzanatra kitérő jelentését, amit a jelenvoltak lelkesen helyeseltek.

A közgyülés azután gyors egymásutánban pergett le. Entele Ferenc dr. posta-tanácsos, mint az egyesület pénztárosa számolt be a mult évről és tette meg a javaslatot a jövő esztendőre amit a közgyülés köszönettel vett tudomásul. Elfogadta a közgyülés Bernáth Győző inditványát is, aki az autóbusz-hálózat kiterjesztése érdekében bizottság kiküldését javasolta. — Az Árnyas-uti csatornázás ügyében szólalt föl Schäffer József, aki annak tulköltségeit kifogásolta és ennek orvoslását sürgette. Ezzel az elnök be is fejezte a közgyülést s a társasvacsora alatt Spannberger Alajos dr. előljáró köszönte meg az iránta való bizalom megnyilatkozását, kijelentve, hogy szite félti a maga szakmáját mert a közigazgatási kérdéseknek olyan sorát tárták eléje és olyan kész formában, hogy az ott megnyilatkozó óhajnak feltétlenül eleget kell tenni. Emeli ez a közgyülés nivóját, bizonyitja az elnökség és tisztikar ügybuzgalmát, akiket őszinte szeretettel éltetett.

A társaság még huzamosabb ideig maradt együtt.

Gyógyfürdő és ivókura

Ősi gyógyszerek — modern gyógymód

Irta: Hennyey Vilmos dr.

Tudományos büszkeségünk, Korányi Sándor legutóbbi diszdoktori értekezésében dióhéjban egybefoglalta azt az óriási haladást, amit az orvostudomány a legutóbbi évtizedek kutatásainak köszön. A rendelkezésre álló keretben csak futólag érintette a gyógyfürdők és ivókurák kérdését. Pedig ujabban e téren is mély betekintést nyertünk a gyógyitó tényezők csodálatos müködésébe. A quarc, a röntgen, a villamossági- és rádiómüszerek egészen uj keletüek, de sok ezerévések azok a gyógyszerek, amelyek nem a kémiai gyárban vagy orvosi laboratoriumban, hanem az anyaföld ölén teremnek és amelyeket az emberiség gyógyerejük titkainak minden tudományos kutatása és ismerete nélkül ösztönszerü hosszas megfigyelése és tapasztalása alapján használt.

Ezek közé tartoznak a gyógyfüvek és gyógyvizek.

A gyógyfüveket régente teák alakjában használták a betegek. Ma sajnos ezt a természetes alapot tulnyomóan elhagyták. A gyógyfüveket gyárilag kivonatolják, keverik, szilárd anyaggá préselik és igy hozzák forgalomba, mert igy pontosabb az adagolás, könnyebb a konzerválás és kényelmesebb a felhasználás. Pedig e feldolgozás mellett a gyógyfü veszit őserejéből, hatékonyságából, vitalitásából és azért van, hogy a füves asszonyoknak ma is megvan a létjogosultságuk, hogy egyes esetekben segiteni tudnak, amikor az orvosi tudomány és a finomitott alaku gyógyszerek képtelenek érvényesülni.

Délamerika indiánjai már ezer évvel ezelőtt rágták a kinafa kérgét a malaria ellen. A tudomány ellenben alig száz éve ismeri és dolgozza fel ugyanazt a kérget gyógyszer alakban. Csak százhusz éve annak, hogy a tudomány felfedezte a jódot és csak néhány évtizede ismerik a pajzsmirigy müködését, mely az emberi szervezetet ellátja jóddal és amelynek hiányos müködése vagy tultengése halálos bajoknak a forrása. Ma tudjuk a golyva a pajzsmirigy hiányos jódkiválasztásának következménye, de a rómaiak ezt nem tudták, mégis a golyva ellen népszokást követve a szivacs hamuját használták, amely erősen jódtartalmu.

Egészen uj a vitaminok felfedezése, pedig nélkülözhetetlenségük vitathatatlan. Azt hinnők, hogy e felfedezésből gyökeres ujitás következnek a táplálkozásra nézve, pedig nem igy van. Az emberiség a gyakorlatban ugy rendezkedett be, hogy táplálkozási rendje a fontos vitaminokból szükséges mennyiséget felöleli. Német tudós, a vitaminokról irt nagy müvének végén kutatásainak eredményeit abban foglalja össze, hogy nem szükséges az uj ismeretek nyomán a táplálkozás rendjén változtatni, mert mindenki szokott étkezésében is elegendő mennyiségben vesz fel vitaminokat. Mégis e munkából annyit megtanulhatunk, hogy a vitaminok eredetien a növényekben vannak meg, hogy az állat husába csak a növényi táplálék utján jutnak s igy jobban és egészségesebben táplálkozunk, ha nem hust, hanem zöldséget és gyümölcsöt eszünk. Minél távolabbra esik a táplálék első forrásától, a növénytől, annyival silányabb és kisebb értékü. Ezért hiányos a hussal és még hiányosabb a konzervvel, füstölt- és eltett eledellel való táplálkozás és azért vitamin- és tápsó dusabb a friss és nyers főzelék és gyümölcs mint a kifőtt, kiforrázott vagy konzervált növényi táplálék is. Ezért elevenebb és üditőbb a gyógyviz a forrásnál, mint a távolabbra elvezetett vagy üvegben elszállitott gyógyviz. És ezért gyakran eredményesebb a tea, mint a gyógyfüből gyárilag előállitott gyógyszer.

De az emberiség a gyógyforrások használata tekintetében is messze megelőzte a tudományos ismereteket. A balneologia mint tudomány ujabb keletü, gyakorlatilag azonban az emberiség időtlen idők óta ismerte a gyógyvizek értékét. Már a bibliában olvasunk a gyógyerejü Bethesda taváról. A görögök és rómaiak minden gyógyforrást istenségtől megszállottnak tartottak és a rómaiaknál a fürdők használata és berendezése oly magaslaton állott, amelyről ma már alig ulkotunk helyes fogalmat. Az arabok is életrendjükbe iktatták a gyógyvizeket. Főleg csak fürdőzésre használták, az ivókurák ujabb keletüek. A gyógyvizek mikénti használata és hatékonyságuk tudományos ismerete is ujabb keletü. Még egyes orvosok sem ismerik és méltányolják kellően az ujabb kutatásokat e téren és azért nem fektetnek kellő sulyt a gyógyvizek használatára. A balneologia terjedelmes tudománnyá fejlődött, mely részletesen felkutatta az egyes gyógyvizek, a szénsavas-, jódos-, kénes-, vasas-, iszapos-, rádiumosvizek reakciós hatását az emberi testre. Megállapitották, hogy még oly alkatrészek is gyakorolnak döntő hatást a szervezetre, melyek a gyógyvizekben minimális mértékben fordulnak elő. Kimutatták, hogy p. o. a jódsavak a fürdőzés, ivókura, de még a borogatás utján is behatolnak a testbe és még heteken át keringenek a verben. Pesendorfer és dr. Taub Badhalli kémikusok kisérletei a vizeletben hetek multán is megállapitották a szervezetbe fürdő- vagy ivókura utján megfelelő tudományos ellenőrzés mellett bevezetett jódot. Azt a következtetést vonták le le tényből, hogy a szervezetbe behatolt jódot a vese- és bőrmüködés nem küszöböli ki közvetlenül és hiánytalanul, hanem hogy az a test egyes szerveiben részben lerakodik és onnan gyógyhatást kifejtve fokozatosan kerül a vérkeringésbe. Az utolsó időkben a tudományos kutatás uj felfogásra vezetett a bőrnek, mint önálló s érvnek arról a szerepéről hogy bizonyos gyógyszereket és hatásokat az egész szervezet javára tud közvetiteni. A fürdők utján a testbe jutott hatások apró ingerek, amelyek megfelelő gyógyitó reakciót váltanak ki. Olyan nagy jelentőségü hatások ezek, amelyeket a végtelen kis mennyiségek mint pl. a tápszerekben a vitaminok avagy az emberi testben müködő pajzsmirigy, thymus, mellékvese stb. mirigyeiből kiválasztott hormonok döntő szerepléssel vannak az emberi szervezet háztartásában. Az ivókurában a gyógyvizeknek mintegy élő alkotórészei a gyomor utján jutnak a testbe. E gyógyvizek belélegzett gőzeiben pedig a tüdő utján az ember vérkeringésébe.

Örömmel hallom, hogy a főváros a Rudas-fürdőnél most megfurt uj kénes és rádiumos meleg forrásokat inhalatorium felállitásával a tüdő utján való belélegzésre teszi hozzáférhetővé és igy a bőrbajos rheumás és más betegeknek a fürdőkön és ivókurán felül ujabb olcsó alkalmat ad bajuk gyógyitására.

Néhány külön szó az autóbuszügyben

Irta: gróf Mailáth József

Budapest és környékének autobuszjárataít mindenre kiterjedő körültekintéssel látom megtervezve és ezek mellett meg fog szünni a külső perifériáknak a város belsejébe való egy és másfélórás villamos utazással előállott időveszteség.

Különösen sokat jelent az a gyárakban, ipartelepeken és irodákban dolgozóknak,

akik az autóbusz bekapcsolása mellett egy két órával többet szánhatnak pihenőjükre. De megkönnyiti a tisztviselőknek és iskolás gyermekeknek is a helyzetét, mert a tisztviselő könnyebben megy ki lakni a perifériákra, ahol a zárt irodai foglalkozás után egészséges levegőben lesz része, az iskolás gyermekek pedig bármely messze eső iskolát kiválaszthatnak maguknak, mert némi iskolai kedvezmény nyujtása mellett a gyors autóbuszközlekedés mellett a távolság kérdése nem játszik szerepet.

Az autóbuszjáratok tervezeténél azonban nemcsak Budapest és környékének kényelmét és praktikus oldalát kell szem előtt tartanunk, hanem a vidékről felutazó és átutazó közönségre is tekintettel kellene lennünk, melynél célszerünek tartanám, hogy a vidéki közönség mentől gyorsabban érje el a fővárosnak bármely pontját, ha dolgai és szórakozása Budapestre szólitják,

ha pedig átutazik egyik állomásról a másikra mentől gyorsabban tudjon átjutni.

Most Liszka Károly gazdasági tanácsos közöl folytatásokban ujabb tervezeteket az autobuszforgalom terjesztéséről e lap hasábjain s az ott ajánlott uj vonalak sorába szeretném beállitani azokat az uj utvonalakat, amelyek szerintem a legszükségesebbek.

Javasolnám tehát a következő járatok beiktatását:

1. Keleti Pályaudvar-Rottenbiller utca-Dohány utca-Izabella utca-Podmanicki utca érintésével, Nyugati Pályaudvar és vissza, de folytatólag.

2. a 12-es jelenlegi relációnak Széna téri végállomását a Délivasutig kellene kivinni, hogy igy a Nyugati Pályaudvarral közvetlen összeköttetésbe kerüljön, de átszállással elérhető legyen a Keleti Pályaudvar is.

3. A Rózsadombra futó autobusz utvonalának némi meghosszabbitását.

4. Vörösmarty tér-Deák tér, Sütő utca-Petőfi utca-Apponyi tér-Erzsébet hid-Rudasfürdő-Gellért fürdő és vissza, amely vonal szolgálná a fürdőügyet.

5. A rövid 16-os vonal meghosszabbitását a Marczibányi térig,

Szerintem ezek a vonalak erősen szolgálnák Budapest forgalmát és nagy előnyt nyujtanának a közönségnek, amely megszerette az autobuszközlekedést.

Ünnepelt a Hegyvidék

Társaslakoma Szibinkits György tiszteletére Kozma Jenő a Hegyvidékről

Népes nagy társaság gyült össze e hó 16.-án a Királyné vendéglőben, hogy meleg ünneplésben részesitse

SZIBINKITS GYÖRGYÖT

mint a »Budapesti Gazdálkodók Egyesületének« most megválasztott központi uj elnökét. A vacsorán megjelentek: dr. Kozma Jenő, dr. Petracsek Lajos orszgy. képviselők, Szombathy Kálmán a budai Egységes párt ügyvezető elnöke, März Károly szőv.-i mezőgazdasági bizottság elnöke, Tölgyes Árpád a »Duna—Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara« titkára, Rácz Gyula dr. ny. államtitkár, báró Babarczy István dr. főjegyző, Jauernik Nándor, Klemm Árpád, Domonkos Lajos min. szám tan., v. Hollós Lajos százados, dr. Kállay Albert tanácsjegyző, Ruszkó János görkel. magyar lelkész. Fléger Dezső az »Ormező—Péterhegy«-i körzet elnöke és sokan mások, érdekeltek és vendégek.

A vendégeket Domonkos Lajos min. számtan. üdvözölte, különösen kiemelve Kozma Jenő és Petracsek Lajos orszgy. képviselők megjelenését, amit biztató előjelnek vesz Szibinkits György elnöklete alatt várható felvirágzáshoz. Üdvözölte továbbá Tölgyes Árpádot, aki a vidéket képviseli és melegen, lelkesen köszöntötte az ünnepeltet.

Füredi Jenő köszöntötte elsőnek Szibinkits Györgyöt, méltatva azt a szerepet, amelyet a budai hegyvidéken visz és önzetlenül áldoz az ittélő gazdálkodók érdekeinek időt és munkát. Meleg és őszinte bizalommal van iránta mindenki és biznak benne, hogy kitüzött céljait eléri. Isten áldását kéri munkájára. Fléger Dezső az Ormező és az Örsödi-völgy, a Péterhegy és vele kapcsolatos részeken megalakult körzetnek üdvözletét tolmácsolta. Utána März Károly a »Gazdálkodók Egyesületének volt elnöke üdvözölte Szibinkits Györgyben utódát, aki folytatni fogja ennek a vidéknek, amely

10 év előtt még elhagyott pusztaság volt,

továbbfejlesztését. Ez volt a hazája a világhirü sashegyi bornak és most a baracktermése révén válik ismertté, ami az egyesületnek az érdeme, s örömmel látja, mint legelső őrét ez érdekeknek Szibinkits Györgyöt az elnöki székben.

Általános érdeklődés között szólalt fel

KOZMA JENŐ dr.
országgyülési képviselő

mint olyan gazda, aki három év óta első a dohánytermelésben, tehát agrárius, aki igy a »puffer« szerepét viszi a városi és a falusi képviselők között. Őt mint vendéget üdvözölték, holott otthon van a Sasadon, mert telektulajdonos itt.

Bejelentette, hogy a hibás tejrendelet ügyében eljárt és birja a miniszter igéretét, hogy azt módositják.

(Éljenzés) A nemzetgazdasági helyzetet azzal világitotta meg, hogy az értékek csökkentek, pedig azok képezték a fedezetet, de a tartozások oda vannak szögezve a házhoz, a földhöz, a falhoz. Viszont a mezőgazdaság helyzetét jellemzi, hogy ő kénytelen volt beszüntetni a husz holdon folytatott bolgár gazdálkodást, mert nem lehet gazdaságosan termelni. Rámutatott a dinnyetermelés bajaira, a barack, a burgonya krizisére, mert a kicsinyes kapzsiság rontja a hitelünket a külföldön. Végül méltatta Szibinkits szerepét és bec ületes jó szivét.

Sokáig lelkesen ünnepelték Kozmát, aki után Tölgyes Árpád kamarája elnöksége nevében üdvözölte Szibinkitset és üdvözölte dr. Kozma Jenőt is a most kifejtett agrárérzelmei révén. Szerinte

a közvetitő kereskedelem okozza a mezőgazdaság vesztét.

Végül üdvözölte März Károlyt a multban kifejtett áldásos tevékenységeért.

Pyber Ignác a Svábhegy, a Kutvölgy, a Virányos és a farkasréti egyesület nevében üdvözölte Szibinkitset egyuttal a XIV. ü. o. megejlent képviselőjét báró Babarczy Istvánt és Szombathy Kálmánt.

Szibinkits György elnök köszönte meg ezután a szives üdvözléseket, habár kerüli az egyéni ünneplést. Üdvözölte elsősorban Kozma Jenőt és Petracsek Lajost, akik

nem politizálni jöttek ide, hanem közérdeket szolgálnak

azzal, hogy fölkarolják a magángazdálkodók érdekeit. A hegyvidéknek nagy érdeme, hogy

a világháboruban megmentette a főváros csecsemőit.

Köszönetet mondott Kozma Jenőnek, hogy megmentette az »egy tehéntartás« lehetőségét a hegyvidéken és elintézte a polgármesternél a földbérlés ügyét. Rámutatott a Budapest vidékén most

kierőszakolt ál-bérletekre, melyek a tejrendelet kijátszását

célozzák. Végül összegezte a gazdálkodók céljait és arra kérte őket, hogy tartsanak össze, mert, ha Kozma Jenő és Petracsek Lajos jóindulatu támogatását birják, akkor minden kérdést kedvezően elintézhetnek.

Viraág Béla felszólalása után

PETRACSEK LAJOS dr.

szólalt fel megköszönve Domonkos Lajos üdvözletét, akivel 12 évig együtt járt iskolába s igy otthon van ott, ahol Domonkos az alelnök. Ő is összetartásra hivta fel a gazdálkodókat és éltette a vezérüket Szibinkits Györgyöt.

Ruszkó János a kisemberek érdekeit ajánlotta a politikusok és az egyesület jóindulatába, amit Szibinkits György meg is igért s ezzel véget is ért a kedves est.

Növendékhangversenyt rendezett Mödlinger Ágnes áll. kép. okl. zenetanár az óbudai katolikus kulturházban junius 27-én mely kitünően sikerült. A kitünő pedagógiával vezetett tanulók magas szinvonalu zongorajátéka a zsufolásig telt terem közönségét állandó tapsra késztette, de különösen meleg ünneplésben részesült Kerékgyártó Clarise, Győri Klári, Benkó Marika, Szebenyi Gabi, Kudlacsek Irén, Muth Greti, Simon Jolánka, Kronstein Terike, Hönich Olga, Reischl-Rév Zsuzsa, Karrasch Jenő, Pély Annuska, Reischl-Rév Bandi, ifj. Benkó Ferenc, Bilek Károly, a kiváló tanárnővel egyetemben. Mödlinger Ágnes zeneiskolája szeptemberben nyilik meg III. Nagyszombat utcában (Bécsi-uti városi ház.)

Magányos urhölgy mellé társalkodó titkárnőnek ajánlkozik urileány szerény feltételekkel, aki minden házi teendőt is elintéz. Ajánlatok: Horváth Mária, Kistelek via Szeged.

KIADÓ
MARGIT-KÖRUT 64-b. IV. em. aug. 1-re, komfortos 2 szobás lakás. Bővebbet: Telefon: 50-53.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, hugyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1.
nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

Szepezd
Kovács penzió
Anna lak
a Balaton zalai oldalán, erdőkoszorúzta magaslaton, csendes, pormentes helyen gyönyörű kilátással a Balatonra
Tiszta és jól berendezett szobák. A strandhoz és állomáshoz közel. Dijtalan kabinhasználat. Elő- és utóidényben 4·50 P, főidényben 5·50 P a napi kitünő ellátás

Németvölgyi-út és Mártonhegyi-út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22,000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség. Lefoglalható: Katona-Székely és Molnár épitészmérnökök irodájában. V., Személynök-utca 9—11. Telefon Automata 298—29. és 225—59.

BCLARIDGE
I., Böszörményi-ut 28,
Telefon: 510-64. és 570-36.
Villamos és autóbusZmegállóhely
ZENE = hangulat
TÁNC = szórakozás
KONYHA = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

POZSONY-KÁVÉHÁZ
I., KRISZTINA-KRT. 81
TELJESEN UJJÁALAKITVA
MEGNYILT
ESTÉNKINT
HEVESI HORVÁTH GUSZTI
CIGÁNYZENEKARA MUZSIKÁL
TULAJDONOS
v. BERTHA GYULA

Szentképek
szenzációs olcsó árban
képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban
Perge Mátyás
Budán, II., Mária-tér 3.
Telefon: 54-7-96.

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Személyi hirek

UGRON GÁBOR ny. minisztert egyhangu lelkesedéssel választotta a »Stefánia Szövetség« elnökének.

TORMAY GÉZA államtitkár a balatoni intézőbizottság elnöke a bizottság előadóival többnapos utat tett a Balaton körül és intézkedett több közigazgatási vonatkozásu, fürdő-fejlesztést célzó kérdésben.

TOPERCZER ÁKOSNÉ örökös főv. biz. tagot melegen ünnepelte a Keresztény Magyar Asszonyok pártszövetsége évzáró mária-remetei kirándulásán.

TOPERCZER ÁKOS elnökölt a Ker. Nemzeti Liga III. ker. osztályának a Róma-fürdő en junius 25.-én tende ett nagysikerü évzáró gyülésén.

MÁTÉ TÖRÖK GYULA testőr-őrnagy e hó végéig Gödöllőn nyaral.

PÁVAI VAJNA FERENCZ főbányatanácsos, főgeologus a nagynevü mélyfuró, aki egyedül tárt fel az utóbbi évtizedben fölszálló gyógyforrásokat, befejezte Debrecenben a mélyfurásra alkalmas két hely kijelölését és most ismét Budapest környékén folytatja kutatásait.

VIRTER LÁSZLÓ dr. az ismertnevü budai politikus, a BSzKRt. főügyésze julius hó 3.-án ment egyhavi szabadságra Kemencére.

SZENESY ALADÁR dr. ny. min. tanácsos és neje a nyarat Ráczalmáson, a Rezutsek pensioban töltik.

ILOSVAY LAJOS KÁROLYT a Magyar Ebtenyésztők Orsz. Egyesülete ügyvezető igazgatóját abból az alkalomból, hogy gazdasági főtanácsossá nevezte ki a kormányzó, nagyarányu társas-vacsorán ünnepelték a tagok és barátai is érdemeit méltatta Pekár Gyula elnök, s a Gegus Dániel ü. v. elnök.

TELEKES BÉLA a kiváló költő müveiből adott elő a rádióban junius hó 26.-án Odry Árpád a Nemzeti Színház örökös tagja »40 év a színpadról« cimen és egyuttal méltatták az ünnepelt poéta rendkivüli képességeit.

KLEMM ÁRPÁD a II. ker. társaság közbecsülésben álló tagja, a szfőv. házinyomda vezető főtisztviselője a főváros Balaton kenesei üdülő-telepén tölti szabadságát julius 23.-ig.

MÓRA LÁSZLÓ a kiváló költő lesz az igazgatója a nyári szünetben megépülő külső Bécsi-uti elemi iskolának, amely négy tantermes lesz.

HRIVNYÁK JÁNOS iskolaigazgató fiát Jánost kitüntetéssel avatták bölcsészdoktornak.

KULCSÁR RICHÁRD igazgató egészsége helyreállitása miatt néhány hétre Lillafüredre (Palota-szálló) utazott.

MOSER SÁNDOR a budaiak által elismert elsőrangu fogászatát uj helyiségében: I., Széna-tér 1 szám alatt (Beckház) megnyitotta.

SIPOS KÁROLYT az ujlaki »Sipos halászkert« tulajdonosát az Országos Iparos-szövetség arany éremmel tüntette ki.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

EXNER KORNÉL dr. ny. államtitkár, a kiváló pénzügyi szakember, a Hollós Mátyás Társaság társelnöke, aki éveken át rendes vendége volt Badgastein-nak, ez évben kuráját Sikondán, Pécs mellett végzi és onnan küldi a Társaságnak szives üdvözletét az alábbi kedves rigmus kiséretében, amit megérkezése hajnalán »követett el«:

SIKONDAI HANGULAT

Hires kis fürdő Sikonda,
Elhal itt az ember gondja.
Sürü erdő, jó csodaviz
Álmok világába elvisz...
Terjedelme — csupán egy ház
Gondozza a pécsi egyház.
Müérzéked, hogyha késztet,
Egy ugrással éred Pécset.
Tanulsz multat, kérsz jobb jövőt;
— Itt imádod a Teremtőt!

Exner Kornél

A BUDAPESTI MOHAMEDÁNOK körében nagy örömet váltott ki, hogy jóakaró támogatójukat a belügyminisztériumban dr. Sass Elemért miniszteri tanácsossá nevezte ki a kormányzó. Nagy számban élő barátai és tisztelői elárasztották ez alkalomból üdvözléseikkel.

Uj iskolaigazgatók lettek Budán Martin Gyula nyugalomba vonulása révén a Tanuló-utcai iskolában Andor Mihály, Marosi Kálmán nyugalomba vonulása révén a Timár-utcai iskolában Siess János, áthelyezés révén a Rózsadombi Áldás-utcai iskolában Varga Imre. Két budai tanitó Maly József és Jakab Vince pedig helyettes igazgatók lettek.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Asványvizüzemnél I., Gellért-rakpart 1.
Telefon: 53-0-03.

Sümeghi László

Rendkivüli veszteség érte Buda déli részét azzal, hogy a váratlanul elhunyt Sümeghi László dr. kir. közjegyző, kormány-főtanácsos, aki áldozatkész, tevékeny részt vett Kelenföld társadalmi és politikai életében. Kivette részét minden olyan mozgalomból, amely ennek az uj városrésznek az érdekeit szolgálta és szivesen járult hozzá e mozgalmak költségeihez is. Politikai téren Bethlen István gróf zászlóbontása óta az Egységes pártnak volt a hive és odaadóan támogatta mindazokat, akik a budai pártkeretben ezt az irányt szolgálták. Mint közjegyző szivességből végezte a szegénysorsuak, elsősorban a szegény diákok ügyeit és örült, ha okmányai révén segiteni tudott sorsukon. Jószivü, jólelkü ember létére előszeretettel támogatta a jótékonycélu mozgalmakat, amiben kedves segitségére volt hitestársa. Nagy részvétet váltott ki halálhire és temetése is impozáns arányu részvét mellett folyt le. Életének 58. évében hunyt el hirtelen junius hó 27.-én és 29-én délután 4 órakor temették a farkasréti temetőbe a református egyház szertartása szerint. Siratja özvegy édesanyja, felesége szül. Ság Malvin, fia Endre, és testvére, dr. Sümeghi Zoltán, a ki a közjegyzői irodában helyettese volt, ezeken kivül nagyszámu rokonság és barátainak nagy tábora. Lapunk szerkesztőjéhez régi barátság füzte és értékes munkatársa volt évtizedeken át a Budai Naplónak.

A budai szerb püspök viselt dolgairól többizben közölt hirt a „Budai Napló" s ez inditotta a budapesti görög alapitásu (Petőfi téri) görögkeleti magyar egyházközséget arra, hogy a most egybehivott rendkivüli közgyülésen egynangulag elhatározza, miszerint a budai szerb püspök egyházi fenhatóságának elismerését megszünteti s a konstantinápolyi patriarchát ismeri el egyházfoul. A miskolci egyházközség 1932. év nyarán hozott hasonló határozatot.

A pusztuló balatoni rákok, kagylók és halakra hivja fel igen érdekes cikkekben tudós Lendl Adolf dr. a „Keszthelyi Hirlap" hasábjain a hivatalos tényezők figyelmét. A nagynevü szakférfiu megdöbbentő adatokkal mutatja ki, hogy a hires két fajta balatoni rákot majdnem teljesen kipusztitotta a rákpestis s ez a pusztulás már a hires zalamegyei rákokra is átterjedt. A kagylók millió számra fekszenek a Balaton partján és ennek okát a tihanyi biológiai intézetnek fel kellene deriteni, mert a kagylók, rákok pusztulását nemsokára a halállomány pusztulása követi. Lendl dr. Keszthely számára hatalmas akvárium felállitását is követeli, mely az egész földkerekség tudományos világát hozzánk vonzaná.

A Pasaréti Egyesület, amely nagy hivatást tölt be a Pasaret rohamos fejlődése terén, **Kozma** Jenő dr. elnök vezetése alatt julius hó 11-én este fél 8 órakor rendezi ezévi rendes közgyülését a Bruckbauer vendéglő külön termében II., Pasaréti ut 2.-a sz. alatt. Kozma Jenő dr. elnöki megnyitója elé nagy érdeklődéssel néznek a tagok, mert nemcsak városrendező kérdésekkel foglalkozik majd, hanem a mai zavaros politikai helyzetben, politikai kijelentéseket is várnak tóle.

KUGLIZÓVERSENNYEL egybekötött társasvacsorán ünnepelte a »Budai Iparosok és Kereskedők Köre« közszeretetben álló elnökét: — Ravasz Lászlót junius hó 27.-én este, a Délivasut vendéglői kertjében. Megjelentek az estén: Petracsek Lajos dr. orszgy. képv. Krivoss Árpád dr., és Piazza György városi biz. tagok, Grenyó Bertalan a II. ker. Iparoskör és Korányi Márton az I. ker. Iparoskör képviseletében. A társasvacsoránál elsőnek Hubert Vilmos fémáru-nagykereskedő, a kör ügyv. elnöke köszöntötte Ravaszt, — Fábián József kereskedő a vendégeket és a két iparoskör elnöke ujból Ravaszt, aki keresetlen meleg szóval köszönte meg a szives üdvözlést. A társaság éjfélután 2 óráig volt együtt a legjobb hangulatban és folyt a kuglizás, ahol 40 értékes dijat sorsoltak ki a nyerők között.

A pótborgazdák, már tudniillik a Pénteki Borgazda Társaság rendes vendégeinek egy ujabb csoportja közülük: Altstock Pál, Buday Gyula, Chambre Lajos dr., Cserhát Géza, Cserhát Miksa, Ilkovits Antal, Kelndorfer Zoltán, Méhn Antal és Pásztélyi Vilmos látják vendégül e hó 7-én este 8órakor a Budai Lövöldében lévő Kastély vendéglőben a Pénteki Borgazdatársaság tagjait és a meghivottakat. Ez a pótest sikerült estének igérkezik.

Egyáltalán nincs a fővárosi inségmunka második részében budai ut-jés csatornaépitésről szó.

Látcsövek ZIBRINYINÉL I., Attila-u 8.

Két villámcsapás óbudán. Az óbudai bucsu elázott, sőt a nagy vihar alatt nagy riadalmat okozott a vásárosok között az éktelen dörejü villámcsapás, amely egy izben a *Korona Vigadót*, majd a Templom-utcai *Heuthaller házat* érte. Délutánra kiderült, de az óriási néptömeg csak ideoda hullámzott. Vásárolni alig tudott valaki, mert ritka manapság a pénz.

HÁROM FÜRDŐKERÜLETBŐL FOG ÁLLNI A FÜRDŐVÁROS:

Az első a *Gellért-fürdő és környéke*, második a *Lukács-fürdő és környéke*, a harmadik a *Széchenyi-fürdő és környéke. Három üdülő-centrumot* állapitottak meg, ezek: *Zugliget, a Hüvösvölgy és a Svábhegy.* Az értekezlet arra az álláspontra helyezkedett, hogy a *fővároskörnyéki fürdőket* (itt elsősorban a *Római-fürdő és Csillaghegy* kerülhet szóba) *egyelőre nem kapcsolják be* a létesitendő fővárosi szervezetbe. *Kurkomissiont* is alakitanak, amelynek a főpolgármester lesz az elnöke.

A Zugligeti Egyesület julius 8-án szombaton d. u. 4 órakor a „Zerkovitz" telepen I., Szilasy-ut 10 (bejárat: „Arosa" üdülő) ülést tart, a gyümölcstermelés érdekében szükséges teendők (pajzstetü, vértetü, stb.) megbeszélése végett, gyakorlati bemutatásokkal.

A Kelenföldi zsidótemplom tervpályázatán az első dijat Novák Ede, a második dijat Hamburger István, és a harmadik dijat Román Ernő budapesti épitészek nyerték.

Az ellenforradalom hőseit ünnepelte a **Kelenföldi Polgári Kör** junius hó 24-iki ellenforradalom évfordulója alkalmából, meghitt emlékünnep keretében. Az emlékbeszédet **Dorner Gyula** min. tanácsos, szfőv. bizottsági tag mondotta, aki gyönyörü szavakkal mutatott rá arra az izzó hazaszeretetre és önfeláldozásra, amit az ellenforradalom hősei tanusitottak. Ezeknek a hősöknek a példáját kell követnünk a hazaszeretetben és áldozatkészségben, de ennek az ellenforradalomnak a tanuságait is le kell vonnunk azzal, hogy ne egyes kis csoportok, hanem az egész polgárság vegyen részt a haza érdekében felveendő küzdelmekben. A lelkes szónokot megéljenezték. Utána dr. Szacsvay József ügyvéd a kör ügyésze olvasta fel „A Zászló" cimü gyönyörü irredenta történeti elbeszélését, majd dr. Szentpétery Béla postafogalmazó szavalta el két nagyhatásu hazafias költeményét. Végül **Tankovits** Gizella énekelt **Brananner** Rudolf hegedükisérete mellett néhány szép magyar dalt. Az ünnepélyt **Mikola** Géza dr. p. igazgató, társelnök nyitotta meg és Fejér János dr. ü. v. elnök zárta be lelkes szavakkal. A fehér asztalnál a megjelentek éjjel 1 óráig együtt maradtak. radtak. A közönség soraiban ott láttuk Szombathy Kálmán közs. takptári igazgatót, a budai egységes párt ügyvezető elnökét, dr. Krivoss Árpád törv. hat. biz. tagot, Gömöri Győző Hazai bizt. int. igazgatót, Buda Alsóvárosi egyesület ü. v. elnökét és nejét, dr. Mikola Gézánét, báró Horeczky Ottó családját, dr. Weber Sándor közs. takarékptári. igazgatót és sok más érdemes tagját a kelenföldi társaságnak.

A lakó kötelessége ellenőrizni, hogy a háztulajdonos kifizette-e az adóját, mert ellenkező esetben ő felelős a háziur adótartozásáért — Romániában.

Uj irányu iskolai kiállitás. A Lajos uccai Polgári Leány és Nőipariskola kitünően sikerült munkakiállitást rendezett, amelyben ügyes, hangulatos s nagy gyakorlati értékü kézimunkák, rajzok, szemléltető képek és eszközök, irredenta plakettek a legizlésesebb elrendezésben és gazdagságban mutatták be azt a példaadó lelkes és fáradhatatlan munkásságot, amelyet az iskola tantestülete ifj. *Gaár* Vilmos igazgató vezetésével végzett. Különösen ki kell emelni a nőipariskola maradandó hatásu müködését, amely Budán az egyetlen ilyen irányu intézet, ahol a legideálisabban nevelik a növendékeket kenyérkeresetre és a családi életben való boldogulásra. Közel kétezer látogató csodálta elragadtatással a legmelegebb elismerés hangján a szebbnélszebb fehérnemü darabokat, a magyar himzésekkel diszitett gyönyörü ruhákat, az eredeti kitünő és pompásabbnál pompásabb tervezésü diszmunkákat, amelyek több teremben voltak láthatók. Junius 24-én a növendékek hangulatos előadás keretében mutattak be *Halász* Anna, *Georgi* Ilona és *Teszár* Magda tanárnők kitünő rendezésében kedves és érdekes jeleneteket iskolai életükből, amelyek nagyszerüen egészitették ki a müvészi szinvonalon álló kiállitást. A kiállitás nagy sikerét Érchegyi Irén, Marschalkó Etelka, Georgi Ilona, Halász Anna, Iser Józsefné, Király Mária, Neumann Irén, Serényi Jenőné, Müller Gyuláné, Szabó Adolfné, Sik Elvira, Teszár Magda tanárnők buzgó munkássága biztositotta.

A betegségek egész sora
igy: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserüviz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélmüködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tizezrei irnak róla elismerő nyilatkozatot.

Uj szobor a Farkasréten. A magyar sportélet és a főiskolai sport felejthetetlen emlékü uttörő bajnoka, magyar sporthirlapirodalom egyik megalapitója Speidl Zoltán dr. farkasréti temetőben lévő sirhant- a közelfővoben felállitják mára szobrát.

Iskolák kiállitásai. Az iskolák évvégi rajz és kézimunka kiállitásai közül izlésességével, gyakorlati irányával kiemelkedik az I. ker. Czakó uccai, az óbudai Kórház uccai és a Rómaifürdőtelepi elemi iskolák gyönyörü kiállitása.

MEGMAGYARÁZHATATLAN jelenség, hogy a budai szórakozó-helyeket főként a pestiek látogatják s a budaiak egyáltalán nem, vagy csak szórványosan vesznek tudomást arról, hogy ezek a szórakozó-helyek elsősorban az ő számukra épültek s csaknem kivétel nélkül mindazt, sőt többet is nyujtanak, mint a hasonló pesti helyiségek. A budai konzervatizmus bástyáján nehéz rést ütni, de néha ez is sikerül, mint a „Claridge" vigadó esetében. Ezt az izig-vérig kulturált, mindenben a legjobbat nyujtó kávéház-éttermet éppen a Németvölgy, Istenhegy, Márton- és Orbánhegy uriközönsége érdekeit szem előtt tartva épittette óriási áldozatkészséggel Tachler Lajos János igazgató s igazán megérdemelné, hogy ezt az áldozatkészséget méltányolja is a környék lakóssága. S azt tánnál könnyebben megteheti, mert a »Claridge« mindenkinek azt nyujtja, amely szórakozást éppen keresi: kitünő konyhát és italokat, az összes bel- és külföldi lapokat és képes folyóiratokat, a bridzs-kedvelőknek pompás bridzs-szalónt, a zene- és tánckedvelőknek pedig Budapest egyik legkitünőbb dzsesz-zenekarát, a Charles Lax zenekart és hozzá kellemes terraszt. Amellett a Claridge árai szigoruan polgáriak. S mégis mind-e kiváló tulajdonságai mellett is a pestiek sőt a külföldiek is jobban ismerik, mint a budaiak. Legutóbb Bródi Ernő dr. orszgy. képviselő tiszteletére rendeztek bankettet a »Claridge«-ban, melyen barátai és tisztelői nagy számban vettek részt s úgy a felszolgált ételek, mint a rendezés felett legteljesebb elismerésüket fejezték ki.

Gyermekképek BLAHOSNÁL II., Fő-u. 18

BEVÁLT RENDSZER szerint nyernek zenei oktatást, főleg a zongorajátékban, kezdők és gyakorlók dr. Bagyó Jánosné, László Lily áll. kép. okl. zenetanárnő zeneiskolájában: II., Aranka-utca 3. Telefon: 522—05.

Iparos áldomás
Ismerkedőest és snapszerverseny

A budai iparosság egyik komoly egyesülete, a **„II. ker. Iparoskör"** ismét jól sikerült társasestély rendezett, amelyen szivesen vettek részt a budai polgárság érdekét szolgáló agilis vezérférfiak, köztük első helyén dr. **Kozma Jenő**, és **Petracsek** Lajos dr. országgyülési képviselők, akik ezen az estén két helyen is igyekeztek Buda elhanyagolt érdekit szolgálni. A társasvacsorán megjelent ugyan **Petracsek** Lajos, de kénytelen volt ő is a Rómaifürdő partján rendezett társasvacsorára elmenni, ahol a „III. ker. Egységes Polgári Párt" Köre" rendezett nagyobbszabásu társasvacsorát, melyről mutkor közöltünk tudósitást. Onnan azonban Kozmával együtt vissza jöttek a Bathyányi térre, hogy a Viziváros iparosságának estjét azokkal töltsék. Megjelentek a vacsorán Vezér Károly előljáró helyettes, dr. Szakály Kálmán rendörtanácsos a II. ker. Rendörség vezetője, Rózsás Pál müszaki tanácsos, Füredi Lajos az Asztalos Ipartestület főtitkára, Kiss László a Szabóipartestület főjegyzője és a budai iparosság szine-java. A borgazda tisztet **Adrigén** Aladár és a kör társelnöke **Ruzicska** Pál pékmesterek töltötték be, akiket az est folyamán sürün ünnepeltek. **Váli** Gábor elnök üdvözölte a vendégeket és **Grenyó** Bertalan ügyv. elnök ismertette az est programmját, amely szerint a vacsora után **Szőnyi** Klára, **Szőnyi** Sándor dr. ipartestületi főjegyző nagyreményekre jogositó leánya kedves, iskolázott hangon énekelt néhány áriát **Hoffman** Rudolf az Opera első hegedüsének zongorakisérete mellett.

Lapunk szerkesztője **Virág** Béla szólalt föl ezután közkivánatra és ismertette

a Bathyányi téri vásárcsarnokra vonatkozó terveket,

amelyek révén uj élet volna vihető ebbe a szépen épült, de hivatását teljesiteni a mai körülmények között nem tudó vásárcsarnokba. Azután **Szörényi** Józsefné szórakoztatta a társaságot kitünő zongorajátékával és ifj. **Csiszár** Lajos a nagytehetségü színész énekelt pompás régi magyar dalokat, Zöld Károly karnagy kisérete mellett.

Lelkes és a magyar iparosság érdekeit felkaroló beszédet mondott **Füredi** Lajos ipartestületi titkár, aki után felszólalt **Vojka** Antal főtanácsos kiérdemelve a társaság tapsait és éljenét. **Péter** Gergely üdvözlő szavai után id. **Csiszár** Lajos humoros rádiójelentése következett, mely állandó derültségben tartotta a társaságot.

E közben érkezett meg **Kozma** Jenő dr. és vele együtt **Petracsek** Lajos és többen akik a rómaiparti lakomán részt vettek. A rádiójelentés befejeztével felszólalt

Kozma Jenő dr.

azzal a kedves visszaemlékezéssel kezdve beszédét, hogy nagyanyja is itt lakott 1848-ban, amikor a házat bombázták. Innen Óbudára menekült, ahol Kozma Jenő gyermekkora egyrészét töltötte, de visszavágyott a Vizivárosba, ahol otthon van. A Rómaipartról azért sietett vissza e neki oly kedves társaságba, hogy ünnepelje

Váli Gábort

abból az alkalomból, hogy a „Budapesti Kisipari Hitelintézet" beválasztotta őt az igazgatóságba. Amikor ezt szorgalmazta, meg volt győződve, hogy örömet szerez a budai iparosoknak, akik ezentul nagyobb bizalommal tekintenek az iparosság e nagylendületü pénzintézetére, amelynek brilliáns jelentése közfeltünést okozott a Városházán. Ez lehetővé teszi, hogy ezentul intenzivebben szolgálja az iparosok érdekeit, még a kisebb fedezetet nyujtókét is s épen ezért kellett Váli Gábort az igazgatóságba beválasztani.

Lelkes örömmel fogadta az iparosság ezeket a kijelentéseket, amelyek nem szóval, hanem tettekkel igazolják **Kozma** Jenő közérdekü munkásságát. Az éljenzés csilapultával a „Budai Dalárda" tagjai adtak elő néhány szép dalt és **Dornbach** Jakab köszöntette fel ezután meleg szóval

Petracsek Lajos dr. orszgy. képviselőt,

aki megköszönte a szives látást és szellemes meleg szavakkal üdvözlte a társaságot. **Kiss László** ipartestületi jegyző pedig szellemesen köszöntötte föl és üdvözölte a megjelent hölgyeket.

Mialatt a nagyteremben történtek az elmondottak, a szomszédos kisteremben folyt **Kabakovits** Dezső rendezésében a nagy gonddal előkészitett „snapszliverseny", amely a reggeli órákban **Müller** Károly győzelmével végződött, aki ezzel megszerezte az iparoskör értékes első diját. A körtagok lelkes adakozásából még husz igen szép versenytárgy került kiosztásra, amiket **Grenyó** Bertalan nyujtott át a versenyben részvetteknek.

A kitünően sikerült ismerked őest a hajnali órákban ért véget.

Uj látványosságok Budán
Irta: Karpíttay Rikárd

A közelmultban több olyan érdekes látnivalóval szaporodtak meg Buda amugy sem csekély számu nevezetességei, hogy azok megtekintését nem lehet eléggé ajánlani sem a főváros lakósságának, mely pedig sajnos, nem sok figyelemre szokta méltatni a helyi különlegességeket, — sem pedig az itt megforduló idegeneknek. Aki a természetet kedveli, talál itt most a Fővárosi Kertészet jóvoltából olyat, amit egyes tekintetben nemcsak Magyarországon, de Európában sem láthat; aki a müvészet-történet iránt érrdeklődik, az előtt olyan gyüjtemény vált most hozzáférhetővé, melyben órák hosszat elgyönyörködhetik, aki pedig Buda ókori multjába akar belemélyedni, azt most a főváros megértő és áldozatkész vezetősége az ujabban megnyitott 1600 éves régiségek élményeiben részesiti. — Vegyük őket csak sorra:

Alpesi kert a Gellérthegyen

Pár hét előtt készült el a Gellért-szállóval szemben a hegy eddigi kopár sziklái-ra telepitett »alpesi kert«. A sziklakápolnához vezető szerpentin-ut elején kezdődnek a szebbnél szebb tájképek, megmutatva, miként tud a tevékeny szakértelem csekély anyagi eszközökkel is csodálatraméltó szépségeket produkálni: Az ut két oldalán piros, kék, fehér foltokban pompáznak a legváltozatosabb hegyi növények, harangvirág, verbénadigitális, margaréta, a fehérrbóbitás fátyolvirág, sedum és artemisia, a csupasz sziklaoldalakat sürün belepi a kötörő s a kövirózsa, az északi tetőn nagy foltok-

BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli.
Nyitott és csukott teraszok. — Naponta cigányzene!

Budai Polgárok! Óriási sikere volt a SZEKSZÁRDI BORNAK A TAVASZI VÁSÁRON

Szekszárdi bikavér	literje	—.80
Sötét kadarka	„	—.60
Asztali fehér	„	—.60
Ürmös. magyar „Vermouth"	„	1.20

Budára ötliteres rendelést haza szállitunk!
Magyarüdvözlettel **Fekete Sándor** üzletvezető
Hagyományos pompájú magyar vincellérdiszitmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok, Tolnai menyecskék, nemes és olcsó szekszárdi boroki
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!
BUDAPEST, VII., József-ucca 19. szám. ✣✣✣ **Telefon: 32—0—63**

RÉGI BUDAI ROMANTIKA...
VADASKERT VENDÉGLŐ
HŰVÖSVÖLGY VÉGÁLLOMÁS (az uj vám mellett)
Naponta halászlé
Dégel jazzband. Tánc
Pénteken Schrammel-zene
Majálisok, juniáltsok céljaira nyitott és zárt helyiségek. Pensio: szoba P 2.—, menő P 1.20. Telefon: 640-78.
Tulajdonos: Balázs Ferenc.

ban tenyészik a havasi gyopár. pár lépésre meg a török pasák kertjeiből itt-maradt fügefák érlelik gyümölcsüket a déli oldalon. Közben szép szobrokkal ékesitett rózsa rondeaukt illatoznak s itt állitották fel a Nürnberg város által ajándékozott gót stilü (s egyelőre még uszónadrág nélküli) női akt szobrot is. Több olyan növényt gondoznak itt, melyek vadon az egész országban, (sőt egyesek Európában is) csak itt fordulnak elő. Ilyenek pl. egy Silene s egy Epherdra faj, továbbá a török háremhölgyek által annak idején pirositónak használt Pegamun, mely még hat bokorban tenyészik. Jellemző azonban, hogy e ritka növények helyét nem szivesen mutatják meg, mert többször előfordult, hogy a bemutatott ritkaságok másnapra — eltüntek némely fanatikus növénygyüjtő jóvoltából. Igy pl. azokból erősen megcsappant egy igen ritka és értékes borostyán-fajta, a Hedera conglomerata, töveinek száma...

A kiscelli kolostorban

Aki Párisban megfordul, nem mulasztja el megtekinteni a Baedeker egyik 3 csillagos nevezetességét: a »Musée de Cluny«-t. Ősi középkori kolostor ez a Szajnapaston, mely azonban most muzeumnak van berendezve s termeiben és udvarán rengeteg akkori érdekes holmit lehet látni. Most hogy Schmidt Miksa a fővárosnak ajánlotta fel a kiscelli kastélyt, megnyiltak a nagyközönség előtt is e páratlan érdekességü budai Musée de Cluny végeláthatatlan termei, melyekben hihetetlen mennyiségü antik butor, szőnyeg, gobelin, festmény, fegyver metszet, valódi kinai porcellánváza, szobor, kandeláber, antik óra, disztárgy és más régiség van felhalmozva. Maga a kolostor, melyet a Zichy grófok éppen 200 évvel ezelőtt épitettek, a trinitárius szerzetesek részére, grandiózus szobrokkal diszitett feljárójával, olasz palazzo hatásu udvaraival s a fentről nyiló pompás kilátással külön is lenyügöző hatást vált ki a szemlélőből, s bőven megéri a felmászással járó fáradságot és csekély beléptidijat. Orákhosszat lehet járni e termeket, anélkül, hogy mindent láttunk volna....

Másfélezeréves templom

Ugyancsak Óbuda nyujtja a maga mindig kimeiithetetlenebbnek látszó gazdagságával két 1500 évnél is idősebb, kulturtörténeti szempontból rendkivüli fontosságu épület-maradványok romjainak megillető dést keltő látványát. Az egyik egy ó-keresztény, lóhere alaprajzu sirkápolna a Kr. u. IV. századból (u. n. cella trichora) mely a Raktár- és Hunor-utca sarkán, a városi bérházzal szemben kerültek elő a földből, más épület-maradványokkal együtt. E helyen akkoriban a keresztény hitre áttért rómaiak temetője volt s a kápolnába valamely előkelő római család temetkezhetett. Hazánk területén még csak Pécsett találtak ily ó-keresztény épület-maradványt, melyhez hasonlót eddig csak Rómában tártak fel.

Római fürdő a III. századból

E ritka leletnél nagyobb szabásu a Flórián-téren most már teljesen hozzáférhetővé tett »therma maior«, a II.-ik aquincum-i segédlégió katonai fürdője a Kr. u. III. századból. E maradványokat már 1778-ban megtalálták s Mária Terézia rendelte el elsőizben feltárásukat. Most a nagykiterjedésü fürdő igen szépen látható a Möller István müegyetemi tanár tervei alapján létesitett földalatti helyiségben. A majdnem teljes épségben fenmaradt »hypocaustum« fütőhelyiség oszlopsorai kitünően láthatók az ivlámpák fényében, továbbá a langyos fürdő termének mozaikpadlója a hideg uszoda medencéje, szennyvizlevezető csatornája, sőt az ajtók csaplyukai a rég elkorhadt fatörzsek által a padozatban előidézett kidörzsölésekkel. Nem is csodálkoznánk, ha valamely sarokból hirtelen egy tógás római markáns arcéle bukkannék elő... A régi Aquincum e legnagyobb fürdőépületét a római-fürdőnek vizvezetéke látta el természetes melegvizével s csak az a kár, hogy a még feltáratlan rész a Flórián-tér utteste s a környező házak alatt fekszik, ugyhogy sajnos nem lehetett e páratlan érdekességü müemléket teljes kiterjedésében napfényre hozni. De a meglevő rész mintaszerü beállitása is megérdemli a közönség legszélesebb rétegeinek érdeklődését, annál is inkább, mert a helyszinen a jegy fejében osztogatott ügyes kis képes nyomtatvány mindent a legalaposabban elmagyaráz a nézőnek.

*

Ez alkalommal felhivnám a figyelmet egy nekem már többször feltünt ugyancsak igen réginek látszó óbudai épületre. Ez egy bástya-szerü kőfallal körülépitett teljesen köralaku egy-emeletes épület, mely a Miklós-tér és Szentendrei-utca sarkán áll és »die Rundelle« név alatt ismeretes a »bennszülöttek« előtt. Jelenleg lakók vannak az apró cellaszerü szobácskákban, de azelőtt állitólag katonai célokat szolgált, talán egy régi lőportorony vagy csak nem szintén valami római őrtorony lehetett (?)... Az évezredes Óbuda hallgatagon őrzi titkait, de mindig el lehetünk készülve valami uj csodára, mely földjéből kitárul...

GUNDA F. ZOLTÁN
CUKRÁSZDA
I., UGOCSA-U. 6/b. Kellemes kerthelyiség

A Madonna de Val di Ré

és a budai kéményseprő kápolna

Közismert az az igen sokszor megirt kegyes történet, mely szerint a mai krisztina-városi Plébánia 18. századvégi elődjének alapitója egy budai kéményseprőmester, Francin Péter Pál, aki az elbeszélések szerint hálából, hogy családja a 17. század végén Budán dulo pestistől megmenekült, gyalog ment el az olaszországi Dire be s onnan sok kaland között hátán hozta haza azt a szobrot, amely azóta a csodatevőként tisztelt máig meglevő Madonnaképet. Erről több régi leirás is szól. Ami hitelesen megállapitható az, hogy Pesten 1696.-ban előfordul egy Giovanni Francina nevü kéményseprő-mester, aki az észak-itáliai hegyvidékről való volt. Buda és Pest régi és ujabb kéményseprő-mesterei többnyire a svájci Graubünden vidékéről való »szürkék« vagyis »Grisoni«-k, kevert olasz-francia nemzetiségüek, de akad közöttük Bergamo vidékéről való Bergamasco és Friul-ból való furlan is. Neveik mind olaszos-franciás keverék nevek: Scarron, Dipol, Divald (Dufaut, Tiboldi), Arrutin, Paregin, Bellion, Nessi, Devecis del Vecchio. A Francina név is francia származásut jelent. Maga a falu, a melyhez a legenda fűződik nem Dire, hanem Re, pontosan a Re (Völgye, a Val di Re. Ez ott van az Alpesek déli lejtőjén a csodaszép Val di Vigezzo közelében. Re hires, ősrégi bucsujáró-hely. Ennek nevéből lett a félreértett Dire név. A kegyszereknek az uj hazába való átplántálása régi szokás. Minden jel arra mutat, hogy a mai Krisztina-város régi Völgy neve is hozzájárult ahhoz, hogy a budai olasz, svájci és furlan bevándorlók a Király Völgye a Val di Re kegyes ereklyeképét a Buda Völgye akkor még lakatlan szőllőiben is viszont akarták látni. A bécsi bevándorlók igy hozták Budára és Pestre a bécsi Vastuskó, a Stock im Eisen másolatát is. Öreg budaiak között még él az emléke annak, hogy Francina mester a mai templom előtt, az úttest alatt van eltemetve.

A Val di Re közelében zug le a Pó völgyébe a Simplon-express. A régi mester sirja felett pedig villamoskocsik dübörögnek. Ha csakugyan ott nyugszik.

Szerkesztői üzenetek

Fürst István. Megkaptuk az alkalmi bullagó verset, de szivesebben látnánk más, komolyabb költeményét.

S. H. S. A cikket előbb meg kell beszélnünk, mert azon változtatni kell. Sok benne az ismert közhely és általánosan tudott dolog. Hetilapban ez igy nem állja meg a helyét.

Érdeklődő. László Zoltán dr. szerkesző most egy Balatonmenti uj fürdőhely, Lovas érdekében hosszabb időt tölt a Balaton mellett. Lehet, hogy ezirányu elfoglaltsága annyira leköti, hogy megválik a laptől is, hogy ezt a nagy feladatot sikerre vigye.

Füszerkereskedő — Viziváros. A kérdéses ügyben most folynak meritorikus tárgyalások és lehet, hogy rövid időn belül kedvező elintézést nyernek, ami nek hasznát elsősorban a budaiak látnák.

Gazdasági Napló

* **Orsz. Közp. Hitelszövetkezet** Beöthy László v. b. t. t. elnöklete mellett tartott ezévi közgyülésén elfogadták az 502.759.76 pengő üzleti felesleg felosztására vonatkozó javaslatot. Siró Zsigmond, Krudy Ferenc, Szomjas Lajos és Lovász János igazgatóság tagokat ujból megválasztották.

* **Magyar Francia Biztositó** szombat délelőtt tartotta meg évi közgyülését. Az igazgatóság jelentése, amelyet Kende Arthur dr. vezérigazgató terjesztett elő a világgazdasági válságra vonatkozó reflexiók helyett tömören, de meggyőző adatokkal számolt be az intézet ügyvezetőségének eredményes munkásságáról. A közgyülés a legnagyobb elismeréssel vette tudomásul a mult esztendei kedvező üzleteredményt és elhatározta, hogy a 61.919.37 pengő tiszta nyereségből részvényenként 1.50 pengő osztalékot fizet az elmult évre. Végül a közgyülés Ráday Gedeon ny. belügyminisztert az igazgatóság elnökévé választotta meg.

* **Magyar Ruggyantaáru-gyár** közgyülése az 1932. üzletévre 1 pengő osztalék kifizetését határozta el. A 7. sz. részvényszelvények julius 1-től kezdve a vállalat pénztáránál, valamint a Wiener Bank-Verein budapesti főpénztáránál válthatók be.

* **Goldberger Sám. F. és fiai Rt.** a világhirü budai gyár-vállalat Vészi József felsőházi tag, alelnök vezetése mellett XXVII. rendes közgyülését, az előterjesztések jóváhagyása után elhatározta , hogy a lefolyt üzleti évre részvényenként 2.50 pengő osztalék junius 30-ától kezdve a vállalat főpénztáránál (V., Arany János ucca 32.) a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál kerül kifizetésre. Uj tagul az igazgatóságba báró Pap Gézát választották meg. A közgyülés végén Vészi alelnök meleg szavakban emlékezett meg dr. Buday-Goldberger Leó elnök fáradhatatlan, odaadó tevékenységéről, a 150 éves fennállása küszöbén álló vállalat felvirágoztatása körül szerzett érdemeiről.

* **Lossua Richárd** vezérigazgatót a Textilgyárosok Egyesülete elnöki Tanácsa tagjának választják meg.

* **Mavart teherforgalma** beleolvad a Teherfuvarosok szövetkezetébe.

* A SzFÖV. GÁZMÜVEK nagyszabásu propaganda vezetők kiépitésével több mint egymillió pengős munkához juttatják a kisiparosokat. A költségeket az ingatlantulajdonosok hozzájárulásából és az Ipari munkaszervező félmilliós kölcsönéből fedezik.

A »HANGYA« szövetkezeti központ jan. 22-én tartotta 34-ik évi rendes közgyülését. A közgyülésnek jelentőséget adott az a körülmény, hogy azon Gömbös Gyula miniszterelnök megjelent. Gróf Zichy Aladár elnöknek a miniszterelnökhöz intézett üdvözlő beszéde után a vidéki szövetkezetek s a gazdaközönség nevében Lovász János volt képviselő vázolta azt a nehéz helyzetet, amellyel a gazdaközönség küzködik. Gömbös Gyula miniszterelnök nagyszabásu beszéde után Balogh Elemér vezérigazgató terjesztette elő az elmult üzletévről szóló igazgatósági jelentést, ismertette a zárszámadásokat, amelynek félmillió pengőt meghaladó leirása után 11.757.16 pengő felesleggel zárulnak, amelynek a következő üzletévre való átvitelét határozta el a közgyülés.

Központi Általános Tejcsarnok junius 30-án tartotta közgyülését. A mérleg szerint a vállalat vesztessége az elmult üzletévben 105.000 pengő.

Az Urikány-Zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya Rt. az 1931. üzletévről áthozott 1,097.469.07 pengő nyereségelővitel, valamint az 1932. üzletévben elért 703.827.26 pengő nyereség alapján rendelkezésre álló összesen 1,801.269.33 pengőből a folyó évi julius 6-ára egybehivott közgyülésnek részvényenként 5 pengő osztalék kifizetését javasolja.

Urikány-Zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya julius 6-án tartja rendes évi közgyülését Budapesten. Az idei mérleg 703.827 pengő nyereséggel zárult, 180.000 pengőnek az értékcsökkenésre történt leirása után.

Kisipari Hitelintézet Szél Jenő vezérigazgató irányitása és gondos lelkiismeretességgel teljesitette hivatását. Az elmult évben 2,144.190 ujabb kisipari és 815. 330 pengő ujabb kiskereskedői hitelt folyósitott. Az intézet hitelkerete 13,121.468 pengő. A mult évi 82.167 pengős tiszta nyereséggel szemben az idei 74.025 pengő, amelyet a leirások ellenére is el tudott érni az intézet. Az évi nyereséget most a behajthatatlan és kétes követelések tartalékára forditják. Az igazgatóság jelentését nagy elismeréssel fogadta a törvényhatósági tanács.

PACSIRTA VENDÉGLŐ
I., KÚTVÖLGYI-ÚT 18.
ÚJ SZT. JÁNOS KÓRHÁZ FELSŐ VÉGÉNÉL
POMPÁS KERT
NAGYSZERŰ KONYHA
NAPONTA CIGÁNYZENE
TULAJDONOS: WENDL ISTVÁN

BUDAPEST RIVIERÁJÁN,
a legelőkelőbb, centrális villanegyedben, a hatholdas Batthyány-ősparkkal szemben, a Mányoki-ut 7. sz. fásitott telkünkön 2 drb 5—6 szobás, hallos, elsőrendű kivitelü, déli fekvésü, kitünő beosztásu, rendkivül
olcsó villát
ugyancsak a Gellért-fürdőnél, a Mészöly-utca 7. sz, remek, parkirozott telken
ujabb társasvillát
épitünk, déli fekvésü, igen jutányos fixáru, pazar öröklakásokkal. Októberi beköltözés. Már csak pár 3-4-5 szobás lakrész kapható
Dijtalan prospektus!
„CENTRUM"
Házépitő Vállalat
Horthy Miklós-út 15. (Tel. 693-01)

A RÓZSADOMB
EGYETLEN CSEMEGE- FÜSZERÜZLETE
II., BIMBÓ-UTCA 45. TELEFON: 53-7-09
„BIMBÓ" CSEMEGEHÁZ

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Biztositsa már most zavartalan nyaralását
a Svábhegyi Szanatóriumban
Szobafoglalás telefonon is: 654-47

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

STAROK ZENEKARA
A BELLEVUEBEN
MALCSINER
DARVAS ZSUZSA
JONNY FLEMMING
néger dobos
MEGYERY BUTTULA
CHONKA ULLMANN

CÍMFESTŐ TELEFON 526—22
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR II, Iskola-utca 16

Császár-kertben
(Császárfürdő étterem)
Szabó Guy László
jazz-zenekara hangversenyez jóidőben naponkint d. u. 5 órától
Császárfürdő
Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

Élvezetes
RUZICSKA PÁL
kenyér és péksüteménye
Gyár: I., Horvát utca 29.
Uj fiók: II., Margit körút 103.

WC FÜRDŐ kád, kályha, mosdó stb. szabott áron HUBERT
Liszt F.-tér 4. T. 222-67.

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda—Akvinkum
Késő őszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

ÉPITKEZÉSI és KERTÉPITÉSI ANYAGOKAT
OLCSÓN SZÁLLIT
OBERMEYER TAMÁS
FUVAROZÓ VÁLLALATA
II., FILLÉR-UTCA 4.
Saját kő-, söder- és homokbánya

NE SAJNÁLJA
A LÁBAIT!
PÁR PERCES SÉTA
A Margithidtól
A RÓZSADOMBI NARDAI
VENDÉGLŐ, II. ker. KÚT-UTCA 13. sz.
Halászléje
KÁRPÓTOLJA
A RÖVID GYALOGÚTÉRT.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
BUDÁN, I., Karolina-út 16.
Telefon: 695-59

Telek

Rómaifürdőtelepen, Rómaidunaparton parcellázott közmüves telkek, Csillaghegyen és környékén telkek, villák, családiházak *Farkas* József F. M. Ingatlan irodájában, Rómaifürdő Emőd-utca 40.

59-es VILLAMOS Süveg-utcai megállónál levő Sasadi uj iskolatól kinduló 25 méter széles Brassó-uton, gyönyörü kilátásu, subalpin levegőjü kis és nagyobb parcellák igen olcsón eladók. Tulajdonos Sey, V., Akadémia-utca 13. II. 24.

Lakás

GYÖNYÖRŰ 4 SZOBÁS VILLALAKÁS loggiával, erkellyel, etage-fütéssel, villamos és autóbusz-megállónál november elsejére kiadó. Erdeklődés a házmesternél. II., Budakeszi-ut 1-d, vagy telefonon: 298—92.

2—3—4—5 szobás hallos ÖRÖKLAKÁSOK luxus kivitelben, központi fütés, meleg vizellátással az Attila-utca 95—99 számu bérpalotában olcsón eladók esetleg bérbe adók. Közelebbit, Stilus épitő rt., irodájában I., Attila-u. 95. Telefonszám: 55—8—36.

EGYSZOBÁS hálófülkés erkélyes luxuslakás, központi melegvizfütéssel, konyhával, fürdőszobával. Erdeklődés a házmesternél. I., Logodi-utca 60, vagy telefonon: 298—92.

3 és 2 SZOBÁS HALLOS, Vérmezőre nézö modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garcon lakás. Erdeklődés a házfelügyelőnél. I., Logodi-utca 63, vagy telefonon: 298—92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyi levegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61. villamos, 4. autóbusz megállóknál közvetlenül. Győri-út 24. Telefon: 534—20.

VÁROSMAJOR-PARK társasvilla Marosutca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P, semmi mellékköltség. Leköthető vitéz Darvas Lajos mérnöknél, Királyi Pál-u. 20., telefon: 86—2—96.

ÉPÜLŐ MODERN bérházban luxuskivitelü, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1.-ére kiadók. Széll Kálmán-tér mellett. Káplár-utca 7. Erdeklődés a helyszinen.

HORTHY KÖRTÉRNÉL Bercsényi-ucca 7, Vak Bottyán ucca 4., Fadrusz ucca 6., háromeves házakban *kilátásos*, erkélyes lakások: egyszobások 800.—, kettőszobások 1100.—, háromszobások 1500.—, négyszobás 2300.— P-től *teljes komforttal*, központi fütéssel, melegvizzel, vagy anélkül, azonnalra, későbbre kaphatók. Telefon: 69—4—40.

FŐLÉPCSŐHÁZI BEJÁRATTAL 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 527—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Ház

IKERVILLA
felerésze 240 négyszögöles telekkel Pasareti-uton méltányos áron eladó. Felvilágositás: Kerekes Barnabás, épitészmérnöknél, IX., Ráday-utca. 22. telefon: 85—3—54

PASARETEN por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágositás: Adamutz és Nagy, bádogosok, II., Halász utca 2.

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.

Nyomatott a „Budai Napló" nyomdájában Budapest I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96.
Felelős nyomdavezető: WENNESZ JÓZSEF

XXX. évf. 1130. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 julius 19.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél **30** fill. Szövegsor ára **2** P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I, Bors u. 24
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6 ig

Tengerikigyóvá

nőtte ki magát a — Tabán

Mintegy tizennyolc évvel ezelőtt 64 darab aktával méltón elintézhető volt a *Tabán* kérdése, akkor ajánlottuk, hogy keresse meg a város a belügyminisztérium tamogatásával az akkor még integer Magyarország törvényhatóságait és hivja föl őket, hogy segítsenek megalkotni a budai *Királyi Vár* méltó keretét és a várat környező Tabánon építsen minden törvényhatóság a maga számára palotát. Építse abban a stilusban, a mely az ő területén otthonos és jellegzetes, legyen ott szállóhelye a törvényhatóság vezetőinek, ingyen lakás kitünő diákjai számára, akik a fővárosban folytatják egyetemi tanulmányaikat, és állítsanak benne boltot a törvényhatóság területén gyártott, csinált vagy termelt különlegességek számára.

Az akkori időben a belügyminiszter és a székesfőváros fölhivása nem maradt volna kellő visszhang nélkül és kőbevésett cáfolatát adná a trianoni guzsbakötésnek.

Azóta olyan világraszóló kerete volna a királyi várnak, a koronának és a felséges királynak, amely ritkítaná a párját. A Gellérthegy északi lejtőjén helyezkedett volna el Arva, Trencsén, Liptó és a többi északon fekvő megye — a Naphegyen Erdély, — a Gellért lábánál a Dunántúl, az Atilla körút mentén az Alföld és Horvátország, a dunaparton Fiume.

Legalább itt maradt volna meg a régi, nagy Magyarország.

Akkor azonban azt hitték, hogy verekedni fognak a gazdag emberek a tabáni telkekért és pompás üzletet csinál a város. De rafizetett. Húsz év alatt megduplázódott a kamatok kamatával a kisajátításba fektetett tőke. A rommá lett Tabán pedig megmaradt az elvesztett világháború jelképének.

Azóta nagyot fordult a világ.

Most beledobták a köztudatba az új jelzőt: *Tabán a fürdőváros!* — Szerencsétlen gondolat. Mert hirdetni azt, hogy itt van a reumások Mekkája és ezt a Mekkát mégis meredek hegyoldalba építeni, ahová reumás beteg aligha tud felvánszorogni, nem életképes elgondolás. De kimutattuk azt is, hogy a modern világfürdő, a mi világhirű gyógyforrásaink fürdővárosa azon a kis területen, amit Tabán-nak nevezünk, el nem fér, ott fel sem építhető. A Tabán lehetne a fürdőváros *kirakó ablaka*, de semmiesetre sem *Budabath* fürdőüzem. A fürdőváros sok részre oszlik és ott kell kezdeni, ahol már régi világhire van, a keserűvizek forrásainál, ahol elegendő hely is volna ennek a résznek a méltó kiépítésére. Ehhez kapcsolódnék az Erzsébet gyógyfürdő, a Gellért-fürdő, Rudas- és Rácz-fürdőkön át, a meleg gyógyforrások, az Alsóhévizek fürdővárosa, amelynek adott központja a Karácsonyi-palota. Igy folytatódnék föl a hegyvidékre, a Zugligeten át a Svábhegyre az üdülőváros. Hasonlóan fejlődne ki a felsőhévizek fürdővárosa a Király-, Lukács- és Császár-fürdőkből kiindulva, a Rózsadombon, Szépvölgyön át föl az Attila parkon is túl a Mátyáshegyen készen álló óriási parkig. Ide csúcsosodnék ki az Árpád forrás és a Római fürdő környékén kialakuló fürdőváros.

Józanul ezt másképen elképzelni nehéz.

A szakemberek: Kovácsházy tanácsnok, Zilahy Dezső, Bársony Oszkár, de maga József Ferenc főherceg is ilyen alapon vélik megoldhatni ezt a nehéz kérdést.

A Tabánnak ebben csak olyan része van, mintha valaki azt mondaná, hogy a Balaton nyaraló- és fürdőző hivatását, szerepét meg lehetne oldani — mondjuk — Keszthely kifejlesztésével.

Azzal *is*, de nem *csak* azzal.

A Tabán tehát nem megoldás a fürdőváros világeszméje számára.

A Tabán lehetne a magyar főúri világ városrésze. Csendes, jólevegőjü, kilátástnyujtó, elléggé elkülönített.

A Tabán tulajdonképpeni hivatása, hogy családi lakóhelyül szolgáljon a nagykörútig terjedő belső Pesten dolgozó,—irodák, boltok, műhelyek fülledt levegőjén élő vállalkozók, kereskedők, iparosok számára, mert öt perc alatt elérhető, ahol reggel, délben, este jó levegőhöz jutna a belvárosra utalt, jobbmódú polgárság.

A Tabán lehetne — diákváros, ha ide helyeznék át az egyetemet.

Minden másra jó, csak éppen fürdővárosnak legkevésbbé.

Dubonai Pál.

*

Szakemberek segítségével igyekeznek most toldani-foldani a Tabán kérdését és szakbizottságot hivnak össze, a tabáni tervpályázat birálóbizottsága címén, amelynek elnöke a polgármester, tagjai a kereskedelmi miniszter, a Műegyetem, az Országos Középitési Tanács, a Magy. Orsz. Képzőművészeti Tanács, a Budapesti Mérnöki Kamara, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, a Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége, illetve azoknak kiküldött képviselői. A pályaművek jutalmazására egy 5000 pengős első díjat, egy 3000 pengős második díjat tüzött ki a főváros, ezenkívül öt darab érdemes tervet egyenkint 1000 pengőért vásárolnak. A birálat befejezése után a pályaterveket két hétig nyilvánosan kiállítják. Szeptember végéig beérkeznek a pályázatok, októberben elbirálják, télen döntenek, tavasszal kezdik az építést.

A Nemzeti Egység, a polgári egység nagy gondolatának melegágya — Buda. Itt bimbózott ki, a nemzet ez öreg fáján, ahol hivatott kertészek ápolták — és most, hogy a nemzet egész fája ebben a virágdiszben áll, mintegy hirdetve az eljövendő tavaszt, a gyümölcstermő nyarat, — mi öreg budaiak tisztelettel és szeretettel hajlunk meg a *főkertész* előtt, aki virágzásba hozta az egész fát. Nem lehet nagy nemzeti célokért harcolni fanatikus lelkesedés nélkül. Nincs eredmény fegyelem nélkül. Amikor a japánok Port-Artur várát ostromolták, hatalmas sáncárkok állták a rohamok útját. 32 ezer ifjú japán az első felhívásra beletemetkezett a sáncárokba és e mártir hősök testén át robogtak diadalmasan a várba a japán vitézek. Port-Artur 3 nap alatt elesett. Az első nagy sebét itt kapta az orosz világbirodalom. Japán, a kis Japán pedig világhatalommá fejlődött. A nemzet feltámadásának útját álló sáncárkokat a *Vezér* első szavára kész betemetni ez a nép, még akkor is, ha ez a sáncárok a nemzet sírja volna is. Turáni nép vagyunk. A japán testvérnép époszi példája világít Keletről felénk. Halálraszántan — élni fogunk!

Autóutat a Dobogókőre!

— A Dobogókő a reviziós propaganda szolgálatában —

A kereskedelmi miniszternek a közelmultban elhangzott nyilatkozata szerint az idegenforgalom fejlesztése úgy gazdasági, mint nemzeti szempontból igen jelentős s napjainkban fontosabb, mint valaha.

Terve szerint a fővárosból kiinduló kirándulások megszervezésével a Balatont, a Bükk-hegységet, a Mátrát, Lillafüredet, Mezőkövesdet és a vidék egyéb érdekes pontjait is belekapcsolják az idegenforgalomba.

Az itt említett kirándulások között azonban — sajnos — nem szerepel a Dobogókő, holott a dobogókői kirándulások rendszeresítése egészen különleges jelentőséggel bír és pedig éppen a kereskedelmi miniszter által felállított kettős szempontból:

kitünően szolgálná a reviziós propagandát,

mert nincs Csonka-Magyarországnak még egy pontja, ahol hazánk igazságtalan és értelmetlen megcsonkítása oly eklatánsan szembetünnék, mint éppen a Dobogókőn. Mig dél felől — egészen közelből — a Jánoshegy és a Hármashatárhegy, továbbá Pestnek egy része üdvözölnek bennünket, addig északkeletről, alig

egy kőhajtásnyira tőlünk, már a ránkkényszerített trianoni határ néz felénk.

Lábunk előtt fekszik Szob, mely mögött a csehszlovák határnak megtett Ipoly kanyarodik a Dunába. A távoli északon — tiszta időben — a Magas Tátra csucsai is előtünnek, megmutatván, hogy meddig ért ősi hazánknak szervesen együvétartozó földje.

Tehát közvetlenül mögöttünk Pest, előttünk — megdöbbentő közelségben — a trianoni határ, messze távolban a Magas Tátra, régi nagyságunk szimbóluma! És mindez szinte térképszerűen terül el előttünk. Lehet-e a reviziós eszmének hatásosabb propagandaeszköze, mint ez a panoráma, mely némasága mellett is oly érthetően és világosan beszél? Bizonyára nem lett volna céltalan, ha a közelmultban nálunk megfordult sok száz külföldi ujságirót ide hozhattuk volna, mert egy ilyen „tetemrehivás" nem maradhatna egészen hatás és eredmény nélkül. — Ezek az ujságirók azután saját meggyőződésük és a saját szemükkel látottak alapján irhatták volna meg lapjaikban a trianoni határ tarthatatlanságát.

jelentékenyen emelné az idegenforgalmat és meghosszabbitaná a külföldieknek nálunk való időzését.

A Dobogókő nemcsak Csonka-Magyarország legszebb pontja, hanem — a külföldiek által is elismert — elragadóan szép és egészen speciális kilátásával egy sorba állítható a külföldi nagyhirű kilátópontokkal. Ami Bécsnek a Rax, ami Salzburgnak a Schafberg, vagy Luzernnak a Rigi és a Pilátus,

az Budapestnek a Dobogókő.

Ezt a turisták már régen tudják és kellően értékelik, csak sajnos, hatóságaink nem akarják felfedezni a Dobogókőt.

A panoráma specialitása a meredek szakadék és a 600 méterrel alattunk, magas hegyet között kanyargó Duna.

A Dobogókő értékét emeli Budapesthez való közelsége is. A Dobogókőn itt-ott megforduló németek és osztrákok el vannak ragadtatva az innen nyiló csodálatos kilátástól és nem tudják megérteni, hogy

miért nem vezet fel sikló, függővasut, vagy legalább is autóut

s joggal mondják, hogy nem becsüljük meg azt, ami szépet nekünk a természet adott.

Ma egy dobogókői kirándulás egész napot vesz igénybe s emellett az utak ismerését is feltételezi, mert csak Pilisszentkeresztig visz az autóbusz, onnan gyalog kell az utat megtenni. Ezért külföldiek ritkán fordulnak meg rajta s a hazai turisták is túlnyomórészt csak vasárnap látogatják; de még igy is évenként legalább 15—20 ezerre rúg a Dobogókőt látogató turisták száma. Ha azonban az autóutat kiépítenék a Dobogókő tetejéig, ez esetben mindössze egy délutáni kirándulásról lenne szó, mert a Dobogókő a Gellért-szállótól kiindulva autón legfeljebb 2 óra alatt elérhető s igy biztosra vehető, hogy már az első évben is legalább százezerre növekednék a Dobogókő látogatóinak száma.

Arra kell tehát törekednünk, hogy

minden számottevő külföldi, aki csak megfordul nálunk, kirándulást tegyen a Dobogókőre.

Már eddig is sokat mulasztottunk e téren, mert ide kellett volna hoznunk a nálunk megtartott különböző kongresszusok résztvevőit is. Ezernyi idegent hoznak a cserevonatok, ezek körében is megfelelő propagandát kellene csinálnunk.

Világlátott külföldiek, gyakorlott utazók megszokták, hogy egy metropolis látogatásánál annak környékét is felkeressék már csak abból a célból is, hogy a város fekvését, földrajzi helyzetet jobban megismerjék. Egy ilyen kirándulásra azonban csak

a legritkább esetben áldozhatnak egész napot,

hiszen szükösen beosztott idejüket gazdaságosan kell kihasználniok.

Nem mellékesek a pénzügyi szempontok sem. Egy mátrai vagy bükki kirándulás például nemcsak egész napot vesz igénybe, hanem tetemesen többe kerül, mint amibe kerülne egy dobogókői délutáni kirándulás.

Nagy szállodáinknak gondoskodniok kellene arról, hogy a külföldiek figyelme a Dobogókőre felhivassék,

illetve, hogy ezek a Dobogókő látogatására serkentessenek s a Gellért-szállótól délutánonkint induló *„sightseeing car"*-oknak kell a pesti szállók vendégeit a Dobogókőre felvinni. Jelentékenyen emelné ez az idegenforgalmat és meghosszabbitaná a külföldieknek nálunk való időzését.

Az autóút — ahogy már jeleztem — Pomázon át Pilisszentkeresztig készen van, forgalom azonban alig van rajta, mert az útnak nincs folytatása, hanem úgyszólván

zsákuccát képez.

A dobogókői utat tehát már azért is ki kell épiteni, mert különben a Pilisszentkeresztig épített útnak magában véve alig van jelentősége. Innen kell tehát az utat kiépíteni a Dobogókőre. Az erre fordítandó áldozatok aránylag csekélyek és a kettős célkitűzésre való tekintettel eltörpülnek azokhoz a — nemzeti és gazdasági szempontból egyaránt fontos — eredményekhez képest, melyeket a terv megvalósításától joggal várhatunk.

A legcélszerűbb megoldás lenne a *Háromforrásvölgyön* keresztül menő, tehát már meglevő ú. n. Mexikói útat megjavítani, kiszélesíteni és kihengerelni egészen a *Két Bükkfa nyergéig* (itt máris 574 m. magasságban lennénk) s onnan a *Hármasmezőn* keresztül kiépíteni az utat a Dobogókőre. Ez a legutóbbi szakasz már csak cca 3 km-t tesz, melyből cca 2 km. vallásalapitványi területen vezet keresztül.

A létesítendő új út a közalapítvány érdekeit is szolgálná, de nem hagyhatók figyelmen kívül a szociális szempontok sem, mert az útépítés révén a környékbeli lakosság munkához, kenyérhez jutna.

Bizonyosra vehető, hogy a dobogókői autóút költségeihez a főváros is hozzájárulna, mert elsősorban a főváros idegenforgalmát emelné.

Rüblein Richard dr.

Ellenvélemény

. . és mégegyszer a svábok!

Vettük a következő sorokat:

Fábián Gáspár dr. úrnak „Mégegyszer a svábok" címmel közölt észrevételeire szabadjon nekem is hozzászólanom. Szavahihetőségében egyáltalán nem kételkedem, történtek és történnek túlkapások mindenütt és a sovinizmus elfajulásainak látjuk a jelenben is különös eredményeit. Azonban nem kell a gyermeket a fürdővízzel kiönteni. Magam is sváboktól származom és családom egyrésze erős nexust tart a magyarországi németséggel, ezért szabadjon rámutatnom, hogy igenis a magyar svábság nemzeti érték és szívesen adott új hazájának mártirokat és szívesen hasonult külsőleg is a magyar nemzethez. Háládatlanságról tehát szó sem lehet.

Hogy akadtak és mindig is akadnak egyesek, akik valamely okból hazájuk ellen vétenek, ilyen bizony akad a legnagyobb soviniszták közt is.

Igenis állítom, hogy igen nagy kultúr- és történelmi munkát végeztek magyar svábjaink magyar hazájukban, igenis állítom, hogy túlnyomón vannak és volták mártirok a magyar haza eszméjéért és lesznek is. De nagyon ártalmasnak tartom, hogy *egyes vezérek ágaskodásainak túl nagy fontosságot tulajdonítanak* és végzetes konzekvenciákat vonnak le. A magyar haza van oly vonzóerejű, a magyar kultúra oly értékes, hogy azt nemcsak megbecsüljük, hanem külsőképen is dokumentáljuk. Ne keltsünk hangulatot a másik tábor számára és ne dőljünk be nekik, amikor úgyis a céljuk az volt, hogy diszkreditáljanak. „Gewalt erbittert nur die Schwärmer, aber bekehrt sie nie."

A magyar társadalomnak példát kell mutatni a türelmességről, *de követelni kell az elmagyarosodást.*

Most se tulajdonitsunk túlzott fontosságot a megmozdulásnak, főleg akkor ne, amikor célja az volt, hogy széthúzást teremtsen köztünk. A magyarságnak megvan a történelmi hivatása és ezt pillanatra se felejtse el; a magyarságnak Ausztriát minden erejéből támogatni kell, mert nem ez az ellenségünk és nem kell Vilmos császár szavaihoz alkalmazkodni: — „Preussens Art ist brutal und rücksichtslos".

Ez történelmi tény, ezt nem kell hozzánk átültetni. „Ungarns Art ist konsekvent." Ez szebb.

Kérem elnézésüket, ha gondolatmeneteink eltérnek, de tartoztam leszögezni, hogy a magyarországi németség nagyon-nagyon sokat tett már hazájáért és nem fog köztük áruló akadni, akárhogyan is heccelik.

Maradtam kitűnő tisztelettel:

Barsi Rónay Jenő dr. ügyvéd.

A Pasarét hivatása

— Pasarét, Törökvész és környéke Egyesület közgyűlése —

Tespedő Buda is kezdi bontogatni szárnyait és a Dunához torkoló völgyekben tolakodik, huzódik feljebb és feljebb a hegyek közé, ami tulajdonképpen hivatása is. Aki szereti a természetet, a csendet, nyugalmat, az lassanként mind átköltözik Pestről Budára és boldog, ha a belső város közvetlen közelében ligetszerű, kertes utcákban lakhat. Ezt a kérdést a város eddig nem méltatta elég figyelemre és nem követjük ebben Hollandia példáját, ahol nincs különbség az építkezésben a város és a vidék között.

A budai hegyvidéknek — kivéve talán a Hüvösvölgy külső részét és a Svábhegyet — nagyon falusias külseje volt, mert apró viskók épültek, nem pedig lakájos bérvillák. A Pasarétre pedig valami átmenetfajta kell, amely félig város, félig kert jelleggel bir, hogy összekapcsolja a tényleges hegyvidéket a várossal. A Pasarét a kapocs a város és a Zugliget között, amely utóbbi hivatva volna a felső Krisztinaváros és Pest üdülőtelep szerepére, de feltárva esetleg található gyógyforrásait, ide csucsósodjék a tulajdonképpeni budai fürdőváros, mely egyúttal előkelő nyaralóhellyé fejlődnék. Tiz percnyire van a várostól kellő közlekedés mellett s igy valóságos áldása volna Pestnek, ahol pénzt és időt takarítana meg a kereskedő, iparos és tisztviselő, kit a városhoz köt a hivatása.

Amig a Pasarétet lehetetlen területté tette a téglavető és a temető, városi fejlődésről szó sem lehetett. Ezt a gátló körülményt találta meg szerencsés kézzel

KOZMA JENŐ dr.,

akit saját otthona is e vidékhez fűz és kitakarítva ezt a két akadályt a Pasarét fejlődésének útjából, biztositva számára a megfelelő közlekedést, önmagától indult meg e városrész rohamos fejlődése, oly mértékben, hogy szinte beleesett a másik túlzásba és veszélyeztette ennek a területnek kertvárosi jellegét. Három- és négyemeletes bérvillák épültek egymás mellé kertes keret nélkül, elállva a kilátást és megrontva a tájkép szépségét. Ahogy azt Kozma Jenő, a Pasaréti Egyesület közgyűlésének bejelentette, itt is megtalálták azokat a módozatokat, amelyek a túlzásnak elejét veszik. Hálás is a Pasarét lakossága Kozma Jenőnek a közérdeknek ily intenzív módon való szolgálatáért, aminek kifejezést adott a közgyűlésen Hoffer Béla vasúti igazgató,

STAROK ZENEKARA
A BELLEVUEBEN
MALCSINER
DARVAS ZSUZSA
JONNY FLEMMING
néger dobos
MEGYERY BUTTULA
CHONKA ULLMANN

aki egy negyedszázad óta lakik ezen a tájon és tanuja volt az utolsó évek rohamos fejlődésének, amit kizárólag Kozma Jenőnek köszönhet a Pasarét.

A rendesen unalmasan hosszúvá váló közgyűlések vezetéséhez is gyakorlat kell és ennek is mestere *Kozma* Jenő elnök, aki ügyes kézzel távol tartja az unalmat, a hosszadalmas egyletesdit és minden lényeges kérdést elintézve, rövidlefolyású közgyűlést tud vezetni.

Megnyitóbeszédében megállapította örömmel e vidéknek a székesfővárosban páratlanul álló fejlődését, amit a Pasarét tulajdonképpen kedvező fekvésének köszönhet, de éppen ez az erősen megindult építkezés már a szertelenségbe kezdett átmenni, amelyet azonban a terület gazdaságos kihasználásának biztosításával sikerült kiküszöbölni. A főkérdések egyike a *vízkérdés*. A fürdőbazinok és az öntözéshez szükséges viztartályok megtöltése nehézséggel jár, de ezen is segíteni lehet, mint ahogy segíteni kell és tud majd *Hoepfner* Guidó, akit e napokban választottak be a vizműüzemi bizottságba, amely alkalomból meleges üdvözölte a megjelent királyi tanácsost és nagynevű építészt, aki lelkes munkatársat talált a szintén jelenlévő *Haffner* Gusztávban s így minden reménysége meg van a Pasarétnek, hogy a vizkérdés is megoldást nyer.

A másik kérdés a *közlekedés ügye*. Sikerült ugyanis a Városházán megfordítani a régi rendet és ma már előbb építik az utat, a csatornát a szükséges viz- és gázműveket, azután megteremtik a közlekedés lehetőségét és csak ekkor engedélyezik az építkezést. Igy történt most a Pasaréten is, amivel biztosították minden irányban annak fejlődését. Az elnököt lelkesen megéljenezték.

Ezután felhivta dr. *Varjas* Lászlót, az egyesület ügybuzgó titkárát, hogy évi jelentését terjessze elő, aki bevezető szavaiban kiemelte, hogy Kozma Jenő elnök rendkívüli fáradozása áldást hozott a vidékre, mert a közmunkák egész sora készült el. Megépítették a Guyon Richard, Orló, Alsótörökvész és a Virágárok makadámutakat, a szükséges csatornákat és most épült a csatorna az Orsó és Lepke úton és a Fenyves utcában, de épül a Torockói út makadámútja is. Megoldás felé közeledik a Pasarét egyik legrégibb óhaja, a Budagyöngyénél létesítendő *piac kérdése*. Az előző napon ez ügyben helyszini szemlét végzett ott *Csupor* József dr. és *Báthory* István egyesületi alelnökökkel együtt *Vajna* Ede tanácsnok, aki megigérte, hogy a Volkmann és Házman ucca közötti részen, vasbeton alapon épült bódékba helyezi el a piacot. A közlekedés is javult azzal, hogy az 5a jelzésű kocsik helyett *a rendes autójáratot sürítették* és kilátásban van az *esti menetidő meghosszabbítása*, s a végállomásnak a Napraforgó utcáig való kitolása. A *vizellátás* kérdése is kedvező helyzetbe jutott, de megoldást nyert az a rendkivül fontos kérdés is, hogy a telkek milyen arányban építhetők be. A Közmunka Tanács módosította a szabályzatot, s eszerint az ingatlanhomlokzat-terület 30-ad részével marad el a telek határától s így a telek teljesen be nem építhető, ami a kertváros jelleget megmenti.

Az egyesület által elért nagy eredményeket köszönte meg ezután *Hoffer* Béla választmányi tag Kozma Jenőnek, amit lelkesen helyeselt a közgyűlés hiába hárította át Kozma Jenő ezt az egyesületre, annak lelkes tisztikarára és áldozatkész ügybuzgó tagokra, mégis őt éljenezték és ünnepelték.

Következett *Hajós* Mihály igazgató, az egyesület pénztárnokának évi jelentése, akinek lelkiismeretes munkáját az elnök köszönte meg, jelentését elfogadták és a felmentvényt számára megadták. Követte ezt kendi *Finály* István dr., a számvizsgálóbizottság elnökének jelentése, amelyet szintén tudomásul vettek és akinek szintén köszönetet szavaztak, majd fölkérte a közgyűlés *Czakó* Tibor drt, hogy a tiszteletbeli ügyész munkakörét vállalja el addig, amig ezirant a hatóság intézkedése megtörténik. Végül kendi *Finály* Péter dr. jegyző beszámolt a tagok számának örvendetes emelkedéséről és felolvasta a jelentkezett új 37 tag nevét, amit örömmel vett tudomásul a közgyűlés.

Zárószavaiban *Kozma* Jenő kifejtette, hogy nagy súlyt kell helyezni a taglétszám emelésére, mert ez bizonyítja, hogy az ittlakó polgárság bizalommal viseltetik és érdeklődik az egyesület működése iránt. Üdvözölte az új tagokat, a megjelent hölgyeket és ezzel az ülést bezárta, meginvitálta a társaságot a közgyűlést követő társasvacsorára a Bruckbauer vendéglő árnyas udvarára, ahová a teremből átvonult a megjelentek nagyrésze, kedves hangulatban töltve el az estét.

BALÁZS vendéglő, Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli.
Nyitott és csukott terraszok. — Naponta cigányzene!

A legszebb kilátást nyujtó, üde levegős
kávéházi terrasz
a Vérmezővel szemben álló, újonnan berendezett
POZSONY KÁVÉHÁZ
hatalmas terrasza. — Zene. — Reggelig nyitva.

A közuti forgalom ujjászervezése

Irta: **Liszka Károly**, tanácsos.

VI.

Érthető, ha a közüzemek sorsa, funkcionálása és prosperitása a nagyközönséget eminenter érdekli, mert hiszen elsősorban is az adófizető polgárok anyagi érdekei forognak kockán, azután pedig szükségleteikkel szemben támasztható igényeik kielégitése is fontossággal bir. Megengedhető tehát, hogy a közönségnek közcélu üzemek fentartására áldozott pénzjárulékai hovafordításának védelmé érdekében leadott vélemények mindenki részéről nyilvánithatók legyenek.

Az előbbi fejezettel kapcsolatban rá kivánok még arra is mutatni, hogy evidens, miszerint jobb publikum és sürübb lakósság csak ott telepszik meg állandó lakószándékkal, hol a szükséges és kellően kényelmes olcsó közlekedés rendelkezésére áll. Praktikus beszervezésben rejlik a lényeg, melynek előnyei az egyéneket a közlekedési járműveknek még a napi szükségletüket is tulhaladó fokozottabb igénybevételére is serkentik. Ellenkező intézkedések azonban megbosszulhatják magukat, mert az utazó közönség közönyét és ellenszenvét váltják ki, mihelyt az méltányos kivánalmainak teljesitetlenül hagyásából negligálást vél kiolvashatni.

A nagyközönség érdekének csupán a jól funkcionáló biztos üzem, fegyelmezett személyzet, illedelmes kiszolgálás, megbizható felvilágositások és kisebb fedett várócsarnokokkal mindenütt ellátott átszállási lehetőségek felelnek meg. A jó forgalmi berendezkedés és a kényelem megkivánta szükségszerüségek szempontjából kétségtelenül a legelőnyösebb volna, ha az összes járatok, azaz minden a főváros területén létező autóbusz-vállalat vonala egy kézben: az »Egyesült Fővárosi Autóbusz-üzem« kezelésében összpontosittatnék. Ennek beszervezése indokolt volna és kivánatos, hogy az egész székesfővárosi közuti forgalomnak a jövőben ez képezze a magját.

Az előbbi fejezetben felsorolt kiegészitő járatok a forgalmat hálózatilag egységessé tehetnék és igy a naponta nagy távolságok megtételére kényszerült közönség megtalálhatná a módját annak, hogy helybeli és perifériális közlekedését nagyobb időveszteség nélkül miként oldja meg. Ma már mindenki tudja, hogy »Az idő pénz!« s hogy mily elsőrendüen fontos szerepet játszik ez a kérdés a mai zaklatott életmód és minden munkateljesitésnél jelentkező hajsza mellett az egyén életében, azt az e kérdésben döntésre hivatott »nagyok« csak akkor tudnák kellőképpen elbirálni, ha magánjellegü, vagy szolgálati autóikat egy hivatalos kéz váratlanul leállitaná és igy ők is kényszerülve lennének tengernyi elintézni valójukat a kivénült döcögős villamos segitségével lebonyolitani. Az is bizonyos, hogy ma már az autóbusz nem tekinthető kényelmet prejudikáló luxus-járműnek csupán, de éppen gyorsaságánál fogva fontos életszükségleti segédeszköz és igy ez az egyetlen és pótolhatatlan tulajdonsága is elegendő arra, hogy előnyben részesittessék a közcélu berendezkedéseknél minden más közlekedési eszköz felett. Ily elgondolások váltják ki az utazó közönségből ama megállapitásokat, miszerint célirányosnak csak az autóbuszközlekedés fejlesztése minősithető és kár volna ujabb nagy összegeket oly villamos al-épitmények talán már az elkészülésük pillanatában is, ócska, idejét mult, használhatatlan berendezésekbe beleölni, metetlen berendezéseknek lesznek tekinthetők, melyeknek a lebontása, felszedése, vagy átalakitása, mielőbb és feltétlenül szükségessé fog válni.

E logikusnak vélt és bizonyosnak vehető megfigyelésekben rejlő előrelátás adja a kezembe a tollat, hogy szóvá tegyem és a mérvadó köröknek ismételt elbirálásra ajánljam azt, hogy nem lesz-e kár ama horribilis összegeket, melyek a lapok hiradása szerint a villamos hálózatnak éppen a közeli jövőben keresztülvinni tervezett fejlesztésére vannak a Beszkárt-nál előirányozva, most oly munkálatokba belefektetni, melyek talán rövidesen feleslegeseknek fognak bizonyulni. Felszabadulásuk folytán a közlekedés fejlesztésére szánt összegeket, már most, ugyanezen üzem másik ágazatánál hasznothajtóbb módon lehetne felhasználni.

Nagy kitüntetésnek kell részemről tekintenem, hogy a Beszkárt nagyérdemü igazgatósága az uj tervezetek céljára egyes ideákat tavalyi felolvasásom anyagából és az akkor közszemlére kitett tervrajzaimból szinte szószerint elfogadásra méltatott, mégis most, a felhasználási mód tekintetében, saját ideáimmal is vitába kell szállnom: mert ami jónak minősithető az adott viszonyok mellett autóbusz-üzem céljaira, ugyanaz a módozat még nem bizonyos, hogy villamos közlekedés szempontjából is megfelel.

Ilyen elbirálás alá tartozik pl. az általam a Nagyszuglón át Rákosfalva érintésével Szentmihály, Sashalom és Mátyásföldre s onnan némi körjárat beiktatásával, ujból Sashalmon keresztül visszavezetve tervezett vonal. E járatot a Beszkárt 1932. október 9.-i lapjelentések szerint csak a főváros határának széléig tervezi kiépiteni éspedig villamos-üzem céljára. Ennek nagy hátránya rejlenék abban, hogy az igy leröviditett vonal nem volna eléggé hozadékképes, azután hogy csak a Thököly-uti villamos-vonallal lévén tervezve a kapcsolata, átszállási lehetőségek hijján, forgalma valószinüleg a legminimálisabbra korlátozódnék, végül pedig, a villamos-járatok szempontjából kifogásolható az, hogy a tervbe vett utvonal nagyon sok éles töréssel bir. Autóbusz-reláció céljára ez sokkal alkalmasabbnak látszik. A cég-zugos vonalvezetést e relációnál annak idején én magam is azzal indokoltam, miszerint ama utirányt kivántam javaslatba hozni, hol egy uj járat bevezetése lehetőleg a villamosvasut érdekeinek sérelme nélkül, a legkevesebb utépitéssel oldható meg és a viztoronynál, sőt a Hajtsár- és Hungária-utak keresztezésénél, átszállási lehetőségekről is gondoskodtam. Rákosfalvánál ez a vonal egy rövid ingajárat által a Kerepesi-ut—Rákoscsabai relációval is összeköthető volna.

Szerény nézetem szerint tehát e példa is azt igazolja, hogy mihelyt uj vonalak fektetéséről van szó, már racionálisabb az autóbusz-üzemre való áttérés, ha pedig az alépitmények vissza nem térülő tőkebefektetési szükségletét is számitásba vesszük, akkor érvelésem az autóbusz-üzem mellett erősen meghatványozódik.

Ha még tekintetbe vesszük azt is, hogy kiöregedett a huszadik század világvárosi forgalmi berendezési eszközei közül és me akarjon azért, hogy élettengődését néhány évvel meghosszabbitsa, a dolgozó társadalom zsebéből naponta a hosszantartó utazások által elvesztett munkaidők értékének megfelelő olyan összegeket kiszedni, melyekből végeredményben magának sincsen semmi haszna! Szegény leronyolódott társadalmunkkal szemben nem lehet az a közüzemek privilégiuma, hogy az üzemet fentartani segitő egyének idegein táncoljon, de a »közüzem« fogalma erkölcstanának megfelelően a társadalomnak inkább segitségére legyen, semmint azt munkakifejtésében önös érdekből hátráltatni kivánja.

E példa vonatkozik természetszerüen az összes uj vonalépitési lehetőségekre is — és ha a főváros azzal akarna ez ellen argumentálni, hogy: ha nagyon jó közlekedési lehetőségeket létesitene a szomszédos községek részére, akkor megesnék, hogy a felét is elveszthetné adózó polgárainak, kik az olcsóbb megélhetést keresve a főváros határán kivül telepednének le, ott uj otthonuk közigazgatási költségeiben osztoznának, az ottani kereskedelmet támogatnák és a főváros területén szerzett keresetüket mind ott élnék fel, — akkor tessék haladéktalanul megcsinálni Nagy-Budapestet, melynek számtalan vonatkozásban volna jelentős előnye — és hogy csak egyet emlitsek, ami jelenlegi témánkba belevág: a közlekedés jósága van oly fontos kérdés, hogy érdekében még a közigazgatási beosztás is módositható legyen! (Folytatjuk)

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1.
nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

BUDAI KRÓNIKA

— **A Svábhegyen, hetven holdas** angol parkban van a világ egyik legszebb *golfpályája*, amit rengeteg külföldi látogat.

— A harci készülődések csendben már most megkezdődtek az őszi tanácsnokválasztásokra.

— Az óbudai és ujlaki róm. kath. egyházközség tanácsa teljes erellyel tiltakozik az ellen, hogy a találkahelyeket a III. kerületbe telepitsék.

— Az ötmilliós tartozási hitelből összesen fél milliót vettek csak igénybe a fővárosi háztulajdonosok.

— A mártírhalált szenvedett Fischer Ágostonnak, az elhagyott gyermekek jóltevőjének emléktáblát állitanak az óbudai Szent Alajos Ház kiscelli utcai falán.

— Kettős vágányt épit Kelenföld és Székesfehérvár között a Máv.

— A Hegyvidéki Sasok Egyesülete legutóbb melegen ünnepelte *Szigeti* János ost és *Cselényi* Pált.

— Uj és érdekes gáztávfűtési ajánlatot tárgyal a főváros.

— A gáztarifát leszállitják 20 fillérre a svábhegyieknek és a zugligetieknek.

— Az üzleti napellenzőknek és ponyváknak két és fél méternyire kell lenniök a talajtól. Ahol nem igy van, a tulajdonost megbünteti a rendőrség.

— Az óbudai Irgalmas Nővérek „Cselka Intézete“ fenntartása és kibővitéséhez szükséges anyagiak előteremtése céljából a polgármester engedélyt adott az év végéig gyüjtésre.

— A sok izgalmat okozó 100 gyakornoki állásra 8746-an pályáztak. Ugy hirlik, hogy az állásokat csak ősszel töltik be.

— Több plébános szept. 1-ével nyugalomba vonul.

— A főváros vagyona egy milliárd 302 millió pengő, amelyet 471 millió adósság terhel.

— Tervpályázatot hirdet a főváros két szobás müvészi és olcsó lakberendezés és ezenkivül idegenforgalmi jelvény megtervezésére is.

— Az ujpesti hidon Ujpest és Rómaifürdő között a MÁV. ujra beállitja a külön vonatjáratokat szombat és vasárnap 20 filléres menetdijjal.

— Tündérkert lett a Margit-sziget a most nyiló harmincezer rózsájával.

— A nemi-betegek részére két uj rendelőt rendez be a főváros. Az egyiket az Uj Szent János-kórházhoz kapcsolva az alatta levő felhagyott vám-épületben; a másikat Óbudán, amelyiknek azonban még nincs meg a végleges helye.

— Az 1940.-ik év olimpiászának Stadionját — a főváros mégis Pestre, a Népligetbe akarja erőszakolni. Hiábavaló volt a, józan, sportszerü és közérdekre figyelmeztető sok érvelés — Buda ugylátszik ujra lemarad.

— A lágymányosi előljárósági kirendeltséget még az ősz folyamán állitják fel a Verpeléti-utcai házban, ahol most a Zichy-muzeum van elhelyezve. A hegyvidéki előljáróság megszervezésére 1935.-ben kerül a sor.

— Az óbudai r. k. egyházközség aggok részére a Tanuló-utcai kultuszházban »Szeretet-otthont« létesit.

— A kis-szakasz az összes villamosvonalakon augusztus elején lép életbe.

— A megüresedett tanügyi állásokat csak ősszel töltik be.

— A temetkezés olcsóbb lesz hét százalékkal Budapesten. A másodosztályu temetés 260 pengő, a harmadosztályu 170 pengő, a negyedosztályu 90, az ötödosztályu 56, a hatodosztályu pedig 30 pengő lesz.

— Schr ml.-kulturás budai kisko csmák iszonyatos drágaságáról ir az egyik fővárosi ujság — követelve, hogy hatósági intézkedéssel téritsék őket a tisztes polgári árakhoz.

— Helyreállitásra szorul a Rózsadombon, az Áldás- és Eszter-utcák találkozásánál levő kereszt, amelynek végrehajtását a ferences egyházközség a fővárostól kéri.

— Többszáz beutalt szegényt nem tudnak elhelyezni a szeretetotthonokban — mert nincsen férőhely.

— A városi könyvtár a Budai Vigadó földszintjén már müködik a régi rend mellett.

— A Tabán megépitése és rendezése helyett az — Andrássy-utat hosszabbitják meg. Ez Buda alárendelt szerepe Pesttel szemben.

— A gellérthegyi sikló épitésének előmunkálati engedélyét egy évre meghosszabbitották.

— A fővárosi üzemek sorsáról julius végéig dönt a kereskedelemügyi miniszter.

KIADÓ Margit körút 64/b. IV. em. augusztus 1-re komfortos két szobás lakás. Bővebbet: Telefon: 50-3-38.

A RÓZSADOMB
egyetlen csemege- füszerüzlete
II., Bimbó ucca 45. Telefon: 53-7-09.
„BIMBÓ“ CSEMEGEHÁZ

RÉGI BUDAI ROMANTIKA . . .
VADASKERT VENDÉGLŐ
Hüvösvölgy végállomás (az uj vám mellett)
Naponta halászlé. Dégel jazzband.
Tánc. Pénteken Schrammel-zene.
Majálisok, juniálisok céljaira nyitott és zárt helyiségek. Pensio: szoba P 2.—, menü P 1.20. Tel. 64-0 78. Tulaj. Balázs Ferenc

BRIDGE CLUB
I., Böszörményi-ut 28.
Telefon: 510-64. és 570-36.
Villamos és autóbusz megállóhely
ZENE = hangulat
TÁNC = szórakozás
KONYHA = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

ÉHGYOMORRA
naponta igyék egy pohár
Kristály vizet

PARADICSOMBAN
érzi magát a
PARADICSOM-KERT
vendéglő és étteremben
II, MARGIT KÖRÚT 20.
teljesen uj modern hangulatos
árnyas kert pompás konyha nagyszerü italok
ZENE BRIDGE
Minden este Varga Imre a rádió közkedvelt baritonistája és Dán Nővérek zongoraduó.
A zenekar meglepetés!

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár építészmérnökök irodájában.
V, Személynök ucca 9—11. szám.
Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

RÓMAI FÜRDŐ
Óbuda — Akvinkum
Késő őszig
Pompás Strand
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasutnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Biztositsa már most zavartalan nyaralását
a SVÁBHEGYI SZANATÓRIUMBAN
Szobafoglalás telefonon is: 65-4-47.

Szent GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet,
hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Személyi hírek

JÓZSEF FŐHERCEG 67 karátos brilliánsát egy indiai maharadzsa vette meg Párisban egymillió pengőért.

JÓZSEF FERENC főherceg valószínűleg csak a jövő esztendőben költözik óbudai kastélyába.

FABINYI TIHAMÉR dr. keresk. minisbzter tanulmányozza most a helyszínén néhány napig a Balaton fejlesztésének fontos kérdéseit.

BÓDY TIVADAR dr. huzamosabb ideig tartó gyengélkedése miatt lemondott törvényhatósági tanácstagságáról.

PETRACSEK LAJOS dr. és KOSSALKA JÁNOS dr. a főváros törvényhatóságának új tagjai.

FINÁCZY BÉLA dr. Balatonszemesen tölti a nyarat.

PÁVAI-VAJNA FERENC dr. a világszerte ismert geológust, aki eddig csak címben viselte a főbányatanácsos, főgeológus cimét tényleges főbányatanácsossá és főgeológussá nevezte ki rendkívüli érdemei elismeréseül a pénzügyminiszter előterjesztésére a kormányzó. Budai barátai elárasztották szerencsekivánataikkal és a Hollós Mátyás Társaság külön ünneplésre készül.

BÉLA HENRIK v. orszgy. képviselőt és neves publicistát, aki mint poéta kezdte pályafutását, kormányfőtanácsossá nevezte ki a kormányzó, érdemes iróembert tüntetve ki ezzel.

VIRÁG ILONKA mozdulatművésznő és tanárnő Horányban nyaral Kemény Zoltán műsz. tan. és neje Bellovics Manci zongoraművésznő vendégszerető otthonában.

BLÁTHY OTTÓ TITUSZ-t, a világhírű feltalálót, melegen ünnepelték ötvenéves Ganz-gyári jubileuma alkalmából.

SPANNBERGER ALAJOS dr. tanácsnok-előljáró Balatonföldváron üdül szabadsága idején.

GUTH FERENC dr., a II. kerület tanácsnok-előljárója, Gárdonyban tölti szabadságát.

SPUR KÁLMÁN dr. ügyvéd, budai bizottsági tag a Máv jogügyi osztályának élére kerül, mint

TASNÁDY NAGY ANDRÁS utóda, aki leköszönt erről az állásáról, de távozott az Ibusz és a Magyar Dunántúli Villamossági Rt jogtanácsosi székéből is s úgy hírlik, hogy a Kúria elnöke lesz.

VEZÉR KÁROLY dr. h. előljáró Horányban nyaral.

WLADÁRCZKY JÓZSEF dr. főorvos, a Zugligeti Egyesület ügybuzgó főtitkára Balatonkenesén üdül e hó 16-ig.

VENCZELL GEYZA tanácsjegyzőt a polgármester a II. kerületi előljáróságra helyezte s ugyanide Odry Zuárd kezelőfőtisztet is.

MARGITTAY RIKÁRD dr. lapunk kiváló munkatársa legközelebb a Balaton mellé utazik, ahol a nyarat balatoni tanulmányának szenteli.

*

Kozma Jenő a kisiparért. A II. kerületi iparoskör népes küldöttsége kereste fel Kozma Jenő dr. pártelnököt július 7-én, hogy hivatalosan is megköszönje azt a kitüntető bizalmat és megbecsülést, melyben a kerületi iparosság egyik régi, kipróbált letéteményesét, Váli Gábort, a II. kerületi Iparoskör elnökét részesítette. Előző híradásunkban már közöltük, hogy az Egységes Községi Polgári (Kozma) Párt bizalmasaként Váli Gábort választotta meg a Budapesti Kisipari Hitelintézet igazgatósági tagjának. A küldöttséget szíves melegséggel fogadta Kozma Jenő és biztosította a megjelenteket, mint a kerületi iparosság reprezentánsait arról, hogy segítségére lesz a II. kerületi Iparoskör kipróbált, megbízható iparosságának a közmunkák elnyerésében.

Épül a lágymányosi híd! A lágymányosi „Horthy Miklós híd" építése néhány nap múlva teljes lendülettel megindul, amelyhez a főváros kétmillió s az állam egymillió pengőt adott. Az új híd hasonlít majd a Margit hídhoz, de széles és minden teherbíráshoz alkalmas. A hídépítéshez szükséges minden terméket a hazai ipar szállítja. A hídlábakba beépítenek nyolcszáz vagón vasat, harminc vagón gömbvasat és négyszázötven vagón cementet. Ezt kiegészíti 1800 köbméter faragott kő, nyolcszáz köbméter fa és 24.000 köbméter más egyéb anyag. Átlagban hatszáz munkás dolgozik egyszerre, száz mérnök és adminisztrációs tisztviselő segítségével, ugyanakkor kétezerre tehető azoknak a száma, akik a hídépítéssel kapcsolatban akár a helyszínen, akár a budai vagy pesti oldalon felállított munkatelepen dolgoznak.

Aranymise. Vitéz Várady Géza pápai főpap, tábori vezérezredes, apát az újlaki plébániatemplomban mondta aranymiséjét az újlaki búcsú napján. A szentbeszédet dr. Szokolay Antal esztergomi kanonok mondotta.

Pótborest. Ha szabad egy kissé budai ízű kiejtéssel citálnunk egy közmondást, akkor leírjuk, hogy: „minden szomjuzsák megtalálja a maga pótját", mint ahogy örömmel ragadták meg az alkalmat a Pénteki Borgazdatársaság gyakori vendégei: Altstock Pál, Buday Gyula, Chambre Lajos dr., Cserhát Géza, Cserhát Miksa, Ilkovits Antal, Kelndorfer Zoltán, Méhn Antal és Pásztélyi Vilmos, akik e hó 7-én egy kedves est keretében viszonozták a vendéglátást a Budai Lövöldében megnyilt „KASTÉLYVENDÉGLŐ" terraszán, ahol mintegy 60-an gyültek össze, köztük Petracsek Lajos dr., Finánczy Béla dr., Neuschloss Knüsli Kornél dr. A társasvacsora keretében Chambre Lajos dr. köszöntötte a Pénteki Borgazdatársaság megjelent tagjait, amit azok nevében Neuschloss Knüsli Kornél köszönt meg és poharát emelte a Kozma-család tagjainak Amerikából való szerencsés visszatérésére és a pótbor-borgazdák családtagjainak egészségére. A beszédhez Méhn Antal építész azt a pótlást füzte, hogy ez az est tulajdonképpen a köszönet estje. Viraág Béla szerkesztő néhány adomát mondott el a boresttel kapcsolatban, mire felszólalt

PETRACSEK LAJOS dr.
orszgy. képviselő

és adomával folytatva, elmondotta, hogy ez a baráti kör politikamentesen fogadta őt barátai sorába, amit ő fokozott barátsággal igyekszik viszonozni. Bárhogy fordul a kerék, ő lankadatlanul küzdeni fog Buda érdekeiért, amit ez a társaság is oly lelkes melegen és eredményesen szolgál. A kedves szót kedves ünnepléssel viszonozta a társaság és Grenyó Bertalan, mint a II. ker. iparoskör üv. elnöke köszöntötte a vendéglátó borgazdákat, akiket Pénzes Mihály is üdvözölt, míg Cserhát Géza a vendégeket éltette.

Családi képek Blahosnál, II., Fő u. 8.

Régi romok. A királyi várkert eddig elzárt részeit, ahol középkori romok láthatók, mindennap d. u. 5—6 óra között megtekintheti a közönség. Belépődíj személyenkint 1 pengő.

A száműzött budai virágok számára kérnek kegyelmet a budai virágtermelők, akik nem jutnak piachoz. Végig jártak már mindenféle fórumot, bírják Vajna Ede tanácsos igéretét, felkarolta ügyüket Kasics Margit biz. tag, eljárt ügyükben Becsey Antal, de próbálta megoldani ezt a kérdést Oszoly Kálmán biz. tag is, csak éppen a vásárfelügyelőség nem kapott utasítást, hogy megengedje a virágok árusítását a szénatéri új vásárcsarnokban. Annak nyilt udvarán nincsen hely, mert az a vidéki őstermelőknek van fenntartva. Pedig ez nemcsak virágkérdés, de egyúttal kenyérkérdés is, mert a budai virágtermelő kertészet nem a saját gyönyörűségére termeli a virágot. Most elhatározták, hogy küldöttségileg tisztelegnek Kozma Jenő orszgy. képviselőnél, aki ma elismert vezére a budai polgárságnak, pátrónusa a budai kézműiparosok és kereskedők most nagy küzdelemmel élő osztályának és fölkérik, hogy vesse latba befolyását a virágtermelő kertészek nagy sérelmének orvoslása érdekében, de akiről tudják, hogy túl van halmozva ily kérdésekkel és ezért eddig nem merték ezt az ő gondjukat az ő kezébe tenni. Most kényszerűség készteti őket, hogy kérelmüket feltárják előtte. Bizonyára nem hiába mennek és számukra is talál megoldást Kozma Jenő.

Uj előljáróság. A lágymányosi XI. ker. előljáróság I., Verpeléti út 3. sz. alatti házban szeptember 1-én kezdi meg önálló működését.

A svábok előnyben. A „Magyarok Lapja" írja, hogy a városmajoruccai útkaparóház idegenfajtájú főnöke arról ismeretes, hogy a reábízott közmunkákhoz kizárólag csak svábokat alkalmaz. Igy harcol Bleyerék öntudatos faj- és elvtársa itt Magyarország fővárosának kellős közepén a kenyértelen magyarság ellen!

Visszakapta patikáját a Rózsadomb, amelyet évekkel ezelőtt elvittek onnan. Hosszú harcok után kiadták az engedélyt 29 pályázó közül Rogátsy Kálmán gyógyszerésznek, akinek 10 évig a megszállott Nagykikindán volt gyógyszertára, majd utána Budapesten 22 évig volt drogériája. Az új gyógyszertár teljesen modernül, a higiéne minden követelményének megfelelően berendezve, augusztus elején nyílik meg.

Szemüvegek Zibrinyinél I., Attila u. 8.

Trolleybusz a hegyvidéken. A sínnélküli villamos-autóbusz első három darabja elkészült s az óbudai Vörösvári út és új temető között meg is tartották már a műtanrendőri bejáratot. A napokban a felsővezeték elkészítéséhez is hozzákezdenek. Ezután a vonal után a svábhegyi fogaskerekű-vasút végállomásától folytatólagos felsővezetéket építenek trolleybuszok számára és a budai hegyvidék két festői pontja között könnyű és gyors összeköttetést teremtenek.

A Svábhegyi Egyesület a fogaskerekű vasút viteldíjának 50 százalékos mérséklését kéri és átszállójegyet a villamosra és az autóbuszra.

A Katholikus Népszövetség szervezését 25 évvel ezelőtt Buda-Ujlakon kezdték meg Láng Lipót, Brunecker Lajos vezetésével, Huszár Károly irányításával. Most elhatározták, hogy ősszel újra megindítják a régi lüktető és a közérdeket szolgáló életet.

Kétemeletes magánkilátótorony épül az óbudai Aranyhegyen. Ugyanilyen torony épült a Hármashatárhegyen is.

Gyász. Szentmiklósi és óvári Pongrácz Kálmán, a Magyar Nemzeti Bank felügyelője július hó 10-én este, életének 55-ik, boldog házasságának 16-ik évében elhúnyt és július hó 13-án délután temették a kerepesi temető halottasházából. Gyászolja özvegye, született homrogdi" Lichtenstein Emmy és kiterjedt rokonság, a Dióssy, Nilsen és Öttömösi családok és kiterjedt baráti köre.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

A legújabb kérdés. Lechner Ödön építész szobra készen áll, ércbeöntve, de a helye még nincs kijelölve. A szoborbizottság úgy tervezte, hogy a Liszt Ferenc téren, a Jókai szoborral szemben állítja fel, mert a sarkon álló kávéháznak volt a törzsvendége. Ez ellen sok érvet hoztak fel és még ma is kétséges, hogy oda kerül-e. Mi azt ajánlanánk, hogy Lechner szobrát állítsák fel Budán, ahol a nagykörút mentén számos olyan intimebb, parkos sarok van, amely szinte kívánja a szobrot. A legszebb helyek egyike a Margit körút és a Keleti Károly u. találkozása, ahol a tér közepén, emelt előrésszel a legnyilvánosabb helyre kerülne a szobor és megadná a téren gyalog áthaladó közönségnek is a nyugalmat, a most ott rendszertelenül fel és alá száguldó taxik között. De ott van a Gellért tér is, az idegenforgalom nagy gyüjtőpontja, ahol szintén pompás helyre jutna a hányt-vetett sorsú szobor. Mi budaiak megbecsülnénk.

Krudy Gyula emléktábláját most leplezték le Óbudán, özvegy Kéhli Józsefné Mókus ucca 22. szám alatti vendéglőjében. Az emléktáblán a következő sorok olvashatók: „Itt szokott ülni barátaival Krudy Gyula, a nagy magyar író.

Uj repülőtérre van szüksége Budapestnek a megnövekedett forgalom lebonyolítására. Előreláthatóan Óbuda környékén keresnek és találnak majd alkalmas területet.

Az inségmunka keretében pótlólag felvették felszólalásunkra a Kútvölgyi útnak, a Hegyalja útnak, a Kenese uccának megépítését.

Nagy sikert arattak az Országos Dalosversenyen a budai dalárdák. Igy a magyar dal ünnepén a Király-díj helyezettje lett az aranyérmes Ganz-gyári Dal és Zeneegylet; a nehéz műdal csoportban helyezést nyert a Gázművek Dal- és Önképzőköre, — a könnyű vegyeskar csoportban helyezést kapott az óbudai Dohánygyár dalárdája. — Az óbudai „Dalkoszorú" dalárda és az óbudai „Jog, Igazság, Szeretet Daiegylet" szintén elsőrangúan szerepelt ezen a nagy dalosversenyen.

A betegségek egész sora

így: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a

HUNYADI JÁNOS

keserűvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei írják elő betegeiknek és a betegek tízezrei írnak róla elismerő nyilatkozatot.

Az Orbánhegyi Egyesület dr. Homonnay Tivadart védnöknek, Sztehló Kornélt tiszteletbeli tagnak választotta meg.

Uj látványossága Budának az újonnan megnyilt „*Paradicsomkert*" vendéglő és étterem II., Margit körút 20. alatt. *Martiny* István Oszkár, aki három évtizeden át Hamburgban volt vendéglő- és kávéháztulajdonos, a világ egyik legnagyobb kikötővárosában, előkelő nemzetközi körökben szerzett tapasztalatai felhasználásával áll mint tanácsadó a „*Paradicsomkert*" igazgatósága mellett s olyan szórakozóhelyet teremtett, amely a legkényesebb igényeket is kielégíti. Mindaz megtalálható a „*Paradicsomkert*"-ben, ami — nevéhez méltóan kedveltté fogja tenni: pompás kert, nagyszerű konyha, kitünő italok, elsőrangú zene. A konyhát *Pulay* Károly vezeti, aki a legelőkelőbb balatoni fürdőkön, Tátralomnicon, a Svábhegyi Nagyszállóban és más előkelő helyeken volt főszakács.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila u. 8.

A budai városkép megóvása érdekében a főváros városrendezési szakbizottsága nem akarja megengedni a Szent Erzsébet apácarend kórházának emeletráépítését, illetve csak a Batthyány tér felé eső részen engedélyezi a III. emelet építését. Ezzel szemben Hufnagel Imre bizottsági tag kifejtette, hogy a kórház környékén V. és VI. emeletes házak vannak, nem tartja indokoltnak, hogy az építési engedélyt a bizottság meg ne adja, annál is inkább, mivel az intézmény az emberiség javát szolgálja és a mai nehéz időben, amikor az emberek munka nélkül, ruhátlanul és éhesen támolyognak az uccán, mindent el kell követni, hogy minél több befektetéssel építkezzünk.

Ösztöndíjat kapott a székesfővárostól Cicutti Margit, az I. ker. iskolatéri leányliceum VII. o. tan. és az ugyanoda járó Seydl Éva, Bende Magda, a Horthy Miklós úti felső keresk. iskola II. o. tan. és Cserna Róza, az I., Böszörményi úti polg. isk. II. o. tanulója a Mária Valéria főhercegnő alapból 50 pengőt; mint régi ösztöndíjasok. — Ugyanebből az alapból, mint új ösztöndíjas szerepel: Nessenfeld Margit, az I. ker., iskolatéri leányliceum VI. oszt. tanulója; Hüller Etelka, az I. ker., Horthy Miklós úti női felső kereskedelmi iskola I. osztályos tanulója; Marx Emilia, az I. ker., Koronaőr u. polgári leányiskola I-A oszt. tanulója; Karapancsik Erzsébet, az I. ker., Koronaőr u. polgári leányiskola III. oszt. tanulója; Chován Valéria, a II. ker., Batthyány u. polgári leányiskola II. oszt. tanulója. A Gizella főhercegnő nevére létesített 50 pengős ösztöndíjat pedig megkapta: Háberfelner Margit, az I. ker., Böszörményi úti polgári leányiskola IV. oszt. tanulója; Maletics Anna, a II. ker., Marcibányi téri polgári leányiskola III. oszt. tanulója és Isoó Emma, az I., Koronaőr u. polgári leányiskola II. o. tanulója. Csodálatosképen III. kerületi tanuló már évek óta nem kap ösztöndíjat. Pedig ott is vannak kitűnő tanulók.

Fontos a költözésnél! Budapest Székesfőváros Elektromos Művei figyelmezteti az augusztusi negyedben lakást változtató fogyasztóit, hogy a költözések nagy tömegére való tekintettel a folytatólagos áramszolgáltatást csak az esetben tudja biztosítani, ha a fogyasztók a költözködést legalább két héttel előbb személyesen jelentik be az Elektromos Művek bejelentési osztályánál: V, Honvéd ucca 22. sz. alatt. Tehát sürgős!

Tálalógép. A vendéglősipar — tudvalevőleg — a legkonzervatívabb ipar, épen ezért érdekes az a merész és ötletes újítás, amely megvalósult az egyik nyári mulatában a „technoservir" bevezetésével. Ez a felszolgáló berendezés olyan „tálalógép"-féle, amely a meleg ételeket épúgy, mint az italokat az asztalokra feltálalja, amellett, hogy nem kér a felszolgálásért borravalót. Nincs kizárva, hogy az annyiszor felvetett borravalókérdés végleges rendezését e mulatóban „Csodaasztal"-nak elnevezett gép fogja megoldani, melynek — ahogy sikerült megtudnunk — az üzemköltsége 100 tálalásonkint 6 fillér. Minket budaiakat azért érdekel különösen e találmány sorsa, mert a föltaláló, Dax Gábor dr., budai fiú.

A Sarlós Boldogasszonyról nevezett egyházközség Ujlakon Pálfi Lajos dr. plébános elnökletével tartotta meg tisztujító gyűlését. Az elnöki tisztségre nagy lelkesedéssel Reizinger Gyula ny. iskolaigazgatót választották meg, aki 14 év óta elnöke az egyházközségnek. Díszelnökökké egyhangú határozattal somorjai Lukachich Géza báró ny. altábornagyot és Andréka Károly ny. h. főkapitányt választották meg. Alelnökök lettek: Brunecker Lajos és Kurtz Ágoston főszámtanácsosok.

Szerzői estjén melegen ünnepelték dr. Szentmiklóssy Elemértet, ezt a budai nótaszerző úrnőt, akinek dalait Cselényi József és Karácsonyi Margit énekművészek adták elő, kiváltva a hallgatóság lelkes tapsait.

Virágos Buda. A „ViBuMa" erkély, ablak és kiskertversenyének bírálatát a szakértő bizottság megkezdte. Elsősorban a kiskerteket bírálják felül és azután következnek az erkélyek és ablakok. Örömmel állapítja meg a „Virágos Budapest—Virágos Magyarország" elnöksége, hogy a gazdasági depresszió ellenére a pályázók száma az idén 40 százalékkal emelkedett és minőségileg is az eredmény a tavalyinál jobbnak mutatkozik.

Kopaszan állanak a hegyaljai, úgynevezett tranzverzális út két oldalán, a lejtős bevágások, a hogy az utat a Gellérthegybe vágták Ennek kertészeti kiképzése fontos és sürgős, mert rontja a hegy látképét és azt a hitet kelti, hogy fűmagon spórol a főváros. Nem volt ügyes gondolat ezt a Tabán rendezésével kapcsolni, mert ezzel elhúzódik. Az erre vonatkozó szabályozási terv most van tárgyalás alatt és csak ennek befejeztével látnak a parkirozáshoz.

Flóra nevű fehér foxterrierem, bal szeme és füle fekete, a hátán is fekete csík, féldrótszőrű, e hó 10-én éjjel elveszett. Megtalálóját kéri Bertha Gyula, a „Pozsony" kávéház tulajdonosa, hogy juttassa hozzá vissza, meghálálja.

IGYUNK „HARMAT"-VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

Budai kávéházi kémek
— és a Martinovicsék „Jákobita Klubossága" —

A Martinovics összeesküvés jellemző kis tényeit teszik világosabbá azok az adatok, amelyek az összeesküvés idejének *budai kávéházi kémkedéseiről szólnak* a pesti, budai és óbudai Kávéfőző Társaságok történetét tárgyaló és karácsonyra megjelenő munkámban. A Martinovics-összeesküvés nem az a glóriásfényű dolog, aminek régebben hitték, de nem is az a sötét vállalkozás, amelynek régebbi és újabbkori történetírásunk mutatja. Részt vettek abban kalandorok és álmodozók, rosszhiszemüek és jóhiszemüek egyaránt, mint minden forradalmi mozgalomban. Keserű igazság, hogy Martinovics maga sem volt olyan fenkölt lélek, mint amilyennek hitték régebben. Sok volt a résztvevők között az elesett és ütődött ember is. Viszont az a kormányzat, mely ellen az összeesküvés támadni akart, nem nemzeti kormányzat volt, hanem a legalacsonyabb eszközökel dolgozó magyarellenes irányzat.

Ez a kormányzat a legkörmönfontabb kémrendszert szervezte meg a pesti és budai kávéházakban. Az eddigi Martinovics-irodalom például nem tud arról, hogy a pesti, budai és bécsi kávéházi kémhálózat főnöke egy minden hájjal megkent hamisjtáékosokból lett kalandor maffia kezében volt. Ennek fejéről sikerült megállapítanunk, hogy a neve szerint már régebben ismert, életkörülményeire nézve ismeretlen Francesco *Gotthardi*, budai születésű ember volt. Apja mint hegyvidéki svájci *„Grison"*, azaz graubündeni olasz-francia keverék 1765-ben vándorolt be a tiroli Roveretóból Budára s itt egy *Agics* Dömötör nevű boszniai kalmárral társult. Fia, *Fransesco* 1774-ben pesti polgár és kereskedő lett. Mint ilyen, kávésjogot nyert akkor, mikor már a II. József által felállított kémszervezet feje volt. Mint ilyen pesti Városkapitány, azaz rendőrkapitány, majd városi Senator lett. II. József ugyanis városi Senatoroknak juttatta a kávésjogokat. Ezek rendszeres kémszervezetet létesítettek. Ilyen volt *Vittmaesser* Mátyás pesti Városi kapitány is. Ezek mind összeköttetésben voltak a pétervaradi rác származású, Kameniczáról bevándorolt és nevét németesen *Kemenitzer*-nek iró tímármesterrel, aki egy Bartien *Duchelle* nevű züllött billiárdbankosból és későbbi kávésból, a szintén svájci kalandorból, valamint Giovanni *Conti* hamisbilliárdbankosból és vándorkávésből, egy *Székely* nevű magyar színészből, egy *Ungwarth* Emánuel gróf nevű színházi vállalkozó hamiskártyabankos kalan-

dorból, ennek *Spinola* nevű olasz felhajtójából valóságos pest-budai színházi és szerencsejáték házi kémszervezetet létesített. Kemenitzer úr pénzén a *Tuschl* néven szereplő *Duchelle* és *Gotthardi* tartották kezükben a budai kémhálózatot. Főbesugójuk nemes *Tomanek* József pesti ügyvéd volt. Ez ugratta be *Duchelle*-nek a mai honvédelmi minisztérium helyén állott, hírhedt színházi kávéházában, a *„Három Oszlopokhoz"* cégérezett kávéházban a szerencsétlen szegény jurátust, *Szolárcsikot*. Ez itt, a kávéházban adta meg a „Jákobita Klubos"-ok titkos jelét, a balkezefejére jobbkeze mutatóujjával rajzolt *L* betűt. Ez vezette rá az összeesküvés nyomára a Nádort, *Sándor Leopold* főherceget és juttatta a pesti vén bakó és az egri fiatal bakó tőkéjére a „Klubos"-okat. A most talált adatokat új budai kávéháztörténeti adatokkal egészíti ki *Sándor Leopold* főherceg iratainak *Nályusz* Elemér által közölt, Gotthardira vonatkozó, de személyét tisztán nem látó adatokat. Az új adatok között legjellemzőbb az, hogy II. József és II. Lipót valósággal és láthatóan *azért sürgetik a pesti és budai kávéházak szaporítását, hogy az álmodozó fecsegők ott suttogjanak, ne lakásaikon.* A fecsegőket könnyű volt kihallgatni. Igy lett a kávéház az állambiztonság szerve, illetőleg a pest-budai kémszervezet legbiztosabb vadászterülete.

Bevilaqua Borsody Béla.

Óbuda szabályozási tervét most készíti el a főváros illetékes ügyosztálya a fővárosi Közmunkák Tanácsával egyetértésben. Ősszel letárgyalhatják a régóta vajudó kérdést, úgyhogy a jövő évben Óbudán is megindulhat az építkezés, amely jelenleg szinte lehetetlen volt.

Olcsóbb lett a taxi. A kéktaxisok az alapdíjnak 65 fillérről 20 fillérre való leszállításához kérték a főváros hozzájárulását. A főváros vezetői nem zárkózhatnak el a kérés elől, mert nem lehet pont a főváros az, amely útjába áll a taxi olcsóbbodásának.

Külföldi tanulmányútjáról a napokban érkezett vissza Blahos Rudolf, az ismert nevű budai fényképész, hogy itthon értékesítse a külföld rohamosan haladó fényképezés művészetében tapasztalt fejlődést és legújabb találmányokat.

A kiscelli trinitárius kolostor főoltárát, a rend feloszlatása után, Kühtreiber Antal óbudai molnármester megvette és 1785-ben az óbudai plébániatemplomnak ajándékozta s az ma is ott áll a hajóban. Ugyanebben az időben került ide a kiscelli oltárral szemben levő mellékkijárat fölé függesztett szent Ivó olajfestésű képe Lachner Gáspár kántor ajándékából; ez a kép szintén az eltörölt trinitáriusok kiscelli templomából való, ahol mellékoltárképül szolgált. 1795-ben a régi sekrestyének a szentély evangéliumoldali helyiségét Lösch János építőmester a szentély lecke-oldalán levő földszinti oratórium párjává alakította át.

Érdekes, hogy már az őskorban Hamurabi, Babilonia kiváló törvényhozó királya, Krisztus előtt kétezer évvel megállapította az építész felelősségét és szigorú bírsággal sujtotta a hibákért a tervezőt.

Hárshegyvidéki Egyesület címen új egyesület alakult, mely a Hárshegy, Hűvösvölgy, Zugliget és vidéke területének fejlesztését, kultúrális és szociális előrehaladását és a polgárság összefogását tűzte ki feladatául. A közgyűlésen elnök Fritz Béla ny. kir. főügyész lett.

A hadikölcsön ősjegyzők a kerületi elöljáróságokon helyezték letétbe kötvényeiket, amikor szó volt azok segélyezéséről. A segélyezés már régen szünetel s akinek még az elöljáróságon van a hadikölcsönkötvénye, záros határidőn belül vigye el onnan, mert ott már nem vállalnak érte felelősséget.

Nonest (Hamar Zoltán). Márciusban került a könyvpiacra Hamar Zoltán Nonest című 200 oldalas regénye. Szerző sok szociális érzékkel és filozófiai magaslatból tárgyalja témáját. A meseszövés itt-ott még merész és valószínűtlen, de a nyelvezet tiszta magyar, az olvasmány élvezetes, érdekfeszítő és nagy reményekre jogosító. A regényt melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Kiadóhivatalunk útján is megrendelhető. (H. V.)

Segítsük a nyomorgókat. Az óbudai kath. karitász most számolt be egyévi dícséretes működéséről, amely alatt 2200 ebédet adott, 4700 mázsa fát osztott, 900 pengő értékű tejjel látta el az inségeseket. Gyorssegélyben 1900 pengőt osztott ki a rászorultaknak, 1700 pengő értékű szeretetcsomag mellett 600 pengő értékű cipőt is adott az óbudai nyomorgóknak tisztára társadalmi adakozásból. A hősies munkát Sagmüller József prelátus plébános elnöklete alatt a fáradhatatlan Krebsz Ferenc segédlelkész, karitászigazgató, László Marietta pénztáros és az önzetlenül dolgozó önkéntes munkatársak végezték.

Nem érdekli az embereket a választójog. A házakban kifüggesztett jegyzékek ellen egész Budapesten alig 300-an szóltak fel. A hölgyek éppenséggel rossz néven veszik, hogy életkorukat is kiírták. Mi köze ehhez a választásnak?

Ez is „álláspont"? Valami röpcédulán olyan hibát varrt a mi nyomdánk nyakába egy lapkiadó, amelyről tudja, hogy nem mi vagyunk egyedül hibásak benne. De ha annak a lapnak egyedül csak a borítékja gyönge, akkor nincs baj, — mi majd csak elbírjuk valahogy ezt a — röpcédulát, ha ezzel segítünk helyreállítani az „Álláspont" című lapnak megbillent tekintélyét.

Az első szeretetotthont kilenc agg nő részére pompásan felszerelve, bensőséges ünnepség mellett avatta fel az óbudai r. k. egyházközség július 2-án. Sterz István elnök hatásos megnyitó beszéde után Sagmüller József prelátus plébános megáldotta az új otthont, majd Krebsz Ferenc karitászigazgató mondott szíveket megindító beszédet a keresztényi szeretetről, megköszönve a jótevők áldozatkészségét. Az ünnepen jelen volt a székesfőváros képviselője, Szente Miklós elöljáró-tanácsnok, Lukács Sarolta a Magyar Vöröskereszt képviseletében, az egyházközség tanácsa s még számosan.

BUDA — BALATON — ADRIA

Trianon óta úgy érezzük, mintha a megszállt területek földrajzilag is eltávolodtak volna tőlünk; a valuták vagy devizák beszerzésének nehézségei, az útlevél- és vízumkényszer, az útlevél- és vámvizsgálatok, a vonatszemélyzet és a mozdonyok kicserélése mind időveszteséget jelentenek és az időt mérve, a távolságokat megnyujtják.

Oh, az a híres át- vagy beutazási *vízum!* Egy nagykikindai betegnek, aki a szegedi klinikán szeretné magát megvizsgáltatni, a beutazási vízum díja és a vízum beszerzésének költségei együtt nagyjában a nagykikinda—szegedi út vasúti költségeibe kerülnek. Az egészséges utas pedig, ha megtakaríthatja az átutazási vízumot, elkerüli Magyarországot, vagy beutazási vízum hiányában nem száll ki hozzánk a dunai hajókról. *A híres vízum tehát*

a megszállt területek elszakítottságát fokozza.

Eltörlése mellett már száz érv hangzott el, fenntartása mellett elfogadható érv még egy sem; — kormányok mennek, kormányok jönnek, de a vízum megmarad; a vízum saját stílussal bír, *a vízumnak a stílusváltozások nem ártanak...*

A vízum által fokozottabban elszakított megszállt területek közelebbhozásának egyik eszköze tehát

az át- és beutazási vízum teljes eltörlése,

végleges kiirtása volna; másik eszköze

az autózás rövidebbé és olcsóbbá tétele.

Utóbbira csak egy példát hozok fel, amely *Budát* is közelebbről érdekli: — ez a *buda*—fiumei vonal kérdése.

Annak idején a Déli Vasút Társaság *Budáról a Balaton mentén,* a Muraközön keresztül az Adriáig, illetve Trieszig megépítette a maga vonalát; — a MÁV viszont Pestről építette meg Zágrábon át a maga vonalát az Adriáig, illetve Fiuméig. Most már a MÁV kezén van a Déli Vasút magyar vonala is, de azért a budapest—fiumei közvetlen vonat

még mindig Pestről indul

a Keleti pályaudvarról, Kelenföldön egyet füttyent Budánál, *messze elkerüli a Balatont* Dombóvár irányában és Gyékényesnél lép horvát területre. A pesti Keleti pályaudvartól Kelenföldig 20 km. az út, Kelenföldtől Gyékényesig 260 km.,

Pestről Gyékényesig tehát 280 km;

— viszont *a budai Déli-pályaudvartól* Kelenföldig az út csak 8 km., Kelenföldtől a *Balaton mentén* Murakeresztúrig csak 226 km. és Murakeresztúrtól Gyékényesig csak 16 km.,

Budáról Gyékényesig tehát csak 250 km.

A megtakarítás tehát a *buda—balatoni* megoldás mellett 30 km. volna, időben pedig 33—34 perc. És pénzben? A menetjegy gyorsvonaton az I. osztálynál 2.60 P, a II. osztálynál 1.90 P, a III. osztálynál 1.60 P, személyvonaton az I. osztálynál 2 P, a II. osztálynál 1.20 P, a III. osztálynál 80 fillérrel volna olcsóbb, illetve oda- és visszautazásnál 5.20 P, 3.80 P, 3.20 P, 4 P, 2.40 P és 1.60 P-vel; — a feladott úti poggyásznál is megtakarítást jelentene az utasnak

a buda-balatoni megoldás. 30 kilométerrel kevesebb rázás,

az utazásnak 33—34 perccel való megrövidítése,

olcsóbb menet- és poggyászjegy és a Balaton érintése a buda-balatoni megoldás előnyei,

amelyek fokozhatók azzal, hogy az utas minden ráfizetés nélkül néhány napra

megszakíthassa útját a Balaton mellett.

Ha meggondoljuk, hogy ezzel a megoldással nemcsak Zágrábot, de az Adriát is, jelesen Fiumét, Spalatót, Sebenicót, sőt Zárát is közelebb hozzuk *Budához és a Balatonhoz,*

csak a buda—murakeresztur—gyékényesi megoldást kívánhatjuk,—

de mindenféle át- vagy beutazási vízum nélkül!

Ha már nem tudjuk elérni, hogy az egész magyar-olasz idegenforgalom, tehát a budapest—trieszt—velencei forgalom is, Zágrábban összpontosuljon, úgy legalább javítsuk meg Fiuméból, Spalatóból, Sebenicóból és Zárából, valamint Zágrábból és a többi nyugathorvátországi területről az összeköttetést

a Balaton érintésével az ősi Buda felé.

Christian Rezső dr.

KÖZGAZDASÁG

* **Hrich József** cégjegyzőt a Szent Margit-sziget igazgatósága és tisztviselői kara meleg ünneplésben részesítette társasvacsora keretében, negyedszázados szolgálati jubileuma alkalmából.

* **Harisnya-kartell.** A sok kartell mellett most megalakul a harisnyakartell is. Az összes gyárk termékeiket ezentúl egy központi szerv, valószínűleg egy erre a célra alakított részvénytársaság fogja eladni. A finanszírozást a Kereskedelmi és Hitelbank látja el. Természetesen és rövidesen, alaposan megdrágul a harisnya.

* **Gyász.** Súlyos veszteség érte a magyar közgazdaságot Dános Árpád szegedi egyetemi rk. tanár, a Magyar-Olasz Bank ügyvezető igazgatójának 52 éves korában, munkaerejének teljességében bekövetkezett halálával.

* **Szent Lukács-fürdő Rt.** mult évi mérlege szerint az üzemi költségek levonása után 156.049 pengőt jövedelmezett. A vállalat tiszta nyeresége 73.254 pengő, mely eredmény a nagyarányú terjeszkedéssel és a rohamos fejlődéssel igazolja, hogy Porzsolt Béla kormányfőtanácsos alelnök Budapest fürdőváros megvalósítását teljes mértékben magáévá tette.

* **Wiener Bank-Verein** (Wien) igazgatótanácsának július 3-án tartott ülésén előterjesztették az 1932. üzletévi zárszámadást. A nyereség- és veszteség-számla 22.336.381.47 S összegű rendkívüli leírások eszközlése után a tartalékalap és a régi részvények lebélyegzéséből származó könyvszerinti nyereség felhasználásával kiegyenlítettnek mutatkozik. A mérleg 29,500.000.— S részvénytőkét, mely 460.000 darab lit. A. elnevezésű 50.— S n. é. 650.000 darb lit. B. elnevezésű 10.— S n. é. részvényre oszlik, továbbá 1.062.430.— S összegű tartalékalapot tüntet fel.

* **Biztosító Intaézetek Orsz. Szövetsége.** Gergely Tódor m. kir. gazdasági főtanácsos elnöklete alatt teljes ülést tartott, melyen 40 biztosító társaság vett részt. Elnök viszapillantást vetett az elmult év mozgalmas eseményeire és vázolta azt a széleskörű tevékenységet, melyet a szövetség a biztosítási intézményt érintő különböző fontos kérdésekben kifejtett. Ezután előterjesztetett a szövetség igazgatója, dr. Kutasi Elemér által szerkesztett évi jelentés, melyet a teljes ülés a zárszámadásokkal együtt, egyhangúlag elfogadott. Miután a számvizsgálóbizottság tagjaivá a folyó évre Herceg Zsigmond, Mencer Oszkár és Somogyi Lajos választattak meg, Kun Károly és Kállai Dezső igazgatók a szövetség tagjainak köszönetét tolmácsolták az elnökségnek a kifejtett eredményes munkáért.

Budai Polgárok!

Szekszárdi bikavér . . liter je —.80
Sötét kadarka . . . . . „ —.60
Asztali fehér . . . . . „ —.60
Ürmös magyar „Vermouth" „ 1.20

Budára ötliteres rendelést haza szállítunk!
Magyar üdvözlettel **Fekete Sándor** üzletvezető
Budapest, VIII, József ucca 19. sz.
Telefon; 32-0-63.

Óriási sikere volt a
Szekszárdi bornak
a tavaszi vásáron
Hagyományos pompáju magyar vincellérdiszítmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok. Tolnai menyecskék. Nemes és olcsó szekszárdi borok!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!

Szepezd Kovács penzió
Anna lak
a Balaton zalai oldalán erdőkoszorúzta magaslaton, csendes, pormentes helyen, gyönyörű kilátással a Balatonra
Tiszta és jól berendezett szobák A strandhoz és állomáshoz közel. Dijtalan kabinhasználat. Elő- és utóidényben 4 50 P, főidényben 5 50 P a napi kitünő ellátás.
Érdeklődni lehet:
Kovács fodrásznál, II, Margit körút 52.

TELEK

59-es villamos Süveg uccai megállónál levő Sasadi új iskolától kiinduló 25 méter széles Brassó úton, gyönyörű kilátású, subalpin levegőjű kis és nagyobb parcellák igen olcsón eladók. Tulajdonos Sey, V, Akadémia ucca 13. II. emelet 24.

Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles kézműves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

LAKÁS

Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretű, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel építendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.

Gyönyörű 4 szobás villalakás loggiával, erkéllyel, etage-fűtéssel, villamos és autóbusz-megállónál november elsejére kiadó. Érdeklődés a házmesternél. II, Budakeszi út 1/d, vagy telefonon 29-8-92.

2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fűtés, melegvízellátással az Attila ucca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus építő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.

Egyszobás hálófülkés, erkélyes luxuslakás, központi melegvízfűtéssel, konyhával, fürdőszobával. Érdeklődés a házmesternél, I, Logodi ucca 60., vagy telefonon: 29-8-92.

3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I, Logodi ucca 63, vagy telefonon: 29-8-92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjű 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörű kilásással a budai hegyoldalra. 61-es villamos-, 4-es autóbusz-megállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.

Városmajor-park társasvilla Maros ucca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P semmi mellékköltség. Leköthető vitéz Darvas Lajos mérnöknél, IV, Király Pál ucca 20. szám, telefon: 86-2-96.

Épülő modern bérházban luxuskivitelű, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszínen.

Horthy körtérnél Bercsényi ucca 7., Vak Bottyán ucca 4., Fadrusz ucca 6., háromeves házakban kilátásos, erké-

BUDAPEST RIVIERÁJÁN,
a legelőkelőbb, centrális villanegyedben, a hatholdas Batthyány-ősparkkal szemben, a **Mányoki út 7. sz.** fásított telkünkön 2 darab 5—6 szobás, hallos, elsőrendű kivitelű, déli fekvésű, kitünő beosztású, rendkívül
olcsó villát
ugyancsak a Gellért-fürdőnél, a **Mészöly ucca 7. sz.** remek parkirozott telken
ujabb társas villát
építünk déli fekvésű, igen jutányos, fixáru, pazar öröklakásokkal. Októberi beköltözés. Már csak pár 3—4—5 szobás lakrész kapható. Díjtalan prospektus.
„CENTRUM" Házépítő Vállalat
I, Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

Gunda F. Zoltán CUKRÁSZDA
I., Ugocsa u. 6/b. Kellemes kerthelyiség.

HÁZ

Ikervilla felerésze 240 négyszögöles telekkel Pasaréti úton méltányos áron eladó. Felvilágosítás: Kerekes Barnabás építészmérnöknél, IX, Ráday ucca 22. Telefon: 85-3-54.

Pasaréten por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágosítás: Adamitz és Nagy bádogosok, II, Halász ucca 2.

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

WC. FÜRDŐKÁD, kályha, mosó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

Építkezési és kertépítési anyagokat olcsón szállit
OBERMEYER TAMÁS
fuvarozó vállalata, II., Fillér u 4.
Saját kő-, söder- és homokbánya.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Telefon: 52-6-22.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés ablaküvegezés
versenyképes árban.
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyére és péksütleménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

Császár-kertben
(Császárfürdő étterem)
Szabó Guy László
jazz-zenekara hangversenyez jóidőben naponkint d. u. 5 órától
Császárfürdő Éttermei
Csirszka Konrád
vendéglős

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Pacsirta vendéglő
I., Kútvölgyi út 18.
Új Szent János Kórház felső végénél.
Pompás kert. — Nagyszerű konyha.
Naponta cigányzene.
Tulajdonos: **Wendl István.**

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA. Kiadásért felel: Virág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1131. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 julius 26.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél **30** fill. Szövegsor ára **2** P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I, Bors u. 24
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4–6 ig

Fordított város?

Andrássy Gyula gróf miniszterelnöksége idején, amikor a tervezett „Sugár" utat, utóbb Andrássy utat tervezték, az ellenzék sehogy sem akarta a törvényt megszavazni, mert, hogy — minek ilyen kis országnak ilyen fával burkolt díszút, — azután pedig, hogy — minek ilyen szegény országnak ilyen drágán kisajátított útvonal. De az öreg Andrássy nem engedett, érvelt: — Nagyobb a szerencsénk, mint az elgondolásunk, mert az út végén ott van Európa legforróbb gyógyforrása, az *artézi* és a Sugár út külső részén csupa kertes villa épül, ahol orosz nagyhercegek gyógyítják majd reumájukat. Ebből megél a város! ... Az orosz nagyhercegek ugyan nem jöttek el, de a kisajátításon keresett a Közmunkatanács, akárcsak a körút kisajátításán és — Budapestet el sem lehet képzelni ma a Nagykörút és az Andrássy út nélkül.

Akkor merészebb koncepciójú emberek éltek, a fejlődő város viszonyai is kedvezőbbek voltak, de azután valami kicsinyes korszak következett, amely apró alkotásokból élt. A város pedig nőtt mindennek dacára.

Most ismét nagyobb vonásokban, merészebb elgondolások, imponálóbb tervek alapján igyekszik a városháza a fejlődést biztosítani. A világszép Halászbástya kiépítését a Dunáig segíti elő a Hunyadi János úti kétemeletes bérház lebontásával. Rendkívül emeli ez majd Buda látképét. Az Andrássy út folytatása több felé szolgálja Nagy-Budapest eszméjét és biztosítja a Városligeten túl fekvő városrész rohamos fejlődését.

Ilyen elgondolás a *Kelenföldi sugárút* is, mely a borárostéri híd tengelyében épülve, olyan területeket kapcsolna a fővároshoz, amelyek ma mostoha sorsban tengődnek, ha rendelkeznek is azokkal a pozitív lehetőségekkel, amelyek jogosulttá teszik ennek a sugárútnak mielőbbi tervezését és kitűzését.

A kelenföldi nagy medence hivatva volna egy új, egészséges, közel fekvő városrész kialakítására. Szemközt fekszik vele a nagy jövő elé néző *csepeli kikötő*, Európa leghosszabb, 75 kilométeres rakodópartjával, a szigetbe vájt, zárt bazenjeivel, ahol már most turáni petroleum, kisázsiai szén áll tárolva és ügyes kereskedelmi politikával az Európát iparcikkeivel most megrohanó Japán (mondjuk így, ahogy ők mondják): *Nippon* világhírű kikötőjévé válhat. De ott van ezzel szemben a budai oldalon a nagyrahivatott *téli kikötő*, amely egyetlenegy csatorna megépítésével, amely összegyüjtené a budai fürdők elhasznált és fölösleges melegvizét, — melegvizű kikötővé tehető, ahol a Dunát járó hajók túlnyomó része telelne, hatalmas kikötővárost teremtve az összekötő vasúti hídon túl. Azon innen most töltik a holt Dunaágat, hogy területet biztosítsanak a Belvárossal szemben a jövendő *kiállítások* számára. A vasúti töltés még a Fehérvári út előtt elfordulna a dunapart felé, hogy az ott kifejlődő gyárvárost szolgálja, amivel felszabadulna az egész Kelenföld a fejlődését akadályozó gáttól. Ez közelebb hozná Budához a *Sós*-fürdőt és a keserűvíztelepeket, hogy egy különleges *világfürdőcsoport* létesítésének szolgáljon alapul. Tíz év alatt itt lesz Európa leglátogatottabb *ivókúra*-gyógyhelye.

A Kelenföld szabályozási tervét már modern emberek, megfelelő nagy arányokban tervezték meg. A Fehérvári, Horthy, Lenke és Budafoki út már most oly világvárosi hálózatot biztosítanak ennek a városrésznek, amely a sugárúttal együtt föltétlenül meghozná a Kelenföld régen várt boldogulását, a most ott tengődő polgárság vagyonosodását.

Ott kezdődnék a sokat emlegetett fürdőváros megvalósítása is, egészséges, biztos alapon.

A kelenföldi pályaudvar áthelyezésének kérdése napirenden van és Albertfalva határáig kell letolni, ahonnét karcsú íveken futna be a villamosvonat belső Budára, a Gellért alatt most is átfutó Alagút szájához, *Buda-Bath* fürdővárosba, ahol szintén különleges földalatti pályaudvarban végződnék. A belső Budát kettészelő nagy árok, a déli vasút mélyenfekvő pályája ezzel megszűnne és a Krisztinaváros rohamosan fejlődnék a lankásan emelkedő hegyvidék felé.

A terv egyszerű, áttekinthető, természetes és a nem „kinevezett" szakértők által többször megvitatott terv és mégis ... mégis ... fölmerül a kérdés: Fordított város vagyunk-e, vagy nem?

Buda polgársága a választ a városházától várja.

Dubonai Pál.

A budai gondolat,

mely most abban csúcsosodik ki, hogy Nagy-Budapestet nevezzük egyszerűen *Budá*-nak, azt szeretné ezzel elérni, hogy a keserű összetévesztés *Bukaresttel* szünjék meg, a mely ma olyan általános a *Nyugaton* és jellemzi a felőlünk táplált tudást. De az is a célzata, hogy kedvesebbé tegye ezt a szót a *Keleten*, Indiában és a mohamedánok négyszázmilliós vallásterületén, ahol *Budun* úgy él, mint a mozlim vallás végvára a turáni testvérek földjén, amely másfélszázadon át uralta a félholdat. Hami egyszerűen Budának neveznénk ezt a várost, — az *szorosabb egységet* jelentene, mert *Buda* nevét hagyományos tisztelettel ejti ki az egész ország, az egész magyar nemzet, — viszont Budapest vegyes érzelmeket kelt. Igy benne van a „pestis", főleg, ha germánul mondják, amire semmiféle szükségünk nincs. A Buda szóban ott van a nagy magyar pozitivum: Áll Buda, él magyar még! — Pestről ezt nem mondják. Szereti az ország Pestet is, a mulató, a vidám, a mosolygó, a csintalan várost, de a nehéz időkben csak Buda nevét sóhajtja a magyar. És Buda állja is a hozzáfüzött nemzeti óhajtást, azt a nagy egységet, amelyet az ország sorsát intéző államférfiak igyekeznek kilobbantani a nemzetből. Pest a komoly vezéri szavakat, a nemzet megujhodását hirdető parancsot is tréfával üti el, — mi itt Budán már akkor komolyan fogadtuk, amikor *csak* budai jelszó volt, csak Budán hirdettük, csak Budán követtük. És most is őszintén, becsületesen követeljük, ahogy azt kötelességünkké tette a budai vezér, aki már régen túlnőtt Buda határán, de ha új erőt kell meríteni, akkor azt a budai földtől kéri. Ahogy a nagyvezér is Budára tér vissza országos útjáról, nemzetkeltő, egységteremtő útjáról. A budai földből meríti ő is újra erejét.

A megtagadott ősiség

— Elavult mesék a magyar nemzet eredetéről —

Irta: **Gálocsy Árpád.**

Legelsősorban feltünő az, hogy, a míg kivétel nélkül minden nemzet a legnagyobb gondot fordítja a nemzete, faja és nyelve történelmének kikutatására, Magyarországon a magyar őstörténetnek és számos olyan nyelvnek, melynek tudása erre a célra szükséges lenne, még tanszéke sincs.

Másik feltünő jelenség, hogy mig a világ legjelentéktelenebb nemzetének tudósai a nemzetüket kiemelő, a nemzetet büszke öntudatra és önérzetre nevelő adatok felkutatását tartják legnagyobb feladatuknak és eziránti lelkességükben igen gyakran egészen a tudatos félremagyarázásokig is elmennek, a magyar történettudósok és nyelvészek, csekély kivétellel, a részrehajtatlanságot gyakran, sőt rendesen annyira túlhajtják, hogy sokszor az már szinte a tárgyilagosság rovására megy.

Általános jellemzője történettudósaink túlnyomó részének a félénkség minden olyan tény megállapításánál, amely a magyarság felemelésére alkalmas volna, különösen akkor, ha az más nemzetek tudósainak megállapításával ellentétes lehetne.

Volt alkalmam bemutatni, hogy lett a német az indiaival atyafi. — Idővel kisült, hogy az indiai műveltséget sokezer évvel megelőzte a szumir. Talán most már „szumir-germán" népcsaládokról írnánk, ha egy anglius azt állapította volna meg a szumir nyelvről, hogy azt csak a német nyelv tudásával lehet megfejteni. Hogy kapott volna ezen a német tudományos világ! De mivel az anglius nem a német,

de a magyar nyelvet jelöli meg a szumir nyelv kulcsának,

a magyar tudósok egyhangulag kinyilatkoztatták, hogy semmi közünk a szumirhoz! A szegény angol pedig talán még mindig tanulja a magyar nyelvet, ha még meg nem halt.

Az oláhok telekürtölik a világot az ő dákóroman eredetükkel. Hát ebből egy szó sem igaz. Igazán megbizható kútfők szerint először is Trajánnak Erdélybe küldött légiói mindenféle nemzetiségüek voltak, csak rómaiak nem, a dákok a Trajáu katonáival nem is keveredhettek, mert a katonák a maguk erősített táboraiban laktak, a dákok pedig a rengeteg erdőségektől védett helyeken tanyáztak. — A két nép, az egész, 150 évet sem tevő megszállás alatt állandó hadakozásban volt egymással. A dákok velünk és nem a románokkal voltak rokonnép. Az oláhok csak a XIII. század elején kezdtek, mint teljesen kialakult népfaj, Erdélybe a Balkánról beszivárogni. Mégis mindezek dacára oly szivósággal hirdették ezt a hazugságot, hogy végre a „művelt" nyugati latinnépek testvérül fogadták őket.

Ezzel szemben, dacára annak, hogy a fehérszarvas ősrégi mondájától kezdve a magyar tradició, az összes magyar krónikák, a külföldi kútfők egész sora a magyarokat a hunokkal egy népnek, a magyar nyelvet a hun nyelvvel közöseredetünek mondja, a mult évtizedek történettudósai nekitámadtak ennek a tudatnak,

megtámadták még a hun-magyar rokonságot is.

Nem merték a felelősséget vállalni azért, hogy a k i s magyarságot a világverő Attilával vérségi kapcsolatba hozzák. Igyekeztek még sűrűbbé tenni azt a homályt, amely a magyarság eredetét fedi. Hála Istennek, megfeszített munkával annyira mégis eljutottunk, hogy a történészek legalább a hun-magyar rokonságot t a g a d n i már nem merik, de odáig még nem jutottak, hogy elismerték volna.

Hihetetlen talányokat adnak fel iskolai könyveink a szegény magyar ifjúságnak nemzeti történelem címén. Akármelyiket vesszük kézbe, azt olvassuk, hogy a honfoglalás idején, tehát a IX. század utolsó tizedében Magyarország területén lakott mindenféle fajta népség; morva, szláv, bolgár, tót, horvát, gepida, germán,

csap éppen magyar nem.

Viszont ugyanezekben a könyvekben azt is olvassuk, hogy

Árpád honfoglaló népe sem volt magyar, hanem török.

Már most ez iskolai könyvek szerint megtörtént az a csoda, hogy a n e m magyar őslakossággal elkeveredvén a n e m magyar hódító nép, ebből kialakul nem is száz év alatt egy egészen új nyelven, magyarul beszélő, minden vonatkozásában egységes keveréknép. A csoda még fokozódik azzal, hogy

ez a nyelv már megszületése pillanatában olyan tökéletes,

amely tökéletességre más nyelvek évezredek alatt sem voltak képesek kifejlődni. Hiszen, dacára annak a sok gátló körülménynek, mely a magyarság és a magyar nyelv kifejlődését oly nagy mértékben. fékezte, ma sincs a világnak a magyarhoz hasonló szókinccsel rendelkező nyelve egyetlen egy sem.

A falusi magyar földmivelő nép több szót használ, mint bármely más nép felsőbb osztályai.

Nincs a világnak nyelve, melynek oly fejlett nyelvtana lenne, mint a magyarnak. Az a nem is kétféle, de háromféle igeragozása, mely a magyart az idegennek oly nehézzé teszi, a magyar nyelv fejlettségét óriási magasságba helyezi minden más nyelv fölé, épp úgy, mint az, hogy semmiféle nyelve a világnak egy-egy szóban annyit kifejezni nem tud, mint magyar. Csak egyetlen példát hozok fel: ‚az enyémekéi." Tessék ezt a hármas birtokolást kifejező szót bármely nyelvre lefordítani!

Vagy tessék felmutatni bármely nyelvet, amelynek a kiejtése oly szabatos, hogy

több mint negyven hangjegyre van szükségünk, ha minden észlelhető magyar hangra külön betüt használnánk.

Hiszen a nagy multtal rendelkező „művelt" nyelvekben egy-egy magánhangzóra csak egy-egy betüt használnak, nálunk a mély és magas magánhangzók oly távol állanak egymástól, hogy egyiket a másiktól ékezettel meg kell különböztetnünk. Ha pedig minden törvényszerű árnyalatot ki akarnánk az irásban tüntetni, magára az *e* hangra *öt* betüt kellene használnunk.

És mindez megteremtődött alig egy század alatt!

Ugy-e ilyen ngy csodát még valószínűvé sem lehet tenni!

A tabáni római Castrum

Hollós Mátyás király mende-mondás budai egyeteme

Ismeretes a Hunyadi Hollós Mátyás Király budai Egyeteméről szóló mende-monda, melyet *Heltai* Gáspár 1575-ben megjelent krónikája mond el. Eszerint *Heltai* még az öreg *Brodárity* István pécsi és váci püspöktől, II. *Lajos* kancellárjától hallotta volna, hogy a püspök fiatal korában, az 1510-es években még látott volna valami temérdek nagy épületet Budán, a Duna mellett, a „merők felé." Ez — állítólag — „Mátyás király Egyeteme" lett volna, mely 40000 diák számára épült. Két udvara volt, *Brodárity* püspök csak abbahagyott építményeit látta. *Salamon* Ferenc és utána *Tóth* Béla is megirták, hogy *Heltai* elbeszélése mende-monda. Ellenben megjegyzik, hogy *Bordárity* láthatott valami alapfalakat, melyek talán római Castrum alapfalai lehettek.

Nos: hol lehetett ez a római Castrum?

Minden jel arra mutat, hogy a budai Alhévizek közelében. Sőt hihető, hogy a mai Döbrentei utca, Döbrentei tér, Attila körút és Apród utca által bezárt mai szabálytalan négyszögalakú háztömb területén volna keresendő a déli római Castrum. A mai Döbrentei utca teste azonos a Róma—Eszék—Aquincum—Bécs—Frankfurt vonalán vezető római katonai műút testével. Mohácstól Aquincumig minden római őrhely így feküdt az út mellett. Sohasem hegyen, hanem alacsony dombon vagy kis magaslat laposán. Az is kétségtelen, hogy a mai Tabán volt a későbbi Buda nevet nyert lakott hely legrégebbi lakott telepe, a *Kelen Völgye* nevü telep, a *Kis Pest*, melynek nevéből a budai tájcsok még a középkorban *Klainfeld* és *Krainfeld*, meg *Krennfeld* nevet tájcsollottak, mint ezt a budai mészáros céh középkori budai okleveleiről szóló munkánkban kimutattuk. Bizonyos, hogy a *Kelen Völgye* a jobbparti Révhely budaoldali révfeje volt. A pestoldali római műút, amelynek létezését már *Römer* Flóris sejtette, beigazolást nyert az esküteri római erőd felfedezésével. Pontosan ezzel szemben fekszik a szóbanlevő háznégyszög, mely — ha csakugyan római Castrumot takarna — a római alrév jobbparti erődje lenne.

Az ilyen házszigetek neve az ókori Rómában *Insula*, vagyis Sziget volt. Tény, hogy a római alapfalakra még az 1690-es években is vigan ráépítkezett Óbuda vendégtelepes népe. Tény, hogy a dalmata *Spalato* óvárosa *Diocletianus* császár óriási palotájába épült bele. Tény, hogy *Marsili* gróf 1686—1699. között készült rajzai nyomán látható, hogy több dunamenti város magva egy-egy római erőd volt. Az egykor négy kerek sarokbástyás pesti középkori vár is igen gyanus és valószínű, hogy ez is római Castrum helyén épült fel s ez lenne esetleg a legrégebbi római-kori postamenetrend által *Pessionak* nevezett hely.

Mindez persze feltevés addig, míg hivatott és szakértő római régészeink tényleges leletek alapján meg nem állapítják, helytálló-e ez a feltevés, avagy sem. A Soroksár melletti, *Marsili* által leírt és lerajzolt római Castrum őrtornyát e sorok írója találta meg *Festetich* Pál gróf cserkésző kutatása alapján. *Nagy* Lajos dr. az aquincumi muzeum igazgatója, *Paulovits* István dr. muzeumi igazgatóőr és *Alföldy* András dr. debreceni egyetemi tanár megállapították a torony római voltát, mire ezt e sorok írója mutatta be a Prof. *Bersu* frankfurti régész vezetésével Magyarországon utazó német régészeknek. Azt hisszük,

a Tabán lebontásakor érdemes volna a tabáni Castrum lehetőségének kérdésével is foglalkozni.

A bontás során bizonyos, hogy római kövek is előkerülnek, közöttük talán olyanok is, amelyek nem távolról hurcolódtak régi építőanyagul a Tabánba. Talán olyanok is, melyek azt igazolhatják, hogy a romantikus, egymásba folyó, sokudvaros tabáni házsziget római Castrumon épült fel. Ebben az esetben a *Heltai* által megőrzött mende-monda annyiban lehetne valóság, hogy az öreg püspök — aki a II. *Lajos* mohácsi hadserege útján is leirt néhány római holmit — e castrum romjait látta. A 40.000 diákról szóló história persze csak fecsegés, mert a párizsi Sorbonne-nak sem volt 1500—2000 diákjánál többje a 15. században sem, pedig ez volt Európa legnagyobb egyeteme. Viszont az is bizonyos, hogy Mátyás soha semmiféle egyetemet nem építtetett Budán.

Hárombék.

Gépzene

Most, nyáron, mikor minden ablak éjfélig nyitva áll — minden lakásból kihallatszik a rádió zenéje, tehát sokszor a megduplázott gramofon — kétségbeesik a nyelv finom zenéjét kereső ember. A nagy, az imádott nyugati kultúra végig tapogatja minden idegét ennek a gépies zenének fához ütött, mesterséges hangjával. Ugy hat a fülre, a szívre, a lélekre, mint a mozik gépies beszéde, mint a csalogányt nótára tanító füttyös kis verkli. Nincs benne semmi poézis, fantázia, lelket simogató harmónia. Mintha lepedőt borítanának a harangra és úgy kongatnák.... A nyugat gépkultúrája belopódzik mindenhová, az élet minden megnyilatkozásába, örömébe. anyagivá tesz minden lelki életet. Ennek a kultúrának legnagyobb kérdése — a gyapjúszövés volt mindig. Védekezett a hideg ellen. Ez a textiles-kultúra szülte a mai világkrízist, a maga szövőgyáraival, évszakonkint változó divatjával. Ez hurcolta a gyári rabszolgaságba a munkásokat, be a bányákba, hogy szenet termeljenek a falánk gépek számára és megteremtette a munka rabszolgaságát, amely irtózatosabb az ó-kor minden rabszolgaságánál ... És nincs semmi köze a lélekhez, a szívhez, csak a gyomorhoz és a didergéshez — ellentétben a Kelet nagy lelkivilágával, amely vallásokat alkotott és époszokat termelt ki az emberi lélekből, néhány ezer évvel előbb, mint Európa. Ez a

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

gépkultúra veti vissza az emberiséget, ez okozza a világégést, amelyben hamuvá lesz az ember is és kultúrája is. Ami jó benne, azt a japánok régen lefoglalták, átalakították és erre a finomabb, lelkileg feljavított kultúrára nevelik a Keletet. Indiában föleszmélt az indus-szittya nép, ez a 80 milliót kitevő lakossága Indiának, mely eddig az angol kultúra hatása alatt, annak vívójául szegődött. Ezredéves tespedés után most hántja le magáról ezt a hamis, alantjáró kultúrát, hogy ismét felemelkedjék oda, Firudun hun-magyar király harmadfélezer év előtti nagy kultúrájához, amelyet letagadott, tudomásul nem vett a Nyugat és csak a tibeti, a csin népek kolostoraiban őrzött krónikákban él. A nyugat tudós könyvei, lexikonjai említést sem tesznek róla, hamis néven (szumir) nevezik azokat a csodás romokat, szobrokat, amelyek öt-hat ezer évre tekintenek vissza és ott ássák ki őket a homoksivataggá lett Altájon, amelyet uralt az északra vonuló Ural hegység és a hímes eget tartó hegyalja, az Indiát védő Himalája hegység, ahol a tárogató lelketmelegítő szava népeket állított talpra és vitt győzelemre . . . De ez a zene . . .? A Nyugat zenéje. Gépzene.

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

PARADICSOMBAN
érzi magát a
PARADICSOM-KERT
vendéglő és étteremben
II, MARGIT KÖRÚT 20.
teljesen új modern hangulatos | árnyas kert pompás konyha nagyszerű italok
ZENE BRIDGE
Minden este Varga Imre a rádió közkedvelt baritonistája és Dán Nővérek zongoraduó.
A zenekar meglepetés!

A RÓZSADOMB
egyetlen csemege- füszerüzlete
II., Bimbó ucca 45. Telefon: 53-7-09.
„BIMBÓ" CSEMEGEHÁZ

Az autóbuszé a jövő!

Irta: **Liszka Károly**, tanácsos.

VII. *(Folytatás.)*

„Nagy-Budapest létesítésének kérdése szempontjából birálva el a dolgot, az összes közlekedési eszközöknek kétféle városfejlesztő jelentőséget lehet tulajdonítani. Vannak általános, — de vannak részleges fejlődést előidéző tényezők is. Az általános fejlődést teljes közlekedési hálózattal, a részlegest pedig olyirányú hálózatépítéssel vélném elérhetőnek, mely egyes előre kiszemelt határrészek fejlődését szolgálja.

Véleményem szerint az autóbusz a jövő közlekedésének legmegfelelőbb eszköze. Fejlődőképessége szinte korlátlan, a vonalai a szükséghez képest könnyen kicserélhetők és szerelvényei mindenkor teljes egészükben mobilizálhatók. Ez okból is indokoltabb, ha a közlekedési közüzemeket lassankint autóbuszüzemekre alakítják át és a különböző tipusú járműveket mind egyöntetűen autóbuszokkal helyettesítik.

Az átmenet a teljes autóbuszüzemre lehet *fokozatos* is, amely cél elérhetése érdekében én úgy állítanám fel a hálózatfejlesztés munkaprogramját, hogy minden, a környéken beszervezendő új vonalat, amelynek kapcsolata az autóbuszhálózat valamely meglévő vonalával kiépíthető, *feltétlenül autóbusz-forgalomra kell berendezni*. Csak ott kell új vonalrésszel a régi villamosvonalakat rövid távon „megfejelni", ahol az autóbuszüzem beszervezése csatlakozó vonalak hiánya miatt kevésbbé jövedelmezőnek mutatkoznék.

Az előbbi fejezetben említettem az általam autóbuszközlekedésre szánt Nagyszugló-i új vonal tervezetét, amelyet nem tartok villamosüzemre alkalmasnak azért, mert hosszú időre elszigetelné úgy a Nagyszuglót, mint a mögötte elterülő sűrűn lakott részeket a gyorsabb autóbusz-közlekedésbe való bevonás lehetőségétől, holott ezen a vonalon oly jelentős forgalmú autóbuszjárat létesíthető, amely környékbeli kapcsolatai révén nemcsak önmagát tartaná el, de az érdekelt törvényhatóságoknak még jelentős haszonrészesedéseket is szolgáltatna be, holott a kocsik beállításán, néhány jelzőoszlop vagy tábla felszerelésén, a végállomás ellenőri kis fülkéjén s az igen rövid útszakasz kiépítésén kívül semmi nagyobb befektetést nem igényelne. Viszont az új villamosvonal megépítése annyi pénzt nyelne el, amit más helyen célirányosabban lehetne felhasználni, miután az különben sem állana arányban az új villamosvonal előreláthatóan rövid élettartamával.

Az ilyen vonalépítésnél foglalkoztatni szándékolt munkásokat egyéb munkával, hasznothajtóbb módon másutt lehetne kárpótolni, s az autóbuszüzem maga több családnak adna állandó megélhetést, mint a villamos. Miután pedig a szóbanlévő vonal javaslatbahozatalánál én felolvasásomban egyenesen azzal érveltem, hogy itt az utak igen csekély kivétellel autóbuszok által már járathatók és ezt az állításomat külön úttest-birálati grafikonon szemléltető módon be is igazoltam, nem látom tehát be, hogy miért kellene ezeket az utakat villamosjáratok céljára nagy költséggel átépíteni és az itt amúgy is eléggé szükreszabott úttestekből a villamos sinpárok fektetéséhez szükséges sávokat másfajta forgalomtól elvonni? Ha pedig ezeket a sinpárokat — a belső városrészek előirásai szerint — süllyesztve építik, akkor kivitelük még túlzottabban költséges és a befektetés még kevésbbé fizeti ki magát.

Fontos még az is, hogy e villamos vonal lukrativitása iránt maga a Beszkárt igazgatósága is oly csekély reménykedéssel viseltetik, hogy már a tervezetnél is pótdíjak rendszeresítésének szükségével számol. Nem szorul tehát különösebb érvelésre, hogy melyik fajta üzemet kell előnyben részesíteni! Ezért kell azt mondanom: hogy

a Beszkárt mint földfeletti villamosüzem már kiöregedett és újabb rendszerű közlekedési eszközöknek kell teret adnia!

Hivatkozom itt az üzemracionalizálásra vonatkozóan kifejtett gondolataim közül azokra, amelyek szerint

a jó üzletvezetés módját a fogyasztók érdeke és szükségletei szerint kell irányítani — és hogy pénzeért a közönség jó ellenszolgáltatást vár!

Ha a vállalat, mint „közüzem" ezek alapján áll és vezérgondolata a „közcélúság" lesz, úgy bizonyosra vehető a közönség megelégedettsége, ami viszont nagyobb jövedelmet biztosít. Ez szolgálná az üzem fejlesztését és a főváros fokozott haszonrészesedését. De jutna méltányos összeg a vezetőség, a tisztviselői kar és az alkalmazottak jobb díjazására is.

Remélhető tehát, hogy új villamosvonalak építése helyett inkább a sokkal megfelelőbb autóbusz-hálózatot fejlesztik, mert manapság lassú közlekedést létesíteni és hozzá még drágítani — nem célravezető vállalkozás!

A mi külön városunk

— Ismerteti egy „lágymányosi" polgár. —

Városunk — hazánk szeretett fővárosa, Budapest közelében fekszik. Mint e földrajzi megállapításból látható, sem Pesthez, sem Budához, sem pedig Budapesthez nem tartozik. Városnak külön város: külön élet, külön világ. Mondhatnám: külön tartomány. Lakosai teljesen elkülönült életet élnek, külön népfajt alkotnak.

Városunk ugyanis Pest és Buda városok felől a Felvégen, vagyis északon csak egy keskeny szoroson át közelíthető meg. E szoros a Duna árjai és a Gellért bércei között van. Ez városunk kapuja. Éjjel-nappal fehérkesztyűs kapuőr őrzi e városkaput. Láncai ott láthatók a híd és városunk egyetlen nagy vendégfogadója előtt. Ez a Felvég. Innen indul ki városunk egyetlen uccája. Mellette van még egy másik ucca is, a Budafoki út, de ez nem számít, mert a mezőkre vezet, az Alvégre. Városunknak van egy saját külön egyeteme és külön diákélete és sok kolostora. A felvégen, a Gellérthegyen áll a Pálosok hegyi kolostora. Ugyanitt van városunk búcsújáróhelye is, egy barlangkápolnával. Van egy külön hegyünk is, mely Buda városa és városunk között a határhegység. Városunk önmagát élelmezi és holmi idegen városokra, pl. Pestre, Budára és Budapestre nem szorul. Van összesen két kávéházunk, egy a felvégen, egy az alvégen. Éjjeli életünk egy tavernában bonyolódik le: felesleges idegen városokba utaznunk. Mert a legközelebbi két város bizony messze van tőlünk. Ha például Budára akar utazni városunk valamely vállalkozó szellemű polgára, megy, mendegél a vén Duna partján, a bércek alján. Megy, mendegél, míg egyszer csak elérkezik a Rácvárosba. Viszont ha Pest városába akarunk utazni, átkelünk városunk kapuja előtti egyetlen hidunkon, megyünk, mendegélünk és Pest városába érünk el. Városunk ezért falusias jellegű. Mifelénk mindenki mindenkit ismer. Nálunk a cselédek nem szegődnek idegen városba (Pestre, Budára), ezért városunk klasszikus pletykafészek. A cselédek hordják a pletykát házról-házra. Iparunk fejlett. Van három hentesmesterünk, három mészárosmesterünk, három patikánk, három gőzmosónk. Általában mindenből három van nálunk — mifelénk. Például egy pékünk van az alvégen, egy a felvégen, egy a város közepén. Piacunk a város végén van. Ujabban szobrunk is van kettő. A jobbmóduak a hegy alján laknak, ezeknek is van egy külön uccájuk, de ezek nem érintkeznek velünk, polgári népekkel. Katonaságunk is van, a mi saját kaszárnyánkban. Közlekedésünk vasutunkhoz vezet. Saját pályaudvarunk is van tudniillik. Van egy tavunk, azon egy idillikus náddzsungelünk. Ebben, mint természeti környezetben vadállataink vannak: úgymint béka, nádiveréb, gém, vizityúk. Ettől délre van tartományunk strandfürdője. A déli alvégen van külön tengerszemünk, azon télen korcsolyázunk. Itt már a végtelen mezők következnek. Itt idilli falusi élet folyik: úgymint kecske, bárányka és tehénke legel. Sajtónkat külön hírlapunk képviseli. Lakosaink felekezeti békéje példás. Alvégünkön külön kolostorvárosunk van, mert nálunk több szerzetesrend telepedett le. A mezők szélén feküsznek a falvak. Ezeknek szorgos pórnépe élelmez bennünket.

Újabban veszély fenyegeti városunk önállóságát. Két éve egy új villamosvonal törte át tartományunkat, mely idegen tájakra vezet. Eddig tudniillik mi voltunk a világ vége: összes villamos és autóbuszvonalaink itt végződtek tartományunkban. Az új vonal átvezet városunkon és félő, hogy idegen elemek fognak hozzánk befészkelődni, mert városunk eddig csak öntenyésztés útján szaporodott. Városunk fiai csakis városunk leányait vették feleségül. Mióta a 27-es villamos Budára is jár, városunk falai között már több budai is megjelent! Pestiek csak ritkán jönnek be kapuinkon. Ilyenkor megbámuljuk őket.

Általában mi képviseljük a jó kisvárosias erkölcsöket. Földrajzi tényezőink zárnak el bennünket a külvilág és a távol Pest és Buda idegen hatásaitól. Mióta városunk kapuját fehérre festett láncok védik, felmerült az a terv, hogy falakat, tornyokat és bástyákat építünk, külön vámot szedünk, önállósítjuk magunkat. Kapuinkat este bezárjuk. Bakter fogja az órákat kiáltani. Külön pénzt fogunk veretni, valutánkat stabilizáljuk: önálló kerületté válunk. Ha ez megtörténik, városunkban új korszak kezdődik s így minden kapcsolatunk megszakad Budával. Elvégre is fiatal s új város vagyunk. Némelyek, akik messze földre utaznak el a Buda városában levő Várhegyen levő előljáróságra, melyhez állítólag tartozunk, néhány napi távollét után hazatérve, elmondják, mit láttak Buda városában. Mende-mondáinkban így alakul ki a távoli Buda és Pest legendája. Mi vagyunk Hamupipőke elvarázsolt városa. Éljük a mi külön, békés életünket, távol Pesttől, Budától, Budapesttől. Mi álmodunk s csak álomszerűen sejtjük a távoli Budapestet, mely viszont mirólunk sem tud semmit. Tudomást se vesz rólunk. Mi se róla.

Pobula Dani.

CLARIDGE
I., Böszörményi út 28.
Telefon: 51—0—64 és 57—0—36.
Villamos és autóbusz megállóhely.
Zene = hangulat
Tánc = szórakozás
Konyha = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

RÉGI BUDAI ROMANTIKA . . .
VADASKERT VENDÉGLŐ
Hüvösvölgy végállomás (az új vám mellett)
Naponta halászlé. Dégel jazzband.
Tánc. Pénteken Schrammel-zene.
Majálisok, juniálisok céljaira nyitott és zárt helyiségek. Pensio: szoba P 2.—, menü P 1.20. Tel. 64-0 78. Tulaj. Balázs Ferenc

A legszebb kilátást nyujtó, üde levegős
kávéházi terrasz
a Vérmezővel szemben álló, újonnan berendezett
POZSONY KÁVÉHÁZ
hatalmas terrasza. — Zene. — Reggelig nyitva.

Budakeszin

— Nyári csevegés —

Irta: **Palóczi Edgár.**

Rohan az autóbusz a régi Szent János kórháztól a budai hegyvidék gyöngye: Budakeszi felé. Még nem is oly régen rozoga omnibuszon, élelmes sváb fuvarosok jóvoltából, avagy *per pedes apostolorum* lehetett csak megközelíteni e kies helyet. Ám az idő pénz és az új világ itt is gyorsabb tempót diktált az életnek. Húsz perc alatt kintvagyunk a Jánoshegy mögött, ahol csodálkozva látunk egy itt felejtődött német világot: aranyszőkehajú, nefelejcskék szemű apróságokkal, németszövegü kegyhelyekkel, németes házakkal a magyar metropolis határában. Ez Budakeszi. Régi magyar voltára már csak a mai községtől északra fekvő *Puszta templommezők* (Öde Kirchenfelder) emlékeztetnek, ahol a középkori magyar *Felső-Keszi* templomának helyét néhány kőnyom jelzi. A török testvér itt is egész munkát végzett.

Az erdő szélén, dombon álló kálváriáról pompás kilátás esik az egész völgykatlanra. Fenn a magasban: a tiszti üdülőháznak a környezethez harmonikusan alkalmazkodó festőien elrendezet épületei, az erdőbe rejtett Weiss Manfréd alapítvány, az *Erzsébet királyné* és *József főherceg* szanatórium, lent a völgyben: a takaros, piros háztetejű, befásított uccákkal, kertes nyaralókkal ékes falu. Mindenfelé üdezöld erdőség ér le a házakig. Olyan ez a helység, mint egy smaragdzöld szőnyegbe művészkézzel beleszövött barnapiros virágágy képe. Az egész falut az 1699-ben épült szép templom uralja. Főbüszkesége a hajdanvaló *Makkos Mária* kegyképe. Azt mondja a legenda róla, hogy csodaszerűen a templomból visszakerült arra a tölgyfára, amely az erdei templom helyén megmaradt (ma szentkép jelzi), miglen a derék svábok egy szép napon fástúl helyezték el templomukban...

Az erdőszélen nyaraló nyaraló mellett. Kertjük kiskapúja az ősi tölgyerdőbe nyílik. Valóságos kis mesevilág. Ózondús levegő, hűvös árnyék, madárdalos, kedv- és egészségfakasztó hangulat. Csend... A Jánoshegy mint egy zöld köpenyegbe burkolódzott jóságos varázsló elrejti előtted a nyári nap hevében izzó világvárost. Azt hiszed, hogy messze-messze csöppentél a modern kultúra áldásaitól, de ime az erdőszélen megüti a füledet az új zene hangja. Élelmes táncmester ott oktatja modern táncokra a nyaralók csemetéit...

Egy itteni kis földi paradicsomban voltam hivatalos a napokban. Kedves öregúr építtette, díszítette a világháború előtt. A régi szép világ örökké fiatal katonatisztje volt *Engelmann Eduárd* é. ezredes, aki még olasznyelvű tiszti iskolába járt Venetiában, a mult század hatvanas éveiben, majd magyar földesúr lett Budakeszin. A fogadószoba faláról egy kis kortörténet tekint le ránk arcképekben, emlékekben. A *Ferdinándyak* családi arcképcsarnoka: magyar ruhás nemes urak és aszszonyságok, fehér „waffenrokkos" császári tisztek, akik tüzes szemű olasz feleségeket hoztak magukkal az itáliai garnizonokból. Egyik késői leszármazottjuk, a ház legbájosabb rózsája itt csicsereg mellettem. Szeméből, ebből a nefelejcskék, örökké mosolygó szép szemből a Strauss-Lanner korabeli Bécs derűje árad, temperamentuma itáliai örökség, kedves lénye azonban már magyarosan szeretetreméltó...

Itt, e meghitt szobákban töltötte utolsó nyarát *Kiss József*, a nagy magyar költő. Itt, már a *Rákócziról* elnevezett ucca 52. sz. nyaralójában búcsúzott attól a földtől, amelynek szépségeit, alakjait, küzdelmeit, örömét-bánatát zengte egykor lantja . . . Ki tudja, egy emberöltő mulva nem lesz-e itten a *Kiss József Emlékmúzeum* ... Hiába, vannak érdekes találkozások, fordulatok az életben. A sors nem kérdi, ki vagy, mi vagy, hanem játszik a földi halandókkal rejtélyes játékot, eleven sakkfigurákként ma *fehér*, holnap *fekete* mezőkre irányítja lépteiket. És a nagyok emléke is forog az emlékezet szinpadán. Ma feltünik, holnap megint süllyesztő nyeli el, akár csak az életet . . .

Itt, ahol az egészségesek és betegek találkoznak, ahol kacajok és sóhajok, derü és ború váltakoznak, érdemes eltünődni a költők örök témáján: a *vanitatum vanitas*-on, az örök emberi sorson és annak minden hiúságán. Azon a sorson, amely mostanában talán nehezebb, göröngyösebb utakat ír elő a föld vándorai számára, mert mindjobban kezd hiányzani belőle az igazi felebaráti szeretet . . .

Messze kint, a faluvégen fekszik a község temetője. Egy magányos síron, amelyet a szeretet öltöztet virágpompába, aranybetük hirdetik az elpihent nevét. *Czibulka István* sirkövén játszadoznak a nyári délután napsugarai. Nem találkoztam életutamon emberrel, akiben a nemes emberszeretetnek példásabb megnyilatkozását láttam volna valaha, mint a férfiúban, aki a világháború napjaiban ezredesi rangfokozatban vezette példás kötelességtudással a budapesti *„császári és királyi katonai élelmezési raktár"* óriási gépezetét. Négy éven át az ő irányítása mellett robogtak a magyar Kánaán földi kincseit vivő élelmezési vonatok mindenfelé, ahol magyar katonák harcoltak a világháború poklában. Négy évig nem láttam egy percre sem pihenni ezt a derék embert, akinek szemében ott csillogott az a jozefinista emberszeretet, amely a régi monarchiának nem egy főtisztjében még megmaradt nagy idők és nagy emberek emlékeztetőjéül. Tempi passati! ....

Rohan az új világ élettempója ... Egymást kergetik emberek, események, világszenzációk ... S amint itt ülök, a sír mellett, mindinkább arra eszmélek, hogy az embereknek hova-tovább nincs idejük *jóknak* lenni . . . Csak rohannak, rohannak, de hogy hova, arra senkisem tud felelni . . .

Naphegyre Éjvölgyből

— Emlékül *Mikler Gusztáv* úrnak. —

Üdv, Naphegy lakosa, boldogan élj
Fönn, szép kupolás palotában!
Idelenn az Éjvölgy szürkül, a mély...
Itt élek én, palotátlan.

Örök itt a köd, örök itt a homály,
De fénnyé hadd bűvöljem;
Fönn csak te is, óh, oly bizton állj,
Mint lenn én állok e völgyben.

Óh, nézd, mint van az is itt, ami
nincs ...
Csupa megterülő meseasztal!
Minekünk a kevés is mily mesekincs,
Ha kivivtuk iszonyu harccal.

Örök éjbe szivünk mint gyujt napot
itt!
Nagyok üdvei a kicsi módnak!
A te játszva elért nagy diadalaid
Lehetnek-e boldogítóbbak?

Mély, ami magas... Magas, ami
mély...
A boldogság egyetlen!
Naphegy vagy Éjvölgy — mindegy,
úgy élj:
Benn égjen a nap a szivedben.

Telekes Béla

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot **tartalmazó hévviz**
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

Személyi hírek

UGRON GÁBOR dr.-t a főváros igazolóválasztmánya elnökének nevezte ki a főpolgármester.

KOZMA JENŐ dr. országgyűlési képviselő pihenésre Olaszországon és Svájcon át, esetleg Páris érintésével az Északi-tenger egyik szigetére utazott.

JOANOVICH PÁLT legutóbb jegyzőjének választotta meg a felsőház.

HUSZÁR ALADÁR dr. főpolgármester július végén megy szabadságra, de már augusztus közepén újra átveszi hivatala vezetését.

LIBER ENDRE dr. alpolgármester vezeti a főváros ügyeit augusztus 10-ig. Azután ő is szabadságra megy.

KERNTLER KÁLMÁN dr. ny. államtitkár Olaszországba utazott Laurana-ba, ahol a „Schimek" penzióban lakik augusztus hó 9-ig. Onnan Hévízfürdőre megy a Tisztviselők házá-ba, ahol szeptember 1-ig marad.

ANTAL ISTVÁN dr., a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetőjénél tisztelgett az ujságirók vezető-csoportja, hogy megköszönje Béla Henrik kormányfőtanácsossá történt kinevezésével a magyar sajtót ért kitüntetést.

NEMES ANTAL püspök Balatonkenesén tölti szabadságát.

SAGMÜLLER JÓZSEF óbudai prelátus plébános vezetésével az egyházi tanács tagjai julius 15-én a zugligeti Manréza lelkigyakorlatos házba vonultak.

Vitéz MÁNDOKY SÁNDOR tábori főesperes, ezredes-lelkész Balatonfüreden használja a kúrát.

WÉBER SÁNDOR dr., a Községi Takarékpénztár igazgatója, családjával nyári tartózkodásra a Semmeringre utazott.

MEZŐ FERENC dr., az ismertnevű budai tanár, a szellemi olimpiász győztese, most Berneczebaráti-ban (Hont megye) a Szokolyi kastélyban adatokat gyűjt Szokolyi Alajos elhunyt hires atléta életrajzához, akihez kedves baráti kapcsolatok is fűzték.

BÁRSONY OSZKÁR, az idegenforgalom egyik első szakértője, akiben a gyakorlati hozzáértés egyesül az elméleti tudással és aki erről már több előadást is tartott, most az idegenforgalmi könyvtár útján külön füzetben is kiadatta legutóbbi előadását, amelynek jelszava: „Utazni kell, de nyaralni itthon is lehet."

PORZSOLT BÉLA kormányfőtanácsost, a Szent Lukács fürdő vezérigazgatóját a kenderesi népfürdő megépítéséért a kormányzó legfelsőbb elismeréssel tüntette ki.

HANKÓCZY JENŐ dr. m. kir. kormányfőtanácsos, a Vetőmagvizsgáló Állomás igazgatója, szabadságát Csopakon tölti.

KORPÁS FERENC dr., a Werbőczi reálgimnázium igazgatója a tankerületi főigazgatói címet kapta.

CSÁKY ZSIGMOND gróf ny. altábornagy, a Budapest Székesfővárosi Takarékszövetkezet elnök-igazgatója, nyári üdülésre erdélyi birtokára utazott.

THOMÉE JÓZSEF, az ismertnevű poéta, a Hollós Mátyás Társaság tagja ismét visszaköltözött Budára.

STEINBERG ALBERT szerkesztő, lapunk munkatársa augusztus hó folyamán előadást tart a rádióban angol nyelven a Balaton népszerűsítése érdekében.

PONGRÁCZ JENŐ ny. koronaügyész, a régi magyar bírói világ ez országosan tisztelt pátriárkája, hónapok óta súlyos betegen fekszik paloznaki kastélyában.

IKLÓDY-SZABÓ ANDOR dr. pénzügyminisztériumi osztályfőnök, h. államtitkárt a miniszter megbízta az építőtakarékokra vonatkozó törvény előkészítésével.

KLEITSCH IMRE dr. ügyvéd, aki kedves tagja volt a budai társaságnak, Szegedre költözött, ahova királyi törvényszéki ügyésznek nevezték ki. Budán a Délvidékiek társaságában is, mint vezető szimpatikus szerepet vitt.

KULCSÁR RICHÁRD nyomdaigazgató néhány hétre Gasteinbe utazott.

HOLEK SÁMUEL, a Centrum budai házépítő és ingatlan szövetkezet elnök-igazgatója titkárával, Benkő Jánossal Csopakon nyaral, ahol a Balaton Rivierájának parcellázási és építési munkálatait ellenőrzi.

HAASZ VILMOS, a BBTE háznagya, a m. kir. postavezérigazgatóság főmérnöke, Balatonalmádiban nyaral.

CSILLÉRY BÉLA, a budai fiatal hegedűművész julius 26-án hangversenyzett a Rádióban.

jobaházi NÉMETH JENŐ, ny. táblabíró, családjával Balatonalmádiban nyaral.

LÁSZLÓ ZOLTÁN dr. lapszerkesztő a nyarat a Balaton mellett, lovasi (Csopak) birtokán ölti, ahol egy új fürdőcsoport kialakítása teljesen leköti munkaerejét.

M. t. Olvasóink

szives tudomására hozzuk, hogy a BUDAI NAPLÓ ezentúl minden

csütörtökön jelenik meg.

Kérjük mindazokat, akiknek közölnivalójuk van, hogy az értesítést legkésőbben

kedden délig

juttassák el azt a lap szerkesztőségébe. Tel.: 50-2-96.

900-ik évfordulója lesz Szent István, első királyunk halálának 1938-ban és a biboros hercegprimás a Szent Imre évnél is nagyobbszabású ünnep keretében óhajtja ezt megülni. Ez évben hivja össze ide kongresszust is. A magyar biboros a 34. nemzetközi eucharisztikus egyházfejedelem, akinek nagy befolyása a Szentszéknél ismeretes, máris igéretet kapott, hogy az első magyar király jubileumi évében Magyarország rendezheti meg ezt a nagyjelentőségű nemzetközi eseményt! Ezzel olyan idegenforgalmat biztosít 1938-ra, amely nemcsak propagandasztikus, hanem nemzetközi szempontból is felmérhetetlen jelentőségű és rendkívül feladatok elé állítja a magyar idegenforgalom tényezőit.

Elment a Nagyasszony

hogy ne térjen többé vissza Budára, ne járja esténkint a Halászbástyát és ragyogó szemmel nézze újra és újra a pesti oldalon kigyulladó csillagtábort, mely mintha visszatükrözné a magas ég csillagtáborát. Elment és itthagyta az ő budai szegényeit, akik iránt oly végtelen meleg szívvel volt, azzal a szívvel, amely megdermedt, amikor az elsötétedett színházban a drámához tartozó jelenetben a szomszéd páholyban eldurrant a pisztoly. Megdermedt, mert az ura életét féltette és évekig gyötörte őt az a látszat, hogy a szíve mélyére zárt hitvestársat keresi a golyó. A gyönge asszonyi szív nem birta ezt a gyötrődést és megromlott, meggyengült, amíg végre elállott a dobogása... Hiába ölelte át egész szeretettel, törékeny testét hiába féltette, hiába állott erős, védő akarattal melléje az, aki előtt tisztelegve áll az ország, akinek szavára az elesettek talpraállanak, a kétségbeesettek bizakodókká válnak... Az ország, a nemzet szerető részvéttel osztja meg fájdalmát Gömbös Gyulával.

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

A Kelet Budán. A mult hét folyamán az egyiptomi cserkészcsapattal érkezett Budára Mohamed *Khaled* Hassanein bey, az egyiptomi tudományos akadémia főfelügyelője, aki tisztelgett Husszein *Hilmi* budai főmuftinál és tiszteletére soire-t is rendezett, amely alkalommal megbeszélték a Budán építendő mecset és konviktus ügyét. Ezt oly módon támogatná az egyiptomi kormány, hogy saját költségén küld ki egy arab tanárt és hozzájárul az építkezésekhez is. Bécsi látogatásából visszatérve, három hetet tölt Gödöllőn a kairói tudós.

A Kövi-Máriáról nevezett óbudai róm. kath. egyházközség *Peisz* Lajos lelkész elnökletével julius 12. és 14-én tartotta meg alakuló és tisztujító üléseit. Hét évi céltudatos munkásság eredményeként a „Mária-kő Kápolna Egyesület" eddigi müködési területén a biboros-hercegprimás megengedte, hogy önálló egyházközség alakuljon és annak diszelnökéül egyhangúlag *Sándor* Mátyás ny. ezredest választották meg. Az egyházközség elnökéül *Cicutti* Lajos szfőv. elemi iskolai igazgatót nevezte ki dr. Mészáros János érs. helytartó. Alelnökök lettek: *Petrovics* József BHÉV felügyelő, állomásfőnök és *Niesner* Ferenc építész, főtitkár pedig: *Kaszay* Zoltán szkf. tisztviselő. A központi kiküldött: *Lejkó* Károly állomás-előljáró. A szociális bizottság elnökéül egyhangúlag *Dankó* Lajosné ny. szfőv. elemi iskolai igazgatónőt választották meg.

BALÁZS vendéglő, Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli.
Nyitott és csukott terraszok. — Naponta cigányzene!

Uj villamos körvonal. A Buda környéki villamos körvasutat, amely a Győri-út és Csörsz-utca keresztezésénél, a Budaörsi-út mentén a főváros közterületeinek érintése nélkül Budaörs nagyközség fő-utcáján keresztül a Torbágyi-út mentén, Budaörsön át Budakeszi község széléig, majd Torbágy és Páty község érintésével Zsámbék községen keresztül Nagykovácsiig fog vezetni — 1934 tavaszán megépítik.

Állandó virágkiállítás Budán

A száműzött virágok nemcsak kegyelmet kaptak, sőt! Az eddigi mellőzést jóvátevendő, a Városháza illetékes osztályán úgy döntöttek, hogy elégtételül és kiengeszteléssül a budai virágoknak adják a *Batthyány-téri* vásárcsarnokot, hogy ott a budai virágkötészek állandó kiállítást rendezzenek, új látványosságokat szerezve ezzel Budának, amely méltó a fürdőváros gondolatához. A budai virágkertészek, hogy kiszorultak a szénatéri új vásárpiacról, lesújtva látták, hogy elvesztették ezzel napi keresetüket. Néhány kivételes cég, — talán éppen pestiek — kaptak ott árusító-bódét, búsás jövedelemhez jutva, de a nagy többség elkeseredése annál nagyobb volt. Ezek a jól ellátott kivételesek érezték, hogy kartársaik rovására élvezik ezt a virágmonopóliumot és igyekeztek levezetni ezt az elkeseredést, fölvetve sok eszmét, amelyek azonban nem oldották meg az eredményes napiárusítás kérdését. Ők is fölvetették azt az eszmét, hogy a Szénna térről kiszorultak kapjanak helyet a Batthyány téri csarnokban. A kérdést ez a terv így nem oldotta volna meg, ha az ügyosztály nem kapcsolná hozzá a maga segítségét, amely ebben a vásárcsarnokban valóságos kiállítást, valami különleges szépet, megtekintésre érdemeset óhajt megalkotni, a mi az idegenek számára is érdekes különlegességszámba menne.

Ez ügyben a budai virágkertészeti érdekeltség gyűlésre hivta meg a virágkertészeket e hó 29-én, este 8 órára Tóth József Hárshegyi vendéglőjébe (Hidegkúti út 84. sz.), ahol az új helyzetet megvitatják. A gyűlésen résztvesznek: Petracsek Lajos dr. orszgy. képviselő, Orova Zsigmond dr, Oszoly Kálmán és Krivoss Árpád dr. bizottsági tagok is.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

50 éves fennállását ünnepelte díszközgyűlés keretében május havában az „Első Budai Polgári Betegsegélyző és Temetkezési Egylet", amelyen szentgyörgyi *Schwarz* Elemér elnök indítványára egyhangúlag *Kozma* Jenő dr. országgyűlési képviselőt választották meg védnöknek. Az erről szóló díszoklevelet, amelyet különös gonddal rajzolt meg ifj. *Polgár* Károly képzőművészeti iskolai hallgató, aki szintén budai fiú, e hó 14-én nyujtotta át husztagú küldöttség Kozma Jenőnek, aki az elnök üdvözlő szavaira megígérte, hogy az egyletet, amelynek működését gyermekkora óta ismeri, törekvéseiben a legmesszebbmenően támogatja.

Szemüvegek Zibrinyinél I., Attila u. 8.

A Balaton kincsei. Ujabb értékes természeti kincseket találtak a *Balaton* vidékén. *Lovas* és *Paloznak* községekben új, igen erős teljesítőképességű szénsavas ásványvizforrásokra bukkantak a német forrásszakértők. Találtak friss széntelepeket *Öskü* környékén, meleg viz nyomait *Tihanyban* és *Gulácson*. Most szén, ásványviz és hévforrások után kutatnak tovább *Nosztoriban* és *Tapolca* környékén, valamint ivóvíz után a *Dobos*-ban. Az eddigi eredmények az összes várakozásokat felülmulják. *Sümeg* vidékén a *Csabrendektől Taliándörögdig* húzódó vonalon dús aluminium és vasleleteket találtak. A geológusok megállapították, hogy úgy a vasérc (60%), mint az aluminium telep igen gazdag tartalmunak igérkezik (20%) és azonkívül nagyon értékes festőanyagot tartalmazó ásványt is találtak. Az új bányaüzem 400 munkást juttat kenyérhez.

Kevesebbet ér a budaiak pénze mint a pestieké? Legalább is erre vall a Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezetének *budai ártáblázata*, melyen a hús és zsiradék árak 6—8 fillérrel drágábbak, mint a pesti oldalon. Magyarázatot kér és vár a budai közönség annál is inkább, mivel a Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezete tudtunkkal altruisztikus szempontok kitűzésével alakult. Vagy már nem az?

A betegségek egész sora
így: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserűvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei írják elő betegeiknek és a betegek tízezrei írnak róla elismerő nyilatkozatot.

A befőzés új módja

— *Nagy érdeklődés a nyári gyümölcs- és zöldségbefőzés és eltevés iránt* —

A nyári idénygyümölcsök és főzelékek befőzésére, konzerválására kezdeményezett akció a Budapest Székesfőváros *Gázművei* és a „Kath. *Háziasszonyok Országos Szövetsége*" részéről olyan nem várt sikerrel járt, hogy az érdeklődők az előadóhelyiségben *el sem fértek*. A Gázművek igazgatósága úgy segített ezen, hogy mintakonyháját is ilyen gyakorlati előadások tartására tette alkalmassá. A háziasszonyoknak tehát most módjukban van ezeket az előadásokat akadály nélkül meghallgatni. E hó 25-én *Szabó* Béla gazdasági iskolai tanár az aszalás és erjedésről, továbbá a gyümölcsszörpök készítéséről tartott előadást nagyszámú közönség előtt. A rendes bemutató előadások továbbra is minden *kedden* és *pénteken* lesznek a Gázművek VI. Vilmos császár út 3. I. sz. helyiségeiben) d. u. 5 órai kezdettel, egyidőben két teremben. Soron vannak a körte, sárgabarack, őszibarack, zöldbab, tök stb. eltevések és lekvárfőzések. — Belépés díjtalan.

Éhgyomorra
naponta igyék egy pohár
Kristály vizet

BELVEDERE
BUDAPEST LEGSZEBB
CAFÉ RESTAURANT-ja
Naponta zene.
BUDAKESZI UT 10. Autóbusz és villamos megálló (Budagyöngye.)

ROMAI FÜRDŐ
ÓBUDA — AKVINKUM
Késő őszig
POMPÁS STRAND
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

Forróvizű gyógytavat

terveztek a Döbrentei-téri parkban, mert a Rudasfürdő körül feltárt három új gyógyforrás közül csak kettő fölé építettek ivókutat, a harmadikkal nem tudtak mit csinálni. Már betömni akarták, de végre eszébe jutott valakinek, hogy a szép kis park tavába vezetik, s ott délszaki növényeket termelnek. Csak egy pár vascsőre volt szükség. Lefektették a csöveket s mindenki boldog volt, hogy a tiszta 43 fokos rádiumos gyógyvíz mégsem marad a föld gyomrában, hanem a napfényre kerül s ha már az embereken nem segíthet, legalább szép növényeket termel majd. Nagy volt ám a megrökönyödés, amikor a vascsöveken az eddigi kristálytiszta víz kifolyt. Zavaros, olajos, sárga, sűrű folyadék párolgott ott. A büszke arcok kérdőjelekké váltak s nagysokára kiderült, hogy a világfürdővé emelkedni akaró Budapesten a forrásokkal dolgozó „szakértők" nem tudják, hogy a vascsöveket nem szabad szurokkal tömíteni, mert a melegvíz feloldja a szurkot s az ilyen csúfosan **tréfálja meg** az egész „fürdővárosi" apparátust. Ha a fővárosnak még forrásszakértője sincsen, akkor ilyen zavaros dolgok kerülnek a felszinre.

Százhúsz elaggott számára a „Katholikus Karitász" Budán tíz szeretetotthont tart fenn. Ebből a koronázótemplom egyházközsége az Országház-utca 19, a Fortuna-u. 18. és a Bécsikapu-tér 6. sz. alatt összesen 38 személynek; a városmajori egyházközség a Marosutca 23. sz. alatt 6 személynek; a Szent Imre egyházközség a Budafoki-út 33. alatt 12 személynek; a Ferences egyházközség a Margit-körút 34. alatt 34 személynek; az óbudai egyházközség a Templom u. 17, a Tanuló-u. 1, a Tavasz-u. 1. sz. alatt 27 személynek ad nyugalmas, gondtalan otthont.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila u. 8.

Megdöbbentő, hogy 2573 közönséges pöre van a fővárosnak és 400 közigazgatási per van folyamatban. Csőd és csődönkivüli kényszeregyezségnél 224 esetben van a főváros érdekelve, adó- és illetékper 3283 van most folyamatban. Havonta körülbelül 4—500 új per indul. Sok bajt okoznak a gyámi perek is, melyek szintén állandóan szaporodnak. Ezidőszerint 520 gyámi per van folyamatban.

Keszthelyi levelek címen most jelent meg Lendl Adolf dr. újabb füzete a Keszthelyi Hirlap kiadásában. Nekünk Budán kedves Lendl Adolf minden szava és talán fáj is, hogy elköltözött innen, ahová oly sok kapocs füzi.

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár építészmérnökök irodájában.
V, Személynök ucca 9—11. szám.
Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

GAZDASÁGI NAPLÓ

Külföld felé robognak a magyar gyümölcsvonatok

és viszik ki a páratlan izű magyar gyümölcsöt, főzeléket, hogy annak ellenértéke mint idegen valuta, mint az olyannyira nélkülözött arany kerüljön vissza a sápkóros gazdasági vérkeringésünkbe.

Ceres istenasszony az idén megnyitotta felettünk bőségszaruját, megjutalmazta az áldott magyar anyaföld derék robotosait, amihez még hozzájárult a világkonjunktúra változása is; verejtékes munkájáért a magyar gazda az idén a termelt gyümölcs és főzelékért a tavalyi árak többszörösét érte el. Örüljenek ennek a többi termelési ágak, mert Bismarck szerint: — „ha a gazdának pénze van, akkor mindenkinek van pénze."

A gazdasági fellendülés e biztató pillanataiban önként feltárul a mult és a jelen közötti párhuzam:

a késedelmes mult és a gondosan előrelátó jelen között.

Magunkrautaltságunk szakítani kényszerült a mult ideológiájával, amely abban merült ki, hogy: „valamikép csak lesz, mert sohasem volt még úgy, hogy ne lett volna." még úgy, hogy valahogy ne lett volna." Ezt a tetteknélküli, tisztán csak a sors jóakaratában bízó balga hiedelmet csak erős akarat változtathatta meg!

Nemzeti öncéluságunk jegyében, a gazdasági élet egész kompelxumát éles elmével és szemmel átfogó elme kellett, hogy jöjjön, hogy felrázzon tespedtségünkből. A sok gazdasági bába között elveszett a gyermek. Nélkülöztük a helyes diagnózist:

a politikamentes gazdasági politikát!

Ezt hozta meg nekünk a kormányelnök, aki a két legfontosabb gazdasági tárca élére szerencsés kézzel a gyakorlati élet embereit állította: „the right man ot the right place" — a megfelelő egyént a megmegfelelő helyre — mely elhatáro-

Gunda F. Zoltán CUKRÁSZDA
I., Ugocsa u. 6/b. Kellemes kerthelyiség.

zás máris fogható eredményt mutat fel.

Hiába termelünk, ha egyben nem gondoskodunk a javak kellő értékesítéséről. Ha nyakunkon maradnak, olcsóbban kerülnek ugyan a piacra; de mit érünk vele, ha a gazda még az önköltséget sem kapja vissza és az elmaradt hasznot nem viheti be a gazdasági vérkeringésbe, ami hozzájárulna a többi termelési ág mind fokozottabb foglalkoztatásához, a jólét fellendítéséhez, ami viszont a drágább árak elviselését észrevétlenül megkönnyítené.

A kereskedelmi szerződéseket azonban nem tárgyalhatják a nagy nyilvárosság előtt. Meg kell biznunk a tárgyalást vezetők rátermettségében, akik amúgy is kötött marsrutával, a kormányelnök és a szakminiszterek utasításai szerint tevékenykednek. A mindenáron való ellenzékieskedés itt nem használ. A régi fogyasztási piacok megtartására és új piacok megszerzésére kell a fősúlyt helyezni Pártpolitikával pedig ráérünk foglalkozni akkor, ha rendbehoztuk az ország szénáját.

Addig is hallgasson el a felelőtlen, a demagóg kritika, szünjön meg a kicsinyes gáncsoskodás, mert

nemzeti összefogásra van szükségünk,

hogy megvalósuljon a kormányelnök becsületes célkitüzése:

az ország gazdasági talpraállítása!

Csak az a politika ér valamit, a melynek állandó értékei vannak, viszont ezeket minden egyéb más érdekre való tekintet nélkül ki kell termelnünk!

Steinberg Albert.

---

* **A felsőház új tagjai.** Chorin Ferenc dr. magyar királyi kormányfőtanácsost, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének elnökét és dr. Budai Goldberger Leót, a Magyar Gyáriparosok Szövetsége igazgatóságának tagját öt évi időtartamra a magyar országgyűlés felsőházának tagjává kinevezte a kormányzó.

* **Hernády Antal** dr., a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatóját a bolgár-magyar klíring létesítése körül szerzett érdemeiért a „pour la merite" érdemrenddel jutalmazta Boris bolgár király.

* **Ezerkétszáz vagón** magyar cukrot vásárolt Svájc.

* **A kelenföldi Danubia gyár,** amely a selyemfonalak szövödei kikészítésére alakult, 400 munkással újra megindította üzemét.

* **Uj kisiparos és kiskereskedői** hitelakciót határozott el a kormány, amely független minden más akciótól és kizárólag csak termelési, illetve üzleti célokra szolgálhat.

* **Tizenötezer fajkakast** oszt ki a baromfitenyésztők között a földmüvelésügyi miniszterium.

* *A méztermés* a sok eső és erősen hideg időjárás miatt csak a fele lesz a tavalyinak.

* **Kétezerötszáz vagón tüzifára** van a fővárosnak szüksége, amelyet tizenhat cég fog leszállítani (közöttük sok vidéki!) félmillió pengő értékben.

* **A székesfővárosi ásványüzem** bérbeadását ősszel tárgyalja a közgyűlés.

* **Friss hús** a füszer és csemegekereskedők nem mérhetnek ki, mert az képesítéshez kötött szakmunka.

* **Feketelistára** nyolcvannégy közüzem kerül, amelyek közül sokat megszüntetnek, átszerveznek, illetve munkakörüket korlátozzák.

* **A hordó hitelesítési dijakat** készülnek felemelni.

* **A német és osztrák megállapodás** biztosítja a magyar termésfelesleg egész elhelyezését s ezzel valószinüleg megindul a gazdasági élet vérkeringése.

* **A Ganz és Társa Rt.** igazgatósága július 19-én tartott ülésén megállapította az 1932-es üzleti év mérlegét és elhatározta, hogy a társaság közgyülését július 31-ére hívja egybe. A társaság mérlege az elmult évben 7,457.246.92 pengő veszteséggel zárul, amely az eddigi mértékben eszközölt értékcsökkenési leírásokon kívül magában foglalja a vállalat különböző bel- és külföldi gyártási és eladási telepeinek, illetve fiókvállalatainak üzemi veszteségeit is. Az igazgatóság a közgyülésnek azt fogja javasolni, hogy a kimutatott veszteség — a két előző évhez hasonlóan — a tőketartalékból fedeztessék. Az 1932. évi veszteség leírása után a társaság saját tőkéje kereken 25 és félmillió pengő marad, amiből a részvénytőkére kereken 17 millió pengő, a tartalékokra pedig ezen összegnek fele, vagyis nyolc és félmillió pengő esik. A társaság üzleti forgalma az 1932-es évben a világhelyzetnek megfelelően további rendkívül erős zsugorodást mutatott és az 1929. évi forgalomnak már alig 30 százalékát érte el. A folytatólagosan végrehajtott erélyes takarékossági rendszabályokkal a forgalomcsökkenés következtében elkerülhetetlenül adódó viszonylagos többletterheket csak részben lehetett ellensúlyozni, amellett a vállalat igazgatóságának a szociális szempontokon kívül természetesen ügyelni kellett arra is, hogy leépítési rendszabályaival ne törje meg a társaság erejét, hanem annak műszaki és kereskedelmi készségét és fejlődőképességét jobb időkre átmentse. Az 1933. évben a foglalkoztatás mértéke javuló irányzatot mutat.

* **Magyar Hollandi Bank** közgyülése megelégedéssel állapította meg, hogy az elmult üzletév eredménye a legvérmesebb igényeket is kielégítette. A váltótárcaállomány több mint 3 millió pengő, a visszleszámítolás összege ennek csekély százaléka. Az intézet tiszta nyeresége 10.067 pengő, ami 5 százalék részesedés kifizetését teszi lehetővé.

* **Magyar Keramiai Gyár** julius 15-én tartotta közgyülését. A 251.358 pengő brutto gyártási jövedelem mellett 17.554 pengő tiszta nyereséget mutat ki ez a pompásan vezetett vállalat, a melynek exportja ma már a balkáni államok felé számottevő.

KELLEMESEN HŰVÖS
a legnagyobb melegben is
az ÓCEÁNREPÜLŐ-höz
címzett vendéglő kerthelyisége
I., KRISZTINA KÖRÚT 101.
EREDETI BUDAI SCHRAMLIZENE MINDEN ESTE
Pompás konyha — Kitünő fajborok

BUDA – BALATON – – BAKONY

Buda nemcsak a Duna királynője, hanem a Dunántúlé is. Ha Budapest az ország szive, Buda annak dunántúli szívkamrája. A budai szív, a budai lélek szereti is a Dunántúlt és meghallja a Bakony zúgását, a Balaton háborgását, Buda gyógyforrásainak csobogó panaszát. A Dunántúl sorsát mégis pesti szívvel, pesti lélekkel intézik . . .

Ausztria és Magyarország közt nincs vizumkényszer, Ausztriából tehát szabadabb volna az út a Bakony, a Balaton és Buda felé. Bécs Győrön és Veszprémen át éri el leggyorsabban és legolcsóbban a Bakonyt és a Balatont, Grác pedig Celldömölkön és Veszprémen át érheti el ugyanígy a Bakonyt, a Balatont és Budát, ha Grácból Veszprémen át Budára futna a gyors. Am Grácból a gyors most nem Veszprémen át a budai Délipályaudvarig, hanem Győrön át a pesti Keleti pályaudvarig fut. A pesti lélek Celldömölkön és Kelenföldön választ előtt állott.

Celldömölktől Győrön át Pestig 222 km, Veszprémen át Budáig csak 191 km az út.

A pesti lélek a gráci gyorsot mégis a 31 kilométerrel hosszabb győri úton viszi Pestre és nem viszi Veszprémen és Székesfehérváron át Budára, holott Veszprémen át a gyors átvágna a Bakonyon és 18 kilométerre megközelítené Balatonalmádit.

A pesti lélek tehát éppen a Bakonytól, a Balatontól és Budától tartja távol Ausztria egy részét,

ahogy a fiume-zágráb-budapesti forgalmat is eltereli a Balatontól és Budától.

A grác-celldömölk-veszprém-székesfehérvár-budai gyors újbóli beállítása egyetemes dunántúli, — bakonyi, balatoni és budai — érdek volna, de egyetemes országos érdek is, hogy a

Burgenlandhoz csatolt vasmegyei részek megtalálják a Bakonyon át a leggyorsabb és legolcsóbb utat a Balaton és az ősi Buda felé.

Christian Rezső.

Hogy jut olcsón a saját otthonához?

A nagyvárosi ember lakásigényének kielégítése a korszerű építészetnek egyik legnagyobb feladata. A tömegbérházak a legelemibb egészségügyi és praktikussági szempontoknak sem felelnek meg. Levegőtlen, szük udvarok, közös WC-k, szük függőfolyósok, sötét udvari szobák, még sötétebb előszobák, fütethetetlen magas szobák, szük naptalan utcákra nyíló lakószobák jellemzik ezeket.

Ennek a lehetetlen állapotnak megszüntetéseért küzd a modern építész, aki előtt a kényelem, a nyugalom, a hygiénia és a praktikusság az alapvető szempontok. Ehhez járul egy újabb törekvés, mely a városi embert is mentesíteni akarja a bérlakásokkal járó állandó gondoktól és kellemetlenségektől. Ez teremtette meg

az öröklakást.

Lényege: a társasviszonyban épített magántulajdont képező lakások összekapcsolása egy bérházjellegű épületté. Az öröklakás tulajdonosa így mentesül az állandó lakbérgondoktól, aránylag kis összegért egyszer és mindenkorra biztosítja magának a saját otthont.

Az öröklakásos házak azonban bérház jelleggel és azok hátrányaival épültek. A lakások nagy tömege, a telek kiuzsorázása: minél több lakás elhelyezése minél kisebb helyen — arra vezettek, hogy az ilyen bérházjellegű társasházak nem tudták kielégíteni a hozzáfüzött reményeket. Sajnos, ezt nagyrészben Budapest építésügyi szabályozásának is köszönhetjük, amely még ma is régi és avult szempontok szerint irányítja az építkezéseket.

A saját otthon után vágyó budapesti ember előtt ideálként a családi ház lebeg. Ma azonban családi házat építeni szinte lehetetlen a magas telekárak és a minimum 300 négyszögöles nagy telkek miatt. Egyetlen megoldás:

a villaszerűen épített társasház.

Buda különösen alkalmas ilyen társasházak felépítésére. A villaszerűen épített társasház, amely maximum 8—10 lakást foglal magában, lehetővé teszi, hogy a családi háznál lényegesen olcsóbb áron, családi háznak megfelelő otthonhoz juttassa azokat, akik erre vágynak.

Ha valaki például a Nagyboldogasszony útján szeretne egy kétszobás hallos, minden komforttal ellátott villát építeni, a következő költségekkel kell számolnia:

300 négyszögöles telek	27.000 P
kerítés	1600 P
közművek költségei	1400 P
parkirozás	1600 P
a ház 620 beépített légköbmétert számítva m³-ként 26 P-vel	14.920 P
Összesen:	46.520 P

Ezzel szemben egy 8 lakásos társasház felépítése esetén ugyanezen a helyen ugyanez a lakás a következő költségekkel szerezhető meg:

a 300 négyszögletes telek nyolcadrésze	3950 P
a lakás 430 m³ á 26 P	11.180 P
Összesen:	15.130 P

Tehát ugyanazt a lakást 31.390 pengővel olcsóbban lehet megszerezni egy nyolclakásos társasvillában.

A jól megtervezett társasvilla úgyszólván teljesen biztosítani tudja mindazt, amit a családiház jelent, és már 15—16.000 pengőért a város legszebb helyén nyugodt és kellemes otthont biztosíthat magának bárki.

Zeitler Rudolf.

Budai Polgárok!

Szekszárdi bikavér . .	literje	—.80
Sötét kadarka	„	—.60
Asztali fehér	„	—.60
Ürmös magyar „Vermouth"	„	1.20

Budára ötliteres rendelést haza szállítunk!
Magyar üdvözlettel **Fekete Sándor** üzletvezető
Budapest, VIII, József ucca 19. sz.
Telefon: 32-0-63.

Óriási sikere volt a
Szekszárdi bornak
a tavaszi vásáron
Hagyományos pompáju magyar vincellérdiszítmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok. Tolnai menyecskék. Nemes és olcsó szekszárdi borok!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!

STAROK ZENEKARA
a
BELLEVUE
-ben
MALCSINER
DARVAS ZSUZSA
JONNY FLEMMING
néger dobos
MEGYERY BUTTULA CHONKA ULLMANN

BUDAPEST RIVIERÁJÁN,
a legelőkelőbb, centrális villanegyedben, a hatholdas Batthyány-ősparkkal szemben, a **Mányoki út 7. sz.** fásított telkünkön 2 darab 5—6 szobás, hallos, elsőrendű kivitelű, déli fekvésű, kitünő beosztású, rendkívül
olcsó villát
ugyancsak a Gellért-fürdőnél, a **Mészöly ucca 7. sz.** remek parkírozott telken
ujabb társas villát
építünk déli fekvésű, igen jutányos, fixáru, pazar öröklakásokkal. Októberi beköltözés. Már csak pár 3—4—5 szobás lakrész kapható. Díjtalan prospektus.
„CENTRUM"
Házépítő Vállalat
I, Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

TELEK

59-es villamos Süveg uccai megállónál levő Sasadi új iskolától kiinduló 25 méter széles Brassó úton, gyönyörű kilátású, subalpin levegőjü kis és nagyobb parcellák igen olcsón eladók. Tulajdonos Sey, V, Akadémia ucca 13. II. emelet 24.

Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles kézműves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

LAKÁS

Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretü, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel épitendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.

Gyönyörü 4 szobás villalakás loggiával, erkéllyel, etage-fütéssel, villamos és autóbusz-megállónál november elsejére kiadó. Érdeklődés a házmesternél. II, Budakeszi út 1/d, vagy telefonon 29-8-92.

2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fütés, melegvízellátással az Attila ucca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus épitő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.

Egyszobás hálófülkés, erkélyes luxuslakás, központi melegvízfütéssel, konyhával, fürdőszobával. Érdeklődés a házmesternél, I, Logodi ucca 60., vagy telefonon: 29-8-92.

3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I, Logodi ucca 63, vagy telefonon: 29-8-92.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilásással a budai hegyoldalra. 61-es villamos-, 4-es autóbusz-megállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.

Városmajor-park társasvilla Maros ucca 52. uri családi otthon, összesen nyolc darab kettőszobás, hallos öröklakással. Árak: 15.000 P; 16.500 P semmi mellékköltség. Leköthető vitéz Darvas Lajos mérnöknél, IV, Király Pál ucca 20. szám, telefon: 86-2-96.

Épülő modern bérházban luxuskivitelü, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszínen.

Főlépcsőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

Svábhegyi Nagyszálló
szoba folyó meleg- hidegvizzel, napi négyszeri étkezéssel **10—12 pengő.**
Solthy György énekel
Kondor jazz
Naponta délután és este tánc.

Szepezd
Kovács penzió
Anna lak
a Balaton zalai oldalán erdőkoszorúzta magaslaton, csendes, pormentes helyen, gyönyörü kilátással a Balatonra
Tiszta és jól berendezett szobák. A strandhoz és állomáshoz közel. Dijtalan kabinhasználat. Elő- és utóidényben 4.50 P, főidényben 5.50 P a napi kitünő ellátás.
Érdeklődni lehet:
Kovács Iodrásznál, II, Margit körút 52.

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

HÁZ
Ikervilla felerésze 240 négyszögöles telekkel Pasaréti úton méltányos áron eladó. Felvilágosítás: Kerekes Barnabás építészmérnöknél, IX, Ráday ucca 22. Telefon: 85-3-54.
Pasaréten por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágosítás: Adamitz és Nagy bádogosok, II, Halász ucca 2.
Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

WC. FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

Építkezési és kertépítési anyagokat olcsón szállit
OBERMEYER TAMÁS
fuvarozó vállalata, II., Fillér u 4.
Saját kő-, söder- és homokbánya.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Telefon: 52-6-22.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksüteménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

Császárkert
Császárfürdő étterem
Szabó Guy László
jazz-zenekara hangversenyez jó időben naponkint d. u. 5 órától
Császárfürdő Éttermei
CSIRSZKA KONRÁD
vendéglős.

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Pacsirta vendéglő
I., Kútvölgyi út 18.
Új Szent János Kórház felső végénél.
Pompás kert. — Nagyszerű konyha. Naponta cigányzene.
Tulajdonos: **Wendl István.**

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1132. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 augusztus 3.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél **30** fill. Szövegsor ára **2** P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63.
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

Róma felé

néz ismét a magyar, mint ahogy Szent István óta oly gyakran. A latin lelki kultúrát kereste ott ez az ősműveltségű, keletről jött nemzet és egyetlen nép sem hódolt be annak oly mértékben, mint mi, talán saját nemzeti kultúránk rovására, annak túlságos mellőzésével. Nálunk még a mult század közepéig csaknem kizárólagos volt a latin műveltség még a családi körben is, de még ma is előkelő szerepe van a latin nyelvnek az iskolákban, évszázadokon át szinte elnyomta világbirodalmak kormányzására is alkalmas, fejlett nyelvünket.

A népvándorlás minden hömpölygő tömege elárasztotta és kirabolta Rómát, csak egyedül a hun-magyar nemzet nem. Attila megkegyelmezett az akkor gyönge Rómának, mert maga is latin kultúrán nevelkedett. A később jött magyarok végigportyázták egész Európát, — kivéve Itáliát. Uj vallását ez a nép nem a szomszédos Bizáncban, a rokoni kapcsok révén közelálló Bizáncban kereste, hanem Rómában. Számkivetésben élő szabadsághőseink Garibaldi mellett harcoltak az olasz egységért.

Itália adta nekünk egyik legnagyobb királyunkat: Nagy Lajost, de legmagyarabb királyunk, Mátyás udvara is hangos volt az olasz tudósok szavától. Fiuméban, Dalmáciában szabadon élt az olasz és fejlődött a latin kultúra.

Budavár bevételét a mi szabadságharcunkkal rokonszenvező olasz védőcsapatok semlegessége segítette elő, tette az ostromot rövidebbé, vértelenebbé.

Mi mindig emlékezünk, — mi mindig hűek voltunk.

A mi külpolitikánk ma még fiatal, tehát becsületes. A mi világotjáró, népek lelkiismeretén erősebben kopogtató vezérünk, Gömbös Gyula, komoly becsülettel kereste Mussolinival, az olasz egység megteremtőjével a barátságos, őszinte kézszorítást. Keresni fogja bizonyára északon is a hagyományos lengyel barátságot, hogy ne csak délfelől, de északról is védetten álljunk. De keresni fogja a nagy turáni népcsaláddal, édes testvéreinkkel a régi, vérbeli rokonság megerősítését, és tovább a keleten, egészen Nipponig. De éreznie kell maga mögött, mintahogy érzi Mussolini, az egységes magyar nemzetet. Belső harcok ne emésszék erejét és idejét. A mi egységünknek nincsen szüksége sem a gyülölködésre, sem a mesterkéltségre, mint Germániának.

De szükségünk van mai leromlottságunkban igaz, őszinte, áldozatkész barátságra. A becsületes angol nép már ráeszmélt, már keresi a jóvátétel lehetőségét.

Gazdasági létünk letörten vergődig, nagy nyomoruságunk a bilincsünk. Hivatottságunk abban lel bizonyítást, hogy a legnagyobb szükség idején kitermelte ez a nemzet az „all round" politikust, a testben és lélekben egybehangolt vezért, akiben a stratéga egyesül a számító gazdával, a körültekintő kereskedővel.

Előbb össze kell törni a nyomorúság kovácsolta bilincseket, világgá szórni itthon elértéktelenedő kincseinket, s levetve a koldusgúnyát, amit megtépett, megszakgatott a szomszédok éhes kutyája is, — kereshetjük nehéz politikai helyzetünkből a kivezető utat. A boltot, a a műhelyt, a gazdaságot majd vezeti más. Rossz tábornok, aki vezérkarát nem jól állítja össze, de nagy az a fővezér, aki marsalljait jól tudta kiválasztani. A szomszédos ország kapuját föltárni nehéz dolog. Ha azonban már bent van az ügyes kereskedő, nem marad el az üzlet sem.

A miniszterelnök legutóbbi római útjának fontos gazdasági jelentőségét igazolja, hogy a kevésszavú, de annál szaporább munkáju Fabinyi Tihamér, a kereskedelem minisztere személyesen intézi tovább a végleges megállapodásokat. Róma sem jár rosszul vele és minket sem érhet ott csalódás. Fabinyi miniszter tudja, hogy értékeket kell teremtenünk, reális, kézzel fogható értékeket. És Fabinyi miniszter, a kereskedő már bent van Rómában.

A nemzetnek imponál az a tempó, amit a vezér diktál. A kételkedők kicsinyes csipkedése megszünt, a bizakodók tábora nő, mindenkinek egy kissé meg kell feszülnie, lépést kell tartani a tempóval — és ahogy megnyiltak Róma kapui, úgy tárul majd fel Varsó kapuzata, ahol már fölkinálták nekünk az északi tengeri kikötőt Gdyniában. A kelet pedig tárt kapukkal vár minket.

Róma adta a hitünket, — Varsó megvéd az orgyilkosok ellen és — a kelet fölemel minket, az elesetteket, testvéri szeretettel.

Csapzott hajával, véres homlokával nem áll már egyedül a magyar!

UJ CIMÜNK

Budai Napló szerkesztősége és kiadóhivatala: II., Batthyány u. 63. Telefon a régi: 50-2-96.

Ujlak tespedése

egyenesen katasztrófális. A tehetetlenség mozdulatlanságában vergődik. A vezetők legjobb akarata ellenére is csak kevés a társadalmi- s a semmivel egyenlő a gazdasági vérkeringés. Ujlakot csak az mentené meg, ha a templommal szemben, a Szépvölgyi út tengelyében hidat építenének a Szent Margit-sziget felett a Dráva ucca felé. A Lipótváros gyári részének ez volna a természetes útja a csodás Szépvölgybe, ahová már most a legsürgősebben autóbuszt vagy trolleybuszt kellene járatni. Ha megépülne ez a híd, akkor a gyári tisztviselő, a munkás s maga a gyáros is közelfekvő, üde, egészséges és kellemes lakáshoz jutna. Ki-ki a maga módja szerint. A Szépvölgy méltó módon érvényesülne és betöltené hivatását. Ujlakon pedig megindulna az építkezés, megindulna az élet — a fejlődés és virágzás.

Hamar jöhet idő,

amikor a germánok ismét nyeregbe kerülnek és nagy romlásuk után még éhesebbek lesznek, még falánkabbak, mint voltak a multban! A világháborút kezdő Ausztria a legzsarnokibb párisi békék után, halálhörgése közben nagyot harapott a magyar hullán és a legrettentőbb, teljesen a Nyugat kultúrájára valló módon harácsolta el Magyarország egy részét. Ma már törvényes just is formál hozzá, hirdeti is, tápot adva a germán étvágynak. És nem állt meg, szövetkezve a germánokkal, megszervezte a bevándorolt, erőszakkal betelepített svábokat és ott, túl a Lajtán, túl a Morván, már faragják a cölöpöket, hogy újabb darabokat tépjenek ki ennek az országnak a testéből. Német területeket cölöpöznek körül, ahogy egy ott közkézen forgó térkép mutatja és önálló, autonóm, apró sváb államokat igyekszenek teremteni — államokat az államban. Majd megjön azok egyesítésének ideje is. Oh, a mi dédelgetett svábjaink szivesen szervezkednek, szivesen állanak kötélnek ....

És ha nem teremtjük meg Nagy-Budapestet,

akkor Budakeszi már német terület lesz, meg Soroksár és Budaörs, meg a többi, hogy egy germán gyűrűbe kerüljön Buda és Pest. A törvényhatóságnak első nagy teendője, hogy megalkossa Nagy-Budapestet és beolvassza ezeket az ellenséges területeket, amelyeket a megyei kormányzat nem bírt, nem tudott megmagyarosítani. Ennek a kérdésnek elodázásával szinte provokáljuk a német falánkságot, amelynek sok titkos etetője él a magyar fórumon, hogy megakadályozza Budapest terjedését, térfoglalását, hamis érveléssel, ostoba mesékkel ... De jöhet idő, amikor már késő lesz és világhatalmak kényszerítenek majd újabb lemondásra. Magyarország épségét és nehezen várt föltámadását csak valamely keleti nagyhatalom révén érheti el, de a nyugati nagyhatalmak révén — soha!

Zászlóbontás

Az országos és a községi Egységes Párt együttműködésének útját *Gömbös* Gyula miniszterelnök már kijelölte s a budapesti szervezkedés összes részleteit megbeszéli *Sztranyavszky* Sándor, *Kozma* Jenő, *Ugron* Gábor, *Marton* Béla, *Usetty* Béla, *Payr* Hugó, a szervezkedési kérdések alapos szakértőivel. A *Kozma* Jenő irányítása mellett hűségesen és tervszerűen működő helyi pártok felhasználásával indítják meg Budapesten a toborzást és csatlakozásra szólítják fel mindazokat a polgári tömegeket, amelyek a *nemzeti* irányú belpolitika és a nemzet érdekeit szolgáló külpolitika nagy érdekeit felismerik. Az Országos Párttal együttesen rendezendő demonstrativ *zászlóbontó* nagygyűlést a kora őszi hónapokban rendezik.

A választó névjegyzék ellen a budai oldalon a I. kerületben 307, a másodikban 147 és a harmadikban 128 felszólalást adtak be, összesen 582-őt. Az egész városban pedig összesen 2704-et és összesen 886 új szavazót vettek be. Igy referálta ezt a központi választmánynak *Liber* Endre h. polgármester elnöklete alatt lefolyt ülésén *Svoboda* Endre tanácsjegyző és annak tudomásulvétele után az elnök indítványára elhatározták, hogy az új kiigazított névjegyzéket augusztus hó 1—15-ig a központi városházán közszemlére teszik ki.

Nincs virág Budán

— A budai virágkertészek értekezlete —

A krízis tetőfokát érte el a budai virágkertészek üzemeiben. Elvesztették a legerősebb piacot: a Széna teret, amely Buda óriási területének a központi piaca. A Rózsadomb, Hüvösvölgy, Zugliget, Svábhegy, Naphegy által körülölelt városrész túlnyomó részben itt vásárol, itt szerezte be virágait. Szerdán és szombaton itt a heti megélhetésüket keresték meg a budai virágkertészek. Külön árusító területük is volt itt a Szegényház ucca és Csalogány ucca sarkán az útszabályozás vonalára épített ház előtt, aztán a szénatéri gyógyszertár előtt; most nincs sehol. A főváros munkástársadalma nehezen küzd a létért, de a virágkertészektől még a küzdelem lehetőségét is megvonta az a körülmény, hogy a rendezett új piacon nem jutott most számukra hely. A városháza is érzi, hogy tartozik nekik e kérdés megoldásával és mint látszólagos megoldást díjtalanul ajánlottak föl nekik a Batthyány téri vásárcsarnokot. A jövő számára pompás képet nyújt ez, de nem oldja meg a — holnapot. Minden a virággal kapcsolatos intézmény, testület, egyesület vagy érdekeltség összefogásával itt létesíthető Buda egyik legszebb attrakciója, mint állandó virágkiállítás, kedves helyévé válhat Buda fürdővárosnak, az idegenek szivesen látogatják majd, talán az egyetlen ily alkotás lesz a világon, de csak egy-két-három év mulva, a virágkertészeknek pedig — holnap kell kenyér és jövedelem, hogy az adójukat is megfizethessék. Hálásan fogadták a város ajánlatát, de éhen pusztulnak, amig ott keresethez jutnak. Sürgősen meg kell oldani a napi megélhetésük kérdését és helyet kell nekik adni a Széna téren, még pedig a régi, a közönség által megszokott helyen a Csalogány ucca sarkán. Disze lesz ez a piacnak. Nem zavar forgalmat, nem piszkol. De már holnap, hogy a nyár ne vesszen el számunkra. Nem jogokat követelnek, csak jóságos megértést és segítséget kérnek. Tudjuk, hogy Liber Endre h. polgármester, Vajna Ede tanácsnok, akik most ezt a kérdést intézni hivatottak, jóakarattal kezelik a budai virágkertészek sérelmes ügyét, támogatják ezt a pártok, első helyen *Kozma* Jenő és *Petracsek* Lajos országgyülési képviselők, óhajtja a szénatéri piacot látogató közönség s így feltétlenül bízunk benne, hogy a kertészek ügyét felkaroló kereskedelmi miniszter, *Fabinyi* Tihamér beavatkozása nélkül is sikerül ezt a kérdést az érdekeltek javára megoldani.

Népes értekezletre jött össze a budai kertészek érdekeltsége mult hó 29-én este a Hidegkúti úton levő *Tóth* József régi, jóhírű vendéglőjében, ahol az érdekeltség mintegy 30 tagja és mint vendégek megjelentek az „Országos Magyar Kertészeti Egyesület" képviseletében *Vogl* Károly elnök és *Pintér* Béla. Az érdekeltség elnöke, *Mezey* Mihály üdvözöltę a megjelenteket, a vendégeket és köszönetet mondott a Budai Naplónak, hogy ezt az ügyet felkarolta. Megnyitó beszédében elmondotta mindazt, mit az előljárósorokban megírtunk. A Batthyány-csarnok az esetben volna rögtöni megoldás, ha a szénatéri három árusítóbódé tulajdonosa is oda tenné át bódéját. Ismertette a polgármesterhez benyujtott előterjesztését, amit általános helyesléssel fogadott az értekezlet. A kérdéshez hozzászóltak: *Vogl* Károly, aki Széchenyi Károly gróf, az orsz. egyesület elnökének segítségét ajánlotta fel és kilátásba helyezte Fabinyi miniszter támogatását is, *Benyó* József pedig *Kozma* Jenő és *Petracsek* Lajos országgyülési képviselők jóakaratát. Mezey elnök indítványára öttagú bizottságot küldtek ki, amelynek tagjai Mezey Mihály, Benyó József, Virág Ferenc, Bohár László és Vajda István. Bohár László felszólalása után a jobb jövő reményében zárta be az értekezletet az elnök.

Négytagú küldöttség tisztelgett e hó 31-én Petracsek Lajos dr. országgyülési képviselőnél, aki a legmesszebbmenő támogatást és sürgős eljárást helyezett kilátásba az Egységes Közs. Polg. Párt részéről.

A régi szép tervek,

amelyek húsz év óta csak tervek, ma is aktuálisak — ahogyan azt akkor *Fábián* Gáspár dr., a jeles műépitész írta. A Várhegynek a Siklótól az egykori Vörös Kereszt Egyesület házáig terjedő foka ma teljesen el van zárva, teljesen megközelíthetetlen. Ez az elhagyott hely csodás, fenséges, az egész világon páratlan, káprázatos kilátást nyujtana, ha megnyitnánk, ha kiképeznénk, ha sétánnyá alakítanánk át. Nem is tudják a főváros lakói, hogy a legcsodálatosabb kilátás e helyről adódik az alant hömpölygő nagy folyamra és a szemben teljes pompájában elénk táruló metropolisra. Csodálatos, hogy a Várhegynek e kétségtelenül legszebben fekvő részét így elhanyagolták. Ez a kincseket érő hely az ott emelt épületek gazdasági udvarául szolgál. Itt van a miniszterelnöki palota baromfiudvara és faraktára. Libák sétáltak itt a multban, ahol a szép magyar nők vasárnapi korzójának lenne a legékesebb helye. Egy római Monte Pincio lehetne, ott a Sikló mellett, kitünően megközelíthető sétány, Budapest közönségének és az átutazó idegeneknek legkedvesebb tartózkodóhelye. De hát volt itt Budapesten a multban városrendező, városszépítő, vagy a fenséges, de egyszerüen kivihető eszmékért lelkesedő ember? Itt kontárok voltak, akik még a természettől megadott szépségeket is elcsúfitották. Ha a Halászbástyát megcsodálja az egész világ, jóllehet messze bent fekszik és nehezebben közelíthető meg, úgy minő csodaszép műremek lenne e kiugró, e közeli, e remekehajlású hegytetőn a Halászbástyához hasonló kiképzésű fedett kőfolyosó, a Várhegy e részének csipkés befejezése!

A lengyel kérdés

— Uj orientáció Turán felé. —

Rendkivüli államalkotó, nemzetfentartó erőről tett ragyogó tanubizonyságot a lengyel nemzet, amely 150 évi orosz rabság után ismét talpra tudott állani és alig tiz év alatt európai nagyhatalommá fejlődött.

A hagyományos lengyel-magyar barátság, mely a nehéz időkben, az idegen uralom alatt való sinylődés idején érlelődött, amikor kölcsönösen segítettük egymást és vérrel pecsételtük meg oly sokszor ezt a régi barátsági szerződést, most újra közelebb hozta a két nemzetet.

A lengyelek semmiféle szláv néppel nem barátkoznak, bár a nyelvük az, de szabadságszeretetük, nemzeti öntudatuk, lovagiasságuk elüt a szlávokétól, akárcsak a bolgároknál. Lovas nemzet. Az ilyen másképen fejlődik, mint a gyalogjáró szlávok. Az egész orosz birodalomban csak egyetlen lovas nemzet volt, a kozákok, a kazárok utódai, az ősi dákák, a teke törzs utódai. Azok is csak a nyelvükben váltak szlávokká, mint a szomszédos tatárok és cserkeszek.

Csak a lengyelek útján kapcsolódhatunk észak felé, az észtek és finnekhez, kelet felé az ukrán és kozák szittyák útján a nagy turáni népcsaládhoz. Nekünk jövő, a lengyeleknek biztonság.

A magyarság most kibontakozó vezére, Gömbös Gyula miniszterelnök, azzal, hogy a védnöksége alatt álló Báthory István Emlékbizottságot kiküldötte a nagy Báthory István lengyel király születésének négyszázadik évfordulóján a lengyel testvérekhez, megnyitotta ezt a keleti új orientációt számunkra.

Minden más, kétesértékü nyugati tájékozódás és kapcsolódás helyett sietve kell kiépítenünk ezt az

olasz-magyar-lengyel-finn

szövetséget, amely kettéválasztja Európát és délen az olasz, a római, északon a lengyel birodalom védelmi vonalában biztosítja a magyar nemzet létét. Kettéválasztja az operett-ántantot és elszigeteli Szerbiát, amely így nem találja meg a pánszláv kapcsolódást az oroszokkal.

Az alábbi két tudósítás ezt a gondolatot szolgálja.

A lengyel-magyar hagyományok

— A Budai Napló eredeti tudósítása. —

Báthory István születésének négyszázadik évfordulója, a jubileumi esztendőnek méltóképen való rendezése végett, *Miklóssi* Ferdinánd kezdeményezésére még az elmult esztendőben alakult meg a *Báthory István Emlékbizottság*. A bizottság által összeállított ünnepi program egyik pontja az volt, hogy Báthory István erdélyi fejedelem és *lengyel királynak* a krakkói ősi királyi várban, a *Wawelban* levő sírja előtt megjelennek és oda koszorút helyeznek.

E kegyeletes aktus gondolata vitte a napokban a

GÖMBÖS GYULA

miniszterelnök védnöksége alatt álló „Báthory István Emlékbizottságot" Lengyelországba. A 16 tagú küldöttség, melyben több törvényhatóság és az egyetemi ifjúság is képviselve volt

LUKÁCS GYÖRGY

titkos tanácsos ny. kultuszminiszter, és

USETTY BÉLA

országgyülési képviselő, örökös fővárosi bizottsági tag vezetése alatt érkezett meg Krakkóba, ahol a pályaudvaron a hatóságok vezetői, a magyar konzul, a magyar kolonia, az ifjúsági szervezetek és nagy közönség fogadta. Másnap délelőtt indult a bizottság a Wawelbe, ahol Báthory sírját őrzik. Itt, a székesegyház főbejáratánál Rospond püspök, dr. Kruszinski és Skeptiozki kanonokkal az élén, a papság várta a küldöttséget. Aztán bevonultak a királyi sírboltba, ahol rövid egyházi szertartás után *Lukács* György letette a „Báthory István Emlékbizottság" és a vármegyék koszorúit. A kegyeletes aktus hangulatát, megilletődöttségét emelte az egybegyült nagyközönség spontánul elénekelt lengyel és magyar himnusza.

Este Krakkó városa ünnepi lakomán látta vendégül a „Báthory István Emlékbizottságot". Jelen volt többek között Kwasniewski vajda, dr. Kapliczki a város elnöke, Luczynski hadtestparancsnok, Blazenic vajdasági főnök, Boleslawic térparancsnok, Diduch ma-

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

gyar konzul, Grocholski starosta, a tudományos és társadalmi egyesületek vezetői, a papság és nagyszámú közönség. Az első beszédet *Kruszynski* kanonok, a fogadóbizottság elnöke mondotta. A második felszólaló Lukács György volt, végül Flach dr., a lengyel ujságírók szindikátusának elnöke mondott nagyszabású beszédet.

Krakkóból történt elutazás előtt a krakkói érsekség Báthory szárkofágjának egy darabját, továbbá egy Báthoryról életben készített festményfényképet, valamint Báthory holtteteméről való fényképfelvételt adott a Bizottságnak, amely utóbbit nemrég készítették.

A Bizottság az ünnepélyek után *Usetty* Béla vezetésével utazott Csenstowára, ahol a Pálosok és a hatóságok fogadták őket nagy szeretettel. Megtekintették a híres kolostort és félnapi tartózkodás után Warszawába utaztak.

Báthory sírjának megkoszorúzása, illetve a „Báthory István Emlékbizottság" megjelenése alkalmából a lengyel sajtó a legszivélyesebb hangon emlékezett meg Magyarországról, a

magyar-lengyel testvériségről.

Mind erről *Lukács* György és *Usetty* Béla számoltak be a bizottság elnöki tanácsának, amely részéről Okolicsányi László dr. és Soltész Adolf dr. javaslatára köszönetet szavaztak mindkettőjüknek.

N. E. L.

Viruló Lengyelország

— Amerikai arányokban fejlődő új kikötője Gdynia. —

— A Budai Napló eredeti tudósítása. —

Gdynia, 1933 július.

Hét rövid óra alatt elröpített a gyorsvonat Varsóból

GDYNIÁBA,

a lengyelek új tengeri kikötővárosába. Ülőhelyről szó sem volt. Szombat éjjel a lengyelek is filléres vonatokat indítanak. A többi vonatok is tele vannak, hát még ez! Hiszen majdnem minden lengyel legalább egyszer elzarándokol Gdyniába. A vonatok kitünően vannak megépítve. A kocsik keskenyek, de nagyon szépek.

El nem tagadható izgalommal várjuk Danzigot. Az illuziók csakhamar szertefoszlanak. Kedves, friss táj, néhány horogkeresztes lobogó integet a házablakokból és már el is hagytuk a „szabad állam"-ot. Az átutazás a legsimábban történt, de nem hiszem, hogy a danzigiak élete is ilyen volna. A lengyelek, lengyel területnek tekintik. Az utikönyvükbe is fel van véve.

Bár rövid volt az út, mégis kimondhatatlan örömmel léptünk Gdynia területére, ahol a tengerészeti iskolában kaptunk helyet. Mint város, még nagyon kezdetleges állapotban van, de mindenhol óriási építkezések folynak. Kikötője az északnyugati rész kivételével már teljesen kiépült. A belső kikötőt hatalmas mólók, a külső öblöt a 23 km-re levő Hel-félsziget védi. A felépítése óriási teljesítmény volt. Lengyelország egy városa sem fejlődött ilyen amerikai tempóban. 1920-ban foglalták el ezt a kis 1200 lakósú halászfalut. 1924-ben a minisztertanács elhatározta, hogy kereskedelmi és katonai kikötőt létesítenek. Az elhatározást itt tett is követte és ezt élénken illusztrálja a lakósok számának növekedése. 1928-ban 22000-en, 1933-ban pedig már 60000-en laktak itt. Természetesen ez csak azért lehetséges, mert a kereskedelem biztosítja a megélhetést. 1924-ben 27 hajó fordult meg a kikötőben és 14000 tonna forgalmat bonyolított le, 1931-ben ez a szám 5.300000-re emelkedett és 1933-ban Gdynia túlszárnyalta az egykor virágzó danzigi kikötő forgalmát. 1919-ben a forgalmat 7 társaság bonyolította le, míg 1929-ben már 259 kereskedelmi társaság volt a városban. Mindez azt bizonyítja, hogy ha a jelenlegi helyzet Lengyelországban megmarad: Gdynia még nagy jövő előtt áll. Tisztán saját szempontból is érdemes volna a magyar kereskedelemnek Gdyniával foglalkozni. A vasúti szállítás is lényegesen gyorsul, ha a Gdynia-Katovice-i ú. n. „szénvonal" építését befejezik. Ezen kívül a lengyel kormány ez év márciusában felajánlotta a gdyniai szabad kikötőt a magyar kormánynak. Erre reménhetőleg nemsokára választ fognak kapni. Tehát minden lehetőség meg van arra, hogy a magyar kereskedelem kijusson az északi tengerre.

A kikötőben mindenféle nemzetiségű hajó megfordul. Az elsők a svédek, a lengyelek csak a másodikok; a harmadik helyet, mindenféle indokot félretéve, a németek tartják: „Business is business."

Messziről még láttuk az északi kikötőben horgonyzó, kis lengyel hadiflotta egy részét is. Nem nagy, de elég a 60 km-es lengyel tengerpart megvédésére.

Liszka Tibor.

Mi van a fúróval? Valamikor szállóige volt és *Ereky* Károly v. miniszter bocsátotta szélnek képviselőkorában. Most őt furkálják ama bizonyos fúzióval, holott mindenki tudja, hogy ha csak rajta mulott volna, nem jutott volna a Vásárpénztár oda, ahol van. Most azzal is megvádolják, hogy az adonyi bérgazdaságban *kék rókákat* akart tenyészteni, ami talán nem oly rossz idea, mintahogy a *fajtyúkok* tenyésztése is országos érdeket szolgált volna. A mai időket jellemző, sok rosszakarattal kezeli a közönség ezt a „vásárpénztári kérdést", amely a világgazdaság krizisével kapcsolatosan romlott le ennyire.

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

Budai koponyák

— A most kiásott koponyák históriája —

Minden nagyvárosnak van regényes fertálya. Párizsé a Montparnasse és a Montmartre, Budapesté — Buda. A budapesti ember Budán éli ki regényes hajlamait. Ez az oka annak, hogy minden budai ásatási lelet — komoly vagy komolytalan — friss szenzációként hat és furcsábbnál furcsább írásokat termel, valahányszor ásatag koponyákat vet fel a derék nógrádbujáki tótok régészcsákánya. Ugyanez az esete néhai való királyaink sírjainak is, amiket izzas képzelettel keres a regényes álmodozás ott is, ahol a tudomány tilalmas fát állít, mondván: „Ahol nincs, ott ne keress!" Azonban a „Kaparj kurta, neked is lesz!" régészeti elve diadalmaskodik a józanságon és így sokszor rovópálcára való csodabogár is kerül elő a budai rögökből.

Igy a legutóbbi két esetben. Az egyik az Alkotás ucca és a Kékgolyó ucca előtti kis téren — az 1850-es években *Borjúszúró Piacz* volt a neve a közlyelven — koponyák kerültek elő. Ilyesmi mindenütt akad, hiszen városunk mindenüvé temetkezett a legutóbbi rövid ezer esztendő alatt. Eddig rendben volna a dolog, de az már nincs rendben, hogy olyan értesülések kerülnek a lapokba, mintha — *Martinovics* Ignác Apát úr és társai hamvai kerültek volna itt elő! (Nyilván azért, mert az erről elnevezett szomszédos Vérmezőn haltak halált.) Ezzel szemben az az igazság, hogy Martinovics és társai jeltelen sírjait *Gárdonyi* Albert, a székesfőváros főlevéltárnoka találta meg közvetlenül a világháború előtti hónapokban. Az általa talált levéltári okmányok alapján *Bartucz* Lajos vezette az ásatásokat, vitathatatlanul megállapítva a kivégzettek személyazonosságát az egykori tömeges hivatalos írások, *Kazinczy* és mások emlékiratai és egykorú ujságcikkek alapján, de ezektől függetlenül is, anatómiai bizonyítékok és tárgyi leletek döntő bizonyítékai szerint. Ahol például az adatok azt mondották, hogy a vén pestmegyei bakó háromszor vágott oda a széken ülő halálraitélt nyakának: ott a csigolyákon mind a három vágás igazolható volt. A budai „Három Oszlophoz" cégérezett kávéházban lefogott szegény jurátusnak, *Szolárcsiknak* még a zöld magyar nadrágja foszlányai is igazolták az egyébként is nyilvánvaló azonosságot. Egyes ujságok akkor azt írták, hogy akasztott gonosztevők és kóbor macskák csontjait tárta fel a kutatás. 1914-ben még kellemetlen dolog volt Martinovicsék emlékének bolygatása: a tudós munkát így akarta nevetség tárgyává tenni a lojalitás. A háború után *Gárdonyi* Albert és *Bartucz* Lajos ragyogó tanulmányban számoltak be a „macskacsontok"-ról, melyek a vizivárosi katonai temető árkából kerültek elő. Ma az Alkotás ucca sarkán előkerült csontokat mondja a kiirthatatlan budapesti regényesség Martinovicsék hamvainak, melynek egyszerű síremlékét az idén állították fel.

Egy néhai való Árpád-házi király sírját évek óta keresi a romatika a budai helyőrségi templomban. Most négy éve, a 19. század elején, 1818 táján rakott kriptákba vágták bele a csákányt az avatatlanok és megbolygatták a szegény öreg franciskánusok sírjait. Az idén — állítólag az Akadémia pénzén — újból árpádházi ereklyéket keres a regényes képzelet a templomban, ami ellen *Jakobuvich* Emil, a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatója emelt tiltó, komoly szót. A tévedés oka: az egykori Várszinház helyén volt középkori templom és a mai helyőrségi templom helyén volt *első*, középkori templom összetévesztése. Nem tudjuk, ki adott megbízást egy ambiciózus fiatal mérnöknek, *Fiala* Ferencnek az ásatásra, de bizonyos, hogy annak kudarcáért nem a derék és komoly fiatalember lesz a felelős, hanem azok, akik hozzáértők meg nem hallgatása nélkül keresik a meg nem található árpádházi ereklyéket ott, ahol azok nem rejtőzködhetnek.

Már 1929-ben több komoly írás szólt a helyőrségi templomban eltemetett budai ferencrendiek és polgárok sírjainak megbolygatása ellen. A kutatás céltalanságát is több cikk tette szóvá. Akkor *Moeller* professzor is így nyilatkozott. Mire való volt tehát az újabb régészeti ábrándozás? A budai vár történelemelőtti vízmosta járatairól szóló kedves mende-mondák is egy édes tesvérkéi a budapesti-budai regényességnek, mely árpádházi királyt, Martinovicsék hamvait és macskacsontot zagyvál egybe, noha csak a „háromcsőrű kacsa" kánikulai hírként ható „hírlapi kacsa" csontjairól van szó. Ezeket valamely vígkedélyű régi polgár hajigálta el, nagyot iván a Három Aranykacsához cégérezett egykori vendégfogadóban a jó kacsapecsenyére.

Bevilaqua-Borsódy Béla.

HÜVÖS ESTÉK
Buda leghűsebb a Vérmezőre nyíló
„POZSONY"
KÁVÉHÁZ
terraszán. — Zene

BUDAI KRÓNIKA

— Két óvoda lesz az óbudai Raktár ucca-i elemi iskolában A szülők tiltakozni készülnek a nagy túlzsúfoltság ellen.

— A Jeruzsálemtelepen, az alsólágymányosi dunasoron kápolna épült az Isten dicsőségére és P. Szabó Pius tábori esperes ezüstmiséjének emlékére. P. Szabó Pius a kápolnát vasárnap julius 30-án szentelte fel és áldotta meg.

— Angol írók, festők, szobrászok nagyobb csoportja látogat el szeptemberben Budára.

— A Keresztény Magyar Asszonyok Pártszövetsége minden csütörtökön kirándul a budai nevezetességek megtekintésére. Legközelebb a hajógyári kertészetet tekintik meg.

— Nincsen tornaterme a Labanc úti elemi iskolának, ahol a tornatanítás a szekrényektől, padoktól túlzsúfolt, rozoga hajópadlókkal ellátott rendes osztálytermekben folyik és a gyermekek hetenkint három órában porfelhők között űzik szabadgyakorlataikat és „edzik" testüket.

— A Szent Margit kórház szülészeti osztályának egyik kórtermét gyermekosztálynak rendezik be s naponta délután nyilvános rendelés lesz itt szegényeknek.

— A Délivasút alagútja a Gellérthegy alatt 362 méter hosszú és nyolc méter széles lesz.

— A lágymányosi Szabadság dalárda az egyetlen dalkör, amely a fővárostól segélyt kap — 90 pengőt.

— A Medve uccai kereskedelmi iskolában 1889-ben érettségizettek 1800 pengős alapítványt tettek, amelynek kezelését a főváros elfogadta.

— Az önálló csatornázási ügyosztályt a főváros 1882-ben állította fel. A csatornázás gondja már 1870-ben volt napirenden, de amegvalósulása csak 1891-ben sikerült.

— Várudvarszerűen, a történelmi levegőnek megfelelően, az olasz város-terek mintájára rendezik rövidesen a várbeli Szent György teret. A tér közepére díszkutat tesznek, átépítik a tér szinvonalát és sima kőlapokkal borítják.

— A várbeli sikló öreg faházát a felső állomáson lebontja a Beszkárt s Lux Kálmán tervei szerint rövidesen felépíti a vár hangulatához illő új felső állomást.

— Megöregedtek az akácfák a miniszterelnöki palota előtt s ezért kivágják őket s rendezik egyúttal az egész környéket.

— A budai hegyvidéken meginduló karsztvíz-kutatások fedezethiány miatt szünetelnek. Eddig több pontot jelöltek meg, ahol eredményesen lehetne fúrásokat végezni.

— A városfejlesztő bizottság megbizatását egy évre meghosszabbítják.

— A hadirokkantak — zsibárusi engedélyt kapnak.

— A főváros árvaszéke tizenkét millió és háromszázezer pengő árvavagyont kezel.

— A budai erdőkben közveszélyes a kirándulás, mert sok suhanc tartózkodik ott s lesi a kedvező alkalmat a lopásra, rablásra.

— Kétszázkilenc uccában épült csatorna Budán az utóbbi években, amiből az I. kerület 115, a II. kerület 42, a III kerület 52 uccája kapott csatornát.

— Megépül rövidesen a budai csatornaszivattyútelep az Andor uccában 350 ezer pengő költséggel és ezzel a fejlődésnek hatalmas lehetőségei nyilnak meg.

A RÓZSADOMB
egyetlen csemege- fűszerüzlete
II., Bimbó ucca 45. Telefon: 53-7-09.
„BIMBÓ" CSEMEGEHÁZ

Inkognitó

Irta: **Haspelné Balázsy Lujza.**

Máriazell, július.

A Máriazell-i főtér árnyas fái alatt félkörben padok, ezek a padok a nap minden órájában „foglaltak", de azért helyet mindig szorítanak a frissen érkezőknek. Érdekes, hogy milyen melegszívűek lesznek itt az emberek. A legtöbbször nem is értik egymás nyelvét, jelekkel, gesztusokkal beszélnek: aki már ült valamennyit, az föláll, udvariasan átengedi helyét annak, aki most érkezett és látni rajta, hogy fáradt. Aki már pihent, kicsit még nézdegél, azután elsétál a Bazilika irányába, ott -- de *csak hétköznap* — talál ülőhelyet.

Szeretem a hétköznapi Máriazellt, a Bazilikát, ahol a belépés pillanatában megcsap egy hűvös légáram, amit a mádványos falak állandóan lehelnek. Bármilyen égetően tűz a nap odakint, itt bent a kabát, kendő nélkülözhetetlen. Fehér fényben csillog az ezüst kegyoltár. Mária Terézia, amikor ezt megcsináltatta, örök emléket állított magának és a a kapucinusok — örökebbet, mint fág, amely kimagaslik ugyan a többi emlék közül, de ez az emlékmű, *mulik* el soha azok szívéből, akik itt egyszer megfordultak.

Isten kegyelméből már sokszor megfordultam e helyen, az említett padon ülve sokszor elnéztem *a jobb időkben* az itt nyüzsgő sokaságot, megszámlálhatatlan formájú ruhákban, öltözékekben.

— Az idők járása most már itt is meglátszik... már nem nyüzsögnek annyian, de akik itt vannak — annál érdekesebbek.

Szombat délután a zarándok bevonulások napja, többször láttam nagy férfi bevonulásokat, legérdekesebbek a gráci férfiak: mind egyforma hosszúnadrágos zöld ruhában, a fejükön egyforma tiroli kalap, nagy zergeszőrcsomóval (hol is tudják beszerezni ezt a rengeteg zergeszőrcsomót?...). Imponáló a bevonulásuk, az mindig esemény itt: zászlókkal, zeneszóval, egyházi kísérettel, az ucca fellobogózva, üdvözlőszavakkal teleírott zászlók széltében kifeszítve — és ők haladnak katonasorokban, katonásan, komoly léptekkel, végeláthatatlanul, a harangok zúgnak, az emberek sorfalat állnak, kürtök szólnak, az ablakokban szőnyegek. A Bazilikát megmegkerülik, azután bevonulnak és bizony szerencsésnek érezheti magát, aki kívülük még befér a templomba...

A közelmult szombaton zarándokló osztrák férfiak vonultak be ünnepélyesen Máriazellbe. Néztem őket én is úgy, mint körülöttem sokan mások, de egyszerre — ime — kit látok ott haladni a menetben a polgármester mellett, hajadonfővel a szitáló esőben: *Huszár* Károly, a volt miniszterelnök ment ott lehajtott fejjel, alázatosan. Mellette a kistermetű *Dollfuss* kancellár bandukolt, utánuk *Vaugoin* osztrák miniszter... A menetben sok a katona — ezek nem „Máriazell"-iek — gondolom... A templomba nem férhetem be (már t. i. ülőhelyet nem kaptam). A téren, kint sok-sok ember — ezek várnak valamire — — — én is várok...

A prédikáció és a litánia sokáig tartott — de végre kezdett kifelé jönni a tömeg: először a katonák, akik nyomban fölfejlődtek az elegáns „Hotel Laufenstein" előtt, azután urak jelentek meg a virágos erkélyen, félkörbe állottak, előlépett közülük Innitzer bécsi hercegérsek és megállva Vaugoin előtt, beszédbe kezd, azonnal érezni lehetett a beszédéből, hogy üdvözlőbeszéd — születésnapi üdvözlet —, itt ünnepli a miniszter hatvanadik születése napját... Hoch! Hoch! Hoch!, lelkesedett kalapját lengetve a sok ember... Föntaz erkélyen egyámután járultak az ünnepelt elé, aki, úgylátszik, erre nem számított és jókedvűen fogadja a gratulációkat. Huszár Károly is ott volt. Barátságosan kezet fogtak.

Amikor a lelkesedés elült, a tömeg Dollfusst akarta hallani, a nevét kiabálták, tapsoltak, de a kicsi, pápaszemes úr nevetve intett kezével „nemet" és egy katonatiszt hátamögött eltünt az erkélyről.

Vasárnap délelőtt, amikor a legtöbb ember igyekszik a zenés nagymisére, egyszercsak feltünik előttem az úton két fiatal hölgy, az egyiken kis fehér szalmakalap, a másik hölgy fején semmi, csak úgy hajadonfővel, szerény, szürke kosztümben, ránézek: a fiatal *Magdolna* főhercegnő. Együtt érünk be a templomba, a templom zsúfolt, szerényen megállnak egy pad mellett, azután amikor valaki el hagyja a helyét, leülnek egymás mellé szorosan, mert szűk a hely, együtt indulnak a szentáldozáshoz, de persze nehezen megy, mert, habár itt ötpercenként áldoztatnak vasárnap a főoltárnál, mégis mindig annyian jönnek, hogy csak lassan lehet az oltár elé jutni. A szerény hölgyekre senki rá sem néz... Visszafelé már nem is jönnek a padhoz, ahol én is állok — jól is teszik, mert már régen más ül a helyükön... Szentmise után kegytárgyakat akarnak ők is szenteltetni, de megint csak várni kell — állnak, állnak türelmesen, majdcsak rájuk kerül a sor...

Hétfőn délután a postára igyekeztem, a bazárok előtt áll egy ismerősnek tetsző zöldruhás, zöld, tirolikalapos dáma, kezében hegymászóúbot. Egyedül van, sétára indul a hegyekbe: *Erzsébet* főhercegnő, József főherceg nővére. Ránézek, mosolyog, megismer, megszólít. Egy üzletbe indulunk vásárolni. Őt is kiszolgálják, engem is — egyforma udvariassággal, rá sem tekintenek.

Ma jó napom van, ami az inkognitókat illeti: a téren megy keresztül *Slachta* Margit, hajadonfővel, egyszerű szürke ruhájában. Később a templomban meglepetve néz rám és csak a szemével int üdvözletet....

Középtermetű, filigrán, hosszú kabátos, halványarcú főhercegnő, Frigyes főherceg leánya, *Gabriella* jön csöndesen lépegetve, szerényen vonul a kegyoltár elé és a lépcsőn sokáig imádkozik, majd megcsókolja az oltárterítő szélét és azután leül az egyik padba, ugyanőt másnap Tormai Cecillel láttam.

Az előkelő „Hotel" egyik padjára sokszor tekintek várakozva, ott szokott ülni teljes magányban *Ernst* prelátus. Most nincs itt.

Máriazell a ködök városa, mostanában reggel nyolc órakor annyira idelent gomolyognak a felhők, hogy két lépésnyire sem látni; kilenc óra felé kezd felszállni a köd úgy, mintha sűrű függöny menne lassan felfelé és adagokban mutatná a gyönyörű panorámát, a napsugár minden színében csillogó, égig érő hegyeket...

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA — AKVINKUM Késő őszig
POMPÁS STRAND
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

Személyi hírek

FABINYI TIHAMÉR dr. kereskedelemügyi miniszter Rómába utazott, ahol személyesen fejezi be a gazdasági tanácskozásokat.

RIPKA FERENC dr. ny. főpolgármester e napokban tért vissza Reichenhalból Fonyódra, ahol őszig marad.

PETRACSEK LAJOS dr. országy. képviselő a nyarat Budán tölti, hogy az Egységes Községi Polgári Párt ügyeit a budai oldalon intézze. Csak a szombatot és vasárnapot használja föl sportkirándulásokra.

hennyei HENNYEY VILMOS dr. ny. államtitkár, a „Hollós Mátyás Társaság" társelnöke Marau-ba utazott családjához, ahonnan Badgastein-ba utazik.

PÁVAI-VAJNA FERENC dr. főbányatanácsos, főgeológus, a Hollós Mátyás Társaság tudós tagja debreceni kutatásairól a pénzügyminisztériumnak tett jelentéséből kitünik, hogy a hortobágyi csárda mellett napi 30.000 köbméterre fokozható földgáz található.

MOLNÁR LÁSZLÓ esperes-plebános mondotta a szentmisét vasárnap a felsővárosi bucsú alkalmából, ahol a szentbeszédet Kahler Nándor s. lelkész mondotta.

MÁTHÉ TÖRÉK Gyula őrnagy visszatért szabadságáról és ismét hivatalos teendőinek és ősmagyar tanulmányainak él.

BECSEY ANTAL itthon tölti a nyarat és a Balaton környéke kiépítésének kérdését tanulmányozza.

OROVA ZSIGMOND dr. szkfv. biz. tag betegeskedik és ez gátolja, hogy oly mértékben vegyen részt a budai kerületben, mint azelőtt.

KRIVOSS ÁRPÁD dr. trvht. biz. tag, ügyvéd a nyarat fonyódi villájában tölti, de hetenkint hétfőn és kedden Budára jön, hogy ügyfeleinek és a párt tagjainak rendelkezésére álljon.

VIRÁG ILONKA mozdulatművésznőt csonthártyagyulladás érte. Tápiógyörgyén, Klárapusztán és Soós István intéző vendégszerető házánál ápolják.

KAPCZA IMRE, a Gázművek főtisztviselője, a Hollós Mátyás Társaság tagja, szabadságát bolgár testvéreink körében tölti és Bolgárországot tanulmányozza, hogy azt előadás keretében ismertesse.

MIKOLA GÉZA postaigazgató nejével Siófokon üdül.

BRÓDY ERNŐ dr., aki az elhunyt Pakots József helyére került a szkfőv. központi választmányába, e hó 31-én tette le az esküt.

Cserkészek világünnepe

A világ minden részéből 40.000 cserkész jön össze Gödöllőn, hogy két hétig itt élve, megismerje egymást és a százféle nemzet között — a magyart. A dzsemboriról heteken át a legapróbb részletekig tájékoztatta a közönséget a napisajtó. Mi a magunk részéről arra kérjük cserkész-fiainkat, hogy különösképen a keletről jött cserkésztársaikat kezeljék a legkedvesebb figyelemmel és szeretettel. Ahol japánt, hindut, perzsát, törököt, arabot vagy egyiptomit találnak, szó nélkül öleljék meg és rázzák meg a kezét. Tanulják meg ezeken a nyelveken, miképen kell mondani azt, hogy: „Drága keleti testvérem, üdvözöllek!" Álljanak készségesen szolgálatukra, hogy hazatérve, szeretettel beszéljenek ők is rólunk.

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár Kristály vizet

RÉGI BUDAI ROMANTIKA...
VADASKERT VENDÉGLŐ
Hüvösvölgy végállomás (az új vám mellett)
Naponta halászlé. Dégel jazzband. Tánc. Pénteken Schrammel-zene.
Majálisok, juniálisok céljaira nyitott és zárt helyiségek. Pensio: szoba P 2.—, menü P 1.20. Tel. 64-0-78. Tulaj. **Balázs Ferenc**

A városfejlesztő bizottság tagjainak a főváros közgyülése megválasztotta Bresztovszky Ede, Büchler József, Császár Ferenc, Dorner Gyula, Harrer Ferenc, Lampel Vilmos, Martin János, vitéz Martsekényi Imre, Nagy Andor, Paulheim Ferenc, Pintér János, Petrovácz Gyula, Sármezey Endre, Schoditsch Lajos és Zala Zsigmond tvh. biz. tagokat.

Inhaláló barlang lesz a Rudas-fürdő török forrásának rádium-emanációval telített barlangja, mely a Gellérthegy tövében van. A Hungária forrás régi ivócsarnokának kiugró részét lebontották és ehelyett az eltávolított igazgatósági épület helyén új szárnnyal bővül az ivócsarnok. Ebben az oldalrészben toroköblítő helyiségek lesznek azok számára, akik a kénes, rádiumos vízzel toroköblítő kúrát vesznek. Elkészül az Árpád-forrás új ivócsarnoka is, fenyőszálakból épült, színestetejű székelyház stílusában.

Az új egyházközség vezetősége. Az I. ker. hegyvidéki egyházközség megalakulása alkalmával egyházi elnök *Szelényi* István, világi elnök *Szigeti* János, ügyész *Szele* József dr. lett. Egyhangúlag választották meg titkárnak *Reischl* Károlyt, pénztárosnak *Wolff* Lajost, ellenőrnek *Angyal* Lászlót, jegyzőnek *Hoeffle* Mátyást. Az egyes bizottságok elnökei *Dencz* Ákos, *Lindl* Zsigmond és *Szibinkits* György lettek. Az egyházközségi központi tanácsba a képviselőtestület *März* Károlyt küldte ki. Elhatározták, hogy az ideiglenes kápolna elhelyezése céljára a fővárostól a Németvölgyi út, a Németvölgyi- és Szendi-árok által elhatárolt területen megfelelő telket kérnek.

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Helytelen irányban fejlődik Budapest, mert a belterületeken rengeteg az üres telek és földszintes ház, míg a külterületeken, ahol közmű sincsen, nagyarányú az építkezés. A főváros a közmunkatanáccsal együtt a kormányhoz fordul, hogy bizonyos útvonalakra, illetve városrészekre különleges házadómentességi kedvezményt adjon. Megszorítják ugyanekkor a külterületen való építkezést és csak olyan helyeken fognak építekzést engedélyezni, ahol már vannak közművek vagy ahol már vannak közüzemek, vagy nagy költséget. Ez az intézkedés gátat fog vetni az eddig űzött telekspekulációknak.

No végre! Az Óbudát pusztító téglagyárak ultimátumot kaptak a fővárostól a bányaterület terjedelmének, szerződéseiknek és üzemterveiknek beszolgáltatására.

Az alsóváros zarándokai. A Hengermalom úti Szent Adalbert egyházközség újonnan választott tanácsa, képviselőtestülete és hívei dr. *Horváth* József plébános és *Mátrai* Antal világi elnök vezetésével impozáns méretű körmenetben zarándokoltak Mária-Remetére, ahol a szentmise után értekezlet volt.

Ismét új gyógyszertárt engedélyezett Budára a belügyminiszter, még pedig a Krisztinába a Mészáros utca környékére és a jogot B. *Orosz* Ferenc okl. gyógyszerész kapta.

Bucsú. A régi és nagyhírű vizivárosi búcsú július 30-án volt a szokásos vásárral és különféle tréfákkal. Az egyházi szertartásokat *Molnár* László esperes-plébános végezte, nagy közönség áhitatos jelenlétében.

Nehezen halad az óbudai dunapart rendezése. A sok sporttelep erősen akadályozza a komoly rendcsinálást s így a Szent Gellért fürdőtől a Római fürdőig terjedő *gyógysétány* megépítését is. A Hév átvételével a dunaparton teljesen meg kell szüntetni a villamosközlekedését, azt a Lajos uccán át, a Szentendrei vagy a Laktanya uccán keresztül Akvinkumig, illetve a Nánási úton Rómaifürdőig kell vezetni. A Beszkártba olvadt Hév a Filatórigáton fenntarthatná teherpályaudvarát. Az óbudai temető mellett levő úgynevezett Óbuda állomást pedig Buda északi pályaudvarának kellene kiképezni, ahová a Bécsi úti trolleybuszok szállíthatnák a közönséget.

Két új iskolára van szükség Kelenföldön. A pályaudvar környékén az elemi iskola bérelt házban van, ahol még vízvezeték sincs. A külső Fehérvári út környékén pedig, ahol a lakósság nagyon megszaporodott, több kilométernyire van az iskola. Sajnos a fővárosnak erre a két iskolaépítkezésre most aligha van pénze.

450 éves emléktábla „Visegrádi Kalauz" címen jelent meg *Némethy* Béla dr. tollából egy 24 oldalas füzet, amely a visegrádi vár szines történetét, a várromok leírását és a mai Visegrádnak, mint nyaralóhelynek ismertetését tartalmazza és ezzel felveti a visegrádi fellegvárban II. Ulászló idejében Nagylucsei Orbán és Báthory István által *négyszáznegyven évvel ezelőtt* odahelyezett u. n. koronaőri emléktábla Bél Mátyás rajza nyomán való újbóli felállításának eszméjét. A szépen kiállított füzet ára 30 fillér és mindenütt kapható.

Jobb helyre, forgalmi központba kell elhelyezni a kerületi előljáróságokat és *Szalay* Sándor dr. ny. előljáró már húsz évvel ezelőtt megírta a *Budai Napló*-ban, hogy a II. kerületi előljáróságot a *Pálffy térre* kell áttenni. A mai helye a lehető legrosszabb, mert a kerület legszélén van. A felszabadult Ganz-gyári telek lenne az elhelyezésre a legalkalmasabb.

Szűrt vízzel Buda látta el Pestet 1885-től majdnem tíz éven át, amelynek maximuma tízezer köbméter volt naponta.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila u. 8.

Gyász. Megható temetés volt a farkasréti temetőben pénteken, július hó 28-án. vitéz *Bárány* László dr. székesfővárosi tanácsjegyző temette el fiatal feleségét, született sepsiszentgyörgyi *Császár* Borbálát. Bárány László dr. a közegészségügyi osztályban teljesít szolgálatot, mint a temetőknek és a Községi Temetkezési Intézetnek az előadója, ahol nagy szeretettel osztoztak súlyos gyászában, Véle siratják jóságos anyjukat Tamás fia és Ilonka leánya. A temetésen megjelent a közegészségügyi ügyosztály egész személyzete, a távollevő *Salamon* Géza dr. tanácsnokot *Rostagni* Achilles dr. főjegyző, az elnöki ügyosztályt *Lehoczky* Iván dr. fogalmazó képviselte. A gyászoló közönség soraiban ott láttuk *Husszein Hilmi* budai nagymuftit, a magyar mohamedánok lelkészét is.

Száz év előtt. Az iparosok számát Budán egy 1840-i feljegyzés a következőképen mutatja: 4 ács, 39 asztalos, 5 bádogos, 4 bőrszekrényes (Taschner), 3 cserepes, 69 csizmadia, 1 cinöntő, 6 cukrász, 8 esztergályos, 14 ezüstmíves, 8 fazekas, 7 festő, 8 fésüs, 3 gomböntő, 13 gombkötő, 2 hajós, 12 hajfodorító, 14 halász, 1 harangöntő, 5 harisnyás, 28 hentes, 10 irhász (Weisgräber), 39 kádár, 5 kalapos, 4 kéményseprő, 10 kerékgyártó, 7 keztyüs, 240 korcsmáros, 10 kordoványos, 19 kovács, 1 könyvkereskedő, 8 könyvkötő, 2 kövező, 3 köszörüs, 6 kötélverő, 17 lakatos, 15 fuvaros, 27 mészáros, 3 mézeskalácsos, 52 molnár, 3 hangszercsináló, 11 nyerges, 9 órás, 6 posztós, 6 puskás és sarkantyus, 3 rézműves, 20 magyar-, 106 német- és 24 rác szabó, 15 szappanos, 29 szatócs, 19 seborvos, 12 szíjgyártó, 6 szitás, 31 szűcs, 48 pék, 5 takács, 2 tűcsináló, 144 varga és 54 kisebb-nagyobb kereskedő élt ekkor Budán. A száraz adatok egy boldog kor képét takarják, amikor a jó megélhetés biztosítva volt. Régi, jó világ, de eliramodtál!

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

A gyorsvasút tervéről komoly tárgyalások folynak a főváros, a Máv és a kereskedelemügyi minisztérium között. Ez a vasut lesz hivatva a fővárosi külterületek közlekedését megoldani, még pedig Délivasut—Kelenföld — Pestszenterzsébet — Kispest — Kőbánya — Sashalom — Rákosszentmihály — Pestújhely — Rákospalota — Ujpest — Óbuda — Délivasút körforgalom alakjában. Ezt a vonalat, melynek hossza 30 kilométer volna, egy óra alatt futhatná be a vonat, amelynek Óbuda—Délivasuti szakaszát úgy oldanák meg, hogy a Rózsadomb alatt alagútat fornának.

A német menekülők erősen vásárolják az ingatlanokat Budán is, mert Közép-Európában nálunk a legalacsonyabbak az ingatlanárak s mégis nyolc százalékos hasznot biztosítanak.

Szemüvegek Zibrinyinél I., Attila u. 8.

A negyvenéves terminusok egyike a külső Bécsi úti villamosvasut és érdekes, hogy pontosan negyven évvel ezelőtt volt szerződésileg kötelezve az akkori közuti vaspályatársaság arra, hogy négy esztendő alatt megépítse az óbuda—filatorigáti „az itt levő ipari telepek könnyebb hozzáférhetősége érdekében". A szerződéseknek úgylátszik akkor sem volt hatóerejük, mert negyven év után sem vezet oda a villamos.

A budai céhek szép életét óhajtja visszavarázsolni az I. kerületi Iparoskör. Minden alkalmat megragad, hogy a történelmi *céh-korszak* szellemét átültesse a mai korba, helyisége is ezt tükrözteti vissza és tagjai is a céhmesterek patricius életét igyekeznek élni. Legutóbb a krisztinavárosi templom úrnapi körmenetén vonult fel az iparoskör sok ipartestülettel egyetemben festői külsőségek között, munkaruhában, céhjelvényekkel és céhládákkal. Külön érdekességű volt a kör által a templomnak felajánlott „Szűz Mária" *ezüst plakett*, amelyet a körmenetben végigvittek, s amely *Hermann* János műlakatosmester dombormüvű remeke, míg a keret *Sajt* János asztalosmester díszmunkája. Ebbe a képbe van belevésve az iparosság könyörgése a fájdalmas Szűzhöz, hogy segítsen meg bennünket Trianon ellen. A szép áldozati kép az ez évi úrnapi körmenet óta a krisztinavárosi templomban van elhelyezve.

Az idegenforgalom tervszerű fejlődését bizonyítja **Zilahy** Dezső és **Markos** Béla dr. most megjelent tanulmánya, amely igazolja, hogy *Kovácsházy* Vilmos tanácsnok irányításával, mily fontos tényezője lett a főváros mérlegének.

Az Orsz. Frontharcos Szövetség főcsoportjai Budán a következő helyeken vannak: — I. ker. (Vár—Krisztinaváros). Attila-körút 9, I. em. Iparoskör. Vezetőtiszt: Kemény István eml. főhadnagy. — XI. ker. (Lágymányos). I, Szent Gellért-tér, Gellért-kávéház. Vezetőtiszt: Bédy Aurél szk. százados. — XII. ker. (Városmajor környéke, hegyvidék). I, Délivasút p. u. étterem. Vezetőtiszt: vitéz Horky Ferenc máv. intéző. — II. ker. (Viziváros). III, Ujlaki-rakpart 3—4. Sebesféle vendéglő. Vezetőtiszt: Dr. Juhász Ödön p.-ü. titkár. — III. ker. (Ujlak—Óbuda). III. Kiskorona-utca 68. Appelvendéglő. Vezetőtiszt: vitéz Komárnoky Gyula tanár.

Nászképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Az ujlaki vízmütelep a dunaparton 1881—82-ben épült *Weim* János vízvezetéki igazgató vezetése alatt. Eredetileg Weimet azzal bízták meg 1878-ban, hogy az óbudai hajógyári szigeten a természetes szürés elvein alapuló vízmű-tervet dolgozzon ki, de az előnyösebb viszonyok és kisebb költségek miatt az ujlaki megoldást választotta a főváros. A telepet 1894-ben bővítették.

Módosították a fővárosi törvényhatósági közgyülés és tanácsülés ügyrendjét. Ezentúl minden hónap első hetének valamelyik köznapján — nem úgy mint eddig mindig szerdán — lesz a közgyülés.

A tabáni házak lerombolására majdnem ráfizet a főváros, mert a vállalkozók az építési anyagért házankint csak 11 pengőt fizetnek.

Az óbudai javasasszonyokat ismerte az egész ország, sőt volt köztük jóhírű is, aki különféle gyógyfüvekből főzött teáival gyógyitgatta a betegeket. Most a szerelmeseknek szánt olyan bájitalt árul egy ilyen asszony, amelyről azt állítja, hogy megszünteti a szerelmet, ha már felesleges. Valami kotyvalékot árult üvegenkint 20 pengőért, amelynek az volt a baja, hogy — nem használt, sőt sokszor új és erősebb szerelmeket ébresztett, tehát az ellenkező hatást érte el. Megtörtént, hogy egy fiatal szőlősgazda, aki azt remélte, hogy kiábrándul szerelméből — a hét elmultával *feleségül vette*, egy másik esetben pedig, amikor egy államvasuti tisztviselő leányát akarták kijózanítani egy soffőr iránt érzett szerelméből, — a leány *megszökött a söffőrrel*. Most a rendőrség indított eljárást ez ügyben, de megtiltották a fiatal rendőrtisztviselőknek, hogy a bájitalt kóstolgassák.

Változások. A polgármester megbízta *Vincze* Lajos adóhivatali számtanácsost a III. adókerületi együttesen kezelt adók osztályának, vitéz *Szombathelyi* László adóhivatali főtisztet a III. adókerületi egyesített forgalmi- és kereseti adók osztályának, vitéz *Gombolay* Jenő adóhivatali főtisztet az I/A adókerületi (egyesített- forgalmi- és keresetiadók) osztályának és végül *Reichl* Antal adóhivatali főtisztet az I/B adókerületi adószámviteli (egyesített- forgalmi és kereseti adók) osztályának vezetésével.

A betegségek egész sora
így: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserűvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tízezrei írnak róla elismerő nyilatkozatot.

PARADICSOMBAN
érzi magát a
PARADICSOM-KERT
vendéglő és étteremben
II, MARGIT KÖRÚT 20.
teljesen új modern hangulatos ZENE | árnyas kert pompás konyha nagyszerü italok BRIDGE
Minden este **Varga Imre** a rádió közkedvelt baritonistája és **Dán Nővérek zongoraduó.**
A zenekar meglepetés!

BALÁZS vendéglő, Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli.
Nyitott és csukott terraszok. — Naponta cigányzene!

KIRÁLY FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó
hévviz köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- Ivókúra

Az Idegenforgalmi Tanács ujjáalakúl, amelynek elnöke a mindenkori kereskedelemügyi miniszter, helyettese az államtitkár, alelnökei pedig a főváros polgármestere és a Máv elnöke.

A Tabán fejfájára

helyezzük az emlékezés aranymadarát, hogy utoljára elmesélje a biedermeyeres színfolt, a melódiák, a könnyű szerelmek, a hangulatok zeg-zugos igéretföldjének életét. Az apró petróleumlámpák, a harmonika, verkli, schramli valcerjei: a Fischerin du Kleine és a Donauwalzer, meg a jókedv, a multat kergető bolondos poéták lassan-lassan mind eltünnek. Krudy Gyula is már csak Óbudán érezte jól magát, de onnan is elment már. A vén pincék mélyén még vénebb borocskát kedvelő, mesélgető öreg urak sincsenek többé. A muzsikáló öreg órák is, ki tudja, hol vannak már. Elpusztult a Tabán, a schrammel hazája véglegesen, amiről érdekes emlékezést irt Magyar Elek, amelyből a következőket közöljük:

Attila háza korcsma volt a Tabán felső szélén, közel a krisztinavárosi határt jelentő nagyhírű Müller-féle kocsigyárhoz. Túlélte az 1810-i rémes tűzveszedelmet és 150 esztendőn át évről-évre szivesen nyitott ajtót — az édes, tüzes gellérthegyi, naphegyi, sashegyi „heuriger" forrása üdején. A különben dísztelen, alacsony, szürke háznak, dupla sor padlásablakkal ékes, meredek teteje adott határozottan tiszteletreméltó jelleget, vadgesztenyés, ecetfás, széles udvara messze hátrahúzódott a Vár felé a Lógodi uccáig, igen alkalmatos helyet adván szüretkor a hatalmas szőlőskádaknak, amiket hossú létrás szekereken hoztak le a Naphegy oldalából. Hogy novemberre fordult az idő, félig kiforrott már az új bor, a gazda egy este kiakasztotta a kapu fölé a gyaluforgácsot. „Heute wird beim Attila ausgesteckt", ujságoltak egymásnak már reggel a Szent János uccában, a Holdvilág uccában, az Aranykacsa uccában, a derék purgerek: svábok, illirek (Boszniából származott katolikus szlávok), meg óhitű rácok, egy-két magyar ember is beült közéjük, mire estére körülülték a zöldre festett kerek asztalokat. Voltak, akik idő multán áttértek a fűszeres, kesernyés rác-ürmösre, ehhez azonban már csáját kellett „enni". Igen, enni, mert ez a csája nem volt azonos a kávéházi teás, rumos, citromos lélottyal, mit ma Pesten csájának hívnak, hanem igenis valami nagyszerű, borsos, húsos rétes fajta

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár építészmérnökök irodájában, V. Személynök ucca 9—11. szám. Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

Császárkert
Császárfürdő étterem
Szabó Guy László
jazz-zenekara hangversenyez jó időben naponkint d. u. 5 órától
Császárfürdő Éttermei
CSIRSZKA KONRÁD
vendéglős.

Caridge
I., Böszörményi út 28.
Telefon: 51—0—64 és 57—0—36.
Villamos és autóbusz megállóhely.
Zene = hangulat
Tánc = szórakozás
Konyha = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

volt, speciális rác étel, taligakerék nagyságú, három-négy ujj vastag és nagy kerek fatálon, forrón szolgálta és szeletelte fel a „Herr Wirt". Legjobban a Rác-fürdővel szemben, az Árok ucca szegletén levő kiskocsmában sütötték, de az Attilában is akadt főző asszony, aki értette a módját. Ám nem ezekről volt igazában nevezetes az ódon szürke ház, kocsma bőven akadt arrafelé más is, jobb is (olyan idei libát sose sütöttek Pünkösd körül az Attilában, aminőt Frau Godl Eberhard a Holdvilág uccában), de olyan gyönyörű „schildje" aztán egynek se volt, mint neki. Ez a schild a kapu mellett függött, jobbkéz felől, vasbádogból, szép empire cifrázatú, nagyfejű szögekkel kivert rámában. Attila urunkat, Isten ostorát festette rá az ismeretlen piktor. Hófehér lován ült a tatárképű, rútkásszakállú, sasorrú, világhódító király, Hadúr kardjával kezében. A 80-as években megszünt a kocsma, de megmaradt a szürke ház és rajta a cégér a darabont-testőrség modern laktanyája mellett. Pár év előtt Wéber uram, a népszerű Fehérvári úti vendéglős kezébe került, aki megfelelően akarta restauráltatni. De valami árdrágítási ügyek miatt baja támadt s az Attila-ház ott állott megkopasztva, romladozva, csúfságául az egész vidéknek. Szemben vele felépült a Bethlen udvar kőkolosszusa és lebontották az Attila-házat is, hogy helyén felépülhessen a hatalmas Attila-bérpalota. A régi cégér azonban nem került fel az új palotára, elveszett, mint annyi más szép emléke hajdan való Budának.

BUDA PÉCS ESZÉK

A Dunántúl délkeleti csücskében, a magyar Drávaszögben, terül el a megszállt „baranyai háromszög". Ezt a területet az eszék-pécs-budapesti vasúti vonal szeli át és köti össze Magyarország szívével, Budapesttel. Ez az összeköttetés ma nagyon rossz, mert

rossz az eszék-pécs-budapesti összeköttetés.

Ma Eszéknek Dályán, Zomboron és Szabadkán át elég jó összeköttetése van Budapesttel, Pécsen át azonban íly összeköttetése nincsen és így

a megszállt „baranyai háromszög" is távol esik Budapesttől.

Eszékről a „baranyai háromszög" területén át csak egy közvetlen vonat közlekedik Budapestre, egy lassú személyvonat, amely este 7 óra 21 perckor indul Eszékről és csak másnap reggel 7 óra 15 perckor, tehát 11 óra 54 percnyi út után érkezik a pesti Keleti-pályaudvarra, így

az eszék-pécs-budapesti út kereken 12 óráig tart

és ebből 1 óra 14 perc esik az eszék-magyarbólyi vagyis a „baranyai háromszögi" útra, 25 perc a magyarbólyi várakozásra, 2 óra 37 perc a magyarbóly-pécsi útra, 1 óra 3 perc a pécsi várakozásra, 1 óra 56 perc a pécs-újdombóvári útra, 24 perc az újdombóvári várakozásra, 4 óra 46 perc az újdombóvár-kelenföldi útra, 11 perc a kelenföldi várakozásra és 20 perc a kelenföld-pesti útra; — Eszékről Magyarbólyig tehát csak 1 óra 14 perc, ellenben

a megszállt „baranyai háromszög" határától, Magyarbólytól Pestig 10 óra 40 perc esik

az eszék-pécs-budapesti út egész tartamából.

Magyarbólytól Budapestig mi volnánk ugyan az urak, mégis — azonfelül, hogy

az eszékiektől és a megszállt „baranyai háromszög" lakosságától vízumdíjat követelünk, —

nem gondoskodunk arról, hogy

olcsó, gyors és kényelmes vasúti összeköttetés

álljon rendelkezésükre Budapestig Magyarország területén, holott ez megoldható volna

egy eszék-pécs-budai közvetlen gyorsított személyvonat

beállításával.

A Pécsről Kelenföldre most közlekedő gyors és gyorsított személyvonat a pécs-kelenföldi utat 4 óra 21 perc, illetve 4 óra 28 perc alatt teszi meg; a kelenföldi egyperces tartózkodást és a budai Déli-pályaudvarig vivő további 6-7 perces utat is hozzászámítva, Pécsről Budáig kereken 4 óra 30 perc volna az út tartama. Minthogy Magyarbólytól Pécsig csak 42 km az út, amelyen óránkinti 45 kilométeres sebességgel haladhatna a gyorsított személyvonat, Magyarbólytól Pécsig csak kereken 1 óra kellene a vonatnak; — a magyarbólyi és pécsi tartózkodásra 15-15 percet szánva és az eszék-magyarbólyi út idejét kereken 1 órára lerövidítve, a mostani kereken

12 órás eszék-pécs-pesti út, 7 órás eszék-pécs-budai útra volna lerövidíthető,

illetve a „baranyai háromszög" magyar határától a mostani 10 óra 40 perces magyarbóly-pesti út egy kereken 6 órás magyarbóly-budai útra rövidülne le. Ugyanez áll megfelelően a buda-eszéki visszautazásra is.

A buda-magyarbóly-eszéki magyar-jugoszláv útból 276 km esnék magyar vonalakra, míg a pest-kelebia-eszéki ugyanilyen útból azokra csak 163 km esik; tehát

a buda-magyarbóly-eszéki vonat 113 kilométerrel hosszabb magyar vonalat futna be, mint a pest-kelebia-eszéki vonat;

már ezért is meg kellene valósítani — a magyarbóly-pécsi gyorsabb összeköttetés beiktatásával — az eszék-budai közvetlen gyorsított személyvonatot Eszékről a megszállt „baranyai háromszög" területén át Budára és viszont.

Csak a vízum eltörlésével, valamint a Buda felé irányítandó eszék-pécsi és zágráb-balatoni vasúti közlekedés gyökeres javításával

érhetjük el, hogy a megszállt „baranyai háromszög" és a drávántúli terület népe ismét sűrűbben keresse fel az ősi Budát.

Christian Rezső.

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksütleménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

Buda legszebb múzeuma

Volt-e már valaki a kiscelli hegyen, a trinitáriusok régi kolostorában? Itt van közvetlen közelünkben Óbudán, a Bécsi út mentén, a régi Királyhegyen. A gyönyörű barokképület meg van tömve értékesnél értékesebb műemlékekkel... csak éppen kevesen látogatják, — panaszolja *Barsi Rónay* Jenő dr. ügyvéd hozzánk intézett levelében. A múzeum vendégkönyvében alig kétezer név van feljegyezve, pedig érdekes és érdemes azt meglátogatni és az idegenforgalmi vezetőknek nem csak Pest szépségeit és attrakcióit, hanem e csodás műparadicsomot is meg kellene mutatni. Maga a fekvése is gyönyörű, a feljárat ódonszép hangulatú, remek barokkszobrocskákkal, a kilátás igen szép. Valószinüleg a hely késztette *József* Ferenc dr. királyi herceget, hogy közvetlen közelében építtesse fel villáját.

.... Egy sóhajtás, egy emlék a környezet, a szép keresztudvar vetekedik Raguza kolostorának híres udvarával. Hangulata megkapó és a kitünő szívességű gondnok még gyümölccsel is kedveskedik az idetévedt látogatónak. Az ódon szép barokk-kápolna hangulatos képeivel, kegytárgyaival, a tömérdek folyósók gyönyörű szőnyegeikkel, szobraikkal, emlékeikkel, bútorokkal. Csodaszép parketták, ajtófélfák, stukkok, rokoko portantinák, brokátok, ezüstök, mindaz, amit egy kiváló izléssel bíró férfiú összegyűjthet s ahogy azt a Budai Napló régebben és többször megírta. Hálát mondjunk, hogy *Schmidt* Miksa megszeretetu minket és szeretete jelével is elhalmozott. Ne engedjük elkallódni e műremeket, a kiscelli kastélyt. Nagy és sok érték van itt. Minden idegennek látnia kellene és az idegenforgalmi irodák kalauzolják ide a külföldi vendégeket. Természetesen sok itt a másolat, de a különös milliőben mégis csodásan hatnak. Becsüljük meg Buda kincseit!

A keserűvizekről

olvassuk már egy 1896-ban megjelent műszaki útmutatóban, hogy azok Budán három helyen csoportosulnak: a *Lágymányoson, Örmezőn* és a *Dobogódomb* alatt, középhőmérsékletük 10.9 Celsius fok s a megnyitott kutak száma: ötven A Lágymányoson fakadó források közül a Szent István, Hunyadi Mátyás, Széchenyi István, Deák Ferenc egyesített keserűsós források vize budai „Királykeserűvíz" néven kerül a külkereskedelembe, másrészt pedig a Mattoni-féle Erzsébet Sósfürdőt táplálja. Az őrmezei források közül a Ferenc József, Árpád, Rákóczi, Viktória, Hunyadi László források, a budai keserűvizek között a legkoncentráltabbak. A Dobogó alatt fekszenek a *Szaxlehner* család tulajdonát képező *„Hunyadi János"* források, amelyek vize az egész világon elterjedt. 1861-ben alapították a telepet.

Fantasztikus mennyiségeket esznek majd meg a gödöllői cserkész-dzsemborin. Az egész tábor részére naponta 13.500 kg. kenyeret kell sütni, ami körülbelül 2 vagón. Tej 135 hektóliter, ami 540 darab 25 literes kannát tölt meg. Egy vacsorára 54.000 darab tojás szükséges, pedig abból egy fiúra csak két darab tojás jut. Uzsonnai vajas kenyérre 13 és fél mázsa vajat fognak fölkenni. Húsos napokon 40 mázsa körüli húsmennyiségre lesz szükség, ami nyolc ökör súlya.

Belvedere. A jó társaságot, kitűnő zenét és legjobb budai levegőt együtt megtalálja Budapest közönsége a Belvedere-ben. Nagy parkjában zenés uzsonna, menüs vacsora, bridge-helyiség is várja a vendégeket.

A gyömrői tóstrandfürdő ezidén is sokat tesz a szegény gyermekekért és készséggel kapcsolódott bele a székesfőváros nyaraltatási akciójába, 20 fővárosi szegénysorsú gyermeknek heti háromszori díjtalan fürdést nyujtva. Hasonlóképen ingyen fürdést engedélyezett a dzsemborira vonuló 1. sz. B. K. I. E. cserkészcsapat fiainak is gyömrői táborozásuk alkalmával. Gyömrő nagyközség szegény gyermekei minden évben korlátlan számban jutnak *Okolicsányi Kuthy* László dr. főorvos jóvoltából hetenkint kétszeri díjmentes strandoláshoz.

ÁTKÖLTÖZÖTT
Gábriel drogéria
I., Krisztina kőrút 77. sz. alá
Fleischer csemegeüzlet mellé.

GAZDASÁGI NAPLÓ

* **A kartellek** jellemképét mutatja a négy csiszolópapírgyár megegyezése, amely szerint ezentúl Magyarországon csak egyedül a Naxos részvénytársaság fogja gyártani a smirglit. Nem kell félni, nem ingyen kapja ezt a kis monopóliumot. Megegyezés szerint a Naxos ezért a kis ajándékért a kartell többi tagjainak évi 150.000 pengő kárpótlást ad. Munka nélkül óriási jövedelmet.

A budapest—bécsi autóbusz osztrák vállalkozás, amelynek most magyar nemzeti ajándék gyanánt 1945-ig akarják meghosszabbítani jól jövedelmező monopóliumát. Ezt a koncessziót magyar vállalkozónak kell adni.

* A téglakartell és az óbudai Bohn-téglagyár között megállapodás jött létre, hogy a tégla árát 1—2 pengővel emelik.

* A román kincstár tehetetlensége elpusztította az egész erdélyi faipart.

* A világértekezletek sorában Stockholmban az energiagazdálkodási a munkanélküliséget akarja megszüntetni. Addig eljutottak, hogy a technikai találmányok okozzák a munkanélküliséget. De azután?

* Budai Goldberger Miklós osztrák-francia kereskedelmi tárgyalásokat folytat.

* Nagy megrendelést kapott a Ganz és Tsa gyár Olaszországból és Belgiumból.

* A nálunk pengőért vett búzát hollandi forintért adják tovább a németek — bebizonyítva újra a magyar élhetetlenséget.

* Hatalmasméretű gyümölcsexport indul meg tőlünk Lengyelországba.

* Szeged szerepét a paprika világexport piacán ügyes kereskedelmi politikával — Bécs vette át. A saját paprikánkkal vernek le bennünket.

BUDAPEST RIVIERÁJÁN,
a legelőkelőbb, centrális villanegyedben, a hatholdas Batthyány-ősparkkal szemben, a **Mányoki út 7. sz.** fásított telkünkön 2 darab 5—6 szobás, hallos, elsőrendű kivitelű, déli fekvésű, kitünő beosztású, rendkívül
olcsó villát
ugyancsak a Gellért-fürdőnél, a **Mészöly ucca 7. sz.** remek parkírozott telken
ujabb társas villát
építünk déli fekvésű, igen jutányos, fixáru, pazar öröklakásokkal. Októberi beköltözés. Már csak pár 3—4—5 szobás lakrész kapható. Díjtalan prospektus.
„CENTRUM"
Házépítő Vállalat
I, Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

HÁZ

Ikervilla felerésze 240 négyszögöles telekkel Pasaréti úton méltányos áron eladó. Felvilágositás: Kerekes Barnabás építészmérnöknél, IX, Ráday ucca 22. Telefon: 85-3-54.
Pasaréten por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágosítás: Adamitz és Nagy bádogosok, II, Halász ucca 2.
Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS
Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretü, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel épitendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.
Gyönyörű 4 szobás villalakás loggiával, erkéllyel, etage-fűtéssel, villamos és autóbusz-megállónál november elsejére kiadó. Érdeklődés a házmesternél. II, Budakeszi út 1/d, vagy telefonon 29-8-92.
2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fütés, melegvízellátással az Attila ucca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus épitő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.
Egyszobás hálófülkés, erkélyes luxuslakás, központi melegvizfütéssel, konyhával, fürdőszobával. Érdeklődés a házmesternél, I, Logodi ucca 60., vagy telefonon: 29-8-92.
3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I, Logodi ucca 63, vagy telefonon: 29-8-92.
Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjű 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörű kilással a budai hegyoldalra. 61-es villamos-, 4-es autóbusz-megállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.
Épülő modern bérházban luxuskivitelű, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszinen.
Főlépcsőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

TELEK
Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles kézműves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

Gunda F. Zoltán CUKRÁSZDA
I., Ugocsa u. 6/b. Kellemes kerthelyiség.

STAROK ZENEKARA
a
BELLEVUE
éttermében és terraszán
MALCSINER
DARVAS ZSUZSA
JONNY FLEMMING
néger dobos
MEGYERY BUTTULA CHONKA ULLMANN

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézte már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban.
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló
kőlapokkal
burkoljak.
Szállitja: **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Telefon: 52-6-22.

Pacsirta vendéglő
I., Kútvölgyi út 18.
Új Szent János Kórház felső végénél.
Pompás kert. — Nagyszerű konyha.
Naponta cigányzene.
Tulajdonos: **Wendl István.**

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Szepezd
Kovács penzió
Anna lak
a Balaton zalai oldalán erdőkoszorúzta magaslaton, csendes, pormentes helyen, gyönyörű kilátással a Balatonra
Tiszta és jól berendezett szobák. A strandhoz és állomáshoz közel. Dijtalan kabinhasználat. Elő- és utóidényben 4.50 P, főidényben 5.50 P a napi kitünő ellátás.
Érdeklődni lehet:
Kovács fodrásznál, II, Margit körút 52.

KELLEMESEN HŰVÖS
a legnagyobb melegben is
az ÓCEÁNREPÜLŐ-höz
címzett vendéglő kerthelyisége
I., KRISZTINA KÖRÚT 101.
EREDETI BUDAI SCHRAMLIZENE MINDEN ESTE
Pompás konyha — Kitünő fajborok

Svábhegyi Nagyszálló
szoba folyó meleg- hidegvizzel, napi négyszeri étkezéssel **10—12 pengő.**
Solthy György énekel
Kondor jazz
Naponta délután és este tánc.

Budai Polgárok!
Szekszárdi bikavér . . literje —.80
Sötét kadarka . . . . . „ —.60
Asztali fehér . . . . . „ —.60
Ürmös magyar „Vermouth" „ 1.20
Budára ötliteres rendelést haza szállítunk!
Magyar üdvözlettel **Fekete Sándor** üzletvezető
Budapest, VIII, József ucca 19. sz.
Telefon: 32-0-63.

Óriási sikere volt a
Szekszárdi bornak
a tavaszi vásáron
Hagyományos pompáju magyar vincellérdiszítmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok. Tolnai menyecskék. Nemes és olcsó szekszárdi borok!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1133. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 21.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 augusztus 10.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 % magas sor egyszeri közlésnél 30 fill. Szövegsor ára 2 P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63. Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

Hüvelyk Matyi és az idegenforgalom

Ott kezdődik tulajdonképen a „fürdőváros", hogy mindazt megalkossuk, ami kedvessé teszi az ittartózkodást. Ne csak a betegség kényszerítse ide az idegent és a vidékit, de a kúrán kívüli élet bájos kerete is kösse le a lelkét. A beteg a napnak csak egy részét szenteli a gyógyulásnak, azonkívül kellemesen óhajtja eltölteni idejét.

Parkok, sétahelyek, közeli kilátók segítik az ilyen óhajtásokat, de azoknak is karaktert kell adni, hogy feledhetetlen emlékei legyenek a budai fürdőnek. Nem mindig keltik és foglalkoztatják az idegenek figyelmét a komoly nagy szobrok. A háború szobraival megtelt Európa,. Megnézik. Ha művészi alkotás, gyönyörködnek is benne, de sohasem felejti el az idegen, ha végig sétált a Városmajor mind szebbé váló parkján, azt a kedves ötletet, amely *„mérföldet lépő csizmában"* állítja *„Hüvelyk Matyit"* a gyermekjátszótérre. Telcs Ede alkotása és őszre felállítják.

Aki megnézi, holtáig mosolyogva gondol a gyermekmesék kis hősére.

A Döbrentei tér és Attila körút sarkán kialakult kis terecskén a három birkózó apró amorett, ahol kettő az előttük álló vízmedencébe szeretné bedobni a harmadikat — és mindhármukat szembefröcsköli a béka —, állandó mosolyra kelti az önkéntelenül megálló járókelőket. Ilyen kellene minden sarokra.

Készül is a Margitparkban már és talán még ez évben fel is állítják, szintén a gyermekvilág feledhetetlen emlékeit megörökítő jelenet: *Maczkó úrfi* és mellette *Róka Miska*, hóna alatt a lopott kacsával. Mauksch Gyula mesterműve. Örökemlékezetű, bájos alkotás, pedig alig magasabb 8—10 arasznál.

Gyermekeinknek oly kedves, irodalmilag teljesen feldolgozott „Maczkó" históriák lebilincselő jelenete kerül a Németvölgyi úton álló székesfővárosi iskola elé, ahol két talapzat várja a művészi alkotást. Az egyik a *„szemüveges" Mackó bácsi*, előtte ül a két bocs: Dorka és Zebulon, őmaga pedig könyvből olvas, az őt körülvevő gyermekcsoportnak. A másik a *„Buj-buj zöldág"*-ot játszó gyermekcsoport. Mindkettő csupa gyönyörűség, báj, humor és Lányi Dezső művészetét dicséri. Meg is találja az idegen, ha megtudja, hogy Buda minden kedves zugában, parkjában találhat ily életkedvet fokozó, művészi alkotásokat.

Ádám és Éva esete az almával él minden nemzet lelkében és tagadhatatlanul nagy hatást vált ki majd a „Statisztika-Park"-jában nemsokára látható csoport, egymással incselkedő gyermekek: a csöppnyi Ádám a pöttöm Évával, amikor az almáért viaskodnak — minden utógondolat nélkül. Csupa poézis az elgondolás és igazolja, bizonyítja Beszédes László szobrász pompás művészetét.

A Horváth-kert, mint a színművészet pantheonja, örökös emléke, megelevenítője lesz a magyar színművészetnek. Most a *„Zene"* szobra készül Margó Ede műtermében, a stilizált zongora mellett ülő művésznővel és a hangot ábrázoló, éneklő férfi- és nőcsoporttal. De a kertben építik fel a két halhatatlan színművésznő, a magyar színjáték két úttörőjének szobrát, külön-külön: *Kántornéét* és *Dérinéét*. Szigeti Miklós művészete teremti őket.

Komoly, történelmi szobor kerül az új *Királyhágó térre*, a Böszörményi út mentén, — Istók János *„Bem apó"*-ja a Pálffy térre, a *Gellérthegyre* jön, a szállóval szemben, a nagy kereszt felett kiálló csúcsra, a háborúban részt vett összes *műszaki csapatok* emlékműve és Budán kap helyet a háborúban részt vett *tüzérezredek* emléke. A *Bástya-sétány* egyik rondelláján állítják fel a *2-ik huszárezred* hatalmas lovasszobrát. Ennél az ezrednél szolgált Bethlen István gróf, Darányi Kálmán, Géber Antal min. tan., Némethy Károly székesfővárosi tanácsnok és ez az ezred, amelynek tisztikarát az erdélyi nemesség szolgáltatta, képezte az oláhok megszállása alól felszabadult Budapest területére bevonuló lovascsapatok tisztikarának túlnyomó részét. Nehéz, nagy idők emléke. Lehet, hogy az Attila körúton állítják ezt fel, a királyi palota Krisztinára néző homlokzata előtt, a Várba vivő szerpentínút elejére. Szép idők emléke lesz a Bécsikapu téren felállításra kerülő *„Kazinczy-emlék"*: klasszikus női alak örökégő mécsessel a kezében, ahogy azt Pásztor János művészlelke megálmodta.

Ezekkel a multnak, a kegyeletnek áldozunk, de az előbbiekkel a jövőt alapozzuk meg!

Hüvelyk Matyi az ő mérföldes csizmáiban hatalmas lépéssel viszi előbbre Buda nagy életkérdését, letört polgársága vagyonosodása lehetőségét, az életadó jövendőt biztosító „fürdőváros" megteremtésével, és a mai anyagias világban minden budai polgárnak kalapot kell emelnie azok előtt, akik ezt az ügyet szívvel-lélekkel szolgálják, még ha kómikusan hat is az az elgondolás, hogy Hüvelyk Matyi is gördít egyet az el-elakadó idegenforgalmon.

(V. B.)

Világügy lett a magyar mohamedánok ügye. Párizsban, ahol az egész világ mohamedánjainak minden ügye összefut — írja párizsi tudósítónk, báró de *Montagnac-Veöreös* János — eddig sem mulasztottam el, hogy az *északafrikai*, valamint az *arábiai* és az *indiai* mohamedán fejedelmek figyelmét felhívjam arra a nagyszerű munkára, amelyet a Gül Baba magyar mohamedán egyházközség Budapesten és Magyarországon kifejt. A marokkói, tuniszi, egyiptomi és szíriai ujságok közölték erre vonatkozólag ismertető cikkeimet. Őszre itt több keleti uralkodó jelentette be jövetelét, magam is egynéhány előadást fogok tartani az iszlámról, többek közt a *középkori magyarországi* mohamedánokról is beszélek.

Genfből *Sekib Arszlán* emir, Szíria és Palesztina a nagyhatalmak által elismert fejedelme a népszövetség Genfben székelő 13 tagú iszlamita tanácsbizottságának elnöke, az izlamita világkongresszus alelnöke és az európai mohamedán ügyek megbízottja, Anglia által a Gandhi-mozgalom és az indiai mohamedánok között felmerült ellentétek elsimítására a Kerekasztal konferencia által felhatalmazott arbiterje, a Magyar Mohamedán Hitközség védnöke, — *Durics Husszein Hilmi* budai muftihoz levelet intézett, amelyben megköszönte a Budapesten, a Tabánon és a Gül Baba sírjánál tervbevett mecset és iszlamita kollegium építésének elküldött részletes tervrajzait és költségvetéseit. Azokhoz a következő megjegyzéseket fűzi:

> „Én nem vagyok az egyedüli, aki ebben az ügyben döntök, mert ezeket a terveket jeruzsálemi iszlamita kongresszusnak kell előterjeszteni, hogy melyiket tartja megfelelőbbnek. Jelenleg nem a tervekről van szó, hanem az engedélyről, amelyet a kormánytól és a városi hatóságtól kell megszereznünk a mecset és a kollégium engedélyezését illetőleg. Igaz, hogy a jelenlegi válságban nehéz a szükséges anyagiak összegyűjtése, de így az iszlamita kongresszus védelme alatt indulhat meg ez a világmunka és a kongresszussal ezt a kérdést már leleveleztem."

Lehetetlen, hogy ez a világkérdéssé nőt magyar mohamedán-ügy, még az imeretlen képességű *Abdul Latif* okvetetlenkedései dacára is, ne nyerjen mielőbb végleges megoldást, ami iránt most a mohamedán vallásközség *Kozma* Jenő dr. orsz. gyül. képviselő protektorsága útján közvetlenül a miniszterelnökhöz fordul kérelmével és küldöttséget vezet eléje a főmufti.

A Rudasfürdő jövőjéről

Irta: Nemes J. György dr.

Mióta a Városfejlesztő Bizottság, orvosi szakértőkkel kiegészülve, döntött a fővárosi fürdők jövőjét illetőleg, az általános megnyugvást, amelyet a kitűnő döntések keltettek — bizonyos események megingatni látszanak. Részemről különösen a Rudas-fürdőnek „gyógyszállóvá" adaptálása vált ki szerény utólagos kritikát; a kiváltó esemény pedig egyéb megfontolásokon kívül éppen a Rudas-fürdő előtt legújabban feltárt és foglalt hőforrások sorsával van egybekötve.

Hírül hozták a lapok, és előadások hirdetik (e sorok írója tartott a Hollós Mátyás Társaságban, dr. Tausz Béla az Orsz. Balneologiai Egyesületben), hogy azok a gyógyforrások, melyeket legújabban fúrtak a Rudas-fürdő előtt, ha nem is biztosították a fürdők természetes fűtését, de analíziseik eredményeképen a főváros legkénesebb, legradioaktívabb gyógyvizeinek bizonyultak, amelyek a máris felkapott Hungária gyógyforrás környékén és annak méltó kiegészítéseképpen a budai és általában Budapest-fürdővárosi *Ivógyógymód* általánosításában elsőrendű szerephez jutnak. A Gellérthegyi forráscsoport ivókúrája itt ölt a Rudas-fürdő előtti parkban világfürdői méreteket, ha bizonyos követelmények (hygiénikus berendezettség, sétány, kollonád, zene, diétás étkező, nemkülönben egy egészen modern ivócsarnok), egészítik ki a vezérigazgatóság által kezdeményezett, igazán szerencsésen elgondolt *„Sprudel"*-szerű szökőkút és nyilvános kút propagandative is ható alkotásait. E külsőleges követelményekhez kell azonban társulni a külföldön is nélkülözhetetlen beruházásoknak, amelyek szerint ennek a gyógyudvarnak, illetve ivópromenádnak közvetlen közelében, a gyógyvizekkel tudományosan és klinikailag foglalkozó, információs orvosi laboratórium állna a gyógyvíz kurativ céljainak megfelelően: gyógyhatástani, kutatást, de útbaigazítást is szolgáló intézményül. Bármennyire is áldásos lehet a gyógyvizek belső használata a bél-, vese-, epe-, máj-, torok-anyagcsere stb. bajok eseteiben, de a *kritikátlan* és orvosi ellenőrzés nélkül való ivásuk ellen már *Plinius* is kikelt az ókorban.

Másrészt a gyógyvíznek eredményes külföldi propagandája is csak akkor indulhat meg teljes joggal, ha annak klinikailag bizonyított gyógyhatása teljesen kiépült és ismeretes. Ahogy szó nem férhet a reumakórház és reumakutató intézet létesítésének jogosultságához, úgy állítjuk most a Gyógyvízhatást Kutató Intézet jogosultságát *belső* betegedések sorozatos eseteiben.

A gyógyvizek belső használatának fokozatos kiépítése sokkal több orvos együttmunkálkodását vonná maga után, mint ahogy a reuma elleni küzdelem izolált szakmájából kitelnék egyedül. Ha az eddigi évszázados empyria az ivókúrák nélkülözhetetlenségét bizonyos betegségeknél, mint olyan biokémiai ingerekét, melyek talán *kozmikus* és *radiológiai* hatások tekintetében a gyógyszeres kezeléseket néha felül is mulják — máris igazolta: mennyivel tökéletesebb és tudományosan megalapozottabb leend, ha egy permanensen és parallel működő klinikai különítmény támasztaná alá a gyógyhatások igazát!

Mi volna mindebből a meritum?

Az, hogy az ivógyógymódok orvosi kutató intézete és laboratóriuma legkívánatosabb elhelyeződést éppen az adaptálandó Rudas-fürdő egyik szárnyában, talán az evakuálandó vendéglő helyén találhatna. Adminisztrative talán valamelyik közkórházi belosztály *„gyógyforráskülönítményeként"*, klinikai *depandanszokként* működhetnék, de mint a folytatólagos okfejtés bizonnyal igazolná: egy a Rudas-fürdőből teljes egészében alakítandó *„Gyógyintézet"* egyik önálló osztályaként is. Mert ha ennyire a Gellérthegyi forráscsoportok köré összpontosul az ivógyógymód, viszont a Rudas-fürdő hévvizeinek használata a budapesti hévvizek általános fürdőgyógymódját inkarnálja: mi sem volna természetesebb, mint a Rudas-fürdő gyógyszállóvá nehezebben átalakítható építményében helyezni el — legalább is egyelőre — a Reumakutató Gyógyintézetet is!

A középosztály gyógyszállója helyett ugyancsak az a helyhezkötött gyógycélt szolgáló fürdőgyógyintézet létesülne itt e masszív, gőzmarta kőépületben, ahol cca 50 bennfekvő középosztályi betegen részben reumás, részben a többi belbetegségek elleni küzdelem termális gyógyhatásait figyelhetnők meg klinikailag. A kénhydrogén epehajtó hatása, a purinkiválasztás fokozódása, a rádium oszlató hatása csakis ilyen intézményesen konstatálható. *Balneológiai terített asztalt* nyerünk, mi orvosok, ha itt centrálisan, a Rudas-fürdő helyén *Gyógyintézetet* és nem lanyha „gyógyszállót" létesítenek. A betegek ide nagyobb bizalommal feküdnének be, de a közkórházak és klinikák elfekvő salicyltól teljes egészében alakítandó *„Gyógyintézet"* egyik önálló osztályaként is. Mert ha ennyire a Gellérthegyi forráscsoportok köré összpontosul az ivógyógymód, viszont a Rudas-fürdő hévvizeinek használata a budapesti hévvizek általános fürdőgyógymódját inkarnálja: mi sem volna természetesebb, mint a Rudas-fürdő gyógyszállóvá nehezebben átalakítható építményében helyezni el — legalább is egyelőre — a Reumakutató Gyógyintézetet is!

A középosztály gyógyszállója helyett ugyancsak az a helyhezkötött gyógycélt szolgáló fürdőgyógyintézet létesülne itt e masszív, gőzmarta kőépületben, ahol cca 50 bennfekvő középosztályi betegen részben reumás, részben a többi belbetegségek elleni küzdelem termális gyógyhatásait figyelhetnők meg klinikailag. A kénhydrogén epehajtó hatása, a purinkiválasztás fokozódása, a rádium oszlató hatása csakis ilyen intézményesen konstatálható. *Balneológiai terített asztalt* nyerünk, mi orvosok, ha itt centrálisan, a Rudas-fürdő helyén *Gyógyintézetet* és nem lanyha „gyógyszállót" létesítenek. A betegek ide nagyobb bizalommal feküdnének be, de a közkórházak és klinikák elfekvő salicyltaló reumásai, lábadozó sárgaságosai, vesehurutosai is ide volnának kihelyezendők megfigyelésre, egyúttal gyorsított kikezelésre is.

E helyről hívom fel az illetékeseket kórház-szakértőket és építészeket, hogy az ú. n. Gyógyszálló adaptálás helyett a Rudas-gyógyintézet kitervelésével foglalkozzanak. A hévvizek külső és belső használatának a gyógykezelésbe való klinikai tudományos bevitele ilyen módon volna célszerű, Budapest-Fürdőváros egy, a Gyógyszállónál jóval komolyabb és hézagpótló mintaintézménnyel szaporodna kevés költségtöbblettel. Külföldi viszonylatban pedig oly nélkülözhetetlen intézményt nyernénk, amely nélkül világfürdő el sem lehet. Gyógyszálló létesülhet az új alsó Tabánban is, sőt középosztálybeli szállóul felhasználhatók a többi budai, gyakran oly üres szállodák, ha nincs is a gyógyvíz oda bevezetve, ami úgyis már luxuskényelemnek számítana. Alakuljanak ki a penziók, orvosi otthonok a fürdőcentrumok körül szálló célokra — külföldi példákra. *A Rudas maradjon tradicionálisan komolyabb gyógycélra, mint gyógyintézmény a budai 2000 éves csodaforrások őrhelyéül, a termák gyógyhatásának védőbástyájául!*

A budai rác püspök ügyéhez

— Levél a Budai Napló tek. szerkesztőségének. —

A görög származású hazafias görög keleti egyházközségek, mint Budapest, Gyöngyös, Hódmezővásárhely, Karcag, Kecskemét, Miskolc és Szentes immár mind

elszakadtak a budai szerb püspöktől

és a konstantinápolyi egyetemes pátriárka egyházi fennhatósága alá helyezték magukat. A hazafiatlan püspök nyiltan fenyegetődzik azzal, hogy mozgalmunkat külföldi összeköttetései révén elgáncsolja. A szomorú az, hogy ezt bűntetlenül, akadálytalanul teheti. A szerb papság szabadon garázdálkodhat ma Magyarországon, hozzájuk méltó püspökökkel az élén és szabadon folytathatja nemzetrontó aknamunkáját, bár számos hiteles adat áll rendelkezésre, amelyek alapján ellenök eljárni lehetne.

Mi mindent zsebre vágunk, mindent eltűrünk, nem tanultunk a multból. Vajha meg ne bánnánk újból ezt a közönyösséget!

Tolcsva, 1933 augusztus hó 7-én.

Tisztelettel
Kurucz Károly ny. tábornok
a miskolci görög alapítású görög keleti magyar egyházközség főgondnoka.

Buda segítse a Balatont

Százszor is agyoncsépelt téma, mégsem akarják illetékes helyeken megérteni. Addig nem lesz a Balatonból az, ami a genfi tó Svájcnak és a bodeni a németeknek, amíg először is a közvetlen, szerves, szoros kapcsolatot *Buda* és a *Balaton*, *Buda*, *Székesfehérvár*, *Győr*, *Veszprém*, *Pápa*, *Zalaegerszeg*, *Szombathely* és a balatoni városok között, főleg *Keszthelyt* és *Tapolcát* értjük, meg nem valósítják; az egységes irányítást, az egységes, közvetlen, praktikus vonatösszeköttetéseket, a jobb balatontavi hajóközlekedést és autóbuszforgalmat pedig alapos tarifamérsékléssel azonnal át nem reformálják. Másodszor pedig szakítani kell azzal a régi, urambátyámos nemtörődömséggel, mely csak tizheti szezónt ismer a *Balaton* mellett. Pedig, aki egész éven át lakott már a Balaton partján, csak az tudja: mit jelent az ősz, a tél és a tavasz az *ősmagyar Istentó* (Bál-tó) mellett, annál a tónál, melyről a tibeti és mandzsu népregék ma is csodákat mesélnek, pedig kerek hatezer éve, hogy *Firudun* király, a világhódító *Attila Urunk ősc*, ezt a csodavidéket Buddha-várból (Budavár) kiindulva a magyar faj számára meghódította.

Az utóbbi két év alatt a kormány megint sokat tett a Balatonért, és így remélhető, hogyha kormány és társadalom összefognak, végre felvirrad Ős-Ten földjének is *Budától-Keszthelyig*. Megint *Budáé* a kezdeményező lépés. *Fabinyi* Tihamér kereskedelmi miniszter budai,tagja a *Hollós Mátyás* társaságnak; ő és a dunántúli, de most már budai miniszterelnök úrral együtt programjukba vették a Balaton értékesítését nemcsak a szükebb Magyarország, de a nagyvilág számára is. De mindennek előfeltétele

tízhetes szezón helyett: egész évi!

Az idegenforgalmat egész éven át kell *Buda* érintésével a *Balatonra* terelni, nemcsak a luxusutasokat, túristákat, hanem a betegeket is

edző utókúrára Budáról:

Balatonkenesére, Lovasra, Csopakra, Balatonfüredre, Tapolcára, Keszthelyre; akinek magaslati levegő kell, azt *Veszprémbe* és *Zircre* kell küldeni. Hosszabb időre kell a közönséget a *Balaton* mellé kötni. Nyugdíjas és aktiv tisztviselőtelepeket kell létesíteni.

Keszthely jár elől jó példával, amióta a budai tudós: *Lendl* Adolf dr. ottani lakos lett. A z ő érdeme, hogy negyven családból tömörülő nyugdíjas tisztviselőtelep létesítését vették tervbe s annak megvalósítása érdekében a város most vizvezetéket szándékozik létesíteni. A keszthelyi vizvezeték technikai és pénzügyi megoldásával most *Lendl* ösztökélésére szintén budai szakférfi foglalkozik: *Becsey* Antal, aki rövidesen a nagy nyilvánosság elé hozza terveit. Nem is olyan vérmes remény, hogy rövidesen *Keszthely* lesz a *magyar Grác*, *Siófok* a *magyar Ostende*, az alsóörs-lovas-csopaki Balatonpart a *Magyar Riviera*, amelyet szintén budai vállalat, budai tőke és budai szakférfiak terveznek és építenek *Holek* Sámuel elnökigazgató irányítása mellett és végül a sok ezeréves multtal bíró *Veszprém* (az ősmagyar Vizperem) pedig a turáni gondolat és keleti idegenforgalom utolsó nyugati fellegvárává válik. Itt is, mint a többi helyeken, *budai energiák dolgoznak.*

L. Z. dr.

Buda-Császárfürdő

mint közlekedési központ

Buda északi fürdőcsoportjának egész közlekedését gyökeresen meg kell javítani egy alkalmas *közlekedési központ* megteremtésével. Ez a központ megteremthető a mostani Buda-Császárfürdő-állomás környékén. A hozzá szükséges terület néhány ócska épület lebontásával és a Duna partjának rendezésével könnyen előteremthető. Magát a központot úgy képzeljük, hogy a nyert területen épül a *szentendrei villamos* földalatti fedett pályaudvara, a melyre Óbudáról, az esztergomi vonalból is befut *néhány közvetlen esztergomi és komáromi kocsi;* ide épül a *budapest-bécsi autóbusz* egyik állomása is, a székesfőváros egy-egy végállomást épít ide *villamosai* és *autóbuszai* számára; a dunai gőzhajózási társulatok *személyhajóik számára* állomást építenek; ha pedig egyszer a Dunán *hidroplánok* fognak közlekedni, ezek budapesti kikötője szintén idekerül a Császárfürdő alá. Igy nemcsak Pestről

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

és Budáról lesz könnyebben elérhető Buda északi fürdőcsoportja, hanem nagyobb körzetből is, vizen is, szárazon is, levegőben is. Bécsből például nagyhajón is, autóbuszon is, vasúton is, sőt idővel hidroplánon is közvetlenül elérhető lesz Buda északi fürdőcsoportjának központja. Másrészt magából a központból alkalom adódik közvetlen szárazföldi vagy vízi járműveken való kirándulásokra a Margitszigetre, a Római fürdőbe, Csillaghegyre, Szentendrére, Horányba, Visegrádra, Esztergomba, a budai és pilisi hegyekbe, ami kétségtelenül népszerűvé tenné a szórakozást és változatosságot kívánó fürdővendég előtt Buda északi fürdőcsoportját. Egyik nap kényelmes vízimotorosan átrándul a Margitszigetre, másnap autóbusz viszi fel a Hármashatárhegyre, harmadik nap vasút viszi Esztergomba, ahonnan este a nagyhajóval tér vissza; negyedik nap villamoson Csillaghegyre rándul ki, innen a Római fürdőbe, majd hajón teszi meg útját visszafelé, ötödik nap Szentendrére viszi a villamos, onnan pedig hajó hozza vissza, hatodik nap villamos vagy autóbusz viszi a Fogaskerekűhöz, felmegy a Svábhegyre és a Jánoshegyre, hetedik nap hajón rándul ki Horányba, nyolcadik nap autóbusz viszi fel a Várba, este pedig sétahajó viszi és hozza a Dunán. És mindezt megteheti könnyen, kényelmesen, felesleges idő- és pénzpazarlás nélkül, mert vasút, villamos, autóbusz és hajó mind úgyszólván a szállója küszöbéről viszik és annak küszöbéig hozzák vissza. Ennek a közlekedési központnak a mielőbbi megteremtése az egész északi fürdőcsoport érdekében állana. Persze más kérdés, hogy lesz-e belőle valami, mert kérem szeretettel, lehet-e egyáltalában ilyesmire gondolni Budán?

Christian Rezső dr.

A budai Hackli

Sok legenda fűződik az öreg házhoz. Állítólag itt akarta meglátogatni Hunyadi László menyasszonyát, Gara Máriát. Vele volt kis öccse, Mátyás és barátai: Kanizsa, Rozgonyi. — A király (V. László) poroszlói itt akarták elfogni. Az ifjak kardot nem ránthattak a szűk sikátorban, csatabaltáikat (melyet karikába dugva akkoriban a baloldalon hordtak a vitézek) kapták kézbe s a poroszlókat, szám szerint nyolcat, levágva, a régi „zsidó kapu" felé futottak, hogy a városból kijussanak, de itt az őrség elfogta őket s tudvalevő, hogy másnap a király Hunyadi Lászlót a Szt. György téren lefejeztette a kis Mátyást és László barátait börtönbe záratta. Azóta hívják a szűk átjárót „Baltaköz"-nek, amit később a svábok Hackli-nak neveztek, az ottani korcsmával egyetemben.

De van még más magyarázat is. Mátyás király idejében az itteni csapszék *Cselepcsényi* nevű fóti magyaré volt, akihez szívesen jártak még a királyi udvarból is.

Egy estén Mátyás király sétára indult a várban, hogy szemlét tartson a rohamosan épülő városban. Ezen közben érkeztek a Mindszent-utcából az Olaszok-utcájába torkolló nagy kapu átjáróhoz, ahol Cselepcsényi traktáros korcsmája volt, ahonnan nagy duhajkodás hangzott. A legrakoncátlanabb vigadozó a király udvari bolondja: *Csiba volt*. Mátyás rá is szólt, mire a bolond mentségül Sardanapal híres sírfeliratát irta krétával a korcsma falára:

Haec habes quae edi quaeque exsaturata libido:
Hausit at illa iacent multa et praeclara relicta.

(Csak az a miénk, amit megeszünk.)

Caridge
I., Böszörményi út 28.
Telefon: 51—0—64 és 57—0—36.
Villamos és autóbusz megállóhely.
Zene = hangulat
Tánc = szórakozás
Konyha = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Ám multak az idők. Mátyás dicsősége szétfoszlott. Jött a török s vele együtt beköszöntött az enyészet. De a Cselepcsényiék csapszéke tovább is virult és semmit se vesztett vonzerejéből. A hithű török kobakja a korán tilalma dacára is kieszelt valamit, hogy a borivást tiltó klauzulákat kijátszhassa, minél fogva Cselepcsényiék csapszékébe nemcsak magyarok és németek jártak, hanem a helyi viszonyokhoz hamar alkalmazkodó törökök is. Virult a csapszék és dacolt az idővel, noha a feljegyzések szerint négyszer is beleütött a villám.

A ház főfala akkora kövekből volt rakva, hogy még a földindulás sem ingatta volna ki alapjából, mennyivel kevésbé árthattak neki ama ágyúgolyók és mozsárlövegek, melyek az ostrom folyamán odatévedtek.

A győztes és harctól kimerült seregek katonái csak ép úgy felkeresték, mint a régiek, mert különös vonzerőt gyakorolt rájuk az akkori gazda felesége által mesterileg elkészített *kisüstön főzött sör*.

A zsoldosok, nagyobbrészt németek megcsodálták azt a főfalat, mely ellenállott a rettenetes ostromnak s habzó kupák mellett betűzgették annak a rejtelmes feliratnak mardványait, melyet hajdanában Csiba, az udvari bolond amúgy hevenyészve pingált a ház falára s amelyet Cselepcsényi őse a nagy király iránt táplált tiszteletből *vörösrézszögekkel* veretett ki.

Persze a vérzivataros idők után mindössze csak nyolc betű maradt meg a falon, mégpedig az első szó „Haec" teljes egészében és a „libido" két első betűje. Ezek együttvéve világosan kiadták a „Haeckli"-szót. Kedves is volt a német zsoldosoknak ez a szó, mely az ő szájukban rövid idő alatt *Hacklivá* idomult. Német volt ez a fő. Hiszen az ő szemükben az egész világ német s ha nem az, akkor igyekeztek mielőbb azzá tenni...

Ugyanezt tették Budával is. Seregestől jöttek a német telepesek a magyarság rovására, üres kézzel. Itt aztán kaptak telket, földet s mindenféle beneficiumot s mindezért még csak meg sem kellet igérniök, hogy magyarokká lesznek. Nyugodtan jártak a Hackliba, amelynek tulajdonképpen a kiegyezéskor Johann Hackl volt a vendéglőse, aki a neve után pingáltatta cégérére a baltát, szólván ekkor a firma eképpen: Gasthaus Johann Hackl, zum Hackl.

Ez is adat a német kisebbségi kérdéshez.

Százéves a magyar távírás

— Távíróbemutató 1833-ban Budán —

Ma már senki sem tud, illetőleg senki sem emlékezett meg arról, hogy ez év tavaszán volt száz esztendeje annak, hogy egy magyar ember Budán bemutatta a hivatalos köröknek és a sajtónak az ő „telegraph" készülékét, az első magyar távírót. *Andrean* Károlyt ép úgy elfelejtették, mint sok más magyar feltalálót, pedig ő ép úgy úttörője volt a távolba való híradásnak, mint a Virág—Pollák-féle távíró-készülék feltalálói, avagy Puskás Tivadar, a telefon és Telefonhírmondó megteremtője.

A „Társalkodó"-ban, a „Honművész"-ben s a többi pest-budai lapokban olvashatjuk, hogy 1833 május 14-én:

> „tekintetes Andreán Károly úr, tudományos műveltségű hazánkfia, tekintetes Nagy Eugen úrnak, a nagyméltóságú magyar udvari kamara volt registratorának, egy nagy tiszteletnek és közszeretetnek örvendő budai úrnak veje, bemutatta új szerkezetű telegráfját."

Andreán Károly telegráfja úgynevezett optikai telegráf volt, mely nappal pózna-jelekkel, éjjel pedig lámpás-jelekkel továbbította a híreket.

Az optikai telegráf már az ókorban ismeretes volt, Homerosból ismerjük a görögök éjszakai tűzjeleit, használták a középkorban s újkorban is, de nagyobb jelentőségűvé csak a 18. század végén válik, mikor Claude *Chappe* 1789 és 1792 közt Franciaországban felállítja az első toronyjelző készülékeket. Páris és Lille között 18 ilyen torony épült s az ezek tetején elhelyezett mozgatható karok különböző kombinációi körülbelül másfélszáz jellel továbbították a fontos híreket 2—4 perc alatt. Alexander *Dumas* „Gróf Monte Christo"-jából sokan emlékezhetnek rája. Monte Christo úgy áll bosszút egyik megrontóján, a bankáron, hogy megvesztegetve az egyik toronyőrt, hamis háborús híreket továbbíttat vele, s Danglars bankár az elhibázott tőzsdei spekulációban elveszti egész vagyonát.

Andreán Károly telegráfja sokkal egyszerűbb volt, kevesebb jellel dolgozott, mint a francia s minthogy nálunk addig semmi telegráfszerű intézmény nem volt, természetes, hogy a felsőbb hatóságok figyelmessé lettek rá s minthogy a telegráfnak nagy katonai fontossága is van, a „tábornok-testre", vagyis a vezérkarra (Generalstab) bízták azt „hivatalosan megvizsgálni s a próbasikerről a kormányt értesíteni."

A bemutatóról az akkori sajtó a következő híradást közli:

> „A Gellérthegyen Andreán úr felügyelete alatt 1½ ölnyi magasságú telegraph állíttatott, mellynek nappali közlésre szolgáló részei három, de sokféleképp változtatható s idomítható póznaléczből, éjjeli közlékrészei pedig hét ingatható lámpából állanak (a francia telegraph jobbadán 45 jelpóznás). Ezen telegraph f. h. (1833 május) 14-kén nappal több haditiszt előtt tevé meg a próbát a kívánt foganattal; az éjjeli, mint a nappalinál könnyebb közletű, másszorra hagyatván. Andreán úrnak t. i., aki 24 betűképjelt használ közleményezközül, több hivatalos üzenet adatott fel, mellyekről olly szabatossággal tudósítá a másik vizsgaponton (a budai hegysor közt az úgynevezett szép juhászné mellett) álló s jeltitkaiban jártas czimboráját, hogy az általa föl-jegyzett betűtitkok megfejtése (dechiffrement) hív és tökéletes mása volt a tiszt úr által feladott közlendőségeknek. S ámbár a Szép juhászné melletti álláspont e telegraph helyétől 4300 ölnyi távolság, még-is néhány másod-percz alatt megtörtént a közlemény. Andreán úr állításánál fogva 275 ezer ideát közölhet jelei által s ha a találmánya létre jut, úgy Budától Bécsig 18 illy telegraph kívántatik, minden 2 mérföldnyire t. i. (8 ezer ölnyire) egy, csakhogy létesületi esetre két anynyi nagyságúvá szükség alkotni azt mint e próba-telepraph; azonban Andreán úr biztosítása szerint akkor a telegraph utolsó jeladásától számlálva 4 percz (minutum) alatt juthat-fel a közlendő hír Budáról Bécsbe."

A sajtó egyöntetű lelkesedéssel fogadta e magyar találmányt. A Bécs és Buda közti 4 percre célozva azt írja a „Társalkodó":

> „Ez kétségtelenül minden vágtató kurirnál s követnél vagy repülő galambpostánál gyorsabb, kengyelfutóbb staféta lenne, csak a napsugárnál s villámnál, villámot előző gondolatnál nem. Mi hazafi lélekből mielőbbi valósulást, országos díszlést s divatot óhajtunk e hazai szép találmánynak."

A valósulás azonban nehezen ment. A hivatalos út már akkor is nagyon hosszadalmas volt, különösen akkor, ha a politika is beleszólt. A bécsi kormány akkor megakadályozott mindent, ami Magyarország előhaladását előmozdíthatta volna, a vezérkarnak sem volt fontos a magyar hírszolgálat gyorsítása, Magyarország ebben az időben mint esetleges lehető harctér, nem jött számításba, hisz török vagy orosz veszedelem akkor már, illetve még nem volt. Pedig ugyanabban az évben vette át Dánia, Olaszország s több más európai állam után Poroszország is a sokkal komplikáltabb francia rendszert. Csak két év mulva valósult meg az első telegraph a monarchiában, de akkor sem Buda és Bécs, hanem Bécs és Linz között.

További két év mulva aztán Cooke és Wheatstone, illetve Morse villanytávírója háttérbe szorítja az optikai telegráffokat, melyekből csak a vasúti szemafor maradt meg mai napig, de ennek egyetlen karja már csak két jelzést ad le, azt, hogy a vaspálya szabad-e vagy tilos.

Igy volt Buda a technikai modernizmus úttörője száz esztendővel ezelőtt.

Mazsáry Béla dr.

ÁTKÖLTÖZÖTT
Gábriel drogéria
I., Krisztina kőrút 77. sz. alá.
Fleischer csemegeüzlet mellé.

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint.
Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár építészmérnökök irodájában.
V, Személynök ucca 9—11. szám.
Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

Érdekes romok

Mátyás király vadászkastélya a Hidegkúti út 48. számú hatalmas telken a főváros egyik legpompásabb műemléke, mert a renaissance egész különleges stílusát mutatja, amely olasz eredete ellenére is magyaros jellegű. A felfedezés története valósággal regényes. A hatalmas telek meglehetősen gondozatlan állapotban van, tulajdonosa *Simontsits* Elemér v. b. t. t., aki felesége apjától *Sztankovánszky* Jánostól örökölte a telket. Sztankovánszky ugyancsak örökség útján jutott a telekhez, amely a *Gelinszky* bárócsalád tulajdonában volt hosszú időn keresztül. A családban apáról fiúra szállt a hagyomány, hogy ezen a helyen volt egykor Mátyás király vadászkastélya, amelyről az egykori történetírók is többízben megemlékeztek. A legendának azonban történelmi alapja nem volt, csupán egy, a család szolgálatában álló öreg kertész erősítgette, hogy itt volt a vadászkastély. Uj fordulatot adtak a nyomozásnak *Garádi* erdőtanácsos kutatásai, aki a Mátyás-korabeli Buda jelenlegi legjobb ismerője. Az ő kutatásai *Bonfini*, Mátyás korának olasz származású történetírója könyve alapján indultak meg. Bonfini egy helyütt leírásában azt állítja, hogy a kastély a Vártól a harmadik mértföldkőnél van. Garádi szerint a számítást a Bécsi-kapunál kell megkezdeni és ezen az alapon jutott arra a meggyőződésre, hogy a vadászkastély a Hidegkúti telken terült el. Az ásatások megindultak. Azok közvetlen szomszédságában egy kis nyárilak emelkedett, amelyet báró Gelinszkyné emeltetett 1890-ben annak a családi hagyománynak megörökítésére, hogy e helyütt volt Mátyás király vadászkastélya. A nyárilak előtt Mátyás király kis szobra állott. Az ásatások folytatása érdekében azonban szükségesnek bizonyult a nyárilak lebontása, amibe annak jelenlegi tulajdonosa, Simonsits Elemér bele is egyezett. Ekkor már szabadon folytathatták az ásatásokat, amelyek meglepő eredményre vezettek. Nemcsak *Mátyás király vadászkastélyának* romjait, hanem egy *egykorú kápolnát* is találtak. Az épületek masszív vörösmárványból készültek, a csúcsíves bolthajtások és a pompás renaissance faragványok meglepően dacoltak az évszázadok pusztító hatalmával és teljes épségben megmaradtak. Feltétlenül szükséges az értékes romok restaurálása, amelyek tanubizonyságai a magyarság évszázados kultúrájának s idegenforgalmunk hathatós eszközei. Értesülésünk szerint a város most dombormüvű emléktáblát helyez el az érdekes romokon, megörökítve Mátyás király emlékét.

Nevessünk

Irta: **Shirley W. Wynne dr.**
New York egészségügyi biztosa.

Amire mindenkinek éppen ma nagy szüksége volna, az: a szívből jövő nevetés. Sokkal többet kellene mosolyognunk és kacagnunk, mert ez az egészségünket javítja. Nézzünk szét magunk körül és azt fogjuk látni, hogy a rossz gyomruak savanyú arcot vágnak, ritkán mosolyognak és sohasem kacagnak. De a vidámak ritkán gyomorbajosak, sőt ritkán betegek.

A nevetés kedvező hatása az egészségre azzal magyarázható, hogy mialatt a nevetésnek engedjük át magunkat, szellemünk felüdül, jóleső érzés járja át egész lényünket, ami aztán előnyösen befolyásolja szerveink működését.

Agyunk és idegrendszerünk majdnem mindig képes testünk felett uralkodni. Akaratunknak megfelelőleg mozgatjuk izmainkat, járunk, beszélünk, iszunk, még a lélegzetünket is vissza tudjuk fojtani egy ideig. Nevetni is tudunk tehát, csak akarnunk kell. Ha a mindennapi apró gondok felett nevetnénk, ahelyett, hogy aggodalmaskodunk, mindjárt jobb egészségnek örvendenénk.

A nevetés kedélyünket élénkíti fel és ezzel nemcsak egész szervezetünket frissíti, hanem legfontosabb szerveink működését is stimulálja. Ha valaki „gurul a nevetéstől," annak nemcsak a teste mozog, hanem a szelleme is tornászik. Már pedig minden orvos tudja, hogy az egészség elsősorban a kedélyállapottól függ.

Ezért úgy rendezzük be az életünket, hogy az étkezés minden otthonban kellemes és vidám esemény legyen. A világ összes pirulái sem segítik úgy elő az emésztést, mintha jókedvünket szabadjára engedjük. Ezért hát nevessünk. Minden reggel zuhannyal mossuk le az álmunk megszakítását követő kellemetlen érzést és mosolyogva menjünk a reggelizö asztalhoz. A nevetés ragadós és nem fog sokáig tartani, míg az egész család nevetni fog reggelizés közben. Megszokjuk majd és magától értetődőnek fogjuk találni.

Délben úgy intézzük el a dolgot, hogy ha csak lehet, étkezzünk egy-egy jóbarátunkkal, aki mellett fesztelen nevetésnek engedhetjük át magunkat. Ennek a hatása egész délután jó hangulatban tart bennünket.

Az estebéd ideje azután igazán derüs kedvben teljék el. Nevetés és kacagás a vacsoránál az egész család életét felvillanyozza, bearanyozza. Mégha sovány is a vacsora, a nevetés az éltelt is befolyásolja.

Tanulj meg nevetni, ha jól akarsz élni! — Igy írja ezt Hoffmann Ferenc dr. szerkesztésében Canadában megjelenő „az Otthon" című magyar lap.

KIRÁLY FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátron- szénsavas mészet- szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó hévviz köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- Ivókúra

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézte már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

Császár kert
Császárfürdő étterem
Szabó Guy László
jazz-zenekara hangversenyez jó időben naponkint d. u. 5 órától
Császárfürdő Éttermei
CSIRSZKA KONRÁD
vendéglős.

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

Szepezd
Kovács penzió
Anna lak
a Balaton zalai oldalán erdőkoszorúzta magaslaton, csendes, pormentes helyen, gyönyörű kilátással a Balatonra
Tiszta és jól berendezett szobák. A strandhoz és állomáshoz közel. Díjtalan kabinhasználat. Elő- és utóidényben 4.50 P, főidényben 5.50 P a napi kitünő ellátás.
Érdeklődni lehet:
Kovács fodrásznál, II, Margit körút 52.

Svábhegyi Nagyszálló
szoba folyó meleg- hidegvizzel, napi négyszeri étkezéssel 10—12 pengő.
Solthy György énekel
Konda jazz
Naponta délután és este tánc.

PARADICSOMBAN
érzi magát a
PARADICSOM-KERT
vendéglő és étteremben
II, MARGIT KÖRÚT 20.
teljesen új modern hangulatos | árnyas kert pompás konyha nagyszerü italok
ZENE BRIDGE
Minden este Varga Imre a rádió közkedvelt baritonistája és Dán Nővérek zongoraduó.
A zenekar meglepetés!

RÉGI BUDAI ROMANTIKA...
VADASKERT VENDÉGLŐ
Hüvösvölgy végállomás (az új vám mellett)
Naponta halászlé. Dégel jazzband.
Tánc. Pénteken Schrammel-zene.
Majálisok, juniálisok céljaira nyitott és zárt helyiségek. Pensio: szoba P 2.—, menü P 1.20. Tel. 64-0-78. Tulaj. Balázs Ferenc

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM Késő őszig
POMPÁS STRAND
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

Személyi hírek

GÖMBÖS GYULA miniszterelnök *Durics HusszeinHilmi* budai nagymuftihoz intézett levelében melegen megköszönte a Gül-Baba magyar mohamedán vallásközség nevében nyilvánított részvétét, nagy gyásza alkalmából.

KOZMA JENŐ dr. orszgy. képviselő, abból az alkalomból, hogy a Hollós Mátyás Társaság az Elnöki Tanács tb. tagjává megválasztotta Buda fejlesztése körül szerzett érdemei elismeréseül, levélben köszönte meg az őt ért kitüntetést.

SZÉCHENYI EMIL gróf volt koronaőr eladta várbeli, I., Uri u. 6. sz. a. palotáját *Nagy* Elek meghatalmazott miniszternek.

ANTAL ISTVÁN dr. min. tan. a miniszterelnöki sajtóiroda főnöke résztvett elhunyt sógora: Solthy Vilmos malomtulajdonos temetésén Hódmezővásárhelyen, ahol meleg ünneplésben volt része.

LIBER ENDRE dr. h. polgármester Várnába és onnan Istambulba utazott.

NÉMETHY KÁROLY dr. tanácsnok e hó 5-én kezdte meg szabadságát és 2—3 napos tanulmányutakat tesz a Dunántúlon.

ROSTA JÁNOS dr. tanácsjegyző e hó 4-én ment szabadságra és azt a vadászatnak szenteli.

SZILÁGYI KÁROLY dr. orszgy. képviselő Tömörkény, Csany és Szeged vidékén töltötte a nyári szabadságát, ahonnan e hó 2-án tért vissza.

MASSÁNY ERNŐ dr. főmeteorológus a nyári szabadságát Sátoraljaújhelyen tölti.

UNGHVARY SÁNDOR, a nagynevű festőművész e nyáron Baranyában fest.

LUGOS JÁNOS, a Trieszti Általános Biztosító érdemes igazgatóját, a Biosz alelnökét most ünnepelték bensőséges melegséggel biztosításügyi tevékenysége kezdetének negyvenedik évfordulója alkalmából.

RING BÉLA, a Hitelbank szénatéri fiókjának igazgatója Marienbadban keresett pihenést és üdülést, ahonnan e hó 6-án tért vissza.

ZBORAY GYULA dr. ügyvéd három hetet töltött Balaton-Mária fürdőtelepen és visszatérve, egyheti budai tartózkodása után újabb három hétre visszautazott oda.

MORBITZER DEZSŐ szkfőv. kertészeti igazgató Bolgárország kertészetét tanulmányozza e nyáron. A kazani olajgyár termeli a legillatosabb rózsákat és azokat igyekszik majd Buda világfürdőben meghonosítani.

PÉNZES MIHÁLY dr. ügyvéd e hó 9-én tért vissza kétheti szabadságáról és ismét átvette irodája vezetését.

SCHWARZ SAMU gyáros, a kelenföld izr. hitközség elnöke a Kékestetőn keres e nyáron gyógyulást.

PLENCZNER SÁNDOR dr. belgyógyász e hó elején visszatért külföldi tanulmányútjáról és belső betegségekben (sziv és véredény) szenvedők részére újból rendel: II., Ostrom-u. 29. Telef: 562—72.

SERESS JÁNOS, a világotjárt hirlapiró vette át lapunk közgazdasági rovatának szerkesztését.

A betegségek egész sora
így: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserűvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tízezrei írnak róla elismerő nyilatkozatot.

Három szeretsenyek utcája N° 63

Másképen Batthyány utca 63: a BUDAI NAPLÓ szerkesztőségének új tanyája. Száz esztendeje ez volt a mai utca neve a *„Három Szeretsenyekhez“* cégérezett vendégfogadó révén. Harminc esztendeje alacsony, régi polgári ház állott a mai ház helyén, negyven esztendeje vállalkozó szellemű ifjak korcsolyáztak *Christen* pékmester telke helyén lett régi téglavető gödre jegén. (Ma ez a Budai Korcsolyázó Egylet sportpályája.) A sarkon volt a *Vademberhez* cégérezett fűszerszámos bolt. A domboldal igen későn épült be. Az 1850-es években tiltották meg a birkalegeltetést e területen. („Hárombék“ munkatársunk, mint ötesztendős budai polgár naponta erre sétált a Városmajomba, vagyis Városmajorba, mert ott volt a *Majomhoz* címzett nyári korcsma s a gyermek a majom és major neveket összetévesztette.) 1901-ig a Várfok utca sarkán volt a Verbőczy gimnázium. A mai huszonötévesek apjait a fiatal *Láng* Nándor és a felejthetetlen *„Lojzi bácsi“* itt tanították a tudományokra. Ma ide költözött a *Budai Napló*. Ablakaiból a Vár vénhedt bástyáira és a budai vár új alkotására, a Levéltárra látni. A bástyák közti falak Hollós Mátyás idejéből valók, a szemközti ház néhány éves. Régi és új Buda. Régi és új *Budai Napló*.

Az őstó, vagy talán találóbban: a lótusz termő tó, amely az újlaki Zsigmond u. 48. számú magántelken van s idegenforgalmi attrakciónk lehetne — igen-igen elhanyagolt állapotban leledzik. A főváros közgyűlése is foglalkozott legutóbb vele s ott megállapították, hogy a tó közvetlen kapcsolatban van a budai hegyvidék altalajmedencéjével. A lecsapolási próbákkal közvetlenül megállapíthatták ezeknek kihatását, tehát a szükséges intézkedéseknél figyelemmel kell lenni arra, hogy ne olyan módon történjenek a lecsapolások, amelyek károsan befolyásolják a Lukács-fürdő, a Királyfürdő és a Császárfürdő vízellátását, mert ezekkel van közvetlenül összefüggésben —, valamint az altalajvizek ellátását. A tó természeti szépségének megvédése érdekében, amennyiben az ingatlantulajdonosok a székesfővároshoz fordulnának, minden vonatkozásban támogatást nyernének, de egyidejűleg a székesfőváros szabályozási tervében figyelemmel van ezen környék rendezésének fontosságára.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Óbuda és az idegenek. Az óbudai római műemlékeknek az idegenforgalom fejlesztése szempontjából nagy jelentősége van és Óbudát is erősebben kapcsolja be az idegenforgalomba, amire *Orova* Zsigmond dr. törvényhatósági bizottsági tag évek hosszú során keresztül fáradhatatlanul hivta fel az illetékes körök figyelmét a székesfőváros közgyűlésein. Ezeknek a felszólalásoknak eredménye mutatkozik abban is, hogy a nagyközönségnek hozzáférhetővé tették már a Flórián-téri Hypocaustrumot és a Raktár-utcai Cella Trichorist. Mindkettőnek feltárása, konzerválása és közkinccsététele érdekében sokat kellett dolgoznia, mert műszaki és pénzügyi nehézségekkel kellett ittmegküzdeni. Hálás elismeréssel kell megemlékeznünk *Möller* István dr. műegyetemi tanárról, aki nagy szakképzettséggel végezte a Hypocaustrum-munkálatokat. Lenn olyan a temperatura, mint az utcán, semmi fülledtség, bűz nincsen, nedvességet nem érezni, szóval földszinti levegő tölti be a földalatti helyiségeket. Az archeológiai tudományos szempontokat *Nagy* Lajos dr. egyet. m. tanár intézte, akinek utmutatásai szerint végezték az ásatásokat úgy a Flórián-téren, mint a Raktár-utcában. Az egész munkálat lelke *Pacher* Béla dr. fogalmazó volt, akinek ügybuzgósága és szakértelme biztosította a sikert. Mindkét objektum érdemes arra, hogy az itt megforduló idegenforgalmi sétákba és autókörutakba kell ezeket belefoglalni. A Hypocaustrum mindenkor megtekinthető.

Budai Polgárok!
Szekszárdi bikavér . . liter —.80
Sötét kadarka . . . . . „ —.60
Asztali fehér . . . . . „ —.60
Ürmös magyar „Vermouth“ „ 1.20
Budára ötliteres rendelést haza szállítunk!
Magyar üdvözlettel Fekete Sándor üzletvezető
Budapest, VIII, József ucca 19. sz.
Telefon: 32-0-63.
Óriási sikere volt a
Szekszárdi bornak
a tavaszi vásáron
Hagyományos pompáju magyar vincellérdiszítmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok. Tolnai menyecskék. Nemes és olcsó szekszárdi borok!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!

BALÁZS vendéglő, Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli.
Nyitott és csukott terraszok. — Naponta cigányzene!

Fordítva álló szobrok a fordított városban

— Arany János és P. Szathmáry Károly —

Ismeretes a *Tóth* Béla által is megírt anekdota, mely a drága, öreg *Arany* János egyik legszebb aggkori verséhez fűződik. Az öregúr élete utolsó éveiben naponta kijárt a Margitszigetre. Kedvelt padja a premontreiek romtemploma melletti facsoport árnyékában húzódott meg. A fák alatt ült az öregúr, a fák levelein át az őszi verőfény aranylott át, az öregúr szívében pedig megjelent az ősz bánata. Az öregúr verset írt. A papírlapra éppen felírta a címet: *„A tölgyek alatt.“* Utána leírta az első sort: *A tölgyek alatt szeretek pihenni.* Ebben a pillanatban megszólalt egy hang a háta mögött: „János bácsi, az Isten áldja meg, mit ír? hisz ezek a fák nem tölgyek, hanem platánusok!“ *Palatinus* Jóska: József főherceg figyelmeztette az öregurat botanikai tévedésére. „Nem baj, — volt a válasz — nem a botanika a fontos, hanem a vers!“ s ebben az öregúrnak volt igaza.

Eddig rendben volna a dolog, ami azonban most következik, az már aztán igazán krónikás anekdota. A kegyelet emléktáblával jelölte meg e helyet 1912-ben, ezt írva a platánok alatt a fűben elhelyezett táblára: *„E tölgyek alatt írta Arany János A tölgyek alatt című költeményét.“* De ez még semmi! Rismus teneatis amici!: 1924-ben felállították *Arany* János szobrát a Margitszigeten. A szobron tölgyfagallyak között áll a költő mellszobra, a talapzaton *„A tölgyek alatt“* első négy sora. A szobor csakugyan tölgyek alatt áll, de a sziget tulsó, budai oldalán, ahol az öregúr életében sohasem üldögélt. Ezek után egész hihetetlennek fog hangzani, hogy most szándékoznak felállítani *Arany* János szigeti padját. De hol? A platánusok alatt, vagy a tölgyek alatt? Ott, ahol ült, de tölgyek nincsenek, vagy ott, ahol vannak ugyan tölgyek, de viszont sohasem ült? E sorok írója annak idején szóvátette ezt a furcsaságot s talán ennek volt következménye a furcsa emléktábla eltávolítása a háború utáni években.

Mindennél azonban még furcsább *P. Szathmáry* Károly szobrának elhelyezése. A szobor a Vár *nyugati* lejtőjén áll s a Mikó uccán keresztül *napnyugatra* néz. Tudvalevő, hogy a Nap minden este *lemegy*, az is tudvalevő, hogy *nyugaton nyugszik* le. Ezért a *napnyugtát napnyugatnak* nevezik. Az is tudvalevő, hogy Pesten a nap *Budán* nyugszik le és pedig, mint *Arany* János megírta: a Városmajorban.

Ezek után — ahogy azt a Budai Napló már egyszer szóvá tette — bár hihetetlen, mégis való, hogy a szobor talapzatára a következő szöveget vésték, a költő gyönyörű, a magyar hajnal hasadását váró versét:

„Dőre ki a letűnő napba néz,
Ott éj közelg,
Én csak a felkelőt lesem:
Magyar hajnal hasadására várok!“

Azaz a költő a dőre, hiszen a lehúnyó napba néz! Az ember nem tudja, ki az, aki a költőnek e gyönyörű magyar sorait akarja megcsúfolni ezzel a kétbalkezű elhelyezéssel! Miután az illetékesekről nem tételezhető fel, javallanánk, hogy írástudókkal olvastassák el a jövőben felállítando szobraik szövegét. Naponta világcsúfjára kacagó publikum mulat a fenti képtelenségen.

Bevilaqua Borsody Béla dr.

Forró nyári estén jól érzi magát a hűs terraszon a Vérmezőnél! — POZSONY KÁVÉHÁZ

Nász. *Hubert* Vilmos és neje szül. *Károlyi* Sarolta, özv. *Fábry* Károlyné szül. Schulteisz Hajnalka örömmel jelentik, hogy gyermekeik *Irma* és *Andor* esküvője e hó 14-én déli fél 1 órakor lesz a Krisztina-téri plébániatemplomban. Cim: I., Széll Kálmán-tér 12.

A karitatív egyesületek, elsősorban a népjóléti és szegénygondozó egyletek Budán a következő segélyeket kapják a fővárostól: Szociális Missziótársulat 30 ezer pengő, Lánchid u. 6. sz. a. gyermekrendelő 5000 P, Szent Alajos menedékház 1000 P, Szent Vince Szeretethölgyei 1500 P, Tabáni bölcsőde 160 P, Budai Kath. Legényegylet 500 P, Molnár László árvaház 500 P, Klotild Szeretetház 4000 P, Toldy Ferenc uccai tanoncotthon 150 P, Giesswein Sándor óbudai Gyermekvédő Egylet 100 P, Kisegítő Isk. Gyermekvédő Egylet 200 P, Jópásztor leánynevelő intézet 250 P.

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

A pesti Pálos-bástya emléktáblája megint ott van a lebontott Bástya-uccai régi ház helyén épült új házon. Örömmel látjuk régi helyén az emléktáblát, aminthogy a régi Pest-Buda históriájának minden barátja örömmel veheti tudomásul a tényt. A ház telke lábjában ugyanis ott állt a 15. századi pesti városfal teljes épségben megmaradt néhány ölnyi darabja, melyet 1926 márciusában talált meg Bevilaqua Borsódy Béla dr., vitéz Aggházy Kamill, a Hadtörténelmi Múzeum igazgatójának kezdeményezésére akkor létesült ez az emléktábla a ház akkori tulajdonosának, az azóta meghalt régi kedves pesti vendéglősnek, Petrákovits József áldozatkészségéből. A ház gazdát cserélt s félő volt, hogy az emléktábla s vele együtt a falrészlet is elpusztul. Mindkettő megmaradt. Ez a tábla Pest erődítéstörténeti emlékének egyetlen megmaradt őre.

Az Óbudai Hegyvidéki Szövetség augusztus 19-én, szombaton, a táborhegyi Cseke-féle vendéglőbe, — szeptember 4-én, hétfőn, a mátyáshegyi Attila-vendéglőbe, Szikora Bertalan-villa; Bécsi-úttól feljárat Kis Cellí-úton, — rendezi összejövetelét este 7 órakor.

Bezsúfolt öröklakás
helyett társuljon ikerház építéséhez, mert ugyanazon árban
hatszázas telken
a Pasarét mentén, az ötös autobusz végállomásánál épithet. Telefon: 57-7-54

KELLEMESEN HŰVÖS
a legnagyobb melegben is
az ÓCEÁNREPÜLŐ-höz
címzett vendéglő kerthelyisége
I., KRISZTINA KÖRÚT 101.
EREDETI BUDAI SCHRAMLIZENE MINDEN ESTE
Pompás konyha — Kitünő fajborok

Szemüvegek Zibrinyinél I., Attila u. 8.

Buda varázsa, amellyel minden Budán megtelepedett embert magához fűz és e régi város szeretetére késztet, — még a hivatalos keretek között élő egyéneket is és annak köszönhetjük, hogy Buda nemsokára a „szobros“ Buda nevet érdemli ki. *Némethy* Károly dr., a széeksfőváros kulturtanácsnoka most a szobrokban szegény Budát kárpótolja azzal, hogy Budát olyan szoborcsoportokkal látja el, művészlelkű *Liber* Endre helyettes polgármester nagy elgondolásaival kapcsolatosan, amelyek kedvessé teszik majd a fürdővárost. A *Horváth-kert* lesz elgondolása szerint a színművészet kertes pantheonja ahol most a zenének és a szinjátéknak három szobrot is emelnek.

Éhgyomorra
naponta igyék egy pohár
Kristály
vizet

Gyász. Kisleéli *Szalay* Árpád m. kir. kormánytanácsos, az Első Dunagőzhajózási Társaság köztiszteletben állott ny. főfelügyelője hó 2-án 69-ik évében, rövid szenvedés után elhunyt. Augusztus hó 4-én, délután temették a farkasréti temető halottasházából gyászoló nagyközönség kisérete mellett. Elhunytát siratják özvegye szül. *Szlávik* Lujza és fia, *Zoltán,* gyászolják a Szlávik, Barhó, Kovács, Szénásy, Doppler, Kovács, Huray és Dány családok.

Virágos budai ablak, erkély és kiskert versenyen részvételüket bejelentők szives türelmét ezúton kéri a Budapesti Gazdálkodók és Kertészkedők Egyesülete. A birálóbizottság már megkezdte ugyan működését, de tekintettel a nagyszámú jelentkezésre, még hosszabb időt vesz igénybe, mig minden pályázóhoz eljut.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila u. 8.

Áthelyezte drogériáját a Krisztina krt. 77. szám alá *Gabriel* Tibor droguista és azt e hó 2-án megnyitotta. Nagyszámú, régi vevői és vásárlói bizonyára meglepetten nézik a régi, jóhirű drogéria rendkívüli fejlődését és tetszetős új berendezését.

Bemutató készül a „Budai Szinkörben, még pedig pénteken este, amikor harmadik premiérjét mutatja be idén. Most Erdélyi Mihály operettje kerül szinre, de a különös módon adminisztrált szinház még a darab cimét is titokban tartja.

Gunda F. Zoltán CUKRÁSZDA
I., Ugocsa u. 6/b. Kellemes kerthelyiség.

Vándordijas uszóversenyét a margitszigeti Sportuszodában a *Pénzügyi Tisztviselők Budagyöngye SC*-ja Szt. István napján rendezi. Az előjelek szerint a versenynek nagy sikere lesz, mivel a magyar uszógárda legjobbjai vesznek abban részt. A beléptidíj ára ülőhely 1 pengő, állóhely 50 fillér. — Jegyek elővételben kaphatók: **Boros** hirdetőirodában, VI., Andrássy-út 54. sz. alatt. Versenyszámok 66⅔ m kezdőgyorsuszás. — Férfiak részére: I. 66⅔ m. gyorsuszás kezdők részére, II. 100 m. gyorsúszás meghivási főverseny (tiszteletdíjas), III. 100 m. melluszás (bajnokok kizárva), IV. 100 m. hátuszás (bajnokok kizárva), V. 100 m. gyorsuszás (bajnokok kizárva), VI. 400 m. gyorsuszás, VII. Műugrás, VIII. 3x66⅔ m. gyorsuszó staféta, IX. 3x66⅔ m. vegyes staféta, X. 66⅔ m. gyorsuszás 35 éven felülieknek, XI. vizipóló mérkőzés hetes csapatoknak. — Hölgyek részére: I. 66⅔ m-es melluszás kezdőknek, II. 100m-es meghivási gyorsuszás (tiszteletdíjak), III. 66⅔ m-es melluszás (bajnokok kizárva), IV. 66⅔ m-es hátuszás (bajnokok kizárva), V. 66⅔ m-es gyorsuszás (bajnokok kizárva), VI. 3x33⅓ m-es vegyes staféta.

A RÓZSADOMB
egyetlen csemege- füszerüzlete
II., Bimbó ucca 45. Telefon: 53-7-09.
„BIMBÓ“ CSEMEGEHÁZ

GAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkeszti: **Seress János.**

Le kell törni az árakat!

Fogyasztás nélkül nincs termelés. Ez a közgazdasági alapigazság, amelyet lapunk oly gyakran ismétel, dominál R. *Tyler,* a „Nemzetek Szövetsége“ megbízottjának az ország pénzügyi helyzetéről most közzétett jelentésében is, melyben többek között megállapítja, hogy

amidőn az egész világon a nagykereskedelmi árak tartós esést mutatnak, a belföldi kiskereskedelmi árak indokolatlan magas színvonalon állnak,

ami természetesen a fogyasztás csökkenését vonja maga után.

Ennek mindjárt magyarázatát is adja, amikor megjegyzi, hogy

bizonyos érdekeltségeknek sikerült a maguk részére kivételes helyzetet teremteni, amely már az egyedáruság fogalmát közelíti meg, —

magyarán — a túlzott haszon a kartellek és egyéb érdekcsoportok zsebébe folyik!

Kérdjük, miért fizetjük 6 fillérrel a péksüteményt, 36 fillérrel a kenyeret, amikor a legjobb minségű tiszavidéki búza budapesti paritásban 10 pengő körül cserél gazdát?

Miért fizetjük 40 fillérrel a tej literjét, amikor a termelő a legjobb esetben azért átlag 18 fillért kap kézhez? S így folytathatnók hasábokon keresztül!

A termelői és az eladási árak közötti indokolatlan magas feszültség egyenesen gyilkosa a fogyasztóképesség megnövekedésének, a fiskus jövedelmi gyarapodásának.

A kormányelnök munkaprogramjának egyik sarkalatos pontja az olcsóság s ezáltal a fogyasztóképesség növelése, mivel a beviteli többlet csak a több fogyasztásból, a több forgalomból telik.

A hasznot nem a magasabb ár jelenti, hanem a több fogyasztó. Ez áll úgy az államra, mint a kereskedelemre!

A kartellek, eredeti hivatásuktól eltérően, a fogyasztóképesség csökkenéséért az árak magasságával kár-

STAROK ZENEKARA
a
BELLEVUE
éttermében és terraszán
MALCSINER
DARVAS ZSUZSA
JONNY FLEMMING
néger dobos
MEGYERY BUTTULA
CHONKA ULLMANN

pótolják magukat s a helyett, hogy milliónak termelnének *elérhető áron*, — keveseknek termelnek — *méregdrágán*.

Ez a rövidlátó gazdasági politika egyaránt sujtja az ország minden egyes polgárát és az államot, mely utóbbi a több fogyasztásból várható kincstári jövedelemnek növelésével időnkint adómérséklést vihetne keresztül, ami végeredményben a termelésen könnyítene s ezáltal nemcsak a lakosság fogyasztóképességét növelné, hanem ennek folyományaként a megnövekedett keresletnek megfelelően új munkaalkalmakat teremtene.

Árletörést mindenek előtt, hogy fogyasztót termelhessünk! A kormánynak megvan a hatalma, hogy létérdekét veszélyeztető s csak partikuláris érdekeket szolgáló kizsákmányoló törekvések letöressenek.

A kereskedelemügyi miniszter a helyzet józan felismerésében árvizsgálóbizottságot kreált, melynek indokolt esetekben az árletörés a hivatása.

Megindult a munka, azonban lassú az üteme — de ismerve a miniszter agilitását, meg van a remény, hogy ott, ahol nem látnak tisztán — az állam és a lakósság érdekeinek megvédése céljából *erősebb dioptriájú szemüvegek használatát fogja előírni!*

Steinberg Albert.

* **A magyar-orosz** gazdasági kapcsolatok megteremtése érdekében tárgyalások indultak. A csere-megállapodás elé a kormány nem gördít akadályt. Az oroszok fát, szenet, aszbesztet szállítanának, mi pedig szalonnát és hasított sertést.

Tíz vezető vállalat közül nyolc vállalat 10 és félmiillió nyereséget jelent. Az Általános Kőszén 4.7 m-, a Salgótarjáni 1.10 m-, Tröszt 1.10 m-, a Vasútforgalmi 0.4 m-, a Szikra 0.4 m-, a Nagybátonyi 0.3 m-, a Pamutipar 0.3 m-, a Weiss Manfréd Művek 0.2 millió pengő nyereséget ért el.

* **A tőke** inkább földbirtokokban keres most elhelyezkedést. Az építkezés is ősszel jobban megindul, mert a 30 évi adómentesség 1934 jun. végén jár le. Később a kormány csak 15 évi adómentességet fog adni.

* Négymillió hektóliteren felüli lesz ezidén a bortermés, amit a gazdák Svájcba, Ausztriába és Lengyelországba szeretnének exportálni.

* Sókutatás céljára a kormány 320 ezer pengőt állított be a költségvetésbe, mert az Alföld peremén és a Tisza felső vidékén sótelepekre lehet számítani.

* Szigorú tantiem leszállítást hajtott végre a polgármester a kisipari hitelintézetnél. A közel jövőben revizió alá veszik a Községi Takarékpénztár tiszteletdíjait is.

* **Búzavásárló és Értékesítő Szindikátus** néven búzakartel létesül. Ez fogja jövőre összevásárolni hazánk egész búzafeleslegét s azután belföldön és külföldön értékesíti.

* 293 millió lirát vett be Olaszország a mult évben virágokból.

* A „Stillhalte" megállapodást augusztus elsején felmondjuk, pedig csak jövő év márciusában járt volna le — számolva a rövidlejáratú hitelek végleges rendezésének lehetőségével.

* Fantasztikus haszonnal dolgozik az ecetkartel a szeszmonopolium védőbástyája mögött.

* A textilpiacon a közelmult 10 százalékos áremelés után újabb drágulást hoznak a gyárak.

* A jégkartel felemelte az árakat. Csak a fővárosi jéggyár nem csatlakozott a megállapodáshoz.

* Uj foglalkozási ág született meg: a tejszincsempészés, amelynek apja az iszonyatos drágaság.

* A budapesti házak nyers bérjövedelme 36 millióval csökkent ez évben.

* **A Szt. Margitszigeti Gyógyfürdő Rt.** a mult évben 1163 P veszteséggel zárta mérlegét. A „szanálás" tehát úgylátszik sikeres lebonyolítást nyert. — Rakovszky Iván volt belügyminiszter működése a vállalat élén beváltotta a hozzáfüzött reményeket. A kedvező eredmény elérésében Rakovszky Iván oldala mellett nagy része van kitünő munkatársának, Keblovszky Lajos miniszteri tanácsosnak is.

* **A Lukácsfürdő kedvező üzletéve.** Budapest-főváros megvalósulása felé határozott lépést jelent az a nagyarányú terjeszkedés, amelyet a Moktár érdekeltségéhez tartozó Szent Lukácsfürdő Rt. fejt ki Porzsolt Béla m. kir. kormányfőtanácsos, a részvénytársaság ügyvezető-elnöke irányításával. A fürdő — az üzemi költségek levonása után — 156.049.— pengőt jövedelmezett míg a kimutatott tiszta nyereség 73.254.— pengő volt.

* **A Kisipari Hitelintézet** évi jelentésében közli, hogy 13.1 millió pengőt fordított kihelyezésekre.

Az Orsz. Magy. Ipari Jelzálogintézet évi jelentése szerint idáig 22.923.633 P értékű jelzálogkölcsönt bocsátott dollár értékben a hazai iparvállalatok rendelkezésére. Az intézet tiszta jövedelme az elmult esztendőben 90 ezer 859 P-t tett ki, míg a bruttó bevétele 363.068 P-t ért el. A mérleg adataiból kitűnik, hogy az intézetet kedvezőtlen ipari konjunktúra ellenére sem érte veszteség és az anuitások pontosan befolytak.

* **A MFTR** egyszerre négyévi mérlegét teszi most közzé. A vállalat tudvalevően 1928. óta nem publikálta zárszámadásait, amíg az állami szubvenció ügye nem nyert rendezést. Az 1932-es évzáró mérleg adatai arról győznek meg, hogy a MFTR rentabilitását csak az államsegély további növelése biztosíthatja. Amíg ugyanis az összes kiadások tizmillió pengőt tettek ki, az üzleti bevételek csak 7 és félmillió pengőre rúgnak, amit az államsegély épen csakhogy a bruttó kiadások összegére egészít ki. A vállalat hitelezőinek tétele 43.247.109.— pengő követelései pedig 6,632.467.— pengővel szerepelnek a mérlegben.

Az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. igazgatósága a napokban tartja mérlegmegállapító ülését. A vállalat a lezárt üzletévre részvényenkint — 100 pengő névérték mellett — 10 pengő osztalékot fog fizetni, vagyis ugyanannyit, mint tavaly.

* **A Bauxit Trust A.-G.,** Zürich igazgatósága megállapította az 1933 január hó 31-ével lezárt üzletév mérlegét és a folyó évi július hó 31-én Zürichben megtartandó közgyűlésnek indítványozni fogja, hogy az 50.028.42 svájci frankkal kimutatott tiszta nyereség a mult évi 267.241.12 svájci frankot kitevő nyereségáthozattal együtt, összesen tehát 317.269.54 svájci frank új számlára vitessék át.

Trieszti Általános Biztosító Társulat tavalyi mérlege méltó azokhoz a tradiciókhoz, amelyek ezt a 101 esztendős előkelő olasz biztosítót a multban is mindig jellemezték. A társaság aktivumainak végösszege 1930-ban meghaladta az 1.73 milliárd lirát, 1931-ben 1.82 milliárdra rugott, a mult év végén pedig elérte az 1.98 milliárd lirát. A magyar aktivumok végösszege 19.66 millió pengő, amelyből 5.25 millió pengő érték az értékpapirokra, 4.62 millió pengő az ingatlanokra, 4.04 millió pengő kötvénykölcsönökre, 2.27 millió pengő a képviseleteknél levő künnlévőségekre, a többi pedig készpénzre és betétekre esik.

Magyar-Francia Biztosító mult évi mérlege 61.919 P tiszta nyereséggel zárult (az előző évi nyereségáthozat beszámításával), amelyből részvényenkint 1.5 pengőt fordít az intézet osztalék fizetésére.

A Pénzintézeti Biztosító 200.000 P részvénytőke mellett a házbiztosításnál 7658 P, az életbiztosításnál pedig 7320 P tiszta nyereséget ért el. Az egész tiszta nyereség tehát 14.978 P, azaz 7 százalékon felüli rentabilitás mutatkozik.

Kik voltak a honfoglalók

A „török" elmélet.

Irta: **Gálocsy Árpád.**

Nem is olyan valószinütlen, hogy Magyarország területén a honfoglalás előtt is magyarok laktak. De talán érdemes lesz ezt is vizsgálni, hogy milyen nemzetiségű is volt hát honfoglaló Árpádnak népe?

Erre nézve először a tagadásokat vegyük elő. Az egyik rész ugyanis azt mondja, hogy a *hunokkal* Árpád népének semmi atyafisága nem volt, mert a hunok *török* nép volt, a magyarok pedig *finn-ugorok*. Viszont a másik csoport azért tagadja az atyafiságot, mert *Árpád népe volt török*, a *hunok* pedig *ugrok*, akik nem téveszthetők össze az *ugorokkal*. Ezt a bujósdijátékot igazán kár lenne tovább tárgyalni, mert ma már hála Istennek legalább a hun-magyar rokonságot tagadni nem merik. Hosszú hadakozás vezetett el ehhez az eredményhez. A rokonság tagadásának kora nem tartott negyven évig sem. Összes hagyományaink, a legrégibb külföldi feljegyzések, a krónikák mind a rokonságot hirdették. Egy rosszakaratu német történésznek kellett jönni, *Röschelnek*, a magyar-hun rokonság tagadásával a mult század vége felé, hogy a mi történettudósainknál is divatba hozza a hun-atyafiság tagadását.

A honfoglalók magyarságát tagadók most már a rokonságot nem tagadva, mindkét fajt *töröknek* nyilvánítva, attól még mindig nem akarnak tágítani, hogy a honfoglalók ne törökök lennének. Állításaik alapja az 1-200 török szóegyeztetés és az, hogy a bizanci írók Árpád népét *turkoknak* nevezik. A szóegyeztetés még nyelvileg sem jelent sokat, mert annyi közös szót bármely más szomszéd nemzettel is ki lehet mutatni; a turk elnevezés magában véve még kevesebbet jelent, mert hiszen ma a Balkánon minden idegenre válogatás nélkül *svába* elnevezés járja. Lehetséges, hogy abban az időben Bizáncban minden turánt *turk* gyüjtőnévvel tiszteltek meg. Keresni kellene tehát azt, hogy a turkoknak nevezett honfoglalók milyen nyelven beszéltek?

Csodálatos, hogy erre a döntő bizonyságot a török fajelmélet hívei nem találták meg, pedig ott ékeskedik a magyar szent koronán, ahol az alsó, Dukász császártól származó részen II. Géza király képe mellett ott díszeleg a

„turkok fejedelme"

jelző. Tehát a Keleten nemcsak Árpád népét, de a XII. századbeli magyarokat is *turkoknak* nevezik, noha az már kétségbe nem vonható, hogy ebben az időben már a magyarokat az egész nyugati világ a mai nevén ismerte és nevezte, és hogy azok a *turkok*, akiken II. Géza uralkodott, nem *törökül*, de tisztán *magyarul* beszéltek. Az tehát bizonyos, hogy *Dukász* császár *magyarul* beszélő embereket nevezett törökökneк, a *turk* szó tehát semmiesetre sem jelenthet *csak* olyan népet, amely *törökül* beszél. Amely megállapítás természetesen még távolról sem zárja ki a *magyar-török* fajrokonságot.

Tóth Jenő dr. tanuságtétele.

A magyar korona tanuságtétele azonban csak azt dönti el, hogy a XII. században a *magyar* nyelvet beszélő népet nevezték a bizánciak *turkoknak*, hogy azonban a *„honfoglaló turkok"* is már *magyarul* beszéltek volna, azt csak valószinüsíti, de nem bizonyítja. Most már azonban erre is van döntő bizonyítékunk. Az időközben már elhunyt *Tóth Jenő dr.* éveket töltött Keletindiában és ott nemcsak a könyv- és oklevéltárakban kutatott sikeresen, de bejárta Északindiának azt a részét is, amely Kr. születése előtt sok-sok századon keresztül egészen a VII. századig *hun* birodalom volt s ahol a lakósság magát ma is *hun*-ivadéknak nevezi. Hat évi fáradtságos kutatás eredményeként több mint 2000 szavunkat tudta a keletindiai népek szavaival egyeztetni és több mint 2000 törzs-, család-, egyéni-, helység-, hegy-, folyónevet szedett összse Felsőindiából, amelyeknek mása Magyarországon ma is feltalálható. Káprázatos láthatárt nyit meg ez a szógyüjtemény, nemcsak a hun-magyar azonosság kétségtelenné tételére, de arra is, hogy Árpád honfoglaló hun-*magyarjai* milyen nyelven kellett, hogy beszéljenek.

Tóth Jenő kutatásai kimutatják, hogy ott a messze keleten ma is használatosak a honfoglaló vezéreink, törzseink nevei. Ott találjuk a kimutatásban *Attila* és testvére, *Buda* nevét, mellette a *Baján, Kund, Ond, Tas, Borsu, Ete, Tarcal, Zoárd, Leh, Botond*, — Árpád fia — *Taks* neveit, de a későbbi *Koppány* és *Vata* hőseink neveit is.

Megtaláljuk a *Hun, Kun, Jász, Avar* nemzetneveket, utóbbit minden magyarországi változásával, mint *Abar, Sabar, Sabir*. Ott van a *Magyar, Meger*, de ott van a *Bulgár* és *Kabar* név is.

Az *Anonymus* szerinti 108 honfoglaló nemzetség közül ott találjuk a gyüjteményben a *Kürt, Meger, Csák, Nyék, Tarján, Jenő, Donti* neveket. Aztán ma is élő családnevek másait, mint *Bánó, Kazi, Zics, Csicsó, Szecsuán, Csáki, Maróti, Tordi, Karoli, Berend, Bátori, Gara, Bódi, Boda, Mádi, Barta, Néva, Tali, Szalai, Sós, Cziráki, Gál, Galai, Tótvalkó, Dobó, Lidó, Vai*. A nyelvre, melyet valamikor Felsőindiában beszéltek, még jellemzőbbek a következő családnevek: *Kádár, Bátori, Kónya, Balog, Réti, Halmai, Molha, Bundás, Bodor, Bakó, Ludas, Vas, Vágó*.

A férfinevek közül a *Tar, Lassu, Darvas* nevek, a nőinevek közül *Rózla, Tóni, Bibi, Szuka, Biri, Kasi, Kalli, Tóti* és *Sarballa*.

Bámulatos egyezést találunk a hegyek neveinél is. Megtaláljuk ott a *Tátrát*, ott van a *Mátra, Hargitacsur, Karancs*, aztán a *Bihar* (még egy *Bihari* családnévben is.) Egyéb magyarhangzású hegynevek *Mike, Bakfal, Lápas*. Folyóink közül a *Garam, Sajó, Maros* stb.

Végtelenül tanulságosak a városok és községek nevei, mint *Hunvár, Kunvár, Sárvár, Daruvár, Bácsvár, Ságvár, Macsivára, Kacsvár, Ságvár, Bélavár, Szalavár, Fülesvár*. — Aztán *Ugra, Zám, Csata, Vadashadi, Várad, Kula, Telek, Rohó, Lőcs, Mór, Radakund, (Radegund?) Jákó, Budaless, Pentele, Ábrán,Korlát, Sinkedd, Ilad, Kas, Luddan, Bag, Mánd, Bond, Jásó, Bán, Nori, Nak, — Bakta, Rád, Barana, Vasad, Vág, Banvas, Kuria, Dabas, Balaj, Torna, Varga, Sár, Edelen, Pósa, Pete, Horti, Rika, Sárkán, Ajnás, Várked, Badin, Dudva, Káta, Sávoli, Káka, Mohi, Tiba, Árvalász, Tsók*.

Nyilvánvaló, hogy ennyi szóegyezés véletlen nem lehet. És ebből más következtetést képtelenség levonni, mint a *hun-magyar* népazonosságot és azt, hogy Árpád honfoglaló népe is *magyar* volt. Vagyis a IX. században nem történt más, minthogy a mai Magyarország, Moldva, Havasföld és talán még Beszarábiára is kiterjedő és nyugatra a mai Ausztriába is átnyúló *avar* birodalom Nagy Károly által való szétveretése után újra egységes állammá alakultak az eddig különféle nemzetiségi nevek alatt szereplő magyarok, egységes nemzetté forrottak össze.

Társasvillák
Budapest Rivieráján!
A hatholdas BATTHYÁNY ősparknál, a Horthy Miklót út és Gellért-fürdő közvetlen közelében két társasvillát építünk 2-3-4-5 szobás, hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvezésü öröklakásokkal a **Mészöly u. 5. és 7. sz. alatt,** továbbá tetszésszerinti, feltűnő olcsó **ikervillákat** a MÁNYOKI út 7. sz. parkírozott telken.
4 szobás lakrészek már 28.000 P-ért.
Értékálló, fényesen jövedelmező befektetés. Prospektus!
Gellérthegy
déli lejtőjénél, a Tarczali utcában, általunk elsőrendü kivitelben megépített két 4 szobás, összkomfortos, remekszép, adómentes
VILLA potom 36.000 P-jével ELADÓ.
A Balatoni Rivierán
Csopak—Alsóörs között, a Balaton legnagyobb jövőjü, legszebb részén (szénsavas, alkalikus, vasas gyógyforrások, legolcsóbb megélhetés) olcsó, féláru építkezés, télen is lakható, masszív lakóházak 2500 P-ért. (Telkek 900 P-ért.)
„CENTRUM" Házépítő Vállalat
I, Horthy Miklós út 15. sz. Telefon: Automata: 69-3-01.

HÁZ

Ikervilla felerésze 240 négyszögöles telekkel Pasaréti úton méltányos áron eladó. Felvilágosítás: Kerekes Barnabás építészmérnöknél, IX, Ráday ucca 22. Telefon: 85-3-54.
Pasaréten por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágosítás: Adamitz és Nagy bádogosok, II, Halász ucca 2.
Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS
Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretü, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel építendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.
Gyönyörü 4 szobás villalakás loggiával, erkéllyel, etage-fütéssel, villamos és autóbusz-megállónál november elsejére kiadó. Érdeklődés a házmesternél. II, Budakeszi út 1/d, vagy telefonon 55-0-35.
2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fütés, melegvízellátással az Attila ucca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus épitő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.
3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I, Logodi ucca 63, vagy telefonon: 55-0-35.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilásással a budai hegyoldalra. 61-es villamos-, 4-es autóbuszmegállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.
Épülő modern bérházban luxuskivitelü, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszínen.
Főlépcsőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

TELEK
Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles kézműves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

Mindenfajta
ÉPITKEZÉST
megtervez és vállal
PRINNER EDE
épitési vállalkozó
I., Orbánhegyi út 14. Telefon: 53-1-16.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban.
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi u. 19.
Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló
kőlapokkal
burkoljak.
Szállitja: **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

6 ÓRÁN BELÜL elintéz minden
VIZ—GÁZ szerelést
CSIHÁK bádogos, II., Csaba ucca 3. sz.

Pacsirta vendéglő
I., Kútvölgyi út 18.
Új Szent János Kórház felső végénél.
Pompás kert. — Nagyszerü konyha.
Naponta cigányzene.
Tulajdonos: **Wendl István.**

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.
Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.
Safe deposit

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksüteménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1134. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 augusztus 17.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél **30** fill. Szövegsor ára **2** P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63.
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

Nehéz jövő előtt

A világháborút megelőző időket, mint nemzetközi eszmeáramlat túlnyomó részben a marxizmus uralta, és hiveinek száma a kapitalizmus fejlődési fokával áll egyenes arányban. Élcsapata az ipari bérmunkásság. A külvárosok népe olyan új világfelfogást vall, mely élesen elüt a belső városrészek szolid polgári elemének életnézetétől. A világháború felidézésében, a kapitalizmus és marxizmus harcában nem volt döntő szerepe. A háború felidézésének indító okai között a *nemzetiségi* eszme sokkal nagyobb szerepet játszott. A nagy nemzeteknél, mint terjeszkedés és hódítás, az elnyomottaknál mint érvényesülés és szabadulás utáni vágy jelentkezett. Eredménye: — sokkal több elnyomott nemzetiség. A bolsevizmus ekkor a teljes nemzetiségi szabadság elvét dobta a tömegek közé. E réven a marxizmus Keleten teljes diadalra jut. Németországban mint baloldali koalició fekszik rá az államgépezetre. A győztes államokban mint hathatós sztrájktényező a kapitalista termelési rend csendes nyugalmát nagyon megzavarja. Angliában a győzelmi tor ízét teszi keserűvé. Olaszországban úgyszólván a győzelem gyümölcseit semmisiti meg. A reakció útjára először Olaszország lép. A zseniális vezér a liberalizmust, parlamentárizmust lomtárba teszi. A mozgalom reakciós, de nem konzervativ s a nemzet nagyszerű fellendülésének alapja. Reakciós, de mégis újszerű a német szocializmus is. Hogy fog-e a német nép hasznára válni? — a jövő titka.

Mi, magyarok, a nemzetközi eszmeáramlatokból még édes-kevés hasznot húztunk. Az aranybullával megindult alkotmányjogi fejlődést az Európában kialakult hűbérrendszer károsan befolyásolta. Ugyancsak károsan befolyásolták a nemzeti tespedés korát követő nemzeti fellendülést a francia forradalom eszméi. És a marxizmus. Talán a legrosszabb időben, amikor rosszakaratú ellenségek voltak hivatva dönteni sorsunk felett, piros szovjetlobogó lengett a királyi palotán. Hogy volt mégis lehetséges, hogy ez a nemzet, amelynek alkotmányjogi fejlődését mindig az angol nemzetével hasonlították össze, a legnagyobb veszedelem idején nem a nemzeti összefogást, de a tanácsköztársaságot valósította meg. Ezt csak a mélységesen gyülölködő pártvillongás, osztályellentétek, osztálygőg, egészségtelen osztályrétegeződés, az alsóbb társadalmi rétegek műveletlensége tették lehetővé.

Ébredjünk végre és ha már nem tudtuk megteremteni a polgári egységet, valósítsuk meg a nemzetegységet. A „polgári“ szó nem fejezi ki eléggé az egységet. A „polgár“ szó alatt oly sok fogalom rejtőzik, hogy meghatározni nem is lehet. „Polgár“-nak nevezi magát a magyar paraszt, ha csendőrrel szemben jogaira hivatkozik; „polgár“-nak a Dob-utcai fűszeres, ha sokalja az adóját; „polgár“-nak nevezi magát a kishivatalnok a dzsentrivel szemben, ha nem a fia kapja meg az állami ösztöndíjat. Ugyanaz a szó, de mily más jelentőségű!

Ha nemzetegységet akarunk teremteni, meg kell vizsgálnunk a magyar társadalom keresztmetszetét, osztálytagozódását, osztályellentéteit.

Kezdjük a magyar falun. A magyar falu áll: — nincstelenekből, akiknek semmi földjük sincs s nem a saját házukban laknak. A falu leglenézettebb rétege. Azután jön az 5 holdon aluli és a 10 holdon aluli. Ezt követi egy kulminációs pont: — a valódi kisgazda, akinek annyi ingatlana van, hogy nem szorul rá a napszámra. Ezen felül az osztályrétegeződés már holdankint folyik. E rétegek lefelé olyan osztálygőgöt mutatnak, olyan finom megkülönböztetéseket tudnak tenni, hogy annak megismerése külön tanulmányt igényel. A falu gyülölete egységes minden kabátos-nadrágos ember iránt, akikhez még a falu iparosai is tartoznak. Ez az egységes gyülölet.

A kis vidéki város? A megyei székhely? A székhely paraszti társadalma falusi módon rétegeződik, az értelmiség e rétegeződést szépen követi. Megyei tisztviselők és városiak kölcsönösen lenézik egymást. A birák mindkettőt. A pénzügyigazgatóságot, a finánco mindegyik. Ezek társadalmi rétegeződését az adott anyagi helyzetük lényegesen befolyásolja. A tisztán földbirtokból élők a rétegek felett állanak s megtiszteltetés, ha társaságukba beveszik őket.

Budapest és a magyar nagyvárosok osztálytagozódása nagyjából ugyanezt a képet mutatja. Természetesen itt a rétegeződés nem oly tiszta, a keveredés, az egymásbaolvadás folyamata itt mintha megindult volna. Budapest társadalma lényegesen elüt az országos átlagtól. E hirtelen naggyá lett város még mindig a formálódás állapotában van és nagyon érdekes a zsidóság szerepe az osztálytagozódás, az osztályrétegeződés szempontjából. — Nagyfokú alkalmazkodó képességénél fogva mintegy a kiegyenlítődés szerepét viszi, a rétegek között helyezkedik el.

Vigasztaló momentumot talán csak a székelyeknél találunk, akiknek osztályrétegeződése, társadalmi tagozódása talán a legegészségesebb. Aki a székelyföldön járt és megfigyelte társadalmi osztályainak érintkezését, sok kedves, szép és nemes vonásra emlékezhetik vissza. Demokratikus együttérzés és fajszeretet tartja össze a magyar Ulstert. A pusztulástól ez menti őket — a felszabadulásig.

Ha a magyar társadalom képe ilyen, nagy kérdés, hogy minő eszközökkel lehet és kell a magyar nemzetegységet megteremteni? Minő szerepe lesz ebben a munkában a jelenlegi magyar értelmiségnek és hogy kell azt az eljövendő nagy társadalmi munkakeretbe akár kényszerrel is beleilleszteni?

Ha a nemzetegység gondolatának hátterében az osztályrétegeződés megszüntetése állana, tiltakoznunk kellene már most, mert ez veszedelmesen hasonlít a marxisták által halára itélt osztályállam elméletéhez. Pedig nincs állam, nincs társadalom, amelyben osztálytagozódás, rétegeződés ne volna. Még a szovjetben is! A magyar értelmiség feladata az volna, hogy a társadalom egészséges osztályrétegeződését elősegítse. Ehhez fantázia kell. Ez a munkaprogram sürgős és terjedjen ki a magyar fájdalom minden sebére. Küszöbölje ki mindazt, ami elválasztja magyart a magyartól. Ezt várjuk, mert dolgozni akarunk, hogy egyek legyünk a nemzetben.

Benedek Szabolcs dr.

Buda-Császárfürdőről

mint közlekedési központról igen figyelemreméltó javaslatokat közöl a Budai Napló legutóbbi számában *Christian* Rezső dr. Kár, hogy értékes cikkét azzal a lemondó rezignációval fejezi be, hogy Budán nem lehet sokat várni az okos szó hatásaként, — mert igenis meg kell valósítani mindazt, amit *Christian* Rezső felvetett soraiban. Nem máról holnapra, de fokozatosan és sorozatosan, hiszen Buda—Császárfürdő arra van predesztinálva, hogy

közlekedési központja legyen a budai környékbeli kiágazásoknak.

Elsősorban a meglévő állomás környékét meg kell tisztítani a zavaró akadályoktól, vagyis

le kell bontani azt a baraképületet,

mely a vasútállomás mellett, a nagy uszoda közvetlen szomszédságában éktelenkedik. Ezt az épületet a háború alatt építették a fürdőket használó beteg és sebesült katonák számára. A háború befejezése után a lakáshiány idejében hajléktalanok elhelyezése végett hagyták meg. Ma, amikor üres lakások megfelelő számban állanak rendelkezésre és amikor a szükséglakásokban mutatkozó szükségletet ez az épület amúgy sem képes kielégíteni húsznál kevesebb helyiségével, nincsen semmiféle elfogadható indoka annak, hogy ezt a patkánytenyésztő szemétdombot az idegenforgalom, köztisztaság és közegészség kivánalmainak ellenére ott hagyják.

Ha ez a hely felszabadul, akkor a Hév. szentendrei vonalának végállomását a Pálffy térről át lehet tenni a Császárfürdő—Pálffy téri vonalszakasz megszüntetése mellett a Császárfürdő állomáshoz. Ez a Császárfürdő állomás ugyanis minden tekintetben alkalmas arra, hogy fejállomás legyen, hiszen ily célra épült. Az áru- és személyforgalom lebonyolításához szükséges felvételi-, raktározó-, váró- stb. helyiségek megvannak, a váltók elhelyezésére elegendő a hely stb. stb. Ez az épület az államvasutak tulajdona, de a Hév. bérli és szükség mindenesetre van rá. Ezzel szemben a Pálffy téri állomás magánházban van, szűk és eddig teljesen primitiv és szégyenteljes állapotban volt. Most átépítették, a célnak meg is felel, izléses, de azért, nézetem szerint, kár volt erre pénzt költeni. Ez a vonalszakasz kb. 800—1000 méter hosszú, de semmiféle rendeltetést be nem tölt, mert a Császárfürdő állomásnál éppenúgy megtalálható a Beszkárt-vonallal való összeköttetés, mint a Pálffy téren, sőt a Margithídon való Pestre vezető irány szempontjából nézve a Császárfürdő előnyösebb. Hiábavaló üzemköltségtöbblet, felesleges pályafenntartási, állomási, személyi és dologi kiadástöbbletet jelent ennek a vonalszakasznak és állomásnak a fenntartása. Emellett a Császár- és Lukácsfürdő előtti Dunapart rendezésének, a Pálffy téren felállításra kerülő Bem-szobornak a vicinális vasút igen komoly akadályul szolgál.

A Buda—Császárfürdői állomás közelében van a Józsefhegyi őstó, amelynek megtisztítása és környékének rendezése kevés költséggel oly vonzóerővel bíró idegenforgalmi attrakciót teremtene, aminő csak a természet bőkezüségéből kapható. El kell ismerni, hogy a természet nem volt ezen a vidéken szűkmarkú. A baj csak az, hogy az illetékes tényezők áldozatkészsége és a természet ajándékozó kedve között a szükséges harmónia hiányzik. Ha a rezignációt *Christian* dr. cikke végén ez váltotta ki, akkor ebben is igazat kell neki adnom. És mégis bízom, hogy meg lesz minden, aminek meg kell lenni, mert állandóan döngetjük majd a kapukat és egyszer csak megunják és megnyitják az utat a fejlődés irányában.

Orova Zsigmond dr.
törvhat. bizottsági tag

Kisért a hír minden esztendőben, hogy a székesfőváros tulajdonát képező „Harmatviz“ forgalombahozatalát magánvállalkozónak adják bérbe, — ami azonban csak jámbor óhajtás volt és lesz, mert ezt az üzemet nem csonkíthatja meg, nem szolgáltathatja ki semmiféle magánérdeknek a főváros. Az ásványvizüzem nagy jövő előtt áll, a most feltárt és a jövőben feltárandó ivókúrára alkalmas forrásaink révén. Ma is árnivelláló és egészségügyi tisztaságot példázó üzem, amelyre okvetlenül szüksége van — a közönségnek, amiről a városházán is meg vannak győződve. Az ilyen hangulatkeltő léggömb-hirek válthatnak ki érdeklődést az üzleti világban, de semmiesetre sem a városházán, még kevésbbé a Harmat-vizet használó közönség körében.

Hazai tüzelőanyagot fog kizárólag használni a főváros. A forróvíz kutatásra azonban nincsen gondja, ami pedig mentesítené a fürdővárost játszó fővárost a koromtól és a füsttől.

Konyhasós forrást talált *Pávai Vajna Ferenc* dr. *Pesterzsébeten* három és fél méter mélységben, amely percenként 260 liter vizet ad. Már tető alatt van az új fürdő fölötte.

Nagy a telekspekuláció a Boráros téri híd környékén, ahol a telkek nagyarányú összevásárlása folyik, ami az új híd építésének következménye.

Geológiai lehetetlenségeket csempész be most valaki szórakozásképen a rádió és lapok értesítései közé. Legutóbb az a szenzációs hir jelent meg, hogy Szolnok és Szeged között *óriási sótelepek* vannak. Ezzel szemben tudott dolog, hogy Szegeden és Szolnokon, de meg közben Nagykőrösön is van egy-egy 1000 méter mély furás és ezekben *édesvizű* leülepedéseket állapitottak meg. Ezekben nyoma sincs a sónak. Ellenben Kalocsa, Karcag, Hajduszoboszló és Debrecen fúrásai sós vizet hoztak felszinre, de elérhető mélységben még ott sincsen nagymennyiségű só. Lelkiismeretlen dolog ilyenekkel diszkreditálni azokat a komoly törekvéseket, amelyek ilyen irányú kutatásokat végeznek, új kincseket igyekeznek feltárni a magyar földből.

Jókai operett a Budai Népszinházban

Ismeretlen Jókai operett. — Szinházi kép 1869-ben.

A magyar játékszín előbb kezdődött Budán, mint Pesten s Budának előbb volt Népszinháza, mint Pestnek.

A mai kereskedelmi miniszterium helyén állott Mátyás király lovaglóiskolája, melyet a hódoltság utáni időkben katonai magtárnak használtak. Ezt alakította át *Molnár* György, a Nemzeti szinház későbbi nagynevű tagja 1861-ben *Népszinházzá* s itt játszott kiváló társulatával ősztől tavaszig. A nyári hónapokban a Horváth-kerti színkörben folytatta működését.

Drámák, népszínművek, operettek és látványos darabok (a mai revük ősei) alkották a műsort. A társulat a legelsőrangúak közé tartozott. Az igazgató neje, a híres *Kocsisovszky* Borcsa, volt a primadonna, nála kezdte pályáját *Blahánné*, akkor még *Kölesi* Lujza s a társulat tagjai közt ott találjuk *Babos* Károlyt, *Császár* Miklóst, *Karsai* Vidort, *Vasvári Kovács* Józsefet, *Kis* Irmát, *Császárnét*, *Kendénét*, *Király* Terézt és Júliát s itt találjuk 1869-ben a fiatal szininemzedék két legkiválóbbját, *Jászai* Marit és *Szentgyörgyi* Istvánt.

Ez az együttes mutatott be 1869 április elsején egy *Jókai operettet*. Nem a „*Cigánybárót*“, melyet *egyedüli* Jókai operettnek ismerünk, hanem egy azóta feledésbe ment nagy táncos, balettes, úgynevezett kiállításos operettet, melyhez *Kaczér* Ferenc„ a Budai Népszinház kar- és balettmestere írt zenét.

„Hornyicsek Vendel és Hanzli diák“ volt a címe s készült Jókainak „A sörfőző“ című humoros elbeszéléséből. Jókai ezt a hosszabb elbeszélését még fiatal korában, 1847-ben írta, ugyanakkor, mikor saját bevallása szerint az ügyvédi pályát azért hagyta abba, mert egy sörfőzőnek perét az utolsó instancián elvesztette!

Jókai ebben az elbeszélésében leírja, hogy egy, a napoleoni háborúk idejében Győr megyébe elvetődött morva sörfőző mester miként válik jó magyar emberré részben kardos fiatal magyar menyecskéje, részben a francia betörés különböző, legtöbbször tréfás, néha groteszk kalandjainak hatása alatt.

A kiegyezés utáni megbékélés szelleme késztethette Molnár Györgyöt arra, hogy Jókainak ezt az elbeszélését irja át operett szövegnek s mint nagy látványos balettdarabot hozza színre, fáradságot és költséget nem kimélve.

A munka oroszlánrésze a zeneszerzőnek, *Kaczér* Ferencnek jutott. Ő irta és tanitotta be az ének és táncszámokat s ő tanitotta be az egy szólótáncosból, 6 táncosnőből és 16 táncnövendékből álló balettkart.

Ki emlékszik ma már *Kaczér* Ferenc nevére?

Jóformán teljesen feledésbe ment. Megérdemli, hogy itt néhány szóval megemlékezzünk róla, hiszen abban az időben még oly kevés volt a magyar zeneszerző, hogy még a legkisebbet is jól meg kell becsülnünk.

Kaczér Ferenc Pesten született, hol s kitől tanult, nem tudjuk. Előbb Győrött s Kolozsvárt működött, majd 1867-től kezdve a Budai Népszinház karmestere, tánctanítója s emellett szorgalmas zeneszerző. Innen a „Nemzeti Szinházhoz“ hívták meg, de már 1871-ben meghalt.

Az új darab sorsát megjósolta a „Fővárosi Lapok“ kritikusa, a bemutató utáni napon ezzel fejezve be tudósitását: — „Legjobban tetszett a balett, zöld békák, denevérek jelmezében s a lidérc tánc, a ballerinák fején lobogó lánggal. Hosszú életet az operettnek nem jósolhatunk, bár az előadók elég buzgalommal működtek. A nézőtér csak félig telt meg.“ — Igy is történt. A darab mindössze nyolc előadást ért meg. Azért mégis érdemes volna kikutatni, vajjon hová lett a Budai Népszinház könyv- és kézirattára? — hátha előkerülne Kaczér Ferenc muzsikája?

Mazsáry Béla dr.

Nagy Budapest — és a jó közlekedés

— A világvárost építő autóbuszok —

Irta: **Liszka Károly** tanácsos.

VIII.

Mindama vonatkozások között, amelyeket Nagy-Budapest létesítése felszínre vetne, legelsőbbrendű helyen áll a népesedési fejlődés ügye, amelyre viszont a legnagyobb befolyást, az olcsóbb megélhetési lehetőségekben megnyilvánuló elhelyezkedési feltételeken kívül, a fejlett közlekedés gyakorolja. Ennek elbírálásához a legkompetensebb kútforrás *Illyefalvi* J. Lajos dr. statisztikai hivatali igazgató évkönyveinek anyaghalmaza, amelyek 1931. évi kötetéből találok egy kijegyzést néhai Eperjessy István dr. tollából, amely igazolja, hogy míg Budapest népessége 1920-tól 1930-ig csak 8.2%-kal növekedett, addig az olcsóbb megélhetést biztosító és villamossal vagy autóbusszal elérhető környékbeli községek és városok lélekszáma a jó közlekedés következtében ugyanezen időszakban a következő emelkedést mutatta:

Rákosszentmihály	41.5%
Pestujhely	43.3%
Pestszenterzsébet	67.4%
Csepel	69.3%
Pesthidegkút	85.2%
Sashalom	90.1%
Békásmegyer	91.7%
Pestszentlőrinc	159.6%
Albertfalva	172.8%

Fejlesztőleg hatott az államvasuti jó közlekedés is a következő községekben:

Soroksárpéteri	120.6%
Rákoshegy	161.4%

ennek ellenében a rossz közlekedés fejlődést gátló hatásának bizonyítékául álljon itt:

Diósd, mely csak	5.8%-os,
Pócsmegyer, mely csak	3.9%-os és

Tahitótfalu, mely pláne csak 1.8%-os fejlődést volt képes felmutatni.

Ez a felállítás a bizonysága annak, hogy Budapest némi rövidlátással saját érdeke ellen cselekedett, amikor engedélyt adott a legkülönbözőbb közlekedési vállalatok vonalainak a környékbeli települések területe irányába való közlekedésre, amely üzemek jövedelme nem is a főváros kasszájába folyt, hanem a vonalat kiépítő idegen vállalatok látták hasznát, legfeljebb még talán néhány befolyásos kijárónak szerzett örömet. A nagyobb hiba azonban abban rejlik, hogy a megin-

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

dult közlekedési vállalatok járatainak hatása alatt ezek a területen kívüli települések hamarosan oly hatalmas községekké, majd városokká fejlődtek, hogy rövidesen magának az anya-közületnek, vagyis a székesfővárosnak csináltak legnagyobb konkurrenciát, elvonva a fővárostól hatalmas adójövedelmeket, illetékeket és a közszolgáltatásokért járó megtérítések bevételeit. Miután pedig a közlekedési járatok üzembentartásának joga annakidején az idegen társulatoknak hosszabb időre leköttetett, így a fővárosra nézve kedvezőtlen hatásuk megszüntetése csak megváltásuk által vált lehetségessé. Az időközben tönkre adminisztrálódott, kivénült vállalatokat kellett a székesfővárosnak magához váltania, így az e megváltásokban rejlő örömet szelíd maliciával „veszteség"-nek is lehetne nevezni, hacsak a főváros Nagy-Budapest megteremtésével nem igyekszik jelentős veszteségeit behozni. Mellőzésről az ily örömök juttatása terén persze a publikum sem panaszkodhatik, mert ha előbb kényszerből viselte is a meghatározott pontos időközökben közlekedő járatok használata után a hatóságilag jóváhagyott szerződéses alapon megállapított viteldíjakat, ezentúl — hacsak nem hajlandó eléggé szorgalmasan utazgatni és így a jövedelmezőség emelkedését hathatósan elősegíteni — még megeshetik, hogy pótdíjakkal fűszerezett viteldíjakat kell majd az esetleg ritkított időközökben közlekedő „közcélú" járatokért fizetni — és pedig, amennyiben saját választott bölcs képviselőtestületének megszavazása alapján történik ez —, „önszántából" fogja azt viselni.

Ily körülmények között az volna az egyedüli céltudatos városfejlesztési politika, ha a városszéli határrészek fejlesztése, ideiglenesen, a szomszédos törvényhatóságok területeivel szemben, a fővárosi közlekedési üzemek segítségével erősebben kultiváltatnék. Közlekedési üzemei, betelepülést és így népsűrűséget fejlesztő hatásának irányítószabó befolyása révén, a székesfőváros ugyanis hasson oda, hogy a szomszédos környékbeli lakott területek és a főváros sűrűn beépült belsőbb részei között elterülő elmaradottabb kultúrájú nagyobb határrészek fejlődése jobban megindíttassék — Nagy-Budapest érdekében. Ezt célozzák különben ma a tervbevett határmenti állami telepítések is. E cél elérésére pedig az autóbusz kínálkozik a legalkalmasabbnak, de egyben itt kenyértörésre is kell vinni a dolgot, amennyiben a székesfővárosnak ebben a kérdésben határoznia kell, hogy előnyt ad-e a telepítéssel kapcsolatos agilis városfejlesztési politika kívánalmainak, vagy megelégszik a szép lassú fejlődéssel, hacsak közlekedési vállalatai így jobban jövedelmezhetnek.

Ez — beismerem — kissé erőszakolt irányítása volna a fejlődésnek, közérdekű céljai azonban néhol mégis indokolhatnák azt. Általános, egyenlő és igazságos fejlődést azonban csak Nagy-Budapest megalapítása, vagyis az érdekellentéteknek a közfejlődésből ezúton való kikapcsolása adhatna, mely esetben, ha azután a szerves egybeolvadás a szomszédos községekkel megtörtént és a székesfőváros törzsterülete az átcsatolt részekkel teljes harmóniában fejlődik tovább, akkor a közlekedési politika újabb fázisának érkezik el az ideje. Előfeltételként tudni kell, hogy a fentebb felsorolt periferiális rapid fejlődés kétségbevonhatatlanul a székesfőváros életadó vonzerejét mutatja, tehát most már viszont a közlekedésügynek, e fejlődésszülte lüktető periferiális életet továbbfejlesztő lehetőségeit, a székesfőváros használja ki jól. Az általános szabályozási tervek alapján újabb közlekedési vonalakat építsen a ma külön községeket képező területek felé és az eddigieknél is tökéletesebb közlekedést teremtsen, melynek révén az idecsatolandó részek lakossága a fővárossal teljesen egybeforrhasson. Ennek hatása alatt remélhető, hogy az új közlekedési vonalak mentén fekvő, de eddig elmaradottabb székesfővárosi területek rövidesen beépülnek, benépesednek.

A település hiányainak ily kiegyenlítődése után a környékbeli lakosságot abból az okból is be kell majd erősebben kapcsolni a főváros forgalmába, mert ha egyfajta közlekedési eszköz használata mellett, egy átszállójeggyel teheti meg az utat, bizonyára többen ideszoknak és a távolabbi környék községeinek lakói is a mai fővárosi kültelkek lakosaivá válnak. A város fejlődése tehát centrális irányt venne a mai szétszóródottság helyett, miként azt minden nagyobb nyugati metropolisban észlelhetjük. A fontos momentum mindenesetre az volna, hogy minden kültelki autóbuszvonalnak direkt kapcsolata legyen a főváros szívével és hogy a főváros közlekedési politikájának oda kell irányulnia, hogy a főváros minden egyes pontját jól és olcsón lehessen megközelíteni, miként azt már mások is követelték. Ez okból is érdeke a fővárosnak, hogy a publikum legkedveltebb közlekedési eszközének, vagyis az autóbuszüzemnek vonalai szaporíttassanak.

Hangsúlyozza azonban a fenti követelmény az olcsóságot is, mely talán soha sem volt annyira kardinális alapkövetelménye egy vállalat rentabilitásának, mint éppen ma, amikor a rendkívülien megnehezült kereseti viszonyok gondolkozóvá teszik az utazóközönség nagy százalékát, hogy érdemes-e fuvardíjat fizetnie szándékolt útjáért, hogy arányban áll-e a költség a viteldíj révén megszerezhető előnyökkel.

Do veszedelmes az utazóközönség kritikája is, ha azt tapasztalja, hogy lakó- vagy munkahelyétől a város közepébe csak *vegyes* járműtipusokkal lehet bejutnia, amely esetben *kétféle* viteldíj igen megdrágítja az állandó utazásait. Nagyon természetes, ha az ily egyén takarékoskodik utazásaival, talán más környékre is megy lakni, vagy arra törekszik, hogy némi gyaloglással egységes vonaljáratot érhessen el — esetleg fel sem száll és gyalogol. *Ezért a csatlakozó vonalak és átszállási lehetőségek kiépítése rendkívül fontos kérdés és a viteldíj méretezésével egyenlő jelentőséggel bír.*

(Folytatjuk.)

Új gyógyforrások

a Rudasfürdőnél

Nagy lépéssel vitte előre a város a fürdőváros ügyét, amikor a forgalomnak átadta azokat az új, ivókúrára alkalmas gyógyforrásokat, amiket *Pávai Vajna* Ferenc dr. főgeologus jelölt ki és a fúrást a város költségén el is végezték sikeresen, mert *felszálló* vizű forrásokat tártak fel, ami ötven év óta nem sikerült.

Szombaton, e hó 12-én délben ünnepélyes külsőségek között, előkelő közönség jelenlétében nyitotta meg és adta át rendeltetésének

LIBER ENDRE

h. polgármester.

Két olyan értékes, rendkívüli gyógyhatású vizet tártak itt fel, amelyek minden tekintetben vetekszenek a világ leghíresebb fürdőinek gyógyforrásaival. Az egyik forrás erősen kéntartalmú, a másik rádiumemanációja pedig vetekszik, sőt egyenértékű a rádiumban leggazdagabb gasteini források vizével. Az egyik új gyógyforrást *Attila-forrásnak* nevezték el, ez 45 fok meleg és erősen kéntartalmu, a rádiumos forrás, amely a *Juventus* nevet kapta, 46.6 C. meleg. Mind a két új gyógyforrás a Rudasfürdő előtti gyógyudvarban, a Hungária-forrás ivócsarnokának közvetlen közelében van.

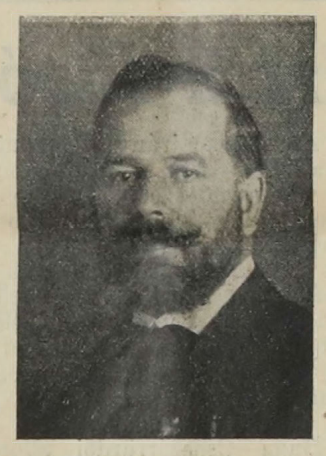

PÁVAI VAJNA FERENC dr.
főbányatanácsos, főgeologus,
az európai hírű magyar geologus.

A megnyitó ünnepségen résztvett *József Ferenc* dr. királyi herceg, *Anna* királyi hercegasszony, *Liber* Endre h. polgármester stb.

LIBER ENDRE

h. polgármester megnyitó beszédében kiemelte a fővárosi gyógyfürdők és gyógyforrások rendkívüli nagy értékét és nagy jelentőségét és hangoztatta, hogy csak a világháború és az utána bekövetkezett gazdasági nehézségek akadályozták meg, hogy a főváros a gyógyfürdők és gyógyforrások fejlesztése terveit megvalósítsa. Utána

KOVÁCSHÁZY VILMOS dr.

tanácsnok ismertette a források történetét és beszámolt az itt végzett értékes munkáról. *Frank* Miklós dr. főorvos, a Balneológiai Egyesület főtitkára méltatta még az új források feltárásának és megnyitásának nagy jelentőségét. *Nemes* J. György a budapesti gyakorlóorvosok részéről szólott és hangoztatta az ivókúrák lehetőségének nagy jelentőségét. Az ünneplő közönség ezután az alpolgármester vezetésével a forrásokhoz ment, amelyeknek megnyitották a csapjait és ezzel az aktussal most már négy gyógyforrás áll a nagyközönség rendelkezésére, a Hunkária-, az Árpád-, az Attila- és a Juventus rádiumos forrás. Az ünnepséget *Bánlaky* Géza, a székesfővárosi fürdők központi igazgatója rendezte nagy körültekintéssel.

Szent István ünnepe

— A budai oldalon. —

A Szent István-körmenet felvonulását az idén is Magyarország és a külföld nagy érdeklődése kíséri.

Augusztus 20-án kora reggel zenés ébresztő kelti a főváros lakosságát és az ideérkezett külföldi vendégeket. A körmenet kísérete az idén is legkésőbb 7.30 óráig gyülekezik a Tárnok uccában és a Honvédszobor körül a Várban. A rendőrség a körmenet reggelén negyed 8 órakor lezárja a Szent György térre vezető útakat, úgy hogy a később érkezők csak a Kapisztrán téren át mehetnek fel a Várba. A kocsiközlekedést csak reggel 8 óráig engedik.

A Szent Jobb-körmenet *augusztus 20-án* 8.30 órakor indul az udvari Várplébánia templomból és azt *Serédi* Jusztinián dr. bibornok-érsek, Magyarország hercegprimása vezeti. A körmenet a Palotasoron, a Szent György téren és uccán, a Disztéren és a Tárnok uccán át vonul a budavári Koronázó Főtemplomba, ahol a körmenetet vezető hercegprimás ünnepi nagymisét pontifikál, *Breyer* István dr. segédpüspök pedig szentbeszédet mond.

Az ünnepi szent-misével egyidejűen a Szent István szobor előtt és a Kapisztrán téren szentmise és szentbeszéd lesz. Az ünnepi szentmise végeztével a körmenet a Koronázó Főtemplomból a Szent Háromság térre a Pázmány- és Verbőczy uccán, a Bécsikapu téren, a Nándor uccán, a Kapisztrán téren, Uri uccán, a Dísz- és Szent György téren, valamint a Palotasoron át tér vissza a Szent Jobb őrzési helyére.

Augusztus 20-án este 7 órakor a gellérthegyi Sziklatemplomban könyörgő litánia és szentbeszéd után áldás lesz. A hivek égő gyertyákkal kezükben hallgatják végig az istentiszteletet. Gyülekezés este 7 óráig a Sziklatemplom előtt.

Augusztus 19-én este ½9 órától este 10 óráig a budai *Halászbástya* északi bástyatornyán az Országos Rákóczi Szövetség tárogatós zenekara hangversenyez *Szijj* Dénes karnagy vezényletével.

Úszóverseny. A Pénzügyi Tisztviselők Budagyöngye Sport Clubja augusztus 20-án este ½8 órakor rendezi tisztelet- és vándordíjas úszóversenyét a Margitszigeten, ahol harmadízben kerül eldöntésre a népjóléti vándorserleg. Belépődíj — szigeti belépővel együtt — állóhelyre 50 fillér, ülőhelyre 1 pengő.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Késő őszig POMPÁS STRAND
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

Pompás, hűs kert
a Kelenföldön az
AVAR vendéglő kertje
I., ALBERT UCCA 5. SZ.
a Fehérvári út mellett, a vasúti töltés átjárójánál.
HÉV. a Gellérttől. — Tel.: 52—2—38.
KITÜNŐ olcsó KONYHA

Éhgyomorra
naponta igyék egy pohár
Kristály vizet

KIRÁLY FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó
hévviz köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, ép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- Ivókúra

Balatoni levél

Irta: **Palóczi Edgár.**

Az utolsó kürtjel is elhangzott. Felejthetetlen nyári nap délutáni derüjében kisded gőzösünk, a *Csobánc*, neki vág a gerjedő magyar tengernek, hogy a költő hajdanvaló honába: *Badacsonyba* vigyen bennünket. Hamarosan feltárul előttünk a keszthelyi panoráma három jellegzetes, magasba szökő tornyával: a karmeliták monumentális templomának, a hercegi palotának és premontrei rendház templomának s a premontrei rendház templomtornya. Az új város hatalmasan kiszélesítette a keszthelyi városképet. Mintegy boldog aranyvilág mosolyog felénk Keszthely. Halmainak koszorús oldalain érik a százféle gyümölcs és zamatos gerezd és „kies sorhegyei" lábánál felénk int *Gyenesdiás*, a Nemzeti Színház művészeinek kedves nyaralóhelye, híves erdeivel, Vadlánybarlangjával s mintha a nádas felől a balatoni szellő hozná felénk *Berzsenyi Dániel* Keszthelyt megénekelte örökszép költeményének egy foszlányát:

Gyakran mulatoz itt zöld hinarak között
Nereus, sáskoszorús nympha leányaival;
Gyakran zengeti itt Árion énekét
A hold fénye alatt gerjedő vizen.

Félgömb alakú kies hegyecske tünik fel a zalai parton: Szent Mihály hegye. Itt született *Kisfaludy Sándor*nak regéje: a Szentmihályhegyi remete, a hegyecske temploma köré temették századok a háborgó Balaton áldozatait....

Amint Szent Mihály magasságába értünk, csonka hazánk legszebb panorámája: a *Szigligeti öböl* Olaszország legszebb tájaival vetekedő képe tárul elénk. Egymás után bukkannak fel Csobánc, Szentgyörgy, Gulács, Hegyesd, Tóti és Haláp művészi alakú, csodálatos kúphegyei és a valamennyinit fölülmúló hatalmas *Badacsony*. Valamikor tűzfolyó ömlött belőlük a mélybe, ma hűs pincék rejtik tüzes boraikat méhükbe... Toronymagasságú bazaltoszlopok, opálzöld szőlők, elszórt nyaralók, nefelejtskék víz és ég, fenyőerdők örökzöl palástja teszik itt a nyaralóhelyek nyaralóhelyévé *Balatongyörköt*. A somogyi part felől *Fonyód* várhegye békés nyaralóival szinte megirigyelni látszik zalai testvéreinek szépségeit s hívogatóan ragyog felénk a távolból, míg a tulsó parton *Szigliget* várromja valami csodálatosan barna patinás színben, mint egy itt felejtett öreg huszár üli meg nyeregalakú hegyét. Csákóját rég elvitték félelmes idők viharjai, kőpalástját pedig kegyetlenül megmarcangolták korok és emberek....

Alig másfél órai út és máris *Badacsonyban* vagyunk. A kies fürdőt és takaros, új fürdőépületét, sajnos, egy sor izléstelenségben párját ritkító régi kabinsor üti agyon. Parkja elhanyagolt és a Hableányban, igen, a *Hableányban*, cigányzene helyett *jazz* fogad. A fáraók füstösképű fiait púderes szakszofonosok váltották fel; mint ahogy a keszthelyi *Hullámban* is, ide vetődött két fiatal lengyel barátom nem kis megdöbbenésére, oroszruhás modern zenészek ütötték ki a cigány kezéből a vonót. Megjósoltam már évek előtt, hogy cigányzenészeink felett megkondult a halálharang, de hogy a Balaton magyar romantikájából is ily hamarosan el fognak költözni, ezt nem hittem volna....

Rekkenő hőségben, kedves társaságban vágunk neki a királyi méretű hatalmas hegynek. Pompás nyaralók szunyókálnak gondosan megművelt szőlőkertek ölében. Az egyik szőlőből gótikus kápolnatorony romja tekint le a Balatonra s néz át Somogyba, a Nagyberekbe, amelynek még egy század előtti ingoványait ma már szántóföldek borítják. A *Kazinczy* megénekelte szántódi nádasból is alig maradt ma már hírmondó.

Dísztelen, durván vakolt épület a hegyoldalban: *Szegedy Róza*, a rózsák rózsájának egykori hajléka. Barna zsalugáteres ablakai mögött alszik a mult. Kőhajításnyira tőle híves forrás: a *Kisfaludy-forrás* fakad a hegyoldalban. Mintha a magyar Pegazus sarkantyús lovagja rugatta volna a hegybe, hogy az ősi mithosznak megfelelően üdítő vizével lelkesítse, hűtse vele a költők tüzét, fájdalmát, derüjét és borúját. A Szegedy-ház felett áll a költő hajléka. Egyszerű, dísztelen épület, az 1886-ban elhelyezett mégegyszerűbb emléktáblával. Előtte régi fák kőpadokkal. Messziről jött túristák iszszák a kedvderítő hegy levét. *Eszterházy* herceg uradalma méri ki elegáns butéliákban, szalmafonatos, címeres kulacsokban. Beljebb kerülök a régi épületbe. Az ajtóban, ebben a szerény kiskapuban megállok. Itt állott valaha a Provence-ból hazajött költő. Innen küldte a szomszédba szerelmes szive legforróbb villámait, innen csodálta a Balatont, itt merengett naplementekor régi idők, nagy idők emlékein. A ház egyik szobája valamelyes múzeumnak van berendezve, éppen nem szerencsésen. Még a fényképek rendes és ízléses felakasztásával sem törődött senki. A turisták bántó lármája tölti meg az alacsony helyiséget, amelynek faláról *Kisfaludy Sándor* régi arcképe tekint le ránk.

Szemben *Ergy József*nek, a jeles magyar festőnek pasztellje ékesíti a falat. Katonaruhában, a világháború idejéből ábrázolja a művészt, amikor a badacsonyi hadikórház lakója volt. Érdekes találkozása a költőnek és a művésznek....

Búcsúzunk. Lassan feljő a telihold Somogyországból, mint egy hatalmas tűzgolyóbis a Balaton acélkékes vize fölé. Reszket sápadt fénye a sima víztükrön. Mély hullámbarázdákat vág a hajó csavarja. Csillámlik vize a szép Balatonnak és eszembe jut *Garay János* Balatoni kagylóinak egyike:

Kenesétől Keszthelyig
Terjed el a Balaton;
Ott az éden kapuja,
Itt az édenkert vagyon.
Akik eddig jöttek,
Keszthelynél kiszálljatok:
Szent a föld, amelyet itt
Be fog járni lábatok.

Keszthely, 1933 augusztus 8-án.

Fogynak a napjaim...

Fogynak a napjaim, sivár, üres napok,
Róluk, ha rosszat nem, jót biz' nem mondhatok.
Nem remélek én már semmi újat, szépet,
Egyhangúan folyik ez a szürke élet.

Óh, pedig volt idő, nem is olyan régen,
Fönn szárnyalt a lelkem, fönn a magas égen,
Föl tudott röpülni, hova vonta vágya,
Halhatatlan fényű csillagok honába.

Olyan voltam, mint a fiatal bérci sas,
Mely előtt az égnek kék égje se magas.
De a sors, a végzet erősebb volt nálam,
Vihar jött viharra s összetörte szárnyam.

Olyan voltam, mint a fiatal oroszlán,
mely ott növekedett künn a szabad pusztán,
Bátorrá, erőssé tette a természet:
Ilyen voltam, de már megviselt az élet.

Szivemben lángolt az érzelmek világa,
Sok vágy, remény, ábránd született e lángba',
S mind elhamvadt, mintha soha se lett volna,
Lelkemnek kincseit vesztettem azokba.

S napról-napra tompán, egykedvüen élek,
mint körültem a sok közönséges lélek.
Eszmék gyűjtéséről örökre lemondtam,
Veszkölődöm földi kicsinyes dolgokban.

S fogynak a napjaim, sivár, üres napok,
Nem örülök rajta, de nem is búsulok.
Belefásultam már, ez az ember sorsa,
Nem remélek semmit, hiába is volna.

P. Juhász Ödön.

Caridge
I., Böszörményi út 28.
Telefon: 51—0—64 és 57—0—36.
Villamos és autóbusz megállóhely.
Zene = hangulat
Tánc = szórakozás
Konyha = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Személyi hírek

FRIGYES főherceg híres érmegyűjteményét hárommillió pengőért értékesítették Svájcban.

SERÉDI JUSZTINIÁN dr., hercegprimás jó példával járva elől, megszakította nyári pihenőjét, hogy Szent István ünnepén nagy segédlettel pontifikálja a körmenettel kapcsolatos főistentiszteletet.

BEHIDJE BEJ budapesti török követ most vasárnap megtekintette a pécsi török emlékeket.

SZTRANYAVSZKY SÁNDOR ny. államtitkárt, a Nemzeti Egység Pártjának elnökét ünnepelte ez évi közgyűlésén a nógrádi ev egyházmegye egyházkerületi felügyelői tisztségének huszonötödik évfordulóján.

KOZMA JENŐ dr. országgyűlési képviselő az európai autótúra után *Sylt* szigetéről üdvözölte közelálló ismerőseit és a képeslap egyúttal útmutatásul szolgál a Balaton partvidékének kiépítéséhez.

SIPŐCZ JENŐ dr., polgármester külföldön töltött nyári szabadságáról visszatérve, e hó 14-én vette át hivatala vezetését.

BECSEY ANTAL ismert nevű mérnök, a községi politika egyik vezető tényezője és a Bádogos Ipartestületnek évtizedek óta elnöke békés megegyezést létesített az ipartestület belső életét felölelő irányok és érdekeltségek között.

LENDL ADOLF dr. akcióját a Balaton fejlesztése és Keszthelynek magyar Gráccá való emelése érdekében az összes balatoni érdekeltségek nagy örömmel támogatják.

DOMONY MÓRIC nagy sikere a MFTR renaissance-a.

PORZSOLT BÉLA kormányfőtanácsos, a Szent Lukács-fürdő alelnök-vezérigazgatója, a fürdőügy terén kifejtett munkássága méltatásaképen kormányzói elismerésben részesült.

BAROSS GÁBOR lesz a Pallas nyomda új elnöke, elődjét *Sztamoray* Jánost a kormány bizalma más, új fontos pozícióba állította.

NÉMETHY KÁROLY tanácsnokot a „Magyar Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezete" igazgatósága tagjának választotta meg, amihez a törvényhatósági tanács is hozzájárult.

VOIGT RUDOLFOT, a Szfőv. Községi Takarékpénztár aligazgatóját, aki régi budai lakos, igazgatónak léptették elő.

NÉMETH ISTVÁN gör. kel. magyar főesperes, szentesi plébános, balatonalmádi nyaralását befejezve, a fővárosba érkezett, ahol az illetékes tényezőkkel folytat tárgyalásokat egyháza dunántúli parókiái érdekében.

KRISZHABER ADOLF dr. ügyvéd, a budai izr. hitközség elnöke állandóan látogatta és nagy gondját viselte a hitközség cserkészcsapatának a gödöllői táborban.

PATAKY FERENC dr. a Batthyány-utcai polgári leányiskola igazgatója visszatért Gödöllőről, a IV. Világjamboreeról, hol a táborparancsnokságnál volt fontos beosztása és ismét átvette iskolája vezetését.

BENEDEK SZABOLCS dr. Admont környékén turistáskodással tölti nyári szabadságát.

A RÓZSADOMB
egyetlen csemege- füszerüzlete
II., Bimbó ucca 45. Telefon: 53-7-09.
„BIMBÓ" CSEMEGEHÁZ

Császárkert
Császárfürdő éttermei
kitünő
SZALONZENE ÉS JAZZ
CSIRSZKA KONRÁD
vendéglős.

A japán díszkard. Gömbös Gyula miniszterelnöknek e hó 11-én nyújtotta át azt a kétszázéves japán díszkardot Hollós Ödön budapesti japán főkonzul, amelyet a *tokiói* Nippon-Turán-Egyesület" elnöke ajándékul küldött „a samuraik országából Magyarországra, a lovagiasság országába." A miniszterelnök örömmel fogadta és hálásan köszönte az értékes ajándékot, mint a japán (samurai) nemzet iránt unk való újabb figyelmességének jelét.

Turán testvéreink, szófiai bolgárok és velük ottani magyarok, mintegy kétszázan érkeztek Budapestre, hogy részt vegyenek a Szent István ünnepségen. *Galanthay Glock* Tivadar ny. tábornok fogadta, *Móricz* Péter dr. ny. török főkonzul üdvözölte őket és a fogadásnál megjelent a budapesti „Bolgár-Magyar Bizottság" vezetősége is: *Dobroszlav* Péter alelnök, *Puskás* István főtitkár és *Lukinich* Frigyes dr. titkár. Ezt a baráti és testvéri viszonyt nagyon ki kell mélyíteni.

Megtörni akarják az „óbudai" hid vonalát, a Margithid mintájára, hogy ily módon érintse a Margitszigetet. Sokan ellenzik ezt a megoldást. Nekünk Budán mindegy, hogy görbe lesz-e, egyenes lesz-e? Csak az az egy a fontos, hogy a hid minél előbb megépüljön és ennek révén Óbuda és Ujlak közelebb jussanak a belső városhoz.

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Veszélyes az Eötvös úton a közlekedés s ezért a tanács hozzájárulásával a főváros mintegy 3000 pengő értékben egy területsávot vásárolt meg a svábhegyi szanatóriumtól és e sáv felhasználásával máris folyamatban van az útkorrekció, amely a Svábhegy és a Jánoshegy közötti közlekedést fogja nagymértékben megkönnyíteni és a forgalom biztonságát megjavítani.

Vezérek a vízben. A Szt. Gellért fürdő „Hullámfürdőjében" reggel a legelső vendég *József* főherceg, aki már fél hét után ott van. *Auguszta* főhercegnő kilenc óra után érkezik. *Huszár* főpolgármester, *Harrer* Ferenc, *Becsey* Antal, *Blaha* és *Tatits* államtitkárok, *Ferenczy* főkapitány is gyakori vendégei a Hullámnak, ahol *Hóman* Bálint kultuszminiszter, *Lázár* Andor igazságügy és *Fabinyi* Tihamér kereskedelemügyi miniszter, *Darányi* Kálmán miniszterelnökségi államtitkár is néha napján megjelennek. A külföldiek közül a legnevezetesebb *Patsy Ruth Miller* amerikai filmdíva.

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

A kisszakaszrendszert az autóbuszokon is be akarják vezetni. A villamosokon aug. 21-én az összes vonalakon érvénybe lép a 6 filléres jegy. Hat millió tantuszt készített az állami pénzverő, amelynek darabja 3 fillérbe kerül. A kisszakasz évi két millióval fogja megjavítani a Beszkárt üzleti mérlegét.

Budán a következő kisszakaszok lesznek: — a *hűvösvölgyi s zugligeti* vonalon: Margithíd — Széll Kálmán tér, Széll Kálmán tér — Uj Szent János-kórház, Uj Szent János-kórház — Zalai út, Zalai út — Zugligeti végállomás. A Hüvösvölgy elágazásánál Uj Szent János-kórház — Hadapród ucca, Hadapród ucca — Lipótmezei út, Lipótmezei út — Hüvösvölgyi végállomás, — A *Horthy Miklós út* három kisszakaszra oszlik: Gellért tér — Körtér, Körtér — Tétényi út, Tétényi út — Kelenföldi pályaudvar. A *Dunapart* vonalán három kisszakasz lesz, mégpedig a Gellért tér — Szebenyi Antal tér, Szebeny Antal tér — Batthyány tér, Batthyány tér — Margithíd s az *óbudai* vonalon a Margithíd — Zsigmond tér (miért nem *Kolossy tér*, ott van a piac); Zsigmond tér — Nagyszombat ucca, Nagyszombat ucca — Vörösvári úti forgalmi telep, Forgalmi telep — Fő tér, Fő tér — Nagyszombat ucca jelzik a kisszakaszok határát, — a *Krisztina körúton* a Széll Kálmán tértől a Krisztina térig, a Krisztina tértől a Szebeny Antal térig. — *Szent Imre herceg úton* a Körtértől a Tarczali uccáig, a Tarczali uccától a Csörsz uccáig terjed a kisszakasz, az Alkotás ucca pedig egy kisszakaszt képez.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila u. 8.

A házfelügyelők nemzeti alapon álló csoportja minden csütörtökön este 7—10 óráig található az I., Vásárhelyi Pál utca 10. sz. alatti vendéglőben és a Márvány mennyasszony vendéglőben. Csoportelnök *Halnek* Gyula.

A Svábhegyen zsidó hitközség alakul legközelebb és elnöke *Kerpel* Vilmos gyógyszerész lesz. Ügyész *Báder* Márk dr., előljáró *Deutsch* Viktor, titkár baranyavári *Ullmann* Béla hirlapíró.

Forró nyári estén jól érzi magát a hűs terraszon a Vérmezőnél! — POZSONY KÁVÉHÁZ

Az óbudai új iparoskör *Hokky* Gyula lakatosárugyáros elnök és *Kőszegi* István bádogosmester ügyv. elnök vezetésével szervezkedik. Minden szerdán este 8 órakor találkoznak a tagok III. Bécsi út 52. sz. alatt.

Gyász. *Aszner* József, az Esplanade melletti „Gülbaba" házban levő vendéglő közismert és világotjárt vendéglőse e hó 10-én életének 58 évében rövid szenvedés után elhunyt. E hó 13-án délután temették a rákosi Ujtemetőbe és a temetésen 200-an vettek részt, köztük testületileg a vendéglősök ipartársulata. Gyászoló rokonai között van Virter László dr. és neje is.

Szemüvegek Zibrinyinél I., Attila u. 8.

A távfütés problémája közeledik a megoldáshoz. A szakértők már le is adták véleményüket, úgy hogy Borvendég Ferenc alpolgármester hazatérte után azonnal megkezdi a konkrét tárgyalásokat az ajánlattevőkkel. A munkálatokra három ajánlat érkezett be: Marik, Bánó-érdekeltség, amely a Lipótvános és környékét akarja távfütéssel ellátni, a Trust ajánlata, amely több kerületre vonatkozik, végül a Gálocsy Zsigmond-féle ajánlat, amely a Műegyetem környékének gázzal való távfütését kívánja megoldani. Az ajánlattevők kb. 25 millió pengő értékű beruházást eszközölnek.

Strandfürdő a hegyen. A fogaskerekű vasút végállomásánál levő „Parkváros" telkeken két komoly ajánlattevő strandfürdőt akar építeni.

Uj gyógyszertárak felállítását kérték a Mikó-Roham-Lógodi-Pauler utca által határolt területre; a Bécsi út, Föld és Kiscelli utca közötti részen; a Bécsi út és Vörösvári út keresztezésénél. A főváros tanácsa a kéréseket *elutasította.*

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

Német világot teremt Magyarországon a Dunagőzhajózási Társaság, mely ma is D. D. S. G.-nek nevezi magát — írja egy elkeseredett utasa — s amelyiknek a Mohácstól Budapestig és vissza közlekedő „Sophie" nevű hajóján mégcsak irmagja sincs a magyar személyzetnek és bármit is kér a magyar utazóközönség, mindenre ékes német választ kap. Legújabban pedig a magyar állam előnyeit élvező vállalat, amelynek jövedelmét 80 százalékban hazánk szolgáltatja, *négyszáz magyar alkalmazottat bocsátott el.* Egyetlen osztrák sem volt közöttük.

A csehek panaszolják, hogy a Tisza is reviziós tevékenységet folytat, mert a medrét változtatja a csehek hátrányára.

Nászképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

A Hubert-nász társadalmi esemény volt Budán e hó 14-én, ahol köztiszteletnek és szeretetnek örvendő *Hubert* Vilmos fémnagykereskedő, aki egyúttal a „Budai Iparosok és Kereskedők Köre" ügyv. elnöke. Megtelt a krisztinavárosi templom, ott volt az iparosság és kereskedelem szine-java és elárasztották a szülőket és az ifjú párt szerencsekívánataikkal, de egész nap jöttek a táviratok és csengett az üdvözleteket közlő telefon. A fiatal párt — *Schultheisz* Antalt és *Hubert* Irmát — a menyasszony nagybátyja, *Károlyi* Károly dr. kőbányai plébános eskette és tanúk voltak: *Székely* Vladimir dr. ny. főkapitányhelyettes és *Schultheisz* Károly tanácsos. Az esküvő után az ifjú pár nászútra Máriazellbe utazott.

A betegségek egész sora
így: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserűvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei írják elő betegeiknek és a betegek tízezrei írnak róla elismerő nyilatkozatot.

Az új Pálos kolostor elhelyezése ellen kifogások vannak. Szakértők szerint a tervezett épület megbontja a *Szent Gellérthegy* szép és harmonikus felületének egységét, mert a kolostorépület sem a tömegével, sem pedig a részleteivel nem abba a környezetbe való. De egyébként is, a kiválasztott hely talajviszonyai — főleg az oly könnyen omló kőzet miatt — olyanok, amelyek a szilárdság szempontjából feltétlenül aggodalomra adnak okot. — A kolostor belső berendezésének javára szeptember 1-én gyűjtést rendeznek a főváros uccáin, amelyet *Toperczer* Ákosné vezetésével a Keresztény Magyar Asszonyok Pártszövetsége bonyolít le.

A szabványosítás támogatására a kereskedelemügyi miniszter javaslatára a kormány megalakította a Magyar Szabványügyi Intézetet. Az intézet elnökévé *Orphanides* Jánost választották, az igazgatói teendőket pedig *Kerékgyártó* György min. osztálytan. végzi.

Propagandára az idegenforgalom érdekében a főváros háromnegyed millió pengőt áldoz évente. Meglepetést kelt ezért, hogy az állam, a mely csak ötvenezer pengőt költ erre a célra, mégis állami irányítás alatt akarja központosítani az összes idegenforgalmú szerveket s így a fővárosiakat is. A harminctagú tanácsban a fővárosnak csak egy hely jut.

A gyors közlekedés karikaturája a legújabban berendezett autóbuszjárat: a *kettes,* amely Budáról jár a nyugati pályaudvarhoz. A vonal jó, de — lehetetlen bevárni a kocsit. Ha már ott az autóbusz, akkor hamar célhoz jut a türelmetlen utas. Ha az orra előtt ment el, akkor ülhet villamosra és nagy kerülővel hamarabb jut a Nyugatihoz, mint ha a 4-esre vár. Ha nincs elég autóbusz, ne csináljanak új járatot. Azt a kevés kocsit csapják a 12-eshez és tegyék a végállomását a Délivasúthoz, oda, ahol a Krisztina körút elágazik az Alkotás uccába. A 14, 3, 9, 5 számú autóbuszok oda viszik a budaiakat a 12-eshez és az meg a Nyugatihoz.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Őszibarack-kiállítás. A Budapesti Gazdálkodók és Kertészkedők Egyesülete fennállásának 10 éves évfordulója alkalmából Szent István hetében augusztus 19—21-ig a pesti Vigadó kistermében gyümölcskiállítást rendez, amelynek keretében a budai hegyvidék hires őszibaracktermését mutatja be. a kiállítást 18-án délután 5 órakor nyitja meg *Kállay* Miklós miniszter, akit az egyesület elnöke, *Szibinkits* György üdvözöl. Elnöksége alatt nagy lendületet vett az egyesület és intenzíven szolgálja azt a célt, hogy a budai hegyvidék pompás gyümölcstermése révén a hegyvidéki kereskedők megfelelő jövedelemhez jutnak. E téren nagyfeladatok megoldása vár még Szibinkits elnökre.

Szekszárd — Pesten. Pedig jobban illene Budára, a maga különös berendezkedésével ez a *Szekszárdi borkóstoló,* amely most a József ucca 19. sz. alatt van Pesten és tarkítja az uccát. Mindenben különlegesség. Reklámtáblái — szines magyar szüreti képek. Belső berendezése ötletes, kedves és — magyar. Minden a szép multra emlékeztet: — versekben és képekben. Most újabb helyiséget csatoltak hozzá, olyan, mint a szőlőlugas. Bizalmas, megkülönböztetést érdemlő látogatók számára. Közvetlenül a pince mellett, amely szintén különlegesség: — tiszta, szines. Minden hordónak karaktere van, akárcsak a különféle borfajtáknak. Ez a szekszárdi borkóstoló pince, csak kívülről pince, belülről barátságos, otthonos, magyar borozó és a sokféle rigmus vezérmotívuma:

„A szekszárdi bikavér
A gyógyszernél többet ér,
Aki issza, holtig él."

KELLEMESEN HŰVÖS
a legnagyobb melegben is
az ÓCEÁNREPÜLŐ-höz
címzett vendéglő kerthelyisége
I., KRISZTINA KÖRÚT 101.
EREDETI BUDAI SCHRAMLIZENE MINDEN ESTE
Pompás konyha — Kitünő fajborok

Gróf Károlyi Imre
ÉRDLIGETI
parcellázási irodája jelenti, hogy
budai fiókirodája
I., Horthy Miklós út 6. szám alatt
MEGNYILT
Ingyen autóbuszok minden vasár- és ünnepnapon délelőtt 9 és 10, délután 1/2 2 és 3 órakor indulnak VIII., József körút 16 és I., Horthy Miklós út 6. szám alól
Nincsen párja völgyön hegyen Telket
ÉRDLIGETEN
vegyen!

A beomlott dunaalagút építését folytatják és a főváros nyolcszázezer pengős pótmunkát rendel a berendezés tökéletesítésére, ahelyett, hogy mélyfúrásokkal biztosítaná a kristálytiszta vizet.

Gunda F. Zoltán CUKRÁSZDA
I., Ugocsa u. 6/b. Kellemes kerthelyiség.

Fényképpályázatot hirdet szept. 30. határidővel a székesfőváros. A fényképek Budapest szépségeit s világvárosi életét mutatják be. A pályaműveket a főváros Idegenforgalmi Hivatalához kell beküldeni (IV, Deák Ferenc utca 2.)

Gardenpartyt rendez a Magyar Háziasszonyok Országos Gazdasági Szövetsége" augusztus 19-én, szombaton délután ösztöndíjalapjai javára a hűvösvölgyi Auguszt-pavillonban. Belépődíj nincs.

RÉGI BUDAI ROMANTIKA...
VADASKERT VENDÉGLŐ
Hüvösvölgy végállomás (az új vám mellett)
Naponta halászlé. Dégel jazzband.
Tánc. Pénteken Schrammel-zene.
Majálisok, juniálisok céljaira nyitott és zárt helyiségek. Pensio: szoba P 2.—, menü P 1.20. Tel. 64-0-78. Tulaj. Balázs Ferenc

Az utólsó budai „Kiabáló Árus"

A napokban megjelent *Csendrendelet* eltiltotta az árusok kiabálását. Talán azt a derék öreg ócskást is elnémította, akinek apja és nagyapja emberemlékezet óta énekelte azt a kedves árusdalt, amit az unoka még tavaly is énekelt a budai kültelkeken.

Ócska vasat veszek, ócska kályhákat,
Ócska rézt, ócska pléht, ócska üveget,
Csontot, rongyot, ócska ruhát, ócska mindenet!

E sorok írója kottázta le e nótát, ki is adta, a rádióban is előadta. Akkor, néhány éve talán nem gondolta, hogy emléket ment meg vele. Mert évszázados emléket énekelt a derék ócskás, franciás, sipos-dobos katonai dallamot, katonamarsot, mely vajh' ki tudná megmondani, miféle kerülőúton jutott el Budára? Külföldön századokkal ezelőtt lerajzolták és összegyűjtötték a kiabálós árusok figuráit és dallamaikat. Annibale *Carracci* 1580-ban a római *Bouchardon* 1770-ben a párizsi *Brandt* 1780-ban a bécsi kiabálós árusok megörökítője. A budaiakat 1855-ben írta le *Müller* Károly a *Pest-Ofner Zeitung* egykori ujdondásza, majd szerkesztője. 1867-ben *Jankó* János rajzolta le őket.

Énekelve és kiabálva kínálta munkáját és árját a mormotát táncoltató *planétás* hegyi *Szavojárd*, a friuli olasz *Salamucei* szalámit és mortadellát kínált, a *fenyőmadaras* liptói tót, a kecskeméti *lenmagos-olajos* ember, a táncolva dolgozó *káposztataposó*, a *favágó*, a *Masánszky-almás* tót, a tojás-vajas Milchmeyer, vagyis *milimári* is — ilyenek voltak. Emellett a csibukos *boszna*, a halavicskás vagyis *törökmézes* rác, csengőjét rázta a svájci olasz-francia „Grison" *fagylaltos*. Hajnalban jött a csengős *szemetes*, a *hamuzsíros*, az enyvfőző *kutyacsontos*. Sippal járt a *pereces*, szamaras kordéval a *dunavizes*. A budai *timárok* inasai bádogdobozzal és szögesvégű bottal szedték össze azt a nemes anyagot, mely kutyakedvelő budai házak sarokkövén volt található. (Mellyel a kelet felől, főleg Isztamból, az ebek ősi mentsvárából nagy cserzőanyagszállítás folyt Bécsbe. Fizetőeszköz volt ez, bár csekélyértékű, ezért neveztetett a fogadatlan prókátorok sallárióinak.) A kedves cserzővarga vagyis timárinas is *csengővel* járta a budai házakat, készpénzzel fizetve ki e jeles kémiai nyersanyag gyűjtésével foglalkozó idős budai asszonyságokat. Hol

van a szicíliai *bődudás* és az oláh *medvetáncoltató* Buda utcáiról? Hol a piaci *kengyelfutó*, a *köszörűs*, a huhogó *orgonaverkli*, a *tekerő-hegedű* vagyis kintorna, azaz *kódishegedű*? A vén koldusok mint *énekes koldusok* jártak Budán, vén *hárfások* is énekeltek, elaggott *csch trombitások* is koldultak. Mindenki dallal gyűjtötte alamizsnáját és kínálta munkáját. Eltünt a „Régensír, reparír!" című dalt éneklő *esernyőfoltozó*, az *„Ablákot csinanyi, ablákót!"* kiáltó drótos vagyis drótostót. A csendrendelet nem türi már meg a budakeszi sváb sógor kiáltását: *„Rájpszóm, képor vegyenek!"* vagyis hogy Reibsand, azaz kőpor az, amit kínál.

Mindebből csak a *Handlé* maradt meg utolsó dalos csalogányul, utolsó mohikánul. A csendet ezentúl csak a *betonfúró* kalapácsok gépfegyverszerű pergőtűz hangja fogja megtörni. A méla, holdas budai este csendjét a villamossineket gyaluló villamos *acélgyaluk* fogják szinesebbé tenni. Budai fiókák fülettépő *gépeskerékpárjai* fognak beledurrantani az alkonyatba. Az irgalmatlanul sületlen berlini *Jazz* tovább fog bőgni a szende magyar otthonokban. Az autobuszok puffogói, főleg a hirhedt budai *„csicsergő autobusz"* tovább fogja „áthágni" a csendrendeletet.

Ne sirassuk a régi jó idők kedves lármáit. Van elég újmódi lármánk. Régi kedves dallamok helyett fertelmes gép lármák. Az ablakból kihangzó Chopin, Schubert és Lavotta helyett az együgyü néger-berlini jazz...

Hárombék.

PARADICSOMBAN
érzi magát a
PARADICSOM-KERT
vendéglő és étteremben
II, MARGIT KÖRÚT 20.
teljesen új modern hangulatos | árnyas kert pompás konyha nagyszerü italok
ZENE BRIDGE
Minden este **Varga Imre**
a rádió közkedvelt baritonistája és
Dán Nővérek zongoraduó.
A zenekar meglepetés!

Szepezd
Kovács penzió
Anna lak
a Balaton zalai oldalán erdőkoszorúzta magaslaton, csendes, pormentes helyen, gyönyörű kilátással a Balatonra
Tiszta és jól berendezett szobák. A strandhoz és állomáshoz közel. Díjtalan kabinhasználat. Elő- és utóidényben 4.50 P, főidényben 5.50 P a napi külünő ellátás.
Érdeklődni lehet:
Kovács fodrásznál, II, Margit körút 52.

Bezsúfolt öröklakás
helyett társuljon ikerház építéséhez, mert ugyanazon árban
hatszázas telken
a Pasarét mentén, az ötös autobusz végállomásánál épithet. **Telefon: 57-7-54**

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár építészmérnökök irodájában.
V, Személynök ucca 9—11. szám.
Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

Parcellázza telkeit a Budaörsi és Daróczi úton a Községi Takarékpénztár, míg a Parkváros Rt. a Svábhegyen 400 ezer és a Gellérthegyen 25 ezer négyszögölnyi területet parcelláz. A svábhegyi telkek négyszögöle 14—28 pengőbe, a Gellérthegyiek 70—100 pengőbe kerülnek.

Az első acélutat a Fehérvári út egy próbaszakaszán építette meg a Hirsch úttechnikus cég. A kisérlet állítólag bevált.

Uj csatornát kap a Kútvölgyi út és a II. Gábor Áron utca, amelyeket a Danubia műszaki vállalat épít 89 ezer 193 pengőért; a Horthy Miklós út (a Daróczy útig) amelyet a König, Román, Stein cég épít 94 ezer pengőért; a II. Kapy utca, Törökvész út, a III. San Marco és Vályog utca, amelyet Fábián, Somogyi és György épít 70 ezer pengő költséggel; a Sashegyi út, Hegyalja út, a II. Bimbó- Eszter utca és Pasaréti út (a Páfrány utcáig). Ezt Klauber és Vajda építi 92 ezer pengőért.

Telek és házvásár. Házat vett Belitska Sándorné a Kard u. 4. sz. a. 331 ezer pengőért; *Badál* Ede az Incze út 10 és Zsámbéki út 17. sz. negyvenezer pengőért; a Zirczi apátság az Ibrahim u. 10, 12, 14. sz. 250 ezer pengőért; dr. *Hévey* Gyula a Virányos dülő 10813. sz. telket 3714 pengőért; a Fő u. 40. sz. házat 321 ezer pengőért dr. *Ferenczy* Elek; a Ganz utcában 76 négyszögöl telket 20 ezer pengőért *Berencsy* Gábor; a Pasaréti út 52 sz. telek 25 ezer, a Ponty u. 11. sz. ház 180 ezer, a Szegényház u. 11. sz. ház 20 ezer, a Bécsi út 8. sz. ház 36 ezer pengőért kelt el; *Lenhossek* Mihály dr. 28 ezer pengőért megvette *Herczegovácz* Ervinné Budakeszi-út 5/b. alatti telkét. *Doleschall* Ervin dr. a Mányoki út 12. szám alatt vásárolt telket *Töppfler* Robertnétól. Az *Ort. Aut. Izr. Szentegylet* a Krisztinavárosban vásárolt telket 33 ezer pengőért *Zsigmondy* Dezsőtől. Ifj. gróf *Károlyi* Gyuláné megvette *Ebner* Béláné telkét a Budakeszi úton.

Vigyázat! a külföldi borotvapengéket hamisítják, de éppen olyan drágán adják.

Értékes tartalommal jelent meg a budai *„Kalazantinus Tudósító"*, amely szemléletesen mutatja a tanoncokat védő, nevelő kongregáció szép fejlődését 1882-től. Budán 1920 óta működik áldásosan. Az első magyar kalazantinust 1930-ban szentelték pappá.

* Másfél vagón rituálisan vágott baromfit szállítunk hetenkint Németországa, ahol most rituális módon tilos a baromfi vágása. Ez a forgalom előreláthatólag emelkedni fog.

*

* BÁRÁNY KÁROLY igazgatót a Szföv. Községi Takarék elnöksége ügyvezető igazgatójának nevezte ki.

* **A benzolgyár** építését szeptemberben kezdik meg, úgy tervezik, hogy még ez év végén befejezik az építkezési mukálatokat. Az új gyár működése elé nagy várakozással tekintenek, már csak azért is, mert működése következtében évenként 800 ezer pengő értékű benzin behozatala válik feleslegessé, a gázgyár pedig évi 200 ezer pengő tiszta haszonra tehet szert. A főváros ezentúl nem vásárol benzint intézményei számára.

* **Országmentés.** „KÖZPONTI JELZÁLOGBANK" alapítását és 400 milliós jelzálogkölcsön kibocsátását javasolja a TÉBE a kormánynak a gazdaadósságok rendezésére. Jelenleg kb. 600 millió pengőre tehető a váltókölcsönök összege, amely a földbirtokokat terheli. A Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete erről a kérdésről javaslatot dolgozott ki, amelyet rövidesen a fővárosi pénzintézetek is tárgyalni fognak, utána pedig a kormány elé kerül. A javaslatot *Nyulászi* János dr., a TÉBE igazgatója dolgozta ki, aki a különböző felmerült terveket is figyelembe vette.

A rövidlejáratú gazdaadósságok rendezésénél a memorandum szerint alaptétellé kell tenni: hogy a *rövid* lejáratú hiteleket át kell alakítani olcsó, *hosszu* lejáratú hitelekké; ezzel egyúttal *megszüntetni a visszleszámitolás* mai egészségtelen túltengését.

Wien — deficit. Bécs város költségvetése hatvan millió silling deficitet mutat. Valamikor a szociáldemokraták de sokat utaltak Bécs példájára. Akkor sem, de most sem kérünk belőle.

* **Közgazdasági kórkép,** hogy a világ egyik leggazdagabb földbirtokosa, *Esterházy* két-háromezer pengős gonddokkal küzködjék, hogy egy Széchenyi grófnak az esküvője napján, a templom ajtajában kézbesítettek fizetési meghagyást és hogy milliókat és milliókat érő földbirtokok urai végrehajtásokkal, foglalásokkal, végrehajtókkal, szinte napi kenyérgondokkal küzdenek.

* **A magas gyufaárakat** egy szemrebbenés nélkül 50 százalékkal csökkentették a közönség bojkottmozgalmának a hatására — Romániában. Nálunk is indokolt ez az 50 százalékos csökkentés, mert a gyufa monopol vezetősége a meglevő gyufagyárakból 8-at üzemenkívül helyezett és a fennmaradó négy gyárában a racionalizálás segítségével leszorította a gyufa csomagjának régi 1.40 filléres előállítási árát 1.26 fillérre. Ezzel szemben felemelte az árat 4 fillérről előbb 5, majd 6 fillérre.

* **A nök az iparban.** Egyes nagyvállalatok vezetésében újabban nők jutottak szerephez. Igy *Szőllősy* Sándor kormányfőtanácsos, a magyar Odolművek vezérigazgatója kinevezte a vegyészeti-gyár ügyvezető igazgatójává feleségét. Az első női ügyvezető igazgató a Gschwindt-gyár élén áll és az nem más, mint Gschwindt kisasszony.

* **Bérbe vette** a tizenhét hónap óta üzemen kívül álló óbudai *Kartonnyomó* Ipar gyárát a *Szurday* Róbert elnöklete alatt álló *Magyar Pamutipar* és ott nyomógyárat rendez be szept. 1-től, amely bélnyomást, festést és fehérítést is vállal. Érdekessége a tranzakciónak, hogy a Műszaki igazgató *Weissberger* Ferenc lesz, aki a Filtexnek volt egykor az igazgatója.

* **Hangszerválság van** — állapították meg a hangszerkereskedők. Tényleg most a válság húzza el rajtunk a nótánkat s így hangszerre uincs szükség.

* **A szilvatermés** Nagykörösön 250 ezer mázsa lesz. Mivel ebből legfeljebb 70 ezer mázsát lehet majd értékesíteni, a nagykörösiek kérik, hogy 180 ezer mázsából szilvóriumot főzhessenek — megfelelő adómérsékléssel.

* **Pulykakartel** van alakulóban, de az exportőrök nagyon tiltakoznak ellene.

* **Phönix-Életbiztosító.** Ötvenéves jubileumát ünnepli most Közép-Európa egyik legnagyobb biztosítóintézete, a *Phönix* Életbiztosító Társaság. Az ötvenedik rendes közgyűlés jóváhagyta az üzleti jelentést, amelynek főbb adatai a következők: Az életbiztosítási állomány 1982 végén 2.685,748.380 sillingre rúgott, az életjáradékok évi összege pedig 4,278.331 sillinget tesz ki. Az érvényben levő kötvények száma 845.706. Az üzletév díjbevétele 150,512.097 sillingre rúgott, a befektetett tőkék hozadéka pedig 28,740.801 sillingre. A biztosított ügyfeleknek, illetve hátramaradottainak összesen 60,181.396 silling fizettetett ki. A díjtartalékok jelentékeny része ingatlanokban van elhelyezve. Az értékpapírállomány 240 millió 622.384 sillingre rúg, amely túlnyomó részben fixkamatozású papírokból áll. Az értékpapírok átlagos hozama a mérleg alapján 6.8 százalék volt. A kihelyezések között a társaság által nyujtott jelzálogkölcsönök 30.4 millió, a saját kötvényekre nyujtott kölcsönök pedig 55.3 millió sillinggel szerepelnek. A társaság valamennyi garanciális alapjának összege az üzletév végén 526,946.302.46 sillinget tesz ki. A biztosított feleknek kifizetendő nyereségrészesedések levonása után a társaság az üzletévet 788.127.38 silling tiszta nyereséggel zárta, amelyből osztalék fejében, mint a mult évben, 200.000 silling (5 százalék) kerül kifizetésre, 184.660 sillinget a társaság új számlára visz át, míg a többit a tőketartalékok dotálására fordítja.

Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt. aug. 15-én tartotta közgyűlését, a mérleg szerint a hatalmas ingatlanokat 200.000 pengőre, a nyomdai berendezést 1 millió 200.000 pengőre értékeli a vállalat. A Pallas megfelelő tartalékolások után a multévi nyereségáthozattal együtt 14.000 pengő tiszta nyereséget mutat ki. Osztalék kifizetésére nem kerül sor, a nyereséget a jövő üzletévre viszik át.

Társasvillák
Budapest Rivierán!
A hatholdas BATTHYÁNY ősparknál, a Horthy Miklót út és Gellért-fürdő közvetlen közelében két társasvillát építünk 2-3-4-5 szobás, hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvezésü öröklakásokkal a **Mészöly u. 5. és 7. sz. alatt,** továbbá tetszésszerinti, feltűnő olcsó **ikervillákat a** MÁNYOKI út 7. sz. parkírozott telken.
4 szobás lakrészek már 28.000 P-ért.
Értékálló, fényesen jövedelmező befektetés. Prospektus!
Gellérthegy
déli lejtőjénél, a Tarczali utcában, általunk elsőrendü kivitelben megépített két 4 szobás, összkomfortos, remekszép, adómentes
VILLA potom 36.000 P-jével ELADÓ.
A Balatoni Rivierán
Csopak—Alsóörs között, a Balaton legnagyobb jövőjü, legszebb részén (szénsavas, alkalikus, vasas gyógyforrások, legolcsóbb megélhetés) olcsó, féláru építkezés, télen is lakható, masszív lakóházak 2500 P-ért. (Telkek 900 P-ért.)
„CENTRUM"
Házépitő Vállalat
I, Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

HÁZ

Ikervilla felerésze 240 négyszögöles telekkel Pasaréti úton méltányos áron eladó. Felvilágosítás: Kerekes Barnabás építészmérnöknél, IX, Ráday ucca 22. Telefon: 85-3-54.
Pasaréten por, ködmentes helyen 220 négyszögöles telek 2 szobás családi házzal telekárban 14.000 pengőért eladó. Felvilágosítás: Adamitz és Nagy bádogosok, II, Halász ucca 2.
Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS
Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretü, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel épitendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.
Gyönyörű 4 szobás villalakás loggiával, erkéllyel, etage-fűtéssel, villamos és autóbusz-megállónál november elsejére kiadó. Érdeklődés a házmesternél. II, Budakeszi út 1/d, vagy telefonon 55-0-35.
2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fűtés, melegvízellátással az Attila ucca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus épitő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.
3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I, Logodi ucca 63, vagy telefonon: 55-0-35.
Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilásással a budai hegyoldalra. 61-es villamossal, 4-es autóbuszmegállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.
Épülő modern bérházban luxuskivitelü, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszinen.
Főlépcsőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

TELEK
Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles kézműves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban.
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi u. 19. **Béres Márton**
Telefon: 53-0-33

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló
kőlapokkal
burkolják.
Szállitja: **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

6 ÓRÁN BELÜL elintéz minden **VIZ—GÁZ szerelést**
CSIHÁK bádogos, II., Csabe ucca 3. sz.

Pacsirta vendéglő
I., Kútvölgyi út 18.
Új Szent János Kórház felső végénél.
Pompás kert. — Nagyszerü konyha.
Naponta cigányzene.
Tulajdonos: **Wendl István.**

GAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkeszti: **Seress János.**

* A Nova közgyűlése csak ősszel lesz. Az igazgatóságból a Trószt képviselői kilépnek.

* A német vezetés alatt álló római-fürdői Szelzmann fonógyár teljes üzemmel dolgozik, sőt bővítéséről is tárgyalnak.

* A Kereskedők Menháza a Hüvösvölgyben s az ugyanott lévő színészüdülő válságba jutott.

* A világválság megoldása: helyreállítani a reális arányt az aranyérték, áruérték és munkaérték között.

* A drágakőpiac az ingadozó dollár helyett a hollandi forinthoz igazodik. A jelenlegi árak a háborúelőtti árakkal vannak egy színvonalon. Magyarországon stagnál a drágaköforgalom, mert a Nemzeti Bank nem ad valutát.

* A magyar piócát kosárfonással védett akváriumban szállítják postán, „minta érték nélkül", külföldre, igen nagy számban Angliába.

* 16.167 autó és 10.864 mótorkerékpár volt forgalomban hazánkban június végén.

* Megértük azt is, hogy a nagyratartott cseh textilipar válságba jutott. Az exportjuk a régi forgalomnak egyötödére csökkent.

* A kartelek egyre-másra szaporodnak. Sokat beszélnek mostanában a zsineg, speditőr, konzerv, liftkartel diktatórikus feltételeiről.

* A milimári-forgalom nagyobb mint valaha s híre terjedt, hogy a rosszul sikerült tejrendelet helyett egy újabb rendelet készül.

* Tej-világkongresszus lesz jövő év áprilisában Rómában.

* A lencsetermés az idén nagyon silánynak és gyengének ígérkezik.

* Kecskemét 55 vagón szamócatermését negyedmillió pengőért értékesítették.

* Ugrásszerűen emelkedik a paprika ára, amely hetekkel ezelőtt még 60 fillér volt s július végén már 130 fillér lett — a monopólium miatt.

* A legújabb kartel a toilette-papírkartel, amelynek első ténykedése természetesen az egységes árak emelése.

* Ezer vagón liszt kivitelére kaptak kedvezményes alapon engedélyt a budapesti malmok. A kivitel az északi államok felé irányul.

* A csehországi Stollwerck-gyár megszűnik.

* Ötvenezer pengős propagandafilmet készítenek az angolok Magyarországon.

* Négy pengővel esett négy hét alatt a nullás liszt ára, amelyet ma nagy mennyiségben 32 pengővel kínálnak a piacon.

* 43 millió téglát adtak el januártól július végéig a téglagyárak a mult évi 64 millióval szemben.

* A „Mavart" likvidálását s annak a Máv-ba való beolvasztását határozták el.

Budai Polgárok!
Szekszárdi bikavér . . literje —.80
Sötét kadarka . . . . . „ —.60
Asztali fehér . . . . . „ —.60
Ürmös magyar „Vermouth" „ 1.20
Budára ötliteres rendelést haza szállítunk!
Magyar üdvözlettel **Fekete Sándor** üzletvezető
Budapest, VIII, József ucca 19. sz.
Telefon: 32-0-63.

Nincsen párja a
Szekszárdi bornak
Hagyományos pompáju magyar vincellérdiszitmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok. Tolnai menyecskék. Nemes és olcsó szekszárdi borok!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.
Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.
Safe deposit

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksüteménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1135. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 augusztus 24

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 fill. Szövegsor ára 2 P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor előre fizetendő.
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63.
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4–6-ig.

BUDA világünnepe
1686—1936

Bécs most szeptember 12-én nagy ünnepséggel üli meg az 1683-as török veszedelemtől történt szerencsés megmenekvésének 250. évfordulóját. Bécs világünnepén Magyarország biboros hercegprimása is részt fog venni. Felhivjuk összes illetékeseinek figyelmét arra, hogy

1936 szeptember 2-án 250 éve lesz

annak, hogy a szultán által 1541 szeptember 2-án végleg birtokba vett Budát az egyesült keresztény hadak

1686-ban ugyancsak szeptember 2-án visszavivták.

Ne mulasszuk majd el a 250. évfordulót 1936 szeptember 2-án méltóan megülni, sőt

már most kezdjük meg az ünnep rendszeres előmunkálatait

oly irányban, hogy Buda 1936-os ünnepe az érte 1686-ban vérzett

összes keresztény népek valóságos világünnepe legyen.

Célszerű volna már az idén szeptember 2-án. este a Halászbástyát és az ünnepélyesen kivilágítani szokott többi épületet is piros-veres fénnyel, a tűz és vér színével kivilágítani és ezt évről-évre szeptember 2-án megismételni, felhíva ezzel is ország-világ figyelmét arra, hogy ez a nap Buda visszavívásának nagy emléknapja. (C. R.)

*

A „Hollós Mátyás Társaság" egyik ülésén boldogemlékű *Eperjessy* István dr. felvetette azt az eszmét, hogy emléket állítsunk a magyar vitézségnek, hívjuk ide a világ népeit s emeljük ki, hogy Európa keresztény népei között a *magyar volt az első*, ak. karddal kezében Buda bástyáira lépett. Javasolta, hogy indítson a „Hollós Mátyás Társaság" akciót aziránt, hogy a *Primásbástyán* azon a helyen, ahol *Fiáth* János császári kapitány és a győri generalatus gyalogságának parancsnoka *elsőnek* tört be a várba, egy olyan szoborcsoport helyeztessék el, amely a visszafoglalás e jelenetét ábrázolja, a mai „Nádor-laktanya" pedig vagy a Budavár ostromában kiváló vitézséget tanusító *Petneházy* Dániel ezredesről, vagy *Fiáth* János századosról neveztessék el.

Megváltoztathatja Kelet-Európa képét

a küszöbön álló lengyel-magyar történelmi ünnep, amely Báthory István erdélyi fejedelem és lengyel király születésének 400-ik évfordulóján készül Varsóban és világraszóló arányokat ölt. Ez volna a legjobb alkalom a *magyar-lengyel* szövetség végleges megkötésére, ami folytatódnék délen Olaszországgal, északon az esztek és finnekkel, kettéosztva a nagyképüen „kisantant"-nak nevezett szomszédos új, erősen felhizlalt országok túlságosan fölértékelt együttműködését. *Csehországot* egészen szeparálná ez a szövetség, mert csak az ebből az együttműködésből szabadulni akaró *Ruthénföld* révén találna kapcsolatot Oláhországgal és Ráczországgal. A Báthory-ünnep alkalma fölkinálkozó alkalom és csak azt követeli tőlünk, hogy impozáns módon vegyünk részt az ünnepségen. A sok évszázados kapcsolat megvan, a testvériség él, a politikai helyzet követeli, Európa biztonsága parancsolja ezt.

Mások becsülete

nem szolgálhatja valamely ujság propagandáját. Vizsgálat tárgyát képező ügy, amelynek kivizsgálása a szakértők szerint hónapokat vehet igénybe, nem fejezhető be 8 nap alatt, mert politikai célok így kivánnák. Nem siethető el, mert mások becsülete forog kockán. Nem támadható valamely politikai rendszer egyik exponense ellen irányuló vádakkal, mert a rendszer lehet tisztességes, ha az illető exponense meg is botlott. A puritán jellemű vezérember ellen intézett támadás nem bizonyítja a hozzá tartozó párt politikai botlását. Közismerten bevált jellemeket nem lehet és nem szabad botrányok elé állítani és így kényszeríteni őket elhamarkodott cselekvésre, mert ez a közügyet veszélyezteti. Nem kell félreverni a harangokat akkor, amikor a tűznél már ott van a tüzoltóság. Aki figyelemmel kisérte *Sipőcz* Jenő dr. polgármester eddigi életét és talán rossznéven vette tőle, hogy túlságosan ügyészi szemmel nézi a világ folyását, — legyen hive vagy ellenfele, de — föltétlenül kész érette tüzbe tenni a kezét. Aki e téren vét ellene, elvesztette a csatát, mert a józan magyar közönség, amely nem keresi a mesterségesen szított botrányokat, — nem a polgármester személyét itéli el. A Vásárpénztár ügye végződhet bármily elitélendő eredménnyel, de eddig — *Sipőcz* Jenő dr. polgármesternek van igaza.

Érdekesen alakul ki a főváros költségvetésének kiadási oldala. A közigazgatási alkalmazottak fizetése *14.08 millió* pengő. A további kiadások pedig: közigazgatási nyugdíjak 6.09, közoktatási alkalmazottak 22.09, közoktatási nyugdíjak 4.05, utak épitése és karbantartása 5.—, csatornák épitése és fenntartása 2.08, sétányok és ültetvények 1.04, közvilágítás 3.01, tűzoltóság 2.05, közjótékonyság 8.08, inségakció 10.—, közművelődés 2.04, köztisztaság 8.—, vágóhidak és vásárcsarnokok 4.—, összesen 77.53 millió pengőre rúgnak.

Európa első artézikútját Budán fúrták 1833-ban

— A „Teremtőház" artézikútja most is megvan —

(Copyright by Budai Napló.)

A Budai Napló többször megemlékezett az Alkotás utca, Krisztina körút és Kékgolyó utca közé eső régi házról, melynek rómaiaskodó oromháromszögében a felhőkárpiton trónoló Teremtő Uristen domború képe látható. A pusztulásában is bájos régi ház a Krisztina körút ama kiöblösítésére tekint, melynek az 1850-es években Borjuszúró piac volt a neve, ma az óceánrepülő Endresz György névhordozója.

E házat Falk Ferenc József dúsgazdag budai polgár, a Fő utcai Fehér Kereszt vendégfogadó tulajdonosa s a pest-budai hajóhid hidpénzének és hídvámjának 1768 óta bérlője építtette. A ház úgynevezett házjegye, vagyis Hausmarke-ja, azaz cégérneve *„zum Schöpfer"* volt s a budapesti utcakeresztelősdi idején rossz fordítás révén nyerte a Bécs felé vezető Mészáros út az Alkotás utca nevet.

A házról, mint a legtöbb budai házról számtalan mende-monda szól, egyik szerint még serfőzőház is volt, Grassalkoviché is volt, Mária Terézia is táncolt benne, sőt néhány héttel ezelőtt még azt is megírta az egyik napilap, hogy Martinovics apát csontjait itt találták meg.

E mende-mondák helyett érdekes, újabb kutatások megállapítása révén közöljük a teljesen feledésbe ment valóságot, hogy:

e ház kertjében máig megvan az 1833-ban fúrt első budai ártézi kút 475 lábnyi, azaz több mint 150 méter mélységre befúrt csöve.

A fúrt kutak „artézi kút" neve onnan ered, hogy az első ilyen kutat 1126-ban a franciaországi Artoisban fúrták. Kinában már sokkal régebben ismerték a kútfúrást, mint azt a két híres jezsuita csillagász, Ramazzini Bernardo és Cassina Dominico atyák munkáiból tudjuk.

A kútfúrás őshazája tehát az ősi Turán

s a magyar kútásók ősidőktől fogva híresek voltak s tőlük tanulták el a bevándorolt idegenek. Noha ily régen ismeretes volt a viznyerés eme módja, alkalmazása oly ritka volt, hogy szinte feledésbe ment s az 1842-ben *Grenelle*-ben, Páris mellett, eszközölt sikeres fúrás nagy feltünést keltett s az artézi kutak csakhamar elterjedtek egész Európában.

Magyarország ebben is megelőzte a franciákat, de sajnos senki sem vett tudomást róla s ezért nem érdektelen, ha a „Teremtőház" ártézi kútjának keletkezésével kissé bővebben foglalkozunk, mert

az 1833-ból való és így kilenc évvel előzte meg a hires grenellei fúrást.

Buda ebben is vezetett.

Miután Buda és Pest valamennyi kútja nagyobb vagy kisebb mértékben salétromos volt s a lakosság jó és egészséges kútvizben a levéltárban található számtalan panaszirat tanusága szerint állandóan nagy hiányt szenvedett, az 1831-iki év elején a Teremtőház akkori tulajdonosa, hogy jobb s használhatóbb ivóvizre tegyen szert, artézi kutat furatott.

A fúrási munkálatokat *Zofahl* Mihály hires ácsmester vezette. Ő építette a fúrótornyot s egészen

újszerű kő- és kanálképű furókat szerkesztett,

melyeket előbb *Holzeland* Imre pesti szerkovács, vagy mint akkor mondták: „vasműszergyártó", később pedig a Vorarlbergből Budára költözött *Fink* Ignác fúrógyártó készítettek.

A munka 32 hónapig tartott

s csak a munkálatokat vezető Zofahl Mihály akaratereje, kitartása és ügyessége vezetett végre 1833 őszén a kivánt eredményhez, mert mindjárt kezdetben alig négy ölnyire a föld alatt

kőbe kellett fúrni,

ami akkor még igen fáradságossá és költségessé tette a munkát. A kitartásnak azonban meg lett az a jutalma, hogy 475 lábnyi mélységben végül is igen jó és egészséges bővizű forrásra akadtak. Mivel azonban a víz nem szökkent fel a földszinéig, hanem 20 lábbal alantabb maradt, földalatti folyosót építettek a házból a kútviz tükréig, s ez a folyosó, valamint a kiépített kútfő ma is látható.

A düledező ház rövidesen el fog tünni, a kútfő az udvar szemétládájául szolgál, pedig bizony illendő volna

ezt rendbehozatni s emléktáblával megjelölni,

hogy ez az

első budai ártézi kút,

mely a hires grenellei előtt kilenc évvel furatott s első kisérlete volt a főváros modern vizellátásának.

Az egykorú lapok bőséges tudósításokat közöltek az első budai ártézi kútról, megemlékezve a korábbi sikertelen kisérletekről, amilyen volt az Orczi-ház 1830-iki sikertelen kísérlete is.

Sajnálatos, hogy elszigeteltségünk folytán a külföld erről nem vett tudomást, sőt az idevágó magyar tudományos irodalom is megfeledkezett róla s így a grenellei fúrás szerepel a magyar tudományos köztudatban is, mint az első „artézi fúrás."

Mazsári Béla dr.

A holland idegenforgalmi egyesület igazgatója, Van *Deventer*, Magyarország egyik jóbarátja, amióta Budapesten járt, számos előkelő látogatót küldött ide. Van *Deventer* itt időzése alatt a Gellértben szállt meg és minden ismerősének a legmelegebben ajánlotta ezt a világhírű szállót.

Az I. kerületi kir. közjegyzőséget, amely *Sümeghy* László dr. korai elhunytával megürült, *Kaprinay* Endre dr., a mátészalkai kir. közjegyzőség húsz éven át volt vezetője vette át, aki a háború előtti években a budai II. kerület közjegyzőhelyettese volt.

Csendes bucsúk. Nagyboldogasszony napján a koronázó főtemplomnak és a Szent Imre herceg úti ciszterci plébániatemplomnak volt a búcsúja, de csak egyházi szertartással ünneplik e helyeken a védőszent ünnepét, világi vigasság nincsen.

Mi gátolhatja elsősorban Nagy-Budapest kialakítását

Indokolt-e a tarifaemelés?

Irta: **Liszka Károly** tanácsos.

IX.

Márkus Jenő dr. a Beszkárt vezérigazgató helyettese ez év juniusában vállalata igazgatósága elé terjesztett jelentésében kiemeli, miszerint dacára annak, hogy „a villamos tarifa a Budapesttel összehasonlítható európai nagy városok között még mindig a legolcsóbb", továbbá, hogy dacára a mai súlyos viszonyok okozta bevételi csökkenéseknek, „sikerült a vállalat pénzügyi egyensúlyát megóvni s a Beszkárt deficit nélkül zárta 1932 üzletévi számadásait". Ugyancsak deficit nélkül zárult a Beszkárt üzemkezelésében levő három vasúttársaság: a Földalattivasút, BURvasút és a Szentlőrinci vasút lefolyt üzletéve is". Részletesen indokolja, hogy mily rendkívüli invesztíciók szükségessége okozta a mérlegnek az előbbi évekhez viszonyítottan kedvezőtlen alakulását, beismeri, hogy az 1931 évhez képest 6 és fél millió pengővel, több mint 12%-kal, a maximális hozadékot szolgáltató 1928 évhez viszonyítva pedig 22.5%-kal esett vissza a bevételek összege — s elismerni látszik bár azt is, hogy a bevételek 1932 évi kedvezőtlen alakulását a mai rendkívül súlyos viszonyok idézték elő — mégis a Beszkárt-nak első gondolata a Hév átvételével kapcsolatban a „tarifarevizió" volt!

Nem feltételezhető, hogy a „revizió" olcsóbbitást jelentene, de nem hihető az sem, hogy drágítás által a mai viszonyok mellett jobb eredmény lesz elérhető, mert néhai *Baross* Gábor miniszter példája a zónatarifa bevezetésével vagy akár a mai filléres vonatok és a kisszakaszjegy kedvező eredménye is mind azt igazolják, hogy a régiek megállapítása volt az igaz: miszerint „sűrű krajcárból lesz a forint", vagy ahogy némelyek mondták, hogy jobb a sűrű krajcár, mint a ritka forint! Fenti okok igazolják, hogy itt ma éppen ellenkező akció, vagyis *tarifaolcsóbbitás* kellene a bevételek növeléséhez, nem pedig emelés, mert a mai társadalom gyenge kis citromjának leve nálunk annyi felé van igénybevéve és már annyira ki van facsarva, hogy emelt viteldíjak mellett már aligha lesz jelentőségük a közlekedési eszközök járatainak, amennyiben a publikum nem bírván el a magas viteldíjakat, a szerelvények sokszor üresen fognak futni. Én már tudok oly egyénekről, kik a nehéz kereseti viszonyok következtében naponta Pestszenterzsébetről, illetve Kispestről járnak be gyalogosan hivatalos dolgaik ellátására a fővárosba, mennyivel inkább lehet tehát feltételezni, hogy az ipari munkásság között is sok ilyen akad már.

Igen visszataszítólag hat, hogy a Beszkárt nem mindig érzi „közüzemi" jellegét, mely ellentétben a magán vállalatokkal, nem az igazgatóságnak és a tőkének érdekeit, hanem az őt életre hivott és saját szükségleteinek kielégítése céljából azt fenntartó és egyenesen a vállalat tulajdonosának tekinthető közület, vagyis az egész társadalom érdekeit volna hivatva annál is inkább szolgálni, mert a közúti forgalmat lebonyolító járatok nem a nagyon tehetős felsőbb társadalomnak, ellenben inkább a nép szegényebb rétegeinek képezik mindennapi közlekedési segédeszközeit!

De nem ajánlatos a közüzemek részéről a lakosság anyagi erejének túlzott igénybevétele azért sem, mert legyengített állapotukat egész létük, művelődésük, egészségük, eddigi kiegyensúlyozott lelki állapotukban beállható zavarok, az általános életstandardjuk kialakulása s gyengülő teljesítőképességük következéseképpen még az ipar, kereskedelem és a mezőgazdák széles rétegei, de maga az adófizetési képesség is megsinyli. Mindenféle vállalati üzemtől el lehet várni, hogy magának csak tisztes polgári nyereséget kalkuláljon, de egy „közüzemnek" ez egyenesen kötelessége, amelynek illik magát *közjóléti intézménynek* is tekinteni.

A drágítás most annál kevésbbé indokolt, miután a székesfővárosnak már más közüzeme is észlelte a nép mai gyengébb teherbíróképességét és így ez év elején már a gázt és villanyáramot szolgáltató üzemek is — valószínűleg a sűrű krajcár és ritka forint elméletének figyelembevételével — a mutatkozó üzemracionalizálás veszélyének elkerülése céljából — a díjtételekben mérséklést hirdettek.

Az autóbusznál ezen a téren egészen ellentétes hírek keringenek, úgy hogy aki kívül áll — dacára a közüzemi jellegnek — nem láthat tisztán, nem sok jót remél és csak fejcsóválva gondolkozhatik el a dolgok vitele felett. A legelső autóbuszjárat volt ugyanis Budapesten a magy. kir. postakinestárnak a mai 4-es számú reláció útvonalán megindított járata. Itt könnyebb építésű, mozgékonyabb, olcsóbb, de azért tetszetős kis kocsikon bonyolították le a forgalmat, melyek az emelkedéses útvonalat egészen jól bírták és a postakinestár vidéki vonalain ma is szolgálatot teljesítenek. Ezen vonalon, mely egy szakasznak felel meg, a viteldíj annak idején 16 fillérben volt megállapítva s amikor a városi autóbuszüzem vette át ezt t vonalat és megindította járatait, általánosságban azonnal felcsapták a szakaszjegy árát 24 fillérre, ezen vonalon azonban — nehogy rossz vért szüljön — meg kellett hagyni a megszokott viteldíjat — ellenben, hogy a rossz példát szolgáltatott gyereknek nevet adjanak, elnevezték ez úri lakóvidék és nagyrészt villarayonból álló környék járatát „munkásvonalnak". Természetszerűleg egyedülállóan ez is feltűnő lett volna, tehát még néhány külső vonalon rendszeresítették a 16 filléres munkásszakaszt, de ahol a forgalom elbírta, ott 24 fillérben állapították azt meg. A csudálatos azonban az ügynél az, hogy ez olcsóbb vonalakon is nagy üzemköltséggel terhelt nagy kocsikat járatnak, holott a külsőbb részeken gyengébb a forgalom és különben is nagyon megfelelne ott — mint előbb javasoltam is — a „Rába" kocsitipus. Ily kocsik beállítása által a sokat emlegetett „ráfizetés" is csökkenne. A kisebb tipusú autóbuszoknál egy kocsi-kilométer költsége — hallomásom szerint — cca 45—50 fillért tehet ki, míg a fővárosi autóbuszüzem nagy kocsijainál e költség megközelítheti a pengőt is. Másrészt ezen intézkedés bizonyítékul vehető arra, hogy a nagy kocsik kibírnák a kisebb viteldíjat, hacsak nagy adminisztrációs költségek nem terhelik az üzemet.

Az üzemköltség, illetve nyereség-kalkulációnál ez nagyon lényeges tétel. Külföldi példák a mi nyomorúságos kereseti viszonyaink mellett csak akkor jöhetnek figyelembe, ha olcsóbbak a mi díjainknál! A tendencia azonban nem mindig ezt mutatja. Például a Rózsadombon tervbe vett 600 méteres vonalmeghosszabbításért oda-vissza 10—10 filléres, vagyis 20 fillér pótdíjat követelt a vállalat és 800 méternyire (a Szemlőhegy uccától a Vérhalom térig) még így sem akarják járatni a kocsikat, hacsak azok különleges fékberendezése a pótdíjakból meg nem térülhet. A Zuglóban tervbevett villamosvonal meghosszabbítást szintén szürtax bevezetésével akarják megoldani, holott itt a kezdőtávolság a „0" kilométerkőtől (Budai-Lánchídfő) légvonalban csak cca 6 kilométer, míg a mai szentlőrinci pótdíjas vonalrész cca 14 kilométer távolságban fekszik. Villamosüzemnél annál inkább feltünő, hogy ily rövid távnál már pótdíjat akarnak alkalmazni, mert az egyik szakvéleményező ur szerint az óránkénti önköltség a villamosüzemű járműveknél cca csak félannyi, mint a benzinerejűeknél.

Érthetetlen, hogy eme drágítási szándék éppen akkor jelentkezik, mikor a *Közgazdasági és Közlekedési Tudósító* egyik júniusvégi számában arról adott hírt, hogy a *kéktaxisok a 65 filléres alapdíjnak 20 fillérre való leszállításához kérték a főváros hozzájárulását, valamint ahhoz, hogy a nagykocsik is a kistaxik tarifájával járhassanak!*

Ily körülmények között nem az általános üzemi terhek, hanem egyenesen a túlzottan méretezett nagy adminisztrációban rejlik valószínűleg az oka, hogy a közüzemi viteldíjak oly túlságosan magasak. Ennek dacára, mégis azt kel-

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

lett olvasnunk a lapokban, hogy szó sincs üzemegységesítésről, sem egységes tarifarendszerről, ellenkezőleg, most mikor a HÉV mint külön rt. a Lipót körúton, a Beszkárt pedig mint másik külön szervezet az Akácfa uccai palotában székel, most az üzemegyszerűsítés nagyobb dicsőségére, egymillió pengő költséggel egy harmadik igazgatósági palotát akarnak építeni. Az érdekelt körök azt is kifogásolják, hogy a nyilvános versenytárgyalás mellőztetett és csak szűkebbkörű zárt tárgyalás útján lesz kiadva a munka.

Tekintettel arra, hogy az előadottakból láthatólag több mód kínálkozik az üzemolcsóbbítás elérésére, így éppen ellenkezőleg

tarifaemelés helyett tarifaolcsóbbítás látszanék indokoltnak

és feltétlenül oda kellene törekedni, hogy a közüzemű közlekedési vállalatok üzemrendszere oda tökéletesítessék, hogy autóbuszon általában a vonalszakaszokon 16 fillérért, az egész vonalon, valamint átszálló forgalomban a főváros területén belül 24 fillérért és a környékkel kapcsolatos viszonylatban 30—36 fillérért utazhassék a közönség. A villamosoknak természetesen valamivel olcsóbb díjszabással kell kiegyenlíteniök azt a hátrányukat, ami lassúságukban és így használatuknál az utazási időveszteségekben rejlik. A megnehezedett közgazdasági viszonyok minden vonalon árcsökkentéseket diktálnak s az árszabály-restringálást már a MÁV is keresztülvitte. Ha pedig tekintetbe vesszük, hogy maga a Beszkárt vezérigazgató-helyettese nyilatkozott akként, miszerint a HÉV beolvasztására a Beszkártba akkor fog sor kerülhetni, „ha majd a HÉV mérlegét egyensúlyba tudják hozni", úgy e kijelentésben egyszersmind az az állítás is benne foglaltatik, hogy

a rendbehozatal lehetséges,

ennélfogva, ha ily szakavatott vezetés mellett a fenti célkitűzések keresztülvitelének lehetőségével számolunk — ez nem utópia!

Eltünt és élő budai cégérek

A szép és stílusos ódon városok barátai külső országokban jártukban (ha tudniillik a régi Budának is igaz barátai) legjobban azt fájlalják, hogy míg a külső országok régi városai régi uccáit és régi házait régi *cégérek* szinesítik, ékesítik, tarkítják: — addig hőn szeretet, ódon Budánkon a boltok és vendéglők fölött többnyire csak idétlen, stílustalan és lelketlen *betűk* kiáltoznak ránk, újabban pedig az orosz-berlini keresztezésű „reklámművészet" otrombaságai rikoltoznak. Sehol, de sehol egy régi cégér. Amit a Székesfővárosi Múzeum mutatóba megmentett, az ott van a Múzeum falain. Szegényes egynéhány darab: a legtávolabbról sem tükre a régi Pest-Buda polgári heraldikája eme érdekes kereskedői és vendégfogadói jogtörténetének, az úgynevezett cégéres jognak.

Alábbiakban az 1840-es évek Budája egynéhány cégéréről emlékezünk meg. A legtöbbet gyermekkorunkban még ott láttuk helyükön. Ma már eltüntek, ki tudja, hova?

Mi volt a régi cégér? A régi írniolvasni nemtudás idején mindenki számára érthető, betű ismerete nélkül is „olvasható", beszélő mutatója volt a cégér annak, hol van a vendégfogadó, a kurtakoresma, borház, sörház, kávéház, apotéka, sütőmester vagy parókabodorító mester boltja. Külön cégérje volt a házaknak maguknak. A falusi kocsis, szolgalegény, inaslegény megtalálta a *Kék Ökörhöz* cégérezett házat házszám nélkül is és uccanév nélkül is. Ez volt az úgynevezett *házjegy*, mely nem azonos a vendégfogadó vagy kalmár cégérével. Ez utóbbiak már cégérjogot jelentettek. Adásvétel tárgya volt az ilyen cégér„ „cégéres jogos" vendégfogadósnak hívták azokat, akiknek a Nemes Tanács adott jogot a cégér kitűzéséhez. Részben idetartoztak a cégéres *fűszerszámos*, rőfös vagyis sineges és vasas kalmárok is. Egyéni cégérje volt a *kurtakoresmáknak* is. A sütők, lakatosok, borbélyok nem cégért, hanem mesterségjelvényt viseltek. A sütőmester aranyszarva és ezüstkiflije, a lakatosmester óriási kulcsa nem cégér, csak jelvény. Alábbiakban a budai vendégfogadók, kávéházak, fűszerszámosok, kurtakoresmák, vasasok cégéreiről emlékezünk meg. Plasztikus, faragott dolgok voltak ezek, csak későn váltak sík festményekké.

Régi fűszerszámos kalmárok voltak a Várban: Az Arany Vasmacskához, Az Arany Angyalhoz, A Tigrishez, A Fejér Oroszlányhoz és a Zarándokhoz. A vizivárosiak ezek voltak: A Fekete Kakashoz, A Magyar Királyhoz, A Fehér Egyszarvúhoz, A Tevéhez, A Jó Pásztorhoz, Az Arany Szarvashoz, A Veres Rákhoz és a Méhkashoz. Az Országuton volt A Zöld Oroszlány, a Tabánban ékeskedett Az Oroszlány, A Fekete Kutya, A Fejér Elefánt, A Cukorsüveg, Az Arany Mérleg és A Fejér Kutya.

A budai rőfös vagyis sineges boltosok cégérei ezek voltak: A Halaszlányka, A Muszkák Császárja, Az Ezüst Csillag, A Keresztes Pók, (most utóda akadt Pesten), A Magyarember, A Sléziai Kalmár és Az Arany Rózsa.

A vasas boltosok cégérei is igen jelesek voltak, úgymint: Az Arany Ásólapát, Az Arany Sarló, A Vasember, A Stiriai Vadász, Az Arany Lóvakaró, A Vaskalapács, Az Arany Kapa, Az Ezüst Szórólapát. Híres játékosbolt volt az Arany Kalapács a mai budai Vigadó helyén.

Érdekes, hogy a „greceritus" vagyis a „non unitus", azaz görög kalmárok, Nákó, Bodorló, Fitula, Pantakits és Zafiri urak nem viseltek cégért. Ezt a jussot a régi német boltosok tartották fenn maguknak.

A vendégfogadók cégérei ilyenek voltak: a Híd, az Arany Perecz, Szarvas, Budai Hét Kurfürstök, Arany Lúd, Veres Ökör, Arany Hajó, Arany Kereszt, Fejér Kereszt, A Borz, a Fortuna, a Fácán.

A kávéházaké: Budai Kávéforrás, Az Alma, a Szinház, a Fortuna, A Fejér Kereszt, a Borz.

A kis sermérő és bormérő Vendégházak temérdekségét alig lehet leírni. Már csak írásokban és emlékekben él a Sisak, a Vitéz, a Három Szerecseny, az Öt Pacsirta, a Három Fejsze, a Három Veréb, a Sereskocsi, a várbeli Három Hetes.

Még élnek: az Arany Kacsa, a Három Veréb, a Sereskocsi, a Várbeli Fehér Hattyú és a Fehér Galamb, a Fogoly Madár, a Vén diófa, a Zöldfa, a Márványmenyasszony, a Két Arany Bakkecske, a tabáni Kakuk, a Mély Pince. A „Politikus Kreizler" eltünt.

Ma még megvan a vizivárosi Fekete Medvéhez cégérezett *patika* cégér. Nagy kár, hogy már nem az ucca képét szinesíti, hanem bent, a patika falán búslakodik. A régi cégér eltünt, de még él a Három Verebek neve. A Várban helyén van a régi Vörös Sün és a Fehér Galamb. A Margit körút sarkán látjuk a régi Zechmeister-házon a Mészáros-család Ökörfejes cégérét. A Medve ucca sarkán a Medve egykori diója helyett — óh jaj — egy olyan kis bádoggömböt majszol, mely lakásaink távoli, messze, félreeső helyein regulázza a „W. C." vízfolyását. Bizony, nagy gyalázat ez szegény Mackóra... A kommün alatt verték le a kődiót a vásott suhancok. A házban lakó derék boltos — jobb híjján, saját közlése szerint — e golyóbissal pótolta a diót.

E medve az utolsó plasztikus budai házcégér. Hagyománytisztelő dolog lenne megmenteni és a ház tulajdonosát kötelezni, hogy őrizze meg épségben. Külföldön ez a móres.

Bevilaqua-Borsódy Béla dr.

Fly my Swallow... The Hungarian Song and the Gipsy Music

by *Palma Stein*. Ez az angol címe egy csinosan illusztrált kis kötetnek, melyben egy lelkes magyar hölgy, *Stein* Pálma az idegenforgalom érdekeit szolgálva, az itt járó angolok és egyéb külföldiek számára angolul ismertette a magyar nótát és a „Gipsy Music"-ot, a cigányzenét. *Dsipszi Mjuzik:* egyiptomi zene. Az angolok a cigányokat egyiptomiaknak, „Fáráó fiainak" tartották, a franciák cseheknek. Ezért Gipsy vagyis „egyiptomi" a cigány angol neve és Bohémien, vagyis cseh a francia neve. Gipsy Music: ez az a regényes magyar szépség, amit az angol Budapesten keres, vagyis a cigánymuzsika. A kötet címe: Fly my swallow, azaz: Repülj Fecském. A legismertebb régi és újabb nóták kezdősorainak szövegét és dallamát angolul és hangjegyben közli szerző. Az idegen így nótát is rendelhet és a hallott dallamot megjegyezheti, hangjegyét megrendelheti, ezáltal a magyar nóta hirét-nevét honfitársai előtt otthon is hirdetheti. Ez az ötlet a könyv főértéke: ügyes idegenforgalmi propaganda a cigányok által fenntartott éttermi és kávéházi magyar muzsika számára. A Berlinen át Budapestre özönített talmi néger Jazz halálra ítélte a budapesti kávéházi cigányzenét, amelyet a klasszikus zene hivei egykor ócsároltak, ma azonban észre kellett vennünk, hogy tulajdonképen magyar zene cigányos ügyességgel előadva. Nemzet és a nép kincse, de aranyattermő idegenforgalmi tőke is. A lelkes könyv ezt a gondolatot szolgálja, nem zenetörténészek, hanem utazó idegenek számára iródott: ez a nagy értéke.

(V. B.)

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Késő őszig POMPÁS STRAND
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

KIRÁLY FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 84. sz.
45 fokos hévviz szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, ép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7. - Ivókúra

Pompás, hűs kert
a Kelenföldön az
AVAR vendéglő kertje
I., ALBERT UCCA 5. SZ.
a Fehérvári út mellett, a vasúti töltés átjárójánál.
HÉV. a Gellérttől. — Tel.: 52—2—38.
KITÜNŐ olcsó KONYHA

Éhgyomorra
naponta igyék egy pohár
Kristály vizet

KELLEMESEN HŰVÖS
a legnagyobb melegben is
az ÓCEÁNREPÜLŐ-höz
címzett vendéglő kerthelyisége
I., KRISZTINA KÖRÚT 101.
EREDETI BUDAI SCHRAMLIZENE MINDEN ESTE
Pompás konyha — Kitünő fajborok

Császárkert
Császárfürdő éttermei
kitünő
SZALONZENE ÉS JAZZ
CSIRSZKA KONRÁD
vendéglős.

A vidámság városa

Irta: **Hargitai Tihamér dr.**

Bevallom őszintén, alig várom a nyarat, hogy néhány hétre elillanhassak Budapestről. Szép ez a város, Istenem, de szép, ám azért mégis jó néha-néha elválni tőle. A délibábos róna, a fehér tanya, a rejtelmesen suttogó nádas úgy kell a nagyváros zürzavarában kifáradt léleknek, mint a rétnek az eső. Van ebben a dunaparti tündérvárosban minden, ami szemnek és szájnak ingere, csak nyugalom és csönd nincs.

Van itt csöndesen tűnődő pásztorember? Van ám: mérges pillantású, veszekedő, agyonhajszolt járókelő. Van itt magyar zene? Hát nem sok. De annál inkább van néger tánczene, dzsessz, saxofonüvöltés, bendzsónyöszörgés, dobszó. Hát magyar irodalom van-e? Van, ha Petőfi-, Arany-, Jókai-, Mikszáth-könyveket olvasol a Városmajorban. De a többi?! Verizmus, szimbolizmus, dekadencia. Valóságos lélekfojtogatás. Tisztelet a kivételnek, de a mai irodalom azt akarja bebizonyítani, hogy csak gyász, piszok és bűz van a világon. S ami virág van, az is csak maszlagos nadragulya.

Hát ezért jó néha elmenekülni Pestről oda, ahol még most is nyájasan mosolyognak a csillagok, ahol rigók tilinkóznak a zöld fákon, virágok nyílnak a mezőkön s ahol magyar dal csendül fel lányok, legények ajkán, no meg a cigány hegedűjén.

Az idén a szépséges magyar alföldi városba mentem: Kecskemétre. Csak három órányira van Budapesttől, de olyan tündöklő ékkő ez a város árva Magyarország keblén, hogy repes az embernek a szíve tőle.

Imádom a vérszerint való falusi és pusztai embereket. Az őszinteségüket. A logikájukat. Szépek. Erősek. A nők bőre olyan, mint a piros- és fehérrózsa húsa. Illatos, forró. Nincs az bekenve semmivel. A szemük lángol. Gyujt. Néhány alföldi menyecske úgy a szemembe talált nézni, hogy zavartan siettem el a közelükből. A férfiak klasszikusan szépek. Ahogy állok a kecskeméti gazdakör ablakánál s benézek a bent üldögélő, pipázgató magyarokra, felismerni vélem Árpád vezér, Koppány, Hunyadi János nagyszerű hasonmását. Egy hosszú, őszbajuszú, pirospozsgás magyar kiszól a nyitott ablakon:

— Keres az úr valakit?

Zavartan feleltem:

— Csak úgy nézek.

— Pesti?

— Pesti.

— Végrehajtó?

— No az még nem.

— Hát akkor jöjjön beljebb.

Bemegyek. Sűrű pipafüst vágódik az arcomba. Ujságok az asztalon. Az őszbajuszú invitál:

— Üljön le, uram. Látom, még ilyen helyön sose volt. Pesten csak lokálok vannak.

Furcsán nézek rá.

— Hát gazduram azt is tudja, hogy mi az a lokál?

— Valami disznóság.

És nevet. Fehér fogai úgy ragyognak, mint az elefántcsontok. A pipafüst táncol a szobában.

A nyitott ablakon át vakító fénnyel zuhog be a nyári nap.

Cseresznyés Mihály — így hívják az engem beinvitáló magyart — barnásvörös, csontos arcán ragyog a veríték.

— Igyon valamit!

— Köszönöm.

— Igyon sört. Pesten azt szeretik.

Megint nevet. Aztán újra megszólal:

— Mi ujság odafönt?

— Semmi.

— Az kevés. Ha fiatalabb volnék, beleavatkoznék a politikába. Én rendbehoznám az ország baját. Hiába néz rám.

— Nem azért nézek én.

— Sose mentögesse magát, én átlátok a szitán. Tudja az úr, miért nem lössz rend soha a világon?

— Hát...

— Semmi hát. Azért, mert senki sem meri megmondani az *igazat*. Félnek az igazságtól Európa szóvivői. Csak köntörfalaz mindenki és húzza az időt.

— Csak tán nem cucilista kend, gazduram? — reszkírozom meg a kérdést.

Az öreg ráüt az asztalra.

— A fene, aki megöszi! Magyar vagyok, aki nem szeröti, ha kétféle levest öntenek a tányérjába. Én világéletemben arról voltam híres, hogy mindenkinek mindig megmondtam az igazat.

— Ez pedig nagy merészség.

— Húszéves koromban már szembe mondtam az igazságot egy polgármesternek.

— Polgármesternek?

— Úgy bizony. Egyszóval vagy harmincöt évvel ezelőtt egy nagy alföldi városban, ahol három polgármester is volt egyszerre, kubikos voltam. A hídat csináltuk a Tiszán. Egy szép tavaszi napon elgyött az egyik polgármester a három közül és szemlét tartott a földmunkánál. Nézett erre, nézett arra, egyszer csak barátságosan szóbaereszkedett éppen velem:

— No, fiam, hogy megy a munka?

Mérges voltam nagyon, mert a magyar munkás nagyon kevés napszámot kapott s kibuggyant belőlem a szó:

— Mögy, ha viszik.

A polgármester nagyot nézett:

— Talán valami baj van?

Hát bizony én kipakkoltam neki:

— Ha már mög tetszik kérdezni, polgármester uram, mög is mondom. El vagyunk keseredve, mert azokat a talján munkásokat a nyakunkra hozták.

A polgármester szippantott egyet a szivarjából s így szólt:

— Ja, öcsém, megvan annak az okafoka. A talján munkás olcsóbb és háromszor annyit dolgozik, mint a magyar.

Elöntött a méreg.

— Úgy? Nohát, ha a talján olcsóbb és háromszor annyit dolgozik, akkor hivassanak ide a három magyar polgármester helyett *egy taljánt*. Mert ha már spórolni kell, ne mindig csak a szegény emberön spóroljanak.

Halálos csönd támadt a gazdakörben. Cseresznyés Mihály rágyujtott a pipájára s halkan hozzátette:

— Igaz, hogy azonnal elcsaptak a hivatalomból, de azért mögmondtam mégis az igazat.

Mindenki felkacagott. A gazdakör Kossuth Lajos-képe is nevetett. No, ez jól megmondta annak a polgármesternek.

A hátsó asztalnál egy sovány, keményvonású öreg gazda vette fel a szót:

— Én se spóroltam az igazmondással soha. Én magának Ferenc József Őfelségének is mögmondtam az igazat egy nagygyakorlaton.

— A királynak?

— Elhiheti az úr, nem szoktam füllenteni. Különben is olyan rangom volt, hogy nem kellett hallgatnom.

— Mi volt kend?

— Őrmester. Ezernyócszázkilencvenháromban már őrmester voltam.

— Ez szép.

— Balassagyarmatnál voltak akkor a hadgyakorlatok. Egy közlegény olyan marhaságokat csinált, hogy az egész század mozdulatait tönkretette. Ezt a király is észrevette s láthatólag boszszantotta. Mikor már torkig volt mindennel, odalovagolt dühösen hozzám s haragosan kiabált:

— Őrmester, ezt az embert azonnal hazaküldi s három hétre fogdába csukatja!

A bakalegény, aki jóravaló, becsületes, de melák legény volt, majdnem elájult ijedtében. Én mögsajnáltam a szögény ördögöt s így szóltam mély alázattal Ferenc Jóskához:

— Fölséges Uram, Királyom, kegyelmezzen meg szögény szolgájának. Tekintsen el kegyösen a büntetéstül, mert mögvan ez az ember már amúgyis eléggé büntetve.

Őfelsége rámnézett:

— Mivel van mögbüntetve?

— Avval, Uram, királyom, hogy már negyedször házasodott meg s a mostani felesége is úgy üti-veri őt, mint az első három.

Ferenc Jóska hangosan felkacagott s elengedte a bundás büntetését.

Nem tudom, Háry János tanítványa volt-e az öreg gazda, de annyi szent, hogy jót nevettünk az előadáson.

Aligha van Pesten kabaré, ahol ilyen jókat lehet nevetni, mint a kecskeméti gazdakörben.

Lassan aztán elszállingóztunk a körből, kiki ment a dolga után.

Én a Kossuth-téren vásároltam egy kecskeméti ujságot. Belepillantok. Egy versen akad meg a szemem. Irta Csermelyi Sándor. A pajkos vers vége így hangzik:

„Jaj, bé jó azoknak
A kis madaraknak!
Viruló ágakon
Zöld lombok közt laknak.

Sátorában laknak
A zöld ligeteknek,
Dalolnak és házbért,
Adót nem fizetnek."

Hát nem üdébb, kedvesebb ez, mint a pesti bárok együgyű slágerkupléja, mely így kezdődik:

„Babám haja zöld, szemei kékek,
A lába ronda, de kezei szépek."

Estére vihar kerekedett. Hatalmas, kiadós vihar. Fekete gyászdrapéria borult Kecskemét városa fölé, aztán iszonyú csattanással kettészakadt az óriási fekete posztó s kék és piros lángok táncoltak üvöltve a magasban.

Egy kiskocsmába menekültem. Sillerbort tettek elém és negyvenfilléres nagy adag marhapörköltet. A sarokban öreg cigány hegedült. Mi tagadás benne, olyan szépen húzta, hogy érdemes lett volna belelőni a hegedűjébe. De nem akartam hegedűgyilkos lenni s így inkább fizettem Fütyü cigánynak egy sillerfröccsöt. Meg akartam vesztegetni, hogy tovább ne hegedüljön. De éppen az ellenkező hatást értem el. Fütyü annyira nekibuzdult, hogy egymásután harminc kecskeméti nótát húzott a fülembe.

Caridge
I., Böszörményi út 28.
Telefon: 51—0—64 és 57—0—36.
Villamos és autóbusz megállóhely.
Zene = hangulat
Tánc = szórakozás
Konyha = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Régimódi nóta

Szávay Zoltán hátrahagyott költeményeiből.

De jó volna valahol egy
Ős budai kiskorcsmába odaülni,
Ahol még a vén cigányok
Régi nótát tudnak néha hegedülni.
Az asztalon végig vágni,
Legényekkel ölre menni!
— De jó volna még csak egyszer
Régi módon régi módi úrnak lenni!

Egy jó borra ráakadni,
S mig a hordó mélye birja: azt hozatni.
Egy jó nótát kitalálni,
Három nap és három éjjel azt huzatni,
A bögőbe belerugni,
A nagy tükröt összetörni! . . .
— S valahol egy barna lánynak
Árva szivét édes kínnal meggyötörni!

Szávay Zoltán.

Személyi hírek

BETHLEN ISTVÁN gróf Angliába indult, hogy a magyar revizióról és Közép-Európa helyzetéről több helyen előadjon.

HENNYEY VILMOS dr. ny. államtitkár Bad Hallból küldte szives üdvözletét a Hallós Mátyás Társaság tagjainak.

HOÓR TEMPIS MÓRIC dr. tart előadást a városi közüzemek országos törzskönyvezéséről a Városok Országos Kongresszusán Pécsett.

SPANNBERGER ALAJOS, az I. kerület fáradhatatlan előljáróját, a lágymányosi előljáróság élére szemelték ki, mig helyére, a Várba Gömöry VIII. kerületi előljáró kerülne.

NÁDAS BÉLA dr. ügyvéd, a Rózsadombi Egyesület nagyagilitású főtitkára, családjával Siófokon, a szabadi fenyvesben nyaral, a *Nádas-tanya* nevű villában.

LUGMAYER JÓZSEF dr. ügyvéd Várnából küldi budai barátainak szives üdvözletét.

OREL GÉZA dr. főigazgató kalauzolta a jamboree alatt a francia csapat parancsnokát a fővárosban.

BÁRDOS GYÖRGY dr. ügyvéd és neje Weisz Margit, a nagynevű zongoraművésznő Lillafüreden töltik a nyár egyrészét.

ZILAHY IRÉN, a neves színésznő, a Gellérthegyen villát vett.

RAVASZ LÁSZLÓ, a Budai Iparosok és Kereskedők Köre elnöke, Hévizen keres gyógyulást.

Petracsek Lajos dr. országgyűlési képviselő, székesfővárosi törvényhatósági tanácstag *névnapja alkalmából e hó 24-én, csütörtökön este 8 órai kezdettel* az Avar-féle vendéglőben (I., Albert ucca 5.) *társasvacsorát* rendez a *„Kelenföldi Társaskör“* közszeretetben álló társelnöke tiszteltére. A tagtársak hozzátartozóit és vendégeit szivesen látják. *Étkezés étlap szerint, mérsékelt árak mellett.*

A budai török emlékek (fürdők és Gülbaba sírja) megtekintésére augusztus 25-én vezetést rendez a Népművelődési Bizottság *Hollóssy Somogyi* József dr. egyetemi szakelőadó vezetésével.

Névcsere, még pedig kellemetlen névcsere történt legutóbbi számunkban, ahol örömmel adtunk hírt lapunk jóakaró barátja, *Hubert* Vilmos családjában lefolyt nászról. *Fábry* Andor vezette oltárhoz *Hubert* Irmát és az ifjú férj családi nevét összetévesztette munkatársunk az édesanyja leánynevével, aki született *Schultheisz* Hajnalka, özv. *Fábry* Károlyné. Tévedésünket igyekszünk ezzel jóvá tenni, de tiltakoznunk kell az eljegyzéseket és házasságokat bejelentő értesítések ama gyakori módja ellen, ahol felsorolják a szülők neveit a vőlegény és a menyasszony részéről és közösen bejelentik, hogy „Andor és Irma“ a boldog pár —

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

mert a család viszonyait nem ismerő krónikás akaratlanul is összetéveszthetni a családi neveket.

Autóbuszt kap a Zöldmáli és Pusztaszeri út az újlaki hegyvidéken az 5-ös, 9-es, illetve a 12-es autóbuszjárathoz való bekapcsolódással. — Az 1-es autóbusz végállomását a Lenke térre teszik át. — Az év végére megépülő *Zólyomi úton a transverzális* út felhasználásával autóbuszközlekedés lesz a *farkasréti temetőig*. Ez az autóbusz az Apponyi térről fog az Erzsébet hídon és a Hegyaljai úton át a Zólyomi útra közlekedni. Az új, valószínűleg 8-as számú vonal beállításával azután a 4-es vonalat visszaadják a régi útvonalának: a Krisztina tér—Vöröskereszt kórház közötti forgalomnak.

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

A Budapesti Gazdálkodók és Kertészkedők Egyesülete, amely *Szibinkits* György elnöklete alatt óriási munkát végez a budai hegyvidéken, nagyarányú *gyümölcs-, virág- és mezőgazdasági termény kiállítást* rendezett a pesti vigadóban, amelyet augusztus 18-án, délután 5 órakor nagy és előkelő közönség jelenlétében nyitottak meg. A főpolgármester képviseletében *Vajna* Ede tanácsnok jelent meg, akit *Szibinkits* György elnök üdvözölt. *Vajna* Ede tanácsnok meleg szavakban méltatta azt a gyönyörű szervezési munkát, amelyet az egyesület, különösen a gyümölcstermelés terén kifejtett. A megjelent előkelőségek, köztük a földmüvelésügyi minisztérium részéről *Tellmann* Károly dr. miniszteri tanácsos, *Petracsek* Lajos dr. budai orszgy. képviselő és sokan mások behatóan és nagy érdeklődéssel tanulmányozták a kiállítást és legteljesebb elismerésüket fejezték ki a látottakon. A siker: budai siker és éppen ezért helyesebb lett volna, ha a kiállítást a Budai Vigadóban rendezik.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Budai szobrok

jegyzékét adjuk alább, mert meggyőződtünk arról, hogy „bennszülött“ budaiak is mily kevéssé ismerik lakóhelyük nevezetességeit. A várban, az őrség háza alatt a krisztinavárosi oldalon van a legősibb magyar foglalkozást ábrázoló *Csikós* szobor, amely Vastagh György műve. Az 1848—49. szabadságharc hős katonáinak emlékét hirdeti a *Honvédszobor* a várbeli Dísztéren, ahol egykor Hunyadi László és Kont és társait végezték ki. A szobrot 1893-ban alkotta Zala György. A Halászbástyán áll Magyarország nagy kormányzójának, a világ egyik legnagyobb hadvezérének, *Hunyadi János*-nak szobra, aki 1387-től 1456-ig élt. Tóth István műve az 1900-as évben. A budai királyi palota és a Várkert építőművészének, *Ybl Miklós*-nak a Várkert alatt, a kioszk előtt áll a szobra, amelyet Mayer Ede alkotott 1896-ban. *Kapisztrán* János ferencrendi barát, Hunyadi János barátjának szobrát a helyőrségi templom melletti téren Domkó József készítette 1922-ben. A királyi palota fala mellett van a Mátyás királyt és Szép Ilonkát ábrázoló szoborcsoportozat, amelynek *Mátyás kútja* a neve és Strobl Alajos alkotott. A törökverő *Savoyai Eugen*, aki 1736-ig élt, a Várkertben kapott szobrot, amelyet Róna József készített 1897-ben. A magyar keresztény hittérítés vértanuhalált halt apostolának, *Szent Gellért püspöknek*, aki 980—1046 között élt, a Szent Gellérthegyen van a szobra, amely Jankovics Béla műve 1902-ből. A IV. században vértanuhalált szenvedett *Szent György* lovag szobra a Halászbástyán másolata a quattrocentó kitünő legelső lovasszobrának, amelyet két magyar művész: Kolozsvári Márton és György alkotott. *Szent Imre herceg* szobra a Horthy Miklós körtéren áll a 900 éves jubileum emlékére. Kisfaludi Strobl Zsigmond műve. *Első szent királyunk*, aki 975—1038 között élt, a koronázó főtemplom és Halászbástya között kapott szobrot, amelyet Strobl Alajos készített. *Szent János* szobrát a Statisztikai Hivatal előtt Tóth István alkotta. A *Turulmadár* szobrát a királyi várkert első oszlopán Donáth Gyula készítette. (A többi budai szoborról jövő számunkban adunk ismertetést.)

Helyreigazításra kérettünk fel: „A Budai Napló f. évi augusztus hó 10-én megjelent 1133. számában a 3-ik oldalon: „A karitativ egyesületek“ kezdetü cikkben egyesületünk mint „Giesswein Sándor“ óbudai Gyermekvédő Egylet lett feltüntetve. Miután egyesületünk nemcsak óbudai s a „100.—“ pengős segélyt sem az óbudai csoportunk kapta, tisztelettel kérjük a tekintetes szerkesztőséget, hogy a szöveget megfelelően módositani sziveskedjék. Egyesületünknek a budai oldalon öt, a pesti oldalon 6, pestkörnyékén és vidéken pedig 8 csoportja működik és az összes csoportok részére (Budapesten 2000 gyermek) utalta ki a székesfőváros a fenti segélyt. Szivességüket köszönve, vagyunk hazafias üdvözlettel: titkár.“

Zajos az ucca a csendrendelet dacára és most egyik olvasónk azt ajánlja, hogy a főkapitány rendelje miszerint tegye be az ablakait, aki rádióját vagy fonográfját hangosan járatja. Az ő uccájában 11 ház van s azokból 72 rádió szól néha. Lehet itt csendről beszélni?!

Kibővíti úthálózatát a Beszkárt és programjában több új budai útvonal, illetve vonalrész építését irányozta elő. Ezek: a nagykörútié a borárostéri hidon át a Horthy Miklós körtérig, — a Döbrentei térről kiinduló Svábhegy-budakeszi úti villamos kiépítése, — a Mechwart térről kiindulva a Törökvész úton át a Kondor útig terjedő vonal kiépítése, mely meghosszabbítható a Pesthidegkúti útig, — a Templom térről a Szépvölgyi úton át a Törökvész útig terjedő vonal, — a hüvösvölgyi végállomástól a pesthidegkúti vonal, — az óbudai Főtértől a HÉV állomásig, onnan a római fürdői csónakházakig vezető vonal, — végül a svábhegyi fogaskerekű vonal meghosszabbítása a jánoshegyi kilátóig. A hegyvidéki relációkat trolleybusz közlekedéssel bonyolítják le.

Szemüvegek Zibrinyinél I., Attila u. 8.

Országos gyümölcskiállítást rendez a Gyümölcstermelők Országos Egyesülete szept. 25. és okt. 10-e között Budapesten (a Városligetben) a volt Kolegerszky-kioszkban és a hozzá csatolt területen az Orsz. Magyar. Kertészeti Egyesülettel együtt. A kiállítás rendezésében résztvesz az Országos Pomológiai Bizottság is. Hogy a kiállított anyag megfelelő elhelyezéséről gondoskodhasson, a rendezőség azt kéri, hogy a részvételi szándékot — annak bejelentésével, hogy mily fajtájú és milyen mennyiségű gyümölccsel óhajtanak a kiállításon résztvenni, — a fiókegyesület útján legkésőbb aug. 20-ig jelentsék be. A bírálóbizottság a kiállításon igen számos értékes díjat oszt ki.

A budai sportegyesületek a következő segélyeket kapják a fővárostól: Budai Polgári Lövész Egyesület 2400 P, Svábhegyi Sport E. 800 P, Óbudai Torna Egylet 550 P, Óbudai és Ujlaki Futball Klub 120—120 P, Move III. ker. Tornakör 120 P, Move Budavári Sport Klub 120 P, III. ker. Torna és Vívó Egylet 800 P, Ezekkel szemben a nagymultú Budai Tanító Egyesület csak 240 P segélyt kap.

IPOK, *az „Iparosok Országos Központja“*, e hó 26-án és 27-én *Keszthelyen* rendezi szokásos évi közgyülését, amelyre *Fabinyi* Tihamér kereskedelmi miniszter is kilátásba helyezte megjelenését. A program egyik pontja *az iparosok továbbképzésének kérdése*. Erről ad elő *Orel Géza dr.* főigazgató, a gyakorlati tanoncoktatásnak — saját tapasztalatai alapján — egyik legalaposabb harcosa.

Gunda F. Zoltán CUKRÁSZDA
I., Ugocsa u. 6/b. Kellemes kerthelyiség.

Uj terek és utcák Budán. Toroczkó tér lett a II. ker. Toroczkó utca által metszett eddigi Névtelen tér; Sümegvár-köz nevet kapta az I. ker. Haraszt utcából kiinduló és északnyugati irányban haladó utca; a Trombitás- és Pasaréti út találkozásánál kiinduló szerpentin út pedig Radna utca lett.

Kovácsevics Milenko, a közismert belvárosi nagykereskedő, aki budai lakos, megvásárolta az I, Horthy Miklós út 39. számú házat s ott fióküzletet létesit, mely október elején nyilik meg.

A bolgár testvéreket üdvözli az alábbi rímes sorokban a *Várnában* tartózkodó *Kapcza* Imre, a Hollós Mátyás Társaság kincstartója:

Együtt éltünk a Meotis partján
s egymáshoz most is oly közel
vagyunk.
Vitézül álltuk a világharcot
és mégis béna lett mindkét karunk.
S bár ma a porban fekszünk
mindaketten,
azért mi soha meg nem halhatunk!
Lerázzuk majd a ránkrótt bilincset,
— mert turániak, testvérek vagyunk!

Várna, 1933 aug. 6. *Kapcza Imre.*

A betegségek egész sora
így: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserűvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tízezrei írnak róla elismerő nyilatkozatot.

Mohamedán magyarok

lelkesen megünnepelték Szent István király nagy, nemzeti emlékét, őt is a világ prófétái közé sorozva. Az ünnep az „Esplanade“-szálló dísztermében folyt le délelőtt 11 órakor, ahol *Durics Husszein* Hilmi, az izlám vallású magyar állampolgárok főpapja (nagymuftija) istentiszteletet rendezett és azt a koránból vett idézettel vezette be. Ez alkalommal a „Moved“ nevű istentisztelet folyt le, amely kivételesen ünnepies és csak Mohamed próféta születésnapjának nagy ünnepén szokásos és *Mehmed Agics Izmail* olvasta föl az idevágó szöveget. Az ünnepet a főmufti ünnepi beszéde fejezte be és Szent Istvánt méltató, az Izlám által is elismert prófétai hivatását kiemelő szózatát azzal a hazafias kívánsággal fejezte be, hogy a Kárpátoktól az Adriáig terjedő Nagy-Magyarország mielőbb föltámadjon, amiért a Keleten élő turáni testvéreink is imádkoznak. Az istentisztelet után a hivők Gül-Baba sirjához vonultak, ahol *Hadzsi Muszics Hasszán* bég fogadalmat tett, hogy az előttük szentnek mondott Magyarországért készek újból vérüket ontani. Innen társasebédhez tértek a Szigethy-féle vendéglőbe, ahol *Medriczky* Ándor méltatta a magyar mohamedánok hazafias működését, *Csátics* Abid pedig hálásan megemlékezett a magyar mohamedánok keresztény pártfogóiról. *Anina Hanum* hun származású tatár hercegnő áhitatos kitartással vett részt az egész ünnepségen.

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

RÉGI BUDAI ROMANTIKA...
VADASKERT VENDÉGLŐ
Hüvösvölgy végállomás (az új vám mellett)
Naponta halászlé. Dégel jazzband.
Tánc. Pénteken Schrammel-zene.
Majálisok, juniálisok céljaira nyitott és zárt helyiségek. Pensio: szoba P 2.—, menü P 1.20. Tel. 64-0-78. Tulaj. Balázs Ferenc

Nászképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Kuglizóversenyt rendez családias jelleggel a „II. ker. Iparoskör“ aug. hó 24-én, csütörtökön d. u. 6 órai kezdettel a budai Lövöldében (II., Marcibányi-tér 6., jelenleg „Kastély“ vendéglő). Vendégeket szivesen látnak. A verseny érdekességét értékes nyereménytárgyakkal biztosították. Hölgyek és urak külön-külön versenyeznek. A versenyt kedvezőtlen idő esetén is megtartják a fedett helyiségekben. Vacsora nem kötelező. Olcsó menüről gondoskodtak. Tánchoz jó zene áll rendelkezésre.

Forró nyári estén jól érzi magát a hűs terraszon a Vérmezőnél! — POZSONY KÁVÉHÁZ

BUDAI KRÓNIKA

— A budai és pesti bíróságok között 6-os jelzéssel közvetlen autóbuszjáratot létesítenek a délelőtti órákban.

— A svábhegyi drótkötélpályát komolyan meg akarja építeni egy vállalkozó a villamos zúgligeti végállomásától a jánoshegyi vendéglőig félmillió pengő költséggel. A pálya hossza egy kilométer. Az ajánlattal összel foglalkozik a főváros.

— A Bethlen-udvarban hajdan csak elképzelhetetlenül nagy protekcióval lehetett lakást kapni. Most — cédula ván a kapun s kinál három négyszobás és három háromszobás lakást.

— A „Régi szép Veronika vendéglő“, sok pompás vacsoráknak szinhelye per tárgya lett. A Pesznecker és a Schuhmayer család pörli egymást érte.

— A budakeszi erdőben lévő kies fekvésű Máriamakk kegyhelyre szept. 3-án zarándoklat indul.

— A rómaiparti vikendtelepeken régen esedékes éjszakai erkölcsrazziát rendezett legutóbb a csendőrség.

— Ujból felmérik a főváros területét, mert a régi adatok elavultak és megbizhatatlanok.

— Illusztrált füzet jelent meg az Idegenforgalmi Szövetség kiadásában, amely világhirességek nyilatkozatait közli Magyarországról és Budapestről.

— A Fővárosi Képtárt a gróf Károlyi palota emeleti termeiben helyezik el és az ősszel megnyitják.

— 11.160.000 csehkoronát költöttek a magyar vendégek 1932-ben a csehországi fürdőkben.

— Négyszerannyi üres lakás van ma a fővárosban, mint volt a mult évben.

— Több, mint 27 millió pengő bevétele volt az idegenforgalomból a fővárosnak az elmult évben.

— Szigorú határozatot hozott a polgármester a kontáriparosok, az iparosság legveszedelmesebb rákfenéje ellen.

— A svábhegyi tűzőrség újrendszerű, hegyen-völgyön járó, 12 különálló tengelyen ide-oda mozgó, forgó kereken robogó autót kap, melynek költsége 40 ezer pengő.

— Sok mindent őszre halasztott a főváros, így az álláshalmozások megszüntetését is. A jövedelemhalmozások kideritése érdekében most kérdőívet kell kitölteni minden fővárosi alkalmazottnak.

— A *csillaghegyi* árok beboltozása, amely a Rómaifürdő előtt, a Szentendrei út mellett van — 124 ezer 557 pengőbe került, folyamatban van a *Szépvölgyi* árok beboltozása, amelynek vállalati összege 9280 pengő.

— Kereskedőtanonciskola Budán egyetlenegy van a Horthy Miklós úton — leányok részére. A fiutanoncoknak Pestre kell járni a Wesselényi-utcai iskolába.

— Buda általános csatornázási tervezetének átdolgozása és az óbudai *Filatórigát* szabályozásának tervezése folyamatban van.

— Francia-magyar iskola céljára a Mária iskolatestvéreknek a főváros átengedte a Fillér-utca 83. szám alatti telkét.

— **Polgári iskola lesz a Városmajor ucca 59. szám alatti elemi iskolában.**

HIBÁS PARKETTÁT ÉS PADLÓT RÖGTÖN JAVIT
GÖTZ ANTAL
I., Bors ucca 24.
Telefon: 50—7—34.

Kereskedelem Budán 1606-ban

— Szülejmán Apó budai török kalmár háromszázéves levele üzleti társához Egerbe —

Fekete Lajos országos levéltárnok, a 16—17. századi török-magyar vonatkozások kitünő magyar tudósa tavaly adta ki törökül és németül *Esterházy* Miklós nádor levelesládájának az 1606—1645 évekre vonatkozó török iratait. Ezek között van egy keleti színekkel ékes budai török kereskedelmi levél. Pontos időbeli keltezése hiányzik, de bizonyos, hogy a fenti évekből való. Mai budai kereskedőink rövid sürgönyben, néhány szóval elintézték volna az emberséges török mondanivalóját, de 1633 táján Budán az a mondás járta, hogy: „a sietség a Sejtántól való!“ — így tehát Kelet minden szóvirágától pompázó lett a „kereskedelmi levelezés“ ez őse. Levelünk ezt irja Szalih Kethuda budai kereskedőnek, a levélíró azidő szerint Egerben tartózkodó társának: Allah nevében! Kegyelmed nemes személyének, a jeles Agának, igen tisztelt jóttevőmnek irom ezt, miután orcámat lába saruja porával törültem le. Ha azt kérdezné valaki, milyen a mi egészségi állapotunk, úgy tudják meg, egészségesek vagyunk! Ezek után ezt irjuk: a kegyelmed nemes levele elérkezett hozzánk és így tudomásul vettük annak tartalmát. Kegyelmed kávét rendelt, de itt Budán most alig lehet kávét kapni. Uszun Oszmán Csorvadsi-tól két vekije sulyút nagynehezen tudtunk venni és pedig százkilencven akcsét fizettünk azért. Ezt a kávét a kegyelmed barátjához Musztafa Bejhez küldöttük el Egerbe, vegye át tőle kegyelmed. De harmadfél vekijét adjon át kegyelmed a Bejnek, a pénzt ő ezért már megfizette nekünk. Negyedfél vekije legyen a kigyelmedé. Ezért küldje el kegyelmed a pénzt a legközelebb Egerből Budára érkező emberrel, mert mi ezt Ozmán Szu Basival így beszéltük meg. Mindegy, akár pénzre szóló utalványt küld kelmed, akár pénzt. Itt ma a kis ezüst pénzt fogadják el a legszíveseb-

A RÓZSADOMB
egyetlen csemege- füszerüzlete
II., Bimbó ucca 45. Telefon: 53-7-09.
„BIMBÓ“ CSEMEGEHÁZ

Szepezd
Kovács penzió
Anna lak
a Balaton zalai oldalán erdőkoszorúzta magaslaton, csendes, pormentes helyen, gyönyörű kilátással a Balatonra
Tiszta és jól berendezett szobák. A strandhoz és állomáshoz közel. Díjtalan kabinhasználat. Elő- és utóidényben 4.50 P, főidényben 5.50 P a napi kifűnő ellátás.
Érdeklődni lehet:
Kovács fodrásznál, II, Margit körút 52.

ben. Korábban viaszkot és birkákat rendelt kelmed. A viaszkot a hatvani Musztafa Szpáhival már elküldöttük kelmednek, tizenöt kis ezüst pénz az ára. A birkákat a hatvani Müemmin Szpáhi viszi el kelmednek. Tudja meg kelmed, hogy ezeknek 260 kis ezüst pénz az ára. Ha valaki az itteni kereskedői életről érdeklődik, tudja meg mindenki, hogy itt egy fityinget se lehet megkapni senkitől. Egyebekben üdvözöljük kigyelmedet.

A szegény Szülejmán bátyó. Vége a levélnek."

Bizony nem kellemesebb a budai üzleti élet ma sem, itt ma se lehet egy fityinget kapni senkitől. Az öreg Szülejmán Bátyó — Basi mellékneve nyilván arra mutat, hogy ő volt a budai Pazár Öregje, vagyis a Kalmárok Céhe Sejkje — azonban így folytatja levelkéjét:

„De mi bizony nem hagyjuk békén az adósokat, akin csak lehet, megvesszük tartozását. A Pazárban levő üzletes fülkénket is megjavítottuk. Mehmed Aga fivérétől 10000 kis ezüst pénz ára holmit vásároltunk. Áron zsidónak 5000 akcsét fizettünk, részben készpénzben, részben hasismaszlagban, ezt vegye kelmed tudomásul! Nagyon rávetettük magunkat az üzletre, kelmed se jöjjön el addig Egerből, míg az adósokkal kiegyezést nem kötött. Nazir Bej ő kegyelmessége üdvözletét küldi kegyelmednek. Önagysága, a Csorbadsi itt van Budán. Besli Mohamed Cselebi is szerencsét kíván kelmednek. Muzteda Odabasi és Ahmed Cselebi és a mi Oz mán bátyónk, valamint pazárbeli szomszédunk, Mahmud Szpahi, továbbá Hadzsi Hasszán és a másik Hadzsi Hasszán mindnyájan szerencsét és jót kívánnak kelmednek, remélve, hogy Allah meghallgatja e kívánságaikat! Az Uzicéből való Hadzsi Ibrahim is szerencsét és jót kíván kelmednek és kéri, hogy kelmed vegye át a Mohamed Cselebi testvéreitől a pénzt az ő számára és küldje ide. Veli Bölük Basinak és Izmail Csahusnak okvetlenül írjon kelmed egy goromba levelet, mert ezektől egy fityinget nem lehet behajtani! Írjon kegyelmed olyan gorombán, ahogy csak tud és küldje ide a levelet. Ofensége, a budai pasa Pécsre utazott, de visszatért már, megtekintette az ottani karósvárat. Azután elment Belgrád várába és onnan 4—5 nap mulva visszatér Budára. Vegye ezt kend tudomásul! Hüsszein aga, Hasszán Szpahi és Bajrám bátyó is üdvözli kegyelmedet és minden jót kívánnak. Írjon kegyelmed minden olyan egri dologról, ami az élet dolga s a legelső Egerből Budára érkező emberrel küldje el kend a levelet. A kávét egy bőrládában küldöttük. Jól őrizze meg azt kegyelmed, mert az a mienk."

A levél címzése ez: Ez a levél szerencsésen érkezzen el Szálih Keduda budai kereskedőhöz, aki a Sárigdizsi Ali aga egri házában lakik." Így szól a levél, mely 1606 és 1645 között íródván, idestova éppen háromszáz esztendős. Látjuk belőle, hogy a viszonyok nem sokat változtak jó öreg Budánkon, kávét ugyan többet kapni Budán, mint akkor, de a pénzt most is szívesebben fogadjuk, mint a behajthatatlan utalványt. Ma is csak „kis pénz" járja, ma is irunk és kapunk goromba leveleket pénzbeli dolgokban, udvariasságaink is csak olyanok, mint régen, mert „alázatos szolgáli" vagyunk egymásnak, „mélységes tisztelettel" vagyunk azok iránt, akiket utálunk *„kezét csókolom"*-mal köszöntjük a hölgyeket, de kezüket nem csókoljuk meg, *jónapot* kívánunk annak, akit az ördöggel vitetnénk poklok fenekére. Török módra udvariaskodunk ma is Budán.

B. B. B.

Bezsúfolt öröklakás
helyett társuljon ikerház építéséhez, mert ugyanazon árban
hatszázas telken
a Pasarét mentén, az ötös autobusz végállomásánál építhet. **Telefon: 57-7-54**

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár építészmérnökök irodájában.
V, Személynök ucca 9—11. szám.
Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

Az ingatlanforgalom Budán e héten így alakult ki: — I. kerület: Mártonhegyi út 30/6. 912 öl, 12.010 pengő (árverési vétel). Muskátli ucca 10. 303 öl, 19.000 pengő, Krisztinaváros 7323/19, 270 öl, 27.000 pengő, Árpád út 8320/7, 201 öl 11.000 pengő, Városmajor ucca 6968/1, 218 öl 32/70-ed része 3198 pengő, Ormódi ucca (Orbánhegy) 330 öl 16.000 pengő, Kelenföld 4453/61—17 (Társasház illetőség) 145 négyzetméter 12.000 pengő. — III. kerület: Pálvölgyi dülő 15661, 748 öl 8/12 része 2000 pengő, Csúcshegy 20.896, 510 öl 650 pengő, Péterhegy 22.854, 606 öl 1200 pengő.

Elégtétel a vevőknek. A „Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezeté"-nek budai árpolitikáját tettük szóvá egyik legutóbbi számunkban, sérelmezve a pesti és budai fiókok árai között a budai vásárlók hátrányára mutatkozott árkülönbözetet. Időközben meggyőződtünk arról, hogy a Fő uccai hússzék önkényesen járt el és annak székállóját az új vezetőség, amely a szövetkezet reorganizálása terén komoly igyekezettel és éber figyelemmel működik és sok bosszantó rendellenességet már megszüntetett panaszunk vétele után, azonnali hatállyal elbocsátotta.

Egymillióhétszázezer pengő költséggel utakat és csatornákat építenek Budapesten, amely építkezések túlnyomó része Budának jut. Igy a polgármester elrendelte, hogy az alábbi utakat egyes részeikben és az okvetlenül szükséges csatornázást építsék ki, még pedig Budán: I. Kútvölgyi út, I. Hegyalja út, III. Remetehegyi út, I. Nagykovácsi úton a meredek kanyar átépítése, I. Sashegyi út és Zólyomi út egy része, II. Gábor Áron ucca, II. Pasaréti út, II. Törökvész út folytatólagos kiépítése, III. Józsefhegyi ucca. — *Csatornaépítések:* I. Kútvölgyi út, II. Gábor Áron ucca, I. Horthy Miklós út, II. Kapy ucca, II. Törökvész út, III. San Marco ucca, III. Vályog ucca, I. Sashegyi út, I. Hegyalja út, II. Bimbó ucca, II. Eszter ucca, II. Pasaréti út.

„Próféta" söröző néven új vezetés és új elvek szerint nyilt meg a Gellért téri volt Pelczmann-féle vendéglő. Kitünő konyhája, elsőrangú borai máris közkedveltek, ami a vendéglő fellendült forgalmában nyilvánul meg.

Huszonnégy éve közkedvelt cukrászdája a lágymányosiaknak az I. Horthy Miklós út 39. alatti *Szabó* Endre féle cukrászda, amely szeptember elején I. Horthy Miklós út 33. szám alá, új, modern helyiségbe költözik.

Üzletzárás. A vasárnapi munkaszünet kiterjesztéséről törvény készül, amelynek tervezete szerint vasárnapon, Szent István és karácsony első napján az élelmiszerüzletek csak másfél óráig lehetnek nyitva, pálinka forgalomba hozása tilos s amíg istentisztelet van, a korcsmákat is zárva kell tartani.

GAZDASÁGI NAPLÓ

* Eddig 1500 vagón gyümölcsöt és főzelékfélet exportáltunk. A legnagyobb mennyiséget Ausztria vásárolta, második helyen áll Németország.

* 4000 vagón fűrészárut, 2000 vagón faragott és rönkfát és 500 vagón bányafát hozunk be Ausztriából.

* A tabáni telkek parcellázásából a főváros 7,800.000 pengő bevételt remél. Tabán területéből 24.053 négyszögöl értékesíthető. Az eladás hozzávetőleges ára a telkek fekvésének megfelelően 180—660 pengővel jön számításba.

* **A közraktárak** átvételéről és kihelyezéséről tárgyalások folynak a főváros és a bérlő intézet, a Magyar Leszámitoló Bank között, mely utóbbinak a szerződése csak 1942-ben jár le.

* **Szelvény nélkül** jegyzik e hó 19-ike óta az 1910., 1911. 1914. évi fővárosi kölcsönkötvényeket a budapesti tőzsdén. Ezek a papírok a következők: 1910. évi 4 százalékos, 1911. évi 4 százalékos és 1914. évi 4 és fél százalékos fővárosi kölcsönkötvények.

* **A válsággal küzdő** köztisztviselők az építkezési kölcsönök kamatterhének csökkentését szorgalmazzák, mivel az időközben fokozatosan leszállított fizetések súlyos anyagi válságba sodorták a *saját otthont* építő köztisztviselőtársadalmat.

* **Megindult** a részvényvásárlás a külföldiek részéről a budapesti piacon, amennyiben megengedték a transzferpénzek e célra való felhasználását.

* **Nyerspamut** szükségletünk nagyrészét búzakivitel útján közel egy esztendőre biztosította a pamutellátást lebonyolító Magyar Ált. Hitelbank. Egymillió mázsa búzát exportáltunk pamut ellenében Angliába. Az ellátás rendszere a Hitelbank éber körültekintéssel irányított tevékenysége révén minden várakozáson felül bevált.

* **A dunai alagút** munkálataiba a régi vállalkozókon kívül belekapcsolódott a *Zsigmondi rt.* és a *Palatinus rt.* Az emelkedő árakra való tekintettel a főváros az új szerződésben a régi 1,400.000 pengő helyett 2,190.000 pengőre vette fel a munkálatokat, amelyekre eddig 500.000 pengőt folyósított.

* **A svájciak** szeptember elsejei hatállyal felmondották a *„Stillhalte"* egyezményt, amit azzal indokolnak, hogy Magyarországgal közvetlen érintkezést kívánnak és ebben a kérdésben szabad kezet akarnak maguknak biztosítani.

* **A Forgalmi rt.** a napokban alakul meg, melynek igazgatóságába a Kereskedelmi Bank *dr. Hollós Ödönt*, az Angol-Magyar Bank *Kálmán Henriket* és *Heltai Bélát*, a Magyar-Cseh Iparbank *dr. Forbát Dezsőt* és *Rottmann Dezsőt*, az Erdőbirtokos rt. *báró Bottlik Istvánt*, az Una rt. *Németh Ferencet*, a Tiberius rt. pedig *Winter Rudolf dr.-t* delegálja.

* **Magyar Pamutipar rt.** bérbe vette a *Kartonnyomóipar rt.* óbudai gyártelepét, minimálisan egymillió méter bérmunkát garantálva az utóbbinak. Hír szerint az évi bér összege százezer pengő, ezenfelül a gyár karbantartását a bérlő vállalta, amely a Kartonnyomót a forgalom emelkedésének irányában progresszív alapon nyereségrészesedésben is részesíti.

* **Neuchatel-Asphalt** Co. Limited, Budapest, 1932 december 31-iki mérlegszámlája 209.138 pengős alaptőke mellett 6.324 pengős nyereséget mutat ki. Tartalékainak összege 148.000 pengő.

* **IVOK** az ősszel megalakuló szövetkezet rövidített elnevezése, mely a pénzintézetek befagyott követeléseit akarja mobilizálni, egyben megakadályozni az árverésre kerülő ingatlanok értéken aluli elvesztegetését. A szövetkezet számít úgy a kormány, mint a P. K. támogatására.

Társasvillák
Budapest Rivieráján!
A hatholdas BATTHYÁNY ősparknál, a Horthy Miklót út és Gellért-fürdő közvetlen közelében két társasvillát építünk 2-3-4-5 szobás, hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvezésű öröklakásokkal a **Mészöly u. 5. és 7. sz. alatt,** továbbá tetszésszerinti, feltűnő olcsó **ikervillákat** a MÁNYOKI út 7. sz. parkírozott telken.
4 szobás lakrészek már 28.000 P-ért.
Értékálló, fényesen jövedelmező befektetés. Prospektus!
Gellérthegy
déli lejtőjénél, a Tarczali utcában, általunk elsőrendű kivitelben megépített két 4 szobás, összkomfortos, remekszép, adómentes
VILLA potom 36.000 P-jével ELADÓ.
A Balatoni Rivierán
Csopak—Alsóörs között, a Balaton legnagyobb jövőjű, legszebb részén (szénsavas, alkalikus, vasas gyógyforrások, legolcsóbb megélhetés) olcsó, féláru építkezés, télen is lakható, masszív lakóházak 2500 P-ért. (Telkek 900 P-ért.)
„CENTRUM"
Házépítő Vállalat
I, Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

HÁZ

Ikervilla felerésze 240 négyszögöles telekkel Pasaréti úton méltányos áron eladó. Felvilágosítás: Kerekes Barnabás építészmérnöknél, IX, Ráday ucca 22. Telefon: 85-3-54.
Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS
Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretű, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel építendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.
Gyönyörű 4 szobás villalakás loggiával, erkéllyel, etage-fűtéssel, villamos és autóbusz-megállónál november elsejére kiadó. Érdeklődés a házmesternél. II, Budakeszi út 1/d, vagy telefonon 55-0-35.
2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fűtés, melegvízellátással az Attila ucca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus építő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.
3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I, Logodi ucca 63, vagy telefonon: 55-0-35.
Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjű 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörű kilásással a budai hegyoldalra. 61-es villamos-, 4-es autóbusz-megállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.
Épülő modern bérházban luxuskivitelű, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszínen.
Fölépcsőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

TELEK
Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles kézműves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhírű céghez I., Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló
kőlapokkal
burkoljak.
Szállitja: **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

6 ÓRÁN BELÜL elintéz minden **VIZ—GÁZ szerelést**
CSIHÁK bádogos, II., Csaba ucca 3. sz.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.
Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.
Safe deposit

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksütéménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

Különös kép a multból

— Egy budai ujdondász Budáról: anno 1855. —

Ujdondász, fürge ifjú ujságiró apáink fiatalsága idején. Füle mellett *iral*, vagyis író-ón, fürgén jegyez, majd a redakcióban lúdtollal írja a cikkelyt. (Ma riporter a neve, telefonál, autón jár és írógépen ír) 1855-ben ilyen ujdondász volt *Müller* Károly úr, majd a *Pest-Ofner Zeitung* szerkesztője lett. Németül írt, de kitünő magyar ember volt. 1855-ben jelent meg egy verses pest-budai útmutatója: „Pest wie es lebt und leibt." Ennek budai részében kedves leírást ad Budáról.

„... Budán olyan becsületesek az emberek — írja *Müller* úr — hogy ha valaki a bugyellárisát elveszti az utcán, azt senki sem emeli fel, az ember másnap ugyanott találja meg, ahol elvesztette. A Bástya sétányon a katonabanda játszik, a *Karátsonyi* grófok palotája már ott büszkélkedik a Generálisok Rétjén, a Vérmezőn. A Gellérthegy olyan festői, mintha valami kis templomi Betlehem dísze volna. Itt folyik le a hires húsvéthétfői bucsú. A régi csillagvizsgálótorony már csak rom, mert 1849-ben halomra lőtték, ma már csak emléke él. Ott áll a zászlósrúd, mely a dunai hajók érkezését jelzi. Ha a zászló a rud hegyén lobog: a bécsi hajó érkezik. Ha félárbócra van vonva, a galaci hajót jelzi. Délben harangszó kongatja a delet. A Gellérthegy alatt lovakkal vontatják a gabonás dereglyéket, a vizben mosónénimfák súlykolják a fehérnemüt és szapulják egymást. A Sashegyen kitünő vörösbort szüretelnek. A Lukácsfürdőt *Lengl* úr, a Császárfürdőt *Szekrényessy* úr igazgatja. A *Schwartzer*-féle Bolondház ott van a Kékgolyó utcában, *Gül* Baba mecsetjében muzulmánok imádkoznak. A Svábhegy pompás, de a hegyi vendéglősök megnyúzzák a vendégeket. Majálisok alkalmával Budán mindig esik az eső, főleg ha a Leopold-mezőn a gyepen táncolnak a helyre budai szobalányok. A hegyekben sok nyaraló és még több koldus van és minden bokorban cigánylurkók nyekergetik hegedüjüket. A Zúgligetben a *Laszlovszky Major* vendéglője, a *Szarvas* már messziről elárulja e lombok alatti rejtőhelyét, mert a budakeszi sváblegények rezesbandája recsegése mértföldnyire elhallatszik. A *Fácán*-nál, a *Szép juhászné*-nál és a *Disznófőnél* rántottcsirkék röpködnek a levegőben. A *Ferenchalom* gyönyörű és a legszebb svábhegyi korcsma a Krautschneideré. A *Horváth*-kertben *Dax* úr a vendéglős „Rózsáskert" cégérű nyári vendéglőjében. A Krisztinavárosban minden második vendéglőnek *„Három"* a cégére. A Három Alma, a Három Kakas, a Három Holló, a Három Nyolcas és a Három Hetes hires jó helyek. (Ez még ma is megvan a Szebeny Antal-téren). A *„Gazdag Asztalosnéhoz"* cimzett vendéglőben legjobb a rácürmös. Szép kirándulóhelyek vannak Budán: *Borosjenő* csakúgy hires boráról, mint *Promontor* vagy *Óbuda*. Itt a sok derék kurtakorcsma tövén sok római régiség akad. Az óbudai Hajógyárban sok az idegen mérnök és munkás. A főmérnök az angol Mr. *Masion*, *Pellegrini* úr olasz, *Rüti* úr svájci. Akad itt sok hollandus, finn és angol hajóács. Ezek mind pogányul káromkodnak. *Goddam!* — kiáltja az angol ács, a francia *Sacre Dieu!*-vel felel, az olasz *Maladetto!*-val köszönt rá, a derék német csak azt mondja: *„Der Donner soll es schon holen!"* A kovácsok, magyarok és lengyelek ugyancsak káromkodnak. A Hajógyár tehát valóságos Bábel. Óbudán hires a *Goldbergerék* kékfestő fábrikája. Itt vannak *Lobmayer* úrnak, a fuvarosnak istállói is. Ő külön kocsikat járat Balatonfüredre, hol *Bizay* úr, a „Nemzet Báró"-ja várja ölelő karokkal az üdülésre odaérkezőket."

Ilyen volt Buda 1855-ben. Nyolcvan esztendő mulva vajjon milyennek fogja látni a mai Budát a késői utód?

Hárombék.

Budai Polgárok!
Szekszárdi bikavér . . literje —.80
Sötét kadarka . . . . . „ —.60
Asztali fehér . . . . . „ —.60
Ürmös magyar „Vermouth" „ 1.20
Budára ötliteres rendelést haza szállítunk!
Magyar üdvözlettel **Fekete Sándor** üzletvezető
Budapest, VIII, József ucca 19. sz.
Telefon: 32-0-63.
Nincsen párja a
Szekszárdi bornak
Hagyományos pompáju magyar vincellérdiszitmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok. Tolnai menyecskék. Nemes és olcsó szekszárdi borok!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1136. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 augusztus 31

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 fill. Szövegsor ára 2 P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63.
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

Nyilt levél Hóman Bálint dr.

vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrhoz.

Kegyelmes Uram!

Mélyen tisztelt és kedves Barátom!

Egy angol filozófusnál olvastam, hogy: „...a mithológia metapnisikai világnézlet sub specie oculorum. Különlegessége, jelleme (jellegzetessége) — sőt korlátok közötti mozgása — abból áll, hogy általa nem látottakat vissza lehet olyasmire vezetni, amit látunk. A mythos semmit sem magyaráz meg, nem okadatolhat meg semmit, nem jelenti a honnan és miért utáni kutatást; éppen oly kevéssé erkölcstelen; de legkevésbbé történelem. Kétféle mythologia van: *belső* és *külső*, azaz meg kell különböztetni a belső tapasztalás útján keletkezett mythologiai alakulásokat és a külső tapasztalatok alapján keletkezetteket. Hogy a Napisten (görögül: Phoibosz, Főbusz, ősmagyar: Izzó, Iza) szekerét az égen át hajtja, egy külsőleg érzékelhető jelenség képletes kifejezése; hogy az erinnyák a gonosztevőt üldözik, az ember bensőjének egy tényét szimbolizálja (lelkiismeret.) ... Ilyen nagyszerű példája a külső tapasztalatok alapján alakító mitológiának a *szentháromság* elképzelése... A belsőleg átélt tapasztalat pedig az embert a *megváltás* gondolatához vezette, a kereszténység gyujtópontjához...“ Bevallja a tudós kitünő művében, hogy ezek a gondolatok nagyszerű kifejlődésükben *ősi, belsőázsiai eredetűek*, távol állanak a szír, szemita és föniciai fajok gondolat- és érzésvilágától s onnét valók, ahol az indoeurópai népfajok turáni és iráni, árja bölcsője állott, ahol most folytatja szenzációs eredményeket produkáló ásatásait a brit múzeum megbizásából *Leonard Woolley* professzor, *Ur* városából. *Tehát ősmagyar örökség!*

És mégis mit tudunk mi szegény magyarok a mi őstörténelmünkről, ősmitológiánkról, amik már Krisztus születése előtt sokezer évvel a népek kultúráját vitték előre, alapjait képezték az egyiptomi, a maya, az indo művelődésnek. Az iskolában teletömték fejünket a latin és germán mitológiával, a görög háborúk történetével, az aztékok és inkák isteneivel, csak a Három — egy Istenben hívő, a megváltást valló magyarság (turáni fajták), a világ emberi kultúráját megteremtő és kifejlesztő fajunk őstörténelméről, ősmitológiájáról s annak a többi vallások fejlődésére gyalkorolt hatásáról nem tanultunk semmit. Két szamárságot dogmaként vertek a fejünkbe akadémikusok és egyetemi fakultások nevetséges szakvéleményei alapján, először, hogy a honfoglalás az Árpád—Szent István kor eredménye, másodszor, hogy a magyarok pogányok voltak és egyetlen irodalmi művük a halotti beszéd. Mikor *Árpád* bejött a Duna—Tisza közé, már régesrégen magyarok voltak itten, akik *Firudun* (Füred-din), *Attila* urunk és az avarok idöiben telepedtek itt le, akiknek virágzó városai (Buda, Veszprém, Zirc, Sümegh, Füred), kultúrális fellegvárai (Tihany, Bakonybél, Keszthely, Pannonhalma) voltak, amiket a Mongoliában és Mandzsuriában uralkodó magyar fejedelmeknek nem kellett meghódítani, hisz itt is, ott is csak turáni testvérek éltek. De nem is voltak őseink pogányok, hisz papjaik már *Ur* városában (10—12.000 évvel ezelőtt) a *Cig-Ur-at* nevű templomban *Ös-Tennek* (Öreg-Isten-nek) mutatták be áldozataikat, de a többi nép már a Ten (Isten) szóból alkotta az Isten háza nevét: — ten-plom és ünnepi istentiszteleteket rendeztek a *Nagyboldogasszony* dicsőségére (a „boldog“ szó lefordíthatatlan), hirdették a megváltás szükségességét és a turáni hétparancsolat erényeit. Ez nem pogányság, ez az ideális monotheizmus, mely szükségszerűleg vezetett *Krisztushoz* (Jézushoz — Izzóhoz) és adta a keresztény világnak a poetikus *Boldogasszony-kultuszt*. Végre a halotti beszéd. *Latjatuk feleym zumtuchel, mik vog-muk*... ezt a magyar nyelv elleni merényletet valami szerencsétlen svájci vagy morva barát követhette el a maga fonetikájával, aki nem tudott magyarul és ezeket az értelmetlenségeket kellet megtanulnunk. Hisz a magyarok így még szumir (?) korukban sem beszéltek.

Ott vannak: *Ipolyi* Arnold püspök művei a magyar mitológiáról, *Vámbéry* Ármin, *Eötvös* Károly, *Némethy* Kálmán, *Kőrösi-Csoma* Sándor, *Gálocsy* Árpád, *Markos* Gyula, *Darnay* Kálmán, *Zackó* Dezső, *Rhé Gyula, Baktay* Ervin, *Kmoskó* Mihály, *Lendl* Adolf, *Hennyey* Vilmos, *Zajti* Ferenc, *Tóth* Jenő, *N. Szabó* Gyula, *Timár* József, *Demeter* György, *Váth* János tanulmányai és dolgozatai.

Ezekből kell a magyar vallási, faji, történelmi, nyelvészeti és földrajzi mult adatait kiszedni és tankönyvbe foglalni, hogy a magyar ifjúság, éppen trianoni szerencsétlen voltánál fogva, ezentúl az elemi iskolától az egyetemekig okuljon a turáni nagy népközösség multján és erőt gyüjtsön az ősök hagyományaiból a jövőre.

Kegyelmes Uram,

igen tisztelt barátom, arra kérlek, hogy már az idei tanévben rendeld el az iskolákban az ős-magyar multtal való foglalkozást és míg a megfelelő segédkönyvek elkészülnek, tétesd az iskola falára csonka hazánk minden iskolájában a turáni népek multjára, jellemére vonatkozó föld- és néprajzi térképeket, hadd kapjon kedvet minden magyar gyermek és serdülő ifjú a nemzetért való munkához és büszkeséggel töltsön el minden magyar szivet az a tudat, hogy a turánság van hivatva a világuralomra és a kultúra irányítására.

Ne vedd kérlek rossznéven, hogy a nyilvánosság előtt írok, de ez a kenyerem és ez ad jogot, de Te különben is eddigi tudományos és miniszteri működéseddel máris megmutattad, hogy minden, ami a fajtánkat előbbre viszi a kultúrális haladás útján, közel fekszik nemes magyar szivedhez, nagy tudásodhoz.

Fogadd őszinte nagyrabecsülésem igaz kifejezését, szivélyes barátsággal üdvözöl készséges híved

László Zoltán dr.

Csopak, 1933. VIII., Szent István napján.

A megváltó kelet felé parancsolja a nemzeti gondolat fordulását a jobb jövő reménye és ezt az irányt most élénken kívánja szolgálni a

HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG,

amely e hó 28-án este elhatározta, hogy a magyar társadalom segítségével mélyreható és átütőerejű propagandát indít a keleti orientáció érdekében. Ebben szerepet kíván juttatni mindenkinek, aki aggódó szeretettel félti nemzetét és azokat as őserejű kötelékeket kívánja erősen összefonni, amiket meglazított a téves kultúrirány, a nyugati kultúra előtt való megalázkodás, a nemzet őstörténetének elhanyagolt kutatása és az ott felhalmozott őserő mesterséges elsorvasztása. Az e célt szolgáló eszmék közül a Hollós Mátyás Társaság kiválasztotta a legalkalmasabbakat és azokat viszi harcba a minket prédául alantas kultúrájú népeknek odadobó Nyugat ellen. Megkisérli a lenyugvó nap országait és népeit felvilágosítani a magyarság ősi kultúrája felől, amely magasan áll a nyugati nemzetek kultúrája felett. A Hollós Mátyás Társaság végleg dönt ez ügyben a szeptember végére összehívandó közgyülésén.

Uj élet az eltemetett Budán

— A vizivárosi temetőn át szerpentinut épül —

A hegyvidék fejlődése és a budai belső város terjedése megkövetelte, hogy a régi vízivárosi temetőt beszüntessék és feloszlassák. A *Kútvölgyi út*, amely egyike lesz a hegyvidék legszebb autóútjainak és nagyrészben már el is készült, ezen a vízivárosi temetőn át kapcsolódik a Budakeszi útba és így ezt az elismert, bevált szakembert ne mveszti el az elárvult idegenforgalom. Máskülönben az „Ibusz“ sorsa bennünket nem érdekel. Nagyon kevert forgalmú, zavarosan gyanús üzem volt. Az idegenforgalom piócája.

---

kénytelen volt a város ezt a régi temetőt, amely már sehogy sem illett a Pasareten megindult életerős fejlődés keretébe, feladni, parkozni, megtartva néhany részletét a temetőnek az új park keretében, addig, amíg valami uj rendezés az ott eltemetett régi nagyságok számára nem talál új elhelyezést. Kétszázötven esztendő története kapcsolódott ehhez a temetőhöz, amiről még lesz alkalmunk irni. Az új szerpentinút földmunkálatai már két het ota folynak es meg ez öszön átadják az autóbuszforgalomnak. A temetőn át épített út hossza körülbelül egy kilométer. További folytatása már teljesen kész és említésre méltó, hogy az útépítés közben rendkívül *dús és erős sótartalmú forrásra* akadtak az építők, de azt egyelőre újból lezárták, hogy majd a jobb időkben azt is bekapcsolják Buda gyógyforrásainak sorába.

Pályaudvart a Császárfürdőnek

— Almásfüzitő—Kenyérmezőmajor—Buda-Császárfürdő —

Ha Buda északi fürdőcsoportjának fejlődését a Császárfürdő környékén új budai közlekedési központ kifejlesztésével is biztosítani akarjuk, feltétlenül gondoskodnunk kell arról, hogy vasúti összeköttetése is a mindenkori *lehetőségek keretében a legjobb legyen.* Ez természetesen csak fokozatosan valósítható meg, de soha megvalósulni nem fog, ha arra állandóan és szilárd akarattal nem törekszünk.

Esztergom és Óbuda közt most jó a vasúti összeköttetés; a menetidő 1 óra 18 perc és 1 óra 38 perc közt váltakozik; a forgalom is elég sűrű. Nagy hátrány azonban Buda-Császárfürdőre az, hogy az 1 óra 18 perces menetidővel járó vonatok közül most csak egy áll meg Óbudán, de éppen ennek az egynek

nincs csatlakozása

Buda-Császárfürdő felé. Óbudától Buda-Császárfürdőig 22 perc a menetidő; kellő csatlakozás mellett tehát

Esztergomból 1 óra 40 perc alatt érhető el Óbudán át Buda-Császárfürdő.

Kenyérmezőmajorból pedig 1 óra 30 perc alatt. Igy Almásfüzitőről Kenyérmezőmajoron és Óbudán át Buda-Császárfürdő is gyorsabban elérhető; az út csak 82 kilométer. (Ezzel szemben Almásfüzitőtől a Keleti-pályaudvarig 101 kilométer az út.) Almásfüzitőtől Kenyérmezőmajorig az út tartama 1 óra 06 perc és 1 óra 33 perc közt váltakozik; ha az ezen az uton járó vonatok, amelyeknek Buda-Császárfürdőig csatlakozásuk lesz, nem állanak majd meg minden jelentéktelen állomáson vagy megállónál, menetidejük könnyen csökkenthető kerek 1 órára, sőt még ez alá is.

Az Almásfüzitő és Buda-Császárfürdő közti út menetideje tehát könnyen csökkenthető

legrosszabb esetben is *2 óra 30 percre*. (Ezzel szemben Almásfüzitőtől a Keleti-pályaudvarig a személyvonatok menetideje 2 óra 31 perc és 2 óra 50 perc közt váltakozik; mint hogy ez az út 19 kilométerrel hosszabb is, ez az út annak, aki nem akar éppen a Keleti-pályaudvaron Budapestre érkezni, időben és útiköltségben is inkább hátrányt, mint előnyt jelent.

Megvolna tehát most is már annak a lehetősége, hogy a menetido csokkentésével és közvetlen kocsik beállításával úgy *Esztergom*, mint *Komárom, Győr*, (Pápa, Sopron) és *Moson-Magyaróvár*, sőt *Bécs* felől is megjavíttassék Buda-Császárfürdő vasúti összeköttetése.

A bécs-komáromi vonalat néhány éven belül villamosítani fogják; az is már csak idő kérdése, hogy a budapest-esztergomi és az almasfüzitő-esztergomi vonalakat is villamosítsák. Eljön tehát az az idő, amikor nemcsak Szentendréről, de Esztergomból, Komáromból, Győrből és Moson-Magyaróvárról, sőt Bécsből is villamosított vasúton utazhatnak az idegenek a budai északi fürdőcsoport szívébe. Csak akarni kell — állandóan és szilárd akarattal!

De addigra is, amíg a jövő álma megvalósulhat,

fel kell fedeztetni az idegenekkel,

Esztergom, Komárom, Győr, (Pápa, Sopron) és Moson-Magyaróvár, de különösen Bécs közönségével a budai északi fürdőcsoportba személyvonat közbeiktatásával megvalósítható rövidebb és olcsóbb közlekedés módját, a kinálkozó új útvonal lehetőségét és az új vonal mentén kibontakozó tájak érdekességét és szépségét. A *„bemutató“* céljára kellő előkészítéssel és beharangozással a Császárfürdő nagy úszómedencéjében nemzetközi uszóversenyt, a Dunán pedig evezőversenyt kell rendezni; erre a versenynapra Bécsből és a fővonalmenti dunántúli városokból *„filléres gyors“* hozza az idegen nézőközönséget Almásfüzitőn és Kenyérmezőmajoron át *közvetlenül Buda-Császárfürdőig*. Igy talán nemcsak Bécs és az északi Dunántúl, de Pest is felfedezné, hogy ily lehetőségei is vannak Budapestnek — Budán!

Christián Rezső dr.

Tallózás a főváros félévi mérlegében

A most közzétett félévi mérleg igazolta az előrelátást, amennyiben a pénzügyi ügyosztály számolt a jövedelmek hanyatlásával, melyek azonban nem nagyobb méretüek, mint amennyire a költségvetés összeállításánál számítottak.

A községi pótadó csökkenése kerek egymillió pengő. A házbérkrajcárok és késedelmi kamatok csökkenése ugyancsak meghaladja az egymilliót.

Az alkalmazottak kereseti adói, valamint a késedelmi kamatok 690.000 pengővel csökkentek; ugyancsak 600.000 pengővel csökkent a szemétfuvarozási illeték is.

Százezer pengővel csökkent az általános kereseti adó, ezzel szemben 75.000 pengős emelkedést tüntet fel az italmérési illetékek jövedelme.

Két és fél milliós többlet mutatkozik az inségjáruléknál, míg a forgalmiadók jövedelme hat millióval kevesebb a tavalyinál; ugyancsak 73.000 pengős hanyatlás mutatkozik a fényűzési adónál.

Ezek szerint 7 millióval csökkent az első félévben a főváros adóbevétele. A BSZKRT. félévi bevétele 220.000 pengővel, utasszállítása pedig 6.8 millió személlyel esett vissza.

Ugyancsak 100.000 pengővel csökkent az autóbusz bevétele, melynek utasforgalma 330.000 személlyel volt kevesebb.

A fogaskerekü vasút bevétele 12.000 pengővel csökkent, míg a siklópálya bevétele 1200 pengős emelkedést tüntet fel.

A Községi kenyérgyár forgalma azonos a tavalyival, míg a Községi Lóhúsüzem mérlege, melynek forgalma egyharmadára esett vissza, szomorú tükrét mutatja gazdasági leromlásunknak.

A mind kisebb tevékenységi körre kényszerített Községi Élelmiszerüzem 20%-kal kisebb forgalmat ért el.

Ugyancsak siralmas képet nyujtanak a Fővárosi fürdők eredményszámlái. A látogatottság ijesztően hanyatlott, különösen a Gellért-fürdőnél, melynek forgalma 20%-kal esett vissza.

Hanyatlás mutatkozik az Ásványvízüzemnél is.

Csökkent a Gázművek bevétele is — a gázszolgáltatás 660.000 köbméterrel volt kevesebb a tavalyinál, míg a Vízművek zárszámadása a tavalyi eredményt tünteti fel.

Az Elektromosművek félévi zárszámadása szerint a fogyasztás 4.3 millió kilowattórával haladja meg a tavalyit — ezzel szemben a bevétel 625.000 pengővel csökkent, aminek magyarázata az ipari többletfogyasztásban keresendő, mely 30%-kal emelkedett.

Ugyancsak 300.000 pengővel vett be kevesebbet a Községi Temetkezési üzem.

A folyamatban lévő jövő évi költségvetés előirányzata fenti adatok szemelőtt tartásával készül. Reméljük, hogy kedvezőbb lesz az eredmény!

St. A.

Az Ibusz-botrány, amely ezt a különös intézményt a romlásba vitte, elsöpör olyan egyéneket, akik mint „kinevezett“ szakértők az idegenforgalomnak nemcsak hátrányára, de legnagyobb kárára szolgálták ennek a városnak ezt a fontos kérdését. Tasnádi *Szüts* András tehetetlenségére és hozzá nem értésére éppen a „Budai Napló“ mutatott rá két év előtt, ami felfigyelésre késztette azokat, akik az idegenforgalom rendkívüli fontosságát méltányolják. Csakhogy óvatosan kell ezt a kérdést kezelni, nehogy e téren bevált, elismert értékeket is leromboljunk. Az Ibusz élén álló triumvirátusnak egyik tagja *Bársony Oszkár*, aki kizárólag az idegenforgalomnak szentelte idejét, munkáját, tudását, tapasztalatait és képességeit, — külföldön is elismert érték, akiben nagy veszteség érné idegenforgalmunkat. Ugy tudjuk, hogy ezekben a politikai manőverekben és machinációkban neki vajmi kevés része volt és állandóan „kész dolgok“ elé állították s így megvan a lehetőség, hogy

---

Kelenföld ünnepelte névnapján

Petracsek Lajos dr. orszgy. képviselőt

— A Viziváros iparossága szintén ünnepelte —

Okos szóval, kedves modorával, szíves és előzékeny szolgálatkészségével rövid néhány év alatt megnyerte a budaiak őszinte rokonszenvét

PETRACSEK LAJOS dr.
orszgy. képviselő,

aki egyúttal a törvényhatósági bizottságnak is tagja és legújabban tanácstag is a budaiak bizalmából.

Ezt igyekezett bizonyítani a *Kelenföldi Társaskör*, amelynek *Petracsek* Lajos dr. az alelnöke, akinek tiszteletére a Lajos napját megelőző estén társasvacsorát rendezett a Kelenföld egyik kedves vendéglőjében, *Avarnál*, hogy ott ünnepelje közéletünknek ezt a fiatal, de minden tekintetben rátermett tagját, aki vezérszerepre hivatott Budán és *Kozma Jenő* pártvezérnek legbensőbb köréhez tartozik.

A társasvacsorán csaknem 200-an vettek részt, köztük: Becsey Antal és neje, Barla Szabó dr. és neje, Dorner Gyula és neje, Kovács József tábornok, Schwarcz Samu vezérigazgató, Székely Vladimir ny. főkapitányhelyettes, Bodócsy Antal dr., Bányász László min. tan., Tamássy Béla főorvos, Wirnhardt Ágoston főjegyző, Szibinkits György, Füredi Jenő, Gömöri Győző, Wéber Sándor dr., Hanzély Ödön, Bauer Ödön, Kalmár Sándor, Fléger Dezső, dr. Csányi Antal, Szécsény Ferenc, Barta Kálmán, Neu Lajos, Markovits Sándor, Csilling Rezső, Springer Antal, Benkovits Géza, Tollár József dr., Lantos

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

Béla dr. és a kelenföldi társasélet számos tagja, egyesületek és körök képviselői, munkáscsoportok vezetői. A Kelenföldi Társaskör részéről *Ulmer* Ágoston dr., *Schanzer* József és az est rendezője: *Szentgyörgyi* Imre.

A társasvacsora befejeztével *Ulmer* Ágoston dr. ügyvezető elnök üdvözölte a vendégeket és Petracsek dr.-t a tisztikar nevében, mint a társaskör alelnökét. Már ez is viharos tapsot és éljent váltott ki.

BECSEY ANTAL,

a Kelenföldi Társaskör elnöke a budai embertípusról emlékezett meg, amelynek más a természete, közelebb áll egymáshoz, tiszteli és szereti egymást. Akit ez az embertípus egyszer a szívébe zárt, azt szeretettel ünnepli minden alkalommal. A kelenföldi polgárság szeretetéről biztosítja úgy *Dorner* Gyula min. tanácsost, mint *Petracsek* Lajos orszgy. képviselőt. Dorner Gyula 35 éves közszolgálat után vonult nyugalomba és karitatív munkáját legfelsőbb elismerésben részesítette a kormányzó is, a polgárság is. És ha Dor-Petracsek Lajos dr. a tavasz, aki most férkőzött be a polgárság szívébe. Üdvözölte és éltette a hölgyeket a polgárok nevében. De éltette Gömöri Győzőt is, aki nagyapa lett.

A jelenvoltak meleg ovációban részesítették az ünnepelteket, mire felszólalt *Horváth* Balázs, a Keresztény Szocialista Villamosvasutasok országos elnöke, hogy mint egyszerű kocsivezető üdvözölje Petracseket, aki mindig szeretettel harcol a kisemberek érdekeiért. Utána *Gömöri* Győző, mint a Buda Alsóvárosi Egyesület üv. elnöke szellemes beszédben üdvözölte Dorner Gyulát és Petracsek Lajost, megköszönve az Alsóváros érdekében kifejtett működésüket.

Az elhangzott felköszöntőket *Dorner* Gyula min. tanácsos köszönte meg, aki a visszasütő esti nap sugarában látja a világot. *Szibinkits* György, a Budapesti Gazdálkodók Egyesületének központi elnöke szólalt fel ezután, aki a hegyről nézi a Kelenföldet, amely olyan ma, mint a szentjánosbogarakkal behintett mező. Üdvözölte Becsey Antalt, aki erős munkával ezt a területet naggyá fejlesztette. Üdvözölte Dorner Gyulát kitüntetése alkalmából és kedves történelmi hasonlattal kapcsolatosan ünnepelte Petracsek Lajost a Farkasrét és környéke polgárai nevében.

Nagy figyelemmel hallgatták meg ezután a felszólaló

PETRACSEK LAJOST,

aki őszintén bevallotta ezen a családi ünnepen, hogy őt most először ünneplik életében névnapja alkalmából, 39 éves korában. A politikában sok keserűséget és csalódást talált és sajnálja, hogy nem minden fájdalmat tud enyhíteni, minden sebet meggyógyítani, bár becsülettel igyekszik minden panaszon segíteni. Boldog, hogy itt szeretet és barátság veszi körül. Sohasem volt irigy, sohasem gyűlölt senkit és vele szemben mégis feltámadt az irigység. Ő a barátság láncával igyekszik magához kötni a választókat és ha ez vele szemben megnyilatkozik, örömmel és őszintén igyekszik azt meghálálni. Nem keresi az egyéni sikereket, mert egyedüli célja, hogy Buda polgárainak érdekeit szolgálja. A jelenlévők meleg ovációban részesítették a rendkívül közvetlenül szóló képviselőt és *Székely* Vladimir ny. főkapitányhelyettes csak azt kifogásolta felszólalásában, hogy Petracsek Lajos, aki oly nagy dícsérettel emlegeti a családi életet, még mindig nőtlen és jövendő családi élete boldogságára ürítette poharát. *Ulmer* Ágoston dr. köszöntötte a többi Lajost, köztük: Bajcsi Lajost, Neu Lajost és Szüts Lajost.

A társaság még Kovács József tábornokot kívánta hallani, aki a nála megszokott poétikus szavakkal köszöntötte Petracseket és Dornert és Mithilene történetéből vett hasonlattal, a fekete és fehér hajó, köszöntötte a közeli szebb jövőt, mert Nagymagyarország felé most a fehér hajó siet és lelkünk ujjongva várja a feltámadás nagy ünnepét. A „többi Lajosok" közül Szüts Lajos, a Kelenföldi Társaskör több éven át volt házigazdája, a „Kis Rablő" vendéglőjének ismert tulajdonosa kedves szóval köszönte meg a megemlékezést, amit igyekszik majd megszolgálni, a nagy Lajosok közöttő, a kis Lajos, — mire *Ulmer* Ágoston dr. bejelentette, hogy a Kelenföldi Társaskörben szokásos jótékony teadélutánok első őszi estjére Szüts Lajos ajánlotta fel a szendvicseket, amiért új éljenzés járt ki a népszerű vendéglősnek.

Éjfél felé járt az idő és Petracsek Lajost várták a Budai Lövöldében, ahol

a II. ker. Iparoskör

kívánta ünnepelni Buda népszerű képviselőjét és a késéssel érkező Petracsek Lajost rendkívül lelkes óvációval fogadták. Lapunk szerkesztője mondotta el röviden, hogy mily kedves családi ünneplésben volt része a képviselőnek Kelenföldön. Az I. ker. Iparoskör elnöke, *Korányi* Márton köszöntötte ezután Petracseket, aki zajos éljenzés között emelkedett szólásra. Kifejtette, hogy szívesen jött, mert életcélja, hogy az iparosok és kispolgárok képviselője legyen, Buda százezer választója közül ő reá és pártjára főleg a kézműiparosság és kispolgárság szavazott. Az I. ker. Iparoskör tagjai bizonyíthatják, hogy minden alkalommal szívesen ment közéjük, főleg most, amikor a gazdasági helyzet túlnőtt a politikán és minden politikusnak csak egyetlen célja az lehet, hogy polgártársai baján segítsen. Ennek a gondolatnak él mint budai képviselő és mint budai városatya.

Az éljenzés csillapultával *Váli* Gábor köszöntötte kedves, magyar mondásokkal és köszöntve a képviselőt, üdvözölte *Csiszár* Lajost, aki szintén névnapos és *Grenyó* Bertalant, ügyvezető elnökét az Iparoskörnek, akinek másnap volt a névnapja. *Pénzes* Mihály dr. a kör ügyészének szellemes, rövid felszólalása után *Grenyó* Bertalan köszönte meg a megemlékezést és köszönetet mondott mindazoknak, akik az Iparoskör kuglizó versenyén részt vettek és díjak adományozásával a versenyt értékessé tették. Éltette a különböző iparoskörök képviselőit és köszöntötte Petracsek Lajost, aki birja a felső körök bizalmát és a polgárság szeretetét. Üdvözölték még a képviselőt *Tóth* István, aki a magyarság ősi várának, Budának képviselője és ezzel a magyar nemzeti gondolat őrzője. Ujabb felszólalásában Petracsek Lajos dr. lelkesen megállapította és méltatta az iparoskörökben élő nagy nemzeti érzést. Buda neve szent és áldott, ezt vallja a vidék is, amely tisztelettel tekint Buda polgárságára. És boldog, hogy ilyen nemzeti szellemben folyt le a mai est.

Meleg szóval köszöntötték még őt *Gergely* Péter, az Iparoskör elnöke és újból *Korányi* Márton, aki bejelentette, hogy budai alapon szervezik meg Pesten az iparoskröket.

Lelkes hangulatban oszlottak szét későn éjfél után.

A száz év előtti Budáról

— Vérmező. Rudasfürdő —

Az 1833-as év folyamán az akkori hírlapok és folyóiratok nagy örömmel állapítják meg, hogy... „Buda is a szép korunk szelleméhez szító új meg újabb mívekkel díszleni és ifjabb testvérének, Pestnek fiatal erővel előre törekedő jeles nyomait, bár halkabb, de csüggedetlen iparkodással követni igyekszik..."

Az egykori pesti ujdondászok budai sétáik alkalmával elérzékenyülve olvasták ős Buda agg falain, most már nemzeti nyelven az uccák neveit. A boltok is sietve követték a szomszéd rokonváros példáját külső csinben és magyar felírásokban. Buda lakósai tőlük telhetőleg dicséretes szorgalommal törekednek elővarázsolni a szépet és kényelmeset. Hálával tapasztalják a kocsin utazók a rázós kövezetet javító munkálatokat, a gyalog sétálók pedig az uccák locsolását.

Az építkezések új mederben folynak. Az újabb épületek külseje feltünően díszes, belső berendezésük a kényelem kívánalmaihoz alkalmazkodik. Igy változik minden szebbre és jobbra. Buda szépül!

*

Szépül a generális-rét is (a Vérmező). 1833 tavaszán a katonai gyakorlótérül szolgáló hepehupás rétet kiegyengették, a mélyebb gödröket betöltötték (amit akkor még németesen planirozásnak mondtak). Köröskörül a rét partjait harántosan leásták (akkoriban skarpierennek mondták). Fűvel beültették és körülültették jegenyefákkal.

*

Buda akkor a fürdőváros. Tehát az általános szépülés törekvéseitől a fürdők nem maradhattak el. Előljárt a Rudasfürdő. Ez ebben az évben nyerte el mostani, egyemeletes formáját s csinosabb külsejét. Az egyes fürdőszobákat tiszta bútorokkal s új készületekkel látták el. Az udvart nagy négyszögű kövekkel rakták ki s szép virágcsoportokkal ékesítették fel. Ekkor töltötték fel a fürdő melletti Dunapartot s magas falat emeltek védelmül a zajgó hullámok ellen egészen a Sáros-fürdőig úgy, hogy kocsik s gyalogosok bátran járkálhattak már rajta, holott ez az út előbb járhatatlan volt. Az átalakítási munkálatokat Buda város tanácsa arra is felhasználta, hogy a magyar nyelv iránti lelkesedésének itt is bizonyságát adja s az újonnan átalakított fürdőépület homlokzatára csupán magyarul iratta ki szép fekete betűkkel:

RUDASFÜRDŐ.

Hogy pedig a fürdő vendégeinek több mulatságot szerezzen, Buda nemes tanácsa a fürdőház előtti rendetlen teret kiegyengettette s hársfákkal beültetve, csinos sétahellyé változtatta s ezen szabad helynek Nádor-tere nevet adott, mert a nádor, József főherceg volt a város szépülésére alakított „Szépészeti Bizottmány" elnöke és megalapítója.

*

Budának e gyors szépülése és erőteljes gyarapodása serkenthette Vörös László országos dunamérési hiteles földmérőt, hogy elkészítse és kőre metszve, még 1833-ban kiadja Buda és Pest városoknak alap s vízhelyzeti térképét, a testvérvárosoknak példátlan szépségű, első magyar térképét. **(M. B.)**

Gül Baba

a rózsák atyja

Evlia Cselebi, a nagy török utazó, Melek Ahmed pasa, nagyvezír unokaöccse, aki 250 éve hunyt el, hatalmas munkában ismerteti Budának nevezetességeit. Már atyja is itt járt Budán 1541-ben s tőle is sok mindent megtudott. Ő írja:

Gül babának kolostori alapítványa valamennyinél több és bővebb. A Khoros-kapu ilidseszi (a Kakas-kapu fürdője) területén túl Veli bég fürdője közelében szőlővel borított halmon lévő szép kolostor. Dervisei harcba menő jámbor emberek. Téli és nyári terén különféle gyertyatartók, mécsek, lámpák, füstölők és rózsavíztartók vannak.

A „bektási" kolostorokban a derviseknek, akiket közönségesen táncoló derviseknek neveznek, egy nagyobb termük van, ahol különös forgótáncukat végzik. Ennek a teremnek neve „mejdán" (térség). A budai Gül baba kolostorban külön volt a nyári és téli táncoló terem.

Többféle szegény alapítvánnyal van ellátva és a jövő-menők kegyes jótéteményben részesülnek itt. A kolostor egyébként Gázi Mikhálzádenak alapítványa.

Maga Gül baba az ólomtetejű kupola alatt virágok közt van eltemetve. Koporsóját zöld posztó borítja, boldog fején a bektási fénylő korona van. Köröskörül különféle arab Korán-versekkel van diszítve. A tengeren és szárazföldön utazók néhány tartalmas verset írtak a márványfalakra. Én szegény, ezeket az alkalmi verseket írtam:

Híved és tisztelőd vagyok, meglátogattalak én koldus,
Csalogányként siránkozom, hej Gül baba!

Másik vers:

Az egyenesség és igazság rózsaligetjének rózsája,
Szenteknek szentje a budai Gül baba.

Harmadik vers:

A szultáni kegyesség bányája a Baba,
Nem marad üresen az öreg koldus.
Merzifunból jövén, itt hazát talált
Szulejmán sah idejében Gülli baba.

Ilyenfajta verseket írtam, aztán szent lelkéért egy Jeszt elmondtam. (Jesz a Korán 36-ik fejezete, amely evvel a szóval kezdődik: jesz és haldoklóknál szokták imádkozni.)

Gül baba igenis élt és nagyon megbecsült török szent volt, akinek tiszteletére Mohamed pasa budai helytartó rövid idővel halála után építtette a kolostor területén a síremléket, illetve türbét. Kétségtelen, hogy Gül baba volt a kolostor legfőbb embere, sejkje és rendszerint 60—70 dervis lakott vezetése alatt a kolostorban. Két évszázadon át zarándokoltak a türbéhez jámbor törökök. Kár, hogy néhány évtizeddel ezelőtt kirabolták a türbét, elvitték az aranyhimzésü terítőt, sőt magát a díszkoporsót is.

Valahogy rendbe kellene hozni az egészet, ha azt akarják, hogy a szent év alkalmából ideérkező zarándokok meg ne botránkozzanak. Uj nagyszabású mecsetet is terveznek, de annak alapkövét legjobb esetben július havában rakhatják le.

RÖMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Késő őszig
POMPÁS STRAND
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

Buda ősi ünnepei

Szent István napja. — Szeptember 2 — Kisasszonynapja 1833-ban.

Budának régtől fogva évente hét oly ünnepnapja volt, amelyeken nemcsak Buda egész lakóssága vett részt, hanem Pest, a testvérváros is s ezek valósággal országos fogalommá váltak. E hét közül Szent István napja országos, szeptember 2-ika, Buda visszafoglalásának évfordulója, országos és városi, a többi öt pedig népünnep volt. Ezek: Husvét hétfője a Szent Gellért hegyen, Május elseje a Városmajorban, Pünkösd hétfője a Ligetszúgban (ma Zugliget), Anna napja a Császárfürdőben és Kisasszonynapja a Leopold-mezőn. Nézzük, hogy folyt le a három aktuális ünnep 1833-ban.

*

— Szent István napja. —

Augusztus 19-én, az ünnep előestéjén a Játékszín, vagyis a városi szinház-épület fényesen kivilágított homlokzattal, középen a magyar birodalmi címer transzparensével várta az ünnepi előadásra özönlő közönséget. A belülről is fényben ragyogó szinházat Buda és Pest előkelősége és polgári társadalma zsúfolásig megtöltötte.

A Budán vendégszereplő kassai magyar szinjátszó társulat ünnepi díszelőadásban a „Béla futása" című hazafias, énekes játékot hozta színre parádés szereposztásban. A magyar szinészet legnagyobbjai voltak a szereplők. Lendvay játszotta IV. Bélát, Pályiné Mária királynét, Bartha, Megyeri, Szentpéteriné, Pályi és Szőllőssy, a táncművész, alakították a többi szerepet s kiváló játékukat állandóan zúgó taps kisérte.

Az ünnepi díszelőadást festői Szent István apoteozis fejezte be és ahogy az egykorú beszámolók irják, az élőkép felett „hazánk címere ezzel a felírással volt látható:

Polgári Egyesség, Sértetlen Törvény (PEST)
Boldog Utóinknak Diadalmat Adand." (BUDA)

Szent István napján kora reggel hálaébresztő harangszó szólalt meg Buda összes templomaiban s e harangzúgás közepette vonult Buda és Pest minden rangú és rendű ünneplő közönsége fel a Várba úgy, hogy reggel 8 órára oly tömeg lepte el azt, „hogy már több ember a várba be se férhetne."

Pontban reggel 8 órakor ünnepies nagy körmenet kisérte a Szent Jobbot a királyi vár templomából a Boldogasszonyról elnevezett főtemplomba (mai Mátyás-templom), ahol Ocskay Antal címzetes bácsi püspök ünnepi szentmisét pontifikált, a templomban Feltinger István győri kanonok mondott magyarnyelvű szentbeszédet, míg a szomszédos kamarai épület (ma régi pénzügyminisztérium) udvarán Feigler Miklós esztergomi succentor német nyelven prédikált. A misét áldásosztás követte, majd ünnepies processzió kisérte vissza az ereklyét őrzési helyére.

A menet élén a városi polgár-katonaság haladt formaruhájában, az ereklye után jött a papság, a nagyméltóságú helytartótanácsnak, királyi kamarának, vármegyéknek, Buda és Pest városának tisztviselői s a királyi tudományegyetem magisztrátusa, mind-mind díszmagyarban. Majd az egész helyőrségi katonai tisztikar, az összes budai és pesti céhek zászlóik alatt s végül az ájtatos hívők beláthatatlan sokasága. A menet magyar egyházi énekeket énekelt, melyeket Budavárosa nyomatott ki s ingyen osztott szét a nép között.

Az ereklyének rendes őrzési helyére való visszahelyezésekor a Dísz téren felállított magyar gránátos díszszázad hármas sortüzet adott, majd a bástyán felállított ágyuk díszlövései jelezték a Szent István napi ünnepi körmenet végét.

— Szeptember 2-ika. —

Buda visszafoglalásának évfordulóját szinházi díszelőadással ünnepelték 1833-ban. „... Kisfaludy Károly „Szapáry Péter" című nemzeti mutatványára — irja az egykori ujdondász — olly számos hallgatóság sereglett össze, amillyent nem láttunk, amióta a mostani magyar szinészek fővárosunkban játszottak. Sok ember helyet nem kapva, kénytelen volt hazatérni. Minden hely tömve volt nézőkkel. Igen szépen tündökölteté ezúttal a budai és pesti közönség hazafiságát, amidőn e nemzeti darabra versengve gyülekezék össze."

Kántorné. Lendvayné, Bartha és Lendvay, valamint a többi szereplők, mindannyian kiérdemelték a számos tapsot, nemcsak kiváló játékukkal, hanem gyönyörű, korhű jelmezeikkel is. A negyedik felvonásban Pályi elénekelte Kisfaludy Károlynak „Miről apám nagy búsan szólt" című dalát (a Rákosi szántó megzenésítése) „s az azután török muzsikával előadott Rákóczy marsa nagy tetszéssel fogadtaték és ismétlése kívántatott...."

*

— Kisasszonynapja Leopold mezején. —

Az 1833-iki nyár az akkor hírlapok megállapítása szerint „komor zordonságú" volt. Kisasszonynapján azonban gyönyörű őszi nap mosolygott le a buda s pestiekre s nyájasan hívogatta őket a minden esztendőben tartani szokott utolsó népünnepélyre, az északkeleti budai hegyek közé, a Leopold völgyébe (mai Lipótmező). Nem csoda hát, hogy a két város apraja, nagyja ünnepi menetképen sietett a kies völgybe, „hogy e feltünő szép napon még egyszer szívhassa a balzsam-illatos erdei levegőt...", hisz régi szokás, hogy e napon „az ősznek kellemetes ízlete közt búcsúzik el a buda s pesti népség a virító természetnek majd-majd hanyatlandó bájaitól..."

Egymást érte a sok hintó, társaságos kocsi, lajtorjás szekér. Tarka sokaság tódult a hegyek alatt elnyúló völgyben a kedvelt hely felé. A kora délutáni órákban a Remete Máriáról visszatérő búcsúsok „...számtalan serege is egyesíté magát, hogy ezen festőleges látvány zajgó méhrajhoz hasonlítna, melly a bájos rét virágainak kedves mézét mohón szivogatja...."

A Leopoldmezei vendéglőház két szobájában, az árnyékos hársfák alatt és alább a sík mezőn a köznép vígan járta a keringőt és galoppot, habár csak egy cincogó lyra s kisérő hegedű szólalt is. A fiatalság béka-rakétákat pattogtatott és tréfa kedvéért a sűrűbb csoportok közé hajigálta azokat.

A sok vendég elfoglalt minden asztalt s akiknek itt hely nem jutott, a zöld gyepen fogyasztották el jóízűen a magukkal hozott pecsenyét, sűrűn űrítgetve egymásra csikóbőrös kulacsaikat.

A völgy délkeleti oldalán büszkén emelkedik fel egy magányos szirt-kúp, mintegy őrbástya gyanánt. Sokan ennek tetejére kapaszkodtak fel... „és valóban érdekes volt itt hallani a tömött sokaságnak tompa zúgását s látni a forgó táncosokat s a gyönyörűen terjedő vidéket...."

Hat óra után naplementével kezdődött a hazaindulás. „A műveltebb érzésűek elégedéssel hagyják el a kies helyet, a köznép búcsúsai galagonya, csipke, kökény, tölgyágakkal felcifrázott kocsijukon vágtattak előre, midőn más fiatal gyaloglók tölgyfalevelekből fűzött koszorújukat kalapjaikra tűzvén, kedveseik karján ballagának a szép völgy útján. A hátra maradtak késő estig mécsekkel világított fák alatt szörpölék ezen utolsó népmulatságnak életvidító örömeit..."

Mazsáry Béla dr.

KIRÁLY FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó hévviz köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, ép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- Ivókúra

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár Kristály vizet

A RÓZSADOMB
egyetlen csemege- füszerüzlete
II., Bimbó ucca 45. Telefon: 53-7-09.
„BIMBÓ" CSEMEGEHÁZ

Császárkert
Császárfürdő éttermei
kitünő
SZALONZENE ÉS JAZZ
CSIRSZKA KONRÁD
vendéglős.

Táridge
I., Böszörményi út 28.
Telefon: 51—0—64 és 57—0—36.
Villamos és autóbusz megállóhely.
Zene = hangulat
Tánc = szórakozás
Konyha = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Ki tart számon?

Rám szeretet sose villant,
S ha a jóság felém csillant,
Árnyékba fulladt.

Akarásban meg nem álltam,
Hol az arany? Mit találtam?
— Tört cserepet csupán.

Valakire mindig vártam,
Égő vágyak nyomán jártam
S társtalanná váltam.

Szivem antennája kopott,
Hangot ha fog, az is lopott,
— a csendet hallgatom.

Az ördöggel próbálkoztam,
Istennel is találkoztam,
Ég se, föld se vállal.

Ki tart számon? — Csak a halál.
Én nem félek, készen talál,
— Torzult éltem árán.

Rétyi Székely Miklós.

Személyi hírek

KÁLLAY MIKLÓS földművelésügyi miniszter a lengyel-magyar áruforgalom kiszélesítése céljából szeptember havában Varsóba utazik és részt vesz a Báthory ünnepségen is.

Darvastói SZENTIRMAY BÉLA meghatalmazott miniszter és követ, Paloznakon nyaral a Balaton Riviérán.

HERCZEG FERENC saját szőlőjében, a Badacsonylábdi hegyen nyaral.

BECSEY ANTAL kormányfőtanácsos, törvényhatósági bizottsági tag a balatoni vízvezetéki és csatornázási ügyek tanulmányozására néhány napot Keszthelyen töltött. Erről írott tanulmányának közlését a „Balatoni Kurir" most kezdte meg.

DORNER GYULA min. tanácsosnak nyugalomba vonulása alkalmából a kormányzó megengedte, hogy elismerése tudtul adassék (Signum laudis).

VADÁSZ MIHÁLY dr. kormányfőtanácsos, ügyvéd hivatalos ügyben Olaszországba, Bari-ba utazott, onnan a Lidóra és Medeába utazott, ahonnan szeptember elején jön vissza.

PIAZZA GYŐZŐ, a törvényhatósági bizottság tagja a Magyar-Lengyel Szövetség rendezésében induló küldöttséggel Krakkóba és Varsóba utazik a Báthory István emlékünnepre.

OKOLICSÁNYI-KUTHY DEZSŐ dr. főorvosnak Ujszentjános-kórházi tüdőosztályát a napokban kereste fel Josef Orgemi dr., a barcelonai egyetemen Sayé professzor assistense, a „Karyon" nevű magyar tuberculosis-szer tanulmányozása céljából.

PATZ SÁNDOR dr. Beszkárt igazgató-főmérnök, a kisszakaszjegy tervezője, Csopakon töltötte szabadságát s visszatért Budára.

GÁLDI MARCEL kormányfőtanácsost, a Budapest-Szentlőrinci és Tatai Cserép- és Téglagyár Rt. vezérigazgatóját a kereskedelemügyi miniszter kinevezte a „Magyar Kereskedelem Statisztikai Értékmegállapító Bizottság" tagjának.

VÁSÁRHELYI ENDRE dr. budai orvos Csopakra költözött és ott folytatja ezentúl fürdőorvosi és fogorvosi praxisát.

ABAFFY MIKLÓST, a Közmunka Tanács kitünő tisztviselőjét főtitkárrá nevezték ki.

ÖTÖMÖSY ZÉNÓ dr. ügyvéd irodáját augusztus hó 10-ik napján II, Kacsa ucca 5. szám, II emelet alá helyezte át. Uj telefonszám: 50-6-96.

DÁLNOKI KOVÁTS JENŐT, az Országos Iparegyesület igazgatóját érdemei elismeréséül kormányfőtanácsossá nevezte ki a kormányzó.

MIKOLA GÉZA dr. postaigazgató Siófokon nyaral és szabadsága meghosszabbítását kérte, mert — ahogy sajnálattal értesülünk — lábficamodás érte.

MÉHN ANTAL építész Budáról szintén részt vesz a krakkói Báthory ünnepségen.

Valóságos „BIZSU"
a nyári vendéglők között pompás hegyi friss levegővel
Lukács Gyula vendéglője a Kelenföldön
I., Bártfai-u. 25. — Telefon: 69-2-09.
Kitünő konyha. — Polgári árak. — Válogatott borfajták.
Buda-Alsóvárosi Egyesület helyisége

DEVECIS MIHÁLY a Beszkárt kelenföldi műhelyének műszaki vezetője Mária-Besnyőn nyaral és e hó 5-én tér vissza szabadságáról.

FARKAS ÁKOS dr. főjegyző, az elnöki ügyosztály vezetője szabadságát borsodi szőlőjében: Igriciben töltötte, ahonnan családjával visszatért Budapestre és aug. hó 28-án vette át hivatala vezetését.

HORONY-PÁLFFY AURÉL dr. tanácsjegyző, aki hat hétig vezette az elnöki ügyosztályt, most megy egyhónapos szabadságára családjával Balatonkenesére.

SZTEHLÓ DEZSŐ dr. ügyvédet nevezte ki 3 évre az igazságügyminiszter az ügyvédi tanács tagjává.

SZTANKOVITS MIHÁLY tanácsi főjegyzőt a polgármester a II. kerület előljáróságához helyezte át és az előljáró állandó helyettesítésével bízta meg.

KAMPIS JÁNOS festőművész, a Hollós Mátyás Társaság tagja magyarázta a Népművelési Bizottság rendezésében a Szent István-hét közönségének a budavári koronázó főtemplom és a Szent István bazilika nevezetességeit.

SZÉKELY ERZSÉBET táncművésznő megvásárolta 136.000 pengőért a Városmajor ucca és Endresz György tér sarkán épülő iker-bérházat.

HOLLÓSSY SOMOGYI JÓZSEF dr. szakelőadó vezetésével tekintették meg az érdeklődők augusztus 25-én a budai török emlékeket, a fürdőket és Gülbaba sírját.

WERNER FRIGYES budai szikvízgyárost választották meg a „Szikvízgyárosok Egyesülete" elnökének.

OBENDORFER KÁROLY budai mérnök, útépítő vállalkozó családi nevét belügyminiszteri engedéllyel *Borlay*-ra változtatta.

rétyi SZÉKELY MIKLÓS dr. lépett be főmunkatársként a „Budai Napló" szerkesztőségébe és vállalta azt a feladatott, hogy a november havában megjelenő Budai Almanach című évkönyvhöz szükséges adatokat beszerzi és feldolgozza, amely munkájában kéri m. t. Olvasóink szives közreműködését.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

A testőrökről jelentek meg értékes cikkek az „Őrszem" című kiválóan szerkesztett katonai folyóiratban, ős Budánk e leggyönyörübb katonáiról. Különösen ki kell emelni, hogy a testőrség a magyar államiság egyes-egyedüli szerve, ahol mindenki: tisztikar és legénység egyaránt, kizárólagosan magyarnevű. Tündöklő mintakép minden más részére. Ilyennek kívánjuk az egész magyar államiság arcát ország-világ előtt! — írja egyik cikkében a „Magyarok Lapja."

Nagy érdeke a budai kézműiparosságnak, hogy a háztulajdonosok csak hatóságilag engedélyezett és képesített, önálló iparosokkal végeztessenek munkát. Ez irányban most nagy tevékenységet fejt ki az I. ker. Iparoskör, amely munkához szívesen csatlakoznak a budai iparoskörök és szervezetek.

Nászképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Megvalósulás felé közeledik Keszthelyen a Balatoni Múzeummal kapcsolatban *Lendl* Adolf dr. tudós zoológusunknak terve: a *Balatoni Akvárium*. Lendl kijelentette, hogy szivesen és teljesen díjtalanul elkészíti a terveket. Ő ezt az intézményt — a budapesti és a buenos-airesi akváriumok is az ő nagyszerű alkotásai —, aránylag csekély költséggel tudja életrekelteni. Keszthely hálás köszönettel fogadta a kitünő tudós ajánlatát.

Jelentős szerepe lesz az idegenforgalom emelésében az új *Ugetőpályának*, amely közvetlenül a belső város mellett, a Keleti Pályaudvarral szemben, a „Tattersal" kevéssé kihasznált, városi képet nem mutató nagy telkén épült fel s így könnyen megközelíthető. Az új *Ugetőpálya* Budapest díszére válik és esti versenyeivel, ragyogó világításban, külön nagy szórakozást igér úgy e város lakói, mint pedig az idegenek számára. Modern lóversenypálya, mely azt is bizonyítja, hogy a rettenetes gazdasági viszonyok dacára is állandóan fejlődik, épül ez a magyar világváros.

Rombolni könnyebb, mint építeni. Ez az igazság mindenütt érvényesül, csak éppen Budapesten nem, mert egy-egy négyemeletes bérpalotát felépítenek annyi idő alatt, amennyi itt egy rozoga viskó lebontásához kell. Hónapokig tartott amíg eltünt a föld színéről a pesti oldalon az Eskü téren a piaristák előtti háromemeletes ház és a Rudasfürdő kétemeletes igazgatósági épülete; ezek jókora objektumok voltak s talán érthető, hogy lebontásuk jó hosszú időt vett igénybe, de nehezen magyarázható az, hogy miért kell már negyedik hónapja dolgozni a Fő-utca és Vitéz-utca sarkán álló emeletes ház, vagy a Városmajor-utca és Kékgolyó-

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

utca sarkán dísztelenkedő földszintes viskó lebontásán. Mindkét helyen egy-két munkás dolgozik immel-ámmal s ha a munka ily iramban folytatódik, még ősszel sem készülnek el vele. Sártengerré válik az esős idő beálltával a kocsi- és gyalogút. Nem ismerjük a bontási vállalkozó célját és számításait, azt azonban már kisdiák korunkban megtanultuk, hogy amely munkát két ember 10 nap alatt végez el, ugyanazt tíz ember 2 nap alatt elvégzi. Helyesen tenné a főváros, ha a bontási engedélyek kiadásánál terminushoz kötné a munka elvégzését.

Óbuda szobrásza Bebó Károly volt 180 évvel ezelőtt, aki mint hivatásos szobrász Óbudán nagy műhelyt tartott fenn több szobrász közreműködésével. Különben a *Zichy család* udvarmestere volt. Ő készítette a jelenlegi óbudai templom hat mellékoltárát, a hajó oldalfalaira alkalmazott tíz apostol szobrát 1752-ben, a szószéket 1753-ban, ahogy azt dr. *Schoen Arnold*, a kiváló művészettörténetíró megállapította. Az ő kutatásaiból tudjuk, hogy az óbudai templom 1756 márciusában még csak benedikált, de nem felszentelt. Kripta nincsen benne, de padlózata alatt falazott sírban több halott nyugszik. Igy a szentélyben pihen az 1772 januárjában meghalt *Voglsperger* Mihály plébános; a szószék alatt pedig vörösmárvány epitaphium őrzi gróf *Zichy* Péter emlékét, amelynek latin felirata s reliefjének homokórája, címere, meg eltörött gyertyája szinte a felismerhetetlenségig elkopott a hívek taposásától; ezt az epitaphiumot szintén *Bebo* Károly szobrász készítette 1754-ben, akinek János nevű hadimérnök fia († 1767) szintén az epitaphium tőszomszédságában alussza örök álmát.

Forró nyári estén jól érzi magát a hűs terraszon a Vérmezőnél! — POZSONY KÁVÉHÁZ

Embersorsok.

Tavaszest.

Miriád fény záporoz a kék, esti körútra.

Az egyik sarkon egy jókedvű paraszt hóvirágot, ibolyát, barkát árul.

(Otthon felesége van, kedves, fiatal és két kacagó csemetéje.)

— Tessék, tessék! — kínálja az illatos portékát az ucca rohanó, szürke emberének.

A szomorú ember megáll.

Vesz egy csokor ibolyát.

És szórakozottan tovább ténfereg.

Maga sem tudja miért vette.

Tavasz van, örülni akart.

Ügyetlenül morzsolgatja, tépegeti a csokrot.

— Hová tegye?

— Mit csináljon vele?

— Kinek adja?

Sírni szeretett volna nagyon, nagyon.

Befordult egy sötét sikátorba.

*

A jókedvű parasztot két meleg aszszonykar, boldogság és két alvó angyalka várja.

*

A szegény szomorú ember!

Én voltam.

Számadó Ernő

„Uj sütet kenyér" című füzetéből.

Ősmagyar volt Buda a középkorban és itt idegen elem nem uralkodott. Az akkori okmányokban előforduló dűlők, telkek, helyiségek tősgyökeres magyarok. A budai törvénykönyv egyetlen reánk maradt példánya látszólag arról tanuskodik, hogy maga Budavára német város volt. Salamon azonban kimutatta, hogy ez nem eredeti példány, hanem pusztán kivonatos másolata a Zsigmond-korabeli budai törvény és szokásjogi gyűjteménynek s valószínű, hogy a német Pozsony számára *latin* nyelvből fordították.

Országos találkozót rendez az „Országos Frontharcos Szövetség" október hó első vasárnapján Budapesten a Hősök terén. Velünk rokonszenvező államok frontharcos szervezetei nagyobb számban vesznek részt ezen a találkozón.

KELLEMESEN HŰVÖS
a legnagyobb melegben is
az ÓCEÁNREPÜLŐ-höz
címzett vendéglő kerthelyisége
I., KRISZTINA KÖRÚT 101.
EREDETI BUDAI SCHRAMLIZENE MINDEN ESTE
Pompás konyha — Kitünő fajborok

Kézenfekvő a megoldás a kisszakaszérmék árusítására: bízza azt a Beszkárt az ujságárusokra. Ezek a mozgékony emberek kora reggeltől késő estig minden villamosmegállónál megtalálhatók és szivesen árusítják 1 százalék jutalékért is a tantuszokat, amelyeket a közönség visszajáró aprópénz gyanánt elfogad tőlük. Mint hírlik, két megoldási móddal is akarnak kisérletezni: egyik szerint automaták, másik szerint kereskedők és főpincérek árusítanák az érméket. Az első mód csak úgy célravezető, ha minden kisszakaszhatáron felállítanak ily automatát, ez pedig igen drága befektetés, a második mód két szempontból is kivihetetlen: a kereskedő és főpincér nem fog vállakozni a legminimálisabb jutalék mellett az eladásra, ami több bosszúsággal és kényelmetlenséggel jár, mint haszonnal, viszont az utasokat nem lehet arra kényszeríteni, hogy keressék, hol, melyik üzletben kaphatnak tantuszt. Az ujságárusokkal való árusításnak hátránya semmi, előnye sok s talán éppen ezért nem valósítják meg. Különös, hogyha nálunk valami életrevaló, mindenki által örömmel üdvözölt újítást léptetnek életbe, azt nehékessé teszik, nehogy örömünk teljes legyen. Ugyanilyen örömmel üdvözölte a közönség nagyrésze a 2 pengős napibérletek bevezetését is, annál kellemetlenebbül érintette az az állandó havibérettulajdonosokat, akik 45 pengőért csak a villamoson utazhatnak, míg az, aki napi kétpengős jegyet vált, így egy hónapban tulajdonképpen 15 pengőért a Beszkárt autóbuszait, siklót, sőt a fogaskerekűt is használhatja. Ezt az aránytalanságot csak a bérletjegyek árainak leszállításával lehet megszüntetni.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila u. 8.

A házbérszedés jogát a bécsi városi házakban a városi tanács társaságokra akarja engedményezni, mert a lakók nagyrésze nem fizeti meg a házbérét s a bölcs városi vezetőség így mentesül a lakásfelmondással járó felelősségtől és a politikai következményektől. Volt idő, amikor a mi szociáldemokratáink plakáton hirdették választáskor a bécsi lakáspolitikát. Vajjon a legközelebbi választáson is ezt festik majd a falra?

Esti szaktanfolyamot nyit a „Budapesti Kereskedelmi Akadémia" szeptember hó 15-én 5 hónapi időre, alkalmazottak és más egyének részére. Tantárgyak: könyvvitel, mérlegelmélet, levelezés, számtan, kereskedelmi és közgazdasági ismeretek.

Soffőr tanfolyam nyílik meg leszállított tandíjakkal a m. kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet keretében szeptember 4-én este fél 7 órakor, az intézet Budapest, VIII, József-körút 6. szám alatti helyiségében. Beírás naponta délelőtt.

RÉGI BUDAI ROMANTIKA...
VADASKERT VENDÉGLŐ
Hüvösvölgy végállomás (az új vám mellett)
Naponta halászlé, Dégel jazzband.
Tánc. Pénteken Schrammel-zene.
Majálisok, juniálisok céljaira nyitott és zárt helyiségek. Pensio: szoba P 2.—, menü P 1.20. Tel. 64-0 78. Tulaj. Balázs Ferenc

A budai barack diadala

— Gyümölcs- és mezőgazdasági terménykiállítás —

Fennállása 10 éves évfordulója alkalmából a Szent István napi ünnepségek kezdetén a pesti Vigadó kistermében rendkívül érdekes és szép kiállításon mutatta be a budai hegyvidék gyümölcstermését és a pesti oldalon gazdálkodók mezőgazdasági terményeit a „Budapesti Gazdálkodók és Kertészkedők Egyesülete".

A kiállítás gyümölcsészeti csoportjában a messze híres és a külföldiek által is elismert zamatú budai őszibarack keltett méltán feltűnést. A hegyvidéki termesztőink ez alkalommal is megmutatták, hogy szorgalommal és kitartó munkával eredményt lehet elérni. Évtizedes munka árán megteremtették az őszibarack termesztés országos központját. Nagyon helyesen, nem kísérleteztek a különböző gyümölcsnemek hiábavaló ültetésével, nem fecsérelték az erejüket az itt kevés eredménnyel termeszthető gyümölcsnemekkel való bibelődésre, hanem az őszibaracknak kiválóan alkalmas budai talaj és éghajlati viszonyok szerint ennek a kitűnő gyümölcsnek a nagyban való termesztését fejlesztették ki. Ha a termesztők az egyes fajták tekintetében is a helyes utat követik és a kereskedelem kívánsága szerint kiválogatják a tömegtermesztésre alkalmas fajtákat, amit azután megfelelő módon juttatnak a kereskedelemnek, rövid idő alatt a ma még uralkodó olasz őszibaracknak az európai piacokon is komoly versenyt támasztanak.

A kiállításon látottak erre engednek következtetni és jól esett látni a budai hegyvidék egyes részein dolgozó kiskertészek és nagytermelők nemes vetélkedését. A kiállítók sorát az egyesület farkasréti körzetének tagjai nyitották meg, ahonnan Pálfi János és Pusztai József nagyobb csoportjai mellett id. Metzger Antal és József, Metzger Nándor, Horváth Ernőné, Wehrmann Géza, Domonkos Lajos, Szibinkits György, Madarász György, Nagy József, Horina Engelbert és Tagscherer Márton állították ki kertjeik feltűnést keltett legszebb őszibarackját. Ennek a csoportnak és egyben az egész kiállításnak a központjában Tábori János okl. műkertész Magyarország szőnyegnövényekből kiültetett tér-

Bezsúfolt öröklakás
helyett társuljon ikerház építéséhez, mert ugyanazon árban
hatszázas telken
a Pasarét mentén, az ötös autobusz végállomásánál építhet. Telefon: 57-7-54

Eltünt és élő budai cégérek című cikkünkkel kapcsolatban felhívták figyelmünket a Kacsa és Medve-utca sarkán álló „Aranykacsa" vendéglő cégérére, amely vendéglő a Kacsa-utca 18. számú házban már a 18-ik században is megvolt. A ház falán a háztulajdonos Dreher sörgyár a következő szövegü emléktáblát helyeztette el:

„A közelben a régi budai fő út (mai Fő-utca) a régi Ötpacsirta-utca (Csalogány-utca) régi Alsósánc-utca (mai Gyorskocsi-utca) és a régi Három Nyul-utca (mai Vitéz-utca) közén állott Buda szabadkirályi város 1711-ben alapított „felső", másképpen „vizivárosi" serfőző háza, amelynek helyén 1743-ban városi korcsma létesült, majd utóbb kaszárnya, mely Három nyul, később gróf Forgách laktanya nevet viselt. A kaszárnya épülete Fő-utca 83. szám alatt mai is áll. Ezt az emléktáblát a 18-ik század óta a helyén fennálló „Aranykacsa" vendégfogadó házigazdája állította (D. H. R. S.) 1932.

Érdemes volna tudni, hogy az új cégért a régi mintájára csináltatták-e és hová kallódott el a régi cégér.

HIBÁS PARKETTÁT ÉS PADLÓT RÖGTÖN JAVIT
GÖTZ ANTAL
I., Bors ucca 24.
Telefon: 50—7—34.

Buda segítse a Balatont című cikkünk erős visszhangot váltott ki a Dunántúl. Majdnem az összes lapok átvették szószerint. A Balatonvidék két legtekintélyesebb orgánuma és pedig: a *Veszprémi Hírlap* vezércikkében méltatja a *Budai Napló* közleményét, a Keszthelyen megjelenő *Balatoni Kurir*, mely a balatoni állami és társadalmi szervezetek hivatalos közlönye, szintén meleghangú kritikával emlékezik azokról a budaiakról, akik a Balaton ügyét szolgálják.

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Az olasz harcterek megtekintésére rendez társasutazást szeptember 16-tól, 9 napra a „Nyukosz" országos elnöksége. Főleg az Isonzó menti harcterek megtekintése a társasutazás célja, mely alkalommal felkereshetik hozzátartozó hősi halottaik sírját a résztvevők, de békeidőben nézhetik meg a harctereket azok, akik a világháborúban is ott küzdöttek. Az utazás, elszállásolás és étkezés költsége III. osztályon 135.— pengő, II. osztályon 165.— pengő. Jelentkezni lehet IX, Knézits-utca 15. az országos elnökségnél vagy az „Utazási Irodában, VI, Andrássy-út 19. (telefon: 28-1-48 és 26-5-25.)

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

Pompás, hűs kert
a Kelenföldön az
AVAR vendéglő kertje
I., ALBERT UCCA 3. SZ.
a Fehérvári út mellett, a vasúti töltés átjárójánál.
HÉV. a Gellérttől. — Tel.: 52—2—38.
KITÜNŐ olcsó KONYHA

Budai Polgárok!

Keressétek fel a szekzárdi borospincét!

Szekszárdi bikavér . . literje —.80
Sötét kadarka . . . . . „ —.60
Asztali fehér . . . . . „ —.60
Ürmös magyar „Vermouth“ „ 1.20

Budára ötliteres rendelést haza szállítunk!

Nincsen párja a szekszárdi bornak

A borospince ékességei:
Hagyományos pompáju magyar vincellérdiszítmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok.
Nemes és olcsó szekszárdi fajborok! Borkóstoló poharazással!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!

Magyar üdvözlettel **Fekete Sándor** üzletvezető
Budapest, VIII, József ucca 19. sz.
Telefon: 32-0-63.

képe állott. Gönyei Gábor farkasréti virágkertész feltünő szép Gladiolus és a most divatos sziklanövényekből összeállított csoportja egészítette ki a farkasréti és sasadi őszibarack termesztők nagyon szép asztalát.

Méltó versenytársuk volt az Örmező-Péterhegyi körzet tagjai kiállítási csoportja, amelyben Anka Lajos, Fléger Dezső, Holzapfel János, Rácz József, Gazda János és Rozsovits Mihály őszibarackjai körül is állandó csoportosulás volt. Ezek a kistermelők sok szeretettel igyekeznek a legjobb eredmény elérésére, amit a bemutatott csoportjuk után ítélve, rövidesen el is érnek.

Az egyesület németvölgyi körzetének kiskertes tagjai közül Ákos István elnökükkel az élen, Laczkó Elekné, Biró Ernőné, Wallendus János és Schmeisz Károly vegyes gyümölccsel rakott kosaraiban az ízes őszibarack mellett kajszibarackot, almát, körtét, szilvát, zöld fügét, diót és mandulát állítottak ki.

Az Óbudai Hegyvidéki Szövetség tagjai a Testvér-, Tábor- és Csúcshegyről mutatták be kiskertjeik ízes vegyes gyümölcsét. Budai Gyula, Szervei György, Nemesszeghy Jenő hoztak ízelítőnek a Hármashegy kertjeiből. Mellettük a III. Kerületi Föld- és Szőlősgazdák Egyesülete tagjai: ifj. Wimmer Károly, dr. Kepes Lászlóné, Hauszmann Károly és Szeif Pál mutatták be az óbudai kisgazdák gyümölcstermését és a kedvelt óbudai borból adtak ízelítőt.

Kedves volt és sok nézőt vonzott az egyesület virágkedvelők csoportja tagjainak ja szobában ápolt dísznövényei és kiskertjeiből kiállított gyümölcs és Dáhlia gyüjteménye. Sándor Arnoldné, Boros Artur, Faragó Rózsi, Schwarz Elza, Skutetzky Olga csoportjai mellett Csehi István gyönyörű Dahlia vágott virágai keltettek méltán feltünést.

A rómaifürdőtelepről dr. Wiesinger Frigyesné mutatta meg a szorgalmas kiskertes munkájának sok ízes gyümölcsét.

A terem végén a „Budavidéki Őszibaracktermesztők Alkalmi Társulása“ keretében Záborszky Nándor budafoki polgármester és Bisits János vezetésével a székesfőváros körül fekvő 'hét község termesztői őszibarack kiállítása pompázott.

A terem falai mentén a gyümölcstermesztést segítő növényvédelmi szerek és permetező gépek csoportját állították ki.

A kiállítást augusztus 16-án a főpolgármester helyett *Vajna* Ede tanácsnok nyitotta meg, akit *Szibinkits* György elnök és dr. *Kállay* Albert titkár fogadtak és vezettek körül a kiállításon. A megnyitó ünnepen megjelentek dr. *Tellmann* Károly min. tanácsos, *Staub* Elemér ny. h. államtitkár, a Kecskeméti Mezőgazdasági Kamara elnöke, *Kemény* Szilárd és *Tölgyes* Árpád kamarai titkárok, dr. *Petracsek* Lajos orszgy. képviselő, dr. *Éber* Jenő az Országos Mezőgazdasági Kamara titkára, *Czobor* László gazd. főtanácsos, *Makrács* Mátyás, a kir. kertészeti tanintézet igazgatója, *Mangold* Béla, a kiviteli intézet igazgatója, *Záborszky* Nándor polgármester, *Andréka* Károly ny. főkapitányhelyettes és nagy és díszes közönség. *Cs. I.*

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telektömbön épülő

családi villák

három szoba hallal

minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár építészmérnökök irodájában.
V, Személynök ucca 9—11. szám.
Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

Szepezd
Kovács penzió
Anna lak
a Balaton zalai oldalán erdőkoszorúzta magaslaton, csendes, pormentes helyen, gyönyörű kilátással a Balatonra
Tiszta és jól berendezett szobák. A strandhoz és állomáshoz közel. Dijtalan kabinhasználat. Elő- és utóidényben 4.50 P, főidényben 5.50 P a napi kitünő ellátás.
Érdeklődni lehet:
Kovács fodrásznál, II, Margit körút 52.

GAZDASÁGI NAPLÓ

A könyvre való vásárlás a kereskedőnek kárára van

— Szükség van élelmiszer-utalványokra —

Érdekes tervezetet dolgozott ki *Schmiedl* Dániel dr. közgazdász, a közismert *Schmiedl* nagyiparos-család tagja, aki a kereskedelem s különösen az élelmiszerkereskedelem egyik égető problémájával: a *hitelezéssel* foglalkozik nagy hozzáértéssel. A tervezet egyik figyelemreméltó részét itt közöljük:

„Az élelmiszeripar és kereskedelem súlyos helyzetének egyik oka a hitelviszonyok rendezetlenségében keresendő. Az élelmiszerkereskedelemben általánosan elterjedt a *könyvre-vásárlás*, ami egy sajátságos hitelezési mód, mikor a kereskedő a fogyasztónak egy havi, külön tárgyi fedezettel nem rendelkező hitelt nyujt. A hitelnyujtásnak ez a módja — magángazdasági szempontból — kedvezőtlen hatású, mert az egyes kereskedő tőkeszükségletét tetemesen növeli és emellett sokszor igen kényelmetlenül, sőt végzetesen immobilizálja.

A közalkalmazottak (állami és önkormányzati alkalmazottak) hatalmas tábora az élelmiszeripar legnagyobb és legrendszeresebb fogyasztója. Ennek az elsőrendű hitelanyagnak a felszabadítását lehet keresztülvinni az állam segítségével, az államháztartás mindennemű megterhelése nélkül, úgy, hogy az állam a közalkalmazottak élelmiszervásárlásából eredő tartozásaiért felelősséget vállal, illetve az élelmiszeripar és kereskedelem követeléseinek mobilizálását lehetővé teszi az u. n. *„élelmezési garancia utalványok“* kibocsátása által. Ez az utalvány *forgatható értékpapír*, amellyel a közalkalmazott a kereskedőnél kielégíti vásárlásának összegét, az viszont az iparvállalattal szemben fennálló tartozását rendezheti. A közalkalmazottak fizetésük 20—30%-át élelmiszervásárlásra fordítják és feltéve, hogy az állam az élelmiszerutalványokat az eddigi fizetések keretén belül bocsátaná az alkalmazottak rendelkezésére, vagyis azok jövedelmük 70—80%-át készpénzben, 20—30 százalékát pedig a fenti utalványokban kapnák, az állam a rendes személyi kiadások 20—30%-áig rövidlejáratú hitelt élvezne kamatmentes kölcsön alakjában.

De lebonyolítható ez, az eredetileg csak magángazdasági követelések mobilizálását célzó, állami hitelművelet, kamatterhes alakban is. Ebben az esetben az állam az élelmiszer-utalványok alakjában élvezett lényegileg kényszer-kölcsönért kamatot fizet: mely összegnek a felét pl. év végén az alkalmazottak közt jutalom vagy bármely más címen fizetésük arányában szétosztja, a kifizetendő kamatösszeg másik felét pedig az élelmiszeripar támogatására fordítaná.

A tervezet megvalósítása esetén mindenekelőtt az állam élvezné annak előnyeit, amennyiben kamatmentes, illetve kamatterhes megoldás esetén kedvező feltételü, olcsó hitelhez jutna és részesednék az előnyökben az élelmiszeripar, nemzeti iparunk eme legértékesebb eleme is. A megoldás nem sértené ennek az osztálynak anyagi érdekeit, de kamatterhes kölcsön esetén a kiosztásra kerülő 50%-nyi kamatösszeg javítaná jövedelemviszonyaikat, emelné vásárlóképességüket.“

* A londoni *Cook társaság* új ajánlata Fabinyi miniszter előtt fekszik, aki behatóan foglalkozik az idegenforgalmi problémák megoldásával.

* A Magyar Építőiparosok Szövetkezete építőtakarékot alapít és családi házépítő akciót kezd.

* A Sorg Antal rt. a közelmultban 40 ezer pengő alaptőkével, az *„Építési és Ingatlankereskedelmi k. f. t.* 60 ezer pengő alaptőkével *„Házhely Építő- és Értékesítő K. f. t.*-ot alapított.

* Csepelszigeten új papírgyárat alapít a Gál és Neumayer cég.

* Megalakult az „Építőtakarékok Országos Köteléke“ az összes működő építőtakarékok részvételével.

* Az „Ipari Jelzálogintézet“ egyelőre nem folyósít újabb hiteleket.

* Továbbra is a *Községi Élelmiszerüzem* kezében marad a kórházak ellátása, mert az üzem árai nem magasak és az áru elsőrangú.

* Az Elektromos Művek szénellátására 11 bányavállalat tett olcsó és kedvező árajánlatot.

* A Rimamurányi Vasmű Rt., mely 25%-os kapacitással dolgozott, nem fizet osztalékot.

*** A Székesfővárosi Községi Takarékpénztár** igazgatósága egyik legutóbbi ülésén érdekes személyi változásokat vitt keresztül. Nyugdíjazta Zlinszky László vezérigazgatót és Becker Zoltán igazgatót; ügyvezető igazgatókká nevezte ki Bárány Károly, dr. Liptay Lajos, Furtkovics Béla és Péterffy József igazgatókat, Voigt Rudolf, Reischl Károly és Fidy György aligazgatókat pedig igazgatókká léptette elő.

*** A befagyott gazdaváltók** hosszúlejáratú jelzálogkölcsönökké való átalakítása céljából a Pénzintézeti Központnál külön jelzálogosztály felállítását vették tervbe, mely a Nemzeti Bank hitelnyujtása révén a 300 milliós rövid lejáratú gazdakölcsönt jelzálogos kölcsönné konvertálná.

*** A külkereskedelmi mérleg** a mult év első felének 17.6 millió pengős passzívumával szemben az idén az első félévben 15.2 millió pengős kiviteli többletet mutat fel. A behozatal értéke 169.2 millió pengőről 144.2 millió pengőre esett vissza, míg a kivitel 151.6 millió pengőről 159.4 millió pengőre emelkedett.

*** 3335 gyártelep** működött az ország területén 1932-ben, 89-cel (2.6 százalékkal) kevesebb, mint az előző évben. Ezek közül 160 egész éven át szünetelt (1931-ben 238). A foglalkoztatott munkások létszáma 176.751 volt (1931-ben 196.323). A termelés bruttó értéke 1.8 milliárd pengő az előző évi 2.06 milliárd pengővel szemben, ami 12.5 százalékos csökkenésnek felel meg.

Társasvillák
Budapest Rivieráján!

A hatholdas BATTHYÁNY ősparknál, a Horthy Miklót út és Gellért-fürdő közvetlen közelében két társasvillát építünk 2-3-4-5 szobás, hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvezésü öröklakásokkal a **Mészöly u. 5. és 7. sz. alatt,** továbbá tetszésszerinti, feltűnő olcsó **ikervillákat** a MÁNYOKI út 7. sz. parkírozott telken.

4 szobás lakrészek már 28.000 P-ért.

Értékálló, fényesen jövedelmező befektetés. Prospektus!

Gellérthegy

déli lejtőjénél, a Tarczali utcában, általunk elsőrendű kivitelben megépített két 4 szobás, összkomfortos, remekszép, adómentes

VILLA potom 36.000 P-jével ELADÓ.

A Balatoni Rivierán

Csopak—Alsóörs között, a Balaton legnagyobb jövőjű, legszebb részén (szénsavas, alkalikus, vasas gyógyforrások, legolcsóbb megélhetés) olcsó, féláru építkezés, télen is lakható, masszív lakóházak 2500 P-ért. (Telkek 900 P-ért.)

„CENTRUM“
Házépítő Vállalat
I, Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

HÁZ

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS

1 és 2 szobás hallos, erkélyes, Vérmezőre néző gyönyörű modern lakás központi melegvízfűtéssel novemberre kiadó. Érdeklődés házmesternél I, Logodi-utca 60. vagy telefonon 55-0-35.

Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretű, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel építendő családi-ház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.

2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fütés, melegvízellátással az Attila ucca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus épitő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.

3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I, Logodi ucca 63, vagy telefonon: 55-0-35.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilásással a budai hegyoldalra. 61-es villamos-, 4-es autóbusz-megállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.

Épülő modern bérházban luxuskivitelü, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszinen.

Főlépcsőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

TELEK

160 négyszögöl telek a Pasaréti-út legelején, déli fekvésü 14.000 P-ért sürgősen eladó. Tulajdonos telefonja: 85-3-54.

Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles közmüves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban.
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi u. 19.
Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló
kőlapokkal
burkolják.
Szállitja: **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC. FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

6 ÓRÁN BELÜL elintéz minden **VIZ—GÁZ szerelést**
CSIHÁK bádogos, II., Csaba ucca 3. sz.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.
Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.
Safe deposit

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksüteménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

A MAI BUDÁT

örökíti meg az utókor számára a HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG írók, művészek és tudósok budai egyesülete közreműködésével megjelenő

BUDAI ALMANACH.

A „Budai Napló“ szerkesztősége mély tisztelettel kéri Buda érdemes polgárságát, hogy a tulajdonában lévő régi budai ujságokat, Budával foglalkozó könyveket, a családban fennmaradt adatokat, leveleket, okiratokat bocsássa a szerkesztőség rendelkezésére, hogy azokat a Budai Almanach számára feldolgozza.

Kérjük azokat, akik Buda érdekeit szolgálják, vagy a multban szolgálták bármely téren, hogy az erre vonatkozó adatokat velünk közölni sziveskedjenek.

1933 november havában jelenik meg a BUDAI ALMANACH!

Minden levél és értesítés címzendő:

BUDAI NAPLÓ szerkesztősége: I., Batthyány u. 63. Telefon: **502-96**

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Virág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Főmunkatárs: Székely Miklós dr.

Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1137. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 szeptember 7

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 fill. Szövegsor ára 2 P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor előre fizetendő.
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63.
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

Idegen ember mondja...,

hogy a világotjáró utazóközönség úgy van Magyarországgal, hogy kint a Nyugaton Autriche, Ausztria néven ismerik és Budapestet összetévesztik Bukaresttel.

Mint Attila utódjáról, azt hiszik, hogy a magyar nép valami istentelen, bő gatyában, félelmetes fokosával vadlovakon jár. Az egész ország hatalmas puszta, itt-ott csárdával, ahol tokaji bort isznak vödörszámra, ahol a kakastollas csendőrök véres harcba keveredtek a betyárokkal, ahol az autó még a világ tizedik csodája. Mindez magában véve már annyira attrakció, hogy a kalandos természetű amerikait vagy angolt épp ez a leirhatatlanul nevetséges fantázia készteti Magyarország meglátogatására. Ezen a szomorú valóságon és igazán lehetetlen állapoton csak annyiban történt változás, hogy az utóbbi két év, de elsősorban az 1933. év nagy nemzetközi eseményei, amelyek Budapesten játszódtak le, így az ujságirók nemzetközi kongresszusa, a Jamboree, mindezeknek a sajtó útján történt előkészítése a nagyvilág olvasóközönségét publicisztikai szempontból igen ügyesen megismertette Magyarországgal. Csak ennek a ténynek, meg annak, hogy Magyarország Európa egyik legnyugodtabb országa, tudható be, hogy az idei nyár az idegenforgalomban rekordszámba megy.

Az így elért siker kezdetén nem szabad megállni. Ne legyen ez a munka a pillanatok futó lángja és ne szalmatűz, hanem így tovább, a megkezdett úton! Javítani, egyszerűsíteni, kevés pénzért sokat nyújtani, ebből a három atomból épül fel az igazi idegenforgalmi propaganda.

Képzeljük el, hogy a magyar búza kivitele, a megváltozott nemzetközi kereskedelmi szerződés ellenére, a jövőben óriási nehézségekkel fog küzdeni. Mit jelenthet tehát a magyar gazdának, ha sikerül termékeit fokozott idegenforgalom tömegfogyasztói révén közvetlenül elhelyezni.

Majd ha az országot megismertetik az idegennel, akkor a hollandi, angol, amerikai megtudja, hogy a legjobb mézet, gyümölcsöt a magyar föld termi, hogy a nagy húskonzervgyárak készítményeit bátran viheti víkend-kirándulásra. Hogy a magyar tokaji isteni nedü, a magyar nép pedig egészséges, józan, szorgalmas nép, amelynek egyedüli bűne legfeljebb, hogy élni akar. Ezeket a gondolatokat lehetne permutálni és kombinálni, de a végeredmény ugyanaz lenne, még pedig: a búza értékesökkenését az idegenforgalom pluszként egészíti ki. De az idegenforgalom nem tűr poros bürokráciát, az inkább expanziv kereskedelmi szellemet kiván.

Az idegenforgalom a sajtó nélkül olyan, mint a huszár ló nélkül.

Az idegenforgalomnak tisztességes publicistára van szüksége, aki maga is sokat utazott, látott és tapasztalt. Az idegenforgalom központot kiván, amely központi intézetből indulnak ki a propaganda szálai szerteszét a nagyvilágba.

Igy irja ezt egy ismert hollandus ujságiró (Stela) a „Magyarság" vasárnapi számában.

Tehát egy idegen mondja.

Jogosulttá teszi azt a követelést, hogy Budapest nevét felezzük meg és legyen egyszerűen Buda. Ez nehezen megy a pestiek fejébe, pedig ők látnák a nagyobb hasznát.

De arra is rányitja szemünket ennek az idegennek az irása, hogy *sablónokkal* nem sokra megyünk az idegenforgalom fejlesztése terén. Allandóan, mindenben a Nyugatot kópizálva, unalmassá válunk. Még a villogó gatyájú, tokajit vödörszámra ivó, kakastollas csendőrrel vetélkedő, a délibábos hortobágyi pusztán vad lovakon végigvágtató betyárokat — azt a bizonyos mongol hordát — csak megnézte az angol és a yenki, de most, a jamboree után, amikor kiderült, hogy mi pompásan utánozzuk az európaiakat minden téren, máris unalmas ország lettünk.

No, most mi lesz? Itt aztán tehetetlenül megállanak a mi idegenforgalmászaink, a kinevezett szakértők. Ők csak a sablónokat tudják járni. Az idegen patrónokat festik a falra.

Szüts András őméltósága . . . Kaliforniában hirdette a magyar gyógyfürdőket. A sanfranciskói milliomosokat akarta így idecsalogatni! No persze, bolond lesz az a milliomos, hogy a francia tengerpart gyönyöreit elcserélje a balatoni nyomorúságért és 15 napos vasúti és hajóút után még 70—80 órát utazzon vasúton, Európán végig, hogy egy csalódással gazdagabban térjen haza — ennyire igazán nem bolond.

Ide most új eszmék, új gondolatok, új ötletek kellenek. Ezt pedig parancsszóra 8—2-ig a hivatalban kitermelni nem igen lehet. Aktaszerűen sem intézhető. Erre születni kell, mint a zenére, vagy a poézisre.

A Budai Napló régibb számait böngészve, nem egy ideát vetettek fel a hozzáértők, anélkül, hogy azokat patentirozták volna és elsőbbségi jogaikat fenntartanák. Ezek között első helyen áll a misztikus *Kelet*.

Mecseteket már építenek a Nyugaton, hogy a mohamedán ifjúságot az ottani egyetemekre csalogassák. Párisban 25—30 ezer mohamedán fiatalember tanulja a modern tudományokat és átlag havonkint ezer frankot költ, a mi havonkint 30 millió és az iskolai 10 hónapja alatt 300 millió. Ezért érdemes egy-két mecsetet fölépíteni, — de 250 esztendős türbét, a mohamedánok egyik legnagyobb szentjének sirját nem tudja produkálni se Berlin, se Páris. De harmadfélszáz esztendős, kupolás fürdőket sem. Ezeket érdemes megnézni, kitapasztalni.

Mennyi kevéssé ismert csodája van állatban, virágban ennek a Keletnek, ahol fává nő a mogyoró és a rózsa és így tovább a kinai kolostorokban, ezer lakat alatt tenyésztett sokezeréves emberevő növényszörnyetegekig. Mennyi csodás szépsége nőben, divatban, bútorban, építészetben, halott tájakban és a legdúsabb életű indus ősföldeken.

Budapesten még egy — külsőségekben is vonzó — keleti kávéházat, termet sem talál a kiváncsi Nyugat, ahol lefátyolozott arcú mohamedán nők szolgálnák fel a feketét és sokezeréves keleti dallamokat pengetne az indiai lantos. A „Perzsavásár" címen ismert zenedarab az egész világot meghódította keleti motívumaival.

Nem kellene más, mint az, hogy itt Budán, a Zúgligetben, vagy a Sashegy oldalán, esetleg az Ormező felé lejtő részen a keserűforrások mellett, egy darab Keletet építsünk, a Kelet külső szokásaival és modorával, a többit elvégeznék a mi nagyhatású gyógyvizeink. A néhányszáz millió keleti ember szivében, lelkében felkelthetnénk a vágyat, hogy testvéri fajrokonaink hagyományai, évezredes közös multunk és történelmi kapcsolataink révén — ide jöjjön.

Ha pedig itt lesz a Kelet és hire megy Nyugaton, hogy itt valódi seykek, maharadzsák, szultánok és mandarinok élik különös életüket, nem kell hirdetés sem, higyjék el nekem Szüts András úr és az idegenforgalmon élősködő társai — tódulni fog ide a Nyugat.

Dubonai Pál.

Buda — Esztergom — Szentendre

— Turistaközpont: — Császárfürdő —

Testvérvárosoknak érezzük ezt a három dunamenti várost. Más -más törvényhatósághoz tartoznak ugyan, de földrajzi fekvésük sok tekintetben egymásra utalja őket. Csak valahogy még jómaguk nem érzik ezt kellően át. Ma még túlságosan csak saját életüket élve, nem ismerik még fel, hogy kissé egymásért és egymással is élve, mindegyikük jobban is boldogulhatna.

Akár Buda, akár Esztergom, akár Szentendre tágabbkörű idegenforgalmára gondolunk, egyiké sem teljes a másiké nélkül; kell, hogy egyiké a másikét szervesen kiegészitse. A három város az esztergom-budai gyönyörű Dunaszögnek egy-egy központja; *közös idegenforgalmi, fürdőpolitikai és turisztikai érdekeik vannak* és ezeket érvényesíteni, egymással kezetfogva kell törekedniök.

Buda északi fürdőcsoportjának rossz a vasúti összeköttetése Esztergommal. Az Esztergomban kikötő bécsi nagyhajó Budán egyáltalában nem köt ki. Az Esztergomot Dorognál megközelítő bécs-budapesti autóbuszok Budán meg sem állnak, Dorogról pedig nincs rendes csatlakozásuk Esztergom felé. Esztergom és Szentendre között nincs meg Akvinkumnál a vasúti átszállás türhető, komoly lehetősége. A szentendrei Dunaágban közlekedő esztergom-szentendre-budapesti hajók Budán a Pálffy-téren, tehát Buda északi fürdőcsoportjának központjától jó messze kötnek ki. Akinek van hozzá kedve és ideje, a különböző útmutatókból és menetrendekből ezekhez hasonló közlekedési csetlésekből-botlásokból tüskés-tövises vadvirágcsokrot köthet. Pedig egy jól átgondolt közlekedési rendszer sok mindent tenne lehetővé, amint ezt a *Buda—Császárfürdő* mint közlekedési központ tervével kapcsolatosan már megirtuk.

Multkor ezt mondotta egy bécsi ismerősöm: „Budapestre már repülőgépen is, autóbuszon is, vasúton is, gőzhajón is utaztam. A repülőgép kivitt Mátyásföldre, az autóbusz, a vasút és a gőzhajó pedig Pestre vitt. Esztergomot csak a Dunáról láttam. Budán még meg nem szálltam, nagyon kiesik utamból, pedig szeretném látni. De sok időt sem Budára, sem Esztergomra nem szánhatok. Milyen útitervet ajánlanál, hogy Esztergomban is tölthessek néhány órát és Budára is több időm maradjon? Gondolkodtam. A repülőgépet ki kellett kapcsolnam. Az autóbusszal is baj volt. Bécsből reggel 7 óra 30 perckor indul a MAVART autóbusza, 12 óra 41 perckor Dorogon van és megáll a bányakaszinónál, de Esztergom felé innen rendes csatlakozása nincsen. A vasút még ajánlhatónak látszott; Bécsből reggel 8 óra 25 perckor indul a gyors és 11 óra 6 perckor ér Komáromba, itt át lehet szállni — van rá 37 perc idő — a komárom-esztergomi személyvonatra; ez 11 óra 43 perckor indul Komáromból és délután 1 óra 18 perckor van Esztergomban. Az esztergom-szentendre-budapesti hajó csak délután 5 óra 30 perckor indul Esztergomból, tehát *az esztergomi tartózkodásra maradna 4 óra 12 perc.* A hajó este 9 óra 50 perckor köt ki a Pálffy-téren és így este 10 órakor bécsi ismerősöm talán már budai szállóban is vacsorázhat. A bécsi nagyhajót, a mely Bécsből reggel 8 óra 30 perckor indul, nem mertem ajánlani; ez ugyanis csak délután 5 óra 10 perc vagy 5 óra 25 perc táján köt ki Esztergomban, az esztergom-budapesti személyvonat pedig már 7 óra 2 perckor indul Esztergomból, így tehát Esztergomra csak 2 óra 52 perc vagy 2 óra 37 perc jutna; a vonatnak egyébként Óbudánál csatlakozása van Buda-Császárfürdő felé, ahová este 9 óra 7 perckor érkeznek az óbudai kocsik. De azért sem mertem ajánlani a bécsi nagyhajót, mert a MAVART autóbuszával is baj van; ez ugyanis nem áll meg Budán, bár megáll Dorogon és onnan csak este 9 óra 29 perckor indul, de Dorogra sincs Esztergomból rendes csatlakozó autóbuszjárat és különben is kérdés, jut-e bécsi ismerősömnek Dorogon üres hely az autóbuszon, amely este 10 óra 30 perckor ér — Pestre.

Egy *bécs-esztergom-budai út* terve ma még csak ez lehet: Indulás reggel Bécsből gyorssal, átszállás Komáromban személyvonatra Esztergom felé, Esztergomból pedig hajón utazni a szentendrei Dunaágon Buda Pálffy-térig. Csak így jut az utasnak ideje élvezni Esztergom fürdőjét és megtekinteni nevezetességeit, amennyire éppen a rövid 4 óra 12 percből erre is, arra is futja. Persze, *ha* a komáromi „átszállás" nem 37 percben volna megszabva és *ha* a komárom-esztergomi 53—54 kilométeres út nem tartana 95 percig, *Esztergomra legalább 5 órája maradna* az idegennek.

A sok közül ez csak egy példa. De ez is mutatja, hogy *egy minél átgondoltabb, rendszeresebb és így jobb közlekedés* az utazási és kirándulási lehetőségeket megkönnyíti, azok nagyobbszámú kombinációját és variációját teszi lehetővé és megkedvelteti az idegennel is az esztergom-budai Dunaszöget, elsősorban pedig a Buda északi fürdőcsoportjában gyógyuló, a lélek felfrissülését és a változatosságot keresve-kereső beteggel magát Budát. Variatio delectat, — enélkül lélekölő unalom és búskomorság forrásává válik a járni-kelni tudó betegre még a legistenáldottabb gyógyfürdő is.

Ezért oly nagy érdeke Buda északi fürdőcsoportjának, hogy *Buda-Császárfürdő* mint közlekedési központ minélőbb rendszeresen kiépüljön; ez *nemcsak Buda, hanem Esztergom és Szentendre érdekeit is szolgálná.* Budának nemcsak Pesten kell zörgetnie, hanem kézen kell fognia Esztergomot és Szentendrét is, azok társadalmát is meg kell mozgatnia *hármuk közös érdekeinek megvédésére és érvényesítésére.* Igy összefogva, bizonyára sikeresebben fogják elvégezni azt az *apró munkát,* amely nélkül nagyot teremteni nem lehet. A három testvérváros, különösen társadalmunkon a sor, hogy kiindulva *Buda-Császárfürdő* mint közlekedési központ eszméjéből, szükségességéből és követeléséből, ebbe belevigyék és ebből kifejlesszék mindazt, amit mindhármuk közös érdeke már régesrégen követel.

Christian Rezső dr.

Önvére árulja el a magyart

— A svábák már felfigyeltek —

Általdósok, álirók, álpolitikusok kontármunkái járultak nagyban hozzá, hogy a magyar birodalmat széjjeldarabolták Trianonban. Magyar művekre hivatkoztak a trianoni ántántbölcsek és mi nem tudtunk ellenük tenni. Mert Magyarország sorsát Szent István óta a csehek, morvák, svábok, rácok és oláhok iránti tekintetből sohasem fajmagyarok intézték. Trianon dacára sem változott a helyzet, jóllehet: intézőköreink okulhattak volna. A kezeimbe jutott egy, sajnos még 1929-ben megjelent, hivatalos pénzeken készült, szubvencionált nagy történelmi munka, amely ismert egyetemi professzorok szerzeménye, s amely munkát Zala vármegye minden iskolájának és jegyzőjének meg kellett vennie. Vaskos kötetek, a tudományos komolyság látszatával s valószinüleg jóhiszemüen készültek. Cime: „Zala vármegye története." Semmitéle eredeti és komoly magyar adatot nem találunk benne, pláne ősi, ázsiai adatról nem is tud a vaskos mű, ellenben felhasznál minden kódexet, almanachot és feljegyzést, amit talián, morva, cseh, sváb barátok összehazudtak rólunk s multunkról, olyan adatokra hivatkozva, melyeket ma már senki komolyan nem vesz s amelyekre olyan kaliberű, valódi tudósok, mint *Vaszary* Kolos, *Vámbéry* Ármin, *Ballagi* Aladár soha nem is hivatkoztak. Hogy Zala vármegye mégis egész vagyont áldozott erre a műre, az kulturbotrány. Mert e mű az ősi, már Belsőázsiában nagy szerepet betöltött *Zalán* nemzetség megyéjét megteszi *szláv* és *sváb területnek*, ősmagyar neveket németnek vagy szlávnak minősít, Kézai Simon mester hazafias lóditásait és a fuldai kódex sületlenségeit tényként fogadja el. *Laczkó* Dezső, a világhírű Kaukázus-kutató piarista tanár, európai hirű tudós-geológus és archeológus, a tavaly elhunyt tankerületi főigazgató és egyben a veszprémi múzeum alapitója, komoly tudományossággal kimutatta, hogy *Zala, Veszprém, Somogy* megyékben sohasem voltak németek, főleg azonban szlávok, egyetlen emlék nem maradt utánuk, már pedig a kő- és bronzkorszakbeli ember, a kelták, gepidák, rómaiak, longobardok, avarok, hunok és az előttük itt élt ősmagyar törzsek után rengeteg emlék van felhalmozva a Felsődunántúl muzeumában. *Budán* sincs nyoma a szlávoknak. Ami szláv a Dunántúl akad, az mind már nagyrészt Ottokár cseh király idejéből maradt itt az átvándorlókból és betelepítettekből, akárcsak a sváb és szász telepesek községei. Sajnos, hogy ilyen, esetleg jóhiszeműleg készült mű egyáltalán megjelenhetett, de még sajnosabb, hogy ilyen, a magyar faj élete ellen irányuló nyomtatvány állami és megyei közpénzekből támogatást nyerhetett, amikor a jeles *Ipolyi* Arnold püspök munkáját, az ősmagyar mult legkiválóbb bizonyitékát, nem lehetett pénz hiányában népszerű fogalmazásban kiadni. Ezer szerencse, hogy ez a mű nem a trianoni tárgyalásakor látott napvilágot, mert akkor a magyarokat szumir-akkádoknak, Zala vármegyét pedig szláv területnek minősítették volna, a mű szerzői pedig ma talán már a prágai cseh egyetemen tanítanák a históriát és nem az ősmagyar (s nem szláv vagy germán eredetü) Pécsett. Hogy mennyire igazam van, mutatja az a tény, amit most Hitler lapjaiban olvashatunk, amelyek hasonló okoskodással és szintén a fuldai kódexre s egyebekre hivatkozva, akárcsak mint a Zala vármegyéről szóló történelmi fejtegetések, a germán-árja (indoárja) művelődés alapján követelik maguknak a Dunántult, főleg Zala vármegyét, mint indoárja örökséget. Ugylátszik, hogy elolvasták Zala vármegye monografiáját s abból kiindulva, adatait átgermanzálták s most kultúrális hódításaikhoz jogcimet szereztek maguknak. Minél előbb ki kell adni az iskolák számára és közhasználatra *Ipolyi* Arnold, *Zajti* Ferenc, *Némethy* Kálmán, *Gálocsy* Árpád és a többi magyar tudós (se nem egyetemi tanárok, se nem akadémikusok, ami nem baj) műveit és feljegyzéseit, mielőtt csehek vagy germánok bekebelezik a Dunántult Budavárától a stájer határokig.

Olzsál Zsolt.

Az utolsó budai Ghetto és az óbudai Zsidó Község

Részlet a „Budai Almanach"-ból.

A középkori Buda lakossága — mint minden középkori városban — külön nemzetiségi fertályokban lakott. A mai Szentháromság utca volt a *Tájcsok*, vagyis *Theutunicus-ok* azaz Allamannusok, szlávosan nyemetz-ek, magyarosan németek fertálya. Kelet felé ide csatlakozott az oloszok (nem olaszok) azaz a vels, fels, falen, vallon, vagyis flandron, magyarosan flándor vendégek fertálya. Itt laktak a többi latinnyelvű népek fráncúzok, panyorok és taljánok, vagyis olaszok. Ezeknek együtt Latinus volt a gyűjtőnevük. Fertályuk a mai Uri és Országház utca környéke volt. Ezzel párhuzamos volt a középkorvégi Zsidófertály, a *Ghetto*, a mai Verbőczy utca. 1686 után tilos lett a zsidóság számára a Várban való lakás. A Hódoltság megszünése után a királyi kamaravárossá alakított Óbudára szorították a délvidéki, a Bosznán keresztül felvirágzott *espagniole*, vagyis spanyol zsidóságot. Óbuda ez újkori Ghettoja tulajdonképpen Buda Ghettoja volt, hamar autónom zsidó községgé alakult. A 19. század első harmadában épült máig álló templom környéke volt a Zsidó község. Szombatnapon lánccal, a hagyományos *Éruo-*

SZ... GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

val zárták le. Mellette volt az úgynevezett Keresztény község. Nem hitközség, hanem közigazgatási község volt. A 18. század végétől kezdve a *spaniole* eredetű, úgynevezett déli vagyis spanyolföldi, azaz *szefárádim* zsidók mellé északi, azaz *askenázim* zsidók is társultak. Néhány spanyol-olasz név máig emléke a spanyolos, arabos, olaszos családneveknek. Ilyenek *El Khán*, az *Elkán*, *Finali*, *Albachari*, *Brancalari*.

A zsidó község mint közigazgatási terület független volt a budai Városi Tanácstól, de az Óbudai Koronauradalom alá tartozott. Utolsó községi városbirája, vagyis zsidóbirája „Ras-ha-Khol"-ja azaz a Község Feje 1848-ban *Boskovics* Hers, fürmindere, vagyis köszszószólója, *Lazarovics* Mihály, ülnökei, azaz tanácsosai: *Goldstein* Ábris, *Augenstein* Márkus, *Kohn* Simeon, *Resz* Leopold, *Waiszner* Gottlieb, *Stern* Jákob, *Bemer* Adolf, Jákob Léb *Drucker*, *Pichler* Leopold, nótáriusa *Rottenstein* Mózes, orvosai *Neumann*, *Rothfeld* és *Rosenzweig* doktorok voltak, azaz amolyan mezővárosféle volt.

B. B. B.

A Budai Rajziskola 156 éves

— Iparoktatási ünnepség 1833-ban —

Részlet a „Budai Almanach"-ból.

A Székesfővárosi Iparrajziskola egyenes jogutódja s folytatója az 1777-ben alapított budai rajziskolának.

Mária Terézia királynő 1776-ban adta ki az új oktatási rendszabást, a „Ratio Educationis"-t, amelynek egyik pontja kötelezi a nagyobb városokat, hogy elemi iskoláik mellett *rajziskolákat is állítsanak fel* és ezek kötelességévé tette, hogy különös figyelmet fordítsanak az *ipari rajzoktatásra*. Buda városa már a következő évben felállította rajziskoláját, a bécsi művészeti akadémia egyik tanárára bízva annak szervezését és igazgatását.

A budai rajziskola az állam és a város gondoskodása, tanárai és vezetői kiválósága révén csakhamar az ország első intézetévé fejlődött, úgy hogy a budai rajziskolához való kineveztetés vagy áthelyezés valósággal kitüntetésszámba ment.

Hogy Buda város nemes tanácsa mennyire átérezte a rajzoktatás fontosságát az iparfejlesztés terén, erre szolgáljon bizonyságul az 1833-iki iskolai ünnepség, ahogy azt az akkori sajtó tükrében láthatjuk.

Buda város tanácsa már régebben létesített olyan alapítványt, amelynek kamataiból három évenkint aranydukát pályadíjakkal jutalmazták az iskola kézművessorsú három növendékét, akiknek rajzai a jutalmazásra a legméltóbbak.

1833 egy ilyen hároméves évforduló lévén, a nyári évzáró vizsga igen ünnepélyes keretek közt zajlott le.

A budai városháza nagytermében „számos nagytekintetű és műértő vendég gyülekezett fell", úgymint a belső és külső tanács, a tanulmányi felügyelő: páter Spányik Glycerus főtisztelendő úr, továbbá az országos építészeti főigazgatóság képviselője, számos festő és rajzművész és az iskola növendékei Rauschmann János rajztanítóval az élükön, aki akkor már több mint húsz éve ritka hozzáértéssel és buzgalommal vezette ezt az iskolát.

A jutalomtételeket maga a polgármester, nemes Oeffner Ferenc uram, osztotta szét ünnepi beszéd kíséretében.

Az első díjat *Ernst* Simon kőmives tanuló nyerte építészeti rajzával: francia építészeti stílusban tervezett jóni és korinthusi oszlopsoros könyvtárépülettel. A második díj nyertese *Forstner* Jakab festőtanonc virág és virágváza rajzával, az akkori ujdondász külön kiemeli, hogy a virágok neveinek kezdőbetüi Ferenc császár és király nevét adták, amely lojalitás általános tetszést aratott. Végül a harmadik díj nyertese, *Papler* Károly, azt a francia császári sast rajzolta meg kisebbített mértékben, melyet 1815-ben zsákmányolt egy magyar ezred, amely részt vett Páris megszállásában s azt a Magyar Nemzeti Múzeumnak ajándékozta.

Maga a polgármester osztotta ki a díjakat az egész városi tanács jelenlétében, ami azt bizonyítja, hogy Buda város akkori vezetősége milyen fontosnak tartotta az iparfejlesztés szempontjából a kézművesifjúság minél szakszerűbb oktatását, s ennek előmozdítására sem időt, sem költséget nem sajnált.

Virult is a budai rajziskola tovább mindaddig, mígnem a két testvérváros egyesülése után egybeolvadt a pesti rajziskolával és lett belőle a *„Székesfővárosi Iparrajziskola"*, amely fenállásának 156. évében retrospectiv kiállítás keretében és történetének megiratásával mutatja be ez idén, mennyivel járult hozzá a magyar iparnak a mai magas fokra való emelkedéséhez.

Mazsári Béla dr.

HIBÁS PARKETTÁT ÉS PADLÓT RÖGTÖN JAVÍT
GÖTZ ANNÁL
I., Bors ucca 24.
Telefon: 50—7—34.

Középkori templomok Budán

— Hiányoznak az emléktáblák. —

A tatárjárás után Zsigmond király koráig Budavár külvárosaiban kilenc templom s kolostor épült, mégpedig a „Szent Péter" vértanú plébánia temploma az alsóvárosban, amely 1258-ban már létezett a mai vizivárosban. Nagy Lajos idejében már független a budavári Nagyboldogasszony plébániától, míg a budavári Magdolna (ma helyőrségi) templom még 1390-ben is az előbbinek egy ezüst márkát fizet évenkint. A tatárjárás után hét évvel 1248-ban épül a mai Lukácsfürdő tájékán a johanniták Szentháromság-telepe templommal és kórházzal. A telep külsejéről csak annyit tudunk, amit Oláh Miklós érsek a XVI. század első felében róla feljegyzett: — „Szentháromság városa, magyarán Felhéviz. monostor templománál s fényes épületek közé foglalt meleg forrásainál fogva egyaránt híres." (Buda fürdőváros propagandájába ezeket a történeti adatokat is fel kellene használni!) — Harmadik külvárosi templom az ágostonrendiek „Szent István" vértanú temploma és kolostora, amely valószínűleg a mai Margithíd vidékén állhatott, de biztos tudomásunk erről nincsen. Hunyadi Lászlót lefejeztetése után rövid időre a budavári Magdolna templomban tették ravatalra, majd Buda északra fekvő külvárosában levő Krisztus szent testének kápolnájában temették el, ahogy azt Bonfini leírja mondván: „... mely a külvárosban dombon áll, az apagyilkosok és hazaárulók közé." Ez a kápolna a mai Török ucca fölött állhatott a Rózsadomb oldalán, talán éppen a mai Kálvária helyén. Szilágyi Mihály innen Gyulafehárvárra vitette el Hunyadi László holttestét.

Az ötödik kápolna a Várhegy alatt északnyugaton a XIV. századbeli akasztófa közelében állott, a gonosztevők akkori temetőjében: „Szent Lázár" kápolnája. A várból idevezető utat is „Lázár út"-nak nevezték. Az erre nyiló budai várkapu az lehetett, amit a budai törvénykönyv Mind-szent-kapunak nevez. A legnagyobb és leggyönyörűbb kolostor egész Budán a pálosok szentlőrinci kolostora és temploma volt a mai Szép Juhászné táján. Itt azonban háborús időben védtelenek voltak s ezért Nagy Lajos király a barátoknak a budai falakon belül, a mai bécsi kapu alatt, a Várhegy északi lejtőjének közepe táján Szent Pál templomát és házát engedte át 1383-ban. Ide temették 1418-ban a pápa legátusát, Dominici János bíbornokot, akinek csontjait azután a török 1541-ben szétszóratta. Erzsébet királyné, Nagy Lajos anyja, aki különös szeretettel és ragaszkodással volt Óbuda iránt, nemcsak ott emelt templomokat, hanem Buda külvárosában is a mai Fiume szálló tájékán, a karmelitákat segítve templom és kolostor-alapításhoz a Duna partján. A templom és zárda 1378-ban már kész is és a pápa búcsút engedélyez számára. Erzsébet még végrendeletében is száz arany forintot hagyományozott a karmelitáknak. Az ő gondjaikra volt bízva a budai Szent Anna kápolna, amelyet Olvasógyártó Mihály alapított. A helye azonban ismeretlen. A budavári Magdolna templom területén állhatott, mert annak plébánosa és a karmeliták a kápolna miatt sokat pörösködtek s csak 1515-ben léptek egyezségre. — Ezeknek a régi templomoknak emléke nem szabad, hogy elvesszen. Egy kis márványtábla hirdesse a történelmileg igazolt helyeken a nagy multat és a templomokhoz fűződő érdekes történelmi eseményeket!

Rétyi Székely Miklós dr.

Második Tabán

a Vizivárosnak az a része, amely — részben a Fő utcát is beleszámítva — a Batthyány-, Szegényház- és Királyhegy utcák között tesped, és semmiképen sem válik díszére Budának. Félig földbesülyedt, ütöttkopott földszintes házak állnak ezen a meglehetős nagy területen, emberi célokra alkalmatlan, levegőtlen, szük lakásokkal, sötét udvarokkal. A Tabánban még volt valamelyes romantika, itt azonban még az sincs. A girbe-görbe utácskák, apró boltok s az életnek csaknem teljes hiánya kis vidéki városra emlékeztetik azt, aki erre jár s szinte elképzelhetetlen, hogy párszáz méternyire a világváros élete zajlik. A mai viszonyok mellett hosszú évekig gondolni sem lehet ily nagy terület méltó rendezésére, de eszmei pályázatot már most kellene kiírni, nehogy az esetleges gazdasági fellendülés esetén, ugyanúgy utolsó percben írják ki a tervpályázatot, mint a Tabán esetében. — Igy írja ezt elkeseredve egyik olvasónk.

Közeleg feltartózhatatlanul a tél s aktuálissá válik a fütés problémája. A modern bérpaloták és villák mind központi vagy etage-fütésre vannak berendezve s a gondos háztulajdonos már most igyekszik fütőberendezését rendbehozatni. A budai Dutka és Riedlmayer fütési berendező cég (II., Batthyány u. 57.) a legmelegebben ajánlható, mert hosszú évek gyakorlatával rendelkeznek és számos bérpalota és villa fütési berendezését... zonyították, hogy e téren tö... alkotnak. A cég vállalja ezenkívül vizvezeték, csatornázás, gázvezeték és ipari csővezetékek tervezését és kivitelezését is.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM Késő őszig
POMPÁS STRAND
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

KIRÁLY FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó hévviz köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, ép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- Ivókúra

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály vizet

A RÓZSADOMB
egyetlen csemege- füszerüzlete
II., Bimbó ucca 45. Telefon: 53-7-09.
„BIMBÓ" CSEMEGEHÁZ

Budai Polgárok!
Keressétek fel a szekszárdi borospincét!

Szekszárdi bikavér	literje	—.80
Sötét kadarka	„	—.60
Asztali fehér	„	—.60
Ürmös magyar „Vermouth"	„	1.20

Budára ötliteres rendelést haza szállítunk!

Nincsen párja a szekszárdi bornak

A borospince ékességei:
Hagyományos pompáju magyar vincellérdiszítmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok.
Nemes és olcsó szekszárdi fajborok! Borkóstoló poharazással!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!

Magyar üdvözlettel Fekete Sándor üzletvezető
Budapest, VIII, József ucca 19. sz.
Telefon: 32-0-63.

Az emberevők országában

Irta: **Jenovay Jenő.**

A „Donau" osztrák-magyar hadihajó felszedte horgonyait, miután több hetet töltött az ausztráliai kontinens páratlanul szép kikötővárosaiban és a Salamon-szigetek felé vitorlázott.

Az ausztráliai szigettengernek ez a rendes hajózási vonalon messze kívüleső csoportja közvetlenül az Egyenlítő alatt fekszik és veszedelmesen trópikus éghajlata, nagyterjedelmű, poshadt mocsarak okozta mérges betegségeket terjesztő levegője miatt európai ember csak ritkán látogatta. Ezek a szigetek azok, ahol ősi természetességében él az emberhúst evő vadember, akinek képzeletében még a fügelfalevél, mint ruhadarab is ismeretlen valami. Ijjal, lándzsákkal és mérgezetthegyű nyilakkal a kezükben, vadra lesve járják a barnabőrű szigetlakók az őserdők rengetegeit.

A „Donau" nyolcnapi hajózás után a szigetcsoportnak legkönnyebben megközelíthető Ugi nevű szigetének egyik rejtett, festői öblében vetett horgonyt. A vadak, mikor a karcsú, nagy fehér hajót közeledni látták, éktelen ordításban törtek ki és fegyvereikkel felszerelve, a partokra gyülekeztek és fenyegető mozdulatokkal kisért csatakiáltásokkal fogadtak bennünket. Egy vaktöltéssel leadott ágyúlövés azonban elég volt ahhoz, hogy az összesereglett szigetlakók kunyhóikba kotródjanak, ahonnan később, látva, hogy nem jelentünk meg támadó szándékkal, lassan-lassan ismét előszállingóztak.

Nemsokkal ezután egy kanoe (egy darab fatörzsből faragott csónak) közeledett hajónk felé, ben... ...enszülöttől kisért, alacsonyte... ...urtosruhájú fehérbőrű embe... ...tán a kanoe a hajó leeresztett cső... jénél kikötött, a fehérbőrű emberke a fedélzetre lépve, mély hajlongások közt angol nyelven bemutatkozott a hajóparancsnoknak. Ennek megtörténte után felvilágosítást kért arranézve, hogy a hajó ellenséges szándékkal jött-e a szigetekre? Mikor eziránt megnyugtató választ kapott, a szurtos ruhazsebből előkotorászott fehér kendővel jelt adott a partokon egybegyűlt benszülötteknek, mire a vadak — elszéledtek.

A beszélgetés során elmondotta azután, hogy angol alattvaló, már néhány évtized előtt származott ide az ausztráliai kontinensről és benszülött nőt vett feleségül (?). Miután a pénz fogalma itt ismeretlen, ő közvetíti a forgalmat a benszülöttek és a fehérek közt. Évégből évente egy-kétszer vitorláshajó keresi fel a kontinensről a szigeteket, megrakva tarka üveggyöngyökkel és kezdetleges vasszerszámokkal, amelyekért mosóaranyport, pálmaolajat és állatbőröket adnak cserébe a szigetlakók. Lőfegyvert, lőport és gyufát azonban nemzetközi egyezmény értelmében tiltva van a benszülöttek közé bevinni. Egyben elmondta, hogy körülbelül egy évvel ezelőtt egy tudományos kutatásokat végző német expedició járt a szigeteken. A németek erőszakos viselkedése azonban felázította a benszülötteket, akik, miután kegyetlen kínzások közt felkoncolták az expedició tagjait — felfalták azokat. Néhány hónappal ezután egy német hadihajóval büntető-expedició jelent meg, amely százával végeztette ki a mészárlásban résztvett benszülötteket. Innen a vadaknak a fehérek iránti ellenséges érzülete s ezért óvatosságra intette a parancsnokot az esetre, ha a legénység netán partraszállna.

Miután a kis angol elávozott hajónkról és a szigetlakóknak békés szándékunkat hírül vitte, másnap a törzsfőnökök nagy kisérettel, cifrán kifaragott, díszes, nagy kanoekban a hajónk felé eveztek, hogy a parancsnoknál tisztelegjenek. A tarka tollazatú fejdíszben megjelent törzsfőnökök a hajó parancsnokát kezükben pálmaággal, térdreborulva üdvözölték, aminek megtörténte után engedélyt kaptak a hajó megtekintésére. Hogy pedig exotikus vendégeink különösen „jól" érezzék magukat, kedves meglepetést tartogattunk számukra.

Már estére hajlott az idő, amikor — szokás szerint — a napi munkában elfáradt legénység és tisztek szórakozására a hajózenekar a fedélzeten elhelyezkedett. Mikor a vadak a sohasem látott, vakítóan fényes rézfúvóhangszereket és a nagydobot megpillantották, óvatosan a zenekar köré seregletek. Csak lopva, félve mertek közeledni, mitsem sejtve a hangszerek rendeltetéséről. A félelemmel vegyes kíváncsiságtól felcsigázott képzeletük bálványisteneknek vélte a nagy rézfúvókat és a bátrabbak áhitattal borultak térdre a hangszer-monstrumok előtt. A kacagtatóan komikus jelenet tetőpontja azonban csak ezután következett. Amikor ugyanis a zenészek hangszereiket játszásra készen a kezükbe vették és erőteljes fortisszimóval egy rendkívül zajosan kezdődő indulóra zendítettek, a vadak halálrarémülve, éktelen ordítozás közt elmenekültek, annyi időt sem véve maguknak, hogy a hajó oldallépcsőjén távozzanak, hanem a magas párkányzaton keresztül békamódra a vízbeugráltak és kétségbeesett erőfeszítéssel úszva igyekeztek a partokat elérni. Egetverő hahota kisérte a menekülőket, akik ettől fogva már nem tisztelték meg hajónkat látogatásukkal. A következő napok egyikén a legénység és tisztikar, ismereteiket gyarapítandó, a partra szállt. Parancs szerint a benszülöttekkel minden összetűzés elkerülendő volt és csak erősen felfegyverezve, csoportokban és lehetőleg a partok mentén való tartózkodás volt megengedve.

A vadaknak az erdőrengetegben szétszórtan álló, karókból összetákolt és pálmalevelekkel fedett kunyhói közt barangolva, feltünt, hogy egy nagyobb kunyhó előtt számos emberi koponya volt póznákra tűzve. Taglejtésekkel magyarázta nekem az egyik benszülött, hogy itt székel a falu főnöke. A levágott emberfejek a hatalom jelképe és esetről-esetre azt választják meg a falu főnökének, aki a legtöbb sajátkezűleg levágott ellenséges koponya birtokosa.

Kissé beljebb hatolva az őserdőbe, fiatal lány int hívogatólag a kunyhója felé. Nem tértem ki a meghívás elől. „Emberevő hölgyem" szokatlan kézlejtésekkel közeli kunyhójába invitált és a földön szétszórtan heverő pálmalevelekre mutatva, hellyel kínált meg. Készséggel tettem eleget az értelmetlen nyelvű felszólításnak és fokozódó kíváncsisággal várva a bizalmas együttlétnek további fejleményeire... leheveredtem. Ezután a kannibál kisaszszony némi türelemre intve, kirohant a kunyhóból. Magamra maradva, csábító nőm szállásának szemlélésébe merültem. A fahéncsből font üres falak és a sarokban szerte heverő misztikus alakú néhány fatárgy nem sok látnivalót nyujtottak.

Elmélázva heverésztem így a földön, azon gondolkodva, hogyha történetesen most váratlanul betoppanna a barnabőrű médinek valamelyik falubeli udvarlója, tekintve, hogy a vadak emberölő szerszámának, a „bumeráng"-nak a kezelésében semmi jártasságom nincs, a párbalykódexnek melyik paragrafusa szerint intéznők el egymás közt ezt a „lovagias ügyet"? A helyzet ugyanis — ahogy mondani szokás — eléggé kényes volt. Gondolataimban elmélyedve, hirtelen közeli lépések és beszélgetés zaja rezzentett fel. Vendéglátó hölgyem tért vissza egy másik benszülött lány társaságában, kezükben növényhánesra fűzött, nagy fickándozó halat cipelve. Immár hogy ketten voltak az emberevő szépnemebeliek, a helyzet rámnézve „kritikussá" vált és türelmetlen kíváncsisággal vártam a történendőket. Annyit azonban máris megértettem, hogy itt ezúttal nem ember —, hanem halsütésre készülnek, mégpedig az én tiszteletemre.

Mialatt csábító nőm két furcsaalakú száraz fának egymáshoz való dörzsölésével tüzet szított, társnője a halat, tisztítatlan és felbontatlan, mindenestől a sarokban álló nyársra tűzte. A földön heverő száraz növényhánes csakhamar lángrakapott. Határtalan undor fogott el arra a gondolatra, hogy ebben, az emberevő inyenceknek való étel elfogyasztásában részt kell vennem.

Amint így a kényelmetlen helyzetből való szabadulás módja fölött töprengtem, hirtelen távoli fegyverdörrenés zaja riasztott fel bennünket. A megrémült lányok ijedtükben fejvesztetten rohantak ki a kunyhóból, otthagyva engem a nyárson lógó halnak a társaságában.

Kilépve a kunyhóból, megkönnyebülten lélegeztem fel, hogy ily váratlanul sikerült a „díszebéd" elől menekülni s aztán a partok mentén tartózkodó bajtársaimhoz siettem. A fegyverdörrenés okáról kérdezősködve, megtudtam, hogy egyik matrózunk, akinek fegyvere iránt egy benszülött különös érdeklődést mutatott, megengedte a szigetlakónak, hogy azzal lőkisérletet tegyen. A puskával bánni nem tudó vadembernek ez a kisérlet fél fogsorába került.

Miután a hajóparancsnok olyképen rendelkezett, hogy biztonság okáért a legénység még a sötétség beállta előtt a hajóra térjen, a partokon gyülekezve, a ránk várakozó csónakjainkkal a hajóra indultunk.

...rakor a parancsnok a fedélze... ...ötte a legénységet és tiszteke... ...szerinti felolvasással ellenőr... ...ót tartatott. Ekkor derült ki, ho... ...iszt és egy matróz hiányzik.

Caridge
I., Bösörményi út 28.
Telefon: 51—0—64 és 57—0—36.
Villamos és autóbusz megállóhely.
Zene = hangulat
Tánc = szórakozás
Konyha = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Személyi hírek

FABINYI TIHAMÉR dr. keresk. miniszter két hétre Ausztriába és Svájcba utazott, hogy az elektrifikálás ügyét tanulmányozza.

KOZMA JENŐ dr. Buda nagynevű országgyűlési képviselője, e hó 5-én érkezett meg külföldről és másnap felcsuthi birtokára utazott. Érkezésekor legbizalmasabb baráti köre fogadta a vasútnál.

Hennyei HENNYEI VILMOS dr. ny. államtitkár most Hofgastein gyógymódját használja.

PETRACSEK LAJOS dr. orszgy. betegen érkezett vissza Fonyódról és magas lázzal küzd. A népszerű képviselő egészségi állapota iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg Budán.

DRASCHE-LÁZÁR ALFRÉD államtitkár vette át a miniszterelnök külön kívánságára az IBUSz vezetését, a mi új korszakot jelent a már lejáratott vállalatnál.

HOLLÓS ÖDÖN japán főkonzul, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ügyvezető-igazgatója, most negyven éve áll a bank szolgálatában és ez évforduló alkalmából számosan üdvözölték és ünnepelték.

TORY GERGELY államtitkárt a kereskedelemügyi miniszter a házipari ügyek intézésével bízta meg.

VENDL ALADÁR e hó 15-ig Felsőlöveren nyaral, azután új lakásba költözik: I., Királyhágó u. 16. sz. alá.

BAJÁN GYULA, a főváros hivatalos lapjának ismertnevű szerkesztője „Cicerone" címen egészen újrendszerű útmutatót szerkesztett a Budapestet látogató vidékiek és az idegenek számára különféle világnyelveken, amelynek beosztása, csoportosítása és kezelhetősége mintául szolgál majd a külföld számára is.

Ripka Ferenc dr. ny. főpolgármester, ud. tanácsos 62. születésnapját ülték meg most vasárnap családi körben Fonyódon, ahol a budaiak és a pestiek jókívánságait Petracsek Lajos dr., Usetty Béla dr., Oszoly Kálmán és Krivoss Árpád dr. tolmácsolták s ünnepi beszédet mondott Knébel Miklós dr., a Krisztinaváros népszerű plébánosa. Az ünnepi lakomán részt vettek Fonyód jegyzője és birája is. A fonyódi villatulajdonosok megelőző napon, szombat este ünnepelték Ripkát, a tiszteletére rendezett külön társasvacsorán, amelyen részt vettek: Verebély Tibor dr. és Scipiades Elemér egyetemi tanárok, Buzáth János ny. alpolgármester, Törley Dezső pezsgőgyáros és sokan mások.

Buda-Alsóvárosi Egyesület tisztikara: Elnök: Becsey Antal, törvhat. örökös tanácstag; ügyvezető-elnök: Gömöri Győző igazgató; alelnökök: Sinkó Pál tanár, dr. Mikola Géza igazgató; főtitkár: Szigethy Lajos igazgató; titkár: Teész Frigyes dr. postafogalmazó; főjegyző: vitéz Zilahi-Balogh Gyula törv. hites építész-szakértő; jegyző: Tóbiás Kornél dr. postafogalmazó; pénztárnok: Takács Mihály magyar államvasúti tiszt; ellenőr: Richter Ferenc postafőellenőr; háznagy-gazda: Lukács Gyula vendéglős; ügyész: Walter Károly dr. ügyvéd. Választmány. Régi tagok: Bukács Kálmán játékkereskedő, Gömöri Pál dr. orvos, Halm Sándor igazgató, Holczmann Vilmos asztalos, Káldor Sándor banktisztviselő, Katona József Beszkárt állomásfőnök, Koltai János postafelügyelő, Marosváry (Mischinger) Gergely őrnagy, Nagy Ferenc kalapkereskedő, Németh Kálmán rendőrfelügyelő, Pápay Nándor cipőüzlettulajdonos, Samu János gimnáziumi igazgató, Séra István hentes, Szele László üzletvezető, Tóth János cipőüzlettulajdonos, Maga József ny. rendőrfelügyelőhelyettes, Tóth József fodrászüzlet-tulajdonos, Török Károly kéményseprőmester, Viraág Béla iró, szerkesztő. — Uj tagok: Bányász László dr. pénzügyi főtanácsos, Csokonyai József kaptafagyáros, Kirchknopf István mérnök, Latzin Richárd dr. rendőrkapitány, Mechtl Ferenc fodrászüzlet tulajdonos, Mottl János fővárosi főmérnök, Oláh Andor vaskereskedő, Sándor Albert rendőrfelügyelő, Saly Árpád ny. min. osztálytanácsos, Szebehely Győző főmérnök, Szacsvay András dr. rendőrfőtanácsos, Tuba András tábori lelkész-alezredes, református esperes, ifj. Thirring Gusztáv fővárosi műszaki tanácsos, Horzsa Miron kéményseprőmester, Tribuszer Béla pénzügyi könyvszakértő, Pató Bálint fővárosi számtanácsos. — Számvizsgálóbizottság: Schopp János főművezető: Haringáts Károly fővárosi főtisztviselő, Szakmány László, postatiszt.

Bezsúfolt öröklakás
helyett társuljon ikerház építéséhez, mert ugyanazon árban
hatszázas telken
a Pasarét mentén, az ötös autobusz végállomásánál épithet. **Telefon: 57-7-54**

A „Budai Almanach"-ból:

„Szent Erzsébet" betegápoló szerzet

temploma és kórháza (II., Fő ucca 41/43

Az épület legrégibb részét, valamint a szép barokkizlésű templomot a ferencesek boszniai tartománya emelte. Az építést 1731-ben kezdték és 1740-ben fejezték be. Később néhány évtizedig a Kapisztrán ferences rendtartomány birtokában volt, mig 1785-ben II. József a Szent Erzsébet-nővéreknek adományozta, akiket bécsi rendházukból telepített ide, mert Budának akkor a katonai kórházon kívül nem volt más kórháza. A király a vallásalap költségén alakíttatta át a kolostor egyrészét kórházzá. Magát a betegápoló szerzetet 1626-ban alapították a németországi Aachenban s azóta sokfelé elterjedve, mindenütt kórházi ápolással foglalkozik. A fővárosnak ez a legrégibb polgári kórháza 20 betegággyal kezdte működését. *Marczibányi* István, Buda egykori nagy jótevője, akinek hamvai a templom alatt lévő kriptában nyugszanak, 1806-ban a szerzetnek adományozta a templom északi oldalán épült házát és tetemes alapítvánnyal lehetővé tette nagyobbszámú szegény beteg fölvételét. Azóta sokezer beteg részesült a kórház gondos ápolásában és számos szegény élvezte és élvezi a nővérek áldozatos felebaráti szeretetét. A szerzet mostani főnöknője, Boldizsár M. Ágnes, az orvosi kar vezetője *Wladár* Márton dr. egészségügyi főtanácsos, aki negyven éve működik a kórházban, ahol állandóan 130 beteget kezelnek.

Gerő Sándor.

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Orchestikai est Balatonfüreden. Évtizedek óta élénkíti az életet a Balaton mentén a *Balatoni Szövetség* és most megalakította művészeti szakosztályát, hogy a képzőművészetet a Balatonhoz édesgesse, amelynek szinmagyar levegőjén megtelnék magyar érzéssel. Az új szakosztály ügyvezető-alelnöke: peremartoni *Nagy* Sándor s a részletes adminisztráció vezetője szintén arra hivatott ember: *Kampis* János festőművész, a Hollós Mátyás Társaság érdemes tagja, ki ismert agilitásával vette kezébe a művészetek elhanyagolt ügyét a Balaton mellett. Vasárnap este, aug. 27-én pergett le a Balatonfüreden összegyült közönség előtt az a nagyszabású orchestikai est, amelyen a mozdulatművészet elsőrendű csillagai mutatták be művészetüket, élükön J. *Viraág* Ilussal, aki Babits, Rabindranat Tagore, Maeterlinck, Reményik és mások költői gondolatait illusztrálta magaskulturájú mozdulat-interpretációival. Meleg hangjának az egész termet betöltő zengése s a szöveg hangulatait szivbemarkoló módon visszaadó kifejező mozdulatai, művészi szenzáció eleven erejével hatottak. A kiváló mozdulatkultúrájáról széltében ismert *Mirkovszky* Mária Chopin interpretációja oly elsőrendű művészi élmény volt, amelyet nem egykönnyen fog elfelejteni a közönség. Szerepelt még *Rózsa* Magda, aki eddig inkább a sport, mint a mozdulatművészet terén ért el sikereket, aki azonban nagy jövő fényes igéretével lépett a szinpadra. A konferanszé szerepét *Kampis* János festőművész töltötte be és a közönség hálás, meleg óvációban részesítette.

Még a bohémélet is lassan átköltözik Budára, ahogy minden jobb pesti ember ma már félig budai. Sajnos van még sok budai, aki Pesten lakik, de ha átköltözik ide a jókedv, a humor és ismét megfelelő szerephez jutnak ezek révén a budai kiskorcsmák, könnyebben viseljük a mai nehéz gazdasági helyzetet, amelyen mindig könnyit egy pohár jó bor és a kedves tréfa. Ezt hozta most Budára Gegus Dániel ny. rendőrfőkapitányhelyettes, a Hollós Mátyás Társaság közkedvelt tagja azzal, hogy átköltöztette aranyderüs királyságát, amelynek „Bohémia" szabadkirályi köztársaság királya címen ő az elnöke. Az öreg bohém: gelsei Biró Zoltán a miniszterelnöke és díszcsárdamestere a csopaki nagyherceg, királyi étekfogómester, az üvegcsutorarend vitéze: gólyavári Dajka Ferenc vendéglős a Vérmező mentén, I., Krisztina krt. 113. Most szeptember hó 2-án gyült össze ott a társaság kedves estére, amelyen, mint dignitáriusok részt vettek: Oberschall Pál dr. udv. tan., egyet. tanár, Szenessy Aladár min. tan., Ilosvay Lajos Károly kormányfőtanácsos, péterfalvi Molnár Dezső ny. altábornagy, Csécsi-Nagy Imre ny. altábornagy, Barna Béla rendőrfőtanácsos, bodorvári Bodor Géza dr. ügyvéd, Hegedüs Gyula adófőtanácsos, Kemény Aladár dr. min. tan., Márk Lajos festőművész, Lázár István iró, Istók János szobrászművész, Roller Ferenc ezredes, Gergelyffy Gábor rendőrtanácsos, csikszentmihályi Sándor Jenő p. ü. tanácsos, Marczinka Imre plébános, Sipos András ref. lelkész, Nagy Lajos ev. lelkész, Schwarz Benjamin rabbi és Kőnigsegg Félix báró, mint főpapnők: Pálmay Ilka, Komlóssy Emma, Nagy Izabella és Linz Márta. A hétfreskós trónteremben, a Dajka-féle vendéglőben késő éjfél utánig vidám hangulatban, sok jó ötlet, pompás tréfa és humoros felszólalás közt telt el az est és a társaság késő éjjel oszlott szét.

Gyász. Zerkovitz Imre dr., a Zúgliget lelkes harcosa, 66-ik évében sok szenvedés után, szeptember hó 3-án elhunyt és e hó 5-én félegy órakor temették a farkasréti temető halottasházából. Az engesztelő szent miseáldozat a Szent Anna templomban volt e hó 6-án reggel. Aki ismerte, meggyászolja, mint ahogy gyászolja özvegye. szül. Saxinger Irma és gyermekei: dr. Rácz Sándorné, András, Béla és Imre fiai.

Fürdőirodát létesít Románia Budapesten és a legújabb rendelkezések szerint fürdővizumot ad ki, amelyet az eddigi 14.50 pengőről 1.20 pengőre mérsékelnek.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

„... Rotschild sem volt gazdag .." címen pompás, pattogó ritmusu foxtrottot szerzett *Balázs* László, a „Claridge" zenekarának zongoristája, melynek szövegét *Fonó* Frigyes, ugyancsak a zenekar tagja irta. A *Bartkó* Rudy vezetése alatt álló öttagú tánczenekar, mely magában is nagy közönséget vonz a „Claridge"-ba, egyike a legjobb fővárosi zenekaroknak. *Mayer* Ferenc (trombita, piston, hegedü) és *Fazekas* István (hegedű, szaxofon, klarinét) szereplése teszi teljessé a kitünő együttest.

Strandfürdője lesz a Svábhegynek a jövő esztendőben. Fodor István buzgólkodására összeadtak a villatulajdonosok 40.444 pengőt, a Községi Takaréktól 4000 öles telket szereztek és most már csak megfelelő tőkés vállalkozó kell, hogy a Svábhegynek külön strandja legyen.

Szemüvegek Zibrinyinél I., Attila u. 8.

Zártkörű táncos teát rendez a tenniszverseny díjkiosztásával egybekötve szeptember hó 9-én, este 9 órai kezdettel a „Corporatio Sycambria" (Foed. Em. XVII.) Tennisz-Szakosztályának hölgytagjaiból alakult vigalmi bizottság a Sycambria otthonában (I., Pauler u. 18.) Megjelenés utcai ruhában. Az estén szivesen látják a Sycambria barátait és tagjait a házikisasszonyok: Alliquander Ifi, Garai Erzsi, Höchtl Grete, Kendoff Babsi, Kurbel Mädy, Makucz Aranka, Szilassy Nusi, Sziráki Ruth, Zechmeister Éva.

Megelégedéssel fogadta a közönség a Beszkárt intézkedését, hogy átépíteti a sinpárokat a Margit körút és Zsigmond utca sarkán és áthelyezi a megállót. Sok panasz hangzott el a mostani megálló ellen, mert pontosan a gyalogjárók útjában álltak meg a kocsik, gyakran percekre megakasztva a forgalmat. Az új vágányáthelyezés lehetővé teszi, hogy a megállót a Zsigmond utca sarkán valamivel beljebb tegyék a Zsigmond utcába és így felszabaduljon a gyalogjárók útvonala. Lehet, hogy praktikusabb lett volna, ha a Beszkárt megálló a Zsigmond utcába való fordulót megelőzően a Margit körúton lenne, mert nem zavarná a 12-es autóbusz megállóját a Zsigmond utca ide torkoló sarkán.

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila u. 8.

Uj ötlet. Nem ok nélkül hirdettük a „Claridge" éttermek megnyitásakor azt a meggyőződésünket, hogy a Németvölgy és környéke hézagpótló szórakozóhelyhez jutott. A tények bizonyítanak. Bár a budai közönség általában tartózkodó, sőt közömbös, a „Claridge" agilis, tetőtől-talpig szakember igazgatójának mégis sikerült rést ütni a közöny bástyáján. Nem áll meg az a téves felfogás, hogy a budai közönség nem karolja fel a budai szórakozóhelyeket, csak hozzá kell férkőzni, különös kívánságait ki kell ismerni és azokat mindenben kielégíteni. A budai ember lélektana egészen más, mint a pestié, — ahogy Becsey Antal mondotta: „itt más embertipus él" — minden komolysága mellett is naiv, gyermekes vonásai vannak. Aki ezt kétségbevonná, annak szeptember 3-án a „Claridge" összes termeiben rendezett sörözésen kellett volna résztvennie, amelyhez hasonlót még nem látott Buda. Minden pohár sörhöz egy kifli járt; a kiflik egy részébe egy-egy 50 filléres, 1 és 2 pengős, valamint 1 darab 10 koronás és egy tizfrankos arany volt besütve. A „Claridge" vendégei, a környék legjobb közönsége, a legnagyszerűbb hangulatban, viharos tetszésnyilvánítással fogadta minden egyes pénzdarab napfényrekerülését. A jelenvoltak egyöntetű megállapítása szerint is, régen volt részük ily kellemes délelőttben. Nem a nyerés esélye tette ezt, hanem az újszerűség ingere, a minden sablontól eltérő ötlet. Megnyugtatásul közölnünk kell, hogy a pénzdarabok elhelyezése a leghigiénikusabb módon történt, éterrel megmosva, pergamentpapirba csomagolva, került minden egyes darab a süteményekbe, amelyek külön-külön is pergamentzacskóban jutottak a vendégekhez. A nagy körültekintést igénylő munka az ismert Ráth György utcai Ivancsik-sütőde mesterműve.

Pompás, hűs kert
a Kelenföldön az
AVAR vendéglő kertje
I., ALBERT UCCA 3. SZ.
a Fehérvári út mellett, a vasúti töltés aljárójánál.
HÉV. a Gellérttől. — Tel.: 52—2—38.
KITÜNŐ olcsó KONYHA

Erre a meglepő felfedezésre többen jelentették, hogy a parton való tartózkodás alkalmával látták, amint a két hiányzó ember eltávolodott a csoportoktól és mind mélyebbre hatoltak az erdők sűrűjébe.

Közben teljesen besötétedett. Már tíz óra is elmult, de a hiányzókról még semmi hír vagy jeladás. Holdvilágtalan sötét éjszaka borult az előttünk elterülő csendes őserdő fölé. A hajón ekkor, az esetleg eltévedt bajtársaink könnyebb tájékoztatása végett rakétákat röpítettek a magasba és a villamos fényszórókat is működésbe helyezték. Miután nem tartottuk kizártnak, hogy az alattomos és vakmerő vadak az éj sötét leple alatt hajónkat megtámadják, az ágyúkat is élesre töltve, készenlétbe helyeztük. Igy teltek el feszült várakozásban a percek... éjfélig. Miután jeladásaink mindezideig eredménytelenek maradtak, a parancsnok a partok bombázását határozta el. Már tüzelésre készen állt a legénység az ágyúk mellett, midőn távoli puskalövés törte meg az éjszaka csendjét. A fényszórókat nyomban a partok felé irányították, amelynek vakító sugaraiban pillanatnyi kutatás után felismertük elveszettnek hitt embereinket. A nyomban vízrebocsátott csónakokba erősen felfegyverezett matrózcsapatok szálltak s az ágyúk védelme alatt a partok felé indultak.

Lélegzetfojtott várakozásban eltöltött félóra után a csónakok két bajtársunkkal együtt visszatértek a hajóra. Szánalmas állapotban, tépett ruhában, arcukon és kezükön vérző mély sebektől borítva, léptek a haragtól ingerült parancsnok elé. Elmondták, hogy a délelőtti partraszállás után kíváncsiságtól hajtva, mélyebben hatoltak az erdőrengetegbe, ahol a hatalmas, karvastagságú indákkal összehálózott faóriások sűrűjében, embernél magasabb páfrányok és kúszónövények közt csakhamar eltévedtek. A partokat szemelől veszítve, ellenkező irányba haladtak addig, míg a mindjobban sűrűsödő ezredéves fák tömkelegében tehetetlenül és tájékozatlanul álltak. Sehol egy ösvény vagy taposott nyom, amelyen előbbre juthattak volna és minden lépésnyi teret az áthatolhatatlan sűrűségben kardjukkal kellett maguk előtt megtisztítani. Ezen emberfeletti munkájuk közben pár száz lépésnyire a fák kérgének színétől alig megkülönböztethető és nyilakkal felfegyverezett benszülötteket pillantottak meg, akik csúszvan-kúszva igyekeztek őket megközelíteni. Amikor az első nyíl a fejük mellett süvítve elrepült, fegyvertüzet zúdítottak a vadakra, akik közül sikerült is néhányat leteríteni. Ámde a többiek szakadatlan nyilazás közt nyomon követték őket s a veszedelem előli csak folytonos bukdácsolással sikerült életüket megmenteni. Mikor aztán a sötétség beállt és a magasba felszökő rakéták az erdő fáinak koronái fölött feltüntek, a vadak abbahagyták az üldözést és eltüntek. Ők maguk pedig koromsötétségben, a szúrós, tüskés indáktól véresre sebezve, törtettek a felszökellő rakéták irányában, addig, míg a kimerültségtől halálfáradtan, agyoncsigázva, a parthoz értek. A még megőrzött utolsó töltény felhasználásával sikerült aztán a hajónlevők figyelmét magukra irányítani.

A parancsonk, megszánva a kalandvágyért túlontúl megszenvedett bajtársainkat, nyomban pihenni küldte őket a hajókórházba, másnapra helyezve kilátásba az engedetlenségért kijáró „dorgatóriumot".

Néhány nap múlva elvitorláztunk innen és a szigetcsoport többi részeit kerestük fel. A szigetek belsejéből kiáradó mérges levegő okozta láz nem kímélt meg bennünket sem. Hajónk már valóságos úszó kórház képét mutatta. Embereink egészségét megóvandó, több heti tartózkodás után eltávoztunk emberevő felebarátaink „vendégszerető" köréből.

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár építészmérnökök irodájában.
V, Személynök ucca 9—11. szám.
Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

Valóságos „BIZSU"
a nyári vendéglők között pompás hegyi friss levegővel
Lukács Gyula vendéglője a Kelenföldön
I., Bártfai-u. 25. — Telefon: 69-2-09.
Kitünő konyha. — Polgári árak. — Válogatott borfajták.
Buda-Alsóvárosi Egyesület helyisége

Svábhegyi sirámok

Gondoltam, kimegyek víkendezni a Svábhegyre. Elhatározásomat tett követte, meg nem bántam, de valószínűleg átkoznak a Svábhegy Barátai (ha vannak ilyenek á la Gellérthegy Barátai), mert fene jó szemem és csúnya erős tollam lévén, leszedem a keresztvizet még azokról is, akiken, vagy amiken nincsen.

Mint amolyan „jó katolikus" úriember, *a vasárnapi szentmise hallgatást* elmulasztani semmiféle víkend kedvéért nem akarván, először is misealkalmatosságok irányában óhajtottam tájékozódni. Igen ám, de kinél? Hát a telefonkönyvben. Bizony nem találtam. Hát hogy érintkeznek egy ilyen fontos, magas hegyen fekvő hivatallal az ő hatóságaik, no meg az ügyfelek, a hívők? Megpróbáltam másfelé keresgélni. Svábhegy alatt. Éljen! Itt van *Svábhegyi Egyesület* cím alatt a telefonkönyvben. No itt csak tudják, evidenciában tartják, hogy a katolikus ember halálos bűn terhe alatt elvégzendő misehallgatását hol elégítheti ki! A telefonnál kedves női hang volt, küldött egy másik női hangot, de nem tudták megérteni, hogy mit akarok. No most mit tegyek? Ahá, van itt szanatórium is, nézzük csak. És megtörtént a csoda. Azt, hogy *hol, mikor van mise a Svábhegyen*, az egyik szolgálatkész, zsidóvallású polgártárs *adta tudtul* nekem, aki veleszületett előzékenységgel megnézte a portásnál.

*

Bleyer Jakab magyar pénzen élő kegyelmes úr azzal védekezett, hogy az ő svábjait végtelenül szereti. Hát jöjjön ki a Svábhegyre Bleyer úr, a kegyelmes és pedig nem autón, nem a drága fogaskerekűvel, hanem a becsületes 59-es villamossal, akkor meg fogja ismerni derék svábjait, akik úgy fent, mint alant a végállomásokon

minden helyet elfogl[illegible]t batyuikkal illatoznak, svabuli jódliznak, hogy lássa mindenki, hogy ők, a hű svábok, már tradíciójukhoz hűek, amiért Bleyer úr oly nagyon szereti őket.

Megátkoztam a Svábhegyet, pedig csak egy hete járok ki este és reggel jövök vissza, mert ez az utazás kibírhatatlan. Végre is adófizető polgár vagyok, pesti polgár, én *nem a vidékről jövök be Pestet kiszívni*, én fizetek, tehát némi jogokhoz érzek jussot. De ezeket a jogokat ott kell hagynom faképnél a derék svábok miatt, akik Jókai svábhegyi életét is már úgy megkeserítették, hogy az elmenekült onnan. Csak az volna a kérésem a Beszkárthoz — találjon ki valamit, pl. duplaáru jegyet vagy külön kofakocsikat, hogy *szagtalan helyhez* lehessen jutni az 59-es kocsikon, mert így a Svábhegyről fogunk inkább elszökdösni.

*

Most nem óhajtok egyelőre dicshimnuszt zengeni arról a valóban európai nívójú, Párizsban található fénypompáról és előkelőségről, mely az utast a fogaskerekű főállomásánál fogadja (persze a fényt nem a Beszkárt, hanem a szegény, üresen álló vendéglők és kávéházak adják ingyen és bérmentve), az esti órákban, amely egymaga is megérdemelné, hogy ezrek és ezrek tóduljanak oda, főként a nyári melegben, hanem a kicsi, de gyönyörűen megvilágított Szent Márk-szerű tér folytatását kell szóvá tennem. Azt mondja a felírás: *Szépkilátás útja.* No ezt meg kell nézni. A fényárból belépünk, illetve lelépünk, hogy szivünk, agyunk beleremeg, egy mély, *teljesen sötét* lépcsőzetre, melynek fokai különböző magasságúak s így alkalmasak a lábtörésre, este különösen. Ez a lépcsőzet a mélységben levő, fenti *szép elnevezésű útra* vezet, melyen *egyetlen lámpa sem ég* és egy kis rövid zsákuccába torkollik. Végül lejutunk botorkálva a sötétben a Költő uccára (még egyelőre semmiféle „szép kilátás"-ról szó sincs), mely az ősfalu egyetlen uccáján levezet a Hangya uccai nagy ház (Benza Ida csavartkényű háza) utáni, a Jókai-villa alatti *csodás, világszép, leírhatatlan, meseszerű, tündéri kilátáshoz*, ahol belépőjeggyel szabadna csak járni, de nincs soha egy élő lény se, de van — hála Isten — „egy" pad a legszebb helyen, mert van odébb még kettő, de hamarosan lelohad lelkesedésünk, mert a padról az ülődeszkát rég ellopták a derék..., no de mindegy kicsodák, a fő, hogy nincsen és tovább kell állni, azaz sétálni, a szép kilátást végre elérve.

*

El kell árulnom, hogy a régi időkből egyik rokonomra maradt nagyszerű gyümölcsöskert vonzott engem a Svábhegyre, amelynek gondozását magamra vállaltam, de soha egyetlen szem gyümölcsöt nem tudtam rokonom asztalára szállítani, mert mire beért, a derék..., no de mit keverjünk politikát az ügybe, szóval lekopasztották.

No — mondok — éjjeli őr leszek én itt, felütöttem sátramat és azóta kijárok aludni. Sátorverés közben észreveszem, hogy a szép gyümölcsöskert füvén gyanús „nyomok" húzódnak meg, illetve tapadnak a lábhoz. Körülnézek. Hát látom, hogy a nyaralók között, főleg a bekerítetlen kertekben, *idegen tehéncsordák legelésznek*. Ejha! Hát ilyen pátriárkális élet van itt a Svábhegyen? Tiltakozni a mezőőrhöz szaladtam, persze hiába. Mert felvilágosított, hogy az egész a Beszkárt (Nova) tulajdona és az kiadta bérbe a legeltetést a derék sváboknak, akik iparkodnak a bér összegét lelegeltetni. Hogy azok a jámbor állatok a más portájára is bemennek, arról ők nem tehetnek. Ne hagyjuk nyitva az ajtót.

Tehát megállapítottam azt, hogy a gyönyörű üdülőhely, Budapest ékessége: a Svábhegy, egy nagy tehénlegelő, azzal járó apró kellemetlenségekkel együtt. No ez jó csalogató a külföldiek számára, akik pl. a Semmeringen ehhez a kedélyes élethez hozzászoktak és direkt elvárják, hogy az utakat a legelésző marhák elundorítsák. A füvekről, ahol olyan jó heverészni, ne is beszéljünk.

GAZDASÁGI NAPLÓ

* A Telefongyár Rt. az angol szabadalmi *„Zipp-zárak"* gyártására rendezkedik be. A gépek már útban vannak, úgy hogy a gyár rövidesen megkezdi azok szerelését.

* A *MÁV* 13.00 vagónnyi tűzifaszükségletét 36 termelő magyar cég között felosztva, a tavalyi árnívón biztosította.

* A Gyapjúmosó, mely az év végéig kapott halasztást a mérleg publikálására, előreláthatólag szeptember végén tartja meg közgyűlését.

* Petróleumfinomítot alapít Csepelen a *Weisz Manfréd* cég, hogy fűtőolajszükségletét maga termelje.

* Kávéházra, vendéglőre ezentúl kötelező a cégtábla, amelyen rajta kell lenni az üzlettulajdonos nevének.

* A szappangyártást szabályozni fogják. A 60 százaléknál alacsonyabb zsírtartalmú szappant másodrendű áru megjelöléssel kell majd forgalomba hozni.

* Sok sertés kerül szeptemberben a piacra s így a hús olcsóbb lesz.

* Megindult a jelzálogkölcsön folyósítása a budapesti jelzálogkölcsön piacon. Ez év második felében 34 intézet 2,676.800 pengő jelzálogkölcsönt kebelezteteti be 160 budapesti ingatlanra.

* Fellendült angliai magkivitelünk. Különösen a *Monori Mag* és a *Mauthner* cég bonyolítanak le nagy forgalmat.

* A Futura bonyolítja le az egységes magyar exportot a Hitelbank és Leszámítolóbank támogatásával.

* Ujabb mélyponton az angol font, amelynek árfolyamát a Magyar Nemzeti Bank ismét 10 ponttal szállította le. A font mai jegyzése 18.15—18.55, míg a dollárré 3.95—4.05.

* A Mendelssohn bankház részvételével szindikátus létesült magyar érdekeltek bevonásával a magyar gyufakölcsön kötvényeinek (35 millió dollár névértékű kötvény) visszavásárlására, amelyeknek jelenlegi árfolyama 22% körül van.

* A világtörténelem szereplő legmagasabb árát érte el Londonban az arany, ahol az ottani aranytőzsdén az aranyárak unciánként 130 shilling 8 és fél pennyre emelkedtek, ezek szerint egy arany sovereign (21 shilling) unciánként 30 shilling és 1 pennybe kerül.

* 90.000 mázsa búza fekszik a fővárosi raktárakban. A készlet napról-napra növekszik.

* A szőregi Petroleumgyár Rt, mely eddig távol állott az Ásványolaj karteltől, most ahhoz csatlakozott, mivel közel 10 százalékos részesedést kapott.

* **Stern Miksa,** a Richter Gedeon Rt. vezérigazgatója most ünnepelte működésének két évtizedes jubileumát. A jubilánst, akinek nagyrésze van abban, hogy Magyarországon a vegyészeti és gyógyszeripar telvirágzott, úgy szükebb kollégái, mint a szakma előkelőségei nagy szimpátiával üdvözölték.

* **A főváros polgármesteri** hivatala érintkezésbe lépett a kereskedelemügyi miniszterrel, hogy ne engedje meg a közfogyasztás érdekeire sérelmes szénkartel megalakulását.

Teljes összegben fizette be Magyarország ez év augusztus elsején esedékessé vált népszövetségi kölcsönszolgáltatásait és az összes adós államok között a legelőnyösebb ajánlatot tette a Chamberlain elnöklete alatt alakult külföldi kötvény- és cimlettulajdonosok egyesületének. E szerint a népszövetségi kölcsönökre 50 százalékot fizetünk be valutában. Az ajánlatot, amelyet a londoni piac igen kedvezően fogadott, kétségtelenül elfogadják.

* **A Nemzetközi Munkahivatal** indexszámai szerint Magyarország 55-ös indexszámai alapján a világ legolcsóbb, míg Csehország legdrágább állama. A számok lehetnek helyesek, — tapasztalatunk azonban sajnos — más!

* **A gazdaadósságok** végleges rendezését vette tervbe a földmivelésügyi miniszter olykép, hogy az adósságok felét meghagyná továbbra is rövidlejáratú hitelnek, míg a másik felét konvertálnák hosszulejáratú kölcsönökre.

* **Óriási szilvatermés.** A termelők becslése szerint még 1000 vagón szilva várja az értékesítést Kőrösön. A vörös szilva ára ennek megfelelően 6—8, a ringlóé 4—5 fillér. És Budapesten? Van olyan nap, hogy közel 20 vagón kőrösi szilva megy külföldre, főleg Lengyel- és Finnországba.

* **A TÉBE** kötelékébe tartozó 22 fővárosi bank és takarékpénztár most tette közzé a hivatalos lapban félévi mérlegét. Az intézetek kihelyezéseiket nem csökkentették, hitelkereteiket ugyanolyan mértékben fenntartották, mint az előző üzletévben, sőt a *Hitelbank*, valamint a *Leszámítolóbank* váltótárcaállománya emelkedett is. Az adósok tételének a nagybankoknál *570,731.000 pengőt* kitevő összege is arról tanúskodik, hogy a pénzintézetek a jogos hiteligényeket mindenkor meszszemenően kielégítették. A pénzintézeteknél és egyéb vállalatoknál fennálló érdekeltségek a 11 vezető nagybanknál *128,413.000* pengőt tesznek ki. A közönség feltétlen bizalmának kétségtelen tanújele, hogy a könyvecskékre elhelyezett és folyószámlabetétek állományában nem következett be csökkenés. *A betétek összege 1098 millió pengő.* A hitelezők állománya is feltünően megcsappant. Az *Angol-Magyar Bank* egymillió, a *Hitelbank* 14 millió, a *Pesti Hazai Első Takarékpénztár* félmillió pengő csökkenést mutat ki hitelezőinél, míg a többi pénzintézet évzáró mérlegében együttesen tüntette ki a betétek és hitelezők állományát. A mérlegek adatai igazolják, hogy a fővárosi bankok és takarékpénztárak 1933 első félévében is megérdemelték a velük szemben tanúsított bizalmat.

* **A Berlini Victoria Biztosító,** mely Németország egyik legnagyobb biztosító intézete, az elmult számadási évre oly impozáns mérleget hozott nyilvánosságra, mellyel a kontinensen csak kevesen versenyezhetnek. A 427,957.761 márka mérlegösszeget kimutató év zárszámadás 9,389.001 márka tiszta nyereséggel zárult. Az igazgatóság jelentése a belföldi üzlet fejlődésén kívül nagy elismeréssel emlékezik meg a külföldi képviseletek által elért tekintélyes eredményekről. Ezek sorában kimagasló szerepet játszik a budapesti képviselet, mely Rózsa Rezső ügyvezető igazgató szakavatott vezetése mellett az anyaintézethez méltó lendülettel fejlődik.

* **A Hoffherr - Schrantz — Clayton-Suttleworth—Magyar Gépgyári Művek Rt. 1932 .évi** mérlegét, miután az értékcsökkenési alapot 234.917 pengővel dotálták, 3,415.762 pengő veszteséggel zárta. Az igazgatóság javasolja, hogy ezt a veszteséget a tőketartalékból írják le.

* **A Szekszárd-borvidéki bortermelők** állami ellenőrzés alatt álló pinceszövetkezete (Szekszárd) a szó igazi értelmében altruisztikus intézmény, mert nem tantiémekre, osztalékok elszámolására spekulál, hanem a tiszta nyereséget bortermelő tagjai között osztja fel arányosan. Ezzel elérte azt, hogy a történelmi borvidéknek termelői szállítják a szövetkezetbe boraikat. A derék szekszárdi gazdákra a szövetkezet valóságos áldás, mert azonnal készpénzfizetéssel segít rajtuk. Nagy borkészletei, melyek tipusok szerint vannak tárolva pincéiben, teszik lehetővé, hogy úgy a bel-, mint a külföldre állandóan egyforma borokat tud szállítani és így a borai -- *„márkásak"*. A szövetkezetnek eddig Budapesten, Győrben, Szombathelyen, Kapuváron, Mosonban, Csepelen van termelői kimérése, melyek közül a budapesti József ucca 19. alatti kimérése a Fekete Sándor elismert vezetése alatt álló híres-neves szekszárdi borpince rendelésre (32-0-63) házhoz is szállít jobbnál jobb borokat. A bútorkiállításon pompás pavillonban. Állandóan nagy tömeg veszi és kóstolgatja a pompás szekszárdi borokat, amelyekből már hat fillérért is kapni egy pohárral.

A Palatinus strandfürdőn, a Margitszigeten szeptember 1-től kezdve vasár- és hétköznapokon egyformán 1 pengős utószezón-árak léptek életbe.

Társasvillák
Budapest Rivierájan!

A hatholdas BATTHYÁNY ősparknál, a Horthy Miklót út és Gellért-fürdő közvetlen közelében két társasvillát építünk 2-3-4-5 szobás, hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvezésű öröklakásokkal a **Mészöly u. 5. és 7. sz. alatt,** továbbá tetszésszerinti, feltűnő olcsó **ikervillákat** a MÁNYOKI út 7. sz. parkírozott telken.

4 szobás lakrészek már 28.000 P-ért.

Értékálló, fényesen jövedelmező befektetés. Prospektus!

Gellérthegy

déli lejtőjénél, a Tarczali utcában, általunk elsőrendű kivitelben megépített két 4 szobás, összkomfortos, remekszép, adómentes

VILLA potom 36.000 P-jével ELADÓ.

A Balatoni Rivierán

Csopak—Alsóörs között, a Balaton legnagyobb jövőjű, legszebb részén (szénsavas, alkalikus, vasas gyógyforrások, legolcsóbb megélhetés) olcsó, féláru építkezés, télen is lakható, masszív lakóházak 2500 P-ért. (Telkek 900 P-ért.)

„CENTRUM"
Házépítő Vállalat
I. Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

HÁZ

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS

1 és 2 szobás hallos, erkélyes, Vérmezőre néző gyönyörű modern lakás központi melegvízfűtéssel novemberre kiadó. Érdeklődés házmesternél I, Logodi-utca 60. vagy telefonon 55-0-35.

Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretű, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel építendő családi-

30.000 pengővel többe kerül! Bővet: Telefon 52-3-71.

3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fűtés, melegvízellátással az Attila ucca 95—99. számu társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus épitő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.

3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I. Logodi ucca 63, vagy telefonon: 55-0-35.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjű 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörű kilásással a budai hegyoldalra. 61-es villamos-, 4-es autóbusz-megállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.

Épülő modern bérházban luxuskivitelű, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszínen.

Főlépcsőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

TELEK

160 négyszögöl telek a Pasaréti-út legelején, déli fekvésű 14.000 P-ért sürgősen eladó. Tulajdonos telefonja: 85-3-54.

Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles közműves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban.
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi u. 19.
Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló
kőlapokkal
burkolják.
Szállitja: **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC. FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

6 ÓRÁN BELÜL elintéz minden **VIZ—GÁZ szerelést**
CSIHÁK bádogos, II., Csaba ucca 3. sz.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.

Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.

Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.

Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz

Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.

Safe deposit

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksüteménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

A MAI BUDÁT

örökíti meg az utókor számára a HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG írók, művészek és tudósok budai egyesülete közreműködésével megjelenő

BUDAI ALMANACH.

A „Budai Napló" szerkesztősége mély tisztelettel kéri Buda érdemes polgárságát, hogy a tulajdonában lévő régi budai ujságokat, Budával foglalkozó könyveket, a családban fennmaradt adatokat, leveleket, okiratokat bocsássa a szerkesztőség rendelkezésére, hogy azokat a Budai Almanach számára feldolgozza.

Kérjük azokat, akik Buda érdekeit szolgálják, vagy a multban szolgálták bármely téren, hogy az erre vonatkozó adatokat velünk közölni szíveskedjenek.

1933 november havában jelenik meg a BUDAI ALMANACH!

Minden levél és értesítés címzendő:

BUDAI NAPLÓ szerkesztősége: I., Batthyány u. 63. Telefon: **502-96**

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Viraág Béla.
[illegible]ő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
[illegible]akatárs: Székely Miklós dr.
[illegible]ntil-nyomda (Havas Ödön), [illegible], VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1138. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 szeptember 14.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél **30** fill. Szövegsor ára **2** P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63.
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

Uj városrész

készül a Gellérthegyen túl, a Lágymányos és a Kelenföld, az Ormező, Örsöd és Sasad egybeolvasztásával. Buda Alsóvárosnak nevezte el ezt a területet ötletesen *Gömöri* Győző, az egyik kelenföldi társaskör elnöke, aki a maga társaskörét is „Buda Alsóváros Egyesület"-nek nevezte el.

Ez az új városrész nem is annyira új, de föltétlenül ennek a századnak a szülöttje és központja a Szent Imre tér. Egyik főútvonala a Ferenc József hídtól kiinduló Horthy M. út, amely a Szent Imre téren két ágra válik és innen indul Budapest egyik leghosszabb sugárútja, a *Fehérvári út,* mely ma Budapest egyik perspektivás, nagyjövőjű útja. Keresztezi ezeket a Lenke út, amely nagyarányú fejlődésnek indult és rövid időn belül látványos útja lesz Budapestnek.

Fő közlekedési ere ennek az új kerületnek a *„Kelenföldi sugárút"* lesz, amely szerencsés elgondolásban a Boráros téri út híd folytatásában a *keserűvízforrásokhoz vezet,* kétszer oly hosszú mint az Andrássy út és szintén villaszerűen végződik majd, amely útnak megnyitása, hozzáférhetően új világfürdőtelep megalakulását jelenti és hivatva lesz a Budán *elhanyagolt ivókúrát* a helyzethez méltón kifejleszteni. Új város képet kapna itt a főváros, mert dombnak futna a végén s így a világítás csodás hatásait érhetné itt el a város.

A kelenföldi pályaudvar és a Máv töltése szerencsétlenül három részre osztja ezt az új városrészt és ezen okvetlenül, sürgősen segíteni kell. Nincsen semmi jogosultsága, hogy az összekötő hídon át a Sasad aljáig fusson a vonat, aminek semmi gyakorlati célja sincsen. Annak már a Fehérvári út előtt le kell kanyarodnia a Dunapart felé és megkerülve a téli kikötőt, a Duna mentén épült gyárak szolgálatára kell állania, hogy Albertfalva határán ágaztassa szét a dombóvári és győri útvonalakat és a Csepelszigettel szemben a Dunapart közelében épüljön föl az új kelenföldi pályaudvar.

Megszabadul így a fejlődést gátló töltéstől a kelenföldi rész és mintegy varázsütésre új és jelentős értékké válnak azok a telkek és családiházak, amelyek ma — megfelelőbb helyi közlekedés hijján — értékben nem emelkednek, de vesztenek. A kerületet átmetsző új *Kelenföldi sugárút* rendkívül módon hatna szintén az út környékén a telekérték emelkedésére. Az új hídfő környéke — mint ahogy azt a Ferenc József hídfő környéke igazolja — rövid időn belül kiépülne és városfejlesztő hatása olyan mértékben hatna a ma még vadonban fekvő dunamenti részre, mint ahogy hatot a Ferenc József híd is.

A különféle gátak, feltöltések, vasúti vonalak miatt ma még rendszertelenül épülő új városrész a Kelenföldi sugárút kiépítése révén rendezett, planirozott területen szintén megindítaná jobbról, balról a nagyarányú épitkezést, ahová szívesen költözne a pesti oldalnak idehajló részéről a jobb, hegyi levegőre vágyó közönség. Hozzáférhetővé téve, föllendülne a Sósfürdő a maga világhírre érdemes és női bajokat párját ritkító módon gyógyító forrásaival, már ma is szép fürdőparkjával. A Dobogódomb környéke, amely előtt terülnek el az *Ormező* keserűviz forrásai, mögötte pedig az *Örsödi* völgy világszerte ismert és a Saxlehner család által annak idején világraszóló arányokban bevezetett keserűvízek, — szinte fölkínálkoznak a világtőke számára, hogy itt jelentős befektetésekkel Európa leghivatottabb ivókúra telepe létesüljön. Az új városrésznek pompás hegyi keretet ad Sasad hegye, amelynek lejtőin már lassanként épül az új villaváros.

Talán ösztönszerűen, talán tudatosan a Városházán kialakult az a vélemény, hogy ezt az új városrészt külön kerületté kell tenni, ami a túlságosan nagy első kerület adminisztrációjának nagy könnyítésére szolgál. Az első kerület adófizető polgárainak érdeke is azt követeli, hogy a rendkívül távol eső és félnapokat igénylő utazás alól — a Várbeli elöljáróságra és vissza — fölmentessék, amely közkívánság elől a Városházán sem zárkózhatnak el, mert elvégre is nem a kerület polgársága van itt az elöljáróságért, hanem fordítva. Az első kerület felosztása három részre már elhatározott tény s a kihasított két új kerület lesz délen a XI., északon pedig a XII. kerület. Csak éppen hogy nem ezen alakulnak ki ezek az új egységek, amit gátol egyrészt a pénzhiány, másrészt a folyton változó politikai helyzet. Pedig az új kerületek kialakulását a városi adminisztráció tökéletes berendezésének kell megelőznie. Fölvetődött az a gondolat is, hogy egyelőre „kirendeltségeket" állítanak fel az új kerületekben, de bizonyára zavarba jön minden gyakorlott elöljárósági vezető, ha fölvetnék előtte komolyan azt a kérdést, hogy a kerületi adminisztráció mely részeit rendeljék ki. Ez csak ideiglenes foltozás volna, költséges kisérlet és nem elégítené ki a polgárságot.

A kelenföldi részen, amely a fejlődésben is vezet, ma már sürgős az intézkedés és a Városházán elhatározták, hogy a volt Zichy-féle képtár helyiségeiben rendezik be az új elöljáróságot, illetve kirendeltséget. Szerencsére a kiküldött építészeti bizottság ezt a tervet elvetette, mert elsősorban költséges, másodsorban nem célszerű. Bérházban elhelyezett elöljáróságra vonatkozólag elriasztó példa a népes *hetedik kerület elöljárósága,* ahol botrányos helyzetekkel küzd a közönség is, a tisztviselői kar is. Bérház sohasem épülhet alkalmas módon ilyen nagy hivatal számára. Drága és célszerűtlen. Igy járhatna a kelenföldi új elöljáróság is, ha a pillanatnyi szükség ilyen megoldásra kényszerítené a Városházát. Még ideiglenesen is fölösleges költséggel és rengeteg bosszúsággal jár. A Kelenföld, mint Budapest egyik legnagyobb kerülete, mint *gyárváros* is rohamos fejlődésnek indul majd egyik részén a Dunaparton, másik részében világjelentőségű *fürdőteleppé* alakul át, harmadik részében pedig *villaszerűen épülő hegyvidék* s így ide olyan elöljáróságot kell állítani, amely a fejlődését irányítani és előmozdítani tudja. Takarékossági szempontból is, de főleg városfejlesztési szempontból mielőbb meg kell oldani annak az utálatos gödörnek a kérdését, mely a Horthy Miklós út és Fehérvári út összefolyásánál, undortkeltő állapotban várja a végleges rendezést. Kelenföld legszebb terén ez a legtöbbet igérő telek. Önként kínálkozik fel az új városrész központjának, ahol minden olyan közhivatalt összpontosítani kell, ahol gyakran fordul meg a kerület közönsége. Tehát elsősorban ide kell építeni az elöljáróságot, mégpedig hatalmas, impozáns palotában. A mai tőkeviszonyok mellett föltétlenül akad vállalkozó, aki ezt fölépíti és szivesen vállalja úgy, hogy a város harminc év alatt évi 25 ezer pengő bérrel törleszti. Erre a telektömbre kell épülnie valami redoutszerű épületnek is, amely esetleg szinházi célokra is szolgál, nagy hangversenyteremmel, amely bálteremnek is alkalmas és nagyobbarányú gyűlések befogadására is felhasználható. Ezt a telektömböt sürgősen rendezni kell, mert új városképet teremtünk vele és eltakarjuk a hátamögött még rendszertelenül épülő városrészt. Állanak ott már teljesen kiépült utcasorok is, de a tájkép ma mégis sivár, mert a Fehérvári út rendezetlen, amit pedig egyelőre a vasuti töltés átjáróiáig okvetlenül meg kell építeni.

Az elöljáróság fölépítése így sok olyan célt szolgálna, ami egy világváros fejlődésében rendkívül fontos és várossá avatná azt a városrészt, amely ma falusias hatást vált ki a szemlélőben.

Az a jóakarat, mely a Kelenföldel szemben a Városházán megnyilatkozik, föltétlenül biztosítja a polgárságot afelől, hogy itt nem kicsinyes, ideiglenes toldozásról van szó, hanem a világvárossá fejlődő Budapesthez méltó megoldásról.

Dubonai Pál.

Buda világünnepe

1686—1936.

— A multban rendezett ünnepek. —
— Érdekes adatok a lengyel segítésről. —

Állandóan emlékezetben kell tartanunk azt az európai világeseményt, aminő Budavárának 1686-ban történt visszafoglalása volt, amiben részvett Európának csaknem minden nemzete és így annak megünneplése gondos rendezésben világünneppé válhat, ha az illetékes hatóságok már most intézkednek arról, hogy a nagyvilág kellően informáltassék.

Minden adatot lehetőleg feldolgozunk és kérjük mindazokat, akiknek erre vonatkozó adataik vannak, hogy azokat rendelkezésünkre bocsátani szíveskedjenek.

A nevezetes évfordulót minden alkalommal megünnepelték s most közöljük ezek leírását.

Buda 1686-iki visszafoglalásának hajdani évfordulói.

1687 szeptember 2-án, Buda visszafoglalásának első évfordulóján „a kereszténységnek e diadalmas napján" — miként a jezsuita atyák budavári rezidenciájának évkönyvei írják — „a melyen a mult évben Buda a mi kezünkbe visszakerült és a mely eseménynek évfordulóját megünnepeltük, a szentséggel menyezet (baldachin) alatt, a melyet a csapatok kiválóbb tisztei vittek, a többi tisztek, nemesek és a polgároknak céhei részvétele mellett, körmenet tartatott. A császári résnél, — tudniillik azon helyen, melyet a császáriak a roham alkalmával legelőször elfoglaltak — az Ambrus-féle hymnus ágyúk dörgése mellett elmondatott. Két nyelven, németül és magyarul díszbeszédek mondattak, melyeket a körmenetileg érekzett pesti nép is meghallgatott. Ezeknek végével ugyanazon rendben történt a visszatérés templomunkba, a hol Istennek ünnepélyesebb misében ágyúdörgések mellett hála adatott . . ."

1711-ben a negyedszázados emlékünnepet, annak dacára, hogy Budán erősen pusztított a pestis, mégis a rendes ünnepélyes keretek közt ülték meg, amelyek a fenti leírástól csak annyiban különböznek, hogy a visszafoglaláskor zsákmányolt zászlókat s fegyvereket is körülhordozták a körmeneten.

A száz év előtti évfordulót a legutóbbi számokban ismertette a Budai Napló. A megszokott formájú ünneplések közül csak az 1886-iki kétszázados évforduló válik ki különös fényével.

A már évekkel előbb megalakított rendezőbizottság megbízta a ma is nagy tiszteletben álló történettudósunkat: *Károlyi Árpádot* a visszafoglalás történetének megírásával. Károlyi Árpád díszműve még ma is a legjobb és legtökéletesebb monográfiánk ez eseményről. Azután megbízták *Majláth Bélát* a történeti kiállítás rendezésével, amely 1886 augusztus 15-én meg is nyilt, továbbá emlékérmet verettek, a helyőrségi templom falába emléktáblát illesztettek, nagyszabású ünnepségeket rendeztek.

1886 szeptember 1-én délután 5 órakor a Történelmi Társulat és Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottsága együttes díszülést tartott a Vigadó nagytermében, amelyet a díszes közönség zsúfolásig megtöltött. Megjelent a brandenburgi ezredek főtiszti küldöttsége, Bécs és Stockholm képviselői, a magyar kormány, a főpapság, a katonai és polgári hatóságok s ama külföldi családok tagjai, akiket az ostromban résztvett őseik iránti kegyelet ide vonzott. Pontban öt órakor megjelent kiséretével az uralkodó, *I. Ferenc József.* s akkor *Ráth Károly* főpolgármester elnöki beszéddel megnyitotta a díszülést. Utána *Kemény* Gábor br., *Széchenyi* Antal gr. beszéltek, majd *Károlyi* Árpád előadása után Ráth Károly rövid beszéddel bezárta a díszülést.

Másnap, a tulajdonképeni évfordulón, a várbeli helyőrségi templomban *Simor* János hercegprímás mondott főpapi misét és ünnepi beszédet, a Te Deum után pedig ünnepélyesen leleplezték a templom falába illesztett emléktáblát. Délután díszebéd és szeptember 5-én, vasárnap, népünnepély a Városmajorban — zárták le a 200 éves fordulót.

*

Érdekes világot vet az akkori politikai viszonyokra az a körülmény, hogy Budavára visszafoglalásában

nem vettek részt a lengyelek.

A Budát 1686-ban visszafoglaló ármádában ott találjuk Európa majdnem valamennyi népét. Volt ott bajor, sváb, frank, brandenburgi hadtest, ausztriai és magyar sereg, svéd segélyhad s többezer fő- és középrangú spanyol, olasz, francia, angol, skót önkéntes, valósággal nemzetközi jellegű hadsereg.

Csak éppen a lengyelek hiányoztak.

1683-ban a lengyelek vitéz királya, Szobieszky János, szabadította meg felmentő seregével Bécset a török veszedelemtől, de ott volt lengyeleivel Esztergom visszavételénél is és a következő évben Buda sikertelen ostrománál a lengyel sereg a magyar sereg mellett táborozott. Hogy történhetett mégis, hogy a nagy felszabadító ármádiában nem találunk egy lengyelt sem?

Az ok: féltékenység, sértődés, pletyka, intrika s mind az a sok gyarlóság, melynek összefoglaló fogalma: a magasabb politika.

A magyar királyi trónért folytatott vetélkedés, amely a tényleges uralkodó, I. Lipót, a Habsburgok uralmával elégedetlen magyarok vezére, Thököly Imre és a lengyel király fia, Szobieszky Jakab közt kialakult, volt a forrása azoknak a torzsalkodásoknak, melyek folyományaképen Szobieszky János Esztergom elfoglalása után sértődötten vonult haza téli szállására s a következő 1684-ik évben már csak egy hadtestet küldött Érsekujvár és Buda ostromához. Mivel pedig a belső engedetlenség és a betegsége tényleg annyira meggyöngítették, hogy a tatárok elleni harcban visszavonulásra kényszerült, sőt 1685-ben a tatárok Lembergig pusztították az országát, Szobieszky 1686-ban szövetségre lépet az oroszokkal s a legyel fronton vette fel a harcot a törökkel. Bár betegség gyötörte, maga vezette hadát és sikerült is elfoglalnia Moldva fővárosát, Jászvásárt (Jassyt).

Igy történt, hogy Buda visszafoglalásában nem vettek részt a lengyelek.

—y —a dr.

Az elnyomott svábok

A barbár magyarok által oly rettenetesen elnyomott, szegénységbe üldözött, megkinoztatásukat oly fölényes kulturmegadással tűrő, igazán szánalomraméltó svábokról, — ahogy ezt ők Germániában rólunk hirdetik, — ahogy az ő galád anzágolásukat cáfoló ujságokat is megfenyegetik, — írja a minden idevágó adatot gondosan összegyűjtő *„Magyarok Lapja"*, a következőket:

„A Bleyer-féle elnyomási vádakra ugyancsak rácáfol a Mária Terézia és II. József korabeli *torontáli telepesek* esete. Néhány héttel ezelőtt a párisi *„L'Illustration"* közölt egy cikket fényképfelvételekkel Charleville, Soultour stb. *bánsági* községekről, melyek annak idején tiszta *francia* települések voltak. 45—50 évvel ezelőtt az öregek még jól beszéltek franciául; a családnevek ma is franciák; Lafleur, Grandjean, Dupong, Mousong, Robespierre stb., nyelvük azonban már régen nem francia, nem is magyar, *hanem sváb!* Tehát „a nemzetiségeket elnyomó Magyarországon" a franciákat beolvasztotta a legnagyobb ellenségükbe, a németségbe, a bécsi körmönfont telepítés. És Bleyer még panaszkodik és követelődzik!" — Nevetséges!

A belügyminisztérium szeptember 15-én kezdi meg a 3,200.00 pengő hadikölcsönsegély folyósítását.

Az új házadómentességi törvénnyel kapcsolatosan a Mérnöki Kamara tervezete szerint a beépített belterületen való építkezés esetén 15—20 éves házadómentességet kapnának, míg olyan területen, amelyen még nem volt épület, mindössze 15 éves állami adómentességet nyujtana a kormány.

A Tabán üres területeinek parcellázását határozta el a főváros. A parcellák értékesítéséből kb. 6 millió P bevétel várható, egyelőre azonban nem megfelelő az érdeklődés. Az építkezési munkálatok a legjobb esetben jövő tavasszal fognak megkezdődni.

A Boráros téri híd előmunkálatait télen is folytatják, mert a jövő év tavaszáig el akarnak készülni az alapozási munkák egy részével és a parti munkákkal. A Boráros téri híd építkezésével kapcsolatban a vas- és gépipar egy része az őszi hónapokra is foglalkoztatáshoz jutott. Érdekes, hogy a Boráros tér környékén a hídépítési munkák láttára meglehetősen élénk telekspekuláció fejlődött ki. Az újabban megalakult építő takarékpénztárak is részben erre a környékre koncentrálják most figyelmüket.

A várhegy oldalának rendezését készíti el a Közmunkák Tanácsa. Az Erzsébet sugárút megépítését és az Andrássy út meghosszabbítását fedezet híjján nem tudják megvalósítani.

Törvénytjárók mizériái

— Az ügyes-bajos ember útja Esztergom és a budai Törvényház között —

Esztergom és Buda között a törvénykezés révén elég élénk a forgalom; az esztergomi járásbíróság területe ugyanis a pestvidéki törvényszék területéhez tartozik, ennek székhelye pedig Budán, a Vizivárosban, a Fő ucca 70—78. szám alatti törvényházban van. Minthogy Esztergom és a pesti Nyugati pályaudvar között a távolság 58 km, Esztergom és Buda-Császárfürdő között pedig csak 49 km, Esztergom számára a *legközelebb eső* budapesti pályaudvar

Buda-Császárfürdő.

volna és nem a pesti Nyugati pályaudvar. Az esztergomiaknak tehát Buda-Császárfürdőn át kellene *leggyorsabban és legolcsóbban* a budai Törvényházat is elérhetniök. A hosszabb esztergom—pesti úton a menetjegy ára az I. osztályon 5 P 60 f, a II. osztályon 3 P 90 f, a III. osztályon 2 P 60 f, míg a rövidebb esztergom—budai úton csak 5 P 50 f, illetve csak 3 P 30 f, illetve csak 2 P 20 f. Buda-Császárfürdőtől a Törvényházig csak két kisszakaszjegy kell, a pesti Nyugati pályaudvartól azonban már három kisszakaszjegy. Mindezt egybevetve: *az esztergom—budai út költsége* a Törvényházig és onnan vissza az I. osztályon 2 P 12 f-rel, a II. osztályon 1 P 32 f-rel, a III. osztályon 92 f-rel *kevesebb volna, mint az esztergom—pesti úté,* — ha a „volna" nem volna és Buda nem Buda volna . . .

A tényleges helyzet szerint ugyanis a fent felsorolt előnyök még nem használhatók ki, mert Buda—Császárfürdő vasúti forgalmát egyelőre még csak *kültelki* mértékre szabták.

Esztergomból Budára

már reggel 9 óra előtt igyekszik eljutni az az esztergomi, akit reggel 9 órára idéztek a budai Törvényházba. Vonatja reggel 6 óra 48 perckor indul Esztergomból Budapestre, minthogy

Óbudán nincs csatlakozása Buda-Császárfürdő felé,

kénytelen a pesti Nyugati pályaudvarig jegyet váltani. Pestre 8 óra 53 perckor érkezik, itt kénytelen autótaxira ülni és áthajtani Budára a Törvényházhoz, mert különben biztosan lekésik a 9 órás tárgyalásról. Persze

gyorsabban, kényelmesebben és olcsóbban érné el a Törvényházat,

SZENT GELLÉRT

GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

ha az Óbudára 8 óra 17 perckor érkező esztergomi vonatnak 8 óra 18 perckor csatlakozása volna Buda-Császárfürdő felé, mert ide már 8 óra 40 perckor érkeznék, a Törvényházig pedig innen villamoson 10 perc alatt könnyen eljut. Akinek nincs pénze autótaxira, de lekésni nem akar a tárgyalásról, az Esztergomból 6 óra 48 perc helyett már 5 óra 23 perckor kénytelen indulni és minthogy *nincsen Buda-Császárfürdőhöz szoktatva, sőt attól rendszeresen elszoktatták*, meginl csak a pesti Nyugati pályaudvarig vált jegyet, hogy már 7 óra 35 perckor Budapesten legyen és jusson elég ideje átjönni a budai Törvényházba. Igaz, kiszállhatna az esztergomi vonatból már Óbudán, ahová a vonat 6 óra 52 perckor érkezik, de

Óbudán 22 percig kell várakoznia,

amig onnan a buda-császárfürdői kocsik végre elindulnak Buda-Császárfürdő felé, ezekkel 7 óra 37 perckor végre eléri Buda-Császárfürdőt, azután pedig bandukolhat szanaszét 1 óra 33 percig Budán, amig 9 órás tárgyalása megkezdődik, ami főleg a hideg évszakokban igen kétes mulatság még egy vidékinek is. Ha délelőtt 11 órára végez ügyével a Törvényházban, már délután 1 óra 39 perckor ismét Esztergomban lehet, ha pedig ügyének tárgyalása tovább tart, úgy délután 4 óra 3 perckor. Esztergomba ugyanis Budapestről délelőtt 11 óra 35 perckor és délután 2 óra 25 perckor is indul vonat. Esztergomot azonban Buda-Császárfürdőről egyik vonattal sem érheti el, mert

egyik vonatnak sincsen csatlakozása Óbudán Buda-Császárfürdő felől; így tehát kénytelen az esztergomi utas Buda-Császárfürdőt elkerülni

és a pesti Nyugati pályaudvarról indulni, holott egy 11 óra 43 perckor, illetve egy 2 óra 23 perckor induló buda-császárfürdői szerelvényen Óbudán kényelmesen elérné a budapest-esztergomi vonatokat. Az esztergominak így maradna ideje, hogy akár

a Császárfürdő, akár a Lukácsfürdő uszodájában megfürödjék, Budán megebédeljen és pénzét a kellemesre és hasznosra költse, nem pedig a feleslegesen hosszabb út költségtöbbletére.

Budáról Esztergomba

a budai ügyvédnek, de kiszálláskor a budai birónak, ügyésznek, jegyzőnek is sokszor ki kell utaznia. Minthogy Esztergomban is gyakran már reggel 9 órakor kezdődnek a tárgyalások és a pályaudvar nagyjában 15 percnyire van a járásbíróságtól, Budapestről a vonatnak Esztergomba már 8 óra 45 perckor kellene érkeznie. Sajnos, az *első* vonat Budapestről csak 9 órakor érkezik oda. Ez a vonat 6 óra 56 perckor indul a Nyugati pályaudvarról, *Buda-Császárfürdőről* már 6 óra 43 perckor, tehát *13 perccel előbb indulnak az óbudai kocsik* és Óbudára már 7 óra 5 perckor érnek, az esztergomi vonat azonban csak 7 óra 29 perckor indul tovább Óbudáról; a jó budaiaknak tehát *a 13 perccel korábbi induláson felül Óbudán még 24 percig kell várakozniok a Pestről jövő esztergomi vonat indulásáig*. Ha a Nyugati pályaudvarról már 6 óra 41 perckor indulna az esztergomi vonat, úgy már 7 óra 13 perckor volna Óbudán, 8 óra 45 perckor pedig már Esztergomban; az Óbudáról 7 óra 14 perckor induló vonathoz csak 7 óra 13 perckor kellene befutnia a buda-császárfürdői szerelvénynek, melynek buda-császárfürdői indulása így 6 óra 51 perckor eshetnék 6 óra 43 perc helyett; *Buda-Császárfürdőről 8 perccel később indulhatnának a budaiak Esztergom felé és ott mégis 15 perccel előbb érkezhetnének meg.* Esztergomból délután 1 óra 1 perckor indul vissza a vonat Budapestre;

a vonatnak Óbudán nincs csatlakozása Buda-Császárfürdő felé,

tehát a Nyugati pályaudvarig kell utaznia annak a budainak is, aki 2 óra 50 perckor már Buda-Császárfürdőn lehetne, ugyanakkor, amikor 2 óra 50 perckor még csak a Nyugati pályaudvarra ér vonatjával.

A fenti néhány adat is eléggé mutatja, hogy nemcsak az idegenforgalom, de a mindennapi élet terén is oly közös közlekedési érdekei vannak

Buda és Esztergom

közönségének, amelyeket csak úgy lehet kellően érvényesíteni és kielégíteni, ha

Buda-Császárfürdő

egész közlekedési rendszerét más alapokra fektetve, igyekszünk gyökeresen Buda-Császárfürdőt mostani *kültelkiségéből* kiemelni és Buda északi fürdőcsoportjának *közlekedési központjává* fejleszteni.

Olcsóbb lehet az autóbusz üzemegyszerűsítés révén

X. Irta: **Liszka Károly** tanácsos.

Vannak karakterisztikus jelenségek, melyek azt bizonyítják, hogy a Beszkárt-nál *nem nagyon lehet szimpatikus az autóbuszüzem* és hogy mennyire szerelmes a Beszkárt vezetősége a maga villamosüzemű közlekedési vállalatába, holott az új rendszer, talán közszempontból célszerűbbnek mutatkoznék.

Lehet, hogy az eddigi beruházások hasznosításának és értékállóságuk megvédésének a célzata is ösztönző hatást gyakorolt e felfogás kialakulásánál, de hisz egy átmenetnélküli ugrásszerű átalakulás nem is volna ily nagy befektetést igénylő üzemnél kívánatos. Én magam is annak a hangsúlyozásával készítettem a vonalvezetés előbb ismertetett tervezetét, hogy az lehetőleg a villamosüzem érdekeinek nagyobb sérelme nélkül képezzen átmenetet a gyorsabb közlekedési lehetőségeket nyújtó, praktikusabb üzemrendszerre. Igen nagy értékek feküsznek — jól tudom — a villamosvállalat műszaki és forgalmi berendezéseiben és ezeket idő előtt, vagyis még használható állapotukban megsemmisíteni, nemzetgazdasági szempontból is perhorreszkálandó hibás lépés volna. A régi beruházásokat ki kell használni a lehetőség határáig, amennyiben azoknak üzembentartása közgazdasági szempontból különlegesebb hátrányokat nem rejt magában, de ily elavult tipusokból ujakat, főleg ha azok nagyobb költségeket igényelnének, többé nem célszerű beszerezni, sem üzemük érdekében nagyobb befektetéseket eszközölni.

Elgondolásom megvilágítására fel kell röviden sorolnom a Beszkárt által az utóbbi időben a villamosvasút üzemébe befektetett inveszticiók értékét, — szembeállítva azokat a közeli jövő befektetési előirányzataival és az autóbuszüzemnek már előbb is részletezett szerény kívánalmaival.

Ugyancsak Márkus Jenő dr. vezérigazgatóhelyettesnek az 1932. üzletévről készült jelentéséből veszem az adatokat:

A Beszkárt 10 éves fennállása alatt teljesített beruházásai voltak:

23 km vágányhossz építése új vonalak részére, 224.3 km vágányhossz felújítása, 120 drb új személyszállító-kocsi bevásárlása, 75 drb egyéb jármű építése, az összes régi kocsik ujjáépítése, melyek száma ujságközlemények szerint 1500 drb, 7.7 km régi kábel kicserélése, 178 km új kábel fektetése, 84 elektromos váltóállító-készülék beépítése, 139 drb járdasziget létesítése, több üvegfalu várócsarnok emelése és 100 új villamos kocsimótor beépítése.

Ezeknek a beruházásoknak pénzbeli értéke a következő összegekben lett kimutatva: 20 millió rekontsrukciós munkálatokra, 33 millió új beruházásokra, 3 millió a fogaskerekű vasút villamosítására, *ez összesen: 56 millió pengő.* Ebből esik egy évre 5.6 millió, mely összegből a 600.000 pengőt normális évi üzemkonzerváló kiadásokra leszámítva, *felesleges túlkiadás gyanánt mutatkozik évenkint P 5.000.000.*

Tudjuk, hogy a személyforgalom 1932-ben az 1931. évihez képest 12 százalékkal, a legjobb eredményt felmutatott 1928. évihez képest pedig 22.5 százalékkal csökkent. A fogaskerekű vasútra 1932-ben P 164.000 fizetett rá a vállalat, az 1933. év első negyedében csak 54 millió volt az utasok száma, tehát a visszaesés 5 és fél millió, az egész évi utasforgalomra átszámítva pedig 22 millió volt. Ennek dacára a villamosüzemek lapjelentések szerint 12 új vonallal való kiterjesztése határoztatott el, mely terv első részlete gyanánt a Beszkárt-nál már a közel jövőben eszközlendő befektetések címén előirányoztatott:

a zuglói vonal kiépítésére	200.000 P
a káposztásmegyeri vonal meghosszabbítására	160.000 P
a római-fürdői vonal kiépítésére	600.000 P
a farkasréti vonal felső szakaszára vágánykettőzés címén	250.000 P
a felsővezetékek átalakítására	400.000 P
összesen:	1.610..000 P

Ezekből — mondjuk — feltétlenül szükségesnek minősíthető a felsővezetékek átalakítására kontemplált 400.000 P beruházás, ellenben a zuglói, káposztásmegyeri, római-fürdői és farkasréti vonalakra szánt 1.210.000 P költségbefektetés mind feleslegessé válnék, ha az általam említett autóbuszjáratokat megindítanák. Különleges kiadásként szerepel az idei költségvetésben a HÉV rendbehozatalára legsürgősebben igényelt 1.100.000 és az autóbuszüzemnek 110 drb Diesel-motor beszerzésére kiutalt 1.400.000 P.

Üzemi nézőpontból tehát tagadhatatlanul szépen vannak csoportosítva az üzemi jelentés számadatai, de a közlekedés megjavulása után már türelmetlenül áhitozó nagyközönség érdekének szemszögéből nézve, azok mást is mutatnak. Vagyis:

Fentiek szerint felszabadulna pillanatnyilag:

a központi palota építésének elhalasztása címén ..... 1,000.000 P

és a meglévő villamos-üzemi hálózat és berendezés további kiegészítésétől évenkint elvonható mostani részlet 5.000.000 P, amelynek egyik alrészletét a tervbevett villamos-üzemi új beruházásokból felszabaduló 1.210.000 pengő is képezhetné vagyis összesen 6,000.000 P mely összeg megindulásának bőségesen elegendő volna a megnagyobbítandó autóbuszhálózatnak fenti értelemben való beszervezésére.

E célra talán még az egyéb üzemi költségek csoportjából is lehet számottevő összegeket elvonni, mert hogy mennyire túlméretezett volt az adminisztrációs költségek tétele eddig, azt legjobban igazolja, hogy ugyanazon üzem-menet keretében a személyi és dologi kiadások összege az 1931. évhez mérten 3.5 millióval, az 1930. évhez viszonyítva pedig 8.5 millióval volt csökkenthető. Érdemes volna tehát azt is bonckés alá fogni, hogy hol mutatkozik benne még a megtakarítás lehetősége?

Royal Tylernek, a népszövetség magyarországi megbizottjának, az 1932—33. költségvetési évről szóló legutóbbi jelentésében ugyanis a birálati vélemény és megszivlelendő jó tanács foglaltatik, miszerint „a pénzügyi terhek további csökkentését tartja szükségesnek, különösen a helyi hatóságok és az állam által támogatott vállalatok kiadásai terén" — és ez így, minden közületi adminisztrációra egyenlően vonatkozik, — nyilván tehát a székesfőváros vállalatainak üzemeire is!

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA — AKVINKUM Késő őszig
POMPÁS STRAND
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

Budai Polgárok!
Keressétek fel a szekszárdi borospincét!

Szekszárdi bikavér	literje	—.80
Sötét kadarka	„	—.60
Asztali fehér	„	—.60
Ürmös magyar „Vermouth"	„	1.20

Budára ötliteres rendelést haza szállítunk!

Magyar üdvözlettel **Fekete Sándor** üzletvezető
Budapest, VIII, József ucca 19. sz.
Telefon: 32-0-63.

Nincsen párja a szekszárdi bornak
A borospince ékességei:
Hagyományos pompáju magyar vincellérdiszitmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok.
Nemes és olcsó szekszárdi fajborok! Borkóstoló poharazással!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!

Éhgyomorra
naponta igyék egy pohár
Kristály vizet

Fürdői levél

— Gróf Vay Sándor hátrahagyott tárcája —

Fürdőlevelet ma már nem ír senki. Az ötvenes esztendőben pedig ez volt nyári clou-ja a néhai való jó *Hölgyfutár*-nak. Nagy írói portentumok, Dobsa Lajos, Pompéry János írtak fürdőleveleket, mégpedig a *Császárfürdőből*. Aki csak elegáns embernek tartotta magát, el nem maradt volna a *platánok alól*. Az akkori idők két legszebb lánya Bajza Lenke meg Batthyány Emma voltak a bálkirálynők. A fürdő bérlője, Szekrényessy József rendkivül agilitással, izléssel gyüjtötte itt össze a főváros szociétását, amely akkor úgyszólván egy családott alkotott.

Irtak Parádról, meg írtak Balatonfüredről, nagy körülményességgel mondva el, ki érkezett meg, mit játszottak a szinházban és melyik leánynak minő ruhája volt az Annabálon.

A lapok kapva-kapták a fürdői leveleken, ma borzadnak tőlük a szerkesztők. Legföljebb akkor adnak ki *fürdő-levelet*, ha Mikszáth Kálmán irná.

Reklámnak bélyegezték már napjainkban szegény fürdői litteraturát s bármilyen tárgyilagosan írjon is valaki, valamelyik fürdőről, keresik azt a bizonyos lólábat.

Hajdan csak igen előkelő urak jártak fürdőzni. Még Mária-Terézia királyné sem ment tovább Badennél. Itt használta a hé-vizet és megvan írva róla, hogy *igen szeretett a török muzsika hangzatai mellett fürödni.*

Nagy Péter muszka cár valamikor járt Karlsbadban, s ott azzal mulatott, hogy patkókat csinált az ottani kovácsműhelyben, meg föllovagolt a Hirschensponung sziklára.

Az olyan gavallért, aki megjárta Spaa-t, valósággal megbámulták a XVIII. század vége felé s nemcsak ruháit, de minden lépését is utánozták az itthonmaradtak.

A mai, csupa ideg emberek, leginkább a tenger mellé igyekeznek. Aki teheti messze tengerre megy, akinek az erszénye vagy az ideje nem engedi a nagyobb turákat, az megelégszik az Adriá-val.

A legérdekesebb tengeri fürdők egyike Diéppe. Közel van Párishoz, meg Angliához is. Különösen júliusban és augusztusban folyik ott rendkivül szines élet, úgy a kikötőben, mint a *plage*-on, mely szürkés fövényével mint óriási sarló terjed ki a *palaise*-k között. E meredek, szédítően magas sziklafalak határt szabva a tengernek, körülővezik egész Normandiát s fönn a tetőn bársonyos rétek és almaerdők vannak.

Kedves fürdőhelye az Északi-tengernek Norderney. Heine ott írta az örökszép *Nordsee* cyclust, de még divatosabbak Helgoland és Schweningen.

Miután legközelebb van, tőlünk legtöbben keresik föl az Adriát. Kezdve Abbáziától a velencei Lidóig mindenütt magyarokra bukkanunk.

Abbazia tagadhatatlanul a *legputzosabb*. Itt még a vizbe is toilettebe mennek az urak és hölgyek, még harisnyát is húz némelyik és piros szalaggal szalmapapucsot köt a lábára. Vannak fényes éttermei, kávéházai, remek villák — de legkevesebb benne a tengeri fürdő jelleg. Nincs plage-a. De még egy csöpp homokja se. Kövek veszik körül a fürdőt és a talaj is csupa kavics. aztán meg akár Budapesten volnánk — az Erzsébet téren.

Lovrana szép, nyugalmas. Talán egy kicsit nagyon is csöndes. *Curmusick* nincs, ami valóságos áldás a sok muzsikától meggyötört fülnek. Előszeretettel üdülnek itt bécsi és budapesti zenekritikusok.

A tengeri fürdőket leszámítva még legdivatosabb a Tátra. Köztük a sok Füred, Alsó, meg Uj, meg Thurzó, meg Igló, meg mit tudom én még mi mindenféle *Füred*.

Valami nagyon sohase vonzott sem a hegy, sem a hűvös levegő, azért is nagyon keveset láttam még — szégyenemre bevallom — a Tátráról.

A felvidéken jártam sokat, de inkább Trencsén, Nyitra, meg Liptó megyében, ahol egyszer Fenyőházán töltöttem egy hetet. De az eső meg a hideg innen is elkergettek. Nyitrában Pöstyént szeretem, noha hál' istennek nem bánt a köszvény. Szives barátom ott a tulajdonos, akinél nyaranta rendszerint töltök néhány napot.

Pöstyén meg Herkules fürdő különben a két legeurópaibb jellegű magyar fürdő. A világ minden tájáról van ott vendég. Mikor júniusban Pöstyénben jártam, ott volt Wallwitz gróf, a német császár főudvarmestere, Oroszországból egy Radziwill herceg és van der Hoewen báróné, egy németalföldi fiatalasszony.

Parád, a Károlyi grófok fürdője, paradicsoma a *Cserhát*-nak, ma egészen modern hely, hajdan híres duhaj fészke a Józsa Gyuri kompániájának.

Híres a felvidéken *Józsi bácsi* Csorba tó-ja. Gyöngye a Tátrának, aki csak ott járt, a legnagyobb elragadtatással emlékezik róla. *Józsi bácsi*, Szentiványi Józsefről, azt mondják ő az utolsó várúr, aki remek fürdőjében egész társaságokat vendégel meg.

Fényesen traktálta meg egyszer az itt járt francia irókat, gyakran látta vendégül József főherceg családját s egy alkalommal pazar fénynyel várta magát a királyt is. Ezt a látogatást egy tragikus eset akadályozta meg, amely gyászba borította a birodalmat. Erzsébet királyné halála.

Akkor a *Fremdenblatt*-ban írtam is egy cikket Csorbáról, a szentiványiakról. Ki is szedték már, mikor jött a genfi távirat. Nyomban szétszóratták a szedést. Gyászkeret jött a helyére. A szentiványiakról szóló részt később lefordítottam magyarra és mikor Sajó-Gömörön meghalt Szentiványi Miklós, valamelyik magyar lap közölte.

Bácskában híres a palicsi tó — annak a temérdek kenyértermő, virtusos országnak egyetlen fürdője. Annyi fürdő különben talán sehol sincs, mint nálunk. Minden vármegyébe jut egy-kettő. Olyanok is vannak, amelyekről csak a benszülöttek tudnak. Én nem fedezem fel őket, nehogy valaki fürdőreklámok irásával gyanúsítson. Talán ezért is fürödtem jó magam az idén is a tengerbe, mert *Okeanosz*-nak nem kell reklám. Kedves ő Plinius óta minden poétás embernek — és lesz mind az idők végéig.

Budapest Székesfőváros Gázművei értesítése a főváros közönségéhez

Értesítjük a nb. fogyasztóközönséget, hogy a gázfogyasztás hozzáférhetőbbé tétele érdekében f. é. szeptember 1-től az alább felsorolt szerelési és átírási díjakat lényegesen mérsékeltük és pedig

az 5, 10, 20, 30 és 50 lángú nedves gázmérőknek, továbbá a 2, 4 és 8 köbméteres száraz gázmérőknek cca 7.—, 10.50 és 17.50 P-s szerelési díját **egységesen**

öt pengőre

szállitottuk le.

A 80, 100 és 200 lángú nedves gázmérőknél, továbbá a 15 és 30 köbméteres száraz gázmérőknél csak a tényleges munkabéreket számítjuk fel.

A gázmérők üzembehelyezési és átírási díját az eddigi 2.10 P-ről

egy pengőre

mérsékeltük.

A gáztűzhelyek 4.20 pengős, sütők, főzők és vasalók 2.90 pengős szerelési díját egységesen

egy pengőben

állapitottuk meg.

A bérleti gázkészülékek üzembehelyezési és átírási díja az eddigi 2.10 pengő helyett

egy pengő

Amennyiben a bérleti készülékek átírása vagy üzembehelyezése a gázmérővel egyidejűleg történik, úgy a bérleti készülékek átírása vagy üzembehelyezése

díjtalan.

Budapest Székesfőváros Gázművei

KIRÁLY FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó **hévviz** köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, ép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- **Ivókúra**

Személyi hírek

FABINYI TIHAMÉR dr. kereskedelmi miniszter vállalta a Budapesten összeülő III. Nemzetközi Kézimunkaipari Kongresszus védnökségét.

KOZMA JENŐ dr. országgyűlési képviselő e hó végéig nagyrészt birtokán tartózkodik és csak rendkívüli esetekben jön be Budára.

PETRACSEK LAJOS dr. országgyűlési képviselő egészségi állapota még mindig súlyos és környezete kénytelen volt őt szanatóriumba helyezni el, mert orvosai tifuszt konstatáltak, mely azonban gondos kezelés mellett biztosan gyógyítható.

FÖRSTER JENŐ báró a Waggon-Lits magyarországi központjainak vezérigazgatója vállalja az Ibusz ügyvezető alelnöki tisztségét.

FARKAS LAJOS dr., az I. kerület h. előljárója e hó 2-án Ausztriába utazott, ahol a hegyvidéki építkezést és telekrendezést tanulmányozza. Szabadsága további részét Érden tölti.

BOLDOGH ÁGOSTON főigazgató szabadságát turista úton tölti az osztrák alpesekben.

SZÁNTAY ISTVÁN Máv főintézőt, a kelenföldi állomás főnökét a közélet terén teljesített érdemes szolgálataiért a Signum Laudis-szal tüntette ki a kormányzó.

LÁSZLÓ BÉLÁT, a magyar Illatszerkereskedők Országos Egyesületének társelnökét érdemeinek elismeréseül kormánytanácsossá nevezte ki a kormányzó.

Vay Sándor grófot, az elhunyt írót évtizedes barátság fűzte lapunk szerkesztőjéhez, akinek állandó munkatársa volt úgy a Telefon Hirmondónál, mint pedig a Fővárosi Lapok-nál. A Budai Napló megindításakor írta a most közölt tárcát, mely régi emlékek közé sodródott és csak most, a szerkesztőség költözködésekor került ismét elő.

A Budai Társaskör, amely az őszi évszak beköszöntésével ismét a régi lüktető társasélet színhelye lesz, már rendezkedik és várja az első tárasestét. *Krivoss* Árpád dr., hogy minél nagyobb buzgalommal élhessen főtitkári tisztségének, lemondott a t. b. alelnökségről, viszont *Petracsek* Lajos országgyűlési képviselőt beválasztották az alelnökök közé. A társaskör vezetősége így alakult ki a legutóbbi közgyűlésen: — Elnök: Ripka Ferenc dr. udv. tanácsos, ny. főpolgármester, — társelnökök: Ziegler Géza, dr. Hoór Tempis Móric, Fejér József, Geszti Andor. Az alelnökök: dr. Baránszky Gyula, dr. Hennyey Vilmos, Hubert Vilmos, Kapcza Imre, Kádár Gusztáv. dr. O. Kuthy Dezső, dr. Petracsek Lajos, Zboray János. — A tiszteletbeli alelnökök sorában ott vannak többek között: dr. Balthazár Zoltán, dr. Csorna Kálmán, Faller Mihály, dr. Hank József, Ivanich Ferenc, Hereg Lajos, Kadnár Károly, Keömley Nándor, dr. Langsch József, Oszoly Kálmán és Székely Vladimir, — főtitkár: Szombathy Kálmán és a háznagy Oszoly Kálmán a törvényhatósági bizottság tagja.

Évadnyitó társasvacsoráját e hó 15-én este 8 órakor rendezi a „Hegyvidéki Asztaltársaság" a Claridge-étteremben abból az örvendetes alkalomból, hogy az Asztaltársaság tagjainak száma már elérte a százat. E vacsorán külön előadás nem lesz. — Rendes heti összejöveteleiket minden pénteken délután 6 és 8 óra között rendezik a Claridge éttermek kávéházi termében, hol külön asztal áll a társaság rendelkezésére. A társasvacsorákat minden hónap első pénteken rendezik és ezeken a vacsorákon előadás és hozzászólás is lesz. Ezeket a vacsorákat a Claridge éttermek emeleti külön helyiségében este 8 órakor tartják meg. Első előadással kapcsolt vacsora október 6-án lesz.

Valóságos „BIZSU"
kedves berendezésével a kelenföldi vendéglői között
LUKÁCS GYULA VENDÉGLŐJE
I., Bártfai-u. 25. — Telefon: 69-2-09.
Kitűnő konyha. — Polgári árak. — Válogatott borfajták.
Buda-Alsóvárosi Egyesület helyisége

Víkend a Margitszigeten, a legszebb hétvégi program. Szombat délutántól hétfő reggelig teljes ellátás fürdőkkel együtt egy személynek P 20.—, két személynek P 35.—. Egyágyas szobák már napi P 3.50-től, kétágyasak P 5-től.

Katalin királynő sírja. Mátyás király első nejét, Pobjebrad Katalint 1464-ben, a Zsigmond király által alapított budai kis káptalan és prépostság Szent Zsigmond templomában temették el. Ez a templom Budavára legutolsó középkori egyháza volt, szemben a Szent Jánosról elnevezett kolostorral, a mai honvédelmi minisztériumi épület déli felének a helyén. Budavár visszavételekor a Szent Zsigmond templom is összeomlott, de romjait csak 1767-ben hordták el. Amikor a Szent György teret 1826-ban rendezték, a Szent Zsigmond templom alapfalait is felszaggatták. Ekkor gondosan falazott sírban női csontvázra találtak, amelynek gazdag díszítésű köntöse már szétmállóban volt. A sírt a feltáráskor kifosztották s így csak sejtjük, hogy itt Katalin királynő holtteste feküdt.

Nászképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

A hullámfürdő forgalma, mely a júliusi esős időben nagyon lecsökkent, az augusztusi nagy melegben ismét emelkedett és mintegy 50 százalékkal javult.

FELHIVÁS

Tisztelettel felkérjük mindazokat, akik a „Budai Almanach" számára a szükséges fényképeket és adatokat még nem küldötték be, hogy azokat sürgősen hozzánkjuttatni sziveskedjenek, mert az anyagot sürgősen fel kell dolgoznunk, mivel a „Budai Almanach" ez év november hó végére megjelenik.

A „Budai Almanach" szerkesztősége.

Gyász. Gönye László, az ihászi—marcaltői katonai csikótelep nyug. főintézője életének 79-ik évében szeptember hó 7-én elhunyt Pápán és e hó 10-én temették nagy részvét mellett.

Bővítik a budai vízművet. A kincstár és a főváros között létrejött az elvi megállapodás, hogy a város átveszi a szentendrei szigeti koronauradalmi erdőt s így az ősz folyamán hozzáfoghatnak az új kutak fúrásához. A budai vízmű kibővítési munkája előreláthatólag négy évig fog tartani úgy, hogy azt 1937-ben fogják átadni rendeltetésének.

Szemüvegek Zibrinyinél I., Attila u. 8.

Megújítandó a remeklés. Az iparosok továbbképzéséről mondott a keszthelyi iparoskongresszuson Orel Géza dr. kereskedelmi főigazgató nagyszabású beszédet, nyolc pontban fejtegetve a továbbképzés szükségességét és azt, hogy voltakép az iparostovábbképzés minden időben megvolt, amit legjobban bizonyít a céhrendszer. Háromévi vándorlásra voltak kötelezve a segédek, s csak vándorkönyvvel lehettek önálló iparosokká. Javasolta Orel Géza a kongresszuson ingyenes továbbképzőtanfolyamok felállítását olyan segédek részére, akik tanonciskolai kötelezettségüknek nem tettek eleget. Javasolta kétéves tanfolyamok felállítását azok részére, akik haladni akarnak vagy akik önálló iparágat kívánnak folytatni. Javasolta továbbá, hogy a mestertanfolyamok tárgyai közé vegyék fel feltétlenül a céhrendszer idejében annyira bevált remeklést. A mester szót elméleti vizsgával elérni talán mégsem lehet. Orel Géza dr. felhívja a kongresszus figyelmét a külföldi és belföldi csereintézményre, amelyet a Földművelésügyi minisztérium oly szépen oldott meg.

Házassága harmincadik évfordulóját ünnepli szeptember 17-én szűkebb családi körben Gömöri Győző, Buda-Alsóváros Egyesület közszeretetben álló, népszerű, ügyvezető elnöke. Ez alkalommal közöljük a sajtó alatt álló „Budai Almanach"-ból Gömöri Győző életrajzát. A „Budai Almanach" nem rideg lexikonnak készül, hanem azoknak a budai polgároknak és intézményeknek megörökítője lesz a jövő számára, akik Mátyás király városa jobb jövőjének megalapozásához, ha csak egy téglával is, hozzájárultak. Hű tükrét adja a „Mai Budának" és a köz érdekében dolgozó budai egyéniségeknek.

GÖMÖRI GYŐZŐ

a Hazai Általános Biztosító igazgatója, Buda-Alsóvárosi Egyesület ügyvezető elnöke és alapító tagja, a Kelenföldi Társaskör társelnöke, aki hivatali állásán és a családján kívül minden idejét Buda-Alsóvárosnak szenteli. Nemcsak gyakorlatilag, hanem a napilapok hasábjain és a Budai Naplóban is foglalkozik a városrész fejlesztése érdekében. Óriási energiájának, céltudatos munkájának sokat köszönhet az a városrész, amely a kelenföldi vasuti töltésen túl, a Bártfai utcát és összes mellékutcáit magában foglalja és amelynek nevét is ő adta, élénken tiltakozva mindenkor a „Lágymányos" név ellen. Az általa megindított és vezetett küzdelem eredménye e városrészben az utak, gyalogjárók, csatorna, vízvezeték, gáz- és villanyvilágítás megépítése, valamint az utcák fásítása, ezenkívül legfőbb tevékenysége hosszú évek óta a Fehérvári úti villamosközlekedés megjavítására irányult. Személyes tárgyalásai a Hév vezetőivel a vonatok némi sűrítését eredményezték, de a viteldíj leszállítása terén csak most vár eredményt. Gömöri Győző csüggedetlenül folytatja a harcot ez új városrész érdekében és bízva nagynevű segítőtársaiban, reméli, hogy a Fehérvári uti közlekedés minden tekintetben kielégíti majd Buda-Alsóváros polgárainak igényeit s a közlekedési kérdés közmegelégedésre való megoldása az építkezések rohamos fejlődését vonja maga után. Gömöri Győző önzetlen munkájának és rokonszenves egyéniségének a legnagyobb elismerést nyujtotta Buda lakossága, amikor nemrégiben leánya esküvőjén a város minden társadalmi rétege megjelenésével bizonyította az iránta és családja iránt érzett meleg ragaszkodását.

Gerő Sándor.

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

Népművelési előadások Óbudán. A mult évi nagysikerű előadássorozat után, amelyen vagy 150 halgató vett részt, az idén a következő népművelési előadásokat rendezik a III, Kiskorona u. 10. sz. alatt levő helyiségben: Gyorsírótanfolyam (Polgár Gy. Ödön dr.); Méhészet, baromfitenyésztés, gazdasági enciklopédia (Sulyok Zoltán); Gyümölcstermesztés, virágkertészet, konyhakertészet (Gulácsy Béla); Jogi előadások (Bossányi Domonkos dr.); Angolnyelvi tanfolyam (Szöllössy István); Testgyakorlás férfiak részére (Kovách Ferenc); Népi himzések (Georgi Ilona); A női ruha szabásrajza (Halász Anna); Nemzetgazdaságtan (Tellér Gyula). Az egyes előadásokra Kovács Gyula polgári iskolai tanárnál lehet jelentkezni.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

400 család, ezer lélek jut kenyérhez Óbudán a volt *„Kartonnyomó gyár"* óbudai telepén, ahol évekig tartó kényszerű szünet után szeptember 11-én újból megindult a termelő munka. Buda közönsége örömmel üdvözli a gyár kéményeinek égre szálló füstjét, örömmel hallgatja a gépek zakatolását, mint a munka himnuszát. A tőke lélektana a keresni akarás, de ma minden befektetés nagy rizikóval jár, mert a fogyasztási válság, valamint a termelők közötti gáncsoskodó tendencia próbára teszi még a legkiválóbb gyári szakemberek idegzetét is. Elismerés illeti tehát szurdai *Szurday* Róbert kormányfőtanácsost, a „Magyar Pamutipar" elnök-igazgatóját azért, hogy a budai Kartonnyomó gyárat üzembe helyezte. De elismerés illeti *Weisberger* Ferenc igazgató-mérnök személyét is, aki töretlen agilitással küzdötte ki a gyár üzembehelyezését. Weisberger Ferenc igazgató-mérnök külföldi vonatkozásban is kiváló szakember hírében áll és így minden remény meg van arra, hogy a vezetése alá került Kartonnyomó gyárat rövidesen a magyar gyáripar jelentős tényezőjévé emeli s egyben fokozni tudja a munkalehetőséget is, amelyben ezidőszerint 400 család részesül Budán. (sz. m.)

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

A fűtési szezón közeledésével fontos, hogy központi fűtőberendezését jókarba hozassa. Az esetleges javítási költségek sokszorosan megtérülnek a hibátlanul működő berendezéssel elért megtakarítás révén. Forduljon a legnagyobb bizalommal DUSKA ÉS RIEDLMAYER központi fűtőberendező vállalathoz, II, BATTHYÁNY U. 67-69, akik évtizedes tapasztalatuknál fogva a legjobbat nyujtják önnek. Számos budai bérház és villa nagyszerűen működő központi- és etage-fűtése bizonyítéka ennek.

Bezsúfolt öröklakás
helyett társuljon ikerház építéséhez, mert ugyanazon árban
hatszázas telken
a Pasarét mentén, az ötös autobusz végállomásánál építhet. **Telefon: 57-7-54**

Társasvacsorát rendez a Budapest-Zugligeti Egyesület e hó 15-én, pénteken, este 8 órakor a Klóze-féle vendéglő (Zugligeti út 10. sz.) külön helyiségében. A meghívót aláírták mint elnök Manninger Vilmos dr. egyetemi tanár, mint üv. elnök Oszoly Kálmán törv. biz. tag és Wladárczyk József dr. főorvos, mint főtitkár.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila u. 8.

Javító és érettségi vizsgálatok az I—IV. kerületi felsőkereskedelmi iskolák növendékei részére az idei évben az I. kerületi Márvány uccai felsőkereskedelmi fiúiskolában lesznek. Az érettségi írásbeli vizsgák e hó 14-én kezdődnek, a szóbeli vizsgálatok pedig 26-án. Jelentkezni lehet minden nap.

Vihar Buda fölött címen történelmi tárgyú regényt írt Szentgyörgyi Sándor, az I. ker. előljáróság műszaki tisztviselője. A könyv leírja a török uralom utolsó napjait Budán és a „Könyvbarátok Szövetsége" 1932. évi ifjúsági regénypályázatán 86 pályázó közül az első díjat nyerte.

Gyermekképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

A gyufa feltalálójának, Irinyi Jánosnak, aki a berlini és bécsi egyetemen tanulta a kémiát és 1840-ben gyufagyárat alapított Pesten, majd 1868—72-ben „árvaszolgabiró" volt Biharban és azután haláláig a debreceni Istvánmalom igazgatója, az I. ker. Iparoskör, Korányi Márton elnök kezdeményezésére Budán szobrot kiván állíttatni és egy teret a nagy feltalálóról elnevezni.

Házagpótló hivatást tölt be az újonnan engedélyezett rózsadombi gyógyszertár, amelyet Zárda utca 34. szám alatti modernül, a higiénia minden vívmányával berendezett helyiségeiben szeptember 16-án, szombaton délelőtt 11 órakor tekint meg a hivatalos bizottság, amelyben részt vesznek az előljáróság részéről *Vezér* Károly dr. előljáróhelyettes, a tisztiorvos és a mérnöki hivatal, azonkívül *Rogátsy* Kálmán gyógyszerész, az új gyógyszertár tulajdonosa, aki ez alkalomra meghívta *Kozma* Jenő dr.-t, a kerület országgyűlési képviselőjét, *Gaál* Endre dr. volt államtitkárt, a Gyógyszerész Egyesület elnökét és *Ilovszky* János városi bizottsági tagot is. *Rogátsy* Kálmán gyógyszerész, akinek 10 évig volt Nagy-Kikindán gyógyszertára és 20 évig Pesten drogériája, kiváló szakember, aki most budai lakos lesz és reméljük, hogy részt vesz Buda közéletében is.

Claridge
I., Böszörményi út 28.
Telefon: 51—0—64 és 57—0—36.
Villamos és autóbusz megállóhely.
Zene = hangulat
Tánc = szórakozás
Konyha = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

Szoftajárás Gül Baba sírjánál 1877-ben

Téves az a széltében elterjedt balhiedelem, hogy Gül Baba türbéjét csak szegény, rongyos dervisek látogatták. Zarándokoltak ide ezek is, de főpapok, magasrangú katonai és állami méltóságokok is ellátogattak ide. Ezt bizonyítja az úgynevezett „szoftajárás" 1877-ben, amely nemcsak a török-magyar rokonszenvnek megnyilvánulása volt, hanem igen jelentős nemzetközi politikai eseményként foglalkozott vele az egész európai sajtó.

Az 1876-78-iki orosz-török háború idején a monarchia külpolitikája kimondottan oroszbarát volt s itt szembekerült a magyar nemzet közvéleményével. A magyarok s főként a magyar ifjúság szive minden rokonszenvével a törökök felé fordult abban a pillanatban, amikor a minden oroszok cárja hadat üzent a török testvérnépnek. Az a cár, akinek atyja 1849-ben letiporta a magyar szabadságharcot. Az egész országban törökbarát ifjúsági egyesületek alakultak, a tagok állandóan fezt viseltek és „szofták"-nak nevezték magukat. „Szofta" diákot jelent s a török nemzeti mozgalmak is a diákság, a szofták köréből indult ki.

A budapesti egyetemi ifjúság 1876 október 20-án egyértelműleg kimondotta, hogy fáklyás zenével tiszteli meg a török főkonzult, felhívást intéz a főiskolák hallgatóihoz, hogy a török sebesültek számára pénzt, a magyar hölgyek pedig tépést adjanak. Tisza Kálmán igyekezett az ifjúságot leszerelni és amikor szép szóval nem ért célhoz, egyszerűen betiltotta fáklyás zenét. E hatalmi szóra az ifjúság utcai tüntetésekkel válaszolt, mire rendőrattak volt a viszonválasz. Tisza ép az ellenkezőjét érte el ezzel, mert az egyetemi ifjúság most már elhatározta, hogy díszkardot visz konstantinápolyba a győztes török fővezérnek Abdul Kerim basának. 1877 január 4-én indult el a budai délivasuti pályaudvarról a díszkardot vivő küldöttség, melyet Konstantinápolyban nagyszerűen fogadtak, ünnepélyesen átadták a díszkardot Abdul Kerimnek, a szultán is fogadta a magyar ifjakat és az egész európai sajtó heteken át foglalkozott úgy ezzel, mint e látogatást viszonzó török küldöttséggel.

Még ugyanezen év májusában nagy ünnepségek közt zajlott le a török küldöttség budapesti látogatása.

A szofta-mozgalom hatása alatt a pesti argot „szoftákok"-nak nevezte el a török vendégeket, kik 1877 május 2-án Gül Baba sírjához is elzarándokoltak, mely a Horváth-család kertjében állott teljes díszben. A törökök koszorút és feliratos táblát, tarichot vittek oda, Szulejmán sejk kettős imát mondott s a szentnek sírjából földet vitt el emlékül.

Három héttel a „szoftajárás" után Szejjd Ahmed arab sejk, a mekkai mecset őre jött el a Gül Baba sírját meglátogatni és két gepardot hozott ajándékba a pesti állatkertnek.

Mindezekről a konstantinápolyi lapok bő tudósításokat közöltek s mind sűrűbbek lettek a zarándoklások és a műemlékek orsz. bizottsága meg is bízta Steindl Imre műegyetemi tanárt a budai török emlékek és építmények fölvételével és lerajzolásával. **(m. b.)**

Svábhegyi sirámok

II.

Alig tudom türtőztetni felháborodásomat, pedig egyházi ügyről lévén szó, sokat illik eltűrni az embernek. Mint multkor jeleztem, megtudtam idegenektől, hogy mikor van mise a svábhegyi templomban. Elmentem a fél 9 órás vasárnapi kismisére és gyönyörűséggel szemléltem, mily zsúfolt a templom és mily intenzív az Isten keresés, mily nagy az áldozók száma. Hallottam, hogy a nagymisén oly sokan vannak, hogy a hívők fele a templom előtt hallgatja a misét és prédikációt. Hát ez természetes is. A sok nyomorúság közelebb vitte az embereket a templomhoz, a jó Istenhez, kitől egyedül várhatják ma sorsuk jobbrafordulását. Egy fiatal pap mondta a misét, aki mise után kijelentette, hogy mivel az oltárt renoválják, *jövő héten mise nem lesz.* Ez volt az első pofon, mely felháborított. Hátha a gyógyszertárat renoválják, gyógyszert egy hétig nem adnak?! Hát tessék korábban misézni, mikor még a munkát nem kezdték meg. De sokkal jobban elszomorított a következő tényálladék. A templomon plakát hirdeti, hogy a *délutáni istentisztelet* (litánia) *3 órakor van.* Messze úton, hegyen-völgyön át (erről külön írok még), lemondva a délutáni szieszтáról, elmentem a litániára. A templom nyitva volt, a sekrestye nyitva volt, *de se pap, se sckrestyés nem volt sehol.* Hát ez mi?! Ennyire vagyunk?! Se szó, se beszéd, figyelmeztetés, kimentés nélkül egyszerűen nem tartanak litániát?! Hát akkor miért van kiírva, hogy igenis, tartunk 3 órakor! Megdöbbentő ez a nemtörődömség ott, ahol a hívek hő vágya zsúfolásig tömi meg a templomot. Hisz vasárnap van (szeptember 10). A pap egyetlen nagy munkanapja. Még iskola sincsen, tehát nincs semmi ok arra, hogy elmaradjon a délutáni szertartás. Megnéztem, hol lakik a pap. Hát szemben a templommal.

*

Ezzel kapcsolatban sürgősen — még most nem késő! — felhívjuk Budapest székesfővárost e fontos helyről, hogy a Költő utca és a Diana utca között, a templommal szemben, ahol most egy új házat akarnak emelni, *legalább egy gyalogutat nyisson,* sajátítson ki. Az egész alsó vidék mindig itt járt át — ezen a nagy régi telken — a templom-

hoz, melyet az új tulajdonos most *lezárt*.

Ez tűrhetetlen, mert hegyen-völgyön át hosszú utat kell megtenni, míg ez egy igen rövid, természetes út a templomhoz.

Kérjük a sürgős intézkedést!

*

Miután hovatovább elviselhetetlenebbé válik az 59-es villamosok túlzsúfoltsága a reggeli órákban sváb kofákkal és a fele villamost elfoglaló batyukkal, elhatároztam, hogy a végére járok a dolognak. Vagyis a végállomásra mentem ki, ahol a Farkasréti temető Budaörs határával érintkezik, talán itt kapok ülőhelyet. Óriási meglepetés várakozott rám, amelyre Budapest hatóságait, de a Beszkárt figyelmét külön is felhívom.

Láttatok-e hangyákat hosszú útról egy bizonyos végcél felé hömpölyögni szótlanul, csendesen, de kitartóan? No, hát ez a kép tárult elém az 59-es végállomásán. A derék *budaörsi svábok megtalálták a legközelebbi, legkényelmesebb és legolcsóbb közlekedést Budapest attakirozására.* A közeli Budaörsről már hajnalban megindul a kofabad a Beszkárt végállomása felé és végehosszát nem látva jönnek a svábok batyuikkal és töltik meg egyik kocsit a másik után.

Mint pesti polgár — adófizető — kérdem én: kik ezek a budaörsi svábok, akik előlem elfoglalják a villamost? Fizetnek ezek itt adót? Lehet az, hogy, nem véletlen, egy-két idegen nyelven beszélő egyén, hanem szisztematikusan minden reggel (és vissza este), minden helyet egy másik községhez adózó egyének foglaljanak el és a pesti agyonhajszolt polgár féllábra állva, kosarak, tejek és bűzök között túlzsúfolt kocsikban legyen kénytelen hivatalba járni?!

Sürgős választ kérünk erre, mi szerencsétlen hegyvidékiek.

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint.
Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár építészmérnökök irodájában.
V, Személynök ucca 9—11. szám.
Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

Két dolog tűrhetetlen és azonnal orvoslandó a Svábheggyel kapcsolatban. Először is *a tehéncsorda a belterületről* kitiltandó. Valami szörnyű kegyetlenség, undorító diszharmónia, botrányos nemtörődömség az az állapot, melyet már szóvátettünk és hétköznap épúgy, mint vasárnapon (pl. szeptember 10-én) megismétlődik: tehéncsorda piszkítja be a Költő utcát, Jókai Mór volt villája előtt, a leggyönyörűbb kilátást nyujtó helyen delel és legel épúgy, mint száz évvel ezelőtt. A sváb tehénhajcsár nyugodtan fekszik a fűben és fittyet sem hány arra, amit tehenei művelnek: éktelenné, gyalázatossá, büdössé és járhatatlanná téve a Svábhegy leggyönyörűbb utcáját és kilátóhelyét.

A másik az 59-es kocsi ügye, mely kocsi a végállomáson megtelik a sváb kofákkal, akik elől, hátul, kézben, padalatt óriási batyukkal, istálló és ruhabűzzel úgy megtelítik a kocsikat, hogy egyrészt a pesti nyaraló és ottlakó helyet nem kap, álló helyet sem, de direkt kínszenvedés vár reá e bűzhödt levegőjű, zsúfolt kocsikon. *Tessék direkt kofa-kocsikat* indítani, ezt elvárhatja minden pesti adófizető, aki elől a nem adófizető, idegen nyelvű egyének minden helyet elfoglalnak. **Faun.**

GAZDASÁGI NAPLÓ

* **Kalmár Bertholdnak,** a Fémkereskedelmi Részvénytársaság ügyvezető igazgatójának kiváló érdemei elismeréséül a kormányfőtanácsosi címet adományozta a kormányzó. Kalmár Berthold nemcsak Fémkereskedelmiben, hanem az érdekkörébe tartozó Ólomgyár, Önművek és Orion rézkohónak igazgatásában visz vezető szerepet.

Földes Albert igazgató, a Magyar Ásványolajfinomító Gyárak Országos Egyesülete irodájának igazgatója most töltötte be működésének negyvenedik évfordulóját. Ez alkalomból az egyesület díszülés keretében ünnepelte a jubilánst, amelyen a többi gyáripari érdekképviseletek kiküldöttei is megjelentek. A jubilánst Kállay Tibor nyugalmazott miniszter, az egyesület elnöke köszöntötte.

* **A Budapesti Textil- és Posztóipar** rt. 120.000 pengő alaptőke mellett 3.708 pengő tiszta nyereséget tüntet fel. A közgyülést e hó 14-én tartották meg.

* **A Felten és Guilleaune rt.** e hó 15-én rendkívüli közgyűlést tart.

* **A Magyar Ruggyantaárugyár** érdekeltségéhez tartozó Emergé kaucsuk és a Palma kaucsuk r. társaságok folyó hó 8-án tartott közgyűlésükön kimondották a fúziót és pedig akként, hogy a Palma beolvad az Emergébe. Az új vállalat neve Emergé és Palma Kaucsuk Rt. Az alaptőkét 540 darab 100 pegős névértékű részvény kibocsátásával 150.000 pengőről 204.000 pengőre emelték fel.

* **A LÁB** fedezetek híjján abbahagyta a kölcsönök folyósítását.

* **Az üzemek forgalomesökkenésével** szemben a Községi Kenyérgyár forgalma emelkedett. Az üzem az első félévben 4.5 millió kiló kenyeret állított elő, elérve ezzel teljesítőképességének felső határát.

* Az idei szőlőtermést hárommillió hektóliterre becsülik az elmult évi 4 millióval szemben. A még meglevő készlet kb. 400.000 hektoliter.

* A gazdaadóságok rendezése körül permanens tárgyalások folynak.

* A kötött tejgazdálkodási rendszer a főváros polgármesterének a város félévi pénzügyi helyzetét ismertető beszámolója szerint évente több mint 15 millió pengő többlet teherrel sújtja a mindinkább gyengülő fogyasztókat.

* Az állam maga akarja kezében tartani az energiagazdálkodást és nem adja el a bánhidai centrálét.

* Október elsejétől kezdve Franciaország új tárgyalások alapján megfelelő ellenszolgáltatások ellenében szabja meg az egyes országok beviteli kontingensét, mely elhatározás jelentősen kedvez Magyarországnak és elő fogja segíteni a francia piac igényeinek mindenképen megfelelő kiviteleinket.

* Téves a Goldberger-konszernről elterjedt hír, hogy az nyomógyárát fehérítő üzemmel szándékozna kibővíteni.

* Szterényi József báró lemondásával megüresedett Racionalizálási Bizottság elnöki tisztségét Chorin Ferenc társelnök vállalta.

* A Fővárosi Kereskedők Egyesülete legutóbbi ülésén a telefon-alapdíjak leszállítását szorgalmazták, mert különben a kikapcsolások sorozata következik.

* A Badacsonyi Bazaltbánya rt. 2200 vagón kavics szállítására kapott megbízást a Máv-tól.

* Nem tud megélénkülni a tatarozási hitel mozgalma, amelynek sikerében több mint harminc más iparág reménye kapcsolódik. Az ok — a tatarozási hitelek túlságosan rövid lejárata.

* Amerikai tőke kapcsolódik be a dunai aranykutatásba.

* A Diana Ipari és Kereskedelmi rt. az eddig általa gyártott összes speciálitások jogát eladta a dr. Wander-féle Gyógyszer és Tápszergyár rt-nak.

* Javuló konjunktúrára számít a Magyar Gazdaságkutató Intézet, mely szerint túl jutottunk a mélyponton: a termelés, fogyasztás és prosperitás tekintetében javulásra van kilátás.

* A belügyminiszter el akarja törölni a városi bélyegilletékeket, miáltal a főváros tekintélyes jövedelemtől esne el.

* Rövidesen megjelenik az új lisztmárkázási rendelet.

* A Hirsch Fülöp által 1883-ban alapított és 1879-ben részvénytársasággá átalakult Budapest-Salgótarjáni Gépgyár és Vasöntő Rt. a napokban ünnepli meg fennállásának félszázados jubileumát.

* Hét pengős osztalékot fizet az Egyesült Izzó.

* Életbeléptetik a műselyemfonalak 17 százalékos felárát.

* A budapesti üzletbérek tizedrészét fizetik csak Bécsben.

* A szénsavkartel forgalma 35—40%-kal esett vissza; ugyancsak 14—16%-os visszaesést tüntet fel az általános szénsavfogyasztás.

* Nem emeli az árakat Magyarországon a *„Farbenindustrie“*, mely a legutóbbi nagy kompenzációs megállapodás értelmében 80%-ban vegyi cikkeket, 20%-ban pedig műselyemfonalakat, vas- és fémárucikkeket fog behozni. Hüvelyeseket is fogunk exportálni, nemcsak magvakat.

* Hernyóselyemtermelésünk hátrányára kompenzációs alapon mind több *műselyemanyag* kerül hozzánk a vámkülföldről. A magyar műselyemipar fejlesztése azzal függ össze, hogy a textilipar által fizetett alacsony munkabérek emelik ennek az árunak az exportképességét.

Buda becsülete

— Él magyar, áll Buda még—

Alábbi sorainkban nem Buda lakosságának mindenkor példás hazafiasságát óhajtjuk dicséretben részesíteni, hanem becsületessége néhány jellemző példáját megörökíteni.

Mintegy nyolc év előtt, amikor a kisszámjegyű korona volt fizetési eszközünk, Buda egyik kisebb terén levő villamosátszállóhelynél volt egy hadirokkantnak újságárusító standja, melyet azonban gyakorta őrizetlenül kellett hagynia, mert özvegyi sorban két apró gyerekkel lakván a standja közelében levő egyik öreg ház földszinti zugában levő szobakonyhában, ahol az Úristenen kivül senki sem vigyázott a gyermekekre, nem ápolta őket, ha megbetegedtek s nem fűtött, nem főzött nekik senki rajta kívül, néha húzamosabb időre is el-elmaradozott. Ez azonban a lapokat vásárlókat nem feszélyezte. Távolléte alatt is épp úgy vitték és fizették az újságokat, mintha ott motoszkált volna közöttük. Az öt, tíz és ötvenfilléres papírpénzeket egy ládán többféle hírlap nyomtatékául használt vasfazékba rakták. Ha nem volt benne kellő összegű apró, egy nagyobb bankjegyből visszajáró pénzként, megvárták, amíg egy-két újabb vevő érkezik, akiknek pénzével azután elintézték a valutaműveletet. A közelben nem volt üzlet, ahol pénzt lehetett volna váltani. Néha 50—60 ezer korona is volt a fazékban, mire a rokkant visszaérkezett standjához. E budai becsületesség fölött sokan kifejeztük csodálkozásunkat.

A napokban Budának egy nagyobb terén volt alkalmunk tapasztalni hasonló különleges becsületességet. Ezen a téren négyfelé ágaznak a villamos sinpárak s négy átszállóhely van. Több oly árus között, aki nem szokott helypénzt fizetni, csak kosarából vagy kezéből kínálgatja az átszállási helyeken kerti- vagy vadvirágcsokrait, noha ez „rendőrileg“ tilos, egy ilyen virágárus nénike egy suhanckollégájára bízta több pengő értékű kertivirággal telerakott kosarát, amig ő másra nem bízható dolgát ment végezni a földalatti helyiségbe. Ám mialatt ott járt, rendőrök érkeztek a virágárusokhoz kétfelől s tettenérve őket a kihágáson, bekisérték az egész truppot a legközelebbi őrszobára. Ezt ujságolta a visszaérkezett nénikének a bódéjánál ácsorgó cukorkaárus. A nénike az őrszobába menvén, önként leadta lakcímét és nacionláléját s egy-két óra múlva tudomásul vette a kapitányságnál, ahol a kosarát üresen kapta vissza, mert a rózsát, szegfűt és egyéb virágait „bűnjel“-ként visszatartották, hogy öt pengőre van megbüntetve. Megtudtuk tőle, hogy az előállítottak valamennyien budaiak voltak, akik azért árultak virágot, mert más úton nem tudtak pénzt szerezni gyermekeik számára.

Zsilinszky Lajos dr.

Társasvillák
Budapest Rivierájáu!
A hatholdas BATTHYÁNY ősparknál, a Horthy Miklót út és Gellért-fürdő közvetlen közelében két társasvillát építünk 2-3-4-5 szobás, hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvezésű öröklakásokkal a **Mészöly u. 5. és 7. sz. alatt,** továbbá tetszésszerinti, feltűnő olcsó **ikervillákat** a MÁNYOKI út 7. sz. parkírozott telken.
4 szobás lakrészek már 28.000 P-ért.
Értékálló, fényesen jövedelmező befektetés. Prospektus!
Gellérthegy
déli lejtőjénél, a Tarczali utcában, általunk elsőrendű kivitelben megépített két 4 szobás, összkomfortos, remekszép, adómentes
VILLA potom 36.000 P-jével ELADÓ.
A Balatoni Rivierán
Csopak—Alsóörs között, a Balaton legnagyobb jövőjű, legszebb részén (szénsavas, alkalikus, vasas gyógyforrások, legolcsóbb megélhetés) olcsó, féláru építkezés, télen is lakható, masszív lakóházak 2500 P-ért. (Telkek 900 P-ért.)
„CENTRUM“
Házépítő Vállalat
I, Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

HÁZ

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS
1 és 2 szobás hallos, erkélyes, Vérmezőre néző gyönyörű modern lakás központi melegvízfűtéssel novemberre kiadó. Érdeklődés házmesternél I, Logodi-utca 60. vagy telefonon 55-0-35.
Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretű, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel építendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.

2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fűtés, melegvízellátással az Attila ucca 95—99 számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus építő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.
3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I, Logodi ucca 63, vagy telefonon: 55-0-35.
Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjű 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörű kilásással a budai hegyoldalra, 61-es villamos-, 4-es autóbusz-megállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.
Épülő modern bérházban luxuskivitelű, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszínen.
Főlépcsőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

TELEK

Rózsadombon, Törökvész út 79. közműves, 263 öles telek olcsón eladó. Cím a kiadóban.
160 négyszögöl telek a Pasaréti-út legelején, déli fekvésű 14.000 P-ért sürgősen eladó. Tulajdonos telefonja: 85-3-54.
Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles közműves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez I., Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló
kőlapokkal
burkoljak.
Szállitja: **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC. FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR. II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

6 ÓRÁN BELÜL elintéz minden
VIZ—GÁZ szerelést
CSIHÁK bádogos, II., Csaba ucca 3. sz.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.
Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.
Safe deposit

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksütéménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

A **MAI BUDÁT**
örökíti meg az utókor számára a HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG írók, művészek és tudósok budai egyesülete közreműködésével megjelenő
BUDAI ALMANACH.
A „Budai Napló“ szerkesztősége mély tisztelettel kéri Buda érdemes polgárságát, hogy a tulajdonában lévő régi budai ujságokat, Budával foglalkozó könyveket, a családban fennmaradt adatokat, leveleket, okiratokat bocsássa a szerkesztőség rendelkezésére, hogy azokat a Budai Almanach számára feldolgozza.
Kérjük azokat, akik Buda érdekeit szolgálják, vagy a multban szolgálták bármely téren, hogy az erre vonatkozó adatokat velünk közölni szíveskedjenek.
1933 november havában jelenik meg a BUDAI ALMANACH!
Minden levél és értesítés címzendő:
BUDAI NAPLÓ szerkesztősége: I., Batthyány u. 63. Telefon: **502-96**

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Virág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Főmunkatárs: Székely Miklós dr.
Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1139. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 21.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 szeptember 22.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 fill. Szövegsor ára 2 P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor előre fizetendő.
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63.
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

Sürgős a Stadion Óbuda sikján!

Irta: **Szervei György**, az Óbudai Hegyvidéki Szövetség főtitkára.

A magyar nemzeti Stadion megépítése évek óta foglalkoztatja nemcsak a sport, hanem a társadalmi köröket is. A nemrégen lefolyt Los-angelesi olimpiász magyar eredményei és főként tanulságai s a jövő olimpiászok megrendezésének kilátásai pedig parancsolólag késztetnek bennünket, hogy a régen vajudó magyar sportliget és Nemzeti Stadion megvalósításával sürgősen foglalkozzunk.

Egy sportstadionnak technikai megtervezése ma már nem probléma, annyira kialakultak s megállapítottak ennek technikai szükségletei. A fontos a sport gyakorlásának szempontjából a legmegfelelőbb helynek a kijelölése.

Ez a szempont vezette az Óbudai Hegyvidéki Szövetséget is, midőn a székesfőváros tanácsa 1928 tavaszán a törvényhatósági bizottság ülésének napirendjére tüzte hirtelen a stadion és a sportliget céljára adandó terület tárgyalását.

Élénken emlékezem még arra a majdnem kétheti lázas tárgyalásra az Egyesült Fővárosi Takarékpénztár részvényátvételével a Községi Takarék felállításának ügyében, melyen a törvényhatósági bizottság tagjai éjjel-nappali tárgyalástól teljesen kimerülve, éjjel szavazták meg az előterjesztést. Ebben a túlfütött, fölhevült hangulatban 10 percre rá került a sor az akkori polgármester javaslata alapján a Sportliget és Nemzeti Stadion céljaira a székesfőváros által felajánlandó terület ügyére. S mivel már mindenki menni akart, 5 perc alatt végeztek a tárgyalással s megszavazták a Kerepesi út, Fehér út, Külső Jászberényi út és Kereszturi út között levő rákosi katonai gyakorlótérből kihasítandó 120 holdnak átadását.

Szövetségünk e határozatot a belügyminiszterhez megfellebezte, de érdekes, hogy tárgyalásra még mindig nem került a sor, mert — tudomásom szerint — a székesfőváros vezetősége nem terjesztette fel ezt a határozatát.

Nem tudom jogilag érvényben van-e tehát, vagy elévült-e ez a határozat s azért nem is kivánok e terület hátrányaival foglalkozni, bőven kifejtette ezeket *Buday* Gyula, az Óbudai Hegyvidéki Szövetség Stadion-bizottságának előadója, a Szövetség, az Orsz. Közegészségi Egyesület és a Steindl Céh kebelében tartott előadásain; csak megállapítom ezek alapján, hogy e terület hátrányai sehogysem predesztinálják azt sportliget és stadion létesítésére, mert az csak Óbuda északi részén a Duna s óbudai hegyek által koszorúzott völgykatlanban levő sík területből hasítható ki. Ez a terület ma még alig beépített, a főváros legtisztább s legegészségesebb levegőjével, hol a terjeszkedésre és fejlődésre is elegendő terület kinálkozik. Déli részén a bő, ásványosvizű, télen-nyáron 22 fokos Árpád-forrással, melynek vize ma felhasználatlanul a Dunába folyik, míg a Sportliget és Stadion céljaira felhasználva, a vizvezetéki viz mellőzésével évenként százezrek takaríthatók meg. Itt van a Római fürdő is, a mi téli tréningpályát is jelent, de a Duna felhasználásával a vizisport számára a legcélszerűbb. Érinti ezt a területet a szentendrei villamosvasút, itt a MÁV esztergomi vonala, a Duna és a Bécsi út külföldre járó autóbuszaival. Az újpesti összekötő hid és az épülés alatt levő Hungária úti hidak. Csak repülőteret kellene ide építeni és közlekedése tökéletes e helynek.

Micsoda idegenforgalmi propaganda ez Nyugat felé, de micsoda vonzerő a Keletnek is.

Városfejlesztési és rendezési szempontból úgyszólván még érintetlen terület, tehát ma még mindenképen formálható.

Ezt a területet a Stadion elhelyezése szempontjából felülvizsgáltatta a népjóléti minisztérium Babó Tivadar dr. egészségügyi főtanácsossal és jelentésében azt megfelelőnek mondja s hivatalos átiratban a székesfőváros polgármesterének figyelmébe is ajánlotta. A felsorolt szempontokon kívül a történelmi vonatkozások is leginkább ezt a helyet predesztinálják a Nemzeti Stadion elhelyezésére, melyet ezáltal belehelyeznénk egy 2000 esztendős, klasszikus multu szintérbe, melyet egyik oldalon Aquincum, a másik oldalon a római Amfiteatrum szegélyez. — Ezen területtől nyugatra, a környező hegyek egyikének oldalában van — megdönthetetlen történelmi följegyzések szerint — eltemetve a honalapító Árpád vezér, akinek emlékét, a Szent István alapította, de azóta elpusztult Alba Ecclesia-t pótolandó s az 1907. évi 28. tc. rendelése szerint itt építendő Árpád templom és emlékmű van hivatva megörökíteni, hisz valamikor régen ezt a területet *Árpád-völgynek hivták.*

Mindezen szempontok arra kell, hogy birjanak a sporttal foglalkozó minden hivatalos és magánténye-zőt, minden szakembert és minden magyart, hogy a Nemzeti Stadion csak ezen a 2000 esztendős világtörténeti multú, tradicionális magyar történelmi helyen épülhet fel.

Az elsikkasztott svábok. A svábmentő vezér, statisztikai kimutatásokkal kezében szinte felelősségre von bennünket, hogy hova sikkasztottunk ennyi meg ennyi svábot? A kérdéshez hozzászól Groh István is, aki ismeri őket és ezt írja: — A felső Tiszánál, Rakamaz, Vencselő svábsága felszívódott teljesen vagy a Mátra lábánál Feldebrő, Aldebrő, meg Kompolt. Egyébként a Dunántúl levő falvaiban érintetlenül állanak a sváb tömbök. A városokban a svábság meg nem áll. Elmagyarosodott és nyom nélkül maradt Szekszárd, Székesfehérvár, Esztergom, Győr németsége. Most három város svábsága van beolvadóba. Békésgyula, ahol a folyamat szinte befejeződött, Tolna, amely most változtat nyelvet, meg a kicsiny Zirc a Bakonyban. És ez az átalakulás nem erőszakos. Elég a magyar kultúrával való megismerkedés, a magyar úriosztállyal való megismerkedés, hogy átkívánkozzék hozzánk ez a nép. — Igy írja ezt, az idevágó adatokat gondosan gyüjtő „Magyarok Lapja".

Buda címere

Amikor Pest és Buda városok 1686-ban a török hódoltság alól felszabadultak, hosszú időn át nem élvezhették még a középkorban megszerzett szabad királyi városi jogállásukat, míg végre hosszas utánjárás és áldozatok révén 1703 október 23-án I. Lipót királytól mindkét város számára külön kiváltságlevelet sikerült kieszközölni, melyek megújították a középkori jogaikat. E királyi kiváltságlevelekben meg van állapítva Buda és Pest városok címere is. Budaváros címere

lilaszínű pajzsban álló három toronnyal díszített oromzatos várfal, melynek közepét nyitott és felhúzott rostéllyal ellátott kapu foglalta el, a címerpajzs felett másik, — Magyarország címerét tartalmazó — kisebb kerek pajzzsal, mely Buda fővárosi jellegének domborítása.

Pest város címere egyszerűbb volt, mert kékszinű pajzsban csupán vörös cseréppel fedett erődített tornyot ábrázolt nyitott kapuval és felhúzott rostéllyal. Lényegét tekintve, mindkét város ezt a címert használta a középkorban is és I. Lipót király címeradományozása kifejezetten ezeket a középkori címereket kívánta megújítani; csupán

az országos címernek a budai címerpajzs fölé helyezése volt új,

mert ezt a középkorban nem használták. A mai címer annyiban különbözik az 1703. évitől, hogy a budai címer várfala két kapuval van ellátva, jelezve Óbuda bekebelezését s az országos címer helyére a szent korona került az egyesített címerpajzs fölé, ami ugyancsak a fővárosi jelleg kidomborítására hivatott.

Nagy tévedéseket

igazított helyre, nagy igazságokat állapított meg az

EGYSÉGES POLGÁRI PÁRT,

e hó 18-án, este rendezett szezónnyitó társasvacsoráján, ahol az immár tíz esztendős multtal bíró, vezető városi párt oszlopos régi tagjai gyültek össze. Hajtotta oda őket a bizonytalanságnak valami különös érzete, amit fokoznak a bizonytalan gazdasági helyzeten kivül a világpolitika szinpadán folyó, folyton változó események és szinte az élére állít a türhetetlen magyar sors, a mely minden magyarnak ős ösztöneit keltegeti és harcba szólítja. Ez a hangulat izzott a Községi Polgári Párt társasestéjén is. Mindenki várt valamit, valami megnyugtatót, valami biztatót, várta a szálló szólamok között elveszni látszó igazságot. A teremben sokaknak nem jutott hely s azok a falmentén állva várták a megnyilatkozásokat. Megnyugvást hozott már

KOZMA JENŐ dr.
országgyűlési képviselő

pártelnök megjelenése, aki mosolyogva fogadta tömörült hivei üdvözletét. A vacsora befejeztével

PAYR HUGÓ dr.
országgyűlési képviselő

szólalt föl és gondosan felépített beszédben igyekezett — szerencsés szóval — megvilágítani a helyzetet. Leszállította értékére a Vásárpénztár túlságosan felfujt ügyét és komoly tények sorbaállításával igyekezett megvilágítani az állam és a város viszonyát. Mert ha a sötétbe bukott ország *fényreklámja* Budapest, akkor annak fényét gondos, avatott kézzel kell ápolni és élesztení. Budapest nem kiván „állam az államban" lenni, mert a túlhajtott autonómia káros harcra vezetne az állammal szemben. *Kozma* Jenő dr., a párt elnöke, már mint egy negyedszázad óta vesz részt a várospolitikában, annak ma legalaposabb ismerője és tudója, de soha semmiféle felszólalásában sem adja jelét annak a gondolatnak, hogy Budapest az állam rovására, *a kormány intencióinak ellenére* folytasson házi politikát. Mint az országos kormányzópárt hatos intézőbizottságának tagja most legkevésbé állhatna erre az álláspontra, éppen ő, aki a törvényhatósági szervezetet átalakító törvénynek a megteremtője, amivel lehetővé tette, hogy a tanács tagjai — nemcsak a vezető tisztviselők — *beleláthassanak a város szövevényes adminisztrációjába és üzemeibe.* Más a város autonómiájáért folyó harc, vagy ahogy Payr Hugó mondotta: *harc Budapest integritásáért* . . . .", ami Budapest fejlődését biztosítja és megint más harc a kormány ellen a városházán, országos politikai célzatokkal, amire a közelmultban eléggé világos példát láttunk mások részéről. Egyetértőleg *Payr* Hugó is és az utána felszólaló *Kozma* Jenő dr. is *utógondolat nélkül hűséggel* nyilatkoztak

GÖMBÖS GYULA

miniszterelnök országos politikájáról, mintegy szózatot intézve nemcsak Budapest polgáraihoz, hanem az egész ország népéhez, hogy egységes sorokban álljon a kormány támogatására, amiben Budapest jár elől a jó példával, de leintették azokat a kicsinyes törtetéseket, amelyek a mai nehéz helyzetben érvényesülést keresnek, de amelyekhez a miniszterelnöknek kevés köze lehet. A miniszterelnök diadalmasan kidomborodó egyénisége, öntudatosan kifejtett és követett nagy nemzeti céljai, a nagy nyilvánosság előtt tett ama nyilatkozatai, hogy a városi politikában a már *tíz év óta az egységet kereső polgári pártra kiván támaszkodni,* Kozma Jenő dr. meghivása az országos párt hat tagból álló bizottságába, azt bizonyítják, hogy Gömbös Gyula miniszterelnök teljes mértékben értékeli a Községi Polgári Pártnak eddigi működését, amellyel Budapestet ma oly kivételes — *a legtöbb világvároson felül álló — helyzetbe emelte.* A nemzeti egység el sem képzelhető polgári egység nélkül és csak a szavakkal játszik, aki itt akarna éket verni a már meglévő egységbe. Föltétlenül rossz hadvezér volna, aki vezérkarából épen azt a tábornokot zárná ki, aki a legapróbb részletekig ismeri azt a csatateret, amelyen a küszöbön álló csata sorsa dől el. De nagy megnyugvást keltett a polgári egység táborában *Kozma* Jenő dr. beszédéből kisugárzó logikus konzekvencia, hogy mért fáj akkor ő miatta a mások feje, ha ő maga, mint a párt vezére *föltétlen bizalommal viseltetik a kormány iránt.* És minél inkább kidomborodott ez a konzekvencia, annál nyugodtabbá vált a társaság hangulata, amely abban a tudatban oszlott szét, hogy Budapest jövendő sorsáért addig kár aggódni, amig e város sorsa *Gömbös* Gyula, az egységet kereső miniszterelnök és *Kozma* Jenő a már meglévő egységes párt vezérének kezébe van letéve . . . Mert ez az igazság.

Épül az autóút a Dobogókőre

Az új kormányzatot dicséri, hogy a gyors elhatározás és tettreváltás révén *már épül az autóút* a Dobogókőre, pedig alig két hete, hogy a Budai Napló-ban fölvetettük az eszmét. A kérdés sok fórumot megjárt e rövid időn belül, de meggyőzőerejű érveinket az Idegenforgalmi Tanács megszívlelte és álláspontunkat is magáévá tette. Minderről felterjesztést tett a kultuszminiszterhez, mivel a szóbanforgó útnak egy jelentékeny része közalapítványi területen vezet keresztül.

Mint most értesülünk, a kultuszminiszter a legteljesebb megértéssel viseltetett az ügy iránt s válaszképen arról értesítette az Idegenforgalmi Tanácsot, hogy az útnak Pilisszentkereszt határától a 2 Bükkfa-nyergéig, tehát máris 574 m magasságig emelkedő terjedelmes részét 6 m szélességben és autóforgalomnak alkalmas módon a közalapítvány terhére kiépíti. Sőt az út ezen szakaszának kiépítését már el is rendelte s a munka megindult. De ezt az intézkedését oly feltételezéssel tette meg, hogy az útnak a községtől a határig terjedő részét a község *vagy valamely más testület* építse ki, mely testületnek erre a célra a szükséges kőanyagot *ingyen rendelkezésre* bocsátja. Ugyszintén ingyen, kiszolgáltatja a közalapítvány a szükséges nyersanyagot az út azon végső szakaszának kiépítéséhez is, mely a két Bükkfa-nyeregtől a Dobogókőig terjed.

A magunk részéről hálás köszönettel és elismeréssel adózunk úgy az Idegenforgalmi Tanácsnak, mint a kultuszminiszternek a gyors intézkedésért és ehhez azt a reményünket füzzük, hogy a dobogókői autóút nemcsak az idegenforgalmat emeli tetemesen, hanem a reviziós propagandának is igen jelentős szolgálatot tesz.

Kórházat és szanatóriumot épit a budai Irgalmasrend a Balaton mellett, mert megvette a Balaton Riviera csopaki szakaszán fekvő egyik kastélyt és 10.000 négyszögöl szőlőt Németh Sándor dr. törvényszéki birótól. A rend a vett területen nagy gyógytelepet rendez be szanatóriummal és kórházzal, főleg a középosztály számára és gyógykezelés céljából felhasználja a lovasi s csopaki szénsavas gyógyforrások vizét is.

Európa sorsfordulása

— Buda világünnepe. —
1686—1936.

1930-ban a Szent Imre-év, idén pedig a gödöllői cserkésztáborozás nagyobb tömegekben vonzották Budapestre az idegeneket. Az 1938-ra eső Szent István-évben minden valószínűség szerint ismét tömegesen fognak Budapestre jönni az idegenek. Felvetődik tehát a kérdés: — várhatjuk-e az 1936-ra tervezett világünnepre is idegeneknek Budapestre való özönlését, különösen Bécs most lezajlott 1683—1933-as világünnepe és a lengyelekkel most megült 1683—1933-as esztergomi Szobieszky-ünnep után.

Mi bízunk az 1936-os világünnep sikerében; bízunk abban, hogy híre fel fogja csigázni az idegenek képzeletét; bízunk abban, hogy nagy tömegekben fognak 1936-ban is Budapestre özönleni. Bízunk mindenben, mert megvannak a világünnep sikerének

lélektani előfeltételei.

A világünnep szükségszerűen mást fog nyujtani az idegennek, mint amit a Szent Imre-év, a gödöllő cserkésztáborozás vagy Bécs mostani világünnepe nyujtott neki és mást vár attól, mint az 1938-as Szent István-évtől. Buda 1936-os világünnepe egészen

különös élmény

reményével fogja eltölteni lelkét, ha az ünnep megrendezését helyes lélektani oldaláról fogjuk meg és azt mint az európai népek sorsfordulását állítjuk be.

Az utazó — vándorló — embertömeget a

regényesség

utáni kiirthatatlan vágy az őszi ösztön erejével vonza, hajtja idegen országok és népek felé. A regényességet pedig minden mesterkéltség nélkül meg fogja találni Buda világünnepén a Nyugat gyermeke. Már egymaga az a körülmény, hogy

Kelet és Nyugat határán

részt vehet egy félig keleti, félig nyugati népnek előtte is rokonszenves ünnepén, melyet minden mozzanatában még megérteni és még átérezni tud, de melynek hangja, szine, zamatja mégis egészen más, mint a Nyugaté — felkelti várakozását. Ha megtudja, hogy a

megostromolt vár

bástyái ma is még jórészt állanak és kellő vezetés, útmutatás mellett az egykorú eredeti képek, rajzok nyomán szinte megelevenedhetik előtte az ostrom és a védelem minden jelentősebb mozzanata, nem fogja elmulasztani, hogy a 250-ik évfordulón magán a helyszínen elevenítse meg az ostrom képét lelki szemei előtt. Mindazt a

csodás elemet,

amely Buda visszavételével kapcsolatosan irott forrásokban vagy szájhagyomány útján fennmaradt, az eddigi véka alá rejtés helyett közkinccsé kell tenni és méltóan be kell illeszteni a propaganda anyagba. Gondoljunk csak a budavári Madonna-szobor csodás történetére. Vagy Ramocsaházy Endre csodás megmenekülésére! De a „Megillah Oveni"-ben megírt

három oment

is alig ismeri az idegen, sőt alig néhány budai tud róla; ezeket nemcsak eredeti héber, hanem a számbajövő élő nyelveken is ki kell nyomtatni és a propaganda anyagába beilleszteni. A nyugati keresztény egyház híveit a

Budam Virginis Dabit Auxilium

pápai jelszavának jelében is nagyobb tömegekben várhatjuk Buda világünnepére. De a Nyugatot a törökvilág megszünésének 250-ik évfordulóján közelről fogja érdekelni

Gül Baba

sírja és története is. Fel kell kutatni mindazt, ami Budán még megmaradt, mint eredeti

törökkori emlék;

hozzáférhetőkké teendők és szakszerű leírásokkal látandók el a Budán fennmaradt eredeti

török fürdők.

Meg kell nyitni az idegenek előtt a

várbeli katakombák

egész hálózatát, mint a törökök előtti

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

és alatti idők fennmaradt regényes emlékeit.

A török korra és főleg az ostromra vonatkozó, gondosan kiválasztott és összehordott történelmi anyagból

törökkori kiállítás

várja az idegent, oly kiállítás, mint amilyet másutt és máskor nem láthat.

A nagy haditény emlékére rendezendő nagy

katonai ünnep

magyaros pompája, valamint a népies felvonulásokon és ünnepségeken kibontakozó

magyar népművészet

megkapó szépsége sem fogja vonzó erejét veszíteni.

Mindazok lelkét, akiknek nemzete, sokaknak pedig névszerint is ismert őse annak idején Budáért küzdött, elfogja tölteni a

kegyeletes emlékezés

érzése, ha a helyszínen hallják majd nevöket említeni és tetteik helyszínét láthatják majd, ott pedig tanúi lehetnek ama

el nem múló hála

megnyilvánulásának, amely az ünneplő főváros becsületes szivében ma is él a rég elhunyt idegen hősök iránt is.

A Duna és a budai hegyek nyujtotta nagyszerű keretben a modern világítási technikának a legpazarabb és legfestőibb

kivilágítás

eszközeivel kell a Vár és a budai hegykoszorú magaslatait fényárba öltöztetni és így hirdetni a hősök dicsőségét. A budai Várhegyről pedig körös-körül az idegen elé táruljon az ünnepélyesen

kivilágított főváros

páratlan panorámája az utolsó 250 esztendő békés munkájának diadalmasan zengő, zsongó szimfóniájaként!

Christian Rezső dr.

„Helyreigazítások" Tihany körül

Irta: **Margittay Rikárd dr.**

Ezerszer hallott közhely és mégsem lehet eléggé ismételni, hogy mostani elesettségünkben a Balaton olyan kincs, mely helyes fürdőpolitika mellett egyik főemelője lesz az ország jövedelmének. Mert mindjobban át megy a köztudatba ama meggyőződés, hogy Balatonunk sokkal többet nyujt akár az osztrák, svájci vagy olasz tavaknál s tájkép tekintetében is felveszi a versenyt a Quernerói, sőt a Nápolyi öböllel. Nyári utazgatások alatt magam is jártam e helyeken s azt láttam, hogy az osztrák tavak barátságtalanok, klimájuk hűvös és esős, a svájciak ijesztőek kopár sziklaóriásaik lábánál, az olasz tavak hidegek, kövesek és mélyek, egyedül a Balaton meleg, napfényes, sekély, bájos, költői és romantikus, környéke teli ősi magyar dicsőséget hirdető műemlékekkel. Ha valaki megáll Világos vagy Aliga partjain, azt hiheti, hogy Abbázia mellől nézi a még szűk Adriát s a szigligeti öböl szépsége vetekszik a Posillipo kilátásával. Aki ezt nem hiszi, még nem állott napáldozatkor Meszesgyörök alatt, szemben a Badacsonnyal!

De persze, halljuk az ellenvetést: külföldön „kultúra" van: Kursalon, villanyvilágítás, angol W. C., jó utak, látnivalók stb. Kedves fanyalgó magyarom, ki ennek az oka? Kinek a pénzéből épült a külföldi „kultúra"? A Tiédből, mert 50 év óta oda hordod a pénzed és lenézted, néha „orvosi tanácsra", az új életet, ifjúságot adó Balatont. De hibás ebben a vonatkozó propagandaműködés kezdetlegessége is. Ki tudja például, hogy Földvár mögött pár kilométerre többezer holdas erdőség van, gyönyörű sétautakkal és kilátókkal? Ki tudja, hogy a tó körül 34 középkori templom és 13 várrom kínálja érdekesnél érdekesebb látnivalóit? Ki tudja, hogy a zalai part tele van gyógyforrásokkal, melyeket már a rómaiak használtak? Ki ismeri a nép legendáit a néha még most is dübörgő Szentgyörgyhegy tűzhányóról vagy a tihanyi Csúcshegy alatt a tóban bugyborékoló forrásvizes forrásról, melynél főtt halakat lehet fogni?

Még amit utikönyvekből, kalauzokból tudunk, az is gyakran hibás és tévés s álljon ezekből alant egy csokorraval ó, amelyek a legfőbb túristikai nevezetesség: Tihany körül okoznak csalódást az odarándulókban.

Csokonai emléktábla.

Balatonról szóló művek megemlítik, hogy Csokonai Vitéz Mihály Zala megyéből haza, Debrecenbe utaztában megszállott a szántódi révcsárdában s ott írta meg „Tihany riadó leányához" írt szép versét, amit emléktábla is jelez. Hát ez az emléktábla nincsen sehol! Megkérdeztem a szántódi révcsárda gazdáját: „Uram, ez a ház 900 éves, itt ebben a bolthajtásban ült állítólag Csokonai, mikor a verset írta, de itt semmiféle emléktábláról nem tudok; talán a tihanyi révnél lesz." Nem voltam rest, átmentem a tihanyi révcsárdába, de ott a gazda azzal fogadott, hogy az új révház 4 éves, a régit lebontották, de sem abban, sem ebben nincs semmiféle emléktábla. Hova lett tehát a tábla, melyet pedig már Eötvös Károly is említ „Utazás a Balaton körül" c. művében. Ha nem kerülne meg, úgy a Balatoni Szövetség igazán megtehetné azt a csekély áldozatot, hogy új Csokonai emléktáblát illesszen a 900 éves révház falába!

A kecskeköröm.

Az iskolában azt tanultuk, hogy a kecskeköröm egy ásatag kagyló (Congeria) maradványa, melyet a Balaton hullámai csakis a tihanyi parton vetnek ki a vízből, ahol a kavicsok között lehet azt megtalálni. Próbáld csak keresni hívő lélek; a parton egyet sem fogsz találni! Ellenben a tihanyi hegyoldalban kelet felé, kb. 15—20 méterre a víz színe fölött vannak ama vájások, melyekben a tihanyi gyerekek csákánnyal és hegyesvégű botokkal bányásszák ki úgy a kecskekörmöt, mint az „uri főkötő" nevű ritkább kövületet. Ezenkívül kecskeköröm nemcsak Tihanynál van, hanem Badacsony és Almádi körül is, mindenütt, ahol az Ősbalaton, amelynek szintje a mainál 15—20 méterrel magasabban állhatott, (mint ezt a somogyoldali „homokturzások" is mutatják), a parti hegység kőzetébe ágyazta milliószámra a Congeria kagylót.

Ezzel kapcsolatban felmerül az a kérdés, miért nem akad vállalkozó, aki e speciális balatoni nevezetességből egy kis csecsebecse üzemet létesítene? Ha lehetett az izléstelen, nagy vaddisznóagyarat óraláncon viselni, miért ne lehetne rövid „tiszti" láncon 1—2 ezüstbefoglalt, szép fehér „balatoni emlék" kecskekörmöt viselni, melyről nem „négy ezredév", hanem „négy százezredév" nézne amuletként viselőjére.

Halbiológiai állomás.

Annakidején a lapok teli voltak a parlamenti támadásokkal, amelyekkel szegény Klebelsberget illették, amiért a kultúrfölényt a milliókba kerülő tihanyi élettani intézettől is várta, melyben a „vadrákoknak csinálják a pápa szemét". Mi sem természetesebb, hogy a tihanyi látogató becsenget az impozáns épület főkapuján, hadd lássa a Balaton viziállatait, halfajtáit tartalmazó akváriumot. De ez is dőre álomnak bizonyul! A csengetésre bosszús fiatalember nyit ajtót, aki legédesebb „dolce far niente"-jében megzavarva kijelenti, hogy az akvárium csak a „tihanyi panziósok reklámszédelgésében" (!!) van meg, akiket azonban majd mórosra tanítanak, ö. m. a. f., egyébként pedig itt „idegenek szigorúan tilos a bemenet." Ehhez sem kell kommentár! Drága pénzen felépítenek egy nagyszabású intézményt, de azt már nem tartják szükségesnek, hogy egy Lendl Adolffal megalkottassák a legkézenfekvőbb, érdekes látványosságot, amely a beléptidíjakból is amortizálódnék, hanem még rossznéven veszik a panziók tulajdonosaitól, hogy természetes eszükkel a legmagátólértetődőbb látványosságra akarják felhívni a sok érdeklődő figyelmét. De bezzeg az épületben — nem úgy mint pl. a nápolyi tengerparton — a szabadvízzel közvetlenül érintkező tartályokban nem látni a jellegzetes faunát, hanem úgylátszik, ott csak egy privát „sinecura tenyészet" van, de emiatt pesti embernek igazán nem kellene a messzi Tihanyba utaznia.

A remetebarlangok.

Eötvös Károly említi fentemlített művében, hogy van Tihanyban egy barlang, melyet remetebarlangnak mondanak; ő megnézte, de azt hiszi, hogy azt egy pásztorgyerek fúrhatta hegyesvégű botjával és sohasem volt remeték lakása. Sajnos, ezt a páratlanul érdekes látnivalót is alig ismerik, pedig aki nem sajnálja a félórás hegymászást, rájön, hogy az öreg úr kényelmeskedett s csak az első barlangig ment fel, pedig ottaniak szerint 20 is van. A közismerten nem praktikus közlekedési menetrend miatt az időből kifogyva, csak 5 barlangot néztem meg, de bizony ezek alapos és nehéz építkezés nyomait mutatják; egyáltalán nem pásztorgyerekek művei, hanem sziklákba vájt hatalmas üregek, mészhabarcsba rakott ablakokkal, kőbefaragott lépcsőkkel, akár az indiai sziklatemplomok. Ha nem voltak remetelakások, akkor a törökkorabeli tihanyi várhoz tartoztak talán, amely a félszigetnek ebben, a szárazföld felé eső részében állhatott vitéz Pisky István kapitány úr parancsnoksága alatt, mivel a Balaton felől — páncélos hadihajók nemlétében — akkor még amúgy sem fenyegethetett veszedelem. Egy kevés ásatás a barlangok talajában s előcsarnokaiban, talán sok érdekességet hozna napvilágra; mindenesetre a barlangoknak jelentősége és nagysága a jelenleginél sokkal nagyobb figyelmet érdemelne.

A visszhang.

Hát ez meg van. Régi, sőt túlrégi fényében. Mert sajnos, Tihany ma még éppoly üres, mint I. Endre király idejében volt. Néhány épület áll csak a vízparton, de maga a hatalmas, gyönyörű félsziget csak úgy kong az ürességtől. Ahol villák százainak kellene a csodás kilátású hegyoldalon állniok, ott Árpád apánk ideje óta kapavágás még nem érte a sokezer holdas talajt. A tihanyi révtől nyugatra út sem vezet tovább, a geológiai érdekességű, volt krátertó náddal van elposványosítva. Róm. kat. úrhölgyeknek, akik a melegben Füredről véletlenül pizsamában rándultak át, tilos belépni a rendházban levő Károly király lakta szobákba... De messze állsz még az Élettől, — Tihany!

Veszélyben a bevált autobuszközlekedés!

— Miért hátrányos a trollybus? —

XI.

Irta: **Liszka Károly** tanácsos.

Régente a hatóságok a nyilvános vállalatokat a közérdek szempontjából, tehát a nyerészkedési szándék alárendelésével létesítették, — ma természetszerűleg ez a luxus részükről meg nem engedhető. A vállalatoknak ma önmagukat kell eltartaniok, sőt a lehetőségig hasznosítaniok. Előnyük méreteikben, a hátvédjüket képező közület anyagi erejében, de nem csekély mértékben a monopolisztikus helyzetükben is van. Ennek túlzott kihasználására azonban hasson mérséklőleg a „közintézményi jelleg".

A nagyvállatok mutathatják fel rendszerint a legtökéletesebb technikai előnyeik alapján a legnagyobb produktivitást, de ha a nagyvállalatot sok apró vállalatra szedjük széjjel, akkor a várt eredmény nem lesz kielégítő. Igy a Bszkrt-tól, mint mamutvállalattól is méltánylandó a jövedelemszerzési törekvés, sőt bizonyos mértékig el is várható az — csakhogy a Bszkrt nagyvállalati jellegét kezdi elaprózni.

Eddig ugyanis vannak nálunk: a városi viszonylatban, a Hév vonalain, a svábhegyi pályán és a földalattin futó villamosüzemű közúti járművek, melyekkel szemben, gyorsaság szempontjából, fejlődést jelentett a fürge és kényelmes autóbusz. Most egy ötödik típusú villamost terveznek rendszeresíteni, mi újabb nagy tőkebefektetést igényel és már eleve kizárja az egyöntetű üzemek lukrativitásának a lehetőségét. A kis vállalatok feladata és egyben előnye az volna, hogy jobban alkalmazkodhatnak a fogyasztók izléséhez — de a jelen esetben még az sem feltételezhető.

A trollybus ugyanis kevés üzemanyagot igénylő, de mégis drága közlekedési eszköz. Jobban karbantartott utakat is igényel, mint az autóbusz, üzeménél a villamos felső áramvezeték megépítése egyenesen előfeltétele a forgalmának — és kocsijai drágabbak, még az autóbuszüzem legnagyobb típusú járműveinél is. Közlekedésük nem teljesen megbízható és nem is veszélytelen! Igy szól az információm erről a bevezetésre kipécézett újabb kedvencéről a közlekedési politikának.

A trollybus olcsó közlekedési eszköznek mondatik, de miután nem mindég az az igazán olcsó, aminek beszerzése vagy üzemben tartása kevés pénzbe kerül, így a jelen esetben is érdemesnek mutatkozik közelebbről foglalkozni a kérdéssel. A kitermelendő jövedelem jelen esetben, a szükséges befektetések túlnagy összege — és a külön típusú forgalom folytán bekövetkező átszállási kényszer következtében lényegesen kisebb kamatozást fog szolgáltatni, mint ha nem kellene az új kocsikra oly nagy pénzeket áldozni és nem kellene helyhez kötött beruházásokat is eszközölni. Ezt az alacsony hozamot még csökkentené, ha balesetek vagy csak időveszteséggel kapcsolatos gyakori forgalmi akadályok kedvtelenítenék el az utazóközönséget. Igy drágább üzemű közlekedési eszközzé válhatnék a trollybus, mint akár az anynyit vitatott autóbusz....

E napokban volt alkalmam egy szakszerű fogalmazásban leközölt dicsérő cikket olvasni — közlekedési lomtárunknak jövőbeli díszpéldányáról, mely cikk keretében sok szép dicsérő szó esett „Ő pénznyelő moloch"-ságáról. Ez a cikk mégemlíti többek között azt is, hogy a főváros csak „kénytelen-kelletlen" tér el villamos közlekedési üzem eddigi rendszerétől és mintegy vívmányt regisztrálja, hogy az új rendszer fel tudja majd használni a villamosvasutak meglevő magas vezetékeit.

Ehhez én is — kénytelen-kelletlen —, de mégis hozzáfűzni tartozom, hogy csak ott lehetne némi indokoltsága az ily üzemmód változtatásának, ahol úgyis *új vonalakat kellene építeni*. Ily helyeken pedig aligha talál a trolleybus kész légvezetéket, mert alig hihető, hogy a főváros előzetesen talán a fecskéknek csináltatott volna ilyesmit — gyülekező helynek. A trolleybusnak különben is *kettős huzalú* felsővezetékre van szüksége.

Ennélfogva, ha cikkíró ki is felejtett néhány tárgyilagos megjegyzést a csoportosításból, szabadjon azokat a közérdek szempontjából itt felemlítenem. A beszerzési ára e gépkoloszusoknak darabonként jelenleg 60.000 pengő, amely összeg nagyobb számú megrendelés esetén 50—51.000 pengőre leszállhat. Ennek ellenében az autóbuszok jelenleg forgalomban levő *legnagyobb tipusa* is csak 48.000 pengőbe kerül, (vagyis az alváz 30.000, a karosszéria pedig 18.000 pengőbe). Továbbá, hogy az áramot szolgáltató vezetékek felhasználásának tekintetében feltételezett számítás is módosulni fog, mert a kültelki új járatok vonalain új légvezetékeket kell majd felszerelni, míg a város belterületén ezek a kocsik nem lévén járathatók, az itt levő vezetékek fokozatosan leszerelendők, vagyis a trolleybus-üzemnek javára be nem számíthatók.

Ezekben a vezetékekben 500 Volt feszültség van, ami nem számíthat éppen a kellemes utitársak közé. Sőt nem is veszélytelen, ha meggondoljuk, hogy a trolleybus áramfogó- és vontatószerkezete sokkal komplikáltabb vezérművel bír, mint a villamos-vasutak kocsijai. Ezekkel szemben a trolleybus áramszolgáltató szerkezete is komplikáltabb, amennyiben itt nincsen meg a szükséges földvezeték, így azt olyan villásszerkezettel oldják meg, amelynek egyik ága áramszedő, a másik pedig áramelvezető. Ez a készülék az eddigi külföldi tapasztalatok szerint gyakran kiugrik, amely körülmény gyakori forgalmi akadályokat és legalább is késedelmeket okoz. Lausanne közlekedési berendezése pl. ezt igazolja, míg a Köln-vidéki berendezéseknél viszont már kedvezőbb eredményeket értek el e téren.

Nagy hátránynak minősíthető szerintem az is, hogy az új közlekedési eszköz bevezetésével megint csak az *ingajáratok* számát szaporítjuk, amelyekkel a közlekedési üzemet a legjobb akarattal sem lehet úgy berendezni, hogy az utazás lehetőleg átszállások nélkül, de mindenesetre egy tipusú járművön, egy jeggyel legyen megtehető.

A perifériális forgalomban előnytelen lesz a kocsik építésének az a kényszerű módja is, miszerint azoknak felső tetősíkját, a vezérmű áramellátó szerkezetének ottani elhelyezése miatt podgyászszállításra berendezni nem lehet. A kocsik belsejében a kültelki és környékbeli batyuzó lakosság által a városba beszállítandó élelmiszerek tömegéből nem sok fér el, ami pedig oda bevihető, az lábnál elhelyezve, kellemetlen a többi utasnak. Ezzel szemben a kellő felszereléssel ellátott, olcsó teherautóból átalakított jármű vagy egyszerűbb tipusú személyautóbusz keretráccsal ellátott tetején az utipodgyász mennyisége kényelmesen elhelyezhető. Ily módon, kisebb befektetéssel, praktikusabb kültelki közlekedést nyernénk.

Kedvezően hat azonban a cikknek az a megállapítása, hogy miután „a közlekedési vállalatoknak, a forgalom igen nagymérvű csökkenése miatt szűkíteni kellett a járatok sűrűségén, ami természetesen az eddig sem ideális közlekedési viszonyok további romlását vonja maga után, ismét előtérbe tolul az a kérdés, *miként lehetne gyors ütemben modernizálni Budapest közúti forgalmát?*" Elismeri, hogy „a nagyvárosi közlekedés jövője a pályához nem kötött, gyorsmozgású motoros járművekben van". Eddig a helyeselhető rész. Szabadjon azonban itt hozzáfűznöm azt, hogy a helyes megválasztással keresztülvitt modernizálást nem trolleybus által gondolom elérhetőnek. A mi terepünk nem oly egyenletesen sík és utainkat nem ilyen jármű részére tervezték. Gyakori töréseket, kanyargós vonalvezetést és sokszori kereszteződést mutatnak, tehát a kényes trolleybus üzemre nem nagyon alkalmasak.

Mindezek figyelembevételével megnyugvással kell a Bszkrt műszaki vezetőségének azt a jól megfontolt választását tudomásul vennünk, hogy a próbajárat megindításának céljára rendelkezésre állott útvonalak közül, a sok töréssel bíró zuglói vonalat és az erősen emelkedő transzverzális utat elejtette és e célra az enyhén hullámos és nem túl sűrű forgalmú külső Bécsi utat választotta. Aggályosnak itt csupán az a körülmény mutatkozik, miszerint kívánatos volna ezt az útvonalat a trolleybus-járat megindításával egyidejűleg, mindkét oldalán erős védő-ballustráddal ellátni.

Felemlíti a cikk nagyon helyesen azt is, hogy „ pénzügyi szempontok természetszerűleg nagy súllyal esnek latba, nem lehet azonban még ebből az okból sem a visszafejlesztés álláspontjára helyezkedni". A visszafejlődés az adminisztratív kiadások csökkentése által kerülendő el. Szerinte abban a pillanatban, amidőn az autóbuszközlekedés domináló jelleget kap, a Bszkrt üzemi berendezéseibe fektetett milliók javarészükben ócskavasakká válnak." Kérdem:

— ha minden véleményező állandóan elismeri az autóbuszüzem jövőbeli elvitathatatlan fölényét, minek akkor ismét újabb áramvezetékeket igénylő más tipusú villamoskocsikba és szerelésekbe újabb milliókat belefektetni?!

Ennek egyedüli oka a felére lecsökkenthető üzemköltség, annak előnyeiben rejlő, a további önfenntartást biztosító lehetőség kihasználása lehet. De mit jelenthet ez a töredékösszeg a Bszkrt büdzséjének immens tételeihez képest, amely jövedelemtöbblet megszerzése nehéz milliókba kerül! Félő, hogy a nagy összegű új befektetések által többet veszíthetnek majd a réven, mint amit nyerhetnek a vámon! Ez okból ezt az újítást kétes eredményű befektetésnek kell minősíteni. Inkább más irányú praktikus fejlesztés volna kívánatos.

E cél szolgálatában felveti a cikk a *jegyegyesítésnek* részemről is célirányosnak jelzett gondolatát, mert szerinte is „ez olyan kérdés, amely nélkül ma rentábilis közlekedési politikát folytatni nem lehet."

A jegyegyesítés nagyon kívánatos. E fontos kérdés elbírálásánál figyelembe veendő, hogy a villamos tömegesen szállíthatja a munkába igyekvő és onnan ismét hazatérő utascsoportokat, tehát olcsóbb tarifát állapíthat meg részükre. Az átszállójegyek minden tipusú járműre érvényesíttessenek, de csakis az eddiginél olcsóbb — és nem napi két pengős alapon —, mert ez a mai kereseti viszonyokkal arányban nem áll.

A Bszkrt kocsiparkjának, berendezési- és üzemanyagának további felhasználására pedig már szintén megtettem javaslataimat, amennyiben azokat a földalatti gyorsvasút kiépítésénél vélném hasznosíthatónak.

Egyezik a véleményünk abban is, hogy „a nagyvárosok közönsége éppúgy elvárja a gyors és ütemes, mint az olcsó közlekedést", azonban meg kell itt ismételnem, hogy a közúti közlekedés fejlesztése — az autóbuszüzemre való fokozatos áttéréssel s lehető olcsó úton valósíttassék meg, de semmi esetre sem tarthatom célirányosnak a trolleybust, mert az abba fektetendő tőke sohasem térülhet meg!

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA — AKVINKUM
Késő őszig POMPÁS STRAND
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

Éhgyomorra
naponta igyék egy pohár
Kristály vizet

KIRÁLY FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó
hévviz köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, ép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- Ivókúra

PETŐFI

Irta: **Mohamed Ikbál**, indiai perzsa költő.

A lelked kertbe költözött
És ott lebeg rózsák között,
Ajkakra dalokat varázsol
A rózsa szép menyasszonyáról.
Dalod, ha bánatot fakaszt,
A szívből el is űzi azt.
Mikor nagy szived megszakadt,
Veredből tulipán fakadt
S szállt sóhajoddal édes ének
Örömül a rózsák szivének,
Nem szállt szavad a sírba véled:
Dalod zengésében megéled!
A sírodat te hol kerested?
Csak tért a porba vissza tested,
Nem, nem! Te oda nem mehettél,
Mert nem silány porból eredtél!

Fordította: **Londesz Elek.**

Személyi hírek

KOZMA JENŐ dr. országy. képviselő, pártelnök e hét szerdáján birtokára utazott néhány napra.

PETRACSEK LAJOS dr. ügyvéd, országy. képviselő, akit tifuszbetegen ápolnak a szanatóriumban és legutóbb téves hirek riasztották meg barátait, szerencsésen túlesett a krizisen és állapota állandóan javul.

MORVAY GYŐZŐ dr. ny. tankerületi főigazgató, a Hollós Mátyás Társaság v. elnöke két hétre Hévízre utazott gyógykezelés céljából.

DOMONY MÓRIC miniszteri tanácsosnak, a MFTR vezérigazgatójának emberbaráti és szociális feladatok megvalósítása körül szerzett érdemeinek elismeréseül a Magyar Vöröskereszt érdemkeresztet adományozta a kormányzó.

BIRÓ GÉZA miniszteri tanácsos, aki 40 évig szolgálta az igazságügyminisztériumot és mint számvevőségi igazgató vonult nyugalomba, a budai Chevra Kadisa (izr. szentegylet) szeptember hó 14-én tartott rendkivüli közgyűlésén közlelkesedéssel elnökének választotta meg.

NÁDAS VIKTOR, m. kir. kormánytanácsos, a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási rt. főfelügyelője szept. 15-én érkezett vissza szabadságáról, amelyet a Szent Év alkalmából Rómában töltött el.

BÁRDOS GYÖRGY dr., ismert budai ügyvédet, az Ingatlantulajdonosok Egyesületének elnökét hívta be az Ügyvédi Kamara Spess Elek ügyvéd megüresedett helyére a Budapesti Ügyvédi Kamara választmányába, mint aki már a választáskor a megválasztottak után a legtöbb szavazatot kapta.

NÁDAS BÉLA dr. ügyvéd, a Rózsadombi Egyesület agilis főtitkára e napokban tért vissza balatonmenti nyaralásából.

KULCSÁR RICHÁRD, az Attila nyomda igazgatóját hivta meg tagnak Halla Aurél dr. min. tan. a gazdasági érdektestületek új szervébe, a keresk. minisztériumban alakult választott bíráskodás központjában.

PIAZZA GYÖZŐ a törvh. biz. tagja, aki résztvett a krakói és varsói lengyel-magyar ünnepen, útjáról és tapasztalatairól lapunk legközelebbi számában beszámol.

Márton Lajos festőművész nagyon kedves és művészi tökélyű kiállítást rendezett a gödöllői jamboreen rajzolt és festett képeiről a Sycambria helyiségeiben, I, Pauler u. 18. sz. alatt, mely október 1-ig lesz még nyitva, naponkint délelőtt 10 órától este 8 óráig. Ott szerezhető meg a jamboree „Souvenir“ vázlatfüzete, amely a világtábor művészi értékű emléke.

A Budai Társaskör legközelebb rendezi évadnyitó társasvacsoráját, amely valószinüleg **nagy számban** gyüjti össze a budai társadalom szine-javát. Ez alkalommal közöljük — multheti számunk pótlásaként — a Budai Társaskör választmányának névsorát: Balás Farkas, Bartalits Aladár, Érdi Zsigmond, Faller Mihály, Fábián József, Fejér József dr., Gál Lajos Gyurmán Jenő dr., Halwa Sándor, Holub Jenő, Jámbor József, Jauernik Nándor, Kiss Ferenc, Kemény Dezső, Kulcsár Richárd, Major István, Mikler Gusztáv dr., Mód Lajos, Schmotzer Béla, Thoma József, Viraág Béla, Zelliger Ágoston, Arthold Vilmos, Balthazár Gyula dr., Csohay Géza, Gavora Jenő, György Alajos, Havas István, Jaross Jaroszláv, Kádár Gusztáv, Kiss Dezső, Krivos Árpád, Kun Attila, Márky Béla, Morbitzer Dezső, Németh Béla, Oszoly Kálmán, Ravasz László, Roskivetz Antal, Szibinkits György, Szitár Endre dr., Szuchy László dr., Tóth Gábor, Vető Sándor, Aigner Ottó, Becsey Antal, Benczur Valdemár, Buczányi Gyula dr., Dudás Kálmán, Gorka Ágoston, Gyurotsik Emil, Kaufmann Ignác, Kunstädter Andor, Ledofsky Géza, Luger Camilló, Massány Ernő, Prinner Ede, Rehák József, Reissig Adolf, Ring Béla, Sarkadi Adolf, Szentessy József, Timár József dr., Viola Lajos, Weber Sándor dr., Weigand István. — Póttagok: Virágh Gyula dr., Weitner Béla, Rónay Tibor dr., Gulden Richárd, Hacker Jenő, Hajós Mihály, Kurzweil Vilmos Bögehold Ferenc, Gyopáry-Gyula, Novák József dr, Miklós Béla, Gratzl Lajos, Grenyó Bertalan, Günther Tivadar, Nemes Jenő György dr., Ráner János, Bálint Árpád, Schuschny Aurél, Kalocsay László, Pobozsny István dr., Bogisich Elemér dr., Éder Jenő. — Számvizsgálóbizottság: Fuchs István, Horváth Károly, Lukács Vilmos, Konya Döme, Almássy Dezső.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila u. 8.

A Kelenföldi Társaskör e hó 13-án rendezte ezidei évadnyitó választmányi ülését, amelyen az őszi munkaprogramot vitatták meg. Az ülésen Becsey Antal elnökölt, az igazgatói előterjesztéseket dr. Ulmer Agost és Schanczer József igazgatók terjesztették elő, a titkári jelentésről Szécsény Ferenc számolt be. Az ülésen kegyeletes szavakkal parentálták el dr. Sümegi László ügyvezető-elnököt, akinek emlékét emberi, bajtársi, polgári erényeit jegyzőkönyvben örökitették meg és elhatározták, hogy boldogult elnökük arcképét a Társaskör számára meg fogják festetni. Azt a bejelentést, hogy Kelenföldnek a Nemzeti Egység Pártjához tartozó egyesületeit közös intézőbizottság alá helyezik, a választmány egyhangúlag elfogadta és a maga megbizottait is kiküldötte. Majd egyhangú lelkesedéssel megválasztották az ügyvezető elnöki teendők ellátására Dorner Gyula miniszteri tanácsos törvényhatósági tanácstagot. Végül folyó ügyeket tárgyaltak, amelyeket Kovács József ny. tábornok, dr. Barla-Szabó József törvényhatósági bizottsági tag, Gömöri Győző igazgató, Schwarcz Samu vezérigazgató, Székely Vladimir ny. h. főkapitány és mások hozzászólása után jóváhagyólag tudomásul vettek. — A választmányi ülést követő társasvacsorán nagy számmal vettek részt a társaskör tagjai; számos humoros, derültséget keltő, de emellett felette tanulságos felszólalás is hangzott el; Székely Vladimir és Vámos Jenő a humoros elemet képviselték, Becsey Antal gondolatokban gazdag, gazdaságpolitikai beszédet mondott.

Gyermekképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Gyász. Grüner Tivadar, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület ny. vezérigazgató-helyettese életének 65-ik évében e hó 13-án elhunyt. A farkasréti temetőbe temették szeptember 15-én barátai és tisztelői nagyarányú részvéte mellett.

A Pénteki Borgazda Társaság e hó 15-én intézte el évenkinti ujjáalakulását és a megüresedett tagságra a budai társadalom egyik kiváló tagját jelölte. A választás szept. 29-én lesz, az első borgazda estén, amelyen Baitrok József dr. tölti be a borgazda tisztjét.

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

81 dekás burgonya termett Prosz Gyula óbudai, Vörösvári úti kereskedő telkén. A csodálatos nagyságú burgonyát egész nap bámulják a vásárlók.

A Szerdai Kuglizó Társaság sikerült gardenpartit rendezett kuglizással kapcsolatosan e hó 17-én, vasárnap a vizivárosi plébánia kertjében, mely maradandó kedves estje volt ennek a társaságnak, amelynek élén a közszeretetben álló előljáró-helyettes, Vezér Károly áll.

Gyász. Gidófalvi Vitályos Kálmán építész, hosszas szenvedés után 58 éves korában az Uj Szent János kórházban meghalt. Széleskörű, előkelő rokonság és barátai nagy száma gyászolják. 12-én temették nagy részvét mellett a farkasréti temetőben a református egyház szertartása szerint.

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Az új gyógyszertár megnyitása osztatlan örömet keltett a *rózsadombi* közönség körében. Az évek óta folyó harc, amelyben nagy szerepet vitt *Nádas* Béla dr., a Rózsadomb és Vidéke Egyesület főtitkára is, közmegelégedésre véget ért s a jogot az arra legérdemesebb szakember, *Rogátsy* Kálmán kapta meg, akinek tíz évig a megszállott Nagykikindán volt gyógyszertára, húsz évig a fővárosban közismert drogériája és felesége révén — aki a régi budai patricius *Pálffy*-családból származik — szoros szálak fűzik Budához. A szeptember 16-iki megnyitáson a hivatalos bizottságon kívül — amelyben az előljáróság részéről *Vezér* Károly dr. előljáróhelyettes, *Rózsás* Pál műsz. főtanácsos és *Spellenberg* Sándor dr. tisztiorvos vett részt — nagy számban jelentek meg *Rogátsy* gyógyszerész barátai, tisztelői és pályatársai, ezzel bizonyítva afeletti örömüket, hogy itt most a becsületes munkában eltöltött élet, az ízig-vérig magyar lelkű ember talált egzisztenciát. A hivatalos megnyitó után *Szabó* József dr. kúriai bíró, tanácselnök, majd *Ilovszky* János szföv. biz. tag — aki maga is tevékeny részt vett a gyógyszertár engedélyezéséért folytatott harcban —, mint jóbarát üdvözölte *Rogátsy* gyógyszerészt és a megjelenteket, akik között ott volt: *Gaál* Endre ny. államtitkár, a Gyógyszerész Egyesület elnöke, *Monaszterli* Sándor dr. bácskai földbirtokos, *Kállay* Ignác István háztulajdonos, *Horváth* Fülöp földműv. min. főtanácsos, *Russvurm* Rezső dr. mentőorvos, *Oberländer* Rudolf igazgató, *Funk* József, *Markovits* Lajos, *Sárközy* József, *Ternajgó* József dr., *Lassu Györgypál* János és *Rogátsy* Guidó dr. gyógyszerészek, *Majtényi* Béla drogériatulajdonos és *Zollner* Béla. Kimentették elmaradásukat: *Ugron* Gábor és *Pekár* Gyula. Az új gyógyszertár védőszentje Szent Alajos.

Nászképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Lakások a Margitszigeten. Az Alsó-Margitszigeten a Márkus-vendéglő melletti villában (I. m.) két egymásba nyiló, parkra néző szoba november 1-től igen kedvező feltételek mellett, — egész évre is — kiadó. — A Felső-Margitszigeten ugyancsak bérelhető néhány kisebb-nagyobb lakás. — Felvilágosítás a Nagyszálló irodájában (Telefon 206—20.)

A frontharcos gyülést ünnepélyes keretek között rendezték a II-ik kerületben e hó 15-én a Budavári kávéházban Bartha ezredes-bajtárs és dr. Juhász vezetőtiszt irányításában. A központból y. Benedicty Imre ezr., Kertész Elemér ügyvezető-elnök százados és Vojtech vezetőtiszt volt jelen. A II. kerület oly nagy számban volt képviselve, hogy nem fért el a helyiségben. Dr. Juhász és Pataky százados vezetőtisztek elismerésre méltó munkát végeztek. Lelkes szavakkal buzdították a frontharcosokat az október elsejei seregszemlére, amely méltóképen fogja képviselni a régi Nagymagyarországot! — Igy irja ezt lapunknak egy budai frontharcos.

Gyász. Pálmai Andor m. kir. kormányfőtanácsos, a Rimamurány-Salgótarjáni Vasművek igazgatója, rövid szenvedés után meghalt. Szept. 15-én temették osztatlan részvét mellett.

A Zugligeti Egyesület társasvacsorával kapcsolatos összejövetelt rendezett e hó 15-én, amelyen Manninger Vilmos dr. elnökölt és kegyeletes szavakkal emlékezett meg az egyesület köztiszteletben álló alapító tagjáról, Zerkovitz Imréről. Az estén résztvett Spannberger Alajos, az I. kerület népszerű előljárója és érdeklődéssel hallgatta meg azokat a panaszokat, amelyeket a Kútvölgyi út építésével kapcsolatosan többen hangoztattak, köztük az előadó is: Oszoly Kálmán, az egyesület ügyvezető-elnöke, törv. biz. tag.

Segélyt ad a székesfőváros a következő felekezetű intézményeknek: kelenföldi evang. egyház 13 ezer pengő, budai izr. hitközség 3000 pengő, óbudai evang. egyház 900 pengő, óbudai izr. hitközség 3000 P, óbudai szaléziánus rend 1000 P, óbudai irgalmas nővérek 720 P, krisztinavárosi irg. nővérek 400 P, budai ev. egyház elemi iskolája 400 P, Szent József fiúnevelő intézet 400 P.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Országos találkozót rendez a Frontharcos Szövetség okt. 1-én és azon megjelenik a kormányzó, Gömbös Gyula miniszterelnök, József királyi herceg, a Szövetség díszelnöke, Huszár Aladár főpolgármester is. Képviseltetni fogja magát Budapest székesfőváros, a Vitézi Rend, a HONSz és a külföldi nemzeti alapon álló frontharcos szervezetek, akiket vendégül lát az ünnepi ebéden és elszállásol a honvédelmi miniszter. Az ünnepség nagy része a Hősök terén zajlik le és a téren álló Hősök emlékkövét és a Milleniumi emlékművet erre az alkalomra szeptember hó 30-án, este reflektorral megvilágítja, ahol a frontharcosok este fel 8 órától diszőrseget állanak és egy órás térzenét adnak.

Gyász. Nagy csapás érte Bárány Oszkárt, a Kőbányai Szövőgyár vezérigazgatóját, akinek neje, szül. Killer Jolán 45 éves korában e hó 10-én elhunyt. Nagyarányú jótékonyság és különösen a zsidó leányárvaház bőkezű támogatása volt életének egyik legnemesebb célja. Hevesi Simon vezető főrabbi temette könnyekig megható gyászbeszéddel, mintegy ezer részvéttel eltelt gyászoló jelenlétében a kerepesi temetőben.

Nagyarányú útépítés van folyamatban a budai hegyvidéken. Még pedig a Rózsadombon épül a Józsefhegyi utca, a Remetehegyen épül a Remetehegyi út és hatalmas földmunka folyik most a Gellérthegyen lévő Hegyalja úton, amelybe lehetetlen módon kapcsolódik bele a Csend utca, hogy szinte képtelenség volt ott fuvarral elhaladni. Mióta a 4-es számú autóbusz jár a Gellérthegyre és a Csend utcán a Hegyalja úton át kerül az új szerpentin útra, mely az Erzsébet hidhoz fut le, állandó nehézségekkel küzd a Csend utca végén, a Hegyalja útba való meredek betorkolás miatt, ami most nyáron még leküzdhető ugyan, de télen az út sikossága miatt, sok akadályt gördit a rendes közlekedés elé, kénytelen volt a város a sziklás talajba új betorkolást építeni, amely nehéz, nagy munka nemsokára el is készül. A rossz gazdasági viszonyok dacára a Király Kálmán tanacsnok vezetése alatt álló ügyosztály mégis meg tudja oldani a szükséges utak építésének nehéz kérdését, amivel rendkivül nagy szolgálatot tesz a budai hegyvidéknek.

Caridge
I., Böszörményi út 28.
Telefon: 51—0—64 és 57—0—36.
Villamos és autóbusz megállóhely.
Zene = hangulat
Tánc = szórakozás
Konyha = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

FELHIVÁS

Tisztelettel felkérjük mindazokat, akik a „Budai Almanach“ számára a szükséges fényképeket és adatokat még nem küldötték be, hogy azokat sürgősen hozzánkjuttatni sziveskedjenek, mert az anyagot sürgősen fel kell dolgoznunk, mivel a „Budai Almanach“ ez év november hó végére megjelenik.

A „Budai Almanach“ szerkesztősége.

BUDAI KRÓNIKA

— Budapest maga is lakó, mert rengeteg hivatal, iskola, üzemi helyiség van magánházakban elhelyezve, amelyek után évenkint kilencszázezer pengő bért fizet.

— A tabániak számára száz üres lakást tart fenn a főváros. Kilenc családot most helyezett el a Pillangó-utcai telepen.

— A Szent Gellért-fürdő hét orvosának felmondott a főváros, mert a fürdők orvosi ellátását új alapokra akarja helyezni.

— A kenyérfogyasztás naponta a fővárosban 28 vagón. Országos átlagban a napi kenyérszükségletet 300 vagónra becsülik.

— Gyermekotthont létesit az Ujlakon levő Ürömi uccai elemi iskolában a főváros az igazgatói lakás felhasználásával.

— A Vár és környékének távfütéssel és melegvízszolgáltatással való ellátására a Bánó László és Társa cég tett ajánlatot.

— Az Erzsébet-kórházat, amely valamikor a Vöröskereszt Egyleté volt s most a postásoké, *Hauszmann* Alajos tervezte és 1884-ben nyilt meg. 47.520 négyzetméternyi területen fekszik. Az építési költsége hatszázezer frt volt.

— A belügyminiszter megvonta a fővárostól a patikajog adományozást s ő maga adja ki az engedélyeket. Az első ilyen engedélyt B. *Orosz* Ferenc kapta a Mészáros-utca környékére.

— A főváros mérnökei nem vállalhatnak magánmunkákat a belügyminiszter körrendelete szerint.

— A kelenföldi szennyvizátemelő-telep létesítésére hitelműveleti alapon szeptember hó folyamán versenytárgyalást hirdet a főváros.

— Az óbudai hid tengelyének megtörésén, vagy egyenességén vitatkoznak jelenleg. Az utolsó szót a fővárosi Közmunkák Tanácsa fogja e kérdésben kimondani.

Régi budai családok

— Részlet a „Budai Almanach“-ból. —

Az utolsó budai önöntő

Hazánk utolsó önöntője volt Wilske Gottlieb, aki 1833-ban született a Corvin tér. 5. számú házban és mindenki ismerte Budán.

Édesapja is önöntő volt, aki — midőn e ház birtokába jutott és az eredeti földszintes épületet egyemeletessé alakíttatta át, megvette Buda és Pest összes önöntő-üzleteit és főkép arról nevezetes, hogy a későbben világhirűvé vált Ganz vagóngyáros nála kezdte mint tanonc pályafutását, amelynek mint dúsgazdag ember élete delén egyik szép napon hirtelenül véget vetett az által, hogy az Akadémia utcai palotájának negyedik emeletéről leugrott és a helyszinén szörnyethalt. És ugyancsak Wilske sen. volt az, aki Ganznak kölcsönt adott egy pár ló vásárlására, a midőn ez abbahagyva az önöntözést, önállósította magát és lassankint hozzáfogott a maga nemében legelső gyárának megalapozásához. Azonban visszatérve ifj. *Wilske* Gottliebhoz, felemlítjük itt kuriózum gyanánt, hogy nemcsak 30—35 éven át fővárosi bizottsági tag volt, hanem ismerték őt mint Buda vadászainak díszét, a kuglizó pályán mindig a legnagyobb, lehetőleg fejnagyságú golyókkal operáló vendégét, Bruckner (kedves rokona) vendéglőstől naponként reggel 5 óra tájban hazatérő polgárt is, aki zömök alakjánál és rendkivüli fizikumánál fogva hihetetlen dolgokat vitt véghez, már legifjabb korában is. Igy pl. kedvenc időtöl-

SZENT ALAJOS
GYÓGYSZERTÁR
A RÓZSADOMBON
II., ZÁRDA UCCA 34.
MEGNYILT
Tulajdonos: ROGÁTSY KÁLMÁN

A Gödöllőn megtartott világjamboree megmutatta, mily hasznos és szükséges idegen nyelveket beszélni!
Angol és német nyelvtanfolyamok Budán!
Weixlgärtner Tivadar ny. ezredes, okl. nyelvtanár, a budai Ferenc József nevelőintézet angol tanára a budaiak részére angol és német nyelvórákat ad a lakásán. Magánórák és kis-csoport oktatás, egyéniséghez alkalmazkodó új módszer, igen mérsékelt ár. Értekezés naponta d. u. 2—4 óra között. II., Fő-u. 52. I. 3.

Bezsúfolt öröklakás
helyett társuljon ikerház építéséhez, mert ugyanazon árban
hatszázas telken
a Pasarét mentén, az ötös autobusz végállomásánál épithet. Telefon: 57-7-54

Budai Polgárok!
Keressétek fel a szekszárdi borospincét!

Szekszárdi bikavér . . . literje		—.80
Sötét kadarka	„	—.60
Asztali fehér	„	—.60
Ürmös magyar „Vermouth"	„	1.20

Budára ötliteres rendelést haza szállítunk!

Nincsen párja a szekszárdi bornak

A borospince ékességei:
Hagyományos pompáju magyar vincellérdiszítmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok.
Nemes és olcsó szekszárdi fajborok! Borkóstoló poharazással!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!

Magyar üdvözlettel **Fekete Sándor** üzletvezető
Budapest, VIII, József ucca 19. sz.
Telefon: 32-0-63.

tése volt nyáron a Bomba téren — akkoriban még nem volt Budán rakpart, hanem csak felsőmagyarországi fenyőuszályok (Flösse) ékesítették a Dunát — fürdés közben belekapaszkodni a Bécsbe induló személyhajó farkába és fölvonszoltatni magát Szt. Endréig, s onnan pedig azután visszaúszni a szülői házhoz. Rendkivüli testi erejét, de természetének eredetiségét a következő két élménye is illusztrálja. Ugyanis mint 60 éves ember kőbántalmak operációjának kellett magát alávetnie. Egy órával e súlyos műtét után bejön hozzá az ápolónő és — szivarral a szájában föl és alá sétálva találta Wilsket — miközben megivott egy palack vizet. A másik, tragikomikus esetben Wilske mint 12 éves fiú a Lloyd-épületben leesett az I. emeletről a kelheimi kőburkolatra, alaposan betörte a fejét és persze ájultan maradt fekve. Haza szállították, lefektették és orvosi kezelésbe vették, de úgylátszik, hogy másnap már nem bírta természete a meleg ágyat. Fogta magát és megszökött. Nyár lévén, egyenesen az — uszodába! Betört, sebes fejével együtt. Amint az uszodában, akárcsak a legegészségesebb gyerek, a vizben fickándozik, egyszerre az I. emeleti ugródeszkáról egy másik fiú fejest az ő fejére ugrik. Ugyanabban a pillanatban vértől piroslik az uszoda vize, a leugrott fiu kitörte egy pár fogát, de Wilske — nevetve folytatta fürdözését. *(Sch.)*

Régi budai utcanevek

Rudolf *Alt* és L. *Rohbock* művészi metszetei révén mindnyájan jól ismerjük a régi Buda utcáit, tereit és templomait. Ezek a bájos, régi képek egy kis betekintést nyújtanak nekünk a multba, belőlük meritünk fogalmat a régi életről és forgalomról, sőt még az akkori divatról is. Szinte feleleven dik előttünk nagyapáink, dédapáink korszaka, az az idő, amikor ők fénykorukat élték.

Hogy a multat jobban magunk elé varázsolhassuk s képzeletünknek is szárnyat adjunk, vegyünk elő egy régi budai térképet s keressük rajta a jól ismert régi utcákat. Hasonlítsuk össze a mai Buda utcáit a régiekkel. Bizony sajnálni fogjuk, talán fájni is fog a szivünk, ha rájövünk, hogy mennyi régiség, mennyi romantika ment a fejlődés nyomán veszendőbe.

Itt van előttünk a *Joseph Müller Buchhändler in Pesth* által száz év előtt kiadott részletes budai térkép, melynek cime: „Grundriss der König. ungarischen Freien *Hauptstadt Ofen*" samt ihrer Angrenzung." A cim alatt az évszám: 1822. Feltünő rajta a sok szőllő. Már a Széll Kálmán térnél kezdődtek. Még a Várhegy oldalán, nevezetesen a mai Logodi utca mentén, továbbá a mai Ferenc József intézet és a Halászlépcső helyén is szőllők voltak.

Az akkori utcák mind rajta vannak a térképen, csak elnevezésük német nyelvű s közülük igen soknak más a neve, mint ma. A régi Buda barátait talán érdekelni fogja, hogy a Batthyány utca ezekben a régi időkben a *Wiener Thor Gasse* nevet viselte, a Toldy Ferenc utcát, melyben még ma is láthatunk néhány keskeny homlokzatú, padlásszobás régi kicsi házat, *Neue Gasse*-nak hivták, mig a Kapás utcának *Friedhof Gasse* s a Szegényház utcának a felső sarkán ma is álló Szent János szobor után *Johannes Gasse* volt a neve. A Margit-körút helyén volt az *Obere Landstrasse*, mely a ferencrendi templomtól a Margit utcáig *Haupt Gasse* néven huzódott tovább. A Tégla utca neve *Herzen Gasse* volt, ennek az utcának baloldali sarkán még nehány évtized előtt állt a „zu die drei Herzen" cimzésü ház, melynek falán egy kőtáblán három piros szív volt látható. A Zivatar utcának *Steinbruch Gasse*, a Rózsahegy utcának *Lust Gasse*, a Buday L. utcának *Doctor Gasse* volt az akkori neve. A mai Zárda utca, melynek baloldali régi hosszú fala kerítette be a Ferencrendiek hatalmas nagy kertjét, a Ferencrendiek után *Francisci Gasse* nevet viselte; a Margit utcának *Joseph Gasse*, a Vitéz utcának *Haasen Gasse* volt a neve, innen a Haasen Kaserne elnevezés is; a Ganz utca akkoriban *Spital Gasse* volt, a Csalogány utca pedig: *Fünf Lerchen Gasse*. A mai Zsigmond utca akkoriban két utcát alkotott, a vizivárosi része a *Hauptstrasset*, ujlaki része pedig a *Lange Zeil Gasset* képezte.

A terek neve is más volt akkoriban: a Batthyány tér mint *Bombenplatz*, a Pálffy tér pedig mint *Königsplatz* szerepelt nyilvánvalóan a közelében levő s akkori tulajdonosáról, *König* budai polgárról Königsbadnak nevezett (s ma Királyfürdő néven ismert) fürdő után elnevezve.

Ha már a Pálffy térnél tartunk, érdemesnek találjuk itt megemliteni, hogy ennek a Duna felé eső sarkán (a Kat. Kör épületének területén állt az a bástyaszerű kiszögellés (rondella) melyet Hunfalvy könyveinek cimlapjáról ismerünk.

De térjünk át más kerületre is. Az Attila utcának — ép úgy mint fentebb a Toldy Ferenc utcának, — *Neue Gasse* volt a neve, a Krisztina körútnak a templom előtti részét *Kirchen Gasse*-nak hivták, a Rudasfürdő *(Bruckbad)* és Gellértfürdő *(Blocksbad)* között húzódott végig a *Lange Zeil* nevü utca, mely még a kilencvenes évek elején is meg volt. Ebben az utcában emeletes házak is voltak s itt állott az akkoriban hirhedt Propeller szálloda is.

A várbeli Verbőczy utcának *Todten Gasse* volt a becsületes neve. A törökök kiveretése után sok holttest borította ezt az utcát, innen az elnevezése.

Lajos utcát még *Haupt Strasse*-nak, a Bécsi utat *Freihof Gasse*-nak, a Vörösvári utat *Heller Gasse*-nak, a Vihar utcát *Kirchhof Gasse*-nak, a Tanuló utcát pedig *Schulgasse*-nak hivták. A sok német utca közé Óbudán keveredett egy magyar utca is, de csak annyiban, hogy a mai Majláth utca helyén állott utcának *Ungarische Gasse* volt a neve. Hogy ennek az elnevezésnek mi volt a történeti alapja, azt ma már teljes homály borítja. A még életben levő régi jó budaiak között bizonyára vannak még sokan, akik egyikmásik utca régi nevére is emlékeznek. De számuk fogytán van s így a régiek iránti kegyeletből illendőnek tartottuk a fontosabb régi utcanevek emlékét megmenteni.

Dr. Rüblein Richárd.

Angol nyelven ingyen tanfolyam. A Magyar Külügyi Társaság kebelében működő Angol-Magyar Társulat és az Amerikai-Magyar Társulat védősége alatt álló angolnyelvi tanfolyamok ez évben is V. ker., Markó u. 18—20 alatt, a reáliskola épületében nyilnak meg. Bővebb felvilágositás és beiratások ugyanott szept. 29-től okt. okt. 5. Tanitás d. u. 4—9. Beiratási díj 14 P. Tandij nincs.

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár építészmérnökök irodájában.
V, Személynök ucca 9—11. szám.
Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

4-ig d. u. 5—8 óra között. Első előadás

Ingyenes nyelvtanfolyamot nyit a „Társadalmi Egyesületek Szövetsége" (TESz) székházában tagjai és tagegyesületei részére elsőrangú tanerőkkel, kellőszámú jelentkező esetén. Az ingyenes német, angol, francia és olasz nyelvtanfolyamok első fele október 1-től december 20-ig tart. Külön tanitás kezdők és haladók részére. Jelentkezés V., Falk Miksa u. 1.. d e 10-től—1-ig. Telefon: 2-71-88.

Elköltözött a Monori Mag már aug. hó 1-én a Kossuth Lajos ucca és Szép ucca sarkáról, ahol 15 évig volt, a közeli *VIII, Rákóczi út 7. szám alá* új, megnagyobbitott helyiségekbe. Fióküzletet a cég *nem tart fenn*, amit a budai hegyvidéki kereskedők szives figyelmébe ajánl.

Uj autóbusz még pedig a „hatos" jár szeptember hó 15-től kezdve a Fő utcai pestvidéki törvényszék épületétől a Markó utcai törvényszéki palotáig és vissza reggel 9 órától délután 1 óráig, de csak hétköznapokon.

GAZDASÁGI NAPLÓ

* Pompás bolgár dohányt vásárolt a Dohányjövedék kompenzációs alapon.

* A magyar Külkereskedelmi Hivatal fokozott gondot fordit a gyümölcs export fellendítésére. Az érdekelt szövetségek bevonásával megalkotta a magyar gyümölcs szabványtervezetet, melynek tájékoztató példányait 100.000 számra küldi meg a termelőknek.

* A Talbot centrálé ügyét ősszel tárgyalja a főváros.

* Nyolcszáz vagón szilvát exportálunk Németországba és Ausztriába.

* Nem lesz paprikamonopólium az idén — Kállay Miklós dr. földmüvelésügyi miniszter bejelentése szerint, aki a termelés ügyét a jövő évben óhajtja rendezni.

* Rosszul sikerült Európa nagy részében az idei szilvatermés. Ennek tudható be a napok óta feltünő nagy érdeklődés a magyar vörösszilva iránt, melyből rekordtermésünk van az idén.

* 13.000 pengő kárt szenvedett a jamboreen a *Gyümölcsértékesitő Szövetkezet.*

* **Az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt.** szeptember 29-re hivta össze közgyülését. A mérleg 54.5 millió pengő saját tőke mellett 2.095.589.59 P tiszta nyereséget mutat ki, ehhez járul még a mult üzletévről 624.391 pengő nyereségáthozatal. A vállalat nagyértékü szabadalmait 1 pengővel szerepelteti a mérlegben. A közgyülést szeptember 29-re tüzték ki.

* **A Trust** másfélmillió pengős kölcsönt nyújt azoknak a pestkörnyéki községeknek, amelyek az áramot a szentlőrinci telepről kapják.

Budapesti Takarék- és Hitelszövetkezet mint az OKH tagja cimen új szövetkezet alakult, melynek célja a felszámoló szövetkezetek likvidálása.

* **A Standard** villamossági, gramofonlemez gyártásra rendezkedik be, bizonyára sikerrel, mert a lemezgyártás terén szép multra visszatekintő magyar Eternola gyár, mire a vámvédelmi intézkedések megszülettek, csendesen elvérzett.

Társasvillák
Budapest Rivieráján!
A hatholdas BATTHYÁNY ősparknál, a Horthy Miklót út és Gellért-fürdő közvetlen közelében két társasvillát építünk 2-3-4-5 szobás, hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvezésü öröklakásokkal a **Mészöly u. 5. és 7. sz. alatt,** továbbá tetszésszerinti, feltűnő olcsó **ikervillákat** a MÁNYOKI út 7. sz. parkirozott telken.
4 szobás lakrészek már 28.000 P-ért.
Értékálló, fényesen jövedelmező befektetés. Prospektus!
Gellérthegy
déli lejtőjénél, a Tarczali utcában, általunk elsőrendü kivitelben megépitett két 4 szobás, összkomfortos, remekszép, adómentes
VILLA potom 36.000 P-jével ELADÓ.
A Balatoni Rivierán
Csopak—Alsóörs között, a Balaton legnagyobb jövőjü, legszebb részén (szénsavas, alkalikus, vasas gyógyforrások, legolcsóbb megélhetés) olcsó, féláru építkezés, télen is lakható, masszív lakóházak 2500 P-ért. (Telkek 900 P-ért.)
„CENTRUM"
Házépitő Vállalat
I, Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

HÁZ

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS
1 és 2 szobás hallos, erkélyes, Vérmezőre néző gyönyörü modern lakás központi melegvízfütéssel novemberre kiadó. Érdeklődés házmesternél I, Logodi-utca 60. vagy telefonon 55-0-35.
Ménesi úton épülő társasvillában elkülönitett két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretü, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel épitendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.

TELEK
Rózsadombon, Törökvész út 79. közmüves, 263 öles telek olcsón eladó. Cim a kiadóban.
160 négyszögöl telek a Pasaréti-út legelején, déli fekvésü 14.000 P-ért sürgősen eladó. Tulajdonos telefonja: 85-3-54.
Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles közmüves telek. Cim a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez I., Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló
kőlapokkal
burkolják.
Szállitja: **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC. FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

6 ÓRÁN BELÜL elintéz minden **VIZ—GÁZ szerelést**
CSIHÁK bádogos, II., Csaba ucca 3. sz.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.
Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.
Safe deposit

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksüteménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

A MAI BUDÁT

örökiti meg az utókor számára a HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG írók, művészek és tudósok budai egyesülete közreműködésével megjelenő

BUDAI ALMANACH.

A „Budai Napló" szerkesztősége mély tisztelettel kéri Buda érdemes polgárságát, hogy a tulajdonában lévő régi budai ujságokat, Budával foglalkozó könyveket, a családban fennmaradt adatokat, leveleket, okiratokat bocsássa a szerkesztőség rendelkezésére, hogy azokat a Budai Almanach számára feldolgozza.

Kérjük azokat, akik Buda érdekeit szolgálják, vagy a multban szolgálták bármely téren, hogy az erre vonatkozó adatokat velünk közölni sziveskedjenek.

1933 november havában jelenik meg a BUDAI ALMANACH!

Minden levél és értesítés cimzendő:

BUDAI NAPLÓ szerkesztősége: I., Batthyány u. 63. Telefon: **502-96**

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Virág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Főmunkatárs: Székely Miklós dr.

Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1140. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 szeptember 28.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél **30** fill. Szövegsor ára **2** P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63.
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

Hol kezdődik

tulajdonképen az az állapot, amit „fürdővárosnak" mondanak? Gyógyforrásunk van 84 Budán, pompás gyógyvizek és ha összefogna a budapesti orvostársadalom, máris világhíre volna Budának (Buda-Bath) — és mégsem vagyunk fürdőváros.

Vannak gyönyörű fürdőink — modernek is, antik fürdőink is, amiket még a törökök építettek. A Gellért-fürdő; a Széchenyi-fürdő mintái lehetnek a mai kor fürdőinek — a Király-, a Rácz- és a Rudas-fürdő patinás multú, európai különlegességszámba menő fürdők és — mégsem vagyunk fürdőváros.

Sokan azt vallják, hogy a világnevet az ivókúrának köszönheti a legtöbb világfürdő. Föltétlenül szolgálja ez is a világhírt. Ivókúrára alkalmas minden budai forrás és vezetnek a Pávai Vajna Ferenc által legújabban föltárt felszálló gyógyforrások a Rudas-fürdő kertjében. Sőt vannak világhírű gyógyvizeink, amiket a világ minden táján hálásan isznak az emberek, ezek között első helyen a „Hunyady" keserűvíz és — még sem vagyunk világfürdő.

A budai föld minden rétege, sziklája, agyaga ontja magából a legértékesebb gyógyvizeket — a Duna mentén egész sora a forrásoknak önként kínálkozik gyógyításra, fürdésre. Van páratlan sósvizünk, a nők minden bajának gyógyítója, egyedül Európában — rádiumos vizünk, amelynek minden európai forrásnál nagyobb a rádiumtartalma — sehol a világon nem talált thorium, a legősibb gyógyanyag csak a budai forrásokban volt eddig megállapítható, mégpedig idegen tudósok vizsgálódása eredményeképen és — még sem vagyunk fürdőváros.

Idegenforgalmárkodást űző, gyakorló, próbáló uraim, akik a fürdőváros nagy, városmentő elgondolásnak vagytok a sáfárjai, foglalkoztatok-e behatóan, komolyan azzal a gondolattal, azzal a fölkínálkozó kérdéssel, hogy — mind e gyógykincseink dacára, miért nem vagyunk fürdőváros?

Mert tisztázva ezt a kérdést, ráakadnánk talán arra is, hogy tulajdonképen min múlik, hol kezdődik a fürdőváros.

Egész Budapest nem lehet fürdőváros, hanem csak egy része, ahol a gyógyforrások feltörnek — s ez nem lehet más, csak Buda. Ez különálló része a városnak és fürdővárossá alakítható át, de ne irigyelje ezt Pest, aki vezet a kereskedelem, a politika, a tudomány, a színjáték művészet terén, — ne akarjon ő is fürdőváros lenni. Nem is lehet azzá, már zajos, élénk, erősen lüktető élete miatt. A fürdőváros csak csendes, nyugodt életű, a betegek idegeit csillapító, természeti szépségeket nyujtó, parkos, virágos, szobordíszes város vagy városrész lehet. Budapesten ilyen csak Buda.

A pesti dunapart a mindennapi élet, az egészséges emberek mindennapi sétáló, szórakozó, parádés helye, — a budai dunapart a csendes, szinte forgalommentes. A Margit rakpart egész hosszában és tovább Óbudáig, hatalmas dunamenti sétányá alakítható át, fürdőváros képét adó terület. Már Pestről mutatná a fürdővárost. Föl kell szedni a Margit rakpart aszfaltját és parkírozni az utat. Fürdőszállodákat építeni ennek mentén, külön gyógyautóbuszok közlekedésével.

Mert fürdőváros csak az lehet, ami a fürdőváros tudatát kelti az emberekben.

Egész Budát át kell alakítani, hogy a fürdőváros képét adja, a fürdőváros látható hatását váltsa ki. El kell távolítani a város belsejéből és felvinni a Gellérthegy északi oldalára, oda, ahol a Délivasut alagútja fut ki Budára, Sógor építész terve szerint — a délivasuti pályaudvart. Ezzel elérnénk, hogy a Várhegytől, a Vérmezőtől kezdve föl a Svábhegyig, Orbánhegyig lankásan emelkedő széles völgy alakulna ki és végződnék a Gellérthegyben délen, a Rózsadombról nyugatra húzódó hegyhátban északon. Itt elférne minden ami a fürdőváros gyógyületéhez szükséges.

Méltó befejezést nyerne ez a gyógyparkká átalakított, kertészetileg világhírre méltón kiképzett — Vérmezőben. Déli részen hatalmas fronttal a Mikó uccára, hosszan kifutó, terraszos, levegős, nagyarányú gyógyszállodával. Szemben vele a Karátsonyi palota, az ő főuri berendezésével volna a fürdőközpont, mint a „kurkomisszió", idegen kaszinó és más ilyen intézmény palotája. A Vérmező északi részén pedig — szinházat és hangversenytermet magábafoglaló, nagyarányú Vigadó zárná el a völgyet. Maga a park, díszvirágok, különleges cserjék, díszfák alkotta Édenkert, középen tóval, sziklával, történelmi nagy szoborral, de minden zugában intim kis szoborcsoportokkal. Mindez valami ragyogó esti világításban.

Mert — a beteg a délelőttjét a gyógykezelésnek áldozza, ám a délutánját olyan helyen kívánja eltölteni, ahol a betegséget némileg feledi és a szem nyujtotta szépségeknek élhet.

Tehát a — Vérmező!

Ez volna a fürdőváros kiindulópontja, ez adná a fürdőváros képét, ez váltaná ki azt az érzést, hogy — Buda fürdőváros. Ennek révén válhat Buda fürdővárossá. Fenséges nyugalmát betetőzné a Vár, a királyi palota.

A Vérmező kérdését végleg tisztázni kell és föl kell használnia a városházának a mai helyzetet, amikor az ország élén olyan miniszterelnök áll, aki mindinkább kidomborodó lelki nagyságával, a nemzetet imádó szeretetével, a gyakorlati politikus éleslátásával föltétlenül értékelné a fürdőváros nagyhorderejű kérdését és egyéni befolyásával visszaszerezné Budának, a városnak azt a húsz holdas kaszálórétet, mely ma kihasználatlanul, csak rontja a fürdőváros képét, holott kihasználva megadná Budának a lehetőséget, hogy külső képében és hatásában mint fürdőváros szolgálja ennek a magyar világvárosnak és a magyar nemzetnek szent ügyét.

Mert itt kezdődik, innen indul Buda átalakulása fürdővárossá.

Dubonai Pál.

Elaludt

az óbudai téglagyárak ügye és ugyanabban a bizonytalanságban él Mátyáshegy, a Remetehegy lejtőjén lakó polgár, mint azelőtt, amikor reggel arra ébredt, hogy a háza előtt álló fa egy-két öllel odább állott reggelre. Sőt arra is ráeszmélt, hogy azon az úton, amelyen reggel elindult és munkába ment, estére már nem tud visszajönni. Az akták álmát aludta nyáron ez a veszedelmes ügy és talán majd csak arra a rettenetes robajra ébred, amikor valami szörnyű hegyomlás magaalá temeti a hegyoldalba épült házakat és lakóikat. Az ott lakó polgárság kétségbeejtő panaszait kivizsgálták, jogosnak találták, szigorú rendeleteket adtak ki és — ma is az történik ott, ami a vizsgálat előtt történt. Aláaknázzák a házakat, hegyeket, amíg bekövetkezik a világkatasztrófa. A város mérnöki karának reputációja követeli, hogy a hatóságok a legszigorúbban hajtság végre azokat a rendelkezéseket, amelyek ezt a katasztrófát megelőzhetik.

Ugy tudjuk, hogy az óbudai téglagyárak október közepéig kötelesek az üzemterveket benyujtani, amiknek alapján a főváros meg fogja állapítani, hogy a téglagyárak hogyan és miképen lesznek kötelesek a jövőben az óbudai üzemeket leépíteni, olyan állapotokat hagyva maguk után, hogy az elhagyott területek parkosítása, illetőleg beépítése biztosítható legyen. Kétségtelen, hogy a téglagyárak a maguk erőszakos és terrorisztikus fellépésével nagyban hozzájárultak Óbuda fejlődésének megakasztásában.

Az óbudai Stadion

ügyével foglalkozik — a mult számban közölt cikk alapján — egyik budai sportbarát előfizetőnk a következőkben:

— Ha az illetékes tényezők: a kultuszkormány, a székesfőváros, az Orsz. Testnevelési Tanács és a Székesfővárosi Sportbizottság erre a belátásra jutottak, a Stadion építkezést bele kell állítani Budapest sportprogramjába s ezt Nagy-Budapest elgondolású s megalkotandó városfejlesztési programba s a Stadionnak a mai gazdasági viszonyok miatt lehetetlennek látszó megépítése valósággá válhatik s nem fog készületlenül találni egy esetleg 1940-ben nekünk jutó Olimpiász megrendezése. De azáltal, hogy a sportnak minden ágát itthon és megfelelő keretekben gyakorolhatják versenyzőink, a világ nemzeteinek küzdelmében most elért hatodik helyről mindig előbbre fognak jutni fiaink és leányaink, nemzetünk megbecsülésére és dicsőségére.

Bizton remélhetjük, hogy e törekvések megértéssel találkoznak *Hóman* Bálint dr. kultuszminiszter, *Sipőcz* Jenő dr. polgármester, *Harrer* Ferenc a városfejlesztési bizottság elnökénél, *Kelemen* Kornél dr. az OTT elnökénél, *Homonnay* Tivadar dr. a székfőv. sportbizottság elnökénél.

Hogy a mult számban ismertetett elgondolás realizálható legyen és a fenti tényezők ezt az igazságot elfogadták, úgy a kijelölendő helyre azonnal építési tilalmat kell kimondani a székesfőváros által 1928-ban felajánlott területet parcellázni s a begyülő pénzből az itt szükséges területet, esetleg kisajátítási törvény révén is, megvásárolni. Ki kell irni a nemzetközi pályázatot s a díjakat vagy a parcellázási összegből vagy pedig az átruházási illetékekből kell fedezni. Ezzel mindenesetre elérhető egyenlőre az, hogy a világ sporttényezői és sporttársadalma felfigyelnének s tudomásul vennék, hogy Árpád népe mennyire készül és képes a Magyar Nemzeti Stadion megépítésére. Újabb bizonyítéka volna ez a magyar élniakarásnak, a magyar életképességnek. (aláírás.)

A robbantó svábok ellen van ismét panasz. A zsámbéki híres templomromot, mely most kerül restaurálás, talán újjáépítés alá — saját kis egyéni céljaik, kapzsiságuk érdekében alá aknáztak és ha Möller István, a nagynevű műtörténész, — aki 30 éve küzd a zsámbéki nagyhírű, remek romtemplom restaulása érdekében —, nem veszi idejében észre, felrobbanják az értékes romot, hogy annak híres követ elhurcolhassák. Annál nagyobb kár lett volna érte, mert a véletlen most tárta fel egy leégett borpincébe a templom hiányzó oldalfalának köveit és bizonyára nagy idegenjárást eredményez. Uj kirándulóhelye lesz ez a fővárosnak is, ahol — közelsége dacára — pesti ember ritkán fordul meg. Hát még idegen. De ilyen a sváb! Régebben az óbudaiak is mident rommá tettek, hogy olcsón jussanak építőanyaghoz. Fölszedték a téglával kirakott ókori római utat, széthordták a fehéregyházi templomot, ahol Árpád volt eltemetve és minden római épületet akvinkum romjai közt. De olcsón építettek.

Rendben az Ibusz minden dolga és még Tasnády-Szűcs András is megmarad az igazgatóság tagjának esetleg végkielégítést kap előbb, mert nagy szükség van tanácsaira az idegenforgalom terén. Ő ugyanis évek előtt megkezdte a *kaliforniai* milliomosok csábítását Magyarországra s azok most öt napi utazás után a Pacific-vasuton és tíz napi hajó út után nem maradnak a francia tengerpart világszép fürdőhelyein, — Isten ments! —, hanem utaznak még 70 órát vonaton, hogy a Balatont láthassák. Már kezdtek forogni Siófokon és a többi balatoni fürdőhelyen, már egymásra licitálták a szobákat, már új szállodák építését tervezték a Balaton partjára, — amikor kitört az Ibusz-háború. Pakkoltak is a szanfranciszkói nábobok és mire keresni kezdték, már nem találták őket. Azért kell erőszakkal visszatartani a visszavonulni kész elnököt akinek csak intenie kell a kisujjával és máris megindul a nábobok népvándorlása a tengerentúlról ide mifelénk. Hiába, ehhez csak ő ért. Szerencsére ismét rendben van az Ibusz minden mestersége-sen, irigyen és ok nélkül felfujt ügye. Vagy nem?

Megközelíthetetlen Gülbaba sírja és a Gülbaba-bizottság elnöke, Bárczy István dr. ny. miniszter, volt főpolgármester, a fővároshoz intézett beadványában kérte, hogy a sírhoz vezető utat lássák el jelzőtáblákkal. Kérte egyúttal alkalmas hely végleges kijelölését egy építendő mecset és kollégium számára a Rózsadombon, hogy azután a főváros határozatát a nemzetközi islam kongresszus elé terjeszthesse a bizottság, ahol nagyobbarányú anyagi támogatásra van a magyar mohamedán vallás községnek kilátása. Buda város képe szépülne és sokat nyerne a mecsettel.

A budai izlám kollégium létesítését a *genfi* mohamedán kongresszus Sir Hassan Suhralvardy kalkuttai egyetemi tanár szorgalmazására napirendre tűzte.

Trianon 1889-ben

Végzetes sorsunkká vált Trianont 44 év előtt útbaejtette Borbély György a 80-as években Erdély első kerékpárbajnoka, tordai, később zalaegerszegi gimnáziumi tanár, európai hírű 1889-i, Kolozsvártól—Párisig és vissza kerékpáron megtett körútja alkalmával. Mária Terézia királynő leányának, Mária Antoinettenek és férjének, XVI. Lajos francia királynak Trianon volt kedvenc tartózkodási helye. Innen hurcolták őket börtönbe és vérpadra. Borbély György tanár közíró és szerkesztő útleirása annakidején a Kolozsvári Atlétikai Club III. évkönyvében jelent meg. Utirajzából vette ki az alábbiakat Kuszkó István és közli velünk. „...Versaillesben erdő, lugas, sétálóhely, minden szép, mire az emberi szem ellát. Uralkodók szép helyen szoktak lakni. Versailles azok lakhelye volt. Minden hó első vasárnapján fényes ünnepet rendeznek a párisiak itt. 1889 augusztus 4-én a párisi kiállítás alkalmából a lehető legfényesebb volt, hogy lássa perzsa sah, ki most vendég itt, mennyire lehet csigázni az idegeket.

Néznivaló a Grand Trianon, Mária Antónia palotája, szent ereklyéül tartogatva benne a bútorok. Legnevezetesebb benne egy nagy kerek asztal ugyanegy fából. Sokkal nagyobb, mint a kiállítási magyar fa. Aztán a *Petite Trianon*. Itt az uralkodók szekerei vannak. Ezek között is a Napoleoné a *király*. Túl egy tágas téren száz egyletnek — *32* párisi — háromezer tagja ugrál, boxol, tornász, fut, birkózik egyszerre. Mint egy darázsfészek, úgy nyüzsög az egész Versailles..." Aztán a tüzijátékot írja le művészi vázlatban Borbély. A következő nap 1889 augusztus 5-én indul Turin felé, hogy felkeresse Kossuth Lajost... De Borbély György nem sejthette még akkor, hogy Trianon milyen gyászt hoz a szegény magyar nemzet fejére.

Megnemtámadási szerződés 2000 év előtt

Nincsen semmi új a nap alatt, mint ahogy azt az alábbi történelmi tény bizonyítja, mely adatot a „Magyarok Lapja" közölte, kinai kútfők nyomán.

Akkor történt, amikor *Csitki* hun király új birodalmat alapított a *Kis-Aszin Kis-Kun* és *Ogur* népek és országok egyesítésével az Altájon, Turkesztán északi részén a Kaspi tenger felett, egészen a Volgáig.

Alig teremtett rendet, az engedetlen Aszunok ellen hadakozik, majd követet küld Kinába, hogy az *ott kezesként élő fiát* hozzák haza, hiszen birodalma 7000 li távolságra van s így nincsen szükség tuszra. A kinai császár Kr. sz. előtt 44-ben egyik tábornokának kiséretében haza is küldötte a fiút. Ugylátszik, a kinai követ az alkalmat kémkedésre is felhasználta, s talán a fiúval is kegyetlenkedtek a császári udvarban, mert Csitki a *követet kivégeztette*. A kinai udvar vizsgálatot indít s még *Hoanszót*, a Keleten maradt *sennyőt* is gyanuba veszik. Ez megneheztel, s mivel a Csitkivel el nem ment hunok is mind hozzácsatlakoztak és így nagyon megerősödött, visszament a *sennyők északi birodalmába*. Kína nem tudva visszatartani, *véresküt iszik Hoanzsóval*. A kinai kútfő leirja az esküt is, talán az első megnemtámadási szerződést:

„Hán (Kina) és *Hun* népe mostantól fogva örök időkre egy vérséggé egyesül, hogy soha, még a jövendő nemzedékek sem, se meg ne csalják, se meg ne támadják többé egymást. Ha tolvajlások vagy rablások történnének, értesítsék egymást; a bűnösöket büntessék meg, kártérítésről gondoskodjanak. Ha ellenség törne bármelyikükre, hadat kell küldeni egymás segítségére. Ha akár Hán, akár Hun az első merne lenni, aki ezt a szerződést megszegi, szálljon reá az ég minden csapása. A következő nemzedékek valamennyien, kivétel nélkül, tartsák meg ezt az esküt."

A krónika elmondja, hogy a két ország nagyjai felmentek egy hegyre és ott *levágtak egy fehér lovat*. A sennyő egy *kis vért borral elkevert* egy serlegben, s mialatt ebből ittak, elmondták a véresküt. Ezután Hoanszó népével elvonult az *Orchon-folyó* vidékére.

Kína tehát elérte, hogy a hunok határai közeléből elvonultak, de azt is, hogy hozzájuttatta őket ahhoz, hogy időt és módot nyerjenek az újra való szervezkedésre.

Az ivókúra érdekében erős belső propagandát!

Nemes J. György.

Nagy lendületet adott gyógyfürdőink kihasználásának az ivókúra terén a Gellérthegy alatt eredő források ujrafoglalása és a Rudas-fürdő előtti parkban feltárt új, igen értékes forrásnak a forgalom részére való átadása. Maliciát nem türő tény az, hogy a fürdővezetőség előterjesztésére a főváros illetékes tényezői a rendelkezésre álló igen csekély anyagiak ellenére is alig egy év leforgása alatt pompás kútfoglalatokat építtettek az *Attilának* elnevezett, erősen kénhidrogéntartalmú és a *Juventus* nevű és bőven radioaktiv, két új forrás fölé. A Rudas-fürdő éktelenkedő igazgatósági háza lebontásával létesült parkban igazi fürdőhely benyomását keltegeti a Hungária Ivócsarnok és környéke. — Most már csak az a fő, hogy

a főváros lakossága maga is kivegye részét az új gyógyforrások gyógyitásában rejlő energia-pluszának kihasználásából.

Ebben eddig sem volt valami nagy hiány: a publikum szeret az új gyógylehetőségek felé orientálódni. Én azt hiszem, nem is a nagytömegek felvilágosításáról van szó, hogy ime itt új gyógylehetőségek vannak, hanem

a gyakorló orvosokat kell beszervezni a propaganda helyes menetébe.

Mert ha ők ismerik és ajánlják kellően indokolt esetekben gyógyvizeinket, nem fog sor kerülni arra, hogy Hübele-Balázs módjára, boldog-boldogtalan issza

minden orvosi előirás

nélkül a vizeket, ami néha ellenkező hatást is kiválthat. Minden világfürdő meg lehet elégedve, ha annyiféle és oly bőséges gyógyvize van, mint a mi fővárosunknak és frekvencia szempontjából viszont meg lehetnének elégedve a forgalom olyatén alakulásával,

ha háromezer budapesti orvos naponta csak egy-egy betegének köti a lelkére, hogy fürödjék gyógyvizeinkbe, avagy

SZENT GELLÉRT

GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

használjon egy-egy pohár gyógyvizet.

. . . Mindennel szemben vallom, hogy a saját gyógyértékeink megismerése, belső propagandája mindennél előbbrevaló. Nemcsak, mert az minden külső idegenforgalomnak is az alfája. Tudjuk, hogy a törökök, miután megismerték *Budun* 16 gyógyfürdőjét, az egész Oszmán birodalomból ide gyültek gyógyulni és gyógyhatásukról az akkori Európa is tudomást vett. Orvosok utaztak tanulmányozás céljából Budára.

Igy Browne Edvárd híres angol orvos és útleíró látta pl. először Budán, hogy *isszák is a gyógyvizet* a fürdőző törökök. A magunk gyógyeredményeiből okul a külföld is — persze, amely ország maga is nincsen bőviben a hasonló gyógyhatású vizeknek. Mert éppen ez a bökkenő, hogy a tőlünk nyugatra levő országok egytől-egyig hivalkodva hirdethetik kitünően felszerelt gyógyfürdőiket és gyógyforrásaikat. Éppen az angol vagy olasz orvosok költséges szemleútja — szerintem, nem biztat oly nagy sikerrel, — hiszen saját kenyerüket veszélyeztetnék, — mint a

bolgár, török, vagy más déli és főleg keleti országok érdekeltjeinek bekapcsolása a fürdőpropagandába.

Viszont amig ez a keleti idegenforgalom kialakul, addig mi magyarok és budapestiek ismerjük meg és használjuk fokozottabb tempóban saját gyógyforrásaink áldott erejét!

Ha van példa, amely valamely propaganda hatásosságát igazolja, akkor a mi kedves, öreg Viraág Béla bátyánk propaganda-munkájára szabadjon rámutatnom. Igaz, hogy ez egyúttal a mi lokálpropagandánk sajátosságának is indexe: amiket ő a Budai Naplóban Buda fürdőiről és Budapest Fürdővárosáról *évtizedekkel* ezelőtt megálmodott és meghirdetett, az mostan testesül és valósul meg igazán, fokozatosan, élő valósággá.

Az autobusz fontos szerepe a gazdaságban és honvédelemben

XII. Irta: **Liszka Károly** tanácsos.

Teleki János grófnak előbb említett tanulmánya példaadásul szolgálhat az elismerést érdemlő törekvések terén, amelyek a vállalati érdeket a közérdekkel becsületes harmóniába hozni lelkiismeretesen törekszenek. Ez a tanulmány autóteherfuvarozás kérdéseiben szakszerűen értékes, praktikus és hasznos vezérelveket tartalmaz. A nagyközönséget nem minden célkitűzése érdekelheti, de praktikus útmutatásait, amelyeknek a Bszkrt, illetve az autóbuszüzem is hasznát vehetné, érdemes beható áttanulmányozás alá vonni és így azokat — szerző engedelmével — a következőkben sorolom fel:

Szerinte is „... minden beteg vállalatot át kell organizálni és a mai egészségtelen állapotot le kell építeni. Az új felépítés a kereskedelem és pénzügyi jövedelmezőség alapelvei és nem egyedül a műszaki szabályok figyelembevételével történjék. A közület pénzügyi és kereskedelmi érdekei és az egyéni teljes felelőség irányítsanak mindent."

Ezeknek az elveknek megfelelően kívánatos volna: „Az üzemi szállítások anyagbeszerzési szerződések felülvizsgálata, a közszállítási törvény legszigorúbb alkalmazásával." — „Transitóforgalom megszervezése a figyelembe jöhető környező vasutak megversenyezése, akár díjtételek, akár azok aláigérésével." — „A fizető közönség részére kedvezmények adása, hogy a környéki személyforgalom a fővároson keresztül kényszeríttessék, figyelmmel az amúgy is közvetlen közlekedő járatokra."

„A vállalati számvitel, könyvelés, pénzkezelés és a jogi ügyek a kommerciális vállalatok mintájára szervezendők át — leegyszerűsítve."

„Erős személyzeti létszámapasztás kívánatos, főleg a legmagasabb négy rangosztályban. Az így üresen maradó munkahelyek alacsonyabb rangosztályú tisztviselőkkel töltendők be — új munkaalkalmakat teremtve."

„A jelenlegi óriási nyugdíjterhet iparkodni kell, nyugdíjbiztosítás útján, legalább részben, más nemzedékre átharitani."

„Minden javaslatot és plausibilis tervet összhangba kell hozni és a közérdek szolgálatába állítani — egységes terv és elgondolás alapján."

„A közlekedési intézmények fejlődését csak szabályozni, — megakadályozni azonban nem szabad."

„Ut és vonalépítés tekintetében elengedhetetlen kellék a tervszerűség s az előre meglevő célkitűzés, amelytől eltérni nem lehet."

„Az áldozat, melyet esetleg valamely magasabbrendű cél érdekében meghozunk, legyen mindég tudatos és mértéke előre körülhatárolt."

Teleki János gróf fenti megállapításai értelmében az üzemi javulás a Bszkrt-nál is gyorsabban következnék be, ha széttagolt parallel üzletvezetés helyett, egységes és központosított üzemvezetés révén csökkentetnék a jelenlegi kettős adminisztrációs költsége. Ebből folyólag evidens, hogy a szükségesnek mutatkozó császármetszést sürgősen végre kell hajtani — és ha általánosságban feltétlenül elismerendő is e vezérnyilatkozat helyes megállapítása hogy ott mutatkozik csak eredmény ahol az üzem- és üzletvitel szerves kapcsolatának reorganizálását üzemracionalizálással és adminisztratív reformok bevezetésével kívánják megoldani, — mégis meggondolandó, hogy helyes-e, ha egy alvállalat, mint pl. jelen esetben a Hév, teljes beolvasztását csak arra az időpontra tervezik, ha majd annak, mint külön vállalatnak a mérlege egyensúlyba jön.

Teleki János gróf tulajdonképen az államvasúttal és a dunai gőzhajózással analóg és azokkal egyenrangú állami központi szervet állított fel az országos teherautófuvarozás központi beszervezése elosztása és irányításának centrális szabályozása céljából, a „Magyar Közhasználatú Gépjárművállalatok Országos Egyesülete" címmel, melylyel kapcsolatban azonban megalkotta egyidejűleg a „Magyar Teherfuvarozók Országos Központi Szövetkezetét" (Mateosz-t) is, hogy tömörítés útján a gépjárműtulajdonosok érdekei is megvédhetők legyenek.

Az ilyen célú központosító és szervező vállalati generális centrumnak, igen fontos hivatása lehet az egységes és organizált üzletvitel, valamint az egyenlő keresetbiztosítás szempontjából, amely öntudatot és bizalmat önt tagjaiba, kitartásra serkenti őket és megbízható, pontos munkateljesítésük előírása és ellenőrzése által a közönség támogató jóakaratát is biztosíthatja számukra. Hogy pedig még országos vonatkozásban is mily fontos és hézagpótló szerepet tölt be az ily intézmény, arra legerősebb bizonyíték egyes lapoknak az eddigi állapotokat elégedetlen hangon tárgyaló több oly közleménye is, melyekben jogos méltatlankodással ostorozzák kultíválatlan viszonyainkat. Sok oly vidék van ugyanis még az országban, ahol a modern közlekedésnek ezideig semmiféle előnyeit nem élvezhették, mert annak megszervezése terén mindezideig figyelembe nem vétettek, sem pedig a ma annyira eminens jelentőségű kereskedelmi kapcsolatba be nem vonattak.

Ennek illusztrálására megemlítem, hogy nem régiben jelent meg egy közlemény, amely hasonló okokból keletkezett hibára mutat rá, amidőn felpanaszolja, hogy pl. „... Perbál község Budától 24 kilométerre van, lakósainak mégis 70 kilométert kell megtenniök, ha a fővárosba óhajtanak jutni, mert 10 kilométer autón utazás után jutnak el Esztergomba és közel 60 km onnan a vasút Budapestre. Ezen az állapoton segíteni kell és pedig a legkönnyebben megvalósítható módon, autóbuszvonalak létesítésével . . ." — A fentebb említett szervezet útján az ily kívánalmak megoldhatók s a környék rusztikus lakóssága könnyebben juttathatja el terményeit a fővárosba, hogy azt olcsó élelemmel lássa el.

Egyik további nagy előnye volna az ily szervezetnek a főváros-környéki autóbuszközlekedés kiépítése által az is, hogy átmenetileg vagy később ideiglenes tartamú alkalmi nagyobb forgalmak lebonyolításánál, még talán a fővárosi autóbuszüzem által is igénybevehető volna. Jóllehet, ma rendelet tiltja a teherautomobiloknak személyszállításra való alkalmazását, de megfelelő technikai kivitel és biztonsági felszerelések mellett meg lehetne talán találni a módját, hogy miképen kapcsolható a két cél kielégítő módon és ez alapon az idevonatkozó szabályrendelet megváltoztatása is kieszközölhető. Ha a teherautók személyszállítás céljára megfelelőeknek találtatnak az államrendőrség a katonaság és munkásosztagok részére, akkor a szükségesnek ítélt közbiztonsági rendszabályok betartása mellett személyfuvarozó autóbuszszolgálatot is teljesíthetnének egyes külsőbb, főleg a sportvonalakon. A közelmultban lezajlott jamboree és evezősversenyek alkalmából oly külföldi autóbuszok fordultak meg Budapesten, amelyeknek felső karosszériája több darabban könnyen leszerelhető s csak egy kisebb oldalrész és a fenékdeszka maradván meg rajta, így az könnyűszerrel egyszerű teherautóvá volt átalakítható. Az efféle kettős célú kocsiépítési rendszer engedélyezése kihatással lehetne a teherautomobilfuvarozás fellendítése által még a honvédség annyira fontos érdekeinek szolgálatára is, miáltal úgy a magánvállalkozásnak, mint a közcélnak is jelentékeny közgazdasági előnyöket biztosíthatnának.

Sokat vesztett egykori népszerűségéből valamikor gyakran ünnepelt és körülrajongott „Normafa" a Svábhegyen. Ünnepnapokon ezrivel tódultak oda a kirándulók, sőt hétköznapokon is zajos volt az élet a Normafa alatt. Most is megállanak ott a kirándulók, sokan le is telepednek, de ma már nem végpontja a kirándulásnak, hanem csak emlékezetes hely, amelynél megállani tisztesség, mert az öregek sokat beszélnek róla. A Nemzeti Szinház művészei tették népszerűvé, mert az úgynevezett „norma"-napokon, szinházi szünnapokon, ide rándultak ki egész napra és Szigethy József rendezte ezeket a kirándulásokat. Innen kapta a nevét is, hogy Normafa. Valaki azt a legendát igyekezett a köztudatba belevinni, hogy a kiváló énekesnő: Schodelné elénekelte itt egy alkalommal a Norma opera nagyáriáját, ami nem nagyon valószínű, mert Schodelné csak nagyon ritkán énekelt ebben az operában, mivel egyike a legnehezebb szerepeknek. Viszont Blaháné nagyon sokszor énekelt a fa alatt. Meglátogatta 1866-ban Erzsébet királyné is ezt az évszázados fát, aminek akkor, a kiegyezés előtti esztendőben nagy hire kelt. Még ép volt a fa, amikor Keleti Gusztáv festőművész lefestette. A kilencvenes években villámcsapás érte a fát és a város vaspántokkal fogta körül, hogy megmentse a végleges pusztulástól a Svábhegynek ezt az országoshírű fáját. Sigray Pál emléktáblával jelölte meg a fát, amely azonban rohamos korhadásnak indult és 1917-ben a szélvihar kettétörte törzsét, úgy hogy csak a törzsének egy csonka része maradt meg. A fa történetéhez tartozik, hogy Budavára ostroma alkalmával 1849-ben Remellay Gusztáv nemzetőrkapitány, aki kémekre vadászott a hegyvidéken egy ártatlannak bizonyult vándorló legényt felakasztatott rá. Egy másik szomorú emléke a fának, hogy most 100 éve: 1834 május 17-én, pünkösd napján óriási tömeg kirándulót ért ott a sokáig emlékezetben maradt rettenetes felhőszakadás, amely alkalommal néhány ember el is pusztult. Sajnos, ma már talán csak a gyökerei vannak meg a hires Normafának, de a helyét a város körülkerítette és emléktáblát állíttatott helyére.

A budai templomok történetéhez tartozik, hogy a mai *óbudai* templom alapját 1744 június 8-án ásták meg, majd július 28-án történt az alapkőletétel — ahogy azt az ottani, jól szerkesztett „Egyházközségi Tudósítóban" olvassuk. Az építést *Barwick* Keresztély plébános és *Genszky* Simon óbudai bíró szorgalmazta és *Paur* János György pesti építőmesternek a Zichy udvar és az óbudai városháza által jóváhagyott tervei szerint építették a tervező és *Pfister* András pesti kőművesmester segítségével. Az ácsmunkát *Weingartner* Lipót, a bádogosmunkát *Lindburg* János György, a kőfaragást *Mayer* János Mihály — csupa pesti mester végezte. Öt évig épült és az építést 1749-ben fejezték be. Ugyanekkor készült el a Lajos utcai homlokzat kiképzése is, amelynek szobrászati dísze, a bejárat felett nyugvó szent Rozália reliefje, a két oldalfülkében álló szent Sebestyén és szent Rókus, továbbá a torony sarkainál álló szent Péter és Pál szobrai meg a voluták díszvázái. Ha ezek nem is mind személyes művei *Bebo* Károly helyi szobrásznak, de az ő műhelyéből kerültek ki, amely műhelyben ezidőtájt több szobrász dolgozott. A homlokzati bejárat faragott kapuzata eredetileg a homlokzat falához simult úgy, hogy szent Rozália reliefje közelről látható volt; a szélfogoul elgondolt, aránytalan és összhangtalan előcsarnok újabb idők ehibázott toldása, amely torzul hat és láthatatlanná teszi szent Rozália fekvő alakját.

Hamisitott ötvösművészeti munkákat adott el eredetiek gyanánt egy pesti ötvös. A tulajdonosok hosszú ideig abban a boldog tudatban éltek, hogy valódi műremekek birtokosai, míg véletlenül kiderült a turpisság. Ime az illuzió! Elég volt a puszta hite a valódiságnak, hogy büszkélkedve mutogassák kincseiket. Hány ilyen hamis, csakis az illuzió mázával bevont kincs van életünkben!

BUDAI KRÓNIKA

— A Budai Vigadót a Németországból hazajött művészek akarják kibérelni hangverseny és bár céljára, de aligha nem visszautasítják az ajánlatot, mert a Vigadóra sokféle szükség van.

— Városrendezési ankétot rendeznek a harmadik kerületben a híd-kérdés és a vele kapcsolatos problémák megvitatására.

— Kevés a polgári iskolája Kelenföldnek, ahonnan a Fehérsas térre járnak a tanulók, mert a Váli úti iskola túlzsúfolt.

— Óbuda panaszát a kisszakaszrendszerrel orvosolták. A Fő tértől a Szépvölgy uccáig és innen a Margithídig egy-egy kisszakasz. Eddig ez háromba került.

— Szent Gellért tiszteletére névünnepén, szeptember 24-én országos ünnep volt a tabáni plébániatemplomban, amely a Szent Gellért szobornál folytatódott.

— A budai alagút forgalma 1881-ben a következő volt: 1,341.245 gyalogos,5245 targoncás, 151.182 egyesfogat és 217.305 kettősfogat. Az összes vámjövedelem 55.710 forint 61 krajcár volt.

— A képviselőválasztók névjegyzéke ellen összesen 33-an szólaltak csak fel. Észrevételt különben október 15-ig lehet tenni.

— A fővárosi kath. plébániákat Breyer István dr. püspök felülvizsgálja. Ez az úgynevezett Canonica visitatio, amely alatt az egyházi javak leltározása értendő, legutoljára a kilencvenes években volt a főváros területén.

— Az angol városok polgármesterei nagyon érdeklődnek Budapest iránt. Legutóbb Richmond város főpolgármestere jelezet, hogy meglátogatja Budapestet.

— A legtöbb tatarozni való ház, összesen 208 Óbudán van; a legkevesebb, 12 az I. kerületben.

— Halottak napjára elkészül a farkasréti villamos második vágánya s elkészül a pálya végén a hurokvágány is, ami a forgalmat meggyorsítja.

— Télen a kettős villamoskocsik egyikét teljesen kisszakaszoknak rendezik be.

— Ennek az évnek első felében 6017 élveszületés és 6956 halálozás volt. Természetes szaporodás helyett 939 főnyi a csökkenés.

— Az új Attila és Juventus források vize a gyógyvíz elnevezést kapta. Csak még tájékoztató táblák hiányoznak.

— Az álláshalmozások megszüntetését egy évre elodázza a most kibocsájtandó kérdőívekre adott válaszok feldolgozása.

— Egy és negyed millió pengőt kér a református egyház a fővárostól öt új templom építéséhez.

— Az uccai gyüjtések korlátozását kéri a főváros a belügyminisztertől — a polgárság anyagi kimerültségére való hivatkozással.

A téli nyomorúság leküzdése ellen a főváros Sipőcz polgármester nyilatkozata szerint elszánt harcot akar folytatni. De ez úgylátszik csak a fizikai munkásokra korlátozódik a segélynyujtás, mert a szellemi szükségmunkát — többezer ember utolsó reményét — nem indítják meg, a főváros tíz milliós deficitje miatt.

Már 50 év előtt is sok gondot okozott a főváros vezetőségének a Tabán. Rájöttek ugyanis, hogy a Kereszt uccza 48. számú ház lakói koldusok és a házban oly egészségtelen volt a levegő, hogy a lakók egyrészét ki kellett lakoltatni. Volt szoba, amelyben 22-en laktak és a legkisebb szobának is 16 a lakója. A lakók nagy száma dacára, minden szobában csak két ágy volt, a többiek szalmán aludtak a földön.

Törhetetlen

bizakodással nézünk a jövő elébe. Jóleső érzés, ha mindennapi gondjaink mellett a jövő reményeinek is szentelhetünk egy csekély összeget. Az osztálysorsjáték mindenkinek módot nyujt — vagyoni viszonyaihoz mérten — helyzetének javítására. Ha az osztálysorsjáték egyebet sem szolgáltatna, mint egy kis izgalmas játékot, mely kizökkent bennünket egyhangú életünkből, mely szuggesztiv erejével kellemesebb hitbe ringat bennünket, növeli önbizalmunkat és **reménységet nyujt, hogy a jövőt szebbnek és jobbnak** is láthassuk, már üdvös dolgot végzett.

Hát még az a kitartó remény, hogy szerencsével még a szenzációs **100.000** pengőt, **200.000** pengőt, sőt **300.000** pengőt is nyerhet bárki, gyönyörű perspektivát nyit meg a gazdagságért, boldogságért vágyódók számára. Ezért fokozódik évről-évre a m. kir. osztálysorsjáték híveinek hatalmas tábora.

Az új sorsjáték október 14-én kezdődik.

Caridge

I., Böszörményi út 28.
Telefon: 51—0—64 és 57—0—36.
Villamos és autóbusz megállóhely.
Zene = hangulat
Tánc = szórakozás
Konyha = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Éhgyomorra
naponta igyék egy pohár
Kristály
vizet

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

KIRÁLY FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó hévviz köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, epe-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- Ivókúra

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM Késő őszig
POMPÁS STRAND
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

Budai Polgárok!
Keressétek fel a szekszárdi borospincét!

Szekszárdi bikavér . .	literje	—.80
Sötét kadarka	„	—.60
Asztali fehér	„	—.60
Ürmös magyar „Vermouth"	„	1.20

Budára ötliteres rendelést haza szállítunk!

Magyar üdvözlettel **Fekete Sándor** üzletvezető
Budapest, VIII, József ucca 19. sz.
Telefon: 32-0-63.

Nincsen párja a szekszárdi bornak

A borospince érdekességei:
Hagyományos pompáju magyar vincellérdiszítmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok.
Nemes és olcsó szekszárdi fajborok! Borkóstoló poharazással!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telekrészben épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint.
Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár építészmérnökök irodájában.
V, Személynök utca 9—11. szám.
Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

Por a porból.

Ifjú, szép vagy, — hajt a véred,
A rózsát örömmel téped,
— s a sírgödör szembenéz.
Eltorzultál? Halni készülsz?
Egy imától vissza szépülsz,
— de lehullva, porrá lész.
És a porból, mely ölelget,
Önmagához fölemelhet
— az isteni erős kéz.

rétyi Székely Miklós.

Személyi hírek

GÖMBÖS GYULA miniszterelnök vasárnap, e hó 24-én délelőtt meglátogatta a Baár-Madas leánynevelő intézetben váratlanul megbetegedett, lázzal küzdő leányát, akit azonban már gyógyulásban talált.

KOZMA JENŐ dr. országgyűlési képviselőt, az Egységes Községi Polgári Párt elnökét és a párt vezető tagjait fogadta kihalgatáson a miniszterelnök, hogy a városi adminisztráció ügyében előterjesztésüket és véleményüket meghallgassa.

HERCZEG FERENC a legkiválóbb élő magyar író hetvenedik születésnapján az I. osztályú magyar érdemkeresztet kapta a kormányzótól.

PETRACSEK LAJOS dr. országgyűlési képviselő állapota lassan de állandóan javul.

FEJÉR JÓZSEF ny. h. államtitkár Dégen fejezi be nyaralását.

SIPŐCZ JENŐ polgármestert 55. születésnapja alkalmából elhalmozták a fővárosi társadalom széles rétegei jókívánságukkal.

KRIVOSS ÁRPÁD dr. törvényhatósági bizottsági tag kilépett az Egységes Községi Polgári pártból.

URY OPHÉLIA, Ury Lajos táblai tanácselnök leánya kézimunkaüzletet nyitott Kelenföldön, a Szent Imre herceg útja elején.

HATVANY VIOLA bárónő, Hatvany Lajos báró leánya, aki most ment nőül dr. Fenyő Györgyhöz, Fenyő Miksa festőművész fiához, I, Attila ucca 89. sz. alatt építteti Buda egyik legmagasabb és legszebb épületét.

THOLT JÓZSEF dr. kir. közigazgatási bírót választotta meg egyhangúlag a II. ker. Ferences egyházközség világi elnökének.

P. HEMON JÁNOS jezsuita atyát nevezték ki a zugligeti Manréza lelkigyakorlatos ház igazgatójának.

SIMKÓ PÁL tanár, a Buda-Alsóvárosi Egyesület alelnöke belklinikai kezelés alatt áll, de már a javulás útján van.

PRIVITZKY ENDRE dr. ügyvéd, a Braziliai Követség jogtanácsosa, a Budai Katolikus Kör ügyvezető-igazgatója irodáját II, Zsigmond u. 11. I. emelet alá helyezte.

Városszabályozás — kicsiben. Akik járjuk Budát sok olyant látunk, amit talán távolból, a városházáról nem látnak meg. Amin segíteni könnyű, csak fel kell hívni rá a figyelmet. Ilyen például az a sarok, amit a Ganzgyár alkot a Királyhegy utca és a Fő utca találkozásánál. Ott fordul be a 9-es autóbusz és minden taxi, kocsi, amely a Fő utca felől jön. De szembe jön velük a villamos, amely egyúttal keresztezi is a Királyhegy utcát. Ott állandó a zavar. Azt a sarkot, mely ma üres telek sarka, jó mélyen le kell vágni a közlekedés biztonsága érdekében. Ez volna az egyik eset. — A Statisztikai Hivatal impozáns épületének olyan kocsibehajtója van a kapuzatában, aminő csak nagyforgalmú épületeknél válik szükségessé. De ide kocsi talán még sohasem hajtott be. Ennek a kocsibehajtónak biztosítása két akadályt állít a gyalogközlekedő közönség, amire egyáltalában nincs szükség. A kapualá vezető kocsiút biztosítására a járdán át szegélyt raktak, ami rendkívül gátolja ott a közlekedést és rövidlátó ember ott hamar bukfencet vethet, ahogy már többször megesett. Ezen is segíteni kell. Sokan tettek már emiatt panaszt nálunk.

Nász. Huszár Aladár főpolgármester leánya, Veronika, szeptember 25-én tartotta esküvőjét a Kálvin téri református templomban Puky Endre, a közigazgatási bíróság elnökének fiával, Puky Pállal. A fiatal párt, valamint az örömszülőket elhalmozták a szeretet minden szép megnyilvánulásával.

A Hunyadi-park, amelyet a Hunyady János út mentén tervez a város és a mai meglevő parkrészletekkel együtt volna hivatva a vár oldal szépségét szolgálni, újabb áldozatokat követel, amelyek elől még a mai nehéz helyzetben sem térhet ki a város. Új telkeket kell ot megvásárolni, többek között *Kapus* Gézánétól a 11.229 hrsz. mintegy 300 négyszögölnyi ingatlant is.

Eladó a „Honfoglalás". 300 ezer pengőt kínál egy régiségkereskedő Feszty Árpád körképéért, mely a Milleneum egyik főatrakciója volt.

A Stillhalte-pénzekből, amelyek most felszabadultak, többletexportot akar lebonyolítani Imrédy pénzügyminiszter búzából és rozsból és ez ügyben Genfben folytat tárgyalásakat.

Orkesztika a vidéken. Mezőberényben az Ifjúsági Vöröskereszt és Stefánia Egyesület jótékonycélra nagyszabású műsoros estét rendezett. A betanítást Györke Lujza polg. isk. tanárnő végezte gondos kézzel sok áldozatkészséggel, el is nevezték őt „az Alföld kultúrális apostolának". Az est klasszikus száma Viraág Ilus fellépése volt, aki költemény interpretálásával és Schumann gyermektáncaival szünni nem akaró ovációban részesült. A zenei kompozíciókat Völgyi Zoltán cigányprímás ügyes kézzel kisérte hegedűn. Viraág Ilus az idei szezónra több vidéki városba és Erdélybe is kapott meghívást.

FELHIVÁS

Tisztelettel felkérjük mindazokat, akik a „Budai Almanach" számára a szükséges fényképeket és adatokat még nem küldötték be, hogy azokat sürgősen hozzánkjuttatni sziveskedjenek, mert az anyagot sürgősen fel kell dolgoznunk, mivel a „Budai Almanach" ez év november hó végére megjelenik.

A „Budai Almanach" szerkesztősége.

A nilusi flóra már pompásan tenyészik a Döbrentey téren és a Gellérthegy sziklás oldalára kiültetett alpesi flóra is gyönyörűen virágzik — dicsérve a főváros kertészetét.

Gyermekképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Gyász Mély részvétet váltott ki Budán is Fenyő Miksa országgyűlési képviselő, a Gyosz igazgatója nejének váratlan elhunyta. Agyvérzés érte és e hó 25-én a szanatóriumban elhunyt 51 éves korában. A Naphegyen levő családi villájukban gyakran látták vendégül a művészet és irodalom, de a gazdasági és politikai élet jeleseit. Szerdán temették a részvét impozáns megnyilatkozása mellett a farkasréti kath. temetőbe.

Új nevek — új térkép. Az utóbbi tíz év alatt Budán rengeteg utcanevet változattak meg, sok névtelen utcát kereszteltek el, úgyhogy van utcánk, amely rövid egy évtized alatt már harmadszor cserél nevet. Ilyen a mai *Keleti Károly* utca, amely néhány év előtt még *Heltai Ferenc* utca volt és egy évtized előtt még *Oslopy* utca volt. Már az ős-budai ember sem ismeri ki magát és ha segítségül hívja a város térképét, akkor meg éppenséggel rosszul jár. Szükség volna, égető szükség új városi térképre, amelyen ott volna minden újítás, új név, új utca. Ma szinte érthetetlen néha a sajtóban közölt hír, amely Budáról szól, mert olyan utcanevek fordulnak elő benne, amikről budai ember sem tudja, hogy az az utca hol lehet. Ilyen az alábbi is: — A most épülő *Zólyomi* útat is bekapcsolják az autóbuszközlekedésbe, úgyhogy a nemrégiben megnyitott nagyszabású *budai transzverzális úton* át a közönség tíz perc alatt jut fel majd autóbusszal az Apponyi térről a *Sashegy* vidékére, a *Farkasrétre*. Ugyancsak az őszi program egyik pontja az 1-es autóbusz útvonalának meghosszabbítása a *kelenföldi Lenke térig*. Kisérletek folynak a Svábhegy és a Jánoshegy közötti autóbuszközlekedés megvalósítása érdekében is.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila u. 8.

Rettenetes magas áraival a tisztes polgári árakat megcsufolja a hármashatárhegyi menedékház, amelyik úgylátszik csak a dúsgazdagoknak akar menedéket adni, de becsületes adózó polgárnak nem, mert annak a pénztárcája nem bírja el a legszerényebb ott tartózkodást sem. A legközönségesebb asztali bor literje, amely a legjobb helyeken is 80—100 fillér, itt egy pengő 60 fillér, közönséges 10 filléres levelezőlap itt 20 fillér s így tovább minden száz százalékkal drágább, mint Budapest legjobb vendéglőiben. Ha valaki megszomjazik s csak egy „hosszúlépésre" tér be, akkor is 10 fillér beléptidíjat kell fizetnie. A menedékház a főváros tulajdona, azonban egyáltalán nem ellenőrzi itteni bérlőjét, aki nyugodtan szedi a magas árakat. Küldjenek ki sürgősen árvizsgáló bizottságot, nehogy a nagyközönség és az idegenek bojkottálják ezt a gyönyörű helyet.

Nászképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Végre! Egyedüli és állandó fejdöngetésünkre most megkezdi a székesfőváros a keleti idegenforgalmi propagandát. Az eddigi kizárólagos nyugati propaganda helyett végre a városházán is keletre néznek, annál is inkább, mert biztató jelek vannak, hogy megfelelő előkészítés esetén számottevő idegenforgalomra számíthatunk a keleti országokból is. A mult hetekben bocsájtották ki az első ily irányú propagandaanyagot, egy csinos kiállítású török-magyar propaganda-füzetet, amelyet rövidesen követ egy arabnyelvű is.

Uj kápolna hirdeti Isten dicsőségét az óbudai Bécsi úton, amelyet Mészáros János dr. érseki helytartó szentelt fel szept. 24-én nagyszámú közönség jelenlétében, amelynek soraiban Sagmüller József prelátus-plébános, Plyvacik Szaniszló Szalézi tartományfőnök, Kiss Mihály, Bali János, szalézi igazgatók, Foerk Ernő építőművész, Kuncze Lajos dr. föv. biz. tag, Georgi Sándor, Sterz István, Reischl Rév Sándor isk. igazgatók, Georgi István dr. v. tiszt, Wolkenberg Gyula r. főfelügyelő, Kovics József stb. voltak, a kath. társadalom vezetői közül.

A németországi események hatása alatt harminchét ezer német állampolgár jött Magyarország vendégszeretetét élvezni. Ez a gólyanéni nélküli szaporodás aggodalmas az amúgyis válságban sínylődő és elhelyezkedni nem tudó magyar társadalomra.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Városépítési ankétot hív össze a főpolgármester rövidesen, amelyen az új városfejlődés érdekébe az építészeti hibák elkerülését vitatják meg. Huszár Aladár dr. ezzel a tervvel kapcsolatban kijelenti hogy szerelmese Budapestnek s áldozatos munkát nem kímélve szolgálja a célt, hogy a mainál is szebb, tündöklőbb lehessen a magyar haza legdrágább ékköve: Budapest.

Hadat üzent a modern építészeti stílusnak a főváros középítési bizottsága s ez az oka annak hogy nem fogadta el a főváros a ferencesek pasaréti templomának bemutatott terveit.

Számtalan probléma megoldatlan az egész világon. Ezek közé sorolható, hogy melyik sorsjegyszám nyeri a m. kor. osztálysorsjátékon a főnyereményt? Sok statisztikus, telepatikus, fakir, spiritiszta, grafológus foglalkozott már ezzel a kérdéssel, de egy sem tud biztosat. Mindenkinek és mindegyes sorsjegynek egyforma a nyerési esélye! Szerencse, kitartás kell és semmi más! Bizonyos, hogy 42.000 nyereményt sorsolnak ki az október 14-én kezdődő sorsjátékon és közel 8 millió pengőt fizetnek ki a nyerőknek. Sorsjegyek kaphatók az összes főárusítóknál.

A Gödöllőn megtartott világjamboree megmutatta, mily hasznos és szükséges idegen nyelveket beszélni!
Angol és német nyelvtanfolyamok Budán!
Weixlgärtner Tivadar ny. ezredes, okl. nyelvtanár, a budai Ferenc József nevelőintézet angol tanára a budaiak részére angol és német nyelvórákat ad a lakásán. Magánórák és kis-csoport oktatás, egyéniséghez alkalmazkodó új módszer, igen mérsékelt ár. Értekezés naponta d. u. 2—4 óra között. II., Fő-u. 52. I. 3.

Nem szabad építeni azon a területen, amelyet az alábbi útvonalak határolnak: A Corvin tér nyugati oldala, az Iskola ucca nyugati oldala a Franklin uccáig, a Franklin ucca déli oldala a Toldy Ferenc uccáig, az Ilona lépcső déli oldala az Ilona uccáig, az Ilona ucca déli oldala a Szeder uccáig, a Hunyady János út a Szeged uccától a Jezsuita lépcsőig, a Csónak ucca északi oldala a Hunyady János útig végül a Hunyady János úttól a Ponty ucca, Szalay uccáig és a Szalag ucca nyugati oldala. Szükségesnek találta a Közmunka Tanács azt is, hogy e nagyszabású városrendezési terv érdekében a szomszédos területekre nézve kimondassék hogy az esetleges építési kérelmeket előzetes elbírálás céljából a Közmunkák Tanácsához kell felterjeszteni.

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Ötemeletes bérpalotát építtet a Kereskedelmi és Iparkamara nyugdíjalapja a Németvölgyi út és Királyhágó ucca sarkán, *Medgyaszay* István építőművész tervei szerint.

Kamatmentes kölcsönt kaphatnak kétszázpengős forgótőkehitel alakjában a kisiparosok és kiskereskedők a kereskedelemügyi minisztériumtól.

Az adófelszólamlási bizottságok megkezdték működésüket. Itt tárgyalják le az idei általános keresti-, jövedelem- és vagyonadó kivetése ellen benyujtott fellebbezéseket.

A lengyelek. Varsóban a mult napokban a kormánypárt által összehívott gazdasági kongresszuson a részvénytársaságok nacionalizálását, a vas- és széntermelés és elhelyezés szigorú állami ellenőrzését, az igazgatói fizetések havi 2000 zloti legfelsőbb határra leendő leszállítását és az üzemen kívül helyezett iparvállaltok államosítását szorgalmazták.

Szemüvegek Zibrinyinél I., Attila u. 8.

Vándorló szentek. Érdekes, hogy az óbudai kath. templom előtt álló nepomuki Szent János és Szent Flórián szobra, amelyeket az óbudai földesúr, gróf *Zichy* Miklós és neje 1753—54 folyamán saját költségén csináltatott udvari szobrászával, Bebó Károllyal, Óbuda déli határában a volt Határ ucca, ma helytelenül elnevezett *Nagyszombat ucca mentén állitatta* föl címerével ékes posztamenten. E közigazgatási határhelyről 1790 folyamán elkerült e két szobor, *ismeretlen okokból* elvándorolt innen a plébániatemplom előtti térre, a Lajos uccai házak sorának vonalába. Az időjárás alaposan megviselte mindkettőt és restaurálásuk, illetőleg konzerválásuk égetően kívánatos.

Kevesen ismerik azt az emléktáblába vésett díszkoszorút, amely a tabáni templom melletti, egykori Szarvas téri házon *Virág Benedek* pálosrendi szerzetes emlékét hírdeti, mert szobra még nincsen. A mélységesen és hazafiasan érző író 1830-ban halt meg 66 éves korában. Horatiusnak volt követője. Az emlékvers így szól:

„Nemzeti léleknek tüzes ébresztője
lakott itt,
Zengve dalát, írván nemzete „Századait".
Itt élt, halt, — nem halt, meghalva is
él, aki úgy élt,
Mint a magyar nemzet dísze: Virág
Benedek."

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

Bezsúfolt öröklakás
helyett társuljon ikerház építéséhez, mert ugyanazon árban
hatszázas telken
a Pasarét mentén, az ötös autobusz végállomásánál építhet. **Telefon: 57-7-54**

Főzőtanfolyam Budán. A II. ker., Batthyány uccai polgári leányiskola (II, Batthyány u. 8.) volt növendékei által ezelőtt 31 évvel alapított „Volt iskolatársnők Szövetsége" az 1933—34. iskolaévben továbbképző tanfolyamot nyit a polgári iskolák olyan növendékei részére, akik más iskolában nem folytatják tanulmányaikat, vagy azt már be is fejezték, de az életben még elhelyezkedni nem tudtak. Ezekből a volt polgári iskolai tanulókból szándékozik a Volt Iskolatársnők Szövetsége művelt, magyar, jó háziasszonyokat nevelni. A tanfolyam tárgyai: főzés, varrás, gyorsírás, német társalgás, művészettörténet, tánc stb. A tanfolyamra jelentkezni f. évi október hó 7-ig lehet minden hétköznap d. e 9-10 óra között a II. ker Batthyány uccai polgári leányiskola igazgatói irodájában.

A lőcsei fehér asszony

Mintha csak jó *Budavárának* viharos, háborús történetét olvasnám *Förster Rezső* kiváló budapesti lapszerkesztőnek legújabb könyvében, amelyben szigorú oknyomozással tisztázza Korponay Jánosné, született garamszeghi Géczy Julianna szerepét: Lőcse, erősített kuruc városának 1710 február 13-án hajnalban Löffelholz osztrák tábornoknak történt átadásában. Kimutatja bőséges forrásanyag fölhasználásával, hogy inkább csak ráfogás az árulás vádja Korponay Jánosné ellen, de ezt a rágalmat titokzatos célú viselkedésével maga is táplálta. De úgy járt, mintahogy rendesen jár az, aki két urat szolgál: sem a kuruc, sem a labanc nem bízott meg benne és a nagyeszű nőt 1715 szeptember 25-én délelőtt Győrött nagy nyilvánosság mellett 27 éves korában lefejezték, III. Károly király közvetlen parancsára. Előbb még három napig kínozták:

„A hóna alá erősített kötélen felhúzták csigán és a két lábára nagy köveket tettek, amelyeket még súlyosbítottak azzal, hogy nagyobbakat is akasztottak hozzá. Ezek a szegény áldozatnak az inait, meg az idegeit szakították szét. Az ilyen kínzást csak akkor szokták alkalmazni, mikor bizonyos volt, hogy az illetőt halálra ítélik..."

De a tortúra alkalmazása Korponay Júlián nem volt olyan egyszerű dolog, mert a törvények a magyar nemes ember megkínoztatását nem engedik meg. Ekkor Majthényi János causarum direktor rendeltetett az udvarhoz, hogy okvetlenül találjon valami paragrafust Verbőcziben, amelynél fogva a tortúrát alkalmazhassák a szerencsétlen szépasszonyon. Ő sem talált paragrafust erre, de egy kibúvóhoz fordult és prokátor dialektikával azt állapította meg: minthogy törvényeinkben nincs paragrafus, melynek értelmében nemes embert nem szabad tortura alá vonni, tehát szabad...! Igy! Erre utasították a bíróságot, hogy alkalmazza a kínpadot. A bíróság tagjai erre, mint *Nádasdy* Tamás főispán sürgős teendői miatt Somogyba utazott. *Sándor Gáspárnak* is elhalaszthatatlan dolga támadt, ő is elutazott, hogy törvényellenesen ne ítélkezzék. De ekkor jött III. Károly újabb személyes parancsa, hogy öt nap alatt végezzenekKorponay Júliával.

Gróf *Illésházy Miklós* főkancellár magánlevelet írt *Koháry Istvánhoz*, amelyben a következők állanak: „Édes bátyám, nem kell halogatni a dolgot, mert a császár (!) oly ingerült, hogy magamat is majdnem kidobott a szobából és megparancsolta, minden vonakodás nélkül végre kell hajtani a tortúrát. Ne okoskodjál hát, hanem hívd össze a bíróságot!..."

Erre Koháry a győri, mosoni és soproni alispánokat összehívta, a bíróság megalakult. Jött a tortúra és végül a halála a szerencsétlen aszszonynak. Koháry hűségesen jelentette, hogy feladatát teljesítette. Még a per folyamata alatt, 1714-ben őt nevezték ki országbírónak. Az ítélet esztendejében pedig, december 27-én III. Károly királytól írás jött, hogy jutalmul élethossziglan megkapja az altábornagyi fizetést... És azok az őskurucok, akiknek nevét Korponayné leveleiben érintette, mint gróf *Eszterházy* Dániel, *Ebeczky* István, hamarosan meghaltak. *Czelder* Orbánt vérpadra viszik, *Csajágit*, aki a szatmári békeokmányt Bécsbe vitte és a protestánsok vallásszabadságát sürgette, Bécsben ebédre hívták, útközben megbetegedett és gróf Ezterházy Dániel kastélyában, a sopronmegyei Veresznyén meghalt. Báró *Andrássy* Pál, egykori kuruc tábornok ebédre volt híva Pozsonyba, Nagyszombatban már gyógyszert használt, Trencsénig elvánszorgott és ott meghalt... Kétféle sors! Melyik a magyarabb...?

Nézem az érdekfeszítő és kiválóan tanulságos könyv elején Korponay Jánosné garamszeghy Géczy Julia arcképét. Czirok János festette 1706-ban. Nézem. Tizennyolc éves. Ma egy ötven éves asszony is lányosabbat mutat nála. A hatalmas barokk hajdísz teszi. Ha azt elfedem, Júlia is visszafiatalodik, még az a hideg észt fedő márványhom-

SZENT ALAJOS
GYÓGYSZERTÁR
A RÓZSADOMBON
II., ZÁRDA UCCA 34.
M E G N Y I L T
Tulajdonos: ROGÁTSY KÁLMÁN

lok, kissé férfias orr, de főleg az akaraterőt sejtető, kifejlett áll is lágyabb vonásokba olvad. Hatalmas mellkasa még barokk, de karcsú csípője és méginkább kecsesen ábrázolt keze már rokokósan fiatalos. Barok erő és rokokós számítás — ez maga Julia asszony. Nagy ívben lendül egészen a mindenható császárig és komoly szeméből már akkor kiolvasható tragikumának sejtelme..., magyarságának szabad kifejtésében nagy asszony vált volna belőle..., így — irtózatosan meggyötört, minden szánalomra méltó, szenvedő nő...

Sokan írtak már Korponay Jánosnéról és *Förster Rezső, a Szepesi Híradó* budapesti szerkesztője oknyomozóan gyüjtötte össze egységes képpé az erre vonatkozó adatokat. Művészivé teszi monográfiáját az a mélységes szülőföldi szeretete, amellyel történelmi mozaikjait szinezi. Ott látta gyermekkorában a fehér asszony képét Czanczik József mester művészi alakításában a lőcsei várfal egyik kis ajtaján. Nézte és elmerengett fölötte. Most, férfikorában járul hódolati ajándékával szülővárosa elé saját fájdalmának az enyhítésére is, amelyet Lőcse, amaz ősi szabad magyar királyi városának az elszakítása lelkébe hasít. Mi is enyhülünk vele.

Dr. Mohr Győző.

Közhasznú üzemek

A Vásárpénztár ügyével kapcsolatosan most érdekli a közönséget minden közhasznú üzeme a városnak, amely erősebb üzleti viszonyban állott a Vásárpénztárral, de egyáltalán nem részes ennek a szerencsétlen pénztárnak mai állapotában.

Külön kell ezeket választani, mert egyáltalán nem spekulálnak és üzérkednek, hanem technikailag bonyolítják le a magyar metropolis legfontosabb üzemét: — a város élelmezését.

Ilyen elsősorban a

Marhaközvágóhid és vásár

Pest város tanácsa 1867-ben határozta el, hogy a pesti magánvágóhidakat megszünteti és az összes marhavágásokat központosítva városi *közvágóhidakat* létesít.

Az építkezés 1870 tavaszán indult meg és a marhaközvágóhíd és vásár 2 vágóépületben összesen 30 vágókamrával 1872 augusztusában nyilt meg. 1898-ban a forgalom emelkedése miatt egy újabb épületben a *budai* mészárosok részére az úgynevezett *budai vágócsarnok* létesült.

1830. évben a régi u. n. juhölőde helyén egy újabb vágócsarnok, a vágóhíd déli oldalán lévő 10 régi vágókamra helyén új nagybani húsvásár épült. Ugyanezen oldalon lévő istállók hütőhelyiséggé építtettek át. 1932 év október 16-án a központi vásárcsarnokból a nagybani vidékihúsvásárt ide kihelyezték és erre a célra egy külön vasúti rakodót építtettek, továbbá a II. o. vágóhidon 5 vágókamrát húsvásár helyiségnek alakitottak át.

A közvágóhíd megnyitásával kapcsolatban a marhavásárt is központosították és erre a célra 1888-ban 4 faistálló és egy veszteglőistálló, majd 1893-ban 2260 drb szarvasmarha befogadására még 8 faistálló készült, amelyből kilencet a háború után lebontottak. 1890-ben a marhavásáron felépült a 2400 négyzetméter területű fedett marhavásárcsarnok és 1930-ban a Máriássy utcai faistállótelepen egy külön vásárcsarnok az élő borjuk számára. A marhavásárok nagy forgalma következtében a vásártér területi kiterjesztése is szükségessé vált és így az északi oldalon a Mester utcán túl fekvő területen 1897. évben 7 kőistálló, 1914. évben 2 faistálló, végül az 1922—23. években még egy kőistálló épült, összesen 4200 drb szarvasmarha befogadására.

A Tattersallban tartott lóvásárt is a közvágóhíd igazgatósága alá, a kőistálló hátamegett, Vágóhíd u. 8 sz. alatti cca. 8 kat. hold területre helyezték át.

A marhaközvágóhíd régi rendszerű jéghűtőit 1915-ben korszerű léghűtőkre alakították át 1440 m² alapterülettel. Ezek a hűtők legutóbb 700 m² területű hűtőkkel kibővittettek. Az első hűtőkkel egyidőben készült *a közvágóhíd műjéggyára is* és a húsipari munkások részére öltöző és mosdóhelyiség. Majd 1928. évben mégegy munkásöltöző és mosdóhelyiség készült és a volt igazgatói lakás modern *állatorvosi laboratóriummá és múzeummá* alakittatott át.

A marhaközvágóhíd kiegészítő részei még a kényszervágóhíd, bél- és pacalmosók, bőr- és faggyúraktárak, két víztorony és a kétirányu vasúti vágányzat, amely az intézményt egyrészt a ferencvárosi rendezőpályaudvarral, másrészt a dunaparti teherpályaudvarral összeköti.

A szarvasmarhaközvágóhíd és vásár épületeinek leltári értéke kb. 12,157.000 pengő.

A közvágóhídon a húsvizsgálatot és állategészségügyi szolgálatot a főváros állatorvosai teljesítik. A marhavásáron az állategészségügyi szolgálatot a földmüvelésügyi miniszterium által kirendelt állami állatorvosi személyzet látja el.

A szarvasmarhaközvágóhíd és vásár szolgálatát az intézőség látja el az igazgató vezetése alatt.

Közvágóhidak és állatvásárok

igazgatósága élén

SÁNTA ANTAL

közélelmezési főtanácsos áll, mint igazgató, aki felelősségterhes hivatását lelkiismeretesen, a világvároshoz méltóan tölti be. Kifogástalanul működik minden osztálya a következő beosztással:

Állategészségügyi szak: *Gulyás* Károly dr. állategészségügyi h. főtanácsos. — *Kazár* Gyula dr. állategészségügyi tanácsos, továbbá Balla Lajos, Herez János dr., Graf Miksa dr., Kucsera József dr., Bodnár Róbert dr., Burghoffer Géza dr., Révész Sándor dr., Drechsler Mátyás és Szücs István dr. főállatorvosok. — Stillfried Mihály dr., Hubert Árpád dr., Dobó István dr., Bauer József dr., Weisz Ignác dr., Berkovits Ignác, Grosz Ármin dr., Doby Ernő, Harazdi Károly dr., Mágics Jenő dr., Hofhauser Endre dr., Lippay Lajos dr., Szabó Ferenc dr., Lackó József dr. *állatorvosok*. — Klapács István dr., Erhardt Sándor dr., Takács Gyula és László Sámuel dr. *segédállatorvosok*. — Huszágh Nándor dr., Wirth Károly dr., Karpfer Konrád dr., Szabó Barna dr. és Persa László dr. ideiglenes *hivatalnokok*. — *Közélelmezési* szak: *Ujhelyi* Jenő közélelmezési tanácsos, *Laszip* László közélelmezési főfelügyelő, *Eiler* Mihály dr. közélelmezési tiszt. — *Számvevőségi* szak: *Herein* Károly számvevőségi számtanácsos. — *Kertészeti* szak: *Eck* Nándor ideiglenes hivatalnok. — Ideiglenes hivatalnokok még: özv. Szeleczky Józsefné, Bencsik Mária, Stoidl Hermin, Bartunek Alajosné, Pap Opra János, Stadler Julia és Hammer Károlyné. — Az üzem helyisége: IX, Soroksári út 58. Telefon: 32-0-09.

Szarvasmarhaközvágóhid és vásár

Vezetője: *Ostián* Ferenc közélelmezési tanácsos. — *Közélelmezési* szakma élén állanak: *Hankus* Gábor közélelmezési főfelügyelő, *Woczasek* Jenő közélelmezési felügyelő, *Kröczer* László közélelmezési tiszt és *Jakab* Albert ideiglenes hivatalnok. — *Kezelői* szak: Szilágyi Géza kezelőtiszt. — *Gépészek:* Morvai János és Friede József. — Ideiglenes hivatalnokok: Buzáth Barna, Csetényi László, Gulyás Margit, Hrapka Józsefné, Kenesei Sándorné, Mérő Sándorné. — Az üzem helyisége szintén IX, Soroksári út 58. — Telefon: 31-8-78.

GAZDASÁGI NAPLÓ

* 200.000 mázsa búza fekszik Budapesten. A főváros készlete erősen megnövekedett az utóbbi napokban. A legutolsó kimutatás szerint közel 200.000 mázsa búzát és 76.000 mázsa rozsot tárolnak a budapesti raktárházakban.

* Több mint másfél millió pengő nyereséget hozott a gázgyár raktári kokszának az értékesítése.

* A Gyosz a közvélemény pontos tájékoztatása érdekében elkészíti a nyári árak új, pontos indexszámait.

* Megduplázódott a készbőrexport. A készárupiacon 40 százalékkal drágultak az árak. Drágább lesz a cipő.

* A bankok meghosszabbítják a főváros függőkölcsönét, melyek három havonkint esedékesek.

* Élénk tevékenységet fejt ki a Hazai Bank a gabonakivitel finanszírozása terén, miáltal lehetővé teszi több nagy cég exportüzletének zavartalan lebonyolítását.

* Gramofonlemezek gyártására rendezkedik be a Standard Villamossági Rt.

* A betétállomány örvendetes emelkedéséről számol be a vidéki intézetek félévi mérlegei.

* 3500 katasztrális holdon termeltet a földmüvelésügyi minisztérium a finomabb mótorokhoz, főként a repülőgéphez használt ricinusolajat, melyet ezideig külföldről kellett behozni drága pénzért. Helyt Budapest 30 pengős áron vásárolja métermázsánként a leszerződtetett termelőktől. A terméshozam főként az Alföldön katasztrális holdanként 6—9 mázsa között ingadozott.

* Németországban a kikényszerített többtermelés folytán raktárra dolgoznak a nagyipari vállalatok, melyeknek helyzete a megcsappant fogyasztás és a kivitel katasztrófális csökkenése következtében rendkívül komoly.

* A tatarozási hitelek olcsóbbá tétele érdekében az a fontos intézkedés történt, hogy 5000 pengőn aluli kölcsönök nél az előírt hitelek könyvi kivonat helyett a bankok cégszerű aláírással ellátott telekkönyvi számlát is elfogadnak.

* A burgonyaértékesítés tárgyában a földmivelésügyi minisztériumban legutóbb tartott értekezleten a belföldi értékesítés megszervezésének kérdésében újra a szindikátusi megoldás került előtérbe.

* **A Trust** másfélmilliós kölcsönt helyezett kilátásba Kispest városának és azoknak a környéken fekvő községeknek amelyek az áramszolgáltatást a Trust szentlőrinci vállalatától kapják.

* **A Nemzetközi Gyapjúszövetség** októbert 4-én és 5-én Budapesten rendezi meg a Nemzetközi Gyapjúkonferenciát, melyen a gyapjútermelés, továbbá a gyapjúfeldolgozóipar és kereskedelem legfontosabb szakkérdései kerülnek megvitatásra

* **Megélénkült a forgalom** az eddig tespedő kötvénypiacon ahol főleg az 1914. évi és 1927-es fővárosi kötvényekre, ugyszintén a Speyer-kötvényekre jelentkezett sok vevő. A kötvények árfolyama 2—4 százalékkal javult.

* **Japán ipari cikkek** — Jugoszláviában. Ez a verseny főleg a német ipart szorítja ki, mert a japán árucikkek ára csupán egy töredéke a német áraknak. Az új keletázsiai invázió főleg ceruzát, fogkefét, fésűt, szappant igyekszik hihetetlenül olcsó áron elhelyezni.

Nagy port vert fel a Georgia és a Klein érdekeltség ügye a tőzsdén. Kleinék, mint a részvénytöbbség birtokosai, érthető okokból ellene szegültek a Hitelbank nagyszabású elgondolásának és az administarteur delegué kirendelésének, amely bankszempontból elkerülhetetlenül szükségesnek mutatkozik. A *Georgia* izgatott hangulatú igazgatósági ülésén a többség gáncsot vetett ugyan a jószándéknak, szembeszállott az alimentáló bank intencióival, azt azonban nem tudta megakadályozni, hogy október 10-én rendkivüli közgyülés ne tárgyalja azt a differenciát, a mely a Hitelbank és Kleiénk között felmerült és a melyben *száz százalékig a Hitelbanknak van igaza*. Valószínü, hogy a rendkívüli közgyülésig a közvélemény hatása alatt sikerül elsimitani az ellentéteket és a merev elzárkózás lovagjai belátják, hogy az életképes Georgiának nyujtott segitőkezet a *Hitelbank körültekintő gesztusát* a vállalat érdekében sem szabad visszautasitaniok.

Társasvillák
Budapest Rivieráján!
a Gellérthegy déli lejtőjén!

A hatholdas Batthyány-ősparknál a Gellértfürdő közvetlen közelében központi, mégis csendes, pormentes fekvésben, a Mészöly ucca 5. és 7. sz., továbbá a Mányoki út 7. sz. szépen fásitott telkeken

társasvillákat építünk

2—3—4— szobás hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvvezésü

örökös lakásokkal,

versenyen kivüli kivitelezéssel. 2 szobás lakrészek már 17.000, 4 szobásak 27.000 P-értékálló befektetés; bérbeadásnál, amit vállalunk, kamatjövedelmét megkétszerezheti. Díjtalan prospektus.

„CENTRUM"
Házépitő Vállalat
I, Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

HÁZ

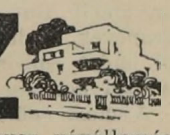

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS

1 és 2 szobás hallos, erkélyes, Vérmezőre néző gyönyörű modern lakás központi melegvízfütéssel novemberre kiadó. Érdeklődés házmesternél I, Logodi-utca 60. vagy telefonon 55-0-35.

Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretü, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel épitendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.

2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fütés, melegvizellátással az Attila ucca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus épitő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.

3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I, Logodi ucca 63, vagy telefonon: 55-0-35.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilásással a budai hegyoldalra. 61-es villamos-, 4-es autóbusz-megállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.

Épülő modern bérházban luxuskivitelü, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszinen.

Főlépcsőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

TELEK

Rózsadombon, Törökvész út 79. közmüves, 263 öles telek olcsón eladó. Cím a kiadóban.

160 négyszögöl telek a Pasaréti-út legelején, déli fekvésü 14.000 P-ért sürgősen eladó. Tulajdonos telefonja: 85-3-54.

Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles közmüves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez I., Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló
kőlapokkal
burkoljak.
Szállitja **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC. FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR. II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

6 ÓRÁN BELÜL elintéz minden **VIZ—GÁZ szerelést**
CSIHÁK bádogos, II., Csaba ucca 3. sz.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.

Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.

Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.

Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz

Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.

Safe deposit

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksüteménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

A MAI BUDÁT

örökíti meg az utókor számára a HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG írók, művészek és tudósok budai egyesülete közreműködésével megjelenő

BUDAI ALMANACH.

A „Budai Napló" szerkesztősége mély tisztelettel kéri Buda érdemes polgárságát, hogy a tulajdonában lévő régi budai ujságokat, Budával foglalkozó könyveket, a családban fennmaradt adatokat, leveleket, okiratokat bocsássa a szerkesztőség rendelkezésére, hogy azokat a Budai Almanach számára feldolgozza.

Kérjük azokat, akik Buda érdekeit szolgálják, vagy a multban szolgálták bármely téren, hogy az erre vonatkozó adatokat velünk közölni sziveskedjenek.

1933 november havában jelenik meg a BUDAI ALMANACH!

Minden levél és értesités címzendő:

BUDAI NAPLÓ szerkesztősége: I., Batthyány u. 63. Telefon: 502-96

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Főmunkatárs: Székely Miklós dr.

Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1141. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 október 6.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél **30** fill. Szövegsor ára **2** P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63.
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

Kadarka mellett

beszélgetünk Budán

— Halló, halló! Kérek két decit tisztán. És ne panaszkodjatok mindig, ti óbudaiak!

— Van rá okunk éppenséggel elég. Nekünk köszönhettek mindent. Ha mi nem építünk új várost Akvinkum romjain, soha itt világváros nem épült volna. Mi adjuk — nemcsak Budának, — de Pestnek is a történelmi díszt, a klasszikus multat. Itt élt Attila, itt uralkodtak az Árpádházi böles királyok. A magyar tudomány bölcsője itt ringott, a magyar művészet itt virágzott, ahogy azt képeink, szobraink ma is bizonyítják. A Rómar fürdő vizében fürödtek már kétezer év előtt a római légiók katonái. Itt volt az ország első vizvezetéke. Bölcsek voltak az ősök, nem Pestről hozták a vizet. A régiek viziorgonája még áll — és mégis mi vagyunk a legárvábbak, legelhagyatottabbak. A város minden részének jut valami, csak tőlünk tagadnak meg mindent! Pusztulunk, veszünk . . .

— Nekünk mondod. Nézz körül itt a Vizivárosban. Valamikor régen itt lüktetett az élet. Hol volt akkor Pest? Ma csendes a Fő utca, üres, élettelen a szép széles dunaparti korzó. Minden pang, minden pusztul. Óbudával mégis törődnek, hidat kap, szabályozzák majd. Ti kapjátok a legmodernebb közlekedést. Kaptok trollybuszt. Van a ki gondotokat viseli . . .

— Ki? Ki?

— Nézd, nekünk a Várban volna pátronusunk elég, mégis alszunk. Egész Buda alszik, csak talán éppen a Viziváros nem. Ott egy új városrész nőtt ki a Pasaréten, új villaváros a Rózsadombon. Az ottani vezérpolitikusok jó iskolába jártak, hozzá is nőttek a kerülethez. Vannak középiskoláitok fiuknak, lányoknak. A Várból most viszik le az utolsót: a leánygimnáziumot. Le a Krisztinába. A várszinházat bezárták. Mi maradt nekünk, várbelieknek — semmi.

— Ne irigyeljétek tőlünk azt a leánygimnáziumot. A mi leányaink jártak fel oda a Krisztinából. Az a pár ember a Várban? . . . Igazán felesleges volt ott ez az iskola. Ott csupa nagy úr lakik, aki otthon neveltetni a leányait. Mi ez a gimnázium a mi tenger bajunkhoz képest. Minden városrésznek van előljárósága, csak nekünk nincs a Krisztinában. Már Kelenföld is kap. Föl kell másznunk a hegyre minden kis dologért, még a házőrző ebünk billogjáért is. Mi vagyunk a légvárak városa. Csupa terv: lift a Gellérthegyre, a Délivasút belső állomásának áthelyezése és modern fölépítése, a farkasréti temető kitelepítése, fürdőváros, játékkaszinó, köszinház. De a város közepén, a várhegy alatt, a legszebb részen huszholdas kaszálórét áll pusztán, mint valami közlegelő. A Vérmező. Még arra sem volt szíve a városházának, hogy az Erzsébet-hídnál, a fürdőváros központjából végleg elhordassa azokat az ócska gépházakat és csak részletekben bontatja, hordatja el. Az ócska kémény most is ott füstöl. A Pasarétről elsöpörték az ott éktelenkedett téglavetőt, sötét gödreivel. A viziárosi temető helyén már épül az új szerpentin út, a park is és nem fojtogatja semmi többé a Hüvösvölgy torkát. Nemsokára már a bécsi autóbusz is itt fut be Budára.

— Ezt is tőlünk veszik el, ezzel is veszit Óbuda.

— De gyarapodik az idegenforgalom. Pompás képet kap az idegen a városról, ha a hegyek felől, a Hüvösvölgyön át érkezik. Kár, hogy bent a városban nem látja a fürdővárost. Más látkép maradna meg emlékezetében, ha a Krisztina körútra kerülne vagy az Attila utcának, ott látva a központi fürdőparkot a Vérmezőn, ragyogó esti fényben. Nem is kívánkozna Pestre. Itt költené el a pénzét . . .

— Kérjétek meg Kozma Jenőt, hogy rendezze így. Mi Ujlakon, most készülünk őt megkérni, hogy a Szépvölgyet vegye pártfogásába. Az ujlaki hegyvidéket. Óbudán Szilágyi Károly csinálja és esténkint új csillagos részt lát a hegyek közt a Margithidon járó polgár. Csak a Szépvölgy sötét, pedig lehetne ragyogó, mint a Pasarét . . .

— Majd bolond lesz Kozma a Krisztináért is küzködni, ahol minduntalan megmarják. Még mi nekünk a Viziárosban szükségünk van rá. Fogjatok magatoknak más patrónust.

— De kit?

— Ott van Petracsek Lajos! Fiatal erő, telve ambicióval, munkakedvvel.

— Azt is kioktatták már egy párszor. Neki is vannak már keserű tapasztalatai a Krisztinában. Régi hive Kozmának, vele megy.

— No, no! Ne bántsatok minket egy-két ember miatt, aki a Dunában uszva, azt hiszi, hogy ő tolja a Duna vizét és ha kilép a vizből, azt hiszi, hogy megáll a Duna, — kár minket bántani. Aztán meg nemcsak a Viziárost képviseli Kozma, hanem Budát. Egész Budát. Egységre törekszik most az egész ország, — elsősorban egész Budapest. Mért éppen — pont — a Krisztinaváros maradna ki ebből? A pesti rész is Kozma után jár, tőle vár . . .

— Azért jut belőle kevés Óbudának, pedig mi is ott állunk mellette. Más itt a baj. Kozma az Egységes Nemzeti Párt intéző hattagú elnökségének is a tagja a miniszterelnök bizalmából. Ott is helyt kell állania. Ha megcsinálta a Polgári Egységet a fővárosban, csinálnia kell a Nemzeti Egységet az országban is. Hiába várjátok az ujlaki hegyek közé! A Szépvölgy várhat . . .

— Ha nem jön Mohamed a hegyhez, akkor a hegy megy el Mohamedhez. Segítik majd tolni a mi mohamedán polgártársaink, ha már vállalta a patronátust náluk.

— Hja, Kozma erdélyi ember, székely ivadék, nem a vallását nézi az embernek. A mohamedán hitü is jó magyar lehet.

— Csak éppen az óbudai svábok fujnak valami külön tüzet.

— Hol vannak ma az óbudai svábok! Megették őket a pesti gyárak. Mint ahogy megette borukat a filoxera, szép hegyvidéküket a téglagyár . . .

— Annak pedig végire járunk! Ripka, Kozma és Szilágyi összefogtak, hogy gátat vessenek a hegyek elhordása elé. Őrt állanak ott Andréka is, Orova is.

— És ti, óbudaiak, panaszkodtok? — ahol annyi az őrszem. Még a kelenföldieket is valahogy csak értjük, azoknak nincs trollybuszuk. A Héven járnak, drágán. Pedig Becsey még a minisztert is megmozgatta. Csak a Beszkárt ér rá.

— Ott is van hát, aki verekszik a kerületért. Becsey kéz a kézben jár Kozmával. Dülőre viszik ezt is. De mi lesz velünk a Krisztinában?

— Halló, halló! Csapos! Ha már állunk, akkor kérek még egy — hosszúlépést.

Ripka Ferenc

ünneplése a Budai Társaskörben, bizalmas baráti körében

Választmányi ülésre hívta tagjait a *„Budai Társaskör"* elnöksége, de a nem választmányi tagok is nagy számban jöttek össze, sőt kiváló vendégek is, mert lázasabb, izzóbb a hangulat a közelmult eseményei miatt, mindenkit érdekel a vezéremberek nyilatkozata. De főleg az vonzotta Ripka Ferenc személyes híveit, hogy őt névnapja alkalmából üdvözöljék. Ez hozta oda Bárczy Istvánt, Kozma Jenőt, Payr Hugó és Usetty Béla országyűlési képviselőket s így vált a szűkkeretű választmányi ülés a régi bizalmas baráti kör lelkes ünnepévé, amely meglepetésszerűen részesítette meleg óvációban Ripka Ferencet.

Rövid elnöki tanácskozás után *Ripka* Ferenc elnök nyitotta meg a választmányi ülést és üdvözölte a nyári szünet után először összeülő választmányi tagokat. Rövid bevezetésében vázolta a *gazdasági helyzetet*, amely nem oly sivár, ahogy azt sokan beállítják, — *politikai* helyzetünket pedig irigylik a szomszédos nemzetek. A várospolitikában vannak vajúdások, amiket táplál a Vásárpénztár ügye, amely nem mai kérdés, mert nyolc év előtt már kivizsgáltatta több ízben és az eredményt az illetékes tényezők elé terjesztette és szigorú eljárást követelt minden szenzációt hajszoló botrány nélkül. A pártot ezekután felelőssé tenni a történtekért nem lehet, mert a párt sohasem adminisztrált, de megvédte minden alattomos támadás ellen *Sipőcz* Jenő dr. polgármester személyét is, meleg magyar szóval, aki a becsületes, lelkiismeretes tisztviselő szimbóluma.

A választmányi ülés további folyamán a Budai Társaskör ügyvezető alelnöki teendők ideiglenes intézésével megbízták *Oszoly* Kálmán háznagyot és *Hoór-Tempis Móritz* társelnök indítványozta, hogy *Krivoss* Árpád főtitkárt mentsék fel a tisztújító közgyűlésig a főtitkári ügykör további vezetése alól és ideiglenesen a teendők ellátásával *Veress* István tanárt bízzák meg. A választmány mindezekhez egyhangúlag, vita nélkül hozzájárult. Az ülés folyamán *Oszoly* Kálmán felolvasta Gömbös Gyula miniszterelnök köszönőlevelét, *Hoór-Tempis* Móritz indítványozta, hogy a szezónnyitó választmányi ülés üdvözölje melegen Kozma Jenő pártelnököt, — *Ripka* Ferencet pedig az ülést követő társasvacsorán névnapja alkalmából köszöntik fel.

A társasvacsorán részt vett *Bárczy* István volt miniszter és főpolgármester, megjelent ott *Kozma* Jenő pártvezér is és a vacsora folyamán megérkeztek *Usetty* Béla és *Payr* Hugó országgyűlési képviselők, Kozma Jenő vezérkarának két kiváló vezértagja. Elsőnek *Hoór-Tempis* Móritz dr. szólalt fel és e bizalmas baráti körben, amely évtizedes közéleti pályáján kiséri Ripka Ferencet, köszöntötte lelkes szavakkal. Méltatta hervadhatatlan érdemeit a városháza konszolidálása terén. A jelenvoltak fölállva ünnepelték Budának ezt a kiváló, köztiszteletben álló vezető polgárát szünni nem akaró éljenzéssel és tapssal.

Utána *Kozma* Jenő emelkedett szólásra és sziporkázó szellemességgel, derűs jókedvvel köszöntötte régi barátját, tízéve harcos bajtársát: — Ripka Ferencet. Minden szava biztató, megnyugtató volt, csupa igazság, csupa bizakodás, mert — ahogy kijelentette — az alattomosan terjedő defetizmust szeretné megállítani. Ne féltse őt senki, erősen áll, sőt ha kell, verekszik is, de fölöslegesen nem viszi huszárjait a sáncároknak, ahogy a világháborúban történt. Mint a Nemzeti Egység Pártja elnöki tanácsának tagja, bírja a kormányelnök bizalmát — (szavait lelkes, zajos, hosszantartó éljenzés szakította meg Gömbös Gyula nevének említésekor), — jól van informálva és nem lát semmi okot az aggodalomra. Ő is szívesen látja, ha kormányelnök nemzeti egységre törekvő pártját, amelynek magja a tíz év óta jól megszervezett „Egységes Polgári Párt", minél nagyobb arányokban terjesztik. Igaz, hogy a megnagyobbodott táborban több lesz az eszkimó, de nem szaporodnak a fókák. Kedves volt az új mécsesekről mondott hasonlata, mely most vonza a kíváncsiakat, de az igéretek beváltásakor vissza kell térni a régi kályha melegéhez és végül a kíváncsiak azt veszik észre, hogy ismét itthon vannak. A növekvő tábor vezérkara változatlanul működik tovább. Ő tudja, hogy a gomblyukában levő jelvény mire kötelezi. A városházán eddig két oszlopra támaszkodott a politika, amely koalíciós rendszer nehezítette a helyzetet és gyakori megalkuvásokra vezetett, hogy így a párt érvényesíthesse törekvéseit. Az egységes községi párt jelszavait többen kisajátították és végül is kormányprogrammá lett. Ez volt a cél. A Vásárpénztár ügyében is nyilatkozott és egyszerű szóval mutatott rá, hogy az ő pártja felismerte az ottani bajokat, kiváló közgazdasági szakembert állított az intézet élére *Ereky* Károly személyében, de fékező ellenőrnek melléje állította *Karch* Kristóf egyetemi tanárt, aki az ellenőrzés nagymestere és tanára, a vizsgálattal pedig megbízták *Papanek* Ernő pénzügyi miniszteri tanácsost. A pártnak más befolyása erre az intézményre nem volt. Végül szeretettel és tisztelettel ünnepelte Ripkát, ami rendkívül meleg óvációkra adott alkalmat.

Mint kitünő szónok ragadta magával a társaságot *Knebl* Miklós plébános, aki Hollandiában ismerte meg Ripka Ferencet, aki a budai dalosok élén vitte el ott a pálmát és megindította ezzel az idegen népek érzelmi meghódítását. A szép gondolatot megtapsolták. Egyszerű szóval köszönte meg végül mindenkinek Ripka Ferenc ezt a meleg üdvözlést, akit ezután még sokáig melegen ünnepelt a társaság.

Nyugat kapuja

— Díszben áll a Kelenföldi pályaudvar —

Elkészült Kelenföld állomás átalakítása. Gyakorlatias belső átalakítások, szerencsésen megválasztott külső színezések dicsérik a tervező és végrehajtó elgondolásainak, munkájának helyességét, szépségét. Szinte ráismerni sem lehet a régi épületre az új köntösben. A hússzinű falakból galambszürke ajtók, ablakok színesednek elő s a fehéres oszlopok közein zöld virágkosarakból vörös muskátlik mosolyognak az érkező utasok elé.

Az egész átalakítás, a csinosítás, a színesítés, a rend és tisztaság ezeknek az érkező utasoknak a kedvéért történt. Egy magasrangú vasutas azt a megszívlelendő megállapítást szögezte le a kelenföldi állomás új ruhába öltöztetésével kapcsolatban, hogy ennek az állomásnak tisztának, rendesnek, szépnek kell lennie, mert ez — Budapest nyugati kapuja. Mindenki, aki nyugatról jön, itt lép be Budapestre, ennek a kapunak a képe kiséri be a város utcáira.

Tökéletesen igaz szavak. Tényleg a kelenföldi állomás homlokán díszeleg a Budapest név azok elé, akik a város szívébe igyekeznek. Nem közömbös tehát, hogy mily benyomásokat nyer az érkező megérkezése első percében. Ha Kelenföldön, Budának ebben az előrenyúlt elővárosában az érkezőt rend és csinosság fogadja, az első benyomások jó érzése végigkiséri a nagy főváros minden utcáján.

Tehát hiába csinosították ki, hiába díszítették fel a kelenföldi állomást, ha annak környéke, ha az összekötő híd felé való folytatása annyira szomorú képet mutat. Kövezetlen utcák, szeméttel félig töltött gödrök, por- vagy sárpocsolyák képezik az újonnan festett kapu belsejét.

Nem elégséges a kapu cimerét az utca felől szépen kipingálni, hanem azt, ami mögötte van: az egész várost rendezni kell, utcákkal, közművekkel el-látni, fasorokkal, terekkel, parkocskákkal szinessé, kulturálttá, városiassá kell tenni, hogy tényleg méltó fogadószobája lehessen a főváros helyiségeibe lépő nyugati vendégeknek.

Igen sok deputáció szónoka, memorandumok oldalai és lapunk apró ólomkatonái is eleget mutattak rá a tennivalókra, sőt azok sorrendjére is. Csak meg kellett hallgatni, csak el kell olvasni a kérelmeket és máris készen áll a terv, amelynek megvalósítása Kelenföldet azzá teszi, amire hivatva van.

Az első lépést a MÁV megtette, a kelenföldi állomást kicsinosította, most a főváros vezetőségén a sor, hogy a nyugati kapu tájékát rendezze, kiszépítse.

Sz. I.

Az izlám budavidéki szentje

— Gürs Elias Baba. —

A másfélévszázados török világ Magyarországon, helyesebben talán izlamvilágnak nevezhető, a nagy keleti testvériség nem egy kiváló hadvezérének, diplomatájának, tudásának vagy vallási szentjének lett örök nyugvóhelye, akik édes hazájuknak tekintették a magyar testvérnép földjét és itt aluszszák örök álmukat. *Hódító Nagy Szolimán* kalifa-szultán szive a baranyasomogyi határhelységben, *Szolimán* katholikus temploma területén van eltemetve, *Gül Baba* a budai Rózsadomdon alussza örök álmát, a *sia* szentje, a *sahzáde Idrisz baba* Pécsett nyugszik, míg a legnagyobbak egyike, *Gül Baba* kortársa, a nagy szociológus és emberbarát: *Gürs Elias Baba El Münedzsi*, aki az egész izlámvilág előtt mérhetetlen tiszteletnek örvend s akinek csodálatosan bevált jóslatai máig bámulatba ejtik a hithű mohamedánokat, a Dunántúlon élt. Legendák veszik körül ezt a különös, szentéletű keleti aszkétát, aki csak Allahnak és embertársai javának élt. Sírhelye a török hódoltság után még száz évig nagy izlamita zarándoklatok központja volt, de aztán feledésbe ment s bár a nagy fantaszta: *Evlia Cselebi* a maga történelmi novelláiban sírját Budaőrsre teszi, bizonyos, hogy ugyanott található, azonban azt valamelyik egész közeli budavidéki községben kell keresni. Ez az érdekes életü izlamita szent a hires és ma is legnagyobb muzulmán szerzetesrendnek, a szemussziknak volt tagja s magyarországi kolostorfőnöke, származására nézve turáni-arab, mert a kurdisztáni *Ur*-ban született. Arab volt vérségre, de anyja, mint a hagyomány tartja, *Hindosztánból* származott, tehát *turáni* törzsből, azért is szeretett *Gürs Elias* annyira Magyarországon működni. Külföldi muzulmánok felkérésére most egy albizottságot küldött ki a mohamedán-magyar kultúrbizottság, hogy megállapítsák a moszlim szent pontos sírhelyét és újból megindulhassanak a zarándoklatok e türbéhez, amelynek hire a Gül Babáéval vetekedik. *Gürs* Elias élettörténetét, csodálatos jóslatait, példás halálát meg fogják írni és majd türbéjére mecsetet emel a hálás utókor. Balatonvidéki éveit is felkutatják a hagyomány alapján.

(m. i.)

Lengyel emlékeim a Báthory-ünnepről

Irta: **Piazza Győző,**
a szfőv. törvényh. bizottság tagja.

Lengyelország felszabadulásakor a nagyhatalmak tudták, hogy a nagy lengyel-magyar barátság számukra veszélyt jelent és igyekeztek elzárni a két testvérnemzet erősebb kapcsolatának útját, beleékelve közéjük a felvidéket bitorló Csehországot, megnehezítve ezzel a gyakoribb, közvetlenebb érintkezést. A *Báthory ünnepségek* kétséget kizáróan nagy hatással voltak az erősebb összefogás megteremtésére és a lengyel nemzettel való közelebbi kapcsolatoknak csak hasznára váltak. A gazdasági és politikai orientációk a Kelet szabad nemzetei felé irányítanak és úgy ahogy a török és a bolgár testvériséget ápoljuk és fejlesztjük, meg kell erősíteni újból a régi magyar-lengyel szövetséget.

Augusztus 3-án reggel 7 órakor indult útnak Lengyelországba 70 magyar. Hamar összeismerkedtünk, összebarátkoztunk. Velünk utazott a hercegprímás és kisérete is. A lengyel határig hamar eltelt az idő és amikor a vonatunk az első lengyel határállomásra: — *Zebrzydovice* pályaudvarára befutott, ott már a község apátplébánosa vezetésével a lakósság nagyszámú küldöttsége, cserkészek, iskolák és egy dísszakasz katonaság zenével ünnepélyesen fogadott minket, magyarokat, a magyar és lengyel himnusszal. A hercegprímással együtt mindnyájan

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

kiszáltunk és mindegyikünk virágbokrétát kapott. Azzal búcsúztak tőlünk: — „Éljen Magyarország!" Ez a barátságos fogadtatás kísérte utunkat egész Krakkóig, ahol a fellobogózott pályaudvaron ezrével vártak minket a lengyelek. Krakkó város polgármestere és püspöke fogadott minket és üdvözlésüket *Kállay* Miklós miniszter és *Serédi hercegprímás* köszönték meg. A gödöllői jamboreen részt vett lengyel cserkészek kitörő örömmel és lelkesedéssel beszéltek Budapestről és a magyar testvér cserkészettel Gödöllőn eltöltött szép, boldog időről. A polgárság és katonaság sorfala között vonultunk be az ősi Krakkóba. Minden lépésen megnyilatkozott irántunk a lengyel lovagiasság, udvariasság és testvéri szeretet. A történelmi és muzeális értékek nagy sokasága, amiket itt láttunk templomokban és múzeumokban, azt bizonyítják, hogy milyen régiek és mélyek voltak a lengyel-magyar vonatkozások, hisz még a nemzeti viseletük is hasonlít a magyarhoz. A napisajtó bőven megírta az ünnepségeket, a várbeli templomban lefolyt ünnepi misét és a nemzeti színházukban tiszteletünkre rendezett magyar estét, amiken részt vett a város egész notabilitása, a köztársasági elnökkel az élén és a szeretetnek arról a fellángolásáról, ami kísérte Báthory sírjának megkoszorúzását és Kállay miniszter szavait. Ugyszintén arról a ragyogó fogadóestéről, amelyet az elnök rendezett számunkra, éjfélig beszélgetve a magyar vendégekkel. Az ünneplésnek akkor sem szakadt vége, mert a „Grand Hotelben" várt minket a Magyar-Lengyel Egyesület és mi a lengyelek tiszteletére eljártuk nemzeti táncainkat, amelyhez a zenét pompásan adta a lengyel szalónzenekar.

Krakkói tartózkodásunk alatt a világhírű *vielickai* sóbányát is megtekintettük, amelynek óriási méretei lenyügözőek, története összeforrott Lengyelország történetével, berendezése egyedül áll a világon és közgazdasági hatásai óriásiak. Itt is igen sok magyarvonatkozású történelmi kapcsolatot találtunk. A bánya kitermelt részében a lipótvárosi bazilikánál is nagyobbarányú termeket találtunk, amelyek nagyrészt templomokká alakíttattak át, ahol csodálatos módon minden oltár, szobrok, domborművek és kegytárgyak sóból vannak faragva, még a falakon levő Máriaképek is. Ezeket a templomszerű barlangokat Báthoryról és annak családtagjairól nevezték el nagyrészt és örökké emlékezetes marad előttünk a sóból épült szent „Kunigunda" templom óriási méreteivel, amelyet gyönyörű velencei csillárok világítanak be, sóból faragott kristályfüggőkkel. Itt hangzott fel a magyar és a lengyel himnusz és mi bánatosan daloltuk velük a lengyel himnusz végsorát, hogy — „szabad hazánkat óh add vissza nékünk."

Meleg szeretettől áthatott ünnepeltetések után utaztunk Varsóba, ahol szintén nagyon sok a magyarvonatkozású emlék. Az 1,200.000 lakosú városban hatalmasan lüktet a kereskedelem és ipar, szóval a gazdasági élet s így a külső ünnepségek nem érték el a krakkói ünnepségek fokát külső jelekben, de ahol csak megtudták, hogy „Vengerek" vagyunk, rögtön kilobbant a lengyel szeretet irántunk. Orosz szót itt már alig hallani. Varsó modern, szép, nagy város és nagyméretű az idegenforgalma. Rendkívül érdekes, festői, ez a multba varázsoló régi város, az ő művészies külsejű főúri palotáival és az ősi nemességet rejtő templomok kriptáival. Szinte együtt van itt az egész lengyel történelem.

A város értékesebb műemlékei közül megragadta érdeklődésünket a lengyelek utolsó királyának, Ponyatovszky Szaniszlónak „Lazienszky" rezidenciája, melynek gyönyörű parkjában áll Chopin gyönyörű alkotású szobra. A park közepén áll a kastély, mely ma már magántulajdon, telve a legszebb művészi alkotásokkal. Valóságos múzeum, melyben szobrok és festmények egész légiói vannak elhelyezve. Báthory, Kosciuszko, Ponyatovszky királyok és azok hozzátartozóinak festményei, szobrai, emléktárgyai, exotikus ajándéktárgyai sorakoznak fel. Hasonló a Wilanovban levő, szintén már magánkézben levő Szobieszky János király volt kastélya, amely némi vonatkozásban hasonlít a mi gödöllői királyi kastélyunkhoz, Varsótól kb. 16 kilométernyire van a XVI. században épült nemes barok stílben. Itt *Matuska* Péter meghatalmazott miniszter, követünk rendezett számunkra fogadóestét, amelyen magyar vendégszeretettel fogadta hölgyeinket a követ és mindenkit elbájoló felesége. Varsó polgármestere is fogadóestével tisztelt meg minket, ahol a művészi rész első száma a városi dalkör éneke volt: — Isten áld meg a magyart!

Megkoszorúztuk a névtelen hősök sírját is és ünnepélyes búcsúzás után *Censtohova*-ba utaztunk, az egyetlen magyar szerzetesrend, a *Pálosok* székhelyére, Kolostoruk óriási méretű templomában a „Fekete Mária" oltárnál *Serédi* hercegprímás mondott misét és beszédében rámutatott a lengyelek kitartó béketűrésére, amely végül meghozta szabadságukat. Mi is ezért imádkoztunk ebben a templomban, aminek meglepetésszerűen magyar szóval adott visszhangot *Gyula* testvér, pálos szerzetes, aki budapesti származású és Besnyőy Gyula a neve. A kolostor kincstárszobájában üdvözölte Kállay miniszter a hercegprímást, aki akkor mondotta névnapja alkalmából 9000-ik miséjét. A kincstár rejti azokat a nagy értékeket, amelyek a Báthory királysága idejéből származnak.

Visszatérőben Kattowitce volt az utolsó lengyel állomás, ahol dr. Piatrovszky Albert, magyar konzul és a rendőrfőnök magyarszármazású neje magyar-lengyel estét rendeztek számunkra a Monopol szálloda nagy éttermében. Lelkes meleg ünneplés volt, egyúttal búcsúzás Lengyelországtól.

*

A Báthory-ünnepségeken résztvettek Budáról — a cikkíró *Piazza* Győzőn kívül —: Laubál Károly dr, Handlovits Miklós dr. a Szent János kórház lelkésze, dr. Tolnay Ödönné, Kruzsinszky Bálint múzeumi igazgató és neje, Méhn Antal építész, Szviezsényi Zoltán dr. a Budapest Fürdőváros Egyesület igazgatója, Majthényi drógista és Szablya Kálmán.

Harminc év . . .

Harminc esztendő olyan mérföldkő a közéleti pályán, amely mellett nem lehet szó nélkül elhaladni. A Verbőczy áll. reálgimnázium igazgatója, tankerületi kir. főigazgató: Korpás Ferenc, pedagógiai pályájának 30. esztendejét töltötte most be. Egy jó negyedszázaddal ezelőtt kezdődött ez a nemesivelésű pálya és az a 30 év előtti fiatal tanár jól felkészülve indult erre a nagy útra. Azóta csak életbölcsessége lett öregebbé, szive és harmónikus lelke nem. Korpás Ferenc igazgató a gondjaira bizott kis diákban nemcsak a fejlődő gyermeklelket szereti, hanem az embert és a fiatal magyar testvért is becsüli. Az „élő aktával" szemben, amely felett intézkednie kell, a türelmes, a várakozó szeretetnek hány eredményes esetét mutatta fel és tekintetnélküli szigorral szegi útját az erkölcsi romlottságnak. Éppen olyan előrelátó megbocsátással tud javítani ott is, ahol más csak büntetni tudna.

Szereti az ifjúságot nemcsak azért, mert támogatásra szoruló ifjúság, hanem azért is, mert magyar ifjúság. Korpás Ferenc izzó magyar lelke, termékenyítő hazaszeretete elárad mindenre és mindenkire, aki körébe kerül. Céltudatos küzdés ez a nemzet jövőjéért, a munka a nemzet jövőjéért. Nincs a magyar irredentának nála lelkesebb katonája. Beszélni sokan hangosabban beszélnek róla, de tenni, dolgozni érte, úgy ahogy Korpás Ferenc dolgozik, kevesen. Korpás Ferenc főigazgatót, az I. kerületi állami Verbőczy István reálgimnázium igazgatóját még az iskolai év utolsó napjain tankerületi királyi főigazgatói címmel tüntette ki a miniszter. A hírt Budán osztatlan örömmel fogadták és széleskörű ünneplésben részesítették. Tanártársai, tanítványai, barátai, ismerősei, ifjúság és szülők. Emelte az ünnepet, hogy Korpás Ferenc most ülte tanári szolgálatának 30, igazgatói működésének 15 és a Verbőczy reálgimnáziumban töltött 10 esztendős évfordulóját.

Bojkottálják a cseh árut a kereskedők is!

A vakok szélhámosai ellen emel panaszt és inti óvatosságra a közönséget a „Vakokat Gyámolító Egyesület" elnöksége, mert sok mindenfélét sóznak a közönség nyakába a vakok gyámolítása címén. Most országos gyüjtés folyik a vakok javára, amely célra a közönség mindég szivesen áldoz, de ezzel is visszaélnek sokan és az egyesület kéri a közönséget, hogy a gyüjtőket igazoltassa minden esetben s aki ennek nem tud megfelelni, azt adja a rendőr kezére. Főleg azzal élnek sokan vissza, hogy *vak gyermekeknek* gyüjtenek, amilyen gyüjtést pedig az országos egyesület nem rendez.

Gyász. A szaklapok érdekeinek régi harcos vezére, *Radványi* László dr. „Az Üzlet" szerkesztője rövid szenvedés után 57 esztendős korában elhunyt és díszes, nagyarányú temetést rendezett számára a „Magyar Szaklapok Országos Egyesülete", amelynek megalapítója és ügyvezető elnöke volt.

A RÉGI KÖZISMERT
BAGYIK VENDÉGLŐ
UJ HELYISÉGEI
II., CSALOGÁNY UCCA 27.
KELLEMESEK, OTTHONOSAK.
Naponta Burghardt testvérek SCHRAMMEL-ZENEKARA.

Buda emlékei

A régi feljegyzéseim Budát mint királyi szabadvárost jegyzik fel, amely 19 ¼ postaállomásra van Bécstől és 16¾ postaállomásra Kassától. Zsigmond király volt az első, aki székhelyét Budára helyezte át, ő folytatta a Várhegyen IV. Béla által megkezdett építkezést és I. Lipót császár nevezett ki Budának először főispánt. Az első főispán hadadi *Wesselényi* Ferenc volt. Nem tudom, van-e utcája Budán. Óbuda volt az első település és ebből fejlődött ki Buda. Óbuda római kolónia volt és Akvinkum néven még ma is megtaláljuk helyét. A honfoglalással elveszti nevét és több okmányban mint Etelvárat említik, amit a németek Etzelburgnak, Attila városának mondtak. Szt. István Óbudán alapította a Szt. Péter és Pál egyházat és úgy ő maga, mint felesége, Gizella, többször jártak a szentélyben. III. Béla után Etelvár és Budavár neve összecserélődik és Anonymus már csak mint Budavárat emlegeti. Nagy Lajos királyunk udvarát Visegrádról Óbudára helyezte át és ezóta Óbudától megkülönböztetésképen „Uj" vagy „Nagy Budát" is ismernek. A területe kb. a Császárfürdőig terjedt. Bécsnek a török alóli felszabadulása idején a visszavonuló törökök 1683-ban nagymennyiségű hadifelszerelést és lőport raktároztak el Budavárában. Maga Budavára a török birodalomnak egyik legfontosabb erőssége volt, mert hódításai alkalmából mint a 4-ik fontos erősséget említik. Természetes, hogy az utolsó basa mindent elkövetett, hogy a várost a visszafoglalástól megmentse és a lotharingiai hercegnek Budavára felmentése esetén két más híres városnak átengedését igérte. Amikor 1686 július 22-én a nagy lőporraktár a várban felrobbant, az általános rohamot elrendelték, úgy hogy a bevétel megünneplésére a Te Deumot a keresztény táborban már szeptember 3-án, Bécsben szept. 7-én megtarthatták. Most lesz ezek évfordulója. A város romhalmaz volt. A törökök mindent elpusztítottak. 146 év megszállása csak romot és nyomorúságot hagyott és a fürdőket. Az ostrom és a robbanás alig hagyott követ-kövön. Nem tudom, mi annak az oka, hogy Budavár visszafoglalásának megünneplésére még nem készül a nemzet. 1936-ban lesz 250 esztendeje. Fontos dátum ez, mert ettől kezdődik tulajdonképen a második honalapítás. (Ilyen rövid cikkekben, hogy még az iskolákban is taníthassák, folytatja ezt barsi *Rónay* Jenő dr.).

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA — AKVINKUM
Késő őszig POMPÁS STRAND
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

BUDAI KRÓNIKA

— A főváros tízmilliós deficitjét hitelművelet útján fedezik — 20 millió pengős belföldi kölcsönnel.

— A főváros legnagyobb munkaadója maga a főváros, mert a Gázművek, Elektromos művek és Vízművek összesen 4300 embert foglalkoztatnak havi 800 ezer pengő munkabérrel.

— A Szent Orsolyarendi rózsadombi tanintézet vezetésében egy évvel ezelőtt változás állott be. Egy prospektus szerint az intézet volt főnöknője — aki most is az Orsolya-rend ruhájában jár nyilvánosan — a II. ker, Eszter uccában egy, a nevén álló magániskolába beiratkozásra hívja fel a szülőket. E megtévesztés ellen állást foglalt a ferences egyházközség.

— A vörös Bécs végnapjait éli. Ott is a túlméretezett szociális apparátusokat le kell építeni annak az elvnek szigorú érvényesítésével, hogy „Die Gemeinde ist kein Versorgungsanstalt!" Népjóléti intézményekre szükség van, azt azonban még sem lehet kívánni, hogy a város tartsa el állandóan saját nem dolgozó lakósait.

— Gül Baba sírja teljesen el van zárva a közönség elől. Sem utak nincsenek hozzá, sem útmutató táblák. A főváros most elrendelte a török szent sírjához vezető útvonalakon jelzőtáblák elhelyezését.

— A Széchenyi körvasut, amely a budai hegyvidéket kapcsolná össze — előmunkálati engedélyét meghosszabbították.

— Százezer frankért hajlandó csak Budapesten ülésezni a Nemzetközi Hidrológiai és Klimatológiai Társaság. Remélhetőleg nem fogja a főváros ezt az óriási összeget az ablakon kidobni — Párizsnak.

— A fővárosnak, mint háziúrnak, lakbér címén közel egymillió pengővel tartoznak a jó lakók. Ennek háromnegyedrésze behajthatatlan.

— Egy 9-es villamoson nagy vitát okozott egy idős úr, aki rátámadt a kalauzra, hogy a Lánchídnál nem úgy kiabál a kocsiba: gróf Széchenyi István lánchídja. Az országháznál tudják azt kiabálni: Kossuth Lajos tér! — támadt rá dühösen a kalauzra és közben Kossuthot szidalmazta. Rendőrt hívtak s kitünt, hogy az öreg úr gr. Károlyi István, akit tíz pengőre elítéltek.

A gellérthegyi társasvillák iránt nagy az érdeklődés

— Ideális otthon — biztos tőkebefektetés. —

A vezető társasházépítő vállalat újabban célul tüzte ki, hogy a középosztály ama legelőkelőbb rétegének lakásigényeit elégíti ki, amely szabadulni akar ugyan a lakbérfizetés súlyos terhétől és saját otthont szándékozik szerezni, de nem öt-hatemeletes kaszárnyaszerű épületekben, hanem kisebb kertes házakban. Ezeket az igényeket a társasvillák öröklakásai egy villa vételárának feléért, sőt egyharmadáért elégítik ki, bár ugyanazt a szolgálatot teszik, mint az egylakásos villák, mert teljesen szeparálták és lépcsőházi bejáratuak.

Hozzájárul ez előnyükhöz, hogy a „Centrum" a főváros központi fekvésű, mégis csendes, előkelő részén, a Gellérthegy déli, védett lejtőjén: Budapest Rivieráján, a Gellért-fürdő mellett építi társasvilláit.

Ezek öröklakásai nemcsak ideális otthont biztosítanak, de a tőkeelhelyezés biztonsága és (bérbeadás esetén) jövedelmezősége tekintetében a legnagyobb garanciát nyújtják. Nem csoda tehát, hogy a „Centrum" eme legújabb akciója olyan közkedveltségre tett szert és hogy a társasvillákban a legjobb körök: műegyetemi tanárok, bankfőtisztviselők, tőkepénzesek, magasabb állami tisztviselők, gyárigazgatók stb. jegyeztek le öröklakásokat.

Hogy pénzügyileg mennyire előnyös egy ilyen öröklakás megszerzése, kitűnik a következő egyszerű kalkulációból: Egy, mondjuk 32.000 pengős nagylakás vételára, bankban elhelyezve, hoz évi 1120 P kamatot. Hozzászámítva a lakás üzemi költségeit, kerül a lakás kb. évi 1320 pengőbe, holott az ezen a vidéken 2300—2500 P béren alul nem kapható. Igy évi 980—1180 P megtakarítás mutatkozik.

A „Centrum" májusban adta át rendeltetésének a Nagyboldogasszony útja (Ménesi út) 3. sz. „Riviera" társasvillát; befejezéshez közeleg a Mányoki út és Mészöly u. sarkán épülő „Szentgellért"-társasvilla és amellett, a Mészöly ucca 5. sz. alatt építés alatt áll a „Centrum" 19. társasházának, a „Szent László"-társasvillának építése. Ennek lakrészeit is már túlnyomórészt bejegyezték és mivel a további érdeklődők is kötötték magukat ehhez a kiváltságos fekvésű, legelőkelőbb villanegyedhez: a „Centrum" elhatározta, hogy a Mányoki út 7 (Kelenhegyi út 24—26) sz. telkére felépíti ötödik társasvilláját, a „Park-Otthon"-t.

Ennek építése is már legközelebb megindul, az idén kerül tető alá és tavaszra lesz beköltözhető, hogy még megkapja a harmincéves adómentességet.

A „Park-Otthon" közvetlenül határos a hatholdas Batthyány-ősparkkal. Csak olyan lakások lesznek benne, amelyek mind déli fekvésüek és a be nem építhető parkra néznek. A lakások beosztása mintaszerű; az architektúra művészies és az építkezés kivitelezése ép úgy versenyenkívül lesz, mint a „Centrum" valamennyi társasházáé.

Emeletenként csak 1—1 négy-, illetve háromszobás (esetleg 5 szobás) előkelő lakrész lesz, lifttel, központi fütéssel, tágas intim napozó loggiákkal, poroló erkéllyel és minden modern felszereléssel. A már fásított, terjedelmes — 418 □-öles — telekből minden öröklakásra tekintélyes saját kertrész fog jutni. Az öröklakások a vevők nevére telekkönyveztetnek. A „Park-Otthon" iránt is igen élénk az érdeklődés; máris bejegyezték a lakrészek egy részét. Az árak igen mérsékeltek és fixösszegben vannak megállapítva, tehát itt époly kevéssé lesz pótfizetés, mint a „Centrum" eddigi 19 társasházánál.

A „Centrum" Házépítő-Vállalat (I., Horthy Miklós út 15, tel. 693—01) az érdeklődőknek készséggel megküldi tervekkel felszerelt prospektusát, mely minden részletkérdésre nézve felvilágosítást nyújt.

Megjegyezzük még, hogy a fenti helyek az utolsó, még beépítetlen telkeket reprezentálták a Gellérthegy Rivierájának könnyen elérhető részén. Amellett a tőke abszolut értékállóan van elhelyezve, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy Budapestnek, a nagyrahivatott világvárosnak legelőkelőbb, legnagyobb jövőjű villanegyedéről van szó.

Óbuda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, Lajos u. 148. sz.
Telefon: 62-4-57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett.
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett.

CSÁSZÁR FÜRDŐ ÉTTERMEIT nagyhírű ÁTALAKITJÁK
és ismét a régi szerepéhez mérten a budai úri társaság kedves, meleg otthona lesz
CSIRSZKA KONRÁD VENDÉGLŐS

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

Táridge
I., Böszörményi út 28.
Telefon: 51—0—64 és 57—0—36.
Villamos és autóbusz megállóhely.
Zene = hangulat
Tánc = szórakozás
Konyha = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Budai Polgárok!
Keressétek fel a szekszárdi borospincét!
Szekszárdi bikavér . . iterje —.80
Sötét kadarka . . . . . „ —.60
Asztali fehér . . . . . „ —.60
Ürmös magyar „Vermouth" „ 1.20
Budára ötliteres rendelést haza szállítunk!
Magyar üdvözlettel Fekete Sándor üzletvezető
Budapest, VIII, József ucca 19. sz.
Telefon; 32-0-63.
Nincsen párja a szekszárdi bornak
A borospince ékességei:
Hagyományos pompáju magyar vincellérdiszítmények, cimerek, magyar köszöntő-rigmusok.
Nemes és olcsó szekszárdi fajborok! Borkóstoló poharazással!
Minden látogató a szekszárdi szőlőhegyek történetéről szóló emlékfüzetet kap!

IGYUNK HARMAT VIZET

Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

Személyi hírek

GÖMBÖS GYULA miniszterelnököt az egész ország ünnepelte abból az alkalomból, hogy most mult egy éve annak, hogy a kormányzó Őfőméltósága megbízta kabinetalakítással és nagy bizalommal fogadta a nemzet.

FABINYI TIHAMÉR dr. kereskedelemügyi miniszter megtekintette az Iparcsarnokban rendezett virág- és gyümölcskiállítást, ahol hosszasan időzött és a legnagyobb elismerését fejezte ki a látottak fölött.

WEIMES MÁRIÁN építész, törv. szakértő kénytelen volt a MÁV kórházban magát orvosi műtétnek alávetni, amely sikerült és már a teljes gyógyulás előtt áll.

vitéz JUHÁSZ JENŐ dr. gazdasági főtanácsost a dunántúli ref. egyházkerület megválasztotta központi ügyészének Lázár Andor miniszter helyébe.

SEPRÉNYI IMRE dr. ügyvéd október 6-ikán a Hegyvidéki Asztaltársaságban a vértanúk kegyeletes emlékünnepén mondja az ünnepi beszédet.

KLEITSCH Imre drt ünnepelte a fővárosban lakó „délvidékiek" a „Bánáti Daloskörrel" együtt szept. 30-án, este a főutcai „3 veréb"-hez címzett vendéglőben, kir. ügyésszé történt kinevezése alkalmából.

Ripka Ferenc dr. udvari tanácsos, v. főpolgármester vállalta a tagságot a *Pénteki Borgazdatársaságban*, ami ennek a társaságnak ismét fokozta társadalmi súlyát. A legközelebbi esték egyikén részt is vesz *Ripka* Ferenc, amely alkalomra nagyobb arányokban tervezik a borgazdaestét. — *Kozma* Jenő dr. részt vett legutóbb *Baittrok* József dr. borestjén, ahol kedves ünneplésben volt része. A borgazda, aki szenvedélyes méhész, nagyon kedves és érdekes előadást tartott a méhekről és a méhészetről. Hidegkúti úton levő nyaralója kertjében 36 méhcsalád él és ottani megfigyelései adták az előadás témáját. — A legközelebbi borgazdaest e hó 6-án lesz, amikor a borgazda tisztét *Frommer* Zsigmond dr. orvos tölti be. Ezt *Neuschloss Knüsli* Kornél borestje követi. — A Baittrok-féle borgazdaestén honorálta a „Pénteki Borgazda Társaság" *Zboray* Gyula dr. évtizedes tevékenységét a borgazdatársaság érdekében és ezentúl nem évről-évre, hanem *örökös jegyzőnek* választották őt, ami az egyetlen tisztség a Pénteki Borgazdatársaságban.

A királyi palota templomát, amelyet tévesen Zsigmond kápolnának neveznek, mert hajdan a hely közelében volt a Szent Zsigmond prépostság — tulajdonképen Mária Terézia alapította 1770-ben. A védőszentje jelenleg Szent István királyunk. A templom fennállása óta itt őrzik a Szent Jobbot, amit ugyancsak Mária Terézia küldött Budára, aki a templomot és plébániát egy lovagrend papjaira bízta, amelynek a neve: Militaris Ordinis Cucúcigerorum Cum Rubea Stella. A vöröscsillagos, vöröskeresztes lovagok rendjének ez a plébánia volt egyetlen magyarországi telepe. Csehországban volt a főfészkük. Közelebbit nem tudunk róluk, csak néhány szép portré maradt ránk a rend nagymestereiről, kiválóbb papjairól s ezek a képek a plébániahivatal szobáiban vannak. Ők voltak itt 1884-ig, amikor a plébániát az esztergomi egyházmegye vette át s Maszlaghy Ferenc, a maga korában neves szépíró, lett az első magyar plébános. A második Vezinger Ferenc volt a harmadik Kanter Károly, aki az oltáregyletek felvirágoztatása körül igen nagy érdemeket szerzett. Negyedik plébánosa, Mészáros János, érseki helytartó.

A Pasaréti Egyesület, amelynek tulajdonképeni pontos neve „Pasarét, Törökvész és környéke Egyesülete", barátságos összejövetelt rendez október hó 10-én, kedden este 7 órakor a Pasaréti út 25. sz. alatti *Bruckbauer* vendéglő különtermében. Ez alkalommal az egyesület elnöke, *Kozma* Jenő dr. országgyűlési képviselő, a „Polgári Egység" pártjának elnöke beszámolót mond. — *Füredi* Jenő, az ismert nevű kertészeti szakember pedig az őszi és téli növényvédelmi munkákról ad elő. Az estén családtagokat és érdeklődő vendégeket is szívesen látnak.

Hazája ellen vét, aki cseh árut vásárol!

Megnőtt, mint fürdőváros és kevesek által ismert arányokban gyarapodott gyógyforrásokkal Budapest, amióta a főváros erkölcsi és anyagi támogatásával a *Földtani Intézet* Budapest közvetlen környékén végeztet gyakorlati, geológiai kutatásokat. A „Magyarhoni Földtani Társaság" hydrológiai szakosztálya *Weszelszky* Gyula elnök vezetésével szeptember hó 29-én végigjárta és megnézte a mult évben *Pestszenterzsébeten* furt *sós-jódos* kutat és a *Rákospalotán* ez évben föltárt szintén *sós-jódosvizű* kutakat. A kiránduló szakosztályt *Pávai-Vajna* Ferenc dr. kalauzolta, aki a kutakat föltárta. Pestszenterzsébeten vitéz Földváry János emeletes fürdőépületet építtetett a forrás mellé és azt a jövő hetekben meg is nyitja, főleg női bajokban, de köszvény és reuma ellen is ajánlják az orvosok. Hasonló fürdő épül előreláthatólag Rákospalotán is és ezzel Budapest fürdőváros jelentékenyen gyarapodott gyógyforrásokban. — Mind a két helyen földgáz nyomait is megállapították. A Rudasfürdő mellett *Pávai-Vajna* Ferenc által föltárt három forrás és a város környékén már meglevő új kutak óriási fürdőterületet biztosítanak a fürdővárosnak. A főváros környéki kutatásokat az intézet megbízásából *Pávai-Vajna* Ferenc dr. főbányatanácsos és főgeológus nagy körültekintéssel és ügybuzgalommal végzi. éjt-napot töltve a források mellett, megmenteni igyekezve mindazt, ami Budapest fürdőváros érdekeit szolgálja. A kutatásokat évekre visszamenő tanulmányok előzték meg részéről, mint ahogy a most sorra kerülő budai hegyvidéken is előreláthatólag sikerül megdönteni a vidék *viztelenségéről* eddig elterjedt hiedelmet, amivel ismét nagy szolgálatot tesz ez a kiváló geológus Budának. Ivókura és balneológiai szempontból párját ritkító öt új forráshoz segítette a fővárost és eddig források nélkül álló környékét, a jövő Nagy-Budapestjét. A tudományos körök is, a hálás polgárság is bizakodással néz e kiváló tudósunk további munkássága elé.

Gyermekképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Sáros a Szénatér, mert amikor a 12-es autóbusz végállomásánál rendezték a gyalogjárdát, elmulasztotta az útépítő, hogy ott a járda szélén *vízlefolyó* mélyedést létesítsen, ahol a néhány méterrel feljebb álló *közkút* vize lefolyna a csatornába. Igy a folyton használt kút vize elönti lassan az egész piacot annyira, hogy a legszárazabb napokon is csupa sár lesz a cipője annak, aki kénytelen a piacon átmenni. De *rendezni kell ezt az egész teret*, amelynek ma óriási a forgalma. Kilenc ucca torkollik bele, köztük két hatalmas útvonal, három autóbusz végállomás van rajta és itt van a vásártér a maga nagy kocsiforgalmával. Talán egyetlen térre sem fér annyira a szabályozás, mint a Széna térre, ha csak azért nem tartják nedvesen, hogy széna tér, pedig itt fű sem nő, mint ahogy nő a Baross téren.

A koldusinvázió veszélyezteti Buda idegenforgalmát, amelyen úgylátszik már nem tud sem a főváros vezetősége, sem pedig a rendőrség segíteni. Elismerjük, hogy katasztrófális a nyomor és ebben a súlyos helyzetben egynémelyek mégis túlméretezett luxusban és dőzsölve élnek, de azért mindez nem lehet ok, hogy a koldusok már a magánlakások közbiztonságát is veszélyeztessék. Tessék a közellátásra szorulókat lakással, ruhával, élelemmel és fűtőanyaggal ellátni, erre való a százszázalékos inségadó, de a professzionikus kodusokat, akik nem rászorultságból, hanem üzletből kéregetnek, tessék koncentrációs munkatáborokba internálni, mint azt Anglia, Németország, Olaszország, Ausztria és a török birodalom teszik. A gyermekeket pedig otthonokban kell elhelyezni. Be lehet hozni a koplaló-napokat is, igen egészséges dolog, a rák és bélbajok megelőzője, s annak megtakarításait fordítsák nyomorgó és tényleg rászoruló embertársaink téli ellátására. Minden koldust internálótáborba, aki nem hatósági arcképes igazolvánnyal kéreget.

A budai ingatlantulajdonosok egyesülete vasárnap, október 8-án, délelőtt fél 11 órakor a *Budai Club* helyiségeiben (II, Pálffy tér 5. III. em.) értekezletre gyűlnek, amelynek tárgysorozata a következő: állásfoglalás a 30 éves adómentesség meghosszabbítása tárgyában; az autóbusz és villamos közti átszállóforgalom bevezetése; a telekfelosztások gyors keresztülvitele érdekében magánmérnökök alkalmazása. A tagokon kívül az érdeklődőket is szívesen látja

az elnökség.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila u. 8.

Szerdán este 8 órakor rendezi ezentúl heti összejöveteleit a „Budai Iparosok és Kereskedők Köre" a Pozsonyi vendéglőben levő külön helyiségében. Első estje most volt, e hó 4-én, amikor a tagok nagy számmal jöttek össze.

A budai izlám mecset céljára a főváros a Tabánban talált alkalmas telket, de a budai mohamedán vallásközség hagyományosan ragaszkodik a *Rózsadombhoz*, ahol Gül Baba türbéje áll. A fővárosnak a Rózsadombon nincsen megfelelő ingatlanja, nem lehetetlen azonban, hogy *csere révén* sikerül valamilyen megoldást találni. A legutóbbi napokban sürgőssé vált a budapesti mecset ügye, mert most az őszszel kellett volna megnyílnia Genfben a pánizlamita kongresszusnak, ahol a budapesti mohamedánok mozgalmával, a mecsetépítéssel és a budai izlám kollégium létesítésével is foglalkoztak volna. Feishal királynak, Irak uralkodójának, hirtelen halála miatt azonban elmarad a genfi pánizlám kongresszus és így eltolódik a budapesti mohamedánok mozgalma is.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Ünnep a Kelenföldön. Egyszerű, kis meghívóban hívta meg tagjait társasösszejövetelre a *Kelenföldi Polgári Kör* Erzsébet sósfürdőben levő helyiségeibe, szeptember hó 23-án estére és mégis mintegy százötvenen jöttek el, mert híre járt, hogy a Kelenföld néhány közismert vezéremberét, akik ott érdemes működést fejtenek ki évek hosszú során át, köztük *Dorner* Gyula miniszteri tanácsos, *Gömöri* Győző igazgató, a Buda-Alsóvárosi Egyesület elnöke és mint új ember, *Szántay* István, a kelenföldi állomás főnöke, — készülnek ott megünnepelni.. A Sósfürdő oszlopos termében jöttek össze a tagok és a vendégek és a társasvacsora folyamán *Fejér* János dr., a kör ügyvezető elnöke szólalt föl elsőnek, kimentve *Devecis* Mihály elnököt, akit közszeretetben álló felesége betegsége gátolt az eljövetelben. De kimentette egyik ünnepeltet *Dorner* Gyulát is, aki a Balaton mellett keres szintén gyógyulást és levélben üdvözölte a megjelenteket. Azután méltatta

SZÁNTAY ISTVÁN

állomásfőnök multját, a vidéken való működését, ottani harcait a magyarság érdekében, amelyek a súlyos időkben katonai hőstettekig emelkedtek és akit arra kért, hogy ezt a működést folytassa itt Budán is, ennek a most fejlődő városrésznek érdekében. Üdvözölte

GÖMÖRI GYŐZŐT

elsősorban abból az alkalomból, hogy harminc év előtt esküdött hűséget hitvesének, másodsorban pedig azért, hogy máris nagyapává lett és nagycsaládi boldogságot kívánt neki továbbra is méltatva a kerület érdekében kifejtett rendkívüli eredményes munkásságát. Az egybegyültek lelkesen megéljenezték az ünnepelteket. Az üdvözlésre elsőnek *Gömöri* Győző válaszolt, de kijelentette, hogy véleménye szerint *Szántay* Istvánt illetné a szó, mert ő kapta a legértékesebb kitüntetést, a *Signum Laudist*. A maga részéről kijelenti, hogy kedvesen érinti ez az ünneplés, ha bár csak családi vonatkozású, büszke rá, hogy idehozták az esetét, ami azt bizonyítja, hogy szeretik és megbecsülik. A közszeretetben álló Gömörit megéljenezték. Utána *Kozma* Imre iskolaigazgató szólalt fel és kifejtette, hogy az utódok révén kapcsolódik hozzánk a mult és a jövő, ami egyértelmű azzal, hogy: — örök magyar! Most sírva visszük a keserves magyar jelent a boldog magyar jövő felé. Az igazgató poétikus szavai nagy hatást keltettek. *Mikola* Géza köszöntőjében, mint a Buda-Alsóvárosi család apját köszöntötte *Gömörit*. — *Szántay* Istvánt pedig, mint Buda érdekeinek jövendő harcosát. *Szacsvay* József író és poéta kedves szóval ünnepelte Gömöri Győzőt és ezzel kapcsolatosan egyik szép irredenta költeményét olvasta föl, hatalmas tapsokat aratva. *Viraág* Béla szerkesztő a magyar aszszonyokat köszöntötte és utána *Szigethy* Lajos annak a féltékenységének adott kifejezést, hogy a Kelenföldi Társaskör igyekszik elhódítani Gömöri Győzőt, pedig őt az alsóvároshoz fűzi minden elültetett fa és minden beépített kő. Éltette a kerületben a családi harmóniát. Nagy érdeklődés kisérte *Szántay* István felszólalását, aki mindenkinek külön szeretné megköszönni az üdvözlést különösen a vasutasoknak, akik nagy számmal jöttek el. Örömmel vállalta új hivatali tisztségét, mert szerinte a kelenföldi pályaudvar Budapest „nyugati kapuja", csakhogy az egész Kelenföldnek meg kell szépülnie, ha azt akarjuk elérni, hogy az érkezőket kedves hatások fogadják. Köszöntötte a harcos budai polgárokat, köztük első helyen Gömöri Győzőt és azt kérte, hogy őt is öleljék hasonló szeretettel a keblükre. A lelkes ováció, melyben az új állomásfőnököt részesítették, azt bizonyítja, hogy máris szeretettel ölelik magukhoz. Még *Gál* István, az egyik vasuti munkáscsoport nevében köszöntötte *Fejér* János dr. elnököt és azt hangoztatta, hogy egymást kell kölcsönösen megismerniök, hogy azután kiemeljék az ünnepelteket a tömegből. Ügyes szóval éltette őket. Befejezésül *Gömöri* Győző méltatta záró szavaiban Szántay Istvánt lelkes felszólalását. A társaság éjfél után oszlott szét.

Nászképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

A XI. kerületi előljáróság a Kelenföldön, Verpeléti út 3. számú, most már fővárosi házban — állítólag — már januárban megkezdi működését.

A „Bohémia" rendez ismét társasestét e hó 7-én, szombaton este 8 órakor, amelyen nincs pártpolitika, nincsenek pártpolitikusok, s felekezetek, csak nevető magyar szivek, ahol mindenkit szivesen látnak, aki megfelelő adagban hoz jókedvet magával. Ez a bohém társaság, amelynek élén *Geguss* Dániel áll, most Budára költözött, a Krisztina körútra, 113 szám, ahol kilencfreskós trónteremben várja vendégeit.

KIRÁLY FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó hévviz köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, epe-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- Ivókúra

Kuglizó versenyt rendez a „III. ker. Iparoskör" október 7-én este 6 órai kezdettel a Bécsi út 52. sz. alatti *„Tyúkketrec"* vendéglőben. Külön hölgyverseny, értékes nyereménytárgyak.

Hat magyar dalt szerzett megírva szövegét és zenéjét dr. *Dobákné Trozonyi* Kató, aki már sok szép nótával lepte meg a közönséget. Három csengő-bongó rímű hallgató és három vidáman pergő csárdás kerül most tőle a könyvpiacra és bizonyára ezeket is elkapkodják, mint ahogy tették régebbi dalaival.

Leesett valami! Vásáros piaci napokon történik meg most gyakran, ott, ahol sűrű a közönség, hogy hirtelen felhangzik a kiáltás: — Lesett valami! — és mindenki a földre néz és csomagjait nézi, a zsebeit tapogatja és aztán körülnéz, hogy tulajdonképen mi esett le. Ezt a pillanatot használja ki az az ügyes ember, aki a vészkiáltást eleresztette és mosolyogva biztatja meg a közönséget: — „igen, igen leesett valami — leesett *a fésűk ára!*...." — De mindég meg is csinálja a boltját.

Az elrabolt jánoshegyi Erzsébet királyné szobor helyett nem állítanak újat, mert a Stróbl hagyatékból ennek a szobornak a gipszöntvénye elveszett.

Jobb később mint soha! Kedvező sorsfordulat nem maradhat el annak az életében, aki megérti az idők szavát, fokozott munka mellett kiküszöböli az előítéletet, a bizalmatlanságot és hoz egy kis áldozatot, vesz még ma egy osztálysorsjegyet, miáltal megszerzi a reménységet, mely buzdít, serkent, egy jobb jövő és boldogulás iránt. Köztudomású, hogy mily sokan lettek gazdagok az utolsó hetekben, mert nyertek az osztálysorsjátékon. Most ismét itt van a lehetőség! Tehát ne mulassza el az alkalmat!

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár építészmérnökök irodájában.
V. Személynök ucca 9—11. szám.
Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

Az álmok városában

— Utirajz a bolgár cárok székhelyéről —
— A bolgár Tirnovo legendái —

A Balkán érdekességeit hajhászó, vándor világtaposók bizonyára megelégedéssel járják be Bolgárország e régi bolgár cárok székhelyét és elismerik, hogy *Tirnovo* a Jantra partján a közelkelet egyik legérdekesebb városa.

Az *Asszen* cárok egykori székhelye ez, amelynek ódon házai közül néhány talán még együtt élte át a második bolgár birodalom fénykorát, busult annak bukásán, hogy aztán a hosszú ideig tartó török elnyomás szomorú évei multán, 1877 viruló nyarán, újra megérje a muszka csizma nyomán megszülető bolgár szabadság hajnalhasadását.

A gazdag bojár családból kiemelkedett szabadsághősök — *Asszen Péter* és *Pál* — utóda a XIII. század első felében a Balkán félsziget első államává emelte a görög uralom alól felszabadult bolgár királyságot; a Jantra vize visszatükrözhette II. Endre királyunk szépséges leányának, II. Asszen János feleségének vonásait, akinek legszebb reményekre jogosító fia, II. Kálmán, korai halála a bolgár nagyság második korszakának bukását idézte elő. Történelmi multról regélő várfalain keresztülhömpölygött a hódító ozmán sereg, hogy a félhold diadalmas uralmának évszázados idejére elaltassa a bolgárság nemzeti öntudatát, de ismét büszke szemtanuja volt e város a bolgár feltámadásnak, hisz konakjában koronázták meg az újból szabaddá vált turáni nép, a bolgárok első uralkodóját: Battenberg Sándort.

Tirnovo történelmi multú számos épülete ugyan még néhány évvel a világháború előtt lezajlott földrengés áldozata lett, azonban a régi várhegy hatalmas sziklafalai, a vártorony, mely a monda szerint egykor a fogoly *Baldvin* görög császárt őrizte, a cári palota romjainak tömkelege eleget beszélnek a fényes udvarról, amelynek valamikor méltó kereteit adták, míg ma csupán a város szerelmesei kedvenc sétahelyének regényes hátteréül szolgálnak. A romok között a legépebb az egykori Paraskeva templom, amelyhez érdekes legenda füződik. Udvarán hatalmas fa terjesztette szét árnyékotnyújtó ágait és erről azt beszélték, hogy ha koronája betölti az egész udvart, akkor újra megszületik a bolgár szabadság. És a fa nem csalta meg a benne hivőket, beárnyékolta a templom udvarát, meg is érte a felszabadulás örömünnepét, hogy aztán enyészetnek engedje át hatalmas törzsét.

A legfestőibb látványt Tirnovo régi városrésze nyújtja, amely a meredek hegyoldalban török és bolgár stilben épült kis házaival, függőkertjeivel, még elég gyakorta mutatkozó népviseletekkel megkapja a regényes idegenszerűséget kereső külföldi lelkét. A városban különben megtalálhatjuk mindazt, ami azelőtt a Balkán minden városát jellemezte: főképpen a rengeteg kávéházat. Jelei ellenére, ha az ember estefelé végigjárva a régi város ódon utcáit, jellegzetes lépcsősorait, elnézve a törökös kávéházak előtt kockázgató, festői viseletű öregeket és a régi vár-

SZENT ALAJOS
GYÓGYSZERTÁR
A RÓZSADOMBON
II., ZÁRDA UCCA 34.
MEGNYILT
Tulajdonos: ROGÁTSY KÁLMÁN

A Gödöllőn megtartott világjamboree megmutatta, mily hasznos és szükséges idegen nyelveket beszélni!
Angol és német nyelvtanfolyamok Budán!
Weixlgärtner Tivadar ny. ezredes, okl. nyelvtanár, a budai Ferenc József nevelőintézet angol tanára a budaiak részére angol és német nyelvórákat ad a lakásán. Magánórák és kis-csoport oktatás, egyéniséghez alkalmazkodó új módszer, igen mérsékelt ár. Értekezés naponta d. u. 2—4 óra között. II., Fő-u. 52. I. 3.

ból gyönyörködve a nyugvóra tért városban, úgy érezzük mi, ottjáró magyarok, hogy megtaláltuk Tirnovoban az „álmok városát", ahová érdemes volt elvándorolnia.

A régi várossal szemben van a „Trapezica" menedékház, ahol egy emlékmű a bolgár oroszlánt ábrázolja, oldalán a most nagyrészt idegen megszállás alá került Thráciának, Macedóniának és Dobrudzsának jelképes szobraival. Igy kapcsolódik egybe a mult és a jövő, az elmult harcok s jelenlegi szenvedések érzése, hogy megacélozza az ifjú Bolgárország lelkét az eljövendő küzdelmes évek diadalainak kivívására.

Atzél Nándor.

Amulettek

címen írja Ambrus Tibor a „Jó Egészség" című lapban a következőket:

„Az amulettherápia gondolatának alapja vallási motívumokon nyugszik és szimbólumai azoknak az ősi emberáldozatoknak, amelyeket tömeges halálesetek alkalmával az összesség megváltásáért mutattak be. Az amulettek anyaga eleinte kő, majd fém; alakja pedig a betegséggel sujtott testrészt mutatja. Később a motívtárgyak engesztelő áldozati cserejellege feledésbe ment, gyógyító szerepük pedig kibővült és már nemcsak a megelőzés, hanem gyógyító erőt is tulajdonítanak neki: elhárítják és kiszívják a betegséget arról a testrészről, amelynek jelképes képmása. Pl. szemet faragnak kőből szembetegség ellen stb. Csontbavésett nagyhasú halaktól várják megtermékenyülésüket a magtalan nők, — fejfájásoknál a fájdalom minőségét jól kifejező vasszeg a talizmán. A madragóra növénynek emberi alakformájú gyökerét már a homéroszi kor is mint olyat ismeri, amelynek birtokában védve van minden szerencsétlenség és betegség ellen, sőt megnyeri minden nő vonzalmát is. Ez a hiedelem a középkorban újra éledt és még színesebbé vált.

A mágia, a misztika és az asztrológia azután még jobban kibővítik az amulettek szerepét és jelentőségét. Se szeri, se száma már a legnagyobbrészben nyakon, de a test minden részén viselt apró figuráknak, csillagoknak, fétiseknek, képeknek, érmeknek. Jók ezek felnőtteknek, gyermekeknek, torokfájás, pestis, lábtörés, nyíllövés stb. stb. ellen. Pl. hideglelés ellen az abrakadabra szót első betűtől kezdve mindig egy betűvel szaporítva 11 papírszeletre írták és a férfiak a jobb, nők pedig a bal hónuk alatt viselték. A vérbajok ellen a Szent Antal megkisértését ábrázoló képecskét hordták a nyakukban. Feltámadt az asszírok ősi „Bosszú bábu"-ja is: a kinzó szellemet egy rongybaba képviselte, amelyet stilszerű átkok kíséretében maga a beteg dobott a lángoló tűzrakásba.

Amulettek viselése még ma is gyakori, de már csak az alacsonyabb értelmiségű tömegekhez tartozók hisznek azok varázserejében. A művelt ember ékszerei és csecsebecsései között is megtaláljuk ugyan a szent Györgyérmet, az aranyból vagy más nemesfémből készült sziveket, horgonyokat, kabbalisztikus figurákat, vagy a mágia jelvényeit, de már nem is gondol azok eredeti jelentőségére és a legtöbb esetben nem is tudja, hogy ősei azokat még a bajok megelőzése és a legkülönbözőbb betegségek meggyógyítása céljából viselték."

Sertésvágóhíd és vásár

A világváros közélelmezésének ez a fontos intézménye 1902. évi május 1-én adatott át a közhasználatnak és a Gubacsi úton van. Ezzel egyidejűleg a sertések szúrására kimondatott a főváros egész területére a közvágóhidi kényszer.

A sertések leszúrására két vágócsarnok szolgál, melyek közül a nagyvágócsarnok 4272 négyzetméter alapterületű és egy gyorsszúró- és kopasztóberendezéssel, valamint 4 szúróhellyel és forrázókáddal, míg a kisvágócsarnok 2136 négyzetméter alapterületű és szintén egy gyorsszúró- és kopasztóberendezéssel és 3 forrázókáddal van felszerelve. A két vágócsarnok mellett van a sertések feldolgozására és zsírolvasztásra szolgáló 4 feldolgozó épület, 32 műhellyel. A feldolgozó épületek között foglal helyett az 1927-ben megnyilt húsvásárcsarnok.

A vágócsarnokokat magaspályaszállító berendezések kötik össze a húsvásárcsarnokkal, valamint a 2800 négyzetméter rakterületű emeletes hűtőépülettel, melyben egyidőben 4582 db szúrt sertés és 18.500 q szalonna és zsír helyezhető el.

A sertésközvágóhíd további berendezései a kazán és gépház, a jéggyár, a vízszivattyúk és víztorony, a feltételes közfogyasztásra utalt sertések sterilizálására szolgáló párolóberendezések, munkásöltözők és 1600 db sertés számára szolgáló szállások.

A sertésközvágóhíd területén van elhelyezve a zárt (konzum) vásár, 780 db sertés részére szolgáló szállásokkal.

A közvágóhidi hűtők és műhelyek bővítésére a főváros a sertésközvágóhíd úgynevezett tőzsdetermét most alakítja át hűtőkké, a vele szomszédos lakóhelyiségeket és irodákat pedig műhelyekké.

A sertésközvágóhíd szomszédságában van a szabad sertésvásár, 4120 darab sertés elhelyezésére alkalmas szállásokkal, amelyek közelébe húzódik el a vasuti rakodó. A vásártér bejáratánál van a sertésvásártéri bizományosok részére az egyemeletes irodaépület és a vásárpénztár. A vásártér korszerű berendezéseit kiegészíti még a vásártér közelében levő boncház és trágyaház.

A sertésvásár szűk befogadóképességére való tekintettel a főváros az 1930—31-es években új sertésvásári vásárcsarnokot épített 5000 darab sertés elhelyezésére, mely sertésvásárcsarnok 1932 május havában adatott át a forgalomnak. Mellette pedig új vasuti rakodó épült.

A sertésközvágóhídi és vásári szolgálatot az intézőségi személyzet látja el, a közvágóhídi igazgató irányítása mellett.

A közvágóhídi húsvizsgálatot fővárosi állatorvosok, a sertésvásártéri állategészségügyi szolgálatot pedig a földművelésügyi minisztérium által kirendelt állami állatorvosok látják el.

Az intézmény vezetője: vitéz Csorda Ferenc közélelmezési tanácsos. Közélelmezési szak: Kraft Béla közélelmezési felügyelő, Teleki Jenő közélelmezési tiszt, Csécsi Nagy Miklós ideiglenes hivatalnok. Kezelőszak: Tujner Ferenc kezelőtiszt. Gépészek: Veszely Ferenc, Miklós Ferenc és Matyó Ferenc. Ideiglenes hivatalnokok: Malatinszky Mária, Recse Ilona, Pap Opra Jánosné, Sztankó István, Barkóczy Júlia, Kovács József, Romák Mária.

Helyisége: IX, Gubacsi út 6. — Telefonja 31-8-21.

Éhgyomorra
naponta igyék egy pohár
Kristály
vizet

GAZDASÁGI NAPLÓ

A Magyar Általános Hitelbank közli, hogy a *Mezőgazdasági Ipar rt.* körül felmerült ellentéteket sikerült kiegyenlíteni olymódon, hogy a két részvényes csoport számára megfelelően biztosíttatott a társaság ügyeire való befolyás., A Mezőgazdasági Ipar rt.-nál az e hó 10-ére összehívott közgyűlés elmarad. *Klein* Gyula régebbi szándékának megfelelően megvalósítani óhajtja azt az elhatározását, hogy tevékenységét azokra a vállalatokra korlátozza, amelyekben anyagi érdekeltsége van. Ehhez képest lemondott a Hitelbanknál elfoglalt igazgatósági állásáról, valamint a *Hungária*-malom, *Pannonia* és *Linum-Taussig* társaságoknál betöltött elnöki és igazgatósági helyeiről, mely körülményt fentnevezet vállalatok sajnálattal vették tudomásul és sokévi működéséért köszönetet szavaztak.

* **A Kereskedelmi és Iparkamara** az építőiparosok kérelmére lépéseket tett a tatarozási kölcsön feltételeinek enyhítésére. Valószínű, hogy a háztulajdonosok a kedvezményüket az iparosokra engedményezik, ha az építési vállalkozók a javítási költségeket a saját tőkéjükből előlegezhetik.

* **A Méray-gyár** az olasz „Ballilla" kocsik mintájára megkezdi az olcsó túrakocsik gyártását, egy-egy kiskocsi ára kb. 3400 pengő lesz.

* **Mezőgazdasági Rt.** (Georgia) nagyrészvényesei között felmerült ellentétek kölcsönös megelégedésre elsimultak. Az e hó 10-ére egybehívott közgyűlés elmarad.

* **Az óbudai téglagyárakat** a főváros részéről *Kempelen* műszaki főtanácsos felszólította, hogy üzemterveiket október 15-ig nyujtsák be. A főváros ennek alapján állapítja meg a gyárak agyagbányászatának módozatait, az elhagyott területek beépítésének és parkosításának biztosításával.

* **Ezernégyszáz millió** pengő az összes külföldi adósságunk. Ebből 813 millióval tartozunk Amerikának, 731.6 millióval Angliának, 226 millióval Belgiumnak, 134.69 millióval Csehszlovákiának, 112.19 millióval Franciországnak, 119 millióval Hollandiának, 31 millióval Jugoszláviának, 7.3 millióval Lengyelországnak, 208 millióval Németországnak, 85 millióval Olaszországnak, 48 millióval Romániának, 500 millióval Svájcnak, 247 millióval egyéb országoknak. A többi európai államok sem állanak jobban a külföldi adósságok tekintetében. Angliának 21.200 millió, Ausztriának 1223, Belgiumnak 4300, Csehszlovákiának 2225, Jugoszláviának 3700, Lengyelországnak 6000, Németországnak 34.400, Romániának 3000 millió pengő külföldi adóssága van.

* Az állatállományunk tavaly óta nagyon csökkent. Mégpedig a szarvasmarha állomány 118 ezer, a lóállomány 26 ezer, a sertésállomány 432 ezer, a juhállomány pedig 154 ezer darabbal.

* Nem lehet lefoglalni az ipar folytatásához szükséges szerszámokat és 200 pengő értékű nyersanyagszükségletet.

* A bőrkartelt újjászervezik Nemzetközi Bőrkereskedelmi Rt. név alatt.

* A 36 millió dolláros gyufakölcsön kötvényeit egy tőkecsoport a mai árfolyam szerint négy és fél millió dollárért akarja visszavásárolni.

* A Filtex vagyona 21 millió pengőt ér.

* A petróleum ára 30 százalékkal, a benziné 40 százalékkal emelkedett — Romániában, de remélhetőleg ez nem fogja nálunk hatását éreztetni.

Társasvillák
Budapest Rivierájáin!
a Gellérthegy déli lejtőjén!

A hatholdas Batthyány-ősparknál a Gellértfürdő közvetlen közelében központi, mégis csendes, pormentes fekvésben, a Mészöly ucca 5. és 7. sz., továbbá a Mányoki út 7. sz. szépen fásított telkeken

társasvillákat építünk

2—3—4— szobás hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvvezésű

örökös lakásokkal,

versenyen kívüli kivitelezéssel. 2 szobás lakrészek már 17.000, 4 szobásak 27.000 P-értékálló befektetés; bérbeadásnál, amit vállalunk, kamatjövedelmét megkétszerezheti. Díjtalan prospektus.

„CENTRUM"
Házépítő Vállalat
I, Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

HÁZ

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS

1 és 2 szobás hallos, erkélyes, Vérmezőre néző gyönyörű modern lakás központi melegvízfűtéssel novemberre kiadó. Érdeklődés házmesternél I, Logodi-utca 60. vagy telefonon 55-0-35.

Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretű, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel építendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.

2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fűtés, melegvízellátással az Attila ucca 95—99 számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus építő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.

3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I, Logodi ucca 63, vagy telefonon: 55-0-35.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjű 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörű kilátással a budai hegyoldalra. 61-es villamos-, 4-es autóbuszmegállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.

Épülő modern bérházban luxuskivitelű, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszínen.

Félépcsőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

TELEK

Rózsadombon, Törökvész út 79. közműves, 263 öles telek olcsón eladó. Cím a kiadóban.

160 négyszögöl telek a Pasaréti-út legelején, déli fekvésű 14.000 P-ért sürgősen eladó. Tulajdonos telefonja: 85-3-54.

Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles közműves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

31. m. kir. Osztálysorsjáték
84.000 sorsjegy — **42.000 nyeremény**
Minden második sorsjegy nyer!
Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben
500.000
= egyfélmillió pengő

Jutalom és nyeremények:

1	jutalom	300.000 P	= 300.000 P
1	nyerem.	200.000 P	= 300.000 P
1	„	100.000 „	= 100.000 „
1	„	50.000 „	= 50.000 „
1	„	40.000 „	= 40.000 „
2	„ á	30.000 „	= 60.000 „
1	„	25.000 „	= 25.000 „
2	„ á	20.000 „	= 40.000 „
5	„ á	15.000 „	= 75.000 „
8	„ á	10.000 „	= 80.000 „
10	„ á	5.000 „	= 50.000 „
12	„ á	4.000 „	= 48.000 „
24	„ á	3.000 „	= 72.000 „
62	„ á	2.000 „	= 124.000 „
130	„ á	1.000 „	= 130.000 „
100	„ á	800 „	= 80.000 „
100	„ á	600 „	= 60.000 „
280	„ á	500 „	= 140.000 „
600	„ á	400 „	= 240.000 „
1.500	„ á	300 „	= 450.000 „
120	„ á	200 „	= 24.000 „
30.340	„ á	150 „	= 4551000 „
2.900	„ á	120 „	= 348.000 „
2.900	„ á	90 „	= 261.000 „
2.900	„ á	60 „	= 174.000 „

42.000 nyeremény és 1 jutalom = 7,722.000 pengő,
mely összeget **készpénzben** fizetik ki.
Az I. osztály húzása október 14-én kezdődik.
A sorsjegyek hivatalos ára osztályonkint:

Nyolcad	Negyed	Fél	Egész
3 pengő	6 pengő	12 pengő	24 pengő

Sorsjegyek kaphatók az összes főárusítóknál.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló
kőlapokkal
burkoljak.
Szállitja: **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.

Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.

Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.

Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz

Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.

Safe deposit

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksüteménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

A MAI BUDÁT

örökíti meg az utókor számára a HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG írók, művészek és tudósok budai egyesülete közreműködésével megjelenő

BUDAI ALMANACH.

A „Budai Napló" szerkesztősége mély tisztelettel kéri Buda érdemes polgárságát, hogy a tulajdonában lévő régi budai ujságokat, Budával foglalkozó könyveket, a családban fennmaradt adatokat, leveleket, okiratokat bocsássa a szerkesztőség rendelkezésére, hogy azokat a Budai Almanach számára feldolgozza.

Kérjük azokat, akik Buda érdekeit szolgálják, vagy a multban szolgálták bármely téren, hogy az erre vonatkozó adatokat velünk közölni sziveskedjenek.

1933 november havában jelenik meg a BUDAI ALMANACH!

Minden levél és értesítés címzendő:

BUDAI NAPLÓ szerkesztősége: I., Batthyány u. 63. Telefon: 502-96

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Főmunkatárs: Székely Miklós dr.

Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1142. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 október 12.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél **30** fill. Szövegsor ára **2** P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63.
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

A budai öntudatot

keltegetjük immár harminc éve. Ma már fölébredt, de egy negyedszázad előtt a budai ember Pestre járt — bámulni. Ott tanulta a divatot, a modort és még azt is elhitte az artézi fürdő építésekor, hogy a fürdőváros tulajdonképpen Pesten lesz, a Városligetben. Olyan alárendelt, megtűrt, minden apró figyelmet hálás elragadtatással fogadó, másodrendű polgár volt a budai. Semmiféle bizalommal nem volt önmaga és ősi városa iránt. Nem hitte, hogy valaha is Pest nyomába léphet. Minden rongy értékesebb volt, ha Pestről hozta. Minden inci-finci pesti politikus imponált neki, politikai nagyság volt és talán abból az időből datálódik, hogy hivatásos, rátermett budai politikusok Pesten kezdték pályafutásukat, mert Budán nem lehettek prófétáik.

De úgy is volt. A Viziváros felső részén, az országúton még elvétve is alig állott valami rozoga emeletes ház, amikor Pesten már épült a Sugár-út. Amikor Pesten lebontották a márványoszlopos Diana-fürdőt a Fürdő-utca sarkán, akkor Budán a legszebb fürdő a Császár-fürdő volt. A pesti korzóval szemben Budán, háttal állt minden ócska ház a Dunának.

Olyan nagyon ócska volt ez a város, hogy az elegáns pestiek a Hüvösvölgy külső részén építették fel villáikat, nehogy Budához tartozónak vélje azokat valaki.

Fiatal embereknek kellett jönniök, akiket öreg fiskálisok ugrattak azzal a biztatással, hogy követeljenek Buda számára is Vigadót, parkokat, közlekedést, utakat. Titkon pedig a markukba nevettek, hogy neki vitték a fiatalokat a pesti falnak.

A Gellérthegy déli sarkánál, a Sós-fürdőnél véget ért a város. A fürdő mögött vadregényes hegyoldalon mandulafák virágoztak a Pestről átjött szerelmes párok, a pázsiton ülve ették a kiflit. De a Dunáig, a vasúti hidig mocsaras, gödrös, barátságtalanul puszta volt itt a világ. A Gellért alján örömtanyák, hátborzongató gyilkosságok bűntanyái. Mindezt a Gellért-fürdő terve változtatta meg és betetőzte a fejlődést az új Ferenc József hid.

A budai ember még akkor sem bizott benne és idegennek nézte az ott kisarjadó várost, Pestnek folytatását.

Belső Buda terjedését, fejlődését gátolta a sok temető, aminek betetőzése volt a farkasréti klimatikus temető, amely, mint az éhes farkas falta föl a Németvölgyi út mentén bátortalanul kialakuló utcákat, apró, szegényes házikóikkal.

De a fiatalok már ököldöngetéssel kezdték követelni a budai Dunapart kiépítését. Abban már része volt Kozma Jenőnek is. A Dunapartot meg is kapták, aszfaltosan, szélesen, csak éppen dunai forgalmat nem kaptak hozzá. A főutcai öreg malom fuvarosai képviselték a Margit-rakpart forgalmát. Aszfaltját forróra sütötte reggeltől-estig a nap, hogy aztán estére kigőzölje azt magából. Nem volt, ma sincs abból öröme senkinek. Ma már a Viziváros patrónusa, Kozma Jenő is foglalkozik a rakpart egyetlen megoldási módjával, — annak parkirozásával. Ha sikerült neki megoldani a Pasarét kérdését — igaz, hogy negyedszázados munkával — és betemetni a fejlődést gátló téglavető veszedelmes gödreit, megállítani felette a csuszamló hegyet és parkká átformálni a szemben álló viziárosi temetőt, — megteremti a parkos Dunapartot is mindenki örömére.

A Pasarét váratlan fejlődése is még a hiányos budai öntudat bizonyítéka. Apró családi villáknak szánták és hatalmas erővel kizúdult oda a város, pompás, többemeletes bérvillákkal. Egy-kettőre elvész kertes jellege annak a vidéknek, hogy helyet adjon a világvárosnak. Nem olyan nagy baj ez, ahogy a pasarétiek hiszik.

Jogot követel a Szépvölgy is. Eddig romantikus völgy, rejtett barlangokkal, ezentúl a Hüvösvölgy párja, ahogy az ottani érdekeltség most megválasztott elnöke, Lugmayer József tervezi. Kozma táborának oszlopos tagja, a vezér támogatásával megindul a Szépvölgy beépítése, modern villákkal, a fulladó pestiek számára. Az új hid átalakítja Óbudát, ha addig össze nem omolnak az alábányászott hegyek. Ma megközelíthetlen a Mátyás-hegy tetején tervszerűen kiépült 300 holdas park, a város legszebb ligetje kétszáz méter magas fensikon.

És egyszeribe megtelik a budai felső medence Csillaghegyig, mint ahogy megtelt a kelenföldi medence is.

Ma a politika is visszafordult Budára. Hűségesebb a népe — egyké „hergelaufen“ kivételével — jobban megbecsüli a vezéreit, akik a budai földből sarjadtak ki. És hálásabb.

Csak még egy kissé vakarni kell azt a budai öntudatot és a filoxera hiába rágta le a szőlőnket, — lesz még Budán szőlő, lágy kenyérrel.

(v. b.)

Csak Buda és nem Budapest

legyen a magyar főváros neve

Sok vitára adott már alkalmat az a gondolat, amelyet *Széll* Sándor dr. vetett föl a Budai Naplóban, hogy a Bukaresttel való kellemetlen összetévesztés és más fontos okok miatt *Budapest* térjen vissza a régi nevéhez és a neve legyen egyszerűen csak — *Buda*. Erről még a török, a holland, német és az angol lapok is közöltek hirt, itthon is sokan tetszéssel fogadták, de ezen a téren kezdeményezés még nem történt. Most arról értesít bennünket levélben *Széll* Sándor, hogy főleg Keleten keltett viszhangot ez a terv és neki alkalma volt találkoznia a *báriai maharadzsával*, aki szintén rokonszenvesen fogadta ezt a gondolatot és az alábbi sorokat vezette be a Szent Gellért szálló könyvébe:

> Budán, 1933 szeptember 4—8.
>
> A fővárosi (Gellért szálló) Gundel-éttermének elsőrangú konyháját valóban igen élveztük. Örömmel hallottuk, hogy a magyar főváros neve: *Buda*, indiai név, Attila fivérének neve, ami *öreg embert* jelent. Kár, hogy ezt a nevet később megváltoztatták. Nagyon tetszik nekünk ez a név és nagyon tetszik nekünk ez a *keleti* nép itt ebben a *nyugati* országban.
>
> *Ranjitsinji* s. k.
>
> Őfensége Ranjitsinji Shree Sir, Devgad-Baria uralkodója. 16 tagú kiséretével.

A Kelettel való kapcsolatunk kiépítésének fontosságát immár belátta minden hivatalos tényező és már *töröknyelvű* „Utmutató“ is jelent meg, amelyre nagy szükség is volt, sőt úgy tudjuk, hogy most *arab* azután pedig *perzsa* nyelven jelenik meg ilyen idegenvezető kalauz. Már Kelet meghódítása érdekében is szükség volna arra, hogy Budapest nevét egyszerűen Buda névre változtassuk, mert a keletieket is föltétlenül megtéveszti a közbüleső Bukarest. Lehet, hogy a Pest-et ők is Peszt-nek mondják, ami szintén nem rokonszenvet keltő szó, mert pestist jelent. A Buda szónak, amint a maharadzsa is irja, keleten az az értelme, hogy öreg = öreg ember s így egy a keleten is tisztelt szó kerülne, — mint városnév — forgalomba.

Minden új terv, új elgondolás eleinte idegenkedéssel találkozik és bizonyára sok ember különösnek találja, hogy a már megszokott Budapest névről lefaragjuk a Pestet. A magyar konzervatizmus itt azonban dilemma elé kerül, mert Buda a régibb, Budapest az új név. Igaz, hogy itthon vérré vált már és még a megváltoztatás esetén is a most élő generáció Budapestet fog mondani, mégis meg kellene csinálni ezt a névváltoztatást, főleg most, amikor Európa érdeklődése Magyarország felé fordult és érdeklődik annak fővárosa iránt, ahogy azt a fokozódó idegenforgalom is bizonyítja.

Akármilyen különösen hangzik is, ezt a névmagyarosítást el kell intéznünk mielőbb és ezért tegyük jelszavunkká, — legalább itt Budán, — hogy legyen Budapest ezentúl — *Buda*.

Nem jól van így! Bizalmas megbeszélések folynak már két hete az illetékes minisztériumok és a pesti petőfitéri görög-keleti görög egyház vezetősége között, hogy a harmincezernél nagyobb számú görög-keleti magyarok (nem szerbek és oláhok) végre püspököt kapjanak. Mivel magyarokról van szó — nem magyar pap személye kerül megint előtérbe, mint rendesen, hanem idegen nemzetiségű, magyarul nem tudó, nem magyar állampolgárságú lelkészt emlegetnek első helyen. Ha igaz a kuliszabeszéd, akkor görög-keleti magyar püspöknek a petőfitéri görög-keleti-görög egyház Klofács nevű, cseh nemzetiségű görög-keleti lelkész van kiszemelve, aki csak ideiglenesen van ott alkalmazva. Az Abdul Latif eset megismétlődését fogjuk megélni görög-keleti kiadásban? Uraim, Magyarországon vagyunk és nem Prágában!

Ki lesz a győri püspök? A nagynevű *Fetser* Antal győri püspök halálával megüresedett püspöki székre már megindultak a kombinációk. Értesülésünk szerint a jelöltek között első helyen régi újságíró kollégánk: — *Turi* Béla praelátus-kanonok, országgyűlési képviselő, a „Nemzeti Ujság“ főszerkesztője áll, második helyen *Luttor* Ferenc dr.-t, a vatikáni magyar követség uditorejét, volt balatonfüredi plébánost és harmadik helyen *Ernszt* Sándor dr. volt népjóléti minisztert emlegetik. Luttor és Ernszt is régi újságírók.

Óriási új barlangot fedeztek fel véletlenül a főváros területén, még pedig a *Ferenchegy* délnyugati oldalán elvonuló *Törökvész úton*, ahol csatornát építenek. Az ott dolgozó munkások körülbelül négy méter mélységben üreget találtak, amelyről kiderült, hogy az egy barlangnak a nyilása, amiről jelentést is tettek. *Keszler* Hubert mérnök, a „Magyar Barlangkutatók Társulatá“-nak tagja, aki ismert barlangkutató, leszállt az üregbe és legnagyobb meglepetésére *300 méternél hosszabb barlangot talált*, amelynek hátsó részében hatalmas, a 25 métert is elérő magas csarnokok vannak és csaknem a föld felszinéig emelkednek. Föltehető azonban, hogy a barlangnak folytatása is van. Keszler mérnök jelentést terjesztett be a főváros hatóságaihoz, mert véleménye szerint a barlang nagy érdeklődésre számító, természeti kincs és feltárása nemcsak tudományos szempontból fontos, de idegenforgalmi szempontból is különleges attrakciója lesz Budának.

Sürgős a belső propaganda!

— Hiányzik a gyógyforrások elemzése —
— Budán rendezzék a keleti orvosok kongresszusát —

Nemes J. György dr.

Amikor értesültem a nagy reumapropagandánk kialakulásáról, a többnyelvű reuma-hangjátékról a rádión, a reuma-kórház konklávéjáról stb., feltettem magamban, hogy ezzel mindjárt párhuzamosan akciót hirdetek a budapesti gyógyforrások vizeinek fokozottabb igénybevételét célzandó — *ivókúrák* formájában.

Nem szerénytelen hasbeszélés, csak regisztrálom, hogy ez évben már négy helyütt álltam ki a fórumra — bár nem vagyok belső, a fürdőknél foglalkozó ember jelenleg, tehát csak egész magándiligenciából — bizonyítván a mi gyógyforrásaink *ivógyógymódjának* használt és értékét. Ezt persze nem én, nem a Fürdőváros Egyesület vagy a Hollós Mátyás Társaság találta ki, mindenki értesült róla, aki kissé is informálódott e bőséges hévvizek multjáról, hogy azelőtt is itták, mint „orvos“- vagy „javas“-vizeket és kútjaikat „csorgók“-nak mondta a nép. De jóhiszeműen szupponáltam azt, hogy ha a reumás gyógyhatást hirdető propaganda kialakulásához és céleléréséhez 1900-on felüli esztendők szükségeltettek, úgy illik a lelkes és ügyszerető fürdőorvoshoz, ha minél előbb elkezd irkálni, agitálni az ivókúrák klinikai kiépítése érdekében is és nem várja be a közel kétezerév leteltét, mint amikorra bizton meglesz a Reumakutató Intézet és Kórház Budán!

Fájdalom leírni, de tényekre alapítom, hogy vezető specialistáink némelyike még nem is figyelt fel az új hidrogeológiai felfogások törvényszerűségeire, a gyógyvizek biokémiai behatására, az ionok, kozmikus és rádioaktiv tényezők néha csaknem természetfölötti befolyására, ami az évezredes empiria magyarázatául szolgálhat: — hogy ezek a vizek miért gyógyitanak néha — minden gyógyszerrel is dacoló — bajokat.

Egy balneológiai interpellációmra az elnöklő nagyszellemű tudós professzor kijelentette, hogy ő biz megbuktatta volna az orvosjelöltet a szigorlaton, aki a budai gyógyforrások elemzését nem ismerte volna, — mégis le kell szögeznem minden enyhítő körülmény betudásával, hogy bizony külön propaganda-ismertető vagy friss prospektus nélkül sem az orvos, sem a laikus nem tájékozódhat az utóbbi években feltárt gyógyvizek értékéről. Őszintén leírom, hogy ember legyen, aki pl. a Királyfürdő vízanalízisét prospektusából meg akarná érteni, amikor abban még egy Öszterreicher-féle elemzés található — ha jól tudom 1781-ből —, ahol a vegyületek *uncia*-súlyban vannak megadva. A mai értelmiség ezt a szót csak egy operett refrénjeként ismeri.

Igenis, mindenekelőtt szükséges jó, élénk, alapos hazai, belső propaganda! Sajnos, erre az szokott a válasz lenni: — Nincs pénz! Erről nevezték el e választ stereotipnak! Hiszen ha valaminő átcsoportosítással az idegenforgalom kiadásait rendeznék, volna lehetőség egy-két nyomtatvány kiadására, felvilágositó röpiratok terjesztésére, *kóstolónak*, *filléres fürdőnapok* stb. stb. megrendezésére. Valóságos *orvosi propagandistákat* kellene útra bocsátani egyes orvosainkhoz, mig az összesség figyelmét *orvosegyesületi előadásokkal*, ismeretterjesztő *kultúrfilmekkel* lehetne hazai és fővárosi gyógyértékeink tényleges támogatására fellelkesíteni. Ne tagadjuk, orvosi karunk bizonyos nemtörődömséggel — ez még enyhe kifejezés — nézi a gyógyforrások körüli mozgalmakat. Hiszen van úgy néha, hogy komikus is a meglevő számtalan, egymást inkább kontrakarirozó, mint összeműködő Tanács, Hivatal, Egyesület és Társaskör szóviharzása, egyesek különvéleményei, felszólamlásai és dolgozatai által felkavart „Fürdővárosi“ káosz!

Itt mielőbb *egységesiteni* kell — úgy az idegenforgalmi, mint a fürdővárosi ügyeket. Karlsbadban pl. a *Kurkomissio* s élén egy agilis orvos intézi a fürdő propaganda-ügyeit, nem utolsó sorban az évente megrendezett világhirű orvosi továbbképző kongresszusokat, ahol nemzetközi balneológus-tudósok adnak elő. Minő könnyedséggel megrendezhető ez Budapesten is, *Keleti Orvoskongresszus* alakjában itt, ahol annyi professzor áll rendelkezésre. Reméljük ugyanis, hogy tényleg rendelkezésre fognak állani és tudományos tekintélyükkel támogatják a gyógyvizek higiéniás és nemzetgazdasági jelentőségének kialakitását. Nem hinném, hogy bármelyik szaktekintély ma is még egyszerű melegvíznek tekintené gyógyforrásaink vizét. Erről különben egy, az Idegenforgalmi Könyvtár legközelebbi számaként megjelenő brösurában bővebben is szó lesz. Most csak annyit, ha netán e vizek egyszerű melegvizek szintjén tartanának is, kérdem: mennyivel különbek az ugyanily jellegű külföldi „Wildbadok“, amelyek felvirágoztatásukat mégis azoknak a magyar vendégeknek köszönhetik, akiket magyar orvosok küldenek ki ama külföldi „melegvizekhez“!?

Nagy kárt okoztak a fővárosnak az *óbudai téglagyárak*, mert rendszertelen agyagbányászásaik miatt bekövetkezhető hegycsuszamlás magakadályozása és a talajvíz elvezetése érdekében a főváros 38.000 pengőt kitevő munkálatokat kénytelen végeztetni. A Bécsi úti házak mögött gyűl össze a talajvíz és földcsuszamlások veszélyeztetik az új bérházakat. A földmüvelésügyi miniszter nem a veszedelmet előidéző téglagyárakat, hanem a fővárost kötelezte a munkálatok elvégzésére, valószínűleg azért, mert elsősorban a főváros érdekeit védik meg ezzel és bíróság dönti el majd, hogy a téglagyárak mily mértékben kötelezhetők kártérítésre.

Rendezik a Gellérthegyet

— Király Kálmán tanácsnok építi az utakat —
— Ezer köbméter sziklát hordtak el a Hegyalja és Csend uccából —

Még nagyon az osztrák soldatesta uralma alatt állott a Szent Gellérthegy, amikor a Rácváros lakóssága kezdte beépiteni északi lejtőjét mind magasabbra és magasabbra. A világvárosi fejlődés útján haladó Budapest már kész uccákat, körülkerített telkeket talált a Gellérthegyen és eleinte kevés súlyt helyezett azok rendezésére, mert éppen katonai jellege miatt csak kevesen és ritkán jártak a Gellérthegyre. Ma ez a fürdőváros közvetlen közelben fekvő magaslati üdülőhelye és — a legfelsőbb úton, a Hegyalja úton a pompás villák egész sora áll. Pedig nehezen megközelíthető hely volt, mert a *Csend ucca* oly meredeken torkol a Hegyalja útba, hogy kocsival, fuvarral alig lehetett megközelíteni. A *Hadnagy ucca* se volt alkalmas a teherhordó kocsik számára, de még az autó is nehezen tudott felmenni rajta. Ezért vált szükségessé az Erzsébet hídtól kiinduló Szerpentin út kiépítése és — hogy tranzverzális úttá váljék — a Hegyalja út és Csend ucca találkozásánál, ennek a két útnak a teljes átépítése, ami rendkívüli mérnöki munkát igényelt és óriási sziklatömegek elhordását tette szükségessé.

Király Kálmán tanácsnokban jóbarátra talált Buda, aki igyekszik jóvátenni a mult hibáit és mulasztásait és főfeladatának tekinti, hogy a budai hegyvidéket széles, nagy utakon tegye hozzáférhetővé. Az „Egységes Polgári Községi Párt“ elnöke, *Kozma* Jenő dr. átfogó nagy tervezete a budai hegyvidék föllendítése érdekében így megértő támogatással találkozik hivatalos helyen is.

A Csend ucca leásása és a Hegyalja út nivellálása oly rendkívüli feladatot rótt az útépítő vállalatra, amire régi útépítő vállalataink aligha volnának berendezve s így a még néhány év előtt alakult *„Magyar Utépítő Rt.“* (MURT) ajánlata volt a legkedvezőbb és egyúttal a legmegbízhatóbb. Svájci tőkével alakult vállalat ez, de kizárólag magyar mérnököknek és munkásoknak ad kenyeret. Egyike Magyarország legszakszerűbben és tőkeerősen megalkotott útépítővállalata ez, mely azonban csak az utolsó évben vállalt Budapesten is útépítést. Eddig csak *állami* útépítéssel foglalkozott és építette a *Balaton* felé vezető *topeka* utakat, amelyek révén még az itt járt idegenek is dicsérettel illették a magyar útépítést. Budapesten vállalt munkáit az a hire előzte meg, hogy az állami utakat az országban *közmegelégedésre építette*. A fővárosban először a *Józsefhegyi utat* építették a Rózsadombon, azután a Remetehegyen a *Remetehegyi utat*, amely munkák szintén erősebb teljesitményt köve-

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

teltek az útépítővállalattól s így már előzetes bizalommal kapta e vállalat a Csend ucca és Hegyalja úti nehéznek bizonyult útépítést. A régi *tabáni temető* olyan, mintha ott várat építenének az avarok, mert sáncszerűen körülveszi másfélméter magasan a Csend uccai útépítésnél kiemelt kőanyag. Ezer köbméternél is nagyobb kőmennyiség.

Király Kálmán tanácsnok ezeket a sürgős utakat egyúttal *inségmunkával kapcsolja* és szolgálatot tesz a városnak azzal, hogy közelebb hozza a hegyvidéket Pesthez.

Mióta a 4-es autóbusz a Csend uccán át közlekedik a Gellérthegy legfelsőbb útjáig, a Hegyalja útig, hogy azután az új Szerpentín úton fusson le az Erzsébethidra — állandó volt a panasz az autóbuszvállalat részéről, hogy még a legalkalmasabb hegyi kocsik is nehezen bírják azt a 200 méteres útszakaszt ott, ahol a Csend ucca befut a Hegyalja útba. A telet aligha bírta volna ki, mert a sikos úton lehetetlenné vált volna a közlekedés ezen a meredek darabon. De sínylették ezt a villalakók is fent, mert csak a legnagyobb kínnal és nehézséggel tudták ellátni magukat fűtőanyaggal és szinte leküzdhetetlen akadályokkal küzdöttek itt az emberek költözködés esetén.

A *Gellérthegy* pedig divatba kezd jönni, amióta kertészetünk kedves, szép sétautakkal látta el és az idegenek is keresik a kilátást erről a magyar Eiffeltoronyról és még autócarok is szállítják föl az idegeneket, amit most előnyösen segít elő az új Szerpentin út.

Utépítő szakemberek kíváncsiságát keltette fel ennek a különösen nehéz útépítésnek a híre és mindenkit meglep az a szakszerűség, amelylyel ezt a munkát végzik. Százötvennél több munkás dolgozik ott, bontja a kőzetet, kalapál, fúr, ás, szakít és sok helyen gépek dolgoznak, hogy rést vágjanak a kőzetbe és megbontsák a sziklát.

Érdekes tipusokat figyel meg az ember a munkások között, mert erősen elütnek a napbarnított régi munkásoktól azok a sápadtarcú emberek, volt tisztviselők, érettségizettek, akiknek munkáján látszik is, hogy kezdők, de rettenetesen igyekeznek és a fő gondjuk az, hogy a jövőhéten is dolgozhassanak, munkabért kaphassanak. Ezeken a munkásokon kívül most ott dolgozik a *csatornázó* vállalat is (az ismertnevű *Klauber és Vajda* cég), de ott dolgozik a Vízművek és a Gázművek munkáscsoportja is, nehogy ismételten keljen a kész utat felbontani, mint ahogy az a multban gyakran megtörtént.

Ezt az útépítést szakszerűen, előre átgondolt terv szerint adták ki az útépítővállalatnak, amely nagy felkészültsége mellett néhány hét múlva elkészül a munkával és átadja az utat a forgalomnak.

Az autóbuszok és minden közlekedési eszköz könnyen jár majd itt ezen az elátkozott szakaszon s ezzel alkalma nyílik az idegeneknek és a pestieknek egyaránt, hogy minél gyakrabban gyönyörködhessenek a Szent Gellért hegyről nyíló látképben.

Aranykötésű bibliát

nyujtott át emlékül dr. *Kozma* Jenő az unitárius egyház gondnoka, mint a hívők ajándékát, a 40 éves lelkészi jubileumát ülő

JÓZAN MIKLÓS

unitárius püspöki helynöknek ünnepi beszéd keretében. A budapesti unitárius egyházközség nemesen egyszerű templomát vasárnap délelőtt nagy és előkelő közönség töltötte meg és az unitárius papságon s a hívők seregén kívül ott voltak az unitárius egyház összes gondnokai: dr. Kozma Jenő országgyűlési képviselő, báró Dániel Gábor, Dimény Mózes postafőigazgató, dr. Kozma György kir. közjegyző, dr. Mikó Ferenc h. államtitkár és dr. Tóth György kúriai bíró. De részt kért az ünneplésből az egész magyar társadalom is. A kormányzó és a kormány képviseletében dr. Tóth István miniszteri tanácsos jelent meg, ki az ünnepeltnek átnyujtotta az egyházi és társadalmi élet terén szerzett érdemei elismeréséül a kormányzó által adományozott

II. osztályú magyar érdemkeresztet a csillaggal.

A világ egyetlen unitárius püspökének, Boross Györgynek képviselője, Gál Kelemen főigazgató a püspök és az erdélyi hívek üdvözletét tolmácsolta, Raffay Sándor evangélikus és dr. Ravasz László református püspökök, Hevesi Sándor pesti és dr. Kiss Arnoid budai főrabbik mind magasszárnyalású beszédben köszöntötték az ünnepeltet, az igazi magyar főpapot, ki mindig a felekezeti béke harcosa volt. A székesfőváros képviseletében Némethy Károly tanácsnok üdvözölte Józan Miklóst, akit üdvözöltek még: dr. Jakabházy Zsigmond a Pázmány Péter Tudományegyetem, dr. Perlaky professzor a József Műegyetem, Csécsi Nagy Imre altábornagy a Bethlen Gábor Szövetség, dr. Eöttevényi Olivér a Külügyi Társaság és a különböző unitárius egyesületek képviselői. Az ünneplők sorai között ott láttuk dr. Juhász Andort, a Kuria elnökét, dr. Ferenczy Tibor főkapitányt, dr. Ripka Ferenc ny. főpolgármestert, Harsányi tábori püspököt és Haypál Béla budai református lelkészt is. Az üdvözletek után mondotta el ünnepi beszédét

KOZMA JENŐ DR.,

aki méltatta Józan Miklós áldásdús papi tevékenységét, melyet hat évig Erdélyben, majd 34 éven keresztül a budapesti egyházközségben fejtett ki mindenkor, mindenki megelégedésére. Hármas papi hivatást töltött be. Mint hitoktató, mint esperes és mint püspöki vikárius látta el példás buzgósággal feladatát. Pátrónusa volt az Erdélyből idemenekülteknek, majd egymásután alakította meg a különböző egyházi társadalmi unitárius egyesületeket. Mint diplomata is egészen rendkívüli módon dolgozott és használta ki hazája javára az angol és amerikai összeköttetéseit. Irodalmi téren is szép és maradandó sikereket ért el. Jótékonysági és társadalmi téren is soksok egyesületben tevékenykedett. Mindenkor a felekezeti békét hirdette, soha szélsőségek felé nem hajlott és mindig azt vallotta, hogy magyar embert a magyartól semmi sem választhatja el. Az ünnepi beszéd végén leleplezték Józan Miklósnak *Istók* János unitárius szobrászművész által készített *mellszobrát*, *Kozma* Jenő pedig ekkor adta át a hívek ajándékát: — *az aranykötésű bibliát*. Ezután szólásra emelkedett az ezüsthajú, markáns, de mégis jóságos arcú jubiláns és meleg szavakkal köszönte meg az ünnepeltetést. Este többszáz terítékes vacsora volt az ünnepelt tiszteletére, ahol vacsora előtt Józan Miklós imát mondott, majd dr. Mikó Ferenc a kormányzót, — Gál Kelemen a jubilánst, — dr. Kozma Jenő Józan Miklósnét, — Márkus Miksa pedig a Magyar Ujságírók Egyesülete nevében a jubilánst köszöntötték. Végül a terézvárosi református lelkész és a Bethlen Gábor kör ifjúsági elnöke köszönték meg Józan Miklósnak, hogy református híveiknek helyet adott gyülekezeteik megtartására az unitárius templomban. Jóval éjfél után oszlott szét az ünneplő közönség *(dr. p. f.)*

Őszi tanácsok a kert számára

— Füredy Jenö előadása a Pasaréti Egyesület első előadóestjén —

A Pasaréti-Egyesület első előadói estje Kedves barátságos estére jöttek össze e hó 10-én a „Pasaréti Egyesület" tagjai, Kozma Jenő dr. bizalmas barátai, hogy meghallgassák Füredy Jenő, a kiváló szakember és a Budapesti Gazdálkodók Egyesületének főtitkára előadását a növényvédelemről — őszkor. Nagy érdeklődéssel hallgatták az egybegyültek közvetlen előadását, amely csupa jót tanács volt a kertjét szerető gazdálkodók és villatulajdonosok számára. Az elnökség megbizásából ezt az érdekes előadást a jövő számban közöljük és megküldjük a Pasaréti Egyesület minden tagjának, de mindenkinek szivesen, aki ezirant érdeklődik és bennünket értesit. Kozma Jenő dr. elnök köszönte meg ezt neki, de kedvesen megtapsolta az egész hallgatóság. A baráti összejövetel azután rövid egyesületi értekezletté alakult át, amelyen Csupor József ny. tanácsnok röviden ismertette a Budagyöngye melletti piac rendezésének ügyét, ami 140.000 pengőbe kerül és az ügyosztályon erre nézve kész tervek vannak már. Kozma Jenő dr. az autóbuszjáratok sűrűsítése ügyében jelentette be sajnálattal, hogy kocsihiányok miatt egyelőre a járatok nem sűríthetők. A sikerült est arra az indítványra is késztette, hogy az egyesület rendezzen havonkint legalább egyszer ilyen barátságos összejövetelt és be is jelentette, hogy novemberben Török László, a rózsák atyja, a rózsakultuszról tart előadást. Faller Mihály a Hidász utcai volt Beszkárt megálló újbóli megnyitását sürgette. Pénzes Mihály dr. pedig a félig kész Törökvészi út végleges rendezését. Kifogásolta, hogy csak 600 négyzetméteres telkeket engedélyeznek azon a területen. Kozma Jenő dr. kijelentette, hogy szükség van kevésbé beépített területekre is, ahol nagyobb a nyugalom és csend. A város csak olyan helyen épít utat a külterületen, ahol a területet önként felajánlják a tulajdonosok, de ma már a költségek miatt nem igen követelik az újabb utak építését.

Társasvacsorához ültek azután az előadás után ottmaradtak, amely a tréfa és humor jegyében folyt le, amiben jó példával járt elől az elnök: Kozma Jenő dr. Az első felköszöntőt lapunk szerkesztője mondotta, felköszöntve az elnököt, azzal kezdve szavait, hogy a Pasaréti Egyesületbe jár hűséget tanulni a vezér iránt. Bayer Antal gyógyszerész a jelenlévő hölgyeket köszöntötte, Báthory György alelnök pedig elmés, fordulatokban gazdag felszólalásokban üdvözölte Füredy Jenőt. Faller Mihály szintén a hölgyeket, Wirnhardt Ágoston főjegyző pedig kedves szavakkal emlékezett meg lapunk szerkesztőjének 70-ik születésnapjáról és méltatta három évtizedes munkáját Buda érdekében. A társaság éjfélkor oszlott szét a legjobb hangulatban.

Régi ősmagyar nevek a Balaton és Bakony mentén jellemzik az ottani helységeket, amelyeket érthetetlen okokból mindig szláv, római vagy germán eredetűeknek szeretnének feltüntetni. Igy Veszprém, Zirc, Pápa, Siófok, Tapolca, Füred, Vienese, Almádi, Tihany, Úkk, Somló, Badacsony, Devecser, Tomaj, Lábdi, Örs, Dörgicse, Akali, Csopak, Paloznak, Zamárdi Pápa, Fonyód, Keszthely, Tátika, Csobánc, Nyirád, Lesence, Berény, Öszöd, Szárszó, Aliga, Cell, Séd, Helka, Kelén, Tihany, Fajsz, Szigliget, Bozsok, Enying, Lepsény, Lelle, Boglár, és maga a Bakony már ázsia őshazánkban ismert és ma is feltalálható nevek. Nagyrészt a magyar ősmythologiában megvannak már s Indiában nem egy község vagy vidék viseli mai napig a régi, évezredes magyar neveket. Sok a turk-teke és a mohamedán turk-magyar királyok idejében keletkezett név, mint Almádi (Al-Mahdi kalifáról), Devecser (teveszállás), Akali (Aki ben Ali után), Kurd-Csibrák, Szolimán. A legtöbb név már a honfoglalás idején megvolt, tehát Attila ideje előttről származik. *(L. Z.)*

STAROK ZENEKARA
a
BELLEVUE
éttermében és terraszán
MALCSINER
DARVAS ZSUZSA
JONNY FLEMMING
néger dobos
MEGYERY BUTTULA
CHONKA ULLMANN

Óbuda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, Lajos u. 148. sz.
Telefon: 62-4-57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett.
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett.

CSÁSZÁR FÜRDŐ nagyhírű ÉTTERMEIT ÁTALAKITJÁK
és ismét a régi szerepéhez mérten a budai úri társaság kedves, meleg otthona lesz
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Király vizet

Taridge
I., Böszörményi út 28.
Telefon: 51—0—64 és 57—0—36.
Villamos és autóbusz megállóhely.
Zene = hangulat
Tánc = szórakozás
Konyha = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

Tihany letört visszhangja

Irta: **Lendl Adolf** dr.

Életemben néhányszor találkoztam a tihanyi visszhanggal. Legelőször fiukoromban, igaz, ekkor csak elméletben az iskolai könyvben.

Amikor én tízéves voltam, Temesvárra kerültem a reáliskolába, ahol általában németül beszéltek, sőt a reáliskola három alsó osztályában ugyancsak német nyelven oktattak bennünket. A harmadik osztályban fizikát tanultunk német könyvből, melynek „Akustik" fejezetében a tihanyi visszhang, mint a természet egyik csodája különösen ki volt emelve. Az iskolai könyveinket akkor Ausztriából kaptuk, — tehát ott már 60 évvel ezelőtt ismerték a nevezetes példaként említett magyar csodát, melyről Csokonai Vitéz Mihály oly szépen írt: „Oh Tihanynak riadó leánya..." című ódájában.

A valóságban megismertem ezt a már régen világhíres visszhangot egyetemi hallgató koromban. Akkoriban jött haza Zürichből tudományos életünk egyik későbbi büszkesége id. Lóczy Lajos professzor, aki mint fiatal műegyetemi magántanár előadásokat hírdetett „Magyarország geológiája" címen. E tárgykörben bőven beszélt nekünk a Balaton keletkezéséről, a tihanyi félsziget érdekes kialakulásáról, földtani nevezetességeiről, geizirkupokról, a megkövesült „kecskekörmök" eredetéről, a magasfekvésű belső tavak kimélyüléséről. Sőt, néhány napra tervezett kirándulásunkon mindezeket a tudományos értékeket be is mutatta nekünk a valóságban.

Érthető, hogy e kirándulás alkalmával a nagyszerű visszhangról szintén meg akartunk győződni. Fél évszázaddal ezelőtt azonban még keresni kellett az „Ekhohegy" oldalán azt a pontot, ahonnét a régi apátság kimagasodó monostorfala felé kiáltozni lehetett, hogy a csengő hang onnét visszatérve, bámulatos módon megismételjen egy egész hosszú verssort. Hű szótagolásban, ugyanolyan hanglejtésben, tisztán hallottuk a visszavert szózatot.

Évek során többször volt alkalmam azután a természetes eredetiségekben gazdag tihanyi félszigetet felkeresni, átkutatni. S én figyelemmel kisérhettem újabb átalakulása lassú haladását is. A szegény halásznép „messze földre szóló páratlan sajátságát" tünedezni láttam. Az „Akasztóhegy"-ről a „hegyenjáró ember" már nem kémleli és nem jelzi a „látott halat", hogy a „halászbokor minden legénye csónakba szállva kirohanjon a vízre hálót vetni..." ahogyan ezt Hermann Ottó élvezetesen megírta.

Azonban új foglalkozása akadt a hanyatló falúban a fiataloknak: a mezőn szedett vagy a földből kivájt megmeszesedett kagylókat, a kecskekörmöket, meg újabban a helyi képes levelezőlapokat kezdik faluhosszat az utcán árusítani. És manapság rögtön észreveszik a mezitlábas lurkók az odavetődő idegeneket, bár ezek többnyire csak gyéren érkeznek egyes kirándulóhajókon; felkisérik őket az apátság templomáig; vagy csak addig, amíg vesznek tőlük kézből kinált apróságokat. A templom közelében azután — a munkamegosztás elve alapján — egy másik gyermekraj várja nyári szép napokban a vendégeket, hogy elvezessék őket az „Ekhohegy"-re. Útközben néhány fillérért elszavalják kórusban Garay János balladáját az elátkozott királyleányról; úgylátszik az iskolában tanulják, talán értékesítés céljából.

Az utolsó években megjelölték pontosan a szűk helyet, ahonnét az elkiáltott és majd visszatérő hang legélénkebben lepi meg az embert; szóval, ahová állnia kell annak, aki ez „ekhot" teljes erejében hallani akarja. Kőtáblát fektettek e ponton a földre. Néhány éven át bárki, ha Tihanyba jött, kipróbálhatta ennek helyes érvényesülését.

Egyszerre azonban riasztó híre terjedt annak, hogy *Tihanyban elrontották a visszhangot!* — Pedig Tihany a Balaton mellékeinek egyik legnevezetesebb és nyáron sűrűn látogatott kirándulóhelye lehetne és külföldön is emlegetett jelentőségre emelkedhetett volna, ha a „Magyar Tenger" szépségeinek dícsérete nemcsak lelkes költők énekében merült volna ki:

„A könyü lecseppent a legszebb vidéken,
a Föld meg nem itta, megtartotta épen.
Tükre lön az égnek szép Magyarországnak;
nevezik e könyet Balaton tavának." (Garay)

A mi székesfővárosunk utazgató közönsége közelebbről ismeri a Wörthitó, meg Abbázia említésre méltó pontjait, mint a tihanyi félsziget hírességeit.

A keszthelyi mólóról ugyan indul nyáron hetenkint egyszer-kétszer a reggeli kiránduló hajó, ha legalább 30—40 utasa jelentkezik és eljut Balatonfüredig vagy az almádi-i kikötőig; útközben kiköt Tihanyban is. Dr. Keller Oszkár akadémiai tanár barátommal a mult évben ezen az úton meglátogattuk kies hazánknak ezt az áldott pontját. Odautaztunk, bár előre éreztük az ürömcsepp keserűségét, mely örömünket ott zavarni fogja; hiszen halottuk már előbb is, hogy elvesztettük az isteni adományt:

Elrontották a tihanyi visszhangot!

Elmentünk oda, mert nem akartuk elhinni a gondatlanságból eredő hibatevést...

Megérkeztünk Tihanyba; a parti vendéglőben megebédeltünk és ezután felsétáltunk az Ekhohegyre. Gyerekseregre a nyomunkban; néhány tízfillérrel áldoztunk rongyruháikról lerívó szegénységüknek; cserébe adtak egy pár kecskekörmöt, képes levelezőlapot és fülsértő sipítással szavaltak közbenközben.

Észrevettük a szereposztást: a falu felső végén másik gyermekcsoport váltotta fel az előbbit, s ez most az ekhokőhöz kisért el bennünket. Fegyelmet tartott e csoportban egy alighanem iskolakerülő kislány; ő volt az érdekeltek szónoka. Két fiú útközben elmaradt; kettő velünk jött és végül egy féllábú hadirokkant csatlakozott hozzánk.

A kőtáblán állva rögtön észrevettük a megbocsáthatatlan hibát: egy tornyos villát építettek az egyenes vonalba, amelyen azelőtt az ekhotól az apátság faláig szállt a hang a légben, oda és vissza. Ezenfelül fákat ültettek e vonalba s ezek csúcsa már belenőtt a hang útjába, amivel megzavarták ennek egyenes haladását.

Megdöbbenve láttuk ezt a lesujtó valóságot...

Felálltunk a kőtáblára, kiáltoztunk... Tihanynak riadó leánya nem felelt!...

Jelentkezik a féllábú kisérőnk, mondván: ennek a fiúnak élesebb a hangja, az övét majd hallani fogjuk, ha visszaérkezik a falról; tessék megengedni, hogy ő szóljon a klastrom felé... mi természetesen elfogadjuk az ajánlatot s a fiú a kőtáblára állva hangosan szavalni kezd:

„Hazádnak rendületlenül légy híve, oh magyar..."

Néhány másodperc mulva visszatér a nyujtott gyermekhang: „Hazádnak rendületlenül" stb...

Kissé meglepődtünk ezen a látszólagos sikeren. (Tíz fillér a jutalma.) Amire a másik fiú szól: Bácsi kérem, szabad nekem is ekhot idézni? — Nohát igen, szabad! És most ő állt a kőre és tagoltan kiáltja:

„Isten áldd meg a magyart..." nyomban rá visszahallik a fák felől mégegyszer: „Hazádnak rendületlenül" stb...

Összenéztünk valamennyien; a gyerekek nevetnek; mi is értjük a hamisságot; szomorúan bár, mégis nevetünk. A fák mögé volt elbujtatva az elmaradt két fiú, aki az „ekhot játszotta" s a második lurkó figyelmetlen volt; nem vette észre, hogy más verssort, nem a Szózatot, hanem a Himnusz kezdősorát kellett volna visszakiáltani!

Lefelé mentünk; elénk került az elbujtatott két fiú: Bácsi kérem, én voltam az első ekho — tíz fillér. Szól a másik: Bácsi kérem én voltam a második ekho, aki a tréfát csinálta — tíz fillér. Miután mindenki megkapta a maga részét, a leány meg a hadirokkant is, békén tovább mehettünk.

Ez volt a tihanyi visszhang tavalyi állapotában!

Nemde szomorú eredménye ez a mi nembánomságunknak. Az osztrák iskolakönyvekben már régesrégen írtak arról a nagyszerű természetes adományról, melyet mi 60 évvel később elrontottunk! — Újabban azt hallottam, hogy a hangzavaró fákat kivágták az idén s hogy a párját ritkító visszhang útját szabaddá tették ily módon. — Még nem volt alkalmam erről meggyőződni. Örülnék annak, ha igaz volna.

IGYUNK HARMAT VIZET

Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

Személyi hírek

RIPKA FERENCET akarta megrágalmazni egy Vigh Gyula nevű ujpesti telektulajdonos Gömbös Gyula miniszterelnökhöz írott levelében, amiért a volt főpolgármester rágalmazási pert indított és a bíróság Vigh Gyulát súlyos pénzbírságra ítélte és a vádakat alaptalanoknak mondotta.

BÓDY TIVADAR dr. ny. polgármester hónapok óta gyengélkedik.

PETRACSEK LAJOS dr. országgyülési képviselő, akinek egészségi állapota iránt nemcsak Budán, de Pesten is széles körben érdeklődnek, az állandó, de lassú gyógyulás útján van és a *Herczog* klinikán kezelik. Kisportolt, erős szervezete mégis megbirkózott a nehéz betegséggel.

SZIGETHY JÁNOS a Felsőház tagja Zamárdin töltötte a nyarat és keresett ott üdülést.

ANTAL ISTVÁN min. tan. sajtófőnököt tüntette ki a jubileumi érdemkereszttel a TESz.

HUGMAYER JÓZSEF dr. ügyvédet választotta meg elnökének az „Ujlaki Hegyvidéki Egyesület."

KRICSFALUSSY MIHÁLY ny. államtitkár szervezi a III. kerületben a Nemzeti Egység országos pártját.

WOSZALA SÁNDOR tanácsnok epeműtéten ment át, de hivatalát október közepén már átveszi.

GÖMÖRI GYŐZŐT, a Hazai Általános Biztosító igazgatóját a pénzügyminiszter kinevezte az I/a kerületi adófelszólamlási bizottság tagjának, ahol működését már meg is kezdte.

KUNCZE JÓZSEF dr. főv. biz. tag mondotta az ünnepi beszédet az aradi tizenhárom vértanu emlékünnepén az óbudai keresztény szervezetekben.

Evangéliumi parabolajátékot mutattak be október 10-én este 8 órakor a városmajori Ottokár-kultúrházban, a városmajori egyházközség volt templomában, Prohászka Ottokár születésének ünnepén, a megnyitó kultúrestén előadásra került a *„Magvető"*, *Dienes* Valéria dr. nagyhatású mozdulat drámája és *Kerényi* György kiváló zeneműve, amelynek énekkórusát a „Szent Cecilia" énnekkart *Bárdos* Lajos vezényelte nagy sikerrel. A Magvető a lélekvezetés drámáját érzékíti meg, szimbólikus mozdulatképekben. A négy lélektipus: — az útszéli, a köves, a tövises és a jóföld lélek. Az előadás célja megemlékezni a művészet eszközeivel Prohászka Ottokár, minden időre szóló lelki magvetéséről. A parabolajáték jó föld lélek tipusát *Viraág* Ilus ismert mozdulatművésznő szimbolizálta, nagy hatásokat váltva ki a kultúrházat zsúfolásig megtöltő áhitatos hallgatóságból. Ez a megnyitó est tagadhatatlanul nagy sikerrel, precíz rendezéssel vezette be az új kultúrházat Buda társadalmi életébe.

Nász. Vértesaljai *Vértessy* Sándor a kormányzói kabinetiroda főnöke és felesége *Nagy* Irma leányát Ancit e hó 7-én vezette oltárhoz a Mátyás-templomban nagyernyei *Erney* Károly dr., rendkívül előkelő nászközönség jelenlétében.

Nem tett szolgálatot hazájának, *Indiának* Sir *Hasszan Suhrawardi*, a kalkuttai egyetem rektora, aki a *Magyar Keleti Társaság* meghívására jött Budapestre és e hó 5-én a *Gellért-szálló* márványtermében ismertette: — *a beteg és egészséges Indiát*. Túlságosan sötét szinekkel festette a zarándokhelyekről szétáradó járványokat és a zarándok fürdők révén terjedő járványszerű betegségeket, köztük a himlőt. Az angoloknak nagy érdekük, hogy ezek a járványok Indiában megszünjenek, ahol mintegy tízmillió angol él és mindent elkövettek, hogy megjavítsák a közegészségügyet Indiában, amely ma már szinte kifogástalan. Bizonyítja az is, hogy két évtized óta India népessége nem fogy, hanem gyarapodik. A különféle pestisjárványok ellen az indiai uralkodók is szigorúan védekeznek, már a saját személyük érdekében is. Ma már a legritkább eset a gyakori érintkezés dacára, hogy Indiából pestist hurcolnának Európába. Az előadás hallgatóinak egy részét rendkívül kínosan lepte meg, hogy a kalkuttai egyetem rektora ilyen sötét szinekben festette meg az Indiáról bemutatott képet.

Ezeréves atyafiság fűzi hozzánk a tótokat!

Szenzációs találmány a rádiótechnika terén, mégpedig magyar találmány, mely korszakalkotó változást idéz elő a rádió és telefon terén. Megelőzte Marconit is, a magyar elménk ez a világraszóló találmánya. A rádió feltalálója, Marconi szenátor, aki annyi újítással lepte már meg a világot, hosszú évek óta keresi a megoldást, hogy miként lehetne a túldrága rádiólámpákat, a detektort, a telepeket, a sok-sok dróttekercset úgy a rádiónál, mint a telefonnál kiküszöbölni s ezáltal olcsóvá, közcikké tenni rádiót és telefont. Ami évek keserves munkájával eddig a mesternek nem sikerült, megoldotta a tanítvány.

Előttünk fekszik az elmés találmány, mely detektor, lámpák, telepek és tekercsek nélkül, minden recsegés, ropogás, zúgás, fütyülés nélkül ideális tisztaságban adja le úgy fülhallgatóval, mint hangszóróval nemcsak a magyar állomások műsorát, de Bécset is. A magyar feltaláló, egy budapesti rádióamatőr, megoldotta a rádiótechnika kulcsproblémáját a maga elmés és igen egyszerű konstrukciójával, miáltal a legdrágább gép is ezentul csak pár pengőbe fog kerülni és a telefon is leegyszerűsödik. Úgylátszik, hogy a trianoni nyomorvilágban a magyar géniusz ontja szellemi kincseit Hazánkra. Amerikai és angol tőkések máris érdeklődnek a korszakalkotó reformtalálmány iránt.

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Szobanövény és kiskert ápolási tanfolyamot kezd a Szibinkits György elnöklete alatt működő „Budapesti Gazdálkodók és Kertészkedők Egyesülete" kebelében alakult „Virágkedvelők csoportja", melynek célja a szobában ápolt növények és kiskert gondozásának ismertetése. Előadás október 12-én d. u. fél 5 órakor kezdődik (Eszterházy ucca 4. Tisztviselő Kaszinó) Jelentkezni lehet a helyszínen vagy VI. Podmaniczky ucca 29. II. 11. telefon 16-3-53.

A Budai Klub értesíti tagjait, hogy október hó közepén a következő tanfolyamok kezdődnek: *Angol* és *francia* tanfolyam külön kezdőknek és külön haladóknak. *Ingyenes bridgetanfolyam, Monsendick rendszerű tornaórák* és *angolnyelvű gyermek játszó órák*. Bővebb felvilágosítást nyujt a Klub elnöksége, telefon: 51-2-66.

Elégtételt szolgáltatott a bíróság a *Schwartzer Szanatóriumnak*, abban a kártérítési perben, amelyet egy *Koren* nevű alperes indított a szanatórium ellen. A bíróság bebizonyítottnak vette, hogy mindaz, amit az alperes kártérítési perének alátámasztására a szanatórium rendje, tisztasága és higiéniája ellen felhozott, merőben alaptalan.

A Virányos vezéregyesülete, a „Virányos-Kútvölgyi Gazd. és Kult. Egyesület" okt. 14-én este fél 8 órakor rendezi gyűlését a „Pacsirta" vendéglőben *Oszoly* Kálmán tvht. biz. tag elnöklete alatt.

Az óbudai Szentháromságszobor a Szentlélek téren a helybeli német eredetű lakósság vallásos lelkületének kőbefaragott megnyilatkozása s tartalmi részleteiben helyivonatkozások rejlenek. Ez a telepes lakósság földműves, szőlőtermelő, állattenyésztő sorban élt, tehát termése, állatja védelméért Donát és Vendel szentekhez fordult; járvány, pestis tizedelvén e lakósságot, xavéri Ferenc, boromei Károly, Rókus, Rozália, Sebestyén szentek alakjaihoz könyörgött a betegségek enyhítéséért; szegényes házainak állandó veszedelme lévén a tűz, ellene szent Flóriánhoz imádkozott. És Valois szent Fülöp rabkiváltó trinitárius alakja is azért van jelen szoboralakban ez emlékművön, mert az óbudai Kis-Cell birtoklása végett ezidőtájt telepedtek le a trinitáriusok Ó-Budán. Ez emlékmű az 1739. évi. nagy pestis elleni fogadalomból létesült. Bizonyos, hogy Segetha Tamás óbudai bíró, aki 1743 augusztus 19-én halt meg az óbudai plébániatemplom építésére gyűjtött pénzalapból 704 forintot fordított ez emlékmű létesítésére, míg a szoboremlék többi költsége az óbudai lakósság adományaiból fedeztetett. Az emlékmű legkorábban 1740 folyamán, de mindenesetre 1743 előtt készült. Lappangó vagy elveszett számadásai hiányában sem a tervezőjét, sem a szobrászát nem ismerjük névszerint. — Igy írja ezt egyik tanulmányában Schoen Arnold dr.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Darázsfészek című vigjáték kerül előadásra e hó 15-én, vasárnap este 7 órakor a *Kalazantinus Kultúrszínpadon*, a Toldy Ferenc uccai Tanoncinternátus szinháztermében, jótékonycélra. Belépődíj ruhatárral 50—120 fillérig.

Pávai-Vajna Ferenc

— Furcsa világ — magyar sors —

Figyeljük állandóan az ujságok híreit, közöttük éppen azokat, amelyek Budát és a Budai Naplót különösen érdeklik: — hogy hol és mit, milyen újabb kinceseket találnak a megcsonkított Magyarország földjében? Érdekel minket, mert meggyőződéssel vitatjuk hosszú évek óta, hogy Budát és a fővárost a földjében ismeretes, de a még fel nem fedezett természeti kincsei vezethetik a fejlődés útjára.

A Rudasfürdőnél nagyszerű új forrásokat fedeztek fel a közelmultban és ezek vize forróbb, mint az eddigi kutaké. E források erősen kénesek, sok bennük a rádiumtartalom és az ünnepélyes megnyitásnál sok ismert és ismeretlen nevű úr szerepelt. Nem is régen tele voltak a napilapok egy másik hírrel hogy Pestszenterzsébeten nagyszerű sósvizű, földgázos kutat fúrtak, fölépült már a főváros tőszomszédságában a hiánytpótló *konyhasós-jódos* fürdő. Bejárta az országot annak a híre is, hogy a Hortobágyi csárda mellett földgázt találtak, amikor vizet akartak fúrni a csárda számára. Jó hírek ezek és csak azon csodálkozunk, hogy e hírek mellett újabban sohasem látjuk annak a nevét, akinek itt letagadhatatlan érdemei vannak, aki véletlenül itt él közöttünk Budán és állandóan tanít, buzdít, serkent újabb és újabb kutatásokra. Mindnyájan tudjuk róla, hogy az ő tudományos munkája és fúráskitűzései alapján fúrták a szegedi, karcagi, hajdúszoboszlói és legutóbb a mindeniknél híresebb debreceni forró gyógyvizes, földgázas kutakat, de tudja ebben a hazában minden ujságolvasó ember, hogy mit tárt fel számunkra eddig s azt is, hogy ezért a nemzetet gazdagító munkáért eddig semmiféle jutalomban nem volt része, legfeljebb, hogy irigyeket szerzett magának.

Mi, budaiak azt is tudjuk, hogy a Rudasfürdő melletti eredményes fúrások helyeit ő jelölte ki s Pestszenterzsébeten sem csinál senki sem titkot belőle, hogy azt a 300 méteres kutat, amiből most az ottani bőséges sósvizet és földgáznyomokat hozták felszínre s gazdagabbak lettünk megint egy újabb természeti kincsel, az ő alapvető földtani kutatásai s az ő kijelölése alapján fúrták meg. Mégis mostanában az érdemes és kevésbé érdemes nevek mellett sohasem olvassuk az ő nevét. De hiába keresnénk ezt a nevet a valamiképen kitüntetettek között, mintha egyáltalában semmit sem csinálna .Nem szivesen beszél önmagáról. Nem nyilatkozik, csak bizonyos tiltó rendeletekre hivatkozik s megy tovább dolgozni mindnyájunknak, mindnyájunkért. Most Pest környékét kutatja és holtfáradtan fut be a Hollós Mátyás Társaság hétfői értekezletére.

Miért ez a titkolódzás, ez a letagadás? A becsületes és eredményes munkának ez a meg nem becsülése? Vagy ez volna talán a — magyar sors?

Dubonai Pál.

Hargitaváralja — Budán. A csonkaország területén élő összes székelyekhez Hargitaváralja Jelképes Székely-község felhívást intéz, melyben lelkes székely öntudattal arra kéri fajtestvéreit, hogy lépjenek be a község lakói közé. A mozgalmat támogatják *Kozma* Jenő dr. és *Zeőke* Antal orsz. gy. képviselők is. A község kötelékébe való felvételért 1 P letelepedési illetéket és évi 1 P adót kell fizetni. Részletesebb felvilágosítás *Dimény* Mózes ny. postafőigazgatótól (Budapest, II, Lánchíd u. 8.) kérhető.

A Szentírás új kiadása. A Szent István társulat most hozza forgalomba az ötkötetes, teljes, új Szentírást, melynek úgy ószövetségi, mint újszövetségi részét a legkiválóbb élő magyar theologia tanárok látták el gondos jegyzetekkel. Az utolsó kötet most van sajtó alatt. A gyönyörű kiállítású öt kötet ára 40 pengő. Részletfizetésre is kapható.

Az Orsz. Magy. Rendőrkutya Egyesület immár 8. éve fejt ki közhasznú tevékenységet, hogy célját minél nagyobb keretek között megvalósíthassa és kiképző, gyakorlóteret most kap a székesfővárostól. Az egyesület intenzív működéséhez a felszerelést fejlesztení, bőviteni kell, ami azonban anyagilag meghaladja az egyesület mai erejét. Rendőrkutya vizsgákat, versenyeket szeptember 24-én, október 1-én, október 8-án és október 15-én rendezik a Rómaifürdő mellett elterülő mezőségeken reggel 8-tól este 6-ig. Az elnökség kéri az érdeklődőket, hogy az egyesületet működésében támogatni s szerelvényeik kiegészítésére vagy vizsgáik, versenyeik nívójának emeléséhez némi adománnyal, esetleg egy-egy szerény tiszteletdíjjal hozzájáruljanak. Az egyesület a belügyminiszter védnöksége alatt működik és elnöke Török János dr. budapesti rendőrfőparancsnok. Az egyesület címe: V, József tér 1.

A pusztuló tihanyi visszhangró irt érdekes tárcát *Lendl* Adolf dr. Keszthelyre költözött tudós munkatársunk, mely egyúttal a *„Balatoni Kurir"* című élénken szerkesztett és a Balaton érdekeit szolgáló ujságban is megjelent. Az ország egyik világszerte ismert és megcsodált természeti jelensége pusztul el ismét lassankint, talán csak azért, mert nem értünk hozzá.

Esti kereskedelmi szaktanfolyamot nyit a *Budapesti Kereskedelmi Akadémia* november hó 3-án. Az 5 hónapos tanfolyamon könyvvitel, mérlegelmélet, levelezés, számtan, kereskedelmi és közgazdasági ismeretek a tantárgyak. Jelentkezés: *V, Alkotmány ucca 11. sz. I. emelet.* Telefon: 20-5-47.

A RÉGI KÖZISMERT
BAGYIK VENDÉGLŐ
UJ HELYISÉGEI
II., CSALOGÁNY UCCA 27.
KELLEMESEK, OTTHONOSAK.
Naponta Burghardt testvérek SCHRAMMEL-ZENEKARA.

KIRÁLY FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó hévviz köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, epe-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- Ivókúra

A lengyelek Budán, 1686-ban

Azzal a közleményünkkel szemben, hogy Buda visszavételekor lengyelek *nem vettek részt* az ostromban, most a következő helyreigazítást kaptuk:

Budavár visszavívásában *lengyel* segítőhad is részt vett, amit *Károlyi* Árpád dr. Buda visszavívásáról irott munkája is bizonyít, amely ma már meglehetősen elavult ugyan, de közli pontos egykorú *térképét* az ostromló seregnek. Ezt a térképet egy, az ostromba részt vett *német* tiszt készítette és feltüntette rajta az egyes seregrészek állásait.

A *Sashegy* déli lábánál *kilenc* zászlóval jelezve négyszögletű cartoncheban olvasható e térképen az ott állott seregrész nemzetisége: *„Pollaken"* — azaz *lengyelek!*

A *lengyelek* tehát nemcsak külön seregrésszel vettek részt *Buda* felmentésében, hanem az ostromló sereg egyik *legveszélyezettebb* pontját védték, amelyet a *Kelenföldön* táborozó török felmentő sereg áttörési kisérletei a leginkább veszélyeztettek.

Csak a német mentalitású, lengyelellenes történetíróknak sikerült a *Budánál* vitézkedett derék *lengyel* testvéreinknek emlékét teljesen elfelejtetni. Érdekes, hogy *Károlyi* Árpád, aki művében e perdöntő egykorú térképet közli, szintén *egy árva szóval sem említi meg* munkája szövegében a Budáért vérzett *lengyeleket*. (Lehet, hogy tudatosan, mert a térkép esetleg a két év előtti ostrom idejéből származhat, amikor tényleg részt vettek a lengyelek, de az 1686-iki ostromban nem. *A szerk.)*

Azt hiszem, hogy abban is tévednek multszázadbeli topográfusaink, amikor a *Sashegy* nevének eredetét az Árpád korában e vidéken állítólag létezett *Sasad* elnevezéssel magyarázzák. A budai hegyvidék elnevezéseinél a visszafoglalás után ugyanis kizárólag az ostrom emlékei voltak irányadók. Igy született meg a *Svábhegy, Spanyolrét* stb. elnevezés és ekkor kapta a *Jánoshegy* is *III. Sobieski János* királytól való elnevezését, akinek neve a Bécs alatt is vitézkedett s később Budán letelepedett katonák ajkán, mint-e nagy idők szimbóluma élt nemzedékről nemzedékre.

Buda akkor, jobbára katonákból lett polgárlakói nem feledkeztek meg arról sem, hogy melyik *hegyen* lobogtak a lengyel *szárnyas huszárok* (embernagyságú acélszárnyakat viseltek az ellenség megrémítésére) *fehérsasos lobogói*, amelyek az egykori *német* térképrajzoló műszaki katonatisztre is oly maradandó hatással voltak, hogy *kizárólag* a *lengyel* seregrész állását jelezte térképén zászlókkal s így kétség sem fér hozzá, hogy a budai *Sashegy* elnevezésében ma is él *Budán* a *lengyel sasnak* 1686-ban ott vitézkedett emléke, amelyre ma, az esztergomi *Sobieski-emlékmű* felavatása nagy napján hívom fel *Buda barátainak* figyelmét.

Palóczi Edgár.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület mélységes fájdalommal jelenti, hogy az igazgatóság elnöke

Biró Zsigmond

magyar királyi udvari tanácsos, a felsőház tagja, a III. osztályú vaskorona-rend lovagja, a Ferenc József-rend lovagkeresztese, Pestvármegye törvényhatósági bizottságának örökös tagja, a Hazai Bank Rt. és az Országos Központi Hitelszövetkezet igazgatóságának tagja, stb. stb.

rövid szenvedés után, folyó hó 9-én az Urban elszenderült.

36 évig mint egyesületünk tisztviselője, később ügyvivő-igazgatója, további közel 3 évtizeden át az igazgatóság tagja, alelnöke majd elnöke, nagy tudással, fáradságot nem ismerő buzgalommal, páratlan felelősségérzettel, intézetünk és a magyar gazdasági élet iránti lelkes szeretettől áthatva végezte áldásos munkáját.

Hervadhatatlan érdemei egyesületünk történetében maradandó emléket biztosítottak részére.

Nagy halottunk földi maradványainak beszentelése a róm. kath. egyház szertartása szerint folyó hó 11-én délután ¼4 órakor lesz a Kerepesi-úti temető halottasházában és onnan fogjuk utolsó útjára kisérni.

Budapest, 1933 október 10-én.

Áldás és béke hamvaira!

A Gödöllőn megtartott világjamboree megmutatta, mily hasznos és szükséges idegen nyelveket beszélni!
Angol és német nyelvtanfolyamok Budán!
Weixlgärtner Tivadar ny. ezredes, okl. nyelvtanár, a budai Ferenc József nevelőintézet angol tanára a budaiak részére angol és német nyelvórákat ad a lakásán. Magánórák és kis-csoport oktatás, egyéniséghez alkalmazkodó új módszer, igen mérsékelt ár. Értekezés naponta d. u. 2—4 óra között. II., Fő-u. 52. I. 3.

Az építőipar védőszentjei

Érdekes cikkben ismertette *Fábián* Gáspár dr., a nagynevű templomépítő, a „Munkaadó" című lapban a szakmájához tartozó iparágak védőszentjeit. Igy Székesfehérvárott *Szent Rókus* napját az építőiparosság bámulatos pompával üli meg, mint védőszentjének ünnepét. Szent Rókus ünnepe augusztus 16-án volt és különösen azért ünnepelték az építőiparosok, mert temetkezési társulatoknak ő volt védőszentje. Ezt a középkori szent férfiút, ki 1295-ben Montpellier francia városban született előkelő családból, az Isten, születésekor hóna alatt, vörös kereszttel jelölte meg. Húsz éves korában Rómába indult, de akkor dühöngött a pestis Olaszországban és ő ápolta és a kereszt jelével csodásan meggyógyította azokat. Visszatérve szülővárosába, ott a gyanus idegent börtönbe vetették, ahol ötévi kínlódás után meghalt.

Az építészek igen kedves szentje *Szent* Borbálya vértanú, aki tornyot épített magának és azon három ablakot nyitott a szent Háromság tiszteletére, amiért kegyetlen atyja sajátkezűleg ölte meg 306-ban.

Kevesen tudják, hogy Krisztus egyházának első templomépítője *Szent Tamás* apostol volt, amiért is ő védőszentje az építőmestereknek, kőművéseknek, kőfaragóknak és műépítészeknek. Krisztus halála után Kelet-Indiába ment és *Meliopor* városában az igaz Isten tiszteletére templomot akart emelni. Persze a Brahma vallás papjai mindent elkövettek ez ellen. Egy nap óriási gerendát vetett partra a tenger, melyet a király a palotája építéséhez akart vitetni. De meg se tudták mozdítani. Erre Szent Tamás jelentkezett, hogy ha a király megengedi, hogy az ő általa tervezett templomhoz vihesse, egyedül ő fogja elvinni. Tényleg a Szent övével átkötötte a gerendát és a 10 mérföldnyire levő városhoz húzta egész könnyedén, ahol aztán megkezdte

az Ur-háza építését, mely sikerült is neki. Mikor aztán térdreszállva imádkozott a templomban, egy Brahma-pap lándzsájával leszúrta.

Hasonló csodás dolog történt a *felsőgödi* templom építésénél is 1923-ban. Nem volt pénz már a tetőszék elkészítéséhez. Ekkor egy reggelen jelentik, hogy 17 darab hatalmas szálfa úszott le a Dunán Csehszlovákiából és egyenkint kivetette Felsőgödön őket a víz. Ebből készült el a templom minden famunkája.

Az *építészek* szentje gyanánt tisztelik még *Szent Lajos* francia királyt is, ki számos nagyszerű templomot építtetett az Urnak (1215—1270).

Nagy Szent Gergely pápa, szintén az építészek általános védőszentje. Ez a nagy pápa 35 éves koráig civil úr volt. Róma helytartója, gazdag és előkelő, aki atyai házát kolostorrá építette át, szent András tiszteletére a Bencés-rend számára, ahová ekkor maga is belépett.

Szent Márk evangelista, Krisztus kedves szentje is ennek a szakmának a védőszentje. Az ő házában, Jeruzsálemben történt az utolsó vacsora és a Szentlélek Isten is itt szállott az apostolokhoz. Szent Márk Alexandriában oltárt épített és szentmiseáldozatot mutatott be az Urnak, de a pogányok meggyilkolták.

A *kőműveseknek* védőszentje még szent *Simon* apostol is, kit a perzsák hosszas kínzás után kettéfűrészeltek.

Az *ácsok* hatalmas védőszentje Szent *József*, az Ur Jézus nevelőatyja. Rajta kívül Boilet szent Miklóska, egy ácsmester leánya, szent Eulog vértanú, szent Regina, szent Farkas püspök és szent Borbálya.

A *kőfaragók* védőszentjei: Szent *Rajnoli*, ki szerzetes kőfaragó volt, akit a világi kőfaragók megöltek és vízbe dobtak, mert többet dolgozott, mint ők valamennyien: szent Rókus, szent Lajos király, szent Lukács evangelista és szent Tamás apostol.

Kóstolja meg
Szekszárd világhírű borait!
HÁRI JÁNOS
egykori szekszárdi fazekasmester kedves borát méri ki a
„Szekszárdi Borpince"
az ottani borvidék állami ellenőrzés alatt álló Pinceszövetkezetében részes bortermelők kimérése:
VIII., József u. 19.
Budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést díjtalanul házhoz szállít.
Világhírü szekszárdi
bikavér . . literje 80 fill.
Sötét kadarka . . „ 60 „
Asztali fehér . . . „ 60 „
Fekete Sándor
üzletvezető.
Telefon: 32—0—63.

Az ősi „Túr" nép multját tárják fel a svédek

Csak kis, részleges eredményeit ismerjük eddig a svéd királyi régészeti társulat ásatásainak, amiket az *Ur felföldjén*, a tur népek őshazájában, a mai *Perzsia* északkeleti részében az *Elbrus* hegységtől a *Kaspi tengerig* végzett. Egy év előtt kezdődött meg a nehéz munka s máris mintegy 300 ős ur-felföldi (iráni) *eltemetett várost* találtak meg, amelyeknek alapítása a bronzkort megelőző korba nyúl vissza, tehát e városok némelyike tízezer évnél jóval idősebb. A leghatalmasabb városrom *Sah-Ten* (ez Király-Isten vára vagy *Sah-Tepe*, ami turkománul Királyhalmot jelent) váráé. A különböző rétegek alatt különféle korok emlékei kerültek napfényre, rengeteg szürke és fekete, pompásváltozatú agyagedények, szerszámok, fegyverek, nagyon sok csontváz, valamennyien a jellemző guggoló helyzetben. Az első réteg csontvázai muzulmán halottakéi, akik Krisztus után 800—1000 év előtt temetkeztek oda. Régi *böszörmény* sírok, tehát a turáni magyar törzs ott maradt mohamedán vallású népei. Leljebb már piros alapon fekete mértani rajzokkal díszített agyagtárgyak kerültek elő. A leletek a talált karneol gyöngyök alapján *Firudun* korára tehetők (3600-ban Krisztus előtt) és azonosak az *Ur-városában* a *Wooley* amerikai professzor által találtakkal. De találtak még szárított téglákból álló falakat, kutakat és tűzhelyeket, az áldozati helyen öt körben elhelyezett megcsonkított ember csontvázát, feláldozott juhok maradványait és érdekes, magyaros motivumú fazekas készítményeket. Előkerültek műtárgyak, szobrok, hibátlan edények, csontszerszámok, köszörűkövek, alabástrom edények, lándzsa hegyek (hasonlókat Tihanyban is találtak s a veszprémi múzeumban is van belőlük néhány darab), rézből való karkötőket, gyűrűket, fülbevalókat, arany és ezüst melltűt, kösöntyűket, drágaköves arany gyűrűket és gyöngyöket. A svéd expedició mindenről pontos térképeket vett fel, a romokról pontos méreteket és fényképfelvételeket készített. A kutatások már eddig is igazolták, hogy a bronzkorszakban virágzó élet volt a turkomános mai földjén és Iranban (Ur felföldje), magas fokú kultúrával és a civilizáció látható nyomaival. De minden nyom az emberi kultúra bölcsőjéhez *Ur* városához vezet az összes korokon át s a magyar ősiség, a turáni priorítás mellett bizonyít minden talált kődarab. Állítólag a turáni népek szent tava volt a Bál-tó (Balaton Isten tava) is és az ott előkerült *Firudun* korabeli turáni emlékek, amelyekből a veszprémi és sümeghi múzeumokban is akad egy-két darab, ékes, le nem tagadható és általténelmi rabulisztikával el nem vitatható bizonyítékokat képeznek *Firudun* első magyar-turáni honfoglalása mellett. De ha a hindu-árja népek (ur-felföldiek) legendáit vehetjük alapul, már pedig minden legendának történelmi emlékezés az alapja, akkor *Ur* városa *Budát* (Budha) is látta, sőt a mi *Budánk* is az ő történelmi szereplését igazolja, épúgy *Ó-Budavár* (Öreg Buddha vára) *Zalamegyében* ott *Balatonfüred* közelében, amely község sok évezredes ősletelepülés a *Balaton* mellett. Akkor igaz a hindu legenda is, hogy *Tihany* a hindu-árja és turáni népek ősi szent helye, ahol a csin (kinai) népek szent sárkányát őrízték a ma is meglévő barlangban, amely előtt geyzirek törtek a magasba és égett az irániak szent tűze (Zoroaszter), ahol a mágia papjai őrködtek. Geológusaink megtalálták a geyzir és földgáz nyomát ottan. *Tihany* (Te-ttan, királyi vár) már a római hódítók is e neveken ismerték, sőt a kelták is, tehát még előbbi időkben kell történetüket keresni. Akár Wooley, akár Sven Hedin vagy a *Hykszosz* fáraók emlékeinek kutatásait nézzük vagy éppenséggel most a sah-tepei ásatásokat mindenütt *Ur* bukkanik elő mint az emberi kultúra mágiabéli bölcsője. Hiába fogják rá mindenre, hogy szumér-akkád, (?) az mégis csak turáni magyar marad. Idegen népek tudósai tárják föl a mágia szent multját és ezeknél a fontos, a magyar faj életébe vágó eseményeknél nincs soha jelen egyetlen magyar tudós vagy tanár sem. Élhetetlenek vagyunk, mert ami nem üzlet, arra nincs soha pénz, sem áldozatkészség. Az Akadémia, az egyetemek és a kultuszkormány is gondolhatnának arra, hogy mi mégis csak a legrégibb és legnagyobb kultúrfajta törzséről eredtünk s midőn most tán Japán felől indul útnak egy újabb Attila utód Nyugat felé, az ne találjon bennünket magával szemben, mint Dzsingisz, Tamerlán és a török háborúk idején, hanem maga mellett, mégpedig az élen, mint az testvérnépek között illik. Eleget véreztünk évezredeken át a nyugati álkultúráért, aminek jutalma Trianon lett. Mi beletartozunk a turáni népcsaládba, mégha hivatalosan ezerszer is mást hírdetnek. Multunk, vérségi kötelékeink, fajunk, kultúránk, civilizációnk mind kelet-turáni, az a kis nyugati már a maga lelketlen gépkultúrájával senkit meg ne tévesszen.

Mellettünk bizonyítanak a kinai kútfők, a tibeti, mongóliai, mandzsuriai és indiai kolostorokban őrzött emlékek, tízezer év biztos történelmi adatai, a keleti hagyományok, legendák, a mythologiánk, a nyelvünk, az anthropologia és az újabb s újabb archeológiai leletek.

A sah-tepei svéd ásatások szenzációs eredményei egy újabb, hatalmas lökést adtak a nagy turáni gondolatnak, melyre Japántól Irországig minden komoly, gondolkodó embernek fel kell figyelnie.

László Zoltán dr.

KÖZGAZDASÁG

* **Biró Zsigmond** magyar királyi udvari tanácsos, a felsőház tagja, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület igazgatóságának elnöke, Pest vármegye törvényhatósági bizottságának örökös tagja, a Hazai Bank rt. és az Országos Központi Hitelszövetkezet igazgatóságának tagja, életének 84. évében október 9-én Budapesten meghalt. Az elhunyt 1869 óta, tehát 64 éven át, megszakítás nélkül működött a Hazai Takarékpénztár érdekében. Középiskolai tanulmányai elvégzése után mint kezdő tisztviselő lépett az egyesület szolgálatába és óriási munkabirásával, szorgalmával és nagy tudásával vezető helyet szerzett és végül működésének elismeréseül az intézet igazgatósága az elnöki állással tisztelte meg. Hajós József, majd Steiger Gyula vezérigazgató korán felismerték kiváló tehetségeit és a fiatal gyakornokból, aki hivataloskodása alatt szerezte meg az ügyvédi oklevelet, mély jogi tudásával, hamarosan titkár, majd főtitkár, jogi igazgató lett. Nyugdíjbavonulása után az egyesület közgyűlése igazgatósági tagnak választotta meg, az igazgatóság pedig Walder Gyula elnök-vezérigazgató halála után őt ültette az egyesület elnöki székébe. Hosszú működése alatt életének javát intézete érdekének szentelte, azonban kiváló és különleges tehetségével nemcsak a Hazai Takarékpénztár, hanem az egész magyar közgazdaság, különösen a szövetkezeti ügy fejlesztése és erősítése körül hervadhatatlan érdemeket szerzett és Pest vármegye politikai közéletében is évtizedeken keresztül mint irányító tényező működött. Érdemdús működése elismeréseül megkapta a Ferenc József-, a Vaskorona-rendet, majd udvari tanácsos, később Pest vármegye törvényhatósági bizottságának bizalmából a magyar felsőház tagja lett. Halálát nemcsak rokonai és számos tisztelője, hanem az egész magyar közgazdaság gyászolja.

* **A budapesti hentesipartestület** vezetőségében a közelmultban egyenetlenség tört ki belső kérdésekben. Az előljáróság az ellentétek miatt felkérte Balla Miklós alelnököt, hogy bizalmatlansági indítványt terjesszen az ipartestület rendkivüli közgyűlése elé. A rendkivüli közgyűlést vasárnap délelőtt a sütőipartestület disztermében tartotta meg a hentesipartestület Koch Gyula elnöklete alatt. Szenvedélyes és hosszú vita után a titkos szavazás eredménye szerint 137 szavazattal 57 szavazat ellenében a közgyűlés többsége bizalmat szavazott az elnökségnek. Ennek folytán Balla Miklós alelnök beadta lemondását, amelyet a közgyűlés elfogadott. Ezután egyhangú felkiáltással Muzsik Ferenc előljárósági tagot választották meg az ipartestület új alelnökévé.

* **A Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezete** igazgatósága legutóbb tartott ülésén Teleki István gróf ügyvezető-igazgatót a vezérigazgatói teendőkkel bizta meg. Teleki István gróf háromnegyedéves működése alatt keresztülvitte a szükséges leépítéseket a szövetkezetnél azt teljesen reorganizálta, új alapokra fektette az egész üzlethálózatot, helyreállította az intézmény rentabilitását s újból szoros kapcsolatot teremtett a szövetkezet s nagyszámú tagjai között.

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár építészmérnökök irodájában.
V., Személynök ucca 9—11. szám.
Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

Társasvillák
Budapest Rivierájáu!
a Gellérthegy déli lejtőjén!
A hatholdas Batthyány-ősparknál a Gellértfürdő közvetlen közelében központi, mégis csendes, pormentes fekvésben, a Mészöly ucca 5. és 7. sz., továbbá a Mányoki út 7. sz. szépen fásított telkeken
társasvillákat építünk
2—3—4— szobás hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvvezésü
örökös lakásokkal,
versenyen kívüli kivitelezéssel. 2 szobás lakrészek már 17.000, 4 szobásak 27.000 P-értékálló befektetés; bérbeadásnál, amit vállalunk, kamatjövedelmét megkétszerezheti. Díjtalan prospektus.
„CENTRUM"
Házépítő Vállalat
I, Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

HÁZ

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS
1 és 2 szobás hallos, erkélyes, Vérmezőre néző gyönyörű modern lakás központi melegvízfűtéssel novemberre kiadó. Érdeklődés házmesternél I, Logodi-utca 60. vagy telefonon 55-0-35.
Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretű, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel épitendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.
2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fűtés, melegvizellátással az Attila ucca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus épitő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.
3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I, Logodi ucca 63, vagy telefonon: 55-0-35.
Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilásással a budai hegyoldalra. 61-es villamos-, 4-es autóbusz-megállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.
Épülő modern bérházban luxuskivitelü, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszinen.
Főlépcsőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

TELEK
Rózsadombon, Törökvész út 79. közműves, 263 öles telek olcsón eladó. Cím a kiadóban.
160 négyszögöl telek a Pasaréti-út legelején, déli fekvésü 14.000 P-ért sürgősen eladó. Tulajdonos telefonja: 85-3-54.
Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles közműves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban.
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló kőlapokkal
burkolják.
Szállitja: **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC. FÜRDŐKÁD, kályha, mosó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.
Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.
Safe deposit

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksüteménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

A MAI BUDÁT
örökíti meg az utókor számára a HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG írók, művészek és tudósok budai egyesülete közreműködésével megjelenő
BUDAI ALMANACH.
A „Budai Napló" szerkesztősége mély tisztelettel kéri Buda érdemes polgárságát, hogy a tulajdonában lévő régi budai ujságokat, Budával foglalkozó könyveket, a családban fennmaradt adatokat, leveleket, okiratokat bocsássa a szerkesztőség rendelkezésére, hogy azokat a Budai Almanach számára feldolgozza.
Kérjük azokat, akik Buda érdekeit szolgálják, vagy a multban szolgálták bármely téren, hogy az erre vonatkozó adatokat velünk közölni sziveskedjenek.
1933 november havában jelenik meg a BUDAI ALMANACH!
Minden levél és értesítés címzendő:
BUDAI NAPLÓ szerkesztősége: I., Batthyány u. 63. Telefon: **502-96**

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Viraág Béla.
Szerkesztő: Dr. LÁSZLÓ ZOLTÁN.
Főmunkatárs: Székely Miklós dr.
Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1143. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 október 19.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 fill. Szövegsor ára 2 P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63.
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

Budához kell kapcsolni

a Dunántúlt, hogy ezzel növeljük Buda forgalmát és egyúttal megteremtsük a kapcsolatot a budai fürdők és a Balaton között, egyöntetűen intézve el így a dunántúli fürdők ügyét is, megteremtve a hármas egységet, amely egymást egészíti ki.

A betegnek és a gyógyulást kereső idegennek meg kell itt, ebben a hármas egységben találnia a teljes felgyógyulását, a kúrától az üdülésig. A forró vízben gyógyuló embernek föltétlenül szüksége van arra az átmenetre a mindennapi élethez, amit a forró víz után a langyos Balaton nyújthat neki.

Ezt társadalmi úton kell megszervezni.

A dunántúli megyék szervezetlenül állanak természeti kincseikkel és egymásrautaltságuk szinte megköveteli, hogy valamelyes olyan szervezet füzze őket egymáshoz, a mely a gyakorlati életben már bevált és a társadalmi élet elfogadott formája.

Buda vezérkaszinója a

„BUDAI POLGÁRI KÖR",

amelynek helyiségei vetekesznek Budapestnek csaknem minden kaszinójával egy-kettőt kivéve. A Vigadóban lévő pompás helyiségét a kaszinónak a mai társadalmi élet Budán nem tudja se betölteni, se vonzóan élénkíteni. Fenntartása nehéz áldozatokat követel a tagoktól s a hétnek csak két estje toborozza nagyszámban a tagokat. A Dunántúlt összekapcsoló, mondjuk

„DUNÁNTULI KASZINÓ"

nagyszerűen megférne itt a „Budai Polgári Körrel", amelyik Budán egyesíti a társadalom szine-javát és melegebb összetartózandóságba hozná Budával a Dunántúl vezérembereit és mindazokat, akik a Dunántúl érdekeit szolgálják a közélet bármely terén, akár társadalmi, akár kultúrális, vagy fürdőügyi szempontból. A gyakorlati élet szükségleteit véve alapul ez a *„Dunántúli Kaszinó"* hiányt pótolna és ügyesen megszervezhető, mert módot adna azoknak a modern gazdasági kérdéseknek a közvetlen megvitatására, amelyek hivatalos úton csak nehezen tisztázhatók és egyeztethetők. Jól megszervezve ez volna Magyarország *harmadik* nagy kaszinója a „Nemzeti", az „Országos" kaszinón kivül, mint „Dunántúli kaszinó."

Céljai adottak. Elsősorban *Budapest nyaraltatása.* A milliós város nyaralni vágyó lakossága szivesen keresné fel a Dunántúl romantikus vidékeit, ha ott megteremtenék a nyaralás lehetőségeit, olcsóbban, mint Ausztriában. Maga a Balaton környéke is három megyét összefogó óriási nyaralótelep, amely ma *csaknem tiz hónapig kihasználatlanul fekszik.* Nagyon kevés berendezkedés és jó közlekedés hamar Magyarország nyaraló területévé tenné a Balaton környékét. A sokat emlegetett *Bakony* a maga vadregényes tájékaival, a *Kemenesalja* és a *Mecsek* a maga szépségeivel a leggyönyörűbb nyaralóhelyek lehetnének, ha kioktatnák a falu népét, megépítenék az autóutakat és gyors, olcsó vasúti, vagy autóbusz, esetleg légi közlekedést teremtene az állam, mert ezek nélkül nyaralás nem képzelhető. *Divatba jönne a Dunántúl* és az alföldi rónáról is szivesen jönne ide a hegyvidékét kereső, nyaralni vágyó közönség.

Az egészséges emberek révén igy megteremtett idegenforgalmat növelné az üdülést kereső betegek forgalma, akik Buda hévizein felgyógyulva szivesen keresnének üdülést *Európa egyik legnagyobb tava különösen szép partján,* ha ott megtalálnák mindazt, amit például Ausztria nyújt a nyaralóinak. London népe annyira hozzákötötte magát Skócia egyes vidékeihez, hogy még az unokák is ott nyaralnak, azokban a csinos, kedves kis parasztházakban, ahol nagyapáik nyaraltak. Ezeket a melegebb, bizalmasabb, családias összeköttetéseket kell megteremteni, — az adott helyzeteket a nyaralásra alkalmassá, lehetővé tenni, *ami évtizedes munkát kíván ugyan,* de nem érhető el bürokratikus módszerekkel, csak közvetlen megbeszélések útján, minden hivatalos szinezet nélkül, a kaszinó bizalmas levegőjében, ahol jótanáccsal szolgálnának a kipróbált szakemberek, ahol ennek megfelelő könyvtár állna rendelkezésre és ahol az ország sorsát intéző tényezők is még aznap fölkereshetők, sőt ezekbe a megbeszélésekbe is belevonhatók.

Egy nagy családdá kellene átalakulnia az egész Dunántúlnak, ami szolgálná a kormány terveit is, a Nemzeti Egységet és mindennek Budán kellene kicsúcsosodnia, a budai Vár aljában épült Vigadó épületben, ahol tárt karokkal várnák mindazokat, akik igy szolgálnák Buda érdekeit azzal, hogy viszont a Dunántúl betegei itt keresnének gyógyulást Budán s a telet a városban átélni vágyó vidéki közönség Budán keresne téli szállást. Igaz, hogy akkor Budán is meg kell majd teremteni mindazt, amit a fővárosban keres a vidék: kitünő kőszinházat, hangversenytermet, hatalmas filmpalotát, a téli sport számára alkalmas intézményeket, pompás, kényelmes kaszinókat, hoteleket, előkelő vendéglőket, kávéházakat és elsőrangú üzleteket.

És mindezt el lehetne intézni néhányszáz körlevéllel, felhivással, egy gondosan megállapított terv szerint, amely felkeltené és lekötné a Dunántúl vezéregyéniségeinek figyelmét és érdeklődését.

Ennek a „Dunántúli Kaszinónak" a költségvetése is sokkal alacsonyabb volna, mint más országos kaszinóé, mert adminisztrációja és helyisége megoszlana, esetleg három részre is, ha a Budai Polgári Kör megtalálná azt a harmadik tényezőt, amely a kettővel harmónikusan összefüzhető. A Hollós Mátyás Társaság, amely, mint irók, művészek és tudósok egyesülete Budán, maga is — mint negyedik tényező — keres olyan társadalmi keretet, amely a Társaságban felmerült eszméket szélesebb körben terjesztené, bizonyára szivesen vállalná a szellemi élet élénkítését rendszeres felolvasások és előadások rendezésével, ha állandó otthont találna ilyen társadalmi, nagy egyesülések keretében.

Vezér kell ide, aki a maga tekintélyét vetné latba Buda érdekében, nagy szolgálatot téve a félországnak és az egész nemzetnek. A „Budai Polgári Kör" élén Kozma Jenő áll, aki rajongásig szereti Budát, egész életét ennek szentelte, minden munkásságát ennek áldozza, vezetőszerepet visz az országos közéletben, a budai polgárság vezére, — az ő egyéniségéhez füzménk legszivesebben ezt az elgondolást!

Ha vállalja — nagyot segít Budán!

Viraág Béla.

A legelső magyar asszony,

Horthy Miklósné őfőméltósága most, a tél küszöbén ismét saját szive melegével szeretné enyhiteni, türhetőbbé tenni a szegények, a nincstelenek, a gyámoltalanok számára a tél hidegét és lelkes szóval hivja fel a nemzet tehetős polgárait, hogy szeretettel, jóakarattal tegyék elviselhetővé magyar testvéreik előrelátható téli nyomorúságát.

Segítsen, aki segíteni tud!

Járuljon hozzá azzal, amit nélkülözni tud. Ma nincs fényüzés, nincsen hajsza léha örömök, kedvtelések után, — ma minden fölösleges fillér nyomorgó testvérünké.

Szivesen közvetítünk minden legesekélyebb adományt a Nagyasszony segítőpénztárába és a nagy nyilvánosság előtt nyugtázzuk mindazt, amit a maga szegénységében juttat a budai társadalom szegény magyar véreink fölsegélyezésére.

Fogadjuk meleg szívvel a felülről felénk szálló meleg szót, a legelső magyar asszony esdő szavát!

Buda vagy Budapest?

> Budapest nevének megváltoztatását *Széll* Sándor úr vetette föl a „Budai Napló" hasábjain, mint olyan ember, aki a világot járja nyitott szemmel és alkalma van megfigyelni az idegenek észjárását és tévesen szerzett véleményét.
>
> Most megnyilatkozik másvalaki, aki szintén járta a világot és akinek most is alkalma van az idegenek véleményét megismerni: — *Gundel* Károly úr, aki az ellenkező következtetésre jutott. Szivesen teret adunk az ő felfogásának is, mert a vita tisztázza az eszmét.

Jóhangzású és jó-hirrel kapcsolatos névnek a megváltoztatása — legyen az akár családnév, választott művésznév, üzleti vállalkozás cége, vagy akár helységnév — mindenképp nehéz és kockázatos.

Nem lehet vitás, hogy fővárosunk nevének „Budá"-ra való leegyszerűsítése vagy visszaváltoztatása (?) előnyt jelent bizonyos szempontokból. „Buda" magyaros hangzású, rövid, könnyen megjegyezhető bármely anyanyelvű idegen által is és nincsen kitéve az összetéveszthetőség veszedelmének, mig „Pest" szlávhangzású, a pestisre emlékeztet és végül Budapestnek Bukaresttel való hasonhangzása révén könnyen összetéveszthető.

Budát is, Pestet is e néven nevezik közel egy évezred óta eleink és természetes, hogy Budapestnek nevezték el apáink a két városból egyesültet. Tragikus, hogy nem gondoltak akkor a Bukarest nevével való hasonlatosságra, de kérdés, hogyha gondoltak is reá, meg tudtak volna küzdeni a pesti polgárság vezetőinek lokálsovinizmusával és nem lett volna-e akadálya, sőt meghiusítója az egyesítés tervének, ha az elnevezés nem egyesítésre, hanem a testvérvárosba való beolvadásba utalt volna. Most azonban ezen hiába kesergünk. A Budapest név átment a köztudatba, világszerte így tanítják, így ismerik a Duna királynőjének, gyöngyének, a fürdővárosnak nevét. Különösen az utolsó 10—15 évben ezen a néven irtak róla a világ minden nyelvű ujságjában, emlegették ittjárt utazók élőszóval, dicsérve szépségét, tisztaságát, ételét, italát, zenéjét, fürdőit. Büszke öntudattal vallhatjuk, hogy Budapestnek hire és pedig *jó* hire van. Távoli és közeli országok fiainak talán még csak a tervezgetés, álmodozás stádiumában lévő utiprogramjában ott szerepel ez a szó: Budapest. Tengerjáró hajók fedélzetén, hotelek halljában, ha utas emberek arról vitáznak, melyik a világ legszebb városa, a vitából nem maradhat el soha ez a szó: Budapest. Valódi, reális érték ez a hírneve fővárosunknak. Ne dobjuk el magunktól, mert Pestnek nevét eltörölni, eltüntetni, kiírtani úgy sem tudjuk, sem mi, sem unokáink. Amig a Duna partján állani fog ez az igazán eggyévált testvérváros — akárhogy hivják is az egészet — a lakósai részére csak „Pest" marad Pest és „Budának" Buda a Duna jobb- és balpartján.

Ami az összetéveszthetőséget illeti — hát édes Istenem! — felületes emberek mindig voltak és mindig lesznek. Minél nagyobb a földrajzi távolság és minél jobban távolódik némely ember az iskola padjától, annál nagyobb a névelcserélés lehetősége. Az idegenforgalmat nem a földrajzi tudás megbizhatósága irányítja és kétségtelen, hogyha a felvetett terv valóra válna és a Budapest nevet törölnék a menetrendekből, utikönyvekből és térképekről, hogy helyébe „Budá"-t irjanak, úgy ezzel teremtenének csak igazában olyan helyzetet, hogy a Budapestet kereső Bukarestben kötne ki és ekkor lenne az összetéveszthetőség lehetősége nemcsak nagyobb, de veszedelmesebb és károsabb a jelenleginél.

A Budapest név ma a világ idegenforgalmi piacán „márka" s mint ilyen érték, sőt valóságos kincs. Nekünk szegény magyaroknak nincs olyan jó sorsunk, hogy lemondhatnánk a legkisebb értékről is a magunk jószántából, mikor amúgy is eleget szedtek és szednek el tőlünk erőszakkal. Ne dobjuk hát el, amink van, hanem becsüljük meg!

Gundel Károly.

Uj vizmű létesül rövidesen tizezer köbméter viz továbbítására az óbudai Táborhegyen. Ezt a vízművet függetlenül a Dunától a Bécsi út mentén lévő igen bővízű Árpádforrás fogja táplálni. Innen nyomják fel a Táborhegyre a pompás forrásvizet, amely az ottani hegyvidéket látja el. A vízmű megépítése másfél millió pengőbe kerül.

A transkontinentális úteri erős harc indul meg, amely Londonból Budapesten át megy Indiába, sőt a szuezi csatornán át Afrikába is. De harcol Buda két része is érte: Óbuda és Hüvösvölgy. Óbuda mozgalmat indított, hogy a világforgalom útja a Bécsi úton, a III. kerületet érintve torkoljon a fővárosba.

A főváros környékének szabályozási tervét a belterülettel összhangban készitik és a közvetlen vidékre a közmunkatanács hatáskörét kiterjesztik. Ezzel Nagy-Budapest kialakulása egy lépéssel előbbre jut.

Kisszakasz-rendszert a Balatonhoz is

— A fürdőügy és idegenforgalom föllendítése — — Buda gyógyvizeit kapcsoljuk a Balatonhoz —

A magyar géniusz kitermelte nagy *Baross* Gábort, aki egy merész gondolattal megteremtette azt a *zóna-rendszert,* mely bámulatra ragadta az egész világot és jövedelmező üzletté tette a magyar vasútakat. Hogy miért tértünk le erről a rendszerről, amely minden időkben abszolute jónak bizonyult, az örök titok marad. Erre a kérdésre csak is a háború utáni konjunkturális bürokrácia tudna válaszolni.

Igy állott még nemrég a főváros kitünő közlekedési vállalata is, a *Beszkárt,* folytonos deficittel küzdve, míg magánvállalat korában, haraszti *Jellinek* Henrik, majd a *Hüvösök* és később *Sándor* Pál igazgatása mellett kitünő üzletnek bizonyult. Itt is egy nagyszerű elgondolás kellett, mely kirántja a kátyuba rekedt szekeret. *Patz* Sándor dr., a Beszkárt igazgató-főmérnöke elgondolta a kisszakasz-rendszert és azt sikerült is az ellenvélemények dacára, megvalósítani. Az ötlet életrevalónak bizonyult és alig párhetes alkalmazása után már javult a helyzet és a forgalom megtízszereződött.

Baross Gábor és a *Beszkárt* példáján okulnia kellene a *MÁV*-nak, főleg a főváros-környéki és balatoni forgalmat illetőleg, helyette azonban a németek okultak és haladéktalanul magukévá tették a kitünő kisszakasz-ötletet és mint *Kurz-Streckentarif,* egyelőre a Berlin és a német nagyvárosok helyközi és környéki szomszédos forgalmában rendeletileg életbeléptették. Már utasították is a szakreferenseket, hogy a nagyobb fürdők forgalmának emelésére is dolgozzák föl. Csak egy példát hozok föl: a vasúti kisszakaszrendszer a németeknél 5, 10 és 20 kilométeres kis-zónákat állít föl, amelyeken III. osztályon 10, 15, 20; másodosztályon 15, 20 és 25 pfennigért lehet utazni. A diákok eddigi hetikártyáit 70 százalékkal, a munkásjegyeket 80 és 90 százalékkal mérsékelték. A forgalom két héten belül (azóta van érvényben) oly magasra emelkedett, hogy a vasútak alig győzik a forgalom lebonyolítását. A *nagy forgalom kis haszon* elve örök igazság marad a kommerciális fogalmak között, de nagyobb munkát ró az adminisztrációra, azonban ezzel egyúttal újabb munkaalkalmakat és elhelyezkedési lehetőségeket is teremt. A németek most kevesebbet ankéteznek, fontoskodnak, bürokratizálnak, cselekszenek a közjavára és csaknem *tiz millióval csökkentették a munkanélküliek* táborát.

A *Balaton,* nemzetünk e többezer éves ősi kincse, a turáni népek e szent tava és gyógyvize, a magyar idegenforgalomnak eddig kiaknázatlan és óriási perspektivát nyújtó aktiv tétele, lassú haldoklásra van itélve, ha vagy a *Baross*-féle zónatarifát vagy a *kisszakasz-rendszert* haladéktalanul életbe nem lépteti a MÁV. Esetleg a távolsági viszonylatban (határoktól a Balatonig) a *zónatarifát,* a helyközi, szomszédos és balatoni körforgalomban a *kisszakaszrendszert* a német Kurz-Streckentarif mintájára. Mert az teljesen megbénítja a forgalmat, ezt a főszezónban láthattuk, hogy p. o. Balatonfüred és Veszprém, Balatonfüred és Balatonkenese, Balatonfüred és Tapolca között az alig 25—30 km hosszú vonalakon a jegyárak szinte megfizethetetlenek. — Természetesen a vonatok üresen közlekednek. Holott a békében Veszprémtől Balatonfüredig harminc fillérrel el lehetett utazni, most néhány pengő a jegy ára. Tele is voltak a vonatok a régi világban mindig.

De itt van *Buda* és a *Balaton* közötti távolsági forgalom, mely megfizethetlen még a harmadosztályú személyvonaton is, a gyorsvonati jegyárakról nem is szólva. Békében a *Baross*-rendszer alapján *Budáról* gyorsvonaton /tour-retour harmadosztályon *Siófokig, Balatonfüredig, Veszprémig,* vagy Fonyódig öt korona volt a jegy ára. Zsúfolt vonatok közlekedtek. Ma üresen járnak, hacsak valutasiberek, külföldi milliomosok nem utaznak rajta. A MÁV okszerű tarifarevíziója és a kisszakasz-rendszer bevezetése a vasút jövedelmeit annyira fokozná, hogy az amúgy is utazni szerető magyar közönség (ez turáni nomád vérünk öröksége) újra állandó utassá válna és megtöltené a vasútak pangó kasszáit.

Ha a kormány a közvélemény nagy megnyugtatására leszállíttatta a kenyér, a szén, a fa, a textilárak, a bőr árát, hogy egyrészt a szociális nyomoron enyhitsen, másrészt, hogy várható forgalommal a kereskedelmi mérleget megjavítsa, itt az ideje, hogy az utazást is, ami nem luxusdolog, hanem a közszükségletek kiegészítő része, olcsóbbá tegye.

A Balaton vidéke epedve várja a nagyszerű miniszteri gesztust, amely egy tollvonással rendet teremt a lehetetlen vasúti tarifális anarchiában és megmenti a csonkaország utolsó nagy idegenforgalmi és gazdasági értéket a végső pusztulástól. A forgalom hiánya ugyanis megöli a Balaton körül fekvő helységeket, fürdőket, telepeket, megbénítja a Balatonra szoruló városokat: Veszprém, Pápa, Székesfehérvár, Nagykanizsa, Tapolca, Devecser, Sümeg, Zalaegerszeg, Kaposvár, Zirc, Győr, Szombathely és Sopron, de kihat Budára is, ahonnan a békeidőkben csodálatosan nagy és sűrű volt a forgalom a Balaton felé és vissza.

Meg kell menteni a balatoni forgalmat országos érdekekből!

László Zoltán dr.

Adókivetés — Üzembeszüntetés

A miniszterelnök annak tudatában, hogy az államok és nemzetek gazdasági fejlődésének egyedül a *termelő munka* volt mindenkori kútforrása, az ország irányításának átvételétől kezdve a gazdasági élet vérkeringésének felfrissítését és a termelő munka fellendülését tűzte ki céljául.

Hogy menyire közelítette meg a célt — arról tanúskodnak külkereskedelmi mérlegünk adatai, melyek szerint a mult év első 8 havának 200.1 millió pengő értékű kivitele ez év hasonló időszakában 224.5 millió pengőre emelkedett, míg az előző év első 8 havának 17.8 millió pengős külkereskedelmi passzíváját *a f. év első 8 havában 25.8 millió pengős aktiva váltotta fel.*

Eltekintve a miniszterelnök átfogó koncepciójától, az eredmény főleg annak tudható be, hogy szerencsés kézzel választotta meg munkatársait akkor, amikor a legfontosabb gazdasági tárcák élére nem száraz teoretikusokat, hanem a gyakorlati életet alaposan ismerő, tetterős és a kellő felkészültséggel rendelkező férfiakat állított, akik a máról- holnapra, sőt óráról-órára változó gazdasági helyzetnek megfelelően intézkednek.

Amikor a kormányelnök a kisemberek alátámasztásával, életstandardjuk feljavításával a szociális ellentétek kiküszöbölésével a fogyasztóképesség növelését szolgálja, mely utóbbi az összes termelési ágak mind fokozottabb

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

foglalkoztatásával újabb és újabb munkaalkalmakat teremt — a napokban akadt a tőke egy oly reprezentánsa itt Budán, aki a vámvédelem és az iparpártolás törvénye révén szerzett igen jelentős engedmények birtokában szembehelyezkedett a kormány nemzetmentő célkitűzésével és azért, hogy keresetiadóját *indokoltan* felemelték, hatalmi gőgjében egyszerűen leállította üzemét és 700 munkását máról-holnapra szélnek eresztette.

Gömbös Gyula miniszterelnök egy ízben kijelentette, hogy a gazdasági életben nem a vaskéz, hanem kizárólag a józanság az irányadó — amely tétel csak abban az esetben nem áll, amikor a munka szabadsága és a szociális rend ellen követnek el merényletet. Pedig most az történt.

Visszájára fordítjuk a kormányelnök megállapítását, amennyiben kijelentjük, hogy amikor *a józanság megszünt — egyedül a vaskéz lehet az irányadó!*

Igenis a vaskéz, mely kellő időben lesujtva kijózanítja a megkótyagosodott tőkét, mint ahogy annak tanújelét adta *Fabinyi* Tihamér dr. kereskedelemügyi miniszter, aki közismert erélyével néhány órán belül rendet teremtve, megvédte a munkásság érdekeit.

Szinte elképzelhetetlen, hogy a jelen súlyos gazdasági helyzetben, miképen merészkedett a tőke egy képviselője szembehelyezkedni az állam munkástvédő célzatával.

Amikor egyesek az egyéni hasznot fölébe helyezik a gazdasági élet és a szociális rend érdekeinek, a gazdasági rend drákói védelmet igényel!

Az újjáépítés az ország minden egyes polgárától áldozatot követel. Áldozatot hoz a leépített fizetésű hivatalnok, az iparos, gazda, kereskedő, áldozatot hoz a jobb jövő reményében a munkás — úgy akkor nem vonhatja ki magát a tőke sem, különösen nem az a tőke, mely az iparpártolás nyujtotta védelem révén *vagyonában csak gyarapodik!*

Ha vonakodna meghozni az áldozatot, úgy akkor jöjjön inkább a gazdasági diktatúra, mely, feltételezve, hogy felvilágosított, bizonyos körülmények között a legalkalmasabb eszköz, hogy a kívánt fejlődést a szükséges irányba terelje — viszont azokat, akik nem vesznek részt az újjáépítés munkájában és félreállnak — mint száraz ágat metszi le a nemzet élő fájáról!

Steinberg Albert.

Buda szerepe a „Munkahét"-ben

Aranyat ér minden gondolat, amelyik révén felrázható megadottságából a magyar társadalom s így mindenki örömmel fogadta Antal István sajtófőnök tervét, mely „Munkahét" néven, november hó folyamán új életet van hivatva, belevinni tespedő életünkbe!

Budának ebből ki kell vennie a részét. Van is rá különleges módja. Talán beilleszthető a Munkahét programjába, talán különleges módon szolgálja is ezt az egészséges eszmét.

Budán, a régi családok sok olyan értékes képet, könyvet, butort, csecsebecsét, kézimunkát őriznek, aminek értéke is van, mint ritkaságnak. A budai ősi családok nagyrésze nehezen küzd az élettel és szivesen áruba bocsátaná ezeket az öröklött kincseket, ha módja nyilnék, hogy valami ügyesen megrendezett vásáron, itt Budán állíthatná ki azokat és tenné ezzel a vásárolni hajlandó műgyüjtők vagy műkedvelők számára lehetővé, hogy ezeket a régiségeket megismerjék. Főleg a Vizivárosban és Óbuda-Ujlakon volna sok ilyen, a régi szőlőműves, vendéglős családoknál, akik nehéz sorsukon javítanának ezzel.

Talán beleilleszthető ez is a Munkahét programjába. **Dubonai Pál.**

Óbuda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, Lajos u. 148. sz.
Telefon: 62-4-57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett.
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett.

A Római Fürdőtelep sérelmeit

igyekszik orvosolni most, a telep érdekeit szolgáló „Római Fürdőtelep Egyesület" és az alábbi beadvánnyal fordult a *Beszkárt* igazgatóságához: — A *Rómaifürdőtelep* lakossága már több ízben szóvá tette azt a feltünő sérelmet, hogy bár a III. kerülethez tartozik, sokkal mostohább villamos tarifa mellett közelíthető meg, mint a Székesfőváros egyébb részei. Egészen képtelen és tarthatatlan állapot az, hogy míg a pesti parton *Ujpesttől Kispestig a főváros területén át* egy órai útért 24 fillért fizet az utas, a budai Császárfürdő és a Hajógyár állomástól az ugyancsak III. kerületi Rómaifürdő állomásra 36—40 fillért fizet 10 perces vasuti útért. A lakósság a Hév igazgatóságánál ismételten felpanaszolta ezt, de eredménytelenül. Most, mikor a Bszkrt vette át ezt a villamosvonalat, *a legsürgősebb intézkedést kérjük*, hogy a telepet is kapcsolják be a 24 filléres forgalomba addig is, amíg a Nánási úton tervezett új villamosvonal kiépül. — Még egy sérelmes mulasztás orvoslását is kérjük, ugyancsak a legsürgősebben. Az óbudai temető van kijelölve a Filatórigát, Óbudai gázgyár és Rómaifürdőtelep tizezer főnyi lakosságának temetkezési helyül. Ott az Akvinkum állomástól az óbudai Máv állomásig, mely az óbudai temető hátsó bejáratával szemben áll, már évek óta kiépült a villamos sínhálózat, amelyen *6 perc alatt a temető megközelíthető*. De ezen a pályán csak teherforgalom van, holott *egyetlen személykocsi inga-forgalmával*, délelőtt 10 órától este 6-ig a temetőlátogató közönség forgalma lebonyolítható. — Az is a Hév tarifapolitikája volt, hogy a közönség kénytelen beutazni a Hajógyárig, ott a 7-es villamosra átszállni s a Vörösvári út végén újra átszállani az autóbuszra, vagyis *egy órai körutazást tesz*, hogy a temetőbe kiérhessen. A Bszkrt igazgatósága bizonyára méltányolja majd ezeket a sérelmeket is és reméli a telep lakossága, hogy *sürgős intézkedésével* orvosolni is fogja. A sérelmeket felsoroló beadványt az egyesület nevében aláírták: *Kézdi Kovács* László elnök és *Winter* Ernő dr. titkár.

Az autóbusz szerepe a világforgalomban

Irta: **Liszka Károly** tanácsos.

Anglia már 1932-ben megépítette a londoni nagy centrális autóbuszpályaudvart, melyet 32 nagy autóbuszkocsivállalat használ fejállomásnak. Innen indítják az ország minden részébe szerteágazó kocsijárataikat, melyek napiforgalmukat 1250 induló és ugyanannyi beérkező társaskocsival bonyolítják le. Ily berendezkedés a közlekedés terén a jövő fejlődésének sémja, melyet egyetlen állam sem fog nélkülözhetni és így ezt kell szem előtt tartania annak, aki a jövő nagy közlekedési problémáival foglalkozik.

Ebben látom nagy jelentőségét a „Magyar Közhasználatú Gépjárművállalatok Országos Egyesülete" és a „Magyar Teherfuvarozók Országos Központi Szövetkezete" időszerű megalakításának, mely intézmények előrelátóan már most készítik elő a talajt arra, hogy ha egyszer majd az autóbuszforgalom túl fogja szárnyalni a vasúti üzem lehetőségeit, akkorra az állam égisze alatt már be legyen szervezve egy más, az előbbit eredményesen helyettesíteni képes, vagy azt legalább is jól kiegészítő üzem, amely zökkenés nélkül képes a nagyközönség ezirányú jogos igényeit kielégíteni, egyben pedig az államot is a legkönnyebben segítheti át a változtatás kezdeti nehézségein.

Nálunk egyelőre az országos forgalmat csak a mind ritkábban közlekedő vasútak vannak hivatva lebonyolítani, amelyeknek rentabilitása erősen csökkenő tendenciát mutat. Időszerű cselekedet tehát, az állam mind hiányosabb jövedelmének pótlásáról már most gondoskodni. Ugyanígy átszervezendő a fővárosi villamos-vasúti közlekedés üzeme is, amely a belterületi forgalmat idáig — úgyszólván kizárólagosan — bonyolította le, de amely vállalat hozadékképessége az utóbbi időben szintén hanyatló irányzatot mutat. Mind e veszteségek kivédésére ezidő szerint egyes-egyedül csak az autóbusz mutatkozik alkalmasnak.

Már az alföldi gazdák körében is széleskörű mozgalom indult meg a teher autóforgalom védelmére és így fog megnyilvánulni a közkivánalom más vidékeken, sőt az általános személyautóbusz forgalom kiterjesztése, illetve országos egyöntetű beszervezése érdekében is.

A teherautóforgalom szükségességének indokolásánál a romlandó gyümölcs, hús és zöldségfélék gyors szállításának elengedhetetlen követelményeire hivatkoznak, a gyors és jó személyforgalom beszervezésének érdekében pedig a vasútak többnyire nagy kerülővel megépített útvonalaira, a ritka vonatjáratokra, az átszállás nehézségeire és általában a drága időveszteségekre fognak hivatkozni. Az átszervezés e kivánalmai elől az állam sem tud elzárkózni, mert ez a modern élet-becsület lendületének elengedhetetlen követelménye.

Ez év április havában Kecskeméten a gazdák, kereskedők és fuvarozók által e tárgyban megtartott első együttes gyűlés példájára más vidékek is szervezkedni fognak és valószínű, hogy a forgalom kérdése nagy változások elé néz. Végeredményben az fog nyerni, aki a modern eszmék és lehetőségek adta előnyöket gyorsabban és ügyesebben fordítja saját hasznára, de hogy az állam és főváros a sineken futó közlekedési vállalataik visszafejlődéséből és az autóbuszközlekedés feltételezhető nagy lendületéből keletkező ellentétnek kárát ne vallják, az új hálózat kiépítését, illetve az új közlekedési rend kialakításának irányítását saját szervezeteik részére már most kell biztosítaniok.

Amikor már azt látjuk, hogy egy nagyobb autókár megtöltéséhez szükséges utitársak összeverődése esetén érdemesebbnek látják az emberek néha egész földrészeken keresztül vezető utazásaikat is ily alkalmatosságon megtenni, semmint hogy a nagyobb megkötöttséggel járó vasútakat vennék igénybe és mikor a gyakori átrakás folytán esetlegesen veszélynek kitett értékesebb darabárukat is már ez úton szállítják a legnagyobb távolságokra is, — sőt már autóbusz-vonatok is állanak külföldön az utazók rendelkezésére, — akkor nem látszik feleslegesnek kétszer is meggondolni azt, hogy érdemes-e még más tipusú közlekedési eszköznek is előnyt nyújtani, mint éppen csak a szabadonfutó, mótoroshajtású járműveknek.

Azt hiszem, jó szolgálatot teszek a közügynek, ha dolgozatom végén két tabelláris kimutatást fogok közölni, melyek egyikében minden bérfuvarozást végző mótorosjárműnek kocsikilométerszerű költségét, a másik rovataiban pedig a mai viszonylatban az ország területén futó forgalmi személyautóbuszoknál elért kilométer-viteldíjakat mutatom ki, melyekből egyes vállalkozási szándékkal biró egyének némi tájékozódást szerezhetnek a rezsiköltségek és hozadékok egymásközötti arányáról, az ezek alapján eszközölt előszámítások esetleg azt eredményezhetnék, hogy a magánvállalkozás esetleg behálózza autóbuszjáratokkal az ország és a főváros minden rossz közlekedéssel biró részét, s ezeket azután könnyű lesz egy szervezetbe tömöríteni, amely így az általános forgalmi hálózat megszervezését nagy arányokban fejlesztheti és szolgálja.

BUDAI KRÓNIKA

— A főváros közlekedési monopóliuma teljessé vált a Hév tranzakcióval. Ezzel kapcsolatban jelentjük, hogy a római fürdőtelepi érdekeltség mozgalmat indított a kisszakasz bevezetésére a vicinálison.

— 146 millió 599 ezer 550 pengő bevételre számít a főváros, mig a kiadás 156 millió 576 ezer 456 pengő. A hiány tehát 9 millió 978 ezer 906 pengő.

— Az új lakbérleti szabályrendeletet expressz gyorsasággal tárgyalja a főváros és november 1-én életbe is léptetik.

— Az óbudai téglagyárak haladékot kérnek az üzemgazdálkodási programjuk beterjesztésére.

— A Táborhegy és a Gellérthegy szabályozását és talán Óbuda belső részének szabályozását is a jövő esztendőben végzik el.

— Iskolaépítésre nincsen pénz a jövő évben s így elmarad az óbudai hegyvidéki iskola felépítése is.

— A tabáni tervpályázat 63 pályamunkájának felülvizsgálását a birálóbizottság megkezdte és karácsonyra elkészül jelentésével.

— A 12-es autóbusz nem elég jövedelmező, a jövő évben ezen a vonalon csak 900 ezer pengőt remél a Beszkárt, mig a Pasaréti 5-ös vonalon 1 millió 90 ezer pengő lesz a jövedelem. Az 1-es vonalon 963 ezer pengő fog befolyni.

— 570 ezer darab kisszakaszérmével számolnak el naponta a kalauzok. Ez a nagy szám tizennégy métermázsa súlyt jelent.

— Sajó Sándor tankerületi főigazgató, a kiváló költő emlékét márványtábla hirdeti a Csörsz utca 1. számú házon. A nemrég lefolyt leleplezési ünnepségen az irodalmi és tanügyi világ kitünőségei jelentek meg.

— Pontosan ötven évvel ezelőtt azt írta a legelterjedtebb napilap a B. H.: A magyar király palotája Budavárában van, a legimpozánsabb hivatalos helye az államiság reprezentációjának, ahol a legelső magyar ember lakik, a szentkorona őriztetik. Itt ugyan semmi sem vall magyar jellegre. Az idegen előtt, — aki turista útjában a palotát megtekinti, — szégyenkezve kell bevallanunk, hogy e királyi lak csupán osztrák császári hotel, ahová a bécsi udvar olykor tekint le pár napra.

— A tüzérek hősi emlékművét a jövő évben a Palota téren állítják fel, amelyet a legutóbb megtartott pályázaton Ligeti Miklós szobrászművész nyert el.

— A Tabán ujjáépítéséhez a kormány is nyújt anyagi segítséget s Fabinyi kereskedelmi miniszter nyilatkozata szerint a munkálatok a legrövidebb időn belül megindulhatnak.

— A dunai hidak építésére a főváros továbbra is évi két millió pengőt ad, dacára annak, hogy az ingatlan átruházási illeték jövedelme csökkent.

— A szénatéri piac túlzsufoltsága és a magas bérösszegek miatt a közgyűlésen interpelláció készül.

— A budapesti árvák vagyona, amit az árvaszék kezel, összesen tizenkét és fél millió pengő.

— A főváros tizmilliós deficitjének igazi oka, hogy az állam a lisztforgalmi adót a saját kezelésébe vonta, a borfogyasztási adót leszállította, a városi illetékeket pedig megvonta.

Az Ujlaki-Hegyvidéki Egyesület október 8-án, vasárnap délelőtt rendezte a „Kakukfészek" vendéglőben évi tisztujító közgyűlését, amelyen az egyes tisztségekre a következőket választották meg: elnök: dr. Lugmayer József, társelnökök: Brunecker Lajos, dr. Kun Árpád, Beke Mózes és Goszleth Ernő, alelnökök: Wagner Levente, dr. Lázár Ottó, titkár: Kakuk József, jegyzők: ifj. Reisz Péter, dr. Hajdu István, pénztáros: Som Imre, ellenőr: Müller Béla, ügyész: dr. Hüttl Károly, gazda: id. Reisz Péter, számvizsgálók: Vadas Tivadar, Iby Kálmán, Antal József. — Választmányi tagok: Homonnay Miklós, Wittkovszky N., dr. Kron Imre, László Zoltán, Szőke Andor, Katzer József, Vitális István, Dostál István, Bodocs János, Varsányi Endre, póttagok: Fázmán Ferenc, Reinics József, Varga István, Palluch Gyula, Pfeifer János. A választás után dr. Lugmayer József elnök dr. köszönte meg a közgyűlésnek az elnökség, a tisztikar és a választmány nevében a bizalmat, melyet beléjük helyeztek. — Friedrich István volt miniszterelnök felszólalásában biztosította az egyesületet további hathatós támogatásáról.

A Kereskedelmi és Iparkamara építési bizottsága a kamarai építkezéssel a Katona, Székely és Molnár céget bizta meg.

Magyar dal bolgár földön. A Magyar Dalosszövetség ötszáz dalossal e hó végén indul szófiai útjára, amelynek során az ottani Operaházban a magyar miniszterelnök szófiai tartózkodásával egyidőben fognak hangversenyezni. Ismerve a bolgár értelmiségnek a magyarság iránt érzett rokonszenvét, amely Gömbös miniszterelnök szófiai útjának hirére is feltünő melegséggel nyilvánult meg a bolgár sajtóban, erősen hisszük, hogy kiváló énekkarjainknak a bolgár fővárosban való szereplése hatalmas lendülettel mozdítja elő a magyar-bolgár barátság ügyét, amelynek különben is meg vannak a legbiztosabb alapjai: a közös turáni származás és a megcsonkítások sorscsapásai.

Megtörik az óbudai hid a Margithid mintájára Simanek Emil műegyetemi tanár tervei szerint. A szigetnél törne meg a hid tengelye és a hidfő a Vörösvári utba torkolna. Ez a tervváltozás lényegesen megváltoztatja az óbudai városszabályozási tervnek idevonatkozó részét. A főváros mindenesetre a maga terveit tartja fenn és szükségtelennek mondja a hidtengely megtörését és eltolását. Rövidesen a Közmunkatanács fog ebben a kérdésben állást foglalni és itt dől el úgy a hid irányának, valamint a főváros óbudai szabályozási terveinek sorsa.

631 új épület épült ennek az évnek első felében. Ezek közül 409 (tavaly 515) földszintes, 118 (186) egyemeletes, 48 (60) kétemeletes, 31 (51) háromemeletes, 10 (17) négyemeletes, 9 (11) ötmeletes és 6 (8) hatemeletes bérházra vonatkozik. Ezenkívül 17 emeletráépítést is engedélyeztek a tavalyi 29-cel szemben. Az új házakban 1843 lakás létesült, amikben 5943 szoba van.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA — AKVINKUM Késő őszig POMPÁS STRAND
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

STAROK ZENEKARA
BELLEVUE
éttermében: I., Attila ucca
BUTULLA jazz zenekara
SANTA NELLY
énekel és dirigál.
TÁNC
Asztalrendelés: 52--8—85.

CSÁSZÁR FÜRDŐ nagyhirű ÉTTERMEIT ÁTALAKITJÁK
és ismét a régi szerepéhez mérten a budai úri társaság kedves, meleg otthona lesz
CSIRSZKA KONRÁD VENDÉGLŐS

Éhgyomorra naponta igyék egy pohár
Kristály vizet

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

Caridge
I., Böszörményi út 28.
Telefon: 51—0—64 és 57—0—36.
Villamos és autóbusz megállóhely.
Zene = hangulat
Tánc = szórakozás
Konyha = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

KIRÁLY FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó hévviz köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, epe-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- Ivókúra

„Vigyázzon" ne csalatkozzék!!
Disznótorost
csak Siposéknál egyék
1.— pengő
házias — izletes.
Budán, III., Lajos ucca 46. sz.

Minden pénteken
kürtöskalács
a többi napokon
túrós gombóc, jó magyaros csusza

A RÉGI KÖZISMERT
BAGYIK VENDÉGLŐ
UJ HELYISÉGEI
II., CSALOGÁNY UCCA 27.
KELLEMESEK, OTTHONOSAK.
Naponta Burghardt testvérek SCHRAMMEL-ZENEKARA.

IGYUNK HARMAT VIZET

Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

Személyi hírek

PETRACSEK LAJOS dr. országy. képviselő állapota iránt állandó nagy az érdeklődés és őszinte sajnálatot váltott ki az a szomorú hir, hogy visszaesés zavarta a gyógyulást. Szerencsésen túlesett ezen is és most már orvosai biznak gyors és teljes felgyógyulásában.

HOOR TEMPIS MÓRITZ dr. egyet. tanár a közüzemek aktuális kérdéséről tart előadást e hó 19-én fél 8 órakor a Budai Társaskaszinóban borgazda estje keretében.

SZTRÓKAY ISTVÁN ny. Beszkárt vezérig. helyettes régi lakásából elköltözött VIII, Vas ucca 5. szám alá.

SÓS ÁRMIN helyettes vezérigazgatót évtizedes érdemei elismeréseül választották meg e hó 13-án a HÉV vezérigazgatójának.

SZACSVAY IMRE, a kiváló színész, a Nemzeti Szinház örökös tagja csendes budai otthonában ünnepelte szük családi körben hetvenkilencedik születésnapját.

MÖLLER KÁROLY dr. építészmérnök irodáját I., Nárcisz utca 3. alá helyezte át.

MÁTÉ ISTVÁN az I. kerületi iparosságnak évtizedeken át volt vezére súlyos betegen fekszik lakásán.

Meghívó.

A Budapest Fürdőváros Egyesület október hó 21-én délután 6 órakor a Szent Gellért gyógyszálló hangversenytermében elnökletem mellett tartja évi rendes

KÖZGYŰLÉSÉT.

Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Évi jelentés és beszámoló az Egyesület működéséről. 3. **Huszár Aladár** *főpolgármester beszéde „Budapest fürdőváros" aktuális problémáiról. 4. Zárszámadások és számvizsgálóbizottsági jelentés beterjesztése. 5. A választmány és a tisztikar kiegészítése. Esetleges indítványok.*

A hivatalos tárgysorozat után közvetlenül **Pulay Ervin** *dr. jeles bécsi szakorvos meghivásunkra előadást tart német nyelven „Budapest gyógyfürdőinek szerepe az anyagcsere betegségek és a bőrgyógyászat terén." címen. Budapest, 1933 október hó.*

József Ferenc
dr. kir. herceg, elnök.

Érdekes telekvásár. Berényi János gróf negyvennyolc ezer pengőért ingatlant vásárolt Törökőrsön, — viszont KOZMA JENŐ dr. a Törökvészen lévő egyik ingatlanát 30 ezer pengőért eladta Molnár Ferencnek. — MARGITTAI RIKÁRD dr., a Budai Napló munkatársa pedig elcserélte a Táborhegyen levő ingatlanait.

A távfűtés rövidesen megvalósul. A villamosművek üzemenkivül lévő áramfejlesztőtelepeket átadja a főváros a magánvállalkozóknak. A gőzt innen kapják s a vállalkozók gondoskodnak a hálózat megépítéséről elsősorban Budán és a fogyasztók kiszolgálásáról.

Buda-Alsóvárosi Egyesület szombaton, október 21-én, félkilenc órakor az egyesület gazdája: Lukács Gyula vendéglőjében, I, Bártfai utca 25. sz. alatt választmányi ülést tart, amelynek napirendjén fontos ügyek szerepelnek. Most is szivesen látja a választmány ülésen az összes rendes és pártoló tagokat, úgyszintén a hölgyeket és a tagok vendégeit is az egyesület.

A pezsgőfürdőt a Gellért Szállóban Bánlaky Géza igazgató tervei szerint kétszázezer pengő költséggel a pálmakertben megépitik — kölcsönből.

A világháború hősei kegyeletes emlékének példaadóan áldozott a rómaifürdőtelepi elemi iskola. Az iskola egész ifjúsága a szülők nagy seregével elzarándokolt az ezredéves emlékmű előtti névtelen hős sirjához, ahol Kocsán József tanító mondott szivet megindító beszédet, a tanulók irredenta verseket szavaltak és Pórszász Nándorné tanítónő megható ima mellett megkoszoruzta az emlékkövet.

Három nap. A budai Szent Adalbert egyházközség Credo-egyesülete e hó 5-én megtartott évadnyitó ülésén Leber János dr. elnök mondott mélyhatású megnyitó beszédet s utána Mikola Géza dr. ismertette „Manrézai emlékek" címmel a budai férfi lelkigyakorlatos házban töltött három napnak feledhetetlnül kedves benyomásait.

Budai Testvéreink!

Ünnepnapot készit elő a budai társadalom számára a HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG és a BUDAI NAPLÓ, amikor a budai társadalom vezetőinek és az évek óta velük dolgozó munkatársaiknak mai nehéz küzdelmét Buda felvirágoztatásáért, polgárai boldogulásáért, örök emlékül szolgáló kötetbe gyűjtve, nagyjelentőségű könyvet szerkeszt

BUDAI ALMANACH

címen, *Viraág* Béla szerkesztő 70-ik születésnapjának maradandó emlékére. Ez a díszes kiállítási könyv visszhangja lesz ama törekvéseknek, amelyekkel a magyar nemzeti reneszánsz fellegvárává akarjuk ismét tenni Budát, a hagyományok szent városát. Magasztos cél érdekében indul tehát útjára a „BUDAI ALMANACH", hogy kútforrása legyen minden szellemi és erkölcsi értékünknek, hirdetője patinás kultúrális kincseinknek, amelyeket évszázadok halmoztak fel itt, a Duna jobb partján. A Mult és Jelen ölelkezik ebben a könyvben, mert a történelmi Buda ismertetése után azokkal foglalkozik, akik a Jelen felelősségteljes útját járják, akik díszei, megörökítésre méltó munkásai Buda politikai, társadalmi, tudományos, művészi, kereskedelmi, ipari és sport életének.

A közismert budai szerénység ne állja útját az életrajzi adatgyűjtésnek, mert a Budai ALMANACH valóságos Pantheont állít Budán mindazoknak, akik e súlyos időkben a munka becsületével, családi életükkel, polgári és hazafiúi erényeikkel példát szolgáltatnak az egész magyar társadalomnak.

Budai szeretettel és tisztelettel a

BUDAI NAPLÓ szerkesztősége

Harminc éve Buda szolgálatában...

— A Hollós Mátyás Társaság ünnepelte VIRAÁG BÉLA szerkesztőt hetvenedik születésnapja alkalmából —

Kedves, meghitt vacsora közben ünnepelte a budai *Hollós Mátyás Társaság* alelnök-háznagyának és egyik megalapítójának: *Viraág Bélának* 70-ik születésnapját, 50 éves írói és ujságírói jubileumát. A virágokkal feldíszített helyiséget megtöltötték a tagok és barátok családtagjaikkal és zajos óvációkkal fogadták Viraág Bélát, amikor gyanútlanul belépett a terembe. Családias, baráti hangulatban megkezdődött a vacsora, amelyen az első felköszöntőt a *Hollós Mátyás Társaság* részéről *Kiss* Menyhért dr., a nagynevű poéta, volt országgyűlési képviselő mondotta, aki *Viraág* Bélát, mint a társaság alapítóját, a jeles költőt, írót, ujságírót és Budának s a turáni gondolatnak vezérét méltatta poétikus szavakkal, amelyek után a díszes közönség percekig ünnepelte *Viraág* Bélát és a szónokot. Utána *Gegus* Dániel ny. helyettes főkapitány, lapszerkesztő szólalt fel, aki ismert kedves humorával méltatta *Viraág* Béla Buda fejlesztése körüli érdemeit és azt kívánta, hogy legalább még ennyi ideig álljon a *Budáért* folyó harcok élén. Általános figyelem között állott fel azután *Bárczy* István volt főpolgármester és ny. miniszter, a mai Budapest megteremtője, aki emlékezését azzal kezdte meg, hogy a jubilánshoz egy emberöltő barátsága fűzi, akit már diákkorában ismert és akinek *Buda* érdekében kifejtett munkásságát nem győzte soha eléggé megbecsülni, mert *Viraág* Béla volt az, aki az anyagi hasznot nem kereste soha, hanem idealizmusból küzdött ősi *Budáért*, ő volt az, aki *megrögzítette a nagy magyar történelmi hagyományokat* és belenevelte a magyar közvéleménybe *Buda* fontosságát. A *Budai Napló Viraág* Béla szakavatott kezeiben mindenkor *a konzervatív polgári erkölcs hirdetője volt* és hogy *Buda* úgy idegenforgalmi, mint városi szempontból máris ennyire fejlődött, az *Viraág* Bélának és a *Budai Naplónak* elvitathatatlan érdeme. Meleg szeretettel ünnepelte végül az illusztris szónok régi barátját és küzdő társát, akinek a magyarok Istenétől további küzdelmeihez erőt, egészséget, boldogságot és hosszú életet kívánt. Percekig tartó tapsvihar mutatta, hogy *Bárczy* István a budaiak szivéből beszélt. *Szilágyi* Károly igazgató, volt országgyűlési képviselő, *Óbuda* és annak *hegyvidéke* nevében köszöntötte a magyar ujságírás friss egészségben megőszült harcosát, aki azzal, hogy a turáni gondolatot és a *keleti* kapcsolatok fontosságát belevitte a magyar közvéleménybe, aminek fogható eredményeit máris látjuk, — örökidőkre beleírta nevét a magyar kultúrtörténelembe. Nagy csöndbe állott fel azután az ősz költő:

VIRAÁG BÉLA,

aki meghatva, könnyes szemekkel mondott köszönetet a meglepetésszerű ünneplésért és azt azzal hárította el magától, hogy egy emberöltőn át csak ujságírói kötelességét teljesítette és szive egész melegével küzdött Budáért és a magyar ősiségért. Kedves reminiszcenciákat mondott el ifjúkori küzdelmeiből, a *Bárczy* Istvánnal való fiatalkori kapcsolatokról, a mai rádió ősének, a Telefon-Hirmondónak megalapításáról (melynek megalapitója, a feltaláló *Puskás* Tivadarral együtt Viraág Béla volt) és ujságírói élményeiről. Sokáig éljenezték felszólalása befejezésekor a *Budai Napló* felelős szerkesztőjét. *Pávai-Vajna* Ferenc dr. főgeológus, főbányatanácsos, *Viraág* Béla családját köszöntötte kedves és szellemes modorában, majd *Medriczky* Andor dr. fővárosi tanácsi fogalmazó a *Kelet* üdvözletét tolmácsolta *Viraág* Bélával szemben és török nyelven fejezte be felköszöntőjét. *Ujj* Gyula tanár a kelenföldi végek üdvözletét hozta el, a legendásan erős hittel Buda jövőjében bízó szerkesztőnek. A díszes társaság csak a kora hajnali órákban oszlott szét.

Az ünnepségen megjelentek: *Bárczy* István dr. ny. igazságügyminiszter, a Beszkárt elnöke, *Ripka* Ferenc dr. volt főpolgármester, *Kiss* Menyhért dr. tanár, *Szilágyi* Károly igazgató, *Henyey* Vilmos nyug. államtitkár, *Szervay* György igazgató, *Pávai-Vajna* Ferenc dr. főgeologus, Peterdi Sándor szerkesztő és neje, vitéz *Aggházy* Kamill ezredes, a Hadi Múzeum igazgatója, *Kapcza* Imre gázgyári főtisztviselő és felesége, *Lugmayer* József dr. korm. főtan., *Gegus* Dániel ny. h. főkapitány, *Weixlgaertner* Tivadar ezredes, *Bucsányi* Gyula dr. e. ü. tanácsos, *Ujj* Gyula tanár és neje, *Husszein Hilmi* budai nagymufti, *László* Zoltán dr. szerkesztő, Wagner Vilmos és még sokan. — Táviratilag és telefonon üdvözölték a jubilánst: *Kozma* Jenő dr. országgyűlési képviselő, *Berényi* János gróf, *Exner* Kornél ny. államtitkár, *Móricz* Pál író, *Hubert* Vilmos nagyiparos, a „Budai Iparosok és Kedeskedők Köre" nevében és *Horváth* Károly vezérigazgató.

T. I.

Társasvacsorával kapcsolatosan hívta össze választmányi üllésre annak tagjait a *„Kelenföldi Társaskör"* e hó 18-án este 7 órára. A választmány több fontos ügyben határoz, a társasvacsorán pedig egyik kelenföldi közéleti egyéniséget kíván a kör ünnepelni.

Rádium-fürdőt rendeznek be a Rudas-fürdőben, mégpedig a *Pávai-Vajna* Ferenc által feltárt és megnyitott Juventus-forrás vizét bevezettette a főváros a Rudas-fürdő épületébe és a régi földszinten levő kádfürdőket rádiumos fürdőosztállyá építtette át. A főváros a rádiumos fürdőosztályt a legmodernebb orvosi elvek és a fürdőtechnika minden vívmányával felszerelte és e hó 16-án reggel nyitotta meg a nagyközönség számára. A rádiumos fürdő ára 3 pengő.

Zászlóavató ünnepet rendez az „Orsz. Frontharcos Szövetség" XII. kerületi (Buda-Hegyvidéki) főcsoportja e hó 22-én vasárnap, mely reggel 8 órakor kezdődik, a városmajori új templomban, ahol szentmisét mond lovag *Kriegs-Au* Emil plébános, ünnepi beszédet pedig *Mándoky* tábori esperes. Ezt a frontharcos zenekar térzenéje követi kint a parkban, ahonnan zárt sorokban vonulnak a frontharcosok az Attila utcai polgári iskola tornatermébe, ahol a tulajdonképeni ünnep kezdődik fél 11 órakor és a zászlót a többi vallásfelekezet lelkészei is megáldják. Vitéz *Horváth* Gyula ny. tábornok, a főcsoport elnöke nyitja meg és *Horky* Ferenc vezető tiszt díszmenettel zárja be az ünnepséget, hogy azután hozzátartozóikkal együtt üljenek a társasebédhez.

Tarka estét rendezett tagjainak szórakoztatására a „II kerületi Iparoskör" batyu-vacsorával egybekötve e hó 14-én saját régi helyiségében. A borgazda tisztet *Hengl* Andor, az iparoskör lelkes tagja vállalta. A kedvesen sikerült estén az ifjúság táncolt, dalolt és mindenkit jókedvre hangolt a bor, a nóta és a kedves társaság.

Elhagyatva, elfelejtve halt meg a napokban a magyar-osztrák monarchia egykori görög-keleti szerb főpapja 75 éves korában a megszállott Szunjában. Nevét is csak a külföldi lapok idézték vissza kortársai emlékezetére, hisz a szerb hódítók őt is börtönbe vetették férfias jelleméért, közismert magyar érzelmeiért s magas egyházi méltóságától is megfosztották, mert mint Ferenc József császár-király egykori valóságos belső titkos tanácsosa és a Szent István rend nagykeresztese, megtagadta a szerb királlyal szemben a hűségesküt a világháború befejeztével, a monarchia összeomlásakor. Ez a tetőtöltalpig igazi főpap: Letica Mihály dr. v. b. t. t., szerajevói gör. kel. szerb érsek-metropolita volt, akinek emléke előtt mindnyájan, akik ismertük, meghajtjuk a kegyeletes emlékezés zászlóját. Az agg főpap 1920 óta nyomorúságos kegydijon tengette életét szomorú internáltságában és még magyarországi barátaival való levelezését is lehetetlenné tették számára.

Gyermekképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Hunnia-teák. Mindnyájunk emlékezetében élnek még a közkedveltségnek örvendő Hunnia-teák, amelyek úgy a mérnöktársadalom, mint a polgári középosztály társadalmi életének kimagasló eseményeit képezték a multban.. Az agilis rendezőség élén m. Tergovits Géza, Niemetz Antal, Menyhért Rezső, Szandtner Frigyes és Pongrácz Róberttel idén is biztosítani kivánják, hogy a Hunnia-teák hirnevükhöz méltó keretek között kellemes esték eltöltésére nyújtsanak alkalmat a táncolni vágyó fiatalságnak. A Budai Polgári Kaszinó (I. Krisztina tér 1.)-ban kéthetenként ismétlődő teljesen zártkörü teaesték okt. 22-én (vasárnap) este 7 órakor veszik kezdetüket.

A Magyar Jövő Szövetség „Budai Blokkja" e hó 12-én este előkelő és nagyszámú közönség részvételével alakult meg a „Claridge" vigadóban. Első Blokk vacsoráját a Magyar Jövő Szövetség ez alkalommal rendezte Zufall Sándor dr. a Budai Blokk elnökének vezetése alatt. Fáy Aladár dr. ny. államtitkár mély értelmű beszéde után Zufall Sándor dr. elnök vázolta a szövetség célját. Vitéz Bánsághy dr. és Bornemissza Géza törv. biz. tag politikai tájékoztatót mondott óriási hatással. A szövetség a szellem inteligentia megszervezését tűzte ki céljául és szervező bizottsági nagygyűlését november első felében tartja.

A mártirhalált halt Fischer Ágoston pápai kamarásnak, a Szent Alajos árvaház megalapítójának emléktáblát állítanak az óbudai Kiscelli u. 79. sz. házon, melynek kegyeletes leleplező ünnepsége október 29-én délelőtt 10 órakor lesz.

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Ha pénz volna...! A legszebb és legmodernebb angolkert a Drasche-féle téglagyár helyén épült volna, ha a fővárosnak pénze volna. A Városmajor hátralevő részének parkirozása is elmarad.

A Stadionért nagy versengés van Óbudán, ahol három hely is kinálkozik a megoldásra. Legutóbb a rómaifürdőtelepiek indítottak mozgalmat, hogy a Lőpormalom-dülőben építsék meg a nagy sportpályát.

Nagy lesz a zavar a nyugdíjbamenő előljárók utódjainak megválasztásánál. A központban és a kerületekben működő főjegyzők az állások és egymás ellen is ostromot indítanak.

A kettősvágányú villamosvasút rövidesen megépül a Nánási úton az óbudai gázgyártól Csillaghegyig, mert az utca kiszélesítéséhez a telektulajdonosok ingyen ajánlották fel a szükséges telekrészeket.

A jövő évben Budán csak az Eszéki utat, a Törökbálinti utat, a Lórántffy Zsuzsánna utat és a Nagyszombat utcát építik meg. Csatornát csak a Bártfai úton épít a főváros és az Ördögárok 300 méteres szakaszát boltozzák be.

A Kelenföldi Társaság október 9-én este rendezte első kultúrestélyét, a megjelent tagok és vendégek nagy érdeklődése mellett. Ez alkalommal Pécsi Albert dr. felsőkereskedelmi iskolai igazgató, a kiváló földrajztudós, a Kelenföldi Társaskör alelnöke, sikerült felvételekben mutatta be Budapest környékét és nagy sikert aratott. Ezt Székely Vladimir alelnök, államrendőrségi főkapitány-helyettesnek humoros felolvasása követte és érdeklődéssel hallgatták a megjelentek azokat a tréfás jeleneteket, amelyeket az érdemes iró a rendőrségi életből merített. A közönség hálás elismeréssel adózott Székely Vladimirnek is, akit élénken megtapsolt. Ulmer Ágoston dr., a Kelenföldi Társaskör igazgatója, mondott köszönetet mindkét előadónak úgy a kör, mint a közönség nevében.

A Pénteki Borgazda Társaság e hó 13-án megült estjén Neuschloss-Knusch Kornél volt a borgazda s az estén megjelent Kozma Jenő dr. is. Lapunk szerkesztője ott terjesztette elő a „Dunántúli Kaszinó" tervét.

A napi vizfogyasztás (ivás, fürdő, mosogatás, mosás stb.) személyenkint a nagyobb amerikai városokban átlag 530 liter, Budapesten 178, Berlinben, Londonban, Párisban 170, Nápolyban 76 liter.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Évadzáró kugliversenyt rendezett az új III. ker. Iparoskör e hó 7-én este Kőszegi István ügyv. elnök, Lukács Ernő, és Omray Gyula sikerült rendezésében és értékes nyereménytárgyakkal kedveskedett a résztvevőknek. A díjakat Hokky István elnök, Steiner Károly alelnök, Bakos Ernő alelnök, Sipos Károly, Gaál Lajos és Cermák Béla ajándékozták. Verseny után a vendéglő belső helyiségében az egybegyültek éjjel két óráig kitünő hangulatban maradtak együtt. A Kör vezetésében Viesner Ferenc építész alelnök és Urbán Gyula főtitkár is buzgón közremüködnek. A kugliversenyen az I. és II. kerületi iparoskörök tagjai is részt vettek. (W. M.)

A várbeli pincebarlangok

— Beszámoló a kutatásról —

Irta: **Kadic Ottokár** dr.

Benedek Sándor, a közigazgatási bíróság nyugalomba vonult másodelnöke a „Budai Napló" 1932. évi március hó 24-ik számában cikket írt a borról s többek közt élénk szinekkel ecseteli azt a rég letünt aranykort amikor a budai hegyek alját viruló szőlők övezték és fehérlő présházak tarkították, amikor a budai kiskorcsmák és vendéglők hangosak voltak a polgárok jókedvétől. Kétségtelen, hogy az elpusztult szőlőkultúra bőséges forrását képezte Buda gazdasági életének. S ha azt kutatjuk, hogy a budai szőlőtermelők hová vitték boraikat, önkénytelenül eszünkbe jutnak a várbeli *„török-pincék"*. Ezeknek a pincéknek gondos megépítése és nagy kiterjedése visszatükrözteti a budavidéki bortermelésnek egykori nagyságát és gazdasági jelentőségét. Amikor azután a budai szőlők elpusztultak, a bortermelés is hanyatlani kezdett s ezzel karöltve a várbeli pincék is elvesztették egykori közgazdasági jelentőségüket. A törökpincéket *ma már senkisem használja*, ezek fölöslegessé váltak, sőt, mint veszélyesnek vélt üregeket szeméttel és építkezési törmelékkel töltik be s ezzel ezeket a legendás történelmi helyeket évről-évre pusztítják. A várbeli törökpincékről ma már annyira megfeledkeztek, hogy a mai nemzedék alig tud valamit azok létezéséről. A tudomány szintén teljesen elhanyagolta ezeket a rendkívül érdekes üregeket. Ilyen körülmények között érthető, hogy magam is, mint barlangkutató, csak későn értesültem a várbeli pincék létezéséről és tudományos jelentőségükről.

Hogy azután ujabban mégis bekapcsolódtam a várbeli törökpincék tanulmányozásában, ezt főleg vitéz *Aggházy* Kamill ezredes barátomnak, a m. kir. Hadi Múzeum igazgatójának köszönöm, aki az utóbbi években ismételten felhívta figyelmemet ezekre az üregekre s azok kutatását sürgette. Végre az 1931. évi szeptember havában elhatároztam, hogy néhány törökpincét felkeresek. Ezt a vállalkozásomat megkönnyitették *Lantos* Zoltán és *Müller* Dezső székesfőv. mérnökök, akik mint a helyi viszonyok és a törökpincék ismerői, készséggel vállalkoztak arra, hogy több ilyen pincét bemutassanak. Bejárásaimon *Kalmár* János régészmérnök is résztvett, aki a Magyar Nemzeti Múzeum történeti osztálya megbízásából a pincéket régészeti szempontból vizsgálta. Hűséges segítőtársaim voltak még *Barbie* Lajos és *Kiss* Miklós, a M. B. T. tagjai, akik az egyes nehezebben hozzáférhető üregeket kutatták s a pincék kivilágításában és fényképezésében segítségemre voltak. Munkánkat nagymértékben elősegítette az a körülmény, hogy a nyolcvanas években ezeket a pincéket a székesfőváros megbízásából felmérte *Schubert* Ignác székesfővárosi mérnök. Mielőtt bejárásaimat megkezdtem, *Csárman* Ferenc tanácsnok engedélyével a központi városháza műszaki osztályában a pincék alaprajzát és szelvényeit lemásoltam s így helyszini bejárásaimat kész térképek alapján végeztem.

A végzett kutatás kiderítette, hogy a várhegyi pincebarlangoknak tudományos, honvédelmi és idegenforgalmi jelentőségük van s ezért megérdemlik, hogy velük behatóbban foglalkozzunk.

A hegy alapkőzete *budai márga*, amely helyenként jól rétegzett. A Várhegy északnyugati részében, különösen a Duna felé néző hegyhát oldalán, te-

hát a Verbőczy és Országház uccában, a Szentháromság téren és a Tárnok ucca végén levő pincékben, a mésztufa alatt, *folyami lerakodás*, nevezetesen kavics, homok és agyag található, mint a Duna egykori üledékei.

A mésztufa-pincéknek legrégebben ismert nevezetessége a Dísztér és Kaszinó uccai pincékben található borsókő- vagy pizolit telepek. Ezek arról tanúskodnak, hogy itt a pleisztocénben *meleg források fakadtak*. A Duna akkoriban a *Várhegy magasságában folyhatott*, árterét mocsarak borították s ezekben rakódott le a hőforrások vizéből a mésztufa.

A várbeli törökpincék leginkább barlangtani szempontból érdekesek. Ezek két vagy három emeletben egymás fölött fekszenek. A felső pincék, a megszokott magasságban, az épületek alatt, a felszíntől 2—3 méternyi mélységben lágy talajba épültek. Az alsó pincék átlag 8 méter mélységben a mésztufa alján természetes úton a víz kilugozó és kivájó hatása következtében fejlődtek és túlnyomó részben a háztelkeken kívül, az uccai úttest alatt terjednek. Ezek a „törökpincék" tehát természetes eredetűek vagyis mésztufában képződött barlangok.

Az emberi kéz ezeket a természetes üregeket többé vagy kevésbé átalakította és kibővítette, de mindegyiken felismerhető természetes eredete, épen ezért különös, hogy ezeknek az *üregeknek barlang-voltát eddig még senki sem állapította meg*. Nagyobb kiterjedésű mésztufa-barlangok igen ritkák, hazánkban csak egy ilyen barlangot ismerünk s ez a lillafüredi *Anna-barlang*.

A vastag mésztufaréteg alatt fekvő nagykiterjedésű üregek honvédelmi szempontból is fontosak. Ausztriában, Csehszlovákiában és Olaszországban a világháború után rendbehozott nagy látványos barlangokat főleg a katonaság állította talpra, mert a várbeli sziklaüregek, mint rejtőhelye, légi támadás esetében, a székesfőváros várbeli lakosságának jó szolgálatot tehetnek s ezért. ebből a szempontból is rendezésüket melegen ajánlom, — de idegenforgalmi szempontból is igen fontosak.

Bejárásaim alkalmával beomlott pincerészeket sehol sem észleltem, kivéve a Szentháromság tér 8. sz. előljárósági pincét, amelynek lősz-szerű homokos oldalai tényleg leomlottak.

A pincebarlangok rendezése főleg abból állana, hogy az egyes pincékbe beszórt szemetet és építkezési törmeléket kitakarítsuk, az alacsonyabbakat mélyebbre ássuk, a felső pincéktől elzárjuk, a szomszédos pincéket átjárókkal összekössük és vilannyal kivilágítsuk. Az áttörések, falazások és lépcsők építésére szükséges anyagot, nevezetesen követ, téglát és homokot, maguk a pincék szolgáltatják bőven. A munkát az előljárósági épületek pincéivel, a Szentháromság tér, a Szentháromság ucca épületeinek pincéivel kellene kezdeni és megindulhat a pincék látogatása, a befolyó belépődíjak jövedelméből azután fokozatosan a többi pincének a rendezése következne. Az előljárósági pincéknek egy részét a mult évben *Mottl* János székesfővárosi műszaki felügyelő az előljáróság költségén ki is takaríttatta s ezzel pompás természetes mésztufa-üregeket tárt fel. Ezt a munkát most nagyobb költséggel folytatni kellene.

A pincebarlangok tulajdonjogi kérdését tisztázni kellene. E pincék zöme nem a háztelkek, hanem az uccák és terek alatt, vagyis székesfővárosi területen fekszenek. Ebből az következik, hogy a pincebarlangok túlnyomó része a székesfőváros tulajdonát képezik.

A várbeli pincebarlangok rendezésével azonban a tanulóifjúságnak is új, kiváló tanítási eszközt nyujtunk, ahol a tanár kézzelfoghatóan megmutathatja, hogy ősidőkben mily magasan folyt a Duna, hogyan rakódik le hővizekből a mésztufa, hogyan képződnek a mésztufa-barlangok, hogyan szivárognak a talajvizek a mélységbe és miképpen gyűlnek össze a földalatti üregekben. Esetleges háborús időben, a kikerülhetetlen légi támadás esetében, nemcsak a lakósságnak, hanem elsősorban a várbeli kormányzósági, katonai és polgári főhatóságoknak is biztos védelmet nyujtanak s ezért azoknak haladéktalan, sürgős feltárását az illetékes és érdekelt köröknek a legmelegebben ajánlom.

Kóstolja meg
Szekszárd világhírű borait!
HÁRI JÁNOS
egykori szekszárdi fazekasmester kedves borát méri ki a
„Szekszárdi Borpince"
az ottani borvidék állami ellenőrzés alatt álló Pinceszövetkezetében részes bortermelők kimérése:
VIII., József u. 19.
Budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést díjtalanul házhoz szállít.
Világhírű szekszárdi
bikavér . . literje 80 fill.
Sötét kadarka . . „ 60 „
Asztali fehér . . . „ 60 „
Fekete Sándor
üzletvezető.
Telefon: 32—0—63.

Adómentesség nélkül megszűnik az építkezés

A 30 éves adómentesség meghosszabbításának ügyével foglalkozott október 9-én tartott értekezletén a *„Budai Ingatlantulajdonosok Egyesülete. Bárdos* György dr. elnök kifejtette, hogy a lejáró harminc éves adómentesség sürgős meghosszabbítására van szükség, mert enélkül *teljesen megszünik az építkezés* és a munkanélküliek ezrei szorulnak hatósági támogatásra. Rámutatott arra, hogy a *környező államokban nagyarányú építkezés folyik a háború befejezése óta szakadatlanul* és itt az építtető *nemcsak nagy adókedvezményekben részesül*, hanem *olcsó hitelhez is jut* és még *más előnyöket is élvez*. Részletesen foglalkozott azokkal az érvekkel, melyek szerint azért káros a további adómentesség, mert a meglevő lakások egyrésze nem talál lakóra. Ennek az oka — mondotta —, hogy *az üresen álló lakások legnagyobb része emberi tartózkodásra nem alkalmas, legutóbb 841 elavult ház kényszertatarozását rendelték el*, mert az ezekben lakók *élete is veszedelemben forog*. Az üresen álló lakások másik része pedig *megfizethetetlen bérű*. Ha az építkezések megszünnek, *még több lakás marad üresen*, mert azok is kénytelenek lesznek lakásukból távozni, *akiknek ma még munkájuk és ezzel keresetük van*. Hangsúlyozta, hogy *a családiház építkezésének halálát jelenti az adókedvezmény megvonása*, pedig az egész világon az emberek nagy tömegei a bérkaszárnyáknak az egészségre ártalmas, szűk sikátorait, *a levegő, napfény és kert nyujtotta szépségekkel kívánják felcserélni*. Az államkincstár nagy veszteségeire mutatott végül, amelyek azáltal állnak elő, hogy közvetett formában számos adó befizetése elmarad. *Beregi* Endre dr., *Bogdán* Árpád, *Ács* András hozzászólása után elhatározták, hogy *az összes ipari és rokonérdekeltségek bevonásával széleskörű akciót indítanak az adómentességnek további tíz évvel való meghosszabbítása érdekében.*

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint. Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár építészmérnökök irodájában.
V, Személynök ucca 9—11. szám.
Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

GAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkeszti: **Szászhalmi József.**

* **A legtöbb szappant** évente és fejenként tizenegy és fél kilót az Egyesült-Államok fogyasztják, Hollandia, Dánia, Anglia kilenc, Franciaország nyolc, Svédország hat és fél, Németország hat és negyed, Norvégia öt és fél, Itália négy, Magyarország két egész nyoletized, Oroszország két és fél, Lengyelország két kiló szappant fogyaszt. A legtöbb a termelés természetesen Amerikában, ahol 14 és negyed millió mázsa szappant állítanak elő.

* **Negyedmillárd** doboz gyufa fogyott el Magyarországon a mult évben — öt millióval kevesebb, mint azelőtt.

* **Nem veszi tudomásul** a Községi Takarék legutóbbi előléptetéseit a Felügyeleti Hatóság.

* **A japán iparcikkek előőrsei** már megérkeztek Magyarországra. Egyelőre csak zseblámpaizzók, de már a határon áll nagyobb mennyiségű nagy izzó is, 28 filléres árban, ami körülbelül egyharmadát teszi a magyarországi nagykereskedelmi áraknak. De jön selyem és porcellán is. Tiz darabból álló porcellánkészlet 1.50, nehéz selyemkendő kézifestéssel 2—3 pengő. — A japáni gazdaságpolitika működésére igen jellemző az a körülmény, mikép sikerült az Ausztriába irányuló izzólámpa behozatalukat évről-évre óriási mértékben növelni. Mig 1931-ben csupán 40.000, a következő évben 500.000, ez év első felében már 310.000 darabot helyeztek el az osztrák piacokon, még hozzá olyan olcsó — 6—7 garasos áron, — amivel a belföldi gyárak képtelenek versenyezni. Ezért most a kormányhoz fordultak védelemért. Ez a kis eset jellemzően mutatja, hogy az ébredő Kelet mily erős versenytársa lesz Nyugat nemzeteinek, ha sikerült azt a technikában minden téren utólérnie és túlszárnyalni.

* **Az Első Magyar Gyapjumosó és Finomposztógyár** október 17-én tartotta közgyűlését. A vállalat 380.000 pengős értékcsökkenési alapját további 100.000 pengővel dotálta és emellett 11.407.20 pengő nyereséget ért el. A vállalat künnlevőségei 1.032.730.86 pengőt tesznek, anyagkészlete 2 és negyedmillió pengő.

* **335 gyártelep** működött az ország területén 1932-ben, 89-cel kevesebb, mint az előző évben. Ezek közül 160 egész éven át szünetelt (1931-ben 238). A foglalkoztatott munkások létszáma 176.751 volt (1931-ben 196.323). A termelés bruttó értéke 1.8 milliárd pengő az előző évi 2.06 milliárd pengővel szemben.

* **A vizvezeték és csatornák** építését Balatonfüreden 500.000 pengős költséggel már megkezdték Fabinyi Tihamér dr. keresk. miniszter irányítása mellett.

* Fabinyi Tihamér dr. kereskedelemügyi miniszter legutóbbi nyilatkozata után rövidesen megindulnak az ipar racionalizálására vonatkozó előmunkálatok.

* Famegmunkálótelepet létesit Bonta György a II., Ganz u. 12. sz. házban.

* Bud János vagy Czettler Jenő kerül az IOKSz élére.

* Javulást jelez a Gazdaságkutató Intézet november 1-én megjelenő jelentése.

* Közel egymillió pengő értékű eladatlan szalámit tárolnak a gyárak raktáraiban.

* Kétezerötszáz vagón lenmagot termelünk Németország számára.

* Az első 500 vagón török szén megérkezett a gázgyárba.

* A Kalifornia „C. A." dióértékesítőszindikátus megszállta az európai piacokat és olyan minimális összegek mellett akarja értékesíteni, a mi már katasztrófális konkurrenciát jelent az európai diótermelők számára.

* Az Egyesült-Államokban ismét megélénkült az agitáció az ezüst újból való érvényesítésére és a *bimetallizmusra* való visszatérésre.

* A Biztosítók Felügyeleti Hatósága december 31-ikén állapitja meg a valorizációs igényekre vonatkozó felszólamlások határidejét, ezen időn túl semmiféle reklamációt nem vesz figyelembe.

* Egymillió pengő a bértartozás a főváros házaiban.

* A Hitelbank érdekeltségéhez tartozó Révai Testvérek Irodalmi Rt. magába olvasztja a Génius könyvkiadó Rt.-t.

* A Budapesten megtartott Nemzetközi Gyapjukonferenciának meg volt a gyakorlati eredménye, amennyiben sikerült néhány vagón finom gyapjuárut eladni olyan nyugati piacokra, a melyekre eddig a magyar áru nem jutott el.

Társasvillák
Budapest Rivierájáan!
a Gellérthegy déli lejtőjén!
A hatholdas Batthyány-ősparknál a Gellértfürdő közvetlen közelében központi, mégis csendes, pormentes fekvésben, a Mészöly ucca 5. és 7. sz., továbbá a Mányoki út 7. sz. szépen fásított telkeken
társasvillákat építünk
2—3—4— szobás hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvvezésű
örökös lakásokkal,
versenyen kívüli kivitelezéssel. 2 szobás lakrészek már 17.000, 4 szobásak 27.000 P-értékálló befektetés; bérbeadásnál, amit vállalunk, kamatjövedelmét megkétszerezheti. Díjtalan prospektus.
„CENTRUM"
Házépítő Vállalat
I. Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

HÁZ

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS
1 és 2 szobás hallos, erkélyes, Vérmezőre néző gyönyörű modern lakás központi melegvízfűtéssel novemberre kiadó. Érdeklődés házmesternél I, Logodi-utca 60. vagy telefonon 55-0-35.
Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közmüvekkel, nagyméretű, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel épitendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.
2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fűtés, melegvízellátással az Attila ucca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus építő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.
3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I, Logodi ucca 63, vagy telefonon: 55-0-35.
Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjű 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörű kilásással a budai hegyoldalra. 61-es villamos-, 4-es autóbuszmegállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.
Épülő modern bérházban luxuskivitelű, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszínen.
Főlépcsőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

TELEK
Rózsadombon, Törökvész út 79. közműves, 263 öles telek olcsón eladó. Cím a kiadóban.
160 négyszögöl telek a Pasaréti-út legelején, déli fekvésű 14.000 P-ért sürgősen eladó. Tulajdonos telefonja: 85-3-54.
Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles közműves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban.
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló kőlapokkal
burkolják.
Szállitja: **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC. FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.
Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.
Safe deposit

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksüteménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

A MAI BUDÁT
örökíti meg az utókor számára a HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG írók, művészek és tudósok budai egyesülete közreműködésével megjelenő
BUDAI ALMANACH.
A „Budai Napló" szerkesztősége mély tisztelettel kéri Buda érdemes polgárságát, hogy a tulajdonában lévő régi budai ujságokat, Budával foglalkozó könyveket, a családban fennmaradt adatokat, leveleket, okiratokat bocsássa a szerkesztőség rendelkezésére, hogy azokat a Budai Almanach számára feldolgozza.
Kérjük azokat, akik Buda érdekeit szolgálják, vagy a multban szolgálták bármely téren, hogy az erre vonatkozó adatokat velünk közölni sziveskedjenek.
1933 november havában jelenik meg a BUDAI ALMANACH!
Minden levél és értesítés címzendő:
BUDAI NAPLÓ szerkesztősége: I., Batthyány u. 63. Telefon: **502-96**

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Viraág Béla.
Felelős szerkesztő: Viraág Béla.
Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1144. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 október 27.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 fill. Szövegsor ára 2 P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63. Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

Nehéz kérdés

még most is, a mai tisztult helyzetben a főváros vezetőpártjának, az „Egységes Községi Polgári Pártnak“ lemondása tiz esztendős multjáról, amelynek minden sikerét, diadalát, eredményét éppen a „polgári“ gondolatnak köszönhette. Föltétlenül áldozatot hoz a párt a „Nemzeti Egység“ összefoglaló nagy eszméjének, amikor lemond a „Polgári Egység“-ről, hogy a nagyobb, országos átfogású „Nemzeti Egység“-ben rejlő nemzeti reneszánsz eszméjét szolgálja. Jellemzi a „Polgári Egység“ vezérének és vezérkarának hazafias célkitüzését, hogy ereje tudatában Budapesten is alárendelte mindezt az országos egységnek, mely osztálykülönbség nélkül egy táborba toborozza az egész magyarságot s ezzel megteremti a „parlamentáris diktaturát“, mely alkotmányos keretek között, törvényes alapon, az együttérző nemzet akaratát képviselve, vértezetten áll a világot újból végigseperni készülő vihar előtt. A jövőbe vetett hittel és bizalommal megindult, világviszonylatban is értékes eredményeket elért gazdasági ténykedésben megnyilatkozó, nagyarányú nemzeti megujhodás minden politikai vezérszerepet vivő politikustól megkövetelte azt az áldozatot, hogy évtizedes munkája eredményeit, pártját, szervezetét a nagy nemzeti eszme oltárára tegye áldozatul, ahogy azt a Polgári Egység pártja és vezére tette, a legegyszerűbben igazolva ezzel, hogy közéleti szerepét önzetlenül szentelte a közügyek szolgálatának.

Nehéz kérdés, — hogy ez a párt a kormányzati rendszer minden felesleges rázkódtatása nélkül, évtizedes munkával, elismerésreméltó közéleti szerepléssel alkotva meg a pártot, önmaga meggyöngítésének elkerülésével miképen tudja az új, a nemzeti nagyság arányainak megfelelő keretekben elhelyezni. A városi pártok nem máról-holnapra érik el uralmukat, itt a vezérek erős napfényben emelkednek polgártársaik fölé, érdemes sikerek sorozata segíti őket a magasra emelt paizsra. Áll ez a tétel elsősorban Budán. A hirtelen kiállás sikere még nem jelent diadalt, a polgárok helyeslése még nem jelent pártot. Ennek a városnak és itt ismét elsősorban Budának minden kerülete, annak minden körzete szinte családias tradicióknak hódol, ahol máról-holnapra nehezen válhat az idegen — prófétává. Aki mégis felküzdötte magát hosszú évek során a polgári bizalom szószékébe, azt a vállalt kötelezettségek nem engedik, hogy onnan egyéni okokból egyszerűen lelépjen. Az országos vezér is szigorúan követeli a párthűséget és bünteti a pártbontást, az országos új vezérkart sem véve ki ez alól. Tiszteli az alkotmányos formákat, követeli az etikai formák megbecsülését, parancsolja az adott szó betartását, ami a választásnál tett hűségnyilatkozatok miatt a pártok összeforrását, vegyülését, a régi keretek lebontását a gyakorlatban föltétlenül nehezíti.

Nehéz kérdés, hogy új községi választás áthidalhatná-e mindezt, mert nincs meg az alkotmányos alap a közgyűlés, — s ami talán még nehezebb — a Tanács feloszlatására. Az egységesítés meglevő lehetőségei mellett, de a miniszterelnök nobilis felfogása mellett is, az alkotmánysértő erőszak ki van zárva Európának talán legmunkaképesebb városi képviseletével, a budapestivel szemben. Eredményes munkát végez és — megbolygatva mai rendjét — kárát vallhatná ez a szintén vajudó, fejlődő világváros. A nemzeti diktatura az ősi szabadság földjén, Magyarországon, csak alkotmányos formák között érheti el azokat a magasabb nemzeti célokat, amelyeket maga elé tüzött. A vezérek áldozatkész bölcsességére, lemondásra is kész hazafiságára van szükség a nemzeti nagy átalakulás vajudásai közepette, hogy az egység, a Nemzeti Egység megteremtése, a nemzet jövőjének megalapozása, a régi országnak régi keretek közt való kialakulása, — az új honfoglalás nagy gondolata, — ennek a városnak valóságos világvárossá történő fejlesztése, ne csorbultan, hanem diadalmas épségben kerüljön ki az ezer érdeket érintő Megváltás izző kohójából.

Dubonai Pál.

Buda és Ankara mértföldjelzői a turáni testvériségnek és egy újabb, szebb turáni jövő hajnalhasadását jelentik. A testvér török nemzet felszabadítója és a magyar nemzet vezére, Firudun ősi földjén baráti testvércsókot váltottak egymással, hogy megpecsételjék az újból egymásra talált két testvérnép szövetségét. Gházi Kemál Musztafa basa és jákfai vitéz Gömbös Gyula tábornok hálára kötelezték a turáni nemzeteket tettükkel mert a magyar miniszterelnök ankarai látogatása történelmi jelentőségü és több volt egy egyszerű udvariassági ténynél. A Budai Naplót és táborát kétszeres örömmel töltötte el a turáni út, mert mi harminc éve harcolunk már a szent turáni szövetségért a nyugatiak minden gáncsvetése dacára. Eszméink diadalrajutását látjuk Gömbös Gyula ankarai utazásában és hálásan hajtjuk meg az elismerés lobogóját a turáni eszmét dicsőségesen képviselő magyar miniszterelnök előtt.

Nem jól van így, hogy a Görögkeleti Magyar Egyház püspöki állását nem magyar emberrel akarják betölteni című közleményünkre vonatkozólag kapjuk az alábbi értesülést: Kaffas Leontios archimandrita szintiszta görög ember, aki 1916-ig a brassói görögkeleti egyház papja volt, majd Berlinben a görög követség plébánosa, 1927-ben jött Budapestre az itteni görög alapitású görög-keleti egyházközség plébánosának. Végelegesen van alkalmazva s amint 5 évi itt tartózkodása letelik, magyar állampolgárságát meg fogja kapni. Közben magyarul is megtanult. — Hogy valamely törvényesen bevett magyar felekezetnek ki a főpapja, az az illető egyháznak vagy felekezetnek a saját autónom belső ügye, de hogy egy magyar főpap mégis csak nemzetiség szerint és származására is magyar legyen, a legkevesebb, amit a magyarok itthon, Magyarországon elvárhatnak. Ilyértelmű volt az október 12-én megjelent hirünk tendenciája is és nem akartunk a Petőfitéri görög egyház ügyeibe beleavatkozni.

A budavidéki izlám szent sírhelyét találták meg, ahogy a *Mohamedán-Magyar Kulturbizottság* közli velünk és most már hitelesen is megállapitották *Gürs Elias Baba El Münedzsi* sírhelyét. Az izlám e turáni vérségü nagy szentje a mecset alatt alussza örök álmát *Érd* községben, ahol a hamzsabégi területen még igen sok mohamedán (a nép török síroknak nevezi) sír található meg jókarban, valószínüleg az egykori hamzsabégi török magyarok és hozzátartozóik testvei vannak ott eltemetve. A kutatást végző komité ezeket a sirokat is megvizsgálja s az eredményeket a nagy izlám sajtójával közölni fogja. A *mohamedán-magyar kulturkomité* főtitkára az érdi eredményt közölte *Sekib Arszlán* émirrel is Genfben, az izlám népszövetségi megbizottjával és a főbb mohamedán vezető egyéniségekkel, hogy a mecset romjaira *Érden* új mecsetet épithessenek és a muzulmánok újból, mint évszázadokon át, elzarándokolhassanak nagy szentjük sírjához.

Szilágyi Károly Buda volt nemzetgyülési képviselője

Elsőből — utolsó

városrész lett Óbuda, ahol egyremásra kerülnek napvilágra a nagymult emlékei, az érdekesebbnél-érdekesebb római leletek s ahol a hagyomány szerint honalapító Árpád fejedelmünk is pihen egy ezredéve.

Budapesten úgy vagyunk Óbudával, mint voltunk a diestelenül megszünt monarchia idején — *bécsi* viszonylatban — Budapesttel. Az uralkodóház kedvenc *„Residenzstadtja“* ugyanis Bécs volt. Ott épültek: a hatalmas *Burg*, a pompás szinházak, a meséskincsü *muzeumok*, a monarchia méreteire szabott *minisztériumok* és *intézetek*, meg egyéb középületek; nem is akadva meg a szobrok tömkelegén, de megakadva azon, hogy míg Bécs szinte tobzódik a városfejlesztő és rendbentartó *polgármesterek szobrában*, addig minálunk ezideig *egyetlen polgármesterünk szobrát sem látjuk* nyilvános téren, pedig úgy vélem, hogy a nálunk még mindig meglehetős gyenge lábon járó polgári öntudatot mindenesetre fokozná az utódok érdben megnyilvánuló kegyelete. Ha ez utóbbi soraimból az olvasó valamelyes gúnyfélét érezne ki, hát megnyugtatom, hogy ilyesmi távol áll tőlem, de valahogy mégis különösnek találom ezt a feltünő gondolkozásbeli különbséget Bécs és Budapest polgársága között.

A lényeges különbség azonban nem a polgármesterek terén volt a két főváros között, hanem abban, hogy az annak idején uralkodott dinasztia minden *fényt* és minden számottevő *pénzt* Bécsbe fektetett bele, Budapesten pedig a királyi palotától kezdve a szinházakig mindent nekünk — a nemzetnek — kellett megalkotnia. Csináltak is. Magunkrahagyatottságunk megacélozta az ifjú város erőit, úgy hogy ma már joggal mondhatjuk ki Budapest neve mellé a büszke jelzőt, hogy a: *Duna királynője*.

A három városnak 1872-ben történt egyesítése óta több mint két emberöltő telt el, amely időszak legnagyobb részében a forgalmasabb pesti rész kiépítése volt soron. Mi budaiak olykor-olykor lázadoztunk ez ellen, hiven ősi hagyományainkhoz, hiszen Hunyady László lefejezése után is itt ütötte fel először fejét a lázadás szelleme, de a jobb jövő reményében egy-egy biztatással megelégedtünk. Úgy véljük azonban, hogy most, amikor a városfejlesztésbe amúgy is bizonyos tervszerűséget akarunk belevinni, időszerű, hogy beszéljünk Óbuda sorsáról különösen akkor, amidőn bizonyos jelek arra mutatnak, hogy megint erőszakkal akarják visszaszorítani ennek a városrésznek újabban szépen megindult fejlődését.

Óbuda szabályozásánál — figyelemmel egész Buda egyetemes célkitüzéseire — főleg öt szempontra kell súlyt helyeznünk. Az első és legfontosabb a *honalapító Árpád hid* (talán Attila-hid? — A szerk.) megépítésével kapcsolatos szabályozások helyes lefektetése, a második nem kevésbé fontos a kerületben levő *fürdők* és *gyógyforrások* fejleszthetőségének a szabályozás keretében történő előmozdítása. Meggyőződésem ugyanis a magam több évtizedes tudatos szemlélődésem alapján, hogy úgy a *Császárfürdő* megfelelő átépítése (a régi értékek kellő megóvása mellett) mint pedig a *Rómaifürdő* megépítése csak úgy érhető el, ha a megfelelő szabályozáson felül még külön törvényben biztosított kedvezményekkel nyúlunk ennek az ügyeknek a hóna alá, amelyekhez bizvást hozzá lehet tenni a *Budai Mária forrás*, mint pedig ama még ismeretlen gyógyforrások ügyét is, amelyeknek kijelölését célravezetőnek vélnök mielőbb *Pávai-Vajna* Ferenc szakavatott kezére bizni, mert neki igaza van abban, hogy még ha nagyon igyekezünk is a *földalati kincsek* feltárásával, alig győzzük előteremteni azokat a *földfelett szükségelt kincseket*, amelyeket legnagyobb részben a vesztett háború eredményeképpen naponta ki kell izzadnunk.

A harmadik fontos kiinduló pontja a szabályozásnak a *Honalapító Árpád temploma és liget* létesítésével összefüggő szabályozási kérdések, amely célra a szükséges terület évtizedek előtt megszereztetett, a templomépítő bizottság a törvényhozás által ki is küldetett — úgy tudom a bizottságnak ezidő szerint még egy tagja életben van, azonban ez az egy is megfeledkezett megbizatásáról — s amely templom és emlékmű hivatva volna pótolni a Dévényi, Zoborhegyi, Czenki, Zimonyi ezredéves emlékműveket, amelyeket az ősi területeinket megszállott barbárok dühe elpusztított. Ezzel a törvényhozásilag teljesen elrendezett feladattal volna kapcsolatba hozandó az *óbudai hegyvidék* többi részének *szabályozása*, különös figyelemmel az itt szabálytalanul és károsan működő téglagyárak kiszorítására. A székesfőváros tanácsa e kérdésben ugyan még csak ott tart, hogy e hó közepére szólott időpontra a négy szabadon garázdálkodó vállalattól üzemgazdálkodási terveket követelt be és még mindig azt vélelmezi, hogy ezekkel a vállalatokkal a fair-play szabályai szerint lehet eljárni. A hegyvidék lakossága, de a több ízben kiszállott különböző fokú városi bizottságok is, már évek óta tisztában vannak azzal, hogy ezeknek az *„ipartelepeknek“* ittléte — a beépített kerületrészek közvetlen közelsége miatt is merő anakronizmus, a tegnap rendetlensége és gondolattalansága, a tegnap hibája és bűne — minden fejlődés és szépség ellen, aminek innen el kell tünnie. Hogy pedig mennyire nem lehet ebben az esetben a fair-play elvét szem előtt tartani, azt nemcsak a Pasarétről kitisztított Drasche-féle téglagyár volt területének rendezésével kapcsolatban felmerült költségek tetemes volta teszi indokolttá, hanem az a magatartás is, amit ezen vállalatok egyike (a Nagybátony-Ujlaki) a székesfővárossal szemben legutóbb is tanusított pl. a Bécsi úton a város nyakába sózott téglavetőgödrök és tóhelyek kiigazítási perében. Itt ugyanis az a helyzet, hogy a téglagyár eladott a városnak többemeletes bérházak építésére egy igen jelentős telekkomplexumot. A telkek eléggé *„planirozva“* voltak, úgy hogy a bizottság *simának látta az ügyet*. Az *„Óbudai Hegyvidéki Szövetség“* később, amikor a tervekről értesült, rámutatott beadványában ugyanarra, hogy a sima felület alatt mély gödrök és tavak medrei vannak elrejtve, ez azonban kellő figyelemre nem talált és amint értesülök, már itt is kezdetét veszi a fiók Pasarét esete, mert harmadfokú határozat alapján *egyelőre* 38.000 pengőt kell fordítania a városnak az itt emelt nagy lakóházak épségének megóvására.

Konsulok vigyázzatok!

A negyedik — szabályozási szempontból ugyancsak fontos jellegű feladat a *Nemzeti Stadion* helyének a Bécsi út melletti *Kaszásdülőn*, avagy a Szentendrei út melletti *Mocsarasdülőn* történő kijelölése. Itt a helyzet az, hogy az *Aranyhegyi ároknak* néhai *Fock* Ede előrelátása eredményeképen történt *szabályozása*, a Bécsi úttól észak-keletre eső területet alkalmassá tette ilyen építkezésekre is, amit nemcsak legfontosabb nemzetközi autóutunk ittléte és ennek a területnek pompás forrásokban való bősége teszi indokolttá, hanem azok a klimatikus és egészségügyi szempontok is, amelyeket nemcsak a *népjóléti minisztérium* és az *Országos Magyar Közegészségügyi Egyesület* tett magáévá, hanem pl. *Jan Wils* holland építész is, az amsterdami olimpiai stadion tervezője is, aki a *Magyar Mérnök-Egyletben* legutóbb tartott előadásában a közlekedési szempontokkal egyenrangúnak deklarálta a *„feltétlenül egészséges környezetet is.“* Talán nem is kell külön hangsúlyoznunk, hogy hazai szakférfiainknak többsége ugyanezt a felfogást vallja.

Itt kapcsolódik be a szabályozás ötödik talán legfontosabb irányítója a közlekedési ütőerek végleges lefektetése. E téren bizonyos adottságokkal kell számolni, mint amilyenek a *Dunapart kiépítése*, a Lajos-utca rendezése, a Vörösvári utca és Bécsi út megfelelő és folytatólagos rendezése, a Szentendrei útnak a Bécsi úttal történő összekötése és a Körúti forgalomnak a kerület északi részére történő kiterjesztése, valamint a hegyvidéken keresztülvezető transzverzális útnak folytatólagos kiépítése.

Most ugyan benn vagyunk a hét sovány esztendő egyik leggorombábbjában, de eltekintve attól, hogy minden napnak meg van a maga feladata, éppen ilyenkor kell előkészíteni az ügyeket úgy, hogy ha derültebb lesz az ég, ha megnyilik egy kissé a bőség szárnya, akkorra tudjuk mit és hogyan akarunk. Az összes folyómenti városok vizmentén fölfelé fejlődnek és terjednek és ez fog bekövetkezni Budapesten is. Az épülő Lipótváros már bizonyítja ezt. Óbuda sokezredes multja megköveteli, az elődök városalapító szelleme pedig egyenesen figyelmeztet bennünket az aquincumi lapály pompás adottságaira. Nekünk, akik látunk és hallunk, nem szabad észrevétlenül hagyni a mult nagyszerű jeleit.

Polgármestereink pedig a bécsi példa szerint ambicionálják az alkotók számára kijáró — érdben is kifejezésre jutó — polgári hálát!

Mentsük meg Budapestet!

— Huszár Aladár főpolgármester szózata Budáról —

— A Budapest-Fürdőváros Egyesület közgyűlése. —

Mindannyiszor ünnepnapja a fürdőváros gondolatának, valahányszor a *Budapest-Fürdőváros Egyesület*, a népszerű *József Ferenc* főherceggel az élén összehivja tagjait gyűlésre, de évenkint pirossal aláhuzott ünnepnap: a közgyűlés. Ennek az eszmének hivei, támogatói és rajongói jönnek össze ilyenkor, hogy újabb és újabb bizonyságot szerezzenek ennek a városmentő nagy elgondolásnak fejlődéséről, valósággáválásáról. Most, e hó 21-én talán nagyobbszámú közönséget vonzott a meghivónak az az értesítése, hogy *Huszár* Aladár, Budapest főpolgármestere felszólal a közgyülésen, ami föltétlenül azt jelentette, hogy az eszme tábora új bajvivóval szaporodott, akinek módjában áll ezt a gondolatot gyorsabb ütemben diadalra vihetni.

A közgyűlésen megjelentek: Türr István 48-as tábornok leánya, Stefánia, Karafiáth Jenő ny. miniszter, Skerlecz Iván báró, horvát bán, Scholz Kornél államtitkár, a belügyminiszter képviseletében, Némethy Károly v. b. t. t., Huszár Aladár főpolgármester, Liber Endre h. polgármester, Szendy Károly, Kovácsházy Vilmos tanácsnokok, Samarjay Lajos, a Máv elnöke, Senn Ottó elnökhelyettes, Válkay Bertalan min. tan., Széchenyi Károly gróf, a Weekend Egyesület elnöke, Homonnay Tivadar orsz. gyül. képv., Becsey Antal, Ilovszky János, Német Béla dr, Bánó Dezső, Oszoly Kálmán, K. Császár Ferenc biz. tagok, Gerlóczy Zsigmond, Bilkei Papp Lajos, Korányi Sándor, Wenhardt János, Dalmady Zoltán egyet. orvostanárok, Grosch Károly min. tan., Reiner Ede dr. orvos, Berczell Jenő ny. alpolgármester, Bayer Krucsay Dezső svéd főkonzul, Czyzewszky Gyula dr, a Margitsziget főorvosa, domonyi Domony Móric és Nádas Viktor a MFTR képviseletében, Drasche Lázár Alfréd, az IBUSz elnöke és Bársony Oszkár vezérigazgató, Pogány Móric műépitész, Szegő Pál kormánytőtan., Saxlehner Kálmán gyógyforrástulajdonos, Pajor Sándor a Szanatóriumok Egyesülete nevében, Báthory József min. tan., Pávai-Vajna Ferenc főbányatan., főgeológus, Frank Miklós dr., a Balneológiai Egyesület főtitkára, Németh Imre dr., a Szállodások Ipartestülete nevében, Tausz Béla dr. főorvos, Tábori Kornél szerkesztő, Ambrus Manó, a Zugligeti Egyesület nevében.

A közgyűlést József Ferenc dr. királyi herceg nyitotta meg, üdvözölve a megjelenteket, köztük a tőle jobbra és balra ülő *Korányi* Frigyes bárót és *Huszár* Aladár főpolgármestert. Kijelentette, hogy 10 éve áll az egyesület élén és napról-napra jobban megszereti ezt az eszmekört, mert érdemes érte dolgozni. Megemlékezett *Pávai-Vajna* Ferenc dr. főgeológus eredményes kutatásairól és az általa feltárt új forrásokról, amelyekkel nagy szolgálatot tett a fürdővárosnak, továbbá egy német államférfiról, aki nagy jó-

vőt jósol Budapestnek, mint fürdővárosnak. A jelenvoltak lelkesen megéljenezték a főherceg bevezető szavait.

Ezután *Szviezsényi* Zoltán min. tan. terjesztette a közgyűlés elé évi jelentését, amelyben utalt arra, hogy az elmult 10 esztendő tulajdonképpen a felvilágosítás munkája volt és eredménye, hogy a fürdőváros gondolata ma már nem *jelszó*, hanem *valóság*. Minden illetékes tényező felkarolta ezt, ami messzemenő fejlődésre nyújt alkalmat. Ismertette az egyes gyógyfürdők fejlődését, megemlékezett az előadókról az egyesület által rendezett estéken és más helyeken, megköszönte mindazoknak, akik anyagilag is segítették a Fürdőváros Egyesületet, nagy elismeréssel emlékezett meg *Légrády* Ottóról, aki a „Pesti Hirlap" cserevonatai révén rendkivüli módon szolgálta a fürdőváros érdekeit. Nagy propaganda volt a budai fürdők számára a dzsembori, de köszönet illeti e téren a magyar sajtót is, mely hiven szolgálta a fürdőváros ügyét. Elismeréssel szólt *Ripka* Ferenc dr. volt főpolgármester, *Liber* Endre polgármester-helyettes és *Kovácsházy* Vilmos tanácsnok működéséről, e téren külön megemlítve, hogy Kovácsházy Vilmos most irja hatalmas munkáját, mely a fürdőváros értékes tanulmánya lesz. A minden részletre kiterjedő jelentést József Ferenc királyi herceg elnök köszönte meg Szviezsényi Zoltánnak és felkérte egyúttal Huszár Aladár főpolgármestert, hogy előadását kezdje meg.

Huszár Aladár főpolgármester megköszönte a főherceg elismerő szavait és áttért azokra a gondolatokra, amelyek filmszerűen peregnek a szeme előtt, amikor a fürdőváros tervével foglalkozik. Budapest divatba kezd jönni, egyelőre mint exotikum. Sajnos, a kiváncsiak csak futóvendégek, nekünk pedig *hosszan itt tartózkodó fürdővendégekre* van szükségünk. Az a bűnünk, hogy ezt eddig nem tudtuk elérni istenadta természeti kinceseinket kihasználni, pedig a Gellérthegy ma gyönyörű hely, méltó központja az egész fürdőváros tervének, az őt körülvevő gyógyforrásokkal együtt. A fürdővárost *egységes elgondolás* keretében kell kiépíteni, általános nagy terv szerint, mert a részletmegoldások nehezitik a helyzetet. A *Tabán* kérdése is csak igy oldható meg. A legfontosabb kérdés a *fürdőtörvény mielőbbi kiadása* és a *gyógyhelyi bizottság* megalakítása. A fürdőközpontot képeznék az *alhéviz-fürdők*, aminek előfeltétele a Rudasfürdő modern fölépítése. Külön csoport a *felhévizi* fürdők, amelyek közül a Margitsziget és a Lukácsfürdő szép, fejlettek, de a Császárfürdő elmaradott. Ezeknek még a környéke is szomorú, ezt rendeztetni és parkoztatni kell. Itt volna helyén a *reumakórház*.

A fürdőváros érdekében Pesten is sokat kell megcsinálni, többek között felemlítette a villamosvasutak áthelyezését a dunakorzókról, a dunapartok kiszélesítésének szükségességét és ezeken a partokon a hajók rakodásának teljes beszüntetését az ezzel járó zaj és füst miatt, egyetlen egy személyhajóállomással a Vigadó előtt.

A fővárost kereskedelmi centrummá is ki kell fejleszteni a *csepeli kikötő* révén, kiépítve ezzel szemben a *langyosvizű téli kikötőt*, fölépítve a szükséges *kiállítási csarnokokat*.

Balvélemény, hogy Budapest túl nagy vizfeje ennek az országnak, de a szellemi nivót még sem szállíthatjuk le. Nem a fej nagy, hanem a test kicsiny és ezt kell megnagyobbítani, amit meg is érdemel Európától ez a nagyszerű nemzet. Ezért küzd ő is, ez az életcélja, egyetlen gondolata.

A lelkes beszédet, amely szózatszerűen hangzott el a fürdőváros közgyűlésén, hosszasan és lelkesen megéljenezték a jelenvoltak és az elnöklő főherceg lelkes szóval meg is köszönte. Zárószavaiban a főherceg Tabánról mondott értékes és érdekes elgondolásokat s azzal fejezte be, hogy a közgyűlés tárgysorozatának záróponija: Pulay Ervin dr. bécsi professzor előadása a budai gyógyvizekről, akinek az anyagcserebántalmak gyógyítása terén nagy gyógysikerei vannak és korszakalkotó felfedezéseket tett ez irányban. Előadását lapunk más helyén ismertetjük.

A nagy tetszéssel fogadott előadás után társasvacsorára vonultak le a megjelentek a Gellért-szálló pompás éttermeibe, ahol ünnepelték a Palatinus család közszeretetben álló utódát, József Ferenc kir. herceget és az előadókat.

Egész Dunántulon

nagy rokonszenvvel találkozott a *Budai Napló* október 19-én megjelent vezércikke — irja nekünk lapunk egyik régi olvasója — Keszthelyről:

„A cikknek minden sora aranyigazság, mely belenyilallott a dunántúli magyarság szivébe és azt megértették nemcsak az egyes vezetőségek, de a legkisebb ember is, hisz a dunántúli sajtó maga is a legnagyobb rokonszenvvel registrálja a *Budai Napló* tervét.

A *Dunántúlnak*, mely trianoni csonka hazánk tagadhatatlanul legértékesebb része, sohasem volt sem egységes politikai, sem egységes társadalmi vezetése. A *Dunántúl* mindenkor szervezetlenül állott szemben a nagy problémákkal és azért mérhetetlen természeti kincseit nem is tudta kiaknázni.. Végre megértettük mi dunántúliak is, hogy a *Dunántúl* tulajdonképpeni fővárosa ős *Budavára*, ahonnét a kiegyezésig irányították a magyar faj és nemzet sorsát. De egyideig elhidegítettek bennünket *Budától* és *Budát* elzárták mesterségesen a *Dunántúltól*, mint ahogy a *Balatonról* is megfeledkeztek, de *Viraág* Béla cikke felrázta a dunántúli közvéleményt.

Buda a mi tulajdonképpeni fővárosunk, ahonnét egységesen kell irányítani a dunántúli forgalmat, a budai fürdők és a *Balaton* ügyét, hogy egy nagy egységes elgondolásban megvalósuljon végre a nagy nemzeti egység, gazdaságilag, politikailag és társadalmilag is, mely nélkül haladás és feltámadás nem képzelhető. A dunántúli vármegyék természetszerűleg rá vannak utalva *Budára* és viszont *Buda* is csak úgy tud naggyá és azzá lenni, ami a multban volt, ha társadalmilag szerves összefüggésbe kerül a *Dunántúllal*.

A politikai szervezkedés sohasem tudja az embereket melegebb összetartózandóságba hozni, miért is az egyetlen helyes forma: *a nagy társadalmi összefogás*, amely minden érdeket kielégíteni képes.

A magyar gyakorlati élet szükségletei a kaszinóformát mindig szerették és nem egy országos, sőt világprobléma megoldása nem a politika testületeiben, hanem éppen a kaszinókban dőlt el. A nagy *Széchenyi* a *Nemzeti Kaszinóban* szervezte meg társadalmilag az ország szellemi értékeit, később az *Országos Kaszinó* is hasonló elgondolással lépett a nyilvánosság terére és ma — tényleg társadalmi szükségszerűség, hogy a *Dunántúli Kaszinó* is megalakuljon. Bölcsen irja a *Budai Napló*, hogy mik lennének adott céljai ennek a hatalmas társadalmi szervezetnek, így elsősorban is milliós fővárosunk nyaraltatási problémájának megoldása. A *Dunántúl* vadromantikus vidékei teljesen ismeretlenek a fővárosi publikum előtt. A *Balaton* és környéke a *Bakonnyal*, a *Somlóval*, *Kemenesaljával* és a *Lesence-völgyével* ép olyan ismeretlenek, mint a csodaszép *Mecsek*, *Sopron* és *Kőszeg* vidéke és a *Drávamenti* határvidék. Itt mindenütt a maguk természetadta szépségeivel csodálatos üdülő-nyaraló és gyógyhelyek lehetnének, ha kioktatnák a falu népét az idegenforgalomról, megépítenék az autóutakat és gyors, olcsó vasúti, autóbusz, hajó, vagy esetleg légi közlekedést teremtene az állam, mert ezek nélkül modern idegenforgalom, nyaralás, üdülés és pihenés el sem képzelhető. *Divatba jönne a Dunántúl*, benépesedne a *Balaton vidéke* a távoli kelet és közeli nyugat turistáival, betegeivel és esetleges letelepülőivel is. De a magyar ember is eljönne az *Alföld* rónáiról, hogy megkeresse a *Dunántúl* hegyvidékeit és így megteremtett idegenforgalmat növelné az üdülést kereső betegek forgalma is, akik ős *Budának* hévizein felgyógyulva, utókurára a *Balaton* partjára, a *Bakony* erdőségeibe, vagy a *Mecsek* hegyvidékére vonulnának.

Azonban mindezt nem politikai, de társadalmi úton kell megszervezni, aminek keresztülvitelére tényleg a legalkalmasabb a *Dunántúli Kaszinó* létesítése, amelynek hivatalból tagjai lehetnének az összes dunántúli főispánok és alispánok, polgármesterek és főszolgabirák, fürdőigazgatók és orvosok és a dunántúli sajtó tagjai.

Jól irja *Viraág* Béla, hogy egy az utazó egészséges emberek révén nagy családdá kellene átalakulnia az egész *Dunántúlnak*, ami egyben a kormány terveit is szolgálná és társadalmilag csinálná meg a nemzeti egységet, amit politikailag úgy sem lehet egyhamar megcsinálni. Ezt a vállalkozást az egész *Dunántúl* rokonszenve kiséri és várja az első lépést, hogy a kaszinó életre keljen.

Hogy azonban a magyar lassúság, a bürokratikus nehézségek és a túlsok fölösleges gondolkodás csirájában el ne fojtsa ezt a nagyszerű tervet, nekünk dunántúliaknak is lenne ehhez az elgondoláshoz egy indítványunk. Ott a *Budai Vigadó*, amely ennek a célnak megfelelne és *Buda* vezérkaszinója, a *Budai Polgári Kör* vállahatná olyképpen a megoldást, hogy hamarosan megtalálja a módját és megteremti a fentebb vázolt programmnak megfelelőleg az egész *Dunántúlt* magához ölelő *Dunántúli kaszinót* és fölkarolja vezércéljai közé sorolja azokat a társadalmi intézményeket, amelyek a Dunántúllal foglalkoznak, mint amilyen nagyhivatású, nagynevű a „Dunántúli Közművelődési Egyesület."

A *Budai Napló* felvetette azt az eszmét, hogy *Kozma* Jenőt, *Buda* vezérpolitikusát, állítsák az élre, mint akinek a politikában és a közéletben is országos jelentősége van s aki maga is dunántúli földbirtokos és így minden idegszálával hozzá van kötve a dunántúli röghöz. Bizonyos, hogy *Kozma* Jenő személye a *Dunántúlon* is szimpatikus és alkalmas arra, hogy ezt az elgondolást rövidesen életképessé tegye.

Mi dunántúliak továbbra is figyelemmel fogjuk kisérni ezt a kitünő elgondolást és az első hivó szóra valamennyien összefogva, meg fogunk jelenni Budán, hogy megteremtsük *Budáról* kiindulva a nagy dunántúli összefogást.

Addig is hálásan köszönjük a *Budai Napló* jubiláns szerkesztőjének emberfeletti küzdelmét a *Dunántúl* jövője érdekében.

Keszthely, 1933 okt. 21.

Dunántúli.

Fürdőglosszák

— Bécsi tudós gyógyvizeinkről. —

Még talán sohasem mondott oly elismerő szavakat, mint a Budapest-Fürdőváros Egyesület okt. 22-én tartott közgyűlésének előadójaként szerepelt *Pulay Erwin* bécsi docens, a neves bőrgyógyász és balneológus. Előadása nem annyira a laikus nagyközönségnek szólt, mint inkább orvosok részére tünt fel abszolut becsesnek. Különös örömére szolgálhatott azoknak, akik nem győzték eleget hangoztatni, hogy a gyógyvizek 2000 éves „csodálatos" eredményei komoly tudományos magyarázat létjogosultságával bírnak. A balneológiai tudományos megismerései csak most vannak tényleges kialakulásukban. Mióta a biológia *Schade* és mások, a magyar *Korányi* stb. búvárlatai nyomán oly sarkalatos fordulatot nyert a fizikális kémia eredményeivel, ezek az eredmények a fürdőgyógytan hatásvizsgálataira is rányomták bélyegüket. Egymásután jelentkeznek az új vizsgálataink eredményei, amelyek a fürdők külső és belső hatásmechanizmusát új szemszögből igazolják. Sejtések és feltételezések bizonyulnak valóaknak a bőr permeabilitására (áthatolhatóságára) nézve, miután a gyógyvizek nem sóik de u. n. elektromos részeik, az ionok útján fejtik ki rendkivüli fontos direkt- és távhatásaikat. A viz mennyisége, hőfoka a szervezet vizanyagcsereforgalmában és hőregulációjában, az ionok az ásványi anyagcsereforgalomban, hormonok és fermentek ingere stb. útján oly befolyással bírnak, melyek talán a gyógyszerek gyógyhatásait is felülmulják (kozmikus radiológiai előnyeik folytán). A csodákat tudományosan megértető élettani és biokémiai magyarázatok képezték a gerincét az alapos felkészültségű, modern balneológiai tudásban pompázó előadásnak, amelynek végén érkeztünk el ahhoz az őszinte birálathoz, amely bennünket, budapesti fürdőorvosokat leginkább érdekelt. A kiváló balneofiziológus őszinte csodálattal emlékezett meg gyógyvizeinkről, amelyek szerinte is — mint többen már régen állítjuk — nem egyetlen bajra, a rheumatizmusra fejthetik ki áldásos gyógyhatásukat, de individuálisan megvizsgálva a beteget, minden bajra más és más gyógyviz előirhatásával, az orvosi karnak olyan világhirű reprezentánsai útján, mint Korányi, Radnay (hozzátehetjük Dalmady, bilkey Pap, Benczur és mások) egyedülállóak a világon. De szerinte sem elég a gyógyvizek jelenlétében bizni és avval megelégedni, hanem, amint jelen sorok irója is egyik e lapban megjelent cikkében hirdette, a vizek gyógyhatásának klinikai kutatásával foglalkozó, az egyes betegek gyógyviztoleranciáját kivizsgáló állomás létesítésével ország-világ előtt tudományosan is bizonyítani bőséges forrásaink gyógyító erejét. Figyelmeztetünk e helyről, hogy tnemcsak a reuma kórház és kutatóintézet létesítése sürgős, de egy a belbajok és bőrbajok hatását kutató osztály és amely leghelyesebben a Rudas-fürdő adoptálandó egyik szárnyán, az értékes gyógyforrások közelében laboratóriummal és néhány kórággyal felszerelten a vizek gyógyhatásának klinikai ellenőrzésével fog foglalkozni. Addig sem hirdetném a rádión egyesegyedül Budapestet, mint a rheumások városát, mert ez nem fedi a valóságot, de nem is elég balneológiailag, sőt idegenforgalmi szempontból sem, mert nyugaton is vannak rheuma-mekkák, de olyan világfürdő, amely univerzális gyógyhatásúnak bizonyult, — mint ahogy *Pulay* e hitünkben mindjobban megerősített minket — csak egy lesz s az — Budapest!

Nemes J. Gy. dr.

HIREK

Karátsonyi Jenő gróf elhunytáról kegyeletesen emlékezett meg a „Hollós Mátyás Társaság", amelynek díszelnöke volt és megalakulasakor ezüst díszserleggel tisztelte meg a társaságot. Az elhunytban nagy név viselője tért meg őseihez.

Perczel Béla síremlékét, melyhez a sirkövet *Sipőcz* Jenő polgármester ajándékozta, november hóban állitja fel a „Virányos Kútvölgyi Egyesület". Az ünnepi beszédet *Oszoly* Kálmán elnök mondja.

Ezredemlékünnepét üli november hó 4-én delelott fel 10 órakor a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége a józsefvárosi templomban, azután megkoszorúzza a Nevtelen Hős emlekét es este bajtarsi vacsorat rendez VIII., Maria ucca 10. szam alatt, ahol a szoborbizottság hölgybizottságát valasztjak meg. Jelentkezest ker *Spannberger* Alajos előljáró, telefon 60-8-60.

Gyász. Dr. Gulden Richárdné szinai *Szinay* Magda e hó 25-én 23 éves korában, boldog házasságának 4-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt és 27-én délután fél 4 órakor helyezték örök nyugalomra a farkasréti temetőben. Gyászolják férjén és fián kívül a Szinay, Teodorovics, Gulden, Zechmeister, Galantay, Tóth és Röszler családok.

Két budai leány, Jeszenák Erzsébet, Jesznák Zsigmondne, lapunk kiadóhivatali tisztviselőnőjének leánya a *Jurányi* uccai felsőkereskedelmi iskola végzett növendéke és *Geges* Erzsébet a *Szent Gellért* iskola növendéke nyerték az első díjakat négy másik társukkal együtt a gyorsirásban és levelezésben az „Orsz. Keresk. és Ip. Szövetség" IV. Országos Tanulmányi Versenyen, 150 pályázó közül.

A Krisztinavárosban kezdte negyedszázad előtt *Kodnár* Dömötör, aki becsületes kereskedői akcióval közismertté és kedveltté tette nevét egész Budán. A kezdetben egészen kis fűszerüzletet céltudatos munkával, lankadatlan szorgalommal állandóan fejlesztette s most, 25 év után, I, Attila u. 25. sz. alá, saját házába költözött, ahol hatalmas nyagyvárosi fűszer- és csemegeáruházat rendezett be. A Kodnár-cég volt az első, amely a háború után speciális cikkeket vezetett be s a Kodnárféle méz és lúgkő valóságos fogalommá vált.

A Kutvölgyi útnak azt a részét, amely az út mentén épült *tisztviselőtelep* mellett halad el, a „Kútvölgyi Egyesület" sürgetésére *Király* Kálman tanácsnok ideiglenesen rendbehozatja még az ősz folyamán.

25 éves mult áll a közismert lágymányosi *Szabó* Endre cukrászda mögött, amely most modernül berendezett új helyiségébe, I, Horthy Miklós út 33. szám alá költözött. A cukrászdának külön izléses uzsonnázó-helyisége van, ahol a budai uri családok a legjobb süteményt kapják.

A trollybus e hó 3-án, Károly napján indul meg Óbudán, hogy a temető közlekedését lebonyolítsa.

Orvosi rendelő nyilt meg *rákbetegek* számára I., Székely Bertalan ucca 10. I. 20. sz. alatt, a Köröndnél.

Különbejáratú, feltétlenül tiszta, világos nagy szoba bútorozva vagy anélkül, egy vagy két személy részére kiadó. *I, Horthy Miklós út 32.* III. 4. Telefon: 68-3-57.

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet,
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

Központi fűtést,
használati melegvíztermelő-, vízvezeték- és csatornázási berendezéseket készít
Duska és Riedlmayer
Budán, II., Batthyány ucca 67.
Telefon: 55—9—75.

Caridge
I., Böszörményi út 28.
Telefon: 51—0—64 és 57—0—36.
Villamos és autóbusz megállóhely.
Zene = hangulat
Tánc = szórakozás
Konyha = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

GERBER
JÓZSEF
BUDAPEST
II., Szász Károly ucca 4.
Telefon: 52—6—44.
Csempe-faburkolás
Köpadozati-burkolás
Bel- és külföldi csempe és padló-lapok

Éhgyomorra
naponta igyék egy pohár
Kristály
vizet

Üzleti könyveinek
ászervezését, rendezését, mérleg készítését, óra-könyvelést vállal
B. Karai Sándor III., Nagyszombat ucca 4. I. em. 15. Telefon: 51—8—23.

„Vigyázzon" ne csalatkozzék!!
Disznótorost
csak Siposéknál egyék
1.— pengő
házias — izletes.
Budán, III., Lajos ucca 46. sz.

Minden pénteken
kürtöskalács
a többi napokon
fürös gombóc, jó magyaros csusza

STAROK ZENEKARA
BELLEVUE
éttermében: I., Attila ucca
BUTULLA jazz zenekara
SANTA NELLY
énekel és dirigál.
TÁNC
Asztalrendelés: 52—8—85.

Óbuda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, Lajos u. 148. sz.
Telefon: 62-4-57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett.
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett.

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

gróf Mailáth József szálloda-bérház
ZSIGMOND L.
Rózsadombi Étterme
Minden este tánc, szalonzene. Vasárnap és ünnepnap ötórai tea, tánc.

Jók, tartósak, olcsók, elegánsak
NÉMETH BÉLA
budai cipészmester saját készitményü
CIPŐI.
II., Margit körut 56.

Személyi hírek

RIPKA FERENC dr. udvari tanácsos, ny. főpolgármester Rodostóba utazott a Rákóczi-ház ünnepélyes felavatására.

PETRACSEK LAJOS dr. országgyűlési képviselőt e napokban meglátogatta Becsey Antal több bizottsági tag kíséretében és örvendetesen tapasztalta az állandó javulást. Három hét múlva átszállítják a kórházból a Siesta szanatóriumba.

ANDRÉKA KÁROLY ny. főkapitányhelyettes, az Óbudai Polgári Társaskör elnöke névnapját, Károlyt nagy arányokban készül megünnepelni a társaskör az óbudai Koronavigadó nagytermében november 3-án rendezendő társasvacsorán.

BÁNYÁSZ LÁSZLÓ miniszteri tanácsost, aki a kerület polgárainak adóügyeit kedves jóakarattal kezeli, kinevezése alkalmából a „Buda Alsóvárosi Egyesület" meleg szóval írásban üdvözölte.

KRIEGS-AU EMIL lovag, pápai kamarás, városmajori plebános igen érdekes témáról értekezett a Szülők Szövetsége által rendezett előadássorozat keretében ezzel a címmel: „A vallásos nevelés a szülői házban és az iskolában". Az értékes előadást a Közgazdasági Egyetemen nagyszámú közönség hallgatta végig és melegen ünnepelte az illusztris és népszerű egyházi szónokot, az egykori ujságirót.

MADERSPACH VIKTOR író, illusztris munkatársunk, a főváros megbízásából hivatalos ügyekben *Isztanbulba* utazott két hétre.

WEISS HEINRICH dr. belgyógyász és női specialista, az ismert rák-szakértő, néhány napra Bécsbe utazott *Freund* és *Ascher* tanárokhoz tanácskozásra.

PETTKÓ ZSIGMOND hires balatonfüredi szőlőjében megkezdette a szüretet. Borait, csupa márkás gyógybor, az angol és amerikai piacon favorizálják. A szüretre kedvesen meghivta a Budai Napló szerkesztőségét is.

SIMKÓ PÁL tanár, Buda Alsóvárosi Egyesület elnökségének tagja hosszas betegeskedés után felgyógyult, amely hir általános megelégedést keltett Kelenföldön.

Köszönetet mond mindenkinek

a levélbeli megtisztelő üdvözlésekért, amelyekkel 70-ik születésnapja alkalmából elhalmozták, addig is, amig azokra levélben válaszolhat.

Hálás tisztelettel és szeretettel

VIRAAG BÉLA
szerkesztő.

A Keletért. Báró de Montagnac Veöreös János, a kiváló keleti archeológust a kir. spanyol Tud. Akadémia tagját, a Budai Napló párisi levelezőjét, aki a mohamedán világban igen nagy tiszteletnek és nagyrabecsülésnek örvend, az „Iszlám műemlékei Tuniszban és Marokkóban" című arab nyelven legutóbb megjelent munkáiért, valamint az arab kultúra, történet és művészet ismertetése terén végzett eredményes munkássága elismeréseül, a marokkói szultán a „Ouissam Alaouite" rend tisztikeresztjével, a tuniszi bey a „II. oszt. Nichan Iftichar-renddel", az indochinai császár pedig az „I. oszt. arany díszéremmel" tüntette ki. — Érdemes itt megemlíteni, hogy ő az egyetlen keresztény, akit érdemei elismeréseül a nemzetközi mohamedán nagybizottság tagjává választott. — Lelkes előharcosa a magyarországi mohamedánok ügyének, akiknek érdekében a Keleten mindent elkövet, hogy mihamarabb megvalósuljon a budapesti mecset és az ezzel kapcsolatos főiskola, amely utóbbiban már eddig is, már jó előre, igen sok mohamedán ifjú helyezte kilátásba eljövetelét az északafrikai, arábiai és az indiai mohamedán országokból.

Lendl Adolf dr., a jeles budai tudós, amióta keszthelyi lakos, szintén beállott a Balaton szerelmesei közé és szebbnél-szebb irásai hetenkint jelennek meg a Balatonvidék tekintélyes sajtóorgánumaiban. Eddig csak a Balatoni Kurir és a Keszthelyi Hirlap foglalták le, most már a Veszprémi Hirlap is közli igen érdekes cikkeit, amelyeket a dunántúli közönség a legnagyobb élvezettel olvas és alig várja az újabbakat.

Ki lesz a győri püspök? című multkori hirünknek visszhangja akadt, de sem meg nem erősítették, sem meg nem cáfolták illetékes egyházi helyeken. — Még ma is fenntartjuk, hogy a legkomolyabb jelölt Turi Béla prelátus-kanonok, a Nemzeti Ujság főszerkesztője, aki mellett most legújabban dr. Tóth Tihamért is emlegetik még. Turi Béla kezdettől fogva hirlapíró és politikus volt.

Emlékművet állit a M. Kir. Adóhivatali Tisztviselők Országos Egyesülete hősi halottainak I., Várfok utca 10. sz. alatti Internátusában az egyesület fennállásának 25. évfordulóján, házi ünnep keretében november hó 5-én. — Az ünnepély sorrendje: 9 órakor ünnepélyes szentmise a helyőrségi templomban, 10 órakor emlékműleleplezés és ünnepi beszédet mond. dr. Hász István tábori püspök, 11 órakor díszközgyűlés, az egyesület 25 éves fennállásának emlékére és ennek keretében Iványi Tihamér ny. h. államtitkár, dr. Kneppó Sándor m. o. főnök, az egyesület díszelnöke és Bráz János kormányfőtanácsos, volt egyesületi elnök érdemeinek méltatása, emlékük megörökítése.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila u. 8.

Budai Társaskör

népes borgazdaestjén *Hoór Tempis* Móritz dr egyetemi tanár a társaskör egyik elnöke, mint borgazda, rendkívül értékes előadásban fejtegette a most napirenden levő *közüzemi kérdést*, ama javaslata alapján, amelyet a magyar városok országos kongresszusának közüzemi értekezletén szeptember 9-én Pécsett előterjesztett. Az előadást jövő számunkban csaknem egész terjedelmében közöljük. Az előadót dr. Ripka Ferenc elnök üdvözölte, de ünnepelték őt az előadást követő társasvacsorán is, ahol a feltálalt móri bort „moritz-bornak" keresztelték el a népszerű borgazda keresztneve alapján.

Kegyelmed és nem „maga" volna tulajdonképpen a régi szép megszólítás és kedves dolog volna, ha ezt Budán divattá tudnánk tenni. A „maga" szót a jóizlésű emberek utálják, valami túlbizalmaskodás van benne, ami a hölgyekkel szemben sehogyan sincsen helyén, idősebb férfiakkal szemben szinte sértően hat. Próbáljuk meg egy hétig a „kegyelmed" megszólítást használni a „maga" helyett, talán hamar átmegy a közhasználatba és meghódítjuk mi budaiak — Pestet is.

„Szlöjd--műhelynevelés térfoglalása iskoláinkban" címen úttörő könyv jelent meg Orel Géza dr. főigazgató feldolgozásában, mely végigvezeti olvasót Európa legkülönbözőbb országain, ahol foglalkoztak és ma is foglalkoznak a szlöjddel. Beszámol az északi népek, a németek és az oroszok által indított műhelynevelési mozgalomról. Orel Géza könyvéből kiolvassuk, hogy nálunk a honi ipar érdekében a 90-es években igen jó irányt vett kézügyességi mozgalom és nem tudja megérteni, hogy miért hanyatlott alá a legutóbbi évtizedekben, amikor bizonyos mértékben önállóságra törekvő iparunk érdekében az átöröklődő kézügyességből eredő előnyökre ugyancsak szükség volna. A hazai iskolákban csak elvétve tanítják a műhelyi nevelőmunkát. Az ipari államokban kiképzett tanítók az embertársak kölcsönös megbecsülése érdekében sürgették az iskoláknak műhelyekkel való felszerelését, addig nálunk inkább jóakaratú kapkodás az egész; főleg az utóbbi időben. Hogy miképpen kell ránevelni a pedagógusokat a szerszámismeret tanítására, arra a svédek és a franciák adják a mesteri példát. Rámutat arra, hogy a főváros jelenlegi tanügyi tanácsnoka, továbbá Győr, Pécs, miként igyekeznek a tanoncoktatásban új irányt jelölni. A külföldön, ma már nemcsak termelésre, hanem eladásra is tanítják az ifjakat. Vigyük be az intelligens iparosokat és kereskedőket a nekik megfelelő tárgykör tanítására az iskolába, ahol szeretettel értsük meg egymást. Orel Géza most megjelent munkája méltóan egészíti ki azon úttörő sorozatos munkákat, amelyeket tőle évről-évre látunk. Stilusa és tartalma könnyű, lebilincselő. Izléses kiállítása az Attila nyomdát dicséri. Megrendelhető Pfeiffer cégnél, Kossuth Lajos u. Ára: 2.20 P.

A Hunnia-teák, amelyeket mult számunkban bejelentettünk, az elmult vasárnapon, 22-én elkezdődtek. Az első tea sikere, amelyen a budai elit közönségnek több mint 200 tagja vett részt, nívójával és úri, jó hangulatával szép jövőt jósol erre az idényre a kéthetenkint ismétlődő táncesteknek. A rendezés érdeme a Tergovits Géza vezetése alatt álló kiváló rendezőgárdáé. A legközelebbi tea november hó 5-én lesz a Budai Polgári Kaszinóban (Krisztina tér 1.)

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Budai frontharcosok XII. kerületi főcsoportja vasárnap az Attila-utcai iskolában tartotta zászlóavató ünnepélyét előkelő, díszes közönség jelenlétében. Az ünnepélyt megelőzőleg a városmajori plébániatemplom nyolcórai misséjének keretében vitéz *Mándoky* Sándor ezredes, tábori főesperes, áldotta meg a katolikus egyház részéről a zászlót s e szavakkal bocsátotta útnak: *„Isten nevében menj utadra e templomból és csak a Kárpátoknál állj meg diadalmasan!"* A nagyközönség megilletődve hallgatta az agg főpapnak az oltár mellett elmondott szavait és a szeme megteltek könnyekkel. Majd az iskolában következett az ünnepély, ahol *Haypál* Béla református, *Varsányi* Mátyás evangélikus és *Barabás* István unitárius lelkészek is megáldották a zászlót. Vitéz *Mándoky* Sándor főesperes mondott azután nagyhatású gyujtó beszédet, mely magával ragadta a hallgatóságot. Vitéz *Horváth* Gyula ny. tábornok, főcsoportelnök vette át a zászlót. *Husszein Hilmi* budai nagymufti, volt tábori katonai főimám, Gül Baba sírjánál mondott imát a frontharcosok zászlójáért.

Gyermekképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

A Margitsziget jövője a budai fürdőügy egyik főkérdése. A margitszigeti nagyszálló és szanatórium és a hozzátartozó gyógyfürdő üzem átépítése és modernizálása a Margitsziget vezetőségének régi programja volt. Évek óta különböző vállalkozói csoporttal folynak az erre vonatkozó tárgyalások, amelyek eddig kielégítő eredményre nem vezettek. Ujabban azonban *Gellér* Mihály, az Astória- és Palace-szállók tulajdonosa érdeklődött a bérlet iránt. A hetek óta folyó tárgyalások most kielégítő eredményre vezettek és ennek anyagát pénteken délelőtt tárgyalta először a Margitsziget igazgatósága, azután a Közmunkatanács margitszigeti bizottsága. Az ajánlatot mindkét fórum egyhangúan elfogadta, úgyhogy most már csak a Közmunkatanács plénumának döntése szükséges ahhoz, hogy a megállapodás perfektuáltassék. Az ügyvezetés által előterjesztett szerződéstervezet lényege a szállodának renoválása és modernné alakítása, az úgynevezett igazgatósági épületnek, valamint a felsőszigeti villáknak ugyancsak szállodai célokra modern szellemben történő átalakítása, a Margit-fürdő fejlesztése és a Nagyszálloda üzemével földalatti folyosó útján való bekapcsolása. Az ajánlatban felajánlott bérösszeg kevéssel marad el a Margitsziget Részvénytársaság által eddig, a most bérbeadott üzemekből élvezett jövedelmek mögött, a nagyarányú befektetéseknek pedig csak egy bizonyos része esik törlesztés kötelezettsége alá, azonban az összes befektetés azonnal a Margitsziget, illetve a *Közmunkatanács tulajdonába menne át.* A Közmunkatanács jóváhagyása után az építkezés azonnal megkezdődnék, úgyhogy már a tavaszi szezón kezdetével a főváros gazdagabb lesz egy nyugateurópai nivón álló szállodával.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Budai diplomás ifjú amerikai kitüntetéséről esik most sok elismerő szó Budán. Az északamerikai *Egyesült Államok* californiai műegyeteme *Berkeleyben* pályázatot irt ki a világ minden nemzetéhez, hogy a legkiválóbb, két mérnöki diplomával rendelkező ifjút nevezzék meg, aki amerikai ösztöndíjjal tökéletesítheti magát a nevezett műegyetemen. Az illető pályázónak anyanyelvén kívül még az angol, francia és német nyelvet is tökéletesen kell bírnia, valamint a klasszikus műveltség is előfeltételt képezett. A tízezer pályázó közül csak egy idegen nyerhette el a stipendiumot s ez a kitüntetés egy budai diplomás fiatal mérnököt ért, aki a kívánt feltételeknek mindenben megfelelt: *Warlám* Árpádot, egy pénzügyminiszteriumi számtanácsos fiát, aki a gimnáziumi tanulmányait a budai érseki katolikus főgimnáziumban végezte és diplomáit a *lágymányosi műegyetemen* szerezte meg. Minden tanulmányát kitüntetéssel végezte ez a törekvő, tehetséges budai magyar fiatal mérnök, akire még nagy jövő vár. Már kiutazott Amerikába és elfoglalta helyét a berkeley-i műegyetemen. A vallás és közoktatásügyi m. kir. minisztérium épúgy, mint a pénzügy- és belügyminiszteriumok az utazás költségeihez hozzájárultak, méltányolván, hogy a magyar nemzet dicsőségét viszi idegenbe *Warlám* Árpád.

Nászképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

A Mátyás király reálgimnázium tanári testülete vacsora keretében okt. 27-én bucsúzott Nagy Pál dr.-tól, az intézetnek három éven át volt igazgatójától, aki a kultuszminiszter rendeletére a budapesti VII. ker. Szent István reálgimnázium élére került. Nagy Pál dr. igazgatósága idején került a reálgimnázium a mai helyére, az Ilona utcába. Ugyancsak a vacsorán búcsúztak a kartársak a nyugalombavonult Dunay Zoltán tanártól és B. Boér Géza rk. vallástanártól. Dunay Zoltán volt az iskola polihisztora, akit tanártársai, tanítványai és a szülők előkelő, udvarias modoráért egyaránt szerettek. Széleskörű tudása pedig mindenkiben csodálkozást keltett, aki vele érintkezett. Egyformán beszélte a német, angol, francia, olasz, spanyol és portugál nyelveket, de szaktárgyainak is avatott művelője volt. Mennyiségtant, fizikát és kémiát, utóbb franciát tanított. — B. Boér Géza főtisztelendő 12 éven át gondozta a rk. tanulók lelkivilágát és vezette a 160-as számú Mátyás király-cserkészcsapatot. Erdélyi származású kiváló tanár és lelkes magyar ember. A hercegprimás a VII ker. plébániához rendelte káplani minőségben. A vacsorán Gazdag Lajos, Makoldy Viktor és Szüts Iván tanárok búcsúztatták a távozókat, akik meghatottan válaszoltak. Az iskola élére Fogel Sándor dr. került az Andrássy úti leánygimnáziumból és már is közszeretetnek örvend. Buda polgársága sokat vár az új igazgató működésétől, mert csaknem hétszáz budai szülő gyermeke jár a Mátyás király-reálgimnázium 13 osztályába. Sajnos, olyan osztály is van, amelybe 67 tanuló jár — Itt említjük meg, hogy az Öregdiák Egyesület alapszabályait a belügyminiszter már jóváhagyta, az öregdiákok a Kastély-vendéglőben népes összejövetelt rendeztek okt. 7-én. Többen, mint százan jelentek meg. Felköszöntőket mondottak Fógel Sándor dr. igazgató és Makoldy Viktor elnök.

A Kelenföld tüntető elismerése

— A Kelenföldi Társaskör nagyarányú est keretében ünnepelte a Budai Naplót és szerkesztőjét —

Választmányi ülésre hivta annak tagjait a *Kelenföldi Társaskör* elnöksége e hó 1-én estére, ahol *Becsey* Antal elnöklése alatt letárgyalták a Kelenföld számos kérdését, hogy befejezésül társasvacsorához üljenek. Csakhogy a vacsorán rendkivül nagyszámban — száznál is többen — jelentek meg a Kör tagjai és mint vendégek megjelentek: *Pávai-Vajna* Ferenc dr. főgeológus és *Husszein* Hilmi, a magyar mohamedán vallásközség nagymuftija, *Szantay* István, a kelenföldi állomás új főnöke, *Szacsvay* József dr. ügyvéd, iró, a Gárdonyi Társaság tagja és a kerület több számottevő polgára, akiket *Ulmer* Ágoston a társaskör igazgatója üdvözölt szellemes hasonlat keretében.

Utána *Gömöri* Győző társelnök szólalt fel és a legmelegebb szeretettel, elismeréssel emlékezett meg lapunk szerkesztőjének születésnapja 70-ik évfordulóján azokról a nagy szolgálatokról, amiket Budának tett, a Budai Naplóban közölt cikkeivel, amelyekben oly sok új eszmét, gondolatot vitt a budai közéletbe és kiérdemelte a budai polgárság elismerését. A lelkes köszöntő befejeztével kedvesen ünnepelte az egész társaság Viraág Bélát.

Becsey Antal elnök az ő kiváló szónoki képességével üdvözölte *Husszein Hilmi* nagymuftit, köszöntötte és kiemelte elismerő szavak kíséretében *Pávai-Vajna* Ferenc érdemeit az új gyógyforrások föltárása terén és végül ő is méltatta meleg baráti szóval a *Budai Napló* szerkesztőjének három évtizedes munkáját Buda fejlesztése érdekében, külön kiemelve, hogy gondjai nem győzik le benne Buda szeretetét. Majd *Mikola* Géza tett vallomást, hogy ő a Budai Naplón és Viraág Béla irásain át szerette meg Budát és felolvasta kedves költeményét, amely szintén a jubiláló szerkesztő személyének szólt: „Viraág-rege" címen és nagy tetszést aratott. Utána prózában, de szépen csengő poétikus szóval köszöntötte a szerkesztőt, *Kovács* József tábornok, akit követett *Vámos* Gyula leleplezése oly módon, hogy felolvasta Viraág Béla 1885-ben megjelent első költeményét: „Akarom ...!" című románcát, amit kedvesen fogadott a társaság. *Szacsvay* József dr. a Gárdonyi Társaság tagja a nagy magyar multat hirdető, a magyar egységet szolgáló, a budai földet szerető Viraág Bélát üdvözölte és befejezésül egyik szép, a multat dicsérő, irredenta költeményét olvasta fel. *Székely* Vladimir az ünnepelt szerkesztő törhetetlen hitét és optimizmusát köszöntötte, nagy érdemül róva fel neki, hogy megteremtette kapcsolatunkat a Kelettel. A lelkes hangulatban *Ulmer* Ágoston kiadta a jelszót: fizessen elő mindenki a Budai Naplóra! Ez minden lapkiadónak a legkedvesebb ünneplés. Felszólalt ezután *Horváth* József dr. plébános is hazafias beszéd keretében, méltatta a jubiláló szerkesztő eredményes működését, amit Viraág Béla szerkesztő köszönt meg ezután neki és minden felszólalónak. Befejezésül *Dorner* Gyula min. tan. mondott rendkivül kedves záróbeszédet, köszöntve a 70 éves szerkesztőt. Meleg, kedves szavai befejeztével meg is csókolta őt, amit *Ulmer* Ágoston a legméltóbb befejezésnek deklarált.

A lapunk részére feledhetlen szép est ezzel nyert poétikus befejezést.

Óbuda is ünnepelte

Viraág Bélát a III. ker. Egységes Polgári Társaskörnek második borgazdaestjén e hó 19-én, amikor *Andréka* Károly, *Kovácshegyi* Kálmán, *Kozma* Gyula és *Pásztory* Zoltán voltak a borgazdák és mintegy 80 meghivott vendég jelent meg, hölgyek is számosan. *Szepesi* Ágoston, a borgazdák elnöke üdvözölte *Martin* Gyula igazgatót, mint kiváló szervezőt és *Andréka* Károlyt, — *Martin* Gyula üdvözölte a borgazdákat, — *Andréka* Károly a baráti és családi kapcsolatok kimélyítését sürgette, *Kozma* Gyula a hölgyeket köszöntötte.

A későn érkező Viraág Béla szerkesztőt 70-ik születésnapja alkalmából üdvözölte lendületes köszöntőjében *Martin* Gyula és szavai befejeztével az egész társaság, majd befejezésül *Braun* Jenő emelt poharat sikerült üdvözlő beszéde végén, a Körben először látott *Husszein Hilmi* nagymufti egészségére. A kedves estét az ifjúság tánccal fejezte be.

A pénteki borgazdatársaság

legutóbbi borgazda estjén, e ó 20-án, amikor *Gorka* Gyula volt a borgazda, szintén kedves ünneplésben részesítették lapunk szerkesztőjét. *Zboray* Gyula dr., a társaság örökös jegyzője (az egyetlen tisztség a társaságban) emlékezett meg a 70-ik évfordulóról és a nagyszámban jelenvoltak aláirásával üdvözölték képeslapon Viraág Bélát.

A borgazdaestén *Gorka* Gyula borgazda a kereskedelem jelenéről és multjáról mondott el sok érdekes visszaemlékezést, amikor Ausztria még egyáltalán nem vásárolt nálunk iparcikkeit és borgazda — akkor még fiatal kereskedő — igyekezett ezt a jeget megtörni. Közvetlen szavait lelkesen megtapsolták.

GAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkeszti: **Szászhalmi József.**

A Nasici október 30-án Genfben tartja idei közgyűlését. A Nasici az idén két és fél svájci frank osztalékot fizet, miután az előző üzletévben nem részesítette dividendában részvényeseit, hanem az elért tiszta nyereségből, 1.189.824 svájci frankból, az alapszabályszerű dotációk és tartalékainak megfelelő növelése után új számlára 338.328 frankot vitt át. Az elmult üzletévől 231.420 svájci frank nettó nyereséget mutat ki, amely egyébként a hitelezők állományát felére csökkentette és alapjait erőteljesen növelte.

* **A Rimmurány—Salgó-Tarjáni Vasmű R. T.** igazgatósága ma megtartott ülésén az eléje terjesztett 1932/33. üzletév mérlegét megvizsgálta és jóváhagyta. A vállalat forgalma az általános gazdasági viszonyok következtében még az előző üzletév szűk kereteivel szemben is lényegesen csökkent. Az üzemek teljesítőképességüknek alig egynegyedével voltak foglalkoztatva, ami a termelési költségeket természetszerűleg erősen megdrágította. Ily körülmények között a társaság erre az üzletévre sem tud nyereséget felmutatni. A mutatkozó 1,467.540 P 98 f bruttó fölösleg (m. é. 1,568.400 P 94 f) ezidén is egészében értékcsökkenési leírásokra fordíttatott s osztalék erre az évre sem fizethető. A társaság rendes közgyűlését november 8-ára összehívja. Az igazgatóság Schulz György főtisztviselőt cégvezetővé kinevezte.

* **A Közérdekeltségek Felügyeleti Hivatala,** amely eddig mintegy hetven közérdekű intézményt vizsgált meg, vagy ennyinek vizsgálatával foglalkozik, a legelsők között vette sorra az Ipari Jelzálogintézetet is, amely olyan fontos szerepet tölt be a közhitel útján szerzett összegeknek a magyar ipari életbe való elhelyezése körül. A vizsgálat eredményét egyelőre még nem közölték, ellenben tény, hogy a tárgyalások során foglalkozni kellett az Intézet további sorsával is, amit az tesz nehézzé, hogy egyelőre újabb kihelyezendő tőkére nincs kilátása. Igy mérlegelni kellett azt, hogy milyen keretekben álljon fenn továbbra is az Intézet. Varsányi Emil dr. vezérigazgató és Hámos Róbert ügyvezető-igazgató a kibontakozás útjának megkönnyítése érdekében önként rendelkezésre bocsátották állásukat. Az Intézet vezetésében ezenkívül más személyi változást is lehet várni. Az átszervezéssel kapcsolatban ugyanis, mint hírlik, megszüntetik Friedmann Ernő dr. administrateur-délégué minőségét is, valamint egyáltalában az administrateur-délégué-i funkciókört is.

Mentsük meg a kerteket!

— Az őszi és téli növényvédelmi munkák. —
FÜREDI JENŐ ELŐADÁSA
a Pasaréti, Törökvész és környéke Egyesületben október 10-én.

A mai gyümölcsfogyasztó ember érthetetlenül még mindig Amerika felé kacérkodik és az onnan hozzánk kerülő piros, tetszetős Jonathán-almát gondolja a legjobbnak és mint a legkiválóbb csemegegyümölcsöt fogyasztja — drága pénzért. Az azonban szót érdemel, hogy a tengerentúlról érkező sok kaliforniai meg kanadai alma, algiri meg fokföldi szilva, tiroli és steier alma, francia körte és a többi csemegegyümölcsöt a *mi hazai gyümölcsünk* — íz, zamat és egyéb jó tulajdonságaival *maga mögött hagyja*, amit a külföldiek már régen tudnak. De hát régi bűnünk, hogy ami a külföldről jön, azt szívesen vásároljuk, azonban a sajátunkat megbecsülni még ma sem tanultuk meg.

Csak egy esetben lehet az amerikai vagy a steier almának előnye, abban, hogy *ép és féregmentes*. Ez nem minőségbeli előny, hanem a tudatosan, gondolkodva végzett termesztő munka dicséretére irandó. Külföldön már régen tudják, hogy akár a kereskedelem részére nagyban, akár a saját háztartásuk, a saját asztaluk részére csak néhány fán termesztenek gyümölcsöt, az csak a tudatosan végzett faápolás és a növényvédelem segítségével vezet eredményre.

Mi csak a kor szenzációját látjuk a mozi vásznán meg a képes hetilapok képen bemutatott, a gyümölcsfa ültetvények fölé szálló és gyilkos gázokat lövelő repülőgépekben, amelyek a rovarkártevőket és a gombabetegségeket pusztítják, mert az ottani kiskertesek tanácsért nem a házmester-kertészhez fordulnak meg a derék falusiakhoz, mint nálunk, hanem a kutatóintézetek, a szakember, a gyakorlati eredmény, igyekezete, utmutatása és bizonyítéka szerint igazodnak és még a repülőgépet is felhasználják a védekezésnél. Amig a Pasarét, Zúgliget, Svábhegy és a többi részek kertjeiben a szomszédos derék svábjai meg a házmester-kertész bár jószándékú tanácsa és tudalékos okoskodása a döntő, addig a természetnél fogva bokoralakú őszibarackfa magastörzsü, árnyatborító fa lesz, az almafa csupasz ágai a gyerekek tornahelye, sárga lesz a körtefa levele, szuvas az élőfa, férges a gyümölcse. Ez a legtöbb kertünk fotografiája.

A kerti munkákat nem tavaszkor, hanem őszkor, lombhullás után kell kezdeni. Most lombhullás után. A költség és a munkaerő szempontjából mindegy, hogy őszkor, vagy tavaszkor dolgozzuk meg a kert talaját, a növények, fák és bokrok, a jövő évi virágzás, meg a termés érdekében nem.

Régi és a kiskertjeinkben általános, nagyon rossz szokás (mert nem egyéb), *lombhullás után magára hagyni a kertet*. Ha a gyümölcsfa lehullott lombját őszkor nem hagyjuk a földön fekve, vagy a szelek szárnyán repülni, hanem összegerebélyezzük és elégetjük, nagyon sok rovarkártevőt és penészgombát pusztítunk el. Ez nem szokásos, de felettébb célravezető. Ki tudja, hogy miért hagyják az őszi lombot fekve, a káposztafélék torzsáját, gyökerét, a paradicsom, tök, a sok egynyári virágzó disznövény és a többi, dércsipte hulláját a földön? Senki. Szokás. Kivelük, tüzre, mert hátha fertőzöttek.

A lehullott lombot a földbe ásni hiba. A lehullott falevél nem trágya, nem növényi tápanyag, hanem a rovarkártevők és penészgombák (monilia, a szilvafalevél piros foltosság, a diófalevél foltossága, lisztharmat, a levél likasztó betegség stb.) tanyája, miért ássuk a földbe és teleltetjük át? Tüzeljük el, amivel hamuhoz jutunk, ami már növényi tápanyag, ha úgy tetszik, műtrágya. A kertet tehát őszkor takarítsuk ki és se a földön levelet, se a földben növényrészeket ne hagyjunk télire.

Azután tovább. A kertet őszkor trágyázzuk meg és utána darabosan, hantosan, rögösen ássuk fel. Ez a művelet egyben növényvédelem is. A konyhakertész, akárcsak a mezőgazda, váltórendszerrel másként *vetésforgóval* dolgozik. Tudott dolog, hogy a tök, az ugorka, dinnye, paradicsom, paprika no és a káposzta félék *falánk* növények, szinte pazarlók s ezért ültetésük előtt *trágyázott* földbe valók, ellenkezőleg pl. a hüvelyes bab, borsó és lencsével. Ezek magját a 3—4 év előtt trágyázott földbe vetjük külömben nagyon szép, sőt buja növényekké növekednek, hüvelyük azonban alig lesz, vagy csak néhány szemes apróság. A gyümölcsfák trágyázását, tudatosan tervszerűen végezzük. Elegendő 2—3 évenkint, de akkor ne sajnáljuk megtrágyázni. A tervszerűtlen trágyázás azonban céltalan és költséges. Bennünket a természetes istállótrágya érdekel elsősorban, a ló- és a szarvasmarhatárgya. A száraz ú. n. heves lótrágya, a vizet nehezen magábaszivó és sokáig tartó budai agyagtalajba, a vizenyős és hüvös marhatrágya pedig a pesti könnyen átmelegedő és száradó homoktalajba való. De hát most mind nehezebben lehet istálló stb. főleg lótrágyához jutni. Igy nekünk is tisztán vagy keverten marhatrágyát kell használni. Még pedig teljesen érett, szinte földszerű 2—3 éves trágyát. A friss szalmástrágya nem alkalmas a kiskertek trágyázására, ez a földben egyenetlenül, esetleg penészgombáktól kisérve korhad el.

A műtrágya, amely a növény legfőbb három tápanyaga a nitrogén, kálium vagy foszfor a természetes istállótrágyát *nem pótolja*, azt csak kiegészíti aszerint, hogy az egyes növények alá szükségszerűen melyiket szórjuk ki. A tőzeg és tőzegkorpa a kötött, nehezen művelhető budai agyagtalajt lazábbá alakítja, szárazság esetén pedig, mert a vizet felszivja, jó szolgálatot tesz. Ez sem trágya, de mert szerves anyag, idővel televényt képez. Más a tőzegfekália trágya, amelyet óvatosan használva, tavasztól-őszig kapálás előtt vékonyan kiszórva, kettős céllal dolgozhatunk a talajba. A tőzeg része lazit, a fekália meg növényi tápanyag.

A konyhakertet részletekben trágyázzuk, a vetendő vagy ültetendő növénytrágya igénye szerint. A termelőgyümölcsöst és a diszkertet pedig 2—3 évenkint trágyázzuk és azt el ne mulasszuk.

A trágyalével való öntözés, az emésztőgödör kiürítése csak tiszta vízzel, bőséges higítással történhet esős időben, de legcélszerűbben tél elején, amikor az őszi esőviz és a télutóján beszivárgó hólé viszi magával higítva az anyag növényi tápértékét.

Ismétlem, az érett, korhadt trágya elteregetése után a kert földjét őszkor ássuk darabosan, hantosan, rögösen fel. Ezzel a földszintje alá húzódott férgek nagy része elpusztul és utat nyitunk az esőviz és hólé beszivárgásának, ami a rovarpusztításon kívül a talaj fizikai tulajdonságaira is hatással van. Az őszkor felásott talaj rögeit a téli fagy szétporlasztja, porhanyóssá teszi s az ilyen talaj tavaszkor könnyen megmunkálható.

A növényvédelem ismert műveletei: a fa tisztogatása és a permetezés. Ezek a munkák őszkor a trágyázást és a talajásást megelőzően végzendők. Fordítva nem lenne kényelmes, sem helyes. A növényvédelem a köztudatban általában a *permetezést* jelenti. A gyümölcsfák permetezése egymagában csak félmunka, azt a fák előkészítése előzi meg. Tudott dolog, hogy főleg az idősebb fák meglazult és leváló kérge mögött rengeteg kártevő húzódik telelésre, amelyeket a permetlé nem, vagy csak hiányosan érhet. Ezért permetezés előtt a gyümölcsfák törzsét és ágait kaparjuk meg és ezután keféljük le. A még fiatal és általában simahéjú fák törzsét kaparni nem kell, de lekefélni nagyon indokolt. Azoknak az idősebb fáknak a törzsét azonban, amelyeken a kéreg már meglazult és könnyen leválik, kaparjuk meg, de csak annyira, hogy a laza kéreg hulljon le. Ne csontig kaparjuk, mert ezzel mesterségesen sebezzük meg az élőfát.

Az ily módon megkapart fa törzsét és ágait azután gondosan keféljük le. Sikálókefével és ne drótkefével, mert a karcolása nyomán seb támad, amibe az almafán a vértetünek készítünk tanyát, a csontmagu fán meg a mézga szivárgásának nyitunk utat. Az erős surolókefe nem karcol és mégis tisztogat. A fa alá zsákot, ponyvát vagy öreg csomagolópapirost kell ilyenkor teregetni, hogy a kéreghulladék arra hulljon, ahonnan azt kényelmesen összegyüjthetjük és elégethetjük.

Ennek megtörténte után permetezzünk. E körül csak egy baj van, az az általános zavar, amit a forgalomban levő sokféle permetezőszer okoz. Valószínű, hogy ez az oka annak, hogy sokan túlteszik magukat e kérdésen és makacsul minden ellen a szőlőpermetezéshez használt, elterjedt bordóilével támadnak.

Tudni kell, hogy a *rágó* kártevők (hernyók stb.) ellen gyomorméreggel: *arzén*, a *szívó* kártevő tetvek ellen bőrméreggel *nikotin*, továbbá kvassziaforgácsfőzet, szappanoslé, petróleumemulzió, a *gombák* ellen a *réz* és *kén* készítményekkel érünk célt. Az arzénkészítmények, nikotin, tisztán vízzel higítva használhatók.

A réz, viz, mészkeverék bordóilé, amihez a kénkészítmények főként a lisztharmat és a veszedelmes Monilia ellen a bordóilléhez keverve használhatók.

A gyümölcsfakarbolineum csakis a vértetű és a paizstetvek ellen való. A bordóilé+kénkészítmény oldattal kizárólag lombtalan, téli kopaszfák permetezhetők. A mészkénlével az elhanyagolt fák zuzmó és moha telepei pusztíthatók jól.

És még egy őszi munka. Az apró, *zöldszínű araszoló hernyók* ellen most időszerű a fák törzsére a föld felett egy méter magasan *hernyófogó* kötelet vagy az *enyvgyürűt* felkötni, amit karácsonyig többször cseréljünk, a leszedettet pedig égessük el és ujjal pótoljuk.

A téli permetezés a fák lombtalan állapotában lombhullással rügyfakadásig végezhető jó időben. A gyomor- és bőrmérgekkel tavaszkor és nyáron permetezünk. Most, rügyfakadásig 2%-os bordóiléhez (100 l. vizben oldott és elkevert 2 kgr rézgálic és 2 kgr frissen oltott szannás, vagy 1 kgr égetett oltatlan mész) kevert 25 deka kénkészítmény (Sulfarol, Amonil) keverékkel permetezzünk. Ilyenkor ne sajnáljuk az anyagot: a jelszó a fát meg kell mosdatni, fürészteni, a permetlé minden részét nedvesítse meg.

Hölgyeim és uraim, nincs tovább, készen vagyunk. Ugye nem sok a teendőnk s ezért önös érdekből is végezzük el. Ugy gondolom, hogy nem mondtam ujat, csak a menetrendem látszik újszerűnek. Ez is csak látszat azok előtt, akik eddig e kérdéssel nem törődtek vagy egy felületes tanács után ötletszerűen dolgoztak.

És most befejezésül a jól ismert, sokat hallott, régi dal. Minek mindezt, ha a szomszéd nem követi? Igaz. A hanyag szomszéd talán ingatlan spekuláns, aki azt se tudja, hogy merre van a földje, ahol a fái küzdenek a létért. Hivjuk fel az illetékes mezőőr figyelmét a gondozatlan kertekre, telkekre. A hatóság nem lesz tétlen a tekintetben segítséget nyújtani.

A RÉGI KÖZISMERT
BAGYIK VENDÉGLŐ
UJ HELYISÉGEI
II., CSALOGÁNY UCCA 27.
KELLEMESEK, OTTHONOSAK.
Naponta Burghardt testvérek SCHRAMMEL-ZENEKARA.

Kóstolja meg
Szekszárd világhírű borait!
HÁRI JÁNOS
egykori szekszárdi fazekasmester kedves borát méri ki a
„Szekszárdi Borpince“
az ottani borvidék állami ellenőrzés alatt álló Pinceszövetkezetében részes bortermelők kimérése:
VIII., József u. 19.
Budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést díjtalanul házhoz szállít.
Világhírü szekszárdi
bikavér . . literje 80 fill.
Sötét kadarka . . „ 60 „
Asztali fehér . . . „ 60 „
Fekete Sándor
üzletvezető.
Telefon: 32—0—63.

Társasvillák
Budapest Rivieráján
a Gellérthegy déli lejtőjén!
A hatholdas Batthyány-ősparknál, a Gellértfürdő közvetlen közelében, központi, mégis csendes, pormentes fekvésben, a Mészöly ucca 5. és 7. sz., továbbá a Mányoki út 7. sz. szépen fásított telkeken
társasvillákat építünk
2—3—4— szobás hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvvezésü
öröklakásokkal,
versenyen kívüli kivitelezéssel. 2 szobás lakrészek már 17.000, 4 szobásak 27.000 P-ért. Értékálló befektetés; bérbeadásnál, amit vállalunk, kamatjövedelmét megkétszerezheti. Díjtalan prospektus.
„CENTRUM“
Házépítő Vállalat
I. Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

HÁZ
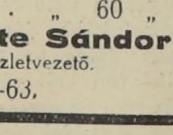
Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS
1 és 2 szobás hallos, erkélyes, Vérmezőre néző gyönyörű modern lakás központi melegvízfűtéssel novemberre kiadó. Érdeklődés házmesternél I, Logodi-utca 60. vagy telefonon 55-0-35.
Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretű, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel építendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.
2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fűtés, melegvízellátással az Attila ucca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus épitő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.
3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I, Logodi ucca 63, vagy telefonon: 55-0-35.
Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjű 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörű kilásással a budai hegyoldalra. 61-es villamos-, 4-es autóbusz-megállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.
Épülő modern bérházban luxuskivitelü, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszínen.
Főlépcsőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

TELEK
Rózsadombon, Törökvész út 79. közműves, 263 öles telek olcsón eladó. Cím a kiadóban.
160 négyszögöl telek a Pasaréti-út legelején, déli fekvésű 14.000 P-ért sürgősen eladó. Tulajdonos telefonja: 85-3-54.
Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles közműves telek. Cim a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló
kőlapokkal
burkoljak.
Szállitja: **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.
Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.
Safe deposit

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksüteménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

A MAI BUDÁT
örökíti meg az utókor számára a HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG írók, művészek és tudósok budai egyesülete közreműködésével megjelenő
BUDAI ALMANACH.
A „Budai Napló“ szerkesztősége mély tisztelettel kéri Buda érdemes polgárságát, hogy a tulajdonában lévő régi budai ujságokat, Budával foglalkozó könyveket, a családban fennmaradt adatokat, leveleket, okiratokat bocsássa a szerkesztőség rendelkezésére, hogy azokat a Budai Almanach számára feldolgozza.
Kérjük azokat, akik Buda érdekeit szolgálják, vagy a multban szolgálták bármely téren, hogy az erre vonatkozó adatokat velünk közölni sziveskedjenek.
1933 november havában jelenik meg a BUDAI ALMANACH!
Minden levél és értesítés címzendő:
BUDAI NAPLÓ szerkesztősége: I., Batthyány u. 63. Telefon: **502-96**

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Viraág Béla.
Felelős szerkesztő: Viraág Béla.
Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1145. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 november 2.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 %/m magas sor egyszeri közlésnél **30** fill. Szövegsor ára **2** P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet. közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63.
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

A „forditott“ város

Különös melegséggel töltött el mindnyájunkat az a lelkes szózat, amellyel a fürdővárost, — Budát — köszöntötte Budapest székesfőváros főpolgármestere a Gellért-fürdő egyik diszes termében, a „Budapest Fürdőváros Egyesület“ közgyűlésén, ahol mindnyájan ott voltak, akik ezt a „fürdővárost“ tiz év óta vagy régebben építik. Fölszívtuk, megtapsoltuk minden szavát, amelyek erejével pompás tornyot épített a „fürdőváros“ díszes épületének háztetejére.

Minden mondásán látszott az őszinte hit és bizalom az eljövendő nagyságban, amelyet férfias elhatározással, nehéz munkával kész még szebbé tenni. Valami fanatikus, szent meggyőződés sugárzott ki szózatából — a becsületes ember igaz fogadalma!

Uj kép fejlett ki mindnyájunk lelkében, aminek dísze-fénye volt a torony, amit a fürdőváros eszményi palotájára emelt, amely az ország most oly szük határain túl ragyog Keletnek, Nyugatnak: — szegényedő Buda elernyedő polgárainak jövendő boldogsága.

Kedves Olvasóm, aki betüzöd az itt leirt sorokat, bizonyára megütközve kérded, hogy ezek után miért irtam e sorok fölé címnek: *A forditott város?* — amely cim alatt másfél évtized óta mutatok rá azokra a visszásságokra, amelyek nehezítik ennek a városnak boldogulását.

Mert fáj, hogy téves látszatok, hamis mezbe öltöztetett, valóságnak beállított, a jóhiszemű embert megtévesztő szinpadi beállítások ismét áldozatot követelnek. És áldozatul eshet éppen az, aki szive egész melegével, lelke minden rajongásával tovább építeni igyekszik azt a díszes házat, amelynek csak a teteje van meg, de se alapja, se tetőt tartó falazata nincsen.

Ezt a milliós várost, a maga ezer bajával most egy éve vette át a főpolgármester úr és becsületes jóhiszeműséggel fogadta el valóságnak mindazt, amit elébe tártak. A fürdőváros ragyogó eszméjét is, amely ennek a városnak jövendő fejlődését van hivatva szolgálni. Ugy is van. Ezeknek a kétezer évnél régebb idő óta ismert gyógyforrásoknak köszönheti keletkezését és létét Buda és ez a város — a magyar királyok széke, a magyar nemzet büszkesége.

És ha nem a Gellért-szálló fényes termében, előkelő, komoly társaságban vetődik fel a fürdőváros kérdése, hanem valahol ott, ahol rögtön bizonyítani is nyílik alkalom, akkor a „fürdőváros“ fényes palotája siralmas kunyhót mutatna, amelyet nem továbbépíteni, nem toronnyal ékesíteni, hanem — újból kell építeni, lerakva annak biztos alapjait.

Engedtessék meg nekem, hogy ezt az esti fényben oly ragyogó, sokféle színben tündöklő szinpadot, nappal a napnak becsületes fénye mellett, a maga igaz szineiben mutassam be a főpolgármester úrnak.

Magas hivatala módot ad neki, hogy hivatalos úton nézzen bele ebbe a ragyogó kérdésbe és meglássa annak sötét árnyékait.

A fürdőváros alapját képező *gyógyforrások* ügyét — tudtommal — ma is még a *csatornázást* intéző ügyosztály kezeli, bizonyára azon az alapon, hogy ez is, az is a föld alatt kodorog. Ezen könnyü változtatni.

Van a városnak *erdészeti* hivatala, fontos feladatát jól betöltő, de nem hasznothajtó üzem, ahol csupa szakember dolgozik a fejtől az utolsó szolgáig. Ott van a *kertészeti* hivatal, szintén nem hasznothajtó üzem, de föltétlenül szükséges a város szépítése érdekében és kifogástalanul vezették, európai nivóra fejlesztették a vezető szakemberek. Ott minden szolga képzett kertész.

De van a városnak 93 olyan gyógyforrása, amely megfelelő szakemberek vezetése mellett egy milliótól száz milliőig terjedő hasznot hozhatna a városnak és polgárainak, — csakhogy megfelelő szakembere, vezető hivatala nincs. A gyógyforrás-szakértő — állítólag opálbányász, akinek egyéni tisztességéhez kétség nem fér, de talán még sem ő a hivatott gyógyforrás-szakértő.

Szóval a gyógyforrások ügye — **kétségbeejtő.**

Egy séta a fürdők körül bebizonyította, hogy a Gellért-fürdőtől kezdve, a Császárfürdőig, — pont — minden fürdő előtt ott áll a kotrógép és utálatos zakatolással okádja a kavicsot, homokot a partra. Nem máshol, csak éppen a fürdők előtt.

Mint fenyegető felkiáltójel áll a gyönyörű Erzsébet-híd budai fejénél két legrégibb fürdőnk: a Rudas és Rácfürdő mellett a kazánház rettenetes kéménye, — még a Gellérthegy tisztább levegőjét is megrontó füstjével. A Gellérthegy volna természetadta Eifel-tornyunk. Százharmincméter magasban más a levegő és 42 év előtt véres viták folytak a városházán, hogy az oda fölvezető liftet: viz, gőz, vagy villany hajtsa-e, de ma, 42 év mulva még talán trassza sincs a fővárosnak, a hol ez a lift közlekedhetne. Pedig a fürdővendég menekülni akar a füstös levegőtől. Csakhogy a 30 év előtt hozott rendeletet, hogy a budai oldalon északon épült gyárakat, amelyek füstjét a Duna áramlása révén állandó déli levegőáramlás délre hozza, elárasztva Budát, a fürdővárost, sürgősen át kell helyezni délre, csak annyiban vették komolyan, hogy a század elején 11 gyárkémény füstölt a Margithidtól északra a budai parton és ma 23-at olvashat meg a hidon átkelő idegen. Éppen ezért a Gellérthegy légfürdőjére okvetlenül szüksége van a fürdővárosnak.

A valódi idegenforgalom csak a fürdőügy, a gyógyforrások révén fejleszthető lukratív iparrá. Ezt szolgálja néhány intézmény, hivatal és vállalat, köztük első helyen az „Idegenforgalmi Tanács“ és az „IBUSz.“ Az első minden praktikus elgondolás nélkül való, — a második tisztán abból üzérkedik, hogy magyarokat visz ki, de idegent nem hoz be.

Szolgálna a gyógyfürdők iránt érdeklő idegenek forgalmát valamely központi szervezet, de ezzel is hogyan állunk? Mondjuk, hogy egy japán ember tartózkodik itt néhány hétig és hazatérve, fölbiztatja reumás, gazdag nagybácsiját, hogy Budapesten szivesen látják a japán turáni testvért és okvetlenül meggyógyul itt. A nagybácsi erre levelezőlapot ir Budapestre a Curcomisszió-nak, elmondja baját, orvost kér, szállodacimet, árakat stb. és hat hónap mulva *visszakapja saját levelezőlapját* azzal, hogy: *Cimzett ismeretlen!* Nincs hely, ahol a posta ezt a levelet kézbesítse. De ha levelezőlap nélkül idejönne az a japáni úr, mindenféleképpen megnyuzzák. Azután japán ember már nem jön ide.

Minden fürdőnek világhirét az *ivókúra* alapozta meg. 93 gyógyvizünkből 80 iható. Nos és van itt ivókúra? Világszerte ismert keserűvizeinket éppen ellenkező, tehát fordított módon használjuk ki. Karlsbad ingyen adja a vizet, de *ott kell inni* a forrásnál és hat hétig költekezni Karlsbadban. Nálunk egy pengőt hoz palackonkint a keserűviz a termelő vállalatnak és azzal vége. De fogadást merek ajánlani, hogy a keserűvizek vidékét: az *Örsödi*-völgyet, az *Örmezőt* száz városi tisztviselő közül 90 sohasem látta, sohasem járt ott. Beleértve a vezető tisztviselőket is. Igy elesünk a világhirt megteremtő legfontosabb tényezőtől — az ivókúrától. A Rudasfürdő forrásainak ivókúrája még gyermekcipőkben jár. Kellő *sétapark* nélküli ivókúrát a külföldiek el sem tudnak képzelni. A keserűviz „forrásokat“ tehát ki kell sajátítani, hogy azokat karslbadi módon kihasználhassuk.

A *tabáni* meredek hegyoldalba épülő fürdőváros a mankón, bottal járó reumás betegek számára — rémmese.

A kitünő ivóvíz a fürdőváros első kelléke és mi beomló alagutakat építünk a Duna alatt, hogy a sokszor szinte ihatatlan pesti szűrt vizet áthozzuk Budára, ahol 100 millió liter számra ömlik a tiszta gyógyforrásviz a Dunába és lemondunk ezzel arról a nagy propagandaeszközről, hogy Buda-fürdőn (Buda-Bath) még a vizvezetéki csapokból is gyógyitőerejű forrásviz csurog.

Folytathatnám ezt napestig. Kár. Minderről néhány nap alatt pozitiv értesülést szerezhet a főpolgármester úr és — meggyőződve mindennek igazságáról — ha még akkor is meggyőződéssel, hittel és bizalommal ragaszkodik e megváltó, szent eszméhez, akkor mi, akik igaz, komoly szeretettel és ügybuzgalommal szolgáltuk eddig is ezt a jó ügyet, mint a halálra szánt testőrség állunk fölvértezetten a szolgálatára és téglákat hordva igyekszünk majd lerakni azokat az alapokat, amelyeken tényleg, a valóságban fölépülhet a fürdőügynek az a pompás palotája, amelynek tornyát oly lelkesen megrajzolta számunkra a főpolgármester úr — szegény Buda fölvirágoztatása érdekében elhangzott szózatában.

Viraág Béla.

A Várhegy festői szépséget megrontó, a nyugati oldalon folyó építkezések szabályozásával foglalkozott a közmunkák tanácsa legutóbbi teljes ülésén, ahol az a vélemény alakult ki, hogy a mostani állapot nem tartható fenn, mert a házak össze-vissza épültek és magasságuk is annyira különböző, hogy *a Vár nyugati oldalát elcsufítják.* Döntés előtt a tanács helyszíni szemlét tartott. A keddi ülésen a szabályozási tervezetet elfogadták. Ez a tervezet megszabja azt, hogy a Vár nyugati oldalán a házak milyen magasak lehetnek és gondoskodik arról, hogy a Vár festői képe szépségéből semmit se veszítsen az új építkezések által. A jövőben itt úgy szabad építkezni, hogy az épületek legalább *öt méterrel legyenek alacsonyabbak* a Vár bástyájának szintjénél. A Közmunkatanács kisajátítási jogot kér, hogy úgy a Várban, mint a főváros egyéb helyén levő túlmagas épületeket megfelelő kisajátítási eljárás útján *egy vagy két emelettel leépíttethesse.*

Kigúnyoltak, megtagadtak

minket két évtizeden át, amikor minden gúnnyal, kicsinyléssel szemben fanatikus konoksággal küzdöttünk azért, hogy a *Nyugat* kegyét leső magyar nemzetet *Kelet* felé fordítsuk, ahonnan ered az emberiség minden lelki szépsége, hite, vallása, tudása, művészete — ahova bátran fordulhat reménységgel, mert testvéri szív dobban feléje annak minden tájáról. Száz és száz esettel bizonyítottuk, hogy a magyar nevet lelkes tisztelet övezi a távol keleten, száz és száz bizonyítékot hordtunk fel, hogy a kelethez fűz minket multbeli, nagy hagyományunk és oda száll a jövőbe vetett minden bizodalmunk. Három évtizedes, unos-untalanul hangoztatott Szentirássá vált ez számunkra, amely lassan hódított tért és végül most igazunkra ráütötte a hitelesség pecsétjét a miniszterelnök diadalútja, az őt ünneplő Keleten.

Volt idő, amikor a keleti kérdés már annyira fejlődött, hogy a Budán örök álmát alvó *Gül Baba* nevű mohamedán szent nevével megalakult a magyar mohamedánok vallásfelekezete és fölkeltette az egész Kelet érdeklődését Buda iránt, — amikor a Jáva sziget egyik szultánjának az ott élő *Szervei* nevű magyar levelezőnk által bemutatott „Budai Napló“ cikk cimei között feltünt a „muezzin“ és „Gül Baba“ szó s ennek révén értesült az itt folyó mohamedán alakulásról, lelkesen kijelentve, hogy jómódú alattvalóit két hajón küldi el zarándokútra Budára. A váratlan eredménytől a kelet ellenzői, a nyugati textilkultúra imádói, annyira megrettentek, köztük az érdekeit tévesen védő IBUSz is, hogy ijedtükben azzal rémítették az itthoni világot, miszerint a keletről csak *pestist* és *járványokat* hurcolnak be és — szembekerülünk ezen az úton az eddig velünk barátságban lévő Törökországgal is. Ezt is megcáfolta a miniszterelnök útja, ahol a török barátság még erősebben forrt össze velünk és a pestis hireket a kalkuttai egyetem rektora cáfolta meg itteni előadásán, Sir Hassan Suhrawardy, aki a pestisről szóló rémmeséket az elmult századba utasította vissza.

A Budai Napló kétévtizedes munkáját, kitartó propagandáját megérlelte az idő, igazolták az események és hitelesítette maga, Magyarország miniszterelnöke.

Elég volt a meglepetésekből!

Irja dr. Kozma Jenő

a *Vásárpénztár* ügyével kapcsolatosan, fölvetve a kérdést, hogy ki van-e zárva az a lehetőség, hogy más üzemeknél és intézményeknél *hasonló meglepetések* érjék az autonómiát, az adminisztrációt és Budapest polgárságát? Megállapítja, hogy a pártok ugyanott ültek a Vásárpénztár igazgatóságában, de az üzemek adminisztrációjába *erőteljesebb beleszólási joguk és alkalmuk alig volt*, mint ahogy más üzemeknél is alig van. Tehát a Vásárpénztárnál történtekről *tiszta képet nem alkothattak*, annak fontos ténykedéséről *előzetes* tájékozódással nem rendelkeztek. A vizsgálati adatok halmaza éppen a pártok részéről kiküldött igazgatósági tagoknak szolgált vaskos meglepetésekkel, nyilvánvalóan azért, mert gátolva voltak az ügyekbe való betekintésben, holott a felelősségük adva van az intézmény összes gesztióiért akár az igazgatósági ülés elé hozták, akár pedig mint belső adminisztratív ténykedéseket intézték azokat az üzem vezetői és tisztviselői. Ez így nincsen rendjén, az ilyen meglepetésekből *egyszersmindenkorra elég volt.*

Budapest törvényhatósága *hajlandó minden radikális intézkedésre*, hogy megelőzze az ilyen vagy hasonló meglepetéseket. Fel kell vetni nyíltan és őszintén a kérdést: van-e az üzemekben vagy más intézményünkben olyan elképzelhető probléma, amely bennünket újabb meglepetések elé állíthat? Arról feltétlenül megnyugtató közlést vár és követel az autonómia és a főváros közönsége, hogy minden üzemben *meg van-e az adminisztratív ellenőrzés*, amely kis és nagy gesztiókra kiterjedve minden kínos és kellemetlen *meglepetést megelőz?* Ha nem látjuk a megnyugtatás bizonyítékait, úgy *elháritunk magunktól minden felelősséget*, akik nem látunk be az üzemek munkájába. Az autonómiának nincsenek és nem is lehetnek titkai semmiféle vonatkozásban. A főváros vezetőségének kötelessége, hogy aggályos vagy nyugtalanító jelenségeket az intézőszervek elé hozzon: megadjuk számára a *legbrutálisabb felhatalmazást* ahhoz, hogy egy-egy üzemnél rendet teremtsen.

A helyzet tisztázása érdekében jelenti ki ezeket *Kozma* Jenő dr. a „Fővárosi Hirlap“ útján.

Árpád sirja Óbudán

Margittay Rikárd dr. tanulmánya eredeti felvételeivel.

Idén tavasszal volt éppen 50 esztendeje annak, hogy a főváros törvényhatósága br. Kaas Ivor bizottsági tag indítványára elhatározta, hogy

Árpád honfoglaló fejedelem óbudai sirját felkutatja.

E rendkivüli fontosságú ügy méltányolásában I. Ferenc József király magánpénztárából is adott e célra 50.000 forintot, az ásatásokat meg is indították a III. ker. Táborhegy aljának környékén, minthogy azonban a sirt nem találták meg, a Tanács a „valószínű hely“ környékét temetőnek jelölte ki azzal az elgondolással, hogy talán siásás közben idővel nyomra akadnak! Ez a temető közben szintén megtelt (a Bécsi út végén), már — amint tudjuk le is zárták — de sajnos, eredmény nem mutatkozott.

Azóta a kérdés le is került a napirendről.

A fenti évfordulón kivül most aktualitást ad e nagy kérdés ujrafelvételének az a körülmény, hogy a székesfőváros mérnöki hivatalában éppen most folyik a Táborhegy végleges szabályozásának munkája, továbbá az óbudai hidépítés előmunkálata, amely hidat, azt hisszük, nem Attiláról kellene elnevezni, — amint tervezik, — mert Attila ismeretlen sirja valószínűleg a Tiszában van, hanem Árpádról, aki csakugyan a Duna mellett, az óbudai hegyvidék keleti peremén alussza örök álmát.

Előre kell bocsátanunk, hogy az óbudai hegyvidék e keleti, Dunára néző része már a rómaiak idejében temetkezés helye, nekropolis volt s később, is a gótok, gepidák, avarok, akik legszivesebben utak és folyók mellé temetkeztek sorosan, szintén ide hozták halottaikat. A középkor e nomád népeinél a kremáció (égetés) volt alkalmazásban, mig a már megtelepedetteknél a humáció (földbetemetés) divott. Ez úgy történt, hogy az előkelő halottat kő vagy cserép, ágyra, a sik földre helyezték, fölébe ugyancsak kőből hosszukás, nem kerek kúpalakú, hantot emeltek, erre a belső ú. n. kurgán-ra jött a nagy kúp, az ú. n. „húnhalom.“ A honfoglaló magyarok ősi szokás szerint szintén nagy súlyt fektettek arra, hogy a sirok patakoknál, bővizű források közelében, vagy élénk közlekedési vonalak mentén legyenek, hogy a viz felélessze az elszáradt lelkeket, a túlvilági zarándoklásban. Erre a célra a bécsi út nyugati oldalán huzódó óbudai hegyvidék úgy vizbősége, mint a lábánál elhuzódó fontos régi országutak révén kitünően megfelelt. Azok, akik ma ide kirándulnak, nem is sejtik, mily megszentelt helyen járnak s lépéseik talán éppen Árpád vezér hamvai fölött dobognak, mert — köztudomás szerint — Árpádot is itt temették el. Régi irásokban nyoma van annak, hogy a törökök és Óbuda régi lakosai e helyen rengeteg sirkövet, szarkofágot ástak ki. Ezeket akkoriban egy helyen halomba rakták, a köveket házak építésére,

a kőkoporsókat pedig itatóvályuknak használták fel,

ügyhogy bizony ezekből ma már nem sok maradt fenn. Tudvalevő, hogy az óbuda—szentendrei utat is állandóan római vizvezetéki kövekből javították.

Azt a körülményt, hogy Árpád sirja Óbudán van, Béla király névtelen jegyzője, Anonymus említi meg: „Gesta Hungarorum“ című művének 52-ik fejezetében; itt azt írja, hogy „az Ur megtestesülése utáni 907-ik esztendőben Árpád vezér e világból elköltözött és ünnepélyesen eltemették Óbudán egy kis patak forrása fölött, mely kőmederben száll alá Attila király városába, bizonyára a várárok vizének táplálására, hol is a magyarok megtérése után amaz kisebb egyház épült a „Boldogságos Szűz Mária“ tiszteletére, amely „Fehér“-nek nevezteték.“ Ezek szerint tehát Árpád nem csatában, hanem otthon, Óbudán „Etzelburgban“ halt meg kb 20 évvel a honfoglalás után. Ez az Etzelburg (Attilavár) a mai Szépvölgyi út kezdetén annak jobboldalán, az Ujlaki téglagyár régi telepén állott. Azt is tudjuk, hogy az Anonymus említette Alba Maria egyházat 1015-ben építette Szent István királyunk az erdélyi Gyula, a besenyő Keán és a temesi Ohtum pogány vezérek ellen vezetett három győzelmes hadjárata után, elesett vitézeinek emlékére, az óbudai nekropolison, amikor Árpád sirdombja még csak alig 110 éves volt. Ennek a bizonyára románstilű kápolnának nyomát, mely valószínűleg nem a sirdomb tetejére, hanem melléje épült, még 1524-ből származó oklevelekben is megtaláljuk egész a török időkig. De igen sok adat őrzi emlékét az ennél régebbi időkből is.

Az 1330-ban történt szomorú visegrádi Záh Felicián eset után Nagy Lajos Erzsébet anyakirályné részére az óbudai prépostságból nagyobb területet vett át 1355-ben, amelynek ellenében az viszont Zala megyében 4 falut kapott. Ez az óbudai birtok a Margitszigeten levő Clarussa apácazárda (később főhercegi nyaraló) irányában kezdődött Óbudán s a Hármashatárhegy és mai Guggerhegy akkor Mogyoróshegy megkerülése után ugyancsak a szigeten végződött. Az erre vonatkozó oklevélben a határok pontos megállapítása végett ú. n. metálisok, határpontok szerepelnek (épületek, utak stb.) s a XIII. metális ott volt, ahol a „magna via“, a nagy út, amely Alba Mária felé vezet, a „vallis crepido, a völgy szakadékján beletorkollik az esztergomi (ma Bécsi útba).“ Ezt a határjárást II. Lajos király idejében 1524-ben (Mohács előtt 2 évvel) még egyszer meg kellett tenni, még pedig azért, mert a pontos határok ügyében a királyné birtokához tartozó óbudai civisek és a prépostság között vita merült fel. Ugyanis a királynői birtokon az adó kevesebb volt s így a polgárok azt akarták igazolni, hogy földjük nem a prépostság, hanem a királyné terü-

letén fekszik. Ez a metális is megemlíti a Magna via határutat, amely „Fehéregyháza mellett keleti irányban veretett le.“ E dézsmafizetési peren kívül még egy 1510-ből származó okmány említi Alba Máriát. Ekkor ugyanis egy Tholvay Máté nevű birtokos az óbudai új Pálos kolostor főoltárának szőlőt adományoz. Az új kolostort Mátyás király adta 1482-ban a Pálosoknak, — a Szép Juhászné mellett állott, de elpusztult — régi kolostor helyett. E Pálos templom főoltárát ugyanis az Alba Maria kápolna képezte s a Tholvay-féle adománylevél a romok rajzát is tartalmazza. Mommsen történetíró pedig megemlíti, hogy Justinianus velencei orator 1413-ban Magyarországon tett látogatásakor szintén látta a kápolnát. Még V. Lászlónak egy 1453. évi oklevelében is szó van a kápolnáról.

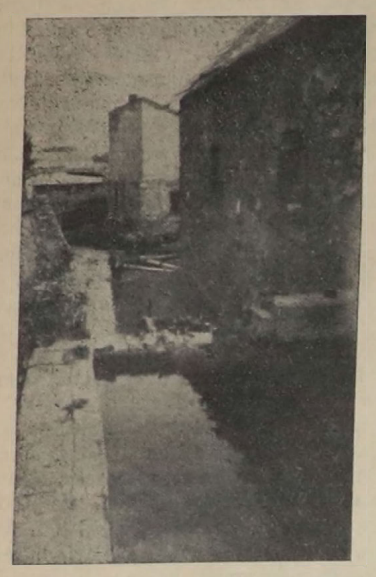

3. Az Árpád-forrás mai foglalata.

Sajnos, a törökök bevonulása után e Pálos kolostor sem kerülte el sorsát, a törökök fedülták, istállónak használták, fa tetejét eltüzelték és II. Szulejmán 1526-ban fel is gyujtatta ezt a kegyeletes magyar helyet. Követ pedig, mint fentebb említettük, később széjjelhordták . . .

Lássuk azonban, hogy a fenti okleveleken kivül milyen anyagi nyomokat találunk. Mert bár több ujabb történetiró, mint Salamos Ferenc, Marczali nem tartják Anonymus tudósításait mindenben megbizhatóknak, de kétségtelen, hogy Anonymus e tekintetben helytálló topographiai adatokat hagyott ránk, mert hisz az ő korában még Alba Maria eléggé épen állhatott. Csakhogy az a baj, hogy különböző kutatók ötféle helyen keresték ez alapon a forrás és a sir helyét.

1. Rupp Jakab 1868-ban megjelent: „Budapest története“ szerint Békásmegyer—Rómaifürdőnél kereste a sirt, de nem valószínű, hogy a jelzett forrás a római forrás lenne, amelynek vize különben is a most feltárt Flórián téri katonai fürdőt táplálta.

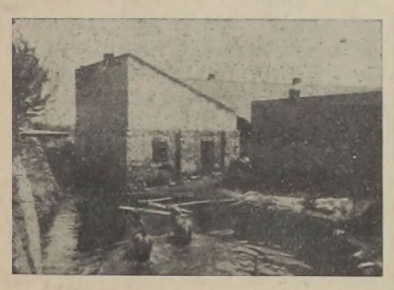

2. Az Árpád-forrás tava (Táborhegy alatt).

2. Tholt Titusz volt budai ügyvéd szerint Árpád sirja ama vizmosta árok vonal közelében lehet, mely az óbudai volt Viktória (ma Bohn) téglagyár északi oldala mellett a bécsi útról északnyugati irányban a hegyre felvezet. A mai Farkastoroki úton ugyan tényleg folyik egy szerény forrás vize, amely a Perényi úton ered s Tholt 1882-ben az ároktól északra, a „Papp József-féle szőlőben“ 7 láb hosszú s 3 láb széles X—XI. századból származó építményeket talált s falrészeket, vastárgyakat el is vitt Zsigmond u. 116. sz. alatt volt házába, de kérdés, hogy ez a „vörös feszület mellett fakadó hideg forrás“ az-e, amelyet az okmányok említenek.

3. Sokkal nyomatékosabb az a nagyfontosságú lelet, amikor a fentemlített Viktória téglagyár telkén, ahol 1860-ban már Thaly Kálmán is ásatott, 1876-ban egy középkori (de gótstilű!) templom és kolostor romjaira akadtak, amelyekről Wekerle László 1886-ban írt s ama véleményének adott kifejezést, hogy ezek voltak Alba Maria romjai, illetve az ezt magában foglaló Pálos kolostoré. Römer Flóris az alaprajzot 1885-ben rekonstruálta s úgy találta, hogy 41 m hosszú, 10—14 m széles egyhajós templom volt. A sanctuariumban 6 csontvázat találtak, a melyekből 7 egymás mellett a déli oldalon, egy pedig előttük külön feküdt a szentély közepén, arccal keletnek, koporsót azonban nem találtak. A templomtól északra fedezték fel a kolostor romjait, amelyek 1869-ben még 1½—2 öl magasak voltak, később azonban a legnagyobb vandalizmussal széjjelromboltattak.

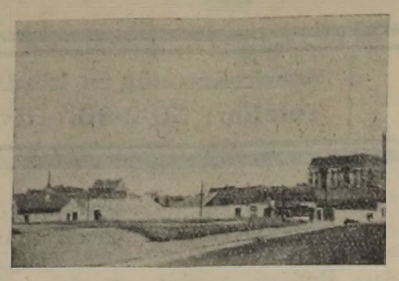

4. Királynéudvar-Königsbergl (a Határ-úti kerek épülettömb).

Megbocsáthatatlan mulasztás történt itt 50 évvel ezelőtt, amelynek következményeként most már nagyon meg van nehezítve a kutatás.

Vásárhelyi Géza tinnyei és dr. Vásárhelyi Imre szomori (Komárom megye) birtokosok még 1894-ben látták a romokat. Szerintük a templom fehér mészkőből épült (ezért alba) tűz pusztította el, égési jelek látszottak itt-ott s egy megolvadt harang maradványai. A templomot még akkoriban kirabolhatták, de még találtak ott egy hadibárdot, II. Lajos pénzeit, aranyláncot, függőt, amiket a munkások beadtak az óbudai hatóságoknak. (Hova lettek ezek?) Találtak egy kis arany oroszlánt is. (Az oroszlán Árpád cimere volt!) A falakat később részben dinamittal szétrobbantották, részben kiszedték, úgy hogy kő kövön nem maradt.“ A szentély helyén a 1½ öles sirgödörben hamura ágyazott

1. Az Árpád-forrás szegélykövei (III., Vörösvári út 46. sz. udvarán).

csontvázakat részben a Spódiumgyárba vitték, részben a filatori gátra töltésnek!!

Kronstein Ferenc hajógyári tisztviselő még szintén látta a mintegy 4 coll vastag falakat. A legtöbb követ Szautner Mátyás nevű óbudai ember vitte el, csákánnyal törve szét azokat, házépítés céljaira 1881-ben. A volt téglagyári szárító legészakibb részén levő „új gépháznál egész lakosztályokat tártak fel, amelyeknek még ma is meg kell lenniök, mert a rombolást nem volt érdemes folytatni s így a föld alatt bizonyára

5. Remetehegyi forrás kápolna.

úgy a belső rész, mint az országút felé eső részek még érintetlenül megvannak!

4. Gömöri Havas Sándor: „Budapest régiségei“ c. művében

a mai Schmidt kastély helyén véli Árpád sirját.

Ezt az épületet gr. Zichy Miklós óbudai földesúr építtette 1738-ban a Trinitáriusok részére, s lehet, hogy az épület egy már megvolt régebbi szentély az építés alkalmával szétdúlt romjainak felhasználásával készült. E feltevést alátámasztja ama körülmény, hogy a fentemlített metalisokban jelzett forrás távolsága megegyezik a Táborhegy alján ma is meglevő Árpád forrás eredőhelyével. E forrás most egy textilgyárat és malmot (régi Frankl Mühle s arról is nevezetes, hogy a föld mélyéből, valahol belekerült vadgesztenyéket szokott felszinére vetni. A forrás ma a Közmunka Tanácsé. Itt is kérdés azonban, hogy ez-e az Anonymus által említett kőmederrel biró forrás? Vize ugyanis nem Etzelburg felé, hanem az óbudai református templom helyén állott régi római castrum, illetve a Határ és volt Viador utcák által képezett köralakú Királynévár (Kőnigsbergl) felé folyik, amelyet Anonymus Krónikájának 46-ik fejezetében: „Curzon (Csörsz) vár“ néven említ. Ez a vár tulajdonképpen Aquincum régi polgári lakosságának köralakú amphiteatruma fölé épült, mert a ma ismert aquincumi kiásott cirkusz a katonaságé volt. Kár, hogy ez érdekes épülettömb fenntartására sem fordítanak gondot, de hisz olyan gazdagok (?) vagyunk, hogy az ilyen csekélységek, (három egymásfölötti építkezés!) nálunk igazán „nem fontosak.“ Az évszázadok folyamán történt útépítések s a téglagyárak elbányászásai miatt persze nemcsak a régi Magna Via betorkolási helye, hanem e patak folyása is megváltozott s már a kőlapok sincsenek helyükön, amelyek medrét valaha szegélyezték. Vannak azonban feljegyzések arról, hogy mely derék óbudai polgárok annektálták annak idején a kőlapokat saját részükre s azok részben ma is megvannak a Vörösvári út 3. és Vörösvári út 46. sz. házak udvarán, ahol e sorok irója azokat teljes épségben látta s le is fotografálta.

5. Végül szeretném felhivni a figyelmet arra, hogy a Remetehegy oldalában van egy kis kápolna, amelynek oltára előtt, vaslappal lefedve, egy, a „bennszülöttek“ által csodatevőnek mondott forrás fakad, amelynek vize szintén a Bécsi útra folyik ma le. Még a háború előtt a Bécsi útnak ezen az oldalán volt egy régi ház, amelynek falán egy nagy festmény látszott: hegyen ülő remetét ábrázolt, egy forrás mellett kis kápolna tövében, amely azonban nem a mai kápolna képét mutatta. E régi ház falát már lebontották, amikor a kép is megsemmisült, — sajnos — pedig lehet, hogy talán ez örökítette meg Alba Maria s a mellette levő régi forrás emlékét.

A főváros már 1877-ben elhatározta, hogy Árpád vezér sirhelyének tájára emléket állít. Ha a fentemlített romoknak teljes feltárása sem vezetne eredményre, úgy e kenotaphiumot (sirnélküli templomot) a Táborhegy szabályozása s az óbudai új Dunahid felépítéséig feltétlenül meg kell valósítani, hogy a honszerző fejedelem méltó emléke egy további ezredéven át nyújtson bátorítást, ujra naggyá váló nemzetének!

Nem deficites üzem a Beszkárt

Mi is leirtuk, de valahogy a köztudatba ment át, mert a városházán, a közgyűlésen várospolitikusok cikkeiben, beszédében állandóan mint „deficites vállalat“ mint „deficites üzem“ szerepel a Beszkárt.

Legutóbb megjelent a Budai Naplóban egy olyan elgondolás, mely föllendíthetné a Balaton forgalmát, ahol a *Beszkárt* bevált „kisszakasz‘ rendszerét szeretné meghonosítani munkatársunk s ezt azzal vezeti be, hogy . . . . „Igy állott még nemrég a főváros kitünő közlekedési vállalata is, a Beszkárt, *folytonos deficittel küzdve . . . Patz* Sándor dr., a Beszkárt igazgatófőmérnöke elgondolta a kisszakaszrendszert és azt sikerült is az ellenvélemények dacára megvalósítani. Az ötlet életrevalónak bizonyult és alig párhetes alkalmazása utan már javult a helyzet és a forgalom megkétszereződött . . .“

Szakértők ezt kifogásolták és tagadták a „folytonos deficitet“, mert a Beszkárt nagy összegeket szolgáltat be a városházának. Nehogy valami tévedést vagy tévhitet dagasszunk valósággá, illetékes helyen kerestünk megbizható információt, mely szerint a Beszkárt tiz éven át, amióta a budapesti villamosvasutakat átvette, *sohasem volt deficites vállalat*, holott a legtöbb *európai nagyváros közúti vasútja már évek óta deficittel küzd.* — Ellenkezőleg, a Beszkárt ezalatt a tiz év alatt — amint az a X. üzletévi jelentésből is kitünik — rekonstrukciós munkálatokra és új beruházásokra összesen közel *ötvennégymillió pengőt fordított, a székesfővárosnak pedig több mint hatvankilencmillió* pengő készpénzt szolgáltatott be. A bécsi közlekedési vállalat ugyancsak az elmult tíz év alatt több mint *nyolcvan millió schilling* deficitet gyüjtött össze. Ez talán eléggé smebeszökő és lényeges különbség. A Beszkárt éppen azért tért rá a kisszakasz-rendszerre, mert annak ellenére, hogy a villamostarifa az európai nagyvárosok között még mindig *Budapesten a legolcsóbb*, az utasforgalom az egyre súlyosbodó gazdasági viszonyok miatt állandóan csökkent s a vasút bevétele olyan mértékben apadt, hogy ezt pusztán belső takarékossági és racionalizálási intézkedésekkel (a fizetések ismételt, a közalkalmazottaknál jelentékenyen nagyobbmérvü csökkentése, szigorú anyaggazdálkodás.) már nem lehetett ellensúlyozni, a Beszkárt pedig *továbbra* is fenn akarja tartani pénzügyi egyensúlyát. Ahhoz azonban, hogy az utasforgalom *megtizszereződjék*, nem a kisszakaszra, hanem legalább is Páris vagy London lakosságára volna szükség.

Ennek az értesülésnek az alapján szivesen igazítjuk helyre téves közlésünket, ahol munkatársunk talán épen azért említette föl az oly sokszor hangoztatott deficitet, hogy kiemelje a kisszakasz-rendszer bevált hatását.

Amihez még évek kellenek . . .

— Kelenföldi sirámok a Buda Alsóvárosi Egyesület választmányi ülésén —

A bekövetkezett ősz ismét élénkíti a társaskörök életét és a nyári szünet után e hó 21-én este rendezte elő választmányi ülését a

Buda Alsóvárosi Egyesület

félelmetes agilitásáról ismert *Gömöri* Győző elnök vezetése alatt, aki beszámolt a Kelenföldi Társaskör estjéről, amelyen a Budai Napló szerkesztőjét, *Viraág* Bélát ünnepelték 70-ik születésnapja alkalmából amire sokszorosan rászolgált azzal, hogy állandóan napirenden tartja a Kelenföld sokféle sérelmét. Azután melegen megemlékezett *Bányász* László miniszteri tanácsosról kineveztetése alkalmából. Szokásához híven áttért ezután a *HÉV* ügyére és fölemlítette, hogy *Bódy* László dr. tanácsnok annakidején tett igéreteivel szemben egy hirlapi interjuban állítólag kijelentette volna, miszerint ahhoz *még évek kellenek*, hogy a HÉV a város területén érvényes menetrend és tarifa szerint szállítsa a Kelenföld Alsóváros lakóit. Ezzel szemben rehabilitálta *Bódyt*, hivatkozva a levélre, amely szerint a Hévnek október 31-ére tervezett átvételekor azonnal intézkedni fog az új tarifa és menetrend ügyében, — amit a tagok köszönettel vettek tudomásul.

Az ülés további folyamán *Bukács* Kálmán indítványozta, hogy az egyesület társaséletének élénkítése érdekében a tagok lehetőleg minden nap *kaszinószerű összejöveteleket* rendezzenek a *Lukács*-féle vendéglőben lévő körhelyiségben, amit *Gömöri* Győző elnök is helyeselt, ha bár tapasztalata szerint a tagok bizonyos *ellenszenvvel viseltetnek a közügyek* iránt, mert a *közművek létesítése elviselhetetlen terheket ró* a háztulajdonos tagokra. Ez nincs arányban a belvárossal, ahol 10 méteres fronton 5—6 emeletes, nagy jövedelmet biztosító bérház épül és csak annyit fizet, mint a kültelken az 50—60 méter frontos kis bérház. Ezen is változtatni kell.

Az elnök szerint a kaszinói élet fellendítése meghozná az egyesület reneszanszát, mert a tagok nagyrésze elaggott, elköltözött, elhunyt. Az indítvány további intézésére bizottságot küldöttek ki, amelynek tagjai: *Mikola* Géza, *Bukács* Kálmán, *Haringás* Károly és *Szakmáry* László.

Ezzel szemben *Nikola* Géza kifejtette, hogy közművek értékesebbé teszik a telkeket azok nélkül most a Kelenföld némely részén, esős időben még a templomba sem tudnak elmenni az emberek. Sürgette az utcák fásítását, a Sósfürdő környékének rendezését, mert világhire dacára is le fog zülleni és követelte a sósfürdői rövid szárnyvasútnak a *Bibicz telepig* való meghosszabítását, kikövezve az odáig vezető utat is. Ezt helyeselte *Mócsy* László igazgató és *Gömöri* elnök is. *Schopp* János viszont a városrészt két részre osztó vasuti töltés több helyen való *alagútszerű áttörését* követelte, ami összeforrasztaná az elválasztott két részt és amihez *Fabinyi* Tihamér miniszter pártfogását kell megszerezni. *Mikola* Géza olvasta fel a pénztári jelentést. *Szigethy* Lajos pedig üdvözölte *Gömöri* Győző elnököt 30 éves házassági évfordulója alkalmából. Az ülés végén újból kedvesen megemlékeztek lapunk szerkesztőjének születésnapi évfordulója alkalmából, amit ő hálásan megköszönt.

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet,
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

Központi fűtést,
használati melegvíztermelő-, vízvezeték- és csatornázási berendezéseket készít
Duska és Riedlmayer
Budán, II., Batthyány ucca 67.
Telefon: 55—9—75.

Claridge
I., Böszörményi út 28.
Telefon: 51—0—64 és 57—0—36.
Villamos és autóbusz megállóhely.
Zene = hangulat
Tánc = szórakozás
Konyha = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Éhgyomorra
naponta igyék egy pohár
Kristály vizet

gróf Mailáth József szálloda-bérház
ZSIGMOND L.
Rózsadombi Étterme
Minden este tánc, szalonzene. Vasárnap és ünnepnap ötórai tea, tánc.

STAROK ZENEKARA
BELLEVUE
éttermében: I., Attila ucca
BUTULLA jazz zenekara
SANTA NELLY
énekel és dirigál.
TÁNC
Asztalrendelés: 52--8—85.

Jók, tartósak, olcsók, elegánsak
NÉMETH BÉLA
budai cipészmester saját készitményü
CIPŐI.
II., Margit körút 56.

„Vigyázzon“ ne csalatkozzék!!
Disznótorost
csak Siposéknál egyék
1.— pengő
házias — izletes.
Budán, III., Lajos ucca 46. sz.

Minden pénteken
kürtöskalács
a többi napokon
túrós gombóc, jó magyaros csusza

GERBER JÓZSEF
BUDAPEST
II., Szász Károly ucca 4.
Telefon: 52—6—44.
Csempe-faburkolás
Köpadozati-burkolás
Bel- és külföldi csempe és padló-lapok

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

Üzleti könyveinek átszervezését, rendezését, mérleg készítését, óra-könyvelést vállal B. Karai Sándor III., Nagyszombat ucca 4. I. em. 15. Telefon: 51—8—23.

Német nyelvtanárnő elsőrangú erő, órákat keres. Szórakoztató, könnyű módszerrel tanít felnőtteket és gyerekeket, este a lakásán is. I. Németvölgyi út 2-b. I. 3. Longiner Josefa.

KIRÁLY FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó **hévviz** köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, epe-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- **Ivókúra**

Verklis az uccán

A nyomorúság felhős, poros útján
ma véletlenül szembe jött velem,
hallgattam az ócska muzsikáló
szekrényt,
s könnyes a szemem.

Gondtalan gyermek táncolt körülötte,
s tapsolta a furcsa, bolond muzsikát,
s dalolni, kacagni a vig zeneszóra
az ucca kiállt.

Nyütt életvándor nyaggatta a nótát.
Szememéből kibuggyant forró könnypatak,
s esdeklő, koldus kalapkarimára
kacagott a Nap.

Tóth Géza.

Személyi hírek

JÓZSEF FERENC dr. kir. herceg könnyebbtermészetű meghüléssel betegen fekszik budai villájában.

CSILLÉRY ANDRÁS volt minisztert születésnapja ötvenedik évfordulója alkalmából melegen ünnepelték barátai és hivei.

SZILÁGYI KÁROLY volt nemzetgy. képviselőt, a Hollós Mátyás Társaság alelnökét, névnapja alkalmából nagyarányú tagavató társasvacsorán ünnepli *hétfőn*, e hó 6-án, az „Óbudai Hegyvidéki Szövetség“ a Császárfürdő Hollós Mátyás termében.

BOTZENHARDT JÁNOS dr. örökös főv. bizottsági tagot a kormányzó hosszú és érdemes közéleti működése elismeréséül kormányfőtanácsossá nevezte ki. Tiszteletére nov. 11-én társasvacsorát rendeznek a Korona Vigadóban.

PORZSOLT BÉLA kormányfőtanácsos, a Lukács-fürdő Rt. alelnöke négyheti szabadságra külföldre utazott.

MÁTÉ-TÖRÖK GYULA m. kir. testőrőrnagyot, a gyalogos testőrség parancsnokát, testőralezredessé nevezte ki a Kormányzó. Érdekes, hogy a Máté-Török-család ősei is *hun* eredetűnek vallották magukat.

GÖMÖRY VILMÁT, özv. Gallina Frigyesnét, a budai származású drámai művésznőt vakbél betegségben sikeresen megoperálták.

WEISZ MARGIT, a kiváló zongoraművésznő, november 12-én, déli félegy órakor a budapesti rádióban operai zenekarral Mozart d'moll zongoraversenyét játsza. Vezényel Berg Ottó.

SZABÓ IMRE ref. esperes, a Szilágyi téri ref. templomban e hó 29-én prédikációjában nagy elismeréssel beszélt a hirlapírók nehéz munkájáról.

ILLYEFALVY I. LAJOS, a fővárosi Statisztikai Hivatal nagytudású igazgatója, aki Európaszerte elismert hasznos és maradandó értékű munkásságot fejt ki, nov. hó 1-én üli általános közbecsülésben eltöltött hivatali szolgálata negyedszázados jubileumát.

BAKTAY ERVIN, a magyar tudós Ázsia-kutató együtt ír darabot Kőrösi Csoma Sándorról, a nagy magyar hőszről az olasz követség sajtóattaséjával, *Widmár* Antonióval, aki a magyar írók fordításával tesz nagy szolgálatot a magyar nemzetnek.

GERŐ ÖDÖNT, a Budán élő kiváló tollú hirlapírót nagy üneplésben részesítette a Budai Izr. Hitközség, a Szentegylet és a Nőegylet 70-ik születésnapja alkalmából. Az ünnepelt 54 év előtt lapunk szerkesztőjének iskolatársa volt s azóta kedves barátság fűzi őket egymáshoz.

Még fájnak a sebek... amiket a világháború ütött a szíveken, lelkeken, elsodorva az apát, a fiút, a testvért, a kenyéradókat. Sok olyan síron ég a mécses, ahol az ott nyugvót a bánat ölte meg a háborúban elvérzett hősök után, a nyomtalanul eltüntek szomorú emléke, vagy az elkövetkezett nyomorúság. *Halottak napján, Mindszentek ünnepén* még sok fej búsan csuklik alá és búbánattal áldoz a világégés szörnyű emlékének keserű könnyeket... A halottak pihennek, az élők szenvednek még és nemzedékeknek kell kihalniok, hogy elmuljon rólunk ez a keserű emlékezés.

Tudósjárás volt okt. hó 30-án a Rudasfürdő három új forrása körül, ahova a Magyarhoni Földtani Társulat hidrológiai szakosztálya rendezett tanulmányi kirándulást. A társaságnak Weszelszky Gyula dr. mondotta el a Gellérthegy sziklája alatt fakadó öt forrás történetét, Pávai-Vajna Ferenc dr. ösmertette a Rudas-fürdőnél föltárt három új forrás geológiai és hidrológiai viszonyait, Mazalán Pál főmérnök pedig a fúrások technikai részéről számolt be. A tudósjárást barátságos társasvacsora fejezte be.

Uj elnököt választ az állandóan betegeskedő és minden közéleti tevékenységtől visszavonuló *Bódy* Tivadar volt polgármester helyére a *„Buda hegyvidékei Egyesületeinek Szövetsége“*, amiről már értekezletek is folynak, hogy Bódy Tivadar nagy érdemeit elismerve őt *díszelnöknek* választják meg. Az elnökválasztó értekezletet még november hó folyamán összehívja a szövetség intézősége, amelynek élén *Szilágyi* Károly, *Lugmayer* József dr., *Oszoly* Kálmán, *Nádas* Béla dr., *Berényi* János gróf és *Szibinkits* György állanak.

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

A kötelességteljesítés jegyében folyt le a PENTEKI BORGAZDA TÁRSASÁG e hó 27-én rendezett estje, amelyen a borgazda tisztjét

LUGMAGERE JÓZSEF dr.

az ismertnevű ügyvéd, a Hollós Mátyás Társaság tagja töltötte be. A „Budai Polgári Kör“ olvasóterme teljesen megtelt vendégekkel és figyelemmel hallgatták meg a borgazda elmélkedését a *kötelesség teljesítéséről*. Ebben nagyok az angolok és jellemzi őket, hogy minden igyekezetük odairányul, hogy kötelezettségeiknek eleget tegyenek. Saját életéből merített, vagy az életben tapasztalt érdekes esetekkel bizonyította mindezt általános tetszés kíséretében. Az előadást *Benedek* Sándor, a közigazgatási bíróság nyugalombavonult másodelnöke, a H. M. T. tagja köszönte meg a borgazdának kedves tréfával fejezve be szavait, amit hasonlóan, tréfákkal viszonzott a borgazda is. Majd *Zboray* Gyula, az örökös jegyző köszöntötte fel dr. *Rehák* Rudolf fogorvos tanársegédet, mint a borgazda vejét, aki először vendége a társaságnak. Azután *Grenyó* Bertalan üdvözölte a borgazdát és hálás viszonzásul meghívta az egész társaságot a II. ker. Iparoskör borgazda-estjére, majd *Szilágyi* Károly, a H. M. T. tagja köszöntötte a nagy magyar ügyet szolgáló borgazdát, aki vele együtt fárad a budai hegyvidék felvirágoztatásán és hazafias lelkes beszédben ünnepelte őt. Utána *Pávai Vajna* Ferenc dr., a H. M. T. tagja üdvözölte a borgazdát, mint a budai hegyvidék egyik úttörő apostolát, kifejtve azt az eddig kevésbé ismert tételt, hogy *Buda a maga gyógykincseinek köszönheti keletkezését és létét*. Minden új feltárt forrás előbbre viszi a fürdőváros ügyét, mert ez a magyar föld mindent pótol, még az elvett sósfürdőinket is, amelyek helyébe *Pestszenterzsébeten* rendkívül dús sótartalmú *jódos-sós forrást* sikerült feltárnia. Lugmayer Józsefnek Pávai Vajnát ünneplő és köszönő szavai után *Viraág* Béla, a „Hollós Mátyás Társaság“ nevében üdvözölte Lugmayer Józsefet, elmondva sok érdekes esetet a *„fordított város“* történetéből. Befejezésül *Kapcza* Imre, a H. M. T. tagja, aki a borgazdával a nyarat együtt töltötte Bolgárországban, a szép bolgár nők nevében köszöntötte Lugmayer Józsefet, amivel a pompásan sikerült est kedves befejezést nyert.

Síremléket állítottak Platthy György dr. elhúnyt orszgy. képviselő, szkfőv. biz. tag, Beszkárt igazgatósági tagnak a farkasréti temetőben és azt október hó 26-án ünepélyesen leleplezték, amely alkalommal *Bárczy* István dr. miniszter és főpolgármester helyezte el a Beszkárt koszorúját meleg szavak kíséretében, — *Szigeti* János, a felsőház tagja pedig a nagymultú „Szabadpolgári Kör“ koszorúját tette le.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila u. 8.

A Pasarét, Törökvész és Környéke Egyesület barátságos összejövetelt rendez e hó 8-án, szerda este 7 órakor a Bruckbauer Pasaréti-út 25. sz. a. vendéglő különtermében, amikor Dalmady Zoltán tanár: A természetbarát sétája a Pasaréten címen tart előadást és Kozma Jenő dr. elnök mond beszámoló beszédet.

Emléktábla hirdeti a kiváló pap és az elhagyott gyermekek apostolának, a tragikusan meghalt Fischer Ágoston pápai káplánnak emlékét az óbudai Szent Alajos ház falán. Okt. 29-én volt nagy tömeg részvételével a leleplező ünnepség, amelynek ünnepi beszédét Mészáros János érseki helytartó mondotta.

Szemüvegek Zibrinyinél I., Attila u. 8.

A reformáció emlékünnepét ülte meg október hó 31-én este impozáns keretekben, magas színvonalon álló ünnepi sorrenddel a „Bethlen Gábor Szövetség“, a „Magyar Kálvin Szövetség“, az „Orsz. Luther Szövetség“ és a „Dávid Ferenc Egylet“ közreműködésével a budai Vigadó-ban, nagyszámú, előkelő közönség jelenlétében. Az ünnepi megnyitót *Radvánszky* Albert báró főfelügyelő, az ünneplő beszédeket *Ravasz* László dr. ref. püspök és *Kovács* Sándor dr. egyetemi tanár mondották. Ünneplő költeményt írt és elő is adta *Mádai* Gyula orszgy. képviselő s az ünnepet berekesztő beszéddel zárta le vitéz *Kozma* György dr. kir. közjegyző, unitárius felügyelő-gondnok. Az egyes beszédek közt közének volt, a „Goudimel Énekkar“ egyházi énekeket adott elő *Lajtha* László karnagy vezetésével és *Ákom* Lajos orgonakíséretével. Az áhitatos ünnepet a Himnusz fejezte be. Az ünnepet megelőzte este 6 órakor a Szilágyi téri templomban rendezett ünnepi istentisztelet, amelynek művészi műsorán részt vettek: Ádám Jenő orgonaművész, Raffay Erzsébet színművésznő, Szathmáry Margit hegedűművésznő, Bazilides Mária az Operaház tagja, imát mondott és bibliát olvasott Broschkó Gusztáv Adolf ev. esperes, magasan szárnyaló ünnepi beszédet pedig Haypál Béla ref. lelkész mondotta.

Gyermekképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Hol marad Buda?

Legalább is arra mutat három legnagyobb közintézményünk tevékenysége, amelyekhez még a főváros is csatlakozik segítőalapjával. Az OTBA, mely az állami tisztviselők és nyugdíjasok reménysége, az európai színvonalon vezetett MABI, ez a mintaszerű nyugdíjas és közegészségügyi intézmény, végül az ország társadalmát megnyugtató, biztosító OTI, minden építkezésüket, minden intézményüket Pestre, tehát a főváros balpartjára összpontosítják, ott, ahol a rossz levegő, a gyári füst, a zsivaj, zaj, vasúti pályaudvarok és szeméttelepek közelségének légrontó hatása közegészségügyi szempontból a legkedvezőtlenebb viszonyokat teremtik. Még ha a Rákoson építenének, de a város kellő közepén: a Markó utcában, a Hold utcában (Hajósok Biztosító Intézete), a Rottenbiller utcában, a Fiumei úton, az Esterházy utcában, holott az egész világon a külföldi városokban a közegészségügyi intézményeket a perifériákon, hegyen, erdők alján, kertekben, viz mellett helyezik el. Nálunk éppenséggel fordítva csinálják, oda telepítik a szanatóriumokat, üdülőket, dispenzéreket, rendelőket, a város kellős közepébe, füst, por, rossz levegő, gázszag és zaj közé. Pedig itt van Buda a maga csodás tiszta magaslati levegőjével, por- és zajmentes még legforgalmasabb utcáin is, mindenütt kertek, állandóan friss hegyi légáramlással és mégis mostoha gyermekként kezelik Európa e legrégibb, történetileg is neves városát, hajdani királyok székhelyét, az ország évszázados fővárosát. Gyógyulásra, üdülésre, pihenésre a természet predesztinálta Budát, ahol kéznél fekszenek a hévfürdők is és sem OTBA, MABI, OTI, sem a Fővárosi Segítőalap soha Budára nem gondoltak. Tudtunkkal egyetlen intézményüket sem helyezték a Duna jobbpartjára, nem építettek még csak egy kis rendelőt sem, pedig Budán statisztikailag kimutatható, tizezernél jóval több tisztviselő és nyugdíjas család lakik. Budát elhanyagolják, Buda a mostohagyermek az egész vonalon gazdaságilag, politikailag és egészségügyileg, mintha csak amolyan quantité négligeable-t képeznénk, holott Budáról a déli pályaudvarról elindulva, csak egy kirándulás már a világ gyógytava: a Balaton, amely eddig szinte osztozott Buda sorsában. A székesfőváros és az OTI Balatonkenesén megteremtették ugyan a világ egyik legpompásabb üdülőtelepét és szanatóriumát tisztviselőiknek, altisztjeinek pedig Világosan ugyancsak a főváros külön is épített, de Budáról megfeledkezett. Az a látszat, hogy a MABI és OTBA Budáról és a Balatonról hallani sem akarnak, mert a mostohagyermekeknek sajnos, ilyen a sorsa. Lehet, hogy mindez csak véletlen és csak éppen mi, budaiak nézzük ezt könnyes szemmel és örömmel tesszük fel, hogy a közel jövőben már Buda is sorra kerül.

Nászképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Reng és zeng a Retek utca — írja panaszos levelében egyik előfizetőnk, akit a sors a *Retek* utcához köt — mert pirkadó hajnaltól csaknem éjfélig jönnek-mennek erre a teherkocsik, keverve mindenféle fuvarral, a taxitól az autóbuszig, a csirkés szekértől a vasgerendákat szállító nehéz fuvarig, a biciklitől a motorosig. Reng a fal és zeng a ház, dübörög az utca és zörög az ablak. Ki tudna itt aludni? A széles körúton a Széna-tértől az Olasz fasorig (miért fasor, magyar szokás szerint az csak „olasz-sor“) csak a villamos csilingel, itt-ott egy taxi suhan el, holott megosztva ezt a közlekedést, — a körútiak alig vennék észre az utcai zaj növekedését, mert csak egyoldalon állanak itt házak, nincs visszaverődő, visszhangos lárma, — ellenben a felénél is jobban csökkenne a Retek utca álomrontó dübörgése. *Egyfázisú* közlekedés megosztaná ezt a kibírhatlan csendzavarást és megbékülnének a Retek utca lakói, akik „retteg“-ve várják az éjféli csend elmultával a hajnali pirkadással érkező lármát és dübörgést. A város más részein komplikáltabb körülmények között meg tudták osztani az ilyen kétségbeejtő forgalmat. Talán itt is sikerül. A Retek utca könyörög érte.

Feisal iraki király emlékére régi mohammedán hagyományhoz hiven halálának negyvenedik napján az izlamita kolónia tagjai Bécsben összejöttek és kegyeletes szavakkal ünnepelték a Genfben tragikus körülmények között elhúnyt uralkodót. Mohammed Ali *Binni* Bey, a kolónia elnöke, Hosszein *Attar* és *Omari* Szuad Irak, Szalem *Jimi* Palesztina, Szejjid *Mahmudi* Afghanisztán, dr. *Sár-Wa* India, báró *Ehrenfels* Rolf Omár pedig Ausztria muzulmánjai részéről mondottak emlékbeszédeket. — *Budán* a *Mohammedán-magyar kultúrkomité* szintén kegyeletesen emlékezett meg az irákiak (Mezopotámia) nagy uralkodójáról, aki hazánknak is nagy barátja és Budának őszinte tisztelője volt. Ő a magyar izlámfelekezetnek is egyik fővédnöke volt, aki háromízben látogatta meg az utóbbi két év alatt magyar hitsorsosait. Az emlékbeszédet a komité egyik vendégtagja, dr. *Manach el Barsa* mondotta.

Szezónnyitó estjét rendezte e hó 24-én a *Budai Klub*, amelyen nagyszámban gyültek össze a tagok és vendégek a Pálffy téri klubhelyiségben, ahol a társasvacsoránál *Hegedüs* Miklós dr. ügyvezető alelnök üdvözölte a megjelenteket. *Harrer* Ferenc dr. elnök a polgári gondolat mellett tett lelkes hitvallást. *Éber* Antal a kormány gazdasági politikáját ismertette, amelyről elismeréssel nyilatkozott. Emelte a hangulatot *Scheuer* Róbert orszgy. képviselő felszólalása, aki a *három mumust* éltette: — *Schack* Béla udvari tanácsost, aki az iskolák, — *Harrer* Ferenc dr-t, aki a városiak — és *Éber* Antalt, aki a kormányzati rend mumusa. A társaság a legjobb hangulatban éjfélutánig maradt együtt.

Luca utcának kellene elnevezni a néphumor szerint a *Csaba* utcát, amelynek útburkolata valóban oly lassan készült, mint a lucaszéke. Több mint nyolc hete bontották fel az utcát, megalapozták és aztán elzárva tartották, hogy most a tizenkettedik órában végre keramitkockákkal kirakják. Az egész környék sokat nyert az új utcaburkolással, melynek talán egyetlen hibája, hogy túl hangos.

A Nemzeti Munkahét alatt a fogyasztási és tejszövetkezetek olcsó áruakciót rendeznek tagjaik számára, a Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezete, pedig a Nemzeti Munkahét minden napján tagértekezletet, gyermekmatinékat és aszzonydélutánokat.

A nemzetközi rákellenes kongresszus megnyílt *Madridban*, amelyen a világ összes államai képviselve vannak, éppenséggel *csak Magyarország hiányzik*. Az osztrák ségor kilenc egyetemi tanárral jelent meg a nemzetközi orvosösszejövetelen. Az előadások is igen érdekesek, a buenos-ayresi rákkutató intézet igazgatója, *Roffo* professzor a ráknak napsugártherapiájáról, *Winz* tanár, titkos tanácsos (Erlangen, Németország) a rák spontán, természetes gyógyulásáról, *Finsterer* professzor (Bécs) a gyomor-bélrák prognózisáról, a rák belsőleg való gyógyításáról pedig *Maisin* (Löwen), *Figari* (Brüsszel), *Sivori* (Genova) és *Theilhaber* udvari tanácsos (Basel), egyetemi tanárok értekeznek. A bécsi *Aschner* tanár, aki közel áll *Kneipp* iskolájához, a rák konstitucionális és lokális kezeléséről tart előadást. Nagy feltűnést kelt az agg homöopatha-természetgyógyász, a svájci *Schlegel* tanár dolgozata a rák homöopathikus gyógyításáról. A rák elleni küzdelem új irányait jelöli meg az ismert orvosi publicista *Lich*, Danzigból.

Letelepedik Magyarországon a „Globe Tours“ idegenforgalmi vállalat, mely elsősorban a transzferpénzek felhasználásával kívánja a forgalmat lebonyolítani olyképpen, hogy a vállalat intézné az idegenek összes financiálls ügyeit is.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA — AKVINKUM
Késő őszig POMPÁS STRAND
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

Óbuda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, Lajos u. 148. sz.
Telefon: 62-4-57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett.
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett.

RÉGI BUDAI ROMANTIKA...
VADASKERT VENDÉGLŐ
Hüvösvölgy végállomás (az új vám mellett)
Naponta halászlé. Dégel jazzband. Tánc. Pénteken Schrammel-zene.
Majálisok, juniálisok céljaira nyitott és zárt helyiségek. Pensio: szoba P 2.—, menü P 1.20. Tel. 64-0 78. Tulaj. Balázs Ferenc

A közüzemek kérdése

Hoor-Tempis Móric dr. müegyetemi tanár előadása a BUDAI TÁRSASKÖR szezónnyitó estjén.

— A magyar városok orsz. kongresszusának közüzemi értekezletén előterjesztett előadói javaslata alapján. —

I.

A külföldön, valamint hazánkban az utolsó 30 esztendő alatt szerzett tapasztalatok azt bizonyítják, hogy

a helyesen vezetett hatósági közművek

egyrészt a közszolgáltatások olcsóságában, de másrészt jövedelmezőség dolgában a magánvállalati közüzemekkel nemcsak versenyezni tudnak, de azoknál

jobban és előnyösebben tudják a közszükségleteket kielégíteni.

Azonban a tapasztalás azt mutatja, hogy az ilyen kedvező eredmények csak akkor érhetők el, ha a különféle közművek szerves kapcsolatban, jó energiagazdálkodással, évtizedekre kidolgozott program szerint létesülnek, szükséges tőke mindenkor rendelkezésükre áll, az idevágó hatósági felügyelet kérdése gyorsan elintézhető, a politikai pártélettől lehetőleg függetlenek s így a vezetőség önállósággal és mindenkor a józan, közhasznú szellemben intézheti a rábizott közüzemek sorsát.

A legújabb tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a villamos energiával, gázzal és ivóvízzel való ellátás, valamint a városi és községi közúti közüzemi forgalom gazdaságos ellátására nemcsak

a villamos enregia termelését kell nagy erőművekben összevonnunk,

hanem a nagyobb városok és szomszédos községek, sőt egyes országrészek világító- és fűtőgázzal, valamint ivóvízzel való ellátására is

közös műveket kell létesítenünk

és az összeépített községeket és az ezeket ellátó mezőgazdasági vidékeket is

egységes közúti forgalomba

kell összevonnunk, mert különben nem elégíthetjük ki a közszükségleteket gazdaságosan.

A városok és községek elektromos energiával, gázzal és vízzel, valamint megfelelő közúti közlekedéssel való ellátása

túlnőtt a szorosan vett községi gazdálkodás keretein

és egyrészt a községek és törvényhatóságok egységes eljárását, érdekközösségekbe való tömörülését, másrészt az állam rendező és irányító beavatkozását teszi szükségessé.

Számos külföldi államban a törvényhozás ezeket az igazságokat felismerte és előteremtette az olasz és a norvég törvényhozást, Svájc, az északamerikai Egyesült-Államok, az angol parlament, a Canada Dominium, Ontario tartományának törvényhozását és a svéd törvényhozás idevonatkozó törvényeit idézzük és e példák sorát a vonatkozó francia, bajor, japán, finn, stb. törvényekkel toldhatjuk meg.

Hazánkban hosszú és ismételten megindított tanulmányok után végre törvényhozásunk 1931-ben megalkott „A villamos energia fejlesztéséről, vezetéséről és szolgáltatásáról“ szóló 1931. XVI. tc.-t. Sajnos e törvénycikk nem gondoskodik a megoldandó nagy országos feladatok tőkeszükségletének fedezéséről és tisztán csak közigazgatási jellegű rendelkezéseket tartalmaz. A tapasztalás azt mutatja, hogy a gyarapodásban elsősorban a háztartások fogyasztása érvényesült és hogy a háztartások nagy felvevőképessége viszont az ipari energiaszükségletnek, egyúttal pedig a mezőgazdasági vidékek közszükségleteinek olcsó ellátását tette lehetővé. Meg kell teremteni a továbbfejlődésre szükséges kereskedelmi kereteket és pénzügyi alapot is. Magánvállalatainknak és közhatóságainknak ily célokra

a következő 10 év alatt legalább is

800—900 millió pengőt kellene forditaniok.

Nem lehet kétséges, hogy e tőkéket saját erőnkből, saját tőkeszaporulatunkból előteremteni nem tudjuk és bizonyos, hogy az idevágó fontos és elódázhatatlan feladatok megoldására, úgy mint eddig, a jövőben is

külföldi tőkét kell igénybe venni.

Pedig a közhatósági és magánvállalati közhasznú művek fejlesztésére és létesítésére szükséges külföldi tőke biztosítására azokat az alapokat kell megteremtenünk, amelyeket a külföldi tőke megszokott és a nyújtott kölcsönök biztosítására követel.

1917-ben Bernáth István elnöklete alatt dr. Czettler Jenő, Farkass Kálmán, Korányi Frigyes, Kvassay Jenő, Szomjas Lajos és dr. Hoor-Tempis Móricz megszövegezték a Hydroelektromos Országos Központi Intézet szervezetére vonatkozó pontozatokat törvényjavaslat alakjában. E törvényjavaslatnak az lett volna a célja, hogy vizerőművek s nagy villamosművek tőkeszükségleteinek megszerzését és egységes ellenőrzését korszerű elvek alapján lehetővé tegye, ahhoz hasonló módon, ahogyan a Pénzintézeti Központ a magyar pénzintézetek ügyét intézi.

A fentiekhez hasonló meggondolások vezették annak idején előadót, valamint Madarász Viktor MÁV h. igazgatót és Verebély László műegyetemi tanárt, hogy a Herrmann kereskedelmi miniszter megbizásából 1929 tavaszán készített és ez év április 7-én a miniszter elé terjesztett villamosenergia törvényjavaslatukban a villamos erőművek, távvezetékek, elosztó hálózatok, tőkeszükséglete beszerzésének megkönnyítésére, a villamos erőműveknek, távvezetékeknek és a községi területeket ellátó elosztó rendszereknek törzskönyvezését és e célból országos és ezenkívül törvényhatósági villamos telekkönyvi intézménynek létesítését javasolják.

A gazdaságos olcsó termelés

a gazdaságtalanul dolgozó kis egységeknek megszüntetését követeli,

másrészt

a nagy egységek együttmüködését szükségessé teszi,

könnyű belátni, hogy ennek lehetővétételére és előkészítésére nyilvántartás dolgában a központi erőműveket, vízműveket, gázműveket és távvezetékeket és ezek tartozékait az egyes községi közigazgatási területeket ellátó, elosztó hálózatoktól el kell különiteni.

Ez oknál fogva javasoltuk: a termelő csoportokra és távvezetékekre országos telekkönyvnek, az elosztó hálózatra pedig törvényhatósági telekkönyveknek a megszervezését.

Több törvényhatóságot vagy községet ellátó közös műveket központi telekkönyvben, az egyes községek közigazgatási területén létesített és községi engedélyhez kötött hálózatokat törvényhatósági közüzemi telekkönyveknek nyilvántartván, intézményesen biztosíthatnánk azt, hogy az ingatlan minden kritériumával biró ily közüzemi létesítmények, az azokkal kapcsolatos jogokkal és kötelezettségekkel együtt, jelzálogilag biztosított kölcsönkötvények kibocsátására a külföldön általánosan elfogadott alapot képezhessenek.

Az említett magánvállalati és közhatósági közhasználatú művek telekkönyvezése és telekkönyvi vagyonértékhez képest való kötvényeknek kibocsátása azonban olyan

központi felügyeleti és intéző hatóságnak

megszervezését is követeli, amely a kapcsolatos feladatok elintézésénél szükséges összes kormányhatósági és közigazgatási intézkedéseket megteszi olymódon és ahhoz hasonlóan, mint ahogyan ezt az előbb idézett törvények előrelátták.

Előadó már abban a törvényjavaslatban, melyet Papanek Ernővel a közüzemek tárgyában 1925-ben készített,

országos közüzemi bizottságnak

a megszervezését javasolta. Ezért előadó javaslatában kellő impériummal ellátott országos közüzemi bizottság megszervezését is javasolja.

(Folyt. köv.)

A rákbetegség gyógyítása

— Az emberiség réme a multé. —

A „cancerosis az ember földi megjelenésével egykorú és annak gyógyítása mindig izgatta az emberiséget, orvosokat és laikusokat egyaránt, mert a gyógyíthatatlan betegségek közé tartozik minden válfaja és e betegség ellen senki, kor és nemre való tekintet nélkül biztosítva nincsen.

Amint azonban a diagnózis megállapítja a rák valamelyik faját, a therapia elakad és inkább a chirurgiára bizza a beteget, hogy a felelősségtől szabaduljon, mert a köztudatba régen átment a szállóige: az operáció sikerült, de a beteg meghalt, — hogy mi okozta, arra ezer kifogás akad. Ám ezzel a páciensek nincsenek, de nem is lehetnek megelégedve, mert joggal elvárják, hogy a „Schulmedizin" nálunk is, ép úgy, mint a külföldön tudomást vegyen arról a másik orvosi iskoláról, amelyet *természetes élet és gyógymódnak* neveznek s amely előtt a maga hydro-, pneumatikus-, és phytotherapiájával, a levegő, víz, napfény, elektromos rövid és hosszúhullámok, a diéta, pihenés, mozgás, koplalás és gyógynövények felhasználásával *Hufeland, Priessnitz, Schrott, Rickli, Kneipp* Sebestyén óta nem szerepel a rák a gyógyíthatatlan betegségek között. De elvetik a kést, a mérges gyógyszereket, mint az ópiumot, a problematikus szérumfecskendőt a morfiummal, a húsdiétát s legújabb eredmények után már a rádiumbesugárzást is korlátozzák, a röntgenezést pedig a kezelés alatt teljesen mellőzik, mert ezek mind csak ártanak, de nem gyógyítanak. A rák természetes úton való gyógyítása nagyban halad előre és ha minden, főleg régi, elhanyagolt, késői s operált eseteknél már nem is érnek el teljes gyógyulást, mindenesetre meg tudják állítani a betegséget és a fájdalmakat enyhítik, megszüntetik. A közönség azonban kapja az angol, német és osztrák természetgyógyász orvosok rákgyógyítási sikereiről a híreket és akinek pénze van, szalad külföldre gyógyulni, mielőtt a hazai boncasztalon feküdne. A *„Praktische Karzinomblaettes"* című osztrák orvosi ujság közli dr. *Sa born* tanárnak a rákgyógyítás terén elért sikereit, aki *Kneipp* Sebestyén útmutatásai nyomán lett rákterapeutikus. *Salzborn* Eduárd orvosi előadásait tízezrek látogatják, okulnak, tanulnak és gyógyulnak. A bécsi egyetemi orvosprofesszorok közül *Freund, Ascher*, sőt *Finsterer* és *Hochenegg* is erősen támogatják a *Salzborn*-rendszert, mely oly fényesen igazolja *Kneipp* plebános tanításait a betegségek, köztük a rák gyógyításáról. *Kneipp* már a mult század nyolcvanas éveiben az egész orvosi világgal szemben hirdette a rák megelőzését és gyógyíthatóságát. Gyógyította is, s ő volt az első, aki legtökéletesebben magyarázta meg a rák keletkezésének okait az ő blasthema-teóriájával, melyet végül is a klinikai orvostudomány is kénytelen volt elfogadni.

Németországban, Angliában, Ausztriában (főleg Bécsben) több rákgyógyintézet van, amelyek csodálatos eredményeket értek el. Egyik ismert magyar orvos a napokban érkezett vissza többhetes külföldi tanulmányútjáról, mely alatt *Sauerborn, Freund* és *Ascher* rend szerint figyelte meg a helyszínén és az eredményeket szinte hihetetleneknek mondotta, ha maga meg nem győződött volna azokról. Most egy rákrendelőt állít föl Pesten, ahol *Salzborn* és *Kneipp* szisztémája szerint kezelik pontos diagnosztizálás után a betegeket. A tavaszra a *Balatoni Rivierán* fekvő *Lovas* község vasas-rádiumos gyógyforrásainál rákszanatórium építését tervezik, hogy a sok szenvedő beteg ne reménytelenül vergődjön olyan betegségben, amelyet határainkon túl enyhítenek, megállítanak és gyógyítanak. Végre nálunk is gyógyíthatók lesznek az inoperábilis carcinomák és számos embert megmenthetünk az életnek. A rákra vigyázni kell főleg 40 éven túl, amikor is majdnem minden indiszpozició rákgyanússá teheti az embert.

GAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkeszti: **Szászhalmi József.**

* **Szenet találtak** a Kecskeméttől 43 kilométerre fekvő Gyón községben. A Duna-Tisza közén egyedülálló lenne ez a bánya a lakosságnak nagy kereseti lehetőséget biztosítana.

* **A Magyar Nemzeti Bank** november 15-én, délután 6 órakor rendkivüli ülést tart.

* **Az Ipari Jelzálogintézet** november 3-án ülést tart. Varsányi és Hámos vezérigazgatók távoznak. Friedmann Ernő lesz az intézet alelnöke.

Kresz Károly, a TÉBE vezérigazgatója rendkivül érdekes és nagy tetszéssel fogadott előadást tartott az aktuális gazdasági és pénzügyi kérdésekről a Lipótvárosi Társaskörben.

* Megfelelő húsanyag tenyésztése esetén közel 100.000 drb birkát helyezhetnénk el a mostaninál lényegesen magasabb áron Franciaországban.

* A Nemzeti Bank nem járult hozzá a németországi árukövetelések felhasználásához.

* A csikágói tőzsdén a határidőüzlet a legszükebb törvényes keretek közé kivánják szorítani, mert az amerikai agrár körök véleménye szerint a mezőgazdaságnak nagy károkat okoztak az utóbbi idők spekulációi.

* Közlekedésügyi államtitkárságot szerveznek, amelynek vezetésére Kovács ezredes, a kitünő közlekedési szakértő van kiszemelve.

* Feloszlatják az Országos Kézművestestületet.

* OTI kölcsönnel akarnak közmunkákba kezdeni a városok.

* A fogyasztók és a gazdák érdekei egyaránt követelik a tejrendelet sürgős végrehajtását.

* A magyar földbirtokot 1547.6 millió pengő pénzintézeti adósság terheli.

* Ausztria a jövőre 88 kg hektoliter súlyra standardizálja búzáját s ezzel a tengertúli búzabevitelt véli kiküszöbölhetni.

* 868 millió pengő a magyar városi üzemek vagyona.

* A kormány legutóbb döntést hozott, mely lehetővé teszi majd a vasgyáraknak a textilgépek gyártására való berendezkedést.

* Az IBUSz „Rota"-érdekeltségek, annak 40 százalékos részvényplakettjét átadja egy külföldi csoportnak, amely nagyobbösszegü friss tőkét is bocsát a vállalat rendelkezésére.

* Fuziós tárgyalások indultak meg a „Hangya" és a „Konzum" szövetkezetek között.

* A multban sokat emlegetett „Imperial" vegyészeti üzemeit az „Egyesült Gép- és Fémáurgyár Rt. és egy újonnan alakult korlátolt felelősségü társaság veszi kézbe.

* A (Budakalászi Textilművek Rt. elkerülésével megalakult a használt zsákkartel.

A RÉGI KÖZISMERT
BAGYIK VENDÉGLŐ
UJ HELYISÉGEI
II., CSALOGÁNY UCCA 27.
KELLEMESEK, OTTHONOSAK.
Naponta Burghardt testvérek SCHRAMMEL-ZENEKARA.

Kóstolja meg
Szekszárd világhírű borait!
HÁRI JÁNOS
egykori szekszárdi fazekasmester kedves borát méri ki a
„Szekszárdi Borpince"
az ottani borvidék állami ellenőrzés alatt álló Pinceszövetkezetében részes bortermelők kimérése:
VIII., József u. 19.
Budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést díjtalanul házhoz szállít.
Világhírü szekszárdi
bikavér . . literje 80 fill.
Sötét kadarka . . „ 60 „
Asztali fehér . . . „ 60 „
Fekete Sándor
üzletvezető.
Telefon: 32—0—63.

Társasvillák
Budapest Rivieráján
a Gellérthegy déli lejtőjén!
A hatholdas Batthyány-ősparknál, a Gellértfürdő közvetlen közelében, központi, mégis csendes, pormentes fekvésben, a Mészöly ucca 5. és 7. sz., továbbá a Mányoki út 7. sz. szépen fásított telkeken
társasvillákat építünk
2—3—4— szobás hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvvezésü
öröklakásokkal,
versenyen kivüli kivitelezéssel. 2 szobás lakrészek már 17.000, 4 szobásak 27.000 P-ért. Értékálló befektetés; bérbeadásnál, amit vállalunk, kamatjövedelmét megkétszerezheti. Díjtalan prospektus.
„CENTRUM"
Házépítő Vállalat
I, Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

HÁZ
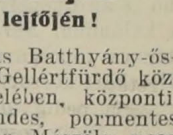
Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS
1 és 2 szobás hallos, erkélyes, Vérmezőre néző gyönyörű modern lakás központi melegvízfűtéssel novemberre kiadó. Érdeklődés házmesternél I, Logodi-utca 60. vagy telefonon 55-0-35.
Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretü, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel épitendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.
2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fütés, melegvízellátással az Attila ucca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus épitő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.
3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I, Logodi ucca 63, vagy telefonon: 55-0-35.
Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra, 61-es villamos-, 4-es autóbusz-megállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.
Épülő modern bérházban luxuskivitelü, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszínen.
Főlépcsőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

TELEK
Rózsadombon, Törökvész út 79. közműves, 263 öles telek olcsón eladó. Cím a kiadóban.
160 négyszögöl telek a Pasaréti-út legelején, déli fekvésü 14.000 P-ért sürgősen eladó. Tulajdonos telefonja: 85-3-54.
Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles közműves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló
kőlapokkal
burkolják.
Szállitja: **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC. FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.
Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.
Safe deposit

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksüteménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

A MAI BUDÁT
örökíti meg az utókor számára a HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG írók, művészek és tudósok budai egyesülete közreműködésével megjelenő
BUDAI ALMANACH.
A „Budai Napló" szerkesztősége mély tisztelettel kéri Buda érdemes polgárságát, hogy a tulajdonában lévő régi budai ujságokat, Budával foglalkozó könyveket, a családban fennmaradt adatokat, leveleket, okiratokat bocsássa a szerkesztőség rendelkezésére, hogy azokat a Budai Almanach számára feldolgozza.
Kérjük azokat, akik Buda érdekeit szolgálják, vagy a multban szolgálták bármely téren, hogy az erre vonatkozó adatokat velünk közölni sziveskedjenek.
1933 november havában jelenik meg a BUDAI ALMANACH!
Minden levél és értesítés címzendő:
BUDAI NAPLÓ szerkesztősége: I., Batthyány u. 63. Telefon: **502-96**

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Viraág Béla.
Felelős szerkesztő: Viraág Béla.
Főmunkatárs: László Zoltán dr.
Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1146. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 november 10.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél **30** fill. Szövegsor ára **2** P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63.
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

A kigondolóhivatalt

tíz évvel ezelőtt decentralizálták a Városházán s az külön fiókokat állított minden ügyosztályban. A nagy dollárkölcsönök hírére annak idején minden osztály sietett — valamit kigondolni és olyan fantasztikus tervek kergették egymást, hogy szinte káprázott a tátottszájú polgár szeme. De amint hogy nincsen Budapestnek egységes szabályozási terve, éppen úgy nincs egységes városfejlesztő terve sem. Nem is lehet, mert e kettő szorosan összefügg. A városszabályozás csakis következménye az öntudatos, nagyvonásokban megtervezett városfejlesztő programnak.

De ki csinált itt valaha ilyen városfejlesztő programot?

Ám jött aztán a Széchenyi-fürdő botrányának hideg zuhatagja és elmosott minden tervet. A beruházási programból csaknem minden tételt törültek. Még az okvetlenül szükségeseket is. Ez volt azután a másik véglet.

A városfejlesztő program és az egységes szabályozási terv hiánya még rengeteg pénzébe fog kerülni a fővárosnak, — mert a vármegye és az állam segítségével, ennek a nagy programnak alapján kellett volna fölépülnie a közvetlenül szomszédos, ma már Budapesttel szervesen összenőtt Ujpest, Rákospalota, Pestújhely, Rákoszentmihály, Mátyásföld, Kispest, Szentlőrinc, Erzsébetfalva, azután Albertfalva, Budafok és Csillaghegy nevű telepeknek, a melyek bevonása egy csapással az első városok közé emelné Budapestet Európában.

A siránkozás a mult bűnei felett hiábavaló, a kárbaveszett fáradság. Nem ez a feladatunk.

Nekünk rá kell mutatnunk azokra a motivumokra, amelyek e városfejlesztési programhoz az alapokat megadják.

Budán erre könnyű rámutatni. Buda a fürdőváros, ez adja meg nemcsak jellegét, de polgárságának a jobb kenyeret. Ennek a vezéreszmének kell alárendelni mindent, a meglévő természetes alapokon és akkor a dunántúli város minden része Csillaghegytől Budafokig megkapja azt a vezetőgondolatot, amelyet ki kell fejlesztenie, összhangot keresve és találva a szomszédos részekkel. Lesznek egész Budára vonatkozó rendelkezések és lesznek csupán az egyes kerületekre vonatkozók.

Kereskedelmi és gyárváros csak a Kelenföld lágymányosi részén épülhet. Idevaló a kiállításokat felölelő terület is. Dunapartja kikötőváros, Sasad és a Gellérthegy déli része a nyaralóhelye. A téli kikötője meleg kikötővé tehető a Dunába folyó meleg forrásvíz révén, mely egy csatornába gyűjtve vezethető oda. Pitoreszk városrész épülhetne körüle, mint külön látványosság, mert ezrivel telelne itt a meleg vizben, sokezer Dunát járó hajó.

A borárostéri híd tengelyében épült kelenföldi Sugárút a városrész tengelye, mely kifejleszti a keserűvízforrások körül a magyar Karlsbadot, világhirre fejleszti a Sósfürdőt és Pest belsejéből visz az új nagyszabású Déli pályaudvarhoz, mely a Dunántúl forgalmának lesz a lebonyolító helye. Ettől a sugárúttól északra és délre két nagy parkra van szüksége.

A Tabán adja a királyi vár méltó keretét és a Belváros depándánsza. A belvárosi kereskedő és vállalkozó napi munkáját itt piheni ki. Ez a hivatás a fürdővárossal kapcsolatosan átterjed a Naphegyre is.

A Krisztinavárosnak meg van a maga nagy hivatása.

Itt kell felépíteni az Ó-várost.

Budapestnek egyáltalán nincs óvárosa, csak — ócska városrészei vannak. Talán egyedül a budai vár és közvetlen környéke, de az is stilusszegény és a gyakori ostromok alatt elpusztult minden monumentális emlékünk.

Pedig minden világvárosnak magja az óváros, mely körül kiépült a modern újváros és az idegenek mindenhol nagy érdeklődéssel tekintik azt meg, sőt Németország nagyobb városaiban alig van más látványosság, mint az „Alte Stadt", amelynek történelmi jellegén változtatni tilos és minden új épület csak az ennek megfelelő stílusban épülhet.

De ha nincs óvárosunk, építsük föl itt, a még ki nem épült Budán, ahová illik a hagyományok alapján, ahogy azt évek előtt kérte már a Hollós Mátyás Társaság.

Az a belső félkör, mely a Margithidtól a budai belső körúton az Erzsébethidig vonul és magába zárja a várhegyet, hivatva volna e célra.

Ezt kell turáni és történelmi stílusban fölépíteni, mely más volna, mint a német városok stílusa és Budapestet tenné az első keleti várossá. Természetadta szép fekvése meg van már. A kelet építkezésének minden szépségét belevehetjük, varázsoljunk elő valami *turáni ősvonást*, amely új volna Európában és különös szépségeket adna Budának.

A nyári szinház ott marad, ahol van, a kőszinház a Vérmező felső csücskén épül fel. A Vérmező, Buda fürdőváros világszép parkja és ez adja meg az egész városnak a fürdő jellegét.

A Viziváros dunaparti gyógysétánya, mely ma aszfaltsivatag és gyógyszállodái adják a kapcsolatot a felső és alsó hévizek között.

Ez a dunaparti gyógysétány a központja lesz és megállítja a hanyatló Viziváros elértéktelenedését. Akkor kerülhet a sor a Halászbástya kiépítésére a Corvin térig, a Dunáig.

Ujlak a kertváros és méltó kerete a felső hévizi fürdőknek.

Óbuda egy nagy vidék kereskedelmi centruma, gazdasági akadémiával. Őstörténelmi kerete és ősfürdője, Árpád templomával, ide épülő Stadionnal és külön vasúti hálózatával, egyike lehetne Kelet-Európa érdekes városainak.

Akvinkum és a Római-fürdő között épül majd fel az ideális weekendváros, amelynek a Dunaparton lesz méltó nagy széles szép korzója.

A hegyvidék marad továbbra is e világváros tüdeje és klimatikus gyógyhelye. Ez a hegyvidék már megmozdult és ki fogja küzdeni az őt megillető jogokat.

Budára kell hozni minden egyetemet minden főiskolát, mert ideálisabb iskolákat el sem lehet képzelni, mint olyanokat, amelyek fürdőhelyen állanak s ott laknak hallgatói. Ezt is és az idegenforgalmat is intenzíven szolgálhatnák itt a nyugdíjas családok.

Ide költöznek a festők, a szobrászok, mert itt díszes otthonokban akar majd élni a nyuagolmba vonult polgárság és itt fog tartózkodni a szórakozást, üdülést, gyógyulást kereső idegen.

Pest — úgy, ahogy — fölépült már és most Budán van a sor. Igy követelik ezt a gyógyvizeink, így követeli ezt Budának állandóan szegényedő, vagyonilag pusztuló polgárságának nagy gazdasági érdeke.

Dubonai Pál.

Visszhang Keletről!

— Resits Saffet bej szózata.

„... Azt szeretnők, ha a magyarok nem a Nyugatot néznék állandóan, hanem a Kelet felé is tekintenének . . ."

Ugy hangzik, mintha idézet volna lapunk valamely régebbi számából, pedig ezt a részünkről évek óta hirdetett igazságot most, az ankarai nagy napok, a magyar kormány elnökének keleti útjával kapcsolatosan, a török köztársaság jubileumi ünnepségén mondotta ünnepi beszédében *Resits Saffet* bej, a török parlament egyik tekintélyes képviselője. Az ünnepen részt vett *Gömbös* Gyula miniszterelnök is és talán éppen *neki*, az ő személyében az egész magyar nemzetnek üzente ezt a turáni igazságot.

A török-magyar kapcsolatokról mondott előadásából kiemeljük a következőket:

A két nemzet közös eredete, közös történelmi céljai folytán csupán vallási differenciák idézték elő az egykori török-magyar harcokat. Ez a differencia már régen megszünt. Ma a *nemzeti egoizmusnak* mindenek fölé kell kerülnie. Az ázsiai vallási miszticizmust Törökországban felváltotta a cselekvés és alkotás ereje. Azt szeretnők, ha a magyarok nem a *Nyugatot* néznék állandóan, hanem *Kelet* felé is tekintenének és szem előtt tartanák a török nemzettel fennálló kapcsolatokat. Azokat a hegyeket, amelyeket *a furcsa szláv kultúra emelt kettőnk közé, nekünk le kell rombolnunk*. Ez nem megoldhatatlan feladat, mert hiszen a Nyugat *utópiának* tartotta Törökország feltámadását és ez mégis megtörtént. Magyarország megtanított bennünket arra, hogy saját céljainkat szolgálhatjuk úgy is, ha *nem harcolunk a Nyugat ellen*. Évenkénti diákcsere formájában szeretné a török és magyar ifjúságot közelebb hozni. Ne engedjük, hogy idegen nemzetek tolják fel magukat a törökök barátainak, ez *a hivatás a magyarokra vár*, akik bennünket testvéreiknek tekintenek.

Az előadást Pesthy Müller József főkonzul, Bethlen Pál gróf felsőházi tag és Erődi-Harach Tihamér képviselő köszönték meg.

Az ősz publicista, Viraág Béla elgondolásában egy

Dunántúli Kaszinó

lenne hivatott ezt a minden ízében egészséges és életrevaló gondolatot szolgálni. Amióta emberek laknak a mai Magyarország területén, azóta mindig is Buda volt a politikai s gazdasági gócpont, őskirályaink székhelye, a szabadság fellegvára, a Balatonvidék pedig a kultúra s civilizáció magyar bölcsője. Itt az ideje, hogy mi, dunántúliak is hozzájussunk végre a bennünket megillető vezetőszerephez az egész vonalon s ne legyünk állandóan a másodosztályú honpolgárok szerepére kárhoztatva. Össze kell a dunántúli megyéket társadalmilag fogni,

a központot Budára kell tenni

és akkor ennek az egységesen irányított dunántúli társadalmi támpontnak meglesznek a gazdasági és politikai kihatásai is."

(Itt közli a *Budai Napló* idevonatkozó cikkének érdemes részét és a következőkkel fejezi be a maga cikkét:)

„... A Dunántúl vezetőegyéniségei: a főpapok, főispánok, alispánok, polgármesterek, főszolgabirák, főorvosok, fürdőigazgatók, nagy- és középbirtokosok, valamint a kitünő dunántúli sajtó a nagyszerű tervet megbeszélhetnék, megtárgyalhatnák s meggyőződésünk, hogy ez az egészséges gondolat hamarosan

meghozná áldásos gyümölcseit az egész Dunántúl számára.

Mem kell ide más, csak egy kis megértés, egy kevés jóakarat s a dunántúli magyarok megint egymásra találnának. Ezt adja Isten! . . ."

Pályaudvar a Gellérthegyben

— Buda-fürdőváros (Buda-Bath) belső pályaudvarának kérdése —

Azt a zseniális megoldást *Sógor* József vetette fel lapunk útján, hogy a mai *Déli Vasút* pályaudvart, amely a Kelenföld felől érkező vonatokat Buda szivébe hozza a Gellérthegyen átvezető alagúton át,

át kell helyezni mostani helyéről a Gellérthegy *északi* oldalán, a vasúti alagut szájához, a mi érdekes különlegessége volna Budának és lehetővé tenné a pályaudvar mai helyének rendezését. Mert azt a hosszú *szakadékot*, a déli vasút mélyen fekvő úttestét, mely a Gellérttől a Vérmezőig huzódik és a belső várost kettéosztja — föltétlenül be kell tömni, planirozni és a fürdőváros rendelkezésére bocsátani.

Ez a megoldás annyira természetes, kézenfekvő, olcsó, hasznothozó és különleges, hogy azt mindenki elfogadta és talán egyedüli baja, hogy kívül álló egyén, egy kevéssé ismert, fiatal építőmester vetette föl, termelte ki, — nem pedig az arra hivatott intézmények. Ma azonban a hiuságnak ez a kérdése nem lehet mérvadó és a tervvel a hivatalos köröknek is foglalkozniok kell, mintahogy foglalkozik azzal vitéz *Martsekényi* Imre, a „Pesti Hirlap" e hó 4-én megjelent számába, irván többek közt a következőket a Tabán rendezésének kérdésével foglalkozva:

„ . . . A Tabán rendezésének kérdésénél nem lehet kizárólagosan a mai rossz pénzügyi viszonyokat alapul venni, mert amit ma elhirtelenkedve esetleg elrontanak és agyonépítenek, azt száz év alatt sem lehet majd helyrehozni. Tudomásul kell venni, hogy a Tabán körül Budapest már felépült és hogy Budapest város problémáival és lakosainak kivánalmaival, továbbá a fürdőváros kérdésével szervesen függ össze a Tabán rendezése . . ."

„ . . . Szorosan összefügg ezzel a budai Dunapart rendezésének problémája, a Gellérthegy szerves bekapcsolása, úgyszintén az állandóan fel-felbukkanó körvasút terve, mert hiszen a *Délivasút pályaudvarának a gellérthegyi alagút* és jelenlegi igazgatósági épület közé való áthelyezésével *Buda-fürdőváros* pályaudvarának kérdése is meg volna oldva, úgyhogy az ideérkező fürdővendég közvetlen a fürdővárosban szállna ki, de a Pestre igyekvő utas is pár perc alatt elérheti a transverzális uton és Erzsébethidon át a Keleti pályaudvart és nem kell Kelenföldön át végigzónázni 15 kilométer fölösleges utat a fél városon át, hogy a Baross-térre jusson . . ."

„ . . . Ezekkel a kérdésekkel már sokan foglalkoztak, de úgy látszik, hiába. Pedig kimutatták, hogy a régi délivasúti pályaudvar elbontásával és ily módon való áthelyezésével legalább

6—7 millió értékű és beépíthető terület szabadulna fel,

egyben nem vágná ketté a vasúti vonal Budának ezt a részét, mert ebből a pénzből az alagut végződése utáni szük völgykatlan befedésével, *az új földalatti budai fürdőváros pályaudvarát* bátran meg lehetne építeni, a legmodernebb formában, sőt

az egész dunántúli forgalmat ide koncentrálva,

villamos vontatással a keleti pályaudvart ez által tehermentesíteni, amivel *a világ legnagyszerűbb füstmentes földalatti és mégis földszintes pályaudvarát* kapná Budapest a város szivében . . ."

„ . . Erről hallgat a pályázat, pedig ugyancsak összefügg a Tabánnal . . ."

Belső Budának szinte életkérdés a délivasúti pályaudvarnak ily módon való átépítése.

Az óbudai hid ügye

Nagyon természetes, hogy Óbudán erős kételyekkel kisérik az óbudai híd kérdését, mert negyven éve bolondítják az ottani polgárságot ezzel és állandó korteseszközül szolgált ez az ügy minden választásnál. Most azonban makacs pátrónust kapott ez az ügy *Kozma* Jenő dr. országgyűlési képviselőben, aki mint Buda képviselője, állandóan napirenden tartja azt. Az ő szavában még nem csalódott Buda és ma már tények bizonyítják, hogy a kormány a legkomolyabban intézi ezt a kérdést, nemcsak elvileg, de a gyakorlatban is.

A hivatalos közlés szerint:

„A közmunkatanács — mint a telekkönyvi jelentésből kiderül — hozzáfogott az óbudai híd építésének szabályozási előkészítéséhez. Megvette a Zichy ucca 7. számú házat 70 ezer pengőért — eddig az evangélikus elemiiskola hajléka volt — s *lebontatja több más Zichy uccai házzal együtt*, mert a szabályozási terv szerint nagyobb tér lesz ezen e helyen."

Munkatársunk érdeklődött az ez irányban folyó munkálatok felől és úgy értesült, hogy a vasgyárakban már dolgoznak a terveken, amelyek alapján az óbudai híd vasalkatrészeit öntik, közvetlenül a Boráros tér—Kelenföldi híd alkotórészeinek megöntése után.

Odaát Pesten nagyobb bizalommal vannak a híd-ügy iránt és — mint rendesen — jóval megelőzték Óbudát, mert pozitív értesüléseik alapján egészen új városrész épült fel a Margithídtól és Lipót körúttól északra, éppen az új óbudai híd felépítésétől várható, városfejlesztő és gazdasági megmozdulás hatása alatt. Néhány év múlva megismétlődik ez Óbudán.

Megszólalt a Dunántúl

— A fürdőügy kérdése megköveteli a Dunántúl összeforrását Budával —

— A „VESZPRÉMI HIRLAP" felhivása —

A magyar fürdőügy és idegenforgalom, de elsősorban Budapest székesfőváros polgárságának kényelmes, olcsó nyaraltatása érdekében fölvetett tervünk, amely a dunántúli társadalmat részint a saját érdekeinek szolgálatában tömörítené egy „Dunántúli Kaszinó"-ban és így lehetővé tenné az aktaszerű, évekig tartó elintézések rövid úton való elintézését, — rokonszenvesen fogadták a Dunántúlon és Budapesten is. A „Budai Polgári Kör" szivesen ajánlja föl pompás helyiségeit, szervezetét a Buda érdekeit szolgáló mozgalomnak. A nagytekintélyű „Dunántúli Közművelődési Egyesület" (Demke) fölkarolta az eszmét s ezzel lehetővé tette a *harmadik országos jellegű kaszinó* létesítését.

Az előkészítő munkálatok máris megindultak és a Budai Polgári Kör rövid időn belül összehívja választmányát, ahol letárgyalják a megindulás kérdéseit és kiküldik az előkészítő bizottságot.

Ez előbbre vinné a *Balaton* vajudó kérdését is és a balatoni vidék vezető orgánuma, a „VESZPRÉMI HIRLAP", amely negyvenegy éve szolgálja a Dunántúl érdekeit, egy egész oldalt szentelt e nagyhorderejű és a nemzeti egységet is szolgáló mozgalomnak az alábbi címen közöl cikkében:

Megértő hangok

„A Dunántúl vezető fővárosi lapjában, a *Budai Napló*ban vezércikk jelent meg, amely országos visszhangot keltett. *Buda* vezetésével akarja

a Dunántúlt társadalmilag egységesen

megszervezni, hogy az országnak, főleg Csonkahazánknak ez a politikailag és társadalmilag mindenkor elhanyagolt része, de amellett politikai, gazdasági, nemzeti és idegenforgalmi szempontból legértékesebb része, elfoglalhassa méltó s őt megillető helyét a magyar nemzet életében.

A Vérmező

története dióhéjban a következő:

Akkor — 1686-ban, Budavár visszavétele után megszünt Budán minden magántulajdon és a város autonómiája is. Katonai uralom következett és csak 1703 október 20-án — most 216 éve — vették vissza Budát polgárai 18 ezer forintért Lipót királytól. Igy állott vissza ismét a város autonómiája és a magántulajdon. A Vérmező is így került magánosok tulajdonába, akik siettek ide házakat építeni. Csakhogy 1719-ben Regal tábornok 59 hold földet az Ördögárok mentén lefoglalt és elkergette onnan a lakósokat. Hiába kérelmezték a visszaadást Bécsben, az udvarnál süket fülekre találtak. 1722-ben vitték a budaiak először ezt az ügyet az országgyűlés elé, de ott sem találták az időt erre alkalmasnak, minthogy 100 éven át sohsem volt alkalmas, mert 1822-ben szintén hiába kopogtattak ott. Azóta birtokolta az osztrák katonai kincstár ököljogon, holott ezt a területet csengő pénzen vásá-

rolták meg a királytól Buda polgárai.

Most — kincstári kaszálórét. Nő a fű a Vérmezőn, ropogva nő és bölcsen hallgatják ezt a város urai — örömmel a hadtestparancsnok. Neki nő. Katonát csak elvétve látni ezen az állítólagos gyakorlótéren. Itt-ott egy álmos huszár poroszkál, szürkekabátos vezérkari tiszt nézi a megrongált rézsükéket, s aztán ismét csend van, csak a növő fű ropogása hallatszik. És csak hadd nőjön a fű a Vérmezőn, mert ha a 21 holdas Vérmező négyszögölét 300 pengővel számítjuk, ez a kaszálórét *kilenc millió* pengőt ér.

Drága széna.

Tíz év óta világszép parkja lehetne Európának és *Buda-Bath* nagyhírű dísze.

Most, a nagy nemzeti összeforradás idején, amikor megértésre talál minden jogos kívánság, amikor az annyira szükséges föllendülés érdekében áldozatokat hoz az állam, a nemzet, a kincstár, — talán visszaszerezhetné ezt a drága kaszálórétet a város?

Nök az alkotmányban

— A PASARÉTI EGYESÜLET választmányi ülése és társasvacsorája. —

A békeidőkre emlékeztető kedves estét töltöttek el a pasarétiek e hó 8-án, este a Bruckbaher-vendéglő különtermében, ahol nagy társaság gyült össze, hogy meghallgassa *Dalmady* Zoltán dr. egyetemi tanár előadását, amely kedves modorban és népszerű tudományos alapon sok érdekes dolgot ölelt fel a Pasarét növényéletéről és sok más egyébről. Rendkivüli érdekes adatokat mondott el e vidéknek *változó flórájáról*, ahol nagyobb időközökben új virágok jelennek meg, régiek pusztulnak el, mert elfogy az erdő, amelynek szélén nyílnak, vagy kedvességük és illatuk miatt folyton tépik és pusztítják azokat, amig kivesznek. Be is mutatta rajzban és természetben a Pasarét és környékének a multban és a jelenben ott díszlő növényzetét. Azután áttért a lakásviszonyokra, — a levegőre, a ködre és — a Pasaréten jelentkező mindenféle éghajlati jelenségre. A közvetlen kedves előadást *Kozma* Jenő dr. orszgy. képv., az Egyesület elnöke köszönte meg a tudós professzornak, kiemelve, hogy sok olyasmire irányította a hallgatóság figyelmét, amiről a pasarétiek eddig csak nagyon keveset tudtak. Indítványozta is, hogy a kiveszőflórát telepítsük vissza és gondozzuk azt a kertjeinkben. Fölkérte egyúttal az illusztris előadót, hogy folytassa ezeket az érdekes előadásokat, ami rendkivül élénkítené az egyesület belső életét. Bejelentette egyúttal, hogy *Török* László dr. min. tan. decemberben előadást tart az egyesületben, berekesztve ezzel a választmányi ülést, a melyet társasvacsora követett. A vendéglő nagytermét teljesen betöltő közönség nagy része hölgyekből állott, ami kedvessé, családiassá tette az estét és *Báthory* István elnök ennek a hangulatnak a hatása alatt üdvözölte az előadót és a vendégeket. Utána *Steuer* György ny. államtitkár tett vallomást, hogy a hölgyeken kívül a Pasarétet szereti a legjobban és lelkesen felajánlotta szolgálatait *az ottani társadalom megszervezésére*, amely most olyan, mint Tömörkény község független cigánybandája, ahogy ott nevezték azért, mert annak minden egyes tagja, egymástól függetlenül mást és mást muzsikál. Bejelentette, hogy szivesen tart előadást a Pasarét útjairól. Szellemes fordulattal éltette Kozma Jenő drt, a Pasarét patrónusát. Viraág Béla, lapunk szerkesztője a hölgyeket éltette, akiknek jelenléte kedvessé teszi az estét, vonzza az ifjúságot, rászoktatva azt ezzel a közmunkára, mint ahogy maga a vezér, Kozma Jenő is már jogászkora óta vesz részt abban. Arra kérte a hölgyeket, hogy minél intenzívebben vegyenek részt az egyesület társaséletében. Közkivánatra *Kozma* Jenő dr. is felszólalt csaknem a csintalanságig menő jókedvvel és kedves fordulatokban méltatta annak a flórának a szerepét, amelyet a Pasaréten nemcsak ibolyának és margarétának, hanem Mariskának, Zsuzsinak, Emmának és Ilonkának is hívnak. Egy kicsit megsimogatott, megcsipkedett mindenkit, fokozva ezzel az estét jellemző jókedvet, ami Dalmady Zoltánt is arra késztette, hogy felszólaljon és méltassa egy szellemes hasonlat kiséretében Kozma Jenő tevékenységét. Majd *Czakó* Tibor dr. ügyvéd, az Egyesület ügyésze szólalt fel a fiatalság nevében és szellemes fordulatokban gazdag beszéddel lepte meg a hallgatóságot, nagy sikert aratva. Még *Pénzes* Mihály dr. szólalt fel a vezér jóakaratába ajánlva a Törökvész és környéke lehetetlen parcellázási viszonyait és befejezte az estét *Hoepfner* Guidóné kedves felszólalása, amelyben fogadalmat tett a hölgyek nevében, hogy szívvel-lélekkel felkarolják az egyesület ügyét, ami lelkes visszhangot keltett.

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet,
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

A jövő emberét ünnepelte

SZILÁGYI KÁROLYBAN

az Óbudai Hegyvidéki Szövetség és a Hollós Mátyás Társaság.

Évtizedes közmunkával szerezte meg polgártársai elismerését, tiszteletét, szeretetét

SZILÁGYI KÁROLY

v. nemzetgyülési képviselő,

amely működés nemcsak Óbuda belső részeire vonatkozik, hanem elsősorban az óbudai hegyvidék fejlesztését szolgálja. Csak az óbudai hid felépítése után derül majd ki, hogy az óbudai hegyvidék a természeti szépségek mily nagy sorát rejti és tárja majd fel, amikor ez a hegyvidék erős kapcsolatba jut a pesti oldallal és betöltheti hivatását.

A Császárfürdő Hollós Mátyás terme megtelt ünneplő közönséggel, Szilagyi Károly személyes barátaival és hiveivel, akik virágokkal lepték meg a névünnepét ülő budai hegyvidék vezérét. Az ő önfeláldozó munkája révén évről-évre több lámpa gyullad ki az eddig oly sötétnek látott budai hegyvidéken, ami azt bizonyítja, hogy ott száz számra épülnek új családi házak, épülnek utak és különféle hasznos közművek.

A „Hollós Mátyás Társaság" főtanácsának elnöke, *Hennyey* Vilmos dr. üdvözölte a vendégeket, köztük első helyen a mindenki által nagyrabecsült Szilágyi Károlyt a társaságnak egyik ügybuzgó, szorgalmas tagját. Az ünneplő beszédet *Lugmayer* József dr. mondotta kiemelve és méltatva Szilágyi Károlynak rendkívüli érdemeit a hegyvidék fejlesztése körül, kiváltva ezzel az egész társaságnak lelkesedését az ünnepelt iránt. *Szervey* György, a hegyvidékiek népszerű főtitkára, a maga részéről is külön üdvözölte Szilágyi Károlyt és felolvasta a beérkezett üdvözléseket, köztük *Andréka* Károlyét és *Orova* Zsigmondét. Ezután felszólalt *Pávai-Vajna* Ferenc dr., a nagynevű geológus és meghajtva Szilágyi Károly előtt a polgárság lobogóját, elmondotta véleményét az óbudai téglagyárak rendkivül káros működéséről, ami a hegyvidék fejlődését hátráltatja és foglalkozott Buda vízellátásával az óbudai gyógyforrások útján. Az érdekes felszólalást élénken megtapsolták. A Hollós Mátyás Társaság nevében Viraág Béla alelnök-háznagy köszöntötte Szilágyi Károlyban *a jövő emberét*, akire még nagy feladatok várnak és akit nagy munkabirása mindezekre predesztinál is. A felszólalás igazságát bizonyította a lelkes ünneplés, amelyben ezután az ünnepeltet részesítették.

A vacsora folyamán felszólalt még *Kulcsár* Sándor, aki *Wagner* Levente főmérnököt köszöntötte, a hegyvidék polgárságának köszönetét tolmácsolva azért a lelkes munkáért, amit a hegyvidék érdekében kifejtett. Nagy figyelem közepette emelkedett szólásra *Bárdos* György dr., a „Budai Ingatlantulajdonosok Egyesületének" elnöke és rendkivül tartalmas beszédben vázolta a jövő feladatait, Szilágyi Károly eddig elért eredményeit, — kedvesen megemlékezve arról a lelkes munkáról, a melyet a *Budai Napló* végez Buda érdekében, meleg szavakkal emlékezve meg e lap szerkesztőjének 70-ik születésnapjáról és arról a harminc esztendőről, amit Buda szolgálatában oly rajongó szeretettel töltött el.

A lelkes ünneplést hasonló lelkesedéssel köszönte meg azután Szilágyi Károly nagy szónoki felkészültségével fogadalmat téve az Óbudai Hegyvidék érdekében továbbra is kifejtendő működése mellett. Befejezte a felszólalások sorát *Geguss* Dániel üdvözlő szózata és *Beke* Mózes igazgató tárgyilagos és sok minden kérdésre kitérő beszéde, amelynek minden szava Szilágyi Károlyt dicsérte.

Hennyey Vilmos dr. elnök szellemes zárószavai fejezték be a felszólalások sorát, hogy helyet adjanak egy ifjú énekesnő, *Hahn* Elza művészetének, aki most indul el ezen a pályán és pompás hangja révén bizonyára diadalmas lesz az útja. Szép dalait zúgó taps kisérte és ezzel a művészet is meghódolt Szilágyi előtt, akiben a jövő emberét ünnepelte Óbuda.

A budai kérdések

között föltétlenül a legnehezebb kérdés — a VÁR.

Valahányszor ez a kérdés eddig előtérbe került, mindig csak negativumokat hallottunk. Azt, hogy mit nem szabad a Várban csinálni. Soha senki arról nem beszélt, hogy mit szabad, mit lehet és mit kell a Várral csinálni. — Pedig égető probléma ez is, mert a Vár Budapest kirakatja. Ahogy Payr Hugó mondja: — fényreklámja. Budapest látképe a Vártól függ. A királyi palota szép, de nem a Várnak megfelelő, hegyi stílusban épült. A Városligetbe való fejedelmi kastély. Ez azonban már megvan és senki kedvéért lebontani nem fogják. A királyi palotán kívül, a többi részre vonatkozó vélemények egymást ütik agyon. A kialakult közvélemény szerint a Várban magas épületet emelni tilos, — a most ottlevő apró házakat lerombolni tilos. Ezeket a nagyrészt értéktelen épületeket kinevezték műemlékeknek. Van köztük egynéhány gyönyörű udvarokkal, lépcsőházakkal, kapualjakkal, — de a többi lerombolni való, értéktelen viskó, mely a török hódoltságutáni lakásinségnek köszöni vályogos létét. Stílustalan tákolmányok, rosszul épült szobákkal, lehetetlen beosztással. Komoly szakemberek véleménye szerint ezeket nem csak lehet, de le is kell rombolni. Nem méltók a Várhoz. Helyükbe igenis épülhetnek magas házak, de nem a Teréz körút stílusában ,hanem megfelelő várbeli stílusban. Nagy és fontos tanulmány tárgya a Vár és ezt külön tanácskozások tárgyává kellene tenni, vagy rá kellene bízni valamely zseniális építészre, aki ott az egészet, minden részletében megtervezné. Külön iskolát alapítana e célra, mert egy ember, egy élet ehhez kevés.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA — AKVINKUM
Késő őszig POMPÁS STRAND
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

STAROK ZENEKARA
BELLEVUE
éttermében: I., Attila ucca
BUTULLA jazz zenekara
SANTA NELLY
énekel és dirigál.
TÁNC
Asztalrendelés: 52--8—85.

CSÁSZÁR FÜRDŐ ÉTTERMEIT nagyhírű ÁTALAKITJÁK
és ismét a régi szerepéhez mérten a budai úri társaság kedves, meleg otthona lesz
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS

Taridge
I., Böszörményi út 28.
Telefon: 51—0—64 és 57—0—36.
Villamos és autóbusz megállóhely.
Zene = hangulat
Tánc = szórakozás
Konyha = élvezet
Igazgató: TACHLER LAJOS JÁNOS

Központi fűtést,
használati melegvíztermelő-, vízvezeték- és csatornázási berendezéseket készit
Duska és Riedlmayer
Budán, II., Batthyány ucca 67
Telefon: 55—9—75.

Végig a balatoni szüreten

Irta: *László Zoltán.*

Budán már nincsen szüret. A turáni népek szent földjén, a Balaton tava körül, megindult régi vidámságával a szüret. Hangosak a zalai szőlőhegyek a szüretelők danától és a mai gondterhes idők között is néhány napra eltűnik a búbánat, hogy uralmát a bizakodó remény, a kedélyesség és vendégjárás örömei foglalják el. A szüret szent dolog, ősi mithologiák és vallási szertartásokban szerepet játszott s alig van vallás, mely az ős-mágiától, Zoroaszteren, Hykszoszon a Serapis és Mythras kultuszon keresztül a kereszténységig a bornak ne juttatott volna kultuszában szerepet, mint szent italnak. Persze a korhelyek ezt másképpen fogják fel.

A szőlőt Európában nem ismerték. *Firudun* ősmagyar világhódító urunknak érdeme, hogy táltosaival behozatta Európa földjére a szőlővesszőt, amely azóta is nemcsak vallási vigasz, de a búbánatban örömet is nyujt az embernek. A kitünő *Lendl* Adolf egyik könyvében közli a Tauruszban végzett munkájának eredményeit és leírja a Bagdad vasútat építő német mérnökök által feltárt sziklareliefet, amely a Taurusz egyetlen járható hasadékában ragadta bámulatra a technikusokat. Ez a hatalmas szobormű, amely egy toronymagasságú simára csiszolt sziklából van vájva, egy Árpádhoz hasonló fejedelmet ábrázol, aki előtt porban fekszik a nyugati ember és térdelve veszi át a Kelet, Urvárosa ajándékait, a szőlőt és a búzát, az eddig Európában ismeretlen terményeket. Ez a jelenet a német szakértők szerint Krisztus előtt 3000 évre tehető, tehát *Firudunra* vonatkozik, mert teljesen fedi a tibeti kolostorok lámáinak és a kínai kútforrások adatait. Vitán felül áll, hogy ezt a hatalmas világtörténelmi jelenetet a kora ó-kor egyik Isten áldotta művésze örökítette meg ott a Taurusz szakadékában. Tudós *Lendl* professzor lefényképezte és munkájában meg is található.

Egy kicsit elkalandoztam, de valahányszor az akarattyai dombokról feltünik előttem a millió szín hazája és a Balatonon végig tekintve, meglátom *Tihany* büszke ormát, könnybe lábadnak szemeim és egy fohászt küldök Ős-Tenhez, hogy ezt a szent földet meghagyta turáni választott népe birtokában. Autónk gyorsan robog, a Balaton Rivierát építő *Holek* Sámuel kitünő Marmont kocsija csak úgy eszi a kilométereket, alighogy *Kenesét* elhagytuk, ős *Kenéz várát*, már *Füzfő* is mögöttünk marad s mire magunkba eszmélünk már Almádi sincsen és az *alsóörsi* szőlőhegyek között robogunk tovább. De egy feltartott kar megállít bennünket. Itt meg kell állni, mert hisz ez a *Bocsor* Imre pincéje, a volt községi bíróé, a vendégszerető tipikus turáni magyaré, ahol már füstölgő bográcsban rotyog a kitünő birkagulyás, a nagyományos szüreti ebéd, amelyet a házigazda sajátkezüleg egy *Brillant-Savarin* szaktudásával készit. De az idő rövid és bár tán hetekig is szívesen látna a házigazda, újságírói kötelességünk tovább szólít. *Lovason*, a gyógyforrásairól híres községben, ahol a hindu mithológia szerint egy gangesparti szentzarándok király van eltemetve, egy ugrásra megállunk *Iklódi Szabó* János, *Varjas* Géza és *Németh* Sándor törvényszéki bíró pincéinél. Néhány jó szó és mégjobb must és murci, aztán tovább *Paloznakra*, ahol már nagyban áll a veszprémi székeskáptalan, a piaristák és a plébános szüretje. *Balatonkövesden* a rektor úr vár ránk, *Palotyay* Laci barátunk, akinek már forr a mustja és itt az első murcit kínálják. *Csopakon* Kiss Pius apát, Csécsi-Nagy Miklósék, irótársunk Timár Jóska főjegyző, már nagyban szüretelnek, hangos a határ a víg nótáktól és ontja áldását a csopaki hegyvidék. Ha mindenütt megállunk, nem jutunk tovább, hiába marasztal *Sully* László alezredes bennünket s bár a vendégszerető szőlőbirtokosok szinte rossznéven veszik, hogy újból odébb kell állanunk, de *Füred-din-ben* (Balatonfüred) és *Arácson* is kötelezettségeink vannak. A *Vadnayak* híres ősi szőlőjét nem lehet elkerülni, *Pettkó* Zsigáéknál, ahol a világnevezetességű gyógyborokat szemelik, már vár a barátságos présházban a szüreti vacsora, ott a murcihoz még vacsora előtt a bájos háziasszony magasütötte pogácsái és sajátkészitésű trappista sajtja járnak.

Itt már kotlik a murci is. *Murci?* A legtöbb ember azt sem tudja mi fán terem. Amint a must erjedésbe jön és forrni kezd, akkor „murci" a neve s az marad, amíg az erjedés minden fázisán át nem ment, hogy aztán új bor váljék belőle. Az átmenet alatt többféle állapota van, mint édes, kesernyés, savanykás, de a legtökéletesebb formája, amikor *kotlós*. Se nem édes, se nem kesernyés, inkább édes mint keserű, inkább kesernyés semmint mézédes, egyszóval tökéletes átmenet a must és bor között, tele vitaminnal, mézzel, virágillattal, koncentrált napsugár, egészség, erő, kedély, barátság van minden cseppjében. Színe ilyenkor a kotlás alatt elüt a must piszkos-vöröses színétől vagy a bor tükrös fényétől, olyan mint az aludt tejé. Ez a valódi *kotlós murci*, a *Balatonvidék* csodaitala, orvosság, mely gyomrot, beleket, vért tisztít. Aki nem ivott belőle, nem tudja mi az. Itt a *balatoni* és *somlói* szüretek ideje, most kotlik a szemelt rizling, a muskotály, a vegyes fehér, a furmint, a mézédes, a kéknyelvű szőlők mustja, amiknek ősvesszőit *Firundun* táltosai hozták magukkal az Altájról, Perzsiából, talán Urvárosából, Turánból.

Késő éjjeli órákban válunk meg vendéglátó gazdáinktól, mert reggel meg kell néznünk a *Pántlikát*, a vendégszerető magyar piarista papok világhírű pincéjét és szőlőjét *Akali-Dörgicsén*, amely a legenda szerint még *Firudun* alatt telepített. A tibeti és mongol kolostorok hagyományai azt tartják, hogy *Firudun*, amikor hadseregével meghódította Európát az Alpesekig, hódító útján telepítéseket végeztetett a magával hozott papokkal, akik Európa fél és egész vad, kultúrátlan s civilizálatlan népeit megtanitották a gabona, gyümölcsök, kertivetemények művelésére, a szőlőt ők telepitették elsőkként Európában és a bor készítését is megmutatták a leigázott népeknek. Nem nyomor, átok, szitok maradt világhódító *Firudun* után, hanem áldás, istenhit, kultúra, civilizáció. *El Akli*, a nagytáltos, a gyulákkal és bocskorokkal a mai *Dörgicse-Alkali* helyén csinálta meg az első nagy magyar szőlőtelepet a Dunántúlon, pincét épitett s a nagy király parancsára papjai ott telepedtek le. Évezredek multak el, de a dörgicsei szőlőhegyek ma is ontják a turáni nektárt, ép úgy, mint *Füreddin* időiben, a táltosok is megmaradtak a kereszténység kezdetéig, majd a turáni jogfolytonosság alapján átadták helyüket a színmagyar piarista rendnek, amely a híres *Pántlikát*, *Firudun* nagytáltosának, *El Aklinak*, régi pincéje helyén építette azt föl. A hálás utókor *El Akli* után nevezte el *Dörgicse* (a Dörgő nemzetség után) testvérközségét *Akalinak*. A piaristák vendégszerető otthonát nehéz elhagyni, különösen a mikor *Hannig* páter, a nagyszerű gazda, a rend jószág-kormányzója nem engedi a vendégeket.

Rohan az autó: jönnek a *Badacsony* szőlői, *Gulács*, *Szigliget Tapolca* bortermő lankái, hogy késő éjjel fussunk be a *Somló* alá, *Devecserbe*. Egész napot igénybe vesz az Eszterházyak, az állam, a püspökség, a bencések és ciszterciek szőlőinek megtekintése. Itt is áll a szüret, kotlik a murci. Sehol a földkerekségén olyan szép és idegenforgalmi szempontból oly értékes őszi idény nincsen, mint a *Balaton* mellett. Nem hiába választotta *Firudun* a szent *Bál-tó* vidékét a turánság kultúrális központjává. *Ős-Ten áldja meg a Nagyur nevét.*

Használjuk ki a *Balaton* őszi szépségeit, csinálunk az egész világot behálózó propagandát a *magyar ősznek*, mely *Budáról* indulva el *Keszthelyig*, a *Somlóig*, a *Kemenesaljáig* a maga csodáival bámulatba ejti az utasokat. Szíves figyelmébe ajánlom a *Balaton* melegszívű miniszterének, *Fabinyi* Tihamérnak is, aki máris annyi megértést tanusított Firudun szent földje iránt.

Aki testileg-lelkileg gyógyulni és fiatalodni akar, aki szivét, kedélyét, agyát szereti, az menjen ki a budai hegyekbe s onnét le a Balatonhoz. A földkerekségnek nincs jobb és hatékonyabb gyógyszere, mint a magyar ősz, nem hiába a hosszúéletű öreg emberek hazája a Balatonvidék, ahol szivet és idegeket gyógyít a viz és klima, a szőlő, gyümölcs és a nyugalom.

KIRÁLY FÜRDŐ

Építette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.

Budán, II., Fő ucca 84. sz.

45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó

hévviz köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, epe-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.

Kádfürdők: egész napon át.

Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- **Ivókúra**

Személyi hírek

BÓDY TIVADAR ny. polgármester, aki betegen ment Balatonfüredre, hogy ott gyógykezeltesse magát, jobban van.

PETRACSEK LAJOS dr. országy. képv. állapota, aki hetek óta fekszik tífusz-betegen a Herzog-klinikán, — örvendetesen javul és e hó 26-án átjön a Sieszta-szanatóriumba.

SZENDY KÁROLY dr. szfv. tanácsnokot csaknem három évtizedes, eredményes közhivatali működése elismeréseül kormányfőtanácsossá nevezte ki a kormányzó.

SPANNBERGER ALAJOS dr. tanácsnok előljáró családi ünnepet ülni három napra Mária-Zellbe utazott.

PIAZZA GYÖZÖT e hó 2-án születés- és névnapja alkalmából nagy ünneplésben részesítette a XIII. kerületi Egys. Közs. Párt tiszteletére rendezett társasvacsorán, ahol mintegy 330-an vettek részt, köztük Payr Hugó és Décsi Géza.

vitéz RÁTVAY IMRE tábornokot e hó 3-án, este melegen ünnepelte névünnepe alkalmából a „Hegyvidéki Asztaltársaság" a Claridge-Vigadóban.

WOSSALA SÁNDOR tanácsnok betegségéből felgyógyulva november közepén veszi át hivatala vezetését.

FRITZ BÉLA dr. ny. főügyész a Hárshegyvidéki Egyesület elnöke nov. 6-án „Az őszirózsás forradalom kuliszszái mögül" címen mondott érdekes beszédet a Szép Ilona vendéglőben.

BÜBEN MIKLÓS dr. a német nemzeti szociálizmusról tartott előadást november 6-án a „Kelenföldi Kaszinó"-ban.

GAJDA BÉLA főgimn. igazgató volt a hivatalos szónok a Keresztényszociálista Szakszervezetek óbudai társasvacsoráján.

Andréka Károly

névünnepét nagyarányú estén ülte meg Óbuda és Ujlak polgársága és a Korona Vigadó nagytermét 200-nál több vendég töltötte meg, akik lelkesen ünnepelték a III. kerület vezérét, ahogy arról a napisajtó is beszámolt. Andréka Károly nagyarányú működését *Orova* Zsigmond dr. méltatta a III. kerületi Egyesült Polgári Társaskör nevében, amit elismert a király, a kormányzó, számos külföldi fejedelem és hálával köszöni ezt Óbuda és Ujlak polgársága. Ezután az óbudai „Dalfüzér" dalárda énekkel köszöntötte az ünnepeltet és szellemes szóval annak elnöke, *Tóth* Ferenc is, kifejtve, hogy ez a dal nem is dal, hanem imádság a jó Istenhez, hogy hallgassa meg az óbudai polgárság jókívánatait. *Martin* Gyula az üdvözlések hosszú sorát olvasta fel és mindazok nevét, akik kimentették magukat, köztük *Huszár* Aladár főpolgármester, *Ferenczy* Tibor főkapitány és *Liber* Endre polgármester-helyettes. — Utána

KOZMA JENŐ dr.
országy, képviselő,

a Községi Polgári Párt vezére emelkedett szólásra azzal a kijelentéssel, hogy nem táviratozott, hanem eljött. Felszólalása nemcsak üdvözlő beszéd volt, hanem politikai beszámoló, amelyben kitért minden aktuális kérdésre, amely érdekli az ország, a város és főleg Buda közönségét. Hatalmas tapsvihart aratott és lelkesen együtt ünnepelték őt Andréka Károllyal. A nagyszámú felszólalások során árvátfalvi *Nagy* István, a hadirokkantak üdvözletét talmácsolta, — *Szibinkits* György pedig a távoli hegyvidék üdvözletét hozta. *Szakács* Gyuláné kedves felszólalása után *Pásztélyi* Vilmos a nagyasszonyt, Andréka Károlynét üdvözölte, — *Sinka* Gyula pedig az ifjúság nevében köszöntötte Andrékát. *Husszein Hilmi* budai nagynafti rövid lelkes szavai után

ANDRÉKA KÁROLY

köszönte meg mindenkinek a kedves megemlékezést, a maga részéről is rátérve a kerületnek számos kérdésére és fogadalmat téve, hogy továbbra is ezeknek szenteli életét és működését. A jelenvoltak felállva helyeikről, siettek koccintani a népszerű vezérrel és vidám zene mellett sokáig együtt maradtak.

Budapest-Fürdőváros Egyesület november hó 10-én (pénteken) d. u. 6 órakor a Szent Gellért szálló dohányzótermében (félemelet) folytatólagos közgyűlését rendezi József Ferenc főherceg elnöklése mellett, mely után választmányi ülést tart, melyen megalakulnak a szakosztályok. Ez alkalommal Németh Béla dr. főv. biz. tag, kormányfőtanácsos a Tabán rendezésével összefüggő fürdőváros problémákat, Bánlaky Géza a székesfővárosi fürdők központi igazgatója a pausal gyógyutazások rendszerét, Benczúr Gyula dr. egyetemi tanár az orvosi munka szerepét a fürdőváros kialakításával kapcsolatban ismerteti. A meghívókat József Ferenc dr. kir. herceg elnök küldte szét.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila u. 8.

Léleknapi megemlékezést rendezett a budavári koronázó Mátyás-templomban november hó 4-én a Szociális Testvérek Társasága szentlélek Uristen temploma javára a következő művészi műsorral: Orgonaszám: Ferencsik János, a m. kir. Operaház karnagya. Ünnepi beszéd: Páter Lőrinc. Mascheroni: Ave Mária. Énekelte: Huszka Rózsi, a m. kir. Operaház tagja, orgonán kísérte Pallós Marcel orgonaművész, hegedün: Pátkay Eleonóra hegedűművésznő. Litánia és a megholt hivekért áhitatos ima fejezte be a megemlékezést, mely idő alatt a Szentháromság-szobornál IV. Károly apostoli királyunk szobra körül mécseket gyujtott a Magyar Nők Szentkorona Szövetsége.

Tűzgolyó Buda felett. Mindszentek estéjén a budai várbástyán jártam — írja nekünk Palóczi Edgár — és kerestem a budai és pesti temetők idecsillogó sokezer mécsesének fényét, de csak nem akartak az idén kigyulladni. Rossz idők járnak ma a szegény emberre. — Gyertyára, mécsesre is alig telik, már s bizony sok, nagyon sok kegyeletes lélek az idén csak odahaza tudott nagy szegényen egy-egy szál gyertyát gyujtani kedves halottjai emlékének. Setétek maradtak a temetők, ahol még az elmult évben ezer meg ezer apró láng hirdette a siron túl való örök szeretetet. A budai várbástyáról az ilyen fel sem tűnik a be nem avatottnak. Hiszen valóságos fényárban uszik innen a Krisztinaváros és a Hegyvilág. Nincs a világnak az a tüzijátéka, amely ezzel a tündéri, misztikusan szép éjjeli látvánnyal felvehetné a versenyt. Mintha ezer meg ezer szentjánosbogárka adott volna egymásnak találkát itten, olyan csillogó, ragyogó ez a kép. Elbüvölten tekintettem a Hadimúzeum előtt ebbe a mesevilágba, amelynek még mindig nem jött el az igazi költője, mintahogy a Balatonnak és a Tátrának is csodák-csodájára még mindig csak várjuk a világviszonylatban is számottevő *magyar* dalnokát. De hát nem földi csillagokat akarok ma írni, hanem arról a felejthetetlen asztronómiai tüneményről, amelyben nekem és kevesedmagamnak része volt Mindszentek estéjén a Várbástyáról. Azt szokás mondani, hogy amikor legnagyobb a baj, legközelebb van a segítség. S vajjon lehet-e már nagyobb a szegény földi pária bánata, ha már szeretetjeinek sirhantján sem tudja meggyújtani az emlékezés mécsét, ha zsebében már az a félpengő sem csörög, amellyel megválthatja rozoga lábai számára az újkor luxusközlekedési eszközének: a villamosnak viteldíját.

Hat óra volt, pontosan hat óra, amikor az ég megsajnálta annyi szegény budai lélek bánatát és maga gondoskodott a budai sirkertek földöntúli kivilágításáról. Hirtelen, alig egy mérföldnyire a Farkasrét temetője felett ragyogó tűzgolyó tünt fel az ég alján. Csodálatos, szférikus zene kisérte néhány másodperces útját, amelyet ragyogó fényívvel írt be az égi térképbe, aztán milliónyi darabra váltva, elmult az égi tünemény. Egy felcsillanás az ég alján jelezte csupán, hogy a mindenség ismeretlen helyéről a Föld közelébe ért tűzgolyó — a ragyogó meteor, — felrobbant. . . . Igy gondoskodott az ég a farkasréti temető kivilágításáról anno 1933 . . .

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Nász. Hajnóczy (Haász) Vilmos, a póstavezérigazgatóság osztályvezető-főmérnöke, a BBTE igazgatója feleségül vette csikszentimrei *László* Gizella Lillyt, néhai *László* Mihálynak, volt orsz. képviselőnek, az ismert pedagógusnak unokáját. A fiatal pár nászutra a Semmeringre utazott autón.

Zártkörű művészestét rendez a „III. Kerületi Egyesült Polgári Társaskör ifjúsági alakulata november hó 11-én, szombaton este 8 órai kezdettel a Társaskör helyiségeiben (III., Hajógyár-utca 2.) Műsora: — Beköszöntőt mond: Sinka Gyula dr. Ady-verseket ad elő: Philipp Alice. Uj magyar nótaszerzők dalait mutatja be hegedün és énekli: Goórné Szabó Iny. „Csárdajelenetek" Hubaytól, előadja: Berindán László vak hegedűművész. Énekel és táncol: Édes Baba gyermekprimadonna. Petőfi költeményeit és a székely népköltés remekeit szavalja: Szabó Margit, „Hacsek és Sajó". Előadják: ifj. Danhauser Rezső és Lichtenstein Károly. — A rendezőbizottság élén állanak mint elnökök: Philipp Kálmán dr. és Sinka Gyula dr. ifj. elnök, ifj. Vésey Győző alelnök és Philipp Tibor főpénztáros.

Gyász. Weimess Marian okl. építészmérnök, törvényszéki és árvaszéki hites szakértő, folyó hó 4-én, délután fél 4 órakor elhunyt. Temetése 7-én, délután volt a régi tabáni temető halottasházából a Németvölgyi temetőben lévő családi sirboltba. A gyászmise pedig 8-án délelőtt volt a Krisztinatéri plébániatemplomban. Óriási részvét nyilatkozott meg az elhunyt mellett.

Modernizálják a Rudasfürdőt egymillió pengő beruházással. A népfürdőosztályt máris megszüntették s ennek területét az uszoda kibővítésére használják. Uj emeletráépítéssel nyolcvan szobával bővítik a fürdő szállóját. — Ezzel a Rudas-fürdő egyúttal modern gyógyszállóvá is alakul. Fejlesztik az ivócsarnokokat és az alsó ivócsarnoktól a Gellérthegy lábánál levő Beatrix- és Mátyás-király-forrásokig járható alagutat építenek, amelyen át az ivókúrát használó közönség megközelítheti a gyógyforrásokat anélkül, hogy fel kellene mennie a Gellérthegy alján huzódó útra. A fürdő körüli közlekedési rendet is megváltoztatják. A felső rakparton teljesen megszűnik a közlekedés és ezt az egész területet parkozzák. A Rudas-fürdő épületének külső képe is teljesen megváltozik az átalakítások során.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Gyász. Kanyuch Györgyné szül. Harcsár Terézia november hó 1-én életének 64-ik, házassága 44-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. E hó 3-án délután temették a farkasréti temető halottasházából és az engesztelő szent miseáldozat folyó hó 7-én délelőtt volt a városmajori plébániatemplomban. Siratja benne édesanyját Ravasz László cukrász felesége és sógornéja, akiket súlyos csapás ért a Felvidéken közszeretetben állott úrnő szenvedése és elhunyta. A temetésen nagy számban jelentek meg a család barátai és tisztelői.

Nászképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Ivókúrák Budapest gyógyforrásánál cimen jelenik meg az „Idegenforgalmi Könyvtár" kiadásában a Nemzeti Munkahéten Nemes Jenő György dr. jeles ismertető munkája. Ez a hézagpótló balneológiai és idegenforgalmi ismeretterjesztő füzet, amelyről Dalmady Győző dr. egyetemi tanár a legmelegebb ajánlással nyilatkozott, élénk reprezentálója lesz a Munkahéten a főváros 2000 éves gyógyenergiáinak, a hőforrások és keserűvizkutak ivógyógymódjának. Fontos ez az orvosi propaganda gyógyforrásaink eleddig elhanyagolt kihasználási módja, az ivókúrák érdekében, amelyekről pedig éppen legutóbb nyilatkozott a bécsi Pulay tanár a legnagyobb elismeréssel, mint olyanokról, amelyek a belés anyagcserebetegségek egész sorában vehetik fel a hasonló külföldi gyógyvizekkel a versenyt. Nemes dr. a fürdőorvos szakértelmével és a fővárosát szerető ember propagandista erejével száll sikra — talán mint orvos az elsők között — a gyógyforrások ivókúráinak érdekében.

Nem biztató az útépítés költségvetése Budára: — 52 ezer pengő jut az Eszék-utcának a Fadrusz-utca és Fehérvári-út közötti részén keramittal való burkolására, 50 ezer pengő költséggel új makadámburkolatot kap a Törökbálinti-útnak az Érdi-út—Ördögoromcsárda közötti része. A Lóránffy Zsuzsánna-lépcsőnek az Olasz-fasor és Trombitás-út közötti részét 25 ezer pengő költségelőirányzattal makadámmal fogják burkolni. Bazalt kiskőburkolatot kap 50 ezer pengő költséggel az óbudai Pacsirtamező-utcának a Nagyszombat-utca és Timár-utca közötti része, továbbá a Nagyszombat-utcának a Lajos-utca és Pacsirtamező-utca közötti része.

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

gróf Mailáth József szálloda-bérház
ZSIGMOND L.
Rózsadombi Étterme
Minden este tánc, szalonzene. Vasárnap és ünnepnap ötórai tea, tánc.

Óbuda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, Lajos u. 148. sz.
Telefon: 62-4-57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett.
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett.

Enyvet főztek Árpád fejedelem csontjaiból!

Mult számunkban *Margittay* Rikárd dr. tollából közölt „Árpád sirja Óbudán" című cikkünkhöz pótlásul közöljük most ezt a képet, amely a cikk szövegében is említett *tábor-hegyi* gótikus stílű volt *Pálosrendi kolostor* rekonstruált alaprajza. E

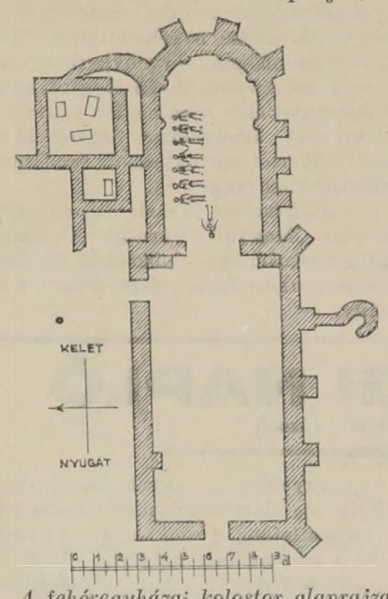

A fehéregyházai kolostor alaprajza.

kolostor egyes részeit 1885-ben ásták ki és találták meg a szentély talajában a képen is látható — előkelő halottak csontvázait, amelyeket azonban egykorú adatok szerint nemtörődömségből

a Spódiumgyárba szállitottak, ahol — enyvet főztek belőlük!

Mivel e Páloskolostor szentélyét valószínűleg az Anonymus említette Alba Maria nevű régi kis sírkápolna képezte, amelyet Árpád hamvai fölé épített Szent István 1015-ben, nincs kizárva, hogy a cikkben jelzett sírleletek tanúsága szerint is, éppen

Árpád fejedelem földi maradványai semmisültek meg

ekként a kegyeletnélküli gondatlanság miatt. E kolostor egy részének még a helyszínen, a föld alatt kell lennie, a Bécsi út 152. szám alatti telken, a volt Viktória (ma Bohn) téglagyár telepén, mert 50 év előtt nem az összes alapfalakat ásták ki.

Gyermekképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

A lágymányosi holt Duna-ág feltöltése abbamaradt. Ebben három közhatóság is érdekelt. A Fővárosi Közmunkák Tanácsa, amelynek hivatása volna a hid körüli parkrész rendezése; a földmivelési minisztérium, amely a lecsapolási munkákat hivatalból intézi; és a kultuszminisztérium, amely a területet az egyetemi város felépítése céljára megvásárolta. Most egyik sem tartja magát illetékesnek és mindegyik szeretné, ha a másik vállalkoznék a faltörő kos szerepére a negyedik közhatósággal, a pénzügyminiszteriummal szemben. Az ötödik közhatóság, a kereskedelemügyi minisztérium pedig, amely viszont a hidépítést intézi, hiába sürgeti a feltöltés folytatását, sürgetésének nincs foganatja.

BUDAI KRÓNIKA

— A Bécsi úti városi házak nagy veszélyben vannak, mert egy esetleges földcsuszamlás a mögötte levő heggyel eltemetheti az egész háztömböt. A főváros az elhárítómunkákat rövidesen megkezdi.

— A Rudasfürdő dörzsölő-fapadjának egyik szálkájától meghalt egy tisztviselő és ezért az illető édeanyja 75 ezer pengős biztosítási összeget követelt. A pört megnyerte és a biztosítási társaság most a fővárost perli kártérítésért.

— A Koronázó főtemplom és a vizivárosi Szent Anna plébániatemplom restaurálási munkáira 40—40 ezer pengő van felvéve a főváros jövő évi költségvetésében.

— A Bécsi úti és környékbeli hegyivizek levezetőárkainak rendezésére 22 ezer pengőt fordít a jövő évben a főváros, míg az **istenhegyi** vízlevezetés folytatólagos kiépítésére 9 ezer pengőt vettek fel a költségvetésbe.

— A szellemi szükségmunka talántán mégis megindul. Legalább is különféle pártoknál már készek a listák....

— Öt rádiumos fürdő nyilt meg a Rudasfürdőben nemrégen, de az érdeklődés oly nagy, hogy az igényeket aligha tudják ezzel a kis osztállyal kielégíteni.

— Egyedülálló lesz egész Európában a Gellértfürdő pálmakertjében 200 ezer pengőért készülő **pezsgőfürdő**, amelyet pneumatikus kamrák révén sűrített levegővel pezsegtetnek. A télikertben csak medencét kell építeni, különben alig lesz ott változás.

— A rossz időjárás tönkretette a fürdők bevételét. A Gellértfürdő 35 ezer, a hullámfürdő 60 ezer, a Rudasfürdő 19 ezer pengővel kevesebbet jövedelmezett, mint a mult évben.

— A névmagyarosítást a főváros kerületeire is kiterjeszteni óhajtja a „Rákóczi Szövetség", kérve a Közmunkák Tanácsától, hogy az I. kerület: — Magyarváros, a II. kerület: — Nyékváros, a III kerület régi nevén Óbuda, a XI. kerületet: — Húnváros, a XII. kerületet Kúnváros névre keresztelje.

Éhgyomorra
naponta igyék egy pohár
Kristály
vizet

Jók, tartósak, olcsók, elegánsak
NÉMETH BÉLA
budai cipészmester saját készitményü
CIPŐI.
II., Margit körút 56.

Üzleti könyveinek
átszervezését, rendezését, mérleg készítését, óra-könyvelést vállal
B. Karai Sándor III., Nagyszombat ucca 4. I. em. 15. Telefon: 51—8—23.

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint.
Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár építészmérnökök irodájában.
V, Személynök ucca 9—11. szám.
Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

A közüzemek kérdése

Hoor-Tempis Móric dr. műegyetemi tanár előadása a BUDAI TÁRSASKÖR szezónnyitó estjén.

— A magyar városok orsz. kongresszusának közüzemi értekezletén előterjesztett előadói javaslata alapján. —

II.

A közüzemek nagyhorderejű és folyton növekvő kérdésével már régebben foglalkozott és ez alapon a következő javaslatokat terjesztette a kongresszus elé:

I. A törvényhatóságok, városok és községek, valamint engedélyes vállalatok tulajdonában levő közüzemek működésének műszaki, pénzügyi és gazdasági irányítása, ellenőrzése a kormányhatóságok felügyeleti jogának egységes és gyors foganatosítására és a közüzemekkel kapcsolatos ügyek közigazgatási menetének gyorsítására, a m. kir. kereskedelemügyi miniszter fennhatósága alatt

Országos Közüzemi Bizottság alakittassék.

A bevezető részben fesorolt közüzemeknek, üzemi és üzleti vitelének állandó műszaki, gazdasági és pénzügyi szempontból való ellenőrzése, mérlegeik, zárószámadásaik megvizsgálása és ellenőrzése, a nyilvántartott vagyon- és tehertételek változására vonatkozó bejelentések megvizsgálása, felülbírálása és jóváhagyása érdekében.

II. Közhasználatú művek telekkönyvezetése céljából

Országos Központi Közüzemi telekkönyv

felállítása.

A már létesült vagy a jövőben létesülő közhasználatú villamos erőművek,

GERBER JÓZSEF
BUDAPEST
II., Szász Károly ucca 4.
Telefon: 52—6—44.
Csempe-falburkolás
Köpadozati-burkolás
Bel- és külföldi csempe és padló-lapok

gázművek, vízvezetéki művek és mindezek távvezetékei és helyhez kötött tartozékai, ingatlanjai és berendezési leltárai, jogai és kötelezettségei, építési tőkéje és kölcsönterhei üzemfajtánkint való nyilvántartására, — tekintet nélkül arra, hogy e művek közhatóságnak vagy bármely más közületnek vagy magánvállalatnak egészben vagy részben képezik-e tulajdonát, — az Országos Központi Közüzemi Telekkönyv (OKKT) szolgál.

III. A közhasználatú villamos erőművek, illetőleg gázművei, vízvezetéki és távfűtési művek, illetőleg ilyen távvezetéki vagy elosztóvállalatok és közüzemek

kötvénykibocsátása.

A nyilvántartott közhasználatú létesítmények (üzemek) tulajdonosai az üzemi gazdálkodás javítására vagy a teljesítőképesség növelésére szolgáló hasznos új beruházások tőkeszükségletének fedezésére vagy régebbi függőkölcsönök kiegyenlítésére vagy régebbi adósságok törlesztésére állandó kamatozású elsőbbségi kötvényeket bocsáthatnak ki és ezeket az értékpapírpiacon közvetlenül elhelyezhetik, amely elsőbbségi kötvények névértéke a tulajdont képező jószágtest vagyonértékének 70 százalékát nem haladja meg.

IV.

Közüzemi továbbképző tanfolyamok létesítése.

A közigazgatási és közüzemi alkalmazottak (jogi, technikai vagy más alapképzettségű alkalmazottak) rendszeres továbbképzőtanfolyamokban való továbbképzését, a közüzemi eredményekben és a külföldön és belföldön uralkodó eszmékben és törvénykezési intézkedésekben való kioktatását és tudásukat mindenkor a korszerű szinten tartását szolgálja.

A minősítési törvény rendelkezéseinek megfelelően e célból minden esztendőben más-más törvényhatósági város színhelyén továbbképzőtanfolyamok rendeztessenek körülbelül nyolcnapi tartammal, amelyekben hazánk hivatott szakértői az oktatást rendszeres előadásokban végeznék.

Az itt felsorolt javaslatok elkészítésével a „Magyar Városok Országos Kongresszusának" elnökségét és Közüzemi Szakosztályát bízza meg a kormány.

GAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkeszti: **Szászhalmi József.**

* **A Magyar Nemzeti Bank főtanácso** megállapította az ez évi november 15-ére egybehivott rendkivüli közgyűlés napirendjét, valamint azt az előterjesztést, amelyet a közgyűlésen tenni fog. Az 50. cikk kiegészítését az teszi szükségessé, hogy a m. kir. kormánynak a gazdaadósságok rendezésére irányuló legutóbbi rendelete folytán a pénzügyminiszter 100 millió pengőig terjedő hitelt kiván igénybe venni annak a pénzszükségletnek a fedezése céljából, amelyet a gazdaadósságok rendezése az államra hárit. Ezt a hitelt a mai viszonyok között rendes hitelműveletteI előteremteni nem lehet s ezért a pénzügyminiszter a szükséges összeg megszerzése végett a bankhoz fordult. Minthogy az alapszabályok 50. cikke szerint az állam a bank eszközeit csak akkor veheti igénybe, ha az ellenértéket aranyban vagy devizában egyidejüleg szolgáltatja, szükségessé válik, hogy e rendelkezés alól, az alapszabályok megfelelő módosítása útján, erre az egy esetre kivétel tétessék. Az igénybevétel hosszabb időre elosztott részletekben történik és az állam a hitel keretében felvett összegeket a gazdaadósságok rendezésére fordítja. Az alapszabályok 85. cikkének módosítása annak folytán válik szükségessé, hogy a Magyar Nemzeti Bank a külföldi jegybankoktól igénybevett hitelek konszolidálásával kapcsolatban az 1936. évi április 18-áig terjedő időben összesen mintegy 18 millió pengő értékű aranyat fog e hitelek törlesztésére fordítani. Ez az aranymennyiség a bankjegyforgalom ércfedezetéből legközelebb egy összegben fog leiratni és a törlesztésre ténylegesen még felhasználásra nem kerülő arany egyelőre az egyéb követelések között fog tartalékoltatni. Minthogy az érckészletnek e csökkenése folytán a jövő esztendőben hatályba lépő 28 százalékos fedezeti arányt emberi előrelátás szerint elérni nem lehet, az a helyzet állana elő, hogy a banknak a jövő esztendőtől kezdve állandóan jegyadót kellene fizetnie. Tekintettel arra, hogy ez a kötelezettség azoknak a hiteleknek a rendezésével kapcsolatban állana elő, amelyeket a bank kizárólag a pénzérték állandóságának megóvása céljából vett fel és emellett a jegyadófizetési kötelezettség a bank politikájának szabadságát korlátozná, szükséges, hogy a most irányadó 24 százalékos fedezeti arány, az alapszabályok 85. cikkének megfelelő módosítása útján, további négy év tartamára meghosszabbíttassék.

* **Az Országos Fagazdasági Tanács** a beérkezett három ajánlat közül a Faforgalmi Rt. ajánlatát javasolta elfogadásra. Időközben a másik ajánlatot finanszirozó Magyar Általános Hitelbank-csoport és a Faforgalmi Rt.-ot finanszirozó Kereskedelmi Bank és Angol-Magyar Bank-csoport megegyezett egymással és bejelentették, hogy a kérdés megoldására közösen vállalkoznak. Az ajánlattevőknek, amennyiben a külföldi tüzifa behozatali jogát megkapják, ezeket a fltételeket szabták:

— Kötelesek a magyar erdőbirtokosok (fatermelők) által minden évben felajánlott magyar termelésű tüzifakészleteket az Országos Fagazdasági Tanács javaslata lapján a földmivelésügyi és kereskedelmi miniszter által megállapított árak mellett megvásárolni és a tűzifára vagónonkint 60 P előleget folyósítani. Ha a fát a vasúti állomásra leszállították, az előleg a vételár ötven százalékáig emelendő. Az előleg biztosítása céljából a kormány kilátásba helyezte, hogy a gabonajelzálogról szóló törvényt a tüzifára is kiterjeszti. Az előleg után a Nemzeti Bank kamatlábánál 2½ százalékkal magasabb kamatot lehet felszámítani. Az ajánlattevők kötelesek a megvásárolt tüzifakészleteket meghatározott időszakokban átvenni s csak ipari igazolvánnyal rendelkező fakereskedők útján hozhatják a tüzifát forgalomba. A vételár és eladási ár közötti különbözetet vagy az Rt. brutto hasznát a magyar kormány állapítja meg; ez Budapesten vagónonkint 15 pengőnél több nem lehet. A tüzifa szállítását szállítási igazolványhoz köti a kormány. Az igazolványokat ugyanolyan szempontok szerint kapja bármelyik kereskedő, mint a Rt. Köteles a Rt. úgy a külföldi, mint a belföldi fánál magát a kormány legmesszebbmenő ellenőrzésének alávetni és a legális hasznot állami célokra elszámolni. A hasznot a földmivelésügyi miniszter az Alföld fásítására óhajtja felhasználni.

* **A Nemzetközi Gépkereskedelmi Rt.** igazgatósága megállapította az 1932 üzletév mérlegét. A lefolyt üzletév a mezőgazdaság egyre fokozódó válsága következtében 2,284.676.87 P veszteséggel járt. Az igazgatóság elhatározta, hogy a folyó hónapban megtartandó közgyűlésnek javasolni fogja a vállalat 10 millió pengő összegű törzsrészvénytőkéjének 5 millió pengővel való leszállítását, a törzsrészvények névértékének felére való lebélyegzése útján, amiáltal úgy a fenti, mint az előző évről áthozott 3.178.637.22 pengő veszteség majdnem teljes egészében fedezetet nyer. A társaság működési területét képező egyes közép- és délkeleteurópai országokban életbeléptetett, de folytonos változtatásoknak alávetett gazdaadósvédelmi intézkedések folytán a vállalat kinnlevőségeire eddig eszközölt jelentékeny leirásokon felül további tartalékolások válhatnak szükségessé. Hogy ezekre a tartalékolásokra már most megfelelő fedezet álljon rendelkezésre, a társaság nagyrészvényesei elhatározták, hogy a társaságnak 175.000 darab, egyenként 25 P névértékre lebélyegzendő törzsrészvényt megsemmisítés céljából ellenérték nélkül átengednek. A közgyűlési határozatok keresztülvitele után a társaság befizetett alaptőkéje 14.555.000 pengőt fog kitenni. A vállalat lefolyt üzletévi forgalma a mezőgazdák vásárlóképességének további jelentékeny hanyatlása következtében az előbbi évvel szemben ismét csökkenést mutat; ennek ellenére árukészleteit 27 százalékkal tudta apasztani. Az inkasszó a körülmények figyelembevételével kielégítő volt. Költségeit a társaság az előző évvel szemben 30 százalékkal csökkentette és e téren a folyó évben további megtakarításokat ért el.

* **Rassay Gyulát,** az Ipari Jelzálogintézet jogügyi osztályának igazgatóját bizta meg az igazgatóság az ügyvezető-igazgatói teendők ellátásával.

* **A posztóvita** még mindig tart a honvédelmi minisztériumban. A gyárak olyan lehetetlen követelésekkel állanak elő, amelyt felülmul minden képzeletet. Nem elég az 50 százalék készpénzelőleg, keveslik a kilátásba helyezett igen nagy mennyiséget, keveslik az árakat. Vagy talán a posztógyárak évek óta berozsdásodott kétes követeléseket mind a legnagyobb megrendelőn és legjobb fizetőn — a honvédelmin akarják behajtani?

* **A Szent István Társulat** okt. 20-án tartotta közgyűlését. A szokásos meleghangú üdvözlések előtt kiderült, hogy a nagymultú vállalat semmi hasznot sem tud felmutatni. Mihályffy Ákos alelnök helyére Takács Ernőt választották be.

* **A Közérdekeltségek Állami Felügyelő Hatósága** alapos munkát végzett az IOKSz és a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetének felülvizsgálásával. A Hadik-féle tehetetlen gazdálkodás megszünik, a környezetéhez tartozó tisztviselők távoznak a Kisbirtokosoktól. Kivánatos volna a reorganizálást hasonló ereillyel keresztülvinni az IOKSz-nál az iparosság érdekében.

Az Union Nasic f. évi október 30-án tartotta Genfben az 1932—33. üzletévre vonatkozó rendes évi közgyűlését. A közgyűlés változatlanul elfogadta az igazgatóság által előterjesztett évi jelentést és az osztalékot 2½ svájci frankban állapította meg, ami a 3%-os svájci szelvényadó levonásával Budapesten a Hazai Bank Rt.-nál kerül f. évi november 3-tól kezdve az érvényben lévő devizarendeletnek megfelelően kifizetésre.

A RÉGI KÖZISMERT
BAGYIK VENDÉGLŐ
UJ HELYISÉGEI
II., CSALOGÁNY UCCA 27.
KELLEMESEK, OTTHONOSAK.
Naponta Burghardt testvérek SCHRAMMEL-ZENEKARA.

Kóstolja meg
Szekszárd világhírű borait!
HÁRI JÁNOS
egykori szekszárdi fazekasmester kedves borát méri ki a
„Szekszárdi Borpince"
az ottani borvidék állami ellenőrzés alatt álló Pinceszövetkezetében részes bortermelők kimérése:
VIII., József u. 19.
Budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést díjtalanul házhoz szállít.
Világhírü szekszárdi
bikavér . . literje 80 fill.
Sötét kadarka . . „ 60 „
Asztali fehér . . . „ 60 „
Fekete Sándor
üzletvezető.
Telefon: 32—0—63.

Társasvillák
Budapest Rivierájáu
a Gellérthegy déli lejtőjén!
A hatholdas Batthyány-ősparknál a Gellértfürdő közvetlen közelében, központi, mégis csendes, pormentes fekvésben, a Mészöly ucca 5. és 7. sz., továbbá a Mányoki út 7. sz. szépen fásított telkeken
társasvillákat építünk
2—3—4— szobás hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvvezésü
öröklakásokkal,
versenyen kivüli kivitelezéssel. 2 szobás lakrészek már 17.000, 4 szobásak 27.000 P-ért. Értékálló befektetés; bérbeadásnál, amit vállalunk, kamatjövedelmét megkétszerezheti. Díjtalan prospektus.
„CENTRUM"
Házépítő vállalat
I, Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

HÁZ
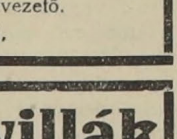
Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS
2 szobás hallos, erkélyes, Vérmezőre néző gyönyörű modern lakás központi melegvizfütéssel novemberre kiadó. — Érdeklődés házmesternél I., Logodi-u. 60, vagy telefonon 55-0-35.
Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretű, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel épitendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.
2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fűtés, melegvízellátással az Attila ucca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus építő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.
3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I, Logodi ucca 63, vagy telefonon: 55-0-35.
Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjű 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörű kilásással a budai hegyoldalra. 61-es villamos-, 4-es autóbuszmegállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.
Épülő modern bérházban luxuskivitelű, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszínen.
Főlépesőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

TELEK
Rózsadombon, Törökvész út 79. közműves, 263 öles telek olcsón eladó. Cím a kiadóban.
160 négyszögöl telek a Pasaréti-út legelején, déli fekvésű 14.000 P-ért sürgősen eladó. Tulajdonos telefonja: 85-3-54.
Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles közműves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló kőlapokkal
burkoljak.
Szállitja: **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC. FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.
Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.
Safe deposit

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksüteménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

MAI BUDÁT
örökíti meg az utókor számára a HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG írók, művészek és tudósok budai egyesülete közreműködésével megjelenő
BUDAI ALMANACH.
A „Budai Napló" szerkesztősége mély tisztelettel kéri Buda érdemes polgárságát, hogy a tulajdonában lévő régi budai ujságokat, Budával foglalkozó könyveket, a családban fennmaradt adatokat, leveleket, okiratokat bocsássa a szerkesztőség rendelkezésére, hogy azokat a Budai Almanach számára feldolgozza.
Kérjük azokat, akik Buda érdekeit szolgálják, vagy a multban szolgálták bármely téren, hogy az erre vonatkozó adatokat velünk közölni sziveskedjenek.
1933 november havában jelenik meg a BUDAI ALMANACH!
Minden levél és értesítés címzendő:
BUDAI NAPLÓ szerkesztősége: I., Batthyány u. 63. Telefon: **502-96**

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Viraág Béla.
Felelős szerkesztő: Viraág Béla.
Főmunkatárs: László Zoltán dr.
Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1147. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 november 16.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 fill. Szövegsor ára 2 P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63.
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4–6-ig.

A szivek megafonján

rezgett tovább a szó, mint az ünnepnapi harangkongás, amely imára hív. Imára a Hazáért, imára a Nemzetért, — amely megbocsátja vétkeinket és megadja a mindennapi kenyerünket. Fölemel mindenkit és egyenlővé teszi a földet mívelő robotost a lelket művelő bölcsekkel, — egyelőre a Haza szeretetében, a Nemzet szolgálatában. Hitet önt a kétkedőbe, reményt a csüggedőbe, — hivatkozva a nagy multra, mert él ez a nemzet ősidők óta, és megujul minden fiában, mert élnie kell a jövendőben.

Ébresztő szózat, amely munkába hív, kéz a kézben, egymást segítve, gyámolítva, egymást támogatva a mai göröngyös úton, amely a népek végtelen útjának egyik erőt kivánó része. Az erős nemzetek megbírják, a gyöngék elhullanak. Járatlanabb, göröngyösebb élet útján is birta a magyar, ha birta vezére és vezette népét az igaz úton, sötét éjszakában.

Lehel kürtje harsogására végigtapostuk a Nyugatot és a kürt már ezer éve néma. A Nyugat zsarnoksága idején a tárogató mélabús szavára talpraállott a nemzet és leráztuk az igát. Mert az Ős-Ten szabta rend szerint a legsötétebb éjszakát is a ragyogó hajnal váltja fel.

Mi szólt vasárnapon a lelkedhez magyar Testvérem? — a Lehel kürtje? — a tárogató? A dörgő szóban Botond bárdjának döngetését hallottad Bizánc kapuján? Az örök magyar sors szava szállt feléd a vezér szavában?

Hozzánk, Budára a keleti szél hozta ezt a nemzetébresztő szózatot. Nem az Észak, nem a Nyugat dermesztő szele, hanem a turáni mezők magyar bölcsőt ringató, világot éltető, meleg, lágy szele, mely egymásra hajtja a bimbót, hogy termő csókban fakadjon virággá, érjen gyümölccsé.

Mert újból üzent Turán!

Üzent a hímes hegyek aljáról, amelyek uralják az altájat, ahol ősapáink pihennek és csendesen várják a nagy megujhodást az ősi teke törzs, a dákák, akik megtagadták az adót a világot uraló Rómától is. Minket simogatni jár hozzánk onnan a szellő, csakhogy minden szellőből válhat világot pusztító vihar! — és a szelet elindíthatja a kürtszó is, — a Turul madár szárnycsapása is. A Kelet mélységeiben titokzatos őserők pihennek, amelyek kirajzanak és Attila apánk szavára beláthatatlan seregek büntették a Nyugat bűneit. Ezekből a mélységekből törtek elő a nyugatot tipró hős népek: az avarok, a besenyők, a jászok és követte őket a magyar, hogy itt maradjon, mint a turáni népek kinyújtott kardjának élesre fent hegye.

Isteni sorsküldetése volt Árpádnak és minden utódának. Kürtszó szólította harcba a Báthyoriakat, a Bethleneket, — a tárogató Rákóczit, — aki visszatért az ősi földekre. Az újhelyi ügyvéd Kossuth Lajos szavára csodákat mívelt a magyar vitézség, — az osztrák katonatiszt, Széchenyi István szavára a magyar munka.

Most az új vezér ébresztő szavát vitte el szárnyán a szél és újból talpon áll a magyar.

Budavára falán visszaverődött ez a szó, — lett légyen a kürt riadója, a tárogató siratója, —itt találta a magyarok ősi várát; mert — Áll Buda, él magyar még!

Viraág Béla.

Buda és Dunántul

— A „DUNÁNTULI KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET" Budára költözik —

— Jövő héten alakul meg a „DUNÁNTULI KASZINÓ" szervezőbizottsága —

Buda nagy érdekeit szolgálva, értekezletre gyültek a „Hollós Mátyás Társaság" tagjai e hó 13-án, amelyen résztvett *Rákosi* Gyula dr. a „Dunántúli Közművelődési Egyesület" alelnök-főtitkára is, aki különben is tagja a Társaságnak, hogy megvitassák annak a kérdésnek a gyakorlati megoldását, amely Budát annak kultúrális törekvéseit, fürdőügyét és idegenforgalmi érdekeit kapcsolja a Dunántúl ily irányú nagy kérdéseihez — központot létesítve e nagyhorderejű kérdések számára a Budai Vigadóban, ahol teret nyit ezeknek az eszméknek a nagymultú és megfelelő helyiségekkel rendelkező BUDAI POLGÁRI KÖR.

Viraág Béla szerkesztő a „Hollós Mátyás Társaság" alelnök-háznagya ismertette az ügyet minden részletében, rámutatva egyúttal arra is, hogy mily fontos kérdés ez a magyar székesfőváros lakóssága nyaraltatásának terén. Kihatással volna ez a Dunántúl gazdasági életére is, mert ahogy *Pávai Vajna* Ferenc kifejtette, — a Dunántúl ezer kincset rejt, amely föltárásra vár és a Balaton maga oly fontos része e kérdésnek, hogy egymagában a Balatonért is érdemes e kapcsolatokat létesíteni és ezt a munkát megindítani. A „Hollós Mátyás Társaság" minden rendelkezésre álló erejével kész szolgálni a „Dunántúli Közművelődési Egyesület" érdekeit, de célszerűnek véli, hogy a dunántúli társadalom minden rétegének bevonásával olyan társadalmi egyesülés létesítessék, amely

DUNÁNTÚLI KASZINÓ

címen, mint a nemzet *harmadik* országosméretű kaszinója karolná föl ezt a kultúrális, fürdőügyi, idegenforgalmi, a nyaraltatással és üdüléssel kapcsolatosan pedig a *Balaton* ügyét is. Óriási haladást jelentene ez úgy a Dunántúlnak, mint Budának, amelyek főleg a fürdőügyben vannak egymásrautalva és szolgálná nagy arányokban a magyar kultúra ügyét.

A kérdéshez hozzászóltak: — *Rákosi* Gyula, aki a fölvetett kérdést a D. K. E. szempontjából világította meg. Örömmel fogadta a budai írók, művészek és tudósok társaságának fölajánlott szolgálatait és a karöltve történő kultúrális munkát. — *Hennyey* Vilmos dr. ny. államtitkár, aki a Hollós Mátyás Társaság csatlakozását jelentette be, — *Lugmayer* József dr., aki gyakorlati tanácsokkal szolgált, — *Pávai Vajna* Ferenc dr., aki a kenyéradó közmunkák egész sorát ismertette, mert évtizedes tanulmányai vannak a Dunántúlon, — *Szilágyi* Károly, aki a magyarság egységét ezúton véli szolgálhatni, — *Peterdi* Sándor, aki örömmel ajánlotta föl egyéni szolgálatait, — *Bárdos* György dr., aki e mozgalom művészi nívójának emelését vállalta és végül — *Husszein* Hilmi nagymufti, aki megígérte, hogy a Kelet figyelmét irányítja a Balatonra.

Rákosi Gyula összegezte végül a tárgyalások eredményeit és kijelentette, hogy ezek alapján tesz előterjesztést a „Dunántúli Közművelődési Egyesület" november végére tervezett közgyűlésének, annak a hitének és reménységének adva kifejezést, hogy ez alapon sikerülni fog rövid időn belül megalakítani a „*Dunántúli Kaszinót*", amely nagy hivatást tölt majd be és rendkivüli hatással lesz az egész Dunántúlra. Egyúttal bejelentette a Dunántúli Közművelődési Egyesület elnökségének, tisztikarának és választmányának a kellő átszervezését, amelyben Budának is megfelelő rész jutna.

A Hollós Mátyás Társaság december hó elejére hívja össze közgyűlését.

Kozma Jenőt
ünnepli Buda hálás polgársága

Ünnepre készül Buda.

Ünnepelni készül a budai oldalnak politikai vezérét, aki, elődeitől eltérően, megindította Budán minden irányban azt a munkát, amely a budai polgárság folyton rosszabbodó helyzetén van hivatva segíteni.

Minden esztendőben nagy társaság jön össze november derekán, hogy megülje nagyarányú keretek között

KOZMA JENŐ
országgyűlési képviselő

aki három évtized óta tagja a főváros törvényhatósági bizottságának, mint Buda képviselője, — névünnepét és szive-lelke egész szeretetével, tiszteletével és hálájával ünnepelje őt. Ez évben november 21-én lesz az ünnepi vacsora előreláthatóan még ragyogóbb külsőségek mellett és az előbbieket meghaladó arányokban.

Talán éppen az utolsó évtized az, amely kiváltotta a budai polgárság háláját *Kozma* Jenő iránt, mert ezekben az években nyilt legtöbb alkalma, hogy polgártársainak ezer ügyében, bajában hathatósan segítségére lehessen. Sokezer család neki köszönheti, hogy nem reménytelenül megy neki a télnek és önfeláldozó nagy gondja, amellyel a diplomás ifjúság ügyét felkarolta, rendkívül megszaporította híveinek számát.

Budai népszerűségének ez a titka.

A budai szűk keretek közül kiemelkedve, országos hangzású ma a neve, mert az ő gyakorlati bölcsességének köszönhető túlnyomórészben, hogy Budapest székesfőváros polgársága ma egységesen áll

GÖMBÖS GYULA
miniszterelnök

elvei alapján és képezi a *Nemzeti Egység Pártjá*-nak legértékesebb részét. Az ő politikai tapintata révén sikerült elkerülni azokat a surlódásokat, amelyek okvetlen bekövetkeztek volna a túlzott egyéni hiúságok révén, amelyek itt óhajtottak érvényesülni, — anélkül, hogy a maga egyéniségéből a legcsekélyebbet is kénytelen lett volna feláldozni. Mint egész ember állott a Nemzeti Egység jelszavával az ország meghódítására induló miniszterelnök mellé, védve a kormány fejének nagy nemzeti elgondolását és mégis megóva Budapest székesfőváros autonomiáját. A városházán szerzett három évtizedes tapasztalatainak gyümölcsét önzetlenül ajánlotta fel a nemzetnek, hogy a vezér által hangoztatott Egység — minden belső összekoccanás nélkül — Budapesten is megvalósítható legyen.

A budai polgárság átérzi ennek a feladatnak szinte rejtelmes nehézségeit s értékeli azt a nagy munkát, amely segített megteremteni a Békét és Egységet és aligha lesz fölösleges hely a Budai Vigadó termeiben, amelyet szinültig nem töltene meg Buda hálás polgársága.

Módosított költségvetési tervezet került a főváros közgyűlése elé, amelyben a végleges kiadás 156 millió, 613 ezer, 496 pengő; a végleges deficit pedig 10 millió 13 ezer, 906 pengő.

A főváros belső részei nem fejlődnek és ezért 22 érdekképviselet a házadómentességi rendelkezések bővítését kéri. Harminc évi adómentességet kérnek Budán a Vizivárosnak a Vár, Margit körút, Dunapart és Clark Ádám tér által határolt területére, Óbuda belső részére, a Bécsi út, Vörösvári út, Hévizi ucca és Meder ucca által határolt területre. Ha a megjelölt területen lebontott házak helyére építenének új épületet, úgy a rendkívüli házadómentességen felül a régi ház terjedelmének megfelelő része után további 10 évi külön engedményt kapjon az építtető. Ha egész háztömböt építenének ujjá, úgy további 10 évi adómentességet adjon a kormány, — kérik az érdekeltek.

Idegenforgalmi javaslatot dolgozott ki a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, amelyben kivánja, hogy a kilátópontokat, a Gellérthegyet, a Jánoshegyet, a Svábhegyet olcsó közlekedési eszközökkel tegyék hozzáférhetővé. — Szükségesnek tartják a néprajzi és mezőgazdasági múzeum átszervezését, a külföldieket érdeklő műkincsek összeírását. Szorgalmazni kellene a múzeumok délutáni nyitvatartását. Szükség volna helyesebb irányú szoborpolitikára, mert Budapesten éppen azok a nagy magyar államférfiak, irók és művészek szobrai nem találhatók meg, akiket a külföld ismer. Kéri a kamara az óbudai ásatások folytatását, hogy az egész Közép- és Észak-Európában páratlan összefüggő, egységes műemlékek feltárhatók legyenek. A kamara is mielőbb megvalósítandónak tartja a Gellértrakpart és Margitrakpart parkozását és a Margitsziget fejlesztését és javaslatot terjeszt a főváros elé az idegenvezetés rendezésére, valamint a helyi közlekedésben mutatkozó, idegenforgalmi szempontból való hiányosságok kiküszöbölésére.

Megeszik Budát a halottak!

— A fürdőváros nem tűri a temetőt —

A halottak ugyanis megesznek itt Budán mindent, gyümölcsfákat, kerteket, villákat, sőt egész utakat. De nem minden temető halottjai, csak éppen kizárólag a *farkasréti* temető halottjai ilyen falánkok. Mert ebben a temetőben a halottaknak igazán jó dolguk van. Pesti módon szólva: — jól megy nekik. De jól is választották meg örök nyughelyüket ebben a *klimatikus* temetőben. Itt állandóan fürösztik őket és ha elunják a fekvést az egyik helyen, odább csúsznak, vizitbe a szomszédhoz. Pompás egy hely ez a farkasréti temető védett, szélmentes, enyhe, itt talán a tüdőbetegek is meggyógyulnának, csak az a baj, hogy előbb meg kell halniok, hogy ide jussanak. Ez a temető terjed tovább, föl a hegyre és egyre tovább, — ha jól megy — tíz év alatt fölérkezik a Svábhegyre, sőt utóbb még a János-hegyre is. A főváros jóvoltából temetővé lesz az egész budahegyvidék. Olyanok ezek a halottak, mint a selyemhernyók, amiket más helyre visz a gazdájuk, ha egy helyen megették már az eperfalombot. A farkasréti halottakat is kikaparja a város, ha már megettek egy villát, egy kertet, vagy — ahogy megtörtént, — megették a város által kimért utat .Kikaparják, máshová viszik, ahol új kertek, új villák, új utak épülnek, hogy azokat is falják föl. Lassan megzabálják majd a farkasréti villamost, a fogaskerekű vasutat és végül a Sas-hegyet.

Ezek a halottak az én szerkesztőm élő tanui, hogy ebben a városban minden fordítva történik.

Mert lent, a Kamara-erdőben legfeljebb egypár budaőrsi sváb szőlőjét falnák fel és itt az áldott hegyvidéken nem volna kénytelen minden élő lény menekülni előlük. A **halottak száskajárását** nem is olyan régen bemutatták a város urainak, akik megdöbbenve nézték ezt a pusztítást.

— „Halt! ez így nem mehet tovább. Ezentúl az óbudai temetőbe temetkezünk!"

Hogy pedig ezt komoly valóságnak vegyék ezek a naiv hegyi lakók, ott helyben elhatározták, hogy a Kelenföldről föl a Svábhegyre, a temetőt szegélyező Hóvirág utcán át széles autó utat építenek sürgősen. Ezt egyék meg a halottak!

És megették.

Mert, hogy a város urai csak az élők felett uralkodnak és nem parancsolnak a halottaknak. Ezt az autóutat nagyon is kezdték megépíteni a Sashegy alján, de mire fölértek a temetőig, ott már várta őket száz kemény vitéz halott, akik megették az utat. Eddig és nem tovább! Tyüh, az a fűzfán füty . . . oly szegény a redakció, hogy nincs módunkban káromkodhatni, tehát csak szépen símán, udvariasan mondjuk el, hogy a Hóvirág-utca tulajdonképpen szük vizmosásos árok, amelynek egyik oldalát szépen ápolt kertek közepén épült villák szegélyezik, míg a másik oldalát már elérte a temető. Ez már a város tulajdona, ide már temetni készültek, arra már opciójuk volt a halottaknak. Hogy itt széles autóutat építhessenek, meg kellett állapodnia a városnak a villatulajdonosokkal, hogy az út céljaira engedjék át a megfelelő területet. Az ő érdekük, áldozzanak. Nem szívesen, de megtették azzal a föltétellel, hogy a város is adjon a temető számára megszerzett túloldali területből annyit, mint ők. Az élők megkötötték a paktumot, de a halottak nem írták alá. Azok előtt nincs tekintély és mire az út a Sasadi úton föl, kiépült a temetőig, a rettenetes halottak már megették azt a területet, amit útépítésre szánt a város. „Die Todten reiten geschwindel" A Hóvirág-út mentén ott hevert 118 halott és már emésztette a megevett utat. A város most megpróbálta, hogy ártatlan ábrázattal a villatulajdonosokhoz forduljon azzal a kívánsággal, engedjenek át a telkeikből újabb területet, mert a halottak éltek az opcióval és fölfalták az úttestet. Ezt azonban már a türelmes hegyi lakók sem vették be, hanem vissza kívántak minden jót a városnak és visszaküldték őket a Hóvirág-utcának nevezett vizmosásos árok túlsó oldalára, hogy — beszéljenek a halottakkal.

. . . És azóta ott áll a tanács a hegyen, mint — az örök autonómia szobra.

Pobula Dani.

A Fehérvári-út ásít
— a város nem fásít!

Egyhangúság és unalom hozza az ásítást. A Fehérvári út jórésze is ilyen egyhangú, unalmas hely, mely úgy tátja széles száját a járókelőkre, mint az ásító krokodil. Még bekapja őket.. de még a Hév-et is! Bár csak ezt az utóbbit meg is tenné! De ez marad. És az egyhangúság is marad. Mert a széles útvonalon, eltekintve az elejétől, nincs egyetlen fa sem. Pardon! Egy pár van. Ottfelejtették a vasuti töltés melletti régi vámházikó előtt. Talán lókötés céljaira. Csak ezeket is ki ne vágják. Igaz, hogy ezektől a széles út tovább ásít. Mert a főváros nem fásít. Pedig igéret is volt már bőven s a külső részekben mi évek óta csak az igéretek árnyékába hűsölünk. Mert minden igéretnek van árnyéka: a nem teljesítés. A nem fásítás. Pedig ha csak a pénzkérdésen mulik: hát minden ingatlantulajdonos megfizeti a maga fáját. Tessék úgy tenni, mint ahogyan az utakkal, csatornákkal tennének, ha létesítenének. Kiróni és behajtani a költséget! Ezt igazán elbírják az ingatlantulajdonosok. Addig, míg fásítás nincs, ásítás van. Ásít az út, ásít a kietlen hosszú úton a járókelő, ásítanak a tétlen emberek, akik már alig várják, hogy munkát kapjanak és fásíthassanak. **(M. G. dr.)**

Gyógyvizek a borestén

— A Budai Társaskör borgazdaestje —

A régi világban, amikor Magyarországon nem igen volt szükség idegenforgalomra és fürdőügyi politikára, azok voltak a divatos fürdők, amelyek gyógyvize jól összevágott a borral és ezek mellé a gyógyforrások mellé gyült össze a magyar úri közönség, túlnyomóan egészséges emberek, ahol a férfiak nyáron át vígan boroztak, kártyáztak és táncoltak — a hölgyek pedig flörtöltek és pletykáztak.

Azóta nagyot fordult a világ és ma a fürdőügyre, idegenforgalomra olyan nagy szükségünk van, hogy mi is „iparnak" neveztük ki ezt, mint ahogy régen tették már azzá a nyugati államok. Főleg itt Budán. Sehol a világon annyi különböző és oly nagyhatású gyógyforrás nem fakad, mint a Gellérthegy tövében és végig a budai hegyek alján. A budai polgárság anyagi boldogulásának ezekben van a titka. Így szinte lehetetlen, hogy komoly budai társaságban elteljen egy est anélkül, hogy ez a kérdés felszínre ne kerüljön és ha felszínre került — egy kissé mindig előbbre is visszük ezt az ügyet.

A *Budai Társaskör* e hó 9-én rendezte borgazdaestjét, amelynek borgazdái: *Fejér* József ny. államtitkár, *Mód* Lajos műépítész és *Faller* Mihály ny. BSZKRT igazgató voltak. Az estét *tagavatással* kapcsolták és részt vett azon mintegy húsz új tag, akiket mindenki szeretettel üdvözölt, elsősorban *Oszoly* Kálmán háznagy, aki az új tagokon kívül a vendégeket és a borgazdákat is köszöntötte.

Vacsora után szólásra emelkedett

RIPKA FERENC dr.

aki szintén szeretettel köszöntötte a három borgazdát és örömmel üdvözölte az új tagokat, akik először jöttek e meghitt baráti körbe, ahol híven őrizzük a budai hagyományokat és erényeket. Fontos ez most, amikor az anyagi küzködés, irigység, gyűlölet és önzés lett urrá. Bízunk az erények erejében és örülünk, ha új társak jönnek segítségünkre, mint ahogy azt tette a Pénzügyminisztérium és a Pénzintézeti Központ, amelynek tisztikara közel áll hozzánk: budaiakhoz és e két intézmény számos tagja lépett be a Társaskörbe. Azután kedvesen mondott el adatokat a szerb és a magyar fináncok jellemzésére. A társaskör népszerű elnökét megéljenezték és azonnal válaszolt is *Fejér* József borgazda, azzal a tréfás bekezdéssel, hogy „ne kiméljük a borgazdákat!" Ő is elmondott egy kedves adatot *Wéber* Sándor igazgató édesatyjáról, *Wéber* Tiborról, aki a magyar pénzügyi világ népszerű és előkelő tagja volt. Fejér államtitkárt is megéljenezték, mint ahogy kijutott ebből *Faller* Mihály borgazdának is, aki szintén néhány pompás adomát mondott el a politikával kapcsolatban.

Az új tagok nevében *Benczur* Valdemár köszönte meg az elnök és mások jóságos üdvözlését és fogadalmat tett amellett, hogy mindnyájan a Társaskör kitartó és hűséges közkatonái lesznek.

Oszoly Kálmán háznagy bejelentette ezután, hogy november 21-én este nagy arányokban ünneplik *Kozma* Jenő dr. országgyűlési képviselőt, névnapja alkalmából a Budai Vigadóban, mely ünnephez meghívta az egész társaságot. *Hoór Tempis* Móritz dr. szellemes felszólalásban éltette az angol minta szerint itt is megalakult „királyi ellenzék"-et, köztük első helyen *Benczur* Valdemárt. *Viraág* Béla szerkesztő azt ajánlotta, hogy politika helyett a *budai égető kérdésekkel* foglalkozzék a Társaskör és ismertette a budai fürdőügy helyzetét, markáns vonásokban rajzolva meg annak nyomorúságát, — mire *Ripka* Ferenc dr. elnök válaszolt azzal a kijelentéssel, hogy a szerkesztő rezignációja jogosult, mert évtizedek óta küzd fanatikusan ezért a gondolatért, amit meghatottan szemlél Buda polgársága. Ezt a harcot együtt küzdötték, együtt törték fel az ugart, együtt szántották és vetették be, de mások fognak aratni, mások élvezik a vetés gyümölcsét. Amit az alapvető gondolatnak állítottunk be hosszú évekkel ezelőtt, mindaz ma már a várospolitika tengelyébe került. És igazolnak minket ez év eseményei; az idegenforgalom óriási meggyarapodása, a fürdőügy fejlődése, mely kérdések ma már minden budai polgár programját képezik. Utalt arra is, hogy ma már az Idegenforgalmi Tanács elhatározta, miszerint Indiában is állít idegenforgalmi expoziturát. *Viraág* Béla rövid felszólalása után *Bucsányi* Gyula dr. humoros felszólalásban köszöntötte Viraág Bélát hetvenedik születésnapja alkalmából.

Derült hangulatban éjfélutánig maradt együtt a társaság.

Két levél...

Nekem szólnak, csak engem érdekelnek tulajdonképpen, de — kezdek hiú lenni megdobban melegebben a szivem, valami elégtételt nyújt a nekem jutott élet ridegségében, küzdelmében, szegénységében. Nem kívántam a vagyont, soha, csak a megélhetést, — nem kerestem, sőt kerültem minden kitüntetést, de ezek a levelek, amiket most közzéadok, nagyon a szivemhez szólnak, nagyon büszkévé tesznek, — eldicsekszem velük.

Elsőnek adom T ó t h Géza fiatal poéta levelét P á p á r ó l.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

Elküldöm a legjobb kívánságaimmal szivemet-lelkemet igen tisztelt Szerkesztő Urhoz, kiben én kedves költőmet s a legjobb szivű-lelkü embert ünneplem elsősorban 70-ik születésnapja alkalmával. Az én imám ma felszáll az Egek Urához, hogy áldást kérjen az ősz Szerkesztőre, ki a már reménytelen szivembe hitet, bizalmat, reménységet ajándékozott, mikor könnyes szivvel csatangoltam a Duna kért partján, s bárkihez fordultam nagy-nagy elhagyatottságomban, csak rideg, márványkőszivekre talált esdeklő szivem.

Hálám és szeretetem ma virágokból fon koszorút, melyet ma elküldök szeretett Szerkesztő Urhoz, beletüzve egy égő rózsát, szivemet.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Urat a jó Isten éltesse nagyon-nagyon soká!

Verseimből csatoltan küldök néhányat.

Soká virrad meg, nagyon soká!

Pápán, 1933 október hó 28-án.

Mély tisztelettel köszönti:

Tóth Géza.

Kedves Bélám!

Hetvenedik születésnapod és 50 éves írói és ujságírói jubileumod alkalmából én is őszintén és melegen köszöntlek tégek. Kivánom, hogy a Gondviselés még sok-sok esztendővel ajándékozzon meg mindannyiunk örömére, akik szeretünk és becsülünk Téged. Ne vedd zokon tőlem, hogy *„kutyanyelveken"* rovom hozzád ez üdvözlő sorokat, de úgy érzem, hogy így a legméltóbb az igazi költőt és ujságirót köszönteni, mert ilyen egyszerű papirlapokon szolgáltad egy félévszázadon át a szépet, a jót és az igazat, ilyen kutyanyelvek fölött hevült, lázongott, harcolt a Te lelked s ezek fölött deresedett meg a fejed is. Mégis azt kell mondanom, hogy olyan fiatal és rugékony maradtál, mint 50 esztendővel ezelőtt. Rajtad nem fogott az idő s bölcsen tudtad kormányozni kedélyed és világszemléleted e pokolian háborgó évtizedekben. Te mindig ki tudtál szakadni a borzalmas és sivár jelenből, vagy a multban vagy a jövendőben kalandoztál, költőhöz és irástudóhoz illően. Pályafutásodnak s ujságírói munkálkodásodnak is ez a legjellegzetesebb tulajdonsága. Budára vonultál vissza azért, mert a magyar mult históriai levegője álomba ringat, éltet és munkára serkent. Lapod, a „Budai Napló", tulajdonképpen a Te Naplód, amelybe belerovod lelked és képzeleted szines illuzióit. Egyszóval a Budai Napló egy „kapcsos könyv", amely tartalmazza Buda históriai krónikáit és egy költőlelkű ujságiró álmait, szellemi kalandozásait a messzi multból, a messzi jövendőbe. Ilyen ujság nincs talán az egész kerek világon s nekünk magyaroknak külön nyereségünk ez a Te nagyszerű Budai Naplód. Al jövendő nemzedékek fogják csak igazán értékelni, mert a Te lapod hasábjain virágzik ki előttük nem csupán Buda, de az egész magyar nemzet története is. A história valóságos kincsesháza ez. Mennyi mindent tanultam és tudtam meg a Te lapodból s milyen áhitatos örömmel olvasom minden egyes új számát, erről neked is, de sok más embernek is tettem vallomást. Most azután le is irom, mert ezzel szolgálni vélem a kultura ügyét. Tudja meg mindenki, hogy milyen külön értéket jelent a Budai Napló a mai zsurnalisztikában. Minden nemzetnek szüksége volna legalább *egy ilyen ujságra, amely állandó, élénk kapcsolatot tart a multjával és históriai emlékeivel.*

Nekünk megteremtetted ezt az ujságot s jól tudom, hogy korántsem mélytányolják, úgy ahogy e munkád és lapod megérdemelné, legalább rámutatok ezzel is érdemeidre, amikor Téged jubilálnak. Sokszor gondoltam arra, hogy ha Párisnak, vagy Londonnak ilyen ujságja volna, akkor az egész világ ismerné, mert kit ne érdekelne egy olyan lap, amely állandóan közli és bolygatja e világvárosok érdekes és tanulságos multját. Irók, tudósok járatnák ezeket a lapokat s forrásmunkának használnák különböző szépirodalmi alkotásokhoz s ezenkívül gazdagon bővítené ismereteinket e távoli nemzetek multjáról.

Egyszóval, édes Bélám, jó és nemes munkát végeztél s nem tudlak másképp köszönteni e jubiláris alkalomból, mint úgy, hogy több megbecsülést kivánok számodra. Isten éltessen!

Szeretettel ölel igaz barátod és kollégád

Buda, 1933 október 20.

Peterdi Andor.

Az utolsó svábhegyi sirám! Végre is Budapesten vagyunk — írja lapunk egyik előfizetője — és tudtommal a Svábhegy is Budapesthez tartozik. Tehát akkor kell, hogy Budapest közbiztonságát élvezze. Mert ma nem élvezi. Mert az nem közbiztonság, hogy napjában kétszer járőrök sétálnak végig uccáin. Ezt a betörők számontartják és vígan betörnek. Lehetetlen az, hogy a svábhegyi villatulajdonosok minden éjjel amiatt ne tudjanak aludni budapesti lakásukban, hogy vajjon ma éjjel nem hozzá törtek-e be, nem az ő villáját rabolták-e ki?! Mert ma ez az állapot. Reggel aztán jön az őrszobáról a híradás: — feltörték lakását, jöjjön a helyszínre! Kimentem. A kertajtón Wertheim zár van, körüskörül 3 soros tüskésdrót a kerítés felett. Majd bolond a betörő ezzel vesződni. Nyugodtan kinyirta a dróthálószövetet, ott bujt be. A villa ajtaján háromszoros Wertheim-zár. A lakatos nagy díjat ajánlott fel, ha itt rabló betör. Mosolyognom kellett. Az ajtót tokostól kiemelték. Nyugodtan dolgozhattak. Nincs itt mitől félni. Isteni nyugalom mindenütt. De végre is ez így nem mehet. A svábhegyi villa után ép úgy kell adót fizetni és közműveket, mint lenn a városban. Tehát közbiztonságot követelhetünk. Vagy távozunk a Svábhegyről. Én bizony Isten távozom. Vége a sirámoknak. Távozom!

A Szekszárd-vidéki bortermelők állami ellenőrzés alatt álló pinceszövetkezete élénk feltünést keltett a „Nemzeti Munkahét" városligeti iparcsarnoki kiállításán, ahol impozáns diszített borpáholyát a borkedvelők és borszakértők nagy tömege látogatta. A kiállítás megnyitásán jelentékeny rendeléseket kapott a Pinceszövetkezet. Tóry Gergely kereskedelemügyi államtitkár és Zombory Bertalan földmivelésügyi miniszteri tanácsos megszólításával tüntették ki Boros Zoltán igazgatót és Fekete Sándort, aki a VIII, József u. 19. sz. a. idegenforgalmi szempontból is érdekes borpincének a vezetője. A külföld is élénken érdeklőik a szövetkezet borai iránt, amelynek terjesztése főként Fekete Sándor cégvezető érdeme.

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

RÖMAI FÜRDŐ
ÓBUDA — AKVINKUM Késő őszig
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

ANN FRANCIS
AMERIKAI JAZZ STAR
SANTA NELLY-BUTTULA
ZENEKAR a
BELLEVUE
éttermében: I., Attila ucca
Asztalrendelés: 52—8—85.

Központi fütést,
használati melegvíztermelő-, vízvezeték- és csatornázási berendezéseket készit
Duska és Riedlmayer
Budán, II., Batthyány ucca 67
Telefon: 55—9—75.

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet,
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

Utazás Budán

Irta: *Gegus Dániel.*

Amióta olyan rongyos lakásban élek, amelyet a háztulajdonos füt a tiszteletemre, még pedig vizzel, sokkal kevesebbet járok kint, mint a városmajor-utcai kovártélyomból, ahol istentelen rossz kályhák fütöttek, azaz inkább csak fütötték volna a táncterem nagyságú szobákat. Mert nagyon sokat jelent, különösen téli időben a kedves meleg. Fészek, ha azt nem épen költői értelemben veszem is, hozzá szoktatja a legnagyobb globetrottert is az otthonüléshez. Ugyan, amig oda át laktam Pesten, a legnagyobb kóborlóvagok közé tartoztam, de, mint budai pógár, ide át a Duna baloldalán kóborlási hajlamomról szépen leszoktam, főleg pedig azóta, amióta meleg otthont füt be nekem az én derék háziuram. (Csak meg ne tudja ezt az ömlengést, mert menten felemeli a lakbéremet.) Valószínű, hogy ezért esett akkori hiatus az én Budán való utazásomban is, a melynek szemmel látható célkitüzése, — ez a szó mostanában nagyon sokat szerepel a magas politikában, onnan veszem én is, — megismerni Budát minden vonatkozásban s megismertetni a felfedezett kincseket és szépségeket a „Budai Napló" nyájas olvasóival. Viraág Bélát is, aki mindig annyira teli van kézirattal, hogy egy-egy ilyen feneketlen rossz irással kikögített — tessék csak ezt a „rossz" jelzőt kizárólag az én macskakaparásomra érteni és nem magára az irnivalóra, mert azért megharagszom, minden félesztendőben kerit sort, ezt pedig, azt hiszem, a legkevesebb irással foglalkozó ember szereti. Mert az bizonyos, hogyha már egyszer irónak születünk, (hogy is mondja Arany János: „Én is Árkádiában születtem"...) és kiadjuk magunkból azt a kikivánkozó valamit, szeretjük azt nyomtatásban is viszontlátni. Viraág Béla az én megnyilatkozásomban főleg azokat a bizonyos olvashatatlan betüket nem szereti, azt mondja, hogy fél napig tanulmányozza, amig végre el tudja olvasni a tárcámat. Irodalmi anekdota szerint Kemény Zsigmondnak, a nagy regényirónak és publicistának volt nagyon förtelmes irása, a kéziratával minduntalan szaladtak hozzá a szedők, hogy olvassa el. Azt mondta rá: barátocskám, én megtanultam irni, maga tanuljon meg olvasni. És visszaadta a kéziratot. Nekem azt a gyanum, — mert ez velem már megtörtént, — hogy a nagy iró azért adta vissza, mert másodszor már ő sem tudta volna, szégyenszemre elolvasni az irását.

Hát én ez alkalommal egy vidám útra keltem, mert így szüretkor, a budai halmokon, kedves, jó falusias szokás szerint, vége-hossza nincs a mulatozásnak. Névnapok, születésnapok, borgazdaestélyek egymást váltogatják, csak győzze az ember hanggal és torokkal. A hang szükségeltetik a szónoklásokhoz, a torok a borokhoz. Beszélő náció vagyunk, csak a napokban történt, hogy a Hollós Mátyás Társaság egyik illusztris tagjának, a budai oldal, de főleg a hegyvidék nagyon népszerű vezérének, a pirospozsgás arcú, kis kerekszumir szakállas, élénk temperamentumu Szilágyi Károlynak a nevenapját ülte, amelyre a Császárfürdői Csirszka tanyára lehuzódtak a hegyvidék marcona lakói is, egy kissé később érkeztem meg s az ajtónál kérdeztem a pincért, beszélnek-e még odabent. „Haj, haj, — intett a jó főur, — már a tizedik szónoklatnál tartunk." Ugy készült, mintha már ő is elöntött volna egy nagy beszédet. Az én kedves Szilágyi Károlyom azonban nagyon rászolgált erre a sok beszédre, magam is szaporítottam eggyel, mert derék, értékes polgára Óbudának, illetve a hegyvidéknek. Volt ő már képviselő is, bizottsági tag is, ma vezér és főleg polgár, aki a maga Óbudájának igazi szerelmese, s mindig az elsők között küzdött az ő szükebb hazájáért. Mikor Mucius-Scevola a próbatételnél keresztülfektette a kezét a tüzön, ezzel kezdte a dikcióját: „Romanus sum avis!" Római polgár vagyok. A legszebb cim, amit egy római ember adhatott magának. Hiszem, hogyha Szilágyi Károly olyan helyzetbe kerülne, mint ez a Scevola, bizonyára azzal kezdené a beszédét: „budai polgár vagyok!" De azután az is, akit polgártársai annak tartanak és ez a legnagyobb érdem. Kedves, fiatalos, tüzes temperamentumu munkásember, akit Budának meg kell nagyon becsülnie.

Mondom, hogy igy szüret táján és a téli hónapokban ez a mi kedves Budánk csupa élénkség, csupa czéczó, csupa jókedv. Elmaradhatatlan, hogy például Jenő napján ne ünnepelnék meg minden bajban Buda nagy Kozma Jenőjének a névnapját. A Hollós Mátyás Szilágyi ünneplésével egyidőben ünnepelték Wolff Károlyt, odafent Óbudán volt kedves kollégámat, Andréka Károlyt. Ez a rendőrből lett várospolitikus, aki ritka karriért futott meg mint rendőr, ugyancsak Óbuda népszerű embere s legjobb polgárainak egyike.

Nem nagyon régen zajlott le a Hollós Mátyás Társaságban a mi családi ünnepünk, amikor a harmincéves Budai Napló hetvenesztendős szerkesztőjét, Viraág Bélát ünnepeltük. Nagy dolog ez, kérem, harminc év óta szerkeszteni egy lapot s mégis megérni úgy a hetven esztendőt, mint ezt Viraág Béla megcselekedte. Az ujságiró pálya tele van izgalommal, tele van tövissel s minden olyannal, ami könnyen megőrli az embert. Valahogy azonban úgy nézem, hogy ez a sok izgalom nem nagyon árt az ujságirónak, (vagy annak semmi sem árt?) mert Viraág Bélán kivül egész sor nagy kort megért ujságirót láttunk már. Itt volt Rákosi Jenő, aki nyolcvanhétéves korában halt meg, itt van Vészi József, akiről azt olvastam, hogy hetvenhat éves s még mindig vigan és teli energiával dirigálja a maga Pester Lloydját. Sziklay János bátyám se mai gyerek, aki szintén mindig ujságiró volt. — Olyan az ujságiró, mint a harcos katona, aki a küzdelemben megedződik s később már föl sem veszi a mai közönséges embert térdrekényszerítő nyavalyákat. Viraág Béla ebből a fából van faragva. Szintén, amiből Rákosiak, Vésziék. Itt jár közöttünk pompás ferencjózsefi oldalszakállával, álmodozó szemével, kedves mosolyával, mint a megtestesült egészség és energia: „Budának hősszerelmese!" Ezt a nevet adta neki a poéta Kiss Menyhért üdvözlő beszédében s ezt mondotta rá: „Budapestnek hősszerelmese!" Bárczy István is ott volt azon a lakomán, amelyet tiszteletére rendeztek a tisztelői. Harminc éven keresztül mindig Budáért dolgozott. Álmodozó ember, aki abban a szerencsés helyzetben van, hogy sok álmát megvalósította az idő. Az ő Budája gyarapszik, nő és népszerüsödik. Bizonyára nagy gyönyörűség ez neki. Csak Buda se hagyja el ezt az ő szerelmesét. (Hajlandóság mutatkozik: a Budai Naplónak már konkurrense van). Két nagy álma van: Budapest fürdőváros és a Kelet felé oreintálódás. Mind a kettőben mutatkozik már valami mozgalom. Talán a Tabán építésével kapcsolatosan (hej, hej, meg se indult, már is panamaszagot orrontanak!) lehet belőle csinálni valamit, ha a főváros nem szükmarkoskodik. És ha akad ott egy megértő ember, aki erélyesen kezébe veszi a dolgot. A meleg vizeket majd rendre megereszti *Pávai-Vajna* Feri, aki ehhez akkurátusan ért.

Budapest fürdőváros! Mi budaiak legszebb álma. Csodálatos, eszembe jut, hogy ezt az elnevezést én milyen jól ismerem. Jó harminc-negyven esztendeje. A fővárosi bizottságban abban az időben minden alkalommal felállott egy nyúlánk, nagyhajú ember, aki ráirányította a figyelmet a budai nagyszerű forrásokra s inditványozta, hogy fürdővárost kell csinálni Budapestből. Legyen a neve: Budapest fürdőváros. Legtöbbször lemosolyogták, ő azonban szivósan megismételte inditványát, amig csak ki nem maradt a bizottságból. Orvos volt *Reiner* Ede doktor, akit most is ott látok minden olyan ankéton, amelyeken a fürdővárosról beszélnek. Csillogó szemmel hallgatja a beszédeket: látjátok, én találtam ki, mindig mondtam, hogy ebből lesz valami. És ha a Budapest fürdővárosból lesz valami, Viraág Bélánál lesz még egy boldogabb ember: Reiner Ede doktor.

Kivánom mindkettőnek, hogy érjék meg ezt a szép napot.

KIRÁLY FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó
hévviz köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, epe-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- Ivókúra

Személyi hírek

KISS MENYHÉRT dr. a nagyszerű poéta, a Hollós Mátyás Társaság tagja mondott nagyhatású ünnepi beszédet az Orsz. Gárdonyi Géza irodalmi társaság ünnepi gyűlésén, e hó 4-én Gárdonyi elhalálozásának évfordulóján.

GEGUSS DÁNIEL ny. főkapitányhelyettes, a Hollós Mátyás Társaság tagja mondotta az ünnepi beszédet e hó 14-én este a csurgói ref. reálgimn. diákszövetsége ülésén, Pesten.

MEZŐ FERENC dr. tanár olimpiai szellemi világbajnok november 9-én este a Gyopár Turista Egyesületben érdekes előadást tartott a sportról.

ZILAHI KISS JENŐ ny. alpolgármester mondotta e hó 3-án az emlékbeszédet a „Pénteki Borgazda Társaság" emlékvacsoráján, amelyet az elhunyt tagtársak emlékének szentel évenként.

ÉDES ENDRE ny. tanácsnok lemondott a Ferenc József laktanya gondnoki tisztéről és Budára költözött.

HAYPÁL BÉLA budai ref. lelkész prédikált a budai Szilágyi Dezső-téri ref. templomban e hó 12-én, vasárnap délelőtt s ünnepi beszédében a nemzeti munkahétről is meleg szavakkal emlékezett meg.

UNGHVÁRY SÁNDOR a kiváló festőművész kapott megbízást a Ferenc József fogadalmi templom egyes freskóinak elkészítésére.

KORÓDI KATONA JÁNOS orsz. gyül. képviselő beszélt a házasságnak újra szentséggé emeléséről a lágymányosi „Credó" egyesületbe.

KUNCZE GÉZA kereskedelmi iskola tornatanárt az Orsz. Testnevelési Tanács aranyéremmel tüntette ki érdemeinek elismeréseül.

LESZKOVSZKY GYÖRGY óbudai festőművész alkotta az Uj Szent János kórház kápolnájának nagyértékű Szent István és Szent László korát visszatükröző freskóit.

BÓJTHY LÁSZLÓ szobrászművész értékes szobrát helyezték el a helyőrségi templomban, amit nov. 11-én avatott fel Haász István tábori püspök.

KRAUSZ JÁNOS dr. belgyógyász, tüdőszakorvos, a Szent János kórház volt alorvosa ismét visszatért Budára és rendelőjét megnyitotta lakásán, II, Zárda u. 34., telefon: 55-0-37.

A Pasarét pusztuló flóráját siratta el *Dalmady* Zoltán dr. egyetemi tanár — ahogy a mult számban beszámoltunk róla — a „Pasaréti Egyesület" barátságos összejövetelén. Most a virágkedvelők érdeklődését óhajtjuk fölkelteni azzal, hogy meg is nevezzük ezeket a pusztuló virágokat. Már csak följegyzésekből tudjuk, hogy élt ezen a vidéken a „Vénusz Cipellője" (Cypripedium calceolus) a „Sodortajkú" orchidea (Loroglossum hircinum). A közelmult években pusztult el a „Pázsitos Nőszirom" (Iris graminea), ősi fészke a *Csatárka* tetején volt és ez a csodaszép illatos iris ma már csak néhány kertkedvelő oltalmát élvezve tagja a Pasarét flórájának. A város és a forgalom terjeszkedése számos érdekes és ritka növény életét veszélyezteti, így el fognak tünni a páfrányok, a ritkább orchideák, így különösen a Biboros Kosbor, a Bodzaszagú Kosbor, a Madársisak (Cephalanthera) és a ritka Élősködő Gérbics (Cenrosis abortiva). A Pasarét és környéke növényföldrajzi területek határán fekszik s így rendkívül gazdag flórájú, de számos tagja mint *határszéli* lakos nehéz harcot vív a létért való küzdelemben és könnyen áldozatul esik környezete minden változásának. És igaza van *Kozma* Jenő dr. elnöknek, amikor azt kéri, hogy a Pasarét ősi természeti szépségeit a lehetőségig igyekezzünk megmenteni, ritkaságait kertjeinkben meghonosítani s a városi kultúra terjesztése közben az ősi természetet szeretettel kímélni.

Táridge
I., Böszörményi-ut 28.
Kékterem menü 3.— pengő
Blue Stars Jazz
(New-York)
Tánc
Narancsterem menü 1.50 pengő
Minden szerda, szombat, ünnep- és vasárnap
ÖTÓRAI TEA 1 P.
2-es autóbusz és 75-ös villamosmegálló
Telefon: Tachler 57—0—36

A tévesen beállított Tabán kérdése

került szőnyegre a Budapest Fürdőváros Egyesület folytatólagos közgyűlésén e hó 10-én, amelyet

JÓZSEF FERENC dr.
főherceg

elnök nyitott meg, fölkérve

FABINYI TIHAMÉR dr.
kereskedelemügyi minisztert,

hogy a fürdőügyre vonatkozó elveit fejtse ki és ismertesse a közgyűlés közönségének. A miniszter ennek szívesen tett eleget, mert amióta Magyarország divatba jött a kormány is figyelemmel kiséri az idegenforgalmat. Az ezzel kapcsolatos fürdőügyi kérdésekre általános nagy programot kell szerkeszteni, amit ő szívesen szolgál, mint ahogy a Balaton fejlesztése érdekében is számos intézkedést megtett már. Nem lehet fürdőügyről szó, amig a szállodákban a jazzband zavarja a betegek álmát. Sürgette a reumakórház mielőbbi felállítását, mert az angol vendégek ittlétekor látta a fürdőink iránti nagy érdeklődést. Vonzza az idegeneket ez a különös budapesti magyar zamat is. Mielőbb működésbe kell állítani a fürdőügyi bizottságot, amelynek munkájában szívesen résztvesz. A miniszter beszédében csaknem minden részletével foglalkozott a fürdőügynek és látszott, hogy erős tanulmány tárgyává tette ezt a kérdést. A miniszter lelkes ünneplése után *Németh* Béla dr. fővárosi biz. tag ismertette a Tabán rendezésének kérdését a fürdőügy és idegenforgalom szempontjából, — *Bánlaky* Géza a székesfővárosi fürdők központi igazgatója viszont a pausál gyógyutazások rendszerét ismertette, — *Benczur* Gyula dr. egyetemi tanár pedig az orvosok szerepét világította meg a fürdőváros kialakításával kapcsolatosan. Nagy érdeklődést váltott ki *Madarassy Beck* Gyula báró fölszólalása, aki találós megjegyzésekkel kisérte úgy a miniszter, mint a többiek előadását. *Szviczsényi* Zoltán dr. ügyv. igazgató rövid jelentése után elfogadták a számvizsgálóbizottság jelentését, a költségvetést és a főherceg elnök záró szóval rekesztette be a közgyűlést.

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Weisz Margit a rádióban. Az operaházi zenekar vasárnap déli hangversenyén *dr. Bárdos* Györgyné *Weisz* Margit, a kiváló zongoraművésznő, Mozart műveinek az ország határain túl is ismert nagynevű interpretátora, a d-moll zongoraverseny nagyszerű előadásával szerzett hosszú időre szóló zenei élvezetet azoknak, akik a hangversenyt hallgatták. *Weisz* Margit játékában kifejezésre jut *Mozart* művészetének minden jellegzetessége. Költői értelmezés, mély, klasszikus felfogás, tökéletes technikai tudás teszik hivatottá Mozart műveinek előadására. A d-moll versenymű csodás szépségei Weisz Margit tolmácsolásában igazi élményként hatottak. Az operaházi zenekar *Berg* Ottó karnagy kitünő vezényletével a zenekari részek szépségeit juttatta kifejezésre.

Magas nívójú Luther-hetet rendezett a II. ker. Luther Szövetség nov. 5—12-ig amelynek szivesen hallgatott előadói voltak: Hegedüs Lajos, Martin Gyula, Rózsa Aladár, Schreiner József, Kőszegi József, v. Komárnoky Gyula, dr, Philiph Kálmán és Mohr Henrik.

Régi panasza a Svábhegyet felkereső közönségnek a Mátyás király út és Hollós útnál levő veszedelmes útkanyarodó. A kanyarodótól egyaránt féltek az autósok és a gyalogosok. A főváros elhatározta ennek az útrészletnek az átépítését, már el is készítette az úttervet és a költségvetést. Az építkezést még az idén elkezdik úgy, hogy a jövő tavaszra már átépítetten adják át a használatnak a Mátyás király utat. Átépítik az I, Hamzsabégi út, a Névtelen lépcső, a II, Ábrányi Emil ucca, a II, Bimbó ucca a VII, Róna ucca közcsatornáit is. A svábhegyi báró Eötvös út makadám, az I, Csend ucca és Hegyalja út kátrányos-makádám, az I, Kútvölgyi út makádám az I, Nagykovácsi út makádám, az I, Sashegyi út és I, Zólyomi út bazaltkiskő, a III, Józsefhegyi út makadám burkolatot kap.

Három trolleybusz szalad már a külső Bécsi úton a Vörösvári úttól az új temetőig. A sinnélküli új villamos műszakilag kitünően bevált, de sajnos nagyon drága.

Budai poéta, Lángos Éva, dr. Langsch Károly MFTR igazgató leánya, akitől már néhány szép költeményt közöltünk, most először megszólal *S. Schack* Manka népszerű szerzői estjeinek egyikén, mely e hó 19-én délután fél 5 órakor lesz a Zeneművészeti Főiskola nagytermében. Az előadásra kerülő bájos költemény a következő:

Kicsi falu....

Kicsi falu bogárhátú kis háza,
Ablakában piros szekfű, kék mályva,
Az uccája poros is,
görbe is, meg sáros is.
— Arra jártam télen is, meg nyáron is.

Dunapartja ott is olyan, mint máshol,
Nekem azért kedvesebb ott, mint bárhol,
Mert ott jártam tevéled,
csókot adtam tenéked,
— Sohse láttam ily gyönyörű vidéket!

Lángos Éva.

Az Óbudai Oltáregylet nov. 12-i közgyűlésen *Sagmüller* József prelátusplébános, *Sänger* Margit tanítónő, *Krebsz* Ferenc lelkiigazgató, *Slachta* Margit, a Szociális Testvérek főnöknője, dr. *Mészáros* János érseki helytartó, *Sterz* István iskolaigazgató beszélt nagy hatással.

A Zúgligeti Egyesület november hó 18-án este 8 órakor a Klóze-féle vendéglő különhelyiségében (Zúgligeti-út 10. sz.) értekezletet tart, amelyet disznótoros társasvacsora követ.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila u. 8.

A Rómaifürdőtelepen a Nánási út telektulajdonosai legutóbbi gyűlésén *Szilvásy* Károly elnöklete alatt nagyrészt felajánlották az útszélesítéshez szükséges telekrészeket, hogy a villamos ott rövidesen megindulhasson.

Nász. Giczi, assa- és ablanczkürti *Ghyczy* Vilmos e hó 13-án tartotta esküvőjét Baumann Edittel Saarbrückenből. Az esküvő érdekessége volt, hogy a jegyespáron kivül csak két taru, márkodi és berei *Marton* László dr. és *Wagner* Vilmos voltak jelen, akik a vőlegénynek osztálytársai voltak a II. ker. „Toldy Ferenc" reáliskolában.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Borgazdaest Óbudán, a III. ker. Egységes Polgári Körben, mégpedig november hó 23-án. A borgazdák: Eder Ernő, Magasházy Mihály, Bürgermeister Károly és Braun Jenő. Vendégeket szivesen látnak.

Budai Ref. Nőegylet közgyűlése csütörtökön délután volt. *Haypál* Béla lelkész, titkár bevezető imát, *Pap* Dezsőné dr. elnöki megnyitót mondott. *Szemere* Antalné a választmány jelentését terjesztette elő. *Fülöp* György dr. pedig az új alapszabály tervezetét ismertette, amit a közgyűlés egyhangúlag elfogadott. Végül *Haypál* Béla mondott buzdító beszédet. A közgyűlésen többek között jelen volt *Puky* Endréné, *Neuschloss-Knüsli* Kornélné, *Németh* Béláné, *Nevelics* Antalné, *Haypál* Erzsébet, *Borbély* Kálmán dr. miniszteri tanácsos, *Tóth* Pál dr. szigetszentmiklósi lelkész, *Herczegh* József dr. clevelandi lelkész és mások.

Gyász. Somogyi János ny. Máv főintéző november hó 7-én 68-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. E hó 9-én délután temették a kerepesi úti temető gyászházából nagyszámú gyászoló közönség jelenlétében. Gyászolják a családon kivül Gellényi és Eberl családok.

Jók, tartósak, olcsók, elegánsak
NÉMETH BÉLA
budai cipészmester saját készítményü
CIPŐI.
II., Margit körút 56.

Negyvenezer résztvevővel tornász világbajnokságokat rendeznek Budapesten jövő év május 27-től junius 3-ig. 26 állam részvételére számítanak, amelyek százszoros tömeget jelentenek az idegenforgalomban. A nagy versenyek szinhelye valószínűleg az új ügetőversenypálya lesz. Budát ezzel újra kikapcsolták.

Tisztújító közgyűlését rendezi a „Magyar Főiskolai Sportegyletek Egyesülete" november 19-én vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel a MFSE tanácstermében, V, Alkotmány u 3. IV. Pontos megjelenést kérnek Neubauer Constantin dr. tanárelnök, Garam Jenő dr. titkár és Friedrich Tibor ifj. elnök.

Az Uj Honfoglalás címen beszélt e hó 12-én délelőtt *Herczegh* József dr. a clevelandi Magyar Református Egyház lelkésze, a „Szabadság" clevelandi napilap munkatársa, néhai *Haypál* Benőnek éveken át volt közkedvelt segédlelkésze, aki szabadságát Palesztinában és idehaza töltötte, mielőtt Amerikába visszatér, régi helyén újból felszólalt és a buda-hegyvidéki ref. egyház Márvány ucca 32. szám alatti istentisztelti helyiségében végezte az igehirdetés szolgálatát. November 19-én, vasárnap délután 6 órakor ismét a budai ref. templomban prédikál.

A székesfővárosi egyesitett fürdőüzemek igazgatósága a Szent Gellértszálló gyönyörű télikertjét úgynevezett pezsgőfürdővé alakítja át, amelynek sajátsága az Emmerling-féle szabadalom felhasználásával jön létre. A negyedmillió pengős beruházással Budapest székesfőváros idegenforgalmi tényezői ismét jelentős értékkel gazdagodnak.

Az óbudai Kisfaludy szinház csütörtökön e hó 18-án este nyit a „Tessék beszállni" című Harmath-revüvel. *Déri* Sándor igazgatása alatt.

Zboray Gyula dr. a „Pénteki Borgazdatársaság" örökös jegyzőjének volt a borestje e hó 10-én, amelyen rendkívül nagy számban jelentek meg a borgazdák és barátai. A társasvacsora előtt *Zboray* Gyula kegyelettel emlékezett meg *Weimess* Marianról a most elhunyt tagtársról és a társaság gyásza jeléül az emlékserleget emelte boldog emlékezetére. Vacsora után üdvözölte *Ripka* Ferenc ny. főpolgármestert, mint új tagot, aki azt a baráti szeretetről mondott beszédében köszönte meg. Majd *Kozma* Jenő dr. ismertette a politikai helyzet különböző változatait és viszonyait, azzal a nyugalommal, amellyel ezeket a kérdéseket eddig is kezelte. Ezután ismét szólásra emelkedett a borgazda és méltatta lapunk szerkesztőjének rendkívüli érdemeit a budai sajtóviszonyok színvonalának emelése és az így kivívott eredmények terén. A Pénteki Borgazdatársaság, de egyúttal a Viziváros polgárságának elismerését és köszönetét tolmácsolta *Viraág* Bélának, aki azt hálás szívvel köszönte meg. A rendkívüli kedves hangulatú est a Borgazdatársaságnak egyik emlékezetes estéje marad.

Művészestét rendezett Óbudán a „III. ker. Egyesült Polgári Társaskör" ifjúsági szervezete, amelynek élén *Philiph* Kálmán dr. áll, mint elnök. Az estén nagy számmal jelentek meg a vendégek köztük a társaskör elnöke *Andréka* Károly ny. főkapitányhelyettes is. Sink Gyula dr. ifjúsági elnök beköszöntője után *Philiph* Alice trutinnal szavalt, úgyszintén *Szabó* Ili is, viszont *Beridán* László hegedűjátékával aratott nagy sikert. Megtapsolták *Édes* Baba gyermekprimadonna táncát és énekét és szívesen hallgatták *Szabó* Margit szavalatát, aki főleg a székely népköltészetből válogatta ki műsorát. Az estét befejezte *Dannhauser* Rezső és *Lichtenstein* Károly humoros jelenete a „Hacsek és Sajó" sorozatból. A sikeres rendezés érdeme dr. *Sinka* Gyuláné úrasszonyé.

Hollós Mátyás Társaság e hó 20-án, hétfőn este 8 órakor tartandó értekezletére ezuton hívja meg a tagokat.

Az épülő Buda

— II. Régi épületek helyreállítása —

Irta: Gróf **Berényi János.**

Az új épületek esztétikai bírálatát egyelőre félbehagyva át kell térni egy nemkevésbé fontos művészeti szakmára, amely nagyban hivatva volna Buda érdekességét fokozni. Különösképpen vonatkozik ez Budavárára, amely néhány rosszulsikerült új és legújabb „stilusú" épülettől eltekintve, valóságos múzeuma a XVII—XIX. század külső ízlését visszatükröző kisebbszabású épületek váltakozásának. Ezeknek a régi, leginkább családi házaknak alapja és belseje sokszor a középkorba vezet vissza és a váltakozó külső mezt akkor kezdték magukra ölteni, amikor a XVII. század végén a törökök elleni, majd 48-ban az osztrákok elleni ostromot úgy ahogy kiállották.

Ezzel a mezzel kellene behatóan foglalkozni, mert amint tapasztalhattuk, az illetékes körök nem régen rendelték el, hogy a Várban csakis stilusosan szabad restaurálni, vagy újat építeni. Ez utóbbi esetben többször elkövették azt a végzetes hibát, hogy több kisebb házhelyet összevonva, nagyobb épület emelésére adtak engedélyt. A Vár, mint zárt, keskeny terület nem bírja el a sok nagy épület tömörülését. Képzeletserkentő regényességének forrása éppen az apró házak varázsában keresendő. Ezeket kell különös gonddal és szakértelemmel kezelni és a legcsekélyebb átalakító munkálatot is szakértő műépítészre bízni. Természetesen felmerül az az ellenvetés, hogy nem minden háztulajdonos bírja az építőművész terveit megfizetni. Ez igaz, de viszont az is igaz, hogy kevés pénzzel

Éhgyomorra
naponta igyék egy pohár
Kristály
vizet

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint.
Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár építészmérnökök irodájában.
V, Személynök ucca 9—11. szám.
Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

GERBER
JÓZSEF
BUDAPEST
II., Szász Károly ucca 4.
Telefon: 52—6—44.
Csempe-falburkolás
Köpadozati-burkolás
Bel- és külföldi csempe és padló-lapok

Óbuda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, Lajos u. 148. sz.
Telefon: 62-4-57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett.
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett.

RÉGI BUDAI ROMANTIKA...
VADASKERT VENDÉGLŐ
Hüvösvölgy végállomás (az új vám mellett)
Naponta halászlé. Dégel jazzband.
Tánc. Pénteken Schrammel-zene.
Majálisok, juniálisok céljaira nyitott és zárt helyiségek. Pensio: szoba P 2.—, menü P 1.20. Tel. 64-0 78. Tulaj. Balázs Ferenc

gróf Mailáth József szálloda-bérház
ZSIGMOND L.
Rózsadombi Étterme
Minden este tánc, szalonzene. Vasárnap és ünnepnap ötórai tea, tánc.

A RÉGI KÖZISMERT
BAGYIK VENDÉGLŐ
UJ HELYISÉGEI
II., CSALOGÁNY UCCA 27.
KELLEMESEK, OTTHONOSAK.
Naponta Burghardt testvérek SCHRAMMEL-ZENEKARA.

Felhívás gázfogyasztó közönséghez
A költözködési évnegyeddel kapcsolatban felhivjuk a háziasszonyok figyelmét, legelsősorban azokét, akik háztartásukban eddig még gázt nem használtak, vagy akik újabb gázkészülékek használatára tértek át, hogy saját érdekükben keressék fel a GÁZMÜVEK VI., Vilmos császár út 3. I. emeletén lévő
bemutató és mintakonyha helyiségeit
ahol minden kedden és pénteken délután 5 órakor a gáznak a háztartásban való gazdaságos felhasználásáról bemutató előadásokat rendezünk.
Előadásunkon mindenki elsajátíthatja a gáz takarékos használatát és a készülékek helyes kezelését.
Az előadásokra a belépés díjtalan.
Budapest Székesfőváros Gázművei.

lehet stilusos munkát végeztetni, ha például az állam, mint legfőbb erkölcsi érdekelt, saját miniszteriális építőművészeit bizná meg hivatalosan a terv elkészítésével. Láttam én a kultuszminisztérium építészeti osztályában remek terveket és nincs oly sok apró ház a Várban, hogy ne lehetne ezt a kérdést némi jóakarattal és előzékenységgel a közérdek javára és az idegen látogatók tetszésére megoldani.

A régi épületek értékes és stilusos átalakításának is szép példáját láthatjuk a Hunyadi János út és Donáti utca sarkán. A rideg és lehangolóan szomorú hatást keltő régi ház helyén most Buda legszebb barok magánpalotája áll, pedig a régi háznak csak a külsejét változtatták meg avatott kezek. Főkapubejárata valóságos köberögzített költemény, az oldalajtaja pedig egy XVIII. századi szerelmi regény besurranó hősét juttatja a szemlélő eszébe.

Valószínűnek tartom, hogy e remekmű tervezője, *Szentgyörgyi* Gyula mester már megrendelte a kapuk üvegtábláira a derékszögben, alacsonyan kiemelkedő vasrostélyt, melynek szerkezete teljesen azonos az ablakok egyszerű rostélyával. A főkapu, felső félköralakú üvegtáblájának rostélyát pedig némi kovácsolt levél, virág és szalagdísszel lehetne élénkíteni, hogy a fluorsavval homályosított és egyenes vonalakkal szegélyezett üvegtábla ne lépjen túlságosan az előtérbe.

Ez az egy épület bizonyítja, hogy milyen széppé és érdekessé tudnánk tenni a budai Várat.

Sirató ének:

....„Szabályozás".

Nem! Ez nem jó cím! Helyesen: — „Szabálytalanítás". Ez történik a Kelenföldön. Ahol eleink a Dunán „átkelének" és — a borzalmas nevű „Lágymányos"-on is. Mert görbe „sugárút" van tervben a borárostéri, most épülő „Horthy Miklós" hídtól a kelenföldi pályaudvar előtt levő Etele térig, pedig a sugárt a mérnöki tudomány is egyenesnek ismeri. Görbére egyenesítették a Tétényi utat is, hogy ne láthassuk a végét, — de görbévé „szabályoztak" a terveken még sok más uccát azokon a részeken is, ahol még pusztaság van és semmi akadálya sem lenne a tökéletes, illetve egyenes szabályozásnak. Egyik legborzalmasabb ezek közt is a Török Ignác — azelőtt Bornemissza — ucca. Ez a régi jó nevétől megfosztott ucca, bár mehetett volna egyenesen is — az elején a Sárbogárdi útból csak lassan kanyarodik ki, azután nyugati irányától mindinkább elfordulva és eredeti irányához képest derékszöget alkotva, déli irányban végződik. De egyébként is szerencsétlen, máig is kiépítetlen s egyik részében csak félszélességű ez az ucca, mert van olyan szakasza, amelyen a „szabálytalanítási" vonalat is rosszul tűzték ki, minek következtében a zárt sorban épült házak hol beljebb, hol küljebb állanak ami elszomorító képet mutat. — De van még egy másik furcsaság is ezen a Kelenföldön: az Erzsébet Sósfürdő szeszélyes, izléstelen cikk-cakkban menő beton-rács keritése. A ki- és beszögelések **könnyen köztisztasági kihágásokra** is csábíthatnák a rendetlen hajlandóságú járó-kelőket.

Nagyon jó lenne, ha az illetékes urak nemcsak a papíroson tekintenék meg a szabályozás misztikus vonalát, de a való életben is és evégből kiszállanának a szegény, elhagyott Kelenföldre. Akkor legalább azt is meglátnák, hogy mennyire rossz lesz itt a közlekedés, ha majd a tervezett uccák kiépülnek! Óriási derékszöget kell akkor leírnia annak, aki egy távolabbi pontról, a másikra akar majd jutni!

A jó közlekedés érdekében most még nem lenne késő egy pár széles átlós utat is kihasítani, de ezek azután igazán egyenesek legyenek. Mert olyan sugár, amely görbe, nem sugár! Mit is szólnának hozzá a városrendezők, ha a napsugár, mielőtt hozzájuk érkeznék, valahol megtörve, őket elkerülné? Hogy az egyenes utat azért kell meggörbíteni, mert ezáltal „hangulatosabbá" válik, ezt a félhivatalos érvet nem lehet elfogadni. A hangulatosságot ugyanis közbeiktatott befásított és parkírozott terekkel és az oda elhelyezett szobrokkal vagy szökőkutakkal kell megteremteni! Ez az okos, célszerű és szép városrendezés követelménye és a világ-fürdőváros ezt meg is érdemli!

Mikola Géza dr.

A beépítetlen telkek ügye került ismét szóba a Pasaréti Egyesület ülésén, mert azok valóságos szemétdombok Budán és addig ide idegent hívni nem is kellene, amíg a város szigorú rendelettel meg nem szünteti ezt a botrányos állapotot. Rendelje el a tanács szigorú büntetés terhe mellett, hogy a telektulajdonosok úgy a belső, mint a külső részekben valami olcsó módon kerítsék be telkeiket, azokat tisztogassák és lehetőleg gyepesítsék vagy engedjék át azokat játszótereknek gyermekek számára. A külső részeken kötelezzék a tulajdonosokat arra, hogy telkeiket vessék be vagy adják bérbe megművelés céljára, de járjon elől jó példával maga a székesfőváros.

Gyermekképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

Pajzstetű razziákat rendez a főváros a budai hegyvidék kertjeiben s ahol fertőzött gyümölcsfákat talál, kiírtják az egész faállományt.

BUDAI KRÓNIKA

— Hetvenedik születésnapját ünnepli nov. 17-én Budapest. Az iskolák külön is megemlékeznek a nagy napról.

— A jövő évben — Borvendég alpolgármester nyilatkozata szerint — az egyetlen közmunka a Tabán ujjászületése lesz.

— A megreformált, egységes közlekedési rend — a Hév átvételének belügyminiszteri jóváhagyása után most rövidesen megvalósul. A főváros ezzel nemcsak közlekedési és pénzügyi, hanem szociális igényeket is ki akar elégíteni.

— Botzenhárdt János dr. kormányfőtanácsost ünnepelte bensőségesen nov. 12-én a III. kerület polgársága. Kuncze Lajos, dr. Wolff Károly, Csilléry András dr., Kontra Aladár, Sagmüller József, Reisinger Gyula Peis József, Szervey György meleg felköszöntői után az ünnepelt hálásan mondott köszönetet a nagy szeretetért.

— A gazdákkal egyenlő elbánást kiván az iparosság, mert nem akar elpusztulni. Ebben az irányban mozgalmat indítanak az összes budai Iparoskörök.

— Négyszázezer pengőt fizetett a Beszkárt az államnak a budapesti hidak használatáért — birósági itélet alapján, mint ötvenszázalékos valorizációs összeget visszamenőleg 1924-ig.

— Ezernégyszáz fényképet küldtek be a főváros idegenforgalmi amatőrpályázatára.

— A belügyminiszter patikajogot adott Dobos Gábornak a Bécsi út és Vörösvári út sarkára.

* Nem fizet osztalékot a Franklin társulat.

— A szállodások ellene vannak a Rudasfürdőben tervezett gyógyszállónak, mert mint a Gellértfürdő luxusszállója ez is sértheti érdekeiket.

— Harminckét és félmillió pengő vándorolt ki a nyáron külföldre a most közreadott statisztika szerint. Ezzel szemben a hozzánk érkező külföldiek csak 21 millió pengőt költöttek nálunk.

— Rövidesen elkészül az óbudai Laktanya utca, a Hegyaljai út, a Nagykovácsi út és Józsefhegyi út megépítése s ezzel végre e környékeken is rendezett viszonyok lesznek.

— A budai közlekedés egyik főere az Erzsébet hid és farkasréti temetőt összekötő tranzverzális út, amelynek végső szakaszának, a Zólyomi útnak megépítését rövidesen befejezik. Ha ez elkészül, tiz perc lesz az út a Belvárosból Farkasrétre.

— Életveszedelmes a Horthy Miklós körtér, ahol az igen nagy forgalmat még nem irányítja közlekedési rendőr és ezért már több halálos baleset is történt.

— Az óbudai kath. karitász *negyedik* szeretetotthona javára nov. 20-án a Flórián-filmszinházban előadást rendez.

— Hetvenezren felül fog naponta a főváros ingyenebédet osztani a télen.

Üzleti könyveinek
átszervezését, rendezését, mérleg készítését, óra-könyvelést vállal
B. Karai Sándor III., Nagyszombat ucca 4. I. em. 15. Telefon: 51—8—23.

GAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkeszti: **Szászhalmi József.**

* *Pásztor Miksa*, a Pénzintézeti Központ vezérigazgatója, üdülés céljából Balatonfüreden, a szanatóriumban tartózkodik.

* **A Ganz-gyár** kb 600.000 pengős költséggel megépiti azt a hatalmas motorhajót, amely a Dunán és a tengeren egyaránt lebonyolíthatja a magyar kereskedelmi forgalmat. A kereskedelemügyi minisztérium ezen az összegen felül is megterhelte költségvetését, hogy az export szempontból oly fontos hajó megrendelését lehetővé tegye.

* **A Pannónia Báránybőrnemesítő** és Kereskedelmi rt., 1932. üzletévről kimutatott mérlege szerint a tiszta nyereség 169.589 P az előző üzletév 132.561 P-ös nyereségével szemben. Az áruüzleteken összesen 645.169 P volt a haszon, amely Dán Béla, Károly és László igazgatók nagyvonalú vezetésének és racionális üzletpolitikájának a biztosítéka. A Pannónia gyártmányok egész Európában közismertek és rendkivül kedveltek.

* **A Wiener Bankvereinnek** súlyos gyásza van. Kotányi Rezső, a magyarországi intézet nyugalmazott igazgatója 77 éves korában meghalt. Leányai ismert zongoraművésznők, akiknek gyászában részvéttel osztozik a székesfőváros társadalma.

* **Az épitőtakarékok botránya** még mindig nem ért véget. A Németországból ideplántált vállalkozások, a melyek ellenőrzés nélkül spekuláltak a kisemberek összekuporgatott filléreivel igazolták, hogy a leggondosabb pénzintézeti központi ellenőrzésre feltétlenül szükség van. A „Saját Otthon" épitő és takarékszövetkezet egymásután hivta össze a rendes és rendkivüli közgyüléseket az intézet szanálása céljából azonban ez nem segít a kisembereken, akik elveszett filléreiket semmikép sem fogják megkapni.

* **A Magyar Mezőgazdasági Társaság** livag Sternál István m. kir. kormányfőtanácsos ügyvezető-elnök elnöklete alatt tartotta meg évadnyitó ülését, melynek legfontosabb tárgya a mezőgazdasági termelés és értékesítés korszerű reformja, előadója pedig Nagy Ferenc dr. nyugalmazott miniszter volt. Értékes hozzászólások után elhatározták, hogy Gömbös Gyula miniszterelnöknek és a kormány tagjainak határozati javaslatot nyújtanak át, amely a mezőgazdasági termények kül- és belföldi értékesítésének irányitását teljesen megoldja.

Kóstolja meg
Szekszárd világhírű borait!
HÁRI JÁNOS
egykori szekszárdi fazekasmester kedves borát méri ki a
„Szekszárdi Borpince"
az ottani borvidék állami ellenőrzés alatt álló Pinceszövetkezetében részes bortermelők kimérése:
VIII., József u. 19.
Budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést díjtalanul házhoz szállit.
Világhírü szekszárdi
bikavér . . literje 80 fill.
Sötét kadarka . . „ 60 „
Asztali fehér . . . „ 60 „
Fekete Sándor
üzletvezető.
Telefon: 32—0—63.

Társasvillák
Budapest Rivieráján
a Gellérthegy déli lejtőjén!
A hatholdas Batthyány-ősparknál, a Gellértfürdő közvetlen közelében, központi, mégis csendes, pormentes fekvésben, a Mészöly ucca 5. és 7. sz., továbbá a Mányoki út 7. sz. szépen fásított telkeken
társasvillákat építünk
2—3—4— szobás hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvvezetésü
öröklakásokkal,
versenyen kívüli kivitelezéssel. 2 szobás lakrészek már 17.000, 4 szobásak 27.000 P-ért. Értékálló befektetés; bérbeadásnál, amit vállalunk, kamatjövedelmét megkétszerezheti. Díjtalan prospektus.
„CENTRUM"
Házépitő Vállalat
I, Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.
Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.
Safe deposit

HÁZ
Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS
2 szobás hallos, erkélyes, Vérmezőre néző gyönyörü modern lakás központi melegviztütéssel novemberre kiadó. — Érdeklődés házmesternél I., Logodi-u. 60, vagy telefonon 55-0-35.
Menesi úton épülő társasvillában elkülönitett két szoba hallos, azonkivül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretü, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel épitendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.
2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fütés, melegvizellátással az Attila ucca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus épitő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.
3 és 2 szobás hallos, Vérmezőre néző modern lakás augusztusra kiadó. Ugyanitt erkélyes garszón-lakás. Érdeklődés a házfelügyelőnél. I, Logodi ucca 63, vagy telefonon: 55-0-35.
Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61-es villamos-, 4-es autóbuszmegállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.
Épülő modern bérházban luxuskivitelü, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszinen.
Főlépcsőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

TELEK
Rózsadombon, Törökvész út 79. közműves, 263 öles telek olcsón eladó. Cím a kiadóban.
160 négyszögöl telek a Pasaréti-út legelején, déli fekvésü 14.000 P-ért sürgősen eladó. Tulajdonos telefonja: 85-3-54.
Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles közműves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló
kőlapokkal
burkoljak.
Szállitja: **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC. FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksüteménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

MAI BUDÁT
örökíti meg az utókor számára a HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG írók, művészek és tudósok budai egyesülete közreműködésével megjelenő
BUDAI ALMANACH.

A „Budai Napló" szerkesztősége mély tisztelettel kéri Buda érdemes polgárságát, hogy a tulajdonában lévő régi budai ujságokat, Budával foglalkozó könyveket, a családban fennmaradt adatokat, leveleket, okiratokat bocsássa a szerkesztőség rendelkezésére, hogy azokat a Budai Almanach számára feldolgozza.

Kérjük azokat, akik Buda érdekeit szolgálják, vagy a multban szolgálták bármely téren, hogy az erre vonatkozó adatokat velünk közölni sziveskedjenek.

A régi budai családoknak állít emléket a BUDAI ALMANACH!

Minden levél és értesítés cimzendő:

BUDAI NAPLÓ szerkesztősége: I., Batthyány u. 63. Telefon: **502-96**

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Viraág Béla,
Felelős szerkesztő: Viraág Béla.
Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1148. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . . 6.— P
Egyes szám 40 fill.

Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, — tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 november 25.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 m/m magas sor egyszeri közlésnél 30 fill. Szövegsor ára 2 P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetések díja mindenkor előre fizetendő.
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63.
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

A béke ünnepén

Másfélezernél többen ünnepelték Kozma Jenőt

A budai Vigadó alig volt képes befogadni azt a másfélezren is túlmenő közönséget, amely e hó 21-én este felvonult, hogy lelkesen tüntessen a budai polgárság *Kozma* Jenő dr. országgyűlési képviselő mellett névünnepén. Hét terme a Vigadónak telt meg az ünneplő polgársággal, amelynek felvonuló sokaságában feltűntek a száznál is nagyobb számban megjelent hölgyek.

Ilyen arányokban még talán soha senkit nem ünnepeltek Budán.

Az érkező kocsik torlódtak a Corvin-téren és megakasztották időről-időre a rendes közlekedést. A hölgyek estélyi toalettben, a férfiak túlnyomó részben szmokingban érkeztek. Csak a körültekintő gondos rendezés tette lehetővé, hogy mindenki megtalálta a helyét, de egy óra tellett bele, amig a közönség elhelyezkedett és föltálalták a vacsorát.

Felvonult az estére Budának mintegy 70—80 egyesülete, társasága, köre, hogy köszönetet mondjon *Kozma* Jenőnek mindazért, amit azok érdekében tett.

Az ünneplésnek voltak szokatlan jelenségei, mint amilyen volt a *magyar mohamedánok* „Gülbabáról" elnevezett vallásközségének üdvözlése, amelyet a fehérturbános főpap: *Husszein* Hilmi főmufti képviselt, aki megköszönte azt a rendkivüli támogatást, amelyben a jogaiért, elismeréséért oly súlyosan küzdő felekezetet, amely hivatva van Budához kapcsolni a Kelet mohamedán világát, — részesítette. Fokozta a kép szinét az a bájos keleti, szinpompás ruhába öltözött, mohamedán kis leány, aki csokrot nyújtott át az ünnepeltnek. De állandóan érkeztek újabb és újabb tisztelgők, a hivatalos üdvözléseket megelőzően, hogy üdvözöljék, köszöntsék, — köztük a „Hollós Mátyás Társaság", amelynek tiszteletbeli elnöke és a „Dunántúli Közművelődési Egyesület", amely most választja őt meg egyik elnökének.

Üdvözlések

A programszerinti felszólalások sorát megelőzte a Munkásdalárda éneke a Magyar Hiszekeggyel.

Fekete Géza, a Budai Polgári Kör igazgatója kérte fel ezután az egymást követő szónokokat. Az üdvözlőbeszédek sorát *Ugron* Gábor nyitotta meg, aki hódolattal éltette a kormányzót, ami lelkes visszhangot keltett. Azután a házigazda, a *Budai Polgári Kör* nevében *Szlavik* Ferenc dr. főorvos, kormányfőtanácsos üdvözölte Kozma Jenőt, méltatva maradandó érdemeit és éltetve őt, mint a Kör elnökét.

Lelkes ováció közben emelkedett szólásra *Huszár* Aladár főpolgármester, aki felszólalását azzal vezette be, hogy:

„... *Gömbös Gyula miniszterelnök* megbízott, hogy a *vezetése alatt álló párt nevében*, valamint az *ő nevében* is a legszivélyesebben üdvözöljem névnapja alkalmából Kozma Jenőt, aki jó munkát végzett, amikor a Polgári Egység Pártját megszervezte." Majd így folytatta: ...

„A miniszterelnök bizalma engem állított a nemzeti egység pártja fővárosi szervezetének élére. Én a nemzeti összefogást nem az erők szembeállításával, hanem összefogásával képzelem el. A béke, az egyetértés és a közös munka ünnepét üli ma Buda. Azt kivánom, hogy Kozma Jenő munkája, amelyet a nemzeti egység érdekében végez, eredményes legyen."

Végül a maga nevében is mint jóbarát éltette a főpolgármester Kozma Jenőt.

Zajosan megtapsolták a főpolgármester szavait, majd *Liber* Endre alpolgármester szólalt fel, felolvasta *Sipőcz* Jenő polgármester üdvözlő levelét és a saját nevében is lelkesen köszöntötte a polgárság vezérét, Kozmát, biztosítva őt a fővárosi tisztviselők bizalmáról és szeretetéről. Szavait lelkes éljenzés kisérte.

Józan Miklós unitárius püspöki vikárius az unitárius egyház kiváló fiát köszöntötte Kozma Jenőben.

Váry Albert szólalt fel ezután és képviselőtársai nevében mondott hosszabb beszédet. A politikust a siker igazolja — mondotta — és ez a fényes ünnepség igazolja azt, hogy a polgárság kitart Kozma Jenő mellett. Akit itt ünnepelnek, megérdemli az ünneplést, mert tiz évvel ezelőtt elsőnek bontotta ki a polgári gondolat zászlóját. Mint ember kiválónak bizonyult a politikusok között pedig vezérnek való. A polgári összefogást hirdette Kozma és ez a *polgárság* ma is változatlanul *őt tartja vezérének*. Haladjon tovább a megkezdett úton és követni fogják.

Benedek Sándor, a Közigazgatási Bíróság másodelnöke a budai polgárság. — *Usetty* Béla orszgy. képviselő pedig a pesti polgárság ragoszkodásáról biztosította Kozma Jenőt. A hadirokkantak jókivánságait vitéz árvátfalvi *Nagy* István dr. mondta el. A főváros pedagógusai nevében *Erődy* Kálmán főigazgató, a női tábor nevében gyöngyöshalászi *Takách* Gyuláné, a frontharcosok részéről *Juhász* Ödön dr. köszöntötték az ünnepeltet. A nemzeti alapon álló munkásság nevében *Kerekes* Antal köszöntötte Kozma Jenőt.

Kozma Jenő szózata

Lelkes éljenzés, meg-megujuló taps és a szeretetnek mindenféle módon történt megnyilatkozása közben — szinte követelte a nagy termet és a karzatokat szinte zsufolásig megtöltő közönség Kozma Jenő felszólalását, de a szólásra felálló ünnepeltet még percekig nem juttatta szóhoz a folyton megujuló ováció. —

KOZMA JENŐ

elfogódott hangon kezdte beszédét, megköszönve ünnepeltetése szokatlan fényét, — köszönetet mondva *Gömbös* Gyula miniszterelnöknek és a jókivánságokat tolmácsoló főpolgármesternek, de megköszönve az üdvözlést az országgyűlés tagjainak és az összes megjelenteknek.

Azután rátért a most folyó közéleti küzdelmekre. Elmondotta, hogy ma tiz éve jegyezte el magát Budán a *Polgári Egység* eszméjével, amely azóta meghódította az egész fővárost. Most már sokan vélik újból felfedezni, sokan ki akarják sajátítani, sőt akik azt magukban most felfedezték, *el sem ismerik a régi prófétákat*. Örömmel látja ezt az új lángralobbanást, mert a régi prófétáknak, ha az eszmét igazán szolgálják, kötelességük, hogy az új rajongóknak helyet adjanak, ám Buda polgársága helyet kiván a táborban és megbecsülést azok számára, akik nehéz körülmények között vállalták az úttörő munkát. Csak az az eszme lehet diadalmas, amelyet ráerőszakolni nem kell senkire. Ez a lelkes tábor önként állott csatasorba.

Mult évben itt a *fasces*-ről beszélt és most annak igen erős meggyarapodásáról számolhat be. Ha a harcban egyes *vesszői* el is koptak, helyükbe száz új fonódott be. Az egységért küzdő tábor csak megerősödött a *gyengék kiválásával* és az *erősek csatlakozásával*. A szeretet és kölcsönös megbecsülés által alkotott hatalmas fascest, a Polgári Egységet boldogan ajánlja fel a haza oltárára, boldogan ajánlja fel a hivatott vezérnek: — *Gömbös Gyulának*, hogy a benne levő erőt a haza javára és az Egység ellenségei ellen fordítsa.

A Polgári Egység, amelyet ez a párt munkált ki, a lélekből fakadó közösség, amelyet sem rágalmak, sem gyanusítások, sem az irigység megbontani nem tud. Ez a *fasces* él, de csak *a hivatott vezér kezében* fegyver és szétbomlana, ha nem az ellenség, hanem a barát felé sújtana vele. Azt a *várat*, amelyben ez a polgári eszme székel, diadalmasan *téglárol-téglára* hordottuk össze. Ezeket a téglákat a *szeretet* habarcsba köti, mi ismerjük összes folyósóit és fedezékeit.

Ott vannak azok, ahol a hűséges, őszinte, budai szivek dobognak.

Az a zászló, amely köré ez a polgárság csoportosul: *a becsület zászlója* és azok a katonák, akik a polgárságért vívott *harcban kaptak sarzsit*, már átestek a tüzkeresztségen, ezeket a katonákat *nem ostoral toborozták*,

Ebben a táborban tömegesen és lelkesen harcolnak a Dobó Katica példáján lelkesedő magyar hölgyek, akiknek hősiessége megacélozza a férfikarokat, akik lelkesedésükkel megsokszorozzák a tábor erejét, akik magyar erkölcseik nagy tárházából jutalmazzák az eszméért küzdő hőst. Ők a *hűség szimbólumai*, ők szőtték *azt a zászlót*, amelynek becsületéért küzdeni érdemes, ők nevelték azt *a hűséges ifjúságot*, amely a mi magyar hazánkat, a mi városunkat, a mi Budánkat, a mi fellegvárunkat a jövőben is minden támadással szemben megvédi és az eszmét, a nagy magyar egységet diadalra viszi.

„... Ennek a zászlónak lobogtatására — folytatta — a zászló becsületének védelmezésére *kaptam a polgárságtól mandátumot*, ezt a *zászlót hajtom meg* a nemzeti eszme legilletékesebb reprezentánsa: — a *miniszterelnök úr előtt*, aki erre az erőre nyugodtan építhet, mert ami, kor e nemzetnek *lélekben való egységesítését* tüzte ki céljául, akkor ez a zászló *már ott is lobogott az ő táborában*. Meg kell egymást értenünk, hogy utódaink ne vethessék szemünkre, *hogy egy célért küzdöttünk*, mégsem *találtuk meg egymást*, — szándékainkban egyek voltunk, mégis más útakon haladtunk, — egy volt *reménységünk*, egy volt *imádságunk*, de *erőinket mégsem egyesítettük* hazánk javára. Egy évtized előtt még egymás iránti bizalmatlanságból, egymás tévedéseit kutattuk és nem vettük észre, hogy *a haza szent ügye* olyanok kezébe került, akik előtt *céljaink, vágyaink, fohászaink, imádságunk idegen volt*. Dermesztő álomban éltünk, amikor hivatalos helyről invitáltak a nemzet halotti torára, — de fölébredtünk, — itt, Budán ébredtünk fel elsőknek és innen indult el a szózat, hogy: — Magyarok egy táborba!

Ma is még felhők borítják az eget, nem tudni áldás fakad-e vagy romboló vihar támad-e ezekből reánk, de okultunk a multon és ha egy célért küzdve, összetartunk, könnyebben álljuk a vihart és kezeinket összetartva az áldást is könnyebben foghatjuk fel. Szervezkedjünk a mártiroktól tanult halálos elszántsággal, merítsünk bizodalmat ezeréves *történelmünk tündöklő példáiból*, ha kell, ontsuk vérünket a jobb jövendőért, hogy utódaink áldva emlegessenek, mert a világromlás idején megmentettük a nemzetet.

Ujból hitet teszek arról, hogy önzetlenül szolgálom tovább azt a célt, amely a Ti igazatok. Hitet teszek arra, hogy minden erőmmel, — *az általatok nyújtott erővel* — törekszem arra, hogy a mai kétségbejtő helyzetben levő ifjúság előtt megnyiljanak a boldogulás kapui. Tőletek pedig csak azt kérem, hogy maradjatok változatlanul hűséges katonái a nemzeti nagy Egység táborának.

A Vezér és a vezetők erejét megsokszorozzátok, ha bizalmatok meg nem rendül.

Mindnyájatokat köszöntve, arra emelem poharam, hogy összegyülve, a jövőben büszkén mutathassunk rá az oly régen várt lelki nyugalomra és azokra a gazdasági eredményekre, amelyek új virágzásnak viszik Budát, az egész fővárost és sokat szenvedett nemzetemet!

Ünneplések

Hosszantartó ünneplésben volt része ezután Kozma Jenőnek, aki meggyőződhetett arról, hogy Buda polgársága mily őszinte szeretettel és tisztelettel viseltetik iránta. Legtöbben elhagyták helyüket, hogy közvetlenül és személyesen üdvözöljék. Az egyesületek jegyzékét és a megjelentek névsorát a jövő számban közöljük.

Mialatt a Munkászenekar a Himnuszt játszotta, megkezdődött az egyesületek és társaságok képviselőinek felvonulása, akik az idő rövidsége miatt csak egy-két szóval üdvözölték és tolmácsolták megbizóik jókivánságait.

Mindent legnagyobb gonddal intézett a rendezőség, amelynek élén állottak: Pataky Ferenc dr., Weber Sándor, Nagyőszi Ferenc, Albert István, Szabó György és még mintegy negyventagú rendezőség. A legapróbb részletekig kidolgozott terv és rendszer tette egy általán lehetővé, hogy ez az emberáradat ily nagy rendben élvezhette ezt az estét.

Megmozdultak a kispolgárok

Lelkesen csatlakoznak az Egységes Párthoz

Megalakították az öt budai kerület csoportszervezetét

Nagy részt fiatal iparosok jöttek össze nagy számban az I. kerületi Iparoskör Attila körút 9. sz. alatti helyiségében e hó 18-án, szombaton este, hogy sanyarú helyzetük megjavítása érdekében, *politikai szervezetté alakuljanak át*, mely nemcsak Budára, hanem az egész fővárosra, sőt az egész országra is kiterjedjen. Helyzetük javulását egyedül attól a mozgalomtól várják, amelyet *Gömbös* Gyula miniszterelnök indított útnak, a lelkekbe új hitet keltő megindulásával. Megnyugvásukra szolgál, hogy ezt az irányt támogatja lelkesen a *Kozma* Jenő dr. elnöklete alatt álló „Polgári Egység Pártja" is, amely már oly sokat tett a kispolgárok érdekében. A gyülésen mint vendégek részt vettek: *Pataky* Ferenc dr. mint a budai központi pártiroda vezetője, *Wéber* Sándor a Községi Takarékpénztár igazgatója, mint a párt egyik oszlopos tagja, *Tiharits* Mátyás ny. külügyi min. tan., *Tóth* István az I. kerületi Iparoskör ügyv. elnöke, *Csihák* Károly a „Budai Iparosok és Kereskedők Köre" képviseletében és Budának számos és érdemes polgára, akik látható örömmel kisérik a fiatalok céltudatos megmozdulását.

Gaál László ny. főszolgabíró, mint korelnök nyitotta meg és vezette is az alakuló közgyűlést, amelyen *Siposs* István a II. ker. szakosztály ügyvezető elnöke ismertette a kispogárok szervezkedésének történetét, — *Schucher* Gusztáv tette meg a titkár és a pénztári jelentést, — *Kondor* László pedig, mint a kandidáló bizottság elnöke előterjesztette a bizottság jelentését, amelyet a közgyűlés közfelkiáltással elfogadott.

Díszelnök:

KOZMA JENŐ dr.

orszgy. képviselő,

elnök *Pataky* Ferenc dr. titkár *Siposs* István.

A választás után *Tiharits* Mátyás elnök azt kérte, hogy a párt mindenben csakis az öt kerület elnökeinek meghallgatása után döntsön. *Gaál* István csoportelnök üdvözölte a kispolgárok egyesülését, sürgette az erős összetartást és üdvözölte a központ részéről megjelent *Pataky* Ferencet és *Wéber* Sándort, továbbá a Budai Napló szerkesztőjét, *Viraág* Bélát. Hasonlóképpen üdvözölte *Siposs* István is a központ kiküldötteit, mire

PATAKY FERENC

lelkes igéretet tett, hogy lelkiismeretes kapocs lesz a központ és a kispolgárok között. *Viraág* Béla szerkesztő a multtal szemben, amely elhanyagolta a budai polgárokat, utalt *Kozma* Jenő dr. áldásos működésére, aki önfeláldozóan szolgálja minden budai polgár érdekét. *Bite* István indítványozta, hogy sürgősen szervezzék meg a pesti oldalt, *Gaál* István pedig felhívta a közgyülés tagjait, hogy *Kozma Jenő beszámolóján*, ahol megjelenik *Gömbös* Gyula miniszterelnök is, hogy ott kezet fogjon a budai polgársággal — jelenjenek meg testületileg és üdvözöljék Kozma Jenőt átiratban.

Lelkesítő szóval zárta le a közgyűlést *Gaál* László elnök, akit meleg óvációban részesítettek a megjelent kispolgárok.

Ha ... a Zugligetben minden rendben volna,

akkor nem kellene sürgetni egy telefon fülkének a felállítását, — élelmiszerpiac felállítását alkalmas helyen, — Budagyöngye környékének parkirozását, — a Zirzen Janka út befásítását és annak legalább egyik oldalán kemény járda burkolattal való ellátását, — a 22-es autóbusz szakaszának kitolását a Kuruclesi útig, — padokat a Budakeszi útra, hogy a sétáló közönség meg is pihenhessen, — postahivatalt a Budagyöngye környékére, amely lebonyolítaná a sok új villa lakóinak nagy forgalmát, — a Zugliget és Virányos közlekedésének javítása érdekében autóbuszjáratot, mert csak így válhat Pest nyaraló és üdülő helyévé, — amely kérdések mindegyike, bármily csekélynek is látszódjék általános városrendezés szempontjából, ennek a városrésznek mondhatnók létkérdései, mert az itt lakó polgárokat segítené a mindennapi élet küzdelmében, a mai amúgy is nehéz gazdasági helyzetben.

Hozzászóltak e kérdésekhez elsősorban *Oszoly* Kálmán ügyvezető elnök, aki lelkiismeretes ügybúzgó szorgalommal igyekszik ezeket az ügyeket dülőre juttatni, mint ahogy az sikerült ott, ahol jóakarattal találkozik Budának ez a nagyértékű része, mint például *Király* Kálmán tanácsnoknál, aki levélben tudatta, hogy a Kútvölgyi útnak a Tisztviselőtelepet érintő részén az útépítést már megkezdte, amiért kedves óvációban részesítették és hivatalos átiratban is megköszönik jóakaratát. De köszönetett mondottak egyúttal *Spannberger* Alajos tanácsnok előljárónak is, aki a Galgóczy út alsó szakaszának rendezését vállalta. Értékes kijelentésekkel gazdagították a vitát *Rados* Gusztáv egyetemi tanár, aki köszönetet mondott *Oszoly* elnöknek és elismerő meleg szavakkal emlékezett meg a jelenlevő *Viraág* Béla szerkesztő 70-ik születésnapjáról és arról a 30 esztendőről, amit Buda szolgálatában töltött el, mint a „Budai Napló" szerkesztője, rászolgálva egész Buda polgárságának őszinte elismerésére és hálájára, — hozzászólt ezekhez a kérdésekhez még *Benke* Balázs is, aki a villamoskalauzok tájékozatlanságát tette szóvá.

*

Zugligeti Egyesület sűrűn rendezi most estéit, hogy így szolgálja a közérdekű kérdések megvitatását és ilyen estje volt e hó 18-án is a Klóze-féle „Szarvas" vendéglőben, ahol nagy társaság gyült össze és résztvett az értekezleten *Spannberger* Alajos dr. tanácsnok előljáró, akit *Wladárczyk* József dr. üdvözölt családi jubileuma alkalmából, — viszont *Oszoly* Kálmán elnök *Lejthényi* Aladár bírót üdvözölte abból az alkalomból, hogy aranyéremmel tüntették ki, aki ezt hálásan meg is köszönte és Oszoly Kálmán működésére hárította át azt a nagy fellendülést, amely a „Hegyvidéki Lövészegyesületben" most örvendetesen tapasztalható. Köszöntötte Oszoly *Lejthényi* László dr. egyesületi titkárt is, akit most avattak doktorrá és e napokban hívták be a fővároshoz szolgálattételre.

Megköszönték az üdvözléseket: — *Spannberger* tanácsnok, aki egyúttal bejelentette, hogy tagnak lép be az Egyesületbe és kifejtette a Zugliget jövőjére való elgondolásait, — továbbá *Viraág* Béla szerkesztő az őt ért kitüntető megemlékezést. Oszoly Kálmán kívánságára a HÉV megváltásával beálló új tarifa rendet vitatták még meg, amelyhez hozzászóltak: Sternischa Kálmán, Rados Gusztáv, Entele Ferenc, Berkovits Árpád és Gaál József, aki az autóbusz kérdést is felhozta és azt a Zugliget egyik legfontosabb problémájának mondotta.

Végül Oszoly köszöntötte az egyesület kötelékébe tartozó Erzsébeteket és Jolánokat, akik most ülték névnapjaikat. Ez már a kedves bizalmas része volt az ülésnek, amely ellensúlyozza a gondot okozó ügyek tárgyalását.

HIREK

Menekülök önmagamtól . . .

Gyötrő lázas nyugtalanság,
— a tudat, hogy élek,
Mikor válik széjjel bennem,
— a test és a lélek? . . .

Szivem alatt apadóban,
— az érzések kutja, ...
Elhalkult a hangom is már,
— imára se futja.

Megtépázott életemen,
— tarkállik a sok folt,
Színét most már az se tartja,
— ami egyszer szép volt.

Menekülök önmagamtól,
— hiszem, hogy van átok,
Tér és idő körém vakul,
— s mindaz, amit látok.

Társtalanul, nagy csúfságban,
— öklöt ráz a karom,
Eget várok. Hol vagy Isten?
— a titkot akarom.

Hol vagy Isten? . . . Mi vár reám?
— a békétlen béke? . . .
Oktalan ok minden „miért",
— ha kétség a vége.

Gyötrő, lázas nyugtalanság,
— a tudat, hogy élek,
Mikor békül össze bennem,
— Istennel a lélek? . . .

Rétyi Székely Miklós.

Haypál Benő leányának esküvője. *Herczegh* József dr., a clevelandi első magyar ref. egyház lelkésze november 18-án, szombaton este vezette oltárhoz a Szilágyi Dezső téri református templomban Haypál *Erzsébetet*, néhai Haypál Benő leányát. Az esketési szertartást a menyasszony bátyja *Haypál* Béla budai ref. lelkész végezte. *Palló* Imre dr. az operaház tagja énekelt, *Ákom* Lajos orgonaművész orgonán játszott. Tanuk voltak: *Németh* Béla dr. és *Csapó* Ferenc dr. Az esküvőn nagyszámú és előkelő közönség vett részt, jelenvoltak többek között: *Puky* Endre dr. a Közig. bíróság elnöke, *Bárczy* István dr. nyug. miniszter, *Jalsoviczky* Károly dr., *Hegyi* Dezső, *Borbély* Kálmán dr. miniszteri tanácsosok, *Neuschloss Knüsli* Kornél dr., *Zilahi Kiss* László, *Máthé* Ferenc presbiterek, *Tóth* Pál dr. szigetszentmiklósi lelkész, *Sebestyén* Andor kelenföldi lelkész, *Gombos* Lajos tábori főlelkész, *Kiss* Áron vallástanár, *Incze* Gábor dr. vallásoktatási szakfelügyelő, *Németh* Benő dr. ügyvéd, nemes *Pintér* Lajos, *Sebestyén* Dávid dr. orvos, a „Budai Ref. Nőegylet" tagjai dr. *Pap* Dezsőné elnökük vezetésével.

Ősi forrás fölött épült 1812—14 között a kiscelli lejtőn a Szenvedő Jézusról elnevezett mai kálvária-kápolna. Favázas előcsarnokkal ellátott tornyos homlokzatán a lelkek üdveért könyörgő német főlirat. E kápolna a hivek adakozásából épült, belső berendezése 1819-ben lett készen. A jéghideg forrás ma is bugyog az oltár lépcsőzete alatt. Az 1917. évi kánoni vizsgálat följegyzése szerint eredetileg a csobogó forrás vize mellett nyilt falu stáció állott a mai kápolna helyén, amely falnak a fülkéjében volt elhelyezve az oszlophoz kötözött szenvedő Jézus szobra. Ennek a fölállítása 1770—1780 között történhetett és pedig Kühtreiber Antal óbudai molnármester költségén. Ez első stáció-kápolna „Christus auf der Wiese" név alatt volt ismeretes, Kühtreiber fia 1810-ben a budaújlaki egyháznak ajándékozta; azonban két év mulva a határjáró bizottság az óbudai egyháznak itélte vissza.

Tetőterrasz — kávéház készül a Vérmező felett, az Attila utcában, a Vérmező legszélesebb pontjával szemben most épülő hatalmas modern bérpalotában. A ház egyik érdekessége, hogy óriási laposteteje van, amelyen üvegépítmény emelkedik és elárulja, hogy a ház tetejére tetőterrasz-kávéházat és éttermet terveznek, amelyről gyönyörű kilátás nyílik a Gellérthegyre, Svábhegyre és a Vár egyes kivilágított részeire is. Téli üzem is lesz, mert a földszinten megfelelő helyiség áll rendelkezésre. Csak az a kérdés, akad-e erre az új üzletre vállalkozó is, akinek megfelelő tőke áll rendelkezésre. Igy írja ezt a „Kávések Lapja".

A budai hadirokkantak kedves tervet valósitottak meg az összetartozás ébrentartására. *Vadász* Mihály dr. kormányfőtanácsos, II. ker. csoportelnöknek és a tisztikarnak áldozatkészsége lehetővé tette, hogy a csoport, minden hónapban felváltva, 60 bajtársat teljesen díjmentesen vendégelhessen meg azáltal, hogy a tisztikar tagjai havonta annyi vacsorajegy megváltására kötelezték magukat, hogy egy-egy ilyen vacsora a csoport pénztárát csupán havi 8 pengő 40 fillérrel terhelje meg. Az első ilyen vacsora a Margithíd melletti Posch étteremben volt.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila u. 8.

Rossz beosztása van a „kisszakasz"-rendszernek a *farkasréti* vonalon, ahol a szakaszhatár most a *Lejtő útnál* van s igy a Krisztinavárosból a temető felé a 75-ös villamoson igyekvő közönség kénytelen a Fery Oszkár útnál leszállni, átszállni és igy csak újabb két kisszakasszal érheti el a farkasréti temetőt. Tehát összesen 3 kisszakasszal. Méltányos volna, ha a Lejtő úti szakaszhatárt a 75-ös végállomásához hoznák le hogy a közönség *két* kisszakaszszal zavartalanul elérhesse a temetőt. Igy sürgetik ezt egyesek az illetékes ügyosztálynál a városházán. — Tény azonban, hogy a temetőt látogató közönség érdekében hozott ujitás *ártana* viszont a Lejtő útnál felszálló és leszálló, ottlakó közönségnek, amely igy naponként kétszer is drágábban utazna, mert egy állomás miatt ujabb kisszakaszt volna kénytelen váltani s igy talán méltányosabb, ha a 75-ös végállomást viszik fel a hidhoz, illetve Lejtő úthoz.

Változások a Sycambriában. Az új akadémiai év sok változást hozott a Sycambriára, az Emericanának Budán székelő legnagyobb korporációjára, a mely most lépett *tizedik* jubiláris esztendejébe. Áthatva a budai katolicizmus koncentrációjának gondolatától, a Corporatio vezetősége feladta eddigi Pauler utcai otthonát és áttette székhelyét a *„Budai Katolikus Kör"* Pálffy téri helyiségeibe, anélkül azonban, hogy önállóságáról csak részben is lemondott volna. Itt, ebben az új otthonban rövid néhány nap alatt olyan lendülettel indult meg a klubélet, amire még a vezetőség optimisztikusan gondolkodó tagjai sem számitottak. Délelőtt-délután nyüzsögnek a vitatkozó, olvasó és játszó öregek és fiatalok a szép helyiségekben. Változás történt a vezetőségben is: — *Márton* Lajos festőművész prior, aki tiz éven keresztül éltetője volt a Sycambriának és — zborói *Zboray* Bertalan dr. subprior megváltak tisztségüktől. A Corporatio egyelőre csak a subprior helyét töltötte be dr. *Berczik* Árpáddal, aki az elmult évben az Emericana országos ifjúsági vezére volt, de szive visszavonzotta a Budán való intenziv működéshez. A Sycambria társadalmi megnyilvánulásainak sorát az e hó 25-én rendezendő *„Kisasszonyavatás"* nyitja meg, ahol sok új hölgytaggal gyarapodik a Corporatio, Buda előkelő családjainak leányai közül. Ezt követi december 2-án a *„Mikulás-est"*, majd 27-én a *„Karácsony-est"* és 31-én egy nagyobbszabású *„Szilveszter-est."* A farsangban *három* mulatságot rendez a Sycambria: — január 6-án és február 10-én *teaestélyt*, január 20-án pedig az immár hagyományossá vált Sycambria *Jelmezestet* a Budai Vigadóban. Husvét utánra is gondoskodott sok nivós szórakozásról az *Andor* János vezetése alatt működő vigalmi bizottság, amelyekről majd annak idején tájékoztatjuk olvasóinkat. A Corporatio vezetősége kéri mindazokat a tagokat, akik az új életbe még nem kapcsolódtak be, jöjjenek el, hogy azt megszeressék, a Sycambria vendégeit pedig arra kéri, hogy most, ebben a szép helyiségben is látogassák azokat a meleg, családias jellegű, igazi budai mulatságokat, amelyek a multban is csak kellemes emléket hagytak mindenkiben: Cim: *Sycambria*, II., Fő utca 83, telefon: 543-36. (W. S.)

A trolleybusz nem jár még sem, mert az állam és a főváros harcban áll. A Bécsi út állami út, a trolleybusz fővárosi. Az állam a fővárosra akarja hárítani az országút fenntartását s pereli is a várost majd, mert a kábelek miatt feltépte engedélye nélkül az útját. A főváros pedig semmiről sem akar tudni. Ezért nem jár hát a trolleybusz — az ilyen hatásköri vitákhoz nem értő polgárság bánatára.

A „reibszand", a kőpor valaha fontos tényező volt a háztartásban, ma azonban a főváros tulajdonában lévő Gellérthegyi Kőporbánya a hegy tetején csak megmérgezi porával a közben ott nagyszerűen kifejlődött villanegyedet. Különös látványossága ez a hegyvidéknek, de erősen kifogásolják a környék lakói és erélyesen követelik annak eltüntetését.

Orbánhegyvidéki Egyesület legutóbbi közgyűlésén a következőket választotta meg: Elnök: Antalffy Sándor tiszteletbeli tag, alenökök: Guszman József dr. és Becker Jenő, főtitkár: Weszely J. Antal, titkár: Dörner György dr., pénztáros: Bezerédy Elemér, ellenőr: Mály Elemér, ügyész: Jalsovitzky Béla dr. Választmányi tagok: Auguszt József, Baranyai József, Csonka Kálmán, Dárday Gábor, Meixner Emil dr., Boros Arthur, Cselényi Pál dr., Kapolyi Tamás, Miskovits Ferenc, Pótz Antal és Sztehló Aladár dr., számvizsgálóbizottság: Hesz Árpád, Áprily Ferenc és Sógor József.

Nagy a panasza az erősen fejlődő Zugligetnek, hogy póstahivatala csak nyáron van, télen pedig félórás séta után szerezhetnek csak az ottlakók bélyeget, vagy adhatják fel a levelüket.

A rózsadombi gyermeküdülő a Kavics utcában, amelyet Mahunka adományozott a fővárosnak, tetemes fenntartási költségbe kerül. Drágább, mint a többi hasonló intézmény, de figyelembe kell venni, hogy a Mahunka-féle üdülőben csak 25 gyermeket tartanak egyszerre és a létszámot 4—6 hetenként váltogatják. A legelgyöngültebb szervezetű gyermekeket üdülteti itt a főváros és ezek megmentése érdekében áldozatot kell hozni. Éppen ezért egy-egy gyermek évi ellátása itt 1200 pengőbe kerül. Tervbe van véve a telep kibővítése, amely esetben a fenntartási költségek lényegesen csökkenni fognak.

A Stadion helye: Akvinkumban, a dunapart

Kétezer évvel ezelőtt a régi római gyarmatosok a Római fürdő mellett találtak legalkalmasabb helyet az ő Stadionjuk felépítésére, utmutatást adva ezzel, hogy elsősorban ma is ezt a területet kell figyelembe venni. De eltekintve a történelmi visszapillantástól, — tény, hogy a mai sportszellem a Római fürdő dunai partját avatta fel a vizi sportélet központjának. Itt tehát már élénken viruló sportélet központjába kerülne a Nemzeti Stadion, amely a telep roppant vizbősége mellett együtt épülhetne fel az uszóstadionnal.

Minden szakvélemény megegyezik abban, hogy a Stadion a legtisztább, pormentes levegővel szolgáló helyen épüljön fel, —a Római fürdőtelep gyönyörű fekvésével e téren versenyen kivül áll. Partját keleten a széles Duna érinti, északon, nyugaton és délen a Naszályhegy, a Nagykevély és a Hármashatárhegy erdőkkel borított bércei határolják, északon még a Bivalyoserdő is érinti. A dús természet ontja itt a tiszta levegőt. De a természet még egy kimeríthetetlen hőforrással is szolgál, amelyből naponta 160 ezer hektoliter 22 fokos kristálytiszta gyógyviz ömlik a Dunába. Olyan istenáldása ez, amely százezreket takarít meg a Stadionnak. A Római fürdőtelep azonban minden kultúráldással is szolgál. Hajó- és vasútállomása van, pompásan kiépült útjai, csatornázása, villamos világítása, gázszolgáltatása. A közelben kőbánya és homokbánya van, a kavicsot a betonépitkezéshez a Duna szolgálhatja.

Nagy előnye még az is, hogy területe nincs beépítve, 50—60 ezer négyszögöl használható fel. Egyik része a Nánási út mellett — a Dunához közel — van a Rómaifürdő parkkal összekötve, — ez a *Ringer* családé; a másik része a szentendrei országút és az Aranyhegy közti sikságon. Ez a *Schaeffer* családé, mely e területen 32 ezer négyszögölet — a közmunkák kiépítése ellenében — már fel is ajánlott.

A felsorolt adatokat és érveket, amelyek azt bizonyítják, hogy a *Nemzeti Stadion* legideálisabb elhelyezése csaknis a Rómaifürdőtelepen képzelhető el, a „Rómaifürdőtelep Egyesület" *Kézdi-Kovács* László elnök és *Silvássy* Károly ügyvezető-alelnök aláirásával külön beadványban terjesztette a Testnevelési Tanács elé.

Kövi Mária kápolnában a Filatorigáton rendszeres egyházi élet folyik. Különösen nagyon áhitatra inditóak az egyszerűségében is bájos kápolnában a vasárnapi 12 órai misék, amelyeken az óbudaiak is nagyszámban vesznek részt. E kápolna 1865 folyamán épült a hivek adakozásából. Ziegler József épitő vezetésével egy szakaszos, szentély apszissal lezárt hajócska terjedelmében; később favázas, zsindellyel födött tornáca volt a hivek befogadására; 1930-ban hajója kibővült, sekrestyével szaporodott és tornyos főhomlokzata műkőből készült oszlopos portáléval bővült. Ez évben e kápolna önálló helyi lelkészség lett. E kápolna neve szószerint való fordítása a német „Maria am Stein" rövidített „Maria Stein" elnevezésnek, amellyel az óbudai németajkú lakosság a római vizvezeték pillérének köveire helyezett Segítő Máriakép emléket illette; ezt a Máriakő-emléket Bauer Jakab óbudai polgár és annak neje létesítette 1811-ben a Segítő Mária-képnek nyilvános tiszteletre szánt odahelyezésével. A népi legendák csodálatos történeteivel övezett kép, amely a Cranach Lucas német festő által a 16. század elején festett innsbrucki Madonnának a távoli visszhangja, lett magva az itteni Mária-kultusznak és e képnek, amelyik a Segítő Szűz Máriát ábrázolja, egyik változata került a kápolna oltárára is titulus képül.

A mi jubileumunkhoz. A „Fővárosi Ujság" meleg és kedves hangon emlékezik meg szerkesztőnk jubileumáról, irván róla a következő szivből jövő szavakat: ... „Kedves, meghitt vacsora közben ünnepelte a budai Hollós Mátyás Társaság *Viraág* Bélának, a *Budai Napló* szerkesztőjének 70-ik születésnapját és 50 éves irói és újságirói jubileumát. Az agg újságirót, aki félszázados közéleti pályáján és különösen Buda fejlődésében hervadhatatlan érdemeket szerzett, felköszöntőkben dicsérték és emlékeztek meg munkásságáról. — *Viraág* Béla születésnapját és félszázados jubileumát mi is ünnepeljük szivünk mélyén és meleg szerencsekívánatunkat tolmácsoljuk ezen a helyen. Itt említjük meg, hogy a Hollós Mátyás Társaság és a Budai Napló nagyjelentőségű könyvet szerkesztenek

Budai Almanach

címen *Viraág* Béla szerkesztő 70-ik születésnapjának maradandó emlékére. A *Budai Almanach* valóságos Pantheont állit Budán mindazoknak, akik e sulyos időkben a munka becsületével példát szolgaltatnak az egész magyar társadalomnak..." — *Nemes Akos* Kálmán szerkesztőnek és közkedvelt újságjának melegen köszönjük ezt a kedves megemlékezést.

„Gyóni Géza Társaság" e hó 15-én magasnivójú irodalmi délutánt rendezett az evangélikus főiskola dísztermében. *Balogh* István elnök hatásos üdvözlő beszéde után *Raffay* Sándor püspök magasszárnyalású poétikus beszéd keretében emlékezett meg *Gyóni* Gézáról, aki neki a pozsonyi teológián tanitványa volt, *Falu* Tamás kedves, humoros elbeszélést olvasott fel, mig *Dezső* Kázmér, Nagykőrös polgármestere Gyóni verseinek első illusztrációjáról mondott el érdekes adatokat. *Pethes* Margit, a Nemzeti Szinház tagja elragadó Gyóni-verseket szavalt nagy hatással. *Sz. Bárány* Erzsi, *Tóth* Béla kisérete mellett kitünő hegedüjátékkal — *Népessy* Lucia pedig *Uray* Margit kiséretével szép énekével ragadta el a hallgatókat.

Szinyei-Merse Pál Társaság negyedik kiállítása nyilott meg e hó 19-én a Nemzeti Szalonban. Ez a kiállítás egyike a legjobb együtteseknek, amit a mai magyar festőgárda nyújthat. Az első teremben van Aba-Novák „Ferenc József dij"-at nyert hatalmas tempera kompoziciója: az „Árviz." Ugyancsak itt van Csók István előkelő szinharmóniáju portréja: Ravasz László ref. püspök. Mellette a kiállítás favoritjának, Szőnyi Istvánnak látományszerű remekei. Különös érdekessége a kiállításnak Rudnay Gyula „Kondás" című képe, amelyen a zamatos magyar kondás maga a művész. Külön dicséretet követelnek méltón: Bernáth Aurél könnyed, szinte misztikus zsongású képei, Glatz Oszkár naturalista remekei, Iványi-Grünwald dekorativ szinorgiái, Vaszary fölényes szinösmerete, Hatvani Ferenc báró forma- és szinegyüttesei és Réti István megkapó világitású képe: az „Olvasó nő". A szobrok közül kiválnak Sidló Ferenc Évája, Lux Elek Táncosnői és Pátzay Pál férfiportréi. A kiállitást Ernst Lajos rendezte.

(Z. Gy.)

Elkeseredett levelet

hozott a posta nekünk Óbudáról.

Budapest hatvanadik születésnapján felhányja ez a levél, hogy Óbudának 60 év előtt nem volt nagy kedve a csatlakozásra, mert tudta, hogy Pest és Budához való láncolása nemcsak mezővárosi önállóságát, jövedelmeit, terhek nélkül álló hatalmas területeit fogja bekebelezni, hanem cserébe ezekért a legmostohább sorsra fog jutni. Budapest megátkozott része Óbuda, a hajdani királyi székhely, Árpád fejedelem tetemének befogadója. E városrész fejlesztése, szépítése, közszolgáltatásokkal való ellátása mindig harmadrendű kérdés volt s igy lett a főváros közigazgatásának legszomorúbb hamupipőkéje a mi lakóhelyünk.

Hatvan év előtt ha nem csatlakozott volna a két testvérvároshoz, akkor önállóságában sokkal többre vitte volna, mert számottevő jövedelmeiből feltétlenül a legelemibb közigazgatási, városrendezési követelményeket teljesítette volna, amelyek 60 év után sincsenek meg. Ilyen hosszú idő máshol éppen elég ahhoz, hogy a csatlakozó városrész a nagy városhoz idomuljon, annak áldásaiban részesülve, — nálunk ennek nyoma sincsen, minden úgy van, mint 60 év előtt. S ami kis előny a III. kerületnek jutott — az is csak látszólagos, mert nem annyira a törzs-lakosság, mint inkább a budapestiek javát szolgálja. Eklatáns példa erre a Szentendrei út pompás kocsiútja, mely csak akkor készült el, mikor a Csillaghegyi strandfürdő pestieket szállító autóbusza megindult; vagy a két új városi ház, amelybe legfeljebb 15% III. ker. lakós jutott. A többi 85% mind idegen, a III-ik kerületi lakóhelyével egyáltalán nem törődő, asszimilálódni nem kivánó, hivatásukkal s társadalmi nexusaikkal is máshova gyökerező emberek: III. kerületi ágyrajárók.

Ennek a mostohasorsú ősvárosrésznek még ma sincs végleges szabályozási terve s maradt, ami volt; egy kézleggyintéssel elintézett, balkáni nivón álló külváros, melyet hagyományosan megillet a — lemosólygás.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA — AKVINKUM Késő őszig
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

BUDAI KRÓNIKA

— A hatvanéves Budapest ünnepére Liber Endre alpolgármester érdekes tanulmányt irt, amelyből megtudjuk, hogy az egyesítés nem ment simán, demontsrált ellene mind a három város, nem is sejtve, hogy ez a fuzió milyen fejlődést fog hozni az ifjú, tündöklő Budapestnek.

— A fővárosi tisztviselők és tanügyiek Segitőalapja 140 ezer pengős deficitet mutat ki évvégi mérlegében.

— A rómaifürdőtelepi elemi iskolában nov. 26-án, vasárnap délután 4 órakor irredenta előadást rendeznek.

— Boldogult Prohászka Ottokár püspök boldoggáavatásáért a városmajori egyházközség minden hónapban lelkiórát és szentmisét mondat. Legutóbb nov. 21-én volt az áhitatos megemlékezés az Ottokár kultúrházban (a régi templom) és az új templomban a hivek és tisztelők igen nagy részvételével.

— Tavasszal budai lakós lesz Budapest polgármestere: Sipőcz Jenő. A Gellérthegy déli oldalán lévő Ábel Jenő utca egyik villájába költözik édesanyjával és testvére családjával.

— A cserkészek részére a főváros erdőterületet nem enged át tűzveszély miatt. A Budai Izraelita hitközség fordult ilyen kéréssel a fővároshoz, hogy cserkészei a Pálvölgyben táborozhassanak.

— Megszűnik a Döbrentey téri piac a Rudasfürdő gyógyhely jellegének hangsúlyozása érdekében. A járműforgalom a Dunaparton megszünik és ezen a részen a fásitást március elején megkezdik.

— A Szociális Missziótársulat minden hónap 20-án a Krisztina körúti Szentlélek kápolnájában tagjai és az érdeklődőknek konferenciát rendez. Ez évben Marczel Mihály dr. egy. tanár beszél ezeken.

ANN FRANCIS
AMERIKAI JAZZ STAR
SANTA NELLY-BUTTULA
ZENEKAR a
BELLEVUE
éttermében: I., Attila ucca
Asztalrendelés: 52—8—85.

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

Németvölgyi út és Mártonhegyi út sarkán elterülő telektömbön épülő
családi villák
három szoba hallal
minden mellékhelyiséggel, saját külön kerttel elegáns kivitelben, kulcsátadásig
P 22.000.—
Nagyobbak megállapodás szerint.
Még ez évben 30 évi adómentesség.
Lefoglalható:
Katona, Székely és Molnár épitészmérnökök irodájában.
V, Személynök ucca 9—11. szám.
Telefon: Aut. 29-8-29 és 22-5-59.

Központi fűtést,
használati melegviztermelő-, vízvezeték- és csatornázási berendezéseket készit
Duska és Riedlmayer
Budán, II., Batthyány ucca 67
Telefon: 55—9—75.

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet,
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

KIRÁLY FÜRDŐ

Épitette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.

Budán, II., Fő ucca 84. sz.

45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó **hévviz** köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, epe-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.

Kádfürdők: egész napon át. **Gőzfürdők:** férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- **Ivókúra**

Személyi hírek

SIPÓCZ JENŐ polgármestert névünnepén az egész főváros lakossága melegen ünnepelte a Szent Gellért szálló márványcsarnokában. Csilléry András, Toperczer Ákosné és Liber Endre üdvözölték.

PETRACSEK LAJOS dr. országy. képviselő e hó 20-án a klinikáról átment a „Siesta" szanatóriumba végleges felgyógyulásáig ott töltve idejét és már számosan meglátogatták.

BOTZENHARDT JÁNOS dr. ügyvéd, törvényhat. biz. tagot kormányfőtanácsossá nevezte ki a kormányzó.

SPANNBERGER ALAJOS dr. tanácsnok-elöljáró, most ünnepelte házasságának 25-ik évfordulóját, mely alkalomból számosan elhalmozták szerencsekívánatokkal.

SZILÁGYI JÓZSEF dr. ny. m. kir. altábornagy, orvost az Országos Orvosszövetség melegen ünnepelte 50 éves orvosi jubileuma alkalmából.

KERÉNYI KÁROLY egyetemi tanárt a firenzei etruszk akadémia rendes tagjává választotta.

CZECH ALFONZ báró, a Nemzeti Egység Pártjának országos sajtófőnöke betegségéből felépült és átvette hivatalának vezetését.

LEJTHÉNYI ALADÁR bírót, a Hegyvidéki Lövészegyesület alelnökét, buzgó szolgálatai elismeréseül a sport fejlesztése terén aranyérdemjellel tüntette ki a Testnevelési Tanács.

DECK MÁRIA ANTÓNIA nővért iktatta be Breyer István püspök legutóbb az óbudai Jópásztor zárda főnöknőjének.

KUBÁNYI ENDRE dr. és CZEYDA-POMMERSHEIM FERENC dr. orvostanárokat Budapest székesfőváros polgármestere közkórházi főorvosokká nevezte ki.

GÖTH SÁNDOR színművész előadása: „Csevegés a szinházról", mely november 28-án lesz a Budai Klubban, nagy érdeklődést vált ki Budán.

Nem hajtották végre a fővárosi törvénynek azt a rendelkezését, hogy a községi választókat külön nyilvántartó osztály kezelje, — a névjegyzékben történt mindennemű változást nyilvántartva. Ezért nem is jó, sőt használhatatlan a három év előtt összeállított választói névjegyzék. Ezt az új hivatalt most sürgősen fel akarják állítani — a tankötelesek törzskönyvvezető hivatalának keretében, minden elöljáróságon.

Gáztávfütést terveznek Budára, egyelőre Kelenföldön és a Tabánban Gálócsy Zsigmond tervei szerint. A salgótarjáni érdekeltséggel való megállapodás után ennek a szerződésnek a megkötésére kerül a sor.

Családi képek Blahosnál, II, Fő u. 18.

A legöregebb kápolna Óbudán a Farkastorki-út mentén álló Donát-kápolna. Épült 1781-ben. Emeltette Ó-Buda lakossága szent Donát tiszteletére, az akkor még szőlővel belütetett vidéknek vihar, fagy, jégverés, meg kárttevő bogárság ellen való égi védelméül. Fogadalmi képei is a lakosság földmivelő munkájának az égi áldását célozzák; az oltárképen szent Donát könyörög a termés védelméért, szent Lénárt képe a lovak jóléteért, szent Vendel képe a csorda épségeért, Noé áldozatát a termés megmentéséért ajánlva fel.

Híd helyet alagút. Hízott kacsa talán de lehet igaz is, hogy az óbudai hídat egyáltalán nem építik meg sem most, sem száz év mulva, hanem a kiszemelt helyére alagutat építenek a Duna alatt, melynek költségei a Hungária híd 36.000.000 pengő előirányzatával szemben csupán 12.000.000 pengőt tennének ki. Az eredeti terveket azért változtatták meg, nehogy Budapest egy esetleges légitámadás folytán ama lehetetlen helyzet előtt álljon, hogy Buda és Pest között megszakad a közlekedés.

Nászképek Blahosnál, II, Fő u. 18.

A lecsúszó hegy megfékezésére az újlaki városi házak fölött a főváros védelmi munkákat kénytelen végeztetni. Erre a célra a szomszédos telkekre is szüksége van, amelyeket a tulajdonos salgótarjáni bányaérdekeltség cserealapon akar csak átengedni.

A hősi halott orvosok hozzátartozóihoz, bajtársaihoz és ismerőseihez fordul kérelemmel a Magyar Országos Orvos-Szövetség igazgató-tanácsa, amely elhatározta, hogy a hősi halált halt orvosoknak emlékművet állít és azért azt kéri, hogy azok neveit és személyi adatait az Orvos Szövetség elnökségével Budapest, IV, Városház utca 14 tudassák. Sok ilyen hősi halott hozzátartozói megszállt területen élnek, e tervről nem értesülnek, de esetleg ittmaradt rokonok, barátok tudnak róluk.

A Pénteki Borgazdatársaság szeretettel ünnepelt borgazdája volt e hó 17-én *Kozma* Jenő orszgy. képviselő és arravaló tekintettel, hogy 21-én nagy arányokban ünneplik az ő névünnepét barátai és hívei, — borgazdaestje teljesen intim jellegű volt, amelyen csak legszűkebb baráti köre vett részt. Felszólalásában ezt a baráti kört olyan kérdések felől tájékoztatta bizalmasan, amelyek nyilvános tárgyalása ma még korai. Ilyen volt a diplomás ifjúság elhelyezésének nehéz problémája, amely kérdés borongóssá teszi az általános hangulatot. Ezt száz trafikkal megoldani nem lehet. Talán csak a nyugdíjkérdés szabályozásával és ezzel kapcsolatosan az álláshalmozások megszüntetésével. Valószínű, hogy a tisztviselői kart — a katonáéknál dívó rendszer szerint — lesz kénytelen selejtezni az állam, amivel szolgálná a tisztviselői kar fegyelmezett rendjét is. A maga részéről nagyon nehéz kérdésnek tartja a nyugdíj és a házbér csökkentésének ügyét, mert sok tisztviselő házépítés révén jutna nehéz helyzetbe, hacsak nem csökkentik egyúttal az annuitást is. Itt kell valami okos formulát kitalálni. Szóvá tette az ország gazdasági helyzetét is, amelyen Gömbös Gyula nagy erőfeszítéssel segített ugyan oly módon, hogy a barátságos államoknak nyolc pengővel tudta eladni a búzát, holott Rotterdamban 2—3 pengő, de a gazda még így sem hozza be a termelés költségét. A gazdasági helyzet egyik rákfenéje a géptermelés, mert a gépek megeszik az embereket. Példaképpen felhozta, hogy a kézműiparban egy cipészmester egy nap alatt egy pár cipőt tud csinálni. A cipőgyárban, hol gépek dolgoznak háromszáz munkás húszezer pár cipőt csinál egy nap alatt, ami lehet nagy hasznára a gyárnak, de 19.700 cipészmester veszti el vele aznap a kenyerét. Szerinte a gépnek csak az lehet a feladata, hogy könnyítsen egy ember munkáján, de ne vegye el más munkás kenyerét, mert az új szociális gazdasági rend főcélja, hogy itt éhező ember ne legyen. A kormány elnökének sikerült hét millió métermázsa búzán túladni, amivel óriási szolgálatot tett az országnak, de még mindig maradt 4 millió mázsa búza felesleg, aminek azonban éppenséggel semmiféle ára nem lesz. Száz meg száz brosura foglalkozik ezekkel a kérdésekkel és ő is arra kérte szűkebb baráti körét, hogy alakuljon át *agytröszttté*, amivel segítünk megteremteni a magyar egységet. A társaság lelkesen koccintott az illusztris borgazdával, aki ezeken a bizalmas borgazdaesteken tárja fel tulajdonképpen az egyéniségét barátai előtt. Utána *Zoóray* Gyula dr. az örökös jegyző olvasta fel Hanusz László volt borgazdatárs levelét, üdvözölte Lugmayer Józsefet abból az alkalomból, hogy fiú unokája született és köszöntötte a többi Jenőt, köztük *Melczner* Jenőt és *Zilahy* Kiss Jenőt. Felszólaltak még Neuschloss Knüsli Kornél dr., Benedek Sándor a Közigazgatási Bíróság másodelnöke, Buday Gyula ezredes, Pataky Ferenc igazgató, Böngérffy Gyula igazgató, Nagyőszi Ferenc, Wéber Sándor és Viraág Béla.

A főváros fényképpályázatán 1341 pályamunka közül a budai oldal gyönyörű panorámája vitte el a 400 pengős első díjat, amely Szöllössy Kálmán amatőrfényképe volt.

Szétszórtan él a magyarság nagy tömege a világon. Egyik legutóbbi statisztika szerint Ausztriában 26.474, Belgiumban 215, Bulgáriában 629, Csehszlovákiában 1.150.000, Dániában 150, Franciaországban 630, Hollandiában 546, Jugoszláviában 625.000, Lengyelországban 247, Magyarországban 8.147.539, Németországban 1429, Romániában 1,925.000, Svédországban 90, Szovjetországban 6300 a hivatalosan összeirt magyarok száma. Európában tehát összesen 14 millió 872.445 magyar él. Az amerikai Egyesült-Államokban 473.538, Kanadában 90.000, Dél-Amerikában 120.000, Kairóban és Alexandriában 550 a hivatalosan összeszámolt magyarok száma, vagyis a különféle népszámlálások a föld civilizált országaiban: 15.646.533 magyart találtak.

61 millió mázsa szenet termelnek egy évben a magyar szénbányák. Ha mázsánkint csak 50 fillért keresnek (pedig többet keresnek), akkor is harminc és fél millió pengő tiszta hasznot vágnak zsebre a termelők. Ezzel szemben egyetlen állásnélküli fiatalt sem alkalmaznak! . . . De befüstölik a várost, a forróviz energia kihasználásának útját állják és máris megszerzik a fővárostól a pesti távfütés ötvenéves koncesszióját.

A Szent Gellért szállónak érdekes vendégei most: Onny Tallas kir. követ Helsinki, dr. Fritz Weege egyetemi tanár Breslau, Nádasdy Ferenc gróf Nádasladány, Kálnoki-Bedő Sándor országgy. képviselő Budapest, Ruttkay György dr. szerkesztő Wienből.

Budai Szépművészeti Társulat őszi díjazott kiállítása

A képkiállítás keretében két kollektiv anyag van. Az egyik: *V. Majerszky* Róbert ismert építész és festő, közel kétszáz apró grafikája. Ezeknek az érdekessége abban van, hogy mint építész tervezi meg alaprajzban ezeket, azután festőileg fogja fel. A másik művész, *Jancsó* Béla közel huszonöt képből álló kollekcióval szerepel. Feltétlenül tehetséges ember, aki mint a fiatalok általában, az izmusok különféle chaos-szával küzd meg, de azért „Duna" című képe ment minden erőszakosságtól és a kiállítás egyik legszebb darabja.

Ez a kiállítás úgyszólván a fiatalok jegyében készült. Csupa alig ismert újtörekvésű művész.

A „beérkezettek" közül csak két művész foglalt helyet: *Telkessy* Valér finom szinekkel megoldott csokor rózsái s *Seregély* Dezső szobrász finom kivitelű plakettjeivel.

Az ujak közül: *Aikelin* Lajos új és leszürödöttebb képeivel szerepel, amelyeken magyarstilű művészeti kisugárzás érezhető; a „Juhász" a legjobb. *Kántor* harmónikus csendélete, *Guzsik* impresszionisztikus törekvésű Korcsolyázók című műve, *Póth* J. mélyhangulatú, erőteljes aquareljei, *Metykó* gobelinhatású önarcképe tünik ki, *Mayer* Balatonja, *Dongó* pasztel-vázlatai, *Borsos* ismét más hangulatos pasztelje, *Országh* spirituális képei, *Molnár* Géza meleg szinekben megoldott freskótanulmányai, *Hatvany* Perlusz dekorativ paszteltörekvése, *Virányi* zöldekben hangolt képe, *Fehérváry* Mária jól megoldott jellegzetes „Parasztfeje", *Porter* Paula impresszionisztikus ezüst szürkében látott „Duna" képe és *Szíklay* Dezső sikerült képei.

A kiállításon nagyon szép angyaggal vesz részt a fiatal szobrászgeneráció. *Geörcs* Lajos müveit jellemzi a nagy plasztikai tudás. Stilusában a legkiforrottabb és a legegyénibb *Lotz* Éva és szobra egyik legszebb darabja a kiállításnak. M. *Makovinyi* Kálmán leszürődött modern formalitása, *Sajó* Edith az afrikai primitiv szobrászat hive, Ónozó *Német* Lajos még küzd az arányokkal és formákkal, de igéret a jövőre. *Zólyomi* Zierlich Rezső érdekesen karrikirozta a „Kapitalizmus" szobrát.

A Budai Club helyiségeiben: Pálffy utca 4 sz. alatt nyilt meg ez a kiállítás és megtekinthető hétköznap 2—4-ig és vasárnap 10—2-ig. **Cziffery József.**

A Balaton minisztere és a Balatoni Muzeum

Keszthelynek van egy régi óhajtása s ez a sokatigérő „Balatoni Múzeum" teljes befejezése és megnyitása: — ezt igérte meg *Fabinyi* Tihamér dr., a Balatoni Társaság művészi és idegenforgalmi fényképkiállításának megnyitásán, programszerű beszédet mondva, amivel a „Magyar Tenger" összes fürdőhelyein, de különösen Keszthelyen általános örömet váltott ki.

Ez a szép kis város melyet az ottaniak a „Balaton fővárosa" néven becéznek, valóban egyik érdemes kultúrális központja egész Dunántúlnak; alsó- és középfokú iskoláitól eltekintve — ezek között vezető helyen áll a premontrei-rend jóhirű reálgimnáziuma — van egy régi főiskolája: a patinásmultú Gazdasági Akadémia. Egyéb intézményei közül pedig kiemelkedik a „Balatoni Múzeum" . . . azaz kiemelkednék, mint a Dunántúl legnagyobb és gyüjteményekben leggazdagabb muzeuma, ha nem jutott volna zátonyra: nehány év óta azonban nagyon szomorú a sorsa.

Néhai *Festetich* herceg ugyanis, annak idején, amikor a nehány keszthelyi tudós buzgósága során kialakult igen terjedelmes és értékes gyüjteményeket megismerte, fejedelmi módon megajándékozta a „Balatoni Múzeum Egyesület" vezetésében kifejlődött intézményt: nagykiterjedésü kertterületet adományozott a múzeum céljaira és hogy e városi kert közepébe a nyilvánosságnak szánt muzeum imponálóan szép palotáját megépíthessék, az összes építőanyagokat díjtalanul szállíttatta uradalmaiból a kijelölt helyre.

A Balaton körül fekvő három vármegye: Somogy, Zala, Veszprém, szintúgy Keszthely városa, meg az állam is, évi hozzájárulást igért a fellendülése reményében terjedelmesen építkező múzeumi egyesületnek — csakhogy ezek a segélyösszegek bizonyára kényszerüségből, egyhamar minimumra zsugorodtak össze, sőt azután teljesen ki is maradtak . . .

És most ott áll a hatalmas múzeumi palota a város főútvonalán majdnem teljesen készen, úgyszólván már csak a kilincsek hiányzanak az ajtókról, de adósságokkal súlyosan megterhelve! Leverten nézi ezt mindenki, aki a Balaton jobb sorsáról álmodik.

Az építési vállalkozók, akik mint hitelezők néhány évig türelmesen vártak, most már el akarták árverezteti a nagy épületet . . . ekkor azonban dr. *Hóman* Bálint kultuszminiszter figyelmét felhivták a közeledő kulturbotrányok s ő megértő jóindulattal egyelőre a nagyobb bajtól és végromlástól megmentette az intézményt: hirtelenül negyvenezer pengőt teremtett elő és utalványozta az adósságok feleösszegének törlesztésére. Sőt, igérete szerint a jövő évi költségvetésbe ugyanennyi összegnek beillesztését elrendelte.

Lendl Adolf dr., aki. mióta Keszthelyen lakik, nagy népszerüségre tett szert, néhány gondosan megirt ujságcikke során úgy a fővárosi, mint az ottani helyi sajtóban, a „Keszthelyi Hirlap' és a „Balatoni Kurir" több számában felhivta az intéző férfiak figyelmét a Balatoni Múzeum leromlott helyzetére. Gyüjteményei, amelyek látványosságszámba mennének és nagy termeket tölthetnének meg, összezsufoltan városi raktárakban hevernek. dr. Lovassy Sándor, dr. Keller Oszkár, dr. Csák Árpád és más lelkes tudós férfiak évtizedekre visszanyúló szorgalmukkal egybegyüjtötték a Balaton faunáját, flóráját és más természeti tárgyakat; különösen sok néprajzi, népmüvészeti kincset halmoztak fel; szintúgy történelmi és történelemelőtti időkből megmaradt anyagot hordtak össze szakszerüen válogatva és mindez az eredményes ásatásokból is szerzett, részben mutatós kiállításra érdemes múzeumi vagyon a romlás veszélyének van kitéve, mert hiszen a legjobb törekvéssel sem lehet azt a mostani elhelyezéséhez kellően gondozni.

És még egy nevezetes gyüjteménytár tartozik a berendezésre váró múzeumhoz. Ez magában véve is látványosságnak volna tekinthető, ha nyilvánosan állitanák fel. Ez a Darnay-féle ősemberi, őstörténelmi, dunántúli vonatkozásokban páratlanul gazdag gyüjtemény, mely ezidő szerint Sümegen magántulajdonházban, ennek terjedelmes első emeletén van elhelyezve. Pedig az állam éppen a keszthelyi Balatoni Múzeum kibővítésére már régebben megvette a nagy szorgalommal és szakszerüséggel szerzett gyüjteménytárat. Eddig azonban nem hozathatta véglegesen rendeltetési helyére, mert hiszen a keszthelyi múzeumi palota még befejezetlen; nincsenek benne szekrények és egyéb szükséges berendezési tárgyak.

Ha a Darnay-múzeum a Balatoni Múzeummal egyesülten Keszthelyen meg fog nyilni, csodájára fognak oda járni nem csak a balatonmenti fürdőhelyekről, hanem ennek hire fog terjedni messze az ország határain túl. Az ilyen nevezetességre emelkedő intézmény pedig az idegenforgalom fejlesztésének egyik legerősebb tényezője: s ez az, amit a Balaton minisztere, Fabinyi őnagyméltósága fentemlített beszédében kilátásba helyezett, amidőn mondta, hogy a Balatoni Múzeum ügyét felkarolja, hogy hivatásának ez mielőbb teljes mértékben megfelelhessen.

Ezt kérte tőle, szintúgy a kultuszminisztertől is, most nemrégen az a küldöttség, amely Rakovszky Iván dr., a Közmunkák Tanácsa elnökének, mint keszthelyi országgyülési képviselőnek vezetésével előtte megjelent és melyben Keszthely városát, ennek első tisztviselője, Reischl Imre városbiró képviselte. Gyömörey György zalamegyei főispán ugyancsak melegen ajánlta Keszthely kérelmét a kormány jóindulatába.

Nagy az öröm most a Balaton kis fővárosában, hogy a jobb sorsra érdemes múzeuma végre ilyen pártfogolásra talált és remélik, hogy az a két nagyszerü látványosság, amit Lendl dr. egyik cikkében a múzeummal kapcsolatban megvalósításra ajánlt, szintén megvalósul: az egyik a „Balatoni Akvárium", a másik egy magas „Kilátótorony", amelynek messzelátóival a Balaton alsó részét szemmel lehetne végig követni.

Ezekről legközelebb irunk bővebben.

R. D.

A budai sielők és rádiózók szives figyelmébe

ajánljuk azt a tervünket, amellyel módot akarunk nyujtani e sportok barátainak, hogy a **karácsonyi szünidő** alatt biztosan kielégíthessék sportszenvedélyüket olyan helyen, ahol feltétlenül megtalálják a **legpompásabb havat és a kipróbált pályákat.** Buda hegyvidéke, de általában az egész Dunántúli hegyvidék az enyhébb magyar telek révén nem nyujt rendszeres alkalmat a sí és ródli sport rendszeres üzéséhez, viszont elismerten legalkalmasabb erre az **Alpesi hegyvidék,** ahova biztosra megy a hósportot kedvelő közönség.

Szakemberek gondos megállapítása szerint a **Gasteinon túlfekvő Mallnitz** környéke egyike a legalkalmasabb sielő- és ródlizó helyeknek, 1200 méter magasságban fekszik, állandóan látogatják a külföldiek és azért igyekeztünk kapcsolatot létesíteni az Osztrák Idegenforgalmi Irodával, ahol rendkívül előzékenységgel találkozva, mindazoknak, akik a

Budai Napló hósport vonatán

indulni óhajtanak és résztvesznek a tervezett

Karácsonyi Alpesi Kirándulásunkon

december 23-tól kezdve január 1-ig (tehát 10 napig), rendkívüli **kedvezményes árakat** biztosítottunk.

A **10 napi kirándulás** költsége beleértve az ottani teljes ellátást és utiköltséget **Mallnitz állomásig és vissza** Buapestre

III. osztályon ..... 172.50 pengő,
II. osztályon ..... 195.— pengő.

Az idegenforgalmi iroda úri ellátást biztosit központi fütésü szállodában, hideg és meleg használati folyóvízzel, ez összeggel szemben és bele van kalkulálva minden borravaló, hordárilleték, podgyászszállítás és téli gyógyadó.

Most, hogy Ausztriában erős mozgalom indult meg a **Balaton kultusz** érdekében, viszonzásul szívesen szolgáljuk télen az **alpesi hegyvidék** érdekeit és odairányítjuk a téli sportot kedvelők útját.

De szívesen szolgáljuk budai előfizetőink és olvasóink érdekeit is, amikor ezt a **rendkívüli kedvezményt** számukra sikerült kieszközölni.

Érdeklődők jelentkezhetnek a **Budai Napló** szerkesztőségében telefonon is 50-2-96, de célszerűbb, ha közvetlenül a

Magyar Leszámitoló Bank budai fiókjába II, Margit körút 3,

ahol minden felvilágositást megkaphatnak, az előjegyzéseket átveszik a részvételi díj csekély részének befizetése mellett és ahol a jegyek is kellő időben átvehetők.

A **vasúti vonal:** Budapest-Wien-Linz-Salzburg-St. Veith-Bad Gastein-Mallnitz — és vissza.

Az „Arany Peretz" vendégfogadó

— A budai krónika újabb adatai. —

Ha London valamelyik ódon fertályában huzódott volna meg a vén Vendégfogadó: bizonyára ott szerepelne *Dickens* és *Thackeray* regényeiben a többi kedves és furcsa ivóhelyekkel együtt. Ez esetben a nyájas pest-budai snobok irodalmi alapon ismerték volna nevét, akár csak Anatole *France* „Libaczomb Királyasszony"-áét az ódon párisi Lacikonyháét, ahova tudvalevőleg a ledér és huncut abbé, Jerome *Coignard* jár vala e regényben.

Az *„Arany Peretz"* sem London, sem Páris régi-régi furcsasága, hanem csak Budáé, illetőleg a Tabáné. Ez az oka, hogy senki — úgyszólván senki — nem foglalkozott vele. Nevét hiába keressük a budai krónikáscsevegők irásaiban, nem szerepel buda—tabáni tárgyú elbeszélésekben. Nem tudnak róla a magyar irások sem. Pedig ott állt még a régi ház az egykori *Tabáni Főutcán*, a mai Döbrentei-utcában. Két utcára néz, hátsó homlokzata már az Apród-utcára rug. Az egykori budai Aldunassora forduló része emeletes, a tabáni lejtőre néző földszintes. Neve akkor bukkant fel nehány rövid megemlékezésben, amikor az Apród-utcára néző földszintes ház egyik udvari szobája falán a meszelés alatt két keleties tárgyú falfestmény került elő. Akkor megirták többen, hogy a két kedves kezdetlegességü festmény nyilván az „Arany Peretz" vendégfogadó udvari kávéházának egyik szobája volt s hogy

a festmények a 18—19. század átmenete idejéről valók.

Jól irták az erről szóló rövid hirdetések. Az 1800-as évek elejétől kezdve csakugyan az Arany Peretzben cégérezett vendégfogadó bújt meg a közös kis udvarral összekötött két házban. Egykorú leírásokban, amelyek a pestbudai kávéházak históriájáról szóló munkáinkban közlünk, sok szó esik az Arany Peretz-ről.

A Hajóhid és a dunai hajóvontatás útjába esett. Örmény és rác fogadósok voltak a gazdái, az 1830-as évektől kezdve egy szamosújvári örményé, *Temesvári* János uré volt. Nagy duhaj, eszem-iszomos dáridombos, boros élet folyt itt. Duhaj rác hajósok, komáromi dereglyések és deszkások, örmény, görög, oláh és keverék rác-oláh „csincsárok": gabonatőzsérek tanyája volt. Dereglye kormányosok, vitorlások, a vontató lovak hajtói, hajóácsok és egyéb budai kikötői népek itták itt a „Sashegyi"-t. Itt sült, főtt a sokféle vizes és vastag zsíros étel: a pörkölt, veres borban abázolt, rác módra készült ponty, a *Csája*, melynemtéveszthető össze a rumos, citronyos, teás forró itallal. Itt rotyogtak a parányi rác kolbászkák, *csevapcsics* nevezetűek, főtt a savanyó, zöldséges bornyúleves: *Kiszela csorba* néven híres rokona az ír *Irish Stew-nek*. Jeles rác étek volt a *csulbásztija* is: kolbászos, szalonnás, pörcös körítésű sörtvés borda. Jó dolog volt erre „Sashegyit" kortyolni pohos mázos cserépkorsóból és erre turós, köménymagos rác lángost bekapni azon forrójában. Ennek *Burék* volt a nevezetje. Egő szemű, fekete hajú, gömbölyded derekú rác leányzók ültek a mulatós hajósgazdák ölében, miattuk gyakran röpült a hajóácsok kurtanyelű hajókötélvágó *baltája* a versengőtársak fejéhez. Gondos és előrelátó lóhajc-árok *csapó ostoraikat* térdük közé fogva ültek le, hogy szükség esetén annak boldogabb végével csaphassák fültövön kedves asztaltársaikat. Más kis aranyfülbevalós délvidéki kerületű férfiak aranyos pengéjű törökös *bicsakjaikat* jó eleve beleszúrták az asztalok lapjába, mely gyakorta volt jó piros bortól és sűrű vértől iszamos. Zengett a *guzlicza*, pöngött a *guzla*, *sírt a hudba* és brummogott a pengetett tömpe *bőgő*. Ily életet látott a derék hollandus, aki is az 1830-as években járt Budán és nemes vad románfosságért ide, az Arany Peretzbe kisértette magát.

Máig kis kurtakocsma húzódik meg az apródutcai részen. A parányi udvar a megőrzött regényesség maga. Őszi oleánderfái, napraforgói, őszirózsái és felfutó babindái, senki által meg nem festett akvarellek és pasztellek naivan üde kis színeit őrzik. Mily kedves és furcsa a lépcső, mely az udvar alsó traktusába vezet! Mily sötét és különös ama boltíves forduló, mely egy titokzatos benyilóba visz! Hálófülkés, keresztboltíves, sötét nagy szoba ez, melyen át a régi feldunasori kapualjba jut el a bolyongó. A kapualjban az avittság furcsa, maró illati szállongának: az orr fantáziája, mint a százesztendővel ezelőtt itt járt hajóácsok bőrköténveinek timárcsávaszagát, a volgai halzsírral kenegetett matróz bagarjacsizmák illatát, a bővérű italosoknak való hagyma sülő aromáját érezné. A falakba örökre beitta magát az ürmös fanyar s egyben édesen keserű bukéja. Bizonyos, hogy mindez csak az orr játékos képzeletének káprázata, de a vén pincéből hivogató hordószagok hüvössége tör elő s a fül hallani véli a tepsikben a pontykoréjok szívderítő rotyogását. Némi kátrányillat is érzik: nem a hajóbókonyok örök kátrányszaga ez!

Festői és furcsa ez az udvar. Azzá lett, mióta az 1860-as években megszünt az *Arany Peretz*. Hová lökte vén cégérjét a hagyománytalanság, ki tudja? Szutykos és százesztendős dohszagbéli patinájától terhes és mégis szép. Nem *Sansovino* épitette és nem olyan nemes, mint a velencei „Törökök Vendégfogadója", a „Fondacco degli Turchi". Nem menthető meg budai „Ódon furcsaságok boltjául", nem fog megmaradni, mint „Old Curiosity Shop".

Éppen ezért kár érte. Jó, hogy udvarát nem lepik meg a pesti barbárusok s így az elmélázó Vén Diák dolgok és ennenmaga elmulásáról elmélkedhet ama csirizestenyerű, zöldköténves, derék csizmadiamesterrel, akivel ott barátkozik a novemberi alkonyat budai félhomályában a viakcolt vászonnal behúzott asztal sarkában. Míg csak két pesti Snobok nem rontanak be és neveletlen, hangoskodó tetszésük magok mutogatásával lévén stilusinyenckedésükkel el nem riasztják a Mestert.

Bevilaqua Borsody Béla.

Nemzeti virág

fakadt a borús, ködös magyar égboit alatt a „TESz magyar ruhadivat pályázatának" felcsillanó sugarára Buda történelmi földjéből.

Ez a magyar virág, *az első díjjal kitüntetett leányiskolai egyenruha*, amely a *III. ker. Lajos utcai nőipariskola* lelkes munkásságából bontakozott virágzásba. Minden magyar leány szebb, öntudatosabb, komolyabb, virulóbb lesz a sötétkék, zsínóros, fehérgalléros, csokros ruhában, mert ez az öltözet a nemzeti kötelességteljesítés állandó figyelmeztetője marad. Az eddig viselt nemzetközi „matróz ruha" helyett ezentúl iskolás leányaink *zsínóros magyar ruhában járnak* majd és olyanok lesznek, mint a végtelen magyar róna horizontján a pipacs virulása. Iskolás leányaink viszik legelőször általános használatba a magyar ruhadivatot. Kedves vonás, követésre méltó újítás ez, amely minden viselő és szemlélő lelkét nemzeti öntudattal tölti el. A III. ker. Lajos utcai nőiipariskola lelkes igazgatója, ifj. *Gaár Vilmos*, már az elmult tanévben felvetette a magyar leányiskolai egyenruha kérdését. A tantestület komolyan és hozzáértéssel fogott e feladat megoldásához, amelyet a TESz pályázat, *Ferenczy* Ferenc dr. országraszóló mozgalmából kifolyólag a nagy nyilvánosság elé vitt és a bírálóbizottság első díjjal tüntetett ki. Az iskola szakértő vezetőjének állandó buzdítására, *Erczhegyi* Irén, *Georgi* Ilona, *Halász* Anna, *Király* Mária, *Neumann* Irén *és Teszár* Magda tantestületi tagok önzetlen fáradtsággal tervezték az első díjat nyert iskolai egyenruhát és az elismerésben részesített délutáni ruhákat és zubbonyokat, melyeket a növendékek szorgalmasan és sok örömmel készítettek el. A kitüntetés olyan budai iskolát ért, amely ebben a tanévben érkezik fennállásának 40 éves fordulójához. A csendben, szerényen, önzetlenül dolgozó iskola eredményes működése nemzeti célokat szolgál, korszerű szükségleteket elégít ki. Ebből a munkásságból csillant fel egy fénysugár az ismeretlenség homályából a nagy magyar társadalom előtt, amely a testületi szolidaritást, a jövő magyar nőiparosok munkakedvét fokozza — és összetartja a vezért csapatával, a munkaadót munkásaival. A leányiskolai egyenruhát az összetartozás, a közös munka, a tehetség, a becsület és az önzetlenség eredményezte. Ezeket a belső értékeket és a nemzeti életvonásokat vigye magával a leányifjúság csinos ruhája és váltson ki minél több nemzeti értéket és élvezetet az egész magyar társadalomból.

Igy is lehet! A bécsi telefonigazgatóság elhatározta, hogy szaporítja a telefonelőfizetők számát. A bécsi telefonigazgatóság rájött arra, hogy a legjobb reklám az *olcsóság*. Éppen ezért elhatározta, hogy 1934 junius 30-ig mindenki ingyen kaphat telefont, nem kell fizetnie azért, hogy felszereljék lakásába. Ezt a példát nálunk is lehetne követni.

A székelység végvárai felől panaszos hangokat hoz a *Nemere*. A bukovinai csángó végeken, a moldovai pusztákon, az erdélyi székeken pusztulnak székely véreink. A *Hargitában* több az oláh nóta, mint a magyar szó. Eltünnek a székelység iskolái, a magyar papok, tanítók, nincsen könyvtár, nincsen elég ujság a székelység számára. Legsiralmasabb a helyzet a bukovinaiak között: *Hadikfalván, Istensegitsen, Andrásfalván, Fogadjistenben* és *Józsefalván*. A moldovaiak pedig talán már nem is léteznek ott az ősmagyar *Jászvásár* (Jassy) körül. Egy selejtesebb, primitívebb kultúra politikai és diplomáciai segítséggel felszívta és elnemzetlenítette *Csaba* királyfi nemzetét, a dákak, a teke törzs, Dacia sokezer éves birodalmának ittmaradt utódait. Fájdalmas szívvel olvassuk a kitünően szerkesztett *„A Székelység"* című székely revűt, melyben *Dimény* Mozes, *Hangay* Sándor, *Gáspár* Ármin, *Költő* Ignác, *Marosszéki Török* Péter, dr. *Varga* Béla, *Cs. V. G.* és *Kásás* Ernő sírják el a Székelyföld bánatát. A kitűnő folyóiratot *Szépvizi Balás* Béla szerkeszti nagy gonddal, *Gödöllőn*, Királytelep 51.

GAZDASÁGI NAPLÓ

* **Nova Közlekedési** és Ipari Rt. igazgatósága november 30-án déli 1 órára hívta össze ezévi rendes közgyűlését, amelyen az igazgatóság bejelenti a fővárossal budapesti Helyiérdekű Vasutak átadásával kötött szerződés jóváhagyását is. A most publikált mérleg ezt a tranzakciót már figyelembe veszi, úgyhogy a pénzkészlet és bankkövetelések tételében szerepel a 2.8 millió pengő, amely a tranzakcióval kapcsolatosan a Községi Takarékpénztárral szemben, mint követelés áll fenn. A Nova az év folyamán 1.31 millió pengő tartozását kiegyenlítette. A mérleg 2.81 milló veszteséggel zárult, amelyet a tartalékalapból fognak fedezni. Az igazgatóság a közgyűlésen javasolni fogja az alaptőkének 8.75 millió pengőről 7.25 milló pengőre való leszállítását. Miután a Nova üzletköre erősen összezsugorodott, az igazgatóság javasolja a közgyűlésnek az alapszabályok 1. pontjának olyan megváltoztatását, amely a vállalatnak módot ad alkalmas időben üzletköre kibővítésére. Sós Armin vezérigazgató bejelentette az igazgatóságnak, hogy közel négy évtizedes munkálkodása után nyugalomba vonul, azonban az igazgatóság felkérésére mint tanácsadó továbbra is a Nova kötelékében marad. Az ügyvezetést Wolff Jenő elnökre bízzák.

* **Az Első Magyar Részvény Serfőzde** igazgatósága vasárnap tartotta Metzler Jenő dr. elnökletével mérlegmegállapító ülését, amely a közgyűlésnek részvényenként 2 P osztalék fizetését hozza javaslatba. Az adminisztrációs költségek csökkentése céljából javaslatot tesz továbbá a társaság alvállalatainak beolvasztása iránt is.

* Az ingatlanok értéke a fővárosban két év óta huszonöt százalékkal csökkent. De még így is ritkán cserélnek gazdát a házak, mert alig hoznak tiszta öt százalékot a tulajdonosnak.

* Hir szerint 10—12 fillérrel adóztatják meg az autóbenzint.

* A magyarországi pénzintézetek betétállománya ezrnégyszáznyolcvanhárom millió pengő.

* Állat krematóriumot épit a főváros közegészségügyi okokból már a legközelebbi jövőben.

* Rekordtermés volt Olaszországban s így ez idén nem szorul külföldi gabonára. Az idei termés 82 millió q volt, ami a belső fogyasztás fedezésére elegendő.

* A pulyka vámját Anglia a napokban meglepetésszerüen felemelte s ezzel megnehezedik a pulyka exportunk.

* Franciaország 15 milliárd költséggel csatornák építését tervezi az Atlanti óceán és a Földközi tenger között.

* A magyar gyógynövény kiszorult a külföldi piacokról a jugoszláv és a magyar devizapolitika miatt.

* A gyapjúárak emelkedtek, a műselyem ára pedig visszaesett.

MENCZER
tisztító cég
budai üzletei
és gyűjtői:
I, Győző u. 5. T. 54-9-71.
I, Attila u. 51, Bellevue mellett.
I. Böszörményi út 13. Ugocsa u.
I. Olasz fasor 15. Nyúl u. sarok.
I. Hidegkúti út 2. Szép Ilonánál.
I. Krisztina krt 83. Bors u. sarok.
II. Zsigmond u. 18. Margithídnál. T. 52-0-42.
II, Török u. 10. Irgalmasoknál.
III. Lajos u. 51.
III. Pacsirtamező u. 29. Timár u. sarok.
III. Kórház u. 31. Vásárcsarnoknál.
III, Vörösvári út 127. Bécsi útnál
III. Vöröskereszt u. 21.
III. Veder u. 1. Majláth u. sarok.
Üzemi telefon: 52-0-42.

HÁZ
Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS
2 szobás hallos, erkélyes, Vérmezőre néző gyönyörű modern lakás központi melegvizgfütéssel azonnalra kiadó. — Érdeklődés házmesternél: I., Logodi utca 60, vagy telefonon 55-0-35.
Ménesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkívül egy és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító- és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretü, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15.000 pengő. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel épitendő családiház 30.000 pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon 52-3-71.
2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fűtés, melegvízellátással az Attila ucca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus épitő rt. irodájában, I, Attila ucca 95. Telefon: 55-8-36.
2 és 3 szobás hallos, erkélyes, Vérmezőre néző gyönyörű modern lakás azonnalra kiadó. Érdeklődés a házfelügyelőnél, I, Logodi-utca 63, vagy telefonon: 55-0-35.
Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjű 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos uri lakások azonnal kiadók. Gyönyörű kilásással a budai hegyoldalra. 61-es villamos-, 4-es autóbuszmegállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53-4-20.
Épülő modern bérházban luxuskivitelü, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett. Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszínen.
Főlépcsőházi bejárattal 1-2-3-4-5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52-7-80.
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I, Naphegy ucca 21. szám. Telefon: Aut. 52-7-80.

TELEK
Rózsadombon, Törökvész út 79. közműves, 263 öles telek olcsón eladó. Cím a kiadóban.
160 négyszögöl telek a Pasaréti-út legelején, déli fekvésű 14.000 P-ért sürgősen eladó. Tulajdonos telefonja: 85-3-54.
Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles közműves telek. Cím a kiadóhivatalban. Tel.: 50-2-96.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Társasvillák
Budapest Rivierájáján
a Gellérthegy déli lejtőjén!
A hatholdas Batthyány-ősparknál, a Gellértfürdő közvetlen közelében, központi, mégis csendes, pormentes fekvésben, a Mészöly ucca 5. és 7. sz., továbbá a Mányoki út 7. sz. szépen fásított telkeken
társasvillákat építünk
2—3—4— szobás hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvvezésü
öröklakásokkal,
versenyen kívüli kivitelezéssel. 2 szobás lakrészek már 17.000, 4 szobásak 27.000 P-ért. Értékálló befektetés; bérbeadásnál, amit vállalunk, kamatjövedelmét megkétszerezheti. Díjtalan prospektus.
„CENTRUM"
Házépítő Vállalat
I, Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.
Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.
Safe deposit

GERBER JÓZSEF
BUDAPEST
II., Szász Károly ucca 4.
Telefon: 52—6—44.
Csempe-falburkolás
Köpadozati-burkolás
Bel- és külföldi csempe és padló-lapok

A RÉGI KÖZISMERT
BAGYIK VENDÉGLŐ
UJ HELYISÉGEI
II., CSALOGÁNY UCCA 27.
KELLEMESEK, OTTHONOSAK.
Naponta Burghardt testvérek SCHRAMMEL-ZENEKARA.

Kóstolja meg
Szekszárd világhírű borait!
HÁRI JÁNOS
egykori szekszárdi fazekasmester kedves borát méri ki a
„Szekszárdi Borpince"
az ottani borvidék állami ellenőrzés alatt álló Pinceszövetkezetében részes bortermelők kimérése:
VIII., József u. 19.
Budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést díjtalanul házhoz szállít.
Világhírü szekszárdi
bikavér . . literje 80 fill.
Sötét kadarka . . „ 60 „
Asztali fehér . . . „ 60 „
Fekete Sándor
üzletvezető.
Telefon: 32—0—63.

Óbuda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, Lajos u. 148. sz.
Telefon: 62-4-57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett.
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban.
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Villatulajdonosok
kerti utjaikat csakis a
szilárd, fagyálló
kőlapokkal
burkolják.
Szállitja: **Obermeyer Tamás**
II., Fillér ucca 4. Telefon: 57—7—58.

WC. FÜRDŐKÁD, kályha, mosdó stb. szabott áron
HUBERT, Liszt Ferenc tér 4.
Telefon: 22—2—67.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

Élvezetes
Ruzicska Pál
kenyere és péksüteménye
Gyár: **I, Horvát ucca 29**
Uj fiók: **II, Margit körut 103**

Éhgyomorra
naponta igyék egy pohár
Kristály vizet

Caridge
I., Böszörményi-ut 28.
Kékterem menü 3.— pengő
Blue Stars Jazz
(New-York)
Tánc
Narancsterem menü 1.50 pengő
Minden szerda, szombat, ünnep- és vasárnap
ÖTÓRAI TEA 1 P.
2-es autóbusz és 75-ös villamosmegálló
Telefon: Tachler 57—0—36

gróf Mailáth József szálloda-bérház
ZSIGMOND L.
Rózsadombi Étterme
Minden este tánc, szalonzene. Vasárnap és ünnepnap ötórai tea, tánc.

Jók, tartósak, olcsók, elegánsak
NÉMETH BÉLA
budai cipészmester saját készítményü
CIPŐI.
II., Margit körut 56.

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA.
Kiadásért felel: Viraág Béla,
Felelős szerkesztő: Viraág Béla.
Merkantil-nyomda (Havas Ödön), Budapest, VIII, Hunyadi ucca 43. sz.

XXX. évf. 1149. sz

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyes szám 40 f.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja, tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 december 8

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 mm. magas sor egyszeri közlésnél 30 fill. Szövegsor ára 2 P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetés dija mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

Te megtorpant bolyongó,

aki járod a világot, mint a magyar ősiség amokfutója, — szórtad a vagyonodat ocska írásokért, amiket oreg hindu papok őriznek szent áhitattal, — másoltatod a kinai, a csin nep sokezer éves krónikáit a hun és bán nepek harcairól, világokat uralo nagytejedelmek örökértekü történeteiről, — saját véredtel taplált faklyákat gyujtogatsz a magyar nép sötétbe veszo ostörténetének eddig homályos útjain, — hogy halomra döntsd az irigy Nyugat hamis tételét az ezereves magyar multról, amely megszakad Almosnál.

Almosnál? . . . akiről még azt sem tudja a nyugati krónika, hogy ki volt a felesege, ki volt Árpad anyja. Találgatas, kicsinyes vetekedes, akkor, amikor Almoson tul évezredekre visszamenő, világbirodalmakat alkotó páratlan nagy mult áll a magyar mögött. Testvérei az avarok, besnyök, jászok, bolgárok, — ezeket megelozve a hunok és azok testvér népei artották erős kezükben a turáni népek sorsát, uralva igy az egész akkori világot.

Mi volt akkor a teuton, a germán, a frank? Pún martalócok, görög kalózok által alapitott Rómát a magyar rovásirást iró etruskokban a hun-magyar erkölcs mentette meg az utokor számára, megadva neki erkölcsi nagyságát.

Te bolyongó takarja a magyar ősisegnek, elhoztad a turáni szentélyek szobrainak képeit és a hasonloságuk azt bizonyitja, hogy ezek voltak a görög szobrok mintai.

És megis mi vagyunk a jöttment barbárok!

Nem nep, nem nemzet, csak horda, a mongol horda, amely ezer ev előtt betört a Duna-Tisza közé és azóta is véres erőszakkal tartja fenn itt az uralmat. Ezt igv vallja 200 millió „müvelt" ember a — nyugaton.

És mi ezt türjük némán, büszkén ezer év óta.

Pedig ez a nemzet, akármilyen szük határok közé is szoritotta a Nyugat, — több zsenit produkal egymaga, mint az egesz Európa. A francia, angol és német tudósok kiszámitották a *méter*-t, ám egy félszazad mulva utánaszámolt a magyar matematikus és kiderítette, hogy a „nagy" *Nyugat* hibásan számolt — tévedett. Be is ismerték.

Volt-e nemzet a Nyugaton, amelynek olyan dinasztiája lett volna, mint az Árpádok? Egyik nagyobb, mint a másik. Angliában a falusi nép most is égeti még a boszorkányokat, holott Kálmán király 600 év előtt törvénybe iktatta, hogy boszorkányok nincsnek.

Te bukdácsoló napszámosa a világoturaló nagy magyar mult földerítésének, rögöt rög mellé téve ásod a magyar nép heroszi multjának eltemetett útjait, — minden verejtékes filléredet föláldozva a mindenséget beragyogó Zarathusztra oltára örök lángjának, — a nagy turáni mezők köveit hordod Attila urunk örök emlékéhez, aki legnagyobb volt a nagyok között, — akit letérdelve tisztelt az egész Kelet, — aki mint „barbár" abban különbözött a „müvelt" teuton és germán népektől, amelyek új hazát kereső vándorútjukon elgázolták Rómát, feldúlták és kifosztották, — hogy az egyetlen volt, aki a meghódoló Rómának megkegyelmezett. A „barbár" Attila emberfeletti zsenialitását bizonyitja az a tény, hogy 1500 év előtt, az akkori világháború idején, mint Európa egyetlen alkalmas harcmezejét, a „salonszürmarn-i" térséget jelölte ki, — mint ahogy ennél jobbat nem találtak a „nagytudományu" Nyugat tábornokai a most lefolyt világháborúban.

Te álomjáró csavargója a nagy mult ködös ösvényeinek, aki koldussá rongyolódtál áldozatos utaidon, — és beleharsogod a nagy magyar rónaságba az ébresztő, riasztó szózatokat, máglyákat gyújtasz, hogy lobogó lángjuk bevilágitsa mesterségesen elsötétitett nagy multunk óriásait, — követ kőre rakva épited az Attila-emlék talapzatát, amelynek oly magasan kell állania, hogy szédülve csodálhassa az egész világ. — lemásoltad a kinai krónikák sokezer lapját, a tibeti irásokat, az indus templomok féltett adatait, — a nap fényével lerögzitetted fénymásolatokban a mult idők tudósainak történetünket bevilágitó följegyzéseit, — a mai kor kutatóinak összegyüjtött anyagából kiválogattad a reánk, a mi multunkra, eredetünkre, harcainkra, kultúránkra vonatkozó adatokat, — lerajzoltad, megfestetted a megdőlt ősszittya templomok csodálatos romjait Indiában, a Himaláya völgyeiben talált „székely" kapukat, az afghanistani szent völgy magyar siremlékeit, — az ott élő, velünk oly csodálatos hasonlatosságu embertipusokat, amelyek igazolják *Firduszi* ősturáni eposzait, amelyekhez az adatokat a nagy *Mohmed* indiai hun-magyar bölcs király rendeletére 3000 év előtt gyüjtötték össze világbirodalma minden részében található megőrzött hagyományokat, népénekeket, legendákat, irásokat és tanításokat. — Te koldusa a magyar gazdag multnak. — Te mezitlábas vándora nagytörténelmünk rögös útjainak.

— Te, *Zajti Ferenc*

megbántad-e, hogy ősz fejjel, kétségbeejtő nyomorúságba jutva, ott állasz mindezek után a népek országútján elhagyatva, talán megcsúfolva, kinceseket érő okmányokba lefektetett nagymultunk bizonyitékait odaszórva nemzeted elé, — amely Téged megérteni, rettenetes munkádat értékelni nem tudja, — filléres okoskodással talán nem is akarja.

Te bolyongó nyomorultja hálátlan nemzeted nagyságának, miért nem kiáltod oda az ország urainak, hogy a nemzet hálája helyett viskód előtt már pereg a dob! — és nagyot dobbant-e a szived *Zajti Ferenc*, meggyötört édes magyar testvérem, amikor a nemzeti magyar állam törvényes rendelkezésett érvényesitő „közege", a végrehajtó — évtizedeken át világszerte összegyüjtött sok-sok ezer ivre terjedő, eddig nem ismert, sohasem látott, sohasem tudott adataidat, hivatalosan zálogolva és odajegyezve, hogy ezek a magyar ősiség okmányai, — azokat

30 pengőre becsülte szekrényestől!

*

A keserűség könnye csordul ki a szememből, amikor ezeket a sorokat rovom. Amikor elgondolom, hogy ezek az adatok, ez az óriási gyüjtemény irásban és képekben, mint *makulatúra* papiros kerül árverésre, avatatlan kezekbe, kótya-vetyére, hogy becsávázzák és papendeklit préseljenek belőle.

Sohatöbbé ezt senki összegyüjteni nem fogja. Csak egy része van feldolgozva, az is 24 vaskos kötetet adna. Ott van Bonfinius első hiteles és teljes fordításán és Pray György nagy történetének első teljes magyar fordításán kivül, a magyar multat kutató idegen tudósok: *Desericius, Parker, Whylie, Modi, Kingmill* a turáni, tehát ősmagyar népekről, rólunk irott számos müve a jelenből. — de ott van a Kelet titkolt krónikáiban megőrzött rengeteg ismeretlen adat, amely nagyértékü gyüjtés, ha elvész. — összedől a nagy magyar mult, visszahozhatatlanul — a textiles, plakátkultúrás Nyugat irigy örömére.

Elpusztul most, az egész világ nagy emlékünnepének küszöbén, amikor három év mulva öröktüzű oltárt kell állitanunk Attila apánk 1500 esztendős emlékének! . . . Szinte fáj néha, hogy magyar vagyok.

Dubonai Pál

Kozma Jenő dr.
országgyülési képviselő

december 12.-én, kedden délután négy órakor tartja

beszámolóját

a budai Vigadóban, amelyen a Nemzeti Egység Pártja vezérkarának kiséretében megjelenik

Gömbös Gyula
miniszterelnök

és kifejti nézeteit a főváros fejlesztésének módozatairól, valamint arról a lenditő erőről, amelyik a Nemzeti Egység megértő összefogása alapján Budapestet az ország politikájának középpontjába állitja. Várospolitikai körökben nagy várakozással tekintenek a beszámológyűlés elé, amely a közeljövő jelentőségteljes eseménye Budán.

Grófi Hadik János

Irta: **Benedek Sándor**
a kir. közigazgatási biróság ny. másodelnöke.

A lapokból olvasom, hogy Hadik János 70 éves. A Budai Napló, mely a megmagyarosodott Buda kultúrális és gazdasági érdekeinek szócsöve, nem mehet el szótlanul az évforduló mellett.

A magyar arisztokráciának vannak hibái, de vannak erényei is. Hermann Ottó, az a radikális politikus, aki 1885-ben a főrendiház eltörlése mellett szónokolt, maga is beismerte, hogy a magyar arisztokrácia dicső alakokat, nagyszerű hazafiakat, tetterős embereket adott a hazának. Hadik János ezek közé tartozik. Tetőtől talpig magyar és hazafi.

A darabont korszakot ostromló táboroknak ő volt egyik legradikálisabb alakja. Mikor a darabont korszak bukása után belügyi államtitkár lett, akkor láttam először. Néma tisztelettel néztem fel délceg termetére, ami természetes, mert hiszen, a termetet illetőleg, báró Pap Géza tisztelt barátomnak voltam és vagyok versenytársa. A Hadik János iránti tiszteletem még növekedett, midőn alkalmam volt megismerni lelkületét is.

A Hadik-család emelkedése a hadi pályán elért sikerekben gyökeredzik. Hadik Mihály huszárkapitány 1720-ban nyert cimeres nemes lett s ennek fia András, aki megsarcolta Berlint, lovassági tábornok és gróf lett. Hadik János is huszár volt fiatal éveiben, de később a polgári pályára tért át, megnősült és Seregélyes lett családi fészke.

Bizony elmult jó 25 esztendeje, hogy egyszer Seregélyesre vetődtem. Velem jött néhai való dr. Szőts Jankos, a pesti ref. teologia közismert tanára is. Egyházi ügyben jártunk s éppen ezért nem szállhattunk meg a paróchián. Seregélyesen pedig nem volt elfogadható vendégfogadó. Szerencsénkre nyár volt és éppen nyári szünidő. Igy aztán egy iskolatermet alakitottak át. Ott tanyáztunk s az árnyékos udvaron vacsoráztunk. Persze volt tepertős túrós csusza, meg tejfeles paprikáscsirke, melyre szivarfüst mellett izlet a karcos.

A jóllakott ember nyugalmával néztük a holdvilágot s a ragyogó csillagokat, midőn a falusi este csendjét egy felharsanó nóta dallama törte meg. Egy magyar nótáé. Többen fújták. Hallottunk férfi baritont, női szopránt, sőt gyerekhangot is. Mintha csak egy dalárda gyüjtött volna rá, szakértelemmel és lelkesen. Egymásra néztünk. Mi ez? A tanitó magyarázta.

— Ez kérem, a kastély erkélyéről hangzik s a grófi család, meg a vendégek fújják. Igy van ez minden vacsora után. Mást nem dalolnak, csak magyar nótát. Az egész falu oda figyel s a messziről hazatérő fiatalság csoportosan ácsorog a parkon kivül. Addig figyelik, mig eltanulják s a virágos mezőkről, a kapa, kasza mellől visszhangzanak az udvar nótái. Nincs az egész környéken olyan falu, ahol annyi új és annyi szép nótát daloljanak, mint Seregélyesen, pedig lassanként eltanulják a szomszéd községek is. Aranyból van a mi uraságunk magyar szive.

Ezalatt egymás után hangzott el a dal. Régi magyar nóták, melyeket édes anyám dalolt altatónak, melyekből kibuggyan a Rákóczi keserve, a honfi bánat, s örömtüzet gyujt a remény. Egész éjjel az elhangzott nótákról álmodtam s mikor felébredtem, akkor is hallani véltem, hogy „Cserebogár, sárga cserebogár".

A közéletben, parlamentben és parlamenten kivül, a nemes gróf minden feladatra vállalkozott, melyet igazságosnak itélt. A nemzeti munkában tehát nagy része van. A felsőházban az ellenzéki irányzat az ő személyében összpontosult s az Országgyülési Almanach szerint is, sokszor igen erős kritikát gyakorolt. Hát bizony, mint bizottsági előadó, az általa tett és módositással elfogadott határozati javaslatok szövegezésével én is éreztem a Hadik János erős akaratát, de nem követtem azokat a felsőházi tagokat, akik az erős kritikát rossz néven vették, mert nekem még most is fülembe csengenek a seregélyesi kastélyból előtörő magyar nóták szivhez szóló dallamai, s most is hallom a dalt, elhangzott bár, Cserebogár, sárga cserebogár.

Mohamedánok a Hercegprimásnál

A Budapesti mohamedán kolónia, amelynek minden tagja megszerezte már a magyar állampolgárságot és létszámuk meghaladja az ötszázat, olyannyira szervezkedett az utóbbi három esztendő alatt, hogy tagjai rendszeres egyházi életet élnek, megszervezték a „Gül Baba vallásközséget", *Huszszein Hilmit* választva meg muftinak. Már világmozgalom is indult a Keleten, hogy Budunban, az ősi Buda területén *mecsetet és kollégiumot épitsenek*, ami idegenforgalmi szempontból óriási fontossággal bir, mert a Keletről jött idegen itt ma sem vallási kötelezettségének eleget tenni, sem rituálisan étkezni nem tud. Mindez attól függ, hogy a magyar kormány elismerje a magyar mohamedánok vallásközségét, ami azért is fontos és sürgős, mert a kis mohamedán ivadékok vallási neveltetéséről, de az itt nyugvó sokezer hősi halált halt mohamedán katonai halottnak gondozása ügyében is sürgősen intézkedni kell. Ez a magyar mohamedán kolónia november hó 25.-én tisztelgett *Serédi Jusztinián* hercegprimásnál, aki kegyesen fogadta a küldöttséget saját budavári lakásán, ahol *Husszein Hilmi* üdvözölte a hercegprimást és biztositotta őt a mohamedán hitü magyar állampolgárok rendkivüli tiszteletéről. Válaszában a hercegprimás őszinte örömének adott kifejezést, hogy a mohamedánok nála megjelentek és beszéde folyamán arra kérte a nagymuftit, hogy igyekezzen minden hívét a vallási züllöttség útjáról visszatéríteni a mohamedán hithez, mert csak valláserkölcsi alapon buldogulhatnak itt a mohamedánok. Boldognak mondotta magát, mert azt látja, hogy a mohamedánok a magyar hazának hü fiai és betartják az isteni törvényeket, amelyek legelső tételei közé tartozik a *hazaszeretet*. És amig ezen az úton haladnak, ő is szeretettel támogatja törekvéseiket. Megköszönte végül, hogy fölkeresték és törekvéseik felől őt felvilágositották. Üdvözletét küldte a mohamedán hittestvéreknek és áldását hazafias munkájukra. A mohamedánok küldöttsége mélyen meghatva távozott a hercegprimás palotájából.

Buda fürdőváros három alapfeltétele

Irta: **SZALAY SÁNDOR dr. ny. előljáró**

Többen, köztük Dubonai Pál, e helyen — nem egy cikkében rámutatott arra, . . . hogy Buda fürdőváros, ez adja meg nemcsak jellegét, de polgárságának a jobb kenyeret is. Ennek a vezéreszmének kell alárendelni mindent, a meglévő természetes alapokon és akkor a dunántuli város minden része: Csillaghegytől Budafokig megkapja azt a vezető gondolatot, amelyet ki kell fejlesztenie, összhangot keresve és találva a szomszédos részekkel . . .

Ennél tömörebben nem hiszem, hogy lehetne a történelmi Buda eljövendő nemzeti, kulturális és gazdasági jelentőségét találóbban leszögezni. Az értékes gondolat valóra válásának menetét azonban mint minden emberi tervet és törekvést, rendszerbe kell foglalnunk és oly alapokra kell helyeznünk, amelyeken a fejlődés — tán évszázadokon át — tovább folyhat.

Buda fürdőváros életrekeltésének első tényezője — valóban a Tabán rendezésének e cél szigorú szem előtt tartása mellett való megvalósitása. Ez, a fürdőváros létkérdésében egy nagyszerű, soha vissza nem térő alkalom, mint az ember életének ifjúsága. Ha az ifjuság és rajta keresztül a felülről jövő erők be nem kapcsolódhatnak a nemzet életébe, elvész annak lendülete, szépsége, az eszményekért való lelkesedése. Az igaz keresztényi hit szerint nincs véletlen, a Tabán rendezésének "fehér lapja" sem az! Ezért számoljanak az illetékes tényezők Buda-fürdőváros adottságával és cselekedjenek a főváros és a magyar nemzet szebb jövőjéért.

A második tényezője és tán lehetne igy mondani: „hordereje és pillére" Buda-fürdőváros kifejlődésének: a tabáni, németvölgyi és farkasréti temetőknek teljes beszüntetése és parkokká való átalakitása. Hisz, ezek a területek és velük együtt a dunántuli város klimatikus kies hegyvidéke, a modern közlekedési eszközök révén, pár perces utazást igénylő közelségbe jutottak a főváros belső részeihez és annyira beépült mind a három temető környéke hogy, ma már az egészséges város-fejlődés biztositása, a fürdőváros hangulata és a főváros egész lakosságának közérdeke követeli a kérdés sürgős megoldását.

A fürdővárost előkészitő harmadik feladat: a Magyar Országos Vöröskereszt Egyesület kivülöan előnyös fekvésü kórházának, a gazdaságilag gyengébb néprétegek részére „reuma kórházzá" való átszervezése. A külföldről gyógyulást kereső fürdővendégeinknek és módosabb honfitársainknak elhelyezésére és gyógyitási céljaira: meglevő gyógyfürdőink, illetve gyógyberendezései és majdan a tabáni legmodernebb gyógyintézetei szolgálnának.

Megállapithatjuk, ami szintén Gondviseléssszerű jelenség: hogy mind a három alapfeladat egyidőben komoly technikai és pénzügyi akadályok nélkül a fürdőváros életcéljainak szolgálatára haladéktalanul megoldható, csak szív, bölcs előrelátás és nemes, erős akarat kell hozzá.

Beteg a fürdőügy

Balneologiai nagygyülést

rendezett az „Orsz. Balneológiai Egyesület" gazdasági osztálya e hó 3.-án délelőtt Bánlaky Géza elnöklete alatt a Szt. Gellért szálló dísztermében. Valóságos „parlamentje" ez a fürdőügyeknek, ahogy azt az elnök találóan megjegyezte. Az első előadó Felber Lipót igazgató volt, aki rámutatott a keserűvizekkel erősen konkurráló, hangzatos és bizonyos esetekben nem ártatlan, mesterséges hashajtószerek elharapódzására, a pénztárak elzárkózó politikájára, ami a külföldet is arra a példára ösztönzi, hogy a magyar keserűvizek helyett ott is a keserüsót engedélyezzék. Boczán Elemér dr. lelkes szavakkal mutatott rá a Balaton nemzetgazdasági jelentőségére. Bánó Dezső a Balaton jövőjéről értekezett, nem egyszer kifakadva a vezető körök elhibázott intézkedései ellen, igy a pénztárak beutalási hiányában kénytelen bezárni Balatonfüredet. Reischl Richárd, Keszthely és Héviz bajainak volt a szószólója.

URIHÖLGYEK!
KABÁTOT ÉS RUHÁT
KOVÁCS-tól
IV., MUZEUM-KRT. 21.
MINŐSÉGBEN A LEGJOBB
ÁRBAN A LEGOLCSÓBB
ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK,
SAJÁT KÉSZITMÉNY.

Tausz Béla dr. a gyógyfürdők orvosi propagandájához sorolt fel néhány hatásos megoldást. Kovácsházy Vilmos tanácsnok meghirdetett előadása a Rudasfürdő fejlesztéséről ezúttal elmaradt. Az első hozzászóló Vámossy Zoltán dr. tanár, a Balneológiai Egyesület elnöke volt. Mint a phenolphthaleines hashajtók felfedezője mindenekelőtt megvédte azokat a Felber kritikájával szemben, mert azt orvosok döntik el, hogy mikor adjanak keserűvizet és mikor nem, — amivel az ásványvizeseket egy kissé megsértette. Ujabb vitát produkált Vámossy tanárnak az a nézete, hogy a nyári időszámítás bevezetése volna a remedium a fürdők utószezonjának megmentésére, mert a jelenlevő Tormay államtitkár vasúti és nemzeközi szempontból kivihetetlennek jelentette ki ezt. Csonkamagyarországon. Reimer Ede dr. személyes ügyben szólalt fel, hogy az előadók nem méltatják kellően az ő budai Mária keserűvizét. Az orvosi propaganda kérdésében felszólalt Nemes I. György dr. sajnálattal említvén meg, hogy a külső fürdőorvosok esetleges propagandája megtörik és pedig nemcsak az eszközök hiányában, de bizonyos nehezményezéseken is, holott karlsbadi mintára ki kell alakulni az intézeti fürdőorvosokon kivül egy budapesti fürdőorvosi karnak is, amelyel kooperálniok kell a fürdőintézeti orvosoknak, mert a gyógyeredménnyel megelégedett külső bel- és külföldi orvosok végzik a legjobb propagandát fürdőink érdekében. Dr. Pajor elkeseredést keltő bejelentésével zárult a népes naggyűlés, aki a jugoszláv hatóságok szégyenteljes eljárása ellen fakadt ki, hogy a magyar fürdőkbe és szanatóriumokba utazó véreink elől elzárják a határt. Reppresszáliákat és a vizum rendezését sürgette.

Társadalom mentés

„Magyar Jogász és Mérnök Segélyegyesület" közgyülése

Még a régi, rendezett társadalmi életben is súlyos anyagi gondokat okozott minden betegség és nemcsak lelki csapás volt, hanem sokszor anyagi leromlást is jelentett a váratlan haláleset. A legutóbbi tíz esztendő a társadalomnak azokat az osztályait is megtámadta gazdaságilag, amelyek anyagi helyzete a régebbi időkben mégis elbírta ezeket a csapásokat. Budáról indult el az eszme, amelyet Zboray Gyula dr., az ismertnevű ügyvéd inditott útnak, hogy a magyar jogászok és mérnökök olyan egyesületet létesitsenek, amely az egyesület tagjainak elhalálozásakor, annak özvegyének, vagy a tag által kijelölt igényjogosultnak rögtönös segélyt nyujt.

Eleinte különösnek látszott ez a törekvés és azt a hatást váltotta ki, hogy ez valami szegénységi bizonyitványt állit ki az ügyvédekről és mérnökökről, de azért csakhamar mintegy 170-en voltak együtt, akik az eszmét felkarolták és az általuk kifejtett propaganda csakhamar 500-ra és a legutóbbi

két esztendő alatt
728-ra növelte a tagok számát.

Ma már áldásos működést fejt ki az egyesület és sok szegény özvegy, árva áldva emlegeti, mert lehetővé tette az egyesület a leküzdhetetlen nehézségekkel járó temetést és az azzal kapcsolatos költségek fizetését.

A „Magyar Jogász és Mérnök Segélyegyesület" ki is terjesztette alapszabályait és felveszi tagjai sorába a festőket, szobrászokat, szabadpályán működő más okleveles egyéneket, akik az 55 évet még meg nem haladták. Az elmult hét esztendő alatt

72 igényjogosultnak összesen
78.017 pengő 68 fillér
halálozási segélyt utalt ki

az elnökség, mégpedig olymódon, hogy a haláleset bejelentésekor azonnal kifizettek a hátramaradt özvegynek, vagy az árváknak minden egyes esetben 1120 pengőt, ami rendkivüli módon megsegíti a családot, fölmentve azt a temetéssel járó gondok alól. A tagok elhalálozásakor minden tag két pengőt fizet be és a fennmaradt fölösleget, az 1120 pengőn felül,

tartaléktőke gyanánt kamatoztatja

a segélyegyesület s ilymódon már 27618.86 pengő tartalékalapot gyüjtött. Erre azért van szükség, mert a segélyegyesület nemes céljai közé felvette, hogy a

megbetegedés révén keresetképtelenné vált tagokat is segélyezi,

— sőt, a sorscsapás által sujtott, vagy önhibáján kivül segélyre szorult tagjainak különös méltánylást érdemlő esetekben

rendkivüli segélyt

is nyujt. E két utóbbi célját azonban az egyesület csak akkor teljesitheti, ha tartalékalapja oly nagyra növekedik, hogy ezeket a költségeket a tartalékalap kamataiból is fedezheti.

A tagok számának növekedésével mind közelebb jut e célhoz a segélyegyesület, mely ma azon az úton halad, hogy nemcsak belül ezer tagra van tervezve, teljesen kiépül és akkor a második csoport megszervezéséhez fognak, de az első csoport tagjai már ezekre a segélyekre is igényt sokára az első tagcsoport, amely körültarthatnak. Ezt a váratlan gyarapodást szolgálta elsősorban a tagok buzgósága és az elnökség munkája, de egyik legfőbb ereje Zboray Gyula ügyvéd nagy agilitása.

A segélyegyesület december hó 1.-ére összehivott választmányi ülésén, Neuschloss Knüsli Kornél dr. elnöklésével elintézték a folyó ügyeket, előkészitették a december hó 22.-ére összehivandó közgyülést, letárgyalták a zárszámadást, a mérleget és a költségvetést, hogy azokat a közgyülés elé terjesszék.

Az elnökség és tisztikar most a következőképen alakult ki: Elnök: dr. Kozma Jenő dr. ügyvéd, országy. képviselő; ügyvezető elnök: dr. Neuschloss Knüsli Kornél lett, hogy az ügyvédi kar érdekeit képviselő Kozma Jenő mellett hasonlóan nagynevű mérnök képviselje a mérnöki kar érdekeit. Társelnökök lettek: dr. Fabinyi Tihamér keresk. miniszter, dr. Finánczy Béla min. tan., dr. Guth Ferenc tanácsnok-előljáró, dr. Pajor Rezső udv. tan., ügyvéd, dr. Petraesek Lajos országy. képviselő és vitéz dr. Pétery Aladár krmft., ügyvéd. Alelnökök: dr. Borsós Endre közigazgatási bíró; dr. Fabó Zoltán főügyész: Földváry Oszkár kúriai bíró; Kuttner Kálmán mérnök, min. tan.; Maiser Imre táblai tanácselnök. Titkár: dr. Zboray Gyula ügyvéd; pénztáros: dr. Lugmayer József krmft., ügyvéd; ügyész: dr. Ötömössy Zénó ügyvéd; ellenőrök: vitéz dr. Bárczy Boldizsár ügyvéd, Lovass Sándor épitőmester, Zsoldos Pál műszaki tanácsos. Jegyző: dr. Gáspár Tivadar bir. titkár, dr. Kass Béla ügyvéd, dr. Major Árpád ügyvéd, dr Renk Félix ügyvéd, dr. Szarvas Géza ügyvéd és dr. Zboray Jenő ügyvédjelölt.

BUNDÁJA
értékét növeli, ha javitását
vagy átalakitát elsőrangu
SZAKEMBERRE BIZZA
Ne fáradjon Pestre,
mert ott sem készitik senki
olcsóbban, mint
Csery Gyula
szücsmester
SZÖRMESZALONJA
VÁR, URI-UTCA 4. Telefon: 60-6-63

Dunántuli Kulturegyesület

december 14.-én, csütörtökön délután 4 órakor tartja idei rendes közgyülését, a *budai* Vigadóban, a *„Budai Polgári Kör"* dísztermében. Ujra éledést jelent ez a közgyülés a 44 esztendős kulturegyesület életében. Innen fog elindulni hódító útjára az a gondolat, mely *Budát és a Dunántúlt* szorosabb társadalmi kapcsolatba akarja hozni. Ennek a gondolatnak a jelentőségét *Nagy* Emil ny. miniszter és *Kozma* Jenő orsz. gyül. képviselő fejtik ki a közgyülésen.

A Budára költöző „Dunántúli Közművelődési Egyesület" közgyülésén résztvesz a

„HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG"

is, hogy ezzel is bizonyitsa azt a kapcsolatot, mely közte és a „Dunántúli Közművelődési Egyesület" között létesült azzal a célzattal, hogy Budát tegyük a Dunántúl központjává és megteremtsük azokat az összeköttetéseket, amelyek úgy a budai, mint a dunántúli érdekeltség szolgálják és előmozditják. A Hollós Mátyás Társaság tagjait azúton is meghivjuk a „Dunántúli Közművelődési Egyesület" első budai közgyülésére.

Diplomás Tea. A budai diplomások az idén február 4.-én rendezik meg a dr. Kozma Jenő védnöksége alatt álló „Diplomás Teaestélyt". A bál tavalyi bombasikere garanciát nyujt arra, hogy a budai elit közönség ismét a legpompásabb hangulatban tölti el itt az estéjét. A bál előkészületei már folynak.

Sikerült Mikulás-estét rendezett a „Hegyvidéki Polgári Lövészegyesület" december hó 2.-án a Wendl-féle „Pacsirta" vendéglőben, ahol vendégek is nagy számban vettek részt.

Ella Ilbak, ez a csodálatos észt művésznő, aki nemcsak azért jött Budapestre, hogy keleti turnéja előtt itt fellépjen, hanem azért is, mert egész lelkével testvérének érzi a magyarokat és otthon érzi itt magát, boldogan, — őszinte nagy propagandát fejt ki a külföldön és hazájában nekünk, magyaroknak. Ez a nagy művésznő egy délelőtti matiné keretében mutatta be újabb alkotásait. Ella Ilbak művészetében a szobrász egyesül a költővel. Lirája a legtisztább, a legmagasabb, nem az érzékekre, hanem a szellemre hat. Transzcendentális, vizionális. Mindegyik műve egységes, önálló alkotás. Teljes ura az anyagnak és ezért néha anyagiatlannak látjuk leheletszerű mozgásában. Ez a művészet nem a tömegizlésnek hódol, lelki élmény. Szellemi pionir ebben a művészetben. Reméljük, ittléte alatt többször csodálhatjuk művészetét. — **(Viraág Ilus.)**

A Rudasfürdő gázfűtése évi 72.800 pengőbe kerül. Távfűtés esetén az évi költség csak 64.800 pengő lett volna, azonban e kisebb megtakarítás mellett figyelembe kell venni, hogy a füst miatt a Gellért-fürdő kazántüzelését csökkenteni kell, a környék levegőjének szempontjából. A gáztüzeléses megoldásnál a befektetés összege jóval kisebb, a berendezés is hamarabb elkészül és a Gázgyár is kedvezményes egységáron szolgáltatja a gázt. A Rudas-fürdő kibővitése folytán évente körülbelül egymillió köbméter gázra lesz szükség, ami a Gázgyár rentabilitását is emeli.

Bűnbánati elmélkedések folytak a budai Szilágyi Dezső téri református templomban november 27.-től december 2.-ig minden este, Krisztus királyi ajándékai cimen. Az elmélkedéseket Mirtae Árpád hitoktató lelkész, Sallay István kórházi lelkész, Haypál Béla budai lelkész, Koszorus István vallástanár, Gombos Lajos tábori főlelkész és Sándor Ernő segédlelkész végezték. December 3.-án délelőtt urvacsoraosztás volt és prédikált Haypál Béla, urvacsorai beszédet mondott Sándor Ernő.

Kulturestét rendez jótékony célból az „Obudai róm. kath. egyházközség" december hó 10.-én, vasárnap este fél 6 órakor a Kulturházban (III. Tanuló utca 11.). A műsoron szerepelnek: Pataky Dezső, Szederkényi (Heil) János, Z. Patachich Leóné, Szorger Károlyné, Kreutz Ilonka, Foerk Janka, Szörényi Marianna, Regényi Kálmán, Ugray Sándor, vitéz Fülöp Kálmánné, Dorogi Árpád, Z. Patachich Leóné, dr. Rózsa Zsigmond, Dési Magda, Keppel Aranka, Kreutz Ilonka és Sztrákos Béla. Belépődíj nincs.

Disznótor-verseny. A főváros tizennégy vendéglőse vesz részt ezen a speciálisan magyar versenyen, amelynek bíráló bizottsága élén *Gundel* Károly, a Gellért-szálló éttermeinek restauratőrje, mint elnök és *Magyar* Elek szerkesztő állanak. Most december hó 14.-én, fél 8 órától kezdve kerül sor a *Kapás utcai „Hubertus"* vendéglőre, ahol „burgenlandi" disznótort tálalnak.

GYÁSZ. Biscara Endre, a viziváros közismert és patriarka kort elért polgára, nyug. főmérnök és hosszabb időn át volt törvényh. bizottsági tag, nov. 28.-án éjjel elhunyt. Veje volt Bozóky Ádám dr., aki a mult évben halálozott el. Kiterjedt rokonság és tisztelőinek, barátainak nagy köre gyászolja.

Kiválóan sikerült szülői értekezletet rendezett a Keve utcai elemi iskola, amelyen Varga Károly tanító, Siegl Alfréd hitoktató, dr. Kovácsy Mihályné, Fischer Antal szülők, R. Rév Sándor igazgató beszélt nagy hatással, Flóry Győző tanító pedig a Régi Budapestet mutatta be vetitett képeken.

GYÁSZ. romhányi Moser Sándor nyug. pénzügyi főigazgató nov. hó 28-án, életének 78-ik, házasságának 52-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt és 30-án, d. u. temették a farkasréti temetőbe nagy részvét mellett. Gyászolják a Töpfler, Clemens, Koszmovszky családok, özvegye, gyermekei és unokái.

Az elfajult kolduskérdésben a főváros vezetőségének az a felfogása, hogy a koldulás leküzdése nem rendőrségi, hanem szociális probléma, bizonyos vonatkozásban azonban mégis igénybe kell venni a rendőrség segitségét is. Különösen a gyermekekkel üzött szemérmetlen álkodulásnak akarnak véget vetni. A gyermekekkel kolduló anyáktól a szerencsétlen kicsinyeket hivatalosan elveszik és a menhelyek gondozásába utalja. Ha az árvaszék jónak látja, megfosztja a méltatlan szülőt gyámi jogaitól is.

Manikürözni 50 fillérért házhoz jön úrinő. Levelezőlapon kér értesitést: *Boros Jenőné*, V., Visegrádi köz 6. földszint 2.

Árpád fejedelem emléktemplomának megépitését Óbudán megsürgette a főváros költségvetési tárgyalásán Kunczle Lajos dr., aki az óbudai híd megépitését, a Nemzeti Stadion Római fürdőtelepen való létesitését, a városszabályozás végrehajtását, a Bécsi út és a Vásárcsarnokhoz vezető utcák megépitését és a régi kórház utcai felhagyott temető gyepezését is megsürgette.

Volkmann Róbert emlékezetére a Budai Zeneakadémia magasszinvonalú és kiválóan sikerült hangversenyt rendezett. Mély hatást keltett Clauser Mihály zeneigazgató meleg megemlékezése a nagy zeneköltőről, az ének- és zenekar művészi előadása és a Fetl-Hoffmann-Szerván-szky-Schönberger vonósnégyes kitünő játéka.

A limanovai győzelem 19-ik évfordulóját ünnepli december hó 11.-én, hétfőn délután 6 órakor a fővárosi Vigadó dísztermében a Limanovai Országos Emlékbizottság, melyre szivesen lát mindenkit, aki áldozni akar az elesett hősök emlékének és ünnepelni kivánja Limanova élő hőseit. A kiválóan összeállitott ünnepség után szerlegvacsora a Carlton szálloda különtermében. A szerlegbeszédet dr. Barthos Tivadar felsőházi pótlag, ny. h. államtitkár mondja.

Adventi estét rendez a városmajori egyházközség Oltáregyesülete, december 8.-án este fél 7 órakor a Csaba utcai Ottokár-Kulturházban, amelyen az ünnepi beszédet Mészáros János érseki helynök mondja, Kriegs-Au Emil plébános nyitja meg, Batthó Géza szavai, Laurisin Lajos énekel és a „Szent Cecilia" vegyes énekkar ad elő dalokat.

R. Barabás Gizella festményeiből most rendezi VII. kiállitását I. Horthy Miklós út 86. szám alatt, amely dec. 1-én nyilt meg és dec. 11-én zárul. Megtekinthető délelőtt 10-től este 9-ig. A kiállitás termeit fütik. Belépti díj nincs. Jeles iparművészek munkái. Olcsó árak, esetleg csere.

Nász. Ligeti Imre dohányjövedéki főtanácsos és neje szül. Hübner Irma leányát november 25.-én vezette oltárhoz bánóczi Bánóczy Kálmán.

Mélyen tisztelt olvasóink szives elnézését kérjük, hogy nyomdaváltoztatás miatt lapunk e számát elkésve veszik kézhez.

Félévszázados multú a Csery Gyula szücsipari vállalat, amely a Belvárosból a Várba, I. Uri utca 4. szám alá helyezte át üzemét. Elsőrangu munkája révén már régen kedvelt szücse a budai úri közönségnek s éppen budai megrendelői kényelmet tartva szem előtt, költözött Budára.

A kultúra szolgálatába állitja pompás szinpadát a Kalazantinus kongregáció a II. Toldy Ferenc utcában, ahol P. Dittrich Imre, az agilis igazgató vezetése alatt nagyszerű eredményeket érnek el a melegszivü munkatársak.

A lehető legolcsóbb árakról ismert RÁCZ MIKLÓS-féle óra- és ékszernagyraktár már közel 10 éve van Budán. Előbb a II. Margit körút 40. szám alatt volt, de most egy éve, megnagyobbitva átköltözött az I. **Alkotás utca 11.** szám alá. A lehető legfigyelmesebb itt a kiszolgálás, a legmegbizhatóbb, mint **óra- és ékszerjavitó** műhely, ahol a tulajdonos saját ellenőrzése mellett végzik a javitásokat. A Budai Napló olvasói **10% engedményben** részesülnek. Olvasóinknak a legmelegebben a figyelmükbe ajánljuk a **Rácz Miklós**-féle óra- és ékszernagyraktárt: I. Alkotás utca 11. a Délivasúttal szemben.

Kiállitást rendeznek Dorner Gertrud Mária szobrászművésznő és Farkasházy Miklós festőművész a Lipótvárosi Társaskörben, amely díjtalanul tekinthető meg december 3.-tól január 5.-ig.

Mikulás estét rendez Vogl Imre tánctanár tánciskolája december 7.-én Medve utca 6. szám alatti helyiségeiben.

A béke ünnepén

Kozma Jenő dr. nevenapján

amely ünnep egyúttal a budai polgárság nagyméretü megnyilatkozása volt, évtizedek óta Budáért küzdő vezére mellett, — az ott megjelent névsorának közlését e számunkra igértük, de legjobb igyekezetünk mellett is lehetetlenségnek bizonyult a teljes névsor összeállitása, igy most csak azok névsorát közöljük, akik Kozma Jenőnek közvetlen örnyezetét képezték; elsősorban az ott megjelent hölgyek, képviselők és a főasztal körül csoportosultak névjegyzékét adjuk, szivesen pótolva legközelebb a hiányokat.

A megjelent hölgyek közül sikerült feljegyeznünk a következőket: Antony Rudolfné, Bocskor Antalné, Durics Husszein Hilminé, lovag Glasewszky Ádámné, Hendrich Antalné, dr. Jármai Károlyné, Kertész K. Róbertné, Mustó Béláné, Nagyószi Ferencné, özv. Perczel Béláné, dr. Pataky Ferencné, Piazza Győzőné, Pyber Ignáczné, Sovián Viktorné, dr. Székelyné Solymos Bea, dr. Szentirmay Imréné, Tass Józsefné, Takács Gyuláné, dr. Wéber Sándorné, Yuba Adolfné.

Nagy számmal jelentek meg az ünnepi estén az ünnepeltnek képviselő társai, köztük: Berki Gyula, Dencz Ákos, Dési Géza, Gáspárdy Elemér, Létay Ernő, Navratil Dezső dr., Örffy Imre, Pavr Hugó, Rubinek István, Scheuer Róbert, Scitovszky Béla, Temple Rezső, Tankovits János, Usetty Béla, Váry Albert, Zeőke Antal.

Kozma Jenő közvetlen közelében foglaltak helyet: Bárczy István dr. v. miniszter, Benedek Sándor, Czabalay Kálmán dr., Gaár Vilmos, Gerlóczy Zsigmond dr., Huszár Aladár főpolgármester, Józan Miklós unit. püspöki vik., Kertész K. Róbert, Liber Endre polgármesterhelyettes, Márkus Jenő h. vezérigazgató, Orphanides János, Papp József dr. elnök, Reményi-Schneller Lajos dr., Szlavik Ferenc dr., Ugron Gábor v. miniszter.

Az ünnepi lakomán résztvettek között voltak: Adámy István, Andrékа Károly ny. főkapitányh., Andrássovich Géza min. tan., Ágotai Lajos főigazgató, Antony Rudolf, Asboth Oszkár, almási Balogh Lóránt, Bánó Dezső, dr. Bódy László tanácsnok, Böngérffy Géza igazgató, Bartha Félix, vitéz Bárczy Gábor, báró Babarczy István dr., Bucsánszky Bertalan, Baumann János, Bornemissza Gábor, Bárány Károly, Bárdos György dr., Bonis István, Benczur Valdemár, Bényi Károly dr., Balló Béla, Csiki Gábor, Csécsi Nagy Miklós, Csanády Gusztáv, Cicutti Lajos, Csohay Géza, Csorna Kálmán dr., Dorner Gyula dr., Devecis Mihály, Dausz Gyula, Durics Husszein Hilmi nagymufti, Dullien Ferenc, Dehmel Aladár dr., Dárday Ede, Dimény Mózes, Erdősi Sándor, dr. Erődy Kálmán, Fejér János, Frenreisz Pál dr., Farkas Ákos dr., Fejér József, Frischfeld Ede, Faller Mihály, Fodor Antal dr., Gömöri Albert dr., ifj. Gaár Vilmos dr., Gyurmán Jenő dr., Gárdi Jenő, Gündisch Guidó, Günther Béla, jákfai Gömbös Lajos dr., Goszler Károly dr., Günther Tivadar, Gulácsy tbk., Harrer Ferenc dr., Hoór Tempis Móritz dr., Hoeffner Guidó, Henckel Lajos, Hézser Aurél dr., Hajós Mihály, Hiesz I. János, Havas István, Hubert Vilmos, Hauszmann György, bibiti Horváth János dr., Hegedüs Miklós dr., Hainiss Leó dr., Hegedüs Gyula, Haffner Károly, Józsa László dr., ifj. Józan Miklós, Juhász István dr., Jakab László dr., Jahl Rezső dr., Kiss Arnold dr., Kovács József tábornok, Kovácsházy Vilmos, Király Kálmán, Kárpáthy Ernő dr., Kolumbán István, Kempelen Ágost, Kiss Menyhért dr., Kádár Gusztáv, Krompaszky Miksa dr. főigazgató, Korének János, Körmendy Jenő, Kulcsár Richárd, Kriszháber Adolf dr., Lamotte Károly dr. tanácsnok, Luger Camillo, Molnár Ferenc, Manninger Vilmos dr., Marsovszky Ivor, Morvay Zsigmond dr. v. főispán, Mikola Géza dr., Medriczky Andor dr., Morvay Endre, Medvés Medico István, Mohilla Andor, Mód Lajos, Nagy Zsigmond dr., Némethy Károly, Németh Béla dr., Nagy Gyula dr., Nadler Norbert, Nadler Ferenc, Némethy Ferenc, Okolicsányi Kuthy Dezső; Oppler Emil, Ozorai Frigyes dr., Oszoly Kálmán, Orova Zsigmond dr., ifj. Oszoly Kálmán dr., Piazza Győző dr., Pompéry Elemér, Popelka Géza, Pávai Vajna Ferenc dr., Péter Miklós dr., Pajor Rezső dr., Prodam Guidó, Pyber Ignácz, Quirin Leó, Reuscher Aurél dr., Rose Henrik dr., Réthy Antal, Róna Zsigmond dr., Remete Viktor dr., Rosta János dr., Rubányi Béla dr., Sebő Béla, Sternád István, Schaffer Károly, Sándor László dr., Stein Emil, Schwarcz Elemér, Schmidt Richárd, Schuld Péter, Steuer György, Stégmüller Károly, Sperlágh Aladár dr., Scheller Gyula, Schara Béla, Spannberger Alajos dr., Stehló Dezső dr., Steinberg Albert, Szigeti Gábor, Szibinkits György, Szadontay Ferenc, Szodoray Lajos, Szudy Elemér, Szilágyi Károly dr., Széll Jenő, Szécsi Ernő dr., Szemere Károly dr., Szamek Emil dr., Tóth Gábor dr., Tóth György dr., Tas József, Tőkés Gyula dr., Taasdale Ottó, Tichanich Mátyás dr., Vigyázó Géza, Viola Rezső dr., Vándy Jenő dr., Vezér Károly dr., Vadász Mihály dr., Viraág Béla, Vákár P. Arthur, Wolf István, Wladárczy K. József dr., Wellisch Andor, Wirnhardt Ágoston dr., Zajthi Ferenc, Zacharias Endre, Zilahy Dezső.

A Pénteki Borgazda Társaság gazdái közül a különteremben voltak: Baittrők József dr., vitéz Bárczy Boldizsár dr., Benedek Szabolcs dr., Finánczy Béla dr., Frommer Zsigmond dr., Gorka Gyula, Heyduck Ödön dr., Huszka János dr., Lugmayer József dr., Makoldy Viktor, Melczner Jenő, Neuschloss Knüsli Kornél dr., Oláh István dr., Öttömössy Zénó dr., Prost János, Zboray Gyula dr.

ÉKSZEREKET, ÓRÁKAT
OLCSÓN
Rácz Miklós
ékszerésznél
I. ALKOTÁS-UTCA 11.
A Délivasuttal szemben.
Ékszert, zálogjegyeket a legmagasabb áron veszek. Óra- és ékszerjavitások saját mühelyben 3 évi jótállással készülnek.
Nagy karácsonyi vásár!
Mélyen leszállitott árak!

Ön is nehezen keresi kenyerét
holott könyen hozzá juthat
Rátkai péknél!
Rátkai-féle elsőrendü házi kenyér mélyen leszállitott árban. Kapható Budán minden jobb füszerüzletben. Főüzlet és üzem: Retek-utca 4.
Telefon: 532-79. Telefon: 532-79.

Csakis képesitett
szücsmesternél
tud jól, olcsón készittetni, javittatni és vásárolni.
WITT GYULA
képesitett szücsmester
Budapest, I., Mészáros-u. 2.
(Krisztina tér sarok)
Telefon 50-6-99.

Karácsonyi
és ujévi ajándékok
fésü-, manikür- és illatszerkazettákk, finom pipere-szappanok
bel és külföldi illatszerek
legjobban és legolcsóbban
Viziváros-
Illatszertárban
vásárolhatók:
II., Corvin-tér 6.
(Előbb: Csernok-illatszertár, Markovics Iván utca 2)

KIRÁLY FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 34. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó
hévviz köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, lemmérgezés, máj-, epe-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- Ivókúra

SZEMÉLYI HIREK

HORTHY MIKLÓS kormányzó úr Őfőméltósága névnapját az egész ország lelkesült örömmel ünnepelte, az egyházak hálaadó istentiszteleteket tartottak s minden társság, egyesület, kör, úgyszintén különféle intézmények módot találtak arra, hogy ünnepélyes keretek között hódoljanak meg e napon Magyarország kormányzója előtt.

HUSZÁR ALADÁR dr. főpolgármester mondja az emlékbeszédet dec. 11.-én este 6 órakor a pesti Vigadó nagytermében, a limanovai magyar győzelem évfordulóján, a limanovai emlékbizottság által rendezett ünnepen.

CSILLÉRY ANDRÁS dr.-t nevenapján melegen ünnepelte a Kelenföldi Kaszinó.

PETRACSEK LAJOS Dr. orszgy. képviselő állapota már annyira javult, hogy a szanatóriumot is elhagyhatta és üdülés céljából most három hétre Kékestetőre utazott, ahonnan a karácsonyi ünnepekre édesanyja látogatására hazautazik. Ahol az utóbbi napokban megfordult itt Budán, mindenütt őszinte nagy örömmel fogadták a súlyos betegségéből felépült népszerű képviselőt.

ELLA ILBAK észt művésznő keleti turnéja előtt Budapesten tölt néhány hetet és Budán szállt meg Kemény Zoltán műszaki tanácsos vendégszerető házában.

ZADRAVETZ ISTVÁN felszentelt püspök osztotta ki az Új Szent János kórház betegei és vendégei között a Boldog Katalin által alapított „csodálatos érmet".

BAKTAY ERVIN dr. tiszteletére rendezték barátai és tisztelői december 1-én, a Metropole-szállóban az ünneplő társasvacsorát, abból az alkalomból, hogy a debreceni Tudományegyetem a bölcsészettudományok doktorává avatta.

PÁVAI VAJNA FERENC Dr. főbányatanácsos, főgeológus, a Hollós Mátyás Társaság illusztris tagja a mult héten megtekintette az általa kitűzött források munkálatait Debrecenben és a Hortobágyon.

KÓHALMY JÓZSEF vezértitkár megírta és most rendezi sajtó alá a BESzKRt történetét, amely hiányt potló könyv a jövő hónapban jelenik meg.

ZAJTI FERENC előadása a „Magyar Turáni Szövetség"-ben december 8-án, pénteken d. u. 6 órakor lesz VIII. Baross utca 13. sz. alatt és cime: Attila népe a történelemben és a művészetben.

SZVIEZSÉNYI ZOLTÁN legutóbb érdekes előadást tartott az idegenforgalom országos megszervezéséről.

CSORDÁS ELEMÉR dr. tisztifőorvost a fürdőügyi bizottság tagjának nevezte ki a polgármester.

FABIÁN GÁSPÁR dr., a jeles műépitész tervezte a Zárda utcai Szent Ferenc kultúrházat, amelyet most adnak át hivatásának.

SZÉL JENŐ a Kispesti Hitelintézet vezérigazgatója szervezi át a székesfővárosi vízművek adminisztrációját.

KORNAI ISTVÁN az ismertnevü poéta nagy sikert aratott a „Magyar Nemzeti Irodalmi Társaság" e hó 3-án rendezett előadó estjén „A Szellem" cimü filozófiai költeményével.

SCHÖN GYŐZŐ gázgyári h. vezérigazgatót az osztrák gáztechnikusok tiszteletbeli tagnak választották.

MOHR HENRIK óbudai evang. lelkész adventi előadás-sorozatot rendez a Zichy utcai imaházban, amelynek bevezetőjét dec. 1.-én ő mondotta.

P. EFFENBERGER FERENC kalazantinus generális legutóbb felülvizsgálta a Toldy Ferenc utcai Szent József Tanonc-internátust és a legnagyobb megelégedésének adott kifejezést.

KELEMEN EMIL rómaifürdőtelepi festőművész nov. 30.-tól dec. 15-ig kiállitást rendez Mária Valéria utca 8. szám alatt.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.
Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.
Safe deposit

Uj szobrok Budán. A svábhegyi hősi emléket a Diana úton állitják fel már legközelebb, amelyet Belatini Hadzsi Duci szobrászmüvésznő készit; a 2-es huszároknak a Bethlen István-sétányon elhelyezendő emlékmüvét Petri Lajos; az Iskola-téren felállitandó Báthory István-szobrot Pásztor János; a Bécsikapu-térre tervezett Klebelsberg-szobrot Farkas Béla szobrászművész készíti; a Csodaszarvas kútja című szobrot, amely Markup Béla alkotása, rövidesen a Halászbástya északi bástyáján helyezik el. A Primás-bástya alatt pedig a Lovas út melletti új parkban Horvai János Öreg honvéd márványszobrát állitják fel. Viszont Nagy Lajos és Hollós Mátyás király szobrának felállitását követelte legutóbb a főváros egész közgyülése. Remélhetőleg ez a két monumentálisabb szobor is Budára kerül.

Szinháznyitás Óbudán. Buda egyetlen téli szinháza, az óbudai Kisfaludy Szinház november 30.-án, Déri Sándor igazgatásával ismét megnyilt. Az ünnepi nyitány és Acsai Rezső hatásos prológusa után a „Tessék beszállni" c. revüoperett szép számú közönség előtt került szinre, nagy sikerrel. A Royal-Orfeumban oly nagyszámú előadást ért revü, szép kiállitással, gondos előadásban s kitünő szereplőkkel került szinre. Szombathy Ági (az öttagú görlcsapat élén) különösen ügyes táncaival, Sarlós Viola, mint Miss Fregolia bájos megjelenésével, táncával és énekével, P. Gönce Julia Greta Garbo ügyes utánzásával, Timár Aranka egy süket hölgynek a nézőtéren való kacagtató ábrázolásával, Lubinszky Lili, mint karmester, egyformán nagy sikert arattak. Leviczky Andor, az óbudaiak régi kedvence, Borodin herceg szerepében nagy drámai erejével tünt ki. Polgár Ferenc h. igazgató Wallenstein szerepében kiváló komikusnak bizonyult s a gondos rendezést is ő végezte. Veszely Pál, Molnár Gyula, Pataki Lajos és Radányi Kálmán, mint komikusok szinte versenyeztek egymással a közönség megkacagtatásában. Acsai Rezső a hajóparancsnok és Kardos József a hangját vesztett operaénekes szerepében volt kitünő. Jó volt egy táncos akrobatapár, valamint a kisebb szerepek alakitói is s iky bemutató előadás szép reményekkel kecsegteti a jövőre nézve az egyéb müfajú előadásokat is váró közönséget. (P.)

Fotócikkek Zibrinyinél I., Attila u. 8.

Ripka Ferenc borestje. Mint a Pénteki Borgazda társaság új ügja rendezte e hó 1-én borgazda-estjét Ripka Ferenc dr. ny. főpolgarmester, a Budai Polgári Körben, ahol a borgazdákon kivül csak egészen közelálló baráti körét hivták meg. Az első szó mindig a borgazdát illeti és Ripka Ferenc dr. kedves szóval üdvözölt mindenkit, először e helyről, de elsősorban dr. Petracsek Lajos orsz. gy. képviselőt, akinek azt kivanta, hogy mielobb teljesen felgyógyuljon, mire az egesz társaság rokonszenves ovációban reszesitette Petracseket. A borgazda ezután áttért a Pénteki Borgazdatársaság nagy társadalmi szerepére, mely a hüség és baráti ragaszkodás társasága és ahová őt is vonzotta a Kozma Jenővel való benső barátság. Szükség volt ezért arra a nagyarányu névnapi ünneplésre, amiben Kozma Jenőnek része volt, hogy bizonyitsa azt a közszeretetet, amely őt Budán övezi, ahogy ezt a társaság is bizonyitja. A Pénteki Borgazdatársaság 33 éves erkölcseire és erényeire ürítette poharát. Az éljenzéssel fogadott beszéd után Zboray Gyula jelentette be, hogy elmaradásukat kimentették Bárczy István dr., Andréka Károly, Balló Alfréd, Hubert Vilmos és Benedek Sándor. Hivatalból is üdvözölte Petracsek Lajos dr.-t és üdvözölte az I—III. kerület vezérférfiait, akik közül megjelentek Geszti Andor, Hoór Tempis Móritz dr., Faller Mihály, Oszoly Kálmán, Kapcza Imre, Becsey Antal, Székely Vladimir, Orova Zsigmond dr., Fejér József, Frenreisz Pál, Kádár Gusztáv, Nagy Gyula, Pásztélyi Vilmos, és sokan mások. Az általános jókedv közepette felszólalt Kozma Jenő dr. is, aki tréfásan jegyezte meg, hogy most amikor nehezebb helyzetekkel küzdött, hiányzott mellőle Ripka Ferenc és Petracsek Lajos és mind a kettőt melegen üdvözölte, azután sok humorral beszélt az elmult küzdelmekről és a mai helyzetről. Utána nagyon kedvesen hallgatták Petracsek Lajos dr.-t, aki szives köszönetet mondott a kedves fogadtatásért és tréfásan megjegyezte, hogy mint ágybanfekvő beteg látta azt, hogy újból folyik Buda ostroma. Szavai befejeztével újból lelkesen megéljenezték és őt ünnepelte Becsey Antal is, aki látogatása alkalmával nagyon rossz bőrben találta Petracseket, de itt tartotta őt a szeretet és a barátság. Éltette Lendl Adolfot is, akinek akinek az estére jönnie kellett volna, de mert nem jöhetett, az ő nevében is köszöntötte Ripka Ferencet, majd — Orova Zsigmond szólalt föl és Óbuda nevében ünnepelte Ripka Ferencet, kijelentve, hogy a Pénteki Borgazdatársaság nagy társadalmi eredményei arra indították őket Óbudán, hogy a társaskörben hasonló borgazdatársaságot létesitenek, amely minden hónap első és harmadik csütörtökén rendezi borgazdaestjét, amelyen szivesen látják mindig a pénteki**eket, amit kedves örömmel** vett tudomásul az egész társaság. — Székely Vladimirt, mint humoristát kivánta hallani mindenki, de most komolyan beszélt, habár szerinte is ez a fehér asztal csupa derültség, majd közkivánatra — Hoór Tempis Mór tett fogadalmat Kozmának és Ripkának, úgyszintén — Nagy Gyula, aki kedves és jellemző apróságokat mondott el az ő közéleti szerepléséről, továbbá — Rózsás Pál műszaki tanácsos, akinek humora a legélénkebb derültséget és jókedvet váltotta ki olyannyira, hogy alig volt beleilleszthető e hangulatba Virág Béla felszólalása, aki a Zajti Ferenc tulajdonában lévő s most veszedelemben forgó, a magyar ősiségekre vonatkozó, óriási adatgyüjtemény megmentésére kérte mindazokat, főleg Kozma Jenőt és Ripka Ferencet, hogy ennek érdekében kövessenek el minden lehetőt. Ezzel a szomoru akkorddal ért véget a felszólalók sora, de a jókedvü társaság még sokáig együtt maradt.

Tagore fája. A világhirü hindu költő, Rabindranath Tagore, tudvalevően néhány év előtt Balatonfüreden gyógykezeltette magát, ahol rövid idő alatt egészségét teljesen vissza is nyerte. Ennek emlékére a parti fasor melletti ligetben sajátkezüleg egy kis hársfát ültetett el, amely azóta sudár fává terebélyesedett. Munkatársunk, Margittay Rikárd dr. balatoni tartózkodása alatt lefényképezte ezt a fát, s néhány szives angol sor kiséretében elküldötte a képet az ősz költőnek. Hat heti útazás utan, most érkezett meg Santiniketanból (Bengal-India) Rabindranath Tagore sajatkezu alairasaval ellatott válaszlevele, melyben megkoszoni a kep bekuldeset, viszonzasul egyik versét mellékeli, örömet fejezve ki afelett, hogy vannak barátai Magyarországon, akik visszavárják őt az általa is annyira kedvelt, szép Balatonhoz s akiknek szive üdvözletet küldi ez úton.

A **Hollós Mátyás Társaság** e hó 4-én rendezett összejövetelén csendes baráti körben ünnepelte Pávai Vajna Ferencet névnapja alkalmából és ennek nagyobb körben való ünneplését e hó 18-án a társaság első téli előadóestjére halasztotta, amely alkalommal

Budának ásványvízzel való ellátásáról

tart előadást Pávai Vajna Ferenc és az est keretében Virág Ilona mozdulatművésznő adja elő legujabb kreációit elismert nagy művészetével és Kiss M. a nagynevü poéta néhány költeményét olvassa fel. Az előadáson vendégeket is szivesen látnak. Meghivót küld kivánságra a háznagyi hivatal II. Batthány utca 63. Telefon 50-2-96.

A magyar szivekhez! — fordul felhivással a **Klotild Szeretetház** Egyesület elnöksége Ripka Ferenc dr. elnök és Szabó Árpád titkár a szeretetházban nevelt száz árva fiú nevében, azzal a kéréssel: legyenek segitségükre, hogy felállithassák árva növendékeiknek karácsonyfáját és elláthassák őket ebben a nehéz évben is ruhával, élelemmel, neveléssel. December hó 21-én, csütörtökön d. u. 4 órakor lesz a **karácsonyfa-ünnep** a szeretetházban. Kérnek mindenkit, akinek módja engedi, küldje el adományait az árvák karácsonyfájára.

Villamost kap végre az önmagától fejlődő Római Strand, mely nyáron át egyik leglátogatottabb része a Dunának, ahol ünnepnapokon 30 ezer ember is megfordul. A *„Római Fürdőtelep Egyesület"* éveken át folyó munkával, bekapcsolva egyúttal az *„Óbudai Föld- és Szőlőmüvesek Egyesületét"*, kijárta a Közmunkák Tanácsánál, hogy ezt a dunaparti részt a Rómaifürdőnél véglegesen szabályozza és kiépiti a *Nanási* uton az odavezető villamosvasutat. Az esztergomi vonal töltésétől kezdve uj villamosvonalat épit a BESZKRT, mely a Nánási úton végig a Békásmegyeri határig vezetne. A nagyjövőjü villamosvasút áldozatot követel a Rómaifürdőtelep lakóitól, mert a szükséges területet ezeknek kellett átengedniök díjtalanul a villamosvasút céljaira. Az errevonatkozó nyilatkozatot minden érdekelt telektulajdonosnak alá kell irnia és ezügyben vasárnap délelőtt értekezlet volt a Berlinger-féle vendéglőben, ahol ezt a nyilatkozatot számosan alá is irták, ahogy előrelátható lag azt mindnyájan alá is irják, vagy *Kuncze* Gézánál, III. Szentendrei utca 38., vagy pedig a fürdőtelepi Egyesület titkáránál, *Winter* Ernő dr. kir. törv. bírónál, III. Nimród utca 4. Az értekezleten részt vett *Miklós* Ferenc dr. szkfvi biz. tag, a BSZKRT igazgatóságának is tagja és biztositotta a megjelenteket, hogy a BSZKRT ezt az ügyet *a legjobb indulattal kezeli és a jövő esztendőben megkezdi a vonal épitését.* Az egész társaság átvonult a szomszédos, de már bekásmegyeri dunaparton épült villatelepre, a *Kossuth Lajos üdülőtelepre*, hogy a Leszkovszky-féle vendéglőben rendezett társasebéden ünnepeljék az ottani egyesület elnökének, dr. *Miklós* Ferencnek névnapját és a társasebéden részt vettek *Bárczy* István volt miniszter, *Body* László közlekedésügyi tanácsnok, *Csillery*, a BSZKRT müszaki igazgatója és számosan a BSZKRT főtisztviselői közül. — A Rómaifürdő-telep és környéke, mely oly hosszu ideig mostoha gyermeke volt ennek a varosnak, e villamosvasut reven nagy fejlodés elé jut.

Családi képek Blahosnál II., Fő-u. 18.

Elbocsátották a munkások legmagyobb részét november 2.-án a farkasréti temetőben, azzal az indokolással, hogy nincs pénz. Azt sem vették figyelembe, hogy az emberek közül ki a családos és hadviselt ember. Néhány családos embert mégis visszavettek.

Furcsa helyzet támadt abból, hogy a Hidegkuti úton lévő fővárosi árvaház a Völgy utcai árokba vezeti le szennyvizét, megfertőzve ezzel az egész környéket. Az elöljáróság ezért már meg is akarta büntetni a fővárost, sőt a Közmunkák Tanácsa is foglalkozik már ezzel az üggyel, amely iskolapéldája annak, miként nem szabad elintézni olyan kérdéseket, amelyeknek megoldásához semmi egyéb nem kellene, mint egy kevés jóakarat.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Diszközgyülést tart a „Magyar Tanférfiak és Tanügybarátok Nemzei Egyesülee" 50 éves fennállása alkalmából, december hó 7.-én, csütörtökön esti fél 7 órakor a Budai Polgári Kör különtermében (II. Szilágyi Dezső tér, budai Vigadó), amelyet esti 8 órakor ünnepi társasvacsora követ a Szen(István étteremben (I. Alagut utca). A meghívókat dr. Ripka Ferenc elnök, dr. Kozma Jenő társelnök, Fejér József ügyv. elnök irták alá.

A Budai Sakkozó Társaság december elején megfejtési versenyt rendez.

A Rózsadombi Egyesület december hó 16.-án, szombaton este 6 órakor rendezi ezévi XL., tehát jubiláris közgyülését József Ferenc főherceg fővédnök elnöklésével a Szent Lukácsfürdő fehértermében, amelyre a tagokat ezúton is meghívja az elnökség. A közgyülést művészest követi, rózsadombi irók és művészek közreműködésével, köztük: Dullien Klára, Pethő Imréné, Vásárhelyi Magda, almási Balogh Pál, Pethő Imre és Zilahy Lajos. Fél 9 órakor társasvacsora lesz ugyanott, amelyet azután tánc fejez be.

Rákóczi emléke. Kétszázadik évfordulója lesz 1935 április 8.-án II. Rákóczi Ferenc nagyfejedelem halálának. Ennek

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Viz ivó gyintézet,
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

emlékére az Országos Rákóczi Szövetség nagy ünnepséget rendez s ezzel kapcsolatban a fejedelem szobrát is fel akarja állittatni Budán.

A Pasaréti Egyesület barátságos összejövetelt tartott e hó 7-én, csütörtökön este fél 8 órakor a II., Olaszfasor 45. sz. alatt levő Rajnapark (Florida) külön termében, ahol Török László dr. miniszt. tanácsos, gyümölcs- és rózsafaiskola-tulajdonos a rózsafa tenyésztéséről és ápolásáról adott elő. Utána élénk társasvacsora volt.

Magyar-bolgár diákcserét tervez Dobroszláv Péter alelnök inditványára a Nemzeti Szövetség Magyar-Bolgár Bizottsága, mégpedig az egyetemet végzett ifjuságot cserélnék ki egy évre, ha akadnak megfelelő magyar és bolgár családok, amelyek ezt a cserét szivesen megcsinálnák. Jelentkezés Puskás István dr. főtitkárnál, V. Géza utca 4., a szövetség helyiségében, esetleg telefonon: 25—5—36.

Évadnyitás. Az Országos Katholikus Népszövetségnek Lampel Vilmos kormányzótanácsi tag vezetése alatt álló budavári szervezete vasárnap, f. hó 3-án évadnyitó kultúrestét rendezett a budavári leánygimnázium zsúfolásig megtelt termében. Tille Gyula dr. budavári lelkész a nagy entente államokban utóbbi években tett utazásai nyomán, az ottani tarka nemzetiségi viszonyokról adott elő érdekfeszitő tanulmányt. Közreműködtek még: Sárosi Ferenc működvelői szinigazgató vezetése mellett: C. Tessely Károly, Erdőssy Lajos, Tolnay Béla. Kedvesen konferálta az estét Lampel Vilmos.

Közös hangversenyt rendeztek dec. hó 2-án az újlaki „Kultúrház"-ban az „Óbudai Dalkoszorú", a „III. ker. Iparosok Önképzőköre" és a „Magyar Citerakedvelők Egyesülete" és a termet zsúfolásig megtöltötte a közönség, zajosan, lelkesen tapsolva a közreműködők előadását. A műsort Fischer Lajos talpraesett megnyitója és Wertheimer Erzsike kedvesen előadott szavalata vezette be. Majd a műsor szebbnél-szebb és sikerült számai következtek, dicsérve a citerakedvelők vezetőjét: ifj. Toman Ferencnét; a dalkar agilis karnagyát: Zöld Károlyt és az iparosok önképző köre zenekarának derék karnagyát: Montag Lajost. Végül Tóth Ferenc, a Dalkoszorú ügyv. elnöke mondott köszönetet mind a vendégeknek, mind a közreműködnek, számadatokkal bizonyitva, hogy az ilyen ünnepélyt nem az anyagiakért, hanem a közönség tiszteletére, gyönyörködtetésére rendezik. Különösen kiemelte, hogy e három egyesület e hangverseny alkalmával mintha eljegyezte volna magát egymással, megfogadva, hogy a közös célt, a dalt és zenét, egymást támogatva szolgálják. A műsor után tánc következett. A rendezőség élén: Preisinger Károly vig. biz. elnök, Toman Ferenc és Fischer Lajos fáradoztak.

Az óbudai Kath. Bál, a III. ker. Katholikus Bál rendező bizottsága Andréka Károly, dr. Pálfy Lajos, Reisinger Gyula, Brunekker Lajos aláirásával már szétküldötte a febr. 1.-én rendezendő bál védnökeinek és házisszonyainak a felkérő leveleket.

Utat és iskolát kért az Óbudai Hegyvidéki Szövetség küldöttsége Szilágyi Károly és Trautmann Ferenc vezetésével Huszár Aladár dr. főpolgármestertől.

Kulturestét rendez Leiner Mihály vezetésével az óbudai rk. egyházközség dec. 10.-én kulturházában, amelynek műsorán a Hiszekegy Dalkör, Pataki Dezső vezénylésével, Szederkényi János, Patasich Leóné, Szorger Károlyné, Kreutz Ilonka, Foerk Janka, Szörényi Mérian, Jegényi Kálmán, Ugray Sándor, v. Fülöp Kálmánné, Dorogi Árpád, dr. Rózsa Zsigmond, Dési Magda, Keppel Aranka, Sztrákos Béla szerepelnek.

Az ezerarcu Balaton

Fényképkiállitás a Vigadóban

A világháború utáni gazdasági és valutáris nehézségeknek kellett eljönniök, hogy végre rávezessék a magyar közönséget saját hazájának eddig kellően nem méltányolt, kiaknázatlan kincseire.

Első helyet foglal el ezek között az ezerarcú, ezerszinü Balaton, amelynek látogatottsága csak most kezd erősebben emelkedni, a korábban annyira favorizált külföldi tóparti nyaralóhelyekre való nehezebb kijutás miatt. Most látják csak mennyivel szebbet, mennyivel többet és jobbat nyújt a Balaton természeti szépség s boldogabb a nyaralás tekintetében bármely más középeurópai vizpartnál!

Igen helyes volt ezt élethü fényképekbe gyüjtve, külön is bemutatni a főváros közönségének, mely a rideg télben sóvárgón almodja magát vissza a képek nézegetése közben az elmult nyár gyönyörüségeibe is nehezen várja, hogy jövőre ismét viszontláthassa szépséges magyar tengerét.

Többszáz kép mutatja be a hatalmas viztükörnek és hegykoszorúzta partjainak kimeríthetetlen témáit, sajnos, azonban amatőrjeink közül még kevesen merülnek bele a poétikus részletekbe s inkább csak az obligát, de mindig hatásos napnyugtákat — néha holdfényre átszinezve — valamint a vitorlás

kat fotografálják. A hivatásos fotografusok azonban festői remekműveket produkálnak, igy pl a Scidner, Petrás és Nagy István kollekció. Az amatőr felvételek között kitűnnek dr. Csépai és Tóth Kálmán vitorlásai, N. Haich Sarolta, Popel ka László, Kurfürst István felhőtanulmányai; Dr. Kún napos plenairképei; Rauschburg Pál „magyar tenger" sorozata; Breuer és Hetenyiné kedves genre képei, Kilb, Velics és Honti tonyódi tájai; Rehák akarattyai részletei, továbbá a győri, soproni, keszthelyi amatőrok gárdája szebbnél-szebb képeikkel.

Igen érdekesek és tanulságosak a Földmivelésügyi Miniszterium nagyméretü fényképei, amelyek részben a kevéssé ismert téli Balaton sportéletét mutatják be, részben pedig a modern mérnöki technika ama csodait, melyekkel a még néhány év előtt mocsárszerű partot, hogyan lehet feltöltéssel főhercegi parkká varázsolni . . .

Kezdetnek mindenesetre elég biztató ez — a Vigado három emeleti termét betöltő — kiállitási anyag, de megfelelő dijak és jutalmak kiosztásával még jobban kellene ezt népszerüsiteni és buzditani a hivatásos és főként nem hivatásos „Knipser"-eket a minél ötletesebb, müveszibb, eredetibb és „last not least" meggyőzőbb propaganda erejü felvetelek készitésére.

Azonkivül a jövőben a képek beküldésére is hosszabb határidőt kell megállapitani, mert ezúttal a kitüzött rövid terminus is sok amatőrt akadályozott meg a képek idejekorán való előkészitésében.

Margittay Rikárd dr.

A Biblia Kör szeretetvendégsége. A református egyház „Biblia Köre" december 15.-én, szerdán este fél 7 órakor a Batthyány tér 4. szám alatti Iparos Kör helyiségeiben müsoros szeretetvendégséget rendez. Megnyitó beszédet mond Hamypál Béla, lelkész, költeményeiből felolvas agyagfalvi Hegyi István dr. kir. ügyész, előadást tart Harsányi Zsolt iró, énekel Raffay Erzsi szinművésznő, dalaiból előad Murgács Kálmán és bibliát magyarát Gombos Lajos tábori főlelkész. — Belépődij nincs.

Budai művészek — Mosonban. Szegény gyermekek felruházására rendezett magas nivón álló művészestét dr. Kirchner Lóránt né, mint a „Mosoni Gyermekvédelmi Mozgalom" hölgybizottsága elnöknője e hó 2-án este a mosoni nagyszálloda hangversenytermében, amelyen budai művészek szerepeltek rendkivüli sikerrel. A jótékony célt szolgálták önzetlenül dr. Kresz Károlyné Stojanovits Lilly hangversenyénekesnő, I. Viraág Ilus orkesztikai művésznő és Csillér y Béla hegedümüvész, akiket lelkesen ünnepelt úgy Moson mint Magyaróvár előkelő és müvészetet szerető közönsége. Stojanovits Lilly külföldi útjáról érkezett oda. Meleg, bársonyos hangja, közvetlen előadása különösen Stojanovits Lepke-románc a Ninon cimü operából aratott sikert. A közönség szünni nem akaró tapssal honorálta mesteri előadását. Viraág Ilus táncszámai, de különösen költemény interpretálása, mint újszerü müvészeti irány, nagy tetszést aratott. Csillér y Béla Pugnani-Kreisler: Präludium és Allegro-jával hóditotta meg a közönséget. A zeneszámokat Kühne Lóránt dr. gyárigazgató kisérte egy igazi muzsikus hozzáértésével. A megjelentek között ott volt felsőeöri Nagy Pál főispán, Skultéty Miklós alispán és neje, Kresz Károly dr. kincstári főtanácsos, „Tébe" igazgató, Groffits Gábor gazd. főtanácsos, akad. igazgató, Höcker Ágoston főhercegi uradalmi kormányzó, Sattler János Magyaróvár polgármestere. Az akadémia tanárai közül Biró Gyula és neje, Gróf Béla és neje, Villax Ödön és neje, Soltész Gyula és neje, Toratha-Kőrös István őrnagy és neje, Schultz Hermann őrnagy és neje, Gallasz Rudolf képviselő és neje, Havas Béla vezérigazgató és még sokan, akik hozzájárultak az est anyagi sikeréhez.

BUDAI KRÓNIKA

— A kormány ötéves adófizetési kedvezményt ad az önhibájukon kivül bajbajutott kereskedőknek és iparosoknak.

— A tejfronton még mindig ádáz a harc. Az óbudai, kelenföldi, budaörsi vámnál még ma is kiöntik a tejet és a fővárosi polgár nem juthat olcsó tejhez — a kartel örömére.

— A III. kerületi keresztény Társaskör minden szombaton este fél nyolc órakor hölgyestét rendez.

— A fővárosi üzemeknél ötven százalékkal akarja leszállitani a fizetéseket — a közérdekeltségek felügyelő bizottsága.

— A pénzügyminiszter felelősségre vonta a fővárost, mert a házadómentességre kijelölt útvonalakon alacsonyabb házak épitését engedélyezte.

— Mátyás király hűvösvölgyi (Nyéki) vadaskertjének kőoszlopmaradványait a főváros emléktáblával jelöli meg, amelynek elkészitésével Martinelli Jenő szobrászművészt bizta meg.

— Megsürgették a főváros közgyülésén a XI. és XII. közigazgatási kerületek politikai határvonalainak megállapitását.

— A háztartási alkalmazottakat nemesen foglalkoztató és szórakoztató Szent Zita kör minden vasárnap és ünnepnap fél öt órakor tart összejövetelt a Szent Ferencrendiek új kultúrházában.

— A főváros legutóbbi közgyülésén Temessy Győző inditványozta, hogy a budai körúton át olyan villamosközlekedést létesitsenek, amely közvetlen kapcsolatot teremt a jobbparti és balparti városrész között.

— A budai hegyvidék rendezésével lehetne csak megoldani a fürdőváros gondolatát — hirdette a főváros közgyülésén Csapó Ferenc, aki sürgette még, hogy az új Boráros-téri híd folytatásaképpen mielőbb meg kell épiteni a Lágymányosont át a Svábhegyig terjedő nagy útvonalat. A farkasréti villamos végállomásától a Széchenyi hegyre vezető útat mielőbb épitsék ki.

— Az óbudai r. k. egyházközség most választotta meg világi elnökének Sterz István iskolaigazgatót, jegyzőnek pedig Kronstein József postafőtisztet és Sänger Margit tanitónőt.

— A rózsadombi Kálvária kápolnában a téli időben nem tartanak szentmisét.

— Szegényházi kórházzá alakul át a Régi Szent János kórház.

— Talajegyengető munkálatokat fognak végeztetni az inségmunkák során. Igy többek között a Tabán területén, a Krausz-Mayer-féle telkeken, a Boráros téri híd környékét és a lágymányosi tó feltöltését fogják egyengetni. Utépitési munkák is vannak tervbe véve, elsősorban a budai hegyvidéken.

— A Hév.-et a Beszkárt újévkor veszi át véglegesen.

GAZDASÁGI NAPLÓ

A minisztertanács határozata alapján a földmivelésügyi miniszterium most készíti a végleges megállapodást, illetve a rendeletet, melynek megjelenése után 20 napon belül a **Faforgalmi Részvénytársaság 500 ezer pengő alaptőkével megalakul** és működését azonnal megkezdi. A társaság ügyeit végrehajtóbizottság fogja intézni, melyben a tüzifatermelés és a kereskedelem minden ágazatának képviselői helyet foglalnak.

Ranschburg Pál, a Magyar Ruggyantaárugyár népszerü és kitünő igazgatója nagyérdekü előadása a Gellért-Szálló márványtermében a **magyar gyáripar reklámjáról** keltett nagy érdeklődést. Hatalmas közönség, az ipari és közgazdasági élet számos kitünősége jelent meg, hogy meghallgassa Ranschburg Pál előadását. Az illusztris előadó kifejtette, hogy a magyar akarat, munka és ötletesség a magyar reklámot világviszonylatban is a legmagasabb nivóra emelte. Ezt a magas szinvonalat a magyar ipar tudományosan megalapozott módszer szerinti hirdetési reklámozással érte el és ez azt eredményezte, hogy a közönség legnagyobb része az ujsághirdetések és egyéb reklámeszközök útmutatásai alapján vásárol. A nagyérdekü előadást zajos tapsokkal jutalmazta a nagyszámu közönség.

A Nova Rt. közgyülése. A Nova közlekedési és Ipari Részvénytársaság november 30.-án tartotta az 1932. üzletévre vonatkozó rendes közgyülését. A közgyülés 9600 szavazattal 170 szavazat ellenében jóváhagyta az előterjesztett évi jelentést és a mérleget, amelyben a BII ÉV-tranzakció már kifejezésre jut. Ugyancsak jóváhagyta a közgyülés túlnyomó többséggel az igazgatóság egyéb előterjesztését és elhatározta, hogy a társaság alaptőkéjét 60.000 drb visszavásárolt részvény megsemmisitése után 8.700.000 P-ről 7.250.000 P-re szállitja le. Sós Ármin vezérigazgató bejelentette, hogy a vállalatnál bekövetkezett mélyreható változások következtében tisztségéről lemond. A közgyülés ezt az elhatározását a legnagyobb sajnálattal vette tudomásul és 4 évtizedes kiváló és eredménydús működéséért őszinte köszönetét fejezte ki. Az igazgatóság felkérésére egyébként Sós Ármin tanácsadói minőségben továbbra is a társaság rendelkezésére áll. A vállalati ügyek vezetésével a közgyülés Wolf Jenő elnököt bizta meg.

A Pénzintézeti Tisztviselők Országos Egyesülete memorandumot intézett a pénzügyminiszterhez, amely az érvek és adatok egész sorával mutat rá arra, hogy a bankfúziók Magyarország közgazdasági életére, különösen a jövő szempontjából káros hatásokkal járnának. Majd utal arra, hogy a magyar mezőgazdaság korszerü átszerveződése széleskörü, rugalmas és a helyi viszonyokhoz alkalmazkodni tudó hitelintézeti hálózat nélkül nem történhetik meg.

Egy körlevél és hatása. A „Pénzügyi Hirlap" irja, hogy az egyik dunamenti város takarékpénztára az adógabona beszolgáltatása utáni időben a következő körlevéllel fordult gazdaadósaihoz:

„Átérezve a mezőgazdaság nehéz helyzetét, tudjuk, hogy a lehetetlenül alacsony gabonaárak folytán régebben lemaradt váltótartozásának rendezése nehézségekbe ütközik, miért is gazdaadósaink segitségére óhajtunk lenni és közöljük, hogy amennyiben váltótartozásának meghosszabbitási kamatait készpénzben lefizeti, úgy a teljes hátralékos kamatai rendezésére mindennemü gabonáját hajlandók leszünk folyó évi november hó végéig 100%-os felárral, azaz a mindenkori napiár kétszeresén átvenni és az Ön javára elszámolni".

Eredmény: összesen **négy gazda** jelentkezett!

Kallós-Kompasz. Kallós János szerkesztésében megjelenő „Gazdasági Pénzügyi és Tőzsdei Kompasz" második része a napokban elhagyta a sajtót. A június hónapban megjelent első rész közölte a kormányzóság, az országgyülés, a miniszteriumok, a legfőbb állami számvevőszék, az állami, községi és magánkölcsön kibocsátások, a TÉBE, a Tőzsde, a Bankáregyesület, az értéküzleti egyezmény, a pénzintézetek, kamarák, szakegyesületek és testületek, az OTI, a MABI, a budapesti szövetkezetek, valamint a vidéki városok, pénzintézetek és hitelszövetkezetek legujabb adatait. A most megjelent második részben a budapesti és vidéki ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági és közlekedési részvénytársaságok, valamint a biztositó intézetek legujabb és legpontosabb személyi és mérlegadatai vannak. A nagy terjedelmü, gondosan megszerkesztett munka teljes képet nyujt a magyar gazdasági életről s mellőzhetetlen azok számára, akik a gazdasági élet szerveit illetően tájékozódni akarnak. **A vaskos négy kötet ára csak 60 P**, vagyis a Kallós-féle Kompasz a hasonló munkák között nemcsak a legterjedelmesebb és legpontosabb, de legolcsóbb is. A munka megrendelhető a **Pesti Tőzsde** kiadóhivatalában (VI. Anker köz 2.).

BUDAI SZOLID **CSALÁDI OTTHON**
III., ZSIGMOND UTCA 38—40.
RÓZSADOMBI SZOBÁK
Szemben a Lukácsfürdővel.
HAVI 60 P-TÓL. — ELLÁTÁS SZOBÁVAL: 1 személy havi 130 P, 2 személy havi 210 P.
Az árakban központi fütés, kiszolgálás, butor- és ágyneműhasználat, mosás és lifthasználat is bennfoglaltatik. — Minden szobában hideg és meleg folyóviz. — Fürdőszobás garzonszobák.

Bőrönd és Bőrdiszmüáru
szaküzlet és műhely
I. Krisztina krt. 81. Postapalotával szemben.
Karácsonyi
ajándéktárgyakban nagy választék
Javitások szakszerüen készülnek.
Telefon: 571-19.

A betegségek egész sora
igy: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedence betegségek, alkati kövérség, stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserüvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló ereedménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tizezrei irnak róla elismerő nyilatkozatot.

Házhoz küldi kitünő ebédjét a BELLEVUE
Attila-utca 58. T. 528-84
P 1.40-ért
Családi menü ára, mely bőségesen elég 2 felnőttnek **P 1.80**

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvizüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

61, M. Kir. Államsorjáték
17.000 nyeremény 250.000 arany pengő értékben.
FŐNYEREMÉNY:
40.000 arany pengő
Nyeremények:
20.000 ar. pengő
10.000 ar. pengő
2-szer 5.000 ar. pengő
4 szer 2.500 ar. pengő
6-szor 1.000 ar. pengő
és még több nyeremény, **melyek mind készpénzben fizettetnek ki.**
HUZÁS: DECEMBER 29-én.
SORSJEGY ÁRAK:
Egész 3.— ar. P. Fél 1.50 ar. P:
Kapható minden bank, sorsjegy árusitónál és dohánytőzsdében. Postai rendeléseket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesiti a m. kir. Pénzügyigazgatóság, Budapest, V. Szalay utca 10.

Társasvillák
Budapest Rivierájáu
a Gellérthegy déli lejtőjén!
A hatholdas Batthyány-ősparknál, a Gellértfürdő közvetlen közelében, központi, mégis csendes, pormentes fekvésben, a Mészöly ucca 5. és 7. sz., továbbá a Mányoki út 7. sz. szépen fásitott telkeken
társasvillákat épitünk
2—3—4— szobás hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvvezésü
öröklakásokkal,
versenyen kivüli kivitelezéssel. 2 szobás lakrészek már 17.000, 4 szobásak 27.000 P-ért. Értékálló befektetés; bérbeadásnál, amit vállalunk, kamatjövedelmét megkétszerezheti. Díjtalan prospektus.
„CENTRUM"
Házépitő Vállalat
I. Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

gróf Mailáth József szálloda-bérház
ZSIGMOND L.
Rózsadombi Étterme
Minden este tánc, szalonzene. Vasárnap és ünnepnap ötórai tea, tánc.

A RÉGI KÖZISMERT
BAGYIK VENDÉGLŐ
UJ HELYISÉGEI
II., CSALOGÁNY UCCA 27.
KELLEMESEK, OTTHONOSAK.
Naponta Burghardt testvérek SCHRAMMEL-ZENEKARA.

MENCZER
tisztitó cég
budai üzletei
és gyüjtői:
I, Győző u. 5. T. 54-9-71.
I, Attila u. 51, Bellevue mellett.
I. Böszörményi út 13. Ugocsa u.
I. Olasz fasor 15. Nyúl u. sarok.
I. Hidegkúti út 2. Szép Ilonánál.
I. Krisztina krt 83. Bors u. sarok.
II. Zsigmond u. 18. Margithidnál. T, 52-0-42.
II, Török u. 10. Irgalmasoknál.
III. Lajos u. 51.
III. Pacsirtamező u. 29. Timár u. sarok.
III. Kórház u. 31. Vásárcsarnoknál.
III, Vörösvári út 127. Bécsi útnál
III. Vöröskereszt u. 21.
III. Veder u. 1. Majláth u. sarok.
Üzemi telefon: 52-0-42.

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Jók, tartósak, olcsók, elegánsak
NÉMETH BÉLA
budai cipészmester saját készitményü
CIPŐI.
II., Margit körút 56.

HÁZ

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS
2 szobás, hallos, erkélyes, Vérmezőre nézö gyönyörü modern lakás központi melegvizfütéssel azonnalra kiadó. — Érdeklődés házfelügyelőnél :I. Logodi utca 60. sz. vagy telefon: 55-0-35.

Ménesi uton épülő társasvillában elkülönitett két szoba hallos, azonkivül egy- és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító-, és vasalóhelyiséggel, közmüvekkel, nagyméretü, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szobai, hallos lakás 15 ezer P. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel épitendő családi ház 30 ezer pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon: 52—3—71.

2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fütés, melegvizellátással az Attila utca 95—99. számü társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus épitő rt. irodájában, I. Attila utca 95. Telefon: 55—8—36.

2 és 3 szobás hallos, erkélyes, Vérmezőre nézö gyönyörü modern lakás azonnalra kiadó. Érdeklődés a házfelügyelőnél, I. Logodi utca 63. vagy telefonon: 55-0-35.

Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos úri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61-es villamos, 4-es autóbuszmegállónál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 55—4—20.

Épülő modern bérházban luxuskivitelü, 2 szobás hallos és 1 szobás hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett, Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszinen.

Fölépcsőházi bejárattal 1—2—3—4—5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52—7—80.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I. Naphegy utca 21. szám. Telefon: 52-7-80.

TELEK
Rózsadombon, Törökvész út 79. közmüves, 263 öles telek olcsón eladó. Cim: a kiadóban.

160 négyszögöles telek a Pasaréti út legelején, déli fekvésü, 14.000 P-ért sürgősen eladó. Tulajdonos telefonja: 85-3-54

Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles közmüves telek. Cim a kiadóhivatalban. Telefon: 50-2-96.

Kóstolja meg
Szekszárd világhirü borait!
HÁRI JÁNOS
egykori szekszárdi fazekasmester kedves borát méri ki a
„Szekszárdi Borpince"
az ottani borvidék állami ellenőrzés alatt álló Pinceszövetkezetében részes bortermelők kimérése:
VIII., József u. 19.
Budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést díjtalanul házhoz szállit.
Világhirü szekszárdi
bikavér . . literje 80 fill.
Sötét kadarka . . „ 60 „
Asztali fehér . . . „ 60 „
Fekete Sándor
üzletvezető.
Telefon: 32—0—6.

GERBER JÓZSEF
BUDAPEST
II., Szász Károly ucca 4.
Telefon: 52—6—44.
Csempe-falburkolás
Köpadozati-burkolás
Bel- és külföldi csempe és padló-lapok

Központi fütést,
használati melegviztermelő-, vízvezeték- és csatornázási berendezéseket készit
Duska és Riedlmayer
Budán, II., Batthyány ucca 67
Telefon: 55—9—75.

MÁRKUS SÁNDOR
Margit körut 36
Telefon: 52-9-40
Cipőkülönlegességek nagy választékban
Cipő már P 10.50-től!

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felel: Viraág Béla.
Felelős szerkesztő: Viraág Béla.
Neufeld Zoltán (Pannonia) nyomda Budapest, VII., Rombach-u. 8. Tel. 42-3-09

XXX. évf. 1150. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyes szám 40 f.
Egyesületek, amelyek nek hivatalos lapja, tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933 december 18

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 mm. magas sor egyszeri közlésnél 30 fill. Szövegsor ára 2 P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetés dija mindenkor **elöre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

A buza csódje

A nyugdijkérdés izgatja ma a magyar társadalom szine-javát, mégpedig joggal, mert ez képezi a társadalmi rend gerincét. Ebben a kérdésben minden önálló politikusnak megvan a maga kialakult véleménye s igy ezt pártkérdéssé és bizalmi kérdéssé tenni nem lehet. Mélyreható, minden részletre kiterjeszkedő, politikamentes, szeretettől áthatott megvitatásra van szükség, hogy olyan végleges megoldást találjon az országgyűlés, amely nem ingatja meg az ország nagy társadalmi rétegének az állami jogrendbe vetett bizalmát.

Keresni kell olyan megoldásokat, amelyek csökkentik az állam terheit és mégsem kárositják a nyugdij igényjogosultakat. Hivjuk segitségül ezt az áldott magyar földet, mely oly sok embernek adott bőséges megélhetést és bizonyára tudna adni még soknak, — főleg azoknak, akik közel állnak a földhöz és családi hagyományok, gyermekkor és veleszületett hajlam köti is a földhöz Az államnak tulnyomóan nagy szá nban vannak olyan nyugdijasai vagy nyugdijat váró alkalmazottai, akik földmüves családból származnak és lelkük, szivük minden hajlandóságával vonzódnak a földhöz.

Csakhogy itt le kell számolnunk sok évszázados, mondhatnánk sok ezeréves hagyománnyal, mely

a gabonatermelést tette a magyar nemzet életének gerincévé.

Ezer év óta Magyarország volt Európa

buzatermő szántóföldje.

Mint minden gazdasági rend, ez is elavult és ahogy a kultura is változtatta a helyét Pekingtől—Párisig, ez is eltolódott más világtájakra, ahol megfelelő hasznot is termel, nálunk pedig csőd elé kerül

Le kell tehát számolnunk azzal, hogy Magyarország ezentul nem iesz Európa szántóföldje, hanem

konyhakertje.

Ahogy változik a népek étrendje, ugy kell változnia az uj étrend által megkövetelt élelmiszer termelésnek is. Az északi népek ma már nem *fogyasztanak oly mértékben húst*, mint a mult században tették és áttértek a *zöldségfogyasztásra* s igy igényeiket e téren csak

primőrök termelésével lehet kielégiteni.

Ez adná meg a fordulás lehetőségét nálunk, ha a gabonatermelés helyett primőrtermelésre térnéuk át és olyan kerti veteményeket termelnénk, amelyeket keresve keresne az északi népek zöme.

Ez a termelés nálunk sokkal olcsóbb volna,

mint bárhol külföldön, mert a termeléshez szükséges üvegházakat és melegházakat oly csekély költséggel tudnánk fűteni, ahogy azt más népek aligha tudnák utánozni.

A nyugati és északi nagyvárosok környékén tiz, sőt husz kilométernyi távolságban termelnek ilyen primőröket oly bőséges haszonnal, hogy *az egyholdon termelő gazda* jól megél és autón jár. Pedig ott szénnel, fával vagy koxszal fütik ezeket a melegházakat, ami nagy költséget jelent, de nálunk viszont a legcsekélyebbre csökkenthető.

Ez a minden kinccsel megáldott magyar föld oly óriási mennyiségü meleg és forróvizet rejt magába, hogy az egész Alföldet két-három holdas parcellákra osztva, melegházakkal betelepitve,

fűthetné ez a rengeteg vizmennyiség a legcsekélyebb költséggel.

A magyar állam abban a kedvező helyzetben van, hogy kiváló geológusok egész karával rendelkezik és a rendszeresitett furás olcsóvá is tenné a furással járó munkálatokat s igy ezrivel tárható föl nálunk a meleg és forróvizet szolgáltató forrás. Tudjuk, hogy Hajduszoboszlón 127 fokos vizet tárt föl Pávai Vajna Ferenc, ami már ipari célok szolgálatára is megbecsülhetetlen hőenergiát jelent. — Egész vármegyéket lehetne fillérekért világitani és a gyártelepek szükséges munkaerejét előállitani. A melegházak fűtéséhez pedig elegendő az 50 fokos viz is

Vegyük példának a Magyar Államvasutakat, ahol talán 50 milliót is meghaladó nyugdijat kell fizetni a magyar államnak, amely összegnek kétharmad része olyan egyéneknek jut, akiknek ideáljuk a föld és veleszületett mesterségük a termelés. Ha már most a magyar állam

száz meg száz olyan telepet létesitene,

ahol 500 családonkint,

két-három holdon ilyen primőrtermelést rendezhetne be

azoknak, akik földmüves családból származnak, ott felépitené nekik a lakóházat és a szükséges melegházakat, ellátva az illetőket a kellő oktatással, gyakorlati utmutatással megfelelő felszereléssel és rendszeresitené ennek a termelt árunak a kivitelét és értékesitését, akkor

két-három év mulva átadná nekik öröktulajdonképen

ezeket a telepeket és megtakaritaná a Magyar Államvasutak nyugdijának 60—70 százalékát. Ezt az összeget viszont a nyugdijasok fennmaradt részének jobb ellátására fordithatnák.

De van ennek a magyar földnek még számos rejtett kincse, különféle sók, fémek, ércek, ásványok, gyógyszerek, amelyek

bányáit csak meg kellene nyitni

és már is elhelyezhető volna sok száz, talán sok ezer család, amely itt megkeresné a maga mindennapi kenyerét és fölmentené az államot attól, hogy azok ellátásáról bármilyen módon is gondoskodjék. Ez is azon fordul, hogy a kibányászott értékeket kereskedelmi uton miképpen tudjuk bent és kint értékesiteni.

Ez is uj jövedelmi forrást biztositana a komoly pénzintézeteknek és nem kényszeritené őket, hogy a polgárságot kiuzsorázó kartellek utján keressenek jövedelmet

Politikai pártok alakitását szolgáló nagybirtokosaink itt megtalálnák a maguk nagy hivatását az *egységessé forrott nemzet* képviseletében, mert a jelszavakból megélni, azokkal nyugdijat fizetni, az államháztartásának költségeit fedezni nem lehet.

Viraág Béla

Gömbös Gyula miniszterelnök KOZMA JENŐ beszámolóján

válaszolt Beneséknek és szólt először Budapesthez - Budáról

Méltó folytatása volt *Kozma* Jenő nagyarányú névünnepének a budai polgárságnak tüntető felvonulása beszámolója alkalmából a Budai Vigadóban, amelynek öt nagy termét töltötte meg az érdeklődő közönség. A zord idő dacára még az utcán is tömegesen állt meg Buda polgársága, hogy az erkélyen elhelyezett megafon útján közvetlenül hallhassa képviselőjét, és részt vegyen azon a jelentőségteljes eseményen, hogy Magyarország miniszterelnöke innen,

Budáról válaszolt a szomszédos kis utódállamok fölényeskedő külügyminisztereinek,

és innen szóljon *Budapest polgárságához.* Nem veheti ezt Pest sérelemnek, mert ezzel a ténykedésével Gömbös Gyula csak méltányolta Buda nagy történelmi multját és hivatását.

De bizonyságát adta Buda polgársága annak is, hogy nyugodt és fegyelmezett közönség, mert a legnagyobb figyelemmel és minden rendzavarás nélkül hallgatta végig *Kozma Jenő* beszámolóbeszédét, amely az önérzetes politikus behódolása volt a miniszterelnök politikájának és nagy érdeklődéssel hallgatta *Gömbös Gyula miniszterelnök* rendkivül érdekes, szellemes beszédét, amelyben felhivta Budapest polgárságát, hogy a Nemzeti Egység pártját támogassa és néhány találó, szatirikus mondással intézte el a kisantant terrorisztikusan ugráló külügyminisztereit, olyan kioktatásban részesitve őket, hogy azt a *világsajtó is átvette.* A budai Vigadó nagytermében hatalmas dobogón foglaltak helyet, Kozma Jenő pártbeli vezérkarán kivül a főrendiház és a képviselőház tagjai, köztük:

Zsigmondy Gyula, Dési Géza, Navratil Dezső, Csizmadia András, Tóth Pál dr., Jánossy Gábor, Endre Zsigmond, Söpkéz Sándor, Temple Rezső, Simon András, Payr Hugó, Scheuer Róbert, Szabóky Jenő, Téglássy Béla, Dencz Ákos, Strausz István, Bodó János, Lukács Béla, Marton Béla, Bánó Iván, Holitser Károly, Zsindely Ferenc, főrendiházi tagok: Papp József dr., Huszár Aladár főpolgármester, Varga Imre államtitkár, Petri Pál államtitkár, Glückstahl Samu, Bárczy István volt miniszter, Ripka Ferenc dr., Bénárd Ágoston volt miniszter, Steuer György ny. államtitkár, Ferenczy Tibor főkapitány, Morvay Zsigmond, Andrékai Károly, Józan Miklós unitárius püspök, Fejér József ny. államtitkár, Husszein Himi nagymufti, Lugmayer József dr., Nagyőszi Ferenc, Zboray Gyula dr., Németh Béla dr., Takács Gyuláné, Barla Szabó József dr., Szlavik Ferenc dr., Becsey Antal, Piazza Győző, Hoór Tempis Móritz, Oszoly Kálmán, Bárczy Boldizsár dr., Dorner Gyula, Orova Zsigmond dr., Pataky Ferenc, Szibinkits György, Vadász Mihály dr., Weber Sándor, Sárkány Ferenc, Faber Fülöp, Faller Mihály, Árvátfalvi Nagy István, Fekete Géza, Okolicsányi Kuthy Dezső dr., Ziegler Géza, Kovács József, Nagy Gyula dr., Baittrók József, Pásztélyi Vilmos, Steinberg Albert és számosan a dobogó mögötti kisteremben.

A csendben várakozó, de katonás rendben, zsúfoltan ülő és álló közönség hatalmas éljenzéssel és felállással fogadta az elsőnek érkező GÖMBÖS GYULA miniszterenököt, aki *Marton* Lajos képviselő és *Antal* István sajtófőnök kiséretében érkezett, mint ahogy lelkes ovációban részesitette a később belépő KOZMA JENŐ dr.-t, Buda képviselőjét, aki Buda választópolgárainak óriási táborával benső személyes ismeretségben és barátságban él. A miniszterelnököt a Munkásdalárda a Magyar Hiszekeggyel, a Nemzeti Egység indulójával pedig a Nemzeti Szövetség villamoszenekara fogadta. A lelkes, hosszas tüntetés csillapultával *Erődy* Kálmán főigazgató üdvözölte a párt nevében a miniszterelnököt és méltatva *Kozma Jenő* háromévtizedes közmunkáját Buda és a főváros érdekében fölkérte őt, hogy beszámolóját mondja el. Hosszantartó, lelkes éljenzés és taps között állott szólásra akihez Buda népe törhetetlen készséggel ragaszkodik, hogy azután a legnagyobb figyelemmel hallgassa meg beszámoló-beszédét.

Kozma Jenő szózata

„Miniszterelnök Ur! Hölgyeim és Uraim! Kedves Polgártársaim!

Sokszor állottam már itt ezen a helyen, amikor programot adtam és a választók bizalmát kértem. Most ismét itt állok, hogy beszámoljak arról, hogy miképen sáfárkodtam a bizalommal és hogy eddig folytatott politikámhoz választóim további hozzájárulását és jóváhagyását kérjem.

A mai beszámolót politikai eseménnyé emeli a Miniszterelnök Urnak támogató jelenléte.

Őexcellenciája ma jelenik meg első izben Budapesten a választóközönség előtt,

hogy aktuális politikai kérdésekről nyilatkozzék. Az ő jelenléte politikai munkámban megerősit, a további munkára pedig serkent polgártársaimnak itt most megnyilvánult nagy érdeklődése.

Bárhol kezdjem is, oda jutok el a ma legnagyobb problémájához, a súlyos gazdasági helyzet kérdéséhez és ennek okait kutatva, a mi vonatkozásunkban eljutok a csonka országhatárhoz, ahonnan vágyakozva tekintünk át mi magyarok hazánk másik részére, az igéret földjére. Ebben a két fogalomban:

gazdasági helyzet és országhatár,

benne van a magyar bel- és külpolitika minden problémája, benne van a magyar ember minden keserűsége, minden aggodalma, minden vágyakozása, a fiatalság minden bánata és reménye, benne van minden kérdés, amely megoldásra vár.

Sajnálattal állapitom meg azután, hogy a világgazdasági helyzet azóta, hogy Gömbös Gyula miniszterelnök vette át a kormány vezetését, **világviszonylatban nem javult,** sőt ellenkezőleg, lényegesen leromlott a világparitásban főterményünknek a buzának az ára. A miniszterelnöknek igy lényegesen nehezebb gazdasági viszonyok között kellett kormányoznia, de ezzel a súlyosbodott helyzettel szemben is meg kell állapitanunk, hogy megfelelő kormányintézkedések révén megvan a kibontakozás lehetősége és reménysége! A kibontakozás előfeltétele a belső politikai nyugalom, hogy a kormányzat minden tevékenységét, minden tudását, tapasztalatát és cselekvő erejét kizárólag a **gazdasági problémák** megoldásának szentelhesse. A politikai nyugalom révén a kivánt lelki adottságok akkor következnek be, ha a kormányzat intézkedései a polgárságban bizalmat ébresztenek. Mert csak a kormányzat helyes intézkedései és a választóközönség bizalma fejleszthetik ki azt a **nemzeti egységet,** amelyre a súlyos időkben szükség van és amely az erőket megsokszorozza.

A polgárság **lelki egyensúlya** az eredményes kormányzásnak **legfontosabb pillére,** ezért minden kormánynak **kerülnie kell még a látszatát is,** hogy nem méltányolja eléggé a választó polgárság, különösen a konzervativ tömegek célkitüzéseit." — Majd igy folytatta:

„Az a városi polgárság és munkásság, amely ma itt megjelent és amelyet nekem van szerencsém képviselni, társadalmi állásra, foglalkozásra, felekezetre való tekintet nélkül **konzervativ város- és nemzetfenntartó elem.** Meg van benne a hűség, amit a mai megjelenése bizonyit, amellyel honorálja azt a hűséget, amelyet viszont én adok néki cserébe — az ő támogatásáért.

Mi városi polgárok **elsősorban a székesfőváros ügyeivel foglalkozunk.** A városi ember, polgár és munkás, életének könnyebbé tételét elsősorban a főváros intézményeitől várja és várja joggal, mert az erejét meghaladó, szinte megmérhetetlen áldozatokat hoz, hogy a főváros fenntarthassa adminisztrációja és intézményei nivóját.

Büszkén vallom, — hogy a főváros ügyeinek intézésében a polgárság mandátumai alapján nekem és pártomnak komoly része volt és boldogan állapitom meg, hogy

a főváros tekintélye, hitele az utóbbi esztendők során lényegesen megerősödött.

— büszkén mutatok reá, hogy a székesfőváros intézményei: közlekedés, viz, villany dijai **nem emelkedtek,** sőt a közlekedés és az áramszolgáltatás dijai máris csökkentek, — büszkén mutatok reá, hogy a székesfőváros volt az egyetlen közület, amely nagy áldozatok árán

komoly szükségmunkákat és beruházásokat eszközölt

és ezzel **a munkanélküliségen segitett,** — reá mutatok arra, hogy a székesfőváros az út- és csatornahálózat kiépitése és fejlesztése által a polgárok tulajdonában levő **ingatlanok értéket lényegesen emelte,** — hogy a közlekedési vonalak helyes megállapitásával **egész városrészek felépitését mozditotta** elő és ezekkel az intézkedésekkel ismét a munkanélküliséget csökkentette, — reá mutatok arra is, hogy a „Kisipari Hitelintézet" és „Községi Takarékpénztár" útján, a mai megrendült hitelviszonyok mellett is

segitségére sietett az egészséges iparnak és kereskedelemnek.

A **nyomorenyhités** érdekében igen nagy áldozatok révén gondoskodott arról, hogy a reászorultak — **ellenszolgáltatás nélkül** — az egész esztendőn át **meleg ételhez jussanak,** — **szellemi szükségmunka** elinditásával módot adott a reászoruló szellemi intelligenciának, hogy **keresethez jusson,** — fejleszti **az iskolai oktatás ügyét** és sok olyan oktató intézetet tart fenn, évi sokmillió költséggel, amelyre nem lenne kötelezve, mert az **állami feladat,** — fenntartja **nagyszerü kórházait,** amelyekben nemcsak fővárosi, hanem **vidéki betegek is ápolást és gyógyulást nyernek,** pedig ezeket a költségeket az ország nem téríti meg.

Az egyetlen közület volt, amely

100 gyakornoki állás rendszeresitésével

megmutatta az utat, amely az ifjuság problémájának megoldásához vezet. A főváros komolyan kézbevette

az álláshalmozás megszüntetését

és kivégezte a mamutjövedelmeket.

A nyugdijra érett tisztviselőkkel szemben **visszatartási jogot nem gyakorolt,** — egyszóval a városi polgárság adófilléreit **a legnagyobb takarékossággal használta fel,** különös figyelemmel arra, hogy a befizetett összegek, **munkaalkalmak** teremtésével ismét a közgazdaságba folyjanak vissza.

A városházán élethe léptettük az alkotások egész sorát és a vitéz **frontharcos táborral** egyesülten — téglát téglára téve — erős várat épitettünk ott, amely ellenáll minden olyan destruktiv törekvésnek, amely az évtizedek alatt felépitett bástyát, — a **Nemzeti Egység bástyáját** — megbontani törekedne. Magán, egyéni egyszerü elhatározással nem ülhet be senki olyan fészekbe, amelynek minden alkatrészét véres verejtékkel, a választópolgárok önzetlen, komoly munkájával, tehát mások hordtak össze. Polgártársaim! Ti voltatok ennek a bástyának épitői, ti tüztétek ki erre a bástyára ezelőtt 10 esztendővel a **Nemzeti Egység** zászlaját. Akarjátok-e, hogy mi: — a tervező mérnökök, a vezérkariak, a Ti polgári hatalmatok gyakorlói — átadjuk az intézkedés jogát azoknak, akik eddig semmi formában nem adták jelét a főváros ügyei iránti érdeklődésüknek és szeretetüknek és **semmi formában** nem működtek közre ennek a mi városunknak a kiépitéséhez."

Budapest virágos kert

Azután, kedves hasonlattal élve, a fővárost **virágos kerthez** hasonlitotta, amelyet hozzáértő, kitanult kertészek, évtizedes tapasztalata, tudása, szeretete, hozzáértése fejlesztett olyan nivóra, hogy irigykedve járnak csodájára más városok intézői. Ennek a virágos kertnek a veuelmében áll itt ma ez a lelkes választó közönség, amely a hűségért hűséggel fizet, ami ma megtántorithatatlan alappillére a főváros kormányzásának és tiltakozik az ellen, hogy ennek a virágos kertnek virágait illetéktelenek tépdessék le, akik az alkotásban nem vettek ugyan részt, de csokorba kötve szeretnék élvezni az évtizedes, fáradságos munka eredményét.

„Ebben a kertben töltöttük a kertészkedés inaséveit, — mondotta — megismertük és elültettük a nemes anyagot, de megismertük a gazt is, amely sokszor pompás formában, de nagy kárára a közöknek igyekszik elburjánzani a védett és ápolt palánták között. A főváros társadalma, mint ennek a nagy kertnek földje, különböző rétegekből áll, s azok nem alkalmasak az általánositásra. A kertésznek kell ismernie a kertjét és tudnia kell, hogy mi és hol virágzik, miképen fejlődik legjobban. Annak a fővárosi kertnek nyugalmát nem engedhetjük át kisérleti célokra! Azt az egységet, a kertnek azt a pompáját, amelyet évtizedes tapasztalatok alatt fejlesztettünk naggyá, nem adjuk oda dilettáns próbálkozóknak! Ennek a virágos kertnek fejlődéséért, a Székesfőváros nyugalmáért mi vállaljuk a felelősséget, akik ezt a belső nyugalmat — **hosszu esztendők küzdelme árán** — megszereztük! A kormányzati politika

az általunk már 10 esztendő óta művelt egységet jelentette ki a kormányzás alappilléreként.

Mi, a kiválasztott kertészek, választó polgáraink megbizása alapján, **megvédjük ezt a csokrot,** amely mindannyiunk életét kellemessé, széppé és **egységessé** teszik és mi ajánljuk fel az ország főkertészének, a Nemzeti Egység vezérének, a Miniszterelnök úrnak."

Sajnálattal kell megállapitania, hogy amikor az országnak **a legnagyobb szüksége van az egységre,** éppen akkor jelentkeznek bomlasztó tendenciák, amelyek — szinte azt mondhatná — **az ellenségek malmára hajtják a vizet.**

Ha valaha, úgy most jelent reál-politikát a Nemzeti Egység propagálása, és

bűn minden megmozdulás, amely

Anyuka

Kérjen hamar egy J. T. B. árjegyzéket! Van benne vasut, tank, Meccano sőt repülőgép- és autóépitőszekrény is. Árak 1½ P-től. Ingyen küldi

CHMURA LÁSZLÓ

Ferenciek-tere 2.

10 JÁTÉK-KIRAKAT

ezt bármely irányban is zavarja.

Szinte azt kell megállapitania, hogy ellenségeinknek a legkritikusabb időkben sikerül a konkoly magját elhintenie társadalmunkban és sokszor — a leghazafiasabb jelszavakat hirdetve — jelentkezik az egységet megzavaró megmozdulás.

Amikor idehaza az egységre való törekvésünkkel szemben ilyen nagy időkben részletkérdések felvetésével bontogatják meg sorainkat, ugyanakkor a cseh külügyminiszter végigjárja a felvidék megszállott területeit és — 15 év óta először — magasztalva a magyarság kulturáját, egységet igyekszik biztositani a maga conglomerat országa számára. Minálunk viszont ugyanezen időben, a **túlfűtött ambició** részletkérdések feletti vitatkozással, **ellentéteket igyekszik támasztani** a honpolgárok között. Azt a hitet kelti ez, mintha a mi jóhiszemű rendbontóink — akaratlanul is — **eszközei lennének** a **cseh diplomáciának.**

A mi fiatalságunk akkor szolgálja legjobban saját és az ország érdekeit, ha éppen ezekben a komoly időkben, amikor már nyilt sisakkal és

kormányzati programként valljuk Trianon ellen a harcot,

tart fegyelmet sorai között. Amikor úgy érezzük, hogy közelebb jutottunk sorsunk jobbrafordulásához, amikor recseg-ropog a Népszövetség palotájának az a része, amely a mi börtönünket képezi, — akkor jelentkezik idehaza — a teljes jóhiszeműséget feltételezve — a **rendbontás.**

A mi fiatalságunknak tudnia kell, hogy

elhelyezkedési lehetősége a csonka határok között nagyon korlátolt,

de egyben teljes megoldást nyer, ha a magyar területek visszacsatolása esetén, azokon a területeken a száműzött magyar közigazgatást vezethetjük be ismét. A magyar ifjuság jövőjének, elhelyezkedésének, megélhetésének biztositása legégetőbb gondunk. Mi, akiknek a politikai életben szerep jutott, **nem a magunk sorsáért küzdünk,** hanem azokért, akiket meleg szeretettel neveltünk fel, akiket vérünk árán iskoláztattunk, diplomához juttattunk. Ő érettük remeg a lelkünk-szivünk és csak természetes, hogy **mindent el fogunk követni, hogy belőlük** méltó utódokat, idővel az ország kormányzását is átvevő generációt neveljünk. Az ifjuság problémája az a megoldandó feladat, amely

halasztást tovább nem tür.

Nem oldja meg a problémát egyesek szórványos elhelyezkedése, amikor iskolatársaik és diplomás kortársaik ezerszámra éheznek, tanulmányaik végeztével tudásuk — praxis hiányában — egyre fogy, türelmetlenségük és elkeseredésük pedig **egyre növekszik.**

Intézményes megoldásra van szükség. A miniszterelnök úrral karöltve, vállvetett munkával meg kell találnunk azt az utat és módot, hogy ebben a csonka magyar hazában minden magyar ifjunak egyforma, ha még oly vékony karéj kenyér is jusson, de biztosan. Az ifjuság problémájának megoldását oly fontosnak tartom, hogy e kérdés mellett minden **más kérdés csak másodrendü** jelentőséggel bir.

Az ifjuság sorsa

Miniszterelnök úr! Az itt egybegyült választó közönség lelkében ott szorong ennek az ifjusági problémának elintézetlen volta. A gyermek sorsáért való aggódás okozta ennek a konzervativ tábornak a legtöbb álmatlan éjszakát. A szülő a gyermekért, a gyermek a szülőkért aggódik és ezt a szorongó érzést van hivatva Excellenciád bölcsessége elhárítani.

Ez a képzett ifjuság, ha látja életének kitűzött célját — **a legbiztosabb támasza** az Excellenciád által is oly lelkesen képviselt **nemzeti egységes** gondolatnak, — ellenben az elhelyezést nem találó, képzett **fiatalság a legnagyobb veszedelme** a polgári társadalomnak. Szinte azt merem állitani, hogy ennek a problémának egészséges és gyors megoldása van **olyan sürgős, mint a határok kitolása,** mert ez utóbbi is akkor sikerülhet biztosabban, békés uton és gyorsan, ha idehaza elégedett fiatalságot állithatunk sorompóba a nagy célok elérésére.

A fiatalság problémái mellett féltő gonddal kérjük honorálni azoknak a méltányos kivánságait, akik

a frontokon életüket-vérüket áldozva

hitték, hogy önfeláldozásukkal egy szebb jövő hajnalhasadását segitik elő.

Nem ők az okai, hogy nem mi győztünk.

őket fegyverrel soha le nem győzték,

őket a politikai maffia fosztotta meg hősiességük gyümölcsétől.

Intézményesen kell gondoskodnunk arról,

hogy akik a háború rokkantjai, özvegyei, árvái és hazatért frontharcosai, soha ne érezzék azt, hogy hátrányosabb helyzetbe jutottak azokkal szemben, akik ezt a véráldozatot nem hozták meg.

Ma aggódó figyelemmel és reánkerőszakolt nyugalommal figyeljük azokat a **külpolitikai eseményeket,** amelyek részben magyar részről kezdeményeztettek, részben a természetes gyógyulási folyamatnak eredményeként a külföldi hatalmak által indittattak. **Bethlen** István grófnak angliai ténykedését lélekzete is viszafojtva **figyeltük** és közeledni látjuk azt az időt, amikor az érdektelen, **bennünket eddig nem ismerő** nagyhatalmak be fogják látni a **Trianoni súlyos tévedést.** Mi mindannyian szivesen türünk és szivesen szenvedünk, ha kilátásunk van egy szebb jövendő bekőszöntésére.

Ma, a világháborúnak mondhatni huszadik esztendejében megtanultuk megbecsülni azt az adottságot, amely szenvedéseinkből sarjadzott ki, hogy amig a fegyverek csatájában az lett a győztes, **aki jobban birta idegekkel és municióval,** — ma, a gazdasági harcban végül is az fog felül maradni, akinek meglesz a mindennapi kenyere. Keserü igazság, de biztató, hogy ez a **kenyér ma eladhatatlanul, de azért bennünket táplálva** gyülik össze magtárainkban. A probléma

a fegyelem problémája.

A fegyelmet gyakorolja a Miniszterelnök úr, aki, mint a tengeren hányódó vitorlás hajó kapitánya, már látja a kikötők világitó tornyából fel-felcsillanó fénysugarakat és arra hivatott is, hogy vaskézzel akadályozzon meg minden megmozdulást, amely a kormány kerekét **helytelen irányba** kivánja téríteni.

Az éhező hajós nép, a mi társadalmunk, akkor is a kapitány mellé áll, amikor a türelmetlen lázadók a hajó fogyatékos készleteit egycsapásra akarnák megkaparitani. Addig, amig a mi hajónk révbe nem ér, — a mi kapitányunknak — Gömbös Gyulának a feladata, hogy

igazságosan ossza meg a készleteket,

amelyek feleti rendelkezünk. Kérlelhetetlen szigorusággal kell a kapitánynak figyelnie arra, hogy **egyeseknek ne jusson nagyobb falat,** mások ne éhezzenek és ezt az elvet az egész vonalon kell érvényesitenie.

Megnyugvás kell!

A ma már összezsugorodott jövedelmek progressziv igénybevételével, a gazda, iparos- és kereskedőtársadalom megsegitésével, a javaknak oly **központi elosztására** kell törekednünk, amely elosztás mindenkiben kiváltja az igazságosság érzését, **amely elosztás megnyugvást** hoz.

A háboruban természetesnek mondottuk, hogy

mindenkinek minden vagyona közrendelkezésre álljon,

ma is ugyanaz a helyzet és ma is minden vagyon rendelkezésére áll a vezérnek, — Excellenciádnak mindaddig, amig az áldozatok követelése elismerten az igazságosság jegyében történik!

A javak, a jövedelmek igazságos megosztása éppen most aktuális,

a nyugdij-törvény

meghozatala alkalmával. Boldogan állapitom meg, hogy Nagyméltóságod — a pénzügyminiszter úr közlése szerint —

sok olyan kivánalmunkat honorálta,

amely kivánságok honorálása lényegesen csökkenti a törvény-tervezet szigorú intézkedéseit.

Mi, fővárosi képviselők, a nehéz időkben elengedhetetlen pártfegyelem korlátai között terjesztettük elő minimális kivánságainkat, akkor, amikor a tervezetnek korrigálása már csak az országgyülés plénuma előtt válik lehetségessé.

A gazdasági helyzetnek világviszonylatban való elromlása, az **egyes egyedeknek tönkremenetele** nem látszik meg azonnal az élet külsőségeiben. Az a **volt gazdag ember,** aki valamikor jobb ruhát csináltatott, ma még abban a jobb ruhában jár és ez a felületes szemlélő előtt azt a **látszatot** kelti, mintha az, akinek a jobb időkben jobb ruhára is tellett, meg tudta volna tartani azt a kiváltságos helyzetét. Itt a tévedés! Ez a viszonyok félreismerése! Azt kell megállapitani, hogy azok, akik a régi jó ruhát viselik, **vajjon ma is jobb ruhákat vásárolnak-e,** rendelnek-e? Erre az a szomorú felelet, hogy **nem!** És éppen ez az oka a nagy mérvű munkanélküliségnek.

Én bizton hiszem és remélem, hogy az a politika, amelyet **Gömbös Gyula** miniszterelnök és a **Nemzeti Egység Pártja** követ, megtermi a hozott áldozatok gyümölcsét!

Miniszterelnök úr! Ha végigtekint az évek során át összeszokott, gondolkodásban összeforrott, kitartó, itt összegyült sokaságán a választóknak, ezen a kipróbált, gondosan beszervezett, választóközönségen, amelynek egy a szive dobbanása, nagyszerű, és kipróbált a hűsége, amely választó közönségnek óhaját és kérését tolmácsolom most, amikor arra kérem, hogy az ország e legintelligensebb választó közönségének elgondolásait érvényesitse az országos politikában, ez az a választó közönség, amely félelmetes erőt képvisel az ellenséggel szemben, de épp oly hatalmas testőrgárda akkor, ha a kormányzás részéről megértéssel találkozva, arról győződik meg, hogy igazságos, baráti kéz intézi az ő és az ország sorsát!

Kozma Jenő beszédét hosszantartó éljenzés és taps követte, majd tomboló ovációval üdvözölték **Gömbös** Gyula miniszterelnököt, amikor szólásra emelkedett.

Gömbös Gyula szózata

A miniszterelnök azzal kezdte beszédét, hogy örömmel jött el Kozma Jenő barátja és képviselőtársa beszámolójára, mert az ország épitésénél szükség van minden magyarra. Felszólitja a budai választókat, a **nemzeti egységben** való tömörülésre, **akik máris** szolgálják ezt a gondolatot, **mert,** mint kormányelnök igényt tart a főváros lakosságának támogatására és beleszólást kiván a főváros ügyeinek vitelébe is. Nem harmónikus a nemzet szempontjából a főváros politikai arculata, mert a keresztény világnézet, amelynek mindig harcosa volt, nem sajátitható ki egyoldaluan egyetlen párt által sem, de ugyanigy nem sajátitható ki a magyar munkáspárt tábora sem, amelytől azt kivánja, hogy mielőbb együtt működjenek az ország ujjáépitésében. Csak az intranzingens **nemzeti államoknak** van jövőjük és a magyar munkásság sem zárkózhatik el a nagy nemzeti célkitüzések elől, az egyszer már megpróbált, de fiaskót vallott „gerstlipolitikáért". A magyar embernek nem kellenek azok, akiknek a nemzetköziség a politikai hitvallásuk, mert lehetetlen, hogy bizonyos érdekeltségek egyedül a maguk érdekét és ne a nemzet érdekét nézzék, mai nehéz helyzetünkben.

Az ő lelkivilágától idegen az a főváros, amely a nemzetközi szocializmussal paktizik. Harcot kell itt vivni és a papucsban járó, s a hálósapkában szunyókáló polgárnak félre kell állnia. Azzal a szándékkal jelent meg a főváros közönsége előtt, hogy megnyerje az egység politikájának és névjegyén ez áll: „Őszinte ember és magyar testvér", aki világos eszméket őszintén hirdet. A „nappal szék, [illegible] jel így" politikáját másoknak engedi át.

A keresztény egyetemi ifjusággal azt akarják most elhitetni, hogy Gömbös Gyula cserbenhagyta őket, pedig senkit sem szokott cserbenhagyni, főként zászlókat nem, mint katona, de eszméket sem. **Az erők halmozásának politikáját hirdeti** és örömmel fogad mindenkit, aki vele akar dolgozni a nemzet jövőjéért. Ma nem érünk rá kis dolgokkal bibelődni, mert ma nem Ausztria csinálja helyettünk a külpolitikát, ma nem Bécsben dől el az ország sorsa, hanem hála Istennek, — **Budán.** (Lelkes éljenzés.) Nem érünk rá most keresni apró hibákat és a politikai szatócskodásnak vége kell lennie örökre. A politikai pártocskáknak, amelyek csak megosztják a nemzeti erőket, össze kell szövődniök, vagy el kell pusztulniok.

A főváros is csak eszköz a nemzet egyetemes céljának szolgálatában, s a fővárosi autonómia is csak integráns része a magyar nemzeti életnek. Az önkormányzatoknak hive a kormány is, ő is, de nem a régebbi értelemben, mint valamikor a bécsi hatalommal szemben, ma ez hátráltatná a nemzet egészséges életerőinek kibontakozását. Nem akarja megfojtani a főváros autonómiáját, nem akar egyebet, mint azt, hogy ez az autonómia tökéletesen teljesitse kötelességét a főváros népe és az ország érdekében.

Kozma Jenő a világgazdasági krizisről beszélt, amelynek oka az, hogy a világháboruban degenerálódtak a gazdasági termelés keretei, viszont a háború befejezte után a békeszerződések nem adták meg a becsületes kibontakozás lehetőségét, ami a felelős politikusokat arra kényszeriti, hogy gondolkozzanak azok felett a igazságok felett, amelyeket mohóságukban cserbenhagytak akkor, amikor a békeszerződést diktálták. Kozma Jenő szerint is a gadasági helyzet az ő kormányzása ideje alatt sok tekintetben **rosszabbodott.** Mindezek ellenére **mégis arra hivakozik, hogy 1932-ben kül-**kereskedelmi mérlegünk **hétmillió** pengő hiányt mutatott, ma pedig **55 millió** pengő többletet mutat. Ezért is járta a külföldet.

Üzenet Benesnek

Ha Európa meg akar gyógyulni, jól tenné, ha egy „európai népszövetséget" alakitana s nem egy dunavidékit, Benes vezetésével. (Nagy éljenzés.) A kassai és az érsekujvári propozicókat nem fogadja el. Az európai államok együttműködése esetén szivesen üdvözli ezt a gondolatot, de feltétele az, hogy előbb *szünjék meg* Európában *minden igazságtalanság.* (Viharos éljenzés.) Ha kisebb koncepciók alapján kellene is megegyeznünk, minden egyes koncepció alaptétele csak annak elismerése lehet, hogy *Magyarországgal igazságtalanság történt* és ezt az igazságtalanságot orvosolni kell. (Percekig tartó viharos éljenzés és taps.) Benes külügyminiszter elismerte a magyar faj kulturális kvalitásait, azokat a szolgálatokat is, amelyeket a világnak századokon át tett: elismerte, hogy ezeréves történelmi nemzet vagyunk. Elismerte fájdalmainkat is, tehát ugyanazokat az érveket használta a mi ügyünkben Európa szine előtt, amelyeket mi is hangoztatunk, a különbség csak az közöttünk, hogy neki *nem volt bátorsága levonni a konzekvenciákat.* Nem volt bátorsága megmondani, hogy ha ennyire értékes népről van szó, amelynek olyan érdemei vannak az európai kultúra megmentése körül, akkor a világbéke, Európa békéje is az európai szolidaritás érdekében le kell vonni azt a konzekvenciát, amelyet röviden *revizionák neveznek.* (Percekig tartó éljezés és taps.) A nemzetközi életben állandó tenniszjáték folyik és az európai státusférfiak erősen ütik a labdákat. Ha Benes úr békülékeny mozdulatot tesz, akkor Titulescu úr üt erőset a labdára, ha viszont Titulescu mutatja magát hajlékonynak, akkor Benes lesz merev. Egyezzenek már meg végre ezek az urak a játék egységes stilusát illetően, s ne mondják azt, hogy revizió nincs háboru nélkül. Ha mi háborút akarnánk, nem hirdetnénk reviziót (Nagy taps.)

Égető kérdések

Foglalkozik még **az ifjuság** problémájával. Magyarországnak évente **ezerkétszáz** végzett diplomás fiatal erőre van szüksége, s ugyanekkor a magyar egyetemek évente 2500 diplomát adnak ki. E két szám egybevetése mutatja, hogy hol van a baj. A fővárosban százéves cégek nemcsak a gazdasági válság miatt vannak bajban, hanem családi válság miatt is, azért, mert az apák becsülettel dolgoznak a pult mögött, (viharos helyeslés és taps), a fiuk pedig kerülik, holott öntudatosan hivatkozhatnának arra, hogy a család századokon keresztül volt napszámosa nemzetének abban a műhelyben. A már végzett diplomások elhelyezéséről gondoskodni kell, de a diplomás fiatalságnak ki kell menni a falura is, mert óriási hivatás vár a falusi végeken az intelligens emberre.

Ezután az úgynevezett „**álláshalmozások**" ügyét tette szóvá a miniszterelnök. Ha vannak az államon belül álláshalmozások, azok természetesen megszüntetendők, de ő nagyrészben **már meg is szüntette** azokat. (Nagy éljenzés és taps.) A magángazdaságban az, amit a **hétköznapi** és sokszor a demagógiai szójárás is álláshalmozásnak nevez, voltaképen nem egyéb, mint munka- és ambicióhalmozás. (Nagy éljenzés és taps.)

A tetszetős jelszavak ellen küzdve, kijelentette, hogy nem szereti azokat a „munkásvezéreket", akiknek 30.000 hold földjük van, s mégis szocialistáknak tartják magukat. Ha ezek az előkelő szocialisták és munkásbarátok komolyan veszik az elveiket, módjuk van keresztülvinni a **földreformot** saját birtokaikon, annak a testvériségnek jegyében, amelyet oly nagy buzgalommal hirdetnek. (Percekig tartó éljenzés és taps.) Tegyük tehát félre a komolytalan és **üres jelszavak** politikáját, — fejezte be beszédét a miniszterelnök, — lépjünk a realitások és az őszinteség mezejére, mert csak a kemény munka hozhatja el számunkra a magyar feltámadást. — —

A miniszterelnök beszédét feltörő éljenzés és taps kisérte. Befejezésül **Erődy** Kálmán elnök mondott köszönetet **Gömbös** Gyulának, uj erőt sugárzó szavaiért, majd a dalárda és az egybegyült közönség elénekelte a Himnuszt s ezzel a beszámológyűlés véget ért. A miniszterelnököt és kiséretét a Rákóczi induló hangjai kisérték.

HIREK

Gyermekfelruházó ünnep Ujlakon. — Andréka Károlyné, a III. ker. szegény gyermekei részére ismét gyüjtést rendezett s az adományok kiosztása ünnepies keretekben f. hó 20-án, (szerdán) d. u. 4 órakor lesz az újbudai róm. kath. kultúrház (Ürömi utca 60.) disztermében, hol vendégeket is szivesen látnak.

Vezető tiszteknek nevezte ki az Orsz. Frontharcos Szövetség elnöksége Kemény István főhadnagyot az I. ker. főcsoporthoz, dr. Juhász Ödön hadnagyot a II. ker. csoporthoz, vitéz Komárnoky Gyula főhadnagyot a III. ker. csoporthoz, Schmiedt János hadnagyot a XI. kerületi és vitéz Horky Ferenc főhadnagyot a XII. ker. főcsoporthoz.

Autóbuszjáratot kért a Vérhalom és Vidéke Egyesület, Eperjessy Béla nyug. műsz. főtanácsos elnöklete alatti gyűlésén s az autóbusz igazgatósága kilátásba is helyezte december közepén az autóbuszforgalom megindítását.

A disznótor-verseny főpróbáján, e hó 14.-én fényesen bevált a „lajtabánsági" (burgenlandi) disznótor, amely e hó 21-én lesz a „**Hubertus**" vendéglőben, a Kapás utcában.

Kutyakiállitást rendez a nyomorenyhitő akció szolgálatában a Magyar Ebtenyésztők Orsz. Egyesülete a Hungária Foxterrier Klubbal karöltve december hó 17-én, vasárnap. **Egynapos kutyakiállitás** lesz ez a Vigadó tér 3. sz. alatt levő volt Pilseni csörsarnok helyiségeiben, nem pedig, mint először hirdetve volt, a Nemzeti lovardában. Ez az első téli ebkiállitás Magyarországon, mely jól fütött termekben zajlik le. A kiállitás tiszta jövedelme Horthy Miklósné az ország első nagyasszonya nyomorenyhitő akcióját fogja gyarapitani. Bővebb felvilágositást nyujt a kiállitás igazgatója, Ilosvai Lajos Károly m. kir. gazd. főtanácsos, az egyesület irodájában, VIII. Conti u. 21. sz. a. Telefon: 38-4-64.

Nász. Patonai István postatiszt e hó 9-én vezette oltárhoz Mészáros Gizikét a sárvári evangélikus templomban.

A **Nemzeti Munkahét** kirakatversenyén első dijat nyert Budáról Laborczi Ferenc fűszer- és csemege üzlete, Márvány utca 40. Második dijat nyertek: Schmiedl Dániel hentes, Horthy M. út 33; Zimmerer Pál üveg- és porcellán üzlete, Krisztina tér 2 és dr. Horváth Ernőné, Margit körút 46.

A **Sós-fürdőt** finanszirozó uj hitelezői csoport megkezdi a fürdő reorganizálására és fejlesztésére irányuló munkáját, továbbá az ezzel kapcsolatos parcellázásokat is.

Utcakeresztelők voltak most újból Budán és már annyi az uj utcanév, hogy alig ismerjük ki magunkat. Ezért csak feljegyezzük, hogy az I. erületben lesz most egy Borszék-köz, Kikinda-köz, Ormay Norbert utca, Fraknói-, Bereck-, Bozokvár-, Bokony utca, míg a III. ker. Doberdó utcát kapott.

A **Kisfaludy Színház** Óbudán nagyon jó előadásban hozta színre újabban a „Kék lámpás" cimü operettet. Előnyösen mutatkozott be Tóth Boriska Branszkaja nagyhercegnő szerepében és szép sikerrel játszotta Elly szerepét Lubinszky Lili. Szombathy Ági (Mici) mint komika ért el nagy hatást. A férfiak közül a szép hangú Leviczky Andor (Szilassy százados), a kacagtató megjelenésü Polgár Ferenc (Dusán), továbbá Acsay Rezső (altábornagy) és Kardos József (Osztrovszky ezredes), a közönség állandó tetszésnyilvánitása mellett játsottak. A kisebb szerepek is jó kezekben voltak. A következő bemutatásra kerülő darab a Zsákba macska c. nagy sikerü operett lesz, ami szintén több estén át kerül színre moziáraknál is alacsonyabb helyárak mellett.

HAUER és MÁRTON

FÉRFI ÉS NŐI DIVAT

II., Szilágyi Dezső tér 6.

Telefon: 51-6-87.

50 év óta

a jó középosztály és köztisztviselők bizalmát élvező és kedvelt üzlete.

ELEGÁNS HÖLGY és UR

DIÓSI CIPŐBEN

JÁR

UTCAI és ESTÉLYI CIPŐKBEN

DIÓSI VEZET!

Nagy hócipő és hócsizmavásár

DIÓSI CIPŐSZALON

VI., Teréz-körut 1/b

Cimre ügyelni!

Karácsonyi ajándékok!

Szemüvegek! Szinházi látcsövek! Merklin játékok! Fényképező gépek! legolcsóbban beszerezhetők

BUDÁN

Juszt Gyula

optikusnál

II., MARGIT-KÖRUT 6.

Jour sütemények

Jour, valamint Francia **kenyerek** és karácsonyfára legfinomabb **habsütemények** csak:

HOFFMANN FERENC

sütőmesternél

II. Margit-körut 63. Tel.: 57-3-64.

NÉZZE MEG

Budapest Székesfőváros Elektromos Müvei

ÁLLANDÓ KIÁLLITÁSÁT

V., HONVÉD-UTCA 22. SZ. ALATT

(Telefon: 190-4-00)

Az összes elektromos háztartási készülékek megtekinthetők.

Gazdaságos áramfogyasztás

Kedvezményes egységárak

Elektromos tüzhely

tiszta, tökéletes, üzeme olcsó.

Egy négyszemélyes család napi háromszori étkezésének áramköltsége havonkint 12—15 — Pengő.

Forróviztároló

Főzési egységár kilowattóránként 12 fill. fürdőszoba, konyha, orvosi rendelő részére.

10 liter forróviz áramköltsége 8 fillér.

Egy fürdő 40 fillérbe kerül.

Egységár kilowattóránkint 8 fillér.

Villanyvasaló

nem piszkit, nem éget, nem fájdul meg a feje.

Elektromos háztartási készülékkel minden igény kielégithető.

A háztartásban használjon villamos

padlókefélőt,
porszivót,
hajszáritót,
ventilátort,
hajsütővasat,
tea- és kávéfőzőt,
kenyérpiritot,
hütőgépet (jégszekrényt),
testmelegitőt stb.

NEM LUXUS!

Mert kiméli idejét, idegeit és pénzét

Dreher-Mauls csokoládé a legjobb

SZEMÉLYI HIREK

BARCZY ISTVÁN ny. miniszter a magyar Cobden Szövetségben tartott városrendezési kérdésről előadást.

HUSZÁR ALADÁR Dr. főpolgármester a főváros polgárságáról tartott érdekes előadást a Kereskedelmi Csarnok évadnyitó társasvacsoráján.

SZALAY GÁBOR báró, a m. kir. posta vezérigazgatója lepte meg kellemesen Európa közönségét, amikor a lakihegyi nagy leadóállomás felavatásakor öt európai nyelven intézett beszédet a hallgatósághoz, mindegyiket a legkifogástalanabbúl használva.

TOPERCZER ÁKOSNÉ, a Keresztény Magyar Asszonyok Pártszövetségének elnöke, nagyhatású beszédet mondott a Csaba utcai Ottokár kultúrházban.

SZIKLAY JÁNOS Dr., az ismertnevü iró és ujságiró hosszabb betegeskedéséből teljesen felépült és a „Dunántuli Közművelődési Egyesület" megválasztotta e hó 14-én ügyvezető elnöknek.

V. MÁNDOKY SÁNDOR Dr. tábori főesperes volt az ünnepelt szónoka december 12-én az óbudai Credó gyülésnek.

HORVÁTH JENŐ egyetemi cimzetes nyilvános rendkivüli tanárnak, a budapesti II. kerületi kir. katholikus reálgimnázium és a m. kir. Ferenc József nevelőintézet megbizott igazgatójának sok éven át kifejtett érdemes közérdekü munkásságáért a kormányzó elismerését nyilvánította.

KERNER ISTVÁN Dr. és KOUDELA GÉZA Dr. voltak a Budai Kath. Nőszövetség ünnepelt szónokai dec. 12-én.

LEINER MIHÁLY segédlelkész mondott nagyhatásu beszédet a III. ker. Keresztényszocialista Szakszervezetek legutóbbi vacsoráján.

SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet,
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

ÉKSZEREKET, ÓRÁKAT
OLCSÓN
Rácz Miklós
ékszerésznél
I. ALKOTÁS-UTCA 11.
A Délivasuttal szemben.
Ékszert, zálogjegyeket a legmagasabb áron veszek. Óra- és ékszerjavitások saját műhelyben 3 évi jótállással készülnek.
Nagy karácsonyi vásár!
Mélyen leszállitott árak!

Ön is nehezen keresi kenyerét
holott könnyen hozzájuthat
Rátkai péknél!
Rátkai-féle elsőrendü házi kenyér mélyen leszállitott árban. Kapható Budán minden jobb fűszerüzletben. Főüzlet és üzem: Retek-utca 4.
Telefon: 532-79. Telefon: 532-79.

Csakis képesitett
szücsmesternél
tud jól, olcsón készittetni, javittatni és vásárolni.
WITT GYULA
képesitett szücsmester
Budapest, I., Mészáros-u. 2.
(Krisztina tér sarok)
Telefon 50-6-99.

Karácsonyi
és ujévi ajándékok
fésü-, manikür- és illatszerkazetták, finom pipere-szappanok
bel és külföldi illatszerek
legjobban és legolcsóbban
Viziváros-
Illatszertárban
vásárolhatók:
II., Corvin-tér 6.
(Előbb: Csarnok-illatszertár, Markovics Iván utca 2)

Ripka Ferenc dr. ny. főpolgármester a saját borgazdaestjének keretében a Budai Társaskörben mondott el sok érdekes megfigyelést törökországi útjáról, amikor a rodostói Rákóczi-ház felavatásán vett részt. Nem útleirást adott, hanem élesszemmel tett megfigyeléseinek következtetéseit mondotta el e hó 14-én, de lapunk zárása miatt, erről a rendkivül érdekes előadásról csak a jövő számunkban közlünk részletes tudósitást.

Nagy eseménye Buda szerepének a dunántuli országrésszel szemben, amelynek központjává avatja a székesfőváros dunántuli részét nemcsak fekvése, de sok természeti adottsága is, — volt e hó 14-én, amikor a Budára költözött **Dunántuli Közművelődési Egyesület** a budai Vigadóban, még pedig a **Budai Polgári Kör** szivességéből annak legszebb termében, rendezte 44-ik közgyülését, amelyen megválasztotta elnökének Nagy Emil dr. volt minisztert és Kozma Jenő dr. Buda országgyülési képviselőjét, megosztva köztük a szerepet oly módon, hogy Nagy Emil dr. a Dunántul, Kozma Jenő dr. pedig Buda érdekeit képviseli, igyekezvén a kettő között a legmelegebb összhangot megteremteni. Buda érdekeit is nagy mérvben szolgáló e rendkivül érdekes eseményt jövő számunkban méltatjuk kellőképpen.

Stadion — Óbudán

A III. ker. Egyesült Polgári Társaskör választmánya 1933. december 5-én, szerdán, Hajógyár-utcai helyiségében látogatott választmányi ülésén a betegsége miatt távolmaradt Andréka Károly elnök helyett a társelnök, Orova Zsigmond dr. elnökölt. Az ülés elején az elnök megemlékezett a kormányzó névünnepéről, amit a jelenlevők állva hallgattak meg lelkes taps és éljenzés kiséretében. Martin Gyula ügyvezető elnök referált egyesületi adminisztrációs ügyekről. Azután áttértek a Nemzeti Sportstadion ügyének tárgyalására. Birbauer Virgil dr. épitész ismertette a Gellért Szállóban kiállitott tervezetét, bemutatta kiállitott modelljének fényképeit, térképeit és rajzait és azokat felvilágositó magyarázatokkal kisérte, ismertetve az épitkezés költségeit és a várható jövedelmeket, hogy a rentabilitást bizonyitsa. Nagy előnye abban mutatkozik, hogy az Áranyhegy kivájása után a Stadiont körülvevő és mintegy 200 ezer ember befogadására alkalmas tribün nem vasvázas épület lesz, hanem a hegy lejtőjének természetes emelkedése által adódik. Az előadáshoz hozzászólt Kézdi-Kovács László festőművész, aki már évek óta ujságokban és összejöveteleken propagálja a Stadionnak a Római fürdő közelében való megépitését, ahol megfelelő hajlékot talál a hegyi és a vizi sport is. Keményi Lajos kormányfőtanácsos rámutatott arra az előnyre, ami a Bécsi út közelsége folytán adódik, mert igy a Stadion nyugatról könnyen megközelithető a külföldiek által. A választmányi ülés úgy határozott, hogy a terv megvalósitása érdekében akciót indit és a közeli időben nagygyülést rendez, amelyen pártkülönbség nélkül állást foglal az egész kerülei a Birbauer-féle terv megvalósitása érdekében. — Ülés után a tagok társasvacsorán maradtak együtt, hol fesztelen beszélgetés során igyekeztek a terv részleteivel megismerkedni.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Fojtogatva a vasúti aluljáró a Szent Imre herceg útját, amely évekkel ezelőtt még teljesen jelentéktelen utacska volt, de nagy fejlődés révén jelentőségében emelkedett és negyven méter széles-é vált. Csak egyetlen egy helyen szűkül össze: a Déli vasúti aluljárónál. A főváros többizben kérte már a Déli Vasutat és most az uj tulajdonost, az Államvasutakat, hogy fontos közlekedési érdekből az aluljáró szélességét a négyszeresére bővitsék. Remélhetőleg a Máv nem fog már elzárkózni a kérés teljesitése elől.

URIHÖLGYEK!
KABÁTOT ÉS RUHÁT
KOVÁCS-tól
IV., MUZEUM-KRT. 21.
MINŐSÉGBEN A LEGJOBB
ÁRBAN A LEGOLCSÓBB
ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK,
SAJÁT KÉSZITMÉNY.

BUNDÁJA
értékét növeli, ha javitását vagy átalakitását elsőrangu SZAKEMBERRE BIZZA
Ne fáradjon Pestre,
mert ott sem készitik olcsóbban, mint
Csery Gyula
szücsmester
SZÖRMESZALONJA
VÁR, URI-UTCA 4. Telefon: 60-6-63

Az elzárkózottság jegét, mely az Orbánhegy, Istenhegy és Németvölgy életére ráfagyott, a legnagyobb siker reményében igyekszik megtörni a **Hegyvidéki Asztaltársaság.** Kedélyes összejöveteleit, felolvasásait mindgyakrabban látogatja a környék uri közönsége. December 3-én müsoros Mikulás-estét rendezett az Asztaltársaság, amelyen körülbelül százan vettek részt. Megjelent asszonyok: Gróf Berényi Jánosné, dr. Percsák Lajosné, dr. Porcs Istvánné, Kucsera Kálmánné, Dömötör Lászlóné, Reischl Gusztávné, Molnár Istvánné, dr. Allender Félixné, dr. Hercog Károlyné, Zier Károlyné, dr. Schweitzer Brunóné, Schwitzer Jenőné, dr. Juhász Jenőné, Konkoly Thege Pálné, Reichert Gézáné, dr. Sperlágh Aladárné, dr. Vitányi Béláné, Szabó Miklósné, Simonyi Béláné, Sághy Elemérné, dr. Dobák Ferencné, dr. Konkoly Ivánné. Leányok: Porcs Sárika, Reischl Valéria, Kereszti Zsuzsi, Zier Gréte, Gillemot Kató, Reichert Irén, Sperlágh Klári, Becky Magdolna, Schreiner Erzsébet és Margit, Dobák Baba, Konkoly Thege Irén, Sári és Ella, Schöffmann Gabi.

Nász. Egressy Péter svábhegyi villatulajdonos leánya, Erzsébet és vitéz Bede Nándor, újpesti áll.-fa- és fémipariskolai szaktanár a krisztinavárosi plébánia templomban tartották esküvőjüket.

Az árusitás lélektanát és az árusitás telhnikáját ismertette érdekes előadás keretében Orel Géza főigazgató, a Kereskedelmi Alkalmazottak Orsz. Egyesületében. Megvilágitotta az eladó és vevő lelki viszonyát, az adás-vétel lélektani folyamatát és az érzés, értelem, akarat és ösztönös szimpátiával foglalkozott. Eladóra és vevőre megnyugtató adás-vétel csak a lelkek kölcsönös megértésével jöhet létre, amit elér az árusitó, ha továbbképzi önmagát az emberismeretben, áruismeretben, modorban, beszédben, kiszolgálásban, udvariasságban, tapintatban, Ei kell sajátitania az ügyes eladást, a kezdő reklámot, a kezdő kirakatrendezést, a kirakatirást és mindenekfölött az árucikket bemutató rajzot és célszerüségi áruismét. Az előadás után Müller főtitkár mint úttörőt köszöntötte az előadót és tekintettel a nagy érdeklődésre, a zsufolt teremre, felkérte újabb előadás megtartására.

Nagysikerü irodalmi délutánt rendezett a „Gyóni Géza Irodalmi Társaság" december hó 6-án a lutheránus egyház dísztermében. Balogh István elnök bevezető beszéde után a gyengélkedő Lőrinczy György, a Petőfi Társaság tagja kedves diákkori visszaemlékezéseit olvasták fel, majd az evangelikus iskola leánynövendékei énekeltek nagy hatással. Surányi Miklós, a mai magyar irodalom kitünősége megható novellát olvasott fel a közönség lelkes ovációja mellett. Móra László költő (budai!) néhány hangulatos, szép költeményét adta elő, utána Vigh Endre gordonkázott Székelyhidy Katalin zongora kiséretével. Baán Jolán szavalóművésznő (budai!) Dante Poklárol szavalt ugyancsak nagy hatással. Tibai Takács Erzsi zongoraművésznő végezetül naky művészettel játsotta el Liszt: Rigoletto paraphrasisát.

Az Állami Sorsjáték iránt érdeklődő igen tisztelt közönséget arra kéri a Székesfővárosi m. kir. Pénzügyigazgatóság, hogy azok, akik a részükre küldött állami sorsjáték sorsjegyeit megtartani óhajtják, a mellékelt póstatakarékpénztári befizetési lapnak felhasználásával a sorsjegyek árát mielőbb fizessék be. Akik azonban a részükre küldött sorsjegyet nem kivánják megtartani, sziveskedjenek azt a küldött vissz-boriték felhasználásával visszaküldeni ahoz, akitől kapták. Az állami sorsjáték jótékonycélt szolgál s akik a megtartani nem kivánt birtokukban lévő sorsjegyet vissza nem küldik, a jótékonycélt kárositják mek. A sorsjegyek visszaküldése dijtalan. Egyben közöljük, hogy a pénzügyminiszterium 126.900/1933. sz. rendeletével az államsorsjáték illetékét leszállitotta. 5.— P-s nyeremény után egyáltalában nincs, magasabb nyeremények után az eddigieknél kisebb illeték fizetendő.

Budán közismert dolog már, hogy a RÁTKAI FERENC-féle sütőde készitményei elsőrangúak és árban a legolcsóbbak. Ez évtizedes cég a legmodernebb villanyerőre berendezett sütődéje az elképelhető leghygienikusabb módon állit-

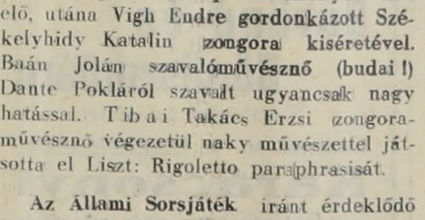

MÁRKUS SÁNDOR
Margit körut 36
Telefon: 52-9-40
Cipőkülönlegességek nagy választékban
Cipő már P 10.50-től!

Kérem nézze meg és ebből következtessen cikkeim olcsóságára.

Rendkivül erős hazai selyemfényü nutriette bélés, valódi opossum gallér, kitünő minőség prima kidolgozás . . P 118·50

Csak a budai fiókban!
KOVÁCSEVICS MILENKÓ
budai fiókja
I., Horthy Miklós-út 39.

Butor
a legegyszerűbbtől a leginomabbig, nagy választékban, legolcsóbban, kedvező fizetési feltételek mellett kapható.
JELSZÓ:
BUTORT CSAK HADIKNÁL
VÁSÁROLJUNK — BUDÁN, II., TÖRÖK-U. 2.

Ha karácsonykor, szilveszterkor jól akarja érezni magát, BUGÁR-nál vásárolja likőrét és borát.
A környék legolcsóbb beszerzési forrása.
Bor literje 50 f.-tól. Likőr literje 3.— P-tól.
BUGÁR JÓZSEF
I., Krisztina-körut 83. (Bors-utca sarok.)

Bleyer Testvérek
sportüzlete
Budán, II., Fő-utca 27.
Mindennemü sportcikkek legolcsóbb gyári áron. 1 pár jóminőségü körisfa-si teljes felszereléssel Pengő 12.50.
50 éves cég
Nagy karácsonyi vásár!

KIRÁLY FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 34. sz.
45 fokos [illegible] szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó hévviz köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, lemmérgezés, máj-, epe-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7. - Ivókúra

ja elő készitményeit. A gyár és a főüzlet **II. Retek utca 4.** sz. alatt van, a Széna tér mellett. — Mindenféle lakodalmi és jour megrendeléseket elfogad és a legpontosabban házhoz szállit.

Irredenta előadást rendezett a Római-fürdő-telepi elemi iskola, amelynek gazdag müsorát és ügyes kis szereplőit sok tapssal jutalmazta a zsufolásig telt terem hálás közönsége. A gyönyörü dalok, táncok és a két hazafias szindarab kiváló betanitását Kuncze Ilona, Turcsek Auguszta és Dubrovay László tanitók végezték elismerésreméltón, mig a technikai rendezés Kocsán József és Flory Győző nagy érdeme.

Ötvenéves jubileumát üli most a HAUER ÉS MÁRTON cég, mely a viziváros egyik legrégibb **divatáruháza,** amely cég még a legsúlyosabb gazdasági helyzetben is megtartotta régi szinvonalát. A legszebb vevőkörrel dicsekedhetik, amelyet a leggondosabban szolgál ki a legjobb minőségü áruval. Fennállásának 50-ik évében sokan üdvözölték a céget, amelynek üzlete évtizedek óta áll a **Szilágyi Dezső tér** és **Fő utca** sarkán, a budai Vigadóval semben.

Téves hit, hogy ritka a megbizható szűcs, mert Budán közismerten megbizható a WITT GYULA cég, **I. Mészáros utca 2.** sz. alatti szűcsüzlete. Vétel, rendelés, javitás egyaránt a legpontosabban a rendelő kivánsága szerint kerül ki az üzletből. A szőrmeáru bizalmi cikk és ezért csak feltétlenül megbizható cégnél vásárolható. A cég árai egyúttal a legmérlátányosabbak.

A **DIÓSI CIPŐSZALON** a Terézkörút 1/b. alatt Budapest legkényesebb igényeit is kielégitő szaküzleteinek egyike. A cég saját műhelyében készíti a legújabb cipődivat különlegességeket. Aki a Diósi cégnél vásárol cipőt, az állandó, megelégedett vevő marad. — Minőség, ár és kiszolgálás elsőrendü.

Bérbe vagy megvételre *raktárnak* alkalmas és 2 szobás lakással is biró kis házat keresek a Krisztinában jutányos áron. Ajánlatokat kérek *Z. F.* jeligére a kiadóba: II. Batthyány u. 63. Telefon: 50-2-96.

Talán még el nem késett jótanácsok

A rózsafa tenyésztéséről és ápolásáról beszélt

TÖRÖK LÁSZLÓ dr.

ny. miniszteri tanácsos, az ismert gyümölcs- és rózsafaiskolatulajdonos, a „Pasaréti Egyesület" december 7-iki barátságos összejövetelén. Ezúttal a Florida különtermében volt az ülés, amelyen a környékbeli villatulajdonosok nagy része, köztük számos hölgy is, vett részt. Kár, hogy a terem teljesen el nem különithető.

A mindvégig élénk érdeklődéssel kisért előadás keretében először nagy vonásokkal ecsetelte a rózsa történeti multját és azt a fejlődést, amely a fajtakiválasztás és fajtakeresztés folytán a legutóbbi ötven év alatt előállott. Igy keletkeztek olyan kiváló ujfajta rózsafák,*) amelyek mindegyike valamely régibbfajta rózsát az alak, a szin, az illat, a virág teltsége, vagy a virágzás bősége, a növény edzettsége és sok más tekintetében akar felülmulni. Az uj fajta nemes rózsák tenyésztésében a francia kertészek a kezdeményezők, náluk áll ma is legmagasabb fokon a rózsakultura, de a legutóbbi időben már a német rózsatenyésztők teljesen egyenlő versenytársakká váltak. Az angol és amerikai rózsafajtatenyésztés is magas fokon áll és hazánkban is vannak sikeres kisérletek.

A rózsafa ápolásáról részletesen szólott az előadó. Rózsafát csak napos, teljesen világos helyre ültessünk, mert árnyékos helyen a rózsafa hamar elpusztul és addig is csak senved a neki meg nem felelő helyen. Ezenfelül a rózsa szereti a mélyrétegü, tápdús talajt, ahol tehát a talajból az ásványi sók valamelyike vagy a szerves trágya hiányzik, pótolni kell azokat már az ültetés alkalmával és később is, minden 2—3 évben. A mütrágyák közül különösen az szuperfoszfát ajánlható ősszel a talaj felszinére hintve és a földbe aláforgatva, nyár folyamán, az első virágzás után pedig vízben feloldva. A rózsa sokkal több szuperfoszfátot igényel, mint a gazdasági növények. A rózsa ültetése leginkább ősszel ajánlható, mert a rózsafa nehezen és lassan gyökerezik, tavasszal tehát a gyorsan fölmelegedő idő miatt nem tudna elég korán gyökeret verni és hamar elszáradhat. A bokor és a magas törzsü rózsafát úgy az őszi, mint a tavaszi ültetés alkalmával be kell födnünk, lehetőleg földdel. Az ősszel ültetett rózsafákat tavasszal, amikor az erős fagyok elmultak, kitakarjuk, a tavasszal ültetett rózsafákat pedig akkor takarjuk ki, amikor már 2—3 cm. hosszú uj hajtásokat hoztak.

A tökéletes és bőséges, állandó virágzásnak legfőbb feltétele a rózsafák évenkénti metszése. Ezt kora tavasszal, a kitakarás után végezzük. Rózsafáinkat általában a tőkefejből eredő vesszők három-négy legalsó rügye felett metszük vissza. Szabály gyanánt azt kell mégis szemelőtt tartsunk, hogy az erős növekedésü rózsfajtákat hosszabbra, a gyenge növekedésüeket pedig rövidebbre vág-

KARÁCSONYI UJDONSÁGOK!
P. Gulácsy Irén: A kállói kapitány 2 kötet, füzve 8.—, kötve 12.—
Harsányi Zsolt: Szólalj, szólalj, rikkanó füzve P 6.—, kötve 10.—
Somogyváry Gyula: Virágzik a mandulafa füzve P 4.—, kötve 6.—
Tormay Cecil: Az ősi küldött. 3 részben, kötve á P 5.60
Erdős Renée: A csöndes kikötő füzve P 3.50, kötve 6.—
Mereskovszki: Az ismeretlen Jézus P 4.80
Mesekönyvek * Regények § Papiráruk Töltőtollak nagy választékban.
Tisza Testvérek könyvkereskedésében, II., Fő utca 12. Árjegyzéket kivánatra küldünk.

juk vissza. A parkrózsák és futórózsák az általános szabály alól kivételt képeznek. Ezek túlnyomórészben a kétéves szárakon hozzák virágjukat, tehát az e fajta rózsafák egyéves hajtásait nem szabad rövidre visszavágni, hanem legfölebb csak a hajtások végét kissé visszacsípni, viszont virágzás után a kétéves vesszőket tőből eltávolítjuk. Egyéb fajta rózsafáinkat virágzás után is újból megmetsszük és pedig úgy, hogy az elnyílt virágokat a hajtások három-négy felső rügyével együtt levágjuk.

Nyáron át a rózsafácskák talaját állandóan tisztán tartjuk, kapával lazítjuk, az előtörő vadrózsahajtásokat gondosan eltávolítjuk, száraz időjárás esetén bőven megöntözzük.

Késő ősszel, rendszerint november közepe táján rózsafáinkat be kell takarnunk, nehogy télen fagykárokat szenvedjenek. Vannak azonban teljesen télálló rózsafáink is. Ilyenek a parkrózsák és a legtöbb futórózsa, amelyeket nem kell télre takarnunk. Téli takarónak legalkalmasabb a föld, azonban ott, ahol ez nem eszközölhető, a bokor rózsákat száraz falevelekkel, a magas rózsafákat pedig szalmával, papírral stb. bőségesen takarjuk.

A rózsafák betegségei: — a lisztharmat, amely ellen kénporral, — továbbá a rózsarozsda és a — csillagragya, vagy fekete foltossák, mely gombabetegségek ellen ½—1%-os rézgálic- és mészoldattal (bordói lével) védekezünk. A rovar- és bogárellenségek közül a levéltetvek ellen félezrelékes nyers nikotinoldatot, vagy egyszázalékos quassiafőzetet, a pajzstetvek ellen a rózsafa betakarása előtt 5%-os gyümölcsfakarbolineumot, a levéldarázs zöldszínű hernyója ellen egynegyedszázalékos arzénoldatot használunk. Minden ezek a védekezések azonban csak akkor hatnak, ha idejekorán és esetleg ismételve alkalmazzuk azokat.

*) A neve is bizonyítja, hogy már egy évezred előtt olyan helyen éltünk, ahol a rózsa fává fejlődik, csak a vadrózsa a bokor — a magyar szerint.

GAZDASÁGI NAPLÓ

A gazdarendeletek és hiteléletünk

Irta: FRIEDLAENDER ANDOR
a Budai Általános Takarékpénztár vezérigazgatója

Az elmult évszázad a gazdasági liberalizmus jegyében és a feltétlen szabadkereskedelem jelszava mellett az egész világot ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági vonatkozásban olyan fokra emelte, hogy ennek mintegy visszahatásaképen *az utolsó évtizedben általános túltermelés állott elő* és a gazdasági élet olyan nagymérvű ingadozást és bizonytalanságot produkált, hogy a gazdasági liberalizmus elve az egész világon revízióra szorult.

A kapitalizmus és a magántulajdon elve ma élet-halál harcát vívja a saját maga által kitermelt eltolódások eredményeként jelentkező ellenhatásaival és az egész világon a gazdasági bizonytalanság uralja a lelkeket.

Bennünket ugyan nagyon érdekel Amerika eddig eredménytelen próbálkozása az Irwing Fischer-féle elméleteknek a gyakorlatba való átültetésével kapcsolatban, azonban pénzügyi kormányunk jórészt politikai nyomás alatt nem várakozhatott a beláthatatlan idők multva kialakulható külföldi próbálkozások leszürendő eredményeinek alkalmazására, hanem kénytelen volt az eladósodott gazdatársadalom fokozott érdekeinek szemelőtt tartásával különböző rendelkezéseket kiadni, mely rendelkezések a gazdasági liberalizmus elveit erőteljesen áttörve ebben és sok más vonatkozásban nálunk is még jobban kimélyítették az intervenciós gazdasági politika súlyát és — valljuk be — bizonyos mértékben szükségességét is.

Rendkivül nehéz probléma a gazdasági kérdések olyatén való megoldása, hogy a jogegyenlőség elve érintetlenül maradjon fenn és amikor a gazdatársadalom védelmi intézkedéseket provokál, akkor természetszerüleg más foglalkozási ágak az e védelemből kifolyó károkat szenvedik. A követelések behajtásának korlátozása igen széles körü intézkedéseket von maga után és a tőkének megrendszabályozása, mérlegszerü eredmény tételeként, nagyobb károkat okozhat az egyetemes gazdasági életnek, mint amilyen előnyöket nyujt a kivételes helyzetbe juttatott gazdatársadalomnak.

A tőke hitelekből és betétekből képződik. A hitelszervek tevékenysége ezt a tőkét azzal az elgondolással közvetitette az adós részére, hogy bizonyos törvényszerü megforgatással mindenkor rendelkezésre tudjon állani a hiteligénylőnek, de mindenkor rendelkezésre tudjon állani az esetleg visszavonuló hitelezőnek, vagy betevőnek is.

A gazdavédelmi rendeletek a tőke körforgásszerü tevékenységét súlyosan befolyásolják és a liquiditását a hitelszerveknek olyan nagy mértékben befolyásolják, hogy a hitelszervek bizonyos kategóriái szintén védelmi rendelkezésekre szorulnak, mert nem állhatja meg a helyét az olyan gazdasági elgondolás, hogy a hitelszerv köteles 100 %-ig eleget tenni kötelezettségeinek betevőjével és hitelezőjével szemben akkor, amikor a kinnlevőségek behajtását törvényerejű rendelkezések lehetetlenné teszik.

Az ilyen rendelkezések következtében, valamint az általános felfogás hatása alatt ma az adós vált erősebb féllé, mert egyrészt ő birtokolja hitelezőjének pénzvagyonát, másrészt a fedezetül szolgáló értékek az adós tulajdonát képezik és főképen a behajtás korlátozása olyan gazdasági felsőbbséget biztosit neki hitelezőjével szemben,

amely felsőbbség további kiépítése az állam-szocializmus bevezetését vonná maga után.

Bizonyos az, hogy a gazdasági liberalizmus fénykorában a technika vívmányainak kihasználási lehetősége magában a kapitalizmusban is eltolódásokat eredményezett és ebben az eltolódásban eltünt az a bizonyos ipari, kereskedelmi és társadalmi középosztály, amelynek hivatása volt a szélsőségek kiegyensúlyozása.

A mechanizálás óriási fejlődése eredményezte azt, hogy a technika vívmányai igen jól szolgálva gazdájuk érdekeit, egyeseknek nagy jövedelmeket és vagyonokat juttattak, amíg az őket kiszolgáló tömegeket a proletárizmus karjaiba hajtották. A gépek használatának fokozottabb beállítása megcáfolta azt az elméletet, hogy a gépek meg fogják könnyiteni az emberiség életét és a mai világgazdasági helyzet igazolja is azt, hogy a gépek egyes kivételes egyedeknek hoztak rendkivüli eredményeket, míg más oldalról kiszoritva az emberi munkaerőt, *a keresetnélküliek millióit termelték ki.*

Ennek a kérdésnek a helyes megoldása fogja megmutatni a kivezető utat a mai világválságból.

Magyarország sem vonhatta ki magát a világválság hatása alól és ma, amikor mindenütt a teljes ellátás gondolatával fejlesztik az egyes államok, iparukat és mezőgazdaságukat, mi Trianon gyászos súlya alatt nehezen találhatjuk meg a kivezető utat, miután önellátásunkhoz szükséges javaink nagyobb részét a Trianoni szerződés elvette tőlünk. (Folytatjuk.)

A Wiener Bankverein fúziós tárgyalásokat folytat a Niederösterreichische Escompte Gesellschaft-tal. A fúzióval kapcsolatban a két intézet az alaptőke felemelésére 34 és félmillió shillinget vesz igénybe. Az alaptőke felemeléséhez a Bankverein kisebb összeggel járul hozzá. Minden valószinűség szerint a Bankverein cimet tartja meg a fúzió után a két vállalat, annyival is inkább, mert ez az intézet a magyar piacon is közmegelégedésre rendkivül eredményesen működik.

A Magyar Villamos Művek Orsz. Szövetsége december 9-én tartotta ezidei rendes közgyülését Chátel Vilmos kormányfőtanácsos elnöklete mellett a Magyar Mérnök és Épitészegyletben, amelyen valamennyi számottevő hazai villamosmű résztvett. Bud János dr., a szövetség újonnan megválasztott elnöke, a magyar villamossági törvény megalkotója, nagyszabású beszédben fejtette ki elgondolásait s rámutatott a villamos energia rohamosan növekvő nemzetgazdasági jelentőségére. Ezért a Magyar Villamos Művek Orsz. Szövetségére, mint a hazai áramszolgáltató művek érdekképviseletére is fokozott feladatok várnak, melyeknek megoldásán a szövetség vezetősége, melynek sorában közéletünk számos energiagazdasági kiválósága foglel helyet, teljes erővel fog munkálkodni.

A Nemzetközi Vásár 1934. évi előkészületei javában folynak. A vásáron részt vesznek Bulgária, Törökország és olyan keleti államok, amelyek még eddig a budapesti BNV-n nem szerepeltek. Az 1934. évi Vásár sikerét és forgalmát a nemzetközi autoverseny is nagyban fogja emelni.

Az Orsz. Lakásépitési Hitelszövetkezet részéről 1931 óta folytatott építési kölcsönök feltételei enyhitésének kérdésével foglalkozott a miniszertanács. Az állami bérházépitési hitelakció keretében folyósított kölcsönök tekintetében a miniszertanács elhatározta, hogy ezeknek a kölcsönöknek ez idő szerint évi 7.5%-os kamat 6.5%-ra mérsékeltessék és egyben megengedte, hogy megokolt esetekben az eredetileg 16 évben megállapított törlesztési időtartam legfeljebb 20 évre meghosszabbittassék. Az Országos Lakásépitési Hitelszövetkezet részéről folyósított kölcsönök tekintetében tudomásul vette a miniszertanács, hogy a szövetkezet a kölcsönök ez idő szerint évi 7 százalékos kamatát évi 5.5 százalékra mérsékli és hogy a korábban folyósított kölcsönöknél a törlesztési időtartamot is meghosszabbítja olyképpen, hogy a még fennálló kölcsön tartozások az új megállapodástól számított negyven félév alatt törlesztessenek. Ez a mérséklés az ipartestületi székházakkal kapcsolatban folyósított kölcsönökre is kiterjed.

A Futura, a Magyar Szövetkezeti Központok Áruforgalmi Részvénytársasága f. hó 11-én tartotta XIV. évi rendes közgyülését. Ipolyi Keller Gyula elnöki megnyitójában méltatta az intézet közérdekü működését és kiemelte azt az egészséges fejlődést, amely a Futura elmult évét is jellemzi és amely az intézetnek a gabonakereskedelemben, főként a mezőgazdasági terények kivitelében vezető helyet biztositott. A Futura forgalma — az elmult gazdasági év kenyérmagvakban kedvezőtlen terméshozama ellenére — 30%-kal emelkedett, míg gyapjúosztálya a gyapjúárverés kifogástalan lebonyolitása mellett az egész ország gyapjutermésének cca harmadrészét forgalmazta. A közgyülés helyeslőleg vette tudomásul azt a bejelentést is, hogy a személyi és dologi kiadásoknál az előző üzletévvel szemben mintegy 25%-os megtakarítást ért el. Kiegészitette továbbá a közgyülés az igazgatóságot és felügyelőbizottságot. Uj igazgatói tagokul megválasztattak: Csizmadia András, dr. Kállay Zoltán, dr. Péchy Tibor, dr. Szilágyi Ernő, gróf Teleki Mihály, míg dr. Fabinyi István, dr. Décsey Lajos, dr. Hubay Sándor, dr. Kund Ede, dr. Mojzes Andor, dr. Sztaniszlavszky Ervin uj felügyelőbizottsági tagok lettek. Jelentette továbbá az igazgatóság, hogy Wehner Kornél helyettes igazgatót igazgatóvá, dr. Dömötör Jenő cégvezető ügyészt helyettes igazgatóvá nevezte ki. A közgyülés a napirenden szereplő egyéb pontokat is letárgyalta és egyhanguan elfogadta az igazgatóság összes javaslatait. A zárszámadás szerinti tiszta nyereség 309.491.12 P, amelyből a részvények 3%-os osztalékára fordított 240.000 P és az alapszabályszerü juttatások, valamint az intézet nyugdijalap részletetésének figyelembe vételével jelentkező maradvány az 1933/1934. üzletévre vitték át.

BUDAI, SZOLID **CSALÁDI OTTHON**
III., ZSIGMOND UTCA 38—40.
RÓZSADOMBI SZOBÁK
Szemben a Lukácsfürdővel.
HAVI 60 P-TŐL. — ELLÁTÁS SZOBÁVAL: 1 személy havi 130 P, 2 személy havi 210 P.
Az árakban központi fütés, kiszolgálás, butor- és ágyneműhasználat, mosás és lifthasználat is bennfoglaltatik. — Minden szobában hideg és meleg folyóviz. — Fürdőszobás garzonszobák.

Bőrönd és Bőrdiszmüáru
szaküzlet és műhely
I. Krisztina krt. 61. Postapalotával szemben.
Karácsonyi
ajándéktárgyakban nagy választék.
Javitások szakszerüen készülnek.
Telefon: 571-19.

A betegségek egész sora
igy: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedence betegségek, alkati kövérség, stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserüvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló ereedménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tízezrei írnak róla elismerő nyilatkozatot.

Házhoz küldi kitünő ebédjét a BELLEVUE
Attila-utca 58. T. 528-84
P 1.40-ért
Családi menü ára, mely bőségesen elég 2 felnőttnek **P 1.80**

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

61, M. Kir. Államsorsjáték
17.000 nyeremény 250.000 arany pengő értékben.
FŐNYEREMÉNY:
40.000 arany pengő
Nyeremények:
20.000 ar. pengő
10.000 ar. pengő
2-szer 5.000 ar. pengő
4 szer 2.500 ar. pengő
6-szor 1.000 ar. pengő
és még több nyeremény, melyek mind készpénzben fizettetnek ki. HUZÁS: DECEMBER 29-én. SORSJEGY ÁRAK: Egész 3.— ár. P. Fél 1.50 ar. P; Kapható minden bank, sorsjegy árusitónál és dohánytőzsdében. Postai rendeléseket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesiti a m. kir. Pénzügyigazgatóság, Budapest, V. Szalay utca 10.

Társasvillák
Budapest Rivieráján
a Gellérthegy déli lejtőjén!
A hatholdas Batthyány-ősparknál a Gellértfürdő közvetlen közelében, központi, mégis csendes, pormentes fekvésben, a Mészöly utca 5. és 7. sz., továbbá a Mányoki út 7. sz. szépen fásított telkeken
társasvillákat építünk
2—3—4— szobás hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvvezésü
öröklakásokkal,
versenyen kivüli kivitelezéssel. 2 szobás lakrészek már 17.000, 4 szobásak 27.000 P-ért. Értékálló befektetés; bérbeadásnál, amit vállalunk, kamatjövedelmét megkétszerezheti. Díjtalan prospektus.
„CENTRUM"
Házépitő Vállalat
I. Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

gróf Mailáth József szálloda-bérház
ZSIGMOND L.
Rózsadombi Étterme
Minden este tánc, szalonzene. Vasárnap és ünnepnap ötórai tea, tánc.

A RÉGI KÖZISMERT
BAGYIK VENDÉGLŐ
UJ HELYISÉGEI
II., CSALOGÁNY UCCA 27.
KELLEMESEK, OTTHONOSAK.
Naponta Burghardt testvérek SCHRAMMEL-ZENEKARA.

MENCZER
tisztitó cég
mindenféle ruhának
fénytelenitését
1 évi jótállással vállalja
Központ:
II., Zsigmond-u. 18. Tel.: 52-0 42.
I., Győző-utca 5. (Pálya-utca sarok) Telefon: 54-9-71.
I., Attila-utca 51. (Bellevue mellett)
II., Török-utca 10. (Irgalmasoknál)
IV., Váci-utca 36. (Duna-u. oldalon)
V., Lipót-körut 21. Telefon: 16 3-68.

GERBER JÓZSEF
BUDAPEST
II., Szász Károly ucca 4.
Telefon: 52—6—44.
Csempe-falburkolás
Köpadozati-burkolás
Bel- és külföldi csempe és padló-lapok

HÁZ
Pasareti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS
Menesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkivül egy- és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító-, és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretü, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15 ezer P. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel épitendő családi ház 30 ezer pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon: 52—3—71.
2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fütés, meleg vízellátással az Attila utca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus épitő rt. irodájában, I. Attila utca 95. Telefon: 55—8—36.
2 és 3 szobás hallos, erkélyes. Vérmezőre néző gyönyörü modern lakás azonnalra kiadó. Érdeklődés a házfelügyelőnél, I. Logodi utca 63. vagy telefonon: 55-0-55.
Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos úri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra, 61-es villamos,- 4-es autóbuszmegállóknál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 53—4—20.
Épülő modern bérházban luxuskivitelü,, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett, Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszinen.
Fölépcsőházi bejárattal 1—2—3—4—5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52—7—80.
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I. Naphegy utca 21. szám. Telefon: 52-7-80.

TELEK
Rózsadombon, Törökvész út 79. közmüves, 263 öles telek olcsón eladó. Cim: a kiadóban.
160 négyszögöles telek a Pasaréti út legelején, déli fekvésü, 14.000 P-ért sürgősen eladó. Tulajdonos telefonja: 85-3-54
Első áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 263 öles közmüves telek. Cim a kiadóhivatalban. Telefon: 50-2-96.

Kóstolja meg
Szekszárd világhirü borait!
HÁRI JÁNOS
egykori szekszárdi fazekasmester kedves borát méri ki a
„Szekszárdi Borpince"
az ottani borvidék állami ellenőrzés alatt álló Pinceszövetkezetében részes bortermelők kimérése:
VIII., József u. 19.
Budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést díjtalanul házhoz szállit.
Világhirü szekszárdi
bikavér . . literje 80 fill.
Sötét kadarka . . „ 60 „
Asztali fehér . . . „ 60 „
Fekete Sándor
üzletvezető.
Telefon: 32—0—6.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez I., Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Jók, tartósak, olcsók, elegánsak
NÉMETH BÉLA
budai cipészmester saját készitményü
CIPŐI.
II., Margit körút 56.

Központi fütést,
használati melegviztermelő-, vízvezeték- és csatornázási berendezéseket készit
Duska és Riedlmayer
Budán, II., Batthyány ucca 67
Telefon: 55—9—75.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felel: Virág Béla.
Felelős szerkesztő: Virág Béla.
Neufeld Zoltán (Pannonia) nyomda Budapest, VII., Rombach-u. 8. Tel. 42-3-09

XXX. évf. 1151. sz.

ELŐFIZETÉS
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyes szám 40 f.
Egyesületek, amelyek nek hivatalos lapja, tagjai *féláron* kapják

Budai Napló

1933. dec. 24.

HIRDETÉSEK
Egy hasáb széles, 1 mm. magas sor egyszeri közlésnél 30 fill. Szövegsor ára 2 P. Ismertető közlemények megállapodás szerint.
A hirdetés dija mindenkor **előre fizetendő.**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közélet, közgazdaság, társadalom és művészet terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: II, Batthyány u. 63
Telefon: 50-2-96. Hivatalos órák: délután 4—6-ig.

Ősmagyar karácsonyi ének:

Dicsőség a mennyben az Istennek,
Békesség a földön az embereknek.

Az angyali seregek vigan igy énekelnek:
Dicsőség, dicsőség Istennek!

(Az angyalok kara)

Jézus! gyujts világot!

hogy mi földönjáró, törékeny lelkü és testü emberek meglássuk azt, amit ezer év óta meglátni rem tudtunk, — megértsük azt, amit megérteni nem birtunk, — amit Te hiába mutattál meg nekünk.

Tele szórtad ezt a mi országunkat drága kincsekkel, amelyekből fakad az emberi jólét, melyek meggyógyítják a hanyatló lelkeket és meggyógyítják a romlott testeket.

A világ minden népét veri a sors, lett légyen az nagy, vagy kicsiny, gazdag, vagy szegény, ha győzött a nagy világtusában, vagy ha vesztett, — de megkímélted ezektől a csapásoktól a magyart. Világok pusztulnak, a föld belseje fölhányja a tüzét, romboló viharok söpörnek el városokat és falvakat és árvizek öntik el a virágzó tájakat, — csak a magyart kimélte, mert testvérei pusztították.

Most amikor legkisebbek vagyunk, megáldottad ezt a földet, megáldottad ezt a népet oly kiváló egyéniségekkel, akik be tudják tölteni azt a hivatást, hogy kivezessék nemzetüket abból a hirárból, ahová belökött minket a müvelt nyugat.

Most gyujtsál világot Jézus, nyisd meg szemeinket, világitsd meg agyunkat, tedd fényessé a lelkünket, nemessé a szivünket, hogy meglássuk, megtaláljuk, felfedezzük mindazokat a kincseket, világokat alkotó erőket, amelyek kivezetnek bennünket a sötétségből, kivezetnek újból arra a ragyogó útra, amelyen ezer és ezer év óta vezetsz bennünket a legtávolabb keletről a Kárpátok aljáig.

Te pedig drága Nemzetem, budai testvérem, hallgasd meg azok jószerü szavát, akik javadat akarják. Ime a szózatuk:

Buda gyógyitó forrásait fel kell tárni!

fel kell tárni még azokat is,
melyek ezideig nem állnak
a közönség rendelkezésére

és olyan forráshálózatot lehet ezzel üzembe helyezni, amelynek

nincsen párja, sehol
a világon.

A székesfővárosnak ezt nem szabad sem elmulasztani, sem halasztani. Az idegenforgalomnak rendkivüli megnövekedését várhatjuk ettől és ezzel Budapest gazdasági fellendülését.

HUSZÁR ALADÁR dr.
főpolgármester.

Gyógyitó források körül városok fejlődtek, mert idegenforgalmat teremt a gyógyitó hatásu viz. Nekünk a városunk már megvan, de azt a kincset, ami csodás hatásu forrásainkban van, meg, nem használtuk ki eléggé. Budapest idegenforgalmának egyik leghatalmasabb vonzó ereje rejlik ezekben az áldott területekben, amelyek a Csillaghegytől Kelenföldig a legkülönbözőbb összetételü és igen sokféle betegséget gyógyitó vizeket rejtenek. Ha teljes értékükben fel akarjuk használni őket,

A szent ügy

Buda gyógykincseinek kellő kiaknázása a mai nehéz gazdasági helyzetben nemcsak Buda szent ügye, hanem az egész városé, sőt egész Magyarországé. Nagy gonddal és idegfeszitő sürgősséggel kell megoldanunk azt a kérdést, hogy Buda fürdőváros, vagy, ahogy világforgalmi nevén nevezhetjük: — Buda-Bath-ben, Buda belsejében épitendő-e ki, vagy föl kell-e vinnünk azt a budai hegyekbe és völgyekbe, odavezetve áldott forrásainak gyógyitó erejü vizét. Már holnap meg kell alakitanunk a városházán a kizárólag a fürdőügyekkel foglalkozó hivatalos szervet, a legkiválóbb szakembereket állitva annak élére, úgy geológiai, mint orvos-vegyészi szempontból, — hogy központot teremtsünk a fürdőügynek, amely összeköttetést keresne az egész világgal. Forróvizzel kell mielőbb fűtenünk Budát, hogy a távfütés bevezetésével füst és korommentessé tegyük Buda levegőjét és úgy kell épitkeznünk Budán, hogy még a kétszobás lakásoknál is az egyik szoba különbejáratú legyen s a fürdővendégeknek rendelkezésére álljon Ez hozná meg a jövedelmet a polgárság számára, ez kötné a betegeket Budához és szolgálná a mi fejlett kézműiparunkat, és a kereskedők érdekeit. Parkot kell teremtenünk, még pedig világhirüen szép parkot a Vérmezőn és gyógysétányt a Dunaparton, mely a fürdőket egymással összekötné. Ezzel új életet teremtünk Budán, új jövedelmeket és ez hozná meg a budai polgárság jólétét.

KOZMA JENŐ dr.
országgyülési képviselő.

Áldott Buda

aki fiadnak fogadtál, reád, Budun-ra tekint áhitattal most az egész kelet és nemcsak a lelki gyógyulást keresi nagy szentje, Gül Baba sirjánál, hanem testi épsége megóvását, betegségben gyötrődő teste gyógyulását várja tőle. Kivánom, hogy az az egy igaz Isten, hitem szerint Allah segitsen meg magyar testvérnemzet mostani nehéz helyzetedben és lehetetlen, hogy ne váljék valóra az, amit buzgó imával kér az Egek Urától 400 millió mohamedán hitü keleti testvéred. Amikor mindenki elhagyott, akkor távol Indiában megmozdulnak a mohamedán vallás nagyjai, hogy közelebb jussanak hozzád lelkileg és vigasztalást találj ős testvérnemzetek jóságos gondoskodásában. Az én egyszerü, szerény imám mellé csatlakozik a magyar mohamedánok imádsága, hogy ismét az a fényes jövő nyiljék meg előtted, magyar testvérem, mint amilyen fényes volt sokezeréves multad. Keleten kél fel számunkra a nap és áldást osztó egyik sugara az a levél is, amelyet a keletet járó, nemzetek barátságát szövő tudós, *Germanus* Gyula irt reménysugárként hozzátok, magyarok. Olvassátok!

HUSSZEIN HILMI
budai nagymufti.

Germanus Gyula az alábbi levelet intézte Husszein Hilmi budai nagymuftihoz:

Igen tisztelt Uram!

Örömmel értesitem, hogy Sir Hassán *Suhravardi, a kalkuttai egyetem rektora* megalakitotta *Indiában* a „Gül Baba" Bizottság indiai alosztályát. E bizottság főtagjai egyelőre Sir Abdul Karim *Ghaznavi, az indiai államtanács tagja, miniszter* — Sir Akbal *Hejdari, a haidarabadi kormány pénzügyminisztere,* — Sir Mohamed *Ikbal, a londoni kerekasztalkonferencián az indiai mohamedánok képviselője* stb.

Suhravardi, aki Budapesten járt és elcsodálkozott a fürdők gyógyerején, azok természeti szépségein, nagy lelkesedéssel karolta fel azt az ideát, hogy *mint az indiai vasutak egészségügyi tanácsának elnöke,* ideirányitja a beteg indusok figyelmét, *ahol a Kelet iránt szeretettel viseltetnek.* Ez érlelte meg benne azt a gondolatot, hogy *a budapesti mecsetépitő bizottság kezére járjon* és Budapest érdekében *hatalmas propagandát fejtsen ki.* Ennek volt az első lépése a Gül Baba albizottság létesitése. Gyüjtést rendez, előadásokat tart Budapestről, amelyekhez a szükséges anyagot *a főváros már rendelkezésére bocsátotta.* A magyar mohamedánok és azok főpapja, *Husszein* Hilmi erős összeköttetései révén Indiából és Egyptomból ide fogják vonzani a hittestvéreket, növelve ezzel Buda idegenforgalmát.

Remélem, hogy az előkelő indus társaság működése rövid időn belül érezteti majd hatását, amitől megerősödik a ma még fiatal budai vallásközség és e külföldi segitség révén itthon is jobban megbecsülik hazafias munkáját, amellyel *Budapest felé irányitja a gazdag Kelet figyelmét.*

Szivélyes üdvözlettel maradok hive
Germanus Gyula

A Stadion sorsa — Óbuda!

Irta: Ringer Lajos dr.

Habent sua fata . . . a nagy alkotások közös sorsa a végzet, amely a magyar nemzeti stadiont Óbudának szánta és rendelte.

Emlékezünk, hogy Budapest volt alpolgármesterének utolsó aktája a Stadion helyének a rákosi rendezőnél, a mélynél mélyebb gödrökön való kijelölése és felajánlása volt. Emlékezünk, hogy a „Sport-Dinich" a polgármester szobájából kijövet, az örvendetes hirt azonnal szerte telefonálta a „Stadion-váró" vezető egyéniségeknek.

Amikor aztán a hiradásra szemlét tartottak a helyszinen, nagyjában való számitásnál is kitünt, hogy a felajánlott helynek nincsenek közművei, nincs közlekedési lehetősége, a gödrök feltöltése és a környezet rendbehozása a legjobb telkek árának összegét is jóval meghaladja, emellett a levegője fertőzött és fekvésének — lévén tipikus „kültelek" — hiányzik az oly nagyértékü — mert meg nem szerezhető — történelmi jellege és dunamenti fekvése, amit pedig nekünk, magyaroknak politikai helyzetünknél fogva mindig keresnünk, kimutatnunk s hangsulyoznunk kell.

Nagyemlékü „sportmesterünk", gróf Klebelsberg, a sokak szemében tulzott számu és méretü kulturalkotásoktól remélte a magyar tudás és a magyar virtus konjunkturájának elérkezését. „Készen állani, ha jön a mi időnk" ez a jelszó volt leolvasható az ő alkotásainak moleseiről.

Közoktatásunk és országos testnevelésünk mostani vezetője, Hóman Bálint miniszter, történettudós, akit a magyar történet élő szelleme emelt magasra, nyilatkozataiban máris hitet tett amellett, hogy elődje nyomán a sportot nemesitő és erősitő nemzetnevelő tényezőnek becsüli, amely eddigi csúcsteljesitményeivel a világvizsgákon, az olimpiászokon tesz lelki és testi erőnkről, európaiasságunkról tanubizonyságot.

A magyar sport meglepő eredményeivel már régen kiérdemelte, hogy valamely legközelebbi turnusban, mint vendéglátó — szerény, de önérzetes magyar gazda mutassa be Stadionját, amire a sportunk megcsodált fejlődése végett is szükségünk van.

Kelemen Kornél, a Testnevelési Tanács elnöke a lelkében hordja a magyar nemzeti Stadion nagy ügyét és minden reményünk megvan arra, hogy a Stadion meglesz és pedig a maga helyén lesz meg a méltó nagyságban és a méltó eredeti kivitelben. Mert a Nemzeti Stadion a magyar sportnak az, ami a zenének az Operaház, a képzőművészetnek a Muzeum, vagy az irodalomnak az Akadémia; már nem a tanulás és gyakorlás iskolahelye, hanem a nemzet teremtőerejének és jellemének kőbe-hegybe szökkent virágzása. A nemzeti géniusz ilyen remek, a világ szemére való alkotása képzelhető-e másutt, mint az őt megillető legelső és legnemesebb helyén: a Duna és a budai hegység között elterülő sikon.

A Stadion a Duna és Buda hegyei között nyert ügy!

A Stadion a Duna és a budai hegysor nélkül örök hiba!

Itt álljon a Nemzeti Stadion Óbudán, mint ennek a küzdelmekkel megszentelt földnek kathedralisa, mint a nemzetben élő, halhatatlan és immár elismert rendfoku „magyar virtus" tüneményes palotája.

Birbauer Virgil dr. épitésznek jutott a sorstól a hivatás, hogy felfedezze és kijelölje a magyar Stadion igazi helyét az óbudai sikon a szent-hegyek lábánál, a Duna két ágának összefolyásánál, a napfényre került többezer esztendős kultúra csodás maradványai, az elrejtett Árpádsirja és a közel jövőben kipattanó Árpád emlék között, a pogányosan saját „magyarok Istené"-nek akaratából.

Birbauer épitész a hegyek ölelő hajlatára tervezi a magyar és magyaros Sánc-Stadion-t.

Uj megoldás, új szó!

A jelentékeny alkotások végtelen sorában a legerősebb propaganda ereje annak van, amely valami individuális jelleggel mutatkozik.

Birbauer elgondolása szerint a magyar Stadion karzatait nem egyenes vonalu, sokmillióba kerülő betonépitkezésnek tervezi, hanem 100—150.000 néző befogadására, részben feltorlaszolt, részben a hegy hajlásból kivájt sánc-építményt

Szent bizonyos, hogy egy ilyen hatalmas „sánc-stadion"-ra felfigyelne valamennyi nemzet, erre a speciálisan új, de szinte a kún-legendák „Csörsz-árkaira" emlékeztető magyar és magyaros megoldásra. Igy egyedül állana a maga nemében (még olcsóságban is) a magyar Stadion, amelynek gondolata immár a magyarázási útján halad a végzete: — Óbuda felé.

Máris nagy vivmányt regisztrálhatunk azzal, hogy a közszellem kiszorította a pestoldali kültelki lehetőséget és szinte kitéphetlenül meggyökeresitette az Óbudán épitendő Stadion gondolatát, amelynek részére meg tudta nyerni az őserejü Steindl czéh elnökét, Hültl Dezső tanárt és meg tudta nyerni Harrer Ferencet, a városfejlesztésnek hivatott és hivatásos értőjét.

A Stadion helyének megválasztásában a végső döntés a kultuszminiszter kezében van. Az óbudai Stadion hiveinek támogatásával a közszellem meg fogja találni a kultuszminiszter történelmi érzékéhez vezető szerencsés utat.

A hegyek, a Duna, a többezer éves kulturát hordozó talaj, a történelmi keret, a nemzeti erő, a hozzáértők okos szava és a kitartó polgári jószándék elvégzik, hogy a Stadion helyének megválasztásánál helyrehozhatlan elvétés ne essék!

Az óbudai Sadionnal szemben kifogásul felhányják, hogy az Aranyhegy, ez a remek halom nehezen megközelithető.

Birbauer Virgil szakértő számításai szerint a most meglévő forgalmi utakon és vizen, okos beosztás és kihasználás mellett egy óra alatt 150 ezer néző oda- vagy elszállitása lehetséges.

Ám, mit tesz a magyar „végzés", amely tolja a magyar Stadiont az óbudai Arany hegy felé.

Alig pattant ki a Sánc-Stadion ötlete, máris olvassuk, hogy Ujpest városa és a szomszédos községek a kormány segitségét kérik az Ujpest—Óbuda közötti híd épitéséhez. Ez a tervezett híd éppen az óbudai Stadionhoz vezet.

Bizonyos, hogy az óbudai Stadion gondolata már nagyon erős. Meghozza Ujpestnek és a vármegyének a kért hidat.

Sors bona . . .

Balatoni akvárium, kilátótorony és a balatoni múzeum Keszthelyen:

országos érdekek

Lendl Adolf dr. tervei

Sorsának jobbrafordulását reméli most már mindenki Keszthelyen, amióta Fabinyi Tihamér kereskedelmi miniszter a balatoni idegenforgalom fejlesztésének programjába foglalta e sokatigérő kulturális intézménynek megsegitését. Sőt, mivelhogy Hóman Bálint kultuszminiszterünk máris tekintélyes összeggel — 40.000 pengővel — támogatta az adósságba merült múzeumot és ujabb nagy összeget igért a jövő évre, azért sokan azt hiszik, hogy a kormány állami múzeummá fogja átszervezni, annál is inkább, mert hiszen a vele egyesitendő és szintén nagyértékü sümegi Darnay-múzeum máris állami tulajdon.

Mindkét miniszternek megértő jóindulatát igen sokra becsülik; szintúgy Rakovszky Iván keszthelyi képviselőnek közbenjárását, aki egy nem régen ott járt küldöttség élén, Lovassy Sándor nyug. akadémiai igazgató, múzeumi elnökkel és Reischl Imre kormányfőtanácsos, városbiróval együtt behatóan tájékoztatták a minisztert a nagyszerü intézmény elszegényedésének okairól. — Lendl Adolf dr., hogy más döntő tényezők figyelmét felhivja, két hosszu, alapos cikkben ismerteti terveit két ujságban, hogy miképen képzeli ő e kettős múzeumnak értékes és hozzáillő látványosságokkal való kiegészitését, hogy ez a szó teljes értelmében a balatoni idegenforgalom élénkitésében hathatós vonzóerővel érvényesüljön.

Elsősorban a Balatoni Akvárium létesitését ajánlta, mégpedig azért e helyen, mert a múzeum palotájának néhány nagy termet magába foglaló, terjedelmes alsó földszintje van, ahol egyébként száraz gyüjteményeket úgysem helyezhetnének el. E termeknek külön bejáratot lehetne a múzeumi kertből nyitni. Olyan magas helyiségek ezek, hogy az akvárium berendezése bennök jól elférne. Az ujdonság jelentős értékével biró akvárium helyiségeinek megszerzése tehát úgyszólván költségbe se kerülne.

A nagyközönség nagyon szereti a vízben élő állatoknak, különösen a sokféle fürge halaknak életmódját szemlélni. Az itteni akvárium medencéiben — Lendl elgondolása szerint nyolc-tiz nagyméretü és néhány közepes, meg kisebb üvegtáblás viztartó medence megfelelne a célnak — különösen az amúgy is nevezetes balatoni halfajokat lehetne bemutatni. Például, a külföldön névről ismert és mindenütt kivánt fogast nemcsak egyes fejlődési példányokban, mint egy, vagy kétéves süllőt lehetne az érdeklődők szeme elé állitani, hanem a vele vetekedő és kárára gyarapodó kősüllőt, ennek életmódját, eltérő kifejlődése menetét szintén lehetne itt elevenen ismertetni. Eddig a jobbmódu közönség a fogast és a süllőt, meg az Oroszországból idehozott kősüllőt csak az előkelőbb vendéglők tálain látta, mégpedig leforrázva, vagy roston sülve — az akváriumban majd, mint leselkedő, vagy, mint ide-oda surranó rablóhalakat fogja ezeket szemmel követhetni, ahogyan az apróbbakat folytonosan üzik.

Hasonló bemutatásra kerülnének a többi halfajok, meg a rákok; sőt, a vízben található apróságok is, melyek között a Balaton specialitása, a gyógyitó hatással biró édesvizi szivacsfaj különösen kiemelendő. — Lendl mindezt

Budai Napló

XXX. évf. 151. sz. 1933 dec. 24. Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA, II., Batthyány-u. 63. (Tel.: 50-2-96)

A Rózsadomb jubilál

A Rózsadombi Egyesület XL. jubiláris közgyűlése

Komoly ünnepe volt a Rózsadomb és közvetlen vidékének az a jubiláris közgyűlés, amelyen fennállásának *negyvenedik* évét ünnepelte a

RÓZSADOMB ÉS VIDÉKE EGYESÜLET,

amely hatalmas rugója volt a főváros e legközvetlenebb hegyi kertvárosa fejlődésének és törhetetlen munkával vitte e városrész ügyeit a mai fejlődésig.

A Szent Lukácsfürdő emeleti fehértermében nagyszámú közönség jött össze a világváros minden részéből, hogy résztvegyen az ünnepen és a külső dísznek megfelelő ünnepies hangulatban folyt le ez a határkövet jelentő közgyűlés, amelyen

vitéz JÓZSEF FERENC dr.
főherceg,

mint fővédnök elnökölt. Ő nyitotta meg az e hó 16.-án, este 6 órára összehivott közgyűlést, találóan vázolva az Egyesület céljait a jövőben és hangsúlyozva, hogy a szerencsés fekvésü *Rózsadomb* kiépítése nemcsak partikuláris érdek, hanem az egész Budapest, sőt, az eljövendő fürdőváros és a fejlődő idegenforgalom egyetemes érdeke is.

A közönség meleg ovációban részesítette a népszerű királyi herceget, aki, mint az Egyesület új fővédnöke, a maga ragyogó fiatalságával mintegy a szép jövőt hozta magával.

Figyelemmel hallgatta meg ezután a közgyűlés a bejelentést, hogy a jubiláló Egyesületet melegen üdvözölve, elmaradásukat többek között kimentették: *Huszár Aladár* főpolgármester, *Ripka Ferenc* ny. főpolgármester, *Czabalay Kálmán*, a Közmunka Tanács alelnöke, *Borvendegh Ferenc* és *Liber Endre* alpolgármesterek, *Szente Miklós* tanácsnok-előljáró, *Bódy László*, *Király Kálmán*, *Kempelen Ágoston* tanácsnokok, *Vezér Károly d.r* h. előljáró, *Pásztory Zoltán* műszaki főtanácsos, *Winchkler István* dr., a m. kir. Külkereskedelmi Hivatal elnöke, *Petracsek Lajos dr.* országgyűlési képviselő, *Kézdi-Kovács László*, a Római Fürdőtelep Egyesület, *Gömöry Győző*, a Buda Alsóvárosi Egyesület elnökei és *Szeszlér Hugó* ny. főkapitányhelyettes, azután pedig

NÁDAS BÉLA dr.
ügyész-főtitkár

évi jelentését, tudva azt, hogy a nagy agilitású főtitkárnak mindig van mondani valója, s így a jubiláris közgyűlés elé nem hétköznapi jelentéssel lép, és ebben nem is csalódott.

Dal a Rózsadombról

Királyi Fenség, igen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Ünneplő Közgyűlés!

Negyven év nagy idő. Közel egy emberöltő. De különösen nagy idő egy társadalmi egyesület életében. Ezt a jelentős

JUBILÁRIS ÉVFORDULÓT

megünnepelni gyültünk ma össze. Megünnepelni méltó keretek között: Felséges Fővédő Urunk kitüntető elnöklése mellett díszközgyűléssel, művészettel és társasvacsorával.

Nekem jutott az a megtisztelő szerencse, hogy, mint az egyesület jelenlegi titkára, a tárgysorozat szerint beszámoljak e negyven év történetéről, küzdelmeiről. Nem akarom azonban a hűséges krónikás kronológikus, kinos precizitásával untatni Önöket. Ezért történelmi visszapillantásom a legszükebb keretekre szoritkozik. Inkább a csodás Rózsadomb-kertváros-rész keletkezését, fejlődését és kialakulását kisérelem meg nagy vonásokban ecsetelni és azt, hogy mi volt és mi lesz még e téren negyvenéves egyesületünk szerepe, hivatása, munkája.

Igy történeti visszapillantásként csak azt említem meg, hogy egyesületünk

1893. szeptember hó 28.-án alakult meg
„Rózsadomb és Vidéke ház- és telektulajdonosai Egyesülete"

elnevezés alatt, 67 taggal, amely elnevezés azonban később alapszabálymódositással megrövidült és így lett a mai „Rózsadomb és Vidéke Egyesület". Csaknem egyidejüleg alakult meg 1894. julius hó 22.-én a területileg közvetlenül szomszédos érdekeltség azonos célokkal a „Székesfővárosi szemlőhegyi közbirtokosok köre". Erősebb egyesületünk azonban 1899. november hó 22-iki közgyűlésén fuzió folytán magába olvasztotta a most említett szemlőhegyi társegyesületet.

Első elnökünk az alakulástól 20 éven át *Oetl Ferenc* nyugalmazott miniszteri tanácsos vot, kit további 8—8 éven át *Szekula Gyula* kir. tanácsos, vasutigazgató, majd *Alpár Ignácz* udvari tanácsos, műépitész követtek, akiknek egyesületünk s így vidékünk érdekében kifejtett, rendkivül értékes munkásságát örökké hálásan áldjuk és felejthetetler emléküket örökké kegyelettel őrizzük. Utánuk 4 éven át *Bárczy István*, székesfővárosunk nagynevü főpolgármestere, jelenleg díszelnökünk, töltötte be — elődeihez mindenben méltóan — az elnöki széket. Lemondása folytán ma uj elnököt kell választanunk. Reméljük, választásunk szerencsés lesz. Egy azonban bizonyos, hogy új elnökünk dolga nem lesz könnyü, tekintettel elődei hervadhatatlan érdemeire.

Előttem feküdt az elmult *40 év egész anyaga*, áttanulmányoztam a pókhálós fóliánsokat, a szekrényeket kitöltő, keserves instanciázásokat, a terjedelmes, komoly memorandumokat, a számtalan küldöttségjárás leirásait, ujságcikkeket, jegyzőkönyveket, lelkes elődeim közgyűlési és egyéb referátumait, dokumentumait és ezekből tisztán kialakult előttem

a 40 év előtti Rózsadomb, Szemlőhegy, Vérhalom és környéke ősi képe,

— elvonult lelki szemeim előtt annak a heroikus küzdelemnek minden mozzanata, fázisa, taktikája, szivóssága, lankadatlansága, kitartása, ereje, bizakodása; amelyet egyesületünk, annak vezetősége, választmánya, sőt — merem állitani — minden egyes buzgó tagja megvívott s átélt négy évtizeden át, amig az elragadó fekvésü, lankás dombon, a filoxera elpusztitotta szőlők helyén lépésről-lépésre kialakult Budapest Székesfőváros egyik legszebb, legnagyobb, legegészségesebb s legelhivatottabb, mert legközelebb fekvő kertváros része:

a ma Rózsadombja.

Mert bizony itt a Székesfőváros szivében *ázsiai, ős állapotok uralkodtak* még 40 év előtt, amikor a filoxera kipusztitotta a szőlőket és amikor az itteni ,jórészt németajku őslakók kényszerültek elvesztegetni rendezetlen földecskéiket

négyszögölenként 60 krajcártól 1 forint 50 krajcárokig.

És ekkor akadtak tehetősebb budai és pesti polgárok, akik felismerték e vidék gyönyörüségeit, előnyeit s akiknek elég bátorságuk volt hozzá, hogy itt, az ősvadonban úttörők legyenek, villatelkeket szerezzenek s megépitsék rajtuk kis nyaralójukat. Amikor ezeknek száma lassan-lassan, de egyre szaporodott, hivta életre a közös érdekek megfelelő irányításának kényszerű szükségessége egyesületünket, s csaknem egyidejüleg az egyesületünkbe utóbb beolvasztott, szemlőhegyi egyesületet is.

És ekkor elkezdődött a szi-szifuszi nagy küzdelem a kulturáért

és tart azóta szakadatlanul és lankadatlanul. Mert, mégha bármenynyire jóindulatuak is helyenkint és időnkint a hatóságok, a kezdeményezés nem kenyerük. Mint a közmondás is tartja: „néma gyereknek anyja sem érti a szavát". Nos hát egyesületünk ugyancsak nem volt nema, amit a legélénkebben bizonyit a mai Rózsadomb.

Talán már el sem tudják képzelni, még a legnagyobb fantáziával sem, melyen tisztelt Hölgyeim és Uraim, hogy *mily vadregényes képe volt negy évtized előtt* ez immár joggal kulturáltnak mondható szépséges Rózsadombunknak.

Megpróbálom vázolni, noha én csak 15 évi itt lakásomra tudok visszatekinteni közvetlen tapasztalásból, mig az azt megelőző ősállapotok képet csak egyesületünk matuzsálemkorú tagjainak fájdalmas visszaemlékezéseiből és egyesületünk irattárának említett adataiból tudom rekonstruálni.

Abban az időben az egész Rózsadombot és környeket csupán két kastélyszerű épület uralta:

a Gülbaba sírhely körül állandóan épitett, de soha be nem fejezett *Wagner-kastély* és a pompás *Worner-nyaraló*. E két nagyszabásu épitmeny tövében és Hinterlandjaként azonban már csak elvétve húzódott meg egy-egy szerény kis nyaraló, préshaz, csőszház, váltakozva nagy, beépitetlen telkekkel; gyümölcsösökkel, szőlőkkel, kaszálókkal, vetemény-, szántó- és kukoricatöldekkel.

Utaknak, közműveknek nyoma sem volt.

Kocsival csak itt-ott járható dülőutakon, vizmosásokon és gyalogcsapásokon lehetett, nagy nehézségek árán felkapaszkodni a dombra *minden árnyék nélkül.*

Még ivóvizük sem volt a domb őslakóinak,

csak esővizük. És ki mert akkor közülük még csak álmodni is a csatorna, villany, gáz, telefon áldásairól, amikor egy-egy utcai *„kőolajlámpa" felállitásának a városi hatóságoknál* kiverekedése is már nagy vivmányszámba ment és megelégedést okozott, és amikor még

egyetlen „baktert" szerződtetett saját pénzén havi kemény 20 forintokért a két társegyesület,

a köri tagok életének és vagyonának megőrzésére, hófuvások idején gyalogjárásra alkalmas átvágások lapátolására és az óráknak tülközéssel való jelzésére. A kör vett a bakternek egy fokost, egy revolvert, egy ásót, egy lapátot és egy tülköt. A *póstás pedig* — a tréfás krónikások szerint — megállt reggel a Rózsadomb alján és tülkölés után felkiáltott, hosy

akinek csomagja, levele van, az jöjjön le hozzá a dombról,

hogy átvegye. Oh, mily idilli, mucsai állapotok voltak ezek a székesfőváros szivében. De, ki tudja, talán boldogabbak is.

Ez ősállapotokat csak azért kiséreltem meg szerény tehetségemhez képest pár ecsetvonással lefesteni, hogy annál szembeötlőbb legyen a mai Rózsadomb szépséges képe, elragadó fekvésével, pompás gőzfütéses palotáival, gombamódra szaporodó villasoraival, mosolygó virágos kertjeivel, izléses parkjaival, *transverzális nagy „kilátó" útjaival*, karbantartott, olajozott, locsolt kocsiútjaival; fásitott, kibitumenezett gyalogjáróival, hygienikus csatornázásával, két vizmedencéjével, a fogyasztási igényekkel lépést tartó villany-, gáz-, telefonhálózataival, fényes villany- és gáz utcai közvilágitásával, belterületén napi háromszoros póstai kézbesitésével, őrszobák, őrszemek és őrjáratok által szolgált közbiztonságával, autóbusz közlekedésével.

Hátha még vissza nem vetette és meg nem akasztotta volna rapid fejlődését, beépülését, benépesülését, *a világháboru*, átkos forradalmak; bocskoros megszállás, gyászos Trianon, majd a ránkszakadó gazdasági válság. És talán egyáltalán nem szerénytelenség a részemről, ha bátran kimondom, hogy abban, — amilyen ma a Rózsadomb képe és amilyennek igyekeztem megfesteni — oroszlánrésze van 40 éves egyesületünknek, mert oroszlánkörmökkel harcolt eddig és harcolni fog továbbra is érte körömszakadtig..

Bőségesen tanuskodnak ez elkeseredett harcról 40 éves irattárunk és okmánytárunk hiteles dokumentumai. Mernyi, de mennyi kilincseléssel, rimánkodással, utánjárással, instanciázással járt az, amig meg tudtunk küzdeni a hatóságok közönyével, amig sikerült ráterelnünk az illetékesek, a sajtó és a nagyközönség figyelmét Budapest Székesfőváros *e rejtett kincsére*. De hála a magyarok jóságos Istenének, végre mégis siker koronázta szivósságunkat. Elértük azt, hogy ma már divatba jött, mi több,

a valóságos fogalom a Rózsadomb

és ha valaki valami nagyon-nagyon szépről álmodozik, valami nagyon-nagyon szépet óhajt magának, akkor egy rózsadombi villát kiván, mint a földi gyönyörök netovábbját.

Igaz, hogy egyesületünk sokszor anyagi áldozatoktól sem riadt vissza, hogy célját elérje. Sokszor, igen sokszor nem tudott másképen megbirkózni a hatóságokkal, nem tudott máskép célt érni, minthogy

saját pénzén maga hárította el a céljai elé tornyosuló akadályokat.

A legfontosabb közlekedési útjaink, mint a Zárda utca, Apostol utca, Vérhalom utca, Bólyai utca, Áldás utca; Eszter utca; Bimbó utca, stb. megnyitása, fásítása, padokkal, jelzőtáblákkal ellátása csak úgy sikerült, hogy

magunk sajátitottuk ki az útban álló magántelekrészeket

és adtuk át ingyenesen közterület céljára a Székesfővárosnak, magunk vettük meg, ültettük el és gondoztuk az utcai sorfákat, magunk vettük meg és állitottuk fel a pihenésre szánt padokat és az útbaigazitó utcajelzőtáblákat, sőt eleinte közbiztonságunkról is csak úgy tudtunk kellőleg gondoskodni, hogy évekig

saját pénzünkön magunk béreltünk megfelelő helyiségeket az Áldás utcai őrszoba részére.

Tettük pedig ezt a Rózsadomb közérdekében és fedeztük egyesületi tagjaink tagdijaiból, gyüjtésekből, adakozásokból és egyes rózsadombi mecénások, mint boldogult emlékezetü Kéler Napoleon, Wörner Vilmos, Kammer Siegfried, Bárány Oszkár és mások, igy az időközben felszaporodott „Rózsadombi Urak Sportegyesülete" nagyobb összegü adományaiból. Sajnos, hogy már el- és kihaltak ez adományozó mecénások. Sajnos, hogy a mai mostoha idők sem engedik meg már, csak nagyon keveseknek, az ily mecénáskodást. És sajnos, hogy

hadikölcsönökben és más értékpapirokban elveszett csaknem egész vagyonunk,

horribile dictu, 40.000 aranykoronánk.

De bármennyire kulturáltnak látszik is ma már általánosságban szükebb pátriánk: a szépséges Rózsadomb,

még mindig sok a kivánni- és így a tennivalónk.

Még mindig sokat kell dolgoznunk azért, hogy nyaralóhelyből családi-ház kertvárosrésszé fejlesszük ki teljesen Székesfővárosunk szivében, mint amelyre, Istenadta

szerencsés keleti és déli fekvése révén

predesztinálva van, amint kikönyököl — a páratlan Margitszigettel éppen szemben — a lábainál a völgyben elhúzódó ikervárosra, a hömpölygő Dunára és amint lankás, kies domboldalával

megnyitja a kapuját a mögötte távolabb félkörben elhúzódó budai hegykoszorunak.

Igenis, télen-nyáron kényelmesen lakható, egészséges családi-ház kertvárosrésszé kell teljesen kifejlesztenünk a Rózsadombot, Szemlőhegyet, Vérhalmot és környékét. Mert ugyan ki engedheti meg ma már közülünk azt a luxust magának, hogy városi lakása mellett még nyaralót is tartson. Ma, amikor a családiház is nagy luxus a trianoni Budapesten. De a mai pesti emberek — mégis — nagyon kezdik szeretni ezt a családiház luxust. Egyre jobban elfordulnak az egészségtelen kőrengetegtől, a zajos bérkaszárnyáktól és egyre jobban fordítják vágyó tekintetüket a csendes családiház telepek felé. És — hála Istennek — mifelénk is, a mi kedves, szép, kilátásos, egészséges, legközelebbfekvő családiház telepünk felé. Dolgozzunk tehát tovább is serényen, lelkesen, ambicióval azon, hogy megteremtsük ezt a

rózsadombi minta családiház telepet,

csiszoljuk pompásra és foglaljuk méltó foglalatba természetadta ékkövünket: — a Rózsadombot.

E közerdekü célok miatt vallom, hogy egyesületünk, — amint *Virág Béla*, Budának ez az örökifjú, lelkes eloharcosa, a toll nagymestere, irásaiban szellemesen nevezi:

„a Rózsadomb parlamentje"

— nagyobb jelentőségü, mint a többi hasonló, lokális, buda-hegyvidéki egyesület. Mert a Rózsadomb fejlesztése, szépitése, kialakitása

nemcsak lokális, partikuláris érdek, hanem az egész Budapest, sőt az eljövendő fürdőváros és a fejlődő idegenforgalom egyetemes érdeke is.

Vannak is bőven szebbnél-szebb ideáink, elgondolásaink meg az irányban, hogy miként tegyük még szebbé, tökéletesebbé, elragadóbbá a mi bájos Rózsadombunkat és környékét, amelyet Istenünk jókedvében teremtett,

fenséges Fővédő Urunk családi otthonául választott

és amelynek csodás panorámáju szemlőhegyi ormára

1897. október 15.-én megdicsőült Erzsébet királyné Nagyasszonyunk is kirándult és ott megpihent.

Tisztelettel kérjük ez ideáink kivívásához továbbra is a fővárosi sajtónak a közérdeket korán felismerő, önzetlen, lelkes támogatását, úgy, mint ahogy — hálásan is köszönjük — eddig is mindenkor a legmesszebbmenőleg megtette.

El akarjuk és el is fogjuk érni azt — hogy csak a közelebbi, nagyobb célkitüzéseinket említsem —, hogy

nem lesz egyetlen kiépitetlen, befásitatlan, közművek nélküli, sötét, járhatatlan utunk sem,

hogy összes *parkjaink* (Veronika kápolna körüli tér, Vérhalom tér, Barsi utcai terecske, stb. stb.) mind olyan gyönyörüek lesznek, mint a Margit utcai kis tündérkertecskénk, hogy megépül a

Gülbaba sirja mellett keleti származásunkra emlékeztető Gülbaba mecsetünk, karcsu minaretjével, éneklő müezzinjével,

hogy megépül a Józsefhegy ormán, Balogh alelnök urunk által megálmodott, impozáns formájában minden eddigit panorámájával messze felülmuló

rózsadombi kilátónk és kioszkunk,

hogy megépül rég óhajtott *egyesületi otthonunk*, hogy megépül a Berkenye utca, Pajzs utca és Vérhalom utca által határolt kb. 3000 négyszögöl kiterjedésü, gyönyörü fekvésü, városi telken a régtől fogva nagyon nélkülözött,

rózsadombi kerti fiuközépiskolánk,

hogy megépül egyszer az olyananynyira szükséges *rózsadombi piacunk*, hogy megépül teljesen a mi páratlan rózsadombi

„kilátó körutunk":

Mész utca, Bimbó utca, alsó és felső Törökvész út folytatólag egész Pesthidegkutig modern komfortos villasoraival,

kilátó trolleybusz járatokkal,

bécsi és idegenforgalmi autókárokkal, teli elragadtatva bámuló idegenekkel és hogy végre lesz egyszer jó és olcsó, a helyi közforgalmi és városfejlesztési igényeket

mindenben kielégitő autóbuszjáratunk.

Adja a jó Isten, hogy így legyen! Igy legyen mielőbb! És akkor szerintünk, a Rózsadomb fanatikusai szerint, a Rózsadomb nemcsak a mienk lesz, hanem az egész Fővárosé, az egész országé, mert

látványossága lesz az idegennek és ragyogó ékköve Budapest fürdővárosnak,

lábánál a világhires Lukács- és Császár-fürdőkkel, szemben a patinás Margitszigettel.

Segitsen bennünket a magyarok Istene, hogy e szép álmunk mielőbb valóra váljon! Segitsen bennünket, szegény magyarjait, hogy mielőbb elmuljon felőlünk a trianoni átok, hogy mielőbb feltámadjon drága hazánk: — Nagymagyarország!

Hosszantartó, lelkes éljenzés kisérte utolsó szavait és percekig ünnepelték e poétikus jelentés előadóját és a közgyűlés a fenséges úr elnöki inditványára jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az elnökségnek és főtitkárnak a tartalmas beszámolóért és az eredményes működésért.

A pénztárosi és számvizsgálói

jelentések után megejtették a tisztujitást. Elnöknek megválasztották: *Harrer Ferenc dr.* nyug. alpolgármestert. Alelnökök lettek: *almási Balogh Lóránt, Lengyel Endre dr.* és *budatétenyi Váty Ernő dr.* Ügyész-főtitkár: *Nádas Béla dr.*; pénztáros: *Hoffmann Károly* lett, majd kiegészitették a választmányt.

A választások után az új elnök:

HARRER FERENC dr.
volt miniszter

köszönte meg a bizalmat programszerü székfoglaló beszédében, melyet azzal fejezett be, hogy mit mondhatna ő még a kitünő jelentés után ebben az ünnepélyes pillanatban? Talán egyet:

— „Az elmult 40 év alatt Önök megteremtették a Rózsadombot Budapestnek, reméljük, hogy a következő 10 év alatt Budapest megajándékozza Önöket azzal a Rózsadombbal, amelyet megálmodtak!"

Taps és éljen fogadta e szavakat, amelyek lelkesedést váltottak ki a jelenvoltakból, akik szivesen hallgatták meg ezután *almási Balogh Lóránt* alelnök a józsefhegyi és guggerhegyi vizmedencékre, — *Répássy Miklós dr.* ny. államtitkár pedig a rózsadombi 9. számú autóbuszjáratra vonatkozólag előterjesztett inditványait. — Őfensége zárószavai után az ünnepi közgyülést programszerüen követte

a művészest

Nagy tetszést aratott már az első szám: Zilahy Lajas „Családi kör" cimü érdekes elbeszélése, amelyet Hajmássy Miklós szinművész olvasott föl. Ezt követte Pethő Imréné operaénekesnő bravuros előadásában: Brahms: Sapphói óda és részlet Bizet: Habanera a „Carmen" c. operából, majd egy régi székely ballada és befejezésül Pethő-Lakatos: Magyar ének 1920-ból. A nagy sikert aratott művésznőt zongorán kisérte: Pethő Imre, a m. kir. Operaház karnagya. A 3-ik szám volt Hummel: Rondo favorit (Es-dur); Strauss-Dohnányi: Cigánybáró — keringő. Vásárhelyi Magda zongoraművésznő adta elő csodás művészettel. Befejezésül Dullien Klára hegedümüvésznő adott elő néhány megkapó darabot: Chopin: Nocturne; Sarasate: Spanyol tánc; Zsolt: Szitakötők; Bazzini: A koboldok tánca. Zongorán kisérte: Rieger Tibor zongoraművész.

A művészek lelkes ünneplése után a közönség levonult a földszinti nagy étterembe, ahol tálalták

a társasvacsorát

A hölgyek estélyi toalettben, a férfiak, kevés kivétellel, szmokingban vagy frakkban foglaltak helyet a pompásan teritett négyágú asztalnál és örömmel maradt és foglalt helyet az asztalfőn a főherceg-fővédnök.

A kitünő menü után almási Balogh Lóránt alelnök kedves szóval üdvözölte Harrer Ferenc új elnököt, továbbá dr. Lengyel Endrét, mint új alelnököt és végül éltette a fővédnököt, József Ferenc főherceget.

Majd Váty Ernő dr. társelnök üdvözölte Sipőcz Jenő dr. polgármestert és kedvesen, elismerően emlékezett meg Király Kálmán tanácsnokról, aki hálára kötelezte az Egyesületet és a Rózsadomb lakóit. Utána Lengyel Endre dr. köszöntötte „bolygó"-társát, Balogh Lórántot, aki 30 év előtt csapást vájt, amelyen többen is feljöhettek a dombra. Éltette a művészeket, akik oly kedvessé tették az estét, azután az autóbusz-üggyel kapcsolatosan Harrer Ferencet és végül a sajtót, kedves elismeréssel adózva a Budai Napló szerkesztőjének, aki lelkesen szolgálta és segítette lapjában a Rózsadomb fejlődését.

Oberschall Pál dr. ny. jogakadémiai tanár az autóbuszügy harcosait éltette, — Harrer Ferenc dr. pedig humorosan védekezett az őt ért inzultusok ellen, méltatva elődei kiválóságát, éltette őket, első helyen Bárczy Istvánt.

A felszólalások sorát befejezte Szibinkits György, a Budapesti Gazdálkodók Egyesületének központi elnöke a hegyvidéki fiókegyesületek nevében kivánva ujabb sikereket.

A poharak összecsendültek, a fiatalok táncraperdültek és későn éjfélutánig folyt a tánc, a zene, amíg végül Nádas Béla kivette a hegedüt a primás kezéből és szép magyar nótákkal szórakoztatta a vendégeket.

Ebben a hangulatban oszlott szét a társaság.

Üssük meg a kősziklát!

Irta: Szilágyi Károly
Buda volt nemzetgyülési képviselője

A nyitott szemüeknek látni kell, hogy fővárosunk budai része bérvillák, öröklakások és egyéb társasházak, de igen jelentős számú családiház építésével is — dacára a romló gazdasági és egyéb viszonyoknak — erős fejlődést mutat. A való élet megcáfolta a Csonkahazafővárosa számára fekete jövőt jósolók pesszimizmusát és azokat a magukba roskadtakat, akik üveges szemmel és alélt lélekkel a nirvánát látták maguk előtt; sőt, nem átalották a nagykörútak legelőkké válásáról sugdosni ijedt igéket a megráncosodott homloku jámbor polgártársaknak.

Budapest mindkét fele fejlődik, de hangsulyozottabban veszi ki részét ebből a fejlődésből *Buda*. Elég itt rámutatnunk a Lágymányosra, a Pasarétre, a Farkasrétre és az óbudai hegyvidékre.

Ezek az adottságok azonban megsokszorozzák a közmunkákkal foglalkozó városi tényezők feladatait. Mi, sajnos, még mindig nem tartunk ott, hogy a fejlődés területeit *előbb* lássuk el közművekkel és csak azután jöhet a magánvállalkozás, hanem még mindig azt a receptet követjük, hogy előbb verjen gyökeret a városi polgár és akkor könnyebben mutathatjuk be neki:

az útburkolási számlát,
a csatornaépítési járulék kivetését,
a vízmű létesítésével kapcsolatos előirást,
a világítási közműért kiszabott hozzájárulást, stb.,

amelyek a köznek pénzügyi könnyebbséget jelentenek ugyan, de viszont a városfejlesztés irányát bizonyos mértékig kiveszik a város kezéből és így az a lakosság többékevésbé egészséges ösztönére, avagy egyéb lehetőségeire bizatik.

Budapesten már a béke boldogabb idejében is a pesti tehetősebb polgárnak egyik legfőbb vágya az volt, hogy Pesten levő üzletének, vállalatának, avagy egyéb elfoglaltságának fáradtságát valami kies budai helyen épült villájában, avagy lakásában pihenje ki. Ez a vágy megerősödött az emberekben a világháború összeomlása után és így vált Buda fejlesztésének ügye elsőrangú fontosságú pesti kérdésé, amelyet még felfokozott a mindinkább kifejezésre jutó fürdőváros felé való törekvés és az idegenforgalomnak folyton fokozódó emelkedése.

A budai oldal különböző szép részei között is felkeltette — különösen a középpolgárság érdeklődését — az óbudai hegyvidék. A *Mátyás-, Remete-, Tábor-* és *Testvérhegyek, de még a Csúcs- és Üröm-hegy* pompás keleti és részben déli fekvésű lankái mindsűrübben telnek meg csinos nyaralókkal és családi házakkal, úgy hogy ma már komolyan beszélhetünk itt is, *a hegyen épült városról.*

Annak dacára történt ennek a vidéknek felfejlődése, hogy azt igen erősen hátráltatta egész a mult évig a Schmidt Miksa-féle u. n. Attila-park ügyének hosszú éveken keresztül tartott huza-vonája, — amely idő alatt magánépítkezés itt — engedély hiányában — lehetetlen volt. Megnehezitették továbbá a fejlődést a végleges szabályozás hiánya és az ezzel összefüggő parcellázási lehetőségek korlátozottsága, a téglagyárak beigazoltan szabálytalan működése és rablógazdálkodása, amelynek mostani belügyminiszterünk erős keze kiván gátat vetni és mindezeken kivül — nem utolsó sorban — a közműveknek úgyszólván teljes hiánya.

És mégis az *„Óbudai Hegyvidéki Szövetség"*-be tömörült lakosság, két nehéz évtized lankadatlan munkájával elérte azt, hogy ma már rendes utak vezetnek fel és keresztül a hegyeken, a villanyvilágítás is megvalósult és szép fővárosunk esti panorámája gazdagabb lett egy gyönyörü csillagos területtel.

Hiányzik azonban még mindig a fejlődés egyik alapvető tényezője: *a víz.*

A kutak vizét elorozták a téglavető gödrök, úgy hogy a talaj évről-évre szárazabb lesz, szinte az elkarsztosodásnak van immár kitéve, miértis a vízvezetéki víz idehozása immár elódázhatatlanná vált.

Az érdekelt polgárság látta azokat a nehézségeket, amelyekkel Budapest vizellátásának, különösen a nyári évszakban megküzdenie kell és éppen ezért nem az eddig taposott úton keresi a megoldást, hanem oda fordul, ahová a vízben legszegényebb vidék szomjuhozói szoktak, *a sziklához,* illetőleg a sziklák alól fakadó *forráshoz.*

Szinte köztudomásu, hogy a pilisi hegyvidék szénbányáit egy nagy ellenség fenyegeti állandóan, az u. n. triász-víznek betörése, amelynek szinte korlátlan mennyiségü tömege az utóbbi években *Dorogon* is, *Solymáron* is komoly bajokat okozott éppen nagy bőségénél fogva. Ami ott ellenség, az a mi esetünkben hasznos erő és jóbarát.

A Hegyvidéki Szövetség Pávai Vajna Ferenc főgeológus, főbányatanácsost a téglagyárak ráncbaszedése ügyében kalauzolta ki erre a vidékre, ahol a Bohn-féle téglagyár vízgyűjtő ciszternái terelték rá a figyelmet a szemle tárgyává tett elbányászott utakról és kutakról a vízkérdésre és ezzel kapcsolatban egyik ilyen triász-forrás: a Bécsi és Vörösvári utak összeszögelésénél levő dúsvizű *Árpád-forrás* ügyére.

Ezek a budai triász-vizek általában 20—23 C fokuak és u. n. nyers állapotukban ivásnál jobban használhatók fürdők céljaira (Római fürdő, Csillaghegyi strand, stb.). A hydrológiai tudomány mai állása mellett azonban elválasztható immár az ilyen forrásoknál a meleg víz a hidegtől és ennek keresztülvitelével rendelkezésre állana az érintett városrész számára a legkitünőbb és legtisztább forrásvíz, amely megfelelő terjedelemben feltárva, a hegyvidék vizellátásán *felül* igen értékes tartalékot jelentene a vizellátás terén az egész budai oldal számára.

Rossz nyelvek azt susogták valamikor, hogy néhai királyunk: I. Ferenc József nem nélkülözhette még Budapesten létekor sem a *bécsi Hochquelle* vizét.

Miért ne adjuk mi vizvezetékünkben az ennél még jobb és üditőbb budai forrásvizet a lassan felfejlődőben levő budai fürdőváros közönségének?!

Az Acquincumból valamikor Budára, illetőleg Óbudára vezetett vízvezeték egyes oszlopai még ma is ott állanak a Szentendrei út mentén, s mutatják a késő ivadékoknak a tiszta forrásvíz egyik útját.

Üssük meg a budai hegyek szikláit a modern tudomány kalapácsaival, hadd csökkenjen a vízművek vízellátási gondja és hadd kapjon a polgárság ott mindenütt jóízű forrásvizzel táplált vízvezetéket, ahová eddig éppen a síkföldi vízművek különböző bajai miatt nem lehetett vizet juttatni.

Pávai-Vajna Ferenc m. kir. főgeológust pedig itt a nyilvánosság előtt megkérjük, hogy vigye ezt a fontos ügyet a főváros közügyi asztalához és legalább is azzal a lélekkel induljon oda, hirdetni a felismert igazságot, mint amiyennel a nagyenyedi diákok szoktak menni a kiüzött cél felé és mint amilyennel mi is küzdünk ennek a szép budai résznek a fejlődéséért.

Üssük meg a budai kősziklákat!

Vizet hord a Dunába, aki vizet hoz Pestről-Budára!

— Budapest és vizei —

A tudósok azt mondják, hogy Budapest világhires forrásai naponta nyolcvanezer köbméter vizet hoznak a felszínre. Erre a nyolcvanezer köbméter vízre nyolc fürdője van a fővárosnak. Nem azért, mintha többnek *nem telne abból a rettenetesen sok vízből,* hanem azért, mert ez a nyolc fürdő megszokta, hogy rajtuk kivül nincsen több Budapesten, amelyikben gyógyvízben gyógyulnának az emberek s megszokták, hogy egy kilencedik még nem csinál konkurrenciát nekik. Viszont a hőforrások gyógyító vize is megszokta már, hogy a főváros gyógyfürdőinek csak egy egészen kis részére van szüksége s a többi ilyenkor, a téli fagy idején, gőzölögve folyik el a Dunába. Az eredménye persze az, hogy bár unosuntalan hangoztatjuk Budapest fürdőváros jellegét, *az ma sem fürdőváros,* aminthogy nem volt az a török világ idejében sem, pedig akkor *kétszer nyolc* fürdője volt Budának.

A fővároskörnyéki szénbányáknak legnagyobb veszedelme az a borzalmasan sok kristálytiszta, hideg víz, amit a tudósok *karsztvíznek neveznek,* s ami mindegyre úgy önti ki munkahelyeikről a bányászokat, mintha ürgék lennének. Emlékszem, hogy a minapában Solymáron idézett elő ez a víz nagy bányaszerencsétlenséget s a mult évben a dorogi Reiman aknába naponta nem kevesebb, mint 100—120 ezer köbméter víz zúdult be. Hogy milyen sok ez a víz, kitűnik abból az összehasonlításból, hogy a fővárosnak — ha tudjuk — napi 160 ezer köbméter vízre van szüksége.

A szénbányák milliókra menő százezreket költöttek és költenek el arra, hogy kiemeljék a bányákba betörő vizeket és hogy a lehetőségig védekezzenek ezek ellen a betörések ellen. Sok, a tavalyihoz hasonló vízbetörés kényszeríti őket erre, mert volt már rá eset, hogy a több méter széles üregü aknákat úgy elöntötte a víz, hogy azoknak száján *mint a szökőkútból* ömlött ki a bánya udvarára.

Mi nem igen szoktuk megnézni, de ha idegen vetődik hozzánk, az annál jobban csodálkozik, hogy a Római fürdő egész patak-forrásait a rómaiak nem voltak restek Óbudáig elvezetni, amint azt vízvezetékük lábazatának romjai mai napig hirdetik. Bizony megbámulják a Flórián tér 2000 éves fürdőit s azt is feljegyzik, hogy a rómaiaknak vizi orgonájuk is volt ott.

A főváros is költ, de még mekkora pénzeket, és pedig arra, hogy a Duna iszapos vizét kutakba gyüjtse, szivattyúzza, szűrje, tisztítsa; vezetéket is épit, de még milyen drágán, hanem azt nem árkotbokrot átivelő formában, mint a rómaiak, de a Duna alá fúr alagutakat, hogy annak szigetéről vigye Pestre s onnan megint vissza — Budára.

Igy aztán a főváros vize olcsónak nem olcsó, de amint évről-évre olvassuk, — nem kifogástalan.

Ezek után kinek jut eszébe csodálkozni azon, hogy a Bécsi út végén évszázadok óta egyik nagy forrásunknak, az Árpád-forrás vizének a fele ma is *csak malmot hajt,* a másik fele pedig be van temetve, — a Rómaifürdő és Csillaghegyi források vizvezeték helyett posványos árokban folyva, ügyelnek a Dunára, hogy el ne apadjon — s a Császár-Lukács-fürdő őstavának megint csak egész patakot kitevő vize — nehogy az emberek lássák — *magas kőfallal van elkerítve* s még a hidat is, ami alatt elfolyik, *Zsigmond utcának maszkirozta el* az elővigyázatosság.

Az igaz, hogy ezek a mi forrásaink langyosak s azt is mondják róluk, hogy szénsav is van bennük. De vajjon hideg-e nyáron a vízvezeték vize s olyan rettenetesen diffamáló volna-e, ha a vidék s — uram bocsásd —, a külföld úgy tudná, hogy Budapest fürdővárosban *még a vízvezetékből is ásványvíz csurog?* Azt tudjuk, hogy a rómaiaknak jó volt ez a víz s tudták a módját, hogy miképen vezessék el és mire használják fel. Nem hisszük, hogy a XX. század technikusai ne tudnák megoldani a vízvezetéknek és felhasználásának azt a problémáját, amit a legfélreesőbb római kolóniák egyikének diplomanélküli mérnökei meg tudtak oldani.

Vannak szakemberek, akik esküsznek rá, hogy ezeknek a most haszontalanul a Dunába folyó forrásaink vizének csak egy kis része alulról jövő meleg ásványvíz s a bővebb fele az a *kristálytiszta, hideg karsztvíz,* amely már nem fér el sem a szénbányák üregeiben, sem a budai hegyek tömkelegében, hanem azok lábánál keres utat a földalatti repedésekben s ott bugyog fel az Árpád-forrás, Rómaifürdő és Csillaghegyi források, meg a Lukács-fürdő őstavában és ki tudja még hány *rejtett földalatti vízforrás ismeretlen helyén.* Nem hisszük, hogy ezek a szakemberek és az igazán jó hirnévnek örvendő magyar bányászok ne mernének vállalkozni arra az egyszerű bányászati feladatra, hogy ezeknek a pocsékba elfolyó forrásoknak a *különböző eredetü vizeit elválasszák egymástól* és megkeressék a budai hegyeknek azokat a még szemünk elől elzárt csapjait, amelyek a szénbányák helyett a főváros vízvezetékének csöveibe öntenék azt a jó hegyi vizet, amiről hires Bécs város vizvezetéke s még sok más külföldi — s úgy sejtjük — ilyenféle vizek vizvezetéki célra való felhasználására még nálunk is akadna példa, ha egy kicsit szétnéznénk az országban.

Ugy hirlik, hogy az ilyenféle forrásvizsgálatok és elrendezések nem kerülnének annyiba, mint a maholnap Káposztásmegyertől Vácig ásott vízvezetéki kutak; s ezek vizét nem kellene sem tisztítani, sem szűrni, metr jobb volna úgy is a mainál s nem kellene Káposztásmegyerről hozni Budára, mert annyi van itt, hogy Pestnek is sok lenne s azon a pénzen, amibe egy Duna alatti alagút kerül, — Budán, bent a városban lehetne egy akkora csapot ütni a budai hegyek tövébe, hogy még a Dunának is jutna az azon kifolyó vízből, nemcsak Pestnek.

Az az érzésem, hogy ha Budapest fázik a kilencedik gyógyfürdőjének konkurrenciájától — pedig úgy mondják, hogy kétszer kilencet is lehetne már csinálni — akkor sohasem lesz fürdőváros, amint hogy eddig sem volt s ma sem az; de a vízvezetéki vize sem lesz kifogástalan, elég és olcsó, ha csak a föld alatt, alaguton hozzák át a tulsó oldalról s nem néznek széjjel a felszínen is, ahol — Isten bizony — ha még egy kicsit is megpiszkálják az óbudai földet, ma-holnap nem fogjuk tudni, mit csináljunk azzal a sok vízzel, amivel eddig azt a vidéket az Uristen csak megverte, de nem akad ember — a rómaiak óta —, aki javunkra fordítsa.

Ezt tárgyalta előadásában Pávai Vajna Ferenc, a Hollós Mátyás Társaság estjén.

Dubonai Pál.

Amihez pénz nem kell

— Harc elavult dogmák ellen —

Divat manapság azt mondani, ha az embernek valami terve, gondolata van, hogy jó, jó, de ehhez pénz kell. Pénz pedig nincs. Igy azután a legjobb gondolatok is megsemmisülnek. — Amiről én akarok szólni, ahoz pénz nem kell és mégis sokaknak hasznára válnék, mondhatnám önérdek.

Budapest Székesfőváros már ugyanis évek hosszú során felvette a költségvetésbe az úgynevezett

Törökvészi út kiépitését.

eddigelé azonban nem valósult meg. Most állitólag megvolna az alkalom a kiépítésre szükségmunka keretében.

Hogy egy út megépíthető legyen, területre van szükség. Most, amidőn a Törökvészi utat a fentiek szerint meg lehetne építeni és már a munkálatokat kellene megkezdeni, akkor derül ki, hogy nem áll a fővárosnak rendelkezésére a szükséges terület. A törvény rendes útja ilyenkor az, hogy a tervezett út melletti telkekből a szükséges területet kihasítják. Ehez azonban pénz kell! Ezen a módon kivül van egy abuzus is, amit a Főváros és a Közmunkák Tanácsa igyekeznek törvényerejü gyakorlatnak feltüntetni, hogy t. i. a tervezett út melletti telektulajdonosok kötelesek az út céljára szükséges területet fele-fele arányban ingyen szolgáltatni a fővárosnak. Vagyis, ha nekik maguknak van, akkor természetben átadni, ellenkező esetben pedig a szomszédtól szükséges területet megszerezni és út céljára a fővárosnak ingyen átengedni. Ha pedig valakinek a telke két tervezett út közé esik, mindkét oldalon ilyen kivánságokkal áll elő a főváros, sőt az is megeshet, hogy mert a szabályozás úgy kivánja, mindezek tetejébe terjedéket is kell vásárolnia.

Mindeme áldozatok ellenében azt emlegetik az illetékes hatósági közegek — meggyőződés nélkül —, hogy az út megépítése révén a telkek ára fel fog emelkedni. A mai viszonyok között úgynevezett forgalmi áron sem lehet telket eladni, annál kevésbbé eszmeileg felértékelt áron. Az összes fent vázolt áldozatokat tehát a telektulajdonosoknak most kellene meghozniok, mig viszont az emlegetett „ellenérték" csak ködbevesző délibáb.

Miután ez igy van, a telektulajdonosok nem sietnek nyakukat igába hajtani. Erre azután marad minden a régiben. Az illetékes tényezők megállapítják, miszerint ők mindent elkövettek, hogy az egész vidék fejlődését jelentő tranzverzális út megépülhessen.

Többször volt már alkalmam kijelenteni illetékes helyen, hogy terület van bőven és ebből adnak a telektulajdonosok legszivesebben és legkönnyebben, de **adni kell nekik valami ellenértéket.** Városfejlesztési ideálok önzetlen szolgálatát nem lehet komolyan várni egy-egy városrész lakóitól. Joggal kérdezhetik a telektulajdonosok, hogy mit kapnak az útépitéssel járó horribilis megterhelésekkel szemben, de ma. Ez a valami az, hogy

a 600 □-öles minimális telekmértéket le kell szállítani 300 □-ölre.

Hogy ez az intézkedés mit jelent, nem kell magyaráznom. Ez a valami azonnal szolgáltatható — pénz nélkül.

A telkek nagyságának és a beépitési módnak miképje, vagyis az övezetbeosztás kérdése a Közmunkák Tanácsának szuverén joga. Ezzel a jogával úgy él, hogy például a Gugger-hegy Pasarétre néző (dél—délnyugati) lejtőjének egy részén 300 □-öles parcellákat szabad és lehet alakítani, azontúl csak 600 □-öleseket. Ezen az utóbbi területen húzódnak a szóbanforgó út.

Az árverések egész sorát lehetne felhozni ezzel az elavult intézkedéssel szemben. Helyszüke miatt ezt mellőzöm és csak azt mondom: — ha a Közmunkák Tanácsa nem akarja a Buda egyik legszebb vidékének fejlődését mesterségesen akadályozni, enyhítsen ezen a tarthatatlan álláspontján és tegyen eleget a még 1932. szept. havában meghozott 70.435—1932. számu, eddig még el nem intézett belügyminiszteri utasításnak. Ha eszerint fok eljárni, lesz terület az út megépítésére, akkor lesz munka, akkor lesz sokaknak kenyér és a megoldáshoz — nem kell pénz.

Pénzes Mihály dr.

Együnk Dreher keksz-et

A megtiltott dal

A biboros mondta a díszmisét —
A sok-sok ezer szív meg hinti szét
Az ezeréves ősi dallamot,
Amit tíz század egymásnak adott:
»Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne feledkezzél el szegény magyarokról.«
Egy cserkésztiszt tanár, Erdély fia,
Dalolni kezdi. De kicsiny hijja,
Hogy el nem vágódik a zöld gyepen,
Rázza valami szörnyű gyötrelem —
Göres bujt mellébe, fuldokol szegény,
Könnytenger záporoz a két szemén.
Mozgás. A biboros is oda néz
Egy-két gyerek mentőkért menni kész —
— Bocsássatok meg — szól- — nincs semmi baj.
— Csak nálunk tiltott ez a drága dal.
— Tizennégy éve várom és lesem,
— Hogy dalolom majd boldog-csendesen,
— Most lehetett vón, de a mult, a mult
— Reám zuhant s a lelkem elborult.« —
S kérdezi angol, francia, a dán,
Holland, lengyel, finn, indus és japán:
»Szabad eltiltani egy templomi dalt,
Mit ezer éven át egy nép sóhajt?« —
A gyermekszív földobban: nem lehet,
Daloljuk hát a tiltott éneket —
És szöveg nélkül, hangra hang felelt,
S öt világrész együtt énekelt.
Körül az erdők átvették a dalt,
Viharzó dömmá vált, ami kihalt;
Velük daloltak az azur-messzeség,
Rigók, pacsirták, csízek, gerlicék,
Harangvirág, vadrózsa, mirtuszág
Fujták a láncravert dal himnuszát.
Az ég kárpitját nyitják angyalok,
Egymásnak adják át a csillagok,
Hogy a szférák az Istenhez repítsék,
Hogy hallgassa meg, mert lenn nincs segítség.
»Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne feledkezzél el szegény magyarokról.«

Gödöllő, 1933. augusztus hó

KISS MENYHÉRT

Csodálatos Karácsonyest

Fölöttünk már a csillagfényes mesebeli rejtélyes éj, amikor elcsendesül a világ zaja és megszólal egymásután a sok kis ezüstcsengő, betöltve minden zugot a békés csendben. Talán nem is hallható sehol sem igazán, de boldog önfeledt kacagása mégis betölti a szomorú szíveket, a ma oly nagyon gyötrődő elkeseredett magyar lelkeket. A kicsi csengettyűnek csengő hívására mintha valami megmozdulna a lelkünk legmélyén. Talán ismeretlen vagy, csendes hazavágyás. Csak érezzük, hogy valami vonz: rejtett erőforrás a távol messzeségben. Odaállunk az ablakhoz és a háztetők között, felhőponyvák mögött keresünk egy kis darab eget, az égen pedig ködön és füstön keresztül a fényes csillagokat. . . hogy megláthassuk mi is a piciny Jézuskát, aki áldását adja szegény mindnyájunkra, széttépett hazánkra, búban, bajban élő Budánkra!

Hívogatják őt a Buda utcáit járó betlehemesek is, akik már szent Luca napjától kezdve járják a házakat, vendéglőket és lakásokat, hogy hirdessék: dicsőség az Istennek. . . békesség a jóakaratú embereknek! Szines papirokból összetákolt templomot vagy istállót ábrázoló ládikát hordoznak magukkal, amelyben kicsiny gyertya fénye mellett a Szent-család papirból kivágott, vagy gipszből, viaszból formált alakjai láthatók. Sorra járják a házakat, lakásokat s a legtöbb helyen szívesen meghallgatják a betlehemesek karácsonyi énekeit és az isteni Kisded születéséhez, a pásztorok imádásához vagy pedig a napkeleti bölcsek zarándoklásához fűzött ártatlan mókákat. Végül megajándékozzák a betlehemes gyermekcsapatot, amely odébb vonul egy házzal. A betlehem-járás egyáltalán nem különleges magyar népszokás s a legtöbb európai keresztény népnél megtalálható; még pedig a magyar betlehemesekéhez hasonló alakban, ami azt bizonyítja, hogy a betlehem-járás templomi eredetű, általános ünnepi szokás. Csupán az enyhébb éghajlatu déleurópai országok népeinél ismeretlen ebben az alakjában, ami viszont azt is megmagyarázza, hogy az eredetileg templomi jellegü és az úgynevezett karácsonyi miszteriumok sorába tartozó párbeszédes előadás miként vált templomon kivüli népies játékká. A betlehem-járás a mai időkben sokat veszített eredeti jelentőségéből, az ország némely vidékén azonban hiven megőrizték a régi hagyományokat és a betlehemesek ajkán ugyanazok az énekek és mondókák szólalnak meg, amelyek már évszázadok előtt ünnepi hangulatba ringatták az ájtatos híveket.

A titokzatos este gyönyörü varázsa minden szívben megremeg, hogy szeretetet sugározzon legalább ezen az egy napon, hogy szivtől-a szivig, lélektől-a lélekig áradjon lehozva az eget a földre. Az 1933. év nagy nyomoruságában a szeretet zsákjai jobban kitárulnak és öntik a különféle karácsonyfa-ünnepségeken a szegény öregek, árvák, betegek elé a kis Jézuska ajándékait.

Gyönyörü karácsonyi ünnepséget rendezett dec. 22-én az óbudai gázgyári elemi iskola és óvóda a gázgyári jóléti épület pompásan újjáalakitott és mintaszerüen felszerelt színház-termében. A gazdag müsort a gázgyári önképzőkör magasnivóju zenekara emelte művészivé, *Müller* Antal karnagy vezényletével. A kedves csöppségek és nagyobbacskák is kitünő betanitás mellett szavaltak, énekeltek, táncoltak és adtak elő szindarabot, meleg karácsonyi hangulatot árasztva. A mélyhatásu ünnepi beszédet Ekamp Nándor szakfelügyelő mondotta, mig a rendezés szép és áldozatos munkáját Koffler Béláné, Farkas János, Varga Károly tanitók, Perger Ferenc mérnök és dr. Bihari László a gázgyári könyvtár lelkes vezetője végezte.

*

Meleg és szeretettel teljes karácsonyi ünnepséget rendezett december 23-án a *Római-fürdőtelepi* elemi iskola növendékserege. Az ünnepi beszédet *Olveczky* Pál szakfelügyelő, a Budapesti Hivatalos Tanitótestület fáradhatatlan elnöke mondotta mély hatást keltve. A kiválóan szereplő tanulók nagy tetszést arattak szereplésukkel, de különösen sok tapsot kapott a »Mindenki karácsonyfája« cimü szindarab amelyet *Kuncze* Ilonka tanitónő tanitott be sok elismerést kiérdemelve. Az ünnepség után minden tanuló kivétel nélkül pompás szeretet-csomagot kapott, amelyben ruhanemü, játék, iroszer, diós- és mákospatkó, szaloncukor és sok egyéb gyermeknek való kedvesség volt. Külön ki kell emelnünk, hogy a legszebb játékokat Flóry *Győző* tanitó és *Kuncze* Ilona tanitónő éjszakáikat feláldozva saját maguk készitették el. De külön meg kell emlékezni az ottani Szülők Segitő Szövetségéről, a nemesszivü G. E. urról, a jó Fischer bácsiról és a többi nagylelkü adakozóról, akiknek a legforróbb köszönet jár, hogy ezt az ünnepet olyan meleggé és szeppé tették.

Felruházási ünnepélyt rendezett december 20.-án délután a Budagyöngye helyiségében a **Pasaréti Kápolnabizottság** Zseltvay Elemérné és Józsa László ny. államtitkár elnöklete mellett. Az ünnepségen megjelentek: Kozma Jenő dr. országgyülési képviselő, Kolozsváry Endre dr. ny. államtitkár, Gulácsy József ny. tábornok, Bohnert Valér lelkipásztor és még sokan mások a helyi előkelőségek közül. A jól sikerült felruházási ünnepély megrendezésében hetek óta tartó fáradhatatlan buzgósággal közreműködtek Zseltvay Elemérné vezetése mellett, dr. Kolozsváry Endréné, dr. Dussemasin Albertné, Szegő Gyuláné, dr. Ujhelyi Henkel Lajosné, dr. Kendi Finály Istvánné, Hajós Mihályné, Cziráky Zoltánné és Schütz Magda. Felruháztak és megajándékoztak 130 szegény családot.

Karácsonyra
KOVÁCSEVICS
mindenkinek jót hoz!
Néhány igazi ajándék

Férfi ing fehér puplinselyem . P 4.95
Férfi ing tiszta hernyóselyem, gallérral P 9.—
Nyakkendő nehéz tiszta selyem P 3.70
Férfi hálóing mosott siffonból P 5.—
Kemény gallér 1 ict prima, szép lakk-dobozban P 13.20
Házikabát double-flanellből P 13.80
Férfi bunda selyemfényü nutriette béléssel valódi opossun galléral P 118,50
Divatsál bouclé, nagy választék P 3.50
Selyemcipő fekete, divatos forma P 7.50
Női bőrcipő fekete, jó minőségü P 9.80
Férfi félcipő elegáns, prima box, kézimunka P 13.80
Gserkész bakancs vizálló, duplatalpu 35-ös számu P 10.—
Sícipő duplatalpu, zsiros tehénbőr, bevarott nyelvü, bőrbéléses, 36—46 számig P 28.—
Női házicipő meleg gyapju, kihajtós P 2.90
Füző szenzációs uj szabadalom! Gummi és halcsont nélkül tökéletes alakot formál 10.80 és 14 P
Ez az ajánlatom csak a budai fiókra vonatkozik!
Kovácsevics Milenkó
budai fióküzlete: I. Horthy Miklós-út 39.
Telefon: 58—3—78.

A kultura fáklyáját gyujtva indult meg a Dunántul szervezése

— A Dunántuli Közművelődési Egyesület közgyülése Budán —

Általános kivánság, átérzett szükségszerüség, hogy a Dunántul-nak olyan központi szerve alakuljon ki, amely ennek az országrésznek ügyeit — a magyar kultura, az idegenforgalom és a fürdőügy terén — közvetlenül és rövid uton intézhesse. A gazdasági nagy önzés idején magára maradt „Dunántúli Közművelődési Egyesület", közismert nevén a D. K. E. látta be elsőnek, hogy ily dunántuli központ kialakulására legalkalmasabb hely — Buda és a Budai Polgári Kör meghivására átköltözött Pestről a budai Vigadó épületébe, hogy itt szolgálja annak a központi szervezetnek az érdekeit, amelynek létesitését saját érdekében is siettetnie kell. Ezt a célt szolgálta a D. K. E. Budán rendezett közgyülése és szolgálja tovább a Budai Polgári Kör és hazafias vezérkara élén: Kozma Jenő.

*

»A DUNANTULI KÖZMÜVELÖDESI EGYESÜLET« december hó 14-én csütörtökön délután rendezte 44. évi rendes közgyülését a budai Vigadó palotájában székelő Budai Polgári Kör nagytermében. A közgyülésen többek között megjelentek: Lőrinczy György, Szathmáry István, Sziklay János dr., Szalay Sándor dr., Kiss Menyhért, Palóczi Edgar, Max János alezredes, h. Balázs Lujza, Viraág Béláné, Wagner Vilmosné, Szalay Magda, Rusztler Károly, Wagner Vilmos, László Sándor és még számosan. A közgyülést P. *Szathmáry* István társelnök, a Petőfi Társaság tagja nyitotta meg, aki a formalitások elintézése után bemutatta *Serédi* Jusztinián bíboros hercegprimás és *Kapi* Béla evangélikus püspök, továbbá *Kozma* Jenő országgyülési képviselő leveleit, melyekben a nevezett előkelő személyiségek más irányu elfoglaltságuk miatt távolmaradásukat kimentették. Bejelentette az elnök, hogy *Lőrinczy* György, a kiváló iró, aki a legnagyobb anyagi válság idején, Rákosi Jenő halála óta nagy buzgalommal és példás önzetlenséggel vezette az Egyesület ügyeit, egészségi állapotára való tekintettel lemondott erről a tisztségéről.

Inditványozza, hogy a DKE *Lőrinczy* Györgyöt hervadhatatlan érdemeiért örökös tiszteletbeli tagjává válassza meg, amit a közgyülés lelkesedéssel magáévá tett.

Ezután *Kiss* Menyhért igazgató, választmányi tag inditványozta, hogy a közgyülés válassza meg az egyesület tiszteletbeli elnökeivé *Nagy* Emil dr. ny. minisztert, valamint *Kozma* Jenő dr. országy. képviselőt. Ismertetve eddigi közéleti szerepléseiket, a közgyülés a javaslat értelmében *Nagy* Emilt és *Kozma* Jenőt az egyesület tiszteletbeli elnökeinek választotta meg.

Nagy Emil dr. foglalta el ezután az elnöki széket és nagyszabásu programmbeszédet mondott. A Dunántuli Közművelődési Egyesület *Szell* Kálmán és *Rákosi* Jenő alapitása lévén, azok elnöksége idején igen nagy szolgálatokat tett a magyar kulturának. Fennállása óta 812 könyvtárat, és 82 kisdedóvodát alapitott egyéb kulturális tevékenysége mellett. Kultúra nélkül nincs jólét s a kultúra szeretetének az eddiginél mélyebben át kell hatni a szélesebb néptömegeket. Olyan egyesületre, mint a Dunántuli Közművelődési Egyesület, mindenkor szükség lesz. Most megválasztott elnöktársam, *Kozma* Jenő nevében is kijelenthetem, hogy mindketten ezt a célt kivánjuk szolgálni. Hosszantartó lelkes éljenzés és taps kisérte szavait.

Lőrinczy György olvasta fel ezt követőleg *Rákosi* Jenőről és *Klebelsberg* Kuno grófról irt, emelkedett hangu megemlékezését.

A lelkes éljenzés elnultával *Kiss* Menyhért inditványozta, hogy az egyesület válassza meg ügyvezető elnökévé a dunántuli kultura régi bajvivóját, *Szilay* Jánost, a kitünő magyar irót, — alelnökké pedig Peterdy Sándort és Viraág Bélát. A közgyülés ebben az értelemben határozott.

Szíklay János, az ujonnan megválasztott ügyvezető elnök mondott köszönetet ezután a maga és két alelnöktársa nevében a megválasztásért, aki Dunántulon, a Balaton és Bakony mesgyéjén született. A közgyülés *Szilay* János ajánlatára egyhangulag örökös tiszteletbeli tagokká választotta meg: *Darányi* Kálmán és *Petri* Pál államtitkárokat, továbbá *Óváry* Ferenc felsőházi tagot. Választottak ezenkivül 29 uj igazgató-választmányi tagot is: Aggházy Kamill, Bársony Oszkár, Becsey Antal, Czakó Elemér dr., Fábián Gáspár dr. épitész, Greguss Dániel dr. ny. főkapitány h., Hoór Tempis Móricz dr., Lendl Adolf (Keszthely), Lugmayer József, Metzler Jenő, Pálvay-Vajna Ferenc dr., Palaky Ferenc ig., Dr. Szalay Sándor, Szilágyi Károly, Szvizzényi Zoltán min. tan., Tausz Béla dr. főorvos, Zajti Ferenc, Massány Ernő dr., Ripa Ferenc, Ujj Gyula, Nemes Antal püspök, Budai-Goldberger Leó, Báró Weiss Alfonz, Wilderstorfer Ferenc vezérigazgató, Scitovszky Tibor a Hitelbank elnöke, Stein Emil a Kereskedelmi Bank vezérigazgatója, Dr. Biró Pál, Vida Jenő vez. ig. *Rákosy* Gyula dr. ismertette ezután a főtitkári jelentést, majd *Rusztler* Károly beterjesztette az 1932. évi zárószámadást és az 1933. évi költség előirányzatot, melyet a közgyülés is egyhangulag elfogadott. *Viraág* Béla elnök biztositotta az egyesületet, a Hollós Mátyás TTársaság jóindulatu erkölcsi és testvéri támogatásáról. Az elnök bejelentette, hogy a változott időknek megfelelően az alapszabályokat *módositani kell*, ezzel a kérdéssel a legközelebbi időben egy külön közgyülés foglalkozik. Ezután elnök megemlitette, hogy az egyesület alelnök-főtitkára *Rákosy* Gyula dr. fáradhatatlan munkájának köszönhető, hogy az egyesület eddig is hivatásának magaslatán állva végezte kulturmisszióját. Végül még egyszer megköszönte az érdeklődést és a közgyülés ezzel véget ért.

A veszendő ősiség

Pereg a dob a magyar őstörténet adatai felett

Egymáshoz szitó, egymást szerető magyarok megdöbbenve olvasták, hogy teljesen hiányzik, úgy tudományos köreinkben, kulturintézményeinkben, mint pedig hatóságainkban az érzék a magyar ősiség iránt, amelynek rendkivül értékes gyüjteménye, amely Zajti Ferenc őstörténeti kutató évtizedes munkájaként gyült össze, mint makulatura papiros kerül árverésre.

A magyar tudományos akadémia tartózkodó álláspontját teljesen megértjük, mert ez a zártkörü nobilis társaság inkább önmagának él, mint a nemzetnek és meg vannak a maga különös tudományos céljai, amelyek talán előbbre vihetik a tudományokat és a kulturát, de nagyon távol állanak minden nemzeti gondolattól, amely tulmegy az ezeréves határon és esetleg anyagi áldozatokat követel a Magyar Tudományos Akadémiától, megfeledkezve arról, hogy egész létét a magyar nemzet áldozatkészségének köszönheti.

A magyar lelkek megdöbbenését bizonyítja *Móricz Pálnak*, a legmagyarabb irók egyikének alábbi levele, amelyet lapunk szerkesztőjéhez intézett, amely nemcsak az ő megrettenésének a tükre, hanem mindazoké, akik fanatikus rajongással csüggenek azon a dicső magyar multon, amelynek *csak egy törpe kis része a mi ezeresztendős európai küzdelmes létünk*. Tekintsen el az olvasó ennek a levélnek ama részeitől, amelyek a szerkesztő iránt való barátság kedves megnyilatkozásai és csak azt a feljajdulást értékelje különösen, amely e veszendő őstörténeti kincsek megmentését követeli.

*

Kedves, jó Béla Bátyám!

Mióta felköltöztél a Budai városmajori Alföldről Budavár magas negyvidékére, valahogyan kiestel az utambol. A megközelitesed — legalább is nekem — nehezebb. Pedig, hanár futólag is, jól esnék el-el tererélni Veled, mert dércsipett lelkem mindig felfrissül, a további küzdésekhez életkedvet kap mindannyiszor. Kedves lapod, a »Budai Napló« révén még van ugyan közöttünk szellemi kapcsolat, ámde cikkeid olvastán sokszor szeretnélek magamhoz ölelni. Te nagy, hivő lélek! Öreg Budánknak még próza-irásaidban is legnagyobb, legelső, szerelmes poétája.

Mi minden gyönyörüt meg nem látsz, szóvá nem teszel s a vak-lusta köztudatba hivön, gyujtón bele nem dobsz? Édes bátyám! Ha majd hálás Buda még életedben szobrot állit, ahogy megérdemled, és szürke cilinderedben, a régi gaval éroknak már csak általad viselt, kedves, nemes úri divatja szerint fáradhatatlanul útnak indulsz és édes szóval, zamatos magyar tollal ismét és ismét felkeled Budának újabb és újabb, reá közlő szép égét, veszendő értékét, ha kő, ha emberi tehetség, akár Budának agyonhallgatott igazsága, elmellőzött létérdeke az!

Reád csakugyan áll az is, hogy a szem a lélek tükre... A Tiedből fehér erővel kisugárzó, tüzlángos eszményi magyar lélek is — bizony mondom! ritkitja párját; sőt másik ilyen ebben a mi sivár, hitetlen ujságirásunkban nincsen is! Édes Bátyám, ha rajtad mulna, akkor a magyar lét és szebb sors tehetségeit, nagy célkitüzéseit, oly tengersok drága gyöngyét nem gázolnák porba-sárba az avatatlan durva és idegen lelkü barbár kontárok.

Micsoda megrendítő, hatalmas, igaz, lelkünket égető, nagy magyar irásod most legujabban az is, amelyben »Te megtorpant bolyongó« aranyveretü irásodban egy felmérhetellen tudományos kincseivel pusztulásba taszitott magyar zseninek, *Zajti Ferencnek*, az ősmult egyik legkiválóbb magyar kutatójának nagy magyar családását, végtelen árvaságát és észrevétlen elhervadását tártad fel megrázólag és az igazságnak minden tekintetben megfelelőleg!... Amennyiben van még e nemzet jobb érzésü fiaiban szemernyi becsület hiszem és tudós keleti kutató Zajti Ferencünk érdekében a »magyar ősiségekre vonatkozó óriási adatgyüjteménye« megmentéséért kivánom, hogy fájdalmas irásod ne tünjön el meghallgatás nélkül! A magyarok Istene áldjon meg érette!

Nagy szeretettel küldi ezt a virágszálat 70.-ik születésnapod alkalmából hü öcséd, kész bajtársad a

hajdu MÓRICZ PÁL

Bleyer Testvérek
sportüzlete
Budán, II., Fő-utca 27.
Mindennemü sportcikkek legolcsóbb gyári áron. 1 pár jóminőségü kőrisfa-si teljes felszereléssel Pengő 12.50.
50 éves cég
Nagy karácsonyi vásár!

A sakkozó báb

A világ legnagyobb csodája tulajdonképen Budáról indult el világkörüli utjára, mert alkotója: a Városmajor átépitője, a romantikus Kempelen Farkas innen vitte azt Bécsbe. Ez a nagy tudós kétszáz év előtt született s a jövő évben nemzetközi sakkmérkőzésen fogják megünnepelni születésének kétszázadik évfordulóját. Félszázaddal később a »Magyar Hirmondó« cimü újság 1783. évi 45. számában érdekes módon irta le a legnagyobb feltünést keltő találmányát, a sakkmasinát. Maga II. József császár kérte föl Bécsben Kempelent, hogy a csodagépét vigye Európaszerte körutra s ez meg is történt. Berlin, London, Páris és Petervár uralkodói, előkelőségei egyformán megcsodálták a *török basát*, azt nem húsból és vérből volt, hanem piros kaftánba-turbánba bujtatott figura, de mégis nívósan végezte a házasokat, háromajtós, asztalformáju szekrény mellett ülve, ugy hogy világhires sakkjátékosokat könnyen megmattolt. Már a XVIII.-ik század végén nyolc nyelven irtak könyveket a masináról s a XIX. században újra vagy hat nyelven, amikor második körútjára vitték az automatát.

Kempelen Farkas, aki 1734-ben született, óriási szenzációt keltett a bécsi udvar előtt, amikor gépét 1769-ben először bemutatta. Sokkal nagyobb szenzációt, mint ahogy maga akarta volna. Éppen ezért nemsokára kijelentette, hogy a masina tönkrement és többé nem tud játszani. A kiváló tudós és udvari főtisztviselő — amint később mondották — azért állt elő a pusztulás hirével, hogy békén hagyják. De néhány év mulva megis ujra bemutatta a boszorkányos sakkjátékot. Pál nagyherceg Petervárról I. József látogatására érkezett és akkor a császár kérte, hogy mutassa meg a gépet az orosz nagyhercegi párnak. Ez meg is történt. Kempelen, aki egyéb ért más nagyértékü tudományos felfedezésekkel is foglalkozott, 1804 április 2-án halt meg. Károly nevü fia — udvari fogalmazó — eladta a gépet Maelzel Lénárd hires mechanikusnak, a metronom zeneműszer feltalálójának, aki a 42 életnagyságu figurával játszó zenélőgépet, a panharmonikont is feltalálta. Már övé volt a sakkmasina, amikor I. Napoleon császár 1809-ben játszott vele Schönbrunnban és a gép legyőzte őt is. Legenda szerint haragjában úgy pofonvágta a török basagépet, hogy az egész összetört. De ez nem igaz, csak a sakkfigurákat dobálta össze a császár bosszuságában. Maelzel Napoleon mostohafiának, Eugene de Beauharnais-nak adta el harmincezer frankért titkával együtt a basamasinát. Az uj gazda nagyon csalódottnak érezte magát rövid idő mulva és visszaadta a gépet Maelzelnek, aki 1820-ban Párisban XVIII. Lajossal és Londonban IV. György angol királlyal játszatta a basát, úgy, hogy mind a két uralkodó kikapott tőle. Később Amerikába került a szerkezet és 1844-ben még játszani látták egy Croizier nevü belevillei gazdag mechanikus házában, de azután nyoma veszett.

Tuszt László és Gyula
Budapest
IV. Muzeum-körut 13.
Budai üzletek
I., Alkotás-u. 1.
III., Tavasz-u 15.

Karácsonyra! Szilveszterre!
Ilkőrök, borok és tearumok csak
Jellineknél
II. Margit körut. 60.

Nehéz édes csemegebor vörös, fehér 1930. évi termés	1.10
Tokaji szamorodni édes 930 évi termés	1.20
Tokaji szamorodni száraz	—.80
Tokaji furmint	—.80
Verpeléti leányka	—.66
Nemes kadarka	—.54
Badacsonyi rizling	—.54

Telefonrendelésre házhoz szállítja. Telefon: 574-II. sz.

Epigrammák

Demokrácia

— »Kedves testvérek« — szólt a nép vezére —
— »Méltóságos Úr« — s egy testvér állt elébe;
— »Kegyelmes vagyok, hát nem tudja ezt még?«
S mély megvetéssel — otthagyta a testvért...

*

Uj Költő

Verseidből gondolat, rim hiányzik,
Miben vagy hát a többinél nagyobb?
—»Kitalálom amit szégyel a másik,
S értelmetlen vagyok!«

*

Csiz

Kis fényló pont, csak alig látszó,
S dalával száll a kikelet,
Néhány kis akkord, alig pár szó:
Egy csiz a szakadék felett...
Csattogva száll és mindegy minden,
Napfény, hóvihar, köd szelek,
a költő, a testvéred itt lenn:
Kis csiz a szakadék felett...

*

Spanyol történelem

Ósalkotmányt, törvényt számüz Rivera mester
Caesar is belehalt, de tán sikerül —
Pár évig sikerült, de végül futnia kellett,
S a mérleg nyele most balra szalad hevesen
Bal s jobboldali önkény vesztén a Spanyol így szól:
— Vésszen a diktátor! Éljen a régi király!

Kiss Menyhért

HIREK

A Görögkatholikus Magyar Egyházközség (Bpest, Rózsák tere 9-10) karácsonyi, ujévi és vizkereszti istentiszteletei rendje a budai „Szent Flórián" templomban, II., Fő utca 90. a következő:

December 22. Péntek. Karácsony vigiliája. Szigoru böjt. D. e. 10 órakor királyi imaóra. Ezen a napon mise nincs. *December 24. Vasárnap.* Karácsony előestéje. Megtartóztatás, 9 órakor diákmise, 10 órakor nagy mise szentbeszéddel, d. u. 5 órakor csonka nagy vecsernye. *December 25. Hétfő:* Karácsony első napja, az Ur Jézus születésének ünnepe. 7 órakor reggeli istentisztelet, 9 órakor csendes mise, 10 órakor énekes nagy mise szentbeszéddel, 5 órakor vecsernye. *December 26. Kedd.* Karácsony másodnapja, a legszentebb Istenszülő ünnepe, 7 órakor utrenye, 9 órakor csendes mise, 10 órakor énekkaros nagy mise szentbeszéddel. *December 27. Szerda.* Karácsony harmadnapja. Szent István első vértanu és a Hajnalcsorogi egyházmegye védőszentjének ünnepe. A szokásos istentiszteletek. *December 31. vasárnap.* Az Ur vérrokonainak ünnepe. A szokásos istentiszteletek rendje. D. u. 5 órakor délutáni isteniszolgálat, *6 órakor évvégi hálaadó istentisztelet szentbeszéddel. Január 1. Hétfő.* Ujév, 7 órakor reggeli istentisztelet, 9 órakor csendes mise, 10 órakor csendes mise szentbeszéddel. *Január 6. Szombat.* énekes nagymise és d. u. 5 órakor vecsernye. — Gyónni és áldozni lehet mindennap 7 órától kezdve.

Krajnyák Gábor dr.
tb. kanonok, paróchus

Ötvenhat hősi halált halt hittestvérének állított hatalmas márványtáblás emléket az öntőház utcai főtemplomban a budai izraelita hitközség, amelyet gyász istentisztelet keretében avattak fel. *Kiss* Arnold dr. főrabbi és *Krisztaber* Adolf dr. hitközségi elnök.

A Pénteki Borgazda-Társaság száz pengőt adományozott a karácsonyi szeretetadományok beszerzésének költségeire a II. ker. Közjótékonysági Egyesületnek.

A III. ker. Katholikus Kör dec. 31-én este fél 9 órai kezdettel nagytermében (Ürömi-utca 60) kabaréval, *malac-sorsolással*, női szépségversennyel, tombolával és reggelig tartó tánccal egybekötött zártkörü Szilveszter-estét rendez. Belépő-dij személyenkint 2 P. Meghivók igényelhetők és jegyek elővételben kaphatók az egyházközségi irodában d. e. 10—12-ig.

Nagyobb boldogság : adni, mint kapni, ez az elgondolás hozta létre a »*Siposs-féle Karácsonyi Asztaltársaságot*« amelyet három évvel ezelőtt három lelkes óbuda-ujlaki polgár: *Pichler* Ferenc, *Piazza* Jenő és *Siposs* Károly alapitottak. A három év alatt különösen *Pichler* Ferenc elnök agitálása következtében, nagy arányokban fejlődött az asztaltársaság, amely évről-évre mind nagyobb mértékben vette ki a részét a közjótékonyságból a kerület szegényeinek karácsonyi megajándékozásával. December 19-én, kedden este harmadszor gyültek össze a Siposs-féle óbudai vendéglőben, hogy áldozatkészen segitsenek 23 szegény óbudai családon, amelyeknek élelmiszereket és tüzelőanyagot ajándékoztak. Az ünnepségen megjelent: *Andréka* Károly ny. főkapitányhelyettes, és *Kollmann* Dezső dr. mint meghivott vendégek, azonkivül *Piazza* Győzző törvhat. biz. tag. diszelnök nejével, *Dinka* Ferenc elnök és neje, *Pichler* Ferenc ü. v. elnök, *Piazza* Jenő nejével, *Galgóczy* Gábor százados nejével, *Siposs* Károly házigazda és az asztaltársaság tagjai csaknem teljes számban.

NASZ. *Gansch* Gizella okleveles gyorsirástanitono és csinjenofalvi *Karda* Gerő királyi járásbirósági fogalmazó december 11-én tartották esküvőjüket a Szilágyi Dezsőtéri református templomban.

Háromszázezer üveg pezsgőt visz ki Amerikába a Kinke-cég s onnan a dollárt is Magyarországból az Egyesült Államokba. Óborról alig van készlet, de azt a keveset, ami még van, az idei rossz bor feljavitására fordítják, ám igy is az 1933. évi termés jelentős részét kénytelenek borpárlattá feldolgozni, — az idei 3 milliós termésből 2½ millió hektóliter 6—9 fok között ingadozik.

A Nemzeti Stadion ügyében Óbuda minden társadalmi egyesülete harcba indult. Legutóbb december 18-án a III. Ker. Keresztény Társaskör tartott igen népes értekezletet a Keresztény Községi Párttal karöltve *Botzenhardt* János dr. korm. főtanácsos elnöklésével. *Birbauer* Virgil dr. müépitész ismertette itt is a Gellértfürdőben kiállított tervét a *Nemzeti Stadionról*, amely a Rómaifürdőben kerülne kivitelre. Az élénk érdeklődéssel kisért előadást értékes vita követte, amelyben figyelemreméltó megállapításokat szögezett le *Csáktornyai* Lajos dr., *Baday* Gyula, *Kricsfalussy* Mihály, *Kuncze* Lajos dr. stb. Igen nagy elkeseredést kelt Óbudán, hogy az óbudai híd elvesztése után Kelenföld előtérbehelyezésével ujra háttérbe szorul a legmostohábban kezelt kerület: — Óbuda és Ujlak —, most a Stadionnal kapcsolatban is, mert Karafiáth megoldást erőszakolják. Történelmi keret, és egészségi szempontból az óbudai meg-Jenő és egyéb rádió előadók a Nádorkerti oldás a helyes.

A reuma-kórház felállításával a Császárfürdőt birtokló Irgalmasrend megoldi a főváros és 180 férőhelyes új intézményét már a közeljövőben meg is nyitja, a jövő év közepén. A tervek elkészültek és jóváhagyás végett már felterjesztették a kormányhoz. A kórház a Császárfürdővel szemben a Zsigmond-utcában, a Rózsadomb lábánál lesz. Itt áll az Irgalmasrend temploma, a rendháza és ennek folytatása a kétemeletes épület, amely már eddig is a fürdőszálló dependansza volt. Ez a hatalmas ház már hosszu idő óta részben üresen állott és most az emeletsorokat kórházi termekké alakitják át. A gyógyforrások vizét közvetlenül vezetik a reuma-kórházba és az emeleteken létesitendő fürdőszobákba, ahol a betegek lépcsojárás nélkül végezhetik az eloirt kúrát és az ezzel járó gyógymódokat. Az irgalmasok kórháza 160—180 betegnek ad hajlékot.

Három előljáró megy nyugdijba és közülük ketto *Szente* Miklós és *Guth* Ferenc Budáról. Helyükre igen sok az aspiráns.

Sycambriás hirek. Az adventi szünet után a Sycambriában, az Emericana e a nagy budai korporációjában ujra megindul a társasági élet. E hó 27-én, szerdán az esztendők óta megszokott *családias karácsonyestét* rendezik, majd 31-én reggelig tartó vidám *Szilveszter estét*. A farsangot január hó 6-án nyitja meg egy *teaest*, amely előkészíti a 20-iki nagy *jelmezbált*. Meghivók igénylése: II., Fő-utca 83. tel.: 51—3—36.

— OREL GÉZA dr. az Ipartestületek felkeresésére előadást tartott a férfiszabók budapesti Ipartestületében. Bebizonyitotta, hogy a szabadkézi rajzon és az arra épitett szakrajzon kivül szükség van alapos áruismeretre nemcsak az anyagbeszerzés, hanem a *honi ipar érdekében is*, valamint az iskolai mühelyekben végzett technológiai gyakorlatokra. Szükség van azért, mert a mühelyi kiképzések egymástól nagyon különböznek, izlést és kézzel varrott munkát a tanoncok legtöbbjének nincs alkalma látnia a mühelyében. A felsőbb osztályban a mestersége vonatkozó anatómiát is tanitani kell, valamint a gépeket és a higiéna követelményeit. Bécs város tanonciskolái messzemenő példát adnak erre.

A Mátyás-templom restaurálása tovább folyik és a munkát ellenőrző bizottság tagjai Petrovácz Gyula, Szőnyi Ottó és v. Martsekényi Imre javaslatára a főváros vezetősége Schulek Frigyes fiát, Schulek János müépitészt bizta meg a restaurálás irányitásával és elintézésével. A müemlékszámba menő tornyot haraszti vagy süttői kemény mészkőből fogják megépiteni és nem mükőből, vagy betonból. A templom restaurálásához hetszázezer pengő szükséges, amelyből elintézik a belső ujjáfestést és a központi fütést is.

— PEST — BUDAN. Jusst László és Gyula a közismert látszerész cég, amely 4 éve nyitotta meg a Déli vasutnál levő üzletet — most az világvárosi üzletté alakitotta át, legmodernebbül berendezett müheiyében pedig minden a leggyorsabban elkészül. Fotócikkekben, rajzeszközökben, mechanikai játékokban a legnagyobb választék. A Nova-Bifo távol- és közellátó szemüveg egyedárusitói: Juszt László és Gyula. I., Alkotás-u.ca 1-a.

Fogyasztóközönségét értesiti Budapest Székesfőváros Elektromos Müvei, hogy az üzleti kirakat- és reklámvilágitás költségeit folyó évi december havi méröleolvasástól kezdődőleg egy havi fogyasztásra vonatkozólag leszállitotta. Az eddigi kirakat és reklámvilágitási tarifa mellett az áramfogyasztás elszámolása a bekapcsolt világitási berendezés havi 50 órai használatáig kilowattóránként 54 fillérrel, ezenfelül pedig 20 fillérrel történt. Az ármérséklés szerint a magasabb egységárral elszámolandó kihasználási órák száma 50-ről 30-ra szállittatott le úgy, hogy már a havi 30 órai igénybevételen felüli fogyasztás az alacsonyabb 20 filléres egységárral nyer elszámolást. Ennek a kisérleti ármérséklésnek, amely kizáróan csak a folyó havi fogyasztásra szoritkozik, célja az, hogy a kereskedők részére a karácsonyünnepi vásárlások alatt kedvezményt biztositson.

Mindenki tudja már egész Budán, sőt Pesten is, hogy port, likört és rumot jól és olcsón csak *Jellinek Ernő* cégnél II., Margit-körut 60 vásárolhat. A Jellinek cég évek hosszu során bebizonyitotta, hogy a »nagy forgalom csekély haszon« elvével használ van a vevőközönségnek is. A cég hires a saját termésü kitünő borairól és a saját főzésü pálinkáiról és üzletét is a tulajdonos maga vezeti ismert szaktudásával. Minden rendelést gondosan hazaszállit.

Francia és német nyelvoktatást vállalok. Cim a kiadóban.

Figyelem! A „ZI-LA" cipőáruház, I. Horthy Miklós út 41. szám alatti cég a kényes igényü és izlésü budai közönséget már évek óta a legnagyobb megelégedésre szolgálja ki. Megtekintésre érdemesek a cég izléses kirakai és különös figyelmet érdemel az, hogy a „Zi-LA" Cipőáruház velünk karöltve a budaiak érdekeiért küzd.

A **János Lovagok Rendje**, akiket kereszteseknek vagy ispotályosoknak is hivtak — volt **az első szerzetes rend Budán**, ahol II. Gyécse telepitette le őket 1155-ben. A mai rómaifürdő helyén volt az ispotályuk, (kórházuk) és fürdőjük, ahol nemcsak betegeket, hanem elaggottakat és utasokat is ápoltak. Ő kisérték vissza IV. Bélát Dalmáciából. Sok érdemük van a hazai fördőügy fejlesztése terén. Zsigmond király bénitotta meg működésüket. — A **Domonkos-rend** 1221-ben Magyar Pál bolognai jogtanár Szent Domonkos tanitványa telepitette át hazánkba. Budai kolostoruk a Nagy-Boldogasszony templomtól északra állott s benne Hollós Mátyás király idejében nagyhirü hittudományu iskola volt. Ők indultak a IX. században elszakadt magyarok felkeresésére. — A **Ferenc-rend** 1229-ben telepedett meg hazánkban s főkép a magyarajku vidékeken lett népszerü. A budavári kolostoruk az Árpádok korában a vizivárosi kapu mellett, a mai Szinház-utcában állott. — A **Karmelitáknak** budai háza 1372-ben alakult. —A tatárjárás rettenetes csapása sok emberrel megszerettette a remeteéletet, akik **Remete Szent Pált** választották mintaképül és védőszentül. Közülük kivált Özséb volt esztergomi kanonok, aki azután a **Pálos** szerzetbe egyesitette őket. — Buda körül voltak a pilisszentkereszti (1260 körül), azután a kékesi (1290 körül), másként „Pilisszentlászlónak" is nevezett kolostorok. Nagy Lajos nagyon szerette őket és Mátyás király is elismerte bizgóságukat és érdemeiket, mert átadatta nekik többek között a pusztulásban lévő óbudai Fejéregyházat is. — A férfi szerzetek virágzásával lépést tartottak a nőszerzetek is. A **Domonkos-rendü** apácáknak nagyon nevezetes kolostort épittetett IV. Béla a Nyulak-szigetén, ma Szt Margitszigeten. 1250-ben vetettek meg ennek alapjat és 1252-ben lett készen. E kolostorban sok fóuri szűz között élt az igazi királyleány, **Boldog Margit**, megh. 1270. jan. 18. — A **Klarisszáknak** nevezett ferencrendi-apácák 1290 körül alapitották első házukat. Leghiresebb volt Nagy Lajos király anyjának, Erzsébetnek buzgólkodásából épitett óbudai kolostor, amelyet a pápa 1334-ben engedélyezett, de csak 1336-ban készült el teljesen. E fényes kolostor az ország nőnevelésére igen nagy hatást gyakorolt. — A **ferencrendi** szerzetesnők mellett harmadrendü beginákat, vagy szesztráknak — (tótul nővér = szesztra) — hivatott nőszerzetesek is éltek Budán és itt házuk is volt.

Az öreg eperfákról

nevezetes régi kis tabáni házakat sorra kikezdte a csákány, hogy helyet csináljon egy uj városrésznek: Buda fürdővárosnak. A kis házakkal együtt halálra vannak itélve a jó öreg eperfák is, melyekről pedig azt tartja a budai hagyomány, hogy azokat még a törökök ültették. És valóban — nézzünk csak egy kicsit körül, — azt látjuk, hogy úgyszólván csak a Rácvárosban meg a Rózsadomb alján, de mindenütt csakis a legöregebb kicsi házak udvarán találjuk ezeket a szőrös levelü tintafekete gyumölcsü eperfákat, amelyek már külsejüknél és vén koruknál fogva is feltünően elütnek a környék többi fáitól, de az édes eperfáktól: a „morus alba" és a „morus nigra"-tól is. Még a selyemhernyók is idegennek tekintik, nem eszik a levelét. Valóban a török világ utolsó hirmondói-e ők, ahogyan a szájhagyomány tartja? Kétségtelen, hogy ezek a fák hozzátartoztak a Tabán romantikájához. Nagyon emlékezetes még az egyik nemrég eltünt rácvárosi kiskocsma vén eperfája, mely arról volt nevezetes, hogy körben nőtt vastag ágai közé asztal s egy körbenfutó pad volt elhelyezve s ide lépcsőn lehetett feljutni.

Most itt lenne az alkalom, hogy megtudjuk titkukat: csakugyan még a török időkből valók-e, avagy pedig későbbi keletüek? Ismeretes, hogy a fa törzsének keresztmetszete elárulja a fa korát, hiszen csak a gyürüit kell megszámlálnunk. Kivánatos lenne tehát néhány keresztmetszetet venni belőlük s egy-egy ilyen szeletet el lehetne a főváros kertészeti igazgatóságának, a nemzeti muzeum növénytani osztályának és az egyetemi füvészkertnek küldeni, ahol a tudományos vizsgálat e fák minőségét, fajját, korát — s igy közvetve történetét is — kétségtelenül megállapitaná. Felhivjuk erre az illetékesek figyelmét, mert azt hisszük, hogy nemcsak a régi Buda rajongói lennének kiváncsiak erre, hanem érdekelné a kérdés a tudományos köröket is.

És ha beigazolódnék, hogy a szájhagyomány való, ezeket a fákat történelmi emléknek kellene nyilvánitani és meg kellene legalább néhányat kimélni a pusztulástól. Valami egyszerü rácskerités és néhány sor irással ellátott tábla maradandóan hirdetné Buda történetének rég letünt szomorú korszakát.

Rüblein Richárd dr.

A budai Ferenczes-rend

Százötven éves jubileumához érkezett a budai Szent Ferenc-rend. 1785. év október 17.-én nagy pecsétes levelet hozott a császári futár a budai ferenceseknek, akik a Vizivárosban, a mostani Erzsébet apácák zárdájában laktak. Félelmes sejtelem szállta meg a barátok lelkét, akik szinte naponkint készültek valami szomorú, fájdalmas meglepetésre, mert az ilyen meglepetések napirenden voltak. II. József, mint a szabadgondolkozók hatalmas védője és úttörője, ambicionálta az egyház megalázását — letörését. Miután már elrendelte az összes hitbuzgalmi egyesületek megszüntetését, vagyonuknak elkobzását — hamarosan továbbment és kezdte a szerzetesrendeket is feloszlatni s azok vagyonát lefoglalni. Igy oszlatta fel a többek közt az Ágostonrendet is, amely rend 1707. évben telepedett le az Országúton egy kis kápolnában végezte az országúti hivek lelki gondozását. 1723. évben önálló plébániává alakult Országút. 1754-ben kezdték a mai templomot — részletekben — épiteni és 1762-ben teljesen be is fejezték. Igy buzgólkodtak az Ágostonrendi atyák az országúti hivek lelki üdvén, mignem II. József feloszlató rendelete 1785. évben egyenesen szélnek eresztette őket. A szomorú, fájdalmas sejtelem, ha nem is ütött be katasztrófálisan, de mégis fájdalmasan érintette a ferences barátokat a császári rendelet: hogy a rendházat — mindenestül — hagyják ott azonnal és költözzenek az országúti kilakoltatott Ágostonrendi kolostorba. Szomorú, bánatos menete volt a ferences barátoknak a kereszt után — körmenetben — való elszarándoklása az országúti kolostorba. Igy kerültek a budai ferencesek az országúti kolostorba és egyben megbizatást kaptak Batthyány József esztergomi érsek primástól az itteni hivek lelki gondozására, a plébánia vezetésére. S azóta 150 éve, hogy a ferencesek az országúti plébániát vezetik s hivek lelki gondozását végzik jó- s balsorsban. A 150 év öröme, fájdalma, küzdelme és gyümölcse vetődik felszinre a jubiláris megemlékezésben, amelyet a Pasaréten épülő új templommal örökit meg a rend, s amely a jövő év tavaszán, Szent Antal napján lesz felszentelve.

Szentképek
szenzációs olcsó árban.
Képkeretezés
ablaküvegezés
versenyképes árban.
PERGE MÁTYÁS
Budán, II., Mária tér 3. sz.
Telefon. 54—7—96.

CIMFESTŐ
Első budai, legrégibb cimtáblafestészet
VÁLI GÁBOR, II, Iskola ucca 16.
Alapitási év: 1895.

Nyilt levél

Abdul Latif urhoz, aki magát mohamedán lelkésznek nevezi

E hó 16-án a Pesti Hirlapban megjelent felhivása szerint a Ramazán böjt 18-án este kezdődik. Ez nem felel meg a valóságnak, mert az izlám naptára (1352. év a mohamedánok szerint, megfelel 1933—34-ik évnek) a Ramazán böjt kezdetéül dec. 16-át, szombat estét jelöli meg. Ön tehát csekély két nappal tévedett. Azonkivül Ön, a lapokban közzétett nyilatkozata szerint, 24 éve működik hivatalosan mint a magyarországi mohamedánok főpapja. (?) Felhivom, hogy mutassa be e en 24 évről a mohamedánok születési, halálozási és házassági anyakönyvét. Ön felhivja azonkivül az összes mohamedán valásu magyarokat, hogy minden bajukban hozzáforduljanak, holott három év óta mindenkinek tudomása van a hivatalos aut. mohamedán egyházközségről, amelynek magyar állampolgár főpapja van. Ez év nyarán ugyanitt felhivtam Önt, hogy magyar honosságát, papi képesitését illetékes helyen nyilvánosan igazolja, de ez sem történt meg. Nem akarok Önnel a sajtó útján polémizálni, elvárom azonban, hogy az összes mohamedán hivők által kivántak igazolása rövidesen megtörténjék, mert ellenkező esetben működését zavart okozó tudatos félrevezetésnek kell tekinteni, mely vallási viszálykodásra vezet.

CSATICS ABID
a magyar mohamedán vallásközség tagja.

ELEGÁNS HÖLGY és UR
DIÓSI CIPŐBEN
JÁR
UTCAI és ESTÉLYI CIPŐKBEN
DIÓSI VEZET!
Nagy hócipő és hócsizmavásár
DIÓSI CIPŐSZALON
VI., Teréz-körut 1/b
Cimre ügyelni!

A „Zi-La"
cipőáruház
I. Horthy Miklós-ut 41.
karácsonyi vására
rendkivülelőnytbiztosi vevőinek
Vegye ön is igénybe!

KARÁCSONYRA!
SZALONCUKOR,
HABSÜTEMÉNY
CSOKOLÁDÉ,
legnagyobb választék
legjobb minőség
olcsó ár
Auguszt
I., Krisztina tér 3.
Telefon: 53 0—47.

Butor
a legegyszerűbbtől a legfinomabbig, nagy választékban **legolcsóbban,** kedvező fizetési feltételek mellett kapható
JELSZÓ:
BUTORT CSAK HADLNÁL
VÁSÁROLJUNK — BUDÁN, II., TÖRÖK-U. 2.

Ha karácsonykor, szilveszterkor ól akarja érezni magát, BUGÁR-nál vásárolja likőrét és boré.
A környék legolcsóbb beszerzési forrása.
Bor literje 50 f.-től. Likőr literje 3.— P-től.
BUGÁR JÓZSEF
I., Krisztina-körut 83. (Bors-utca sarok.)

KIRÁLY FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSZTAFA budai basa.
Budán, II., Fő ucca 84. sz.
45 fokos
szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot, magnéziumot tartalmazó hévviz köszvény, csúz, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, epe-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak reggel 5—1, nőknek hétköznap d. u. 2-7.- Ivókúra

Vannak, akik megsiratják...

Vannak akik megsiratják,
hogyha porba hull a rózsa,
vannak, kiknek könnye pördül
egy-egy árva koporsóra.
De akit sok bánat sújtott,
nincs sirása, sürü könnye,
nem jut sirás, sóhajtás csak
egy-egy kedves sirgöröngyre.

Kimegyek a temetőbe,
megállok egy sirhalomnál.
Szomoruság cipruslombja
Istenem, ha rám hajolnál!
Elmondanám mindazoknak,
kik siromhoz el-eljönnek,
te loptál ki a szivemből
minden álmot, minden könnyet.

TÓTH GÉZA

SZEMÉLYI HIREK

KARAFIÁTH JENŐ ny. kultuszminiszter a rádió útján hangoztatta a stadion szükségét és annak helyéül a Lágymányost jelölte ki.

GLÜCKSTHAL SAMU dr. felsőházi tagot, aki 30 éve tagja a szkf. törvh. bizottságnak, rendkivüli módon ünnepelték e hó 19-én az Egyesült Lipótvárosi Kör előadóestjén, ahol Pásztor Mihály ismertette érdekes adatokkal és vetitett képekkel a 140 éves Lipótvárost.

MISKOLCZY ÁGOST dr. kir. főügyészhelyettest a magyar statisztika tudományával való erős kapcsolata révén melegen ünnepelte a Közp. Statiszt. Hivatal fogalmazói kara és a tiszteleti statisztikus címmel ruházta fel, Kovács Alajos dr. h. államtitkár pedig felköszöntőjében méltatta nagy képzettségét.

HEYDUCK ÖDÖN dr.-t, a Légrády Nyomda és Könyvkiadó Rt. igazgatóját, a Pénteki Borgazda Társaság és a budai társadalom köztiszteletben álló tagját, a kormányfőtanácsosi címmel tüntette ki a kormányzó.

MORBITZER DEZSŐ gazdasági tanácsosnak, a székesfőváros kertészete igazgatójának a kertészet terén szerzett érdemei elismeréséül a III. osztályu érdemkeresztet adományozta a kormányzó.

MEZŐ FERENC dr. tanár, a szellemi olimpiász győztesének cikkeit, amelyekben Görögországot és őssportját ismerteti, most közlik a német sporthapok és a bécsi napisajtó.

TARÓCZY NÁNDOR ny. altábornagy, aki budai lakos, a világháboruban elesett izr. vallású hősök emlékére 100 pengőt adományozott a lágymányosi zsidó templom építési költségeire, amit Kriszhaber Adolf dr. hitközségi elnök köszönt meg.

MÉREI ÁRMIN, a Ganzgyár cégvezető mérnökének negyvenéves szolgálati jubileuma alkalmával e hó 9-én szűkebb baráti körben ünnepelték a Vén diófá-ban és Orphanides János igazgató köszöntötte a gyár nevében.

LUX KÁLMÁN dr., a kiváló régészeti kutató és műépitész legutóbbi előadásán megállapította, hogy a belvárosi templom a pesti rész egyedüli nagyszabásu középkori műemléke.

MOIZER IMRE királyi itélőtáblai tanácselnököt választotta meg a Sycambria priorjának.

MARTOS SÁNDORNAK, a Magyar-Olasz Bank igazgatójának közhasznú érdemes tevékenysége elismeréséül a kormányfőtanácsosi címet adományozta a kormányzó.

PAPP JENŐ, az ismert iró és hirlapiró, a Rádió közkedvelt kozőrje, aki velünk együtt szolgálja budai laptársunkkal Buda érdekeit, súlyos epekőbántalmakkal küzd és orvosi műtét előtt áll.

MÁRKUS SÁNDOR
Margit körut 36
Telefon: 52-9-40
Cipőkülönlegességek nagy választékban
Cipő már P 10.50-től!

Nemzeti Egység Pártja

fővárosi vezetője a miniszterelnök megbizásából

HUSZÁR ALADÁR
főpolgármester

lett, aki kijelentette, hogy az az egy év, amit itt töltött, a legnagyobb szeretetet és megbecsülést váltotta ki belőle a főváros iránt. Közérdekü és komoly munkát látott minden vonalon. A budapesti kormánypárt élére kerülve, ebben a minőségben el fogja vonatkoztatni a főpolgármesteri állást másik megbizatásától. A tárgyilagosságot eddig is szem előtt tartotta és ezt meg fogja őrizni a jövőben is.

A budai kerületek élére a következő kipróbált politikusokat állitotta a kormány bizalma: I. kerület *Hoor Tempis* Móritz, II. kerület *Erődi* Kálmán dr., III. kerület *Andréka* Károly, XI. kerület *Benárd* Agoston, XII. kerület: *Mannnger* Vilmos dr.

RAVASZ cukrász
I., Krisztina körút 75. Telefon: 50-2-32.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Kulturház-szentelés. Serédi Jusztinián dr., Magyarország biboros hercegprimása szentelte fel e hó 16.-án, szombaton az országuti, szentferencrendi plébánia egyházközségének uj székházát, a Margit körút és a Zárda utca sarkán. Bár hétköznap volt, reggel 9 órakor már nagyszámú tömeg várakozott a plébániatemplomban a hercegprimásra, aki ott csendes misét mondott. A mise után emericanások és frontharcosok sorfala között vonult át a biboros főpap az uj kulturházba, amelynek husz méter hosszú dísztermét és annak karzatát zsúfolásig megtöltötte a közönség. A házszentelés szertartása után Serédi Jusztinián dr. elfoglalta a számára készitett díszülést, majd pedig Tholt József dr., a közigazgatási biróság itélő bírája, az egyházközség elnöke üdvözölte a főpásztort és áttérve a székház történetére, elmondotta, hogy 1928. novemberében még csak 15 ezer pengő volt az alap, de 1932-ben már meghaladta a 100 ezer pengőt, ügyhogy büszkén állithatja, hogy ezt az épületet egy fillér adóság sem terheli. Lerótta háláját az egyházközség hiveinek, akiknek fáradozásai épült a katolicizmus e fellegvára. Ezután a hercegprimás szólalt fel, kjielentve, hogy megnyugtatja, amit itt lát, mert amíg ilyen áldozatkészség él, nem kell kétségbeesnünk, sem nemzeti, sem egyházi szempontból. A katolikusok nem ismerik eléggé egymást és ezen a hiányon segit ez a kulturház, amely közelebb hozza egymáshoz a hívőket. Végül megköszönte Tholt József dr. elnöknek, a Szent Ferenc rendnek, és a hívek összességének ezt az áldozatkész épitő munkát. Az uj otthon Fábián Gáspár dr. műépitész remekműve. A közönség megtekintette a nagyteremben lévő modern felszerelésü szinpadot. Az avató ünnepségen képviselték magukat a környékbeli egyesületek, a Corporatio Sycambria, a Frontharcosok, cserkészcsapatok, oltáregyesületek és számos más alakulat. A megjelent előkelőségek közül a következőket sikerült feljegyeznünk: Zadravetz István dr. tábori püspök, Mészáros János érseki helynök, P. Bohnert Valérián pasaréti plébános, Liszka Károly tanácsos, Zsembery István, a Katolikus Szövetség alelnöke, Németh Lajos, Szőke József dr. táblabiró, a Budai Katolikus Kör ügyv. alelnöke, Vizdos Géza dr. ügyvéd, Divényi Károly dr., Esti Miklós prímási titkár, Huszti József igazgató, Magyar István dr. koronaügyész, Fábián Gáspár dr. műépitész, a szt. Gergely rend lovagja, Klemm Árpád, a Szent Sir rend lovagja, Szakáll Kálmán dr. rendőrfőtanácsos, ker. kapitány, Pécs Béla, min. tan., Szabóky Dezső min. tan., Bierbauer István postafőigazgató, Vezér Károly dr. h. előljáró, Schauschek Árpád műegyetemi tanár és még sokan mások.

Félmillió pengő hatalmas összeg. Ennyit juttatott 1920 óta József főhercegi a hadirokkantaknak, lemondván tábornagyi fizetéséről és Mária Terézia-rendi jletményeiről. Ez derült ki a *Honsz* budai csoportjának december 17-iki karácsonyi ünnepségén, ahol a csoport elnöke, *Vadász* Mihály dr. kormányfőtanácsos üdvözölte a főherceget és jelentette be ezt a megjelentek viharos tapsai között. A főherceg előkelő gesztusa előtt minden magyar embernek a legnagyobb hálával kell meghajolnia.

A hatvanéves Budapest feladata, hogy Árpád fejedelem emlékét Óbuda határában a huszonöt évvel ezelőtt hozott törvény szerint is megörökitse. Ennek adott hangot a főváros közgyülésén Kuncze Lajos dr. bizottsági tag, aki kimutatta, hogy annakidején a nemzet 600.000 koronát szavazott meg és elhatározták, hogy az Árpád-emléktemplom körül nagy ligetet létesitenek. Az emlékmüre annakidején tervpályázatot hirdettek, amelynek eredményeképpen Schulek Frigyes nyerte az első dijat. A kormány meg is vásárolta annakidején a szóbanforgó területet és úgy volt, hogy hamarosan hozzákezdenek az emlékmű felépitéséhez. Közbejöttek azonban különböző akadályok, a kegyeletes terv megvalósulása mindinkább elhúzódott, a háboru kitörése folytán pedig végkép lekerült a napirendről. Budapest egyesülésének 60-ik évfordulója alkalmából, vetették fel ismét a nagyszerü elgondolást és a polgármester a törvényhatósági bizottság nevében most felterjesztést intézett a kormányhoz, kérve a szóbanforgó törvényes elhatározás megvalósitását. A Schulek-féle gyönyörü terv még ma is teljesen friss és minden tekintetben megfelel, úgy, hogy nincs szükség másra, mint a munka elrendelésére. Tény, hogy a nagyszabásu emlékmü jelentékeny költségeket igényel, de az állam költségvetéseben 2—3 év alatt biztositani lehet ezeket az összegeket, sőt a főváros és az ország vidéki törvényhatóságai is tehetségükhöz mérten hozzájárulnának az ezeréves Magyarország történelmi emlékművének megvalósitásához.

A budai ügyvédek nagyobb csoportja jött össze a Ranolshíd hídfői helyiségében, hogy a *legaktuálisabb ügyvédgazdasági kérdésekkel foglalkozzék.* Arvátfalvi *Nagy István* dr. nyitotta meg az értekezletet hosszabb beszédben, melyben a szervezkedés szükségét és jelentőségét fejtegette. *Bárdos* György dr., az ügyvédek kétségbeejtően rossz gazdasági helyzetével foglalkozott. Rámutatott az ügyvédi gyám- és nyugdij intézetet ért ujabb nagy veszteségekre, amelyek azáltal állnak elő, hogy az intézet tartalékokéit nem az *egyedül legbiztosabb fedezetet nyujtó uj épitkezésekbe fektette, hanem ocska hazakat vásárolt. Büttner* Béla dr., *Sólyom Fekete* Vilmos dr. nagy érdeklődéssel hallgatott felszólalása után *Blauner* Mór dr., a kamara főtitkára szólalt fel, közölte, hogy az *igazságügyminiszter a közeli napokban rendezi meg az ügyvédekkel azt az ankétet, amelyen előterjesztik a leggyorsabban elvégzendő feladatokat.* Több, mint *40 pontba* foglalta össze a legsürgősebben megoldandó kérdéseket. Az ügyvédi munkaalkalmak hathatos kibővitésével sem lehet most már tovább várni, mert *a helyzet teljesen tarthatatlan. Zboray* Gyula dr. örömmel üdvözölte Blauner Mór dr.-t, a kamarai főtitkárt, aki több mint 3 évtizede önzetlenül és eredményesen küzd az ügyvédi érdekekért. *Dénes* István dr., *Privitzky* Endre dr., *Balla* Béla dr., *Bárczy* Ferenc dr., *Schlachter* József dr., *Biró* Endre dr., *Weisz* Miklós dr., *Doroghy* Kálmán vettek még részt a megindult vitában és elhatározták, hogy a *budai ügyvédek csoportjában időnkénti összejöveteleken beszélik meg az aktuális problémákat.*

Idegenforgalmunk fejlesztésének egyik legfontosabb tényezője az átütő erejü és teljesen ujszerü propaganda. A mi propagandánk a rendelkezésre álló csekély anyagi eszközökkel csak úgy érhet el számottevő eredményt, ha más idegenforgalmi központoktól eltérő propagandalehetőségeket kutat ki és használ fel. Az idegenforgalmi hivatal ujfajta naptárt adott ki most, amelyet a sikeres idegenforgalmi fényképpályázat anyagának felhasználásával 8000 példányban nyomattak ki és pedig 3000-et angol, 2500-at német, 1500-at francia és 1000-et olasz szöveggel. A naptárak nagyrészét külföldi utazási irodák és idegenforgalmi szempontból számbajövő külföldi személyiségek egyéni címére küldik szét. A művészi fényképekkel diszitett naptár tökéletesen megfelel a kitüzött célnak, mert éppen naptár jellegénél fogva naprólnapra szem előtt van és hétről-hétre ujabb és szebb oldaláról mutatja be a főváros és az ország szépségeit és a magyar népélet különlegességeit. A legnagyobb elismerés illeti Kovácshézy Vilmos tanácsnokot, aki ezzel is bebizonyitotta, hogy idegenforgalmunk fejlesztése alatta teljesen újszerű utakon halad és ezzel új korszak kezdődik a magyar idegenforgalomban.

Az óbudai híd sorsa még mindig a tengelyvezetés miatt bizonytalan — a pénzügyi fedezet hiánya mellett. De részletes tervezése folyamatban van s állitólag a kormány ezt azt épitkezést tavasszal elrendeli. Ugy az óbudai, mint a Hungária körüti oldalon egyidőben kezdenék meg a munkát és azt remélik, hogy az óbudai híd a Boráros-térivel egyidőben készülhet el. A főváros mindaddig, amíg a két hid építési költsége össze nem gyül, tartozik fizetni a felemelt ingalanvagyon átruházási illetékből a megállapitott hozzájárulási arányt. A főváros egyébként felterjesztéssel fordult a kereskedelmi miniszterhez és azt kéri, hogy az óbudai hid megépitése előtt a Margithid kiszélesitésének ügyét vegyék programba. Ez sürgősebb, mint az uj hid építése, amellett sokkal kevesebb költséggel is jár. A tervek szerint 4 milliót igényel a Margithid kiszélesitése, tehát olyan összegbe kerül, mely legroszszabb esetben két év alatt fedezhető. A forgalom megjavitása szempontjából ez sokkal előbbrevaló, valószinü tehát, hogy a kormány méltányolni fogja a főváros megokolt kérését és már a jövő évben intézkedik a Margithid kiszélesitési munkálatainak megindítása iránt. Ezt a megoldást azonban Óbuda sehogy sem akarja, mert egészen biztos, hogy ha a Margithidat kiszélesitik, akkor az óbudai hid a Dunába esett.

Száz szegénysorsu családot ajándékozott meg Rudavel, cipővel, ruhával, élelmiszerrel és élelmiszerrel, ahogy ezt évek óta nagy gonddal és szeretettel teszi *Andréka Károlyné* nagyasszony, e hó 20-án, szerdán az ürömi-utcai kath. kulturházban rendezett karácsonyi ünnepen, mikor Ujlak patronája meghivta magához e városrész szegényeit. Már kora délután sok szegényember várakozásteljes hálaszavától volt hangos a kulturház előtti utcarész és amikor fél öt órakor megkezdődött az ünnepség, több mint 200 ember töltötte meg a gyönyörü karácsonyi hangulatba diszitett termet. A müsort a III. ker. »Törekvő Dalkör« nyitotta meg a nemzeti hiszekeggyel, majd Eisenwagen Ferenc Domonkos Dezső zongorakiséretével Gounod Faust ábrándját adta elő hegedün. Ezután Láng Marika aratott nagy sikert saját szerzeményü alkalmi költeményével. Ezt követte *Pálffy* Lajos dr. plébános fenkölt gondolatu karácsonyi beszédje, majd az ünnepélyes hangulatnak megfelelően a Himnusz zárta be a művészi müsort. Ezután következett a szegénysorsu családok megajándékozása, akik könnyes szemmel csókolták a nagyasszonynak, megsegitőjüknek kezét. Számos előkelőség is megjelent az ünnepélyen, köztük voltak: Kozma Jenő dr., báró Lukacsich Géza, Andréka Károly, dr. Szente Miklós, Kálnay Gyula, Pálffy Lajos dr., Reisinger Gyula egyházközségi elnök, Olay János és neje, Trauschenfeld Frigyes, Raisz Aladár dr., Andor Miklós, Béke Mózes, Orova Zsigmond dr., Szamek Zsigmond, Somló Sándor, Kovácshegyi Kálman, Gaár Vilmos dr., Takách Gyuláné, Sey Ödön, Gergely Ernő dr, Gintner Béla, dr. Telkes Ivánné, Blum Albert, Martin Gyula, Semptei Károly, Móra István, Tini János, Pataki Pál, Forstinger Károly, Blaschkovich Gyuláné, Wolkenberg Gyuláné, Gádor Vilmos, Téry Ernő és még sokan mások. Andréka Károlyné nagy munkájában támogatták és segitették: Brandmayer Vilmosné, Otta Ferencné, Seres Istvánné, Andor Mihályné, Keleti Sándorné, a Kovácshegyi nővérek és a Kuthy család.

A Gellért tér rendezésére is rövidesen tervpályázatot irnak ki, mert általános a panasz, hogy ezen a világvárosi helyen a szó szoros értelmében életveszélyes a gyalogközlekedés, annyira összevissza szelik át autók, autóbuszok és villamosok a teret, hogy igen gyakori a közlekedési szerencsétlenség. A rendezésnek elsősorban az a célja, hogy a Gellért-tér gyalogközlekedését szabályozzuk, másik célja az, hogy a helyiérdekü végállomásának megfelelő kitelepitésével csökkentsük a Gellért tér forgalmát. A HÉV állomás kitelepitését illetően bizonyos megbeszélések már folytak is a Beszkárttal. A terv az, hogy vagy a Horthy Miklós körtérre, vagy még kijebb telepitik ki a Helyiérdekü végállomását, amely a Fehérvári út jelentékeny részéig a közlekedés egységesitése kapcsán úgyis, mint közuti villamosvonal fog szerepelni.

Hófehérke lett a Margitszigetből. Hólepel borítja az utakat, a pázsitot, az épületeket. A szálloda az idén a közeljövőben megvalósitásra kerülő nagy átalakitások miatt zárva marad ugyan, de a modern szanatóriumi szárny mindenki részére rendelkezésre áll. Éppen ezért az árak is a lehető legmérsékeltebbek (4 napos week-end 50 P, két személy részére 70 P, egyheti ott tartózkodás összeköltsége 90 P, két személynek 160 P.) Telefon: 20—6—20.

BUDAI KRÓNIKA

— Megdicsérte a főváros kertészetét a fővárosi költségvetés tárgyalásán Cselényi Pál, aki a budai hegyvidék elhanyagolt kérdéseit sorolta fel, orvoslást kérve. Az elhanyagolt tabáni temető helyére parkot követelt.

— A Szent Alajos Kör zenekara dec. 3-án fényes sikerü hangversenyt rendezett Heil (Szederkényi) János karnagy vezetésével, Petry Kató és Lozsy Hugó közreműködésével.

— Az Ave Caesar cimü filmet adták elő a Budai Apollóban december 10-én, a viziárosi Szent Anna plébánia karitásza javára, kiváló anyagi eredménnyel.

— A férfiak javára rendezett hitbuzgalmi összejövetelen a Budai Katholikus Körben december 11-én folytatta sorozatos magas nivóju előadását P. Szabó Pius tábori esperes.

— Óbuda történetéről beszélt igen érdekesen december 15-én dr. Horváth H. egy. m. tanár, a keresztény nemzeti Liga rendezésében az ujlaki kath. kultúrházban.

— A kormány újabb vizsgálatot rendelt el a fővárosi üzemeknél és végleges döntését rövidesen a képviselőház elé terjeszti.

— Hatvanszobás fürdő-szállodát épittett a csillaghegyi strand mellett negyedmilliónyi költséggel a fürdő birtokosa, az Elkán család.

— A Magyar Vöröskereszt Egylet III. ker. választmánya dec. 14-én a Kiskorona utcai polkári iskolában gyülést tartott, amelyen főképen a szeretet-akciókba való bekapcsolódásról és a munkaprogramról tárgyaltak v. Párkányi Sándor elnöklésével.

— Az Erdők karácsonya cimü szinművet adja elő kiváló működvelő gárdájával a kalazantinus szinpad, ahol minden vasárnap a legnagyobb sikerrel adják elő a legkiválóbb szindarabokat.

— A Kalazantinus házban, Toldy Ferenc utca 30. szám alatt Abdziger Béla. Mendly Attila festők és Kosa Huba Pál szobrász értékes kiállitást rendeztek műveikből, amelyet belépődij nélkül lehet megtekinteni december 22-ig kész nap.

— Jellemző idegenforgalmi érdekeltségeinkre, hogy a Cook és Waggon Lits Dalmáciába, a Globe Tours Magyarország felé tereli az idegenforgalmat.

KARÁCSONYI UJDONSÁGOK!
P. Gulácsy Irén: A kállói kapitány 2 kötet, fűzve 8.—, kötve 12.—
Harsányi Zsolt: Szólalja, szólalj, virrasztó fűzve P 6.—, kötve 10.—
Somogyváry Gyula: Virágzik a mandulafa fűzve P 4.—, kötve 6.—
Tormay Cecil: Az ősi küldött. 3 részben, kötve á P 5.60
Erdős Renée: A csöndes kikötő fűzve P 3.50, kötve 6.—
Mereskovszki: Az ismeretlen Jézus P 4.80
Mesekönyvek * Regények § Papiráruk Töltőtollak nagy választékban.
Tisza Testvérek könyvkereskedésében, II., Fő utca 12. Árjegyzéket kivánatra küldünk.

ÉKSZEREKET, ÓRÁKAT
OLCSÓN
Rácz Miklós
ékszerésznél
I. ALKOTÁS-UTCA 11.
A Délivasuttal szemben.
Ékszert, zálogjegyeket a legmagasabb áron vesznek. Óra- és ékszerjavitások saját műhelyben 3 évi jótállással készülnek.
Nagy karácsonyi vásár! Mélyen leszállitott árak!

Ön is nehezen keresi kenyerét
holott könnyen hozzájuthat
Rátkai péknél!
Rátkai-féle elsőrendü házi kenyér mélyen leszállitott árban. Kapható Budán minden jobb füszerüzletben. Főüzlet és üzem: Retek-utca 4.
Telefon: 532-79. Telefon: 532-79.

Csakis képesitett szücsmesternél tud jól, olcsón készittetni, javittatni és vásárolni.
WITT GYULA
képesitett szücsmester
Budapest, I., Mészáros-u. 2.
(Krisztina tér sarok)
Telefon 50-6-99.

Karácsonyi és ujévi ajándékok
fésü-, manikür- és illatszerkazetták, finom pipere-szappanok
bel és külföldi illatszerek
legjobban és legolcsóbban
Viziváros-Illatszertárban
vásárolhatók:
II., Corvin-tér 6.
(Előbb: Csernok-illatszertár, Markovics Iván utca 2)

URIHÖLGYEK!
KABÁTOT ÉS RUHÁT
KOVÁCS tól
IV., MUZEUM-KRT. 21.
MINŐSÉGBEN A LEGJOBB
ÁRBAN A LEGOLCSÓBB
ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK,
SAJÁT KÉSZITMÉNY.

BUNDÁJA
értékét növeli, ha javitását vagy átalakitását elsőrangu SZAKEMBERRE BIZZA
Ne fáradjon Pestre,
mert ott sem készitenek olcsóbban, mint
Csery Gyula
szücsmester
SZŐRMESZALONJA
VÁR, URI-UTCA 4. Telefon: 60-6-63

Jour sütemények
Jour, valamint Francia kenyerek és karácsonyfára legfinomabb habsütemények csak:
HOFFMANN FERENC
sütőmesternél
II. Margit körut 63. Tel.: 57-3-84.

HAUER és MÁRTON
FÉRFI ÉS NŐI DIVAT
II., Szilágyi Dezső tér 6.
Telefon: 51—6—87.
50 év óta
a jó középosztály és köztisztviselők bizalmát élvező és kedvelt üzlete.

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: Szászhalmi S. József

A gazdarendeletek és hiteléletünk

Irta: FRIEDLENDER ANDOR
a Budai Általános Takarékpénztár vezérigazgatója

II.

A 14.000 sz. legujabb gazdavédelmi rendelet sem tudta véglegesen megoldani ezt a kérdést, mint ahogyan a korábbi rendelkezések sem szolgáltak javára végeredményképen a köznek, de még a gazdaérdekeknek sem. 1931. év elején látott napvilágot az első gazdavédelmet célzó moratoriális jellegű rendelkezés. Eljárásokat végrehajtásokat és árveréseket függesztett fel ez a rendelkezés és amikor a jószándékot fel kell tételeznünk, rá kell mutatnunk arra, hogy milyen következményekkel jár egy bizonyos foglalkozási ág érdekében való interverciós lépés az egész gazdasági és hiteléletre nézve. Egy ilyen rendelet kiadásánál a felelősség érzete és felelősség vállalásának tudata remcsak abban az irányban foglalkoztathatta volna a rendeletet szorgalmazó érdekeltek figyelmét, hogy átmenetileg a behajtásokat felfüggesztve pillanatnyi megkönnyebülést hoz ugyan az adósnak, — bár erősen immobilizálja a hitelezőt, — hanem gondolhattak volna arra is, hogy milyenek lesznek a későbbi kihatásai a behajtások ilyetén való korlátozásának. A föld és házbirtok árának fölfelé tendáló áralakulása és egy ilyen áralakulásnak a várható lehetősége talán menthetné a szabadkereskedelem és szabadgazdálkodás életének állami beavatkozásokkal való befolyásolását, azonban a dekonjunkturális világjelenségek állandó sorozatában ezen védelmi rendelkezések végeredményképen súlyos károkat okoztak úgy a megvédeni kivánt adósoknak, mint hitelezőjüknek.

Az az adós, akit 1931-ben elárverezhettek volna, csak hálával tartozna hitelezőjének, mert 1931-ben még neki is maradt volna valami, míg az azóta rohamosan lefelé zuhanó földárak mellett, ma ott tartunk, hogy legtöbb esetben a hitelező követelése sem elégíthető ki az ingatlan mai árából.

A rendeletek tehát elvonták a fedezetet a hitelezők elől és igy a hitlezőkön keresztül a nemzeti tőkegyüjtés eredménye került veszélyeztetett helyzetbe.

Nálunk a tőkegyüjtés az infláció után úgyis nagyon vontatottan indult meg, mert hiszen az utolsó évszázad különleges gazdasági eseménye volt az, amikor a mezőgazdasági adósok a valorizáció mellőzésének segitségével teljesen kiegyenlitették tartozásaikat. Ez a kiegyenlités azonban nem a fennállott terhek megfizetéséből állott elő, hanem a mezőgazdaság és vele együtt az adós társadalom óriási nemzeti ajándékot kapott a hitelezők és betevők kötlségén és valljuk be az adóságoknak ilyetén való kiegyenlitésének lehetősége súlyos igazságtalanság volt a tőkegyüjtővel szemben.

Hiteléletünket nem utolsó sorban a kamatlábak csökkentése érdekli, miután a minimumon is alul levő kamatkülönbözeti lehetőségek további csökkentése, a hitelintézetek fenntartásának lehetőségét veszélyezteti. Az összes eddigi rendeletek akaratukon kivül is, de mégis demoralizálták a mezőgaza-adósokat és dacára annak, hogy a Magyar Pénzintézeti Központ összeállitása szerint a magyar földbirtokok nagyobbik része tehermentes és a kisebbik részének egy hányada van csupán erősen eladósodva, mégis olyan általános intézkedésekre kényszerült kormányunk,

melynek következménye káros hatásaiban, meghaladja a jószándék várható eredményét.

A behajtások korlátozására kiadott rendeletek sorozata hiteléletünkre nagy hatást gyakorolt és a vállalkozási kedvet ujabb befektetésektől visszatartotta. A rendeletekkel befagyasztott mezőgazdasági hitelek következtében a pénzintézeti anyag nagyobb része immobil lett és ezen a bajon kivül az árak lemorzsolódása a behajthatóságot is kérdésessé tette. A felelősség kérdésének vitatása is igen kényes kérdés, ma a felsoroltak miatt immobilizált állapotba kerülő pénzintézetnél, mert kellő üzleti gondosság kifejtésében a vezetőséget, rendeletekkel korlátozzák. Nagyon érdekes a 14.000 sz. rendelet 34. §-ának 3. bekezdése, mely bizonyos külföldi valutákban bejegyzett tartozások eredeti arany árfolyamára vonatkozik. Itt a pénzintézetek egyes kategóriái kaptak különleges kedvezményeket holott a 3-ik pontban nem foglalt külföldi értékben bekebelezett tartozások éppen úgy a hitelező pénzintézetek betétjéből sázrmaznak, mint azok az arany valuta tartozások, amelyekre kibocsátott zálogleveleket a hitelező pénzintézet tárcájában tartotta. Az infláció tanulságai után a betétesek megnyugtatására határozta el magát a legtöbb intézet, hogy kihelyezéseit valutáris keretben biztosítja, azonban az adós mindig pengőt kapott kézhez és ezért nem gazdagodhatik ismételten a betétes terhére. Szándékosan említem a betétest ebben az esetben, mert a hitelt közvetítő pénzintézeteknek ilyen mesterségesen előidézett árfolyam-különbözetek biztosítására fedezetük nincsen és a devisaforgalom felszabadulásáig a Magyar Nemzeti Bank mai árfolyamain való végleges rendezés jogosulatlan annál is inkább, hiszen export, vagy utazási igényléseknél a Nemzeti Bank maga is igen magas felárral szolgáltatja a külföldi valutát.

Rendkivül fontos volna az, ha a Pénzügyminiszter Ur ebben az irányban informáltatná magát az érdekeltek által sürgősen intézkedne, súlyos igazságtalanság kiküszöböléséről.

Egészben véve a gazdavédelmi rendelkezések nem hoztak megnyugvást és nem is hozhatnak, mivel az egyes foglalkozási ágak közötti ellentétek kiélesedtek a mezőgazdaságnak nyujtott kedvezmények következtében és ezer ellentétek áthidalása, illetve a kedvezményeknek más foglalkozási ágakra való kiterjesztése válságba kergeti a magyar hiteléletet anélkül, hogy a hitelintézetek vezetőinek felelőssége még csak vita tárgyává is tehető volna.

Lehetőséget kell nyujtani az adott viszonyok között arra, hogy a fizetni tudó és fizetni akaró adós a kellő időbeni támogatást és kiméletet kapjon, hogy kötelezettségeirek eleget tudjon tenni. Ezzel szemben szem előtt kell tartani a hitelezők érdekeit is, mert a hitelező ez esetben nem csupán egyéni érdekeket képvisel, hanem a remzet boldogulásának lehetőségeit előmozditó tőkeképződés nagy fontosságu célkitüzését is.

A Magyar Nemzeti Bank tizedik évi közgyülése február 5-én délután 6 órakor lesz a budapesti székház nagy tanácstermében. A közgyülésen a Nemzeti Bank alapszabályai értelmében csak azok a részvényesek vehetnek részt, akik 25 részvény birtokát a banknál 1933. julius 31-ig eszközölt letét utján igazolják és részvényeiket azóta vissza nem vették. A közgyülésen minden 25 részvény után egy szavazati joga van a részvényesnek, száz szavazatnál többet azonban senki sem gyakorolhat. A meghatalmazásokat, illetve a képviseletek jogosultságát nyolc nappal a közgyülés előtt kell igazolni.

Az Angol-Magyar Bank Gellért téri fiókja május 1-ével elköltözik a Gellért szállóból, helyét a **Községi Takarék** foglalja el.

A Hermes Magyar Általános Váltóüzlet rt. igazgatósága folyó hó 18-án tartott ülésében megállapitotta az intézet 1933 junius 30-ikával lezárt mérlegét, amely 63.945.35 pengőnek a nyugdijpénztár részére való juttatása után 83.047.89 penkő nyereséggel zárul. Az igazgatóság a folyó hó 28-án tartandó közgyülésnek inditványozni fogja, hogy figyelemmel a jelenlegi viszonyokra, osztalék kifizetése mellőztessék és a kimutatott nyereség részben az intézet tartalékalapjának gyarapitására fordittassék, részben az uj üzletév számlájára vitessék át.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő ucca 9.

Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.

Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk.

Akár venni, akár eladni óhajt ingatlant, forduljon bizalommal újonnan bevezetett ingatlan osztályunkhoz

Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.

Safe deposit

BUDAI SZOLID **CSALÁDI OTTHON**
III., ZSIGMOND UTCA 38—40.
RÓZSADOMBI SZOBÁK
Szemben a Lukácsfürdővel.
HAVI **60** P-TÓL. — ELLÁTÁS SZOBÁVAL: 1 személy havi **130** P, 2 személy havi **210** P.
Az árakban központi fütés, kiszolgálás, butor- és ágyneműhasználat, mosás és lifthasználat is bennfoglaltatik. — Minden szobában hideg és meleg folyóviz. — Fürdőszobás garzonszobák.

Bőrönd és Bőrdiszműáru
szaküzlet és műhely
I. Krisztina krt. 61. Postapalotával szemben.
Karácsonyi
ajándéktárgyakban nagy választék.
Javitások szakszerüen készülnek.
Telefon: 571-19.

A betegségek egész sora
igy: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedence betegségek, alkati kövérség, stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS
keserűvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló ereedménnyel használhatja. Az orvosok ezrei irják elő betegeiknek és a betegek tízezrei irnak róla elismerő nyilatkozatot.

Házhoz küldi kitünő ebédjét a
BELLEVUE
Attila-utca 58. T. 528-84
P 1.40-ért
Családi menü ára, mely bőségesen elég 2 felnőttnek **P 1.80**

IGYUNK HARMAT VIZET
Megrendelhető a székesfővárosi Ásványvízüzemnél, I, Gellért rakpart 1. Tel.: 53-0-03.

Reissmann Vince vendéglős
I., Alagut-u. 1. (Attila-u. sarok)
Telefon: 54-6-92.
Az ország legelsőrendü bortermő vidékeiről beszerzett borai a legkényesebb igényeket is kielégitik.
Elsőrendü felvágottak és hideg buffet állandóan kapható.
Borok.

Kadarka	ltr.	—.50
Ezerjó jobb minőség	„	—.56
Vadkerti kadar	„	—.60
Ó-rizling nehéz ar más	„	—.70
Nemes kadarka egész nehéz	„	—.80
Tokaji szamorodni édeskés	„	1.—
Olasz rizling legnemesebb faj	„	1.—
Édes csemege, fehér, vörös	„	1.10

Csemege likör különlegességek.

Császárkörte, kömény, vanilia stb.	ltr.	2.80

Crém likör különlegességek.

Triple-sec, cacaó, Charlreuse stb.	ltr.	3.80

Tearumok:

Tearum belföldi	ltr.	2.20
Cubarum	„	2.80
Jamaikarum	„	3.40
Portoricorum	„	4.—
Ananász angol	„	5.—
Gyümlcspálinkák	ltr.	2.50-től.
Magyar konyak	7 dcl.	2.50
Hegyi málnaszörp	1 kg.	1.70
Gentry pezsgő	1 üveg	2.—

Csapolt és palacksör állandóan kapható
Minden rendelést díjmentesen házhoz szállít.

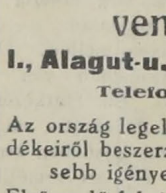
SZENT GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vizgyógyintézet,
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet.

PAUNCZ
VAJ, SAJT ÉS TOJÁS
I., HORTHY MIKLÓS UT 39.
SIMPLON HÁZ!

Társasvillák
Budapest Rivieráján
a Gellérthegy déli lejtőjén!
A hatholdas Batthyány-ősparknál a Gellértfürdő közvetlen közelében, központi, mégis csendes, pormentes fekvésben, a Mészöly ucca 5. és 7. sz., továbbá a Mányoki út 7. sz. szépen fásított telkeken
társasvillákat építünk
2—3—4— szobás hallos, páratlanul értékes, önálló telekkönyvvezésü
öröklakásokkal,
versenyen kivüli kivitelezéssel. 2 szobás lakrészek már 17.000, 4 szobásak 27.000 P-ért. Értékálló befektetés; bérbeadásnál, amit vállalunk, kamatjövedelmét megkétszerezheti. Díjtalan prospektus.
„CENTRUM"
Házépitő Vállalat
I. Horthy Miklós út 15. sz.
Telefon: Automata: 69-3-01.

gróf Mailáth József szálloda-bérház
ZSIGMOND L.
Rózsadombi Étterme
Minden este tánc, szalonzene. Vasárnap és ünnepnap ötórai tea, tánc.

Svábhegyi Szanatórium
subalpin (430 m) diétás gyógyintézet már napi 16.— pengőért legtökéletesebb szanatóriumi ellátást nyujt 5—6-szori étkezéssel, vizkúrával együtt

Óbuda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, Lajos u. 148. sz.
Telefon: 62-4-57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett.
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett.

A RÉGI KÖZISMERT
BAGYIK VENDÉGLŐ
UJ HELYISÉGEI
II., CSALOGÁNY UCCA 27.
KELLEMESEK, OTTHONOSAK.
Naponta Burghardt testvérek SCHRAMMEL-ZENEKARA.

MENCZER
tisztitó cég
mindenféle ruhának fénytelenitését
1 évi jótállással vállalja
Központ:
II., Zsigmond-u. 18. Tel.: 52-0-42.
I., Győző-utca 5. (Pálya-utca sarok) Telefon: 54-9-71.
I., Attila-utca 51. (Bellevue mellett)
II., Török-utca 10. (Irgalmasoknál)
IV., Váci-utca 36. (Duna-u. földalon)
V., Lipót-körut 21. Telefon: 16-3-68.

GERBER JÓZSEF
BUDAPEST
II., Szász Károly ucca 4.
Telefon: 52—6—44.
Csempe-falburkolás
Köpadozati-burkolás
Bel- és külföldi csempe és padló-lapok

HÁZ

Pasaréti úton autóbusz végállomásnál egy 3 és egy 8 szobás villa eladó.

LAKÁS
Menesi úton épülő társasvillában elkülönített két szoba hallos, azonkivül egy- és háromszobás öröklakások kaphatók. A lakások ára kerttel, mosó-, szárító-, és vasalóhelyiséggel, közművekkel, nagyméretü, levegős szobákkal a legminimálisabb: 2 szoba, hallos lakás 15 ezer P. Ugyanitt egy hasonló helyiségekkel épitendő családi ház 30 ezer pengővel többe kerül! Bővebbet: Telefon: 52—3—71.
2—3—4—5 szobás hallos öröklakások luxus kivitelben, központi fütés, melegvizellátással az Attila utca 95—99. számú társasházban olcsón eladók, esetleg bérbeadók. Közelebbit: Stilus épitő rt. irodájában, I. Attila utca 95. Telefon: 55—8—36.
2 és 3 szobás hallos, erkélyes, Vérmezőre néző gyönyörü modern lakás azonnalra kiadó. Érdeklődés a házfelügyelőnél, I. Logodi utca 63, vagy telefonon: 55-0-55.
Krisztinavárosban zaj és pormentes, napsütéses hegyilevegőjü 2 szobás és 3—4 szobás hallos, erkélyes összkomfortos úri lakások azonnal kiadók. Gyönyörü kilátással a budai hegyoldalra. 61-es villamos,- 4-es autóbuszmegállónál közvetlenül. Győri út 24. Telefon: 55—4—20.
Épülő modern bérházban luxuskivitelü, 2 szoba hallos és 1 szoba hálófülkés lakások november 1-ére kiadók. Széll Kálmán tér mellett, Káplár u. 7. Érdeklődés a helyszinen.
Főlépcsőházi bejárattal 1—2—3—4—5 szobás legmodernebb lakás Budapest legegészségesebb helyén kiadó. Bővebbet telefonon 52—7—80.
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I. Naphegy utca 21. szám. Telefon: 52-7-80.

TELEK
Rózsadombon, Törökvész út 79. közmüves, 263 öles telek olcsón eladó. Cím: a kiadóban.
160 négyszögöles telek a Pasaréti út legelején, déli fekvésü, **14.000 P-ért** sürgősen eladó. Tulajdonos telefonja: **85-3-54**
Olcsó áron eladó a Rózsadombon, Törökvész úton, 265 öles közmüves telek. Cím a kiadóhivatalban. Telefon: **50-2-90.**

Kóstolja meg
Szekszárd világhiru borait!
HÁRI JÁNOS
egykori szekszárdi fazekasmester kedves borát méri ki a
„Szekszárdi Borpince"
az ottani borvidék állami ellenőrzés alatt álló Pinceszövetkezetében részes bortermelők kimérése:
VIII., József u. 19.
Budaiaknak azt a kedvezményt nyujtja, hogy ötliteres rendelést díjtalanul házhoz szállit.
Világhirü szekszárdi
bikavér . . liter je 80 fill.
Sötét kadarka . . „ 60 „
Asztali fehér . . . „ 60 „
Fekete Sándor
üzletvezető.
Telefon: 32—0—60.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
„ Logodi u. 19. Telefon: 53-0-33 **Béres Márton**

Krisch Fekete János
tetőfedőmester
Budán, I., Karolina út 16.
Telefon: 69—5—59.

Jók, tartósak, olcsók, elegánsak
NÉMETH BÉLA
budai cipészmester saját készitményü
CIPŐI.
II., Margit körút 56.

Központi fütést,
használati melegvíztermelő-, vízvezeték- és csatornázási berendezéseket készit
Duska és Riedlmayer
Budán, II., Batthyány ucca 67
Telefon: 55—9—75.

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felel: Viraág Béla.
Felelős szerkesztő: Viraág Béla.
Neufeld Zoltán (Pannonia) nyomda
Budapest, VII., Rombach-u. 8. Tel. 42-3-09